485

VOLVMEN

PRAECLARISSIMVM

AC IN PRIMIS OMNIBVS IVRISPERITIS PERNEcessarium, ac utilissimum.

OMNIVM TRACTATVVM CRIMINALIVM NVNC per D. Ioan. Baptistam Zilettum Venetum ab omnibus mendis expurgatum ac omnino correctum, & longe diligentius accuratius ac fœlicius quàm unquam antea, in lucem proditum.

NAM PRAETER OMNES TRACTATVS, QVI SVNT ANTEA in hac materia editi, hoc uolumine quamplurimi alii tractatus aurei, & penè diuini & omnibus aliis utiliores, continentur, qui cum essent manu scripti.

SVNT SVMMA CVRA, DILIGENTIA, STVDIO, AC SVMPTV NVNC nouiter ex manibus doctissimorum ac præstantissimorum omnium ætatis nostræ iurisperitorum excerpti, prout quinta pagina legentibus indicabit, & studētibus ipsimet tractatus demonstrabunt.

CVM EIVSDEM D. IOAN. BAPTISTAE ZILETTI, omnium materiarum indice multo quàm antea pleniore.

VENETIIS,

Apud Io. Antonium Bertanum. M. D. LXXX.

IOANNI BAPTISTAE PLOTO NOVARIENSI, VIRO NOBILISSIMO, ET IVRISCONSVLTO PRAECLARISSIMO, IOAN. BAPTISTA ZILETTVS VENETVS I. C. S. P. D.

SVperioribus diebus cum apud me esset Hieronymus Magius Anglarensis Iureconsultus, uir multis nominibus mihi chariſſimus, preſertim uero quòd de legali Republica (ut eius ingenii numeroſas dotes omittã) ſcriptionibus per multis iuris prudentiæ lucẽ maximã afferentibus quarum editionem adornat, ſit benemeritus: multis uerbis de communibus ſtudijs ultro citroq; habitis, è re nata, de criminalibus tractatibus loqui cœpimus. Cumq. Chalcographorum incuria infinitis pœnè locis eos eſſe deprauatos affirmarem; multaque ipſe etiam reſtituenda indicaſſet, orare cœpit ut horum emendandorum prouinciam ſuſciperem. Mihi enim laborem facile ceſſurum affirmabat tum quòd tractatuum horum nonnullos manuſcriptos, & caſtigatiores haberem; tum quòd iam diu Iurecon ſultorum noſtrorum ſcripta omnia ad criminales cauſas ſpectantia perſcrutatus eſſem, atque in his diſcutiendis, examinandis, atque adnotandis non parum elaboraſſem; quorum ope tractatus hoſce penitus repurgare, & priſtino candori reſtituere poſſem. Hanc ſi prouinciam obirem, ſtudioſorum gratiam quorum nocturnis diurniſq; manibus illi uerſantur atque terũtur, me initurum dicebat. Itaque ſuis ille uerbis ad eum ſuſcipiendum laborem me impulit. Cœpi igitur exemplaria conferre, & quaſi ex Augeæ ſtabulo fimum egerere. Dij boni quam mendarum uim offendi? quibus monſtris Typographi cõtextus fœdarant? quas labes, & deformitates inuexerant? Nullos mehercle deprauatiores libros, & qui magis lectori negocium faceſſere poſſent unquam animaduerti. Multa ſæpe uerba deerant, non pauca ſuperfluebant. Quæ negabat auctor, Chalcograpi error affirmabat, idque nonnunquam in re magni momemti. Quamobrem prouincia ipſa plus in receſſu laboris habuit, quàm in fronte promitterit. Cum his diu colluctatus erroribus, demum diuino fauente numine libris ipſis primæuum genuinumque candorem quodam quaſi poſtliminio reductum, conciliaui. Ac cum multa rerum ſummis abeſſe perſpicerem, quæ deerant inuexi, indicemque locupletiſſimum addidi, & ut nihil omnino ſit quod lector deſideret, adſtruxit Ioannis Ant. Rubei tractatum de poteſtate procuratoris. Item Franciſci Caſonij de indicijs, & tortura, & Antonij Columbani de modo procedendi extraordinarie in cõtrouerſijs criminalibus. Verum enim uero cum omnia plane acceſſiſſent ornamenta unumduntaxat deerat, ad quod comparandum indicij non leue examen fuit adhibendum:

bendum: Nimium docti alicuius, clarissimique Iureconsulti patrocinium, Optimorum nanque Iurisprudentum cœtus acephalus, præsidem patronumq; exoptabat, qui & contra calumniantium iniquitates adesset, decusque & ornamentum multiplicibus tractatibus afferret. Dum huius rei gratia anxius satago tu Plote V.C. nostræque ætatis Iureconsultorum splendor occurristi, sub cuius præsidio, elegantissimum hoc tractatuum uolumen in integrum restitutum, reuisumque, iurisprudentiæ studiosis communicarem. Cum enim ad Bartholi ipsius, Alexandri, & reliquorum Reip. literariæ procerum prudentiam & gloriam proxime accesseris, ac sis non solum Nouariæ, quæ tuis in dies augustior est honoribus, sed Insubriæ totius Oraculum ad quod responsorum gratia in arduis quibusq; quæstionibus, causisq; difficillimis omnes confluunt; iure optimo hæc tibi, & contra tuum patrocinium his deberi, nemo non potest intelligere. Accedit eo præclara, Plotæ familiæ nobilitas quæ eximijs animi tui dotibus copulata, mirum est quantum in te dignitatis, claritatisque pariat, & exuscitet: Vnde hinc etiam libris hisce lucis non parum affulgere posse uideatur. Nostros igitur, quanquam in re tenui, non leues labores, nostramque omnem hic operam & diligentiam, Plote præclarissime, quã candido tibi dicamus animo hilari fronte accipe, & me tui amantissimum, ac studiosissimum, ut facis, ama. Vale. Venetijs, quarto cal. Mart. 1563.

REPERTORIVM FERTILE ADMODVM DILIGENTIA, ET ORDINE NON VVLGARI

conclusiones,& quæstiones tam principaliter,quàm incidenter tactas in hoc opere tract. Criminalium complectens. Omnibus legum professoribus,iudicibus,aduocatis causas perorantibus,nedũ utile,sed necessarium.

PER D. IOAN. BAP. ZILETTVM VENETVM

nunc congestum,& in omnium gratiam editm ,feliciter incipit.

adiu

ædifi

Amicus

Apel.

bannitus

Apel.

arma

banni

¶ Carce

causa

compo

Consu-

con-

corpo

Crude-

&

pro

di-

cui-

fiscu-

here-

irre-

Rub.

de

Fran.

mari-

mulier

nepos

occi-

Pater

 omnes

ptin;

pro-

 ab eo

prodi-

Ambet.

R

Sorti

subor

testis

X 2 uidisse

FINIS.

TRACTATVS
DE ACCVSATIONIBVS PVBLICORVM IVDICIORVM.

AVCTORE PLACENTINO,
ANTIQVISSIMO IVRIS CIVILIS INTERPRETE.

SVMMARIVM.

1 *Accusare est aliquem uelut reum criminis deferre.*
2 *Accusatio qualiter concipi, seu formari debeat.*
3 *Accusans subscribere debet se accusationem executurum.*
Accusatio qualiter sit exequenda.
4 *Reus confessus non statim pro iudicato est habẽdus*
5 *Damnari nullus debet causa non audita.*
6 *Mulier quandoque potest accusare non exacta inscriptione.*
7 *Accusare qui nequeant.*
8 *Accusare nequit qui ob id pecuniam accepit.*
9 *Vxor potest lenicinium marito obijcere.*
10 *Filius matrem de partu supposito accusare potest.*
11 *Accusare potest quilibet suam iniuriam, uel mortem propinquorum prosequens.*
12 *Crimina quæ ab omnibus deferri possint.*
13 *Crimina notoria accusatione non indigent.*

De Accusationibus. Tit. I.

QVANDOQVIDEM de accusationibus dicturi sumus
uidẽdum est primum q̃d
sit accusare, & quo ordine sit accusandum & quã
do accusatio sit exequen
da, & quibus liceat accu
1 sare, & quousque. † Accusare nihil aliud est
quam reum criminis deferre Hunc ordinem
masculo accusante, in omni crimine esse ser
uandum, ut id scriptio proponatur quæ ma
gnitudinem criminis tempusque designet,
ut alterutram partem digna legum possit
terrere auctoritas, nisi id fiat quod pro inscri
ptione habetur, ut cum querelæ apud acta
deponuntur, quod ut fiat, tantum in crimine
iniuriarũ conceditur, & excipitur crimen abs
geatus, & adulterii, cum iure mariti intendit,
quo casu inscriptionis necessitas remittatur
uerum hodie maritum inscribere oportet,
quæ si non probet, isdem sit pœnis subden-
dus, quar fuerat mulier passura, si accusatio
cõprobata fuisset, ut C. de ac. l. q deuno & l.
in cau. & l. si cui, & l. quamuis, & C. de iniur.
l uiri. C. de abig. auth. ut liceat ma. & aui. col
2 la. 8. §. q̃a uero. † Cuius talis esse debt conce
ptio, ut diem quo facta est, cõtineat, impera-
toris annis numeratis. Accusantis quoq;, &
accusati, & p̃toris nomen apud quẽ accusat
hoc modo debet dicere insertum. Ego L. Ti-
tius apud te Catum p̃torem. uel ꝓconsulem
ꝓfiteor. Mæuiam l. Iulia de adult. ream defer
re, quam dico cum. C. Seio in ciuitate illa, in
domo illius mẽse illo consulibus illis cõmi-
sisse adulterium, diem aũt uel horam inuitus
non comprehendet, ut C de accus l. sig̃s. & C.
de adult. l. quãuis, & in auth. ut p̃po. nomen
Imp. & ff. eo. l. liberorũ, & ff. de adul. l. accusa
3 turus. Irẽ subscribere debebit se executurũ
accusationem, uel alius pro eo si lr̃as nesciat.
Si circa inscriptionẽ errauerit corrigere lice-
bit si tp̃a suffragantur Accusatio uero sic est
exequẽda, ut fideiussor ab utraq; parte pręste
tur pro lite exercẽda, alioq̃n inopia idonei fi
deiussoris uterq; in custodiã mittitur donec
de crimine iudicet̃, ut si reo absoluto accusa
tor per calũniam intendisse ꝓnuncietur, pari
modo puniat̃, nisi sit ea causa q̃ sine metu ca
lũniæ uindictam ꝑsequ. ẽ. ut pater, mater, fi-
lius, & extraneus hæres q̃ suspicionẽ quã de
morte sua habuisse defunctus cauit, exequit̃,
cũ inter uolũtariam accus. & officii necessits
tẽ hr̃dis multũ intersit, ut ff. eo. l. si cui, & ff.
de cust reo l. 2. C. de acc. l. ult. & C. de app. l.

eos qui.§.super his.ff.ad senatusc.tur.l.1.&
4 C.de cal.l.fi.† Sed si reus confessus fuerit
non usq; pro iudicato habebitur, sed in car
cerem ponetur omnimodo condēnandus, si
uero absu t p contumaciam q non est con
fessus.poterit relegari,non tñ deportari,uel
capite dānari,ut ff.de cust.& exhi.reo l.si cō
fessus.& ff.eo.l.absentē,& ff. de req re.l.1.C.
5 eo.l. absentem † Neque inaudita cā quenq̄
damnari equitatis ratio patitur,sed tps sta
tuetur intra quod si nō uenerit bona anno
tabuntur.deinde annus expectabitur, intra
que reuersus si se crimine purgauerit,res ar
bitrio iudicis signatas recipiet. anno uero
transacto innocentiā purgādo audietur, bo
nis apud fiscū manentib.Sed eo annotatio
si p 20.annos bona fiscus non occupauerit
postea p̄scriptione uel ab ipso reo,uel ab hæ
red.b.eius submouebitur.Quā ūq;.n qōnē
apud fiscū,si non alia sit p̄pria p̄scriptio 20.
annorū silentio præscribi diui principes uo
luerunt, ut C.de req. reis l.1.& 2. ff de req.
6 reis.l.2.& 3.Quidam p̄hibentur p p † sexū
in publico iudicio accusare,ut mulier cui in
terdum p̄mittitur nō exacta inscriptione.s.
cū crimen pduellionis, uel annonæ,uel suā
suorumq́ iniuriā exeqtur,ut ff.eo.l.q accu.
sare,& l.certis,& C.ad l.Iul.de anno.l.fi,§.fi.
& l.lege Cor.& C.q acc.non pos.l.de crim.
7 † Quidam p p ætatem,ut pupillus , aut p p
sacrm,ut miles,quidam p p prātem,ut magi
stratus,ut ff de iniur.l.nec magr̃atib. Quidā
p p delictum,ut infames,ut C.eo.l.criminis.
8 † Quidam p p turpem q̄stum,ut q pecuniā
ob accusandū,uel nō accusandū accepit,uel
duos reos subscriptos hēt, uel eiusdē delicti
est particeps,ut ff.ad l.Iul.rep.l.eadē.§.1.&
2.qdā p p suā cōdōnem.ut filius et libertus,
uel de patri,uel maiori crim.accusatus.ut ff.
9 de publ. l.is q †.excepta muliere cui lenoci-
niū obiicere marito p̄mittit,et eo excepto q
suā suorumq́.iniuriā exequtur, sicut et is p̄
hibetur q a prima ætate in domo uixit licet t
ingenuus,ut ff.ad l.Iul.de adul.l. 1. Necnon
& fr q si capitale crimē intēdat,non solū nō
est audiēdus,sed et exilii pœna plectēdus,ut
ff.ad l.Pōp. de par.l.fr excepto crimine adul
terii.& parric.de facto tñ parētis,uel patroni
suarū rerū defendendarū gr̃a,q̃ri nō p̄hibet
ueluti si dicāt ui se a possessione expulsos.s.
nō ut crimē in eis intendant,sed ut possionē
10 recipiant.†Nā & filius nō quidem p̄hibitus
est de facto mris.qri.si dicit suppositū ab ea
partū q ao magis coheredē hēat, sed eā ita
l.Corn facere p̄missum ei nō est,ut .ff. eo l.
hi tñ Alii p p suspicione caluniæ,ut illi q fal
sum testimonium subornati dixerūt. Alii p p
paupertatē.ut sunt q minus 50. aureis hnt.
11 † Li.tñ oēs.si suā iniuriam ,mortem ue pro-
pinquorū exequant ab accusatione nō exclu
dunt.sed si qdem plures uenient iudex idone
iorē eligere debet,q erit æstimādū ex digni
tate,& ex eo q interest, dū tñ caueat ne ob
id crimē plurib. legib.reus fiat , ne ue de eo
dē sæpius accusēt nō solū ab eodē,sed nec ab
alio,nisi sua interesse, seseque accusat. insti
tutā ignorasse docuerit,ue si sciuit priorē p
uaricatā docebit.ut.ff.eo.l siplures.ff.de sep.
uio.l.3.ff.de lib.ho. exh.& ff.eo.l.sena & l. si
12 cui. Sūt tñ qdā crimina in quorū delatione
psonarū delectus nō hr̃,cū & serui aduersus
dños audiant,ut crim maiest.& falsæ mon.
& l.Corn.arctioris annonæ pop R.da falsis
cū suppressos tabulas testamēti qrunt.in q-
bus libertatē sibi relictam asserūt,ut C.de
ep.& cler.l.si.q.s.ff.de iu.l.uix.& ff ad l.Cor.
de falso,l nullo. Sunt aūt crimina q notoria
appellar̃ quorū accusatio nō exposcit,sed p
officiales psidib.nūciant.ut C.eod.l.ea qdē.
Accusare licet usq; 20.ad annos a die cōmis
si criminis,excepto crimine iniuriarū q an-
no.finit.ut C.ad l.Corn.de fal.l qrela, ut C.
de iniu.l.si nō conu.Necnō.& peculatus, &
eo q aduersus S. C. apertis tabulis eius , q de
familia occisus dr ab extraneo cōmittitur,q
qnquēnio finiunt,ut.ff ad l.Iul. pec l.pecul.
& ff.ad syll.l.in cogn. Et exceptis criminib.
ex l.Iul.de adul.uel stupro descendētib.q sifi
mō qnquēnio finiunt,ut ff.ad l.Iul.de adul.
l mat.§.preterea.Et excepto crimine parric. &
suppositi partus,& crim.cōcussionis.qd' nul
lo t p p̄scriptione depellit,licet ea decesserit
q partū supp.cōtēdet,ut ff.ad l.Pōp de parr.
l.fi.& ad l Cor.de fal.l.q.fal.§.1.& ff.de cōc.l.1.

1 *Criminum multiplex est diuisio.* 1
2 *Crimina quare publicæ dicantur , & quæ sint.*
3 *Crimina priuata quæ sint.*
Crimina ordinaria quæ dicantur.
4 *Crimina extraordinaria dicuntur quorum pœna iudicis arbitrio mandatur.*
5 *Dignitas & conditionis ratio attenditur in pœnis*
6 *Miles artem ludricam exercens capite plectitur non autem paganus.*

Crimina

7 *Crimina quæ puniantur pœna extraordinaria.*
8 *Crimina quæ publica sunt, & ordinaria simul.*
9 *Crimina priuata, & ordinaria simul q̄ dicatur.*
10 *Infamia pro quibus irrogetur criminibus.*
11 *Infamia notatur qui lenocinium fecit, aut cum bestijs depugnauit.*
Sponsalia bina, aut binas contrahens nuptias infamiæ nota iniuriatur.
12 *Infamia irrogatur ex sententia dānato à iudice.*
13 *Infamis non semper efficitur damnatus.*
Fama quandoque minuitur ex genere pœne.
14 *Damnatus ad opus temporarium non afficitur.*
15 *Seruatus non inducitur ex delicto.*

De diuisione criminum. Tit. II.

CRiminum alia publica, & alia priuata
1 † alia nec publica, nec priuata. Itē alia
sunt ordinaria. Alia publica, & ordina
naria, alia publica, & extraordinaria.
Alia priuata, & ordinaria, alia priuata, &
extraordinaria. Item alia irrogāt infamiam
ex gñe delicti, alia ex snīa, alia ex gñe pœnę.
† Hæc sunt quæ ex legibus publicorum iudi
ciorum sunt introducta, ex eo dicta publica,
qđ cuilibet ex populo plerunq; executio eo-
rum detur. ut Iul. maiest. Iul. de adult. Corn.
de sic. & uenef. Corn. de test. Viscelia de lib.
& falsæ monetæ. Iul. de ui priuata, sepulchri
uiolati, termini moti, Iulia ambitus, & crimē
suspecti, raptus, & p̄iudicationis, ĩterdum, Iu
lia repetund. & Fauia de plag. Iul. de ann. &
Corn. de falsis, ut ff. de publ. iudic. l. 1. & inst.
de pub. iud. in princ. C. de fal. mo. l. 1. & ff. de
sep. uio. ff. de ter. mo. l ag C. de rap. uir. & ff.
de p̄uaric. Eum quoq; uel eam q̄ seruo suo
se opposuit, uel mathematicā artē exercuit,
uel militiā deseruit, uel pro honore pecuniā
dedit, uel ut latro itinera frequētata insidiis
aggressionis obsedit, uel barbaros telis in-
struxit, uel incognitam ante peritiam confi-
ciendi naues docuit, crimen publicū commit
tere nemo ambiguit, ut C. de mul. q̄ ser. ꝑ se
iunx. & de math. l. ultim. & C. quan. lic. uni. si.
iu. l. opprimend. & l. 1. C. quæ res expor. l. ne-
3 mo, & l. ult. & C. de pœn l. ult. &. † Cetera ue-
ro sunt priuata, exceptis criminib stelliona
tus, q̄ nec publicis, nec priuatis iudiciis con
numerantur, ut C. de crim. stel. & de pœnis. l.
respic. Ordinaria sunt quorum pœna certa ē
dignitatis rōne habita, uel omissa, ut crimen
maiestatis, in quo est omnium ęqua cōditio.
In quib. criminib. iudex neq; pœnā augere,
neque minuere pōt, nam ut ait Pomp. facti
quidem qō in arbitrio est iudicantis pœnæ
uero persecutio non eius uoluntati mādatur
sed legis auctoritati reseruatur, uerūtñ legū
seueritatē debet cū aliquo tēperamento be
nignitatis subseq. maxime cum minor ætas
interuēnit Quorum de numero ē crimen qđ
l. Iul. maiest. coercetur, & Iulia de adult. & stu
pro, & Corn. de sic. necnon. Pōpcia de parr.
Corn. de falsis, Iulia de ui publ. Iulia de ui pri
uata. Iulia pecul. & de residu.s, & illiciti colle
gii. Iulia amb. & crimen raptus, & falsæ mō.
& alia plura, ut C. de adu. l. q̄uis. & Inst. de
pub. cri. ff. ad l. Corn. de sic. l. eiusdem. C. de
his qui paren. occid. l. 1. & ad l. Iul. de ui pub.
& priu. & ff. de illic. col. q illic. & C. de fals.
4 mō. l. ult. † Extraordinaria sunt quorum pœ
na iudicis arbitrio mandatur, dignitatis, &
cōdōnis habita rōne, quib. quid fieri debeat
non dr̄, sed quid fieri solet. interdum osten
ditur ut ait Vlp. ff. de iniu. l. ult. & ff. de pœn.
l. mor. Hodie licet eis qui extra ordinem de
crimine cognoscūt, quam uolunt snīam fer
re uel grauiorem, uel leuiorē, dūtñ in utro
que mō rōnem non excedant. ut ff. de pęn.
5 l. hodie † Dignitatis, ut dixi ratio hñda est,
ut si sit decurio, decurioni ne filius parens, q
neq; ĩ metallum dānari, neq; ĩ opus metalli
neq; fustib. subiici, uel uiuus exuri, uel capi
te puniri debet, ut cum parētē occidisset. ut
ff. de pęn. l mor. §. sed. n. Condōnis quoq;
rō hr̄. i. si sit liber, aut seruus, infamia, aut in
tegræ famæ. nam maiores nr̄i in oī supplicio
seuerius seruos, q̄ liberos famosos. q̄ inte
græ famę hoīes punierunt ut ff. de pęn. l. ca
6 pit. §. ult † Exceptis quibusdam delictis quæ
pagano aut nullā aut leuiorē pęnā irrogāt,
nā si miles artē ludricam fecerit, uel ĩ seruitu
tē se uenire passus est, ē puniēdum capite Mę
nāder scribit. ut ff. de pęn. l. q̄dā q̄ oia inspi-
ciuntur ĩ ordinariis q annonā attentānt, uel
uexant. & in crimine sepulchri uiolati, cōces
sionis ablegatus. & p̄uaricationis ĩterdum. f.
7 cū extraordinaria crimina obiiciebātur † Fu
res quoq; & effractores, & expilatores, & so
licitatores aliārū nuptiarū, itē mr̄imonū ĩ
terpellatores, & si effectu sceleris potiti nō
pn̄t ꝑ p uolūtatē pnicīosæ libidinis extra or
dinē puniuntur ut ff. de extr. l. ann. ff. de sep.
ui. l. ul. & ff. d abi. l. 1. & 2. de eff. exp Expilate
hr̄ditatis, termini moti, iniuriarū, Viscellię

de liber. & Iuliæ rep. & quorundam criminũ stellionatus extra ordinariã esse pœnã nemini uenit in dubiũ.ut C.de acc l. 1. ff. ad l.Iul.
8 repetun.l.lex. §. ult. † Publica. & ord.crimina sunt crim.Iul.maiest.Iul. de adult. & stupro, Corn de sic.& ueneficis, Pompeiæ de parric. Corn.de falsis,Iul. de ui publ. uel priu. Iuliæ ambitus. Setuum quo q; qui dominam corrupit necnon deferiorem militiæ,& publicos lationes crimen publicam, & ord. cõmittere
9 nemo ambigit.† Publica, & extraor.sunt ista crimen suspecti, & Iuliæ repetun. & termini moti,& Iul.de sacril. Et Visccliæ de libert.Iuliæ de anno.& Fauiæ de plag. Exceptis his q uiuentium filiorũ misei andas infligunt parẽtibus orbitates, quibus certam pœnam Constantinus iniunxit,ut ff de suspec.l.t. & C.ad l.Fauiam de pla.l ultim.Priuata,& ordinaria crim.sunt famosi libelli seditionis, illiciti eol legii,& suppositi partus.ut C.de fam.lib. Crimina priuata,& extraor sunt hęc crimen iniuriarum concussionis ambigeatur, præuaricationis interdum,repetundarũ furti effractus, expilatæ,ut ff.de iniuriis.l.3.& ff de concus-
10 sio.† Ex gñe delicti irrogatur infamia contra Imperatorem uel eius cõsiliarios, uel rẽ pu. cogitantib. & eorũ seruis, & his q pro eis interueniunt,& simil alienas res cõducenti,ut C.ad l.Iu l.maiest l quisqs C de loc.& con.l. ult.Item infamia irrogetur ei, qui eam q̃ in ptãte habuit gño mortuo,cũ id sciret, & intra tps luctus, in matrimoniũ collocauit ei, q sciens eã duxit et similes fuit ignorãtia. n. nõ iuris,sed facti excusatur.Qđ uerũ est siue non fuit in ptãte,siue consensu eius cuius in ptãte fuit matrimonium contraxit. vt. C. ex qui.cau.inf.ir.l.decreto.ff. de his q not.inf.l. 1.& l liberorũ.C.de secũ nup.l.1. Notatur ẽt q̃ eum quem in ptãte habebat, ducere iussis quo casu uenia dignus est q obtẽperauit.ut ff. ex qu.cau.inf.ir.l qui iussu. Excusantur tñ illi supradicti si ea sit q̃ intra tps luctus pepe rit uel cũ qua carnalis cõmixtio nõ fuit,q ca dẽ locũ hñt si sine morte, sed diuortio matri
11 moniũ soluat† Notatur q lenociniũ fecit, & q cũ bestiis depugnauit q ue in scenã pdiit, artis ludicræ exercendæ cã,& exercuit,si aũt nõ exercuit non notatur,non.n. ea res adeo turpis,ut ẽt consiliũ puniri debeat ut ff.de is q.no.l.q aũt. Notaĩ qui bina sponsalia bina suæ enuptias,sibi uel ei quẽ in ptãte habuit, cõstituit,quisq; sibi uel filio sui pupillã suam nullo diuino impetrato bñficio in matrimonio collocauit.vř.n.confessus de tutela,quia hmõi coniunctione fraudem administratio nis tegere laborauit.vt ff.de his qui no.inf.l. q ergo §.si qs.& C.de interd.matr. in l.si tutor. Ei quoq; q domũ moribundi ascẽdit ipsum uel alios q ibi sunt molestans, uel alio mõ exequias prohibuit, uel usuras usur arum exigit,infamiæ pœna ipso iure irrogaĩ.ut C. de sep.uio.l.1.& in auth.ut defun.seu fune.t. sancimus,& §.si uero const. 13.ff.ex qb.cau.
12 inf.ir l antep. † Ex sñia irrogatur infamia à iudice dãnato, arbitri etenim sñia infamiam nõ importat, & non solũ condemnatus infamis efficiĩ,sed & deprehensus interdũ, ut de ea legiĩ quæ in adult deprehensa fuit, q̃ siue postea condemnetur siue absoluatur notata manet,lex n.non sñiam,sed factũ notat,sed, & si cõfiteatur uel pacifcatur ob malã cõsciẽtiã pecuniã numerãdo, sua.n.sñia se condẽnat,infamia notaĩ,ut ff.de his q no inf.l. qd §.ex cõpromisso.& ff.de ritu nupt.l palam.
13 † Non tñ ex oĩ crimine dãnati infames efficiuntur,sed duntaxat ex eo qđ publici iudicii causam babet, nisi id crimen ex ea actione fuit,quę ẽt in pecuniario iudicio infamiã cõdẽnato importat,ueluti,furti,ui bon.rap. iniuriarũ.ut ff.ex qb.cau.inf ir. l.athletas.§. itẽ si quis Ex gñe pœnæ fama aliqñ minuiĩ, quoties manente libertate circa statum dignitatis pœna plectitur,sicuti cum relegatur qs,uel cum ordine mouetur,uel cũ prohibeĩ honoribus publicis fungi, uel cum plebeius fustibus cæditĩ, uel in opus publicũ dãnatur ad tps, uel cũ in eam causam qs incidit quæ ex edicto perpetuo infamiæ cã numeratur, dũ tñ animaduertamus in psonis tã plebeiorũ q̃ decurionum,esse illud constitutũ, ut q maiori pœna afficitur,q̃ legib.statuta est, in
14 famis nõ fiat.† Ergo,& si opere temporario quis mulratus sit,uel tm̃ fustib.cæsus,licet in actione famosa ueluti furti, dicẽdũ erit infamen nõ esse,qa,& solus fustiũ ictus grauior est q̃ pecuniaria cõdemnatio ut ff.de uar.& extra.cogn.l.cogn §,mtn.ff.de pœn.l. in ser. Cõsumitur uero quoties magna capitis diminutio interuenit.i.cũ libertas amittitur,uel cũ aqua,& igni in ppetuũ interciditur,uel cũ plebeius in opus metalli uel in metallum
15 datur.† Sed nouo iure nullus ex delicto seruus efficitur,ut ff.de uar. & extraor. cogn.l. cog.§.ult.& iñ auth.de nuptus.§ qđ aut cm.

Adul.

1 *Adulteriū ꝓprie dicitur quod cū nupta cōmittitur.*
Stuprum quid sit, & cum quibus committatur personis.
2 *Patres familias de crimine possunt accusare.*
Mulieres de matrimonio uiolato conquerentes non admittuntur ad accusandum.
3 *Filius. & libertus iure mariti tantum accusare possunt.*
4 *Accusatio fieri debet intra quinquennium à die commissi criminis continuum.*
5 *Stupro per uim admisso non potest præscribi.*
6 *Accusatorum delectus qualis sit habendus.*
7 *Maritus in accusanda uxore extraneo. & etiam patri est præferendus.*
8 *Dies utiles qui dicatur.*
9 *Iuris iurandi præstigia uiolatorem pudoris excludere non debent.*
Accusatio quædam propter utilitatem personæ dicitur cessare.
10 *Accusatio adulterij per quæ possit excludi.*
11 *Lenocinium marito obiectum onerat ipsum uxorem tamen non excusat.*
12 *Maritus adulterum cum uxore repertum interficere potest.*
13 *Marito quando liceat occidere eum quem suspicatur uxoris castitati uelle illudere.*
14 *Criminum publicorum pœna est ordinaria.*
Adultera uulneribus subacta competentibus in monasterium detruditur.
15 *Incestum, seu incestus quid proprie dicatur, & cum quibus committatur.*
16 *Delinquens palam leuius punitur, clā uero grauius.*
17 *Incestus qua plectatur pœna.*

Ad legem Iuliam de adulterio, & stupro. Tit. III.

IN primis uidendum est cum qb. stuprum
cōmittitur, cum quibus adulterium. Item
qui pñt de adul. & stupro accusari, & quo
tpe si accusandum, & quo ordine, & q sint p̄
ferendi, & intra qđ tp̄s adulterium perimere
liceat, & quo loco, & q̄ sint hæc crimina, & q̄
1 pœna. † Adulterium qdem ꝓprie cōmittitur
cū nupta ꝑ ꝑ partū ex altero cōceptū cōposi
to noīe. Stuprum uero cōmittitur in uirgine
puero, excepta cōcubina, nō habita distōne
matris iure R. sed fœmine duntaxat ut dixi lex
tñ Iulia indifferenter hoc uocabulo utiẽ. His
criminibus pñt puberes accusari. hæc. n. cri-
mina post pubertatẽ incipiunt, nec in his me
rent restōnẽ minor. nisi quatenus miseratio
ætatis ꝑduxit iudicẽ ad minorẽ pœnam, nō
n. excusabitur ætate aduersus p̄cepta legũ is,
q dum leges inuocat, contra eas cōmittit. ut
ff. eo. l. inter libertas. ff. de concu. l. 1. in auth.
de trien. & sem §. sinaũt. ff. de uerb. sig. l indif.
ferenter, & ff. eo. l. si adulterium ff. de mino.
2 l. auxilium. † Accusare pñt de crimine oẽs pa-
tres familias, patresfam. dixi, qm̃ filiosfam.
tunc demum ẽt inuito patre publ. iud. reum
facere permittitur, cum de adulterio suę uxo
ris conqueritur, proprii. n. doloris uindictam
consequitur, ut ff. eo. l. filiusfam. & l. inter li-
beras § filiusfam. Mulieres quoq; nō admit
tunẽ ẽt si de suo matr. uiolato conquerantur
minores ẽt argentes ante 25. anno. prohiben
tur, nisi sui matrimonii iniuriam exequan-
tur, & q̄uis ẽt iure extranei accusent, ex casu
recipiuntur, cũ sane si iuuenili facilitate du-
cti, uel feruore ætatis accẽsi, ad accusationem
prosilierũt, accusantib. eis non facile calũnię
pœna irrogabiẽ, ut C. eo. l. 1. ff. eod. si maritus
3 §. lex Iul. † Excipiunẽ tñ qdam robuste ætatis,
& filius, & libertus, qbus non facile permitti
tur, sed tñ iure mariti accusare conceditur,
quemadmodũ si atroce iniuriã passi essent,
iniuriarum recte ageretur ut ff. ad accu. l. ht
tñ, opinionis quoq; accusantis rō hẽ, sicut in
plerisque criminibus hñda docẽ. nec minus
serui aduersus dños torquenẽ, qđ in crimi-
ne stupri nō obseruatur ẽt qñ cũ incestu cō
mittiẽ, ut ff eo. l. uim passam, & C. eo. in adul
4 terii † Accusandum ẽ aũt intra quinquenniũ
continuũ à die cōmissi criminis numerãdũ in
tra q̄ 6. menses utiles ex die diuortii p̄stantur
duo intra quos iure mariti accusat, quatuor
ĩtra quos iure extranei admittiẽ, qbus transa
ctis accusator audiẽ. Si uero ex die commissi
criminis qnquẽniũ transierit, ex die diuortii
60. dies sint, dicendũ est maritũ accusare non
posse, ut qđ danẽ 6 mẽses utiles sic sit intelli
gẽdũ, ne crimẽ qnquẽnio cōtinuo sopitũ ex
citetur. Qđ erit uerũ siue de reo siue de rea,
de lenocinio, uel stupro q̄ratur, oĩbus. n. ad
missis ex lege Iul. uenientib. qnquenniũ est p̄
scriptum, ut ff. eo. qnquẽniũ. ff. eo. miles §. adul
terii, & ff. ad turp. l. 1. & ff. eo mariti. §. p̄terea
5 † Nisi cum ꝑ uim est stuprũ admissum. tũc. n.
huic p̄scriptioni locus non erit cũ uim. publ.
fecerit, ut ff. ad l. Iul. de ui publ. l. q cetu. § q
uacantẽ. Est. n. casus quo 6. menses nō à die

diuortii connumerantur. v.g. Si mulier repudii oblatione sine ulla legitima causa à se dati, decessetit, tūc.n. ne uiduitatem, stupri pcacitate cōmaculet accusatio repudiatio marito iure pmittit, quo casu non à die diuortii, sed cōmissi criminis sex menses cōputari rō permittit ut C. eo. l. si mulier. & l. quāuis. Ordo talis seruat, quod ubi inscriptio pmittit, marito primo accusante diuortiū seqt, iure est
6 in hac parte sopita, ut. C. eo. l. quāuis. † Personarū quoque q accusantur iste habendos est delectus, sit masculus an fœmina, & an nupta, an uidua. nā si masculus erit ab eo potent in cipi. i. si nupta nondū est dūmodo ante denūciationē nupserit, alioquin adulter primū accusandus, & condēnādus est. Quod si fuerit absolutus, non solū ab eodē accusatore sed nec ab alio accusabit, nisi prius puaricatio ? r guat. Si uero fuit condēnatus nō ideo mulier erit cōdēnāda, sed religiosum iudicē fortita fortassis pudicitiā defendit gra uel iustitia, uel legis auxilio, cū ille fortassis inimicis oppressus uel falsis argumētis, uel testib. subornatis grauatus, puocare noluit uel non potuit. q qdē si ante accusationē moriat, nupta iure accusabit, cū ēt si eo uiuo hæc uidua fuerat ab ea incipi possit, ut ī auth. ut liceat. ma. §. si qs ei. ff. de acc. l. si cui. ff. eo. l. de nunciasse. & l. adul. § fi. ff. pri. del. Nuptā dū nupta. est hac pscriptione lex tuet, si tñ uxor cū seruo adulteriū fecisse arguat, diuus prius rescripsit accusare potius mulierē eū debere, q in piu diciū eius seruū suū torquere. In crimine stupri eiusmodi distōnes non hñr, ut ff. eod. l. si
7 qs adulteriū †Præferēdus est aūt maritus nō solū extraneo, uerū ēt patri, & nō tm si nūc primū instituēda ex accusatio, sed ēt si pater, uel alius accusationē instituit, eaq; ēt abolita, sit dūmodo noceat se non neglexisse, sed idoneis causis se impeditū, ut facilius iudicari de adulterio faciat, etem uerisiīe ppensiore iure, & maiore dolore accusationē eū executurū eā quoq; reā, si iuxta uxor fuit, intra lx. dies utiles ex sola suspicione faciet, dūmodo noscat se nō probāto eisdē pœnis hodie subdēdū, quas mulier erat passura, si accusatio pbata fuisset. in crimine stupri patrē præferēdū
8 existimaui. † Vtiles dies sunt qbus solēnia accusationis implere potuit, ut ff. eo. l. 2. §. si simul. & l. si maritus. §. u. t. ff. eo. l. 2. & l. uxor. C. eo. l. quāuis. & l. iure mariti. auth. ut liceat ma. § si qs Post lx. dies ex die diuortii mari tus, & pater pferunt. itra. n. hos soli admitt ū tur, nec ulli alii accusandi ptās daī, nisi prius lenocinir maritū reū faciat, uel accusatione renūciasse doceat, qbus trāsactis neutri ius uolūtas suspectaī. pscriptionib oībus nouo iure in adulterii qōne de medio abolitis, pter quinquēnii tps. & lenocinii, qđ marito ab extra, neo obi cit exceptionē, & illā. q post dissolutū prius matrimoniū ante denūciationē nu
9 pte cōpetit. † Indignū. n. est ut ultionē pudoris pstigia uel futi iuris excludāt, sed in crimine ēt priuato puto hmōi distōnes hri, ut ff. eo. l si maritus l is cuius. & l. cōstāte. Si postulauerit l. 1. §. qui hoc. C. eo. ita nobis. Cessat aūt accusatio alia pp utilitatē psonæ cū qua adulteriū uel stuprū commissum dr, alia pp cōdōnem accusantis Propter utilitatē psonæ cessat accusatio stupri, si sit ancilla uel ea q meretricio more uulgo se pbuit, ut C. eo. l. &
10 si. & l. si ea l. quā quis. ff. eo. si uxoris. † Adulterii quoq; accusatio excludit, si ea q in reatu deducit, uina intēperātiæ ī taberna subministrauit hæ. n. sunt immunes à iudiciaria seueritate, quas utilitas uitæ dignas obseruātiæ legū nō credidit. mariti tñ ēt in has adulteriū uindicare nō prohibētur, quāuis si uiduæ essent impune in eas stuprū cōmittet. Propter cōdōnē accusantis cessat accusatio. excipit maritus si duos reos subscriptos ex alio crimine habebant ut ff. eo. l. inter libertas. §. maritus. & l. 1. Hæc. n. causa non cedit sibi in
11 numerū ceterarū accus. Lenociniū uero qđ marito opponit ipsum qdē onerat, sed mulierē non excusat qđ certe nō is fecisse creditur, q nimiā uxoris credulitatē times, quācū que patientiā pstitit, sed is duntaxat q suam ignorantiā ptextu incredulitatis adumbrare nō potuit. Sed hæ præscriptiones q soluēt ex persona accusantis competere, in initio sunt opponēdæ. Ceterū reo semel recepto frustra obiiciunt, ut ff. eo. l. mari, lenociniū, & l. si ma
12 ritus §. pscriptiones. C. eo. l. 2. † Adulteriū perimere marito pmittit. sed, & patri adulterū simul cum filia quā in ptāte hēr ius occidēdi daī, nō solū in domo sua deprehēsum, sed ēt mariti sed marito qdē domi suæ deprehēsū occidere licet, si tñ alibi deprehensum occiderit nō erit subueniendum, quis iustū dolorē tēperare sit difficilimum. Patri ideo nō ēt marito, mulierē, & oēm adulterum pmisū ē occidere qđ plerūque pietas paterni nominis cōsiliuni pliberis capit, ut ff. eo. l. patri. l. nos in

In ea, & l. si maritus, & l. marito. Ceterū mariti, & calor, & impetus facile decernētis fuit re-
13 frenandus. † Sed nouissimo iure hoc additū est ut si qs suspicat aliquē suæ uxoris uelle illudere castitati, ēt cō testationes ex scripto ei tres destinauerit hūtes testimonia triū uirorū fide dignorū, & pō has tres ex scriptos contestationes inuenerit eū cōuenientē suæ uxori, siqdem in sua domo, aut ipsius uxoris, aut adulterii, aut in popinis, aut in suburbanis, esse licētiā uiro ppriis manib. talem perimere nullū periculū ex hoc formidāti. sin aūt in alio loco talē inuenerit, cū sua uxore loquētē licebit ei puniēdū eū tradere iudici nullā aliā pbōnem exqrenti, ut in auth. ut liceat ma. & auiæ. § his quoq; Facit ad hoc c. si quisq̄, ex de coha. cler. & mul. Sūt autem hæc crimina publ. nā ex l. publ. iud. sunt introducta, & eorū accusatio in cōe defertur, ut inst. de pu. iu.
14 † Horū criminū pœna ord. est. nam, & adulteriū gladio puniri oportet, & q cū masculis nefandā libidinē exercēt. Stupri quoq; flagitiū punit publicatione dimidiæ partis bonorū, si sit honestior, si humilis coercet cū relegatione, ut C. eo. l. cum uir. & inst. de pub. iu. Adulterā cōpetētib. uulnerib. subactā in monasteriū mitti oportet. marito tñ licēt eā erit pmissa intra bienniū dicendi, aliognpost biennium tondēda est. & ppetuo ibi cōsistat. qm incestum cōmittit p illicitū coitū sicut adul. & stuprū in auth. ut nulli iu. §. adu l. & C. eo. l. q̄uis Videndum est qd sit incestum, q̄ sit pœna incesti, & quo ipe liceat de incestu accusa-
15 re. † Incestum est consanguineorum uel affiniū, ut ff. ad l. Iul. de adul. l. si adulterium, contigit aūt icestū cōmitti simul cū adult. aliqñ sine matrim. aliqñ iuris errore, aliqñ sanguinis contumacia, q̄ fere oīa suas admittunt distōnes, fere dico qm si incestum committ. ī adult. utpote cū nouerca, nuru, priuigna, sil' ut adulter punitur. l. capite. id. n. remoto etiā adulterio eueniet. Si uero pp matrimoniū illicitū incestū, fiat, q̄q nā grauius est q̄ adulterii crimen coerceri solet, porro si mulieres ī iure errante, p matrimoniū, incestum cōmiserunt, eas non teneri certū est, q̄uis in adult. dephense nullam possent excusationem hre. Mares uero excusant ætate uel puniendi excusatione, utiq; si error allegat, & facilius si nemo eos reos postulauerit, ut ff. ad l. Iul. de
16 adul. l. si adul. † Palam quoq, delinquentes leuius puniunt, clam uero grauius cuius diuersitatis illa rō est circa mrīmonium, qđ palam delinquentes ut errantes maiori pœna excusant, ēt cōmittētes ut contumaces plectunt.
17 † Huius criminis pœna si cū adult. cōmittit adulterii ut dixi, si aūt pp mrimoniū, pœna est cōfiscatio bonorū, tā cæterorū q̄ donatis, exiliū ēt, & singuli. si eo potit, spoliatio, uerberatio quoq; si uilis est, fœmina quoq; sciēter talia peccante sit pœnæ subiuganda, substantia sic amissa, liberis quos hēt legitimos patris supplicio suæ priātis factis applicet, ut tñ pr alat ab eis q̄b. nō extantib. fisco defert, ut ff. de ritu nup. l. ult & C. de incest. nup. l. si qs, & in auth. de incest. & ne. nup. §. 1. col. 2. const. fi. Incesti quoque cōe crimen aduersus duos recte itēdit, nec iustū adulteriū 5. ann. pscriptiōe, sed 20. tollit, ut ff. eo. l. uim passa.

1 *Crimen publici iudicii deferens illegitime in Senatusconsultum Turpillianum incidit.*
2 *Crimen stellionatus uel hæreditatis expilatæ deferens non incurrit pœnā senatusconsulti desistens.*
3 *Libido seu licentia mentiendi impunita esse non debet in criminum delatoribus.*
Calumniari quid sit, & quid præuaricari.
4 *Tergiuersari dicitur is qui ab accusatione totaliter desistit.*
5 *Abolitio quid sit.*
Abolitio publica quæ sit quæ priuata, & q̄ ex lege.
6 *Abolitio quibus sit necessaria.*
Desistere seu destitisse ab accusatione quis dicatur.
7 *Desistere seu destitisse quis dicatur.*
8 *Crimen intendere seu deferre de properās quid agere debeat.*
9 *Abolitio à quibus & qualiter sit concedenda.*
10 *Abolitio quandoque permittitur inuito reo.*
11 *Abolitio in quibus denegetur criminibus.*
12 *Abolitio ante sententiam concessa quid operetur, & quid post.*
13 *Abolitione priuata repetere indulta quādo liceat.*

Ad Senatusconsultum Turpillianum, & de abolitionibus. Tit. IIII.

Videndum est qs incidat in S.C. Turp. & quæ sit pœna Turpilliani. Item qd sit abolitio, & quot gña abolitionis, & quibus sit abolitio necessaria, & qbus sit concedenda, & quibus concessa proficiat, & qñ reum repetere liceat, & intra qđ
1 tempus † In Senatuscon. Turpil. is incidisse uř, qui crimen publici iudicii detulit, & cā

criminis ordinata i.inscriptionib.depositis,&
fideiussore de exercenda lite pstito, eoq. qui
accusatur sub custodia officii facto,non im
petrata abolitione ab executione crim. desti
2 tit,ut C.ad Senatus.Turp. l.is demũ. † Qua-
pp q crimen stellion obiecit.uel expilatæ hæ
reditatis, & destitit in pœna senatus. non in-
cidit,sed officio iudicis culpa eius coercebitur,
ut ff.eo.l.si quis,sed.& q crimen iniuriæ pro-
priæ,post interpositã denunciationẽ desistẽs
cõmisit,uel libello principi porrecto falsum
se obiecturum minatus fuerit, licet non obie
cerit,Senatus Turpil.non tenetur. ut ff. eo.l.
mulier.l.qsitum . Et Turpil. pœna 5.lib. auri
cũ infamia imponitur , & legitima. i. q̃ reus
3 fuit passurus,ut ff.de præuar.l.ab Imp.† No-
scunt ergo q crimen intendũt non fore impu
nitam licẽtiam mentiendi.cũ calũniantes ad
uindictam poscat similitudo supplicii, quo
rũ temeritas tribus pœnis subiicitur, aut. n.
calumniantur,aut tergiuersantur,aut præua
ricantur.ut C.de cal.l. ult. Calũniari est falsa
crimina scienter intendere,ut ff.eo.l.1.puari
4 cari est uera crimina abscõdere †Tergiuer-
sari est in uniuersum ab accusatione desiste
re , sed non utiq; q non pbat qđ intendit p
tinus calũniari uř, nã eius rei inquisitio arbi
trio iud.cõmittitur , cuius pnunciatione qd
eorũ accusatio fecerit,manifestaĩ.Nã si ita p
nunciauerit non pbasti,pepercit e . Si aũt p
nunciauerit calũniatus es,cõdẽnauit eũ,quo
casu licet de pœna nihil subiecerit , iñ legis
ptás aduersus,eũ exercebit , nã ut ait Papin.
facti quidem qõ in arbitrio iudicantis , pœ
næ uero psecutio nõ eius uoluntati mandaĩ,
5 sed legis auctoritati reseruaĩ † Abolitio est
accusationis institutæ utriq; uel alteri facta
remissio Quæ fit,aut publice,aut priuatim,
aut ex l.Publ.quæ fit ob diẽ insigne aut publi
cã gratulationẽ,priuata q̃ fit actore postulã-
te Ex l.fit abolitio accusatore mortuo,uel ex
iusta cã impedito,quominus accusare possit
ut ff eo.l.abolitio.l. aut priuatim ff. ad l iul.
pc.l.ult.Silr si pp mortẽ rei, destiterit accu-
sator,non põt senatusc teneri . q̃ morte rei
iudiciũ solu.nisi tale crimẽ fuerit cuius actio
aduersus hr̃des durat ueluti maiest.& repetũ
peculatus.& de residuis hr̃eos apostatus , &
illicitæ negõnis ut ff eo.l in senatus.& si pp
mortẽ.& l.ex iudicioru.& ff.ad l.Iul.pec.l.ul.
C.de hær.l.Man.C.de apost.l.ultim. ff. de his
6 quib.ut indig.§l. ult. † Est aũt necessaria abo-
litio reis delatis, & his q deferunt si desistãt.
Destitisse eũ accipimus , q uel accusationi re
nũciauerit,uel pstitit,a pinde ips suũ reũ non
peg't,nisi sit talis,cuius de calũnia agi phibe
tur,ut pr pronus,uel nisi pmissu principis ac
cusationẽ distulit,ut ff eo.l.ab acc.§.dest.& i.
7 dest.& l.i sen.† Detulisse quoq; nõ eũ accipi
mus.q aliquẽ in hoc S.C.incidisse dicit,sed q
accusatorẽ summittit,& instigat atq; adeo q
mãdat alicui,& instituit eũ ad accus.capitalẽ
dãdo pbõnes,allegando accus.& merito, nã
diffitendo de crim.qđ mouet.& ex mẽdo se
periculo calũniæ.uel desertionis,merito calũ
niãtis,& desistentis pœnæ subiici debuit, nisi
subornatus accusator pbauerit crimẽ qđ in
tẽdere suscepit,ut ff.eo.l 1 § ine.Nec interest
an p se mãdauerit in accus. an p alium , sed
ẽt summissus accusator eod S. C. plectitur.i.
pp hoc solũ puniĩ qđ ministeriũ alieni timo
8 ris recepit. † Studebit ergo pbõnib.q crimẽ
intẽdere deproperat. Exceptiones quoq; q̃ si
bi obstare possint diligenter ingrat , ne quali
cũq; exceptione remotus , abolitionẽ petere
necesse habeat excepta mulier,& minore . q
si fuerint remoti pp sexũ,uel ætatẽ , & circa
9 abolitionẽ S.C.pœnã euitãt.† Cõcedenda est
aũt abolitio uel à principe, uel à cõpetẽti iu
dice partib.pñtib cã cognita, siue errore seu
temeritate , uel calore ad accusationem psi-
luerit,hoc.n.accusator explanãs abolitiõis lo
cũ faciet,ut C de abol.l. 2 .Sinaũt p deceptio
nẽ,uel pecuniis à reo corruptus ad postulan
dã abolit uenit,redẽptæ miserationis uox mi
nime admittiĩ.Sed aduersus nocẽtẽ reũ inq
sitionẽ facta pœna cõpetẽs ingeriĩ nõ publi
ca abolitio nec specialis indulgẽtia tales sub
ducit,ut C de cal.l.fal.Hi aũt q suas suorũq.
iniurias defendunt,& q cognatos suos in ac-
cusationẽ deducũt,oĩ mõ absolutionẽ pete-
10 re nõ phibentur. † Præterea interdũ ẽt inui-
to reo abolitio intra 30.dies pmittiĩ qb.triã
factis,nisi reus cõsentiat abolitio non tribui
tur.Sinaũt uel fallaciter incusauit,uel sincera
mẽte accus.instituit , & reus al qd in iure in-
scriptionis illatæ tolerauerit . i. si uel uerbera
uel carcerem sustinuit . abolitio non cõcediĩ
nisi forte q hoc passus est ad petẽdã abolitio
nẽ suũ cõsensum accõmodauit, ut C.eo. l.fal
laciter. Qđ si ingenuorũ uel plebeiorũ q eõ
sci uel participes criminũ nõ erãt testimonii
gratia corpora fuerint lacessita uel uerb.torme
tisq. uexata,abolitionẽ ẽt duarũ partiũ cõsẽ
su

ſa peritã, iubemus uigorẽ iudicis denegari, &
crimen ꝓpoſitũ cuius examẽ tormẽtis iam ce
11 perat agituri. †Si nãũ t teſtib. tormenta mini-
me ſint illata, & ſic abolitio non dab.ẽ in illis
criminib. ut in uiolata maieſtate, aut patria
oppugnata uel ꝓdita, aut peculatu admiſſo,
aut ſacris militarib. deſertis oĩa. quoq; qui iu
re ueteri cõtinentẽ in quib. iudex nõ minus ac
cuſatorẽ ad docenda quæ detulit, quã reũ ad
12 purgãda q̃ negat debet urgere. †Abolitio, ue
ro cõceſſa ſiqdẽ ante ſnĩam in primũ cõdõnẽ
reſtituit. ſi uero poſt ſnĩam pęnę gratiã facit,
ſed infamiã ex ſnĩa irrogatã nõ adimit, niſi cũ
in integrũ ſe reſtituere princeps dixit, tunc.n.
ad reſtõnem tm̃ indulgẽtia ualet, quãrum ad
correctionẽ ſnĩa ualuit, utque deportationis
ipſum ꝑ ſe nomẽ rerũ oĩum ſpoliato eſt, ita in
dulgentiæ reſtõ. bonorũ ac dignitatis uno no
13 mine amiſſorũ eſt recuꝑatio †Reperere uero
priuata abolitione indulta nõ ſꝑ licet, ſed cũ
princeps cõceſſit uel cũ crim. cap. ut in re pe
cuniaria, abolitionẽ petit, tũc.n. nihilominus
accuſationẽ reſtaurare cõcedit, ſed ẽt nõ pro-
bando hoc quoque ꝓpoſuit pœna mulctabi-
tur, ut C. de gen. abo. l. ult. C. de ſent. paſ. l. fi. &
§. fin. & C. de abo l. 1. & ff. eo. l. ult. Tẽpus aũt
repetitionis eſt 30. dierum utilium, a die quo
feriæ finitæ ſunt uel abolitio conceſſa, com
putandorum, ut ff. eo. l. aut priuatim.

1 *Quæſtio quando ſit applicanda reo*
2 *Serui quando de facto ſuo poſſint interrogari.*
3 *Liberi an, & quando poſſint torqueri*
4 *Liberi in pecuniaria cauſa non ſunt torquendi. Serui quando poſſint torturæ applicari.*
5 *Seruus aduerſus dominum torqueri non poteſt.*
6 *Seruus uniuerſitatis aduerſus unumquẽque interrogari poteſt.*
Qõni ſemper nec tamen nunquã datur pedes.
7 *Quæſtioni inimicorum non creditur.*

De Queſtionibus. Tit. V.

SCiendum eſt quo ordine ad quæſtio. eſt
ueniendũ, & in qua cauſa qõ ſit hñda, &
qũo ſit interrogandum, & quia, & aduer-
ſus quos nõ pñt torqri. & de fide qõnis.
1 †Ad qõnem ita ueniendum eſt, ut epiſt. D. A-
driani, cauetur, cũ reus eſt ſuſpectus, & aliis
argumentis ita probationi amouẽ, ut ſola cõ
feſſio ſeruorũ deeſſe uideat. Idẽ D. Adrianus
Claudio Quartino reſcripſit, quo reſcripto il
lud expreſſit a ſuſpectiſſimo incipiendum, &
a quo facillime poſſe ſciri uerũ iudex credide-
rint, ut ab eo q tim dior eſt, uel tenere ætatis
2 uĩ. ut ff. eo l. i. criminib. & l. unius. † Interroga
ri ſeruos de facto ſuo non ſolũ in crim. cauſa,
ſed ẽt in pecuniaria, ueluti qñ per eos depoſi-
ti uel cõmodati noie, uel in aliis cauſis legib.
cognatis res aliis præſtitæ ſunt, poſſe non am
bigitur ut C. eo. l. interrog. Ita tñ ut primũ eſti
metur adeo. ſ. ut ſi in qõne decedãt, uel dete-
riores fiant. duplũ a calũniatore præſtetur, ut
3 ff. de qõ. l. certo. †Sed liberi tm̃ in criminali cau
ſa torquẽtur exceptis cõplurib. qui nec in cri
mine torquẽtur, eo ſ qb. ẽ eas ſuſpectiores eoſ
dẽ facit ad mẽtiẽdi facilitatẽ. Torqueri tamẽ
ſolent, & habena uel ferula cedi exceptis mu-
lierib. & eminentiſſimis qdẽ necnon perfectiſ
ſimis uiris, & q. ex his ſunt uſq; ad pronepo-
tes, ut ff. ad S. C Syl. l. 3. ff. eo. l. ex libero. §. de
minore & C. qõ. l. diuo in decurionib. & eorũ
filiis idem ſeruari Domicius Vl. publicarum
diſceptationum libris a perennẽ ſcientiam, &
memoriam ſcriptũ refert, excepto crimine, &
falſi, & maieſtatis. quo ad perſonam principis
attinet, in eo. n oẽs oĩno cum res exigit tor-
4 quentur. †In pecuniaria etenim cauſa, ut dixi
nõ ſolũ liberi nõ ſunt torquendi, ſed nec ſta-
tu liberi, niſi cũ eorũ deficit cõditio. ut ff. ad l.
Cor. de fal. l. ſi qs decurio. Porro nec ſerui qb.
fideicommiſſaria libertas debetur aliter qõni
applicanẽ. niſi cũ qõib. aliorum onerantur,
ut ff. eo. l. is cui, interrogatione uero quæſtio
nem habiturus, non ſic ſpecialr interrogare
oportet, an L. Titius homicidium fecerit, ſed
gñaliter qa hoc fecerit, aliter. n. magis ſugge
rẽtis quã regrentis uidrẽ, ut ff. de q. l. 1. §. q qõ.
5 †Supereſt uideamus q, & aduerſus quos tor
queri nõ poſſunt, & in primis ſeruos aduerſus
dños torqueri nõ oportet, ſiue ſint proprii ſi
ue bona fide poſſeſſi, ſiue cõe; niſi cũ uel dñs
ſociũ uel uxorẽ interfeciſſe dr, ut C. ad l. cor.
de ſic. l. ult. & C. eo l. hoc quod. ff. ad S. C. Syl.
l. & ſi certus ſit percuſſor. & exceptis adulte
rii criminib. Itẽ fraudati cẽſus accuſationib. &
crim. maieſt. qđ ad ſalutẽ principis attinet &
cum de ulciſcenda morte teſtatoris aduerſus
hæredẽ quæritur, ut C. de qõ. l. 1. & ff. eo. l. 1.
qđ non ſolum ſeruandum eſt in eo qui tꝑe
qõnis eſt ſeruus, ſed ẽt in eo qui eſt redhibi-
tus, uel diſtractus, uel in metallum damnatus
ẽt ſi ſe miniſtrum facinoris cõmiſſi confitea
6 tur. †Si uero ſeruus fuerit uniuerſitatis, & nõ
ſingulo

singulorũ, aduersus unumquenq; interrogari posse placuit. In causa uero pecuniaria, nec inopia ꝓbationum serui aduersus dñm interrogantur, ut ff eo. l. ẽt, & ff. eo. l. extraneo.

Qõni fidem nõ semper nec tamẽ nunq̃ hñdam cõstõnibus declatat, etenim res est fragilis, & periculosa, & q̃ ueritatem fallit, Nã plerisq; patiẽtia, siue duritia tormentorũ, ita tormẽta cõtẽnũt. ut exprimit ab eis ueritas nullo modo possit, aliis tãta sunt impatientia, ut in quouis mẽtiri quã pati tormẽta uelint, & ita fit ut uario modo fateanẽ. ut nõ tm̃ se ue-

7 rum ẽt alios criminent. †Præterea inimicorũ qõni fides hẽri nõ debet, q, facile mentiũtur nec tñ sub ꝑtextu inimicitiarũ detrahẽda erit fides qõni, l. sed cã cognita hñda fides, aut nõ hñda, dũ tñ in unius serui, uel liberi qõnẽ. fides rei nõ ponaẽ, ut ff. eo. l. 1. § q. & § iidem.

1 *Crimen uariis committitur modis.*

2 *Criminum puniendorum quatuor genera sunt septem modis consideranda.*

3 *Relegari debet qui ad conceptionem medicamentum propinauit.*

4 *Persona in crimine puniendo est attendenda.*

Serui sunt liberis seuerius puniendi, & famosi quã ii qui famæ sunt integræ.

5 *Locus attenditur in puniendis criminibus.*

Sacrilegium dicitur cum sacrum de sacro auferẽ

6 *Emansor quis dicatur, & quis fugitiuus.*

7 *Expilatores dicuntur fures atrociores à furibus aliis qualitate discreti.*

Fur ab abigeo quantitate secernitur.

8 *Euẽtus spectatur si de puniendo crimine agatur.*

9 *Dolus pro facto accipitur in l. Cornelia.*

Voluntas seu cogitatio quãdo puniatur sine facto.

10 *Crimina quæ transeant ad hæredes.*

11 *Crimen perduellionis morte punitur.*

12 *Partes de crimine damnato quæ liberis relinquatur portio.*

13 *Bona dãnatorum non publicatur nouissi iure.*

14 *Pœnæ in multiplici consistunt specie.*

15 *Pœna mortis quibus & quot infleratur modis.*

Gladio qui communiter plectantur.

16 *Vallum transcendens, aut per murum castra ingrediens capite punitur.*

17 *Præsides, seu iudices ius concedendi liberam mortis facultatem non habent.*

Serui dominis suis insidiati, uel dominabus carnaliter commixti exuruntur igni.

18 *Latrones furcis suspendio, uel bestiis subiecti priuantur anima uitali.*

19 *Plagiarii qualiter sint puniendi.*

20 *Parricida qua sit afficiendus pœna.*

21 *Damnari nemo debet ad tempus in metallum nisi ad decennium.*

22 *Plagiarii fures, & effractores, ut plurimum damnantur in metallum.*

23 *Ciuitas quibus adimatur criminibus.*

Tutor deportatur qui pupillã uiolẽter stuprauit.

24 *Deportandus est qui filium ad militiam delectum debilitat ut inhabilis fiat.*

25 *Exilium quibus irrogetur, uel ad tempus, uel in perpetuum.*

26 *Exilium quotuplex sit.*

Corpore qui & quando coerceri dicantur.

27 *Creditor auctoritate propria res debitoris occupans infamia notatur.*

28 *Contrahere prohibetur qui extraordinario crimine notatur.*

29 *Membrum nullum abscindi debet pro crimine nisi sola manus.*

30 *Furca suspẽditur qui aliquẽ uiolenter aggreditur.*

31 *Facies hominis pulchritudinis cœlestis instar formata, non est pro crimine maculanda.*

De criminibus. Tit. VI.

CVm criminum frequens sit usus, uariorum quoq; in iudiciis qõ, qbus modis ipsa crimina committantur uideamus. & q̃ crimina transeant ad hæredes, & q̃

1 sint pœnæ corporales, & pecuniariæ. † Crimẽ oẽ aut cõmittitur ꝓposito, aut impetu, aut casu. Proposito delinquũt latrones q factionẽ hñt. Impetu aũt cum ꝑ ebrietatẽ ad manus, aut ad ferrũ uenitẽ. Casu uero cũ in uenando telũ in ferã missum hoĩem interfecit. Quæ dictõ in oĩbus criminib. aũt istã pœnam eligit, aut temperamẽtũ admittit, ut ff. de pœ. l. respiciẽdũ §. delinquũt. Quorundã facta, aut pũiunẽ. ut furta, & cedes, aut dicta, ut cõuitia & infideles aduocationes, aut scripta, ut falsa & famosi libelli, aut cõsilia ut cõiurationes, & latronũ cõscia, quousq; alios suadẽdo inuise

2 sceleris ẽ istar, ut. ff. eo. l. aut facta. † Sed hæc quatuor gña cõsiderãda sunt septẽ modis, cã ꝑsona, loco, tpe, qualitate, quãtitate, euẽtu. Causa, ut in uerberibus q̃ sunt impune, uel à magr̃o, uel à parẽtibus illata. Puniunẽ uerbera, cũ qs ꝑ iram extraneũ pulsauit, quo casu factũ ad exẽplũ puniẽ, n si crimẽ ulciscat, qđ fecisse nõ credẽ, q breui furore impediẽ, non enĩ qđ ita fit uel dẽ, ante factũ, uel dictũ æstimatur

maē quā ſi perſeuerantia animi iudiciū fecit
3 ſe conſtituerit,ut ff.de reg.iu.l.quidqd.† Sicut
relegari iubet,q nō malo aīo,ſed malo exem
plo medicamētum ad conceptionē dedit,ex
quo ea q acceperat deceſſerit,qđ ſit in eis q
abortionis aut amatoriū poculū dant inſpici
tur,nam & ſi non dolo id faciant,quia tñ res
mali exēpli eſt,humiliores in metallū dānan
tur,honeſtiores in inſulā,amiſſa parte bono
rū relegātur,ꝙ ſi ex eo mulier aut hō periit
ſummo ſupplicio affi ciunt,ut ff.ad l.Cor.de
4 ſic.l.eiuſdē ff.eo.l.ſi quis aliqd † Perſona du
pliciter ſpectaē,& eius q fecit,& eius qui paſ
ſus eſt,aliter.n.puniunt ex eiſdē facinoribus
ſerui,q̄ liberi,& aliter milites, quam plebei,
necnon aliter quidqd in dn̄m patentē uc au
ſus eſt,q̄ qui in extraneum,uel in magr̄m vel
in priuatum,ut ff.eo.l.aut facta.§. pſona.No
ſtri etem̄ maiores in omni ſupplicio ſeuerius
ſeruos quā liberos,famoſos q̄ integrę fame
hoīes punierūt.ut ff.eo l capit.§.ſi.Exceptio
qbuſdā delictis,q pagano aut nullā aut leuio
rē pœnā irrogāt,militi uero grauiorē aut le
uē,nā ſi miles artē ludicrā fecerit,uel in ſerui
tutē ſe uenire paſſus eſt,capite puniendū Me
5 nāder ſcribit,ut ff.eo.l.q̄dā delicta.† Locus fa
cit ut idē uel furtū uel ſacrilegiū ſit,& capite
luendū uel minori ſupplicio,ut ff eo l.aut fa
cta.§.locus. Fit ſacrilegium.ſi res ſacræ de ſa
cro,auferanē.ſi.n res priuatoꝝ in ædē ſacrā
depoſitæ ſurreptæ fuerūt furti actionē nō ſa
crilegii eſſe diuo Seuero placuit.Capite puni
ri locus facit ut dixi, ſi in eccleſiæ miniſtris
aliqd iniuriæ importeē, Sicut plenius coerce
tur,q à ſtabulo,abegit dn̄m pecus nō a ſilua
uel a grege,ut ff.ad l.Iul.pec.l.diui. C.de epi.
& cl.l.ſiqs ī hoc genus.ff.de abig.l. oues. Tps
diſcernit emāſorē a fugitiuo,& effractorē uel
6 furē diutnū à nocturno.† Emanſorē aūt dici
mus eū q diu uagatus ad caſtra regredit.Fugi
tiuū uero q unū aut alterū gradū ad fugiēdū
pmouit,ut ff.eo.l.aut facta §.ipſ.ff.de re mi.
l.3.§.emāſor,& l.q cū.Qualitate cū ſem̄, uel
atrocius,uel leuius ē,ut furta manifeſta à nō
manifeſtis diſcerni ſolent,rixæ à graſſatutis,
expilatiōes a furtis,a uiolētia,petulātia.Graſ
7 ſatores q pdæ gr̄a rixā faciūt,rixa alr̄ fit.† Ex
pilatores sūt atrociores fures q qualitate di.
ſcernunē à furib.& à petulātib q libidinis cā
ancillas rapiūt,ut ff.eo.l.aut facta §.qual. ff.
eo.l.capit.§.graſſat. Quantitas diſcernit furē
ab abigeo,nā q unū ſuē ſurripuit,ut fur coer

cebit̄ q gregem,ut abigeus.q tñ unū,uel alte
rum ſæpius abegeiūt nō minus abigei ſunt.
Gregē faciūt 10.oues.porci ēt 5.uel 4.ſed &
q unū equū,uel bouē ſurripuit abigeus eſt
ut ff.eo l.aut facta § q̄tītas.ff.de abig.l. oues
8 § q ſæpius.† Euētus ſpectaē ut a demētiſſimo
quoq; facta.i.caſus.ſicut & ætas nā ſi infans
uel furioſus hoīem occiderit.l.Cor.non tene
bit̄,cū alterū īnocētia cōſi ii tueē.alterū fatui
īfelicitas excuſet.ut ff co.l.aut facta.§ euētus
ff.ad l.cor de ſic.l.inf. Quanq̄ lex nō minus
eū q occidēdi hoīs cā cum telo ambulauit q̄
9 eū q occidit puniat.† In l.eſt Corn.dolus pro
facto accipit,nec lata culpa dolo cōpataē,re
ctius ergo dr̄ ſi nō dolo crimē cōmittit uolū
tatē nō exitū ſpectari,ut ff.ad l.cor.de ſic.l.in
l.Cor.ff co.l.diuus. Exceptis duobus crimini
bus q culpa ſola cōmittunē,ut ī tutore ſuſpe
cto,& in cōmentariēnſe legit.ut inſt de ſuſp.
tut.§ ſuſpect.& C.ad l.Iul.ma.l qſqs Et ex-
cepto eo q contra Imp uel eius conſilianos
cogitauit.& q pfugā de ſacroſan.ecc. abſtra-
here tentauit q nō ſolū ſi affectauit tenetur,
uerū ēt ꝓ ſola cogitatione punit,ut C. de his
q ad eccl.confug.l.pn̄ti.Eſt uidere q crimina
10 tranſeant ad hæredes.† Trāſeunt aūt qualis
fuerit cōteſtata,& condēnatio cōſecuta,exce
pto crimine repetundarū,& maieſtatis hæte
ſeos & apoſtatarus,de reſiduis,pecculatus, &
ſiſa inueniunē.q ēt reis mortuis cū qb.nihil
actū eſt,exerceri placuit a ſco ut niſi hoc cri
mē à ſucceſſorib.purgeē.hæreditatis fiſco,uē
diceē,ut C.ad l.Iul.repet.l.ſciant.C.de hæt. l.
manicheos.C.de apoſt.l.ult.ff.ad l.Iul. pec.l.
ult.C.ad l.Iul.ma.l.quiſqs. & ff ad l. Iul.ma.
11 l.quiſqs.† Non tñ quiſqs maieſtatis reus eſt
dānatus in eadē erit cōdōne,ſed is dūtaxat q
pduellionis conuincit, & ꝓ hoſtiliato aduer-
ſus principē uel remp.eſt animatus,cuius cri
minis pœna mors eſt,bonorū ademptio , &
ſucceſſorū infamia,& ꝓ his interueniētiū, li
cet alius nullū patris delictū innocenti filio
pœnę eſſe debuit,ut in gn̄e loquar,toties ſup
plicii dānatione bona publicanē.quoties aut
uita amittiē,aut ciuitas,aut ſeruilis cōdō irro
12 gatur,ut ff.de bon.dam.l.1.† Sed portio dimi
dia.i.legitima bonorum patris liberis legiti-
mis & non in fraudem adoptatis relinquitur
ut.ff.de bo.dā. l.cum crimen maieſt.in quo,
ſolis filiabus tm̄ falcidia ex bonis matris re
linquitur , qm̄ minus auſuras eſſe pro ſexus
infirmitate credunē,cū in maſculis hr̄ditariā
crimi-

criminis exéplū metiunť, ut C. ad l. Iul. ma. l. quisquis. si uero fit crimē pp pais bonorū publicaď nulla pars liberis debeť, nisi iudicē moucat liberorū numerus, ut. C. de bo. pscr.
13 l. ult. C. ad l. Iul. ma. l. nullus tuerū nouissimo iure, qa res non delinquū, sed psonæ, bona nō sunt publicāda sed uel ascendentib. uel descēdētibus, & ex latere usq; ad tertium gradū applicanda. Si uero uxorē habeāt condēnati dotem, & pp nuptias donationē, & aliā largitionem pp matrimoniū factā, debent hře. Si uero sine dote illæ fucrint côuictæ, quartā eius substātiæ pmittūtur accipere, siue filios habuerint cōdēnati, siue nō. Si uero neminē prædictorū habeāt, tunc eorū substātia fisco sociatur exceptio crimine maiest. in quo vetetes leges obseruāt, ut in auc. de mād. prin §. oportet. C. de bon. dam. l. si qs. Nunc gňa pœnarum nobis enumerāda sunt, qbus psides af
14 ficere quenq̄ possint. † Sūt itaq; pęnæ q̄ aut uitā adimūt. aut seruitutē iniungūt, aut ciuitatē auferūt, aut exiliū, aut coertionē corporis cōtinēt, aut damnum cū īfamia, aut aliq̄ dignitatis depositionem, aut corporis diminutionē, quæ pœnæ ex qbus criminibus imponātur persequemur, ut ff eo. l. si qs forte.
15 §. nūc gňa. & l. aut damnū † Pœnæ criminū ex qbus uita adimitur gladio, aliqñ suspendio aut bestiis subiiciēdo, aliqñ eculeo. Gladio adimiť uita adulteris in maiestatē cōmittētibus, & his q cū masculis nefandam libidinē cōtraxerūt, nec nō raptori, & incēdiario, & ei q famosum libellum cōposuit uel recitauit, & ei q de sepulchro ossa detraxit si sit humilior summo supplicio afficiť, honestiores uero in insulā deportanť uel releganť aut in metallū dānātur ut C. ad l. Iul. ma. l. qsquis. C. ad l. Iul. de adul. l. quāuis. C. de rap. uirg. l. Vnica. C. de pœ. l. capitaliū. ff. de fam. lib. l. lex Corn. ff. de sep. uio. l. ult. Prædicto quoq; modo puniť miles q pacē turbabit, uel q in libello rē a duce prohibitā fecit uel mādata non seruauit, ēt sibi ne gesta sit. ut ff. de re mi. l. 4.
16 † Sed q uallū transcendit aut p murū castra īgreditur capite puniť nā, & Romuli frater Remus fuit occisus ob hoc quo muros transcēdere uoluit, ut ff de re. diuī. l. ult. Cuius cōdōnis hñt q propositū suū ,ptegere noluerunt, uel deseruerūt, nā occisi capite puniunť, ut ff. de re mil. l. oē. Vnde in criminib. & in aliis q̄ pluribus gladio aīaduerti oportet non securi uel telo, uel fuste, uel laqueo, uel aliquo mō.
17 † pinde nec liberā mortis facultatē cōcedēdi ius ipsi psides hñt, multo magis nec ueneno necādi, sed nec dānare quē sic pñr, ut de saxo pcipiteť, uel si liber sit, ut in uinculis habeť, ut ff. eo. l. aut dānum. §. uita cū §. seq. l. si diuer. C. de pę. l. in cred. Igni exuruntur serui q cum suis dñabus rē habuisse detegūť, uel suis dñis īsidiati fuerint, uel artē mathematicam exercuerūt, hostes itē uiolatores monetę, & aggeris Nili corruptores, & renūciatores cōsiliorū & incēdiarii plerūq; flāmarū exusti omib. mācipatī torquentur, ut C de mal. q̄ le ,pl. unica. C. de math. l. nullus. C. de Nili agg. l. unica. ff. eo. l. siqs aliqd 2. § transf. & C. de fal. mo. l.
18 si qs ff. eo l. capit † Suspēsio aut bestiis subiiciēdo adimiť uita latronib. in his max me locis in qbus sunt grassati ut cōspectu ab eisdē facinorib. alii deterreant & solatio sic cognatis. & ad finib. interēptorū. qua pęna intēdū afficiunť trāsfugę ad hostes, cōsiliorū enūciatores, & seditiōis & tumultus auctores pplo côcitato, q p qualitate dignitatis aut ī furca tolluntur, aut bestiis subiiciuntur, aut in insulā
19 portātur, ut ff eo. l. si qs aliqd ii. † Plagiarii quoq; uiuentiū filiorū miserādus infligūt parētib. orbitates, siqdem sunt serui, aut liberrati donati bestiis subiiciunť, ingenui gladio cōficiūť sed sacrilegi, qa manufacta dei tēpla effregerūt, aut bestiis dānanť, aut igni comburuntur, aut ī furcā suspēdunť, ut C. ad l. Iul. de
20 plag. l. ult. † Noua pœna ex l. Pōp. de parr. afficiť q parētis, aut filii, aut filię, aut affinis eius q parricidii noīe cōtineť facta ppatauit, neq; gladio, neq; ignib. neq; ulla alia solēni pœna subiugať, sed īsutus culeo cum cane, & gallo gallinacco, & vipa, & simia, & īter eas ferales angustias cōstitutas, sm q regionis q̄litas tulerit, in uicinū mare, uel in amnē ,piciať, ut in oī elementorū usu carere uiuus īcipiat. & ci cęlū supstiti, & terra mortuo auferať, ut ff. ad l. Iul. pec. l. lege Iul. & C. de his q parē. occ. l. unica. Quo crimine teneń hi quorū dolo factū est uel cōscii criminis extitcrūt. Nā ut Scęuola ait ff eius q tm cognouerat filiū patē ueneno uelle necare, nec iudicauerat relegatus, ē & medicus supplicio effectus, ut ff. ad l. Pōp. de par. l. fr. Serui efficiunť dānati ī metallū ut opus metalli. nā inter eos ī uinculis tm̄ dńa ē sed nō utiq; Cæs. uel fisci, sed pænæ tm ī quo diuersi sunt qb' aqua, & igni ppetuo īterdř. uerū sciēdū ē in metallū ad tps neminē dānati dře nisi usq; ad decēniū aliogn licet metalli

cum

cũ opus faciat uelut liber manebit, ut ff. eo. l. aut damnum, C. de bon. dam. l. in metallum. C. de his q pro non scrip hab. l. 3. ff. eo. capitaliũ. l. fine præfinito. Sed si ad ips damnatus refugit duplicato t pe dãnari solet immodo quo ad pęnã superat, nisi cũ decenniũ fuerat duplicatio excessura, tũc. n. t pe pęna nõ atra
22 tur. † In metallũ dãnãtur plerunq; plagiarii & fures, & effractores qui gladio se defenderũt, nec tñ quenq̃ percusserunt, ut ff. eo. l. aut dãnũ. ff. ad l. fla. de plag. l. ult. Necnõ, & humiliores q nondũ uiri potẽtes uirgines corrupe rũt, ille quoq; q̃ intra penes se deposita alteri reddit, p personæ cõdõne, aut in metallũ dãnatur, aut in insulã deportat, ut ff. eo. l. si qs aliqd. ii. §. q nondum uiri potẽtes. §. infrã,
23 † Ciuitatẽ adimũt ea crimina q̃ deportatio nẽ iniungunt. Lex Cor. de sic. quia altiores in insulã deportantur, & l. Cor. de falsis. & Iulia peculatus, q aq. & ignis interdictionẽ cõtinet in q̃ hodie deportatio succedit. Itẽ deportat tutor q pupillã suã uiolenter stuprauit, & q uim publ. cõmisit ut. ff. ad l. Iul. de sic. l. eiusdem. §. l Cor C ad l. Iul. de ui pub. uel pri. l. si
24 qs ad se † Sed, & q filiũ delectũ ut inhabilis militiæ sit, debilitauit, p̃ceptũ d. Adriani deportauit, necnõ, & eũ eadẽ pœna affici, q filiũ suũ, q nouercã adulterabat, in uenatione necauit, eo. §. q latronis magis q̃ patris iure eũ interfecisset, nam patria ptãs in pietate debet nõ in atrocitate cõsistere, ut ff. de remis.
25 q cũ uno ff. ad l. Põp. l. diuos. † Exilii pęna afficiunt q ad tps, uel in p petuũ relegant Ad tps. ut receptatores abigeorũ q x. an. relegantur, ut ff. de abig. l. ult. ff. de effrac. & expil. In p petuũ ut effractores honestiores aũt ordine ad tps mouent iudices quoq; pedanei si pecunia corrupti dicant plerunq; à p̃de, aut curia submouent, aut in exiliũ mittũtur, aut ad tps relegãtur, & alii quã plurimi. q oẽs, & testamẽti factionẽ nõ amittũt, & ciui. Rom.
26 retinẽt. † Exiliũ aũt triplex est, aut certorũ locorũ iterdicto, aut lata fuga ut oium locorũ interdicat p̃ter certũ locũ, aut insulæ uinculũ i. relegatio in insulã põt ẽt qs sic damnari ne de domo sua exeat, ut ff. de interd. & rel. l. exiliũ ff. de interd. & rel. l. ult. Corpore coercentur, q uerberibus afficiũtur, ut q per ignorantiã, aut fortuitu lapides finales furati sunt ut ff. de ter. mo. l. diuus. Damno cũ infamia afficiũtur, cũ uim priuatã, uel ambitus crimẽ cõ
27 misetũt. † Nã & creditor q sine auctoritate iudicis res debitoris occupauit infamis efficitur, & tertia parte bonorũ multat, & q ambitũ cõmisit cẽtum aureis cũ infamia punit ut ff ad l. Iul. de ui pri. l. ult. Dignitate depon. untur q militia exauctorãtur, uel dignitate aliqua eiciunt, ut milites q sua arma alienauerũt, uel aliqua surripuerũt, & aduocati decuriones q falsum instrm cognoscẽre p̃ fide recitauerũt. Hi. n. oẽs in Corn. falso tñ recitatu non facto incidunt, ut ff. de re mil. l. descrto-
28 rẽ §. miles. ff. ad l. Cor. de fal. l. falsi † Contractus p̃hibitionẽ cõtinet extraordinaria crimina, ex qb. cõtrahẽtib intercidit aliqua negociatio, ut in p̃sona Dardaniorũ contingit, ut ff de extraor. crim. l. ann. ff. eo. l. moris est Abscissionẽ posset aliqua crimina continere, ex eo colligi põt, qd dr nullũ sibi dre existimare p̃missum ẽt alicui sceleratissimo alteri utras manus, aut pedes amputare, aut hmõi qdam inferre supplicia, p q̃ articuli dissoluãtur, q̃a mẽbrorũ dissolutio grauior est utriusque ma
29 nus abscissione. † Si uero criminis qualitas mẽbri abscissionẽ exigat fieri, unã solam manũ dre amputari, p furto uero nolumus oino quolibet membrũ abscindi, aut mori, sed aliter eũ castigari fures aũt uocamus q occulte
30 ẽt sine armis hmõi delinquunt. † Eos uero q uiolẽter aggrediunt, aut cũ armis, aut sine armis, in domib. aut itinerib. aut in mari pęnis legalib. subdi iubemus, hoc est furca suspẽdi,
31 ut i auth. ut nulli iu. in fi. C. de pę. l. si qs. † Sed hoc quoq; neminẽ fugiat qd & si qs post criminũ dep̃hẽsorũ q̃litate fuerit i metallũ cãnatus, minime i eius facie scribat, cũ & i manib. & in suris possit pęna dãnationis una subscriptiõe cõprehẽdi, quo facies q̃ ad similitudinẽ pulchritudinis ẽ cęlestis figurata, minĩe maculet.

TRACTATUS AUREUS de accusationibus, & inquisitionibus, dñi Boniconti, filii dñi Ioan. Andreæ.

SUMMARIUM.

1 *Curia Rom. agit de crimine duobus modis.*
2 *Accusare quis possit, & quis accusari.*
Actio criminalis quæ dicatur.
Iuris ordo est seruandus.
3 *Pœna certa, & à lege statuta debet imponi.*

4 *Crimen*

4 *Crimen non grave arbitrariam requirit pœnam.*

5 *Procurator licet in criminalibus non debeat, si tamen interueniat & non excipitur, ualet quod cum eo agitur.*

Actio mixta quæ dicatur.

6 *Crimen excipiendi quid sit.*

7 *Inscriptio quando non sit necessaria.*

8 *Denunciatio euangelica ad pœnitentiam tantum agit non ad pœnam.*

9 *Disputandum non est de iuris apicibus cum de bona fide agitur.*

10 *Beneficium retineri sine peccato quando non possit.*

11 *Repulsus ab accusatione ad quid admittatur.*

Priuata denunciatio per quos fiat.

12 *Denunciatio euangelica, & canonica quid inter se differat.*

13 *Remedio appellationis uti debemus contra grauamina.*

14 *Iuramentum non est exigendum ab inquisito.*

15 *Iudicialis denunciatio est duplex.*

16 *Denunciatio priuata quæ sit.*

17 *Iudex ecclesiasticus denunciationem, an indistincte admittat.*

18 *Inquisitus, an iurare teneatur super inquisitionis capitulis, cum ad denunciationem alterius proceditur.*

19 *Euangelica denunciatio requirit quod denuncians sit sine macula.*

20 *Regularis denunciatio quæ sit.*

21 *Ordinariæ inquisitionis quot sint species.*

22 *Ordinarius uel uisitator cum uisitat, nulla præcedente infamia inquirit super statu ecclesiæ.*

23 *Criminosi inimici, & conspiratores, quando admittantur ad testimonium.*

24 *Legitima defensio reseruatur ei contra quem crimen, uel infamia probatur.*

25 *Ordinarius quilibet pōt ex officio inquirere de fama subditorum, & infamia reperta de crimine.*

26 *Officium iudicis ualde exuberat circa modum inquirendi.*

27 *Inquisitus, uel correctus an possit appellare à correctione uel sententia.*

28 *Iudex ecclesiasticus super interesse singulari uel priuato alicuius personæ, non potest per inquisitionem procedere ex officio.*

29 *Inquisitus cum habeat suo sacramento de ueritate respondenda, nunquid possit admittere procuratorem.*

30 *Agens per uiam inquisitionis, dicitur agere ciuiliter.*

31 *Inquisitio criminum ad euangelicam denunciationem spectat.*

32 *Inquisitus quoties non habet sub iuramento respondere potest procurator interuenire.*

33 *Ordinarius potest inquirere contra subditum licet non infamatum dummodo sit sibi suspectus.*

34 *Monitio charitatiue præcedere debet inquisitioně.*

Reipublicæ utile est ne crimina remaneant impunita.

35 *Crimen quod denunciatur si habet facti perseuerantiam ut fornicatio, quilibet admittitur.*

36 *Generalis inquisitio quæ dicatur.*

37 *Prælatus solus ubi est diffamatus, inquiri potest, tam in capite quàm in membris.*

Capite languescente cætera membra langrent uel languere præsumuntur.

38 *Legitima defensio semper est seruanda.*

39 *Exhibitione denegata quando possit inquisitus licite appellare.*

40 *Inquisitus contumaciter absens in eius odium prius facta fide de infamia proceditur ad receptionem testium, & ad diffinitiuam & lite nō contestata.*

41 *Infamia per quot testes probetur.*

42 *Literæ inquisitionis per excommunicatum impetratæ an ualeant.*

43 *Iudex quando ex suo mero officio procedat ad criminis inquisitionem, uel ad denunciationem officialis publici.*

44 *Superior siue iudex in inditando quam formam seruare debeat.*

45 *Clamosa, & frequens denunciatio, an sufficiat contra constitutum in dignitate.*

Frequentiam quod uires inducant.

46 *Iuramento inquisito præstito, an ad inquisita respondere teneatur.*

47 *Facultas omnis legitimæ defensionis inquisito reseruatur.*

Leniores probationes sufficiunt contra priuatum quā contra prælatum.

48 *Vocandus est is contra quem est facienda inquisitio ut se defendat.*

49 *Prælatus procedere potest quacunque uia melius potest, ut attingat criminibus ueritatem.*

50 *Inquisitio specialis quomodo fiat.*

51 *Testes an possint compelli, quando iudex procedit in uisitando, uel confirmando.*

Peccata nocentum reipublicæ expedit esse nota.

52 *Bonus, & idoneus quilibet præsumitur, nisi contrarium probetur.*

53 *Denuncians prælatum an debeat ab ecclesia expensas habere.*

Innocentiam suam probare nunquid possit, contra quem facta est inquisitio per familiares, uel cubicularios suos.

Inqui-

54 *Inquisitor publicatis at e. ationibus, an possit super eodem crimine iterum al os testes inducere, uel recipere.*

Inquisitor si in aliquo minus bene processerit, an illud reuocare, & de nouo procedere possit.

55 *Commissio quando sit in modum simpl cis inquisitionis qu d in ea apponatur.*

Diuini nominis inuocatione præmissa ac intemeratæ uirginis Gloriosæ, & pcio sissimi Confessoris, ac Doct. B. Hierony mi. Ego Bonicontus decretorũ doctor, natus patris uenerabilis dñi Ioã. Andreæ decretorũ doctoris huius sub. mãm tractaturus q̃ quotidiana est practicabilis de quatuor modis procedendi super criminib. pãliter tractabo. Vbi sciendum quod Host. & d.p.m. recitat in decretali qualiter. ii. hoc eo. ti. super uersu. Trib.
1 modis. in curia † Rom, duob. modis agi de crimine. s. per modũ iustitiæ, & p modũ gratiæ. Et primo modo, sex modis. Secũdo quatuor sed qa hoc est spãle in Rom. curia, ideo hoc omisso dicas de crimine agi posse quatuor modis. s. accusando, excipiendo, denũciando & ingrendo. de quorũ tribus hr, eo. tit. super his, & prima gl. ibi addit quartum. de illorũ aũt singulis, & procedendi forma in ecclesiast. foro, & ipsorũ pœna u, deamus. Et primitus
2 de primo, sed ante oĩa scias q̃ † quis possit accusare, & qs accusari tractat Guil. in spec. de accus. & tit. de accus. & de mã ẽt tit. de criminib. & eorũ cognitionib. uñ in hoc non instabo. Est aũt sciendum q̃ qñ q; cõtra aliquẽ agit p modum accusationis de crimine criminali ad pœnã legitimã infligendã, & dr talis actio criminalis. Et quid hoc casu continere debeat libellus, notatur, de proc. tuæ, in gl. 1. & 6 gl. seq. Cum aũt tal modo procedit est iuris ordo seruãdus, ut. s. libellus offeratur, fiat litis cõtest. & alia oĩa obseruẽtur q̃ in aliis causis sunt obseruanda. Pœna aũt probato crimine ĩ
3 hoc modo egendi est. † qa si certa pœna est statuta, siue corporal s, siue dignitatis, remotio, siue famæ læsio illa imponat. C. q accus. nõ pos. l. nonign. & l. q de crim. & l. pen. nõ aũt imponet tunc durior, uel leuior. Si nõ est certa statuta, si crimẽ fuerit graue degradet ab ordine, ut eo. tit. qualr. uer. uerũ ita, & ibi diminutionẽ capitis. notat d.p.m. de septẽ speciebus pœnarũ. Quod aũt dixi quod hoc casu debet degradari, intelligas uerbalr. 7 hoc est, qd' ab offõ & beneficio deponat, nõ

autẽ intelligas de actuali degradatione, nisi ta'c esset crimen qđ ipsam requiret de ipsius aũt actualis, & uerbalis forma dic ut de pœ
4 nis degr. lib. 6. si † uero crimen nõ sit graue imponet arbitraria. de off. deleg. de causis de trans. si. Et scias q̃ cum hoc modo proceditur non interuenit procurator ad totã litẽ. posset aũt procurator interuenire ad certũ articulũ iũi, puta ad productionẽ testium, uel ad uidendũ illos iurare, uel ipsorũ publicationem, uel similẽ actũ, ut no. d. p.m post Inn. de test. ex parte A. læ in gl. s. p procuratorẽ. Quid autem circa hoc teneat legistæ, & qualdã qõnes de mã uide p Cyn. C. q accus. non po. l. i eos. fal lit tñ hoc in casib. notatis in decr. ueniẽs, c. t. in gl. i. circa hoc uidere potes ibi scripta per
5 d p.m. sup ipsa gl. sed scias tñ q̃ licet ĩ hoc casu interuenire nõ debeat procurator, si tñ interueniat, & nõ excipiat, ualet q̃ cũ eo agit. ut not. de iu. c. i. lib. 6. in gl. intelligas, & uide scripta p. d. p.m. sup ipsa gl. Et est in hoc casu inscriptio necessaria, ut de accus. sup his. Qñq; est talis actio ciuilis ut ago cõtra te fur ti ad rei recuparionẽ ad pœnã, uel ago iniuriarũ ad emẽdã, uel satisfactionẽ, ñ ad pœnã. Mixta aũt qñq; dr talis actio, qñ agit marit' cõtra uxorẽ de adulterio nõ ad pœnã. sed ad thori separationẽ de pc. tuæ. & talis mixta sapit nãm ciuilis, ut not d.p.m. Et in his duobus ultimi. casib. bñ interuenit pc ut in pã'. decr. tuæ. & de acc. sup his. & no. de iud. ca. i. li. 6. Crimine uero probato, cũ actio est ciuilis uel mixta, cõseqt agẽs id ad qđ est actũ, non aũt pœnã cris. & obligabit agẽs tũc sed ad pœnam extraord. ut not. in prædicta decr. tuæ.

Nunc aũt de secundo agendi modo uideamus. s. qñ † agitur de crimine excipiendo, de quo qñq; excipitur contra accusatorẽ, uel testem ut ab accusatione, uel testimonio repellat ut de ord. cog. cũ dilectus de excep. c. i & hoc casu de crimine nõ punitur, nec ex hoc ĩ fama iuris notat, sed solũmodo de testimonio testis repellitur, siue eius dicto fides non adhibetur. ut ĩ iur. pall. Accusator ab accusatione remouetur, ut de acc. c. i. nec hoc casu ĩ scribitur, ut c. tit. sup his. Qñ q; uero cõtra promouẽdũ excipitur, & tũc aut p cõfirmationẽ erat ius cõsecutus licet nõ plenũ, qa nũdum forte cõsecrat', palleatus, uel possessionẽ adeprus, & tũc nõ est † aliqua iscriptio necessaria ut in pall. c. sup his, aut p cõfirmationẽ erat ius consecutus, & uinculũ speciale cõtractũ,

ut de

ut de translatione inter corporalia. Et hoc casu quia deiicitur ab ipso iure q̃sito cõfirmationẽ licet ius plenũ nõ sit inscribitur nõ ad pœnã talionis sed ad extraord nariã iudicãtis arbitrio ut in pall. c. super his. Puto tñ quolibet p̃misso casum procuratorẽ interuenire posse, q̃a nõ agitur hoc modo ad pœnã criminis à iure statutã, nec ẽt arbitrariam infligendã, sed solum ad repellendum eũ contra quẽ exceptio p̃ponitur, ut de excep. c. 1. & c. dilecti. Subsequẽter de tertio est uidẽdũ q̃n. s. p̃ uiã denunciationis de crim. agitur, Circa quod est sciendũ q̃ denunciationis quadruplex est species. Quia alia euang. Alia canon. Alia iudic. Alia reg. de quibus per d. p. m. uidere possis in decr. nouit. de iud. in ult. sua gl. De prima. s. euangelia est sciendum quod
8 † per ipsam. pñiam tm̃ agitur non ad pœnã. Potest iñ tã de delicto cõmisso, quam ẽt de cõmittendo fieri, ut scripsit d. p. m. in decr. præall. nouit de iud. Oportet autem q̃ hm̃oi denũciationẽ duplex p̃cedat monitio. Prima quarũ probat̃ p̃ solũ iudicem denunciãtis. Secũda p̃ ipsius eiusdẽ denunciantis, & unius uel duorũ testiũ secum adhibitorũ. ut in præd. decr. nouit. & de testi. in oĩ negocio. Itẽ põt talis denũciatio fieri à quolibet ẽt infami dũ modo non perseueret in crimine. ff. mand. l. si fideiussor. ubi dr̃ q̃ † cũ de bona fide agitur
9 nõ de iuris apicibus disputandũ. In hac aũt nõ est inscriptio necessaria, cum agatur ad pñiam tm̃. nõ ad pœnã. Et põt p̃ procuratorẽ fieri, ut eo. tit. sup his. Huius aũt effectus est crimine p̃ hũc modũ p̃batio pñiæ impositio. & cũ pñiæ sunt arbitrariæ consideratis circunstãtiis, poterit ordinarius ipsam imponere ad sui arbitrium crimine probato, ut de hom. sicut dignũ. & de pœ. & re. Deus q. & c. oĩs, & c. significauit. ubi de hoc. Et hoc in occultis locũ habeat, ut ibi scripsit d. p. m. sup gl. 2. Nec erit hoc casu ille priuandus bñficio crimine p̃bato, si foret clericus, & bñficiatus nisi tale furet, p̃p quod retẽto bñficio pœnitere nõ posset. ut ẽ homicidiũ, & simonia, ut hoc eo. tit. inquis. Et idẽ puto q̃n denũciatur q̃ se intrusisset in bñficio uel q̃ illud minus
10 canonice fuisset adeptus, ita q̃ sine pctõ retinere nõ posset, q̃a cũ in his eadẽ subsit rõ, ergo idẽ erit iuris de cõst. trãslato cũ cõcor. ibi. nota. Alia uero est canon. q̃ tñ habuit ortũ à lege ueteri testamẽti, q̃ nõ solũ de p̃petrato, sed ẽt de p̃petrãdo crimine põt fieri. Si illud recipiat augumẽtũ. ut cũ q̃s p̃sistit i illicito cõcubitu. & ad hãc q̃libet tenet̃ 11. dist. diaconi, nõ iñ p̃cise, nisi sicut alia pia opera, & de hoc p̃ Innoc. de iud nouit. Et scias q̃ hæc duplex est una publ. alia priu Publica. q̃ fit de crim. publ. sicut est cum denũcio duos cõiunges in gradu p̃hibito cõiunctos. ut de despon. imp. ad dissoluẽda, desp. præterea. de clan. despon. c. fin. in hac est seruandũ quod hr̃ infra q̃ matrimoniũ accus. pos. cum ĩ tua Et in hac non requirit̃ trina moni
11 tio, † Et ad hãc etiam admitteret̃ q̃ ab accusatione repelleret̃ Et iudex facta denunciatione ex officio ẽt denũciatione nõ p̃sequẽte tenet̃ p̃cedere, & ingrere, ut not. Guil. in Spec. de denun. §. 1. alias. 2. ante uer. ĩ summa, Probato autem crimine p̃ hunc p̃cedendi modũ fieri quod d. cã infra in uers. p̃bato aũt. Priuata autem fit p̃ clericos ut habeãt bonos platos ad hãc admittunt̃ quorũ ĩterest ut patronus, & alii uicini, seu parochiani. 16 q. 7. filius, ubi de hoc, & de testib. ex parte Adæ. & debet in hac interuenire trina monitio, ut hoc eo. tit. qualiter. 2 ubi dicit. d. p. m. id uerũ q̃n processus initiat̃ à denũciatione. sed si initiaret̃ per uiã inq̃sitionis ex offõ licet aliq̃s offm̃ coadiuuaret, tunc nõ requiritur admonitio q̃a nõ ingritur ex officio nisi de q̃bus in fama p̃cessit. ut in p̃dicto c. qualiter, & c. cũ dilectus, & de simo. licet hely. nec ad hãc admittitur q̃ ab accusatione repelleret̃ Est aũt
12 drĩa inter euang. & canon. quia prima fit ad pñiam, secunda ad pœnam. In 1. interuenit bina monitio. In 2. trina. & de mã in Spec. de denunc §. 1. alias 2. uer. canonice quenq̃ nec puto hoc casu denunciantẽ teneri inscribere, ẽt ad extraordinariam pœnã. Ad quod faciũt q̃ scripsit d. p. m. post Innoc. eod. tit. inquisit. super gl. 2. licet Host. ibi cõtra. Et sit hm̃oi dicti ratio, q̃a cum debeamus quolibet remedio uti ad eum tm̃ usum ad quẽ est inuentum ut ipse d. p. m. nota. ut lit. contest. accedẽs 1.
13 super 1. gl. ubi dicit, † q̃ remedio appellationis uti debemus cõtra grauamina, recusationis cõtra suspectos, non aũt econuerso. sic & in proposito. habemus. n. in criminibus tres modos agendi contra aliquem ad pœnã, uel ad pñiam. hoc aũt ideo dixi ut excludã quartũ modum. s. excipiẽdi de quo supra. §. prox. primus est accusationis, secũdus denũciationis, tertius inq̃sitionis. Cuilibet aũt istarũ ẽ suũ onus annexum. s. accusationi inscriptio,

denun

denũciationi monitio. inquisitioni clamosa insinuatio,ut eod.tit.qualiter, 1.circa fin.nec de ulterioribus est quærẽdum ſm ipm,& hoc potissime,q̃a non est in hoc magis uis facienda,siue inscribat,siue non, semp puniatur calumniosus,ut infra tit.prox.c.2.ubi de hoc.Et scias,quod hoc casu inqſitus non tenetur iurare de ueritate rñdenda super ca.inqſit.cum hic ꝓcedatur ad denũciationem alicuius, nec hoc casu uitiat inqſitio criminis licet omittatur inqſitio infamiæ,parte contra q̃ requiritur non cõtradicente.ut eo.tit.c.2 lib.6. Nec

14 † est ab ipso inqſito iurm exigendum ut nor. Guil.in Spec.de inqſ.§.nunc tractemus,uersi. Inquisitores quoq;,& uers.in hac igit uia.& uer sic.sed ut q̃ ꝓmissa.Et puto ꝙ possit in hac denũciationis ꝓsecutione ꝓcurator interuenire q̃a cũ habeat inquisitus necesse iurare semper c.inq.ut prædixi.poterit per alium respondere.Licet secus putẽ ubi ipse habeat iurare per decr.hoc eod.tit.ad petit.& de iud.c.1.lib.6.ut infra dicam,§.restat.uer. nec puto.

Probato autẽ crimine ꝑ hunc agendi modũ,siue denũciatio sit publica,siue priuata de bita pœna imponet,uel pctm̃ fieri ꝓhibebitur uel aliter,prout reqrit denunciationis modus seruabitur,ut scripsit d.p.m. eo. tit. qualiter, ii.c.ad corrigendos,in fi. Iudicialis aũt denun

15 ciatio duplex est.† nam alia est publica,alia priuata,publica cũ ordinarius ad denũciationẽ officialis ad inqſitionẽ,& relationẽ deputati,ꝓcedit,de quo in iurib.statim infra allegandis,uel archiepi. de quo in decr. Rom.infra allegata ex mero, & puro offõ suo de crimine publico inquir.36.q.6.eps in synodo. 4.qõ.4.§.aliqñ alias est c.& ista habet locum in notoriis tm̃.& hæc ex officio cõpetit in qua nõ requiritur monitio,& de ista de accusationibus.sicut olim,& de cens.Rom.lib.6. Et in hac tenetur iurare inqſitus ſm alterã ex formis de q̃bus infra.§.prox.uersi.si aũt interest. Nec in hac admittetur procurator ꝑ rõnes de q̃bus infra.§.prox.uersi.nec puto,& dic ut ibi.Et in hac est monitio necessaria, ut not.d. p.m.eo.tit.qualiter,super uerbo.peruenit.Pri

16 uata est q̃ fit † ad priuatum,seu ꝓpriũ, uel singulare interesse , pone exẽplum ꝑ decr. noui. de iud.uel si fideiussi pro te,& iurasti me seruare indẽnem, q̃a non soluisti in termino fui coactus soluere pro te.uñ denũcio te quia adhuc stas in ꝑiurio.perẽs ut cogaris. iurm seruare. Itẽ in deposito, & similib.Et an hæc denũciatio possit in seculari foro fieri scripsit. d.p.m.in pall.decr.nouit.in ult.sua glo.& ista qñq; expeditur ẽt non ꝓcedente monitione. in foro uero ecclesi.est monitio trina necessaria,& ad minus duarũ ultimarũ plena probõ. Tñ de plano expeditur, ut de iud. nouit. S̃m ipm Guil tñ d.p.m.in hoc ult. cõtra, ꝙ dicit, quod oporteat ipsam in scriptis porrigi,& litẽ sup ipsa contestari,quod ꝓbat per uerba dec. nouit.ibi dũ dicit in fi utrũ iusta sit querimonia,uel iniusta, & idẽ Host.ut d.p. m. scripsit

17 in d.decr.nou.in ult.sua gl.Licet † autẽ iudex ecclesiast.ꝓcedentem denunciationẽ indistincte admittat,non tñ istam indistincte,q̃a non debet admittere nisi in defectũ iustitiæ secularis,uel cũ crimen est ecclesiasticũ, uel rõne pacis,uel iuri,uel qñ crimen est notoriũ , uel quãdo nõ audit in foro seculari.ut quia obligatio est nãlis tm̃,uel si hanc ꝓponit miserabilis,uel depressa persona,ut de iud.nouit.de pactis, qualiter & 87.dist.per totum, Alias si indistincte admitteretur periret t̃palis gladii. & iudicis secularis iurisdictio,& per hunc modum oĩs causa ad ecclesiã deferret. Scias autẽ ꝙ hanc denunciationem indistincte facit iudici ecclesiastico,is q̃ grauatur ab illo qui immediate subest Imꝑatori.in auth. ut dist.iud. §.si tñ cõtigerint. col. 9.Et per hãc agitur ad interesse tm̃,uel ut res restituatur,& istius denunciationis solũmodo est talis effectus Nec

18 hoc † casu tenetur inquisitus iurare super inqsitionis ca.cum ad denunciationem alterius ꝓcedatur.nõ ex puro officio ut dixi supra eo. §.uer.& scias cũ hoc casu,& in hac puto trina monitionem necessariã. Et licet uideatur placare Guil.in Spec.tit.de denunciat.§.1.uersic. qualiter,ꝙ hoc casu denuncians repelli possit per exceptionem criminis,puto tamen ad falsum ẽt quãdo denunciat ad priuatũ cõmodũ probatur hoc 4.q.7.oĩbus , & hoc potissime q̃a cũ iudex hoc casu teneatur ad denunciationem ingrere , & ꝓcedere ut ipse idem notat in Spec.pall.§.uer.pdicto, alias est uersiculus ꝑ se.& incipit.iudicialis.att.2.q.5.memnam, & c.oĩbus.& eo.tit.qualiter.2.§.pen. decr. autẽ nouit,quam Guil.allegat pro se non facit, q̃a illa loqtur in euangelica denunciatione in

19 † qua requiritur,ꝙ denunciãs sit sinẽ macula.Scias aũt.ꝙ ad hanc priuatã denũciationem non admittit nisi læsus , & ĩ hoc differet hæc ab euãgelica,ut scripsit d.p.m.in decr.nouit.de iudic. Probato autẽ crimine per hunc

agendi modum cum denunciatio est publica erit locus pœnæ de qua infra. §. prox. uer. si aūt. si uero sit priuata denūciatio, tūc cōsequ tur suū interesse qsiq; æstimationē iniuriæ, ut scripsi d p. m. in decr. 2. §. ad corrigendos, in fi. alias de iudiciis olim. Itē credo ad psecutionē h' iudicialis priuatæ denūciationis, procuratorē admittēdum, p rōnes assignatas supra eo. §. ueis. & puto. tum ēt qa istius denunciationis effectus est ciuilis nō criminalis. ut

20 supra dictū est. Regularis aūt est † q̄ fit ēm cuiuscūque ordinis regulæ instituta, & ad correctionē ēm regulæ normam, & ideo circa ipsam certa non pōt dari doctrina, & ob hoc nō est instandū, Sed ut scripsit d. p. m. in pall. decr. non est ista regularū determinationi relinquēda, Et ista fit de plano, & non seruata forma iuris, ut de appel. reprehēsibilis, de statu mona. ea q̄, de regulari. c. fin. ut scripsit. d. p. m. hoc eo. tit. qualiter. 2. sup uerbo puenit.

Quid ante iuris si Abbas inquirit de excessibus monachi, & facta sibi copia inqsitionis & pcessus, ipse dicat se uelle defendere, & petat expēsas pro pcuratoribus, aduocatis, & aliis ad defensionē necessariis, nunqd sit audiēdus. not. Guil. in Spec. de inqs. §. ult. uers. itē pone ubi distinguit inter regularē, & iudicialē inqsitionē. ut in prima non audiē in secunda sic, dic ut ibi. Restat uidere de quarto modo pcedēdi sup crimine. s. p inqsitionem ordinariā. Circa quod est sciēdū q huius or

21 dinatiæ inqsitionis duæ sunt spēs; † Vna q̄ dr præparatoria. Alia. quæ dr solemnis. In qbus aūt differat inquisitio ab aliis iudiciis u. dere posses in Spec. de inquisi. §. 1. in fin.

Præparatoria est illa q̄n. s. iudex ex suo puro, & mero offic. o nulla denū ciatione sibi facta, & nulla infamia pcedente inqrit contra aliquē quem, habet suspectū, ut dicam infra uers. nec posset, & licet sic ad inquisitionem non pcedatur nisi pcedente infamia. Sunt tn̄ quidam casus in qbus pōt id fieri quos n ot. Guil. in Spec. de inqs. § 2. in princ. Item pōt fieri talis in qsitio maleficio flagitāte, q licet notorie sit cōmissum ignoratur tn̄ qs cōmiserit, nam tūc nullo uocato pcedit iudex cōtra incertam psonam inqrendo in gñe quis fuerit cōmittens, & facta tali inqsitione, procedet demum cōtra eos cōtra quos laborat suspicio, uel quos culpabiles intellexit, uocādo ipsos ut sup eo ueritatem dicāt, & se si psit defendāt, & ei contra quem pcedetur legitima reseruatur defensio, de off. ord. c. r. ff. de off. psid. l. 4. & l. cōgruit, & hoc ei placet Guil. in

22 Spec. de not. crim. §. 1. in fi. Item ēt † cum ordinarius, uel uisitator uisitat. nam ēt nulla pcedente infamia ingret sup statu ecclesiæ. Et ista talis dr gñalis. nec in ipsa est seruandus ordo, uel forma decr. qualiter, ut notat dom. pater meus in ipsa decr. qualiter, sup uerbo puenit. Et ingretur si ecclesia est collegiata, uel plures habet clericos, nulla nominata persona, tam in capite quā in membris. Si uero nō habet nisi unum rectorem tm̄. uel rectorē, & clericum tūc bene nominabiē. & testes recepti deponēt de quocūq; de ecclesia sit unus, uel plures, & tuc admittunē qualescūq; testes de ipsa ecclesia Si ecclesia habet collegiū, uel plures clericos, alias admittunē parochiani, si ecclesia sit parochialis. si non est parochialis, admittanē qui magis sūt uicini, uel ppinqui. de purg. ca. c. 2. quia illi melius psumūtur scire, de p. um. quoddam, & quanto. &

23 † admittūtur nunc ad testimonium ēt criminosi inimici, & cōspiratores, licet cōspiratione uel inimicitia postea detecta nō credaē eō spiratoribus cōtra eos cōtra quos cōspirauerunt, uel quorū sunt inimici. de iud. exhibitā. de re iud cū L & A. & eo. tit. cū oporteat, nec hoc casu ante cōpletā inquisitionem tradenē inquisitionis capitula, postea uero tā capitulorū quam nominū testiū. & dictorū est inqsito copia facienda, ut in Spec. de inq. §. nunc tractemus. uer. sed ut quæ pmissa sunt in fi. q de nominibus dixi uerū est præterq̄ in crimine hæresis, ut de hæret. c. ult. lib. 6. & tunc inquisitus capitula inquisitionis idere cogeē per sacrm, ut eodem tit. si constitit. & c. cū dilecti, & hoc tenent Gosti. in decr. licet de simo. & d. p. m. in pical. decr. qualiter, 2. super uerbo, debet, Guil. in Spec. de inq. §. nunc tractemus, uer. inquisitores quoque & uer. sed ut quæ pmissa sunt. Qualiter aūt īndicatur ad c. quis ali qū. §. non tibi dico, de pœnit. di stinc. 1. cd' dicit nō tibi dico ut te pdas scripsit d. p. m. in pall. c. qualiter. 2. sup uerbo, facultatem. † Et ei aūt contra quem crimē, uel

24 infamia hoc modo probaē, legitima defensio reseruat. & de accus. cū dilecti. & c. cū. oporteat. & c. cum dilectus, & de re iud. cū l. & A. & tūc debet ad locum, seu ecclesiā descendere, ut eo. tit. qualiter, 2. & c. cum dilecti, de simon. licet Hey. & proposito uerbo Dei recipiet iusm ab his qui examinandi sunt

secun

Fm formam q̄ habet eo.tit.qualiter,1.in fin.
subsequenter ab his inquiret qualiter clerici
ecclesiæ uisitaræ se habeant tā circa offm̄ q̄
ēt circa alia. Itē si ecclesia parochialis sit, in
qret de fide,uita,& conuersatione parochia
norū,de capitulis aūt in hmōi inqsitione for
maris,uide in Spec.de inq §.2. uer. ut aūt.§.
seq.uers.licet auth de teste.nunc tractandum
prope fin.uers. porro in causa. Et si inuenit
eos bñ uiuere,& ecclesiā, & eius bona bñ re-
gere,& gubernare,gratias referat Altissimo.
Nec posset subditus ex eo appellare qa dicat
25 infamiā cōtra cū nō laborare,qa † pōt ordi
narius qlibet eo officio de fama inqrere sub
ditorū,& infamia repta,de crimine,ut de of.
ord.c.1.& irrefragabili,& de accus.sicut olī,
& ut eccl.benef.sine di.confer c uno,uer. qđ
ēt,& 10.q.1.placuit.de censi.romana.§ sane
lib 6. Nec obst. qđ post Host. scripsit d.p.m.
in decr. cū oporteat. hoc eod.tit. super uerbo
non subdito,qa ibi loqtur in casu illius dec.
s.qñ pcedit ad alicuius denūciationē, hic cū
ex offic.& facit ad ea q̄ dicam infra uer.nunc
quoque. Et hoc potiss ne qñ uisitando pce
dit,& inqrit. & pmissa posses colligere ex dif
fuse,no.per Guil.in Specu.de inquis.§. 2 po-
tissime in.uer licet aūt, & §. nunc tractemus,
uer.hoc aūt scias,& de notoriis criminib.§.1.
76 uers.ult ubi dicit Guil.q † circa hmōi inqui-
rendi modū ualet exuberat officium iudicis
qđ latissime patet, ff. de iurisd. omn.iud.l.1.
& scripsit d.p.m.hoc eod.ti.cū oporteat,sup
uerbo nō subdito.& no.eo.ti.c.2.lib.6.Si aūt
per huiusmodi uisitationis inqsitionē inue-
nerit aliquē grauiter deliquisse, si habeat ad
ministrationē, seu platurā remouebit ab ipsa
sicut uilicus a uilicatione,qui suæ uillicatio
nis nō pōt dignā reddere rōnem, ut hoc eo.
ti.qualiter,2.Non habētes aūt administratio
nē seu platum iudicis arbitrio puniuntur. ni-
si cū ipsis misericorditer ageret, & prædicta
sunt uera,nisi tale foret crimē qđ impediret
ēt post peractā pœnitentiā ordinis executio
nē bñficii retentionem,ut homicidium,& si-
monia de quibus no.eo ti.inquisitionis,1.gl.
& multos tales casus notat Innoc.de tempo.
or.ex tenore Host.plures,de renunc. nisi cum
pridem.§.pp conscientiā,& ibi uide i nouella.
qa tunc punietur ac si p uiam accusationis de
ipso foret actū de quo supra.§.1.eo. tit.qua
liter,2.ubi de hoc,&c. inquis ubi hoc etiam
tenet d.p.m.& eod.tit. qualiter,2 §. ad corri-

gēdos, in fi. & de hoc in Spec. de inq.§ nunc
uet post princ. Hæc uera intelligas nisi certa
alia pœna foret à iure statuta, qa illa esset in-
fligenda,ut q.4 §.notandū, de off. delega de
27 causis.§.illis ēt. † Nec hoc casu poterit inq-
situs,& correctus à correptione,uel senten-
tia appellare,ut de app.ad nostrā,&c.reprehen
sib lis, & de off ord. irrefragabili, nec forsan
modus excedet,ut eo.ti.de priore. hoc placet
Guil in Spec.de inqui §.nunc tractemus,uer.
qđ si plaros Si uero leue sit crimē qđ tali mo
do est pbatum,si certa pœna est pillo à iure
statuta,illa imponet, alias imponet arbitra-
ria cōsideratis psonæ cōdōne,criminis quali
tate,& an publicū sit uel occultū,& ceteris cir
cūstātiis Quid si tamen nō fuerit hoc modo
pbatum,sed sola criminis infamia pbat,hoc
casu non punietur,sed indicet sibi purgatio,ut
eo.tit.inq ad si.& de testi. tā literis, in qua si
deficiat puniet ut conuictus, de purga c. cū
28 p.simo.& hic.& c insinuatū.Vnū tñ no.† q
iudex ēt ecclesiasticus super singulari uel pri
uato alicuius personæ interesse non pōt ex
officio per inquisitionem pcedere sm Guil.
qui hoc no.in Spec.de inqui.§ 2.uer.& in cā.
Quod puto uerum si inquireret indirecte ad
cōsecutionē illius interesse. Sed indirecte pos
set,ubi periculum animæ uereret, primo in
qrendo de infamia,& demū de ueritate, qua
compta cū non possit pœnitere nisi satisfa-
ciat. cū coget ad satisfactionē ut de usu. cū t
digecti.& facit eo.ti.tuas dudū, & de iureiur.
ad nostrā,2.& quod ibi no in gl.3.ad qđ fa-
ciūt q̄ scripsit d.p.m.hoc eod.ti. qualiter,sup
uerbo,puenit in fi suæ gl.Nec puto q quan-
do p hunc modū procedit iudex necessario
teneatur pcuratorē admittere, & si ratio po-
29 tissima huius dicti, qa † cū inqsitus habeat
suo sacramento de ueritate rñdenda præmis
so,ad inqsitionis cap. respondere, ut dixi su-
pra eo.§.uer.nec hoc casu,qūo ergo admitte-
ret procurator, q forte ignorat uel ignorare
pōt criminis ueritatem. Ad hoc optime facit
eod.titu.ad petitionem,& de iud.c.1.lib.6.&
hoc ēt placere uidetur Gof.& Hostiens. in
decr.ueritatis, de do.& contu.ut ibi post ip-
sos scripsit d p.m.super prin. 2.glo & post ip
sum Host.hoc eo.ti qualit.2.§ debet ante,su
per uerbo illi ubi dicit Host.hoc potiss.me lo
cū hēt qñ citatur q personaliter compareat
inqsitus,uel ubi crimē sup quo est inqsitum
executionē ordinis impediat.Sed obiiciēs, de

decr. tuæ. de proc. qa cum ibi agaꝫ ꝙ plus est ét per uiā accusatiouis de crimine, ad thori se parationē, & admittaꝫ ꝓcurator multo fortius est admittendus qñ agitur per uiā inqui
30 sitionis, quia † ét tunc dr̃ agi ciuiliter, ut de simo. ꝑ tuas, & in actione ciuili admittiꝫ procurator, ut hoc eo. ti. super his. in fi. in c. cum dilectus. ad hoc ét facit de test. ex parte Adæ. ad decr. tuæ, ꝗ si de agere ad thori separationē ꝑ adulteriū est potius agere ad intereſſe singulare ipsius agentis, ut absoluatur ab obligatione, & seruitute, qua erat ipsi adulterio obligatus q̃ ad pœnam, & quod hoc sit intereſſe nō pena patet quia cū pœna nō imponaꝫ, nisi à iud. ec. ut. 33. q. 2. §. in hoc, & C. de iudæis, l. nullus, & no. de diuor. porro. in glo. 2. Talis autē ſeparatio aliqñ fiat. iudicis auctoritate non expectata, ut de diuor. significasti. ergo pœna non est dicenda. Decr ſup his loquitur qñ ꝑ modū denunciationis euangelicę ad pęnitentiā agiꝫ ꝑ modū exceptionis ex qua nō debeꝫ pœna, imò dicamus ꝙ ex quo in his casibus à iure ꝑmittitur, in aliis intelligiꝫ ꝓhibitū de plum. nonne, cū concor. ibi not. decr. cū dilectus, intelligitur de euāgelica denuncia
31 tione ad pniam qđ probant, qaꝫ ibi mandatur inqꝫ an denunciantes sint criminosi, qđ in aliis denunciationibus non obstaret, circa qđ uide quod scripsit d. p. m. in decr. cū oporteat. eod. tit. super gl. uel dic ꝙ ibi denunciantes, & quorum noīe denūciatio facta fuit cōsortes eiusdē litis, quia tā suo q̃ aliorū noīe denunciabant, & ideo admitti debuerūt. Ad decr. ex parte. Adæ pōt rñderi ſm unam lect. Inn. ꝙ ibi fuerat ꝓcurator cōstitutus ad certū articulū tm̃. Vel dicas ꝙ licet admitti procura or non debuerit, ex quo tñ de facto fuit admissus, nec exceptū ualuit qđ cū ipso fuit actū. Ad hoc bñ facit hoc eo. ti. ueniens & ibi no. d. p. m. ſup 1. glo. & qđ not. de iud. c. 1. lib. 6. & hoc ultimo modo poſſet ad oīa contraria rñderi, poſſet aūt ex p̄missis dari generalis
32 doctrina, ꝙ † quoties inquisitus non hēt sub iuro rñdere, poſſit procurator interuenire. Secus cum habeat rñdere cum iuro, tñ si tunc admittatur, & non excipiatur ualet qđ cum ipso agitur, indubitatum tñ est ꝙ ad allegandas causas absentiæ q̃ consistant siue in facto ut quia infirmus, cōparere non potuit, uel similes, siue in iure, puta declinatoriæ iurisdictionis, ut qa non teneatur comparere qa excommunicati ġtis, uel nō ualet reſcriptū uel non, qa de suo foro, uel quod non arctat citatio pōt interuenire procurator, ut not. post Inno. d. p. m. hoc eo. ti. ueniens super 1. gl. ff. Nunc aūt de solennitate inquisitionis circa q̃ est distinguendum, qa alia est ordinaria quæ fit ab ordinario iudice, alia extraordinaria q̃ fit à delegato. Est aūt inter istas differentiaꝫ,
33 qa ordinarius pōt inquirere contra subditum licet nō infamatū, dūmodo sit sibi suspectus, ut dixi supra in princ. huius. §. sed in extraordinaria secus est quia delegatus nō pōt nisi cōtra infamatū ut eo. ti. cū oporteat, & uide qđ ibi scripsit d. p. m. ipso inqsito cōtradicente. secus si nil opponat, ut eo. ti. c. 3. lib. 6. Multa aūt q̃ opponi pñt tā cōtra impetrantē literas inqsitionis q̃ contra tenorē, seu ét contra delegati ꝑ onā, & ꝓceſſum uidere poſſes per Guil. in Spec. de inquis. § 1. in princ. In quolibet aūt casuū p̄missorū subdistinguiꝫ, qa aūt inqsitio fit aliquo ipsam ꝓmouente, & tunc non iurat inqsitus de ueritate rñdenda. Aut ex officio ad denunciationē officialis, uel archiepiscopi, de quo supra § prox. iudi. uel fama sua clamosa insinuatione deferente, & tūc iurat inqsitus ſup cōtentis in inqsitione rñdere ueracit, uel plenā, & meā dicere ueritatem, ut in Spec. de inq. §. nunc tractemus uer. inquisitores quoq; & uer. hāc ét circa mediū, & uer. sed ut q̃ p̄missa de forma aūt iurandi, dic ut dicam infra uer. si aūt intereſt, Aut nullo deficiēte nec clamosa insinuatione deferēte; & de hoc ultimo satis dictū est supra eo. § in prine. unde hic de hoc membro nil dicā. In 1. casu. s. qñ aliquo ꝓmouēte, & denunciante crimen ꝓcedit iudex subdistincte, qa aut talis denunciat rōne priuati cōmodi, de quo de usur. tuas dudum, & de iuieiur. ad nostram, 2. & hoc casu fit inqsitio ét nulla fama
34 p̄cedente dūmodo charitatiua p̄ceſſerit monitio, qa duo inter positio iuro pacti sunt de aliquo adimplēdo. qđ aliter negligit obseruare, hoc n. casu ex quo charitatiue est tertio admonitus poterit denūciari, & ad talem denunciationē debes iudex ir quirere, & probatur de iudi. nouit, de iuieiur. ad nostram, 2. in fi. & quod ibi not. & hoc casu probato crimine consequtur intereſſe suum. Aut denunciatione publici commodi puta ad pœnā, qa publice utile est ne crimina remaneāt impunita, de sententia excommunicationis, ut famæ, ff. ad l. Aquil. l. ita uulneratus. 1. resp. ad fi. Et tunc subdistingue, quia, aut intereſt denunciantes

nunciantes aliquo modo, ut quia forsan est subditus, quia ad hoc tenetur, 2.q.7. quapp uel patronus. ut 16.q.7. filiis, uel patrocinãnis 22.dist. illis.& tunc admittitur eod. titu. illa præpositorum. Aut nullo modo interest, ut quia non est de illis personis, & tunc non admittitur, ut præalleg. d. illa præpositorũ. Eo
35 saluo, quia † si crimen quod denunciatur hẽt facti perseuerantiam, ut fornicatio, tunc admittitur quilibet 11. dist diaconi, alias non. Si aũt interest denunciantis, & tunc aut generaliter per denunciationẽ agitur super statu ecclesiæ, tã in capite, q̃ in membris, aut super excessibus singularis personæ. In primo casu non puto monitionem necessariam, quia cũ hic non agatur specialr̃ de alicuius singularis crimine, qũo debuit, uel potuit monitio fieri non uideo. sed nec ẽt hoc casu tradentur capitula ut scripsit d.p.m. in decr qualr̃, eo. ti. super uerbo puenit. ubi alleg. decr. contra certam, de cle. lib. 6. & † ibi ipse dicit hãc dici ge-
36 neralem inqsitionem ut supra in ptin. dixi. & debet hoc casu inquisitor descẽdere ad locũ, & ibi pmisso uerbo Dei, recipiat iura prælati, & clericorum illius ecclesiæ, qui iurabunt plenam & merã dicere ueritatẽ tam in capite, q̃ in membris, exceptis occultis criminib. ut eo. ti. qualiter. 1. in fi. uel q ad inquisita ueraciter rñdebunt, ut eo. tit. cum dilecti. de forma aũt talis iurĩ, uide in Spec. de test. §. seqr̃ uers. porro. usq; ad finẽ. tñ ut scripsit d.p.m. in decreta. cum dilecti. eo. ti. eũ agitur de statu ecclesiæ pp uinculũ periurii sufficerent si iuret tñ rñdere ad interrogata. Cum uero de certis criminib. tunc iurabunt q plenam, & meram dicent ueritatem, tñ ut ibi dicit qualiter cunq; agatur potest iudex recipere quod maluerit iurñ debet aũt tale iurñ præstari in publico, ut de ipsius forma possit fides fieri si dubitetur, ut præalleg. dec. cum dilecti. & hoc ibi scripsit d.p.m. super gl simile supra, post modũ interrogetur sm quod habetur in Spec. de teste. §. nunc tractandum, uer. porro. usque
37 ad fi. S nquosdã m † ubi solus prælatus est dif famatus, potest inquiri tã in capite, q̃ in membris, quia capite languescente cetera mẽbra languẽt, uel languere psumuntur 6. qõ. 1. cap. sunt plurimi ad idem 2. q. 7. sicut, ing͡r, & 61. dist. miramur. & hoc tenuit Inn. in decr. cum dilecti. eo. tit. & de simon. licet Hely. Sed Host. ibi cõtra arg. de his q̃ fiunt a ma. parte c. quæ fiuit, qđ mihi placet. rõne quã ipse ponit, non enim fit inqsitio sup occultis, ut eo. tit. qualr̃ fateor tñ cum ipso Host. q contra ipm epm tñ poterit eo casu fieri inquisitio. tam in capite, q̃ in membris, ut uz inquiratur qualr̃ se habeat erga suam ecclesiam, ibi qualiter erga canonicos suos, & alios clericos, & laicos, qualiter in uillis, castris, & ecclesiis, & de hoc qui d.p.m. hoc eo titu. cũ dilectus, placet Guil. in Spec. de inq. §. nũc tract. uersi. si igitur aliquo. in fi. in quo uer. circa fi. reprobat opi. istorũ q̃ dixerunt q cum hoc modo pceditur sit libellus offerẽdus, lite cõtest. fac. & iudiciarius ordo seruandus, quod est falsum, imo hoc casu sufficit seruare formam dec. cum I. & A de iu
38 iud. Tñ † legitima defensio semp est seruanda, ut patet in ipsa dec. cũ I. & A. Probato aũt hoc mõ crĩe, fiet qđ dixi sup. eo. §. uer. si aũt.

Cum aũt inquiritur sup excessib. singularis psonæ, aliquo pmouente inquisitionem, tũe primo citabitur inqsitus, & interrogabitr̃ an sit infamatus de illo crimine, si confiteatr̃ infamiã, tunc pcedet ad ulteriora, & fiet hoc casu libelli oblatio. lit. cõt. & seruabitur subsequẽter ordo iuris q̃ habetr̃ eo. ti. qualiter, & patet hoc de sim c. p tuas, in principio, quia sub sequenter tradenr̃ sibi copia inqsitionis, & uẽ mũ citato inqsito iurabũt testes, & sup ipsis examinabunt. & rã noĩum, q̃ dictorũ testiũ ei fiet copia, & ipsius defensiones legitimæ admittẽtur, tã cõtra personas q̃ contra dicta, ut sic fit dña inter inquisitionẽ q̃ fit super statũ ecclesiæ. & illam q̃ fit cõtra regularẽ psonam quod aũt de noĩbus dixi uerũ intelligas pter quam in crimine hæresis. ut de hære ics. ult. lib. 6. S aũt † exhibitio prædictorũ denegare-
39 tur posset inquisitus appellare licite, ut in Sp. de inq. §. 1. uer. & gñaliter sed si inquisitus negaret se infamatum prius est probatio recipiẽda sup infamia, qđ si denegaretur, uel nõ seruaretur appellare posset, ut eod. titu. cum oporteat, & c. qualiter, 2. probata autem infamia procedet ut supra, alias ipse absoluetur, & denuncians punietur. ot de cal. c. 2. An aũt probata infamia admittatur is cõtra quẽ fit inquisitio ad pbandum se bonæ famæ, & q̃ testes hoc casu sint pferendi, plene notauit d.p.m. hoc eo. tit. cũ oporteat. sup uerbo formã ipsius, post prin. suæ gl. & est iste talis modus seruãdus qñ inquisitus est pñs, alias uero ipso absente non p cõtumaciã non est cõtra ipm pcedendum ali quo modo. qđ placet Guil. in Spec. de inq. §. 1. uersi. quitur an cõtra.

40 sed † si cõtumaciter abesset, tūc in eius odiū facta fide prius de infamia ꝓcedet ad receptionē testiū, & ad diffinitiuā ēt lit. nō cōt. ut lit. nō cōt. c. qm̄ §. sunt alii. de do. & cōt. ueritatis. de acc. qualiter. 2. §. debet. ꝑmissa aūt colligi possent ex not. in Spe. de inqui. §. nūc tractemus. uer. si aūt. Et qualiter dicere debeant testes q sup infamia deponūt. Et an ēt si interrogari debeant nominare eos apud quos dr̄ infamatus scripsi d q. m. e. ti. cū oporteat sup uerbo, nō dubitō. & eo ti. qualiter, 2. sup

41 uerbo. honestis. ubi dicit † duos testes sufficere ad ipsam ꝓbandā. de quo ēt uidere posses ꝑ Guil. in ꝓdicto uer. si aūt eo. §. uer. hoc aūt notandū, & seq. Tractatur qd iuris si in literis inqsitionis cōmisisse dicat tali significāte accepimus qd talis sit de tali crimine infamatus, uel si nil de infamia dicat in ipsis. Itē qd si in rescripto nō fiat mētio de aliquo nūciāte, sed dicat ad audiētiā nostrā ꝑuenit an primo sit sup infamia ꝓbatio recipiēda nec ne de his aūt dic ut scripsit. d. p. m. hoc eo. ti. cū oporteat sup uerb. famā ipsius. ubi recitatis opinionibus alioꝝ dicit distinguendū inter uerba narratiua, & assertiua literaꝝ apostolicarū ꝑ decr. si Papa de priui. lib. 6. dicens finaliter standū ei quod habet in cle. literis, de ꝓbatio. quodlibet aūt casuum ꝑmissorum in isto. § usque ad uers. nūc aūt non tenet inqsitus iurare. & pōt procurator constitui. ut dixi supra. §. subsequenter, uer. & puto. de pœna aūt infligenda ꝓ crimine ꝑ hunc agendi modum ꝓbato, dic ut supra. eo. § uers. si aūt de multis autem q cōtra rescriptū inqsitionis possunt opponi uidere posses in Spec. de

42 inq. §. 1. An autem ualeant literæ inquisitionis per excōicatū impetratæ no. de rescrip. c. 1. in gl. quid si excōicatus. lib. 6. Hoc autem est pondetandū. quia secundū d. p. m. ubi de prælato tm̄ agitur inquirendo de ipsius fama, est qrendum à capitulo, & canonicis suis & si apud ipsos nō reperit infamatus. non uidetur ulterius procedendum. alle. in arg. de præsump. quosdam. & c. quāto. & hoc eo. ti. qualiter. 2. respon. uers. debet igit. supra de electio. postquā. & c. scriptū. & 86. dist. si qd de quocunq; ꝑterq̄ in tribus casibus pura ut si ipse p̄latus esset inter alios cōuersatus, uel nisi ꝓp p̄lati potentiā uel tyrannidem timeat de occultatione ueritatis, & contra ipsum uerisimiliter p̄sumat de excel. pla tanta, uel nisi propter ipsius tergiuersationem, & collusionē dubitaret de occultatione de collusi. detegāda in tm̄, nā tūc fieret inquisitio famæ ipsius ab aliis, ut ipse plenius scripsit hoc eo. ti. cū oporteat, sup uerbo, nō subito.

43 Nunc quoque uidendū est † qn̄ iudex ex suo mero ꝓcedit officio ad criminis inquisitionē, uel ad danūciationē officialis publici, ad inqrendū, & denūciādum deputati, uel archiepi de qbus dixi supra § sequit, uer. iudicialis, in prin. uel nullo denūciāte, sed fama publica, uel famosa insinuatione deferēte, & hāc qdā ut Host. uocant specialē inquisit. ut scripsit. d p. m. in c. qualiter 2. de accus. ubi

44 sciēdū qd † eo casu superior siue iudex seruare debet formā hāc, qa primo statuet terminū accusare uolēti, & si appareat accusator ipsum, audiat ut eo. ti. ueniēs. causa. 5. q. c. 1. de pur c. ex tenorꝫ. 2. q. 5. oībus. si uero nō appareat accusator. uel appāreat sed ꝑ exceptionē repellat, pōt iudex si uult statim purgationē indicere infamato. Tn̄ si ꝑmissa seruare nollet, pōt incōtinēti ad inqsitionē ꝓcedere sup ueritate criminis, & hoc casu refert sm̄ Host. & d. p. m. ut ipse scripsit in pal. decr. qualiter. 2. hoc eo. tit. sup uerbo ꝑuenit. utrū fiat cōtra secularē clericū an cōtra regularē, si cōtra secularem. Aut in dignitate uel ꝑsonatu cōstitutū. Aut cōtra priuatū. In 1. casu s. qn̄ cōtra constitutū in dignitate uel ꝑsonatu di

45 cūt nō sufficere † solemnē famā uel clamosē ēt si sit freqēs nisi sit tanta q scandalum generet, uel quæ nō possit, sine scandalo tolerari. in secundo uero, scilicet qn̄ contra secularē priuatū, eo casu dicūt clamosam, & frequērē sufficere ēt si non generet scandalū, & ut scripsit. d. p. m. eo. tit. cum oporteat, super uerbo. non subito duę uices inducūt frequentiam a legat de uita, & honest. cler. monasterii, & de electio. uenerabilem. in fi. Dicūt tamen hoc totū iudicis arbitrio relinquendū. Et in quolibet ꝑmissorum casuū dicunt formā seruendā quæ habet in decr. qualiter. 2. eo. ti. & de simo. licet hely. ut uidelicet iudex per se uel alium descendat ad locum, & uocabit eū cōtra quē est inqsitio facienda, & si cōpareat tūc tradet illi capitula super qbus est inqsitio facienda, & primo faciet illū iurare secundū formā alteram decr. cum dilecti, eo dem tit. circa quod uide qd dixi supra eo. §.

46 uersic. si autem interest. Et ꝑstito iuramento ad inquisita respondere, si cofiteatur crimen, hēt intentum, & tunc cum ipso agetur

de elect.innouit ut et not.d p.m.hoc eo. tit. qualiter.2.sup uerbo reddere,nec posset.cō fessionē impugnare quominus puniat ex eo qđ nō fuisset de illis infamatus, uel qa capitula tradita non fuissent,ut eod.tit.c.1.lib.6. Si aūt neget crimen non puto necesse recipi hoc casu testes sup infamia qñ ipsa defert,qa ipsa se exhibet, & facit qđ dixi supra eod §. post.princ.uers nec posset.& ibi indi ad dictū Host.sed statim recipiet testium iuramēta eo pſente.& subsequēter ipsorū dicta,quorū dictorū.& testium nominū copiā faciet illi cōtra quem inquiritur. saluo quod de nomini

47 bus dicitur de hæretico,c ult. lib.6. & † omnis legitime defensionis facultas eidem reseruabitur ut tñ dicit ibi d.p.m. leuiores probationes sufficiūt contra priuatū quā cōtra prælatum infra de simo. licet bely. de off. deleg. pastoralis,in princ.de sent.excommunicationis cū illorū §.si uero.Si cōtra regularē pcedere,aut ad correctionē sm regulam, & tūc dic ut supra §.sequitur,uers. regularis.Aut ut remoueatur ab administratione. Et hoc casu si contra Abb. uel priorem conuentualem, uel curiam habentē auctoritate episcopi institutū licet tunc ad unguē non sit pdicta forma seruanda,quia illi possunt facilius a suis administrationibus amoueri.i. ex leuioribus causis, & p leuiores probationes item liberius,qa non admittent tot exceptiones de si. licet bely & eo.tit.qualiter 2.uti sic exponit.

48 d. p. m. Est tñ in hoc seruandū † ut is contra quē est facienda inqsitio uocetur ut se defendat,ut eo.ti.c.2.de simo. p tuas. Si uero agatur de simplici priore,officiali,uel ad obediētiam tenente,talis p libito abbatis ēt siue causa poterit amoueri. de statu mona.cū ad monast.§.tales,&c.2.& de priuil.c.2.in fi. lib 6. Et est in hoc differentia qñ pceditur ex officio,ut hic, qa tunc non inqritur de infamia, qa ipsa differtur.Itē qa iure.inqsitus, & nō datur libellus; ue fit lit.cont. ut dixi supra in pced.uer.cum aūt. Si aūt contumaciter abesset fiat tunc quod dr infra.eod. §. uers. sed si contumaciter. Sed si prælatus diceret subdito,uideo te infamatum, & inquisitio multa hēt diffugia uolo qđ te purges,nunquid pōt

49 hoc facere inuito eo utique qa † pcedere potest quātūcunq; uia melius pōt,assignare criminis ueritatē seu pœnā 24.q.2.eccc. ff. certum peratur l. quidā, nec ualeret appellatio contra pmissorū aliqđ interposita, & prædicta sumi possent ex nota. in Spec. de inquis. §.nūc tractemus in uer. porro,& uer.sequentibus,& p d p.m.in præced.c.qualiter 2. De pœna aūt infligenda crimine hoc modo probato dic ut supra eo § uer.si aūt p hmō.nec tenet iudex,cum hoc modo pcedit pcuratorē admittere de quo dic, ut supra eo. §. uers. nec puto,quæ aūt pmissa sunt locū sibi uendicant in criminibus nō notoriis, qa in notoriis secus est.nam in illis nō seruat aliqs iudiciarius ordo, nisi in hoc q super notorio debent citari,& interrogari. & eo pſente uel cōtumaciter absente snīa fieri de quib.per Guil. in Spec.de not.criminib §. 1.in prin.& §. ulti

50 mo. p totū. Est aut † & alia inquisitio specialis q fit debito officio urgente, qñ s. superior hēt electum uel postulatū confirmare, quam inqsitionem ēt facit nulla infamia pcedente uel denunciatione pmissa,inquirendo.s de meritis electi, & studiis eligentium, & electionis forma, ut 67. dist. de Petro 61. dist.miramur de electio. scriptum, &c. postquam,& c.cum nobis olim. & c.nihil est, & idem in consecratione.& ordinatione epi,& cuiuslibet alterius clerici.23.dist. qui eps.24. dist.quando.75.dist. ordinationis. idem ēt in matrimonio carnali, de clandest. despon. cap.3.Item ubicunque ex mero, & puro officio procedit iudex, in his maxime in quibus uertitur animæ periculum.de iureiur. ad nostram.2.de off.ord.c.1. ut scripsit.d. p. m. in palleg.dec. qualiter 2.super uerbo, puenit.de materia p Host.in summa eod.tit sub rub.de inqs. sub rub. de criminibus sine ordine pu-

51 niendus.† An aūt possint testes compelli qñ iudex procedit,uel uisitando, uel confirmando,uel in capite,& in mēbris inquirendo,uel contra certam psonā sup crimine de quo laborat infamia,tractat Guil. in Spec.de inquisitione § nunc tractamus.in fin. ubi ur uelle qđ non cogatur. Cuius contrarium puto qñ inqrit tam in capite q in mēbris, uel contra singularem psonā fama deferente per decr. qualiter. 1. Item quia expedit reip peccata nocentum esse nota, sed qñ uisitat non debet exigere iurm a principio per quod occultum constringatur, sed ex quo sine iuramento referunt aliqua corrigenda pōt super his exigere iurm,ut no de censibus Rom. §. sane. lib. 6. Ipsius autem dictum posset locum hēre cum confirmando inqrit quia præsumi

52 mus quēlibet † bonū,& idoneum nisi probe

tur contrarium,de ſcrut.in ord.fa. c. uno. & de præſum.dudũ An aũt admonitio quæ de nunciationem debet præcedere fieri poſſit ꝑ literas.uel nuncium abſenti tractat.d.p.m.de ſimo.licet Hely.ſu ꝑ correct.ubi tenet qđ ſic & idem Guil.in Spec.de denunc. §. 1. alias 2.
53 uerſ.quid ſi moriens . † Item an denuncians ꝑlatum debeat ab eccleſia hr̃e expenſas not. in Spec.eod.tit.§ ult.in princ. uſque ad uerſ. item pone. Nunquid aũt is contra quẽ facta eſt inqſitio poſſit ꝑ familiares ſuel cubicularios ſuos probare ſuam innocentiam,tractat Guil.in Spec.de inq §.1.uerſ.ꝗ̃ſ ilr̃.per c. 12. q.2.manifeſte,&c.ſeq & 2.q.7.cum paſtoris.

Vtrum aũt imperante inquiſitionem remoto poſſit alter ipſam proleq, tractatur in Spec.de inq.§.1. uerſ. quid ſi imperratio .de quo dic ut ſcripſit d.p.m.in dec.cũ oporteat. ſu ꝑ fin.pen.gl.Et an inquiſitore ſu ꝑ ꝗbuſdã pronũciante expiret eius officium ſuper aliis no. Ber.de re iud.cum I & A.& in Spec. de inquiſit.§.1 u,er.& not. & uterque tenet ꝙ non ex
54 pirat. † An uero inquiſitor atteſtationibus publicatis poſſit ſuper eodem crimine iterũ alios teſtes inducere,uel recipere,& de hoc ꝑ d.p.m.in dec.ſi a ternitatis,de teſtib.in 9.q & de teſtib.cum clamor. & dic ut ibi , & de hoc etiam in Spec.de inq.§.nunc tractemus.uer. ſed nũquid publicatis, ubi tenet ꝙ poſſit ubi ex officio ꝓcedit,ſecus ſi aliquo proponẽte, uel proſequente inquiſitionem,quia tunc timeretur ſubornatio, & ut ibi not. poteſt inqſitor ſi in aliquo minus bene proceſſerit illud reuocare,& de nouo procedere, dic ut in præd,dec.cum clam ſcripſit d. p.m.Præmiſſa autem in non notoriis locum ſibi uendicãt, de notoriis uero , & forma procedendi in ipſis,uide quod plene ſcripſi in commento qđ feci ſu ꝑ decreta ueſtra,de cohab.cler & mul. Qñ aũt delegationis litera impetratur ſub hac forma mandamus qtũs uocatis qui fuerint euocandi ſuper propoſitis, & aliis negociis contingentibus,inquiras quæ fuerint requirenda &c. intelligitur negociũ delegatũ in modum iudicialis indaginis , non autẽ in forma inquiſitionis ſimplicis, ut de iudic.ex hibita,& ibi not.in 3.gloſſ.unde d.p.m. poſt Vincen.ſcripſit ſuper ipſa gl.quod ex quo patenter non conſtat ꝙ hmõi negociũ in modum cõmiſſionis cõmiſſum, præſumitur ꝙ in modũ iudicialis indaginis fiat commiſſio,
55 ubi ẽt dicit in fin. † ꝙ qñ fit cõmiſſio in modum ſimplicis inquiſitionis ſemper cõſueuit in ipſa cõmiſſione poni de inſinuatione clamoſa.Remittit aũt ad not.in Spec. de inq.§. 1. uerſ. quid ſi in litera, & de hoc ſcripſi in mã reſcriptorum §.in a. uero caſu in fin.

SOLEMNIS, VILIS, & quotidianus Tractatus de Excuſatore ſine mandato Excellentiſs. V. I. interpretis & magni practici domini Antonii de Canario.

SVMMARIVM.

1 *Excuſatur quis ſit,& qualiter diffiniatur.*
2 *Excuſatoris quale officium.*
Cauſæ quas excuſator allegare habet quomodo intelligendæ.
3 *Excuſator ſine mandato an poſſit eſſe minor etiam & mulier.*
Excuſationum triplex differentia.
4 *Excuſator ſine mandato ad quid admittitur , & quando 5.*
Contumacia abſentis Dei præſentia suppletur.
5 *Iudex ex officio poteſt probationes inducere, & implere.*
6 *Abſentiæ cauſæ cur in quacunque cauſa per excuſatorem poſſit allegari . Item & innocentia,*
7 *Excuſator quid differat à procuratore , defenſore, & nuncio.*
Nuncius eſt inſtrumentum quo uox unius uadit in alium.
8 *Excuſator nomine cuius uerba concipere debeat.*
9 *Excuſator ſi non probat quod dicit, ad quid teneatur.*
10 *Exceptionẽ aduerſus excuſatorem quæ opponi poſſis.*
11 *Excuſator nunquid procuratorẽ poſſit conſtituere.*

EXcuſatoris materiam utilẽ ꝓſequor ꝑ duas particulas,quarũ prima ponit qõnes concernentes excuſatorẽ ſine mandato ſimplr̃ uſq; ad q.9. Secũda ponit qõnes cõcernentes excuſatorẽ abſẽtiæ , uſq; ad finẽ. Quæritur igitur † primo quis ſit excuſator Rñdeo Spe.in tit.de his qui alie.not.in iud.inter uer.excuſator dicit ꝙ excuſator eſt qui ſine mãdato ad cãm ad ꝓponendas excuſationes,ſeu cãs abſẽtiæ non cauſas cauſæ admittitur,de elect.bona el 1.& Spec.in tit.de

exc.

excus. dicit quod excusator est is qui uenit ad proponendum causas absentiæ alicuius, qui nō poterat ratione sui, uel causæ procuratorem constituere, uel qui uocatus erat, ut personaliter ueniret, allegat prædictum uer. excus. de dol. & cont. eum dilecti. Sed contra attende quod in 2. dist. dicit sine mandato, non ideo dr̄ quod causæ absentiæ per procuratorem allegari nō possint, sed quia si mandatum hēret ad proponendas causas absentiæ foret procurator nō excusator, ff. de proc. absens. & d. c. ueniens. quod aūt dicit ad causam, quia causa multis modis assumitur, ut not. Ioā. And. in c. cum dil. super gl. caus. de acc. Et intellige pro iudiciali cōflictu certarū personarū quod dic. de uer. sig. c. forus. in uerbo causa. Quod aūt subdit. ad proponēdas excusationes, seu causas absentiæ non causas causæ minus restringit ex cusatoris officium, qm̄ nō solū causas absentiæ allegare potest, sed et causas causæ patentes peracta. amplius & causis absentiæ, ut dicam in seq. q. Quod aūt ultimum dr̄. admittitur, intellige sine mādato ut præmiserat, & ad de seu uenerit, ut in seq. descriptione, quia si non mittitur, uenire pōt, ut in dicta seq. q. dicam. Quod aūt in secunda descriptione dr̄, qui non poterat ratione sui, uel causæ constituere procuratorem, uel qui uocatus erat, ut personaliter ueniret, non est satis dictum, qa licet possit citatus constituere procuratorem ad causas causæ, ut si sit citatus simplr̄ quod ueniat non personalr̄, non ideo excluditur accusator ad allegandū absentiam, uel innocentiā, ut patebit in seq. q. Dic ergo ut prædicta effugias, quod excusator est ille q̄ sine mandato mittitur, seu uenit ad causam in iudicio ad allegādum causas abſētiæ, seu innocētiæ abſētis.

2 Secundo quæro, † quid sit offm̄ excusatoris, seu quas excusationes proponere possit excusator sine mandato hmōi. Rn̄dit Spec. in tit. de exc. in fin. remittens se ad Inn. in c. ueniens. de acc. qui in prima gl. ut et ibi eum refert, & sequitur Ioan. And. super 2. gl. dicit quod offm̄ excusatoris est allegare causas absentiæ facti de proc. querelam. ff. de iud. l. si prætor. Ad causas causæ necessarius est procurator cum mandato, uel satisdatione. Dicit tn̄ quod post lit. cont. in ciuilib. uel criminalib. uel in aliis ubi proceditur lite non contest. iudex antequam condemnet in defensum cōtumacem admittet quemlibet allegantē iura causæ et minorem. & forte infamē. ff. de proc. l. seruum quoque. §. publ. C. de proc. l. exig. in fin. & in d. cap. ueniens fuit admissus non hn̄s mandatum, nec satisdans, nec persona cōmunis ad cā das causæ. Causas intelligit q̄ colliguntur ex actis in eadem causa habitus. Nō. n. credit posse producere testes, uel instra uel alias defensiones cum procurator nō sit. Secus in causis absentiæ quas probare pōt, & admittitur et non satisdans. Dicit etiam quod excusator non allegat causas absentiæ de iure puta, corā uobis non teneruf comparere, qa excōicati estis, uel non ualet, hoc n. non per excusatorem, sed per seipm̄, uel procuratorē proponere debet, de rescr. super literis lo. Et ſm̄ prædicta intellr̄ dictum Guil. Anglici. qd̄ idem Io. And. refert in tit. de defen. sup. sub. dicens defensorē sine satisdatione admittendum ad allegandum causas absentiæ, vz intellige meri facti, † quod dictum Inno. declarans Bart. in l. pen. §. ad crimen. de publ. iud. in 2. parte illius §. in mā excusatoris permittit quod talis excusator qui non hēt mandatū, nō curat an sit mulier, uel minor, ut nōt. in d. §. pub. Item non tenetur satisdare de rato, ita no. i l. in eo qd̄ §. 1. ff. de re. dub. & uult Inn. in d. c. uen. Et demū subdit, quod q̄dam sunt excusationes necessariæ, quæ impediunt reū uenire, ut puta, est infirmatus, uel carceratus ab alio, uel non pōt transire per iter. istæ causæ pñt allegari per quēlibet, nec requiritur quod caueat de rato, qa uelit nol. t. pur. sic est, qdā sunt excusationes probabiles, q̄ eum excusant à ueniendo probabilr̄, pōt tn̄ uenire si uult, ut puta qa in loco habet inimicos, & sic excusatur a ueniendo, ut d. l. de ætate, ad Treb. de leg. 1. l. sciendū. §. 1. tn̄ si uult uenire pōt, tūc talis simplex excusator non admittitur sine mandato ad allegandum talem excusationē, qa nescit qd abſn̄s ille uelit. Quędam excusationes sunt mere uoluntariæ, puta, qa tu nō es meus iudex, hoc casu si reus uult pōt prorogare iurisdōnē ideo excusator nō pōt proponere sine mādato, cū hoc cōsistat in uoluntate absentis, ita intell. d. c. & dcm̄ Innoc. ſm̄ Bart. Conclusio pdictorū ē, † quod excusator admittitur sine mandato ad allegandū quod abſn̄s non pōt cōparere, sed non quod nō tenet. Amplius ex pdictis patet quod excusator sine mandato admittit ad allegādū cās causæ, q̄ colligunt ex actis in eadē cā factis, eo casu quo in abſn̄tē pōt diffinitiua sn̄ia promulgari in quacunque cā ciuili, uel criminali, siue excusator

hmōi

hmōi sit maior, siue minor, masculus, siue fœmina, & ēt infamis, siue qs sit absens cōtumaciter, siue nō cōtumaciter, & sine satisdatione ꝑ d.§. publ. & ꝑ d.l. exig. in fi. qa ſm Inn. q libet admittiť ad allegandum, & docendū q̄d de iure partis, qa partis absentis contumacia Dei pſentia suppleť. C. de iud. l. ꝓperandū. § cum aūt. Et iudex non solum ꝓ se, sed quemcunque alium ueritatē quærere debet. Sed Bart. in d. §. publ. dictum Innoc. intelligit ꝙ ubicunque potest sñia diffinitiua ferri in absentem quantūcunque sit causa, siue sit ciuilis siue criminalis, pecuniaria, siue capitalis, quilibet admittiť sine mādato ad ostendē dū de eius innocentia. Quod aūt d. §. loquať in eo q uenit sine mandato, uel cū mandato, maior sit siue minor, masculus, siue fœmina, seruus uel liber, cōiuncta ꝑsona, uel nō, patet in uerbo, à qbuscunque defendi, & in uerbo, quemuis uerba facientem pro eo. Adde ꝙ loquatur in qualibet causa, patet ex principio d. §. q̄d aūt loquať cōtra allegantem innocētiam patet in uerbo, & innocentiā allegantē. hanc lecturam ꝓbat Bart. qa ēt nemine hoc petente iudex potest, & debet hoc ex suo officio facere ut in auth. q semel. C. quō, & qñ iud. ibi Perquisita ueritate. & in l. ampliorē. §. pe. C de appell. licet gl. ibi dicat esse specialem in causa appel. Sed speciali est ꝙ in causa appellationis possit ferri sñia in absentē, & ideo iudex inquirit ueritatem ꝓ absente, & si pōt suo offō, multo magis quouis ueniente, & de innocētia docente. Et illud uiř uelle Inn. in d.c. ueniens. Adde ut patet ex rōnibus allegatis ꝑ eū in quib. Bart. fundat se in d. §. 6.

5 Et ꝙ ex officio suo qñ potest iudex ad diffinitiuam sñiam diffinire possit parte absente ꝓbationes inducere, & supplere tenuit Bart. in d.l. 1. C. ut quæ de. aduo. par. latius in l. 4. §. hæc aūt. ff. de dam. infe. & in disputa. sua, quę incipit, Iudex maleficiorū. & ff. de pœ. l. si nō defendant. & ff. de q̄ō. l. 1. §. si quis ultro. Et si dixeris, ꝓcurator in causis relegatione supra interuenire nō potest, ut no. in d. §. publ. & d. §. ad crimē, & d.c. ueniens. Rñdet Bart. quēlibet admitti ad innocentiā, nō ꝙ possit facere aliqd ꝑ q̄d absenti pīudicetur. & ideo nō admittiť ut ꝓcurator q nocet, & prodest domino, ut l. nō solū. ff. de proc. Sed tanq̄ qlibet ad informandū iudicē secundū eū. in d. §. publ & in d. §. ad crimē. & in extrauagā. ad reprimen. super uerbo, legitime. Nā ꝑ excusatorē hmōi non deducitur aliqđ ius absentis, sed solum ius publicum dixit Bal. in rēos. circa fin. C. de accus. qui pub. utilitatis est absentes à quibuscunque defendi, ut d. §. publ. Colligo igitur quatuor casus, ꝙ aut excusator uult allegare causas causæ simpliciter. Aut causas causæ resultantes ex actis in eadē causa factis. Aut causas innocentiæ ex cā in qua ad diffinitiuā sñiam deueniri potest. Aut causas absentiæ. Primo casu nō pōt sine mandato uel satisdatione de rato, uel ēt cum mādato, & satisdatione in causis à relegatione supra. Alis tribus casibus, pōt, ut patet ex prædictis. Et attendendum ꝙ differt allegare causas causæ resultantes ex actis, & allegare causas innocentię. Quia primo casu admittiť excusator in oī cā. Secundo demum in causa in qua potest ad diffinitiuam sñiam deueniri, quia utrūque iudex nemine fauēte, seu allegāte simpliciter debet admittere ut patet ex superius alleg. oī. n. casu quo iudex teneť seu pōt, reqrere ueritatē ex suo officio ꝓ absente, & teneť admittere quēlibet defensorē, ut probant rationes Inno. & Bar. supradictæ.

6 Tertio quæro iuxta proximę dicta, † quare causa absentiæ potest in quacunque causa allegari, & innocentię demum in causa in qua pōt ad diffinitiuā sñiam deueniri. Rñdeo qa allegatio causæ absentiæ excludit dānū cōtumaciæ absentis, ut ca allegata, & probata cā differratur, ut dicā in q. 27. quæ contumacia pōt esse ēt in cā in qua non pōt ad diffinitiuā sñiam contra absentē deueniri, & sic dānum cōtumaciæ q̄d multiplex esse potest, de dolo & cont e. prout, & per totū, & in Spec. de contum. §. tunc dicimus. Allegatio aūt innocentiæ excludit condemnationē rei ut dicā in q. 11. quæ condēnatio locū habere non pōt nisi in casib. in qb. pōt ad diffinitiuā sñiam deueniri, nō aūt excludit cōtumaciā, qa licet reus nō teneať, seu non deliquerit, nihilominus cōtumax esse potest, & dāna contumaciæ pati.

7 Quarto quæro † pro nominis intelligentia qđ differat excusator à ꝓcuratore, defensore, & nuncio. Rñdeo à procuratore differt, qa excusator sine mādato. ut dictū est in 1. q. ꝓcurator cū mandato q ad excusandū tm̄ cōstitui pōt, ut ff. de ꝓc. absens, & ad unā rē ff. de ꝓc. l. 1. §. 1. A defensore aūt differt qa excusator ad allegādū cās causę resultantes ex actis in eadē cā factis, & innocētiam rei, & causas absentiæ, ut dictū est in 2. q. Defensor aūt ad

totam

totã cãm.ut not.Spec.in tit.de his q a ie.not. 9 in iud.inter.§.1.uer. defensor. De nūcio autẽ qa excusator cõcipit uerba in persona sua,ut dicã in seq q.Nūcius in ꝑsona dñi. Nuncius est uelut pica,& organū quo mediante uad.t uox unius ad aliū,& nihil ꝑ se agit,sed dñs ꝑ eū uelut ꝑ epist.ff.de cõst pec.l q aūt.§ si. cū l.seq.ubi de hoc ꝑ gl.& Bart.& not C.si quis alt.uel sibi.l.muliū interest,in gl.in uer. pōt & Spec.in tit.de ꝓc.§ ut aūt.uer.& not.ꝙ lar ge.Horū tñ.noīum sæpe unū ponif pro reli quo,& ꝑsertim ꝑ excusatore nã sępæ excusa tor idẽ ꝓcurator, ut d.c.ueniẽs.dr̃ defensor, ut d.§.publ.in gl.magna,& in §.ad crimẽ, & in l.in eo.§.1.ff.de reg.iu. Et dicit̃ nūcius, ut d.c.bon.de cl.& d.c.uen.de acc.Nã, & ꝓcura tor dicit̃ nūcius.sed nõ ecõuerso,ut d.Spe.in uer.& not.Ponunt̃ ꝓprie, & ĩproprie ẽm sub iectam materiã,ut ex prædictis uerbis patet.

8 Quinto quæro,† qualiter excusatot debet uerba cõcipere,an uidelicet in ꝑsona sui uel rei cuius absentiã uel innocẽtiã allegat.Rñ˜ de qd̃ debet cõci pere uerba nomine suo pro ꝓrio.Cū rõne publicæ utilitatis nõ rõne utili taris priuatę admittat̃,ut d.§.publ & humani taris rõne qa qlibet homo debet alii bene fa cere.ut ff.de ser.expor.l.seruus ea.Nã.n.cõsti tuit cognitionẽ inter nos.ff.de iust.& iu.l. ut uim.& ff de app.l.nõ tm̃ in uers.humanitatis rõne,& qd̃ ibi no.in 1.gl.sicut dicemus in tu tore.ff.de his qb. ut indig.l.tutorẽ. & C. eo. ti.l.polla.& qd̃ ibi not.in 1.gl.in uer.pupilli nomine,& in coniuncta ꝑsona. C. de proc.l. exig. Dicẽdo ego dico Titiū accusatū, seu in quisitū absentẽ ex tali casu iusta,& cõparere non posse,uel cū fore innocentẽ,& terminū ad ꝓbandū peto Sane, & si dicerem nomine Titii dico,&c.admitti deberẽ,ut d.l non tm̃, qa intelligeret̃ nomine Titii.id est ad utilitatẽ Titii,ut not.in d.l.tutorẽ,& d.l.polla.si tamẽ simpliciter cõpareret,ut ꝓmisi,malefaceret iu dex cogere eū ad exprimendum quo nomine ageret,& cõ parere,ut dicit Inn.in simili.in c. cū olim.de test ẽ n Bart.in d.l.non tm̃.Ego cõ sueui dicere comparet talis excusator,seu de fensor sub ꝓprio noīe, necnon excusatorio seu defẽsorio noīe Titii,& tãq̃ unus de ppło & ꝑ interesse pub.& oī mel.mõ noīe,& cã,& forma qb.magis , & melius possit, & debeat cõiūcti vel diuisim,&c.uti si uno mõ possit ex cludi alio nõ excludat̃, & cõsuetudo ĩ ꝑdictis amittit defensorẽ quocunq; noīe cõpareat

Sexto quæro† ad quid teneat̃ excusator,si non ꝓbat qd̃ deducit iudex sup excusatioẽ ꝓpositã pōt procedere duobus modis.Vno mõ sup excusatione simpliciter ꝓcedẽdo ad instãtiã excusatoris,& tūc excusator nõ pro bans,de calūnia uenit cõdẽnandus extra or dinẽ,sicut dicimus in denūciatore suã denun ciã coram iudice ꝓsequente. ff.ad Turp.l.ab acc §.denunc & ff.de cust.reo.l.diuus,ubi de hoc ꝑ Bart.& in c.fin.de cal.Ac ẽt debet con demnari in expensis,sicut condẽnat̃ reus. ut no.C.q acc.nõ pos.l.q de crimine , cum suo nomine compareat,ut dictū est in prox.q.& sicut cõparens in iudicio sine mandato.C.de proc.l.licet.& qd ibi not. per Doct. Alio mõ pōt ꝓcedere iudex ex suo offõ ꝑ inquisitionẽ ꝑ ꝑ illã excusationẽ q̃ corã eo allegat̃. & tūc ꝓinde habet̃ ac si iudex ex officio suo mero, & simplici moueret̃.& in nihilo excusator te netur.Quinẽtiã non prohibet̃ eo casu excusa tor esse testis sicut dicimus in denūciatore ut scripsit Bar.in d.l.diuus,qa dicto casu iudiciū totū fundat̃ in iuduce ingrẽte,q tenet̃,& pōt perquirere ueritatẽ,ut dictum est in præc. q.

10 Septimo quæro,† iuxta præmissa quę exce ptiones opponi possunt contra excusatorẽ. Rñsio patet ex dictis in pcedendi. q. qa si iu dex ꝓcẽdit ad instantiam excusatoris opponi poterunt oẽs exceptiones q̃ opponi p̄nt con tra personã accusatoris seu cõtra personã il lius q alieno noīe comparet,sicut dicimus in denūciatore,de acc.c.licet Hely.& tenet Bar. in d.l.diuus & sic opponi poterit ꝙ est mino re excõicatus, & sil̃s ideo obstat.l.exig. in fi. C de proc qa est speciale ibi in filio ẽm doc. q pōt cõparere sine mandato ad plenã ĩfsio nẽ in causa patris absentis,in quã poterat ad diffinitiuã procedi licet foret minor, ergo se cus in aliis,& iudex ad instantiã accusatoris seu actoris.& ẽt ex suo offõ poterit talẽ excu satorẽ repellere.ex suo ĩñ offõ poterit ingre re ueritatẽ,& sic ad sui informationẽ audire minorẽ fœminã.& quęcunq; allegantẽ.& sic intellige lect.Bar.in d.§.pub.& qd̃ dictū est in 2.q.Et ex his ẽr patet quòd excusatorẽ primo mõ sumptū iudex tenet̃ admittere. Scd̃o autẽ mõ assumptū nõ nisi ut ĩformet,ut dictū est.

11 Octauo quęro† an excusator hmōi possit cõstituere procuratorẽ ad excusationẽ ꝓposi tã ꝓsequẽdã Rñdeo ꝙ sic,qñ iudex ꝓcedit ad instantiam excusatoris,cū ad eum causę peri culum spectet,licet aliud sit ĩ procuratore,& tutore

tutore qui ante lit.cont. procuratorē non cō stituunt.C.de proc.l.neque. ut cōcludit post multa argumenta.ꝑ,& cōtra Spec.in ti.de ꝓ cur.§.1.uer.sed nunquid defensor qui licet lo quar in defensore q satisdedit iudicatū solui idē in executore prædicto qui satisdare nō te net,ut dcm̄ est in 2.q.ꝑ rōnes alle.per Spec. in d.uer. sed nunqd defensor. & in ꝓxima q.

1 *Excusator sine mandato quomodo innocentiam pro ponere possit.*
2 *Absentis probata per excusatorem innocentia,quid habet facere iudex.*
3 *Innocentia per excusatorem in qua iudicij parte al legari possit.*
4 *Excusator nunquid possit à grauamine,seu senten- tia appellare.*
Excusator post latam sententiam comparens utrum possit à sententia appellare.
5 *Excusator appellās pro eo qui ad supplicium ducitur nūquid possit sine mādato prosequi appellationē.*
6 *Innocentia post sententiam in rem iudicatam tran sactam reo etiam inuito.an & quibus casibus al legari possit & coram quo iudice.*
7 *Excusator absentis quas excusati nei meri facti pos sit allegare.10.*
8 *Absentiæ causa iuxta quæ dicenda.*
9 *Excusator absentis qui metu supplicij aufugit num quid admittendus.*
11 *Absens quis dicatur,& absentia quomodo proba- tur.12.*
13 *Absentia sola nūquid probet impedimentū iustum.*
14 *Excusator absentis petens terminum citationis pro rogari ut absentem inueniat quem nescit ubi sit nunquid audiendus.Et quid si dicat se non inue nisse.15.*
16 *Impedimentum puri,& meri facti absentis quomo do probetur.Et an sufficiat impedimenti semiple na probatio 17.*
18 *Impeditus an teneatur excusatorem mittere,quid iuris si mittatur.*
19 *Item si non mittat.*
21 *Excusator allegans impedimentum facti præcisi num quid audiendus.*
22 *Excusator in causa capitali,an satisdare debeat de præsentando finita absentiæ causa.*
23 *Procurator cum mandato generali nunquid absen tiæ causas proponere possit.*
24 *Absentiæ causa utrum possit inuito absente allega ri & probari.*
25 *Excusator nunquid possit allegare eius absentiā con tra quem petitur sententiæ executio.*

Secunda Tractatus particula.

NOna qō circa secundam partem cōcernentem qōnes allegantes causas inno- 1 centiæ † qualiter innocentiam poterat excusator iste proponere.Respondeo illam per quā constet reum non deliquisse.ut si condēnatus, uel inqsitus de homicidio probaret hoīem q dicitur occisus superuiuere, non autē posset proponere innocentiam per quam constaret delictum commissum quacūque rōne non punibilem.puta quia occisus poterat impune offendi,uel delictum erat præscriptum ex forma statuti,& similia,qm̄ id non posset iudex ex suo officio reo nō properante supplere,ut dixit Bart.ff.de pœ.l absentem.in 4.q.in §.neque per excusatorem sine mandato idde duci.ut dictum est in q.2.

2 Decimo quæro,† probata innocentia per excusatorem quid hēt facere iudex Rñdeo ꝙ habet reū absentem absoluere ſm Bar.in ex trauag.ad reprim.ſuꝑ uerbo,ad receptionē, alleg.C.de iud.l.prop.§.finaūr.& merito quia constito de innocentia ēt nemine de innocentia ꝓponente,debet iudex reū absoluere ut ff.de pœ.l.si nō defendantur.& l.unius.§.cognitorum.ff de quæstio.ut dictum est in 2.q.

3 Vndecimo quæro,† qñ possit innocentia allegari.Rñdeo in quacūque parte iudicii ēt post publicationē ꝓcessus,& post cōclōnē in causa,cū constita innocētia totum iudicium resilit in iudice ingrente,seu in causa cognoscente.ut tenet Bar.ff.de q.l.1.§.siquis ultro. & l.4.§.hoc aūt iud.ff de dam. inf.& in d.l.si non defendātur & in disputatione sua.Iudex maleficiorum,allegat.in 2.quæst.

4 Duodecimo q̄ro,† an excusator possit grauamine,seu à snīa appellare. Respōdeo à grauamine,seu à snīa interlocutoria in cā excusationis planū est posse appellare,quia ad eū cāæ piculū spectat,ut dcm̄ est ī 6.q.Idē à diffinitiua si subscri.excus.ꝓposita iudex snīam diffinitiuā ꝓmulgauerit eadē rōne.cū ī ea appellatiōis cā possit grauamē suū releuare. ff. de app.l.1.& grauato rēr appellatio sit ꝑmissa.C.si ut se ab hæreditate abst.l.1.& de app. l & in maiorib.ff.de app.a snīa. Sed dubium est,an excusator cōparens post latam snīam possit à snīa appellare Rñdeo non nisi ꝑ eo qui ducit ad mortem,& intra tpa quæ ad appellandum largiuntur,quo casu ēt reo inuito quilibet humanitatis noīe appellare pōt, ut l.

uel non ım.ff.de app.ergo C.de app.l. ad dic tos & C.de epi.aud.l. ad duos. q humanita. tis rõne exposita cõfert dicto casu beneficiũ in inuitũ ut notat in d.l.nõ im,ĩ gl ult.& ff. de reg.iur l.inuito.& eo.tit.c inuitũ lib.6 p Dyn.& ff de neg.gest.l.soluẽdo.p Bar.qđ in teresse humanitatis nõ attenderet in alio ca su,quo qs piudicare posset,vt dictis iurib.no.

Decimotertio quæro p intelligentia præ missæ quæstionis, & maiori declaratione no
5 stræ materiæ.† An excusator appellãs p eo q ducit ad mortẽ possit appellationẽ proseq si ne mãdato Rñdeo pro cõcordia Bar.& Bal. q uidentr in dicta quæstione contrarii,dic qđ ad plenã defensionẽ non admittit ne proces sus excusatores piudicet reo cui ius est acqui sitũ p appellationẽ ff an p aliũ causa app.l. 1.coniuncto d §.ad crimẽ,sicut in causa prin cipali,& sic loqtur Bal.in d.l.ad dictos,in fin. C de ep.aud.ad allegãdum aũt, & pbãdũ cau sas innocentiæ bene admittit sicut in causa principali.Et sic loqtur Bal.in d.l.nõ im.dum ad pdicta alleg. Bar.in l.si nõ defendãtur.ff. ad pœn.& l. 1.§.pen.ff.de qõ. Nã innocentia in causa capitali ẽt reo inuito allegari,& pro bari põt humanitatis rõne ut d.l.non im, & quod ibi not.in ult.gl.& dictum est supra.

Ex his patet qđ talis appellatio utilis est, qa deuoluit causam ad superiorẽ corã quo innocentia allegari,& pbari poterit,qđ non posset causa p appellationẽ nõ deuoluta, & qa cũ mandato poterit prosequi causam ad plenã defensionẽ sicut in causa principali cũ reus sit in uinculis.ut dicit Bald.in d.l. addi ctos,& tenet latius Barr in d.l ad crimẽ,& qa si iudex a quo uellet appellatione interposi ta sniam exequi,posset excusator ei de facto resistere,qa p appellationẽ ablata est iurisdi ctio iudici à quo sm Inno. in c.si qñ de offi. deleg.quẽ allegat,& sequitur Bal in d.l. addi ctos,de episcopali audien.ad hoc l.prohibitũ & quod ibi not.C.de iur.fisc.lib. 10.

6 Decimoquarto quæro,† An post sentẽtiã in rẽ iudicatã trãsactam,posset excusator rei. innocẽtiã allegare,& si possit corã quo iudi ce.Rñdeo,qõ procedit in causis capitalib.in qb.potest innocentia,reo inuito,allegari, ut dictũ est in duab.proximis põnib. qa in aliis facit ius ff.de statu homi.l.quantũ. In quib. causis capitalib.põt allegari innocentia post rẽ iudicatã inuito condẽnato p ipsum cõdẽ natũ.ff.de q.l.1.§.si qs ultro.& in Spec.de ac cu §.sequitur.uer.sed pone.licet hoc male Ita lici obseruent. Dicit Io.And.ibi in addition bus sic.Per quemlibet ẽt posset illã ex suo of ficio iudex inqre. Sed in innocentia pbata nõ posset iudex absoluere . qa nõ põt sniam corrigere.ff.de re iud.l.iudex postq, sed debe ret principi rescribere:uel petitionem dare in cõsi.qa rõe non recognoscit superiorẽ ut d l. 1.§ fi.ff.de qõni.qđ ibi no.p Bar.Coram aũt iudice ad quẽ allegare innocentiã nõ posset, qa ad eũ non est iurisdictio deuoluta neque deuolui potest.cũ ad appellãdum tpa sint di uersa ut dictũ est in proxima qõne.Posset tñ excusator p uiam supplicationis principem seu commune adire ut de iudice dictum est.

Decimoquinto.Circa tertiam partem qõ nis excusatoris allegantis causas absentiæ pu
7 ri,& præcisi facti † Quas excusationes meri, & præcisi facti possit allegare.Rñdeo illas q iustã hñt rõnem.ut d.l.inter.& d.l. pen §.ad crimẽ.ff.de publ.iud. Exẽpla patent in l. 2. ff. si qs cautio cũ duabus legib sequentib.usq; ad.l.quantũ,ut si ualitudine tẽpestatis mari timę seu terrestri,ut fluminis furore,detẽtio ne,carceratione,absentia longinqua,puta ul tra mare, & similia,p quæ qs præcise compa rere nõ posset uelit nolit ut dictũ est in 2. q. Oẽ n.impedimentũ meri,& præcisi facti iu stã absentiæ rõnẽ habet ut in d.2.q.dictũ est nisi causa impedimẽti fuerit ut statim dicam.

8 Decimosexto quæro.† Quid si impedimen tũ meri,& præcisi facti cõtingit culpa absen tis.an causa absentiæ dicat iusta.Rñdeo,aut culpa est præordinata ad casum cõtingẽtem. aut nõ primo casu causa absentiæ nõ est iux ta v.g.Si absens facit se capi à magistratu uel detineri à priuato,ne posset cõparere,uel su spicione delicti ne citari posset iuit in partes lõginquas ut ff.si qs cautio,l.2.§ si ibi,nã ip se hoc affectauit uel cãm pstitit nõ pderit ex ceptio.Secũdo casu sic,ubi abñs deliqt in lo co in quo residebat,& p p delictũ captus, & in carceratus ẽ à magratu,uel trãsiuit p ter ritoria hostiũ,& captus est nã talis culpa nõ fuit pordinata ad hunc casũ seu effectũ ut cõ parere non posset .unde abñti nõ est imputã da,ut ff.ad l Rhod de iactu l.si uehẽda.§ 1.& ibi not.ff de imp.in reb dot.factis.l.an in to tũ.siue iuste detineat siue iniuste,& siue p ma gistratũ iurisdictionẽ hñtẽ,siue p priuatũ ut d.§.si in prin.per quem ibi hoc tenet Bar. & Spec.in tit.de acc.§.pen.uel l.item quæritur

&

& melius in uers. quod si quis in additio. Io. And. ubi uult ꝙ defensor potest allegare absentiã banniti de alio maleficio, & ꝑ ipsum maleficium absentis. Sed si foret absens suspicione maleficii de quo inquirit dicã statim.

9 Decimoseptimo quæro, † q d si suspicione delicti reus se absentauit, & casu cõtingẽte si ne sui culpa cõparere non põt uerbi gr̃a, delinquens timens ꝓ delictũ capitale de quo diffamabaẽ, ne caperet aufugit de ciuitate, & eius territorio, & iuit ad ciuitatẽ uicinã, ubi ꝓ inimicitias post eius accessum surgentes inter ciuitatẽ originis in qua dr̃ deliquisse in illa ad quã se contulit captus est, & in carceribus positus. An allegãs eius absentiã ꝓ ptãtẽ de maleficio ingrentẽ debeat admitti. Hic casus, & sequens in proxima q̃one dederũt causam huic summulæ. uidebaẽ n. ꝙ sic. quia culpa fugæ nõ tẽdebat ad inimicitiã, & capturã hmõi. ut dictũ est in præcedẽti ꝓxima. q. Sed rñdebatur ꝙ licet absentia sit excusabilis ꝓ culpã fugæ tendentẽ ad non comparendum, multa allegata fuerũt ꝓ & cõtra Finaliẽ puto ꝙ admitti debuit excusator qm̃ excusatio puri, & p̃cisi facti admitti debet ut d. §. ad crimẽ. & dictũ est in 2. q. & d. § pub. nõ obstãte culpa fugæ qa illa militaret si solũ adesset. ut dictũ est in ꝓxima q. Nã eo casu ideo excusator nõ admittiẽ. qa fugã affectauit, & causa fugæ fuit. ut d §. fi. Sed casus contingens capturæ eũ excusat qa illã nõ affectauit neque causam p̃stitit. Et si dicaẽ casus contingit ꝓ fugam. Rñdetur qd̃ fuga non debet considerari, qa non tendebat ad dictũ casum, ut in ꝓxima q̃o. dictũ est. Rursum fuga nõ reddit eũ cõtumacẽ, cõfessum, uel conuictum. licet reddat eũ de maleficio suspectũ. ut not. per Cyn. C. de rapr. uir. l. ui, per Bart. in l ex Corn. ff. ad syll. & ꝑ Io. And. in tit. de præsump. in §. species. uers. uiolenta in additio. Spec. & dixit plene in tract. de q̃o. & torm. §. 2. q. 7. & absentia prædicta habet duplicẽ causam absentia, u ꝫ fugæ, & capturæ prima iniusta, secũda iusta. Et sufficit una causa iusta ut d. l. inter. in uerbo, iusta rõne, quæ non tollitur ꝑ iniustã. Et qa si post primam citationẽ fugeret, oporteret eum iterũ citari. nec illa fuga eũ redderet contumacẽ pro aliis citationib ut not. de dolo, & cont. c. 2. in gl uidebiẽ. lib. 6. C. q̃uo. & quan. iud. l. ea quæ in fi. Oportet citari ergo ut cõpareat. & cõparere possit. & eius absentiã allegari. nec fuga concludit necessario ꝙ citatus noluit cõparere, & q hodie fugiẽdo cõparere non uult erat citatus uelle cõparere poterit, qa uolũtas est ambulatoria. ff. de adimen. leg. l 4. & sufficit impedimentum facti absq; eo quod apparẽat, an uelit comparere si impedimẽtũ cessaret, aliter nõ excusaret abñtia facti si de uolũtate, nõ quod iura non reqrãt, ut d. l. inter. & d §. ad crimẽ. & d. §. publice, & d. c. ueniẽs impedimẽtũ igiẽ solus absentiæ in casu ꝓposito allegari non põt, sed impedimẽtũ captiuitatis subsecutæ ꝓ inimicitiam inter dictas ciuitates exortum sic.

10 Decimooctauo quæro † retentis terminis q̃onis ꝓxime præcedentis ꝙ si retentus, & captus non ualens exire de carceribus alio modo, ꝓmisit sub graui pœna nõ recedere de ciuitate, & fideiussores dedit, an excusator allegãs detentionẽ carcerationẽ, promissionem, fideiussionẽ hmõi sine mandato admittitur. Rñdeo non, qa talia impedimenta non sunt meri facti, sed iuris, q̃ allegari non p̃nt ꝑ defensorẽ sine mãdato, ut dc̃m est in 2. q. non enim dicto casu teneẽ abñs facto præcise, sed obligatione de nõ recedẽdo, qua nõ obstãte cõparere põt si uelit, & forsan teneẽ. cum ꝓ delicto grauius, seu capitale citeẽ, de quo de re iud. l. cõtumacia §. pœnes & l. 2 §. exh ben dũ. ff. de custo. reo. ꝑ Bart. in disputatione sua statuto ciuitatis Lucanæ caueẽ. Amplius idẽ foret dicẽdum si excusator allegaret reguna mẽtum guerræ inter dictas ciuitates exortæ. qm̃ impedimẽtũ guerræ nõ est meri facti, sed iuris, dũ nõ allegar, ꝙ nõ possit p̃cise, sed ꝙ nõ tenetur ꝓ guerram, ut dc̃m est. Quin et ꝓ cões guerras patriæ non excusaẽ quis a cõparendo, cum cõparere possit, maxime eũ saluo cõductu, tenẽt dñi de Rota corũ cõclus. 347 ꝑ d. c. delicti. in uerbo, discrimina uiarũ, de dolo, & cont. ꝓ inimicitias aũt personales, & capitales bene excusanẽ ut lite non cõtest. c. accedẽs. de re iud. cle. pastor. illas tamẽ non posset excusator sine mandato proponere. quia non sunt meri facti, ut dictum est.

11 Decimonono quæro † qs dicatur absens. Rñdeo. absens pr̃ in proposito q abest à ciuitate merũ imperiũ hñte, sicut olim à prouincia. de pœnis l. abñtem. in prin. C. de accus. l. abñtem. C. de adult. si quõdam. ff. eo. l. si maritus. §. l. iul. & qd̃ ibi not Ad hoc ut quis dicatur abñs facit quod scripsit Bart. ff. de damno inf. l 4. § prætor ait. & l quamuis. in v. q. & de uer. obl. l. 1. in princ. & d. §. lex. Iulia.

& Bald.

& Bald. in l. fin. § ubi autem, lo. 1. C. de bon. quę lib. ad hoc l. absens. ff. de quib. cau. maio. & l. præses. cum seq cũ gl. sua. ff. de procur.

22 Vigesimo quæro † qualiter probet absentia huiusmodi. Respondeo, probatur per famã. ut no. Spec. tit. de accusatore. §. 1. uer. sed qd si iste. Sola enim fama, & uulgi opinio sufficit in tali probatione dicit Bart. in extrauagãti ad reprimendã in uerbo, per edictũ, per tex. in auth. de exhibendis, & introducendis reis. §. si uero. col. 5. Itẽ iudex põt, & debet de absentia se informare, & id examine in quã terram abiisse dr̃ per dictum tex. ex eo enim ꝙ dicit abiisse dicitur apparet qđ sufficiat sola fama, uel uulgi opinio, & põt se informare iudex ẽt summatim, & parte nõ citata, secundũ Bart. in dicto uerbo, & per editũ. Rursum probari potest ꝑ discussionẽ fiendã per nunciũ seu nũcios. nã sicut fit de bonis, ita de ꝑsonis secundũ Bart. in d. §. ꝑtor & ff. de lega. 2. l. cum qdam. Ad hoc ꝙ dicitur in probatione negatiuæ in l. hoc iure. ff. de uerb. oblig. per Bart. & de accus. c. super his. ꝑ Innoc.

23 Vigesimoprimo q̃ro † an sola absentia probet iustũ impedimẽtum. R̃ndeo nõ. nisi cõlu dat iustam rõnem ut d. l. inter. §. ad crimẽ. & d. §. publice. & d. c. ueniens. Iustam autem rationem concludit si ex illa insurgat impedimentũ ut cumparere non posset, ut qa fit absens ultra mare, uel in loco ita remoto, ꝙ cõparere nõ posset ad se excusandũ, ut dictũ est in 2. q. & ꝓpterea oportet ꝙ probet fama absentiæ in quã terrã abiisse dicat, ut dictũ est in ꝓxima quæstione, ut sic cõcludat necessario iustã absentiã, & absentiæ rationem, simplex enim probatio absentiæ nihil cõcludere uelut incerta ꝓbatio. de probatio. c. in præsentia. C. unde liberi. l. non hoc. poslet. n. esse absens in loco uicino, & sic cõparere posset, & processus notitiã hr̃e. sicut diximus de citato ad domum, ut subdam in quæstione 29.

24 Vigesimosecundo quæro † iuxta ꝑmissa. Excusator ignorãs in quo loco citatus sit absens cõparet, & allegat absentiã, & petit terminũ citationis rei ꝓrogari, ut possit inuenire absẽtẽ, qa ignorat ubi sit. an debeat audiri. R̃ndeo sic, faciẽdo primo fidẽ de citatione, ſm ea quæ dixi in 20 quæstione. quo facto debet ei terminus assignari, ut eum inueniat, & ei denũciet, ut C. ubi de crimine agi oportet. auth. qua in ꝓuincia, ſm Bart. in extrauagãti ad reprimendũ in uerbo, ꝑ edictũ

25 Vigesimotertio q̃ro q̃d si accusator dicit se diligẽter inq̃siuisse, & nõ potuisse inuenire ubi foret. R̃ndeo iudex ꝓcedet et tanq̃ cõtra cõtumacẽ. Nã post illã dilationẽ, siue ueniat uel mittat legitime audit̃ eis lectis, ut d. auth. qua in ꝓuincia ſm Bar. in d. uerbo ꝑ edictũ.

Vigesimoquarto quæro dictũ est qualiter probetur impedimẽtum surgens ex absẽtia,

26 † Qualiter ꝓbetur impedimẽtum meri facti absentis pone carcerationis, & similiũ. R̃ndeo. Iac. de Are. & quidã alii uñr uoluisse ꝙ debeat ꝓbari plene ꝑ testes, uel instrã. ff. de re mil. l. 3. §. q ad d. ẽ. & l. q cõmeatum. 6 q. 1. ꝑsitium, de res. in int. c. ex l̃ris. Spec. in tit. de appel. §. nũc l ꝑ r. qd ergo, uĩ dicere ꝙ sufficiat iuẽm, quod tenuisse uĩ Bart. ff. de excus. tut. l. scire oportet §. sufficit, allegat de elec. qa ꝑꝑ circa fi. ad quod 22. q 1. c. 1. & maxime tũ uno teste. de ꝓcur. ex intinuatione, uĩ enim ꝙ hoc casu sufficiat ꝓbõ semiplena. ut d. c. ex l̃ris, & d. c. cum Berthol. Io. And. in d. uer. qd ergo. in addit Spec. uĩ uelle ꝙ si probõ habet fieri de loco uicino requirit plena probatio, alias sufficit iuẽm. Finaliter Gul. ut refert, & sequr Bart. in l. 2. §. quod diximus. ff. si qs cautio Host. Arch. & eo. And. in c. 1 de dolo, & cont. lib. 6. tenet hoc relinquẽdũ arbitrio iudicãtis, q habet cõsiderare qualitatẽ ꝑsonæ, & impedimẽtum quod proponit, & alia adminicula, & ſm qualitatem qñq; exiget plenã probõnem, q̃nque exiget iuẽm. de iureiur. c. fin. & quod metus causa cap. fin. & quod notatur, 96. dist. tanta. in gl. ord. quod ſm præfatos Doct. quod ẽt sane intelligẽti uoluerit Iac. de Are. Spec. Io. And. & Bart. in p̃reall. locis Et prædicta procedũt in ptin. In excusatore aũt si notitiam hr̃et absentiæ, & impedimenti ꝑ ueritatem idem putarem, cum nomine suo compareat, ut dictum est in 5. qõ. Si uero etiam notitiam non hr̃et oportet eum probare ꝑ famam sicut de impedimento longinquo absentiæ dictum est in 20. q. uel ad alias coniecturas cum sufficiat probatio per coniecturas ut dictum est.

27 Vigesimoquinto quæro † An sufficiat semiplena ꝓbõ impedimẽti. Exẽplũ constat ꝙ ꝑ mare fuit tẽpestas. ita ꝙ nõ potuit tali tempore nauigari Bart. in l. 2 §. qđ diximus. ff. si qs cautio dicit ꝙ nõ. Immo. dẽt probari qđ ipse, de domo sua recessit. & tp̃e debito fuit ad mare. & eo tp̃e tẽpestas fuit in mari. ꝑꝑ quã fuit ita impeditus, quod uenire non potuit

tuit ff.de re mil.l. q cōmeatus. Vnde est con suetudo q in terris maritimis fiat ꝓstatio q ꝑ impedimētū maris nō possit trāsire, cū ipse sit ibi causa trāseundi ſm Bar. Qđ dictū ꝓcedit qñ ex alio facto uel nō facto est præsumptio cōtra eū, qđ si cessasset impedimentū non uenisset, ut in exēplo Bart. quo nō accedens ad mare pręsumit cōparere uoluisse. q a impedimentū cōparere uolentis absentē nō excusat, sicut si alia ꝑsumptio nō resultat ut q a sit in ciuitate iuxta mare posita, uel in carcerib. q a tunc sufficit ꝓbō solius impedimēti. q a nemo ꝑsumit suā defensionē omittere, ut dixi in 17.q. Tutū tñ foret quod ꝓstaret ut supra, ut dicimus in debitore ad certā diem, ut excusetur à mora ꝑ lapsum diei. ff.

18 de constit. pec.l. item illa per Bart.

Vigesimosexto quæro. † An impeditus hmōi teneat mittere excusatorē, attēde q ꝓcedit qñ non tenet mittere excusatorē qđ est regulare de quo ꝑ Doct. C. de rest. mil l. 1. & 2. §. si quis in iud. ff. si qu s cau. ꝑ Gl. & Bar. & de ꝓc. c. quer. & de dolo. & cont c. cū dil. & ꝑ Doct. & gl. Rñdeo sic, ut notat in c. quer. in gl. in uerbo. detentus. & in d. c. cū d lecti. in gl. magna super uerbo Responsalem.

19 Vigesimoseptimo quæro. † Quid si excusator mittat uel ueniat & ꝓbet iustā rōnē seu iustū impedimentū absentis Rñdeo iudiciū differt ff. de iud. l. si prætor. ff si quis cautio. l. 2. §. si quis in iudic. de elect. bon æ. de dolo. & cont. cap. cum dilecti. & d. c. ueniens.

20 Vigesimooctauo quæro. † Quid si non mittit excusatorem uel nō ueniat excusator pro absente. Rñdeo siue non mittat. quia nō possit. siue non mittat q a negligit, tenet ꝓcessus cōtra absentē. sed rescinditur ꝑ restōnē. Sed si cōpareret excusator, & de impedimēto doceret ꝓcessus foret ipse iure nullus ut not. ff. de re iud. l. quæsitum ꝑ gl. & Bar. in d. l. 2. §. si quis in iud. & in d. c. quer. & in d. c. cum dil.

21 Vigesimonono quæro. † Quid si excusator allegat quod citatio nō potest peruenire in notitiam absentis, uel aliud impedimentū ꝑcisi facti, iudex ultra ꝓcedit. An ualeat processus. Rñdeo sic nisi excusator obtulerit se ꝓbaturū, & iudex contēpserit. de appel. c. interposita. Saluum tñ est ius parti petendi restitutionē ex causa iniustæ absentiæ. C. quō, & qñ iudex l. ab eo. ff. de in integrū rest. l. fi. & ibi notat Non. n. est necesse ad ualiditatem ꝓcessus qđ citatio ꝑueniat in notitiā citat nisi iudici cōstet de impedimento, uel ꝑ eū stetetit quo minus cōstaret ſm Bart. in extra uagāti ad reprimendū. in uerbo, neglexerit.

22 Trigesimo quæro. † Excusator in causa capitali allegat causas absentię iud ex uult q satisdet de illo præsentādo tpe quo iusta causa absentiæ poterat esse finita. An id teneatur. Rñdeo nō q a nulla lex hic dicit Facit. ff. de coll. illic. l. 3 in fi. de trans. c. 2 de sent excōis q lib. 6. ſm. Io. And hāc qōnē latius ꝓsequentem, & ut præmittitur concludentem in tit. de defensore super rub. in additionib. Spec.

23 Trigesimoprimo quæro. † Absens impeditus impedimēto puri facti cōstituit ꝓcuratorē ad agēdū. & defendēdū in cā capitali sed nō excusandū seu allegā dū causas absentiæ. An poterit illas causas ꝓponere. Rñdeo q nō hēt dubiū, q a si pōt sine mandato, multo fortius cū mādato gñali. Sed dubiū foret an posset cās absentiæ iuris ꝓponere cū ad eas ꝓponēdas nō fuerit expresse, & spālr cōstitutus quod non facit ad nostrū opusculū quo solū de excusatore siue mādato agimus. Dñi tñ de Rota eorū cōclusione 326. tenēt quod sic. Adde rōnem, q a habens certam formam mandati fecit aliqd quod ualet nō est cōtra sed iuxta mandatū ut ad propositū dicit Io. And. in tit. de excusatore. super rub. in Spec.

24 Trigesimosecūdo qro. † An causæ possint cōtra uolūtatē rei allegari, & probari. Rñdeo nō cū ꝑ allegationem causarū absentiæ sola cōtumacia excludat ut dictū est in 26. q. quæ cōtumacia nolēte reo excludi non pōt. Sicut dicimus in coniuncti ꝑsona quæ contra uolūtatē dñi non admittit, ut notat in Spec de con. pers. uers. licet aūt, & uers. itē qđ agit cōtra uoluntatē, licet ad allegandum causam īnocentię excusator reo inuito admittatur. ff. de pœ. l. si nō def ff. de q. l. 1. §. si qs ult. patet ex dictis in 12. q. cum duab. seq. Rō differentiæ est, q a pęna cōtumaciæ respicit annotationē bonorū seu dānū bursale, pœna innocētiæ respicit ꝑsonā cuius correus dñs nō est. ff. ad l. lib. homo. ff. de appel. non tm̄ Si tñ pœna nocentis respiceret bursale damnum nō posset absentia innocentiæ allegari inuito absente, q a pōt pati se dānari. Rursus si absens posset dānari ad mortē ex forma statuti, nō posset ꝑponi causa absentiæ eo inuito; q a causa absentię nō excludit delictū, sed innocētia sic.

25 Trigesimotertio. † An excusator possit allegare abūnā eius cōtra quę petit executio sententiæ

sntæ. Aduerte pro decisione huius qõnis Io. And in tit de exec. sent. § fin. super uer. 12 in additionib. Spec. quærit an petens executionem sniæ necesse habeat admittere defensorẽ qui offert pro cõdemnato, & post argumenta pro & cõtra cõcludit ꝑ l. i. ff de fideiuss l si deiuss. pro uend. & l an tamen. in princ. ff. de iud. solui. uer. cõdemnato fideiussore reus ad defensionem non admittitur, quod admittit si facere uelit ꝙ facit dñs. & aliquantulum plus scilicet sit sdare. Et si hoc faciet recte defendet. ff. de proc. l. sed & hæc. § def. & l. fi. de iud. l. recte def. Sed dñs aut solueret, aut annullaret sniam. Ad hoc ergo faciendũ admittẽdus est defensor. Audiet ergo dicens actorem hẽre rem petitã ut sequitur uer. 17 uel si aliam exceptionem doli opponere sit paratus. & probare. In his n. & similibus hoc expresso a iudice in aliis non sed fiet executio. C. de app. l. fi. cõtra maiorem. si. n. uellet litem contestari sup actione iudicati, uel facere ꝙ dñs non posset non admitteretur ẽm Io. And. Ad propositam ergo qõnem si excusator allegaret causas ab sententiæ necessarias, quas allegare põt, ut dcm̃ est in 2. q. ad finem, ꝙ cõdẽnatus posset appo nere, & probare exceptiones q̃ sniam annullarent. uel ad finẽ ut solueret audietur, ut nõ. Opponere aũt illas excusator nõ posset sine satisdatione de rato. Et merito, quia aliud est allegare absentiam ad finẽ differendæ executionis qd̃ licet. Aliud opponere exceptiones doli metus, & similia ꝑ ꝑ abñtiã, ad finẽ tollẽdæ executionis. qd̃ nõ licet sine mãdato, uel satisdatione, qa nescit an dñs uelit illas opponere, ut dcm̃ est ĩ 2. q. Posset tñ ꝓbare qd̃ snia fuerit satisfacta nobis fiat executio, sicut in principali põt ꝓbari debitũ qd̃ petit satisfactũ in cã in qua ad diffinitiuã deuenitur põt, ꝑ ea q̃ dicta sunt in d. 2. q. & 3. Et si ꝓbaret pronũciatã sniam nõ mereri executionem sicut in principali absoluetẽ reus, ut dcm̃ est in 10. q. Et si nõ ꝓbaret punietur, & cõdẽnaretur ĩ expẽsis, ut in principali dcm̃ est in 6. q. Concludo ꝙ excusator admittet ad allegandã absentiã ut dñs possit opponere exceptiones sibi de iure, uel ẽm formã statuti cõpetẽtes cõtra sententiæ executionem, nõ alias, ut dixi.

Explicit ꝑ prædicta tract. de Excus sine mãdato. editus per eximium, ac ꝓclariss V. I. D. D. Antonium de Canario cuius anima requiescat in pace, quẽ edidit Anno Natiuitatis D. N. Iesu Xpi. 1446.

Sequuntur duo consilia in eadem materia Excusatoris quæ cum reperiremus scripta in c pia in fine supra scrip. tractatus, Cum sint excellentiss docti. Conueniens uisum fuit imprimere.

Cõsilium D. Mariani Socini Sen. super Excusatore absentis recipiendo.

OMnipotens Deus adsit, Spiritussanctus illuminet Intellectum. Prædictam dubitationem in hmõi casibus per Senenses iudices ad punienda maleficia deputatos frequẽter dubitãtẽ fieri intellexi Apud quos ex dupli ci capite dubiũ oriebatur. Primo per ea quę tra duntur in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & in l. seruũ quoq;. §. pub. ff. de proc. in c. uen. de acc ubi hanc materiam latissime tractaui. & in l. reos. C. de accus. Secundo oriebatur dubitatio uigore prædicti statuti disponentis qd̃ testes non possint produci nisi per principales, & in pñtiarũ recordor ꝙ in quatuor causis obtinui ꝙ admitteretur quis ad probãdũ innocentiã absentis rõne interesse reip. cuius interest potius nocentem absoluere. quam innocentem cõdemnare. ut l. abs ff. de pœ. & in d. l. reos cum similib. Prima fuit aliqdam causa Salua totis de Petra Mala, q super platea interfecit Ludouicum de Forliuio conductorem gẽtium armorũ, quem dñs Thomas Doccii, & ego defendimus faciendo comparere defensorem pro suo principali interesse reip. ne innocens cõdemnaretur, & sic fuit liberatus, & apparet liberatio, & absolutio in archiuo publico. Secunda causa fuit cuiusdam Nicolai Antonii manumissi q adhuc uiuit, & mihi uicinus. Et si nũc esset in ciuitate scio ꝙ habet processum, & cõsilium meum pœnes se. ꝙ ad uos transmitterem, & pro posse conabor cras hẽre. Tertia fuit cuiusdã Antonii mediarii Gasparis Petri de Verdellis. Quarta fuit duorum Mediatiorũ Benedicti Blasii Roberti, qui interfecerunt quendam uirum satis robustum, & fortẽ, qui uocabatur Nanes de Sutra. quorum omnes absolutiones possumus uidere in archiuo publico Bicherne. Et si diceretur nõ esse iudicandum exemplis. ego fateor, sed tamen hoc dixi ut cognoscatur stilus, & practica. immo etiam consuetudo quæ est optima legum interpres. ut l. minime, & l. inueterata, ff. de leg. in c. dil. & de concess præbendæ cum aliis uulgarib. Sed omittendo exempla dico quod istud est clarissimum de iure quoniam

quotiescunque contra absentem potest procedi ad sententiam diffinitiuam admittitur excusator pro absente, ne absens admittitur condemnetur. Hoc uoluit Do. Ant. de Butr. in d. c. ueniens per c. super his, de accusat. Vnde licet non possit interuenire procurator, tñ potest interuenire excusator. Admittitur n. defensor absentiæ instructor, seu informator iurium absenti competentium. uoluit Ri. de Sal. in d. l. seruum quoque, in § pu. & Bar. de Sal. in d. l. reos. C. de accusat. Quinimmo Dyn. in d. l. pe. §. ad crim. ff. de pub. iud. fortius uoluit quod in omnibus casibus in quibus ex forma statuti proceditur contra absentem ad pœnam capitalem, potest non solum excusator, seu defensor interuenire, sed etiam procurator, quam sententiam etiam tenet Ioa. And. in add. Spec. in tit. de proc. §. 1. uer. item quod causa est criminalis quasi in fi. & sic dicit tenuisse Iac. de Are. & Dyn. consuluisse. Et prædictam etiam opin. sequitur nouissime Io. de Im. in d. §. ad crimi. Sed quia constaret prædictum statutum, qa procurator non posset prodocere teste, Ideo obseruabimus qđ compareat unus de populo pro suo reipub. interesse ne absens indebite damnetur, qui non admittitur ad negandũ, sed ad cõfitendũ factum prout gestũ est, u3 homicidium, mutilationem, uel quid simile, uigore cuius cõfessionis res publica, & iudex ingrens hẽt fundatam intentionẽ suã. Et sic cessat illud q̄ ꝑ absente non debet admitti, qa non põt uideri qua trepidatione, quo colore, quo pallore, titubatione, ac uariatione reus loquatur quia prædicta procedunt qñ comparens negare lecus si confiteretur, qa quo casu ut dixi fundata est intentio curiæ. Et ideo debet talem excusationẽ, & defensionẽ pro interesse reip. admittere, & oĩbus modis debet perquirere ueritatem per notata 30. q. 5. c. iudicãtẽ. & in auth. qui semel. C. qũo, & qñ iudex, & in l. amp C de app. & licet gl. ibi dicat qđ sit speciale in causa appellationis tñ Bart. ibi tenet contrarium. facit ẽt quod notat But. in l. 4. §. hoc aũt iudicium. ff. de dam. inf. & quod notatur in l. si non defend. ff. de pœ. & 33. q. 8. c. oc/d t, & l. 1. §. fi. ff. de qõ. & in l. q cum malor §. lib. & § seq. ff. de bon lib. facit, l. pen. ff. de int. act. Dixi latissime in d. c. uen. Vnde cõcludo quo ad terminos nr̃os q̄ solitus sum pare triplicẽ formã ad defendendũ innocẽtẽ & euadendo formã prohibitiuã dicti statuti. Prima est quã statim di xi qa cõparet unus ꝑ suo reip. intereesse, & cõfiret talẽ inqsitum cõmisisse homicidiũ pdictũ in inqsitione contentum, sed licuisse sibi rõne defensionis, uel q̃a bãnitus &c. Nã hoc casu clarissimũ est qđ ipse dr̃ principalis, & suo noĩe dr̃ producere testes. Secunda practica est, qđ ipse excusator reddit iudicẽ ingrentẽ certiorẽ, & iudex ipse ex officio suo citet, & examinet testes, qa hoc facere debet ꝑ iura superius allegara. Et quia cũ uersetur publicũ interesse debet sup hoc impartiri offm suũ ut tradit in d. §. hoc autem iudiciũ, & in c. ad nostra. de iureiu. & notatur in l. ꝑpe. §. finaũt reus. C. de iud. Tertia practica est ut ipse iudex instãte excusatore, uel ex offõ suo mittat ad locum in quo inqsitus desiit, & scribat iudici illius loci, q̄ recipiat testes quos iq̄situs ꝑducere uoluerit. & sic cõsultus ex pdcĩs cõcludo, & ĩ subscriptiõe reqsitus.

Ego Marianus Socinus Sen. V. I. D. & sacri Consistorij aduocatus subscripsi eitoq; sigillo sigillaui.

Consilium D. Thomæ Doccij Sen. De contumace non condemnando probata innocentia.

Omnipotentis Dei postulato subsidio. In psñti causa Saluatoris de Petra Mala Dico principaliter q̄ duo sunt uidẽda. Primum an in causa dictus ser. Nicolaus defensorio nomine interuenire possit ad ostendendũ de innocẽtia dicti Saluatoris. Secundo, an præsupposito q̄ possit interuenire, debeat iudex absoluere dcm̃ Saluatorem, si ꝑ dictum defensorẽ clare ostendat de innocentia dicti Saluatoris. Primo q̃ maxime supradicta censura municipali uisa. Et quãtũ artinet ad primũ omissis supfluis. Dico breuissime dcm̃ defensorẽ ad innocentiam allegandã interuenire potuisse i hac causa, q̃uis capitali per tex. notabilẽ in l. seruũ quoq; §. pub. ff. de ꝑc. ubi ꝑbatur qđ q̃libet admittitur ad allegandas causas innocentiæ ꝑ absente, non tñ tanq̃ ꝑcurator, sed tanq̃ defensor, licet Dyn. tenuerit idẽ fore in procuratore. Et hanc sñiam de defensore tenuit excellentiss. doct. Bart. in l. pen. §. ad crimen. ff de pub. iud. & d. §. pub. & in extrauag. ad repr. in gl. super uerbo legitime. Mouet quia et in criminalibus nullo interueniẽte, si iudex ꝑcedit cõtra absen

absentem, debet ueritatem omnibus modis ꝑquirere, ut in auth. qui semel. C. quō, & qn̄ iudex, & in l. amp. C. de app. Et facit qđ not. Bart in l. 4. §. hoc aūt iudicium de dam. infe. & facit quod notatur in l. si non defend. ff. de pœn. & in l. 1. §. fi. ff. de qō. & in l. si cū maior §. si lib & §. fi. ff. de bon. lib & optime ꝓbarut in d. §. pub. dum dicit quemuis ꝓ eo uerba faciente, & innocentiā excusantem. Et hāc opi. secutus est Barth. tanq̄ uerissimam in d. §. ad crimen. Hanc ēt opi. uꝛ sequi in effectu do. Ant. de Butr. post Innoc. in c. uen. de accus. & est cōis, & rōnabilis. vnde cōcludo in hoc primo dubio quod in cā quantūcunq; capitali in qua abn̄s dānari potest, uel de iure cōi, ut in aliqb. casib. not. in d. § pub. & §. ad crimen. per Barth. uel ēt ex forma statuti sꝑ defensor int ruenire pōt ad allegandas cās innocētiæ, non tn̄ tanq̄ ꝓcurator, sed tanq̄ defensor, & instructor, seu infamator ueritatis, tanq̄ iudici assistens. Sicut dicimus in simili de legitimo assistente. ff. de inof. tes. l. si suspe. & ꝑ Bar. in l. si una ff. de adop. & ꝑ Can. in c. cum super de re iud. Et rōnem drīæ inter procuratorē, & merū defensorē assignat Bart. in d. uer. legitime in extrauag. Nam si capitalibus posset procurator interuenire ad opponendum exceptiones peremptorias in casu quo abn̄s possit dānari, nunq̄ uel raro aliquis dānaret, qa procurator sꝑ negaret contēta in inquisitione, uel accusatione, & sic incumberet onus ꝓbandi iudici. quia cum reus nō fuerit cōtumax per comparationem procuratoris, nō hꝛ pro cōfesso, nec posset dānari. Sed in defensore nō est sic, qa ex contumacia rei non cōparentis. satis dꝛ fundata intentio iudicis, qa hꝛ reus pro cōfesso, & si aliter non probaret de innocentia rei posset iudex talem contumacem, & ficte cōfessum cōdemnare. Sed si de īnocentia cōstitit nō potest iudex ex illa ficta cōfessione reū cōdemnare, ut statim dicetur.

Quantum aūt ad secundum dictum licet prima fronte dicendum uideatur quod ex quo apparet de confessione dicti Saluatoris inducta mediante eius contumacia, possit, & debeat condemnari ad pœnam mortis per l. 1 C. de confessis, & in l. pro hær. ff. ad l. Aquil. & maxime quia idem operatur ficta cōfessio quod uera ff locati qui ad certum. & l. singularia. ff si cer. pet. & l. eius qui delatorem ff. de iure fisci Si ergo uere fuisset confessus se dicere homicidium cōmisisse dꝫet cōdemnari ergo etiam si ficte fateretur. Præterea cum statutum supradcm̄ tribuat formam dicēdo quod reus inquisitus debeat citari intra tres dies, & si non uenerit habeaꝛ pro confesso, & si non uenerit ad mandatū ptātis cōdēnetꝛ. Vnde non uꝛ ab ista forma recedendum, maxime cum uideatur imposita necessitas iudici l. Seia. ff. de auro, & arg. leg & l. cum hi. §. si prætor. ff. de transact. Sed his non obstantibus arbitror partem contrariam de iure ueriorem, qa licet statutum fingat contumacē hꝛi pro cōfesso, & tanq̄ cōfessum condēnari dꝫi tn̄ negari nō pōt ꝙ ista nō sit ficta confessio. Sed qn̄ cōcurrit fictio, & ueritas circa idē subiectū. & eiusdē tꝑis, attendimus ueritatē & non fictionem, ut est casus in l. filio quem pꝛ. ff. de lib. & posth. & per Bar. in l. 1. §. hoc āt sen. ff. ad Syll. Cum ergo sit probatum de ueritate, & innocentia dicti Saluatoris, nōn debet iudex ex dicta ficta confessione reum cōdēnare, imò fortius si expresse Saluator fuisset cōfessus se interfecisse dcm̄ Ludouicū, & tn̄ apparet dcm̄ Ludouicum non fuisse interfectū à dicto Saluatore, sed ab aliis, debet iudex eum absoluere, non obstante dicta uera cōfessione. ut est tex. notabilis in d. l. inde Neratius §. fin ff. ad l. Aqu. Nec sufficit Ludouicum interfectum fore ab alio, ut ꝑdictus Saluator cōdemnetur, licet in actione legis Aql. sufficiat ad condemnandū à quocunq; homicidium factum fuerit, quia in contrarium est speciale in Aquilia, ut dn̄t ibi gl. & Doct.

Nec obstat dictum statutum dicens contumacem, & bannitum dꝫe condēnari, quia debet intelligi nisi appareat de innocentia inquisiti, sicut intelliguntur & limitanꝛ iura cōia dicentia confessū dꝫe cōdēmnari, quia restringuntur, & interpretanꝛ nisi de innocentia appareat ut in iurib. supra alleg Imò fortius ēt si post sn̄iam appareret de innocentia inquisiti non debet iudex exequi talem sn̄īm, ut d. l. 1. in fi. de qō. & no in d. c. uen. Est. n. talis interpretatio passiua, q̄ statuta recipiunt ut l. fi. §. in comp de iure del. & in l. oēs populi, per Bar. ff. de iust. & iur. facit l. 2. C. de nouat. cum similib. Et sic concludo dictum Saluatorem fore de iure absoluendum cum de innocentia sua constet per dicta testium, non obstante sua contumacia. & ficta confessione.

Et ita dico. & consulo iuris esse Ego Thomas Doccij de Senis V. I. D.

TRACTATUS.

De Potestate Procuratoris, & Defensoris in causis criminalibus ad interpretationem. §. ad crimen l. pen. ff. de publ. iud. & §. publice. l. seruum quoque. ff. de procuratoribus.

AVCTORE IOAN. ANTONIO Rubeo Iureconsulto, & Patricio Alexandrino.

SVMMARIVM.

1 *Materia huiusce tractatus est utilis, & alta.*
2 *Damnari nemo debet sine accusatore, ne in priuatis quidem delictis, nedum in publicis.*
3 *Testificari quilibet permittitur, qui non reperitur prohibitus.*
4 *Accusare cuilibet permissum est, nisi prohibitus reperiatur.*
5 *Accusator se ad pœnam talionis inscribere debet.*
6 *Accusator, & accusatus in pari custodia detineri debent. Aliter tamen de consuetudine seruatur. num 7.*
8 *Inscriptio ad pœnam talionis, teste Alber amplius fieri non solet.*
9 *Pœna talionis introducta est à lege antiqua, media iuris prudentia Cæsarea, & Pontificia.*
10 *Accusator in crimine publico quare procuratorem constituere non potest.*
11 *Dispositio §. nostri, an in his casibus procedat, in quibus non habet locum pœna talionis.*
12 *Procurator, an constitui possit ad crimina persequenda, ubi proceditur per uiam inquisitionis, seu denunciationis.*
13 *Procurator constitui non potest ex parte inquirentis, aut denunciantis in crimine publico.*
14 *Iudicium publicum quo simpliciter sumatur.*
15 *Pœna talionis in quibus iudicijs locum habeat, & in quibus non, & num 24. & 34.*
16 *Desistens ab accusando, & persequendo crimen publicum, incidit in Turpillianum.*
17 *Turpillianum habet locum in crimine publico.*
18 *Publica iudicia etiam sunt illa, in quibus quis extra ordinem punitur.*
19 *Tex. iste loquitur de publico iudicio, tamen secundum communem opinionem habet etiam locum in priuato.*
20 *Delictorum priuatorum, quædam sunt nominata, quædam innominata.*
21 *Intellectus l. si quis ex domo ff ui bon rap.*
22 *Titulus de priuatis delictis, de nominatis delictis loquitur.*
23 *Titulus de extraordinarijs criminibus, de delictis innominatis loquitur.*
25 *Pœna Turpilliani non obtinet in priuatis delictis*
26 *Appellare non potest alius pro alio in criminalibus.*
27 *Criminis appellatione tam priuatum, quàm publicum, & tam leue quàm graue continetur.*
28 *Causæ capitalis appellatione, quid ueniat, & numero 203.*
29 *Relegatio large pœna capitalis dicitur.*
30 *In casu l. seruum quoque. § publice ff de proc traditur pro regula quod in causis capitalibus datur defensio.*
31 *Absens ubi potest condemnari in criminalibus, ibi procurator admittitur, et an semper locum habeat uide num. 279. 285. 331.*
32 *Tex. iste secundum Ang & Imol. restringitur in sententia annotationis bonorum.*
33 *Intellectus l. ij C. de proc.*
35 *Argumentum ualet de ciuilibus ad criminalia.*
36 *Procurator admittitur in ciuilibus, etiam ubi de crimine ciuiliter agitur.*
37 *Causa famæ & causa uitæ æquiparantur.*
38 *Procurator interuenire potest in causa famæ.*
39 *Appellari posse pro reo criminis condemnato, etiam eo inuito.*
40 *Absens potest ab alio defendi.*
41 *Transigere in crimine capitali licitum est, citra metum pœnæ talionis.*
42 *Dilationes concessæ reoper dispensationem auth. offeratur C. de lit. cont non dantur in criminalibus.*
43 *Vulnerato mortuo, qui à pluribus est uulneratus, sed ab uno duntaxat mortaliter, an & qua pœna omnes teneantur.*
44 *Intellectus ad l. inita ff. de manum uind. numero 249.*
45 *Intellectus ad l. non tantum. ff. de app & numero 128. 129. 131.*
46 *Accusare quare non possit constituere procuratorem, num 49 73*
47 *Procurator in actione populari ex parte rei potest admitti.*
49 *Legis ratione correcta lex ipsa correcta uidetur, & an dicatur perpetuum. uide nu 50.*
51 *Intellectus ad gloss in l. l. heres ff de cap. diminutione.*
52 *Lex ampliata ratione suffulta, non uidetur correcta.*

rectā, altera duntaxat ratione correcta.

53 Accusator procuratorem consti tuere potest, in iis casibus in quibus cessat pœna ta lionis.

54 Procurator quare non possit constitui in criminalibus ex parte rei nu 65.72.73.74.

55 Intellectus ad l fi.C.de iniur.nu. 115.194.209. 210.212.214.215.

56 Absens non debet condemnari in graui delicto.

57 Procurator, an admittatur ex parte rei in criminalibus, ubi iudicium non posset reddi elusorium.

58 Depositio ab officio, & beneficio trahit secum executionem.

59 Absens rele gari potest.

60 Præsens uidetur, qui accusatus semel comparuit in iudicio licet postea se absentet.

61 Intellectus ad c. ueniens extra de accus.

62 Procurator potest constitui in causa relegationis secundum ueram opinionem.

63 Præsens quatenus censeatur qui procuratorem dimisit.

64 Præsentia uera requiritur non autem interpretatiua, in causis grauibus,

66 Intellectus ad gl. l. non solum, in fin. ff. de procuratori.

67 Intellectus a l §. pub. in l. seruum quoque, ff. de pro cur. nu. 67.177.200 331.

68 Intellectus ad tex. nostrum, & ad l. reos. C. de accusationi.

69 Absens ex iusta causa, in criminalibus potest constituere procuratorem.

70 Ratio quare ubi proceditur contra absentem, non admittitur procurator.

71 Intellectus extrauagantis ad reprimendum, in uer. legitime.

74 Reus in criminalibus suis defensionibus renunciare non potest.

75 Lex in criminalibus magis considerat præiudicium partium, quam reip.

76 Procurator frustra interuenit ad persequendum crimen publicum.

77 Iura prohibentia procuratorem constitui fere omnia loquuntur in criminibus publicis.

78 Aug. noua opinio, quod in crimine publico siue imponatur pœna corporalis siue pecuniaria constitui non possit procurator, num. 81.

79 Publicorum iudiciorum quadā sunt capitalia, quædam non.

80 Crimina priuata, an possint indistincte per procuratorem exerceri.

81 Intellectus ad l. 1. C. ut tam ciuili, quam crimin. causa.

82 Intellectus ad l. 1. an per. ali. can. app. nume. 121. 134.197.202.222

84 Intellectus ad l. tunc conueni: C de acc.

85 Dispositio nostri. § nedum in crimine publico, sed etiam in priuato locum sibi uendicat.

86 Procurator an admittatur in causa suspecti tutoris num 264.268

87 Procurator an admittatur in criminibus, ubi per uiam inquisitionis proceditur.

88 Procurator non admittitur ad opponendum de crimine per uiam exceptionis ad finem opponendi.

89 Libellus per procuratorem offerri non potest in causis criminalibus.

90 Procurator non admittitur in criminalibus, nec in medio quidem causæ.

91 Genus cum remouetur, remouetur qualibet eius species, & an id sit perpetuum. nu. 113. 210.

92 Procurator constitui non potest, ad respondendum positionibus in criminalibus, uel confitendum delictum.

93 Accusatus de uulnere an possit respondere per procuratorem, interim dum dubitatur, an uulnus sit letale.

94 Procurator utrum possit admitti in ea causa criminali, in qua, duæ pœnæ pecuniaria, & corporalis, alternatiue imponuntur. Et quid si copulatiue. nume. 100. 307.

95 Procurator constitui non potest in casu, in quo lex constituit reum puniendum tali pœnæ, uel alia.

96 Procurator adesse non potest, ubi pro delicto agitur principaliter ad infamandum.

97 Procurator alieno nomine condemnatus non efficitur infamis.

98 Procurator an admittatur in causa criminis, pro quo potest imponi pœna perpetui carceris.

99 Pœna perpetui carceris æquiparatur damnationi in opus publicum.

101 Causa quæ nocet attenditur, ubi concurrit cum causa quæ prodest, & an hoc sit semper uerum. nu. 308.309.

102 Procurator an possit interuenire pro eo, qui ex statuti forma potest impune offendi.

103 Procurator admitti non potest, ubi pœna arbitrio potestatis imponitur.

104 Procurator ad accusandum testes de falso, non potest, si ab eo constitui, qui a carceribus aufugit, ad quos in perpetuum damnatus fuerat.

105 Filii, nec uxor in causa criminali procuratores constitui possunt.

106 Procurator nunquid constitui possit in causa criminali in qua uirtute statuti potest probdi contra absentem.

Procu-

169 Procurator admittitur pro accusato ad allegandam causam quæ patet ex actis, & quæ notoria est.

170 Accusatus an possit esse procurator alterius, qui de eodem crimine est accusatus.

171 Procurator an admittatur vbi per uiam inquisitionis proceditur.

172 Procurator an possit interuenire in processu criminali ad concludendum in causa num. 174.

173 Probationibus reunnciari an, & quando potest in criminalib.nu. 174.

175 Procurator admittitur in criminalibus ad allegandum causam absentiæ. Et quid illa allegatio operetur.

176 Sententia in quibus casibus de iure fieri potest absentem.

177 Fœmina, an admittatur ad allegandum causas absentiæ in causa criminali.

178 Allegans causam aliquam absentiæ in causa criminali, an teneatur satisdare de iudicatum soluēdo, uel de præsentando ipsum absentem.

179 Iudex ex eius officio tenetur defendere, & quærere innocentiam rei num. 201.

180 Allegans causam absentiæ in causa ciuili, an, & quando satisdare debeat num 181.

181 Cautio de iudicatum soluendo non potest cadere in criminalib.

182 Allegare causas absentiæ an possit, habens mandatum ad defendendum, & ad allegandum causas causæ.

183 Inducta ad augendum non debent operari diminutionem.

184 Qui ut procurator admitti non potest, admittitur vt defensor.

185 Allegans causas absentiæ, an iurare debeat de calumnia.

186 Allegare causas absentiæ minoris accusati, uel inqsiti, an qlibet possit, an uero solus tutor uel curator ad hoc ipsum admittatur.

187 Lex generaliter loquens debet generaliter intelligi.

188 Lex lata fauore publico interpretatione est adiuuanda.

189 Processus factus contra absentem neglectis allegationibus causarum absentiæ an sit nullus, num. 191.334.

190 Intellectus cap.interp.extra de app.

191 Iudex non admittens uolentem probare causam absentiæ, an faciat processum nullum.

192 Procuratorem non potest interuenire ad prosequendum crimen priuatum, pro quo uenit imponenda pœna corporis afflictiua.

193 Pœna talionis habet locum in priuatis delictis ut in publicis.

195 Intellectus ad l.qcunq;.C de proc.

196 Procurator an constitui possit in causa crim. in qua venit imponenda pœna relegationis vel remotionis nu 200.221.

198 Relegatio differt à deportatione, nu. 229.

199 Deportatus per ministros debet ad locum conduci secus est in relegato.

204 Dictio usque, stat exclusiue.

205 Relegatio an connumeretur inter pœnas publicorum iudiciorum.

206 Sententia annotationis bonorum non dicitur proprie sententia.

207 Sententia in criminalibus non potest ferri contra absentem, nec in causa appellationis, & quæ sit ratio. nu. 224.

208 Pœna relegationis imponi potest pro crimine iniuriarum.

209 Procurator quare regulariter non admittatur in causa iniuriarum, & an speciale sit ī illustribus, & in huiusmodi causis procuratores constituere possint. nu 212.216.

211 Fustium ictibus, & similibus pœnis quæ personæ subijci soleant.

212 Personæ illustrès in crimie iniuriarum sola pœna relegationis affici debent.

213 Illustris non est afficiendus pœna corporali ob iniuriam etiam illustri personæ illatam.

214 Pœna capitalis aliquādo pro iniuria imponitur.

215 Illustris persona prohibetur per se litigare, sed debet litigare per procuratorem.

217 Ratio diuersitatis dari non potest, quare magis liceat constituere procuratorem in crimine iniuriarum, quàm in priuatis delictis.

218 Causa omnis æstimationis censetur capitalis.

219 Pœna ictus fustium relegationi. Equiparatur.

221 Interuentus procuratoris ad necessariam defensionem est permissus.

223 Procurator, an interuenire possit in causa criminis pro quo quis ita relegatur in certum aliquem locum vt non liceat ei alio se transferre, num. 225.

225 Relegati omnia iura retinent.

226 Deportatus non ammittit ea quæ sunt iurisgentium.

227 Intellectus l.releg.ff de interd.& releg.

228 Sequestratio & depositio rei interim in facienda est dum suspenditur executio sententiæ super illa re ex aliqua causa.

229 Deportatio requirit formam actualem, ut ipse deportatus per ministros ducatur ad insulam.

230 Appellatio à sententia per quàm imponitur pœ-

die imposita, cui pœna iuris communis recessum ui deatur.
298 Procurator an ex parte accusatoris possit interueni re, ubi pro delicto publico uenit imponenda pœna pecuniaria
299 Agens actioni populari ad defendendum, an procu ratorem dare possit.
300 Intellectus ad l licet ff de proc.
301 Delictum an desinat ex eo esse publicum, quod pro eo impon tur pecuniaria pœna per statutum.
302 Procurator an possit in ea causa interuenire, in qua in defectum pœnæ pecuniariæ, imponitur pœna cor poralis per statutum, numer. 304.306. 310
303 Crimen non censetur capitale, ubi in defectum pœ næ pecuniariæ lex mandat imponi pœnam capita lem per officium iudicis.
305 Intellectus ad l. 1. ff. de in lit iuran.
311 Procurator quil bet admittitur pro reo criminis ad allegan lum causas necessarias quæ reum ipsum impediunt uenire.
312 Allegans causam absentiæ non tenetur cauere de iudicatum soluendo, quia non potest condemnari, nec contra eum fieri executio.
313 Allegans necessarias causas absen iæ an a lmitta tur ubi statutum dicit quod nulla defensio recipia tur.
314 Defensio est de iure naturali, & sic non potest tol li.
315 Excusator, an admittatur sine mandato ad allegã dum causas absentiæ, nu. 221.
316 Citatus ad locum pestiferum comparere, an tene tur. Et ob hoc excusatus fuit Gregorius 12. qui euocatus ad concilium Pisanum non succes sit.
317 Locus ad quem quis citatur, pro quibus debet esse securus.
318 Reus citatus, an excusetur a contumacia propter ho stilitatem quæ fit in territorio, per quod habet trã sire.
319 Impedimentum non censetur iustum, quod facile potest remoueri.
320 Principi concedenti saluum conductum non est fa cile credendum si aut tyrannus est, aut non solet fidem datam seruare.
322 Citatus ad locum non tutum, in quo habet inimici tias capitales, non tenetur uenire etiam si haberet literas salui conductus.
323 Contumacia sonat in delictum.
324 Delictum non præsumitur nisi probetur.
325 Nullus est ita insipidus qui non cupiat cruciatum corporis, uel mortis periculum declinare.
326 Defensor quare non admittatur sine mandato ad opponendas exceptiones dilatorias, & declinato rias & an id sit perpetuum. nu. 333.
327 actoris interest, ne iudicium reddatur elusorium.
328 Aduersat ua sed cuius naturæ sit.
329 Intellectus ad l si ff. de requir. reis.
330 Procurator aliquando defensor appellatur.
332 Absens cum cond mnari non potest eius bona con fiscantur.
335 Homicida absens quę cautela excusari possit, ut cõ tra eum procedi non possit.
336 Exceptiones, quæ crimen tangunt, licet opponantur ad processum an possint per procuratorem opponi. num. 337.343.347.
338 Dispositionem omnem censeri debere ex eo, quod principaliter agitur.
339 Ubi quis principaliter de delicto inquiritur, ibi cri minale, & capitale iudicium principaliter tracta tur.
340 Finis in omni dispositione est considerandus.
341 Ratio finalis quare in criminalibus non admitta tur procurator.
342 Exceptio declinatoria an ueniat appellatione defen sionis
344 Procurator an possit admitti ad opponendam exce ptionem notoriam in causa criminali.
345 Notorium a quibus releuet.
346 Iudex quod non possit supplere defectum partis in opponenda exceptione notoria, quatenus uerum sit.
348 Ordo est, in notoriis ordinem non seruare.
349 Delictum quan umcunque notorium puniri non po test per iud cem competentem.
350 Exceptio incompetentiæ iudicis nunquam censetur exclusa.
351 Procurator an admittatur ad opponendam exce ptionem peremptoriam, quæ in utim peremptoriæ opponitur.
352 Dubietas siue sit in facto, siue in iure, non potest in teruenire procurator.
353 Comparens pro accusato, & proponens quod accusa tus non interfecit illum de quo accusatur, non de bet admitti.
354 Procurator non admittitur ad opponendum quod interfecti erat bannitus.
355 Exceptio banni an sit declinatoria, an peremptoria. 357.
356 Exceptio respiciens qualitatem personæ agentis, iu dicanda est potius declinatoria, quam perempto ria.
357 Statutum quod bannito denegetur audientia in criminalibus, an eodem tollat ius agendi ipso iure.

Verba

Materia huiusce tractatus ut Bartol. exorditur in hoc. § ad crimen. est profunda, & sm Alb. test solennis, & subtilis Quorum sententiæ astipulatur Paulus Castrensis in l. seruũ quoque. §. pub. ff. de proc. qui hãc mãm nedum subtilem, & utilem sed periculosam, & confusam dicit, nec ab horum patrum snia discedit. Ang. in l. reos. C. de acc. qui & ipse subtilem, utilem, & altam fore attestatur. Ego tñ quanto clarius & breuius potero in hisce caloribus enitar totis uiribus eam uobis explicare, nõnulla pro planiori intellectu præmittendo, deinde ordinate ponam quamplures ampliationes, & limitationes ad huiuscemodi §. ultra eas, quas tradunt Mod. in cap. uen. de acc. quas ex post succincte, & tanto subtilius quantum potero disputabo, ut & procuratoribus si potero & causarum patronis eminẽtissimis satisfaciã. Est igitur primo pmittendum illud uulgaretq; sine accusatore nemo damnãdus est. l. rescrip. §. si qs accus. ff de mun. & hon. quod non solũ procedit in publicis crim. sed etiam in priuatis delictis. l. fin. ubi pulchre Alber. ff. de in ius uoc. facit text. in ca. 1. ut eccl. benef. & tradit

& tradi Bart. in extrauag. ad reprimendu[m] n
3 in uerbo per accusatione. † & sic ut quilibet
admittitur ad testificandum qui uero repet. ē
4 prohibitus. l. 1. de test. † ita admittitur q[ui]libet
ad accusandū qui à lege non p[ro]hibetur gl. in
rub. C. qui acc. non poss. cum similibus de qui
bus per Hippol. in cons. 84. col. 1. non tñ ita
passim, & ita facile cuipiam accusare p[er]mitti
5 tur. † q[uam]quidem oporteat quemlibet accusa-
torem se ad pœnam talionis inscribere lege
12. tabularū hoc dictante. §. pœna. inst. de in
stit. de iniur. & l. si cui. ff. de acc. & l. si C. eod.
quod ēt a lege canonica p[er]mittitur. 8. q. 4. c. i.
6 & c. quisquis 2. q. ult. † immo accusator, & ac
cusatus debent detineri in pari custodia d. l.
fi. C. de accus. & l. 3 ad l. Iul. maiest. & tradit
7 Bart. ibi in 2. col. † est uerū ꝙ Guid. de Suz. in
l. fi. de acc. dicit, ꝙ sæpe uidit peti ꝙ accusato
ri in carcerē detruderet una cū ipso accusato
tñ hoc nunq̄ de cōsuetudine seruatum fuit,
& istud est & de mente Bar. & Alb in d. l. fin.
8 Et † subdit Alb. ꝙ de cōsuetudine amplius nō
9 fit inscriptio, † tñ hoc nedum à lege antiqua
ac media iuris prudentia, & lege cæsarea sta-
10 tutum est, sed ēt a lege pontificia, † & hæc est
potissima rō, ꝙ ex parte accusatoris ad cri-
mē publicū p[ro]sequēdū p[ro]curator cōstitui nō
pōt, & non ab re dicit Alb. in l. in priuatis ff.
11 ad Turp. ꝙ † in hisce casib. in qb. non hēt lo
cū pœna talionis, non p[ro]cederet. §. nr̄ q[uo]d non
12 puto uerū, & maxime, † q[ui]a in casibus in qb.
p[ro]ceditur p[er] uiam inq[ui]sitionis, seu denūciatio
nis. de qbus p[er] Bar. in l. 2. §. si pub. ff. de adul.
& in extrauagāti ad reprimendū in uerbo p[er]
inq[ui]sitionē, & in uerbo p[er] denunciationē, non
p[ro]cederet huiuscemodi. §. & tñ ipsemet Alb.
13 in d. l. seruū quoq; §. pub. col. 6 uult † ꝙ ēt ex
parte ingrentis, seu denūciantis procurator
cōstitui non possit, cuius sñiæ astipulatur vul
garis regula. §. affinitatis, inst. de nupt. & l. si
non lex Aelia Sentia. ff. de hæred inst. est ue-
rū ꝙ Io. de Anan. in suo cons. 1. refragari uī
opinioni Alb. in d. l. seruum. §. pub. crebrior
tamen, & solidior cēset sñia Alb. tum q[ui]a ac
cusator, & accusatus non debent ad imparia
iudicari, tum ēt quia ex parte denunciati, &
inquisiti p[ro]curator ad crimen publicū perse-
quendum cōst. tui non pōt. ergo nec ex parte
ingrentis, seu denunciantis per illud uulgare
nō debet actori licere q[uo]d reo nō permittit.
14 Secundo p̄mittendū est † ꝙ publicū iudiciū
pōt tripl. sumi. s. stricte, & large, & largissi-
me, ut Bald. Ang. & Imo. dñi in l. i. supra eo-
dem. In hoc tñ tex. sm Ang. & Imo. capitur
stricte, & dr̄ stricte publicum iudiciū ubi lege
cautum est, ꝙ si publicum, & in hoc publico
intelligit ēt. l. infamē. eod. tit. & l. qui publico
15 ff. de acc. † & in hoc publico iudicio ubi est
certa, & determinata pœna hēt locum pœna
talionis, ut tradit Alb. in l. in priuatis. ff. ad
16 Turp. † & ille q desistit ab accusando, & p[ro]se
quēdo crimē publici iudicii incidit in Turp.
17 † q[uo]d solā uēdicat sibi locū in crim. pub. l. i.
C. ad Turp. & l. si qs repenes §. fi. ff. ad Tur.
18 † Sunt tñ quædam publica iudicia in quibus,
qs punit extra ordinē, & pœna pecuniaria,
ut in l. 1. infra ad l. Iul. de ann. l. i. ad l. Iul. de
amb. & in aliis casib. de qbus per Abb. in d. l.
in priuatis, & in quibus probabilr̄ posset dici
non hr̄e locum huiuscemodi. §. sed inf. dicā.
19 Tertio p̄mittendum est, ꝙ † licet text. loquat
de publico iudicio tñ sm cōem opin. habet
etiam locum ī priuato, ubi imponitur pœna
20 corporis afflictiua. † Et sciendum est ꝙ deli
ctorū priuatorū quędam sunt noīata, & qdā
innominata. Noīata. n. sunt furtum, iniuria,
21 & rapina. † ut in casu. l. si quis ex domo. ff. ui
22 bonorū raptorū, † & de his priuatis delictis
nominatis loqtur titulus de priuatis delict.
23 † Innoīata aūt sunt illa de quibus in titu. de
24 extr. crim. † & in his delictis, in qbus pœna
non est determinata à lege, non hēt locū pœ
na talionis, sed accusans ponitur extra ordi-
nem, q[ui]a ēt in his priuatis delictis proceditur
extra ordinē. l. fi. de pri. del. & l in priuatis. ff.
25 ad Turp. † nec hēt locū pœna Turpilliani, de
qua in l. 3. §. fi. ff. de præuaric. Quarto, & ul
26 timo p̄mittēdum est. † ꝙ in hac mā sunt plu
res tex. qui uidr̄ diuersimode loqui. & primo
tex. in l. i. ff. an per alium cau. appell. q loqui
tur in principio, ꝙ in criminib. alius p[ro] alio
27 non pōt appellare, † tñ appellatione crimi-
nis tam priuatum, q̄ publicum, & tā leue, q̄
graue continetur. iuxta l. leuia inf. de accus.
tñ ille text. in uerbo finaūt. loquitur de cau-
28 sa capitali, & cuius appellatione strictissime
uenit pœna sanguinis. l. transig. C. de trāsac.
strictæ uero pœna dānationis in metallū, &
deportationis. l. exilium. ff. de interd. & releg.
29 † & tñ est ualde dubium an tex. nr̄ habeat lo
cum in relegatione quæ large dr̄ pœna capita
lis. l. licet. ff. de uerb. sig. Item tex in l. seruum
quoque. §. publ. de procuratori. tradit pro
regula. ꝙ in causis capitalibus defensio da-
tur;

tur: ergo uř innuere ꝙ possit admitti procu
31 rator † imo tradit pro regula, ꝙ ubi absens pōt cō demnari in criminalibus, ibi admittit procurator, & tamen in hoc tex l. C. uř innuere ꝙ possit ferri sn̄ia in absentem. dum dicit
32 sn̄iam differant. † & ideo iste text⁹ restringit s̄m Ang. & Imo. hic in sn̄ia annotationis bonorū. de qua uide pract. Bar. in l. 1. ff. de req.
33 reis. † Est & alius tex. in l. 2. C. de proc. qui uidetur īnuere, ꝙ solū in causis pecuniarius possit constitui procurator, & in alia iura uolūt & ubi agitur de pœna remotionis ab ordine alicuius dignitatis q̄ est minor pœna relegationis iuxta l. 1. ff. de iniu. uel de pœna interdictionis loci, uel patrocinii, iuxta l. mor. ff. de pœ. ꝙ possit admitti ꝓ curator, & ꝓpter ista iura quæ uīt ad inuicem contrariam hæc mā difficilia redditur. q̄ quidem infra cōcordabo.
34 Aduerte iī dū supra dixi † ꝙ in delicto priuato non hēt locum pœna talionis, ut declarat Alb. in l. in pri. ff. ad Turp quia in contrarium uř casus in l. fin. de pri. del. dū dicit nec cogendus erit in crimine sub scribere, quem tex. ponderat ibi Alb. & in l. fin. C de iniu cō sidera si dici potest ꝙ ista iura loquant̄ de subscriptione partis, q̄ profitetur se uelle ꝓseuerare in acc. de qua ꝓ Bar. in l. in cui. ff. de acc. uel dic melius ꝙ habet locū subscriptio, sed nō quasi sit iudiciū publicū, ut dicit pulcher tex in l. fi. ff. de fur. ga talis subscriptio fit ad pœnā extraordinariam imponendā arbitrio iudicis, ut tradit̄ in c. sup his, de acc. & declarat Alb. in d l. fi. Sūma hunc tex. & eum diuide ut hic ꝓ Bart. cū quo transeūt Benedictus de Plūb. & Imola hic, alio iī modo eum summat Ang. hic & diuidit ut ꝓ eum, summariū placet, diuisio autē minime, nam dubiū faciebat
35 bat in hoc text. 1. regula quæ habet, ꝙ † per locum à ciuilibus ad criminalia arguitur. l. absītē ubi gl. la c. de Aten. Petrus, & ceteri. ff.
36 de pœ. sed † in ciuilib. admittit̄ ꝓcurator, & aū litē cōtestatā, & post, siue agatur ciuilr̄ ex cōtractu, uel quasi, siue agat̄ de crimine ciuilr̄ de primo est tex. in l. 1. § usus. de ꝓc. de secūdo est tex. in c. tuæ. in fi. de proc. Secundo fa-
37 ciebat dubium in hoc tex. nā † causa famę, & causa uitę æqparetur. l. iusta, de man. uind. &
38 l. fi. ff. qđ metus causa, † sed in causa famæ interuenit procurator. l. furti. § qui alie. ff. de inf. imo. interest ipsius rei cōuenti ꝙ possit cōstitui ꝓcurator, qa qñ ꝓcurator cōdēnatur, nec ipse, nec dn̄s infamatur. Tertio faciebat dubium, nam ille qui ꝓsequit̄ appellationem ac cusati uel ingsiti cōdemnati allegat causam
39 causæ † & tam en inuito reo quis pōt appellare l. non tm̄. de app. & l. add. C. de appellat.
40 † imo potest quis absentē defendere l. si non
41 defendat̄. ff. de pœn. & l. 2. inf. de cust. re. † Itē quis potest sine metu pœnæ talionis in crimine publico, & capitali pacisci, & trāsigere l. si de præua. & l. 1. de bonis eorum qui ante sent. sibi mor. cōsc. si ergo qs potest appellare inuito reo, & pōt transigere sine metu calūniæ siue sit accusator, siue reus, quare non debet posse cōstitui ꝓcurator. pūn. ę rōni dubitādi respōdet, ꝙ illa regula procedit ubi ē eadē ratio, & ubi cōtrarium expresse n̄ē rep̄t,
42 † & ideo dixit singulr̄ Rom. in sing. suo. 688. ꝙ dilationes induciarū, quæ dantur reo per aue. offeratur C. de litis cōtest. non datur in
43 criminalib hinc est ꝙ † si quis uulneretur à pluribus, & ab uno mortaliter, si moriat̄ oēs puniūtur pęna l. Aquil. l. ité Mel. ff. ad l. Agl. & tamen non puniuntur pęna homicidii s̄m Auch in cons. 116. & Alex. in cons. 16. uol. 1.
44 Secundæ rōni dubitādi respōdetur † ꝙ l. iusta, loquitur quantum ad causam manumissionis. quia sicut, iusta manumissionis est cā. ubi seruus dominū liberauit ꝑiculo uitæ ita, & periculo infamię. Itē illa regula procedit in bonis uiris. l. si quis idē. ff. quod met. causa. Sed apparēt rari nantes in gurgite uasto, nō autē procedit in delinquētib. iuxta illud oderunt peccare boni uirtutis amore, oderūt peccare mali formidine pœnę, uel dic ꝙ causa famæ æqparat̄ cāę crimiali, ubi agit̄ ciuilr̄, qa ut ro que casu pōt īteruenire ꝓcurator. uel dic ꝙ ibi īfamia uenit in cōnam, & isto casu admittit̄ ꝓcurator. secus si principalr̄, gl. in l. nō solū. in §. fi. in gl. pen. supra de ꝓc. nam si admittat̄ procurator ipse nō infamat. d. §. ꝙ alieno, nec ēt dn̄s. Tertiæ rōni dubitādi d. l. nō solū. uno mō r̄ndet Alb. ī d. l. seruū quoq; §. pub. ff. de ꝓc. & dicit ꝙ ille tex. procedit ex quadā cōiunctionē, q̄ est inter hoīes. Alio mō r̄ndet Bart. in d. l. non tm̄. circa fi. ꝙ ille tex. loqtur ubi reus est incarceratus. sed prima solutio Alb. nō cōcludit, qa attēta illa cōiūctiōe dr̄et ēt posse constitui procurator. nō facit ēt opi. Bar. qa tex. in l. 1. ff. an ꝓ aliū cau. uult absolute ꝙ in cā appellationis capitali nō admittatur procurator
45 † tu respōdet alio mō ꝙ tex. in l. non tm̄. uidet̄ solū loqui de actu appellationis, nō aūt de ipsius prosecutione. & hoc pro

probatur in l. add. C. de app. & ratio potest esse quia si laberetur tps ad appellndum datum, inferretur præiudicium ipsi reo irrepa tabile, quia dr̄et decapitari. facit text. in l. si quis filio exhæredato. §. hi q. ff. de iniust. rup. irr. test. Vltimæ rationi dubitandi uidetur, ꝙ pmittitur alicui siue sit accusator, siue reus redimere sanguinem suum per trāsactionem, non tamē licet constituere ꝓcuratorē. † ideo
46 uidenda est ratio, quare sit accusator non possit constituere procuratore, ut sequamur ordinem l. C. hic, & Bart. assignat hic tres rationes ut hic per eum. Tu aduerte circa primum inquantū Bart. dicit ꝙ si uera esset ratio Bur. ꝙ quis posset cōstituere procuratorem uindicando suam, uel suorum iniuriam. arg. d. l. licet quia pōt replica t ꝗ ille tex. procedit ubi quis agit actiōe populi, & principa'r. uel saltem æque principali, ꝙ sequitur interesse priuatū sicut publicum, & si dicatur ꝓut dicit hic Imol. col. 15. ꝙ saltē lite cont. in actione populi dr̄et admitti procurator. l. sieur. §. 1. de uerb. sig & tamē tex. nr̄ dr̄ absolute, ꝙ ad crimen publici iudicii persequendum frustra interuenit procurator. ergo & ante & post lit. cont. replicari pot est ꝙ non ab absurdum te stringere text. in l. si cui. ut non procedat ubi agitur principaliter ad uindictam publicā ex crimine publico. arg. gl. in l. die. in uerbo quidam. C. q acc. non poss. attento maxime quia in his criminib. publicis reperiuntur multa specialia ut supra dixi. Et si iterum dicatur ad uerte, quia tex. noster procedit ēt in crimine priuato. dico ꝙ est ualde dubium, an iste tex. locum hebeat in crimine priuato, & infra demonstrabo ꝙ solum hēt locum in crimine publico, respōdēdo ad l. si C. de iniur. alio mō ꝗ faciant Mod. in d. c. uen. de acc. & ꝙ hæc rō sit uera innuit tex. dū dicit qđ frustra interuenit procurator. q. innuit ꝙ ex quo est crimen publici iudicii, ad eū ꝓsequendū non pōt interuenire ꝓcurator. & ita intelligūt tex. hunc Mod. Sen. in d. c. uen. in 5. col. uer. circa primū & in uer 6. rō sed iste intellectus nō est tutus quia tex. postea subdit, & multo magis ad defendendū. † & tamen in actione populari ex
47 parte rei pōt admitti l q populari actione. ff. de pop. act. Secunda rō est, † ex parte accusa-
48 toris q̄ est uerior ceteris. quòd ideo nō pōt accusans cōstituere ꝓcuratorē, qa tenet se subscribere ad pœnā ta ionis. q̄ ratio ꝓbat in c. tuæ. de ꝓc. & cum hodie ista ratio sit abolita per generalē consuetudinem. ut ꝙ possit defendi hæc op ꝙ ex parte accusatoris nō pos-
49 sit interuenire ꝓcurator, † qa correcta rōne legis, censetur correcta ipsa lex gl. in i. t. de leg. tut. & si dicatur prout dicit Aret. in l. 2. in 3. col. in uers. circa tertium requisitum. de uulg. & pup. ꝙ licet sit correcta ratio legis remanet tn̄ lex fundata in auctoritate. facit gl. sm̄ eum in l. lib. ad si. ff. de min. & id, quod dicit Bart. in l. cum hi §. trāsactionē. de transac quæ iura uolunt, ꝙ licet tollatur rō solénitatis introducendæ in alienatione rei ecclesiasticæ, uel in transactione alimentorū. non tn̄
50 cessat solemnitas. † qa dico ꝙ id, qđ dr̄ ꝙ correcta rōne legis censetur correcta ipsa lex ꝓcedit ubi ratio est gn̄alr̄ correcta. Secus si sit correcta in al quo casu, quia tunc non cessat legis dispō. ita intellr̄ tex. in l. 1. in fi. de min. ubi licet reperiatur aliquis minor qui bene gerat negocia sua. tn̄ iura loquentia de mi-
51 noribus non cessant in tali crimine. † nec aliquid facit gl in l. lib. ff. de cap. dim. immo facit pro glo. in d. l. 1. de leg. tut. quia gl. ibi sentit ꝙ si illa imaginaria uenditio, de qua ibi fuisset cā illius capitis diminutionis, ꝙ isto ca
52 su esset correcta ipsius legis dispositio, † sed ubi erant duæ rōnes licet una sit correcta, nō censetur correcta le § . affin. inst. de nup. & retenta ista opin. infertur, ꝙ siue procedatur per uiam accusationis, siue per uiā exceptionis, uel alio quouis modo ex parte accusatoris ingrentis, uel denūciantis, aut excipientis, pōt interuenire ꝓcurator. licet cōtrariū sentiant cōiter interpretes hic cum alijs copiose telatis per Mod. Sen. in d. c. uen. de acc. in ult. ch. Infertur secundo ꝙ non est tm̄ dubitandum, an possit cōstitui procurator ad libellādum tm̄, uel ad lit. cont. uel ad excipiendū, ut infra ꝓ Bar. Ang. & Im. ubi dicemus Tertio
53 infertur, † ꝙ in his casib. in quibus non habebat locum pœna talionis de quib. per gl. Bart. & alios in l. si cui inf. de acc & in l. qui crimen. C. q acc. non pos. & ꝓ Bart. in l. 2. §. si pub. inf. de adul poterat cōstitui ꝓcurator. qa cessabat ratio pœnæ talionis. de qua in d. c. tuæ. de proc & in l. 2. C qui acc nō poss. Et si q̄spiam subtilr̄ diceret licet cesset illa ratio militant tn̄ aliæ rōnes, & maxime illa ꝙ ipse principalis magis accurate, & diligenter defendet ipsam cām qa dico ꝙ illa hēt locū, ubi principalis posset subire ipsius periculū l. 1. C. ad l. Cod. de fal. de quo tū dicā plenius infra.

54 infra Sed † tota difficultas cõsistit in indagã do rationem, quare ex parte rei non possit interuenire procurator. & Bar. hic uř tradere quatuor.& duas alias tradit in extrauagã ti ad reprimendum in uerbo legitima, quas refert hic Immol.col.15.& duas tradit Spec. relatus hic per Imol.& do.Bened. & Plumb. col. 12.& has rõnes. & dicta Imol. referunt Mod.In d.c.uen.col.4 de acc. Veritas cõsistit in tribus fontibus adductis hic per Barrol. & licet oẽs improbent. prima defendi tñ potest ꝙ mens gl.hic fuit dicere,ꝙ sicut snĩa capita lis non potest ferri in absentem, non possit ẽt ferri in procuratorem, & si dicatur ex quo non potest ferri in procuratorem,ga nõ deli
55 quit poterit ferri in ipsum dñm † l.fin.ĩ uer. finaũt iudice contra eum probaturo.C.de in iur.replicari potest ꝙ ille tex.procedit in delictis leuiorib.sed ui crimine publici iudicii, in quo uenit imponenda pœna capitis,sicut nõ potest ferri snĩa contra procuratorem,q non deliquit,non potest ẽt ferri contra absentem
56 † qu a ratio non paritur, ut in graui delicto abñs condemnetur.ut dicit tex.in l.1. de req. reis. Et si quispiam diceret hoc modo declarãdo.hæc ratio erit eadem cum ratione Bar. dicatis ꝙ ideo non põt cõstitui procurator. quia iudicium posset reddi clusorium,quia vi dens aliquis se posset condemnari,cõfugeret ad ecclesiam Diui Antonii,& cõstitueret pro curatorem.quia dico ꝙ est eadem ratio in. dubitanrer (quæ ſm Bart.& alios, & cõiter tenetur)ne delicta remaneant impunita.Sed
57 contra eam ultra alios opponitur,primo † & uř ꝙ licet executio snĩæ non possit reddi elusoria,non potest constitui ꝓcurator.probař in d.c. ueniens de acc.ſm Aret. ibi. nam ibi executio snĩæ non poterat,ut dixi reddi elu
58 soria † quia depositio ab offõ, & beneficio, de qua ibi,trahit secum executionem, & tñ prohibetur constitui procurator & tñ attẽta rõne Bart.ubi iudicium non põt reddi elusorium,dřet admitti procurator. Secunda obiicitur difficultas.nam ex crimine ꝑꝑ quod uenit imponenda pœna relegationis. iudicium non potest reddi elusorium, quia põt ferri in absẽtem.l.absẽtem.ff.de pœnis. & tñ Bar. inf. in 3 col.uult ꝙ in causa relegationis non possit cõstitui ꝓcurator,& tñ debet posse constitui,ex quo iudiciũ nõ potest fieri elusorium,
59 † cum abñs possit relegarĩ. Tertia obiicitur
60 difficultas, † nam ille qui in crimine semel comparuit in iudicio, si postea se absentet, licet uere sit abñs c.compatati,de appell,tñ iuris interpretatione uř pñs probatur ex nota tis in l.fin.ff.de in integ.rest.tit generali, ubi snĩ. lata contra eum,qui non dimisit procuratorem,dř lata contra absentem, secus si cõ
61 tra eum qui procuratorem cõstituit.† primæ difficultati rñdetur, ꝙ est uerũ ꝙ in c.ueniẽs executio non potuisset reddi clusoria, quia sententia illa trabit secum executionem, sed bene potuisset reddi snĩa elusoria si potuisset constitui ꝓcurator, ga in ipsum non potuisset ferri snĩa,nec ẽt in illum reum absẽtem. ꝑ regulam.l.absẽtẽ ff.de pœn. Secundæ difficultati rñdetur, ꝙ uerior opĩo.est,ut dicimus
62 infra.ꝙ † in causa relegationis possit cõstitui procurator ꝑ text.in l seruum quoq;. §. pub. ff.de proc. Tertiæ difficultati rñdetur, & fa-
63 teor ꝙ † ille qui dimisit ꝓcuratorem dř pñs iuris interpretationem, sed in causis grauib. requirif pñtia uera,non aũt interpretatiua,
64 per regulam d.l. abñtem.ff.de pœn. † Et sic habes defensatam cõem rõnem ab impugna tionibus Aretii,in d.c.ueniens, in 12. col. de accus. qdquid dicant repetentes ibi in 4.col. qui dñt ꝙ nulla cõcludẽs rõ possit assignari.
65 Tertia † & ultima datur rõ per Bart. hic tam ex parte rei.q̃ accusatoris, ꝙ ipse principalis magis accurate,& diligẽter defendet causam suam, quæ ratio ſm Bal. Ang.& Immol. hic
66 fuit † gl.in l.non solum, in fi.ff.de proc. licet repetentes in d.c.ueniens,uers.5.ratio,dicant ꝙ in libro suo illa gl.hoc non dicit, sed decipiũtur in hoc.nã hæc rõ uř indubitabilis. ſm Imol.hic,& post eũ Mod.in d.c. uen.quia ubi põt ꝓcedi cõtra absentẽ, ibi põt interuenire ꝓcurator.l.seruuũ quoq;.§.pub.supra de ꝓc. Et tñ ẽt in isto casu militat ratio,ꝙ quis accuratius diligentius,& fidelius causam suam
67 tuetur. Et † si dicatur ꝙ in casu. §. publice, ſm intellectum Bart. infra non admittitur procurator tanquam procurator, sed tanq̃ excusator,& instructor,q solum potest prodesse absenti,non aũt nocere, certe ista solo confunditur ꝑ illum tex.dicentem quemuis allegantem innocentiam dře admitti, quæ uerba innuunt, ꝙ etiam tanquam procurator admittatur,qui potest prodesse, & noce-
68 re dño.c.2.de confess.† Et ideo considera, si potest alio modo intelligi text. noster, & ille tex.nam in hoc text.dicitur ꝙ ad crimen publici iudicii persequẽdum frustra interuenit procu-

procurator,modo dr in l. reos.C.de accus.ꝙ leges publicorũ iudiciorum reos ꝑmitiũt in capitalibus causis etiam per procuratores defendi.dico ꝙ ille tex.est intelligendus ubi rei sunt absentes ex iusta causa,& uř ꝙ tunc sit admittendus procurator. & in his terminis ex mẽte Ang.quem nullus hic refert potest intelligi ille tex.dum dicit ꝙ ordinarium , & æquum est,quemlibet debere admitti ad indagandã innocentiam,& sic ad allegandum causas abñtiæ.tex.uero uř loquitur ubi quis latitat,& nõ uult cõparere,licet possit, iuxta l.Flac.§.qd sit latitare.ff.ex quib. cau. in pos.
69 eatur, & ita intellř tex. hic, † & hoc mõ posset inferri,ꝙ abñs ex iusta causa in criminalib.posset cõstituere ꝓcuratorem,secus tñ in latitante,esset tñ magna restrictio ad iura dicentia,ꝙ in crimine capitali non admittatur ꝓcurator,quæ sunt plura,ut dixi, sed posset replicari ꝙ æquũ est,regula fallere,ubi æquitas hoc suadet. l.2 §.item Varus, de aqua pl.
70 arcen.† sed tenendo cõia,pōt dici ꝙ ideo nõ pōt admitti ꝓcurator, qñ proceditur contra abñtem, quia posset ei fieri maius ꝑiudiciũ , ex quo abñs potest damnari, & ideo æquitas suadet.ꝙ isto casu non admittaŕ proc.arg.in l.exig.§ fi.cum ibi not.C. de proc. & si qspiã subtilř diceret in casu l.sic diu.C. de proc. &
71 in casu.l.lex Corn.§.cõstituetum,† & in extrauag. ad reprim.in uerbo legitime , pōt ferri snia in absentes, ergo pōt interuenire ꝓcurator,dico ꝙ lex non cõsiderauit tm̃ prẹiudicium in illis casibus , ex quo uoluit ꝙ possit ferri snia contra absentem, patet in crimine læsæ maiest. ubi admittunř ẽt testes famosi.
72 Tertia datur rõ, † quia si admitteretur procurator,reus uidens se posse cõdemnari,non compareret,sed hac rõne attenta, idem faceret aliqs ubi uocaretur in seruitutem , & tñ pōt cõstitui procurator. & ideo Mod. in d.c. ueniens.dñt non posse assignari cõcludẽtem rõnem.& tñ in col. 30. in 15.q dñt ꝙ quidã assignant hanc rationem , & ideo in causa criminali non potest constitui procurator . quia iudex ex inspectione in faciem,& in ꝑsonam rei.i.qua trepidatione , & quo colore , & uultu loquatur accusatus,uel inqsitus melius cognoscet,lex ergo uoluit ꝙ in causa tãti præiudicii,nõ debeat admitti ꝓcurator,ut causæ ipsæ melius innotescerent,& liqdarentur,& hãc rõnem posuit hic Imo. in effectu co.15. & Alb.in d.§.pub.i 10.col. in uer.sed quid si audita causa,& clarius Aret.in d. c. ueniens. Et ꝓ ista rõne iudicio meo est tex. expressus.in c.tuæ,de proc. & eo maxime quia procurator agendo cãm negligentius ꝑiudicaret reip. sed ista rõ licet cõcludat ex parte rei,non tñ cõcludit ex parte actoris,qui non
73 teneŕ amplius ad pœnã talionis. Et ideo considera †ꝙ lex quantum pōt uř restringere facultatem accusandi. l.si cui. infra de acc.& l. fin.co.tit.ibi,innocentiam feriamus & ideo ubi quis uult accusare,lex uult ꝙ ipsemet accuset.& ubi accusauit si desistat, afficit eũ pęna,de qua in l.3.§.fi.de ꝑuar.Et hoc facit ne aliqñ contingat innocẽtes dãnari. d.l.fi. ibi . ne innocẽtiã feriamus, nil mirum ergo si nõ uult ꝙ accusator possit cõstituere procurato-
74 rẽ† ex parte uero rei,qa causa ẽ magni præiudicii,adeo ꝙ reus in causis criminalib.suis defensionib. renunciare non pōt,gl.in l. pactũ inter hæredẽ.ff.de pact.ideo uult ꝙ non possit proc.cõstituere. attento maxime,qa ẽt interest reip.ut uterque tã accusans, q̃ accusatus compareat corã iudice,ut possit dignoscere,quo uult,& quo colore , & qua animi trepidatione loquatur. iuxta l.3.ff de testib. & ẽm Bart. ad finem huius.§ uř ꝙ intersit ẽt reip.ut accusans ipse ẽt compareat. & sic iungitur quodãmodo fauor publicus cũ priuato.ut pulchre declarat Aret. in d.c.ueniens in col.12.sed ista ratio fauoris publici non tm̃ cõsideraŕ q̃ præiudicium ipsius rei cõuicti.patet,qa ubi accusans, uel accusatus suspicabiẽ se posse cõdẽnari,uterq; pōt trãsfigere, & sic sanguinẽ suũ redimere,ꝙ sic isto casu nõ ꝓcedit titulus de præuar. nec ꝓcedit l. in fisci causis.ff.de iu.fis.ut est casus in l. 1.in fin.de
75 ꝑuar.† Et ꝙ lex magis cõsideret præiudiciũ ipsarũ partium,q̃ reip.probatur in l.1.de requir.reis.ubi lex uult ꝙ in casu graui absens non possit cõdẽnari,& ex quo uult ꝙ absens possit cõdẽnari ꝑ grauitatem causę,uult ẽt ꝙ non possit interuenire procurator ꝑ grauitatem causæ. quia ista duo procedunt à pa
76 ri.Primo nota ex hoc tex. † ꝙ ad crimen publicum persequendũ frustra interuenit ꝓcu-
77 rator,& est aduertẽdum.† quia omnia iura loquunŕ in criminib.publicis,ut probatur in l.tunc conuenit, C.de acc.& in l. de fide. C. ad l.Cor.de fals. & in l.2.C. qui acc.nõ poss.
78 † & ideo Ang.hic in 3.col. fuit in ista opi. ꝙ ubi crimen est publicũ,siue possit ferri sententia in abñtẽ,siue non,siue possit ipoñi pœna corpo

corpo

corporalis,siue pecuniaria,ꝙ in crimine publici iudicii nõ possit interuenire ꝓcurator. & pro ista op. Ang. multum stringit text. hic in fi.qui uš præsupponere, ꝙ hic possit ferri snia.& restringere istum text. ad sniam notationis honorũ,ut dñt Ang.& Imol.magna esset restrictio, quia appellatione sniæ ita põt includi snia causæ principalis, sicut annotationis bonorũ. & suadetur ista op. Ang. quia ita dš publicum crimen illud, quod non est
79 capitale,sicut illud,quod est capitale,†qa publicorũ iudiciorũ quædam fuit capitalia,qdã non capitalia l 2.supra co.ergo tex. iste debet intelligi de utroq; crimine. facit pulcher tex.in l.cũ de lege, ubi Aret.ff de test. & suadetur hæc op.Ang.quia crimina pub. hñt nescio qd spãlitatis. qđ non hñt crimina priuata, probari uš in l.fi. de furt. ut dixi supra
80 † Contrarium tñ tenet Imol. hic. quem sequuntur formališ Mod.in d. c. uen. in 2. mẽb. in 2.q in 8. col.qui adducunt post Angel. & Imo.hic tres tex.& primo l.3. ubi sen. uel cla. ubi plane probatur, ꝙ etiam sunt quædã crimina priuata, quæ per procuratorẽ exerceri
81 non pñt.† Ad idem fac. tex in l. 1. C.ut iã ciu.ꝗ crim.cau iuncto princ cum fi.nam ibi in principio fit mentio de furto, quod clare est priuatum delictum,& ıñ dš in fine quod accusatione instituta contra officialẽ, finito offõ debet causa ipsa per se prosequi. nõ aũt
82 per ꝓcuratorem. Et suadetur ẽt per tex. in l.1. an ꝑ alium cau. app.qui tex.facit drãm, an causa sit pecuniaria, uel capitalis,& in capitalibus uult ꝙ non admittatur ꝓcurator, secus in causis pecuniariis. & iñ in capitalib, lex illa non distinguit publicũ crimen à pri-
83 uato,† sed tu aduerte qa Ang. non negat qn §. nš habeat locum ẽt in priuatis criminib. sed uult ꝙ ĩ crimine priuato fiat distĩõ, an sit capitale,uel non.& non uult ꝙ ista distĩõ fiat in crimine publico. qa ita dš proprie crimen publicum, ubi imponitur pœna pecuniaria. sicut ubi imponitur pœna capitalis & multa sunt spãlia in ipsis criminib.publicis. contra
84 Ang.tñ dš casus in † d.l.tunc cõuenit. C. de acc.q̃ ꝓprie uult ꝙ in criminib.publicis ubi causa deposcit inscriptionẽ,non possit interuenire procurator, secus in pecuniariis causis, ut ibi subdit tex. Tota igš difficultas reducitur ad hoc,an in criminibus publicis in quibus imponitur pœna pecuniaria, sit necessaria inscriptio,& iura absolute dñt ꝙ in criminib.publicis sit necessaria ĩscriptio, nec distinguunt capitalia à non capitalib. Pri-
85 ma † ergo ex prædictis datur ampliatio ad hunc tex.ut procedat ne dũ in delictis publicis,ueruměetiam in delictis priuatis. Secunda datur ampliatio ut procedat etiã in crimine
86 quasi publico † & sic in crimine suspecti tutoris.quod est quasi publicum l 3.§. cõns.ff. de.susp.tut.nã si agitur ut tutor debeat principališ puniri,nõ admittiẽ procurator.ut plene ꝑ Imol.hic in 6. col. ubi plene dicã, secus tñ si ageretur ꝙ principališ remoueretur a tutela,qa licet posset contingere ꝙ puniatur. tñ attenditur id,quod principaliter agiẽ. ut hic plene per Imol. & probatur ultra eum. quia reo existente non soluendo posset imponi pœna corporalis l.fi. de in ius uoc. & l. siq̃ iis id qđ §.in seruos.ff.de iurisd.om. iud.
87 Tertia datur ampliatio ad hunc tex.† ut ẽt procedat ubi proceditur per uiã inqsitionis, quia inqsitio de iure ciuili succedit loco accusationis l.2.§.si pub.ff.de adult.secus tñ est de iure canonico ubi nõ agitur de pœna sanguinis.c.snia.ne cler. uel mon. & tradit Alb. in l seruum quoq; §.pub.in 6. col.in uersic. itẽ est casus satis notabilis. ubi ẽt ultra alios And.de Pisis.& Bal.ff.de proc.& idem tenet Bar.in d.l.si cui.§.1.& hæc ampliatio de plano procedit,ubi illa pœna quæ imponitur ꝑ uiam accusationis, imponitur ẽt ubi ꝓcedič ꝑ uiam inquisitionis. Quarta daš ampliatio
88 † ut ẽt procedat, ubi opponitur de crimine ꝑ uiam exceptionis ad finem puniendi. quia illo casu non põt interuenire ꝓcurator. ẽm Mod.in d.c.uen.in 3.q in ult.mẽbro.in pen. col.ubi ẽt quærit an admittatur ubi procedit
89 per uiam denũciationis.Quinta † ampliatio datur ẽm Bal.in d.l. seruũ quoq; §. pub. ut adeo sit prohibitus ꝓcurator in criminalib. ꝙ non possit ăt offerre libellum, qa libellus est de substantia iudicii.l.accus.ff.de adult.& libel.non põt substantiari in persona procuratoris multo minus poterit addmitti ad litẽ cont.ut dñt Mod.in d.c.uen.col.4 a.in uer.3. q̃ro. & dicam infra. Sexta datur ampliatio
90 † ut nõ admittaẽ ẽt ad mediũ causæ.qa tex. hic dicit simpliš ꝙ nõ admittiẽ ad crimen publici iudicii ꝓsequẽdũ. ergo uideẽ remouere
91 ꝓcuratorẽ ab oĩ ꝓsecutione † qa cũ remoueẽ genus,remoueẽ ẽt q̃libet eius spẽs. ita tenet Spec.in.tit.de ꝓc.§.1.uers.sed nunqd.ubi Io. And.ĩ add. ad eũdẽ Spec. post Rofr. Tãc. & Alber.

Alb. Gal. & hæc ampliatio de plano, ꝓcedit ĩ his casib. in qbus a bñs damnari non pôt, uel ẽt ubi non est incarceratus de quo infra dicã
92 late. Septima cadit ampliatio, † multo minus possit interuenire ꝓcurator ad rñdendũ positionib. uel cõfitendũ delictũ, ẽm Bal. in d. l. seruũ quoq;. §. publ. ff. de ꝓc. & rõ est, qa reus debet ꝑ seipm cõfiteri. idẽ tenet Sal. i l.
93 reos. C. de accus. Octaua erat ampliatio † ut ẽt ꝓcedat, ubi qs accusaẽ de uulnere, & dubitaẽ an uulnus sit mortale, qa ista casu ẽt nõ admittiẽ ꝓcurator, ita uult Bal. hic dũ dicit, ꝙ dẽt admitti sub cõdõne, ut talis ꝓcurator habeaẽ pro nõ admisso, si cõtigat illũ mori, & hoc fortius uult Ioã. de Imol. hic q uult ꝙ nõ admittaẽ, nec simplr, nec sub cõdõne, qa posset reddi iudiciũ elusoriũ, ex quo pars ſp eligeret cõparere ꝑ ꝓcuratorẽ sub condõne postea cõdẽnatus pœna corpis afflictiua, eluderet iudiciũ, & statim ꝙ uideret se posse cõdẽnari aufugeret. Sed tu cõsidera, ꝙ ẽm Bal. & do. Elor. i l. si uulnerato seruo. ff. ad l. Aql. ubi fit ꝓcessus suꝑ uulnere cũ ꝓcuratore, si postea sequaẽ mors, est necessarius alius processus nouus, nec ex primo põt seq cõdẽnatio. ẽm Bart. ubi ceteri cõiter in l. dãni ĩ. §. Sabinus. de dam. inf. Franc. de Capitibus listę inter cons. crim. Cæp. in cons. 40. col. 2. posset tñ saluari ista ampliatio, ubi actũ esset cõtra uulnerantẽ, q uulnerasset aĩo occidẽdi. qa isto casu secuta morte ualeret ꝓcessus & ꝑ cõnnam ñ posset admitti, ꝓcurator, nec
94 simplr, nec sub cõdõne. Nona † datur ampliatio ad istũ tex. ex mẽte Bal. in l. reos. C. de accus. & Bart. in l. 1. de publ. iud. ubi uolunt, ꝙ ubi imponunẽ duæ pœnę alternatiuæ altera pecuniaria, & altera corporalis, ex quo ibi daẽ pœna capitalis, iõ nõ poterit interuenire ꝓcurator, qđ de plano ꝓcedit, ẽm Imo. hic, ubi electio pœnę spectat ad iudicẽ. secus tñ si spectaret ipsi reo. Sed tu considera qdqd dicat Imo. qa uẽ ꝙ omni casu possit admitti ꝓcurator. Attento, ꝙ reus non pôt eligere pœnã corporis afflictiuam. qa nemo est dñs membroꝝ suoꝝ, l. liber hõ. ff. ad l. Aquil. &
95 infra dicam. Decima cadit ampliatio, † ubi lex dicit puniaẽ tali pœna, puta amputatione manus, uel alia. nam illo casu, qa dictio alia. est respectiua similiũ, nõ esset admittendus ꝓcurator. iuxta not. per gl. ubi Bald. eã multum not. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. Vn
96 decimo amplia singulr † ubi pro delicto agitur principaliter ad infamandum, quia isto casu non pôt ẽt interuenire ꝓcurator. & ita uoluit gl. in l. nõ solũ. §. fi. in gl. pen. quam sequunẽ Mod. repetẽtes in d. c. ueniẽs. col. 20. in uers. 8. quæro. facit tex. in l. iusta. ff. de manumiss. uin. & in l. fi. ff. ꝙ met. cau. Secũdo facit, quia si posset interuenire ꝓcurator, iudiciũ posset
97 reddi elusoriũ † qa ꝓcurator alieno nomine cõdẽnatus nõ efficiẽ infamis. nec ipse ne ille pro quo comparuit. l. furto. §. q alieno. ff. de
98 inf. Duodecima cadit ampliatio. † ut ẽt iste tex. ꝓcedat, ubi pro delicto põt imponi pœna ꝑpetui carceris, q̃ pœna æqperatur dãnationi in metallũ, per q̃ qs efficiẽ seruus pœnæ ẽm Bart. in l. 2. supra eo. & isto casu uẽ, qđ
99 nõ possit interuenire ꝓcurator. † sed tu cõsidera, qa uẽ ꝙ tex. in l. aut dãnũ. in fi. de pę. uelit ꝙ pęna ꝑpetui carceris æquipararetur damnationi in opus publicũ. de quo plene dixi in l. imperiũ. ff. de iurisd. om. iud. hęc tñ ampliatio uera est ut tenet Cæp. in cons. 20. col. 2.
100 ut infra dicam, plene. Decimatertia † cadit ampliatio ad istum tex. ut ẽt ꝓcedat ubi pro delicto imponiẽ pœna pecuniaria, & corporalis copulatiuę, qa tunc non pôt interueni
101 re ꝓcur. ẽm Imol. hic, † qa ubi cõcurrunt duæ causæ una q̃ nocet, & altera q̃ prodest, debet attẽdi causa q̃ nocet l. Pedius §. 1. ff. de de arb. & l. si qs ĩ graui. §. fi. de ꝓc. & si qspiã subtiliter, diceret, non ne de iure cõi rẽr admittitur ꝓcurator? quo casu succedit, id qđ dicit Ias. in l. si arrogator. in 13. col. ff. de ado pt. ubi dicit, qđ qñ causa q̃ prodest reducit nos ad ius cõe, illa attẽditur, replicari, põt, ꝙ ẽt lex cõis uult, ꝙ rẽr ubi agitur de pœna corporis afflictiua, ꝓhibeẽ cõtrõ procuratoris, quo casu qñ concurrũt duę causæ, una q̃ ꝓhibetur, & altera quæ ꝑmittit, nõ attẽdiẽ causa ꝑmittens l. si Ruffinus. C. de test. mil. Decimaquarta cadit ampliatio, ẽm Bar. hic,
102 ꝙ † ubi stat statutũ ut qs possit impune offendi, qa cũ hæc pœna sit deportatione maior, uẽ ꝙ non possit interuenire ꝓcurator, & idẽ est de mente Bal. in l. 2. de publ. iud. ubi dicit ꝙ si statutũ dicat ꝙ q declinat iurisdictionẽ potestatis possit impune offendi, ꝓdit ius illius ciuitatis, cuius uẽ factus hostis, qđ de plano ꝓcedit ubi talis pęna est ꝑpetua, uerum est ꝑ Bald. in l. seruũ quoque. §. publ. uẽ uelle contrariũ, sed præcedens opi. est. uerior & tenenda, quam ẽt tenuerunt repetentes in d. c. ueniens, col. 27. in 12. q. de accus. & si

dicat, ut dicit ipse, ex quo snia pōt ferri in absentē, ut φ possit admitti pcurator repli cari pōt φ ista conña non tenet ut infra per Bart. in 3. col. ubi dicam latissime. Decima-
103 quinta cadit ampliatio, † ut ubi p statutū imponitur pœna arbitrio ptātis, ut Papiæ, ubi statuto cauet ex delicto aliquem puniri in ęre uel in persona inspecta qualitate delicti, & cōdōne psone arbitrio ptātis, isto casu non poterit interuenire pcurator, ut plene scribit Signorolus in suis cōsiliis cōsi. 168. in cipiēte statuto ciuitatis Papię cauet, & tradit plane Anch. in consi. 273. incipiēte plene, & subtiliter est allegatum. Decimasexta cadit
104 ampliatio † etiam in pulchro casu quē tradit Cœpol. in cons. xx. in ij. col. ubi dicit, φ si condēnatus ad ppetuos carceres aufugiat, φ sicut in illa tali causa nō potest cōparere per procuratorē, ita non potest p procuratorem testes qui cōtra eū deposuerunt accusare de falso, fm Bal. & Nellum per eū relatos. Deci
105 maseptima cadit ampliatio; † ut ēt uxor & filii nō possint cōstitui, pcuratores in causa criminali, immo nec possunt cōparere p eo tū interesse, ut p Cępol. in d. cō s. xx. in 2. col. ad fi. de quo tñ infra dicā. Decimaoctaua ca
106 dit ampliatio; † ut ēt procedat tex. iste, ubi uirtute statuti pōt pcedi cōtra absentē, ita sentit Bart. supra in 5. col. & idē Bar. ī extra uag. ad reprimē. nā ēt isto casu nō potest interuenire pcurator q possit nocere ipsi reo accusato uel inquisito. & hęc fuit opinio Raynerij in l. reos, ubi Bal. in 8. col. in uer. quęrit ubi absūt, & hāc esse cōem dicit Alex. ī cōs. cxvj. incip. Animaduersis statutis, est uerū φ Ias. in l. si q. in iij. col. q. test. fac. pos. uš amplo ēt cōtrariā sñiam φ immo qñ pōt pcedi cōtra absentē in eius cōtumaciā possit interuenire pcurator, & plures alios cita Hipp. in sua practica in §. sequit in 6. col. & in cōs. 81. in 8. col. pcedentem tñ opin. tenet Cor. Per. in cōs. cxxij in ii. col. uol. iiij. sed infra plene dicā & in disputatione ponā. Decimanona
107 cadit ampliatio; † φ adeo uera est hæc opi. ut nō possit ēt reus accusatus uł inqsitus cōstituere procuratorē ad cōfitēdū ipsum delictum. fm Bal. in l. ii. C. quorū sñiæ app. non reci. Vigesima cadit ampliatio fm Angel. &
108 Imo. hic, ut adeo sit uera ista regula: † ut Papa nō possit de ptāte ordinaria ī causa criminali admittere pcuratorē, licet de potētia absoluta possit hoc facere. & ideo fm Angl. princeps pōt p suum rescriptum facere φ admittat pcurator in causa criminali, dūmodo in rescripto apponat clausulā nō obstāte ta. li lege, sed ista ampliatio apud me est dubita
109 bilis. † qa φ nō admittat pcurator fuit introductū pp grauitatē causę, & qa iudex partibus auditis melius pōt ueritatē discernere, & ideo sup hoc cogita. Vigesimaprima dat
110 ampliatio. † φ adeo uera est istā regula, φ pcurator nō pōt admitti ad petendū restitutionem in integrum aduersus sñiam latā in causa criminali, ita uoluit Bal. in l. 1. §. de qua. de postul. & Aret. in d. c. ueniēs. col. 20. de quo plene scribit Hippolytus in singulari suo. 221. incipiēte. Restitutis ī integrū. & idē Hippol. in d. §. sequit. col. 1. Vigesimasecūda
111 dat ampliatio, † ut ēt pcedat, ubi in crimine publico, seu capitali imponit pœna ipso iure, qa ēt isto casu nō pōt interuenire procurator, fm Pet. de Ancha. ī d. l. seruū quoq; §. publice interest. ad fi. de pcur. & uult Alex. in addi. Bart. in hoc §. nostro, & Hipp. in d. §. sequit. col. 8. in uers. item suos. Vigesima-
112 tertia datur ampliatio ad hunc. tex. † ēt procedat, qñ reus accusatus uel inquisitus est p̄sens in iudicio, qa ēt tūc nō pōt interuenire. & p hac opin. facit iste tex. q. gñalr loquitur. Secundo facit tex. in l. 1. ff. an p aliū cau. app. agi po. Et merito qa accusans, & accusatus debet esse in uinculis. l. j. a. & 3. ff. de cust. reo. & si dicat cōtrariū tenet Bal. in l. reos. C. de acc. & Mod. repetētes in d. c. ueniēs. co. 31. in q. 7. rñderi pōt, φ l. non tm. de app q p eos adducit, non facit ad ppositū, & me
113 rito, † qa pdicti Moder. repetētes uolunt, φ p accusatore pñte oblato libello p accusatorem possit ad oēs alios actus interuenire pcurator, quod uł contra hunc text. q. loquit gñalr, φ ad crimen publici iudicii psequēdū frustra admittit pcurator, & sic uł re
114 uocari pcurator ab oī prosecutione, † & a quo remouetur genus remouet qlibet eius species l. fundū. de fundo instr. & l. fi. §. 1. de suis, & legit. & facit quia uł speciale illustri
115 bus q pnt pstituere procuratores, † & tñ in l. fi. C. de iniu. psupponit φ illustres essent pñtes, nisi dicas tenēdo opin. Bal. φ iura referunt ad absentes, ut pbat in d. l. reos, C. de acc. & in d. l. seruum quoq; §. publice interest. Et certe durū esset ab hac opin. recedere in
116 practica. Veritas† tñ depēdet ab illo articulo, an p carcerato possit interuenire pcurator,

tor, & Bar. hic col. 4. tenet ꝙ sic, & idē tenet
Ang. hic col. 1. Imo. col. p. q. dicit ꝙ sic serua
tur de consuetudine, & idē dicit d. Bened. de
Plumb. col. 11. & hāc opin. tenet Alb. in d. l.
seruum quoq;. §. publice, in 6. col. post Archi
di. per eū relatū. ubi ēt Bal. dicit ꝙ sic seruat̄
de cōsuetudine. & idē dicit Bal. in l. reos. C.
de acc. & est cōis opi. ut testatur Fel. in ca. in
ueniemus. de acc. & Mod. repetētes in d. c. ue
niens. in 18. q. col. 30. de accusa, & sic f̄m oēs
istos seruatur ista consuetudo. Fundamentū
huiusce cōis sniæ consistit in quatuor. Pri-
118 mo q̄a sicut † dn̄s admittit̄ procurator pro
seruo carcerato. l. sciendū, & l. seruus ff. eod.
& l. Lucius. ff. de appel. ita, & quilibet alius.
secūdo facit l. si non defendantur. ff. de pœn.
ubi carceratus seruus non solū à dn̄o sed ab
oibus defendi pōt l. nō tm̄. de appel. ubi Bar.
uult, ꝙ ēt ipso reo inuito possit quis causā
appellationis ꝓsequi. & tn̄ ille qui non pōt
constituere procuratorē in cā principali, nō
pōt ēt in cā appellationis. ut in hoc §. iuncta
l. 1. an causæ appel. per alium red. po. Tertio
118 † facit stringens fundamentum. nam f̄m
Bart. in carcerato uīr cessare oēs rōnes per
quas ex parte accusatoris uīr prohiberi con-
stō procuratoris. patet quia in ipsum pn̄tē
snīa ferri poterit. & contra ipsum executio-
ni mandari. & hoc mō iudicium elusorium
non reddetur. & quia plenius, diligentius, &
accuratius ipse cū procuratore q̄ solus cau-
sam suā defendet tn̄ Io. And. relatus hic per
Imo. intelligebat hāc cōem snīam hoc mo-
119 do, † ut incarceratus posset cōstituere pro-
curatorem ad oēs actus. præterq̄ ad litē con
testandam. & ad snīam audiendam: quæ opi
120 nio nō displicet Imo. † Contrariū tn̄ tenue
re subtiles Vltramōtani f̄m Alb. in d. §. publ.
in 7. col. in uers. item quæritur. qui uoluerūt
ꝙ nō possit admitti procurator, nec ad unū,
nec ad duos articulos, sicut non pōt admitti
ad snīam. quia à quo remouet̄ genus, remo-
uetur, & quilibet eius spēs. l. fundi. ff. de fun.
instr. Itē si prohibetur constitui procurator
ad snīam audiendā. uī ēt prohibitus ad alios
articulos. per quos deuenitur ad cā l. orō ff.
de spons. & eo maxime, q̄a uī speciale in per
sonis illustrib. ut possint cōstituere ꝓcurato
re, præterq̄ ad snīam. ergo in contrarium est
ius cōmune. & dicit Dyn. in d. §. publ. ꝙ huic
rōni non pōt congrue rn̄deri. Alb. tn̄ tenet
hanc opin. ꝙ dn̄o existente pn̄te, seu incarce
rato admittat̄ procurator ad media causæ.
& ita dicit̄ sæpe obtinuisse de facto. ē uerū ꝙ
ipse reus dēt litē cōtestari. & interrogari, &
similia facere. q̄ nō pn̄t cōgrue expediri per
ꝓcuratorē, & cū hac d. stōne transit hic do.
Bened. de Plūb. col. 12. Contrarium indistin
ctē tenet uterque Sal. in d. §. publice. & in l.
reos. C. de accus. Et mouet̄ primo. q̄a uī spe
ciale in casu l. non tm̄. ff. de appella. ut admit
121 tat̄. Secundo mouetur † per tex. in l. 1. ff. an
per aliū causæ app. ubi patet ꝙ fuit snīa lata
in causa capitali. ergo reus erat p̄sens. alias
nō potuisset ferri l. absentē. de procur. & tn̄
alius appellare nō pōt, & tn̄ necessario præ
supponit̄, ꝙ ibi condēnatus esset in carcere,
122 l. eos. §. sup his. ff. de appella. Tertio † facit
tex. in l. miles. §. q̄dam. ff. de adulter, ubi cī ꝙ
utile tps q̄d dat̄ marito ad accusandum uxo
rē de adulterio, ipsi marito in carcerē conie
cto nō currit. ergo dat̄ intelligi. ꝙ nō p̄t con
stitui ꝓcurator ad accusandū de adulterio.
q̄a si posset cōstitui procurator ipsi marito
tps decurret. & ita dicit ēt Bar. in d. §. quidā.
123 Vltimo facit q̄a † reus accusatus, uel inqui
situs de cā capitali solet in uincula detrudi.
l. 2. §. fi. C. de exhib. reis. Ergo si uera esset ista
rō sēper posset ꝓ incarcerato constitui ꝓcu
rator, & sic esset possibile ꝙ ꝓcurator ipse
esset multū negligēs, & sic posset multū no-
cere ipsi reo in cā talis p̄iudicii. q̄d nō est cō
cedendum. & maxime. per istū tex. qui gn̄alr
loquit̄. Et tenendo hanc opin. rn̄deri pōt ad
obiecta f̄m Alb. in in d. l. seruū quoq;. §. pu-
124 blice. in 3. col. † f. ꝙ l. seruus. & l. sciendū.
ff. eodē loquuntur ubi dn̄s uel eius procura
tio cōparet pro eorum interesse, nō autē ad
defendendū ipsum seruū ut pœnā euitet. Et
125 † si dicat̄ ista solutio non satisfacit ad l. si.
nō defendantur. de pęnis. replicari pōt ꝙ ēt
ille text. loquit̄ in seruo, ꝓ quo dn̄s uel alius
nomine dn̄i admittitur ꝓ interesse pecunia
rio. nec istud uī absurdū, ꝙ q̄s non admittat̄
ut procurator. sed admittat̄ ut terti⁹. ut pro
batur in l. si eū, ubi Bar. ff. si q̄s caut. & in l. 2.
126 ff. eodē. Videmus in simili † ꝙ uxor p̄t pro-
hibere ꝓ suo interesse ne bona matri publi-
centur, l. si q̄s post C. de bonis dam. & sic illa
iura nō probāt, ꝙ in criminalibus admittat̄
ꝓcurator. Si uelles tn̄ tueri cōem opi. posses
127 dicere: † ꝙ ille tertius qui admittit̄ pro suo
interesse, admittitur ad allegandum causam
causæ. Sed replicari pōt, ꝙ licet admittat̄ ad

 alle-

allegandũ causam causæ, tñ nõ uɼ admitti ut
128 ꝓcurator, sed potius ut defensor.† Nõ ob
stat.l.non tm̃, de appel.q̃a ad illũ text. rñdet
Alb.in d.l.seruum quoq;.§.publ.ff.de procu.
& do.Ant.in c.ueniens de app.ꝙ ille text.lo
quitɼ de appellatione ad quã admittitur gli-
bet rõne, coniunctionis, uel rõne officij, ad
qđ hõ homini tenetur. sed illa lex non cõsi-
derauit hãc cognationẽ.l.sed, & si.ff.de ꝓc.
iunctis his q̃ notantur in l.3.§.parentes.de in
ius uoc. & profecto si rõ cognationis debe-
ret cõsiderari ẽt ad crimen publicũ ꝓsequen
dũ deberet admitti ꝓcurator. qđ negat tex.
129 noster.† & ideo Aret. in d c.ueniens in 18.
col.rñdet alio mõ ꝙ ille text. loquitur in a-
ctu appellationis, non aũt in ipsa prosecutio
ne. qui quidẽ actus ẽt die feriata fieri p̃t. Sed
huiusemodi solutio ex uerbis illius tex. cõ-
fundi põt. Et primo dum dɼ in princ non tm̃
ei q ad suppliciũ ducitur prouocare ꝑmitti
tur. sed ẽt alio nomine eius. sed prout tex.lo
quitur pro eo qui ad suppliciũ ducitur non
solũ intelligitur de actu prouocationis, sed
ẽt de ipsa prosecutione, & ꝑsertim quia text.
dicit si ille mandauit, & c. sed a cõiter accidẽ
tibus non solet mandari solus actus appellã-
di, sed ẽt ipsa appellationis prosecuto. Idem
solutio Aret. uɼ contra rõnem illius tex. dũ
dicit quid ergo si resistat qui damnatus est
perire festinãs, &c. nã si ille text. loquereɼ de
solo actu appellationis, posset facile reus pe
rire ꝑmittendo labi tp̃s appellationis, q̃ pon
deratio fuit repetentium in d.c.ueniẽs. quæ
tñ non uɼ tuta. quia illa festinatio ibi consi-
deratur quantũ ad hoc quia dãnatus duceba
tur ad supplicium, & ideo mihi placet solu-
tio Are. ꝙ ille tex. loquatur solũ de actu ap-
130 pellationis, † ut probaɼ in d.l.adictos, ibi, in
terponẽdę appellationis copiã nõ negam*.
uerũ est ꝙ hæc solutio facile posset morde-
ri. q̃a tex.in d.l.adictos. loquiɼ de appellatio
ne interponẽda ab ipsis dãnatis, non aũt ab
alijs tenẽd i tñ uɼ solutio Aret. alias ut ĩ.di-
cã. esset necesse restringere text. in l.1.ff.an
cau.app. ut ꝓcederet qñ reus cõdẽnatus nõ
esset incarceratus iõ ego dico ꝙ ille cas* est
specialis. ut q̃s possit appellare, ubi q̃s duciɼ
ad suppliciũ, & iõ credo ꝙ non procederet
131 ubi nõ duceretɼ ad suppliciũ uerũ† ẽt Raph.
Cum. & Ang. de Aret. uolũt in d.l.nõ tm̃.in
3.col. ꝙ ille tex. habeat locũ in damnato ad
mutilationẽ alicuius mẽbri, & in deportato,
ego tñ credo ꝙ ille tex. habeãt locũ ad illud
tp̃s, quo ducitur ad suppliciũ ut tunc possit
procurator appellare. uel p̃t dici ꝙ ibi admit
titur procurator non tm̃ ut procurator, sed
tanq̃ defensor q põt solum prodesse non au
tẽ nocere. Non ob. aliud fundamẽtũ. Bar. di
centis ꝙ melius ꝑ se, & aliũ simul cã ruetur,
q̃ per unum solũ. quia ĩdeo ꝙ lex abhorret
ꝙ ubi agitur de tã graui p̃iudicio. ꝙ est quo
dammodo irreparabile, admittatur, ꝓcura
tor q̃a possit, & prodesse, & nocere. Nec est
ẽt uerum, ꝙ cessent omnes rõnes adductæ
ꝑ Bar. quia licet cesset illa rõ ꝙ iudiciũ non
possit reddi elusorium, nõ tñ cessat alia qua
Bar. considerat circa fi. istius. §. ꝙ hic agiɼ de
132 fauore publ. & sic Bar. cõsiderat † ꝙ perfe-
ctius poterit dignosci ueritas. si ipse reus du
catur ad iudicẽ, ut possit ipsum interrogare, &
uidere quo uultu. qua cõtinẽtia, & qua trepi
datione loquatur. iuxta l.de minori.§.torm.
de q̃onib. Secũdo cõsiderat Bar. fauorẽ publ.
& ob hãc causam uɼ concludendũ ẽt pro in
carcerato nõ esse admittendũ procuratorẽ.
133 Si † q̃s tñ uellet disputare hunc passum ad
partes posset modo rñdere ad adducta cõtra
134 cõem. Et primo † ad tex. qui magis stringit
in l.1.ff.an per aliũ cau.app. ꝙ ille tex. debet
intelligi, qñ reus post snĩam erat absens, &
sic aufugerat, quod aliq̃n cõtingit, & sic per
ius cõsiderari põt. & ita rñdet. Imol. hic col.
9. sed replicari põt ꝙ ex quo reus cõdemna-
tus solet strictius in uincula detrudi, & sic so
let fortius custodiri, q̃ añ latã snĩam, l.fi.C.
de cust. reo. nõ est uerosile, ꝙ aufugiat. & es
set magna uiolatio ad illũ tex. restringere il
lum ad hũc casũ, q est rarissimus. nisi dicas,
ꝙ ex quo reus ipse est p̃ns, & sic p̃t condẽna
ri. uɼ ꝙ possit cõstituere ꝓcuratorẽ ꝑ reg. l.
seruũ. quoq;.§ publ. de ꝓcu. & sic non est ab
surdũ restringere tex. in d.l.1.an ꝑ aliũ cau.
app. ad casum qñ aufugit ut iura iuribus cõ
cordenɼ. attẽto maxime q̃a tex. in l.non tm̃.
de app. uult. ꝙ q̃libet admittaɼ ad appellãdũ
pro reo condẽnato. Si uelles tñ rueri cõtra-
riam opinionem ꝙ adducitas ad l.fi. C. de iniu.
ubi uɼ speciale ꝙ ꝑsona, illustris possit ꝓcu-
ratorẽ constituere ad oẽs actus præterq̃ ad
snĩam: & tñ ille tex. potest intelligi ẽt eo ca-
su quo accusans uel accusatus est incarcera-
tus. si ergo est ibi speciale. ius cõe erit in cõ-
135 trarium. l.1.ad Munic.† Nõ ob. tex. in l.mi-
les.§.quidã. quia ad illum tex. respondet hic
Ang.

Ang. quod ibi illa tempora non currunt. qa uolens alium accusare non pot. hoc facere per procuratorem, licet per carcerato admittatur, & sic sensu illius tex. est quod maritus qui erat incarceratus, non poterat accusare uxorem suam de adulterio per procuratorem, sed non negat quin ipse posset constituere procuratorem in causa pro qua in carcerem coniectus erat, uel pot dici sm Imo. quod ille text. pot intelligi quando carceratus uellet accusare coram alio iudice, non aut coram illo a quo in custodiam traditus fuit. Vel pot intelligi quod ibi fuit iniuste incarceratus, & ideo eidem succurrit. ut dies quibus in custodia fuerit, sibi non computentur iuxta l. succurretur allegatam ibi. per gl. ff. ex q. cau. ma. & iste ur uerior intellectus quam intellectus Ang. in l. 4. ff. de adul. Non obstat aliud fundamentum, quod non ur conueniens, quod in causa tanti preiudicij dictum uel factum procuratoris nocere possit ipsi dno, attento maxime quod accusator, & accusatus dent esse in uinculis, & sub custodia l. 1. & fi. C. de acc. & l. 2. & 3. infra de cust. reo. qa rnderi pot, quod iura considerant, quod ubi pot ferri snia in aliquem, quod ibi pot constitui procurator, & esset dubio procul satis absurdum, quod pro quolibet actu deberet incarceratus duci ad bachum iuris. & ideo lex tolerat quod per eo possit interuenire procurator, & haec ur crebrior snia, a qua in iudicando

136 non est recedendum. † Mihi tn ur posse sic dici, aut. n. quaerimus quo ad lit. cont. & ad rndendum interrogationibus seu positionibus possit constitui procurator, & crederem quod nō. & ita procedat tex. in l. 4. C. de exhib. reis. & in l. 2. de cust. re. quia iura uolunt quod reus ex uinculis causam suam dicere debeat. & ita faciunt iudices prudentes, qui faciunt ipsum reum litem contestare personaliter, & positionibus rndere, quia

137 bus † tenetur in criminalibus per uerbum ueritatis rndere, & non per uerbum credo. Bart. tradit in l. inter oes. §. fi. de fur. & hoc modo potuerunt dignoscere melius, & eruere ueritatem. ar. d. l. de minore. § tormenta. ff. de quon. Aliqn quaerimus an in medio ipsius causae possit admitti procurator, & sic in his quae non pnt commode expediri per incarceratum, cui esset difficile per quolibet actu exire carceres, & ad causam uenire, & credo quod isto casu possit admitti procurator, & ita dicit Alb. sepe se uidisse de facto obseruari in practica. Aut quaerimus an possit constitui procurator ad sniam, & oes concludunt quod nō qa uerba snie ad ipsum carceratum pnte ad tribunal sunt formanda, non aut contra exi

stentem in uinculis, quia sic esset lata contra absentem l. 4. § quod in aliena aliff. de damn. Crederem tn quod ad oes actus substantiales de quibus in l. platea. C. dr sen. debeat ipse duci ad bachum iuris. & ex premissis hr prima limitatio ad hunc. §. quod ad crimen publici iudicij prosequendum pot pro incarcerato interuenire procur. Secunda datur limi-

138 tatio ad istum tex. ut † nō procedat in crimine haeresis. & in alijs criminib. in quibus qs damnatur post mortem, de quibus per Doc. in l. defuncto. infra eo. & in l. ex iud. infra de acc. & ita concludit Alb. in d. § publ. col. 6. in uer. sed nunquid in crimine haeresis. de procur. qui subdit quod de

139 hoc † fuit magna concertatio in Rom. curia tpe Clementis. V. coram quo instance Regis Franciae accusatus erat Bonifacius 8. de crimine haeresis per d. Guil. de Nog. & fuit obtentum. & ita uoluit Bald. in l. reos. C. de acc. & sic haeredes pnt constituere procuratorem ubi defunctus accusatur de crimine haeresis. & ita cum hac opi. licet Albericum nō referat transeunt Mod. Sene. in d.

140 c. ueniens. col. 36. uer. 18. q. 10. † quia si aliter diceremus, excluderemus defensionem. quod esse non debet, & eo maxime quia morte ur extinguatur ipsum delictum. l. defuncto. infra de pub. iud. quo casu ur solum tractandum de qone bonorum, & ubi causa est pecuniaria et quod ex ea quis infamari possit, admittitur procurator, ut probatur in l. 1. an per alium cau. app. red. pot. & si quispiam subtilr diceret, nam hic agi-

141 tur † de poena priuationis oium bonorum, quae pena causae criminali aequiperari ur ut gl. dicit in l. 1. C. de re. postu. lib. 10. & probatur in l. pp litem. de excu. tu. & in §. pp litem. inst. eodem replicari pot, quod iura prohibentia procuratorem constitui ad prosequendum crimen publicum seu priuatum, solum considerant, an pro delicto sit imponenda pena corporalis, an uero poena pecuniaria. & primo casu tm prohibetur procuratorem admitti. seu tu considera, qa licet morte delinquentis extinguatur delictum, ut contra eum nō possit formari inqsitio, minus pos-

142 sit mortuus damnari † tn damnatur memoria ipsius proditoris, seu heretici, ut contra memoriam ipsius possit formari inquisitio. sm Ange. de Aret. in § interdum. inst. de haere. quae ab intest. def. & sm eundem in tract. malefi in gl. Traditore che hai tradito la tua patria, & haec limitatio prima fronte ur sine dubio, qa ur absurdum quod defensio denegetur, ubi impugnatio conceditur.

143 l. facultas. C. de iur. fis. In contrarium † si ut casus in c. filij. de haere. lib. 6. qui ur uelle quod soli fi

lij uel hæredes possint in crimine hæresis ad
144 mitti. tũ qa † interest filiorũ ne memoria defuncti dãnetur: Itẽ interest hæredũ ꝑp cõfiscationẽ bonorũ, sed ad istũ tex. respõdet Alb.in rub.C.de hære.in ult.col.& dicit ꝙ licet ille ꝑsonæ quatũ magis interest ꝑrimo admittantur ar.l.si plures.ff. de acc.tñ eis deficiẽtibus alijs nõ est denegata defensio. & ꝑ hoc solũ uř cõfundi id qđ dñt Mod. in d.c. ueniẽs.q.18.qui dñt ꝙ hæredes ipsius defuncti põt cõstituere procuratores. qa si admittũtur procuratores in subsidiũ. uř ꝙ donec extãt filij uel hæredes ipsi debeãt cãm prosequi.attẽto maxime quia hic agitur de causa maximi ꝑiudicij, & sic dẽ ĩfamãdo ipsum defunctũ, & de cõfiscatione oĩum bonorũ. nõ est tñ à cõi opi.recedendũ.q̃ efficacius ꝓbatur in extrauag.ad repri.ĩ uerbo legitime. q text.nõ cauillãdo literã probat. ꝙ ẽt iu uita proditoris ꝑt interueuire proc. q cquid dicat
145 Bar. qa † in his criminibus in quibus damnatur memoria defuncti, sunt multa alia specialia patet in l.famosi.ff.ad l.Iul.maiest.ubi in his criminibus testes rřr inhabiles admitti solẽt, facit l.q squis.C.ad l.Iul.maiest.Tertia datur limitatio ut ista cõclusio nõ proce
146 dat ẽm Ang.& Imo.hic, ubi† ꝓponit accusatio ꝑ re familiari, ut in casu l.sed, & hæ.§. j.ff.de ꝓc.ubi libertus accusat ut ingratus ꝑ procuratorẽ.& rõ est ẽm Bar.hic in 2.oppo. qa agitur ibi de commodo pecuniario, & ꝑ hoc confunditur id quod dicit, Ang. hic, ꝙ
147 † ubi agit de seruitute ex parte rei, nõ põt interuenire ꝓcurator, qa seruitus æq paraẽ morti.qa licet æquiparet morti.tñ ẽm Bar. in l.nec quidq̃.§.ubi decretum.in repet. col. 4.causa seruitutis est pecuniaria. & perinde est ac si quis peteret unum bouẽ uel unũ asinum, & ideo talis causa põt delegari l.iãdu-
148 dum.C.ubi cau. fis.† sed tu cõsidera q̃ possit esse ratio.l.1.C.de asser.tol.ubi si existens in possessione seruitutis proclamat in libertatem, tunc ex parte ipsius non admittit proc curator, & tñ existens in possessione libertatis, si petat per aliquem pronunciari seruum pro illo ꝑt interuenire procurator, Sal.in l. 1.de asser. tol. rñdet ꝙ ille qui de possessione seruitutis ꝓuocat, si libertatẽ nõ põt per ꝓcuratorẽ agere, ex quo in tali liberali uertitur ꝑiculũ status, & ꝑsonę, sed ẽt ecõtrario agi uř de periculo status, & ꝑsonę. & tñ ꝓuocatus de possessione libertatis in seruitutem põt ꝑ ꝓcuratorẽ rñdere.& iõ cogita, qa in
149 fra clare resoluã.Quarto † declarat ista cõclusio, ẽm Ang.hic post Bar.hic in 4. col. ut non procedat in dño q admittit ad defendẽdũ seruũ, ꝑ suo interesse. & eadẽ rõne pr ꝑ filio, & abbas ꝑ monacho, & ciuitatis ꝑ ciue ar.l.de iure, ad muni.& uxor ꝑ marito, ut tradit plene Barb.in apost.ad Bar.infra in 4.
150 col.sed tu aduerte, † qa uř ꝙ istud sit spãle in seruo, q rřr non hẽt legitimã ꝑsonã stãdi in iudicio, & q põt non solũ à dño, sed ẽt à quocũq; defendi.d.l.si nõ defendant, & l.2. de exhi.re.& iõ gl.in l.seruus.ff.de sta.ho.dicit ꝑ dñs cõpareat ad administrãdũ ipsi seruo ꝓbõnes, nõ aũt ad suscipiendũ in se telã iudicariã.iudiciũ tñ agit cũ ipso seruo, q debet de uinculis deduci ad oĩa acta agitãda qđ ꝓbari uř in l.2.in fi.C.de acc.sed ista solutio nimiũ restringit tex.in d.l.si nõ defendat.qa uř uelle ꝙ dñs admittat plenarie ad defendẽdum seruũ.& si solũ admitteret ꝑ suo interesse, limitatio ista nõ esset de regula, contra tex.ĩ l.nã qđ.de pen.leg.& ideo cõsidera. ꝙ ideo dñs admittit qa ex quo suã uerisimĩr interesse, ꝑt: ne seruũ perdat: iõ solet euocari, iuxta l.nã ita diuus.ff.de adop. alias sñia nõ ꝑiudicaret ipsi dño, & licet compareat pro interesse pecuniario, negari tñ non potest, quin defendat ipsum seruum, & hæc limitatio est de regula, & istud est clarũ in oĩ materia, nam dñs pro quo alius promisit de iudicio sisti sub pœna, non euitat pœnam cõ-
151 parendo ꝑ ꝓcuratorem, † & tñ fideiussor q fideiussit de iudicio sisti ꝑt eum defendere quo ad hoc ut euitet pœnã. de primo est casus in l 1.in prin ff.si quis cau.de secundo
152 in l.si eum.§.1.ff.eo.Quinto †declarat ista conclusio, ẽm Ang. hic in uer. octauo fallit in causa uniuersitatis quæ ꝑt comparere per ꝓcuratorem, & sic intelligitur text.in l.tam collatores.§.ut aũt, ibi, sup criminalib. seu ciuilibus causis, & ex publicis causis, descendentibus, iuncto uer.quoque ibi, milites uel syndici litigãtes.C.de re mil.lib.12. & ita tradit hic Ang.ꝑ illum text.in 3.col.in uer.octauo fallit.& Imo.in 13.col.in uersic.octauo & hoc de plano ꝓcedit ubi uniuersitãs accusat. qa ꝑt comparere syndicus noĩe uniuer-
153 sitatis.†Sed maior est difficultas, an syndicus possit accusare noĩe uniuersitatis syndicatio noĩe. & Dy. tenuit ꝙ non ẽm Bart. in l.2.supra eo.Sed tu cõsidera ꝙ ista limitatio

cum

cũ qua omnes tranſeunt non uĩ uera, quia
154 † ubi uniuerſitas delinquit eidẽ imponiẽ
pœna pecuniaria, licet ſi priuatus delinquat
ei imponaẽ pęna corporalis, ar.l.quiotę, C.
de dec.lib. 10.& l.fi. C.de nauic.& l.aliud §.
refert, de reg.iur.& tradiẽ in c.graui, de ſen.
exc.& hoc modo iſta fallentia non eſt eſt re
gula. Aut uero uniuerſitas cõmittit delictũ
enormiſſimũ, utputa hæreſim, uel idolatriã,
& iſto caſu eſſet aratro exterminanda; ut De
Carthagine, loquiẽ tex.ĩ l.ſi uſusfructus ciui
tatis.ff.q mo.uſusf.amit.& tũc poſſet ꝓcede
re iſta limitatio, qa talis pœna q̃ imponitur
eſt pęna capitalis, ubi uero cõmitteret homi
cidiũ tũc ſi appareręt ꝓ motores ipſi, pœna
homicidii afficiendi forẽt, ar.tex.ĩ l.capit.§.
ſolẽt, de pœn. & iſto caſu nõ dẽnt cõparere
ꝑ ꝓcuratorẽ, in his caſibus ergo in qbus ip-
ſi uniuerſitati imponiẽ pœna pecuniaria, nõ
põt cadere iſta limitatio. & ideo uide omni
no Io.de Platea, in d.§.nt aũt omnifariã.Sex
to declaraẽ hæc cõcluſio, ẽm Ang. & Imo.
155 hic, ut nõ ꝓcedat ĩ caſu c.tuæ, de ꝓc. † ubi
in crimine adulterii qs cõpareat per ꝓcura-
torẽ, ſed hæc limitatio nõ uĩ adaptari ad re
gulã huiuſce.§.qui loquiẽ ubi agiẽ criminali
ter ꝓ crimine publico, & in illo tex. agebaẽ
ciuiliter, prout agi poteſt pro quolibet cri-
mine tã publico q̃ priuato, ut gl.& Bart. di-
cunt in l.qui noĩe, ff.ad l.Cor.de falſ. gl.tñ
ſing. in l.infamẽ, infra eo. quã ibi ſequũtur
Bart.& Imo.uoluit ꝙ ubi agiẽ ciuiliter pro
crimine publico, quis notetur infamia, ut di
cam infra lite. Septimo limitaẽ iſta cõcluſio
ẽm Fel.in c.meminimus, de acc.ut non ꝓce
156 dat, † qñ qs uult dicere ſnĩam criminalem
nullam, qa ad hoc dicẽdũ ꝓcuratore cõſtitui
157 põt. Octauo limitatur ubi † qs uult dicere
inqſitionẽ fuiſſet inepte formatam, uel calũ
nioſam, qa ad hoc proponẽdũ non ꝓhibeẽ
cõſtitui ꝓcurator, ut Bal.dicit in conſ.6.inci
pi.uerba accuſationis, uol.1.quem ſequitur.
Hipp.in d.§.ſequiẽ,in 6.col.in uer.itẽ teneas
158 mẽti. Nona daẽ limitatio: † nõ ꝓcedat ubi
qs uult cõſtituere ꝓcuratorẽ ad opponẽdũ
exceptiones impedientes ꝓceſſum puta ꝙ li
bellus inqſitionis nõ ꝓcedit.uel ꝙ iudex nõ
põt inqrere, uel ꝙ ꝓcurator eſt inhabilis ad
accuſandũ, ut eſt de mẽte Bar.hic col.antep.
in uer.q̃ro, & cõcordãtes refert Alex.in cõſ.
138.in 3.col.uol.6.Sed hæc limitatio,& duæ
præcedentes non uñr de regula quæ prohi-
bet procuratorẽ conſtitui ad perſequendũ
crimen publici iudicii, & dicere ſnĩam nullã
uel inqſitionẽ ineptã, aut calũnioſam, non
eſt ꝑſequi crimẽ publici iudicii, niſi dicas,
ꝙ ſufficit ꝙ fallentia ſit de gñe regulæ, ut
ꝓbari uĩ in l.nũmus.ff.de in lit.iur.ubi Iaſ.
159 Decima cadit limitatio, † ut nõ ꝓcedat in
ꝑſonis illuſtrib. qa hæ perſonæ pñt cõpare-
re ꝑ procuratorẽ ut eſt caſus in l.fi. C. de in
iur. & tradit Hippol.in d. § ſequiẽ. in 6. col.
Sed hæc limitatio ẽt non ſubſiſtit, qa regula
tex.noſtri loquiẽ in crimine publ. uero fin.
C.de iniu. loquiẽ in crimine iniuriaꝝ qđ eſt
crimẽ priuatũ, ut d.l.fi.in princ. ꝑ quẽ tex.
confunditur id ꝙ dicit Imo.hic qui intellige
bat illũ tex.in crimine iniuriarũ, ꝙ eſſe pu-
blicum ut in terminis l.pe.C.de fam.lib.& il
lum tex.hoc modo intelligebat Alb. in l.ſer
uum quoq;.§. publ. ff.de ꝓc. niſi dicas ut ſta
tim dixi, uĩ ꝙ talis fallentia ſit ſaltẽ de cor-
pore regulæ gñalis, quæ hẽt ꝙ in criminali-
bus agitur de pœna corporali non admittiẽ
ꝓcurator. Vndecimo limitatur iſta regula.
160 † ubi extaret ſtatutum, ꝙ cõtumax habea
tur pro confeſſo. quia tunc in iudicio crimi-
nali procurator conſtitui poteſt, ut plene
ſcribit Cor.in cõſ.17. incip.moris eſt uol.3.
161 Duodecimo declaratur.† nõ procedat, ubi
abſens uirtute ſtatuti cõdemnari poſſit. qa
tunc poteſt admitti procurator. ẽm Hipp. in
d §.ſequitur. de quo uidebimus infra ẽm or-
dinem Bart. & tradit plene Corn.Peruſ. in
conſ.132.in 2.col. & in uer.& inſuper uol.
4. Decimatertia cadit limitatio.ut iſte tex.
162 non procedat: † ubi procuratorẽ in crimi-
nalibus fuit admiſſus. & nihil fuit ei oppoſi-
tum nec per partes, nec per iudicẽ, qa tunc
ualet proceſſus.ut uoluit Spec. in tit. de ꝓc.
§.1.uer.ſed pone. & tradunt Canoniſtę in c.
1.de lib.6.& hoc tenet Alb. de Roſ.in d.l.ſer
uum quoq;.§.publice.in 9.col.de ꝓc.& dicit
ibi Bald.in 6. col.in uer. modo q̃ro ꝙ in cõi
ter tenetur, & ẽm Imo. hic col.20.ita ſerua
tur in practica, & hanc op.ueriorem dicit Fe
ly.in d.c. meminimus, & uĩ text. pro hac o-
pin.in l.quamuis. C.de adult. ubi quidã uia-
tor accuſauerat uxorem de adulterio, & cau
ſa fuit agitata per procuratorem, ſnĩæ uxor
coniuncta allegabat contra proceſſum exce
ptionem procuratoriam, dĩ ibi ꝙ illa exce
ptio nõ procedit imo accuſator debet cõdẽ
nati, de hac tamen limiatione uidebimus

infra fm ord. Bart. qui ad fin. istius. §. hãc limitationem tangit, & plene disputabo eam. Decimaquarta datur limitatione ista con clusio procedat in casu singulari, qui tpe meo
163 euenit Papiam in persona † Magnifici do. Io. Aloysii. Lunati, cuius illustri familię mul tũ debeo, nã præfatus do. Io. Aloysius fuit ac cusatus de quodã crimine publico, & erat bannitus ab inclyta ciuitate Papiæ pp aliud delictum, fuit dubitatum an ex quo nõ pote rat tute cõparere, ex eo quia erat bannitus, an pro eo esset admittẽdus Magnificus do. Pau. de Lunate procuratorio, & defensorio nomine ipsius do. Io. Aloysii. & do. Ias. in cõsil. 144. in 4. uol. cõsuluit q sic, sed ego credo q nõ bene cõsuluerit. q posset admitti ut pcu rator, qui non posset pdesse, & nocere ipsi reo accusato, sed bene potuit comparere, ut prodesset, ut colligit ex dictis Corn. in cons. 122. col. 2. in uer. & in super. uol. 4. Decimaquinta cadit limitatio ad istam regulam
164 † ut non procedat ubi delictũ cõmissũ esset impunibile. qa tũc p reo accusato uel in qsito posset itervenire pcurator, ita uoluit Bar. in l. ubi pactũ, ĩ pe. col. C. de trãs. & fuit originalis doct. Ric. Malumb. in l. filiusf. in §. ueter. de proc. & idem uoluit & Bar. in cõs. suo. c. inc. a do. Cyno de Bon. & Cęp. in caute. sua. 68. inc. in causa crim. & concordantes re fert Hip. in sing. suo. 372. inc. capies unum, & in consi. suo. 90. col. 4. & in cons. 24. col. pe.
165 Decimosexto † limitatur secũdũ Ias. in l. 2. col. 3. C. qui testa. fac. pos. ut non procedat in inclyto, & splẽdidissimo Ducatu Mediola ni, ubi adest decretũ q si accusatus uel inqui situs sit contumax habeatur pro confesso, & conuicto, quia tali casu poterit interuenire quilibet ẽt punitus extraneus, ad ostendendũ, & demonstrandũ innocẽtiã inquisiti seu accusati, ẽt q statutũ dicat q reus debeat se primo personaliter in carceribus ponere, & hoc firmat ẽt do. Barth. Cęp. in cons. 20. inc. qdã dũ esset potestas in. 3. col. in uer. quinto casu, & Fran. de Capitibus liste inter pdicta consilia Cæp. in consi. 41. inc. licet inuitus, col. 4. & Ang. de Cast. inter ipsa cons. in cõs. 2. inc. si curia Magnifici. & facit id p singula riter dixit Aret. in consi. 147. inc. uisa consul tatione. col. 3. & concordãtes refert Hip. in consil. 90. col. 7. & de hoc infra late dicã. Decimoseptimo declaratur, & limitatur
166 regula tex. nostri † ubi pcurator solum petit admitti testes deponentes super innocentia rei, ut uoluit Bart. in l. 1. §. si qs ult. ff. de qõ. & subtilitatũ princeps do. Fran. de Are. in cõs. 147. ubi dicit q iudex ad defensam rei ẽt contra eius uoluntatem, & spõtaneã cõfessio nem ex officio debet recipere testes, multo magis debet eos recipere ubi producũtur à pcuratore, & concordantes refert Hip. cõs. 39. col. 5. uol. 5. & in cons. 34. col. 4. sed p ue ritate istæ nõ sunt limitationes ad huiusce modi. §. quidqd dicat. Hipp. in cõsiliis, palle. quia regula tex. nostri loqtur de procuratore qui non potest admitti in crimine publico, nec ad crimen publicum persequẽdũ, ut possit prodesse, & nocere reo inquisito. Sed in aliquib. ex casibus supradictis licet admit tatur procurator, solum admittit quantũ ad hunc affectũ ut ipsi reo pdesse possit, nõ aũt ut possit ei nocere, & sic ĩ se suscipere oẽm telam iudicii. Veritas tñ dependet ab intelle ctu Bart. in l. seruum quoq. §. publ. de proc. q uoluit q in his casib. in quib. absens potest dãnari nõ possit admitti ut procurator, sed ut defensor, & ptector ipsius rei, q solũ pos sit prodesse, & non obesse ipsi reo dicã infra plenissime. Decimooctauo limitat ista con
167 clusio, † ut non pcedat in tali casu singulari, pone q uulneratus uellit cõparere p ipso inqsito, cõtra quẽ fuit formata inquisitio de uulnere illato in personam ipsius cõparẽtis, nam isto casu dicendum est q possit, ita dixit singulariter Hipp. in cons. uo. 77. col.
168 ult. † & facit p ista limitatione id q singlr dixit Bal. in l. 1. in ult. col. C. com. de le. ubi di cit q exculpatio ipsius uulnerati pdest ipsi inculpato, seu inqsito, ut uulnerati nõ possit ex indiciis contra eũ existentib. q dictũ se quit Fel. in c. pe. ad fi. de præsumpt. & in c. lite ras col. 5. eo. tit. de quib. plene dicam infra.
169 Decimonono declarat hęc cõclusio, † ut nõ procedat in eo qui uult allegare causam cau sę, q patet ex actis, & q causa est notoria, ita Inn. in c. ueniens, de acc. & idẽ sentit in c. p tuas. de testibus, & ĩ c. ex insinuatione. imò uult q admittit ẽt sine mãdato, & sine satis datione, ẽt si sit minor uel sit mulier, & Iud. seqtur hic. Imo. col. 27. circa med. in uers. sed licet si bene põderetur, imò ut uelle q talis allegatio fieri possit, dato q infestatur præiu diciũ ipsi reo inquisito seu accusato. Vigesi
170 mo limitatur ista regula, † ut nõ pcedat. qñ plures sunt accusati de eodem crimine, quia unus

unus potest esse procurator alterius ẽm Alber.in l.seruũ quoq; §.publ.col.6.in uer.itẽ est casus satis not.ff.de proc.allegat tex.in c.cum dilecti,ne do.& cõt.& in c.interrog. 2. q 4.sed ego dubito de hac limitatione,quia rõnes quæ prohibent procuratorem constitui militant et in casu isto, nõ est tñ ab opi. Alberici recedendum. Vigesimo primo declara 171 tur ista conclusio,ut non procedat de iure canonico,ubi in crimine proceditur per uiã inquisitionis,quia hoc casu potest constitui procurator, ẽm Host.in summa de procuratoribus.§.& in quo re.& not.per gl.in c.nostram,in uerbo utebatur,ẽ.de procur.& per Alb.§.publ.de procu.col.6.Sed ego credo ꝙ in his casibus,in quib. inquisitio succedit loco accusationis. ꝙ sicut non admittitur procurator in cã accusationis. ita non debet admitti in cã inquisitionis.nec satisfacit ratio Alb.ꝙ ideo est,quia ubi agitur per uiã inquisitionis uel denunciationis de iure canonico non imponitur pœna sanguinis . c.snĩam ne cler.uel mona. quia licet non imponatur pęna sanguinis, solẽt tñ iudices ecclesiastici facta declaratione contra eum delinquentem, illum tradere curiæ seculari.quæ solet pęnã sanguinis imponere non uiso processu agitato corã iudice ecclesiastico. c.1.ubi Doct.de offi.ord.& ideo do.Ant.de But. in c.inquisitionis.in prin.de accus.intelligit hãc limitationẽ procedere ubi inquirit contra aliquẽ, non ad naturalem pœnã delicti,sed ad interesse publicum . ꝭne criminosus aliquid indigne teneat , & ita ẽt sentit Bald.in l.reos.C. de accus. Vigesimosecundo declaratur ista 172 cõclusio.† ut nõ procedat ubi procurator constituitur ad concludendum in causa . qa tunc potest in causa criminali interuenire. ita uoluit Bald.in l.seruum quoq;.§.publ.ff. de proc. allegat text.in l.quãuis indubitati. C.de adul. & rõ est ẽm Bal.quia renũciatio probõnum.& sic conclusio in causa, non dr̃ esse de actis litis,sed de actis ipsius iudicij.& 173 si quispiam subtiliter diceret,ꝙ†in criminalibus non potest probationibus renunciari.ut not.in l.pactum inter hæred.ff.de pact. replicari põt, ꝙ imò potest renunciari, ubi quis dicit , se non habere aliam defensionẽ. 174 † Sed ego dubito de hac limitatione,qñ esset talis casus,ꝙ snĩa non posset ferri contra absentem. quia ur̃ ꝙ isto casu non possit cõstitui procurator ad concludendũ in causa. ueritas dependet ab intellectu illius regulæ. quæ habet ꝙ quis in criminalibus non põt renunciare suis defensionibus,de qua regula plene scribit Ias.in d.l.pactum inter hęredẽ. ff.de pact.& 38. limitationes ponunt Mode. repetentes in d.ca.ueniens. car.pen.ad hunc tex.licet fere nullã ex pdictis ponant nec uiderint.& quatuor cautelas ad eludendam dispõnem huius.§.ponit Cæp.cau. 252.& 45. & 107.& tradit ẽt Hipp.in §.sequitur in sua pract.& inter cæteras est ista cautela . ꝙ statim ꝙ aliqs cõmisit aliqd delictũ, ꝙ eũ mittas ad partes remotissimas,& cõpareat aliqs excusator, q dicat eũ abesse in longinqs partibus,& afferat probationes in promptu , q̃ si non admittantur à iudice pcessus erit nullus,ẽm Barto.in extrauag. ad reprimendum in uerbo neglexerit.de quo, & infra dicam.

175 Noto secundo ex hoc tex.ꝙ† ad allegandum causam absentiæ bene admitti procurator , quæ allegatio operatur hunc effectũ , ut snĩa annotationis bonorũ differatur ẽm Ang. hic intelligentem hunc text.in snĩa annotationis bonorũ, & si dicatur prout dicit Imo.hic in 2.col. ꝙ iste text.põt ẽt intelligi de snĩa , quæ fertur super crimine capitali , 176 † quæ in certis casibus potest ẽt ferri in absentem.l.lege Cornelia.§.constitutum.ff.ad l. Corn.de sic.& in l.ne diu.C.de pœnis. & in crim.læs.maiest.replicari põt , ꝙ unus solus casus reperitur de iure digestorũ, uidelicet in d.§.cõst.nec est uerosimile,ꝙ Iurisconsultus restrixerit se ad illũ casum. & ideo necessario debet intelligi tex. noster de snĩa annotationis bonorũ.& maxime,qa si aliter diceremus, huic §.expresse cõtradiceret tex.in l. seruũ quoq; §.publ ff.de pc. Sed iuxta illud notabile aliquę breues dubitationes discu-177 tiẽdæ sunt. Prima est dubitatio†an admittat̃ tã mascul' q̃ fęmina ad allegãdũ causas absentiæ,& ur̃ dicendũ ꝙ sic, per tex.in d.§. publ.ibi,à quibuscunque defendi,quæ uerba innuunt ꝙ ad allegãdũ causam absentiæ, ad mittaẽ ne dum masculus sed ẽt fęmina imò ur̃ ꝙ admittatur infamis . ẽm Bal.hic per d. §.publ.& idem tenet Imo.hic in 16.col.circa med.& si quispiam subtiliter diceret, aduerte ꝙ text.in d.§.publ.dum dicit a quibuscunq; dẽt exponi,s.idoneis.iuxta gl.in l.1.C. de sacr.san.ecc.attẽto maxime , ꝙ infamis à iudicio repellit̃.l.quod phibet. ff.de postul. nam replicari põt,ꝙ illæ duæ regulæ limitã

tur

tur in casu nostro, ubi quis uenit ad allegandum causas facti necessarii pro absente.& facit tex.in arg.in l.non solum §.fina. de proc. & in l.exigendi. C.eod.tit. & rõ colligitur licet Imo.hic nõ dicat:quia agitur de publico interesse.ut dr in d.§.publi. & ista conclusio de plano procedit,ubi qs uenit ad allegandũ causã absentiæ facti. ut puta quia accusatus est infirmis,uel ꝙ iuit Bisantiũ, uel ꝙ est in carcerẽ coniectus,in tali loco ut hic ꝑ Imo.
178 col.17.Secunda cadit dubitatio†an isti qui admittuntur ad allegandum causam facti,teneantur satisdare de iudicato soluenda , uel de præsentando ipsum absentem corã iudice,& Alb.de Ros.in d.§.publ.in 5.col. cõcludit,ꝙ non quia hoc nulla lege cauetur. post do.Tit.de formaginis, attẽto maxime qa in similib.causis graue est inuenire fideiussorẽ, arg.tex.in §.fi.in auct.de posi.& denun.coll. 6.& subdit Alb.ꝙ ista cõiter tenetur. Imol. hic in 15.col.in uer.circa ẽm.dicit ꝙ admittitur sine cautione de rato. sed Alber.dicit ꝙ cõiter tenetur , ꝙ nullam præstet cautionẽ, allegat Dy.in l.qui bona.§.qui damna. ff.de damn.infect. & rõ colligitur ẽm Dec.in l.in
179 eo.§.nemo.de re.iur.†quia iudex ex eius officio tenetur defendere,& quærere innocentiam ipsius rei.l.si non defendãtur. ff.de pę. ergo lõge magis dẽt admittere aliũ eius innocentiam excusantem : & facit ẽt alia rõ, quia ẽt ubi lata est snĩa,si deregatur innocẽtia rei,pœna irrogari non solet. ergo ne frustra snĩetur, debet quispiã admitti ad allegãdũ causas absentiæ. sed tu cõsidera quia his rõnibus atrentis nõ solum deberet admitti quis ad allegandum causas absentiæ.sed dici põt ꝙ satis est,ꝙ huiuscemodi rõnes concludãt, ꝙ allegans causas absentiæ nõ dẽt grauari onere satisdationis,tu aũt considera ali
180 quos casus.Primus casus est,†ubi quis allegat causam absentiæ in cã ciuili, & ẽm Pau. de Castr.Fulg.& Alex.in l.filiusfamilias. ff. qui satisd. cog.nã uĩ ꝙ allegans causas absẽtiæ teneẽ satisdare de iudicio sisti, Imol.Ias. in rubr.ut in ius u oc.eant u uelle,ꝙ allegãs causas absentię saltem teneatur caueatur ea uere de ꝑsentando ipsum absentem ipsi ꝑro ri,quod iudicio meo u3 contra mentem cõiter scribentium hic,& in d.§.publ.Fulg.in d. l.filiusf.uult ꝙ saltem teneatur præstare cautionẽ de iudicio sisti,sed mihi uĩ , ꝙ uerior, & crebrior sit opin.ꝙ non teneatur cauere, nec de iudicato soluendo , nec iudicio sisti,
181 quia†cautio de iudicato soluendo , non ꝑt cadere in criminalib.Sum tñ huiusce opinionis,ꝙ teneatur cauere , ꝙ dolus malus aberit, q̃ clausula includitur in cautione de iudicato soluendo.l.iudicatum solul. ff.iud.sol. Est uerũ ꝙ ubi aliquis admittiẽ ad defendẽdum reũ accusatum,uel inquisitũ, ꝓ suo interesse, ut qñ pater.uel dñs,aut abbas petũt se admitti ad defendendum filium, seruum, uel monachum,nã si est talis casus ĩ quo isti absentes damnari possunt , ꝙ in hoc casu uẽ ꝑstanda cautio de ꝑsentando hos delinquentes in fortiani ꝑtoris.aut uero sumus in casu,in quo absens nõ ꝑt damnari, & talis cautio non uẽ ꝑstanda,ut uult Cęp. cautela 96. incip.Titius uulnerauit.Tertia cadit dubita
182 tio, †an ille qui habet plenũ mandatum ad defendendũ , & ad allegãdum causas causæ, possit allegare causas absentiæ,& Iac.de Rauen.Petr.de Bellaper.& Alb.de Rosa.in d.§. publ.tenent ꝙ sic,& idẽ tenet Imo.hic.post Dom.de Ror.dec.113. & ẽm istos uẽ esse casus in c.ueniens, de accus.ubi procurator licet esset constitutus ad causam criminalẽ tñ fuit auditus ad allegandum causas absentię. & hoc esset magis clarũ, si procurator haberet mandatũ ad causam defendendũ seu prosequendum,prout cõiter cõsueuit dari mandatum,iuxta illud quod hẽ in c.cedens, & in c.mãdati.de proc.Attẽto maxime,quia ille, qui allegat causas absentiæ,uẽ defendere,& hanc snĩam sequitur d.Mar.de Senis referendo Imo.hic formalẽ.in d.ca.ueniens,col.38. in uer.sed iuxta prædicta quęro,sed aduerte qa huic snĩæ ob.tex.in l.maritus, C.de proc. ubi maritus habens mãdatum ad unam rem nõ põt de alia re se intromittere, nisi dicas, ꝙ in casu nr̃o,nisi admitteretẽ talis procurator ad allegandũ causas absentiæ,nõ mediocre ꝑiudicium ipsi reo inferreretur,& iõ quis dãdo mandatũ ad allegandũ causas causę,uẽ augere potestatẽ allegandi causas absentiæ,
183 † quo casu inducta ad augendũ nõ debent operari ad diminutionẽ.l.cum tale,§.fi.ff.de cõd.& dem. sed huiuscemodi rõ nõ uẽ tuta, qa ea attẽto in casu.d.l.maritus, nõ deberet ipe maritus repelli quo ad causas,quas poterat agitare uti marit⁹,& quita ꝑsona,nisi dicas ꝙ hic concurrit fauor publicus,q̃ suadet
184 absentes debere defendi.† & iõ nõ uẽ absurdũ,ꝙ ille q̃ ut procurator admitti nõ ꝑt.admitta-

mittať ut defenſor.ar.l.non ſolũ.§ fi. de ꝓc.
185 Quarta cadit dubitatio,†an ille qui admit titur ad allegandũ cauſas abſentię,teneatur ſaltem iurare de calũnia,iurando ꝙ non ani mo calũniandi cauſas ipſas allegat,& uidere tur ꝙ non tũ quia ſemel tm̃ iuratur de calũ nia.l.2.C.de iur.cal.tum ẽt quia tale iuramẽ tum pſtatur lit.cõt. cõtrariũ tenet Alb.in d. l.ſerunm quoq; §.publ. col.5.in uer. quærit pfatus Guil.de ꝓc.ubi dicit, ꝙ ſicut qñ quis perit ſibi caueri de dãno infecto,tenetur iu rare ꝙ non petit calũniæ cauſa, eadem rõne ille qui dicit accuſatum uel inquiſitũ eſſe ab ſentem calũniæ cauſa, tenetur iurare ꝙ hoc nõ dicit calũniæ,cauſa, & dicit Alb.in auct. hoc ſacrm̃, quod iſtud eſt magis iurm̃ mali tiæ quam calũniæ . Quinta cadit dubitatio,
187 † an quilibet poſſit allegare abſentiam mi noris accuſati uel inq ſiti,an uero ſolus cura tor uel tutor ſit admittendus, & Alb.in d.§. publ.in 5.col.in uerſ.ſed nũquid,tenet ꝙ de fenſio ſpectet ad tutorẽ ipſum uel curatorẽ per l.fin.§.defenſionem , & ideo alius nõ pt allegare cauſas abſentiæ . Ego autẽ arbitror opin.Alb.eſſe uerã in plena defenſione , ſed credo ꝙ qlibet poſſit allegare cauſas abſen tię ꝑꝑ generalitatẽ,d.§.publ.qui gñaliter lo
187 qtur. † Et lex gñaliter loquẽs dẽt gñaliter intelligi.l.1.§.qđ aũt.ff.de aleato.attẽto ma
188 xime †ꝙ lex lata fauore publico ĩterpreta tione eſt adiuuanda.l.hoc ita,in fi.ff.de cõd. & dem.arbitror tñ ꝙ ſi tutores ipſi uel cura tores uellẽt admitti,ꝙ ipſi eſſent pferẽdi, & ſi uera eſſet rõ Alb. ſequeteť ꝙ ſi accuſatus uel inqtus haberet ꝓcuratores , ꝙ alij alle gantes cauſas abſentię,nõ eſſent admittẽdi, qđ nõ eſt dicẽdũ . Sexta cadit dubitatio po
189 ne , † ꝙ infra terminũ citationis ſtatutum reo accuſato uel inquiſitio ad cõparẽdũ, cõ pareat excuſator allegãs cauſas abſentiæ, & iudex nõ obſtãte tali allegatione ꝓcedat ad ulteriora,an ꝓceſſus ſit null⁹.& Bar.in extr. ad repr.in uerbo neglexerit dicit,ꝙ ſi excuſa tor obtulit ſe cauſas ipſas incõtinenti ꝓba turũ,& iudex contẽpſerit,ꝙ ꝓceſſus eſt nul lus , & uꝭ ſtare per eũ quominus certus fiat, ſecus tñ ſi cauſas ipſas ſe ꝓbaturũ nõ obtu liſſet,allegat tex.ĩ c.interpoſitas. de app.ſed
190 ego dubito de opin.Bar †qa tex.in d.c. in terpoſita,iudicio meo ꝓbat cõtrariũ, ibi.n. ſolum dꝭ,ꝙ ſi quiſpiam opponit exceptionẽ legitimã,& illã incontinenti ſe ꝓbaturũ of-

ferat.nam ſi iudex illã nõ admittat , & pars appellet. illa repulſio except onis iuncta ap pellatione operať ꝙ nõ eſt neceſſe ꝓbare ue ritatẽ ipſius exceptionis , & iõ reuocanť ibi ꝑ uiam attentati. ſed ſi ibi non eſſet appella tũ ille text.innuit ꝙ ualeret ꝓceſſus,& ſi qſ piam diceret,aduerte,qa ſm̃ do.Io.Andr. & do.Abb.in d.c.interpoſita ablatio probõnis habet iuſtificare appellationem,quo ad hoc tm̃.ut eã appellationis ad ſuperiorẽ deuolua tur,& attẽtata reuocẽtur.tñ tali exceptio de bet ꝓbari , ut probať in c. ex parte Adæ ubi But.& Imo.de teſti.replicari põt,ꝙ licet ue ritas exceptionis dẽat iuſtificari.ut Dec.ſcri bit in d.c.interpoſita,col.3.in uer.5.ſatis tñ eſt,ꝙ in illo tex.nõ ꝓbeť opin.Bar.ꝙ ꝓceſ ſus ſit nullus,de hoc tñ paſſu , latius tñ dicã ſm̃ ord.Bart. Octaua tamẽ cadit dubitatio,
191 † pone ꝙ ille q allegauit cauſas abſentiæ, obtulit ſe illas incõtinẽti ꝓbaturum, iudex tñ non admiſit huiuſcemodi ꝓbationes in promptu oblatos , ſed ad ulteriora ꝓceſſit. Dic ꝙ iſto caſu non uꝭ ꝙ ꝓceſſus ſit nullus, quia debuit appellare iuxta illud,ſi grauaris appel.Sed dato ꝙ fuerit appellatũ , ex quo pro iudice præſumitur,iuxta l.Heren.§. Ca to,de euict.& l.2.C.de offi. ciui.iud.ꝑꝑ hoc non iuſtificatur appellatio,rõ,qa conſidera ta pſumptione,eũ habet iudex pro ſe potuit uериſimiliter exiſtimare talẽ exceptionẽ ca lũnioſam de quo ẽt qdpiã infra ſubijciã, & auctoritas addã.Circa gl.ĩ uerbo, ad crimẽ,
192 & dicta Bar. ſuper ea,colligiť ꝙ † ẽt in cri mine priuato ubi uenit imponẽda pęna cor poris afflictiua.ꝓcurator ad hoc crimẽ ꝓſe quendũ cõſtitui nõ pt, & hæc poſitio tripli ci rõne ꝓbatur. Et primo ꝑ locum ſpãli, iux ta l.1.ad fin.ff.ad municipales,& l.ius ſingu lare,de leg. Spãle equidẽ eſt in perſona illu ſtri, ut in crimine iniuriarũ poſſit per procu ratorẽ ipſum crimen proſequi. l.fi. §.literæ, & §.ita tñ,C.de iniur. Secũdo probatur in l. 1.ff.an ꝑ aliũ cauſæ appell.in quo text.nulla ſit dfia inter crimen publicum ,& priuatim ſed ſolũ principalr̃ cõſiderať , an pœna quæ imponitur ſit capitalis an uero pecuniaria.
193 Tertiò qa ſtã in priuatis delictis imponiť pœna talionis,ſeu ſimilitudinis ſupplicij,ſi cut in publicis , ut eſt caſus in l. priua.ff.ad S.C. Turp. & in l.fin. ff.de fur.& hæc opi. ut dicit hic Benedic.de Plũb. col.2.ꝙ Imol.in ead.col.communiter recipitur , & idẽ tenet Alb.

Alb. Rof. Pergom. in d. §. publice, col. 6. quæ ẽt aliis iuribus suffulta uĩ, & primo ꝑ l. fi. §. fi. ubi sena. uel clarif. ibi, siue crimẽ publicũ, siue priuatum sit ꝑ ꝓcuratorẽ exerceri non põt: & est clarior tex. in l. unica. §. pen. C. ut oẽs tam ciui. ꝗ̃ crim. nam in prin. d. l. loquit̃ de furto qđ est crimen priuatũ, & tñ in fine in uer. accusationẽ. dicit accusationẽ institutam cõtra ipsum officialẽ finito officio, dẽt ipse officialis ꝑ se ꝓsequi. & ista iura ponderat Alb. de Rosa in l. seruũ quoq;. §. publice, col. 7. ff. ꝓcur. Est uerũ ꝙ Ang. hic ut supra dixi fuit in hac opinione, ꝙ in crimine publico nõ fiat distinctio, an imponat̃ pœna pecuniaria, uel corporis afflictiua. & ꝓ hac opi. facit iste tex. dũ presupponit ꝙ possit ferri sñia in absentẽ, & tñ ꝓhibet̃ constitui ꝓcurator & restringere istum tex. prout facit Ang. & Imo. hic in 2. col. ut loquat̃ de sñia annotationis bonorum, est magna restrictio, ꝗa appellatione sñiæ intelligitur de sñia diffinitiua, ut tradunt Bart. & cõiter Mod. in rub. de re iud. tex. ergo in d. §. publice, ꝗ. gñalr uult, ꝙ ubi põt ferri sñia in absentem, ibi possit ꝗlibet admitti ad allegandũ causas innocentiæ, nam ille tex. necessario uĩ intelligendus in criminibus priuatis, attẽto maxima, ut supra dixi, ꝗa oĩa uñr loqui in criminibus publicis. Et si ꝗs uellet tenere hanc opinionem,

194 posset rñdere ad obiecta.† & primo ad tex. in l. fi. C. de iniur. ꝙ ille tex. hẽt alium intellectum, & ꝓ fundamento considerãdum est, ꝙ personæ illustres non pñt per se litigare, sed per ꝓcuratorem, alias sñia pro eis lata non hẽt effectum, & iudex punit̃ pœna. 20. librarum auri. ut probat̃ in l. ꝗcunq;. C. de ꝓcur. modo in l. fi. C. de iniur. dico ꝙ est speciale in ꝑsona illustri, ut in crimine iniuriarũ liceat ei agere ꝑ ꝓcuratorẽ, ubi alias nõ liceret ꝑ d. l. ꝗcunque, & ita illũ tex. nouiter intelligũt repetẽtes in d. c. ueniẽs, in 11. col. & sic illa lex cõtinet specialitatem in hoc. ꝙ ubi alias ꝑsona illustris nõ põt causam ciuilem agere de ꝑ se, põt tñ causam iniuriarum criminalem agere ꝑ ꝓcuratorem. & hoc est qđ dicit Imperator. ibi licere aũt ꝓcuratori ꝗ uoluit dicere ꝙ licet in causa ciuili non liceat illustri agere ꝑ ꝓcuratorẽ, nec ẽt ĩ causa criminali, ut in hoc tex. dr̃, est tñ licitũ ipsi illustri in causa iniuriarum, ubi agit̃ criminaliter. ꝗa talis causa non est multũ grauis, in qua debeat ꝓhiberi constitutio procuratoris, & si ꝗspiam subtiliter diceret ꝙ iste intellectus uĩ contra illum tex. in prin. in uer. ita tñ, ut nullus alius idem sibi audeat uendicare, nel à nostro numine postulare, ꝗa ad hoc rñdent Moder. Senen. in d. c. ueniens, col. 28. ꝙ hoc alteri nõ conceditur ex iure speciali, sed ex iure cõi uel ꝙ nulli alii conceditur in crimine iniuriarum. s. ꝙ possit causam ꝑ procuratorem simpliciter agere. sed in aliis simpliciter mos iudiciorum seruandus est.

195 Sed iste intellectus non uĩ tutus.† ꝗa tex. in l. quicunque. non solum loquitur in illis tribus, sed ẽt in specialibus. patet per auct. ibi positam, quæ restringit d. l. ꝗcunque, ad illustres, & ad eos ꝗ supra eam dignitatem sunt. & ideo illa uerba licere aũt, ueniũt ad determinationem illorum, ita tñ ut nullus alius sibi uendicare liceat. ibi nescio uidere rationem, quare magis cõcedat̃ specialiter Illustri, ut ei liceat cõstituere ꝓcuratorẽ ĩ crimine iniuriaꝝ, potiusquã in aliis criminibus cum ipsa crimina iniuriaꝝ non sint grauiora, & tñ ille tex. restringit se ad crimẽ iniuriarum tm̃. & ideo non uĩ recedendum ab opinione cõi, quæ expresse probatur in d. l. 3. C. ubi senat. uel clar. Nec huic sñiæ obstat l. 2. C. de procur. quia ille tex. debet declarari, & distingui ꝑ alia iura iuxta tex. in l. Scio ꝗ̃situm. ff. de testi. & in l. nam & posteriores. ff. de leg. & in c. cum expediat, de elec. in 6. Secunda colligitur conclusio, ex hac gl. qđ

196 † ubi pro crimine uenit imponenda pœna relegationis per quam ꝗs priuatur à loco, unde relegatur, siue talis pœna ueniat imponẽda ex crimine publico, siue ex crimine priuato, in tali crimine põt interuenire procurator. Idem in pœna remotionis ab ordine quæ cẽsetur minor relegatione ut gl. dicit in l. 2. ff. de iniur. ibi, si arte aliqua uel loco interdicat̃, iuxta l. moris. §. sunt, & aliæ. ff. de pœnis, & idem tenuit gl. in l. seruum quoq;. §. publice, de procur. & in l. absentem, ff. de pœnis, & in l. 1. ff. an per alium cau. appell. & idem tenent glos. iuris canonici ut patet in cap. ueniens, in uers. item si crimen, & in cap. si quando, 2. q. 6. ſm Bar. hic hanc opin. tenent Iac. de Arem. Odoffr. Iac. Butr. Guil. de Cun. & ferè omnes, & dicit Bar. hic in 3. colum. ꝙ ita iudicaret, & subdit in 5. col. in uersic. quæro dicitur hic, ꝙ ita teneret consistendo, quia hoc seruat cõsuetudo, & idẽ tenet Bald. in l. reos, C. de accus. ubi miratur

de

de tenentib.cōtrariā opi.& dicit do. Abb.in c.ueniēs,de acc.ꝙ ꝑ ista opinione est cōsulē dū,& iudicādū, quā ēt tenuerūt Ioan. And. & Hostien.in d.c.ueniens, & Fede. de Senis in cons.94.quem referunt repetentes in d.c. ueniens,col.20. & idē tenet.do. Benedictus de Plombino hic in 6.col. & Imo.in 3.col.q hanc dicit esse cōem,idem tenet Alber.in d. §.publ.col.3. Quę opin. ex plurib.capitibus fundatur.Primo in l.absentem,ff. de pœn. iū cto d.§.publ.nam in l.absentem, dr ꝙ in cau sa relegationis potest ferri snia in absentē, & in d.§.publ.dr ꝙ ubi absens potest dānari, ibi potest cōstitui procurator,& per ista duo iura dicit Bal.in d.l.reos,ꝙ hæc opi.est uera & contraria est falsa. Secđo ꝑ ista opi. strin-
197 git † tex.in l.1.ff.an ꝑ aliū cau.app.inducē do clare, ut hic per Benedictū de Plob. col. 7.in uer.nō obstat l.1.& cōsiderandū est se cūdū eū,ꝙ ille tex. in prin.ponit ad admitta tur ꝓcurator in cā ciuili, & dicit ꝙ sic.secū do an admittaē in causa criminali pęnā capi talē ingerēte, & cōcludit ꝙ nō.& licet Iac. de Are.hic in 3.col.intelligat illū tex.stricte de pęna capitali,q̄ ingerit pœnā mortis,uel sanguis,uer.uero.sed in ea, intelligaē de pœ na capitali ꝑ quā libertas uel ciuitas amitti tur,& q̄ continet pœnā dānationis in metal lum,& deportationis,tñ uř ẜm do. Benedic. ꝙ ille text.possit intelligi in prin.de pęna ca pitali large de qua in l.2.supra eo.& ī l.2.ff. de pœn.uer.uero.sed in ea loqtur in alia pœ na q̄ imponiř usque ad relegationē, quæ tñ est maior relegatione,& sic dictio usque,ibi fiat exclusiue,& est sensus ꝙ in ea cā in qua imponiř pœna corporis afflictiua, nō pt agi per aliū usque ad relega.Tertio facit pro ista
198 opin.nā † magna est differētia inter relega tionē,& deportationē,ut probatur per gl.in §.relegati,inst.qb.mod.iur.pat.pot. sol & ul tra cā est notādū, ꝙ deportatio reqrit for-
199 mā actualē,† ut ipse deportatus per mini- stros cōducaē ad locū.l.ferri,ff đ uer.sig.sed relegatio reqrit solā formā uerbalem,ut re- legatus ꝑ seipsum uadat,ut ꝓbatur in l.rele gatorū §.his qui de interd. & releg. Contra-
200 riam † tñ sniām ꝙ non possit interuenire procurator.tenuerūt Vltramontani,ut Iac. de Rauani Pet.& pleriq; alij,quos citat Cy. in d.l.reos,& tenentes hanc opin. fūdent pri mo ẜm Bart.hic ad l.absentem, qđ ibi.& in §. publ. non admittitur procurator. sed ut

quilibet q habeat prodesse accusato reo nō aūt abesse,quę rñsio ut Imo.hic dicit ex uer bis uniuersalibus illius tex.confungi uř, pa- tet dū tex.subdit quemuis pro ipso reo uer- ba fauentē,quæ oratio cum sumatur ex uni uerso,uerificari uř in quolibet particulari l. si is q.§ utium,de re.du.facit uulgaris regu- la.l.ā ꝓcuratore.ff.man.& c.solita.de maio. & obe. & uř absurdum ꝙ qs possis procura- torem constituere,qui ẜm Bald.& Ang. reo prodesse & non obesse possit.constitutio.n. talis procuratoris inepta cēsetur.ut Imo.di cit in c.cōstitutus,de proc.& facit tex.c.rele gata.2.q.1.mihi placet rñsio Bart. ꝙ in illo text.illa uerba restringantur ad quemcunq; defendētem sine mādato.ut siue maior siue minor sit,siue masculus siue fœmina admit
201 tēdus sit.Sicut.n.† iudex ex officio ꝑte nō petente teneř absentes defendere l.si non de fendatur.de pœnis. ꝑ locū ā paritate rōnis, debet ēt admitterē quemlibet ad excusandū innocentē absentē,nec Bar.fuit ita supinus, quin intelligeret,ꝙ ꝓcurator constitui non possit,ut tm prodesse, & non nocere possit. Si uelles tñ tueri opinionem contrariam pō dera text.in §.publ. dū dicit in primo nā iu- stū est ā qbuscūq; defendi, & postea subdiř, nā,& in capitalib. iudicijs defensio dař, uel ā qbuscunq; ergo ille tex. dēt intelligi de de fensione plena,& pōdera distinctionē, & ꝙ nō tm in nō capitali,sed ēt ī capitali. ubi ab
202 sens cōdēnareř.Nō ob.tex.in d.l.1.ff.† an ꝑ aliū causæ,qa cōsiderādū est, ꝙ nisi ibi di ctio usq; intelligereř inclusiue.ille uerř.& si ea causa sit superfluus redderēř.dř.n ut dixi in prin.sed finautē non sit pecuniaria causa, sed capitalis. per ꝓcuratorem agi non licet,
203 †sed illa dř proprie capitalis, q̄ adimit ui- tā,libertatē,uel ciuitatē.l.2.de pœnis.& l.ca pitaliū.eo.tit.& l.2.supra eo. dum ergo po- stea dř:sed & si ea cā sit,ex qua solet seq pę na usq;ad relegationē,nō oportet ꝑ aliū cās agi,sed replicari pt, ꝙ ēt tenendo ꝙ text.lo quatur de pœna capitali iuxta d.l.2.ff.eo.& nō de pęna capitali stricte iuxta l. trāsigere, C.de transac. tñ ille uerř.sed, & si ea cā sit, nō reddiř superfluus, sed imò ex ipso uerř sic, ampliař id qđ dř in pœna deportationis. & dānationis ad aliam causam maiorē ipsa re legatione, ut qñ uenit imponenda pęna cor poris afflictiua,ut in d.l.2.in fin.ff.eo. & l.in seruorū,in fi. ff. de pœ. & in l.fi.de ini.& ita

sentit

204 stetit Imo. hic: sed tu cōsidera, q̄a † uī ꝙ imò illa dictio usq; ad relegationē, stet inclusiue, sicut stat in l. absentē. ff. de pęn. q̄a inter unū casum, & aliū rō diuersitatis dari nō pt, atte to maxime, quia mens Iurisconsulti in d. l. t. uī esse solū facere drīam inter causam pecuniariā. & corporalē, & ꝓhibet cōstitutionem ꝓcuratoris t. n in causa corporali, ut patet in uers. plane. si tñ pecuniaria, est quæ dictio plane aduersat uers. præcedenti tota igit̄ difficultas præsentis qōnis stat in hoc nostro tex. &

205 in l. fi. C. de iniu. † & considerandū est ꝙ relegatio connumerati uī inter publica iudicia, sed in hoc. §. ponitur regula gn̄alis, ꝙ procurator ad publica iudicia prosequenda non interuenit, ergo nec in causa relegationis, q̄ cōnumeratur inter publica iudicia, suadetur in fi. istius. §. ubi præsupponit̄ ꝙ dato ꝙ in publicis iudiciis possit ferri sn̄ia contra absentem, tñ in his procurator constitui non pōt. ergo nec in causa relegationis. Sed ad hunc tex. dū dicit, & si iustam rōnem habet sn̄iam differunt. rn̄det Ang. ꝙ loquitur iste text. de sn̄ia annotationis bonorum. & hanc rn̄sionē sequitur Imo. hic col. 5. sed replicari potest, ꝙ appellatione sn̄iæ debet intelligi de propria. l. 4. §. condemnatū. & l. q̄d iussit. de re iud. & tunc quia s̄m Bar. & Ang. de Are.

206 in l. 2. ff. de app. rec. † Sn̄ia annotationis bonorū non dicit̄ proprie sn̄ia, nisi dicas ꝙ subiecta materia hoc patitur. ut hic appellatione sn̄ię intelligatur de sn̄ia annotationis bonorum, ex quo regula gn̄alis est, ꝙ ubi in absentem ferri potest sn̄ia. ibi procurator constitui potest. d. §. publ. Et si quispiam non insubtiliter diceret aduerte, quia ista cōsequētia non uī tuta. non pōt ferri sn̄ia in absentem, ergo in ea causa nō pōt interuenire ꝓcurator, patet nā in causa appellationis non requirit̄ litis cōtestatio, & sic sn̄ia ferri pōt in absentem, & tñ in tali causa nō pōt in criminalibus procurator cōstitui. d. l. 1. ff. an ꝑ alium causę. sed dic breuiter ꝙ quidq̄d sit in

207 causa ciuili, l. fi. §. illud. C. de temp. app. † in criminali, & in cā appellationis nō pōt ferri sn̄ia contra absentem C. de acc. & l. absentē. ff. de pœnis. & uī esse casus in d. l. 1. in fin. ibi sed ipsum eod. auditori. Circa l. fi. C. de iniu. multū se torquent Imo. & Benedic. de Plōbi

208 no hic. & Mod. in d. c. ueniens. † nam ꝑ crimine iniuriaꝝ pęna relegationis imponi potest. l. fi. de iniu. & tñ uī spāle in ꝑsonis illustrib. ut in crimine iniuriaꝝ ꝓcurator constituatur: ergo arguendo per locum à speciali in contrarium uī ius cōe. l. 1. in fi. ff. ad muni

209 ci. & l. ius sing. ff. de leg. † Ad hunc tex. dantur plures rn̄siones. Prima fuit Guil. de Accuneo, ꝙ pro crimine iniuriarum non solū pœna relegationis, sed ēt corporis afflictiua imponi potest. & ideo ꝑ dubium isti procurator repellitur. sed est speciale in persona illustri. Sed ista prima rn̄sio nō uī tuta, s̄m Imo. hic col. 5. quia persona illustris nō potest affici pęna corporis afflictiua, sed solum pœna relegationis. cū ergo sit speciale in persona illustri, q̄ sola pœna relegationis affici pōt, datur intelligi ꝙ regulariter in crimine iniuriarū in quo pœnā relegationis imponi pōt procurator admittitur. Alia datur solutio ad illū tex. s̄m Cyn. ibi, quē sequitur hic Ang. licet eū non citet, ꝙ licet regulariter ubi agitur de pęna relegationis imponenda, ex quocunq; alio crimine, possit interuenire ꝓcurator fallit tñ in crimine iniuriarū. ubi licet de sola pœna relegationis agatur, nō pōt tñ interuenire procurator, sed solū illustribus cōcedi uī, ut in hoc crimine procuratores constituere ualeant. Sed ista solutio s̄m Imo. nō est tuta. & cōsiderandū est, ꝙ quo ad ptātē constituendi procuratorē in criminalib. non debet spectari qualitas criminis, sed qualitas pœnæ inferendæ, ex ipso crimine, ut probari uī in d. l. 1. q̄n ꝑ aliū cau. app. cū ergo non possit dari rō diuersitatis, q̄re magis debeat ꝑmitti ꝓcurator in aliis delictis. ubi agit̄ de pęna relegationis, q̄ in crimine iniuriarū uī idē ius statuēdū. & hac ēt impugnatione utūtur Mod. in d. c. ueniens. col. 22. sed tu considera. si rō specialitatis colligi possit ex his, q̄ scribit Vlpia. in l. pt̄or edixit. de iniu. dum dicit, ꝙ in crimine iniuriarū nō debet agens illā actione cū discrimine alienæ æstimationis uagari. & ob hoc in casu isto uī prohiberi cōstitutio procuratoris. Tertia dat̄ solutio s̄m Ricar. de Salyceto ꝙ specialitas. d. l. fi. cō

210 sistit in hoc, q̄a personæ illustres sola pœna relegationis affici debēt. & ob hoc in necessariā consequētiā eis tātummō licet procuratores cōstituere. Sed hæc solutio nō placet Imol. nec Modernis repetentib. in cap. ue

211 niēs. q̄ uerba Imo. formalr̄ referūt: † nā iste humiliores homines, & nō alii fustib⁹, & hiusce generib. pœnarū subijciūtur. l. capitaliū. §. nō solēt. & l. generaliter. & l. mores. §. istaq; ferae

ferę ff. de pęnis. ergo id ꝙ erat statutū in ꝑsona illustri fuisset quoque statuendū in homine uitę honestę, & bonis morib. imbutæ. Ex alio ultra istos non vr̃ tuta consideratio do. Ric. ꝗa hoc mō circa ꝑsonas illustres cōcurrerent duo specialia. Primū, ꝙ sola pœna deportationis afficiēdi ferēt, & tñ pęna iniuriarū cū sit arbitraria, pt̃ extēdi usq; ad mortē. l. sacculari. §. sunt quedā. ff. de extraor. cri. Secūdū esset, ꝙ in hoc crimine posset interuenire ꝓcurator nisi dicas tuēdo hanc opin. ꝙ ex quo magis cōstat certitudinariē ꝙ ꝑsona illustris fustib. & tormētis nō est afficienda, sed sola pęna deportationis plectēda est, lex tolerat, ꝙ ad huiuscemodi crimē ꝓsequēdū ꝓcurator interuenire possit, & hæc duo spālia ex quo unū in connam alteri⁹ uenit, cōcurrere pñt, ut Bar. dicit ī l. si sub cōdōne de solut. Quarta † daꝛ solutio ad illū tex.
212 ſm utrunq; Saly. ꝙ ubi dubitaꝛ quæ nā pęna debeat imponi. ut est uidere in hoc crimine iniuriarū, in quo iudici daꝛ arbitrium imponēdi pœnā inspectis circunstātiis loci, ꝑtis, & personæ §. atrox. inst. de iniur. & d. l. ꝑtor ait. §. atrocē. eo. tit. & ad istud crimē ꝓsequēdū non admittiꝛ ꝓcurator. fallit tñ in ꝑsona illustri. in qua posset esse, ꝙ illustris inferet iniuriā illustri. quo casu imponēda foret pœna corporis afflictiuā posset ēt esse, ꝙ nō cōstaret ipm esse illustrem. sed replicari posset.
213 ſm Imol. ꝙ † licet illustris afficiat illustrē iniuria, non tñ pœna corporis afflictiua afficiēdus erit. d. l. fi. de iniu. Itē in d. l. fi. C. eo. ꝑsupponiꝛ notorie cōstare, ꝙ ꝑsonæ illæ erāt illustres. & sic ꝙ erāt ī insulā relegādi, & tñ vr̃ spāle ī illo tex. & hęc impugnatio suadeꝛ alia rōne. ultra alios. ꝗ ille tex. in princ. loquitur ne dū in illustribus administrationibus, & ꝑfitibus cingulum, sed ēt in illustribus honoratis codicillis decoratis. adeo ꝙ nō poterat uero similiter hęsitari de ꝗbus illustribus impator senserit, ꝓut alibi dubitaꝛ, in l. fi. §. uiros. C. ubi sen. uel clar. Quinta datur solu-
214 tio, † ꝙ ille tex. loquitur in iniuria pro qua poterat imponi pœna capitalis, de qua in l. pen. C. de fam. lib. uel pœna deportationis, aut in crimine iniuriarū. qđ ex l. Corn. ꝑfici sciꝛ iuxta l. 3. §. fi. ff. ad l. Corn. de sic. & l. antepen. §. de iniu. nā in hisce criminib. ubi maior pœna relegatione imponenda est, nō pt̃ cōstitui ꝓcurator rſr, sed cōceditur speciali ter illustrib. ut ad tale crimē prosequēdū licet agatur de pœna capitali possit dari ꝓcurator. Sed hæc solutio nō placet Mod. tū ꝗa diuinat, tā ēt quia vr̃ contra d. l. quæ ḡnaliter, & indistincte loqtur, ergo debet ḡnaliter & indistincte intelligi, dato ꝙ ī uno casu sit maior ratio ꝗ̄ in altero. Sed replicari pōt, ꝙ nō est absurdū ut iura iuribus cōcordentur. & una lex ꝑ alterā distinguatur glo. in l. scie
215 dum. ꝗ satisd. cog. Vltima † daꝛ solutio ꝑ repetentes in d. c. ueniens. & considerādum est, ꝙ ꝑsonæ illustres ꝓhibentur ꝑ se litigare, sed debēt litigare ꝑ procuratorem. l. quicūq;. C. de proc. & §. 1. in auc. ut ab illustr. & ꝗ supra eos sunt. Speciale tñ est in ꝑsona illustr. ut in crimine iniuriarū. possit, cōstitui ꝓcurator in qua pt̃ agi, & ciuiliter, & criminaliter licet secus sit in aliis criminibus ut in hoc §. & rō est quia non pōt illustrib. imponi pęna corporis afflictiua. licet ergo regulariter non possint illustres agere ꝑ se in cā ciuili, sed cogāꝛ cōstituere ꝓcuratorē, tñ in hac cā iniuriarū pñt cōstituere ꝓcuratorē, & ideo Imperator ibi utiꝛ uerbo licere, & vr̃ sensus, ꝙ licet alias illustri nō liceat ꝑ se litigare in causa ciuili, licet tamē in hac cā, quę est mixta. Item licet in causa mere criminali nō liceat ꝓcuratorē cōstituere. ut in hoc §. tamē licitū est in cā iniuriarū. Sed iste intellectus ex triplici capite non vr̃ tutus. Primo ut sentiūt ipsimet repetentes. ꝗa tex. in fin. vr̃ dicit. ita tñ ut null⁹ alius sibi audeat hoc uēdicare. nec est tuta rñsio, ꝙ hoc alteri nō cōcedit à iure speciali, sed simpliciter à iure cōi. qñ uenit imponenda pœna usque ad relegationem. ꝗa tex. uniuersaliter dicit ita tñ ut nullus alius sibi audeat hoc uēdicare. ergo nō debet restringi ut intelligaꝛ, ubi uenit imponēda pœna relegationis tm̄, qñquidem pro iniuria, ut supra dixi, possit imponi pœna usq; ad mortem. Non est ēt tuta alia solutio, dū diciꝛ, ꝙ nulla alij hoc cōcediꝛ in crimine īiuriarū. s. ꝙ simpliciter possint causam agere ꝑ procuratorem, sed quo ad inferiores illustriū. ut ibi dr̃, mos iudiciorū qui hactenus obtinuit, ī posterū obseruādus sit, & uſ sensus, ꝙ ubi sumus certi de pœna ꝙ tūc admittaꝛ procurator, secus ubi sumus incerti. sed credo ꝙ illa uerba habeant aliū sēsum, uidelicet, ꝙ si ꝑ crimine iniuriarū agatur ciuiliter, admittatur procurator, secus si criminaliter, sed hoc si spāle in persona illu-
216 stri, ergo ius cōe est in contrariū, † ex alio

etiam

etiam non vr̄ tuta cōſideratio iſtorum, quæ fuit gl.in d.l.fi.& in l.fi.uer.per procurat. C.
217 ubi ſena. uel clariſſ. quia † non pōt dari rō diuerſitatis, quare magis liceat eis cōſtituere procuratorē in crimine iniuriarū q̄ in aliis priuatis criminibus in qbus non licet.d.l.fi. uerſ.oē crimen publicū priuatiue.C.ubi ſen. uel clar.Item ſi.l.fi. C.de iniur.ueniret ad interpretationem.l.quicūq;.C.de pc.non ſolū intelligeret in illuſtrib.ſed ēt in ſpectabilibus,& clariſſimis,qn̄quidem in hiſce pſonis loquatur d.l.quicunq;, & lex interpretās debet intelligi ſm terminos legis īterpretatę, eſt uerū ꝙ hodie ſolū pn̄t illuſtres, & ſuper illuſtres agere p pcuratorem,auct.quod ius C.de proc. Item l.fi. non pōt uenire quouis modo ad limitationem.d.l. quicunque, qn̄quidem l.quicunq;,loquatur in uxoribus,& liberis dictarū pſonarū illuſtriū.ex alio etiā non pōt conſiderari aliqua ſpecialitas in illo tex.qa uult unū qd̄ eſt contra regulas iuris cōis, ꝙ ipſe illuſtris non aūt procurator debeat cōdemnari.Si uelles ergo tueri cōem ſnīam,poteris tenere intellectū Ryc. de Sal. ſupra relatum. ſed in puncto iuris uerior uī opin.Vltramontanorū. in quam ēt inclinat Bar.hic & primo p tex.in l.2.ſupra de proc. à cōtrario ſenſu,ibi cum appellationes pecuniariæ p procuratorem exerceri poſſint nec dicatur,ut dicit Sal.ꝙ ibi,& in l.fi.fit mētio de cauſa pecuniaria ad drīā cauſæ capitalis
218 ſtrictæ ſumptę,quia † latine loquēdo,omnis cauſa æſtimationis capitalis dr̄.l.hos accuſ.§.omnib.de accuſ.quæ proprie loquitur de relegatione.niſi dicas tuēdo cōem,ꝙ relegatio,& quælibet alia cauſa ęſtimationis, improprie ptinet ad capitis periculū, ut eſt caſus in l.capit.uerſ.ceterę pœnę.ff.de pœn. ſed ille text. contra cōem ſnīam retorqueri
219 pōt, † qn̄quidem æquiperet pœnam ictus fuſtium relegationi.ſed ubi agitur de pœna corporis afflictiua, non pōt interuenire procurator.Sed dic, ꝙ ibi illa ęqperatio fit ſm quid,non aūt ſimpliciter. Secundo, contra cōem ſtringit iſte tex.q gn̄aliter dicit. ꝙ ad crimen publicum proſequendū procurator conſtitui non pōt. ſed crimē publici iudicij eſt duplex. quoddam capitale, & quoddam
220 nō capitale l.2.ſupra eo.† ſed pcurator ibi remouetur à gn̄e, & ſic à quolibet crimine publici iudicij.ergo cēſetur remoueri à qualibet eius ſpē ergo non poterit interuenire in caſu ubi agitur de pœna relegationis. Sed replicari pōt.ſm Sal.in d.l. reos.ꝙ illa regula, ꝙ ubi remouetur genus cēſeatur remota quælibet eius ſpēs habet locum ubi ratio remotionis gn̄is militat ēt in ſpē, & ſic qn̄ genus remouetur rōne indifferēti. ſed ubi agit̄ de pœna relegationis, abſens pōt damnari. ergo debet poſſe comparere p procuratorē. ſed iſta rō ut ſupra dixi nō eſt tuta qa ſtat ſimul,ꝙ abſn̄s poſſit condemnari, & tn̄ nō poſſit comparere p procuratorem. Alio modo rn̄det Sal. ꝙ ratio prohibitiua cōſtōnis pcuratoris q̄ militat ubi agitur de pęna capitali ſtricte ſumpta.i. ne p procuratorē aliquod grāde præiudiciū fiat dn̄o ceſſat, ubi agitur de pęna relegationis, ſed attenta rōne Saly. ſequeretur ꝙ in crimine l.Iul.de anno.& de ambitu in quo pœna pecuniaria imponitur, poſſet interuenire,pcurator cōtra gn̄alitatē huiuſce.§. Veritas depēdet ab his q̄ Bart. hic dicit in 5.col.uer. quæro extra gl.an ubi pro publico iud.imponitur pœna pecuniaria habeat locum §.noſter.& ibi reſeruo dicendū.
221 † Nō eſt tn̄ recedendū à cōi ſnīa,p qua facit pulchra rō, nam interuētus procuratoris ad neceſſariam defenſionē rīr eſt permiſſus, cum ergo non cēſeantur phibiti procuratores in cauſa relegationis,debēt cenſeri pmiſſi. & ſuadet hæc cōis opin. quia ubi tractat̄ de odio dictio uſq;,ſtat excluſiue, ſed cū eſſet odioſum, nō poſſe cōſtituere pcuratorē in cā relegationis debemus intelligere tex. in l.1.ꝙ ſtet excluſiue. iuxta no.p Sal. & a-
222 lios in auct.qd̄ ius.C.de pc.† Vere tn̄ d.l.j. an p aliū cau. multū ſtrīgit cōtra cōem ſubtiliter inducēdo. nam ibi in 2.rn̄ſo principali dr̄, ꝙ in cauſis capitalibus uſq; ad relegationē non interuenit pcurator.in 3.uero rn̄ſo ſubijcitur,ꝙ in cauſis criminalibus ubi agit̄ de pęna pecuniaria pcurator cōſtitui pt. ſed ſi dictio uſq;.ſtaret excluſiue ad.2. rn̄ſū. 3.caſus,ī quo erat maior dubitatio ꝙ in cā criminali, p qua imponit̄ pœna pecuniaria, remaneret indeciſus ſaltē exp̄ſſe.& caſus minus dubius exp̄ſſe decideretur. uī ergo ꝙ dictio uſq;, ibi ſtet incluſiue. ſm eius propriā naturam.Retenta tn̄ hac cōcluſione,ꝙ in cā relegationis poſſit cōſtitui pcurator,diſcutiendæ ſunt aliquæ neceſſarię dubitationes.

Prima erit dubitatio quā tāgit hic Frā.de
223 Rāp.& Bal.† an ubi in relegatione aſſignat̄ cert⁹ locus.ita ꝙ nō poſſit ī alio loco morā trahere.

trahere, sed teneatur morari in illo loco, an in tali cã cõstitui possit ꝓcurator, & cõcludũt, ꝙ nõ. Cõis.n.opi. fm istos procedit ubi q̃s relegatur,ut possit ubiq; morari,dũmodo nõ trahat morã hic Paduæ,uel Venetijs , uel in alio certo loco, nã in hac relegatione ferri põt snĩa in absentẽ,& procurator cõstitui secus tñ ẽ, fm eos ubi fieret relegatio ad certũ locum.iuxta l.relegat.de inter. & releg.ita ꝙ relegatus ab illo loco recedere nõ posset, & alio proficisci, & isto casu nõ poterit iter uenire procurator. qa negari nõ pt q̃n agaẽ hic de pęna corporis relegati afflictiua. ergo nõ poterit ferri snĩa in abñtẽ nec constitui procurator, ꝓbaẽ in d.l.releg.in fi.principii. ubi dr̃;ꝙ ubi q̃s relegaẽ in certã insulam an teq̃ assigneẽ insula talis relegatus militi tradẽdus est. ergo talis relegatio uẽ hr̃e istar de portationis.& maxime ubi fit ĩ ꝑpertuũ.sua

224 det hęc opi.ꝑ locũ à paritate rõnis.† nam rõ quare nõ possit ferri snĩa in absentem in criminalibus est illa, q̃a nõ posset in eũ fieri executio quæ rõ cõcludit et ĩ eo q̃ in certũ locũ relegandus uenit. Imol.hic dicit,ꝙ non esset malũ tenere hãc opin. & idẽ dñs Mod. Senen.in d.c.ueniẽs.qui nihil addẽdo referũt ut plurimũ uerba formalia Imo. Cõtrarium

225 tñ teneẽ cõiter scribentes. tũ † q̃a relegati oĩa sua iura retinẽt,&sic nec ciuitatẽ,nec bona perdũt,siue ad certũ, siue ad incertũ locũ relegẽtur,& ideo in relegato, fm Imol.poterit fieri executio in bonis, q̃ executio nõ cadit ĩ deportato,qui & bona.& ciuitatẽ pdit, & si dicaẽ, ꝙ imò poterit fieri executio cum cõminatione.ꝙ dãnabitur in metallũ, replicari põt,fm Imo.ꝙ sicut nõ timuit deportationem,nõ timebit ẽr damnationẽ in metallũ,secus in relegato,qui bona nõ pdit. Item nõ tenet consña,fm Imol. nõ pt fieri executio snĩæ, ergo non debet posse ferri snĩa contra absentem.nam cõdẽnatur ille, q̃ nihil habet. q̃a speraẽ , ꝙ possit ꝑuenire ad pinguiorẽ fortunam.l si defunctus.C.arb.tut. Idem cõdemnaẽ aliquis actione ꝑsonali , q̃ nõ hẽt nec bona mobilia , nec immobilia in loco,

226 sed attẽta rõne Imolæ,ex quo deportatus nõ amittit ea quę sunt iuris gentiũ. q̃a pt cõtrahere,& in futurũ acq̃rere,dẽt posse a bñs condẽnari.facit l.fi.mandauero.§. is cuius.ff. mand.& ideo cõsidera, ꝙ licet relegatio possit fieri in certã insulã : tñ principalis intentio relegãtis est remouere ipm relegatũ à loco in quo morã trahebat.ut probari uẽ ĩ d. relegatorũ.§.interdicere.ibi.vñ euenıebat,ut q̃ relegatus esset ab ea prouincia,& ĩ § his q̃ releganẽ,ibi,excederẽq;debet intra eũ diem' ergo uẽ, ꝙ intẽtio relegãtis spectari debeat. Sed replicari pt, ꝙ illa iura procedũt,ubi q̃s remoueẽ à loco domicilii, &.originis, ita ꝙ illa solũ prouĩcia eidẽ interdicta cẽseaẽ.secus tñ uẽ q̃s in certã insulã relegaẽ.ut eidem ab ea recedere nõ liceat,nisi dicas.ꝙ hoc nõ cõsideratur . quia id quod principaliter agitur spectari debet. l. si quis nec causam.ff.si cert.

227 pet.† Nõ ob.tex.in d.l.releg.ibi, militi tradẽdus est, q̃a ibi illud admittitur post latam snĩam non ante. nec sentẽtia fit elusoria. nam ex forma snĩæ ibi debebat stare relegationi in certã insulam.& ideo cum iudex non hr̃et insulã sub se, debet expectari donec assigneẽ à principe,interim ergo nõ debet uagari . & iõ militi tradiẽ quo ad insulã asligneẽ sicut alias cõtingit in siñi ĩ l. legatũ supra de usufr. leg.& l.legatã.cum ibi no de admi.rerũ ad ci

228 uẽ ꝑtinẽti.† Itẽ uidemus alias,ꝙ q̃n suspendiẽ executio snĩæ in aliqua re ex aliqua causa.fit illius rei sequestratio,& depositio.ut l. ab execut. C.quorũ app.non recip.q̃ alleg ut l.1.C.de prohib.sequest.nõ est mirũ ergo si id cõtingit in casu isto. Item nõ est bona argũmẽtatio Fran.de Are. arguere de deportatio

229 ne ad relegationẽ† nam deportatio reqrit formã actualem,ut ipse deportatus ꝑ ministros cõducaẽ ad locũ,& ad insulã l. ferri. de uerb. sign. sed relegatio reqrit solam formã uerbalẽ.s.ut ꝑ seipsum relegatus cũ relegatione uadat.ut d.§.his qui. & ideo prima reqrit ꝑñtiam,secũda non.sicut uidemus in degradatione uerbali,& actuali,in c.2.extra de pę. lib.6.& hoc not.Imol.in c.ueritatis.de do.& cõt.& c.qualiter,& q̃ñ.& d.Innoc.in c.2.de sen.excõ.& ad hoc accedat q̃d not in l. 2. §. ignominiæ.de his qui no.inf.cog.Secũda ca-

230 dit dubitatio.fm Bar.hic,† an in causa appellationis ubi imponiẽ pœna maior relegatione,possit talis causa ꝑ procuratorẽ agitari,& Bar.hic dicit, ꝙ nõ admittaẽ ꝑcurator, licet snĩa in causa appellationis in abñtẽ ferri possit l.fi.§.illud. C.de app. sed nõ uẽ uerũ

231 † ꝙ in cã appellationis ubi agiẽ de crimine, ꝙ ferri possit snĩa in abñtem,ut probatur in d.l.i.ibi,sed ipm adesse auditorio.ff.an per aliũ cau.app.agi posit, & uẽ casus in l. abñtẽ. ff.de pœ.& in l.absẽtẽ.C.de acc.Itẽ ꝑsupposi-

so ut Bar.dicit, ꝙ in causa appellationis pos
set ꝓcedi cõtra absentẽ,nã ex quo snĩa q̃ fuit
lata in causa principali, statim traxit secum
executionẽ quo ad ea q̃ sunt iuris, & hoc ca
su facilius põt in causa appellationis ꝓcedi
contra absentem. sed replicari põt ſm Imo.
232 hic † ꝙ ꝑ appellationem statim fuit extin-
ctum pronunciatũ.l. 1. in fi. ad turp.hinc est
ꝙ si ferat̃ snĩa in causa appellationis,ꝙ agi-
tur ex secunda snĩa non aũt ex prima l. si qs
priore.in princ.ad Treb.& l.furti. in prin.de
his q̃ not.infa.& cũ hac opi. ẽt trãsit d. Mar.
de Senis.in c.ueniens.col. 25. referẽdo Imo.
hic formalr̃.Sed tu considera.nã in casu l. 1.
ff.an ꝑ aliũ. præsupponitur ꝙ fuit lata snĩa
in causa principali, ergo fuit lata in p̄sentẽ,
alias nõ ualuisset.l.si accusatorib. C. de acc.
cũ ergo condẽnatus esset in carceribus detẽ
tus,si admittitur ꝓcurator ur̃ procurator p̄-
233 sentis. † sed dato ꝙ in causa appellationis
posset snĩa ferri in causa criminali cõtra ab-
sentem,istud inducit̃ in odium cõtumacis,&
absentis, sed nõ debet induci in eius fauorẽ.
ar.l.non solum.ff. de noxal. nisi dicas ad has
duas rõnes, & primo ad primã,ꝙ põt esse ꝙ
cõdemnatus non retinebit̃ in carceribus. q̃a
retineri solet ob inopiã idonei fideiussoris.
l.eos.§.suꝑ his. C. de app. Secundæ rõni rñ-
det̃,ꝙ ex quo ubi in absentem põt ferri snĩa,
etiã potest interuenire ꝓcurator, non ur̃ ab-
surdum,ꝙ in cõtrarium odij ueniat fauor.ar.l.
cum ex oratione.de excus.tut.& ita in simili
arguit Bald.in l.q̃d fauore.in 7. oppo. C. de
legib.cogita.Tertia cadit dubitatio, tu uidi-
sti ꝙ in causa iniuriarũ,licet sit priuatum de
lictum, ꝓfit illustres procuratores cõstituere.
234 † dubitant modo Mod. in d.c. ueniens. in
col.24. an id q̃d dictũ est supra in ꝑsona illu
stris,procedat in ep̃is,& alijs p̄latis, ut tenea͂
tur cõparere ꝑ procuratorẽ,iuxta terminos.
l.q̃cunq;. de ꝓc. & possint ẽt in crimine pri-
uato iniuriarũ ꝓcuratores cõstituere,& ipsi
ualde dubitant ꝑ text. in c.cũ olim de testib.
ubi ſm eos apparet ꝙ ep̃s cõparet per se uel
per ꝓcuratorem,sed ad istum tex rñderi po
test ꝙ ille tex.nõ ꝓbat, sed solũ dicit esse ꝓ-
cedendum ad examen testium,si archiep̃s le-
gitime citatus ꝑ se,uel ꝑ ꝓcuratorem, cõpa
rere noluerit,& hoc simili sermone utit̃ tex.
in c.fi.in uerbo si per se uel ꝑ procuratorẽ ci
235 tatus fuerit,† nec q̃ppiam facit tex. in c. 1.
& fi.de postu.adductus per eos,q̃a ibi nõ dr̃
ꝙ ep̃s possit esse procurator,sed loquunt̃ illa
iura de aliis clericis,non aũt de ep̃o. & iõ ue
rior ur̃ opi.gl.quã ipsi corrupte adducunt in
c.q̃a ep̃s.2.q.4.quæ uult ꝙ sacerdotes nõ de
beant ꝑ se litigare, nisi sint pauperes. alleg.
text.de illustri.& q̃ supra eos sunt.Itẽ,& no-
nullas alias rõnes quas formalr̃ recẽsuit idẽ.
d.Mari.quarũ prima est, q̃a non expedit ser-
uos Dei litigiosos esse.c.1.de simo. Secunda
est,ne cogãtur à diuinis obsequiis recedere.
iuxta tex.in l.oẽs C.de epis.& cler.& q̃a lites
dãt materiã delinquendi.l.ꝓperãdũ.in prin.
236 † C.de iud.& uere pro opi.gl.ur̃ casus i d.c.
quia ep̃us, qui uult ꝙ ep̃i, & alii sacerdotes
teneantur constituere procuratorem.excipit
tñ causas publici iudicii,ille tñ text. non so-
lum loquitur de ep̃s,sed de uniuersis sacerdo
tibus quos nemo illustres appellat nec ille
tex.fundat se suꝑ illustri dignitate,sed q̃a so
237 lẽt cõstitui ad Dei laudẽ.† Secũdo aduertẽ
dũ est, q̃a nõ ur̃ recte quærere repetẽtes an
dispositio.l.fi.& l.q̃cunq;.C.de iniur.habeat
locum non solum in ep̃is, sed ẽt in inferiori
bus p̄latis.q̃a tex.in l.quicunq;.hodie restrin
git̃,ut solum procedat in illustrib.& hiis q̃ su
238 pra eam dignitatẽ sunt. & † iõ in solo ep̃o
cadit dubitatio, q̃ ſm Ias.in l. 1. ubi his dixi.
de offic.eius.est illustris,ut ẽt concludit Bo-
logn. in consi. 85. incip. quidã Ant.de Cast.
239 † & ideo tex.in c.fi. 5.q.2.uult ep̃m. in scri
ptis debere citari.sicut illustres citant̃.l.quo
240 ties.C.de dign.lib.12.† & tex.in ca.fin. de
re iud.lib. 6. uult ꝙ possint legere snĩam per
241 substitutũ ad similitudinẽ illustrium. † &
ideo tu considera ꝙ aut quærim⁹ an disposi
tio.l.q̃cunq;.de proc.hẽat locũ in ep̃is,crede
rem ꝙ non. quia illustri litiganti per se im-
ponit pœnã amissionis causæ,& ipsi iudici li
brarum 20.auri, & ideo illa lex nõ debet ex
tendi ad ep̃m,q̃a nullibi probat̃ ꝙ ep̃s sit pro
prie,& simpliciter illustris,licet priuilegijs il
242 lustrium potiri uideat̃ † in his terminus lo-
quit̃ tex.in d.c.fi.2.q. 5. simpliciter tñ dr̃ po
tius spectabilis, ut dicit Io.de Plat.in l. fi. C.
de decur.lib. 10. cũ similib. de q̃bus ibi dixit
in d.l.1.de off. eius. tã in primã q̃ in secunda
lectura. Aut uero quærimus an dẽant litigare
ꝑ procuratores tã ipsi q̃ alii p̄lati inferiores,
& in hisce casibus in q̃bus si ipsi litigassent,
possent distrahi à diuinis officijs,cõcludẽdũ
est ꝙ sic,per tex.in d.c.q̃a ep̃s.3.q.4. ubi ue-
ro non pñt distrahi à diuinis officijs, uel citã
tur

tur à summo Pontifice, tūc pñt ꝑ se litigare & in his terminis intelligant iura adducta ꝑ Mod. in d.c. ueniens. col. 25. Si uero q̃rimus an in crimine priuato iniuriarū possint ꝑ ꝓcuratorē litigare, & ex quo istud uř respicere fauorē illustriū, & tūc substinguendū est, aut n. ꝓhibitio cōstitutionis ꝓcuratoris respicit fauorē ipsius dñi, tum rōne grauis ꝑiudicii, tum ēt quia ēt in arduis causis ciuilibus non cogit̄ quisquam agere per ꝓcuratorē. ut tradit Card. noster Alex. in c. in crim. 3. q. 9. si uero respicit fauorem ipsorum illustrium ut innuit tex. in d. l. fi. in uerbo licere, concludendum uř ꝙ illa l. fi. habeat locum in epis, quia exequantur illustribus, & istud sentit Bal. in l. fi. C. ubi sena. uel clar. qui exēplificat illum text. in epis. Tertia colligitur
243 conclusio ex hac glo. † ꝙ ubi uenit imponēda pœna, quæ est minor relegatione in tali causa potest interuenire ꝓcurator. utputa qñ agitur de pœna remotionis ab ordine l. 2. infra de Iniur. uel agitur de interdictione artis alicuius iuxta l. moris ff. de pę. & iō ubi qs uenit deponendus ab ordine, uel publicis honoribus priuandus aut simili pęna plectēdus. non censet̄ ꝓhibitus ꝓcuratorē cōstituere ut ꝓbat̄ in d. l. t. §. 1. uers. plane. ff. an ꝑ aliū cau. app. & in l. cognit. §. 1. & hanc cōclusionem sequuntur cōiter interpretes relati per Imo. & Bened. de Plumb. hic, & per Mod. in cap. ueniens. de acc. sed huic conclusioni
244 obiicitur. † nam pœna depositionis ab ordine potest cadere in absentem. c. ueritatis. de dol. & cont. tñ in casu d. c. ueniēs. ubi agebatur de depositione epi. quia asserebat̄ subiecisse ecclesiam seruituti principis secularis non pōt interuenire ꝓcurator. Imo. hic uidet ꝙ aliud est de iure canonico aliud de iure ciuili, & cū in depositione ordinis epalis, aut pbyteratus, diaconat⁹, uel subdiaconat⁹.
245 agat̄ de graui ꝑiudicio, † cū dūtaxat ex grauissimis criminib. qs ab ordine deponatur. ut tradit̄ in c. 1. 85. dist. & in c. Maximianus. & in c. 1. 35. dist. non est mirū, si in hisce causis
246 † ubi agit̄ de depositione ab ordine fiēda, & sic de graui ꝑiudicio, nō admittit̄ ꝓcurator, secus tñ est de iure ciuili, quo iure ordo capit̄ ꝓ ordine cuiuscūq; corporis uniuersitatis uel collegii, utputa doctorū decurionū, lanificū, & cerdonū, q̃ depositio non uř tam grauis, sicut illa q̃ fit ab ordinibus sacris. qa
247 ut dicit gl. in summa dist. 32. † quatuor ꝑcipue dñt ordines sacri à sāctitate, castitate & cōtinētia quam inducunt̄. ꝓbat̄ in c. decernimus. 28. dist. nō sic est, ubi agit̄ de remotione ab ordine alicuius corporis, collegii, uel uniuersitatis. iuxta tit. de dect. ab ordine fac. & l. cognitionū. de uar. & extraord. cog. & cū ista solutione transeūt Mod. simpliciter in d. c. ueniēs. 13. q & in 28. col. de acc. sed ista solutio non uř tuta qa inducit dr̃iam inter ius ciuile, & ius canonicum, attento maxime, qa
248 † ubi qs ꝓhibet̄ honoribus publicis fungi, uel ab aliquo ordine remouetur, fama ipsius remoti multū lædit̄, & cū uitæ, & famę parificantur l. iusta. de manumis. uin. nisi dicas ꝙ ex quo de iure canonico pœna depositionis nō imponit̄, nisi ob aliqđ graue delictū, non est mirū si talis causa ꝑ procuratorē agi nō pōt. facit tex. in c. sicut nostris. de iureiur. sed de iure ciuili facilius qs remouet̄ ab ordine
249 q̃ de iure canonico. Nō obst. ꝙ dixi † qa l. iusta, non ꝓcedit in hoc casu. qa ubi ꝓ causa criminali imponit̄ pœna pecuniaria, pōt in ea interuenire ꝓcurator, licet ex tali cā sequat̄ infamia. d. l. j. ff. an ꝑ aliū causa app. Itē ex delicto publico ex quo qs infamatur, si ꝓ eo imponatur confiscatio oium bonorū, uel ēt partis bonorū, pōt interuenire procurator. ut dicunt Mod. in d. c. ueniens. col. 13. de
250 accus. & † in priuatio omniū bonorū causæ criminali parificari uř. l. ꝑ litem. ff. de ex cu. tut. & §. item ꝑ litem. instit. eo. & est gl. ord. in l. 1. C. de reis postu. lib. 10. Vel potest alio modo uideri ad tex. in d. c. ueniens ex re
251 gula. l. qui testō de testa. quæ hēt ꝙ in qualibet lege præsumitur ꝙ termini sint habiles. cū ergo in d. c. ueniēs, dicat̄. ꝙ causa erat criminalis, & ꝙ procurator nō erat admittēdus, necessario dicendū uř, ꝙ erat talis cā, ex qua nō poterat cōstitui ꝓcurator, attēto maxime ꝙ id qđ statuit in hoc. §. est ēt statutū. de iure canonico, c. in criminib. 3. q. 9. ergo non debet induci dr̃ia inter ius canonicū, & ius ciuile, prout faciunt Imo. & Mod. Sed cōtra huiuscemodi conclusionem obstat text.
252 in l. capital. §. 1. ff. de pœnis. † ubi Iureconsultus parificat pœnas respicientes ęstimationē hoīs, pęnis fustiū. sed in eā, in qua tenuiores hoīes fustibus subiici pñt, non pōt interuenire procurator, cum non agat̄ de pœna pecuniaria, ergo à paritate rōnis idem uidet̄ dicēdum, ubi agit̄ de remotione ab ordine,
253 † attento maxime eo qđ habet̄ in l. cognit.

§.minuitur.ubi expresse dr̃,minuitur æstimatio,ubi q̃s relegat̃,uel ab ordine mouet̃, uel cum prohibet̃ honoribus publicis fungi, uel cũ plebeus fustibus cedit̃,sicut ergo ubi agit̃ de ictu fustiũ procurator cõstitui nõ põt,ita nõ poterit, & in aliis causis parificatis interuenire,& si dicat̃,ꝙ ibi sit parificatio quãtũ ad hoc,ut ex dictis pœnis æstimatio minuat̃, non aũt quantũ ad interuentum procuratoris,replicari põt, ꝙ regula l.nã hoc iure, de uulg.& pup.procedit ẽt ubi datur diuersa rõ ipsorũ determinabiliũ, ut probari uĩ in illo text.& tradit Mod. Dec.in l.in test.C.de testa.mil.& ideo considera,q̃a facile posset defendi hæc opin.contra cõem. nam aut uolumus dicere, ꝙ ubi agitur de subiiciendo plebeios ictibus fustium,non possit interuenire procurator,ut dñt Mode.q̃a agitur de pœna corporali,q̃ est maior quacunq; pœna pecuniaria, nã dico, ꝙ illa regula nõ ꝓcedit ĩ plebeis,ut Bar.dicit in l.1.de pœ.cũ ergo de iure canonico uideat̃ decisum,nõ cauillãdo literã, ꝙ ubi agit̃ de depositiõe ab ordine epali,uel ab alio ordine, non possit interuenire ꝓcurator. idẽ debemus dicere de iure ciuili. & maxime tenẽdo illã opin.ꝙ cã relegationis ꝑ aliũ agitari non possit. attento maxime,q̃a cã famæ, & causa uitæ æquiperãtur. attento ẽt q̃a si d.l.j. an ꝑ aliũ causa appell. includit relegationẽ,debet ẽt includere causas similes. Retenta tñ cõi conclusione,dubi

254 tari põt.Primo †an causa separationis thori ꝑ procuratorẽ agitari possit.& uĩ text. ꝙ sic in c.tuæ.de ꝓcu.ibi, si necessitas postulauerit,sustineri põt.& maxime q̃a ille tex.facit expressam drĩam,an agatur criminaliter. & hoc casu non põt interuenire proc. an uero agatur ad separationẽ thori, & hoc casu p̃t interuenire procurator. ita tenet hic Ang. & Imo.& idẽ Imol.in d.c.tuæ.post Io.And.

255 Host.d.Ant.& alios.†sed certe uerba tex.ĩ d.c.tuæ.ibi, si necessitas postulauerit innuũt ꝙ rĩr non debet admitti,sed p̃fati Doct.subaudiũt uerbum maxime. ut in simili dr̃ in c. pastor.de off.ord.& in c.quod sedes.eo.titu. sed ista subauditio uiolat illũ tex. attẽto ma

256 xime†q̃a separatio thori est multũ dolorosa.q̃a s̃m Bal in d.c.tuæ sapit exiliũ.exulat̃ n.a uiro suo,& est dura sicut mors.& ꝑditur dos.ergo non deberet admitti ꝓcurator nisi subesset necessitas.ut tex.exp̃sse dicit.& hoc modo in illo text.esset drĩa inter agente criminaliter,& agentẽ ad separationem thori. Vt primo nullo mõ esset admittẽdus procurator. Scd̃o uero sic ubi necessitas subesset. ut cãtat illa lr̃a. quæ condõnaliter loquit̃, q̃ quidẽ cõdõ debet impleri in forma specifi-

257 ca.†& quæ formã importat. l.ꝑtor ait, de coll.bonorũ.nisi dicas,ꝙ ex quo in illo tex. subiicit̃ rõ,ꝙ per procuratorem accus.q̃a licet accusatio sit de crimine, tñ nõ est criminalis, ex qua rõne apparet ꝙ necesse est, ꝙ subaudiat̃ dictio maxime. nisi iterũ dicas, ꝙ Papa ibi in fine uĩ decidere,ꝙ securus procedetur.si ĩ p̃ntia ꝑsonarũ hoc fiet, cogita.q̃a

258 nullus rãgit.Circa fi.glo.† dũ allegat l.sed & hę.§.1.de proc.aduerte,q̃a gl.sẽtit, ꝙ reuocare seruũ ingratũ ĩ pristinã seruitutẽ sit cã minor relegatione,& tñ s̃m Bar.& Imo. hoc est falsum,q̃a seruitus morti cõparatur. l.quod attinet.ff.de reg.iur.Dic s̃m Bart.& Imo. ꝙ hæc cã ex parte dñi continet interesse pecuniariũ applicandũ parti, ut.s.seruus ob ingratitudinẽ reducat̃ in seruitutem. Sed s̃m Bal.ĩ d.l.sed,& hæ.est q̃d mirũ.ꝙ ibi agatur de priuando aliquẽ bñficio libertatis, & ꝙ cã non sit criminalis, imò uĩ capitalis §. maxime.inst.de c.dim. Attento maxime, s̃m Inno.in c.qualiter, & qñ.col.2.de accus.q̃a

259 †de iure ciuili sunt septẽ gña pœnarũ.quarum tres sunt capitales. Prima est mors quæ multis modis inferunt l.aut damnũ. §.uita. ff.de pę.Secũda pœna est morti proxima,ubi q̃s dãnat̃ in metallum, q̃ grauior uinculo p̃mit̃.si uero in opus metalli tũc leuiori,utraq; tñ pœna,& ciuitatẽ,& libertatẽ aufert. ubi uero q̃s dãnat̃ ĩ misteriũ metallorũ,si in perpetuũ, & ciuitatẽ, & libertatẽ amittit.si ad tp̃s solã ciuitatẽ.l.aut dãnũ.§.est pœna, cũ §. seq.ff.de pę.Sed nescio uidere quare ubi agitur de pœna dãnandi aliquem in misterium metallorũ.i.ut seruiat dãnatis ĩ metallũ ad tp̃s, talis cã non possit agi ꝑ procuratorem. Est & tertia pœna deportationis, & in opus publicũ damnationis.sed resolutio est.q̃a in hisce pœnis nõ agitur de cõmodo pecunia-

260 rio.ut dñt Bar.& Imo. †Sed adhuc nõ q̃escit aĩus, nam de iure canonico loco pœnæ dãnationis in metallum,q̃ nõ inuenit̃ in canonibus imposita,solet q̃s uẽdi, uel redigi ĩ seruitutẽ. de primo est casus in c.quidã cler. 81.dist.de secundo est tex.in c.eas.32.dist.& in c.statuimus.12.q.1.& tñ licet hic agat̃ de cõmodo pecuniario, ista causa dr̃ capitalis,

nec

nec potest agitari per procuratorem, & tñ
261 hic agit̃ seruitute.† Ang. hic dicit, ꝙ licet ex parte accusatoris possit interuenire ꝓcurator. tñ ex parte rei q̃ ꝓcurarur in seruitutem, non põt. q̃a ex parte ipsius rei non agit̃ de cõmodo pecuniario. & idem põt dici de iure can. in quo pœna seruitutis imponitur, uel melius dic, ꝙ cõsideratio Ang. est cõtra tex.in d.l.sed,& hæ.q̃ exp̃sse uult, ꝙ sicut patronus põt accusare libertum uti ingratũ ꝑ ꝓcuratorem, ita & libertus ipse põt ꝑ procuratorem r̃ndere. & ideo tu dic, ꝙ ubi q̃s dãnatur in opus metalli, uel de iure can. in seruitutẽ redigit̃. talis causa non põt agitari ꝑ ꝓcuratorẽ, q̃a tendit ad uindictã publicã, sed adhuc cõsidera, q̃a cõtra p̃dicta ur̃ casus in c.si q̃n 2.q.6.ubi dr̃, ꝙ ĩ causa capitali, uel in causa status nõ ꝑ ꝓcuratorem, sed ꝑ ip-
262 sum agẽdum est.† Idẽ ꝓbatur in l. 1.circa prin.de asser. toll.ubi dr̃, ꝙ si q̃s ꝓuocet aliquẽ in seruiturẽ, ꝙ cessante assertoris difficultate, debet r̃ndere ꝑ se, si uero reperiat̃ in quasi possessione libertatis, tũc põt agere ꝑ ꝓcuratorẽ, ergo hi duo tex. uñr contrariari, his, quę Bat.Imol. & ceteri tradũt.Gl.in d.c. si q̃n, fatetur cõtrariũ, ꝙ ubi dñs est ĩ quasi possessione seruitutis, seruus põt ꝑ se agere, ubi uero aliq̃s ꝓuocatur ad seruitutẽ, & ipse est in quasi possessione libertatis põt ꝑ procuratorem agere sup̃isto cõtrario laborãt Saly.Odofr. & cõiter antiq̃ in d.l. 1. de asser. toll.Prima datur solutio, ꝙ de iure antiquo ille cui mouebat̃ q̃stio status poterat ĩdistincte agere causã ꝑ ꝓcuratorẽ. hodie uero distinguit̃ an ꝓuocatus in seruitutẽ sit ĩ quasi possessione libertatis, & ẽt nũc põt, secus tñ si non sit in quasi possessioue seruitutis, q̃a tũc s̃m Bal.Saly. & oẽs ibi non põt.Sed ista solutio tẽdit ad correctionẽ l.non solũ.§.status.allegatæ hic in gl.ff.de ꝓc. Secũda datur r̃nsio ꝑ Io.& Azo.quam sequunt̃ ibi Odofr. & pleriq; antiqui.ꝙ iura in contrarium allegata loquuntur.ubi seruus litigat principaliter de peculio suo, q̃ solutio cõfundirur ex illis iuribus. Datur tertia solutio, ꝙ seruus post litem cõtestatã de iure digestoꝝ põt cõstituere ꝓcuratorẽ.de iure uero nouo distinguitut, aut lis nõ est contestata, & ubi est in quasi possessione libertatis põt, alias secus. sed hæc dr̃ia in hac materia est uerbalis. ut ĩ dicemus. Ego aũt arbitror posse sic dici, ꝙ post iura digestoꝝ.fuit quędam media iuris prudentia, ꝙ prouocatus ad seruitutem dr̃et hr̃e quendam assertorẽ, quæ eum assereret esse liberꝝ aduersus dñm eum prouocantẽ in seruitutem.ista aũt assertio fuit sublata ꝑ Iustin.in d.l. 1. ut hodie debeat seruus ipse cõparere ꝑsonaliter.secus si sit in quasi possessione libertatis ex quo infertur, ꝙ ĩtellectus datur per Doc.cõiter ad l.seruum quoq;.§.1. de ꝓcur. ꝙ ibi cõstituitur procurator, q̃a agitur de peculio, & administratione aliaꝝ rerũ in l.uero infra de asser. toll.agit̃ de periculo status, & ꝑsonæ, nõ est uerus, q̃a ĩ casu l. sed & hę.agebat̃ de periculo status,& ꝑsonæ & tñ cõstituit̃ ꝓcurator. & ẽc cõfundit̃ illa solutio ꝑ tex.in l.nõ solum.§.si status.ff.eo. tit.de proc.uel melius dic, ꝙ ex parte dñi, siue ille q̃ prouocatus est in seruitutem, sit in quasi possessione libertatis, siue nõ, causa ꝑ procuratorem agi põt. sed ex parte ꝓuocati distinguitur eo modo quo dicit tex. in d.l. 1. C.de asser.toll. Nec huic distĩoni repugnat tex.in d.l.sed & hę.in fi.q̃ loq̃tur de liberto.
263 † Nec ẽt l.nõ solũ.§.status.q̃a ille .§. debet declarari, & distingui ꝑ d.l. 1.C.de asser. tol.
264 Circa fi.gl.† dũ allegat tex. in l. nõ solum §.fin ubi in causa suspecti tutoris interuenit ꝓcurator.r̃o dicit gl.q̃a illa pœna est minor relegatione. sed ista solutio s̃m Batt. Aug. Imol.& Bened.de Plumb.nõ est tuta.q̃a ubi ageretur ut tutor suspectus puniretur. iuxta l. 1.cũ l.seq.de susp tut.cum simil. de quibus hic ꝑ Bar. nõ posset constitui ꝓcurator, q̃a talis pœna esset supra relegationem, & esset quasi crimẽ publicũ. l. 3.§.cõ ñs.de susp. tut. tex.ergo ille loquitur, q̃n agitur ciuiliter ad cõmodũ pupilli. ut tutor tanq̃ suspectus ab oĩ administratione bonoꝝ remoueatur.Sed
265 tu aduerte, † q̃a nõ ur̃, ꝙ possit agi principaliter ciuiliter q̃n in consñam possit resultare affect⁹ pœnę criminalis. ubi.n. accusator tutor de suspecto, ut remoueat̃. si appareat ip̃m dolose fuisse uersatũ circa res ipsius pupilli, ad p̃fectum uibis ur puniat̃ remitti solet d.l. 1.in fi.de susp.tut &.d.l.§ solẽt.de off. p̃fect.urb.attẽto maxime, q̃a ut dicit Batt.ꝙ accusatio suspecti tutoris est quasi publica. Imol.hic r̃ndet. ꝙ ex quo principalr̃ agit̃ ut remoueat̃ suspectus tutor.licet ĩ consñam ob eius dolũ, & uersutiã debet remoueri, debet tñ spectari id q̃d principaliter agitur. l. si q̃s
266 nec causam.si cer. pet † sed tu cõsidera ꝙ tex. in d.l.non solum. dum dicit difficile est.

potest intelligi.i.nullo modo auditur ꝓcura tor.iuxta tex.in l.1.§.ff.in uerbo difficile,q̄si appel.sit,& iuxta gl. in c. ꝑtitiam. de testi.in uerbo difficile,& ita considerant ēt Mod.in d.c.ueniēs.in 12.col.sed tex. non dicit prout ipsi ꝑsupponunt.sed ita cātat, sed nō fuisse ꝑ ꝓcuratorē suspectus accusabitur, q̄m famæ causa est, & sic nō utitur uerbo difficile.nec ibi pōt intelligi.i. nullo modo, ꝑꝑ uerba sequētia.ibi.nisi cōstet ei à tutore nominatim mandatum. & sic illud uerbū nō facile uī excludere ꝓcuratorem gn̄alem. & ratio quare ibi req̄ratur speciale mandatū, est,q̄a agitur de magno p̄iudicio.Item tex.ille uult, ꝙ ubi iudex erat ꝓcessurus oīno contra absentem, ꝙ isto casu admittatur procurator gn̄alis,a-
267 lias secus,† & ille tex.est multum mēti tenendus.sm Imol.hic, ꝙ ubi agitur de causa famæ,& æstimationis req̄ritur speciale mādatum. & ex illo tex. confunditur una ratio Bart. hic dicentis q̄ ad publicū iudiciū prosequendum non pōt interuenire ꝓcurator.q̄a unusquisq; per se fidelius agit causam suam. nā illa ratio cessat, ubi q̄s habet speciale mādatum,q̄a comparet tanq̄ picea, & organū ipsius dn̄i, nec posset fidelius agere q̄ manda-
268 tum speciale in forma adimplere. † Nota etiā pro eo,quod dicit Imol. hic, ꝙ ubi quis principaliter accusaī,ut remoueatur tanq̄ suspectus,licet in consn̄am possit puniri, censeī tn̄ causa ciuilis, pro qua potest interuenire
269 procurator.† nam pro isto dicto facit glos. quam summæ not.Ang.in d.l.nō solum.§. si status . ubi dicit ꝙ q̄ñ causa principaliter est famosa,dānatus ꝑ ꝓcuratorē est infamis, secus si principalī est pecuniaria,& in consn̄am
270 est famosa.† sic intelligiī.l.furti.§.si q̄s alieno.de infam.& rō est,quia ex quo principalī cā est famæ,si ꝑ interuentū ꝓcuratoris euitaret infamia.iam sn̄ia nullum operaretur effectum quod nō cōtingit,ubi principalī causa est pecuniaria q̄a fit exactio saltem pecuniæ.

Glos. in uerbo procurator, diuidiī in q̄nque partes principales. In 1. parte declarat tex. In 2.adducit concordantes ad hunc text. In 3.format duas oppositiones contra text. In 4.quærit an possit cōstitui procurator in causa criminali ad unū articulum. In 5. format aliam oppositionē, & eā dupliciter soluit.Secūda ibi,& facit.Tertia.ibi,itē contra. Quarta ibi,& est argm̄.Quinta ibi,item cōtra.Ex prima parte huiusce gl.colligitur cōclusio, ꝙ sicut non pōt constitui procurator ex parte actoris,ita non pōt cōstitui ex parte rei,licet ex parte actoris dicaī proprie procu-
271 rator sed ex parte rei dr̄ defensor.†Sed iste terminus ꝓcurator est latissimus. aliq̄ñ.n.capiī pro ꝑside ꝓuinciæ.l.2.C.de iure fis.li.12. aliq̄ñ ꝓcuratore.l.si in emptione. §.fi.de cōtrahē.emp.& pro tutore ēt capiī procurator l.in defendēte.prout est litera procurator.ff.
273 de auth.tu.† istud ēt uerbum procurare, est latissimū,iuxta illud Apuleii,hunc.n.equulū suū curiose nimis procurātē inueni.& alibi, inq̄t Cato de re rust.eodē modo ceteras arbores ꝓcur.& alibi, inq̄t, Hieron. cū Sathanas aliquē sua arte decepetit, & ꝓpriū ei iugū imposuerit. ultra ad uirorū abundātiam nō ꝓcurat,& sic apud Catonē sumiī hoc uerbū ꝓcurare.pro sustētare,apud ueto Hieronymū pro studiose curare,seu inuestigare,& nō ab re Iurecōsulti aliq̄ñ appellāt negociorū gestorē ꝓcuratorē, ut est casus in l.si ego. de neg.gest.& in l.Plautius.ff.de ꝓc. cui sn̄iæ astipulatur,Cic.in lib.1.de nat.Deor. dū dicit sunt.n.philosophi,& fuerunt q̄ oīno nullam hr̄e censerent rerum humanarū procurationem Deos.proprie tn̄, & stricte dr̄ procurator, sm gl.hic qui aliena negocia mādato dn̄i gerit.l.1 ff.de ꝓcu. Secunda colligitur
273 cōclusio ex hac gl sm Imol.hic † ꝙ procurator ex parte actoris nō admittiī sine mādato.bene admitterciī ubi esset dubiū de mādato,præstita tn̄ cautione rati. iuxta not.in l.1.
274 C. de proc. † & dr̄ esse dubiū de mandato, sm Imo.ubi ille q̄ asserit se esse procuratorē uenit de lōginquo,& habet instr̄a dn̄i facientia ad causam.iuxta not.ꝑ Bar.in l.3. §. duæ causæ.ff.de carb.edic.& est tex. iūcta gl. in c. coram.de off.del.ibi, cum instr̄is eiusdem ecclesiæ.sed ille tex.allegat⁹ ꝑ Imo.nō probat, ꝙ ille clericus q̄ habebat instr̄a ecclesiæ erat rector ipsius ecclesiæ. nimirū si admittiī ad agendum. Item stat simul, ꝙ aliquis habeat instr̄a ad causam,& tn̄ illa subtraxerit. attento q̄ a uī spāle in casu.l.fi.ubi gl.de pac.conuen. ubi si marito ab uxore fuerunt tradita instr̄a bonorū paraphernalium ꝑsumitur eidem cōcessa administratio.pro resolutione. uide omnino Alex.in d. l.1.col. 3. de proc. q̄ dicit,ꝙ cōis opin.est cum Imol.hic,& in c.1. de prob.& rn̄det ad l.fin.C. de pac. conuen. ꝙ ibi ex illa traditione sequitur, ꝙ maritus pōt agere etiam nō ꝑstita cautione rati.Sed

au

ea cōsidera ultra alios ibi, & hic, quia id qđ dicit Alex.post.Pet.& Cy.non uř tutum. qa gl.allegata hic ꝑ Imol. in d.c.corā de off.de leg.dicit, ꝙ admittiť clericus, quia erat cōiū cta ꝑsona, & habebat instr̃a, & tñ ut ibi fatē tur Doct.cōiter fuit pręstita cautio ratio.itē ad qđ pōderare traditionem instrom ubi da tur sanguinis coniunctio inter agentē nomi ne alicuius, & ipm cuius nomine agitur, qa hoc casu sufficit, ꝙ sit cōiunctus q admittiť pro coniuncto. cum cautione rati. Cōis tñ est opi.ut dixi, ꝙ hñs instr̃a facientia ad cau sam principalem admittať ad agendum cum
275 cautione rati, imò uř, † ꝙ si posset ꝓbari instr̃a fuisse alicui à dño tradita, ꝙ iste pos set agere ẽt non pręstita cautione rati, quid quid sentiat Imol. hic ac Alex. & ceteri in d. l.1. C.de proc. ubi.n.quispiam instr̃m alicu ius debiti mihi tradit, non est ꝓsumendum, ꝙ mihi tale debitum donare uelit. arg.l.cum de indebito.de ꝓb.& c.super hoc. de renun. ergo illa traditio aliqd operetur, ꝓsumendū est, ꝙ mihi mādatum de exigendo tale debi tū sit,ut illa traditio quippiam opereť arg.l. si qñ de leg. 1. Cogita super pręmissis. Circa
276 † cōtrarium.l.3.C.de accus. accōmodātur ꝑ scribentes q̃ plures solutiones. Prima fuit solutio Mart.ꝙ in casu d.l.3. q̃ incipit reos, erat lis contest.cōtra principalem, nimirũ si ꝓcurator interuenire pōt, hic uero §.proce dit ante lit. contest. quo casu ꝓcurator dari non pōt, & ratio est q a post litem cōtestatā dñs,& nō procurator est condēnatus l.2. C. de accus.& l.fin.C.de iniur.sed si admittere tur ꝓcurator ante litem cōtest. tam.lite con testata cū ipso ꝓcuratore non posset dānari ipse dñs, tñ ante litem contest. repellitur ꝓ curator, ut ad diffinitiuā perueniri posit ad quā non posset lite contestata cū ꝓcuratore attēto, ꝙ dñs non posset dānari.Sed hanc so lutionē improbant Sal.& Mod. cōiter in d.l. reos.& Imol.ac ceteri hic.ut hic plura ꝑ eos ultra quos uř, ꝙ potius ante lit.contest.dr̃et admitti ꝓcurator:ut declinatorias,& dilato rias exceptiones posset ꝓponere, quę post li tem cōtest. opponi non pñt, ut hř in d.c.ue niens. de accus. Secūda datur solutio ad tex. in d.l.reos,ꝙ ille tex. loqtur in ꝓcuratore q allegat causas absētiæ non aūt causas causæ, & ita rñdet gl.in d.l.reos.& Bart.hic, & ista uř melior solutio quæ dari posit.Tertio dať solutio ꝙ ille tex.debeat intelligi in illis ca sibus in qbus absens pōt damnari etiam, ꝙ agāt de pœna capitali stricte sumpta.ut in ea su l.lege Cor. §.constit. uer. sed in seruos.ff. ad l. Corn.de sicar. & in l.ne diu.C.de pœ.& in extrauag.Henrici Imper.ad repr. ī his er go casibus pōt intelligi.l.reos.& hanc solu tionem tenuit Dyn.hic.& Io. And.in addit. ad Spec.& Innoc.in c.ueniens.& hęc solutio placet Imol.hic q ponderat tex.in l. seruum quoq;.§.publ.ibi, quemuis dñe admitti. qui tex.innuit,ꝙ si qs cōpareat cū mādato tanq̃ ꝓcurator admitted⁹,erit,si uero sine māda to tanq̃ defensor. sed posset replicari ut su
277 pradixi ad istū tex. Secūdo † moueť Imol. ꝑ tex.in extr.ad repr.ibi dr̃ personaliter, uel legitime non comparuerit, quæ alternatiua uel, innuit ꝙ in cri m.læsæ maiest. ubi absēs damnari pōt, posit quis personaliter cōpa rere, uel legitime,& sic ꝑ procuratorē,& cū hac opin.transit Alex.in consi.116.incip. Animaduersis statutis.in 1.col.uol. 2. post Cyn.in d.l.reos.in 3.q. cū simul.de qbus per Hipp.tum in sua pract.car.102.& in cōs.suo 60.col.1.uol.1.& ꝓ ueritate pro ista opi. uř casus in d.extrauag. ad repr.cui nō satisfacit solutio Bar.dicētis, ꝙ ille tex.dū dicit ꝑsona liter, uel legitime, debet intelligi ꝙ compa reat, si ē singularis ꝑsona ea q̃ deliqt ꝑsona liter,si uniuersitas cōpareat ꝑ ꝓcuratorē, iu xta l.tā collatores. C.de re mil.nā si hoc uo luisset dicere Impťor facile expssisset. sed re plicari pōt, ꝙ ille tex.necessario ita debet in telligi, ex quo supra dixi.ad hoc si qua cōi tas, corpus, uel collegiū, uel aliq quis ꝑso
278 na deliquerit, † quo casu non est absurdū ꝙ uerba sequētia si ꝑsonaliter, uel legitime cōparuerit recipiāt interpretationē, & decla rationē à uerbis ꝑcedentib.l.si seruus pluriū. in fi. de leg.1. & l.utrum. de pet. hær. dñt tñ Mod.Sen. relatis dictis Imol.hic formaliter. col. 31. q. 14.ꝙ opin.Imol.cōiter recipitur. quæ tñ iudicio meo non ꝓbatur ut supra di xi in d.§.publice. nec in d.extrauag.ad repri. nec dicāt ꝙ intelligēdo illud extrauagās pro ut Imo.intelligit,ꝙ illa uerba ꝑsonaliter vel legitime, uideanť pariformiter referri tā ad ꝑsonas singulares q̃ ad uniuersitates, qa di co ꝙ ista pōderatio facit ꝑ intellectu Bar. nā illud uerbū ꝑsonalř cōparuerit,referri nō pt ad uniuersitatem, quæ non pōt comparere ꝑsonalř, & ideo non pōt fieri pariformis de terminatio, & regula l.nam.hoc iure pro

cedit ubi fieri pōt pariformis determinatio,
279 alias secus l.2.ff.de off.pc.† Et ideo uerior uř opi.Bar.ꝙ in his casib.in quib.absens pōt dānari in causis criminib. ꝙ non possit inter uenire pcurator tanq̃ pcurator, sed solū in structor seu informator ad allegandū causas absentiæ, & ad informandū seu instituēdum ipsum iudicē.& hanc opin.sequitur Sal.i d.l. reos. & do.Ant.in d.c.ueniens. & hanc opin. dicit esse cōem illustris perceptor meus do. Ias.in l.2.C.q test.fac. pos.col.3. ubi citat ēt Aret.hanc opi.tenentem, q̃ opi.inconuincibiliter pbari uř hoc text. qui loqtur ēt in casu in quod absens poterat damnari, cui non satisfacit solutio Imo.ut supra dixi, & certe ubi crimē est graue accusatus uel inq̃situs si pōt capi solet in carcerē detrudi.l.pen.& fin. C.de acc.& l.1.2.3.ff.de cust.reo.& tñ illo casu presens potest condemnari.& text.noster simplr, & absolute dicit ꝙ pcurator frustra interuenit in causa crim.& idem dř in l.1.an per alium cau.Secundo facit ꝼm Bar.quia in causa tanti piudicii, prout est causa crimina
280 lis, † ex quo factū pcuratoris solet obesse domino.l. non solum.in princ.ff.de pc.ergo debemus dicere ꝙ debeat admitti tanq̃ instructor, & defensor, q̃a pdesse possunt, nō aūt tanq̃ pcurator, q̃ dño nocere pōt.c.2.de cōfes.Sed huic rōni enititur rñdere Imo.hie in 8.col.ꝙ in causa tā grauis piudicii nō poterit nocere, nisi habeat specialissimum mādař arguendo per locū à matrimonio ad ca-
281 sum nostrum.† nā in matrimonio reqrř specialissimum mandatū.c.fi.de pc.in 6.& l. gñali.de sponsal.& sic nō poterit talis pcurator rñdere positionib. ꝼm Imo.nisi habeat
282 spālissimum mandatum,† sicut ēt requirit in p̃statione iuri de calumnia.c.fi.de proc.in 6.& tradiř in auct.& si principales.C.de iur. cal. Sed replicari pōt ꝙ licet ad ista requirař spālissimum mandatum, pōt dici ex mente Bar.ꝙ pp hoc lex non uult ꝙ ad tale crimē psequendū, nec gñalis, nec spālis pcurator dari possit.q̃a non debet absenti obesse. Sed replicari pōt ꝼm Imo.ꝙ uř utilius ipsi absenti ꝙ negligentia procuratoris eidē noceat, q̃ ꝙ careat defensione sicut in simili dř in l.nō solum.in fi.ff.de proc.ubi qñ pretor ēt absente tutore est, cogniturus de causa suspecti tutoris, tūc debet admitti pcuratorē sine speciali manda to. quia melius est, & minus malum, ꝙ aliquis admittatur, q̃ ꝙ nullo admis

so procedatur,nam uerisimiliter melius ueritas patescet. Sed replicari pōt ex mente Bar. hic ꝙ iudex ex officio suo poterit ab ipso instructore seu defensore quærere de innocen
283 tia rei.iuxta l.1.ī fi.de quęstio † Itē utilius erit ēt ipsi absenti ꝙ admittatur defensor, q̃ tm̄ prodesse, pōt, non aūt pcurator.nā licet non possit constitui procurator ab hoīe qui solum prodesse posset, tñ à lege poterit dari aliquis defensor qui prodesse poterit, & nō nocere. text. est ultra alios in l.1. & 2.C.de tut.& cur. q satis nō dedit tradit Bar.in l.tutor q repertorium. in prin.de admi.tut.nam
284 †tutor accusat nomine populi,& tñ nō obligat eum ad pœnam talionis.l. 2.C. de acc. Non obst.tex.in l.non solum.§.fi.q̃a ibi non agiř de pœna corporis afflictiua sicut in casu
285 nostro.& perfecto tu considera † quia ueritas depēdet ab hoc, an ꝙ possit ferri sñīa cōtra absentē sit inductū in fauorē uel in odiū ipsoꝝ absentiū. ergo non debet posse admitti procurator,quia ut dicit Bar.in extrauag. ad reprim.statuta Italiæ permittunt absentē pp contumaciam condemnari. sed si posset comparere per pcuratorem, non posset dici cōtumax. & ideo melius est ut rei publicę satisfiat ꝙ nō agiteř causa criminalis,pcuratorē, q̃a iudex ex inspectione in faciē,& psonā rei multa cognoscere poterit, uidelicet qua trepidatione,quo colore loqtur ut l.de min. §.tor.ff.de q̃ō.facit.l.3.ff. de test. & maxime ex uerbis rei respondemus, ut in dictis iurib. quæ cōprehendere ex uerbis pcuratoris nō pōt, cū ipse innocens sit nec inspiciř rei præsentia ex quo non rñdet. arg.l. in lege. ff.de cōtrahen.empt.& l.nec ulla §. q̃d si q̃s.ff.de peri.hær.& l.2. §.furiosus. ff.de iure codicil.
286 Circa† fi. gl. habes cōclusionē ꝙ ad testes pducendos, seu repetēdos,uel ad aliū articulum præterq̃ ad sñiam, pōt cōstitui pcurator.idem sentit gl. ꝼm Imo. in l.cuiusdā per illū text.C. de acc.ubi dominus pōt defendere seruū, & interuenire p seruo.& ad hoc ēt Bart. hie in 2.q.allegat gl.in c.liceat.de acc. uoluit allegare in c.ueniēs.eo. tit.Bart.uero hic cōcludit ꝙ ubi reus est īcarceratus ꝙ tūc ad hos articulos pōt pcurator constitui. & idē uult Bart.in l.non solū.de app. & idē ꝼm Alex. hic tenetur Guido de Suzar. & Odofr. quos citat Gand.in tract.malefic. in rub. 21. q uolunt ꝙ p carcerato possit cōstitui pcurator p̃terq̃ ad lit.cōt.sed difficultas cōsistit

in

in eo qđ dicit gl. an admittat procurator ad pducendum testes pbatorios uel reprobatorios, & côis resolutio uř esse ſm Imo. hic q in his casib. in qb.absens nō pōt dānari tunc nō debet cōstitui pcurator ad aliquē articulū concernentē merita causę.Sal.uero in d.l. reos. idistinctè tenet q nō possit admitti pcurator nec ad pducendū testes, nec ad īndēdū in causa, nec ad aliquē articulū.q opi.probari uř in hoc text. dū dicit q nec ad crimen publicū pseq̄uendū, nec ad defendendū reum pōt admitti pcurator. cū ergo ista oīa tēdāt ad psecutionē criminis,& à quo remouet genus, remouet quęlibet eius spēs.ut dicit hic Bart. pl.t. §.1.de suis, & legit.& l.si chorus de l.3.& suadet hęc opi.qa uř spāle in casu l. fi.de iniu. Ego sum huiusce snīæ quidqd sentiant Mod.in d.c.ueniens, post Imo. hic quē formalř sequunť, q siue absens possit dānari siue nō. q nullo modo possit cōstitui pcurator nec ad pducendum testes pbatorios uel reprobatorios.ut hic gl.loq̄tur, minus ad petendū.qa in hisce articulis totū pondus causę uř consistere.nec p ista facit text.in l.si cuiusdam. qa ibi admittiť dñs ad defensionem serui pro suo interesse pecuniario. prout dř in l.seruus.& in l.sciendum supra eo. & in l. Lucius.de app.& tradit Bart. hic in 4.col.in uers. item oppono.& eod. modo pōt interuenire abbas p monacho, & pater p filio. nō uř ergo tenenda distinctio Imo.& Mod.Scñ. in d.c. ueniens. qui faciunt drīam an absens posit condēnari, & tunc posit interuenire pcurator, secus si non pōt.quia iste text.loquitur ēt ubi snīa pōt ferri in absentē.& tex. in l.1.qñ causa p alium, uř ēt loqui indistincte.& militat semper illa rō potissima q phibeť constitutio pcuratoris rōne maxime pīudicii.attento maxime, quia uř spāle in casum l.non tm̄.de app. q admittatur procurator ad appellandum pro incarcerato. de quo tñ dic ut supra dixi.Posset tñ sic subdistingui q in his casibus in quib.absens dānari pōt.si permittatur pcurator in his articulis in quibus nō potest fieri magnum præiudiciū ipsi principali,ut ad producendum capitula pbatore, sed non ad ridendum positionib. nec ad ponendum.ut uolunt Cyn.& Salic.in d.l.

287 reos.† quia ponens uř fateri cōtenta in positionibus.secus est in il lo qui articulat.c.1. & 2.de cōfes. sed nō poterit interuenire nec ad litem contestandā, nec ad alios actus substantiales iudicii tangentes examinationem criminis.de quibus in l.2.& in l.fi.C. de acc. Item potest interuenire pcurator ad aliqua præparatoria quæ fiunt ante litem contestatam, de quibus in l.denunciasse §.si per pcuratorem ff. de adult.& in l.etiam §.plures,de manu.uin.& rō est in dictis pparatoriis, quia non possunt multum obesse ipsi principali.

Circa primam quęstionem Bart. extra gl.

288 elici possunt duę cōclusiones.† Prima sit cōclusio. q pro homicidio pōt imponi pęna pecuniaria.de qua cōclusione uide plene Alex. in l.1 qđ q̄sque iur ubi plura scripsi.& Barb. in c.fi.in 6.col.de confue.Secunda sit conclu

289 sio, † ubi pro homicidio imponitur pœna pecuniaria q posit interuenire procurator. & est aduertendum ſm Imol. col.10. q ubi pro crimine uenit imponenda pęna pecuniaria de iure cōi, licet ī subsidium posit imponi pęna corporalis.potest tñ interuenire procurator l.1.ff.an per alium causæ app.& l.2. C.de proc.nec consideratur q per accidens, & in subsidiū posit pœna pecuniaria in corporalem commutari.iuxta l. si quis id quod. §.in seruos.de iurisd.omni.iud & l.fin.de in

290 ius uoc.& c.finem litib.de do.& cont.† qa debet considerari causa originalis, non aūt accidentalis.l.3.§.qui habet.ff.de tutel.& debet spectari id quod principaliter agitur.l.si quis nec causam.ff.si cer. pe.sed à primordio tituli posterior formatur euentus, & hæc est cōis omnium opin.ut Mod.dicunt in d.c.ueniens.col.10.& facit p hac opin. l.non solū. in fi.de proc. ut in causa suspecti tutoris pōt interuenire procurator.Sed huic cōclusioni

291 † obsťid, quod Bal.dicit in l.reos.uer. quæro quid in pœna arbitraria.C.de acc. ubi qñ pro crimine imponitur pœna arbitraria siue à lege siue à statuto,licet actu crimen ipsum non sit capitale, ex quo tñ potentia potest effici capitale. iuxta gl.in §. in summa.inst. de iniur. quæ uult q iudex pōt arbitrari usque ad mortem, tale crimen censetur capitale,& non pōt interuenire pcurator,augetur difficultas. nam quia pro iniuria potest imponi pœna supra relegationem, tale crimē censeť

292 capitale l.fi. ff.de iniu.†dic pro resolutione q id quod dř, q ille qui nō habet in ære luat in corpus, pcedit in debitore. q laborat inopia. Item in debitore eo inuito non pōt cōmutari pœna pecuniaria in corporalem. ſm Bal.& Alex.in l.fin.de in ius uoc.nec est præ

sumendum

sumendum q̄ uelit eligere pœnam corporalē, & iste malus euentus nō debet cōsiderari l.inter stipulantem.§.sacrā.de uerb. oblig.& istud quod q̄ non hēt in ęre luat in corpus, est quodā ius extraordinariū, qđ non debet haberi in cōsideratione.l.Seio.§.medicus.de annuis leg. q̄a p̄sumptio non est q̄ reus efficiat non soluēdo.l.si defunctus. C.arbit.tut. Secundo est aduertendum q̄ aliqñ imponit pœna pecuniaria ex delicto uirtute statuti, pro quo tñ à lege cōi pœna pecuniaria imponebatur. & tunc dic prout supra dictum est.

293 Tertio † aduertendum est ſm Bart.hic, quod ubi ꝓ homicidio imponit pœna pecuniaria q̄ ex parte rei potest interuenire ꝓcurator, quia ubi uenit imponenda pœna pecuniaria ꝓ homicidio, cessat rō prima ꝓhibitiua cōstōnis ꝓcuratoris, de qua hic ꝑ gl.cessat ēt alia rō assignata per Bar. in extrauagan.ad repr. in uerbo legitime.nam si procurator ad pœnam pecuniariā cōdemnabit, illam repetet q̄ nō est ubi pęna corporis afflictiua posset imponi.Cessat,& alia rō assignata hic ꝑ Bar. ac fere oēs rōnes quas supra dixi cessare uident.& opi.Bart.hic est cōiter recepta, hanc tenent Bald.Saly.& cōiter ceteri in l.reos. C.de acc. & do. Ant. & cōiter Cano.in d.c.ueniēs. est uerum q̄ Guido de Suzar.in l.seruū quoq;.§.publice, amplectit sētētiā cōtra Bar.hic,& dicit seuidisse iudicari ꝓ, & cōtra, & mouet primo per hunc tex.q̄ gñalr loquit. q̄ in publico iudicio procurator cōstitui nō possit, sed rñsio collligitur ꝑ locum a cessante rōne huiusce.§.ergo cessat eius dispō l. adigere.§. quamuis.de iure pat. attento maxime ut supra diximus. q̄a ꝓ crimine publico ꝓ quo pęna pecuniaria imponit,non dat ꝓcurator. Secūdo mouet Guid.

294 de Suza.† nā licet ꝓ homicidio imponatur pœna origine tñ est delictum publicū. ergo spectāda est origo l.3.C.ad Maced.& l.si procurator.ff.man.& iō dicit tex. ī l.elā possidere. ubi origo possessionis spectanda est ubi Iaſ.in 6.not. infert ad plures.q. suadetur ſm

295 Guid.de Suzaria.† q̄a pœna succedēs in locū alterius pœnæ dēt sapere eius naturā.l.si donator.§.si sponsus.ff.de don.inter uirū, & uxo.sed rñderi pōt. q̄ id qđ dr q̄ origo spectanda est, ꝓcedit ubi accidens naturę nō cōtradicit,alias attēdit accidēs, nō aūt originalis natura.ut Bar.dicit ī l.1.§.remouet.ff. de postul.& idem Bart.in l.3.§.qui hēt.de tutel. cum sim. de q̄bus per Alex. in l.si quis posthumus.de lib.& posthu. & tradūt Cy.Bal.& Paul.de Cast.in l.si eadē, ubi dixi. ff.de offic. asseſſ.& ideo dicit Bar.ī l.ij.§.hæc actio. si q̄s

296 test.liber esse iuſ.fuerit. q̄ † id qđ dr q̄ subrogatū stat in nā sui pricipalis, ꝓcedit qñ subrogatū nō trāsfeat in aliā rē alterius naturæ, facit l. eū in fundo.§. si fundus.ff.de iure dot.melior est solutio q̄ ī subrogatione cessat rō ꝓhibitiua cōstitutionis procuratoris.

297 Sed huic † conclusioni aliud est qđ fortius obst. nā ut Bar.dicit in l. 1.ff.ui bono.rapt.ꝑ l.quoties.ff.de act.& obl.ubi à statuto ꝓ homic.imponit pęna pecuniaria, nō uř recessū à pęna iuris cōis.& fuit opi.originalis Vber. de Bob.ī lib.cauillationū.& Io.de Deo.quos citat Io.And.in add.ad Spec.in rub.de fur.ad quā alleg.tex.in l.1.2.& 3.ff.arborū fur.cess. Tu dic q̄ cōtraria opin.est uerior: q̄ imo uideatur recessum à pœna iuris cōis q̄ probari uř in l.2.ad l.Aql. ubi late Flor. ꝑ illū tex.& ita tenent cōiter antiq. in l. sepulchra. C.de sepul.uio. quo casu cū nō sit in ptāte iudicis imponere pœnā corporalē, aut pecuniatiā. poterit ītercuenire ꝓcurator sed p̄supposito q̄ sit in electione iudicis imponere aut pęnā corporalē aut pecuniariā. dico q̄ spectanda erit forma libelli accusatorii,& eius cōclusio q̄ si cōcludat ad pœnā corporalē habebit locū.§.uř.secus si pecuniariā.in casu uero dubio pōt id dici quod dixi supra de actione iniu-

298 tiar. Quarto † aduertēdū est inquātū.Bar. cōcludit,q̄ ubi ꝓ delicto imponit pęna pecuniaria si tale delictū est, publicū,pōt interuenire ꝓcurator ex parte accusatoris, ſm distōnē l.si cui.ff.de uerbo .sign.& l.licet.ff.de ꝓcur.& in l.in populari ff.de popul.act.nam ex quo iudiciū publicū tendit ad uindictam publicam, & q̄libet de populo pōt agere frustra ad crimen publicū persequendum pōt ītervenire ꝓcurator,q̄a ipse ꝓcurator cōstitutus est ita dñs accusationis sicut ipse cōstituens.ideo lite cōtestata pōt procuratorē cōstituere. & hoc est qđ dicit tex.in l.qui popu

299 lari.ff.de popula.act. q̄ ille qui conuenitur actione populari ad defendēdū procuratorē dare pōt. sed agens non pōt nisi post litem cōtestatā. Sed ista opi. Bart.non uř tuta sim

300 pliciter loquēdo, q̄a † tex.in d.l.licet. uult q̄ ubi q̄s agit ꝓ interesse suo, uel suā, & suorum iniuriam ꝓsequit, q̄ possit cōstituere ꝓcuratorem ēt ante litem cōtestatam. Item ī publicis

publicis iudicis non pôt, ẽt post litem conte
statā interuenire procurator. nisi dicas ꝙ il-
lud est uerum, ubi imponiẽ pęna corporis af
flictiua. Secundo pdictis ob. & uř ꝙ ẽt ex par
te accusatoris possit interuenire procurator,
sicut ex parte rei. Primo ꝗa in iudiciis est ser
uanda equalitas l.fi.C.de fruct. & litis expẽ.
& per regulā l.nō debet actori.ff.de reg.iur.
sed daẽ rō diuersitatis ꝗ colligiẽ ex d.l.ꝙ po-
pulari actione. ff. de popul. actioni. Tertio
301 ob.ꝗa uř ꝙ † ubi statutū pro delicto publi-
co imponi pœnā pecuniariā, ꝙ desinat esse
delictū publicū.ut probari uř in l.2.ff.de con
cuss. ẛm unum intellectum gl.quem ibi Bar.
refert.Sed ad istū text.rñdet Bar.in l.1.in 4.
col.in uer.sed cōtra hoc. supra eo.ti.ꝙ aliqñ
statutū imponit nouū nomẽ ipsi delicto. ut
ꝗa falsitati ĩponit nomẽ cōcussionis. & isto
casu dānatus ex tali delicto, quod desinit esse
publicū nō efficiẽ infamis,& ĩ tali delicto ꝓ
quo imponiẽ pœna pecuniaria pôt constitui
procurator, aliqñ uero ꝑ statutū uel legem
nouam pęna publici iudicii tm̃modo altera
tur, remanente tñ nomine delicti.ut ꝗa pro
homicidio imponitur pœna pecuniaria. ut
hic Bar. dicit. & isto casu non desinit esse de
lictum publicū. & istud probaẽ ẛm Bar. in d.
l.2.in 3. col. nam hodie alterata est pœna l.
Iul. de adult. & tñ non desinit esse delictum
publicum l.quamuis. C. de adul.iuncta auc.
sed nouo iure. C. de adult.& idẽ probatur in
l.si ꝗs hoc genus.C.de epis.& cler.iūcta auc.
ibi posita.ĩ casu ergo Bar.hic licet pro homi
cidio imponaẽ pœna pecuniaria. tñ tale cri-
men non desinit esse publicū, & isto secūdo
casu procedit id quod dicit Bar.hic.ꝙ vbi ꝗs
uult accusare homicidā ex lege publicorū iu
diciorū.nō pôt ante litẽ cōtestatā cōstituere
procuratorẽ.secus post,nisi prosequatur pro
priam iniuriam rōne proprii interesse.ut su-
pra dixi,& cum Bart.transit dom. Ant. in d.
cap.ueniens.& cōiter Scriben.& Fed.de Sen.
in consil. 208. Cogita super præmissis.
302 Circa secundā quæstionẽ Bar.†an ubi in
defectū pœnæ pecuniariæ imponiẽ pęna cor
poralis, possis interuenire ꝓcurator, utputa
statutū dicit, ꝙ ꝓ homicidio quis puniaẽ pę
na centū librarū,quā si nō soluerit infra mẽ
sem, afficiaẽ pęna capitis. & Bar. distinguit
aliquos casus. Primus casus est, ubi imponiẽ
pęna capitalis ex eadẽ lege.& tūc nō poterit
interuenire ꝓcurator.quia pęna non soluta
remanet caput in obligatione.l.1.§.itẽ si ita.
ff.ad l.falc.facit l.obligationū fere.§.fi.Sedꝰ
303 casus est. ẛm Bart. † qñ in defectum pœnæ
pecuniariæ lex mandat per officium iudicis
imponi pœnam capitalẽ, & tunc nō est cri-
men capitale. & maxime qñ hoc exprimiẽ à
lege.l.quicūq;.C.de ser.fug.Tertius casus est,
qñ pœna à lege imposita augeẽ, & isto casu,
ubi augetur pęna non ex illa lege ꝗ ōigina
liter pęnam imponit, & tūc spectari debet il
la prima pœna ad cognoscendū an sit capita
lis,uel nō capitalis.ut ꝓbari uř in l.si quis in
iuria.ff.de iniur.& in l.1.de in litẽ iur. Quar-
tus casus est, ubi pœna primo loco imposita
nō nouaẽ ꝑ secundā.sicut in primo casu.sed
statutū dicit facienti tali delictū imponaẽ talis
pœna,quā teneaẽ soluere infra 10. dies, & si
nō soluerit infra 10. dies puniatur in quarto
pluris.nā ex quo statutū dispositiue loquitur
ꝙ cōdēnatus teneaẽ illā soluere infra 10.dies
illud quartū plus cōsiderari nō pt ut pęna de
licti,sed ẽ pęna cōtumacię:si nō soluat,secus
tñ est ubi statutū loqtur cōdōnaliter. ut ꝗa
dicit,si ꝗs cōmiserit falsum.puniatur tali pę
na,quā si nō soluerit infra 10. dies puniaẽ in
quarto plur. nā illud quartū plus eēseẽ pœna
delicti qualificati, quia si iste condemnatus
non soluat infra 10.dies non dř in aliqua cō
304 tumacia.Circa † duos primos casus aduer-
te ẛm Io.de Imo.in d.l.2.quia uř ꝙ Bar. im
ponat legem uerbis,& nō rebus cōtra l.2.C.
cōia de leg.ꝗa regula trita est, ꝙ non cura-
mus de modo,dummodo sequaẽ effectus. ex
quo.n.utroq; casu loco pęnę pecuniarię sub
rogari uř ipsa pœna capitalis. ergo dẽt indi-
cari crimẽ capitale,ex quo pęna capitalis ꝑ
eo imponi pt.arg.l. sufficit de cōd. & dem ō.
305 nec ꝓbāt aliqd iura allegata ꝑ Bar.† & pri
mo tex.in l.1.de in litẽ iur.ꝗa ibi ob cōtuma
ciā nō restituētis augeẽ cōdēnatio.hoc.n.est
qđ ibi dicit tex. nō. n.pluris fit ꝑ hoc, sed ex
cōtumacia æstimabiẽ ultra eius pretiū.sed in
casu nřo pęna capitalis siue imponatur à le-
ge,siue sit imponēda à iudice. ꝗa lex hoc ex-
ꝑsse dicit utroq; casu uř ꝙ ex quo crimẽ pt e
se capitale,ꝙ nō debeat interuenire procuraẽ
tor.nec aliquid faciunt l.quicunq;.& l. si ꝗs
iniuriā.ꝗa ibi ẛm ordinatā,& regularā dispo
sitionẽ nō erat imponēda pœna corporalis.
sed extra ordinẽ,& in subsidiū,& talis malus
euentus spectari nō debet.Sed. Imo.& Mod.
in d.c.ueniens.ꝗ cum formaliẽ loquuntur,nō
respondent

rñdent tõni Bar. q̃a ubi imponitur pęna centum librarũ. & si non soluerit infra 10.dies puniatur in capite illico ꝙ est cõtumax, talis obligatio censet̃ nouata, & transfusa ĩ pęnã capitis.l. obligationũ fere. § fi. secus tñ est, ubi lex mãdat solui. & si nõ soluat imponit iudici ut ipsũ delĩquẽtẽ pęna capitis afficiat q̃a isto casu non est facta nouatio ipso iure, quãquidẽ esset possibile, ut iudex ipse illã pœnam non imponeret. nec est uerum id qđ dicunt Imo. & Mod. ꝙ iste casus ut q̃s efficiat̃ nõ soluẽdo ut luat in corpus, nõ debeat spectari. q̃a malus euẽtus ad ꝓuidendũ ne iudiciũ reddat̃ elusoriũ spectandus ẽ l.gñalr.§. si q̃s seruo pignori dato.ff.de fideic.lib. Pro
306 † resolutione dictoꝶ Bar.in d.l.2.cõsiderãdi sunt aliq̃ casus. Primus casus est, ubi à statuto uenit imponẽda pęna alternatiue pecuniaria uel capitalis tũc dr̃ crimẽ capitale . ut Bart.dicit in d.l.2.q̃a in dispõne alternatiua utrunq; est in obligatione.l.cum illud.ff.quãdies leg.& iõ ubi ĩ una parte alternatiue est res diuidua, & ĩ altera indiuidua, tota obligatio cẽset̃ indiuidua. nec mihi placet id qđ dicit Imo.hic dũ dicit, ꝙ aut est electio iudicis. & tũc erit capitale.idẽ est qñ erit electio rei, anteq̃ eligat.q̃a dico ꝙ ubi imponit̃ pœna pecuniaria.uel alia corporalis.q̃ q̃dẽ corporalis est ualde disproportionabilis, credo ꝙ nõ poterit eligi illa pęna corpalis, sed tñ pecuniaria. arg. l.si de interpretatione. ff.de pœn.& regula in pœnis.de reg.iur.in 6. & ꝑ cõñs poterit interuenire ꝓcurator.Secũdus
307 casus est.† ubi ꝑ delicto pœna pecuniaria, & corporalis imponitur.ut q̃a statutũ dicit. si quis fecerit furtum puniat̃ pœna dupli, & fustigetur.nam isto casu nõ poterit interue-
308 nire ꝓcurator. & cõcludẽdum est,nõ † q̃a illa qualitas qđ fustibus cedatur.q̃ nocet spectari debet l.cum uir.de usu.c. pro dona & l. si q̃s in graui.§.si ad Syllani. & ita cõcludũt Mod.Senen.in d.c.ueniẽs.col.17.& ultra eos facit pulcher tex. in l. pedius.§.1.de arbit.& in l.2.§.à pupillo. ff.de usuca. proempto. cũ simil.de q̃bus ꝑ Fely.in c.1. col. fi.de except. & in c.1.col.5.de re iud.tu uero dic ꝙ hic attẽdit̃ pęna fustigationis.nõ ut noceat ꝓut dicũt Senen.sed ut ꝓsit,& sic ut iudiciũ ualeat
309 † quo casu qñ cõcurrunt duæ causæ una q̃ nocet, & altera q̃ ꝓdest.si illa q̃ prodest.tendit ad ualidandum actum , illa spectanda est.ita tenet Ias.post gl.ibi in l. si mater . in 3.col.C.de inoff. testa.in hoc casu igit̃ attenditur causa quæ nocet. quia respicit ualidita
310 tem iudicii.Tertius casus est, † ubi statutũ dicit si quis commisserit tale delictũ,plectat̃ pœna amputationis pedis. & si nõ soluat infra mensem centũ, nã ex quo pœna amputationis pedis est in obligatione, & pęna cẽtũ est ĩ facultate soluẽdi, sine dubio nõ poterit in tali crimine cõstitui ꝓc. cum pęna corporalis sit in obligatione, & pœna pecuniaria in facultate soluẽdi. Facit pulcher tex. ultra alios in l. si q̃s stipulat⁹ fuerit decẽ in mille ff.de fideiuss. Quartus casus est. ubi statutũ dicit, si q̃s cõmisserit tale delictũ puniat̃ pœna cẽtũ,& si nõ soluat infra mẽsem amputet̃ sibi manus. & Bart. cũ quo transeunt ceteri hic.& in d.l.3.supra eodẽ cõcludit.ꝙ nõ poterit interuenire ꝓcurator ꝑꝑ dubiũ. arbitrarer tñ quod si accusatus p̃staret fideiussionem de soluendo pœnam pecuniariã ꝙ posset interuenire ꝓcurator, eodẽ modo si aliq̃s ꝓcuratorio nomine interueniret, sub cõdõne si condemnatus soluat pœnã pecuniariã alias habeat̃ ꝑ non admisso. & ita dicũt p̃fati Moder. in d.c.ueniens. sed illa cautela mihi non placet ꝑꝑ fragilitatem cautionis, ut utar uerbis Pauli in l.q̃ ita §.1.ff. ad Trebel.mihi non placet ꝙ admittant̃ sub cõditione, quòd si imponatur pœna corporalis. quòd habeatur pro nõ admisso .arg.l. actus legitimi .ff. de reg.iur. attento ẽt quia hoc modo iudicium posset reddi elusorium. qđ non est dicendũ.argumen.l.si p̃tor.ff de iud.

Circa ẽam q̃stionem Bar. quid sit offm̃ excusationes.elici p̃nt plures cõclusiones. Pri-
311 ma sit cõclusio. ꝙ † ad allegãdũ causas necessarias, q̃ ipsum reũ, uelit nolit, impediũt uenire,admittatur q̃libet,& sine mãdato ad ẽt sine satisdatione rati. quilibet ergo tã masculus,q̃ fęmina maior siue maior põt cõparere ꝓ absente, ad allegandũ ꝙ est infirmus, incarcerat⁹, uel alio impedimẽto necessario impeditus . quia ista est allegatio meri facti. imo ẽt Infans admittit̃ ut hic ꝑ Bal.post. Innoc.in d.c.ueniẽs. licet ipse non possit esse in iudicio.l.quos ꝓhibet.ff.de postulãdo . & facit l.non solũ. ff.de ꝓcur.& cũ Bart. hic trãseunt Inno.Io.And.d. Ant.Abb. & Mod. in d.c.ueniens.& idem Spec.in tit.de ꝓcur.uer. decimo.& in tit.de acc.uersic.si autem Amplia primo hãc cõclusionem. ut ẽt procedat qñ reus est citatus, & quis defensorio nomine

ne cōpareat & allegat causas necessarias absētię admittiť ēt sine satisdatione, de p̄sentādo ipsum absentē cessante impedimento necessario,ita tenēt Guid.de Suzar.& Bal.in d. l.seruum quoq;.§.publ.ff.de pcur. mouef p tex.in l.si cōstāte.§.quoties.ff.sol.matr.Et sequunť Mod. in d.c.ueniens.ut supra dixi.rō

312 est, † q a allegans causas absentiæ non pōt cōdemnari,nec cōtra eū fieri executio & iō non tenetur cauere de iudicatum soluendo, minus de p̄sentando ipsum reū l.liberto.in fi.de pc.Secundo amplia ista cōclusio,ut

313 † ēt procedat, dato q statutum diceret, q lapso termino banni non recipiať aliqua defēsio. nā hoc casu ēt poterit allegari necessaria,& pbabilis causa absentiæ, ita dixit Bal. in d.§. publ.col.7. subdit tñ q hoc non seruant assessores.q a statuta sunt multum p̄cisa q nulla defensio admittať,& q talis positus in banno lapso termino habeať pro cōfesso & cum statutū fingat eū cōfessum, cōtra fictionem pbari non pōt.l.siue possidetis.C.

314 de proba. Verum tñ q a, † defensio est de iure naturali, & sicut non pōt tolli per principem.clem. past.§.fin.de re iud.multo minus debet possit tolli per statutū.facit l. 3.§. si ad diem.ff.de re mil. quo fit ut saltem ope restōnis in integrum debet admitti l.fi.de in integ.resti. imo uř. q sine restōne in integrum admittendus sit talis excusator,quādo quidem nō possit dici cōtumax, attēto q necessar.a, & pbabili causa fuit impeditus cōparere, & statutum denegans defensionē elapso termino bāni uř intelligēdū de plena defensione non aūt de ista per quam apparebit bannitum non fuisse contumacem.Secun

315 da colligiť cōclusio ex dictis Bar.q † ad allegandū excusationes probabiles q reus nō pōt uenire, q a in loco hēt inimicitias,uel q itinera non sunt tuta. iuxta l.de ætate.ff.ad Treb.& l. sciendū.§. 1 de legatio.nō admittiť excusator sine mandato,& est cōis Doct. snīa.ut hic per Imo.& alios cōiter, & in d.c. ueniens.& pōt ēt exemplificari ista cōclusio non solum ubi accusatus uel inq situs citanť ad locum nō tutum sed ēt ubi citanť eo tpe quo itinera non sunt tuta.ut tradit Old.in

316 cōs.46.q̄d incip. quæriť † idē esset ubi citareť ad locum pestiferum.argu. tex. in l.2.§. pen.ibi, uel aliqua fortuita calamitas. st.si q s cau. p quē tex.fuit excusatus Gregorius. 12.q ad cōcilium Pisanum nō accesserit, q a

317 † locus ad quem q s citať debet esse securus non solū p reo, sed p testibus, aduocatis, & aliis psonis necessariis.23.q. 2.c.Siue de coniugii. Idē esset ubi q s citareť ad locū in quo timeret non posse cōseq iustitiam pp potentiā aduersarii sui.ut declarat Ang. in disput. q̄ incip. Boñ.in 4. & 5.dub.& facit tex. in c. statutum.§.cum aūt.de rescrip.lib.6.Ad unū

318 aduerte ultra Ang.† quod reus citatus nō excusatur à cōtumacia pp hostilitatem quæ fit in territorio, unde hēt transire, si transeuntes per illa loca sunt soliti obtinere securitates. q a est in culpa ipse hoc idem non petendo. & pro ista conclusione facit tex.in l. q bus diebus.in ptin.ubi Bal. de cōd. & dem. & in l.sed, & si p p̄torem.§.ait prætor. ex q-

319 bus cau.maio.q̄ dicit† q impedimentū.q̄d de facili pōt remoueri, non est iustum impedimentum,& s̄m Mod.in d.c.ueniēs.col.37. post Ang. in d.disputa.incip. Bononiensis.si accusatus uel inq situs citatus ad locū nō tutū, ubi haberet inimicitias capitales excusa-

320 retur, nō compatens,† eodē modo si cōcedens saluum cōductū esset tyrannus,uel non soleret fidem datā obseruare, q a hisce prin-

321 cipibus non est credendū. Sed † ista cōclusio ita declarata s̄m Bald.& Imo. non uř tuta, & uř q̄d imò possit quilibet ēt sine mandato adducere similes causas probabiles, q non est tutus accessus. quia negari non potest q huiuscemodi causæ non sint nedū iustæ, sed ēt iustissimæ.ut dicunt iura p Barr, adducta in d.l de ætate.ad Treb.& l.sciendū

322 §.1.ff.de legatio.attento maxime, † q a nō est præsumendum q citatus ad locū non tutum, ubi hēt inimicos capitales,uelit se cōmittere capitalibus inimicitiis, ēt si haberet literas saluicōductus: ut probari uř in c.accedens.el 2.ut lit.non cōt.Suadeť ēt ista opi. ultra Bald.& Imo. per istum tex.qui dicit, q excusationes absentium ex senatusconsulto iudicibus allegantur. & clarius per tex.in d. §.publice. q dicit publice interest absentē à quibuscunque defendi.facit l.reos,C.de acc. q̄ iura adducit Ang.in disput.sua quæ incip. Bononiensis. in 7.dub. Pro qua ēt facit duplex ratio, nam ubi quis citatur ad locū nō tutū uel pestiferū,& nō cōpareat,p̄sumptio est q nō uelit se cōmittere in manus inimicorū suorū,nō āt q hoc faciat uolūtariæ. at

323 tēto q † cōtumacia sonat ī delictū.ut gl.dī

324 cit ī l.si filius.de īterr.act.† & delictū nō p̄sumitur

fumittur nisi probetur. l. quoties. §. qui dol. de prob. Vltimo suadetur hæc opin. cotra Bar. & 325 cõem arguendo p locum à uerosimili. † nã nullus est ita insipidus q non cupiat eruciatũ corporis, uel mortis periculũ declinare. ubi ergo qs huiuscemodi periculũ allegat, psumendũ est, q citatus utiliter gestũ ratifi cabit. arg. l. si pater de don. dũ dr merces. n. eximii laboris appellãda est, qd cõtẽplatio ne salutis certo modo extimari non placuit. aut uero accusat' ueniẽs ratificabit gestũ, & factũ per hũc excusatorẽ, & tũc satisfaciunt intẽtioni iudicis ingtentis, uel accusatoris, si uero noluerit ratificare, poterit qñcunq, hi sce excusationibus renũciare. & cũ Bald. & Imol. trãscunt Mod. Señ. in d. c. ueniens, col. 28. Et dicit Ang. ĩ d. disp. q ex pmissis cõlun 326 ditur ẽt tertia cõclusio Bar. dũ dicit, q † qs non possit sine mãdato opponere exceptiones dilatorias. & declinatorias. sed hisce rõni bus facile põt rñderi. nam tõ quare non debeat admitti talis defensor sine mãdato colli gir ex l. in eo. §. nemo. de reg. iur. & in l. si ad 327 defensionẽ supra iud. sol. † nã interest acto ris cõtra quẽ huiuscemodi excusationes opponunt, ut talis excusator habeat mãdatum. ne iudiciũ reddat elusotium. sed tuendo opi. Bal. quę mihi placet p tex. in d. § publ. dic, & istud, q reddat iudiciũ elusoriũ, nõ cõsideratur ubi allegant exceptiones dilatoriæ, seu decli natoriæ, q pponunt ante lit. cõtest. ut qa ac cusãs est ĩfamis, aut excõicatus, uel alias inhabilis. si uelles tñ tueri opin. Bar. uol o. q ad ueritas ad istũ tex. in quo ponit regula, q ad crimẽ publici iud. psequẽdũ, uel ad se defen dẽdũ, frustra procurator ĩteruenit postea sub iicit sed excusationes absentiũ iudicib. allegãtur, quæ exceptio ur sit de regula, debet ĩ 328 telligi, q requiratur mãdatũ, & maxime † qa de nã illius aduersatiuc, sed est aduersari his q sunt eiusdem gñis, gl. in l. mariti. de adult. Si uelles tñ tueri opi. Bal. Imo. & Mod. contra Bar. & cõemuolo q habeas præoculis text. quem ponderat Arer. in d. cap. ueniens, 329 † in l. si. ff. de requi. re. ubi dicit q si reus nõ cõparet post citationem infra annũ, uel non habeat q eũ defendat in causa capitali post annum confiscant eius bona. ergo cũ tex. nõ possit intelligi de causis innocentię, intelligi debet de causis absentię ĩ quib. admittit sim plex defensor sine mãdato. & si qspiã subtili ter diceret ille tex. debet suppleri ut intelliga tur de defensore cũ mandato, replicari põt q talis nõ dr ppriẽ defensor, sed pcurator l. reos. C. de acc. & 3. q. t. c. defensor. sed etiã aliqñ defensor capit pro pcuratore, & p tu tore, & curatore. l. 1. ff q per. tut. Itẽ pt intel ligi ille tex. de defensore cũ cautione de iudi 330 catũ soluendo. † nec est inconueniẽs q ibi pcurator appellet defensor, sicut aliqñ ẽt dr pcurator q a nõ habet mãdatum. l. iudicatũ solui. §. 2. ff. iud. sol. Secũdo opin. Bar. & cõi 331 r restagari ur, nã uera est iuris cõclusio q † ĩ criminalibus ubi absens cõdẽnari põt, admit titur defensor sine mandato ẽt ad allegandũ causas innocẽtiæ, seu causas causę, d. §. publ. fm cõem intellectũ. ergo idem ur dicendum in causis capitalibus ubi absens cõdẽnari nõ põt. pbatur in d. §. publ. duplici rõne. Primo qa tex. in 1. & 2. rñso permittit allegari causas innocẽtiæ ĩ uno casu, & causas absentiæ in causa capitali. Secũda ratio. qa in causa capitali arguendo p locum à cõiter accidenti bus agi põt de grauiori piudicio si nõ admit tatur excusator ad allegandũ causas abñtiæ, q si non admittatur ad allegãdum causas in 332 nocẽtiæ in alio casu, qa † absens cõdẽnari non põt. eius bona cõfiscantur, post annum irreuocabiliter. d. l. si. de requi. re. Si ergo suc curritur accusato, uel inqsito absẽnti, q ab sens cõdẽnari põt. ut causæ suæ innocentiæ allegari possint, ubi forte nõ agetur de priuatione totius patrimonii, lõge magis, & mi nus dubie debet succurri absenti, qui nõ põt condemnari cuius omnia bona tñ publicari possunt, ut admittatur excusator siue mãda to. Sed tuendo cõem rñderi põt, q satis est, q succuratur absenti cuius bona publicari pñt. ut possit cõ patere cum mãdato: & satis probatur ista opi. in hoc tex. q requirat mãdatum. ponderando ut supra dixi: & clarius in d. c. ueniens de acc. Retenta igit opi. Bart. hic quæ est, cõis, & quam tenet ẽt hic Bene 333 dic. de Plumb. col. 10. q † ad proponendas exceptiones mere dilatorias admittatur excusator cũ mandato, limitatur ut nõ proce dat fm Arct. in d. c. ueniens. col. 12. ubi exce ptio dilatoria seu declinatoria esset notoria & idem dicit Arct. ubi talis exceptio cõtingeret ipsum crimẽ alleg. Ang. in l. si filius. ff. qui satisd. cog. qa sicut ipse iudex ex officio suo tenetur defendere accusatũ, ita debet pmittere ut ab alio defendatur. facit l. cui cũ maior. §. si libertus. de ho. liber. ubi index nõ

mine

mine petente debet absoluere reū. Bar.tñ infra uī uelle ꝙ talis excusator nō sit admittēdus sine mādato. Sed iuxta prædicta cadit du

334 bitatio, † quid si iudex non admittat cōparentē nomine absentis, qui dicit ꝙ inqsitus est in partibus longinquis, uel ꝙ est absens, uel infirmus, & se offerat hoc probaturū ꝑ modo cōstat, & modo agatur, & iudex recusat recipere has ꝓbationes, an processus sit nullus.& Bart. in extrauag.ad repr.in uers. neglexerit.tenet ꝙ ꝓcessus est nullus.qa stat ꝑ iudicē quominus certior fiat.allegat text. in c.interposita.de app.& subdit ꝙ ius sit saluū parti petendi restitutionem in integrum ob iustā absentiā.iuxta l.fi.de rest.in integ.& licet dictū Bart.nō ꝓbet.in d.c.interposita. ut in uoce dixi, tñ ex dicto Bart.habes cautelā:

335 † ꝙ statim ꝙ qs cōmiserit homicidiū, uel delictū aliquod in quo nō pōt ꝓcurator cōstitui, ut horte is eū, ut ad partes remotas ꝓficiscatur. & mittas aliquem ad allegandum causas absentiæ suæ q ꝑ modo cōstat, & modo agat se ꝓbaturū offerat. q si nō admittat à iudice ꝓcessus erit nullus, ēt ꝙ ex forma statuti cōtumax habeat ꝓ confesso. & hanc cautelā tradunt Mod.in d. c.ueniens in 10. car.in 4.col.in 2.q.prin. Tertia colligit con-

336 clusio ex dictis Bar.† ꝙ exceptiones q̄ licet opponant ad ꝓcessum tangunt tñ crimē, nō possunt opponi ꝑ ꝓcuratorē. exēplū est sm Bar.ut supra cū opponat exceptionē rei iudicatæ.utputa nō pōt ꝓcedi qa reus accusatus iā fuit condēnatus, uel fuit absolutus,uel nō pōt accusari.qa occisus ex forma statuti poterat occidi, ad has.n.exceptiones ꝓponendas ꝓcurator interuenire non pōt. Primo ꝑ istum tex. q gnālr dicit ꝙ ad crimen publici iudicii ꝓsequunt, sed ex quo hæ exceptiones tangunt crimen ꝑ eas fieri dr criminis executio.& ista sm Ioan.And.in add.ad Spec.in tit.de acc.§.est.uer.qd si bannitus fuit originalis opi.Iac.de Are.quē Bar.non citat. pro qua ut ipse dicit,ita cōsuluit Pisis cū Frāc.Tigrino. & opi.Bar.hic cōiter recipit ut Imo. hic dicit.col.18.& Mod. q referunt Bart. &

337 Imo.formalr in d.c.ueniens.†Sed ista opi. cōis non uī tuta sm Iac.But.& Imo. hic, q exceptiones de quibus Bart. loquit sunt mixtæ.i.habent uim dilatoriæ exceptionis,& ꝑemptoriæ.& sic possunt opponi ad ꝓcessum & ad merita. & ideo dicuntur exceptiones litis finitæ, de quibus ꝑ gl.in c. 1. de lit.cont. & in l.nā.& postea,de iureiur.& tradit Bart. in l.quærebat. ff.iud.sol.ubi ergo procurator opponit nō esse procedendū ad ulteriora.qa fuit iudicatū illum esse ponendū in banno.

338 & ista est exceptio litis finitæ,† & ideo sm Imo.hic in omni dispositione debet spectari id qđ principalr agit.l.si qs nec causam. ff.si cert.pet.& facit l.non solum.§.fi.de proc.cū ergo ꝓcurator nō ueniat ad publicū uel priuatū crimē ꝓsequendū, sed potius ad ipsam persecutionē impediendā. uī ꝙ sit admittendus.qa finis debet considerari.l.& si nō sint. §.perueniamus.ff. de auro, & arg.leg.sed replicari pōt ex mēte Are. in d.c.ueniēs.col.5. ꝙ licet huiuscemodi actus opponendi exceptionē de se nō tēdat ad punitionē criminis, & sic ad persecutionē accusationis porrectæ. io.quo tñ talis actus uenit incidērer,ut pars iudicii crim.sine dubio dicetur actus crimin. factus sup crimine, & hoc uī sufficere, ut ad hoc crimen ꝓcurator cōstitui nō possit. ut ī hoc tex. ergo ipsum iudiciū crim.principalr intentatum spectandum uī, ut dignoscat. qd

339 posset fieri in ipso iudicio. † nā principalr ubi qs de delicto inqritur uel accusatur, ibi principalr tractatur criminale,& capitale iudicium. ergo nō debet considerari illud incidēs, ꝙ opponi possit exceptio declinatoria. imò tex.in l.non solum.§. fi.de ꝓc.per Imo. adductus ꝓbat contra eū.nam ibi dr, ꝙ q̄uis cum agitur ciuiliter ad remouendū tutorem ī contram tutor criminalr puniri posset.l.1. §.itē solent. ff. de off.ꝓfec.urb. tñ hoc qđ in contram uenit spectari nō debet, idē ergo dicēdum uī ꝙ si iudicium principale est criminalem, licet actus eidem iudicio incidens tēdat ad effectum ciuilem, sicut exceptio ad repellendum accusatorem. tñ tale iudicium iudicabit ut criminale.arg.l.quoties.C.de iud. Sed tuēdo opin.Imo.uolo ꝙ aduertas quod

340 † in oī dispositione finis debet cōsiderari. l.& si nō sint.§. perueniam*, de aur.& argen. leg.& tradit Bar.in l.ambitiosa,ī 4.col.& ff. de decre.ab ord fac.sed ratio finalis quare in causa criminali non possit interuenire ꝓcu

341 rator est.† qa talis causa uī magni ꝑiudici. ista ratio cessat ubi agit de opponenda exceptionem declinatoriam, qñ quidem agatur hic de faciendo ne iudiciū criminale efficitur elusoriū.& ut litibus,& expēsis obuiet.& ne frustra agat criminaliter, & maxime qa tex.noster dicit, ꝙ ad persequēdū iudiciū publicum

blicū frustra interuenit ꝓcurator, sed ille q̃
opponit exceptionē declinatoriā, vult ꝙ à
tali ꝓsecutione desistaṫ; & si q̄spiā diceret,
aduerte q̄a tex.nr̄ dū loquiṫ de persecutione
uṙ loqui in ipso accusatore sed in reo nō lo
quitur de ꝓsecutione sed de defensione,& di
cit ꝙ reus nō pōt constituere ꝓcuratorē ad
342 defendendū,†sed applicatione defensionis
uenit exceptio declinatoria.l.sed, & si susce
perit.§.1.in uers.aliis defens. ff.de iud.& tra
dit Bal.in l.qm̄ Alex.C.ad l.Iul.de adult.Sed
tu aduerte, q̄a defensio proprie est illa quæ
crimē excludit. sed illa quæ ꝓcessū retardat
nō est ꝓprie defensio, ut est declinatoria.ita
Bal.in l.1.C.qui accus. non pos. & gl.in c.t.
in gl.3.de lit.cont.lib.6.& tradit Fel.in rub.
de excep.& Alb.in suo dictio.ſ uer.defensio
343 † non uṙ tñ recedendum ab opin.Bart.hic
quę cōiter recipitur.ut concludit Aret.in d.
ca.ueniens. col.o. quia negari non pōt.ꝙ ex
parte accusatoris eum petat se admitti ad ꝓ
sequendum.ergo dispositio facta super per-
secutione criminis habebit locū ī casu isto.
Idē uṙ in reo.sed dicat Aret. quidquid uelit,
opin.Bar.nō uṙ tuta.quia in hisce exceptio-
nibus declinatoriis non agitur de punitione
criminis.ut in simili dicit Bar.in l.solent.ff.
de alim.& cib.l.Retenta tñ opin.Barto.quæ
est cōis, ꝙ exceptiones de quibus loquitur
Bart.non possint opponi nec in uim perem-
ptoriæ, nec ēt in uim dilatoriæ. declaraṫ tñ
344 huiuscemodi cōclusio.Primo,†ut nō pro-
cedat ubi talis exceptio esset notoria. q̄a ad
eā opponendā ꝓcurator constitui posset,qñ
quidem iudex ēt ex officio suo debet sup̄se-
dere in processu.& libellum ipsum accusato
tium lacerare, ne litigetur sup̄ inani ꝓcessu,
iuxta gl.in l.t.de off.asses.& facit gl.in l.qui
cū maior.§.q præses.de bo.q̄ lib. & hęc l.mi
litatio cōiter recipiṫ.ut Nel.dicit in trac.bā.
in 2.par.2.temp.q.14. sed hæc limitatio s̄m
Imo.hic post do.Ant.& Sal.ꝑ eū relatos. nō
uṙ tuta. q̄a hic tales exceptiones opponūtur
in uim exceptionis peremptorię. non debet
distingui an sint notorię uel nō, sed solū de
bet distīgui,an q̄s has exceptiones proponat
ut simplex allegator,uel īstructor. & isto ca
su admittendus est. an uero ut ꝓcurator, &
isto casu est repellendus, licet talis exceptio
345 sit notoria, q̄a†notoriū nō releuat ab one
re ꝓponēdi,licet releuat ab onere ꝓbādi. ut
Bar.dicit in l.si adulteriū cū incestu.§.idem
pollioni.ff.de adul.clem.appellāti,de app.cō
cludit ergo do. Ant. ꝙ ex quo quis non pōt
legitimare personam suam in proponendis
hisce exceptionib. peremptoriis ēt notoriis,
nō est admittendus ut ꝓcurator.nec uṙ tuta
rō Bar.hic ꝙ ex quo iudex ex officio suo po
test ipsum accusatorē repellere, debet posse
constitui procurator,qm̄quidē huiuscemodi
rō cōcludat ꝙ debeat admitti allegator seu
instructor,nō aūt ꝓcurator. Itē non est tuta
346 rō Bar hic ex alio capite, ultra alios,†quia
id ꝙ iudex possit supplere defectū partis in
opponēdo exceptionē notoriā.cōcludit ubi
talis exceptio demōstrat accusatorē nō poti
ri iure accusandi uel agēdi. Itē ꝓcedit eo ca
su ubi iudex si non suppleret uicē partis, cū
aliena iactura locupletareṫ.ut Bart.dicit su-
347 per gl.ibi in uer.apponēdo. †Si ergo in ca-
su nr̄o apponereṫ exceptio, ꝙ bannitus non
audiaṫ.uel ꝙ est ꝓscriptū accusationi porre-
ctæ. talis exceptio nō tolleret ius accusandi
ipso iure,sed illud potius elideret & cū hoc
casu non posset iudex uices partium supple-
re,non posset quoq; talis exceptio ꝑ procu-
ratorē proponi.& cū possit ergo hoc casu ꝑ
allegatorē,& instructorē subueniri, non dēt
admitti procurator, cū solum possit ꝑsonā
suam legitimare. sed ad hoc r̄ndet hic Io.de
Imo.quem sequunṫ Senen.in d.c.ueniens.ꝙ
spāle est in notorio ꝙ admittaṫ ꝓcurator. li
348 cet eius ꝑsona legitimari nō possit.†q̄a in
notoriis ordo est ordinē non seruare. Sed re
349 plicari pōt ex mēte Are in d.c.ueniēs.ꝙ†si
cut delictū qualitercūq; & quocūq; notoriū
nō pōt puniri ꝑ iudicē incompetentē.Bart.
in l.magistratib. ff.de iud.ita nō debeṫ admitti
procurator cuius ꝑsona legitimari nō pōt.
Sed replicari pt ꝙ est magna rō diuersitatis
inter iudicē. & ꝓcuratorē.q̄a absurdū est ꝙ
iudex incōpetēs, & q ꝓrsus caret iurisditio-
350 ne iudicet: †q̄a exceptio incōpetētiæ iudi
cis nunq̄ censeṫ exclusa cle.1.de seq.pos.&
frue.n̄ sic est ī exceptione nō legitimi procu
ratoris.& ideo licet iudex sine mandato nō
possit supplere uices partis in notoriis. dēt
tñ posse q̄s hoc facere ut ꝓcurator. ubi hēt
mādatū.ateētō maxime: q̄a ubi exceptio est
notoria,cessat finalis rō prohibitiua, ut ī cri
minalib. ꝓcurator interuenire nō possit.Co-
gita sup̄ ꝑdictis.q̄a subtilia sūt,& male ut ar
bitror discussa ꝑ Scribē.Quarta colligiṫ con
351 clusio ex dictis Bar.ꝙ† ubi exceptio est ꝑ-
emptoria,

emptoria.& opponitur in uim peremptoriæ non admittitur procurator. quia si non admittitur ad plenam defensionem, & sic remouetur genus à prosecutione criminis. ergo & species. iuxta l.i.in fi.ff de suis. & leg. & hæc cōclusio ampliatur hic per Bart.ut ꝓcedat siue dubietas sit in facto, siue in iure,
352 † quia sicut ubi est dubium in facto nō pōt interuenire procurator, ita non potest interuenire ubi est dubium super iure.l. cū ꝓlatis ff.de re iud.& facit regula.§ qbus in 1.const. C.& cum Bar. hic transeunt cōiter Scriben.
353 † & ideo si aliqui compareat pro accusato,& ꝓponat ꝙ accusatus non interfecit illum de quo accusaẽ, qa ea die qua dr̃ illum fuisse interfectū, ipse non erat Paduæ, sed Mediolani, adeo ꝙ impossibile fuisset accusatū in illo loco fuisse, admitti non debet. eodem modo non pōt cōstitui procurator ad ꝓponēdum illum fuisse mortuū lōge anteriori tpe q̄ ea die.qua dr̃ interfectus. iuxta gl.in l.is q reus.de pub.iud.nec mirū qa ista exceptio est mere ꝑemptoria. Et idem, ut Bart. & Scrib, dñr, est in exceptione mixta, ut supra dixi. et
354 ubi est dubietas in facto, uel in iure, † ideo non pōt cōstitui procurator ad opponēdum ꝙ interfectus erat bānitus, quia à pati procedunt, excludere crimen directe, uel aliqd deducere, per quod crimen indirecte excludaẽ. Difficultas huiusce casus consistit in uidēdo
355 † an exceptio bāni sint declinatoria, an uero sit perēptoria, ita ꝙ possit opponi utroq; modo ut supra dixi.& Io.de Im.hic dicit uerba statuti dr̄e cōsiderari, ubi.n. statutū dicit bānitus non audiaẽ, uel q̄rela opposita ꝑ bānito occiso nō audiaẽ,& hoc casu sine dubio hæc exceptio hēt uim declinatoriæ.ut ex dictis Bart.elici uẽ in l. cū lex.in prin.ff. de iureiur.& in l.cū lex.in fin.de fideiuss. Sed ad uerte qa Bal.relatus ꝑ Aret.in c.uen. uẽ uel lex.ꝙ ubi statutū dicit, bānitus nō audiaẽ, nō pataẽ aliquo modo exceptio peremptoria,
356 † qa exceptio q̄ repellit agentem, & respicit qualitatē ꝑsonæ agentis, iudicanda est potius exceptio declinatoria, q̄ perēptoria. ut Bal.dicit in l.filius.§ ueter.ad finē cōmenti. de ꝑc.& tradūt cōiter interpretes in l. exce. C.de exc.& ideo Are.satis impertinenter tangit plene illū articulū, an & qñ exceptio inducitur.ꝑ statutū, censeaẽ denegatū ius agendi ipso iure.uel ope exceptionis.Sed tota difficultas consistit, qñ statutum dicit ꝙ bānito denegetur audiētia in criminalib.& ſm Bar. in d.l.nā postea.& in d. l. cū lex uẽ ꝙ ipsi bānito tollatur ius agendi ipso iure, & ꝑ cōsis ꝙ hoc casu pareẽur exceptio mere peremptoria, q̄ cum tangat crimen principalr̃.nō poterit ꝓponi per procuratorē.sed imo uẽ ꝙ ta.
358 lis exceptio debeat dici declinatoria. † qa ista uerba non audiaẽ, uñr inducere declina-
359 toriam, non peremptoriam. † constitutionem.de elec.dr̃.n in d.clem.cōstitutionē.ꝙ licet ille q non seruat dispositionē.c. ut circa de elect.lib 6.nō debeat audiri ad ꝓsequendam eām electionis, si tñ aduersarius patiaẽ deducta ꝓbari, talis ꝓbō ualet,& ipsa electio cācellari debet.& tñ si ꝑ illa uerba nō audiaẽ pateret exceptio ꝑemptoria, nō ualeret probatio minus esset cassanda electio. & si dicaẽ ꝓut sentit Are. ꝙ ibi ius in iudicio deductū principalr̃ respiciebat ecclesiam.unde nō potuit parari exceptio q̄ tolleret, & perimeret ius ipsius ecclesiæ.iō paraẽ exceptio q̄ ipsam ꝑsonā repellit, replicari pōt, ꝙ cōstitutio illa nō fundat se super hoc. ꝙ ius deductū respiceret fauorē ecclesiæ, & ideo pōt dici ad illā clem.ꝙ licet dicatur quod nō ē postmodū in ꝓsecutione negocii audiēdus, tñ ultra procedit Papa ꝙ si fiat ꝓbō ꝑ aduersarii cōfessionē, uel alio modo legitime, Papa mandat illam nō infirmari,& sic ꝓcedit Papa declarando ꝙ per illud uerbū non audiaẽ, non pareẽ exceptio peremptoria alias pararetur, nisi dicas tuēdo sol.Aret.ꝙ nulla alia rōne ibi Papa hoc determinat nisi ut ipsi ecclesię faueat. Iuxta hāc cōclōnē Bar.se offert pulchra dubō
360 ſm Bal.hic, pone † statuto cauetur ꝙ accusatus, uel inquisitus de crimine capitali non possit ꝓponere aliquam exceptionē, uel defensionē, nisi compareat personalr̃ an isto casu erit aliquod remediū, si uclit ꝓponere per procuratorē exceptionē bāni, uel aliam exceptionem quæ sit notoris dicut hic per eū.
361 Circa. q. Bar.de Rauagense Boñ.habes ex eius dictis ꝙ † in examinatiōe exceptionis ꝙ quis non fuit rite cancellatus de bāno, nō, potest interuenire procurator, & ideo cum esset occisus do. Rauagiensis Bonoñ. eius filii accusarunt occisores, fuit exceptū ꝙ erat bānitus, & ꝙ quod poterat impune occidi, fuit replicatū quod erat cancellatus de bāno sed fuit iterum triplicatum, quod nō erat rite cancellatus, dicit Bart quod consultū fuit ꝙ in causa ista non poterat interuenire procu-

ratot et ꝙ examinaretur coram alio iudice. & hæc fuit opin. Iac. de Bel. qa ista examinatio fit ad finem criminis excludendi, & ad ipsius criminis decisionem facit ẽm Bart. l. arbitro. & l. si ab arbitro. ff. qui satisd. cog. & l. fin. ff. quibus app. non l. & auc. ad hæc. C. de iu. d. sed ista iura non bene probant opi. Iac. de Bel. & Bar. & maxime qa uariis modis intelligũtur. ut idẽ Bar. dicit in l. in ambiguo. ff. de reb. du. & ideo ẽm Bal. hic uꝛ tutior opi.
362 Iac. But. † ꝙ imo qñ exceptio uenit examinanda seorsum à crimine ꝙ possit interuenire procurator ꝑ iura per eum adducta, & primo ꝑ l. 2. & l. pñes. C. ad l. fla. de plag. in qb. iuribus examinatio qõnis proprietatis tendebat ad exclusionem criminis plagii. & tñ potest in causa interuenire procurator. l. de fide. C. de fal. & l. 2. C. ad l. fla. de plagia. & facit tex. ultra alios in l. aduersus. C de fur. ubi in actione furti potest interuenire ꝓcurator. licet remedium tandant ad exclusionẽ iudicii
363 criminalis. Sed potest dici ꝙ † in d. l. 2. C. ad l. fla. de plag. causa rei uendicatæ ẽm Imo.
364 erat mere pecuniaria. † Idẽ in l. de fide. ubi in accusatione falsi ciuiliter porrecta admit
365 titur procurator. † eodem modo in actione furti ciuiliter mota potest interuenire procurator. licet in q. Bar. exceptio illa ꝙ fuerit rite bannitus, uel non rite, uel cancellatus non uꝛ habere aliam naturam. nisi ut excludat uel includant delictum. Idem Io. de Imo. distinguit duos casus. primus casus est quando quis agit principaliter rei uendicatione contra illum qui dicitur seruum adduxisse, & hoc casu potest interuenire procurator, qa licet ex hoc casu possit sequi decisio criminis, si non agitur principaliter ad hunc finẽ. sed ad finem pecuniarium. ut ipse seruus restituatur, aut uero ẽm Imo. quæstio opponitur
366 ꝑ uiam exceptionis, ut in hoc exẽplo † accuso te de crimine plagii, ꝙ mihi surripuisti seruũ, tu excipis de dominio, & sic ꝙ seruus est tuus, & sic ꝙ nõ est cõmissum plagiũ, & isto casu põt saluari opi. Iac. de Bel. & primo casu ꝓcedet opi. Iac. But. est uerũ ꝙ cũ Iac. de Bel. & Bar. hic transit Saly. in d. l. reos. col. 3. & in
367 d. l. 2. C. ad l. fla. de plagia. † Sed tu cõsidera. qa uꝛ uerior opi. But. simpliciter ꝑ text. in d. l. de fide. C. de fal. & d. l. aduersus. C. de fur. nã ubi agiẽ. ciuiliter pro falso aut furto, tal. s cau sa licet sit separata à decisione criminalis causæ ꝓcurator admittiẽ, tñ ꝑ illam cognitionẽ põt seq. decisio criminis l. 2. §. hoc edicto. ff. ut bon. rap. & l. inde Neratius. §. si dolo. ff. de l. Aquil. uel saltẽ inferri ꝑiudicium iudicio publico l. inter. ff. eo. cum ibi no. ergo uerior uꝛ
368 opi. cõtra Iac. nõ recedẽdo tñ a Bar. † Circa ultimã q. Bar. habes conclusionẽ ꝙ in causis criminalibus ibi nõ põt interuenire procurator si interueniat, licet nõ opponatur, tñ processus est nullus. & fuit opi. gl. in l. quis. C. de adul. & gl. Io. And. in c. 1. de iud. & ibi Io. de Fant. idẽ dicit do. Abb. in c. ueniens. de acc. & dicit Are. in d. c. ueniẽs col. pe. unũ singulare uerbum ꝙ ista opi. est cõtra quam tenuerũt Dyn. & Salic. l. quis. C. de adult. & Bal. hic. & in l. seruum. §. publicẽ. ff. eo. & in l. 2. C. qa acc. non pos. & in l. reos. de acc. & hanc opi. d. cit uerïorem Alex. in l. ita demum. C. de proc. Pro ista opi. stringit primo iste text. subtiliter inducendo, & primo in princ. dum dicit
369 ad crimen publicũ persequendum. † nã per secutio est perfecta secutio. arg. l. ædificia. §. ꝓdiuisse. de uerb. sig. & in l. urbana ꝓdia. §. ꝓnoctare. ff. de uer. sig. ergo datur intelligi procurator ꝓhibetur ut in publicis iudiciis non possit interesse, nec in principio, nec in medio, nec in fine iudicii, suadetur, qa text. utiẽ
370 † dictione frustra, quæ significat actũ ipso iure nullum, ut probari uꝛ nõ cauillando litteram in l. uerbis ciuilibus. uulg. & pup. ubi Ias. pulchre, & in c. qa frustra. de usu. & in l. si eo. & in l. cũ donationis. C. de trans. adeo ꝙ põderando istũ text. in uer. ad crimen persequẽdũ, & in uer. uꝛ ꝙ lex resistit interueniẽti procuratoris iuxta l. cũ lex, C de fideiuſ. ergo uꝛ ꝙ gesta ꝑ ꝓcuratorem et ꝙ ꝑ partẽ non fuerit opposit. u sint ipso iure nulla. & maxime ẽm Bar. hic qa militat illa potissima rõ. qa diligentius accusans, & accusatus suas prosequũtur, & ideo lex requirit ꝙ accusans, & accusatus sint præsentes corã conspectu ipsius iudicis. ut ex eorũ sermonibus, constãtia, & trepidatione possit ueritas criminis dignosci, &
371 intelligi. † Suadetur ista opi. alia ratione secũdũ Are. in c. ueniens. circa fi. dẽ ind. c. ueniens ꝙ iudex non recipere ꝓcuratorem in causa criminali, & sic ꝑ illã negatiuã positã ante uerbũ põt, denegariuꝛ potẽtia ipsi iudici recipiendi procuratorẽ in causis criminalibus faciunt not. per Bart. in l. cũ lex, de fide iuſ. & in l. suus quo q;. de hær. inst. ergo necessario dicẽdũ est ꝙ ꝓcessus sit nullus cũ ergo lex non uelit posse cognoscide crimine siue

de causa, ubi partes sunt absētes ergo si processū fuerit à pcuratoribus usq; ad sententiā
sive reorum psentia, constat notorie nō fuisse cognitum de cā, prout nā causæ requirit, &
suadet, ergo huiuscemodi pcessus uī agitatus sine causæ cognitione † ergo snia lata
372 sup eo erit ipso iure nulla, ut lata sine causæ cognitione iuxta l. ex stipulatione C. de sent.
& interlo.om.iud.& l.fi. C. de cōmi.p epis. & p ista opi. uī casus in c. si qñ 2.q.6. iuncta l.1.
in prin.de asse. toll.dicit n.lex in c.si qñ, qp cā criminalis, & cā status phibetur agi p procu
373 ratorem, & sic parificat istas duas cās.† sed in cā status text.dicit in prin. l.1. qp penitus
phibetur per pcuratorem comparere seu litigare, ergo uī qp iudicium sit nullum in utro-
374 que casu † nam dictio penitus) importat actū esse nullū ipso iure, ut l. solutū §. si in sortē in fi. ff.de pig act. iuncta l.si non fortē, in
prin.cō l.inde bn̄ facit gl.not.in uer. penitus, in c. Romana. in §. in universitate, de sen.ex
375 cō. lib 6. † Contrariā tñ opi. tenuit gl.Ber. q̄ ibi sequunt Inn.Host.& Io.mo in d.c.1.de
iud. lib.6.q̄ opi secutus est ēt Arch.in c.qui gñali.de procur in 6.& in cap. i eos 3.q.5.&
Old. ad in consi. 129.Ang.hic, & Io.de Iig.&
Card.in d.c.ueniens.ubi ēt Feły. hanc soiam amplectitur, & dicit Bar.in l. post mortem §.
fi.de adop. qp si ea q non pñt fieri per procuratorem, fiant si non opponetur valent, al
legat gl.in §. si qs ergo uer. si igit licentia, in auc. qbus mo i.o. nat. effi.leg & illud dictum
Bar sequitur Ro.in cons. 231 & isti patres innitent ad istum tex.& ad tex.in c.ueniens,& ad
alia iura, supra adducta qp frustra interueniat pcurator si opponatur exceptio, iuxta no.in
l. uniuersa C.de pc. impe. offe.& eodē modo pōt rñderi ad c.ueniens. ponderatum p Are.
qp iudex non pōt recipere procuratorēs parte s. opponente, & eod. modo pōt rñderi ad l.1.
de asser. toll. Sed non est recedendum a cōi
376 opi. † quia licet aliqñ dictio frustra non importet nullitatem ipso iure, sed ope exceptionis, ut ex tex. ulta alios hic in l.si Titius in fi.
de fideius. & in l. de non nu. pec. ubi alqd est uerum ubi subiecta mā hoc patitur, de proprietate tñ sermonis dictio frustra importat
nullitatem ipso iure, ut Doc. cōiter dicunt in d.c.ueniens.& Ias in d. l.uerbis ciuilibus, &
377 semper stat firma illa potissima rō, qp † lex abhorret, qp iudex cognoscat crimine publico
seu capitali in absētia accusatoris,& accusati

quo casu cōfundunt oēs distīōnes Doc.in hac
378 mā, q̄ sunt tot, quot sunt capita hidræ, quarum prima fuit Iac. Buin. qp si procurator interueniat ex parte accusatoris, ualebit processus, ex quo non fuit opposita exceptio, secus
si interuenerat ex parte accusati: quia non pōt absēs damnari non poterit ēt procurator
pñt: quia non deliquit, nisi forte dicatur s̄m Iac. Butr. qp ex quo non fuit opposita except.
ante lit.cont. sequitur qp absēs damnari poterit
qa regula trita est, qp dato uno inconuenienti sequuntur plura. l. catas C. de resc. uend. &
ista prima dist. non est æqua: quia semper mi
379 litat rō. † qp lex uult examinari causa capitalis in pñtia accusatoris, & accusati. Secunda
380 † fuit dist. Bar. quæ eius opin. reuocauit: q̄ non differt ab opi. Iac. de Bel. qp ex parte accusatoris ualet processus, ratio quia pars, & iudex pōt remittere accusatori pœnam calumniæ, & solum pp pœnam calumniæ introductum est qp non possit procurator interuenire, sed ipse principalis admitti debeat, si uero
ex parte rei, tūc pōt interuenire, nisi post cau
381 sæ conclusionē. † & pfecto Bart. recte mutauit opi. quia vī s̄m Imol. inepte intellexisse
tex. in l. quis. C. de adul. qui loquitur qñ interuenit pcurator ex parte accusatoris nō aūt ex
382 parte accusati. Secundo † male dicit. Bar. dū uult qp iudex, & pars possint remittere pœnā
calūniæ, qa hæc remissio esset contra pub licā
383 utilitatē, † quæ suadet calūniā & maleficia puniri l. ita uulneratus ad l. aq. & facit optime ad qđ legit, & no. in l. diuus supra ad Syll.
& in l. iurisgentiū §. si paciscar ff. de pac. & l.
384 ius publicū, & p hoc ēt facit, † qa licet nihil fuerit dictū in primo iudicio de calūnia,
tñ postea de illa pōt qri per uiā accusationis,
uel inqsitionis ēt ex interuallo, ut plene not.
in l. 1. §. 1. ad Turp. & in l. 1. & in l. q non probasse C. de calum. & in l. athletas. §. calūniator
385 supra de infam. Et † pro ista opi. ultra alios facit tex. in l. fallaciter C. de calum. ubi fallaciter, & p calūniā accusantibus, non pdest nēc
publica abolitio nec priu. imo nec spālis in-
386 dulgētia principis. † si ergo nō pdest nec spālis indulgentia principis, nescio quo poterit
pars, & iudex remittere calūniā accusatori, facit text. in l. abolitio. C. de abol. & in l. fallaci
387 ter eo tit. Suadet hæc opi. contra Bart. † qa licet i crimine priuato possit qs remittere iniuriā quo ad actionē ciuilē, non tñ pōt paci sci de nō accusādo criminaliter, ut Bar. dicit

in l.inter oēs § recte, de fur. faciunt not. per Fel. in c. 1. col. ul. extra de præsump. & ꝑ Iaſ. in l. ſi in 4. no C. de fur. & tradit idem Bar. in l. 1. § uſque adeo. per illum tex. ff. de iniur. & ſentit Arc. licet prædicta non ad lucat in d. c.
388 ueniens col. antepen. Tertia † fuit deciſio Dñorum de Rota decif. col. q̄ refert hic Im. & Alex. poſt eum in d. l. ita demum, q dñt ꝙ ubi non opponitur excep. contra procuratorē ꝙ tenet proceſſus, ubi abſolutoria uenit ferē da in fauorem abſentis, q abſñs fauori ſuo re nunciare pōt. Sed iſta dictō cum qua ſimplr̄ tranſit Io. de Imo. confunditur ex ſupradictis
389 † qa calũnia, q̄ tendit ad uindictā publicam remitti non pōt facit tex. in l. q cetu. § uacan tem ad l. Iul. de ui pub. Item militat illa ratio. ꝙ crimen publicū, ſeu capitale debet diſcuti in pñtia accuſatoris, & accuſati, alias nō pōt ualere ſnīa, qa uī lata ſiue cauſæ cognitione.
390 † ut in ſimili dicit Barth. in extr. ad repr. in uer. ſummarie, ubi ſi iudex in iudicio plenario dicat ſe ſummarie cognouiſſe de cā, & ferat ſnīam, talis ſententia uti lata ſine cauſæ
391 cognitione eſt nulla. Quarta † fuit dictō do. Ant. de Butr. in d. c. uen. qui conſiderat duos caſus. Primus caſus eſt, ubi ſnīa nō pōt ferri contra abſñtem, prout non pōt ferri in cauſis capitalibus, & iſto caſu uult do. Ant. ꝙ ſi ad mittatur procurator ꝙ proceſſus ſit nullus, qa fruſtra interceſſit, ne ſuppleāt hic defectus ex litis conteſtatione quia non ceſſat cā ꝓhi bitiua cōſtitutionis procuratoris, faciūt not. ſm eum in l. qui ſtipendia. C de procur. & in cap. in noſtra, & in iſto primo caſu bene dicit do. Ant. in d. c. uen. in antepen. col. Secundus caſus eſt ſm eum, ubi poteſt procedi in abſē tem, & tunc vȝ iudicium, quia tunc non eſt defectus niſi ſolennitatis. ſ. cautionis non ꝓ-
392 ſtite, † quæ ſolennitas pōt remitti. l. Pomp. §. rati. de proc. Sed do. Ant. præſupponit ſm Im. hic, ꝙ ratio quare ex parte rei non poſſit interuenire procurator ſit illa quia ꝓcurator non poteſt legitimare perſonam ſuā præſtando cautionem de iudicato ſoluendo, & tamē iſta non eſt potiſſima, quare ex parte rei non poſſit interuenire procurator. Sed tenendo opin. do. Anto. tu dic ꝙ ex quo abſens poteſt damnari, ceſſat illa pñcipalis ratio prohibitiua conſt. procur. quæ eſt. ꝙ in præſentia accuſatoris, & accuſati cauſa agitari, & diſcuti debeat, & ſi dicatur nonne ipſi melius defendent per ſe, quàm per alium, quia imputet ſibi qui inſtituit procuratorem, & non uenit ad ſe defendendum, melius eſt ꝙ per aliquem defendatur, q̄ per nullum ex quo delibe rat abſñs eſſe, & ſic poteſt defendi iſta opi.
393 contra Im. & ſequaces. Quinta fuit † dictō Io. de Imol. hic, quæ eſt longior. §. Callim. q in effectu conſiderat duos caſus, in quibus tenet, & ualet iudicium primus eſt qñ ꝓcurator ex parte accuſatoris fuit admiſſus, & probauit plene crimen, ſeu delictum contra accuſatum pñtem. Secundus caſus eſt qñ ꝓcurator interuenit ex parte accuſati, & plene probauit innocentiam ipſius rei accuſati cō tra ipſum accuſatorē pñtem, & in hiſce duobus caſibus iudicium non redditur nullum, rō horū caſuum eſt, qa licet hi ꝓcuratores à pr incipio admitti non debuiſſent; quia tñ repulſi nō fuere, ꝑ eos crimē liquidatum fuit vī ꝙ ſit ferenda ſnīa, nec curandū ſit, ꝙ alius diligentius, & curioſius liquidare potuiſſet, qñquidem ſufficienter crimen ſit liquidatū. argum. l. Gallus. § ſi eius de lib. & poſth. quia
394 † undecunq; crimina clareſcant, punienda ſunt, c. in eccleſia. 24 q. 3. & ſuadetur hæc op. per no. per Bar. in l. poſth. §. ſi quis ex his, de inof. teſt. poſt Inn. in c. in noſtra. de procur. & in c. cauſam quæ, qui fil. ſint leg. ubi conclu-
395 dunt † ꝙ ubi ſententia lata pro uno i cauſa in qua agens non petit ſibi aliquid dari, uel fieri, ſed ſolum aliqd fieri à iudice, uel declarati, prodeſt omnibus, & ſic ſi feratur ſnīa ꝑ
396 procuratore † accuſantis ꝓdeſt accuſatori, & reip. & oībus, eod modo lata in fauorē procuratoris accuſati. Sed iſta dictō non placet Aret. in d. c. ueniens. col. pen. quia licet in primo caſu fuerit plene crimen liquidatum, ut condemnatoria ſequi poſſit, & in ſecundo caſu ēt conſtet de innocentia rei, ut abſolui poſſit, tñ non uī in primo caſu, ubi procurator fuit admiſſus ex parte accuſatoris contra reum pñtem, ꝙ poſſit plene conſtare de innocentia, ſeu nocentia ipſius rei, qñquidē ſi accuſatus ipſe pñs fuiſſet, ex eius ſermone, & ex cōſtātia, & trepidatione, facile potuiſſe
397 deprehendi de innocentia ipſius rei, † & cō futari calūnia, & fallacia ipſius accuſatoris. eodem modo ex parte rei. Si reus fuiſſet pñs, ex cōſtantia, & trepidatione potuiſſet crimē detegi, qđ ab eius abñtiam occultatū, & celatū fuit. & hoc ſaltē ꝓcederet quo ad ſumē dū aliqđ indiciū, ob qđ potuiſſet torqueri, & ueritas erui, ergo ſtat ſemꝑ firma illa potiſſima

tiſſima,& ſingularis ratio,ꝙ lex abhorret, ꝙ in abſẽtia accuſatoris,uel accuſati crimina diſcutiant.Sed tuẽdo opi.Imo. põt dici,ꝙ principalis rõ quare in criminalib. nõ poſſit interuenire ꝓcurator,uł illa potiſſimũ,ne iudiciũ eluſoriũ reddatur.quæ rõ in hiſce duob⁹ caſibus ꝑ Imol.traditis ceſſare uł.ceſſat.n.in primo caſu qñ procurator accuſatoris plene ꝓbauit crimẽ cõtra reum pñtem cõtra quẽ ſñiam executioni mãdari poterit, & ẽt ceſſare uł in ſecũdo caſu, qñ ex parte ꝓcuratoris accuſati. q̃a ex quo ꝓbatũ eſt de innocentia ipſius accuſanti, poterit accuſans, q̃ eſt pñs

398 cõdẽnari de calũnia,† quam calũniã uł cõmiſiſſe eo ipſo,ꝙ nõ ꝓbauit l. 1. C.de cal.&

399 ꝓfecto pro opin.Imol.† uł eſſe caſus, ut ipſemet dicit in l.quãuis.C. de adult. quẽ ſtrictius induco,nã i princ.dr, ꝙ opportet.ĩ crimine adulterii pñtiam accuſatoris ꝓcedere, tñ q̃a conſtabat Materiam uxorem uiatoris adulterium cũ Juliano cõmiſiſſe mãdat Imperator Diocletian⁹ ipſam cõdẽnari,ex quo cõſtabat de delicto,non obſtãte exceptione, ꝙ citaret uiator eius maritus.rõ eſt quia cõſtabat de delicto,& ſic delictũ erat liquidatũ cõtra ipſam Materiam uxorẽ,& ſi dicat, aducrte q̃a tex. dicit nõ putamus uiatorẽ deputatũ ad excubias limitis reuocãdũ. & ſic uł, ꝙ ibi potuerit cõdẽnari Materiã uxor uiatoris.q̃a ipſe uiator erat abſens cauſa reip.ſed iſta nõ eſt potiſſima ratio illius l.quãuis. Sed q̃a erat liquidatũ negociũ ex parte ꝓcuratoris. Itẽ cõſtabat de cõfeſſione habita à Materia ꝑ tormenta,& erat cõcluſum in cauſa.& iſtis tribus cõcurrentibus ualuit ſñia lata cõtra dictam adulteram mihi tñ magis placet opi. Are. ꝙ non poſſit dici liq̃datũ crimẽ.&

400 ꝙ requirat pſentia utriuſque.†& ideo non uidet recedendum à cõi ſñia. quòd iudicium ſit ipſo iure nullum . Poſſet tñ ſaluari opin. Imol. in duobus caſibus. Primo in caſu. d. l. q̃uis. C. de adult. Itẽ qñ de crimine cõſtaret ꝑ ſpontaneã cõfeſſionẽ rei ante quã nullã ꝑ

401 ceſſiſſent tormẽta, uel metus torturæ.q̃a† illo caſu ẽt ſi totum iudicium eſſet nullũ.tñ poſſem ferri ſñia tanq̃ ſuꝑ notorio, ut not. Innoc. in cap.qualiter, & qñ. de accuſat. & Bart.in l. ſi confeſſus. ff. de cuſt. reo. & pro hac limitatione uł eſſe caſus in l. ait prætor §.ꝑmittit.de min.quẽ tex.ſm Aret.in d.c. ueniens.dicit ſingularẽ Bal.in l.2.in fi. C. de re

402 iud.† nã cõfeſſus non põt opponere de ineptitudine libelli,nec de alio iuris ordine nõ ſeruato , & uł caſus in c.piſanis.de reſt. ſpo.

403 ſed aduerte,† q̃a cõtra Are. uł caſus in d.l. quamuis.ubi ẽt cõfeſſus per tormẽta nõ poteſt opponere ꝙ nõ potuit interuenire ꝓcuratorẽ.ſed ibi ut ſupr. dixi,cõcurrebãt pluta.

Padoæ.M.D.xxxiiii.Die.8.Iulii.

TRACTATVS

De poteſtate procuratoris, & defenſoris in cauſis criminalibus, Secunda pars, & interpretatio in §. publice. l. ſeruum quoque. ff. de procur. Auctore Io. Antonio Rub. Alexãdrino.

SVMMARIVM.

1 *Perſonaliter comparere quis non cogitur in cauſis pecuniarijs,niſi ſubſiſten e iuſta cauſa.*

2 *Procurator conſtitui non poteſt in cauſis capitalibus,& num. 48. & an id ſit perpetuum.nu.50.*

3 *Abſens damnari non poteſt in cauſa capitali, etiam poſt litem conteſtatam.*

4 *Actio ciuilis ,quàm criminalis intendi poteſt pro quolibet crimine capitali tam publico, quàm priuato.*

5 *Pœna talionis ita militat in crimine priuato ſicut in publico.*

6 *Cauſa cenſetur criminalis , ubi pro crimine pœna uenit applicanda fiſco.*

7 *Intellectus ad hunc §. publice. & num. 12. cum ſeq. uſque ad num.23.*

8 *Ratio dubitandi quare quis admitti non uidebatur ad allegandum cauſas abſentiæ ſine mandato.*

9 *Cautio iudicatum ſolui ab eo præſtanda eſt , qui alium uult defendere,etiam ſi locupletiſſimus ſit.*

10 *Defenſor qui non ſatiſdat,condemnari non poteſt.*

11 *Ratio decidendi .cur quis admittatur ad allegandum cauſas abſentiæ ſine mandato.*

18 *Iudex debet ex officio ſuo inquirere ueritatem, etiam in cauſis in quibus lite non conteſtata proceditur ad diffinitiuam.*

19 *Intellectus ad l reos,C.de accuſationi.*

20 *Procurator an poſſit interuenire , ut tantum pro ſis non etiam noceat.*

21 *Excuſator an,& quatenus admittatur pro alio citra mandatum.*

23 *Reus abſens ex iuſta cauſa , poteſt à quibuſcunque*

que defendi plenarie, & quis effectus ex tali defensione resultet. num. 24.

25 *Condemnari nemo potest, nisi termino prius ei dato ad se defendendum*

26 *Terminus ad opponendum datur etiam sponte confessus. Quod non procedit in crimine notorio. num. 27.*

28 *Cogi quis non potest ad renunciandum defensionibus, etiam lapso termino defensionis.*

29 *Termino renunciari potest sed non defensioni.*

30 *Vers. nam & in capitalib. concordat cum auth. multo magis. C. de sacr. sanct. ec l.*

31 *Ad allegandum causas absentiæ facti, libere cuilibet patet accessus, sine satisdatione.*

32 *Causæ absentiæ iuris an à quolibet allegari possint num. 34.*

33 *Defensor regulariter non admittitur sine mandato. et ubi admittitur tenetur cauere de rato n. 45*

35 *Procurator pro absente interuenire potest, ubi absens damnari potest. Et an id obtineat in causis capitalibus in distincte. num. 36. 37. 39 41.*

38 *Intellectus ad l. pen §. ad crimen. ff. de pub. iud.*

40 *Sententia in causa appellationis potest ferri aduersus reum criminis absentem.*

42 *Iudex an possit repulso pcuratore dicere, quòd uult quòd principale personaliter compareat. nu. 43.*

44 *Publice interest aliquem defendi, & ibi declaratur quomodo procedat. nu. 46.*

47 *Interesse reip. in multis casibus secundario considerari in quibus principaliter consideratur interesse priuatorum.*

49 *Inscriptio ad pœnam talionis in quibus criminibus locum habeat.*

51 *Crimina publica habent quiddam speciale, quod non habent crimina priuata, & ibi habes exempla aliquot in eam rem.*

52 *Mulier de crimine publico accusare non potest.*

53 *Dãnatus de crimine publico non potest accusare.*

54 *Procurator quare non possit constitui ex parte accusatoris.*

55 *Dominus an possit tanquam procurator defendere seruum accusatum.*

56 *Seruus accusatus qui a domino non defenditur, an possit per alium defendi num. 57.*

58 *Procurator interuenire potest in causa criminis pro quo uenit imponenda pœna relegationis, uel remotionis ab ordine.*

59 *Intellectus ad l. 1 ff. an per alium caus. appell.*

60 *Vsque dictio an excludat, uel includat.*

61 *Intellectus ad l. fi ff. de iniur. & l fi eod tit.*

62 *Procurator interuenire non potest in causa iniuriarum, & quæ sit huius ratio.*

QVantæ sit utilitatis, & subtilitatis huiuscemodi. §. elicitur ex dictis Pauli de
Cast. hic in 2. col. & Bald. in fi. sui
cõmenti. Et aliorũ quos citaui in l. pen. §. ad
crimen. ff. de pub. iud. & pro ipsius clariori in-
1 tellectu est præmittendum: † quod principium
huiusce. §. loquitur de causis pecuniarijs, in
quibus quis non cogit̃ personaliter cõpare-
re, nisi subsistẽte causa l. fi. C. de proc. & c. 1.
de iud. lib. 6. in quibus causis etiã procurator
admitti potest. l. 2. §. usus. supra eod. in hisce
tñ causis aliqñ quis cogit̃ per procuratorem
comparere. l. pen. & auct. omnino. C. eo. tit.
2 † Versiculus uero nam & in capitalibus loquitur in causis capitalibus de quibus in l. 2. &
in l capit. ff. de pœn. & in l. edicto. §. rei cap.
ff. de bon. poss. quarũ capitalium quædã pro
ueniunt ex iudicio publico, quædam ex iudi
cio priuato, & in hisce causis capitalibus procurator constitui non potest, siue proueniãt
ex iudicio publico, de quo loquitur tex. in l.
pen. §. ad crimen. ff. de pub. iudic. & tex. ultra
alios in l. de fide. C. ad l. Corn. de fal. & tex.
in l. tunc conuenit. C. de accus. & in l. reos.
eo. tit. de causa uero capitali proueniente ex
delicto priuato posset intelligi tex. in l. 1. §. 1.
& 2. rñso. ff. qñ cau. app. per alium agi po. q.
non distinguit inter causam capitalem pro-
uenientem ex iudicio publico, uel priuato. &
cõis est quod et in delictis priuatis, ut intra dicã
procurator constitui non possit, & est notan
3 dum † quod in hisce causis capitalibus, ubi agit̃
de pœna capitis absens damnari non põt, et
quod sit lis contestata. l. 1. C. & ff. de req. reis. &
l. absentem. §. 1. vbi Bar. ff. de pœn. sed ubi q.s
non comparet perueni. ut ad annotationem
bonorũ, cuius formam tradit Bart. in d. l. 1.
de requir. reis. Secundo præmittendum est,
4 † quod pro quolibet crimine capitali, tam publi
co, quam priuato potest agi, tam ciuiliter, quam cri
minaliter. l. qui nõie. & l. hodie. ff. ad l. Cor.
5 de fals. & l. fi. de pri. del. & de fur. † & sicut de
iure in crimine publico requiritur inscriptio
ad pœnam talionis, ita requiritur in crimi-
ne priuato. l. fi. C. de iniu. & d. l. fi. de priu. del.
& ideo uidebimus infra, quod ubi pro crimine,
tam publico, quam priuato pœna pecuniaria im-
ponitur, siue pœna sit applicanda parti, siue
6 fisco, † quo casu dr̃ causa criminalis. l. 3. ubi
gl. Bar. & ceteri. ff. de sepul. uiol. & tradũt. Mod.
in rub. C. de iud. Et extra eodem. quod in hisce
causis iudicium per procuratorẽ agitari põt.

Versi

Versiculus uerò tertius huiusce. §. intellig. in causis non capitalibus, ut in pœna relegationis,& remotionis ab ordine, & de aliis de quibus in l.cognit.de uariis, & extr. cog. & in l. moris.ff. de pœ. & ideo infra uidebimus, an in isto tertio gñe includitur pœna corporis afflictiua,ut qñ plebeus flagellis ceditur, uel fustibus subiicitur.iuxta l.cap. in princ. in 2. resp. ff. de pœn. Quarrum genus causarum addit gl.in l.non solum.§.fi.infra eod. Quintum addit Alb hic col.fin.de quo ſm eum loquitur tex.in l.sed & hæ.§.& patronus. ff.eo. & in l.non solum.§.fi.inf. eod. Sed tu dic, quod istud quintum genus satis includitur in illo gñe,quod æstimationem lædit,de quo loquitur tex.in l.pen.de uar.& extr. cog. Vltimo

7 præmittendum est,quod † tex.noster pluribus modis legitur, ut hic per Odofr. Alber. & alios plerosque antiquos,cõiter tñ recipitur intellectus glos.quod principium loquatur in causis pecuniariis.Secundum uero rñsum in capitalibus. Tertium in causis non capitalibus in quibus snīa contra absentem ferri potest.

Tu considera circa principium huiusce.§.in

8 telligendo eum † quod loquatur in allegãte causas absentiæ, quæ nam poterat esse rō dubitandi,ad quod dic, quod uidebatur dicendũ, quod non dẽet admitti quis sine mandato, ex quo in hisce causis procurator cõstitui põt,& imputandũ uidebatur absenti,qui ꝓcuratorem non dimisit.l.absens.supra eo.uel saltem uidebatur, quod esset admittendus mediante cau-

9 tione de iudicato soluẽdo,† quam ẽt locupletissimus qui defendere uult præstare tenetur l.qui proprio. §. qui alium.ff. eo.& l.minor

10 etiam.eod.tit.† attento ẽt quia defensor qui non satisdat condemnari non potest.l. lib.in fin.de neg.gest.Contrarium tñ hic deciditur,

11 † quod à quocunque absens defendi potest:nec mirum,quia iura prædicta loquuntur, ubi quis uult plene defendere,& suscipere in se telam iudiciariam, sed tex. noster loquitur de illis tantummodo,qui allegant causas absentiæ, ad quas passim etiam inhabiles admittũtur, ut hic dicit gl. magna ad finem. Circa secũdum responsum faciebat dubium, & uidebatur,

12 † quod ex quo in hisce causis remouetur omnis procurator,& defensor,qui plene defendere uult, debetur etiam remoueri quilibet alius defensor, qui causam absentiæ adducere intendit, per regulam quæ habet, quod à quo remouetur genus, remouetur q̃libet eius species.l.chor.ff.de leg.2.& l.1.ff.de suis & leg. Contrarium hic deciditur, & ratio decidendi est,quia in allegante causas absentiæ cessant rōnes prohibitiuæ constitutionis procuratoris,de quibus plene dixi in d. §.ad crimen.

13 † Circa tertium responsum faciebat dubiũ, quia uidebatur, quod etiam in hisce causis non capitalibus, ex quo per eas læditur hominis ęstimatio,non dẽet posse cõstitui ꝓcurator. arg.l.iusta. ff. de man.uind. & l.Iul. ff.si quis omiss.causa test.& l.si isti quidem.ff.quod metus cau.attento etiam quia tex.in l.1. in 1.& 2.resp.ff.quando cau. app. per alium agi po. uidetur solum uelle, quod in causa pecuniaria procurator constitui possit.ut patet ibi, sin autem pecuniaria sit.& ibi,sed si ea causa sit ex qua solet sequi condemnatio usq; ad relegationem,intelligendo quod dictio (usque) stet inclusiue ut Bart.dicit inf.col.2.Sed ratio decidendi colligitur ex una rõne, quæ adducitur, quod ideo in causis capitalibus procurator constitui non potest, quia sententia posset reddi elusoria,contra l.si prætor. ff.de iudic.

14 † Sed iste intellectus cõis non uidetur tutus per locum à sufficienti partium numeratione.nam intelligendo hunc tex.in princ. in allegante causas absentiæ,& eodem modo uersiculum (nam & in capitalibus) non uideo, quõ possit intelligi tex. in 2.respons.in allegante causas causæ,quia illa dictio (itaque)

15 est continuatiua præcedentium : † & ideo huic text. accõmodat̃ scd's intell̃s per Mart. Syll.Iac. de Rau.& Pet. de Bellap. quos citat hic Bart. & hunc intellm̃ sequuntur Cyn. & Alb.in l.reos.C.de acc.sed iste intellectus nõ recipit̃ cõiter ex duplici capite: & primo ſm Bart.quia uerba tex. huic intellectui refragari uñr,qñ quis dẽ allegare cãs innocẽtiæ sit plenarie defendere.l.is qui reus.ff.de pub.iu.Sed tuẽdo hũc intellm̃ dicit, quod satis dr̃ excusare innocẽtiã ille,qui excusat absentiã à cõtumacia,qñ quis dẽ cõtumax habeat̃ ꝓ nocẽte,seu delinquẽte.iuxta.l.omne delictum, in pri in. de re mil. Secundo obiicit̃ huic intellectui quia si iste ultimus uersiculus intelligeret̃ de allegãte causas absẽtiæ,decideret̃ hic casus minus dubius. Si.n. quis admittitur in causis capitalibus ad allegandũ cãs absentiæ,longe magis, & minus dubie debet admitti in causis nõ capitalibus, in quibus absens cõdẽnari pt. Sed tuẽdo hunc intellectum rñderi potest, quod uidebatur dicendum, quod ex quo in hisce causis nõ capi-

talibus ꝓcurator cõstitui põt ꝙ nõ deberet admitti quis ad allegandum causas absentiæ.
16 † Tertius daṫ intellectus ꝑ Dyn. ꝙ iste text. intelligaṫ gn̄alr̄ in ꝗbuscunq; causis tam capitalibus quã non capitalibus in ꝗb. absens cõdemnati põt: ideo ꝭm eũ in terminis. l. lege Corn. §. const. & l. ne diu. C. de pœn. & ex trauag. ad repri. ubi absens condemnari põt: admitti põt ꝓcurator: ꝗ põt ꝓdesse, & nocere dño: & cum isto intellectu transeunt non nulli antiqui quos citat Imo. in l. pen. §. ad crimen. col. ult. de pub. iud. & Mod. Señ. ꝗ trãscribunt dicta Imo. in c. ueniẽs. in 28. col. de acc. sed Bart. non recipit hunc sensum: ut ꝑ eum in d. §. ad crimen. in 2. col., & in d. extrauag. ad repr. in uerbo legitime: cuius rñ fundamenti rñdes Imo. in d. §. ad crimẽ. sed dicam infra in ult. not.
17 † Quartus intellectus accõmodaṫ ꝑ Bar. hic ꝙ iste text. nõ loquatur in ꝓcuratore, sed in defensore sine mandato, & in oĩ gñe causarum de mundo, ut patet ibi, à quibuscunque defendi, q. d. non curo cũ mandato uel sine, & ut patet ibi, quemuis uerba ꝑ eo faciente, q. d. non curo an habeat mandatum, uel sit sine mãdato: & an sit masculus uel fœmina: ꝗa admittitur ut excusator innocentiæ: ꝗ p̃t prodesse ipsi accusato
18 uel inquisito, & nõ nocere: † & ꝑ isto intellectu. facit ꝭm Bat. quia si iudex in causis, in ꝗb. ꝓceditur, ad diffinitiuam ẽt lite non contest. teneṫ ipse ex suo officio inquirere ueritatẽ. auc. ꝗ semel, ibi, ꝑquisita ueritate, C. ꝗũo, & ꝗñ iud. & idem ẽt in causa appellationis, in qua nõ requiriṫ litis contestatio. l. amplio
19 rem. C. de app. idẽ in casu isto. † Et ꝑ isto intellectu pondero istũ tex. in uerbo, æquũ, & ordinariũ est. quasi uelit dicere, ꝙ licet ꝓcurator ĩ causis capitalib. nõ possit cõstitui: tñ æquũ, & ordinariũ est admittere quẽpiã excusantẽ absentẽ, ꝗ cõdẽnari põt: & hoc est qđ uoluit dicere tex. in l. reos. C. de acc. dũ dicit leges publicoꝝ iudicioꝝ nõ solũ ꝑ defensorẽ, sed ẽt ꝑ ꝓcuratorẽ defendi ꝑmittunt, ut tñ defendat, nõ aũt ut noceat, attento maxime ꝗa ẽt in criminalibus, ubi ꝗs est p̃sens, ac cõfessus, & cõdẽnatus, teneṫ iudex ex offõ inquirere ueritatẽ. l. 1. §. si ꝗs ultro. ff. de qõ. Ergo lõge magis hoc dicendũ uṙ in absente. l. si nõ defendaṫ. ff. de pœn. & facit pulcher tex. ubi uṙ esse casus ultra alios in l. fi. ff. ad l. Iul. de ann. ubi licet mulier nõ admittaṫ ad accusandũ l. Iul. de ann. admittiṫ tñ ad instruendũ p̃fectum annonę. facit tex. in l. amplius prætor ibi, adire p̃torem, & iudicare tẽ prout se habet. ff. de fideicom. lib. & hunc intellectũ sibi ascribit Saly. in l. reos. in 11. col. C. de acc. & cũ isto intellectu hic transit Paul. de Cast. ꝗ dicit, ꝙ iste talis solũ admittiṫ ad excusandũ: nec subiicir de iniæ: & cũ isto intellectu transit ẽt do. Ant. Rof. in cons. 49. col. 2. inter cõsil. Cæp. sed huic intellectui cõtradicit Ang. hic. quia Bart. uṙ sentire, ꝙ nõ possit admitti ꝗs ut ꝓcurator, & tñ in contrarium ob. iste text. ibi, quemuis, & ibi, à quibuscunq; defendi. ꝗ uṙ innuere, ꝙ ẽt ꝗs ut ꝓcurator possit admitti, sed iñdeti. põt, ꝙ Bar. ẽt fateṫ. ꝓcuratorem debere admitti ad informandũ ipsum iudicem de innocẽtia accusati, uel inꝗsiti. Sed replicari põt, ꝙ tunc non põt dici, ꝙ admittaṫ ut procurator, ex quo in se non suscipit telã iudiciariã, arg. c. super. de re iud. & l. si suspecta. ff. de inof. testa. Secundo mo-
20 uetur Ang. † nam ꝓcurator nõ põt interuenire, ut tñ ꝓdesse ualeat, ut Imo tradit in c. constitutus, extra eo. tit. sed ad hoc respõdet Aret. in c. ueniẽs. de acc. ꝙ licet nõ possit talis ꝓcurator constitui ab hoĩe, tñ põt à lege admitti: ut possit ꝓdesse, & non nocere, ut in siñ de tutore tradit Bart. in l. tutor qui repertorium, ad fin. ff. de admini. tuto. facit l. 2. C.
21 de acc. Tu † considera aut pars aduersa non contradicit huic excusatori. & isto casu ꝓcedat opi. Bart. aut uero contradicit, & tunc uṙ ꝙ teneaṫ cauere. iuxta l. ꝗ proprio. §. ꝗ aliũ. & l. minor. ff. eo. tit. & facit tex. in l. 2. §. pen. ff. ex ꝗb. cau. in poss. ea. ubi non debet admitti ꝓcurator, ꝑ quẽ cõditio aduersarii efficiaṫ deterior: & hoc ultra alios. Est uerũ. ꝙ itellectui Bar. multũ refragaṫ iste tex. dũ dicit, quẽlibet admitti: & sic ẽt ꝓcuratorẽ facit rl̃a. l. si is ꝗ ducenta. §. utrũ. ff. de reb. dub. & sic uṙ, ꝙ si habeat mãdatũ, ꝙ debeat admitti tanꝗ̃ defensor: attẽto maxime, ꝗa nõ uṙ. ꝙ possit nocere dño. ꝭm Imo. nisi habeat specialissimũ mãdatũ: sed dic, ꝙ nõ est incõueniẽs restringere ista dictionẽ (queuis) ut nõ cõprehendat ꝓcuratorẽ: cuius factũ rl̃r p̃iudicat dño: & si dicat, cõtra Bar. est casus in extrauag. ad repr. ibi, personalr̃ uel legitime non cõparuerit: & non dixit personalr̃ tñ. Nam ad hunc tex. rñdet Bar ꝙ dum dicit (legitime) refertur ad uniuersitatẽ, ꝗ in causa criminali ꝑ ꝓcuratorẽ cõparere põt: sed facile fuisset imperatori hoc, qđ Bart. sentit exprimere, sed replicari

plicari pôt, ꝙ non est incōueniens: ꝙ ex quo illud uerbum (personalr) nō pôt referri nisi ad singulares ꝑsonas: ꝙ illud uerbū (legitime) referaƭ ad uniuersitatē tm. atteto maxime, qa text. in l. inter accusatorē. ff. de publ. iud. uƭ innuere, ꝙ sit suscepta cognitio, ꝙ absens possit cōdēnari: siue sit reus, siue actor: & tñ uult, ꝙ sola defensio def: & idē ꝓbaƭ in §. ad crimen. ad fi. ibi. & sic iustā rōnem ha-
22 beār, snīam differāt: & † ideo credo: ꝙ possit ēt accommodari nouus intellectus ad hunc tex. & cōsiderandū est: ꝙ licet in causis capitalibus absens pœna capitis damnari nō pos sit. ut dicit text. in l. absentē. in pri. de pœnis. & in uer. uerū si qd grauius irrogādū fuisset, tñ absens q̃ citationi. & edictis ꝑsidium nō obtēperat, cōdēnari oportet, dicit tex. in d. l. absentē. nec ista sunt contraria: qa solū cōdemnaƭ ad pœnā, q̄ æstimationē lædit, dico ergo, ꝙ ubi absens pôt condēnari siue causa sit capitalis, siue nō capitalis, siue ciuilis, dūmodo nō agaƭ de pœna capitis. pôt interuenire qs, & tanq̄ procurator, & tanq̄ instructor. & iste intellectus differt ab intellectu Dyni q uoluit. ꝙ ēt ubi absens pôt cōdēnari pœna capitis, ꝙ possit interuenire ꝓcurator: & in hisce terminis posset intelligi tex. in l. reos. C. de acc. Alius pôt accōmodari intellectus: & cōsiderandū est, ꝙ ꝑ locū à ciuilib. ad criminalia arguiƭ ut ꝓbatur. iud. l. absentē. ibi, ƒm morem priuatorū iudiciorū, sed in causis ciuilibus pôt reus assumere in se onus ꝓbandi, ut demonstret actorē experiri sine actione. l. si pupilli §. Inl. de nego. gest. dico, ergo ꝙ qlibet debet admitti ad excusandā innocentiā rei, ꝙ accusator uel inqsitor nō habet ius accusandi uel ingrendi, nec isto casu uƭ ꝙ iudex possit dicere ꝙ uelit habere ꝑsentiā accusati uel inqsiti, ut uideat qua frōte, & quo animo loquaƭ, atteto ꝙ ꝓceditur solū ad exclusionem ꝓcessus, & quasi ꝑ uiā extraordinariā, & hoc est. ꝙ uult dicere tex. in c. ueniens. de acc. ubi uult, ꝙ admittaƭ ꝓcurator ad excludendū accusatorem, q confessus fuerat se ꝑ calūniam accusasse, magis
23 tñ placet ꝓcedens intellectus Daƭ † alius intellectus ad hunc tex. ꝑ Ang. hic in quadam sua repetitione. quē referunt qdā Moder. in c. ueniēs. de acc. & uult, ꝙ ubi reus est absens. ex iusta causa. ꝙ tunc pôt interuenire ꝓcurator ad plenā defensionē. qa publice utile est abūtem a qbuscunq; defendi, ita loqtur tex. hic, sed ubi qs est absens ex iniusta cā, & latitat, tunc non pôt interuenire ꝓcurator, ita loqtur tex. in §. ad crimen. in primo uero ca
24 su loqtur ēt tex. in l. reos. C. de acc. † Et si dicatur, ꝙ licet sit absēs ex iusta causa, ex quo nō pôt condēnari, uƭ ꝙ non possit admitti procurator. ex quo ex tali interuentu nullus pôt seq̄ effectus, replicari pôt. ꝙ euitabit annotationē bonorū, sed tu dic, ꝙ iste itells cōfundiƭ ꝑ tex. in §. ad crimen. in fin. q uult, ꝙ possit subesse iusta cā. q̄ habeat euitare annotationē bonorū, & tñ gnāliƭ dicit. ꝙ in crimine publico ꝓsequendo nō interuenit ꝓcurator. Notaƭ primo ex hoc tex. ibi. publice uti
25 le est absentes à quibuscunq; defendi, † ꝙ ex quo interest reipublicæ ut absentes defendātur, nemo pôt cōdēnari. ƒm Ang. nisi sibi detur terminus ad defensam. l. 3. & l. desertorē. §. si ad diē. ff. de re mil. & est tex. cū gl. in l. t. ff. de fur. balne. & tradunt Bart. & Imo. in l.
26 cust. §. 1. de pub. iud. † & dicit Salye. in l. 2. de cust. reo. ꝙ practica totius mūdi est. ut spōte confessus mittaƭ ad carceres, & assigneƭ sibi terminus ad allegādū qdqd uelit, ne cōdēnetur, & si nullā faciat defensionē inter termi-
27 nū, uƭ ꝑseuerare in illa cōfessione. Dixit † tñ singlƭ Bal. in l. à ꝓcedente. C. de dila. ꝙ ubi delictū est notoriū, ꝙ iudex pôt denegare talē dilationē ac interloq talē dilationē non esse dandā, & cū cōdēnare, & mittere ad furcas.
28 Et ƒm Ang. hic † male faciunt assessores, q faciūt inqsitū uel accusatū cōfiteri delictū, deinde ꝑfigūt terminū octo dierū ad faciendū suas defensiones, deinde faciunt eos renūciare hisce defensionibus, qa nō possunt. iuxta gl. in l. pactū inter heredē. ff. de pac. ubi plene Mod. facit l. nō tm. de app. ubi Bart. Ang. tñ de Aret. in tract. suo malefic. in uerbo q iudex statuit terminum ad eorū defensionē, post Ang. in l. custodias. ff. de publ. iud. distinguit, ꝙ aut cōstat reū nullā habere defensionē, ut qa forte est insignis latro, & tunc pôt renunciare, ex quo ius defendendi nō habet, & nihil aliud fit, nisi ꝙ citius moritur aut ne ro cōstat ipsum habere defensionē. & tūc nō tenet renunciatio, & in hisce terminis pt itelligi text. in l. add. C. de app. & in l. nō tm. eo. ti. ibi. n. cōstat eū hre defensiones, ex quo ducebaƭ ad patibulū infra tpa data ad appellandū. ī dubio tñ cōcludūt oēs, ꝙ qs possit renūciare suis defensionib. ꝑ gl. in l. 1. de furt. bal ne. q̄ hoc mihi non ꝓbat, & uƭ magna restri

ctio ad gl. in l. pactum inter hæredem, q̃ indistincte dicit. ꝙ quis nõ põt renũciare suis
29 defensionibus: † mihi placet id, quod dicit singl'r Inn. in c. q̃m abbas. de off. deleg. ꝙ q̃s possit renunciare termino non aũt defensio
30 ni. † Notatur secundo: ibi, nam & in capitalibus: hic esse text. pro illa regula, ꝙ si de quo minus uꝛ inesse, & inest: ergo de quo magis. nã si in capitalib. causis defensio datur, lõge magis debet dari in causis pecuniariis. facit anc. multo magis. C. de sacro san. eccl. Notantur tertio ex hoc tex. ibi, defensio daꝛ
31 † ꝙ ad allegandum causas abñtiç facti, utputa ꝙ accusatus, uel inq̃situs est detentus in uinculis, admittiꝛ non solũ procurator, sed etiã defensor quilibet, tam masculus, q̃ fœmina, & sine aliqua satisdatione, ut patet ibi à quibuscũq; defendi. Sed opponitur s̃m Alb. hic, & uꝛ, ꝙ illa dictio (à q̃buscũq;) debeat restringi ad ꝑsonas habiles. l. 1. de sacrosan. eccl. & l. ut gradatim. §. i. de mun. & hon. sed ipse tñ̃ dicit ꝙ ad allegandũ cãm abñtiæ, & ad informandũ ip̃m iudicẽ de impedimẽto facti q̃libet indistincte ad l. mittiꝛ.
32 †Sed difficultas cõsistit s̃m Ang. post Inn. relatũ ꝑ Bart. in §. ad crimẽ. an admittaꝛ q̃libet ad allegandũ causas abñtiç iuris, utputa ꝙ accusatus, uel inq̃situs non põt uenire, q̃a locus nõ est tutus, & indistinguendũ est. s̃m Ang. aut n. causç iuris, q̃ allegaꝛ, apparẽt ex actis, & sine dubio cũ sint notoriæ, adduci pñt: q̃a iudex ex offõ ad hoc astringiꝛ & parte non petẽte. ut gl. dicit in l. ubi pactũ. de transact. Si uero causæ abñtiæ iuris nõ sint notoriæ: non admittiꝛ excusator sine mãdato, ut si uellet dicere: (ut dixi) ꝙ locus non esset tutus accusato, uel ꝙ iudex non esset cõpetens ipsius accusati, uel ꝙ esset excõicatus, & rõ huius cõclõnis est, s̃m Ang. q̃a uerosiliꝛ p̃t quis ignorare, an accusat᷒, uel inq̃situs uelit uti hisce exceptiõib. Itẽ ut Bar. dicit in §. ad crimẽ. esset possibile, ꝙ ĩpedit᷒ impedimẽto loci nõ tuti, nõ obst. hoc impedimẽto cõpareret, & ideo uꝛ, ꝙ ad has allegationes non debeat q̃spiã admitti sine mandato. sed s̃m Imo. post Bal. in d. §. ad crimẽ. ista opin. Ang. hic nõ est tuta. Primo, q̃a non est uerosimile, ꝙ abñs uelit se exponere periculo. licet possit, q̃a exponẽs se periculo ẽt inuitus defendi põt. l. non tm̃ de ap. & ideo ubi aliq̃s allegat istã exceptionẽ loci nõ tuti, uel incõpetentiæ iudicis, nõ uꝛ, ꝙ illã alleget cõtra uolũtatẽ abñtis, q̃a ubi abñs non compareret, præsumptio est, ꝙ uelit illas exceptiones adduci posse, ne incidat in delictũ cõtumaciæ. ergo satis ꝑsumẽdũ est, ꝙ nõ admittaꝛ cõtra uoluntatẽ citati. arg. l. li. § fi. de neg. gest. & ideo idẽ Ang. in quadã sua disputa, q̃ incipit Bon. quidã, tenet, ꝙ imo q̃libet excusator admittaꝛ ẽt ad allegandum cãs iuris, q̃ nõ præiudicant ipsi accusato, uel inq̃sito, q̃a eas adducendo gerit negociũ dñi utiliter. iuxta. l. q̃ utiliꝛ. de neg. gest. quo casu, aut dñs gesta ꝑ hũc excusatorẽ ratificabit: & tũc cõstabit de uoluntate dñi, aut uero nõ habebit ratum, & sic poterit q̃ncunq; renunciare huic exceptioni declinatoriæ oppositæ ꝑ excusatorem. Sed ista cõsideratio Ang. non uꝛ
33 uera, & cõsiderãdũ est, ꝙ rꝛ † defensor sine mandato non admittiꝛ. d. l. lib. §. fin. & l. tot. ubi Bart. ff. eod. tit. & ubi admittitur tenetur cauere de iudicato soluendo, & rõ potissima huiusce cõclõnis est, ne iudiciũ reddaꝛ elusorium, q̃a interest eius, cõtra quem causæ abñtiæ iuris allegantur, ut allegãs habeat mãda
34 tum. †mihi tñ̃ placet opin. cõtra Ang. hic primo per istum tex. q̃ uult, ꝙ ubi abñs põt condẽnari, possit q̃s innocentiam suã excusare, ergo longe magis debet quis admitti ad allegandum causas abñtiæ iuris in causis capitalibus, q̃a nisi reus excusetur cõfiscabunꝛ oĩa eius bona post annum irreuocabiliꝛ, si ergo succurriꝛ de æquitate abñti eo casu, quo põt cõdemnari, ut eius innocẽtia possit excusari, quo casu sæpenumero agiꝛ de minori ꝑiudicio, q̃ sit cõfiscatio oĩum bonoꝝ lõge magis hic uꝛ succurrendum. & ista opin. s̃m Aret. probari uꝛ in l. fi. circa med. ff. de req. reis. ubi tex. dicit, ꝙ si reus nõ comparet infra annũ post citationẽ, uel non habeat, q̃ eũ defendat in causa capitali, post annũ cõfiscantur eius bona. Et si q̃spiã diceret, aduerte, q̃a ille tex. debet suppleri, ꝙ ueniat cũ mãdato, replicari põt. ꝙ si hr̃et mandatum, non uocareꝛ simpliꝛ defensor, cum ergo ille text. non possit intelligi de allegante causas eausç, seu innocẽtiç: debet intelligi de quibuscunq; causis tã iuris q̃ facti, & ita ẽt intelligendus uꝛ tex. in §. ad crimen. in fi. & tex. noster hic. Notaꝛ quar
35 to ex isto text. † ꝙ ubi abñs põt cõdemnari:
36 ibi p̃t interuenire procurator. † Et ideo s̃m Dy. relatum hic per Bart. & per Alb. col. 10. ubi de iure cõi in causa capitali sententia potest ferri cõtra abñtem, ibi potest interuenire ꝑcurator, & sic in casu. l. ne diu. C. de pœn. & extrauag.

extrauag. ad repr. & in casu, l. lege Corn. §. cõstitutũ.ad l.Corn. in quibus abñs damnari põt,poterit interuenire ꝓcurator. Idem est, si ex forma statuti,uel ex consuetudine, ꝭm Dyn.quis posset abñs condemnari: hr̃eturq. pro cõfesso,& cõuicto: & hãc opin.amplectit̃ Imo.in d.§.ad crimen.qui dicit, ꝙ ita cõiter tenetur,& referunt Mod.in c.uen.col.28.de
37 acc.Sed cõtraria opin.† quæ uñ crebrior ꝭm Ias.in l.2.qui test.fac.poss.uñ ẽt uerior, ꝙ in causis capitalibus, ubi agitur de pœna maiore relegatione, dato ꝙ absens possit condẽnari, siue ex dispositione iuris cõis, siue ex forma statuti,aut consuetudinis, nullo modo possit interuenire procurator, quæ q̃dem opinio ꝓbari uñ lege,rõne,& auctoritate. & primo per tex.in l.pen. §. ad crimen. de pub. iud. ubi dr̃ simplr̃ ad crimen publici iudicii persequendum frustra interuenit procura-
38 tor.† Sed huic text.r ñdetur, ꝙ licet simplr̃ loquatur.debet tñ distingui, & declarari per alias leges.Sed replicari potest, ꝙ nullibi repellitur,ꝙ absens in causa capitali de iure digestorũ possit condẽnari, nisi in casu. l. lege Corn.§.cõstitutum.qui tex.uult,ꝙ serui.qui spadonẽ intei fecerũt, licet ultimo supplicio sint puniendi,abñtes tñ cõdemnari pñt,cum ergo ille solus casus reperiat̃.non est uerosimile,ꝙ includatur in regula.§. nři. Item põt dici ad illum tex. dũ dicit de abñtibus quoque.tanq̃.l. Cor.teneantur.ꝓnunciandũ est, ut sit ꝓnunciandum perinde,ac si essent pñtes usque ad relegationem.ut ibi sentit gl.in 2.intellectu. Vel põt dici ꝙ ille tex. non loqtur de abñtibus.ut sint puniendi tanquam.l. Corn. teneantur.s.pœna corporali, sed sola pœna cõfiscationis bonorũ, quia abñs nõ pt deportari, minus est præsumendũ ꝙ ista regula trahat̃ ad l. ne diu. C. de poe. q̃a nõ potuit l. C. diuinare de illo tex. minus de extr. ad repr. in uerbo legitime. ut ibi Bart. dicit.
39 Secundo † obiicitur contra opin. Dyn. per Bart.tex.in l.inter accusatorem, de pub. iud. ubi inter accusatorem,& accusatum ẽt suscepta cognitione, & sic lite contest.excusatio ꝓ abñte iustis rationibus admittitur,q̃a tex. gñalr̃ loquitur,& uult, ꝙ sola excusatio iustis rõnibus admittat̃:& tñ ille tex. uñ loqui, ubi abñs potest cõdẽnari:dum dicit, nec per triduũ ꝑ singulos dies ter citatus condẽnet̃. ergo tex.noster necessario debet intelligi: & idem probari uñ in d.l.pen.dũ dicit,sed excusationes abñtium ex S. C.iudicibus allegantur.subdit text. & si iustam rõnem habeant, sñiam differunt.Et pro ueritate. pro ista op. contra Dyn.uñ esse casus de causis capitalib. in d.c.uen.& in c. super hic. de accus. ubi qñ agitur de pœna depositionis ab ordine, non admittit̃ ꝓcurator, q̃a causa est criminalis. Sed ad istum tex.r ñdet. Im.ꝙ pœna depositionis ab ordine de iure can. censet̃ pœna criminalis,& nõ est ꝭm Mod.in d.c.uen.col.28. in 13. q. q̃a depositio ab ordinibus ecclesiasticis est magna pœna, quia q̃s non deponit̃ ab ordine nisi ex grauissimo crimine.c. i. 81. dist.sed ob hoc non tollit̃ cõtrarium, q̃a illa sñia depositionis ab ordinibus sacris in absentem ferri põt, & tñ. non põt interuenire ꝓcurator.Suadet̃ hæc opin. contra Dyn. ꝭm Bar.in d.extrauag.ad rep. in uerbo legitime,
40 † nam in causa appellationis etiam in criminalibus ferri põt sñia in absentem.l.fin. §.illud.de temp.app. & tñ in causa appellationis non põt interuenire ꝓcurator. sed replicari põt ꝭm quosdam Mod in d. c. uen.ꝙ ille tex. loquit̃, ubi in causa principali nõ poterat ꝓcedi cõtra abñtem: nil mirum ergo si idẽ est in causa appellationis:quę censetur eiusdem naturæ sed si in causa principali potuisset ꝓcedi cõtra absentẽ ẽt causa appellationis posset ꝑ alium agi: sed ille text.non patit̃ hunc sensum.q̃a solũ facit dñiam inter causam pecuniariã,& capitalem:& absolute dicit,ꝙ cã capitalis ꝑ aliũ agi nõ põt, nec distinguit inter abñtiã.& pñtiã, & late dicã de intellectu illius.l.1. Vltimo suadet̃ hec opi. pulchra ra-
41 tione.† nã uñ absurdũ,ꝙ in causa capitali admittat̃ ꝓcurator, q non solũ põt ꝓdesse, sed ẽt nocere dño. Sed ad hoc r ñdet Imo. ꝙ per eius dctũ nõ præiudicabit̃ dño, nisi habebat spãlissimũ mandatũ, ut in simili dr̃ in matrimonio,in quo r q̃rit̃ mandatũ indiuiduum. attẽto maxime ꝙ factum ꝓcuratoris tẽdens ad delictum,dño nõ præiudicat.l. si ꝓcur. de cõd.ind.& erit magis utile admittere ꝓcuratorẽ,licet possit ĩ aliqua particula nocere,q̃ relinquere ipm̃ abñtem indefensum,& maxime ubi iudex est oĩno ꝓcessurus cõtra abñtẽ. arg.tex.in l.nõ solũ.in fin.ff.de procu.ubi qñ iudex deliberat oĩno ꝓcedere cõtra abñtẽ, admittitur q̃s sine mandato ad remouendã cãm suspecti tutoris. Sed replicari põt, ꝙ si ista rõ esset uera,dñet ẽt admitti in causis capitalibus, in quibus absens cõdẽnari nõ potest.

text.q̃a melius esset eũ defendere, licet in aliqua parte possit sibi nocere, q̃ eũ indefensũ relinquere. Itẽ ut dicit Bart. melius est, ꝙ quilibet admittatur, qui possit tñ prodesse, non aũt nocere. est uerũ. ꝙ ꝓ opinione Dy. multum stringit tex. in d. extrauag. ad repr. dũ ducit, ꝑsonalr̃ uel legitime, cui text. non satisfacit solo Bar. ẽm Imo. dicẽtis ꝙ ille dr̃ comparere, qui ꝑsonalr̃ comparet, si est singularis ꝑsona, uel per procuratorem, si est uniuersitas, q̃a illa verba ꝑsonalr̃ uel legitime unr̃ pariformiter referri, tam ad siugulares personas, q̃ ad uniuersitatem, sed replicari pôt, ꝙ ex quo illa uerba ꝑsonalr̃ non pñr referri ad corpus collegium, uel ad uniuersitatem, necessario sunt referẽda ad ꝑsonas singulares, cũ uerbũ (legitime) ad collegiũ uel uniuersitatem, ut Bar. sentit ꝓprie referri possit, q̃a regula. l. nam hoc iure. de uul. & pup. ꝓcedit ubi potest pariformis determinatio. cogita.

Notat ultimo ex hoc text. ibi, æquũ, & ordinarium est admittere, hic esse tex. ꝙ iudex nõ pôt dicere ꝓcuratori, ꝙ uult, ꝙ principalis personalr̃ cõpareat, q̃a melius nouerit ueritatẽ, q̃a ꝙ q̃s posset comparere ꝑ ꝓcuratorem est ordinariũ, & æquum, cõtrarium tñ tenet Bar. hic reprobata opi. Iac. But. q̃ uolebat ꝙ si procurator haberet specificum mandatũ, ad sic rñdendum ꝙ iudex nõ posset desiderare, ꝙ principalis cõpareret, nam cõtra Iac. stringit iste tex. q̃ uult, ꝙ sit ęquũ, & ordinariũ admittere ꝓcuratorẽ: huic ergo æquitati: & iuris ordini non pôt iudex derogare: sed ut supra dixi Bar. hic. & in l. fi. C. de ꝓc. & in l. 2. §. defendi, ex q̃bus. cau. in pos ea tenet, ꝙ imò possit cogi principalis rñdẽdũ; q̃a ob eius ꝑsentiã ueritas magis ꝑcipi poterit: quę ꝑ tremorem, ruborem, palorẽ, & similia ꝑcipi solet. sed ẽm Bald. distinguendum ur̃ inter iudicium criminale, & ciuile: nam in iudicio criminali in quo torturæ locus esse potest. pôt cogi principalis cõparere, & in hisce terminis loquit̃ tex. in l. de minore. §. tormẽta. ff. de q̃o. sed ubi nõ esset locus torturæ, ex quo ꝓcurator hẽt specificum mandatũ, dñs ur̃ loqui ꝑ organum ꝓcuratoris. l. qui aũt. in fi. ff. de cõ͠t. siue causa sit ciuilis siue criminalis. ita dicit Bald. hic, & ista opinio. fuit de mente Bart. licet Bal. non dicat in l. q̃ bona. §. q̃ alieno. in ult. col. ubi facit drĩam inter iudicium criminale, & ciuile: & uult, ꝙ in criminali teneatur comparere ꝑsonalr̃: quia ex aspectu, uoce, colore, & trepidatione poterit iudex melius se informare ab ipso principali. & opin. Bar. in d. §. q̃ alieno, recipit̃ cõiter. ẽm Alex. & Mod. in l. fi. C. de ꝓc. & probari ur̃ ex illo tex. ubi unicuique ꝑmittitur per procuratorem rñdere, nisi subsistente iusta causa. & tradit Raph. Fulg in consil. 244.

43 † Mihi placet distinctio quã sentit Bald. hic ꝙ siue causa sit ciuilis siue criminalis dũmodo non agat̃ de tortura non possit cogi principalis comparere ꝑ hunc tex. q̃ gñalr̃ loquitur. & ꝑ tex. in dicta l. fi. nisi subesset iusta cã, utpnta, q̃a procurator esset infamis. uel rixo-

44 sus ut Mod tradũt in d. l. fi. Circa gl. † in uerbo publice, colligit̃ cõclusio, ꝙ interest reip. quãplurimos ad defendendã suã causam admitti. Sed tu aduerte, q̃a iura allegata in gl. non ꝓbant hoc. nã tex. in l. in ꝓuinciali. §. fi. cũ l. seq. bñ ꝓbat, ꝙ si ædificet̃ in publico, ꝙ oẽs ciues nunciare pñt: q̃a interest reipublicæ q̃ plurimos ad suam causam admitti. sed tex. nr̃ non loquit̃ de interesse publico principalr̃: sed ipsius absentis: sicut ẽt loquit̃ tex.

45 in l. exigẽdi C. de ꝓc. † Itẽ tex. in l. 1. in fi ff. qđ cuiusque uniuer. loquit̃ de defensore q̃ tenet̃ satisdare de rato uel de iudicato soluẽdo iuxta l. q̃ ꝓprio. §. q̃ aliũ. & l. minor. ff. eo. sed tex. nr̃ loquit̃ de defensore allegante causas absentiæ, q̃ nõ tenet̃ ad aliquã satisdationẽ, ut est gl. sing. in l. in eo. §. nemo. de reg. iur. sed alii defensores tenent̃ satisdare, dato ꝙ sint locupletissimi d. l. minor. Sed tu cõsidera q̃a gl. in d. l. in eo. §. nemo, loquit̃ in allegãte causas abſtiæ in cã criminali. ubi agit̃ de uti li. publ. ut Bar. dicit in l. ubi pactum. col. pen. de transf. ideo uide Dec. oĩno in d. l. in eo. §.

46 nemo. ff. de reg iu. & dic † ꝙ interest reip. hic secundario, principalr̃ tñ interest ipsius absentis à quocunque defendi: alias si principalr̃ interesset reip. ut hic sentit Ang. posset ꝓcurator inuitus cõstitui, & tñ non pôt. l. fi. liusfam. §. inuitus supra eo. & l. inuitus. C. eo. & iõ officium ꝓcuratoris est priuatũ auctoritatẽ, & utilitate: licet secus sit in offõ tutoris, & curatoris: qđ est publicũ auctoritate & utilitate priuatũ l. si q̃s. magistratus. ff. de

47 mun. & hon. & inst. de excu. tu. † nec est incõueniẽs, ꝙ principalr̃ intersit priuatorũ principaliter à q̃buscũque defendi, & secundario reipub. sicut in simili dr̃, ꝙ interest principaliter ne quis re sua male utatur, secundario reip. ut ita onera reip. subire possit. §. pen. inst.

inst.de is q fuit sui uel alie.iur.& in § eos in
auct. ut iu l. fine quoquo suff. sic ẽt princi-
paliter iterest mulierũ dotes earũ cõseruari
sed ãno reip.l.1.& 2.de iu. dot & l.1.sol.mat.
Gio in uerbo.daẽ põt diuidi in 5.partes pñc.
In 1.parte opp.contra tex. In 2. distinguen
do tria gña causarum opp.resoluit, & contra
primũ genus opponit tribus modis. In 3.diui
dit ipsum text. In 4. format unam qõnem. In
5.intelligit hunc tex.qñ quis põt plene defen
dere,sed tñ uult allegare causas absentiæ. Se
cunda ibi,sed ut tolas. Tertia ibi, & fm hoc
Quarta ibi, sed in quem sententia dabitur.
Quinta,& ult.ibi,uel si uis dicas. Ex hac glo.
48 colligitur prima conclusio,q † in causis capi
talibus rẽ nõ põt constitui ꝓcurator.l. pen.
§.ad crimen.de publ iud.qui tex.licet loquaẽ
in pub iudicio capitali, tñ habet locum ẽt in
iudicio capitali priuato,ut probatur in l pri-
ma an ꝑ aliũ cau app. ubi non distinguit cri
mẽ publicum à priuato,sed solũ qualitas pę
næ.& ut esse c isus.fm Imo.in d. §.ad crimẽ.
col.2.in l.unica.C.ut oẽs iud. tã ciuil. q̃ mil.
in uet.q,si intra 50.dierũ numerũ.nã in pri.
illius l.fit mentio de furto ut patet ibi,super
furtis aut criminibus, quærimoniam cõmo
uendi.& tñ in uer.accusationem, dicit accu
sationem uero super criminibus factã, debet
49 ipse officialis ꝑ se proseq. † sed rñderi poteẽ
disputatiue tñ.q̃a proprie inscriptio ad pœnã
talionis habet locũ in criminib. publicis .in
qb.est determinata pœna. & in qb. cadit pro
prie similitudo supplicii.l si cui ff. de acc.& l.
fin.C.eo.tit.& ita tradit Alb.in l.in priuatis.,
ff.ad Turp.& si dicaẽ,q ẽt in priuatis delictis
habet locũ,& maxime i furto ut probari uẽ
in l.fin.ff.de furt.dico, q ille text. rñdet huic
difficultati.dũ dicit,q nõ sit inscriptio quasi
in publicũ iud.sed ut temeritas gentiũ extra
ordinaria pęna coherceaẽ & ideo ibi non ca
dit propriæ pœna talionis Idẽ probatur. fm
Imo.in l.3 C ubi sena.uel clar. ibi. oẽ crimẽ
publicũ priuatũ ue.cui tñ nõ ꝑ procuratorẽ
rñ ieri liceat. sed ad illũ tex.põt rñderi,quod
nõ,iferẽ ex hoc, quod rñ i priuatis delictis nõ
possit cõstitui procurator, & ideo Ang. rela
tus ꝑ Imo.i d.§.a 1 crimen.col.2.uult, q i cri
mine publici iudicii ẽt qñ pro crimine est im
ponẽda pœna pecuniaria,siue snia possit fer
ri in absentem.siue non.non possit constitui
procurator primo ꝑ illum text qui loquiẽ
indistincte.& ideo ipse intelligit. text. nostrũ
in crimine capitali priuato,ut in illo possit
interueñire procurator; ut snia possit ferri in
absente,& ideo fm eum ,in crimine publico
siue possit ferri in absentem.siue nõ. ut pro
bat text.in d.§.ad crimen.nõ põt cõstitui pro
50 curator. Item fm eum † in crimine priuato
bene fit distinctio.an sit imponẽda pœna ma
ior relegatione,& non possit procurator cõ
stitui,an uero minor & possit sed in crimine
publico,siue agatur de pœna capitali,siue de
alia pœna relegationis.uel minores,uel ẽt de
pœna pecuniaria, prout agiẽ in plerisque de
lictis publicis,ut inst.de publ.iud.§. fin. & in
l.1.ad l.Iul.de annona. & de residuis nõ põt
constitui Et pro opin. Ang. põdero tres tex.
ultra alios 1.tex in l.de fide.C.ad l. Corn.de
fals.qui text. proprie loquitur in criminibus
51 publicis. † habent n. huiuscemodi crimina,
nescio qd specialitatis.patet in l.q crimen pu
blicũ.q accu.nõ poss.ubi proprie pœna talio
nis fuit introductũ pro crim. publico, & pro
52 baẽ in d l.fin.de furt. † & ideo non permittiẽ
mulieri accusari de crimine publ. l. de crim.
53 C.qui acc. non pos. † & ideo damnatus de
crimine publ.non pot amplius accusare. l. q
publico iud.ff.de publ.iud.& ex delicto publi
co damnatus ẽt efficitur infamis.non sic est.
in omnibus priuatis delictis l.infamen . ff.de
publ iud.& ideo non dẽ publicũ iudiciũ.nisi
expresse à lege cautum sit l. 3.ff. de præua.&
pœna Turpil. de qua ibi in § fi. solum habet
locum in publicis iudiciis, ergo in credo, q
opin. Ang ita confirmata non sit uera, per
text in l.tunc conuenit.C.de acc.& l. 2. C.qui
acc nõ poss q ꝓprie uult q in ea causa nõ sit
admittẽdus procurator,ubi est necessaria sub
scriptio in crimen.secus est ubi agiẽ de causa
pecuniaria facit tex.in l.2.C.q acc. non pos.
54 † sed hic esset indaganda rõ, quare primo ex
parte accusatoris nõ possit cõstitui procura
tor & dicit hic Alb.col.7.post Bart.in § ad
crimen. q ex parte accusatoris est, q̃a si non
ꝓbat, puniẽ similitudine supplicii.dicta l.si cui.
de acc.& l.fin.eod.tit.& ideo debent detineri
in pari custodia l.a.de cus.reo sed ex quo ho
die nõ seruaẽ de cõsuetudine,ẽet uidendũ,an
correcta rõne.l censeaẽ correcta lex, de quo
plene dix in d.§.ad crimen.illa semꝑ mihi ui
sa fuit uera rõ tã ex parte actoris quã ex par
te rei,quã a signat l. C.in l.1. de req.re. qui
dicit,qđ rõ nõ pat i,qđ absens eo non audi
to damneẽ.& ideo lex uult, quod non admit-

tatus

tatur procurator, ut iudex accuratius possit indagare ueritatem criminis inspiciendis accusatorem, & reũ in faciem, ut uidendo quo colore, quo tremore, & palore loquatur, ut hic dicit Bald. col. pen. & hæc ratio (ut dixi) ꝓbatur in d. l. 1. sed ista ratio non militat ex parte accusatoris, qa amplius non punitur pœna talionis, sed pōt dici quod lex quantũ potest uĩ restringere facultatem accusandi l. si cui. de accus. & l. fin. ibi, ne innocentiam ferriamus, & ideo uult, quod ipsemet accuset, non aũt per procuratorem, & ideo in accusatore desistente habet locum pœna. de qua in l. 3. de p̃uar. de quo tñ plene scripsi in d. §. ad crimen ubi ultra alios posui 30 ampliationes ad hanc regulam, & forte ẽt 30. limitat.

55 Gloss. tñ hic ponit tres. Prima est, ut † non procedat in casu l. Lucius. ff. de app. ubi pro seruo condemnato in causa capitali pōt dñs appellare, & causam appellationis prosequi, & ratio est, dicit gl. qa comparet pro suo interesse ꝓprio. sed ista solutio non uĩ tota. per tex in l. si non defendantur. ff. de pœ. & in l. 2. ff. de exhib. reo. & ideo gl. in l. si seruus, de stat hom dicit, ꝙ dñs potest bene ministrare ꝓbationes ipsi seruo eum defendendo, sed iudicium est agitandum cum ipso seruo & pro ista solutione facit tex in l. 2. C. de accus. ibi, ut possit pro eo competẽtes allegationes afferre, sed finis distinguitur ſm principium il. lius l. ut ibi declarat Saly. uere tamẽ uĩ, quod

56 † pro seruo, si dñs citatus pro suo interesse nõ uult eum defendere, sed relinquere fortunam iudicio, poterit uel à seipso defendi, uel à quocunque d. l. si non defendantur. & l. ser ui ff. de appel. & ideo Imol. in d. l. Lucius. dicit, ꝙ ideo ab alio potest defendi seruus, quia debet dicere causam in uinculis, d l. 2. de custo. reo. sed ista solutio Imol. non uĩ tuta. qa in casu l. 1. q̃si cau. appel. uult ꝙ in causa capitali non possit constitui ꝓcurator ad prosequendam appellationem, & tñ est necesse fateri. ꝙ ex quo fuit cōdemnatus in causa principali, ꝙ erat pñs, alũt cõ ipsum non potuisset ferri sententia d. l. absentem. de pœnis,

57 Imol. dicit, ꝙ ibi arripuit fugam, † tu dic bñ, ꝙ ex quo seruus iste non potest esse in iudicio, nec in ciuili, nec criminali, si non defendatur à domino potest seipsum defendere, & si seipsum non defendat potest ab alio defendi ista tñ secundam solutionẽ quod in casu l. Lucius. possit interuenire ꝓcurator. qa erat incarceratus. uoluit Bar. in d. l. 2. sed non placet Bal. hic in 2. col. qa semper in causa capitali dicit Bal. qs debet detineri d. l. 2. de cust. reo. & tñ in d. l. an ꝓ alium cau. app. dr̃, ꝙ nõ admittitur ꝓcurator. & ideo infert hic Bald. reiecta solutione gl. ꝙ stante statuto ꝙ pater teneatur soluere cōdẽnationem filii, ꝙ statutũ ualet, licet sit iniquum, ꝙ pater pro suo interesse poterit interuenire pro filio in causa criminali, & idẽ dñt Ang. & Imol. in d. l. Lu-

58 cius. † Secunda colligitur cõclusio ex hac gl. ꝙ ubi ex crimine publico, uel priuato uenit imponenda pœna relegationis, uel remotionis ab ordine, † pōt interuenire procurator, ratio est, qa absens relegari pōt, ergo & in tali causa ꝓcurator constitui & hæc est cõis Do-

59 ctor. opin. † & probatur etiã in l. 1. ff. an per aliũ cau appel. ubi dr̃ sin autẽ causa sit nõ pecuniaria, sed capitalis, non pōt ꝓ ꝓcuratorẽ agi, nam ibi appellatione pœna capitalis ſm Bart. hic intelligitur de pœna capitale stricte sumpta, uers. uero (sed in ea) loquit̃ de pœna damnationis in metallũ, & deportationis usque ad relegationẽ, excludendo ipsam relegationẽ. & dato mihi, ꝙ principiũ illius text. intelligeret de pœna capitali large. ſm Ryc. & Bart. de Saly ille text. posset intelligi de aliis pœnis. q̃ sunt mediæ inter pœnis capitales, & relegationem sicut pœna fustium, & flagellorũ. & damnato in opus publicũ ad t̃ps, de quibus in l. capitalium. ff. de pœnis, sed replicari potest, ꝙ ille pœnæ in d. l. capit. ſm ordinem literæ postponuntur ipsi relegationi, ut patet ibi, ueluti relegatio ad tempus, uel in perpetuum. ergo pœna relegationis uideretur reputari maior, & ideo uidetur uerior

60 intellectus Bart ꝙ † ibi illa dictio (usque) stet inclusiue, quia hæc est eius propria nã. ſm Bar. in l. Sempr. §. pationo. col. ult. de l. 3. & nisi staret inclusiue in illo text sequeretur, ꝙ casus relegationis non tam clare decideretur sicut casus ubi agitur de pena capitali. uel agitur ad pœnam pecuniariam pro crimine, & tñ poterat magis dubitari de causa relegationis, quam de aliis causis, qa de capitalib. erat aperte decisum, eodẽ modo de causis pec ut in hoc tex. in princ. Ergo est necesse dicere, ꝙ dictio (usque) stet inclusiue, prout est sua ꝓpria natura, & suadetur hæc opin. ſm Bal. qa pro iniuria imponi pōt pœna relegationis l.

61 fi. ff. de iniur. iuncta l. fin. C. eod. tit. † sed ad hunc text. dantur plures solutiones, quas tetuli

toli in d.§.ad crimen,de pub. iud.mihi placet illa solutio quam tradit Cyn. in d. l.si C.de in
62 iur.quod licet ibi ubi agitur de imponendo pœnam relegationis ex crimine publico, uel priuato possit cõstitui procurator nõ põt in in crimine iniuriarũ,licet sit priuatũ,delictũ.arg.l.prętore dixit.ff de iniur.attẽto.etiã quod aliqñ pro iniuria imponit pęna capitalis.ut in d l. ptor.§. 1.de iniur.& in l.2.in fi.ad l.Cor.de sic.& in l.1.C.de fam.lib.& ideo dr in l qui iniuriarũ, quod aliqñ imponit pœna exilii,uel relegationis nil miũ si nõ põt interuenire procurator,& si dicatur,aduertẽdũ in casu d.l.3.in fi.de sic.& l.lege Cor.§.sinaũt.cum l.seq de iniu.ubi pro iniuria imponit pœna capitalis, censetur crimen publicum replicari põt,quod ẽt grauiter aĩaduertiť ,p crimine iniuriarũ, ẽt quod sit crimẽ priuatũ,ut si qs faciã alicuius luto spurcaue rit,uel aquas fistolas lacus,qd ue aliud ad iniuriã publicã contaminauerit,põt ẽt imponi pœna capitis ,p crimine iniuriarũ.l.facularii. §.sunt quidã,si uelles tñ tueri op Iac.de Are. posses dicere,quod nõ cõsideratť qualitas delicti, sed qualitas pœnæ d.l.1.nisi replices, qd hic cõcurrit.& qualitas delicti.& ẽt pęnę,sed hac rõne atrẽta idẽ esset in furto, ubi aliqñ ẽt imponiť pœna mortis,l.capit.§.fam ff. de pœn. & tenẽdo hãc op ad hũc text.iuncta l.absẽtem põt rñderi,qd nõ sequiť abñs põt cõdẽnari. ergo põt interuenire ,pcurator patet in §. ad crimẽ.de pub.iud.ubi põt ferre sñia ĩ abñtẽ, & tñ nõ interuenit ,pcurator,nec dicatur,qd ille tex.intelliť de sñia annotationis bonorũ, qa hæc solutio diuinat,stat ergo silr quod abñs possit relegari,& tamẽ in cã relegationis non possit interuenire ,pcurator, ut est casus expressus in d.l.1.an per alium cau.app. Cetera dic,ut dixi in d.§.ad crimen.

TRACTATVS.

De crimine læsæ maiestatis summi legum doctoris Do. Martini Garrati Laudensis

De crim læs maiest. *Rub.*

Prima quæstio.

INducibus, & proceribus non habet locum ut delinquens contra eorum statum puniatur secundum formam l. quisquis, C.ad l. Iul.maiest.secundum Alb.de Rosa. in d.l. quisquis. Immo hoc uerum nisi princeps nõ recognoscat superiorem.puta Imperatorem,quia tũc de eo ut de supremo iudice iud.cãdũ est arg. not.in l.hostes.ff de cap. qa tunc habet locũ pœna.d.l.quisquis secundum Bald. in d.l quisquis. Aduertendum tñ est,quod in principe recognoscente superiorem committitur crimen læsæ maiest.l.1.ff.ad l.Iul.maiest non tñ pœna extenditur ad l heres secundum formã d.l.quisquis.& de rebellibus.uide Bart.in extrauagan. ad reprim.in uerbo rebelles.

Secunda quæstio.

Qui minus literas, uel nuntium hostib.dolose,incidunt in crimen læsæ maiest. & etiam nuncius scienter portans literas punitur.l.1. per Bald.ff.ad l.Iul.maiest. & l.1.§. inc.ff. ad Turp.& qd not.Cy.in l.non ideo minus C.de acc.& Bar.in l.1.§ ne autem.C.de cad.toll.

Tertia quæstio.

Licet pluribus modis cõmittatur crimẽ læsæ maiest.l.1.cũ seq.ff.ad l.Iul.maiest.tñ propriecõmittiť in ,psona principis,uel astãtium corporis eius.Cy.in l quisquis. C.ad l Iul.maiest.

Quarta quæstio.

Mutuans, uel donans pecuniam hostibus principis incidit in crimen læsæ maiest. l.cuiuscunque.ff.ad l.Iul.maiest.

Quinta quæstio.

Rebellio subditorum non priuat dñm possessione ciuitatis,nisi eum.uel officiales suos expellerent de ciuitate, uel caperent, uel incarcerarent.l.1. §. penult.ff.de ui, & ui arm. & not.Bald.in repet. l. si aquam. C. de serui. & aqua. Nam si uiolenter expellitur, uel reuertens non admittatur, uel suspicatur repelli dñs perdat possessionem ciuitatis.l. 1. §.deiicitur.ff.de ui,& ui armata. l.clam. possidere.§.fin. ff.de acquir.possess. Et aduertendum est si princeps timore inimicorũ suorũ, uel hostium dimittat castrum, uel ciuitatem non perdit possessionem.l.licet. ff. de acquir. possess.dummodo hostes non occupauerint castrum illud.l.clãm possidere § fi. Item qui capitur ab hostibus perdit possessionem rerũ suarum,& etiam non captus amittit possessionem rerum suarum captarũ ab hostibus.l. denique ff.ex quib.cau maio.& Inn.In cap.2, circa fin.de oper.no. nun.facit not. per Ioan. de Lign.in c.dilect de capell.mo.

Sexta quæstio.

Qui frãgit scienter saluũ cõductũ tenetur

l.Iul.

l.Iul.maiest.Ang.in l.utimur.ff.de sep.uio.& uide Bar.in l.3.in §.transf.ff.de sic. & nō debet dari saluus conductus cum alterius damno.l.2.§.si quis á principe.ff.neqs in loco pub.licet hoc male seruetur, & qs possit cōcedere saluū cōductum.uide Ang.in d.l.utimur

Septima quæstio.

Dānatus de crim. læsæ maiest.pōt appellare.gl.in l.Pant.§.rei.ff.de acq.hæred.

Octaua quæstio.

Tractatus & conspiratio contra principē potest probari per cōplices, & socius criminis.Bald.in l quoniam liberi.C. de test.

Nona quæstio.

Facere cōuenticulam de Papatu uiuēte Papa est crimē læsæ maiest.no.in c.uen. de test. & Bal.in l.qm liberi.C. de test. quod nota cōtra concilium non canonice congregatum.

Decima quæstio.

Vbicunque quis punitur usque ad alterū gradum intellī de descendentibus à masculis non à fœminis.C. ubicunq;.de pœ. lib. 6. & in crimine læsæ maiest.non puniēntita filiæ sicut filii,qyia mulieres non sunt ita audaces l.quisquis.C.ad l.Iul.maiest.

Vndecima quæstio.

Contra notorie tenentes ciuitates Ecclesiæ Rom.sine citatione pucnitur ad sñiam fm Bald.in proœm.feudorum.

Duodecima quæstio.

Ille dicitur facere contra statum prinicipis , qui uult dirigere statum ad aliud regimen . puta ad alium principem.Bald.in l.1.§. huius studii.ff.de iust.& iure.

Decimatertia quæstio.

Sola scientia punitur , qñ maleficium est cōmittendum in personā eius, cuius est subditus,puta in ꝑsonā principis.Bar.in l.utiū. ff.de parric. quod not.pro principibus cōtra subditus scientes proditiones.

Decimaquarta quæstio

Propter publicam utilitatē,puta ob bonū pacis reip. pōt concedi ut bona rebelliū empta restituantur,uidi opin.magnorū Doct.allegātium Bart.in l.quæcunq;.C.de fide inst. & iur.hastæ fiscl.li.10.facit,l Lucius de euict.

Decimaquinta quæstio.

Pœna transiens in posteros non comprehēdit lineam fœminnam.Et licet in crimine læsæ maiestatis confiscantur omnia bona, tamen non confiscantur bona feudalia. Io. And.in c.quibusdam de pœnis lib.6.

Decimasexta quæstio.

Conspiratio est cōfederatio inter aliquos in pięiudiciū principis uel alterius.Io. And. in c.exhib.de iud.& Io.de Im.in c.pet.de iure iur.Et dñr tyrāni qui ꝓpter partialitates ciuitatum faciūt se dominos l.nemo exterus.ī fi C.de iud.& 1.q.1.incipiunt,alias principatus.

Decimaseptima quæstio.

Filii rebellium ciuitatis,uel principis cōcepti tpe rebellionis non sunt ciues illius ciuitatis.Bal.in l.imp la 2.ff.de statu ho.& ꝑdūt iura ciuilia.Bald.in l.1.C.de hæred.instit.

Decimaoctaua quæstio.

In crimine læsæ maiest. etiam hodie non seruantur bona filiis auct.bona damnatorū. C.de bonis damnatoꝝ.

Decimanona quæstio.

Iuribus dicentibus ꝙ punitur affectus, & si non sequatur effectus,est derogatum per generalem consuetudinem,nisi in crim.læsæ maiest.& patriæ oppugnatæ.Ang.in l.fin. §. fin.ff.quod quisque iuris.

Vigesima quæstio.

Pœna l.qsquis.C.ad l.Iul.maiest. hēt locū ēt in filio naturali tm̄.qa facere cōtra Imperatorē,uel Papā ē cōtra ius quasi nāle,q Imperator,& Papa est pater omniū fm Alber. in l.filium.ff.de his qui sunt sui,uel alie.iur.

Vigesimaprima questio.

Priuata inimicitia non excusat à pœna rebellionis.Innoc.& Bald.in c. 1.de off. deleg. licet Bar.teneat contrarium.in l.hostes ff. de cap.cuius sententia uidetur humanior.

Vigesimasecunda quæstio.

Licet quis efficiatur subditus ꝑ ꝑ delictum l.1.C.ubi de crim.agi opor non tñ taliter fit subditus ut cōmittatur crimen læsæ maiest. fm Old.conf.42.

Vigesimatertia quæstio.

Nullus priuilegiatus torquetur excep. in maiest.crimine.l.nullus.C.ad l.Iul.maiest.

Vigesimaquarta quæstio.

In crim.læsæ maiest filius perdit legitimā fm Franc.Zabar.in clem.pastor.de re iud. q alleg.Io.de Lign.ita tenere.

Vigesimaquinta quæstio.

Omnes ciues ciuitatum subditarū principi non pñt dare altari principi tex. & ibi Iac. de Belui.in auth.de def.ciui.§.aud.facit quod o.gl.in l inuit.ff.de fideicomm.lib.

Vigesimasexta quæstio.i

Corrūpēs imaginē quæ fuit dicta ad infamiam

miam alicuius proditoris principis, puta qui suspensus pedibus, uel ad decus publicum, punitur in quingentis aureis. l. si quis, id quod ff. de iurisd. om. iud. & ibi per Doct.

Vigesimaseptima quæstio.

In crim. læs. maie. admittitur laicus cōtra cle. pro testificādo. gl. in c. cū p. manconel. de acc.

Vigesimaoctaua quæstio.

Rebellis, & proditor est, qui relinquit principem suū, & adhæret alteri. Bar. in extrauag. qui sint rebelles. & amittit iura sui principis. l. amissione. §. qui deficiūt. ff. de c. dim.

Vigesimanona quæstio.

Sicut per rebellionem cōtra principē perdunt priuilegia, ita cōsuetudines priuilegiatæ, Bal. in extrauag. de pace Cōstantiæ in uersi. habetis, & rebelles dicūtur esse qui sunt in notoria inobedientia gl. in l. si certarū. ff. de mil. test. Ang. in l. 2. §. ff. de iud. Et rebellio subditorū non priuat dnm poss. Bal. in l. si aq. C. de ser. in rep. & uide Bal. in l. 1. & ibi scripsi. C. de ser. fug.

Trigesima qō.

Memoria damnatur post mortem in crimine læs. maiest. §. per contrarium. inst. de hære. quæ ab intest. ubi gl.

Trigesimaprima quæstio.

Beneficium ecclesiast. filii non publicatur pp crim. læs. maie. cōmissum a pře. gl. 56. d. c. satis peruersum. & uide gl. in c. past. de re iud.

Trigesimasecunda quæstio.

Sententia nō facit quē desinere esse hæredē ipso iure, fallit in damnato q fecit contra remp. uel principem, glo. quæ incipit & not. in l. & si fine. §. & si papinianus. ff. de min.

Trigesimatertia quæstio.

Qui est proditor cōtra Imperatorē nō amittit feudum quod habet ab ecclesia nisi per sententiā ecclesiæ. Bal. in l. 1. ff. de re. diui. 4. q.

Trigesimaquarta quæstio.

Licet crim. læs. maiest. nō cadat nisi in subdito. clem. past. de re iu. tñ hostis dr de omni gente. Bal. in l. nihil. C. de manu. uind. & qualiter proceditur in crim. læs. maies. uide tex. & Bar. in extrauag. ad reprimendam.

Trigesimaquinta quæstio.

Licet decreto ducis, uel regis caueatur, quod bona facientis cōtra statutum suū puplicenf, tñ filia debet hře legitimam. l. quisquis. §. ad filiam. C. ad l. Iul. maiest. & consuluit Angel. consil. 307 quod est singulare uerbum.

Trigesimasexta quæstio.

Barones facientes contra statum principis habent magis puniri alii quam ciues Bart. in l. 1. C. de cond. lib. 11.

Trigesimaseptima quæstio.

Omnis proditor perdit feudum. Iacob. de Belui. in c. 1. qui. mod feud. amit. & ibi dixi.

Trigesimaoctaua quæstio.

Vassallus, uel subditus principis q inimicos pmisit uenire in territorio principis est proditor. Bald. in l. 1. ff. de re. diuis. in q. 42.

Trigesimanona quæstio.

Pater nō pōt exhæredare filiū, qa sit proditor patriæ, qa non est de causis insertis in §. causas. in auth. ut cū de appel. cogn. quē. § ui de Aduerte tñ, qa non successibilis est, quia est proditor patriæ l. 1. C. de hær inst & not. in l. eius q. ff. de testa. facit l. minime. ff. de rel. & l. ueluti ff. de iust. & iur. l. fallaciter, C. de abol.

Quadragesima quæstio.

Tenens castrū rebellatum cōtra remp. debet mori. Bal. per tex. in l. 1. C. de seditiosis. no. bene, & cadit ēt sub rub. de castellanis

Quadragesimaprima quæstio.

Arma eius qui non potest stare in ciuitate propter proditionē patriæ debent destrui Bart. in l. 2. ff. de ope. pub.

Quadragesimasecunda quæstio.

Speciale est in crimine hæresis, & læsæ maiest. ut superueniente accusatore nō sileat inquisito, sm Ang. in l. ea quidem. C. de accus. no. ad limit. not. per Bart. in l. 3. ff. de adult.

Quadragesimatertia quæstio.

Proditor non potest esse testis secundum Bal. in cap. licet uniuersis. de testibus.

Quadragesimaquarta quæstio.

Speciale est in crimine læsæ maiestatis, ut iudex cogat accusatorem suam accusationē prosequi. l. fallaciter. C. de abol. secundum Ang. in l. accus.

Quadragesimaquinta quęstio.

Bona castri rebellis ciuitatis postea recōciliati, non intelliguntur restituta per solam reconciliationem, secundum Ang. in l. filio quem. ff. de lib. & posth.

Quadragesimasexta quæstio.

Si subditus principis conturbauerit principem non incidit in crimen læsæ maiest. sed aliter debet puniri. uide Andr. de Iser. in c. 1. §. 1. qui mo. feu. amit.

Quadragesimaseptima quæstio.

In crim. læsæ maiest. procedi|tur summarię, de plano, sine strepitu, & figura iudicii. uide tex. in extrauag. ad repr. quem Bar. gloss.

Quadragesimaoctaua quæstio.

Aliud est quem esse rebellē imperii, aliud est quem esse in odium imperii, primum v; rebellio est mortale, nec potest remitti nisi ex gratia, secundum est medicinale quod re mittitur, purgata contumacia authen. item nulla communitas C. de episc. & cler. de quo plene per Bart. in extrauag. ad reprim. in uerbo rebelles. ubi plene.

Quadragesimanona quæstio.

Reuelantes secreta in damnum principis hostibus, capite puniuntur, ut l. omnes del. §. expl. ff. de re mil sed reuelantes amico principis ex qua reuelatione est factus inimicus tenentur crim. læsæ maiest. l. cum dolo ff. ad l. Iul. maiest. aliis casibus reuelans in damnum principis punitur secundum leg. 1. C. si quis Imp. maledixerit uide And. de Iser. plene loquentem in c. 1. quibus mo. feud. amitt.

Quinquagesima quæstio.

Bona eorum qui expelluntur de ciuitate qn est dissensio inter ciues, puta ob partialitates. non debent publicari, quia non hostes neque in crim. læsæ maiest. inciderunt l. si qs ingenuam. §. in ciuilibus ff. de capt. sed reuer sis debent restitui bona ſm Odofr. & Alb. in auth. bona damnatorum. C. de bonis dam.

Quinquagesimaprima quæstio.

Veneti, uel alii si sint rebelles imperio pñt priuari libertate sua cum habeant eam, uel ex priuilegiis Imperatoris, uel per patientiam eius, ſm Bal. in c. sicut de iureiur. forte hñt à Papa, & tunc rebelles Papæ possunt priuari libertate sua ex ratione Bal.

Quinquagesimasecunda qō.

Faciens ligam contra Imperatorem incidit in crimen læsæ maiest. l. 1. C. ut armorum usus lib. 11. secus si contra alium tex. in l. nō dubito ff. de capt. & not Bal. in l. conuentionum, in recollectis ff. de pac.

Quinquagesimatertia qō.

Proditorem principis debemus manifestare l. Metrodorū. §. de poen. And. & Iser. in c. 1. quæ fuit prima cau. bene. amitt.

Quinquagesimaquarta qō.

Banniti Papæ, uel Imperatoris perdunt patriā potestatē, secus si ab inferiore ſm Ang. in l. si cum dotem §. si pater ff. sol. matr.

Quinquagesimaquinta qō.

Iura quæ non transeunt nisi ad filios, non confiscantur l. insulam. in princ. ubi Bald. ff. sol. matr. Martinus Laudensis.

TRACTATVS.

De crimine læsæ maist. xii. quæstio distinctus, per Incertum Auctorem editus.

PRAEFATIO.

Cum solito speculationis gaudio mens occuparetur, inter legendum nuper in manus excidit tract. in crim. læsæ maie. nouiter editus qui 12. quæstionum concluditur examine. Hūc cum auidius ut nouitas faciebat aliquantisper lectitassem, primum optimi, aut horis, atque ueri I. C. piæ se maiestatem ferre. uidebatur, sed dū exactius singula degustassem, uisum fuit illius conclusiones non parum à iuris ueritate dissonas, cuius cum super oīa qui censuratum studiosus est maxime tutorem, atque defensorem esse deceat. l. una. C. de ed. lib. toll. quamq; super oīa amanda legislator exclamat in l. cum ita. ff. de cond. & dem. & pulchre. Bal. in cons. diuino schismatis, quod posuit sup Rub. C. si quis aliquem testari prohibuerit, quod n. ueritate sanctius qd diuinius est. n. omnibus rebus humanis anteferenda, nā qui ueritatē sequitur Deum sequitur. unde August. ad Casul. & hī in can quisqs 11. q. 3. quisqs metu cuiuslibet pōtis, ueritatem occultat, iram Dei super se prouocat, melius est pro ueritate pati supplicium, q̃ pro adulatione beneficiū. Proinde suppressam ueritatem maxima ēt lucubratione ostentare, & illi aduersantes conclusiones optimus cōsutare rōnibus, non parū boni uiri offō cōducere duxi. Verū enimuero hanc suscipere prouinciam in tantum eq; pelagus pedē referre maxime dissuadebat; qd' M. Antonium hoiem quidem ingeniosum dicere solitū ferunt, sed ideo nullā unq̃ orationē scripsisse, ut aliqñ opus esset quid a se non esse dcm̄, posset id se negare dixisse, quo fit ut maximo oneri se suppositum intelligat qui dicta sua scriptis demandat, tum infinitis censoribus se submittat necesse sit sed dū inter hæc alter caret ueritatis amore uictus, cē sorū non ueritas sniam manum porrexi calamo pro clipeo, his qui mel sentient obiciens. ꝙ Hieron. dicit in ꝓlogo super Iob. si aut fiscellā, &c. & qd ide tradit in ꝓlogo sup Esd. pleriq; in publico detrahūt &c. & q̃ tradunt in canter uerba, in fi. 11. q. 3. itaq; tractatū alium

alium in mã in quo singulæ auctoris qõnes ad utranq; partem examinenẽ, & tandẽ suis cõfutatis argumẽtis, uera sequaẽ cõclo, edere & editũ in lucẽ mittere statuti, in quo si quid pperã dcm̃ fuerit, negare.n. nõ possum quin pleraq; dicã q iusta rephensione digna uideãtur, ut uerbis utar Aug. in lib. retractat. & recitantur in c. negare. 9. dist. correctorẽ beneuolũ patienter sustinebo, si uero aliqd subtile uel acute dcm̃ reperiaẽ, id totũ bonitati, atq; clementiæ D.N. Iesu Xpi, atque eius Virginis Matris attribuatur. Porrò lectorem rogo ne prius iudicet, q̃ totum perlegerit. nã in plerisq; qõnibus leuiora pmittentur fundamenta q̃ uero urgentiora sunt in calce ponẽtur

1 *Bona rei in crimine læsæ maiest. ipso iure an confiscen tur.*
2 *Synodus ro a sapientia legalis adesse dicebatur cũ Iponis al quam decideret quæstionem.*
3 *Effectus consurgit fortior dispositione legis cum homimis & concurrente contractu.*
4 *Feudum ea conceditur conditione, ut uasallo felonia in committente resoluatur.*
5 *Statutum in uno æquiparatorum in altero locum habet.*
6 *Priuationis pœna quasi ipso iure impositæ non consistet interpretatiue ut in ea requiratur sententia*
Cognitio causæ requiritur in feudi priuatione.
7 *Reus læsæ maiestatis bonorum dominium ipso iure non perdit.*
8 *Feudum ob crimen læsæ maiestatis ipso iure non reuertitur ad dominum.*
Iudicare potest index contra communem opinionem casum legis non habentem.
9 *Feudum ipso iure ob feloniam non reuertitur ad dominum, culpa per sententiam modum conuicta.*
Deus ex conuen tione sua obligari posset.
10 *Contractus quidam in feudo esse censetur, ex quo ultro citroq; obligatio nascitur.*
11 *Consuetudo in principem disponens ipso principe maior est.*
12 *Princeps supremus uasallum feudo priuare nequit nisi per sententiam culpa conuicta.*
13 *Regulam pro se habens, intentionem fundatam habere dicitur.*
Regulis iuris tenaciter inhærendum.
13 *Interpretatio extensiua non fit in æquiparatis, nisi æquiparatio per modum regulæ facta sit.*
Extensio passiua æquiparatorum locum non habent in pœnis ipso iure impositis.
15 *Ius utrunque in suo debet obseruari foro.*
16 *Auctoritas dicentis non est attendenda sed ratio potius.*
Bartolus legistarum Idolum.
17 *Bona delinquentis uasalli, an applicentur fisco ipso iure, & hoc specialiter.*
18 *Causæ duæ lucratiuæ in confiscatione si delictum non possunt concurrere.*
19 *Dom nium eiusdem rei ex pluribus causis eodẽ, uel diuersis temporibus concurrere ibm quoq; non põt*
Pœna priuationis nunquam ipso iure imponitur nisi in casibus à iure expressis.
20 *Dominus feudi qualegi obligetur ad non priuandum uasallum feudo nisi culpa conuicta.*
21 *Extensio in correctorijs nullo modo firmãda, etiam ex identitate rationis.*
22 *Sententia requiritur ad feudi priuationem, etiam delicto existente notorio.*
Notorium pro sententia non habetur.
23 *Episcopus notorius homicida non deponitur absq; sententia.*
24 *Iudex de notorio crimine non potest condemnare, absq; precedente citatione.*
25 *Confessio non sufficit, ubi scientia requiritur in ponis executionem secum trahentibus.*

QVAESTIO I.

Et quidem 1. q. quæ in hac mã ponitur est. num uz in crim. læsæ maie. bona rei ipso iure fisco applicentur, uel an sententia necessaria sit. Et cõcluditur p auctorẽ tractatus q in crim. læsæ maiest. ipso iure bona confiscantur, nec opus est altera sñiã. Et allegat aliquos auctores ita tenuisse, & ultra eos præmissam conclusionẽ firmant Arch. & Io. An. in nouel in c. felicis, de pœnis, in 6. ubi dicunt bona cõmittentis crim. læsæ maiest. effici ipso facto fisci, sicut bona ingredientis religionem efficiuntur monasterii, & idem ẽt tenuit Saly. Bon. in l. fi C. de bo. proscrip. ubi dicit q in crimin. læsæ maiest. ipso facto bona committentis fisco applicantur. & uẽ probatur ex in d.l. quisquis, ibi omnib. bonis fisco nostro additis, quæ uerba cum ponantur in ptõ, non uẽ opus altera sententia, ut tradit expresse Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. de ui priuata, ubi facit dfiam, an dicatur bona sint publicata uel publicentur, ut primo casu ipso facto committantur, & nimirum quia multa alia sunt specialia in hoc crimine, ut generaliter, crimen exceptum dicatur, ut tradit signanter Lud. de Roma, in l. si quis in graui. §. hi

quoq; ff. ad Syll. & qdam Mod. in l. de mino re. ad princ. ff. de qō. & cū præmissam snīam tenuerit Dyn. de Mugello quem allegat auctor. cuius quan a sit auctoritas pulchre de eo cōmemorat Cy. in l. unica. C. de conten. q̄

2 ꝑ eo qđ interest ꝑsei unī. † ꝙ qñ Dy. decide bat aliquam qōnem dicebatur adesse tota sy nodus legalis sapientiæ tenuerit ēt Io. Andr. in duobus locis à cuius opinione tanq̄ a fundamento iuris non esse recedendū bellissime Bal. in qt in c cū olim de re iud. fuit n. rempo ribus suis lumē mūdi, meruitq. hac salutatio ne pōtificali decorari, bñ ueneris q̄ lux mundi cognominaris, ut refert Ant de Prato ueteri in præludiis ad repert. Bart. tenuit Arch. Paul. de Cast & Sal. uř hæc opinio cōior quare amplectenda in cārū decisionibus l. una ibi sane apud ueteres crebior & c. ff. de off. consu lis, & in c in canonicis scripturis 19. dist Bal. pulchre in l. si C. de pœna iud. qui male. iud. cum plerisque similib. uulgarib. & præsertim in feudo non uř hře dubitationem, ut tenuit Bal. & Card. Alex. in locis allegatis per tract. & sequitur nouissime Fran. Cur. in suo egregio opere feudo. in 4. par. in 3. reg. in 4. dubit. Et ad confirmationem huius opinionis ultra

3 præmissa adduco † ꝙ ubi concurrit dispositio legis, & contractus hominis tunc fortior effectus resultat, ut eo casu ēt casibus pcmissis, ꝙ alias permitteret ꝓhibeat, & econtra ut probat tex. in §. sanctissimas in auth. de alien. & emphy. quem ponderat Ang. Imo. Alex. & Mod. in l. filiusfam §. diui. ff. de leg. 1. Bald. in l. quoties C. de fideicom. & in l. 1. C. de pact. & pōderauit ante eos gl. in c. uerum, de cōd. appos. & in simili ꝙ dispositio hoīs concurrēs cū dispōne legis fortiorē effectum reddat facit gl. in § oportet. in auth. de iud. colla. 6. & gl, quā ibi summæ not. Ang. in auth. de exhib. & intioduc. reis ad prin. coll. 5. & gl. in l. mulier § si quis rem. ff. de leg. 3. quod tradit Bar. in l. 2. §. fi. ff. de usuc pro empt. Bald. in l. 2. C. de usuca. quæ pro liber. Panor. in c. past. de app. cum si. In quibus locis cōiter concluditur ex concursu dispōnis legis, & hoīs fortiorem debere induci effectū, & semper hoīs dispōnem aliquid ultra debere addere ad dispōnem legis. Quia in proposita qōne s. in feudo extat primum dispositio legis, ciuilis, quæ uult bona committentis in maiestatē in

4 pricipis cōfiscari. extat secūdo lex cōtractus feudalis, & sic dispositio hoīs. ex qua feudum sub hac condōne datum uř. si uasallus fidelis sit, ut secuta felonia fiat resolutio, ut insta dicet, ergo nimirū si illa lex cōtractus cōiuncta cū l. scripta debeat operari ut ipso iure feudū eo casu reuertatur, ubi alias snīa esset necessaria, & cū Bal. q hanc snīam tenuit, nō habeat cōtradicētē, nō uř abeius opinione in practica discendendū ut tradit Raph. Fulg. cōsi. 26. & dicit Alex in l. 2. in prin. col. 4 uers. in practica tñ tene mēti, ff. de uulg. ꝙ magna est auctoritas Bal. ubi non hēt cōtradicentem, fuit enim uirtus iuris nostr. fm Lud. de Ro. cons. 430. incip. in casu proposito. & de eo in plerisq; consiliis mirabiliter excla mat eius germanus Ang. Et præsertim, qa ut dicit auctor tractatus, in crimine hæresis, ꝙ ęquiparaŕ crimini læsæ maie. ut ipse in sequentibus pluribus comprobat fundamentis, ita ꝑ ius canonicū statutū fuit, & in æquiparatis ꝑ legē antiquā hēt locū interpretatio passiua, allegat duas gloss. satis uulgares, sed in terminis melius facit gl. uulg. in c. si postquā § fi. de elec. lib 6. glo. in l. 2. C. de cura. furio. & late tradit Alex. in l. Cēturio. ff. de uulg. ubi per gl. alleg.

5 † & alia iura ꝑ quadrata conclusione firmat, qđ statuiŕ in uno ęquiparatotū hřc locū in reliquo ēt si mā sit exorbitans à regulari dispōne, ut in p̄missa qōne, & melius adhuc facit singula. tex in l. his solis de reuo. dona. ubi ꝓbatur punctualiter fieri extensionē pęnæ priuationis ipso iure de casu ad casum ꝑ illorū æquiparationē qđ procedere uř ēt si lex esset odiosa, & uteretur dictione exclusiua tm̄ gl. sing qua ibi summe. Saly no. in l. fin. C. de reuo. dona. Mod. Pap. in auth. non licet. C. de lib. præt. uel ex hær. & not. Angel. in l. lege Corn. ff. de iniur. cū si. & facit ēr optime c. cū dilecta. de cōfir. utili uel inuti. ubi ꝓbaŕ ꝙ ēt in exceptis pōt fieri extensio propter æquiparationem, & ideo licet casus. c. cum fm, sit exceptus à communi regula propter æquiparationem, potest extendi ad casus similes.

Sed hisce oībus nō obstātib. in secreto, & ueritate iuris, cōtraria cōclusio tenēda est, & ꝑ eius fundamento adducuntur tres regulæ

6 quadratæ iuris, prima gñalis † ꝙ uidelicet ubi non apparet expresse pœnā priuationis ipso iure impositā. semper interpretatio fit. ut in ipsa priuationis pęna imponēda, requiraŕ snia & nō fiat ipso iure, ut tradit gl. in c. qcunque in uerbo innodetur de hæreti lib. 6. glo. in c. in pęnis, de reg iur. eo. lib. & in c. cupientes. §. si ue io

ſi uero in uerbo, ꝓuentus. de elec. eod. lib. late Mod. Cano. in c. ſi diligenti. de fo. cōpe. & formalius Bal. in auth. qui ſemel. C. quō. & qū iud. ubi dicit ꝙ lex in dubio nō dr̄ damnare quē ipſo iure, ſed ꝑ ſnīam iudicis l. 1. §. calūniatores. ff. ad turp. ſubiiciens, & fortius ꝙ ubi lex diſponit quē priuari cā cognita priuationis, ēt ſi lex diceret priuari ipſo iure. tñ ſemꝑ reqrit priuatiua ſnīa, arg. l. de qua te. ff. de iud. & ſine dubio in iſta priuatione feudi reqriť cauſæ cognitio. c. 1. de feudo ſine culpa nō amit. eū ſi & ſequiť in terminis ꝓpriis pr̄ ueritatis. Alex. cōſ. 134. incip. omiſſis ſuperfluis. col. 2. uol. 1. & nouiſſime Iaſ. in l. 3. § pe. ff. ꝙ quiſq; iuris in alium ſtatue. & ī cōfiſcatione ꝙ nō fiat ipſo iure ſed ꝑ ſnīam tradē textualiter in l. aufertur § in reatu. ff. de iur. fiſ. cum ſuis concor. prout late deducunt Doct. in l. poſt cōtractum. ff. de dona.

7 Secūda, & ſpālis regula eſt † ꝙ in crim. læſæ maieſt. ipſo iure reus nō ꝑdit dñm bonorū, licet ſtatim īterdicatur ei a lege adminiſtratio, & iō antequā bona ex eo delicto cēſeātur fiſco q̄ſita, opus eſt ſnīa. tex. eſt rotūdus in l. q̄ſitū. ff. q. & à qbus manumiſ. lib. q non pōt calumniari q a punctualiter loqtur. ꝙ ante ſnīam reus ꝑduellionis remanet dñs bonorum. Aduerte, ꝙ illa lex q̄ſitum dicit in rōne dubitationis q̄ᷓ dñs eſt. tamē poſtea decidit dñm qui commiſit crim. læſæ maieſt. non poſſe manumittere, quod poſſet ſi eſſet dñs, ſaltem fauore libertatis, q̄ eſt ualde fauorabilis. l. libertas. ff de reg. iur. iō ille tex. nō bñ ꝓbat, nec eſt formalis ut dicit auctor. Imò habes ꝙ poſt cōmiſſū crimē bona à fiſco uēdicātur. l. eorū. & l. fi. ff. ad l. Iul. maieſt. Ideo fiſcus erat dñs ēt ante ſnīam, adeo ꝙ hr̄ ratio fructuum. à die commiſſi criminis. gloſ. ſing. in auth. de inceſt. nup. in ueꝛſ. imminente coll. 2. quam Bal. ponderat in marga. in ueꝛſ priuatio. & uide Barb. cōſ. 70. ubi Chriſtus. col. 18. & ſeq. in 4. uol alia uide q̄ addidi ad d. l. quiſqs. P. Rebuffus. Et ꝑ illū tex. firmat Bar. in locis allegatis ꝑ auctorem. & idē Bar. in l. poſt cōtractum. ff. de donat. dū alle. dic. l. q̄ſitum, allegātur ēt alia iura. l. fi. C. ad l. Iuliā maieſt. in uerbo. punitus, & ibi firmant formalř Cy. & Bart. expreſſe in d. l. qſquis. Ioan. de Imo & alii in d. l. poſt cōtractum, & cōiter Doct. in l. ex iudiciorū ff. de publ. iud. Ang. Are ēt prædictam concluſionem firmat in tractatu maleficiorū ſuꝑ gl. tu hai tradito la tua patria. & idē ſentit Maria de Senis in cōſ 22. in 1. uol. hanc cōcluſionem formalř & ꝑ

8 literas groſſas firmat ēt in feudo. † ꝙ ꝑpter crimē læſæ maieſt. ipſo iure nō reuertatur, Card. Flor. in conſil. 128. incip. in qōne q̄ uertitur inter Andr. 1 col ad fin. & ſeq. & eſt cōmunior ſententia, licet præfatus auctor uoluerit contrarium aſſerere, & licet non haberemus Doct. firmantem hanc opin. tamē tex. in d. l. quæſitum eſt ineuitabilis & ideo ſuperflua ē diſputatio. & oīs dubitatio ex quo habemus text. ut dicit Bald. in l. cū antiqorib. C. de iure delib. & faciu l. ancillæ. C. de fur. & propterea alibi dicit idem Bald. in quodā ſuo conſil. incip. præponitur. in 2. uol. ꝙ in cauſarum deciſionibus non per uarias opiniones ſcribentiū, ſed ꝑ ſillicatas uias textū incedē dum eſt, unde idem Bald. in ca. 1. §. iud. de pace iur. firm. admonet iudices ne in dubio à tex. & à regula recedant, & ideo etiam contra cōem opinionem permiſſum eſt iudicare ſi illa uox habet caſum legis, ita Ant. de Butr. in c. tua nos. col. 2. de uſur. refert, & ſequitur Barb. conſil. 10. uol. 2. & cum per legem ciuilem ita decīſum ſit, ſm illam feudalis materia cum contrarium per feudales cōſuetudines nō reperiaē cautū regulari deber. tex. ſingularis. in c. 1. in fi. de feu. cogn. Quia perquirantur oēs feudales cōſtōnes, non reperietur tex. qui decidat cōtrariū ergo lege ciuili utē dum eſt, ſm quam, ut prædixi. in crimine læſæ maieſt. eſt expreſſum reum perduellionis ante ſnīam bonorum ſuorū retinere dñium.

9 Tertia regula in materia feudali traditur † ꝙ uidelicet feudū propter feloniā cōmiſſā non reuertitur ipſo iure ad dñm niſi conuicta culpa per ſnīam . c. 1. in prine. & §. ſi uaſallus. ſi de feud. fuerit contrprincipal. inter dom. & agnat. uaſal. & in c. 1. de feudo ſine culpa nō amitter. non . n. pōt diueſtire uaſallum ſuum ēt Imperator, & Rex qcunque, niſi cauſa cognita, & conuicta culpa, quia licet principi Deus ſubiecerit leges, & tributa, non tñ ſubiecit ei cōuentiones, & cōſuetudines feudales qbus ligatur. & ita pulchre Bald. inqt, in c. 1. de nat. feu. per tex. ibi. & idem Bald. in l. princeps ff. de leg. & in c. 1. de proba. nā. & Deus ex cōuentione obligaret. ut idem Bald. inqt. in l. 1. ff. de pact. & ideo Panor. in c. q̄ in eccleſiarū, de cōſt. dicit ꝙ nō creditur uerbis principis atteſtantis feudatarium delictū feciſſe ꝑꝑ quod priuandus eſt quia ſi id dice

temus facile posset euacuare oēm cōtractū
cum eo firmatum.qd' esset cōtra l.Cæs.ff. de
10 publ.† in feudo.n. est qdam contractus in
quo ultro citroq; nascitur obligatio.c de for
ma.22 q.5.& l.liber.hō.ff.de uerb obl.& q1
de nā feudi est ut nō auferatur nisi cū causæ
cognitione d.c. .de feudo sine culpa non
amit.Pin Panor.in d.c.q in ecclesiarū,cū quo
ibi Mod.transeunt. & idē tradit in apostillis
suis iu cle.pastoralis.de re iud in fi.& Lud.
Rom.consi.352.incip.qritur primo, ad fi. iō
Bald.signanter dicit. in c.1.de nā feu.ꝙ prin
ceps non pōt infringere feuda q concessit ni
si conuicta culpa,& ꝙ consuetudo ī hoc dat
nām,& eam assignat cōtractibus feudalibus,
& ideo refert de Imperatore Fed.1.q seceiat
cōe Papiæ comitē in certis castris ꝙ nec ip
se nec eius successor pōt diuestire uasallū ni
si cōuicta culpa,& ideo signanter dixit Bal.in
auth.oēs peregrini.C.cōm.de succes. ꝙ ex
quo cōsuetudo feudorū dictat ꝙ priceps nō
possit priuare uasallos nisi prius per pares iu
dicetur indignus,certe non poterit Imperator
statuere contrariū,& quasi abusiuas facere di
11 gnitates † q1 consuetudo q̄ disponit ī ipsū
principē maior est ipso principe.Idē Bal. ī c.
1 § t.uers.qro nunq̄ .de nou forma fidel.
ubi ēt dicit ꝙ cōsuetudo feudorum cēsetur
ius nāle,& elegātius Bal.in c.1 §.qa uidimus
uer. qro nunq̄ Imperator.in tit. qui feu. da
re poss.decidit post gl. ꝙ Imperator nō pōt
diuestire uasallum nisi cōuicta culpa,assignat
rōnē,q1 bonæ,& nāles consuetudines ligant
principes,quia potentius est ius nāle q̄ prin
cipatus,& qa in ore principis firmior debet
esse ueritas, alleg in lib.Esdræ.& qa non de
cet principem reuocare suū beneficiū.ex qui
12 bus resultat firma cōclusio, ꝙ nec prīceps
supremus ī mā feudali commissa felonia pōt
uasallū feudo priuare nisi per sniam conui
cta culpa,& hoc ꝓpter legē contractus, qua
ipse ligatur.& ultra traditur ꝓ regula, ꝙ ubi
cunque in feudis fit metio de amissione feu
di propter felon ā intelligitur culpa conuicta
& in iudiciario ordine,& nō aliter.ita signāter
Bal.in c.ceterū.de ind.Idē Doc. in §. quicun
que,de pace tenen.ꝑ tex.ibi.refert, & sequtur
Ioan.Baptista de S.Seuer.in rep c.1.de feu.
cognitio qd' indubitanter ꝓcedit respectu a
gnatorū,qa illi nunquam priuantur nisi per
sniam probata,& conuicta culpa. ita signan
ter Bald.dicit.in c.1.§.nulla.ꝑ quos fiat in-
uestit.ubi dicit unum qd' est magis singula-
re,quod ad priuationem feudi requiratur ex-
autoratio de inuestiendo, ut si ꝑ annulū fue
rit inuestitus,de annulet,sicut in clerico ante
quā possit puniri ꝑ seculare iudice, degrada
tio,& in militiæ exautoratio.qa opus est actu
retro simili.alle.l.ab emptione.ff.de pa. cum
simil.quod expressius firmat, & exclamat
Ioan.Bapt.in suo cōmen.d.c.1.de feu.cogn.
ex quo sequit ꝙ antequam deinuestiatur ua
sallus nō censetur feudū reuersum ad dñm.

Succedit nunc, ꝙ cū habeamus tres regu
las quadratas ,iuris ꝓbatas quæ ēt loquunt
in Imperatore qñ felonia contra eum com
missa est,habemus intentionem fundatā. ut
tradit gl.ordinaria in rub. de reg. iur. in 6.
Bar in l.quoties.ff q satisd.cog & in l.a. col.
2.ad fi.ff. si qs in ius uoc.non ierit. Bal. in c.
1.col.3 de ane iud.mut.cau facta. Panor.in
rub extra ut lite non cōt.& bñ ꝓbat tex.in l.
suus quoq; uer.puto ff de de hære inst.& ī c.
uenerabilibus.§ fi. uer.pōt quoq;. de sentē.
excom.lib.6 qbus iuribus trita est doctrina
13 † ꝙ habens pro se regulā dr intentionē hēre
fundatā adeo qd' dicens aliquem casum ex
cipi à regula teneretur pcise illum probare.
& hoc est qd' dicebat Spec. in ti.de off.iud. §.
8 uers.5.qd' stare oīno debemus regulæ qñ
casus alter non reperi exceptuatus. & pro-
pterea signāter dicit Io.And.ī c.salubriter de
usu.ꝙ nunquā a regula textuali det discedi
q aliquam exceptionē nisi expresse ostēdat
tex.pro limitatione regulæ. & probatur for
maliter in c. 2.de coniugio leproso.& the sane
15.q.3 uñ regulæ tenaciter inhærendū est,
sicut Bononiēses adhærēt carocio.ita gl. sin
gularis licet unlg.in l 1 is diffinitio ff.de reg.
ius.& Bal. in.c.1.§ iudices,de pace tur.fir.ad
moneo,ingt uos iudices ne ī dubio à rex. &
a regula recedatis & idē Bal.in l.1. C.de sac.
san.eccl.in uers.sed qro qd' in deportato. & ī
l.si tui.C.de seruo pigno.dato manumissio di
cit ꝙ tenaciter regulis inhærere debemus.ni
si aliqd spāliter,& expresse inueniat & ide Sa
lyc.in l.si hoiem.ff.mādati.ubi inuehit cōtra
dimittentes regulas.nisi pro limitatione ha
beant tex.& iō cum Bal uoluerit sine tex.for
mare exceptionem crim lęsæ maiest.retro-
quendum est in eum.qd' ipse dicit de gl in l.
republ cæ ff.ex qbus causis maio quod ipse
loquit ex capite suo,quia sine lege .& iō An.
de But.de Bal.dicit in c.cōsultationibus.de iu

re

re patr. ꝙ plerūq; dicta Bal. carent neruo rōnis, & legis, & iō nō est illis mu'tū adherēdū pſertim cū ipse dicat expſſe contra tex. forma les iuris, & ēt ut per pmissa patet, ꝙ aliter sē sit in multis locis, & in effectu ista est uera, & indubitata conclusio, qdquid dixerit auctor tractatus, salua pace dixerimus. Nec obstant fundamēta q̄ ꝓ contraria part. fuerūt adducta. Et primo dū allegatur capitulū, cū fin de
14 hæreticis. † Rńdetur ꝙ anteq̄ in æqparatis passiua extēsio locū habeat. requiritur ꝙ æquiparatio sit facta ꝑ modū regulæ, ita tradit eleganter Matthæus de mathesi. in tract. extensionis, quē sequitur Arct. in §. ius ciuile. inst. de iure nāli gentiū uel ciui Decius nouissime in c. trāslato. de const. Or. ut infra dicetur crimen læsæ maiest. & hæresis nō æqparantur ꝑ modū regulæ. Secūdo rńdetur, & peremptorie ꝙ in pœnis q̄ imponūtur ipso iure, illa extensio passiua æqparatorū nō habet locū ēt ꝑ ꝑ identitatem rōnis, ita signanter uoluit Ioan. And in reg. odia, de reg. iur. in 6. firmat, & sequitur Bal. in l. de quibus 6 col ff. de leg. & expresse in crim. læsæ maiest. tradit Soc. consil. 275. incip. in cā fratrum ad fi. 5. col. in 2. par. Tertio rńdetur quod deberet esse æquiparatio facta per oīa, ita ꝙ oīno eadem militaret ratio, antequam fiat extensio pœnæ, ita glo. no. in c. 1. in uerbo. sane, de uoto in 6. & in c. constitutus, in uers. prorogamus, de reg. eo. lib & firmat expresse in hoc crimine Socyn in cōs. al egan. sed ut ista dicetur nō ē æqparatio ꝑ oīa inter hæc duo crimina, sed est longū discrimen, igit, &c. Quarto, & peremptoric qa spāliter contrariū reperitur decisum per ius ciuile in d. l. q̄situm. q̄ loquitur in casu in
15 diuiduo. † & sic utrunq; ius debet obseruari in foro suo, nec n. ius canonicū ēt expresse legem ciuilē corrigere posset, nisi in cōcernētibus forū aīæ, ut late traditur in c. fi. de pscr ꝑ gl. in reg. possessor. de reg. iur. in 6. gl. in c. 2. de arb. in 6. Doc. cōiter in c. cū esses, de test. Nec obstat c. primū de noui oper. nunc. ubi traditur ꝙ ius ciu le dubium ꝑ ius canonicū declaratur. nam minor deficit, qa cū habeamus casū legis rotūdū, q̄ non reperitur aliquate nus correcta per aliā legem nouā, non est dubiū & hoc est qd dicit gl. singu ar. in auth. de non eligendo secundo nubentes §. 1. col. 2. q̄ dicit ꝙ superuacuo dubitabat Imperator. cū esset c. sus legis alleg. l. ancillæ. C. de fur. quatenus sublatū est fundamentū principale auctoris in hac mā. Nec obstat auctoritas Io. And. & aliorū, quia dicendū est cum Aug. in cano ego solis 9 dist. &c. Et cum tex. in §. sed neq; ex multitudine auctorū l. 1. C. de ueter. iur.
16 enuclean. † & qa in dicente non auctoritas sed rō pōderāda est ut dicit Hiero. sup Hieremiam, & ꝓbatur in cano fin 19. dist. uñ dicit Cardi. in cons 78 ꝙ nunq̄ Io. And. uoluit in opin cedere nisi inq̄tum urgebat rō. & habemus contra eum auctoritatem Bar. q̄ non est minor s pōderis, imò longe maioris in foro Cæs. in quo eius opinio ut idolū solet adorari ut refert pulchre Bal. de eo. & Rap. Cuma. in auth. nisi breuiores. C. de sent. ex breuiculo recitandis, & dicit Ang. consil. 204. ꝙ tremēs aderet dicere contra opin. Bart. cū fuerit lucerna, & speculū iuris, & refert Io Bapt de S. Seuerino in tract. de modo studendi ꝙ opi' Bar. in foro deficientibus legibus obseruatur ꝓ textu, & multa de eo cōmemorat Fran. de Curte in cōs. 56 col 4 quæ opinio melius est fundata q̄ ēt tenuit Bald. ut dixi, qui non est modicæ auctoritatis: tenuerūt ēt plures alii Doc. legistæ supradict, ita ut colōr sit, qbus mag s standū est in prætorio Cæsaris, & in his q̄ sunt iuris ciuilis arg gl singularis in cano ut ueterum 9 d & expresse Philip. Dec. in c. 1. de cōst. dicit ꝑ illam gl. ꝙ magis opin. Bar. in iure ciuili stādum est qui opin. Io. And contra. Ad fin fundamentū† qd uidelicet in feu
17 do sit spāle ut bona uasalli cōmittentis ipso iure applicētur fisco, eo. qa dupliciter princi p. s psona offendit, & qa facilius aufert dñū utile. q̄ directū, eo. ꝙ qlibet res facile ad pri-mæuā nām redeat, rńdetur ꝙ istud fundamē tū est ualde debile primo, qa ꝓista limitatione nō allegatur aliq tex expssus, nec in simili, qd tn esset necessariū attento ꝙ habemus regulas i contrarium. Secundo dñs feudi est opus ꝙ delgat ex qua cā uelit feudum acqrere, nam respectu fisci pœna dr cā lucratiua pariter reuersio feudi respectu dñi feudalis, licet ꝑ ꝑ ultionē iniuriæ reuertātur ad dñm, quia nihil sibi abest de pœna, qd dicatur ei se cā lucratiua. ꝓbatur in l. multarum, ibi cōpendia de modo multarum. C. & ex iōne le gis in summa. & l. qd placuit, de iure fisci. ff. & in rub. C. de poe. fiscalib creditores præferri. lib. 10. & est text. in auth. de nup. §. si uero altera colla. 4 in reuersione autem feudi ad dñm licet non propter causa lucratiua dicatur, dr tn quasi lucratiua, ut dicimus in actio

ne noxali l. apud Celsum.§.si quis aūt .ff.de doli mali,& metus excep. q oīno, ut ibi tradi
18 tur, æquiparatur causæ lucratiuę. † Quia succedit in delictis duas causas lucratiuas in cōfiscatione concurrere non posse, ut expresse tradit Bar. in l.Mæuius §.duorum testam. de le.2.& ppea licet duplex qualitas concurrens in persona offensa delictum aggrauare uideatur, qd & ex lege f ud.,& ex lege c u li puniri pōt.ifi quia illa duplex qualitas non reponit delictum in diuersis speciebus. & ubi ita esset una lege duntaxat, cum ex utraque executio quantum ad priuationem feudi fieri non possit, agendum est iuxta tradita in l. senatus ff. de acq. ubi Barth.& in l.nunq̃ plura ff.de priua.delictis.& in l. si gemina.ff.arb.fur cesarū Sal.plene in l.qui de crim.C q acc. non poss. Bal.in l q sepul.C.de sepul uiol. ubi dicit qđ duplici lege pœna in executione imponi nō pōt alleg.l.pr or edixit.§.1.ff.de iniur.& idem tradunt cō ter scrib in l.quicunq; C. de seru. fug.& coadiuuatur ex regula tradita i l in numerationibus.ff.de sol & in l. 3. §. ex plurib.
19 ff.de acq.pos.ubi traditur† ꝙ ex plurib.causis eo. uel diuersis rōibus cōcurrentibus dñium eiusdem rei quæri non pōt, & præsertim in causis lucratiuis quarū ꝓhibitus est concorsus l inter stipulantē §.pe.ff.de uerb.obl. ubi late Doc q alleg. concor. & sic cōcluditur ꝙ necesse est ex altera duntaxat, & non ex una que concurrat inferri debet ad perditionē, & confiscationem bon. feud Or qua libet cā separata,ut dictum est. illud non ope atur.igitur,&c.imo,& si utraq; cōcurrere posset.nō repetitur iure cautū,ꝙ cōcursus duplicis causæ operetur priuationē dñii ipso iure,& pœna priuationis ipso iure nunq̃ imponitur nisi in casibus à iure expressis,ita tex. formalis ad propositum in auth. de nō eligendo secundo nubentes §.cū igit,uel.finaūt non ualuerit, ibi, nec qualibet est tex aliquid tale dices , col.2. quē ponderat Bal.in auth. ex testamento. C. de secun.nup.& bonus tex.in l.& si quis §.de uus aut ff.de religi.& sum.fune.gl quam ibi
20 Pan.dicit singularē in c.fi. de iure patro. † & multa congerit Mod in c.qrelā,de iureiur.q̃ uideri possunt. Imo placet re oīquere fundamētū adductū p auctorē cōtra cū,nā qū ipse se fundat in l.contractus feudalis , illa (ut supra pluribus rōnibus cōprobatū est) operat, ut dñs sit obligatus uasallo ad non disuest en dū,nisi culpa cōuicta,& maiorē causæ cognitionē adhibere teneat pp legē cōtractus feudalis cui subiicit, & sic anteq̃ ad eā priuat onē deueniat.ad causæ cognitionē adhibendā maiori uinculo est astrictus. ut supra late dictū fuit, et i Imperatore cōtra quē nō est du biū quin q; incurrat læsæ maie crimen.Nec obstant iura q ultra auctorē supra deduxi, ꝙ uidelicet in pœna priuationis fit extēsio p p rōnis identitatē,nā,ut supra dictum est , hoc non habet locum in pœna priuationis q ipso iure imponit,& iura allegata loquuntur in reuocatione donationis q fit p uiā actionis iū et qa non militat, ut in sequentibus dicetur, oīno eadem rō in utroque crimine , hæresis uidelicet , & læsæ maiest. cum longe grauius sit diuina, q̃ humanam offendere maiestatē, ut infra subiicit, tum et quia induceret correctio l quęsitū , & in correctionis et exadi na-
21 titate . ōnis non debet † fieri extensio gl. in auct.quas actiones C.de sacrosanct.eccl late I or.in l si constante,ad princ.ff. sol matr.& facit gl in c.cupientes §.qđ si per20.de elect. lib.6.cū simili .Non obstat pariter aliud fundamentū eiusdem auctoris , dum dicit ꝙ res de facili reuertitur, &c. nam licet suā rōnem cōprobet Alex.quem ipse non allegat in l.cū mulier. ff.so.mat ubi i oluit ꝙ in ꝓmā feuda In qua agitur de amissione dñii utilis solum, facile fit extensio,quia facilis est reuersio,&c. tñ salua pace tanti Doct dixerim confundit ex doctrina singulari Barth.in l.2 C.de lund. patr.lib.xi. ubi dicit ꝙ ita difficilis est ablatio uel priuatio dñi utilis sicut directi , & exclamant oēs in l.Gallus § quid si tñ si de lib & posth & per illud dictum Bar. reprobat dictū Alex.Ias.de Mayno.in l cum quidam ad fi 4. co .ff.de lib. & posthu.ex quib. oīb. us præmissis quadrata sequitur conclusio , ꝙ et in crim. læsæ maiest.cōmisso contra principem dñm feudi , feudum non reuertitur ad dñm feudi ipso iure,sed requiritur sententia , quod præsertim respectu agnatorū , ut supra dixi allegando Bald in §.nulla in fi.tit. p quos fiat in uestitura,non habet aliquod dubiu , & ita intrepide tenendum puto quidqd dixerit auct.
22 Ex quibus et colligitur [illegible] † ꝙ cum requirat sententia ad priuationē feudi et si delictū esset notorium non poterat procedi ad executionem,licet n.dicat Inno.in c. ex parte.de uerb.sig.ꝙ in notoriis debet potius ꝓcedi exequendo q̃ condemnando, & Bald in c.ad nostram,tertio,de iureiur.dicit ꝙ in notoriis

toriis ordo est ordinē non seruare, tñ anteq̄ ad id deueniaē, & pœna censeaē imposita, re quirī ꝙ sup illo notorio interueniat sñia usque adeo ꝙ notorium non sufficit, ubi req ritur sñia maxime in mā priuationis, ita expresse in materia feudali tradit Bal. ꝑ tex ibi in c. unico, qualiter dñs feudi ꝓp ierate priue tur, ubi dicit formaliter notorium non habe ri pro sñia. & in materia criminali ꝙ requiraē sñia, nec sufficiat notoriū expresse dic t Bald. in l. fin. per illum text. C. de male. Et ideo dicebat Bald. in l. si maritus C de do. nter uir. & uxo. & in l n m ita diuus ff. de adep. & in l.

23 cum fratrem, C. de his quibus ut in dig. ꝙ sli cet episcopus sit notorius homicida, non tñ debet deponi siue sñia, & iuris ordine non ser uato, & dicit Bal. in c. ad nostram: in 3 col. de iureiur. ꝙ etiā in notorii· pat· est citanda, & sñia est ferenda, ꝙ in eis ēt requiriē talis qua lis causæ cognicio, q̄ sñia debet ferri de facto, ad qđ allegat. c. cum sit Rom. de appel. Et l. et quidem. C. de acc. Et ꝓ hac opinione mea ultra prædicta adduco gl. cōiter approbatam in e euidentia, de acc. quę expresse dici· quod super notorio sñia est ferenda. & idem dicit Bal. in l. cum fratrem, p̄allegata, & firmant Mod. in l. si uero. in § qui pro rei qualitate. ff. qui satisf. cogan. & Ang. multum no. in l. liber tas. in §. fi ff. de sta. hom. ubi dixit quod si sta tut·m dicit quod condemnatus de maleficio possit impune occidi quæ it qd si non est cō dēnatus, sed crimen est notorium, an poterit impune occidi, & dicit· uī ꝙ sic, q̄ notorium æquiparaē sñiæ ut in l emptorem. in pr n. ff. de act. emptio. unde in notoriis ꝓceditur exe cutiue. i pōt incipi ab executione ut in l. ictus fustiū. ff. de his qui not. infamia, & not Inno. in c. statuimus de offic. deleg. & in c. ex parte in Xpo. de [illegible]rb. sign. ueritas tñ est in contra riū. dicit ibi Ang q̄ hoc notoriū nō æquipa raē sñiæ. & dicit ꝙ ꝑ hoc est casus in l quicun que. q̄ est lex fin. C. de malef. & mathe. qđ di cit esse notorium, ꝓ quo facit qđ uoluit B. l. in l. presbyteri. la prima, in 3 col ibi secundo

24 quæro. C. de episc. & cler. † vbi dicit ꝙ licet iudici sit notorium, tñ non ꝓcedit ad condē nationem, nisi citet. qđ dictū ref. r. Fel in c. cum olim. in 8. col. post me de re iud. & ultra ad luco decisionē Bart. in l. decem ff de uerb. oblig. Lud. de Rom. & Iac in l. si t ad pr in. ff. si cer. pet ubi dicunt qđ licet non sit opus dis cussione, ubi notorium est debitorem nō esse

soluēdo. tū requiritur sñia, per q̄ declaretur ita esse. & adduco tex. singularem quē nullus Mod allegat. in e. cum dilectis, § his igitur. de purga. cano. in uerbo nimirum si crimen notorium existebat, non erat illi indicenda purgatio, sed in eum condemnationis sñia promulgata, & ibi lucerna iuris canonici Io And. dicit not. ꝙ hic est text. ꝙ ēt in notoriis ferenda est sñia diffin tiua nec sufficit solum præceptum iudicis, etiam si reus confiteatur statim ex quo destruitur altera conclusio au ctoris, qum dicebat ꝙ confessio operabatur effectum sententiæ ut bona censerentur con

25 fiscata ipso iure. nam & in pœnis secū trahentibus executionem, confessio non sufficit ubi requiriē sñia, ut trad t gl. in c. fupe eo, in princ. de test & in c. denique, de excep. & probatur in l. 1 § lege ff. de test. & in l. q ad statū: ff. de pœn s & in l. qui iud. ff. de bon s eorum qui mortem sibi consciuerunt, & in l fi. c on fessus, ub Bart plene, ff. de custo. reo. & ope. & Bal. quos allegat auctor, nunq̄ dicunt il lud ad quod ipse eos allegat, sed loquuntur duntaxat qđ rōne confessionis pœna efficiē transitoria ad hæ e es. sed ꝙ ꝓpea bona ꝓ so iure confiscentur sine sñia nunq̄ dixerunt aliqd, & infideliter referunē per auctorē ista, status, salua sua dicentmus honorificētia, ut uerbis utar tex. in cano. neq; 9 distinctione.

1 *Feudum an uocatur nouum uel antiquum si uasallus feudo priuatus prium recuperet.*

Debona per propositionem reformata non amplius censenda sunt heredi arta

2 *Res semel alienata, & per heredem recuperata pe nes ipsum esse censetur ex noua cau a.*

4 *Aedificium ra itcitus destructum, si readificetur, omn n nouum dicetur.*

Princeps rem suam infeudando de nouo, legem quā uul. dicere potest

5 *Feudum iuxta principis uoluntatē regular debet.*

Verba quæ in co e ssionibus principum ponuntur, plene intell gi uebent.

Restituere qu d si.

5 *Restitutio quæ fit ad bona est plenissime interpre ā da.*

6 *Prin eps facere potest ut factum pro non facto habea tur.*

7 *Feudum quod re ituitur, ex quadam subr gatione ant quum esse censetur.*

8 *Feuda quo ad a t n ntentem ad instar rerum patrī monialium sunt reuacta*

Quæst

QVAESTIO. II.

1 SEcunda quæstio quæ se examinandam offert est,† num uidelicet si uasallus feudo priuatus fuerit, & postea restitutus, feudum recuperatum dicatur nouũ uel antiquũ, i qua q̃one auctor tractatus allegat iura ad utranq; partem,& satis plene tangit mãm.sed ego considerandum puto,an uideli cet feudum fuerit ueraciter acquisitũ dño ꝑ realem apprehensionem post snĩam latam ẽt ex ueris probationibus , & tunc si per uiam gratiæ fieret restõ cum alteratione qualitatũ substantialium,& non constaret ex uerbis ꝙ princeps uelit iure feudi antiq̃ cõcedere, tũc sine dubio ꝓcederet auctoris cõclusio ꝑ iura q̃ ipse adducit,ultra q̃ facit qđ singlr̃ dicit Ang.in consi.31.incip.do.Philippus.ubi pulchre dicit,ꝙ debita reformata per cõpositio nẽ non dñr amplius hæreditaria,q̃a renouata causa nõ dr̃ hæreditaria & sic primæua alleg. l.cum hæreditas.ff.ad Treb.& idẽ tradit pulchre Aret.in conf.168.inc.in qõ.proposita, col.pen.& facit bene text. in l.si à me.ff.ad l. falc.quam auctor seq.qõ ad aliud propositũ
2 alleg.ubi ꝓbatur,ꝙ res semel alienata , recu perata per hæredem, dr̃ esse penes eũ ex no ua causa,eo qđ semel exiuisset dñium suum & ibi Bar.& Alex.inferunt ad q̃onem de em phytheuta alienante,& postea recuperante , &c.& optime quadrant tradita ꝑ Bal.& alios in l.ab emptione ff.de pactis. quã Io. Rayn. ꝓ hac opinione adduxit . ubi dicũt qđ ubi ẽ semel facta traditio ,& translatum dñium. si post dissoluat̃ ille cõtractus. cẽset̃ esse nouus cõtractus,ut & noua gabella debeat̃,& ita ẽt tradit Bal.in l.si prædium C.de ædiliti actio. Bald.& Ang.in l.iurisgẽtium.§ adeo.ff de pactis.& idem Bal. & Sal.in l.2.C. q̃n liceat ab emptione discedere cum similibus Et in simili solet dici ꝙ q̃n ædificium oĩno destructũ est tũc dicet̃,si reædificet̃,oĩno nouum ædificiũ ut late tradit Ias.in l.ius ciuile allegata ꝑ auctorem & latius in repetitione l.quominus. ff.de fluminibus,& p̃missa sine scrupulo ꝓcedũt q̃n princeps nõ est usus uerbo, restituo. sed si uerbo restituo,us⁹ fuerit,tunc ẽt post apprẽsionem feudum dr̃ antiquum. Ad hoc
3 dicendum moueor primum † ꝙ princeps in feudando rem ẽt de nouo, põt dicere legem quã uoluerit,& ẽm eius uoluntatẽ regulabitur nã feudi,ut pulchre Bal.inquit, in consil. inc.sanctiss. & illust. Regina,qđ est positum inter consilia Ang.cons.110.idem Bal. in c.1. de alienatione feudi paterni,& in ca.1. in pe. col.an agnatus uel filius.Iac.Alb. post Iac.ar diso.in c.1.de uasallo decrepitę ætatis.& in c. 1.de gradib.succedẽdi in feudo.tenuit ẽt hanc opin.And.de Iser.in c.1.de contr.feudi apud pares terminanda, eam ẽt seqũt Matt.Laud. & Caid.Mediol.in c.1.de aliena . feudi pater ni. Alex.cons.30.inc.quoniam oẽ datum optimum,col.2.uol.1.& cons.56.inc. ꝑspectis, 14.col.in 4 uol.& cõs.10.circa.10. col. 5 uol. Franc.de Aret.cõs.pen.in l.si mihi, & Titio , ff.de uerb oblig.in q̃b.locis late cõcludũt ẽm principis uolũtatẽ feudũ regulari debere , ut ẽt si sit nouum ex uoluntate principis possit haberi ꝙ antiquo,nimitũ,q̃a princeps potest immutare substantiã actus,ut dicit gl.sing in c.1.de capell.monacho,in 6.ad eã aũt uoluntatẽ principis colligenda,maxime uerborũ te norẽ,& uim considerare debemus,& ẽm uer ba dispositionem regulare,ut ꝑ multa funda menta.q̃ refert laboriosum esset, cõprobat Franc de Curte cons.48.& cõs.49. ubi plenis
4 sime loquit̃. † & uerba maxime in principiũ concessionis apposita,debent plene intelligi l.si de præp.agentiũ in rebus, lib. 12.l. si q̃n de bon.uac.lib.10.C. succedit nunc ꝙ uerbũ restituo, ex sua propria signĩone significat repositionẽ in pristinum statum oĩno , textus quadratus in l 2 §.restitutus, ibi , restituere uĩ qui in pristinum statum reducit, ff. ne qd in loco publico,& tex.aurens in l.uideamus, § in fauiana.ff.de usuris dicit ꝙ plenissimam signĩonem habet uerbum,restituere, ut ꝑ nõ facto actus restitutus habeat̃ , ut ꝑ restõnem casus pro non aduento reputari debeat, & facit uulg.l.quod si minor.§.restõ.ff.de min.& text.in l.1.in fin.C.de senten.pass.& rest.& in l.princeps,ff.de uerb.sign.& in §.cum aũt,ibi restituti fuerint, inst.qui.modis ius patriæ potest,soluitur,& in l.2.ff.de natal.restit.& in l. 1.C.de iure aureorũ annulorum,uerbum n. restõ,latissime patet.l restituere. ff.de uerb. signif.l.in condemnatione,§.1.& l.cum prætor.§.1.cod.tit.& facit cap.uenerabili.in uerbo,plenarie,de off.del.& text.in cap.pisanis , de restit.spol. & melior text. in l. Lucius, §.
5 1.ff.de administr. tutorum, ubi restitutio facta ad bona plenissime interpretat̃, ut extendatur etiam ad actiones quæ nunq̃ fuerunt in bonis,& tradit Bart.in l.fin. C. de sen.pass.

ubi

ubi dicit. quod plenissime debet restitutio inter pretari Ang. & M. d in l fi ff. de const. princi pum, & pulchre Ant. de Butt. consi. 20 col. 2. Sicq; cum uerba premissa habeant plenam significationem remittendi omnia in pristinum statum, princeps illis utendo nouiter non concedere sed pristinam inuestituram suscitare uoluit, qa cum fm uerba psum itur eius mens, constat quod de nouo uoluit concedere, quod maxime procedit ubi sunt apposita uerba, per sui antecessores te nuerunt, quæ uerba faciunt ut princeps iure feu di antiqui concedere uo uetit, ut late deducunt scrib. in locis alleg & pro hac opinione est bo nus tex. coniuncta gl. in l fi 10 quem patet. ff. de lib & posthu. ibi, sed antiq reddunt, & ibi pon derant oes Doct & bonus tex. coniuncta glo. & ibi pon derat Paul. de Cast. in L. peculium § fi. ære. ff de pecul. & oes post gl. in d. l quod dicit allegata per auctorem. ff. de impensis in re bus dotalibus factis, & probatur in d. l. filio de liberis, & posthumis. quod et ubi facta esset exe cutio hanc at locum maxima premissa, nam ibi loq tur tex. de filio emancipato. qui reuera exiue rat patriam potestatem, & effectualiter, & tn si arrogetur, dicit tex. quod non de nouo in patriam potestatem assumi, sed antiquæ patriæ potesta ti redditus uidetur, & tn non est dubium qnoino semel exiuisse, & ita in proposito esto qd' res feudales oino per apprehensionem reuersæ es sent ad principem, tn restituendo non de no uo dedisse, sed ablatum feudum reddidisse uide tur, maxime qn utitur uerbo restituo, quod hent hanc plenam significationem. Nec obstat l. ab emptione. ff. de pactis, in qua est fundat opi. Io. Rayn. quem allegat auctor contra, nam respondetur, quod princeps potest hic facere, & fingere in ma feudali et nouum feudum hri pro anti quo, imo ut dictum est per uerbum restituo, uidetur

6 esse, quod confiscatio habeatur pro non facta, † & non est dubium qn princeps possit et quantum ad effectus preteritos facere quod factum pro non facto habeatur. gl. singularis in clem. 1. in uerbo, pro infectis, de immu. eccles. text. in c. is qui. de spons. & matr. & tex. in clem. 1. de concessio. præb. in fi. quare concludendum pu to, quod qn princeps utitur uerbo, restituo quod plenissimam habet significationem, ut infra latius dicetur in 4 q adiiciendo maxime hæc uerba prout sui antecessores feudum restitutum et post apprehensionem censendum est feudum antiquum, & non nouum, & maxime qn ap prehensio non fuit effectualis per incorpora tionem, nec aliquid facit reseruatio quæ fie ret per principem in aliquibus iuribus. quia licet spaciter aliqd fuerit reseruatum, non per hoc de rogatum uidetur aliis qualitatibus, q alio modo, & alia uia includuntur, ut nota dicit Sal. in l. de crimine. in 2 opp. per illum tex. C. de accus. fa cit tex. in l. 1. & quod ibi no. Bal. C. de diuer. rescr. unde Doct. in restone loquentes dicunt

7 † quod feudum restitutum censetur esse antiquum ex quadam subrogatione. quia de iure qn una res subrogatur in locum alterius, quis in aliquo discrepet, in aliis sapit naturam eius in cuius lo cum subrogatur. ita signanter tradit Paul. de Cast in cons. 129 incip. licet ista dna Liza, col. fin. uers. nec obstat, & formaliter ad casum nostrum adduxit. ita firmans Phil. Dec. cons. 53. incip. placet mihi. circa princ. 2. col. & ultra premissa allegat decisionem magis expressam, Soc. in l. Gallus §. et si parente. ff. de lib. & posth. ubi formaliter dicit quod licet apponatur aliquod pactum contra naturam feudi in inuestitura, tunc alteratur na feudi cos curiui pacti duntaxat, & non in aliis, & ibi alleg. optima iura. nec est uerum, quod uerba apposita in restone, pro se, suc cessoribus suis, & hsitibus causam a se. alte. rent feudi naturam. quia illa uerba in nullo alte rant naturam feudi quippe cum ex consuetudine gnali Franciæ, de qua in seq. quæst. late dice-

8 tur feuda quantum ab alienationem sint reda cta ad instar rerum patrimonialium. expressio eius qd' tacite inerat per consuetudinem non al terat naturam feudi, nec aliqd immutat l. fi C. de fideiuss. no. in l cum quo. ff si certum peta. & la te legitur, & notatur, in l. 3. ff. de leg. 1. & ita hac rone in simili concludebant consulendo de uerbis pro se, & descendentibus in infinitum, & c. Ias. de Mayno, & Ambr. de Opizo. in causa illorum de Beccaria. put eos refert consu luisse. ita ut pdictum est collegium Bonon. in cons. suo posito inter consil. Franc. de Curte. consil. l. ad princ. 6. col. ubi et approbat pmissam maximam, quare illa uerba exprimentia quod ex natura rei inerat, non potuerit naturam feu di alterare, imo remansit reuera feudum anti quum. Nec obst. arg. de adiectione qualitatis, quia ut supra dixi non operatur ultra conse cutiua pacti. ne impedit quo minus in aliis sortiatur naturam antiqui feudi. & ita concludo.

1 *Bona eius qui crimen læsæ maiestatis commisit subiecta restitutioni fideicommissi an ueniant in confiscationem.*

2 Alienare

2 *Alienare prohibitus, an possit delinquendo bona fideicomm isso subiecta in fiscum transferre.*
3 *Vasallus ita testari potest de bonis feudalibus a'qs de allodialibus.*
4 *Vasallus qui subinfeudauit alteri si felloniam committat, an feudum reuertatur ad dominum.*
5 *Delictum uasalli commissum in personam domini quando agnatis praeiudicet.*
6 *Vasallus legē contractus faudalis euertere nō pōt.*
7 *Contractus feudalis est innominatus, à consuetudine, & non à iure ciuili inuentus.*
8 *Sententia contra condemnatum lata quando substitutis noceat, & alijs ius praetendentibus.*

QVAESTIO III.

Tertia quęstio quę in hac materia proponitur est.† nam si bona cōmittentis cri- 1 men læsæ maiest. sint subiecti restitutioni fideicommissi, ueniant in confiscationem. in qua qōne tenuisse locutus est auctor, salua sua pace dixerim. primum adduxit in medium, ꝙ in crimine læsæ maiest. quæ non pñt transire in hæredem extraneum, transeant in fiscū, & allegat aliqua iura quæ faciūt formaliter in cōtrarium. nam est tex. formalis in l. eos. ad l. Iul. maiest. ff. q̄ non repentur in hoc correcta, q uult ꝑ literas grossas iura patronatus quæ non transeūt in hæredem extraneū, nō transire in fiscū in crimine læsæ maiest. & est tex. rotūdus in l. iura. ff. de iure patron. bene uerū est, ꝙ d. l. quæ dicebant iura patronatus reseruari filiis, sunt hodie correctæ, eo q̄ filii sint effecti incapaces ꝑ l. quisqs, & ita loquitur gl. in his legibus, & ēt Bart. sed ꝙ transeant in fiscum nō est uerū imò potius libera rent liberti à iure patronatus, ita formaliter tradit Bald. quem ibi sequitur Alex. in apostil. in illa l. 1. C. de bon. lib. & sequitur ibi Saly. q̄ uidelicet tale ius patronatus non ꝑueniebat ex ꝑsona patris delinquentis, sed ex persona antecessorū, & est lata dña inter illa iura patronatus quæ non pñt filiis incapacibus acquiri, & inter ius fideicommissi quod debetur agnatis, q non pñt effici incapaces ex delicto
2 agnati† unde ꝓhibitus alienare expssa, uel tacite non uꝰ delinquendo in fiscū potuisse bona subiecta fideicōmisso trāsferre tex. formalis in l. Imper. ff. de fideicōmissa. liber. uel saltem per iura quæ auctor deduxit uñr debere trāsire cum onere suo, & traditur ēt in l. eum pater, §. hęreditatē, de leg. 2. expresse loquens in fideicommisso, illa rōne, ꝙ bona illi subiecta non pñt transire in hæredem extraneum, qđ non e. anseant in fiscum ꝑ multa iura, & auctoritates quas al egat, concludit Alex. in cōsil. 68. incip. opportune cōsideratis, 2. & 3. col. uol. 3 rōnes suas lōgum esset transcribere, uideri pñr, ultra illa iura facit quia qñ fit translatio ēt in pœnam legati de una ꝑsonā in alterā illa semper fit cū onere suo. l. Caio. in prin. ff. de alimen. & cibariis lega. ubi not. Bar. idē Bar. in l. legatum. ff. de adimen. lega. Confirmatur, & maxime qa in Gallia feuda sunt redacta ad instar rerū patrimonialium, ut dicit Petrus Iacob in libellis suis in ritu. de cōdōne ex mori, & uoluit Ioan. Fab. in auth. ingressi C. de sacr. san. eccl. & hanc ēt consuetudinem Franciæ generalem refert Ias. in l. de
3 qbus, ff. de legib. ubi dicit,† ꝙ ultra montes consuetudine gñ'li obseruatur, ꝙ possit qs de bonis feudalibus ita testari sicut de allodialibus, subiiciens id ꝑ consuetudinē introduci potuisse. allegat Bal. q h. d. in c. 1. ad fin. princ. q. pen. de successione feudi. & idē not. Doct. in c. significauit secūdo de rescr. cum simi. succedit, ꝙ ubi una res redigitur ad instar alterius, in se suscipit qualitates, & condōnes rei ad quam adæquatur ita ꝓbat tex not. in l. 1. §. 1. ff. si quid in fraudem patron & tex. in l. illud in princ. ff. de donatio. causa mortis, & late tradunt Doct. in l. 1. ff de leg. 1. & pulchre, Bal. in l. oia. C. de epis. & cler. qñ. n. una res efficit ad instar alterius, ut sit bona sitū do, necesse est qualitates quę īsunt uni inesse alteri text pulcher in l. in testō ff. de cōdō. & demon. Sicq. uidere ē cōcludēdū, ꝙ sicut in rebus allodialib. fideicōmissum non extinguitur ꝑ cōfiscationem, ita nec in ꝓposito in bonis feudalibus q̄ ad instar rerū allodialium, saltē quātum ad alienationē redacta sunt. Confirmatur, & fortius ex eo quod signāter tradit Ioan. Fab. in §. fi. inst. de usufr. & Io. Rayn. in camperialem. §. illud, in tit. de ꝓhibita feudi
4 aliena. & Frid.† Vbi quærunt de qōne si uasallus subinfeudauerit alteri, & postmod ū primus uasallus cōmittat felonia an feudum reuertaē ad dñm. & primo dñt, ꝙ uꝰ, ꝙ sic, q̄a resolutio iure datoris, &c. allegant l. lex uestigali fundo, ff. de pig. post. modū distinguēdo, dñt, ꝙ aut dñs consensit, aut nō, si cōsenserit nō est dubium, ꝙ non reuertiē, aut non cōsensit, & tunc reuertitur, nisi is q habet ius à uasallo, q̄ commisit feloniā sit paratus seruire

priori

priori dño,& ab eo feudum recognoscere.ex quo sequit in ꝓposito ꝙ ubi agnati qb. seu dũ ex fideicõmisso debet,essent parati seruire priori dño,& ab eo recognoscere feudũ, ipse tenet illos adimere, nõ obstante felonia cõmissa ꝑ decisionẽ alleg.q̃ opponit gladiũ ad radicẽ. quam sequit Iac. de S. Georgio in suo opere feudorũ in uerbo dictiq. uasal.i.ad fi.3.col.& principio sequentis,qđ oĩno sine dubitatione ꝓcedit ubi uasallus postmodum restituit,qa tunc secundus uasallus q ius suũ amisit in cõnam ex resolutione iuris datoris, in cõnam recuperat ius amissum,modo non fuerit in aliũ trãslatum mediũ tpe, ita signãter tradit Iac de Bel.in c.1.in tit. hæc finit lex cõtradi.deinde cõsuetudines regni incipiũt. quem refert,& sequit Iac.de S.Georgio in loco allegato,& pſertim ubi nõ sunt descendẽtes,in quo casu feudũ debet applicari agnatis & non reuerti ad dñm,ẽt si fellonia in eius ꝑ

5 sonam commissa fuerat,Et iura q̃ dicunt† ꝙ delictũ directo in ꝑsonam dñi cõmissum prę iudicat agnatis debent intelligi stantibus descendentibus,tunc n.qa descendentes qui tir. hæred.deberent habere,capere non possunt, tñ quia proximiores sunt,& excludunt agnatos,& ipsi excluduntur a dño, nimirũ si dñs excludat tunc agnatos, qa si uinco uincentẽte.Secus ubi non sunt descendentes, tunc.n. agnati quibus iure hæreditario feudum non obuenit,& sunt capaces debẽt admitti excluso dño,hanc opin.mediã tanq̃ ꝑ distõnem, alias ad concordiam reducentem amplexus est,& in ea ꝑsistit Iac.Alb. in c.1.§ fin. in 2. cõclusione in ti.q̃ fuit prima causa beneficii amittẽ & est æqua opinio, & tanq̃ media distinguens sequenda l.adeo.§.cum quis, ff de acq.reum do.& ita eam firmat, & sequitur Franc.de Cur. in d.consf.49.circa fin. consilii dicens, ꝙ est æqua opinio, & ideo his casib. concludendum est feudum non reuerti ad dñm.fateor ꝙ ubi pmissa cessarent,uerior uideret conclusio ꝙ fideicõmissum extingueretur,& ad id diceudũ moueor primũ qa testator duntaxat sibi,& hæredi suo legẽ imponere põt,& nõ dño feudi,ut uidelicet feudũ nõ reuertat felonia cõmissa ꝑ cũ q uasallus erit pro tpe.non potuit.n.testatoi nisi successori suo legẽ imponere,ita Bal.in l.2.C.de usucapio. ꝑempto. Confirmat, qa nõ est in ptãte

6 † uasalli legẽ cõtractus feudalis euertere, ex qua ab initio feudũ sub ea cõdõne datũ uř,ut si uasallus fidelis sit,ut si igratitudo cõmittatur,feudũ ad ipsum dñm reuertat,& hoc modo ꝑ concedendum conditionaliũ,& ideo nõ possunt alii agnati de hoc cũ iustitia conqueri,qa traditioni rei suæ põt unusqsq; apponere legẽ quã uult.l.legem C. de pac. Ista ergo est quædã lex tacite apposita traditioni feudi.& istud est qđ uult dicere tex.in d c. 1. §.fi.q̃ fuerit prima causa benef. amitten. in illis uerbis,ut habeat dñs hanc saltẽ suæ iniuriæ ultionẽ,subintelligit.n. in cõcessione feudi tacita condõ,si primus cui fit concessio,& oẽs ab eo descẽdẽtes,erũt grati uersus dñm, arg.l.cum qs.ff.de sol.& l.stipul. ff de iu do. ergo quam primum aliqs ex descendentibus primi inuestiti cõmittit ingratitudinem contra dñm,cessat tacita condõ, sub qua feudũ fuit concessũ,ideo non est icõueniẽs ꝙ feudum ad dñm reuertat arg l. 1. C.de dona. q̃ sum modo.Et hanc rationẽ formalr assignat Franc.de Cur.in suo opere feudorũ.in 5. parte in principio,& eandem rationem assignat Sal.in l.2.C.de liber.& eorũ lib.Bal.in l. leg. 12.tab.C.de legib. hær.ubi dicit ꝙ agnati priuantur ꝑꝑ legem contractus, & idem Bald. sentit eandem rationẽ in d.c.1.§.fin. q̃ fuerit prima causa benefic.amitten. ubi ẽt dicit ꝙ ista reuersio fit ex l. contractus.Et confirmat

7 & fortius,† nam contractus feudalis est quidã innominatus contractus,est.n.contractus inuectus à consuetudine,& non à iure ciuili, nunq̃ n fuit cognitus ciuilibus romanis, qa si cognouissent,habuissent illum exosum,qa quandam seruiturẽ sapit.ita Bal.in c. q̃ in ecclesiarum.de constit.Quia omnes contractus quos cõsuetudo inuenit,ut cõtractus feudi, qa nomẽ usuale habet magis adhærent contractui innominato q̃ nominato, ita Bal. in rub.C.de rerum ꝑmuta. Idẽ Bal. in l.fin.1. q. C.quãdo liceat ab empt.disce.Idẽ Bal.in c.fi. col.fi.de causa possessio.& ꝑprie.& sic uř quidam contractus contr respectiuus quales sunt contractus innominati, uidelicet do.feudum ut facias.i. ut sis fidelis. & ideo ubi ex parte uassalli non adimpletur cõtractus ex capite causæ non secutæ,repetit res, succedit ꝙ ubi ex lege prioris cõtractus introducit illius resolutio, omnia onera medio tpe imposita tolluntur.tex est quadratus in l.3.ad pr.n.ff. quib. modis pignus uel hypothec. solui. ir e. dit expresse Bar.in l i ... aqua plu ar cen.& in l.1.ff. de in diẽ addictione. cũ simil.

Et

Et iste rōnes sunt longe magis urgentis, quā quæ ꝑ auctorem deducuntur, tñ, ut dixi, non procederent in casibus ꝓmissis, debet ēt tem perari ꝓcedere hæc cōclusio, qñ snīa lata cō tra uasallum fuit lata ex ueris ꝓbōnibus, se cus si ex ficto cōfessione insurgēte ex cōtuma
1 cia & bāno, ſ licet n. snīa lata cōtra cōdēnatū noceat substitutis, uel aliis qui pōt ꝑtendere ius in cōnam, ut probaṫ i l. cōtr. ff. de re iudic. & tradit Bart. in l. in diem. de aqua plur. arc. & sequuntur oēs in l. filiusfam. §. diui, de leg. 1. nec requiritur illorū citatio, per tex. singularem in l. 1. §. denunciare. ff. de uentre in possessionem mittendo, tamē moderatur qñ ferretur snīa ex ueris probōnibus, secus si ex ficta confessione resultante ꝑ ꝑ contumaciā, uel bannum, ita formaliter tenuit Bart. in l. cum filius, ff. de uerb. oblig. quem ibi cōiter oēs sequuntur, & idem tenuerunt Dynus, & Rayn. in l. 1. per illum tex. ff. qñ ex facto tut. Bal. & Saly. in l. 1. C. ne filius pro patre. Alb. de Ros. in opere statutorū. q. 258. Nellus de S. Geminiano in tract. bannit. in 2. parte. q. 34. & probatur optime in l. qui repud. ff. de inoff. testam. quem ad hoc deducunt Imol. & Alex. in l sep. de re iud. & multa cōgerit Fel. in c. cum Bertal. eod. tit. Secundo deberet tem perari, & intelligi ubi uidelicet agnati, essent citati saltem ꝑ proclama gñale, secus si nullo modo, quia tunc non præiudicaret. ita tradit Bart. in extrauaganti, ad reprimēdum. in uerbo per edictum Bald. in l. si eo tpe, C. de remiss. pig. Ang. in l. si perlusorio ad prin. ff. de app. Soc. in d. l. cum filius, Mod. repet. in d. § diui. & est cōis conclusio, quam in pro pria mā feudali firmat summus feudista Andreas de Iser. in c. si uasallus. in titu. si de feud. fuer. contr. inter dñm. & agn. uas. ubi conclu dit. ꝙ si feudum antiquum erat pœnes vnum de agnatione, sententia contra alium lata nō nocet aliis agnatis nullo modo citatis, & ita in hac quæstione concludo salua cuiuslibet rectius sententiis correctione.

1 *Fideicommissum quod semel per confiscationem extinguitur an reuiuiscat si restitutio sequatur.*

2 *Iniuria pacto sublata a pacto subsequenti non potest reintegrari.*

3 *Beneficium ciuilitatis quod per bellum aufertur pace subsecuta belli remotiua redintegratum non cēsetur.*

4 *Restitutio sui natura in statum pristinum reponit omnia.*

5 *Ciuis quia restituitur semper ciuis retro fuisse fingitur.*

6 *Exhæredatio per patrem facta eo ipso extinguitur, & reuocatur cum causa illius inductiua remouetur.*

7 *Restitutio omnia in pristinum reponunt statum ad personas extenditur quæ in principalis consequentium puniuntur.*

8 *Restitutione secuta actiones contra restitutum reuiuiscunt.*

9 *Filio capti ab hostibus ante patris reditum obeunte fingitur pater reuersus retro filium habuisse in potestate.*

10 *Restitutio etiam in tertij præiudicium retrotrahitur in iure sibi quæsito.*

Mens concedentis colligitur qualisfuerit ex uerbis supplicationis

11 *Princeps in dubio præsumitur usus iure communi, non gratia speciali.*

12 *Qualitas accidentalis quando magis attendatur quam naturalis.*

13 *Feudi natura alteratur per uerba pro se, & successoribus &c.*

QVAESTIO IIII.

Quarta qō nunc se offert, an v3 † fidei commissum semel per confiscationem extinctum, secuta restōne reuiuiscat, & hanc quæstionem ultra deducta per auctorē ad utranque partem examinare statuti, & ꝑ parte negatiua ꝙ ius fideicōmissi extinctum non reuiuiscat, accedit primū iuris cōclusio q̄ habet ꝙ subsequens dispō ex intellectu nō inducit repetitionē eorū q̄ in prima dispōne sunt d. l. per retentionem C. de usuc. l. si tibi certam. ff. de adim. leg. l. cum patet. §. pr certam. ff. de leg. 2. cum sim. Secundo quia si qualitates adiectæ dispōni primo durāti non pñt intelligi repetitæ in dubio in dispositione 2. in quā illius primo tunc durantis facta est translatio. l. nouatione. ff. de nouat. l. labeo. §. si ff. de arb. l. si cum hermes C. locati. l. Valer. ff. de præt. stip. cū sim conñs est ut multo minus qualitates onerose hmōi adiectæ feudo quas superueniens Felonia totaliter extinxit non intelligantur repetitæ in hac restitutione se quenti In quam non pōt uideri translata de functi liberalitas inductiua fideicōmissi oīno extinta per cōfiscationem. Tertio probatur, quia id renouatum quod de ꝑ se non est causa fidei

sa fideicōmissi non pōt inducere eiusdem fideicōmissi iam extincti renouationē ad hoc tex. ad propositum ualde notabilis licet uulgaris. in l. si unus. §. pactus ne peteret. ff. de pac uers sed si pactum † dicens iniuriā pacto sublatā non posse pacto subsequenti reintegrari, & subiicit rōnem formalē sic. non.n.ex pacto iniuria nascit, sed ex contumelia. ita igit in ꝓposito nr̄o ipsum fideicōmissum qd̄ non inducit princ.ipis beneficium, sed uoluntas defuncti, non debemus dicere reintegratū ex restōne. Quarto qa est notissima iuris regula qd̄ sublatio causæ præcedentis actus sublatiue de ꝑ se solū actū iam sublatū non reintegrat, sed opus est nouo cōtractu qn̄que uolūtario, qn̄q; coacto, ꝑut sunt casuū diuersitates, ut patet in l. si qs acc. ff. de cōd. ob cau. & in l. metū. §. ex hoc edicto. ff. qd̄ met. cau. l. ob eū. ff. de pscrip. uer. & in l. cum mota, ſm unum intellm̄. C de transact. posset ēt ad id adduci mā. l. qui res. §. aream. ff. de sol. l. inter stipul. §. sacr. ff. de uerb. oblig. l. deferre. §. fin. cum l. seq. ff de iure fis. l. quod in rerū. §. fi. ff. de leg. 1. cum sim. Quinto adduco aliud fundamentum magis alt ringene in simili. quod punitur in l a. C. de lib. & eorū lib. ubi probat
3 † ꝙ beneficium ciuilitatis ablatum ꝑ bellū, subsecuta pace remotiua belli non censetur reintegratū, quam ita ponderat Lud. de Ro. cōs. 459. incip in ꝓposita consultatione. & est bonus tex. in l. cū seruus. ff. de alim. leg. ubi legatū extinctū ꝑ alienationem facta de re legata, nō reconualescit eadē re ꝑ testatorem recuperata, cui non obstat ꝙ cessante cā &c. nā ex quo extinctio semel opata est suū effectum non debet recōualescere fideicommissum, licet postmodū cessetcā extinctiōis. tex. no. in l. fi. ff. unde. lib. ꝑ quem dicit Bart. in l. Titia §. Imp. ff. de leg. 2. ꝙ donatio reuocata ꝑ superuenientiā lib. rorū, nō reconua'escit, licet postmodū tollat causa. extinctiua, ut pote, qa filii suspecti decedāt supstite parente. Sexto, & ult. adduco decis. Ang. formatā in illa. l deb. C. de sen. pass. ubi dicit rn̄dendo ad legē, qui res. §. aream. ff. de solutio. ꝙ illa lex tertia intellr̄ ubi bona transieruot in fiscum cū onere suo, qa tunc non censetur oīno extinctum debitu, & ideo nimirū si ad illa restitutus teneat ad debita a cōtrario sēsit, ꝙ ubi bona nō trāsissent cū onere suo, ꝙ tūc restitutus reincideret in pristinam obligationē, & hæc sunt q̄ reuera iud. mto nō patū astrigūt.

Quibus tn̄ non obstantibus, quæ reuera nō obstant, cōtraria cōclo uerior, & tutior de
4 iure ur̄, & accedit primum † quod restitutio sui nā omnia reponit in pristinum statum ꝑ iura quæ supra deduxi in a. q qua rōne fidei cōmissum extinctum ꝑ confiscationem, suscitari per restōnem decidit expresse Lud. de Rom. qui non est leuis auctoritatis, in cons. 247. incip. primo dr̄. ad prin. 2. col. Secunda facit, quia restitutio æqparatur fictioni post liminii, & retrotral it. & perinde hr̄i debet, ac si nunq̄ felonia esset cōmissa. tex. optimus ad propositum in l. si quis filio hær. §. pen. ff. de iniusto rupto irrito facto test. & quod restitutio retrotrahatur. firmāt expsse Ang. & Imol. in l. si alienū. § .in extr. ff. de hæred. inst. & ibi clarius Paul. de Cast. post. Bal. ubi dn̄: ꝙ ubi restitutus bona recuperat simplr̄ restitutio trahit retro, nisi agatur de præiudicio tertii. licet Bart. cōtrarium senserit in d §. pen. l si qs filio exhær. & hanc sn̄iam ꝙ oīno retrotrahatur firmat solēnis doct. Car. Rui. in rep. §. & quid si tm̄. l. Ga l. de lib. & posth. Tertio adduco in simili dec. Rog. de Per. in
5 cons. incip. punctus Paulutius. posito inter cōsilia Bald. cons. 74. in 5. par. ubi dicit ꝙ restitutus eius semper fingitur fuisse retro ciuis, eo quod restitutio retrotrahatur, & idē sequitur Franc. Tig. in cons. seq. pro quo allegat bon. text. in l. arist. ff. de man. test. ita, & uassallus remissa felonia retro semꝑ debet fingi fuisse fidelis. Quarto facit, quia iura in alium translata quæ fuerūt ablata cōdēnato ministerio iuris duntaxat secum restōne recuperanē, ut est tex. formalis. in l. siue patr. in princ. ff. de iurepatr. ꝙ tex. in l si. C. de sent. passis & firmat Bal. in d. §. & qd si tm̄ idem Bald in c. dn̄o Guerram. in tit. hic finitur lex Corr. & idem Bal. in tit. de pace const. in uerbo priuil. & oēs nemine discrepante in d. §. & quid si tm̄ & tn̄ eo casu ius respectu condemnati erat omnino extinct. & maxime in casu l. fin. C. de sen. pass. ubi filius per deportationem pr̄is omnino erat exutus à patria pōt & tn̄ illud ius iam extinctum in præiudicium tertii, quia duntaxat ministerio legis sine facto hoīs per restōnem suscitatur si igit respectu condemnati restitui suscitatio iuriū extinctorū locum habeat, a fortiori quātum ad alios qppe fictio retroctatiua, q̄ illud operat. fundat suꝑ maxima æqtate, ut late declarat Bart. in l. si is qui pro empt. ff. de usucap-

sed

sed lōge maior eqtas uersat respectu tertii q non deliqt, & q miseratione dignissimus est quā respectu delinquentis.ipif.& cæt. Quinto facit ꝙ singulariter tradit Bar.in l. 4. per tex.ibi ff.de adimen.lega.ubi elegāter inquit 6 † ꝙ exhæredatio facta ꝑ patrē eo ipso extinguit,& reuocat ꝙ causa illius inductiua tollitur,& remouet sic,& in ꝓposito,sublata ꝑ restōnem principis felonia causa inductiua extinctionis fideicommissi extinctio cessare debet,& fideicōmissū suscitari.Sexto,& fortius ꝙ restitutio trahat ad oēs q fuerunt puniti ī conñam, & quorū iura fuerunt resoluta resoltio iure uasalli committentes feloniam. deduco decisionē expressam Iac.de Bleui i c. t. in tit. hic finitur lex Corra.& Iacobini de S Geor.in suo opere feudo quos allegaui in qōne præcedenti qui formalr uolunt ꝙ per restōnem eorum iura suscitentur q ex resolutione extinct i fuerāt,q decisio hēt magnā æquitatem.& apponit securim ad radicem. Septimo adduco tex.formalem ad hoc à nemine ponderatū.in l.fi. ff de senten. pas. ubi tex.formalr uult ꝙ restituto principaliter dānato,restituit is qui in cōnam punitus fuit, & ita intelligit ibi gl.fi.Octauo, & ultimo adduco decisionē ad ꝓpositum singularē Saly. in l castitati.1.col. C. ad l. Iul. de adul. ubi 7 singlr decidit.ꝙ eo † qđ restitutio oīa reponat in pristinū statū trahitur ēt ad ꝑsonas,q in cōnam principalis puniuntur,sicut in casu subiecto.& ꝓprie tex.in d.l.si debitor. C.de feu.pas qua actor allega. decidit casum. Nec obstat ꝙ Ang ibi dicere uoluit ꝙ illa l.hēt locū ubi bona trāsibār in fiscū .cum onerē suo nā reuera, salua pace tāti doctoris dixerim. nō est uerū.& ad eū cōfundēdū ego adduco tex.singularē,quē nemo ponderat in l.2. ff. de sentē.pas.& restitutis,ubi uult tex.ꝙ licet simplr restitutus sine bonis non reincidat in pristinā obligationē,tñ si bona restituātur, incidit, ita ꝙ si uellet dimittere bona nō posset se exuere obligationib. ex quo formaliter īfertur ꝙ obligatio ꝑsonalis suscitatur,& tñ nō principaliter comitātiæ obligationis ad bona restitutus reincidit in pristinā obligationē,qa si dūtaxat illa rōne dimittendo bona liberaret ꝑ l 2. ff. qđ cū eo.eū simil.uulg. & iō gl.ibi singlr dicit qđ illud est iō ꝙ ille in pristinū statū reponit.& nō alia, ergo sequtur ꝙ respectu rei tenet. nec illa est principalis rō ꝙ bona trāsissent cū onere suo, sed eo ꝙ ī pristinū statū oīum reponitur qn recuperat bona,uñ ex quadā æqtate lex nō uult ꝙ dānatus restitutus teneat,nisi bona recuperet.nimirū qa bona intelligebant deducto ære alieno.& ubi nō trāsissent cū onere suo dico ꝙ remaneret obligatus dānatus, saltem nāliter.sicut dicimus in seruo q remanet obligatus nāliter. sed qn creditores pūt hre regressum cōtra fiscū,nimirū si tunc liberet cō dēnatus in ultimis aūt uoluntatibus qn hæredes sint obligati ex quasi cōtractu acceptādo hæreditatē nemo est q dubitet, qa sunt iura uulgaria.Ad aliud fundamētū,dū dr ꝙ res semel extincta, &c.Rñdet, ꝙ fictio retrotractiua restōnis istud operatur.q quantū ad effectum facit qđ non censeatur extincta ab initio obligatio. ad hoc deduco tex singularē ī 8 l.3.ff.de senten.pas.ubi uult tex.† ꝙ secuta restōne actiones directæ cōtra restitutum reuiuiscunt,& tñ nisi fingendo nunquam fuisse extinctas non pūt suscitari directo. sed duntaxat utiliter,ut not Doct.in d.l.inter stipulantē.§.faciā.& sic cōns est ut restitutio q retro fingit, tollat oīno causam extinctiuā ēt quātū ad effectus pteritos,qđ sine dubio prīceps facere pōt,ut dicit gl.sing.in clem. 1. in uerbo, ꝓ infectis de immunitate ecclesiarū,& ꝓpea Bal. in l.imper.§.1.C.de nupt. dicit ꝑ tex.ibi ꝙ restitutio purgat oēm maculā, eo ꝙ oīa reponat in pristinū statū. Nec obstat si dicat qđ fictio retroctatiua non pōt hre locū hoc casu,eo quod medio tpe superuenerit inhabilitas ꝑ omnimodam extinctionem fideicommis.nam rñdet, ꝙ inhabilitas quæ cōcernit cōna, & non principale, & nō impedit fictionē translatiuam retrotractiuā, ēt quantum ad illa cōna,cum multa cōcedātur in cōnam, quæ principaliter non conceduntur l.1.in fi princip. de auctor.tut.l. quoties. C de iud. e.de prudentia.de donatio. inter uirū,& uxor.hęc limitatio ꝓbatur in l. si liber homo.§.si seruus.ff.ad legem Aql. & in l.pen.ff.de suis, & legiti. hæredibus, ubi hr 9 † quod si filius capti ab hostibus decesserit ante patris reditū demum pr reuertat, fingitur retro filium habuisse in ptāte, & ideo oīa bona filii applicantur ei iure peculii, & tñ tpe quo pater rediit extremum a quo nō erat habile,cum filius esset mortuus, & ratio est.quia illud extremū ueniebat in consequentiā. & ideo illius inhabilitas non cōsiderat,& istam limitationem ponit Bar. in l.si C.de

C. de sen. passis Ioan. de Imo. & Raphael Cuma. in d. l. si is qui pro emptore. sic intelligentes tex. in l. sed, & si quis stipuletur §. 1. de usu fru. & ita resident.

Ad fundamenta quæ pro contraria cōclusione per auctorem tractatus adducuntur, & primo dū dicit q̄ restitutus non uī amplius possidere bona recuperatā iure hæreditario, sed ex superuenienti restōne, & beneficio principis, quodq. ex beneficio principis fideicommissum non inducit, &c. Rndet, q̄ auctor falsum psupponit, q̄ uidelicet bona recuperata non habeantur iure hæreditario; qa ut dictū est illa restitutio retrotrahit, nec aliqd de nouo dat, sed oīa reponit in pristinum statum, ita ut reddita bona nō nouiter cōcessa uideātur. Nec obstat pariter aliud fundamentū in quo dr̄ q̄ res semel alienata perpetuo durat alienabilis, nec reincidit in pristinum fideicōmissum, & allegat principalr̄ tex. in l. pater. § 15. de leg. 3. Nam rndetur primo q̄ ille text. non habet locum in mā feudali. ut est text. sing. quem ad hoc formalr̄ ponderat Bal. pro limitatione dicti. §. 15. in c. 1. de eo qui sibi, & hæred. suis masculis. & fœm. Secundo rndetur qd̄ ista phibitio est realis, & ideo non pcedit dispositio. §. 15. qui loquitur in prohibitione personali. ita formalr̄ Bart. in l. peto. §. à fratre. de leg. 2. & qd̄ tradit idem Bart. in l. pater filium. § fundū. de leg. 3. Tertio respōdet q̄ hic nō fuit facta aliqua alienatio, licet enī per delictum uideatur fieri alienatio, superueniēs tñ restō, quæ retrotrahitur, fingit nunq̄ delictū commissum, & in cōnam alienationem nō fuisse factam, quare suū fundamentum nō procedit qd̄ maxime procedit, ubi restō esset facta per uiam iustitiæ. tunc. n. nō est dubium qd̄ trahitur ad oēs in cōn am. ita Innoc. in c. auditis. de pscriptis. Doct. in l. 1. C. si unus ex pluribus. unde. & tunc eo q̄ oīa reponuntur i pristinum statū per l. qd̄ si mi
10 nor. § Scæuola. ff. de min. si restō trahitur retro ēt in præiudicium tertii in iure sibi qsito. ita trahit Raph. Cu. quē sequūtur nouissimi in d. §. & qd si tm̄. Nel de S. Gem. in tract. de bāni. in 1. par. 3 tēporis q. 11 & pōt dici fuisse factā restōnem uiam iustitiæ. qñ in pfatione narratiua illius cōtinetur restituendū condēnatum fuisse per contumaciam, qa ex uerbis supplicationis qualis cōcedētis fuerit mēs colligitur, text. not in l. 1. de diuer. rescr. C. & tex. in c. inter dilectos. §. ceterū, de fide instr.

Ioan. de Imo. in l. iudex, ff. de re iud. & in simili in absolone tradit Panor. in c. cum pro causa, de senten. excom. & qd̄ idem tradit in c. 2. de treuga, & pa cum si. Et ēt pōt colligi mēs principis ex suis procemiis, & præfationibus l. fin. ubi not Bal. & Imo. ff. de hær. inst. l. reg. §. licet, & ibi Bar. ff. de iur. & fac. igno. Bald. in c. cum terra de elec. Alex. in cons. 7. inc. uisis
11 & animaduersis. col. 3 uol. 2. Et in dubio ius re cōi præsumitur princeps usus, & non gratia spāli. arg. l. In testamento. C. de test. mil. nam qñ factum superioris pōt referri ad ius cōe, in dubio semper ita intelligitur, ut not. Bal. in l. bonorū. C. qui admitti. & est doctrina Innoc. quam Io. And. Ant. de Butr. & oēs sequunt in c. dudum. de decimis. & not. Paul. de Cast. in l. princeps, ff. de leg. cū si. ut tradit Alex. in l. qq̄. C. de test. milit. & in simili ēt dicimus qd̄ in dubio princeps uī habere respectū ad ius cōe, ut tradit Innoc. in c. innotuit, in princ. de elec. Ang. in l. bene a Zenone. C. de quadrien. pscr. Paul. de Cast. in l. si testamētum, C. de testa. Panor. in c. ad hæc. de rescr. cū si. & facit l. si qñ ad pri. C. de inof testa. & ubi utraq; qualitas iustitiæ uidelicet, & gratiæ concurreret, qualitas iustitiæ deberet potius attendi duplici rōne. Primo qa magis fouet iuri cōi, ut pulchre decidit Bald. in l. si qs decurio. C. de fal. Pe. de Anch. in c. canonū statuta. de const. & est decisio tex. in l. nā, & miles. ff. de iniu rup. & irri. fac. test. Secūdo qa fa
12 uorabilior est, ut dicit Bar. in l. cū qs, in fi. §. si qs p eo, ff. de sol. & sic magis attēdēda qa licet alias qualitas nālis magis q̄ accidentalis cōsideraī, tñ ubi accidentalis est fauorabilior illa est attendenda. tex. est peregrinus in l. hæreditatem. in prin. ff. de castrē. pec. si bene inducaī. Dum postremo auctor tractatus deducit q̄ ubi sunt apposita ista uerba, & qb. dederis. &c. uī cōcessa facultas alienandi, esset magna qō. quā ipse nō intrauit, an intelligereī pmissa successio ab intestato, nā Bal. formalr̄ in c. feudū ea lege, si de feudo fuerit cōt. dicit q̄ p illa uerba duntaxat censereī data facultas alienandi, & sub eis solum cōprehenditur uera, & ppria alienatio & ppea infert. q̄ nō comprehendiī illa quæ fieret ex delicto, quia non est propria alienatio l. si qs in tantam, C. unde ui. ergo, & in pposito uī dicendū q̄ nō comprehendatur alienatio, quæ fit per successionem ab intestato, qa nō dr̄ defunctus proprie alienasse, sed a lege defertur. l. lege obue

 nire

nire dr, ff. de uerb. sign. & l. 3. §. de illo, ff. pro socio. & improprie ac ficte prouenit a defuncto, l. cõficiuntur, & l. si qs cum nullũ, ff. de iure codicillorũ, & formaliter Bar. iũcto eo qd̃ dñt ibi Ang. & Alex. decidit in l. q Rom. in §. duo fratres. ff. de uerb. sign. q ubi datur facultas alienandi grauato p eum cui debet fieri restõ fideicõmis. ita demum p̃iudicat licentia cõcedẽti, si bona fuerint alienata, usq; adeo q si nõ fuerint alienata debẽt puenire ad cõcedẽtem licẽtiam prout alias peruẽtura erant,
13 † unde de illa uerba, pro te, & successoribus tuis, & hñtibus causam, &c. Non alterant, ut dixi naturam feudi in Galba, cum tacite insit ex cõsuetudine, sm quam permissa est alienatio rerum feudalium sicut allodialium. Quia ut dixi in quæst 2. expressio eorũ quæ inhærent nihil operatur, & est longum discrimen inter ista uerba quibus dederis, uel habentibus causam a te, quia per illa uerba habentibus causam, &c. non ur̃ esse data aliqua facultas nisi ubi alias illã haberet de iure, nec presumitur per ista uerba princeps iuri agnatorum derogare uoluisse. Iura uulgaria quæ deducere piget, & ita concludẽdum puto, saluo semper saniori iudicio.

1 *Pena incapacitatis per legem quisquis. inflicta filijs an locum habeat in filiabus.*
2 *Dispositio odium irrationabile continens nullatenus extendi debet.*
Statutum unu pro alia penam imponens, irrationabile dicitur, & iniquum.
3 *Constitutio quæ punit unum pro alio est iure naturæ & diuino contraria.*
4 *Statutum dictans filio rebellium de ciuitate expellendos ad filias non est extendendum.*
5 *Filiæ non censentur comprehensæ sub filiorum exhæredatione.*
Priuatio nunquid inducit nisi specialiter exprimatur.
6 *Pena incapacitatis filiorum quo ad extraneorum successiones non debet ad filias extendi.*
Saxycetus fuit excellentissimus doct. & præcipuus ueritatis inuestigatur cuius opiniones plerunque me nullam iniuste cent nent.
7 *Verba quæ in dispositione odiosa opponuntur, ad alia non extenduntur.*
8 *Titulus institutionis respectu hæreditatis parentum est honorabile.*
9 *Hæresis in quo differat a crim. lesæ maiest.*
10 *Nati ex reductis in perpetuam seruitutem propter ingratitudinem, serui sunt.*
11 *Veritas ignoratur eius quod multipliciter exponitur.*
12 *Extensio ex paritate rationis non fit in pœnis ipso iure inflictis.*
13 *Dispositio penalis respectu delinquentis est reip. fauorabilis respectu uero filiorum continet odium.*
14 *Filius est portio quædam corporis paterni, sed & eadem caro dici potest.*
15 *Natus ex sola muliere absque uirili semine, non est maculatus peccato originali, sed quis ille? Christus solus.*
16 *Maiestatem diuinam longe grauius est offendere quam humanam.*
17 *Constitutio penalis emanans ad uitanda animarũ pericula, extendi potest.*
18 *Pena legis quisquis, quo ad incapacitatem successionis extraneorum non trahitur ad filias.*

QVAESTIO V.

Quinta quæstio quæ proponitur in hac materia est, 1 num † uidelicet pœna incapacitatis filiis inflicta per l. quisquis. habeat locum in filiabus, & breuiter quidquid dixerit auctor tractatus, uera conclusio est, q pœna illius legis, quisquis. non trahatur ad filias nisi duntaxat inquantum exprimitur, nec sub nomine filiorum quibus pœna incapacitatis, quantum ad oẽm successionem infligitur, filiæ pñt censeri cõprehẽsæ. Primo, ista conclusio comprobabitur auct. scrib. Secũdo deducentur rationes. Tertio, rñdebitur ad argumenta deducta per auctorem.

Et primo, q in illa l. quisquis. sub filiorum appellatione non cõp̃hendantur filiæ dicit formalĩ Bar. in l. 1. ff. de uerb. sign. sequũtur Bal. Ang. Sal. & Fran de Aret. in l. quicunq; C. de ser. fug. Imo. in l. si ita scriptũ. de leg. 2. & rõ est sm eos, quia licet alias in mã pœnali fiat extensio de psona ad psonam, ut in l. si qs id quod. alleg p auctorem, & in multis aliis locis, habet locũ, nisi odium sit irrationabile, quale dñr esse in casu dic. l. qsqs. q uidelicet
2 unus puniat pro alio. † & ideo qa irrationabile odiũ continet, non debet aliquatenus fieri extẽsio, & ita ẽt pulchre consulẽdo concludit Philip. Dec. cõs. incip. & diligẽter, &c. col. 2. & idẽ exp̃ssius firmat Fran. de Aret. cõs. 39. pro tũ, & quod cõtineat odium irrationabile adduco primum quod Cy. dixisse signanter refert l. lege Con. ff. uulg. q statuta, & cõstitutiones.

nes quibus pater pro filio, uel contra filius ꝓ patre punit, sapiunt quandã tyrannidem. idem Bal. in l. dotis. C. de iure do. dicit, ꝙ statuta quæ imponunt pœnã filiis pro partibus sũt ualde dura, & rigorosa, & idẽ tradit Ang. in l. sancimus C. res inter alios acta. dicit ꝙ statutum imponens pęnã uni ꝓ alio, licet sit tolerabile, tñ non est laudabile, sed ualde iniquũ, & ideo idem Bal. in auct. si captiui. C. de epis. & cle. dicit ꝙ statutũ quo unus teneť ꝓ alio, nunq̃ tanq̃ odiosissimum debet extẽdi maxime qñ pœna corporalis uel infamiæ, ut in ꝓposito imponit, nã ẽt si expresse hoc uel let non ualeret tanq̃ iniquissimum, & irrationabile, dictat n. rõ nãlis qđ gesta debeant ad auctores suos restringi, & nõ extẽdi ad alios q̃ culpa carent, & ideo idem Bald. & Sal. in d.
3 rub. res inter alios acta. † dicunt tales cõstitutiones esse contra ius naturæ, & diuinũ, & dicit formalr Soc. in l. cũ filius. ff. de uerb. sig. ꝙ ubi repetit talis cõstitutio, licet ualeat, tñ nõ põt negari quin sit ualde dura, & exhorbitãs eo qđ tendat in piudicium non delinquentis & est bene notandum ꝙ Bal. & Sal. in d. rub. res inter alios acta, æquiparant pœnam infamiæ pœnæ corporali, ꝓ qua æquiparatione facit text. formalis in l. iusta. ff. de manumis. uind. & qđ Bald. singlr tradit in l. r. C. mand. ex quibus firma resultat conclusio ꝙ constõ dicans ut unus puniať ꝓ alio, filius uidelicet pro patre, est ualde rigorosa, & exorbitãs ab ęquitate nãli, & à iure diuino, quare strictissime est interpretãda, nec debet fieri aliqua extensio. Secũdo adduco, ꝙ uidelicet ubi diuersa rõ militat in filiabus q̃ in filiis, nũc nunq̃ dispositum in illis trahiť ad filias, ita singlr Bald. tradit in l. seruus. C. cõia de success. sed in casu subiecto diuersa rõ militat, quippe ĩ filiis l. quisquis dicit exempla criminis pater ni metu, in filiabus dicit illas esse minus ausuras, nimirũ qñquidẽ filii ad bella ineunda proditiones faciẽdas habiles, & apti esse possunt filiabus uero arma deferre, proditiones cõspirare sexus fragilitas non ꝑmittit, ꝑpea
4 Bal. in l. illa quicunq; de ser. fug. dicit, † ꝙ si statuto caueatur ut filii rebelliũ expellant de ciuitate, nõ extenditur ad filias, qa cessat rõ, non n. ꝑꝑ sexus fragilitatẽ, ita ausuræ præsumunt, ut docet experientia naturalis, unde prout est in textu uerbũ metuuntur, delictũ ꝑsumptũ filiorũ punitur, q̃ ꝑsumptio, ut dixi cessat in illis, ergo sub filiorum appellatione non potuerunt comprehendi nec pœna filiis imposita põt dici repetita in filiabus. Tertio confirmatur ꝑmissa, q. ubi constõ loquitur discretiue de filiis, & filiabus, tunc quod dř in filiis nunq̃ extenditur ad filius, ita singulariter tradit Bal. in l. in mult. ff. de sta. hom. sed in proposito lex illa, quisqs, loquitur discretiue de filiis, & discretiue de filiabus, ergo nõ possunt in dispõne filiorũ intelligi cõprehensæ. Ex quo ẽt sequitur ꝙ attento quod habent spãlem determinationem non debet fieri repetitio eius qđ dř de uno in altero ꝑ text. ad hoc no. in simili. in c. cũ dilecti. de dona. quẽ ibi ad hoc ponderant Card. & Imol. Bal. in c. secundo tegris, de appel. & in l. 1. in fin C. de leg. hær. Quarto, & expressius deduco quod uoluit gl. in l. si ita in uerbo, natus ff. de iniusto rup. quam ibi pondetat, & sequitur Io. de
5 Imo. quæ eleganter uoluit. † quod sub exhæredatione filiorum non censetur esse cõprehensæ filiæ, & sic in proposito, sub exclusione filiorũ ab hęreditatibus extraneorũ, nõ debent censeri, esse cõprehensæ filiæ, cum spãlr excluse nõ reperiantur. Quinto facit quia in mã exclusiua, punitiua, & priuatiua, qualis est ista, qđ non est spãlr expressum non inducit priuationẽ, ut pulchre tradit Bal. in l. chirographis C. si cer pet. ẽt ubi maior uersatetur rõ, ita pulchre idem Bal. in auth. ex testamento C. de secũ. nup. ꝑ tex. in §. cũ igiť in auth. de nõ elig. sec. nub. col. 1. cũ sim. Sexto, & ult. confirmatur, nã cum quantũ ad exclusionẽ illa l. sit ualde odiosa, non debet fieri aliqua extensio, ũde dicit ibi singlr Ang. prout eũ refert Soc. in cons. 275. qđ habuit qõnem in Romandiola, in qua cõsuluit qđ filii non ꝓhibeantur capere ex testamento parentum, qui non delinquerant, licet lex ꝓhibeat illos capere ex testamẽto extraneorum, eo qđ ex ꝑse non prohibeat ex testamento parentũ, & ẽt quia ualde odiosa sit non debet fieri aliqua extensio, qua rõne motus Salyc. tenuit
6 † pœnam incapacitatis quãtum ad successiones extraneorũ nõ debere extẽdi ad filias, q̃ in hoc non habet cõtradicentem, & ẽ magnę auctoritas. de quo exclamat Pet. de Anch. in c. canonum statuta. de const. dicens ꝙ Sal. fuit excellentissimus doctor, & pcipuus ueritatis inuestigator, & qđ eius opiniones solẽt cõtinere cõtinere medullã iuris, quem ẽt secutus est, ut refert auctor, Angel. Aret. & isti duo non habent aliquem contradicentem,

quare in materia pœnali, ut infra latius dicetur, & sequenda est eorū opin.cum quib. sunt omnes doct. quos deduxi supra in princ. Superest nunc ad argumenta in contrarium adducta r̄ndere. Et primo adducit ꝙ §. ad filias loquitur limitatiue,& dispensatiue,nam r̄ndetur qđ non est uerum qđ loquatur limitatiue, nam r̄ndetur, imò est dispō separato de per se quę fit in filiabus,& licet limitatiue loqueretur, nō ꝑpea sequiť qđ dispō.§. p̄cedentis amplietur, in ui comprehensiua ultra suam significationem, ut Bar.tradit.in l. gñali. §. uxori.per text.ibi.ff. de usufr. lega. nec obstat pariter, & dispensatiue loquatur, qa imò ut dixi,est dispō separata,& posito ꝙ dispensatiue loqueretur, esset uerum respectu hæreditatis materne, ut uidelicet non obstante qđ Imperator illas ab ea hæreditate excludat tñ reseruat eis certam portionem.Nō ualet pariter argm̄ sumptū ex tex in uerbo, nec iure hæreditario,ad inferendū ꝙ filiæ sint incapaces tituli hæreditarii, nam uerū est respectu successionis materne,ad quā duntaxat uerba
7 illa referuntur.† quæ cum sint apposita in dispositione odiosa,ut dictū est, ut infra latius dicetur non debet extendi ad alias successiones.Nec ualet dum dř ꝙ si respectu successionis materne incapaces sint filiæ, q̄ magis eis debeť. à fortiori respectu successionis extraneorū Nam r̄ndetur ꝙ q̄n rōne alicuius indignitatis induciť incapacitas, magis solet induci respectu successioni parentum q̄ extraneorum, quibus esset quodammodo pœna non posse relinquere,ut uidemus in filiis spuriis qui à parentum excludunť successione, & tñ non ꝓhibenť succedere extraneis uel cognatis,&c.l. hac parte ff. unde cogna.cum simi. Secūdo si argumentum de maiori ad minus nō habeat locum in dispensationibus simplř odiosis,ut est dictum singulare Hostien.in c. postulasti.de rescrip.ubi sequuntur oēs,à fortiori in hac mā q̄ est maxime odiosa, pœnalis,& correctoria tale argm̄ ꝓcedere nō pōt,
8 & minus ualet dum dř † ꝙ titulis institutionis est honorabilis. de quo potuissem allegare tex.formalem in l.filiū § sed si portio.cōiuncta glo.in uerbo.pleniore ff. de leg.p̄stan.nā illud ꝓprie ꝓcedit respectu hæreditatis parētum, esset n. satis dedecorū si non nōīaretur hæres patris,p̄sumeretur q. ingratus,q̄ consideratio non cadit respectu extraneorū respectu quorū ad patria iudicanť ti.institutionis uel alius, qa cessat illa consideratio particularis ut no.doc.in l.si qs priore ff. ad trebellia. nec pariter obstat dum dř ꝙ text. in sui rōne uoluit duntaxat ꝑ dictionem ut, quæ denotat cām finalē,ꝙ filiæ haberent solū mediocrem alimoniam,& non integrū emolumentū,nam rō ad dispositionem suam adaptanda est,& sic respectu successionis materne noluit Imperator qđ h̄ent integrū emolumentū,sed duntaxat mediocrem alimoniā q̄tum uero ad exterorū successiones,lex nihil exprimit quare non debet fieri extensio, ut supra dictum fuit. Nec pariter obstat uersiculus, id quod de p̄dictis,ubi ſm eum non repetiť uerbum filiæ,sed filii tm̄,& sic ibi sub appell.filiorū comp̄hendunť filiæ,nā posse id negari, uel si de filiabus intelligatur, debet intelligi mō præmisso. Non obstant pariter alia argumenta q̄ extra textum per auctorem adducūtur,quod sub appell. filiorum continentur filiæ,& primum adduxit c.uergentis, in fi.p. de hæret. ubi tex. loquitur de exclusione filiorū à bonis patris delinquentis,& tñ nemo dubitat quin cōprehendantur filiæ. nā reuera nō possunt non admirari ꝙ tā debile fundamentū in mediū obtulerit.nā cū bona hæretici applicentur fisco,nimirū si filia excludatur, qa de necessitate illud sequťur alle pariter l. manicheos,in uerbo,filios C. de hæret. nā idem r̄ndetūr, uel aliter r̄ndendo dicimus ꝙ,ut in
9 sequentibus latissime diceť,† alia est differentia inter crimen hæresis, & crimen læsæ maiest.crimen quippe hæresis principalť animā inficit,& animā concernit,& eadem rō infectionis q̄tum ad animam q̄ militat in prole masculina militat,& in filia. qa quātū ad infectionē aīæ non requiritur audacia, & fragilitas sexus nihil operatur, secus in crim.læsæ maiest.in quo,ut dixi, diuersa rō militat, ex quo ēt sequitur solutio ad tex.iuris diuini allegatus ꝑ auctorē nā loquunť de punitione delicti cōcernentis animā, de punitione spirituali,nec est aliqua comparatio offense dei ad off. hominis,imò esset quasi hæreticū uelle æquiparare homine deo,& dicere ita graue esset offensam q̄ cōtra illū cōmittiť,sicut cōtra deū,ut infra latius diceremus. Nō obstat pariter tex.in auth.qui.mo. natu.effi. sui.§.pe.nā adhuc istud fundamentum est debilius,quippe eadem rō oīno q̄ militat in filiis militat,& in filiabus.eo ꝙ ex dānato coitu natæ sint,qa infectio ꝓueniēs ex cōceptione per

ac per legem damnata, æqualiter concernit filios & filias, secus in casu subiecto, ut præ dixi Minus obstat tex. in l. 2. C de lib. & eo. lib. nam de filiabus ꝙ cōprehendantur, nec tex nec gl. nec doc faciunt aliq̄ mentionē, & si comprehenderentur, alia rō reformat pactum, nam ut ibi gl. intelligit in finali solu-
10 tione. ille tex. debet intelligi † quod nati ex his q sunt redacti in pristinam seruitutē ꝑ ingratitudinem, sunt serui, modo uterq; parentū, uel saltē mr̄ sit ancilla, q̄a partus seq̄ uentrē. aliqui uolunt ibi glos & doct. ꝙ filii non essent serui, & si cum ista ratio cōceptionis in seruitute æque militaret in filiab. sicut in filiis nimiorū comprehenderetur. Nec obstat pariter dum dicit auctor ꝙ ratio quæ habet locum in filiis quæ est, ut pr̄ magis torqueatur ꝑ punitionem filiorū, militat & in filiabus. & ad hoc ponderat text. in d. l. quisquis. in uerbo, perire. n. debet paterno supplitio exponit idem ad paternū supplicium. nā rō expressa in d. l. quisqs. est quia in filiis metuūtur exempla paterni criminis. in filiab. dr̄ minus ausuras cōfidimus illa rō est expssa & non altera. ut dicemus s̄m aliam igr̄ duntaxat licet arguere, & non s̄m non expssam ut late tradit Ion. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. Alex. late in l si cōst. ad prin. ff. eod ti. bonus tex. in l. cū pr̄ § dulcis. de leg 2. & in l. pr̄. § fundū, de leg. 3. Et dum dicit ꝙ imo altera rō est expssa in tex. ibi pr̄no supplicio. i. ad paternū supplicīū. illa expō, ut uulgo dr̄, est gl Aurel q̄ corrūpit tex. nā tex. dicit ꝙ imperiali lenitate donaē uita filiis. q debet perire pr̄no supplicio, & ibi gl. sup uerbo pr̄no. dicit qd' ē interpositio. & sic illa uerba referūtur ad cām remissionis pœnæ capitalis, q̄ fit filiis, & non ꝓ rōne pœnæ incapacitatis ꝓlata sunt, & quia ēt illa uerba pūt intelligi paterno supplicio perire debent. i. pœna, & supplicium pr̄is debet in eos redūdare, & illa est uera expō, nescio unde auctor suam traxerit. unū cum saltem illa uerba possint hr̄e
11 plures expōnes † eius quod multiplr̄ exponitur ueritas ignoratur, s̄m philosphum. ut refert Bald. in l. nec quidq̄. §. ubi decr. ff. de off. procons. & leg & sic nō pōt argui ex eo. ut deducit late Alex. post Imol. in d l. si constante. & dum postmodum subiiciebat quod expressa ratio in textu militat in filiab. non est uerū, ut supra drm̄ fuit. Ex quo ēt sequiē solutio ad alias rōnes, quas ex aliis iuribus auctor tractatus trahit ad punitionē filiorū, nam iñdetur quod ille rōnes non sunt expressę in d. l. quisquis ille pariter rationes sunt diuersæ, & quādo plures rōnes assignatę pñt, ex illis non potest fieri extensio, ut late cōcludit Alex. in illa l. si const. ad princ. ff. sol. matr. & ut inferius subiicietur in criminibus in quibus rōnes ille experimuntur, est longe diuersa ratio. Et dum ex præmissis in argumentis auctor uoluit cōcludere ꝙ appellatione filii fuerūt cōprehensæ filię, quodque ex nā uerbi, saltem ex larga sigñone, appellatione filiorū cōprehenduntur filiæ, quo casu ubi militat rōnis identitatis pōt fieri extensio, allegat aliqua iura, nam ad id multiplr̄ iñdetur. Primo illa regula non hēt locū in hac materia odiosa, in præiudicium tertii, ut expresse uoluit Ioā de Imo in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. dū alleg. l. pr̄i ff ad l. Iul. de adul. Idē Alex. in d. l. si const. ad princ. Secundo maxima auctoris non habet locum ubi simul pœnalis e st dispō, & correctoria, gl. sing. in cle. ut hi q de ætate, & qualitate, quā firmāt. Im. & Alex. in locis alleg. ꝙ sit pœnalis non est dubiū ꝙ sit correctoria iuris antiq. est text. in l. eos. ff. ad l. Iul. maiest & in l. iura ff. de iure patr. qbus expresse ꝓbaē ꝙ olim non puniebatur filii i crimine læsę maiest. imò iura pationatus eis reseruabātur. & sic l. quisqs in hoc corrigit d. l. eos, ut uoluerunt gl. in dictis legibus. quare non debet fieri extensio.
12 † Tertio iñdetur ꝙ illud non habet locū in pœnis inflictis ipso iure, in qbus non fit extensio ex paritate rōnis, ut dixi supra in 1. q. & in propriis terminis allegaui Soc. ita tenētem in cōsil. 275. Quarto & ꝑemptorie esset opus ꝙ militaret eadē rō, ut ibi dixi, sed eadem rō in proposito ꝑ oīa nō militat, & igitur &c. Non obst. pariter ꝙ mā est fauorabilis, quia interest reip. &c. allegat doctrinam Bart. nam illa doct. Bar. salua pace tanti doctoris, non uī usquequaq; uera. causa. n. immediata imponendi pœnam, est odium delinquentiū, remota uero est fauor publicus, ad cognoscendū aūt an dispō sit fauorabilis, uel odiosa, attendi debet cā ꝓxima, & nō remota, s̄m Bal. in l. si. C. de interd mat. quam rationē assignat Aret. cōtra dcm̄ Bart. in l. Gallus. §. & qd si tm̄ de lib. & posth. & ēt qdam Mod. repet. in l. siis qui pro empt. ff. de usuc. pro empt. ubi dicitur ꝙ alias sequeretur, ꝙ ōis exceptio esset fauorabilis, cū principalr̄,

ne noxali l. apud Celsum. § si quis aut. ff. de doli mali, & metus excep. q̃ oĩno, ut ibi tradi
18 tur. æquiparatur causæ lucratiuæ. † Quia suc cedit in delictis duas causas lucratiuas in cõfiscatione concurrere non posse, ut expresse tradit Bar. in l Mæuius §. duorum testam. de le. 2. & p pca licet duplex qualitas concurrens in persona offensa delictum aggrauare uideatur, qđ & ex lege f ud, & ex lege ciu li puniri põt, tñ quia i li duplex qualitas non reponit delictum in diuersis speciebus. & ubi ita est t una lege duntaxat, cum ex utraque executio quantum ad priuationem feudi fieri non possit, agendum est iuxta tradita in l. senatus ff. de acc. ubi Barth. & in l. nunq̃ plura ff. de priua. delictis, & in l si gemina. ff. ad l. iul. cesariũ Sal. plenẽ in l. qui de crim. C q acc. non poss. Bal. in l q sepul. C. de sepul uiol. ubi dicit qđ duplici lege pœna in executione imponi nõ põt alleg. l. p or edixit. §. 1. ff. de iniur. & idem tradunt cõ ter scrib in l. quicunq; C. de seru. fug. & coadiuuatur ex regul attradita ĩ l in nu merationibus. ff. de sol & in l. 3. §. ex plurib.
19 ff. de ac q. pos. ubi traditur ꝙ ex pluribus causis eo. uel diuersis t pibus cõcurrentibus dñium eiusdem rei quæri non põt, & præsertim in causis lucratiuis quarũ phibitus est concursus inter stipulantẽ §. pe. ff. de uerb. obl. ubi late Doc q alleg. concor. & sic cõcluditur ꝙ necesse est ex altera duntaxat, & non ex utra que coniuncti inferri debet ad perditionẽ, & confiscationem bon. feud Or qualibet cã separata, ut dictum est. illud non operatur. igitur, &c. imo, & si utraq; cõcurreret posset. nõ reperit iure cautũ, ꝙ cõcursus duplicis causæ operet priuationẽ dñii ipso iure, & pœna priuationis ipso iure nunq̃ imponitur nisi in casibus à iure expressis, ita tex. formalis ad propositum in auth. de nõ eligendo secundo nubentes §. cũ igit, uer. finaũt non ualuerit, ibi, nec quælibet est lex aliquid tale dices, col. 2. quẽ ponderat Bal. in auth. ex testamento. C. de secun. nup. & bonus tex. in l. & si quis §. diuus aut ff. de relig. & sum. fune. gl. quam. ibi
20 Pan. dicit singularẽ in c. fi. de iure patro. † & multa congerũt Mod. in c. q̃relã. de iureiur. q̃ uideri possunt. Imo placet re orquere fundamẽtũ adductũ p auctorẽ cõtra eũ, nã dũ ipse se fundat in l. contractus feudalis, illa (ut supra pluribus rõnibus cõprobatũ est) operaẽ, ut dñs sit obligatus uasallo ad non disuestiendum, nisi culpa cõuicta, & maiorẽ causæ cognitionẽ adhibere teneaẽ p p legẽ cõtractus seu da lis cui subnicẽ, & sic antẽq̃ ad eã priuat. onẽ deueniat. ad causæ cognitionẽ adhibendã maiori uinculo est astrictus. ut sup ralate dictũ fuit, et in Imperatore cõtra quẽ nõ est dubiũ quin q̃ incurrat læsæ maie crimen. Nec obstant iura q̃ ultra auctorẽ supra deduxi, ꝙ uidelicet in pœna priuationis fit extinctio p p rõnis identitatẽ, nã, ut supra dictum est, hoc non habet locum in pœna priuationis q̃ ipso iure imponiẽ, & iura allegata loquuntur in re uocatione donationis q̃ fit p uiã actionis tũ ẽt qa non militat, ut in sequentibus dicetur, oĩno eadem rõ in utroque crimine, hæresis uidelicet, & læsæ mai. st. cum longe grauius sit diuina, q̃ humanam offendere maiestatẽ, ut infra subnectẽ, tum ẽt quia induceretẽ correctio l quæ iurũ, & in correctorus ẽt exiudi-
21 tantur. õnis non debet † fieri extensio gl. in auth. quas actiones C. de sacrosanct. eccl late Ioc. in l si constante, ad princ. ff. sol matr. & facit gl in c. cupientes § qđ si per eo. de elect. lib. 6. cũ simil. Non obstat pariter aliud fundamẽtũ eiusdem auctoris, dum dicit ꝙ res de facili reuertitur, &c. nam licet istã rõnem cõprobet Alex. quem ipse non allegat in l. cũ mulier. ff. so. mat ubi uoluit ꝙ in pma feuda in qua agitur de amissione dñii utilis solum, facile fit extensio, quia facilis est reuersio, &c. tñ salua pace tanti Doct dixerim confundiẽ ex doctrina singulari Barth. in l. 2 C. de fund. patr. lib. xi. ubi dicit ꝙ ita difficilis est ablatio uel priuatio dñi utilis sicut directi, & exclamant oẽs in l. Gallus § quid si tm̃ si de lib & posth & per illud dictum Bar. reprobat dictũ Alex. Iaf. de Mayno. in l cum quidam ad fi 4. co ff. de lib. & posthu. ex qu b. oĩbus præmissis quadrata sequẽ conclusio, ꝙ ẽt in crim. læsæ maiest. cõmisso contra principem dñm feudi, feudum non reuertitur ad dñm feudi ipso iure, sed requiritur sententia, quod præsertim respectu agnatorũ, ut supra dixi allegando Bald in §. nulla in fi. tit. p quos fiat in uestitura, non habet aliquod dubiu, & ita in trepide tenendum puto quidqd dixerit auct.
22 Ex quibus ẽt corr. clarie infertur † ꝙ cum requiraẽ sentẽtia ad priuationẽ feudi et si delictũ esset notorium non poterat procedi ad executionem, licet n. dicat Inno. in c. ex parte. de ucib. sig. ꝙ in notoriis debet potius p cedi exequendo q̃ condemnando, & Bald in c. ad nostram, tertio, de iureiur. dicit ꝙ in notoriis

toriis ordo est ordinē non seruare, tñ anteq̄ ad id deueniat, & pœna censeat imposita, requirit q sup illo notorio interueniat snia usque adeo q notorium non sufficit, ubi req̄rit snia maxime in mā priuationis, ita expresse in materia feudali tradit Bal. p tex. ibi in c. unico, qualiter dñs feudi pp ætate priuetur, ubi dicit formaliter notorium non haberi pro snia. & in materia criminali q requirat snia, nec sufficiat notoriū expresse dic. Bald. in l. fin. per illum text. C. de male. Et ideo dicebat Bald. in l. si maritus C de do. inter uir. & uxo. & in l nam ita diuus ff. de adop. & in l.
23 cum fratrem, C. de his quibus ut in dig. q licet episcopus sit notorius homicida, non tñ debet deponi siue snia. & iuris ordine non seruato, & dicit Bal. in c. ad nostram: in 3 col. de iureiur. q etiā in notorii. par. e§ citanda, & snia est ferenda, q in eis ēt requirit talis qualis causæ cognicio, q a snia debet ferri de facto, ad qđ allegat. c. cum sit Rom. de appel. Et l. ei quidem. C. de acc. Et p hac opinione mea ultra prædicta adduco gl. cōtrer approbatam in c euidentia, de acc. quę expresse dici quod super notorio snia est ferenda. & idem dicit Bal. in l. cum fratrem, prę allegata, & firmant Mod. in l. si uero. in § qui pro rei qualitate. ff. qui satisd. cogan. & Ang. multum no. in l. libertas. in § fi. ff. de sta. hom. ubi dixit quod si statutum dicit quod condemnatus de maleficio possit impune occidi quærit qd si non est cōdēnatus, sed crimen est notorium, an poterit impune occidi, & dicit uī q sic, q notorium æquiparaē sniæ. ut in l emptorem. in pr. n. ff. de act. emptio. unde in notorns pceditur executiue. s pōt incipi ab executione ut in l. ictus fustiū. ff. de his qui not. infamia, & not Inno. in c. statuimus de offic. deleg. & in c. ex parte in Xpo. de uerb. sign. ueritas tñ est in contrariū. dicit ibi Ang q a hoc notoriū nō æquiparaē sniæ. & dicit q p hoc est casus in l quicunque. q est lex fin. C. de malef. & mathe. qđ dicit esse notorium, p quo facit qđ uolui B l. in l. presbyteri. la prima, in 3 col ibi secundo
24 quæro. C. de episc. & cler. † vbi dicit q licet iudici sit notorium, tñ non pcedit ad condēnationem, nisi citet. qđ dictū ref. Fel in c. cum olim. in 8. col. post me de re iud. & ultra ad luco decisionē Barr in l. decem ff de uerb. oblig. Lud. de Rom. & Iac in l. fi. ad pr. in. ff. si cer. pet. ubi dicunt qđ licet non sit opus discussione, ubi notorium est debitorem nō esse soluēdo, tū requiritur snia, per q̄ declaretur ita esse. & adduco tex. singularem quē nullus Mod allegat. in c. cum dilectis. §. his igitur. de purga. cano. in uerbo nimirum si crimen notorium existebat, non erat illi indicenda purgatio, sed in eum condemnationis snia promulgata, & ibi lucerna iuris canonici Io And. dicit not. q hic est text. q ēt in notoriis ferenda est snia diffinitiua nec sufficit solum præceptum iudicis, etiam si reus confiteatur statim ex quo destruitur altera conclusio auctoris, dum dicebat q confessio operabatur effectum sententiæ ut bona censerentur con
25 fiscata ipso iure. † nam & in pœnis secū trahentibus executionem, confessio non sufficit ubi requirit snia, ut trad. gl. in c. lupe eo, in princ. de test. & in c. denique, de excep. & probatur in l. 2 § lege ff. de test. & in l. q ad statū ff. de pœn s & in l. qui iud. ff. de bon. eorum qui mortem sibi consciuerunt, & in l fi. confessus, ub Bar plene, ff. de custo. reo. & opc. & Bal. quos allegat auctor, nunq̄ dixerunt illud ad quod ipse eos allegat, sed loquuntur duntaxat qđ rōne confessionis pœna efficit transitoria ad hæ e es. sed q p pea bona ipso iure confiscentur sine snia, nunq̄ dixerunt aliqd, & infideliter referunt per auctorē tractatus, salua sua dixerimus honorificētia, ut uerbis utar tex. in cano. neq; 9 distinctione.

1 *Feudum an uicatur nouum uel antiquum, si uasallus feudo priuatus pium recuperet.*
Debita per propositionem reformata non amplius censenda sunt heredi ari a
2 *Res semel alienata, & per hæredem recuperata pe nes ipsum esse censetur ex noua cau a.*
4 *Aedificium radicitus destructum, si readificetur, omnino nouum dicetur.*
Princeps rem suam infeudando de nouo, legem quā uul, dicere potest
5 *Feudum iuxta principis uolunt atē regulari debet.*
Verba quæ in co c ssionibus principum ponuntur, plene intelligi uebēnt.
Restituere qu d si .
5 *Restitutio quæ fit ad bona est plenissime interpretāda.*
6 *Princeps facere potest, ut factum pro non facto habeatur.*
7 *Feudum quod re ituitur, ex quadam subrogatione ant quum esse censetur.*
8 *Feuda quo ad a t n tenem ad instar rerum patrimonialium sunt reuacta*

Quæst o

QVAESTIO. II.

Secunda quęstio quæ se examinandam
1 offert est, † num uidelicet si uasallus seu
do priuatus fuerit, & postea restitutus,
feudum recuperatum dicatur nouũ uel
antiquũ, i qua qõne auctor tractatus allegat
iura ad utranq; partem, & satis plene tangit
mãm. sed ego considerandum puto, an uideli
cet feudum fuerit ueraciter acquisitũ dño ꝑ
realem apprehensionem post sñiam latam et
ex ueris probationibus, & tunc si per uiam
gratiæ fieret restõ cum alteratione qualitatũ
substantialium, & non constaret ex uerbis ꝙ
princeps uellt iure feudi antiq cõcedere, tũc
sine dubio ꝓcederet auctoris cõclusio ꝑ iu
ra q̃ ipse adducit, ultra q̃ facit qđ singlr dicit
Ang. in consi. 31. incip. do. Philippus. ubi pul
chre dicit, ꝙ debita reformata per cõpositio
nẽ non dr̃ amplius hæreditaria, qa renouata
causa nõ dr̃ hæreditaria & sic primæua alleg.
l. cum hæreditas. ff. ad Treb. & idẽ tradit pul
chre Aret. in conf. 168. inc. in qõ. proposita,
col. pen. & facit bene text. in l. si à me. ff. ad l.
falc. quam auctor seq. qõ ad aliud propositũ
2 alleg. ubi ꝓbatur ꝙ res semel alienata, recu
perata per hæredem, dr̃ esse penes eũ ex no
ua causa, eo qđ semel exiuisset dñium suum
& ibi Bar. & Alex. inferunt ad qõnem de em
phytheuta alienanre, & postea recuperante,
&c. & optime quadrant tradita ꝑ Bal. & alios
in l. ab emptione ff. de pactis. quã Io. Rayn.
ꝓ hac opinione adduxit. ubi dicũt qđ ubi ẽ
semel facta traditio, & translatum dñium. si
post dissoluatr̃ ille cõtractus. cẽsẽt esse nouus
cõtractus, ut & noua gabella debeat, & ita ẽt
tradit Bal. in l. si prædium C. de ædiliti actio.
Bald. & Ang. in l. iurisgẽtium. § adeo. ff de pa
ctis. & idem Bal. & Sal. in l. 2. C. qñ liceat ab
emptione discere cum similibus. Et in simili
solet dici ꝙ qñ ædificium oĩno destructũ est
tũc dicet, si reædificet, oĩno nouum ædificiũ
ut late tradit Iaſ. in l. ius ciuile allegata ꝑ au
ctorem & latius in repetitione l. quominus.
ff. de fluminibus, & p̃missa sine scrupulo ꝓce
dũt qñ princeps nõ est usus uerbo, restituo.
sed si uerbo restituo, usus fuerit, tunc ẽt post
apprẽsionem feudum dr̃ antiquum. Ad hoc
3 dicendum moueor primum † ꝙ princeps in
feudando rem ẽt denouo, põt dicere legem
quã uoluerit, & ſm eius uoluntatẽ regulabi
tur nã feudi, ut pulchre Bal. inquit, in consil.
inc. sanctiss. & illust. Regina, qđ est positum
inter consilia Ang. cons. 110. idem Bal. in c. 1.
de alienatione feudi paterni, & in ca. 1. in pe.
col. an agnatus uel filius. Iac. Alb. post Iac. ar
diso. in c. 1. de uasallo decrepitæ ætatis. & in c.
1. de gradib. succedẽdi in feudo. tenuit ẽt hanc
opin. And. de Iser. in c. 1. de contr. feudi apud
pares terminanda, eam ẽt sequit Mart. Laud.
& Card. Mediol. in c. 1. de aliena. feudi pater
ni. Alex. cons. 30. inc. quoniam oẽ datum op
timum, col. 2. uol. 1. & cons. 56. inc. ꝓspectis,
14. col. in 4 uol. & cõs. 10. circa. 10. col. 5 uol.
Franc. de Aret cõs. pen. in l. si mihi, & Titio,
ff. de uerb oblig. in qb. locis late cõcludũt ſm
principis uolũtatẽ feudũ regulari debere, ut
ẽt si sit nouum ex uoluntate principis possit
haberi ꝙ antiquo, nimirũ, qa princeps potest
immutare substantiã actus, ut dicit gl. sing in
c. 1. de capell. monacho, in 6. ad eã aũt uolun
tatẽ principis colligenda, maxime uerborũ te
norẽ, & uim considerare debemus, & ſm uer
ba dispositionem regulare, ut ꝑ multa funda
menta, q̃ refert laboriosum esset, cõprobati
Franc de Curte cons. 48. & cõs. 49. ubi plenis
4 sime loquit. † & uerba maxime in principiũ
concessionis apposita, debent plene intelligi
l. si de præp. agentiũ in rebus, lib. 12. l. si qñ
de bon. uac. lib. 10. C. succedit nunc ꝙ uerbũ
restituo, ex sua propria signione significat re
positionẽ in pristinum statum oĩno, textus
quadratus in l 2 §. restiturus, ibi, restituere
uĩ qui in pristinum statum reducit, ff. ne qd
in loco publico, & tex. aurens in l. uideamus,
§ in fauiana. ff. de usuris dicit ꝙ plenissimam
signionem habet uerbum, restituere, ut ꝑ nõ
facto actus restitutus habeat, ut ꝑ restõnem
casus pro non aduento reputari debeat, & fa
cit uulg. l. quod si minor. §. restõ. ff. de min. &
text. in l. 1. in fin. C. de senten. pa[illegible] test. & in
l. princeps, ff. de uerb. sign. & in §. eum aũt, ibi
restituti fuerint, inst. qui. modis ius patriæ po
test, soluitur, & in l. 2. ff. de natal. restit. & in l.
1. C. de iure aureorũ annulorum, uerbum. n.
restõ, latissime patet. l restituere. ff. de uerb.
signif. l. in condemnatione, §. 1. & l. cum præ.
tor. §. 1. eod. tit. & facit cap. uenerabili. in uer
bo. plenarie, de off. del. & text. in cap. pisanis,
de restit. spol. & melior text. in l. Lucius, §.
5 1. ff. de administr. tutorum, ubi restitutio fa
cta ad bona plenissime interpretaĩ, ut exten
datur etiam ad actiones quæ nunq̃ fuerunt
in bonis, & tradit Bart. in l. fin. C. de sen. pas.

ubi dicit. q plenissime debet restitutio inter
pretari Ang. & Mod. in l. fi. ff. de const. princi
pum, & pulchre Ant. de Butr. consi. 20 col. 2.
Sicq; cũ uerba pmissa habeant plenam signa
tionẽ remittendi oĩa in pristinum statũ, prin
ceps illis utẽdo nouiter non cõcedere sed pri
stinã inuestituram suscitare uoluit, qa cũ tãm
uerba psumitur eius mẽs, cõstat q de nouo
uoluit cõcedere, quod maxime procedit ubi
sunt apposita uerba. put sui antecessores te
nuerũt, quæ uerba faciũt ut princeps iure feu
di antiqui cõcedere uo uerit, ut late deducũt
scrib. in locis alleg. & pro hac opinione est bo
nus tex. coniuncta gl. in l. filio quẽ pater. ff. de
lib. & posthu. ibi, le. l. antiq. redditus, & ibi põ
derant oẽs Doct. & bonus tex. coniuncta glo.
& ibi ponderat Paul. de Cast. in l. peculium
§ fi. ære. ff. de pecul. & oẽs post gl. in d. l. quod
dicit allegata p auctorẽ. ff. de impensis in re-
bus dotalibus factis, & pbatur in d. l. filio de
liberis, & posthumis. q ẽt ubi facta esset exe
cutio habeat locũ maxima pmissa, nã ibi loq
tur tex. de filio emancipato, qui reuera exiue
rat patriam potestatẽ, & effectualiter. & tñ si
arrogetur, dicit tex. q nõ de nouo in patriam
potestatẽ assumi, sed antiquæ patriæ potesta
ti redditus uidetur. & tñ nõ est dubiũ gnoĩno
semel exiuisse. & ita in proposito esto qđ res
feudales oĩno per apprehensionẽ reuersæ es
sent ad principem, tñ restituendo non de no
uo dedisse, sed ablatũ feudum reddidisse uide
tur, maxime qñ utit uerbo restituo, quod hẽt
hanc plenam significationem. Nec obstat l. ab
emptione. ff. de pactis, in qua est fundat opi.
Io. Rayn. quẽ allegat auctor contra, nam rñ.
detur. q princeps põt hic facere, & fingere in
mã feudali ẽt nouum feudum hñi pro anti
quo, imo ut dictũ est p uerbũ, restituo, uideť
6 ueste. q cõfiscatio habeatur pro nõ facta, † &
nõ est dubium qn princeps possit ẽt quantũ
ad effectus pteritos facere quod factum pro
non facto habeať. gl. singularis in clem. 1. in
uerbo, pro infectis, de immu. eccles. text. in
c. is qui. de spõs. & matr. & tex. in clem. 1. de
cõcessio. præb. in fi. quare concludendum pu
to, q qñ princeps utitur uerbo, restituo quod
plenissimã habet significationem, ut infra latius
dicetur in 4 q. adiiciendo maxime hæc uerba
prout sui antecessores. feudum restitutum ẽt
post apprehẽsionem censendum est feudum
antiquum, & non nouum, & maxime qñ ap
prehensio non fuit effectualis per incorpora

tionem, nec aliquid facit reseruatio quæ fie-
ret p principem in aliqbus iuribus. quia licet
spã iter aliqd fuerit reseruatũ, non p hoc de
rogatũ uideť aliis qualitatibus, q̃ alio modo,
& alia uia includũtur, ut not. dicit Sal. in l. de
crimine. in 2 opp. p illum tex. C. de accus. fa-
cit tex in l. 1. & quod ibi no. Bal. C. de diuer.
rescr. unde Doct. in restõne loquentes dicunt
7 † q feudũ restitutũ censeť esse antiquum ex
quadã subrogatione, quia de iure qñ una res
subrogatur in locum alterius, q̃uis in aliquo
discrepet, in aliis sapit naturã eius in cuius lo
cum subrogatur. ita signanter tradit Paul. de
Cast. in cõs. 129 incip. licet ista dña Liza, col.
fin. uers. nec obstat, & formaliter ad casum
nostrũ adduxit. ita firmans Phil. Dec. cõs. 53.
incip. placet mihi. circa princ. 2. col. & ultra
pmissa allegat decisionẽ magis expssam, Soc.
in l. Gallus §. ẽt si parente. ff. de lib. & posth.
ubi formaliter dicit q licet apponať aliquod
pactũ contra naturã feudi in inuestitura, tũc
alteratur nã feudi cõsecutiui pacti duntaxat,
& nõ in aliis, & ibi alleg. optima iura. nec est
uerũ. q uerba apposita in restõne, pro te, suc
cessoribus tuis. & hñtibus causam a te, alte-
rent feudi naturã. quia illa uerba in nullo alte
rant naturã feudi qppe cum ex consuetudine
gñali Franciæ, de qua in seq. quæst. late dice-
8 tur feuda quantum ab alienationẽ sint reda-
cta ad instar rerũ patrimonialium expressio
eius qđ tacite inerat p consuetudinẽ non al
terat naturã feudi, nec aliqd inmutat l. fi. C. de
fideicom. no. in l. cũ quo. ff. si certum peta. & la
te legitur, & notatur, in l. 3. ff. de leg. 1. & ita
hac rõne in simili concludebant consulendo
de uerbis pro se, & descendentibus in infini
tũ, & c. Ias. de Mayno, & Ambr. de Opizo. in
causa illorũ de Beccaria. put eos refert cõsu
luisse. ita ut pdictum est collegiũ Bonon. in
consi. suo posito inter cõsil. Franc. de Curte.
cõsi. l. ad princ. 6. col. ubi ẽt approbat pmissã
maximã, quare illa uerba exprimentia quod
ex natura rei inerat, nõ potuerũt naturã feu-
di alterare, imo remãsit reuera feudum anti
quũ. Nec obst. arg. de adiectione qualitatis,
quia ut supra dixi non operatur ultra conse-
cutiua pacti. ne impedit quo minus in aliis
formať naturã antiqui feudi. & ita concludo.

1 *Bona eius qui crimen læsæ maiestatis commisit subiecta restitutioni fideicommissi an ueniant in confiscatione[m].*

2 Alienare

2 *Alienare prohibitus an possit delinquendo bona fideicommisso subiecta in fiscum transferre.*
3 *Vasallus ita testari potest de bonis feudalibus at q; de allodialibus.*
4 *Vasallus qui subinfeudauit alteri si felloniam committat an feudum reuertatur ad dominum.*
5 *Delictum uasalli commissum in personam domini quando agnatis praeiudicet.*
6 *Vasallus legē contractus feudalis euertere nō pōt.*
7 *Contractus feudalis est innominatus, à consuetudine, & non à iure ciuili inuentus.*
8 *Sententia contra condemnatum lata quando substitutis noceat, & alijs ius praetendentibus.*

QVAESTIO III.

1 Tertia quæstio quę in hac materia proponitur est.† nam si bona cōmittentis crimen læsæ maiest. sint subiecta restitutioni fideicommissi, ueniant in confiscationem. in qua qōne tenuisse locutus est auctor, salua sua pace dixerim. primum adduxit in medium, ꝙ in crimine læsæ maiest. quæ non pñt transire in hæredem extraneum, transeant in fiscū, & allegat aliqua iura quæ faciūt formaliter in cōtrarium, nam est tex. formalis in l. eos. ad l. Iul. maiest. ff. q̄ non reperitur in hoc correcta, q uult ꝑ literas grossas iura patronatus quæ non transeūt in hæredem extraneū, nō transire in fiscū in crimine læsæ maiest. & est tex. rotūdus in l. iura. ff. de iure patron. bene uerū est, ꝙ d. l. quæ dicebant iura patronatus reseruari filiis, sunt hodie correctæ, eo qa filii sint effecti incapaces ꝑ l quisqs, & ita loquitur gl in his legibus, & ēt Bart. sed ꝙ transeant in fiscum nō est uerū imò potius libera renf liberti à iure patronatus, ita formaliter tradit Bald. quem ibi sequtur Alex. in apostil. in illa l. 1. C. de bon. lib. & sequtur ibi Saly. qā uidelicet tale ius patronatus non ꝑueniebat ex ꝑsona patris delinquentis, sed ex persona antecessorū, & est lata dña inter illa iura patronatus quæ non pñt filiis incapacibus acquiri, & inter ius fideicommissi quod debetur agnatis, q non pñt effici incapaces ex delicta
2 agnati; unde ꝓhibitus alienare expssa, uel tacite non uī delinquendo in fiscū potuisse bona subiecta fideicōmisso trāsferre tex. formalis in l. Imper. ff. de fideicōmissa. liber. uel saltem per iura quæ auctor deduxit uñr debere trāsire cum onere suo, & traditur ēt in l. cum pater, §. hęreditatē, de leg. 2 expresse loquens in fideicommisso, illa rōne, ꝙ bona illi subiecta non pñt transire in hæredem extraneum, qđ non transeant in fiscum ꝑ multa iura, & auctoritates quas allegat, concludit Alex. in cōsil. 68. incip. opportune cōsideraris, 2. & 3. col. uol. 3 rōnes suas lōgum esset transcribere, uideri pñt, ultra illa iura facit quia qñ fit translatio rei in pœnam legati de una ꝑsonā in alterā illa semper fit cū onere suo. l. Caio. in prin. ff. de alimen. & cibariis lega. ubi not. Bar. idē Bar. in l. legatum. ff. de adimen. lega. Confirmatur, & maxime qa in Gallia feuda sunt redacta ad instar rerū patrimonialium, ut dicit Petrus Iacob in libellis suis in titu. de cōdōne ex mori, & uoluit Ioan. Fab. in auth. ingressi C. de sacr. san. eccl. & hanc ēt consuetudinem Franciæ generalem refert Ias in l. de
3 qbus, ff. de legib. ubi dicit,† ꝙ ultra montes consuetudine gñ ali obseruatur, ꝙ possit qs de bonis feudalibus ita testari sicut de allodialibus, subiiciens id ꝑ consuetudinē introduci potuisse. allegat Bal. q h. d. in c. 1. ad fin. princ. q. pen. de successione feudi. & idē not. Doct. in c. significauit secūdo de rescr. cum si mi. succedit, ꝙ ubi una res redigitur ad instar alterius, in se suscipit qualitates, & condōnes rei ad quam adæquatur ita ꝓbat tex not. in l. 1. §. 1. ff. si quid in fraudem patron & tex. in l. illud in princ. ff. de donatio. causa mortis, & late tradunt Doct. in l. 1. ff de leg. 1. & pulchre, Bal. in l. oia. C. de epis. & cler. qñ. n. una res efficiē ad instar alterius, ut sit bona similitudo, necesse est qualitates quę īsunt uni inesse alteri text. pulcher in l. in testō ff. de cōdō. & demon. Sicq. uidereē cōcludēdū, ꝙ sicut in rebus allodialib. fideiōmissum non extinguitur ꝑ cōfiscationem, ita nec in ꝓposito in bonis feudalibus q̄ ad instar rerū allodialium, saltē quātum ad alienationē redacta sunt. Confirmatur, & fortius ex eo quod signāter tradit Ioan. Fab. in §. fi. inst. de usufr. & Io. Rayn. in imperialem. §. illud, in tit de ꝓhibita feudi aliena. & Frid.
4 † Vbi quærunt de qōne si uasallus subinfeudauerit alteri, & postmod ū primus uasallus cōmittat feloniā an feudum reuertaē ad dñm, & primo dñt. ꝙ uī, ꝙ sic, qa resolutio iure datoris, &c. allegant l. lex uectigali fundo, ff. de pig. post. modū distinguēdo, dñt, ꝙ aut dñs consensit, aut nō, si cōsenserit nō est dubium, ꝙ non reuertiē, aut non cōsensit, & tunc reuertitur, nisi is q habet ius à uasallo, q̄ commisit feloniā sit paratus seruire priori

priori dño,& ab eo feudum recognoscere,ex quo sequit in pposito φ ubi agnati qb. feu dū ex fideicōmisso debet,essent parati seruire priori dño,& ab eo recognoscere feudū, ipse tenet illos adimere, nō obstante felonia cōmissa p decisionē alleg.q opponit gladiū ad radicē, quam sequit Iac. de S. Georgio in suo opere feudorū in uerbo dictiq. uasal.i.ad fi.3.col.& principio sequentis,qd oīno sine dubitatione pcedit ubi uasallus postmodum restituit,qa tunc secundus uasallus q ius suū amisit in cōnam ex resolutione iuris datoris, in cōnam recuperat ius amissum,modo non fuerit in aliū trāslatum medio t pe, ita signāter tradit Iac de Bel.in c.1.in tit. hæc finit lex cōtradi.deinde cōsuetudines regni incipiūt. quem refert,& sequit Iac.de S.Georgio in loco allegato,& pfertim ubi nō sunt descendētes,in quo casu feudū debet applicari agnatis & non reuerti ad dñm,et si fellonia in eius p
5 sonam commissa fuerat,Et iura q dicunt† φ delictū directo in psonam dñi cōmissum prę iudicat agnatis debent intelligi stantibus descendentibus,tunc n.ga descendentes qui tit. hæred.deberent habere,capere non possunt, tñ qula proximiores sunt,& excludunt agnatos,& ipsi excluduntur a dño, nimirū si dñs excludat tunc agnatos, qa si uinco uincentē te.Secus ubi non sunt descendentes, tunc.n. agnati quibus iure hæreditario feudum non obuenit,& sunt capaces debēt admitti exclu so dño,hanc opin.mediā tanq pdistōnem, alias ad concordiam reducentem amplexus est,& in ea psistit Iac.Alb. in c.1.§ fin. in 2. cōclusione in ti.q fuit prima causa beneficii amittē & est æqua opinio, & tanq media distinguens sequenda l.adeo.§.cum quis, ff de acq.reum do.& ita eam firmat, & sequitur Franc.de Cur. in d.cons.49.circa fin. consilii dicens, φ est æqua opinio, & ideo his casib. concludendum est feudum non reuerti ad dñm.fateor φ ubi pmissa cessarent,uerior uideret conclusio φ fideicōmissum extinguere tur,& ad id dicendū moueor primū q a testator duntaxat sibi,& hæredi suo legē imponere pōt,& nō dño feudi,ut uidelicet feudū nō euertat felonia cōmissa p eū q uasallus erit pro t pe,non potuit.n.testator nisi successori suo legē imponere,ita Bal.in l.2.C.de usucapio. pempto. Confirmat, qa nō est in ptate
6 † uasalli legē cōtractus feudalis euertere, ex qua ab initio feudū sub eą cōdōne datū ur,ut si uasallus fidelis sit,ut si igratitudo cōmittatur,feudū ad ipsum dñm reuertat,& hoc modo p concedendum conditionatū,& ideo nō possunt alii agnati de hoc cu iustitia conqueri,q traditioni rei suæ pōt unusqsq; apponere legē quā uult.l.legem C. de pac. Ista ergo est quædā lex tacite apposita traditioni feudi.& istud est qd uult dicere tex.in d c. 1. §.fi.q fuerit prima causa benef. amitten. in illis uerbis,ut habeat dñs hanc saltē suæ iniuriæ ultionē,subintelligit.n. in cōcessione feudi tacita condō, si primus cui fit concessio,& oēs ab eo descēdētes,efūt grati uersus dñm, arg.l.cum qs.ff.de sol.& l.stipul. ff de iu do. ergo quam primum aliqs ex descendentibus primi inuestiti cōmittit ingratitudinem contra dñm,cessat tacita condō, sub qua feudū fuit concessū,ideo non est iconueniēs φ feudum ad dñm reuertat arg l. 1. C.de dona. q sum modo.Et hanc rationē formalr assignat Franc.de Cur.in suo opere feudorū.in 5. parte in principio,& eandem rationem assignat Sal.in l.2. C.de liber.& eorū lib. Bal.in l. leg. 12.tab.C.de legib. hær.ubi dicit φ agnati priuantur pp legem contractus, & idem Bald. sentit eandem rationē in d.c.1.§.fin. q fuerit prima causa benefic.amitten. ubi ēt dicit φ ista reuersio fit ex l. contractus. Et confirmat
7 & fortius,† nam contractus feudalis est quidā innominatus contractus,est.n.contractus inuectus à consuetudine,& non à iure ciuili, nunq n fuit cognitus ciuilibus romanis, qa si cognouissent,habuissent illum exosum,qa quandam seruitutē sapit.ita Bal.in c. q in ecclesiarum.de constit.Quia omnes contractus quos cōsuetudo inuenit,ut cōtractus feudi, qa nomē usuale habet magis adhærent contractui innominato q nominato, ita Bal. in rub.C.de rerum pmuta. Idē Bal. in l.fin. 1. q. C.quādo liceat ab empt.disce.Idē Bal.in c.fi. col.fi.de causa possessio.& pprie.& sicut qui dam contractus conrrespectiuus quales sunt contractus innominati,uidelicet do.feudum ut facias,i. ut sis fidelis. & ideo ubi ex parte uassalli non adimpletur cōtractus ex capite causæ non secutæ,repetit res, succedit φ ubi ex lege prioris cōtractus introducit illius resolutio, omnia onera medio t pe imposita tolluntur.tex est quadratus in l.3.ad pr.n.ff. quib. modis pignus uel hypothec. solui. tr dit expresse Bar.in l i.§.f.1 aqua plu. ar cen.& in l.1.ff. de in diē addictione. cū simil

Et

Et iste rõnes sunt longe magis urgentis, quã quæ p auctorem deducuntur, tñ, ut dixi, non procederent in casibus pmissis, debet ẽr tem perari pcedere hæc cõclusio, qñ snĩa lata cõtra uasallum fuit lata ex ueris pbõnibus, secus si ex ficto cõfessione insurgẽte excõtumacia & bãno. 1 † licet n. snĩa lata cõtra cõdẽnatũ noceat substitutis, uel aliis qui põt ptendere ius in cõñam, ut probat i l. cõtr. ff. de re iudic. & tradit Bart. in l. in diem. de aqua plur. arc. & sequuntur oẽs in l. filiusfam. §. diui, de leg. 1. nec requiritur illorũ citatio, per tex. singularem in l. 1. §. denunciare, ff. de uentre in possessionem mittendo, tamẽ moderatur qñ ferretur snĩa ex ueris probõnibus, secus si ex ficta confessione resultante p p contumaciã, uel bannum. ita formaliter tenuit Bart. in l. cum filius, ff. de uerb. oblig. quem ibi cõiter oẽs sequuntur, & idem tenuerunt Dynus, & Rayn. in l. 1. per illum tex. ff. qñ ex facto tut. Bal. & Saly. in l. 1. C. ne filius pro patre. Alb. de Ros. in opere statutorũ. q. 258. Nellus de S. Geminiano in tract. bannit. in 2. parte. q. 34. & probatur optime in l. qui repud. ff. de inoff. testam. quem ad hoc deducunt Imol. & Alex. in l sep. de re iud. & multa cõgerit Fel. in c. cum Bertal. eod. tit. Secundo deberet tem perari, & intelligi ubi uidelicet agnati, essent citati saltem p proclama gñale, secus si nullo modo, quia tunc non præiudicaret. ita tradit Bart. in extrauaganti, ad reprimẽdum. in uerbo per edictum Bald. in l. si co tpe, C. de remiss pig. Ang. in l. si perlusorio ad prin. ff. de app. Soc. in d. l. cum filius, Mod. repet. in d. § diui. & est cõis conclusio, quam in propria mã feudali firmat summus feudista Andreas de Iser. in c. si uasallus. in titu. si de feud. fuer. contr. inter dñm, & agn. uas. ubi concludit. q si feudum antiquum erat pœnes unum de agnatione, sententia contra alium lata nõ nocet aliis agnatis nullo modo citatis, & ita in hac quæstione concludo salua cuiuslibet rectius sententiis correctione.

1 *Fideicommissum quod semel per confiscationem extinguitur an reuiuiscat si restitutio sequatur.*

2 *Iniuria pacto sublata pacto subsequenti non potest reintegrari.*

3 *Beneficium ciuilitatis quod per bellum aufertur pace subsecuta belli remotiua redintegratum non censetur.*

4 *Restitutio sui natura in statum pristinum reponit omnia.*

5 *Ciuis quia restituitur semper ciuis retro fuisse fingitur.*

6 *Exhæredatio per patrem facta eo ipso extinguitur, & reuocatur cum causa illius inductiua remouetur.*

7 *Restitutio omnia in pristinum reponens statum ad personas extenditur quę in principalis consequentium puniuntur.*

8 *Restitutione secuta actiones contra restitutum reuiuiscunt.*

9 *Filio capti ab hostibus ante patris reditum obeunte, fingitur pater reuersus retro filium habuisse in potestate.*

10 *Restitutio etiam in tertii præiudicium retrotrahitur in iure sibi quæsito.*

Mens concedentis colligitur qualis fuerit ex uerbis supplicationis

11 *Princeps in dubio præsumitur usus iure communi, non gratia speciali.*

12 *Qualitas accidentalis quando magis attendatur quam naturalis.*

13 *Feudi natura alteratur per uerba pro se, & successoribus &c.*

QVAESTIO IIII.

QVarta qõ nunc se offert, an uz † fideicommissum semel per confiscationem extinctum, secuta restõne reuiuiscat. & hanc quæstionem ultra deducta per auctorẽ ad utranque partem examinare statui, & p parte negatiua q ius fideicõmissi extinctum non reuiuiscat, accedit primũ iuris cõclusio q̃ habet q subsequens dispõ ex intellectu nõ inducit repetitionẽ eorũ q̃ in prima dispõne sunt d. l. per retentionem C. de usuc. l. si tibi certam. ff. de adim. leg. l. cum patet. §. pr cer tam. ff. de leg. 2 cum sim. Secundo quia si qualitates adiectæ dispõni primo durãti non põt intelligi repetitæ in dubio in dispositione 2. in quã illius primo tunc durantis facta est translatio. l. nouatione. ff. de nouat. l. labeo. §. si ff. de arb. l. si cum hermes C. locati. l. Valer. ff. de præt. stip. cũ sim conñs est ut multo minus qualitates onerosæ hmõi adiectæ feudo quas superueniens felonia totaliter extinxit non intelligantur repetitæ in hac restitutione sequenti In quam non põt uideri translata defuncti liberalitas inductiua fideicõmissi oĩno extincta per cõfiscationem. Tertio probatur, quia id renouatum quod de p se non est cau

sa fidei

sa fideicõmissi non põt inducere eiusdem fideicõmissi iam extincti renouationẽ ad hoc tex. ad propositum ualde notabilis licet uulgaris. in l. si unus. §. pactus ne peteret. ff. de
2 pac. uers. sed si pactum † dicens iniuriã pacto sublatã non posse pacto subsequenti reintegrari, & subijcit rõnem formalẽ sic. non. n. ex pacto iniuria nascit, sed ex contumelia. ita igit in ꝓposito nr̃o ipsum fideicõmissum qd̃ non inducit principis beneficium, sed uoluntas defuncti, non debemus dicere reintegratũ ex restõne. Quarto qa est notissima iuris regula qd̃ sublatio causæ præcedentis actus sublatiue de ꝓ se solũ actũ iam sublatũ non reintegrat, sed opus est nouo cõtractu qñque uolũtario, qñq; coacto, ꝓut sunt casuũ diuersitates, ut patet in ijs l. si qs acc. ff. de cõd. ob cau. & in l. metũ. §. ex hoc edicto. ff. qd̃ met. cau. l. ob eũ. ff. de pscrip. uer. & in l. cum mota, ẽm unum intellm̃. C de transact. posset ẽt ad id adduci mã. l. qui res. §. aream. ff. de sol. l. inter stipul. §. sacr. ff. de uerb. oblig. l. deferre. §. fin. cum l. seq. ff. de iure fisc. l. quod in rerũ. §. fi. ff. de leg. 1. cum sim. Quinto adduco aliud fundamentum magis alt. ingene in simili. quod punitur in l 2. C. de lib. & eorũ lib. ubi probat
3 † ꝙ beneficium ciuilitatis ablatum ꝑ bellũ, subsecuta pace remotiua belli non censetur reintegratũ, quam ita ponderat Lud. de Ro. cõs. 459. incip. in ꝓposita consultatione. & est bonus tex. in l. cũ seruus. ff. de alim. leg. ubi legatũ extinctũ ꝑ alienationem facta de re legata, nõ reconualescit eadẽ re ꝑ testatorem recuperata, cui non obstat ꝙ cessante cã &c. nã ex quo extinctio semel opata est suũ effectum non debet recõualescere fideicommissum, licet postmodũ cesset cã extinctiõis. tex. no. in l. fi. ff. unde. lib. ꝑ quem dicit Bart. in l. Titia §. Imp. ff. de leg. 2. ꝙ donatio reuocata ꝑ superuenientiã lib. rorũ, nõ reconualescit, licet postmodũ tollat causa extinctiua, ut pote, qa filii suspecti decedãt supstite parente. Sexto, & ult. adduco decis. Ang. formatã in illa. l. deb. C. de sen. pass. ubi dicit rñdendo ad legẽ, qui res. §. aream. ff. de solutio. ꝙ illa lex tertia intellr ubi bona transieruot in fiscum cũ onere suo, qa tunc non censetur oĩno extinctum debitũ, & ideo nimiũ si ad illa restitutus teneat ad debita a cõtrario sẽtit, ꝙ ubi bona nõ trãsissent cũ onere suo, ꝙ iũe restitutus reincideret in pristinam obligationẽ, & hæc sunt q̃ reuera iud. meo nõ parũ astrigũt.

Quibus tñ non obstantibus, quæ reuera nõ obstant, cõtraria cõ. so uerior, & iurior de
4 iure ur, & accedit primum † quod restitutio sui nã omnia reponit in pristinum statum ꝑ iura quæ supra deduxi in 2. q qua rõne fidei cõmissum extinctum ꝑ confiscationem, suscitari per restõnem decidit expresse Lud. de Rom. qui non est leuis auctoritatis, in cons. 247. incip. primo dr̃. ad prin. 2. col. Secunda facit, quia restitutio æqparatur fictioni post liminii, & retrotrahit. & perinde hr̃i debet, ac si nunq̃ felonia esset cõm. sta. tex. optimus ad propositum in l. si quis filio hær. §. pen. ff. de iniusto rupto irrito facto test. & quod restitutio retrotraharur. firmãt expsse Ang. & Imol. in l. si alienũ. § in extr. ff. de hæred. inst. & ibi clarius Paul. de Cast. post. Bal. ubi dñ: ꝙ ubi restitutus bona recuperat simplr̃ restitutio trahit retro, nisi agatur de præiudicio tertii, licet Bart. cõtrarium senserit in d §. pen. l. si qs filio exhær. & hanc sñiam ꝙ oĩno retrotrahatur firmat solẽnis doct. Cai. Rui. in rep. §. & quid si tñ. l. Ga l. de lib. & posth. Tertio adduco in simili dec. Rog. de Per. in
5 cons. incip. punctus Paulutius. posito inter cõsilia Bald. cons. 74. in 5. par. ubi dicit † ꝙ restitutus eius semper fingitur fuisse retro ciuis, eo quod restitutio retrotrahatur, & idẽ sequitur Franc. Tig. in cons. seq. pro quo al legas bon. text. in l. arist. ff. de man. test. ita, & uassallus remissa felonia retro semꝑ debet fingi fuisse fidelis. Quarto facit, quia iura in alium translata quæ fuerũt ablata cõdẽnato ministerio iuris duntaxat secum restõne recuperant, ut est tex. formalis in l. siue patr. in princ. ff. de iurepatr. ꝙ tex. in l fi. C. de sent. passis & firmat Bal. in d. §. & qd si tñ idem Bald in c. dño Guerram. in tit. hic finitur lex Corr. & idem Bal. in tit. de pace const. in uerbo priuil. & oẽs nemine discrepante in d §. & quid si tñ & tñ eo casu ius respectu condemnati erat omnino extinct. & maxime in casu l. fin. C. de sen. pass. ubi filius per deportationem pr̃is omnino erat exutus à patria põt & tñ illud ius iam extinctum in præiudicium tertii, quia duntaxat ministerio legis sine facto hoĩs pes restõnem suscitatur si igit respectu condemnati restitui suscitatio iuriũ extinctorũ locum habeat, a fortiori quãtum ad alios qppe fictio retroctatiua, q̃ illud operat, fundat sup maxima æqtate, ut late declarat Bart. in l. si is qui pro empt. ff. de usucap.

sed

sed lõge maior eqtas uersaẽ respectu tertii q non deliqt, & q miseratione dignissimus est quã respectu delinquentis.ipiẽ.& cæt. Quinto facit ꝙ singulariter tradit Bar.in l 4 . per tex.ibi ff.de adimen.lega.ubi elegãter inquit
6 † ꝙ ex hæredatio facta ꝑ patrẽ eo ipso extinguiẽ,& reuocaẽ ꝙ causa illius inductiua tolli tur,& remoueẽ sic,& in ꝓposito,sublata ꝑ re stõnem principis felonia causa inductiua ex tinctionis fideicommissi extinctio cessare debet,& fideicõmissũ suscitari.Sexto,& fortius ꝙ restitutio trahaẽ ad oẽs q fuerunt puniti ĩ cõnam , & quorũ iura fuerunt resoluta re soltioi ure uasal li committentes feloniam. deduco decisionẽ expressam Iac.de Bleui i c. 1. in tit. hic finitur lex Corra.& Iacobini de S Geor.in suo opere feudo quos allegaui in qõne præcedenti qui fomalr̃ uolunt ꝙ per restõnem eorum iura suscitentet q̃ ex reso lutione extincti fuerãt,q̃ decisio hẽt magnã æquitatem.& appouit securim ad radicem. Septimo adduco tex.formalem ad hoc à ne mine pondeia ũ.in l.fi. ff de senten. paſ. ubi tex.formalr̃ uult ꝙ restituto principaliter dã nato,restituiẽ is qui in cõnam punitus fuit , & ita intelligit ibi gl.fi.Octauo, & ultimo ad duco decisionẽ ad ꝓpositum singularẽ Saly. in l castitati.1.col. C. ad l. Iul. de adul. ubi
7 singlr̃ decidit.ꝙ eo † qđ restitutio oĩa repo nat in pristinũ statũ trahitur ẽt ad ꝑsonas,q̃ in cõnam principalis puniuntur,sicut in casu subiecto.& ꝓprie tex.in d.l.si debitor. C.de feu.paſ qua actor alega. decidit casum. Nec obstat ꝙ Ang ibi dicere uoluit ꝙ illa l.hẽt lo cũ ubi bona trãsibãt in fiscũ .cum onerẽ suo nã reuera, salua pace tãti doctoris dixerim. nõ est uerũ.& ad eũ cõfundẽdũ ego adduco tex.singularẽ,quẽ nemo ponderat in l.2. ff. de sentẽ.paſ.& restitutis,ubi uult tex.ꝙ licet simplr̃ restitutus sine bonis non reincidat in pristinã obligationẽ,tñ si bona restituãtur, incidit, ita ꝙ si uellet dimittere bona nõ pos set se exuere obligationib. ex quo formaliter ĩfertur ꝙ obligatio ꝑsonalis suscitatur,& tñ nõ principaliter comitãtiæ obligationis ad bona restitutus reincidit in pristinã obliga tionẽ,qa si dũtaxat illa rõne dimittendo bo na liberareẽ ꝑ l 2.ff. qđ cũ eo.cũ simil.uulg. & iõ gl.ibi singlr̃ dicit qđ illud est iõ ꝙ ille in pristinũ statũ reponiẽ,& nõ alia , ergo seq tur ꝙ respectu rei teneẽ. nec illa est princi palis rõ ꝙ bona trãsissent cũ onere suo, sed eo ꝙ ĩ pristinũ statũ oĩum reponitur qñ recu perat bona,uñ ex quadã æqiare lex nõ uult ꝙ dãnatus restitutus teneat,nisi bona recu peret.nimirũ qa bona intelligebanẽ deducto ære alieno,& ubi nõ trãsissent cũ onere suo dico ꝙ remaneret obligatus dãnatus, saltem nãliter.sicut dicimus in seruo q remanet ob ligatus nãliter. sed qñ creditores pñt hẽre re gressum cõtra fiscũ,nimirũ si tunc libereẽ cõ dẽnatus in ultimis aũt uoluntatibus qn hærẽ des sint obligati ex quasi cõtractu acceptãdo hæreditatẽ nemo est q dubitet,qa sunt iura uulgaria.Ad aliud fundamẽtũ,dũ dr̃ ꝙ res se mel extincta , &c.Rñdeẽ, ꝙ fictio retrotracti ua restõnis istud operatur.q̃ quantũ ad effe ctum facit qđ non censeatur extincta ab ini
8 tio obligatio. ad hoc deduco tex singularẽ ĩ l.3.ff.de senten.paſ.ubi uult tex.† ꝙ secuta re stõne actiones directæ cõtra restitutum reui uiscunt,& tñ nisi fingendo nunquam fuisse extinctas non pñt suscitari directo. sed duntaxat utiliter,ut not Doct.in d.l.inter stipulantẽ.§.faciã.& sic cõñs est ut restitutio q̃ re tro fingit, tollat oĩno causam extinctiuã ẽt quãtũ ad effectus pteritos,qđ sine dubio prĩ ceps facere põt,ut dicit gl.sing.in clem. 1. in uerbo, ꝓ infectis de immunita ecclesiarũ,& ꝓpea Bal. in l. imper.§.1.C.de nupt. dicit ꝑ tex.ibi ꝙ restitutio purgat oẽm maculã , eo ꝙ oĩa reponat in pristinũ statũ. Nec obstaẽ si dicaẽ qđ fictio retroctatiua non põt hẽre locũ hoc casu,eo quod medio tꝑe superue nerit inhabilitas ꝑꝑ omnimodam extinctio nem fideicommiſ.nam rñdeẽ, ꝙ inhabilitas quæ cõcernit cõña, & non principale , & nõ impedit fictionẽ translatiuam retrotractiuã, ẽt quantum ad illa cõña, cum multa cõcedã tur in cõnam, quæ principaliter non conce duntur l.1.in fi princip. de auctor.tut.l. quo ties. C de iud. c.de prudentia.de donatio. in ter uirũ,& uxor.hęc limitatio ꝓbatur in l. si liber homo.§ si seruus.ff.ad legem Aql. & in l.pen.ff.de suis, & legiti. hæredibus , ubi hẽ
9 † quod si filius capti ab hostibus decesserit ante patris reditũ demum pr̃ reuertaẽ , fingitur retro filium habuisse in ptãte, & ideo oĩa bona filii applicantur ei iure peculii, & tñ tꝑe quo pater redit extremum a quo nõ erat habile,cum filius esset mortuus , & ratio est.quia illud extremũ ueniebat in conse quentiã. & ideo illius inhabilitas non cõside raẽ.& istam limitationem ponit Bar. in l.si C.de

C.de sen. passis Ioan de Imo.& Raphael Cuma.in d.l si is qui pro emptore. sic intelligen tes tex.in l.sed,& si quis stipuletur §.1.de usu fru.& ita resident.

Ad fundamenta quæ pro contraria cōclusione per auctorem tractatus adducuntur,& primo dū dicit ꝙ testiturus non uš amplius possidere bona recuperata iure hæreditario, sed ex superueniēti restōne, & beneficio prīcipis,quodq. ex beneficio principis fideicommissum non inducit,&c.Rñdet,ꝙ auctor falsum psupponit,ꝙ uidelicet bona recuperata non habeantur iure hæreditario; qa ut dictū est illa restitutio retrotrahit,nec aliqd de nouo dat,sed oīa reponit in pristinum statum. ita ut reddita bona nō nouiter cōcessa uideātur. Nec obstat pariter aliud fundamentū in quo dr̄ ꝙ res semel alienata perpetuo durat alienabilis,nec reincidit in pristinum fideicōmissum,& allegat principalr̄ tex.in l.pater.§.15.de leg.3.Nam uidetur primo ꝙ ille text. non habet locum in mā feudali. ut est text. sing.quem ad hoc formalr̄ ponderat Bal.pro limitatione dicti.§.15.in c.1.de eo qui sibi, & hæred.suis masculis.& fœm.Secundo uidetur qđ ista ꝓhibitio est realis,& ideo non ꝓcedit dispositio.§.15.qui loquitur in prohibitione personali.ita formalr̄ Bart.in l. pero. §.à fratre.de leg.2.& qđ tradit idem Bart.in l.pater filium.§.fundū.de leg.3. Tertio respōdet ꝙ hic nō fuit facta aliqua alienatio. licet eēm per delictum uideatur fieri alienatio,superueniēs tñ restō,quæ retrotrahitur,fingit nun ꝗ delictū commissum,& in cōnam alienationem nō fuisse factam,quare suū fundamentum non procedit qđ maxime procedit, ubi restō esset facta per uiam iustitiæ. tunc.n.nō est dubium qđ trahitur ad oēs in cōnam.ita Innoc.in c.audiuis. de pscriptis. Doct. in l. 1. C.si unus ex pluribus.unde.& tunc eē ꝙ oīa reponuntur i pristinum statū per l.qđ si mi

10 nor.§ Scæuola.ff.de min.† restō trahitur retro ēt in præiudicium tertii in iure sibi qsito. ita tradit Raph.Cu.quē sequuntur nouissimi in d.§. & qd si tm̄.Nel de S.Gem.in tract. de bānitis.par 3 tēporis q.11& pōt dici fuisse factā restōnem uiam iustitiæ. qñ in pfatio ne narratiua illius cōtinetur restituendū condēnatum fuisse per contumaciam, qa ex uerbis supplicationis qualis cōcedētis fuerit mēs colligitur,text.not in l 1. de diuer.rescr.C.& tex.in c.inter dilectos.§.ceterū, de fide instr. Ioan.de Imo.in l.iudex,ff.de re iud.& in simili in absolone tradit Panor.in c. cum pro causa,de senten.excom.& qđ idem tradit in c.2. de treuga,& pa cum si.Et ēt pōt colligi mēs Principis ex suis proœmiis, & prælationibus l.fin.ubi nor Bal.& Imo.ff.de hær.inst.l. leg. §.licet,& ibi Bar.ff de iur.& fac.igno. Bald.in c.cum retta de elec.Alex.in cons. 7.inc. uisis

11 & animaduersis.col.3 uol.2.†Et in dubio iure cōi præsumitur princeps usus, & non gratia spāli. arg.l.in testamento. C. de test.mil. nam qñ factum superioris pōt referri ad ius cōe,in dubio semper ita intelligitur, ut not. Bal.in l.bonorū.C.qui admitti. & est doctrina Innoc.quam Io.And. Ant. de Butr.& oēs sequunt in c.dudum.de decimis.& not.Paul. de Castr.in l. princeps,ff.de leg.cū si. ut tradit Alex.in l.ꝗꝗ.C.de test.milit.& in simili ēt dicimus qđ in dubio princeps uš habere respectū ad ius cōe,ut tradit Innoc.in c. innotuit, in princ.de elec.Ang. in l. bene a Zenone. C. de quadrien pscr.Paul.de Cast.in l.si testamētum,C.de testa. Panor.in c. ad hæc. de rescr. cū si.& facit l.si qñ ad pri.C. de inof testa.& ubi utraq; qualitas iustitiæ uidelicet, & gratiæ concurreret,qualitas iustitiæ deberet potius attendi duplici rōne. Primo qa magis fouet iuri cōi,ut pulchre decidit Bald.in l.si qs decurio.C.de fal.Pe.de Anch. in c.canonū statuta,de const.& est decisio tex.in l.nā. & miles.ff.de iniu rup.& irri.fac.test Secūdo qa fa

12 uorabilior est,ut dicit Bar.in l.cū qs,in h.§.si qs ꝓ eo,ff.de sol.& sic magis attēdēda qa licet alias qualitas nālis magis ꝗ accidentalis cōsideratē,tñ ubi acciden talis est fauorabilior illa est attendenda.tex.est peregrinus in l.hæreditatem.in prin.ff.de castré.pec. si bene inducaē Dum postremo auctor tractatus deducit ꝙ ubi sunt apposita ista uerba,& qb.dederis.&c.uš cōcessa facultas alienandi,esset magna qō.quā ipse nō intrauit, an intelligeretē pmissa successio ab intestato,nā Bal.formalr̄ in c. feudū ea lege,si de feudo fuerit cōt.dicit ꝙ p illa uerba duntaxat censereē data facultas alienandi,& sub eis solum cōprehenditur uera,& ꝓpria alienatio & ꝓpea infert, ꝙ nō comprehendiē illa quæ fieret ex delicto, quia non est propria alienatio l.si qs in tantam,C. unde ui.ergo,& in ꝓposito uš dicendū ꝙ nō comprehendatur alienatio,quæ fit per successionem ab intestato,qa nō dr̄ defunctus proprie alienasse,sed a lege defertur. l. lege obue

nire df, ff. de uerb. sign. & l. 3. §. de illo, ff. pro socio. & improprie ac ficte prouenit a defun cto, l. cōficiuntur, & l. siqs cum nullū, ff. de iure codicillorū, & formaliter Bar. iūcto eo qđ dñt ibi Ang. & Alex. decidit in l. g Rom. in §. duo fratres. ff. de ucrb. sign. φ ubi datur facultas alienandi grauato ꝑ eum cui debet fieri restō fideicōmis. ita demum ꝑiudicat licentia cōcedēti, si bona fuerint alienata, usq; adeo φ si nō fuerint alienata debēt ꝑuenire ad cōcedētem licētiam prout alias peruētura erant.

13 † unde de illa uerba, pro te, & successoribus tuis, & hñtibus causam, &c. Non alterant, ut dixi naturam feudi in Gallia, cum tacite insit ex cōsuetudine, fm quam permissa est alienatio rerum feudalium sicut allodialium. Quia ut dixi in quæst 2. expressio eorū quæ inhærent nihil operatur, & est longum discrimen inter ista uerba quibus dederis, uel habentibus causam a te, quia per illa uerba habentibus causam, & c. non uī esse data aliqua facultas nisi ubi alias illā haberet de iure, nec præsumitur per ista uerba princeps iuri agnatorum derogare uoluisse. iura uulgaria quæ deducere piget, & ita concludēdum puto, sal uo semper saniori iudicio.

1 *Pœna incapacitatis per legem. quisquis. inflicta filijs. an locum habeat in filiabus.*

2 *Dispositio odium irrationabile continens nullatenus extendi debet.*

Statutum unū pro alio pœnam imponens, irrationabile dicitur, & iniquum.

3 *Constitutio quæ punit unum pro alio est iure naturæ & diuino contraria.*

4 *Statutum ciuitatis filios rebellium de ciuitate expellendos ad filias non est extendendum.*

5 *Filiæ non censentur comprehensæ sub filiorum exhæredatione.*

Priuatio nunquid inducit nisi specialiter exprimatur.

6 *Pœna incapacitatis filiorum quo ad extraneorum successiones non debet ad filias extendi.*

Socyeenus fuit excellentissimus doct. & præcipuus ueritatis inuestigator cuius opiniones plerunque me mouent.

7 *Verba quæ in dispositione odiosa opponuntur, ad alia non extenduntur.*

8 *Titulus institutionis respectu hæreditatis paternæ est honorabilis.*

9 *Hæresis in quo differat a crim. læsæ maiest.*

10 *Nati ex reductis in pristinam seruitutem propter ingratitudinem serui sunt.*

11 *Veritas ignoratur eius quod multipliciter exponitur.*

12 *Extensio ex paritate rationis consistit in pœnis ipso iure inflictis.*

13 *Dispositio pœnalis respectu delinquentis est reip. fauorabilis: respectu uero filiorum continet odium.*

14 *Filius est portio quædam corporis paterni, sed & eadem caro dici potest.*

15 *Natus ex sola muliere absque uirili semine, non est maculatus peccato originali, sed quis ille? Christus solus.*

16 *Maiestatem diuinam longe grauius est offendere quam humanam.*

17 *Constitutio pœnalis emanans ad uitanda animarū pericula, extendi potest.*

18 *Pœna legis quisquis, quo ad incapacitatem successionis extraneorum non trahitur ad filias.*

QVAESTIO V.

Quinta quæstio quæ proponitur in hac materia est, num † uidelicet pœna incapacitatis filiis inflicta per l. quisquis. habeat locum in filiabus, & breuiter quidquid dixerit auctor tractatus, uera conclusio est, φ pœna illius legis, quisquis. non trahatur ad filias nisi duntaxat inquantum exprimitur, nec sub nomine filiorum quibus pœna incapacitatis, quantum ad oēm successionem infligitur, filiæ pūt censeri comprehēsæ. Primo, ista conclusio comprobabitur auct. scrib. Secūdo, deducentur rationes. Tertio, rñdebitur ad argumenta deducta per auctorem.

Et primo, φ in illa l. quisquis. sub filiorum appellatione non cōprehendatur filiæ dicit for malr Bar. in l. 1. ff. de ucrb. sign. sequūtur Bal. Ang. Sal. & Fran de Aret. in l. quicunq; C. de ser. fug. Imo. in l si ita scriptū. de leg. 2. & rō est fm eos, quia licet alias in mā pœnali fiat extensio de psona ad psonam, ut in l. si qs id quod. alleg ꝑ auctorem, & in multis aliis locis, habet locū, nisi odium sit irrationabile, quale dñt esse in casu dic. l. qsqs. φ uidelicet unus puniat pro alio. † & ideo qa irrationabile odiū continet, non debet aliquatenus fieri extēsio, & ita ēt pulchre consulēdo concludit Philip. Dec. cōs. incip. & diligēter, & c. col. 2. & idē expssius firmat Fran. de Aret. cōl. 39. pro tū, & quod cōtineat odium irrationabile ad duco primum quod Cy. dix sse signanter refert l. legē Cōst. uulg. φ statuta, & cōstitutiones

nes quibus pater pro filio. uel contra filius ꝑ patre punit, sapiunt quandā tyrannidem. idem Bal. in l. dotis. C. de iure do. dicit, ꝙ statuta quæ imponunt pœnā filiis pro partib. sūt ualde dura, & rigorosa, & idē tradit Ang. in l. sancimus C. res inter alios acta. dicit ꝙ statutum imponens pęnā uni ꝑ alio, licet sit tolerabile, tñ non est laudabile, sed ualde iniquū, & ideo idem Bal. in auct. si captiui. C. de epis. & cle. dicit ꝙ statutū quo unus tenet ꝑ alio, nunq̄ tanq̄ odiosissimum debet extēdi maxime qn̄ pœna corporalis uel infamiæ, ut in ꝓposito imponit, nā ēt si expresse hoc uel lex non ualeret tanq̄ iniquissimum, & irrationabile, dictat n. rō nālis qđ gesta debeant ad auctores suos restringi, & nō extēdi ad alios q culpa carent, & ideo idem Bald. & Sal. in d. rub. res inter alios acta.

3 † dicunt tales cōstitutiones esse contra ius naturæ, & diuinū, & dicit formalr̄ Soc. in l. cū filius. ff. de uerb. sig. ꝙ ubi repetit talis cōstitutio, licet ualeat, tñ nō pōt negari quin sit ualde dura, & exhorbitās eo qđ tendat in ꝓiudicium non delinquentis & est bene notandum ꝙ Bal. & Sal. in d. rub. res inter alios acta, æquiparant pœnam infamiæ pœnæ corporali, ꝓ qua æquiparatione facit text. formalis in l. iusta. ff. de manumis. uind. & qđ Bald. singlr̄ tradit in l. 1. C. mand. ex quibus firma resultat conclusio ꝙ constō dicans ut unus puniat ꝑ alio, filius uidelicet pro parte, est ualde rigorosa, & exorbitās ab æquitate nāli, & à iure diuino, quare strictissime est interpretāda, nec debet fieri aliqua extensio. Secūdo adduco, ꝙ uidelicet ubi diuersa rō militat in filiabus q̄ in filiis. nūc nunq̄ dispositum in illis trahit ad filias, ita singlr̄ Bald. tradit in l. seruus. C. cōia de success. sed in casu subiecto diuersa rō militat, quippe ī filiis l. quisquis dicit exempla criminis paterni metu, in filiabus dicit illas esse minus ausuras, nimirū qñquidē filii ad bella ineunda proditiones faciēdas habiles, & apti esse possunt filiabus uero arma deferre, proditiones cōspirare sexus fragilitas non ꝑmittit, ꝑpea

4 Bal. in l. illa quicunq; de ser. fug. dicit. † ꝙ si statuto caueatur ut filii rebelliū expellant de ciuitate, nō extenditur ad filias, qa cessat rō, non n. ꝑꝑ sexus fragilitatē, ita ausuræ præsumunt, ut docet experientia naturalis, unde prout est in textu uerbū metuuntur, delictū ꝓsumptū filiorū punitur, q̄ ꝓsumptio, ut dixi cessat in illis, ergo sub filiorum appellatione non potuerunt comprehendi nec pœna filiis imposita pōt dici repetita in filiabus. Tertio confirmatur ꝑmissa, qa ubi constō loquitur discretiue de filiis, & filiabus, tunc quod dr̄ in filiis nunq̄ extenditur ad filias, ita singulariter tradit Bal in l. in mult. ff. de sta. hom. sed in proposito lex illa, quisqs, loquitur discretiue de filiis, & discretiue de filiabus, ergo nō possunt in dispōne filiorū intelligi cōprehense. Ex quo ēt sequitur ꝙ attento quod habent spālem determinationem non debet fieri repetitio eius qđ dr̄ de uno in altero ꝑ text. ad hoc no. in simili. in c. cū dilecti. de dona. quē ibi ad hoc ponderant Card. & Imol. Bal. in c. secundo regris, de appel. & in l. 1. in fin C. de leg. hær. Quarto, & expressius deduco quod uoluit gl. in l. si ita in uerbo, natus ff. de iniusto rup. quam ibi ponderat, & sequitur Io. de

5 Imo. quæ eleganter uoluit. † quod sub exhæredatione filiorum non censetur esse cōprehensæ filiæ, & sic in proposito, sub exclusione filiorū ab hereditatibus extraneorū, nō debent censeri, esse cōprehensæ filiæ, cum spālr̄ excluse nō repetiantur. Quinto facit quia in mā exclusiua, punitiua, & priuatiua, qualis est ista, qđ non est spālr̄ expressum non inducit priuationē, ut pulchre tradit Bal. in l. chirographis C. si cer pet. ēt ubi maior uersaretur rō. ita pulchre idem Bal. in auth. ex testamento C. de secū. nup. ꝑ tex. in §. cū igit in auth. de nō elig. sec. nub. col. 1. cū sim. Sexto, & ult. confirmatur, nā cum quantū ad exclusionē illa l. sit ualde odiosa, non debet fieri aliqua extensio, unde dicit ibi singlr̄ Ang. prout eū refert Soc. in cons. 275. qđ habuit qōnem in Romandiola, in qua cōsuluit qđ filii non ꝓhibeantur capere ex testamento parentum, qui non delinquerant, licet lex ꝓhibeat illos capere ex testamēto extraneorum, eo qđ ex pſſe non prohibeat ex testamento parentū, & ēt quia ualde odiosa sit non debet fieri aliqua extensio, qua rōne motus Salyc. tenuit

6 † pœnam incapacitatis quātum ad successiones extraneorū nō debere extēdi ad filias, q. in hoc non habet cōtradicentem, & ē magnę auctoritas. de quo exclamat Pet. de Anch. in c. canonum statuta. de const. dicens ꝙ Sal. fuit excellentissimus doctor, & ꝑcipuus ueritatis inuestigator, & qđ eius opiniones solēt cōiter cōtinere medullā iuris, quem ēt secutus est, ut refert auctor, Angel. Aret. & isti duo non habent aliquem contradicentem,

ne per legem damnata, æqualiter concernit filios. & filias. secus in casu subiecto, ut præ dixi Minus obstat tex. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. nam de filiabus quod comprehendantur, nec tex nec gl. nec doc faciunt aliquam mentionem, & si comprehenderentur, alia rō reformat pactum, nam ut ibi gl. intelligit in finali solu- 10 tione. ille tex. debet intelligi † quod nati ex his qui sunt redacti in pristinam seruitutem propter ingratitudinem, sunt serui, modo uterque parentum uel saltem mater sit ancilla, quia partus sequitur uentrem aliqui uolunt ibi glos & doct. quod filii non essent serui, & si cum ista ratio conceptionis in seruitute æque militaret in filiab. sicut in filiis nimiorum comprehenderetur. Nec obstat pariter dum dicit auctor quod ratio quæ habet locum in filiis quæ est, ut pr magistor queatur propter punitionem filiorum, militat & in filiabus. & ad hoc ponderat text. in d. l. quisquis. in uerbo, perire. n. debet paterno supplicio exponit idem ad paternum supplicium. nam rō expressa in d. l. quisqs. est quia in filiis metuuntur exempla paterni criminis. in filiab. dicitur minus ausuras confidimus illa rō est expressa & non altera. ut dicemus sm illam igitur duntaxat licet arguere, & non sm non expressam ut late tradit Ioan. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. Alex. late in l si const. ad prin. ff. eod ti. bonus tex. in l. cum pr § dulcis. de leg. 2. & in l. pr. § fundum, de leg. 3. Et dum dicit quod imo altera rō est expressa in tex. ibi pæno supplicio. i. ad paternum supplicium. illa expō, ut uulgo dr, est gl Aurel quam corrupit tex. nam tex. dicit quod imperiali lenitate donatur uita filiis. qui debent peti re pæno supplicio. & ibi gl. sup uerbo pæno. dicit quod est interpositio. & sic illa uerba referuntur ad câm remissionis pœnæ capitalis, quod fit filiis, & non pro rōne pœnæ incapacitatis prolata sunt, & quia et illa uerba pnt intelligi paterno supplicio perire debent. i. pœna, & supplicium pris debet in eos redundare, & illa est uera expō, nescio unde auctor suam traxerit. unde cum saltem illa uerba possint hre 11 plures expōnes † eius quod multipliciter exponitur ueritas ignoratur, sm philosophum. ut refert Bald. in l. nec quidquam §. ubi decr. ff. de off. procons. & leg & sic nō pōt argui ex eo. ut deducit late Alex. post Imol. in d. l. si con stante. & dum postmodum subiiciebat quod expressa ratio in textu militat in filiab. non est uerum, ut supra dictum fuit. Ex quo et sequitur solutio ad alias rōnes, quas ex aliis iuribus auctor tractatus trahit ad punitionem filiorum, nam uidetur quod ille rōnes non sunt expresse in d. l. quisquis ille pariter rationes sunt diuersæ, & quādo plures rōnes assignari pnt, ex illis non potest fieri extensio, ut late concludit Alex. in illa l. si const. ad princ. ff. sol. matr. & ut inferius subiicietur in criminibus in quibus rōnes ille experimuntur, est longe diuersa ratio. Et dum ex præmissis in argumentis auctor uoluit concludere quod appellatione filii fuerunt comprehensæ filiæ, quodque ex nā uerbi, saltem ex larga signōne, appellatione filiorum comprehenduntur filiæ, quo casu ubi militat rōnis identitatis pōt fieri extensio, allegat aliqua iura. nam ad id multipliciter uidetur. Primo illa regula non hēt locum in hac materia odiosa, in præiudicium tertii, ut expresse uoluit Ioā de Imo in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. dum alleg. l. pri ff ad l. Iul. de adul. Idem Alex. in d. l. si const. ad princ. Secundo maxima auctoris non habet locum ubi simul pœnalis est dispō, & correctoria, gl. sing. in cle. ui hi qui de ætate, & qualitate, quā firmāt. Im. & Alex. in locis alleg. quod sit pœnalis non est dubium quod sit correctoria iuris antiq. est text. in l. eos. ff. ad l. Iul. maiest & in l. iura ff. de iure patr. qbus expresse probatur quod olim non puniebatur filii in crimine læsæ maiest. imò iura patronatus eis reseruabāntur. & sic l. quisqs in hoc corrigit d. l. eos, ut uoluerunt gl. in dictis legibus. quare non debet fieri extensio. 12 † Tertio uidetur quod illud non habet locum in pœnis inflictis ipso iure, in qbus non fit extensio ex paritate rōnis, ut dixi supra in 1. q. & in propriis terminis allegaui Soc. ita tenentem in consil. 275. Quarto & peremptorie esset opus quod militaret eadem rō, ut ibi dixi, sed eadem rō in proposito per oia nō militat, & igitur &c. Non obst. pariter quod mā est fauorabilis, quia interest reip. &c. allegat doctrinam Bart. nam illa doct. Bar. salua pace tanti doctoris, non ur usquequaque uera. causa. n. immediata imponendi pœnam, est odium delinquentium, remota uero est fauor publicus, ad cognoscendum aūt an dispō sit fauorabilis. uel odiosa, attendi debet cā proxima, & nō remota, sm Bal. in l. fi. C. de interd mat. quam rationem assignat Aret. contra dcm Bart. in l. Gallus. §. & qd si tm de lib. & posth. & et qdam Mod. repet. in l. si is qui pro empt. ff. de usuc. pro empt. ubi dicitur quod alias sequeretur, quod ois exceptio esset fauorabilis, cum principaliter,

uel in cõñam conseruat fauore. quod tamen est falsum l qui exceptionem. ff. de cond. in. deb. & facit bonus tex. pro hac opinione in l. obid. ff ad l. Aql. qđ tradit Bart. in l. fi. C.
13 unde ui.† Secundo uidetur ꝙ dispositio pœnalis est fauorabilis reipublicæ respectu delinquẽtis sed quãtũ ad filios ut dixi, cõtinet odiũ irrationabile, & non debet aliquatenus extendi, imò sapit quandã speciẽ tyrannidis, quare nimirum si hoc casu non sit fauorabilis, & non debet fieri extensio. Non obstat pariter dum subiicit ꝙ ẽt in mã pœnali appellatione filiorum comprehendunt filiæ. nam supra plene tñsum est quod non hẽt locum in odio irrationabili, quale cõtinetur in d. l. quisquis. Nec obstat gl. in d. l. quisquis. q̃ illam loquentem de patre extendit ad matrẽ. nã iusta rõne reprehẽdit à Salyc. & ab Ang. Aret. & ꝙ illa gl. male loquat demonstro aperta rõne, nam pr qui hẽt filios in potestate, nimirũ si obliget filios ad pœnam, cum & illos uendere possit in necessitate l. 2. C. de patrib. q filios distraxe. ꝙ ut ibi dñt oẽs Doct. & signanter Bald. & Salyc. non hẽt locum in matre, habebatque olim pr ius uitæ, & necis in filium, ut dicit tex. in l. in suis. ff. de lib. & posthu. ꝙ ius non cõcedebat matri, ut ibi traditur. Secundo p̃sumptũ crimen qđ punitur in filiis ex p̃sumptione exẽpli, militat in patre, & nõ in matre, qppe cũ pr tribuat formam in generatione, ob eo filii denominaꝰ, & cũ eo dicunt eadẽ substãtia, nec dicuñ filii uersi à patre. uñ una, & eadẽ caro cẽsenẽ, fm
14 philosophũ. & tradit tex. formalis in §. hæc auctoritas. 35. q̃one 6. & ꝑpea dr filius esse portiõ corporis paterni, text. in l. cum scimus. de agrico. & censi. lib. 11. unaque, & eadẽ ꝑsona cũ patre reputaꝰ l. fi. C. de impub. & aliis substit. quæ omnia non hñt locum in matre. facit glo. singularis in l. ii. C. qui ætate uel professione se excusant. quæ signãter dicit iura quæ dicunt filiũ & patrẽ debere cẽseri eadem persona non habere locũ in eo qui non est in ptãte. & glo. sibi contraria in dicta l. quisquis. dicit formaliter ꝙ filius emãcipatus nõ puniẽ pœna illius legis, ergo respectu matris nunq̃ puniẽ; cũ mater non habeat filios in ptãte. Propterea tex. singularis in l. exẽplo. de decurio. lib. 10. C. uult, iura q̃ dñt filiũ à patre denominari debere, & nõ a matre. q̃ iura late deducunt Mod. in c. Rayn. de testã. usque adeo procedere. ut nõ ualeat cõsuetudo in contrariũ, eo ꝙ iure quodã nãli ut ibi dñt Doct. illud procedat, quia ratione S. Thomas in secundo secundæ q. 82. de articulo nõ recordor, tenuit formaliter in simili
15 † ꝙ si cõtingeret aliquẽ nasci dũtaxat ex muliere sine semine uiri, ille non esset conceptus in peccato originali, eo q̃a mater nõ. tribuat formã sed mãm, & multa alia deduci possent. Nõ obstat pariter dũ dicit qđ illa lex quoniã ad filios nõ continet odiũ irrationabile, nã in principio huius quæst. multis fundamẽtis demonstraui contrariũ, & allegaui maximos legũ uertices ita tenere, & dũ dicit qđ Deus qui misericors est nonnunq̃ punit filios ꝑp peccata parentũ, nã miror qđ iste doctor uelit os ponere in cælũ, & punitionẽ quæ fit occulto iudicio Dei, uult comparare punitioni humanæ, cũ nec in punitione nec in offensa sit aliqua cõparatio, ut subiicit. Demum deduxit tex. in c. statutũ. & in c. ubicunq; de pœnis, & ubi dr ꝙ istud est expressum ĩ crimine hæresis, ꝙ puniant æqualr filiæ sicut filii, & qđ crimẽ hæresis, & crim. læsæ maiest. æq pariñ. ꝑ multa fundamẽta. q̃ deducit in q. seq.
16 nã tñdet† ꝙ uidelicet lõge grauius est diuinã q̃ humanã offendere maiestatẽ lauth gazaros, C de hæret. & tex. ĩ c. uergẽtis. e. ti. & tex met. ĩ illa extrauag. Fed. quã ipse allegat dũ dicit, quanto magis. ẽt uult arguere à maioritate rõnis. qđ argm̃ proced. t, sed ecõtra nunquã. & sic arguere ecõtra, uidelicet de crimine hęresis ad crim. læsæ maiest. esset arguire de ma ori ad minus. Secundo tñdetur ꝙ in crimine hæresis ꝙ pœna, & eius punitio extendaẽ. al æ rões militant, q̃ non militant in crim læsæ maiest. Primo, q̃a illud tẽdit in fauorem fidei. tunc. n. ẽt in materia pœnali uerba largo modo, & in ꝓprie intelligũtur, & sic fit extẽsio ita singlr nota. Panor. post. Host. in c. 2. ĩ fi. de diuor. Secũda rõ, q̃a ex offensione diuina, si delicta grauiter non puniretñ pestes, terræmotus, & alia infinita mala prouenire possent. in aut. ut nõ luxuriẽtur hoĩes cõtra nãm coll. 6. Tertio quia tractatur de fauore animarũ tunc. n. debet fieri extensio ẽriuris pęnalis. ꝑ illud qđ not. gl. in c. sciant cuncti & in c. fi. de elect. in 6. & ita tenet do. Abb. in consil. 22. incip. in quęst. mouenda inter Ant. circa fin. idem tenet Ioan. And. ĩ c. ex tenore. qui filii sint legi. & ibi Pã. reputat singulare, & non tradendũ obliuioni
17 † cõstitutio pœnalis debet extendi, & largo modo

modo interpretari, q̃n emanauit, ut euitent pericula animarũ. idẽ tenet Gem.[illegible].1 §.fi. in 1.col. de hom. in 6. & ꝑ pea Alex. consi. 42. inc. sup pmisso themate. col. fi circa fi. 1. uol. signanter dicit, ꝙ fauore fidei, & animarũ, est in mã correctoria fit extẽsio. sicut enim anima pfertur corpori. ita bona illius pferuntur bonis corporis. & ideo nimirũ si quãtũ ad crimen hęresis, quod est cõtagiosum, & multos inficere solet, ut periculum animarũ euitet, fuerit introductũ, ut pœna extẽderet, & hæc est solutio ceti Apollo non rñderet Christo. ut uerbis utar Bal. in c. quæ in ecclesiarum, de const. potest etiam aliter rñderi quod uideli cet in illis iuribus cõprehendũtur filiæ, q̃ ex pressum est. Item illa iura non loquunt quã tũ ad poe iã incapacitatis respectu successionis extraneorũ. quare non militãt, postremo auctor tractatus deduxit aliud fundamentũ de extrauag. Feder. ubi ponit uerbũ, liberos. & de l. fi. C. de bonis ꝓscripto, ubi ponit uerbum, posteros, per quæ uerba uult. l. q̃squis. quantum ad uim comprehensiuã uerborũ filiis esse declaratam, rã quia primis onerata esset hæc quæstio, rũdebit plusquã per exemplo rie in q. seq in qua eadem iura deduxit auctor pro fundamento suæ opi. & ẽt rñdebitur ad extensionem passiuam, quã dicit hic locum in mã correctoria, ad quod ẽt rñsum fuit plene in 1. q. circa fi. Ex quibus remanent sublata oĩa fundamenta auctoris, quibus se Herculis manu clamant abstulisse putabat.

18 † est q. cõsequẽs cõclusio, ꝙ pœna l. q̃sqs, q̃tum ad incapacitatẽ successionis aliorũ q̃ parentum nõ trahitur ad filias, & ita intrepide tenẽdum puto saluo semper saniori iudicio.

1 *Pœna legis, quisquis quæ loquitur in filijs ad nepotes an extendatur.*
2 *Nepos etiam uenit appellatione filij.*
3 *Nepos in materia correctoria uenit nomine filij.*
4 *Infectio criminis læsæ maiestatis lepra quædam dicitur omnes inficiens.*
5 *Pœna in crimine hæresis ad secundum gradum extenditur,*
6 *Nepotes uere non ueniunt filiorum appellatione.*
7 *Nepos non uenit filij appellatione in materia odio sa etiam in legis dispositione.*
8 *Priuilegium filij concessum ad nepotes non extenditur, nec odium.*
9 *Pœna icapacitatis spurij non trahitur ad nepotes.*
10 *Nepotes non ueniunt nomine filiorum in his in quibus interpretatio stricta fieri debet.*
11 *Auus nepotes ad pœnam obligare non potest.*
12 *Nepotes auo mortuo concepti ad eum nihil spectare dicuntur.*
13 *Nepotes filiorum appellatione continentur filio de medio sublato.*
14 *Verba legislatoris enunciatiua non disponunt.*
15 *Relatiuũ debet intelligi secundũ qualitates relati*
16 *Error præsumitur quando aliud in referente quã in relato reperitur.*
17 *Collaterales non puniuntur ob crimen læsæ maiestatis.*
18 *Pœnam in crimine læsæ maiestatis ad pastores trãsmissi qualiter intelligatur.*
19 *Constitutiones extraordinariæ sunt apocriphæ, nec allegari merentur.*
20 *Leges Cæsaris non aliter recipiuntur in Gallijs quã quod bonæ sint.*
Rex Francorum legibus Cæsaris non subditur.
21 *Asperitas dominorũ temperanda est, non imitãda.*
22 *Hæresis æquipararari potest crim. ni læsæ maiestatis, at non econtrario.*
23 *Lex declaratoria pœnam imponens respectu pœnæ non trahitur ad præterita.*
24 *Punitionis rõ nõ æque militat i nepotib. sicut i filijs Causa magis in propinquo operatur, quàm in remoto.*
25 *Nepos patris imago dicitur.*
26 *Filius, & nepos eadem persona censentur.*
27 *Delinquens in seipso punitur, in filijs, aut nepotibus puniri non debet.*
28 *Pœna incapacitatis, & infamiæ quæ infligitur filijs non trahitur ad nepotes.*

QVAESTIO. VII.

1 Sexto quæritur, an pęna l. q̃squis loquentis in filiis trahatur ad nepotes. † ꝓ parte affirmatiua, ꝙ pęna l. quisqs extendatur ad nepotes ultra allegata ꝑ auctorẽ tractatus facit, q̃ sicut filius dr̃ esse pars corporis paterni, ita & nepos dr̃ pars corporis aui, ut eadem proximitas in uno uideatur sicut in altero. ita belissime Bald. inqt cons. 13. uol. 3. quantum. n. ad naturam certum est ꝙ nepos est ex radice aui, & caro filii, caro patris, silr̃ de nepote q deriuatur ab auo nascendi ordine, unde gñatio nepotis est ex gñe aui nec posset nãlr̃ aliud ꝓuenire sicut semen ex semine, & riuulus ex fonte, l. ꝓnunciatio. §. appellatur. ff. de uerborum significatio. ita bellissime Bal. inquit, in cons. 176. uolum. 5.

unde idem Bald. in l. 3. de suis, & legitimis hæred. bis, dicit quod imago patris est nepos, & eandem affectionem quam habet quis in filium præsumitur gerere ad nepotem, tex. sin gul. in l. cum auus. ff. de condit. & demonstr.
2 † & proprie appellatione filii dicitur uenire nepos d. l. liberorum ff. de uerb. sig. imò de proprio significato. nam proprius sensus uocabuli est ille quem lex ei dat, non quem uulgus impetitum assignat, totum significat proprie quaelibet suam partem, sed nepos est pars ipsius filii l. cum sci mus, & l. cum satis. C. de agr. & cons. lib. 11. & respectu naturæ appellatione filiorum continentur nepotes. l. tutelas. ff. de cap. dim. & in dubio uerba respectu naturæ plenius uniuersal. l. fin. C. de his qui ueniã a tatis impetrauerunt. Et quod propriè ex significato nati appellatione filii ueniat nepos firmat Iac. But. in quadam sua disputatio. quã late refert Barb. in consi. 108. incip. Omnipotentem, & immortalem Deum. col. pen. uol. 4. dicens quod hoc procedit ex significatione nati proprie, & uere, & quod nihil est ita uerum sicut na. & alleg. d. l. lib. in uerbo, na nos docet. eand. m etdisputationem Iac. But. refert Bal. in l. max. uitiu. C. de lib. pteri. uel exhær. & in l. Gal §. inst. ff. de l b. & posth. & tradit Pet. de Anch c. 1. de const, & in clem. 1. de baptismo, & multa cogerit Barb. in cons. 10. uol. 2. Et saltem non potest inficiari quin ex lata significatione uocabuli nepos ueniat appellatione filii, & ubi unum uenit appellatione alterius et sublata significatione, modo sit eadem ro, dispositum in uno trahitur ad alterum. ita gloss. in clem. 1. de rescr. coniuncta gl. in clem. audit. eo. tit. & glo. in clem. 1. de elect. sed ratio expressa in d. l. quisquis, in nepotib militat. igitur, &c. & hanc sniam fortius firmat Panor. cons. 86. incipiente primo quæritur ubi dicit
3 † quod et in mã correctoria proprie appellatione filii uenit nepos. Et hanc et conclusionem firmat late, & sequitur Barb consi. 55. & cons. 73. uol. 2. ubi plenissime loquitur sicq. uideretur concludendum hoc casu nepotes esse comprehensos ex proprietate sermonis, quia in mã quantuncunque odiosa nunquam ea lata interpretatio excluditur, quæ ex uerborum proprietate insurgit. ita Ang. in l. fin. de constitu. princ. Pulchre Aret. in l. cum lege, per text. ibi ff. de test. Cald. consi. 1. sub. tit. de consang. & affin. Confirmatur, quia ut declarat Salyc. in d. l. quisquis, prout in litera est uerbu metuuntur præsumptum delictum filiorum puniantur, qui præsumuntur imitatores morum patern[illegible], quod ex sanguine infecto originem trahant, quæ ratio æque militat in nepotib.
4 nimirum † quia quantum ad id infectio crim. læsæ maiest. dicitur quædam lepra quæ oes inficit, & ita æquiparat singl Bal. in consi. 158. incip. super eo quod quæritur, ad finem 2. col. uol. 3. Et altera ratio. s. ut retrahatur pater à delicto æqualiter militare uidetur, cum æqualis sit ad filium, & nepotem affectio, & dilectio, ut sentit. Ric. Malumb. quem refert Bald. in l. cum acutiss C. de fideic & formaliter tradit Barb. alleg. cons. 55. uol. 2 ubi alia deducit, & latius in alleg. cons. 63. eod. uol. unde & nepos immediate dicitur nasci ex corpore aui, ut singlr inquit Bald. in l. 1. C. de cond. inf. liciq. ratio quæ militat in filio propter coniunctionem ex radice infecta originem trahente in exemplo hæreditarii criminis meruunt, uideretur æquo Marte militare & in nepote. cum immediate dicatur ab
5 auo deriuari. Confirmatur † nam cum in crimine hæresis sit declaratum pœnam extendi usq; ad secundum gradum, à fortiori locum habere debet in crim læsæ maiest. nam licet grauius sit diuinam, quam humanam offendere maiestatem, tamen mitius in pœna uidetur dicere agi cum Deo, quam cum homine. l. 2 § fi. de pollic. & est dictum singulare Inn. in c. sicut dignum, de homic. & quod tradit gl. fin. in c. fratern. 12. q 2. cum si. Ex quibus uideretur concludendum pœnam incapacitatis. l. qsqs, extendi ad nepotes, & ista iudicio meo non parum astringunt, & forte magis quàm quæ in multiloquio per auctorem adducuntur.

Sed tamen præmissis non obstantibus quæ re uera non obstant contraria conclusio est uerissima, & in puncto iuris intrepide tenenda, & pro fundamento ueniat primum iu aciem
6 communis iuris conclusio quod regulariter appellatione filiorum non comprehenduntur nepotes, ut concludit gl ord. in l. filii. ff. de uerb. sign. & glos. in clem. 1. in uerb. lib. de bapt. & ideo ex proprietate sermonis sub uerbo filiorum non est uis comprehensiua nepotum, ut not. Barth. in l. lib. ff. de uerb. sig. ubi all. Dy in l. iusta interp. per illum tex. ff. de uerb. sig. & idem sequitur Bald in l. maximum uitium. col 4. uer. ex præmissis. C. de lib præt. uel ex hær. & in l. Gall. § instit. ff. de lib. & posth. & in l. filium. ff. de his qui sunt sui, uel alie. iur. & Petr. de Anch. in c. 1. & in 12. col. de constit. unde in dubio ab ea com regula, & proprietate uerborum non est

rece-

recedendum præsertim in mā odiosa. l. 1. §. is qui nauem ff. de exercitoria. & ꝑpēa forma liter ad propositum. dicit Io. An. in noue l. in c. ad extirp. de filiis presb. ꝙ si in casu c. statu tum, de hæret. in 6. non fuisset expressum de nepotib. sub appellatione filiorum non fuissent comprehensi, quod reuera apponit gladium ad radicem hæsitationis. & ibi sequitur But. idem Io. An. formaliter in ca. in quibusdam, de pœnis. & non est dubium † ꝙ in mā
7 odiosa ēt in dispōne legis, appellatione filii non uenit nepos, ita dnt Doct. in duab. decr. alleg. & idem expresse Bar. in l. 2. §. filius. ff. ad Tert. Bald. in l. Tit. ff. de lib. & posth. in l. fil. C. ad Mac. & quod idem tradit in l. sed & milites ad princ. ff. de exc. tut. unde ubi agitur de one re, siue odio filiorum nunquam sub illorū appellatione nepotes comprehenduntur. ita ex presse Paul. de Cast. cōsil. 170 incip. ne in proprius, col. 1. ubi dicit ꝙ appellatione filiorum non ueniunt nepotes ex ꝑprio signato, nec ex interpretatione in quacunq; dispositione legis. uel hominis, qñ non tractatur de ipsorum cōmodo, sed onere. & istud per literas grossas uoluit gl. sing. in authēt. de test. fid. §. nos igitur. col. 9. quæ singlr dici prohibitionem alienationis factam filiis, quia onerosa est nō trahi ad nepotes & idem tradit Bar. in l. filius fam. §. diui de leg. 1. Bar. in l. Luc. §. Semp. ff. de leg. 3. Alex. cons 56. incip. Idronandus. unde l. C. in l. 3. ff de exc. tut. dicit quod a significatione sumpta a uoce non est idem esse filii & esse nepotis. idem traditur in l. quid si nepotes. ff. de test. tut. & § fi. inst quid iri tuto poss. unde
8 dicit singulariter Bal. 2. uol. 1. ad fin. r. col. † ꝙ si priuilegium concessum filiis non extendit ad nepotes l. sub. C. ad Trebell. a fortiori, nec odium, & sequeretur secundum eum aliud inconueniens, quod eadem rōne odium ad oēs extenderetur, ut. ff de postu. l. 1. ad fi. eum seq. quod est falsum ſm eum, & pulchre subiicit ꝙ filius est prima persona, nepos secunda. sed ꝙ secunda ꝑsona fit prima, implicat impossibilitatem naturæ, & præmissa non hñt dubiū quando uerbū filius, profertur cum adiūcto, utpote, qa dr filius suis, uel eius, ut dicit l. quis quis, in uerbis eius filiis, quia tunc non comprehenduntur aliquo modo nepotes. ita elegāter optima rōne decidit subtilis Soc in d. l. Gall. §. inst. de lib. & posth. ad fi. 2. cor. Confirmatur & fortius qa in exhæredatione facta ꝑ uerbum filios, censetur duntaxat excludi filii primi gradus ita quod illa exhæredatio certa appellat, eo qđ duntaxat liberi primi gradus cōtineantur. l. Tit ff. de lib. & posth & ibi formaliter notant oēs Doct & bonus text. in l. si quis filio exhær in prin. ff. de inіu. rup. & c. & in §. posth. inst. de exhær lib. Et magis expresse in casu subiecto deduco alia fundamenta, quibus facile trādeti non potest. Et primo deduco gl. singularē in auth. quibus modis nat. eff. sui. §. fi. coll 7. gl. in l. fi. C. de na. li. per quas Bald. in c. in pñtia. de prob. & in l. Gallus. §. qd si is. ff. de lib. & posth. quem ibi omnes Mod.
9 sequuntur, firmat † quod pœna incapacitatis filii spurii non trahetur ad nepotes, imò nepotes possunt capere a persona unde uitium originem trahit, uidelicet abauo, & tamen non est dubium quin ex radice abominabili, & damnata originem trahant. l. fi. C de natu. lib. quod pulchra rōne eleganter Bald. confirmat cons. 146 in prima parte dicēs, quod licet pater sit spurius tñ nepos est habilis ad honores, & successiones, & oīa, eo quia in eo non pōt dici macula, licet ex infecta radice natus uideatur potius. n. debet inspici persona immediate, q̄ mediata, qa causa proxima magis cohæret causato q̄ remota. l. cum tale. §. pen. de cōd & dem. ff. & no. in l. si mul. ff. re. amot. & subiicit ꝙ non debet nepos odio paterno excludi, nec inhabilitari. alleg. l. nō tantum. §. si emanc ff. de bon. poss. contra tab quod dictum profecto apponit securim ad radicem. Secundo deduco, & specialius decis. for Bald. & Salyc. in l 2. C. de pat. qui filius distr. ubi in terminis dicunt ꝙ ptās concessa patri uēdendi filium in necessitate, non extendit ad nepotē, quia materia subiecta, odiosa respectu filii non patitur hanc interpretationem, ut sub illius appellatione nepos cōtineatur, qa longe maior est ptās in filiū ꝑsonam immediatam, q̄ in nepotē personam mediatam, & sic inferē ꝙ si ꝑ cōtractū pri cōcessa sit facultas seruitutē induēdi in filios, non extendatur ad nepotes, nec ꝑ delictum id licebit, per tex. ad hoc optimum in l. Imp. ff de fideicōm. lib. Tertio adduco decisionē Bar. in l. lib. ff. de uerb. sign. quam sequitur Pet. de Anch. in clem. 1. de bapt. & Ant. de But. in c. in quibusdā. de
10 pœnis, ubi dnt † ꝙ in contractib. in quibus debet fieri stricta interpretatio, sub nomine filiorū non comprehendunē nepotes. ergo à fortiori in hac mā continente odiū irrōnabile, in qua longe strictior debet fieri interpretatio,

tatio sub appellatione filiorũ nõ possunt cẽseri cõprehensi nepotes.& q̃a bonũ est argm̃ de cõtractibus ad delicta l.omnem ff.de iud, l.2.ff.de custo.& exhib. reo. Quarto adduco qđ in simili tradit And.Barb. ut referunt qui dam Moderni in l.fi.C.de primipilo. lib. 12. ubi dicit ꝙ licet ex cõtractu primipilari teneatur filius licet nõ sit hæres,nõ trahiꝭ ad nepotem, q̃a fuit inductũ ut pater ꝑ filium saga cius administraret,timore ne filius cogaꝭ soluere,q̃ rõ nõ habet locũ in nepote, q̃a nõ p̃sumiꝭ pater circa illũ habere tantam affectionem quantam circa filium,& diceꝭ latius infra in rñsione ad argumenta auctoris,ꝑpter quam rõnem ẽt solet dici ꝙ lex. 3. C. de patria potestate, loquens in filio non habet locũ in nepote, ut licet pater possit taxare pœnam filio imponendum,q̃a ꝑ affectionẽ q̃ habet ad filiũ nõ p̃sumiꝭ ꝙ graue de eo supplicium petat,sed quia minorẽ affectionẽ ad nepotẽ gerere p̃sumiꝭ,non habet locũ dispõ illius legis.Quinto adduco decisionem formatã per Bar.in l.patri ꝑ illũ tex.ff.ad leg. Iul.de adul. ubi dicit formalr̃ per rõnem illius text. ꝙ cum l. quisquis contineat odiũ tertiæ ꝑsonæ,appellatione patris nõ cõprehendiꝭ auus & sic uult ꝙ licet pater obliget filios ad pœ

11 nam, † tñ secus est in auo,q̃ nõ põt obligare nepotes ad pœnam.& ideo gl.sing. in d.l.patri,uoluit ꝙ lex permittens patri occidere filiam adulterã in adulterio deprehensã, non habet locũ in auo,eo ꝙ cõcernat odiũ tertiæ personæ, & q̃a patri permittiꝭ ꝑ affectionẽ quã p̃sumiꝭ habere ad filiã,quã nõ p̃sumitur auus ęqualẽ ad nepotẽ habere , & illã gl.pro singulari deduxit ad hoc propositũ. Lud de Rom.in repet.auth.silr̃. C.ad l.falcid.& reperio ꝙ in terminis cõsulẽdo solẽnis doctor adhuc uiuens Phil.Dec.consi.64.allegato in p̃ced. q. ita concludit in propriis terminis .Ex q̃bus omnibus cõcludendum puto ꝙ pęna l. quisquis , loquens in filiis nõ trahiꝭ ad nepotes.quod maxime procedit ubi nepotes sunt post mortem aui cõcepti tunc.n. nõ possunt censeri exclusi,nec effecti incapaces ex delicto aui ,eum nih.l tunc ei attinere dicanꝭ l.si q̃s filio.§ 1.de iniust.rup. & irrit.fact. testa. bonus tex.in l.Titius ff.de suis,& legi.hær. & l. 1.§.si quis ꝑximior.ff.unde cognati , ꝑ quæ iura dicit Bal.in c.1.ad prin.2 .col.in tit.si uassallus feudo priueꝭ,ꝙ inter nepotẽ conceptũ post mortem aui,& ipsum auum, nulla unq̃

12 fuerunt iura consanguinitatis. † nepotes.n. qui post aui mortẽ cõcipiuntur,non proprie sed abusiue nepotes dicuntur l. item prætor. § fi.ff.de gradi.affin.per quã Bal. ita dicit cõ sil. 176. uol. 5.subiiciens ꝙ nemo mortuus potest incipere esse auus.l. qui libertinus. §. posthumus,ibi,nec quisquam.ff de bonis liberto.& ꝑpea dicimus in nepotib.post mortẽ aui cõceptis,ciuilitatis,& originis auitę iura non inesse,nec suorũ in hoc cõdõnem seq̃ aurũ gl.in l.assumptio.§. 1. ff. ad municipa. Cyn.in l.2.C.de iuris.omn. iudicũ , Secundo ꝑcedit hæc cõclusio sine dubitatione ubi pœna habuit uel potuit habere locũ semel in filiis,ubi.n.appellatione filiorũ in aliqua dispositione cõprehendunꝭ nepotes. si illa dispositio habuerit, uel potuerit hr̃e effectũ in persona filii,ẽt in fauorabilib.non debet extendi ad nepotẽ,ita formalr̃ cõcludit Bart.in d.l.liber ff.de uerb.sig.quem sequitur Alex. cons. 105.col.2 lib.1. incip perspectis uerbis. idem Alex.cõs.11.incip.ponderatis his. col. 6 lib.3. & alibi sæpe , & hoc est qđ dicebat Iac.Butr. in sua disp.quem referr.Bal. in d.l Gallus.§. instituens ff.de lib.& posth. Io. And.& Ant. de Butr.in d.c ad extirpandas , de filiis presbyte.& multi solennes docto in eorũ subscriptionib ad quoddã cõsiliũ positũ inter cõsil.

13 Soc.cõs.ult.1.partis. † quibus locis uoluerñt appellatione filiorum ẽt ex dispositione legis nepotes cõtineri q̃n filius est sublatus de medio.ubi uero filius est in medio, tunc uolunt ad nepotẽ dispõnem nõ trahi, eo ꝙ filius sit in medio in quo dispõ locum habere põt , & multa alia deduceꝭ fundamenta in rñsione ad argumẽta deducta ꝑ cõtraria cõclusione.

Nunc deueniendum est ad solutionẽ argumentorũ deductorũ ꝑ auctorẽ. Et potissimũ fundamentũ auctoris in uerbo liberos apposito in extrauaganti Federici ꝑ quam dicit l. quisq̃s esse declaratũ habere locũ ẽt in nepotibus.& ꝑ eadẽ declaratione deduxit text.in l.fi.C.de bon.ꝓsc.in uerbo.posteros,ad q̃ iure multipliciter rñderi põt. Et primũ esto ꝙ extrauag.Feder.esset approbata , & recepta in regno,tñ ex illa non põt assumi fundamẽtum ualidũ. Primo illa uerba sunt narratiua alterius cõstõnis,& ex uerbis narratiuis legis non est licitũ sumere aliqđ argm̃.ita gl. q̃ solet dici singularis in l.una.C. q̃n non petentium partes,quam ita allegat. Lud. Rom.in auth.similiter.C.ad l.falcid. & in consil.134. incip.

incip. ꝑ declaratione primæ dubitationis. & idē uoluit gl. in c. auditis. in uer. ex post facto in fin. de electio. & gl. in ca. 2. in uerb. non teneris, & ibi Gemin. ad hoc notat de dolo, & cōnt. in 6. gl. in c. 1. in uer. collationem, de rerū permu. eo. lib. & pulchre Raph. Cuma. in l. si insula. ff. de uerb. ob. & l qui Romæ §. Cal
14 limachus. eo. tit.† unde hæc uerba enunciatiua prolata à legislatore non disponunt, nec licitum est ex eis arguere ſm Bart. in l. extat in ult. col. ff quod met. causa Sal. in l. accusationem, C. de acc. & in l. ꝗ se patris. in 8. col. ubi late Alex. C. Vnde li. sit. & cōsequens ut cum illa uerba sint enunciatiua non pōt ex eis assumi argm̄ ualidū. Nec obstat dū dicitur ꝙ ex uerbis enunciatiuis pōt inferri ad declarationem, nam rñdetur, & peremptorie ꝙ attento ꝙ hoc uerbum filiis eius appositū in d. quisquis, est uerbū certum sui natura duntaxat in materia in qua ꝓbatū fuit cōprehēsiuum liberorū primi gradus d. l. Titius. ubi not. oēs. ff. de lib. & posth. extendere ulterius non esset declarare, sed tūc diceretur esse noua dispō ita declarat Paul. de Cast. in l. hæredes palam §. sed si post. ff. de testa. idem Doct. in cons. 156. incip. uiso, & examinato puncto. col. fi. & in si mili tradit Pet. de Anch. in cons. 399. incip. ꝑmitto ꝑ clariori decisione. col. fin. Or. qđ ꝑ illa uerba enūciatiua induceretur noua dispō ut ꝑmissum fuit, non pōt ulla rōni sustineri, ergo nec ꝙ ꝑ illam extrauagantem ad nepotes
15 fuerit facta extensio. Confirmatur,† nā cum illa extrauagans referat alteram constitutionē, debet intelligi ſm qualitates relati, & ab eo debet recipere limitationē, & restrictionē. text. aureus in auth. de filiis natis ante dotalia instrumenta. § fi. col. 3. quem Bald. ad hoc ꝓpositum dicit singularē in rub. de rescrip. fa cit. l. nihil. ff. de comun. cum emancip. lib. & qđ gn̄alr̄ referēs intelligatur ſm qualitates relati, & eo modo debet restringi. ꝓbatur in l. in testamento, & in l si ita scriptū. ff. de cond. & demon. & in l. esse toto, ff. de hær. instit. tradit formaliter Bart. in l. 1. ff. de receptatorib. idem Bar. in l 1 ff fur. nau. caup stab. & idem in l. si qs seruū. § fi. ff. de leg. 2. sed l. quisquis. relata ꝑ Imperatorem, qa non pōt cēseri relata altera constitutio loquitur in libris primi gradus ꝑ uerbum filiis, ergo & illa cōstitutio Federici referens ponendo uerbum liberos, debet ītelligi de liberis primi gradus, ut à relata restrictionē recipiat. Et ad hanc maximā coadiuuādā accedit adhuc duplex iuris cōclu-
16 sio primat ꝙ ubi in referēte aliud quā in relato contineretur ꝑsumeretur esse error. ita formaliter uoluit Bal. in l. 2. C. de errore aduocatorum pulchre Alex. in cons. 9. uol. 5. Secūda noуæ cōstitutiōes ꝑ antiquas declarantur, & limitantur l. non est nouum. ff. de legi. gl. in aut h. offerat C. de litis cōtesta. & gl. in l. sciendū. ff. ꝗ satisdare cogan. cū simil & ideo nimirū si illi constitutio Federici loquens ꝑ uerbū,, liberos, restringatur, & limitetur ꝑ l. ꝗsquis anteriorem. in liberis primi gradus magis. n. præcedētia faciunt ad declarationē sequentiū ꝗ̄ econtra. Bar. in l. filiū. ff ut in possessio. leg. & in l. si à uia. ff de cond. & demonstr. & in l. qs qs. de lega. 3. & ꝑsertim qa ꝑcedēs cōstitutio. uidelicet illa l. quisqs quātum ad. i. specialis loquens in liberis primi gradus, altera uero gn̄alr̄ nimirum si recipiat restrictionē a speciali ꝑ iura allegata. Secūdo respōdemus, & peremptorie tam ad uerbum, liberos. positū in dicta extrauaganti, ꝗ̄ ad uerbū, posteros. positum in d. l. si qđ cum illa constitutio quātum ad filios sit ualde odiosa, & irrōnabilis, debet strictissime interpretari ut reducatur ad terminos saltem l. quisquis. Et pro ista rōne adduco decisionem singularem in terminis Io. And. in nouella in c. ubicunq; de pœnis. lib. 6. ubi dicit ꝙ Papa ꝑꝑ crimen læsæ maiest. condēnat Titium, & cognationem suam debemus ſm Gratiam, ꝗ hanc qōnem Bono
17 niæ disputauit, tria cōsiderare.† Primū an debuerit ꝑꝑ crimen læsæ maiestatis punire collaterales, & certum est ꝙ non. can. si qs cum militibus, 6. q. 1. c. fœlicis, §. certum, de pœnis. Secundo an potuerit ex plenitudine pōtatis, & utiq; potuit, ut est casus clarus testatis, & utiq; potuit, ut est casus clarus in d. §. cæterū. Tertio an uoluerit, & in hoc dicit cōsulēdum principem, & si id cōmode fieri non possit, restringendam esse snīam ut nō comprehendat collaterales, sed duntaxat eas personas, q̄ de iure puniri possunt, qua rōne in simili cōcludit princeps Iureconsultum Franc. de Aretio cōs. 39. ꝙ in casu in quo cōsulebat i quo erat appositum uerbum generale dubium filiorū dicit ꝙ non intelligebatur de filiabus in illo statuto facta super punitione rebelliū, eo ꝙ tale statutum debebat recipere interpretationem ſm dispōnem iuris cōis, & quia quantum ad filios continebat odium irrationabile nō censebantur comprehensæ filiæ. & in fin. consil.

consil.aliud dicit quod bene facit ad propositum,quia interpretationē suam coadiuuabat in casu in quo cōsulebat,quia intētio populi nō fuerat aliquid de nouo statuere, tū quia ubi agitur de iuris iam cōcessione extensione restringitur ubi ex dispōne quis indebite dānum incurrat allegat Bal. in l.seq in princ. C. de inoff.test. Bart.in l.1.§.nunc.ff. de op. noui, nunc.& in l.1 C. de sacrosan. eccl. & in l.ret. C.de fruct.& lit exp Ex quibus omnibus infertur ad propositum quia uerba cōstōnis Federici,& illius l fin.debent restringi , & limitari sin terminos l.quisquis . & istud est peremptorium , & sine replica . Rñdemus ulterius ad l.fin.C.da bonis proscrip in uerbo poste-
18 ros,quia dum dicit † quia in crim.laesae maiest.poena ad posteros transmittitur,loquitur quantum ad confiscationem bonorū partis. nam in praecedētibus reseruabātur filiis,& filiab. bona patris in aliis delictis,in hoc autem crimine dr quia poena s. confiscationis bonorum patris transmittitur ad posteros , & sic nihil ad propositum quantum ad poenā incapacitatis,dicimus ulterius quia illa extrauagans Federici non pōt,nec debet allegari in causarū decisionib.Primo illa non est insertam in uolum.auth.& sic non censetur de approbatis. gl.in c. si Romanorum. & ibi summae not. Dom.1 9.dist.Ant.de But.in procem. decret. late Felyn.in c.pastor.de fide instr.& in ca. 1. de re iud.facit gl.in l.eos.C.de off. mag. mil. & quod tradit Bal.& oēs in l.scrin. C.de test. mil.ubi dñt quia descripti in libro aliorum sunt approbati , non descripti uero non sunt approbati.Et ppea cum sint extraordinaria cōstitutio quae non reperitur in uoluminibus iuris, non pōt , & non debet pro lege allegari,ut in simili dicit gl.in tit. de prohibita feu di alien.per totum , & in tit.quot testes sunt
19 necess.Bal.in c.1.de grad suc.infeu. † ubi dicit extraordinarias cōstōnes esse apocriphas & non dre allegari.& expressius Ioan. rayn. In §.quia uidimus q feudū dare pñt, dicit quia tales extraordinariae cōstōnes non debeat allegari nisi fuerint practicatae. & iō licet Galli leges ciuiles ut bonas receperint,ut in simili dicit Bal.in c.translato.de cōst. tñ illae intelliguntur receptae q sunt in uolumine aliarū,& nō aliae & sic cum illa constitutio Federici, nec expresse,nec tacite recepta reperiatur,non ligat quantum ad poenam,nec debet obseruari.gl in c,1.de treuga,& pace.Arch.in §.si. 4. dist Marh.& Card.Flor, in proce. clem. in §. uniuc.f.& pulchre Caep.Veroñ.conf.1 3, incip.stante quodam decreto.col.3.& seq. unde maxime in hoc regno leges Imperatorum non nos ligant,nisi qtūs fuerint receptae , ut sentit gl.singulari, in uerbo Rom.iuss.de patria ptāte.& ppea Bal.in l. nemo C. de sent.
20 & interloc.omnium iud dicit † quia Galli recipiunt leges Romanorum inquantum bonae , & non aliae,& maxime in consistorio principis leges Imperatorum pro rōne dūtaxat debent allegari,& non pro auctoritate Bald.in c.1.§. iniur. de pace iur firm.& ppea sing. Oldr.dicit in cōl 69.cr l.3. quia in Hispania est statutum,ut quicunq; in cōsistorio Principis allegauerit legem rigorosam Imperatorū puniatur poena capitali,quod maxime procedit in Illustriss.Rege nostro Franciae, Rex.n.Frācorū francus est à legibus Romanis, & dedignant legib.subiici,& sola rōne intellis regit, & gubernat , ita bellissime Bald.inquit cons. 227.in 3 parte & in seq. cons. dicit quia super omnes Reges mundi Rex Franciae obtinet coronā libertatis,Regis aurē clemētia debet rigorositatē legū tēperare, quia beatissimus est ille Rex q sedet sup cathedram aegratis. Vnde pprium Regis est dispensare sup lege
21 rigorosā. † Nam & lex ciuilis dicit quia nimia asperitas dñorū temperanda est non sequenda.l 2.ff.de his qui sunt sui,uel alie.iur.ita ad propositum Bal inquit in cōl.364.uol. sicq. in Regno hoc,& leges quae sapciēt quasi tyrānidem non sunt receptae , nec recipiendae. cum & maxime tpis qualitas non requirat tantum exasperationē & si dicatur quia illa extrauag.Fed est approbata per tex canonicum in illo c.inquis.de haer.tex. ibi formal dicit , quia est approbata.inquantum ponit crimē haeresis , non quantum ad aliam. nam dicit formaliter tex.leges quas olim Romanorū Imperatorem Federicū &c. Dei,& Ecclesiae suae Sanctae honorē pmouēt,& haereticorū exterminiū prosequūtur,& statutis canonicis nō obsistunt approbantes , & obseruari uolentes &c.& sic quantū ad alia non approbatur Supest nūc ad aliud fundamētū auctoris rñdere,quo sublato remanebit firma cōclo quā supra deduximus.& adduxit in eo fundamento auctor tract.tex. in c.stat.de haer. ubi dicit esse declaratū in crim.haeresis, & quia ista duo crimina aeqparant.itaq; lex noua supueniēs i uno debet trahi ad alterū ego ad istud fundamentum

damentum amplissimé in pced. qō. rñdi. ꝙ uidelicet bñ fit æqparatio inter hæc crimina 22 sicut de minori ad maius † uidelicet crimen hæresis æquiparaẽ crim. læsæ maiest. sed non econtra; qa ut ibi late dictũ fuit crimen hæresis lõge grauius est altero. & alter rō militat in uno q̃ in alio, & ꝙ ēt in æquiparatis non hēt locũ illa extensio in pœnis inflictis ipso iure. Secundo ēt non est æqparatio ꝑ oĩa facta ꝑ modum regulæ. Tertio ubi lex est pœnalis, & correctoria simul ut in proposito. Quarto rñdemus ꝙ interpretatio passiua in æqparatis nō fit respectu pœnæ. ita eleganter tradit Ioan. And. in c. dispēdia. de rescrip. in 6. idem Ioan. And. in c. si forte. de elect. eo libr. Et utrobiq; firmat. & sequiẽ Gem. & Imo. in c. fi. de rescrip. Panor. in ꝓœm. decr. & in c. 1. de locato. Ant. de Bui. ĩ c. fi. de consue & expꝭ se in ꝓpriis terminis firmat Soc. cõs. 275. pro quo bñ facit. & formalr̃ ad propositũ ꝙ licet lex declaratoria trahaẽ ad pterita. §. 1. in authen de filiis ante dona. instr. na Bal. in l. non 23 dubiũ. C. de legi. Cano. in c. fi. de const † tñ si talis lex declaratoria imponit pœnã respectu pœnæ nõ trahiẽ ad pterita tex. in cle. 1. cum gl. in uerbo, de cætero. de usur. quã gl. ad hoc ibi no. d. Abb. & ibi d. Card. Flor. in 2. col. reputat singularẽ. idē d. Abb. & alii in d. c. fi. de cõst. & in c. cũ tu. de usur idẽ no d. Abb. in c. causam. in ult. not ꝑ illũ tex. de simo. & in c. 1. ꝑ illũ tex. ne pla. 6. suas gl. in c. 1. § qui uero in uerbo, receperit. & ibi Gem. no. de cle. non residen. in 6. & in c. 1. in 2. col. de his q̃ uimet. ue cau. in 6. qdquid notet idē Gem. in c. si cõpromissarius. in prin. ꝑ glo. ibi in uerbo ipso. elec. in 6. Quinto qa in mã exclusiua, priuatiua, & punitiua, quod non ēst expressum in iure non inducit priuationẽ seu punitionẽ. de punitione pulchre loquiẽ Bal. in l. sup chirograph. s. C. si cer. pet ꝑ tex. in §. quia uero leonis. in auth. de non alienã & bñ facit text. in l. at si qs § diuus aũt Marcus. ibi pœnam tñ in eum statutã nõ esse. ff. de relig. & sumpti. fune. quem ponderat Bal. in l. nemo. C. de sacrosan. eccl. de priuatione ēt ubi uersaeẽ maior rõ. pulchre not. Bal. in auth. ex testam. C. de secun. nup ꝑ text. in auth. de nõ eligen. secũ. nuben § cum igiẽ sim aũt ibi, nec q̃libet est lex aliqd tale dicẽs. gl. in c. cũ uos. de off. ord. Alex. cõs. 104. 12. col. 2. uol. sed in nepotibus in hoc crimine non reperitur expressum, nã & tex in d. c. statutũ, non loquiẽ de successione collateralium, ꝑut ibi formalr̃ tenet Phil. Frã. ita firmat ꝑ literas grossas dicẽs ꝙ nepotes ꝑ illam cõstõnem non excluduntur a succes 24 sione collateraliũ, igiẽ. &c. † Non obstat pariter dum dicit auctor ꝙ æque militat punitionis ratio ĩ nepotibus sicut in filiis. salua sua pace dixerimus non est uerũ. nã si loquaẽ de rõne expressa in illa l. qsquis. fin quam dun taxat licet facere extẽsionẽ, illa non æqualiter militat in nepotibus sicut in filiis nam ꝙ metuanẽ exẽpla criminis paterni in filiis est ex quadã imitatione naturæ q̃ ꝑsumiẽ inesse filio ꝑꝑ maximam coniunctionẽ quã hẽt cũ parte, q̃ rõ non æqualiter militat in nepote ꝑꝑ enim ꝑsonam filii inter mediam nõ põt dici eadem causari qualitas a delinquente in nepote sicut in filio, qa causa oĩs magis operaẽ in ꝓpinquo q̃ in remoto. & magis cã immediata q̃ mediata cõsiderari debet. l. si mulier. ff. rer. amo. Bald. in l. interpositas. C de transl. & iõ nõ ꝑsumiẽ æqualis moriũ imitatio in uno sicut in altero. & ꝑpea Bald. dicebat 25 in l. 3. C. de suis, & leg. hęr. † ꝙ nepos est imago patris. quasi non esset idẽ cũ parte, & sicut imago fm cum differt à suo repræsentatio, ita, & differre uĩ nepos à patre suo. & ꝑpea Bal. in l. 3 §. si duo. ff de leg. tut. dicit ꝙ licet nepos repræsentet ꝑsonam patris sui. i. filii, & reputeẽ eadem ꝑsona cum eo illud est ꝑ fictionẽ. & non fm ueritatem. & probatur in auth. de hær. ab intesta § hoc uero priuilegiũ. col. 9. & in l. si in uerbo intelligitur. C. de impub. & aliis substi. uerbum. n. intelligiẽ, denotat fictionẽ. l. si is q ꝑ emptore, & ibi not. Bart. in 12. col. ff. de usuc. & in l. si tibi hõ. §. cũ seruus. de leg 1. & expresse tradit Alex. in ꝓpria mã in cõs. 207. icip. cõsideratis uerbis, ad fi. 2. col. uol. 2. succedit ꝙ in materia pœnali ēt quæ non cõtineret odium irrationabile, ꝑ actionem non potest fieri extensio tex. formalis in l. ob id. ff. ad l. Aq̃l. & uoluit Bar. in l. fi. C. uñ ui firmant, & sequiẽ Franc. de Arc. & Caro Roy in d. § & quid si iñ l. Gallus. ff. de lib. & posth ex quo resoluunẽ multa argu 26 mẽta q̃ deduxi supra ꝑ parte affirmatiua † ꝙ filius, & nepos cẽseneẽ eadem ꝑsona, nã illud est ꝑ fictionem, & non ueraciter. Non obstat pariter alteia rō q̃ per auctorẽ extra tex. allegaẽ ꝙ uidelicet puniunẽ filii, ut p̃ eorum timore magis retrahaẽ à delicto q̃ ꝑꝑ timorẽ propriæ pœnę. Nam rñdemus ꝙ illa ratio nõ militat æqualiter in nepotibus sicut in filiis.

liis, quippe quod filii in medio longe maiore ad eos quam ad nepotes presumitur praeagere affectio nem, quia propinqua causa magis agit quam remota, ita expresse probatur in l. si uiua matre. C. de bo. mat. & hoc est quod uolunt oes Doct. in l. Gal. lus. §. quidam. recte. ff. de lib. & posthu. ubi dicunt ordinem charitatis, & affectionis cadere inter filiū, & nepotem, ut si aequaliter uocentur per copulatiuam, & resoluatur in disiunctam, ut or dine successiuo unus post aliū censeantur uoca ti, non nepos simul cū parte, quia nō est eadem seu aequalis ad utrunque affectio. pro hoc bene facit tex. cū ibi no. in l. publius §. fi. ff. de cōd. & demonstra. sicque aequaliter per oīa non mi litaret eadem ratio, igitur cū presertim agatur de odio irrationabili nō debet fieri extensio. Confirmatur ex uiua rōne, nam si poena trahe retur ad nepotes duplex incōueniēs sequeretur.

27 † Primo ex parte delinquentis, quia puniretur in filiis, & in nepotibus, & sic poena traheretur ul tra suos limites. Secūdo, & fortius ex parte fi liorū qui sine culpa plectuntur punirentur dupli ci poena. Primo pena īfamiae, & incapacitatis quātū ad seipsos. Secūdo punirentur altera poe na grauiori propter punitionem suorū filiorum iuxta rōnem auctoris, & sic poenae seueritas maxime temperanda in eo quod nō deliquit exten deretur, quod reuera esset contra oēm aequitatem & iustitiā, & in talib. benignior assumēda est interpretatio uulg. l. pēs. & l. interpretatiōe. ff. de poenis. & propterea Bal. in l. moueor, C. de seruis expoitam. dicit quod in talibus benignius debet esse iudicantis aīus, & idē Bald. in pēci bus. C. de impub. & alus substi. pulc bre inquit quod pro liberatione iudicantis aīus semper in clinari debet. & propterea singlr uoluit Barb con sil. 60. in 1. uol. quem refert Decius in c. 1. fi col. de const. quod in materia criminali eligen da est, & sequenda opinio quae liberat oni fauet etiam si esset singularis. allegat in similis sin gulare dictum Host. in c. si uir. de cogn. spiri. tua. tex. in c. fi. de re iud. cū si. & praesertim ubi pro illa opin. sunt meliores rōnes, & fortiora fundamenta. c. capellanus, ibi subtiliorib. &c. de feriis. l. §. sed neq;. C. de uete iur. enucleā. cū simuibus. Ex quibus oībus elicio hāc cōclu 2

28 sionem † quod uidelicet poena incapacitatis, & infamiae inflicta filiis per l. quisquis, non trahatur ad nepotes tanquam ueriorē, & aequorem. in causarū decisionibus amplectēdā, puto maxi me in consistorio principis in quo secundum aequi tatem procedi debet. & non secundum legem scri ptam rigorosam, ut singlr tradit Bart. in l. psenti. C. de his qui ad eccles. confug. & Fran cis. de Aret. in l. si seruū. § sequitur. ff. de uerbo. oblig. & facit quod uoluit Bal. in l. fi. C. de legi. quod tradit idē Bar in l. una C. ut qui desunt ad ino uoca. cū plerisq; similibus quae congerit Fely. in c. ad petit. de accus. & alibi saepe Doct.

1 *Poena legis quisquis. quae infligitur filijs, an locum habeat in iam natis.*

2 *Delictum patris quo inseruitutem redigetur, filijs postea natis duntaxat nocere praesumatur.*

3 *Qualitas odiosa patri superueniens, filijs antea na tis non obest.*

4 *Natura rerum restitr optimus.*

5 *Iura antiqua in filiorum ob dal Eta parentum pu nitione corriguntur per noua.*

6 *Crimen laesae maiest. pōt per mulieres denunciari.*

7 *Interpretatio passiua restrictiua legis ciuilis per quā legem potius quam per canones fieri debet.*

8 *Qualitas quae naturaliter inest, difficilius tollitur, quàm ea quae accidentaliter.*

QVAESTIO VII.

SEptima quaestio quae in hac materia pro ponitur est, † An uidelicet poena l. quisq. 1 habeat locum in filiis iam natis. in qua quae stione quidquid dixerit auctor tractatus bre uitet concludendum puto quod poena d. l. quisquis non habeat locum in filiis iā natis, & haec opin. primo cōprobabitur auctoritate. Secundo rōne, & auctoritate, uidelicet Pe. de Bella p. doctoris citramōtani excellētissimi, & Cyn. de Pistorio qui fixo pede intenuerunt in d. l. quisquis. quā etiā te uit ibi summus practi cus Ioan. Fabr. sequitur & Ang. licet Auctor il lā allegauerit in contrar o, & male, & hāc cō clusionem tāquā benigniorē, magis fauora bilē, & equorem sequitur. & dicit amplectēdam optimae cōscientiae uir. Ioan. de Anania in c. uergentis. de haeret. & in effectu ut esse cōior cōclusio: & huiusce cōclusiōis rō, & fūdamē tum assumitur primum per l. 2. quam allegat au ctor. C. de lib. & eorū lib. ubi formaliter dicitur 2 † quod delictum patris per quod ipse se seruitu tem redigitur nocet filiis dūtaxat postea na tis, & non ante, ratio est secundum Bald quia qui po stea nascuntur hi contrahūt originem à linea iam infecte. ita dicit ibi Bald. in 1. col. 3 no. uers. item not. ex quo ad propositum infert quod cum filius delinquentis in crimi. laesae maiest.

ea rõne puniunt℥ q originē ex sanguine infe ctā trahunt, qua rõne criminis paterni exempla in eis mecuuntur qua rõnē formalr̄ assignat Cy. in l. sancimus. C. de pœnis. Io Andr. in reg. sine culpa. de reg. iur. in sexto, & Saly. in d. l. q̄squis, & formalr̄ Phil. Dec. in sæpe al leg. cons. 64. quam rõnem in simili assignat tex. in peccato primi parētis. in §. sed his exē plis. 4. q. 1. qd̄ duntaxat postea nati q ex sanguine infecto nascuntur, & nō antea puniū tur. Secundo facit, q̄a si rr̄ dignitas patris nō prosit filio antea nato, ut duntaxat hi ab ea qualitate paterna priuilegiētur, q postea adeptā cōcepti sunt uulg. lege emancipatū. §. fi. ff. de senato. & tradūt oēs post gl. in l. imper. § his illud. C. de nup. Bart. in l. senatores. de dignitati. lib. 12. & in l. qcūq; de ptinc. agen. in rebus. eo. lib. & in l. filium senatoris. ff. de

3 senato. cū simil. à fortiori, † nec qualitas odiosa debet cõtrahi in antea natis. sed dn̄taxat in nascituris. Nec obstat l. mortis. § . fi. ff. de pœnis, l. spurii. §. 1. ff. de decurio, quia illæ leges loquūtur ut filii pœnā euitēt. tūc. n. cōprehēdūtur ēt antea nati, aliàs secus ut in iuribus allegat. Tertio, p hac cōclusione facit l. 1. §. fi. ff. de bono. pos. cōtra tab. l si necē. §. si depor tatur. ff. de bonis liber. q. tradūtur ī l. diuo. C. de qst. cū similib. quibus iuribus cautū est casum supueniente patri non debere obesse filiis antea susceptis, nec reddere illos incapaces successionis, & ē cōis cōclusio, q ī odio sis maxime supuenieñs macula patri nō solet nocere filiis antea natis, & sic etiā nāliter uidemus q uitiū nāle patris non solet inficere filios antea natos, sed dūtaxat post natos quasi ex cōceptione infecta cōtrahatur uitiū sicēt casu ī d. l. q̄squis. sumptū delictū imitationis motū paternorū, puenit ex īfecta origine conceptionis in qua pr̄ tribuit formā rõne cuius filii ab eo censentur oīno deriuari, & quantum ad declinationem nālem similes patri effici. sed qualitas quæ superuenit patri post natiuitatem filiorū non pōt infundi in antea natis, & cōceptis qui receperunt formā ante infectionē parētis fm̄ qualitatem tūc in pr̄e existentē, & ista est ratio nālis fm̄ quam licet arguere. ut pulchre dicit Iure consultus in l. scire oportet §. sufficit. ff. de excu sa. tut. & curat. in uerbo, ex ipsa nāli iniustitia. & p pea dicit Bal. in l. testium. C. de testi. in 7. col. † q non possumus hr̄e meliorem te

4 stem q̄ rerum nām, & p pea legem pedagogam naturæ appellat Ang. in cons. 1 10. incip. sanctissima, & illustrissima regina, & p p ea Bal. in l. una in principio. C. de cadu. tolli. dicit q optimus legis clipeus est rō nālis. un de idem Bald. in l. quoties. C. de suis, & legit. hær. dicit q uirtus legis est in rõne naturali q̄a lex speculat̄ in natura, & p pea Bal. in consil. 465. incip. circa quæst. 5. parte pulchre dicit, quod ratio naturalis quę est ratio certa, & indubia habetur pro lege scripta, & est idem quod iustitia naturalis, & ideo præualent rõnibus coniunctis, sitque in proposito cum ut dixi fm̄ naturā in antea natis non possit qualitas infectionis infundi, nimirū si delictum paternum eis non noceat, quia cū nō sint nati in uitio; nō psumūtur ita infecti. & licet illa l. q̄squs. loquat̄ indistincte, tñ dēt recipere interpretationē, & a natura ipsa, & à legibus antiqs loquentibus in simili materia, per quas leges nouæ limitantur, & restringuntur, gl. uulg. in l. sciendū. ff. qui satisdare cogan. & gl. in auth. offeratur. C. de litis cōtesta gl. in § . sed hodie, instit. de satisda. & in §. suscepto in auth. de exhib. reis. colla. 5. Bart. in l. sed, & posteriores. ff de legibus, & ī l. oēs populi. ff. de iustitia, & iure, pulchre Ioannes de Imo. in l. si uero. §. de uiro. ff. soluto matrimonio, & Alex. consil. 105. uol. eum simili-

5 bus, † & presertim ubi agitur de correctione iuris antiqui ut in pposito, ut supra dixi, corrigunt̄ iura antiqua in punitione filiorū, tūc eīt ēt si in lege noua esset opposita clausula, non obstātibus quibuscunq; legibus, dr̄et it la lex noua declaři p antiquā. ut uoluit gl. ual de singularis ī auth. de hæredi, q̄ ab intesta. ī ptin. ī uerb. uacātib. col. 9. & idē firmat Bar. in extrauag. ad reprimēdā. in uerbo, non obstātibus. Lud. de Ro. cons. 322. & alibi sæpe Doct. & cū presertim hic agatur de odio irrationabili, & piudicio tertio inferēdo sine culpa quo casu summa debet fieri restrictione q̄s indebite dānū patiatur, p id qd̄ dicit gl. singul, quā ibi summe no. scrib. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. & tradit in propria materia Frāc. de Are. cōs. 39. in fi. ubi allegat quotas alias, tū ēt q̄a eadem rō limitationis, ut dixi uersatur hic sicut in aliis iuribus, ut ēt deducit Ioan. de Ana. in d. c. uergentis. de hær. q hāc opinionē expresse tenet, & firmat

Non obstāt fundamenta quæ per auctorē in contrarium adducuntur quę suo in effectu quatuor. Primo, dum dicitur qd̄ necesse est.

l. qui

l.quisquis.intelligi de antea natis, eo quia quasi inutilis esset in postea natis. cũ tex. dicat pater gladio feriat.& sic non põt intelligi de postea natis. ex quo pr mortuus est, nã admiror,& nõ parũ ꝙ tam leue fundamẽtũ
6 auctor adduxerit.† quippe cõiuratio in principem,uel ꝓditio patriæ põt longo tpe manere inulta.uel qa tales ꝓditiones soleãt occulte,& secrete fieri, qua rõne lex uoluit ut per mulierem denũciari possent l. in qõnib. ff. ad l Iul.maiest.ubi tex.singularis loquitur de Iulia muliere q̃ detexit coniuratione Catil.uel qa pp potẽtiam,uel alias tales cõspiratores non põt facile deprehendi, & ꝑ longum tps nonnunq̃ liberi à pœna relinquuntur , quo tpe non est dubium qn possint concipere liberos.licet postmodũ puniant capite.& ideo argm̃ auctoris non cõcludit,qa cõclusio quã supra tenuimus loquit in liberis natis ante crimẽ,& non post crimen ante sñiam , & sic nihil ad propositum.& eadem rũsio satisfacit põderationi,tex.d.l.quisquis. in uer. uxores. ubi loquit de lucris applicãdis filiis. Nam dẽt intelligi de filiis susceptis post crimẽ cõmissum.& l.fi.de bon.ꝓscr.in uer.ad posteros nihil facit,quia loqtur in pœna cõfiscationis q̃ nimirũ si transeat ad filios ẽt antea natos,ut supra diximus in præced.qõnibus. Secundo adducitur text.in c.statutũ.de hæret. in 6 & in c. felicis. de pœnis.eo.lib. cum quibusdam aliis.in quibus dicit auctor esse expressum in criminibus de quibus ibi crimini lęsæ maiest. fm eũ ęquiparatis pœnã q̃ imponit filiis hr̃e locum ẽt in filiis ante crimen commissum natis.Nam esto,ꝙ illa iura ꝑ eum allegata de necessitate ꝓbarent,tñ non põt inferri ꝙ ita
7 sit ĩ proposito nr̃o.† Primo quia ubi. agit de interpretatione restrictiua passiua legis ciuilis,illa debet potius fieri ꝑ alteram legẽ ciuilem,q̃ per ius canonicum , eo qa in hñtibus symbolũ. facilior est trãsitus.ita in simili ele gãter concludit Petr.de Anch.cõs. 93. incip. ista dña.Idem Petr.de Anch.in cons. 324. in cip.uiso pũcto,col fin.& idem tradit.Paul. de Castr.in consil. 1 30.incip. dubitatur primo. col. 5.ubi dñt,ꝙ ubi agitur de interpretatione restrictiua,uel declaratione alicuius legis municipalis,illa debet potius assumi si possit ex alia lege municipali q̃ ex lege scripta.eo qa in hñtibus symbolum, &c. & sic in ꝓposito infertur,ꝙ declaratio l. quisqs. potius debet fieri ex aliis legibus ciuilibus, q̃ ex decre

talibus.Secundo uidetur , & ut late diximus in qõne de filiabus longe diuersa ratio militat in crimine hæresis, q in crim.læs. maiest. Tertio dicit, ꝙ ratio l.quisqs.magis militat in filiis antea natis,q̃ in nascituris , eo quod illi uideant mores paternos, & potuerũt ex cõuersatione assidua magis paternorũ morũ imitatores effici,nã uidemus, ꝙ illa cõuersatio salua sua pace dixerimus,nõ est ita fortis sicut infusio qualitatis quæ nãliter imprimitur in cõceptione,ut q nati sunt post infectã uolũtatem patris eius imitatores ꝓsumãtur, illa qdẽ q̃ ex cõuersatione ꝓuenit, superuenit accidẽtaliter,cuius effectus facile tollit ꝑ punitionẽ paternam pp quã filii retrahunt a delicto.unde difficilius tollitur,ut patet de ꝑ se
8 † quod nãliter inest ut in filiis postea natis, q̃ quod accidentaliter inest rõne conuersationis in filiis antea natis.Nõ ob. pariter dum dicit.ꝙ alia ratio erat in l.2.C.de lib. & eorũ libert.q̃ in d.l.quisqs.qa grauius est crim. læsæ maiest.&c.nã licet illud crimen in se grauius sit,tñ quantum ad pœnã filiis infligendã eadẽ ratio militat in uno sicut in altero , eo ꝙ originẽ traha nt à linea iam infecta. Quarto, & post remo.deduxit gl.in c. ut cõmissum §. denique.de hær.cũ qbusdã aliis gl.ꝑ quas uult inferre.ꝙ in crim.læs maiest hñte in punitione filiorũ spãlem rõnem nõ debet dispõ noua,l.qsqs limitari ꝑ alia iura.loquẽtia ĩ aliis criminib. nam unico uerbo uidemus, ꝙ fundamẽtũ suũ ꝓcederet nisi utroque casu eadem rõ militaret sicut ĩ casu subõ esse supra apte demõstrauimus. & ita formalr uider Io. de Ana.in d.c.uergẽtis.Ex qbus concludendũ puto hanc opin.tanq̃ æquiorem , & benigniorem esse amplectẽdam in causarũ decisionibus ꝑ ea quæ diximus supra in fine præced.quæst.

1 *Princeps an possit filio restituti à pœna criminis læsæ maiestatis gratiam concedere, ut delictum patris reincidem ei non noceat.*

2 *Rescriptum remittens pœnam ante delictum 2 missum est nullum.*

3 *Prohibitus minum portare, censetur prohibitus portare lege nam causa degustationis.*

4 *Statutum est nullum quod pœna pecuniaria punit homicidium.*

5 *Remissione pœnę prohibita, prohiberi censetur eius diminutio.*

6 *Filius pro patre puniri non debet, secundum legem naturæ.*

7 Obligatio

7 *Obligatio naturalis ex tacito consensu delicti oritur.*
8 *Pœna ante delictum commissum remitti potest, & qui ex alieno punitur delicto.*
9 *Filij legitimi efficiuntur per oblationem curiæ.*
10 *Princeps in his casibus dispensare potest, in quibus & legem condere.*
11 *Homicidium quando, & quali pecuniaria pœna puniri possit.*
12 *Dolus præsumptus futurus remitti potest, non autem uerus.*
13 *Mens principis manifesta est omnino obseruanda.*

QVAESTIO VIII.

1 Octauo quęritur † nunquid princeps possit filio eius qui alias incidit in crimen læsæ maiest. & fuit restitutus prosterius cōcedere grām, ut si pr reincidat (filio dummodo patri non præbuerit assensum) delictum paternum non noceat, & in effectu est quærere, an princeps ante cōmissum delictum possit remittere nam quæ imponitur filio ex delicto paterno, & q̄ tenuissime in hac q. salua sua pace diximus locutus est auct. examinabimus hanc q. ad utranq; partē. Et primo ꝓ parte negatiua, ꝙ princeps non possit facere talē grām, adduco ultra allegata ꝑ auct. decis. singularē Bal. in l.eam quā.C.de fideicom. col. 12. ubi punctualiter ad propositū dicit qđ princeps non pōt fingere circa impossibile, ut qa cōtra bonos mores, & infert ꝙ non pōt legitimare spurium anteq̄ nascat, eo qđ p̄ri spuris futurū dolum remittere uideret, & daret occasionem delinquendi, subiiciens ꝙ licet delicto cōmisso possit remitti, qa remitteretur pœna, & reatus, ꝓpea Saly. post Iac. But. in l.cast.C.ad l.Iul.de adul. dicebat
2 bat † ꝙ rescriptum dans remissionem pœnæ infligendæ ante cōmissum delictum non ualeat, qa inuitat ad delinquendū, & qa remissio fit pœnitēti, sed pœnitere, & o pari simul stare non pūt, q̄ tō ultimo loco posita militat, & in filiis, in qbus ſm Salyc. delictū præsumptū punit, & sic eis dolus futurus p̄sumptus remitti uſ, qui nō uſ posse remitti sicut nec uerus dolus, ut singlr̄ dicit Paul. de Cast. in d.l.si unus.§.illud.ff.de pac. Secundo cōfirmaſ, qa princeps non pōt aliquid turpe, uel in honestū facere, qa licet sit dñs legum, nō tñ est dñs morū, ut singulr̄ dicit Bal. ī peculio suo ſup Inn. & facit qđ idē tradidit in l.2.C. de ser. & aqua. & in §.ual.si feudū. in ti. si de feud.fue. contr. Quia oē quod tēdit ad mām delinquendi est turpe qbuscunq; uobis ꝑplacitis, ut singlr̄ dicit Bal. in l.1 in 6. col. C. de iis qui pœnæ nom. sed in ꝓposito darēt occasio delinquēdi, salrē facilius cum pr̄ magis amore filiorū q̄ timore ꝓpriæ pœnæ à delicto retrahi possit, ut ded icit auctor. igiſ talis remissio non uſ ualida. uñ prohibita remissione pœnæ principali delinquenti nō tribuaſ occasio delinquendi uſ ꝓhibitū oē præparatorium. ꝑ ꝑ qđ facilius ꝑueniret ad illud, arg. l. ofone ff. de spons. quod tradit gl. in l. itē qa.§ fin. ff. de pac uñ elegāter Bal. inquit in l.1. C. q̄ res
3 uend. ꝓhibent. † ꝙ ꝓhibitus portare uinum ꝓhibeſ portare amphorā degustationis gra. idē Bal. in c. nā cōcupiscētiā. de cōst pulchre dicit ꝙ ꝓhibitū in termino ꝓhibeſ, & in uia. sed in p̄re in quo pœna terminatur istud prohibeſ, ergo & in filio ꝑ quē si impunis remaneret posset ad delictum uia ꝑparari, oino n. tollenda est occasio delinquendi l. si à reo.§. itē qđ uulgo. ubi Bar. ff. de fideiuss. l. cōuen. ff de pac. dotal. l. 1. cū gl. de eo qđ certo loco l. incōmodato. in prin. ff. cōm. gl. in l. scire. C. ut in poss. leg. & ꝓpea elegāter. dicit Bart. in l. cū lex. ff. de leg & in l. oēs pop. de iu st. & iu. ꝙ qñ lex pœnam remittit, intellr̄ ꝓ p̄teritis casibus, & nō pro futuris, ne p̄stetur occasio delīquēdi. & sequiſ. Alb. in ult. parte stat. q. 56. incip. similis qō. Ang. in cōsi 62. incip. ex themate. in 2. dub. Saly. in l. 2 per illum text. C. de gnāli abol. & alibi sæpe Doct. & ꝓpea
4 dñt Doc. ꝙ non ualet† statutū imponens pœnā pecuniariā pro homicidio, eo ꝙ occasio delinquēdi p̄staret, ut no. Host. & Abb. Mod. in c. fi. de cons. Alb. in 2. parte statut. q. 122. incip. itē q̄ro. cum sim. ut tradunt. Io. de Ana. & Mod. ī rub. de hom. & ꝓpea tradiſ pro firma cōclusione ꝙ ꝑ legē, uel statutū non pōt introduci, ut filii spurii succedāt eo ꝙ p̄res facilius delinquerēt, & allicerentur hoīes ad delictū. ut tradit Fed. de Senis in cōs. 330. ordine meo ubi ita cōsuluerunt Iac Butr. & Pau. de Leaz. sequitur Bart. & ibi Ioan. de Imol. in l. testamenti factio. ff. de testa. Bald. in l. 1. C. de iure aureorū annulorū. & late Ioan. And. ubi multa iura allegat in addit. Spec. in ti. de success. ab intest. uersi. quid si pater. circa finem, & Petr. de Anch. in c. 1. q. 11. princ. de consti.
5 Confirmatur † fortius quia ibi prohibetur remissio pœnæ, & illius diminutio uſ prohibita

hibita: quia et qn̄ pœna consueta minuitur, occasio delinquendi præstari dr̄. licet totum pœna non tollatur, ad hoc allego text. singularem in l. in operis. C. de pœn. sicque cum in ꝓposito diminueret pœna patris ex remissio ne facta filio pstaret occasio delinquēdi, qua re ex oī capite talis pœnę remissio non uidetur ualida, & hæc sunt q̄ longe magis astringunt q̄ q̄ pei auctorem deducuntur salua sua honorificētia diximus. Quibus tñ non obstātibus cōtraria cōclusio est uerissima, & itre pide tenenda qđ uidelicet ualeat tale rescriptum ꝑ qđ pœna remittit filiis, q ex alieno non ꝓprio puniūtur delicto, imò tale rescriptum est summæ æquitatis, & iustitiæ. cum. n. supra diximus in qō. de filiab. l. illa quisquis, contineat odium irrationabile, & quandā tyrannidē sapiat respectu filiorum qui nō deliquerunt, gratia in cōtrarium cōcessa ualde fauorabilis (eo ꝙ ꝑ illam ad ius prima uū na-
6 turæ, & ciuile antiquum redeatur, † sm̄ quæ non debet filius ꝓ patre puniri) cēsenda est, & ideo est ualde ampliāda, per id qđ dicit gl. singularis in c. statuiū, de pben. lib. 6. facit ca. ab exordio. 35. distinct. & uulg. l. si unus. §. pactus ff. de pactis, & ppea dicebat singlr Panor. in c. ueniens, de pscrip. col. 6. ꝙ licet alias prælatus non possit iura ecclesiæ remittere, tñ si remittat tale ius ex cuius remissione redeaē ad primęuum ius, & statum ualebit, & tenebit remissio. & multa cōgerit Fel. in c. cum accessissent, de cōs. nemini dubiū ꝙ si pęna filiorum q̄ est causa ualde odiosa cum puniantē culpa aliena remittaē, redditur ad ius primæuum diuinum, & ciuile anticum ut præmissum fuit ergo tale rescriptum, remissiuum illius pœnę maxime ualidū, & fauorabile cēsē-
7 dum est. Confirmaē, † nam tr̄ in delictis dicimus inesse obligationē nālem ex tacito consensu, qui uř inesse in delinquendo facto ipso futuræ pęnæ cōsentire uideatur, eaque rō ne maxime ad pœnam obligatur, ut tradit gl. in l. 1. §. fi. ff. de postul. & gl. in l. si seruus. ff de h s qui not. infam. tex. sing. in l. Imperatores ff. de iure fisci. in uers. tu huic pœnæ te subdisti, q̄ obligatio non potest dici inesse respectu filiorū qa nec expresse uel tacite facto ipso pnt censeri cōsensisse pœnæ, & sic in eis oīno cessat causa obligationis ad pœnā, qua re nimirū si remissio eis facta ualeat, & pp ea lex dicit facile parcendū eis q non suo, sed alieno morbo labo ant. l. lege. C. de natura. li be. uñ licet testator possit de bonis suis disponere ad nutum, quia disponat testator, & erit lex uulg. §. disponat. in authent. de nup collatio. 4. tñ non potest facere ut ꝑ pculpam uel negligentiam unius ex hæredibus suis, alius qui non fuit in culpa puniat in sua portione hæreditatis, tam exosum iura habent, quod unus puniaē ꝑ alio. tex. est sing. in l pr̄. ff. de hære. inst. & ideo nimirū si lex cōtinens talē punitionem censeanē ualde rigorosa, quam princeps ꝑ suam gratiam moderare possit. Secundo expressus deduco ad propositum formalem decisionem Bal. in loco satis trito ui-
8 delicet in l rescripta. C. de prec. imp. † ubi dicit ꝙ licet principaliter delinquenti non possit remitti pœna ante cōmissū delictū, tñ bñ potest remitti ei q ex alieno delicto puniē, quia tunc non uř quantū ad illū remitti dolus futurus, sed duntaxat pœna, alle. l. illud. ff. ad l. Aql. & l. si familia. ff. de iurisd. om. iud. Tertio adduco decisionē magis expressam Franc. de Are. in l. 3. in fi. 3. col. ff. de testa. ubi eleganter dicit qđ licet non ualeat cōstitutio disponēs aliqd ad fauorē delinquentis ꝑ quam duatur materia delinquēdi, qa nō est honesta, & per cōns nulla, tñ si disponat principaliter ad fauorē alterius q nō est particeps delicti, licet aliqñ pęna imponatur uni pro altero. ut ipse ibi loquitur in filiis spuriis qui puniūt ex delicto paterno constitutio principalr̄ edita in eorū fauorē licet uideaē dare occasionē delinquendi pr̄i esse ualida, & pro hoc uř tex. quē ipse adduxit in auth. quib. mo. natu. effi. sui §. ff. in uerbo, nō utendo, ubi dicit tex. ꝙ Constantinus promulgauerit quādā legem super spuriis in futuris in eorū fauorē, ad quā imperator nō habet respectū, qa non utēdo perempta est, & sic daē intelligi ꝙ anteq̄ tolleretē ꝑ nō usum erat ualida. & hoc probatur in eo
9 auth. primus modus ubi imperator statuit ꝙ ut per oblationē curiæ filii efficianē legitimi, & succedant parentibus, quæ lex uř dare occasionē pariter delinquendi, & sequereē ꝙ non ualeret. c. cū haberet. de eo qui duxit in matrimoniū. ubi permittiē, immo de necessitate, pater tenetur alere filios spurios, quæ tñ permissio uř ampliare habenas cōcupiscentiæ, sed quia principalr̄ fit in fauorē filiorum qui puniente ex alieno delicto ualet. debemus n. attendere principalem intentionē. & quod principaliter agiē l. si quis nec causam. ff si cer. pet. l. q exceptionem. ff. de condi. inde, & ideo in princi-

pe Bal concludit in l. cunctos populos C. de sum. Trin. & fide cath. quod posset per legem permittere ut relinqueretur filiis spuriis, & tamen non est dubium quin daretur occasio delinquendi patri. igitur à fortiori si posset legem condere. & corrigere iura contrarium dicentia & omnino tollere potest dispensare in casu particulari, unde Man. Soz. in c. ad audientiam, pen. char. de ho,
10 in uersi 5. artic. dicit † quod in omnibus casibus in quibus princeps potest legem condere ipse potest dispensare, immo facilius, nam legatus non potest contra leges statuere, & tamen dispensare potest, ut tradunt But. & Imo. in clem. 2. de rescrip. per gl. ibi, & sequitur And. Soc. in c. cum omnes, de const. qui. n. condere potest, & relaxare iuri. uulg. & cum princeps per legem generalem posset si uellet, & de hoc non est dubium cum sit mere ius positiuum in totam legem quisquis quam ad pœnam filiorum abrogere, ergo à fortiori in aliquo casu particulari poterit contra illam dispensare, ea præsertim ibi non ex toto delectur pœna paterna, licet. n. statuta quæ tribuerent remissionem futuri delicti non ualeant, tamen quando diminuunt de pœna statuta, quia adhuc remanent aliqua pœna propter quam potest quis retrahi a delicto ualent talia statuta, ita singulariter tradit Nel. in 1. parte 2. temporis in suo tractatu de bannitis q. xi. ubi eleganttissime loquitur, refert, & sequitur Io. Bap. de S. Seuerino in repet. l. omnes populi ff. de iustitia & iure, sed in proposito non ex toto pœna patri remittitur, sed duntaxat diminuitur, non principaliter, ut dixi ad fauorem filii non delinquentis, & hoc est quod dicebat Bal. in §. iniuria. de pace iuramen. firman. ubi dicebat
11 † quod licet communiter concludatur non ualere statutum quod imponit pœnam pecuniariam pro homicidio, & remittit corporalem, tamen si illa pœna pecuniaria sit magna, ut uerisimiliter propter illam quis possit retrahi a delicto ualebit tale statutum, & sequitur Ponian. in suis singularibus, & allegat tex. nota. ad propositum in §. pœna, inst. de iniur. sed in proposito pœna, quæ ultra pœnam filiorum debet imponi patri, quæ est pœna mortis, longe grauior quacunque pecuniaria, non est dubium quin possit patrem retrahere à delicto, ergo ualet remissio pœnæ filiorum, non n. est dubium quin in talibus maior sit potestas principis quam legis uel statuti, ut pulchre Bal. tradit in auth. hoc amplius, C. de fideicommis. & facit l. si diuina domus, cum ibi no. C. de exacto. tributo. lib. 10. cum simil. & huic fundamento rendetur auctor uel Apollo.

12 Cófirmatur, & fortius, tamen licet dolus uerus futurus non possit remitti iuribus cõibus, tamen dolus præsumptus futurus remitti potest ita singulariter dicunt. Io. And. in nouel. & Ant. de Butr. in c. fraternitatis de testibus, & idem uoluit Bal. in l. 1. in fi. C. de usufruct. & facit gl singula. in l. ubi exigitur ff. de eden. quæ elegãter dicit quod licet minor non restituatur aduersus dolum uerum, tamen restituitur aduersus dolum præsumptum, sed in proposito pur d l. q(uis. est in uerbo metuunt. præsumptus dolus, & malitia filiorum punitur quia præsumuntur imitationes morum paternorum, potuit autem ille futurus dolus præsumptus remitti. ergo. & pœna. Nec ob. quod non sit apposita clausula non obstãte, &c. quia ubi cõstat omnino de mente principis non est opus illa clausula non obstante, ut uoluit elegãter Bal in rescripta. C. de preci. impera. offe. si bene ponderentur eius uerba, & propterea Anton. de Butr. in c. ex parte, de
13 for. cõp. dicit † ubi cõstat de mẽte principalis illa omnino obseruanda est quamuis dura. licet non sit apposita clausula, non obstãte, nec debet referri ad ius cõe, & idẽ expressius tradit Domi in c. statutum, in prin col. 4. in fi. de rescr. lib. 6 sed hic cõstat omnino de mẽte principis, &c. Secundo rendetur quod ubi actus aliter non potest ualere nisi de plenitudine potestatis, tũc princeps ita faciẽdo præsumitur uelle illa uti, ut pulchre tradit Paul. de Cast in l. ex imperfecto. C. de testa. Mod. in c. quod in ecclesiarum, ubi alleg. alias cottas, de cõst. sed secundum mentem auctoris tractatus non uideretur nisi ex plenitudine potestatis potuisse concedi hæc gratia præseruatiua, ergo princeps ille præsumitur usus cum aliter ualere non posset eius cõcessio. Ex præmissis etiam patet facilis solutio ad argumenta in contrarium adducta quod uidelicet daretur occasio delinquendi. nam ex prædictis plene potest rendeti, & propterea non insisto, sed finaliter cõcludo talem præseruatiuam gratiam optimo iure ualidam censendi e.

1 *Literæ principis gratiosæ in curia præsidis non integratæ, an prosint ei, qui eas obtinuit.*

2 *Impetrans literas principis gratiosas, ante integrationem illis se iuuare poterit, si opus fuerit.*

3 *Gratiæ principum executionem secum trahentes, non indigent alia executione.*

QVAESTIO. IX.

1 Nono quæritur auctor † An literæ huiusmodi si non fuerint integratæ in curia præsidis uel alterius magistratus possint, & debeant

beant, prodesse ei qui illas obtinuit in qua q. et multa deduci possent, sed hic concludo, quod defectus itegrationis in casu subiecto, ubi nõ agebatur de præiudicio tertii, & sic non erat opus causæ cognitione in concessione gratiæ nõ impedit effectum literarũ, quippe in aliis literis ẽt remissionum, uerũ est quod requirit̃ integratio; quia ẽt literæ important causæ cognitionẽ, cum agat̃ de præiudicio tertii, sed in proposito ubi agebat̃ de simplici dispensatione gratiosa, & de solo p̃iudicio cõcedẽtis, non erat opus aliqua causæ cognitione. Ita pulchre tradit Inn. in c. nisi cũ pridẽ. in fi. de renũc. Bal. in l. fi. C. quib. res iud. non nocet. Panor. in c. cũ olim. de re iud. & ibi late Fely. & alibi sæpe Doct. † Secundo uidemus, & peremptorie, quod ẽt ubi esset opus integratiõe añ illã poterit impetrans se tueri ex sua gr̃a, ad hoc adduco qđ in simili tradit Paul. de Castr. in l. mulier. §. non est dub. ff. ad Treb. & in l. si cred. C. de fideic. ubi dicit quod si banitus obtinuerit gr̃am ut cancellet̃ à bãno, poterit illa uti ẽt anteq̃ realr̃ cãcellet̃, ita quod si ex statuto permittebat̃ impune offendi, nõ poterit tunc pp suã gr̃am, licet nõ fuerit executa offendi, † quia in gratiis principũ, maxime q̃ secum trahũt executionẽ, ut in remissione de qua proposito, non est opus altera executione; quia per se operant̃ effectũ, ut in simili in priuilegiis tradit Bal. in c. ad aud. de præscrip. & faciũt multa q̃ cõgerũt Mod. Pap. in l. quoties. C. de rei uend. quare cõcludo qđ in propositonõ erat opus aliqua executione quam secũ l̃ræ trahebant, cum non ageret̃ de alterius præiudicio, nisi solius cõcedentis, & ita debet intelligi, & limitari stylus qui allegatur per auctorem.

1 *Filius cui princeps concessit ut non obstante paterno delicto succedere p[illegible] i õibus iuribus, &c. an possit extraneis succedere.*

Legitimatio quæ fit respectu bonorum paternorum, non extenditur ad successiones collateralium.

2 *Pœna ab delictum paternum remissio facta filiis amplissime extendi debet.*

3 *Argumentum à maiori i materia quantuncunque odiosa est ualida.*

4 *Extensio & si prohibita sic si tamen nõ expressa sit in lege fieri potest.*

5 *Dispẽsationes odiosæ non sunt ampli andæ, licet bene fauorabiles.*

6 *Ius quærendũ facilius abdicatur, quam id quod iam quæsitum est.*

QVAESTIO. X.

1 DEcimo quæritur, an † si per tales literas p̃rinceps cõcesserit filio, ut nõ obstãte delicto paterno possit ipse succedere in omnibus iurib. & bonis p̃rnis, an uideat̃ rehabilitatus, quantum ad successiones aliorũ, ut agnatorum, uel cognatorũ, & cõcludit auct. trac. quod illa gr̃a ur̃ eẽ q̃dam dispẽsatio odiosa, q̃ nõ debet extẽdi. allegat in simili c. primum de filiis p̃sb. in 6. allegat ẽt decisionẽ Ant. de But. in c. per uener. q fil. sunt leg. quod legitimatio facta respectu bonorũ paternorũ nõ trahit̃ ad successiones collateralium, & idẽ tradit Ang. & fortius quem ipse nõ allegat cõs. 17. ubi dicit quod anteq̃ ualeat legitimatio q̃tũ ad successiones collateraliũ, requirit̃ quod interueniat illorũ consensus, alioquin non ualet f̃m eũ.

Sed hisce minime refragantibus q̃ tenera nõ obstãt in proposito, cõtrariũ ueriius de iure uf. & ad id dicendum moueor. Primum 2 † quod ut illa remissio pœnæ q̃ fit filio sit amplissime extẽdenda, eo quod per talẽ remissionẽ ad ius primæuũ redeamus f̃m quod in crim. læsæ maiest. nõ puniebant̃ filii ex delicto p̃rno, quo casu ẽt lex alias correctoria q̃ non debet extendi, d̃r et amplissime interpretari: gl. sing. alleg. in q. præced. in c. stat. in uerb. nu de pb. in 6. Ant. de Butr. in c. olim tibi, de uerb. sign. Alex. in l si cõstante. ad prin. ff. sol. mat. Ias. in auth. quas act. C. de sacros. eccl. cũ sim. sicq; cũ princeps remiserit pœnã futurã, & habilitauerit quantũ ad bona p̃rna, debet trahi ad successiones aliorũ, cũ ut dixi sit ualde fauorabilis. 3 † Cõfirmat̃ quia in mã quãtũcũq; odiosa ualet argm̃ a maiori. l. nec in ea. ubi Barth. ff. de adult. l. in suis in fi. ff. de lib. & posthum. & per gl. in c. in l̃ris de rest. spol. & facit tex. in c. cũ illorũ, de sen. excõm. & in can. miramur 23 q. 4. & in l. qui ind. ff. de senat. & in l. si cui ex facto ff. de suis expon. & in l relegatorũ §. soler. ff. de inter. & releg. & in terminis in simili est tex. form. in c. per uen. qui filii sint legitimi. Si igitur princeps uoluerit, ut delictum paternum non noceret filio in bonis & iuribus patris, quibus magis debebat priuari, q̃ successione collateralium, à fortiori uf̃ uoluisse remittere ẽt quantum ad successionem collateralium, qđ maxime sine dubio procedit, ubi princeps assignat rõnem gñalem, utpote si forte dicat quod non uult quod filii sine culpa puniãt̃ pp delicta paterna

terna.tunc.n licet postmodū duntaxat de iu ribus.& bonis patris faciat mentionē, extendi talis gratia ad oēs successiones, eo qa rō qua fuit motus concedens tendit ad sublatio nem effectualē radicis, pp quā rōnem licet extendere ēt dispensationes odiosas ad non expressa,ut formalr uoluit Abbas. moder.in c.at si clerici.§.de adult. de iud.& licet Fel. in c.postulasti.de rescrip.uoluerit in hoc reprehendere Abb.tñ cōiter oēs illum sequuntur. ut refert Dec.in d §.de adulteriis. & assignaſ
4 † quia licet alias extensio prohibeaſ, tñ si rō sit expressa in lege fieri potest,quia tali casu extensio nō uſ,sed dispositio legis immediate reputatur,& ita in mā correctoria quæ est ualde odiosa, dicit Bald. in auth. quas actiones,col 1.in fin.uer. sed ego dico C de sacro san.eccle.p tex. in his solis.C. de reuo.dona. ubi etiam Bal.in 1.no.& idem Bal in l.si quis seruo persuaserit.col.2.uer.& adde.C.de furtis.& no.Ale per illum tex. in l.cum mulier. in 5.not.ff.sol.marr.Nam qñ in pluribus casibus una,& eadem rō decidit oēs casus, qa sicut genus comprehendit species, ita ratio gñalis diuersas species casuum cōplectiſ, ut not.tradit Paul.de Cast.cons.334 præsens casus.col.2.Alex.in consi.75.uſ col. 1.lib.5.& idem Bal.in auth.post fratres,uer. itē frater. C de legit.hær.& idem dicit in c. secundo requiris,in prin.de appel. Nō obstat ꝙ licet eadem rō sit tamē uſ extensio quia illud non est uerum data idētitate rōnis, sed haberet locū si arguaſ à siſtudine rōnis,ut declarat Paul. de Cast.in cons pālleg.Confirmaſ. qa iura q
5 dicunt † ꝙ dispensationes non sunt amplian dæ, intelliguntur de dispensationibus odiosis ad beneficia pp ambitionem restringendā c.quamuis de rescrip.lib.6.ubi uero essemus in alia materia i q na posset fauor inesse. tūc debet extendi, & latissime interpretari sicut alia beneficia principum, ita pulchre Panor. & ibi oēs Moder.in illo.§.de adulteriis, idem Panor.in c.ad aures,de rescrip.sed in proposito non pōt esse magis fauorabilis gratia q̄ ista,ut supra dixi, ergo latissime debet extendi. quib. casibus duobus pmissis non pcedit dictū Hostien.uulg in c.postulasti.ut ibi tradunt Moder.& in aliis iur.alleg.pōt aūt ut di ximus,in præced quæst. colligi mens, & intentia finalis principis,& rō qua motus fuit, sm quam oportet regulare suam cōcessionē ex suis præfationibus, & uerbis proœmiali-

bus l.fin.ubi expresse no.Bal.&.An. & Imol.
6 ff.de hæred. inst Confirmatur † ulterius qa si per restitutionem q̄ post delictum commissum conceditur recuperentur iura cognationis,ut est text.optimus in l.1 .§. qui mortis. ff.ad Tertul.& pbatur ēt in l. 1.in fi.ff. de bona.pos.contra tabu.& ibi declarat Bart.& pariter recuperanſ iura fideicōmissi, cuius non dū dies cessit.l.arist.ff.de man. uindicta. & l. ex facto.§.si ubi late oēs.ff.de uulg. maxime sm iura hodierna.ut tradit Bal. in l. cunctos populos.C.de sum.trin. & plenissime Soc.in l si cognatis ff de reb. dubiis, ubi plenissime tangit,à fortiori ista remissio quæ fit ante delictū cōmissum debet illud operari,qa multa imped.unſ sieda, &c.l.patre furioso.ff. de his q sunt sui uel alie.iur. & facilius abdicaſ ius quærendum quam ius q̄situm l q aūt in prin. ff.de his q̄ in frau cred.Innoc.in c. admonet. de renunc.Fed.de senis. cōs 9 Car.& Imo.in c.1.de locato Panor.in c.potuit. eo. ti. Alex. consil. 14.uol.2.sed ante delictum cōmissum nō erat aliis agnatis uel collateralibus q̄sitū aliqđ ius exclusiuū filiorū,ex habilitate a successione.sed duntaxat erat quærendū uel ut ipsi alii succederent uel ꝙ eis nō succedereſ q̄ fuit rō motiua Ant.de Butr. igiſ tale ius facile auferri potuit.Ex quibus concludo ꝙ in casu subiecto cōcurrentibus præmissis gratia præseruatiua ab incursu futuræ pœnæ exten dereſ gñalr ad oēs successiones, nec restringeretur pp expressionē bonorū paternorum maxime ubi dr in iuribus, & prærogatiuis, &c qa iura,& prærogatiuæ patris, maxime qui est comes uel dux,sunt ut ipse,sit habilis ad oēs successiones,& honores, &c. Ex quib. præmisis sunt resoluta fundamēta in cōtra riū adducta per auctorē, & ideo nō est opus amplius insistere circa illorum solutionem.

1 *Gratia carere debet impetrata qui contrauenit cō tentis in ea.*
2 *Contractus principis quando habeat uim legis.*
3 *Sen entia declaratoria requiritur in pœnis quæ sine executione inf. guntur ipso iure.*
4 *Probationes liquidissimæ requiruntur antequam pœna priuationis incurratur*
5 *Delictum maius à paruo dignoscitur ex pœna quæ statu.*
Petitio ueniæ non est sufficiens probatio delicti
6 *Actus sequens ad præcedentis actus declaratoriū tendens quando suum sortiatur effectum.*

QVAESTIO XI.

VNdecimo quæritur si princeps in concessione gratiæ præseruatiuæ apposuerit clausulam quod si filius cui fiebat gratia consentiret parti in proditione, uel conspiratione cōtra principem, uel faceret, seu consentiret aliquid qđ posset redundare in præiudicium principis esset priuatus eo ipso commodo suę gratie, an si filius tale quid postmodum fecisse reperiatur, ipso iure priuetur cōmodo gratiæ, in qua qōne, & si possemus multa allegare cōtra auctorem, breuiter tum stringemus stylo, & supposito pro uera cōclusione† ꝙ ex cōtrauentione ipso iure priuet̃ effectu grãæ, ut tradunt late Doc. Mod. in d § pactus ne petere. l. si unus. ff. de pact. post Bart. quem auct. alleg. & idem Bar. in l. tale pactū. §. qui prouoc. eod tit. & latissime disputat in fi. Phil. Dec. cons 144. cuius fundamenta referre pigeret, tñ ponderanda est ratio, in qua Bart. se fundat, & ceteri Docto. q̃ est, ꝙ qñ talis clausula apponitur ab hñte prãtem legis cōdendæ, cũ eius cōtractus ꝓ lege habeat̃, nimirũ si actio ex delicto quæ semel extincta pacto priuatorum suscitari non pōt, ex dispōne tñ legis bene pōt suscitari, cuius uim cōtractus pricipis obtinet ex illo suscitetur, & illa est eō præcisa
2 scribentiũ. sed ego reperio† ꝙ ita demũ cōtractus principis hñti prãtem legis cōdendæ hẽt uiui legis qñ in ipso contractu exprimitur, ut singlr̃ colligitur fuisse de mente Bart. in cons. qđ incipit ex facto ꝓponit̃ ꝙ nobiles uiri pro ut eũ refert, & sequit̃ maximus Doc. Io Bap. de S. Seuerino in rep. l. oēs pop ff. de iust. & iure, ubi ēt dicit ꝙ reperit istud dēm relatum à qbusdã Mod. in l. 1. ff. de cōstit. princ. ideo ita dẽet temperari cōcl̃o auctoris qñ esset expssum ꝙ hẽet uim legis, alioquin talis clausula uideretur regulanda, ut pactum priuatorũ, sed circa id insisto, sed dico, qđ ubi talis clausula operaret̃ superueniente reincidẽtia ipso iure priuationem cōmodi grãæ requireret̃ qđ liquidissime cōstaret aliqd tale esse cōmissum ex quo pœna priuationis gratiæ incurreba̾t, ut probat tex. sing. in l. ia testam. in princ. ff. de cōdit. & demonst. quem ita ad propositum Bal. alleg. in c. 1. qualiter dñs feudi propr. priu. & alibi sæpe. & facta liquidatione esset opus qđ ita declaretur per s̃niam, u3 uasallum contra uenisse promissioni suæ. & ex hoc priuatum fuisse. nam per multa concludit Soc. in cons. incip. sæpenumero animo reuolui &c. quod edidit pro Florentinis, & est positũ inter consilia Franc. de Cur. cons. 20. col. 11. in fi. & 12.
3 per totum. † ꝙ etiam in pœnis quæ infliguntur ipso iure sine executione requiritur s̃nia declaratoria, quidquid dixerit Fely. in c. Rod. de rescrip. & in c. cum non ab homine, de iud. unde qñ reperitur aliqua sententia lata contra uasallum cui fuit gratia præseruatiua concessa, nisi exprimeretur causa rebellionis contra personam principis, non censeretur ex illa condemnatus, sed ex alia leuiori. ut probat tex. in l presses. ff. de pœn. quem ad hoc alleg. Panorm. in c. aduersus de excep. & hinc dicit gl. sing. in l. hæ. n. ff. de susp. tut. quod sententia quæ potest censeri lata ex causa irrogante infamiam, uel ex causa quæ non irrogat, ex ea causa tanquam leuiori lata præsumitur ad duo etiam alteram gl. singularem in c. si confirmationem, de elect. in 6. q̃ eleganter dicit qđ si non apparet quare fuerit cassata electio, in dubio præsumitur potius cassata ex defectu formæ, quam ex uitio electi tanquam ex leuiori causa. & minus nociua. & idem in simili tradit Rota deci. 14. in ant. Spec. etiam in alio casu simili. in tit. de offic iud. §. definit. uersic. quid si reus ubi allegat. d. l. hęc enim, & in effe
4 ctu est cōis conclusio quæ maxime in quæstione proposita procedit, eo† quod ad incurrendam pœnam priuationis, ut dixi, requirũtur liquidissime probationes super facto ex quo illa incurrenda est, nec est uerum quod sola incarceratio sit sufficiens ad probationẽ delicti huiusmodi, immo est ualde insulsum id dicere quia incarceratio potuit fieri ex alia causa etiam graui, quam ex causa delicti commissi contra principem. tum quia incarceratio non præsupponit plenam probationem delicti quia potest fieri ex solis indiciis, ut sunt iura tritissima minus ualet dum dicit quod condemnatio ad petendum ueniam satis demonstrat delictum fuisse commissum contra ꝑsonã principis. nã placet retorquere suum fundamentum cōtra eum, nã pœna, & delictum sibi adinuicem corrñdent Bald. & Alexan. in l. 1. ff. ne quis eum, & in l. decur. C. ex quib. caus. inf. irrog. & pulchre Anton. de Prato ueteri in quodam consilio, posito in fine primæ partis consil. Barb. ꝑpea Barba. cons 48. incip. præclare scribitur 1. Reg. in
5 antep. c. 2. part. dicit† ꝙ ex qualitate pœnæ cognoscitur maius delictum a paruo. pœna n. debet

debet cōmensurari delicto, ut per multa iura comprobat Bal. in c. 3 in 1. no. de uas. qui cōtra cons. Loth. sicq. est consequēs q ex pœna imposita argui quale fuerit delictū, sc pœna petitionis ueniæ, uel quod iterato præstetur iufm fidelitatis, &c. non est pœna quæ solet & debet imponi ex factione, uel conspiratione contra principem, quæ longe grauior est, igitur non præsumitur fuisse tale delictū, & de iure petitio ueniæ non est sufficiens probatio delicti gl. sing in c. exhibita, de homicidio, quam exclamat, & sequitur Lud. de Rom. in l. 1. § nūciatio. ff. de nou. oper. nunc. & potius præsumendum est uasallum fuisse condemnatum ad petendum ueniam, ad placandum principis animum, forte morū ex relatione maliuolorum, qui & plerunq; solent in colere principum curias, quam ex alia causa graui cōtra principem, quia tūc uerisimilius est, q maior fuisset imposita pœna, & istud maxime sine dubitatione procedit qñ postmodum per principem, & pares curiæ fuit declaratum talem uasallum fuisse immunem à delictis ei impositis, tunc n. est dubium quin sententia huiōi probet efficaciter uasallū esse immunem à delicto, & ubi in ūm declarationis non ualeret, operaretur de nouo effectum suum restitutorū, ut in simili traditur in l. si quis mihi bona. § sed quid si mandauerit ff. de acq. her. & in l 3 in princ. ff. de acq.

6 poss. ubi traditur pro firma conclusione † q ubi actus subsequens tendens ad præcedētis actus declarationem, uel confirmationem non possit id operari, operabitur suum effectum de nouo qñ is dependet à sola uoluntate facientis, ut propositio ueniebat à sola uolūtate principis declarantis concedere pẽam restitutoriam, & facere q etiam delicta hẽantur pro non cōmissis, etiam quantum ad effectus preteritos per gl. singularem in clem. 1. in uerbo pro infectis, de immun. eccles. & non est dubium quin talis sententia principis faciat ius apud omnes per late lecta, & not. in c. in causis, de re iud. & ideo stante tali sententia declaratoria non esset dubium.

1 *Priceps inhabilem ex delicto paterno tractans, ut fidelem uasallum, an censeatur eum rehabilitasse.*

2 *Princeps uasallum post feloniam commissam ut suæ curiæ parem uocans, an censeatur ei culpam remisisse.*

3 *Mens deliberata Principis colligitur ex actibus frequenter iteratis.*

4 *Patientia longi temporis nonnunquam obligationē, quandoque remissionem, & aliquando alios actus inducit.*

5 *Feudo ad dominum ex mora uasalli reuerso si dominus eum recipiat ad iuramentum fidelitatis præsumitur more ingratitudinem remisisse.*

QVAESTIO. XII.

1 Duodecimo, & ultimo qritur † nūqd si princeps illum qui erat inhabilis ex delicto paterno uocauerit, & admiserit atque tractauerit ut fidelem uasallum, amicum, & consiliarium, an eo ipso uideatur eum reabilitasse, & auctor tractatus dicit, q ista quæstio non habet dubiū de iure, & ueiū dicit pro contraria conclusione q uidelicet, ex tali admissione, & tractatione uasalli, uẽ purgata inhabilitas. pro quo est tex formalis peregrinus in iure in l sed si accepto usu togæ. ff. de iure fis. 1. ubi formaliter probatur, q obsides qui recepto usu togæ fuerūt reputati, & habiti ue uti ciues Romani efficiuntur capaces successionum actiue, & passiue, ubi alias essent omnino incapaces, & ppea dicimus, q pater qui tractat aliquem ut filium uẽ eum talem approbare c. per tuas, de prob. capit. ex tenore qui filii sint leg & formalius Bald. ad propositum in l. Imperialis. §. illud. C. de nupt. ubi dicit,

2 † q si princeps uasallum cōmissa felonia ut parem suæ curiæ uocauerit, & admiserit, uẽ eo ipso oẽm maculam abstersisse, non est. n. dubium. q actus superioris. uidelicet principis qui est in agere, & non pati, ut pote quia tractat ut fidelem recipit ab eo iufm fidelitatis, & facit similia, operetur effectum rehabilitationis, ut colligitur, & not. per Innoc. & Butr. in c. ueniens, de filiis presby cōiter per omnes Doct. in cap. fraternitatis, de schismat. & communiter Doct. maxime Alexan. in l. quidam consulebant. ff de re iud. & in l. idem Vlpianus §. fin. de excusat. tut. & maxime quando ita reiteratur tractatus. & recep-

3 tio ad iuramentum fidelitatis. † Nam ex talibus actibus reiteratis, magis colligitur deliberata mens principis per id quod dicit glos. in cap. si quis iratus, 3. quæstio. 1. Bald. consi. d. mino schismatis, quod posuit super rub. C si quis aliquem testari prohibuerit, unde ex factis ipsis melius quam uerbis uo-

luntas principis colligi potest l. ei qui. §. si tñ.ff.de ædil. edic. facit l. reprehendenda.C. de inst.& sub.c,2.requirimus,de appell.l.pro hæc.§.fin.de acqu. hær cum simi. Nec obstat ille cle.si Rom & c.si Papa, quia loquitur in simplici nominatione quę adhuc fiebat igno ranter, hic uero in quæstione præmissa,non solum reiterata nominatio, sed tractatio commissio,& receptio diuina interuenit, ex quibus non potest inficiari quin mens,& uo lũtas principis cui inhabilitas notissima erat fuerit rehabilitare Et posset ꝓ cõfirmatione huius opinionis adduci multa fundaměta,q̃ elicerentur ex dictis scribentium in l. scien dum ff.de uerbo oblig. & in l.si certis annis. C.de pac.& in l. qui in aliena.§ 1.ff. de acq. hær. in quibus locis multas adducunt deci-

4 siones ad probandum, qđ † patientia longi tpis inducit nonnunquam obligationem, nonnunquam remissionem, & multos alios effectus operatur quos ibi Moder. deducunt Et ultra facit quod tradunt Doc.in l. 2. post gl.C. de iure emph. & Cano. in cap. potuit. de locato ubi dicũt ꝙ si uasallus qui commi-sciat feloniam fuerit receptus ad fidelitatem per dñm uř felonia remissa.Et idem in simili tradit Bald.in cap.1. tempore miles inuesti-turam feudi petere debeat, & idem Doctor. in cap. quę in ecclesiarum. de constitu. ubi

5 dicit, ꝙ † ubi feudum est reuersum ad domi num ex mora uasalli,si dominus recipiat cũ ad iuramentum fidelitatis uidetur remisisse ingratitudinem moræ, propter quam priua tus erat.Et infinita alia deduci possent, quæ breuitatis causa prætermitto,ex quibus præ missis concludo ꝙ dominus diutine tractans uasallum ut fidelem amicum,& consiliariũ, & passim illud admittens ad honores, & alia ut parem suæ curiæ,eo ipso uidetur omnem abstersisse maculam, & eum reabilitasse.

Hisce finem dicendis impono,& si longior fuerim quã deceret, mouit maxime,ꝙ quæ abundant non solent uitiare scripturas, sed intelligentium implere cisternas ut pulchre Bald. inquit in l. fi.in fi. C.de iur.emphy.fa-teor ꝙ pleraque, & pene innumera ad ꝓpo-situm deduci potuissent, sed locutus, & tem pus non patiebantur plenius deliberandi cõ silium, ut inquit iureconsult in l. 1.ad fin. princ.ff. de exercito. opusq. quasi raptim ex ingenti occupatione exceptum fuit,ut,& tẽ pus labor suppleuerit.

PRAECLARVS, ET ELEGANS *Tractatus de seditiosis, omnibus ciuitatum, uillarum, & castrorum dominis, Scabinis, seu consulibus ac ce eris reip. administratoribus utilis, quotidianus ac necessarius. Per clar. ß. uirum domin. Nicolaum Boerij I. V. in erpretem de Monte pessulano, Christianiß. mi D.N. Francorum princ. pis in suo ex celso consistorio consiliarium ordinarium, nouiter editus.*

SI summo ingenio parique fre tus scientia, ossim scribendi fa cile me implere posse crederem tñ tam arduum hoc opus in-gredi sine magno difficulta-tis timore non possum. Scri-bendum tamen est. Cum temporibus de-cursis sæpe ortæ sint tunc in dies oriantur de ciuilibus, uillis, & Castris huius Christia nissimi Francorum regni seditiones, tumul-tus, seu populorũ cũ motiones, aduersus il-lustrissimũ ac Christianissimũ principẽ dñm meum supremũ uel eius officiarios, cõsules ac administratores ciuitatũ,& locũ regni sui, Necnon alios terrarum dños,& quod peius, & ægre ferẽdum est in ecclesias, & ministros Dei. Cum longe grauius sit æternã quã tem poralem offendere maiestatem. Quæritꝰ qua pæna tales seditiosis ueniãt de iure plectẽdi. Ideo Iesu Christi benedicti ac intemeratæ,& gloriosæ Virginis eius genitricis prius no-mina inuoco, ut ipse pijssimus Iesus media eius matre Maria ueritatẽ ponat in ore meo ipse n ad Moysen dicit.Ero semꝑ in ore tuo, & docebo te qđ loquaris. Et ad suos glorio-sos Apostolos ait. Dum steteritis ante reges, &c.dabit̃. n. uobis in illa hora qđ loquamini cum ueritas super oĩa amãda sit l. cum ita legatũ ff de cõd.& dem tutores ueritatis esse debemus l.1.C.de latĩ l.b. tol. qm̃ omnia ue ra consonant, ut ait Arist.4. Eth.ac ẽt u cto riam contra mihi emulos (quam eius gratia huc usque tribuit)Iuxta uirtutẽ mei nominis Nicolai(q populi uictor dr)cõcederet digne-tur signantes nos signo sacro sanctæ crucis.

1 † ad oẽm.n.actum,ad oẽm incessum manus pingat crucẽ,ut inqt Hiero.in 3.par.Epistola 41.c.15. de contemplatione, oratione, & le-ctione, col.2 & tex.cũ gl.in c. postea signat. de consecra.dist.4 ubi gloss. refert illud quod dicit Diabolus de iudæo qui supra se fecerat signũ crucis.Inueni uas uacuũ, sed signatũ,

& in

& in Epist. 17. eo. lib. col. 12. dicit crebro signaculo crucis munias frontē tuā, ne exterminator AEgypti in te locū reperiat. accedat rubr. nigrū. Nemini licere signū saluat. Christi. &c. Idcirco illud in medio afferā Bald. qd̄ uenit in mentem in cōmento l. precib. C. de impub. & aliis suq. st. col. 14. ea īquit q̄ sunt à magistris tradita recito, & post terga metēsiū quasi spicas colligēdo uado. ut Ruth. 2. c. tāti doctoris fretus auctoritate id sequar, & breuius quā res tāta dici possit. Ad cuius euidētiā aliqua puto esse pmittēda, & psupponēda.

SVMMARIVM

1 *Seditio generatur per proprij commodi procurationem.*
2 *Mores nouos ad uisq; rectitudinem non necessarios inducere est discordiam inducere.*
3 *Seditio, & discordia generatur si aliqui alleuiatis, alij nimis in collectis grauentur.*
4 *Seditio facilius oritur si delicta non puniantur.*
5 *Iustitia dicitur anima ciuitatis.*
6 *Iudex toto conatu seditionibus obuiare debet.*
Officium irenarchæ quale.
7 *Clericos ar ens à seditione non inci dis in canonem si quis suadente Diabolo.*
8 *Impotentia seu difficultas puniendi, excusat iudicem à puniendis delictis.*
9 *Iudici non imputatur, si aduersus seditiosos potentiores non processerit.*
10 *Fatuitas maxima ex seditione oritur.*
Crudelitas nimia descendit ex partialitate, & seditione.
11 *Crudelitas Adonibesech regis, Iebus, hic memoratur.*
12 *Libertas summa est sub domino iusto degere.*
13 *Seditiones fugere qui debeant.*
Crimina quæ ex partialium seditionibus oriantur.
14 *Seditio Lucij Catilinę olim Romani qualis.*
15 *Seditionum cruentarum exempla hic recensentur.*
16 *Seditio C. Marij, & aliorum Romanorum militum qualis fuerit.*
17 *Mutius Scæuola quid aduersus Porsenam regem tentauerit.*
18 *Fortitudo quando uirtus dici possit.*
19 *Seditio qualis à Tyb. Graccho Africano excitata fuerit.*
20 *Caius Gracchus qualem olim excitauerit tragœdiam.*
21 *Seditio Liuij Drusi, & aliorum Romanorum qualis fuerit.*
22 *Lemonicenses in seditione Marcum exactorem tributorum spe Chilperici regis in ceremerunt.*
Scholares Parienses qualem aduersus ciues spe diui Ludouici regis mouerint seditionem.
Pastoreli in Francia qui fuerint, & qualem fecerint seditionem.
23 *Pastores francigenæ Syr am proficisci prope Carcassonam ab incolis sunt interfecti.*
Monetæ uaria in tempore Philippi pulchri Parisijs fuit in causa seditionis.
24 *Stephanus Barbetus ciuis Parisiensis quid suo tempore fecerit.*
25 *Auctores seditionis sunt illaqueandi furcis.*
Domum delicatam habere nostra non interest, ne ob id a forensibus uexari nos oporteat.
26 *Aedificare uolentes domos quid facere debeant.*
Seditio qualis, et ob quem rem apud Atrebatum orta fuerit tempore Ioannis regis.
27 *Seditio ob monetę mutationē, Parisijs orta fuit Ioannis regis tempore.*
28 *Perdones Constansienses & Ebroicenses agrum Parisiorum popula i sunt.*
29 *Seditio quanta fuerit Lutetiæ aduersus Car. lum regem Ioannis regis primo genitum.*
30 *Seditio qualis in Monspessulano fuerit tempore Caroli V Francorum Regis.*
31 *Parisienses aduersus Carolum VI. ob nimiam uectigalium exactionem grandem mouerunt seditionem.*
32 *Onera plurima subeunt qui populo presunt.*
33 *Gandenses qualem ob nimiam pecuniarum exactionem aduersus Ludouicum Flandrensium comitem excitarint [illegible].*
34 *Lutetiani quantam sed tionem fecerint tempore Carol VI. 35. 36.*
37 *Aruerni ēt aliquando seditioni fuere auctores ducem sibi Petrum Bruerium consti uentes.*
Gandenses Caroli VII. tempestate à suo Philippo Burgundorum duce desciuerunt.
38 *Ianuenses populares aduersus nobiles seditionem fecerunt aliquando.*
Agenenses ob subsidium super rebus uenalibus seditionem qualiter excitarint, & num. seq.
42 *Trecenses aliquando à seditione non fuerunt immunes.*

ET primo tria sunt q̄ generāt seditionem & discordiam in ciuitatibus, & uills s. ffm B. Ant. Archiepis. Florent. in 2. parte sū
1 mæ suæ. ti. 4. c. 8. §. 3. †primo propri. cōmodi procuratio inordinata. qn̄ aliquis nimis intendit suæ utilitati, & alii inde grauantur, &

modicam

modicam cum eo pñt hře concordiam . un
de ait Senec. in ꝓuer. principium dis ordiæ
est aliq̄d ex cōi suum facere. Turpiusque ni-
hil est quam cum illo bellum gerere cū quo
fam.liariter uixeris, ꝑꝑ quod dī in c.erit au-
tem lex.4 d.st. ꝙ lex quæ ligat hoies subdi-
tos ad sui obseruantiam.ligat cōcordia, & pa
ce qđ nullo priuato commodo ,sed ꝑ cōi ci
uium utilitate debet esse scripta. Exemplū de
Roboā q̄ nimis uoluit prouidere bursæ suæ
ut posset facere expeñ.superfluas ī curia sua
ut pł eius Salomon. Et diminuere noluit exa
ctionem tributorū seu taliarū, ex hoc tāta est
orta discordia inter tribū Iuda, & tribus Isra
el,q̄ nunquā tolli potuit, & amisit magnā
2 partem dñi sui, ut hř 3. Rex.12. † Inducere
eñ nouos mores non necessarios ad rectitu
dinē uitæ inducit discordiam,& indecre.dī dis
cordiam parit ꝑsumptio nouitatum, uel ſm
Pet.Iac.in tit.de refectio. murorum. uer. mo
do q̄ritur an principes, &c. Quod ꝑꝑ mone
tæ seu pecuniæ mutationem,& deterioratio
nem quæ fit plerūque quæsito colore adin
uento, ut ex illo lucro à Deo , & hoībus ma
ledicto pīceps possit guerrā sustinere . Ideo
descendūt machinationes, & maledictiones
populi,intellige, qñ tributa sine causa impo
nit,& grauat subditos,secus si ꝑꝑ iustam de
fensionē status ſm Innoc. in c. quod sup de
uoto.& Bal. ī c.cum ab ecclesiarū.de off.or.
q̄a tunc pōt superindicta ponere l.1. & ꝑ to
tū.C.de supindi.lib. 10.& tenet, Mat. Laud.
in tract.de prin.§.7. tñ si sine causa opprime
ret nō debent in eū cōspirare ut sing.uoluit
d Stepha. Buynardus.in repe.l.quisquis in 1.
nor.C.ad l.Iul.maiestatis. licet si permissum
in finibus defensionis stare ut ibi per eū q̄ ex
tendit,& corroborat ꝑdicta ꝑ plures rōnes,
3 & dicta &c.† Secūdum generans discordiam
& seditionem est qñ aliq̄ nimis uexanī in col
lectis.& in aliis laboribus, & alii nimis alle-
uianī.uel cū honores, & officia aliq̄bus co-
piosæ cōferunī.aliis uero parū aut nihil l.q̄s
tā inueniri.C.de decu.lib. 10. uñ generaī di-
scordia inter eos,uel ēt qñ rectores ,& admi
nistratores reip.nimis grauant subditos ꝑꝑ
quod subditi minus diligūt eos. tex. est cele
bris,& mēte tenēdus in auth.de man.prin.§.
deinde cōueniēs est col.3.ibi. ut nulli populi
ciuitatū alterutris seditionē faciāt , sed oēm
pacem dei esse ciuitatibus,dum æqtas ēt hic
nostris subiectis seruaī.& neq; lucri neq; pas

sionis alicuius causa ad aliquā partiū decli
naī. uñ dicit Greg.in c.ad hæc 89. dist. dum
reuerentia minores potērioribus exhibēt, &
potentiores minoribus dilectionē impēdūt ,
uera cōcordia fit,& ex diuersitate cōtextio.&
recte officiorū administratio gerīt singulorū
& dixi in tractat.de auctoritate magni cōsilii
& parlamentorū regni post princ.2 . postil.
4 † Tertiū est per qđ sequiī seditio , & discor
dia non punire delicta.Nam ꝑ hoc daī auda
cia mal.s ad lædendū alios , ex quo seditio-
nes,discordiæ,& inimicitiæ sequunī.Et si pu
niantī aliq̄ impotentes,& nō alii potētes , &
maiores oriunī indignationes, & murmura
tiones.exēplum de tribu Beniamin q̄ noluit
punire scelus cōmissum ab hoibus ciuitatis
Gabaa q̄ erāt ī tribu sua inde orta est discor
dia inter eos.& alias tribus. & ꝑꝑ hoc mouē
tes bellū cōtra eos pene totā gladio pereme
rūt.& hoc in casu erat claues iustitiæ,ut dicit
gl in l.ad splendidiores. C. de diuersis offic.
lib.12.qñ delicta potentū celanī , & non pu
niunī,de quo dixi de auto.magni consilii ,&
5 parlamentorū regni.fol.13. † Nā iustitia est
anima ciuitatis ſm Alb. de Ros. in l.iustitia.
ff.de iust. & iure. Multum ergo ſm B. Ant.
ubi supra caueri debet discordia maxime q̄a
ut ait Hiero. post Sal. in Iugurt. Concordia
paruę res crescūt, discordia maxime dilabū
tur,q̄a sicut uirtus unita est magis infinita,
id est fortior,ita quanto magis est diuisa tan
to debilitaī,& demū deficit,qm̄ omne regnū
in se diuisum desolabiī.& idē dicit Luc. de Pen.
in l.unica.in uerbo.cōcordiā.C. de irenarch.
lib.11.Et de ꝑdictis cōquærebanī Agenenses
contra Consules, & iratos ciuitatis ut infra
dicam.& maxime ꝙ honores cōsulares cōti
nuanī in illos ꝑ erant eiusdē domus, & fami
liæ,ut de parte in filiū, uel generū, aut in ne
potē,uel alios cōsanguineos,& in seipsos qđ
fieri nō debet l.1.C.de mu.& hon. lib. 10. ni
si aliis idoneis deficiētibus l.honor.§. pen. &
ſi ff.eo,ti.Nulli aūt magis cōmaculat cōmu-
nitatem discordiis quā seditiosi. & partialea
6 † ideo q̄ primū iudex uidet ꝑuisiones,& ma
teriā dispositā ad seditiones,monopolia ,ri-
xas tumultus,ac delicta cōmittēda totis co
natibus debet obuiare,ut dicit text. ī d.auth.
de mand.prin.§.deinde cōueniens est . & ibi
gl.& Iacob.de Beluiso.colla.3.q̄a ad eius offm̄
spectat ne ueniaī ad rixas.& arma. l. æquissi-
mū.ff.de usufr.& Luc.de Pen.in l.1 . col. 25.
post

poſt prin.uerſic.ſm ius Rom.&c. C. pub·le titiæ.lib.12.& in d.l.unica.de irenarch.& officiũ irenarchæ erat q ad ꝓuinciarũ tutelam quietis.& pacis ꝑ ſingula territoria faciebat ſtare cõcordiá.& ibi gl.ſuꝑ rub.& Io.de Pla. & Iac.rebufi.& tenet Par.de Put.in tract.ſyndica.in uerbo.iudices.uerſ.ubi fiunt prouiſiones,& in uerbo officialis.uer.ſi duo ſunt &c. qm ſcriptũ eſt Lucæ.21.cum aũt audieritis prælia, & ſeditiones nolite terreri.&c.& 2.ad Corinth.6.c.In multa patiẽtia, in tribulationibus, in neceſſitatib.in anguſtiis,in plagis,

7 in carceribus,ĩ ſeditionibus, &c.† Quinimò ẽt clericos arcere à tali turba & ſeditione nec incidunt in canonẽ ſi qs ſuadente diabolo. 17.q.4.ut tenet ibi gl.in uerbo,uiolentas, alias ſi non occurrant debent priuari offõ ut not.Cyn. in l.ſeruus. C. de noxa. actio. Bart. & Bald.in l.1.ff.de off.pf.urb.Et Bal.in l.nullus.C.de ſum.tri.& Paris de puteo in d.tract. tit.de offic.ſyndi.§.ſyndicanẽ ẽt officiales qui uiolentes manus,&c. Et ẽt incurrunt ſnĩam excõicationis c.fœlicis.§.ſi.& ibi Philip.frãc' in c.1.not.de pœnis.lib.6. Et hoc ſi pñt ſine grandi periculo obuiare,ut d.c.fœlicis.§.ſi. ibi,& facultas ei aſſuerit,&c.& ibi Phi.fran. ĩ

8 6.nota.† dicit ꝙ à pœna quę imponiẽ rõne negligentiæ excuſat impotẽtia difficultas,ſi delictum puniri non poteſt ꝑꝑ potentiã facientis,uel multitudinẽ delinquẽtium, uel graue ſcãdalum,ut qa armis ſe defendunt. uel loci difficultate ſe protegunt ſm Arch. & Ioan. And.ibi quod facit ad q. ſm Philip. de uilla. uel iudice obligatio capere malefactorem,ut excuſeẽ ſi capere nõ põt ſupradictis interuenientibus. de quo ꝑ Bart. in l.1.§ occ ſoriũ.ff. ad ſil.quia ut dicit Bald.in trac.ſciſma. col.7. uerſ.porro.multitudo modum non ſeruat.& nemo eſt q fuẽtis populi rumorem non paueat,ꝓ hoc adducit tex.in c.ſtatutũ §. cũ uero.ibi,niſi actor eandẽ ciuitatẽ,uel diœceſim intrare non audeẽ aut fuit aduerſariũ potẽtiã merito ꝓhorreſcens, &c. de reſcriptis lib.6. ubi glo.in uerbo,non audiens dicit forte erat Gibellinus,& ibi regunt Guelphi,uel econuer

9 ſo.† Ideo non põt imputari ordinatio,& maiori iudicibus Aggenenſiũ q non fecerant informationes nec ꝓceſſerat ad captionẽ ſeditioſorũ ad aduentũ uſque dñi fratris mei dñi Bertrãdi de chaſſaignes iuriũ ꝓfeſſoris ac in ſupremi Burdegale parlamenti cõſiliarii optimi ac boni,& recti iudicis per dictã curiã ad contra ipſos ſeditioſos ꝓcedendũ cõmiſſi,& deputati,cui poſtea ſui collega adiunctus, ut infra dicã.cũ ob metũ ſeditioſæ cõitatis Agenenſis auſi nõ fuerint,ut ex infra dicendis apparebit qa in hmõi ſeditionibus,& partialitatibus reperiuntur,& deſcendunt tria magna

10 mala ſm B.Ant.ubi ſupra.† Prima magna ſæuitas,quia non uř ſub cœlo eſſe ſæuitior genus q̃ partiales qui ex appetitu, & deſiderio mali,dum partialitatem,& diuiſionem affectant,ponentes in periculo ſubſtantiam temporalẽ.corpus,filios,conſanguineos,amicos & eorum bona.Quid. n. boni ex partialitate, lucrentur non uř,niſi gæc pericula experiri Et hmõi partiales ſimiles ſunt frenetico qui gaudẽs exponit ſe magnis periculis nil reputans ea,& hoc quia rõne caret Secũdum malum eſt nimia crudelitas,non.n.inuenitur tãta crudelitas in aliquo gñe hoĩum quanta in partialibus,& ſeditioſis,rõ enim eſt ſm eum quia habitum odii ſemꝑ hñt cõtra hoĩes cõtrariæ partis tam notos quam ignotos præſentes pteritos,& futuros aduerſus infantes, & ſenes,Aliqñ aduerſus conſanguineos, & affines,& cõtra eos q aliqñ ſibi in multis ſeruierunt,& eorũ oĩum quibus odium gerunt, & in mente homicidæ dici pñt. Qui. n. odit fratrem ſuum homicida eſt 1.Io.3.Sed ultra odiũ cordiales qs exprimere ualeat ſæuitias, & immanes crudelitates quas cõtra aliã partẽ exercẽt nõ parcũt ætati,nõ ſexui,nõ cõſãguinitati,non amicitiæ,non fidei, nõ religioni,nõ ſanctitati,ſed uſq; ad deuorationẽ hu-

11 manæ carnis ꝓueniũt.† Sed iuſto Dei iudicio frequenter euenit qđ accidit crudeliſſimo Adonibeſech regis Iebus ſeu Hieruſalem cui capto fuerũt abſciſſi pedes,&manus.& poſitus fuit ſub mẽſa comedẽtiũ ſicut canis, q memorãs ſuę exercitæ crudelitatis, ait reddidit mihi Deus qđ feci.Septuaginta. n. reges abſciſſi manuũ,& pedũ ſummitatib. colligebãt ſub mẽſa mea reliqas ciborum,ſicut feci, ſic mihi factũ eſt. Iudicũ 1.c. Et qđ ẽt accidit crudeli Tyro regi Perſarũ q ex crudelitate delectabatur effundere ſanguinẽ humanũ, ſed hũc capiũ regina Tamaris,cuius filiũ occiderat,decapitari fecit, & caput eius in ollã ſeu utrẽ ſanguine plenũ demẽgi dicẽs. ſanguinẽ

12 ſitiſti,ſanguinẽ bibe.Sub iuſto.n.dño uiuere ſumma libertas eſt ſm Ang. in l.i t.in fin. ff. de ſeruit.urba.prædico, quia alleg Senecam. Quin Barthol.de Salyc.iurium ꝓfeſſori,propter

pter

pter ist as partialitates accidit, expulsus rclegatusq.. & cõfinatus ad ciuitatē Paduanū exti tit ut refert And. Barb. ī repe. l. Ioānina. c. Raynaldus. char. 16. col. 3. uers. pro certo se ualde cōmēdat de testa & ī c. Rodulphus. & ibi Fel. col. 2. de rescrip. Tertiū malū est magna in eo diuturnitas. Nā semp̄ morant̄ in hmōi diuisionibus, & partialitatibus. Et multū difficile est dimittere partialitatem in quo inueterati sunt, & firmiter habituati. un̄ f. m. beatū Ant. ubi supra de talibus seditionibus, & discordiis q̄ fiūt in ciuitatibus, & castris, dici pōt illud qđ Psal. p̄clarissimus diuino cātauit ore, uidi iniqtatem, & contradictionē in ciuitate, tota die circundabāt eā sup̄ muros eius iniqtas, & labor in medio eius, & iniustitia, qđ exponit ip se singlr̄ ibi. Qualem ciuitatis statū describit Verg. Ac ueluti magno in populo cōtra est seditio, seuitque aīs ignobile uulgus. Iamque faces, & saxa uolāt, furor arma
13 ministrat. † Ideo hoīes honesti sagaces ac præcipue iurisperiti istas seditiones, discordias, & partialitates fugere, & p̄cauere debent, nec sibi assumere nomē Guelphi, uel Gebell. aut cōitatis, uel secta sedr iosæ, ut no. Bar. ī tract. de Guelph. in 3. q. prin. in fi. arg. l. facta. §. in danda. ff. ad Treb. & Mart. Laud. in tractatu de prin. § 153. dicit, q̄ ista noīa sunt diabolica q̄ non pn̄t esse ad bonum publicū, imò ad cōsumptionē reip. ut experiētia docet. Multa eñ̄ p̄fecto crimina ex maleuolentia partialium, & seditiosorū oriunt̄. hinc homicidia, hinc adulteria, illinc meretricia, raptus fornicationes, monialiū uiolationes, rapinæ, furta, incendia, sacrilegia, alii fame moriuntur, alii igne cōburunt̄, alii, decapitant̄, alii mēbris detrūcant̄, manib lingua, & aliis mēbris etiā qđ uerecūdū est dicere pudēribus, &c. In elentis cōtinētia, in religiosis deficit uita regularis, ut apparet claris exemplis infra dicendis. Postquam. n. ut ingt beatus Ant. in ciuitate Rom. cōquesito dño orbis ingressæ sunt ur bē partialitatū. & seditionū discordiæ, agēte Mario cōtra Syllam. Et eccōtra Catilina cōtra Sertoriū, & Ciceronē. Cæsare cōtra Pomp. innumeræ cedes ciuiū secutæ sunt, sanguis humanus supra modū effusus, ut infra dicā. Et si tp̄e Octauiani imperiū pacificū fuerit, hoc summo Deo ab natiuitatē Christi operante euenit, dū paulatim ad nihilū deductū est, & orta est seditio ī Ephraim, & Iepte, & occidū tur Ephraim cogniti ī p̄latione cuiusdā uerbi, ut Iudicū 12. Itē aliā aduersus reges, ut p̄ti
14 mi Esdiæ 4. & ēt apud Machabeos alia seditio. ut 2. Machabeos 14. c. † Et illā Catilinæ cōiurationē qua Sallustius describit sciūt oēs & de supplicio argētibus Cæsar parcēdum dignitati. Cato animaduertendū p̄ scelere censebat, quam sniam secutis oibus in carcere parcidæ strangulant̄. & quamuis parte cōiurationis oppressa, tñ ab incepto Catilina non destitit sed infestis ab Ethrutia isignis patriā petens obuio Antonii. exercitu opprimit̄, q̄ atrociter dimicatū sit exitus docuit. & idē Iustinus in Lucii flori epithome lib. 4. Et Val. Max. lib. 9. c. 7. tit. de ui, & seditione, & de populo R. tam uiolētiæ, & seditionis rogatæ q̄ ēt armate facta refert. & primo Togatorum L. Equitiū. q se Gracchi filiū simulabat, tribunatumq́. aduersus leges cū L. Saturnino petebat a Mario quintū cōsulatum gerēte in publicā custodiā ductū, populus claustris carceris cōuulsis raptū humeris suis p̄ summā
15 animorū alacritatē portauit. † Idemque Q. Metellū censorē q̄ ab eo tanquam Gracchi filio cēsum recipere noleòat lapidibus p̄sternere conatus est affirmante tñmodo tres filios. T. Graccho fuisse. Et quibus unū in Sardinia stipēdia merētem. Alterū infantē Præneste. Tertiū post patris mortē natū Romæ discessisse, nec oportere clarissimæ familiæ ignotas sordes inferi, cū interim improuida cōcitate multitudinis tenentas p̄ imprudētia, & audacia aduersus cōsulatū, & cēsurā terēdi. principesque suos oī petulātie gñe uexauit, uesana hæc tñmodo illa ēt cruenta seditio, populus. n. Minutium cōpetitorē Saturnini nomē iā creatis tribunis unoque loco candidatis duobus restātē cui prius in ædes priuatas cōpulit. extractū deinde interemit, ut cede in tegerrimi ciuis facultas adipiscēdæ p̄tiis tetterrimo ciui darct. Præterea creditorū quorū cōsternatio aduersus Sēpronii assellonis p̄toris urbani capue intolerabili modo exarsit, quem qa caulam debito susceperat. cōcitati à L. Cassio Tr. Pl. p̄ æde cōcordiæ sacrificiū facientē ab ipsis altaribus fugere extra forum coactū. Inque tabernacula latitātem p̄textatū discerpserūt detestāda fori conditio. Nunc
16 de seditiosis militib. refert. † Et primo q̄ cum C. Mario lege supplicia p̄uincia Asia ut aduersus Mithridatē bellum gereret priuato decerera eēt missū ab eo Gralidiū legatū L. Syllā cōsulē accipiēdarū legionū causa milites

trucidarunt, proculdubio indignati quod à summo Imperio ad eum qui nullo in honore uersaretur transire cogerentur. Sed quis sciat militem scita plebis exitio legati corrigentem pro consule istud tam uiolenter exercitus illud aduersus cōsulē. Item Q. Pomponium Sylię collegā senatus iussu ad exercitum Cn. Pomp. quē aliqdiu inuicta ciuitate obtinebat cōtendere autum ambitiosi ducis illecebris corrupit milites, sacrificare incipiēte adorti in modū hostiæ mactauerūt, tantumq. scelus curia castris cedere se cōfessa inuitū habuit. Tū quod ille quoq; exercitus nefarie uiolentus qui C. Carbonē frēm Carbonis ter cōsulis pp ciuilia dissolutā disciplinā militarē præfectius, & rigidius astringere conatū priuauit uita, satiusq. duxi maximo scelere coinquinari, quam prauos, ac terros mores mutare. Reperio præterea Corn. nepotē, alias Plin. aut Suet. appellatu

17 de gestis Rom. referentem in c. 12. † quod cum Porsena Rex urbē obsideret Mutius Scæuola Cordięs uir romanæ cōstātiæ Senatū adiit. Et ueniā transfugiendi periit, necē Regis repromittens, accepta ptāte in castra Porsenæ uenit. Ibiq. purpuratū scribā pro Rege se decepitus occidit. Apprehensus ad regē ptractatus dexterā aris imposuit, hoc supplicii area exigentes quod in cede peccasset. Vnde cū misericordia regis distraheret quasi beneficiū referens ait trecentos aduersus eum similes coniurasse qua re ille territus bellū acceptis obsidib. deposuit. Mutio prata trans Tyberim data ab eo Mutia appellata, statuaque ei honoris gr̄a cōstituita est, Idem refert de eodē Mutio Tit. Liuius, in 2. lib. Dec. tū ur pp illius manus cōburationē uolūtariē factā, necē quā qs sibi iactationis causa cōsciuit ut fecit Empedocles. l. si qs filio. § eius. ff. de iniusto rupto test. actū non esse uirtuosum, quia fm Bart. ibi hoc faciūt ut ostendāt se fortes, & de nulla re timere, sed nō est actus uirtuo

18 sus † quia ad hoc ut fortitudo sit uirtus requiritur quod tendat ad debitum finē, qa attentare magna pericula non est magnanimitas, sed temeritas, ut uoluit Ioā. de Plat. in l. in his. in 6. notab. C. de præd. nauic. lib. 11. alleg. illud Senecæ in lib. de quatuor uirtutib. Etis magnanimus si pericula non appetas &c. Idemq; Cornel. c. 19. refert de Neomanico qui captis Coriolis, urbe Volscorū, Coriolanus dictus, ob egregia militiæ facinora à Posthumio optionem muneris accipiens, equū cum & hospitem sumpsit uirtutis, & pietatis exemplum. hic cōsul grauia annona aduentū & inedia frumentum magno precio populo diuidum curauit, ut hac iniuria plebs agros non seditione coleret. Ergo à Tr. Pl. Decio dicta die ad Volscos cōcessit, eosq. duce Actio Tullio aduersum Rom. cōcitauit, & ad quartū a pidem ab urbe castra posuit. Cumq. nullis ciuium legationib. flecteretur à Veturia mre, & Volūnia uxore matronarū numero con itata motus omisso ut proditor occisus est. Ibi templū fortunæ muliebri cōstitutū. hoc idē refert Tit. Liuius eod. lib. Sic accidit Holoferni, cui Iudith. caput amputauit. ut Iudith. 13. c. & dixi in tract. de cust. cla. port. ciuit. in.

19 ult. præsupp. † Item refert idem Corn. nepos de Tyb. Graccho Afrieano, qui ex filia nepos quæstos Mancino in Hispania fœdus eius flagitiosum probauit periculum deditionis eloquentiæ grā effugit. Tr. Pl. legē tulit, nē quis plus mille agri iugera hrēt. Octauio collega intercedente nouo exēplo magratu abrogauit. deinde tulit ut ea familia, quæ de Attali hæreditate erat, ageretur & populo diuideretur. Deinde eū prorogare sibi ptātem uellet aduersus, auspicia in publicū pcessit, statimq. capitoliū petiit, manū ad caput referens qua salutē suā populo cōmendabat. hoc nobilitas ita accepit, quia Diadema posceret. Segniterq. cessante Mutio cōsule. Scipio Nas. seq se iussit, q saluā rēp. uellent. Gracchū in capitolio psecutus oppssit. cuius corpus Lucretii ædilis manu in Tyberim missum uū ille Vespillo dictus Nasica ut inuidiæ subtraheretur pcē spēm legationis in Asiā ablegatus est huius Tym. Gracchi seditionē refert ēt Iustinus in

20 3. Epith. Lucii Flori. † necnon aliam causa in Gracchi, fratres Tyberii mortui seditione, & ēt Cornelius idē. Nam cum statim & mortis, & legū fratris sui uindex nō minore impetu incaluit ipse Caius, q cū pari tumultu, atque terrore plebem in auitos agros arcesseret, & recentā Attali hæreditatē in alimenta populo polliceretur. Iamq. nimius, & potens altero tribunatu scd'a plebs uolitaret, abrogare au so legib. suis Menicio trib. fretus comitū manu fatale familiæ suæ capitoliū inuasit. Inde pximorū cede depulsus, cū se in Auētinū recepisset. Inde quoq; obuia senatus manu ab optimo cōsule oppssus est insulaū quoq; se ligs illud caput trib. pl. pcussorib. auro pēsatā est. Nihilominus Apulius Saturn. ut ait Iust.

Gracchi

Gracchanas asserere leges nõ destitit, tũ ani morũ vito Marius dabat qui notabili inimicus cõsulatu pterea cõtiscus occiso palam comicus animo cõpetitore tribunatus subtogare conatus in eius locũ Caiũ Gracchũ hoiem sine tribu, sine nomine, sed subdito tit. in familiam ipse se adoptabat, cum tot tantisq ludibriis exultaret impune rogandis Gracchorũ legibus, ita uehementer incubuit, ut senetumq cogeret in uerba iurare cũ annuentib. aqua, & igni interdicturũ seminaret, unus tñ extitit q mallet exil ũ igit post Metelli fuga in oĩ nobilitate pcussa, iam cũ tertiũ annum õnaret eo uesan æ pgressus est, ut cõsularia quoq; comitia noua cede turbaret quippe vt satellitem fui oris sui Glauciã cõsulẽ faceret Caiũ Memmiũ cõpetitorem interfici iussit. Et in eo tumultu regẽ ex Satellitibus suis appellatũ letus accepit. Tũ uero iã conspiratio ne senatus ipso quoq; iã Mario cõsule, q a tueri non poterat aduerso directe in foro acies, repulsus inde capitolium inuasit, sed cũ abruptis fistulis obsideret, senatusq. p legatos pœnitentiæ fidẽ faceret ab arce digressus eũ du cib. factionis receptus in curiã est, ibi in eum facta irruptione populus fustibus saxisq. co-
21 opertũ, in ipsa quoq; morte lacerauit. ¶ Item de Liuio Druso seditionem adduxit ibi Iustinus, eo lib. Deniq; idẽ Titus Liuius lib 3. in prin. refert seditiones alias fuisse Romæ ob legem de Agrarius. T. Emylio cõsule cũ Quinto Fabio. iatim, & atrox certũ adetat, nisi Fabius cõsilio neutri partium acerbo rẽ expedis set. Eodemq libro pluries magnas discordias & seditiones ibi fuisse pp creandos decẽ tribunos q summæ rei pessent. militariq; honore illos tribunos militum appellari aduersus quos S. P. oppius senatui pŝidet. Nihil aspere quippe agi uoluit, ne ipsis seditionis esset locus, sed mittunt tres legati consulares C. Iulius. P. Sulpitius, Sp. Tarpeius q q̃rerẽt senatus urbis cuius iussa castra desseruissent, aut q d sibi uellent. & tandẽ plebs decẽ creati tribunos obtinuit. & tpe ẽt Martini Papæ quarti fuit Romæ seditio, ex eo q Carolo Siciliæ regi senatoriã dignitatem, qua à Nicolao Papa tertius priuatus fuerat restituit. q non ita ab oĩbus pbatũ est maxime ab Vrsinis, & Hãnibalib. ut refert platina in dicti Martini 4. chron. Nõ omitto illas uesperas Siculas siue Sicilianas cõtra Gallos, q n ullo sexus discrimine habito cesi sunt, sunt q ua in re adeo certe seruitũ est, ut ẽt mulieres gallico cõpressu
22 pgnantes cesæ dicarẽ ut ibi p Platinã ¶ S. d in regno nostro Franciæ maiores numero seditiones fuisse factas comperio Tpe n. Chilperici regis q in singulos imposuit. qui uineas, uel possideret, uel coleret pendere quotannis uini urceolũ. i. amphorã. Cui tributo legẽdo Marcus qdam apud Aquitanos exactor positus dũ pensitione superbe cõtumelio seq exeg t. a lemouicẽsibus occidit. ut patet in chronica eiusdem p Gagninũ edita f. 12. Alia insuper tpe diui Ludouici inter scholares, & ciues Parisienses, ita ut nõnullis utrinque occisis, cũ sibi de iniuriis illatis satis non esse factũ scholastici dicerent, eo indignati de uniuersitate transferenda, quos rex Anglus Francorum perpetuus, & implacabilis hostis clãdestinis nummis ut id facerẽt soll citabat ut in eiusdẽ diui Ludouici apparet chronica. f. 59 Itẽ suo ẽt tpe Pastorelorũ fuit seditio, q Parisios Aurelianosq & Bituriges pfecti, cum non furto, nõ adulterius abstinerent à Biturigibus, non longe à uico, quẽ mortuum mare dr, quo ad nouam uillã iter est peremẽpti sunt. Hi. n. pastorelos se nominari uolebant. de quibus hoc distichon scriptũ recitat Gaguinus. fol. 6 t. uerso N. Semel. & bis. ẽa. li. cõiunge dice. Dixit pastorũ seua megera chorum. ¶ Alia pastorũ seditio fuit tpe Philippi
23 longi qui admoniti cœlesti, ut ipsi dicebant, oraculo in Syriam religionis Christiane causa pfecturos se iactabãt. q postq̃ magno numero aucti sunt, latrunculis nõ dissimiles cũ pdas agerent Carcassonã usq; pgressi ab incolis dissipati aufugerunt pluribus interfectis, & patibulo strãgulatis. Præterea fuit alia tpe Philippi pulchri bellonacorũ in eorũ episcopum noĩe Symonẽ seditio facta quę eo p cesserat, ut ciuitate extorris prẽsul nobilium quorundam manu collecta ciues quosdam ex insidiis cœperit suburbiis igne cõsumptis. Eodẽm tpe a Parisiis ob monetæ usum alia fuit nõ modica seditio. diuites. n q suas inquilinis & uariorũ ministeriorũ opificib. domos locarẽt, minoris precii monetã accipere annuę pensionis loco recusabant, alteriã q iustioris põderis erat exigentes. Cuius inuẽti auctor
24 Stephanus Barbetus habebat. Et hic Stephanus in deliciis habebat hortos à suo nomine Barbetos appellatos cũ pclaris ędib. in eo loco, cui barbeti porta nomẽ postea mansit, populus furẽns in barbeti possessiones delatus quid

quicquid in ædibus, & hortis fuit uastat, atq; in cendit, mox inde mouentes ad uiam S. Marti ni ut ipse barbeius incolebat conferunt. fusti bus clauisq. & uerubus ut cui arma furor mi nistrabat instructi. Effractis barbeti portis domum supellectilemq. oem diripiūt. erat per hos dies Philippus pulcher apud tēplarios quē nihil periculi expectantē seditiosi in tē plo cōfestim obsident Nec quicq̄ ad eū infer ri sustinebant qd' non, uel tapetens, uel eo æuo interficeretur. tam repentino populi mo tu attonitus rex misso ad seditiosos. Parisia no cū quibusq; aulicis pposito, dicere illis im perat, si qd in illos à quopiā cōmissum esset. aut iniuria illata se regē esse q eos tueri pos sit, petant modo si qd a rege optent. Et domū habeāt se ptinus curaturū ut populo melius cōsultū sit, his p tpe simulatus, leuis popu lus à furore tēperans cū domū quisq; petisset

25 † nihil cūctatus ipse rex Philippus seditionis auctores ad octo, & uiginti correctos furtis ad quatuor urbis celebriores portas erectis illaqueari, & strangulari mandat. Nec multū post monetā ad legitimū æris ualorē cudit. ut in eius chron. f. 69. cū seq. Not. qp nō interest nostra habere domū delicatā ita, & habilē ut eius intuitu a forensib. uexemur. immense, & tenet Ang. in l. 1 per gl. ibi. in uers. non licere ibi, qa plures hoies ueniebant à me. ff. de ser ui. urb. pd. dicētes tene mētitu q in uiridariis delectas, qa pmeris sūptu cōtinuo. Et hoc fa ciunt nonnulli q eorū nomen perpetuare cu piunt cū ex magnitudine ædificiorū psumāt qs magnanimus, tex. in l. in his. in fi. ibi. p in dustriam hominis animo sit accessit C. de pd. nauic. lib. 11. ubi Bar. dicit qp ex illo tex. habe mus unū mo lū pbādi hominē ingeniosum, & magnanimū. & idē ibi Io. de Pla. in 6. no. & Luc. de Pen. col. 2. ibi dicit qp sunt nōnulli q in laboriose ætatis initio qstu omisso, & a gricultura, & delitiis in eorū uita sumunt au spicia, decorē domus excogitant. eā tandē la boriose cōstructam uacuā habitare cogunt.

26 cōtra quos adduxit illud Prouerbio 24. † Præ para foris opus tuū, exerce diligenter agrum tuū, ut postea ædifices tibi domū. Itē Bernar. ad quendā nobilem ait. Si uis ædificare domū inducat te necessitas, nō uolūtas. Cupiditas ędificādi ædificādo nō tolliť, nimia, & inordi nata ædificādi cupiditas expectat ædificorū ueditionē. Turris cōpleta, & Archa euacuata faciunt tardem hominē sapientē ut ibi p eū q plura adduxit. Nā q altā facit domū suam qrit ruinam, Prouerb. 17. Non omittit illud Tullii 1. offi. ornanda est dignitas domo, nō ex domo tota qrenda, nec domo dñs sed do mus dño honestanda est, & uti in cūctis habē da rō nō sua solum sed et aliorū. Fuit deniq; alia tpe Ioannis regis apud ciuitatē Attreba tensem seditio, Cuius seditionis ipsarū plebe iorū aduersum primores ciuitatis causa fuit impositi ad belli usum census exactio, plebs eni n opulentos insurgens aliquot interfe ctis reipublicæ regimen usurpauit. Ad quos missus à rege Arnulphus dāgregus senescla lus centū supplicio affecit, ut f. 80. p Gagui.

27 † Et eodē tpe fuit alia Parisiis ob monetæ mutationē quā nō bono aio Parisienses ferē tes Andegauorū comitem uicariū, à Carolo Normaniæ duce q Ioannis regis ab Anglis capti primogenitus erat. relictū plurimo, po pulo comitāte cōueniunt, ut monetę usum ī hibeat. qd' comes, dū Carolus ab Imperato re rediret, cōcedit Carolo ab Imperatore re uerso mercatorū ppositū ad S. Germanū Al tissiodorensem p archiepm Senonem, uocat. Quē cū ingenti armatæ plebis multitudine uenientē archieps monet non aduersari legi quam de moneta Carolus tulerat. Sed plebis frequētia fretus ppositus pnegat id se factu rū, neq; pmissurū eam monetā in usum ueni re, atq; ita locutus domum discessit, mox q. quosq. opifices ab opere cessare, & in armis esse paratos iubet Crepidatū est ne qd' à ple be īligne flagitiū patrareť. Exacta nocte Ca rolus sub initiū lucis palaciū petiit, quo idē mercatorū ppositus se cōfert Quē Carolus al loquēs dicit ergo ppósite bona aio fero qd' à cōciuib. tuis cōmissum est. Et si qd culpē ē illā tibi remito, nec impedio cōuentū pcerū habere eosq. ab officiis se mouere placet, q sub patre prātem gessere. Monetę uero cōside rationē atq; usum ad arbitriū eorum deferre placet. q à publico cōuēto delegabunť. Caro li uerba ppositus libēs excepit, petit de ipsis chyrographū ab ipso cōscribi, qd' Carolus fa cile admisit. & tandē cōcionē ad parlamentū Carolus uocat. Et obtinent Parisiēses in peti

28 tis sine alia punitione. † Eodē tpe nō pauci ex Cōstāciensi atq; Ebroicēsi territorio pdo nes agrū Parisiorū incursātes. cūcta popula banť. Et licet i eos cum copiis missus esset Pe trus uillarius pfect' uigilū nullos grassatores dāno affecit. Ea pp occasiōe sūpta Caro.' co pias

pias contrahit siue ut prædonibus, ut ipse di
cebat occurreret, siue, ut pleriq; sentiebant,
Parisio & uicinis oppidis præsidium collo-
caret, idq. metuētes parisiaci Carolū admo-
nent ne id faciat declarando se in urbem mi
lites non admissuros. Et ob id ueriti Parisiē-
ses ne aperto bello arma circūferrent signū
sibi ciuilis cōcordiæ accōmodāt capuciola ru
bri, & blaui coloris cōsuunt, q̄ quiq; ferant,
hæc ad dissensionē spectare aduertens Caro
lus ad forū quem halas uocant ubi Parisien
ses cōuenire frequēter soliti essent, ꝓdire cō
stituit, & ad illos orōnē habuit ut ibi fol. 83.
Et paulopost monetæ precium mutatū est.
Nam mutonus, id n. monetæ aureæ nomen
erat, ꝗ arietis effigiē quē mutonē Frāci dñt
sculptam hēt, solidis turoneñ. 30. æstimatus
est unde Perrinus Marcus campsoris cuius-
dam institor Io. Bailletum Caroli p̄fati. the-
saurarium incautū à tergo occidit, quē in æ-
dē diui Mederici latentē. Carolus inde euel-
li iubet, & manu qua Bailletum ꝑemerat ab
29 scissa homicidā patibulo strangulari. † Po-
stridie contracto Parisius in æde diui Eligii
magno populi cetu, ceso prius Reginaldo
Dauoydum à palatio domū petit, mercatorū
p̄positus Stephanus Marcellus cubiculum Ca
roli ingressus. Nihil, inqt, serene Princeps
inter ea q̄ gesturi sumus cōtristeris, & simul
hæc dicēs Cōflauum campanū marescallum
Carolo cōspiciente necāt. Robertumq. Cla-
romōtensem inde fugientē in penetrali in-
terimūt. Quibus. sedib. ꝑterritus Carolus,
atq; à suis desertus, & ait illi. Tu p̄posite li-
bera Carolū. & serua. Securus esto p̄positus
rñdit, & hoc tuo capiti capuciolū impone. id
eñ uestimēti genus erat qđ sibi populus ad
diuersæ partis discrimē desumpserat. Caro-
lus igr̄ cōmutato cū p̄posito capucio, ꝑ oēm
diē illā, populari insigni usus suū p̄posito ca
puciū ferre ꝑmisit. Cæsorū cadauera trahi à
satellib. & ad mensam marmoreā q̄ in atrio
ad gradus palatii est ꝓiici inspiciente Caro
lo p̄positus iubet, ubi ad populi spectaculum
ad uesperā usq; relicta iacuere. Itaq; eo suꝑ
biæ ꝓcessit populi furor, ut p̄positus tyrāno
ꝑ similis abuteref magr̄atu. Et laneos Caro
lo pānos bicolores misit. Ex quibus capucio
la suis aulicis cōficeret, futura munimēta ad
uersus seditiosos. Id quoq; Carolus nō recu
sauit. Cōuocatis præterea in Augustinēsium
cenobio ꝑmultis q ꝑ eos dies in cōi Franciæ
cōuentu agebant, cedē a se factā præpositus;
adnitēte maxime. Roberto Corbio, laudari,
probariq. imperat. Carolū deinde in senatu
parlamēti, ius dicentē cū pleriisq; armatis con
ueniēs petit ea oīa illibata seruari q̄ ad trium
statutū delegatis instituta decretaq. essent,
neq; impediret aliquot ex suis magister. amo
ueri, sed sineret eos remp. moderari a quib.
regendā esse populus decreuerat Reciꝑetq.
ī suū cōsilium tris, aut ad summum quatuor
Parisianos ciues quos populus designaret.
Postulata Carolus admisit. Cumque. Nauar-
ro rege donatiōib. ab ipso Carolo factis paca
to. Parisiani cōsiderātes ne ꝑ principum be-
neuolentiā male cū eis ageret. Et pessimorū
facinorū pœnas luerent ad alias ciuitates, &
regni primiores lr̄as dāt suadētes suā soe[c]ie-
tatē ꝓfiteri, & capuciolum Paris. fœderis atq.
cōis amicitiæ præ se ferre, qđ iam Carolus
ipse, & Nauarrus Rex Philippus p̄terea Au-
relianus Frāciæ Regis fr̄. & comes Stanpensis
assumpsissent lr̄is acceptis pauci assumpsere.
Inter tot Reip. dāna Carolus cōsilium cæpit
non se regis Vicariū, & Locumtenentem, ut
solitus erat, sed regētē appellare plus aucto-
ritatis in ea appellatione esse ratus. Et ipso
Carolo apud Cōpendiū exñte Parisiani ar-
cē luparā occuparunt, & p̄sidio imposito ma
chinas inde belli ad ædes publicas urbis trās
duxerunt. Itaq; parū absuit qn ad priorem ad
uersitatē nouæ factiones accederent. nam ab
sēte Parisio Carolo nemo nobiliū Parisios
inuisebat Carolū sequētes. Et aliquot ciuita-
tes cū Parisiis sentiebant, sed lōge plures Ca
roli partes tuebanf, & infinite seditiones se
30 cutæ fuere, ut ibi fol 83. cū seq. † Fuit p̄terea
eodē Carolo tunc rege. V. exñte, cædes apud
Montēpessulanum nobile castrū, ī quo origi
nē sumpsi, à ciuib. truculēter occisis 80. uiris
ingenuis, atq; nobilib. inter quos fuere Guili
elmus Pōcellus, eques Andegauorū ducis cā
cellarius Guidodesserus & Arnoldus eiusdem
loci prior. cædis cā hæc fuisse memoraf s̄m
Guagninū in chron. eiusdē Caroli erat in ꝓ
uincia Narboñ. cui linguæ Occitanę nunc no
men est, Ludouicus Andegauus Caroli fr̄
positus à Rege gubernator, cuius noie cū ob
bellū qđ in ea regiōe gerebaf pēsum magr̄a
tus exigerāt seditiōe facta sanguinarii ciues
eos trucidarūt deiectis ī alios puteos cadaue
rib. occisorū, tā detestabile flagitiū ñ p̄teriit
īpune, nā armatis instructus dux apud Mōtē
pessull.

pessul. cum aduenisset omnis populus fletu mærore lacrymisq. confectus urbe egressus, & loci cõsules funes ex canabe collo tãquam morti obnoxii gestantes per uias prostrati duci obuiam pergunt miserabili clamore ignosci sibi flagitantes. Assistebant duci, cardinales Aruerniæ, cum pontificis clementis oratoribus q eo placandi ducis causa conuenirent postridie aduentus ducis in uillã ipse in tabulatum qđ ei in foro edictũ erat, cum pluribus pcipua dignitate uiris comitatus cõscẽdit. Et quo ab omni plebe cõspectus cũ grauẽ admodũ in ciues sñiam tulisset, sublato rursus clamore populus ueniã frequentes reperebat, quorũ fletibus uotis cardinales, oratoresque pontificis accedentes animum tandẽ ducis inflexerunt, sñiæ seueritatem, rigoremque moderantes qđ ipsorũ misertus fuit, habuit igi. locũ miseratio. Nam cum sexcenti necis iudicium excepissent soli cædis auctores, & qui operã sceleri dederant regis arbitrio reseruati sunt, cumq. omniũ incolarũ bona fisco depuiata forent dimidium remissum est, armis oĩbus quæ apud illos extant deditis pensata insuper ad plenum impensa, quam dux ob hmõi cædem sustinuissent, ut ibi uide fol. 91.

31 † Item ẽt tpĩ Caroli 6. quædam ex Parisianis plebecula, nouis furiis acta est, uidens se uectigaliũ magnitudine pmi, itaq; præpositũ mercatorũ aggrediens ad cõcionẽ uenire hominẽ cogit, ubi unus ex plebe audẽtior, uice multitudinis petit pensiones, & uectigalia tolli. Qđ quõq; gdam olim postulassent, nec fuissent exauditi, iam adesse tps, cũ satis illis fem esse oporteat. Concitatæ multitudini pleriq; sobrie obsistere cupientes, rati si res in crastinã deferretur, cõpesci furorẽ posse, ĩ posterã diẽ negociũ remittebant, qđ intelligens gdã ueterũ calceorũ sutor temere exurgẽs, põpa inqt, aulicorũ & fastus, in humeros populi recidũt, & q̃ ab illis ꝓ luxũ ꝓfundunt, dãna nostra, & calamitates sunt. Hãc uilis opificis temeritatẽ arguere ausus est Ioannes Dormanus, regius cãcellarius, obtinuitq. in alteram diẽ postulata transferri Non restrinxit mora furorẽ. Enimuero rẽdit postridie concitatior plebs, & petitia, ex regis primorũq. eius sñia, reportauit. Et ut sedator domũ plebs repeteret ad illã adhuc furentẽ cõcionari Ioã. Maresiũ Carolos imperat, atq; causas memorare, q̃ obrẽ cẽsus. & uectigalia reip. moderatorib.

32 pẽdant. † Oportere eos q̃ pſunt multa onera subire, bella plurima à Carolo pře gesta. Et itẽ à filio gerẽda esse, q̃ sine populari ope bene ꝓcedere nõ pñt, Regios ꝓuentus & fiscũ Angloro iniquitate imminuiros esse, Regẽ publicæ libertati. & populi tutorẽ, populum coadiutorẽ esse, dẽe, æquo aĩo ferre, si qd nõ nunq̃ durius per necessitatẽ imperet, nihilominus ĩñ gratũ nunc regi esse uectigalia tolli, dicẽdo abirẽt, Abeãt ipsi domũ, & qescant tumultuari. Et cũ ad hanc Ioãnis orõnẽ feda ta turba esse sperare. sublato clamore, uolumus inquiunt, Iudæos urbe expelli. Quibus rñdente Ioãne de re ipsa ad regẽ relaturũ se ꝓcurrẽs cõsestim qq; plebeius publicanorũ ædes aggrediunt. atq; effractis pixidib. ubi reposita de uectigalibus pecunia erat, nũmos in uias dispergit, libellosq. rõnum ministris interfectis carpit, & laniat, Iudæorũ domos aliquot, & bona diripit. Quæ tam etsi reddit, restituiq. rex iussisset, nequaq̃ ĩñ obtẽperatũ est, ut uide in chronica eiusdẽ. fol. 92. uer. in

33 fi. cum seq. † Item eo rpe alia fuit apud Flamingos, & Gandenses seditio, ob nouã pecuniæ à Ludouico Flandrensi comite exactionẽ. Qui nã siue egens, siue peccuniæ auidus à Gandensibus, qui ꝑ ꝑ oppidi magnitudinem & populi frequentiam primi inter Flandrenses hñr. grandẽ pecuniam arrogantissime petens, cũ ea sibi cõstãter negaretur, loco discedens, & ego, inqt, huic populo me principem & dñm exhibebo. Et Halfo militi attributis copiis, & Anglorũ manu. mandat Gandẽsib. bellũ inferere, qui mox Gandensem agrum quotidianis incursionib. uexat. Ibãt nihilominus Gandenses armis instructi, seq. uiriliter tuebant in cõmodis multis hostẽ afficientes. Recordati tñ debitæ suo comiti subiectionis petunt ab illo se audiri. Admisit eos comes. Quorũ hæc breuis orõ fuit. Tui, inquit, comes sumus. Tu nobis es princeps, & comes Tibi cũ orõne parere nos decet tu nos tueri debes, si quid in te peccauimus qđ tibi molestũ sit, id nobis cõdonari supplr flagitamus Tm ne libertatem tollas, quam à maiorib. acceptã, Gandensis populus tueri instituit. Cogi se uectigalib. nescit. Si rebus tuis ꝑ aliquã necessitatẽ opus est pecuniariũ subsidiũ. id tibi nõ coactione, sed sua se sponte datuũ liber populus offert. His comitẽ uerbis placasse rati. ab aulicis imprudẽtib. & ꝑ ætatẽ rerũ impitis. iniurias acceperũt, iactãtib. comitis ptãte esse illorũ obstinatam rebellionem fle-

 ctere

ctere calcaribus perinde ac stimulis asellum illos agi oportere, & oĩmodo iugũ impone re. Quo accepto cõultio Gãdenses abiere. Comes uero magnopere studebat illos reũ, & eomcatus penutia afflictari, ut egentes, ptãti eius se crederẽt. At Gandẽses animo erecti, uim ppulsare bello cõstituũt. q fugã comes dederit, ut in pfati Caroli VI. chronica uide f. 49 † Fuit deniq; alia apud Parisianos eius

34 dem Caroli VI. t pe, & duce Andegauo Franciæ regente seditio. Andegauus n. duũ, alii item principes, & regi pleriq; cõsultores quis rebus gerendis præ erant, nouum tributi genus instituere cõtendunt. Habitis aliquot cõtẽtionibus, nũc blandis nũc amicorũ interuẽtu adducere nõ paucos in suam sniam studebant, Obsistebat tñ populus, nec Petro dileɾio, nec Ioani Maresio q maxime populares erant, aures accommodabat, tametsi dicerẽt ex ea pertinacia regem irritatum iri. Et hunc periculũ grauioris alicuius pœnæ impẽdere. Itaq; discedens à principibus populus armacapit, decanos quadragenariosq. & quinquagenarios p ciuitatẽ poneris. Cathenas q ad cõpita uiatũ intrã urbẽ erant ptendebat, post sitis cõtra nocturnas ĩsidias. ex cubis custodibus ptera ad portas ordinatis. Idque facere incipiẽtibus Parisianis reliquæ fere regni urbes sequunť. Itaq; ducenti ex Rothomagẽn sib. plebei hoĩes hoc exemplũ imitari, quẽdã obesum ciuẽ ob crassam corpulẽtiã Crassus uocabat, alioquin renitentẽ sibi regẽ pficiũt, curruq. impositũ p urbẽ circunferentes, tãdẽ in rerũ uenaliũ foro cõstitutum de abolẽdis uectigalibus legẽ ferre, & eã pmulgare cõpellunt à cæde non abstinentes. Seuitũ. n. est in uectigaliũ qstores, & expilatũ diui Audoeni cænobium. Propterea qđ in eo priuilegia qdam reposita esse audierant, q libertati ciuitatis nõ cõgruerunt. Arcem quoq; oppugnare adorti, inde à præsidio repulsi sunt aliquot interẽptis. dũ hęc Rothomagi geruñť, Andegauus dux regens post quattñ mẽsem cũ parisianæ plebis seditionẽ sedatam esse putat, legẽ de uectigalib. exigendis tulit, & in foro iudicali apud Castelletũ promulgare iubet institutis ministris q legẽdi uectigalis officiũ exequerent. Ad Calendas Martias cum

35 eius officii causa qstor ad mercatũ apud ballas aduenisset, obolumq; p nasturtio à muliercula, cui Perota morela nomen erat, exigeret, qsta, & uociferans anus, mercatores aliquot in qstorẽ excitauit, q hoĩem multis uulneribus. cõfossum trucidauerũt eius facinorũ fama ubi p ciuitatẽ uulgata. est, primus uilis artiũ ministri arma cupiũt, perq. ciuitatis uiacircũcursant ad cædẽ ppetrandũ animati qbus cũ pditi pleriq. & nullius æstimation hoĩes facile accedebãt. & inermibus arma ni deesset publicas ædes adoriuntur, ubi enses euulusq; postib. cõia arma rapiũnt, & ea induunť fuere ex prudentiorib. nonnulli, & inter illos Parisianus antistes. q tot malis insurgentibus coactas clam fortunas suas ciuitate exportarent, tutiore se loco cõmittentes. Inter arma q furibunda plebs desumpserat, erant plumbei mallei qb. obuios quousq; subsidii pecuniarii exactores trucidabant, domos eorũ fortunis oibus spoliantes, nec ad ecclesiã pfugiẽtibus immunitas pstabať, unũ. n. in diui Iacobi hospitalis æde diuæ Mariæ simulachrũ amplexantẽ, prius necauerunt. simile ad diuum Germanũ de Pratis, quo nonnulli cõfugerent, cũ facere molirenť, defendẽtibus se incolis, inanes in urbem reuersi. Castelleti itẽ, & episcopi carcere reclusos, captiuos oẽs, & Hugonẽ Aubriotũ soluerunt, hunc sibi ducem pficiẽres. Sed cõscius qd pensi furiis incitata plebs haberet, noctu se ex urbe pripuit, quo in sequente luce domi non inuento, sæuius furere oẽs cœperunt. cõstituerũtq. Chrentonũ pontẽ petere. & psternere Sed destiterunt a Ioanne Maresio admoniti. Tumque fregescere illis cępit hesternus furor, & mẽtis

6 insania. Parisiana seditione ad Carolum perlata, auctores supplicio grauissimo plectere constituit. Sed regis indignatiõnẽ qdã ex ciuibus, & schola Parisiensi delicti sapientes mitti gauerunt de his tm pœna sumpta est q castellletum uiolauerunt, subsidio pecuniario abrogato. de quo postea cõrentio fuit nõ modica ut ibi ulde, f. 96. Nã in cuttriaci publicis ędib' literæ repertæ sunt Parisiacæ factionis, quas illis de seditione Parisienses dedisse subscriptio annotabat. Id Carolus egerrime admodũ tulit, atq; supra morẽ, furia correptus, plerisq; mortẽ minať. & ipsi regi p ciuitatẽ pergenti. Præpositus magna ciuiu multitudine stipulatus, humilis, pnusq; occurrens, cũ loqui cepisset, rex audire noluit. Præpositiq; preces oĩno aspernatus est, iubetq. eũ a cõspectu p cerũ discedere, sed ptereiens, ad diuæ Mariæ tẽplũ pfectus supplicatione absoluta Palacium redit. Erant p cõpita, & diuersoria urbis dispositi

positi ad custodiam milites, prohibiti ne popu lo, & ne militi populus iniuriam faceret, & dicti tñ contéptores duo ex plebe fuere. q mox cõprehensi à suis fenestris illaqueati strangulatiq; ppenderunt, & sic cõtumaciæ, & sup biæ pœnas dederūt. Incesserunt eo die per urbem Biturigum, & Burgundiæ duces, magna armatorū manu uallati, & seditionis insignio res auctores trecentū in uinculū primū cõie ctos paulo pòst carnifex capite mulctauit, in ter quos fuerunt Guillermus Cenomanensis Ioánes Filiolus, & Martinus doublus, & pau cis interiectis dieb. Nicolaus Flamingus, supplicio eorū expleto, cathenæ oēs ex compitis euulsæ in arcē uicenarum arma p quasq; do mos inuēta, partim in Luparā, partim in Pa latinū deportata sunt. Et Ioānes Marsius, hō populo gratus, delatus q inter seditiosos su-rēti plebei fauisset, & cū eo t 2. capite puniti prius scabinis, & Præposito mercatorū ad eo rū officiis priuatis. Inter hæc ad gradus Pala tinos, ubi Philippi pulchri simulachrū uisit, extructo throno, Carolus patruelib. & aulicorū nobilitate circunsessus. Petrū Diogemō tē cancellariū affari, q cõuenerat populū, iu bet. Qui à Carolo V. ad psentia tpa orõnem deducens, pteritas seditiones, & popli flagi tia, regis pterea gesta, & ex Flamingis habi tas uictorias, plixa orõne memorauit. Hæc postq̃ locutus ē cācellarius, ad Carolū cõuer sus, Hæc ne sunt, inquit, serenissime Rex, q mihi diceda cõmiseras. Assentiente rege, Pa trueles eius ad genua Caroli pcliues, popu lo indulgeri orāt, nobilitate quoq; atq; for tunis Insignes fœminæ, passis crurib. lachrymātes, procūbēte humi populi, regis misera tionem expectabant. Mouit regē miserabilis clamor, & mortis suppliciū pecuniaria multa cõmutauit. Nā dimidiā fortunarū oīum par tē, reus quiq; redimēdi sui causa pēdit, q mi
37 liti ad stipēdiū distributa est. † Eadē quoq; tē pestate Aruerni, adiunctis Lemouicē sib. atq; Pictauis, grauissimā seditionem excitauerunt ducē sibi quendā Petrū Brueriū instituentes. atq; ita p nequissimā licentiā grassantes, no bilē quēq. clerū, itē, & alicuius pensi hoiem sibi obuium, sine miseratione obtruncabāt. Nā deprehēsi forte p uiā scorti equitis capiti initiū cassidē imponūt. Sacerdoti amputatis digitis, capitis uotricem deglubunt, deinde cremant. Religiosum hospitalis ordinis per lias pceræ arbori appensum, sagitis telisq; cõfossū necāt. Nec modus illis erat ullus sæuiēdi. Pluris inter illos habebāt q diriora flagitia cõmitteret, huius tā detestādæ inhumanitatis nūcio accepto. Biturigum dux q Auenionē salutādi pontificis causa petebat, delecto nobilium exercitu in seditiosos mouet quos nō difficili prælio, multis occisis multisq. laqueo strāgularis supauit. Itē tpe Caroli VII. Gandēses à Philippo Burgundiorū duce discerere, ob salis tributum qđ illis an nuū imponere conabāt. Hinc bello excitato, magna pars regionis cęde atq; incēdio uasta tur. Redierūt tādē in ducis beneuolētiā Gandēses, rebellionis pœnas magno ære luētes. Et apud Parisios tpe Ludouici XI. q ad principes regni Ludouico ob bonū publicum ad uertētes oratores misissent pscriptionis pœnā Ludouicus in oratores q ad cõiuratos legati fuerāt pnunciauit, ut ibi uide f. 142. Præ terea apud Bituriges eodē tpe, ob tributū in aliqđ sup rebus impositū, fuit populi eleuatio aduersum ipsius tributi receptorē, quē trucidarunt, cuius mortis pœnā nō euasere. Nā rex ipse Lud. armatos misit milites, & i eorū stillicidiis decē, & tris ex fautorib. laqueo strā gulari pcepit, & alios pluras eiusdē ciuitatis primiores prisonarios supra currum per aliquot mēses seq quocū q; ibat loco iussit. † Itē
38 apud Ianuēses cõis populus aduersus nobiles irruit, & tādē aduersus dñm nostrū supremū regē Ludouicū XII. cuius aīam possideat paradisus. Et hac nřa tēpestate anno præsenti 413. supra mille in ciuitate Agenēsi p p sub sidiū sup reb. uenūdādis imponēdū, ad refectionē siue reparationē pōtis ciuitatis supra fluuiū Garōnē exist. cõuertēdū, ac ppea alia grandia q sibi cõitas dicebat non iure fuisse, sed cõtra ipsius ciuitatis priuilegia, cõsuetudines, & statuta īposita. Quorū ēt denariorū siue reip. reddituū sibi à cõsulibus, & cõsiliariis, quos uulgus iuratos uocat, rōnem reddi postulabat. Necnon ob electionē consularis dignitatis, q quotanuis est fieri solida, deligēdo uno ex prudentiorib. cuiuslibet status siue guyethi non celebraram, sed ueteres cõsules suos parētes affines, & amicos cõtra ciuitatis morā ex quadam, ut ipsi dicebant, inter eos firmata pactiones eligebant. Aduersus quos, cõitas die quo subsidium deliberatum fuit, q secunda Iulii erat, circa solis occasum insurrexit. Inter quos actores erant Petrus de la sarte, dcūs Clerguet And. de la Brosse,

 uocatus

uocatus Broffet, Guyrandus de Podio ueteri, in uulgari Vasconio dictus, de peylo uiet, & plures alii ad numerum mille.& ultra, sed non æque principales ructores erant, ut infra in sõia inserta continetur, qui peruias ciuitatis publicas paucis armatis circuncursant, ad iniurias,& cedẽ, ut aliqui dicebant, cõsulibus, & iuratis, ac aliis Regiis officiariis inferendũ, & ꝑpetrandum aiati quibus perditi pleriq; & nullius æstimationis hoĩes, & pueri accedebãt uociferantes, ubi sunt nunc isti latrones consules uectigal nouũ, qđ ipsi thenant appellãt, imponere uolentes, trucidate enim eos oportet, & altũ cõis plateæ puteũ ex cadauerib. ipsorũ repleri, clamãtesq; more Tuscorũ, & Apulorũ, uiuat, uiuat rex, & cõmunitas, q̃ tandẽ in cõi platea se cõtulerunt, manũ à circunstãtibus leuare pcipiũt, eosq.
39 & eorũ partem seq astringentes. † Et ne consules iuratiq. cõsiliarii, ac alii officiarii à ciuitate nocte illa, uel sequenti luce fugã arripere possent, ad clauiũ portarũ ciuitatis custodes, seu clauigeros accesserunt, eisq. claues quas pluribus noctib. seruandas qbusdam ex ipsis tradiderunt, inter quos fuere pfatus Petrus de peyleo uiet. Petrus darque, Ioãnes bastardus, dictus trompeta, & Petrus de domo noua remouerunt. Et exacta nocte sequenti die lunæ, q̃ tertia Iulii erat, post initiũ lucis, in diuæ Mariæ carmelitarũ cõuentu, & ptradello eiusdẽ in numero duorũ millium ad cãpanarũ ecclesiarũ eiusdẽ conuentus SS. Hylarii Fidis, & Caprasii sonũ, seu pulsationem, q̃ ad hoĩum uocationẽ ignis extinguendi cã fieri solet, se congregauerunt. Ad quos eo in loco nobilis Petrus Gaillardus, dñs de Busconio ciuis plebei gratus, causæ placãdi, & pacis inter eos cõponendæ se cõtulit. Eoiq. hortatus est, ut ex ipsis aliquot magis honestiores, ad ipsis cõsulib. sua ptẽsa grauamina demõstrãda eligerẽt. id quoq; facere furibũda plebs recusat, declaransq. oẽm plebẽ interesse uelle. Et subito ad cõem, seu publicã domũ accesserunt, ꝑ uias publicas cridãdo, ubi sunt latrones cõsules, & uirgas more bidellorũ uniuersitatũ ãte se deferri faciẽtes, Sed cũ illic cõsules, ac ceteros ciuitatis cõsiliarios nõ inuenissent, cẽrũ ex ipsis peiores ad ipsam cõem domum inuitos cõsules adducendũ delegerunt
40 † Qui eosdem cõsules ad domos eorũ, & uias publicas, ac ædes sacras circũquerẽtes, duos qbus nomen erat Raynaldus, alius Ioannes Theobalbus Iurisperitus, & integræ famæ uir, & Petrus Abbrecombus in diui Stephani æde missam audientẽs, uiolenter diuina ꝑturbãtes officia extra ad domum cõem adduxerunt. Aliũ aũt qui ad diui Dñici pinnaculũ quos cõsurgerat noĩe Armaniacũ, sutorẽ q cos de seditione increpuerat, eripiũt. Quidam alium noĩe Ioannẽ de Broha, publicũ scribã in uicini domo absconsum, ꝑ crines extrahi iubẽt, q prae timore mortis in suas caligas se exterco rauit, quo in derisum postea excercorator, seu iuxta eorũ uulgare, Cacator uacuatus fuit. Eosdem q. ac plures alios ciues prisonarios cõstituerũt, Claues archiuorũ à manibus cõsulũ, ꝑpea ꝙ in eis priuilegia qdã te posita esse dicebant, q libertati ciuitatis congruerent, ac pariter seras Archiuorũ ferreis instrũs per unũ ex fabris euelli conati sũt. Statutorũq. libros, & rõnũ in numero quinq; è domo cõi exportari ꝑ Antoniũ Rinhachũ fecerunt. alias insuꝑ seditiones, & cõgregationes tam de die, q de nocte, q̃uis ter à iudice maiore, ne ipsas sub mortis pęna, & bonorũ cõfiscatione facerent, admoniti fuissent, pegerunt. Itaq; eo supbiæ processit populi furor, ut oẽs primores se mortuos esse crederent.
41 † Cumq. Agenẽses cõsiderantes ne ꝑ iustitiã male cũ eis ageret, & pessimorũ facinorũ pęnas luerẽt, ad aliarũ ciuitatũ, & castrorũ primores lr̃as dãt, suadẽtes suã societatẽ ꝓfiteri, & eorũ fœderis, ac cõis amicitiæ esse. Quorũ lr̃is habitatores castriorũm S. Clari de Podio mugio acqeuerũt, idẽ in eorũ locis committens. Itaq, ꝙ ceteras Vasconiæ ciuitates exẽplo eorũ maxime ĩ castro de Logmaine, in comitatu Armaniacii exñte, cõtra cõsules ac ꝓprios dños, & officiarios regios, nisi qđ hãc Agenensiũ seditionem ad xpianissimum principẽ dñm nẽm supremum perlatam, ac annullos commissarios per ipm ad seditiosos puniendos deputatos intellexissent moneri, & se leuari oẽs aiebãt. Postq. per cõpita, & diuersoria urbis Agenii dispositi fuere ad custodiã, ꝑter custodes ad portas ordinatos, ducẽtũ, & plus armati hoĩes, ne noctu ĩ eorũ lectis prisonarii ad Burdegalensem curiã, ubi adornati fuerãt ducerent. Sed hãc Agenensiũ seditionẽ Rex Ludo. dñs dr̃ supmus cuius aĩa requiescat in bona pace egerime ad modũ seres illorũ punitionem clariss. uiro, & illustri dño Berrãdo de Stissaco, cgri dño eiusdẽ loci, ac Petragoricẽsis senescalco, cõsiliarioq. & ipsius

ipsius regis Châbellano, & nobili ac specta bili utro iurium professori, dom. Bertrãdo de chassaignes, dño loci Stansfortis. & in suprema Burdugale curia cõsiliario, & mihi Nic. Boherii, inter ceteros sui sacri regalis cõsistorii cõsiliarios minimo ꝑ parentes literas cõmisit, & deputauit, de quorũ punitione apparet ꝑ sententias per nos cõmissarios ante di-
4 ctos in fine huius operis insertas † Præterea nobis apud Agenenses sic existentibus, simi lis populi cõmotio facta in Campania apud Trecẽses, ad quos puniendos potens dñs de aura ualle, eiusdẽ campaniæ gubernator, & nobilis, ac clariss. uir. dom. Petrus de la uerã de, Iurium ꝓfessor, & æques, cõsiliariusq;, & magister requestarũ regalis hospitii ordinarius missi fuere. q per eorũ sñiam duos principales seditionis auctores ad morte in pati bulo ostẽdã, aliosq; in emẽdam retinentes cõdemnauerunt, quorũ sñia quæ appellatio ne suspẽsa fuerat ꝑ arrestũ fuit cõfirmata ac ẽt ꝓfecto hoc anno apud Pannoniæ, seu Vngariæ regnũ fuit magna aduersus eorũ princi pẽ populi seditio qui seuere puniri fecit eos dẽ, ut in exemplo, & historia impressa patet.

1 *Seditio dicitur perturbatio quietis, seu pacis publicæ.*
2 *Seditiosus dicitur qui animarum dissentiones, facit & discordias g gnit.*
3 *Seditio proprie fit inter partes multitudinis inter se dissentientes.*
Bellum & rixa differunt à seditione.
4 *Seditio quid sit & in quibus locum habeat.*
5 *Congregatio mult. nominibus uocatur.*

1 SEcundo ꝓsuppono quid sit seditio, † & est seq etas publicæ ꝑturbatio l. 1. & 2. C. de sedit. unde ẽm gl. ibi seditio dr̃ quasi seorsum itio, q̃a in diuersum uadunt aliosq́, trahunt uel dr̃ a sedo as. ꝑ contrarium, q̃s plerunq; populo discordante itur ad manus, & apud græcos dr̃ pharatrea. c. coniurationũ. 1. q. 1. ubi gl. exponit à Phares qđ est diuisio, inde Pharisei cap. seditionarios. 46. dist. & seditio ẽm B. Ant. Archiep. Flor. in 2. par. suæ sum. tit. 4. c. 8. §. 1. importat discordiã, non quancũq;, sed inter partes alicuius multitudinis, q̃a discordia est sexta filia inanis gloriæ, sub qua cõtinet seditio ẽm B. Th. 2. 2. q. 47. arg. 1.
2 Ideo Isid. in lib. Etym. dicit, † ꝙ seditiosus est q dissensiones aïorũ facit. & si discordias gignit. Cõuenit aũt ẽm D. Th. ubi supra in aliquo cũ schismate, rixa, & bello, & in aliquo differt. Conuenit in hoc, q̃a importat quãdã cõtradictionẽ, sicut illa. differt, aut schismate q̃a schisma opponit unitati spũali s. multitudinis ciuitatis. Differt aũt à bello, & rixa, q̃a bellũ est cõtra extraneos hostes, quasi multitudinẽ. Rixa uero est unus ad unũ, uel paucorũ ad paucos ut per Barr. & Ang. in l. si rixa. ff. de sic. & l. qm̃ multa facinora C. de ui pub.
3 † Sed seditio ꝓprie est inter partes unius multitudinis inter se dissentientes, puta cum una pars ciuitatis excitat in tumultũ cõtra, aliã, ut colligi põt ex d. ll. de sed. & tenet Card. Alex. in d. c. seditionarios, post Arch. & idem Ang. de Claua in sua sum. in uerbo, seditio. Secundo ẽt bellum, & rixa in hoc differunt à seditione, q̃a bellũ, & rixa important impugnationẽ in actu, sed seditio dici põt siue sit hmõi impugnatio in actu siue fiat pparatio ad impugnationẽ hmõi, ut infra dicã in solutione q. prin. qua pœna puniãt seditiosi, unde glo. dicit. 2. ad Cor. 12. ꝙ seditiones sunt
4 tumultus ad pugnam s. quibus se ppararit, & intentant pugnare, ut dr̃ Iudicum 12. ideo seditio habet locum in exercitu, in classe, in campo, in schola, & ubicunq; multitudo est hominum. Ideo ẽm Bonif de uitalli. in d. suo tract. criminum, rit. de sedit. seditiosus dr̃ ille q seditionẽ, uel ꝓditionem tractat de aliqua ciuitate uel castro hñdo uel dando, causa faciendi guerram cõtra publicam utilitatẽ, uel tractat facere nouitatẽ in ciuitate uel bonũ publicũ statũ ipsius, uel tractat se fieri dñm terræ uel alterius loci. & ad pmissa facit illud qđ tradit Bal. in cõs. 130. inc. de cretũ domi. uol. 1. ꝙ uerbũ congregationis est genus gñalissimũ l. 1. §. cõuentionis ff. de pac. ibi dũ dicit in unũ locum cõgregant, & ueniunt, &c. & pdicãt de cõuetione nuda in qua aliqui pactionibus nõ firmant, sicut ẽ cõgregatio ad audiendam aliq̃ pdicationem uel harengã, uel aliqđ parlamentũ. † Item ẽt de congrega
5 tione in qua aliq pactionibus uel statutis firmant q hñt diuersa nomina ẽm ꝙ congregati ei nomen imponunt, uel ẽm ꝙ ius imponit nã aliqñ uocatur unio, aliqñ confœderatio aliqñ secta, aliqñ conuenticula, aliqñ coniuratio. i. simul iuratio, aliqñ conspiratio. i. simul uel idem spiratio, & de utroq; est tex. cũ sua gl in c. constitutionẽ §. 1. cũ seq. de uctb. sig. li. 6. ubi lz cõiuratio capiat ꝑ cõspiratio

ne, & cōſpiratio pro coadiutatione, ſm doct. Felyn.in c.fi.de teſt. cog. & in c.exhib. col.2. uerſ non limitationē.de iud.& Cæp. Veron. in conſ.4.col.3. cum ſeq. & Luc. de Pen.in l. magiſt.col. ult. C.de prof. lib. 10. & Arch.in d.c.coniurationum.11.q.1. Aliqñ mutinatiō & inde mutini in Francia uocantur. quæ oīa ferè colligunt ex l.1.& 2. ff. ad l.Iul. maieſt. Aliqñ monopoliū,ut C. de monop. Aliqñ conſiliū,ut d.l.1.& paſſione dñica dicit,1026. Tunc congregati ſunt principes ſacerdotum qui dicebatur Cayphas,& cōſilium fecerūt, ut Ieſum dolo tenerent,& occiderent.dicebāt aūt,nō in die feſto, ne forte tumultus fieret, & idem Mar.12 & Luc.23. Nam hæc oīa ſm Bal.in d.conſil.ſignāt quēdam cōſenſum int er ſe fidei interpoſitione firmata , qbus hōmines ad ſeditionē,& tumultū cōtra rēp uel tertiū ꝓuocantur,ut not.Felyn.in d.ca fin.de teſt.cog.& in aliis iurib. in 4. præſupp.alleg.

1 *Homines quatuor gentem conſtituunt.*
2 *Multitudo an poſſit in quatuor conſiſtere.*
3 *Populus ex decem hominibus conſtitui poteſt.*

1 TErtio præmitto quot † homines faciant cōgregationem,& Bart.in l.2.ff.ui bon. rap.& in l.1.ff.de prob.dicit, ꝙ quatuor ho mines faciunt gentē, & pro eius opi. eſt text. in Lōb.in l.1. de aggr. in uico facta, q̄ eſt canonizata 12.q.2.cū deuotiſſimam,ibi ſi quis manu armata uſq; ad quatuor hoīes in uicū alterius &c.& in l.2.de ſed.contra iudicē, uel ciuitatem leuata eo.lib.& cap.1.& ibi ꝑ oēs & in c.cōgr.de elect. Sed Bal. in l.1.§ fina.ff.de iuſt.& iu.& in conſ.186.in fi.uol.1. tenet contrarium , q̄a d.l.1. hoc non dicit,q̄a ibi ponit genus ꝓ geniculo,non pro collectione multitudinis,maxime in ſtatutis, & decretis,ſeu ordinationibus punientibus facientes cōgregationem , ut l.2.ibi Bald.in uer.colleg.C de
2 ſed.de quo ſtatim dicam † & ꝙ quatuor homines non dicant multitudo,adducit text. in l.fina.C.de teſt.ideo ſm ipſum quatuor , aut quinq; congregantes ſe ad malefactores puniendos non incidunt in pœnam ſtatuti congregationes prohibentis, ideo Bituriges qui paſtorellos de quibus dictum eſt ſupra occiderūt non tenent,licet ſine auctoritate principis ſe cōgregauerunt.faciūt no. in l.ſi bar ſ. C.de fideiuſſ.& q̄ dixi in §.19.de iud.om.iud. & idem ſm Bal.in d.conſ.186.ſi conuocauerint amicos beneuolos ad extirpandas iſtas beſtias cōdēnatas q̄ regioni nocent,ut no.in l.3.§.cū igitur,ff de ui,& ui armata , ſicut .n. ad tuitionem reiū licet congregare amicos, ut ibi cum not.in l.1. C.unde ui. multo magis ad tuitionem publicam,& idē tenet Bar. in ſuo tract. de Guelphis & Gibellinis. in 3. princ q.& dico ꝙ debet relinq arbitrio iudicantis,quot hoīs faciant cōgregatiōnem ſm gl.& doct.in c.latores,de cler.excōm miniſt. & in c.diſcip.45. diſt.& Felyn. in ea.dil. in 2.
3 col. in fin.de ſim. † Sed decem hoīes bene faciunt populum,ut not.in d.c.1. & aliis iuribus ſupra alleg.gl.& Io.Fab.in §.ſi grex.inſt. de leg.& Bald. in d.l 1.§ huius. col.3.ubi dicit,ꝙ facile ſit turba coadunata.i. decē hoīb. uel pluribus ad idem flagitium cōmittendū. nam turba a turbo dicta eſt ex gñe tumultus l.prætor,ui bo.rap.ſicut dr ipſ turbatum,q̄ſi eſt inuolutum,& aer commixtus. & turbare idē eſt ꝙ cōfundere,uel inquietare,uel imbrigare,l.1 § fi.ff.de ſer.corr. & ꝑ Bart.in tit.q ſint rebelles.in uerbo rebellis, & in uerbo tenere.

1 *Qualitas perſonarum in delictis puniendis attendē debet.*
2 *Qualitas cauſæ in puniendis delictis debet conſiderari.*
3 *Inimicitia priuata excuſat a rebellionis pœna.*
4 *Amicos & cognatos cōuocare quando ſit licitum.*

QVarto iuxta prædicta præmitto ꝙ in talibus congregationibus puniendis,uel remiſſius plectēdis.debet cōſiderari qualitas perſonarū,& cauſæ l aut facta,§. cauſa.
1 & §.perſona,& ibi per Doct.ff. de pœn. † & de qualitate perſonæ patet,quia ex perſonis hominum dicta pēnſamus l.1.C.ſi quis Imp. maled.& l.famoſi § 1.ff ad l. Iul. maieſt. & l. ſi ff de act.& obl. & l. ſi quis aliqd. §.auct.ibi pro qualitate dignitatis.ff.de pœn. ideo ſi prolata fuerint aliqua uerba cōtra principē tpe ſeditionis furore durante , ueluti qd ſe alterī regi.ſ. Angliæ,uel Aragoñ. redderent, ſi uellet Rex noſter eos ſubſidiis opprimere , uel cōtra cōſules,& cōſiliarios ciuitatum,dicēdo ꝙ eos occidere oportebat, & puteum corporibus eorū replere totum, ut aliqui Ageñ. dicebant,ueniunt in conſiderationem , quia lubricum linguæ ad pœnam facile non trahendum d.l.1 & l.fam.§.1.& olim Præpoſiti laborū corrigebant eos qui male loquebantur

de principe, ut not. glo. super rub. C. de præb.
lab. lib. 12, tñ si nobiles Burgenses, & alij di-
uites hæc dicerent contra principem, magis
essent puniendi q̃ ciues plebei, & pauperes,
ut uoluit Mart. Laud. in d. tract. de crim. læsæ
maiest. §. 36. alleg. Bald. infra l. 1. C. de cōd &
pe. lib. 11. tñ genus istud maledicēdi sub cri-
mine læsæ maiest non comprehenditur ut d.
l. iuris, & tenet d. Steph. Bertrandus ĩ d. l. quis
2 quis, in 1. no. uers. 2. dictum notabile. † De
secundo, s. de qualitate causæ patet per text.
in l. mulier ff rerũ amota, & d. l. 2. ff. ui. bo. ra.
tex. in l. Pompon. in 2. ff. de neg. gest. & Uldr.
in terminis in cōs. 315. in fi. uer. ex præmissis
itaq; apparet, & hoc probatur Num. 20. c. in
prin. q cum populus aqua indigeret, cōuene
runt aduersus Moysen, & Aaron. & uer. in se-
ditione dixerunt Quare non fecistis ascende
re de Aegypto, & eduxistis in locum istum
pessimũ, qui seri non pōt, nec gignit, nec ui-
neas, nec malogranata, insup & aquã nō ha
bet, & tunc Moyses, & Aaron orauerunt pro
populo, & exaudiuit dñs clamorem populi,
uel sm Bal. qñ est inimicitia priuata non præ
sumit talia fieri contra principē, uel Rēp. sed
solũmodo ut priuatus à priuato se defendat
tex. est celebris in l. siqs ingenuam §. in ciui-
bus ff. de ca. licet ipse idem Bal. teneat cōtra-
rium post Inn. in c. 1. de off. deleg. sed Barth.
3 † tenet primum q priuata inimicitia excusat
à pœna rebellionis, in l. hostes. de cap. cuius
snia uĩ humanior, sm Mart. Laud. in tract.
de crim læsæ maiest. §. 21. & hoc ferè nã indu
ctum est. Quia, ut ait Arist. congregat separa
tissimos cōis timor, unde sm Bal. in d. consi.
130 hæc consue. inoleuit. ut de pace iur. fi. §.
conuenticulas, cum ibi no quia si quis uult
diuidere aliq̃ cognationē, debet ei resisti sal
tem cōsulendo l. possess. C. cōia utriusq; iud.
Nã qua mente aliquid fiat, animaduerti con
uenit alleg. text. in l. ex charitate amicitię. ff.
ad exib. quam non inueni ibi, quia amicus
amico uult bona. l. off. C. de neg. gest. & d. l.
3. § cum igitur, de ui, & ui armata, & Hest. 5.
ubi Amã reuersus ad domũ, cōuocauit ad se
amicos, ex eo q Mardocheus sedens ei non
assurgit, & ēt hr Luc. 15. ubi dñs qui ouem
perdiderat, & inueniens conuocauit amicos
& uicinos ex 2. Machab. 7. c. ubi Iudas Ma-
chabeus, & qui cum illo erãt cōuocauerũt co
gnatos, & amicos &c. & idē tenet Car. Alex.
in d. §. cōuentic. col. 2. uer. unde si aliquis &c.

de pace iur. firm. & per prædicta, & alia per
ipsum Bald. adducta in d. consi. 130. decidit
4 † q stante cōstitutione & decreto dñi, dispo
nente q nullus audeat, uel præsumat palam,
uel secrete directe, uel indirecte, uel aliquo q̃
sito colore cōtrahere, & fabricare, nec modo
aliquo celebrare adinuicē aliq̃ ligam, unio-
nem, confederationem, factam, uel conuenti
culam, nec ul ã conuersationem, uel cōspira
tionem sub pœna æris, & personæ, eiusdem
dñi arbitrio imponenda &c. q si aliqui ne eo
rum amici de stirpe domus diuidantur inter
se ad instantiam quorundam, accesserint ad
quendã locũ, ubi plurimos cōuocauerint, &
cōgregauerint, q inter eos hæc uerba habue-
runt & protulerunt. Amici uos cognoscitis,
& nos cognoscimus instigationes, & asturias
illorũ de Gãbarinis q uolunt uos diuidere, &
q̃a uirtus unita fortior est ipsa dispersa roga
mus uos ut eis non credatis, nec aliqualr ad-
hærere uelitis Quinimò uestro solito more
in defensionib. & offensionib. ubi offendi uo
bis uelint esse debeatis in idē, alias in finalem
cōsumptionē facilr incurrere poteritis &c. q
nō debeãt puniri, sed eorũ pœna est ipsi prin
cipi reseruata, qui pro motu animi sui sit de-
claraturus, cui nihil potest aliud q̃ persuade
ri, q imponat pœnam pro motu, & pietate
animi iuxta modicitatem non enormem.

1 *Populus quando licite possit se congregare sine supe
rioris, aut suorum iudicum auctoritate.*
2 *Monachi an possint licite iurare se defensores ad-
uersus quemlibet monasterij bona diripientem.*
3 *Congregationes laicorum an sint licitæ.*
4 *Congregatio licita censetur cuius finis licitus repe-
ritur.*
5 *Guelphis sua permittuntur statuta, & Gibellinis
sua.*
6 *Seditiosi non dicuntur qui regimen tyrannicum
perturbare nituntur*
7. *Tyrannus in populo sibi subiecto seditiosus est, &
ideo expellendus.*

1 QVinto iuxta pmissa † pmitto, an pplo
licitũ sit se cōgregare sine supioris,
aut suorũ iudicũ auctoritate, & uĩ
q nō, ut pbatr 1. Mach. 14 ante fi. ibi
ne liceat ulli ex populo, & ex sacerdotib. irritũ
facere aliqd horũ, & cōtradicere his q̃ ab eo
dĩr, aut cōuocare cōuentũ in regione sine ip
so & uestiri purpura. sic & ēt Psal 15. non cō
gregabo conuenticulam eorum, & in auth.

de mand. princ §. deinde conueniens, & §. dein de competens colla. 3. & in l. denunciamus, C. de his qui ad eccl. confu. & tenet Abb. post Host. in d. c. si de testi. cog. & Doct. per illum tex. in l. conuenticulam C. de epis. & cle. & in d. §. conuenticulas, & Car. Alex. in c. illud col. 5. & 23. & ita hr in stylo, & libro cosue. & ibi p Aufreri. in ti. quorũ cognitio ptinet ad re gem, tenet lo. Fab. in l. addictos C. de episc. aud. & in l. 1. de off. mil. iud. & Innoc. in c. significasti. & ibi p Doc. insuper Fel. de off. de leg. & bo. tex in auth. ut neq, miles neq; foedera. colla. 8. & in c. 1. & 3. 23. q. 3. In cõtrariũ q possit se cõgregare, ut uoluit gl. i d. §. couenticulas, ubi dicit q de cõsue. ciuitates faciũt iuratas cõfederationes maxime in Italia, & in ciuitatibus expressus in pace Constantiae, & pcipue si fiat super licito tangente cõitatem, ut puta, ut clerici non permittant episcopo res ecclesiae alienare, ut tenent Archi. Pet. de Anch. & Phil Fran. i d. c. cõstitutioné. de ner. sig. l. b. 6. in illa q. an † monachi qui uidentes suum monasteriũ in tpalibus labi ex dilapidatione abbatis, iurauerunt in simul se iuuare, & defendere p posse, tam contra abbate q cõtra q cunq; aliam personam monasteriũ destruentem, dicant coniuratores a re pbari, ubi cõcludũt q si ca cã de psenti, & coi contra platum, & superiorem, qa iam dilapidabat, & male tractabat personas, & bona monasterii, q possit fieri pdicta cõuentio, sed si contra superiorem nihil apparet de praesenti iniustum uel psumptum, q tunc nõ licet subdito cõiurare uel cõspirare cõtra platũ p d. c. cõsti qa istae cõuentiones alliciũt subditos ad peccandũ, & ad iurgia, q licet per se non sint male, tñ qa malum ex eis sequi põt repbantur a iure ut not. in c. si Christus de iureiur. & tenet Luc. de Pen. in l. magistros, col. ult. de pfes. & med. lib. 10. & Ioan. Fab. C. de monop. & And. de Iser. & Card. Alex in d. §. cõuenticulas, & Doc. in l. per iniquum C de iur. omn. iud. & Bar. in l. fin ff. de colle illic. & Host. in sum. de iureiur §. sed an sit licitum, & Bal. in d. cons. 130. † & ideo istae fraternitates q fiunt p laicos. siue mares. siue mulieres ad bonũ. sunt licitae. de quo p Arch. in c. siqs despicit 41 dist. & Fel. post Abb. licu in c accedens col. 1. & 2. de pser. ubi Fel. ponit signa cognoscẽdi collegia licita, tñ requirit q istae cõuenticulae mercatorũ sint auctoritate superioris a pprobatae uel cõfirmatae, ut no. Bar. in l. fi. de colleg. illic. & in l. 1. §. 1. sub ptextu. de extraor. crim. ubi et dicit q superior potest mandare collegiis, ut possent sibi statuta col legiorũ suorũ, de quo plene p Card. Alex. in d. §. cõuenticulas col. 4. ubi ponit regulam q omnia collegia, congregationes, & sodalitates sunt prohibita l. 1. in princ. ff. de colleg.

4 illic † unde sm eum per finem licitum, licita cognoscitur congregatio, & econtra, per finem illicitum q sit illicita l. si a reo §. fi. ff. de fideius. & per Ang. in cõs. 376. col. 1. & Lud. de Ro. in cons. 37. & huiusmodi constitutiones solent de stilo Franciae per ipsum Principem approbari, & ita tenet Bonif. de uitalinis in tract. malef. tit. de colle. illic. uel sm Bartol. in tract. de Guelphis, & Gibel. in 3. q. prin. quando congregationes tendunt principaliter ad bonum publicum, ut ciuitas recte, & quiete gubernetur, licet tñ non possint aduersariis resistere, nisi sub uno partialitatis nomine, ut Guelphorũ, uel Gibellinorũ, aut cõitatis, tũc licitum est cõi se congregare. Et ideo dicit Bald. in l. 2 §. deinde eum esset ff. de ori. iur. q plebei possunt sibi facere legem de per se.

5 Et magnates de per se. † & sic sm eum Guelphi possunt habere sua statuta, & Gibellini sua, & idem dicit Bal. in cõs. 60. in prin. uol. 1. & dixi in tra. de cust. clauium porta. f. 8. col. 2. Sed qñ una pars non solum uult resistere, sed uult ponere in administratione, & regimine alios regentes, & istud est simpliciter illicitum, ut d. l. 1. de sedi, & ibi no. per glo. de eo qui uolebat deponere ptatem, ut dicã in fra in solu. q. prin. nisi sm Bart. tales regentes quos uolũt deponere, essent tyranni, tũc duobus cõcurrentibus licitũ, & permissum est deponere. Primo si hñdo recursum ad superiorẽ non possit tyrannides deponi sine magna difficultate. Secũdò q ipsi hoc faciãt p p utilitate publicã ut status ciuitatis restaueirit, secus si hoc facerent, ut aliis expulsis, nouã tyrannidem innouarent, ut ipse hoc pbat iuribus, & dictis Sctõrũ Doc. ut ibi p eũ, tũ istis duobus interuenientibus, si peruenerint ad actũ, ita q rumor uel tumultus irrepserat in ciuitate nõ incidunt in l. 1. C. de sed. alleg. B. Th. 2. 2. q. 42. artic. 2. & idem Mart. Laud. in trac. de pri § 1 11. & Ang. de clau. in sua summa, in uerbo, seditio. in ult. q & et D. Ant. in d. sua sum. 2. parte titu. 4. c. 8. § ubi uolunt † q cũ regimen tyrannicum non sit iustũ qa non ordinatur ad bonum cõc, sed ad bonum priuatum.

privatum regentis, ut dr iii. Polit. Ideo perturbatio huiusmodi regiminis non habet rônem seditionis, nisi forte qñ sic perturbat inordinate tiranni regimen, q multitudo subiecta maius detrimentũ patitur ex perturbatione sequẽti, quam tyrãni regimine.
7 † Magis autem tyrãnus seditiosus est in populo sibi subdito seditiones. & discordias nutrit, ut diutius dñari possit, & tenet Bar. in tract. de tyrã. & in . l. decernimus, & ibi Mod. C. de sacrosan. eccl. & Mar. de Lau. ĩ tract. de cõfed. pace, & cõuẽtion. prin. §. 14 Vnde Ioiada summus sacerdos. q cũ multitudine armata abstulit regnũ Iuda ab Athalia; qđ sibi iniuste usurpauerat, non fuit seditiosus. sed uirtuosus, 4 Reg. 11. Similiter Aioth. & Gedeon auferentes dñia ab oppressoribus suis. ut in lib. Iudicum hr.

1 *Oppugnans, uel prodens propriam ciuitatem, uel alium principem ab imperatore inferiorem, an incidat crimen læsæ maiestatis.*
2 *Monetam, & imaginem Cæsaris falsificans, crimen læsæ maiestatis incurrit.*
3 *Forensis licet conspirationem à populo factam sciuerit non tamen punitur*
Clericus an possit cõmittere crimen maiest. læsæ
4 *Marchio Ferrariensis iura de crimen læsæ maiestatis loquentia contra suos subditos exercet.*
5 *Ciuitas Florentiæ ex priuilegio sibi indulto regalia habet.*
6 *Crimẽ læsæ maiestatis, etiam aduersus dominum ciuitatis committi potest.*
7 *Crimẽ læsę maiestatis incurrunt qui Cardinales, clericos, uel religiosos insultant.*
8 *Ciuitates quæ ius fisci habere dicantur.*
9 *Crimen læsę maiest. committere dicuntur, qui in principem, uel eos qui ad latus eius sunt moliuntur.*
10 *Conatus in quibus puniatur criminibus.*
11 *Maiestas duplex est, diuina scilicet & humana, & postrema hæc triplex reperitur.*
12 *Filij non puniuntur ob crimen læsæ maiest. à parentibus commissum.*
13 *Oppugnans ciuitatem imperatori subiectam, & obedientem in perduellionis crimen incidit.*
Inimicos principis sui in terram intrare permittens, læsę maiestatis crimen incurrit
14 *Ciues mittẽ. literas rebellibus ciuitatis, aut aliquod signum dantes criminis lęsæ maiest. rei efficiuntur.*
15 *Nuncium, uel literas hostibus mittens, aut aliud signum faciens quo possint ciuitatem, & eius dominium occupari, crimen incurrit maiestatis læsæ*
Crimen læsæ maiest. quis proprie dicatur, committere.
Perduelles qui dicantur.
16 *Crimen læsę maiest non committitur ubi substractio non sit à iurisdictione principis*
17 *Maiestas Papę est maior Imperiali maiestate.*
Rex Francorum de iure superiorem non recognoscit.
Ciuitatem regi Francorum subditã oppugnans reus est maiestatis læsę.
18 *Laicus iuramentum uiolando prophanãs quod regi & domino suo iurat, & peruerse & dolose regnũ eius tractat, & in mortẽ ipsius insidiatur crimine maiest. læsæ tenetur.*
19 *Maiestas dicitur maior status siue maior potestas*
20 *Crimen maiest læsę an extinguatur morte.*
21 *Confiscatio quælibet bonorum ad ipsum regem deuenire debet.*
22 *Rex Francorum solus in regno suo gratiam, seu remissionem concedere potest*
23 *Crimen l. sæ maiest. locum habet contra regem Franciç, tamen filii eius qui crimen cõmisit non sunt infames.*
24 *Princeps occupatori uiolento ciuitatis, uel prouinciæ non potest ipsam concedere.*

1 PRæsuppono etiam sexto. an oppugnãs, uel rebellãs, aut prodens propriã ciuitatẽ uel aliũ principem ab imperatore inferiorẽ recognoscẽtem, uel non recognoscẽtem superiorẽ, incidat in crimen læsæ maiest. ita. q habeat locum l. quisquis. C. ad l. Iul. maiest. Vel dicatur seditionem cõmittere, q non solum cõtra principem cõmittitur. l. i. C. de sedit. sed ẽt contra ciuitates, castra, & alia oppida ac loca, ut l. ii. in prin. de sedit. dũ dicit, in nõnullis locis, aut ciuitatib &c. & l. denunciamus, ibi collecta multitudine in qualibet parte ciuitatis, uel uici, uel cuiuslibet loci, &c. C. de his q ad ec. cõf. & l. 1. ibi, loca ue occupauerit, & l. 3. ff ad l. Iul. maie. & circa hanc qõ gl. & doc. sũt uarii. Nã gl. in l. falsi. iter. §. fi. ĩ uerbo, prodita. quã ibi sequitur Bald. C. de abol. tenet, q cõmitt. crim. læsæ maiest. & Bal. ibi notat illũ tex. in uer oppugnata. ad duo. Primo, contra uenientes cũ uexillis eleuatis hostiliter cõtra ciuitatẽ. Secũdo, cõtra proditores populi. q incidũt in crim. lęs. maiest. & idẽ tenent Bal. in l. si qs numeros. C. de falsa mon.
2 † q dicit q q falsificat monetam, & imaginem Cæsarum

deroga

derogationem suę maiestatis, cōmittit crimē læsæ maiest. & idem dicit in ciuitate ista loquendo de ciuitate Perusii, si quis subditus eiusdē ciuitatis falsaret monetā ipsius. alleg. Paul. da Leaz. in elem. past. de re iud. bene dicit Bal. qꝫ q uult prodere pplm, incidit in crimē læsæ maiest. qđ dicit esse uerū in subdito, secus in non subdito, p tex. ibi, qa non committit crimen læsæ maiest. gl. in d. elem. past. in uerb. innuit. quā ibi sequunt Doct idem tenet Aeg. Bellam. in cōs. 15. in 2. q. Steph. Buy. ind. l. quisqs. in 1. not. uer. 6. addēdo pdictis. & Io. Fab. in l. memin. C. ad l. Iul. maiest. & Bal. in l. 2. ad fi. C. de uind. man. Et ideo dicit Ang.
3 in l. fi. ff. de parric. in fi. † qꝫ forēsis qui non ē de populo, & sic ius populi non debet tueri, licet sciet cōspirationē, tñ non debet puniri ex hoc qꝫ non reuelauit. & singula. Old. in cōs. 44. col. 2. uers. circa. 6 & Mart. Laud. in tract. de crim. læsæ maiest § 22, & sic uř qꝫ clericus non dicitur committere crimen lęsæ maiest. nec habeat locū in eo. l. qsqs. ad l Iul maiest ut uoluit And. Barb. in cōs. 21. uol. 3. de quo per Bar. Soc. in cons. 12. in 3. & 4. qō. uol. 1. Abb. ite. in cap. at si clerici. in princ. tn fin. de iud. & text. ī cap. si quis laicus. 22. q. 5. de quo dicā infra circa fin. q. princ. & singlř Hieron. de tortis in suo eleganti cons. in fauorē Florentinorū, qui archiepm seditiosum suspenderunt, ædito, quod reperitur inter consilia do. Ant. de. But. ultimum, & per Bald. in cons. 24. uol. 4. incip. quidam plebanus. & Steph. Buyn. in. d. l. quisquis in 1. no. uer. 5. declaratur. & hanc Bal. opin sequitur Cepola in cōs. 17. col. 3. uer. eum ergo casus noster dicens in 4. col. uer. præterea licet &c. quod in Italia est talis cōsuetudo inter principes etiam recognoscentes superiorem, ecclesiam Romanam † ut est Marchio Ferr. qui publicat bona, &
4 exercet iura loquentia de crim. læsæ maiest. cōtra subditos suos sibi rebelles, & pditores, & idē And. Barb. cōsuluit p pdicto. Marchione Ferr. in cōs 70. incip. ubi Xps col. 12. cum seq. uer. capio primū, uol. 4. ubi hāc tenet partem multum singlř. & p ipsa adduxit tex. in d. c. si qs laicus. 22. q. 5. p quē tex. probat qꝫ crim. læsæ. maiest. cōmittit, qui offendit regē aut dñm terræ. & idē tenet Ang. in cōs. 357. inc. dñs. Gregorius Pagnocit &c. Greg. fuit ob cām turbationis status cō dēnatus ad mortē, & oīa eius bona cōfiscata cōitati Florētiæ
5 & talis snīa tenuit de iure, sm eum, † eo qꝫ ciuitas Florentiæ habet regalia ex priuilegio sibi indulto p Cæs. q̄ sint regaliæ c. 1. alias esset nulla publicatio, tanq̄ facta à iudice iurisdictione carēte l. 1, C. de bo. uac lib. 10, & pariter Odof. in d. l. 2. C. de sed. per tex. in d. l. t. ad l. Iul. maiest. & ēt Angel. in tract. malef. in gl. che. hai tradito la pria tua in 1. q. in ciuitatib. supiorē nō recognoscentib. qa tales ciuitates ęquiparanř ciuitati Rom. uel principi, no. Bar. in l. hostes circa. fi. ff. de cap. Et habebit locū hoc crimen quocūq; modo. aliqd cōtra ius fiat, sicut si fieret cōtra ciuitatē Ro. d. l. 1. 2. 3. & 4. & idem tenet ipse Ang. Aret. in § p cōtrariū, quē legit cū §. interdū. inst de hæred. q ab int. defert. & idē Paul. de Cast. in l. 3. p illū tex. C de ep. aud. & hoc qñ p seipsas se regūt ut Perusia, & Boñ. ēt si sint alicui subditæ & ita dicit seruari de facto. qdqd sit de iure, dicēs qꝫ in hac q. Bal. & Ang. f. ēs fuerūt ī cōsulendo cōtrarii. & idē tenet Bar.
6 Brixień. in tep. ī uer. maiestas. † dicēs qꝫ nedū aduersus reges, sed ēt aduersus dñm ciuitatis cōmittit crimen læsæ maiest. alleg. d. l. 3. & in hanc partē uř inclinare Felyn. in c. cum non liceat. col 6. de pscr. & Arch. in c fœl. & ibi Pet. de Anch. in 4. nat. de pœnis l. b. 6. & Franc. de Zab. in d. clemen. pastor. in 5. q. & ibi Io. And. & Io. de Im. & Ioan. Fab. in pœ. inst. per tex. in l. non dubito. ff. de cap. & idem tenuit Odof. in 4. nota. C. de iure reip. l. 10. ubi dicit qꝫ resp. Rom. & aliarū ciuitatum in hoc parificanř, quia pariter puniunř seditio si contra Rom. uel aliam ciuitatē d. l. 1. ad l. Iul. maiest. & d. l. fallaciter istam partem tenet Mart. Laud. tract. de crim. læsæ maiest. in princ. si non recognoscat supiorem, sed si recognoscat cōmittitur crimē læsæ maiest. l. 1. ad l. Iul. maiest. non tñ pœna extendiř ad liberos sm d. l. quisqs. & idē tenet Lud. Bol.
7 in cons. 75. uolens † quod ēt habeat locum contra insultantes, uel delinquentes aduersus epos, cardinales, & clericos, uel religiosos familares Papæ, & Cardinaliū, de quo g Ioā. de Anan. in cons. 75. & prædictā snīam tenuit Aegid. Bellam in d cons. 15. in 1. qō. si ex priuilegio, uel pmissu Imperatoris, aut de consuetudine tanti tpis, de cuius initio non esset memoria, unus rex hřet supremū dñium. & sic ab eo appellari non possit, tunc contra talem principē crimen læsæ maiest. cōmittitur, & ibi ita consuluit pro Lud. regę Hierusalem, & Sicilię, ac comite puinciæ à quo

quo non appellatur, & est supremus licet recognoscat Imperatorē, ſm eum, & ego uidi in Archiuis ciuitatis Aquēsis comitatus Prouinciæ iurā fidelitatis sub sigillo aureo, & in comitatibus Prouinciæ, & Folcalcherii hēt comes iura imperialia ex priuilegio, ut dicit Alb. de Ros. in prima parte statu q. 165. & istam partem tenet ipse in 3. par. statu. q. 19.
8 † ubi dicit quod licet de stricto iure ciuitates & regna ius fisci non habeant, fallit in ciuitatibus Lombardiæ qbus ꝑ pacem Constātiæ cōcessum fuit meru, & mistū imperiū, & regalia. & idem credit in alijs dñis, & ciuitatib. hñtibus merū imperium ab Imperatore. & idem in regno Franciæ, & alijs regnis. tñ ſm Bal. in rub. ff. de rerū diuin. ciuitas, uel dñs nō recognoscens superiorem habet de cōsuetudine regalia, & iura fiscalia. & ēt Mart. Laud. in d. tract. de princ. §. 122. & 188. ꝙ idem tenet Guido Papæ in q. 344. uolens ꝙ habeat locum in Delphyno, & Duce Burgundiæ, & ēt Duce Sabaudiæ, licet recognoscat in superiorem Imperatorem, & ita dicit fuisse iudicatum, & in Delphino Duce cōmite cōsanguineis regiis, & in paribus Franciæ respectu ad principem. & ꝑ quandam cōñam, & non respectu ad eos tenet Steph. Buy. in d. l. quisqs. in 3. no. sed ſm Aegid. in d conſ. cōtra aliquē ducem, comitē, uel Baronē regni Frāciæ. sed solū cōtra ipsum regem, qui supremus ē dñs in regno. crimen læsæ maiest. infra regnū cōmitti pōt. q. a nullus alius, ꝗ rex supmus dñs in regno dici pōt, ille. n. à quo appellatur, supremus dici non potest, ut ēt dixi in tract. de cust. clauiū portarū, & hoc tenet Io. Barberii in uiat. iūris ti. de crim. læsæ maiest. in 2. mē. Sed cōtrariū tenet gl. in d. l. 1. ad l. Iul. maiest.
9 † q. illi dñi cōmittere crimen læsæ maiest qui contra principem, uel contra eos qui iuxta latus suum sunt, aut cōtra remp. Roman. moliuntur ut ibi. d. l. quisquis. Non aūt illi q contra alias ciuitates moliuntur, ut ꝓbatur in d. l. fallaciter. in fin. ubi crimē læsæ maiest. & crimen patriæ oppugnatæ ponunſ, ut spēs differentes, ciuitates. n. aliæ ab urbe Romæ funguntur iure priuatorū. l. eum qui uectig. ff. de uerb. sig. & Bal. in conſ. 49. in princ. uol. 2. & ſm hanc opin. consuluit Bald. prout refert, & sequiſ Nellus de S. Gemin. in tract. bānito. in 1. par. ubi dicit ita uidisse ꝑ uiros magnæ auctoritatis cōsultū, ꝙ pluries ī ciuitate Florent. obseruatum fuit. Et hanc sñīā tenent Aug. Arim. & Bern. Land. in add. Ang. Aret. tract. de malef. in gl. che hai tradito. Nam ſm ipsos titulos talis criminis est seditionis, non perduellionis, uel maieſ. all. text. in d l. 1. de sed. & ideo Aug. Arim. dicit gl. in d. l. fallaciter esse falsam ꝑ text. ibi in quo ponuntur ca sus separari. s. demolitio contra patriam, & er men læsæ maiest. ut dictum est. l. alleg. Bal. in d. cōs incip. Quanꝗ allegata sint multa, & plura &c. quod non potui inuenire, & Aug. Paul. de Cast. Alex. & Iaſ. in l. 1. §. fin. ff. quod
10 quisq; iur. dum uolunt ꝙ conatus non puniatur, nisi in crim. læsæ maiest. & in crimine patriæ expugnatæ, uel turbationis status, & Ang. in l. 6. ad l. Iul. maiest ubi dicit, ꝙ est solū pœna capitalis. ꝑ text. in d. l. 1. de sedit. ubi idē tenet ꝑ tex. in auth. de mand. prin. §. fin. & in l. cap. §. solēt qdē. ff. de pœ. ubi gl. ponit exēplum in Ioseph. decurione Bonon. & Bergollo Pisano q aduersus gētē ciuitatū suarū sæpe cōuenerunt, & populum cōcitauerūt, & facit ſm eum. Eccl. 26. c. circa prīnc. dū dicit d electurā ciuitatis, & collectionē populi &c. idem uult Bal. in d. l. i. de sed. dū dicit ꝙ tenēs castrum rebellatū contra principē debet mori, & Ang. in l. lex. 12. tab. in fin. ad l. Iul. & Ang. in add. ad Barr. in d l 1 ad l. Iul. maiest.
11 & dixi in q. de cust. cla. † Nam certum est ꝙ duplex est maiestas diuina & humana. sūct. Gazaros. C. de hæred. & dicā infra circa fi. q. princ. Et est humana triplex. s. Imperatoria, ut in ꝓœm. inst. ibi Imperatoriam maiestatē. & ēt regia. l. 1. C. ut nemo pri. ibi. regiæ maiestatis &c. item populi R. d. l. 1. ad l. Iul. maieſ. dr. n. maiestas, cum loco priuatorū habeanſ, ut dcm̄ est. ita tenuit Cyn. in d. l. qsqs. quem ibi sequunſ Ang. & Salyc. in 1. opp. ubi dicit Ang. ꝙ hodie de cōsuetudine ī filiorum, & filiarū ꝑsonis non hēt locum idē dicit in d. l. fall. & in l. una. col. 2. C. ne ex del. def. & tuba ueritatis Bar. in d. l. 1. in fi. ad l. Iul. ma. ubi dicit ꝙ tenet solū. l. Iul. de ui pub. & latius in extrauag. q sint rebelles. & in uer. rebell. post prin. uer. Sed an hęc cōstō habeat locū &c. & hoc per tex. in d. l. si quis ing. §. in ciuilib. ff. de cap. & Ang. in d. l. fr. de partic. & Hyppol. de Marſ. in suo sin. 164. ante fin. & Io. de Pla. in d §. 1. inst. de pup. iud. & Pet. de Anch. in d. clem. past. uerſ. 8. not. & Cald. in conſ. ult. tit. de accuſ. & singlr Ang. in consil. 223. inc. casus talis est forti guerra &c. mxime ut filii non puniantur, ſm d. l. quisquis, & idem

Io. Fab.

12 Io. Fab. in §. publica. de pub. iud. † ubi dicit, quod filii tamen puniuntur in terminis. d. l. quisquis. licet alias possit dici crim. læsæ maiest. tamen filii non puniuntur, & pulchre, & amplissime tenet hanc partem Illustr. Doc. Barth. Soc. in cons. 225. inc. in causa fratris Andr uol. 2 qui dicit hanc esse communem, & rndet singl. ad iura in 1. parte addu cta. uolens illud habere locum, etsi tales prin ceps non recognoscant superiorem, ex priui legio uel ex consuetudine prescripta, aut ex con cessione superioris, quod singula membra separatim examinat. Idem tenuit Aut de Bui. in consil. 61 in princ. Quid dicendum. Saly. in d. l. fallaciter. concordat istas opinio. uidelicet, aut patria perdit uel oppugnat. ut principi uel populo R. auferatur, & tunc procedit opi. gl. in d. l. fallaciter supra primo loco relata, quod tunc crim. læsæ maiest. committatur quia maiestas cui debent obedire offenditur, ut d. l. quisquis, & l. pe. ad l. Iul. maiest. Aut oppugnatur uel perditur patria aut ciuitatis, sed non ad finem ut principi auferatur, tunc non committitur crim læsæ maiest. & ita loqui gl. in d. l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. supra secundo loco adducta, & sic Saly. tenet quod in dubio uel indistincte non est crim. læsæ maiest. quod committitur contra inferiorem à principe. Et ista distinctio est ualde singularis, quia sequitur Ioan. de Pla. in d. §. 3. in ult. q. instit. de publ. iud. & Illustris doc. Barth. Soc. in cons. 22 col. 2. uers. sed hic aduertendum, cum seq. uol. 1. quia secundum eum aut loquimur de his qui oppugnant per partialitatem, expellendo unam partem aut factionem, eo quod sunt de alia parte seu factione, & intro ducendo partem suam non tamen occupando dominium ipsius ciuitatis, & tunc non dicitur crim. læsæ maiest. committi. & ita loquuntur iura secundo loco allegata, quia secundum eum Gibellinæ, & Guelphæ partes sunt duæ sectæ solum approbatæ pro lo cis in quibus sunt alleg. Bart. in l si quis à filio. §. princip. sed non ubi. & Ioan. And. in c. statutum. §. cum uero. in uerbo, non audens de te scrib. lib 6. & idem Card. Alex. in d §. conuenticulas col. 3. uers. quo ad in parte Gibellina, & Guelpha. & dixi supra in proxi. præsuppositione. 13 † Aut oppugnat ciuitatem Imperio subiectam, & Imperatori obedientem, illius dominium, & iurisdictionem mixtum. & merum imperium occupando, tales indubitanter dicitur crim. læsæ maiest. incurrere, quia qui contra principem arma sumunt cum tangere totum unum l. uulgaris, in princ. ff. de fur. & ita loquuntur iura superius in 1. par te adducta, quia ille dicitur facere contra statum principis quod uult de rigere statum ad aliud regimen, pa ta regem, ut uoluit Bald. in l 1. § huius studii, col. 2. in fi. quæst. & dicit fi. eius à sto stas. ff. de iust. & iure, & Mart. Laud in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 12. uel et si inimicos principis permitteret intrare in territorio, uel regi o. principis, tex. celebris in l si quis barbaris scelerata fa ctione. C. de rem. l. lib. 12. ubi gl. ponit exemplum de præde castri Francorum qui permisit uenire Mutinenses corruptus ab eis. teret Bal. in l. 1. q. 42 ff. de seru. diuisio. & Matt. Laud ubi supra § 38. quia qui non tenet ponere fortilitium in manibus inimicorum, tenetur curare ne per inimicos occupetur quantum pot. ut eleganter dicit Ang. in l. non est impossibile, in fi. ff. de pac. & Mart. de Laud in tract de castel. & castris §. 31. & 33. pro quo adduco bo. text. in l. dolo. in prin. ff. si uen. nomi in pos. & ibi glo. singu. & dixi in tract. de custo. claui. in 3 præ suppositione, & pro hac parte facit quod dicit 14 Ang. in d. l. 1. ad l. Iul. maiest. † Nota ut curent, & aduertant ciues. ut rebellibus ciuitatis non mittant literas, neque aliquod signum præbeant eis per quod ipsi possint se iuuare contra ciuitatem. Nam contrarium facientes incidunt in maiestatem, per illum tex. accipiendo maiestatem large, ut ipse dicit, quod dictum adducit Barb in d. c. col. 70. contra Saly & ego pro Saly quia Ang. ibi in princ. sequitur gl. quod non habeat locum in aliis ciuitatibus, & dominis inferioribus a principe, & sic non est uerisile quod in fi. per dictum supra alleg. uoluerit contrarium, quia dictum docto. debet intelligi secundum l. quam allegat ut dicit Bart. in l. non solum § si liberationis ff. de lib. leg. & dixi in addi. ad mandago. de electio. in l. ad di. sed dictum Ang. in d. l. 1. ad l. Iul. maiest & etiam opin Saly. probatur per text. ibi, qui ue hosti bus populi R. nuncium literas ue miserit, signum ue dederit, fecerit ue dolo malo quo hostes populi R. consilio iuuentur aduersus rep. 15 qui tex. clare uult † quod mittens nuncium uel literas, aut signum faciens hostibus, quo possint occupare ciuitatem, & dominium illius usurpare, committit crim. læsæ maiest. ergo sequitur, si ad hunc finem non fecerit, non incidit in crimen læsæ maiest. ita tenet Mart. de Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 2. ubi dicit quod dolose mittat. & Laud. de Ro. in cons. 375. in fi. & Cepol. in d. conf. 17. col. 7. in prin. & Old. in d. cons. 43. in 6. q. ubi dicit quod ille proprie dicitur crim. læsæ maiest. committere, qui iurisdictioni, & potestati imperii suppositus, ab obedien-

obedientia se realiter subtrahens, hostis animū assumit, & se dño suo aduersarium parat & ideo tales ꝑduelles uocantur.i.per secte ad duellum, siue bellū clādestinū, uel publicum parati, & accincti, unde & tale crimen uocatū est crimē perduellionis, l.donat.§.fi. ff.de do. & §.per cōtrarium.in ff.de hær.quæ ab intes. def.& l.cum si §.reis.ff.de leg.2. idem tenuit Batt.in tit.qui sint rebelles.in uer.tenore. & Mart.Laud.ubi supra §.16.facit l.amissione.
16 §.def.ff.de cap.dim. † ubi ergo non est substratio à iurisdictione principis non est crimen læsæ maiest.ſm eum.In hoc articu.ego, saluo semꝑ saniore iudicio, hanc ultimā partem tanꝗ in iure uerissimā, in consulendo, & in iudicando firmiter tenendā censeo, & sequor, ꝙ cōtra rebellē, & ꝓditorem Ducum, Marchionum, Comitum, & aliorū dñorū temporalium, ac ciuitatū superiorū recognoscentium pœna l qsqs.ad l.Iul.maiest. non habet locū quo ad bona & ꝑsona liberorum, sed solum pęna erit capitalis, per d.l.1. de sedit.nisi ꝓditio fieret cū armis, tunc ꝑ ꝑ uim publicā bona ueniūt publicanda, ut infra dicā in sol. q.qua pœna puniant seditiosi, isto in casu filii nō erūt incapaces nec ſm.d.l.qsquis. quia iudicēs taliter bellū.nō dicitur cōmittere crimē læsæ maiest.ſ hostes ff de capt.ut uoluit Old.in d.cōs.43.in 6.q.& istam partem tenet Alb.de Rof.in d.l quisquis. Secus uero est qñ fit rebellio cōtra propriam ꝑsonā ipsius Im
17 peratoris.d.l.qsquis.†Idem si cōspiretur cōtra Papam.c.in primis.in fi.2.q.1. Cuius maiestas maior est Imperiali.c.solitæ. de maio. & obed.aut rebellio fiat in personam supmi dñi nri Regis.q de iure nō recognoscit superiorē.c.ꝑ uenerabilē §.insuper.q filii sint legitimi, & ibi per Inn. & Mod. & dixi de auct. magni cōsilii, & parlamentorū regni. Aut ēt cōtra eos q iuxta latus eorū sunt, uel si oppugnaē aliqua ciuitas eis subdita ad fidē ut eis auferaē. & tūc habet locū pœna.d.l.qsqs. ut tenet ibi Cyn.& Stph.Buyn.in 3.notab.& idem dicit si contra Augustum cōmittetē.per illum tex.& semel uiui in magno cōsilio.(an no 58.supra mille, processum in crimine læsæ maiest per summum Pōtificem Iuliū II. motum contra illos de Bentiuoille, ex eo ꝙ præfati de Bentiuoille, dñium ciuitatis Bon. sibi occupabant, qui tandem fuit per consiliū remissus ꝓciendus, & determinandus coram certis nō suspectis iudicib.Per ipsum Papam deputandis, & hanc cōclōnem probo ꝑ text. in d.c.si quis laicus.22.q.5.de quo fecit m̄tiō Barb.in d.consil. 70. supra in 1. parte alleg.
18 Nam tex.dicit.† Si quis laicus iurām uiolando profanat, quod Regi, & dño suo iurat, & postea peruerse, & dolose eius Regnum tractauerit, & in mortem ipsius aliqua machinamento insidiaē &c. & sic copulatiue legitur, non solum qñ prodit regnū, sed in mortem ipsius Regis insidiatus est. Nō n.uī habere locum in alio dño terræ a Principe inferiore, nec est sub correctione mens illius lēæ.& ita
19 tenet Old.in d.cons.43 in 6. ubi uult † quod maiestas dicit maior stās, siue maior ptās, arguendo ab etymologia uocabuli.l.decern. C. de epis.& cler.& l.tug ff. de uerb. sign. l.1.ff. de acq.pos.l.fin ff.ad munic. & oēs post Bar. in l.1 ff.sol.matr.sed crimen læsæ maiest. nō cōmittitur nisi cum læditur maior ptās, sed in inferiore nulla est ptās in læso respectu lædentis, loquendo de potestate. prout accipit lex, ptātis.ff.de uerb sig. Posito ēt ꝙ talis rebellis teneat ab eodem inferiore dño feudum quia ſm Oldr. illud non dat dño Imperium in suum uasallum. Est.n. quidam contractus in quo quis alteri obligatur, ut de noua forma fidelit.cum aliis.n.alleg.ubi consuluit ꝓ quodam rege q auxilium præbuerat aliquibus contra Imperatorem concludendo, ꝙ ille Rex non cōmisit crimen læsæ maiest. ut ibi per eum. Et istud tenet Bald.in consil.60. uol.2 incip pūctus, seu facti narratio &c.ubi
20 uult† quod crimen læsæ maiest. contra principem, uel remp. Rom.cōmissum, morte nō extinguatur, sed bene contra alios principes & ciuitates cōmissum per mortē extinguaē. alleg.l.fin.ff.ad l.Iul. maiest. idem tenet glo. in d.l.memin. C. eod. titu. Et ista est uera, & cōi opin. & etiam in non recognoscentibus superiorem de facto, ex priuilegio, uel consuetudine præscripta, ut patet per Soc. in d. consil. 375. Quia in delictis mitior, & benignior pœna est accipienda.l. interpret. ff. de pęn. Et in hoc regno Franciæ ita obseruatur in istis dñis, & principibus ab ipso Rege inferioribus, & ipsum recognoscentibus secundū Alb. de Ros.in d.q. 19.in sing. per Aegid. de Bellam.in d. consil. 15 & ita reperi in grādi consuetudinario Franciæ nouiter in uulgarī impress.titu.de iurib.reg.col.6.uers. Item la ou une uille ne obeist au Roy, &c. qa ad eum solū spectat cognoscere de crim.læsę maiest. prout

prout in d.lib.consuet. eo. tit.f.5 uers. Item aut Roy nostro syre, &c. quod de facto fuit
21 iudicatum contra regem Nauarrae.† Et ibi et dicitur, quod omnis cōfiscatio bonorū spectat ad ipm regem, & non ad alium, et altum iustitiarium de quo ultimo an bona publicata spectent ad ipsum principem. uel ad dnm immediatum, uide Aeg. in d.consil.15. in 2. q.& Guido Papae in q 341. & Aufrer. in q.capel. lae Tolosae.q. 395. & plene per Bart. & oēs Mod. in l.si finita. §.de uectigalib. ff. de dam. inf. & Alb. de Ros. in 3 parte, q.7. & Io. Fab. in auth.bon.dam.C de hom.dam. & Spe tit. de feu.uer.40. & quid de bon. cler. uide q̃ dixi in §.10.de iurisd.omn.iud. & Fel. in c.excōicamus. in prine de haer. & Steph. Buynar. in d.l.quisquis.in 4.no.uers.3.procedit.cū uer. seq.quia in hoc regno solum contra ipsum regem. & nō contra alios principes sibi subditos, crim.laesae maiest.cōmittitur, ut supra dictum est. Praeterea habet solus cognitionē quo ad portum armorū, si fiat publice cum multitudine gentium, uel in itineribus publicis, quia ipse solus prohibet usum armorum ideo solus offenditur, ut uide in stylo parlamenti, in 1. parte.tit.de iur.reg & ibi per Au-
22 frer.† & pariter nullus princeps praeter ipm in toto regno pōt gratiam, & remissionem criminosus facere, cum solum ad supremum dnm illud spectet l.3. C.de episc. aud, & l.cū indulgentia, & l.fi.C.de sen.pass. & l.fi. C. de gener.obl. & tenet Signor.de Homod. in cōs. 155.col.2.uer. praeterea non est nouum qđ princeps, &c. & et reappellare deportatos ad ciuitatem.l.releg.in fi. ff de poe. nisi inferior ex causa faceret l.is q reus. per gl. & Bart. ff. de pub.iud. & Ang. in l.si decessetit, ff q satis. cog.& in l.1 §.nō fuit, ff.de dolo.faciunt no. p Bal. in l.1.C.de iur.aur.ann. q possit reseruata principi, sed hic nullo modo pñt etiā ex causa, & p Fel. in serm.hodie mecū eris, &c. & istam partem tenuit d. Guil. do. Accusarii in quadam q p eum disp.inc. quidam Albertus Armixii, & c ẽm Alb. de Ros. in d.q.19 q̃
23 de iure cōi, & et diuino procedit ut ibi. † Et licet in hoc regno habeat locum crimē laesae maiest. contra principem nrm supremum, ut dictum est, tñ poena d. l. quisquis. quo ad filios incapacitatem, seu inhabilitatem ipsorum non habeat locum q n possint succedere & capere eis relicta in testō suorū parentum aliorū, & et ab intestato, nec efficiuntur infames, sed ad honores pñt promoueri, sed habet locum quo ad poenam corporalem, & cōfiscationē bonorū omnium, quia cōsuetudo est gñalis in hoc ẽm Ang. in d.l.quisquis, ut supra dictum. Si alii dñi, & principes contrariam habeāt consuetudinem ego me remitto consuetudini, & conscientiae eorum, & suorū consiliariorū, & et de iure. d.l. qsquis loquitur in filiis in potestate constitutis, & non in emancipatis ut uoluit Ang. Arim. in add ad Ang. Aret in tract.malef in glo. che hai tradito.uers.& aduertendum est, in additione inc. tu aūt in ac mā, adde, q ur. q gl. per gl. in c.si quis.6.q.1. quam non inueni. uolens plus Aug. ibi quod poena d.l.quisquis.non habeat locum si filii sint clerici, per gl. in ca.satis per uersum, 57. dist. non priuantur beneficiis, & tenet Mart. etiam laesae maiest. §. 31. de quo plene dixi in addi. ad Dyn. in reg. non debet aliquis alterius odio praegrauari. de reg.iur.
24 lib.6 † & no. quod uiolenio occupatori ciuitatis, uel prouinciae, princeps non pōt concedere ciuitatē, uel puinciam uiolenter occupatā l memínerint, C.uñ ui. & ibi Bar. nisi ex cā uera, & iusta princeps faceret cōcessionē, non obstāte dicta uiolētia. l. Lucius, ff. de euictio. & tenet Mart. Laud. in d.tract.de prin.§. 1,2.

1 *Seditio est crimen graue, & enorme.*
2 *Appellatio, & si per iudicem a quo nō admittatur, tamen executio differri debet.*
3 *Iudex unius ciuitatis non potest cognoscere de seditione facta in alia.*
Delictum uniuersitatis nisi notorium, & famosum esse potest.
4 *Delictum per x. homines commissum potest dici notorium.*
5 *Consulator non tenetur si per uiam iustitiae procedatur.*
6 *Vniuersitas uel populus seditiorem, uel tumultum faciens qualiter puniri debeat.*
Vniuersitas delinquere potest in emittendo.
7 *Vniuersitas qualiter in committendo delinquere possit.*
8 *Syndicus uniuersitatis quando legitime censeatur ordinatus.*
9 *Deliberatio consilij non requiritur in delicto consistente in omittendo.*
Ciuitas sine deliberatione delictum continuatum cōmittere potest.
10 *Voluntas, & intentio potius factis quam uerbis demonstratur.*

11 *Vniuer-*

11 Vniuersitati quando possit praeiudicare pars maior.

12 Vniuersitas ex consilij deliberatione delictũ committentes an censeatur delinquere.

13 Ciuitas an teneatur de delicto consulum.

14 Vniuersitas non dicitur delinquere in eo quod à quolibet priuato committi potest.

15 Vniuersitas quae in faciendo deliquit an possit criminaliter puniri.

16 Pœna quae infligi possit pro delicto uniuersitatis.

17 Ciuitas priuatur priuilegio episcopali ob delictum homicidij.

18 Inquisito facilius fit contra uniuersitatem quam contra personas singulares.

19 Ciuitas tota ob haeresis crimen potest comburi.

20 Punitio palis unum quandoque infligitur ob delictũ alterius, sc licet non spiritualis seu aeterna.

Ciues omnes puniuntur ob iudicis delictum.

21 Vniuersitas decapitari non potest.

22 Vniuersitas nil aliud est ab hominibus ipsam repraesentantibus.

23 Vniuersitas uere dicitur deliquisse, in his qui reperiuntur consensisse delicto.

24 Multitudo delinquentium est causa rigoris iuris relaxandi.

Papa non potest omnes clericos, uel epos priuare.

25 Multitudini in septem casibus non parcitur, nec etiam multitudini religiosorum.

26 Multitudini non parcitur in delicto committendo, licet bene in commisso.

27 Vniuersitas illa puniri potest ob delictum in qua infantes, aut personae similes non repiriuntur.

28 Seditiosis quae sint poena afficienda.

29 Seditiosi aedes alienas expilantes capite plectuntur.

30 Bona damnatorum hodie non sunt publicanda, nisi in crimine lesae maiestatis.

Deportatio nil aliud est quam omnium bonorum publicatio.

31 Bona damnatorum non censentur confiscata nisi hoc expresse in sententia dicatur.

32 Seditiosi derobatores puniuntur per l. si quando. C. unde ui.

33 Violentia praeambula non confunditur propter delictum secutum, ad cuius factum tendebat.

34 Seditiosis ex proposito, dolo, et conspiratione machinata mouentes, pro dignitatis qualitate sunt puniendi.

35 Dictio studiose, in delictis malum aĩum significat, Seditiosi mori debent si seditio inualuit cruenta, & factio praerupta.

36 Offendere personam publicam grauius est quam priuatam.

37 Delictum coram iudice pro tribunali sedente commissum, nullam probationem aliam exigit.

38 Auctores seditionis sunt capite puniendi.

39 Praeparamenta ad aliquid facientium sufficere dicuntur ut ipsum factum censeatur.

40 Procedere in delicto quid sit, & quid ipsum consummare.

41 Tractatus solus etiam in atrocissimis non est puniẽdus.

42 Conatus solus in quibus criminibus puniatur, nullo etiam effectu secuto.

43 Turba non punitur, sed bene quod in turba perpetratur.

44 Seditio iustitiae opponitur, & communi bono.

45 Seditio (hore qualis fuerit, & qualiter perierint qui in seditione fuerunt

46 Plaga Israel cessauit Moyse, & Aaron pro populo orantibus.

47 Seditiosis toto conatu resistere licet etiam eos occidẽdo.

48 Consulatum sibi propter suam nobilitatem usurpare uolentes sunt fustigandi, et postulantis priuandi.

49 Agenenses seditiosi de quibus arguantur.

50 Personae honestae non sunt fustigandae, sed uiles bene.

51 Lapidem iaciens ex lasciuia, si aliquem interfecerit, mitius puniri debet.

52 Tumultu per accidens incidente, poena pecuniaria locum habet, & non corporalis.

53 Aurelianenses clamentes aduersus scholares moriantur, uel occidantur, pecuniaria poena mulctati sunt.

54 Malitia crescente debet etiam poena augeri

55 Seditiosi utcunque sunt excusandi si magistratus aut consulum auctoritate seditionem fecerint.

56 Clerici in episcopum proprium seditiosi, depositi traduntur curiae seculari.

Extrahentes aliquem de ecclesia crimen laesae maiestatis incurrunt.

57 Maiestatem caelestem offendentes grauius puniuntur quam qui temporalem.

58 Poena extrahentium aliquem de ecclesia qualis sit hodie de iure canonico

59 Mulieres tempore guerrae possunt ciuitatem tueri, & defendere.

Carcassona ciuitas à Carcassa uetula dicta est, quod sola eam ciuitatem defenderit

60 Mulieres possunt crimen laesae maiest. incurrere.

61 Milites ex proposito, & dolo seditionem facientes in exercitu belli, debent capite plecti.

62 Patrem uelle filium mori, non est uerosimile.

63 Miles

63 *Miles qui per lasciuiam aliquibus rixantibus sedi tionem fecerit militiæ gradu priuari debet.*

64 *Pugillum fortitudo clamoribus incitatus, & sermo imperatoris paratas ad prælium acies, acuitque mucrones accendit.*

SEptimo, & ultimo præsuppono qualiter cōtra seditiosos, & cōspiratores, & similes sit procedendum, Et quō probetur rebellio, & seditio, uide Ang. Are. in d. tract. malef. in gl. che hai tradito. in princ. † ubi dicit, quod quāuis istud crimen sit enorme, & graue, ut probatur in passione dominic. Luc. 23. ubi Iudæi accusabāt Iesum Christum benedictum, dicētes. Hunc inuenimus subuertētem gentē nostrā, &c. & ibi sequit at illi inualescebant dicētes cōmouit populum, docens per uniuersam Iudæā incipiens à Galilea usq; huc, &c. Sic ēt diuū Paulum ut Act. 24. Inuenimus hunc hoīem pestiferū, & cōcitantē seditiones oībus Iudæis in uniuerso orbe. & auctorē seditionis sectæ Nazarenorū, &c. ita qd appellari non pōt. l. cōstitutiones. & ibi Bar. Ang. Are. & Mod. ff. de appel. & Alex. in addit. ad Bart. in d. l. si qs a filio. §. hi aūt de iniu rup. testa. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acq. hær. & Io. Ant. Arch. & sequa. in c. fœlicis. de pœ. li. 6. † licet sm Bar. in l. 1. ff. de off. eius cui man. est iurisf. appellatio per iuditē tenet Alex. in d. §. hi auth. & Matt. Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 7. tn̄ procedi non pōt torturam, nisi pcedētibus indiciis, & aliis præsumptionibus per tex. gl. Cyn. Bar. Bal. Ang. & Sal. in l. si qs alicui. C. ad l. Iul. maiest. & ipsis pcedentibus oīs pōt torqueri nullo priuilegio obstante, siue sit miles armatæ uel cœlestis militiæ, sic doct. c. 1. de deposito. & Barb. in cons 43. col. 4. uers. & si quispiam. l. t. & tex. in l. nullus & ibi oēs. C ad l Iul maiest. & cōtra seditiosos proceditur per uiā inqsitionis, ut in auth. de mand. princ. § fi. & ibi Ang. per hic all. l. 1. in fi. C. de abol. & aduertendum est sm Ang. ibi † qd de hoc crimine seditionis unius ciuitatis, puta Perusii, non potest cognoscere iudex Florētiæ, per tex. ibi; qa de seditione cōmissa in ciuitate Constantinopoli nō pōt pses prouinciæ cognoscere, sed debet ingredi e & inuestigare diligenter cōtra faciētes seditionē, & ipsos ad ciuitatē remittere, qd est singulare, qa regulariter delictum alibi cōmissum pōt hic puniri, ut uolūt Doct. in l. 1. C. ubi de cri. agi. opor. & per Bar. in l. si cui. §. cum facul. ff. de accus. & dixi in §. 24. in gl. 1. de iuris. om. iud. li. cōsue. Biturig. Sed facilius inquirit contra uniuersitatē, q cōtra singulares personas, qa delictum magnæ uniuersitatis non pōt esse nisi notoriū, & famosū l iustissimos C. de off. rec. prouin. & tenet Alex. in addi. ad Bar. in l. aut facta. §. non nunq de pœ Et hoc uerum sm Bar. ibi si uniuersitas delinqt ut uniuersitas; qa proposito, & deliberato cōsilio, hoc fecit, ut infra dicā, secus si non pposito, & deliberato cōsilio, qa tunc debet iquiri cōtra singulos atq; singula. Paul. de Cast. in d. consil. 315. col 6 uers. secunda pars uerborū u ol antiq. ubi cōsuluit pcōitate Ianuensium, q tūc transtulit dñium ciuitatis Ianue in regem Franciæ, ut ipse refert ibi, col. uers. nunc ad ppositum. & idē tenet Paul. de Cast. in cons. 105. incip. in causa sforcii uel nouo Ideo di-
4 cit Bal. in l. 1. §. fi. ff. de iust. & iur. † quod del ctū qd fit per decem hoīes, uel supra est notoriū, unde sm Bart in suo tract. de Guelph. in 4. princ q. qs pōt pbari esse de affectione Gibellinorū uel Guelphorū, uel illis adhærere, qn expresse dicit se esse illius factionis, quod sufficit, nemo. n. už dicere qd mente non agitauerit l Labeo. ff. de suppelle. lega uel qa alli parti fauebat in cōsiliis, & in armis, ac in aliis factis. Et in hoc intelligit in factis uolūtariis, put faciebat nobilis uir, & eques ueteranus Bertrandus de forces eiusdē loci dñs, qui in cōsiliis, & aliis fauebat cōitati seditiosæ Agenēsi, & pipsa uniuersitate iuit erga Christianissimū regem nostrum, & per hoc text. in d. l. 1. de seditio. ibi publicam disciplinam defendere fortasse tentauerint, &c. quod exponit Io. Fab. ibi de facto, & non de iure, ut infra dicā.
5 † Quia ubi proceditur per uiā Iustitiæ, aduocatus cōsulendo iure aut plebiscitādo, nō tenet ideo d. Nic. Bertrādi iuris utriusq; doc. q fuit aduocatus pro dicta cōitate corā nobis cōmissariis antedictis teneri nō pōt de cōsilio. & ēt statim dimisit illos. Ideo est intelligendū de cōsilio fraudulēto circa seditionem faciendā, aut post factam, & cōmissam, defendēdo uerbo, & facto l. cōsilii nō fraudulēti. ff. de reiud. & in regna nullus ex consil. & ibi dixi post Dyn eo lib. 6. bo. est tex. in l. aut facta. in pri. ibi cōsilia at cōiurationes, &c. ff. de pœn. & colle. in c. nuper. & ibi per do. Celsum Hugo. in addit. de sen. excom. & in c. sane, de renun. & tract. & cōspiratio per complices, & socios criminis pōt pbari, ut no. Bal. in l. qm̄ lib. C. de testi.

testi.maxime q̃ fit cõtra principẽ,tenet Mart. Laud.in d.tract de crim læsæ maiest.§ 8.nolens ibi in §.11.qd contra notorie tenentes ciuitates ecclesiæ Rom. sine citatione ꝓcedi tur ad sñiam alleg.Bald.in ꝓhe.feudo. Et laicus cõtra clericum in crim. læsæ maiest. põt testificari.ut tenet gl. in c.cũ p manconella. de accus.& Mart.ubi supra.§. 27.de quo per oẽs in d.c cum p.manconella.His præsuppo
6 sitis uenio ad solutionemq; † qua pœna de iu re puniatur populus,colleg um,capitulũ,uel uniuersitas seditionẽ,rebellionẽ. & tumultũ faciens.aut aliud delictũ committens, circa quã Doc.infra allegãdi mouẽt plures q̃stiones,quas oẽs ꝑ unam clarã distinctionem,& breuem,ommissis argumentis cõprehẽdam. Ideo aut agitur de seditione facta in ciuitate aut in acie bello,Si in ciuitate,tũc aut uniuer sitas delictũ cõmittit in omittendo,aut in faciẽdo.Si in omittendo,& tũc uniuersitas potest uere,& ꝓprie delinquere,ut tenet Cy. i l. si qs in tantam.col. 3.uer.sed pone,iuxta hoc C.uñ ui.ubi mouet istã q̃stio. & etiã Bar.in l. aut facta §.nonnunquã.ff.de pœnis.& Salye. in d.l.1.C. de sedi. in 1.q.a. & Ant.de But & Abb.Sicu.in c.dilectus.a.col.pen. & ibi Ioan. de Ana.col.3.de simo. & ẽm ipsos punit̃ totum collegium seu uniuersitas,licet ẽm Saly. nulla cõuocatio,& cõsilii deliberatio fuerit facta,ut l.iubemus nullã nauẽ. C. de sacrosan. eccles.& rõ est,q̃a licet negligentia regentiũ uniuersitatẽ hoc cõtingat,tñ ipsa uniuersitas dr̃ negligere,ut d.l.iubemus. & negligentia il lorum quibus mandat̃ non excusat mandan
7 tẽ.l.ꝓcurator.§.tutores.in fi ff mãda. † Si uero in faciendo,& cõmittendo, & tunc aut ꝑ modum uniuersi,ut q̃a populus, & uniuersitas conuocata extitit ꝑ sonum cãpanæ uel ru bę,uel alio simili signo more solito l.2.iuncta gl.C.de decurio.lib.10 & consilio deliberato ad hoc delictum committendum processit dr̃ delictum cõmittere,alias uniuersitas ipsa nõ dr̃ committere,sed singulariter sing.tex.est celebris,in l sem ꝑ.§. si in sepulchro. ff.quod ui aut clam.& hoc est qd̕ uult gl.in l. si ex dolo §.1.ff.de dol & expresse in aliud. §.aufertur. ff.de reg.iur.& in l.sicut.ff quod cuiusq; uniuer.& Saly.in d.l.in 4.q. de sedi.& Bart. in d. l.aut facta.§.nonnunquam.uer. ulterius q̃ro. & Ang.in l.metũ.§.animaduertendũ.ff.quod met.causa & sing.Oldr.in consil.315.& gl.in prag.sanc.in tit.de numero card.in uerbo ibi,

collegialiter, & etiam in ti.de interdi.in prin. in uerbo,locorum.& Paul.de Castr.in consil. 105.incip.in causas forti. uers.ex uorum.& Dyn.in regula delictum ꝑsonæ. & q̃ ibi dixi. in addi.& post me.d.Celsus Hug.de reg.iur. lib.6.& Colle.in c.plerunque in pen qu 2 f & ibi d.Celsus de rescr.& ample Hier.de Tottis in d.consi.in fauorem florentinorũ edito.col. 2.in princ.ubi refert Ioan. de Ligna. in cle.1. de pœ.ita dixisse cotam summo pontif.& car dinalibus in ciuitate Bonon. facit tex.& quod no.ibi Bar.in l.actuarios.C. de numera. & car
8 tul.lib.12,† quod syndicus creatus non cõgregata uniuersitate ad sonũ campanæ, uel alio signo, uel non congregata in loco ubi alias cõsueta fuerat cõgregari,uel non cõgregata de mãdato superioris ꝓut cõsueuerat, nõ dr̃ legitime ordinatus,& ita dicit de facto se obtinuisse,& idẽ Ant.Corse in sing.cõsuetu do. Ita ẽt quod si oẽs ciues uelo eleuato, & uexil lo erecto,& pulsata prius cãpana iuissent ad hoc faciendum, non dicet̃ uniuersitas delinquere, si deliberatio non præcesserit. Et isto casu illi q̃ cõuocauerũt,& eleuauerunt uexillũ,& cãpanã pulsauerũt,dr̃ ineitatores ꝑsonarum,& tenentur tanq̃ seditiosi ẽm Bart.in d.§.nonnunq̃.& Saly.in d.l.1.in 3.q. de sedit. & Abb.Sic.in d.c.dilectus.in q. pen. & ibi Io. de Ana.col.5.q.3.& col.sc q.uers. dicit etiam per no.in c.cum oẽs,de const.& idem Fely in d.c.dilectus.col.ult.uer.6.inquantum.& oẽs,
9 &c.ubi hoc limitat tribus modis.† Primo,ut habeat locum in delicto quod consistit in faciendo secus in omittendo,in quo non requiritur consilii deliberatio, ut supra in 1.mẽb. dixi.Secundo,cõsistit uerum in delicto quod non habet tractum successiuum, sicut est homicidium,& similia,secus si esset delictum cõ tinuatum,ut rebellio,guerra, tolerantia præsidis erga subditos opprimentes.unde in istis credit ꝙ sine deliberatione, & pulsatione cãpanæ,& cõgregationi solẽni.si fuerit ab una uniuersitate ꝑpetrata uel si fuerit una ciuitas passata ꝑ subditos ꝑpetrati aliquo tp̃e.ꝙ ue re illud dicat̃ delictũ uniuersitatis, postq̃ totus populus concussit, ẽm Petr. de Anch. in cõl 158.incip.ex narratis in facto apparet
10 &c.& in cle.1.post Card.ibi.4.q.de pœ.† Satis.n ẽm eum, factis ipsis declaratur intentio uniuersitatis,& euidentius declarat̃ uoluntas ho is factis quam uerbis c.dilecti filii. de ap. & l.reprehendenda tu magis es.C. de inst. &

subsit. quod etiā sequitur Ioā. de An. in d. c. dil. col. 5. uer. & circa prædicta an, & qñ ecclesia &c. Et sicut fecisse cōitas Agenensis, quæ die Lunæ tertia Iulii continuando tumultū & seditionem nocte præced. inchoatam, pulsare fecit cāpanas ecclesiarū, & uirgas tanq̃ uexillum antefeiri faciebat ad conuentum Carmelitanum, usque ubi se congregauit. Ad requisitionem tñ dñi Dubuscon uolentis sedare tumultum, & cōmunicato eum eodē Dubuscon qui nihil potuit proficere. uelo eleuato accessit ipsa cōitas ad domum ciuitatis cōem, & postea continuauit p mensem & ultra faciendo guietum armis, & alia peregit, prout supra narratum est, ut in snīa per dños mihi collegas laca ad longum inserta cōtinetur. Sed p hoc dr̄ uniuersitas Agenensis deliquisset. Tum qa totus populus non occurrit, nec hoc fecit, qd̄ requirebat, ut uolūt Doct. supra all. licet essent mille & plus de plebeis rusticis, & miserabilib personis.

11 † Tum quia ad hoc ut maior pars possit p. iudicare uniuersitati, s. n legem quod maior pars. ff. ad mun requirit ꝙ illa tendāt ad utilitatem, uel saltē non tendant ad damnum. Sed qñ tēdunt ad damnū. & delictum, requirit ꝙ dei cōcordent, alias cōtradictio unius faceret ne uideatur, gestū ab ipsa uniuersitate, ut tenet Guil. de Cum. in d. l. sub. quem ibi seq̃ Paul. de Cast col. 2. & Felyn. in d. c cum oēs. col. 9. uers. in eadem gl. ibi. si sint plures, de cōst. & Alex. in d. l. quod maior pars. ubi in fi. dicit qd̄ illa lex non habet locū in criminalibus. alleg. gl. in c. mil. 65. dist. Et tenet Bal. in l. metum §. animaduer. ubi dicit, ꝙ si maior pars canonicorū delinquit, non uñr p pea omnes delinquere l. 1. in prin. ff. de mag. conue. qd̄ no. quia uī restringere dcm̄ oium Doct.

12 † uolentium uniuersitatem delinquere si ex cōsilii deliberati one cōmiserit delictum, sed non facit. Nam istud intellī qñ maior pars delinquit sine cōuocatione, & deliberatione præcedente, quia uniuersitas tunc non dr̄ delinquere, ut supra dcm̄ est faciunt not. per Abb. in c. auditis, de elec. & c. 1. de his q̃ fi. à maio. & ideo nos pcessimus tanq̃ contra singulares, & particulares, ut supra dcm̄ est. Tertio, nisi coniecturas, & actus sequentes derrogatui uolūtas populi, forte nō puniūt, nec ī exiliū ponūt delinquētes. ita colligitur s̄m Felyn. ex uerbis Card. in d. clem. 1. in 4. q de

13 pg. † Et pdicta cōclusio pcedit, et si cōsules & officiarii. ciuitatis delictum ipm cōmiserint ut uoluit Bar. in d. §. nonnunq̃. & Io. de An. in d. c. dil. col. 6. uers. 4. principalr̄, & Cyn. in d. l. sub. teneat contrarium sed opin. Bar. est uerior, quam tenet Old. in d. cōs. 315. & quod nullo modo dicatur uniuersitas delinquere, in fecerit deliberationem, ut dictum, est & hoc casu uera est conclusio, qñ delictum est cōmissum circa id qd̄ a sola uniuersitate fieri potuit, quia statuta illicita cōdēdo, uel collectas imponendo, & tunc s̄m Bart. in d. §. nonnunq̃, cum priuatis hoc facere non possit, ipsa uniuersitas dr̄ uere proprie facere, in qua hoc ius residet. l oēs populi. ff. de. iust. & iur. & auth. cassa, & irrita, de sacrosan. eccl. & auth. item nulla cōitas. C. de episc. & cler. & istud tenet Salyc. in l. 1. in. 4. q. de sed. & Abb. sicu. in d. c. dil. col. pen. & ibi Io. de An a. col. 4. in fi. qui ambo post. Ant. ibi alleg. tex. in d. c graue. & in c. nouerit. de sent. excōm. Idem

14 Mar Soc. in d. c. dil. † Si uero est commissum circa id quod a quolibet priuato fieri pōt, ut est crimen homicidii, rapinæ, uel uiolentiæ, aut doli, & tunc s̄m Bart. uniuersitas proprie non dr̄ illud cōmittere, quia nō cadit in uniuersitatem, & ad eorū cōmixtionem, & perpetrationem uera psona exigitur. & pro hoc alleg. d. l. sed si ex dolo. §. 1. de dolo, & l. 1. §. fin. ff. de acqr. poss. sed uniuersitas non est uera persona, sed ficta. l. mortuo. ff. de fideiuss. ideo ficte, & nō uere delinqt, ut ipse probat, & ipm sequitur Io. Baibe. in suo uiat. eo tacito. & tenuit Epec. tit. de acc. in fi. & Abb. sicu. in d. c. dil. col. pen. & ibi Ioan. de An ap. col 4. post. prin. Sed Salyc. in d l. 1. de sed. in 3. & 4. q. tenet cōtrarium circa hoc ultimum ꝙ uniuersitas ut psona repñtata dr̄ uere facere. qa uniuersitas nihil aliud est, q̃ hoies uniuersitatis, sed hoies uniuersitatis uere fecerūt, ergo & uniuersitas uere fecit qd̄ hoīes. Pro hoc alleg. tex. in d. l. semper ex. §. sepulchro, & in l. si fam. ff. de iurisd. om. iud. & h. d. esse uerū. qñ hoīes uniuersitatis ad hoc faciendum conueniunt, ut uniuersi, ut dcm̄ est, alias si ut singuli cōuenerunt sine deliberatione uniuersitatis, tunc uere dicit Bar. & istam partē tēuit Alb. de Gand. in tract. malef. tit. de hom. uer sic. qō talis est. & sæpe de facto contingit cōe

15 seu uniuersitas &c. † Sed in modo puniendi ipsam uniuersitatem quæ delinquit in faciēdo, quod puniatur criminaliter est altera iō non modica. Nam Cyn. in d. l. si quis in tm̄ uers.

nett. sed pone quod facit homicidiũ &c. uarias refert opiniones, & finaliter cõcludit, ꝙ teneatur criminaliter, sed altercabitur pœna ꝑ p multitudinem ſm gl. in d. §. nõnunq̃. qa fieret magna hominum strages. & idẽ tenet Ang in d. l. si familia, in prima fallentia, sed Inn. in d. c. dil. & in d. c. grauem. de sent. exc. tenet contrariũ, ꝙ uniuersitas nõ puniat, nec innocentes, ut pupilli, furiosi, & similes personæ, q̃ non pñt delinquere, puniãt, sed pœna transmutetur in pœnã pecuniariam, nisi ex delicto aliqd peruenerit ad ipsam uniuersitatẽ: tũc tenet d. l. si ex dolo. §. 1. & hoc tenẽt oẽs tex. in c. sæpe. de rest. spo. & in c. qa. 5. de iud. & Paul. de Castr cons. 415. col. 2. uel tertio uidendum est &c. usque ad fin. ꝙ est sing. in c. quia scio ꝙ sup isto uol. antiq. Sed Bart. in d. §. nõnunq̃ reassumit illas opi. & tandem

16 distinguit. † Aut delicti pœna est realis, aut personalis. Primo casu, aut non æque cadit illa pœna in singulos de uniuersitate sicut in ipsa uniuersitate. Exẽplũ. publicat res ex delicto si illa res ẽ uniuersitatis ipsa uniuersitas punit d. l. iub. de sac. san. eccle. & in hoc cõueniũt oẽs scribeñ. in locis supra all. & Abb. & Io. de An. in d. c. dil. de off. ord Aut pœna æque cadit ĩ singulos, ut pœna certæ pecuniæ uel quãtitatis, & tũc dicit. Aut collegium est paruũ, ut est collegiũ ancianorũ, uel capitulũ canonicorũ, uel collegium doctorũ. Aut magnũ, utputa ciuitas, aut castrũ. Primo casu, ꝙ non puniat collegiũ, sed tm̃ hĩ q cõsenserũt, ꝑ tex. in l. 1. in pric. ff. de mag. cõuen. Secũdo uero casu, ꝙ puniat uniuersitas, ut d. auth. itẽ nulla cõitas, & §. 1. de pace. iur. fir. Rõ diuersitas ſm Bar. est, quia in collegio amplo. & diffuso, non ita de facili cognoscunt dissentientes a consentientibus, seu delinquentes à nõ delinquẽtib. sicut in collegio paruo. & idem tenet Abb. sicu. & Ioã. de An. in d. c. dil. post Ant. qui ambo alleg. tex. in c. ita nos. 25. q. 2.

17 † ubi ciuitas priuatur dignitate epali ꝑ delictum homicidii, quod proprie non cadit in uniuersitatem, sed tenet ex eo qđ mandauit, uel ratum habuit ꝑ quo ẽt alleg. c. ubi periculũ §. ciuitas, de el. lib. 6. accedat similis tex. in d. c. fel. §. fi. & ibi Frãcus in ult. no. Sed Sal. in d. l. 1. de sedi. dicit ꝙ est truffa, quia infantes, furiosi, mulieres, ac multi alii possent discerni, ergo non est bona rõ in casu certi, ut ipsemet Bar. ſm Sal. uidetur fateri, dũ ducit, ꝙ si pro pœna soluenda debet collecta imponi, ꝙ nõ consentientes non tenẽtur ad cõtributionem, per d. l. 1. in prin. de mag conuen. & ideo nõ placet sibi dictõ collegii parui, uel

18 diffusi, ut infra dicam. † Item ẽt quia facilius inquiritur contra uniuersitatẽ, q̃ contra singulares ꝑsonas, quia delictũ magnę uniuersitatis non põt esse nisi notorium, ut dixi in ultima ꝑsuppõne supra. Sed qñ pœna est personalis, & tunc ſm Barth. Aut tale est crimen qđ afficit filium ꝑ patrem, ut crimen læsæ maiest. l. quisqs. C. ad l. Iul. ma. uel crimẽ hær. c. statutũ, de hær. lib. 6. & cap. fel. de pœ. eod. lib. & tunc uniuersitas, uel cõitas criminaliter punit, ut fcm̃ fuit de Carthagine, quæ passa fuit aratrũ. l. si ususfruct. ciuit. ff. q mo. usuf. amit. ubi glo. idem dicit de Troia. unde Bart. refert se uidisse quandam sniam diffinitiuam Imperatoris Henr. quã dedit cõtra ciuitatẽ Brixiæ, q̃ fuerat sibi rebellis, in qua dicebat illam ciuitatem esse subiiciendã aratro quam pœnam ex misericordia relaxauit. Et ẽt dicit Bonifacium Papã ita fecisse ꝑ hæresim quorundã templariorũ, qđ totum collegium destruere fecit, uñ Felyn. in d. c. dil. col. pen. uers. 2. inquantũ dñt &c. alleg. tex. in c. si

19 aud. 23. q. 5. † ubi ꝑ hæresim tota ciuitas põt comburi. & idem tenet Pet. de Anc. in c. Rom. § uniuersitatem de sent. excõm. lib. 6. Et sic bona in cõi existẽtia publicantur, & idẽ uoluit Bar. in tit. q sint rebelles in uerbo rebellando, col. ult. & Abb. Sicul. in d. c. dilect. col. pen. Ioan. de An. col 4. dicentes, ꝙ ciuitas Boñ. etiam fuit prorsus destructa. & passa aratrum ex snĩa Imperatoris, sed post ex indulgentia fuit reædificata, ut legitur in legenda S. Ambrosii. ut refert Bart in proæ. ff. §. hæc tria. Sic ẽt ſm eos: Deus deleuit funditus Sodomam, & Gomorram & tres finitimas seu uicinas ciuitates, & tñ ibi erãt multi infantes & furiosi qui non poterãt delinque

20 re. † Ex atrocitate ergo delicti sæpe unus punitur pro alio tpalr non aũt spũalr, pro quo uide bonam gl. 24. q. 3. in summa, & in §. ecclesia, l. q. 4. & sic, ſm ipsos, in hmõi delictis cessant rationes Innoc. Et opin. eius uř seruari in hoc regno ſm ꝙ reperi scriptum in magno consuetudinario Franc & tit. de iuribus reg. fol. 6. uer. Item la ou uue ville ne obiest au Roy, elle doibtestre rasee. Et ꝑ hac opin. facit tex. in l. iud. C de naui. lib. 11. ubi ꝑ delictum iudicis puniuntur oẽs ciues, quem tex. inducit Bart. ibi ꝙ ꝑ denegatam

Iustitiam à iudice uel rectore loci cōcedūtur re pressaliæ cōtra oēs ciuitates tex.cum gl.in c.cōis noster 23.q.2.idem Ant.cons.in sīgulari iudex,imò fm Innoc.in capit.cum ex iniuncto. de noui.ope.nunc.ciuitas potest mori,si princeps eam damnat ad aratrum, & tenet Marr. Laud.in tract.de princ §.102.Aut crimen est tale φ nō affligat alius quā cōmittens,ut est homicidiū, uiolentia uel rapina. & fm Bart.
21 † cū uniuersitas non habeat caput,sed fictū, decapitari non pōt;sed pœna illa cōmutabit in pecuniariā,ut d.l.qd ergo.§.pœna grauior. ff de his qui no.infra & l.hos accusare.§ oībus ff.de accus. & isto casu habebit locū opi. Innoc de innocētes p nocentibus puniant.& ipsum Bar.sequit Abb sic.in d.c.dilectus,col. ultim. ver. sed in modo puniendi.& ēt Io.de Ana.col.4. Sed pdictā distinct.reprehēdit Saly.in d.l.1.de seditio.dicēs,φ siue collegiū sit uniuersale,siue particulare,magnū, & diffusū,siue paruū, φ solū puniant q cōsenserūt, p d.l.1.in prin.de magistra.co.uen.Et ill⁹ legis fuit ratio, qa psentes qui fuerunt maior pars totius,totam uniuersitatē repsentant.l. qd maior pars ff.ad munic. Ergo per eos re-
22 præsentata uere facit,ut suprad.ctū est.† Cū uniuersitas nihil aliud sit,quā hoīes ipsam repræsentantes,merito lex ipsos solū puniri uoluit,& dicetur uniuersitas punita taliter,qualiter fuit psentata.Et idē fm eum, ubi pœna est psonal.s eadē rōne, tā in homicidio q̄ in crim.læsæ maiest. in quo ex patris delicto filii puniunt,& nō alii de gñe suo.Ideo ciuitas non subiiciet aratro sine principis cōscientia ut uoluit ipsemet Bart.in extraua.qui sint rebel.in uerbo,rebellando,quasi ad fi. Et istam opi.tenuit Gand.in d. tit. de homic. ubi dicit φ auctores,& participes homicidii, si apparēāt,puniri debēt, per tex. in l.qm C.ad l.Iul. de ui pub.Si uero non appareāt, tūc pecuniariter.Sed in hæresi,bñ dicit Ba.t.fm Sal.quia singuli de collegio dñt peccare, merito puniunt.Sed si opi.Salyc. esset uera,frustra qrit an uniuersitas tractatu pcedēte, & cōcilio deliberato deliqrit, si solū singuli cōsentientes tenent quēadmodū sine consilii deliberatione deliqssent ut dictū est,& ipsemet uoluit in
23 d.l.1.de sedi.in 3.q.† Sed pōt rñderi,φ uniuersitas tunc uere delinqt, & ēt punit in illis q reperient cōsensisse,& culpabiles ipsā uniuersitatē repræsentantes,cum p deliberationē cōsilii uniuersitas ipsa deliquerit. Et eius opi.est æqua,& multū mihi placet,ut statim dicam iñ fm Saly.in co.casu si collegiū esset magnū,ita φ ex psentiū pœna sequeret magna strages,tūc principalioribus punitis, pœna aliorū in pecuniariā uel alā cōmutari debet.ar l q eedem.ff.de sica.& hoc est qđ uult dicere gl in d.l.aut facta §.nonnunquā,& facit text. in l.si qs aliqd.§.auctores.ff.de pœn. & in d.c.dilectus. de simo. & in l. si fam.ff.si fam.fur.& c.ut cōstitueret.l.di ibi,sed populorū plurimorū strages iacet. detrahendū est aliqd seueritati,&c.& Alb. de Ros.in l à procedente C.de dila.& Mar. Laud.in d.tract.de prin.§ 1.2.& in §.235.& no in c.sane.de tēp. ord.& sentit Bar in suo tract.de Guelphis,& Gibel.in 4.prin.q.uer. quid n.si una pars erat
24 extra ciuitatem, &c.†quia multitudo inducit iudicē ad dispensandum contra iuris rigorē:cum ob populū multū crimen pertrāseat inultum 5.dist.iurib.& c.non potest 23.q.4. Et ēt pp scandalum euitandum,qa scandalosum esset totum populum unius ciuitatis interficeret, & depopulare urbem in detrimentum reip. cuius interest amplam hre sobolē, ad replendas ciuitates liberis hoībus l. 1. ff. sol.matr. uñ interrogatus Homerus qđ maximū esset ornamētū ciuitatis,pueri (inqt) & tutres p pueros numerositatē significans, de quo p Soc.in cōs.139.col.6.uer. ultra ostēditur.lib.1.& dixi in §.1.consuet. iuri.statut. persona qm̄ in lata gente,gloria principis, & diminutione populi,contritio principis, denotatur 1.q.4.c.ecclesia.§.itē Dauid. & ideo dicit gl.in c.si 9. q. ult. φ papa potest priuare omnes clericos,uel oēs epos, quia uniuer-
25 salem statum ecclesiæ turbaret. † Et licet multitudini parcatur,ut d iurib. hoc fallit in septem casibus, fm Io de Ana.& Felv. in d.c. dilectus colum. 1. Primo, nisi multitudo defenderet ex quadā auctoritate delictū suū. ut tenet gl.in c.cōmessationes. 44. dist. put fecisse uñr seditiosi Agenenses. q per plures noctes ibāt p portas ciuitatis faciēdo guyctum dicētes φ nullū cōmissariū auctoritate curiæ supremæ Burdegal. deputatū intra ciuitatē introire sinerēt, Quinimo eundē in quadam parua nauicula uocata i eorū uulgari,gabarrot, sine aliquo remo supra Garonam ponerēt,posteaq̃ ei dicerent, uenitis de Burdegale reuertimini Burdegale,&ab exclusis molēdi norū pcaueatis,& plura uerba de qbus i snia ifecta sit aliqua mētio,rōne cuius pcessimus

magis

magis rigorose, qa et quo quis perseuerat in malitia grauius puniendus est q̃ alius 11. q. 3. c. pcipue, & 2. q. 4 c quãto. & dixi in §. aa: de iurif. om. iud. Secũdo, nisi esset delictũ maximum, ut uoluit Archid. in denique. 4. dist. facit secũda q. 1. multi. Tertio, nisi essent multitudo religiosorũ, ut tenet Host. inc. ea quę, de statu mona. Quarto, nisi loquamur in pœ
26 na eterna gl. in d. c. deniq;. † Quinto, nisi esset delictũ nõ cõmissũ sed cõmittẽdũ, ut uoluit Bart. in d. § nonnunquã. Sexto, nisi cessaret scãdalũ, qa illo cessante põt puniri, glo. in c. latores, de cler. exc. min. Septimo, nisi in multitudine essent aliq principaliores, qa illi poterunt puniri, ẽm gl. in d. c. latores, ut supra px dixi. Et istas limitationes ponit Dñi post Arch. in d. c. deniq;. & d. c. ut cõstitueret l. dist. & oẽs isti casus fallen. reincidũt cũ di. Bart. Et quamuis opi. Bar. si cõis, tñ mihi magis placet opi. Sal. ꝙ solũ cõsentientes teneãtur non alii, nec tota ciuitas qui non deliquerunt, q forte erunt maior pars totius quia in ipsis cõgregationibus cõsilii populorũ, nõ sũt sensu carentes ut mulieres. infantes, furiosi, ebetes, & hmõi similes uocati, nec uocari cõsueuerunt, ẽm Ang. in cons. 63. in fin. & in d. §. animaduertendum, & dixi. in §. 10. in glo. 1. ante fi. de consue. iur. stat. perso. licet tales personæ sequantur alios, q tñ ignorant quo pacto, & animo, aut iure res agatur, & fiat l. 1. C. de fal. mone l. diuus. ff de off. præsi. & l. oẽs. C. de poe. qa peccatum unius alios prouocat ad peccandum secunda q. 7. Paulus, in 3. & c. magnæ. §. 1. de uoto ergo iniquum esset ꝙ tales psonæ, quæ non cõsenserunt p p delictum alio ũ punirentẽ hoc uoluit Barth. Brix in c eps qui mancip. 12. q. 2. dum dicit,
27 † ꝙ illa uniuersitas poterit criminaliter puniri, in qua non sunt infantes, & similes personæ. Et in pœnis minor pœna est amplectẽda l. pses. ff. de pœn. & in regula, in pœnis de 10. iu. & q̃ ibi d xi post Dyn. & supra in 6 præsup positione. Et pfecto Cyn. Inn. & eorũ sequaces unr habuisse bonã, & æquam rõnem, & ipsos seqtur Alb. de Ros. in d. l. aliud. §. refer. tur q alleg. Gãd. in d. tit. de hom. alias sequeretẽ ꝙ appellatione psonæ in odiosis comprehenderetẽ uniuersitas qđ not. ut uoluit Ioan. And. in c. cum ĩ illis, circa fi de pb. l b. 6. Secus in fauorabilibus, ut ibi p eũ, & Card Alex. in d. §. conuenticulas. in 1. no. de pa. tenen. ubi uide. & istã opi. tenet Paul. de Cast. in d. cons.

105. & Ang. in l. q cædẽ. ff de sic. q alleg. Inn. in d. c. graue. & tenuit. Alb. in. 2. parte statu. q. 71. & q. 77. facit. ecc. 26. ubi dr. A tribus timuit. cor meum, & in quarto, facies mea metuit. Delatorũ ciuitatis, & collectionẽ populi &c. in istã partẽ inclinat Bonif. de uitali. in d. tract. & tit. de seditio. in fi. ꝙ in tit. ad l. Iul. maiest. Si uero per modũ particulariũ, & tanquã singulares fiat seditio, & tũc pęna sequitẽ suos auctores l. sancimus. C. de poen. & in c.
28 qsiuit. de his q̃ fi. ã pla. † Quia aut cũ seditione occurrit, & cõmissum est aliud delictum aut nõ. Si nõ occidit aliud delictũ, aut est facta in ciuitate Romana, & tũc tales cõmittũt crim. læs. maiest. in qua specie sunt hi q fecerũt hoĩes armati cũ telis, & lapidibus, cõuenerũt ue ut hoĩes ad seditionẽ cõuocenẽ aduersus rempublicam, aut quo qs magistratus q Imperium hẽt, occidaẽ, & aliis casibus not. in l. 1. 2. & 3. cũ seq. ff. ad l. Iul. maiest. per Ioan. Fab. Ang. Are. & Io. de Pla. in §. 1. inst. de pub. iud. & hoc tenet Car. Alex. in d. c. seditionarios 46. dist. in aliis uero ciuitatibus, q turbæ, seditionis uel faciendæ cõsiliũ interũt & gentẽ cũ armis cõgregauerunt, uim publicam committunt l. 1. & 3. in prin. & l. q dolo. uer. hac l. teneẽ. ff. ad leg. Iul. de ui publ. & l. fi. C. eo. & ista fuit opi. Bar. & uera in d. l. 1. ad l. Iul. maiest. ut supra dixi in 6. psuppos Quorum pœna est mortis l. 1. C. de seditio. saltem deportatio cũ publicatione bon. omn. inst. de publ. iud. §. itẽ lex Iul. de ui. & ibi Ang. & Doct supra alleg. & l. 1. & 2. C. de ui publ. Et tenet Bonif. de uitali. in tract. de malef. tit. de coll. illic uer. uñ notandũ est, & in. ad l. Iul. de
29 ui publ. † Et si in tali turba, & seditione ædes alienas, aut uillas exillauerint, effregerint, expugnauerint cũ armis, tũc capite puniunẽ l. si q ædes alienas. ff. de ui publ. & Alex. in cõ sil. in col. 4. uers. nec pdictis obstat. uol. 1. qđ fecerũt Agenẽses, accipiẽdo per uim ex archiuis statuta, & alia ciuitatis documenta illa que ad eorũ domũ importantes. & idẽ Guido papæ in decisi. 422. ubi tenet qđ qui extrahunt aliquem p uim cũ armis de domo sua (ĩ qua debebat esse tutus. l. 1. C. de praeto. lib. 12. & l. pleriq;. cum l. seq. ff de in ius uoc. & l. nemo de domo sua. ff. de reg. iur. & cõstituerint pri sonariũ qđ cõmittũt tria delicta Primo, iniuriã p dicta luta. Secũdo crimẽ capitale triplici modo, ut ibi p cũ. Tertio, uim publicam p iura supra alleg. † tñ in hoc ca-

su ſm ipſum hodie non publicanẽ bona, ſed deferunẽ aſcendẽtibus,& deſcẽdentibus, niſi in crim læſæ maieſt.auth.bona damnatorũ. C.de bo.dam.ex quo ꝑdit u.tã,aut ciuitatẽ, uel ſtatũ.nõ ꝑdit bona, ut tenet ibi Bald.& Ang ſed ſub correctione,d.auth. bon. damn. nõ corrigit iura antiqua in illis caſibus in q-bus imponũt pœnã ad emptionis bonorũ,ex preſſe,& ꝑ ſe,& nõ in confiam alterius pœnę, ut tenet Pet. de Bella pertica, quẽ ſequit Cy. in d.auth.bona,& Bart.in l. 1.ff. de bo.dã.ubi iſtã dicit eſſe cõem. ſed pœna legis Iuliæ de ui pub.eſt depottãtio,d.l.q dolo,§.fi.cum ſua gl.& d.§.item l.Iul.ſed deportatio nihil aliud eſt quam omn.bon.publicatio,l. 1 .§.fi.ff. de fal.& in §.Item l.Corn.in uerbo ,deportatio, inſt.de publ.iud.Tum etiã non hẽt locum d. aut.bona damnatorũ, qñ expreſſe per ſñiam bona publicanẽ,& fiſco applicantur,ut tenet Ang.Are.in tract.malef in gl.& eius bona pu-
31 blicamus,in prin. † alias ſm eum bona realẽ non intelliguntur cõfiſcata quamuis quis ſit damnatus ad mortem nãlem ciuilem . Idem tenet Alb.de Gand.in ti.de bon.malefac.in 1. q.ideo iudex debet eſſe cautus , quod in ſñia cõfiſcet,& publicet bona deportati , ꝑp opi. euitandas prout fecimus in ſñia per nos con tra ſeditioſos Agenenſes lata , ut infra per te norem eius apparebit,& ſic ſe habet ſtylus cu riarum Franciæ,tñ in aliquibus ciuitatibus , & locis ſunt coſuetudines, & ſtatuta circa pu blicationem bonorũ,ut apud Bituriges,apud quos bona delinquentium pro quocunq; cri mine.ẽt læſæ maieſt.uel hæreſis, non cõfiſcan tur,ſed remanent eorũ parẽtibus, ut dixi ple
32 ne in §.10.& 12.de iuriſ omn.iud.† Et not.ꝙ contra tales ſeditioſos derobatores hẽt locũ diſpoſitio l.ſi qñ.C.unde ui.& c.fin. qđ met. cau.ut tenet Io.de Imo.in conſ.2.& ẽt ad oĩa reſarciendum damna tenentur, ſm Bald.in c. 1.§.iniuria,quem ibi ſequitur Car. A'ex.in fi. de pace iura.fir. Si uero ſine armis , tunc non ꝑdunt oĩa bona, ſed tertiam partem , ut d.§. item l.Iul.de ui. Et ſi forte banniantur ad tps debeant ipſis reſeruari,& reuerſis reſtitui bo na dimiſſa ſm Odoſ.& Alb.de Roſ.in d.auth. bona damnatorum refert , & ſequitur Mart. de Laud.in tract. de crim læſæ maieſt.§. 50. uel ẽt ſi homicidium commiſſum fuerit in ſeditione, quod pariter teneantur de homici dio,ut tenet gl in l qm multa facinora.C. de ui pub.& ꝑ hoc tex.in d.l.qui dolo,uerſi.hac lege tenenẽ,& q cõuocatis hoĩbus uim fece-rint quo qs uel ueretẽ.& pulſcẽ,& ſi neque ho mo occiſus ſit,&c.& legitur in paſſione domi nica,Marc.c 13.& Luc 23. de Barraba q cũ ſe-ditioſis erat uinctus ꝑp ſeditionem quandã factam in ciuitate,& homocidium, &c.& ita iudicatum fuit per Carolum V. cõtra primũ Marcũ ſeditioſum , qui a tergo occiderat Io. Bailletum eiuſdẽ.Caroli theſaurariũ in ciui-tate Pariſienſi,ut ſupra in exemplis oſtenſum
33 eſt,† quia uiolentia pambula non confundi tur ꝑp delictum ſecutum,ad cuius factũ ten debat lege ſi cõfidis,& ibi ita tenet Ang.C.de ui.pub. Et ideo circa iſtũ art.cõcluditur qđ ſi cõtra Principem Ro.aut urbem Romanã uel regem Franciæ cõmittaẽ qđ teneantur crim. læſæ maieſt.ut dictum eſt ſupra in 6.pſuppo ſitione , & ſupra ꝓbatum eſt in exemplis in prima pſuppoſitione poſitis. tpe regis Philip pi Pulchri,tũc in ciuitate Pariſien.apud tem-plarios exiſtentis. Si uero ſimplex ſeditio fiat contra remp.aliarũ ciuitatum aut dominorũ & tunc ſecundum Bar.in l.capitalium.§.ſolẽt quidam qui ſe uulgo iuuenes appellant. uel. nonnunquam ff. de pœ. aut fit ꝑ laſciuiã,& inſolentiam populi, aut ex dolo. & ꝓpoſito ac malitia l.reſpiciendum § delinquunt ff. de
34 pœnis.† Si ex ꝓpoſito,dolo,& machinata cõ ſpiratione; vt quia ſm Barth.acclamauerunt fortiter.ꝙ moriantẽ cõſules,q regunt. uel in-citauerũt,& cõgregauerunt populũ ꝑ cãpa-narũ pulſationem,& uexilli declarationẽ; ut ſupradictum eſt in prin.huius q.in 6.præſup poſ.& tunc debẽt tales auctores ſeditionis pro qualitate dignitatis puniri,iuxta formam tex.in l.ſi quis aliquid§. auctores ff. de pœn. q aut furcha tolluẽ.aut beſtiis ſubiciuntur aut in inſulã deportanẽ,& hoc vr uelle ẽt tex. in d.§.ſolent ibi,qui ſi nihil amplius admiſe-rint,&c.& in l. 1.& 2.cũ ſua gl.de ſedi. ubi gl. dicit qđ uolebant deponere ptãtem , & aliũ facere,& idem tenet Barth. in d. ſuo tract.de Guelph.in 3.q.princ. qñ ſm eum poſſunt ha bere recurſum ad ſuperiorem,hoc facere nõ debent, ẽt ad utilitatem reip. ideo debent pu niri dictis pœnis.& tenet Bald. in d. l.fallaci-ter §.fi.de aboli.& in l.denunciamus ff.de his q ad ecc.cõfug.& tenet Ang in d.l. 1.ad l.Iul. maieſt.& in d.l.2.de ſedi. ubi dicit qđ requirẽ qđ ſtudioſi tumorem cõcitauerint,& ad hñc
35 tumultus , † quia in delictis uerbum ſtudio-ſe,ſignificat malum animu.dolosum , ſed in

actibus

actibus bonis significat actū meritoriū, ſm Bal. in l. 1. §. huius ſtudii, col. 1. ff. de iuſt. & iure, ubi adducit ad q. de ſtatuto puniēte aliqd ſtudioſe factū, & idē no. col. 2. uer. item ſi ſtatutū eſt factū cōtra turbātes, & qđ ſic debeāt puniri, tenet Bart. in l. ſi in rixa. ff. ad l. Iul. de ſic. & Io. de Pla. in §. .. in fin inſtit. de pub. iud. & Io. And. Ant. de But. Abb. ſicu. & Fely. in d. c. fi. de teſtib. cog. & Alex. in conſ. 111. col. 4. uer. nec pdictis obſtat, uol. 1. & Car. Alex. in d. c. ſeditionarios, ubicunq; n. inualuit ſeditio cruenta, & ppria factio, debēt tūc tales ſeditioſi mori. l. ſi quis filio exhæredato. §. hi aūt oēs, ibi ſeditio ppria factioq; cruenta, &c. ff. de iniuſt. rup. reſta. Et exemplificāt ibi Bal. & Imo. ppriam factionē, & ſeditionē cruentā qñ ſeditioſi interficiunt magiſtratū aut patricium ciuitatis, uel conſulē, uel aliquē de maioribus, idem tenet Hier. de Torris in d ſuo cōſ. col 9. uerſ. ſed ipſa occaſio fuit facta, &c.

36 † Nam grauius eſt offendere pſonā publicā quam priuatā; ideo grauior pœna eſt imponenda ſm Alex. in d. l. ſi familia, per illū text. de iuriſd. omn. iud. allego bo. tex. in l. aut facta §. in magiſtratum uel in priuatum. ff. de pœn & in l. pror. §. fi. ff. de iniur. qa iudices, & magiſtratus dñr hře maieſtatem, ut uoluit Io. Fab. in procemio inſt. in prin. & Aeg. Bell. in d. conſ. 15. non dico qđ habeat locū crim. læſæ maieſt. ut dixi ſupra in 6. præſuppoſ. licet Cy. in l. ſi non conuitii, in 4. q. C. de iniur. uideatur ſentire cum Pet. de Bella pertica ibi ꝙ omnis iniuria illata officiali regis actu gerenti officium, intelligitur facta regi. & idem Luc. de pen. in l. 1. col. 5. in prin. C de coarta, & prin. lib. 12. & Steph. Buynardus in d. l. quiſ qs in 2. no. ante fi. uer. per quos tex. qñ in cōtēptū regis dicunt ſe nō curari de Rege, nulla quoq; allegata cauſa, ſecus ſi cum cā in contemptum pſidis uel odiū partis aduerſæ, uel indebite ſe grauatū ex priuilegio ptendit, & ibi exēplificat de Normanis, & de Burgundis.

37 † Vnū circa hoc no. ꝙ delictum commiſſum in cōſpectu iudicis adhuc ſedētis p tribunali nō exigit aliā pbōnem; qa de eo cōſtat, ut tu dici. ita not. glo. in c. Deus omnipotens. §. qñ aūt crimē, in uerbo, ſedētis, 2. q. 1, quā reputauit ſing. Alb. de Roſ. in l. illicitans. §. ueritas. ff. de off. pſid. & Ant. Corſeti in ſingulari delictū. Et ſic uī ꝙ poſſit cognoſcere, & eſſe iudex de quo in clē. 1. de pœn. & plene dixi in §. 21. de iuriſd. omn. iud. Expedit. n. reip. tales ſeditionum concitatores, & duces factionū occidere l. cōſtit. ff. de appel. & l. 3. § q auctor ſeditionis, ff. de ſic. ita ut multis craſſantib. opus ſit exēplo mortis acerbiſſime l. aut facta §. fi. & l. capitaliū. §. famoſos. ff. de pœnis, & l. 1. C. ad l. Iul repet. Et idē ſm legē longobar.

38 dā † ut qui auctores in capite fuerint, capite puniant, & ceteri qui in ſeditionē cucurrerūt in emendā condēnet. l. ſi p quacunq; cā, & l. pœn. de aggreſ. in uico facta, & i l. 1. de ſeditione cōtra iudicē uel ciuitatē leuata. Auctores n. magis ſunt puniēdi, ut pbat p id qđ dicit Dominica ueritas Pontio Pilato Ioan. 18. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatū hēt, bonus tex. in d c. latores. ibi, eos quos magis cauſā delicti eſſe cōſtiterit, &c. Et idē ſm Fabr. in d. l. 1. & 2. de ſedit. qñ plebs de facto, & p potentiam ſe defendit ſecus ſi de iure ſe opponeret. Et non ſolū ſi ſe defendat de facto, ſed ēt ſi tētauerit ſe defendere, p puer bū ibi poſitū tētauerit, & in d. l. denūciamus, & tenet Ang. in l. eadem cā. ff. de ui publ. qđ tenens hoīes armatos in domo, uel q ineunt conſilium cā ſeditionis, licet ad nullū alium actum peruenerint, tenent cadē lege, & rō ſed

39 di pōt † qa p ſola pparamenta dr res quaſi peracta l. ſi partem. ff. quemadmodū ſeruit. amit cū nota. in l. is q cū telo. C. de ſic. & idē tenet Ang. in d. auth. de mandatis principū. §. fi. p illum tex. ibi, q populū in turbas ſolicitare tentant, & cæt. ubi dicit not. cōtra tētātes pacificum ſtatum ciuitatis Pariſii, ut puniantur. Et uoluit Bald. in cōſ. 24. uol. 3. ubi ponit qd ſit attētare, tractare, pcedere, & cōſumare. Quia attentare idē eſt qđ ad aliquē actum pcedere l. ſi qs non dicam rapere, & ibi per oēs. C. de epiſ. & cler. & in auth. habita, ne filius pro parte, & c. quamuis de offi. ordina. lib. 6. Tractare eſt colloquium hře, qualiter quid geri queat c. cum olim. de arbitris, c. dudum de rebus eccl. non alienandis. lib 6. l. pomp. cū ſua gl. ff. de negotiis geſtis.

40 † Procedere eſt pſeq inchoata, & maliuolū actum animi, & propoſitū conari pcedere ad finē l. poſſeſſio ff. de uſucapio. Cōſumare delictum eſt id facere quod ceſſet eſſe delictū. vñ aliqui dicunt delictum eſſe conſummatū qñ lex punit conſilium principaliter nō acceſſorie l. 1. §. perſuadere. ff. de ſeruo corrupto. Et qđam non cōſumata in opere ſunt cōſumata in crimine qa factioſam uolūtatē notāt, & multo fortius factioſam factionē l. qſitum. ff. q & à

quibus, & tales ordientes ſm eum lex cenſet eſſe reos, quia poſt factum non hn̄ent iudicem punitorem, debet n factum hr̄e ultorem d.l. quiſq; ad l.Iul. maieſt.& §.p contrariū inſt. de hæri q̄ abinteſt.deferunt, ſed pp ſolum conatū ſine aliquo actu ex ppoſito celebrato, vr̄ durum qđ debeant ſuſpendi, ut in ſequenti membro dicam: quia ſm Bal.in l.non ideo
41 minus,in 6. q. C. de accuſ † ſolus tractatus ſola ordinatio non punif. ēt in atrociſſimis, niſi ſit pceſſum ad aliquem actum ordinatū de pſenti ad ipſum factū, quia ubi lex punit affectum ac ſi delictū eſſet cōſumatū, iudex pōt ex ptāte ſibi à lege cōceſſa mitigare pœnam,ſed non tenet,ita dicebat Bald.in uoce, prout refert Sal.in d.l.is qui cū telo. per text, ſingula.& optimum in l au: facti.§ euen●s ff.de pœn.quod eſt cordi tenendū, ſm Sal. & etiam Fel.in tract de conat.in fi.uerſ.ultimo ſcias,quem poſuit poſt tit de appell.ideo dicit Spec.in tit.de accuſ §.1.uerſic Quid ſi in primo actū fuerit, &c. eſſe oībus legibus uolentibus conatum puniri derogatum p contrariam conſue.q̄ uerba multum cōmendāt, Ang.& Paul.de Caſt in d l 1.§.fin.qđ quiſq; iuris,& Fel.in d.tract.col.3.uerſ. & ideo dicit Bart.&c.qđ intelligunt uerum Ang. & Pau.
42 † præterquam in crim. læſæ maieſt.& crimine oppugnantiæ patriæ in quibus non ſeparat̄ euentus,ſed ſufficit ſimplex conatus, quia ſero pararet̄ uindicta crimine conſūmato,ut ſi qs facere tractatū cōtra ſtatū ciuitatis, & ipſos ſequitur Alex. ibi. & Iaſ.& Mart. Laud.in d. tract.de crim.læſæ maieſt §. 9.& iſta eſt cōis in iſtis duobus caſibus,& in ſimonia & in volente intoxicare aliquē ueneno, de quo per Felyn.in d.tract.uerſ.5.fallit eum uerſi. ſeq & intelligo qn̄ conati ſunt prodere & expugnare patriam uel ciuitatem, & ad aliquē pceſſerunt actū,ut tenet Bal ut d.conſi.24. & Boniſ.de uitali.in d.tract.de crimin. tit.de ſedit. uerſic.ut dixi perueniendo ad actum .&c. ſed in aliis delictis non punitur conatus de conſuet.nec l is qui cū telo , habet locū in patria conſuetudinaria.ut no.Aufrer. in ſtilo parlamenti in 4.parte §.136 licet Bar.in l.1.§ Diuus ff de ſicar.reprobet illud Specul. dcm̄.vt
43 ibi uide. † Quia lex dicit non punitur turba ſed factū in turba l.ptor.ff. ui bonoiū rapto rum. & d.l.metū poſt prin. quod metus cau. & uoluit Bald. in d. conſil. 130. uol.1.Præterea Alb. de Roſ. iudicio ſuo in uerbo ſeditio, dicit quod facere ſeditionē eſt graue pctm̄ vnde Apoſtolus numerat ſeditiones inter alia peccata ad Gal.5.ēt iuriſc. in d.l.cōſtit.de app. & in aliis iuribus ſupra alleg. & eſt ſpeciale pctm̄ quia habet ſpāle bonum (cui opponitur) ſ.unitatem,& pacem multitudinis Et rō eſt ſm B.Th.2.2.q.40.artic.2.& ēt diuus Ant.in ſua ſumma.in 2.parte tit.4.c.8. & Angel.de Claua. in ſua ſūma in uerſ. ſedit.in 1. q.& 2.quia ſeditio opponitur unitati multitudinis populi ciuitatis uel regni . Et dicit Aug.2 t .de ciuit.Dei, quod populū determinant ſapiētes, non oēm cetum multitudinis ſed cetū iuris cōſenſu, & utilitatis cōione ſociatum, unde manifeſtū eſt unitatem cui opponit̄ ſeditio eſſe unitatem iuris & cōis utili
44 tatis.† Ex quo patet qđ opponit̄ iuſtitiæ , & bono cōi,ideo ex gn̄e ſuo eſt mortale,& tanto grauius quātum bonū cōe qđ impugnat̄ p ſeditionem eſt maius quam bonum priuatum qđ impugnat̄ p rixam. Et delictū hmōi ſm ipſos primo quidem, & principalr̄ pertinet ad eos qui ſeditionem pcurarunt q grauiſſime peccant ſicut filius Boeri q clamans coram oī populo Iſrael , non eſt tibi pars in Dauid,&c.fecit ſeditionem, faciēs tribus Iſrael recedere à regimine Dauid , ſed Ioab pcedens contra eū fecit eum decapitare, ut habet̄ 2.Rex. 20. Secundo pertinet ad illos q ſequunt̄ eos pturbantes bonum cōe , ſicut illa multitudo q̄ ſecuta ab Abſalone in cōiuratione cōtra patrem ſuum Dauid,& ſuos adhærētes, & ſequaces , ſed puniti ſunt qn̄ ex peſte mortui ſunt 70.milia uirorū 2. Reg.22.non eīm ſolum pp peccatū Dauid ſed pp cōiurationē populi occiſi ſunt ſm Thom Et Dauid tn̄ iuſſit Abſalonem tribus , diebus , & tribus noctibus,ut no.Cyn.in l. pp inſidias , C. qui accuſ.nō poſ & Thom.Terracii in cautel.25.
45 ante fin.† Item legit̄ Chore filius Eſaar, filius Cahat, filiis Dathan, atque Abiron , de filiis Eliab , Hon quoque filiū Phaleph. & de filiis Ruben q ſurrexerūt cōtra Moyſen, & Aaron dicentes qnarē ſe eleuabant ſupra populum Dn̄i , &c. Et iratus Moyſes ualde ait ad dn̄m ne reſpicias ſacrificia eorū .&c. loqueſq. dn̄s ad Moyſen, & Aaron , ſeparamini de medio cōgregationis huius,ut eos repente diſperdā & ſeparatis Chore , & Datam, & Abiron cū uxoribus,& liberis ac bonis,cōfeſtim dirupta eſt terra ſub pedibus eorū,& aperiens os ſuū deuorauit illos, deſcenderuntq́. uiui in infernum.

num,& perierunt de medio multitudinis, ut habet numeri.16.& ibi sequit,cūq;oriret se ditio, & tumultus increscerer, Moyses, & Aaron fugerunt ad tabernaculum fœderis qđ postq̃ ingressi sunt operuit nubes, & apparuit gloriā dñi,dixitq; ad Moysen.Recedite de medio huius multitudinis ēt nunc delebo
46 eos.† Cunq; iacerent in terra dicit Moyses ad Aaron. Tolle thuribulum,& hausio igne de altari mitte incēsum de super ꝓgens cito ad populū,ut rogas ꝓ eis.iam.n. ingressa est ira à dño,& plaga deseuit.qđ cū fecisset Aaron,& cum eucurrisset ad mediam multitudinem quā uastabat incēdium. obtulit thymiama,& stans inter mortuos,& uiuēres ꝓ populo depredatus est,& plaga cessauit,fuerūt aūt q̃ percussi sunt 14.milia hoīum septigenti, absq; his q periērāt in seditione Chore. illi uero q bonum cōe defendunt eis resistentes non sunt dicendi seditiosi.sicut nec illi q defendunt se cū inuadunt ab aliis,dicēdi sunt, ut cotingit dño du Buscon, ut supra dictū ē, sic factum fuisse legit in actibus Apostolorū q quēdam noīe Iasonem qui Thessalonicam ꝓ diuo Paulo Apostolo seditionē cōmouentibus turbis semetipsum dederit, ut Apostolo dicendi faceret libertatē,ut refert D.Hier. in epist.82 scribens sup epistolam ad Rom. q̃ incipit.Paulus seruus Iesu Xpi.lib.1.& d xi
47 supra in tertia ꝑsuppositione,† imò licitū ē eisdem toto conatu resistere ēt eos occidēdo ut singulr̃ uoluit Hiero.de tortis ī d.suo cōs. Si uero per lasciuiā,tūc debet ꝓcedi s̄m Bar: eo ordine,& forma per illū §. solent tradita, qa aut non est peruentū ad actū,sed solū est statū,& remāsum in terminis insolentiæ, & acclamationis,ut qa s̄m Bart.in d §.solent.ac clamauerūt ut turbarent populares dū falso clamāt fotas uel ad arma,& gl.ibi exēplificat in Bergollo Pisano, & nō de Ioseph decurione Bono.credo ꝙ uoluit dicere de Ioseph ab arimathia nobili decurione q non accalamabat sicut ceteri Iudæi quod Xps crucifigeret qm ipse discipulus Iesu erat,occultus aūt ꝑ metū Iudæorū,& debet esse loco Bon.bonus, & iustus,ut Luc.23 in fin.ꝓ hoc bonus tex. in l.3.§.si intra uociferationē aut leuē qrelā seditio mota est,&c.ff.de re mil.uel s̄m gl.in
48 d l.2.C.de sedi. † uolebant esse consules ꝑ suam nobilitatē,& nō processerūt ultra,tales debēt de rigore fustigari ꝑ text.in d.§.solent. & carcere debent effectu postulatorū d.l.2.de sedit.& illā gl multū cōmendat ibi Ang. in fin.cōtra faciētes rumorē in palatio.ut ad officia assumant,Et est in Tuscia multū in usu, ut ipse dicit qa cōtentiosis uerbis no est stre pendū c.in loco benedictionis 5.q.4. ibi nullus debet aut indiscretis uocibus ꝑstrepere, aut quibuslibet tumultibus ꝑturbare nullis ēt fabulis uanis uel risibus agi Et(qđ est de. terius)obstinatis disceptationib. tumultuosas uoces effundere.Et ne undiq; cachinis, & uocibus aer resonet, & audientiā aures pr̄re piru terreant.ut dicit Hier. in epist.14.c 7.li. 3.Sed cū oī modestia stantes uno loquēte ceteri sileant. Nec alter alterū ex auiditate loquendi interrumpat,& p̄beat impedimēta loquenti.Secus si acclamatio ꝑ populum fieret ꝑ leuitā dicendo,uiuat talis,tunc nō debent in aliquo puniri.Glo. & Doct. insuper Lud.Bolog in secundis interpre.in l.1.C. de qō.lib.12 ubi Laud.alle.bo. text.in l.iustissimos ibi publicis acclamationib. collaudandi damus oībus ptātem,ut honoris eius auctores ꝓferamus.C.de off. rect. prouin. † Sed si fiat s̄m eū ꝓpter seditionem,tunc debent puniri quemadmodū Agenenses fecerunt q per uias,& uicos ciuitatis acclamabāt,uiuat Rex & cōitas faciendo deferri ensem,& uiiges ante eos cōgregando populum,& dicendo,ubi sunt isti fures cōsules,& alia plura,ut sup tradi ctū est.& sic ēt fecit qdā plebanus de prouincia Romandiolæ,ut refert Bal. in d. cons 14. uol.4. qui clamauit postq̃ ingressus fuit portā ciuitatis quā prodere itēdebat uiuat uiuat nobilis antedictus,ut ibi uide. & nō solū ꝑ talem uociferationem seditiosam qs tenet, sed ēt profecto qñ cōcitauit alios ad uociferationē,uel q submisit ut uociferaret l. apud Labeonē.§. fecisse couicium.ff de iniu.faciūt q̃ dixi cons.1.in c si qs aīo iniuriandi, posito in fin.lib.cōsue.Biturig. ubi posui de scholare uociferāte cōtra doctorē legētem, & ēt quod dicit Bal.in d.tract.schismatis de Romanis ac clamantibus tēpore electionis Papæ Vrbani ante cōclaue cardinaliū Romanolo uolemo Italiano lo uolemo, ut dixi in addi. ad man. dag.in tract.de elect.c.52.† Et intellige ꝙ fu
10 stigari debēt si sint uiles personæ. qa nobiles & honestæ personæ nō patiunt illas uiles pœnas.ut tenet Bart.in §.serui cessi,qui §. dependet ex d.§.solent,& Cœp.in cons 40. col 3. uers quantū ad mortem.& c.dixi in tract. de custo.claui.fol.6.col.3. sed debent alias in

emendam

emendam cōdemnari ſm facultates eorū,qa cauſa,& perſonæ cōſiderari debēt l.una. C ſi qs Imper. maled.ut dixi ſupra in 4. pſuppoſitione.& iſto mdo debet pcedi ad punitionē taliū ſeditioſorū,niſi ad pditionem ciuitatis uel patriæ,aut dñi ipſius p aliquem actū pro ceſſiſſent.ut ſupradictum eſt, alias oporteret deſtruere text.in d §.Solent.gl.& Doct. hic al le.& mens,& intellectus Ang. & ſequac. eſt iſte.& p hac cōcluſione facit qđ nota. Paul.
52 de Caſtr.in l.1 C.ubi ſena.uel clari † ꝙ qñ no ctis tpe qđ potius ex laſciuia quā dolo pſu miſ aliqs piecit lapidē, & percuſſit unū qui mortuus ē,ipſe cōſuluit qđ debet mitius pu niri.ſ. pecuniariter,uel forte ſibi dare bannū p aliquo tpe.& idem Cæp.in l.1.col. 8. uerſ. ex quo refert.C de ſer. fug. dicens eſſe bene notandum ad adiuuandum pueros, & hoīes ludentes p laſciuiam ad lapides ſicut ludunt Veronæ ſm ipſum. & Pet.de Anch. in conſ. 28.3.inc.iure ſcripto,& cōſuetudine.& dixi ī §.24.in addi.3.de iuriſ.om. iud.uel ludūt ad niuem uel ad poma auricētia. ut in Mōtepeſſulano,& Auenione tpe carniſpriuii,ſicut ēt ſit in multis aliis locis , & aliquis in eo ludo occidaſ p iactū lapidis uel niuis aut auricen tium pomorū,ꝙ occidens non debet puniri pœna mortis uel corporali,facit l.item ſi ob ſtetrix.§. ſed p laſctuiam,cū § ſeq & l. ſeq. ff.ad l.Aquil.ubi Bal. in §. quemadmodum , nō.illum tex.cōtra iſtos q faciunt ſeditiones & in l.oē.delictum § pen.ibi,p uinum aut la
53 ſciuiam.ff.de re mil.† Quia ēt qñ p accidēs tumultos inciderit qđ debeant pœna pecuniaria cōdemnari uoluit Ang.in d.l.2.de ſed. qm non fuit mota cōtrouerſia in exitū reip. l.ſi qs ingenuā §. in ciuilib. de c. & ibi Alex. iu addi.p quem tex.dicit ibi Bart. qđ pp diſ ſentiones ciuiles res publica læditur. & Fel. in d.c.fin.de teſt.cogen. ubi allega. Bal.in l.1. §.fi.ff.de iuſtitia,& iu. qđ ſi ſtatutum puniat morte turbantē ſtatum ciuitatis, debet intel ligi ſi principalr hoc agit non aūt ſi uenit in cōnam alterius delicti,& eſt rō qa debet attē di qđ principalr agiſ.l ſi qs.nec cauſam ual de remotam.ff.ſi cer.pet.qđ intelligit Fel. qñ occaſionaliter,& p cauſam ualde remotā cō tingit turbatio ſtatus,ſecus ſi immediate , & ex actibus pximis eſt deuētum ad cōcitatio nē,& rumorē populi allegādo Bal.in d. cōſ. ex inſultu.& idem tenet Ang.in d l.metū. §. adaduertendū.ubi dicit,ꝙ ſi populus cogat p legem,ſubditū ad aliqd faciendum non pōt cōqueri de populo. & ideo ne res tranſeat in exēplum malū debēt remiſſius puniri. d. l.ſi qs aliqd.§.qui abortionis, & tenet Bald.in d. conſ 130.in fin. Et Agenenſes ab initio bene fecerant ſe opponēdo,& cōtradicēdo ne ſub ſidiū,& rhena p pōte reficiendo imponerēt Sed malo freti cōſilio ſe poſtea congregauerūt modo,& forma qbus ſupradictū ē,& ita ſm iſtam cōcōnem fuit iudicatū & p arreſtū
53 ſupræmæ curiæ Pariſienſi † pro uniuerſitate Aurelianēſi,cōtra quoſdā particulares ciues eiuſdē ciuitatis q fuerunt in emēdā cōdēnati,ex eo qđ clamauerant contra ſchola res à mort,à mort,ut refert do. Steph. Aufrerii in ſtylo parlamenti.in 4. parte de arreſtis. §.76. & idem lo Galli in q.121 in fi. ſequendo de uerbo ad uerbum ipſum Aufreriū licet alio ſtylo.ſ.p modum qōnum.Si uero tales acclamantes fuerant prius admoniti, & phibiti à iudice ne talia facerent, tunc grauius puniuntur pp cōtemptum iudicis,ut dicit text.in iū cta gl.in d §. ſolent. ibi nec ante ſint à pſide amoniti,&c.put fuerunt Agenenſes q p iu dicem maiorē fuerant phibiti, tā in iudicio qua extra p uocem pconis igiſ, &c. p hoc facit tex.in c.ſi qs clericorū auctoritate interdicente. 11.q.1.ubi Doc. dicunt ꝙ ſi interdicit auctoritas ſuperioris ēt ad bonum eſt phibita cōiuratio licet alias auctoritate nō interce dente ualeat,ut p gl.ibi,& dixi ſupra in 5.pſuppoſ.Si uero ſemel fuſtigati,& correcti ſecūdo acclamauerint,tunc debēt mitti in exilium p d.§.ſolent.Si naūt ſæpius ſeditioſe, & turbulēter ſe geſſerint in eadē temeritate p poſiti pſeuerauerint , tūc capite plectēdi sūt
54 ut dicit tex. in d.§.ſolent. † Quia creſcente malitia creſcere debet, & pœna.l.ſi diutino tpe.& ibi gl.ff.de pœ.& dixi in §. 22. in prin. de iuriſ.om.iud. Et intelligo ſæpius q ter ſedi tio ſe habuerit p d.§.ſolent.& text. in l. ſeruos§ ſeruos ubi uiles aūt infameſq. pſonæ, & hi q bis aut ſæpius uiolentiā, &c. C. de ui publ.put fecerat dictus Clerget. q auct. triū fueret ſeditionū, uidelicet duarū pcedentiū , ut ſpōte corā nobis cōfeſſus ē, & humōiulti mæ q fuit grādis,& cōtinuata ſeditio duorū mēſiū ſpatio ex qua ſolū debebat ſuſpēdi, mi ſericorditer cū eo , & aliis cōplicibus ſuis pcedendo fuit,& plures alii in ſnia noīati fuſtigari,nam ipſi Agenēſes ſoliti ſunt ſeditiones facere,qm archidiaconū maioris,eccleſiæ

intra

... Garone fluuium uiolēter ab ecclesia extractum submeisse, et, ut à fide dignis ibi tūc
55 intellexi. † Si uero seditio fiat ex mandato, & instigatione iudicū seu magistratuum, aut cōsulum qđ cōmittentes sunt excusandi, sed non in totum, qa iussu magiratus, & suę ciuitatis uillæ, uel castri uoluntate id fecerunt l. quenq̃. ff. de aqua plu. arcen. & l non uř §. q iussu. ff. de reg. iur. & q̃ no Dyn. in rła, ꝙ quisque mandato. iudicis. & ibi dixi in addi. eo. tit. lib. 6. & hoc tenet Alber. de Gand. titu. de homi. ubi dicit hac rōne motum fuisse Imperatorem Federicum, ad parcendū ambasiatoribus Lombardiæ, q missi fuerant cōtra eū ĩ Alamania ꝑ discordia cōcitāda inter eū, & filium eius Henricum, qa iuerant pcepto corū ciuium, & magratiuū Sed de iure canonico. seditiosi si sint clerici puniunť ꝑ simplici seditione; qa ꝑmoueri ad sacros ordines ꝓhibentur d. c. seditionarios. 46. dist. & iā ꝑmoueri priuanť honore quo utebāť. c. cōiuratoꝛū. & c. seq. 11. q. 1. de quo uide qđ dictū est supra
56 in 6. ꝓsuppositione. † Et si fiat cōtra ꝓprium Epm. & sint incorrigibiles debent deponi. & tradi curiæ seculari, ut tenet gl. Abb. & Doct. in d. c. fi. de testi. cog. Si uero laici excōicanť, & una libra auri sunt cōdemnādi d. §. cōuenticulas, & §. Eps. de pace ten. Aut seditio fit in ecclesia, & per laicos tūc ultimo supplicio debent plecti. d. l. denunciamus, & ibi Odof. & doc. de his q ad eccl. cōfu. & gl. in c. 1. §. prohibeantur ēt ne diuina officia tumultuosi quorumq. p ecclesiā, &c. in uer. ꝑturbent. de his q tpe diuinorū off. uag. per eccl. in pragma. sanc. & Alex. in d. conf. 11 t. col. 4 uer. nec p̄dictis obstat uol. 1. & non immerito, quia tales extrahentes de ecclesia ad quam ꝑ ꝑ deuotionem accesserant, aut seditionem, & tumultū euitandum cōfugerant, tenetur crimine læsæ maiest. ac si illud crimen cōmisissent. l. 2. C de his qui ad eccl. confu. ubi Odof. dicit, ꝙ est priuilegium ecclesiarum. præcipue Gallicorum. quia in eis cōfugientes sunt secuti. Idem tenet Luc. de Pen. in l. 1. de palatiis, &
57 domib. dñi. lib. 11. † Nam sicut tenētur crim. læsæ maiest. qui offendunt terrestrem. l quisquis. crebro alleg. multo fortius q offendūt cœlestem. l. si quenq̃. uer. cum sane. & l. si qs in hoc genus sacrilegii. C. de episc. & cle cano nizata. 2. q. 1. ca. in prim s. §. si quis in hoc genus. & ibi gl. & auth. gaz aros. C. de hæret. & u. de sumit de statu. & cōsue. cōtra li. §. gaza

ros. & in c. uergentis, de hær. Et tenet Steph. Buyoar in d. l. qsqs. in 3. nota. Et non solū q ab ecclesia de facto abduxerunt. sed q conati sunt abducere, ut tenet gl. fi. ꝑ illū tex. in d. l. 2. quā ibi sequiť Sal. ꝑ ꝑ uerbū ibi tentauerit positū, ut supra dixi. Et aliqñ tales seditiosi extractos ab ecclesia carceribus mancipāt, & intrudunt, qđ est aliud crimen capitale. l. 1. de coarta. & p. 1. lib. 12. imo censeť esse crim. læs. maiest. l. 1. C. de priu. carc. de quo ibi ꝑ Doct. & Bart. in l. cap. 5. ff. de adult. & Lucas de Pena in d. l. 1. col. 2. uers. quid ergo si qs capiat. de coarta qđ est not. qa sæpe contingit ut supra uisum. Sic fecisse uidenť Agcnenses, q cōsules, & iuratos uillæ ꝑ quos ciuitas regebať. c. si de ꝑc. ac ēt alios q eorū ligam nō sequebanť, uel q eos de factione repiæhendebant à maiori, & Iacobitarum ecclesiis extraxerunt. necnō à domo ꝓpria, & ita carceres dormus cōis induxerunt. Per quos ēt actus uir regem dñm eorū possessione ciuitas priuasse l. 2. § pen. ff. de ui. & ui arma. not. Bal. in re peti. l. si aquam. C. de serui. & aqua. & Matt. de Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 5.
58 incip rebellio subditorū, &c. † Sed hodie est alia pęna de iure canonico, s̃m Io. Fab. in d. l. 2. de his q ad eccl. cōfugiun. contra tales tumultuosos extrahentes homines de ecclesia, uidelicet. ꝙ ultra excōicationem debent condemnari in summa 30. librarum argenti, & ad dānoꝛū restōnem. 17. q. 4. qsquis c. nullus, & c. si qs cōtumax. ea. causa. & quęstio. in c. si quis in conf. 11. q. 3. de quo per gl. Archid. & sequa. in d. c. cōtrt. §. 1. & 2. de uerb. sign. lib. 6 Et not. ꝙ non solum uiri, sed ēt mulieres possunt facere seditionem, & insultum ut supra uisum est in exemplis de Perota morela Parisiensi. Quem plerunq; & pro maiori parte ex cōsilio, & persuasione maritorū cōmittunt ut in Lōbarda. de aggres. in uico facta, l. relatum est nobis. s̃m quam illæ mulieres tōsæ capillis debent fustigari per ciuitatem. Et ego uidi in ꝓuincia ꝓuinciæ mulieres cuiusdā castri q̃ p̄sentibus maritis se irruerunt in porcos eorū dñi tpalis, & illos occiderunt ut dixi in d. l. relatum, in annotationib. nostris,
59 † qa mulieres possunt delinquere, & tueri ciuitatē tpe guerrę ut no. Luc. de Pen. in l. est uerū. C. de incol. lib 10. & dixi in qō. de eust. clau ū. Et apud Val. Max. lib. 4. tit. de amore cōiug. Legitur de Hypsicratea uxore Mithridatis q̃ tonsis capillis equo se, & armis assuefecit.

fecit. Et in Franciam de Ioanna puella quæ tpe Caroli VII. Francorum regis purgauit Franciam Anglis, ut dixit iu §.7 cōsuet.feu. col pen.& facit tex.in l.1.de uxo mil.tñ sine licentia principis uxor nō debet ire ad maritū militem in exercitio armorum exñtem l. qui cunq;,& ibi Io.de Plat.Iac.Rebuf. & Luc. de Pen.C.de re mil.lib. 12. & Mart. Lauden. in tract.de mil.§.11.& 40. Et cōtter dicit de quadam bauci.& uetula Carcassa q sola defendit ciuitatem Carcassone,& inde ciuitas illa Carcassona à prædicta uetula Carcassa nomē assumpsit. Et agenti p informationes comperimus, quadā Guilardina de colūber uidua fecit de nocte durāte seditione pulsare cāpanā ecclesiæ de capella,& ideo dicebat Virg.2. Aen Notum quod furens qd fœmina possit.

60 † Et licet lex eas minus ausuras quam uiros psumat d l.quisquis.ad l.Iul.maiest.& l.optimā,C.de cōtrahen.& cōmit.stip.ıñ sm gl.in l.quisqs.in uerbo,ausuras cr m.læsæ maiest. cōmittere psir,& idem tenet Ang.Aret.in d. tract.malef.in gl che hai tradito.ult.col.uer. & aduertendū est,de quo ibi per Aug. Atim. & Bern.Landr.in addit. & Franc. de Aret. in 39.& facit l.si qs in tātam.C.unde ui ubi gl. extēdit illam l.pœnalē loquentem in uiro ad mulierē,& Paul.de Cast.in l. si qs id quod st. de iurisd.om.iud & Doct in l.si qs maior. C. de transf de quo ibi p Th Parpilli.in sua rep. col.1.Sed in pœnis eisdē infl.gendis, uel euitandis,sufficit mulieribus paruus, seu modicus error,sm Oldr.cōsi 291.ante fi.

61 † Aut uero seditio sit in acie,seu exercitu belli per ipsos milites ex proposito,& dolo, tunc capite plecti debent,l.3 §.q seditionem,ff.de re mil. ubi gl ponit exēplum,prima ī quo qui incitauit milites in aliquē,& non in hostem.Secundo qñ quis retraxit , seu remouit milites sæuientes in hostes ab illo pposito,Tertio , qñ incitauit ēt in hostem,sed non præcepto ducis belli,ut d.l.3.§.in bello , ut fecit T. Manlius.filius T.Manlii Torquati cōsulis,q cōtra edictum cōsulum pugnauit aduersus latinos quāuis psperè pugnasset, pater ad se uocari iussit Qnquidem,inqt,tu T.Manli,neq; imperium cōsulare,neq; maiestatem patriā ueritus aduersus edictum nosm extra ordinem hostē pugnasti.Et quātum in te fuit disciplina militarē,qua stetit ad hāc diem Romana res,soluisti,neq; in eā necessitatē adduxisti, ut aut reip.mihi,aut mei meorumq; obliui scēdū sit, nos potius nro debito plectemur; quā resp.tanto suo damno nra peccata luat. Triste exēplū,sed in posterū salubre inuēti erimus Me qdem cū ingenita caritas liberū, tū specimē illud uirtutis deceptū uana imagine decoris ī te monet,sed cū aut morte tua sanciāda sint cōsulū imperia,aut impunitate imperpetuū abrogāda, nec te qdem si qd in te nri sanguinis est recusare censeam , q ndisciplinā militarem tua culpa plapsam pœna restituas,itaq; uelut emerso ab admiratione aio cum silētio defixi stetissent,repente post eaq ceruice cesa ussus est cruor.Tū libero cōquestu coorte uoces sunt,ut neq; lamentis, neq; execrationibus parceret.spolisq; contectū iuuenis corpus,quātū militaribus studiis funus illū cōcelebrari pōt structo ex uallum rogo cōcremaretur.Mālia nanq; imperia nō impēsentiā modo horrēda,sed exempli tiā tristis impostерū essent.fecit tñ attrocitas pœnę obedētē duci milirē.ita refert T.Liu.8. dec.

62 † nō enim uerisimile est patrē uelle mori filium l.q uno,§.qui filium,& l.milites agrum §.desertorem,ff.de re mil. p quem tex dicunt Doct. si pater filium q cōmisit aliquod delictū,puta crimē læsæ maiest.offerat,& exhibeat iudici,qd filius non debet mori , nec est ita puniendus de quo per Cœp. in sua prima cautela,& Bal.in l.fin.in fi.C.de usu. rei iud. & Ias.in l.de quibus.col.15.ante fi.ff.de leg. & de seueritate,& indulgētia parentū in liberos,uide Tal in 5.circa fi.& Cy.& Doct.in d. l pp insidias,qui accus.non poss.& in fastris bus casibus debēt pœna capitali puniri,& te

63 net Mar.de Laud.in tract.de mil.§. 49. † Sed si p lasciuiam aliqbus rixantibus, uel uociferātibus.aut leuē querelam hñtibus miles fecerit seditionem.debet militiæ gradu priuari d.l.3.§.si intra uocifeiationem,& in § fin. in auth. de man.prin.unde Iust libr. 12. grande narrat iudiciū factum p Alex. Magnum qui dimissis ueteranis exercitum ex minoribus supplet,sed recentē ueteranorū discessū egre ferētes,missionē,& ipsi flagitabāt nec annos sed stipēdia sua numerari iubebāt, pariter in militia lectos pariter sacro solui equum censentes Nec iam pcibus,sed cognitio agebant iubētes eum solū cum pre suo Hāmone finire bella,ut milites suos fastidiat cōtra,ille nūc castigare milites nunc lenib. uerbis monere ne gloriā militię seditionib. infuscarēt,at postremum cum nihil pficeret uerbis ad corripiendos

piendos feditionis auctores e tribunali in cō dônem armatā inermis ipfe defiliit. & nemi ne ꝓhibente 13. correpios manu fua ipfe ad fupplicia duxit tā:ā uel ilis moriēdi patiētiā metus regis uel hinc exigēda fupplicia cōftā tiā difciplina militaris dabat, & diuus Hier.
64 in 17. Epift. in 3. parte dicit,† pupil'ū fortui do clamoribus incitaꝭ paratas ad ꝑliū acies, acuiosq́. mucrones fermo imperatoris accendit. & de pluribus alıis militarib. feditionibus uifum eft fupra in exemplis enarratis ſm Valeriū, & alios fupra alle. Vnū non omitto in hac feditionū mā fingulare, qđ qn̄ aliquis expulfus de ciuitate ꝑꝑ feditionē. & proditionē, ubicunq; arma eius funt depicta in fui honorē, debent deftrui. ut not. Bart. in l. eoiū, ꝑ illum tex. fing. ff de pœ. & ubi ad infamiam ia lıs ꝓditoris elt depicta imago. ut quia fufpenfus pedibus, uel aliqđ aliud, ꝙ corrūpens uel radens talem imaginem impunitur in quingentis aureis. l. fi quis id quod. ff de iurifdict. omn iudic. & iudic. & ibi per Doct. ita Mart. Laud. in d. tract. de crim. læfæ maieft. §. 26.

PERVTILIS TRACTATVS de percufsionibus: per dom. Odofr.

SVMMARIVM.

1 *Percußus cum armis in rixa fi moriatur, an ex uulnere perijße dicatur, & num. 5. 6.*
Distingue ut ibi.
2 *Vulnus femper cenfetur caufa mortis, eo quod nihil intereft an quis occidat, uel caufam mortis præbeat.*
3 *Caufa uicina præcedens infpicitur quæ fequitur in forma præfumitur.*
4 *Iudicantem oportet cuncta rimari, & quid debeat iudex feruare in cafu uulneris ibi.*
7 *Quid fi durante uulnere fuperueniat alia infirmitas, & moriatur, an ex uulnere præfumatur mortuus.*
Distingue ut ibi.
8 *Quid fi poft folidatum uulnus. ftimulus uulneris affligat, effluentibus aliis humoribus moriatur, nunquid occafione primi uulneris præfumatur mortuus.*
Distingue ut ibi. & num. 12.
9 *Quid de percußo cū uno ictu cufpide, uel bacculo, fi fuperueniente febri moriatur, & num. 13.*
10 *Voluntas, & propofitum diftinguunt maleficium.*
11 *Pœna non debet ulterius progredi quam delictum.*
14 *delicti æftimatio non debet ex poft facto crefcere.*
15 *Inter accidenter, & occafionem mortis præbentem differt.*
16 *Damni caufam dans, uidetur damnum dediße.*
17 *Occifum accipere debemus ferro, uel medicare, fiue magna.*
18 *Limitatio ad prædicta num 15. 16. 17.*

SVper hoc frequenter ꝑꝑ duplicitatem
1 ambiguum in materia emerfit. Ecce † ab
aliquo cū armis aliqs fuit in rixa percuffus,
& moritur ꝑfumiꝭ ex vulnere periiffe, & fuꝑ
hoc ut ueritas liqueat, dic diftinguendū effe,
aut certum eft, ꝙ mortifere fuit ꝑcuffit, aut
dubium, fi eft certū, ꝙ uulnus fit mortale, &
tunc non eft locus dubitationi. ff. ad l Aquil.
ait lex. §. qđ fi mortifere. & l. ita uulneratus.
in prin eo. tit. ff. de uerb. obl. cōtinuus. §. cum
ita, aut eft dubium an fit mortale uel non. &
lex uiꝭ innuere ꝙ fi poft huiufmodi uulnus
deceffit. ꝙ tunc ex eo uulnere mortuus apparet. ff. ad l. Aql. l. huic fcrips. §. fi feruus.
uerf. fi manumiffus in fi. Nō ob. ꝙ in princ
pio illius §. dr mortifere, qa expone ut putabatur, non tñ erat mortale, alias eft contra ꝑ
dicta l. ita vulneratus, alias legis præfumptio
2 ne occafione vulneris mortuus ꝑfumiꝭ, † quia
femper uulnus caufa mortis cefetur pro eo
ꝙ nihil intereft an quis occidat, uel caufam
mortis ꝑbeat ff. ad l. Cor. de fic. l. nihil intereft. ff ad l. Aql. l. q occidit. § pe. & l. qua actione. l. Celfus. & l. ita uulneratus in princ. extra
de hom. c. ꝑsbyterū. & cap. de cetero, & c. audientiam. Ad hoc eft ualde bonum arg. ff. de
dam. inf. ll. damni §. Sabinus. iudicatur ꝑfumptio facti præcedentis per fubfequens C. de
adul l. fi qui. ff. quib. mo. pig uel hyp. fol. l. ficut. §. fuperuacuū. ff. de accu. l. fi q § eiufdem
3 & hæc eft regula, † ꝙ uicina caufa q̄ ꝑceffit infpicitur, & cōfideratur, q̄ fequitur in forma ꝑ
fumitur. ff. mand. l. fi procurator. in princ. ff.
depofi l. 1. §. qđ fi tibi ut. §. fi feruus in fi. uerum qa † oportet iudicantem cuncta rimari
4 C. de iud. l. iudices, & 4 q. 5. Iudicantem iudex qui habet iudicate fuper facti quæftione
aduocet, ꝙ habet peritos affeffores, qui ſm
artem cōfiderata qualitate, quantitate, & loco uulneris exponat, & referat fi uulnus fuit
mortale,

mortale,uel occasione uulneris mortis causa præcessit,C de re mil.l.semel lib 10.de uē. insp.l.1.extra de hom.sign. Sed ut circa hanc materiam nihil de contingentibus omittaē,
5 † si post uulnus dubium intercedente tpis interuallo modico,uel magno uulneratus decessit,an semp ex uulnere, uel occasione uulneris mortuus psumatur,& circa hunc articulum leges, & canones uarie unt, & uario modo loquuntur,& dnt quidam q psumitur mortuus ex uulnere si fuit mortuus isra tres dies.ut infra dī si qua fœmina.& alibi dī, & aliqñ diu uixit.& non dicit quantum,ut extra de homic.ad audient.alibi dicit infra paucos dies,& non dicit quot dies,ut eod.titu.c.
6 presbyr.alibi dicitur,q † si moritur post octo menses pp tpis prolixitatem non præsumit ex uulnere mori,extra de cle. percuss. cap. 2. Sed argū contrario sumpto ex hoc procem. cap.uī expresse concepi, q si infra octo menses moriatur,q ex uulnere mori psumatur ff.de inoff.eius cui mād.est iur.l.1.§.huius rei quia contrariorū eadem est disciplina l.1.de his qui sunt sui,uel al.iur.Item in lōbarda, si moriatur infra annū post uulnus psumitur ex eo uulnere mori,ut in titu. de plag.hoc in oibus plagis,uel feritis. Sed in hac uarietate modicum tps, aut magnum ips arbitrio iudicis est relinquendum, uel cōmittendum. l. 1. C. de iure del.de effr.l.2.§.1.uel q modicum ex dictis sententiis arbitretur. ff. si par. hær pet l.antiq.& in pdictis iurib. rationes spāles non assignantur, quibus magis ad unam ex his q̃ ad aliam animū applicemus. l. Nesenn. ff.de neg.gest & hæc sunt uera,si uulnus non sanatū durauit,usq; ad mortē.ff.quod cuiusque uni.nom.Itē eorū.§.qd si actor.& de in rem uer.l.si pf.§.uersum.Sed † quid si durāte
7 uulnere eodem supuenit infirmitas alia, & mortuus est.nungd ex uulnere psumit mortuus.dic q sic, quia semp uulnus ad alia accidētia uī cām dedisse.c.presbyt.& cap.ad aud. de homicid.& cap. de cetero ff.ad l. Corn. de sic l.nihil.ff. ad l Aql.qua act.§. Celsus. Sed hæc uera sunt si imperitia, uel negligētia medicātium,uel in incuria,seu culpa,uel in cautela pcussi nō intercessit ff.ad l.Aq.l. q occ. §.ult.& l.quas act.§. ult.extra de homic. tua
8 nos & cap.exhib.Item† quid si post uulnus sinatū,& cōsolidatū languor,& stimulus eiusdem uulneris,sicut sæpe accidit,redundauit, & affligit,& refluentib. aliis honorib.morit, nunquid occasione primi uulneris psumat mortuus,dic q sic,quia semp prima causa pseuerare uī,& causam dedisse præsumitur, licet ad tps uacantem. extra de hom.ad nām, & cap si qs semel de pœn,dist.2.& arg. ff. de ædil.ed l.quartana.C.de cur furio. cum ex his explorato super hoc semp consilio Medicorum.& præuisa tēporum quantitate,unde infirmitas causetur,ut supra dcm̄ est.Si ergo mortifere uulneratus negligētia perit, licet mortuus sit pp uulnus,non tñ de occiso agitur,ut supra in uer.Sed qd si durante. in fin. idē est si mortifere,& ab alio sit occisus, uel ruina,aut naufragio periit.ff.ad l.Aql.l huic
9 scrip.§.1.Quid† si non mortifere, utpura cū bacculo,uel modico lapide,uel claui pcussus est,ita q oēs Medici dnt, q pp uulnus non morieē.& superuenit febris, quæ eum tenuit usq; ad mortē,& Medici cōfitentur,& dnt.q de eo uulnere non fuisset mortuus, nisi fuisset febris,q̃ superuenit,nungd percussor, de vulnerato,aut de occiso tenebitur.& certe uī q de uulnere teneaē,arg.l.qui occid.& l.huic script.in fin.& l.ita uuln.ad l.Aquil. Item qa iniuria ex effectu facientes tm̃ ff.de iniur.l.il
10 lud,& † uoluntas,ac ppositum distinguunt maleficia.ff.de fur.q iniuriæ.non.n.delictum cōmittitur nisi uoluntas nocēdi interueniat. C.de sic.l.1.non.n.est uerisimile quod occidere uoluerit,q calce,uel gleba, uel lapide paruo pcussit.ff.ad l.Cor.de sic.l.§.diuus.Prætetera dicit lex, qd si inferaē alicui modicum uulnus,qd res ista nō habet in se delictū. ff.
11 de ædil.ed.l.1.§ 2.† nō.n.debet ulterius progredi pœna quā delictum.C.de pœ.l.sanc. ff. de uulg.& pup.subst.l.ex facto.§. fi. & §. Iul.
12 largius. † Præterea credi debet Medicis qui de ægritudine testificeantur.C. de re mil.l.semel.lib.12.in auth. de non alien.§. qd autē.
13 Præterea † ex quo mortuus est ex febre,non debet qui pcussit cōdēnari de occiso, sicut si ab alio fuisset occisus,uel alio casu mortuus, licet.n.primo mortifere vulnerasset eum, & alius secundario interfecisset,primus de occiso non teneretur. ff.ad l. Aq.l. item Mela.§.
14 Celsus,& l.huic scripturæ.§.1.Præterea† nō debet ex post facto crescere præteriti delicti ęstimatio.ff.de reg.iur.l.oīs hær.§.nunq̃, cū ergo nō fuerit mortiferū vulnus,licet ex post facto,& à casu febricitauerit, nec occasione uulneris fuerit mors secuta,non teneē de occiso,nec debet pœna crescere eius delicti, ut

de

de occiso teneaf, ut not. d. l. Lois her. § nung̃ Nec obstat q̃ ex percussione, uel uulneris occasione, seu percussionis febris superuenerit,
15 & mors secuta est, quia † inter eum q occidit, & q occasionem mortis præbet dña est. ff. ad l. Aq. l. qua act. § Celsus. econtra uero uidet q̃ de occiso agi possit, & teneatur, q occasione uulneris febris superuenit, & ipsum inuasit
16 ex qua mors est secuta, & † q occasionē dāni dat damnum dedisse uidet. ff. ut bon. rap. l. plur § cum aūt in fi. ff. ad l. Corn. de sic. l. nihil, extra de iniuriis c. ul. dist. 50. studeat. Nec obst. q̃ leue fuit uulnus, moritur. n. qñq; qs ex leui uulnere de quo alias nō moreretur d. l. qua act. § si qs seruū ægrū. Nec obstat qđ gleba terręq. uel modico lapide, uel fuste cum
17 percussit, quia † occisum accipe debemus, uel ferro, uel alia re modica, uel magna d. l. qua actione § i Item arg ad hoc qđ legit de minore, & muliere, qđ occasione prioris actus incidunt in iactu ā. ff de minor. l. 3. § 2. C ad Velleia. l. mulier pfectæ ætatis. Quid plura? uidetur. n. lex quasi expssa, ut uideaf eū occidisse cū uulnerauit licet post mortuus fuerit, ut in eod. tit. l. ait lex, & l. huic scripr. § 1. Ad Idē facit. l. si uulnerato seruo. eo. tit. Nec obst. q̃ alibi dicit differt qđ qs occiderit, uel causā mortis dederit, uel pbuerit d. l. qua act. §. Celsus, quia uerū est quod differt quo ad modū agēdi ciuiliter, vł quātū ad actionē, q cū occidit agit actione l. Aquiliæ directa, quam uero causam mortis pbet agitur actione in fcm. Idē est utrobiq; cū agitur de homicidio licet diuersis actionib. & tandē cōsequitur actione l. Aquil. utili, uel in factum subsidiaria cōtra illū q occidit, ut arg. de neg gest. l. antep. & de seruo corr. l. & tm. & si quis cau. eum q § qui iniuriarū & not. ad l. Aq. Item Mela. §. si alius. Ad quæ forte est distinguendum, aut aio occidendi percussit, an non & hoc ppenditur ex factis aut dictis pręcedentib. uel sequentib. aut ex qualitate ictus, uel percussionis, & gladii cum quo pcussit, ff. de sicar. l. 1. §. diuus. & l. lege. §. cum quidam, & arg. de leg. 1. si seruus plurimum. § fin. & de leg. 3. l. minus primo casu tenebitur de occiso. C. ad l. Corn. de sicar. l. is qui cum telo. ff. de sicar. l. ita cum similib. uel dic quod semp tenebitur de occiso, sed tñ mitigabitur pœna, ex quo non aio occidendi fecit, uel pcussit, ut legibus prædictis. & ff. ad l. Corn. sicar l. 1. §. diuus, & l. lege. §. cum quidam. Deo gratias.

TRACTATVS.

Subtilis, & elegans de Lamijs & excellens in utriusque iuris cum non nullis conclusionibus ad materiam hæresis in practica utilibus spectabilis, & egregij I. V. D Domini Ioannis Francisci Ponzinibus Placentini.

Illustri, & excelso I. C. Dom. Iafredo Caroli Reuerendissimi ac amplissimi Senatus Regij Mediolani præsidi meritissimo.

Ioan. Franciscus Ponzinibus Doctor Placentinus S.

SCio tibi multorū ingenia ludere, & uarias doctorum lucubrationes nomini tuo dicari ita ut possis leuiora hæc, & minuta opuscula fastidire. Veruntñ eam in te noui māsuetudinem, ac facilitatem, ut cum sublimiora inspexeris, humilioribus ēt pariter benigne aditum pbeas Quam, ut literatorū oīm fautor humanissimus habearis, & ad te ueluti amenissimum diuersorium oēs liberaliū artium studiosi libenter cōfugiant, & ueluti cōem patronum atq; assertorem amplectantur, & obseruant. uersabat superioribus diebus animus meus ī māin Lamiatū, quarū pfectiones in hac urbe Placentina ualde frequētari cepere, & cogitabā q occurrebant, & uera, ac utilia mihi uidebanf i ipsa eadē mā, ī qua plurimæ qōnes exortæ sunt scriptis demādare. Et cū id faciens inciderit ut arguēdo diceret ius nr̃m sciam nequaq̃ logicorū more dici posse, & ad id logius pgrediēs excellētiā eius explicauerim, ita ut libellū de Lamiis, ac iuris ciuilis laudib. cōtextum cōfecerim, eū tibi sapientissime Præses, ac noī tuo cōsecraui Et potissimū rōne q̃ tibi iucūdissimum fore existimaui illius sapiæ laudes intueri, cui impensam ipse operā a iuuētute nauasti. Quam adeo familiarē lōgis uig. his ac uehemēti animi applicatiōe fecisti, ut illam Ser. Sulpitii rā q̃ delectabilē filiolā amplectaris, cui excel ērē illā dignitatē, & maximos honores quos cōparasti soles ascribere. Nec iniuria si quidem eius bñficio factus es Christianiss. Francorū regis charissimus q cū te sanctissimo senatorio ordini in toto Mediolañ. imperio pfecerit, facile signauit qualē de tua moderatione, castitate, sanitate, opionē héat. Cuius sis apud illum

illũ auctoritas, & cũ ut solet dici magistratus uirum ostendit in hac ꝓuincia, quã pluribus iam annis secunda fama gubernasti, tanta ĩ genii magnitudine. tãta es integritate uersatus, ut inter doctissimos iustissimũ, & inter iustissimos doctissimũ possimus appellare. Accipe igit̃ libellũ hunc exigue qdẽ facultatis ac tenuis ingenii, quẽ tuæ dñationi ꝓpensa uoluntate offerro. Et iube tuis felicib. auspiciis ꝓdire in publicum, ac tuo fretũ patrocinio delicatiorũ cẽsurã nõ reformidare. Vale.

Ant.Maria ad lectorem.

Intima Francisci quod Regnator is olympi.
Iunxerit humanis legibus ore sacro.
Ne mirere, mirum hunc peperit Venus aurea mater.
Gratia sic illi est matris ab uberibus
Quod cecinit sagam sine mole accingier artes.
Hoc ab Atlantiade quo satus est decidit.
Iure ergo emunctus cui concessere uicissim,
Eloquium genitrix, & pater ingenium.

SVMMARIVM.

1 *Lamię mulieres ad ludum dæmonis deferuntur per ipsum dæmonem.*
2 *Theologorum est sacras tractare scripturas.*
3 *Princeps non debet se rebus immiscere spiritualibus.*
4 *Theologia est omnium scientiarum dignissima.*
Ius canonicum uel ciuile non est scientia.
5 *Leges simplicitatem amplectuntur, & subtilitatem respuunt.*
Lex est uoluntaria, opinatiua non passim necessaria, &c.
6 *Lex est localis, non omnibus prouidẽt casibus.*
7 *Perito cuique de pertinentibus ad artem suam creditur.*
8 *Dubia in spectantibus ad fidem sunt ad Papam referenda*
Canones allegari possunt sicut, & leges.
9 *Subiectum legalis scientiæ nedum circa mores, sed est etiam circa fidem.*
10 *Leges à Deo per ora prudentum, & Imperatorum promulgatæ sunt.*
11 *Legibus subdi debet omnis homo.*
12 *Leges in quibus allegari possint*
13 *Scripturæ sacræ adiuuari debent, & declarari per alias inferiores scientias.*
14 *Ius ars boni, & æqui dicitur.*
15 *Leges rationem & causam habere censentur*
16 *Ius ciuile est scientia practica & speculatiua,*
17 *Negocia plura sunt numero quam uocabula.*
18 *Scientia iuris est certissima, nobilis, & omni honore digna.*
19 *Doctores iuris priuilegiati sunt in multis*
20 *Contemnentes iuris doctores detestandi sunt uelut pecudes.*
21 *Doctores iuris ciuilis circa quę uersari dicantur.*
22 *Scientia iuris ciuilis nobilissima est, nobilissimos reddens suos professores.*
23 *Scientia iuris ciuilis sapientia est, & res sanctissima.*
24 Regere seipsum summæ sapientia est
25 *Scientia iuris ciuilis est omnium sapientum dogma.*
Legista & canonista qualem modum habeant arguendi.
26 *Scientia qualibet suas proprias imaginationes, rationes, & disputationes habet.*
27 *Facundia oratorum quale habent officium.*
28 Ratio legis ipsius anima dicitur.
29 *Leges respuere subtilitates qualiter intelligatur.*
30 *Lex non dicitur uoluntaria, cum & principis uoluntas legem condens ratione regulari debeat.*
31 Principis proprium est iustitiam exercere.
32 Rescriptum principis non est cum alterius iniuria exequendum
33 Principis studium esse debet ut populus sibi subditus bene uiuat.
34 *Lex rationabilis dicitur eo ipso quod prohibita non reperitur.*
35 Respondere per uerbum dubitatiuum est philosophicum
36 *Lex an sit uariabilis, seu mutabilis.*
37 *Lex an sit omnibus casibus prouidens.*
38 *Iuris periti in dubijs sunt adeundi.*
39 *Lamiæ ad ludum dæmonum realiter, & uere deferuntur, & non tantum imaginarie.*
40 Dæmon potest hominem de loco ad locum portare.
41 *Deus per artem dæmonis multa contingere permittit.*
Negatiua est non ens, & ideo improbabilis.
42 Diabolus quoad potest fidei nostræ resistere mititur & eam impugnare.
43 *Solennitas eadem requiritur in soluendo quæ in ligando.*
44 Præcedẽtia declarantur per sequentia, & è contra
45 *Factum aliquid esse non præsumitur nisi probetur*
46 Experimenta sermonum uerorum cum rebus sensatis concordare debent.
47 Facta per artem Diaboli non uera censetur sed fantastica.

48 Iura

48 *Iura de aliquibus loquentia locum habent in non expressis in quibus eadem militat ratio.*

49 *Mulieres super quasdam bestias noctu equitare, & in momento multa terrarum spacia pertransire falsum est.*

50 *Lamijs dicentibus se delatas ad ludum dæmonum, & multa se fecisse asserentibus, non creditur.*

51 *Argumentum de similibus ad similia est licitum.*

52 *Confessio lamiarum est erronea, & respuenda eo quod illusæ sint.*

Confessioni rei in criminalib. regulariter non statur.

53 *Testes probare non possunt quæ tantum in spiritu fiunt.*

54 *Antecedens destructum censetur si consequens destruatur.*

55 *Loquentis uirtus stat in hoc si bene distinguat.*

56 *Lex fit tantum de his quæ ut plurimum accidunt.*

57 *Posse non dicitur qui sine adiutorio non potest.*

58 *Argumentum inefficax censetur quod instantiam, seu retorquutionem patitur.*

59 *Argumentum à separatis in iure est nullius ualoris.*

60 *Probatio non admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure.*

61 *Baptismus ad sui essentiam non requirit personarũ præsentiam.*

62 *Occasio capi debet quæ benignius responsum pbet.*

Lamias portare corpus Christi ad ludum dæmonũ, & illud dæmoni offerere est falsissimum.

63 *Lamias noctu domos ingressas sanguinem sugere paruulorum est erroneum.*

Paruuli qualiter possint s. ricari.

64 *Dæmones, qui aliquem ad peccatum induxerunt cõtra naturam, abominantes, fugere est credendum.*

65 *Participes, & conscij criminis non admittuntur in casu delationis ad ludum dæmonum.*

Inquisitores fidei cogere debẽt ad abiurandum quod eatur ad ludum dæmonum.

66 *Doctores iuris ciuilis uocari debent ad processus & examina iones inquisitorum.*

67 *Probationes in crimine hæreseos debent luce meridiana esse clariores*

68 *Hæreticus censetur qui leui argumento à fide catholica deuiat.*

Testes uerisimilia deponere debent.

69 *Infamia attendi non debet quæ à personis suspectis ortum habet.*

Cogitatio in solo hæreseos crimine punitur, licet effectus nullus sequatur.

70 *Confessio rei ad condemnationem sufficit in sola hæresi.*

71 *Confessio ad condemnationem sufficiens debet esse uerisimilis & non æquiuoca.*

72 *Confessus se alias iudicio hæresim abiecisse in manus alterius inquisitoris, non censetur ex noua confessione relapsus.*

Confessio facta in pœnitentiæ foro non sufficit ad condemnationem.

73 *Testes noui super iisdem examinari possunt cautelis in solo crimine hęresis.*

74 *Publicatio testium non fit in crimine hæresis si inquisitorum timeatur potentia.*

Hæreticus inquiri potest à pluribus.

75 *Occultans hereticum scienter, tanquam hæreticus puniri debet.*

Hæreticus post mortem inquiri potest, & damnari.

76 *Bona hæreticorum ipso facto capiuntur uelut publicata.*

77 *Hæreticus non auditur etiam in ualde fauorabilibus.*

78 *Aduocatus, an possit pro bannito aduocare.*

79 *Inquisitores cognoscere non possunt an sua sit iurisdictio.*

80 *Iudici per inquisitionem procedenti, & se informatum de fama dicenti non statur.*

81 *Iudex ratione notorij non debet procedere, nisi prius constet de notorij qualitate.*

82 *Dæmones inuocare, & ab eis responsa petere, an sit hæreticum*

83 *Hęresim sapientibus quando detrahendum sit.*

84 *Testes in crimine hæresis cogi possunt ad testificandum.*

Dicto ultimo testis statur in crimine hæresis.

Examinatio testium in crimine hęresis potest alteri committi.

Testes excommunicati, & criminis socij admittuntur in inquirenda hæresi.

85 *Crimen speciem hæresis sapiens puniri debet.*

Prælatus suam, sed non ecclesię iniuriam remittere potest.

86 *Blasphemans Deum non includitur in statuto de pace habita cum offenso.*

87 *Dolus in quibus criminibus culpæ præponderet.*

88 *Suspicione sola in crimine hæresis ad inquisitionem proceditur.*

89 *Coniecturæ quę in crimine hæresis sufficienter dicãtur arbitrio iudicis committuntur.*

Scriptura requiritur in eo qui ab hęresi reuertitur.

90 *Interpretatio confessionis in foro conscientiæ ad salutem animę in partem fieri debet deteriorem.*

Malum semper præsumitur de malo homine, & malo uerbo quod ab eo profertur.

Lamiarum materiã, quas uulgus striges appellat silẽtibus in illis natalitiis testis, iudiciorum strepitibus, tractaturus assumo quod scribitur Matth. 4. capi. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem & statuit eum supra pinaculum templi. & infra. Assumpsit eum diabolus in montem excelsũ
1 ualde. †Ex hoc arguunt multi, & asserũt mulieres istas ad ludum demonis, & per ipsum dæmonem deferri posse quoniam si de quo magis inesse uĩ, & inest, ergo de quo minus auth. multo magis. C. de epis. & cle. l. quanto magis. ff. de iureiur. c. cum in cũctis, extra de electio imò stãte hac possibilitate, & fm eos cõcedenda, inferunt credendum esse fore eas ad ipsum ludũ oĩno portari uere, qm̃ qđ est possibile est admissibile. Verum, qm̃ ego contrariam sñiam fauore fidei semper existimaui benigniorem, non per modum conclusionis, qm̃ prudentiorũ iudicio me subiicio, decreui in oppositum, inuocato Dei oĩpotẽtis auxilio, nõnullas breuissimas rõnes afferre. Verum qa uĩ theologorũ mã, qa de fide agitur, ne possit mihi obiici qđ scriptum est 6. q. 3. c. scriptum. ubi dĩ in alienam messẽ manum non opponas. Censui in primis aliã dubitationem excitare, uidelicet. Nunq̃ canones leges ue adduci ac allegari possint ad interpretationem diuinarum scripturarum ac seu ad declarationẽ uel decisionẽ theologicarũ qõnum. Nã hoc pacto cessabit obiectum, cognoscetuiq; maximã esse canonũ ac legũ ptãtẽ, & ppea leges oĩ uenerratione dignas. Ast, qa sicut aromatum solet esse nã, ut lõge magis cõtrita redoleant, sic, & ueritas quãto magis cõteritur, & oppugnaĩ, tãto clarior, expulsis nebulis, luce pgrediĩ. Noiãdo.n. & di-
2 sputando bene, & optima rõne decreuit Modestinus, dicit tex. in l. fina. §. mixta. ff. de mu. & ho. & fm Aug. 23. qõ. 6. c. uides, rõ uincit p disputationis pugnã. Arguẽdo ad partes, uĩ, in primis leges ipsas uel canones nullo
2 pacto sic fore admittendas. †Et primo, qa talis interpretatio uĩ tantũmodo spectare ad theologos qm̃ ipsi sunt, ut hĩ. 20. dist. c. s. illi, q dñi tractatores diuinarum scripturarũ, & ppea, ut ibi dicitĩ in expositionibus earũ summis Pontificibus pponuntur, licet in causis diffiniendis, fm locum post eos mereanĩ, nã na ergo uideĩ hæc disputatio legũ sic adducẽ datum, qa nemo debet se intromittere circa pertinẽtia ad aliũ l. cõsulta diualia. C. de test. Culpa.n. est se immiscere rei ad alium pertinenti. dixi text. in l. culpa ff. de regul. iur. & bonus tex. 10. dist. c. quoniã q dicit, pontifices se non immisceant negociis secularibus, quibus est ppositus princeps, & priceps se nõ immisceat diuinis rebus quibus est summus
3 Pontifex ppositus. †Et ppea infert q si princeps, q est supra leges, inhibeĩ se immiscere spiritualibus rebus, ut ibi, ergo fortius hoc inhibeĩ subditis eius. Vel sic. si Pontifices p cursu tpalium immodo rerum imperialib. debent legibus uti, ergo fortius seculares, q bus est denegatum se immiscere spiritualib. rebus, debet posse ad allegandas ipsas leges, nisi p tpalibus rebus admitti. Et facit ead. distin. c. imperialium. ubi diciĩ, imperium suis publicæ rei quotidianis administrationibus debet esse cõtentum, nõ usurpare q̃ sacerdotib. Dñi solũ cõueniunt. & bonus tex. in aut. quõ opor. epis. in princ. ibi, illud qdẽ. diuinis ministrans, hoc aũt humanis pũdens ac diligentias adhibens. Et ideo gl. in uerbo cõfesẽs. no. q nec Papa in tpalib. nec Imperator in spiritualibus se debẽt immiscere. Et gl. in d. c. qm̃. p illum tex. dicit, q non licet allega-
4 re leges ubi est canon. † Secundo, qa theologia est sciẽtia superior, & magis digna. ut habeĩ 10. dist. c. l. uet. itẽ lex, lex Imperialis nõ ẽ supra legem Dei, sed subtus. ut ea. dist. c. certum. & c. suscipitis. Et pbatur qa scientia legalis subiiciĩ Ethycæ. ut p gl. in proœ. decreti. q Ethica est lõnge minus digna quam sit theologia, ergo non expedit eam interpretari p scientiã longe inferiorẽ, & minus scientificam, ac ẽt plus religiosis interdictã c. non magno, & c. super specula. extra ne cler. uel mona. Tertio, qa ius ciuile uel canonicum non est sciẽtia, quia legistę uel canonistæ (ut inquiunt logici) non habent modũ arguẽdi, nec cognoscunt p causas, sed nituntĩ immodo auctoritate legis uel canonis, qa dicũt, ita lex dicit, ita canõ loquiĩ, sed q p causam nõ cognoscit, nõ scit, qa scire est rẽ p causam cognoscere. 23. q. 8. occidit, de testibus. cum causam, & hĩ 1. Poster. & secundo Metaphisicæ. p Io. And. in proœ. 6. in l pupillus, ubi Barr.
5 & Bal. ff. de acq. hær. p Ang. in l. q Romæ, §. duo fratres. 14. col. ff. de uerb. oblig. † Et facit qa leges dñt amare simplicitate, non aũt subtilitatẽ, ut l. sicut circa ñ. uers. si debitor. ibi, hæ aũt subtilitates a iudicibus nõ admittuntur, ff. quib. mod. pig. uel hyp. sol. l. 1. C. ut actio.

actio.ab hær.& contra hær.incip.ibi, nec ꝑ nimiam subtilitatem. & in cap. dilecti filii, in uer prouideatis attentius.ne ita subtiliter, sed simpliciter, & pure.extra de iud. Præterea lex est uoluntaria, ut per Aristo.in primo de cœlo, & mundo, & not.gl.instit de usucap. dum dicit, ꝙ sufficit pro rõne uoluntas. & probatur in l.prospexit.ibi, quia ita uerba faciunt.ff.q & à quib.ff.de leg.3.l.non aliter. ff. de exer.l. 1.§.si is qui. Nam quod principi placuit legis habet uigorem.dicit tex.inst.de iure nat.gen. uel ciui.& non omnium quæ à maiorib. nostris constituta sunt, ratio reddi potest.d.l.nõ omnium.ff.de legi.subiiciens.l.seq.quæ incip. & ideo. Et ideo rationes eorum. quæ constituuntur inquiri non oportet alioquin multa ex his quæ certa sunt subuertuntur. & facit l.benignius.ff.eo.ubi dr̃ benignius leges interpretandæ sunt, quo uoluntas earum conseruetur. Est ẽt opinatiua, & formidine permixta, ut ur̃ probari in §. rñsa prudentum.in uerbo.opiniones.inst de iur.nat. gent. uel ciui.& in l.si me, & Titium in uerbo. subsisto. ff.si cer.pet.& in l.seruum quoque in prin.in uerbo, subsistimus.ff.de proc. Item non passim necessaria, quia ut hr̃ in cap.licet. de reg. quæ spiritu Dei aguntur, sub lege non sunt. & quod not.Inno.in c.pastoralis, de off.ord. ubi habetur, ꝙ homines possunt cum tanta rõne regi, ꝙ nõ subiicerentur exercitio legis. & no.do Abb.in c.rex pacificus. & bo. tex in authen.de nup.§.si uero colla.4 est ẽt uariabilis.c 1.de const.lib.6.& ff. de leg.l. non est no-

6 uum:cum ibi notatis. † Item localis, qa non obseruatur ubique, ut in c. super specula.ibi quia tñ in Francia, & nonnullis prouinciis, laici Romanorum Imperatorum legibus nõ utuntur. extra de priui. & facit qđ dicit Comen.in suo cons.14.ad fin.qui dicit, ꝙ Veneti non utuntur iure cõi, sed iustitia naturali. Ad idem quia ut uidemus, fere oẽs ciuitates habent sua statuta, & suos ordines, legibus cõibus difformes, & repugnantes. Viuimus ẽt consuetudinibus.ff.de legi.l de quibus.§.ex non scripto. instit. de iure. nat. gen. uel ciui: Item non oĩbus casibus prouidens, quia non oẽs casus possunt sub lege comprehendi, ut dicit tex.in l.neque.ff. de leg.ergo talis cognitio uel notitia non põt dici scietifica, qa scia debet esse de immutabilibus, æternis, & determinatis, ut ꝑ Arist.5.Ethico.& lex debet poni uniuersaliter, & non particulariter, ut ꝑ eun-

dem in loco præallegato, quia particularia sunt infinita, quæ à nobis cognosci non possunt.sed cum sit de actibus humanis, impossibile est uniuersaliter uerum dicere, quia est utile, in aliquo casu particulari oppositum legis obseruari, & de quo multa exempla poni possunt, & patet ex not.in l.oẽs populi. ff de iust.& iur.ꝑ Bar.in 6. q. & per id ꝙ not.Inn. & Doct.in c. 1.de const. dum dicunt, ꝙ licet aliqñ leges transgredi ex magna causa, ergo ad scientes theologos vr̃ relinquenda talis declaratio ac interpretatio, qa cæcus, nesciens quo uadit, in foueã cadit c.quæ ipsis, 20. dist. & ignorantia est cunctorũ errorum mater.c.

7 ignorantia.ea. dist. † Quarto quia peritis est standum c.fraternitatis.de frig.& malef.c.significasti.el 2.extra de hom.l.1.circa princ.ff. de uentre insp.l semel C.de re mil.lib. 12.ergo theologis peritis tñ in talibus est standũ, ut ẽt per Alex.in cons.1. & cons. 107. uolum. 2 post Pet.de Anch.in q.inci antiquis, & moderatis tꝑibus. Quinto per tex.in c. de quib. 20. dist. qui ponẽs ad quos sit recurrendũ cũ sacrosanctę scripturæ auctoritas nõ occurrit, inquit, De quibus causis nulla soluendi ligandiq; auctoritas in libris ueteris, & noui testamenti, & quatuor Euangeliorũ cũ totis scriptis appareat.ad diuina recurri te scripta græca, si nec in illis ad catholicæ ecclesiæ historias catholicas scriptas manũ mittite. si nec in illis, Sctõrũ exẽpla ꝑspicaciter recordamini, ꝙ si in oĩbus his inspectis huius qõnis qualitas non lucide inuestigat, seniores prouinciæ cõgregare, & eos inuestigare, ergo ad has personas tñmodo est recurrendum, & nõ ad doctore legum, cũ sint omissi. Contraria opinio tñ de iure vr̃ uerior. Primo per tex.in ca. relatum.37. distin. ubi formaliter dr̃. Absurdum non est, si aliquid ẽt ex eruditione cõi ac liberalibus studiis, quæ forte ẽt in pueritia attingit. Ad assertionem ueri dogmatis conferat. Ad idem ca.d.c.turbat. ubi dicitur ꝙ ẽt literæ seculares addisci, ac legi permittuntur, ut errores gentilium legendo detestentur, ac utilia quæ in eis inueniuntur, ad usum sacræ eruditionis uertant. ergo nihil habet obstare, quin, & multo magis leges, canones ue sic

8 adduci possint. † Secundo, qa ẽt Papa ad quẽ spectat decisio dubiorũ circa fidem d c.1.20. dist.cle.1.§.porro de sum.Trin.& fi.Cath.glo. in c.sicut unire, de excef. præla alleg. leges, & sequitur eas, ut habet in c.cũ à nobis. in prin.

ibi, & canonica, & ciuilia iura sequentes districtius inhibemus, de testibus, & alibi sæpe. Tertio, quia etiam canones possunt sic allegari, 20. dist. c. de libellis, & cap. seq. & hoc non est dubium, ergo etiam leges, ratione connexitatis, & inuitationis c. 1. extra de ope. no. nun. ubi leges non dedignantur imitari canones. & econuerso. Connexorum .n. est idem iudicium c. translato extra de const. no. gl. per illum tex. in c. quo iure. 8. dist. sed leges, & canones fraternizant, ac quandam connexitatem habent adinuicem, ergo, &c. & facit tex. in auth. de non alien. aut permutan. §. cum autem. & in auth. de trien. & semis. in prin. ubi idem dicitur de imperio, & sacerdotio, quia non
9 multum differunt, imo fraternizant. † Quarto, quia subiectum legalis scientiæ non est tantum circa mores, sed etiam circa fidem, quia nedum subiicitur æthicæ, sed etiam theologiæ, cum in ea etiam tractetur de anima; & fide, & in ea habeamus multos titulos, qui nos dirigunt in deum, & tendunt ad fidem. Et propterea gl. in l. iustitia. ff. de iust. & iur. & inst. eo. tit. in princ. dicit, quod non expedit nobis legere theologiam, quia omnia pertinentia ad fidem, & ad diuini iuris scientiam, reperiuntur in corpore iuris, non est ergo spernenda iuris scientia cum lex sit sanctio sancta. Et cum dicat Imperator in l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & fide Cathol. Cunctos populos quos clementiæ nostræ regit imperium, uolumus in tali religione uersari. quam diuinum Petrum Apostolum tradidisse Rom. religio adhuc ab ipso insinuata declarat, hoc est secundum apostolicam doctrinam, euangelicamque disciplinam, patris, & filii & spiritussancti, una deitate, sub pari maiestate, & sub una Trinitate credamus, & in auth. quo opor. episc. §. nos igitur dicit. Nos igitur maximam habemus solicitudinem circa uera dei dogmata, & circa sacerdotum honestatem, quam illis obtinentibus, credimus, quia per eam nobis maxima dona dabuntur à deo: & ea quæ sunt firma habebimus, & quæ nondum hactenus uenerunt, acquiremus bene autem uniuersa geruntur, & competenter, si rei principium fiat decens, & amabile deo, & hoc autem futurum esse credimus, si sacrarum regularum obseruatio custodiatur, quam nisi laudandi, & adorandi inspectores, & ministri dei uerbo tradiderunt apostoli, & sancti patres custodie-
10 runt, & explanauerunt. † Præterea dicuntur leges à deo, ex ore prudentum, & imperatorum, promulgatæ l. fin. & ibi gl. in uer. diuino. C. de præscr. longi temp. §. quia igitur imperium in auth. de instr. caut. & fide. 8. dist. c. quo iure. ibi, quia ipsa iura humana, per imperatores, & reges seculi, Deus distribuit humano generi. ut 6. q. 3. c. fi. Nam lex cepit à deo in Paradiso, & ideo dicitur domum Dei, & dogma prudentum, ut in l. 1. ff. de legi. unde Panor. in c. 1. de iur. cal. dicit, quod sicut lex canonica potest dici partim positiua, & partim diuina, quia in parte subiicitur æthicæ, & partim theologiæ. Idem dici debet de legibus ciuilibus. habito respectu ad causam efficientem immediatam, licet respectu causæ immediate efficientis dicantur diuinitus per ora principum promulgatæ d. c. quo iure. & d. l. fi. ergo saltem intuitu causæ à qua sic emanarunt, debent alle-
11 gari posse. † Quinto quia hoc etiam est perutile, quia cum omnis homo sit subditus legibus, ergo adducta lege quisque facilius obtemperabit ueritati, & hoc propter timorem pœnæ, quoniam legi standum est c. de capitulis, cum quatuor capitulis seq. 10. dist. Et hoc etiam in foro conscientiæ. ut no. Bal. & Doc. in c. que in ecclesiarum extra de consti. do. Abb. in proœ. decr. Petr. de Anch. in consi. 21. incip. vt prima facie dicendum. per Ioan. And. in c. a. de uerb. sign. in 6 per B. Th 2. 2. 96. q. & per Bal. in c. in omni. de testi. ubi eleganter dicit, quod ideo in foro conscientiæ leges sunt seruandæ, quia alias sequeretur, quod omnis legum forma, & subtilitas duceret ad inferos, & scientia legum esset magis damnata quam maleficium. Et pulcherrime per Fede. de senis, consil. suo 21. ubi etiam multis rationibus comprobat quod quis tenetur magis sequi dispositionem legis quam conscientiam eius, pro quo ultimo bene faciunt etiam quæ not in l. illicitas. §. ueritas ff. de off. præsi. & per Paul. de Cast. cons. 296. in 1. parte nouorum, & dicit gl. in clc. ad nostram, in verbo, ieiunare. de hære. & ibi do. Card. & Imo. in rubr. de const. col. 6. Abb. in c solitæ. in 2. col. de maio. & obed. & in c. omnis anima. de cens. quod non est aliquis adeo bonus, vel
12 perfectus, qui non subsit legi. † Et sic ex hac conclusione, quæ fundatur super utili, debent leges sic posse allegari, & pro qua optime facit text. in c. vt commissi, circa fi. de hær. in 9. vbi iubet Iurisperitos dare ab inquisitoribus auocari, vt eorum processibus assistant, & recte factum, quia legistæ sunt tractatores maleficiorum, & leges etiam tractant de maleficiis, ut C. de malef. & mathe. per totum, & C. de pag. & eorum temp. & sacr. & C. de thes. l. 1. lib. 10. & alibi sæpe. Et sic patet, contraria non hic obstare. Et maxime primum argumentum, dum dicitur, vanam esse hanc

allegat

allegationem legum, quia immo pater ꝙ est utilis, & non uana. Nec obst. tex. in d. c. qm̄ cum concor. qa illa iura loquunt̃ in casu diuerso, qm̄ aliud est quærere, nunquid Imperator possit se intromittere ĩ causis spũalib. prout loquuntur illa iura, aliud, nunquid leges possint induci in theologicis qõnibus & diuinis prout dicit qõ nostra. Et ꝓpea do. Abb. in c. inter illa. in primo no. de imm. ec. qdqd dixerit gl. de. qm̄ dicit ꝙ etiam ubi non deficit canon. põt lex allegari, per illum tex. & ꝓbat bonus tex 10. dist. c. 1. ubi dr̃ leges imperatorũ non esse omnino cruendas, cum eis sæpe ecclesica utitur cõtra hæreticos, & sæpe contra tyrãnos, & per eas cõtra quoscunq; prauos defenditur, concor. ea. dist. c. si in adiutorium ubi dr̃, ꝙ sunt uerba Bug. si in adiutorium uestrum terreni imperii leges assumendas putatis, non reprehendimus. Nam fecit hoc Paul. & cõcor. tex. ubi gl. ĩ c. 1. extra de op. no. nunc. & 39. dist. c. 1. in uers. ut eorũ cautela ecclesiæ seruentur indẽnes, & sic uidemus ꝙ ẽt prædicatores in ꝑdicationibus, & Theologi in suis scriptis allegant leges,
13 & bene. † Non ob. fm̃, quia ut ẽt est dcm̃, ꝑ alias scientias inferiores potest ius sacratũ scripturatũ adiuuari, & declarari, ergo tanto magis per leges quarũ scientia est sublimior. Et facit quia ẽt Xp̃s. cuius actio est nostra Instructio, de cons. dist. 1. solẽnitates ꝑ exẽpla rerũ humanarũ, & terrestrium, declarabat altissima, & quæ de sursum sunt, ut in euangeliis. Præterea, ut dicit Philosophus 1. Physic. innata est nobis in uia cognoscendi ab imperfectoribus, Nec ob quod dr̃ de . c. non magno, & cap super specula. quia hæc scĩa, ut ibidem notatur, non est omnino religiosis interdicta, sed causatiue. l. ut magis theologiæ studium amplectenrur, ut dilatato sui tentorii loco, funiculos suos faciat lõgiores, attñ cum licentia leges addiscunt: & quas didicerunt pñt docere, & allegare, & sic fit. Non obst. tertium, qa imò ius ciuile, uel canonicũ est scĩa, patet ex plurib. Et primo ꝑ tex in ꝓœ. ff. circa princ. in uerbo professores legitimæ sciẽ cõstitutos, & ibi prima uestigia cuiusq; sciæ mediocriter tradentes. & in 4. col. ibi, & hi q rudes adhuc legitimæ scientiæ capescendæ aspirant. & in pen. col. ibi, nihil legitimæ sciæ eius deerit. & ibi, hæc sola scĩa tũc habet mirabilem. † Secundo ꝑ tex. in l. 1. ff. de iust. & iure. §. 1. ibi, ius est ars boni, & æqui, & ibi, æqui & iniq notitiã ꝓfitemur, & ibi æquũ ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes. Nã si ius est ars. ut ibi, & concordat tex. in prœ. ff. col. pen. ibi, nulla euenit arte, ergo est cognitio quia ut dicit Philos. 1. Poster. omnis ar. & doctr. fit ex præexisti cognitione sicut contingit in iure, cũ in eo distinguamus æquum ab iniquo, sed distõ non põt fieri sine cognitione. Nec hic põt capi ars pro habitu factiuo, si ꝑdicta cõsiderentur, quinimo dicta uerba ostendunt, ut accipiat̃ ꝓ habitu scientifico. & ꝑ demr̃ones acquisito. Ostenditur ẽt, quia leges hñt rõnẽ & causam ut subiiciam. Et põt adduci tex. cum gl. in l. 1. C. de stud. lib. ur. dum. iurispe-
15 riti, & medici dñr esse Philosophi, & uiri profundioris scientiæ, & doctrinæ. † Tertio quia leges hñt rõnem & causam, & ideo eam doctores, & præsertim legentes, semꝑ inuestigant quærentes de rõne dubitandi, item de rõne decidendi, de rõne dubitandi, quia lex non fit nisi in casu dubio l. labeo. ff. de calb. edi. l. antiq. C. de. fur. In claris. n. nõ est opus laborare. ff. de uerb. obl. l. contin. §. illud. Itẽ quia de singulis dubitare non est inutile, ut in prædicamentis Arist. & per glos. in l. 3. C. de sum. trin. & fi. cath. de rõne decidendi, ut intelligat̃ quod est cum rõne facta, sicuti esse debet. 4 dist. c. erit aũt lex. & sic multis aliis omissis, & ex his cõstat ius ciuile esse sciam, & uerã ex rõnibus, & demr̃onibus. † Con-
16 stat ẽt quia non solum est scientia practica, sed ẽt speculatiua, qm̄ oportet prudentẽ iure soluere nodos, qõnes & controuersias, q̃ nunq̃ etiam contingerunt, quod non potest fieri nisi per subtiles indagationes, & ꝑ speculationem. Quo fit ut quia subtilr̃ indagandum est, & procedendum per argumenta, rationes, & similia, & aliis uariis modis fm̃ regulas iuris, quas decet hr̃e notas, quod detestandi sunt illi, qui tantũmodo, (ut sunt multi) q utũtur temeritate ꝓscientia cõtra tex. in l. quisqs. C. de postul. uel qui tantũmodo uadunt ꝑ repertoria, & q nihil uolentes a seipsis excogitare, timent cõsulere, uel pronunciare, qm̄ id à doctorib. non reperiunt fcm̃, & hoc licet adsit bona rõ, uel bonum simile, sed male, quia ut ẽt inquit Paul. de Cast. in l. Clod. ff. de acq. hær. pernic iosus est talis timor, & in miserrimus est talis intellectus, qualr̃ n scientia legalis fuisset augmẽtata, si ita fecissent antiq. qa noluissent cõsulere, nisi

ubi receptum esset ita à doctoribus determina
tũ,& cõcordat ꝙ dicit Boetius de disciplina
scholastica,ubi ẽt ipse dicit,miserrimi ĩgenii
est,nolle nisi inuẽtis uti. Et ꝓpea rõnibus in
nitẽdum est,qm̃ ut dicit tex.in l 1. §. sed q̃a.
C.de uet.iure enucl.& in proœ.sexti nã sem
per nouas deproperat ædere formas, & q̃ de
nouo emergũt nouo ĩdigent auxilio. l.diuus.
17 ff.de rest.in integ.† Itẽ quia cum plura sint
negocia quam uocabula,ut l.nã.ff.de præscr.
uerb.non pñt oẽs articuli sigillatim decidi,
sed debet ꝓcedi ꝑ rõnes,& similia. ut l. non
pñt.ff.de leg. Et sic patet ẽt non hẽe obstare,
quod hẽ per Philosophum in 1.Metaph. ubi
dicit,ꝙ scientes, quorũ scientiæ non sunt ad
usum,sunt nobiliores illis,quorũ sciẽtiæ sũt
ad usum,qm̃ illud dictum non debet intelli
gi de tali scientia quæ est speculatiua, & pra
ctica. Aliter diceremus ẽt theologiam, uel
medicinã quas theologi, & medici summæ
extollũt,non esse sciẽtias nobiliores, cũ sint
etiam ad usum,ut patet. Accedat quia est ẽt
sciẽtia,quæ nedum uersatur circa mores, sed
etiã circa ea quæ sunt ad diuini iuris usum,
18 ut supra est tactum, & ẽt dicam infra. † Est
etiã certissima sciẽtia,quia habet finem quẽ
non hñt aliæ scientiæ,ut in proœ.ff.col pen.
habetq́. certissimas rõnes,& causas,& demõra
tiones,ut peritis notũ est, sed ut dicit Philoso
phus in procœmio de anima, una scientia dr̃
nobilior altera, uel subiecto nobiliori, uel
q̃a est certior,uel ꝑ ꝑ utrunq; simul. Est ergo
sciẽtia nobilis,& honore digna, qđ ab effe.
ctu ẽt demonstratur.q̃a ꝑ eam hoĩes fiũt no
biles,ut hẽ in l.2.§.fin ff.de excus.tut. l. ꝓui
dẽdum.C.de postu.ꝑ Bar.Bal.& Doct ĩ præ.
C.ꝑ Bart.in 1.const. ff.col.3.& in 1.constit.
C §.hęc quoq; ꝑ do.Alex.cons.15 col. pen.
& consil 18.col.fin.in fin.in 1.uol. & cõs. 94
col.2 uer. sed ita.eo.uol.& ꝑ Fely. in c. quan
to.de mag. Et ꝑpea,ut ꝑ Doct. ibi infamis,
& uileus non pñt doctorari, & bonus text.
in l.fin.in uersic.qui uel magisteriæ prãtis su
doribus clarus factus est C.ubi sena uel clar.
† Itẽ qui à Doct. iuris priuilegiant̃ in mul
19 tis,ut ꝑ Doct.in uariis locis,& no. do. Alex.
in l.cẽturio.circa prin.ff.de uulg & pup.& ꝑ
dom.And. Siculũ in cons.57.incip. scribitur
apud Iob. in 1.parte,& dom. Parid. Put. in
tract.suo synd.in §.doctor.& seq.& in §. mã
dauit tex.nã in eis uersat̃ publica utilitas, ut
l.1.& ibi gl.C.de stud.lib.ur.Bart.& alii in l.
1.ff.sol.mat.& ꝑ Cyn.in l.1.C. de iur. & fact.
ign. Probatur ẽt quia ut dicit do Azo.in ꝓœ.
inst.sciẽtia ciuilis facit ꝓfessores eius in or-
bẽ terrarũ solenniter principari, & sedere in
aula imperiali. Et ꝑpea refert An.de Perus.in
l.cum salutatus.C.de senten. pas. quod licet
Papa recipiat oẽs ad osculum pedis. tñ Vr-
banus Papa recipit eum ad osculum pacis.
20 † Vnde ex istis, & multis aliis q̃ adduci pos-
sent,merito iure inferri põt,ꝙ tanq̃ pecudes
detestãdi sunt q̃ de facili, & lubrico linguæ
doctoris iuris cõtẽnunt, & ꝙ similiter pessi
me faciũt,q̃ uolẽtes uiolare priuilegia docto
rũ(prout sæpe istis tꝑibus fieri conatum est)
faciũt hospitia militũ in domibus eorũ,quia
hoc cædit dedecori tãtæ dignitatis.& contra
tex.expssum in l.2.ubi ẽt gl.C.de mun.patr.
lib. 10. Item ẽt cõtra cõsuetum, & cũ læsione
publicę utilitatis,& ꝑpea dicit Patris de Put.
in.d.§.doctor.quod officialis faciẽs hoc me-
retur syndicari.& ita dicit factũ contra quẽ
dam.prãtem de Theano, q̃ uoluit milites ho
spitari in domibus cuiusdam doctoris .sup
hoc tñ est prouisum ꝑ illustres psides,& re-
gios senatores.† Demonstratur ẽt rõne exer
21 citii,q̃a uersantur doctores circa diuina, cir-
ca.cõe & circa ea quæ studet ciuitas,& prin
ceps, & circa alia optima. unde Magnifici ui
ri appellari debẽt,q̃a & sic uersantes Magni
ficos uiros appellat Philosophus,4 Eth. &
ita ẽt eos appellat text.1.const.C. & in proœ.
inst sunt.n doctores iuris,optimi iustitiæ, &
rep ministri,inquit tex.in l. 1. §.discipuli, &
§.fin.ff.de.orig. & dicit tex.in in l. aduocati.
C.de aduoc. diuer. iud. hi q̃ dirimunt ambi-
gua facta causarũ,suæq́. defensionis iuribus
in rebus sæpe publicis ac priuatis lapsa eri-
gũt,fatigata reparant,non minus prouident
humano gñi,quam si prœliis ac uulneribus,
patriam parantesq́. saluarent. Nec.n. solos,
nrõ imperio militare credimus illos qui gla
diis ac toracibus nitũtur, sed ẽt aduocati mi
litãt.Nam patroni causarũ, qui gloriosæ uo-
cis cõfisi munimine,laborãtium spẽ uitã, &
23 posteros defendũt.† Est ergo sciẽtia nobilis
sima,iuris ciuilis sciẽtia,cum & ex ea fiãt no
bilissimi eius ꝓfessores,ut supra, & q̃a nemo
dat qđ non hẽs 1.q.7 c. daibertũ. de iure pa
tronatus, qđ aũt.inst.de lib. in princ. per gl.
Imo est admirabilis,& diuina, cũ dicat text.
in l.2 circa princ.C.de uet.iure.enucl. Nihil
in legibus,neq; contrarium,neq; idem,neq;
simile

simile inuenit, ut ne geminæ leges ꝓ singulis rebus positæ appareant, qđ q̄dē cœlestis ꝓuidētiæ peculiare fuit, & humanæ imbecilli tati nullo mō possibile & ꝓbat, qa est diuinarū atq; humanarū rerū notitiā, iusti atq; iniusti sciētia, aucto. Chrysippo, ut l. iustitia. ff. de iusti. & iur. & inst. eo. tit. in princ. Et à diffinitione non est recedendum, quia ſm Philosophum. 7. Metaph. diffinitio est sermo indicās qđ est esse rei ꝑ essentialia. & ſm Bald. in rub. C. q. admitti. allegantē Boetium, diffinitio essentiā rei claudit, & allusio siue sinonimologia intelligentiā rei. Et ꝓpterea Bal. in l. nō sine. C de bon. quæ lib. dicit ꝙ illud dr̄. in esse qđ cōstat ex suo diffinito.

13 † Quinimmo est sapientia ſm I. C. in l. 1. §. proinde. ff de uariis, & extraor. cog. q dicit ꝙ sanctissima res est ciuilis sapiētia. & facit qa ſm B. Tho. 2. 2. q. 1. & art. 2. de domo sciētiæ cognitio diuinarū rerū uocatur sapiētia, cognitio uero humanarū rerū uocaſ sciētia, sed cognitio legalis est hmōi per iura allegata, & bo. text. in l. 1. C de nete. iu. e enu. ubi dicit text. Nihil tam studiosum in oibus rebus inuenit, quam legum auctoritas, quæ, & diuinas, & humanas res bñ disponit, & oēm iniqtatem expellit, sic sapientia, qm ut dicit gl. in d. § proinde. ciuilis scientia est sanctissima quo ad animā & firmissima quo ad mundū. Et dicit Philosophus ad Alex. sapientia est conseruatiua animæ, sicut sanitas corporis, sed hæc scientia est hmōi, quia facit hoies uirtuosos, dirigens eos in Deum, tollens lites, rixas, controuersias, & talia ex qbus solent seq homicidia, & oīa alia mala ergo ē cōseruatiua animę, & corporis, & sic sanctissima quo ad animam, & firmissima quo ad mūdū, & sic cōfirmatur est sapientia.

14 † Corroboraſ, qa seipsum regere est summa sapiētia, ut per Philosophū. de regi. princ. sed hæc scientia nedum docet seipsum regere, sed ēt ciuitates, pronuncias, & oēm orbem terrarū; ut patet, & dicit tex. in auth. ut oēs obe iud. prouin. sine ea nihil factum est. & est pcipua aliarū, quum per eā reguntur omnia. Et ꝓbatur, qa decet I. C. hēre docendi peritiam, dicendi facundiam, differendi copiam, interpretandi subtilitatem, solertiam, fidem, bonos mores, & laudabilem uitam. C. de profes. qui. in urbe constan. l. 1. lib. 12 l. magistros. C. de prof. & med. libr. 10. & in proœmio inst. §. cūq;. quinimmo debet ēt alios præcellere moribus, & scientia. ut in illa l. magistros. nec immerito, qa doctores sunt ad aliorum eruditiones c. sup specul. de mag. & dicit tex. in c. gloriosus in sanctis suis de reliq & uen sanc. ꝙ sunt luminosæ candelæ ardentes super candelabrū positæ, quæ in uniuersum corpus orbis terrarū tenebris profugatis ueluti sidus irradiat matutinū. & tex. in d. c. sup specul. dicit ꝙ fulget ueluti splendo firmamēti. & ueluti stellę sunt in æternitates ꝑpetuas ꝑmansuræ. & tex. in c. multi. de pœni d. st. 2 ꝙ sunt radii solis & probat tex. in l. 1. arbore. § sic eē in uerbō, locus opacus, qm̄ sole cœpit esse plenus. ff. de ser. urb. præd.

25 cum ibi not ꝑ Ang. † Ad idē quia est dogma oīum sapientum ut dicit text. in l. 2 ff. de leg. & uera Philosophia, & non simulata, ut l. i. ff. de iust. & iure. ergo est sapientia, & ita dici debet, quoniam peritis in arte est stādum, ut dixi supra, & est bona gl. 9. dist c. ueterum, & facit tex in §. responsa prudentum. inst. de iure nat. gen. uel ciui. & quia etiam leges, & sic ipsorum. I. C. uerba, à Romana ecclesia, cui, ut dr̄ 22. distin. c. 1. iura terreni, & cœlestis imperii sunt commissa, sunt approbata. Non ob. qđ legistæ uel canonistæ non habēt modum arguendi qa est falsum, & patet quia etiam esto qđ non habeant cū modū quē habent dialectici uel aliarū scientiarū ꝓfessores, hoc non expedit dūmodo habeant modū sciētificū, & cōcludentem, sicut habent, qa ſm Spe. in ti. de aduo §. nūc de exordiis. uer. qđ si aliter. quælibet scientia habet diuersa gña loquendi inſm ꝙ proprius modus loquendi in una scientia, est absurdus in aliā, & sunt uerba Augu in c. locutio. 38. dicit. & dicit Phi

26 losophus primo posteriorū, † unaqueq; sciētia hēt suas proprias immaginationes, rōnes, ac disputationes, & bñ qa locutiones habent esse ſm subiectam materiā l. si uno. C. loc. & ſm Philosophū. 1. Ethyco. tūc pfectæ enunciamus, cum ſm subiectam mām loquimur. de quo ēt per Bald. in l data opera. circa mediū. C. q a cc. non pol. Et ideo indigne dicitur legistam uel canonistam non hēre modum arguēdi, licet nō logice loquatur, uel ſm alium modum. Nā ut inqt tex. in c. indignum. & in c. ecclesiastico. 38 dist. canones non sunt restringēdi sub regulis donati, nec etiam ociosis Philosophorū scholis & facit qa legistæ sunt reales locutores. & rebus, & non uerbis intendentes, qa nō uerbis sed rebus leges imponūntur l. 2. C. com. de leg. c. commissi, de elec. libr. 6.

idem de Imperatore, per Bald. in titu. de pace cõstan. in fi. & per And. de Iser in tit. qui. mo. feu. amit. §. sis si dñm, ubi expresse dicit, qđ malè uersantes in regno sunt priuãdi regno. Et ꝓpterea non est dicendum, ꝙ sola uoluntas principis faciat legẽ, quia imò decernit ſm rationem, & regulas legis, & rõnis. Pro quo facit, quia & ipse attestatur se uelle legib. uiuere l. digna uox. C. de legib. l. ex imperfecto. C. de

32 test. cum concor. † & ordinatum est, eius uoluntatem, uel rescriptu cum iniuria alterius non esse exequendũ, imò esse nullum, & irritum. C. de prec. imp. off. l. quoties. & l. nec dã noîa. C. unde ui. l. auctoritate. & ff. ne quid in loco pub. l. 1. §. merito. & C. de emancip. lib. nec auus. cum cõcor. & facit tex. in cle. past. de re iud. ubi snia principis, quia cõtra ius fuerũt cassatæ, & annullatæ, & merito, quia ut inquit Paul. de Cast. in cons. 70. incip. In Xpi noîe, quia frustra disputarei in 2. parte, ſm stampã nouã. ubi ẽt consuluit cõtra quãdam sniam principis, quia cõstõ regni, & monarchia est de iure gentium, ergo non debet contra illud posse, & sic debet esse eius lex oino cõis, rõnabilis & honesta, ut in d. c. erit aũt lex. & 23. q. 4. c. si eccl. in fin. & concordat tex. in auth. de inst. caut. & fide. ibi, quia igitur imperium, ꝓpterea Deus de cœlo constituit, ut difficilibus imponat q̃ apud eum sunt bona, & leges aptet secũdũ naturæ uarietatẽ. & Paulo iferius, & dare in cõe subiectis, quos Deus nobis tradidit prius, & paulatim semper adiecit. & tex. in auth. ut non luxuriẽt cõtra nãm in prin.

33 ibi, † quia oẽ nobis est studium, & oratio, ut & crediti nobis à dño Deo, & bene uiuant, & eius inueniant placationẽ, & tex. in auth. de priuil. dotis in prin. ubi dicit, unam nobis esse in omni nr̃æ reip. & imperii uita, in Deo spem credimus, scientes quia hæc nobis, & aîæ & imperii dat salutem, unde & legislationes nostras inde pendere cõpetit, & in eã respicere, & hoc eis principium esse, & medium, & terminum. Nec habet obstare allegata. l. prospexit. ff. qui, & à quibus quia secundũ Bal. in d. l. si quis seruo. Imo lex illa quo ad Vlp. cõditorẽ eius, dꝫ hr̃e rõnem, & eam Bal. aperit ibi. & idem Bal. in l. 1. C. quæ sit longa consuetu re fert, & cõmemorat Fel. in c. si qñ. in 7. col. de rescrip. in uer. circa rõnem legis. Et potest adduci quod dicit idem Bald. in rub. de const.

34 col. 2. ubi dicit † ꝙ lex satis potest dici rõnabilis eo ipso ꝙ non reperitur prohibita, licet non possit demſari rõ eius. per gl. sing. in l. 1. §. initium, in uerbo ratus, ff. de postul. & per ea quę not. Archid. 8. d. st. frustra. ubi dicit idẽ de consuetudine, ut possit dici rationabilis, ex quo nõ obuiat canonicis institutis, de quo ultimo hr̃ ẽt per Bald. in c. cum uenis. de eo q mit. in pos. col. 3. ubi ſm eum, consuetudo in dubio debet præsumi laudabilis, & bona, ex quo non reperitur prohibita, & placet ciuibus, quia quod eis placet, generat concordiã, quæ est ciuitatibus utilissima Non ob. quòd sit formidine permixta, quia immo est firma & certa, cum sit rõne facta, quæ ut est dictũ facit omne dictum, ratum, & firmum, ut per Bal. in l. non dubium. C. de leg. & probatur in l. solam. C. de test. cum ibi no. in auth. de hær. & fal. §. si uero. colum. 1. in authen. de sanct. ep. §. 1. & in auth. de test. §. & licet. cum conc.

35 † præterea philosophicum est, iſdere ꝓ uerbum dubitatiuum, ut per uerbum forte, ut inquit glo. in l. cum res. § sed si stichum. ff. de leg. 1. Præterea leges quibus utimur sunt approbatæ, quia quæ uisæ sunt rõnabiles, uel bonę fuerunt approbatæ, ergo uerborum qualitas non habet uitiare, siue nocere Illud autẽ, ꝙ non sint leges passim necessariæ, & ꝙ ubique non seruantur, sis non habet obstare, quia non sequitur, ergo non sunt scientificæ, & bonæ. Nam & aliæ scientiæ quamuis nõ seruentur ubique, tñ ex hoc non sunt minus uerę bonę, ac perfectę. Nec attenditur id, quod fit sed id, ꝙ fieri debet. l. sed licet. ff. de off p̃s. sed leges dñt ubiq; seruari. l. leges sacratissimæ. de leg. & not. gl. in d. c. super specula, oîs enim aîa est submissa Imperatori, quia est dñs totius mundi. l. deprec. ff. ad leg. rho de iact. & 7. q. 1. in apibus, ergo &c. & facit, quia ut dicit glo. in clem ad nostram. in uer s. ieiun. de hær. omnis ẽt quantumcunq; iustus subest legi, licet non exercitio eius. & not. d. Abb. in c. omnis anima. de cens. & in d. c. rex pacif. & sentit Philosophus 10. Ethic. qui dicit ꝙ non tantũ ꝓpter iuuenes, sed ẽt ꝓpter senes facta est lex.

36 † Nec obst. quod sit uariabilis, siue mutabilis, quia hoc ẽt simpliciter dictum est falsum. Nã quantum attinet ad ius naturale, uel gentiũ, hoc patet inst. de iu. nat. gen. uel ciui. uer. sed naturalia. quia illud est immutabile, quantum autem ad ius diuinum, idem, ut ibi, & in l. ex hoc iure ff. de iust. & iu. quantum uero ad ius, quia ius nostrum est tripartite collectum, ut in §. fin. inst. eo. dicitur quod licet

immu-

immutet aliqua cõstitutio,nõ tñ scientia iuris immutat, quum talis immutatio fiat fm rõas iuris,q̃ uolunt sic fieri.necessitate uel utilitate sic exigente.c. non debet. de consan.& affi.lex.n.debet deseruire tpi.34.dist c. frater nitatis & 4.dist.c.erit aũt lex,& quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio. l de ætate. §.causa.ff.de interro.act.& ideo et Deus omnipotens ex his q̃ in testamento ueteri statuerat,nonnulla mutauit,ut d.ca. non debet,ob qđ d.Panor.in d.c.non debet, et ipse dicit, ꝙ licet sciẽtiam sit de incorruptibilibus, & impossibilibus aliter se habere, ut hr primo posteriorũ, non tñ expedit ut detrahat scientiæ iuris,quasi non sit scientia,ex eo ꝙ immutet in aliquo,qa oĩno est sciẽtia, rõnibus de quibus ibi per eum.Pro quo faciunt etiam quæ no.per eundem in c.2.in penul.col.in uer.sed reducendo ad concordiam.extra de ꝓba & ꝑ eundem in c.fi.in 5.col.dc cõsuc.ubi fm eum ex cã põt induci cõsuetudo antiqua damnata.& et fieri statutum cõtra canonem,qa hoc fit ex mente legis,q̃ est ipsa lex.Et facit, quia fm ueritatem tpum,& locorũ, et remedia,& canones medicorũ expedit immutari, & tñ immutatio eorũ,qa fit canonib medicinæ sic dictantibus,non arguit defectum, sed potius bonitatẽ, & sciẽtiã, ergo idẽ in iure nostro dicendũ est,qa qđ medicamẽta morbis, hoc exhibẽt iura negociis,ut in auth. hæc cõstitu

37 tio innouat constitutionem in prin.† Nõ obstat similiter ꝙ nõ sit omnibus casibus prouidens,qm̃ et hoc est falsum, qa imò lege,rõne legis,uel simili possunt oĩa decidi, ut dixi supra,& facit tex.in l.scire oportet.§ sufficit. ff.de excu.tuto.& in c.secũdo requiris. in fin. de appel.& ubi sub auctoritate legis põt et allegari rõ nãlis. rõne legis uel simili deficiẽte. & no glo.in c.cõsuetudo. 1. dist. & facit optime tex.in d.c.de quibus.20.distin.ubi ponens ad quos sit recurrendum cũ sacrosanctæ scripturæ auctoritas nõ occurrit, dicit et ad exẽpla esse recurrendũ. Et qa ita fit seu fieri põt. igit dixi scientiam istam esse speculatiuã sciẽtiam,& habere suos modos, & rõnes arguendi,& decidendi. & sic constat ꝙ non est et uerũ,ꝙ sit impossibile, ꝙ lex uniuersaliter uerũ dicat,cũ sit uniue.oppositũ legis in aliquo casu obseruari, qm̃ immo in tali casu oppositi, lex quãtumcunq; gñalis recipit restrictionẽ, uel iure utilitatis,uel necessitatis, uel cõgruẽtiæ,uel uerisimilitudinis, uel honestatis, uel aliis de causis, prout expedit, & hoc oĩno ex ꝑcepto legum q̃ mandant sic fieri restrictionem,ut l.cunctos populos.cũ ibi plene no.C. de sum.Trin.& fid.Cath. in l. omnes populi. ff.de iustit.& iur.l.ut gradatim ff. de mune.& ho.in l.fi.§.in eõ p.C.de iure del.in l'serui nostri.C.de noxali in l.nec auus. ff. de eman.lib. in l.2.§ mer.ff. ne quid in loco pub. cum aliis

38 cõc.& in locis aliis notis.† Ad alia duo,ult.loco obiecta, rñdeo ꝙ imò et ad peritos iuris debet hẽri recursus,ut patet in d.c. ut cõmissi. de hær.in 6.& c.fi. eo.tit. Præterea ut dicit gl. in d.c.de qb.seniores dñi sapientes 8. dist.ca. poirò. seu doctores sunt sapientes, ut supra ꝓbatum est ergo,&c.Et sic his cõtingenter dictis,remanet hæc 1.q.absoluta, licet taliter qualiter, sed oĩa sint dicta ad honorẽ Dei, à quo ꝓfluunt ipsæ leges. Ad cuius laudem accedo nunc ad aliam qõnem, in qua cõsimilẽ ordinẽ obseruans, dico ex multis uideri in prima cõsideratione dicendũ dictas mulieres deferri ad dictũ ludũ realr ac uere,non aũt imagina-

39 rie,uel ꝑ illusionem.† Et primo ꝑ cõfessionẽ earum q̃ cõfessio in crimine hæresis vr attendenda fm Bal.in l non dicã rapere. in 1.col. C.de epis.& cler. & in cõfessum nullę partes sunt iudicis nisi in cõdemnãdo.l.ꝓinde. ff.ad l.Aquil & dixit Magister ueritatis dñs Iesus, tu dixisti,& dicit Ouidius.Non est cõlesti causa tuenda rei Secundo qa experientia, q̃ (ut hr 1.Metaph.) est rerum magistra, ac singularium cognitio.& no.in c.q̃ sit.de elec. & facit c.cupientes.in prin.eo.tit.in 6.& c.statutum. de rescrip. hoc multis sic asserentibus fuit uisum,& cognitũ.ergo sic credendũ est c.in nomine dñi.de test.& in l.ubi numerus.eo.ti. Et faciunt q̃ hñr in c.cum oporteat.de acc.& in l.de minore.§.tormenta.ff de q.ubi fama pu

40 blica facit fidem. † Tertio qa hoc non est impossibile demoni, cum et portauerit creatorem in pinaculo templi,& super montem,ergo nõ debet ex cui qđ plus est licet, ꝙ minus est non licere,ut in rña,non debet. de reg.iur. imò cõcessa hac possibilitate,& q̃ vr cõcedẽda,quum et alias personas portasse vr, qa ut dicit Philosophus in 1. de anima. & Bal.in l. cõuenticula.col.fi.C.de epis. & cler. Accidẽtia magnam partẽ cõferunt ad cognoscendũ qđ qd est. Vr et cõcedendus actus istius delationis & maxime cõiuncta eorũ cofessione iurata. Quarto ꝑ argm̃ à uerosimi, qa si diabolus nitit adorari,ut Deus,cũ et uoluerit adorari à crea,

à creatore,Matthæ.4.c.& hr in c.nec mirum. 36.q.5.col.4.uerf.ad hæc.n.confingatq.ea q inhærent personis,per quas fallere nititur.ut ibidem.Et iste mulieres dicunt se ire ad talem ludum delectationis gratia,& se ibidem adorare demonem, ergo uerisimiliter credẽdum est ipsum demonem eas portare ad ipsum ludum uere,& realiter,ut etiã uere, & realiter adoretur. Nam , & à Saule Rege uoluit adorari in uigilijs,ut dicit tex.in d.c. nec mirum. & idem à creatore.. Item quia nititur facere ut Deus,argũ n.à uerisimili est bonum tex. est in l. si extraneus.ff.de condit. ob cau. & in l.Lucius.§.Titio.ff.de lib.& posthum.in l.fin.

41 C de hær.insti. † Quinto ex similitudine rationis,quia si Deus etiã multa alia permittit coutingere ob artem demonis,ut probentur audientes quasi deuotione, & fide sunt erga eum,ut hr in d c.nec mirum. circa fin. ergo eadem ratione credendum est φ etiã permittat talem declarationem,ut sic etiam pro hoc non probentur hæc audientes,quasi deuotione,& fide sunt erga eum, quod nõ continget si talis delatio non esset realis sed illusoria, quia nullus tentatus ire ad talem ludum uerisimiliter cõsentiret se ad illum duci uel deferri, quinimmo quæ de eo dñr , ueluti falsa spernerentur. Sexto quia hæc opinio uĩ probabilior, cum sit affirmatiua . qm dicere oppositum est negare,& qui negat nihil ponit. Negatiua enim est non ens,& sic improbabilis,quia non potest directo sensui subiacere. Entium enim sunt sensus,non autem non entium, f.m Philosophum secundo de anima , & Bal.in l.secunda in fi. C.de erro.aduoc. & ideo dicit gl.in l. diem proferre ff. de arbi. & creditor magis duobus infirmantibus φ decẽ negantibus.Septimo quia præsumitur potius ueritas quam fictio. l.3 §. hæc uerba. ff.

42 de negociis gestis. † Octauo quia diabolus contradicit honori Dei, & fidei nostræ plusquam pōt,ergo debet præsumi uel dici φ magis realiter deferantur φ fantastice, & per illusionem,ut sic uere ẽt conculcent crucem.& uere adorent ipsum demonem,& similiter uere omnia alia faciant quę facere confitẽtur. quia si uere fiunt,tẽdunt ad maiorẽ cõtẽptũ Dei,& fidei nostræ, φ si in somniis ea fierẽt, uel p imaginationẽ, maior.n.præsũptio tollit minorẽ l diuus C.de in integ.resti.mi.& hr p Bald.in l.siue pos.C. de prob. Nouo ratione contrariorum,quia sicut realiter,& expresse ac in præsentia personarũ abrenuntiatur in baptismo demoni, & pompis eius, ergo debet dici φ ipse demon uelit realiter , & in præsentia personarum se adorari contrariorum.n.est eadem disciplina 32.dist.hospitiolum.in fin.& instit.de his qui sunt sui uel alie.iur.in prin. Et p Philosophum 9.metap.

43 † Item qa eadẽ solennitas debet interuenire in dissoluẽdo q interuenit in cõstiẽdo.Quod libet.n.debet dissolui eo modo quo colligatũ est.dicit text.in l. nihil tã naturale. ff. de reg. iur.Decimo p remotionẽ. tex.in c. Episcopi. 26.q.5.qui uĩ huic parti multum repugnare. quia non hẽt obstare,quia uĩ loqui in alia secta,quia mulieres de quibus ibi, & credentes eis damnantur,qa ea quæ dicebant.& credebant sunt impossibilia , qm aliquid diuinitatis aut humanitatis extra unum Deũ arbitrabantur.Credebantq.aliq creatũ iã fieri posse aut in aliã speciem transmutari ab alio quam à summo Creatore;qđ est impossibile,ut patet in uerf & cum aliquid.& in uerf.quisquis. ergo.Nam cũ dicebant se equitare sup quasdam bestias, credebant illas bestias fieri ab alio q à creatore,ut in illo uer.quisquis ergo p quẽ uersiculum ita uĩ dici , & dre intelligi illas mulieres sic tenere,& dicere licet text.in uer.sciẽdum.in princ. referat simpl r illas mulieres dicere se equitare supu qasdam bestias

44 nocturnis horis, † quia præcedẽtia declarantur p sequẽtia,& econuerso. sequẽtia p præcedẽtia l.q filiabus.& l.si seruus plurium . in prin.ff.de l.1 .sed hæc cessant in istis mulieribus,qa licet ẽt ipsæ dicant se portari sup hircis nocturnis honoris,tñ credunt eos esse demones sic transformatos.Confitentur similiter se parere dñæ ludi,ueluti demoni. sed talis assumptio formæ non est impossibilis demoni.c um ẽt se transfiguret in Angelum lucis,ergo de istis non loquitur ille tex. nec cõprehenduntur in eo,cessante eius rõne l. qđ dictũ.ff.de pac.p gl.& Bar.in l.1.in uer. prudẽtia.ff.de leg.iuto.p Inn.in c.post trãslationẽ.in 19 col.extra de renunc.& in c.nõ mira mur.de seruis non ord.iũcto tex.in c.de multa de pta.& quasi & p Inn.in c plerique in fi. col.de immu. eccl. Et ideo ẽt credere φ tales mulieres uadãt ad ludũ in corpore,nõ pōt dici φ talẽ credẽtes incidãt in errorẽ,de quo in illo tex.& sic in errorẽ paganorũ,tãq credãt similia illis q credebant psonę de qb. in illo text, quia similia dñr esse illa, in quibus est

omnimoda ratio.l. non pñt. ff. de leg. l.3.ff. de off.præf.l.1.C.de lib. præt. ꝑ Pet. de Anc. conf.350.incip.In Xpi noie, in pdicta cōsidc ratione,uel quorũ qualitas est una ẜm Pħm 6. Metaph. quem all.Cy n.in d.l.non pñt, & sic ille tex.in uer. & his similia nõ habet ob-

45 stare quia hæc non sunt similia. Contraria tñ tñia uĩ uerior. † Primo quia facta nõ prę sumuntur,nisi probentur l.in bello.§. captæ. ff de cap.& postlim.reuer.l.qcunq;. ff.de pu. blic.l conf.§.fin.ff.dc eui.fur. sed de hoc non constat,nec probatur.ut infra dicam Secũdo per gl.in c.iuuen.de sponf.& in c.t. de serut. in clem.exiui.de uerb.sig.uni in dubiis debet amplecti pars fauens animabus,etiã si sit dunior.Sed ista secunda pars uidet magis tutior & fauens animabus,quia ea prædicata uera, remouentur hoĩes malis desideriis, quæ forte appeterentur concessa altera parte contra ria uera,ut ẽt ostendam infra, ergo uĩ magis fauorabilis,& amplectẽda Nam & in quauis materia,in dubiis benigniora preferuntur.ff. de reg.iur.l.semꝑ,cum cocor.& facit ga dicit tex.in c.ult.19.dist benigniora sunt imitat o ne,quę sunt excelientiora pietate.Tertio per arg.à minus uerisimili,ga dicere ꝙ talis dela tio sit uera,& ꝙ tam subito tales personę per transeant ꝑ tot terrarũ spacia,& ꝙ faciãt ta lia tã in ipso ludo,q̃ in eundo, & redeundo, quæ dñt facere,est longe à uerisimili,ergo re putanda falsa,ga ut dicebat Auerrois, ut re-

46 fert Bal. in l.1 C. de fer. fug. † experimenta uctorũ sermonũ debent cõcordare cũ rebus sensatis,& not.idem Bal in tract schismatis, quẽ posuit in tub.C.si qs aliquẽ test. prohib. & in fin.C.de edi.diui.Adr.toll.& in l.test. C. de test.Et propterea in d.l.1. dic.t ꝙ in regno Franciæ fuit cassata quædam Inqsitio,ga nõ poterat uerificari ẜm cõem opinionem frueri tium intellectu,quia qđ est longe à uerisimili,est quædam falsitatis imago,& bo. text. in c.ga uerisimile non est,de præsump. cum ibi not.& tex.in l. si ita quis.in fi.ibi,nemo sanus ꝓbauerint.ff.de euic.tex.in l.mil §. op. C. de qõ & dicit Bal.in l.test.in pen.col. C de test. quod magis creditur duobus testibus uerisimilia dicentibus,quam cẽium non uerisimilia,imò ut no.i d.c. ga uerisimile. tales testes nõ uerisimilia deponẽtes,sunt suspecti de falso,& non creditur eis. Quarto ab auctoritate tex.in d.c nec mirũ. 6.q6.5.ubi uĩ concludi

47 † ꝙ omnia quæ fiunt ob artẽ dæmonis, siue fiant arte magica,siue necromantiea,siue hy dromantica,uel alia simili arte dñr fantastica & non uera,unde in uers.ex his ergo dr. His ergo potentis ꝑ diabolorũ fallaciam illudit curiositas hominum qñ appetunt id scire, quod nulla rõne cõuenit eis inuestigare sub iungens in uers.semꝑ,ergo diabolus sub uelamine latens prodit se, dum ea confingit q̃ inhiberent ꝑsonis per quas fallere nititur,ergo auctoritate illius tex.uĩ dicendum ꝙ etiã iste mulieres sint illusæ: & hoc ex gñalitate illius text.l.de precio.ff.de pub.l 1.§.& generaliter.ff.de leg præst.imò,& multo magis, cum sint mulieres,& si q sunt hoĩes, sunt rustici,& personæ faciles ad decipiendum.l. cũ mul.C.de donat.inter uir.& ux. & ignorãtia dr cunctorum errorũ mr, unde mulieribus, & rusticis iura subueniunt. ut not. in l. 1. C. de iur.& fact.igno.& in l.bon. C. qui admitti. Præterea oẽs sunt ꝑsonæ reprobatæ, & corruptæ circa fidẽ,circa bonos mores, & appetentes non appetenda,ergo idẽ in istis, quod in illis dr,dici debet.l. illud.ff. ad leg. Aq. C. ad l Fal.l fin.l. à Titio in fi.ff. de uerb.obl. §.

48 idemq. inst quib.ex cau.ma.pos. † iura.n. loquentia de aliqbus ꝑsonis hñt ẽt locum in non expssis,in qbus militat eadẽ ratio,ut hẽ ꝑ Pan in c.nihil de elect. in c.fin. de rescr. in proœ.decr.& in c.translato,de cõst.per Doc. in l.si uero.§.de uiro.ff sol.mat.ꝑ gl & Doc. in clem.1.de elect.in clem.aud.in uer. benef. de rei. in gl.in auth.ut hi q oblig.res in uers. ad curationem,& gl.in authen.minoris deb. C.qui tut.da pñt.Quinto per tex.in d.c. epi, q si recte intueatur, uĩ proprie emanasse ad tollendum hunc errorem. s. ut non credatur talia fieri in corpore, sed in spiritu tñ quod patet ex diffõne, & recitatione eius, ga post

49 quam fecit mentionem † quod illæ mulieres testarentur se equitare super quasdam bestias nocturnis horis, & se multarum terrarum spacia intempeste noctis silentio pertransire, recitaueritq. innumeram multitudinem hac falsa opinione deceptam, cum arbitraretur aliquid diuinitatis, aut numinis esse extra unum Deum. Mandat ut patet in uer.qua ꝑꝑ ea omnia reputari falsa, & non à diuino spiritu, sed à maligno talia fantasmata mentibus fidelium irrogari, & reddens rationem in uer.si quidem,quia ipse Sathanas q trãsfigurat se in Angelum lucis,cũ mẽtem cuiusq; mulieris cœperit,& hanc per infidelitatem

litatē sibi subiugauerit, illico se transformat in diuersarū species psonarū atq; similitudines. & merē quā captiuā tenet in somniis deludēs modo læta, modo tristia, modo cognitas, mō incognitas psonas ostēdēs, p quęq. deuia deducit. Subiungit postea qđ hoc solus spiritus patitur, & qđ infidelis hoc non in aīo sed in corpore euenire opinaẽ. & adducit exēplū de Ezechiele ,ppheta, q uisiones dñi io spiritu, nō in corpore uidit. & qđ Paulus nō audet dicere se raptū in corpore, ergo uidit. & φ uenit ad determinandū nō solū talia fieri à spiritu maligno, & non diuino, sed ēt ea, & illis similia fieri in spiritu, & nō in cor

50 pore. Et ,ppea sequiẽ † qđ ēt in casu nostro, licet uideanẽ hæ p'one dicere se portari à demonibus sub hircorū forma, & similiter dicāt se credere dominā ludi in cathedra honorifice modo sedentē esse demonem sic transformatum, qđ tñ debet dici hæc, & alia q̃ se facere cōfitenẽ fantastice in spiritu sibi obueniꝛe non aūt uere nec in corpore. Qui tex. & si posset dici φ loquaẽ in alia secta. Attñ hoc nihil esset, qa, & si illa secta fuisset diuersa ab ista aliquo respectu, ut qa dicatur qđ forte illę uidebantur credere ea fieri à diuino spiritu, quod non uñr credere istę, cum dicant illos hircos à quibus dicunt se portari esse demones, & dominam illā ludi esse demonem, non aūt psonam diuinam, tñ oīno uñr similes in hoc; qa ita credebant illæ ea fieri ī corpore sicut etiam credunt istæ. & hoc sufficit quod sit similitudo in casu de quo q̃ritur. ut not. in c. cum dilecta. extra de confir. uti. uel inuti. & l. si creditor. ff. de ope. no. nūc. Et propterea cū ille tex. non solū dānet ut est dictū ea de qbus ibi, inquantū dicebanẽ fieri diuinitus, sed ēt inquantum fiunt à spiritu maligno. qa ēt inquantū fiunt à spiritu maligno damnat ea fieri in corpore, nec uult ea credi dr̄e nec credi sic ea cōtingere. certe cōnr ēt ex eodem tex debent damnari credentes ea, q̃ dicunt istæ esse uera, quia ista uñr similia illis de quibus ibi. Quum etiā istæ dicant se ire ad ludū noctis tp̄e, & quod subito multa ,ptranseunt terrarū spacia, & φ ibi cōuenit ī numera multitudo psonarum utriusque sexus, & quod multas delectationes edēdo, bibendo, & coeundo, & aliis uariis modis cōsequunẽ.

51 † A similibus .n. ad similia licita est argumētatio. l. non pnt ff. de leg. l. 2. ff. de offic. psi. l. 1. C. de lib. ,ptec. c. in causis. de re. iud. & maxime ubi in lege est apposita clausula, idē in similibus sicut est in illo tex. in fin ibi & his similia, s̄m Bald. in l. de quibus, in 2 col. ff. de leg. ubi inquit, φ talis lex tunc est ēt latissime extendenda. & hr̄ per Io. de Lig. in c. fin. de const. ubi ēt d Ant. col 12. & per Imo. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. & hoc ēt non obstante quod adsit aliqua dissimilitudo, s̄m Panor. in c. translato. de constit. & in c quemadmodum. de iureiur. p illum tex. & per d. Ant in c. non debet. de cōsan. & affi. Et sic stante hmōi text. dispositione à qua per subtilitates sophisticas nec argumenta licet recedere. 16. q. 1. c. institutiones. 7. dist. c. non decet. & seq. 19. distin. c. enimuero. & sequen. 17. q 4. c. si quis. §. q autem, cum concor. vr̄ φ non habeant obstare, arg. contraria, qa ut dicit tex. in c. quidem. 24. q. 3. in fi. quicunque aliter scripturam sacrosanctam intelligit quā sensus spiritus sancti flagitat à quo conscripta est, licet de ecclesia non recesserit, tñ hæreticus appellari pōt, & ea qō. & causa. c. hæresis. Quibus tñ ēt sigillatim ac particulariter respondens, ut sic hæc pars quam puto ueriorem, nisi melior sñia refragetur per rñsiones particulares perstringatur, quia ualet plus quod specialiter fit uel dr̄. quam quod generaliẽ extra de hæt. cap. si aduersus. extra de confir. utili uel inuti. c. bonæ. 23. dist. c. q̃ q̃. ff de iniur. l. item apud Labeonem, § hoc edictum, cum concor. de quibus in gl. ibi, & per gl. in rub. C. de ser. & aqua

52 dico ea ex infrascriptis nō obstare. † Et primo non obstat primum, qa cum tales personæ sunt illusæ, ut est dictum, ergo debet dici qđ ēt earū confessio est erronea nec admittenda l. error, & l. cum post. C de iur. & fac. igno. no. in l. de ætate. §. fina. ff. de nterroga. actio cōfessio. n. dēt cōtinere uerū, & possibile, ut p gl. Bald. & alios in l. 1. C. de confes. & per Glo. in c. fi. de cōfes. in 6. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. §. fi. sed ista respuūt ius, & nā, ergo non sequiẽ istæ mulieres sic cōfitentur ergo est. nā cōfessio longe distat ab actu, & quidquid est cōtra nām, deficit in suis principiis, ergo nā'iter est impossibile. Præterea in criminalibus iīr non statur soli confessioni rei, ut p Bald. & Ang. in l. 1. C de cōfess. & dicam infra in 2. no. Nec hēt obstare qđ dicit Bal. in d. l. si qs non dicam rapere, quia eius dictum ,pcedit in heresi, inquantum pficitur in sola mēte ex cogitatione, quo casu bñ, ut inquit

inquit ipse, quia cogitatio mentis quā solus Deus nouit, non pōt aliter ꝓbari q̄ ꝑ confessionem, ideo stat̄ soli confessioni, sed confessio, de qua in casu nostro continet actum ab extra, & minus possibilem de iure, & natura, ac ēt minus uerisimilem, & ideo pōt dici ꝙ licet quo ad ea q̄ credunt sit standū cōfessioni earū, quo ad punitionem, q̄a talis credulitas pendet ab aīo, & uoluntate, non tñ quo ad
53 hoc, ut q̄a sic sit nel sic fiat, sicut asserūt. † Nō ob. 2m. quia cum hæc fiant tm̄modo in spiritu, non potest de eis per testes de uisu deponens haberi uera scientia, & sic nō potest dici cōstare per experimēta, quia nō apparēt nū sine non entium nulla est qualitas. l. fi. ff pro suo. l. eius q̄ i ꝓuincia, circa fi. ff. si cer. peta. Non constat etiā de aliquibus, qui ea realiter fieri uiderint, & si essent aliqui, qui ita uellent attestari, crederem ꝙ si subtiliter interrogarent̄, uel non cōcludenter deponerent, quia ea de nocte fieri dñr. & in loco solitario, & præter nām, uel potius, & ipsi dicerent̄ illusi. Non obstat tertium, quia talis cñā quæ fit de dicta confessione, est falsa, ergo arg. quod
54 fit de ea est fallax, & nullum, † quia destructo cōnti, in quo stat ratio antecedentis, destruitur etiam antecedens. C. de fur. l. apud antiquos. ff. de publ. l. si ego. §. si partem. & ꝑ Bald. in l. cō uenticula. C. de episc. & cle. Itē q̄a non probat hoc esse ꝙ ab hoc contingat abesse. l. non hoc. C. unde cog. l. neque natales. C. de prob cum simi. Per quæ iura potest etiā dici ꝙ non sequit̄, diabolus portauit creatorē, & aliquos alios, ergo etiā portat has mulieres. Quinimmo unū posse attentari, & negari talis possibilitas ꝑ alle. text. in d. c. epi. qui ex quo negat talem delationē, & ꝓdicta alia fieri corpore, ut cōnr negari istum actum possibilitatis, qm̄ quod est possibile, est admissibile & tamen cum hoc non obstante non admittat talia fieri in corpore, & negādo factū præcipiat ēt qd̄ non credat̄, illud certe u͂r dicendum ea ratione, quod sentiat nec ista a maligno spiritu fieri posse, nisi i spiritu, & illusorie nā si hæc possent fieri ēt in corpore, non est credendū ꝙ ita simpliciter, & absolute dixissent, talia euenire tm̄modo in spiritu, & nō in corpore, quia sicut quæ rerū nā prohibentur, nulla lege cōfirmata sunt l. ubi repugnātia. ff. de regul. iur ita ea quæ à nā concedun- tur, à lege tanquam possibilia admittuntur
55 † Itē q̄a loquētis uirtus est distinguere, si distinctio dari pōt, q̄a ut ingt Seneca, quem refert Saly. in l. filiæ meæ. C. fami. erci. qui bene distinguit, est ꝓximus ueritati, & indistincte loquēs, rephendit̄ tanq̄ imꝑfecte loquēs, gl. in l. si uehēda. ꝑ tex. ibi i §. 1. & fi. ff. ad l rho. de iac. & ideo distinguentis opinio semꝑ dr̄ melior l. rogasti. ff si cert. peta bonus text. in l. adeo. §. cū q̄s ff. de acqr. re dom. text. in ca. literas. de rest. spol. & ideo cū ille text. in quo defectus ꝓsumi nō debet, cū sit spiritusancto dictāte factus, nō distinguat, sed ꝓcipiat non credi ea fieri in corpore, ergo nec nos distinguere debemus. l. 1. §. gn̄aliter. ff. de lega. præs. l. de precio. ff. de publ. cū cōcor. suadet ēt rō, q̄a non est credendum ꝙ cōditores illius tex. nō recordati fuerint uel de Christo, uel de alis q dñr aliqñ fuisse portati de loco ad locū, & tamen cum eis non attentis dixerint illa non fieri in corpore, & referant exēpla Ezechielis ꝓphetæ, & Pauli, quorū aliter uidit uisiones dñi in spiritu, & aliter non audet dicere se raptū in corpore, ergo dicēdū est ꝙ noluerint exempla illa de Christo, & alis portatis de loco ad locū in aliquo cōsiderari, nā, & exēplis nō est iudicādum. l. nemo. C. de sent.
56 † Item q̄a ex his q̄ raro accidunt, non fit lex nec regula. ff. de regu. iur. l. ea quæ raro. & l iura cum duabus. ll. sequen ff. de legi. & not. ꝑ gl. in l. ex his. ff. eodem q̄ dicit ꝙ ex eo ꝙ Lazarus resuscitatus fuit a mortuis, non ꝓpea debuit fieri lex de resurgētibus a mortuis. & facit tex. q cōcordat i auth. ut sine ꝓhi. mul. deb. §. quia uero. & quod hr̄ per B. Tho. in 2. senten. dist. 11. arti. 3. in corpore qōnis, & solutio argu. & per Ray. in sua summa in titu. de Aug. ubi dūt ꝙ etiā Antichristus habebit Angelum bonum in sua custodia, ne lex cō is immutetur ꝑ unum. Facit ēt, quia ut dicit glo. in ca. si. n. in uerbo, à morte dñi, & in uerbo, ad inferna. de pœn. dist. 2. col. penul. per mortem dei, diabolo est adempta p̄tās, mundi, & relegatus est in inferno, ubi erit ligatus usq; ad tp̄s Antichristi, quo tp̄e tunc non solueiur a pœnis sed a uinculis, ut exerceat uires suas in malos & ꝓpea ut tollatur obiectum de Christo, & quia fuit portatus ab ipsos diabolo siue assumptus ex ꝑmissu eius, pōt inferri, & dici, ꝙ si nō cōstat de ꝑmissu Dei, qd̄ nullo modo possit uel debeat concedi talis dela-
57 tio. † Nam, & de iure dicit̄ quē non posse, q̄ sine adiūcto nō pōt, ut in c. 1 de rebus eccles. non alie. ubi dicit̄ prælatum non posse aliena-

re,

re q̄a solus sine cōsensu capituli non pōt. si-
cut ēt dr̄ de minore, quia sine decreto iudi
cis non pōt. C. de p̄di. min. l. non solū. C. de
adminst. tuto. l. si quidem. & l. lex q̄ tutores.
Posset ēt ꝑ modum obiectus dici, si diabolus
sic pōt, cur in paucis, & abiectis ꝑsonis tantū
hoc facit, cum sit indifferens, & tentator uni
uersalis mundi. Et iterū si id facit in istis tm̄
a quibus habebimus testimonium fidele, &
indubitatum, cū talium ꝑsonarū non admit
tatur testimonium, ut ex illo tex. in c. epi.
& facit l. 3. de testib. q dicit testium fides di-
ligēter examinanda est, ideoq. in ꝑsona eorū
exploranda erūt in primis cōditio cuiusque
uerum q̄s decurio an plebeius sit, & an hone
ste, & inculpatæ uitæ, an uero q̄s notatus, &
reprehēsibilis, an locuples uel egēs sit, an lu.
cri cā q̄d facile admittat an amicus uel inimi
cus. & cōcor. tex. in c. qualiter, & q̄ñ. el secun
do, & in c. cum oporteat. de accus. ubi fama
debet hr̄e ortū a ꝑsonis fide dignis, & hone
stis. Ab aliis aūt facile haberi nō posset, nec
uerisilr̄, rōnibus supra adductis in r̄nsione
58 secundi argumenti. † Argm̄ ergo de Chri-
sto patit retorquutionem, ergo inefficax c.
si Romana. cum gl. in uerbo, suffragari. 18.
dist. Et sic ēt nō mirum si in d. c. epi. dicatur
tales delationes esse illusiones, & credentes
eas esse infideles, & illusas. Quidquid tn̄ sit
de hac demonis ptāte principalis conclusio
ur̄. vera. Non ob. quartum, quia non sequi-
tur, diabolus nititur adorari, ergo ēt deferr ta
les personas uere, & realiter ad locum ludi de
stinatū. ut ipse inquit, ut ibi ēt realiter ado
retur, cum in domibus earum possit adorari
realiter, & uere, sicut ēt multæ ex eis sunt q̄
dixerūt se ita in domibus earū, & t ꝑe noctis
adorare. Præterea nititur adorari eo modo
quo pōt. Nam, & à Saule rege non fuit ado
ratus nisi in forma imaginaria Samuelis, &
satis est ei ꝙ est ēt adoretur mētaliter. Nā, &
Deus omnipotens respicit ad cor. sufficit. n.
ei. s. demoni hois mentē habere captiuatam,
59 tā ut si possit homo decipi, & illud. † Ad qn
tum r̄ndetur similiter ꝙ non sequitur, Deus
ꝑmittit multa mala fieri, ergo permittit etiā
hāc delationē realiter fieri, q̄a est arguere à
separatis, quod lex non admittit l. nāliter. §.
in cōe. ff. de acquir. pos. l. Papinianus exuli. ff.
de mino. facit c. non exemplo. 26. q. 1. Tollit
ēt hæc argumentatio ꝑ ea quæ dicta sunt su
pra in r̄nsione tertii argumenti. Præterea ēt
esto ꝙ fiant hæc ꝑ illusionem, tn̄ satis pro-
bantur hoīes quali fide, & deuotione sint er
ga Deum, q̄a nō credere ac odio hr̄e dicta,
& asseuerata ꝑ istas mulieres, q̄a sunt abo-
minabilia ꝓbant audiētes esse deuotos, & fi
deles. Ad sextū apparet r̄nsio, cum hęc pars
appareat magis rationabilis, & uera, ꝑ no. in
d. l. diem ꝓferre. nec in criminalibus minus
credit negantibus quā affirmantibus, ut ibi
60 dem. † Præterea istas pars hēt p̄sumptionem
iuris, imò iuris, & de iure, ut ꝓbatur in d. c.
epi. ideo non admittit ꝓbōnem in cōtrarium
ut no. in auth. sed iam necesse. C. de dona.
ante nup. Item negatiua ꝓbatur ēt eo ipso
ꝙ non probat cōtrarium, per Bald. in l. 2. C.
de erro. aduo. ꝑ Bart. in l. iam hoc iure. ff. de
uer. obl. Non septimum. q̄a non ur̄ quid ur
gere, ꝑ ꝑ quod possint dici hæc magis uera
q̄ ficta, licet ī oppositū urgeat, q̄ñ ꝓcedunt
à diabolo mendace deceptore, & q multos
nocēdi modos hēt, ut ī d. c. nec mirū. & 16.
q. 2. c. uisus, & ideo tex. in d. c. epi. dicit illa de
q̄bus ibi, & illa similia esse oīno falsa, cum à
spiritu maligno ꝓcedant. Octauo patet res-
pōsio ex his q̄ relata sunt supra in r̄nsione ad
quartum argm̄, quia ut ibi est dictum, diabo
lus pōt facere adorari in domibus propriis,
& ibi ēt facere cōculcari crucem. Ad nonum
pōt r̄nderi per id q̄d solet dici, nō curamus
de modo, dummodo habeamus effectum, &
seu ꝙ non refert, qūo q̄d sit factum, dummo
do sit factum, ut hr̄ per Bart. & doc. in l. Gal
lus. §. & q̄d si tn̄ ff. de liber. & posthu. quod
maxime ꝓcedit in obligationibus spirituali
bus, q̄a in illis nō attenditur forma, ut habet
ꝑ Pan in c. fi. de regul. & ideo dummodo dia
bolus habeat intentum hoīs, & sic intentum
eius, debet dici ꝙ non curet de modo nec de
61 forma. † Pręterea ad substātiā baptismi non
requiritur p̄sentia ꝑsonarū; ut probatur in c.
dudum de baptismo: insuꝑ non oē destruit
eo modo quo colligat. ut no. in d. l. nihil tam
nāle. ff. de reg. iur. in gl. nec eiicit quis à com
munione fidelium eo modo quo recipit. pa-
ret q comparationē baptismi ad anathema.
fit ēt aliq̄ñ facilius quid adimitur quam con
cedatur l. non statim. ff. de peculio. Argm̄ er
go remaneat sublatum, quia ad tollendum
argm̄ sufficit dare instantiā 1. q. 4. c. sicut ur
geri & ꝑ philosophū. 9. Ethico: optima instā
tiarum est dicere quare non sic, ut refert gl. i
d. c. sicut alias instantias etiam tradit glos. in
d. c.

d.c. 1 extra de regulari. Vltimo, colligitur rũsio ex narratis circa intellectum. c.epi. qui uī magis amicus literæ ac rõnabilior, & magis fauere animabus, qa ut dixi, si pars cõtraria esset uera, imitarenť homines quodammodo ad malos appetitus, a quibus, remouebuntur prædicata illa falsa. Et p̃p hoc forte ẽt emanauit dispositio illius tex. qm̃ ut dicit text. in l. căpiẽda occasio. ff. de reg iur. † capienda est occasio quæ p̃bet benigne rñsum cõcor. tex. in l. ea quæ. §. 1. ff. eo quæ dicit in re dubia benigniorẽ interpretationem seq non minus iustus est quã tutius, & concordat l. quoties. & l. in ambiguis. eo. ti. Põt ẽt dici, ꝑ istæ mulieres tribuãt aliqd diuinitatis, aut numinis ipsi dæmoni, nã adorant eũ, ut fertur. ideo credẽdum est, ꝑ ẽt firmiter teneãt eũ posse aliqd operari in uirtute eius, qa & ipsum quoq; in dñm accipiunt. Et sic ex his, reiectis argumẽtationibus cõtrariis, attẽta hac parte pro uera, multę cõclusiones eliciunť. Prima qđ non sit uerũ quod tales ꝑsonæ portẽt sacratissimũ corpus Christi ad ipm ludum, & epm offerãt dæmoni, & faciãt ibidem alia q̃ facere (ut dr) asserunt, q̃ reuerentię gr̃a non scribẽda puto, sed ĩ processibus inquisitorũ continẽtur. † Secũda, ꝑ non sit uerũ, ꝑ de no
63 cte ingrediant domos paruulorũ, & eos stricẽt sanguinem eis sugendo, quod ẽt non uī uerisimile ea rõne, qm̃ scriptum est, ꝑ Deus iustus non patitur quenq̃ iniuste nocere d.c. sm apostolicam. Item qa cuilibet datus est angelus bonus ita ꝑ etiam existẽti in utero matris datus est, & hoc ut resistat angelo malo, & sagaciter ac potẽter cohibeat potestatẽ eius à nocẽdo, ut p̃ B. Th. 2. sent. dist. 12. q. 2. art. 5. in corpore qõnis, & sol agumẽti. & per Ray. in sua sum. in tit. de ang c. 6. & c 6. Item qa ut dixi ptãs dæmonis est adẽpta per aduẽtũ saluatoris. Itẽ quia alias uita, & mors hoĩs uidereť esse ptãte dæmonis, & malarum personarũ medio eius quod non est dicendum. Nec habet refragari opinio hoĩum, quæ ut cõis quæ est ꝑ paruuli stricanť, & sæpe hoc experiẽtia docente, qm̃ põt ĩsideri, ꝑ nõ fricãtur p̃ ingressum domorũ de nocte, & modo p̃dicto, sed aliter, & alio modo. s. p̃ incantationem, & maleficia, per ea quæ hñr toto tit. de frig. & malef. uel ut dicit Archieps Flo. in 2. parte suæ summæ. in tit. de infidelitate c. 1. uer. sed nãliter oculo uirẽti ac infecto p̃p aĩam infectam qđ est ẽt de mente Petri de Tarātasia, ut refert idem d Archieps. & facit illud Virg. Nescio qs teneros oculis mi-
64 hi fascinat agnos. † tertia, ꝑ stet firma, & uera illa sñia, q̃ habetur in compendio theologię, quã refert, & sequtur Archieps Flo. in 1. parte suæ sum. in tit. de luxuria c. 4. uer. quãtũ ad secũdum, q̃ est. ꝑ postq̃ diabolus tẽtauit hoĩes de uitio cõtra nãm, & eos induxit ad peccandum fugit abominãs ex nobilitate suæ naturæ tale, & tm̃ scelus q altera parte cõcessa, cõfunderetur. c̃m iste misertimę asserũt amasiis eorũ, quos dæmones esset dñe, licet in forma uirorũ, ab utaq; parte eũ mẽmbro bifurcato cognosci. Incidenter tñ huic sñię d. Archiepi uideť posse obiici, & dici, qũo põt hoc procedere, cũ diabolus sit tentator malorũ ac nephãdissimus operator, & sic qũo ergo est dicẽdum, ꝑ sic fugiat, sed põt ĩnde ri ꝑ ideo fugit, qa uidet hoĩes ex magno calore incensos oĩno peccaturos, ut sic tũc fugit p̃p nobilitatem suę naturæ tale, & tm̃ scelus
65 ut inqt dom. Archieps. † Quarta, & si fauore fidei admittũtur ad testimonium cõscii & particeps criminis, ut in c. fidei. de hær. in 6. quod tñ non habet locũ in casu talis delationis. & aliorũ quæ dñr fieri in dicto ludo cũ sint tales mulieres illusæ ĩ eis, & deceptæ. Et p̃p ea cõtra alios non facient fidẽ nec in dictum. ẽt ad inqrẽdum. licet aliter uideaẽ obseruatũ, & ut arbitror male, cũ dicta talis p̃sonarũ p̃cedant ab his, q per deceptos homines alios decipe quottidie gestiũ. 25. q. 2. q sine saluatore, & d.c. nec mirũ, & quia hoc modo dęmone illudẽte possent boni, & iustĩ accusari, cũ demon se transferat in diuersarũ personarũ species, & eas ostẽdit se immiscendo per imaginatia uasa d.c. epi. Quinta, ꝑ inquisitores debẽt facere abiurare illam opinionẽ, ꝑ hatur ad ipm ludum, & seu ꝑ portẽtur ꝑsonæ de loco ad locum in corpore, & uere, cũ talis opinio sit reprobata. qđ puto notandũ licet nouum, & nõ obseruet. † Sex
66 ta, ꝑ postq̃ scientia nostra est scientia conferens ad disputationes theologales, maxime ubi agitur de executione iustitiæ, ꝑ doctores sunt uocãdi, & assistãt p̃cessibus inquisitorũ ac examinibus, & qõnibus ipsi. n. sunt tractatores criminaliũ, & non post p̃fectũ processum differat eorũ uocatio, & sic obseruari debẽt cõstõnes capituli, ut cõmissa & cap. si. de hær. in 6. cum concor. Quibus, & si Deo concedente possct dici hæc q̃stio absoluta, &

secundum

secundum stylum legalem,& canonicum,&
salua meliori sñia,nihilominus ad corrobo-
rationem aliquorũ ex prædictis,& ut aucto-
ritate illustris Doctoris fulciantur, subiicio
quinq; cõclones,quæ colliguntur ex not.per
Old.in cons.200. alias postea superaddẽdo.
97 † Prima ꝙ in hoc crimine hæretico debent
probationes esse luce meridiana clariores,
quia si in aliis criminibus hoc requiritur, ut
C. de prob. l.sciant,& de procl. qui sñiam.
multo magis in hoc crimine, in quo simul
quis,& criminalr̃ cõdẽnatur,& ciuilr̃ punit̃
& eius posteritas ꝓpea notatur infamia,so-
la posteris uita quadam lenitate relicta, & in
quo bt̃ uñr concurrere oĩa cognitionũ gña,
de quibus legitur. ff.de uar. & extraord. cog.
l.cogn.gña & ubi maius periculum uertitur,
ibi cautius est agendum.ff.de carb.edi.l. 1. l.
addictos supp.§.sed & si qs C.de app. & quia
si ex suspicione q̃uis uehemẽti non debet qs
cõdemnari.extra de ꝓsum.c.lr̃as.& ff.de pœ.
l.absentem,ergo & de hoc,cum sit tm̃ crimẽ
debet specialr̃ dici,& hoc ꝑꝑ pœnas quæ se
quũtur ut est dem̃.& probatur extra de hęr.
c.uerg.& c.quicunq;.§.hæreticis.eo.ti. in 6.
68 † Secunda ꝙ licet qui leui argõ à fide Ca-
tholica deuiat,hæreticus cẽsendus sit,ut C.
de hær.l.2.tñ talem deuiationem plene ꝓba
ri oportet ꝑ indicia,& quæ indicia plene ꝑ
testes ꝓbari debent,ut C.fa.erc.l.si ubi not.
gl.in uer indiciis Tertia ꝙ ẽt in hoc crimine
testis non debet officiũ testis excedere, &
sic non interpretari,nec iudicare,ut C. de er.
mil.ann.l.ꝑ hanc 30.q.5.iudicantem 3. q. 9.
pura.& simplex.ff.de test.l.ob carmen. Quar
ta ꝙ testes debẽt deponere uerisimilia. ff. de
test.l.ob carmen,nec per eundem præmedi-
tatumq.sermonem,nec astute,& malitiose,
sed legib.amica simplicitate utẽtes ff.de test.
l. 3.§ pe.& in auth.de test.§.si uero ast.col 7.
69 † Quinta quod ẽt infamia quæ non habet
ortum à personis non suspectis non est attẽ
dẽda.extra de accus.c.cum oporteat,& cap.
inquis.hæc Old. Quibus adduntur aliæ, &
s̃m ordinem. Sexta est, ꝙ licet rlr cogitatio
non puniatur,si stat in metis eius terminis
ultra non ꝓgrediens,ut l.cogit.ff.de pœn. ff.
de uerb.sig.l.si fugit.& l.sæpe.in fin.eo.tit. l.
infic.in prin.ff.de fur.& no.in l. si quis nõ di-
cam rapere.C.de epis.& cler.ꝑ Alb.in 2.par
te statut.q.166 incip.quærit.& per Bald in
l.non ideo minus enim,6.col.uer.6.quæritur
C.de accus.Tñ fallit in hoc crimine hæresis,
quia est delictum quod sola uoluntate,& in
mente cõmittitur.c.excõm.§.cred.de.hæred.
s̃m Bal.in d.l. si quis non dicam. o. de An,
in c.si quis eps.3.col. de hęr.& in cap. cõsul.
3.col.de usur.& per Felyn in tract. suo de co
70 natu,col.2.uer quis casus. † Septima ꝙ li-
cet ex sola confessione quis damnari nõ pos
sit,nisi aliter cõstet de del.ut l.1.§.item.illud
& ibi Bar.ff.ad Syl. Arc. in tract.malef.in gl.
in uerbo,& uestem cœlestẽ abstulit,uers.qd
si aliquis confitetur,per Ang.i l.1.C.de cõf.
ꝑ Bald.in auth.sed nouo iure.C.de ser. fug.
Paul.de cast in l.quoties.§. si qs nomen. ff.
de hęr.inst Fely.in.c.aud.in 16.col.extra de
ꝓscript.Tñ in hoc crimine sola cõfessio suffi
cit,qm̃ de ea aliter liquere non põt, cum so-
lus Deus,sit scrutator mentis s̃.n Bal. in d.l.
si quis non dicam rapere,& sensit Felyn. ubi
supra Declaratur tñ dũmodo talis cõfessio
sit uerisimilis,uel uera,per no.ꝑ Bal.& Ang.
post gl.in d.l.1.Bald.in l. si quis in hoc. C.de
episc.& cler. per Cæp. cons.33. & per Alex.
in cons.116 in 4.uol.ubi consuluit, quædã
mulier fuerat cõfessa se dedisse uenenum ui
ro suo ad bibendum,& quod ob id mortuus
erat,nihilominus,quia iudicio medicorũ, ta
le uenenum non erat efficax ad mortem; cõ
suluit ex tali confessione non posse mulierẽ
condẽnari,& faciunt not.per Aret.in lib. ma
lef.in uerbo,comparent inqsiti in termino
defensionis.col.fi.in fin. & ꝑ Paridem in tra
ctatu suo syndicatus.ch.25.i uerbo cõfessio.
Et ꝓpea dñt Doct.ꝙ iudex debet inquirere
de ueritate confessionis,quia aliqñ aliq con
fessi sunt delictum,& postea reperti sunt nõ
deliquisse,& sic ergo ꝙ non debet subito ex
confessione reum condemnare, alias pone-
71 ret se in periculo. † Secundo declaratur dũ
modo non sit ęquiuoca,per ea quæ hñr per
Bal.in d.auth.sed nouo iure.C. de ser. fug.
ubi dicit ꝙ ꝑ illa uerba per quę quis cõfitet̃
se fecisse multa furta eodem loco diuersis
tꝑibus.quia sunt obscura,quia psũt intelligi
de diuersis tꝑibus continuatis, non poterit
condemnari tanq̃ cõmisisset plura furta,nisi
in inquisitione esset dictum cum tꝑis inter
uallo,refert & sequit̃ Ang in d. tract.in gl. in
uerbo,& uestem cœlestem abstulit, uers. qd
si quis confitetur,& per Cæpol. in cons. 77.
ubi dicit ꝙ si inquisitio confessata potest in
terpretari indiuersos sensus, præsumitur in

. benigniorem partem ꝑ cõfitente.ff. de iud.l. siquis intẽtione ambigua,& qđ no.extra de acc.cum dilecti. & extra de spon.c. ex literis. & Cæpol.in conf.1.col.2.in prin. & in conf. 24.in 10.col.uel.12.16.& ult.& faciunt quę cõsuluit Rom.in conf.455.& Alex. in conf. 183.col.2.uersi.tñ ad oẽ dubium tollendum & Paul.de Cast.in cõf.374 in 2. parte nouo tum,ubi de cõfessione indiscreta,& q̃ põt cõ
72 prehendere plures eiusdem nominis.† Ex quibus infero ꝙ cum licet quædam mulier confessa esset se alias in iudicio abiurasse hę resim in manibus alterius ĩquisitoris, qꝛ tñ ex noua confessione, & relapsu non poterat dici plene relapsa,& quia uocatus ab inquisi tore ad illud examen, ita dixi in contigentia facti,adduco rõnem,qm̃ poterat esse ꝙ abiu rauerat hæresim,sed tñ non ꝑ uehementẽ suspicionem sed leuem & ideo quia non põt quis ex abiuratione facta est leui ꝑsumptio ne dãnari,ut relapsus.c.accusatus. de hæret. in 6.non constito ex qua præsumptione pro cessisset talis abiuratio, dicebam ꝙ non pote rat ex tali cõfessione uti relapsa condẽnari, qa debet fieri ĩterpretatio in benigniorẽ par tem. Concurrebat ẽt, quia non apparebat de tali abiuratione, nec de persona uel noĩe in quisitoris, in cuius manib. esset facta. Et ita fuit cõclusum,licet inqsitor iclinaret prima frõte in partẽ cõtrariã, & uellet eã uti rela psam cõdẽnare Tertio,dũmodo talis confes sio sit iudicialis,& nõ facta in foro pniæ,per tex.in c.si sacerdos,cũ ibi no. ꝑ Panor. extra de off.or.& ꝑ not.ꝑ Bal.in l. archigerontes. C.de episc.aud.faciũt no. ꝑ Arch.in c. utilẽ. 22.q.2.ubi refert Alex.Papam III. qui cum non posset condemnare quendam epm q ei reuelauerat simoniam cõmisisse,induxit illũ epm sub promissione ĩm punitatis,ut crimẽ suum confiteretur corã cardinalibus, quo fa cto,postea ex tali cõfessione priuauit eũ. & dicit Archid.ꝙ fuit laudatus, qa dolum bo
73 num cõmisit.† Octaua, ꝙ ẽt post dũdicita te stificata pñt in hoc crimine de nouo exami nari testes super hisdem cap.ita Ang.in l. pcc hanc.C.de temp.app.col.8.allc.c.fin. de hæt. in.6. Dom.in c. offm̃.in §.uerum,eo.tit.& li. Bal.in l.eos §.si quid.C.de app.Fel. in c. fra ternitatis.col.10. uers. item limita in causa hæresis extra de testi.& hoc dũmodo iudex faciat ex mœro,& puro eius officio, sicut ẽt dr̃ in alii criminibus, ut hr̃ per Doct. in c. cũ clamor.extra de testi,ꝑ tex.in l.2.§. si publi co.ff.de adult.ẽm Aret. in d. c. cum clamor. Arch.& Io.And.in c. ꝑ hoc, de hær. in 6. & Io. And. in c.ut offm̃, eo.tit.& lib. Quæ resti tutio tñ nr̃ mirabilis, attento, ꝙ ẽt in isto cri mine admittuntur testes, in quibus ẽt cadit ratio suspicionis, sicut ẽt suspecti testes hñt ꝑ ꝑ timorem subornationis, ubi examinanẽ publicatis attestationibus. Itẽ quia ubi agi tur de periculo animarũ,nõ attenditur rigo rosa subtilitas publicationis. testium, ut hr̃ ꝑ dom. Ant.in c.attestationes, col 3. uer. ob uiat.de despon.imp. Panor. in c. iur. de ꝓb. & per Fely.in d.c. fraternitatis.ergo uidere tur dicẽdum indistincte testes sup hisdem ca pitulis publicatis attestationibus posse exa
74 minari,& sic ẽt ad instantiam partis.† No na,ꝙ in hoc crimine ẽt non sit publicatio te stium,ubi testibus ꝑꝑ potẽtiam personarũ contra quas inqritur imminet et graue peri culum,licet in aliis criminibus secus, in c. si. de hær.in 6. & ibi Ioan.And. assignat rões multas specialitatis,sed nõ concludunt. De cima, ꝙ põt hæreticis ẽt à pluribus inquiri d.c.ꝑ hoc,& cle.1.eo.tit.quod est contra re gulã,l.ubi cœptum,ff.de iud.ubi ẽt Ang. ita dicit,& not.Fely.in c. ex tenore,in uer. fallit 8.extra de resc.Bal. & Ang.in l. si pluribus, ad fi ff.de leg.1.ubi traditur post Bar. mã ꝑ uẽtionis.snĩa tñ illius præualet, q prius for mauit inquisitionẽ, licet alius prius ꝑuene rit ad snĩam,ꝙ est uerum,ẽm Alex.ibi. qñ in quisitores sunt diuersorũ locorũ,alias secus bitur quod traditur in d.c.ꝑ hoc.& sic in ca su discordiæ recurreẽ ad papam. Data aũt cõ tumacia rei in aliis criminib. ẽt poterit reus cõuẽtus ab utroq; iudice cõdẽnari. Ita. Bart. in l.sepulchri,ff.de sep.uiol. & Bal. in l. sena. ad si.C. qui acc.nõ pos. Præuẽtio tñ ꝑcuiata non hẽt ꝓdesse reo ita Bart.& Doct.in d.§.
75 si qs ante.& no. Cœp.in caut. sua 19.† Vn decima,ꝙ occultãs hereticum scienter, põt pu niri sicut hæreticus, ẽm Bald.in l.1.C. de his qui latro.ubi idem de occultante latronem. Et facit,quia ut dicit gl.rubrica ibi, q occul ta alienum delictũ facit illud suũ. est bonus text.in l.pen.C.ad l.Iul.de ui publ. Duodeci ma,ꝙ hæreticus,ẽt post mortem, põt inqui ri,& damnari,c.2.de.pæscr. in 6.24. q 2. in sum. & c.ult.23.dist.c.quorundam.de hęr.c. si quis eps,& l.hæreticos,C. de hær. licet in aliis criminibus nr̃ sit secus, ẽm Bald.Saly. &

Doct in l. 2. C. q testa. face. poss. per Fel. in d. c si quis epis. & per Paridem in tract. suo syndicatus. car. 53. in uerbo, mortuus, & per B. Thomam. 2. 2. q 40. c. 1. ubi idem dicit de oc cisis in duello & faciunt q no. per Ioã. And. in c. in fidei. de hære. in 6. ubi dicit quod licet cõcilium possit damnare papam uiuentẽ de hæresi. 40. dist. c. si papa ad fi. tñ Papa erit iudex competens causæ sui pdecessoris, si accuseur de hoc crimine. 24. q. 1. c. admittantur.
76 † Decimatertia ꝙ bona hæreticorũ tanq̃ publicata ipso facto capiuntur. c. 2. de pscri. in 6. & hr in c. uergentis. de hær. & faciunt quæ not Bar. in l. eius qui delatorem. ff. de iu. fisc. q̃d procedit ẽt lapso quinquennio, quicqd dixerit Bar in l. 2. C. de apo. ẽm Pan. ubi Fely. in c. eum nobis. extra de præscr. & per Doct. in d. c. 2. ubi est tex & dicit Panor. ꝙ licet dictum Bar. possit procedere in iurib. fisci uel principis, habita distinctione iter bona fisco incorporata, & bona delata nondũ incorporata, ut sic in bonis nondũ incorporatis suf ficiat pscriptio. quinque annorum, ut d. l. 2. tñ respectu ecclesiarum inferiorũ requiritur præscriptio. 40. anno. respectu uero ecclesiæ Romanæ centum annorum, ut ibi latius per
77 eum. † Decimaquarta ꝙ hæretico denegaẽ audientia, etiam in multum fauorabilibus, ita ꝙ nec spoliatus petens ut restituatur, auditur, nec si dicat illum à quo fuit pcussus, q̃a clericus, quod est excõicatus. Do. in c. in nomine dñi. 23. dist. Roma. in l. 1 §. sublata. ff. ad Treb. Fel. in c. ad abolendam. de hære. c. in eo. ncr. si uero quasi in fi. de sent. excom. Car. in clc. ut Romani §. cæterum. de ele. & Fel in c. absolutionis. eod. ti. de sentẽ excom. Et ampliatur. q̃a nedũ ipse nõ audiẽ, sed nec ẽt alius aduocando pro eo. c. si aduersus de hære. Quod tñ dicit Fel. ibi uerum, nisi esset dubium de hoc, q̃a obiecta non saperent hæresim manifestã all. Old. cõs. suo 220. ubi ita dicit se defendisse quẽdã q̃a obiecta nõ sapiebãt hæresim manifesta. & pñt adduci q̃ no. p Doct in tract. malefi. in gl. in uerbo, Andræã auxiliatorem uers. si aũt diceret statutum in additio. & per Alb. in 3. parte statutorum q. 32. quæ incip. ipse Gandinus in rub. de ban-
78 nitis. uers. item pone. † ubi dñt ꝙ illa opinio quæ est, ꝙ possit aduocari pro bannito, est æquior, quia offm allegandi est publicæ utilitatis, ut ff. & C. de postu. ff. de pcu. l. ser uum quoque, §. publice, ergo qui aduocan. do pœnã non mereẽ. Et dicit Old. ꝙ ipse eñs Romæ pro dñis Vicecomitibus qui damnati fuerant de hæresi per Io. Papam. 22. & iniuste, petiit processus annullari, q̃a nõ est fa uere hæreticis, q̃ corã superiore defendit, & dicit ẽt obtinuisse Pergami. Et pñt adduci q̃ not. per Bar. in l. si cõfessus ff. de cust. & exhi. reo. ubi dicit ꝙ iudex secularis cui per inquisitionem fuit traditus cõdemnatus, & ꝙ nõ uult inqsitionẽ facere, de quo ẽt p eundẽ i l. magistratibus ff. de iurisd. om. iud. ubi etiam alii Docto. & per Innoc. in c. pastoralis. col. fi. extra de off. deleg. & in c. eum in iura peritus, eo. titu. ubi dicit ꝙ iudex secularis qñ sic uidet condemnationem iniustã, non debet illã exequi. sed debet ad superiorẽ rescribere. Refert, & sequiẽ do. Ioan. Puteus in d. l. magistratibus. & adducit rõnem, q̃a, & ipsemet iudex q̃ tulit sñiam, si postea ex aliquo accidenti, sibi uidereẽ iniusta, quãuis transiuisset in rem iudicatã, haberet necesse supsedere, & ad principem rescribere. l. 1. §. si qs ultro,
79 & §. seq. ff. de q̃õ. † Decimaquinta ꝙ licet in casu dubio iudex cognoscat an sua sit iurisdictio. l. si quis ex aliena ff. de iud. tñ inquisitores q̃ se non intromittunt nisi in his quę sapiunt hæresim manifeste, ut ca. accusatus. § sane. de hære. in 6. non possunt cognoscere an sua sit iurisdictio, ẽm gl in d. § sane, facit in simi. tex i c. cæterũ. de iud. ubi negata qua litate iurisdictionem tribuente, iudex nõ cognoscit de iurisdictione, nec p no. in c. 1. de off. deleg. in 6. staretur assertioni ipsorũ inqsitorũ, si ad fundandã eorũ iurisdictionẽ dicerent notorie sapere crimẽ hæreticũ. & dicit Fed. de Sen. in cõs 157. in ult. iñsione, ꝙ nec hanc pbõnem manifesti pñt inquisitores recipere in forma probationis, quia non est ad huc iudex, licet in forma instructionis, & informationis extraiudicialis, & ex mero eius officio sic. Et faciũt q̃ hñr per Arer. in c. q̃m contra. in 2. col. extra de pb. ubi alleg. Spec. in tit. de inquisitione. § nunc tractemus. uer. hoc aũt notandũ. & Pan. in ca. eum oporteat
80 de accus. ubi dicit † ꝙ iudici procedenti per inquisitionẽ, & dicenti se informatum de fama, nõ staẽ, si est iudex delegatus, si uero est ordinarius sic, nisi appelleẽ. Et hanc conclusionem ẽt sequitur, & tenet Felyn. in c. si clericus. de foro competen. post Domi. ibi q̃d gd dicit Pan. ibi, ubi dicit ꝙ licet inquisitores non pñt cognoscere an sapiant hęresim, tñ

si uelint cognoscere, an sapiãt manifeste sic,
quod ẽt tenuit idẽ Pan. in c. 1. de sort. quem
tñ nõ alleg Fel. ibi, & ita dicit Pan. se intelli-
gere tex. in c. 1. & fi. de off. deleg. in 6 quæ iu
ra uñt contrariari decisioni gl. in d § sane. &
ib e. 1. de off. deleg ubi ẽt tenet idem. cũ quo
ẽt vr̃ tenere idem Fel sibi contrarius in c. sup
literis. 21. col. uer. fallit decimo. extra de re
scrip. Are. tñ in d. c. qm̃ contra. vr̃ tenere pri.
mam opinionem quam simplr̃ refert. Et ad
hoc ẽt uidenda sunt pulchra not. per Are. in
conf. suo 165. in 6. col. & sequitur ubi latissi-
81 me concludit, † ꝙ debet prius constare de
qualitate notorii, anteq̃ iudex ipsius notorii
rõne possit procedere, & ꝙ non creditur iu
dici asserenti ipsum notorium, licet ei creda
tur ad formandam inquisitionem de fama
præcedente, qa talis assertio est leuis præiu-
dicii, quod non est assertio notorii, ut ibi la-
tissime p eũ, dicẽtem ẽt, ꝙ ad probõnem no
torii debent recipi testes parte citata. Vidẽda
ẽt sunt no. per glo. in d. c. 1. de off. deleg. q̃ de
clarant qũo accipiat̃ manifestum. Et de qui-
bus præterq̃ in prædictis casibus, cognoscãt
inqsitores, not. per Aret. in cõf 83. ubi refert
Bal. & Io. Mod. & dicit qđ cognoscunt ẽt de
alio crimine ex hæresi Oriente, & pulchre p
Old. in cõs. 35 qđ incipit, in fine art ubi dicit
ꝙ non cognoscunt de his quæ tendunt tñ
modo ad cõtemptum, uel opprobriũ fidei, ut
est crucifigere aĩal, de quo ẽt per Cald. in ti.
de Iudæis. cõf 2. & cõs. 11. ubi idem dicit de
ptinentibus ad ignominiam Dei, qa de illis
non cognoscit, ut hr̃ per Pet. de Anc. cõf 12.
alias 15. incip. spũalr̃. Fel. in ca. postulasti, de
iudæis. Decimasexta ꝙ licet glo. in d. §. sane.
82 in uer. saperent, dicat † ꝙ licet dæmones in
uocare, & ab eis rñsa exposcere, dicat̃ sapere
hæresim manifeste. 26. q. 4. igitur diuinatio-
nes tñ hoc non est indistincte uerũ, qa, ut di
cit Ol. in cõs. suo. 210. cum actus morales re
sultãt ex fine intẽto, qm̃ actus, & uolũtas di
stinguunt maleficia. ff. ad l. Cor. de sicar. l. di
uus, & ff. de fur. l. uerũ multũ refert, utrũ in
uocent̃ dæmonia, & eorũ rñsa exposcant̃ ad
sciendũ futura, an uero ad id qđ cõuenit ip
si dæmoni, ut est ad tentãdũ pudicitiã mulie
ris, uel similia. Quia primo casu licet sapent
hr̃sim manifeste, ut ingr̃ illa gl. qa attribuit̃
creaturæ id, qđ uenit attribuendũ creatori,
iuxta illud Esaiæ. 40. c. Annunciate q̃ futura
sunt, & scimus ꝙ dii estis uos. secundo tñ cã

su si id fit p modum imperii, & nõ adoratio
nis, sit feudum, & mortale pctm̃, secus quod
ẽt tenet Io. An. in rub. extra de sort. in addit.
Spec. & Pan. in c. 1. eo tit. de quo ẽt per And.
Sic. in cõs. 55. incip. In noĩe Iesu, casus est ta-
lis. quidã pro inueniendo furto, uel sciendo
aliqua secreta, accipiunt fialam cũ aqua cõi.
in pe. col. in 1. uol. ubi ẽt per eũ late per totũ
illud cõsilium an & qñ sortilegium, uel diui
nationes dicant̃ sape hæresim manifestã ita
ꝙ talia facientes, uel pcurantes possint pu.
83 niri p inquisitorem. † Decimaseptima s̃m
Oldr. ubi supra ꝙ ẽt his q̃ non sunt forma re
hæretica, licet hæresi sapiant, detrahendum
est pp muliebrem simplicitatẽ. C. de iu. & fa.
ign. l. 1. de iure del. l. uult. §. ult. & de his q si
bi ascr. int l. pen. & eo modo pp furorem, ẽt
si puenit ex mulieris amore, qm̃ scriptũ est
ꝙ nihil furore amoris est uehemẽtius. in au-
then. qui. mo na. eff. l. §. illud quoque. & qa
dicit Philosophus. 7 Eth. circa fi. & concupi-
scẽtiæ uenereorũ, & q̃dam talium manifeste
corpus transmutant, qbusdam aũt insanias
faciũt. Nã in quocũq; in criẽ furioso parcit̃
ad l. Cor. de sica. l. infans, & hoc ẽt in crim. læ.
l. famosi Quod vr̃ notandũ, ẽt pp muliebrẽ,
& rusticanã simplicitatẽ, qa ẽt eis subuenit̃
pp eorũ ignorantiã, ut est dictũ supra. ff. de
iur. & fac. ign. l. 3. & C. q admitti. l. iuris igno
ran. in l. si qs id, quod. ff. de iurisdim. iud. per
Bar. & Doc ubi plene, an error iuris nãlis ex
cuset à dolo uero, & maxime pp ætatem, uel
sexũ muliebrẽ, & an à p̃sumptio concludẽtes
primo casu ꝙ nõ, secũdo uero casu sic, & hẽ
per Alex. cons. suo 103. in 1. uol ubi idem di-
cit de rust. & mil. & per Cœp. cons. 21. col. 7.
& cons. 24. col. 2. & per Bald. in l. error. C. de
iuris, & facti ign. & faciunt quæ habent per
Bal. in rub. C. de summa Trin. & fide Catho.
ubi dicit idiotas, & rusticos excusari, si errãt
in aliquo articulo fidei, dũmodo habeant fi-
dẽ implicitã, qa credunt ꝙ sancta credit mr̃
ecclesia, nec ptinaciter errorẽ suũ defendũt.
84 † Decimaoctaua ꝙ indistincte in hoc crimi-
ne pñr compelli testes ad testificandũ, ut p
Pan. in c. dil. extra de testib. cog. licet in aliis
criminib. sint opiniones. Decimanona ꝙ in
hoc crimine statur ultimo dicto testis, licet
primo dixerit aliquẽ esse innocentẽ, & sic cõ
trarium eius. ꝙ ultimo dixit, licet utrũque di
ctũ sit iudiciale. c. acc. §. licet, de hær. ĩ 6. licet
ĩ aliis criminib. stat̃ primo dicto, ut p Mod.
de utro

de utroq; in c.cum in tua,extra de testib. Vigesima q in hoc crimine potest cōmitti examinatio testiū alteri. c.inter officiorū. §.uero.de hær. in 6.in aliis uero criminibus , secus per Abb.in c.cum causam,de test. Vigesimaprima q admittuntur testes,excōicati,& socii criminis.c.in fidei.de hęr.in 6. cum limitatione & seu declaratione,tñ de qua ibi, uidelicet dummodo ex uerisimilibus coniecturis,& ex numero testium aut personarū tam deponentium q̃ eorū contra quas deponitur,qualitatem ac aliis circunstantiis sic testificant es falsa non dicere p̄sumant. Ob qđ ergo fit,ut debeant dici,q p̄sonis de qbus supra,non sit credendum,cū sint illusæ,& rōni
85 bus p̄actis.† Vigesimasecunda q ēt crimē sapiens speciem hæresis,ut est iurare p membra Xpi pudibunda ēt per lasciuiam,& ebrietatem,est punibile,licet non tm̄ sicut qñ iurat indurato animo f'm Bald.in l.acc. col. 3. qui acc.non pos.C.ubi ēt dicit q non est ueniç locus,cum maiestas diuina tā detestabiliter uilipenditur,ut C.si quis imper.maled. l.1.& Eps si uult non potest facere pacē de tale maledictione Dei per not. 23.q 6.ut pridem,in gl.arg.ff.qđ ui aut clam.l. prohibere.§.plane.ff.de pac.l.contra iur.ff. mand. l.si hominem.de uerb.obl.l.qui Romæ.§.callimachus. C.de episc. & cle.l.si quis genus. Prælatus.n.suam,& nō ecclesiæ, iniuriā pōt remittere,ut not.23.q.4.inter querclas, &c. si is.in gl.imo.&c.si illic.Concordant not.p eundē in l.1.C.de rap.uirg.ubi de raptu monialis non pōt fieri concordia,quia principaliter Deus ē offensus,in tm̄ q nec Papa pōt remittere talem offensam quo ad mundum. Et faciūt quæ not.per Bart.ī suo cons. 167. in c.minister fratrum de pœnitētia.& Io. de Ana.in c.2.in 14.col.extra de maled.ubi dñt
86 † q in statuto de pace habita cum offenso , nō comprehendit qui blasphemat Deū nisi agat pœnitentiam,q̃a offensus est Deus , hr̄ per Fel.in c. de his i 2. col. uer.fallit primo . extra de accus. Quæ multum sunt notanda p iudicibus q modico ære accepto indulgēt blasphemantibus,& blasphemias audire dissimulant,& pessime, q̃a ut dicit text.in c.non ullis.extra de iudę.dissimulare non debemus opprobriū eius q p̄bra nostra deleuit. Et dicit Paris de Puteo,in tractatu suo syndicatus.in c.an prās.col.2.q blasphemāti Deū nulla defensio competit.Quod dictum tñ uī intelligendum cum distinctione, an p̄cedat ex calore iracundiæ,uel non,& an talis calor p̄cedat ex iusta causa, & sit calor maximus, ut quia fuit prouocatus,aut ex iniusta causa puta ex ludo ,per not. p Pan.in c. 2. de maledictis.Et ita arbitror intelligenda esse not. p Alex.in cōs.15 in 3 parte.& Fel.in c. auditis in antep.col.circa fi.extra de præscr. ubi dñt q licuit blasphemanti prouocato se in consequenti corrigere,q̃a in illo casu, ille nō dabat operam rei illicitæ,sed secus uideretur dicendum.ubi quis blasphemaret, puta ī ludo uel aliter ex opera illicita, quia talis correctio non uideretur excusabilis.cum calor iracundię tunc non excusat.per Panor. ubi supra uidēdā tñ sunt ēt quæ dicam in uers.ult.
87 p nunc † Vigesimatertia licet regularites dolus præponderet culpæ, tñ in hæresi commissa ēt lubrico ignorantiæ,p p nobilitatem subiecti culpa præpōderat dolo commisso in alio crimine,puta in hæretico,quia est delictum grauius quam sit homicidium . Nā hæreticus ponit os in cœlum , & blasphemat Deum,unde p p nobilitatem eius quem offendit est grauius,ita Bald. qui alleg. Ang. in l 1.in 11.col.ad fin. C. qui accus. non pos. Quod dictum tamen puto intelligendum secundum not.per Old.in cons.210 & relatū supra in 16.concl.uidelicet nisi ī non sapiētibus hæresim nō manifeste,quia ex lubrico
88 ignorantiæ eis detrahitur. † Vigesimaquarta quod in hoc crimine ex sola suspitione proceditur ad inquisitionem,quamuis diffamatio non procedat quæ in aliis criminibus debet præcedere.secundum do.Ant. Innoc. & doct.in c cum oporteat.de accus. ubi etiā Arc. col.7.per text.in c.officium de hær. in 6.quod ēt licet Spe.in tit.de inquisitione. §. 1.uer.uerum.& in addi.Ang.in lib.malef. in gl in uerbo, hęc est quędam inquisitio per Doct.Quinimmo f'm Bal.in cons.79.in c.regula iuris in 3.uol.in hoc crimine ēt ex sola suspicione habente ortū ex coniecturis proxima ueris,ut ex confessione socii criminis pōt procedi ad torturam, licet in aliis criminibus infamia,& indicia debeant præcedere ff.de qō.l.maritus.& cōfessio socii criminis nō probet aliqualiter,nec ēt alias probationes coadiuuet,præterquam ad inquirendū, quia talis est infamis,facinorosus, uilis persona,& suspecta,unde ei non creditˀ l.fin. C.de acc. poterit tñ,f'm eum ibidem,reus se pur

gare,per no.in c.at si cler. extra de iu¹.dicẽs quod ẽt inquisito debent dari capitula,& dicta testium c.per tuas.el grande.§.nos uero extra de sim.& cap.licet Hely.eo. tit. & cap. qualiter,& qñ.el 2.§.debet, de acc. nisi forte hoc fiat per subterfugia,& cõtra facti notorietatem,& publice intersit potius ad pœnã procedere,q̃ differre.C.de fer. l. prouinciarũ

89 alias incipit,p̃sides. † Et dicit ꝙ coniecturæ sufficientes in hoc crimine cõmittuntur arbitrio iudicis.ꝑ not.ꝑ Bar.in l.fi.ff.de qõ. & ꝙ conuersatio cum hæretico est magna præsumptio,quia mores formantur à cõiuncto C.de coart.l.fi.coart.lib.1 2.ff.de re milit. l. non oẽs.§.à barbaris , & de præsump.c. lit. Nam quis bonus,uel malus præsumitur ꝑꝑ patrem. Item ex cõuersione. Item ex magro quem quis habet bonum,uel malum .2.q.7. ꝑuenit ad nos.28.q.1.c.sæpe,de ædil.ædic.l. ædil.§.ped.ubi gl.all illud sapientis, cum bonis ambula. Vigesimaquinta ꝙ in redeunte ab hæresi requiritur scriptura.c.saluber.1.q. 7.& not. gl. in c. 2. de cens. in 6. licet r⁼r ad ꝓbõnem actus non requiratur scriptura ;ut in illa gl.quæ enumerat alios casus spãles.

90 †.Vltimo pro nunc.q a dixi supra in 7.concl. ꝙ confessio non debet esse æquiuoca , alias fieret interpretatio pro reo Adde not.ꝑ Fel. in c.auditis,col.ant.uer.limita.2 extra de p̃script.ubi dicit ꝙ immo fauore animæ ad salutem,& in foro conscientiæ,semper est fienda interpretatio in deteriorem partem , per not.per.Pet.de Anc.in cons.179. inc. prima facie,cũ multis aliis cõcor. Et adducit Host. in summa de iudæ §.& in quibus.ad fin. ubi refert Host.quod si aliqua uerba aliquo modo essent excusabilia,ꝙ tñ debent potius capi in malam partem,si sunt prolata à malo homine.& ita dicit se fecisse cõdemnare quẽdam Iudæum in quingentis solidis regaliũ , qui cum redderet coram eo computũ,& leuasset manum uersus crucem dicẽs, mallem est suspensus sicut ille qui ibi pendet quam redderet amplius computum corã uobis , & se excusaret quod intellexerat de quodam latrone suspenso in furca.qui pendebat uersus Septentrionem sicut Crucifixus tamen dicit Host.quod de malo uerbo , & de malo homine non debet præsumi , nisi malum , ideo &c. ut etiam ceteris imponeretur terror,interpretatus fuit illa uerba in malum Ad laudem Iesu Dei Amen.

TRACTATVS
De irregularitate , Domini Nicolai Plouii.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas quid proprie dicatur.*
Impedimentum canonicum dicitur quod à iure canonico ortum habet.
2 *Irregularitas personæ dicitur ubi generaliter ordinari quilibet prohibetur.*
Irregularis censetur qui ab ordinibus susceptis remanere prohibetur.
Furiosus,ebriosus, illiteratus , & similes sunt irregulares.
3 *Accusans,uel deferens aliquem coram iudice,irregularis efficitur si mors , uel mutilatio sequatur .*
Percutiens aliquem quando efficiatur irregularis, & quando non.
4 *Iudex actor,uel procurator & notarius irregulares sunt si in membris mutilatio sequatur.*
Clericus qui ex sola curiositate,uel leuitate interest uindictæ sanguinis nõ efficitũ irregularis.
5 *Iudex uel officialis seu aduocatus causam sanguinis tractantes efficiuntur irregulares,etiam si effusio sanguinis non sequatur.*
Chirurgus irregularis efficitur si sub eius imperitiã mors sequatur.
6 *Clericus chirurgus irregularis efficitur, si sub eius cura aliquis moritur.*
Cuius infirmus si potum immodicũ ei dederit , efficitũ irregularis mors sequatur.
7 *Consulens aliquid unde sequatur homicidium efficitur irregularis.*
8 *Mandans aliquem uerberari efficitur irregularis si mandatarius occiderit.*
9 *Mandator , an efficiatur irregularis si mandatarius occidatur ab eo quem occidere mandatus erat.*
Consulens alicui ut pro patria aut iure suo se exponat ,an sit irregularis si ibi moriatur
10 *Homicidium casualiter perpetratus non efficitur irregularis ,si debitam adhibuerit diligentiam.*
11 *Irregularis est is, cuius percussione contracta infirmitate mortuus est percussus.*
Occidens aliquem se defendendo incurrit irregularitatem si euitare aliter potuit.
12 *Infans furiosus aliquem occidens efficitur irregularis.*

Irregu

Irregularis est qui à morte non liberat quem liberare poterat.

13 Irregularitatem incurrit qui à proposito liberandi aliquem à morte retrahit.

Persequens latronem aio occidendi, si latro obierit ex uulnere inflicto efficitur irregularis.

14 Clericus cum socio ligans latronem si postea timês ne à latrone occidatur eum occiderit, irregularitatem incurrit.

Clericus furem tradens iudici seu officiali, an efficiatur irregularis si fur morti condemnetur.

15 Furem indicans iudici seu officiali an efficiatur irregularis, si fur morti condemnetur.

16 Clericus qui ad res suas recuperandas egit si ex post facto ratum habet latronis suspendium an sit irregularis.

17 Mandans capi unum de tribus clericis incedentibus, & alios duos non grauari, an sit excommunicatus si mandatarius fines excedens mandati alios duos ceperit.

Irregularitatem nemo incurrit propter homicidiû nisi uoluntate uel culpa praecedente.

18 Rixa si facta sit à pluribus, & mortuus sit aliquis in ea an sint omnes irregulares, si nesciatur à quo fuerit occisus.

Irregularis non est is cuius amici ipso inuito iniuriantem sibi occiderunt.

19 Consentiens homicidio in corde suo an sit irregularis si ab extra nullam operã ad hoc dederit.

Clericus irregularis est qui ministrauit arma pugnantibus quibus aliquis interfectus fuit.

Iudex ecclesiast. brachium seculare hortari potest ad haereticos, uel paganos expellendos.

20 Clericus qui bello interest irregularis est.

Clericus se, uel suos defendês nô est irregularis si aliquis ex defendentibus fuerit interfectus.

21 Abortiuum procurans uel faciens ne mulier concipiat, aut pariat irregularis est.

Clericus irregularitatem contrahit qui ob suarum rerum defensionem occidit.

22 Clericus occidere potest ne occidatur.

Necessitas ineuitabilis occidendi aliquem quã dicatur

23 Praelatus ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens qualiter iustitiam executioni mandare debeat.

24 Consulens iudici, ut aliquem puniat ad mortem irregularitatem incurrit.

25 Suspensus ab officio sit irregul. si celebrauerit.

26 Fornicator notorius à iure suspensus celebrando, non contrahit irregularitatem.

27 Suspensus à canone quando efficiatur irregularis celebrans.

28 Suspensus à canone propter defectum non incurrit irregularitatem si celebret.

29 Suspensus ab audiendis confessionibus non efficitur irregularis si ante reconciliationem celebrauerit.

Recipiens beneficium in irregularitate absolutione impetrata, an indigeat alia dispensatione.

30 Homicida non est ipso iure beneficio priuatus.

31 Presbyter excommunicatus, uel simpliciter suspensus ab ordinibus suis efficitur irregularis si in acolythatu ministrauerit.

Clericus in minoribus constitutus excommunicatus ministrans sacerdoti non efficitur irregularis.

Episcopus à Pontificalibus suspensus irregularitatê non incurrit, si in eis celebrauit.

32 Suspensus ab ingressu ecclesiae irregularis est, si in ea celebrauerit.

Excommunicatus, uel suspensus baptizans solemniter, & publice efficitur irregularis

Irregularis est omnis qui nec promoueri, nec eligi potest.

33 Falsarius literarum Papae non potest ad ordines promoueri.

Ordinari qui nequeant.

34 Excommunicatus celebrans irregularis est, & deponendus.

35 Suspensus a iudice irregularis erit si celebrauerit.

36 Suspensus per excomm. ab officio propter crimen irregularis efficitur celebrando.

Occupans & distrahens bona ecclesiarum uacantium suspensus est ab officiis, & beneficiis.

37 Infamia cum peccato deletur in baptismo.

Peccatum cum sua sequela in baptismo deletur.

AD habendam aliquam notitiam de irregularitate, notandae sunt aliquae regulae prius praemissa breui descriptione irregularitatis. 1 † Sciendum igitur est quod irregularitas est nota i. infamia, uel impedimentum canonicum ex uitio seu defectu prouenienss. qua quis prohibetur ad ecclesiasticos ordines promoueri & in eisdem ministrare. Ita diffinit Guil. Duran. in Spec. tit. de disp. §. iuxta propositionis. Dr aût canonicum impedimentum q2 ortum habet à iure canonico, licet, incepetit à ueteri testô quo ad aliqua & dictû est, Dauid non aedificabis mihi têplum, q2 uir sanguinum es. 1. Par. 28 c. & in can. 49. de hinc etenim [illegible] leui. et multi à sacerdotio repellebantur pp defectû nâles sicut pp scabiem, & gibbositatem &c. Et di-

 citur

citur irregularitas ad in qd esse fine, & regu
la, quasi cōtra regulā ecclesiæ natus, siue ꝑꝑ
factū, uel defectū extra ecclesiā positus. Sumi
tur aūt tripliciter. Primo, ꝓ defectibus qui
sunt in hoīe sine peccato, qa q est bigamus,
uel maritus uiduę; uł illegitimus, & hmōi, ut
2 de tenun. nisi cum pridē. §. ꝑsonæ. † Secūdo,
dr̄ irregularitas personæ ubi generalr̄ probi
bet̄ qlibet ordinari, uel celebrare in ordine
iam suscepto sine dispēsatione dn̄i papę, ne
patiat̄ defectum, &c. de qbus infra patebit.
Tertio dn̄r irregulares omnes illi qui non
pn̄t remanere in susceptis ordinibus, nec ad
maiores promoueri ēt post actam pn̄iam si-
ne dispensatione dn̄i papæ, & aliorū ꝑlato-
rum, de quo dant̄ regulæ. Prima regula Om
nis furiosus, ebriosus, illiteratus, impudicus,
ꝑcussor, litigiosus, neophytus, & generalr̄
qlibet in membris nālibus defectuosus, irre-
gularis est ad sacros ordines suscipiēdos, pa
tet hoc in decr. late incipiēdo à 26. dist. usq;
3 ad 49. ꝑ totū. ubi ista singulariū ꝓbant̄. † Se
cūda regula. Accusans uel deferēs aliquē de
crimine corā iudice ꝓ quo pœna capitis de
bet̄ uel trūcatio mēbri, irregularis est. 5. q. 6.
delatori. & 6 q. 1. in summa de acc. accusasti.
Tertia regula Percutiēs aliquem siue in pro
pria persona, siue per alium eius mandato,
si sequatur inde homicidium uel mēbri mu
tilatio, si hoc facit absque incuitabili necessi
tate, irregularis est, de homic. presbyteri. &
c. petrus. l. distinct. miror. Quarta regula. Per
cutiens absque mortis periculo, uel sangui
nis effusione, uel truncatione, habēs ad hoc
potestatem non est irregularis, ut de rap. in
archiepatus. 23. quæst. 8. sæpe. Quinta re
4 gula. † Iudex, actor, uel procurator, notarius
siue dictator, uel promulgator si in membris
secuta est mutilatio, irregularis est l. di. si qs
ne cler. uel mo. sn̄iam, de homic. postulastis.
l. di. c. 1. Et generaliter purgationem uulga
rem quæ fit in torneamentis, uel alio modo,
& cuicunque uindictæ sanguinis cui aucto
ritatem, benedictionem, seu patiētiā sui exhi
bentes, irregulares sunt de excel. pla. ex lite.
ris. Sexta regula. Licet Clericus nō debeat in
teresse uindictę sanguinis si tn̄ ex sola curio
sitate uel leuitate ante fuerit ubi latio suspē
dit, uel qs in duello occidit̄, licet peccet gra-
uiter, non tn̄ fit irregularis, si nec auxilium
nec cōsilium, uel auctoritatē præstiterit, sm
Gu. l. in Spec. ti. de dispen. §. iuxta propositio
5 nis. † Septima regula. Iudex, uel officialis, seu
aduocatus qui tractauerunt cām criminis dā
tes operam ut sanguis effunderet̄ licet, nec
mors nec sanguinis effusio fuerit subsecuta,
irregulares sunt, pōt tn̄ in talibus ꝑ ep̄m di-
spēsari sm Guil. Similiter cū illo q non ex of
ficio suo, sed ex odio dedit operā. & fecit qd
potuit ut occideret̄, non tn̄ occidit̄ uel muti-
latur. indiget. n. talis dispensatione, sm Guil.
Octaua regula. Exercens artem chirurgiæ, si
ꝑꝑ imperitiam, & negligentiā eius sit mors
subsecuta ab incisione, adustione, uel potio-
ne quam dedit infirmo, irregularis est, ut de
homi. tua §. 1. uer si tn̄ peritus existens phle-
botomat sanguinē, uel seccat, adhibens oēm
diligentiam, non est irregularis ēt si mors fue
rit subsecuta, quia potius præsumitur casu,
& culpa patientis euenisse. 23. q. 5. de occidē
dis. Secus si per eius negligentiam, sm Guil.
6 † Nona regula. Licet laicus exercens artē chi
rurgiæ, non fit irregularis si non ꝑꝑ eius in
curiā multi obierunt, clericus, tn̄ si sub eius
cura aliqui etiā præter eius culpam obierūt,
irregularis est sm Inn. qui hoc notauit in ca.
tua. de hom. ne cle. uel mona. sn̄iam. Decima
regula. Extrahens sagittā uel telum, uel gla-
dium infixum corpori alicuius, si ꝑꝑ hæc uul-
neratus citius moritur, irregularis est. de ho.
tua. Vndecima regula. Custodiens infirmū, &
dans ei bibere imperite, uel aliqd aliud cōtra
consiliū medicorū faciens, ꝓpter quod mors
sit subsecuta, irregularis fit ꝓpter imperitiā,
& negligentiam dissolutam. Si tn̄ quis facit
bona fide circa ægrotum, nō debet esse faci-
lis ad faciendā conscientiā scrupulosam, quā
uis in aliquo sit erratū, si ibi nō sit lata culpa
cū negligentia dissoluta, q̄ prope dolum, &
hmōi scrupulum de facili deponere debet ad
cōsilium sapiētis. Si tn̄ tanta culpa fuerit uel
negligentia dissoluta, & certum est ꝙ mors
inde fuit subsecuta, irregularitas contrahit̄. Si
uero non sit certum tunc distinguendū est,
aut. n. dubitatur probabiliter sm iudiciū me-
dicorum. & tunc abstinendū est ab offō si aūt
non dubitatur, tunc deposita erronea cōsciē
tia poterit administrare, & ēt promoueri, alr̄
non sm Ray. 50. dist. qui arborem. & c. sæpe.
& secundū quosdam solus Papa, cum talib.
7 dispensat. Duodecima regula. † Consulans
aliquid unde sequitur homicidium, irregula-
ris est ut si suasit iactum balistæ, machinę, uel
lapidis, uel quòd iret ad capiendum castrum

qđ capi non pōt sine hoīs morte, si inde seq-
tur mors ex illo consilio irregularis est. ſm
Guil. Itē si facit uel cōsuluit furtiue uel ꝓdi-
tionaliter capi castrū. si mors inde sequit̃ irre
gularis est, q̄ debuit uerisilr̄ præsumere hoc
euenire posse. In talibus. n. punit̃ qui remotā
causam homicidio dedit, sicut qui ꝓpinquā,
ut notatur de hom. presbyteri Decimatertia
8 regula. † Mandans aliquē uerberari, si uerbe
rans occidit uerberatum irregularis est q̄ mā
dauit, nisi expressisset ne occideretur, de ho.
significasti hodie. de hom. is qui mandauit. li.
6. in fi. ult. glo. Secus tñ de illo qui consuluit
aliquem capi, ut puta malefactorem, q̄a tunc
non fit consulens irregularis ēt si capiens oc-
cidit illū. q̄a hæc non cōsuluit, ar. de hom. c.
fi. Absit. n. ut ea quæ ꝑ ꝑ bonum facimus, si
ꝑter uoluntatem nostram quidquā mali acci
derit, nobis debeat imputari. 23 q. 6. de occi-
den semꝑ tñ fit irregularis dans directe cōsi
liū in mortē alterius, ut ne cle. uel mo. sniam.
Nec interest siue is cui datū est cōsiliū statim
fecerit homicidiū, uel etiādiu post, nisi prius
consiliū recuperauerit, & cōtrariū suaserit, ut
de hom. Petrus. imò si firmiter, & ꝓbabiliter
credat, ꝙ post reuocationē cōsilii nō reuocet
is cui datum est cōsiliū a proposito occidēdi,
necesse est, ut denūciet illi de cuius morte tra
ctatū est ꝙ caueat sibi. In eo aūt q̄ mandauit
ꝑ se fieri homicidium, vr̃ sufficere si consiliū
mandat tm̃. de reg. iur. omnis res, uel si scien-
te eo, is cui mandatum est, iuit ad eūm occidē
dum, ut 22. q. 1. omne quod, uel parentelam,
uel amicitiam cum eo contrahat, licet ei hoc
non significauerit, quia qui est certus, certio-
rari non debet de electio. inter uniuersas. De
9 cimaquarta regula. † Consulens alicui, ut oc
cidat aliquem si ipse cui cōsultū est occide-
re, occidatur ab illo occidendo ſm opinio mi
tiorē non iudicat̃ ille cōsulens irregularis. Ra
tio quia fines cōsilii excessit. ex quo egressus
est ad occidendū, nec sibi bñ cauit, nisi excita
ret eum ad occidendum alium, forte in tali
casu ubi periculum esse posset, tunc esset irre
gularis ēt si is cui consuluit occidatus secun-
dū Guil. ubi supra ſm rigorem tamē iuris ho
die talis consulens irregularis est. Per Io. And.
in nouel. de hom. is qui mandauit. lib. 6. De-
cimaquinta regula. Si quis suadet alicui ꝙ
pro patria, uel pro proximo suo, uel pro iure
suo uel pro iure ecclesiæ suæ periculosæ se ex
ponat, non ob hæc fit irregularis ēt si ibi mo
riatur. 23. q. 3. pro membris, & c. seq. Si tamē
sciret uel crederet eum ibi moriturū tunc vr̃
ꝙ fiat irregularis, ſm Gui. Si autem consu-
lat ꝙ indubitate morti se exponat pro hono
re Christi uel fide uel statu ecclesiæ, non fit ir
regularis, ēt si mors inde sequatur. a 1. qō. 1.
sunt quidam. 11. q. 3. non solū hac rōne excu-
sant̃ inqsitores hæreticæ prauitatis, scientes
ꝙ statim postquā aliquē ꝓnunciauerint hæ-
reticū esse ille morti tradet hæc ēt alias mul
tipliciter ꝓcurando. Ad hoc ēt accedit. 23. q.
8 legi. & ea. cau. q. 5. si audieris. Illi tñ clerici
qui portauerunt ligna causa indulgentiarū
ad hæreticos comburendos, irregulares sunt,
cum eis dispensatur nisi per Papam. Decima
10 sexta regula † Dans operam rei licitæ, ut pu-
ta ædificando ecclesiam, uel domū adhibita
omni diligentia quā potuit hr̃e, si occidit ali-
quē causaliter, non efficitur irregularis. Si tñ
dat operam rei licitæ, nec adhibuit oēm dili-
gentiā quā debuit, fit irregularis, ut de hom.
lator. & c. ex literis. & c. sicut dignū. & c. pres-
byterum. & c. continebat̃. & c. ad audientiam.
Hinc est, ꝙ medico operanti ſm regulas artis
suæ non computatur ei si quis sub eo mori
tur. negligētiam commisit, consulitur sibi ut
non ꝓmoueat̃ ad ordines de quali. ord. ad au
res Sed q̄d de illo medico qui uertit infirmū
ad alius latus ut citius moriatur. Rñdeo ꝙ ir
regularis est tam ipse qui fecit q̄ ipse qui cō
suluit, si ex hoc mors fuerit subsecuta q̄a for
te uia anhelitus ꝑcludit̃, uel apostema rūpi-
tur ex uiolētia motus, uel suffocat̃. Si aūt nō
citius morit̃ ex hac causa non fit irregularis,
sed pœnitere debet de facto. Decimaseptima
11 regula. † Non solū est irregularis quis si ex
eius percussione est mortuus aliquis, sed etiā
si ex hac percussione infirmitatem contraxit
unde mortuus est, ut de hom. presbyterū. & c.
ad audientiā & 51. dist. studeat. Decimaocta
ua regula. Defendēs se in casu euitabili, & oc-
cidens aliquē irregularis est. 50. dist. si quis ui
duā & talis ad superiora nō ascendat & in su
sceptis nō facile dispēsat̃ Sed si necessitas fuit
ineuitabilis, datur cōsiliū ei ut nō ministret.
50. dist. de his clericis, nō tñ ꝑ ꝑ hoc deponit̃,
imò in suo ordine administrans tolerat̃ de iu
re cōi absque dispensatione, ſm Lau. 50. di-
stinctio. quia tua si loquitur de homic. cap. 2.
prout prosequitur ibi Hostien & quidam di-
cunt epm posse, in tali casu dispensare, licet
hoc non possit ſm Io. de Deo, qui dicit solū

Papam

Papam hoc posse, hodie dicitur simpliciter irregularitatem nullam incurrere ille qui per sonam suam defendendo in casu ineuitabili occidit, de hom. si furiosus, in clemen. Deci
12 manona regula. † Infans furiosus cõmittẽs homicidium, non est irregularis, ut in clem. si furiosus, de homic. Idem est de dormiente, si aliquem occidat, quia tñ non habuit ppositum occidenti eum. Vigesima regula. Potẽs hominem liberare à morte, & non faciens irregularis est, quia qui potest defendere, & nõ defendit occidit, de homic. sicut dignum, qđ intellige secundum glo in c. 4. de senten. exc. de illo ad quem ex potestate, ex officio, uel dignitate pertinet realiter defendere, & non simpliciter de quocunque. Vnde dicit ibidẽ gl. ꝙ si ego non habeo aliquã ptãtem, & uideo ꝙ aliquis uult uerberare clericũ sine auxilio meo, aut consilio, nõ credo ꝙ sim excõmunicatus, si nõ prohibeo illũ licet alias forte peccẽ, quia non defendo cum possem. Vi-
13 gesimaprima regula. † Retrahens à proposito liberandi hominẽ à morte, irregularis est, quia quodãmodo indirecte homicidium cõmisit. 50. dist. si quis uiduam, & de pœ. di. 1. periculose. Vigesima secũda regula. Percutiẽs animo occidẽdi latronem si ex aliquorũ uulneribus latro obiit, irregularis est, ut colligit de homic. signasti. 1. rñ. Idem ẽt si non percussit, sed aliquid operis impendit ad mortẽ eius, puta quia latronem detinuit, uel contra eum clamauit, alias aũt si clamasset cõtra eũ non in mortem eius, sed quod caperetur, uel detinuit eum, uel se leuem extendit, irregularis non est de morte eius, uel ẽt fit in neglectu, alias si malitia eius perpetretur homicidium, & idem si negligentia eius cõmittatur 50. dist. hi qui, & iõ si clamat cõtra latronẽ, siue eum capiat, si alias quocũque modo potuit intelligere, & ex clamore suo, uel alio actu homicidium sequitur, irregularis est, nisi forte faciat pp periculum corporis sui, ut si uidet ꝙ aliquis eũ occidere uult, tunc. n. põt bene inuocare, & clamare p auxilio, qa non intendit in aliorũ mortem, sed in suã liberationem. Secus si hoc faciat pp periculu rerũ suarũ, & si fugæ præsidio euadere põt, de ho.
14 suscepimus. Vigesimatertia regula. † Clericus ligans eum socio latronem, si postea timens ne occidatur à latrone, ipse potius occidit, irregularis est, de hom. ubi supra Vigesimaquarta regula. Si clericus non ualẽs asi recuperare res suas, tenet furẽ ne cum rebus fugiat, donec eũ exhibeat iudici, uel eius auxilium inuocet ad res suas recuperandas, nõ est irregularis, licet postea fur à iudice puniatur, dũ intentio eius non sit corrupta intendendo ad furis mortem, uel mutilationẽ & c. Idẽ dicendum est si clericus credit, uel tradit seculari ptãti latronẽ petens, ꝙ eum puniat citra sanguinis effusionẽ, uel petens id sub. tractã sibi restitui, si ptãs in latronẽ animaduertat, i. puniat eũ morte, non pp hoc clericus erit irregularis, ut de hom delatoris, li. 6 nec ẽt nocet illi si ad conuincendũ latronẽ tradidit intersignia, & idem si simplr deponit qrelã de iniuriantibus sibi, & ecclesiæ suæ, quis tales uix absq; sanguinis effusione ualeãt coarctari, de hom. tua nos. §. ult. & c. postulasti. 23. q. 5. Maximianus, & q. 5 c. 5. & c. unũ. & c. pœna. & hæc uera sunt qñ non intendit ad mortẽ, nec hoc in aĩo gerit, sed prestat publice qđ citra sanguinis effusionẽ castiget, non est ergo irregularis curiaĩ agẽs cõtra furẽ, nõ criminaliter ad mortẽ, uel sanguinẽ. licet eũ iudex causã probabili suspendat ab offõ suo, ut de hom. postul. Ex quo ulterius patet ꝙ nullus notam irregularitatis incurrit q p extortores siue exactores alicuius curiæ curauit aliquẽ capi pp delictum tale, pp qđ nec mori, nec mutilari posset, licet iudex inueniens eum alia cõmisisse ppea suspendit eũ, si tñ nec ille crediderit, nec cogitauit illud cõ
15 tingere. Vigesimaquinta regula. † Si iudex officialis insequitur furem fugiẽtem, & qrit à me utrum uideri illũ, & ego sciens qđ fur ille ad mortẽ qrit, instruo eũ si p meã infõrmationem fur inuentus est, & occisus, sum irregularis. Secus si nec sciui, nec suspicatus sum qđ ad mortẽ, uel pœnã sanguinis quærit. Vñ cõsuluit in casu hoc cũ aliqs scit aliquem ad mortẽ quæsitum fugere non posse nisi p alterã de duabus uiis, nõ debet dicere, p hanc non fugit qa sic pdere eũ per alteram fugiẽtẽ, sed aut taceat, aut qr ntẽ curiaẽ euadat dicendo nunquid ego custos illius sum, uel
16 alio modo † Vigesimasexta regula. Si clericus qui egit ad res suas recuperandas, ex post facto ratum habet ꝙ suspẽsus l t o est, & hoc sibi placet, si talis nullum consensum habuit in mortem illius, nec quidq̃ cooperatus est, non est irregularis, ſm Guil. & hæc si gaudet ꝙ maleficium est punitum, non aũt persona, cum ſm ipsum irregularitas ex homicidio

micidio solo non contrahatur, nisi culpa, uel
uoluntas præcedat, uel scandalum sequatur,
ut not. l. dist. hi qui. & de hom. ex literis, & ca.
ueruntamen hodie uero iure cautum est, ꝙ si
quis absque mandato meo manus uiolentas
iniecit in clericum meo nomine, si hæc ratũ
habeo, excõicationis canonem incurro, &
hoc ꝑꝑ ratihabitionem quæ retrotrahitur,
& mandato comparatur. Si autem hoc meo
nomine non esset factum, licet ratum hẽrem,
peccatum, sed non incurrerẽ excõicationem
ut dr̃ expresse in c. cũ quis, de sent. exc. libr. 6.
Vt hæc intelligas, pono tibi casum. Aliquis
amicus, uel seruitor tuus sciens aliquem cleri
cum tibi fecisse iniuriam uerbalẽ, uel realẽ, ꝑ
cussit eum quem tu postea receptando ma-
gis amicũ habuisti, uel gauisus es, & hoc scm̃
cõmendasti, uel laudasti, tu es excõicatus ꝑꝑ
ratihabitionem, ac si mandasset. Sed si unus
extraneus percussit clericum, & tu audiens
gratum habes, & gratularis de hoc, licet, non
es excõicatus tñ peccas ad minus uenialiter,
ſm Ioan. And. in nouel. supradicti cap. cum
quis, lib. 6. † Vigesimaseptima regula. Siquis
17 mandat capi unum clericum de tribus simul
incedentius, & alios duos non grauari, sed
mandatarius excedit fines mandati, & alios
duos capiendo. iste mandans non erit excom
municatus, ſm Ioan de deo lib. 3. suarum qõ
num. q. 14. & rõ est, quia captio cõtra uolun
tatem eius est facta. Petrus tñ de Samprana,
alia Sonsana, putat quod de damno tenetur
quod illi passi sunt, de iniuriis. c. si. 23. qõ. 8.
ꝑꝑea. ex hoc infertur per simile de irregulari
tate, quod irregularitas ratione homicidũ nõ
contrahitur sola uoluntate, nisi homo actu
occidatur, de hom. sicut dignum. §. 1. ubi de
hoc in gl. ex corde. 15. q. 1. si quis non iratus.
Sed nec fit quis irregularis ꝑꝑ solum homici
dium, nisi culpa, uel uolũtas ꝓcedat, uel aliás
sequatur scandalũ, ut notat. l. dist. hi qui prio
ris de hom. ex literis, de clerico ægrot. tua.
ex hoc dicto soluitur qõ qua quærit an cleri
cus qui uolebat interficere hoiem, sed nõ po
tuit quia inuenit eũ iam mortuum, sed uo-
lens nihilominus satisfacere iræ suæ, ampu-
tauit caput mortui, fit irregularis. Dicendum
ꝙ licet uoluntas occidendi fuit, tñ non est ir
regularis ſm Arc. 15. q. 1. si quis, Rõ, quia ad
hoc ꝙ homicidiũ cõmittatur, requitur ꝙ hõ
aĩatus occidatur, de hom. sicut dignum. 32.
qõ. 2. Moyses, ubi abortus fetus in aĩati non
imputatur ad homicidium, sicut etiam not.
18 Inn. & Ber. & de hom. si aliquis. † Vigesima
octaua regula. Si quis in rixa mortuus est, &
nescitur tñ quis illũ interfecit, licet ſm quos
dam. s. Ioan. oẽs irregulares sunt quo ad pro-
motionem ad ordines ꝑꝑ incertitudinẽ. ut
23 q ult. c. si. tñ ꝓbabilius est, ꝙ in tali casu
cuilibet suæ cõsciæ sit relinquẽdus, ſm Guil.
in spec. & Host. in sum. de hom. §. qua pœna.
Vigesimanona regula. Si amici mei occidunt
aliquẽ mihi iniuriantẽ me inuito, & contra
meã ꝓhibitionẽ, mihi non nocet ut de hom.
Petrus 1. q. 3. quia ꝓsulatos: Idem si me igno
rante, de sim. nob. & c. de reg. Sed si turbata
cõscia sit, puta quia exꝓssa cõsensi nec cõtra
dixi, imputabit̃. ar. de sim. Matth. Imò ẽt cũ
qdã qđ si sciens contractũ de morte habitũ
non reuelaui, non sum irregularis, qa homi
cidiũ non cõmisi facta, mãdato cõsilio, uel de
fensione. l. dist. si qs uiduã, & de hom. Petrus.
Alii dñt contra, si credidi ꝙ non obst. mea
ꝓhibitione mei intuitu interficerent. & hoc
est tenendũ. Nã in tali casu tenebar reuelare
illi cõtra quem cõtractũ est. Trigesima regu
19 la. † Si aliqs uadit ad interficiendũ aliquem,
& tu ei scienter cõsentias, nõ tñ cum incitas
an homicidium perpetrandũ, nec cũ eo suꝑ
hæc aliqua uerba habuisti, uel si habuisti, sꝑ
ex aĩo hæc ei dissuasisti, sed cũ nollet tibi ac-
quiescere, timens de ipso eũ associans eo ꝓ
posito ut si forte eũ qs inquireret, defendas,
& tunc homicidium perpetrar, uere irregu-
laris es, ſm Host. ad qđ facit de hom. sicut di
gnum. § illi qui. Trigesimaprima regula. Cle
ricus ministrans arma pugnantibus, si aliqs
interficit̃ irregularis est ar. 23. q. 1. nisi bella
c. fi. noĩe aũt armorũ intelligunt̃ fustes, lapi-
des, ligna &c. Trigesimasecunda regula. Iu-
dex ecclesiasticus põt hortari brachiũ seculare
contra uiolentos, & hæreticos, uel paganos,
non ut occidat, uel mutilet, sed ut de terris si
deliũ expellant̃, nec ẽt est irregularis si aliq
hincinde sunt occisi. 23. q. 5. de occid. & 23.
q. 3. Maxim. imò ſm Iun. de hom. petitio, li-
cet aliqs in bello iusto aliquos percusserit, si
tñ inde nullus est mortuus, nõ fit ex hoc irre-
regularis. Idem si qs accedit ad bellũ iustũ cã
pacificandi, uel ex alia iusta cã, licet ex eius
pñtia aliquod robur accrescit suis, uel timor
incutiat̃ aduersariis, non est sibi imputandũ,
dummodo dolus, & ẽt lata negligentia absit
20 omnino secundũ Guil. † Trigesimatertia re
gula.

gula. Clericus qui interest iusto, uel iniusto bello in armis uel sine armis, si aliqui sunt hincinde interfecti, irregularis est, licet ipse non occidat l. dist. si qs. 23. q ult. quicunq; 1. q. 1. c. fin c. petitio, & ibi Innoc. de homic. Trigesimaquarta regula. Clericus defendens se uel suos, licet tunc ex defendētibus aliquis interfectus est ex aliqua parte, non est irregularis, ut illi q non interfecerūt, nec interfectores adiuuabāt, nō sunt irregulares, licet uolūtatē occidendi habuissent, quia lex ꝓmotionis factum requirit. 15. q. 1. si quis non iratus. Trigesimaquinta regula. Clericus in bello iusto ꝙ non ad occidendum, sed addefendendum geritur, ministrans sagittam ballistario suo ad sui defensionem, si ille ballistarius aliquē interfecerit, sed ille clericus non intendebat ꝙ ipse aliquē interficeret, sed ꝙ illos detinuisset, & sua defendisset aut recuperasset, nō est irregularis, fm Goi. Idē dicit de illo q in bello iusto ꝑpositus fuit exercitui, & sum ptus fac t, & cuncta disponit, si forte eū cōtingat lāceas, uel sagittas emere, & ministrare, & ad exercitū, uel ad custodiā castri mittere, uel si hortat̄ ad currendū post hostes, ut eis, ꝑda hoīum, uel animaliū auferat̄, & tunc forte aliqs interficeret̄, dummodo solū intēdit ad recuperationē ꝑdæ, non ad uindictā, talis
41 eīm causa remota non nocent. † Trigesimasexta regula. Qui mulieri facit ne cōcipere, uel generare, uel post conceptum parere possit, & qui ꝑgnantem mulierem ꝑcutit, ita qd' faciat abortiuū, si fetus iā fuit uiuificatus, irregularis est. Sed si nondū fuit uiuificatus, solū mortaliter peccat de homic. si aliq. 2. q. 5. consueuit uel si ꝓbabiliter dubitat, uel credit an sit mortuus uel uiuus fetus ex illa percussione, uel utrū cōceptus fuit aīatus uel nō, in tali dubio debet à ꝓmotione, & à ministerio abstinere, nec periculo se cōmittere. Si uero lenē uel temerariā hēt opi. deponat eā si pōt. & sic poterit ꝓmoueri, & administrare, alias non, ar. de sent. excō. inqsitio. & de simo. per tuas. 2. Trigesimaseptima regula. Licet clericus aliquē occidēs ꝓ defensione rerū suarū irregularis est de hom. suscepimus. ubi dr. post tunicā relinquēdū est palliū, & melius est rerū iacturā pati q̄ ꝓ seruādis uilibus rebus, ac trālitoriis acriter in alios exardescere, clericus tñ ꝑsonā ꝓpriā defendēdo, necessitate ineuitabili repelles uim ui, cū moderamine inculpatę tutelæ ꝑcutiēs aliquē, si inde mors sequitur, nō imputat̄ ei, ut ħ. de homi. c. significasti. 2. & 3. & c. Iterfecisti. uñ dicit Arch. 23 q.
22 3. c. 1. † ꝙ clericus ēt interficere pōt ut nō interficiat̄. ar. de sur. c 3. dū id faciat ꝓ ꝑsona propria. hodie expresse in cle. si furiosus de hom. & dico ꝑsonam ꝓpriā, nā secus est fm Ioan. And in nouella sup cle. si furiosus, de hom. si nō ualēs euitare mutilationem, licet mortē possit euitare mutilauit uel occidit aliquē inuasorē, & idē si aliter nō ualēs saluare res suas, eū occiderit qui deportare uolebat, secus ēt fm gl. d. c'e. sup uerbo suo. de illo qui occidit illum q occidere uolebat patrē, filiū, cōiugem, uel ꝑsonam cōiunctā, quę aliter iuuare nō potuit. Quod putat Ioan. And. quasi casus ille non includatur sub necessitate ineuitabili. Intelligit̄ aūt necessitas ineuitabilis fm Ioan. And. ibidem sup uerf. non ualens, ut qa inangulatus erat uel sic arctatus qd' fugere non poterat, nec clamore iuuari. Intelligit̄ aūt cum moderamine inculpatæ tutelæ si fiat ex icontinēti, nō ex iteruallo, & cā defensionis, non ultionis, & si æqualiter se defendat sicut ifestat̄, ut si gladio ꝑcutitur, & ipse gladio ꝑcutit, uel si ligneo baculo, & ipse ecōuerso baculo ligneo, aut ferreo baculo percutit̄. & ipse ecōuerso ne amplius ꝑcutiatur ad mortē. Si aūt ꝑcutiat̄ paruo ligneo baculo, à quo nō timeat̄ mors, uel depilat̄, uel ꝑ ueste trahit̄, & ipse repcutiēs ferro occidit suum inuasorē, irregularis est, qa non est moderamē inculpatę tutelę, debuit. n. se moderate tueri, & nō excessiue ultra uiolētiā sibi illatā, aut si percussit est semel, & sic dimissus est, nec ulterius se credit ꝑcuti, si incōtinēti repcutit, & occidit, irregularis est. Nā nō debet occidere inuasorē ex quo ab eo nō credebat se occidi uñ excessit in moderatione, qa ꝓ una percussione nō lætali occidit. Hæc oia colligunt̄ in
23 gl. c. significasti. 2. de homic. † Trigesimaoctaua regula. Prælatus spūalis habēs iurisdictionē tpalem in suo dnio, si fur uel latro deprehēsus in furto, uel maleficiis adducit̄ ad ꝑsentiam eius, & petit̄ puniri iuxta cōdignum sui excessus, nō debet ipse ꝑsonaliter de hoc cognoscere, iudicare, aut sniare, sed dēt hoc cōmittere suo ꝓcuratori dicēdo ista uerba fiat iustitia, gñaliter, non descendēdo spāliē qua morte sit moriturus. ne cle. uel mona. ca. ult. lib. 6. Nec per hæc ēt est irregularis si sequatur sanguinis pœna, unde pōt fieri spālis cōmissio super tali casu, sed non expressa pœna

ſm Goff. Idem tenet Nouellator in d. c. ult. lib. 6 Dicit tñ Nouellator in nouella ibidem. ꝙ ſi eps. uel prælatus mandat notario ſuo ut in tali caſu ſcribat commiſſionem procuratori, epi ut ſuper hic faciat iuſtitiam, talis notarius eſt irregularis, quod probatex eo, quia talis non habet facere quidq̃ ex offõ ſuæ iuriſdõnis, quod requirit illa dicietalis. Sic ergo eps cautus ut non eiciat laqueum clerico. unde cõmittat iſtam iuriſdõnem laico per ſe ipſum immediate, & per alium laicum, non autẽ per clericum, & ſcias, ꝙ hoc non ſolũ ueritatem hẽt in prælato hñte iuriſdõnẽ tpalẽ rõne beneficii, ſed ẽt rõne pr̃imonii, ſm Nouellatorem ibid. & quod plus eſt, dixit idem ꝙ ex quo clerici tales cauſas ſine metu irregularitatis pñt aliis delegare, ſatis uidet ꝙ ſi laicus talem iuriſdõnem hñs, ſed probabilẽ cauſas ſanguinis terminat, poterit hoc non obſtante ordinari, quia non fit irregularis ea rõne, caueat ergo prelatus cum interrogatus fuerit a iudice, ne r̃ndeat, malũ eſt ſi ille malefactor remanſerit impunitus, nam tunc eſſet irregularis, ut de excesſ. præla. ex literis.

24 † Trigeſimanona regula. Si iudex hñs latronem captum quærit de aliquo perito quid debeat fieri de tali, & ille r̃ndet talẽ eſſe morte puniendum, uel ſimile, iudex autẽ ſecutus eius conſilium, latronem punit ad mortem, irregularis eſt conſulens, quia fuit in culpa in caſu cui de facto non erat r̃ndendum, ut de exceſſ. ꝑl. ex literis, ſi tamen nõ eſt caſus de facto, ſed iudex q̃rit ſimpliciter qualr tales ſint puniendi, & clericus r̃ndet ꝙ ad mortem, vel ad ſanguinem, ſi r̃ndens reſpõdet qđ ad mortem, uel ad ſanguinem, ſm uerã iuris ſnĩam ut expertus I. C. non eſt irregularis, & maxime ſi extra iudiciũ, ut dicit gl. ind. c. ex liter s. Si aũt errans iure dixit, cum tamen aliter iura diſponant, irregularis eſt, ut colligitur per Guil. in Spec. tit. 2. §. iuxta ꝑpõnis. Si aũt qui non reputatur I. C. interrogatus r̃ndet, non ut I. C ſed ſimpliciter dicit qđ de talibus ſentiat, nec præſumit ꝙ iudex eius ſequatur reſponſionẽ. nõ eſt irregularis, ex quo nõ reſpõdent ad caſum qui fit de facto. Nam ſi conſuleret ad caſum de facto, irregularis eſſet ſecundũ Ray. Quadrageſima regula. † Suſpen-

25 ſus ab officio, celebrando fit irregularis. ut 11. q. 3. ſi quis damnatus. & ca. ſi eps in concilio, & licet illi canones loquantur de excõicato ſcienter, & in contemptu clauium celebrate, hodie tamen idem irregularis eſt in ſuſpenſione à diuinis ut de re iud. c. cũ æterni. & de ſent. ex. õni. cum medicinalis, lib. 6. & in hoc caſu ſolus Papa diſpenſat, ut notauit Guil. in Spec. titu. 2. §. nunc de cpoũ. ucr. eſt in quam. Suſpenſus aũt à beneficio tm̃, non fit celebrando irregularis. quia hoc nullo iure caueatur ſm Innoc. de clec. cum in cunc. §. clerici, & cap. ſtatuimus. de conc. præb. quia diuerſitatem. Minori quoque excõicatione ꝑ participationem excõicati in locutione, uel ſimilibus ligatus, licet celebrando grauiter peccet, non tñ efficitur irregularis, quia hoc nullo iure cauetur, ſm Innoc. imò ſi medio tpe poſtquã cõicat excõicato, celebrauerit, bene poteſt pnĩa peracta ſine Papæ diſpẽſatione celebrare, ut de cler. excomm. miniſtri. c. fin. r 1. q. 3. ſi quis presbyter. Inno. tñ & Hoſt. dñt quod tales non propter ſuſpenſionem a iure celebrare prohibentur, cum non ſint ſuſpenſi à iure, nec ſuſpendi, ſed ſolum propter pctm̃ prohibentur cũ fuerint ſuſpenſi quo ad Deum, à ſacrimentis, & à promotione, ſi. n. à iure ſuſpenſi eſſent, celebrando fierent irregulares per cap. cum ætern. de re iud. lib 6. & de ſent. excõm. cum medicinalis codẽ. lib. 6. Ex quibus omnibus ſecuudũ Abb. in dictionib. ſuis, & c. ſi celebret, & c. de cle. exc. min. ꝙ celebrans in mortali peccato non incurrit irregularitatem poſt pœnitentiam, & reconciliationem obtentam ſuper pctõ mortali, uel excõicatione minori ex quibus celebrans poterit ſine aliqua diſpenſatione ſuperioris celebrare, nec obſtant noua iura. ſ. cap. cum æterni. de re iud. lib. 6 & c. cum medicinalis, de ſen. excõm. eo. lib. 6. q̃ loquuntur de illis qui ſunt ingreſſu eccleſiæ priuati, & à diuinis ſuſpenſi, quod non eſt iſtis, cum iſti, nec ingreſſu eccleſiæ ſint priuati nec ẽt à collatione ſacramentorũ, ſed ſolũ à perceptione ſunt ſuſpenſi. Quadrageſima prima regula.

26 † Notorius fornicator a iure ſuſpenſus celebrans non fit irregularis, ſm Guil. in Spec. tit. 2 §. iuxta propõnis. Nec obſtat quod quidã dñt quod quodlibet pctm̃ notorium facit hominem irregularem, ut de temporibus ordin. cap. quæſitum. hoc. n. uerum eſt ſi ibi non intelligitur irregularitas quæ requirit Papæ diſpenſationem. unde dicit Abb. ubi ſupra quod in illa irregularitate quam quis incurrit ex notoria fornicatione, ſi in tali celebrat poteſt eps diſpenſare poſt dniam, per cap. ac ſi

ae si de lit.contestatio. & ita hodie seruatur. Ex quamuis quidam nimis rigidi, ut Host.& Innoc. dicant contrarium, tamen non sunt audiendi, quia qui nimis emungit, elicit san guinem.4.distinctio.deniq. nec aduertas rationem illam quam dicunt. Omnis suspẽsus ab officio per canonem, celebrãdo fit irregularis, ut dr in c.cum cler.de re iud.& c.cũ me dicinalis.de senten.excõicatio.lib.6. sed talis est fornicator notorius ut patet in c. quæsitum, de cohabita.cler.& mu.& 34.distinctio. pp hoc.ergo efficitur irregularis celebrãdo. Ad hoc rñde audacter ẽm Franc. de Zab. in
27 c.uestra.& c.quæsitum.de cohab.cler.† quod suspensus à canone celebrans, tunc solum in currit irregularitatem. qñ per modum sñiæ sit a canone suspensus, ut in d. c. cum æterni de re iudica.lib.6. Sic autẽ non est in fornicatore notorio, & simoniaco, quia nõ per modum sñiæ, sed enunciatiue dr a canone quod sint suspensi. ut patet in c.quæsitum. de cohabi.cler. ergo celebrando non fiunt irregulares c.1.de sen.excomm.lib.6. Tene ergo ẽm Franc. q̃ si in canone pœnam imponente dr q̃ talis sit suspensus ab officio, uel dr, suspendimus talem ab officio, si hoc fecerit. tunc taliter suspensus celebrans fit irregularis, ut in d c.cum æterni. Sed si dicit a canone pœnã approbãte, uel enunciante, seu recitante aliquẽ esse suspensum. sicut dr de fornicatore notorio in c.quæsitum. ubi tñ recitat notoriũ fornicatorem esse suspensum, talis celebrando non fit irregularis. pro isto dicto est famosissimus ille doctor Guido de Baysio, Archidiaconus nuncupatus 32.dist. ad hæc uero. ubi ipse not.in fin.gl.quæ incipit, istud intelligit, q̃ notorius fornicator non est principaliter suspensus a canone, sed a deo, quod patet ex eo q̃ q̃ cito pœnitet, licite celebrat. de coh. cle.c.ult. licet in odium criminis per canones aliquid sit additũ, quoad uitationem eorũ, ut s. non audiantur ab eis diuina, ut in c.uestra, & in c.tua.de coha cle.32.dist.nulla.& c.præter hæc.& hoc ẽm Innoc. licet Host. notauerit contrarium in Spec tit.2.§. iuxta propositionis.& § nunc de Episcoporum.uers.26. & hanc uiam tanq̃ mitiorẽ puto cõplectẽdam.
28 Quadragesima secunda regula. † Suspensus à canone non pp crimen, sed pp aliquẽ defectum, utputa illegitime nati, & corpore uitiati, non incurrunt nouam irregularitatem si ante obtentam dispensationẽm celebrẽt, ẽm Guil.in Spec.tit.2 §.iuxta propositionis. uers sic.porrò.& idem.not.per Arch.56.dist. apostolico.in prin.& hoc seruat cuna, quia qñ dispensat cum talibus, simpliciter dispensat super defectu. nulla facta mentione de irregularitate, quia nullam incurtunt 56 dist.apostolica, & c. Cenomancẽsem. de filiis presbyterorum.ueniens. Ideo dicit intelligendum esse Speculatorem de illis q pp infamiam suspensi sunt a canone, sicut sunt illi, quorum crimina sunt notoria, & qui ẽt post peractã pœnitentiam celebrare pp scandalum, & infamiam prohibentur, ut in c fi. de cohab. cler. & mu.& de bo ex literis.c.fi & tñ ante d spensationem celebrando. nouam irregularitatẽ non incurtunt, quia hoc non inuenitur iure cautũ ẽm Gu l.in Spe.ubi supra, & Arch.56.
29 distin.apostolica. & c † Quadragesimatertia regula, Suspensus à cõfessionibus audiendis, celebrãs ante reconciliationem nõ efficitur irregularis, ẽm Guil. quia hoc nõ inuenitur iure cautum 11.q.3. §. euidenter. De hac suspensione hr.26.q.1.& 5.q.6.per totũ. Quadragesimaquarta regula. Recipiẽs beneficiũ in irregularitate, impetrata absolutione sup irregularitate, non indiget alia dispensatione super beneficio obtento, ẽm Ray.& Guil. in Spec. Caueat tamẽ quilibet ne in peccato mortali, uel suspẽsione beneficium recipiat, unde securius est ut talis cõfiteatur ante receptionẽ, ne collatio sit uitiosa, ẽm Guil.in c. si celebret.de cler.excom.min Licet hoc sit per durum, est tñ uerum pp rõnem ibi positam, quia.s.eligi non põt in peccato mortali ad illa à quorũ preceptione à sanctis patribus est priuatus. Veruntñ. Abb ibi moderatus hoc, dicens qđ si cui existenti in occulto collatũ sit, sed ipse recipit illud post peractam pœnitentiã, poterit retinere. allegat de temp. ord. q̃sitũ.de sen.excom.c. ult. Sed pp peccatũ enorme, utputa pp homicidiũ, ipso iure perdit beneficium, ut not. p Arch.l. dist. studeat. q̃ incipit in gl.hic dispẽsat ubi dicit gl. qa de iure debet eo carere. quod exponit Arch. per
30 sñiam, non ipso iure.† Nam homicidiũ non inducit ipso iure priuationem beneficii, ẽm Bern.Cõpost.q ita notauit de electione, qđ sicut.in gl.1.§.si uero.uers.alia aũt. Et idẽ sentit Inno.dicens qđ in homicidiis irregularib. cadere põt ius cuiuslibet dignitatis, qa ẽt iu ste hñt eam si cum eis fueris dispensatũ. Et ẽt sine dispensatione iuste tenent pđicti dignita

tes suas quousq; renuncient, uel deponant,
ẽm Innoc. qui ita notauit de excessibus præ
latorum.c.cum.in prin. Cõtra tñ illud dictũ
faciunt multa iura, ut de clerico. pugnãte in
duello, c. henricus. in fi. Item 55. dist. si Euan
gelista. uer. in loco cum dispensatio requirat
ut homicida beneficiũ recipiat, uẽ secus de
iure cõi. Item cum homicida ministrare non
põt ẽt post pœnitentiam sine dispensatione.
de temp. ord. quia suspensus est a beneficio
qđ datur ꝓ ꝓ officiũ. & sic ẽt accedit. 81. dist.
eos. & notatur de consue cum dilectus in gl.
suspensus. n. Tu dic bẽ ꝙ hic nulla est cõtra
rietas. Nam Bernar. & Innoc. intelligunt qđ
homicida iuste tenet, & recipit beneficiũ quo
usq; deponitur per sñiam. Iura aũt in contra
rium inducta dicunt ꝙ debent carere, & pri-
uari beneficio de iure, qa de iuris rigore est
inhabilis ad illud. Non tñ hoc negat qn hoc
fiat per sñiam, & sic idem sentiunt. Quadra
31 gesimaquinta regula. † Presbyter excõica-
tus, uel suspensus, simplisiciter ab ordinibus
suis administrans in ordine Acolythatus. ef-
ficitur irregularis, ẽm Guil. 'l. Secus si tm̃ à
missarum celebratione fuerit suspensus Qua
dragesimasexta regula. Clericus in minori-
bus constitutus excõicatus mininistrans sa
cerdoti ad altare portando aquam, lumen, &
alia similia. non est irregularis, ẽm Guil. Idẽ
putat presbytero diacono, & subdiacono.
Ratio quia ista nulli ordini sunt annexa, cũ
& per laicos literatos expediantur. Quadra
gesimaseptima regula. Eps suspensus a pon
tificialibus, celebrando in eis non fit irregu
laris, quia pontificalia non sunt de substan
32 tia ẽm Guil. † Quadragesimaoctaua regu-
la, suspensus ab ingressu ecclesiæ si in ea cele
brat, irregularis est, & si in tali suspensione
decedit. nõ sepelitur in cœmiterio, ut de sen
tentia excõicationis. is cui lib. 6. Notat tñ
Nouellator in nouella ꝙ põt in ecclesia au-
dire diuina sine metu irregularitatis, sed nõ
sine peccato, licet Hugo, & Ray. aliud nota-
uerint, quorum opinio refutatur per Moder
nos Quadragesimanona regula Excõicatus
uel suspensus baptizans solenniter in super
pellicio, & stola publice, irregularis efficitur,
ẽm Guil. Secus si aliter. s. simpliciter bapti-
zat, & maxime in necessitate. Quinquagesi-
ma regula, quicunq; non potest promoueri
ad ordines sine dispensatione, nec etiã ad ho
nores, & quicunque est intelligibilis, irregu-
laris est ẽm Guil. Idem intellige de omnibus
casibus qui impediunt promouẽdos, uel deti
ciunt iam promotos, uel qui pœnam depoli
tionis merentur. Vnde regulare est ꝙ qui cũ
quæ post peractam pœnitentiam non habẽt
ordinis executionem, irregulares sint, sicut
homicidæ l. dist. §. 1. extra de simo. tanta. Itẽ
excõicatus, interdictus, suspensus, in contem
ptum clauium se faciens ordinare de sen. ex
com. cum illorum. Item si ẽt præsumit cel.
brare. 11. q 3. si qs, de vi. & ho. cle. ut clerico-
rum. §. si quis igitur. Item uiolans interdictũ.
33 de excessib præla. tanta. † Item falsarius lite
rarum Papæ. de cri. fal. ad falsariorum. § 1. ta
lis tñ ẽm Inno si occultus est, post absolutio
nem, & pœnitentiam põt ordinari quia nul-
lo iure cauetur ꝙ sit infamis ipso iure. Item
hæreticus de purg. cañ. inter solicitudines,
Vel exhibentes hæreticis sacramẽta, de hær.
exc. §. si uero. Item sodomita. de excessib. præ
la. clerici. Item presbyter denudans cõfessio-
nem de pœ. & re omnis circa finem. Item in-
corrigibilis in contumacia perseuerans. de
do. & cont. ueritas. §. fin. Item notorium cri
men de iure uel facto: de temp. or. c. fin. Item
utens officio assassinorum, uel defendens, re
ceptans, occultans eos, licet mors nõ sequat
inde. de ho. ꝓ humani. lib. 6. Itẽ apostata. de
aposta. c fin. Itẽ schismaticus. de schisma. c. 1.
Item intrusus ꝑ ptãtem secularem. 7. q. 1. fa-
ctus de ele. qs Item oẽ crimen ꝙ ipso facto
inducit infamiam ciuilem 2. q. 7. §. porrò. Itẽ
infamia descendẽs ex delicto ꝑ sñiam decla
rato, quia pœna põt demi culpa ꝑmanente.
2. q. 3. §. hic coll. Infamis. n. est irregularis, si
ue infamia sit iuris siue facti, ut de acc. ops.
34 de test. testimonum. † Quinquagesima pri
ma regula Excõicatus maiori excõicatione
siue ab hoĩe siue à iure, scienter durante ex-
cõicatione celebrans sꝑ fit irregularis, & est
deponendus de ele. ex. mi. latrones. Secus si
ignoranter, ut eo. tit. c. apost. Si aũt dubitaret
ꝓbab lr de sñia excom. p̃sertim qñ conscius
est de culpa sua ꝓ ꝓ q̃ iuste potuit excõicari
nescius tñ exponit se discrimini, & celebrat
cum sit excõicatus, irregularis est, & indiget
dispensatione Papæ. ẽm Guil. ut in d. c. apo-
stolicæ. Crassa aũt ignorantia in talibus indi
catur, ut si citatus peremptorie nec iuit nec
misit ad terminum, & sic celebrat, licet nihil
de excommunicatione sciat. Circa premissa
35 sciendũ, † ꝙ suspensus à iudice siue ad certã
diem,

diem, siue perpetuo, siue quousq; pœniteat, semper si celebrat, est irregularis, quia talis non dẽt celebrare nisi prius sñia͞l͞r absoluatur, sicut sñia suspenditur. In ultimo tñ casu quidam contradicunt, ut 2. q. 4. presb. ubi dr̃ quod talis ad arbitrium suspendentis facere debet, & si ante absolutionem celebrat, irregularis est. & idem de re iudic. dil. de excess. pręl. apost. Suspensi uero à Deo, ut sunt oẽs pc̃tores celebrantes in peccatis non fiunt irregulares, licet peccent nisi celebrent in criminalibus, ut homicidio, in simonia, & similibus, & in quibus etiam acta pœnitentia executio interdicitur, ut supra dictum est.

36 † Suspensi aũt ab officio a canone pp crimen, si celebrant, irregulares sunt. Et hoc intellige si suspenduntur a canone pœnam imponente, non autem approbante, ut in cap. cum æterni. de re iud lib. 6. quia ẽt in minori excõicatione existens suspensi sunt à canone non imponente pœnam, sed approbante, & quam cito pœnitẽt, possunt celebrare, de sen. excomm. nuper. unde potius dicitur suspẽsio. Dei quam canonis, s̃m Guil. Et not. s̃m Ioan And. in clem. 1, de decimis, in gl. super uer. donec, quod cum aliquis suspenditur donec satisfecerit, sufficit iudicis declaratio sup satisfactione, sine alia absolutione. In excõicatis uero est necessaria absolutio post satisfactionem. Concordat ad hoc gl. lo. And. in ca. ga sæpe de elect. lib. 6. sup uer. donec, plene ubi dr̃ qđ illi q occupant bona ecclesiarũ uacantium, & ea distrahunt, tandiu sunt a beneficiis, & officiis suspensi, donec ea plenè restituerint, ipsis aũt restituentibus ipso iure sine alia sñia restituti erunt, ut notauit Ioã. And. 81. dist. si qui. Præterea sciendum est q̃ s̃m gl. 26. dist deinde infamia, & irregularitas contracta ante baptismum tollitur post baptismum, & hoc si prouenit ex proprio delicto, quia dona, baptismi sunt sine omni pñia, & satisfactione, ut de consecratione distõne 4. sine. Si. n. pc̃m̃ nõ deletur quantum ad infamiam, adhuc post baptismum obesset, quod negat Ambrosius 26. distin. 1. unde si aliquis occidit mille homines ante babtismum, oĩs, infamia, & irregularitas tollitur, ut 51. dist. si quis post acceptum, ut patet de Paulo, qui ante baptismum fuit homicida, & tñ postea factus est apostolus, ut l. dist. §. econtra. Huic tñ dicto aduersantur Doct. nam Arch. in d.

37 c. deinde. dicit † quod bene infamia ex quo non descendit nisi ex peccato, deletur in baptismo, sicut & pc̃m, sed non irregularitas quæ non fundatur super pc̃õ, unde ita irregularis est qui occidit cum pc̃õ, sicut qui occidit sine pc̃õ, ut iudex, ne clerici, uel monachi, c. sñiam, & bigami, & corpore uitiati. & ita ipse Innoc. notauit de hom. presbyterum quod homicidium ante baptismum, siue ex officio, siue ex uoluntate fecerit homicidiũ non est baptismum irregularis quia omnis sequela peccati deleta est. Sed Goff. de cõuersione infidelium c. 1. notauit quod pc̃m, & sequela peccati bene delentur in baptismo, sed non defectus, siue impedimentum. Prima uia communiter approbatur. Spe. tamẽ in tit. de dispensationib. §. 3. uers. is autem. uidetur declinare &c.

DE SORTILEGIIS Tractatus Pauli Ghirlandi Iurisconsulti clarissimi.

S. V M M A R I V M.

1 *Sortilegium quid sit in suo sumptum genere.*
2 *Sor ilegi proprie qui dicantur.*
3 *Sortilegia ut plurimum sub religionis falsæ.*
4 *Sortilegus qui dicatur largo sumpto uocabulo.*
5 *Sortilegorum duplex ex professio.*
Sortilegum unde dicatur.
Sors pro fortuna quandoque capitur.
6 *Sortileg a per quos fuerunt prius adinuenta.*

1 PRimo quæro quid † sit sortilegium generaliter sumpto uocabuló pro omni specie superstitionis. Rñ. Sortilegium est superstitio, quædam illusoria, & summe noxia, qua utitur homo dæmonis ministerio. ut hr̃ 26. q. 5. in sum. & 26. q. 2. qui sine saluatore. ubi de hoc l. nemo, & multi. C. de malef. & mathem. & S. Tho. in 2. 2. q. 95. art. 4. in tit. de superst. & not. in cap. 1. & 2. de sortileg. & ideo sortilegi diuinatores, & malefici huius diabolicæ religionis professi dñi hostes humanæ salutis, & humani gñis inimici. l. & si excepta, & l. fin. C. cod. ti. Quæro nunc quis dicitur proprie sortilegus tex.

2 enim 26. q. 1. c. sortil. dicit quod. † Sortilegi proprie hi sunt qui sub nomine fictæ religionis per quasdam quas sanctorũ, seu apostolorũ uocant sortes diuinationis sciẽtiam profi-

profitentur, aut quarundam scripturã inspe ctione futura, pmittunt, ex quo tex no. quod isti sortilegi, & incãtatores sub falso quodã, & ficto religionis noĩe Sctõrum, uel aposto lorũ sua cõficiũt sortilegia. & hinc est, q isti incãtatores, & maxime mulieres in suis sorti legiis, & incantationibus, ut uulgariter dr̃ sæ pius dicere iubent per maleficiatũ aut infir mũ Aue Mariã, uel Pater nr̃m, aut alias simi les orões ad deuotionẽ alicuius S. Apostoli uel martyris, ut sub illorũ Sctõrum Aposto lorũ, uel martyrũ deuotione ac psidio opus qd cõficiunt uideat ministrari, nihilominus oĩa illa sunt falsa, & ficta, & nõ ad ueram de uotionẽ seu intercessionẽ illius sancti Apo

4 stoli uel martyris dñr seu uouenẽ, † sed sub illa falsa religionis demonstratione, oĩa opa pdicta arte, & psidio dæmonis conficiunt, & sub illius deuotione uouẽt de qbus tũ latius infra dicemus qõ. 5 & 6. tex. tũ in d. c. sortile gi, ṽr ponere solum diffinitionem istius uerbi, sortilegi stricto sumpto uocabulo, qd deno tat duntaxat speciem diuinandi, & sic sortile gia diuinatoria. Ego aũt largo summo hoc uerbum sortilegium, siue sortilegiũ pro om ni specie supstitiosa siue malefica, siue ama toria, siue diuinatoria sit, ut supra dixi in pri. q. qm̃ sunt tot diuersa noĩa ritus, & species istius diabolicæ religionis, q nimis longũ es set ulle cuiusq; suam ponere diffinitionem, & ideo sub hoc noĩe sortilegii siue sortilegij omnium maleficorũ, & diuinatorũ sectas cõ prehensas hr̃e nolo, tanq̃ sub uno gñe cõpre hendẽs sub se oẽs, & singulas species ipsorũ maleficiorũ in substantia differẽtes, put req rit de essentia ueræ diffinitionis, sm Bart. in l. 1. ff. de testam. & diximus in tract. de hæret. in princ. illa. n. diffinitio est bona respectu il lius sacrilegii specialis, de quo ibi. s. diuinati ui, sed uolendo ponere diffinitionem sortile gi quæ cõprehendat oẽs psessos cuiuscunq; sint species sub eadẽ gñali diabolica religio.

5 ne dicendũ est sic q. † Sortilegus large is est qui diabolicam religionẽ psessus est, & no xia quæq; supstitiosa aut elusoria dæmonis instructione componit, & sm hanc diffinitio nem oẽs species sortilegiorũ cõtinentur sub uerbo, noxia cõtinet species amatoria, & ue nefica, ut infra latius dicet sub uerbo, eluso ria, cõtinet diuinatoria species. sub uerbo, su perstitiosa, sortilegia q̃ fiunt ad sanandũ ma leficiatos, ut l. nemo, & l. multi, & l. eorũ, C. de malef. & Matth. c. 2. de sortil. 26. q. 5. sor

6 tes. & c. 2. † Istorum aũt psessio duplex est, una tacita, altera uero expressa de quibus ad plenum dicet infra eo. in 3. q. & uide in sum. conf. in tit. de sortil. q. 2. & per totum. Sortile gium aũt dr̃ à sorte quæ in hac materia acci pit p arte diuinãdi. 26. q. 5. sortes. eod. ca. 1. q. 4. c. di. Sors igitur hoc nomen accipitur quã doque pro fortuna, ut in auth. ut oẽs obed. iudic. prouinc. §. arripiant circa fi. sumitur et pro cõditione humana, & pluribus aliis mo dis de quibus per gl. in proœmio. cle. in uers. sortis. & l. milites. in uers. sortem. C. de testa. milita. & habetur in l. 2. C. cõ ia de leg. & in l. sed cum ambo. ff. de iud. uide do. Fed. de Se. in consi. 284. quod incipit, domine reueren

7 de, ubi plene examinauit quid sit sors. † Quæ ri posset et à quibus fuerunt inuenta hæc sor tilegia, & qui fuerunt primi qui illa introdu xerunt inter oẽs. dic q populi Persi cæteris curiosiores noscere eã quæ natura humana per seipsam facere nec docere potest. 26. qõ. 4. c. igitur genus. & quid sit sortilegiũ. & qd sint sortilegi uide Archid. in c. accusatus. §. sa ne de hæret. lib. 6. & in summa conf. in tit. de sortil. q. 2. & 3. Host. & Ray. in summa eod. tit. & S. Tho. secunda secundę, q. 95. in tit. de superst. uers. ad quartum dicendum.

1 *Sortilegiorum diuersæ sunt species.*

Sortilegij prima species est diuinatiua:

2 *Sortilegij species secunda quæ sit.*

3 *Sortilegiorum spẽs tertia est uenefica seu malefica.*

4 *Maleficiatum curare hominem nemo potest nisi eius dem artis peritus.*

Ars nulla hominem maleficiatum à maleficio libe rare potest.

5 *Aegritudines quæ rebus proueniunt naturalibus ex contrarijs, hoc est per contrarias res curari pos sint.*

Remedia contra maleficia, aut alios languores de iure ciuili non sunt reprobata.

6 *Sortilegi, & negromantici suis superstitionibus uo lentes fidem adhiberi aliqua futura prænun cians.*

Diuinationum quatuor sunt species geomantia sili cet hydromantia, pyromantia, & aerimantia.

Diuini quare sic dicti.

7 *Incantatores qui censendi sint.*

Arioli qui sint, qui aruspices, qui augures, & qui phitonissę.

8 *Astrologi qui dicantur, qui genethliaci qui sali*

 tores

tores & negromantici.
9 *Negromantia unde sit dicta.*
Dæmones sanguinem amare dicuntur.
10 *Ius ciuile magistros in secunda, & tertia specie sortilegiorum solet æquiparare.*

SEcundo quæro quot sunt sortilegiorum
1 species. †Rñ. ꝙ multæ sunt, ac diuersæ ꝑm
diuersas hominum ꝓfessiones, & formas
quibus illa conficiunt. principaliores uero,
& magistrales sunt tres. s. diuinatiua, amato
ria, & uenefica. Prima itaque dr̃ diuinatiua
per quam isti sortilegi usurparunt sibi nomẽ
diuinatoris per quam futura quædam præ-
sentia, uel præterita nobis ignota uaticinari
conantur. 26. q. 5. non oportet. & l. nemo. C.
eod. tit. de malef. & cap. ibi diuinandi curiosi
tas &c. & ꝑm hanc speciem sortilegium pro-
prie, & strictissime sumitur, quia dr̃ à sorte
quæ in hac materia sumitur pro arte diuinã
di. ut supra dictum est, & hoc modo sumpsit
tex. hoc uerbum in cap. sortil. 26. q. 1. Ar lo-
Icc. in sum. conf. in tit. de sort. & diuin. q. 2. in
fin. dicit, ꝙ triplex est genus diuinationis,
quorũ primum est quod fit per manifestum
dñm inuocationem quod pertinet ad negro
manticos. Secundum aũt est quod fit per so-
lam considerationem dispõnis, uel motus al
terius rei quod pertinet ad augures. Tertium
est dum facimus aliquid, ut nobis manifeste
tur aliquod occultum quod pertinet ad sor-
tes, & ista duo ultima fiunt per tacitam dæ-
monum inuocationẽ, ut ibi dicit̃, sub quoli
bet uero istorũ gñum diuersæ sunt species,
ut ibi no. & dicet̃ infra hac q. col. 2. uer. adeo
2 nunc &c. †Secnnda uero species sortilegiorũ
ea est quæ dicit̃ amatoria, quia fit ꝓꝑ amo-
rẽ libidinosum, & ut plurimũ ad flectendum
pudicos animos ad libidinem, tam mulierũ,
q̃ uirorũ, sed frequentius mulierum. l. eorũ.
in prin. C. eod. tit. & l. 3. §. hęc adiectio. ff ad l.
Corn. de sic. l. si quis aliquid §. qui abortio-
nis. ff. de pœ. ubi fit mentio de poculo amato
rio de quo latius dicemus infra eod. tit. 12.
q. & quid si ex poculo hmõi forsan male cõ-
posito, uel indisposite sumpto fuerit secuta
mors absorbentis, qua pœna ministrator il-
le qui exhibuit potandum puniatur, de hoc
latius dicetur ibi. & etiam uidebimus qua
pœna puniatur quando non fuit subsecuta
mors, sed alius turpis effectus de quo infra,
3 q. 1 n. †Tertia sortilegiorũ species est illa quæ
dr̃ uenefica, siue malefica, & ista est cæteris
ꝑniciosior, & magis odiosa per quam multa
mala proueniunt, & diuersæ fabricantur in-
firmitates, morbi, & calamitates in huma-
nis, ac brutorũ corporibus, ex quibus mors
sæpius causatur. quidam. n hac specie malefi
cia polluti cito pereunt. & hoc euenit quo-
tiescũque compositio illa malefica est ualde
atrox, & plurimum ueneni habet in se, quod
qualiter fiat infra dicetur, qñque uero non
tam cito mors prouenit, sed post longas lu-
ctuosas q̃relas, & lacrymabiles fletus perso-
næ maleficiatæ corpus paulatim conteritur
uirtus debilitatur, id quod demum perit, &
ꝓpterea species ista solet dici malefica, qa sem-
per tendit ad malum. l. eorum. in prin. l. mul.
C. eod. titu. & ideo non immerito lex uocat
istos humani generis inimicos, quia semper
quasi tendunt ad hominum necem, & destru
ctionem, & qñque sola carminis potentia in
terimunt absque ullo ueneni haustu, ut di-
cit Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei, cuius dictum
insertum est. 26. q. 5 c. nec mirum. §. mag. l. si
excepta. in princ. C. eod. tit. & alibi appellan-
tur hostes cõis salutis. l. fin. in prin. eod. titu.
Quidam uero reperiuntur qui eadem profes
sione muniti, & malefica arte eruditi supra-
dictas infirmitates, & maleficas pollutio-
nes ex languentibus corporibus auferunt, &
corpora ita grauiter turbata breui tẽpore sa
nant, quibus uero medelis, & remediis ipso-
rum curas conficiunt, & maleficas illas pol-
4 lutiones remouens referre nefas est †nec pu
tes qđ curæ hmõi fieri soleant absque scien
tia maleficæ artis, & dæmonis instructione,
quia maleficæ ille pollutiones destrui non so
lent nisi per eiusdem artis magistros uel qui
sint diabolicæ professionis bene instructi, aut
quoquo modo participes, quia maleficia ip-
sa absque dæmonis ministerio, & suffragio
tam rebus ipsis, q̃ uerbis cõiter inferi non
solent in corporibus pariter nec tolli, & hoc
est quod dicit Aug. in lib. de ciu. Dei, prout
refertur. 26. q. 5. nec mirum in fi. quod hmõi
remedia, & medelas ars nõ cõmẽdat medico
rũ qppe, qa illa nõ nouit medicina. n. nãlis,
& oium physicorũq;. & chirurgicorũ ars tota
cõiter nõ sufficeret ad sanãdũ corpora ipsa,
& remouendũ dictas pollutiones q̃ dæmonis
opa, & ingenio in dicto corpore fuerũt in-
sertæ. eadẽ igit̃ artis ꝑitia, & suffragio æquũ
est ut tollat̃, qa cuius est cõdere eiusdẽ est sol

uere.

uere, cuius est cōdēnandi facultas eiusdē ē, &
absoluēdi libertas. l. cōdēnare. ff. de re iud. &
l. nemo qui cōdemnare. ff. de reg. iur. Et nihil
tā nāle est, q̄ eodē gñe quodq; dissolui quo
colligatum esse repitur. l. nihil tā nāle. ff. de
5 reg. iur. † Non nego tñ ꝙ si ægritudines ipsæ
ex rebus duntaxat nālib. causanł, puta uene
ni ꝙ ex rebus ēt nālibus cōtrariis tolli non
possint absq; dæmonis operatione si hoīes
ꝑ se, aut nāli sciā hæc scire possent, & nāliū
uirtutes, & potentias ita subtilř cognoscerēt
sicut dæmō. q̄a ea q̄ mediantibus nālib. pro-
ueniunt, mediantibus ēt cōtrariis nālib. tolli
necesse est, ꝑ ea q̄ proxime diximus; sed quia
istorū nālium uirtutes, & poētiæ hoī, & plu
rimū sunt ignotę, tā in specie, q̄ in gñe in ar
te medicinæ, & dæmon q̄ subtilissimus est,
& ꝑfectissimus nālium uirtutū cognitor, me
lius ceteris oīa ista nouit, nec vult illa posse
cognosci, nisi ꝑ illos q̄ sub sua fide diabolicā
religionem profitentur, & ꝑpea vulgariter
dicimus qđ maleficia, & ęgritudines hmōi
non pñt cōiter tolli per medicos nālis medi
cinæ peritos, sed solum ꝑ istos magos, & in-
cantatores q̄ sub eadem ꝓfessione morantur
& qui maleficia ipsa facere solent, & pñt illi-
met eadē destruere, & tollere pñt arte, & in
structione dæmonis, ut supra, & hř ꝑ S. Th.
in 2. 2. q 95. art. 6. & l. eorū. § fin. C. eod. tit.
Sed nota quod de iure ciuili remedia ista nō
sunt dānanda, & hi q̄ dicta remedia faciunt
& sanāt languores p̄dictos nulla pœna pu-
niuntur de iure ciuili licet id agāt arte malefi
ca, & dānabili disciplina, ut est text. in d. l. co
rum. §. fi. C. eo. tit. tñ de iure canonico non li-
cet aliquo modo hoīem maleficiatū cōtrariis
maleficiis liberare. 26. q. vlt. admoneant. de
quo tñ latius dicemus infra. q. 15. Sequitur
modo, ut uideamus de aliis speciebus sortile
giorū quæ sunt quodāmodo spēs subalternę
ad illas de quibus supra quæ in ueritate po
tius uñr respicere finē, & effectum ipsorū sor
tilegiorū quam principiū. insatascripte uero
respiciunt finem, principium, & medium, &
iste diuersis noībus nuncupanł ſm diuersos
modos, & formas quibus cōficiunł, & eisdē
noīb. appellantur eorū magistri ab ipsa eorū
arte cognominati. Redeo nunc ab primam
spēm q̄ est diuinatiua quæ inter ceteras obti
net principatum in qua plures hoīes cōiter
decipiuntur, atq; incidunt, q̄ in aliis, quia nā
humana, & illorū, maxime qui sunt curiosi

nāliter appetit scire quę maiora sūt naturali
sciētia, & humano intellectui occulta nimis.
6 † Et ideo uidemus ꝙ cōiter isti sortilegi, ne-
cromantici, & magi, & similes quotiescūque
uolunt operibus, & suꝑstitionibus suis fidē
adhiberi, licet extranei sint, & pœnitus igno
ti, aliqua q̄ ex pcō alicui acciderant eidem ad
unguem, prout euenerāt referre solēt quorū
relatione, quia sapiunt ueritatem alliciunt
hoīum mentes ad credendū sibi ēt ea q̄ falsa
sunt oīno. ista fuit sñia S. Aug. in lib. 10. de ci
uit. Dei relata ꝑ sacros Canones in cap. nec
mirū. §. nullū suff. 26. q. 6. sub hac. n. specie
plures militāt magři, & oēs ferè malefici ꝓfi
teň artē p̄dictā. Pro cuius euidētia sciēdū ē, ꝙ
diuinatio. nū quatuor sunt gñā siue spēs sic-
cut quatuor sunt elťa. Primū v3, Geomātia
q̄ fit in elřto terræ. à geos qđ est terra, & mā
chos. i. diuinatio. Hydromātia q̄ fit in aqua
ab hydro, qđ est aq̄. Pyromātia q̄ fit in igne
à pyr, qđ est ignis Et Aerimātia, q̄ fit in ae
re. Hinc dicti sūt Geomāti, Pyromanti, & Ae
rimāti, q̄ artes ipsas ꝓfitenł, ut exponit tex.
26. q. 4. c. igř genus in prin. q̄ uerba fuerūt as
sumpta ex dictis Aug. in l. de nā dæm. Host.
in sum. eo. ti. in pr. Quorū q̄dā ex ipsis ꝓfes-
sorib appellanł diuini. sic dicti q̄ si deo pleni.
Isti. n. diuinitate se esse plenos simulāt, & astu
tia quadā fraudulēta hoīb. futura cōiectant
7 † Alii icātatores, & hi sunt q̄ artē uerbis im
pagūt, & est qñq; tāta istorū potētia carmis,
ut uerbis suis absq; aliquo ueneni haustū oc
cidūt, ut hř 26. q. 5. d. c. nec mirū ī pr. Quidā
alii sunt Arioli sic dicti, q̄a circa aras idolorū
nefarias p̄ces emittūt, & funesta sacrificia of
ferūt, q̄bus celebritatib. dæmonū rñsa susci
piunt. Alii dñr Aruspices quasi horarū inspe
ctatores. hi. n. obseruant tꝑa, dies, horas. &
momēta ex quorū obseruātia bona, uel ma-
la futura p̄dicūt. hi ēt intestina pecudū susci-
piūt, & ex his futura ꝓnosticāt. Alii sunt Au
gures, q̄ uolatus auiū, & uoces intēdūt inde
dř auguriū quasi auiū gariū. Alii dñr Phito-
nissæ q̄ quadā religione diabolicā ꝓfessionē
sectantur à Phitone. i. Apolline dicti quia au
8 ctor fuit artis diuinandi. † Alii sunt astrolo
gi q̄ in astris uaticinanł. an uero sit hodie ꝑ-
missa uaticinatio ꝑ astrologiam diceł infra
qōne seq. Alii dñr Genethliaci sic uocari ꝑꝑ
natalicioū considerationes. isti. n. capiunt
diem natalis, & horam alicuius, & ꝑ 12. cœli
signa syderumq. cursus calculantur, & præ

dicunt felices, & infelices futuros euentus, &
morerem qñq; Alii demum sunt Salirores sic
dicti, quia dum cuiq; membri aliqua pars sa
lierit aliqd exinde sibi prosperũ, aut infelicẽ
signati prædicunt. hæc omnia declarantur p
tex. in c. igitur genus, quæ tñ non pro doctis
uiris. sed pro iunioribus; & rudibus referre
placuit qbus supperaddo. Necromãticos q p
necromãtiam uaticinantur quia uñt eorũ in
cãtationibus, & coniurationibus resuscitari
mortui quibus p dictos necromãticos fiunt
interrogationes. & illi ad eorũ interrogata
9 rñdere] sic dicti a necros, siue necrõ græco,
quod latine dr mortuus. & mantia i. diuina
tio, & ut plurimum qñ hæc fiunt ipsi magi
adiiciunt sanguinẽ cadaueri, quia dæmones
dñr amare sanguinem, & ppea quotiescũq;
fit necromãtia cruor aqua miscetur ut dæmo
nes colore sanguinis facilius prouocentur.
hæc dñr in c. nec mirum. 26. q. 5. in §. necro
mantici quæ pro tyronibus similiter adiũcta
fuere. Videndũ est modo q sunt pfessores. si
ue magi, qui in secunda, & tertia spẽ sortile
giorũ militare solẽt. & bñ dicas, q hi q sunt
pfessores artis amatoriæ, & in illa sortilegio
rũ specie militant idẽ in uenefica specie pro
fitẽtur, & isti appellãtur magi. s. q artem ma
gicã profitẽtur, ut dicit tex. in l. eorũ, i prin.
C. eo. ti. d. c. nec mirũ. § magi. & isti sunt qui
uocantur ẽt malefici ob facinorum magnitu
dinem, ut dicit tex. in d. §. magi. Ius. n. ciuile
10 † istos utriusq; artis magistros æquiparauit,
tam in factura quam in pœnis s. illum qui
cõficit sortilegia amatoria, & sortilegia ue
nefica, & utrunq; pariter eadẽ pũiri iubet, ut
d. l. eorũ. i princ. & l. si quis aliquid. §. q abor
tionis. ff. de pœn. an. idẽ sit de iure canonico
qđ eadem si in utroq; pęna statuta aut diuer
sa dicemus infra. eo. tit. 10. qst. Sunt qdã qui
dñr incantatores qui sola potẽtia carminis
pstringũt hoĩum uitas, isti solẽt ut plurimũ
in tertia militare, & qdam alii qui supra in
prima specie expressi sunt, in hac tertia sæ
pius se exercẽt, ut sunt Arioli q in eorũ sacri
ficiis, & immolationibus adiũgũt qñq; ima
gines ceræ uel certæ recẽtis, & illas iuxta fer
uẽtissimũ ignẽ opponũt. uel acubus earũ ca
pita uel latera pforãt, baptizãt; & quãplu ra
alia turpia faciũt, q cõueniũt tertiæ speciei,
ut latius ĩfra dicet in seq. q. & Necromantici
similiter sæpius solẽt in tertia specie labora
re, de qbus similiter dicet infra in d. qst. seq.

1 *Sortilegiorum professio duplex, expressa, scilicet, & tacita.*
Professio tacita quæ sit, & quę expressa sortilegij.
2 *Dæmones ratas habent submissiones sibi factas in manibus ministrorum suorum.*
3 *Professio expressa cum dæmone facta duplex esse potest.*
4 *Professio cum dæmone fit cum abnegatione nominis Christi in baptismate.*
5 *Professionem expressam dæmoni facientes, expressum & adorationis cultum impendunt.*
6 *Diabolus summopere ab hoĩbus adorari cupit. atque ut adoretur nullum non mouet lapidem.*
7 *Dæmones euocati ueniunt, certis temporibus signis, carminibus & ritibus obseruatis.*
8 *Astronomi imaginibus quas ad dæmones euocandos faciunt astronomicas uocant.*
9 *Infirmitates in humanis corporibus ex sola imaginũ obseruantia absque maleficio oriri non possunt.*
10 *Dæmones responsa præbere solent maleficis, seu sortilegis.*
11 *Diabolus an sit futurorum præscius.*
12 *Thesauri absconditi an possint arte dæmonum inueniri.*
13 *Astrologi, chiromantici, & similes ex signis cœlestibus, & astrorum cursibus prædicentes an peccatum incurrant.*
14 *Chiromantia an possit absque peccato exerceri.*
15 *Sortilegia amatoria, & uenefica, & in corpore, & extra corpus fieri possunt.*
16 *Sortilegi sacramenta ecclesiæ quandoque permiscent suis sortilegiis.*
17 *Amor an uere oriatur ex maleficiis amatoriis quæ fiunt ad amorem prouocandum.*
18 *Amare nemo cogitur inuitus.*
19 *Sortilegi hostia consecrata utuntur quandoque in sortilegis amatoriis.*
20 *Hostia scripta literis sanguineis utuntur sortilegi ad amorem prouocandum.*
21 *Sacramenta ecclesiæ sortilegijs commixta, an possint mouere animum maleficiati ad amandum maleficiantem.*
22 *Dæmon quare sortilegis suadeat sacramentorum abusus effectus aliquos mirabiles parere.*
23 *Dæmones per artes magicas aduocati comparere cogunturinuiti.*
24 *Amoris effectus an possint produci per rerum mixturas a sortilegis factas.*
25 *Sortilegiorum tertia species malefica dicitur quæ nullius causa boni esse censetur.*
Venena non mala quæ dicantur.

26 *Venena*

26 *Venena mala propinant conficientes, aut uendentes puniuntur.*
27 *Verbum sola potentia hominem interimere posse credunt quidam.*
28 *Species quas maleficiati euomunt unde ortum habeant & an sint in rei ueritate.*
29 *Malefici qualiter per unctiones maleficia sua perpetrent.*
30 *Maleficia qualiter extra corpus maleficiati censeantur fieri.*
31 *Verba quaedam malefica in omnibus sortilegiis admiscentur.*

TErtio quaero quot modis fiunt sortilegia loquendo de omni specie, ut supra. Rn. multis, ac uariis modi fieri posse.
1 † Pro cuius intelligentia sciendum est quod duplex est sortilegiorum professio, tacita .s. & expressa intelligendo de professis cuiuscunque speciei. Tacita n. professio est promissio, quae iam quiuis facit alteri professio de obseruando q sibi mandauerit sub promissione, qd grandia faciet, & mirabilia in uita sua cognoscet futura, & multa alia his similia, dummodo fidē catholicam abiiciat, & omnia ecclesiastica sacra pessundet, & totis eius uiribus adhaerebit cultui, & obedientię sui magistri & illum tanq̃ uerū principē adorabit cultū uerae adorationis sui idolorū forma sibi praestādo, & alia hmōi turpiora pacta, & cuncta opera p ipsum facienda sub illius nomine, & deuotione cōficiet, & ista dr tacita pfessio, qa non fit pprie cum daemone, sed cum ministro daemonis, & in qua nullae interueniūt solēnitates extrinsecę, quę interuenire solēt in expssa professione, sicut est solēnis stipulatio, fides praestita per iurm de obseruantia pmissorū, item homagiū, & fidelitatis pmissio erga daemonē una cum postergatione, & omnimoda diuisione fidei christianę, & alia quae in ea requiruntur, ut in c. g. sine saluatore. 26. q. 2. & uide sum. cōfes. eo tit. q. 36. ubi fit mētio de utraq; professione, & pacto habito cū daemone, s. tacito, & expsso, & eo. tit. q. 10.
2 in fi. † quā submissionem ipse dęmō postea ratā habet, & reddit se facilem in obsequēdo uolūtati, & appetitui illius sicut aliorū, quo facto oīa sortilegia sicut expsse professi fabricare incipiūt, ut ibi nota. & notatur ēt p quēdam Mod. theologū in quodam suo trac. de strigi. m ig demon. mirand. lib. 1. c. 4. & J. eorum. in prin. C. eo. tit. & in c. 2. de sortil. ubi dr de illo qui aspiciebat in astrolabio pasuenīēdis furtis, & de hac tacita pfessione uf etiam meminisse text. si bene considerentur uerba sua in d. c. nec mirū; & negromantici, uel ad haec omnia, ubi post narrationē certorum remedio ū quę fiūt erga maleficiatū pro salute corporis, subiūgit textus haec oīa fieri arte daemonū ex quadā pestifera societate hoīum, & angelorū maloiū exorta. † Altera uero dr professio expssa, & est illa quae fit expsse cum p pro daemone, & ista est duplex una quae dr solennis, siue publica, altera quę dr priuata. Solennis n. & publica est illa quę fit cū dęmone dum publice residet in solio maiestatis more principis, qñ fiunt uniuersales cōgregationes oīum strigūm, & maleficiorum negromātium cuiuscunq; gnis pfessorum certis nocturnis horis, locis & tpibus daemonis arbitrio cōstitutis ubi uniuersitas astātibus fit ista pfessio. Priuata uero est illa q fit cum ipso daemone pacto expsso cū iuxta ut infra, citra tñ solennitates, & hominū multitudinem, unde contra istos dr Esa. 28. c. dixistis, percussimus foedus cum morte, & cū inferno fecimus pactum, & de hac fit mētio in sum. confes. eod. tit. q. 4. in princ. q. 6. & 7. fiunt quoque eisdem solēnitatibus, quibus fieri solent ueri, & solennes pfessiones monachorū in Christi religione dum pfitentur regulam monasticam relinquentes mundum.
4 † Illi uero faciūt contrarium, qa relinquunt primo Deū saluatorem abnegātes illius nomē, & baptismū, & postea reliqua sacra ecclesiae, deinde adhaerēt daemoni eidemq; perpetuam obedientiam spōtanea uoluntate pmittunt, superaddentes ēt sacrm, & homagium indubitatum, adeo q penitus efficiunt se daemoni subiecti, & plusq̃ uassalli, & ex tunc cōtrahūt inter homin em, & daemonē amicitia quaedā, & pestifera societas ex qua multa mala, & turpissima opa cōficiūt, & quaedā alia turpiora faciunt q referre nō audeo uide illū Moder. theologū in d. tract. de strig. demon. mir. liq. 1. in 4. c ubi latius omnia ista ponit, & in sum conf. eo, tit. c. 3 in prin. † Isti uero
5 q expressam pfessionē fecerūt, reddunt etiā expssum cultū adorationis daemoni p solennia sacrificia q ipsi faciūt diabolo, imitantes in oībus diuinum cultum cū paramentis luminaribus, & aliis hmōi ac precibus quibusdam, & oronibus qbus instructi sunt, adeo ipm adorāt, & colaudāt cōiunctue sicut nos pe-

sum creatorem adoramus.26.q.5. cōtra ido lorū.& est gl in c.accus.§. sane. de hæret. lib. 6.& in summa.cōfes.eod.tit.q. 2.& 3. 26 .q. 6.non obseruetis. & eadem causa, & qō. 2.q. sine saluatore.ubi est bonus tex.in qbus aūt locis,& qbus tpibus hæc faciunt dicē infra. q.seq.Et hoc pcedit.q a diabolus summope re desiderat ab hoīe adorari.& Deum ipsum creatorē in hac adoratione imitari, qđ puc nit ex illo pctō supcbiæ, quo ipse Sathanas uoluit se facere æqualem deo,& pariter sicut ipse adorari qđ pctm adhuc in se retinet, ut dicit S. Tho.in 2.2.q.95.art.5.& S. Aug.in lib.10.de ciu. Dei,cuius dicta tradita sunt 26.q 5 nec mirū.§ augur.uers.sed hoc quos

6 dā fallit.& uers.ad hoc.ubi dr, q † Sathanas ad hoc ualde nitiē ut adoretur quasi Deus,& ppea illi qui interueneūt in dictis sacrificiis & expresse ipsum Sathanā adorant ipsi sunt sibi ceteris præ dilectiores nihil petūt qn ex audianē ab eo ex his q ipse facere pót, & si petunē ea q ipse facere nō pōt fingit illa face re posse, & p multas illusiones decipit suos pfessos,& ppea dñt quidam q sortilegia,& maleficia q fiunt p istos sunt ceteris atrocio ra,& grauiora quippe, quia diabolus sum mopere cupit istis complacere à qbus maius pmiū recipiat, & isti sunt q solēt qnq; struere imagines ceræ,uel cretæ, seu alicuius mix turæ gummatum,& similium.dicit S. Aug. in l.21 de ciuitate Dei,hęc uerba not. qđ dæ mones alliciuntur his rebus characteribus si gnis,& carminibus magicorū non tanq̄ ani mal cibis,sed quasi spūtus signis,quia.n. ho mines insignum subiectionis eis offeriunt so lemnia sacrificia,& pstrationes faciunt.gau dent summopere hmōi reuerētiæ signa sibi exhiberi.alliciunē aūt diuersis signis, śm q diuersis uitiis ipsorū magis cōueniūt. uerba sunt S. Aug.relata p S.Tho.in trac. qq. disp. 1.par.in tit.de mirac q.10.uers. rūdeo. in si.

7 ubi dicit,† q demones certis tpibus obserua tis, & determinatis carminibus & signis, ri dibus,& imaginibus cōsecratis uel potius exe cratis euocati adueniunt, quas imagines isti malefici portare solent ad loca sacrificiorū deputata qbus completis cōposito ingenti igne dictas imagines primo baptizāt in noīe Beelzebub,principis demoniorum,seu Satha nę,& qbusdam aliis turpioribus uerbis q re ferre non audeo. qbus sic peractis imagines pdictas igni adhærent,& ibi petūt q̄ mala, & infirmitatis uolunt in uera nāli psona illius quē uel q ipsa representat imago inferri, & qb.doloribus,& tormentis cruciari, qnq;.n. acubus uel aliis ferribus acutis plorant sibi capita, costas,femora,pectus,uētrē,aut aliā corporis partem in qua cupiunt exoriri infir mitatē in psonam maleficiati de qb. imagi nibus fit mentio in sum.cōfess.in tit. de sort.

8 q.12.ubi dicit, † q hi q faciunt dictas imagi nes dñr astronomi, & illas uocāt astronoma tās,q oīa opere demonum hñt effectū cuius signum euidēs est,qa in eis necesse est scribi quosdam caracteres q nālr intelligi non pos sunt,& ad nihilū operanē, nisi ad opera dæ monū execranda, & illinc ad modicū tps au dit psona illa cōtra quā sortilegia, & malefi cia pdicta facta fuerunt q grauiter dolet, & lamentaē de maximo cordis uiscerū uētris se moris stomachi aut capitis dolor,dicens gra ui quadā infirmitate sepenina cruciari quā nullus medicorū cognoscere nec curare pōt & hæc est illa quā sortilegus dæmonis atte malefica sibi imposuit interueniente postea sortilegia formari,ut infra dicam, & ista est ueritas cui nec sacri canones, nec sacrorum theologorū schola repugnat,ut in d.c.nec mi rū.§.si aūt qlibet opponit, circa finē. ubi ad hoc pāle qūitum rūdet.S.Aug.& fateē,& dæ mones pōt in sanis corporibus Xpianorum immittere ægritudinē mediante ministerio sortilegi,& malefici,sed reprehēdit illos qui credūt in eis pp periculū aiē.qa qui in illis credūt recedūt a fide xpiana in totū. aut du bitant siue uacillāt in ea,arg.c.1.extra de hæ

6 rei.& diximus supra tit.c.q.2. † Non tñ tibi pluades q ex sola illa imaginū obseruantia tactu,& cerimoniis absq; alia factura, & ma leficio possint hmōi ifirmitates in dictis hu manis corpib.exoriri, qa hoc esset ridiculū, credere,sed fiūt postea uenenorū cōpositiōes & cōficiuntmixturas maleficii,qđ pstāt ma leficiādo,aūt in corpore,aut extra corpus in corpore.s.p pulueres uenenorū cōmixtos in cibo,aut poto psonæ maleficiendæ,aut p ua rias unctiones tactas in aliqua corporis par te,in qua ægritudinem cupiūt exoriri, extra corpus ueto fiūt,qñ ipse facturę siue malefi cia sic in unum cōposita abscōdunē in lecto psonæ maleficiandæ sup quo factura fit,a ut sub liminæ ostii cameræ,uel alterius ostii sup quo psona ipsa maleficiāda transitura sit, il laq.pedib.calcare cōtinget,de qb.latius infra dicetur.

dicet in 6.q. Et ex tamet expresse professi per
actis sacrificiis hmôi sæpius cōsueuerūt iter
rogare Sathanā in forma idoli super altare
existentē, ut futurorū aut ptōrum, siue psen
10 tium occultorū notitiā sibi demonstret. † q
Sathanas sub idolorum forma illa rnsa resti-
tuit de psentib. & futuris, ualde occultis, & re
motis uerū, & certū cōsueuit pstare rnsum
ex quo ipse q est spiritus liber, subtilis, & ele-
uatus nulloq; pmit pondere carnis, sicut ho-
mo uidet, & expsse cognoscit oīa q̄ fiunt, &
facta sunt in uniuerso orbe terrarū, q̄ oīa fa-
cile hoī indicare pōt, sed q̄ futura sunt mini
me, qa illa solus Deus nouit esse uera, prout
sunt uel erunt in suo esse, qa apud ipsum ut
dnt Theologi, nulla daē tpis determinatio
psentis pteriti uel futuri, qa oīa sunt illi psen
tia in speculo diuinę maiestatis, eo igit̄ exce-
pto nulla creaturarū hēt certā notitiā futu-
rorū, ut latius infra dicemus. q. 10. & hr̄ per
Esa. 51. c. annunciate nobis q̄ futura erūt, &
dicemus, q dii estis uos, & ideo demō q est
Dei creatura, ut hr̄ Gen. 1. nō pōt cognosce-
re futura ex certa sciā, sed p quasdā cōiectu-
ras, ut latius infra dicet̄ in 10. q. quotiescūq;
igit̄ fit interrogatio de pteritis, aut pñtis oc-
cultis, uel de his q̄ fiunt in longinqs partib.
reddit̄ pmpta rnsio, sicut ab eo qui hēt certā
sciam, ut no. in d. c. nec mirū 26. qō. 5. & no-
tant Canonist. in c. 2. de sortil. & l. multi. C.
11 co. tit. † quotiescunq; uero q̄ritur notitia fu-
turorū, tunc nō uenit tam pmpta rnsio, sed
tardior dubia, & implicita, qppe qa illorū in
ueritate ipse est ignarus, quorū certa notitia
ad solum Deum spectat, & ad illum dūtaxat
cui Deus uoluit reuelare, ut hr̄ Isa. d. 41. c. &
dixi supra pxime, & hr̄ Act. apost. 1. c. ubi dr̄.
non est uestrum noscere tpa uel momenta q̄
pr̄ posuit in sua ptāte. & per S. Tho. in 2. 2. q.
26. art. 6. & dixi infra eo. q. 6. hi uero qui taci
tam hñt professionem cum dæmone, licet ip
si quoque sua execrant maleficia dæmonis
ministerio, & suffragio, & corpora saucia ab
hmōi languoribus sanant, nihilominus non
hñt eandem uim, & ptātem, sicut hi q sunt
expsse pfessi, & sunt respectu illorū, ut ita di
xerim tanq̄ fratres nouitii, aut fratres tertii
ordinis respectu pfessorū cum ipsi tā in eo-
rū pfessionibus q̄ in cultu imitant̄ diuinū, &
mores nostræ religionis s̄m diuersitatē pro-
fessionis, & cerimoniarum. oīa tñ ad eundē
effectum tendentia, ut dicit tex. in c. excōica-
mus el 2. in princ. extra de hæret. ubi dr̄, fa-
cies quidem hñtes diuersas, caudas uero ad
12 inuicē colligatas, &c. † Inter quas no n omit
tam illas q arte hmōi iactant se posse inue
nire thesauros in locis ualde remotis, & sub-
terraneis abscōditos, & qñque inducunt ho
mines ad talem insaniam, ut foueas q̄ ingen
tis cōficiunt pro inueniēdis thesauris hmōi,
& ista vr̄ mihi q sit una ex turpioribus illu-
sionibus, quas dæmon hoi faciat, qa in rei ue
ritate nunq̄ legi, uidi, nec audiui, quenq̄ ex
negromanticis, magicis, aut sortilegis hmōi
aliquos unquā inuenisse thesauros, aut alias
aurum uel argentum, sed quamplures uidi
huic operi incumbentes qui mirabiliter co-
nati sunt uelle experiri post multos labbo-
res, & diabolicas obseruantias demū nihil ui-
derunt, nec inuenerunt, nisi terrā, & rō est,
qa Deus nō pmittit, nec uult dæmonē pos-
se thesaurizare, qa alias sequeret̄ q isti ma-
gici, negromantici, ac cæteri diabolicæ fidei
pfessores essent cæteris Christi fidelib. ditio
res ac pstantiores, & quā plures reperirētur
ex ipsis Xpi fidelibus qui aīo ditādi pseque-
rētur illos, nec curarent xpianā ipsam poster
gare fidem ut magno thesauro abundarent,
& uenerarent̄ ab oibus. Quinimmo uidemus
hodie totū oppositum, q isti sortilegi, magi,
negromantici, & similes sunt cæteris Xpi fi-
delibus pauperiores, sordidiores, & uiliores,
& in hoc mō Deo pmittente calamitosam
uitā cōiter pagūt, demū uero infelici morte
peūt, & æterni ignis incendio cruciant̄, ut in
c. firmissime, extra de hęret. & 26. q. 5. nec mi
rū, & ea q̄ demō arguit illos decipit eadē, &
similibus pmissionib. ipsi nos decipere stu-
dēt, sed nō capiūt, nisi aliquos q sunt simpli
cis cognitionis, & carent intellectu, & rōne,
uel q sunt nimirū crudeli, & curiosi q auidi-
tate quadā impudiētes appetūt scire ea q̄ nul
la rōne aut honesta causa cōpetit sibi inue-
13 stigare d. c. nec mirū. §. aug. uers. potētis. † Sed
q̄to nūc an astrologi, chiromātici, & similes
q ex signis cęlestib. & astrorū cursibus futura
pdicunt incidūt in pctm̄, & vr̄ dicendum, q
sic, quia istorū notitia ad solū Deū creatorē
ptinet, ut supra pxime diximus, & habet̄ Es.
41. ca annunciate nobis, &c. Tu dic aut isti
Astrologi, & alii pnominati uolūt futura ip
sa pdicere ex certa sciā, & non licet eis, quia
signa illa cœlestia sunt signa rerum nō cau-
sæ rerum. s. causæ finales, & licet inclinent

 naturam

naturam humanam ad aliqđ faciendū, non cōartant, nec imponit necessitatē alias nulla esset in nobis liberi arbitrii ptās à Deo tribu ta si cogeremur contra uoluntatē nostrā pec care, ut dicit S. Thom. in 2.2.q.17. artic. 6. & nō. p Abb in c. 2. de sort. aut pdicunt illā p modum demonstrationis, seu inclinationis, & bene dicunt dummodo non demonstrent necessitatem præcisam neq; causatiuā in eo q tōhe liberi arbitrii prudenter homo euitā re pōt, ut dixi, & isto modo non peccat nunciando
14 † Iterum quæri pōt qđ de chiromantia, q est diuinatio q iam quæ fit p lineamēta manus, an liceat fieri sine peccato, uel sine pœna, dic q eodem modo aut qs narrat præterita q euenerunt illi cuius manus intuet, & nō est peccatū, nec prohibitū, aut qs pdicit futura, & isto casu fit eadē distinctio de qua supra, aut qs uult pdicere necessitatiue, & certo modo, aut inclinatiue. primo casu diuinatio ipsa sapit hæresim p ea q supra pxime diximus, secundo uero casu nō sapit hæresim, nec meret pœnam p illa pdicit, qa uaticiniū istius chiromantiæ fit, ut plurimū p regulas astrologiæ, ut no. in summistæ, maxime Io. sec. in sum. cōfess. eo tit q. 2. 3. & 5. & S. Tho. 2. dist. 95. artic. Aut nos loquimur de secunda specie q dic amatoria, & hæc sortilegia fieri pnt p utrunq; pfessum. s. tacitæ, & ex-
15 presse pfessionis sicut illa diuinitiua, † sed ad uerte, q hæc sortilegia, & ea quę sequuntur tertiæ speciei fieri possunt dupliciter. s. & in corpore, & extra corpus personæ maleficiandæ, ut l. eo tit. in prin. & l. multi. C. eo. ti. & l. si qs aliqđ. §. qui abortionis. ff. de pœn. & l. 3. §. hęc adiectio. ff. ad l. Corn. de sicar. & hr in d. c. nec mirum. §. nullum suffragium. in uersi. sed hoc quosdam fallit, & c. in corpore. n. fie ri dñr per cibū uel potū ut. ut d. §. qui abortionis. & §. hæc adiectio. extra corpus autem hoc est extra intestina fiunt per aliquas mixturas cōpositas ex herbarum foliis uel radicibus, metallis, reptilibus terrę, auium plumis, uel membris seu intestinis crudē auiū animalium, uel piscium, aliarumq; similiū rerum, naliumq; illāq; qnq; consuunt in clamyde personæ maleficiandæ ad amorē, uel sub capite lecti super quo psona ipsa dormit ab scondūt, aut sub limine ostii cameræ, aut al terius sup quo ipse maleficiādus uir, aut mulier transitura sic. Quidā solēt apponere imaginē ceræ, iuxta ignē ardentē, ppletis sacrificiis, de qbus supra, & adhibere quasdam preces nephariās, & turpia uerba, ut quēadmodum imago illa igne colliquitur, & liquescit, eōdē modo cor mulieris amoris calore talis
16 uiri feruenter ardeat, &c. † In istis et sortilegiis ad amorē, ut plurimum admiscent sacramenta ecclesiarū, sicut hostia consecrata, ut, nor. glo. in c. accu. §. sane. de hæ et. lib. 6. uel nondū sacrata, sed circumscripta notis, & literis sanguineis super qua dici curant, qnq; unā, duas, tres, qnq; plures ue missas, qb. celebratis tradunt hostiā ipsam non integrā, put est, sed in puluerē redactā ualde subtiliter psonæ maleficiandę quā assumere faciūt in cibo, sicut in menestra uel in potu; eodem mō faciunt cū calamita immixta aliis speciebus, & tradita, ut supra in cibo, uel potu psonæ maleficiādæ, ex quo dicunt illā esse naturæ attractiuæ, & q poterit cor, & uoluntatē absorbētis attrahere ad amorē psonæ tradētis, sed oēs sunt nugæ, & dæmonis fallaciæ q raro uel nunq sortiunt effectū stante liberi arbitrii ptāte. nimirū quid esset q mulier casta, & honesta uiolēter traheret ad peccādū, & ad amandū illū quē nā ipsa suę cōditionis nō patit, qa nemo ut supra pxime dixi inuitus cōpellitur ad peccandū, nisi qui curiose, & sponte accedit ad peccatū, d. c. nec mirū. §. augurīa, uersi. his ergo portentis non negat, tñ q demon astutiā, & solicitudine sua non possit tā grauiter, & solicite mulierē ipsam tentare, & illi psuadere, adeo q incidat i peccatū, & incipiat amare uirū illum quē prius
17 nunq nouerat. † Et ideo dixerunt quidā magni theologi, q si aliq maleficiatus aut maleficiata reperit qui deuenit ad effectus quos tendunt maleficia pdicta id pfecto nō puenit uirtute, & potētia maleficii uel sortilegii, rōnibus pdictis, p p liberi arbitrii ptāte, sed deuenit uirtute diabolicæ tentationis, q demon, ut credētium aīas facilius decipiat, ait q firmiter credāt, q illa sortilegia faciūt miracula, & uera sint eorū opera, ipsemet adeo uehementer, & solicite infestat mulierem ipsam tentationibus, & persuasionibus die no cteq; adeo q nunq sinit ipsum uel ipsam aliquo momēto quiescere, nec in somniis, nec in uigilia, adeo qđ multoties extrinseco accedēte, maxime opera, & ministerio extrinseco sortilegi q extrinsecus cooperat, & literis amatoriis, & precibus pollicitationibusq; uerbalib. ad eo q fragilis sexus sæpe illoqueat, & cadit in peccatum,

pθtm,& hoc non ꝑuenit uirtute, & potētia sortilegii,sed dæmonis tentationibus,& opera hoīs extrinsecus cooperantis, ut dixi q in spectant mulierē ipsam tanq̄ uenatores ferā, aut aucupatores, autē, & necesse est ꝙ post aliqđ bellū reddat se uictā in manib. hostis, & cedat ꝑꝑ suam debilem nām, & imbecilles uires quas hēt ad resistēdū diabolo, imò per quā facilis est credula, & q̄ noua sunt tā bona q̄ mala libenter appetit,ut no. Gene.3. & c.fortius.de uerb. sig.nec dici pōt hoc uiolēter fieri,sed sponte,q̄a mulier ipsa sponte incipit incalescere in amorē illius uiri, & uolūtarie illum desiderat,& hoc euenit ex natura sua,& uoluntate nō uiolentia sortilegiorū.& hæc est facilior uia ad flectendū pudicos aios & libidinē quā alia, & maxime si q̄n hæc tentatio fit,mittuntur nuncii.Ep.stolæ amatoriæ, & similia ad mulierem. his uel similib. modis vn̄t facilius flecti ꝙ ui ipsius malefici. Et nota unum ualde singulare ꝙ Sathanas uidens,sed minus potētem in hac specie sortilegiorū amatoria, in qua non pōt hoīem in uitum trahere ad amandum, sicut in tertia specie, in qua ēt uiro uel muliere inuita in eius corpore ægritudines intromittit, ut infra latius dicemus in specie illa, & hr̄ in d.c. nec mirum.circa finem.in uers.sed hoc quos

18 dam fallit, &c. † Effectus.n. istius sortilegii requirit puram,& liberam uoluntatē, q̄a nemo amat inuitus,& licet isti uulgares fateri soleant se inuitos amare,& ꝑꝑ poculum assumptū cōpelli ad amandū,hoc est falsissimū si uolumus intelligere de necessitate p̄cisa,& cōpellat homo rōne, & uolūtate,q̄ hoc nō ꝑmittit Deus ne tollatur liberi arbitrii ptās, quam hēt homo, si tu diceres cōpellitur homo ꝑsuasionibus dæmonis, tunc dico ꝙ nō compellitur in rōne,sed in cōcupiscētia carnis,q̄a fragilis est,& nisi fortiter,& deliberate resistat uel fugiat incidit in laqueum, ut latius infra dicam in hac.q. & hactenus nunq̄ uidi, nec legi pōt maleficiorū ordinationib. siue potius machinationib. ab istis maleficiis facta misceri,nisi in his q̄ fiunt ad amorē,&

19 in hac specie.† Hoc bis aut ter habui in facto sortilegos, qui huic sortilegio siue maleficio incumbentes hostiā cōmiscuerant,unū uidelicet clericum religiosum qui hostiā ipsam sacratissimā accipiebat cuius partē ipse sceleratissimus q cupiebat amari assumpserat dicendo q̄dam uerba satis turpia atq;nephanda,q̄ hic referre non expedit,reliq̄ uero partē hostiæ miserat ad ipsam mulierem non in forma hostiæ,sed minutatim cōtritā aut in puluerē redactā sumendā in cibo aut potu. Iterū habui aliū q hostiā ipsam nondū sacratā acceperat,& ſuꝑ illa circūcirca cū sanguine annullaris digiti nōnulla uerba satis turpia descripserat deinde ipsam hostiā ſuꝑ altari imposuerat hoc est super nudo lapide sacrato sub lintea mine tñ altaris abscōdītā,& à quodā sacerdote sordidæ cōscientiæ ſuꝑ illa q̄nq; missas celebrari fecerat certis orōnib. ad eius ꝑpositū superadditis,deinde hostiam ipsam sumpserat,q̄ tñ nō erat expsse cōsecrata cuius partē ꝑ se assumpserat alterā uero partē ꝑsonæ maleficiandæ tradiderat redactam in puluerē,ut ꝑxime dixi asserentes utrūq;ipsorū q hostiā ipsam assumpserat indissolubili amoris uinculo adinuicem colligari nihilominus nullū effectū apparētē uidi nec pcepi.

20 † Nec sunt adhuc anni duo elapsi, ꝙ aliū similē casum audiui Romæ accidisse de quadā impudica muliere in cuius cofanis repertæ fuere duæ hostiæ ſuꝑ q̄b.ambabus erāt descripta uerba q̄dā sanguinea,&c. quas ipsa tenebat ut asseruit ad effectū tradēdi cuidā alteri mulieri ad instantiā uiri q̄ eiusdem mulieris amorē cōcupiscebat.Alias quoq;nōdū ad annus elapsus,ꝙ duæ impudicæ mulieres Romę quas uidi,& audiui ab excellentissimo uiro Reuerēdo dño Locumtenente Reuer. D. Vicarii Papæ, q illas captiuatas habuerat, & examinauerat,q̄ acceperāt oleū baptismatis quo inunxerāt sibi labia dicētes hęc uerba,fides abrenūcio tibi, & cū labiis illis sic inunctis deosculatæ fuerāt uiros quosdā causa captādi amorē ab ipsis,ut ipse asserebāt nihilominus dēmū oē experimentū fallax,& suorū excessuū cōdignas uidi luere pęnas.Aliud exēplū à triennio,& citra in eadē urbe cōtigerat ꝙ q̄dā turpissima mulier acceperat particulā cutis illius qua infans indutus egredit̄ de utero matris quam primū uenit in lucem, illamq.sibi ſuꝑ nudo lapide sacrato locauerat, & ſuꝑ illa plures missas numero q̄nq; celebrari fecerat,eumq. pdictā postmodum assumpserat,& baptizauerat sub noīe ꝑsonæ maleficiādæ cū aqua baptismatis,& cærimoniis cōsuetis,deīde eandē in puluerē redegit ad effectū tradēdi ꝑsonæ maleficiandæ,tñ interim capta fuit,nec perficere potuit sortile

21 giū,sed cōgruas sceleris sui luit pœnas. † Redeundo

uëndo igit ad ppositũ dico ꝙ isti sortilegi ſępius regrũt remedia sacramẽtorũ ecclesiasticorũ in istis sortilegiis amatoriis uidẽtes forsan ꝙ diaboli auxiliũ nõ est sibi satis putantes ſm dæmonis ꝓsuasiones, ꝙ sacramenta hmõi summopere cõmoueãt animos homi. nũ ad amãdũ terrena,& illorũ cõcupiscentias nãles.sed in hoc iudicio meo summopere decipiunt putantes tm̃ immensum Eucharistię sacrm̃ mundanis lasciuiis, & peccatis pstare suffragiũ,q̃a in sacrificiis nullũ aliud est maius ꝑ qđ oĩa tolluntˀ peccata, & anima christiani ꝑ ipsum unitˀ Dco,de cõsec.dist.2.cum oẽ crimẽ & c.nihil in sacrificiis. & in cle. I. de reliq. & uene. sanct.& ibi no.d.Card.& similiter cetera sacra,q̃ ad exclusionẽ spiritus maligni,& purificãdũ aĩam a peccatis, & ad cõfirmãdũ unionẽ fidei christianæ adinuenta fuerunt, ꝓut est oleum sanctũ baptismatis, chrismatis, & extremæ unctionis.1.q.i. detrahe.& c.firmissime.de hæret.& de cõsec. dist.4.in prin.& eadẽ dist.c.presbyteri c. nullus ministrorũ.& tetigi supra in tract. de hæ
22 ret.in 2.q.in prin.taruũ esset dicere qđ istos cõtrarius effectus operarent.†Sed ego credo ꝙ Sathanas sub hac specie uehemẽter decipit istos sortilegos ꝓsuadẽdo illis ꝙ istorum sacrorũ abusus parit mirabiles effectus quo ad amorẽ,sed hoc ipse facit in uilipẽdiũ christianę fidei,& ut grauius offendat diuinã maiestatem,quinimmo q̃nq; reperiuntˀ quidam sacerdotes qui sunt adeo proteruæ, & reprobę cõsciẽtię,q audent in ipso sacrificio missę sciẽter,& dicere nõnullas prauas orõnes & nepharias preces,& maleficiãdã ꝓsonã noĩare & apprehẽsis sortilegiis sup altari manibus propriis illa immolari Deo nõ uerent exorãtes ꝙ suscipiant exaudiẽdæ preces,ut illum ad quẽ destinata sunt sortiant effectũ,ex quibus apparet,ꝙ Sathanas adeo subtiliter operatur,ꝙ ab hoĩbus,& sacerdotibus Dei ministris apud altare sacratum cultũ adorationis extorquet ĩ maximũ dedecus ecclesiæ, & diuinæ maiestatis offensam illos decipit,prout uidimus supra proxime de thesauro. Quidã alii capiunt cutim uirgineam infantis de quo supra diximus,aut alterius quadrupedis non dũ nati,hoc est q̃n nascitˀ abortiuum,quã redigũt in mẽbranã,quã appellãt chartam uirginẽ,& tenent q̃nq; in forma quadrata,q̃nque uero in forma rotunda,sicut hostia uel parũ minus,& sup illis describunt aut scribere faciũt uerba incantatiua,& cõiuratiua spiritu ꝗbus immiscent certos characteres, & signa q̃dã extranea q̃bus dęmonũ inuocatio conti
23 netˀ,ut latius infra dicetˀ q̃õ. 8.† q dæmones magicis artibus aduocati, mediantibus istis sortilegiis characterib. & signis coacti adueniũt certis tꝑibus obseruatis, & determinatis carminibus, & ritib.& imaginib.cõsecratis uel potius execratis, ut dicit S. Thom.in tract.qq. I.partis.q.10 uers.9.in tit.de mira. ubi ẽt dicit ꝙ ꝑ ista uel similia noĩa dæmones uocati cogunt uenire si magus illos aduocat,& licet insint,& apparcãt aliqua noĩa Dei,nihilominus illorũ finis,& ultimus effectus semꝑ tẽdit ad istud,sed iõ illa Dei noĩa apponũt,ut facilius legentes decipiant,& credãt ꝑ illorũ noĩum expressionẽ rẽ ipsam sanctã atq; deuotã esse. Et ex istis q̃ plurimas uidi,& abstuli de manibus maleficorũ, & inter alia sæpius uidi ista uerba inserta,agios otheos, agios ischyros, agios athanatos, hoc est Deus acharõ,Deus immortalis,& clarum est ꝙ hoc nomẽ acharõ.est nomẽ Sathanæ,siue Beelzebub, ut no.4.Re.dum Elias diuino nomine inspiratus reprehẽdit Ochosiã regem q̃ derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat dicẽs Nunq̃d non est uobis Deus uester Deus Israel,ut eatis ad cõsulẽdũ Beelzebub, Deũ Acharõ.delecto quẽ ascendisti nõ resurges &c.Quidã alii admiscent in ipsis sortilegiis amatoriis partem aliquã clamydis aut camisiæ filũ hr̃e pñe ꝓsonæ maleficiandæ,& cũ illis,& aliis mixturis cõponunt facturas suas, q̃dã uero capiũt auium aut brutorum intestina uel mẽbra seu alia corporis uel membri particulã,ꝓut q̃dã capere iecur uulpis, oculos lupi,aut illius caput,cor cerui,noctuę intestina,aut bubonis,linguã milui aut philome
24 næ,& similiũ.†Nec putes ꝙ sola istarũ rerũ mixtura sufficiat ad causandũ pdictos amoris effectus nisi adhęrent uerba diabolica ex orcizantia, & sortilegi mẽs, & intẽtio pdicta oĩa Sathanæ uouẽtis, & ueluti sacrificia immolãtis ad hmõi turpes effectus. quemadmodum.n.ꝑ uerũ sacerdotẽ immolatˀ hostia quę Dco creatori cũ deuotione offertˀ ita ꝑ istos maleficos,& sortilegos uerũ diuinũ cultũ imitãtes uiolãtesq́. hæc eorũ reproba sacrificia immolant,q̃bus oblatis,& emissis pcib.statĩ efficiunt à dæmone cõsecrata,seu potius execrata.ꝑ no.in d.c.nec mirũ.§.sed hoc quosdã &c.& S.Aug.i n li. 10.& 21.de ciu. Dei,idẽ te

statur

ftatur uide.S.Thom.in tract.qq.dispu.q.10.
uers.nonū,primæ partis in ti.de mira. & i uer.
rndeo,in fine, alioq sequeret̄ q̄ q̄libet alius
Christianus extra illorū ꝓfessione si h̄ret no
titiā illorū uerborū posset eadē cōficere sorti
legia,& eosdē effectus cōcipere, qđ nō est di
cēdum ꝑ ea q̄ supra dicta sunt, & ꝑ ea q̄ hn̄r
in d.c.nec mirū.§.necromantici.uers.ad hæc
25 oia. † Tertia succedit species sortilegiorū q̄
malefica dr̄,& merito,nam ex illa nullū bo-
num,sed oīa mala proueniunt, diuersæ egri
tudines ex ipsis sortilegiis in humanis aut
brutorū corporibus exoriunt̄,& mors q̄nque
succedit citius,uel tardius,f̄m uenenorū atro
citatem,aut lenitate,& ista similiter dupli-
citer fiunt,aut in corpore,aut extra corpus; si
cut amatoria,excepto q̄ fiūt diuersæ cōposi-
tiones.s.ex diuersis speciebus, & mixturis,
q̄a in specie illæ p̄cedēte, ut plurimū interue
niūt res dulces, callidæ, & amenæ humanæ
naturæ placabile coadiuuātes nāle calorem
& potētiā luxuriādi, & ideo lex appellat illa
bona uel nō mala uenena, q̄a non sunt facta
hoīs necandi causa,ut l.3.§ hæc adiectio. ff.
ad l.Cor.de sic.In hac uero ultima specieque
dr̄ malefica,& ꝑ ꝑ odium uel indignationē,
ut plurimū fit ad uindictam, & ultionē alicu
jus iniuriæ,fiunt diuersa,imò cōtraria sortile
gia,& maleficia in quibus mala uenena.s.ea
quę facta sunt hoīs necandi cā ut plurimum
cōmiscentur q̄nque plus,quādoq; minus f̄m.
q̄ isti malefici grauiorem uel leuiorem q̄rūt
inferre iacturam,& ista pocula uenefica sunt
cōiter frigida,amara,& noxia,& naturæ hu-
manæ hoīumq; saluti cōtraria ut dicit tex.in
l.& si excepta.& l.fi.in prin.C.eo.titu.de ma-
26 lef.& ideo lex appellat ista mala uenena, &
nō solū punit̄ ille q̄ ipsa potāda tradit,uerū
ēt qui illa cōficit seu componit̄,tenet, & uen
dit d.l.3.§.hæc adiectio.ex his.n.uarię ac di
uersæ ꝓueniunt in humanum aut brutorū in
corporibus infirmitates,& ęgritudines insa-
nabiles exoriuntur.s.febris,tussis,prisis,frene
sis,demētia,dilucida interualla,intestinorum
corrosio,cordis dolor intēsus,uel capitis,uen
tris mugitus,morbus sonticus, mēbri debili-
tatio,nerui alicuius attractio, uel alia similis
calamitas ex qua corpus paulatim cōsumit̄,
& absq; remedio medicorū tēdit ad necem.
Quādoq; uero ītroducit̄ utilis mēbri lāguē
do, & debilitas renū in uiro.in muliere uero.
uuluę arctatio,aut matricis frigiditas, & indi
gnatio talis ex qua uir reddit̄ oīno impotens
ad generādū,mulier uero incapax,& undiq;
reproba ad recipiēdū sperma in coitu, & ad
cōcipiendū,ita q̄ reddit̄ inutilis pro matrimo
nio,& fit q̄nq; separatio non dico thori,sed
ipsius matrimonii,& dat̄ facultas iterū nubē
di illi q̄ petiit dissolutionē, & ego uidi semel
in facto casum hmōi,ubi mulier cōquerebat̄
de uiri impotētia q̄ ex maleficio hmōi proue
niebat,q̄ durauerat ꝑ trienniū,ꝓut iura requi
rūt,adhibita postea septima manu ꝓpinquo
rum fuit facta dissolutio matrimonii f̄m qđ
h̄r in ea. 1.& c.litteræ.de frig.& malef. & no.
Doct.in c.fraternitatis.eo.ti. quas cōpositio
nes,& mixturas isti malefici ex pluribus spe-
ciebus uenenosū cōponūt quædā ex herbarū
foliis festucis aut radicibus, piscibus, anima-
libus,aut reptilibus uenenosis, lapidibus, at
que metallis.uide S.Tho. in tract.qq.10. 1.
partis in ti.de mirac.uer.sextū quorū tn̄ quæ
dā in liquoribus,q̄dā uero in pulueribus re-
soluta tenēt,& cū ipsis sortilegia sua fabrica
27 re studēt. † Quidā uero sunt q̄ sola uerborū
potētia hoīem aut brutū interimūt aut egro
tare ꝑmittunt,& alia q̄dā miranda faciunt,
ut h̄r in c.igit̄ genus.26.q.4.& diximus supra
hac q.in princ. & tetigi infra eo. q. seq. quæ
oīa dæmonis instructione, & doctrinæ noue
rūt,& hæc sunt in ueritate q̄ reddūt humana
corpora lāguētia uel morbūda sæpe licet in
ipsorū maleficiorū,siue facturarū resolutiōi-
bus species, & materiæ q̄dā multū extraneæ
appareāt,ꝓut alias uidi pluries q̄ p̄dicti ma-
leficiati postquā habuerūt remediū liberatio
nis sæpius ex pectore ꝓiciūt aut ex ore euo
mūt,uel inferius ꝑ secessum emittūtur acus,ca
pillos,ferramēta,clauos,plumas, sulphur, la
pides, & res demum tales quas impossibile
erat dictū maleficiatum potuisset comedere
nō solū integras, sed nec fractas uel minuta-
tim i frustra cōcisas uñ uī qd mirādū,sed dic
ut q̄dā dixerūt qđ Sathanas ad maiorem ho
minū deceptionē facit apparere dictas extra
neas species i resolutione facturę ut res ma-
gis mirāda uideat̄ q̄nquidē inspiciunt,& cōsi
derant̄ ea esse talis naturæ, & formę, & quali
tatis, q̄ impossibile erat illa potuisset ingredi
in corpore maleficiati per aliquam partem
nāliter,sed i rei ueritate nō sunt uerę species
nāles,& q̄ sit uerū apparet,q̄a illa emittunt̄
ꝓ uomitū uel stercus, & sic inter illas mate-
rias liquidas apparent a principio cū primū
exeunt.

exeūt de corpore, sed si seruares mās illas biduo triduo, aut q̄n que dieiū spacio, ꝓut alias ego studiose seruari feci uideres oīa ea liq̄ue facta pęnitus, & ipsarū formas ꝑisse totas ꝙ si nūlla essent ꝑfecto ī sua priori siue primeua forma remaneret nec possent ꝑ aliquos liquores aut humiditates corrūpi, maxime fertū, & lapides ꝑ ꝑ eius naturalē duritiē, ut ma

28 nifestū est oibus. † Quidam alii dixerunt ꝙ dæmones ut res mirāda uideat, tunc t̄pis q̄n maleficiatus ꝓuocat ad uomitū ad opus uētris, uel ocissime, & inuisibiliter afferūt ibi species illas, siue materias, de q̄bus supra, ueras, & naturales quas aliūde acceperāt, & attulerāt ibi. Sed nota ꝙ licet demō sui potētia naturali hoc facere posset, & iā dextro mō illas īserere in uomitu uel stercore maleficiati ꝙ nullus hoīum aduerteret, t̄n prior opin. mihi magis placet ꝙ sint apparētes species sub illis formis nō naturales, q̄d sit uerū apparet tōne ꝑ dicta, q̄a cōiter nō durāt sub illa forma, sed breui t̄pe resoluunt̄ t̄n illis liquoribus cū q̄bus mixta aduenerāt, ꝓut ego pluries uidi, & manibus ꝓpriis tetigi, quæ à principio ut dixi apparebant ueræ, & naturales, & retinebant in se nescio q̄d duri, t̄n breui t̄pe ut prædixi resoluunt̄, & pereunt. Quandoque uero istæ mulieres maleficæ siue malefici media nocte ingrediunt̄ thalamū ꝑsonæ maleficiādæ (in quibus q̄uo, & qualiter ingredi p̄sit, maxime qū ostia, & fenestræ sunt oīa clausa, & fortissimus feris, & clauibus cōclusa, dice

29 tur infra eo. q. 8.) † & maleficiandum ipsum siue masculus sit, siue fœmina dormiētē suis liquoribus, aq̄s, oleis, aut pinguedine, siue aliis similibus unctionibus plura, & diuersa uenena cōtinētibus in ungunt q̄nq; fæmora, q̄nq; aūt uētrē, aut caput, guttur, pectus uel costas, seu aliā partē corporis personæ maleficiandæ, q̄ sic dormiens nihil sentit, & est tāta uis, & potētia illius unctionis ꝙ paulatim durante calore ipsius dormiētis igredit̄ intus carnes, & uadit ad penetralia cordis uiscerū maleficiati, unī paulo post causant̄ ingētes dolores in corpore maleficiati, cum primum. s. maleficiū uel factura, ut dūt, tangit intestina maleficiati, illinc succedūt maximi ululatus & lamentationes quā crebre, & hoc uno modo sortilegiā uenefica fiūt in corpore, q̄a maleficiū siue factura tāgit intestina. Alio modo fiūt simil' in corpore, ꝑ cibum aut potū, quia illa cocū uenena & maleficas mixturas in puluerē, ut plurimū redactas in uino uel ferculi intromiscēt, & illo modo tradūt mala fercula & pestiferos potus ignaris, & his qui bona fide cū eis comedūt uel bibūt, & ideo cōsulo oibus ut quā maxime præcaueāt ne comedāt uel bibā cū eis qui dn̄r malefici aut cum mulieribus maleficis sed fugiāt cotū uel earum conuersatione, & merito constituit Imperator ꝙ istorū conuersationē, & amicitiā quamuis uerus sit unusquisq; oīno fugiat. l. nullus. C. de mal. & matth. q̄a sunt inimici humani generis & hostes cōis salutis, ut dicit text. in l & si excepta in pri. & l. fi. C. eo. titu. semperq̄ studēt inferre aliqua mala in humanis corporibus uel in bonis & hoc faciūt dæmone instigante, ut semp ꝑpetrent malū cōtra aliquē ex Christi fidelibus, & necesse est ꝙ hoc faciant imperāte Sathana postq̄ illius impiose subiecerūt & promiserūt obedientiā ut latius di

30 ximus supra ea. q. in pri. in 2. species. † Alio modo fiūt hæc maleficia. s. extra corpus, quod est q̄n isti malefici abscondunt in capite lecti uel in alia parte sup qua maleficiādus iacere debet ipsa uenefica sortilegia aut sub limine ostii cameræ abscōdunt eadēdūmodo ꝑsona maleficianda sup illis trāsitura sit & illa pedibus calcare cōtingat, q̄a statim facta calcatione q̄n sunt in limine uel facta iacētis corporis q̄n fiūt in lecto factura ipsa sortit' effectū, recipiūr q̄nq; certa uenena adeo atrocia & furibunda q̄bus pedibus calcatis statim petit q̄ illa calcauerit, quædā alia sunt q̄ nō statim occidūt, sed spacio duorū triū uel 7. aut 10. dietū plus uel minus s̄m ꝙ uoluerint Ipsi malefici, q̄a sciūt illa tēperare, ꝓut ex pluribus confessionibus reorū istius criminis accepi q̄ similiter fassi sunt ex q̄bus rebus conficiuntur & qual' fiat illorū tēperatio & quē effectū operant̄ singula q̄ hic referre nō licet, sufficiat tibi scire ꝙ hæc fieri p̄n arte & idustria demōnis ex rebus naturalibus ministerio & opa sortilegi īteruenīete, ut fatet' S. Aug. ī li. 10. de ci. Dei. & hr̄ 26 q. 5. c. nec mirū circa ff. & l. multi. & l. eo. iū. in prin. cū pluribus aliis ll. C. eo. tit. Et no. unū q̄d in oībus sortilegiis cuiuscunq; sint speciei semper interueniūt uerba quædā malefica, opus illud quodcunq; sit demoni cōsecrantia, & eius auxiliū ad id faciēdū siue potius machinādū inuocātia. Concludo igit' in hac materia, ꝙ ī quolibet sortilegio tria cōcurrere debēt ꝑsona malefica. s. ꝓfessa. uerba cōsecratiua, & materia consecrata.

& ad

& ad illum effectum composita, excepto ma leficio incãtationis quod nobis tm̃ perficit, ut hř. 26. q. 4. igitur genus. & q. 5. nec mirum. & supra diximus hac ea. q. in pinc.

1 *Sortilegia in quibus locis, & tempore fieri soleant.*
2 *Lux ueritatis Christus uniuersum mundum illuminans.*
3 *Sortilegia quare potius de nocte quam de die fiant.*

QVarto quæro quibus locis, & temporibus hæc sortilegia fabricantur, & ubi ipsi sortilegi, & alii similes conuenire 1 solent.† Rñdeo, ꝙ ut plurimum in locis forestibus, occultis, subterraneis, & ab hominum conuersatione remotis, & peregrinis, ruinosis atque desertis, & semper de nocte fiunt, ut no. in c. pñ. 26. q. 5. ratio pōt esse duplex. Prima; qa dæmon, post casum ex paradiso effectus fuit obscurus, & tenebrosus, ut cōcludunt cōiter theologi & maxime S. Th. in tract. qq. q. 16. art. 1. & 6. in tit. de dæmon. cōñs, est ꝙ omnia opera quę ipse facit fiāt ī obscuro, & tenebroso loco, & tpe, eo maxime ēt quia opera ipsa sunt peccata quæ cōiter dñs nigra, & opposita luci ueritatis uirtutis, & iustitiæ, merito conficiēda sunt tpe nigro, & obscuro iuxta illud cōe dictum. q mq le agit odit lucem. 18. q. 2. perniciosam. & de 2 poja dist. 1. item si ante.† Lux. n. ueritatis est illa quæ illuminat oēm hominem uenientem in hunc mundū, quæ est Christus; ut hř Ioã. 1. 3. 5. 8. ca. 50. inter claras in prin. C. de sum. Trin. & est lux interna q̃ clarificat animã, & intellectū hominis. de cōsecr. dist. 4. in princ. Sathanas. n. uirtutibus, bonis operibus, & ueritati quantum pōt aduersatur, ex quo ipse mēdax est, & tenebrosus, ut supra diximus, nimirū si loca sordida, obscura, & tenebrosa sibi elegit ad similitudinē, sui. ut not Ioã. 3. c. 3 & 8 i. dist. ualēt interdum.† Secūda reddit ratio, quare potius de nocte q̃ de die hæc opera fiunt, qa si de die fierent possent uideri ab aliquo, & facilius discooperirētur eorū maleficia, & deuenirēt ad notitiam, curiæ, & iniustitiæ facilius caperētur puniendi q; ne igr tam facile detegantur, & impediantur eorū opera fieri, & sacrificia celebrare, faciunt de nocte in locis pfictis, ut a nemine habeant impedimentum p ea quæ supra dicta sunt & not. in d. c. epi. 26. q. 5. & cap. nec mirū. ea. q.

1 *Sortilegi quibus rebus, aut instrumentis in suorum fabricatione facinorum utantur.*
2 *Futurorum responsa ut plurimum sunt dubia.*
2 *Sortilegia facta per homines taciteę professionis per quæ fiant instrumenta.*
Instrumenta sortilegii amatorii quæ sint.
3 *Sortilegia extra corpus quibus fiat instrumentis.*
4 *Homo, absque Dei gratia, diabolo tentanti resistere non potest.*
Diabolus plus timet signum crucis quam cetera omnia quæ in mundo sunt.
Diabolus ante Christi aduentum duas manus habere dicebatur.
5 *Christus per passionem suam à diaboli manibus in se credentes eripuit.*
Mulier ex se pudica quandoque ad libidinem diaboli opera prouocatur.
6 *Sexus muliebris res admodum fragilis, facile decipi potest.*
Instrumenta tertiæ speciei sortilegiorum quę uenefica dicuntur, quę sint.
7 *Venena mala proprie quæ dicantur, & quę bona.*
8 *Sortilegia quædam fiunt ex particula cadaueris hominis.*
9 *Imagines de cera fiant quandoque à sortilegis ad maleficiendos homines.*
10 *Imagines quare in sortilegiis fieri soleãt, cum nihil operentur.*
11 *Diabolus sub diuersis instrumentis, & figuris doceo sortilegos diuersa committere flagitia.*

1 QVinto quæro quibus rebus,† mixturis, & instrumentis utuntur isti sortilegi ad hæc sua sortilegia fabricandum. Rñdeo, ꝙ uariis atq; diuersis, istorum pars maior declarata fuit supra eodem q. 5. nihilominus ad maiorē expressionem, qa materia ista nō est minus cōfusa, q̃ diffusa, dicam aliqua ultra ea quæ ibi dixi ideo dic. ꝙ. Aut loqmur de prima spē quæ est diuinatiua, in qua qñq; uersantur sortilegi qui sunt pfessionis expsſæ, aliqñ uero hi qui tacitæ sunt professionis. Primo casu dic, ꝙ quotiescūque sunt in celebratione sacrificiorū omnibus fere, & eisdē instris utuntur ad sacrificandum, qbus utuntur nri sacerdotes christianæ religionis, & cum illa reuerentia cultum dæmonis sub idolorū forma celebrare solēt. & offerre preces, qua & qbus ueri sacerdotes Christianæ religionis uerū diuinū cultum uenerātur, ut no. Io. lec. in sum. conf in tit. de sortil. c. 1. & 2. & no. in c. nec mirū. 26. q. 5. & in c. contra idolorum.

lorū.26.q.4.& not.gl.in c.accus.§.sane,de hæret.lib.6.& ibi D.Arch.Gemin.& alii ubi expressa fit mētio de istis sacrificiis.In locis.n. quæ supra ꝓxime diximus quæ ipsi retinent loco templorū solēt sæpius cōstruere aras,& super eisdem ponere idola,& alias diuersas imagines,quibus in ipsis sacrificiis,& ꝓcibus offerre solent thura,& alios diuersos profumos,deferunt ēt tunicas quasdam loco camisi,cotæ,tunicelę,planetæ,uel piuialis,& cū illis celebrant sacrificia,habentq. inter ipsos quosdam q melius ceteris sunt dispositi ad illas cerimonias exercēdum,quos illis pręponunt,& appellant sacerdotes,sicut apud ueteres dicebātur sacerdotes Apollinis,& similes,& nūc idem obseruant Iudæi inter se. isti.n.sunt qui sacrificia ipsa manibus ꝓpriis celebrant,& ministrans,& maximo reuerentiæ cultu diabolum uenerantur,ac si uere esset illorum Deus,& hoc est in quo diabolus summopere delectatur,ut adoret d.c. nec mirum,& per S.Th.in sum.q 94.art.2.in tit. de su ꝑst.& hr Matt.4.c.quibus cōpletis sacrificiis,ipsi sortilegi suas proponunt interrogationes de his qui noscere cupiunt,& ab ipsis idolis uoce diabolica rñsa suscipiunt de futuris,ac deꝑditibus occultis,ſm ꝙ ipsi magis scire cupiunt,licet futurorū rñsa sint ut plurimum dubia,& ad plures sensus accōmodanda,qm̄ futurorū ipse dęmon est ignarus qtūs uellet illa prædicere ex certa scientia,prout sunt in suo esse,de quo latius dicā inf.q.seq.

2 † Secundo uero casu qñ ipsa sortilegia fiunt ꝑ hoīes qui sunt tacitæ professionis,& tunc diuersa interueniunt instrā,qñq; illa faciunt in aqua per hydromantiam,qñq; in igne per pyromantiam,qñdoq; in terra ꝑ geomantiā qñq; uero utunt aere,qñ faciunt per aerimōtiam,ut late ponit,& declarat ista d.Host. in sum.de sort.§.2.quādoq; faciūt illa ex inspectione intestinorū auium,aīalium,aut ꝑ eorundem uoces garritū occursum,& similia,ut late diximus supra eo.q.2.& hr in c.igitur genus.26.q.4.& q.5.nec mirū.& Ioan.lec.in sum.conf in ti.de sort.q.2.uer.diuinatio,alii respiciunt in astrolabio,uel in clauicula Salomonis,ut in c.2.extra eo.tit.Si uero loqmur de secūda specie sortilegiorū amatoria distingue.Aut ipsa sortilegia fiunt in corpore,aut fiunt extra corpus hæc.n.distō non conuenit priori speciei,in corpore.n.cōiter fieri solent per cibum,uel potum,ut l.3.§.adiectio aut ff.ad l Corn.de sic.& l. si quis aliquid.§ qui abortionis.ff.de pœn.& l.eorū.in princ.& l. multi.C.de mal.& math.& in quibus poculis & mixturis cōmestibilibus cōmiscentur multa quę late diximus supra eo.q.3.quas non expedit iterato repetere uide ibi.

3 † Si uero fiunt extra corpus,& tunc interueniunt q̄dā ligaturę,quas ipsi magistri consuunt in clamide maleficiandi,aut in alia parte latenter abscondunt,sicut in lecto inter plumas,uel materatia,aut sublimine ostii,uel alio loco super quo persona maleficianda transitura,aut iacitura sit,& ultra ea quæ diximus ibi in 3.q.adde ꝙ ipsi sortilegi admiscent sępius in istis amatoriis aq̄ benedictam.s.fontis baptismatis,aut cōis amphoræ exñtis in ecclesia,aut oleum sanctum baptismatis,chrismatis,aut extremæ unctionis,ramos oliuarū benedictarū,frondes palmarū,candelas benedictas,sacros Agnosdeos,thura benedicta,cerei paschalis,& his similia.Qñq; aūt capiunt aliqua ex reliquiis sctōrū martyrū si hr̄e pñt s.particulas ossium,capillorū,uel uestiū. Alii aūt capiunt frustula quædam indumētorum sacerdotalium,aliorūq. panniculorū ꝑ q̄dcōrū quibus sacra misteria uenerantur,celebranturq.,sicut camisi,corporalis purificatorii,tunicellæ,manipuli,amiti,stolæ candidę,lapidis sacrati,mapæ altaris,platenæ,sudarii,calicis,& similium,& ista oīa,uel eorū partē admiscere solent in ipsis sortilegiis amatoriis,adhibitis eorū nefandissimis pręcibus,& diabolicis uerbis ad turpes libidinis actus,tot sacrorū,& aliorū sacrorū perpetrātes abusum Necomittam unum quodquidam ex his qui sunt expressæ professionis deferunt qñq; imagines quasdam ad loca sacrificiorū terra,uel cera,aut gūmarū,seu alia q̄uis mixtura confectas,illasq́. baptizant prius nomine personæ maleficiandæ,sub deuotione,& inuocatione diaboli,cum eisdem cęrimoniis quibus uti solēt nostri sacerdotes in uero baptismate & adiiciunt quędā uerba ualde turpia & nefanda,quæ hic inserere non placet, ne queng̃ fortasse nimis curiosum ad illorū experientiam cōcitarē.q̄uis alius extra ꝓfessionē effectus hmōi efficere non posset,ut latius diximus supra in fin.3.q.quib.imaginib. qñq; aperiunt pectora,& ipsarū corda ingētī calore ignita reddūt,aut tm̄ detinent ꝙ liquefiunt,putantes ꝙ eodē modo cor hois maleficiādi,uel mulieris simili amoris ardore ad-

arcet,

tiret, seu molificetur, & obediens reddatur ad
uotum sacrilegi, uel amantis, sed stulti non
aduertunt qđ dæmonis fallacia uehementer
decipiuntur, ut alias diximus supra in d.3. q.
si tñ postea appareat ꝙ mulier flecti uideatur
& amari incipiat id non prouenit uirtute, &
potentia sortilegii, sed diabolicæ tentationis
& opa extrinseca alicuius hominis qui ipsam
sollicitat, & persuadet, ut diximus supra d.3.
4 q. † Pro cuius corroboratione adde quod dixit
Bonauent. in 2. seq. dist. 48. num. 39. ubi dicit
ꝙ tanta est uis diabolicæ tentationis, qđ hō
isti absque diuina gratia resistere non potest,
non ꝙ hoīem præcise compellat ad peccandū
propter liberi arbitrii ptātem, & gratiam pas
sionis D.N. Iesu Xp̄i, sed tanta est qñque ad
malum hoīs inclinatio, & uoluntatis proni-
tas, ꝙ nisi esset aliud sustentans necesse hr̄et
hō qñq; motu uoluntatis in malum incidere.
diabolus. n. nihil est ꝙ magis timeat, & uehe
menter abhorreat quā signum, siue figuram
crucis, & memoriam passionis D.N.I. Xp̄i, &
ratio est, qa ante aduentum Christi, & illius
passionem diabolus habebat mirabilem ptātē
super oēs hoīes uiuētes. habebat. n. duplicem
manum, una qua dicebatur manus attrahens
altera quæ dicebatur manus compellens. ma
nus n. attrahens erat illa potestas qua ipse Sa
thanas trahebat ad limbum oēs iustos, & san
ctos uiros. Manus uero compellens erat illa
ptās præcipitādi hoīem in malum, uel per fal-
laciā, uel per uiolentiam, qa tunc tentabat ut
Draco, tentabat ut Leo. oēs. n. hoīes, uel per
fraudulentiam, uel per uiolentiam superabat
quæ magna ipsius ptās debilitata fuit per pas
sionem D.N.I. Xp̄i, per quē apparuit lumen
ueritatis, & interius p̄ diuinā inspirationem,
& exterius p̄ humanam instructionem, ita ꝙ
nos oēs a manibus illius liberauit. & p̄pea
5 diabolus tam fortiter abhorret † memoriam
passionis prædictæ, per quā eius potentia de
bilitata fuit, & nobis liberi arbitrii uires, &
ptās grandius restituta, est nihilominus re-
mansit sibi illa gñalis tentādi facultas q̄ pōt
cōtra oēs indifferenter exercere Deo permitē
te, imò cōtra ipmmet Iesum illam experiri uo
luit, ut hr̄ Matt. 4. c. non tñ habet nunc illā p̄
modū uiolentiæ, sed persuasionis & fraudulē
tiæ quorū tot, & tantas ipse habet, ut uix hō
illis resistere possit, ista sunt uerba not. S. Bo-
nauenturæ in 3. sent. dist. 19. q. 3. num. 22. &
23. Redeundo nunc ad propositum dico non

esse mirum si mulier pudica ex se, qñque fle-
ctitur ad libidinem, & dirigit cor suum ad a-
mandum illum, quem prius nullo modo co-
gnouerat, quod solū prouenit ex illa festina,
& insatiabili dæmonis tentatione, quæ intrin
seca est sollicitans aīam accedente postea sor
tilegi extrinseca operatione sermonis amba-
siatæ literarū amatoriarū, & aliis similib. extrin
secis sollicitationibus, quæ proprie sunt cau
sa immediata lapsus ipsius mulieris, ut inci-
6 dat in laqueū † & quia muliebris sexus fra-
gilis est. facile decipitur flectitur & apprehen
ditur, ut hr̄ in c. forus. de uerb. sig. & not. gl. in
c. 1. de cland. desp. 23. q. 7. quod proposuisti.
& q. 5. c. Adam, & c. mulier, & dixi inf. eo. q 6.
in fi. Sortilegia uero ipsa qualiacunq;, & quot
cunque sint non sunt cā immediata flectendi
pudicū aīum &c. sed dūt cā mediata, & remo
ta p̄p̄ q̄ dęmon magis deliberare studet illam
tentare, & capere in laqueū postq̄ per turpē
abusum illum sacrorū in grauem offensam
diuinæ maiestatis obtinuit diuinū cultū pro
sterni, & ipse ut Deus adorari, & hoc est quod
ipse magis desiderat quā aliud, ut alias dixi-
mus supra q. præced. & latius dicam infra. in
fi. huius qō. Tertiæ speciei instr̄a silr̄ plurima
sunt quorū partem uidistis supra 3. q. quibus
aliqua superaddā, ideo dico ꝙ aut fiūt in cor-
pore per cibū, uel potū, aut extra corpus ali-
quo ex modis p̄dictis. Primo casu nota unū
bf, & gñalr̄ ꝙ oia p̄ sortilegia, siue malefici a,
ueneficia, q̄ fiunt in corpore, non fiunt absq;
ueneno. sed oēs illæ mixturæ compones, &
pocula sunt mixta ueneno aliqua mitiori, ut
minus officiat, aliqua uero atrociori, ut citi⁹
uulnerēt uel occidant, q̄ ut dixi, ex diuersis re
bus cōficiuntur. Quædam ex herbarū foliis,
festucis, aut radicibus, quędam ex uenenis ser
pentū. q̄dam ex reptilibus terræ animalibus,
uel piscibus uenenosis, lapidib. sulphure gum
mis ære, plumbo, argento uiuo, qđ ipsi mer-
curium appellant, aliisq; diuersis metallis in
puluerē redactis, seu alio modo cōbustis, &
sic ex rebus nālibus illa componunt dæmo-
nis instructione docente. & hæc sunt quæ in
ueritate diuersas inducūt ægritudines in hu-
7 manis corporibus. † & p̄pea lex uocat ista
mala uenena. q̄ sunt facta hoīs necandi, aut æ-
grotādi causa. l. 3. §. adrectio aūr. ff. ad l. Cor.
de sic. & l. si qs aliquid. §. qui abortionis. ff. de
pœn. bona sine non mala uenena dūr ea, quę
non sunt composita ad nocendum, nec facta

hominis

hoīs necādi causa,ut sunt illa amatoria q̄ in poculis amatoriis cōiter cōmisceri solent d. l.3.§. adiectio aūt,& d.§. q̄ abortionis. & ibi Bart. Aut illa fiunt extra corpus.s.extra cibū, uel porum , & diuersas similiter unctionem mixturas,& uenenorū cōpositiones accipiūt q̄bus maleficiādorū corpora dormiētiū liniare & perstringere solēt. & quam primū ipsa unctura ad præcordia penetrauerit quę facile penetrat stāte calore dormiētis statim audiuntur gemitus,& maximi ylulatus insurgunt, quos ꝑsona maleficiata dolore quē graui sustinere non pōt.Quidam alii sortilęgia hmōi sub alia forma cōposita cōsuūt latēter ī chlamyde,aut abscondunt in lecto ipsius maleficiandi,seu in aliquo loco subterraneo fouea facta,aut sub limine ostii,sup quo destruendus trāsiturus sit,& pedibus illa calcere cōtingat.Quidā aūt capiūt residua q̄dā ex corpore personæ maleficiandæ.s.capillos,dentes, ungues,pilos,siue setas corporis, sanguinem si hēre pñt,aut particulam pelliculæ manus,uel pediū.Alii uero capiūt particulas uestiū earū dē ꝑsonarū,caligarū,solearū,siue planellarū, calciamētorū,camisiæ,disploidis,birreti,scuffiæ aut ueli muliebris,cinguli siue zonæ,strin-
8 garū,& similium. † Quidam ēt capiunt particulam corporis alicuius cadaueris eorum. s. qui iam sepulti fuerunt,& ut plurimū q̄runt illorū cadauera q̄ furca suspensi, aut alia turpi morte periere,& illorū ungues q̄nque aut dentes,capillos,aures,oculos,barbā, manū , pedem,uel digitum, aut aliq̄d ex eorū intestinis.s.cor,iecur,epatē,siue pulmonē, miliriā rete uentris partem,aut intestinorū pinguedinem,neruos,ossa,uel carnē, & cum istis aliis & similibus turpissima compununt sortilegia Quidā alii capiunt particulas quasdā uestium ipsorū cadauerū cum q̄bus humati fuerunt,Quid alii capiūt chordā siue capistrum uiri laqueo suspensi,aut illius camisiā , & cū illis similiter quamplura mala turpissime exercantur,nec uerentur nocturnis tpibus cadauera ipsa exhumare,aut ipsimet in sepulchris ipsorum intrare.& hęc pluries habui in facto Romæ,& ab ipsis reis in eorum examine per plures spōraneas cōfessiones accepi, q̄ q̄dem oīa fuerunt per demostrationē ad oculū uerificata.Quidā uero cæperunt auium aut ferarum intestina,mēbra,ossa,plumas,uel retas, Quid de oculis aut capite uel dentibus lupi. Quid de iecore vulpis , pedibus , uel cornu

bus cerui , capite uel lingua milui,pedib. uel unguibus castoris q̄d de ore uel beccho aquilæ,q̄d de galli crista,& testiculis , & aliis quā
9 pluribus. † Quidā sunt q̄ imagines ceræ, uel alterius mixturæ cōficiūt illasq; portāt ad loca sacrificiorū,q̄b.completis,imagines ipsas sub noīe ꝑsonæ maleficiādæ certis adhibitis cærimoniis baptizāt oīa opera ipsorū,cū deuotione.Sathanæ offerētes, q̄bus sic oblatis, & execratis imaginibus. ignē ingētē apud ipsas cōfouēt,illasq. spinis,acubus, clauis, uel aliis rebus acutis,q̄nq; in capite, q̄nq; in uultu,in gutture,in renib. pectore,femore, costibus aut uētre, uel similibus locis ꝑforant,& truciāt depcāres cōtinue,ut uerū corpus maleficiandi easdē patiaē pūcturas,& pœnas,& eisdē dolorib. crucieē, ac si eius corpus his instris uere ꝑforari contingere , & licet sæpius ꝑsona maleficiata in eadē corporis parte similes dolores intolerabiles patiaē, nihilominus nō ꝑueniūr uirtute , uel pōtētia dictarū imaginū, uel sacrificiorū ,uel potius ex unctionibus. & aliis mixturis ueneficis quas adhærent corpori ipsorū maleficiorū, ut supra
10 dictū est in 3.q.Sed q̄ro † nūc si dictæ imagines nihil ꝑsunt nec operanē effectū in sortilegio,quare fiūt:Respon. q̄ licet ex istarū imaginū imò latronibus nō subsequanē immediate effectus de q̄bus supra , tñ ex lōginquo & mediate sequunē, q̄a dæmon inter alia desideria sua hoc maius hēt, ut adoretur ab homine ad similitudinē Dei ut supra ꝑxime dixi,sed ut ꝑmptius, & facilius adorationē ipsam consequaē,& augeat , docuit sortilegos suos hæc sortilegia ꝑ imagines fabricare, illasq; primo,& ante oīa baptizare, & cū illis preces more sacerdotali offerre , ad hoc ut cultus suæ adorationis amplificeē, & latius extēdaē, & sub isto calore captādi amorē,inferēdi ægritudinē,inueniēdi thesaurū,uł alio simili mō decipit istos ignaros nihilominus opus maleficii ꝑficiē uenenis , q̄ sunt ꝑpriè cā immediata ęgritudinū,istæ uero imagines dñt cā remota,& mediata p p q̄ dæmon subtilius,& diligētius satagit ad instructionē uenenorū,& illorū exhibitionē, ita q̄ persona maleficiata audiat q̄d hēt in corpore , & idō ista dr cā remota, & mediata ad maleficium mixtura aūt poculi, aut unctionis ex cā imme
11 diata,ut no.in ca. nec mirū.26. q.5. † Ex q̄b. uides q̄ Sathanas sub diuersis signis,instris, mixturis,cōpositionibus,ligaturis,characte-

ribus

tibus atq; figuris instruit sortilegos ad côficiē dum diuersa maleficia, s'm diuersas hoīm opin. quas pſequi intēdunt, & ut facilius dæmon simplicis cre lentium aīos fallacijs suis apprehēdat sæpius sortilegia ipsa sub aliquo tegmine sanctitatis abscōdit, aut culte ueræ deuotionis obūbrat, ut res uideat honesta, & sanctitatis deuotione foueri, & ideo istæ mulierculę, uel similes in dissolutione dictorum sortilegorū semp quasi iubēt dicere angelicā salutationē, siue dñicam orationem, hoc est Aue Mariā, uel Pater nr̄m, ad deuotionē alicuius S Apostoli, uel Martyris, seu sanctarū uirginum. Ad deuotionē uero Dei, & beatæ passionis, seu uirginis Marię nunq̄, nec reperies ēt φ faciant unq̄ dicere symbolū fidei. s. credo in unum Deum, &c. & hoc est qđ diabolus uehemēter abhorret, ut alias diximus supra ea. q. q̄ p illud fidei Christianæ obseruātia, & dæmonis exclusio demonstratur, ipsæ uero mulieres, aut uiri remedia hmōi, ut plurimū faciunt instructione, & suffragio diaboli, & iō dñr supstitiosa, & reproba, ut latius dicemus infra in seq. q. ubi plenius examinabimus illū articulū an, & qñ liceat maleficia tū cōtrario maleficio liberare, & quō, & qualiter cognoscatur, an remedia ista sint superstitiosa, & reproba, uel non, & casu quo sint damnata, qua pœna puniatur qui illa scienter exercet ibi dicetur.

1 *Effectus sortilegiorum qualiter caussari possint in corporibus humanis mediantibus rebus, siue mixtis, siue simplicibus.*

2 *Diabolus rerum naturalium, & secretorum naturæ maiorem habet cognitionem quam omnes simul homines.*

3 *Diabolus qualis in sua conditione fuerit, & qualis post lapsum.*

4 *Intellectus an fuerit post peccatum obtenebratus in dæmonibus.*

5 *Diabolus prǽteritorum, aut prǽsentium occultorum homini incognitorum optimus est interpres.*

Diabolus furta, adulteria, & cætera quæque uitia quanquam occultissima cognoscit.

6 *Futura dupliciter cognosci possunt.*

Diabolus rerum principia cognoscit, cui magis nota est uirtus caussarum naturalium quam hominib.

7 *Diabolus quare quandoque futura prædicit ex certa scientia quam non habet ipse.*

8 *Arte magica sciri possunt quę in locis distantibus, seu remotis fiunt.*

9 *Diabolus imbutis artibus magicis reuelat, alias cognitu impossibilia.*

10 *Diabolus nulla capitur obliuione aut ignorantia rerum naturalium, aut secretorum naturæ.*

Dæmones elementorum, metallorum lapidum, herbarum, plantarum, reptilium auium piscium, & motuum cœli notitiam habent.

11 *Diabolus in omnibus artibus liberalibus omnium hominum est longe doctissimus.*

Diabolus res quibus rebus mixturas, aut compositiones faciat.

12 *Diabolus quędam in puluerem & quędam in pinguidinem redigere docet ad facienda sortilegia.*

13 *Pocula abortionis dicuntur, quæ dantur alicui, ut fœtum edat immaturum.*

Virtus generatiua quandoque impeditur per sortilegia.

14 *Matrimonium quandoque per ecclesiam separari mandatur ob impotentiam coeundi.*

15 *Maleficiatus quidam ne cum uxore computaretur qualiter fuerit liberatus.*

16 *Liberandus à maleficio iubetur signum crucis emittere.*

17 *Malefici seu sortilegi an, & qualiter pluuias, grandines, & fulgura inducere possint.*

18 *Aegritudines seu morbi quos inferunt malefici, nō ex imaginibus, aut cęremonijs prouenuint, sed ex mixturis & rebus naturalibus applicatis.*

19 *Diabolus quare à Deo permittatur adeo inhoneste res diuinas, & suæ adorationis cultum deturpare.*

20 *Sortilegum, seu maleficum, an liceat impune consulere ad tollendum maleficium.*

21 *Ius ciuile pro soluendis maleficijs permittit recursum ad maleficos, sed non ius canonicum.*

Infirmitates an possint licite sanari per quędam uerba superstitiosa quibus ut plurimum utuntur mulierculæ.

22 *Remedia sanatiua qualiter cognoscantur superstitiosa uel non.*

23 *Nomina hebraica Dei, & angelorum ab aliquibus conficta, an deferantur licite pro remedio sanitatis.*

1 Sexto quæro † quō potest esse, φ ex præmissis rebus simplicibus, aut mixtis effectus sortilegiorum hmōi, & tot accidentia in humanis corporibus, ita fortiter caussentur, seu ēt tollātur, aut futurorū occultorū ut reuelationes tam clare succedere pſit. nam qbusdam ridiculum potius q̄ credibile esse uidebatur, φ ex tactu unius imaginis cę

ea,cretæ aut alterius mixturæ si tangatur in aliqua parte sui corporis ꝑ maleficum, in ea dē parte corporis ꝑsonæ maleficiatæ statim exoriat̃ infirmitas,& causentur dolores intē si.aut amoris cupiditas, & uehemens libido ꝑparet incendia cordi , & sic de singulis aliis sortilegiorū speciebus.hæc.n.vñi esse satis re mota a credulitate recti iudicii , & tñ in rei ueritate effectus , & accidentia hmōi negari non pōt,ꝙ ueniūt atq; recedūt opera, & mi nisterio dictorū sortilegorū.Et iō pro facilio ri solutione istius dubii . Videndū est primo de uirtute,& potētia dæmonis quæ, & qua lis sit,& quā potestatem habet suꝑ homine,

2 qua cognita facilis reddetur solutio istius du bii. † Sciendum est.n. ꝙ Angelus Sathanæ q est proprie diabolus mirabilem habet uirtu- tem,& ptātem cognitiuā circa nãlia,& secre ta naturæ.plus n.de his ipse solus est instru- ctus,& bene informatus.quam oēs hoīes de mundo simul ita dñt Theologi , & maxime S.Th.in tract.qq.16 art.6.in titu. de dæm.& S.Aug.lib.10.de ciu.Dei , & hr̃ in c. nec mi- rū.26.q.5.ex quo.n.ipse Angelus est substan tia spūalis,& pura intelligētia habet oēs uir- tutes intellectiuas,& oīa secreta naturæ.quę nãliter spectant ad angelū,siue bonum, siue malū.de quibus latius ꝑ eundem Tho. in d. li.qq.q.16.art.1.2.6. & ꝑ totū de dæmon.& q.6.art 4.6.in tit.de mir. Deus n.dum a prin cipio creauit naturā angelicam in paradiso, eandem uirtutem , & ptātem dedit angelo Sathanæ quā dedit angelo lucis, qa à princi- pio oēs lucidos,& ꝑclaros creauit ita dicunt oēs Theologi.& hr̃ Ezec.28.c.dum loquitur

3 diabolo figuratiue in personā regis Tyri di- cēs. Tu signaculū similitudinis , † plenus sa- pientia,& ꝑfectus decore,in deliciis paradisi Dei fuisti , omnis lapis ꝑciosus operimentū tuū,sardius,topazius,&c.tu cherubim extē- tus,& ꝑtegens,posui te in mōte sancto Dei, in medio lapidū igniorū ambulasti ꝑfectus in uiis tuis à die cōdōnis tuæ , donec inuēta est iniqtas in te.Peccasti , & eieci te de mōte sancto Dei,& perdi te,ò cherubin, hæc dicit Dñs Deus.hr̃ etiam de hoc de cōse. dist. 1.hi duo.& not.26.q.5.nec mirū.§.sed hoc quosdā,&c.ubi S. Aug. loquens de acutissima in- telligentia diaboli dicit , quanto magis pōt diabolus cognoscere ęgritudinem esse mor- talem , uel nō,si hæc eadem cognoscit homo ꝑ quasdā cōiecturas, & signa, multo magis

illa cognoscit diabolus quem angelica pote- state sublimem ꝑphetica oracula fuisse testā tur.idem dicit Th.d.q.16.de dæmon. Quam primū igit̃ Sathanas qui tūc ꝑꝑ illius sum mam pulchritudinē , & splendorem Lucifer uocabatur incidit in pm̃ superbiæ contra suū creatorem,uolens se facere æqualē Deo .cre dens posse exercere uires suas in cœlo,& aliis prædominari, ṗter & contra Dei uoluntatē, statim ipse cum sequacibus suis de cœlo ex- pulsus fuit,& pro sua æterna habitatione sta tutus fuit infernus locus teterrimus, & tene brosus , & ꝑpea perdidit oēm beatitudinē, sedem cęlestem ,diuinæq; maiestatis specula tionē,& lux cœlestis candoris conuersa fuit

4 in tenebris.† Hinc quæri posset an itellectus diaboli post pct̃m fuerit obtenebratus,ita ꝙ non habeat lucem illam intellectus cogniti- uā ita subtilē,& claram sicut prius habebat , de quo uide S.Tho.in d. q.16.art. 6. de dæm. ubi cōcludit in effectu ꝙ Diabolus peccādo ꝓprietatem naturæ suæ angelicæ nō amisit, sed naturalia in eis adhuc integra remanēt, & splendidissima.idem sentit Dyn. in lib.de ui.no.c.4.& not. in d.c.nec mirū. 26. q.d.§. sed quosdā fallit, &c. Quo ad ea uero q̃ sint diuinæ cognitionis , prout est scia futurorū ex certa rōne secreta cordis hominum, & si milia,ista.n.omnis intellectus angelicus etiā angeli boni est incapax ex se ad cognoscen- dum, & cōprehendendum , & ꝑpea indiget quodā superiori lumine illustrari ad ipsa co gnoscenda,quod lumē est diuinæ gratiæ , & ad hoc nō ꝑueniūt nisi angeli boni ꝑ grām angelus aūt Sathanæ est idignus, & incapax istius gratiæ ꝑꝑ pct̃m,de cōse.dist.1.hi duo. & ideo non pōt ueraciter futura prædicere. In his uero quæ naturalia sunt, uterq; ange lus habet mirabilē uirtutem , & potestatem cognitiuam longe supra humanum intelle- ctū , adeo ꝙ ea quæ sunt hoīs scientiæ quo- dammodo impossibilia, ipse Diabolus uidet oīa,& expresse cognoscit, quippe qa ipse est spūs liber,& eleuatus, & dicit̃ substātia spūa lis,& incorporea . ita appellatur ab omnib. Theologis nulloq; ṗmitur pondere carnis, seu alia corporea pōderositate, ex qbus pos- sit eius uelocitas intelsēs quoquo modo of- fuscari,aut ipediri quo minus uideat , & ex ṗsse cognoscat oīa q̃ cōueniūt naturæ angeli cæ ut supra dixi.† Et iō aut nos loqmur de

5 scia ptōrū , aut pñtium occultorū,quæ hoīs sunt

sunt ignota penitus, & istorum ipse est optimus interpres, & cognitor, ita dicit S. Tho. in d.q.16.art.6.& S.Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei.& not.in c.nec mirũ.26.q.5. Hinc est, ꝙ Diabolus cognoscit atque uidet oĩa furta ẽt latẽtissima, & eorũ fures, & alia hmõi crimina licet occultissima sint, ut sunt coniurationes tractatus, incendia, assassinia, homicidia occulta, falsitates, sacrilegia, stupra, adulteria, & his similia, nõ solũ q̃ fiunt inter pñtes uerũ ẽt, & inter abñtes, & in partibus multũ lõginqs atq; remotis, ex quo ipse omnibus his ictu oculi p̃sentialiter adesse põt, & de illis notitiã haud dubiã nobis exhibere potest, ut patebit infra in ea. q. in quibusdã excẽplis, exceptis tñ hoĩum cogitationibus in mente retentis q̃ licet sint de pñti, tñ Diabolus illa ignorat, maxime qñ nondum fuerunt deductæ ad cognitionem alterius per aliquem actum extrinsecum aut signum, istorũ.n. solus Deus est cognitor, & uerus interpres, ut hr Matth.22.& Mat.12.& dicemus infra eo. q.10. Futurorũ quoq; diabolus est incapax. sed si deuenerit ad cognitionẽ quandã cõiecturalẽ, & demonstratiuã siue inclinatiuam, qa hanc hẽt ex cõsideratione corporũ cœlestium, & motus astrorũ sicut astrologus, sed ista dr̃ dubia, & incerta notitia, qa põt abesse à ueritate ut no. in c.epi.26.q6.5.c. soties.c. aug.ead.cã.q.4. † Et iõ dicit S.Th. d.q.16.ar
6 tic.7. qđ futurorũ duplex est cognitio uno mõ cognoscuntur futura quantum est in se ipsis, & natura sui, & hæc cognitio ꝑtinet ad solũ Deũ, nulla.n. creatura hẽt istã facultatẽ nisi ex diuina gratia spẽaliter fuerit sibi reuelatũ, sicut fuit sanctis Prophetis, & iõ bene dixit.Esa.41.c. annuntiate nobis q̃ uentura sunt, & dicemus qa dii estis uos. Alio mõ cognosci possunt futura in suis causis. s. quãtum ad causas suas actiuas, uel ſm potentiã causarũ. & hæc est illa cognitio cõiecturalis, & demõstratiua de qua supra ꝓxime dixi & de hac Diabolus participare põt ꝙpe qa ipse cognoscit principia rerũ, & est illi magis nota uirtus causarũ nãlium quã hoĩbus, uã ꝑ sciam astrologiæ, uel ꝑ alia signa, & cõiecturas facilius, & certius cognoscit diabolus futura q̃ homo, qa subtilius cognoscit cãs ipsarũ rerũ nãles, & q̃ antecedũt rẽ ipsam essentiałr, q̃ nos uocamus indicia, & signa terũ. qa sunt principia q̃dam futurarũ rerũ q̃ ꝓcedunt operationes nãles postmodũ successuras, siue euentus rerũ futurarũ, & ꝑ ista fuit inuenta pronosticatio ꝑ astrologiã quæ fit iuxta demonstrationes, & indicia astrorũ & corporũ cœlestiũ, is igiť q ꝑ sciam, & notitiã ipsam futura coniecturaliter, & inclinatiue p̃dicere quærit non peccat, si dixerit ꝙ sic astra minanť siue demonstrant, sed dicendo affirmatiue, & certitudinaliter, ꝑut res sũt, uel erũt in esse suo peccat grauiter, uide Ab. & alios Can. in c. a. extra eo.ti. & iõ diabolus ut uideať hr̃e maiorẽ ptãtem, & se esse æqualẽ Deo, non ueteť futurorũ quorũcunq; uelle clare certam notitiã necessariã demonstrare, & rem futuram q̃ adhuc non est in rerũ natura certo mõ futurã ꝑut erit in suo esse demonstrare qñ uenerit in lucem, & erit certa in rerũ natura, sed in hoc mẽdax est, & decipit hoĩem, qa istius notitiæ ipse diabolus est oĩno incapax, ut cõcludit S.Th.ĩ d.q. 16. art.7.de dæmon. & hoc idẽ cæteri Theologi
7 cõcludunt, & tenẽt. † Et ꝑpea ipse diabolus ut facilius hoĩem decipiat, quotiescunq; cõtingit de ipsis futuris interrogari, semꝑ ĩcidere solet uerbis implicitis dubiis, & incertis q̃ ad utrunq; sensum accomodari pñt affirmatiuũ. s. & negatiuũ, ut patet exemplo uaticinii strenuissimi Ducis armorũ D. Brachii senioris Perusini q paulo anteq̃ cũ hostibus cõcurreret, & bellum iniret cõsuluit dæmonẽ quendã quem astrictum tenebat, nunqđ futuri belli uictoriã, uel suã aut suorũ stragẽ reportaret, & an ipse ĩcolumis euaderet, uel periret, cui rñsum dedit ꝑ ista uerba, uidelicet ibis redibis non morieris in bello, & aliud qđ græcis p̃nunciasse legiť, uidelicet dico te Aiacidem Enonẽ uincere posse, q̃ uerba media sunt adeo cõposita q̃ adaptari possunt ad utrunq; sensum affirmatiuũ. s. ꝙ negatiuũ, hoc est uictoriæ, & succũbẽtiæ siue mortis, & hoc mõ decipere solet simplices credẽtiũ aĩos, & quoties rei euẽtus p̃ter aut cõtra spẽ cõsulentis succedit. tũc diabolus se optime saluat ĩ cõtraria opinione redarguẽdo ipsum cõsulentẽ de ignorãtia sua, aut mala ĩtelligẽtia uerborũ suorũ, aut cõtrariã ĩterpretationẽ. Et qa diximus supra, ꝙ diabolus hẽt notitiã oĩum p̃teritorũ, & pñtium q̃ iã facta, sunt, uel fiunt iã inter p̃sentes quã inter absentes licet nobis occultissima sint.
8 † Subdã excẽplũ clarũ dieb. nostris exortũ in ciuitate Perusina ut referri audiui à quodã religiosissimo uiro, & honesto sacerdote me

ctræ ætates q retulit mihi cognouisse quẽdã presbyterũ Iacobũ Perusinũ q magice artis erat multũ eruditus, & sæpius experiebat̃ p̃ dictã, quadã die dũ ipse presbyter Iacobus celebraret missam in ecclesia Cathedrali S. Laurẽtii illius ciuitatis, dũ esset circa mediũ missæ uerteretq; faciẽ ad populũ, ad dicendũ uerba illa q̃ dici solet paũ ante consecratio nẽ Eucharistiæ, uidelicet, Orate fratres, &c. loco illorũ uerborũ dixit. orate ꝓ castris eccle siæ q̃ laborãt ĩ extremis. & illo tũc eodemq; momẽto Dux militũ eccl'æ una tota cũ exer citu ab hostibus cũ q̃bus paulo ante cõcurre rãt succũbebant, & exercitus ipse ruebat, & scindebat̃ in diuersis partib. & nihilominus distabant exercitus hmõi ab vrbe Perusina spatio 50. miliariorum, uel circa adeo ꝙ im possibile erat ꝙ q hoĩem ẽt currẽdo staffet tã, siue ꝑ postas potuisset tã cito tale factum nũciari. Deinde interrogatus presbyter ille ab aliq̃bus ex circũstatibus q̃ ꝑ coniũ ipsum audierãt q dnã sonarẽt uerba illa, & ad quẽ effectũ in illo ministerio missæ loco soliti orũ uerborũ orate, &c. ꝓmulgata fuissent, q pres byter r̃ndit ex tpe ꝙ ita dixerat, quia uerũ erat ꝙ illo tũc milites, & exercitus ecclesiæ q cum hostibus cõcurrerãt succũbebat atq; pe ribant, & quia auxilio indigebant ipse sacer dos orabat, & intercedebat ꝓ illis, interro gatus q̃s dixerat, uel reuelauerat sibi ꝙ mili tes, & exercitus ipsi tunc succũberẽt, q r̃ndit ꝙ spiritu sancto sibi tunc eadẽ reuelãte popu lo manifestauerat, & cũ ista r̃sione illus qe

9 tosdimisit, † nihilominus in rei ueritate dia bolus fuit q illa dicto presbytero manifesta uerat, de q̃bus sæpius interrogabat, cũ de ip sis militibus, & exercitu cõcursu atq; uictoria & habita reuelatione a diabolo illã populo manifestauerat eo modo quo supra. & licet ea q̃ in castris ipsis tũc cõtingerãt ꝑꝑ loci di stantiã impossibile esset ꝙ tã cito hoĩbus ip sis innotescerent, tñ diabolus q est spiritus liber, & incorporeus potuit illa uidere, & p̃ sentialiter interuenire, & ictu oculi se trans ferre Perusiũ, & ea oĩa dicto presbytero aui do illa scire manifestare, & aperire totã sciẽ factũ sub breui uerborũ cõpẽdio, & ipse po pulo, ꝓut fecit, aperuit, ex quibus apparet ꝙ dæmon hẽt notitiã oĩum p̃sentiũ, & p̃terito rum tam eorũ q̃ fiunt inter p̃sentes quã eorũ q̃ fiunt inter absentes q̃cunq; sit absentia lõ ga uel breuis. Aut aos loqmur de notitia re-

rum nãlium creatarũ ab ipso deo siue nã aut hoĩum operationis, & circa ista similiter hẽt mirabilem uirtutem cognitiuam, q̃a oĩa q̃ à deo creata, sunt ĩmmundo ipse cognoscit una cũ uiribus, & uirtutibus suis, ipse. n. no ta hẽt oĩum herbarũ noĩa, & uires suas quas habent in foliis festucis atque radicibus, itẽ oĩa animalia terrestria, & eorũ nãs, & quali tates omnes aues, & uolatilia cœli, item oẽs pisces, & animalia aquatilia oĩum metallo rum sulphurisq. uires oĩum lignorum lapi dumq́., & eorũ uirtutes, & potentias nãles

10 hẽt in promptu. † Et br̃ dicas ꝙ circa ista naturalia, & secreta naturæ in ipso dæmone nulla cadit obliuio nec ignorantia, q̃a cũcta notissima tenet ante oculos ita dicit S. Tho. in d. tract. qq. q̃o. 16. ar. 6. in uer. r̃ndeo, & q̃a peccando, &c. & §. ad primũ uer. ad. 7. de dæmon. Idem cõcludit ille Prierias in d. suo tract. & c. lib. 1. c. 3. & lib. 2. c. 7. ubi recitat ꝙ dæmon q̃cunque ẽt minimus nouit oĩa cũ suis uiribus, & ꝓprietatibus. Primo. n. no uit oĩa elementa. Secundo, omnia metalla. Tertio, oẽs lapides. Quarto oẽs herbas. Quinto, oẽs plantas. Sexto, oĩa reptilia ter ræ. Septimo, oẽs aues. Octauo, omnes pisces. Nono, oẽs orbes, & motus cœlorum. Deci mo, oẽs, & singulas stellas figuras, & signa cœlestia ac eorum influxus, & oĩum p̃dicto rum uirtutes, & potentias nãles ex quibus infinita quodammodo sumunt uenena quo rum q̃dam sunt ad nocendũ occidendumq́., q̃dam uero orta sunt ad sanandum q̃ dñs bona uenena ex quo nã illa procreauit ad medelam l. 3. §. adiectio autem. ff. ad l. Corn. de sic. Cũ itaq; diabolus habeat nota oĩum supradictorũ noĩa uires uirtutes atq; poten tias naturales, sicut melior medicus quã re periri possit in uniuerso orbe terrarum, &

11 ꝑꝑ ea dñt † Theologi, ꝙ iste diabolus est o ptimus Philosophus, theologus, arithmeti cus matematicus, dialecticus, logicus, gram maticus, musicus, & medicus excellentissi mus q modica experientia quoscũq; uiros ẽt excelentissimos, & practicos dictarũ artiũ, & peritiæ mirabiliter superaret. & ideo ex eorũ siue earũ mixturis ipse diabolus facit, uel fa cere instruit suos, & sortilegos qũo, & quali ter agere debeant ut cõponãt uenena illa ad formandũ sortilegiũ siue facturam, & diuer sas inducere ægritudines in humanis corpo ribus. Quorũ uenenorum, & maleficiorum.

Quædam

Quędam componunt ex herbarum foliis fe-
ſtucis,aut radicibus quæ ſunt mirabilis uir-
tutis & potentię.& quædam ſunt quæ non
oriuntur in partibus noſtris ſed illas affert
dæmon ex Aegypto, aut partibus Orienta-
libus,ſeu aliis,ubi naſcũtur, & hñt meliores
uires ut alias à quibuſdã magicis ꝓ me exa-
minatis referri audiui. Quædam uero ex li-
gnis Quædã ex lapidibus.Quędam ex metal
lis.ſ.ex plumbo.ere,ſtãno,argento uiuo , qđ
appellant mercurium . Quædam ex reptilib.
terrę uenenoſis Quædam ex proprio ſerpẽ
tum ueneno Quædam ex auium,aut anima
lium,ſiue piſcium uenenoſorũ membris, uel
inteſtinis, quæ hñt diuerſas proprietates a
nã,in quibus in ſunt diuerſa uenena,& uirtu
tes,ſeu potentiæ nãles, quæ diuerſas opera-
tiones inducunt uide Aug lib.4.q.23. de ci.
uit.Dei, & Thom. in d.tract. qq.q.6.art. 10.
in tit.de mirac.& Prier.in ſuo tract. de ſtrig.
12 mag.lib.2.c.7.† Quædam .n. redigũt in pul
uerem. & hæc ut plurimum miſcentur in fer
culis,uel potu ex quibus fiunt diuerſa pocu
la,de qbus dicemus infra eo.q.11. qdam ue-
ro redigunt in pinguedinẽ, cum qbus faciũt
diuerſas unctiones , nec uerentur qñque in
ipſis pulueribus,ſiue mixturis cõmiſcere pĩ
guedinem.ſiue axungiam quã ſumunt ex ꝓ
prio corpore xp̃iani , aut infantis defunctus
ſine baptiſmo, & hãc ipſi appellant pingue-
dinem pagani,quam dñt hr̃e mirabilem uir
tutem,& cũ ipſis,& dictis pulueribus aliiſq;
rebus adiunctis diuerſas componunt unctio
nes maleficas ex quarũ tactu,aut aliorũ cibo,
uel potu in humanis, aut brutorũ corporib.
ĩfinitæ cauſanť ęgritudines, & morbi intrin
ſeci,qñq; ex his peruenit loeis priuatio.qñq;
uero mẽbri debilitatio.neruorũ attractio,do
lor capitis,dentium,pectoris,ſtomachi, uen
tris cordis,& iſte ſæpius ceteris euenit?qñq;
renum dolor intenſiuus,aut alterius mẽbri,
& partis corporis. Qñq; uero prouenit fe
bris,tuſſis,& dementia priſis,hydroipſis,aut
aliqua tumefacio carnis in corpore ſiue apo
ſtema extrinſecus apparẽs, qñq; uero intrin
ſece apud inteſtina aliqđ apoſtema fit adeo
terribile,&incurabile ꝗ nulla ars medicorũ
id ſanare,& remouere poteſt niſi accedat a-
lius maleficus,ſiue ſortilegus q cõtrariis me
delis,& remediis ægritudinẽ ipſam maleficã
tollat quã facile,& breui t̃pe remouere põt,
ceteri uero medici q artem ipſius medicinæ
ꝓfitentur nihil ualent,& neſciũt afferre re-
medium,& hoc eſt qđ dixit Aug. in lib. 10.
de ciu,Dei.& not.in c.nec miſũ.§.ad hęc aũt
26.q. 5.ubi dř quod iſta remedia q̃ fiunt ad
tollendum iſtas maleficas ægritudines nulla
ars cõmẽdat medicorũ.& ideo ſunt ualde ꝓ
hibita de iure canon. & eccleſia multũ repro
bat illa 26.q.7.admoneãt,& latius dicemus
infra ea.q loco ſuo. Si igitur remedia hmõi
non adſint corpus ipm maleficiatũ paulatim
cõſumiť uſquequo deuenit ad extremũ uitę.
qñq; uero uelocius occidunt qñ uolunt in-
ferre mortem abſque remedio adhibent ue
nena atrociora q̃ uitam ipſam citius ꝑimũt.
13 † Quædam ẽt faciunt ut inducant abortiuũ
p̃gnantis mulieris,& hæc dñr pocula abor-
tionis,de qbus hř in l. ſi quis aliqd. §. q ab.
ortionis ff.de.pœ.& l 3.§.adiect.aũt.ff.ad l.
Cor.de ſic.l.diuus ff.de extr.crim. ubi eſt gl.
not.l.Cic.& l.prægn.ff de pœ. de qbus diffu
ſius dicemus inf.eo.ti.q.13.Qñq; uero indu
ciť deſiccatio latis in nutrice. Quædã fiũt ad
deſiccandũ totũ lac unius gregis,uel ſecũdi
armenti uaccarũ, adeo ꝗ nihil caſei penitus
reddãt q̃uis antea in maxima abũdãtia red
didiſſent,& ſilř aborti ones totius gregis , uel
armẽti inducere pñt,ꝑut alias uidi,& habui
in facto Romæ,ꝗ duæ maleficæ mulieres cũ
iſti maleficiis ꝑire feceiãt abortãdo multos
pecudũ fœtus,& latẽ matiũ deſiccaueiãt pe
nitus.Quidã uero cũ eiſdẽ cõpõnib. & uene
nis imped ũt in maſculo,uel fœm.uirtutẽ ge
neratiuã emittẽdi ſperma.Qñq; uero in ma
ſeulo mẽbri lãguedinẽ,& oĩmodã impotẽtia
coeũdi,in muliere uero uuluæ arctationẽ. ſi
ue mřicis indignationẽ tal ẽ q̃ ſummoꝑe ab
horret cõcubitũ,& uiri acceſſum ad coeundũ
& pati nõ põt aliquo mõ copulã carnis . uñ
14 euenit † qñq; ꝗ durare hmõi maleficio ,&
impedimẽto eccleſia mãdat mřimoniũ ipm
ſeparari,& impartiri licẽtiã alteri cõiugũ, q,
uel qñõ patiť impedimẽtũ ad alĩs nuptias cõ
uolare,ſed hoc ꝓcedit qñ impedimẽtũ ipm
durauit triẽnio,deide alter,uł uterq; cõiugũ
fateť impotẽtiã ſuã tũc adhibita ſeptima ma
nu ꝓpinquoiũ.aut uicinum fit ſeparatio ip-
ſius matrimonii ꝑ eccleſiã,ut hř i c.1.& cap.
fin.de frig & mal.ibi Pan.& iō dixit Hoſt.
in ſumma eo.ti.de ſort §.fi.in fi. ꝗ iſto caſu
eccleſia credit ſortilegus,& illoiũ effect.b.de
qbus hř 33.q.1.ſi ꝑ ſortiarias. & ꝓ clariori
huius rei ĩtelligẽtia exẽplũ facti exhibeo. In

agro Sabienesi in quo hæc maleficarũ secta plurimũ inualuit, & de p̃senti quoq; magna
15 ipsarũ copia reperit. † Quidã uir egregius literatus, & illesę cõditionis. & famę q in uno ex oppidis illis ortũ habuit, licet modo sit senex quadã die, à q̃nquennio citra mihi retulit ꝙ ipse dũ erat in flore iuuentutis suæ tp̃e quo sponsum duxit ad matrimoniũ cõsumãdũ opera, & ingenio cuiusdã maleficę mulieris, quã mihi noĩe ꝓprio declarauit maleficiatus fuit, & ideo fortiter apprehensus fuerat dicto maleficio, ꝙ cũ uxore ea nocte, & postea ꝑ multos dies nullũ penitus debitũ reddere potuit, ex quo habebat maximã uerecundiã, & nunq̃ cessabat admirari, cõfidẽtiãs ꝙ prius ꝑ q̃ ualidus in simili actu carnalis copulæ, ex quo maximã solitus erat hr̃e delectationẽ, tunc uero cõtra adeo ꝙ sua misera uxor eiusq. parentes reclamare cœperũt primo priuatim putantes postmodũ durãte impedimẽto deuẽire ad matrimonii separationẽ, adeo ꝙ iste spõsus ꝓ dolote, & uerecũdia quasi demens, & desperatus euasceret, & multos ac multos medicos cõuocauit ut liberaret ab ipsa infirmitate, & impedimento, & nihil põderãt sibi, demũ qdam senex ipsum cõsuluit ut mitteret ĩ qbusdã mõtibus altis ꝓ quodam magno, & solẽni magistro q uocabat magister magnæ experientiæ. q in ueritate erat solennis magnus, & maleficus. q q̃ primũ uidit ipsũ spõsum cognouit illius ifirmitatẽ, & breui tp̃e illũ liberare spopondit una nocte tm̃, & iussit ꝙ dormiret illa nocte cũ uxore, & prius exhibuit quoddã poculũ
16 dũ uolebat ire dormitũ † & p̃monit ipsum eiusq. uxorem ne illa nocte muniret si signo crucis neq; timerẽt aliquo pacto si aliqd ea nocte uiderẽt, uel audirẽt, qa nõ poterãt sibi nocere, q maleficiatus cupiẽs multũ ab ipso maleficio liberari, oĩa ad unguẽ seruauit, qnta aũt noctis hora, uel circa cępit audire maximos tonitus, pluuias tẽpestuosas, & fulgura q̃ maxima, deinde terremotus adeo terribiles ꝙ tota domus quassabat̃ à uẽtius terræ motus uelut arbor q̃ quassaret̃ uẽtis, deinde audiuit uoce humana quosdã magnos ululatus & clamores, & aueitẽs occulos uidit in eius camera plus q̃ mille ut apparebat adinuicẽ tãtes, & ungib. pugnis, & calcib. crudelr̃ pugnãtes, & laceiãtes alterius facies, & uestimẽta tota, inter quos uidi mulierẽ quãdã q̃ erat alterius oppidi uicini, & dicebat̃ ꝙ erat malefica de qua ipse spõsum multũ suspicabat̃ ne ab ea pollutus fuisset, q̃ ultra oẽs maiorib. gemitibus, & ululatibus cruciabat̃, & crines faciemq. suã totã unguibus lacerauerat, ꝑꝑ q̃ ipse maleficiatus dixit ꝙ aliquantulũ pertimuit à p̃ncipio dubitãs ne qd mali sibi accideret, deinde recordatus de monitionib. magistri reassumpsit uires, uxorem uero sp̃ tenuit sub pãnis abscõditã ne ista uideret, postq̃ uero ita certauerant ꝑ mediã horã, uel circa, ingressus fuit magister ĩ camera p̃dicta, & erat tũc circa mediã nocte, ad cuius ĩgressum oẽs illi pugnãtes una cũ muliere ipsa statim disparuerũt, & abierũt penitus, ipse aũt magister accessit ad ipsum maleficiatũ, & illius humeros tetigit manu ꝑfricãdo aliquãtulũ dicẽdo, ꝙ nõ dubitaret amplius qa iã liberatus erat. & illinc discessit, post cuius recessũ dictus maleficiatus sentit paulatim calorẽ quẽdam in renib. & lũbis, ita ꝙ mẽbrũ uirile cępit erigere uultũ, & subito sahit, & ipse app̃hẽsa uxore reddidit debitũ satis pingue cum maxima dulcedine, & delectatione, & deinde ꝓsecutus fuit usq; ad senectutẽ, & suscepit optimam ꝓlẽ utriusq; sexus, & ego quosdã ex suis filiis cognoui, & allocutus fui cũ eius uxore tũc uetula q̃ oĩa p̃dicta ĩgenue fassa ẽ, dicẽs ꝙ nunq̃ diebus suis grauiori fuit pulsata timore q̃ nocte illa de qua supra. Alia ẽt plura exẽpla de hoc referri possent q̃ cã breuitatis omitto. uide illũ Ptier. in d. suo tract. de strig. dem. &c lib. 2. c. 2. ubi in 3. punct. refert exẽplũ eiusdam ditissimi Comitis dioc. argẽ. ꝑ hmõi maleficio steterat biẽnio impeditus ꝙ nunq̃ potuit uxoris cõitisse uirginitatẽ deflorare q̃ pulcherrimã erat, uide ipsũ
17 † Post hæc q̃ro an isti malefici, & magi possint eorũ arte, & demonis suffragio inducere pluuias, grandines, & fulgura, aut magna tonitrua, & ẽt an possit q̃n illa uenerint remouere, & facere ut cessent, & uidereẽ dicẽdũ ꝙ nõ qa ea q̃ de cœlo ueniunt, & ad nos descẽdũt diuina dispõne ꝓueniunt à corporib. cęlestibus, uel ab aere mediãte ordine quodã nã dicto rum corpoiũ & illorũ cõiũctionũ f̃m ꝙ clare demõstrant astrologi, si dicas ꝙ isti possunt dęmonis industria iducere hymbres grandines, & fulgura, & alia de qb. supra, & ecõuerso ea sic irruẽtia remouere, & rõ est, qa dęmones possũt elemẽta cõcutere, & id uere uẽtos, & pluuias, fulgura, & grãdines ĩducere, & hoc est qđ dicit tex. in l. mul. C. de: mal. & math.

& math. l. eorũ, in fin. eo. tit. in d. l. multi. dr̃, ꝙ multi sunt q̃ magicis artibus manibus ac cincti elemẽta concutiunt, &c. ꝑ quæ oĩa supradicta ꝓueniunt in d. l. eorũ dr̃ ipsi malefici pñt tempestates ipsas remouere, & id operari ne segetibus, aut terræ nascẽtibus officiant, & ꝓpea iura ciuilia nolunt, ꝙ illo casu maleficus, siue malefica puniantur qñ illorũ effectus tẽdunt ad bonũ, & utilitatẽ, istarũ. n. maleficarũ una cõponit maleficiũ, altera tollit, una istruit, altera destruit, una polluit, altera sanat, una impedit, altera soluit impedimẽtum, & sic una illudit alteram, diabolus uero utraque, & ut plurimũ ea quæ destruit maleficiũ inducat alterã maleficã, siue maleficium q uel quę maleficiũ fecerat nõ tñ verbis expssis, sed quibusdã signis, & cõiecturis ex qb. facile comprehenditur qui fuerit, & hoc prouenit astutia, & fallacia dæmonis q delectaẽ in fraudibus, & scandalis hoĩum ut dñt Theologi in locis supra no. & hr̃ in cap.
18 epi. & c. nemirũ, 26. q. 5. †Cũ itaque ægritudines, mortes & aecificia, de quibus supra, ꝓueniunt ex pdictis mixturis, & rebus naturalibus, nõ est dicendum, ꝙ pcedant ex illis cærimoniis, & imaginibus, & seu illarũ tactib. & sacrificiis, & aliis turpibus obseruãtiis de quib. supra, sed ideo cærimonias illas obseruant, & baptizãt imagines, & alia hmõi faciũt, qa diabolus ut alias diximus supra summopere delectaẽ in sacrificiis illis, quia cupit adorari, & ut facilius ipsi sortilegi, & malefici ad illa deueniant, diabolus persuadet illis qđ ex hmõi obseruantiis, & solẽnitatib. effectus de qbus supra ꝓueniunt, sed ualde mentiẽ, qa ꝓueniunt ex nãlibus rebus, ut supra ui distis, eodem mõ dicendũ est de sortilegio, si ue maleficio amatorio in quo sæpius dæmõ instruit, & mandat commisceri sacramẽta ecclesiæ, uẽ sctõrũ martirũ reliqas, hostiã sacratã, & similia de qb. supra 3. q. in 2. specie, tñ effectus amoris, & flexibilitatis pudici animi ad libidinẽ nõ ꝓuenit uirtute illius sortilegii siue maleficii, sed uirtute diabolicæ tentationis & utriusq; solicitationis, & ꝑuasionis intrinsecæ, & extrinsecæ, ut ibi dixi, sed hoc iõ facit diabolus ut facilius adoreẽ, & turpius diuinũ cultũ tractet, & dissipet, & illius đstru
19 ctionẽ qrat. †Sed qri posset quare Deus permittit diabolo ꝙ tam turpiter res diuinas, & cultũ suæ adorationis deturpet, & destruat, quodãmodo cũ facile posset illi resistẽdo oĩa ista ꝓhibere ne fierẽt, sicut alias nõ ꝑmittendo impedit dæmon ne possit q̃dam alia facere, q̃ alias de sui nã facere posset, ut dicemus infra q. seq. Rñ. ẽm cõem Theologorũ cõclusionem, ꝙ ideo Deus nõ ꝓhibet hoĩem hæc facere ne uideaẽ sibi uelle auferre liberi arbitrii ptãtem quã à principio sibi dedit ut possit operari bonũ, & malũ ad libitũ suũ, & impediendo ne incidat in malũ, uidereẽ sibi auferre illã libertatẽ, & uelle illũ oĩno fieri bonũ, ne igiẽ rũpat aut uiolet legẽ quã à principio ipse cõstituit ut sequaẽ ordo naturæ. sicut à principio ordinatũ fuit ideo nõ impedit hoĩem ꝙ non faciat ista, & q̃cunque alia mala qñ uult operare malũ, aliogn qs dubitat, ꝙ Deo renitente hæc fieri minime possent. Sed hanc ptãtem liberi arbitrii homini dedit ut posset operare bonũ, & malũ qđcunque uelit ad libitum suũ, si bonũ fecerit cõsequeẽ gloriam, si uero malũ ꝑpetuam dãnationẽ. Deditq; diabolo facultatẽ tẽtandi, ut posset ptãtem ipsam cõtra quoscunq; indifferẽter exercere ut no. Gen. 3. & Matth. 4. c. ubi cõtra ipsummet Iesum Xp̃m ptãtem illam tẽtandi expertus fuit, ut hr̃ ẽt Mar. 1. & Luc. 4. cap. in prin. Sed anteq̃ ad ulteriora deueniam. Quæro aliqua de remediis istis q̃ fiunt erga maleficiatum ad tollẽdum maleficium, & liberan
20 dũ maleficiatũ. †Et primo qro, an liceat impune cõsulere sortilegium, siue maleficiũ, ut dissoluat facturas, & liberet ægrotũ à maleficio, & sĩr an liceat incãtare, & cõiurare hymbres, grandines, & fulgura ne noceant fructibus arboribus aut plantis, Et dic br̃, aut nos loqmur de iure ciuili, aut de iure canonico, primo casu licet ĩpune cõsulere, & adhibere sortilegiũ siue maleficũ ad faciendũ opa q̃ uertunẽ in bonũ, & ꝓsunt, & nõ dẽt qs ꝑ bono opere cruciari l. eorum. §. si & ibi Bar. hoc no. expsse. C. de malef. & math. & hoc est clarum de iure ciuili, sed de iure canonico non licet aliquo mõ ẽt ꝑ recuperanda corporis sanitate quærere remedia diabolica, & sup̃stitiosa, licet aliter sanitas ipsa recupari nõ posset, nisi ꝑ remedia pdicta, ita dicit tex. ad lẽam in c. admoneãt. 26. q. 7. & tangit uerbũ Pan. in c. 2. de sor. ubi potius sanctiss. Pontifices patiunẽ bona ecclesiarũ furto subtracta penitus pdi q̃ ꝙ quæranẽ ꝑ remedia, & artẽ hmõi, & hinc est ꝙ ecclesia potius tolerat dissolutionẽ matrimonii, & tanti uinculi sacralis fracturam, q̃ permittere, & concedere

maleficiatum cōtrarii maleficiis liberari, tex. 33.q.1. si per sortiarias, & de frig. & malef. c. fin. & ratio huius est quia magis expedit pati in corpore q̄ in aīa, quia minor est corporis iactura q̄ aīæ d.c. admoneat, & c. fin. de sort. arg. c. solitæ de maior. & ob. & ibi Pan. & oēs scribentes ad quod ius ciuile nō cōsiderauit quod principaliter tēdit ad cōseruationē tp̄alium. d.c. solitæ. & not. Doct. ī d.c.
21 admon. & not ēt in c. nec mirum. §. ad hæc 26. q. 5. quod tene menti.† Idem dicendū est de remediis supstiosis ligaturis, & appendiculis, q̄ fiunt per ipsos sortilegos, siue maleficos, ad sanandum alias ægritudines nō maleficiales, ut est febris, dolor capitis, uētris, & similes, quas amouere non licet hmōi remediis. & hoc est qđ uult dicere tex. in d. c. nec mi.ū. §. ad hæc oīa & c. ubi dicit, ꝙ ad hæc ptinent ligaturæ execrabiliū remedioꝛū, quas ars non cōmendat medicoꝛū, quibus aūt pœnis puniūt qui pmissa faciunt, uel cōsulūt sacientes dicetur infra eo. tit. q. 12. Præterea non prætermittā hunc notabilē casum q̄ sæpissime occurrit in facto, maxime apud rusticos. Reperitur qdam ægrotus aliqua ægritudine nō maleficiali, loco medicoꝛū, quoꝝ ut plurimum hñt penuriam, adducitur mulier q̄ q̄busdam uerbis, & remediis asserit uelle ęgrotum breuissimo tpe liberare, ægrotus uero q̄ est puræ cōsciæ dicit eaue, qa nolo curari p remedia supstiosa, & ab ecclesia reprobata. qa magis expedit, ut patiaꝛ corpus q̄ aīa, ut supra pxime diximus. & illa rñdet ꝙ nullatenus dubitandum est de hoc, qa ipsa cum sanctissimis pcibus, & oꝛonibus, ac remediis ecclesiasticis uult ipm liberare, & incipit facere eligaturam, & dicere ægroto, ꝙ dicat eū deuotione salutationē angelicam, aut oꝛonē dñicam s. Aue Mariam, uel Pr nr̄m, & ipsa quoq. magna aliquas pces alta uoce promulgat deinde duo, uel tria uerba dicit submissa uoce quæ nullum sapiunt diuini cultus odorem, & licet p illa uerba expsse nō cōstet ꝙ fiat dæmonis inuocatio, tñ non pñt cōgrue adaptari ad sensum pcedentiū uerbōꝝ. qp pe, qa quo ad illa longe extranea sunt. qīt an dicta remedia sint reproba, & supstiosa, & qlibet diceret ꝙ non ex quo nō cōstat aliquid expresse de malo, sed de bono patet expresse Solu. tu dic s̄m, ꝙ scribit S. Th. sum. q. 96. art. 2. I tit. de supst. & do. Io. lec. in sum. cōf. eo. tit. de sort. c. 21. ꝙ ī istis remediis plu
22 ra sunt cōsideranda.† Et primo cōsiderādū est, utrum remedia illa nālr tales effectus sanitatis causare possint, quod facile iudicabiꝛ consilio medicoꝛū, qđ si tales effectus naturalr cōcipere pñt, non erunt. iudicāda supstitiosa, sed uera, & naturalia, ex quo med cinę pfessio approbat illa, si uero tales effectus naturalr parere non pñt, sunt oīno illicita & dānata, qa necesse ꝙ pnueant ad quædam tacita pacta cum dæmonibus inita. ut not S. Aug. in lib. 21. de ciuit. Dei, & hr in d. c. nec miū §. ad hęc oīa. 26 q. 5. Hoc. n. spālr apparet, & cognoscit̄ in ipsos quotiescūq. adhibetur aliqui characteres, seu noīa ignota, aut aliæ qcunq. obseruationes q̄ manifestum est ꝙ naturalr efficaciā sanitatis, & expulsionis ægritudinis illius hr̄e nō pñt talia, sꝫ iudicāda sunt supstitiosa, & illicita, & ista sit illa firma p quā facile iudicari poterit. an remedia ipsa sint honesta, uel illicita, & supstitiosa, & hæc nota, qa sunt ualde utilia in foro cōsciæ, & multū cōsciūt sacerdotibus, his maxime p laicoꝛū cōfessionibus incūbūt q. n. dicta sunt de uerbis eadē dicēda sunt de breuibus. & schedulis, quas sæpius faciūt isti incantatores ut suspensæ deferantur ad collū siue ī sinu ipsius ægroti, ubi si ultra noīa Dei alias oꝛōnes, & pces reperiunꝛ aliqui characteres, aūt noīa ignota, uel male sonantia ad pcedentia iudicāda sunt oīno supstitiosa,
23 qa sicut dicit S. Chrysostomus† multi cōfigunt aliqua noīa hebraica Dei, & Angeloꝝ, & alligant q̄ non intelligentibus metuenda esse uiꝛ. cauendū est ēt ne aliqđ falsitatis cōtineant, qa impoꝛe esset ꝙ effectus dictoꝝ operū possit expectari a Deo q̄ nō est au tor neq; testis falsitatis, sed puræ ueritatis, ut hr Io. 1. Plenū grǽ. & ueritatis illa ēt breuia reprobata sunt in qbus apparent noīa q̄dam ignota ineffabilia, & inusitata, uel sub hac cōdōne traduntur ꝙ qcunq; portauerit breuia hmōi apud se nullos timeat hostium incursus, aut insultus, uel qđ sibi aliquid boni continget, inueniet. uel conſir aut aliquid aliud simile omnia ista sunt ab ecclesia reprobata, merito damnabilia. & punienda, ut de d. Ioan. lect. in sum. conf. cap. 13.

1 *Sortilegæ seu lamiæ an deferantur uere, & realiter per dæmones ad ludos, & congregationes nocturnas.*

2 *Dæmō mētē mulieris per infidelitatē capta, in di*

uersa

uersa personarum species se trāsformat corā illa.

3 *Dæmones deferre homines corporaliter de loco ad locum motu ueluti est impossibile, quod si uerum esse, non modica nec pauca sequerentur inconuenientia.*

4 *Sortilegi opera adiuti dęmonum non possunt liberare incarceratum.*

5 *Dæmones apparentias, & nullæ rerum species intellectui humano repræsentare possunt.*

Febris qualis morbus sit, & unde proueniat.

6 *Strigæ, seu lamiæ non deferuntur corporaliter à dęmone, sed in spiritu deluduntur.*

7 *Corpora lamiarum, seu strigarum ad ludum deferri dęmonum quibus rationibus afferi possit.*

8 *Strigæ omnes, & maleficę extra gremium, & protectionem sunt ecclesiæ.*

9 *Diabolus hoc unum maxime optat, ut ab hominibus adoretur.*

10 *Angelus tam bonus, quàm malus dicitur substantia quædam spiritualis intellectiua, mobilis, & incorporea.*

Corpora per dæmones assumpta non sunt uere, & naturalia, sed quasi naturalia, & similitudinaria.

11 *Corpora per dæmones assumpta, ex qua componatur materia.*

Angelus bonus in corpore assumpto, uirtutem generatiuam non habet, angelus autem malus sic.

12 *Sperma ex purissima cibi optime digesti substantia oritur.*

Operationes naturales corporibus per dęmones assūptis non conueniunt.

13 *Infans natus ex coitu cum dæmone habito cuius cēseatur filius.*

14 *Dæmones secundum ipsorum naturalem uirtutem multa facere possunt, quæ non faciunt diuina eos reprimente prouidentia.*

15 *Angeli boni & homines per Dei gratiam, & fidē miracula facere possunt, dęmones autem non.*

Miraculum quid propriè dicatur.

16 *Dęmones per uirtutem suam adeo uehementem, & acutam operantur quædam quę à nobis miracula putantur, & non sunt.*

Dæmones in nobis dupliciter operari possunt.

Dæmones permittente Deo in forma corporali assumpta possunt hominem uerè, & realiter de loco ad locum transferre.

17 *Ordo rerum, & secundum ipsarum naturas, & secundum motus attendi debet, in uirtutum actiuarum actionibus.*

18 *Diabolus Christum assumptum detulit in sanctam ciuitatem, statuens eum supra pinaculum tēpli.*

19 *Statuere uerbum, idem est quod ponere siue constituere.*

20 *Anima humana corpus humanum quo uult mouet, quare non idem possit diabolus qui est spiritualis substantia libera, & nullo pressa pondere.*

21 *Rei suę quilibet bonus moderator, & arbiter existimatur.*

22 *Diabolus uirgas ligneas in ueros dracones cōuertit.*

23 *Canis loqui potest per artem dæmonis.*

24 *Asina Balaam quomodo ipsum alloqui potuerit.*

25 *Simulachrum fortunæ quondam marmoreum ad matronas Romanas locutum.*

26 *Mulier quędam uirum suum ad ludum dæmonum duxit, qui ibidem Deo laudes referens, repertus est solus in loco à domo distante per centum miliaria.*

27 *Puella quędam uirgo qualiter ad ludum dęmonum abducta fuerit, & ob nomen Christi nominatum ibidem dimissa.*

28 *Strigæ siue lamię in primis in manu diaboli baptismum, & omnia christianæ fidei documenta abnegant.*

29 *Reuerentia qua forma per strigas, siue lamias exhibeatur dęmoni ipsarum principi.*

30 *Diabolus reducens strigas à ludis dęmonum, si sonum campanę pro Aue Maria audierit, cogitur eas in eodem loco dimittere.*

31 *Sortilegæ uere, & corporaliter per dæmones ad suos ludos deferuntur nedum in spiritu tantum.*

Mulieres quare in maiore numero eant ad ludum dæmonum, quàm uiri.

32 *Lex qualibet à ratione sua interpretationem recipit.*

33 *Mulieres quædam sub falsis illusionibus cum Diana, & Herodiade fatentur se ire nocturno tempore.*

34 *Ratio determinata legis dictum restringere censetur.*

35 *Sortilegę, & strigimagę in quo differant ab illis, de quibus in c. episcopi.*

Apostatarum duæ sunt species.

36 *Strigæ, seu lamiæ professionem expressam faciunt in manu dęmonis, non autem illæ, de quibus in c. episcopi.*

37 *Sortilegi, & lamiæ à parochijs, expelli debent per episcopos, & curatos.*

38 *Dæmones in nobis mirabiliter operari possunt dupliciter.*

39 *Dæmones contra iustitiam humanam uires suas nequeunt extendere.*

40 *Creatura nulla potest mortuum suscitare absque Dei potentia, & gratia.*

11 Septimo q̃ro,† an isti sortilegi, & strigimagæ siue lamiæ uere corporaľr deferantur, à dæmone, maxime qñ accedunt ad ludos, & cōgregationes nocturnas de quibus aliqua tetigi supra eo. q. 3. in princ. uel solū in spiritu patianť diabolicas illusiones. Rñ. q. ista est multum ardua, & famosa, doctores utriusq; facultatis ꝓ maiori parte tenent ꝙ non deferanť in corpore, sed duntaxat deludunť in spiritu ꝑ tex. in c. epi. 26. q. 5. ex quo tex. uř firmiter ꝓbari ista opi. Theologi uero tenent cōtrarium ꝙ dæmon pōt deferre corporaľr hoīem uiuentē de loco ad locum uero motu locali, & per cons ꝙ defert istas lamias siue strigas corporaľr, ut supra, quā opinionē rōnibus auctoritatibus, & exemplis p̃clare demonstrant, ego uero utranque referam, demum superaddam opinionē meam. Fundamentū, ut dixi, prioris opinionis ē tex. in d. c. epi. ubi dicit, ꝙ q̃dam sceleratæ mulieres retro post Sathanam cōuersæ dæmonū illusionibus, & fantasmatibus tam grauiter seductæ sunt, ꝙ credunt se, & ꝓfitenť cum Diana dea paganorū nocturnis horis, uel cū Herodiade, uel cum innumera multitudine mulierū æqtare sup quasdā bestias, & multarū terrarū spacia intēpeste noctis silentio ꝑtransire, eiusq; iussionib. obedire uelut dñæ & certis noctib. ad eius seruitiū euocari, & in
2 fin. dicit. †ꝙ dæmō q̃ primū mentē cuiuscunque mulieris cœperit, & illam ꝑ infidelitatē subiugauerit illico transformat se diuersas spēs ꝑsonarū, & mēte quā captiuatā tenet in somniis deludēs ꝑ quęque deuia deducit, & cū solus spiritus hæc patiť īfide'is hæc nō in spiritu siue aīa, sed in corpore euenire opinanť. deinde subiungiť rō. Quis. n. in somniis, & nocturnis uisionibus non extra seipsum deducit. & multa uidet dormiēdo q̃ nunquā uigilādo uiderat, qs uero tā stultus, & hebes sit q hæc oīa q̃ in solo spiritu fiunt ēt in corpore accidere arbitreť? Hęc sunt q̃ in effectu dñt in d. c. epi. per quē tex. dñt manifeste ꝓbari ꝙ istæ mulieres strigæ, siue strigimagæ, & strigones, ut uulgariter loquar, & cæteri q sūt maleficæ ꝓfessionis nō ī corp̃e, sed ī spiritu dūtaxat deferunť, hoc est qa in somniis deludunť à dæmone, & oīa q̃ ipsi, uel ipsæ asserūt corporaľr uidisse, tetigisse, fecisse, & p̃sentialiter interfuisse oēs sunt illusiones dæmonū p̃stigiosæ, & figuræ apparētes oculis itellectus, & mētis iā captiuatæ ipsorū uirorū, siue mulierū quas figuras, & apparētiā signa ac operationes illas diabolus tā subtilř & diligēter accōmodat, ꝙ unusqsq; q illa uidet in somniis oculo mētis uere, & corporaliter uidisse nō dubitet, imó teneat, & firmiter credat more somniātis. & tñ uere corpus
3 nō mutať de loco.† Pręterea dñt ipsi si esset uerū ꝙ dæmon deferret hoīem corporalř de loco ad locū tam ueloci motu ad remotissimas partes sequerenť plura incōuenictia, & maxime hoc qa posset ad libitū suuū trahere quoscūq; ēt inuitos, & illos deferre ad extranea, & deserta loca, & cōpellere illos ad peccandū aut male tractaret eosdē, uel ēt quoscunq; cupidos ꝑficere longū iter breuissimo tp̃e posset illos apphendere, & ꝑ aerem corporalř ictu oculi deferre usq; ad locū ipsum, ad quē ꝑuenire desiderant, & sæpius hoc faceret qm ex his multi reperionť qui uellent euolare si possent hi maxime q magnorum Principum secreta, & ardua negocia tractāt imó posset ēt trahere hoīem ad īfernum, & sequereť diuinę legis destructio qa data possibilitate in uno quo ad materiā corporalis delationis sequitur in oībus aliis qui eiusdē ponderis, & qualitatis, ut dicit S. Thom. in tract. q. 1. partis. q. 5. in tit. de mirac. & q. 16. art. 9. & 10. de dæmon. quam p̃tatem licet Sathanas hř et tp̃e legis antiquæ ante Christi incarnationem, & passionem, tñ per mysterium mirabilis passionis, illa potētia quam habebat Sathanas illius duplicis manus attrahentis, & compellentis partim fuit totaliter abscissa, & remota, partim uero debilitate siue angustata, ut alias diximus supra q. p̃ced. adeo ꝙ hodie non pōt ista miracula facere nec hoīē deferre aut cōpellere ad malū fm qđ cō cludit S. Bonauen. in 2. sent. dist. 19.
4 q. 3. num. 22. & 23. Item sequereť aliud, † ꝙ quotiescunq; isti sortilegi, & malefici uellent aliquē icarceratum crimine capitali à furca, uel ultimo supplicio liberare, posset utiq; ad ipsorum libitum hoc facere, si dęmones possent aliquē corporaliter deferre. qa isti magi mādarēt dęmoni, ut dictū incarceratū apprehēderet, & extra carceres incolumē deferret, qđ esset ualde mirabile, si esset uerū, qa isti essent dñi dominātiū, q nimmo ipsimet, dū capiunť ꝓ ipsis criminibus sortilegiorum si possent à dæmone corporalř deferri semꝑ facerēt se deferre extra carceres, & euitarent pœnas corporales, adeo ꝙ rarissimi aut nulli

ipso

ipsorũ perirent, & tñ uidemus cõtrariũ ꝙ ip
si malefici tota die capiunt̃ cruciant̃ mille tor
mẽtis, suspẽdunt̃ laqueo, cõcremant̃ igne, &
multis aliis suppliciis afficiunt̃ absq; aliquo
impedimento, unñ sequitur ꝙ ipsorum corpo
ra non sunt in dæmonis ptãte, sed animæ so
lũ. Nec est mirandũ si ea q̃ iste strigimagæ, &
alii similes ea quæ uidẽt oculo mẽtis in appa
rẽtia siue in imaginatiua intellectus dormiẽ
do asserũt uere & naturalr̃ uidisse, & corpo
ralr̃ ĩterfuisse, qa sæpe uidemus ꝙ sõmiantes
adeo uerisimilia putãt ea q̃ prius uiderãt esse
in somniis, ut pro ueris qñq; illa ꝓmulgare
nõ dubitẽt adeo firmiter insistũt in illa opi
5 † Si.n. uaporis & fumositates ciborũ ex sto-
macho ĩsurgẽtes ad cerebrũ similes effectus
& somnia causare pñt ut medici testant̃, quã
to magis demõ põt apparẽtias ipsas huma-
no ĩtellectui repræsentare, & demõstrare mil
le rerũ species q̃ nullæ sunt, hoc n. negat ne-
nemo. Præterea si febris q̃ ẽ morbus naturalis
& ex ĩdispositione elemẽtorũ corporeorum
ut plurimum causat̃, & est calor mutuatus in
igneum, ut inqt, Gale. in 1. parte aphor. 6. ca.
q aggrediens qñq; partes illas cerebri intel-
lectiuas siue imaginatiuas adeo illa uehemen
ter apprehẽdit, & ꝑoccupat, ꝙ inducit frene
sim, ita ꝙ egrotus uigilãdo, & loquẽdo ĩ me
ridie efficitur freneticus & ex sano intellectu
efficit̃ insanus, demẽs, furiosus, & dũ plures
ad sunt nõ uerẽt̃ fama quędã & extranea loq
& affirmare pro ueris, Itẽ uidere multa quæ
nulla sunt in ueritate si.n accidẽtia hmõi ina
nimata permutant hoĩs intellectum ita tena
citer & verisimiliter quãto magis diabolus q
ẽ substãtia spũalis & creatura Dei animata,
sensibilis, & ingeniosa põt istas imaginatio-
nes & apparẽtias demõstrare humano intel
lectui, qa cũ sit incorporeus põt partes illas
imaginatiuas humani intellectus ꝑoccupare
& demõstrare ꝑ apparẽtiam aliqua esse quæ
in ueritate nulla sunt naturaliter, & adeo ue
risimilr̃ ꝙ qs patet ẽt medio iureiurãdo affir
mare uera esse & interuenisse quæ nulla sunt
6 uera neq; naturalia, ut d.c. episcopi. † Sit er-
go cõclusio istius opinionis, ꝙ istæ mulieres
strigæ nuncupatæ, aut uiri eiusdẽ ꝓfessionis
nõ deferunt̃ à dæmone in corpore aliquo pa
cto, sed duntaxat deluduntur in spiritu. Quæ
opinio exemplo ẽt cõprobat̃. Quidã maritus
ex oppido quodã agri Sabinẽ. hñs uxorẽ ma
leficã siue strigam, ut uulgariter dñt. de quo
tñ crimine maritus non habebãt certam no
titiam, sed suspicabat̃ satis de ipsa, interroga
ta qñque ab ipso nunqd esset uerum ꝙ ipsa
esset talis ꝓfessionis, & sectę, semꝑ mulier ip
sa audacter negauit, deinde paulatim crescẽ
te fama cõtra ipsam de isto crimine, quã ma
ritus ex plurimum uirorum fide dignorum
testimonio, & relatione perceperat, ꝙ dicta
uxor multũ stricte cõuersabat̃ cum qbusdã a
liis mulieribus q̃ erant strigæ, & maleficæ pu
blicæ, & ꝙ interueniebat cũ eis ad multa tur
pia malefica, & cõgregationes ẽt nocturnas,
unñ maritus decreuit uelle animũ suum de
clarare, & ipsam in flagrãti apprehendere, &
cepit inuigilare pluribus noctibus magna cũ
diligentia, & attẽtione, & ita stetit uigil per
12. noctes, uel circa, ut uideret si ipsa de no-
cte ibat ad ludũ dæmonũ, uel ad faciendũ ali
qd maleficium, & singulis noctibus obserua
bat ingrẽdo lectũ postquã uxor uenerat dor
mitũ si reperiebat ipsam penes se aut locum
uacuũ, & semꝑ illã adinuenit & manibus pal
pauit q̃ apud ipsum iacebat, deide mulier ip
sa post paucos dies una cũ qbusdã aliis mu
lieribus strigis, & maleficis capta, & incarce
rata fuit, q̃ una cũ aliis examinata demũ cõ
fessa est uenisse ad ludũ una cũ aliis mulieri
bus incarceratis eius sociis tali die xi. mẽsis,
&c. & tali nocte hora tali, &c. idẽ e cõuersofa
tebant̃ aliæ. Maritus uero uolẽs uxorẽ defen-
dere asserebat sub grauissimo iuro ꝙ illa no
cte de qua dicebat̃, & illa hora maxime uxor
sua erat in lecto apud ipsum iacẽs, & ꝙ illam
studiose tetigit nõ semel tñ, sed iterũ, & plu
ries, & allocotus fuit cum ea; ergo sequit̃ ꝙ
corpus non patit̃ neq; mouet̃ à dæmone, sed
solus spiritus hæc patit̃ ꝑ dictas illusiones.
7 † Contrariam tñ opinionem quamplures ex
cellẽtissimi uiri tenuerũt ꝙ imò uere, & natu
raliter deferant̃ in corpore, & hanc opin. õẽs
ferre Theologi sequuntur. S. Bonauen. in 3.
senten. dist. 19. q. 3. S. Aug. in lib. 10. & 21. de
ciui. Dei. S. Tho. in summa. 2. 2. q. 95. art. 5. in
tit. de supst. & idẽ Tho. in trac. qq. 1 partis. q.
8. in ti. de mir. & q. 16. art. 5. & 6. in tit. de dæ
mon. & qdam Mod. Theol. magister Siluest.
prier. in quodã tractatu quẽ nuꝑ edidit de stri
gi. dæmon. mira. lib. 1. ca. pen. & lib. 2. cap. 1.
ubi tenet expresse ꝙ pñt corporaliter deferri
atque deferunt̃ à dæmone, ea maxime rõne,
qa dæmon natura sua, & sm eius uires potẽ
tiam naturalem potest mouere, & portare
corpus.

corpus longe et magis ponderosum, quam corpus hoïs de loco ad locum motu locali, Deo tñ permittente,& nõ aliter, & satis isto casu Deus nř permittere, qñ dæmoni nõ resistit in istis operibus, ꝙ non resistat, sed permittat patet, quia & uiri,& mulieres q fecerunt hanc professionem saltẽ expssam, aut faciunt cõiter oẽs istæ strigæ,& maleficæ quæ
8 omnes sunt † extra gremium ecclesiæ, & à cõione fidelium penitus alienæ, de quibus Deus,& ecclesia nullam penitus coram gerit,& hñr siue reputantur pro creaturis diaboli.ut not.26 q.2.q sine saluatore. & q 5. d.c.epi.in princ.& pluribus alijs rõnibus,& auctoritatib.de qbus latius ꝑ eos ĩ locis prædictis,cõcludẽtes in effectu dæmonẽ deferre posse hoĩem de loco ad locũ motu locali uere,& corporaliter rñdentad d.c.epi.quorum rñsio hoc cõcludit in effectu quod ille tex.loquitur de aliofacta mulierũ longe diuersa ab ista.Ego aũt omnino adhærebam priori opinioni per tex.in d. c. epi. nihilominus postea ex longe rerũ experientia, & causarũ hmõi multitudine,ꝑꝑ multas,ac uarias earum operationes,& exempla,quorũ aliqua uidi, aliqua uero à fide dignis accepi,sum mõ istius secundæ opiniones ꝙ deferãtur in corpore. Pro cuius declaratione ꝓsupponam.Primo, aliqua euidẽtialia.Secundo, fundamẽta qdã declaratiua.Tertio,nonnulla exẽpla subiiciã pro corroboratione. Quarto, rñdebo ad ea quæ dñr supra pro priori opinione, & maxime ad d.c.epi.Quinto,& ultimo,deducam inconuenientia quædam q̃ sequerenř tenendo
9 priorem opinionem. † Primo igř pro euidentia ꝓsuppono unum qđ est trium apud oẽs Theologos, & Canonistas ꝙ diabolus inter alia desideria q̃ ipse hẽt,hoc unum tenet, ꝙ summoꝑe desiderat ab hoĩe adorari.& sicut Deus maxima cum ueneratione cultũ hẽt. & in hoc uehementer satagit ut xp̃ianos à uero diuino cultu auertat, & illos obedietes atq; deuotos suæ ptãti subiiciat,ut ab eis cultũ ipm recipiat,ita dicit Aug.lib.10. de ciuit. Dei relatus ꝑ sacros canones in c. nec mirũ §.mag.& seq.26 q.5.& S. Bonauẽn.in 3.sen. dist.19 q.3.S.Thom.in sum.2.2.q.95.art.5. in tit.de supe st.in quo quidẽ cultu eundem ferre ritum,& ordinem tenet quem in uero culto diuino obseruat ecclesia,& nõ solũ circa res,& mysteria,uerumetiam quo ad ꝑsonas,sicut.n.ecclesia & Christiana religio admittit plures uiros diuersę cõgregationis,habitus,& noĩs,sicut ẽ cõgregatio, & religio S. Benedicti,quæ est monachorũ,item S.S.Augustini,Dñici,atque Francisci,& alior ũ, qui licet sint diuersi nominis,& habitus, & circa modum uiuendi diuersas regulas obseruent tñ quo ad diuinum offiũ.s.horas ordinatas, & missarũ celebrationũ,& alia pia opera oẽs tendunt ad eundẽ effectum s.laudãdi Deum & orandi pro animæ suæ salute,& proximi, eodẽ modo Sathanas sub sua diabolica religione recipit plures professos diuersæ ꝓfessionis habitus,& noĩs qui hñt diuersos ritus & mores, tñ in effectu oẽs tendunt ad idẽ. s. ad laudandum,& uenerandum diabolum infernalẽ,& illi bonam fidelitatẽ, & homagiũ cõtinuandum,& hoc est qđ dicit tex. in cap. excõicamus in princ.Et primum,& secundũ de heret.facies quidẽ hñtes diuersas caudas aũt adinuicẽ colligatas,quia de ueritate oẽs conueniunt in idipm, de quibus quidẽ diuersis noĩbus,ac diuersorũ ordinum professoribus sub eadem religione cõstitutis diximus
10 supra latius eo.tit.q.2.† Secundo, euidentialiter præsuppono,ꝙ Angeli,tam boni, quã mali sm Phm,& cõiter Theologos sunt substantiæ quædam spũales,intellectiuæ,mobiles arbitrio,& incorporeæ, quæ non dependent à corpore, nec quo ad sui principium, nec quo ad finem,& non hñt corpora nãlr sibi unita.ita dicit S.Th.in tract. qq.disp. in 1. parte tit.de mirac.q.6.& licet nõ habeãt corpora nãliter sibi unita, pñt tñ qñcunq; uolunt assumere diuersas corporeas formas, & cum illis diuersimode hominibus apparere,& multas naturales operationes in assũptis corporibus hmõi efficere,ut idem Tho. testatur eod titu.q.7.& Aug.in 3.de Trin. & cap.12.super Genesi.Sed dubitabatur an corpora hmõi sic assumpta sint uera,& naturalia corpora,uel fantastica, & apparẽtia. Sol. dic ꝙ nõ sũt uera,& nãlia ex carne, ossibus, & neruis formata,sed sunt quasi naturalia,& similitudinaria,& licet habeant in se aliquas operationes naturales,sicut est motus localis.locutio,delatio,cõmestio,potus,ꝗ uis ista duo ultima sint natu ralia quo ad principiũ tm̃ nõ quo ad finẽ.qa cibi,& potus assũptio hi naturalis in eis,sicut in hoĩe, digestio uero nulla fit,qa suba cibi,& potus nõ conuertitur in nutrimentũ talis assumpti corporis, & licet plures habeant ex ipsis oꝑationibus natu-

nālibus,nō tñ oēs hñt,ſicut eſt creſcere, pingueſcere,nutriri,mactari, dormire, audire, gñare,& ſimilia,iſta nō hñt,nec alia q̃ mutāt formā dicti aſſumpti corporis,ſicut eſſet etiā ægrotari,palleſcere,& ſimilia,q̄ quidē corpora nō dñr eſſe ꝑperuo.& naturaliter vnita dictę ſubſtātiæ ſpirituali,ſicut eſt unio aiæ ad corpus humanū,ſed eſt qualis qualis unio,& adhęrētia q̄ſi,ſicut motoris ad mobile,uel figu
11 rati.figurā.† Deinde uidēdū eſt ex qua materia corpora ipſa dñt eſſe cōpoſita ſeu fabricata.an ex aliqua materia elemētari ſimplici vel cōpoſita,aut ex alia ſubſtātia ſeparata. dic ꝙ quolibet elemēto cōficipñt,nihilominus magis cōiter fiunt ex aere,quem ipſi Angeli pñt facilius inſpiſſare,& ingroſſare, & corpus ipſum formare;deinde in eorū reſolutione dū à ſpiritu ſepatanē ſimiliter fit facilior reſolutio;qa reſoluunē in fumū,& uapores, ut idē Tho.cōprobat eo.ti.q.7.in fi.Et qđ dixi corpora hmōi non hře uirturē gñatiuam,eſt uerū in Angelo bono utroque modo ex, quo nullam hēt operationem generādi, nec quo ad potentiam,neq; quo ad actū,qa hoc conuenit naturę Angelicæ,q̃ coitū ipſum, & oē aliud pctm̄ penitus abhorret, cuius eſt quodā modo incapax. Dæmones uero bene pñt in aſſumptis corporibus gñare,qppe,quia in coitu carnali,ſicut ī aliis peccatis ſummopere delectanē, ſi qua tñ gñatio ex illorū coitu ſuccederet,illa nō ꝓuenit ex ſemine illius aſſumpti corporis,qđ nullum hēt in ſe, qa ex quo non hēt uirtutē digeſtiuā, nō hēt ēt uir
12 tutem gñ itiuam,qa caret ſanguine.† Nam ſperma oriē ex puriſſima ſubſtantia cibi iam bene digeſti,ut inqt Auic.ſen.20.in tract.1.c.3.ubi dicit,ꝙ ſperma eſt ſuperfluitas digeſtionis quartæ q̄ fit cū cibus diſpartiē in mēbris reſudādo à uenis,tertia digeſtione iā completa,& eſt de ſumma humiditatis ꝓximę coagulationis ex qua nutriunē mēbra dura,& uena arterię.Iſtę.n.operationis naturales nō cōueniūt corporibus aſſumptis ꝑ dęmonē, qa nō ſunt naturalia,ideo nō faciūt ſperma,nec pñt ꝑ ſe ipſa uirtute ꝓpria gñare, Diabolus igiē in coitu ipſo generat ex ſpermate alieno.ſ.alicuius uiri in ſomniis polluti, aut etiā in uigilia quotieſcūq; dęmon in forma ſuccubi ſe trāsformat.i.in forma mulieris, & hēt coitū cū uiro,tūc recipit formā uiri, & quāto citius uelociſſime accedit ad mulierē in forma incubi.ſ.uiri,& aſſumens coitum cum ea intromitrit dictū ſperma in natura, & matrice mulieris.& idē ſeqē ꝑgnātia mulieris īfantis, & gñatio, ac ſi mulier cū naturali uiro coitū
13 habuiſſet.† Tamē īfans ipſe ſi oriaē nō diceē eſſe filius dæmonis,ſed illius cuius erat ſperma ita firmāt cōiter Theologi S.Aug. in 3.de Trin.& 21.de ciu.Dei & S.Tho.in d.tract.qq.in 1.parte rit.de mirac.q.8.uerſ.ad primū Concluſiue igiē dico in hoc ſecundo euidētiā ſi.ꝙ Angelus tum bonus cū malus in aſſumpto corpore iſr retinet,& operatoēs illas operationes naturales ꝑ quas non alteratur forma aſſumpti corporis,ſed remanet ī eſſe ſuo, & in eadem propoſitione figuræ, & formæ, oēs uero operationes per quos alteratur forma ſiue figura corporis prędicti, de q̄bus ſupra diximus,ſunt illis prohibitæ iōne ꝑdictā. ita firmant ipſi Theologi in locis ꝑdictis, ſed deferre corpus aut aliud pōdus loco ad locū motu locali nō immutat formā dicti aſſūpti corporis,ergo ſunt capaces iſtius operatiō
14 nis.† Tertio ꝑſuppono,ꝙ Angeli mali.i.Dæmones multa facere poſſent ſm eorū natura lē uirtutē,& ptātem,q̃ tñ facere non pñt, diuina ꝓuidentia ipſos reprimente.& eorū ꝓpetibus reſiſtente,& ſic maiora pñt in habitu,& potētia quā in actu.ita idem Thom.in tract.qq.q.5.ti.de mirac.& Aug.in 3.de Trin. ubi dicit,ꝙ Angeli mali q̄dā facere pñt eorū uirtute,& potētia naturali ſi permitterētur à Deo q̃ ideo facere non pñt, qa non permittuntur impediuntur itaq; q̄nq; ab illis agendis ad quæ eorū naturalis uirtus ſe extendere poteſt,idem ēt comprobat.S.Bonauen. in 2.ſen.lib.2.diſt.7.ubi late diſputat de uirtute, & potētia dæmonū,quā hñt reſpectu creaturarū,qd poſſint,qualiter,& quantū poſſunt, & quantū eis permittiē à Deo,ubi enumerat plures operationes naturales quaſdēmū facere pōt,tā in aſſumpto corpore, quā ſine eo.
15 † Quarto,& ultimo ꝑſuppono, ꝙ licet Angeli boni,& hoīes q̄nq; ꝑ fidem, & diuinam gratiam operenē miracula.& faciāt aliqua q̃ ſunt ultra eorū nālem uirturē.& ptātem. ut dicit.S.Aug.ī 3.de Trin.Dæmones tñ mira culo aliqua operari nō pñt,ut ſint uera miracula.qm̄ miracula ipſa fiunt per gratiam, & donum Dei,qa eſt diuina uirtus in effectu, q̃ miracula facit mediante ꝑſona, & inſtrō Angelico ſiue humano ſicut grã ꝓphetandi tradita fuit ſanctis prophetis ſimplicibus, & ignaris ut refert S.Greg.in 2. dialogo. & in 1.

in 1 Omel. super Ezech. Miraculum. n.siue
operatio miraculosa est quoddā diuinū testi
moniū indicatiū diuiuæ, uirtutis, & ueritatis,ut dicit S.Tho.in d.tract.1. parte. q.5. de
mirac.uers.rñdeo qđ si dæmonibus, quorū
est tota uolūtas ad malum,ptās hæc dareť à
Deo faciendi miracula Deus ipse falsitatis
eorū testis existeret,qđ diuinę bonitati peni
tus incongruit.Concludendū est igiť, ꝙ dæmones nō faciunt nisi ea ad q̄ eorū naturalis
uirtus se extēdit diuina uolūtas nō resiagať
sed ꝑmittit, ut idem Thom. hæc eadē testať
16 ibi.† Virtus.n.Dæmonis est adeo uehemēs,
& acuta,ꝙ multa opera q̄ ipsæ facit eius uir
tute,& īdustria,& ex rebus naturalibus adeo
bñ componit, & ueIociter exequiť, ꝙ hoīes
qui illa uident dñt esse miracula, licet in ueritate non sint.Pñt ergo dæmones mirabilř
in nobis duplř operari. Vno modo per uerā
corporis transmutationem, qñ fit uera mutatio corporis. Alio modo, per quandam illu
sionem sensuū ex aliqua immutatione imaginationis,neutra tñ operatio est miraculo
sa,sed ꝑ modū artis,& naturæ cōposita, ut
ibi uide in q.5. Quibus sic ꝓsuppositis dico,
ꝙ dæmones Deo ꝑmittēte pñt in assumpta
corporali forma hoīem deferre uere,& natu
raliter de loco ad locum motu locali, & per
cōñs illas strigimagas, & sortilegos ꝓfessos
deferūt ad nutū in naturali forma ad quæcū
que loca, qđ dictum ꝓbať primo rōne ꝑ ea
17 q̄ no.S.Tho.in tract.qq.in 1.parte.q.16.art.
10.ubi dicit.† Quod in actionibus uirtutum
actiuarum cōsiderandus est ordo rerū, q nō
solum attenditur ſm naturas ipsarū rerum,
sed etiā ſm earum motus. Habent.n. & ipsi
motus quendam ordinem adinuicem.q duplicitier considerantur.uno modo ſm ꝓpriam
rōnē,& ſm hoc motus localis ad alios motus duplicem hēt comparationē. Prima est,
q a ipse motus est primus motuū. secūdo q a
ꝑ motū localē minima uariatio fit circa mo
bile.nam cum per alios motus uariet aliqd
qđ est intrinsecū rei,puta qualitas, quantitas,accidēs aut forma substantialis ꝑ motū
istum localem uariať solum corpus ſm aliquid extrinsecum,qđ est ipse locus,ꝑ cuius
mutationem nō mutať nec alterať res in sub
stantia,uel in accedēti,aut alia qualibet eius
qualitate intrinseca,& quantū ad hæc ſm p̄
dicta cōpetit,ꝙ corpora moueanť a substantiis spiritualibus motu locali facilius, & im-
mediatius quā aliis motibus.Alio mō cōside
rať motuum ſm ordinem mobiliū, sicut. n.
motus cœli est prior motu corporis elemen
tariis,ita motus corporū cœlestiū est prior
motu corporū inferiorū respectu ordinis, &
ſm hoc cōpetit superioribus substātiis spiritualibus mouere superiora corpora cælestia
ita ēt inferiorus substātiæ spirituales q̄ sunt
dæmones respectu peccati,& priuationis grę
cōuenit qđ mouere possint,& moueāt corpo
ra inferiora siue humana sint siue alia, q a da
ta possibilitate in uno ꝑ cōñs dať in oibus aliis his maxime q̄ sunt eiusdē pōderis uel ma
gnitudinis,ut dicit idē Tho.in d.tit.de dæm.
q.16.art.10.in fi.& hř ꝑ S.Aug.ī 3. de Trin.
ubi dicit,ꝙ dæmones colligūt q̄dam semina
ex q bus formant species quasdā, siue aīalia
uiuentia q̄ fieri non pñt absq; corpore mobili,ergo mouere pñt corpora inferiora de
18 loco ad locum motu locali.† Secundo ꝓbatur hæc opinio auctoritate sacri Euang.
Matth.4.c. ubi diabolus in assūpta humana
forma tēťādo Iesum in deserto, adduxit illū
in sanctā ciuitatē,& statuit ipsum supra pinaculū tēpli,qđ est locus q dā excelsus,eleuatus,suꝑ quo doctores antiq̄ legis p̄dicabant,
& doctrinā legis p̄dictæ publicæ populosq.
docebāt ut dicit S.Tho. in gl.super d.ca.4.in
uers.diabolus aūt,&c.ubi dicit nota, ꝙ omnia opera illius tentationis corporis;sensib.
completa fuerunt,q a diabolus tūc apparuit
Christo in forma humana, & licet duæ sint
opin.Theologorū super illo puncto qualiter Christus statutus fuerit suꝑ illo pinnaculo an ꝑ delationē dæmonis uel qđ ipsemet
pedibus ꝓpriis ascēderit mediātibus diabolicis ꝑsuasionibus, uerior tñ opinio est illa
ꝙ fuerit portatus, a dæmone.s. eleuatus de
terra,& unico ictu siue momēto fuerit porta
19 tus in loco p̄dicto.,† & hæc intelligētia ma
gis cōuenit literæ Euāgelii dū dicit, statuit,
qđ idē ē sicut posuit siue cōstituit.si.n. pedi
bus ꝓpriis Christus ascendisset ad dæmonis
ꝑsuasiones,tex.dixisset adduxit,sicut dixerat
supra qñ illum adduxit in sanctam ciuitatē,
uide S.Tho.in d.gl.& Alber.mag.suꝑ d.ca.4.
& S.Bonauen.in 2.sent.lib 2. dist.7. ꝑ totū.
qđ manifestius demonstrať,ꝙ Christus delatus fuit à dæmone ex eo,ꝙ oēs theologi similiter ibi cōcludūt, ꝙ Christus dū statuereť
suꝑ dicto pinaculo reddidit se inuisibilē circū
stātibus q ibi aderāt ne insurgerēt clamores

in populo putantes miraculose Xp̃m ascendisse locũ, q si ꝓpriis pedibus naturalr̃ ascendisset non erat opus qd̃ se inuisibile redderet, ex quo nil mirandũ fecisset. fatendum ẽ igit̃ ꝙ diabolus ipsum assumpsit de terra, & raptim unico ictu statuit illũ sup̃ dicto pinnaculo. Cũ itaq; dæmon portauerit Xp̃m, in uero corpore q erat Deus, & homo, & uerũ corpus humanũ habebat, ipsumq. nouit de loco ad locũ ẽt sui sum qd̃ difficilius est motu locali deo ꝓmittente nulla rõ diuersitatis reddit̃ quare nõ possit ẽt deo ꝓmittente portare hoĩes istos ipsoq. mouere motu locali ad nutũ de loco, ad locũ, eo maxime accedente hoĩs uolũtate, s̃m ea q̃ diximus supra 1 3.
20 oeuidentia.† Tertio ꝓbat̃ sic, si humanus spiritus q est aĩa, q̃ est inclusa in isto carcere terreno corporis humani, hẽt uires mouẽdi corpus ipsum de loco ad locũ, ascẽdẽdi descẽdẽdi, currẽdi, saltãdi, sistendi, & aliud quoq; corpus supra suum portandi ad oẽm eius libitũ est, minus potẽs nã angelica, ut dicit S. Aug. in 3 de Trin. & S. Tho. de. q 16. art. 10. quãto magis dæmon, q est substantia spiritualis libera, & soluta nullaq. ꝓmit̃ pondere carnis qs neget qd̃ similes operationes nãles, & lõge maiores in assumpta corporali forma diuina potẽtia nõ reprimente operari non possit, certe nemo, & ꝙ ipse dæmõ sit lõge maioris roboris quã homo imò pluribus hoĩbus simul hr̃ p̃ S. Aug. in lib. 10. de ciu. Dei, relatũ. 26. q. nec mirũ. §. sup̃ hoc. non est igit̃ mirandũ si dæmon corpus humanum ꝑ æthera portare possit, & quã uelocissime, dũmodo diuina uolũtas sibi nõ repugnet, ad q̃ faciũt ea q̃ diximus supra in 3. euidentiali, & q̃ dicemus infra in seq. memb.† Quarto dico qd̃
21 unusquisq; eorũ q̃ sua sunt ad bonus moderator, & arbiter. l. in re mandata. C. man. & de rebus ꝓpriis q̃sq; põt ad libitũ suũ disponere, imò ab ipso dño auferri non põt absq; eius libito uoluntatis l. id qd̃ nostrũ est. ff. de reg. iur. l. fi. ff. de pac. & ꝑ Bar. in l. iuris gen. ff. eo t. Iste. n. strigimagę magi. & sortilegi ꝑ illã ꝓfessionem effecti sunt dæmonis creaturæ, eo ꝙ sponte sua sub illius imperio, & p̃tãte se subiecerunt ut latius supradiximus in. 2. & 3. q. ergo. sequit̃ ꝙ dæmõ de ipsis siue in aĩa siue in corpore ad eius libitum qdqd. uult disponere põt, Deo ꝓmittente, q in hoc dæmoni nullum p̃stat impedimentũ sed relaxat sibi arbitriũ, & libertatẽ utrium suarum

in istos dico ꝓfessos non aũt in alios s̃m ꝙ dicit S Aug. in lib. 10. de ciuitate Dei, & in 3. de Trin. & S. Tho. d. q. 16. ar. 9. & 10. habet̃ in d. c. epĩ. ibi mentem quam diabolus captiua tam tenet ꝑ q uæq; deuia ad eius libitum deducit, &c. Ex quo. n. ipsi semel Deum relinquerunt, abnegantes fi. cath. & totum christianæ religionis cultum, non est dicẽdum ꝙ Deus amplius ipsos ꝓtegat. uel de his curam aliq̃ hr̃e uelit, sed illos dimittit penitus sub p̃tãte, & arbitrio Sathanę, Postq̃ illi spõte sub eius imperio se subiecerunt, & eum principẽ habere uoluerunt. cum sint igitur extra cõionem fidelium, non sunt amplius oues Xp̃i, q̃ fuerunt tradite in custodiam Petro, sed sunt oues externę. s. diaboli, ut hr̃ in c. firmissime. & in c. excõicamus, in princ. extra. de hær. & d. c. nec mirum 26. q. 5. & eadem causa. q. 2. q sine Saluatore, mirum ergo si dæmones illos deferunt ẽt in corpore. primo, quia respectu substantiæ spiritualis adest potentia naturalis. Secundo, qa respectu diuinæ maiestati nullum p̃stat̃ impedimentum, ut cõcludũt
22 theologi in locis supra notatis.† Quinto probatur hęc cõclusio à maiori ꝑ ea q̃ hñr Exod. 7. c. ubi d̃r, ꝙ magi Pharaonis arte dæmonũ. cõuerterunt uirgas in dracones, & fueruut ueri dracones nõ aũt superstitiosi nec illusorii, ut dicit S. Aug sup̃ gl. ibi dicens, ꝙ dæmones hoc facere potuerunt eorũ uirtute naturali ꝑ aliquas potentias naturales, seu ꝑ quædam semina collecta, q̃ habet uim putrefaciẽdi lignecas uirgas, & cõcurrendi in lubricẽ draconis speciem, s̃m, ꝙ dicit S. Aug. in 3. de Trin. quem refert, & sequit̃ S. Tho. in d. tract. qq. q. 5. uers. ad octauum in ti. de mira. ubi dicit, ꝙ licet ista apud nos uideant̃ esse miracula, qa humana uirtus ista non capit nec se extẽdit ad illa, tñ quo ad scetera naturæ, & dæmonis intelligentiam nõ sunt miracula imò opera ipsius naturæ dæmonis industria fabri-
23 cata † Itẽ nota aliud mirabile dæmonis arte factum. Legit̃ in sacris literis ꝙ Simon magus arte dæmonum canes loq faciebat, nec dum est annus elapsus ꝙ casus iste euenit in facto Romæ, ubi mulier quędã magica uetula q̃ Francisca Sencñ. dicebat̃ artis diabolicæ primum perita, canem quendam magnæ staturæ nigrũ totum secum ducebat, quem post nonnullas p̃ces reuerẽter emissas loq admodũ faciebat & uoce quadã uolut humana uerba articulata ꝓferebat q̃ audita fuerũt ad plu bus

vos, & maxime à quodam sacerdote presbytero q rem ipsam ꝑpalauit dño almæ urbis Senatori q de mandato S. D P. adiuncto sibi Reueren D. Locum tenente Vicarii sui una cum quibusdam aliis uiris maxime doctrinę & experientiæ mulierẽ ipsam sollenniter examinarunt, & cõperto facinore flammis publice cõsumpse ũr ipsam q canis loquela duplici modo fieri potuit ẽm Th d. c. 5. de mirac. aut ꝙ dæmon assumpserit corpus in forma canis oibus partibus suis bene ꝓportionatũ, & locutus fuerit, aut ꝙ esset canis uerus & nãlis, & dæmon ꝑ impulsum aeris motu locali sonum quendam formauerit similitudinem literarũ, & articulatæ uocis hñtem.

24 † & hoc modo ẽ dr̃ qđ Asina Balaam allocuta fuit ipsum duabus uicibus, ut hr̃ nu. 22. c. ubi Asina ipsa q portabat Balaam ibat ad regem Balac q miserat ꝑ eo, uidẽs asina Angelum resistentem in uia, & se opponentem Balaam Asina declinauit à recto tramite, & iuit ꝑ agros, Balaam ꝑcutiebat illã uolens, qđ iret ꝑ uiã, illa recusabat, & adeo uehemẽter ꝑcussit illã ꝙ cecidit, & tunc dñs aperuit os Asinæ, & locuta est ad Balaam dicẽdo, qd feci tibi cur ꝑcutis me? at Balaam dixit, qa cõmeruisti, & illusisti mihi, utinam hrẽm gladium ut te ꝑcuterem, cui Asina iterũ rñdit? Nonne aĩal tuum sum, cui semꝑ sedere consueuisti usq; in pñtentem diem, dic q̃d simile unq̃ fecerim tibi, At ille ait, nunq̃, q uerba adeo bene, & articulare, ab ipsa asina ꝓlata fuerunt ꝙ ab hoĩe dicta uiderent̃, sed hoc factũ fuit ab Angelo ex diuina uolũtate. ut ibi dr̃, & dicit S. Tho. in d. q 5. ad tertium ꝙ Angelus mouit linguam Asinæ pdictæ, & ꝑ crebrã aeris repercussionẽ ꝓtulit articulata uerba de quibus ibi nãlium uerborũ similitudinẽ habẽtia. text aũt ibi dicit qđ dñs aperuit os Asinæ no. Ang. uide Th. in d. q 5. & 6. in tit.

5 de mirac. † Vltimo, non omittiam illud qđ dixi Valer. Max ꝙ olim Romæ Fortunæ simulachrum quoddam marmoreum qđ positum erat in uia latina dr̃ locutum fuisse infra scripta uerba ad Matronas illas Romanas uidelicet, rite me matronæ uidistis, riteq; dedicastis nec putes ista fuisse Poetarũ figmenta, qa si talia essent, ꝑfectũ sacri Theologi in suis diuinis literis non insererent approbando prout fit ꝑ S. Tho. in d. q. 5. in 4. not. & ẽ gl. not. in c. Moyses. in uers. habitare. 32. q. 2. q dicit, ꝙ Angeli tã boni q̃ mali habitãt in siccis corporibus, s. in statutis lapideis, æneis & marmoreis, in cadauer bus defunctorũ, in auibus in qbus ipsi dæmones dant resp õsum & referri exemplum S ulis q adorau t diabolum, & alias dixi supra ꝙ dæmõ sub idolorũ forma peractis sacrificiis, & precibus sorti egorũ siue magorũ ipsis interrogantib. & scire q̃rentibus q occulta sunt, indet ad ꝑp situ, uoce quadam sonanti articulata uerba. ac si ex ore hominis ꝑcederẽt, nihilominus neq; uox, neq; uerba naturalia sunt sicut humana sed ex crebra aeris rep. ussiõe ꝑ dæmone concitata uerba illa ꝓlata fuerunt, ut supra dictũ est. Si igit̃ hæc fieri possunt arte, & uirtute dæmonis quæ longe maiora sunt intellectui humano, minus capacia, & difficiliora qđ canis aut aliud aĩal brutum seu statua marmorea uerba articulata ꝓtulerint, quãto magis credendum est ꝙ dæmon possit corporalr̃ deferre metu locali aut brutũ qđ minus est q̃ aĩal de nouo creare, uel unã spẽm in alterã transformare, per diximus supra de uirga cõuersa

6 in draconem. † Demum ut res ipsa cunctis clarius innotescat subdã exemplo. Annis citra 20. in agro Sabineũ. uicino urbi Romæ in quodã oppido qdam Rusticus hñs uxorẽ q erat de expressa dæmonis ꝓfessione, & pluries ab eo interrogata si erat de dicta professione, semꝑ audacissime negauerat, qui maritus ex qbusdam signis q uiderat maior suspicio aĩum eius apprehendit, unde decreuit uel le uidere si uerum erat ꝙ de nocte ipsa exiret extra domũ, & quorsum tenderet, & pluribus noctibus summopere inuigilauit, ut uideret qđ ipsa faceret, q semꝑ nolebat post maritũ ire dormitũ, & diu postq̃ ipse intrauerat in lecto multoties uigilabat, demũ nocte quadã hora 5. uel circa, qua ipsa citata ire tenebatur ad ludũ, ipse maritus iacebat quasi dormiẽs, & ipsa uenit ad illũ ad perscrutãdũ si dormibat, qđ uidens maritus statim cõfinxit altius dormire, & grauior somno teneri, ipsa uiso dormiẽte retrocessit statim, & pedetẽtim ibat lẽto gradu, tunc maritus magis argute inuigilat, atq; obseruat eũ diligẽtia cũcta q uxor ipsa faciebat, demũ uidit, ꝙ accessit ab quẽdã angulũ domus, & eleuata quadã cista assumpsit pixidẽ seu ollulam quadã q suberat, deinde exutis uestib. cœpit inũgi cũ certo unguento in dicta ollula existente apud ignẽ calefacto, postea pixidẽ seu ollulã pdictã ad pristinũ eius locũ reposuit, deinde uidi illam uelociter

eliter exeuntem de domo, ac si pedibus non tangere terram, post cuius discessum maritus assurgens accessit ad ostium, quod clausum optime uidit, et cum pessulo, siue stanga interius de quo magis obstupuit, deinde accessit ad angulum ex quo illa unguētum assumpserat, & reperta ollula illam accepit, & alibi abscondit, & reuersus fuit in lecto, ꝓfecitq; somnū usq; ad mane. die uero sequenti reuersa uxorē maritus illā interrogauit quo nā ꝓficisceref nocte illa qñ ex domo recessit media nocte sola, q̄ a principio fortiter negabat salua frōte. tunc maritus sumpto ligno cœpit illā acriter uerberare, ut hrēt ueritatē, ipsa adhuc indurato corde sistebat, demum maritus sumpto pixide siue ollula, ecce dixit mulier maledicta, uide si credis ꝙ nouerim scelera tua, & grauiter sibi cōminabaf aut qđ mortē subiret, aut illū doceret quō facit illas unctiones, & discessus, qa uolebat oīno accedere ad cōgregationes illas quas intendebat oīno uidere, & q̄ fierēt in eis tunc mulier ipsa cōfusa dū uidit pixidē unctionis fassa est ingenue errorē suū implorando suppliciter ueniā ab ipso uiro, q̄ libenti aīo sub fide ꝓmisit ei indulgeri dūmodo ipsum adduceret secū una nocte ad cōgregationes p̄dictas, ipsa tūc aperiens os suū cœpit uera loqui, & cū cta dictæ ꝓfessionis capitula recēsuit, & ostēdit uoluptates, illecebras, & gaudia immēsa q̄ inde assumebāt, & de amenita, & delectatione ludorū, magnificentia choreaȓū, opulētia cōuiuiorū, principis illius liberalitate, & de ultimi effectus dulcedine cūcta narrauit, ex quo indulgētiā admissorū a marito ipso īpetrauerat, q̄ maritus curiosus ista uidere, & interesse p̄cepit uxori, ut quā primū ad dictā cōgregationē accessura erat ipsum euocaret q̄ mulier ꝓmisit illū adducere, & impetrata prius lnīa a dño Sathana de adducende maritū ad ipsam cōgregationē, adueniente hora adhibitis unctionibus unusq̄sq; ipsorū suꝑ suo, hirco eq̄tando quā uelocissime ꝑuenerint ad locū ipsius cōgregationis, & anq̄ discederēt de domo uir ipse diligenter p̄monitus fuit ab uxore ut summopere p̄caueret ne in itinere eundo, uel redeundo aut in loco cōgregationis signo crucis se muniret, aut illius nomē nec Dei, uel Iesu Xp̄i quouis mō cōmemoraret, maxime in laudando, uel adorādo, q̄ sic facere ꝓmisit in loco sistētes uxor dimisit maritū in certa parte monēdo ip̄m, ut illā expectaret donec reuerteref à p̄stādo obedientiā eorū principi Sathanæ queadmodum unusq̄sq; aliorū tenebat, q̄ maritus uidens tam innumerā uirorū, ac mulierū multitudinē illic adesse uehementer obstupuit. finita obedientia fiunt tripudia, & choreæ, q̄ celeberrimæ cū maxima cymbalorū, tympanorū, aliorū q; instrūtorū dulcidine, & tripudiātium numerositate ordine quodā retro grado cōtra morē, nām, & ordinē chorearū q̄b. nos utimur, q̄b. peractis p̄parant mensæ q̄ amplissimæ, cum maxima epularū, & conuiuantium copia, & optimis ferculis, uxor illa ex indulgētia principis introducit maritum ad mensam comedere incipiunt, maritus degustans epulas insipidas petiit salē q̄ nullus aderat in oībus mensis, nec dum ueniēs q̄sq̄ cum sale iterum petiit, atq; rogauit ꝓcedēte mora, iterū atq; iterū terq; quaterq; salē ip̄m supplicando petiit, & toties replicauit qđ dæmō quidam salem ip̄m attulit, vñ maritus uidens salē summopere gauisus est, & p̄gaudio magno dixit hæc uerba. Hor laudato sia Dio, pur uēne questo sale. Quo uerbo plato postq̄ auditū fuit nomen Dei laudatū unico momēto cuncta petiere, & oēs undiq; statim discusserunt mēsæ, epulæq; uc oēs cōsumptæ sunt, luminaria cūcta q̄ multa erāt illic eo extincta sunt, adeo ꝙ maritus ipse repitur solus, & nudus in loco ipso in medio tenebrarū stetitq; sub illa frigidissima nocte Bnuentana per totā noctē usque ad mane cū maximo frigore, & periculo, die uero sequenti uidens pastores q̄ pascebāt greges circa loca uicina ab ipsis petiit, ubi nā esset ipse si regio illa diceba, cui r̄nsum fuit qđ erat Beneuentana, q̄ distabat à p̄ria ipsius uiri centū milia riis, uel circa, ipse uero erat nudus sicut alii, q̄ uadunt ad choreas dæmonū, multū male se habuit in partib. illis adeo qđ substulit periculū mortis, & q̄a ualde ignotus erat in ea regione, & sine pecuniis, coactus fuit mendicare ostiatim amore Dei, adeo ꝙ inuenit tunicellā quādā satis cōtritā, ut posset se tueri à frigore qđ tūc urgebat, & sic paulatim q̄rēdo uictū i itinere amore Dei tm̄ ambulauit, ꝙ ꝑuenit ad p̄riam spatio octo dierū, uel circa, & erat adeo deformatus, & macilētus qđ à paucis recognoscebaf, & accedēs ad curiā principis illius castri detulit q̄relā cōtra eius uxorē, & q̄ldā alias mulieres eiusdē ꝓfessionis eius socias q̄ oēs fuerūt incarceratæ, & dū a

prīcipio negarēt, instāte uiro p̄dicto testimo
niū uerū de uisu ferēte tandē oēs falsæ sunt,
27 & ardētissimis flāmis cōbustæ. † Nec dū de-
cē lapsi sūt, uel circiter anni qđ mulier qua
dā iuuēcula infra 16. annū ætatis existens ad
huc uirgo eiusdē Sabinen. diœcesis ex altero
tñ oppido oriunda à quadā alia malefica
striga seducta ut religionē diabolicā ꝓfitere-
tur, ad ludum adducta fuit, & p̄monita ne si
gno crucis se muniret, aut Deū Iesum Chri
stum collaudando memineret, postq̄ ad lo-
cū cōgregationis accesserunt iunior ipsa ui-
dēs tā maximā mulierū uirorūq; multitudi
nem, & principē ipsum Sathanā in solio ma
iestatis tam suꝑbe sedentē. & tot auratis or-
namentis, & purpureis uestibus decoratum,
uehementer obstupuit, & q̄ simplex erat uir
go incauta primæ monitionis oblita ob re-
rū magnificētiā, & maximū stuporē quo ap
prehensa erat se signo crucis muniuit dicen
do. Iesu benedetto che cosa è questa? nec dū
uerba p̄dicta ꝓtulerat ꝙ statī cuncta euanue
re, & oībus luminaribus penitus extinctis so-
la hęc misera inter maximas tenebras ualde
mæsta reperit. & quā maximus pauor uehe-
mēter illā app̄hendit, ex quo pœnę mortua
est, sed recordata de noīe Iesu, & B. uirginis
Mariæ deuotissimis precibus se illis cōmēda
uit, uouitq; castitatē ꝑpetuā si incolumis in
de euaderet, & diuino auxilio illustrata, iāta
solitudinis periculū mox euasit, q̄a senex ru
sticus una cū filio, & asello trāsibat ꝑ̄ pe locū
p̄dictū ubi erat ista puella q̄ p̄m lamentabat
de sorte sua, q̄ senex audito gemitu accessit
ad illā dicēs, filia mea q̄d facis istic sola isto
t̄pe nocturno, quam cū nudā uideret magis
obstupuit q̄ simplex uirgo maxima erubescē
tia ducta q̄ nihil hēbat vñ pudibūda ꝓtege-
ret post multas lacrymas, gemitus, & suspi-
ria, huic uiro q̄ plurimū se cōmēdauit ut illā
secū adduceret ad domū suā, q̄ senex accepit
palliū suū, & posuit suꝑ humeris puellę. & il
lā secū ad domū suā, q̄ nō multū distabat, ad
duxit, & in itinere totā seriē facti sibi narra-
uit q̄ senex stupore, & pietate plurimū afficie
bat, audiuitq; ex qua p̄ria q̄bus ue parētibus
orta esset, & decreuit senex oīno hæc eius pa
rētib. enunciare. & puellā ipsā eisdē restitue
re. ingressi sunt domū uxor senis q̄ erat mul-
tum pia pera blāde uirginē recepit, & apud
se in lectū retinuit, & deinde ꝑ duos uel tres
dies maxima charitate materna pietate tra-
ctauit eadē uestibus suis īduit, & post triduū
maritus accepit asellū, & comite filio puellā
ipsam eq̄tātē ad patriā suam illęsam reduxit
ꝓpriisq; parētibus eādē restituit, q̄ dudū fle
uerāt ꝑditionē filiæ putātes ne aliq̄s miles
aut alius nequā uir nocturno t̄pe rapuisset eā
dē, q̄ senex maxima ueneratione, & amoris
dulcedine à parentibus puellæ amplexus est,
receptisq. muneribus ꝓ se, & filio dimissa
puella ad domū suā reuersus fuit quæ q̄dē
puella postq̄ dono Dei, & gr̄a B. Mariæ uirgi
nis tā graue periculū euaserat, decreuit oīno
uotū iā factū adimplere, & ingressa fuit mo
nasteriū. S. Frā. assūptoq. habitu solēniter ꝓ
fessa fuit, & castissime uixit, cuius parētes li
berū p̄stitere cōsensū illā uero maledictā stri
gā q̄ filiā suā adduxerat ad illū locū denūcia
rūt curiæ & recompꝑta publice fuit igne cō
busta. Hæc. n. q̄ audiui retuli, modo referā q̄
ipse uidi, & in foro habui q̄ plura sunt, tñ
duo tm̄ q̄ recētiora sunt referam. Anno dñi
1524. mēse Septēbris dū essem in quoddam
Castro Monasterii S. Pauli de urbe apud re
gionē Sab. ut mea p̄dā illic expedirē, & mox
ad urbē reuerterer, summis sui p̄cib. rogatus
à Reuer. P. dño Abbate illius monasterii q̄
ē dñs in t̄palibus dictorū Castrorū. ut accede
rē ad aliud Castrū eiusdē monasterii ibi uici
nū qđ Nazarenū appellāt ad examinādum
tres mulieres maleficas siue strigas, ut dice-
bāt, q̄ in arce ipsius Castri aliq̄diu inclusæ re
māserāt, q̄ ex earū dictis acciperē, sibi refer
rē, atq; cōsulerē q̄d mihi in re illa agēdū esse
uideret. Ego. n. meis p̄peditus eram, licet
nō potuerim absq; magno meo incōmodo
illuc accedere, & huic rei uacare, nihilomi-
nus morē gererē tanto uiro, quē alias ī meis
ualde gratū, & benignū reꝑi, nō potui euita
re q̄n eius p̄ces mihi mādata seruarē. Acce
siq ad illas quarum unā q̄ mihi facilior uide
batī examinare cœpi, & plurib. exhortationi
bus, ut ueritatē aꝑiret, ꝑsuaderi, q̄ demum
post aliqualē hæsitationē cœpit ueraloq̄, &
rē ipsā totā fateri qualr̄ ipsa erat de secta illa
strigimagarum exp̄sse ꝓfessa, in qua ꝓfessio
ne insteterat ꝑ annos 14 cōtinuos. q̄bus cōti
nuum cōmercium habuerat cū demone, &
nominauit alterā mulierē maleficam q̄ fue
rat eius magr̄a, & ipsam ad ꝓfessionē addu
xerat, & ꝙ isto t̄pe plurima maleficia. siue ve
neficia fecerat & cōtra hoīum ꝑsonas, & cō
tra iumenta ex quibus hoīes tres perierant,

iumenta

iumenta aūt quatuor, & ꝙ agrorum pluriū segetes imaturas uētis, grādinib. & tempesta tib. strauerat & penitus deuastauerat, & mul ta alia his similia obscena machinata fuerat arte illa malefica ad ulciscendū iniurias suas. Quā ego subtilius interrogās, ut clarius hēre q̄ sunt istius diabolicæ religionis suę ꝓfessio nis secreta. Primo. n. ꝑscrutatus fui qđ est il la ꝓfessio, quā mulieres ipse faciunt cū dæ mone, & qbus modo & ordine ad illā acce dūt, & qb. cerimoniis & solennitatib. utūtur in ea. Ad qđ se obligāt demoni. Sub qua for ma uerborū fit obligatio ipsa, item postea q̄ sunt ab eis seruāda. & ad q̄ tenenē. Simili q̄ proœmia hñt, & quæ hre sperāt ab earū prin cipe demone, & ex qbus rebus simplicibus, uel mixtis cōponunt unguēta, qbus liniunt corpora sua, dū uadūt ad ludos, & cū qbus et rebus faciūt alia uenefica maleficia. Item quē ordinē tenēt qñ accessuræ sunt ad ludos p̄dictos, & sic est uerū, ꝙ uadunt corporalr uel illa sit illusio siue uisio quędā in apparē tia, in mēte, & intellectu, & casu quo accedāt corporaliter an ambulēt pedibus ꝓpriis, uel aliter deferanē, & quō & per quem. Itē quō & qualiter celebrāt sacrificia, offerunt p̄ces, & munera demoni. Itē quæ sunt illis p̄cipua in obseruantia in dicta ꝓfessione, & alia qđā quæ nunc nō recordor, quæ quidem mulier sub spe uniæ cūcta à principio usque ad fi nem recensuit quæ ꝓfessio. ipsa regrit expri

28 mendo oīa singula illius capitula. †Primum enim dixit. ꝙ qñ adducta fuit per illam eius magistrā ante tribunal principis earū qui est diabolus in forma regis p̄sidens in solio ma iestatis, instructa prius à magistra qđ factu ra erat, uenit & oportuit primo abnegare ba ptismū, & oīa christianæ fidei documenta re linquere, deinde ecclesiastica sacra cuncta ꝓ iicere pedibusq; propriis cōculcare crucē, & imagines B. Mariæ uirginis, & aliorū sctōrū, q̄uis hæc ultima non fiunt corā eo, sed alibi postea satis est, ꝙ ista promittāt se facturas quā primū cedet occasio, deinde fecit obliga tionē ꝑ solēnē stipulationē in manib. ipsius pricipis, qua nouit, & ꝓmisit ꝙ ꝑpetuo erit illi fidelis, & obediēs, & oīb. eius mādatis pa rebit. Deīde medio iureiurādo tactis scriptu ris sup quodam magno libro obscuras pagi nas cōtinēte, p̄stitit homagiū siue ꝑpetuum uassallagiū, & qđ nunq̄ redibit ad fidē Xpi, nec diuina p̄cepta seruabit, sed solū ea q̄ ꝑ ip sū principē erunt decernēda, & ꝙ ꝑpetuis fu turis t̄pibus erit obediēs illi, & ueniet cōti nue cū uocata fuerit ad ludos, & cōgregatio nes nocturnas, & q̄ ī eis ꝑ alias mulieres fiūt. ipsa faciet, & ꝙ ēt aderit sacrificiis illorū no cturnis, & solitas preces, & cultū adorationis p̄stabit; uota q̄cunq; q̄ ipsa præstare cōtinge rit ꝑ uiribus adimplebit, & quoscunq; pote rit alios ad eādē ꝓfessionē adducet. Ecōuer so aūt ipse princeps egregia frōte ꝓmisit ei dē mulieri sic p̄n̄ti p̄stare ꝑpetuā felicitatē, gaudia īmēsa, & uoluptates quascūq; ī hoc mūdo hēre desiderauerit, & demū post hāc ui tā longe maiora munera cōsequeē. Quo fcō statim unū dæmonē cōstituit ad custodiā ip sius mulieris quā nuq̄ reliqre dēat, sed illi inseruire in oīb. q̄ ipsa cupiet, & quotiescun que cōtigerit ad ludos accedere hoc ipse inti mabit mulieri, & illā deferret, & instruet ut supra q qdē demō associaē ei tanq̄ maritus uxori, isup dixit ꝙ sæpius accedūt ad cōgre gationes illas ubi maxima mulierū numero sitas cōgregaē. & nō uidēt illa in mēte. & itel lectu ī apparētia, sed ī uera, & nāli forma ac cedūt ad loca p̄dicta hoc mō, & ordine, uide licet q̄a primo ꝑ unum, uel duos dies anteq̄ fiat cōgregatio ītimaē sibi ꝑ dæmonē illū. q. est ad ipsarū custodiā cōstitutus, quaē nocte tali, & tali hora se p̄paret ad ueniēdū ad lu dū, q̄ mulier si hēet iustā cām impedimenti deducit, & audiē dūmō sit cā uera, & excusa bilis, q̄ legitime excusare posset, alioqn si fin geret hēre cām quæ nulla esset ut nō accede ret nō deserebaē inuita, sed reemanebat ī do mo sua, nihilominus ꝑ pœnā sui mendacii adeo fortiter cruciabaē à dæmone ut in mē te, & ī corpore maximis, & cōtinuis dolorib. & ægritudine ītrinseca, uel extrinseca, tā for titer uexabaē, ꝙ die noctuq; nil penitus qe tis hēet, sed sp tribulareē, & oīa q̄ ipa ageret euanesceret, & perīet ī fieri adeo ꝙ necesse fuit, ut tot mala cessarēt, ꝙ pctm̄ suū fateree, & ꝓmitteret ēt medio iureiurādo, ꝙ amplius nō recusabit accedere, & hoc modo euasit ab illis malis. Cū uero ꝓmitteret accessurā sta tim adueniēte nocte, & hora euocabaē uoce q̄dā uelut humana ab ipso dæmone, quē nō uocāt dæmonē, sed magisterulū, aliq̄ magr̄m Martinettū, siue Martinellū hoc noīe dimi. q̄ sic euocata mox sumebat pixidē unctiōis & liniebat corpus suū ī qbusdā ꝑtib. & mēbris, quo linito exibat ex domo, & inueniebat sp

magisterulum suum in forma hirci illā expe ctātem apud ostium, super quo mulier ipsa dixit qđ equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille a scendebat per aerem, & breuissimo tpe defe rebat mulierem ipsam usq; ad nucem Bene uentanam, & ibi illam suauiter deponebat, ubi numera mulierū, uirorūq; multitudo co

29 iam principe illo undiq; cōfluebat.† Primū aūt qđ faciendū erat ꝑ ipsas mulieres erat si gnū obedientiæ, & reuerentiæ q̄ fiebat corā pricipe ordine quoddā tetrogrado in oppo situ directo illi reuerentiæ quā nos pstare so lemus, nos.n. inclinamus caput, & humeros, flectimus genu curuetetro cu uato uoluen tes uultū ad principē, siue ad aliū quē uene ramur, ipsi uero faciūt cōtra, q̄ terga uoluūt uersus pricipē, & caput cur ā uersus nume ros adeo ut mētū cælū resp ciat, cruta uero nō curuāt retro ut nos facimus, sed eleuāt sur sum a terra a parte anteriori, & ita seruatur ibi. ꝑacta igr̃ reuerētia, princeps mandat ꝙ oēs tripudiēt, saltētq; cū lętitia, & gaudio su mētes unaqq; uoluptates suas, & unusqq; dæmonū accipit mulierē suā ad cuius custo diā deputatus est, & cū ea gerit saltationes il las magna lætitia, atq; dulcedine, & interim ꝑparant mēse cū lautissimis ferculis abūdā tissime ornatæ. & celebratis choreis ueniunt ad cōuiuia, qb cōpletis, & cibatis oib. extin guunt luminaria oīa. & qsq; dæmō in forma in cubi.s. uiri, suā capit mulierē, si quero sūt uiri, hñt dæmonē suū ī formā succubi.s. mu lieris, & sic adinuicē oēs adimplēt coitū car nis, & cū maxima uoluptate, quo offō cōple to reuertunt ad domū oēs eqtātes sup illis hircis, sacrificia uero cū fiūt fieri solēt statim post pactū reuerētiæ signū fit adoratio, qua explera deueniūt ad tripudia, & alia de qb supra, q̄uis sacrificia ipsa celebrare solēt et ī aliis locis extra locū cōgregationis, puta ī do mo priuata, uel in qbusdā locis occultis, ut lata diximus supra eodē. q. 3 & 5. Sed aduer te ad duo, ꝙ ipsa dixit. unū est q̄ dæmones s. stināt reportare illa ad domū anteq̄ labat nos, anteq̄ pulleē cāpana ꝑ Aue Maria de mane q̄ pullari solet in aurora, uel parū añ, qm si forte pullaret cāpana tpe quo deferū tur ad domū necesse haber illarū magr̃ in eo dē loco ubi audit sonū p̄ictū deponere mu lierē, aut uirū, nec pōt amplius ipm uel ipsū uel ipsam tāgere, sed necesse est, ꝙ residuū il lud itineris pedibus ꝓpriis ambulet, qđ pet raro q̄dē euenire solet, q̄ ita ueloci ter ipsas reportāt ꝙ non impediunt a somno. Scdm ē ꝙ retulit ꝙ quotiescūq; interfuerat ludis ita se ista reuertebat ad domū ꝑ illas choreas, & crebras saltationes, q̄ erat debilis cōple xionis ut appareret ꝑ tres, uel q̄tuor dies male se hēbat in corpore ꝑ magnos labo res quos sustinuerat q̄ sibi cū dæmone suo dū esset in forma ī cubi sæpissime fuisse carnalr̄ cognitā maxima cū delectatione testata fuit

3 hæc illa ibi.† Aliud breuius exēplū supaddā, alia quoq; mulier eiusdē ꝓfessionis q̄ una cū ꝑcedēti erat incarcerata dū de ferretur a dæ mone suo, reuertendo a ludis ꝑdictis itinere anteq̄ ꝑuenirent ad domū, dum esset uicina oppido patriæ suę adiuit pulsare campanā de mane ꝑ Aue Maria. Vñ dæmō necesse ha buit illā deponere, & discedere, quā deposuit statim, & dimisit in quoddā agro iuxta q̄dā ripā ubi erāt spineta q̄dā, & in dicto loco ip sa misera mulier necesse habuit expectare us que ad mane, quo lux clarā appreret, sed for tuna ꝓfuit sibi, q̄ illa die in aurora, & in di luculo q̄dā iuuenis illius oppidi ibat ad aliū locū ibi uicinū, quē ipsa uidēs trāseuntē co gnouit, atq; uacauit noīe ꝓprio qđ audiēs iuuenis prima facie timuit aliquātulū, sed ui dēs postea mulierē ipsam q̄ seminuda erat ā femorib. supra, & crinib. sparsis scapillata to ta magis obstupuit, nec audebat ad ipsam ac cedere, nihilominus illa adeo benigne, & hu militer ipm rogauit ut accederet ad ille, qđ uenit, & interrogauit eandē postq̄ illā reco gnouit cur illic ita sola moraret ī ea forma, cui illa dixit qđ tota nocte asellū suum ꝑdi derat ꝑquisierat, & nunq̄ potuit illum iueni re, cui iuuenis subridēs minusq. credens dixit hoc.n. aliud sibi q̄rit quā asellū nq sinio q q̄ rit asellū uadi cū socio, & nō sola sic seminu da, & scapillata. aliud qđ q̄rebas dixit ipse, di ces mihi ueritatē si uis, ꝙ adiuuēte, unde ue nis, ubi fuisti, q̄d facis hic sola, qs adduxit, dicas mihi oīa si uis hr̄e suffragiū, & ero tibi secretus, & fidus. Tunc mulier ipsa Lucretia nūcupata q̄ erat satis pinguis, pulchra licet satis timeret seuitiam uiri, & suorū cōsāgui neorū, tñ fisca est de iuuene illo rogādo ipm prius summis ꝑcib. ne cuiq̄ reuelaret sem il lud sed taceret, q̄ ipsa uolebat piguiora mu nera sibi elargiri, cui iuuenis sub fide ꝓmisit ꝙ absque dubio cūcta referret, & ille satur as

erit sibi secretissimus, tunc ipsa fassa est, quod reuertebatur ea nocte à ludis beneuētanis, & dū esset in itinere deferreturq; per aerē à magistrer culo suo audito sono cāpanæ quę pulsat de mane pro Aue maria, fuit sibi necesse quod illā depo neret in terrā in codē loco in quo reperiebatur, qn̄ audiuit sonū p̄dictū, & hoc modo ipsa sic sola reperiebat ibi, quia iuuenis accessit ad illā, & pr̄stitit sibi opē in reuestiēdo, & recaptādo se, deinde associauit illā usq; ad domū absq; eo quod aliqs factū illud aduerteret, pro cuius laborib. & fide mulier ipsa donauit dicto iuueni unū par caligarū, unū birretū, & camisiā unā, & certas pettas casei, rogando eū iterū atq; iterū ut taceret, & ita pmisit, & tacuit rē ipsam plures menses, deinde nescit quo spiritu aut indignatione vel lapsu iuuentutis ductus rē ipsam secreto mō cum uno, deinde cū altero ppalauit, adeo quod paulatim res deuenit ad notitiā curiæ, un̄ mulier ipsa capta & cū alijs incarcerata fuit, & iuuenis ille ut testis oīa hęc medico iuro deposuit adeo quod ipsa quoq; post multa facinus suū diutius tergiuersare non potuit, ego tn̄ illarum sentētijs īteresse nō potui, qa necesse mihi fuit ad vrbē reuerti illasq. dimisit earū iudici ordinario ut iustitiā faceret, sed cunctare tuli p̄fato dn̄o Abbati put inuenerā q. mandauit suo Locūtenēti ut de ipsis iustitiā faceret, & inde ad paucos dies retulerunt mihi quod uitā suā finierūt flāmis. Istarū unguēta uidi atq; tetigi, & quosdā alias maleficas mixturas qbus grauissimas ægritudines in humanis corporibus inferebāt, & illud ēt uidi quo hoīem ad earū libitū in furoiē, & insaniā in

31 ducebāt, q oīa mādaui igne cōburi. † Ex qbus manifeste deprehēdi pōt quod vere, & corporalr̄ deferunt, nō aūt in spiritu illuduntur, ad qd.n.opus erat quod illa prior cōquereretur de laxitudine corporis, & mēbrorū postq̄ reuersa erat à ludis, ubi dixit quod per tres uel quatuor dies se male habebat ī corpore pp magnos labores dictarū choreaīū, si in spiritu dūtaxat fuisse apprehensa illusione illa, nō erat opus quod cōquererē de corpore, & nimio laborare, qa corpus nō laborat i somnijs, sed aīus duntaxat, ut d.c.epi. Altera ēt mulier de qua in ultimo exēplo nō fuisset cōperta sola in illo loco nisi fuisset in corpore, ut ex p̄dictis. Sed qro nunc est quod in ista secta ut plurimū sunt mulieris, uiri aūt rari sūt. Rn̄. plures reddūtur rōnes per Doc. Prima est, quod mulier tāquā debiliori, & fragilior facilius decipitur à diabolo, & credit oīa q sibi psuadentur. c. forus. de uerb. sig. c. 1. de cland. desp. & habet Gen. 3. c. ubi diabolus scipēs prius decepit mulierē quam uirū, eo qa magis credula fuit alia pōt esse rō faciunt pp explendam libidinē carnis quam alio modo possent absq; ignominia satiare, isto.n. modo capiunt delectationē cū dæmone, & cōplent desideriū suū, absq; eo quod cōtra ipsas insurgat infamia, ut ex plurium ipsarū mulierū cōfessionibus accepiēdū ista subtiliter īdagarer. Quidā alij dixerunt quod mulier est magis uana, & curiosa, & magis familiaris diabolo q̄ sit uir, & q minus timet transgressionem pr̄cepti superioris q̄ uir, quasi quod magis regit uoluntate, appetitu, & sensualitate q̄ ratione, ut habet. 23. q. 5. 7. qd̄ pposuisti. & q. 5. Adā, & c mulier, & per gl in d. c. 1 de clande. despon. & d. c. 3. super Gene. & ibi per sacros Doc. Ex p̄dictis itaq; cōcludo conclusionē ipsam esse sufficienter probatam, cui non hn̄t obstare quædā q superius in contrarium adducebant. Et primo obstat tex. in d. c. episcopi. super quo tenentes cōtrarium se oēs fundāt cui licet per alios Doct. antiquos, & Mod. fuerint datæ plures rn̄siones ad unum tn̄ tendentes. s quod tex. non loquitur de secta ista strigarum, sed de alia longe diuersa ab ista. Ego tn̄ idem comprobando alio modo respondebo ad illum tex. declarando literam, & mentem illius cōcilij, & antequam ad ulteriora pcedam

32 p̄mitto † quod oīs lex recipit interpretationē à ratione sua, maxime qn̄ ratio iu lege reperitur expressa quæ magis attendenda est q̄ dictum legis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure pa. l. cum pr̄. § dulcissimis ff. de leg. 2. l. milites phibent. & l. milites agrum. in princ. ff. de re mil. nomē. in fi ff de leg. 3. & Bart. in l. 2. §. uidendum. ff. ad Tertul. idem Bart. in l. omnes populi, in 7. q. princ. ff. de iust. & iur. Bart. in l. si constante. in 5. colum. in 7. & 9. q. ff sol. mat. & in l. si uero. §. de uiro. eo. tit. & in l. 1. C. q sit lon. consu. & 1. dist. consuetudo per Gem in c. ubi periculum, in 2. no. de elec. lib. 6. & est gl. not. in clem. 1. de elec. in uer. eligatur, & gl. in d. c. consuetudo. 1. dist. Ideo dn̄t Doc. quod cui non conuenit ratio legis minus conuenit ipsa lex. d. l. cum pr̄. §. dulcissimis. & d. l. nomen. in fi. & d. l milites. la prima, & l. 2. ff. de re mili. Quibus p̄missis dico quod rō principalis illius. c. & intentio concilij Aquiren. non fuit uelle impugnare, & hēre pro

pro impossibili q dæmon Deo permittente non possit hoiem corporalr deferre de loco ad locũ motu locali, qa si sciuisset istius intẽtionis dixisset contra cõem omnium Theologorum, & canonistarũ sententiã, imò cõtra tex. ꝓprium sacri Euãgelii Math. 4. Luc. 4. & Marc. 1. c. in princ. ubi apparet q diabolus tẽtando Xp̃m, qui erat Deus, & hõ naturalis, detulit ipsum corporalr super pinnaculum templi, & in montẽ excelsum, vt latius infra dicemus. intẽtio igitur finalis illius cõcilii in illo uer. Illud ẽt nõ est omittendum &c. fuit, velle improbare, & dãnare errorem illum in quo erã mulieres illæ sceleratæ de qbus ibi, q̃ erant hæreticæ, & in sua obstinata opinione damnatæ, & q̃ fuit ratio principalis, atq; finalis quare cõcilium illud declarauit mulieres illas esse hæreticas, & dãnatas. Ratio dico principalis fuit illa quã ponit ibi tex. uidelicet. Cũ aliqd diuinitatis, aut numinis extra vnũ Deum arbitranẽ, hæc est rõ principalis q̃ facit illas esse dãnatas, qd' melius declaro sic, Concilium illud in princ. exponit gñale edictum quo mandato omnibus epis, & clericis summo studio elaborent ꝑniciosam, sortilegam, & magicã artem ex parochiis suis penitus eradicare, & sic primo improbat artẽ, deinde deuenit ad spẽm. s. ad homines illius artis peritos dũ dicit, q si aliquẽ virum, aut mulierẽ hmõi sceleris sectatorẽ iuenerit turpiter dehonestatũ, ex parochiis suis deiiciant, quia subuersus est, & is ẽt qui similis est sibi subuersi sunt oẽs, & à diabolo captiui tenenẽ q relicto creatore suo diaboli suffragia q̃runt, & ideo à tali peste debet mundari sancta ecclesia. hic. n. remanet completa oratio primæ partis cap. vbi cõcilium mãdat extirpari hãc reprobã artẽ magicã, & sortilegam, & illius professos turpiter dehonestatos, & externos à fide catholica ex oĩbus parochiis suis repelli, ad hoc ut sancta ecclesia à tali peste liberetur. Deinde incipit secunda pars ibi, illud ẽt non est omittendum q quædã sceleratæ mulieres retro post Sathanã cõuersę & c. ubi cõcilium ꝓdcm̃ mutauit se. monẽ, & posuit aliũ casum diuersum à ꝓcedẽti, q paret ibi dum dicit. Illud nõ est omittẽdum q q̃dã sceleratę mulieres &c. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus, quæ artẽ magicã, & sortilegã ꝓfitẽtur ibi, dũ dicit aliquẽ virũ, aut mulierẽ huiuscemodi sceleris &c. si. n. cõcilium ꝓdcm̃ in illa secũda parte voluisset intelligere de eisdẽ mulierib. de qbus fuerat facta mẽtio in prin. tex. nõ dixisset ꝑ ista uerba quædã sceleratæ mulieres &c. sed dixisset ꝑ aliqua uerba repetitiua eatũdẽ ꝑsonarũ, & qualitatũ, v3, eędẽ ipsæ dictę, vel ꝓdictę, vel ꝑ alia similia uerba ex quo. n. tex. in d. 2. parte non fuit locutus ꝑ uerba repetitiua, sed ꝑ diuersa, & diversũ sensum, & casum demõstrãtia, fatẽdum ẽ de necessitate q ille sit diuersus casus à ꝓcedẽti & sic diuersa spẽs ꝑsonarũ, & q sit uerũ clarius demõstrabit infra.

33 † Conciliũ igr̃ deueniẽdo ad secundã partẽ exponit istarũ mulierum ꝓfessionẽ, & qualiter sub falsis illusionibus, & fantasmatibus, illudunẽ à dæmone, deinde enumerat quasdã oꝑationes quas mulieres illæ ꝓfitenẽ facere cũ Diana vel Herodiade deabus suis, quarũ iussionib. ad illarũ seruitiũ euocanẽ, & nocturnis horis accedere profitentur, sed utinã hæ solæ in sua ꝑfidia periissent, & nõ multas al's ad illarũ interitũ ꝑtraxissent, deinde ponit modũ ĩfidelitatis, & errorẽ exprimit quo principalr deducunẽ in hæresim dum dicit, nã inumera multitudo hac falsa opin. decepta, hæc uera esse credunt s. qa putant Dianam, & Herodiadẽ esse ueras deas, & posse illa oꝑa de qbus ibi ꝓficere, & credẽdo à recta fide deuiant, & errore paganorũ ĩuoluunẽ. Rõ finalis, & principalis oim supradcõrũ operũ, & dãnatæ credulitatis ex q̃ dñr hæreticæ nunc ponĩ dum dr̃. Cum aliqd diuinitatis, aut numinis extra unũ Deũ arbitrãtur, & huc usq; ꝑficit secũda orõ, & dictũ illius secũdæ partis, deinde seqtur imꝓbatio illarũ falsę opinionis, & erroris ꝓdicti. Rõ igr̃ finalis ẽ illã ꝓxime dixi, ex qua oẽs alii errores, & illusiones successiue deprehẽdent cũ credũt illas Dianã, & Herodiadẽ, esse ueras deas, & in eis multũ diuinitatis, & numinis esse, & iste est uerus intell's illius capl'i, si bñ cõsiderettẽ in verbis, & in mẽte. Stãte igr̃ rõne prædicta expressa s'm illam uerba ipsius legis sunt interpretanda, & vbi ratio ipsa nõ cõuenit lex quoque oĩno cessat d: l. cum pater. §. dulcis. ff. de leg. 2. l. hæc ratio. & ibi Bart. ff. de calum. l. is qui animo. ff. de acquir. possess. Ratio autem prædicta non conuenit, neque uerificari potest i hac secta strigarum, & maleficorum quippe quia ipsi, uel ipse non decipiuntur ista falsa opinione putantes inseruire deabus istis, & extra vnum Deum aliquid numinis esse, sed ipsę uidentes cognoscunt, & apprehendunt expresse quod illarum Princeps

reps cui inferuiunt, & quę obediunt, & adorant est diabolus inferni inferior Deo, & inimicus Dei, sed illi inseruiunt relicto creatore pp mundi uanitates ad explendas illarũ libidines d.c.epi, in prin. & c si quis eps. ead. q. 5. si. n. rō ipsa de qua supra istis strigimagis non conuenit uerba legis, & illius dispō minus conuenire debet per ea quæ proxime di
34 cta sunt, eo maxime. † Quia ratio legis determinata restringit dictũ legis, ut illa duntaxat lex ipsa cōprehendat ad q̃ rō illa naliter adaptari pōt. & nō ultra. d. l. cum pr. § dulc. & l. hæc actio & ibi Bar. ff. de cal. & l q aio. ff. de acq. poss. & 1. dist. consuetudo, & no. gl. in clem. 1. de elect. & p Gemin. in c. ubi periculum in prin e. eod. tit. lib. 6. Cum aũt iste sint exclusæ à rōne dñr esse exclusæ a legis dispositione per ea quæ supra diximus, nec obstãt exẽpla, & auctoritates quas tex. inferius deducit de Paulo, & Ezechiele, qa illa oĩa referuntur ad sectam illam, de qua ibi. non autẽ ad strigas, siue malesicas, de qbus hic. Fateor tñ qđ strige iste, & malefice in qbusdam cōueniunt cum mulieribus illis de qbus in d. c. epi, in 2. parte in hoc s. cōueniũt qa utraq; secta inseruit diabolo, et illius imperio gubernator, sed una scienter altera ignorãter, una decipitur, altera decipit. Conueniunt & in alio, quia quo ad effectum æternæ damnationis ita sunt damnatæ ille sicut iste, ita dæmones hñt imperium super illis, sicut super istis, & eodẽ modo ille sunt eliminandæ, & deiiciendæ extra parochias, sicut iste strigimagæ, qa oẽs sunt dãnatę, nō tñ sequitur si in aliquib. cōueniũt, & æquiparantur, ergo in oĩbus debent esse æqparate quia data diuersitate rōnis datur ẽt diuersitas iuris, ut supra diximus, & dicemus ẽt infra eo tit. q. 12. dum declarabiť mã poculorũ, siue uenenorũ, & ut dixi extra cōionem fidelium positæ sũt ilie, sicut iste, & oẽs tanq̃ oues morbose sunt penitus à Xp̃i fidelibus euitandæ ne sanas oues morbo illo inficiant l. 2. C. de sum. Trin. & l. hi qui sanctam. C. de apost. qa oẽs sunt eiusdẽ diabolicæ religionis, sed diuersæ pfessionis, & habitus dico animi nō corporis, & ordinis professe sicut monachi, & moniales xp̃ianæ religionis diuersos ordines pfessionis accipiunt ad unũ tñ diuinũ cultũ oẽs tẽdentes, ita isti dãnati diuersos ordines, & ritus accipiũt, & sub diuersis ordinibus, & moribus diabolo inseruiunt, & diuersi quoque noĩbus nuncupanť qdã sunt hæretici, quidã manichæi, alii uero apostate, alii scismatici donatistæ, & similes, de quibus in l. manich. C. de hær. & l 1. & l. hi qui sanctã. C. de apost. & hř per gl. Abb. & alios doct. in rub. & in c. 1. de apost. & de scism. & hoc est qđ ĩ effectu uoluit dicere tex. in c. excom. lo 1. & lo 2. in princ. extra de hær. ubi dixit. faciẽs qdẽ habẽtes diuersas caudas aũt adinuicẽ colligatas, qa de uanitate cōueniũt in idipm per facies dico diuersas intellexit de diuersis ordinib. hæreticorũ, siue sortilegorũ, per caudas adinuicẽ colligatas intellexit de unico cultu eius dẽ diabolicæ religionis, qa oĩa eorũ opera tẽdunt ad cultum Sathanæ siue in mente, & in intellectu, siue in corpore fiant ad hoc uide q̃ dixi supra in primo euidentiali huius quęst.
35 † Illæ igitur mulieres de quibus in d. c. epi, dñr pp̃riæ hæreticæ, ex quo psistũt in illo errore, putãtes a iqd numinis esse in illis deabus, & illas esse ueras deas, relicto Deo Saluatore nostro, ut in c. 1. de sum. Trin. & 1 1. q. 2. qui sine Saluatore. & ca. firm. de hær. Istæ uero strigimagæ magi, & sortilegi q scienter, & ex pp̃ria malitia peccant relinquẽtes diuinũ cultũ, & Xp̃i fidẽ, & scienter adhærentes diabo'o, quẽ sciunt, & cognoscũt esse diabolũ infernalẽ, & inimicũ Dei, nō dñr proprie stricte hæreticæ, quia nullo dñr errore seductæ, sed potius apostatæ pfidiæ, qa scienter pp̃ria temeritate recesserũt à fide Xp̃i, q̃uis ista earũ apostasia lōgo tpe indurata, & pertinaciter defensata transit in hæresim, ut diximus supra ti. 1 q. 2. & dñr gl. & Doct. in rub. extra de apost. & hř per Imperatorẽ in l. 1 & hi qui sanctã. C. eod. ti. ubi apostate proprie dñr qui sciẽtes, & pp̃ria auctoritate, siue potius temeritate retrocedũt à fide Xp̃iana, ut hř in d. l. 1. & in gl. rub. & in c. 1. extra eo titu. & per S. Tho in 2. 2. q. 95. art. 5. & 6. in tit. de sup̃st. ad q̃ faciunt q̃ diximus supra in primo euidentiali, & supra ẽt q. 2. Et not. unũ ualde singulare, q istorũ apostatarũ duæ sunt species, una est quæ simplr retrocedit à fide, & sequitur cultũ, & obedientiã dæmonis, & altera est q post q̃ Xp̃i fidem abnegãdo postergauit, & deiecit ex corde suo, iterũ se baptizat expsse in noĩe diaboli, & aliud nomẽ sibi supimponit, licet utraq; species sit dãnata, prior tñ si pctm̃ suum reuocat admittitur ad pniam, & euitat pœnas corporales, sicut hæretici, ut l. Manich. C. de hæret. secunda ue-

ro species unquã admittitur ad pœnitentiã in foro iudiciali ex qua possit euitare pœnas corporales ẽt si miles abintraret pfessionem illam,& uellet ad Xpi fidem reuerti nõ audit quo ad istũ effectũ,& iste est tex.ualde no ad hoc in d.l.hi qui sanctã,& ibi gl. C.de apost. eodẽ mõ iti emissibiliter puniunt q abnegato baptismate xpiano iudæi effecti sunt,& inter iudæos cõmorant.ut l. 1 C de apost.quo ad aĩam uero in foro cõscientiæ admittitur pnĩa istorũ ab ecclesia, & aliorũ quorumcũque,ut no in d l Manich. p Doc. & hr in ea. ad abol.& c.fi.de hær. per g'o.in c. excõicamus.el 2 eo.tit.& c.sup eod.tit lib.6.& diximus supra tit.1.q.5.circa fin.& ista sit prima dña q̃ repetit inter istas quo ad nomẽ, & or

36 dinẽ pfessionis † Secundo differunt in modo pfitendi,qa illæ de quib.in d.c.epi.non faciunt pfessionẽ expressam cum dæmoni, sicut istæ,nec credũt inseruire dẹmoni, sed decipiunt sub specie boni,& ppea dicit tex.ibi q diabolus postq̃ illarũ mentẽ captiuatam tenet, transformat se in diuersas species psonarũ. Tertio differunt, qa illæ nulla cõficiũt sortilegia nec maleficia in humanis aũt brutorũ corporibus,& nemini nocẽt,nisi sibi ipsis,& ppea non dñr maleficæ,seu hæreticæ, istæ uero sunt deterioris cõdõnis,qa nocent multis p diuersa maleficia,ut latius supra uidistis in 1.& 2.qõ.Quarto, disconueniunt in hoc qa nõ repetit,q illæ aliquem maleficiatum curauerint,& ipsam maleficia cõtrariis maleficiis abstulerũt, istæ uero publice incũbũt curæ, & medelis maleficiorũ, & postq̃ aliquẽ dicto morbo curauerint, sæpius indicãt maleficiantẽ saltẽ aliqb.indiciis, ut hr p S.Aug in lib 10. de ciu. Dei. & in 3. de Trin. & S.Thom.in d.q 5. primæ partis. tract.q.in tit.de mira.& hr 26.q. 5. nec mirum. §. nec uers.ad hæc oĩa.Quinto, quia illæ licet inseruiant dæmon uirtuaĩr tñ inseruiunt sub forma deaiũ bonorũ numinũ, istæ uero pprie dæmoni sedẽti in solio maiestatis cui, ut uero,& unico Principi reddunt obedientiã, ut supra latius diximus in 2.& 3.q. Sexto,qa nõ apparet,q illæ de qb.in d.c. epi. accedant ad ludos,& exerceãt ibi choreas,& saltationes, & demũ coitũ carnalẽ habeãt cũ sicut istæ p ea q̃ supra latius in hac qõ.cõclusimus, & p S.Th.d.q.5.Septimo,discordat in hoc,qa illæ nulla celebrant sacrificia, nullasq; imagines offerunt,neque baptizant, aut ipsa petunt, istæ uero cuncta opera hmõi faciũt ut supra late uidistis.in 2.& 3.q.& in hac ẽt in 1. & 2. fundamento.Et q sint diuersi ordinis speciẽ differentes,apparet ex diuersitate tractatuũ, & capitulorũ,& ẽt auctorũ.ea.n. q̃ disponuntur in d.c epi decreta fuerũt in cõcilio Aqr.dispositio aũt.c.nec mirum sumpta fuit ex doctrina textuali si Aug.in lib. 10. de ciu. Dei cũ igitur ex diuersis auctorib pibus,& causis decreta ipsa statuta fuerint, superflua fuisset alterius decisio,si utrunque eundẽ casum cõprehenderet, uel diciderct cõtra no in §. qb.in 1.cõsti.C.& in c.si Papa.de priuil.li.6. ne igit istud incõueniens supfluitatis succedat,dicamus q c. epi loquat de diuersa spẽ mulierũ ab ista, & ab illa de qua in d c. nec mirũ,maxime cũ in ueritate plures reperiũtur spẽs, & diuersæ pfessiorũ sub hac diabolica religione,ut supra dictũ est in primo cuidẽtiali.

37 †Sed cõtra pdicta oppo.& dico,q immo d.c.epi.loquit de istis strigimagis masculis,& fœminis,& de oĩbus sortilegis ut appa ret in prin.ipsius c.dũ dr qđ epi, & eorũ ministri curam habeant sortilegam, & magicã artẽ à zabulo inuentã extirpare, & si aliquẽ uirum aut mulierẽ hmõi sceleris sectatorẽ inuenerint ex parochis suis oĩ studio eliminare,& deiicere curent. Sol. uerum est quod oẽs illi q sunt diabolicæ religionis, & sub illius obedientia debent à limine ecclesiarum, & à Xpi fidelium cõionẽ repelli siue sint hæretici siue scismatici,siue apostatæ, magi,negromanti,sortilegi cuiuscunq; sint ordinis, & gradus, aut quocũq; noĩe nũcupent, quo ad hoc ut à fidelũ Xpi cõsortio separent oẽs æquiparant ex quo oẽs damnati sunt,& dñr uelut oues morbosæ, & ab ouili Xpi fideliũ penitus eiernæ, & merito sunt igit ab ipso sũ cõsortio separandę,ut l.2.C.de sum. Tri. & l. hi qui sanctã.C.de aposta.c. firm.& c.ad abolendam, extra de hęre. & in clem 1.eod. tit.& d.c.epi.in prin.licet.n. quo ad hoc sint æqparati,non sequtur,ergo q quo ad oĩa censeat esse ęquiparati, ut no.in c. excõicamus, in princ.el 1 & lo 2. de hęret. licet. n.iuris latot in princ d.c.fecerit mentionem de hac secta, nihilominus postea dũ loquitur de illis mulieribus in specie mutauit casum in facto in uers.ibi illud ẽt nõ est omittendũ, q q̃dã sceleratæ mulieres retro post Sathanã conuersæ,&c.q est diuersus à pcedenti, ut patet ex his q tradit S.Tho. in d.q. 5.1. partis tract.

38 qq. tit. de mira. subi dicit, ꝙ dæmones possunt mirabiliter in nobis operari dupl'r, uno modo p ueră corporis transmutationē, & p ueros effectus corporeos. Alio modo p apparētiā, & illusionē sensuū, ex aliqua immutatione imaginationis p q̄ uerba uoluit intelligere de utraq; mulierū secta subiungēs ēt ꝙ neutra tñ ipsarū operatio est miraculosa, sed ex reb. nālib. & p modū artis dæmonis subtilitate iuēta, & hæc sufficiāt quo ad solutionē oppositionis factæ de d. c. epi. Ad illud 2m dico dū adducit illud incōueniens ꝙ dæmon portare posset, &c. sol. colligit ex his q̄ dicit S. Th. in d. 5. uers. rñdeo in tit. de mirac. ubi dicit, ꝙ dæmones multa possent facere q̄ nobis uiderent esse miracula, tñ ea facerent totū nāli uirtute, & ex reb. naturalib. si à Deo facere pmitterent. sed q̄a nō pmittūtur, iō ea facere non pñt, q̄ quidem facultas fuit illis adēpta p passionē D. N. Iesu Christi uide ibi, ut singl'r dixit S. Bon. in 3. sen. dist. 19. q. 3. & diximus supra q. pcep. nec est mirū dū si dæmon strigimagas, & alios suos pfessos defert corporal'r, q̄a id facere pōt Deo pmittente, ex quos sunt oues gregis diabolici, ut latius diximus supra ead. q. in 4. fun. istius ult opin. & tetigit ēt supra in ult. fund. eiusdē post septimam dñam intet d. ca. epi. & lectam strigarū. Pro quo optime facit dctū illud S. Bon. in 3. sen. dist 19 q. 3. nu. 32. & 23. de quo diximus supra qō. pma à cōtrario sensu, si. n. diaboli potentia fuit depressa, & debilitata pet passionē D. N. Iesu Xpi, à quo fuit manus attrahens penitus abscissa, manus uero cōpellens debilitata, & eius uires coangustatæ fuere, illud est uerum respectu xpianorū, p q̄b. effusus fuit ille sanguis pcio sus, illi uero q̄ sunt extra baptismū, & abnegarunt fidē Xpi sicut pagani sunt reputādi, & sunt extra oēm gratiā, & beneficiū salutis, ut d. c. firmissime. de hæret. & l. hi qui sanctā. C. de aposta. ergo sequit' ꝙ diaboli potentia quo ad istos remanet illæsa, & per cōsequēs ipsos deserre pōt ad libitum accedente maxime ipsarum mulierum uolūtate, & cōsensu.

39 † Ad tertiū dico ꝙ dæmones nō possunt extendere eorū uires cōtra iustitiam humanā, & eripere captiuos de manibus publicæ iustitiæ, q̄a Deus nō permittit, ut dicit S. Aug. in lib. 10. de ciui. Dei & S. Thom. d. q. 5. in tit. de mira. alias sequeret', ꝙ dæmonis potētia eēt supra diuinā, & ꝙ iustitia oīno periret, & iura oīa subuerterentur, qđ Deus nullo modo patit' ut dicit Tho. ibi, unde q̄ dixi supra eo. q. 5. Ad quartum non negat imò cōced. ꝙ dæmones possunt mirabilia operari in imaginatiua, & humano intellectu, q̄ uerisimilia sunt & uera undiq; esse uiđr, ex hoc tñ non sequitur, ꝙ non possunt aliquas operationes nāles efficere, & mouere corpora inferiora, ut late diximus supra in primo fundamento, & ēt in secundo huius cō. clonis S. Tho. in d. q. uers. rñdeo ubi dicit ꝙ dæmones possunt mirabil'r in bonis operari dupliciter, uno modo per ueră corporis transmutationem, alio modo p pstigiosam mentis illusionē, & formas apparentes, ut hr̃ in d. c. epi in 2. parte. Ad quintū dū dat' de illo exemplo. rñdeo ꝙ dæmones facile possunt hoīes decipere dum capiūt mulieres ad ludos pdictos, & illorum sacrificia celebranda necesse est ꝙ habeant mulieres in corpore, & earū nāli forma si ea q̄ cupiunt pfici uolunt, & pp ea ne sequat' scandalū aut periculū cōtra ipsas, Sathanas mittit alium dæmonem in forma succubui q iacet ad latus mariti loco uxoris, & quoties cōtingit oīa uxoris officia in thoro cōiugali ēt coitus subire non denegat, sed libenter appatit, & adeo se bene accōmodat, ꝙ quenq̃ eo sapientissimū falleret. uide S. Tho. in d. q. 5. & dixi supra late in primo fundamēto cōclusionis, & in 2. euidentiali. dum dixi de operationibus incuboiū, & succuborū Nempe vellem ꝙ illi q tenent aliā opi. ꝙ deferunt solū in spiritu reducerent mihi intellectū illū ad practicam. Aut. n. uolunt, ꝙ nemo capiat partem spiritus. s. aīæ q̄a spiritus hominis idem est qđ aīa, ut no. declarat Arch. in c. Moyses. 23 q. 2. & hoc facere non pōt, q̄a aīa est unica in substantia, & indiuisibilis, & nullā recepit diuisionem in quātitate, nec in qualitate ut dicit Philos. in 1. de Anima, & est gl. no. & ibi Abb. in c. 1. de sum. Trin. in uer. simplex. & Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uer. obl. in 3. opp ubi dicit, ꝙ aīa est indiuisibilis, & est tota in tota, & tota in qualibet parte corporis, aut uolunt qđ dæmon capiat totū spiritū, siue totā aīam, & necesse esset ꝙ remaneret hominis cadauer, & sic mortuū absente aīa, & sequeret' maius incōueniēs, q̄a esset in ptāte dæmonis auferre uitam homini, & illi defuncto restituere, & sic mortuū suscitare, qđ est impossibile, quia solus Deus

40 hoc facere pōt, † & nulla creatura neq; Angelica,

gelica, neq; humana habet hanc facultatem suscitandi mortuum, ut dicam infra in q.10. unde non uideo quõ illorũ opinio possit saluari intelligendo de strigis & magis, & si tu diceres non dico ꝙ dæmon auferat totã, nec partem aĩæ, sed deludit dormientem ꝑ illa signa pstigiosa formata in ĩtellectu, sine intellectu pñtata ꝑ immutationem imaginationis, quod facere potest dæmon, tunc rñdeo ꝙ est impossibile, ut tot naturale operationes q̃ fiũt per istã sectã strigimagarũ, maleficiorũ, & aliorũ similiũ, fieri possunt in spiritu solo, quin interueniat corpus, & membra naturalia, quõ.n. possent in congregationibus, & ludis pdictis tot choreas, reuerentias, & retrogradas saltationes efficere, nisi corpus adesset quõ possent coitũ carnis implere, quẽ faciunt in singulis congregationibus ludis cõpletis, nisi corporaliter interessent, nec dicendum est ꝙ sit pollutio somnitatis, qa dæmones pñt uere, & corporaliter cum mulieribus coitum perficere, & illas q̃sque reddere pgnantes in assumptis corporibus, ſm ea quę supra diximus in 2. euidentiali istius.q. ergo sequitur necessario ꝙ corpora liter perficiunt, non nego tñ ꝙ etiam nõ possit in somniis pollui diabolo operante. Quõ etam possent illorũ sacrificia, & cęrimonias celebrare, & imagines illis imponere, si in solo spiritu hæc fierent, quarum imaginum olim unam uidi Romæ, & manibus palpaui & erat uera species materialis habens materiã, & formã, & formata erat ex quibusdam mixturis mihi ignotis, quõ etiã possent tot maleficia, & sortilegia contra humana corpora fabricare, nisi corporaliter interessent, in spiritu .n. & in somniis nemini unquam uidi iniuriam fieri, nec occidi quemq̃. Cum igitur operationes istæ, & aliæ hmõi quæ sunt naturales, & corporeæ non possunt fieri. nisi per corpus, & membra, ergo sequitur ꝙ strigimagæ, & alii similes deferuntur, & inter sunt corporaliter, & nõ in spũ solo, & ꝑ ista sum expeditus de ista septima difficili q.

1 *Dæmon maleficis, siue sortilegis utitur tanquam instrumentis ad nocendum corporibus humanis.*

2 *Dæmon non potest hominem in aliam transformare speciem.*

3 *Maleficium quandoque absque ueneno, & sola carminis, & uerborum potentia perficitur.*

OCtauo quęro. Si dæmon per † se non põt nocere corporibus xpianorũ, qui non sunt de sua religione, quia Deus id non ꝑmittit, unde fit ꝙ sæpius infantes ad latus parentũ, & in propriis gremiis matrũ reperiunt qñq; suppressi, & eorũ corpuscula conscisa, & mutilata, aut aliqua alia intrinseca ægritudine polluta, ex qua sæpius moriũtur. Sol. dic ꝙ licet dæmon ꝑ seipñ coporibus xpianorũ nocere non possit, ad illos maleficiãdũ utit̃ instrõ maleficæ, siue magi, q. uel quæ cũ unctionib puluerib. ceterisq. mixturis maleficis, & uenenis pdictis in fantib.¹ & aliis in occulto noctis silẽtio dũ dormiũt parẽtes. & oẽs q̃escũt, ipse dæmõ apit ostia. ẽt si fortissimis seris clausa essent, & illas maleficas ĩtromittit ꝑ ostiũ dico, aut qñq; ꝑ fenestras in domo maleficiãdi, quos sic intromissos instruit quõ facere debeant, & ne lux cãdelæ aut lucernę impediãt maleficiũ ne dis coopiat̃ aut cognoscatur a maleficiãdo. ipse dæmõ in assumpta forma felis. siue gattæ lucernã, lãpadẽ. l uel candelã, quã lucẽtẽ repit illico extinguit, ut maleficus ipse cõmodius possit maleficia sua ꝑficere, qb. ꝑ actis maleficus tutus abit. dæmõ uero ut facilius illinc recedere possit apit ostia, deinde reclaudit, ꝑuaũ illa repierat, nec putes (ut qdã ignari uulgares asserũt) ꝙ ipse strigæ, seu malefici trãsforment se in spẽm gattæ, aut alterius aĩalis bruti † quia hoc est impõle dæmoni, ꝙ 2 possint hoĩem transformare in alterã spẽm, ut diximus supra q. pced. & dicemus inf. eo. q.10. bñ uerũ est ꝙ ipsemet dæmõ assumit illas uarias formas, & facit opationes illas, de qb. supra ſm ꝙ declarat Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei, & ĩ 3. de Tri. & Th. d. q. 5. prime par. qq. disp. in tit. de mir & Boñ. su ꝑ 3. sen. q. 3. & in c. epi. 26. q. 5. & facilius, & sine piculo ipsi malefici possit ꝑficere dicta eorũ maleficia, dæmõ est illi pũius, & tanq̃ dux in tenebris illis quos ducit ad lectũ maleficiãdi discoopit panos, & oñdit oĩa q̃ facienda sunt dormiẽtibus oĩbus qbus ipse dæmõ imponere põt iuxta caput semina q̃dam, aut pulueres ex qbus introducit̃ ꝑfundus somnus q. bus sic dormiẽtib. introducit maleficũ, & oĩa ꝑficit, & hoc ego alias deferri audiui a duab. mulierib. maleficis quas ꝑ maleficiis hmõi præmanibus examinãdus, accepi, & est uere simile, ꝙ ita sit, qa nunq̃ repi, nec audiui ꝙ aliqs maleficus, siue malefica fuerit unq̃ ap-

prehen-

prehensus in flagrāti crimine, & uideť quodā modo impoßo ꝙ euntes in domos alienas, & per secreta domus nocturno tpe clausis ostiis, atq; fenestris possent ita tute in obscuris tenebris ingredi, & euadere absq; aliquo rumore, uel scandalo nisi haberēt decem dæmonem qui illas in opibus ipsis saluas redderet.

3 † Quandoq; nullo ueneni haustu, uel mixtura in corpore, uel extra corpus adiecta, sed sola potentia carminis, & uerborū pficit maleficium, ut habetur in d. c. nec mirū §. mag. 26. q. 5. ubi tex. refert dem̄ Lucani, Mens hausti nulli sanie polluta ueneni &c. Et Ego alias uidi Romæ quendā magnū excellētissimum græcum tpe Adriani 6. anteꝙ̄ perueniret ad urbem Pont. ipse qui solis uerbis cōpresserat uires cuiusdam ferocissimi tauri exñtis in armento in loco syluestri, quem sicaffixum, ut ita dixerim, & humiliatum apprehendidit p cornua, & chordula quadam satis debili attamē magica fabricata taurū ipm ligatū quouoluit adduxit media nocte circiter ꝗ̄tuor, aut qnq; miliarib. & hæc notoria sunt q̄uisa fuerūt p ductos. & ultra uiros, quē postea habui in carcerib. capitolinis examinādū, & oīa ista, & maiora quoq; ingenue fatebatur uerborum potentia efficere posse, qui tñ postea euasit imperfecto examine fauoribus populi Rom. & quorundem magnatum.

1 *Maleficæ in manibus publicæ iustitiæ existentes quare non faciant se deferre per dæmones ad mortem euitandam.*

2 *Diabolus eorum mortem quos habet subiectos optat, quo plene prædam eorum habeat tutam.*

3 *Striges seu lamiæ qualiter cognoscantur uere pœnitere.*

4 *Malefici incarcerati euadere non possunt. eo quod Deus non permittit hoc casu dæmones suam potētiam exercere.*

1 NOno quæro, quare est ꝙ † postquam isti malefici, & strigimagæ sunt ī manibus publicæ iustitiæ incarcerati, nō faciunt se corporaliter deferri à dæmonibus ex his carceribus, in qbus iacent, ut possint saluare uitam, & euadere pœnas corporales, qđ qdā iudices curiosi qñq; tētauerūt expiētiā rei uidere & tñ nihil fecerunt, qa post multa uiderunt ex eorū sortilegiis nullū penitus effectū sortiri hmōi corporalis delationis, & ppea multi tenuerunt ꝙ ipsi malefici, & strigimagę corporaliter deferrur nō pñt a dæmone. p solutioe istius q. duæ reddunť rōnes p sactos Theologos, & Canonistas in c nec mirū. 26. q. 5. prima est. ꝙ dæmō q nil auidius cupit, ꝙ̄ aīas multas lucrari, ad tenebras inferni multifariā fraudibus hoīes ptrahere, ꝙ̄ primū uidet hoīem ipm apphentum, & illius aīa sub sua ptāte subiectam nil aliud q̄rit, nisi ut separetur a corpore, ut quā adhuc sub cōdōne retinet, certam lucreť, q̄ posset p pniam illius imperiū subterfugere, & se reunire cū Xpi fide.

2 lib. † ad hoc igiť ut certem eius pcū possideat sp q̄rit illius mortē, & dissolutionē aīæ a corpore. qa nōnulli qñq; repti sunt q reuocaue rūt errorē suū, & graue susceperūt ex cōmisso crimine pniam, & residuū uitæ suę sanctissime duxerūt, & ppea dñt ꝙ tūc diabolus nil aliud satagit nec laborat in alio, nisi in psuadēdo ipsi malefico ut psistat in eius opinione & pfessionē ipsam nullatenus reuocet, sed in ea perseueret usq; ad finē uitæ, qa licet adducať ad furcas, & sup imponať igni demō statim illū arripiet corporaliter, & liberabit à laqueo, & flāmis, adeo ꝙ nullū penitus dolorē patieť, & casu quo mori cōtingeret trāsibit sine pęna supplicii, & liberabit se à tot piculis huius mūdi, & lōge maiorib. gaudiis ī alio seculo frueť cū eo, his igť illusionib. & falsis psuasionib. ab eo pmunitus sæpius tenaciter pseuerat in eius opīone nec curat quoquomō errorē suū reuocare, & pniam agere, sed obstinatus pmittit potius ulť. supplicio pimi. Quędā uero ex ipsis maleficis mulierib. repeℓiunť q̄ erroris sui mirabiliter pœnitere uñr, & maximis fletibus agere pniam, quæ oīa ficte peragunt nullamq. gerunt in corde mestitiam, aut uere pniæ amaritudinē.

3 † Ad cognoscendum aūt, an uere, uel ficte pœniteāt maxime mulieres q̄ hñt faciles lacrymas aduertēdum est ad oculos ipsarū, an in fletu, & gemitu hmōi emittunt lacrymas, quas si nō emittūt nulla adest cordis cōtritio, sed oīa simulate fiunt, & alias audiui à quodā excellētissimo canonista q erat ēt optimus theologus qđ regula ista est uerissima, maxime in mulierib. q non laborant multū in lacrymis, & dixit mihi ꝙ lacrymæ ipse sūt signa manifesta ueræ, & internæ pniæ, & adduxit mihi text. de pœn. dist. 1. c. Petrus. & cap. lacr. ubi dicitur ꝙ lacrymæ lauāt delictum quod pudor est confiteri, & habeť Luc. 3. c. & ego illas habui in facto nondū tertius est elapsus annus

Romæ,

Romæ, in agro Sabiensi, dum quandam uetulā maleficam examinarem, quæ iam 20. an. in ipsa ꝓfessione cōpleuerat, & infinita quodā modo sortilegia uenefica suis mixturis fabricauerat, & magnū Christianorū numerum diuersis ægritudinibus pollutum reddiderat, quosdā uero occiderat, raros uel nullos sanauerat, ꝗ postꝗ cōfessa fuit crimē, dū ego ꝓsequerer illius examinationē ꝑ horas duas, & ultra, quā maxime uidebatur cōdolere de suis cōmissis excessibus, & cōtinuos fletus, & suspiria cōficiebat, asserēs uelle ꝓfessionem illā ēī no relinquere, & ad ueram orthodoxæ fidei religionē reuerti, uerūtn̄ in tāta fletus, & suspiciorū copia nullam unꝗ̄ ēt minimā lacrymā emittere potuit, ad qđ ego alias instructus plurimū aduerti, & uisum fuit qđ ualde mirabile qđ mulier fleret sine lacrymis, & nisi uidissem fortasse nō credidissem, licet in uiro non sit mirandū ex quo ipsi duriores sunt in lacrymis. non tñ nego quin mulieres possint in multis cōfigere lacrymas, ut alias dixit Cato instruit insidias lacrymis dū fœmina plorat in actu tñ pnīæ uł quid mirādum, sed dici pōt, ꝙ diuina iustitia hoc agit fauore pnīę

4 † Secūda rō redditur quare non pñt euadere, qñ sunt incarcerati, qa diuina iustitia tūc nō ꝑmittit dæmonē posse suam naturalē potentiā exercere in illos ne aliq iudices, & officiales curiosi forsan uidētes aliqua signa manifesta liberationis eorū inuitarenť ad ꝓsequēdum illorū ꝓfessionem. & hoc est quod dicit Aug. in lib. 3 de Trin. in 10. de ciu. Dei. & S. Th. in tract. q. 1. partis. q. 5. in titu. de mira. & Canon. in c. nec mirū. 26. q. 5. ꝙ Deus impedit potētiā dæmonis in qbusdā pro cōseruatione Christianæ fidei, ut late diximus supra eo. tit. 7. q. qa alias fides ipsa Christiana paulatim tota subuerterecē maioreq. ptātē uideret hēre diabolus quā Deus, & iudex q est minister Dei. 11. q. 3 nemo cōtēnat, &c. seq. & ideo tunc Deus resistit dæmōi, & illius uires comprimit per ea quæ no. S. Aug. in li. x de ci. Dei. & refert, & sequi. S. Th. in d. trac. qq. d. q. 5. & dixi supra eo. q. 7.

1 *Sortilegia, & alia maleficorum opera quando hæresim manifeste dicantur sapere.*

Deo soli reseruata quæ sint, nec ulli permissa creaturæ.

2 *Secreto cordis humani solus Deus potest rimari.*

3 *Dæmon in qua, & qualia in cognitione habeat à naturali potentia.*

4 *Maleficorum, seu sortilegorum duplex professio, tacita uidelicet, & expressa.*

5 *Sortilegia quomodocunque facta per eum qui est expressę professionis diabolicæ hæresim censetur sapere.*

6 *Maleficia facta per eos qui sunt de tacita professione diabolica quando hæresim sapiant, & quando non.*

7 *Sortilegium factum cum hostia consecrata, uel cum sanguine Christi an manifeste sapiat hæresim.*

8 *Sortilegia facta ad calefaciendum cor frigidum, hęresim sapere non uidentur.*

9 *Auxilium diuinum non potest implorari per sortilegia per commixtionem sacramentorum facta.*

Imagines facere ad amorem mulieris prouocandum potius superstitiosum est quam hæreticum.

10 *Inuocatio dęmonis quādo hæresim sapere dicatur.*

Imploratio auxilij dæmonum ad sciendum futura sapit hæresim.

11 *Inuocatio dæmonum per modum orationis est propriè hęresis.*

Aduocati debent in positionib. formandis esse cauti.

12 *Sacerdotes pro uiuis missam defunctorum celebrantes in odium ipsorum an sint hæretici.*

Imagines calcare aut al. as contemnere, an sit hæreticum.

13 *Sacerdos in celebratione non consecrans, an sit hęreticus reputandus.*

14 *Sortilegia in quibus immiscentur reliquię sanctorum, an sapiant hæresim.*

15 *Sortilegia quæ fiunt cum permistione chrismatis, aut aquę baptismatis an sapiant hæresim.*

16 *Sacramenta posita in sortilegijs amatorijs nullos producunt effectus.*

17 *Sortilegia quæ fiūt cum rebus in ecclesia benedictis an & quando hęresim sapiant.*

18 *Hæresis quibus casibus committatur in sortilegijs.*

Sortilegium factum cum rebaptizatione alicuius hęresim sapit.

19 *Dæmonis suffragium inuocare ad sciendū, uel faciendum ea quę soli Deo competunt est hęreticum.*

1 Decimo uidendum est an, & qñ hmōi sortilegia, † & opera maleficorum sapiunt hæresim manifeste, ita ꝙ ipsorum rei, & machinatores iudicis ecclesiastici inqsitoris hæreticæ prauitatis examini subiiciantē, & hæreticorū pœnis puniantē. Rñdeo in hoc deueniendū esse ad distinctiones. Sed antequam ad ulteriora ꝓcedam pro euidentia. Præsuppono primo, quod quædam sunt

quæ

quæ ad solum Deum creatorem ꝑtinent, ex quo illa reseruauit sibi in priuilegiũ, nulliq. creaturæ ét angelicæ illa concessit. Prout est hoĩem uerũ naturalē creare, ut hr Gen. 2 & S.Th. in 1. par tract.qq. in tit. de poté. gen. & de creat. q. 2. art. 6. & q. 3 art. 1. 2. & 4. Vel iã creatum in melius, aut deterius reformare, aut in alteram spēm cõmutare, ut ibi dr. Itē mortuum suscitare. ita ut uere, & nã. r uiuit sicut resuscitatus fuit Lazarus qui iam quatriduans erat, ut hr Io. 11. & qñ ét filium illius uiduæ dũ deferret ad sepulturã ex pheretro suscitauit, & surgere iussit, ut hr Mat. 18. Item futura scire ex uera, & ꝑfecta scia ad solum Deũ ꝑtinet, ut dr Esa. 41. cap. annũtiate nobis quæ futura erunt, & dicemus, qa dii estis uos. Item cœli motũ sistere ab eius uni ca uolũtate dependet, ut ingt Tho. in tract.
2 qq. in 1. par. q. 1 art. 3. & 6. † Item secreta cordis humani q̃ in animo sunt occulta nec dũ ad aliquẽ actum extrinsecum deuenerunt solus Deus est scrutator, & uerus cognitor, ut habet Matth. c. 22. Vbi Xp̃s optime cognouit secreta cordis Pharisæorum q cupiebant ipsum calũniari apud Cæs. ex eo ꝙ uocabat se regem Iudæorũ, & ꝑpea interrogarunt ip̃m cui nã dñent offerre tributũ ipsi uel Cæsari, tunc Iesus petiit ab eis ut ostenderēt sibi monetã aliq̃ si habebãt, & unus ipsorũ exhibuit numisma qđ Iesus uidens interrogauit cuius nã esset illa imago in numismate sculpta. at illi rñderunt, est Cæsaris imago, tũc Iesus restituẽs illis numisma dixit. Reddite ergo quę sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo demõstrãs ꝙ Deus nõ q̃rit thesaurũ pecuniarũ sed corda fidelium, & oꝑa charitatis, de poe. dist. 1. ecce. & cap. seq. & dist. 2. c. rad. & c. seq. & not. in c. ã nobis. de sent. exc. & in c. 1 qui cle. uel uouent. Et ista ac his similia nullus dę monũ, nec angelorũ facere, aut cognoscere põt, sed solus Deus, ut dixi. & hr 2. q. 4. c. cõs.
3 † Quædã uero sunt sub cognitione, & naturali potẽtia dęmonis. & q̃ dæmon ipse ꝑmissu diuinæ clementiæ facere põt, quia sibi non reprimit, & hæc multa sunt, inter q̃ est tẽtandi facultas, & flectendi pudicos aĩos ad libidĩ dinẽ, ꝙ ad alia peccata, ut habet in Apoc 2. ecce missurus est diabolus aliquos ex uobis ĩ carcerẽ ut tentemini, ut habeatis tribulationem diebus decem, nolite timere &c. S. Aug. lib. 10. de Ciuit. Dei, & Th. in 2. 2. dist. 95. q. 3 in tit. de sup̃st. & hr Gen. 3. & Mat. 4. Mar. 1. Luc. 4. ubi diabolus ausus fuit tẽtare Xp̃m & diximus supra eo. q. 6. Itē omnium nãliũ, & uirtutũ creatarũ cognitio, tam superiorũ q̃ inferiorũ, ex quibus quidẽ rebus naturalibus ĩferioribus multa fiũt ueneficia, ex q̃bus diuerse, & q̃ plurimę causant infirmitates in humanis corporibus, sciuntq; dictas ęgritudines sic ex accñti expositas contrariis remediis curare quã quidẽ sciam naturaliũ dęmones pñt hoĩes docere, & instruere qũo facere debeant ad sauciandum sanandum ue corpora hmõi, ut proxime diximus supra eod. ti. in 6. q. & alia hmõi quamplura facere pñt eorũ nã, & permissu Dei, ut dicit S. Th in trac. qq. 1. par. q. 5 de mir. & eo. li. q. 16. ar. 7 de dæm. Quibus sic p̄suppositis nunc distingue, Aut
4 † sortilegus, malefica, siue magus sunt de expressa ꝓfessione diabolica. quod est qñ exp̄se abnegarunt Xp̃i fidem, & terũ se baptizarũt in nomine Beelzebub. ut plene diximus supra eo. d. q. 6. & q. 3. & hr in l. hi q sanctã. C. de apost. & malefici hmõi sunt tacitæ professionis, qđ est qñ nondum se remouerunt pœnitus à diuino cultu, & à fidei Xp̃ianæ religione, nec celebrant exp̄ssum dæmonis cultum ꝑ sacrificia diabolica, nihilominus hñt quandam tacitã, & occultum amicitiam, seu familiaritatem cum dæmone, & aliis maleficis ꝑp quã quędã cõficiũr sortilegia, & operationes supstitiosas, quæ non pñt absq; dęmonis suffragio, & instructione cõpleri, seu effectum sortiri, ut sunt ligaturæ execrabiliũ remediorũ, & incantationes quas faciũt istæ mulierculæ, ut plurimũ cum schedulis oĩb. aut aliis mixturis, siue ligaturis suspendendis, aut ligandis ad collũ, maxime qñ studet sanare ꝑsonam maleficiatam, & hoc est qđ dicit tex. in c. nec mirum. in princ. in uers. ad hæc omnia. 26. q. 5. & Aug. lib. 10. de ciuit. Dei, ubi dicit, ꝙ in istis oĩbus ars dęmonum est ex quadã pestifera societate hoĩum, & angelorũ malorũ exorta. † Primo casu dic, ꝙ 5
5 qualitercũq; fiunt ipsa sortilegia ꝑ illũ q est exp̄ssæ ꝓfessionis sp dñr sapere hæresim manifeste si nõ respectu oꝑis saltē respectu operãtis, q est uere, & ꝓprie hæreticus, ex quo relicto Deo ꝓprio creatore adorat dæmonem tanq̃ unicũ Deum, & ꝑpea dr hæreticus, qa cõtrauenit primo diuinorũ præcepto. Vnũ cole Deum &c. Itē primo ex articulis Xp̄ianæ fidei. Credo in unũ Deum &c. Idem dicẽ dũ est de eo qui non est hęreticus, tñ in ipsis sorti-

Romæ, in agro Sabiensi, dum quandam uetulā maleficam examinaremque iam 20. an. in ipsa pfessione cōpleuerat, & infinita quodā modo sortilegia uenefica suis mixturis fabricauerat, & magnū Christianorū numerum diuersis ægritudinibus pollutum reddiderat, quosdā uero occiderat, raros uel nullos sanauerat, q̄ postq̄ cōfessa fuit crimē, dū ego pse quererem illius examinationē p horas duas, & ultra, quā maxime uidebatur cōdolere de suis cōmissis excessibus, & cōtinuos fletus, & suspiria cōficiebat, asserēs uelle pfessionem illā ci no relinquere, & ad ueram orthodoxe fidei religionē reuerti, uerūtn̄ in tāta fletus, & suspiciorū copia nullam unq̄ ēt minimā lacrymā emittere potuit, ad qd' ego alias instructus plurimū aduerti, & uisum fuit qd ualde mirabile qd' mulier fleret sine lacrymis, & nisi uidissem fortasse nō credidissem, licet in uiro non sit mirandū ex quo ipsi duriores sunt in lacrymis, non tn̄ nego quin mulieres possint in multis cōfigere lacrymas, ut alias dixit Cato instruit insidias lacrymis dū fœmina plorat in actu tn̄ pnīæ uī quid mirādum, sed dici pōt, φ diuina iustitia hoc agit fauore pnīę.

4 † Secūda rō redditur quare non pñt euadere, qñ sunt incarcerati qa diuina iustitia tūc nō pmittit dæmonē posse suam naturalē potentiā exercere in illos ne aliq iudices, & officiales curiosi forsan uidētes aliqua signa manifesta liberationis eorū inuitarent ad psequēdum illorū pfessionem. & hoc est quod dicit Aug. in lib. 3 de Trin. in 10. de ciu. Dei. & S. Th. in tract. q. 1. partis, q. 5. in titu. de mira. & Canon. in c. nec mirū. 26. q. 5 φ Deus impedit potētiā dæmonis in qbusdā pro cōseruatione Christianæ fidei, ut late diximus supra eo. tit. 7. q. qa alias fides ipsa Christiana paulatim tota subuerterer maioreq. ptātē uideret hr̄e diabolus quā Deus, & iudex q est minister Dei. 11. q. 3 nemo cōtēnat, &c. seq. & ideo tunc Deus resistit dæmōi, & illius uires comprimit per ea quæ no. S. Aug. in li. x de ci. Dei. & refert, & sequtur S. Th. in d. trac qq. d. q. 5. & dixi supra eo. q. 7.

1 *Sortilegia, & alia maleficiorum opera quando hæresim manifeste dicantur sapere.*

Deo soli reseruata quę sint, nec ulli permissa creaturæ.

2 *Secreto cordis humani solus Deus potest rimari.*

3 *Dæmon qua, & qualia in cognitione habeat à naturali potentia.*

4 *Maleficorum, seu sortilegorum duplex professio, tacita uidelicet, & expressa.*

5 *Sortilegia quomodocunque facta per eum qui est expressę professionis diabolicæ hæresim censetur sapere.*

6 *Maleficia facta per eos qui sunt de tacita professione diabolica quando hæresim sapiant, & quando non.*

7 *Sortilegium factum cum hostia consecrata, uel cum sanguine Christi an manifeste sapiat hæresim.*

8 *Sortilegia facta ad calefaciendum cor frigidum, hęresim sapere non uidentur.*

9 *Auxilium diuinum non potest implorari per sortilegia per commixtionem sacramentorum facta.*

Imagines facere ad amorem mulieris prouocandum potius superstitiosum est quam hæreticum.

10 *Inuocatio dęmonis quādo hæresim sapere dicatur.*

Imploratio auxilij dæmonum ad sciendum futura sapit hæresim.

11 *Inuocatio dæmonum per modum orationis est propriè hęresis.*

Aduocati debent in positionib. formandis esse cauti.

12 *Sacerdotes pro uiuis missam defunctorum celebrantes in odium ipsorum an sint hæretici.*

Imagines calcare aut alias contemnere, an sit hæreticum.

13 *Sacerdos in celebratione non consecrans, an sit hęreticus reputandus.*

14 *Sortilegia in quibus immiscentur reliquię sanctorum, an sapiant hæresim.*

15 *Sortilegia quæ fiunt cum permixtione chrismatis, aut aquę baptismatis an sapiant hæresim.*

16 *Sacramenta apposita in sortilegijs amatoriis nullos producunt effectus.*

17 *Sortilegia quæ fiūt cum rebus in ecclesia benedictis an & quando hęresim sapiant.*

18 *Hæresis quibus casibus committatur in sortilegijs.*

Sortilegium factum cum rebaptizatione alicuius hęresim sapit.

19 *Dæmonis suffragium inuocare ad sciendū, uel faciēdum ea quę soli Deo competunt est hęreticum.*

1 DEcimo uidendum est an, & qñ hmōi sortilegia, † & opera maleficorum sapiunt hæresim manifeste, ita φ ipsorum rei, & machinatores iudicis ecclesiastici inquisitoris hæreticæ prauitatis examini subiiciantē, & hæreticorū pœnis puniantē. Rñdeo in hoc deueniendū esse ad distinctiones. Sed antequam ad ulteriora pcedam pro euidentia. Præsuppono primo, quod quædam sunt

quæ

quæ ad solum Deum creatorem pertinent, ex quo illa reseruauit sibi in priuilegiũ, nulliq́, creaturæ ẽt angelicæ illa concessit. Prout est hoĩem uerũ naturalẽ creare, ut hr̃ Gen. 2 & S.Th. in 1. par tract.qq. in tit. de poteñ. gen. & de creat. q. 2. art. 6. & q. 3 art. 1. 2. & 4. Vel iã creatum in melius, aut deterius reformare, aut in alteram spẽm cõmutare, ut ibi dr̃. Itẽ mortuum suscitare, ita ut uere, & nã. sui uiuat sicut resuscitatus fuit Lazarus qui iam quatriduans erat, ut hr̃ Io. 11. & qñ ẽt filium illius uiduæ dũ deferret ad sepulturã ex pheretro suscitauit, & surgere iussit, ut hr̃ Mat. 18. Item futura scire ex uera, & pfecta scia ad solum Deũ ptinet, ut dr̃ Esa. 41 cap. annũtiate nobis quæ futura erunt, & dicemus, qa dii estis uos. Item cœli motũ sistere ab eius unica uolũtate dependet, ut ingr Tho. in tract.

3 qq. in 1. par. q. 1. art. 3. & 6. † Item secreta cordis humani q̃ in animo sunt occulta nec dũ ad aliquẽ actum extrinsecum deuenerunt solus Deus est scrutator, & uerus cognitor, ut habet Matth. c. 22. Vbi Xp̃s optime cognouit secreta cordis Pharisæorum q cupiebant ipsum calũniari apud Cæs. ex eo q uocabat se regem Iudæorũ, & ppea interrogarunt ip̃m cui nã dr̃ent offerre tributũ ipsi uel Cæsari, tunc Iesus petiit ab eis ut ostenderẽt sibi monetã aliq̃ si habebãt, & unus ipsorũ exhibuit numisma qd̃ Iesus uidens interrogauit cuius nã esset illa imago in numismate sculpta, at illi rñderunt, est Cæsaris imago, tũc Iesus restituẽs illis numisma dixit. Reddite ergo quę sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo demõstrãs q Deus nõ q̃rit thesaurũ pecuniarũ sed corda fidelium, & opa charitatis, de pœ. dist. 1. ecce. & cap. seq. & dist. 2. c. rad. & c. seq. & not. in c. à nobis. de sent. exc. & in c. 1 qui cle. uel uouent. Et ista ac his similia nullus dęmonũ, nec angelorũ facere, aut cognoscere põt, sed solus Deus, ut dixi. & hr̃ 2. q. 4. c. cõs.

5 † Quædã uero sunt sub cognitione, & natura li potẽtia dęmonis. & q̃ dæmon ipse pmissu diuinæ clementiæ facere põt, quia sibi non reprimit, & hæc multa sunt, inter q̃ est tẽtandi facultas, & flectendi pudicos aĩos ad libidinẽ, q ad alia peccata, ut habet in Apoc 2. ecce missurus est diabolus aliquos ex uobis ĩ carcerẽ ut tentemini, ut habeatis tribulationem diebus decem, nolite timere &c. S. Aug. lib. 10. de Ciuit. Dei, & Th. in 2. 2. dist. 95. q. 2. in tit. de supst, & hr̃ Gen. 3. & Mat. 4. Mar. 1. Luc. 4. ubi diabolus ausus fuit tẽtare Xp̃m & diximus supra eo. q. 6. Itẽ omnium nãliũ, & uirtutũ creatarũ cognitio, tam superiorũ q̃ inferiorũ, ex quibus quidẽ rebus naturalibus iferioribus multa fiũt ueneficia, ex qbus diuersæ, & q̃ plurimę causant infirmitates in humanis corporibus, sciuntq́ dictas ęgritudines sic ex accñti expositas contrariis remediis curare quã quidẽ sciam naturaliũ dęmones pñt hoĩes docere, & instruere quõ facere debeant ad sauciandum sanandum ue corpora hmõi, ut proxime diximus supra eod. ti. in 6. q. & alia hmõi quamplura facere pñt eorũ nã, & permissu Dei, ut dicit S. Th in trac. qq. 1. par. q. 5 de mir. & eo. li. q. 16. at. 7 de dæm. Quibus sic psuppositis nunc distingue, Aut

4 † sortilegus, malefica, siue magus sunt de expressa pfessione diabolica, quod est qñ exp̃sse abnegarunt Xp̃i fidem, & terũ se baptizarũt in nomine Beelzebub, ut plene diximus supra eo. d. q. 6. & q. 3. & hr̃ in l. hi q sanctã, C. de apost. & malefici hmõi sunt tacitæ professionis, qd̃ est qñ nondum se remouerunt penitus à diuino cultu, & à fidei Xp̃ianæ religione, nec celebrant exp̃ssum dæmonis cultum p sacrificia diabolica, nihilominus hñt quandam tacitã, & occultum amicitiam, seu familiaritatem cum dæmone, & aliis maleficis pp quã quędã cõficiũt sortilegia, & operationes supstitiosas, quæ non pñt absq; dęmonis suffragio, & instructione cõpleri, seu effectum sortiri, ut sunt ligaturæ execrabiliũ remediorũ, & incantationes quas faciũt istæ mulierculæ, ut plurimũ cum schedulis oĩb. aut aliis mixturis, siue ligaturis suspendendis, aut ligandis ad collũ, maxime qñ studet sanare psonam maleficiatam, & hoc est qd̃ dicit tex. in c. nec mirum. in princ. in uers. ad hæc omnia. 26. q. 5. & Aug. lib. 10. de ciuit. Dei, ubi dicit, q in istis oĩbus ars dęmonum est ex quadã pestifera societate hoĩum, & an

5 gelorũ malorũ exorta. † Primo casu dic, q qualitercũq; fiunt ipsa sortilegia p illũ q est exp̃ssæ pfessionis sp dñi sapere hæresim manifeste si nõ respectu opis saltẽ respectu operãtis, q est uere, & pprie hæreticus, ex quo relicto Deo pprio creatore adorat dæmonem tanq̃ unicũ Deum, & ppea dr̃ hæreticus, q a cõtrauenit primo diuinorũ præcepto. Vnũ cole Deum &c. Itẽ primo ex articulis Xp̃ianæ fidei. Credo in unũ Deum &c. Idem dicẽdũ est de eo qui non est hereticus, tñ in ipsis

sorti-

sortilegiis fabricādis associat sibi hęreticum, uel puerū rebaptizat &c. ut dicit gl. in d c. accusatus. §. sane. de hære. lib vi. Et licet qdam ex his q faciūt sint de his q demō facere pōt nālr, quæ rēr non deberent sapere hæresim, manifeste, tñ in isto casu dici pñt hęretica nō respectu rei, sed respectu operantis, & hoc est qđ uoluit dicere gl. in d. c. accus. § sane. quæ exemplificat plures casus in qbus ipsa sortilegia sapiunt hæresi manifeste inter quos ponit istos. s. qñ sortilegi ad ipsa sortilegia cōficienda associant sibi hæreticū aut puerū rebaptizant, &c. quędā alia his similia faciūt.
6 † Secundo autē casu qñ hæc fiunt ab his qui sunt tacitæ pfessionis, & tūc distingue fm φ facit Oldr. in cōs. 210. qđ incipit, regularis habet traditio, &c. ubi dicit φ aut imploratur auxilium dæmonis ad ea faciēdum, aut cognoscendū q ipse dæmō sua nāli uirtute, & ptāte facere pōt diuina uirtute non reprimente, sicut est hoīem tentare ad peccandū aut flectere pudicos animos ad libidinē, & similia facere, ut dictū est supra late in 3. & 6. q. & isto casu nō sapiunt hæresim manifeste, ut dicit gl. & not. Archid. Gem. & ceteri Doct. in d. c. accus. §. sane. idē esset si eius uirtus inuocet ad reuelandū furta uel alia occulta pſentia uel pterita, ad pparandum docēdumq. medelas, ad sanandū maleficiatum, ista licet fieri nō phibeantur dæmonis auxilio de iure canonico ut habet in c. de sortil. ubi copiose per. Pan. & 26. q ult. c. admoneant. tñ nō sapiunt hæresim manifeste, qđ patet ex gñe, pgnę, ut in d c. 2. de sortil. & p Old. in d cōs. 210. Aut imploratur auxilium dæmonis ad cognoscēdum uel faciendum ea, q de sui natura scire aut facere nō pōt, quia sunt de his quæ ptinet ad ipsum creatorē, ut supra late diximus, & tūc si qs putat dæmonē posse facere p seipsum illa quæ ad solum Deum pertinēt est hæreticus, & pagano deterio. d. c. epi. § qsqs in fi. &
7 d. c. q sine saluatore. † Sed quæro qd si aliqs assumeret hostiam sacratā in sortilegiis ipsis quæ fiunt maxime ad amorē, in qbus sępius ista sacra miscētur, ut diximus supra in 2. & 3. q. an ista sapiunt hæresim manifeste qñ in eis nullus hæreticus interuenit. distingue aut illa fiunt ad effectum cognoscendi aīum mulieris uel uiri si amat illum aut illā q uel quę sortilegia facit, ut sæpius faciunt isti amātes q sunt dementes, aut fiunt ad effectum inducēdi amorem erga sortilegum aut sortilegā in corde illius amatæ psonæ q nullū uel minimum habet amorē, Primo casu non uř. φ sapiāt hæresim manifeste, ex quo in hoc sortilegio imploratur auxilium illius sacri ad ea q sunt ppria diuinæ uirtutis. s. ad reuelandū secreta cordis hoīum fm qđ cōcludit Oldr. ī d. cōs. 210. de quo supra pxime diximus, hæreticū potius esset si p notitia occultorum pdictorū qs inuocaret auxiliū dæmonis putās dæmonē posse ipsa reuelare ex certa sciētia fm φ dicit idē Oldr. in d. cons. & diximus supra. Et fm hoc no. qđ multi hodie incidūt in hāc speciem hæresis, quia plures sunt ex istis amantibus fatui q facere student hæc eorū sortilegia, cu aliis diuersis rebus, ut sciāt aīum amasiæ, siue amasii. an teneat dilectionē sui. & hi q ī hac opinione psistūt similiter id credētes sunt hæretici. alias nō
8 † Secundo uero casu qñ fiunt ad effectum calefaciendi cor frigidum, & ista sīr non uñr φ sapiant hæresim manifeste, qm inuocatur suffragium illius sacri ad diligendū, sed dilectio in se nō est pctm, imo uidetr esse meritum apud Deum, ut hr in diuinis pceptis. Diliges proximum tuum sicut teipsum, & not. Matth. 22. c. & dixit Paul. Apost. si oēs uirtutes habuero charitatem aūt non habeam nihil sum, & not. in c. firm. de hær. gl. tñ in d. §. sane. c. accus. de hære. li. 6. ur tenet cōtrarium φ sortilegia in qbus interuenit hostia consecrata sapiunt hæresim manifeste, dū ponit plura exēpla in qbus sortilegia ipsa sapiunt hæresim manifeste, ponit ēt istud de per se qñ interuenit hostia consecrata, nec specifice ponit ad quē effectū illa fierent, unde intelligi pōt ad oēm turpē effectū, maxime ubi uertitr materia peccati, & ab ista opinione q fauorabilis est p fide nō discederē, ut dicit tex. in d. c. accus. maxima. n. temeritas est illius xpi q in rebus uanis, & lasciuis tāti sacri abusum audet ministrare. Et ad ea q supra in cōtrarium adducebanť. Rñdeo, nec nego φ diuina uirtus precibus implorata ad reuelādum ea quæ secretissima sunt in corde hoīum hoc facere posset, qa hæc sunt sub eius arbitrio, & potestate, non aūt dæmonis, q est creatura, hoc est uerū quotiescunq; cōsultatio ipsa fieret debito modo iuxta ritum ueri diuini cultus, & xpianæ religionis, & p modum sacrificiorū quæ ī ecclesia celebranť p bonos sacerdotes, nō aūt isto modo supstitioso, & rerrogrado, iuxta not. in c. nihil in sacrificiis. de cōsec. dist.

dist. 1. & not. in c. cū matthæ. de celebra miss. uide dom. Ioā lec. in sum. cōfes. in tit de sort. q. 19. & q. ult. † p ista. n. sortilegia nō implo-
9 rat auxilium sacri mixti in factura aut ipsa diuinouirtus ad reuelandum ista, sed potius dæmonis suffragiū ut illa reuelet p abusum istorū sacroū cui oīa hmōi opera sortilegia immolant p illam amicitiam quam ibi male fici hñt cū dæmone fm pacta inter eos inita. 26. q. 5. c. nec mirū. uer. ad hæc oīa. & Io lec. in sum. cōfes. co. tit. c. 2. & hoc faciūt i oppro briū diuinæ maiestatis, & si qua infsa reuela-tionis inde sequant, illa profecto sunt diaboli ca, & non diuina, sed istum tā turpē abusum sacroū diabolus instituit hoīem facere ut sub eo ipse facilius adoret ab hoīe in dedecus di-uinæ bonitatis, & hoc modo hoīem decipit, ut dīt Canonistæ, & sacri Theologi in locis supra not in 6 & 7. q. & hr in d. c. epi. Ad fm dū dicebat q diligere in se non est pctm. est uerū qñ dilectio est ipsa in caritate fundata, tūc. n. est opus meritoriū Deo, qa caritas est recta uolūtas ab oībus terrenis, ac præsenti bus penitus aduersa iuncta uero Deo insepa rabiliter unita igne quodam spiritus, omnis extraneæ corruptionis nescia, nulli uitio mu tabilitatis obnoxia, supra omnia q carnaliter diliguntur excelsa, & in effectu conclude q illa est dilectio maxima circa diuina, & eccle siam uel erga proximum pp Deum q respi cit aīæ beatitudinem non hæc mundana sta gilia. uide tex. pclarum de pœn. dist. 2. c. chari tas est, ubi plura singularia de charitate nar-rantur, hæc n. est illa charitas, & dilectio quę habet meritum regni cœlestis, hæc est illa de qua locutus fuit Paulus Apost. & Matth. 22. c. & de qua loqtur diuinum pceptū. & text. in d. c. firmissime, & ibi gl ceteræ uero dile-ctiones carnis q terrenæ sunt potius habent annexum pctm q meritū respectu ultimi ef fectus qui est carnalis coitus, & ppea ille qui putat sacrm Eucharistiæ opari ea q sunt me diate uel immediate pctm, est in maximo er-rore, nec caret manifestæ hæresis suspitione, nihilominus in istis fp me refero ad cōem Theologoū opi. & rectum iudicium sanctæ matris ecclesiæ. Oldradus autē in hac mā in cons. suo. 210. qd incipit regularis habet tra ditio, & c. sic distinguit dicēs q sortilegia sim plicia itē pocula amatoria, uel assumere ho stiam non sacratam ista non inducunt hære sim. ut in. c. 1. de sortil. & in rub. eo. tit. l. si qs aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. & c. de hoīe de celebratio. miss. Imagines uero face re ad amorem mulieris puocandum dicit ip se q mag s uł esse supestitiosum quam hæ reticum. Sed circa hoc duo sunt cōsideāda. Primum est modus inuocationis, qūo inuo-catur dæmonis suffragium. Secundum est cō
10 siderā ium circa rem quæ expetitur. † Primo igit casu aut inuocat auxilium dæmonis per modum imperii, & suffragio, aut per modū adorationis, & cultus latriæ, primo casu aut implorat ad tentandum, & flectendum pudi cos animos mulierum ad libidinē, vel his si-milia, quæ sunt de ppria dæmonis nā, & nō sapiunt hæresim, ut hr in Apoc. 2. c. ecce mis surus est diabolus aliquē ex uobis in carcerē ut tētemini, & c. & habetur Matth 4 Marc. 1. & Luc 4. hoc n. est pprium dęmonis tentare hoīem ad peccādū, ut ibi dicitur, & diximus, supra ea. q. in princ. Aut imploratur eius auxi lium ad sciēdum futura, uel ad aliqd aliud fa ciendum, qd soli Deo creatori competit, & tūc sapiunt hæresim manifeste, qa vult attri buere creaturæ qd est ppriū creatoris, ut c. accus. § sane, de hæret. lib. 6. & ibi not. Doct.
11 † Secundo uero casu principali qñ inuoca-tio illa fit per modū adorationis, & cultus la trie adorando diabolū, absq; dubio illud sa-pit hæresim, imò est proprie hæresis adorare diabolum si. n. adorare hęreticū est hæresis non pp personā, sed pp uitium in quo est graue pctm, ut dicit Old. ibi. & Gem. in d. c. accus. §. sane ita, & multo fortius adorare dia bolum est opus hæreticū, qd. n. maius, & de testabilius uitium est q adorare diabolū? & hic non ponderat persona, sed uitium qd cō mittetur in illa adoratione. Et ideo diligēter est aduertendum admodum, & formam, qui bus dæmonis suffragium inuocatur, qa si p modum imperii. & gratificationis, & petunt ea q diabolus facere pōt non sapiunt hære sim, si uero per modū certæ adorationis, tūc sapiunt hæresim expsse per ea q proxime di ximus q fuit singularis doctrina Oldr i d cōs. 210. Ex qua not. singularem cautelā in practi ca pro aduocatis ut sint cauti in formando positiones, & interrogationes q p modū im perii seu gratificationis qs inuocauit auxiliū dæmonis, & isto mō euitabit labes hæresis, si uero ponat q per modū adorationis, & ueri cultus latriæ qs incidit p prie in hęresim, per
12 ea q supra diximus. Post hęc uidēdū est † quid de

de sacerdotibus qui cā doloris spoliant altaria, & celebrant missas ueste lugubri in liuore.& odium alicuius inimici, uel celebrāt missas defunctorū pro ipsis uiuentib.& sumunt preces ut citius moriantur, uel incurrant mortis periculum, nunquid ipsa sapiunt hæresim manifeste? dic quod non, quod apparet respectu pœnæ quæ imponitur pro isto crimine. 26. q. 5 quicunque & clarius dicetur infra eo. q. seq. ubi tradetur de pœnis istorū. Deinde quæro quid si clerici, uel laici crucem, aut imaginē B. Mariæ uirginis, seu aliorum sctōrū irreuerenti ausu proiecerunt in terrā, & spinis, uel urticis supposuerunt, aut pedibus forsan calcauerint, an ista sapiant hæresim manifeste, uel dicantur proprie opera hæretica, & si tu dicas quod non, licet grauissimum sit peccatum in se. ca. si canon. § fi. de
13 off. ord. lib. 6. Vlterius † quæro quid si sacerdos celebrat unam, aut plures missas sup hostia quam nunquam sacrauit, si postea cōicat secū illa an incidat in hæresim, uel dicatur hæreticus ex eo, sicut si aliquis acceperit hostiā super qua celebratæ fuissēt una aut plures missæ, nō tamen fuit sacrata, & illam immiscuerit in sortilegiis, maxime his quæ fiunt ad amorē, an incidat in hæresim sacerdos qui missas illas scienter celebrauit, & ille qui hostiam commiscuit in sortilegiis, dic quod neuter cōmittit hæresim quamuis grauiter peccat uterque, ca. de hoīe, de cel mis. & per Old. in d. cons. 210. in 3. col & diximus unum uerbum su[pra] ea. q. in prin. & hr per d. Io. lect. in summa cōf. eo. tit. q. 12. & 6. Nec omittam eos qui in sortilegiis suis apponunt imagines illasque baptizāt sub noīe psonæ maleficiandæ ut affigant in eo uel ea illud accēns quod ipsi, uel ipsæ desiderant, an ista sapiunt hæresim manifeste, dic quod cōsiderandū est ad quē eff[e]ctū imagines illæ fuerunt fabricatæ, & ad quē effectum tendunt sortilegia, & ad quid imploratur auxiliū dæmonis, aut ad ea quæ facere pōt uirtute sua nāli, aut ad ea quæ spectant ad creatorē, itē sub quo mō, & forma imploratur dæmonis suffragium, aut per modum imperii, & gratificationis, uel per modum adorationis, & cultus latriæ, de quibus oībus diximus supra ead. q. ideo non insisto ulterius in declaratione, uide d. Io. lect. in sum. conf. eod. tit. q. 12.
14 † Quid de his qui in ipsis sortilegiis immiscent reliqas sctōrū Martyrū s. particulas ossiū carnis aut neruorū capillorū unguiū, & similiū, uel particulas aliquas uestiū eorundē, uel D. N. Iesu Xpi, B uirginis Mariæ, seu aliorū sanctorū, aut sācta aiū, an sortilegia ipsa dicantur esse hĉtica, uel sapere hæresim manifeste, psupposito quod in mixta fuerint in sortilegio amatorio, ut fieri pro solet, dic quod nō sunt hĉtica, nec sapiunt hæresim manifeste, quamuis negari nō pōt, quod sunt ualde supstitiosa dānanda, quod est uerū qn fierent ipsa sortilegia ad flectendū pudicos aīos ad libidinē, uel ad alios effectus qui fieri pñt p dæmonē, & non interuenit cultus adorationis, si uero interuenirer cultus adorationis, & fierēt ad sciēdū illa quæ ptinēt ad Deū sp sapiunt hĉsim manifeste, ut late diximus supra pxime. uide S. T. in sum. 2. 2 di. 95. art. 3. uer. dicēdum, in ti. de sup[er]st. ubi hoc idē tenet. idē ēt Io. lec. in sum.
15 cōf. eo. ti. q. 16. Mōtq[uo] quid de his quæ sacra ecclesiarū, ut est oleū sctm̄ baptismatis, crisma tis, uel extremæ unctionis, aut aq̄ fontis baptismatis ī dictis sortilegiis cōmiscuerint, an sapiant hĉsim, ut supra, & hr dicas quod nō, quod patet ex diuersitate pœnarū indictarum pro hōi malefici[i]s, quæ sunt diuersæ à pœnis hæreticorū, de qb. in c. ad abolēdā, & c. uerg. extra de hæi. & late diximus intra de hær. q. 6. Quod tamen est uerū qn p ipsa sortilegia non implorat auxiliū dęmonis, nisi ad ea quæ de sui nā facere pōt, de qb alias diximus sup. ead. q. & q. 6. & 7. si uero inuocat ad ea quæ nō ad ipm, sed ad Deū creatorē spectant sine dubio tūc sapere hæresim manifeste, uel si dęmonis suffragiū inuocat p modū adoratiōis, & cultus latrię, qa ipi sortilegi, & eos cōsulētes adorarēt cū deuotiōe diabolū tūc illorū opa essēt hĉtica, alias si p modū impii, uel gratificationis, dicas quod nō, ut supra pxime diximus, & p Old. in d. cōs. 210. Etiā dic, quod si quis in ipsis sortilegiis quæreret auxilio dæmonis scire si mulier ī corde suo amat ipm amantē, uel ecōuerso qn mulier sortilegat erga uirū isto casu sortilegia sapiūt hĉsim manifeste qa secreta cordis hoīm nemo scit, nisi solus Deus, & cui ipse uoluit reuelare, & hr 2. q. 4 c. cōsul.
16 & late diximus supra ead. q. in princ. † Sed quæro qn ipsa sacra posita in amatoriis sortilegiis ad flectendum, ut supra an operentur effectum ut ex potentia illius sacri flectatur animus illius ad amandum &c. dic quod non, quia illis non utuntur debito mō, nec ad honestum, sed ad turpē effectum, quod ut plurimum tendit in pctm ad quæ opera diuina gratia, uel sacramēta ecclesiarum se non extendunt,

dunt, ut alias diximus supra eod. q. 6. & ideo cōiter appellari solet iste abusus quidam sacrorū, & sortilegium. 17. q. 4. sacril. & c. si qs cōtumax. §. 1. Nec dum est annus elapsus, q̄ uidi Romæ casum iustū euenire in facto, ubi duæ mulieris impudicæ cū oleo sancto baptismatis, & crismatis, quo inunxerunt sibi labia dicētes qdā turpia uerba ad formādū sortilegium, deinde deosculabant uiros à qbus amari cupiebāt, asserētes qd illud sortilegiū & obseruātia operabatur maximū effectū quo ad iniungēdā dilectionē in corde uacuo, nihilominus uidi ambas fustigari p urbē, & mitriatas in loco quodā publico nouissimo turpiter dehonestari fm qd dicit Panor. in d. ca. 2. de sortil.

17 † Idem dicendum est de his qui in hmōi sortilegiis amatoriis immiscent aquam benedictā sumptā ex amphora cōi quæ patet in ecclesia candelas benedictas, frondes palmarū, ramos oliuarū benedictarū, sacros agnusdeos, & similia, iste dr potius abusus qdam sacrorum, ut supra pxime diximus, q̄ hæresis expressa, Idem dicendum est de his qui aliquas reliquias uestium sctōrum apostolorū martyrū, aut aliorū sctōrū vel q particulam lapidis sacrati, purificatorii sub quo immolatur hostia, ietm calicis uel alterius rei benedictæ siue secratæ commiscuerint in ipsis sortilegiis amatoriis dñr abuti sacris huiusmodi, & grauissime peccant citra tñ hæresis labem, ut notat p Old. in d. cōs. 210. & Panor. in d. c. 2. de sortil. ubi expresse dicit, q quotiescunq; non interueniunt ea, de qbus p gl. in d. c. accusatus. §. quāuis innocent dæmones, ut pmoueam aīum mulieris ad impudicitiam, licet istud sit grauissimū pctm in se, tñ non sapit hæresim, qa pprium est dæmonis tētare creaturā, ut hr in Apoc. 2. c. & 16. q. 2. uisis. uide S. Tho. in sum. 2. 2. dist. 65. art. 3. dicendum. in tit. de superst. & Io. lec. in sum. in tit. de sortil. q. 25. adulterā qui oēs tenent, q per ista quis non incidit in hæresim

18 dum tñ fiant modo prædicto. † Quæ oīa prædicta limitanda sunt pluribus modis, & primo ut nō pcedant quotiescūq; in ipsis sortilegiis celebrarent solennia sacrificia interpositis aris, idolis, & aliis de qbus supra in 3. & 6. q. & diabolus adoret, qa isto casu cōmittit hæresis, ut sæpius supra pxime diximus, ita tenet expsse Oldra. in cōs. & Gemin. & alii Doc. in d l. sanè. dicentes, q peius est adorare diabolū, quā hæreticū. Secundo limitātur ut non procedant in sacro eucharistiæ corporis, vel sanguinis dñi nri Iesu Christi, qa tunc committitur hæresis. ita dicit expresse gl. in d. §. sanc. Tertio limitantur, qñ interueniret rebaptizatio pueri in ipsis sortilegiis, quia tūc saperent isto casu hæresim manifestā. ut per d. gl. in d. §. sane. Quarto limitantur, nisi in ipsis sortilegiis ministrādis hæreticus interue-

9 nerit, ut p d. gl. † Quinto & ultimo, limitāda sunt quotiescunq; dæmonis suffragiū inuocatur ad hñdum notitiā eorum, uel faciendū q̄ soli Deo creatori cōpetunt in priuilegium de quibus plenius diximus supra eadem q. in princ. & p ista sit expedita hæc decima utilis qō q̄ oīa bene nota, qa istorū sciētia est maxime importantiæ, tā respectu examinis, quā pœnarum de qbus dicemus infra q. pxima.

1 *Sortilegi quibus pœnis sint afficiendi.*
2 *Sortilegia quæ fiunt ad habendam notitiam occultorum, aut distantium non sapiunt hæresim, & ideo non puniuntur.*
Sortilegi qua pœna puniri debeant in foro conscientiæ.
3 *Pœna sortilegiorū in foro iudiciali canonico qua sit.*
4 *Laici, & uiles personæ sortilegia exercentes qualiter puniantur.*
5 *Sortilegus, & qui eum consulit puniuntur pœna capitis.*
6 *Sortilegia amatoria qualiter in foro conscientiæ puniantur, & qualiter in foro iudiciali canonico.*
Sortilegia amatoria in iure ciu. capite plectuntur.
Pœna sortilegij imponenda est arbitraria.
8 *Clericus sortilegus pōt officijs, & benefic. priuari.*
9 *Ignorantia, aut simplicitas in sortileg. non excusat.*
Sortilegi uenefici qua sint pœna afficiendi.
10 *Clericus qui sortilegium ueneficium exercet qualiter puniātur in foro iudiciali canonico, & qualiter laicus.*
11 *Malefici qua mulctentur pœna de iure ciuili.*
Sortilegus ad domum alterius accedens ad perpetrāda maleficia qua sit afficiendus pœna.
12 *Consulens aut uocans maleficos ad maleficia facienda punitur capitis pœna.*
13 *Torqueri potest quilibet cuiusuis conditionis pro crimine sortilegij.*
Sortilegus quo casu tradatur bestijs uorandus.
Artem sortilegam, seu magicam docens, & discens pari pœna plectuntur.
14 *Sortilegi membri uirilis languedinem inducentes, aut alias uim generatiuam impedientes, ultimo afficiuntur supplicio.*

Sortilegia ad bonum finem exercens an sit puniendus.

15 *Maleficiatos curans per sortilegia non punitur de iure ciuili, sec de iure canonico sic.*

16 *Astrologi, & chiromātici secundum astrorum cursum, aut signa manuum futura pronosticantes, an sint puniendi.*

17 *Sacerdos causa doloris aras spolians, aut luminaria consueta extinguens, qua afficiatur pœna.*

18 *Clericus uel etiam laicus imaginem crucis, uel alicuius sctōrum cōculcans, qualiter puniri debeat.*

19 *Iudæus super crucem immunditias proijciens qua pęna mulctandus.*

Sacerdos qui scienter missas celebrauit super hostia non consecrata pro sortilegijs faciendis qualiter puniatur.

20 *Prohibitum aliquid facere, aut efficere aliquod antecedens necessarium ad illud, paria sunt.*

21 *Imagines baptizantes ad sortilegia facienda, qua sint afficiendi pœna.*

Reliquias sanctorum aut ecclesiæ sacramenta sortilegijs immiscentes pari pœna puniuntur.

22 *Astrologi futura prædicentes qua sint pęna mulctandi.*

Sortes in euangelijs quærentes librum aperiendo, uel alias, debent puniri.

23 *Sortilegus in opere sanatiuo multas orationes dicēs, sed aliqua uerba scere. adijciens non satis congruentia, aut sis puniendus.*

24 *Breuia, aut ligaturas ad collum maleficiati suspendendas facientes, quæ continent aliquid extrinsecum, an & qualiter sint puniendi.*

Deus Acheron, in breuibus adijcit solitū, an sit uerbum diabolicum.

25 *Deo Mammonæ sacrificantes, ut fiant diuites qualiter puniri debeant.*

26 *Sacramenta aut alias res sacras, aut benedictas ecclesię sortilegijs admiscentes pari pœna puniuntur.*

27 *Sortilegia de iure ciuili ultimo puniuntur supplicio, his demptis quæ fiunt ad deliberationem maleficiatorum.*

Diuinatio quæ fit per somniorum interpretationem, an sit prohibita.

28 *Incantationes quæ fiunt contra serpentes quando sint punibiles.*

Vndecimo post præmissa uidendum est
1 † quibus pœnis isti sortilegi puniuntur in qua. qō similis dictō de qua supra repetenda est, aut sapiunt hæresim manifeste, aut nō primo casu pœnæ ipsorum declaratæ fuerūt in trac. de hæret. q. 4. ubi copiose diximus, q. bus pœnis puniuntur hæretici. secundo uero casu qñ non sapiunt hæresim expressam distingue, aut sumus in prima specie sortilegiorum diuinitiua, aut in secunda quæ est amatoria, aut in tertia quæ dicitur maleaca de quibus alias diximus supra eo. tit. q. 2. Primo casu, aut fiunt ad habendū notitiā futurorum, aut eorum quæ in corde sunt hoīs, & ista quia sapiūt hæresim manifeste, ut supra proxime diximus puniuntur pœnis hæreticorū de qbus supra. Idem est si in illis cōmiscerent hostiam sacratam, aut alia de quibus per gl. in d. c. accus. §. sane, de hæret. lib. 6. qā tunc sortilegia ipsa saperent hæresim manifeste, & hæreticorū pœnis essent puniendi q præmissa faciunt, ita dicit Old. in d. cōs. 250. Panor. in c. 2. extra eod. titu. & diximus supra
2 proxima q. circa fin. † Aut fiunt ad hñdū notitiā pñtium occultorū, prout sunt furta, rapinæ, incendia, tractatus, adulteria, homicidia occulta, & his similia facinora, aut eorū quæ iam facta sunt de ptō, seu eorum quę in longinqs partibus fiunt, & similium, quia tunc non sapiūt hæresim manifeste aliis pœnis puniuntur, qa si est clericus de iure can. siue diuino in foro cōsciæ subiicitur pnię 40. dierū extra collegium ecclesiæ, siue cōionem fidelium, q̄ imponit per sacerdotē, qua subiiciunt ēt laici, ut est tex. in c. i. de sortil. & ibi Panorm. & alii q ita declarāt tex. illum, licet gl. fin. uidetur aliter sentire, sed ipsa loquitur de pęnis iudicialib. imponendis a iudice ecclesiastico in foro contentioso sm iura quæ
3 glos. ipsa alleg. ut infra proxime dicam. † Aut sumus in foro contentioso iudiciali canonico postq̄ delictum innotuit curiæ, & tunc p eodem crimine imponuntur grauiores pęnæ quia clericus erit suspensus a diuinis, & ab altaris ministerio p annum, & ultra ad arbitrium iudicis sm facti qualitatem, aut turpitudinē, & psonarū cōdōnem, quo termino elapso clericus ipse statim ipso iure reuertit ad pristina sua, ita dicit tex. in c. 2. eod. titu. & ibi p do. Abb. quem uide. & Felyn. & alios, laicus uero realiter excōicatur. 26. q. 5. nō oportet. Sed hoc est uerū quotiescūque ex simplicitate, & bono zelo clericus peccasset sm terminos. d. c. 2. alias grauius punietur, quia deponitur ab omni ordine sacro, & priuat oīb. beneficiis, & intruditur in monasterium ad agendum perpetuam pniam, ut hr 26. q. 5. si

quis

quis eps.& ibi gl.idem tenet Pan.in d. c. 2.& not. ꝙ ultra pœnas pdictas poterit iudex ec
4 clesiasticus exercer ēt alias pœnas cōtra laicos hmōi sortilegia exercentes, quia si serui sunt,& uiles psonæ poterūt mitriari,& fustigari,& aliis similibus modis dehonestari, digniores uero poterunt relegari, uel ad perpetuos carceres cōdemnari, ut in c. idolorum. 26 q.5.qđ est uerū.& procedunt illæ ultimę pœnæ quotiescūq; alias moniti laici ab ipsis sortilegiis noluerint se abstinere,& sic de his q pluries inciderunt in crimen. uide Pan. in d.c.1.de sor.in gl.fi.ubi subiungendo dicit. no.ꝙ licet istud sit crimē ecclesiasticū, tñ nō ē mere ecclesiasticū, ꝗa iudex ēt secularis pt de hoc crimine cognoscere, paritercȝ; punire, licet reos ipsos pœnis grauiorib.psequa-
5 tur.† De iure aūt ciuili punit̃ pœna capitis, tam ille sortilegus,& magos, ꝗ ille q cōsulit ipsos,& sortilegia ipsa cōfici mādat.& iste ē tex.in l.nemo.C.de malef.& Math. Isti.n.diuinatores sunt multū Deo, abhominabiles,& exosi,ıō ē, ꝗ uolūt se facere æquales Deo, dū diuinā ptātē q uertit̃ in cognitione futurorū sibi usurpare cōtēdūt,& esse sic̃s Deo, & dicit do. Ioā. de Turre cre.in c. cōtra idol. 26.q.5.qđ quēadmodū Lucifer,& primi nr̃i parentes uoluerūt esse similes Deo In altitudine,& pulchritudine,in cognōne,& sciā boni,& mali, ideo oēs de cœlo deiecti fuerunt, quorū quidā in pfundū inferni, quidā uero in hoc uariarū calamitatū mūdo puenerūt, ita dicendū est de istis diuinatorib.qui in cognitione futurorū uolūt eē æquales Deo, de ecclesia Dei q̄ p cœlo figurat̃ oīno expellēdi sunt, & a Christi fidelium gratiis repellendi.
6 Aut sumus in secunda specie quæ dr̃ amatoria,& si in ea interueniunt ea quæ narrant̃ p gl.in d.c.accus.§ sanè. dicendū est ꝙ sapiunt hæresim manifeste,& puniunt̃ pœnis hæreticorū,ut supra pxime diximus. Idē dicit Ab. in d.c.1.de sor.aut illa nō interueniunt,& nō sapiūt hr̃sim,& dic aut sumus ī foro cōsciē, & eadē 40.dier.pnīa subiciunt̃ tā clerici, ꝗ laici,sicut alii de qb.supra d. c. 1. de sort.qui tex.loqtur indistincte, & gnal̃r de qbuscūq; psonis, & de hac ēt specie sortilegiorū ī qua uiget eadē rō intelligi pōt.arg.tex. in c. si qs eps 26.q 5.ubi loquit̃ de oī specie,ex quo ēt non datur diuersa rō inter casum. & casum. arg.l.illud.ff.ad l.Aquil.cum sim.& ita tenēt Doct. ibi. Si uero sumus in foro iudiciali de iure canonico,& eisdē pœnis puniunt̃ clerici atq; laici,tam prima, ꝗ secunda uice, put supra pxime diximus in pecd.specie.26. q 5.c. non oportet.c.si quis eps.c. aliquanti.c.cōtra idolorū.& c.auguriis, q̄ oīa iura maxime.ca. nō oportet.& c. alquanti loquunt̃ de plurib. speciebus sortilegiorū,& de ista quoque lo-
7 quuntur.† De iure ciuili sitr̄ eadē pœna capitis puniunt̃.d.l.nemo.C.eod.tit.q̄ oēs sortilegorū pfessiones,ac sortilegiorū species complectitur.uide tex.ibi.& gl.& l.corū. in prin. eod.tit.ubi tex ur̃ ęquiparare quo ad pœnas illos maleficos qui flectunt pudicos aīos ad libidinē,& illos qui cōtra salutē hoīum moliti sunt, oēs.n. seuerissimis pœnis sunt puniendi, q̄ non denotant nisi ultimum supplicīū,ut not.gl in d.l.corū in prin. & l. multi. Et circa præmissa nota unum singulare, ꝙ dixit Abb.in d.c.2.de sortil. ꝙ pęna imponenda istis sortilegis,uel eos cōsulentibus est arbitraria potestq; iudex illam aggrauare, seu grauiorē, aut leuiorē imponere, s̄m qualitatem facti, cōdōnem psonarū,& animum delinquentis,& s̄m ipsas qualitates, & accētia pęnas ipsas moderari,arg.l.hodie.& l. aut facta.ff.de pę.& l.qđ ergo.§ pęna grauior.ff.de his qui not. inf.24.q. 1.non afferamus. Hoc tñ pcedit de iure canonico in foro ecclesiastico,de iure tñ ciuili,secus est, ut supra pro-
8 xime dixi † Et nota ēt aliud quod dicit Abb. ibi. ꝙ clericus per hmōi sortilegia, de quib. ibi,potuisset officiis, & beneficiis ecclesiasticis priuari.arg.tex.26.q.5 c.aliquanti,sed ibi ideo clericus ille fuit dignus misericordia,ut illa minori suspensionis pęna puniret̃, ꝗa ex simplicitate peccauit,& bono zelo pro inueniendis bonis ecclesiæ quæ fuerāt furto subtracta,ut dr̃ in d.c.2.alias grauius fuisset punitus, q̄ nota pro limitatione eorū q̄ supra dixi.Et nota ēt hoc aliud ꝙ in istis criminib nō parcit̃ simplicitati,nec ignorātiæ,ꝗa licet sortilegia ipsa facta fuerint bono zelo, & ad bonū effectū.s.repiēdi res ecclesiæ furto subtractas, nihilominus puniunt̃q illa cōficiūt aut cōsulunt facientes.d.c. 2. de sortil. & ibi Panor.ubi dicit, ꝙ isto casu mitius puniunt̃, ex quo tex. iuncta hac doctrina appaiet decisio illius casus an liceat hæc sortilegia fieri ad sanandū corpora maleficiara, & si qs maleficis remediis, & arte pdicta aliquos sanauerit,an puniat̃,& qua pœna,de qb.hr̄ 26.q. ult. admoneant, & dicemus ea.q. loco suo.

9 † Aut sumus in tertia specie principali q̃ dr̃ ueneficia, & si in ea interueniũt aliqua de his q̃ narrat gl. in d. c. accusatus. §. sane. dicendũ est q̃ sapiũt hæresim manifeste, & pœnis hę reticorũ sunt puniēdi ut alias dicimus supra, si uero ea nõ īteruenirēt uel alia his similia, & tunc aliter puniunt̃, q̃a aut sumus in foro cõscientię, & punit̃ fabricãs, & ille q̃ consulit pñia exilii 40. dierũ extra gremiũ ecclesię, & fideliũ cõionē. d. c. 1. de sortilegi. iũcto c. si q̃s eps. 26. q. 5. & licet tex. in d. c. 1. loq. uideatur de alia specie. s. diuinatoria, tñ c. si quis eps. loquitur gñaliter de oĩbus, & in fine una, & eadē pœna oēs punit, qua pœna tã clerici q̃ laici subiiciũtur, q̃a tex. in d. c. 1. loqtur gñaliter, & indistincte l. de precio ff. de publ. & 26. q. 5. aliquanti & cum hac solu. uidentur trãsire Doct. in d. c. 1. nullam facientes differentiam de aliqua specie sortilegiorum aut per

10 sonis. † Aut sumus in foro canonico cõtẽtioso, & sic ĩ foro fori, si laicus hoc crimine peccauit prima uice erit excõicatus, & ab ecclesia remouendus erit 26. q. 5. si quis eps. & c. aliquanti. si uero semel monitus adhuc in eodem proposito p̃seuerando iterum committit idem delictum, & tunc si est uilis persona debet fustibus cędi siue fustigari publice per urbem mitriari, & publice tanq̃ infamis dehonestari. digniores uero relegant̃ in carceribus, siue ad p̃petuos carceres condēnant̃ 26. q. 5. cõtra idolorũ. Clerici uero efficiunt̃ infames, & oĩbus officiis atque beneficiis ecclesiasticis priuant̃. & nihilominus ipsi quoque intrudunt̃ carceribus aut in monasteriũ ad agendum perpetuã pniam 26 q. 5. si quis eps. & c. aliquanti. & seq. in hoc tñ non recedere ab opi. Abb. de qua. in d. c. 2. de sortil. q̃ sit cõsideranda cõditio p̃sonæ, qualitas facti, & animus delinquentis, s̃m qualitates illas pœnas ipsorũ, q̃nq; augere, q̃nq; uero mi-

11 nuere, iuxta sanũ iudicis arbitriũ. † De iure aũt ciuili hæc sortilegia grauius puniunt, q̃a iura ipsa multum abhorrēt artē maleficã ut in toto ti. C. de malef. & mathema. & ideo oēs malefici puniunt̃ ultimo supplicio. l. nemo. l. multi. l. & si eexcepta. & l. eorũ. in prin. C. eo. ti & ideo lex uocat illos humani generis inimicos, ex quo ut plurimũ q̃runt innocẽtũ corpora illis ueneficiis labefactare d. l. multi. & l. si excepta, ubi ẽt appellant̃ hostes cõis salutis d. l. multi, & naturæ humanæ inimici. l. fi. eo. ti. Realiter igitur puniunt̃ pœna capitis tã ipsi magistri quã hi qui illos consulũt, & hęc fieri mãdãt. d. l. nemo. in fi. & l. multi. si quis uero magister ad alterius domũ accesserit exercendi maleficii causa igne cõcremat, is uero q̃ illum præmiis. & suasionibus euocauerit. & associauerit, oĩa eius bona publicãtur, & in insulã deportat̃. Sed cõtra hoc

12 est tex. in l. nemo. C. eo. ti. ubi dr̃ q̃ ille q̃ cõsulit, & uocat istos magistros punit̃ pœna capitis. Solu. gl. in d. l. nemo. refert utrãq; pœnã, sed nõ soluit cõtrariũ. q̃dã dixerũt q̃ i d. l. nullus, licet iste magister fuerit adductus ad domũ alterius cã faciendi sortilegia ipsa tñ nõ fuerũt facta in d. l. nemo facta fuerãt, hæc soluti. nõ placet, q̃a sapit diuinationē, q̃a si nõ apparet q̃ in d. l. nulla fuerint facta sortilegia, minus ẽt apparet in d. l. nemo. q̃ facta uel nõ fuerint, nisi diceres q̃ ille q̃ consuluit interuenit in eis. & credit his q̃ fiũt esse uera. p̃ pea grauius punit̃. ut d. l. nemo. is uero q̃ adducit maleficũ siue sortilegũ ad domum alterius põt esse q̃ sit ignarus, puta famulus uel alius q̃ nõ īteruenit uel nõ credit in eis ideo mitius punit̃, tñ in hoc cog. ta. Et nota q̃ istorũ amicitiã. & cõuersationē quã uis uetus beneuolentia fuerit, debemus relinquere, & eos oĩno euitare, q̃ uero cõtrafecerint oĩb. eorũ bonis publicatis in insulã de-

13 portãdi sũt d. l. nullus. † Et nota q̃ isto crimine oēs peterũt in distincte torqueri, non obstãte quocunq; priuilegio dignitatis, q̃d est speciale in isto crimine. & ex hoc nota limitationē ad l. milites. C. de q. l. decuriones. & l. diuo Marco. eo. tit. S. q̃s aũt de hoc crimine testibus cõuictus fuerit, & nihilominus obstinato corde institerit in negãdo, ẽt p̃sentibus testibus q̃ illis detegerunt facinus, tradit̃ uiuus bestiis uorãdus ac dētibus & ungulis lacerãdus, ita dicit tex. in d. l. & si excepta. in fi. Et nota ẽt q̃ eadē pœna capitis punit̃ ille q̃ docet artem p̃dictã, & ille q̃ ipsam addiscit. l. culpa. & ibi gl. C. eo. ti. q̃d ur̃ esse speciale in isto crimine, in crimine hæresis est cõtra. l. q̃cũq;. § cos uero. C. de hæret. ubi minori pœna. s. pecuniaria puniunt̃ scholares, magistri

14 uero pœna capitis. † Eadē pœna ultimi supplicii puniunt̃ q̃ eidē maleficiis īducunt mebri languedinē, & uirtutē uiri aut mulieris gñatiuã impediunt, aut lactē nutrices deficcant, uel quouis alio modo ipsa sortilegia, & maleficia cõficiũt siue in corpore p̃ cibũ uel potũ, siue extra corpus aliquo ex modis q̃bus

dixi

diximus supra in 2.& 3.q. Sed q̃ro nunc quid si aliqs sortilegus sortilegia exercet ad bonũ finem.s.ad sanandũ egrotos maleficiatos, & soluendũ aliorũ facturas.an hoc liceat impune fieri,& uidet dicẽdũ ꝙ sic,ex quo facto nemini nocent,sed al'icui ꝓsunt,non sunt ergo digni punitione aliqua,& de hoc est tex.in l. eorũ.§.1.C.eo.tit. vbi ille qui fecit sortilegia ad incãtãdũ hymbres ne noceat segetibus vel plantis nulla pœna punit,& ideo Bart.ibi per
15 illum tex.decidit hanc qõ. dicens, † ꝙ non dẽt qui curat istos infirmos maleficiatos aliqua pœna puniri hoc tñ est uerũ de iure ciuili,ut ibi,secus aũt est de iure canonico, quia ecclesia summoꝑe abhorret iste remedia sortilega, ẽt si fiãt ad effectum recuperãdæ sanitatis, non vult fieri posse.hac rõne, qa nõ licet inuocare auxilium dæmonis ẽt pro mille corporũ sanitatibus recuperandis.qa minus malũ est ꝙ pareat corpus,quã aĩa, cuius maius esset detrimẽtũ,vide text.in c.admoneãt. 26.q.7.& si qs hæc facere ꝑsumpserit,si clericus est degradetur,& oĩ officio ac beneficio ecclesiastico priuãdus erit laicus aũt excõicãdus.ꝓ quo facit ẽt tex.in c.nec mirum. §. ad hæc aũt. 26.q.5.ubi oẽs istæ ligaturæ,& suꝑstitiosa ĩcãtationum remedia sunt oĩno damnata, qa hæc fieri non possunt absq; dæmonis opera, & suffragio, & ideo dicit S. Aug. lib.10.de ciu. Dei. cuius uerba relata sunt in d.c.nec mirum,ꝙ hæc sunt alia remedia quæ ars non cõmẽdat medicorum, & ab ecclesia oĩno reprobata,merito sunt Xpi fidelibus euitanda uide S.Th.in sum.2.2.dist.95.art.3.In uersic.dicendum. tit. de superstitio.& Ioan. lec.in summa cõf.eod.tit.q.2.11.13. Vltra ea q̃ diximus supra in prima specie diuinatiua
16 addenda sunt hæc.†qd dicendum sit de astrologis,& chiromanticis q ẜm cursum astrorũ & signa cœlestia futura ꝓnosticãt,an liceat hoc facere,uel sint puniendi sicut augures,& aruspices aut alio modo.℟ñ. aut hæc futura ꝑdicent ex certa scientia imponentes futuris cõtingentib. rebus necessitatem quandã,quã dñt causari ex motu corporũ cœlestiũ,ꝙ isto mõ sunt hæretici, & puniuntur vt hæretici, ut late diximus supra hac qõ.in princ.& qõ. ꝓcedenti.Rõ est, qa signa non sunt causæ rerum finales imponentes necessitatem humanis rebus agendis aut homini, sed sunt signa qdã inclinatiua,siue indicatiua rerum futurarum ẜm cõiter accidentia ꝑ regulas quasdã, & nãs corporũ cœlestium q̃ multoties fallũt, quibus nõ subiicit necessario nã humana,q n possit illa euitare, & uti liberi arbitrii ptãte, vide Abb.in d.c.2.eod.tit.& Ioan.lec.in summa cõfess.eod.tit.q.5 aut illa ꝑdicunt demõstratiue.ꝑsumptiue,siue inclinatiue asserentes ꝙ ex motu corporũ cœlestium tale qd inclinatiue demõstratur siue figurat ĩ actibus hominum inferioribus,& hoc modo non est ꝓhĩñ ex quo nullam imponunt necessitatẽ, sed inclinationẽ quandã quã qs libere euitari poterit si uelit vti prudẽtia,& sui liberi arbitrii ptãte,vt latius dicemus infra, & hr per Abb.in d.c.2.eod.tit. Pro faciliori intelligentia ꝑmissorum subiiciã infrascriptas qõnes speciales declarãdo pœnas criminis cuiusq;
17 † Et primo q̃ro, qd de sacerdotibus q causa doloris spoliant aras aut extingunt luminaria cõsueta qua pęna puniunt,dic,ꝙ clericus honore,& dignitate priuatur, & sic efficitur infamis, ut in c.qcunq; io t.rñso.26.q.5.& Ioan.lec.in sum.cõfess.eod.tit.q.18.& hoc oĩ. si sponte de ꝑmissis coram epõ, vel Metropolitano se culpabiles detulerint, & de ipsis cõ dignam peregerint pœnitentiam d.c.quicunque. Alii sacerdotes reperiuntur q sumpta veste lugubri missas defunctorũ celebrant ꝓ viuentibus causa inimicitiæ,vt is ꝓ quo sacrificium ipsum offerunt moriatur, an incurrat mortis periculum, qua pœna sint puniendi, dic isto casu quod sacerdos vel clericus qui scienter ista fecerit à proprii ordinis gradu priuatur, & perpetui exilii ergastulo vna cũ eo qui ipsum sacerdotem consulit aut præmissa fieri ordinauit siue mandauit relegat, vt text.in d.c.quicunq; in fi.26.q.5.& Ioan. lec.in sum.cõfess.eo.tit.q. 20. Deinde quæro
18 † quid de clericis vel laicis qui imaginẽ Crucis aut beatæ Mariæ virginis, seu aliorũ sanctorum proiecerunt in terram illasq; vrticis spinis,vel pedibus conculcarunt, qua pœna puniendi sunt, casus iste ponit per text.in c. si canonici.§.fi.de offic.ordina.lib.6.vbi dicit, ꝙ ultrix sic procedat dura sñia cõtra eos ꝑ quã alii id facinus patrare pertimescãt gl. uero declarãdo text. primo dicit quòd erunt priuandi loci sui dignitate atq; honore nisi clerici satisfactione coram metropolitano se sufficienter purgauerint demum deuenit ad aliã pœnam dicens ꝙ statur arbitrio iudicis, cõcludẽs in effectu ꝙ sit pœna arbitraria.pro prima allegat text.in d.c.quicunq; 26.q.5.&

l.1.ff. de iur. delib. cum qua gl. transit Gem. ibi Arch. autem dicit quod possunt temporaliter puniri quod in vinculis publicis cõuincianf, ut l.1.C. de his qui ad statu.cõf. & ff.de pœ. l.capitaliũ. §.qui ad statuas,uel quod moriantur, ut not.in l.1. C.ne lice.sign.saluat.&c.& hæc ultima pœna infertur de rigore iuris ciuilis, ut d l.1.aliæ uero superiores inferri possunt per iudicẽ ecclesiasticum,ut dñi Doct.in d.c.si canonici §.fi.

19 † Videndum esset etiam quid de iudæo qui super crucem dum defertur publice per vrbem proiecit immunditias qua pœna puniatur,istum casum decidit Pet.de Anch.in con si.15.quod incipit, spiritualis iudex in prouincia Romãdiolæ, vbi dicit quod iudæus ipse poterit per utrunq; iudicẽ castigari ecclesiasticũ,& laicum,& seueris pœnis puniri.Quæro quid dicendum sit de his qui in sortilegiis cõmiscuerunt hostiam non sacratã super qua tñ celebrata fuit una aut plures missæ, qua pœna puniatur sacerdos qui scienter super hostia illa celebrauit missas,uel qui celebrando non consecrat aliquid,sed capit panẽ & uinum apud altare sine sacro, & oẽs ac singulas cęrimonias, & solennitates fecit apud altare excepta cõsecratione,qua pęna puniatur casus iste ponitur in c.hoie. de celebra. mis. vbi tex.nullam ponit pœnam temporalem. sed credo quod sit pœna arbitraria in eo qui celebrat missam, & sine cõsecratione accipit hostiã,& uinum,quam iudex ecclesiasticus sibi iniunget loco pœnitentiæ, is uero qui scientes celebrat super hostia aut alia re cum qua fieri debẽt sortilegia grauius puniendus est, sicut is qui sorti-

20 legia ipsa conficeret,quia paria sunt,aliquid per sibitum facere uel efficere aliquid necessarium antecedens per quod peruenitur ad illud,ut l. cro. ff. de sponsa.uide text.in d.c.si qs eps.26.q.5.qui loquitus generaliter de oibus sortilegiis,ille.n.qui habuit aium de delinquendi, & deuenit ad actum proximum delicto,habetur ac si fecisset,& cõsummasset delictum,nõ solũ de iure canonico,ut in c.sicut dignum,de homic.cum multis similibus,sed etiam de iure ciuili, ut l. is qui cũ telo.C.ad l.Corn.de sic. & l.1.§.diuus, & ibi Bas.ff.eo.ti.& habetur per Pan.in d.c.2.de sortil. & Ioan.lec in sum.conf.eo.tit.q.24. & Old. in d.consi 210 in 3.col.laicus uero excõicatur, & relegatur de iure canonico in foro iudiciali. c.aliquãti.26.q.5.sed si semel monitus iterũ se immisceat in pdictis,si est nobilis intruditur in carcerẽ,ignobilis fustigatur,mitriatur,& publice dehonestatur d.c.si qs eps. c.aliquanti. & c.

21 sortes, cum aliis seq. † Quid dicendum de his qui imagines conficiunt atq; baptizant. & cum illis conficiunt sortilegia,dic aut sortilegia ipsa fiunt ad aliquem effectũ qui damoni non conuenit,sed soli Deo,& sapiut hæresim manifeste,ut supra diximus,q. pcedenti, & ideo puniendi sunt ut hæretici, ut supra diximus tit.1. q.3. salua tñ doctrina gl. de qua in d.c.accus.§.sane.de hæret.lib.7.& saluis etiam limitationibus de quibus infra in fi.dico illos esse puniendos eisdem pœnis quibus alii in superioribus casibus,vide Oldr.in d.consi. 210.ubi de hoc facit mentionẽ expressam,& Ioan.lec.in sum.conf eo.tit q.12.Idem dicendum est de his qui in ipsis sortilegiis immiscent sacras reliquias sanctorum martyrum. s.ex membris vel ossibus,aut de uestibus eorundem d. c. si qs eps,& c.aliquanti. & Pan. in d.c.2.& Ioan.lec.in d.tit.in summa. q. 16. Idem etiam iudicandum est de his qui sacra ecclesiarum.s.oleum sctm̃ baptismatis, crismatis,aut extremę vnctionis, seu aquam fontis baptismatis,& similia.d.c.2. & ibi abb. & d. c.si qs episcopus,cum aliis sequen. Idẽ quoque censendũ est de his qui in eisdẽ sortilegiis admiscent aquam benedictam,candelas benedictas, sacros agnusdeos, ramos oliuarum,aut frondes palmarũ,& similia de quib. habetur per Ioan.lec.in dicta summa eod.tit.q. ult.

22 † Iuxta pdicta uidendũ est quid de astrologis qui futura prædicunt an puniantur,& qua pœna, dic aut illa prædicunt ex certa sciã,quasi signa illa quæ futura cõiectuantur sint causæ eorum imponentes futuris rebus necessitatem inesse,quod si erunt uel sic oino,& istud est hæreticũ,& puniri debent ut hæretici, quia futurorũ notitia certa, pur est inesse rei est solius Dei,ut habetur Matth.22.c.& 2.q.4.cõsuluisti, & 26 q.3. sciendum, & late diximus supra qõ. pced.aut illa pdicũt cõiecturaliter demõstratiue siue inclinatiue,& isto modo non errant nec puniuntur aliqua pœna,quia uerũ est quod corpora cœlestia habent qdam motiua,& inclinationes ad corpora inferiora, & operationes humanas, sm quas multoties sit fieri cõtingũt,quis euitari pñt,& ppea dicitur, quod illa sunt signa rerum,non aũt causæ rerũ,de qb. uide Panos in d.c.2.extra eo.tit.tertia col.

Quid. n. dicendum sit de his qui sortes quæ sunt in euangeliis aperiẽda librum,& sortificando in illis,dic quod phibitũ est,& puniuntur qui pmissa faciunt modo quo supra 26. quæst.

à. hi qui. Et qa diximus supra q̄ sunt prohibita remedia sortilegiorū q̄ fiunt ad sanādū corpus maleficiatum de iure canonico, licet de iure ciuili ꝑmissa sint, ut supra diximus
23 eadem qōne. † Quæro nūc qd si aliqs in opere sanatiuo dixit plura uerba honesta, & sanctas, ac deuotas orōnes Dei beatæque uirginis Mariæ, & aliorū scōrum. & illa eadem fecerit dicere per ipsum maleficiatum ad deuotionē beatæ uirginis Mariæ, aut alicuius sancti martyris, nihilominus postea magr̄ siue magistra sortilegiorū aliqua uerba extranea dixerit publice uel secrete, quæ nō vr̄ cōgruere illi operi religioso, & sanitatis, an ista dicantur esse superstitiosa. & punieda, dic q̄ sic, quia quotiescunque cū reb. aut uerbis religiosis siue ecclesiasticis miscent aliqua uerba extranea, & q̄ nāliter nō tedunt ad opus illud sanitatis nec possunt nāliter talē effectū operari necessario, tunc dnr̄ esse supstitiosa, & faciunt totū opus superstitiosum, & dānabile, qd̄ est maxime quotiescūq; adiunguntur nomina quædā ignota, aut characteres, seu aliæ diuersæ obseruationes quas manifestū est nāliter efficaciam ad sanitatē hr̄e non posse, illa nō fiunt sine superstitione, & dæmonis ministerio, ut dicit S. Tho. in summa 2. 2. q. 95. art. 2. uer. dicendum. in ti. de superstiti. & Io. lec. in summa cōf. eo. tit q. 11. Et pp̄ sunt punienda de iure canonico, qa si cle icus est q talia fecit deponit. laicus uero excōicatur pro prima uice. 26. q. 7. admoneant, sed si monitus sprreta monitione iterū fe i g ssetit i cisſlē. si est nobil. s uir, & honest e familiæ i carcerat. aut relegat. ignobilis uero cū uitupeiio fustib cedit. 26. q. 5. c. si qs eps c. aliquanti. c sortes. & c. seq. per Abb. in d c. 2. de sortil. ubi dicit q̄ pœna illorum est arbitraria. & hoc puio uerius ſm qualitatē facti, condōnem personarū, & animū delinquentis, argu. l. aut facta. & l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de poe & l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his q not. infam. c. sicut dignū, in prin. de homic. De iure aūt ciuili remedia ista nō puniunt dūmodo fiant ad finē. d. l. eorū §. fin. & ibi Bart. C. de malef. & alias dixi-
24 mus supra eo. q. 6. † Idē dicendū est de his q faciunt schedulas, aut breuia, & ligaturas suspendēdus, & deferēdas ad collū maleficiati, cū cōtinent aliqd extrinsecū siue extraneū signū character, aut nomē qd̄ nāliter nō tēdit ad cōclusionē, & itellectū alioru uerborū, vr̄ ad opus sanctitatis, tūc iudicat illud esse supstitiosum, & punibile, qa fieri non pōt abiq; suffragio, & instructione diaboli, ut dicūt supradicti Doct. in locis pdictis, & habet i c. nec mirum. §. ad hæc oīa, &c. 26. q. 5. & p S. Aug. in lib. 21. de ciui. Dei, & ideo puniunt his pœnis quas supra diximus hac ead. q. in membris proxime relatis. Quid si inter alia uerba uel nomina Dei q̄ iste maleficæ sæpius descri bere faciunt in earum schedulis uel breuibus apposuerint hoc uerbū, Deus Acharon. an sit uerbū superstitiosum, & diabolicū, dic q̄ sic. q̄ illud est nomē Beelzebub principis dęmoniorū, ut hr̄ 4. Regum 1 c. dum Elias monitus ab Angelo reprehendit Ochosiā regē sub his uerbis, nunqd non est uobis Deus in Israel ut eatis ad consulēdū Beelzebub Deū Acharō. ideo de lectulo sup quē ascēdisti nō descēdēs sed mortē morietis, qd̄ bene nota, qa sæpius istis schedulis, & breuibus hoc nomen. s. Deus Acharon reperies expressum, ut de do. Ioan de Tur. crem. in c. cōtra idolorū. 26. q. 5 & do. Ioan. lec. in sum. cōf. eo. tit. q. 11.
25 & 15. † Quid dicendū de his qui sacrificant Mamonæ deo numerorū ut diuites efficiant, qua pęna sunt puniendi, dic q̄ si est priuatus ipso iure oī officio, beneficio, honore, & dignitate, siue occultū sic crimen siue publicū, & ideo necessario indiget dispēsatione si uult amplius celebrare, qdam alii dixerunt q̄ qñ crimen est occultū possunt agere pęnitentiā cōfitendo de pctm̄ suum, & non incurrūt pęnam illam priuationis, & ideo non indigent necessario dispensatione, si uero crimē esset publicū aut notoriū, tunc incurrit irregularitatē, & priuationē ipso iure, & indiget dispēsatione nihilominus pcedens opinio uī esse magis tuta ī foro cōsciētiæ ut qs petat dispēsationē ēt qñ crimē esset occultū. uide d. Ioā.
26 lec. in summa cōf. eo. tit. q. ult. † Vbi istis æq parat ēt sacerdos q in sortilegiis immiscent sacramēta ecclesiastica. s. oleū sctm̄ crismatis baptismi, uel extremæ unctionis, aut aq̄ fontis baptismatis eisdē pœnis puniunt de qbus alias diximus supra ea q. laici uero de iure canonico prima vice sunt excōicati, & tunc à limine ecclesiæ repellēdi, sed si post primā monitionē iterū se ingesserint in eisdē, si nobilis est, cōdēnantur ad ꝑpetuos carceres. ignobilis uero fustigatur publice cū maximo dedecore, deinde in exilium condemnatur, ſm quod habetur 26. q. 5. si quis eps. c. aliquanti.

cum aliis seq Abb.tñ dixit in d.c.2.de sortil. ꝙ istorũ pœnæ erunt arbitrariæ mitigandæ alterãdæ neq; leuandæ ẽm facti qualitatẽ, aut turpitudinem, seu scãdalum quod inde posset oriri, aut exortũ iam esset, itẽ ꝑsonarum condõnem, & aĩum delinquẽtis, aut ex simplicitate dr̃ lapsus in illud, & ad aliquem bonum effectum, ut hr̃ in d.c. 2. extra eo.tit. uel si ex ꝓpria malitia aĩo aliquem decipiendi, & similia, ut ibi ꝑ Abb. latius dr̃, & diximus suprà ꝓxime, uide tex. in c. sicut dignũ.
27 in prin. de hom. † De iure uero ciuili pro oĩbus sortilegiis hmõi est pœna ultimi supplicii. l. eorũ in prin l. nemo, l. multi. & l. & si excepta. C. eo. tit. Exceptis sortilegiis quæ fiũt ad sanandum maleficiatũ, uel liberandũ aliquem ab alia infirmitate, aut incantandum hymbres, grandines, & fulgura ne noceant segetibus, arboribus, & plãtis, aut animalibus, & feribus eorũ, oĩa ista quæ ꝓfiunt, & nõ nocent reb. tpalibus, aut personis ꝑmissa sunt de iure ciuili, & nullã pœnam merent. d. l. eorum. §. fi. & ibi Bar. C. eo. tit. & alias diximus supra. Vidẽdũ quoq; esset qd de diuinationibus q̃ fiunt ꝑ somnia ẽm illorũ interpretationem, ꝓut hr̃ in somniis Danielis, & per do. Albumasar in lib. quẽ fecit de interpretatio. somnio. de quibus late uide do. Ioan. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 6. & qd dicẽdum sit de incantationibus serpentum illas uidelicet quæ
28 fiũt cõtra scrpentes. † ubi dicas, ꝙ aut in illis ꝑcantationibus imploratur dũtaxat auxiliũ Dei simplr̃ cum deuotione absq; aliqua machinatione intrinseca, uel extrinseca, & non erunt reprobandę, imò cõmendandæ, aut in illis implorat̃ diaboli suffragiũ, ut sortiantur effectũ, siue tacite, siue exp̃sse, & erũt illicitæ penitus, & dãnabiles, sed qualiter cognosci poterit an sint licitæ, uel illicitæ, & an, & qñ in eis implorat̃ auxiliũ dæmonis tacite, uel exp̃sse, uel solius Dei, dic ꝙ est diligenter ad uertẽdũ ad uerba ipsa, itẽ ad modũ, tẽpũ & ordinẽ ipsius incãtationis. qa si in eis ĩsunt aliqua uerba extranea, uel ignota noĩa, aut characteres, siue uerba q̃dã extranea q̃ non congruũt cõctoni, nec naturæ uerborũ suptadictorũ, nec pñt ẽm eoiũ nãm aliqd opari circa effectũ de quo agitur, tũc opera ipsa dici non pñt, nisi superstitiosa, & diabolica, in q̃bus diabolus plurimũ opatur, & illius suffragiũ, saltẽ tacite inuocatur, ẽm ꝙ concludit. Io. lec. in sum. confes. eo. ti. q. 15. & diximus supra ea. q. in illo art. de remed. q̃ fiunt contra maleficiatũ, & iõ isto casu puniẽdi erunt de iure canonico pœnis supra ꝓxime dictis. De iure uero ciuili nulla pœna erũt puniẽdi ex quo dictæ incantationes fiunt, ut ꝓsint. s. ne hoĩbus noceant serpentes. Verum, qa in istis sortilegiis amatoriis, maxime, & ueneficiis q̃ dñr fieri in corpore sępius interueniũt pocula q̃dam q̃ tradunt̃ potanda ꝑsonæ maleficiandæ q̃ cõiter appellati solent pocula amatoria aut ueneficia, ex quorũ potu q̃nq; præter spem, & intentionem tradentis mors absorbentis succedit, q̃nque uero non, ideo aliqua de ipsis poculis specialiter uideamus.

1 *Poculum amatorium ministrans qua sit pęna afficiendus.*
2 *Poculum amatorium qui ministrat punitur, si inde mors sequatur.*
3 *Pœna ultimi supplicij punitur quis quandoque pro homicidio sine dolo commisso.*
4 *Venenorum plures sunt species, quędam enim bona sunt, & quędam mala.*
Venenum dictio, medica est, siue promiscua.
5 *Venena non semper hominis necandi causa fiunt.*
Pœna legis Cornelię. de sicarijs, est hodie de pœna capitis.
6 *Fato non noxę imputantur, quæ absque fraude casu improuiso accidunt.*
Percutiens non occidendi animo mitius punitur.
7 *Venenum amatorium, uel sanatiuum, seu conceptionis non animo occidendi propinans, non punitur. Corn de sicar si mors secuta fuerit.*
8 *Venenum conceptionis bono animo propinans relegatur si ea quę illud assumpsit moriatur.*
Venenum amatorium sanatiuum, & conceptionis, an & quo ad quid æquiparentur.
9 *Determinans ad plura determinabilia relatum. pariformiter illa determinare debet. & nu. 16.*
10 *Poculum amatorium ministrans causa occidendi infantem in utero, & causa fornicandi, homicida est.*
11 *Poculum amatorium si ab aliquo proponetur quę in illo considerentur.*
12 *Pęna poculi amatorij quæ sit, si mors sequatur ab sorbentis.*
13 *Venenum amatorium arte malefica confectum propinans, morte punitur, si mors sorbentis sequatur.*
14 *Venena amatoria, & sanatiua non facta arte malefica, nec ad malum finem propinans, non punitur morte,*

15 Pocula

15 *Pocula amatoria propinans quando puniatur, & quando non.*

17 *Opera facta malefica ualde sunt detestanda.*

18 *Medicus dans uenenum sanatiuum ægroto, an puniatur si ægrotus ex illo moriatur.*

Poculum abortionis, seu amatorium ministrans punitur, si sumens inde moriatur.

19 *Venenum conceptionis propinans relegatur, si ea quæ sumpsit ex hoc moriatur.*

20 *Venenum sanatiuum causa sanitatis immixtum medelis propinans non punitur, etiam si mors sorbentis sequatur.*

21 *Venenum ministrans sterilitatis, tanquam homicida puniendus erit.*

1 Duodecimo igitur nunc quæro. † Si qs ministrauerit, uel dederit poculũ amatorium mulieri ad flectendum eius pudicum animum ad libidinẽ, & calefaciendũ eius cor ad amandum uirũ prædictum, uel econtra, quid si mulier dederit poculũ uiro, ut amet ipsam licet hoc rarius cõtingat, qua pœna puniatur, qui poculũ ipm dederit Rñdeo, q de iure ciuili humiliores in metallũ damnãtur, honestiores uero in insulã, dimidia parte bonorũ suorũ cõfiscata, relegantẽ, ita dicit tex. in l. si quis aliqd §. q abortionis. ff de pœ. Clerici uero de iure canonico sunt priuandi. 26. q. 5. c. si quis eps. & p Abb. in d. 2 c. 2. de sortileg † Sed quid si ex poculi hmõi assumptione mors absorbentis succedat, eo quod forsan male compositum fuerat, & nõ erat bene temperatum, uel in mala sorbentis dispositione sumptum fuerit, qua pœna punietur qui dederat, & vr̃ dicendum quod aliqua pęna extraordinaria relegationis, uel simili, ex quo homicidium illud non fuit cõmissum cum dolo, nec cũ proposito occidẽdi, id eo non dẽt puniri pœna ultimi supplicii, l. 1. §. diuus, l. diuus. ff ad l. Corn. de sic. tñ cõtrarium dicit tex. in d. l. si qs aliqd. d. §. qui abortionis, quod si casu moriatur q uel quæ poculum prædictũ absorbuit q tradidit ultimo supplicio puniendus est, licet dolo non dederit, sed bono zelo, & hoc est, quia res ipsa 3 est mali exẽpli. Ex quo † nota casum singularẽ in quo qs punitur pœna ultimi supplicii pro homicidio commisso fine dolo, & intẽtione aliqua occidẽdi cuius cõtrariũ dispo nit regula iuris cõis de qua in d. l. in l. Corn. & l. diuus, & l. 1. §. diuus. ff. ad l. Cor. de sicar. & l. is q cũ telo. C. eo. tit. q habet q nunq̃ infertur pœna mortis pro homicidio cõmisso sine dolo, & pposito occidendi, imo in casu pdicto lata culpa nõ æqparatur dolo. ut no. dicit Bart. in d. l. in l. Corn. ff de sicar. hic. n. nulla ratio neq; psumptio uiget cõtra ipm q dedit poculũ amatorium ex qua cõiectuali possit q habuerit animum occidendi, imo in parte nulla offendendi, d. l. in lege. & §. diuus ff. eo. tit. Contra pdicta oppono. de l. 3. §. hæc adiectio. ff. ad l. Corn. de sicar. ubi ur̃ esse tex. ualde cõtrarius d. §. q abortionis, ibi. n. dr̃, q 4 uenenorũ † plura sunt gña, siue plures spẽs quorũ quædam dñr mala uenena, ea. s. quę facta sunt hominis necãdi causa, quædam sunt alia quæ dñr bona, siue nõ mala, & ea sunt q̃ facta fuerũt ad sanandum corpus ægrotum item ea quæ fiũt ad concipiendũ, & illud qd̃ amatoriũ appellatur. uel aliud quodcunque factũ ad aliud effectum dũmodo non ad occidẽdum, & ppea subiungit tex. in uers. adiectio, q adiectio illa mali ueneni opportune posita fuit in illa lege, qm̃ ex illa qualitate mala adiũcta demonstratur quædã esse uenena nõ mala. Ergo nomẽ hoc uenenũ mediũ est siue pmiscum, & adaptať ad utrãque partem, respectu uero adiũctæ qualitatis tam illud quod ad sanandum, quam illud quod ad occidẽdum paratũ est continet, sed & id qd̃ amatoriũ appellatur, uel qd̃ ad cõceptionẽ traditur cõtinet, bĩa ista comphendendi pñt sub nomine isto ueneni. solũ. n. in ea lege no 5 tatur quod hoĩs necandi causa fit. † Ergo cetera uenena q̃ non sunt facta hominis necãdi causa, put sũt uenena sanatiua, amatoria & ea quę fiũr ad concipiendum, nõ continẽtur sub lege illa, nec pœna illius legis plectũtur q illa tradũt, & ppea tex. ibi in fine exẽplificat regulã istam ponẽdo casum cum sua decisione, uidelicet, q ex S C. iusta est relegati mulier illa quæ nõ malo quidẽ animo, sed malo exẽplo medicamentũ ad conceptionẽ dedit, ex quo ea mulier q̃ illud acceperat decesserit, ex qua decisione pbatur, q oĩa uenena q̃ nõ sunt facta hominis necandi cã dñr non mala uenena, & ideo si ex illorũ potu quisq̃ perierit, q tradidit nõ tenetur pœna illius legis Corn. de sicar. quæ hodie est pœna capitis, licet olim esset ppetua deportatio. & omnium bon. publ. l. 3 lepis. ff. ad l. Cor. de sica. & in § item l. Corn. inst. de publ. iud. sed alia minori pœna punietur. s. relegationis, ut d. l. 3. §. adiectio. in sitiõne prædicta, quia defuit animus

aīus occidendi tā in cōpositione quā in traditione, ꝑ quo facit tex no in l. 1. §. fi. C. eo.
6 tit. de sic. † ubi dr̄. ꝙ ea q̄ ex improuiso casu potius quam fraude accidunt, fato plerunq; noxiæ siue culpæ imputanē, & ꝑ cons̄s mitius puniunē, ut d. l. 1. §. fi. & l. 1. §. diuus. ff. e. tit. ubi si qs in rixa aliū cucuma uel claua ꝑcusserit ex quo nō occidendi aīo illū ꝑcussit leuiandā esse pœnā huic ꝑcussori I. C. constituit, idem fit in casu nostro, & licet tex. in d. l. 3. §. 1. in decisione loquaē de ueneno conceptionis non aūt amatorio, rō tñ præcedens quam dedit I. C. est gñalis comprehendens oīa illa uenena quæ facta non fuerunt hoīs necandi causa, sed ad alium effectum, prout est iste 12. Quotiescunq; aūt rō est generalis, & indeterminate posita in lege, comprehendit oēm determinationem quæ ad illam pōt adaptari, & ubicunque se extendit rō extendit̄ et ipsa lex, & illius dispositio. l. metū aūt. §. aduertēdū. ff. qd̄ met. cau. & ibi Bar. in 1. not. l. nomen. § fi. ff. de leg. 3. illa igitur rō quæ multum in ea lege notatur. s. ꝙ uenena facta non sit hoīs necandi, &c. comprehendit gñaliter oīa uenena q̄ facta sunt absq; illa qualitate. tria. n. uenena de quibus I C. fecit mentionem in d. l. 3. illa expressit tanquā
7 exempla regulæ, ut sit sensus, † quicunque uenenum amatoriū, sanatiuū uel conceptionis seu quodcunq; aliud uenenū non factū hoīs necandi causa cuiquam tradiderit, non animo occidendi, ex cuius potu ille qui assumpsit periit, qui dedit poculū puniri non dēt pœna illius legis Corn. cuius decisionis rōnem publicem cōsideraui, prima est, quia lex Corn. de sic. ut proxime dixi c. 5. non cōprehendit ista uenena de quibus supra in d. l. 3. in prin. & ibi Bar. secunda est, quia quotiescunq; mors ꝓuenit facto alicuius absq; aīo, & ꝓposito occidendi nunquā ille puniē pœna illius legis Corneliæ, & sic pœna mortis, sed alia mitiori pena, iuxta modū culpæ. d. l. 1. §. fi. C. ad l. Cor. de sic. ubi dr̄ qd̄ ea quæ ex improuiso casu absque fraude accidūt fato potius q̄ noxæ imputanē, ideo excusanē à pœna ipsius legis, Idem disponiē in d. l. 1. §. diuus. & l diuus. & l. in lege Corn. & ibi Bart. ff eo. ti. Idē Bar. in l. absentē. & l. aut facta. ff. de pœ. & in c. sicut dignū. in ptinc. & ibi per
8 Canonistas de homic. † Cum itaq; in poculo siue ueneno cōceptionis dolus, & aīus occidendi oīno defuerit tā in cōpositione q̄ in traditione, uidebaē dicendū, ꝙ nulla pœnā puniri dēret tñ iuris lator dicit, ꝙ ꝑ malū exemplū iussa est relegari ea q̄ non qdē malo aīo, sed malo exemplo medicamenta ad cōceptionē dedit, ex qb. illa q̄ biberat periit. Hæc aūt tria uenena sunt æqparata, primo quo ad cōpositionē, qa sunt facta absque cā hoīs necandi, secundo quo ad traditionē, qa oīa tradunē absq; aīo, & proposito occidendi, quare non est dicēdum ꝙ ēt in decisione, & pœnæ impositione sit similiter æquiparata, cum factū idem esse vr̄, & eadē rō in omnibus militat, ut supra dixi, ergo deberet in oibus esse eadem iuris dispō. l. illud. ff. ad l. Aquil. l. adigere. §. quāuis. ff. de iure pat. l. cū pr̄. §. du cissimis. ff. de leg. 2. l. actio. & ibi Bar. ff. de cal. & est gl. in cle. auditor. in uer. Romana. de reſcr. & in c. err. 1. in uers. eligaē. de electio. maxime, quia alia rō mali exempli, quę est posita pro rōnedecidendi in d. §. adiectio. & d. §. qui abortionis, ita militat in uno sicut in alio casu, ergo deberet esse eadē pœna in utroq; casu statuta de qua. in d. §. adiectio. attenta casuum conformitate, & æqualitate in facto deberet ēt esse cōformitas iuris ꝑ ea quæ not. uoluit. Bat. in l. oēs populi. in 4. princ. ff. de iust. & iur. & do. Alex. in l. ꝑegre. §. quib in 2. col. ff. de acq. poss. Pro quo
9 facit ēt regula illa † ꝙ unum determinabile relatum ad plura determinabilia dēt illa pariformiter determinare. l. nam hoc iure. ff. de uulg & pup. & Bat. in l. centurio. in 8. col. in uers. pro alia. co. ti. sed rō cōpositionis traditionis atque decisionis unica vr̄ esse in omnibus. hoc est ꝙ ea quæ ponitur in uno casu, militat ēt in uno casu, ergo deberet esse utriusque pariformis pœnæ decisio. d. l. iam hoc iure. cum aliis prædictis. Quid dicendum in hac ambiguitate cōtrarium profecto est ualde urgens. ista. n opinio pōt sustineri ꝑ regulas, & rōnes prædictas, & magis æqua vr̄, q̄ illa de qua in d. §. qui abortionis. quæ est nimis rigida & cōtra oēs r̄a iuris cōis. Bar. n. in d. §. qui abortionis. nihil dicit, sed remittit se ad d. §. adiectio. ubi mouet istud contrariū ad d §. qui abortionis. tñ soluit multum simpliciter, nec tangit difficultatē poculi amatorii dicit. n ꝙ in d. §. adiectio. tex. loquitur in poculo conceptionis, & sic in re licita ibi uero in § qui abortionis. tex loquitur in poculo ipsius abortionis, & sic de eo qui incūbebat rei illicitæ, & prohibitæ, ideo traditur

diuersa pœna in uno q̃ in alio. de poculo aũt amatorio de quo in utraq; lege mẽtio fit nullũ uerbũ fecit. Bart. † Ego. n. post aliquas meditationes cõsideraui cõtrariũ istud ita solui posse, ꝙ in d. §. q abortionis. uterq; habebat aĩum occidẽdi unus occidẽdi infantẽ ĩ utero matris, & sic est homicidia corporalis. ut l. ꝓgnãte, & l. Cic. de pę. alter aũt q dedit poculũ amatoriũ, ex quo illud dedit cã fornicãdi & peccãdi cũ ea, dr̃ homicida spũalis, qa illo peccato mortali occidit aĩam. de cõsecr. dist. 4. quæris. de pœn. dist. 1. noli. & 22. q. 5. ille & c. aliquis. extra de homicid. Ex quo igitur uterque ẽst homicid. tam in ipsa traditione quam in ꝓposito, ergo pari pœna puniendi sunt. sed ista solutio parũ ualet. qa non reperio cautũ de iure ciuili ꝙ ꝓ uno pctõ mortalis qs incurret pœnã mortis sicut ꝓ homicidio dolose cõmisso, nisi in casibus a iure expressis. Ideo deueniẽdũ est ad aliã solutionẽ, & anteq̃ ad ulteriora ꝓcedã, sciendum est ꝙ in hac materia poculorum duo sunt principaliter cõsiderãda q̃ præcedunt casum mortis.

11 † Primum est ꝙ considerari debet cõpositio ſm uero traditio. in compositione uero cõsiderãda est causa ꝓꝑ quam uenenũ ipsum cõponitur, & fit. aut. n. fit causa occidendi hominem aut non. primo casu fit locus pœnæ d. l. Corn. de sic. secundo uero non, ut d. l. 3. in prin. & §. adiectio in traditione uero duo alia sunt cõsideranda. s. cã proxima, & immediata quæ respicit principiũ. i. principalis intentio ipsius tradentis. Itẽ causa mediata, & finalis quæ respicit finẽ actus ad quẽ tendit aĩus illius q tradidit, si. n. ꝓxima causa, & principalis intentio tradentis tendebat ad occidẽdũ, nulli dubium est ꝙ tradẽs tenet̃ pœna illius l. Corn. de sic. ut l. 1. §. diuus. & l. 3. in prin. & l. in l. Corn. ff. eo ti. & ꝙ mors secuta nõ fuerit l. 1. in prin & l. is q̃ cũ telo. C. eo. tit. Si uero nõ habuit aĩum occidẽdi, tunc cõsiderãda est illa causa remota, & finalis intentio, siue ultimus effectus rei ad quẽ tradunt̃ ipsa pocula. Aut. n. tradunt̃ ad bonũ, & honestũ finẽ s. cõceptionis uel sanctitatis, & iudicãtur bona, & honesta, & tũc qs excusat̃ à pęna capitali morte secuta, sed alia mitiori pœna punit̃

12 ut d. l. 3. §. adiectio. ĩ fi. & supra diximus. † Aut finalis intẽtio, & ultimus eius effectus tendebat ad turpe, & illicitũ sicut est ĩ poculo amatorio, cuius effectus ẽ libidinis apprehẽsio, & illicitus mulieris cõcubitus, ut alias diximus supra. & hr̃ in l. eorũ. in prin. C. de malef. & matth. & isto casu nõ excusat̃ ꝑꝑ principalẽ eius intẽtionẽ siue causam ꝓximã. s. ꝙ nõ habuerit aĩum occidẽdi, sed attendit̃ magis illa cã finalis, & ultimus effectus ad quẽ ut uena tẽdebãt, & ideo indubitãter punit̃ pęna ultimi supplicii. d. l. si qs aliqd. §. abortionis. ubi est casus. ff. de pœn. & rõ decisionis est, qa dabat operã rei illicitæ. ideo nõ uĩ excusandus qa dicit̃ esse in culpa, & ideo tenet̃ ẽt in casu fortuito q ꝓter spem, & intentionẽ inopinate ꝓuenit. ut est casus in c. fi. de hom. lib. 6. & facit tex. in arg. in c. sicut dignũ, eo. titu. in antí. l. si mulier. ff. qđ me. cau. l. q occidit. §. in hac. ff. ad leg. Aql. Ex qbus patet ꝙ illorũ uenenorũ de qbus in d. l. 3. §. adiectio. non est oĩmodo similitudo quo ad oĩa, sed solũ quo ad primas causas respectu compositionis, & traditionis, in eo ꝙ in utroq; deficit aĩus occidẽdi quo ad ista sunt similia, & æqparata. sed quo ad ultimũ effectũ, & causam finalẽ ipsius traditionis sunt dissimilia, ut supra diximus. qa ea q̃ fiũt ad sanãdũ, & cõcipiendũ hñt honestũ, & laudabilẽ finẽ l. eorũ. §. fi. C. de mal. & matt. & d. l. 3. ĩ prin. & hr̃ Gene. 2. c. ea uero q̃ fiũt ad amãdũ, & flectẽdũ, & c. habẽt turpẽ, & illicitũ finẽ d. l. eorũ. in princ. & diximus supra. In istis igit̃ disconueniunt, & sunt dissimilia. ideo faciũt diuersificare pœnas, qa licet à principio neuter hr̃et animũ occidẽdũ, tñ unus dabat operam rei licitæ, & honestæ, alter uero dabat operam rei illicitæ

13 turpi, & reprobæ ut proxime diximus. † Post hæc alio mõ cõsideraui tñderi posse ad istud cõtrariũ ꝙ in d. §. q abortionis ideo punit̃ pęna mortis ille q dedit, qa uenenũ illud fuerat compositum arte malefica ꝓ sortilegũ, siue maleficiũ q illud dæmonis instructione, & suffragio interueniẽte cõposuerat ſm ea q̃ diximus supra in 3. & 5. qq. in §. aũt adiect 10. cõpositũ fuit arte, & scientia nãli. s. medicorũ peritia nulla interueniẽte supstitione. Ars. n. ipsa malefica, & mathematica est ualde reꝓbata, & undiq; dãnata, & per cõñsoĩa opera q̃ ipsi malefici faciunt siue ad amorẽ, siue ad occasionẽ, uel ęgritudinẽ, sunt dãnata, nec minori pęna puniunt̃ q̃ pęna mortis. d. l. eorũ. in prin. ubi ponit̃ uterq; casus, & unica est utriusq; decisio, & pœna, ea. n. quæ dñr in d. §. qa abortionis. debent intelligi, & interpretari, ſm terminos. d. l. eorũ. in prin. ideo atrocius puniunt̃ ibi quam in d. §. adiectio. ꝓpter supe-

superstitionē illius dānatissime artis, & fm istā declarationē ille tex in d.§. q abortionis non vr esse ita exorbitans à iure cōi.imò fm ius cōe regulatur. Ad text. autem in d.§. adiectio. pōt dupliciter rñderi. primo, quia decisio illius text. & pœna de qua ibi non adiungit ꝑ poculo amatorio. sed cōceptionis quæ sunt diuersa. quo ad ultimū effectū, ut supra diximus. ergo debēt diuerso iure censeri l. Papinianus exuli. ff. de mino. si aliter n. euenit casus q̄ ipse opinabat sibi imputet, q̄ dedit poculū amatoriū ꝑ modū supstitiosum, qa ex quo à principio dabat operā rei illicitę. ex hoc. n. non caret culpa. ideo tenetur ēt de casu fortuito, ut in d. c. fi. de hom. libr. 6. ubi si dñs mandauit seruo ꝙ accipere baculum, & percuteret Titium citra mortem tñ, & ꝙ diligēter caueret ne ipsum occideret, quia nolebat eum interficere, si tñ famulus tā grauiter Titium ꝑcusserit ꝙ ipsum occiderit, ille dñs mandans non excusatus ꝑpea à pœna homicidii, licet nunquā habuerit aīum occidendi illū, & rō est illa de qua supra ꝑxime. pro quo facit tex. in c. sicut dignū, in prin. extra eo. ti. in anti qui. l. si mulier. ff. quod met. cau.

14 & l. q occidit. §. hac ff. ad leg. Aquil. † ueneна igit de quibus loquitur tex. in d. §. adiectio. nō fuerūt facta ꝑ sortilegium siue maleficiū ꝑ modum supstitiosum. sed arte nāli hoīs, & peritia medicorū, sicut fiunt, & componūtur uenena sanatiua medicinarum, qđ patet qa in utroq; titulo fit mētio de uenenis. s. in tit. legis Cor. de sicariis ff. & C. & in tit. de malef. & matth. C. sed tit. legis Corn. fit mentio, & tractat de uenenis naturalibus quæ hois ingenio, & peritia medicorū fiunt absq; aliqua supstitione siue dæmonis inuocatione tacita uel expressa, ꝑut est uenenū sanatiuū qđ miscet in medelis ad sanandum corpora ægrotantiū d. l. 1. & l. 3. in prin. ff. ad l. Cor. de sic. Venena uero de qbus loquif titulus, & in ra. C. de malef. & math. sunt illa q̄ fiunt per sortilegos, magos, maleficos, aut negromāticos, & similes ope, & suffragio dæmonis ad q̄ illius inuocatio diuersis precibus tacite uel expresse semꝑ interuenit, & hr, & dicit Ioan. lec. in sum. cōf. eo. tit. q. 1 1. & 1 3. & l. multi l.

15 & si excepta. C. eo. ti. † Ex hac igit declaratione colligit ista distinctio, ꝙ aut uenena siue pocula amatoria fuerunt cōposita ꝑ sortilegū siue maleficū modo superstitioso, & ꝑ inuocationē dæmonis tacitā, uel expressam, & tūc si ex illorū potu causat mors potātis tradēs ille punit pœna ultimi supplicii de qua in d. §. q abortionis, aut nō fuerūt facta per sortilegiū, nec eo modo supstitioso, sed humana industria aut medicorū peritia, & isto casu morte secuta nō puniet pęna mortis ille q tradidit, sed alia mitiori pœna de qua in d. l. 3 §. adiectio. an aūt, & qñ remedia, & pocula ipsa dñr esse supstitiosa, & qualr cognoscat, uide q̄ diximus supra eo. q. pcedenti. in mā remediorū q̄ fiunt ad sanandum. Cogita tñ super præmissis, qa Doct. non declarant. & ego hactenus non reperii magis cōgruam rñsionem. Et tenendo istam opinionem ꝑ solutione dictæ oppo. nō obstāte ea q̄ superius in contrariū adducebant, & ptimo ꝙ illa unica rō de qua in d. l. 3. in princ. & §. 1 uiget pariter in omnibus uenenis quæ nō sunt facta hoīs necandi, &c. qa fateor ꝙ quo ad cōpositionē respectu primæ causa, & quo ad tradītionē respectu unius qualitatis. s. carētiæ animi occidendi æquiparant oīa ista, non tñ sequit ꝙ ad alia q̄ sequunt, & sic in oībus dicātur esse æqparata, qa quo ad ultimū effectū siue finalē intentionē sunt longe diuersa, ut latius supra diximus nō mirū igit si fit diuersa decisio in uno q̄ in alio, & diuersæ pœnæ

16 statutæ sunt, † & ex hoc pōt etiā solui aliud qđ unum determinabile relatū, &c. qa illud est uerū, & procedit qñ illa determinabilia sunt in oībus æqparata, & unita rō in oībus uiget æqualiter. sed qñ inter ipsa militat diuersa rō, tunc nō pñr pariformiter determinati sed difformiter, fm qđ militat diuersitas rōnis. l. Lucius. & ibi Doct. ff. de uulg. & pupil. & Bart. in l. Titia. ff. de leg. 2. Soc. in l. cū auus. in 27. col. ff. de cōditio. & demonst. Non obstat etiā illud qđ dicebatur de malo exēplo qđ exprimit in utraq; lege, qa tenendo secūdā solutionē dico, ꝙ in casu d. l. 3. §. adiectio. uiget duntaxat illud malū exēplum de quo ibi intentio tñ tradētis, & effectus ad quem tendebāt pocula erat iniustus, & honestus, sed in casu d. §. q abortionis. nedū uiget malum exēplū uerū ēt mala intentio, & turpis effectus. ꝑp quem pocula pdicta facta, & tradita fuerunt. s. explendæ libidinis ꝑ stuprum uel adulteriū, ut alias supra diximus. cū igit tendant ad diuersum effectū mento ut diuersa inter se debent di uerso iure censeri, d. l. Papinianus exuli. Et quod similiter dixim us supra, idē uidetur sentire Bart. in d. l. 3 §.

l.3.§.adiectio.in solutione oppo. quam fecit
de d.§ q abortionis, sed fm ultimam solutio
nem dico q non solum dñi esse diuersa quo
ad istum ultimum effectum de quo supra ve
rũ ẽt quo ad primas causas.& sic quo ad ip-
sam compositionem. q̃a illa de q̃bus in d. §.
adiectio.fiunt industria hominis naturali, &
fm naturalẽ peritiã medicorũ.sicut alia uene
na sanatiua medelarũ,ut alias supra diximus.
illa uero de q̃bus in d.§. q abortionis , fiunt
p modum superstitiosum arte diabolica,& p
inuocationem dæmonum tacitã uel expres-
sam,ut alias diximus,& hẽ in summa confes
sio. p Ioan.lec.cod.tit.q 2.1 1.1 3. p totum.
nimirum igiẽ si grauius puniunẽ † quia oĩa
17 opera q̃ fiunt arte malefica sunt plurimũ de
testanda,& grauius punienda, ut d.l.nullus.
& l.nemo. C. de malef. & mathem. Et licet
ista ultima solut.prima facie uideaẽ subtilis ,
& cõcludenter soluere nodũ inter ipsas duas
leges p̃cedens tñ solutio mihi magis placet ,
& est magis iuridica,& hanc uẽ tenere Bart.
in d.§.adiectio.ut supra dixi hæc.n.ultima in
ueritate sapit diuinationem, q̃a dicere q po
cula illa de q̃bus in d.§. q abortionis fuerunt
facta p sortilegũ siue maleficũ diaboli instru
ctione,de hoc nullum uerbũ fit in d.l.nec ex
aliquo iudicio,uel cõiectura hoc deduci põt.
Præterea uideo q pocula q̃ fiũt arte magica
& traduntẽ mulieri ad flectendũ pudicũ aĩum
ad libidinẽ.licet mulier ipsa moriaẽ ex pocu-
li assumptione,tñ maleficius,& ille q ipsum
cõsulit uel q scienter dedit poculum puniunẽ
oẽs ultimo supplicio,ut l.eorũ,in princ l.ne-
mo.& l.multi.C de malef. & mathe. ubi hæc
expresse pbanẽ,& tñ in d.§ q abortionis. ex
traditione illius poculi amatorij qñ mulier
quæ assumpsit nõ moriẽ,nõ infertẽ pœna ulti
mi supplicij,sed humiliores in metallũ dãnã
tur,honestiores uero in insulã relegantẽ con-
fiscata dimidia parte oĩum bonorũ suorũ,ut
ibi diciẽ,ergo nõ est dicendum q illa sint po
cula facta arte magica,sed naturali,p̃unt sũt
ea de q̃bus in d.§.adiectio.sed iõ diuersis pœ
nis puniunẽ.q̃a tẽdũt ad diuersum effectũ,ut
alias supra diximus, & hoc est de mẽte Bart
18 in d §.adiectio.† Ponamus.n. q q̃s dedit ue
nenũ sanatiuũ ęgroto ut recuperet sanitatẽ,
& libereẽ ab illa infirmitate. ex cuius tñ assũ
ptione fuit liberatus à uita q̃a mortuus est,
erit ne dicẽdũ q talis medicus uel alius q de
dit uenenum in medela sit puniendus pœna
mortis uel relegationis aut alia simili certe
nõ, imò erit immunis ab oĩ pœna dũmodo
nõ interueniat dolus aut lata culpa, ut d.l. 3.
§.alio senatusc.ff. de sic. quia in isto ueneno
defuit dolus,& aĩus occidẽdi,deficit ẽt malũ
exẽplũ.& turpitudo finalis intẽtionis q̃a oĩa
sunt bona,& cũ bona intentione facta , ideo
euadit impunis.ergo sunt oĩno diuersa quo
ad effectum Postremo ut me expediã de ista
qõ.sic distingue,aut nos loq̃mur de poculo
abortionis seu amatorio , & tũc aut ex illius
assumptionis ille q assumpsit periit.aut non,
priori casu ille q dedit, & si dolo nõ dederit
puniẽ ultimo supplicio pp malũ exẽplũ.Sup
pleas tu,& turpitudinẽ finalis intẽtionis , &
ita intelligiẽ tex.in d §.q abortionis,ubi est ca
sus.Aut nõ fuit mors secuta,& isto casu hu-
miliores in metallũ pp̃etuo damnãtur,hone
stiores uero pp malũ exẽplũ confiscata dimi
dia parte bonorũ suorũ in insulã pp̃etuo rele
gani fm q dicit text cũ gl.in d.§.qui abortio
19 nis.† Aut nos loq̃mur in ueneno conceptio
nis & tũc aut ex illius assumptione q̃s periit
& ille q tradidit puniẽ pęna relegationis dũ
taxat pp malũ exẽplũ,ex quo in ipso tradẽ
te erat bona,& iusta intẽtio sua finalis,q̃ ten
debat ad suscipiẽdã plẽ qđ est fauorabile, ut
supradiximus.Sí.n. ista est fauorabilis in quo
igiẽ cõsistit istud malũ exẽplũ de quo loquiẽ
tex in d.§.adiectio.in fin.Rñ.quia mulier illa
uẽ quodãmodo uoluisse uiolẽtare naturã,&
voluisse ĩponere fecunditatẽ in utero in quo
Deus,& nã ĩposuerunt sterilitatẽ.pp hoc uẽ
esse malũ exẽplũ.q̃a fuit nimiũ audax.nã p
hibitũ est uelle subuertere ordinẽ naturę.c.si
aliquis de hom in ant.q.Aut non fuit secuta
mors illius absorbẽtis,& nulla pęna puniẽ ex
quo caret dolus,& culpa dũmodo aliqđ scã
dalũ subsecutũ nõ fuerit & ita uẽ sentire gl.
20 in d.§.adiectio. † Aut nos loq̃mur de uene-
no sanatiuo qđ fit cã sanitatis.& misceẽ i me
delis,& isto casu siue sequatur mors absorbẽ
tis siue liberatio ab illa ęgritudine siue nõ,in
oẽm euẽtum q tradidit uel cõposuit erit im
munis ab oĩ pęna dummodo nõ adsit dolus
uel culpa d l.3 §.alio,à cõtrario sensu, & su-
pra pxi.diximus, & p hęc sum expeditus de
ista ardua , & nobili. q. Sed antiq̃ ad ulterio
ra pcedã q̃ro in hac mã,qđ si aliq̃s cã libidi-
nis,aut odij aliq̃d potãdum dederit,mulieri,
ut parere uel cõcipere non possit.qđ diciẽ ue
nenũ siue potũ sterilitatis,qđ est cõtrariũ ue

neno

nemo conceptionis, de qua supra proxime dixi qua pœna ille qui tradidit puniatur.† Rñ. quod de iure canonico quasi homicidie punię dus erit, ita dicit tex. tibi est casus iste in cap. si aliquis, de hom. sed gl. ibi dicit, quod debet intelligi de pœna spūali. s. excōicationis quæ infertur tam in clericum quam in laicū, non tñ clericus pp hoc efficitur irregularis, ac si uerū hoīem uiuentē occidisset nisi pbaret infantē aīum, & uiuentem occidisse, uide gl. in d. c. si aliquis. & ibi Abb. Si uero loquimur de iure ciuili fit eadem distō, aut infans in utero matris adhuc nullus erat hō, quia adhuc formatus non fuerat, nec aīatus, & tradēs poculū punitur pœna extraordinaria, siue relegationis d. § q abortionis. l. diuus. ff. de extr. cri. & l. Cic §. fin. ff. de pœn. aut erat iam animatus, & uiuēs, & punię de homicidio, qa hominem dr occidisse, ut l. i ff. ad l. Pōp. de par. & melius in l. pen. C. ad l. Corn. de sic. & l. 1. in prin. ff. eod. tit. & per gl. in d. l. diuus. ff. de extraord. crim. & infra latius dicam in seq. quæst.

1 *Poculum tradens abortionis, ut fœtum edat immaturum, qualiter puniatur.*

2 *Mulier prægnans poculum abortionis scienter sumēs qualiter puniri debeat & nu. 6.*

3 *Mulier prægnans pecunia accepta partum suum abigens, pœna capitis plectitur.*

4 *Anima in sanguine dicitur habitare, hinc est quod plerique ultram on. fortiter bibunt, ne anima in sicco morari contingat.*

Fœtus in utero matris intra quantum tempus formari censeatur.

Plantæ singuli mensæ singulo operari in dicuntur in formatione infantis in utero.

4 *Saturnus uitæ humanæ inimicus mensę primo fœtus formandi regnare putatur.*

Iupiter humanis amicus, secundo mense formando fœtui censetur præesse, tertio Mars, Venus quarto, sexto Sol, Luna septimo.

5 *Infans natus mense septimo ideo uiuere posse dicitur quod sub Luna nascatur.*

7 *Mulier de iure canonico excommunicatur quę poculum sumit ut fœtus immaturus edatur.*

8 *Poculum amatorium dans mulieri prægnanti ex quo moritur, an puniatur.*

9 *Clericus ministrans poculum amatorium non efficitur irregularis nisi effectualiter uiuentem hominem occiderit.*

Excommunicatus efficitur qui amatorium poculum propinat ex quo sequitur abortiuum.

10 *Poculum ministrans cū sortilegijs factū ne dum punitur, sed & qui illud confecit puniri debet.*

Decimotertio prosequendo materiā poculorum q̄ro,† qd si aliqs ministrauerit poculum mulieri prægnanti ad effectū ut faceret abortiuum, quod postea effectualiter subsecutum fuerit, qua pœna puniatę, nec putes. q. istam esse eandem de qua in d. §. qui abortionis, quia ibi non fit mentio abortu secuto, uel de infante occiso, sed disponitur ibi qñ poculum ipsum nocuet matri. Ad propositum igr Rñ & in hac qō. repetēda est distō illa quam supra pxime in fin. præced. q. dedimus, quod aut infans in utero matris erat iam aīatus, & uiuens aut non primo casu q dedit poculū nulli dubium est quod secuto abortu tenetur de homicidio. l. pen C. ad l. Corn. de sic. l. 1. in princ ff. eo. tit. l. Cic. in prin. ff. de pœn. & not. per gl. in l. diuus. ff. de extraord. crim. gl. est in c. si aliqs. de hom. & 2. q. 4. cōsuluisti qa isto casu dr occidisse hoīem, & sumus proprie in terminis. l. Corn. de sic. cap. 5. ut l. 3. in princ. in eod. tit. & ista drr esse mala uenena q̄ facta sunt homines necādi cā, d. l. 3 in pric. Secundo uero casu qñ partus siue infans nōn dū erat aīatus, neq; formatus secuto aborsu nō teneę de sicariis, sed alia pœna extraord. relegationis, uel simili ad arbitriū iudicis ſm qualitatē facti, & psonarū cōdōnē. d. l. diuus & l. Cic. §. fin. & l. pgnantē. ff. de pœn. & l. si mulierem uisceribus. ff. ad l. Corn. de sicar.

2 † Mulier autē quæ scienter poculum ipm assumpsit ut facere abortiuū, si inde sit secutus aborsus, & infans iā animatus, & completus erat teneę pœna legis Pōpeiæ de paricidis, quia est mricida, ut l. 1. in uer s. mr. ff. ad l. Pō. de parr. & ibi Bart. & Bald. in d. l. diuus idem tenet quod si mulier in ipsa adhuc pgnans recepta pecunia partū suuū abegerit teneę pęna capitis indistincte. siue partus erat iā animatus siue nō, & hoc pp turpitudinē illam receptionis pecuniaū, qa dr assassiniū, ut l. Cic. in princ. ff. de pœn. uide Bar. in d. l. diuus. Sed qa sit illa distō quod aut partus erat aīatus, aut non, in mā abortionis q̄ro quanto tpe partus siue infans in utero mris dr esse aīatus a die cōceptionis. Rñ. cū primū formatus fuerit infans, & cōpletus corpore tūc aīa ingreditur in ipso corpore q̄ infunditur à Deo, illo tūc corpus repit formatus. 32. q. 2. qd uero. & c Moyses. non. n. cōuenit quod anima prius infundatur

fundaē in corpore illo anteq̃ habeat pfectam formã oĩbus partibus, & mēbris suis, q̃a nō est cōueniens ꝙ habitare debeat in corpore sicco, hoc est rudi, & informi, debet.n. hr̃e sedē, siue domũ suam pfectã in qua habitare possit, ut dicit gl. in d.c. quod vero, & c. Moyses, q̃ gl. in uer. sic dicit ꝙ ẜm quorundã opi
3 nionē † aĩa diciē habitare ĩ sanguine, & ppea dicit ꝙ Normãni, Anglici, & Poloni fortiter bibūt ne cōtingat aĩam habitare in sicco Rursus q̃ritur quo tpe, vel infra quantũ tps infans dr̃ esse formatus in utero mr̃is. gl. in d. l. diuus, uř tenere, ꝙ in 40. dieb. Bart. ibi dicit esse uerũ in masculo, in fœmina uero post 60. dies demum hoc declarandum reliq̃t nãlibus dñs aũt Conciliat. in suis drĩis Phys. diff. 49. dicit, ꝙ 30. aut 35. die ad plus partus, siue infans in vtero mr̃is dr̃ esse formatus. Deinde ponit notabilē, & pulchrã doctrinã circa partus g eniuiã formationē, & augmentũ, & de illius ortu, dicit.n. ꝙ vnusq̃sq; infans à principio suę creationis, dũ primo incipit gñari, vsq; ad diē sui ortus recipit fomentũ, & influentiã ab oĩbus septē planetis, quorũ unusq̃sq; singulo mēse sui sydeis grãm nãlē operaē in ipso infante in utero mr̃is iacente, ẜm quã paulatim infans recipit augmentũ, ita ꝙ deuenit ad pfectionē suã, & venit in lucē.
4 † Primo.n. mense regnat Saturnus qui est frigidus, & siccus, inimicus uitæ humanæ. q̃ cōsistit in calido, & humido, ut p gl. pdictã in d. c. qđ uero, & d. c. Moyses, istius planetæ, seu syderis nã est sperma uiri de recētu effluxum in uētre mr̃is qđ adhuc liq̃dũ est una cũ sperмате mulieris insimul coagulare, & inspissare, ita qđ possit recipe formã, & adeo fortiter illud pstringit coagulãdo, ꝙ reducit illud tãquã in missam paste, quo sic in unũ coagulato fit paulatim extēsio, & formaē primo caput deinde alia mēbra adeo qđ 30. die cōpleto cōiter, infans solet hr̃e formã suã pfectã. Secũdo mense uenit. Iupiter q̃ est calidus, & humidus amicus uitæ humanæ, & inimicus mortis, & infantē ipm quē formatũ reperiit extendit, & auget, quos uero inuenit nōdum esse bene formatos illorũ formas cōplet mirabili gr̃a, & fortuna qđ euenire solet, q̃nq; pp debilitatē mr̃is, & hinc est qđ mulieres ũtæ cōiter solent secũdo mēse sentire infantē in utero cōmoueri. Tertio mēse Mars succedit q̃ est calidus, & siccus ut ignis, & iste sĩr fert opem augmento partus illa humiditates quas reperit ex residuis sideris Iouis desiccat, & incumbit augmēto pueri. Quarto deinde mēse uenit Venus q̃ est frigida, & humida ut aqua, & ipsa similiter tēperat super fluas caliditates ignitas pcedētis syderis. Quinto, succedit Mercurius. Sexto Sol. Septimo Luna, & unũquodque sydus pcedit pro portionabiliter, ẜm eius nãm in augmentũ ipsius infantis. completo igitur septimo mense cursus iste sydereus reuertitur iterum ad primum qđ est Saturnus q̃ regnat, & operatur octauo mense. Deinde ad Iouē q̃ uenit nono mense, postea ad Martem qui decimo, & sic
5 de singulis successiue. † Et hinc est qđ infans q̃ nasciē septimo mense uiuit, co q̃a nascitur sub sydere Lune uitę humanæ cō patibili, & q̃a tunc infans dr̃ esse pfectus, ex quo participauit de natura, & qualitatib. oĩm septē sydeũ siue planetarũ, si nasciē ille septimo mense dũ Luna dñatur, uiuit, & q̃plures reperiunē q̃ nati sunt septimo mense, & uiuant. Si uero octauo mense ucniret in lucē perraro, uel nunquã viuit, rō est quia venit sub sydere Saturni maligno, & multum cōtrario uitę hoĩs, ex quo ut dixi est frigidus, & siccus, habet cōformitatē cũ morte, illi igitur qui sub isto sidere ueniunt in lucē adeo grauiter vulneranē, & pmũtur istius syderis malignitate, & frigiditate, ꝙ necesse est ut peant. Hi uero q̃ nono mēse veniunt in lucē, put maior pars uenit, oēs cōiter uiuunt, & crescūt ex quo sub Ioue ceteris benigniore sidere, & humanæ uitæ cōseruatore oriũtur, de quo magis q̃ de aliis nã lætatur, hæc licet sint aliquantulum extra mãm nostram, tñ qui sunt delectabilis intelligentiæ, saltē pro iunioribus hic inserere placuit. Redeamus nunc ad materiã nr̃am qua q̃rebamus quanto tpe infans in utero mr̃is dicitur esse formatus, & concludēdũ est ẜm opin. dicti Doct. ꝙ cōiter. 30. & q̃nque. 35. die ad plus à die ipsius conceptionis. quidam alii dixerunt ꝙ masculus post 40. fœmina uero post 80. dies habet perfectam formam. ita dicit gl. 5. dist. in princ. uersic. 40. quam refert, & sequitur Abb. in c. si aliquis, in fin. de homic. tñ de iure ciuili non est discedendum ab opin. gloss. in d. l. diuus, quæ est cōiter approbata.
6 † Si igitur post dictum tps mulier accepérit poculum abortionis scienter tenetur ut mricida, & legis Pompeiæ de parricidis pœna punienda est, ut d. l. 1. §. mater. ff. ad leg. Pōp. de parricid. si autem alius scienter dederit

vt poculū pdictū qđ ipsa mulier ignotanter accepit, ille q tradidit punit pena l. Corn. de sic. ut l. 1. in prin. & l. 3. ff. eo. tit. de sic. Si uero poculū pdictū assumptū fuerit ante tps pdictū. s. anteq̄ puerperiū esset formatū in utero, & tūc aut mulier accepit pecuniā ꝓhibendo poculū vt faceret abortiuū, & isto casu sp mulier punit pena capitis siue infans erat iā formatus siue nō d. l. Cic. in prin. & ibi Bart. & idē Bar. in d. l. diuus. ff. de extra. crim. si uero mulier pecuniā nō accepit nō punit pena mortis qñ ante tps formatiōis, & uitę ipsius infantis asſūpsit poculū, sed alia pena extra ordinaria relegationis d. l. diuus. & ibi gl. & Bar. in l. pgnātē. & l. Cic. §. fi. ff. de pen. & l. si mulierē uiscerib. ff. ad leg. Cor. de sic. qđ uerū
7 est de iure ciuili p iura pdicta. † De iure aūt canonico infert pena spālis. s. excōicationis quocunq; tpe fuerint data dicta pocula, et si essent data mulieri nihil adhuc hñti in vtero, ad effectum ne cōcipiat, eadē pœna puniunt velut homicidiæ c. si aliqs. de homic. in antiqs. & diximus supra ꝓxima. q. io fi. Prædicta oīa tñ ꝓcedūt qñ fuit secutus effectus ꝙ mulier fecit abortiuū partū. Sed qd si nō obstante poculo mulier pepit filiū viuētē, & q dura uit in uita, an q dedit poculo vel ipsa mulier puniat, & qua pena, uide do. And. Barb. ī cōs. 23. ī. 2. uol. ubi dicit ꝙ nō debet puniri pœna mortis ex quo nō fuit secutus effectus, q a hodie in maleficiis potius spectat euētus quā solus aīus delinquētis siue effectu, nihilominus nō euaderet impunis ille q sciēter tradidit vel q scienter asſūpsit, q a poterit relegari p ea q̄ hñr in d. l. si qs aliqd. §. qui abortionis. ff. de pœn. Quādoq; uero ex poculo hmōi sumpto mulier ipsa periit, & tunc ille qui tradidit punit pena ultimi supplicii, licet nō dederit dolose cōtra ipsā, q a res maliexēpli est. & iste est proprie casus in d. §. qui abortionis. in fi.
8 † Quid si aliqs dederit poculū amatoriū mulieri pgnāti, ut flecteret eius aīum ad amādū ipsum tradētē, ex quo poculo mulier ipsa periit, qua penas puniat tradētes. dic ꝙ eadē pena ultimi supplicii quāuis aīum occidēdi nō habuerit, & do'ū nō fecerit, ut d. § q abortionis q decidit utrūq; casum in terminis, hæc tñ q̄ supra dix mus ꝓcedūt, de iure ciuili, & īter laicos. De iure autē canonico ultra ea q̄ dix mus supra clarius hic distinctē, ꝙ aut loquimur de iure antiquo ſm legē Moysi aut de iure nono ſm cōstōnes pōtificum. Primo casu si infans iā formatus, & aīatus erat ꝙ quāt & qñ tpe dicat esse formatus, & aīatus diximus supra ea. q. q a tunc de aīam ꝓ aīa. Et sic punitur pœna mortis q dedit poculū abortionis, quo necauit infantē uiuētē, ut ī c. Moyses. 32. q. 2. in prin. aut partus nondum erat cōpletus in forma nec aīatus, & tradens poculum hmōi mulctat pecunia arbitrio iudicis d. c. Moyses. Ratio est, q a non potest dici exaīatum illud ꝙ caret anima quā nō habet
9 adhuc. † Secundo, uero casu qñ loquimur de iure pontificio, aut loquimur de pœna irregularitatis uel degradationis, & ista non infert nisi clericus effectualiter hoīem uiuentē occiderit, uel ꝙ sit natus, uel adhuc in utero matris non refert, & in c. 1. & c. sicut dignū. §. 1. de homic. & p gl. in d. c. Moyses. c. si aliqs. in gl. eo. ti. & gl. in c. cōsuluisti. 2. q. 4. idem sequitur Panor. in d. c. si aliqs. aut loquimur de pœna excōicationis, & ista infertur pro quocunq; abortiuo secuto siue puerperium erat aīatum siue nō, & iura ipsa appellāt istud homicidiū, sed anteq̄ infans sit plene formatus & aīatus non pōt dici ꝓprie homicidiū, quia non pōt corpus examinari qđ adhuc caret anima, ut supra ꝓx. diximus, isto casu igr improprie dr homicidiū, uide tex. in d. c. si aliqs. & ibi do. Abb. imò hac pœna punit ēt si aliqs libidine aut odio daret mulieri que nondum cōcepit uenena siue pocula sterilitas adhoc ne coeundo cōcipere possit, ut d. c. si aliqs. ubi est casus ualde not ꝙ nō solū qs tenet de homicidio ꝓ abortiuo iā facto, sed pro fiēdo uel pro impedimento pstito ad concipiendum.
10 † Et not. ēt hoc vinum in tota materia poculorum, ꝙ non solum punit q sciēter tradidit poculum, verumēt ille q sciēter fecit, & cōposuit, ita expresse not. Pan. in d. c. si aliquis. in princ. & no. in l. 1. in princ. & in l. 3. in princ. ff. ad leg. Cor. de sic. & hoc idem seruatur in qbuscunq; aliis sortilegiis, ut not. Arch. 26. qō. 5. quicunque, & 1. dist. si qs. viduā. 23. q. vlt. in pessimam. ff. ad l. Iul. maiest. l. 1. & ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. adduxisse.

1 *Sacerdotes super rebus propharis ad sortilegia apt is celebrantes, qualiter debeant puniri.*
2 *Sacerdos missam defunctorum pro uiuentibus celebrans ut citiu morianur, aut periculum incurrant qualiter puniatur.*
3 *Clericus qui sacramento abutitur pœna arbitraria punitur.*

Decimo

1 DEcimoquarto q̄ro ultra † ea quæ dixi mus supra in 11. q uidendum est qd de sacerdotibus qui sup reb. prophanis, & aptis ad faciendum sortilegia, & ad illud duntaxat effectū oblatis, unā aut plures missas scienter celebrant adhibitis ne phariis, & inhonestis precibus, & uerbis sup stitiosis, qbus pœnis puniunt. Res uero sup qb. solent missas ipsas celebrare sunt ut plurimū istæ, panis crudus siue pasta, aut coactus. ut placēta, itē calamita q̄nq; cutim īdumēti pueri nascētis, quā appellāt pelliculam uirginē, & alia his siñia simplicia, aut mixta īposita sup altari illis modis de qb. supra diximus in 3 q. pro isto facinore, dic ꝙ de iure canonum clericus oīno deponit, ut in c. si qs
2 eps. 26. q. 5. † si. n. p sola celebratione missæ defunctorū dicta p uiuentib. ut citius moriātur aut periculū mortis incurrant, sacerdos ppetuo priuat officio, beneficio, ordine, gradu atq; dignitate, & in ppetui exilii erga stulo, una cum cōsulente uel id fieri procurāte relegat, ut in c. qcunq; 26. q. 5. & diximus supra 11. q. uers. p faciliori. quanto magis deberet iste sacerdos deponi, & relegari q in missarū suarū celebratione illa pprohana, & immūda turpiter cōmiscuit illaq; uel Deo aut potius dęmoni uouere turpibus, & supstitiosis pcibus non uerēt. certe non uideo cur minori pœna puniri possit, maxime q̄n scienter ista patrauit d. c. quicunq; in 2. parte circa fi. p quo facit in arg. tex. de cōsec dist. 2. cū oē crimen. in fi. ubi grauiter punit clericus deipositione, q abutit ordine sacri, licet id non faciat ad effectum sortilegiādi, aut p modū
3 supestitiosum, ut latius infra dicam. † Quidam uero dixerunt ꝙ pro hmōi facinore sit pęna arbitraria, iuxta doctrinam dom. Abb. in d. c. 2. extra eod. tit. hoc tñ tolerari posset quotiescunq; factum non esset ualde turpe uel persona sacerdotis esset adeo simplex. & debilis ingenii ꝙ de facili qs cognoscere posset quod bona fide ductus fuerit circunuētus putans bene facere, & non peccare, ut in d. c. 2. & est tex & ibi Bart. in l. si adulteriū cū in. cest. in uer. idem Pollioni. ff ad l. Iul. de adult.

1 *Sacerdos debito modo & ordine sacrificandi abutens quam pœnam dare debeant.*
2 *Sacerdos qui forma debita, aut etiam materia sacramenti non seruata celebrat, omni ordine, & gradu ad tempus priuari debet.*

1 DEcimoquinto q̄ro quid † de sacerdotibus qui abutunt debito modo, & ordine sacrificandi, ut qa non ponunt uinum cū aqua simul in calice, sed uinum tantum, aut aquam solam uel botrum uuarū cōprimunt in calice aut panniculum musto intinctum, & diu conseruatum aqua ablauant, & illā lauaturā ponunt in calice loco vini aqua commixti, aut panē sacri intinctū in uino calicis sacrato tradunt laicis pro cōione siue eucharistiæ sacro qbus pęnis puniunt oīa ista narrantur in tex. in c. cum omne crimen de cōse
2 cra. dist. 2. & cōcludit in fine † ꝙ sacerdos pro isto facinore debet priuari ad tps omni ordine, & gradu arbitrio iudicis, & tandiu sic priuatus existere donec iudici uisum fuerit illū congruā pniam peregisse, ut postea purgatus ad oīa sua pristina restituatur, ut ibi dr.

1 *Sacerdos uel quiuis alius res sacras aut sacratas ad usus prophanos conuertens, qualiter puniri debeat.*
2 *Baldassar rex Babylonis interfectus quod uasa sacra templi in prophanos conuertit usus.*
3 *Diaconus rebus sacris abutens, & in usus prophanos eas conuertens, quanto tempore excommunicatus ab altaris ministerio sit suspensus.*
4 *Abutens rebus sacris in sortilegijs sacrilegij reus est.*

1 DEcimo sexto q̄ro qua pœna punitur sacerdos uel laicus qui uasa ecclesiastica sacrata uel uestes sacras, aut benedictas ut est altaris pallax, calix, patena, purificatorium, tabernaculum sacramēti, eucharistiæ, aut aliquarum reliquiarum, itē lapidē sacratum totū aut partē, siue corporale, manipulū, stolā, camisum, planetā, itē uela q̄ sunt in sanctuario, aut iuxta imaginē crucis, aut B. Mariæ virg. & alia his similia acceperit, & ad prophanos vsus irreuerenter cōuerterit aut damnabilius in sortilegiis cōmiscuerit. Dic ꝙ primo casu q̄n quis abutitur illis in pphanis domesticis vsibus circa sortilegia de iure antiquo s̄m legem Moysi vltione diuina per cutiebantur, & sæpius morte, & totius status subuersione, si erant reges uel alii princi
2 pes, ut hr̄ Daniel. 5. Vbi rex Baldassar filius Nabuchodonosor postq̄ cepit erga Deum, & res sactos irreuerēter se hre, & ꝙ sacrata vel benedicta vasa aurea, & argētea ex sacro templo dñi in Hierusalem abstulerat, & cum

illis ipse rex Baldassar una cū principibus, & primatib. suis uxoribus atq; cōcubinis in cō uiuiis suis uinū biberāt, iratus est ualde Deus de tāta eorū insolētia, & primo monuit regē Baldassarē quodā pconio literarū miraculose scriptarū ī albo pariete aulæ regiæ quas nemo sapiētiū ipsius regis Baldassaris sed solus Daniel interptatus est, & cōminatus fuit futurū malū indiciū cōtra ipsū, adeo ut illa nocte ipse Rex Baldassar ab inimicis suis īterfectus ē, & regnū suū ad extraneas manus deuenit uide ī d.c.5.c.Daniel.de quo fit mētio de cōse.di.1.c.uestimēta.& c.ī sancta. vñ cō-
cludi pt, φ de iure antiquo ρ hmōi rapina, &
abusu sit pęna mortis, & bonorū suorū publi
3 catio aut mala successio.† De iure uero Pōti
ficio Diaconus ρ isto crīe tribus annis, & sex
mēsibus excōicatus existis, & ab altaris mini
sterio oīno suspensus hr. Presbyter uero decē
annis, & sex mensib. remanet excōicatus, ut
hr de cōse.dist.1.nemo per ignorantiā. Si uero bona pdicta ipsi immiscuerunt in sortilegils aut aliis tradiderūt ut immiscerent grauius puniunt. qa clericus dēt deponi, & oīb. suis officiis atq; bñficiis ordine gradu, & dignitate priuari, & in perpetuū carcerē intrudi, aut in exiliū perpetuū mitti. ut d.c. si quis eps, & c.quicunq; in fin. 26.qō. 5.uel dic ſm Abb.in d.c.2.extra co.ti. φ erit pęna arbitraria ſm arbitriū iudicis moderāda attēta qualitate facti, & psonarū cōdōne, ut aliās diximus supra eo ρ dicta iura q̄ amplius nō refe
4 ro ut capiā breuitatē.† Et no. unū in tota mā
sortilegiorū, φ ille q abutitur reb. sacris uel
benedictis, & ecclesiasticis semel dedicatis, nō solū tenet pœnis de qbus supra uerū ēt tenet pœna sacrilegii, qa in ueritate p similē cōtrectationē reū sacrarū cōmittit sacrilegiū ut hr 17.q.4.sacrilegiū.& c. si quis contumax §.1.& d Ioan.lec.in sum.in tit.de sacril.q.3.& S.Tho in sum.2.2.q.99.art.3. uer. dicendū, & de pœna ipsorū, uide in d. c. si qs cōtumax. Imò dicit Arch.in c. fœlicis de pœ. lib 6.in princ. φ sacrilegiū cōmittit quilibet ordinibus clericorū qui ariolos, incātatores, aurūspices, & similes consuluit uel similia facit intelligens in effectu, φ oīs sortilegus pt dici sacrilegus, & de sacrilegio puniri, uide tñ q̄ latius dicam infra ti. seq. q.1. & no. ēt φ pro isto crimine subtractionis uasorū sacrorū de ecclesia imponunt grauiores pœnæ de quibus habetur.12. q.2.de uiro. uide ibi.

1 *Sacerdos in missarum celebrationibus preces nepharias, & turpes admiscens, & ad malum finem, qualiter sit puniendus.*
2 *Sacerdos Hispanus decretorum doctor etiam quadragesimumquintum egressum annum in insaniam, & furorem uertitur ob nephandum amorem monialium.*
3 *Sacerdos preces aut oblationes nepharias in missarum solemnijs offerens officio, & beneficio, gradu, & ordine est priuandus.*
4 *Pœnæ secundum facti qualitatem, turpitudinem, aut scandalum sunt aggrauandæ, aut molliendæ.*
5 *Animus maxime in omnibus criminibus est attendendus.*

1 DEcimoseptimo quæro † quid de his sacerdotibus qui in missarū suarū celebrationibus hmōi aliquas preces nefandas, & turpes absq; alicuius rei immixtione ρtulci int illa aut Deo aut dæmoni uouēdo, nō absq; magna supstitione dicauerint. q̄ro qua pœna puniant, & ut facilius res ista apphendi possit subdā exēplo ρut habui se-
2 mel ī facto Romæ. † Quidā uir Hispanus cle
ricus sacris beneficiatus, & decretorū doctor ętatis anno 45. uel circa captus erat amore quarūdā monialiū iuuenū q̄ erant plurimū forma uenustæ, quas iste sæpius ad monasteriū uisitabat, & blādiis uerbis atq; muneribꝫ multoties blandiebat eis, adeo φ p p illarum pulchritudinē, & uenerabilē uenustatem ille Hispanus paulatim cępit ardescere, & freq̄ntius illarū monasterii limina uisitare, & ī tā magnā deuenit insaniā, & cecitatē φ die nocteq; tā in somniis q̄ in uigilia nil aliud nisi illarū āplexus, & cōcubitus meditabat corde uerbo, gestis, aut signis Et ī tā graui demētia, adductus fuit, φ asserebat expsse, ex quo ipse erat clericus esse sponsum ecclesiæ, & moniales illas similiter esse sponsas ecclesiæ, nam qa dicebant esse sponsæ Xpi q repsentat per ecclesiā cōcludebat φ sponsi, & spōsæ spūales, hoc est, sacerdotes, & moniales poterant adinuicē carnalr copulari sine pctō, & φ ita Deus pordinauerat, putans summū bonū in solo coitu cōsistere. & φ turpius est, ipse sæpius hoc pdicabat illis iuuēculis adeo, φ ipse cœperūt illū euitaret. vñ ipse clericus postea deuenit in maiorē insaniā, quia quotidie esser literatus cōponebat aliquas orationes & preces nefarias qbus orabat Deum, & alios sanctos ut præstarent sibi robur maximū in renibus, in lumbis uero calorē talē quo pos-

set facillime in magna abundātia luxuriari,
& coitum carnis sæpissime cōplere, & quia il
larū monialium q̄dam uocabat Ceciliā, alie
ra Vrsula, alia uero Magdalena, & Clara, in
ipsius suis orationib. quas quotidie de nouo
formabat summis precibus deprecabat̄ uir-
gines illas sanctas, & beatas post Dei inuoca
tionē, ut ex dono grǣ specialis in mētibus, &
cordibus ipsarū monialiū hāc meditationē,
& firmā opinionē infunderēt, ita ꝙ ipsæ mo
niales firmiter putarēt, & crederēt nullū aliud
magis meritorium opus Deo fieri posse quā
coire, & carnaliter cōmisceri, crescere, & mul
tiplicare, nulla adhibita ꝑsonarū distīōne sit
sacra uel ꝓphana, sit cōiugata uel soluta, sit
cōsanguinea uel extranea, & similia, & ꝙ ex
coitu hmōi putarent uotū castitatis nullate
nus infringi posse, sed magis hoc Deo place-
re, q̄ holocaustū, siue sacrificiū, & ultra hoc
ꝙ ardētius illarū corda incalescerent ad aman
dū, & uehemēter diligēdū uirū ipsum sacer-
dotē q̄ erat spōsus ecclesiæ, & eius uota car-
nalia firmiter maxima cū humilitate adim-
plere, eiusq; mā datis, ut ueri patris parere as
serēs ꝙ illo modo cōsumādū erat matrimo-
nium spūale inter religiosos uiros, & mulie
res quēadmodū matrimoniū carnale consu
mat̄ per uerā utriusq; coniugum carnalē co
pulam, ut in c. cōtinebatur, prima responso
de despon. impub & in c. tua nos de, sponsa.
Quas quidem schedulas ipse clericus portabat
quotidie ad quoddam monasteriū ubi mo
rabāt q̄dā boni, & purissimi sacerdotes mē
dicātes, q̄ potius simplicitate, & bonitate q̄
doctrina religionē sua ꝓfitebant̄, & die qua
libet ad ecclesiā illius monasterii accedebat
ad missā, & singulis diebus unā ex ipsis sche
dulis dabat sacerdoti, & dabat ēt iuliū unum
ꝓ eleemosina ad hoc ut in celebratione mis
sæ. s. in memēto, ꝑces illas Deo, & sanctis uir
ginibus ꝑdictis offerret cū deuotione orādo
Deū, & sanctas uirgines ꝑdictas ut pia uota
ipsius orātis exaudirent. & hoc modo dece-
pit unū uel duos ex simplicioribus, & rudio
ribus illorū monachorū. & iterim ipse quo-
que intererat missę, & totidē easdēq; ꝑces ip
se cū deuotione recitabat, & ꝓsequēdo ulte
rius in hac sua supstitiōe quotidie nouas ořo
nes cōponēs deuenit tādē ad manus cuiusdā
monachi q̄ erat cæteris magis doctus atq; ex
ptus q̄ sumpta schedula duplicata una cum
eleemosina accessit ad altare, & perlegēs quæ
intus erant uerba ualde obstupuit, & ne mis
se sacrificiū ꝑturbaret dimisit schedulā illā
in angulo altaris, & prosecutus fuit missam.
demū ea cōpleta ipse monachus multum re
prehendit ipsum clericū Hispanū dicens ꝙ
uerba illa erant ualde turpia, & superstitio-
sa, nec merebātur ꝑ aliquem sacerdotē in tā
to missæ mysterio memorari, at ille subrisit
deridens monachi illius simplicitatē, & igno
rantiam, cæpitq; secū uelle disputare, quia ar
gutus erat, qualdā interpretationes diuinæ
scripturæ lōge erroneas attribuens, adeo ꝙ
nō trāsibant absq; scrupulo, & labe hæreticæ
prauitatis, ut alias diximus in tract. de hæ.
ret. q. 1. & 2. Videres itaq; monachus ille ip-
sum clericū tā graui errore apprehensū sum
ptis pluribus ex illis suis schedulis quas ad in
uenit de ꝑmissis oībus cōsuluit quā primū Re
uer. D. Vicariū Papæ cuius tunc ego auditor
aderā mihiq; mādauit ut rē hāc cognoscerē
& ipsum clericū ꝓ modo culpæ corriperē, q̄
statim incarceratus, & examinatus oīa ad ua
guē cōfessus est, imò à principio instabat ꝑti
nax in illa sua erronea opinione, uolēs defen
dere falsas qualdā, & nouas interpretatiōes
quas diuinæ scripturę attribuerat, qui quàm
primū uidit ne ꝑpararī ad declarādū illū hæ
reticū, & pœnis hæreticorū subiciēdū, nisi er
rorē ipsum reuocaret, incōtinēti oīa reuoca
uit, & errorē suum solēniter abiurauit, adeo
ꝙ ꝓ hæresis suspitione meruit ueniam, & re
uocauit oēs illas suas interpretationes quas
dederat diuinæ scripturæ, & reliquas oēs in
famias suas quas supra narrauimus, nihilo-
minus ut cautius in futurum procederet de
mandato. S. D. N. Papæ fuit relegatus ab ur-
3 be ad certum tēpus. † Ad propositum nunc
q̄stionis nostræ redeundo quæro si reperitur
aliquis sacerdos qui scienter preces hmōi aut
similes q̄ non tendunt ad uerum diuinū cul
tum, & salutem animæ, sed potius uertūtur
in pctm̄, & rem damnabilem in missæ solem
ni sacrificio celebrauerit seu alio quouis mo
do uouerit aut obtulerit, qua pœna puniat̄.
dic ꝙ isto casu putarē esse priuandū oī ordi
ne, & gradu officiis atq; beneficiis ecclesiasti
cis, & ēt relegandū esse tā ipsum sacerdotem
q̄ illum q̄ ipsum cōsuluit, & ꝑmissa fieri mā
dat. at. arg. eorum quæ hn̄t in d. c. quicunque
in fi. 26. q. 5. ubi si sacerdos pro uiuentibus
celebrat missam defunctorum ut illi pro qui
bus missa celebrat̄ citius moriātur aut mor-

tis periculum incurrant, sacerdos ipse punit pœnis pdictis, & nihilominus ibi nõ apparet de aliqua su pstitiosa orõne aut cæremoniis, sed solũ de turpi celebrantis intentione, quãto magis in casu nostro ille deberet hac pœna puniri q preces istas obscenas diuino cultui admodũ cõtrarias, & q oẽs tẽdũt ad pcẽm & totius christianæ fidei læsionẽ, dum quærit p sacrificium missæ præbere materiã peccandi, & malefaciendi p quam, & eius holocaustum solent peccata dimitti de cõse dist. 2. cum oẽ crimen, & eadem dis. nihil in sacrificiis, & diximus in tract. de hæret. q 2. i princ. nihilominus isto casu non discedere ab opinione Abb. de qua in d. cap. 2. extra eo: titu s.

4 † q pœnæ hmõi sint agg auandæ uel minuẽdæ iuxta qualitatem facti aut turpitudinem siue scandalum q inde exoritur, & personarum cõdõnem, in quibus omnibus plurimũ uertitur arbitrium iudicis. Ponamus.n. q esset aliquis simplex humilis sacerdotis idiota qui sit alias bonæ condõnis, & sanæ puræ cõscientiæ, qui ad preces, & mandata alicuius magni principis, baronis, aut uiri magnæ cõdõnis similes pces emiseit, erit ne dicendũ q sit puniendus ille sicut aliud uersutus malitiosus, & qui in istis turpitudinibus delectatur, certe nõn, & ppea bene, & sancte disposuit tex. in ca. sicut dignum, in princ. de homic. & in l. respiciendum. & l. aut facta. ff. de pœ. & l. quid ergo. & ibi Bart. ff. de his qui no. infam. & Bart Bald. & alii. in l. 1. §. diuus. & in l diuus. & l. in l. Cor. ff. ad l. Cor.

5 de sicar. ubi dicant † q in omnibus criminibus attenditur principaliter animus, & intentio delinquentis an ex simplicitate quadãuel ignorantia, aut dolo, & malitia inductus fuerit ad peccandum ut his attentis fiat uariatio pœnæ pro quo bene facit textus, & quod ibi no. gl. & Pan. in d c. 2. extra eo. tit. Præterea ponamus q aliquis persuadet sacerdoti q uoueat, & offerat pro pces quasdã in missa q expresse non apparebãt nec cognoscebant saltem per uirum rudum, & in expertũ q essent supstitiosa, ut quia in ipsis apparebant à principio uerba qdam honesta, & religiosa deinde superstitiosa, & diabolica, federant p nomina quædam adeo ignota ipsi sacerdoti q putabat oĩa esse bona, & nullam in se hẽre supstitionẽ, isto casu similiter putarẽ dictũ sacerdotẽ esse lõge mitius puniendũ pea q supra diximus. & d. c. 2. & ibi gl. extra. eo. tit.

DO. IOANNIS NICOLAI, *Arelatani Iur. utriusque Doct. Tractatus de hæreticis, quinquaginta notabilia in hac hæresicorum materia, præter ea, quæ in tractatu superiore scripta sunt, è uariis scribentium locis decerpta continens.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ante omnia restituendus est.*
2 *Hæreticus spoliatus non restituitur, & quare.*
3 *Excommunicãto obstat exceptio excommunicationis ne spoliatus restituatur.*
4 *Excommunicatus agit ad uxoris restitutionem, hæreticus nequaquam.*
5 *Proprietatis exceptio quoties concludit agentem non possidere, tunc obstat agenti possessorio recuperandæ.*

NOTABILE I.

VNum in primis menti mandandum suadeo, uulgata apud utriusque censuræ

1 professores extat regula, † spoliatum esse ante omnia restituendum, usque adeo ut aduersus eum nulla possit obiici proprietatis exceptio. l. quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui publ. c. 1. & c. literis, & ubiq, scrib. extra de rest. spol. Latissime Bart. & ceteri post eum in l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. poss. ff.

2 Hanc tamen regulam restringe † ut non procedat in spoliato, cui agenti possessorio recuperandæ obstat exceptio hæresis, ita uult gl. no. in c. quo iure. ubi Præposi. Alex. 8. dist. Ratio traditur a quibusdam recentioribus. in d. §. nihil cõe. qa hæreticus ipso facto excõicatus est c. excõmunicamus. de hæret. excõicato † aũt obstat excõicationis exceptio, ita ut

3 spoliatus nõ restituaẽ. gl. in c. 1. 2 4. dist. in uerbo, audiẽtia. & in c. ex insinuatione, i uerbo, aliud canonicũ, extra de procura. Pan. in c. à nobis, de excep. in c. fi. col pen. de ordine cogni. Ergo hæreticũ utpote excõicatũ obstare debet excep. hæresis, ne restituatur. Sed hæc

4 ratio nequaquam satisfacit † qm eadẽ quoque ratione dicendum foret hæreticum ad uxoris restĩõuem agere posse, cum excommunicamus possit ẽm glos. in c. qm multos. in uerbo uxoris. 11. q. 3. & Panor. in d. c. fin. qui refert Host. in sum. titu. de restit. spol. §. facienda. uersicul. quid si uir petat, sed falsum est hæretico licere uxorem petitam consequi. capit. 4. de diuor. cap. inter. de purg.

purg. can. & abunde scriptū est supra in trac. q. 15. num. 10. igitur &c. Alia ergo q̄renda est rō. uerior igr̄ erit rō hoc ideo esse quia exceptio heresis ēt cōcludit in possessorio, qm̄ hęreticus nihil possidere pōt, cap. 1. & 2. 23. q. 7. dcm̄ fuit supra in tract. q. 15. num. 3. cū igr̄ exceptio hæresis ēt cōcludit ī possessorio hæretico remediis possessoriis agēti obstare de-
5 bet Nam † quoties ꝓprietatis exceptio opposita concludit agentē nō possidere, tūc talis exceptio obstat agenti recuperādæ possessionis auxilio, ita Alex in d. §. nihil cōe. col. 6. & seq. maxime in 7. fall. ad regulā d. l. si quis ad se fundum, & Bal. in tit. de pace cōst. in uerbo, restituitur, alias est uersi. sub. §. oēs. idem Bal. in l. 1. C. si de moment. possess. & in l. 2. ubi etiam Ang. C. de edic. diui. Adr. toll. Aug. in l. dolo. ff. de doli. excep.

1 *Condemnandus nemo est ex sola confessione quando aliter de delicto non constat.*
2 *Confessio sola sufficit ad condemnationem in crimine hæresis, & quare.*
3 *Confessio facta in foro pænitentię non probat.*

Notabile II.

1 Commendat memoriæ ꝙ quāuis ex confessione sola nemo damnari debeat, qn̄ aliter non constat de delicto l. 1. §. item illud. ubi Bart. ff. ad S. C. Syle. Bal. in auth sed nouo iure. C. de ser. fug. Ang. in l. 1. C. de conf. Aret. in tract. mal. in uerbo, & uestem cœlestem abstulit. uers. quid si aliqs cōfitetur se plura furta, col. 12. Ias. melius q̄ alibi. in l. error, col. 3. C. de iur. & fac. ign. Paul. in l. quoties. §. si qs nomen. ff. de hær. inst. cū aliis ample traditis ꝑ Hipp. Mars. in prac. crim. in princ. & Fed. latissime in c. aud. col. 15. & seq. extra de p̄scr.
2 † In crimine tn̄ hæresis sola confessio sufficit ad cōdēnationem, qm̄ alr̄ de delicto cōstare nō pōt quam ꝑ solam cōfessionē, solus etenim Deus scrutator est cordiū. ita not. Bal. ī l. si qs nō dicā rape. C. de ep. & cle. sequunē
3 Fely. in d c. aud. Intelligeꝉ sane, mō talis cōfessio sit iudicialis, & non facta in foro pniē qa tūc nih l ꝑbaret. tex. in c. fac. ubi Pan extra de off. ord. nor. Bald. in d. l. archigerōtes. C. de ep. aud. faciūt no ꝑ Arch. in c. util. 2 1. qō. 2.

1 *Iudex in casu dubio cognoscit an sua sit iuris dictio.*
2 *Inquisitores non cognoscunt an sua sit iurisdictio: quia non intromittunt se nisi in his quę sapiunt, hęresim manifestam.*
3 *Iudici ubi non datur potestas cognoscendi nisi de manifestis, si reuocatur in dubium in illo casu, non potest cognoscere an sua sit iurisdictio.*
Limitatur, & restringitur, num. 4.

Notabile III.

Hoc quoque infige pectori, non te fugit
1 ut arbitror † iudicem in casu dubio cognoscere an sua sit iurisdictio, & an conuentus declinans forū sit suæ iurisd. l. 2. cū ample traditis ibi ꝑ scrib. si quis in ius uoc. non ierit. l.
2 si qs ex aliena. ff. de iud. Nota† tn̄ ꝙ inquisitores qa se nō intromittūt nisi in his q̄ sapiunt hæresim manifestā. c. accus §. sane. de hær. in 6. non p̄nt cognoscere an sua sit iurisdō, ita vult. notab. ī gl. in d. §. sane. Arch. & Io. And. Vn̄ not. ibi Dom. de S. Gem. regulam memo
3 riæ mandandā † ꝙ ubi iudici nō dat̄ ptās cognoscēdi nisi de manifestis, si reuocat̄ in dub. ū in illo casu non pōt cognoscere, an sua sit iurisdō, seqtur illā gl. Fel. ī c. si clericus laicū, de for. cōpet. subiiciens, ꝙ iudex non hn̄s iurisdōnem nisi sup causa notoria, occurrente casu, de cuius notorietate sit dubiū, nō potest cognoscere an sit casus notorius, alleg.
1 p̄dictā gl. §. sane. & assignat rōnē subtilē, qa si nullo mō est iudex nisi casu exn̄te notorio quō cognoscet de notorietate? nā cognoscēdo ut iudex non est iudex non exn̄te funda-
4 mento iurisdōnis. Adiicit † tn̄ hoc esse uerū qn̄ uellet cognoscere, & ꝓnunciare tanq̄ iudex, secus si extraiudicialr̄ non vt iudex uellet se informare an casus sit notorius, uel manifestus, & inuenta notorietate cām aggredi uelit. Et ita intelligat̄ gl. in cap. 1. de off. del. in 6. quæ uidetur contraria gl. in d. §. sanè.

1 *Mandantis morte re integra finitur mandatum.*
2 *Inquisitoris officium etiam re integra non expirat morte mandantis*
3 *Limita nisi fuisset inquisitor datus cum clausula ad beneplacitum.*
4 *Clausula ad beneplacitum apposita in concessione officij.*

Notabile IIII.

Aduerte quæso ad hæc quæ pulchra tibi uidebuntur, habes tritissimam in iure regu
1 lam ꝙ † morte mandantis finitur mandatum re integra, & morte delegantis re integra expirat delegati offm̄ l. & qa. ubi Bart. & Doc. ff. de iurisd. om. iud. not. tn̄ qd̄ fauore fidei

2 introductum est† ut inquisitoris officium alicui mandarū non extinguatur morte illius q mandauit ēt te adhuc integra ita Paul & Alex.in d.l.& qa. allegantes expressum text. in c.ne aliqui.de hær.in 6.ubi Phil.Fran.ampliat illū tex.loquentem in inqsitore deputato à Papa ut ēt procedat in inquisitore deputato à quocūque alio q̃ à Papa, & cōprobat pluribus, ut p eum, quidquid teneat Dom.
3 ibi.† Limita nunc singulariter, & declara pdicta ut procedant in officio simpliciter dato, secus si esset datū cum clausula ad beneplacitum, tunc.n.seruaretur quod hr in c. si
4 gratiosæ.de rescr.in 6.ubi drt quod officium concessum cum clausula ad beneplacitū nostrum. expirat morte concedentis, secus si di cat ad beneplacitū sed.s apost.ita not.limitat Io.And.in c ne aliqui de hær.in 6.in nouel.

1 *In hæresim incidit quis nedum uerbo, sed facto.*
2 *Credentes hæreticorum facto qui dicantur.*
3 *Animus declaratur ex factis, quinimo plus est factis aliquid declarare quam uerbis.*
4 *Vsurarius si inhumaniter tractas eos quibus mutuat, & grauiter diffamatus sit, poterit contra eum procedi de hæresi.*

Notabile V.

1 Nota perpetuo, q † in hæresim quis dr̃ incidere non solum uerbo, sed ēt facto, ita Lapus, But.& Ioā.de Imol.in cle.unica.§. sane deusu.facit tex.in c.æstimant.& c.non solū. 11.q.3.& c.uiolatores.ubi bo.tex.25.q. 1.faciunt quæ expresse uolūt Arch.& Io.And.in c.2.de hær.lib.6. uariis iuribus cōprobantes
2 q † factis sicut dictis aliqui pnt dici credētes hæreticorū,utputa si eos adorauerunt, reuerentiam suo more exhibuerūt, consolationem, uel cōronem ab hæreticis receperunt, uel cōsimilia pertractarūt, quæ ad eorū ritū
3 pertinent.Comprobatur, † nā ex factis declaratur animus, l.dolū.ff.de dolo.c.sicut enim &c. q uiderit mulierē 32. q. 5. quinimò plus est factis aliquid demōstrare q̃ uerbis, ut no. in c. delicti. de appell. Ideo inferunt Lapus,
4 But.& Imol. ubi supra. † q si aliquis uerbis nō asserat exercere vsuras nō esse pctm̃, sed factis hoc asserat, puta inhumaniter tractando eos quibus mutuauit, vel simile qd agendo, tūc si ex hoc ita grauata sit eius opin. q possit dici diffamatus, poterit pcedi cōtra eū de hæresi,& illud refert ibi Card.Zab.q.6.q̃-uis tandem uideatur ab hoc dicto dissentire.

1 *Hæreticus post pænitentiam traditus carceri perpetuo, si inde fugiat, dicitur relapsus.*

Notabile VI.

Non recedant à memoria quæ nunc subii-
1 ciam, † q hæreticus qui post abiurationem, & pnīam fuit traditus perpetuo carceri iuxta tex.in c.excōicamus. 2 de hære.& late supra in tract.q. 20. & 21. si postea aufugiat à carceribus ex hoc solo dicitur relapso est denegandа audientia, & iudici seculari ut puniatur tradendus est, iuxta c.ad abolendam.de hær. ita Felyn.in d.c.excommunicatus post Ioan. Andr.in cap.ut commissi.§.pen.eo.tit.in 6.

1 *Iudæorum collegio quamuis legari non possit, potest tamen uni de Iudæorum collegio legari.*
2 *Hæreticorum collegio nec cuiq de colleg legari pt. Cur diuersum inter Iudæos, & hæreticos.*
3 *Collegio uniuersali, & cuilibet de collegio quando dica ur prohibi um relinquere, quando uero collegio uniuerso relinqui prohibeatur, non etiam uni de collegio.*
4 *Iudæorū collegium hodie reprobatur ratione secta.*

Notabile VII.

Quam sit nephandū crimen hæresis, ex eo
1 apparet, † q q̃uis collegio iudæorū phibitū sit relinquere.l.1. C de iudæ.non tñ phibitū est relinquere uni de collegio iudæorum. gl. est nota.in l.1.ubi Bar.C.de iudæ.Cyn.Bar.& Saly.in l.1.C.de sacr.san.eccl.& sentit gl. ibi. Idē expressus uoluit Bart.in l.dū senatus p
2 illū tex.ff.de reb dub. † Collegio aūt hæreticorū nihil relinqui pōt, nec cui quā de collegio eorū l.manicheos, C.de hær.c.si eps c. in eos.c.uergentis,de hær.extra bo. tex.in c. sane.24.q 2.ita not.Cyn.Bart & Saly. in locis præal.& Soc.post Bar.in d.l.cū senatus. Ra-
3 tio diuersitatis est sm prædictos, qa † tūc est phibitū collegio vniuersali, vel cuipiam de collegio in particulari relinquere, qñ collegiū reprobatū est rōne sectæ, ut est collegiū hæreticorū, ita pcedat tex.in l.collegiū.C. de hær.inst.si aūt collegium nō sit reprobatum rōne sectæ, sed ideo reprobatū sit, quia non reperitur expsse approbatū, iuxta l.1.C.de col. lecillic. tunc licet non possit relinq uniuerso collegio, poterit tñ relinqui vni de collegio d.l.senatus.gl.in d.l.1. C de sac.san. eccl. sed sm Cy. Bart. Sal.& alios in locis pal. Collegiū iudæorū nō est reprobatum rōne sectæ, sed sustinetur,ut toto ti.de iud.& patet in l.ipa donem.§. iam aūt. ff. de excus. tut. & in l.cir cunci-

4 cuncidere.ff.ad l.Cor.de sicar.ergo,&c.† Et si dicat, quod collegium iudæorũ uideat hodie reprobatum rõne sectæ.arg.l.fin C. de iud.ubi ab omni offõ, & administratione remouẽdi sunt iudæi.Irẽ patet ex toto tit.de iud. maxime iure.Canonũ,quo iure facta iudæorũ est hodie improbata.Rñdetur s'm Sal.in d.l.t.quod aut collegium est reprobatum perpetuo, & s'm oẽs, & pcedat quod dictũ est nihil posse relinqui collegio,nec cuipiã de collegio, aut collegium nõ est reprobatum perpetuo, nec s'm oẽs. & tunc uni de collegio relinqui põt etiam si hodie secta collegii improbetur. Sed clarũ est collegiũ iudæorũ olim habuisse legem,& ortum à Deo.& fuisse gẽtem electã, & sic non fuisse perpetuo. & s'm oẽs improbatum,ergo &c.Vide tñ Fel.in c.iudæi. el secundo.extra de iud.qui tenet aliquibus medicis contra prædicta, & concludentem iudæo nihil relinqui posse.Soci. tñ in d. l.senatus.sustinendo Bar.& sequaces rñdet fundamentis quæ pro contrario adducuntur.

1 *Transigere licet super capitali crimine pœnam sanguinis irrogante.*
Fallit super crimine hæresis,& quare.
2 *Episcopus remittere non potest offensam illatam maiestati Dei,ideo cum hæretico transigere non põt.*
Dispositio l. transigere. C. de transac non procedit in delictis commissis aduersus Dei maiestatem.

Notabile VIII.

1 Opinor neminem latere † licitã esse transactionem super crimine capitali pœnam sanguinis irrogante.l.transigere, uel pacisci. cũ mã.C.de transac.aduerte tñ, quod super crimine hæreseos (quamuis capitale sit,& sanguinis pœnã irroget.l.arrian.C. de hæret.ca.ad abolendam.extra eo.ti.) nequaq̃ transigere, uel pacisci licebit.Qm talem offensam nemo nisi solus Deus remittere possit, usque adeo
2 ut † nec ẽps talem iniuriam remittendi potestatẽ habeat.ita Bal.no.in l.accusat. coll.2. in si C.qui accus.non pos.motus iuribus, ut per eũ refert,& seqtur magnificus. d. l. Purp.. in d.l. transigere. ubi per supradicta limitat regulam. d.l. transigere, ut scilicet procedat in delictis aduersus proximum commissis, secus in commissis aduersus maiestatem Dei.

1 *Cogitationis pœna nulla est.*
Fallit in crimine hęresis.
2 *Hęresis sola uoluntate committitur.*

Notabile IX.

1 Notissima apud I. C. extat snĩa † cogitationis pęnã nullã esse, si cogitatio stat ĩ eius meris terminis,nec ultra pgrediat ĩ cogitationis.ff.de pœ.& ibi Bar.glo. & Doct. in l.si quis non dicam, C.de epis. & cler. Aret.in §: sed si credat.inst.de obl.ex delic.Bal.in l. non ideo minus.C de accus. uersi.6. quærit. Hæc tñ uulgata regula nõ pcedit in crimine hæ-
2 resis,quia † tale crimen sola uoluntate committitur.merito igitur sola uolũtas,& cogitatio punitur,gl. est multũ not.in cle.1. §.uerũ.in uerbo (eo ipso.) de hær.& Bal.pulchre in d.l.si qs non dicam. Io.de Ana.in ca.si eps, col.3.de hær.& in c.cõsuluit.de usuris.Fel.in trac.de conatu.col.2.uers quartus casus est, & ibi allegat cõcordantes,quem tractatũ reperies immediate post lect.suas in calce.titu. de sen. excom. ita ẽt dicit Zab. in cle.1. & sane.de usur.& in d.clem.1.§.uerum.q.6. & 7.

1 *Inimicus capitalis remouetur ab accusatione iure canonico.*
2 *Inimicus inimicũ hæreticũ accusare põt,& quare.*
3 *Hæreticum accusans dicitur suam suorum.que iniuriam prosequi.*

Notabile X.

1 Non ignoras † inimicũ capitalem repelli ab accusatione, maxime iure canonum ẽt si crimẽ notorium sit.c.repellãtur,& c. cum P. de accus.l.q accusare.ff.eo.tit. & late Fely.in d.c.repellãtur. Ang. & Imo. in l.is qui reus.
2 ff.de publ iud. Hoc † uerũ nisi in crise hæreseos in quo inimicus inimicũ accusare põt. Ratio est.Nam tunc inimicus dr̃ accusare,ut psequatur suam uel suorũ iniuriam, quo casu apertissimi iuris est inimicũ admitti ad ac-
3 cusandũ,ut iurib. & locis pall.† Quod aũt dicatur suã, uel suorũ iniuriam psequi pbat, nam quæ cõmittuntur in religionẽ diuinã oĩum iniuriam respiciũt.l. manicheos. C. de hęr. ista notabiliter tradit And. de Iser. summus feudista in auth.gazaros de statu cõtra li.ecc.coll.10 ĩ uer.diuina quã humana,q̃uis cõtrariũ attẽte. Villadiego supra q.13.n.13.

1 *Mutuans in refectionem domus habet priuilegium tacitæ hypothecæ, & in ea præfertur creditoribus cęteris.*
Fallit in mutuante hęretico.
2 *Hęretica mulier perdit priuilegium hypothecę,& prelationis.*

Notabile XI.

1 Liga digito quæ sequuntur, quod quis mutuans in refectionem domus habeat priuilegium tacitæ hypothecæ, & in ea præferatur cæteris creditorib. l. cred. 1. & ibi Doct. ff. si certum petatur. l. interdū, ubi gl. & Bar. de cl. ff. qui potio. in pig. Fallit hoc tñ in mutuante pecuniā hæretico in refectionē domus, ita tradit notabiliter, do. Ias. in d. l. cred. qui alleg. text. in
2 auth. itē priuilegiū. C. de hær. ubi mulier hæretica pdit priuilegiū tacitæ hypothecæ, & praelationis, de quo in l. assid. C. qui por. in pign.

1 *Papa existens in notorio crimine, si incorrigibilis sit, ita quod scandalizet ecclesiam an accusari, & deponi possit intellige nu 3.*
2 *Papa notorie incorrigibilis ubi scandalizatur ecclesia habetur pro hæretico.*
3 *Papa deponi potest pro hæresi.*

Notabile XII.

1 Si Papa est in crimine notorio, uel per facti euidentiā, uel per cōfessionē suā, & admonitus est incorrigibilis, ita ut scandalizet ecclesiam, potest Papa de tali crimine accusari, quia tunc pro hæretico hr, ita uult notanda gl. in c. si Papa 40. dist sequit Pan. latissime in aureo tract. de cōcilio Basil. in 2. princ. uer. 3. dixi quod pōt comprobari col. 10. qui tract. statim subiicitur post cōsilia ubi cōprobat hāc sniam pluribus fundamentis. idem Pan. in sua disp. in c. eps, col. 14. uer. tertius casus, ubi dicit quod totus mundus approbat d. gl. idem tenet do. Franc. Zab in tract. de scismate. uer. quintus modus, in fin. idem ēt tenet per multa Lud. Rom. cōs. 523. q. discutienda, quem oīno uidendum suadeo, quia multa egregia pro
2 hac snia accumulat cum igitur Papa ob notoriam incorrigibilitatem, & inobedientiam ubi scandalizat ecclesia pro hæretico habeat, bene sequtur, quod & accusari, & Papam denudari poterit, cum pro hæresi & accusari, & deponi possit d. c. si Papa, cum uulgaris. & hr in c. fidei de hær. in 6. ista sequtur Bellam. in d. ca. si Papa, put eum refert Præpos. ibi, Restrin
3 gēs tñ pmissa ut sanè procedant si crimē illud de quo accusatur Papa attingat fidē, quia causat scandalū circa fidē, pura quia Papa notorie cōmittente simoniā in ordinib. & uendente beneficia inualescit scandalū in ecclesia, quia alii inferiores credunt hoc esse licitū, & ideo ipsi talia cōmittunt, tunc. n. poterit Papa accusari, & deponi, alias secus. Contrariam uero snīam quod Papa et pro notorio quouis crimine, quantūcunq; incorrigibilis sit, accusari, & deponi nō possit nisi pro solo hæreseos crimine, tenent aliq relati per Præpos. ubi supra moti pluribus fundamentis, ut per Præp. qui tandē uerū cum eis residere, asserens ita esse cōem Theologorū sniam, uide tñ Lud. Ro. & Pan. in locis palleg. & patebit ī sîlio ad ea quæ in contrarium adduci pnt, non tñ diffiteor quin qō sit dubitabilis, & anceps pp opinionum uarietatem, & stringenda fundamenta quæ pro utraque adducuntur.

1 *Testis si unum in iudicio dixerit, & postea aliud in eodem iudicio statur primo dicto.*
2 *Fallit in crimine hæresis statur enim ultimo dicto.*

Notabile XIII.

Volo aduertas ad utile uerbum, nosti quod
1 si testis dixerit unum in iudicio, & postea ex interuallo dixerit aliud in eodem iudicio, statur primo dicto, & non secundo, glo. Anton. Imol. Abb. & latiss. Fel. in cap. cum in tua, de test. tex. & ibi omnes scrib. in c. præterea. de test. cog. ubi Fel. multas allegat auctoritates.
2 In crimine tñ hæresis speciale est fidei fauore ut stetur ultimo dicto, unde quamuis testis primo dixerit aliquem esse innocentem, si postea dicat eum hæreticum, statur ultimo dicto, quamuis utrunque fuerit iudiciale, tex. est notabilis in c. accus. §. licet iuncta gl. in uerbo postmodum, de hæret. in 6.

1 *Filij hæreticorum liberantur à patria potestate.*
2 *Hæreticus non potest substituere pupillariter impuberi filio.*
3 *Hæreticus intestabilis est.*

Notabile XIIII.

1 Hæreticorū filii eximuntur à patria ptāte, & efficiunt sui iuris, adeo quod emācipatio filiorū facta postq̄ quis incidit in hæresim nō ualet, tanq̄ facta de his qui iam erant sui iuris, tex est, & ibi oēs scrib. in c. quicunque. de
2 hær. lib. 6. ex hoc infero quod hæreticus non potest filio impuberi pupillariter substituere, nā inter cætera requisita in pupillari substitutione illud quoq; præcipuū est, ut s. testator impuberem in ptāte habeat. l. 2. ff. de uulg. & pup Quod ex eo maxime procedit, quod nemo pupillariter substituere potest, nisi prius sibi testm̄ fecerit d. l. 2. §. 1. sed notissi-
3 mi iuris est hæreticum intestabilem esse protinus ubi in hæresim incidit, cum oīa bona

ipso

ipso facto applicentur fisco.c. cum secundũ, cum uulgaris,de hær.in 6.l.4.C.eod.tit.& supra traditũ extitit per Viladiego.ergo liqdo patet eum nõ posse pupillariter substituere.

1 *Hæreticus non dicitur qui in dubijs unam opinionẽ quamuis falsam eligit.*

Notabile XV.

1 Adnotato † ꝙ in dubiis articulis super q̃bus est disceptatio inter maior, eligens unã uiam,seu opinionem q̃uis falsam,non debet dici hæreticus,ita notabiliter Innoc.in c. ne imitaris,de cõstitutionibus,quẽ sequit Bald. in l.captat.uer.unum scias quod tabellio. C. de test,mil. sequitur Fel.in c.de hær.

1 *Hæreticus non est, qui semel tantum audiuit conciones hæreticorum.*

Notabile XVI.

1 Adiice prędictis aliud notabile dcm̃,ꝙ † audientes sermones,siue cõciones hæreticorum non dñr hæretici. si semel tm̃ audierint, & post ea reuersi non sint,cum non uideantur approbare quod postmodum euitarũt. arg. l.qui contra.C.de incest.nup.& cap.constat. 1.q.1.& cap.ex studiis,de præsump.Ita notabiliter Ioan.And.in c.2.de hæret.in 6.ubi etiã Arch.& Dom.de S.Gemin.

1 *Accidens ad hęreticum causa dicendi eius doctrinã qualiter puniatur.*

Notabile XVII.

1 Adde† simile,& proximo uicinum notabile,quod ille qui accessit ad hæreticum causa discendi eius doctrinam,si tñ à fide Catholica non recesserit non debet puniri ut hæreticus,& sic pœna ultimi supplicii,punietur tñ ꝑ ꝑ suam curiositatem pœna decem librarũ auri,ut inquit tex.in l.quicunq;. §. eos uero qui discendi.C.de hær. quem allegat glos. & Bart.in l 1.C.de summa Trin.& ibi magnificus dom.Purp.col.13.num.96.

1 *Beneficium Velleiani denegantur mulieri hæreticæ.*

2 *Beneficium Senatusconsulti Macedoniani non denegatur hæretico.*

Notabile XVIII.

Attende ad singulare dictum Vincentii in
1 cap.si aduersus. de hær. † ꝙ mulieri hæreticę denegatur Velleiani beneficium cum fuesit mulierũ fauore introductum,& hæretici perdunt omnia priuilegia fauore alicuius ꝑsonæ introducta.l.1.& auth.seq.C.de hæret.
2 Sed † beneficium S.C.Macedoniani non denegatur hæretico, quia illud beneficium nẽ fuit introductum in fauorem debitoris, sed principaliter in odium creditoris. l. qui exc. ff.de cond.ind Ista refert, & sequitur do. Io. Lup.uulgo dictus Palarios ruuios, in repet. rub.de don.inter uir.& uxor.extra f.19.col.1.

1 *Hæreticus dici potest cuius errorem inquisitores correxerunt,ipse autem obedire noluit.*

2 *Inquisitori aliquid asserenti non credens, potest ut hęreticus damnari.*

Notabile XIX.

Non obliuiscaris quæ immediate subiiciã
1 ꝙ † si inquisitores hæreticæ prauitatis alicuius errorem declarent,& corrigant, ille autẽ nolit obedire, uel obtemperare, certe is dici potest hæreticus pertinax,& pertinaciter resistere, & tanq̃ pertinax condemnari poterit,iste est sing.tex.ibi per Bar. & ad hoc ponderatus in l.tutor.§.tutores.ff.de susp.tu.ubi
2 dicit Bar.ꝑ illũ tex.ꝙ † qui inquisitori aliqd asserenti non credit, potest tanq̃ hæreticus pertinax dãnari. Seqtur Fely.in rub. de hær. extra,& septem modos q̃b. qs dicat pertinater resistere,uide per gl.not.in extrauaganti Io.24.incipiente,cũ inter nõnullos.de uerb. sig.in gl super uerbo ꝑtinaciter,le premier.

1 *Pertinacia in dubio non pręsumitur nisi de illa appareat.*

Notabile XX.

1 Animaduerte tñ † ꝙ pertinacia in dubio non ꝑsumitur,nisi de illa appareat,ita Ioan. And.in c.cum cõtumacia. de hæret. in 6.ubi ẽt Do.de S. Gem.allegãtes tex. in clem. 1.§. porrò,de summa Trin.& in clem.ex graui.§. sanè.de usur.Ita ẽt tradit Io.de An.in c.excõmunicamus.§.qui autẽ.col.2.in fi. extra eo. tit.& Cald.cons.3.in tit.de hęr.

1 *Reus non tenetur edere actori ad fundandam intentionem.*

2 *Hæreticus tenetur edere ad fundandam accusatoris intentionem.*

3 *Vsurarij tenentur edere actori quęcunque scripturam ad fundandam ipsius actoris petitionem.*

Notabile XXI.

Magnificus Purpuratus in l. fin. C. de ed.
1 col.3.num.20.notabiliter uoluit,ꝙ † quam-

uis

nis reus non teneatur edere contra se ad fundandam intentionem actoris l. 1. l. qui accusare. l. fi. cum ibi nor. per glo & Doct. C. de ede.
2 Fallit hoc in † in hæretico, qui si quid hēat ad fundandam intētionem accusatoris, illud tenet edere, allegat notata per Ang. in l. per hāc. C. de temp. app. cōprobatur ut ꝑ eū, porat allegare glo. quā ad hoc ibi notat Philip. Franc in c. ut commissi in uerbo qbuslibet. de hæret. in 6. de quo ualde miror qđ nō allegarit. Benefacit, nam † senatores siue usurarii tenentur edere quamlibet scripturam ad fundandam actoris petitionē. tex. ubi doctores in cle. 1. §. cæterum. de usur. Bar. & Doct. in l. ptor. §. is ēt. ff. de eden. & Doct. in d l fin.
3

1 *Fratri carnali hæretico, an potius subueniendum sit quam extraneo catholico.*

Notabile XXII.

1 Si fortassis qspiā à te sciscitaret† cui potius subueniendū sit an fratri carnali hæretico an extraneo catholico, Rñ indecto cōem sñiam esse ut fratri carnali hæretico subueniendum potius sit, ita dicit Pan. in c. si qs. de hæret. q allegat gl. not. quæ hoc uult per glossas literas in c. 1. 30. distin. ubi Præpos. Alex. copiose confirmat hanc sñiam auctoritatibus, & fundamētis, ad quē te remitto ne chartas occupē.

1 *Hæreticus usucapere non potest titulo pro hærede.*
2 *Hæreticus incapax est possessionis.*

Notabile XXIII.

1 Cōmendat memoriæ, ꝙ † hæreticus non potest usucapere ti. pro hærede, ita uult Bar. in l. constat. ff. pro hærede. Ratio esse potest,
2 quia † hæreticus incapax esse possessionis. c. 1. & 2 23. q. 7. & dixi supra in 1. notab. at siue possessione non procedit præscriptio. regula sine possessione, de reg. iur. ergo, &c.

1 *Scripta hæreticorum reijcienda sunt, & quare.*

Notabile XXIIII.

1 Hæreticorum † scripta usque adeo reiiciēda sunt, ut etiam si quid boni in eis reperiatur nihilomagis recipi debeant, tex. habes ubi Præpos. in c. canones. 16. distin. Ratio potest esse duplex. Prima, ne uideantur approbari. Secunda ne cum sana eorum doctrina 2. qui sciunt inter uerum, & falsum cognoscere ꝑ ueris falsa recipiant.
2

1 *Iudæis synagogas ubi eorum cæremonias exerceant habere licet, hæreticis nequaquam.*
2 *Iudæi nituntur ueritatis primordio.*
3 *Iudæi cur hodie à Christianorum ecclesia sustineantur.*
Reliquiæ alicuius antiqui iuris multum operantur in iure.

Notabile XXV.

Hæretici deterioris conditionis sunt quā
1 iudæi qđ ex eo patet, † nam iudæis licitū est hēre synagogas, & ibi conuenire, & eorū religionem, & ceremonias iudaicas exercere l. 3. & l. dic sabbati. C. de iudæis c. 3. extra cod. ti. Hæretici aūt non possunt synogogas nec habere loca in quibus conuenire possint ut ibi improbato illorū more sacra celebrant, tex. est in l. 3. C. de hær. elegantior tex. in l. 2. C. de sum. Trin. ubi gl. assignat rōnem diuersitatis inter hæreticos, & Iudæos, quia iudæi habuerunt legē à Dño, non aūt Hæretici. & di
2 cit Cy. ibi, & Bal post eum ꝙ † iudæi nitunē primordio ueritatis, habuit. n. lex iudæorum principiū ueritatis, unde in totū falsum non dr qđ nitit ueritatis primordio, allegat text.
3 in l. cū filius. §. hēs. ff. de l. 2. Nec ob. † ꝙ hodie iudæi lege noua sunt reprobati, nam ꝑ pleg is antiquæ olim approbatæ reliquias, sustinentur ēt ab ecclesia Xpianorū, hoc. n. operātur reliquiæ antiquæ legis, multum. n. iure operanē reliquiæ, ut patet in l. patre furioso. ff. de his, q sunt sui uel alieni. iur. & l. uero. ff. de sol. cum aliis allegatis, ꝑ Cyn. ubi supra.

1 *Probationes clarissime requiruntur in criminalibus.*
2 *Suspicio sola de hæresi sufficit ad indicendam purgationem suspecto.*
3 *Suspicio urgens non sufficit ad condemnandum quē de hæresi.*
3 *Inquiritur contra eum qui discedit à communi usu fidelium, tanquam contra hęreticum, etiam si non præcedat diffamatio.*

Notabile XXVI.

1 Et si † in criminibus requiranē probationes luce meridiana clariores. l. fin. C. de probat. nec cōsuetum sit procedere ad inquisitionem nisi pcedat diffamatio, ut per Doc. in c. cum oporteat, de accus. tñ in crimine hæresis sola suspicio sufficit ad indicēdā purgationē
2 suspecto ēt ꝙ nulla pcedat infamia quisad cōdēnandū de hæresi nō sufficiat ēt urgens suspicio, c. literas, de præsum. ita not abiliter

uult

uult Innoc.& Ana.in c.ficut,fe primier. de fimonia.Idem Innoc.in c.ex parte,de off.ord. Ant.in c.p tuas,de coha cler.& mul.Inno,in c.pœ.de purg. cano.Arch.i n c.oĩbus.3.q. 5. & eft text.in c.inter follic.ibi.uehementē fufpicionem, de purg.can.Ana.poft Card.in c. excõicamus §.adiicimus,de hæret.ubi dñt ꝑ
3 illum text.ꝙ † ex hoc ꝙ qs difcedit a cõi ufu &conuerfatione fideliũ, inquirit cõtra ipsũ tanq̃ hæreticum,ēt non præcedēte infamia.

1 *Sufpicio de hærefi oriri poteft, & ex leuibus fignis, & indicijs,quę plene probari debent*

Notabile XXVII.

1 Sufcipio † autem de hærefi oriri poteft ēt ex leuibus fignis,& indiciis, illa tamen figna plene probari debent fecundum Innoc. in c. ficut,le premier,de fimonia.Ioan.Andr.in c. ut officiũ.§.1.de hær.in 6.notabiliter Oldr. confi.210.regularis habet traditio,&c.

1 *Hærefis in quam quis lubrico ignorantia incidit eft grauius delictum quam homicidium dolofe commiſſum.*

Notabile XXVIII.

Andi elegans uerbum Bald.in l.1.col.10.
1 nu.45.C q accuf.non pof.†ꝙ hærefis in quã qs incidit lubrico ignorantiæ,eft grauius delictum q̃ homicidium dolofe commiffum. Quãuis.n maius fit maleficium dolo patratum,quã culpa aut ignorantia l.in lege.ff.ad l.Cor.de fica.l.fi mora.ff.fol.matr.tñ rõne fubiecti ualde aggrauatur delictum ufq; adeo ut faciat ꝙ culpa fit maior dolo.Igiť cũ hęreticus ponat os in cœlũ,& Deũ blafphemat, ꝓp nobilitatē fubiecti qđ offendiť, grauius delinquit q̃ occidēs hoiem ēt dolofe. Bal. allega.Aug.non tñ citat locum, dic ut ꝑ eum.

1 *Hæreticum amicum fi quis admoneat ut fugias,aut non ueniat andebeat puniri.*

Notabile XIL.

1 Si quis † amõre ꝓfequebať hæreticum,nõ q̃a hæreticus,fed q̃a amicus,& familiaris, & fciens ꝙ iudex uolebat facere capere hæreticũ,ut carceri traderet,unde cũ admonuit ut nõ ueniret,nel vt aufugeret,certe talis admonens tenet de tali admonitione,& cõfil.arg. tex.i l.4.ff.ad l.Iul maie.q loquiť in læfa maieft.principis,fortius ergo procedet in læfa maieftate Dei,& fic in crimine hærefis. Ita no.And.de Ifer.fummus feudifta in auth. ga zaros in uerbo,diffidamus, col. 4. de ftatur. cõtra lib.eccl.collat.10.Qđ maxime ꝓcedit (fecundũ eum)fi ex tali admonitione hæreticus monefactus aufugerit,uel nõ uenerit, & fic fuerit fecutus cõfilium admonẽtis.Si aũt nõ fuerit fecutus cõfiliũ,& fic admonitio non tua fuerit effectũ,an ueniat puniẽdus admonens,difputat idem ubi fupra dic ut ꝑ eũ.

1 *Hęrefim abiurans fi non impleuerit iniunctam pœnitentiam,habetur pro relapfo.*

Notabile XXX.

Inter cetera q̃ fuperius tradita funt hoc
1 quoq; adiiciendum duxi,uidelicet ꝙ † abiurans hærefim, cui fuit adiuncta pœnitentia per inquifitorem,(ut fupra dictũ eft in trac. de hęr.q.20.) fi non impleuerit pœnitẽtiam ei iunctam,habetur pro relapfo in hærefim, & pœna relapfi puniri poteft,ita Zenzel.Ma thefi.& Io.de Imo.in cle.3.in gl. fuper uerb. ꝑ pagine.de hær.Ioan.Cald. in c.literas, de pręfump.& Fede.de Sen.conf.156.Alex.eps.

1 *Occultans hęreticum ex certa fcientia punitur de hærefi.*

Notabile XXXI.

1 Adnotato ꝙ † occultans hęreticum ex certa fcientia,poteft puniri de hęrefi tanquam fi effet hæreticus,ita notabiliter Bald. in l. 1. C.de his qui latro, uel ali. crim. reos occul. Occultans enim alienum delictum facit fuũ gl.in rubr.præallegata.

1 *Bene agere ex certa obftinatione recufans habetur pro hæretico.*

Notabile XXXII.

1 Volo † notẽs bonum tex.in c.nullus eps,& ibi Præpof.Alex.expreffe not.38. dift ꝙ etiã ille poteft dici hæreticus qui ex quadam animi obftinatione recufat bene agere.

1 *Hæreticus,& erraticus quid differant.*

Notabile XXXIII.

Pro declaratione terminorũ nota differẽ
1 tiam † inter hæreticum,& erraticum.Erraticus.n.his dr qui in fide errat, ignorantia quadam potius q̃ pertinacia,feu animo difcẽdi à uera fide catholica,ut funt ruftici,& fimplices idiotæ.Hæretici aũt dñr qui animo difcedendi à fide catholica, potius quã ignorãtia. aliqd affeuerant fidei catholicę contrariũ.Ita Bal.in c. firmiter,de fum.Trin. &,fide cath.

1 Sacra

1 *Sacramenta ecclesiæ non sunt conferenda ab hæreti co nec collata imprimunt uirtutis effectum.*
Fallit in sacramento baptismi,& cur diuersum.
2 *Sacramentum baptismi est omnium sacramentorũ ianua.*
3 *Morituro prius succurritur in baptisma:e,quàm in communione Domi nici corporis.*

Notabile XXXIIII.

1 Nota quæro † q̃ quis sacraměta ecclesiæ non sint recipienda ab hæreticis. utpote præscisis ab ecclesia,nec collata à talibus uirtutis effe ctum imprimãt,ut est tex.not.in §. ueriũ.32. dist.hoc uerũ istr in omnibus sacris excepto sacro baptismi,quod si fuerit collatũ ab hę. retico imprimit effectũ uerũ dũ tñ fiat in for ma ecclesiæ,iste est t x.i d.§.ueũ.uer.hæc de malis.Ratio diuersitatis inter sacrũ baptis mi &c.sacramenta,tradit ibi:ĕ ibi in fi.tex.qa homo saluari põt sine aliis sacraměis,& nõ sine sacraměto baptism.qđ ex eo patet.nam
2 † sacraměrũ baptismi cæteris sacraměis pri usest,omniũ sacramětorũ ianua.c.si quscõsu git 1 q.cũ reliqs iuribus allegatis p el.in d.§. uerum.uer.hæc de malis,& faciunt q̃ abũdc tradit Pręp.ibi col 2.num.8.Item dicit egre-
3 gie tex.ibidem q † moritoro prius in baptis mate quam Dñi corporis cõione consulitur unde sanctius est ab hæretico baptismi sacra mentũ sumere quã in ęternũ perire.an autẽ qđ dictũ est sacraměta nõ esse recipiěda an her tico procedat in quocunque hæretico, uide per Præpositum Alex.ib.

1 *Testium examinatio incriminalibus committi non potest.*
2 *Fallit in crimine hæresis num.2.*

Notabile XXXV.

1 Receptissima est ſnia † doctorũ examina tionem testium in causa criminali alteri cõ mitti nõ posse Cy.Bal.& Saly.in auth.apud eloquentissimũ,per illust tex.C.de fid. inst. & gl.in cle 1.in uerbo ciuili,ubi bo. text. de off.deleg text.cum gl.in c.2.in uerbo phibě te.de iud.in 6.& bo.tex.in l.3.§.diuus ibi, nã ipsos interrogare soleo.ff.de test.gl.in c.1.in gl.fi.extra de test.cog.& in c.cõstitutus 1. gl. pen de fideiuss.& gl.i c.at si cler.de iud. Inn. in c.si qu testium,de testib. & Panor. ampl. in c.cum causam.col.pen & fin.eo tit. Fallit
2 hoc in crimine hęresis,in quo testium exami natio cõmitti potest per iudicẽ tex est in ca. ut officium.§.uerũ de.hæret.in 6.& hanc sal lentiam tradidit notabiliter Felyn.in d. c.cũ causam,col.antepen uers fallit tertio.

1 *Notarium sufficit in princ pio officij iurare fideliter exercere officium.*
2 *Notarius inquisitoris tenetur iterum iurare dum assumitur in causa inquisitions.*

Notabile XXXVI.

1 Nota q † q̃ uis sufficiat not arium in princ. sui officii iurare offm suum fideliter exerce re.c.ad audientiam,de præscr.gl.solẽnis in l. quędam §.nũmularios.ff.de eden.nec tenea tur ulterius iurare cõstãte officio,cum sat sit semel iuratum fuisse,ut comprobat Bal.post gl.in c.præterea,ubi ẽt.Felyn. expresse col.1. extra de testib.cog. & p Spec. in tit. de instr. ædi.§.restat.uer.sed quæro.Aduerte tamẽ, q
2 † notarius inquisitoris teneř iterũ iurare, dũ assumitur in cã inqsitionis, tex.est in cle.1.§. porrò corã.uer.& qa ubi gl.i uerbo iurabũt, expsse not.& ibi Paul. Anch.& Io.de Imo.de hæret.Quod spãle est(ẽm gl & prędictos)pp del.cti magnitudinem,& atrocitatem.

1 *Religiosi non possunt tabellionatus officium exerce re.*
Fallit in crimine heresis.

Notabile XXXVII.

1 Non te latet † religiosos, & clericos in sa ctis exñtes nõ posse exercere offm tabellio natus,q̃uis antea exercuerint ẽt ĩ causis uer. tentibus corã iudicibus ecclesiasticis.c.sicut, ubi scribentes extra.ne clerici, uel monachi, fallit hoc tñ in crimine hæresis,in quo prædi ctæ psonæ põt tale offm exercere, tex. est ex ptessus in c.ut offm §.ad cõscribẽdas,ubi gl. Ioan.And.Dom.& cæteri,de hær.in 6.Pet.d. Anc.& Io.de Im.Post gl.in.c.1.§ sane uer. & qa ĩ gl.not.co.ti.ĩ cle.Host.in c. sicut palleg.

1 *Hæreticus præcisus est ab ecclesia, & est sicut ramus pręcisus ab arbore sine stipite qui statim are scet.*

Notabile XXXVIII.

1 Hæreticus † præcisus est ab ecclesia,& est sicut ramus præcisus ab arbore sine stipite q statim arescit.24.q.1.c.loquitur, & est ille de quo Ioann.15.si quis non manserit in me, mittetur foras,& arescet.

1 *Hæreticus reuersus ad fidem non est iterum bapti zandus.*

Baptis.

Baptismatis sacramentum non est reiterabile.
Ordinatus ab hæretico si ipse quoque hæreticus sit iterum est ordinandus si ad fidem reuertatur.

Notabile XXXIX.

1 Nota ꝙ † hæreticus ad fidem reuersus nõ est iterum baptizandus, ita Bal. in l. nihil. C. de uin. lib. assignans rõnem quia sacrm baptismatis non est reiterabile, ut dicit gl. in d. l. nihil, q̃ allegat plura iura ordinatus tñ uel consecratus ab hæretico si ipse quoque hæreticus sit, & ad fidẽ reuertatur, iterum conse crãdus est e. daibertum q. 7. hæc tradit Bert. tac. in tract. de episc. in 2. par. 3. partis prin.

1 *Tyrannus si quid dignitatis nomine faciat illud nõ ualet.*
2 *Tyrannus legitime exercere potest iurisdictionem in crimine hæresis.*

Notabile XL.

1 Quamuis † tyrannus (id est qui iurisdõnẽ de facto, & non de iure occupat) si quid nomine dignitatis faciat illud nõ ualeat ut no. in c. fundamenta. §. quod si secus iuxta medium, per illum tex. de elec. in 6. & in l. decer nimus. C de sac. san. eccl. hoc tamen fallit in crimine hæresis, in quo põt tyrannus legitime iurisdictionẽ exercere. tex. expressus ubi Phil. Franc. expresse not. de hæret. in 6.

1 *Excommunicatus ex quacunque causa etiam ciuili persistens per annum in excommunicatione, habetur suspectus de hæresi.*
2 *Excommunicatus per annum præsumitur male sentire de articulis fidei.*

Notabile XLI.

1 Nota † ꝑpetuò ꝙ excõicatus ꝑ quacũq; cã ẽt ciuili ꝑsistens ꝑ annum in excõicatione hr̃ suspectus de hæresi. ita no. Io. And. & Pan. post alios cõiter in c. si de pœn. quæ suspicio licet non sufficiat ad cõdemnationẽ, ut per Inn. & Pan. ubi supra sufficit tñ ut possit inquiri cõtra excõicatũ de hæresi, & sibi indici purgatio, in qua si defecerit hr̃ ꝑ cõuicto. c. inter. in si. de purg. can. Rõ aũt pdicto rum est s̃m Pan. ubi supra & Phil. Fran. in c.
2 cum cõtumacia, de hær. in 6. † qa talis ꝑsumit̃ male sentire de sacris ecclesiæ, & de ptãte clauium, ex quo tanto tpe in excõicatione remansit, vi᷑. n. nõ curare imò cõtemnere excõicationem, quod utpote notandũ, & singulare mẽti tenendũ hortantur ꝑfati, & hæc adiicias ad scripta ꝑ Viladiego, q. 9. num. 2.

1 *Suspectus de hæresi si post canonicam purgationem, deprehensus fuerit in expressa hæresi, an habeatur pro relapso, an uero admittendus sit ad pœnitentiam.*
2 *Probatio non admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure.*

Notabile XLII.

1 Reuocabis fortasse in dubium, finge † Titium habitum suspectum de hæresi, & facta canonica purgatione iudicis arbitrio hæresim abiurasse, deinde post aliqđ tps in exp̃ssa hæresi deprehensum fuisse, an habeatur Titius pro relapso, & ut relapsus puniendus sit iuxta not. in c ad abolendam, de hæretici. extra an uero sit admittendus ad pœnitentiã, & defensiones ac si nunq̃ habitus fuisset ꝑ suspecto, ut d. c. ad abolendam. in prin. Rñde ut per tex. in c. accu. de hær. in 6. distinguendo, aut suspicio ꝑꝑ quam Titius abiurauit hæresim erat grauis, & urgens, ut qa insurrexerat ex grauioribus, & urgẽtissimis indiciis, & hoc casu ut relapsus puniendus est d. c. accus. Rõ esse põt, qa per hanc secundã deprehensionem expressam declaratur aĩus illius, ꝙ prius fuerit in mala opinione cõtra fidẽ, in qua semper ꝑsumitur cõtinuasse usque ad
2 secundam deprehẽsionem d. c. accus ibi, qua dam iuris fictione censet̃ relapsus, quæ † quidem ꝑsumptio est iuris, & de iure cõtra quã nulla admittit̃ ꝑbatio in contrariũ l. fi. C. arbit. tut. el. l. antiquæ. C. ad uelle. no. in c. afferte, de ꝑsump. & in l. non est uerisimile. ff. qđ met. & in l. filium. ff. de his qui sunt sui uel alie. Si uero suspicio ꝑ qua prius abiurauit, & se canonice purgauit erat leuis, & parua, tunc non hr̃ ut relapsus, sed est ac si nunc tãtum peccasset, ideo sibi est dãda defensio, & audiẽtia, & abiurationis beneficiũ. d. c. accus.

1 *Dispositio l. is cui bonis ff. de uerb. obl. non procedit in hæretico, qui etiam contrahendo non potest suã conditionem meliorem facere.*
2 *Hæretico interdictum est bonis.*
3 *Hæreticus obligatur in sui odium, licet non in fisci præiudicium.*

Notabile XLIII.

1 Singlr̃ † nota qđ dispõ. l. is cui bon. ff. de uerb. obl. uolentis eum cui bonis interdictũ est posse suam cõdõnem meliorẽ facere non deteriorem in tm̃ qđ ẽt näliter non obliget, alios tñ sibi obliget, non ꝑcedit in hæretico,
2 † cui ẽt bonis interdictum est l. manicheos,

& l. fi. C. de hær. c. cum secundum, eo. ti. in 6 ita notabiliter limitant illum text. in d. l. is cui, Pan. & Doct. ibi dicens illum text. procede re in eo cui interdictum est bonis in sui fauo rem, (ut puta in prodigo) non autem in odiũ & in pœnam, patet istud ex illo tex. qui vult eũ cui bonis interdictum est non obligari na
3 turaliter, & tñ exploratũ est † hæreticos obligari in sui odium, licet obligatio non teneat in piudicium fisci. auth. credẽtes, uer. nullus, ibi, aliis rñdere cogantur. C. de hær. patet igitur satis d. l. is cui, non pcedere in hæretico.

1 *Apostatę peiores sunt hæreticis.*
2 *Hæretico pœnitenti parcitur, apostatę nequaquam.*
3 *L. hi qui sancta C. de apostatis, an sit correcta iure canoni.*
4 *Legum correctio fugienda.*
Differentia inducenda non est inter ius canonicum, & ciuile nisi expresso tex. reperiatur.
5 *Iuri ciuili standum est, ubi eo iure aliquid decisum reperitur cuius contrarium non reperitur decisũ iure canonico, modo decisio ciuilis nõ sit peccati inductiua.*

Notabile XLIIII.

Volo mandes memoriæ. Traditum fuit su
1 pra in tractatu Villadiego. qõ. 5. † apostatas (.i. qui deserta religione Xpiana ad iudaismum cõfugerunt) peiores esse, & deterioris condõnis quam hæretici loquẽdo de his qui sunt pprie hæretici, de quibus in 1. q. & dua
2 bus seq. Corroboraĩ ultra ibi dicta † nam hæretico pœnitenti parciĩ. l. manicheos. C. de hær. c. accus. eo. tit. in 6. cum uulgaribus Apostatis aũt nequaq̃ ẽt si pœniteant parcendũ est, sed irremissibiles ultimo supplicio dãnantur. l. hi qui sancta. C. de apostatis, q̃uis Villadiego supra in tract. q. 20. expresse dicat con
3 trarium dicens † qđ d. l. hi qui, non procedit iure Canonũ, nec admittenda est illo pacto, imò abolẽda, cũ disponat de mã mere spũali s. hæresis seu apostasiæ, q̃ est mere ecclesiastica, ideo Imperator non potuit illam legẽ cõdere, & sic uult illam legem correctã de iure cano. cui standum est in mã conscientię, ut p Bart. in l. priuilegia. C. de sacro. san. eccl. cum cõcor. traditis ibi per Alex. & cęteros addi. &
4 doct. in c. 1. de noui. ope. nunc. † Sed fugiẽdũ puto legum correctionem. l. pcipimus. C. de appel. l. 1. C. de in offic. dot. c. cũ expediat. de elec. in 6. ideo non est inducenda dñia seu discrepantia inter ius canonicũ, & ciuile, nisi reperiaĩ expssa discordantia, & sic nisi reperiaĩ tex. de iure cano. expresse cõtrarius iuri ciuili. Sed nec ubi in pontificio iure scriptũ expsse reperiĩ apostatis pœnitẽtib. parcendũ esse ut mortẽ corporalẽ euitẽt. Ergo standũ ẽ decisioni iuris ciuilis expresse disponẽtis nõ esse parcendũ apostatis ẽt in foro spũali p re-
5 gulã † q ubi aliqd reperiĩ expresse decisum iure ciuili, nec reperiĩ cõtrariũ decisum iure cano. standũ est iure ciuili ẽt in foro ecclesiastico. modo decisio iuris ciuilis nõ sit peccati inductiua ut tradiĩ p gl. & Doc in c. 1. de nõ. ope. nun. & Doct. in uariis locis rem. siue p Alex. And. de Pomate, & cæteros in addi. Ad Bar. in d. l. priuil. Nec obstant aliqua adducta p Villadiego (qa ut in ciuilib. uel mediocriter docto patere põt) nõ pbãt id ad qđ allegaĩ minus obstat fundamẽta; qbus utpote nõ cõcludentibus facilis ultro se offert solõ.

1 *Defensor nec fautor hæretici dicitur, illum defendẽs ne lędatur à priuato, uel qui illi in iudicio patrocinatur, credens iustam causam habere.*

Notabile XLV.

Defendens hæreticum † ne lædaĩ à priuato, uel q patrocinaĩ illi in iudicio credẽs illũ hẽc iustam causam non dĩ defensor nec fautor, ẽt si postea appareat q nõ erat iusta causa, iõ, quia hæc est iusta defensio quæ tal. b. reseruaĩ, secus dicendum est si contra conscientiam ei patrocinatur, quia tunc dĩ defensor fm Car. in cle. i. de pœn. & d. Syluestr. in sua summa in uerbo hæresis. 1. in 6. q.

1 *Reuocatio hęresis est duplex.*
2 *Reuocatio hæresis quę fit solum ad salutem animę potest indistincte quandocunque fieri usque ad uitæ exitum.*
3 *Sacramenta ecclesię non sunt deneganda hæretico ostendenti manifesta signa pœnitentiæ.*
4 *Reuocatio hęresis quæ fit tam ad salutem animę quam corporis debet fieri congruo loco, & tẽpore.*

Notabile XLVI.

Adnotato in mã reuocationis hæresis, q
1 † duplex est reuocatio seu pœnitentia, altera q̃ fit ad salutẽ animæ duntaxat in foro conscientiæ, altera uero quæ fit ad utriusq; salutem. s. animæ, & corporis. Prima indistincte fieri potest qñcunq; à quocunq; & in quouis crimine, & loco quolibet usq; ad uitæ exitum

tũ ut habetur in c. firmissime, extra de hær. dummodo facta sit puro corde, & spontanea uolũtate, ut de pœniten.distin.3 perfecta, & c.1.& 2. qui cler. uel uouen.& c. super eo. de
2 hæret.in 6.ubi nota tex.† quod hæretico etiã relapso in hæresim) qui absq; ulla spe ueniæ debet morti tradi) si emiserit manifesta pœnitẽtiæ signa nõ deneganẽ ecclesiastica sacra utputa confessio, pœnitentia, & eucharistia, qbus humiliter ab eo petitis nõ erunt denegãda.
3 Secunda† uero reuocatio, seu pęnitentia quæ fit gratia utriusque. s.tam animæ q̃ corporis non est tam gñalis sicut prima, sed spãlis, & restringitur ut congruo tpe, & loco fiat, ut abunde supra in tract.q̃st. 20 & hæc nec nunq̃ competit relapso. c. ad abolẽdam. de hæret.extra, & c.accusatus eod.tit.in 6.

1 *Correlatiuorum idem ius est.*
Correlatiuorum regula non procedit in hæretico in casu ibi tradito.
2 *Hæretico semiplene probanti contra Christianum non defertur iuramentum in supplementum probationis, econtra autem Christiano semipleno probanti contra hæreticum sic.*
Ratio diuersitatis ibidem traditur.

Notabile XLVII.

Memorię commenda, habes uulgatam re-
1 gulam q† dispositũ in uno de correlatiuis censetur dispositũ in alio.l.fi.ubi Doc.C. de indic.uidui toll.fin.ubi Bart.de accepti. ff.l.licum uulgaris, de cupre.lib.11.C.fallit hæc regula in hæretico uel infideli in casu notabili.Tu scis quod semiplene probanti defertur iuramentũ necessarium in supplementũ probationis.l.admonendi.ff.de iureiuran.l.in bo-
2 næ fidei.C.de reb.credi. nota † tamen quòd hæretico uel infideli semiplene probanti cõtra catholicum, & christianum non defertur iurm in supplementum semiplenæ probationis, & tamen econtra christiano catholico contra iudæum, hæreticum, uel infidelem defertur tale iurm, arg.notatorum per Bald.in l.qui accusare C.de eden.& per Ludo. Rom. in d.l.admonendi, & Canon.in cap.fin.de iureiuran. Ratio autem ex prædictorum doctrina colligitur, nam tale iuramentũ nõ cuiuis indistincte dãdum est, sed personæ legalitas, æquitas, & fidelitas inspicienda est, q̃ à præfatis hæreticis, abesse exploratum est. Ita et expresse do.Bapt.de S.Bla.in tract.correlatiuorum, in §.uenio ad quintum, uersi.28. fallit.

1 *Moderator rei suę quilibet est ut de ea ad libitũ disponat.*
2 *Renunciare iuri sibi competenti quilibet potest.*
Fallit in hæretico in casu tradito. num 2.
3 *Iuri introducto in fauorem pa rtis licet contrahentibus renunciare, iuri uero introducto in odium alicuius nequaquam.*

Notabile XLVIII.

1 Nouit uel mediocriter in iure† doctus, quemlibet de re sua ad libitũ disponere posse, & sibi debitum debitori remittere, & alio modo quilibet su pprio in alterius utilitatẽ, & sui pjudiciũ pacisci, & iuri sibi cõpetẽti renũciare, modo ætatis sit legitimę, nec aliã patiaẽ inhabilitatẽ rõne cuius, & bonis interdictũ sit.l.in re mand.C.mand.l. 1.& l.si quis in cõscribendo.C.de pac.cum ibi notatis latis. p Doc.& p Bart.in l.si qs p eo.ff.de fideius.no-
2 ta tñ casum in† quo pactũ uel remissio sup sibi debito nullo modo ualet, tex.habes notabilẽ in cle.2.ibi, nullis pactis, uel remissionib. sup hoc nalituris, de hær. ubi si inquisitores ptextu officii aliquid indebite extorserint ab inculpatis de hęresi, illud restituere tenenẽ, & si inculpati illis inqsitoribus ex tota remiserint, & qetauerint, nõ ualet talis remissio, & sit cõtra dispõnẽ d.l.si qs in conscribendo, & l.1.§.& post operis.ff.de no. oper. nunc. Rõ
3 siquidẽ est† q̃m oĩa illa iura procedunt qñ fauore partiũ aliqd introductũ est, tunc.n.contrahẽtium pacto remitti pôt. Sed qñ in odiũ alicuius (puta indebite extorquentis) aliquid institutum fuit, nequaq̃ pôt illud contrahentium pacto tolli, ut patet in Macedoniano.l. 1.ff.ad Macedo.& in l.fin.C. de pac. pign. cũ simi.traditis p gl & Doct.in d.l.si qs in conscribendo, & Bar.melius quam alibi in d.l.si qs p eo & gl.in c.si diligenti, de foro comp.

1 *Hęreticus est qui credit ecclesiam habere duo capita.*

Notabile XLIX.

1 Adnotato† eum qui crederet uniuersalem ecclesiam posse hrẽ duo capita, hęreticum esse, est enim tantum, unũ caput, unus pastor, & ouile unum, ita dicit notabilis gl.in c. non autem, in fin.gl.magnæ.7.q. 1. gl. plenior in clem.ad nostrã, in uerbo, ecclesiæ, de hæret. sequiẽ Abb.in cap.at si cler.colum. 19. uersi. aut enim quis credit ecclesiam, extra de iudic. & in cap. primo de parochiis, Card. in clem.1.§.porro in secunda quæst.de iureiur.

Ideo

Ideo Arch. in d. c. non aũt, refert Aug. dicẽtem quod nesciebat: iure phibitum, quod duo hſe poſſent epatum, quia sciuiſſet, nõ acceptaſſet ſuũ. & uult Fely. in c. 3. de hær. ubi aſſignat rõnem. quia hoc repugnat articulo fidei. s. unam ſanctam catholicam eccleſiam.

1 *Sortilegium an liceat conſulere ut liberet ægrotum à maleficio, & an liceat adiurare imbres, fulgura, & tempeſtates, ne noceant fructibus.*

2 *Matrimonij fracturam eccleſia citius patitur, quã quod maleficiatus contrarijs maleficij liberentur.*

3 *Corporis iactura minor eſt quã animæ, ideo potius in corpore quam in anima pati expediat.*

Notabile L. & ultimum.

1 Reuocabit † in dubiũ q ſpiam, nũ impune liceat cõſulere ſortilegũ, ſiue maleficũ, ut diſſoluat facturas maleficii, aut ſi mauis, liberet ægrotũ maleficiatũ à maleficio? & ſilr an liceat adiurare imbres, fulgura, & grãdines ne noceãt fructibus, arboribus, & plãtis. Rñde diſtinguendo, aut loqmur de iure ciuili, aut de iure cano. Primo caſu licet impune cõſulere, & adhibere ſortilegũ ad faciẽdũ ea opa. q̃ uertũtur in bonũ, & pſunt, qm̃ p bono opere qs cruciari nõ debet. l. eorũ. §. fi. ubi expreſſe no. Bart. C. de malef. & math. Secũdo 2 caſu. ſ. de iur. can. nõ licet aliquo modo (ẽt p recuperãda corporis ſanitate) q̃rere remedia diabolica, & ſuperſtitioſa, licet aliter ſanitas ipſa recupari nõ poſſit, tex. ad literã in c. admoneãt 26. q. 7. Bar. ubi ſupra Pan. in c. 2. p illũ tex. extra de ſortil. ubi Rom. põtifex potius patiẽ bona eccleſiarũ furto ablata pdi, q̃ q quærant p remedia hmõi. † Hinc eſt quod

2 eccleſia potius tolleret diſſolutionẽ mrimonii, & tãti uinculi ſacralis fracturã, quã pmittat maleficiatũ cõtrariis maleficiis liberari. c. ſi p ſortiarias. 33. q. 1. & c. 1. de frig. & male.

3 Rõ horũ eſt; † qa magis expediat in corpe q̃ ĩ aĩa, minor. n. eſt corpis iactura quã aiæ. d. c. admon. & c. fi. de ſortil. arg. c. ſolitæ. de maio. & obe. ubi Pan. & Doc. ad qđ nõ cõſiderauit ius ciuile. qđ qdẽ principalr ad tpalũ cõſeruationẽ tendit d. c. ſolitæ. notaẽ in c. nec mirum. §. ad hæc 26. q. 6. Quæ omnia notato.

Habes tãdẽ lector cãdide, abſolutũ de hæreticis librũ, quem non aute quidẽ popularis capitalẽ cauſa edidimus, nec intus nobis carẽtes, ſed ut cõi orthodoxorũ utilitati cõſuleremus, quare hoc nõ labore lector fruere, interea tñ mordaci linguę frenum adhibeto.

TRACTATUS DE HAERETICIS, *& eorum pœnis, Pauli Ghirlandi Caſtellionis Iuris conſulti Florentini. Criminalium cauſarum Auditoris R. P. D. Andreæ de Iacobatijs S. D. N. Papæ Almæque urbis Vicarijs generalis.*

SUMMARIUM.

1 *Hæreſis eſt crimen grauius cæteris, & deteſtabilius, eo quod contra creatorem committatur.*

Hæreſis eſt crimen læſæ maieſtatis diuinæ.

2 *Maieſtatem ęternam lędere grauius eſt quam temporalem.*

Inter crimina quæ animaduerſione digna ſunt hæreſis † eſt grauius, & ceteris deteſtabilius eo q directo contra ipſum creatorem Deum omnipotentem patratur, eius omnipotentiæ detrahendo, negandoq́. illius diuinitatem, ut habetur in c. 1. de ſum. Trin. & fide Cath. & l. 1. C. eo tit. & c. ad abolendã, de hær. non immerito igitur appellari poteſt crimen læſæ diuinæ maieſt. ex quo directo tendit in læſionem, & præiudicium diuinæ ptãtis, ut proxime diximus d. c. ad abolendã, & cap. uergentis. eo. tit. † Lõge. n. grauius eſt æternam q̃ tpalem lædere maieſtatẽ 24. q. 1. non afferamus. Et hr in d. c. uergentis. Ideo tractaturus de criminibus, de eo prius tanq̃ grauiori ęquum uiſum fuit eſſe dicẽdum iuxta notata in rub. & in l. 1. C. ad l. Iul. maieſt. & in l. 1. ff. eo. tit. & d. c. non afferamus. no. ẽt in c. excõicamus. el 1. §. credentes. de hær.

1 *Declaratio bona à diffinitione proficiſci debet,*

2 *Hæreſis quid ſit in ſuo genere ſumpta.*

3 *Hæreſis proprie ſumpta non cadit in iudeo, aut ſarraceno.*

4 *Hæreſis ab electione dicitur.*

5 *Eremita quis, & unde dicatur.*

6 *Hęreſis duo habet extrema ſubſtantialia.*

7 *Hæreſis differt ab apoſtaſia, & ſchiſmate.*

QUAESTIO I.

1 Quæro nunc primo, quid eſt hæreſis. † Nã quælibet bona declaratio ab ipſa diffinitione proficiſcitur, ut inqt Cic. in 1. Off. & dicit gl. referẽs Boetium in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. quòd ipſa diffinitio ſubſtantiã cuiuſque rei, put eſt ſignificat, & hr per Bar. in l. ſi is qui pro emptore, in 1. p. ff. de uſuc. & in

in l. 1. §. dolum. ff. de dolo, & idem Bart. in l. 1. §. mutui. ff. si cer. pet. & in l. 1. ff. de test. Vbi dicit ꝙ omnis diffõ debet ponere substantia lia rei diffinitæ saltem in gñe illius dñ. as con
2 tinentia. Vnde dico ꝙ † hæresis in gñe sumpta est error quidam pertinax corrũpens Xpi fidem, ut colligit ex doctrina S. Thomę in 2. 2. q. 11. art. 2. uers. sed pestifera. 24. q. 3 hęret. ubi introducitur sñia S. August. Qui Thomas subiungit ꝙ hæresis esse non potest, nisi sit error circa ea quæ sunt fidei, sicut circa propriam mãm, & ppea non dr hæresis si quis erraret in falsa opinione circa alia q̃ nõ sunt fidei, sicut est in geometralibus, uel aliis huiusmodi, ita dicit ipse quæ appellat ẽt labes, & prauitas, ut in clem. 1. §. uerũ eod. tit. alibi quoq; appellatur pestis ut hr in c. accuſ. §. sanè. eod. tit. lib. 6. & qui crimine illo pollutus existit, pestilentiosus dr ut in c. excõicamus.
3 el. 1. §. credentes uer. sanè. extra eod. tit. † Ista enim est spẽs infidelitatis q̃ pertinet solũ ad eos qui Xpi fidem profitentur, & illius dogmata corrumpunt, & ppea istud crimen nõ cadit proprie in Iudæo, & Saraceno, Mahumetano, & aliis hmõi extranei iuris hoĩbus ſm qđ not. cõcludit S. Th. in 2. 2. q. 11. art. 1. Quod pdm ut pfm oritur ex superbia, uel cõcupiscentia commodi tpalis ut not. Aug. in lib. de util. c red. & idem Th. in 2. a. q. a. ar. 2. & 3. sed quidam arguentes tenebant contra istud dictum, ꝙ si hæresis oritur ex superbia, & pp concupiscentiam &c. ergo non est species infidelitatis quia fides, & infidelitas cõsistit in credere, & in mente, non aũt in actu extrinseco, & hoc idem cõiter tenent Theologi. Et ppea idem Tho. in d. q 11. & 12. ar. 1. declarando illud dictum dicit ꝙ finis proximus siue causa proxima hæresis, est adhærere falsę sententię, seu opinioni animo ptinaci, & ex hoc dr esse species infidelitatis, sed causa eius remota, & finalis est cõcupiscẽtia commodi tpalis. ex quo sequitur ꝙ dr oriri ex superbia & cupiditate. & not. 24. q. 3. c. hær. &
4 seq. † Et appellatur hæresis ut quidam dixerunt ab elect. 24. q. 3. hæresis quæ sunt uerba S. Hieronymi ad Gal. quia omnis hæreticus eligit sibi nouas, & extraneas opiniones contra fidem Christi, & ecclesiæ instituta ut dicit Host. in sum. eod. tit. & Azo similiter eod. tit. in sum. §. 1. uer. ult. & per Felyn. in rub. extra eod. titul. Arch. autem in d. cano. hæresis 24. q. 3. ponit plures expositiones, dicit. n. ꝙ hæresis dicitur ab electione, uel ab errando, quia nõ est hæreticus nisi ille qui errat. Quidam dixerunt quòd hoc nomen hæresis descendit à uerbo græco, hære. quod latine dr uirtus. i. & thesis locutio, unde hæresis quasi uirtus locutionis, & hæreticus. i. uirtuosus in locutione, & sermone, & quia cõiter isti hæretici in sermonibus, & disputationibus suis confidunt, & non in uirtute spũs sancti, uel dicas dicit ipse ꝙ hæresis diuisio interpretatur. Ex quo ergo per fidem catholicam prima fit fidelium adunatio. Diuisio igitur quæ specialiter fit à cõione prædicta, siue à cõi fide hæresis appellatur, uel dicit ab isto uerbo ercifcor, ris, quod idem est ꝙ diuido, ſm quod dicit gl. in rub ff. fam. erc. Inde dr iudicium siue actio familiæ erciscundæ, hoc est diuidendæ hæreditatis, qm ipsi hæretici per illas eorũ erroneas opiniones diuidunt se ab unione ecclesiæ, & Xpi fidelium,
5 † Inde dr etiam eremita quasi separatus ab hominum consortio, ut per Host. in d. sum. & Arc. & in can. hæret. 24. q. 3. Et dñr etiam. Hæreses leges. i. leges, diuidentes ciuitate à ciuitate, ut l. si duas. §. est aũt. ff. de ex. tut. & ibi not. gl. 1. igitur interpretatio recidit in secundam, quia quicunq; eligit nouas opiniones extra fidem cõem recidit ab illa cõione, & cõgregatione fidelium p quem recessum fit diuisio inter ipm hæreticum, & cõionem prædictam ſm Arch. in d. cap. hæresis. uide Azo Host. & Gof. in sum. eod. tit. & Arch. in c. ad apost. §. 2. de sen & re iud. li. 6. Card. in rub. & in clem. i eod. tit. dom. Fclyn. in rub. extra eod. tit. & Th. in 2. 2. q. 11. articul. 1. & 2.
6 † Quod quidem crimen habet duo extrema substantialia sine quibus. i. non potest, primũ est ꝙ respicit hæresis initium, & hoc est error in rõne, suppleas tn ꝙ sit error circa q̃ sunt fidei nõ circa alia ut cõclusũ fuit supra ex doctrina S. Th. Secũdũ uero extremum est quod respicit complementũ qđ est ptinacia in uoluntate, ut hr 24. q. 3. c. dixit. & Archi. in d. c. hæresis. quotiescunq; igitur aliquis errat circa fidem pdictam, & in eius errore non instat pertinaciter, sed uariat, uel reuocat non dr hæreticus, nec subiicitur pœnis hæreticorum, de quibus infra maxime si sit paratus suscipere correctionem sui erroris d. cap. dixit Apost. & cap accus in princ. eo. tit. lib. 6. c. ad abolendã. c. firm. in princ. & cap. uergentis. extra eod. tit. & not. Abb. & Doct. in c. 1. ex

tra eod. & p pea congrue dictum fuit in diffinitione error pertinax ad dñiam illorum qui reuocant, & non persistunt in dicto errore. Et
7 nota, q Hæresis, Apostasis, & Schisma sunt diuersa crimina, sicut diuersa sunt nomina, & qd contineat in se unumquodq; istorũ. & an quodlibet sit species infidelitatis de istorũ natura, & differentiis dicetur infra proxima qõ ubi declarabitur quis proprie sit hæreticus, quis apostata, & quis schismaticus.

1 *Hæreticus quis proprie dicatur.*
2 *Errans in sacramento Eucharistię hęreticus est.*
3 *Dogma falsum, & a fide extraneum defendens hęreticus est.*
Potentiam Dei attribuens creaturę hæreticus est cẽsendus.
4 *Secreta cordis rimari non est hominis.*
5 *Hęreticus quis dici potest tribus concurrentibus.*
Scripturam sacram ad sensum incongruum interpretans est hæreticus.
Hęreticus est qui sedis apostolicæ pręcepta contemnit.
6 *Apostata, & schismaticus, an sint proprię hæretici.*
Schismaticus quis pprię dicatur, & unde schisma
7 *Hæreticus est semper schismaticus, sed non econtrario.*
8 *Apostasia quid proprie dicatur, & quotuplex.*
9 *Apostatę hęreticis sunt deteriores.*
Hęretici omnes apostatę sunt.
10 *Opera bona facta per hæreticum, & schismaticum cum aut apostatam, an sint eis utilia.*
11 *Opera bona prius facta an prosint peccatori conuerso.*

QVAESTIO II.

1 SEcundo quæro quis sit hæreticus. Rñ. Hęreticus duobus modis dicitur, proprie, & improprie, siue large, & stricte. Proprie. n. & stricte hęreticus dicitur ille qui contra fidem Christi, uel aliquem eius articulum, seu aliquod ex septem ecclesię sacris ab errat, ut est baptismum qđ est prima porta salutis, qua profitemur xpianum fidẽ ideo dicit S. Aug. q nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritusancto, & qui non baptizatus fuerit, erit extra ecclesiam, & salutis æternæ particeps esse non poterit, quod firmissimæ teneas, & nullatenus dubites i. q. i. detrah. & cap. sit. & de cõsecr. dist. 4. in prin. ubi dicitur per quam necessariã esse aquæ uisibilis in corpore ablutionem p quam spũs intellś, & anima q̃ est inuisibilis ex inuisibili fidei sacro, & doctrina purificat ad salutẽ. Itẽ q abertat in chrismate qđ dr fidei comprobatio de cõsecr. dist. 4. presbyt. & cap. nullus ministrorũ, uel in confessione quæ est pctõrũ remissio, dum in fiat debito modo, & cum cõritione de pę. dist. 3. nihil, & cap. pfecta pnĩa. & de cõsec. dist. 5. nihil. & distin. 4. oĩs, & in ca. 1. q cle. uel uouen.
2 Item q errat in ipsius Eucharistiæ ptiosissimo sacro. s. in transubstantiatione, seu alia quauis eius particula substantiali p qđ aĩa Xpiani unitur Deo, de cõs. dist. 2. cum oẽ, & cap. nihil in sac. & in cle 1. de reliq. & uener. san. & ibi p d. Car. & sic de aliis hmõi sacris, q contra illa, seu aliquod ipsorũ totum, uel aliquod eius membrum substantiale nouam opinionẽ, uel adinuenit, & sequitur, uel iam inuentam tenaciter prosequitur, pculdubio hæreticus est, ut hr in c. ad abolendam. extra eod. tit. & l. Manich. C. eod. & cap. 1 de sum. Trin. in antiq. & in 6, & in clem. i. eod. tit. & ibi p scribentes antiquos, & Mod. & in l. 1. & ibi Bal. C. de sum. Trin. Itẽ dubius in fide, is, v3, q in illa dubietate pertinaciter insistit c. 1. & ibi Abb. & Doc. extra eod. tit. & d. c. dicat aliquis 23. q. 3
3 † Itẽ qui falsum dogma, uel extraneũ sensum circa substãtialia fidei, diuinæ scripturæ attribuit, & sic tributũ sensum ptinaciter defendit, uel qui nouas, & falsas opiniones gignit, uel sequtur 24. q. 3. hæreticus. Item q firmiter credit licere xpiano posse exercere usuras sine pctõ, ut in clemẽt. de usur. & ibi do. Card. Item q potentiã diuinæ maiestatis q̃ soli Deo, competit in priuilegium suæ unicæ potentiæ oĩa creãtis uult attribuere angelicæ utriq;, uel humanæ creaturæ hoc est qđ credat, & firmiter teneat p angelũ lucis, dęmonem uel hoĩem posse fieri ea q̃ soli Deo cõpetunt in priuilegium, sicut est infundere aĩam in infante postq̃ in utero mřis formatus est, ut hr in c. Moyses. 32. q. 2. aut mortuum suscitare. seu humanã creaturam in melius, uel deterius reformare, aut in alteram spẽm cõmutare, futura p ueram sciam reuelare, ut no. Esaiæ 61. c. dicite mihi quæ futura sunt, & dicam q dii estis.
4 † Item hoĩs secreta cordis indicare dr Matth. 22. c. ubi Christus cognouit mentes Pharisæorum aduersus ipsum depprauatus, & q dñi ipm interrogabant quærebant eum capere in uerbis qñ ipsum interrogauerunt cui dñent reddere cẽsum ex quo ipse Christus uocabat se regem.

regem Iudæorũ an dēent sibi dare censum, uel Cæsari, at ille uiso numismate, & Cæsaris imagine, tñdit. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. De his.n.& q busdam aliis quæ competunt siue pertinent ad solũ Deũ, uide latius infra titu. seq. in 10. q. ubi plene tradit an, & qñ sortilegia sapiũt hæresim manifeste, uel non. & hr̄ c̃t 26.q.2.q sine saluatore, & 26.qõ.5.epi, & cap. seq. & Old. in cons. 210. qd̄ incipit, regularis habet traditio. & S.Th. in 2.2. in sæpe d.q.11.ar.5. Host. in sum. Goff. & Azo in sum. eod. tit. Et dicit S.Aug. in lib. de util. cred. ca. 1. ꝙ hæreticus est qui alicuius tp̄alis cōmodi, & maxime gloriæ, principatusq́. sui grã falsas, ac nouas opiniones contra Xp̄i fidem, uel gignit, uel sequitur, & iste ꝑprie dr̄ hæreticus, cuius dcm̄ translatum fuit 24. q. 3. in c. hæreticus.

5 † Dñs Alex. de Alex. in 2.2 tit. de hæresi. d c. t ꝙ ad hoc ut quis proprie dicatur hæreticus, & subiaceat excōicationis, & aliis pœnis contra hæreticos statutis tria requiruntur. Primum. s. falsa credulitas in rõnali ut not. glo. 24.q.3.c. qui aliorũ. Secundum ꝙ requiritur est peruersa uoluntas in concupiscibili. Tertiũ impugnationis pertinacias ex parte irascibi'i, ut postq̃ se implicuit in errorem in eo pertinaciter insistet, alias si nõ instaret, sed reuocaret, non diceretur hęreticus. 24 q.3. dixit Apostolus. Improprie uero, & largo modo hæreticus dr̄ is qui sacram scripturã male, & erroneæ intelligit, seu interpretatur. s. aliter quam sensus spũssancti flagitat 24. q. 3. hæreses. Item is q conat̄ uelle auferre priuilegia ecclesiæ à Deo, uel Romanis Pontificibus concessa. 22. dist. oēs. Item qui pcepta apostolicæ sedis transgreditur. 19. dist. nulli, ꝙ qbusdã aliis modis, de quibus latius uide ꝑ gl. in c. firmiss. extra eo. tit. & gl. in c. inter. hæresim. 24 q. 3. Fely. in rub extra eo. tit. per Card. in clem. 1. eo. ti. Bal. in rub C. eo. tit. & ꝑ supradictos summistas in locis pallegatis, & isti diuersis pœnis puniũtur ab illi q sunt ꝑprie hæretici. de qbus infra tit. seq. 11. qõ.

6 † Sed q̃o an apostata, & schismaticus contineantur sub ista specie hæresis uel sub eius generis. Rñ. ꝙ proprie, & stricte loquẽdo aliud est esse apostata aliud esse hæreticus, & aliud schismaticus, de hæretico uidistis supra. Schismaticus n. à principio maxime non est hæreticus, qa schismaticus ꝑprie est ille q nõ vult obedire ueræ, & antiquæ ecclesiæ suæ, sed facit aliam ecclesiam platum, uel clericos, q faciunt alium Papam relictã prioris Papæ obedientia. Schisma uero dr̄ à scissura, qa schismaticus ꝑ denegatione obediẽtiæ scindit se ab ecclesia eo maxime dum qrit facere ecclesiã, uel alios clericos modo suo cõstituere in iectis propriis, & uenit à scindo, dist. 24. q. 1 scissura. & 24. q. 3. inter hęresim. & cap. schisma. sed quotiescũq; schismaticus perseuerat ꝑtinaciter in illa sua opinione diuisa efficit̄ hereticus diuidẽdo ecclesiam, qa uenit cõtra illũ articulũ fidei, & unã sanctã ecclesiã &c.

7 Et ꝑpea dñt Doct. ꝙ oīs hæreticus est schismaticus, quia omnis hæreticus scindit unionem ecclesiæ diuidendo se ab illius unione, sed non econuerso oīs schismaticus est hæreticus saltē stricto modo, qa tunc dico incipit esse hæreticus quotiescũque ꝑseuerat in illa eius diuisione, & in ea pertinaciter insistit sequendo scissurã rei indiuiduæ. s. ecclesiæ. s. Et isti quoq; sunt duplices speciei proprii, & improprii. Proprie, & stricte loquendo schismatici sunt hi de qbus supra. Improprie uero, & largo mõ schismatici dñr oēs q recusant obedire mandatis ecclesiæ, ut sunt excõicati & similes ꝑtinaces q largo mõ dñr schismatici. uide not. doctr. Abb. in rub. & in ca. 1. de schism. & 24 q. 4 schismaticus, & cap. inter hæresim. Host Azo. & Gof. in sum. eod. tit. de schis. & ꝑ S.Th. in 2.2. q. 11. art. 1. & 2. Apostasia uero differt ab hæretico, & schisma. in specie licet in gñe quodãmodo idem sunt in hoc. s. ꝙ sunt extra ecclesiam, & cõ oñe fidelium.

8 † Apostasia. n. ꝑprie est qdã retrocessio à sua debita ordinatiõe, & ista est triplex ſm gl in c. 1. de apost. Prima est apostasia ꝑfidiæ ꝑ quã qs recidit à fide. 1 q. 7. non põt. Secunda est inobedientiæ, qd̄ est qñ qs trãsgredit̄ pceptum. ut in c. si qs uenerit. & cap. illud. de maio. & obed. Tertia est apostasia irregularitatis, ut cum qs recedit à r̃a, & habitu suę assumptæ religionis, ut d. c. 1. de apost. & 50. distin. cap. fin. & dicitur apostata. i. retro stans, siue retrocedens, aut retro adiens. 20. quæst. ult. non obseruetis. Et isti quandoque se rebaptizant, & retrocedentes à ueteri nomine, & ordinatione suæ uitę aliam nouam suscipiunt, sed quando recedunt a fide Xp̄i, & nouam suscipiunt sunt hęretici maxime qñ persistunt in dicta noua professione, & illam credunt esse ueram, & hoc modo etiam apostatæ dicuntur esse hęretici.

9 † Sed nota

q̄ isti apostatæ sic rebaptizati de iure ciuili
sunt deterioris cōdōnis, q̄ hæretici, loquēdo
de his q sunt proprie hęretici, ut supra, q a hę
retico pœnitenti parcitur. l. Manich C. eod.
tit. istis uero nunq̄ parcitur, sed irremissibilr
ultimo supplicio puniuntur. l. hi q sanctam
C. de apost. & ppea dicendo q̄ oēs hæretici
sunt apostatæ, cōña est uera, sed non ecōuer
so, nisi data pertinacia, & oīmoda recessione
à fide catholica ut dīit Can in d c. 1. de ap. &
Host. in sum. eod. ti. & S. Thom. in 2.2. q. 11.
artic. 1. & 2. & est gl. not. & ibi Abb. in c. firm.
de hæret. Sed quarto nunc de hac no. q. satis
proficua in foro conscientiæ, dicit tex. in ca.
firm. in fin. extra de hær. q̄ hoī qui non tenet
unitatem ecclesiæ catholicę neq; baptismus
neq. eleemosina, nec alia q̄libet maxima o-
pera charitatis, immo nec mors noīe Xp̄i su
10 scepta proficit ad salutem. † Modo q̄ro qui
dam exñs laqueo hæresis schismatis, uel apo
stasis perfidię innodatur, fecit q̄ plurima cha
ritatis opera, v3, eleemosinas, disciplinas, ie
iunia, pnīas, peregrinationes, orones, & mul
ta alia diuina officia, missas, & similia p aīæ,
suæ salute, certū est q̄ dum ille est in pc̄tō in
credulitatis illa nihil sibi prosunt ad salutē,
d. c. firm. in fi. dicendum ne erit q̄ tot bona
opera omnino perdantur, adeo q̄ nullū fru
ctum afferant benefactori, dic fm gl. in d. ca.
firm. q̄ dicta pia opera nō perduntur aliquo
modo, & licet illi nō prosint ad salutem pp
pc̄tm̄ infidelitatis, tñ prodesse illi poterūt ad
tria. Host. in sum. in tit. de pœn. & remiss. in
§. & an ficte. distinguit melius, aut quæritur
11 † an pia opera facta ante pc̄tm̄ reuiuiscant
ad salutem post cōuersionem pc̄tōris, & dicē
dum est q̄ sic, quia opera illa per pc̄tm̄ erant
mortificata, ideo resurgunt una cum sua au
ctore, aut fuerunt facta in pc̄tō, tunc aut pec
cator habebat contritionē in eo pc̄, & aīum
cōfitendi, & reducendi se ad pnīam, dum da
retur occasio, & eodem modo ista reuiuiscūt
& prosunt ad salutem sicut priora, ut est gl.
not. in clem. 1. de reliq. & uen. sanc. in princ.
& gl. in c. 1. & cap. magna pietas, de pœ. dist.
1. & tenet F. ly. in d c. firm. in fi. aut fuerunt
facta in ipso pc̄tō nulla exñte contritione,
seu animo conuertēdi, & ista nunquam resur
gunt, neq; psunt ad salutē, & sunt mortua
penitus, quia nunq̄ spm̄ uitæ gratiæ Dei ha-
buerunt, resuscitare non pñt ad salutem. Sed
alia prosunt. s. ad quinq; fm Host. ibid. Pri-
mo quia diabolus in tali hoīe non utitur tan
ta potentia sicut prius. Secundo, q a ualēt ad
assuefactionem honorū operū. Tertio ad mi
nus supplicium sustinēdum. Quarto ad cor-
poralem prosperitatem, & ad augmentū bo
norum tpalium. Quinto, & ultimo ad illu-
minationem intellectus ut citius diuina gra
tia illustretur ad cōuersionem, & pnīam, & p
consñs ad salutē, ut hr̄. de pœn. dist. qd ergo
turbant. q̄uis S. Aug. dicit q̄ pium est crede-
re, & fides nostra hoc expostulat, ut cum gra
Xp̄i in homine destruxit mala priora. p pœ-
nitentiam ēt remuneret bona, nam cum de-
struxit q̄ suum non inuenit, amet, & diligat
qd̄ in peccante plātauit, ut hr̄ de pœn. dist. 3,
pium cum tribus. 200. seq. & Host. ubi supra.
Et hæc sufficiant pro aliquali notitia istius
criminis hæresis ut facilius cognoscamus q
sunt puniendi pœnis hęreticorū, & q aliis pœ
nis. Qui uero quærit hīc subtiliorem noti-
tiam illius criminis uideat sacros Theolo-
gos, & maxime S. Thom. in 2.2. q. 11. art. 1. 2.
& 3. & per totam illam q. & in 2.2. q. 1. & S.
Aug. in lib. quem edidit de util. cred per to-
tum, & S. Bonauen in 4. sen. dist. 13. arti 4. q
incipit, determinat incidenter q̄ faciunt &c.
Alex. de Alex. in 2 par. q. 181. in primo mem
bro. Vbi ipse, & alii omnes in effectu cōclu
dunt idem qd̄ S. Aug. ubi supra ad quorū di
cta, & rectam doctrinam latius me remitto,
& dicta mea limitanda, ac corrigēda si opus
fuerit subiicio, psequar nūc materiā nostrā.

1 *Hæretici quibus pœnis plectendi.*
2 *Hęretico confitenti quę debeant pœna imponi in fo
ro conscientię.*
3 *Mors ultimum terribilium a iure ciuili appellatur
ultimum supplicium.*
4 *Filij hæreticorum puniuntur ob delicta parentum.*
5 *Filij ex coitu damnato nati omnis successionis sunt
incapaces.*

QVAESTIO III.

1 Tertio quæro † quibus pœnis puniūtur
hæretici, intelligendo de illis qui sunt
proprie hæretici, dic q̄ quatuor pœnis pu-
niuntur de iure canonico secundum Arc. 26.
q 5. hæreticus, in fi. ubi dicit q̄ puniuntur
excōicatione, depositione rerum omnium
oblatione, militari percussione, frater Ang-
elo de Claud. in summa sua, in uersic hęretic

dicit

dicit, ꝙ 14. pœnis puniuntur, sed illas non cõnumerat nec declarat, declaratio, quã facit Arch. fuit prius Gof. in sum. sua in tit. de hęr. §. punitur hæreticus, &c. ut refert idẽ Arch. tñ declaratio illa solum uĩ concernere clericos, & non laicos dum loquitur de depositio ne, q̃a laici nõ patiunĩ depositionẽ, sed statim cõperio crimine si nollũt pęnitere facta declaratione per iudicem ecclesiasticum traduntur in manibus curiæ secularis puniendi & c. clerici uero nõ, nisi secuta actuali degra datione, ut in c. ad abolendam. §. 1. & sequ. ĩ

2 extra eo. tit. † Et ideo putaui aliter distinguẽ dum pro faciliori intelligẽtia, ꝙ, Aut sumus in foro conscientia coram sacerdote dum ad hue crimen est occultum, & est pęna excõica tionis, ut in d. c. ad abolendã. in prin. ibi uin culo ꝑpetui anathematis innodamus, & fa cit text. in c. firmissime. eo. tit. & 23. q. 5. non nos. 24. q. 1. q̃ dignior domus. ubi referuntur uerba Apostoli dicentis hæreticum hominẽ post primam monitionem de uita, ꝙ est q̃n est excõicatus, & hac pœna tam clerici ꝙ lai ci puniuntur ut ibi dr̃, & facit in arg. text. in c. si quis ep̃s. 26 q. 5. Aut sumus in foro con tentioso canonico postq̃ sunt deprehensi in hæresi. & delictum iam innotuit curiæ, & si clericus est primo priuandus est. & deponen dus ab oĩ ordine ac officiis, & beneficiis ec clesiasticis q̃buscũq; ac oĩbus quoq; bonis patrimonialibus, & aliis si q̃ sũt cõfiscatis ꝑ petua notaĩ infamia, deinde degradatus tra ditĩ curiæ secularis seuerissimis pœnis corpora libus puniẽdus, laicus uero breui manu com perto crimine condemnatur ad perpetuã in famiam, & bonorum oĩum confiscationẽ de inde traditur in manibus curię secularis seue rissimis pęnis puniẽdus, ut not. in d. c. ad abo lendam. §. 1. & 2. & in c. uergentis, & c. excõi camus. el 1. in prin. extra eo. tit. & c. cum ẽm leges. cod. tit. lib. 6. & ibi Archid. & cæteri Mod Sed q̃ sunt istæ seuerissimæ pœnæ quæ imponuntur de iure ciuili. r̃n. ꝙ si qua pœna atrocior morte reperireĩ illa ꝓculdubio pu nireĩ ꝑ p criminis atrocitatẽ, & horrescentiã q̃a. vbi maior est culpa ibi grauior debet esse vindicta c. excõicamus. § credentes. uers. si. fa

3 ne. extra eo. ti. † Sed q̃a mors est vltimũ ter ribiliũ. vt inquit Arist. in 4. Ethi. & est extre ma pœnarũ 13. q. 2. q̃situ. quã ius ciuile ap pellat vltimũ suppliciũ. l. si quis aliq̃d. §. qui abortionis. ff. de pœn. & l. vltimum. & l. capi taliũ. in prin. & l. q vltimo. ff. eo. tit. hac mor tis pœna puniunĩ. & solent cõiter igne cõbu ri. l. arriani. in prin. C de hær. & ꝑpetua notã tur infamia, & oĩa eorũ bona publicanĩ cle mẽtis propriis fieret iniuria si aliq̃d ex bonis sibi uel eius posteris relinquereĩ. dicit tex. in d. l. arriani. in prin. & §. 1. C. eo tit. quibus pœ nis tã clerici quã laici subiiciunĩ facta prius tñ degradatione clericorũ apud ꝓprium iudi cẽ ecclesiasticũ. d. c. ad abolendã. in fin. extra eo. ti. c. acc. § fi. eo. tit. li. 6. & d. l. Arriani, & l. manichęos. C. eo. tit. & c. uergentis. extra. eo. nec poterunt eius filii seu alii descendentes vsq; in secundam g̃nationem obtinere ali qua officia aut beneficia ecclesiastica rañq̃ il

4 lorum incapaces c. 2. §. hær. eo. tit. lib. 6. † Ex quo nota istũ casum sp̃alem in quo filii ẽt in noxii puniunĩ ex delicto p̃ris, & sic alterius crimine puniunĩ, ut ibi, & in d. c. uergẽtis. ex tra cod. tit. cuius contrariũ disponit ius iuris cõis l. sancimus. C. de pę. & ff. eo. ti. l. si pęna. & l. crimen. & ff. ad sil. l fin. vbi dr̃ ꝙ pęna de bet ꝓsequi criminis auctores, & non se exten dere ulterius ad filios, familiares, agnatos, uel amicos, sed rõ sp̃ialitatis est odium delin quẽtis ꝑ p turpitudinẽ, & abominationẽ tãti criminis, ut dicit text. in d c. uergentis, sicut alias uidemus in crim. læsæ maiest. ꝙ filii pu niunĩ ex delicto patris in successione bono rũ l. q̃sq̃s. C. ad l. Iul. maiest. multomagis di cẽdũ erit isto casu filios puniri ex delicto pa tris ex quo grauius delĩq̃t p̃r, quia lõge gra uius est æternã quã t̃p̃alẽ lędere maiestatẽ d.

5 c. vergentis. † Secundo habes aliũ casum in quo filii puniunĩ ex delicto patris in authen. q̃. mo na. effi. sui. §. si q̃s aũt. sumpta in auth. ex cõplexu. C. de incest. nup. vbi filii nati ex nephario, & dãnato coitu sunt incapaces oĩs successionis paternæ, nec à patre alẽdi sunt, nec filii dici possunt. hoc. n nõ accidit culpa filiorũ. q̃a ipsi nõ peccarũ. sed in odiũ scele ris paterni, & illius turpitudinis d. auth ex cõ plexu. Est, & tertius casus in quo pęna primi auctoris extendiĩ ad filios, & agnatos illius successores vsq; ad quartã g̃nationẽ c. in qui busdã de pœn. Quarta reperiĩ casus in c. cum multæ. 15. q. 8. & 2. q. 4. Itẽ p̃ctõ Israelitarũ.

6 † Quintum reperio casum in c. 1. & 2. de fil. presb. uide gl. in d. c. vergentis. eo. tit. de hær. alias quoq; pęnas, & supplicia patiunĩ isti hę retici nõ tñ corporalia de q̃b. latius per Host. in summa de hær. & Archid. in c. hær. 24 q. 3.

1 *Filij hæreticorum catholici, & orthodoxi an possint parentibus succedere.*

Ius ciuile non tollit ea quę sunt iuris naturæ.

2 *Filij hęreticorum ne in denario quidem succedere possunt.*

QVAESTIO IIII.

1 QVarto quæro, † qd si filii ipsius hæretici sint boni, & fideles christiani, & delicti paterni pœnitus ignari, an poterunt succedere in bonis paternis saltem in legitima eis debita iure naturæ, ut ex illa possint hēre alimenta, & uidebat dicendum ꝙ sic, qa ius ciuile non tollit ea q̄ sunt de iure naturæ ex quo sunt immutabilia. l. ex hoc iure gentium, & ibi not. gl. ff. de iusti. & iure. & instit. de iur. nat. gen. & ciui. §. sed naturalia successio aūt filiorū in bonis parentum est de iure naturæ, & l. cum rō. ff. de bon. dam. in auth. ut cum de ap. cog. §. aliud quoque capitulū. l. fin. C de instit. & substi. l. precibus. C. de impub. & l. nam, & si parentibus. ff. de inoffic. testa. cum si. Sed in contrarium est ueritas qa

2 † ipsi filii effecti sunt à iure adeo inhabiles, & incapaces paternę successionis quòd illi etiam in uno denario succedere non possunt imò debēt semper in miseria, & egestate sordescere, sicut filii reorū criminis læsæ maiest. adeo ꝙ nihil aliud eis relinquendum est nisi sola uita quæ ex misericordia elargitur. Et tales esse debent in hoc mundo quibus uita sit supplicium, & mors solatium, uide text. in d. c. uergentis, & in l. q squis. C. ad l. Iul. maiest.

1 *Hæreticus errorem suum corrigere paratus an possit ueniam obtinere.*

2 *Pœnitentiam locum non habet in criminibus atrocioribus.*

Renocatio hęresis an debeat fieri statim post deprehensionem.

3 *Aduerbia temporalia continuo, illico, incontinenti, & similia celeritatem postulant de sui natura.*

4 *Renocatio erroris quando sponte, & uero corde fieri dicatur.*

5 *Reus in quacunque iudicij parte potest errorem reuocare.*

6 *Concessum uni plurium cęteris censetur denegatū.*

7 *Bona hęreticorum non sunt ipso iure publicanda.*

8 *Donatio facta per hæreticum ante damnationem an ualeat, & an possit reuocari.*

9 *Renocatione erroris facta hęresis caret altero ex substantialibus extremis.*

10 *Heretici per iudicem ecclesiasticum condemnati nedum curiæ seculari traditi possunt ad pænitentiam aúmitti.*

11 *Continuo uerbum, de sui natura aRum immediatum denotat.*

12 *Renocatio erroris non admittitur nisi secundum iudicis arbitrium.*

13 *Peccatoris mortem non optat Deus, sed quod uiuat, & conuertatur potius.*

14 *Pænitentibus ueniam damus, est propositio indefinita uniuersali æquipollens.*

15 *Renocatio erroris post latam sententiam admittitur.*

16 *Dictiones continuo, mox, & similes quandoque spacium temporis admittunt.*

17 *Iura generaliter loquentia generaliter sunt intelligenda.*

Nunquam dictio, est exclusiua loci, & temporis, & cuiuslibet alterius subiecti.

18 *Probōnes in criminalib. luce clariores esse debent.*

19 *Contractus stipulationis unico debet fieri contextu.*

20 *Redeuntes ad gratiam sponte qui dicantur.*

21 *Renocatio, & pænitentia duplex esse potest.*

22 *Hęretico relapso non datur, uenia, conferri tamen possunt sacramēta, si pænitentiæ appareant signa.*

QVAESTIO V.

1 QVinto quæro † quid si aliquis deprahensus in hæresi, sit paratus tamen errorem suum reuocare, & abiurare hæresim an poterit ueniam obtinere, & euitare pœnas corporales de quibus supra, & uidetur dicendū ꝙ non. Quia in criminibus rſt maxime in atrocioribus, non est locus pœnitentiæ etiam ꝙ fur ultra pœnitentiam ipsam restituisset bona furto subtracta propriis dn̄is, non tn̄ parcitur sibi l. qui ea mente, & ibi Bart. ff. de furt. tu dic ꝙ isto casu admittitur pęnitētia ꝑ quā euitant pœnæ corporales, ut in d. c. ad abolēdam, in prin. in uer. ibi, nisi continuo, & c. de hæret. & l. manicheos. C. eo. tit. Ex quo nota casum specialē in quo in grauioribus ctimīnibus admittitur pœnitētia ex parte rei qua euitant pœnæ corporales, & maxime pœna ultimi supplicii. d. c. ad abolendam. Nam in contrarium est regula iuris cōis. d. l. q ea mente. Sed nunc insurgit dubium † nunquid ista

2 pœnitentia, & reuocatio hæresis fieri debeat incontinenti q̄ primum fuit depræhensus in hæresi, uel ex postfacto in quacunq; parte iudicii usque ad sn̄iam, uel eius executionem quidam dixerunt ꝙ incontinenti fienda sit

absque

absque ulla mora,& sponte,alias si fieret po stea non admitteretur, pro qua opin. allegant tex.in d c.ad abolēdam §.1.in uer.ibi, nisi cō tinuo, &c.ubi tex.duo principaliter pondera re vr ad hoc ut ista reuocatio admittatur, pri mum est,ꝙ fiat incontinenti post deprehen sionem erroris.Item ꝙ fiat sponte, & nō co acte.hoc aperit tex.in d.c.ad abolēdam.uers. nisi continuo patefacto crimine ad unionē fidei Xpianæ sponte redierit, &c. Ex quibus uerbis manifeste apparet dictam reuocatio nē fieri debere sponte,& incontinenti sine tē poris interuallo ſm ꝙ declarat ibi Pan. quia
3 dictio ista † continuo incōtinenti,illico,& si miles sunt aduerbia tpalia quæ de sui natu ra desiderant celeritatem absq; tpis interual lo.l.pen.C.depōsi.& ibi Bar.& Bal.& Mod.in l.lecta.uer.dicebā ff.si cer.pet. l. hæredes pa lā § fin.ff.de testa.l.1.§. fi.ff.de pe.leg.l.ꝙ ait lex.§.fi.ff de adul.& per do.Alex.in l.fructus. ff sol.ma & 32.q.ult.apud misericordē.uide tex.optimum in l. continuus. in princ. ff. de uerb.oblig.& hanc opin.vr tenere Pan.Ant. de But.& Fel.in d.c.ad abolēdam. uide Abb. ibi in 2.no.& in glo.in uer. sponte. Pro quo facit ista ratio euitandæ absurditatis. nam si aliter diceremus.s.ꝙ ista reuocatio qñcunq; admitteretur,sequeretur hoc nulli, uel rarissimi hæretici punirentur pœnis corporalibus, quia quotiescunque uiderent iudicem paratū ad exequendum ultionē pœnæ corporalis sem per dicerent ut euitarent ultimū suppliciū se uelle corrigere, & reuocare errorem suū, & sic eluderent iudicium,iudicē atque iusti tia contra ea quæ hñr in l.1.& l. diuus. & ibi Bar.ff.de custo.reo.eo maxime qa nō est præ sumendū ꝙ tunc libera uoluntare, & sponte dcm errorem reuocēt,sed potius timore pœ næ instantis seu imminentis supplicii.ita vr sentire d.Fel.in d. c. ad abolendam. & idem ēt Abb.in 3.no faciunt notata per Bart. in l.
4 1.ff ꝙ met.cau.† illa.n.reuocatio fieri dr spō te,& uero corde quæ fit à principio qñ non adest,& adhuc metus urgens instātis pericu li, & quæ fit aīo,& intentione amplius non reuertendi ad errorem prædictum, de pœni. dist.3.in princ.c.pœnitentia.pœnitentia, illa est quæ fit corde contrito oris confessione, & operis satisfactione,alias nulla est pœnitē tia.de pœniten.dist.3.nihil.de consec.dist.5. nihil.2.q.3.c.fin.§. destitisse. ubi dr destitisse eum accipimus qui totum aīum agēdi depo suit.Lex.n.ueniam indulget his qui spōte,& cito ad pœnitentiam recurrūt. l. manicheos. C.de hæ.l.hi qui sanctam.C.de apost. & cum ista opi. vñr transire cōiter Doct. Cano.in d. l.ad abolendam.quam Abb.in d.c.excōmuni camus.el 1.in glo.fin.dicit comprobari ex do ctrina dñi Archi.in c.ut commissi.eod. ti.lib. 6.ubi dicit,ꝙ tunc reus dr sponte, & incon tinenti redire ad fidem.s.anteꝗ̃ neget, & an teꝗ̃ recipiantur testes, & crimen probatum fuerit,& iudicium ad ulteriora prosequatur. Idem ēt sentit Ioan.de Ligna.in clem.ad no stram.eod. tit. Contrarium tamen opinionē quam plures non leuis auctoritatis Doct. te
nuerunt ꝙ † immo reus admittitur ad pœni 5 tentiam ipsam,& erroris reuocationē in qua cunque parte iudicii ēt post sñīam usque ad executionem exclusiue in qua opi.fuit Abb. prædictus in d.c.excōicamus,el 1. extra eod. ti.ubi post lecturam illius c.extra glo.format hanc quæstionem in specie, & demum con cludit quod reus admittitur ad pœnitentiā istam,& pōt errorem suum reuocare in qua cunq; parte iudicii,ēt post sñīam iudicis ec clesiastici añ tñ illius executionem, ut latius infra dicam,dummodo nō sit traditus curiæ seculari,qa postꝗ̃ illi traditus reperiretur nō est amplius sub ptāte iudicis ecclesiastici, & istā opi. dicit ipse esse mitiorē, & ideo tenen dā,pro cuius comprobatione adducit doctri nam Io.And.in d.c.excōicamus.el 1. in qua dam apostilla ubi dicit, ꝙ illi tradendi sunt curiæ seculari qui conuicti, & condemnati sunt,& nolunt ad fidem reuerti.illi ergo qui uolunt ad fidem reuerti licet in eo statu sint in quo tradēdi sunt curiæ seculari,ꝙ est post sñīam iudicis ecclesiastici admittēdi sunt oīo no ad pœnitentiā,quod tenet, & sequitur ēt gl in c.pe.in gl.fi.extra eo.tit.u.quæ expresse vult ꝙ uolentibus ēt post latam sñīam ad fi dēm Christi reuerti,& agere pœnitentiā,cor poralis pęna remittitur,pro quo facit ēt tex. in l.manicheos.C.eo.tit. ubi Imperator dicit pęnitentibus ueniam damus, & non limitat neque restringit tempus ipsius pœnitentiæ, ꝓ qua ēt opi.Abb.adducit doctrinam.Arch. in c.ut commissi de hær. lib.6. ubi dicit ꝙ re lapsis duntaxat non parcitur, & denegatur audiē tia,ergo aliis qui nondum relapsi sunt, non denegabitur audientia, nec corū spernetur pœ
6 nitentia.†Quia rño est qđ uni denegatur cæ teris cōcessum esse vr locum ptor.ff. de iud.

l. qui testã. § eum qui uet. mulier. ff. de testa. c. eum sit gñale. & ibi glo. de foro comp. no. Bal & Doct. in auth. diaconissam. C. de episc. & ele. quãuis Abb. in fi. fateã ꝙ hæc eius opi. expresso iure non probaẽ, imò potius posset defendi cõttarium in uia iuris, qa illud c. ex cõicatus, in damnatis nullam dat indulgentiam. & tex. in d. c. ad abolendam, loquiẽ de redeuntib. statim. Ego aũt ultra ea q̃ adducta fuerunt per Abb. pro ista sua opi. super addo tex. in c. firmissime extra eo. tit. ubi dẽ ꝙ oĩs hereticus, & schismaticus cum diabolo, & angelis eius æterni ignis incendio. Participabit nisi finẽ uitæ catholicæ fuerit incorporatus, & reintegratus ecclesiæ, ex quo tex. ꝓbaẽ, ꝙ pnĩa ipsa admittiẽ, & exaudiẽ usque ad extremum uitæ. Secũdo pro eadẽ opi. adduco tex. in d. c. uergentis. in uer. nisi, iuncta glo. ubi re pe io, ꝙ hæretico reuerso restituunẽ bona ex misericordia, & pietate canonica, sed cla-

7 rũ est † ꝙ bona hæreticorũ effectualiter non publicanẽ, nisi per sñiam iudicis ecclesiastici, sicut fit in crim. læsæ maie. ubi prius ferẽ sñia, & declaraẽ pœna, deinde capiunẽ bona. l. quisque, & l. fi. in prin. C. ad leg. Iul. maie. & in auth. ut nulli iud. §. facit l. 1. & 2. & l. fi. C. de sent pas & rest. & l. arriani. C. de hær. Quibus superaddo bonũ tex. q̃ mihi nuꝑ occursit in c. cum ẽm leges. in fi. eod. ti. lib. 6. ubi in effectu concluditur, ꝙ licet bona hæreticorũ à die commissi criminis censeanẽ ipso iure cõfiscata, sicut bona reorũ criminis læsæ maiestatis. ut l. fi. C. eo. tit. tñ uere, & effectualiter non dñt esse publicata nec actualiter apprehendi pñt, nisi demum secuta sñia iudicis ecclesiastici, ut dicit ibi tex. in fi. super quo Archi. dicit ꝙ licet oẽs contractus alienationũ facti per hæreticum post diem commissi criminis retractari possint, est uerum post latã sñiam, quæ retro trahit effectum suũ ad diẽ commissi criminis, ex illa die vr̃ sibi interdicta alienatio ad instar minoris uel furiosi, ut de ipsum, in d. c. cum ẽm in fin. in uer. & est ratio, quia non habuit ius uendendi, ubi ex

8 presse dicit † ꝙ licet donatio facta per hæreticum ante damnationẽ ea demũ secuta reuocari possit, tñ dñia bonorum hæreticorũ non pertinent ad fiscum, nec ad ecclesiam, nisi ea demum damnatione secuta super crimine qua fert iudex ecclesiasticus, cuius condẽnationis effectus trahitur retro ad diem commissi criminis, ut proxime dixi alias sequere ꝙ fiscus, siue inquisitore uel ep̃o posset ad libitũ suũ bona ipsa uẽdicare, & alienare post diem commissi criminis ante sñiam, quod fieri non potest. ut dicit ipse d. c. cum secundum. in fi. ergo sequitur, ꝙ illa confiscatio q̃ fit ipso iure nullum vr̃ habere effectũ, nisi demũ secuta sñia, & uideẽ ꝙ añ sñiam potius habeat uim prohibitionis alienandi q̃ dñiũ transferendi in fiscum, ut sonant uerba tex. in l. fi. C. ad l. Iul. maiest. super qua, & quibusdam aliis legibus uidetur esse fundata decisio. d. c. cum ẽm. & hoc ẽt ex mente Arch. ibi dum allegat tex. in l. in causæ. la 1. §. fin. ff. de min. quod patet ratione, quia si totum dñiũ translatum fuisset in fiscum à die commissi criminis ipsæ hæreticus uel eius hæredes tenerentur fisco ad restõnem fructuum oĩum bonorum prædictorum à die commissi criminis usque ad diem sententiæ, quod nullibi cautum reperio, sed potius contrarium. s. ꝙ habent uim prohibitionis alienandi, & ꝙ ipse hæreticus in hoc æquiparetur minori, ꝓdigo, uel furioso quibus est interdicta administratio, & alienatio bonorum suorum d. l. in causæ. §. fin. & l. consilio. ff. de cura. furio. & ibi Bart. concludo igitur in hoc puncto ꝙ uera, & effectualis confiscatio per quam dominiũ transfertur in fiscum fit statim post latam sñiam, & non ante. Vñ sequitur ꝙ restitutio bonorũ q̃ petitur per ipsum hæreticũ reuersum præsupponit sñiam fuisse latam per ea quæ supra dicta sunt quidem sñia fingit fuisse lata die commissi criminis. † Tertio

9 pro eadem opi. facit ista ratio, quia statim ꝙ fit reuocatio deficit alterum ex duobus extremis substantialibus ipsius hæresis, quod est pertinacia in uolunrate, ut not. 24. q. 3. dixit Apostolus. potest dici ꝙ ẽt aliud extremum deficit, qđ est error in rõne, quia reuocando errorem deuenit in lucem ueritatis, & lucis ingressus est erroris exclusio. c. cum ex iniuncto. §. 1. extra. eo. tit. & not. in d. c. ad abolendam. §. 1. deficientibus igitur, & sublatis ꝑtinacia, & errore quæ tolluntur ꝑ ipsam reuocationẽ destruiẽ hæresis substantialiter, ut late diximus supra eo. titu. in 1. q. iuxta diffinitionem hæresis, & ꝓbat hoc ꝑ tex. in d. c. ad abolendã. & c. uergentis. ubi exposita regula reorũ istius criminis, & pœnarum q̃bus ipsi cruicianẽ subiungitur immediate exceptio nisi hæresim ipsam reuocauerint, ex q̃bus manifeste cõstat ꝙ per reuocationẽ ipsam tollitur

sit hæresis oĩno; quod tñ est uerum in eo qui semel tm̃ incidit in crimen non autem in relapso qui absque ulla spe ueniæ sublata sibi omni audientia postquam fuerit secunda uice deprehensus traditur statim curię seculari, ultimo supplicio puniendus.d.c. ad abolendã,in fi. & ratio põt esse, ꝙ istius reuocatio recusatur,& nullatenus admittitur,quia psumitur ficta,& falsa ad effectũ duntaxat euitãdi pœnas corporales,aĩo potius decipiẽdi iudicem.& iterum reuertendi ad uomitũ,ut canis,q̃ uere pœnitendi.c. excõicamus. el 1.§. qa aut inuenti,extra eo.tit. & dicemus infra eo.tit.& in 8.q ex quo tex.probat illa psumptio ꝙ ex quo alias qs fuit habitus suspectus, de hæresi uehemẽter suspiciõe,si iterũ postea deprehendat in ea,psumit ꝙ semp fuerit in ea,& pseuerauerit in eius puersa intẽtione heretica,ut d.c.excõicamus,§. q.aũt,& c. ad abolendã in fi.licet in foro cõsciẽtię si uero corde pœniteat quoad Deum,pnia illa est si. bi satis proficua ad salutẽ aĩę nõ autem corporis,ut not.in c.sup eo.§.fi.cod.lib. 6. & infra hac ead.quæst.tangam uerbum in fi.Demum Abb.in d.c.excõ.camus.respõdendo eo modo quo potuit ad tex.in d.c.ad abolendã

10 † dicit quod aut isti heretici fuerũt cõdẽnati per iudicem ecclesiasticum,nondum tñ traditi fuerunt curię seculari, & isto casu potuerunt admitti ad pniam reuocando,quia satis dñr incontinenti dictum errorem reuocasse, si illum reuocauerunt antequam tradantur in manibus iudicis secularis,& ita pcedit dispositio illius c.aut uolũt reuocare postq̃ traditi fuerũt curiæ seculari, & non poterunt amplius audiri qa tunc dñt esse priuari omni priuileg.o ecclesiastico pp degradationẽ, & ideo non erit amplius locus pniæ. Aduerte qa ista solutio Abb. non uĩ esse multum tuta de iure nec sustentabilis, & licet æqua sit in ueritate.Tñ caret iuris fundamẽto, qa nulla lege neque ratione roborat contra I.illam.C.de colla. & in auth. de trien. & semis. §.cõsideremus.Item quia non est gñalis hæc sua distinctio, quia non comprehendit nisi clericos, dum dicit quod postq̃ sunt traditi curiæ seculari amiserunt oẽ priuilegiũ per degradationem,sed laici non degradat merito &c.& ideo melior solutio mihi uĩ ista.tenendo illius opinionem, qđ ex quo iudex ecclesiasticus per sniam suam qua declarauit reũ esse uerum hæreticum,& tradendum esse curiæ seculari,ut puniatur pœnis corporalibus illa fuit sententia diffinitiua,ut in c. excõmunicamus el 2.§.primo,extra eo.tit.& c. cum s.n.§.fi.cod.titu.lib.6 siue igitur bene pronunciauerit siue male,semel functus est officio suo c.in literis.& c. uenerabilis. de offic. de leg.& l.iudex postq̃.ff.de re iud.& ideo nõ poterit amplius ipsam sententiam reuocare, & reum ipsum ad eius manus retrahere, per notata per Inn.in d.c. in literis.de offic. de leg.& multominus hęc reuocatio fieri pot est postq̃ snia sortita fuit executionem suam p illam actualem traditionem quę proprie executio est l. à duo Pio.in princ. ff. de re iud. & d.c.in literis.Res igitur adhuc apparet dubia,quia ex dictis Abb. non daĩ congrua , & concludens rñsio ad tex.in d.c.ad abolendã.

11 in uers.cõtinuo,† ꝙ uerbum continuo siue continuus,de sui natura denotat actũ immediatum absq; aliquo tpis interuallo, sicut cũ dĩ qd fieri unico cõtextu.Vnico contextu intelligitur.l.antequam quis diuertat ad extraneos actus l.hæredes palam,& ibi Bart.ff. de testa.& hoc probat tex.in l. continuus. in prin.ff.de uerb.obl.ubi dĩ ꝙ cõtinuus actus dicit ille,qui continuatim perficitur, ut post interrogationem sequatur rñsio antequam rñdens diuertat ad alia negocia , ad quæ si diuerterit licet respondeat eadem die uitiatur actus,ex quo tex.probatur ꝙ illa dictio, non admittit dilationem unius diei. Quid dicendũ casus pfecto uidetur esse satis dubius , ex una parte uertit rigor iuris , ex altera uero suadet ęqtas,quam ius canonicum recusare non solet.c. 1.q cle. uel mona. de pœn. dist. 3.pnia.& c.pfecta, & est magni effectus ista resolutio ex quo hic agitur de uita hoĩs.Ego uero sum istius opinionis saluo tamẽ melio

12 ri iudicio, † ꝙ hæc pnia, & reuocationis admissio sit arbitraria,& in mero iudicis arbitrio consistat, donec reus reperiret manibus ipsius iudicis ecclesiastici.licet neminẽ adhuc inuenerim q illam ponat,iudex igit ecclesiasticus poterit illã admittere,aut in principio iudicii.i.incontinenti,postq̃ quis fuit deprehensus in hæresi, aut in medio uel in fine iudicii,anteq̃ tñ tradatur curiæ seculari citius, uel tardius,breuius , aut longius fm persoarum cõdõnem,& qualitatẽ facti,ut l.respiciendum.in fi.principii.ff.de pœn. ibi in grauioribus pœnis legum seueritatem cum aliquo temperamẽto benignitatis suscipiãt,di

eit.l C.loquendo iudicibus , & in leuioribus
pniores ad lenitatē,uide tex.in l.aut facta.in
prin.& §.1.eo.ti.ubi dicit plura esse conside-
randa in pœnis iniungendis, & maxime pso
narū cōdōnem,p quo facit tex.in l.non oēs.
§.à barbaris.ff.de re mil.Pro cuius euidentia
sciendū est,q hæresis est crimen mere eccle
siasticū d.c.ad abolendam.§.pen.extra eo.tit.
& in c.ut inquisitionis.§.pe.eo.ti.lib.6.ita q
illius cognitio atq; decisio ad solū iudicē ec-
clesiasticū ptinet,de quo iura plurimū cōfi-
dunt,& maxime in hac mā in qua multa cō-
tulerunt eius arbitrio terminãda , prout est
modus,& forma abiurandi hæresim d. ca. ad
abolendã,uer.nisi ad arbitriū epi, &c. Itē bo-
norū cōfiscatorū d.c.uergētis , & q̄dã alia si-
cut est traditio in manibus iudicis secularis
iuxta no.in c. sup eo. de hær. lib.6. quare &
non est dicendū,q tps admittendi istã reuo
cationē sit arbitrariū,& in ipsius iudicis arbi
trio mere cōsistat , attēto maxime q ista re-
uocatio hēt instar,& similitudinē quandam
pniæ spūalis fauore fidei ,q est ut error istus
hæresis penitus extinguat , & q Christiani
oēs sub una fide catholica religiose uiuant.
13 ‡ Quia Deus non uult mortē pctōris, sed ut
cōuertat,& uiuat,ut hr Ezec.18.c.& 50. di.
ponderet.23.q.1.si Petrus.& no. in c.accusa
tus.§.licet,eo.tit.lib.6.& in c.1. & 2. qui cle.
uel uouen.ubi admissio pniæ , & reuocatio-
nis à malo post perpetratū scelus tota man
datur arbitrio iudicis in d.c. 1. disponit q q̄-
dã diaconus aliū uulnerauerat in sabbato,&
postea quãdã mulierē duxit in uxorē, & ma
trimoniū de facto cōtraxerat. dicit ibi Pōti-
fex, q si ille diaconus uxore relicta humilia-
to corde ad pniam deueniēs ueniã postulaue
rit,sibi parcendū erit,& si iudici uidebit resti
tuēdus erit ad offm suum in ecclesia , & ulte
rius quoq; ad presbyteratus ordinē iudice
arbitrante poterit pmoueri,cū ibi sint duo
grauia cria,nihilominus si iteruenit pnia, &
iudici æquum uidebitur, nō solum parcit de
linquenti,& ad pristina officia restituitur,ue
rum et ad maiora extollit,eo maxime qn iu-
dex cognoscit ipsum reū fuisse alias hoīem
honestæ cōdōnis , & bonæ cōuersationis, ut
dicit gl.in d.c.de quo uerisimile sit q debeat
se corrigere , ita dicamus in casu nostro quo
tiescunq; iudex uiderit aliquem hoc crimine
notatum iuuenem simplicem aut mulierē,
uel qui alias erat uir bonæ condōnis , & fa-
mæ,& honestis cōuersationibus solitus par-
ticipare,nō est dicendū, q non dēat admitti
ad reuocationē usque ad sniam,maxime qn
spes adest , q in futurū erit melioris uitæ.d.
c 1.& 2.q cle.uel uo.& arg.l.non oēs.§.à bar
baris ff.de re mil.l.qs sit fugitiuus.ff. de ædi.
edi.sed si esset uir malæ condōnis,& alias cri
minosus in aliis uel in hmōi crimine multū
longeuus,aut alias habitus suspectus de hæ
resi,non dico graui,sed leui suspicione nota-
tus fuerit,ut in c. accusatus.in prin.eo.ti.lib.
6.de quo spes non sit ; q in futurum debeat
se corrigere, isto casu nō admittat pnia sero
nisi incōtinenti, &c. & ex hmōi circūstãtiis,
& qualitatib. iudex poterit qnq; citius qnq;
tardius admittere illos ad reuocationē , arg.
d.l.aut facta,& l. respiciendum.in prin. ff.de
pœn.& l.1.ff.de cust.reo.& ibi Bar. qd,& p-
bari vr p tex.in l.manicheos.C.eo.ti.ubi Im
14 perator simpliciter dicit f pœnitentib. ueniã
damus , & non restringit se ad tpa uel mo
menta,ergo debet intelligi in quacunque par
te iudicii,qa illa indefinita æqpollet uniuer-
sali l.si plures.ff.de le.3.& per d.Alex.in rub.
ff.solu.matr. ergo ius ciuile quod est rigoro-
sius admitiit simpliciter hanc reuocationē,
& pniam,quare uolumus dicere quod ius ca
nonicum ad qd magis spectat pseq æquita
tem , debeat tã duro modo,& arcte pcedere
cōtra ipsos reos,& maxime illos qui publice
pœnitentes uolunt reuerti ad fidē catholicã,
hoc esset nimis crudele,impium,& dãnabile
potius quã religiosum , & cōtra morē eccle-
siæ,q̄ nemini pœnitenti,& redeūti gremium
suū claudit.d.l.fi.§.æquū.C.de sum Tri. 50.
dist.ponderet.24.q.1.si Petrus.& no. in c.su-
per eo.eo.ti.& cōse.dist. 4. oīs quod potissi-
me probari vr per iura,& rōnes illas quas su
pra adduximus pro corroboratione opi. Ab.
uidelicet de restōne bonorū quæ fit hæreti-
co cōuerso de qua in d.c.uergentis. quæ re-
stitutio fieri non posset nisi bona pdicta fuis
sent prius effectualiter publicata , & p fiscū
apprehensa,quæ qdem apprehensio fieri nō
potest per fiscum nisi demum lata snia per
iudicem ecclesiasticum d. c. cum secundum.
§.fi.in fin.eod.tit.lib.6. nec minus urgere vr
aliud fundamentum quod in pœnitente tol-
luntur illa duo extrema substantialia hære-
sis.s.error rationis,& pertinacia uoluntatis.
quibus deficientibus destruitur omnis hære
sis in substantia suã.24. q.3. dixit apostolus,

cap.

c.hæresis. & c.hæreticus.eadē causa, & q. 1. cum igit̃ deficiat crimē frustra tractat̃ de pœna l.absentē. ff.de pœn.& l. sancimus. C.eo.
15 tit.† Pro quo facit ēt gl.in cap.excōicamus. el 1.extra eo.tit.in uers.deprehensi.quæ uult expresse. ꝙ post latam sn̄iam admittitur reuocatio. text. n.ibi admittit reuocationem postq̃ hæretici prædicti in errore fuerint deprehensi.gl.super illo uers. dicit publice ita qđ sit notoriū,uel sint cōdēnati. ꝓ quo facit in arg.tex.in c.accus.eo.tit.lib.6.ſm Pan.ubi relapsis duntaxat non parcit,ergo aliis q nō sunt relapsi parcendū erit. Et tenendo istam opinio.quā uerissimā esse puto,nō obst.tex. in d.c.ad abolendam.in illo uerbo cōtinuo, &c.q: dictio ista ciuili modo debet intelligi cum facultate alicuius honestæ,& cōpetētis dilationis,non tā repētino modo,quod non possit aīam aspirare.nā istud uerbū cōtinuo, & alia similia aduerbia tp̄alia, sicut est continuo,illico, incontinenti,mox,& similia aliquam dilationem de sui ꝓpria nā recipiunt, qn̄que unius, qn̄que duorum,trium, quinque, decem,uel ultra dierum terminum, & plus uel minus arbitrio iudicis, & ſm subiectā materiam,ſm quod eleganter concludit Bald.in l. 2. C.de edic.diui Adria. tollen. nec minus ꝓpea dr̄ incontinenti, uel continuo, aut illico dictam id quod factum est post modicum interuallum ut supra dictum est,ut habet per Bar.in l.penult.C.deposi. & per dom. Alex. in l. & si post tres. ff. si quis cau.& l. si debitori. & ibi Bart. ff. de iud. & l.cum speciali.C.eod.ti.c.fi.de uerbo.signifi. lib.6.& ibi Ioan. Andr. & Archid. & l.unica. C.de his qui se deferunt.& libr. 10. & de consecra.dist.5.nunquam,ubi cōtinuo quid dicitur esse factum, licet factum si post tem-
16 poris interuallum. uide Bald. in d.l. 2.† ubi plus dicit quod dictiones istæ recipiunt qn̄que spacium tp̄is duorum, uel trium mensium,& propterea ille text,in d.c. ad abolendam,non probat necessario,& concludēter, ꝙ per illam dictionem,continuo, censeatur exclusa ois mora siue tp̄is interuallum, ex quo de sui natura patitur morā alicuius tp̄is arg.l.non hoc.C.unde cogna. faciunt notata per Bald.in l.necq; natales.C.de prob. & ideo opportune succedit regula illa de qua in l.1. in fi ff.de iure delib.uidelicet ꝙ ubicunq; sumus in materia q̃ designat tp̄s incertum,illa incertitudo remittitur arbitrio iudicis declaranda.ita dicit text.ibi, sed hic sumus in eisdem terminis ex quo dictio ista continuo, est incerta ratione tp̄is, quia qn̄que nullam recipit dilationem, quandoque aliquam recipit,sed paruam,quandoque longā ut ex superius dictis apparet merito dicamus ꝙ sue cedit arbitriū iudicis per qđ declarabit illa incertitudo.d.l.1.§.fi. Pro qua opin. facit ēt ista ratio,quia de ista pn̄a,& reuocatiōne fit mentio in pluribus locis in iure canonico, & etiam in iure ciuili,& in d.c.ad abolendam, in c.uergentis.extra eo.tit.& c.accusatus.§.licet.& §.porro.eo.tit.lib. 6. & l. manicheos. C.de hæret.l.hi qui sanctā.C. de aposta.& tñ nullibi reperio ꝙ iura uelint sic sitim post apprehensionē erroris dictā reuocationem fieri dēc.nisi in d.c.ad abolendam, qui tex.ut proxime dixi, loquitur per uerba dubia apta sui natura cōprehēdere dilationē,ut supra ui distis.cetera uero iura de hac reuocatione mentionem facientia. uidelicet tex.in c. uergentis.extra eo.tit.in c.accusatus. eo.tit.libr. 6.l.manicheos.C.eo.tit.& l.fi.§. æquum. C. de sum.Trin. omnia loquunt̃ indefinite, & indistincte,clarum in.est ꝙ si reuocatio ipsā fiēda esset tam cito, de celeritate hm̄oi in ali qua alia.l.siue.c. expressior mētio facta fuis-
17 set, † cum igitur gn̄aliter, & indistincte loquant̃ iura prædicta gn̄aliter, & indistincte sunt intelligēda l.de precio.ff.de pub. & glo. in cle.1.de iud.& gl. in clemē.1. de re iud. & alia gl.in capit.ne Romani,de elec.& hoc uī clare expressum in d.l §.æquum. C. de sum. Trin.ubi dicit ꝙ redeūtibus nunquam gremium suū claudit ecclesia,quę dictio nunq̃, est exclusiua uniuersaliter loci,& tp̄is, & cuiuscunq; alterius subiecti,iuxta quem apponitur,maxime qn̄ simpliciter profertur sine limitatione l.nunquā actionis.ff. de actio. & obl.& ea.l.nunquam actiones.ff.de regu.iur. cuius legis sententia sūpta in sensu affirmatiuo nil aliud significat,nisi ꝙ ecclesia redeūtibus ex bono ꝓposito,puro corde, & fide nō ficto,semꝑ tenet gremiū apertū,& salutiferos ostēdit amplexus, ꝓ quo facit text. in ea. ponderet.l.dist.& 24.q.prima si Petrus.Pro qua opi.facit etiam text.in d.cap.accusatus, §.licet eod.titu.lib. 6.hoc modo inductus. si eñ fauore fidei catholicæ disponit̃ ibi ꝙ stādum sit assertioni,& dicto ꝑiuri, nō solū cōtra seipsum deponentis,uerū ēt contra alios criminis socios,& faciat fidem cōtra oēs,dūmodo

modo non litore nec odio sed zelo orthodo
xæ fidei, processerit, cuius cõtrarium iſt in iure
disponitur, & cõfessio sociis criminis nõ facit fi
dem iſt cõtra criminis socium, imo nec indi
cium, ut l. 1. §. diuus Ant. & §. cum quis latro
nes. ff. de qõ. & l. qm liberi. & ibi Bart. & Sal.
C. de testi. & 4. q. 3. si testes. in fin. uer. item
liberi. & Spec. in tit. de testi. §. 1. uers. item qđ
est socius. quod est uerum maxime qñ agitur
18 ad pœnam criminis, quia in criminalibus de
bent esse probationes luce clariores ad con-
demnandum l. sicut cuncti. C. de proba. 2.
q. 8. quisquis, &c. sciant licet enim reuocatio
prioris dicti facta fuerit ex interuallo, ut di-
cit gl. in d. §. licet, multomagis dicendum est
quod eadem reuocatio debeat ex interuallo
admitti in eodem crimine, qñ agitur de abso
lutione, & conuersione peccatoris dummo
do facta sit bono zelo, &c. maxime, quia per
istam interpretationem reuertimur ad iſtam
iuris cõis, qua cauetur qđ materia absolutiõis
est fauorabilis, ut not. Doct. in d l. sciant. &
in l. absentem. ff. de pœnis. Et tenendo istam
opinio. cessat illud absurdũ de quo supra di
ximus, in principio primę conclusionis, uide
licet ꝙ si reuocatio ista indistincte admittere
tur rari uel nulli reperirentur hæretici q pœnis
corporalibus ultimi supplicii punirentur. quia
quotiescunq; reus uideret iudicẽ paratũ, &c.
nam ſm istam opin. hæc facultas reuocandi
est pęnitus sublata reo, postq̃ est traditus in
manibus iudicis sæcularis, ut supra latius di
ctum fuit. ideo cessat rõ illa. quia tunc nõ est
amplius in facultate rei uelle reuocare, ut di
ximus supra, nec ẽt est in facultate sua qñ ve
lit reuocare dum remanet apud iudicẽ eccle
siasticũ. nisi reuocet incõtinenti, sed est in fa-
cultate iudicis ecclesiastici, qñ uelit admitte
re suam reuocationem, & pœnitẽtiam, arg.
eorũ q̃ hñr in d. c. ut ergẽtis. ibi, nisi eis ad cor
reuertentibus, & abnegãtibus hæreticorum
consortium, misereri aliquis uoluerit, &c.
& c. 1. & 2. qui cle. uel uouen. Non obstat ẽt
19 tex in d. l. continuus. in prin. † quia ibi sumus
in cõtractu stipulatiõis q perfici debet unico
contextu, & de sui nã non recipit dilationẽ,
alia non diceretur factus unico cõtextu, si par-
tes anteq̃ pficerent recederent ad extraneos
actus d. l. hæredes palã. §. fi. ff. de test. l. lecta.
§. dicebam. & q̃ no. ibi Doct. ff. si cer. peta. &
hoc est de substãtia ipsius cõtractus ꝙ stipulatio
fiat in cõtinenti à psente psenti l. 1. §. q plena.
ff. de uerb. obl. Et ideo dico ꝙ aut aduerbia
ista tpalia sicut cõtinuo, incontinẽti, mox,
illico, & similia opponuntur super actu momẽ
taneo q fieri debet unico cõtextu, nulla inter-
ueniente dilatione, neque actus extranei in
tercessione, & signat tps immediatum, & nul
lam recipit dilationẽ, saltem q̃ poccupat ex-
traneum actũ, & hoc modo intelligitur d. l. con
tinuus. in prin. & l. hæredes palam. §. fin ff.
de test. Aut apponuntur sup actu successiuo vel
termino reiterabili q requirit. qñq; terminũ
ad deliberandum ut est aditio hæreditatis, ut
l. cum antiquioribus. C. de iur. delib. & tunc
recipiunt semper aliq̃ dilationẽ, & interual-
lum tpis, qñq; plus, qñq; minus, secundum
subiectam mãm. d. l. penult. C. de posi. & l. cũ
spãli. C. de iud. & l. si debitori. ff. eo. tit. & l. &
si post tres. ff. si quis caut. & ibi p D. Alex. &
per Bald in d. l. 2 C. de edi D. Adr. tollen. &
quotiescunq; esset incertitudo tpis. qa non
esset limitatum nec specifice declaratum in
iure, statu arbitrio iudicis, & illius declaratio
ni. d. l. 1. § fin. ff. de iur. delib. Quibus non ob
stat ẽt illud quod dicit Arch. in c. ut cõmissi
eo. tit. li. 6. dum declarat q dñr sponte ad gra
20 tiam redire, ubi concludit ꝙ † illi dñr spõte
redire qui ueniunt intra tempus gratiæ sci-
licet antequam personaliter fuerint requisi-
ti, & probationes contra eos nundum rece-
ptæ fuerint, si enim postea compareat inqui
situs dr uenire post tempus gratiæ auditur
in suis defensionibus. sed uolens errorem
suum reuocare, & ueniam obtinere non ad-
mittitur ad gratia. tñ idem Arch. in fin. decla
rat dictum suum, ꝙ tex. ibi non loquitur de
talibus obedientibus, quia si essent tales non
deberent post reuocationem incarcerari, &
sic ur esse intentionis, ꝙ postq̃ isti in carcerã
tur post reuocationem ꝙ reuocatio illa ad-
mittenda sit ẽt post negationem, & receptio
nem attestationum ex quo incarcerantur post
reuocationem loco pœnitẽtiæ, & sic nõ uñr
habere liberam indulgentiam in oĩbus, uide
Hostien in sum. eo. ti. § qualiter. uer. aduerte
21 tñ ex quibus remanet firma conclusio. † Vlti
mo p cõplemento istius materię reuocatio
nis hæresis dicas ꝙ duplex est reuocatio, &
pęnitentia. altera, q̃ fit ad salutem animę dũ-
taxat in foro conscientiæ, altera uero quę fit
ad utriusque salutem. s. animæ, & corporis,
prima indistincte fieri potest p quamcunq;
pson. in sup quocunq; crimine, & quocũq;
loco,

loco,& t pe usq; ad finẽ uitæ hominis uiuen tis,ut l. bẽ in c firmiſſ.extra eod. tit.dummo do facta ſit puro corde,& ſpontanea uolun tate,de pœn.diſt.3 perfecta pnīa,& cap. 1. & 2.qui cle.uel uo.c.ſuper eo.de hæret.lib. 6.ex quo infero ꝙ iſta pnīa, & reuocatio eſt gñalis non ſolum rõne perſonarum,& criminis, ſed etiam ratione loci,& tpis d.ca. ſuper eo. 21 in fin.) ubi nota caſum mirabilem ꝙ hæreti co ẽt relapſo in hæreſim q debet igne uitam ſuam abſq; ulla ſpe ueniæ finire, ſi emiſerit pnīæ ſigna manifeſta nõ denegantur ſibi ec cleſiaſtica ſacra ſicut cõfeſſio,& euchariſtia, quibus humiliter ab ipſo reo petit:s nulla re. nus erunt ſibi denegāda, licet corpus ſit om nino periurus ita eſt tex expreſſus, in d.c.ſu per eod in fi. Secundo uero caſu qñ eſt pnīa & reuocatio quæ ſit gratia utriuſq;. ſ aīæ,& corporis,& pro utriuſque ſalute, & iſta non eſt adeo gñalis, ſed ſpecialis, & reſtringitur ad loca,& tpa de quibus ſupra, & iſta nunq̃ competit relapſo d.c.ad abolendam, & cap. accuſ.extra eod.tit.in antiq.& in 6.

1 *Hæreticus qui pœnitens bonorum ſuorum reſtitu tionẽ obtinuit, an poſſit recuperare illa à fiſco oc cupata.*
2 *Sententia reſtitutionis tantum reſtituit quantum ſententia condemnationis ademit.*
3 *Ius canonicum de ſalute animæ curans,de bonis tẽ poralibus raro diſponit.*
4 *Reſtitutus contra quem recurſum habebit, bona ſua per fiſcum alienata ſint.*
5 *Poſſidens in pari cauſa prioris eſt conditionis.*
6 *Peccatori conuerſo pro bonis recuperandis, quo ſub ueniatur remed o.*

QVAESTIO VI.

SExto uidendum eſt ex quo diximus ſu pra ꝙ bona hæreticorũ confiſcanẽ, q̃ro
1 † quid ſi hæreticus qui abiurauit hære. ſim,& obtinuit reſtõnem bonorũ ſuorũ, tñ reperiit bona ſua fuiſſe ꝑ fiſcũ occupata an illa poterit à fiſco recuperare.dic ꝙ ſic, ſi iu dici uidebitur,ut in d.c.uergentis,in uer. his tamen &c.extra eo. tit. ex quo no. ꝙ reſtitu tio bonorũ q̃ fit reo poſtq̃ habuit gratiam, criminis,& pœnæ eſt arbitraria de iure cano. q̃d ſecus eſt de iure ciuili, ut infra proxime dicam. Contra hoc opp.de l. 1.& 2.C.de ſen. paſ. & reſtituam in reſtõne bonorũ quæ fit reo q. habuit gratiam crimīs, & pœnæ ſunt multũ attendenda uerba reſcripti gratioſi. Aut.n.gratia fuit elargita a principe per mo dũ indulgentiæ, & ſic per uerbum indulgeo, aut per modũ reſtõnis, & per uerbum reſtõ. Primo caſu reus nõ dr̃ reſtitutus niſi ad uitã duntaxat. bonis & fama apud fiſcum remanẽ tib.d.l.2.C.de ſen.paſ.Secundo uero caſu qñ per modum reſtõnis ad oīa cenſetur reſtitu tus.ſ.ad uitam,& bona,& famam.d.l. 1.& l.
2 fi.C.de ſen.paſ. † quia quantum condemna tionis ſnīa ademit, tantundem reſtõnis ſen tentia tribuit & reſtituit d.l fi §.fi.& ibi Bar. & 2.q.3.ſi quem.Sol.dixerunt quidã ꝙ in d. c.uerg reſtõ fit à lege,ſed in d.l.1.& 2. reſtitu tio fit à Principe uiuẽte,& ſic ab hoĩe, & mi tius agitur cum lege.q̃ cum homine. l. Celſ. ff.de arb iſta ſol. parũ ualet, qa reſtõ de qua in d.ca. uerg. fit ab hoĩe qui ab ipſa lege hẽt arbitrium,non aũt ab ipſa lege principaliter & immediate, & ideo aliter dicas ꝙ in reſti turione illa quæ fit de iure cano. ut d.c.uerg. cõſideratur principaľr fauor animæ,& fidei, & in ea plurimum attenditur mentis ſinceri tas,& cõſtantia in obſeruatione,& ꝑſeueran tia fidei catholicæ d.c uerg.in uer. ibi niſi eis ad cor reuertentib. & abnegantibus hæreti corũ conſortium &c.& d.cap.1.& 2.qui cle. uel uo.In alia uero quæ fit de iur.ciui.uigo re d.l.1.& 2.non attẽditur fauor animæ, uel fidei,ſed fauor,largitas, & gratia ipſius prin
3 cipis,& cõmodum tpale.† Et ideo ius cano nicum quod principaľr attenditur ad ſalutem animæ parũ curauit de bonis tpalib. ſed dili genter attendit ad id quod erat maius peri culum.c.ubi periculũ, de elec. lib.6. & ꝑpea non curauit quidq̃ certum diſponere de ip ſorũ bonorũ reſtõne, ſed illam totam iudi cis arbitrio demãdauit,nec in ea curauit,uel attendit ſubtilitates uerborũ iuris ciuilis, an reſtitutio iſtorũ bonorũ fuerit facta, uel con ceſſa,per uerbum conſtituo,aut per uerbum indulgeo, ſed qualitercunq; facta fuerit gr̃a ipſorũ bonorũ reſtõ ſemper ſtatim arbitrio iudicis d.c.uergentis.c.ſi pater.de reſt.& cap. licet mulieres,de iureiur.lib. 6. Ponamus.n. ꝙ ipſe reus omnia bona ſua, uel ſaltẽ maio rem partẽ ipſorũ lucratus fuerat ex fenore, qa dum erat ſub praua hæretica profeſſione exercebat magnas uſuras ex quibus maio rem partem ſuæ ſubſtantiæ compoſuerat, dicendum ne erit iſto caſu ꝙ iudex eccleſia ſticus

ficus debeat restituere bona dicto cõuerso, dico q non, ut no. Card. in d. clem. 1. de usur. & per Dy. in reg. pcm de reg. iur. lib. 6 Cum ergo istæ duæ rationes sint diuersæ, & ex diuersis causis fiant, merito debent diuerso iure censeri. l. Papin. exuli. ff. de min. l. pen. ff. de cal. eum fim. Sed quæro retentis eisdem ter-
4 minis † quid si fiscus bona ista iam alienauerat, & in priuatos usus conuerterat in totũ, uel in partem, contra quem habebit recursum iste restitutus, & an poterit dicta bona ab ipsis possessoribus uendicare. Rñ. distingue, aut fiscus bona prædicta alienauerat titulo lucratiuo s. donationis, aut legati, uel titulo oneroso. s. uẽditionis, locationis, emphyteusis, & similibus. Primo casu, aut bona illa fuerunt acqsita ex tenore, uel alio iniusto titulo, & non datur repetitio dicto reuerso ad fidem per no. doctrinã Car. in d. cle. 1. de usu. & Dy. in reg. pcm. de reg. iur. lib. 6. Aut fuerunt iusto titulo acqsita. & procul dubio poterit illa uendicare. d. l. z. & quæ no. ibi Bart. in 4. col. C. de sen. pas. & rest. rõ est. qa iste tractat de dãno euitãdo illi uero possessores de lucro captãdo merito iste pferendus est illis. l. fin. C. de cod. & in auth. de imp. luer. descri. in prin. Secundo uero casu qñ ex tit. oneroso illa uẽdicare nõ poterit nõ est una, qa isto casu uterq; tractat de dãno euitãdo, & sunt
5 partes in causa, & rña est, q † in pari causa potior est condõ possidẽtis c. in pari. de reg. iu. lib. 6. alia rõ uiget, & melior, quia cũ isti possessores emerit à fisco, q erat uerus dñs dcõsũ bonorũ. l. qsquis. & in l. fi. C. ad l. Iul. maie. & l. Arriani. C. de hær. c. ad abolendã, in fi. & c. uerg. extra eo. tit. & cap. cum sm. ll. eo. ti. li. 6. merito fuit in eisdem emptorib. translatũ uerũ dñium ipsorũ bonorũ, & poss. adeo qđ iudex ecclesiasticus, aut superior restituẽdo bona isti conuerso non põt restituere, nisi illa quæ sunt apud fiscũ, quorũ adhuc est dominus, alia uero q̃ fuerunt alienata nõ põt amplius restituere absq; cõsensu dñorum, & possessorũ. l. id quod nrm est. ff. de reg. iur. fiscus. n. succedit in bonis ipsius rei tanq̃ hñs, ut l. tut. C. ad l. Iul. de ui pub. & ppea potuit in eos uerũ transferre dñm. l. sed & si lege. §. item si rem. ff. de pet. hæred. & Bar. in d. l. 2. in 3. col. uers. pro declaratione. & ppea rei uẽdicatio non datur isti conuerso, quia illa non datur contra dñm qui possidet. l. mater. l. cũ à matre. & l. à possidentibus. C. de rei uend.

6 † quõ igit poterit subueniri calamitati istius peccatoris conuersi, erit ne dicendum quod omnino perdat suum, dic q nõ, sed sibi subuenitur hoc modo, quia datur sibi conditio ex lege contra fiscum ad recuperandũ pecunias illas quas ex uenditione dictorũ bonorũ acceperat, si extant, si uero non extant nulla datur repetitio, & ideo distingue sic, sm Bart. in d. l. 2. q aut fiscus ex pecuniis quas accepit ex uenditionibus, seu alienationibus dictorũ bonorũ suis effectus locupletior, quia uersæ fuerunt in utilitatem fisci, aut nõ, quia forsan fuerunt furto subtractæ, aut alio casu deperditæ. primo casu fiscus tenetur ad illarum restitutionem, secundo uero non tenetur, secundum q decidit Bar. in d. l. 2. quẽ uide, qui latius exponit, & declarat ibi hanc materiam per plures quæstiones.

1 *Hæretico conuerso, & ueniam obtinenti, an sit pœna loco pœnitentiæ iniungenda.*

Clericus in carcerem perpetuum detrudendus degradari prius.

2 *Pœna perpetui carceris ex dispositionibus potest cõmutari hodie.*

QVAESTIO VII.

1 Septimo quæro, an hæretico † prædicto post reuocationem hæresis sit iniungenda aliqua pœna loco pniæ, postquam habuerit indulgentiam uitæ, dic q sic, quia intruditur in perpetuum carcerem ad agendum perpetuam pniam. c. excõicamus. el 2. & ibi glo. extra eod. tit. & c. 1. eod. ti. lib. 6. Et not. q clericus qui intruditur in istum carcerem debebit prius degradari, & deinde in ipso carcere mutari ita dicit tex. in d. cap. 1. ibi perpetuo mutandus &c. quod uĩ quid mirabile, ut postquam ecclesia admisit illum ad pniam, & reuocauit hæresim publice mediotureiur. debeat postea degradari, uel si degradatus erat remanere in eodẽ statu priuatus dignitate ecclesiastica, sacris ordinibus, ac officiis, & beneficiis ecclesiasticis, & degradatus est inhabilis, & incapax ad obtinẽdũ officia, & beneficia ecclesiastica. c. degradatio. in fi. de pœn. lib. 6. not. per Fel. in c. non potest, de re iud. & hoc modo uidetur esse melioris cõdõnis laicus, q̃ clericus, qa laico restituuntur bona qñq;, ut d. c. uerg. eod. titu. & supra late dixi pxima q. cogita tñ, quia uĩ satis durũ q clericus p insignẽ pniam nõ cõsequatur aliud

aliud. q̃ solitus uitæ beneficium, q̃ uitam miseram ducet in perpetuis carceribus, l cet p̃ quam dutũ sit, tñ lex ita scripta est, d.c. pen. & cap. 1. eod. tit. in antiq. & in 6. ideo seruanda est. l. prospexit. ff. qui. & à quib. ideo dicit Abb. in d.c. pen. ꝙ satis est sibi si euadũt pœnam mortis p̃ ipsam reuocationem. cum r̃ non soleat tolli pœna corporalis per pnĩam. d.l. qui ea mente, & supra dictũ fuit in princ. præced. q. nihilominus dicit Abb. in d c. pen.

2 † ꝙ pœna istius perpetui carceris poterit hodie permutari ex dispensatione, & in alteram speciem conuerti arbitrio superioris, ut est tex. in cap. ut commissi. §. necnõ. eo. lib. 6. q̃a ex eo datur facultas iudici permutandi pœnam ipsius perpetui carceris. & no. quod est ius nouum Bonifacii 8. qui mitigauit rigorem iuris antiq. Arch. tñ in d. c. ut cõmissi. in fin. dicit ꝙ clericus beneficiatus q est paratus corrigi, & corde non ficto reuerti ad vnitatẽ xp̃ianæ fidei, deponi nõ debet, & p̃ cõns̃s retinebit oĩa beneficia, & allegat gl. q̃ u͂r bene hoc ꝓbare in c. nunc aũt. 2 r. distõ. in uersic. Marc. in fin. tñ credo ꝙ dctũ Arch. & gl. procedat qñ sponte, & à principio quis reuocauit errorem p̃dictum, non aũt qũ post negationem, aut sñiam, quia diceret cõtra tex. in d.c. 1. eo. tit. lib. 6. & gl. in d.c. excõicamus. el 2. §. fi. quæ iura uolũt clericũ post reuocationem d̃re immutari, & ideo limitantur supra.

1 *Deprehensus in aliqua hęresis suspicione qua sit pœna plectendus.*

2 *Damnari potest quis ex suspicione sola in criminibus atrocissimis.*

3 *Bona rei per annum contumacis in non comparendo annotata fisco applicantur.*

4 *Excommunicationem per annum sustinens, an possit ut hæreticus condemnari.*

QVAESTIO VIII.

1 OCtauo quæro quid si aliquis fuit † deprehensus non in hæresi expressa, sed in aliqua suspicione hæresis, an sit puniendus, & qua pęna. R ñ. quòd iura non imprimunt cõtra istum aliq̃ pœnã saltẽ à principio sed mãdant illũ d̃re se sufficienter purgare aduersus notã illam, & congrue docere de innocentia sua, & bona famæ, quæ hr̃ inter fideles xp̃ianos, & uiros catholicos, & ecclesiasticos ex q̃bus indiciis, & probõnibus purgatur oĩs macula istius peccati, q̃ cõtra ip̃m fuerat obiecta, quæ quidem purgatio q̃nq; maior, q̃nq; minor, siue leuior requiritur s̃m grauitatẽ, uel leuitatem suspicionis. & cõdõnẽ p̃sonæ, quam purgationem si ipse suspectus facere neglexerit post q̃ monitus fuerit ad illam faciẽdam erit excõicandus, à qua quidem excõicatione nisi sit legitime purgando intra annũ exemerit anno elapso ut uerus hæreticus cõdẽnandus erit, & eisdem pœnis hæreticorũ puniendus, ita ad literã dicit tex. in d. c. excõ. el 1. §. qui autem inuentt. extra eod. tit.

2 † Ex quo not. casum istũ ualde sp̃alem ꝙ q̃s ex sola suspicione damnatur in atrocissimis criminibus contra regulam ordinariã iuris, cõis, quæ habet ꝙ in causis criminalibus debent esse ꝓbõnes luce clariores. l. sciant cuncti. C. de prob. c. pia. de excep. lib. 6. & 2. q. 8. q̃squis, & c. sciant. sed tu dic ꝙ suspicio ista cõtinuata in contumacia, & in excõicatione per annũ est effecta adeo uehemẽs, & uelocissima ex qua dici potest ꝙ si orta p̃sumptio iuris indubitata, & p̃ cõns̃s euidens ꝓbõ, ut not. Barr. & Doct. in l. si adulteriũ cũ incestu. in prin. & in l. quod ait lex. ff. de adul. & Bal. in l. neque natales. C. de prob. p̃ Alb. Gand. in suo tract. malef. in tit. de præsum. & indic. indub. & Ang. de Are. & q̃ plures alios modernos quos breuitatis causa non refer eo hic, dicam aliqua infra gl. igitur in d.c. excõ. §. qui aũt, quam Abb. ibi multũ commẽdat, & sequitur, dicit ꝙ iste non d̃r ex leui p̃sumptione damnari, sed ex uiolentissima, quæ facit indicium indubitatum, & præsumptionẽ iuris expressam, quę ut dixi recipit incrementum ex pertinacia illius qui stetit in excõicatione per annum, & illius contumacia, ꝙ tñ

3 contrariũ apparet de iure ciuili † ubi si reus steterit per annum contumax in non cõparendo, eius bona annotantur, & fisco applicantur, qui reus si intra annũ p̃dictũ redierit cõparens recuperat bona sua. & admittit̃ ad se defendendũ. l. 1. & l. annus. ff. de req. re. post annum uero rediens nõ recuperat amplius bona, sed si uult se defendere admittitur ad eius defensiones, & nõ cõdẽnatur abs̃s d. l. 1. l. annus. & l. fi. ff. de req. reis, & l. abs̃tẽ. ff. de pœ. uide gl. in d. c. exc. §. qui aũt. quæ est ualde notabilis quæ in fi. ponit alium casum nõ

4 minus superiore notabilem. † Quis si aliquis ex alio crimine quã hæresis propter eius contumaciam fuerit excõmunicatus, in qua excommunicatione p̃ annũ induratus institerit.

rit, an poterit ut hæreticus cōdemnari, eo qa sustinuit excōicationem per annum, & cōclu dit q̄ de hæresi condēnari nō poterit, sed be ne poterit condēnari de illo crimine pro quo fuerant excōicatus, quia illa excōicatio retē ta ꝑ annū indurato corde in illa cōtumacia facit illum hri pro cōfesso. uide Abb. qui hoc idem tenet in d. c. excōmunicamus. in 2. col.

1 *Receptatores, & fautores hæreticorum quibus sint pœnis afficiendi.*
2 *Receptatio hęreticorum est omnino interdicta.*
Hęreticis nec inter uiuos, nec in ultima uoluntate relinqui potest.
3 *Credentes hæreticis pari sunt pœna plectendi.*

QVAESTIO IX.

1 NOno uidendum est de receptatorib. † cre dentibus, & fauotibus hæreticorum qui bus pœnis puniendi sunt, & bř dicas quòd quam primum de ipsorum crimine constat declarandi sunt excōicari, in qua quidem ex cōicatione si per annum indurato corde in stiterint, nec se corrigere curauerint post annū efficiuntur infames utraq; infamia ip so iure notantur, ita q̄ si laici sunt erunt oī bus actis iuridicis incapaces, & ut mortui re putantur, clerici uero eisdem criminibus no tari, si per annum, ut supra, in excōicatione institerint. post annum omni offō. & benefi cio ecclesiastico sunt priuandi, nec mirandū est si grauioribus pœnis clerici puniuntur, q̄ laici, qa vbi maior est culpa ibi grauior de bet esse uindicta, ita dicit tex. ad lrām in d c. excōicamus el 1. §. credentes. extra eod. tit.

Ex quo tex. not. q̄ pro eodem crimine gra uius puniuntur clerici. q̄ laici de iure canon.
2 rōne prædicta. † Nota ēt q̄ est omnino inter dicta receptatio hæreticorū, ēt si essent parē tes, filii, fratres, & similes, nec quis excusari potest rōne sanguinis, ut dicit gl. in d. c. ex cōicamus. §. cred. Quinimo nemini licet etiā inter uiuos, aut in ultima uoluntate qcunq; relinquere de bonis suis propriis, & in euen tum in quem post mortē alicuius inuentum fuerit q̄ is in uita sua, uel causa mortis aliqd, ex bonis suis prædictis hæreticis reliquerit, uel donauerit, ut hæreticus dānandus. & de clarandus erit ēt post mortem cuius cadauer & ossa si in loco sacro sepulta reperiuntur ex humanda sunt, & in prophanis locis proii cienda, nec cuique parcitur licet esset eps, ut in c. 2. qđ incipit, si quis eps. extra eo. tit. Cō tra pdicta opp. dū dř credentē dře excōicari d. §. credētes. nā tex. in c. pœ. § fi. eo. tit. dicit
3 † q̄ credentes debent eisdem pœnis sicut hæ retici puniri. gl. in c acc. §. si uero. eo. tit. lib. 6. mouet istā q. & tangit difficultatē quā Abb. in d. c. excōicamus, el 1. § cred. extra gl. re as sumit, & tādē reddūt hāc solutionē qđ in §. cred. el. 1. illi receptantes erant ignari de illo rum praua, & dānabile intentione. sed puta bant illos esse bonos, & catholicos uiros nec debent illorū errorib. in d. auth. §. credētes, & cap. ex. el 2. eo. tit. qđ est pen. sciebant illos esse hæreticos, & credebant ad unguem il lorum erroneis opinionibus, & ꝑpea cum es sent eadem labe polluti, ideo ut hæretici pro prie sunt iudicandi. Vel dicas q̄ dictio illa cre dentes, in d. c. exc. el. 1. impropriè ponitur hoc est scientes, quia illi scienter receptabāt hæreticos, non tñ credebant eorū errorib. & ideo puniuntur leuiorib. pœnis q̄ hæretici in d. uero §. cred. el. 2. ponit ꝑprie de credētib. i. illis q sciunt receptatos esse hæreticos, & ēt qa eorū falsis opin. firmiter credūt, iō puniū tur ut hřtici uide ap. d Zac. sup Ab. ī d. §. cre. q alř exponit illud uerbū, sed mihi non plac.

1 *Suspectus de hęresi post factam adiurationem in hæresi expressa deprehensus, an possit damnari tanquam relapsus.*
2 *Supplicium ultimum infligitur ex fictis probationi bus in atrocioribus criminibus.*
3 *Reuocatio erroris non admittitur, nisi statim fiat post deprehensionem.*
4 *Relapsus in hæresim quando quis dicatur.*

QVAESTIO X.

1 DEcimo. & ultimo quæro, Quidam † fuit habitus suspectus de hæresi, & facta ca nonica purgatione arbitrio episcopi hære sim abiurauit, deinde post tps ali qđ depre hensus fuit in expressa hęresi, quæritur an iste habeatur pro relapso, & puniendus sit ut relapsus. iuxta not. in d. c. ad abolendā in fi. uel sit admittendus ad defensiones, & pœni tentiam, ac si nunq̄ fuisset habitus pro suspe cto. ut d. c. ad abolēdā, in princ. Rñ tex. in d. c. ad abolēdā in fin. uf uelle q̄ indistinctè pu niatur, ut relapsus. tex. aūt in c. accus. in princ. eo. tit. lib. 6. alř dicit distinguēdo, & melius, q̄ aut suspicio ꝑ quā ille abiurauerat hære sim erat grauius, & urgēs, ut qa insurrexerat

ex gra.

et grauioribus,& urgentibus indiciis, & uerisimilibus, & isto casu iudicatur ut relapsus, & eisdē pœnis punitur absq; ulla defensione. ita dicit tex. in d. accusat. in princ. & ratio est quia propter hanc secundam dephensionem expressam declaratur aīus illius quod prima uice fuerit in mala opin. cōtra fidem Christi, in qua semper psumitur cōtinuasse usque ad secundā deprehensionem ita dicit tex. in d. c. accusatus. in prin. ibi. quidā iuris fictione censet esse relapsus quæ, quidē fictio, siue psumptio iuris & de iure cōtra quam nō admittitur probatio in cōtrariū, ut no. Doct. i c. afferte. de psum. & l. quod ait lex. & l. si adulterium cum incestu. & ibi Bar. ff. de adul. & l. filiū eum diffinimus, ff. de his q sunt sui, uel alie. iu. l. non est uerisimile. ff. qd met. cau. & p Bal. in l. neque
2 natales. C. de prob. † Ex quo nota casum ualde singularē quod in criminibus atrocioribus quis punit ultimo supplicio pp fictas probōnes cōtra regulā. l. sciant cūcti. C. de prob. & 2. q. 8. quis. & c. sciant, & uide quæ supra dixi, q. 8. ita colligitur ex text. & gl. in d. c. accusatus. in prin. idē sentit Abb. in c. excōicamus, el 1. in gl. in uers. condemnentur, extra eod. tit. quia alias potuisset per pniam euitare pœnā, sed tu dic, quod non punitur ibi pp fictas probōnes, imò pp ueras, & expressas ex quo fuit deprehensus in hæresi, & ppea punit ultimo supplicio, sed illa prior suspicio hoc operatur qd præsumitur, siue fingitur esse relapsus ex qua fictione, siue psumptione denegatur sibi facultas reuocandi, & abiurandi hæresim, & hoc est qd in effectu operat illa suspicio. Si uero suspicio pro qua prius abiurauerat hæresim erat leuis, & parua, tunc non hr ut relapsus, sed est, ac si nunc prima uice peccasset, nec denegat sibi reuocatio, & abiurationis beneficiū, ut possit pœnas mortis euitare, ut
3 d. c. accusatus, § 1. † Et no quod isto casu teneo, quod istius reuocatio nō sit admittēda nisi incōtinenti fiat postq̄ fuit dephēsus in hæresi, pp illam priorē suspicionē, qa caret suspicione relapsi. & in hoc uertit satis arbitriū iudicis qn uelit reuocationē ipm admittere de quo dixi supra eo. q. 5. in fi. ubi ēt tetigit uerbū de hoc, qd not. pro declaratione eorum q dixi, ibi pro quo facit qd hr in l. non oēs. §. a barbaris. ff de re mil. & l. quis sit fugitiuus. ff de ædil. edi. & hoc est qd dicit tex. in d. c. accusatus, §. 1. Et not unū in hac mā relapsionis quod non solū qs dr relapsus in hæresim si in eadem specie hæresis bis peccauerit, uerū etiā si in diuersis speciebus inciderit, quia in hac mā non attenditur modus siue spēs peccandi, sed cōsideratur effectus uiolationis fidei ad quam oēs species hæresis tendūt. uide tex. in c. pen. in prin. extra. eo. tit. & ibi Abb.

TRACTATVS

Contra hæreticam prauitatem: Per Gundissaluum de Villadiego Sacri palatij Apostolici auditorem editus, incipit feliciter.

IVRECONSVLTORVM CONSVLtissimo do. *Bartholameo Chassano, regij Senatus apud prouinciarum Prouinciam supremo præsidi integerrimo, Ioannes Nicolaus Arelatanus.* S.

CVM doctorum uirorum consuetudine & frequentia Lugduni nonnunquàm fruar (amplissime præses) fortuito oblatus est elegans de hæreticis Tract. antiquius quidem succique plenus, ordinato stilo tātum ad eius rei enucleationem faciens quantum obscuris prolixisq. uoluminibus ceteri iureconsulti. uerum is usq; adeo ueterū in curia corruptissime editus extitit, ut facile dixisses auctorē non pœnituisse, si opus suū iterū, & ex interuallo regustasse proprius, atq; recognouisse fata finissent. Dolui. profecto, dolui multiiuge eruditionis monumēta orthodoxis ad modū pro fultura tineis corrodi, & inter antiquitatis rudera cariē situmq. ab oibus pene negligi, ac tā spectabilis uiri sudores nunq̄ nō latere, quo fit ut nō intus mihi canēs, sed cōi studiosorū utilitati cōsulēs, huiusce libelli recognoscēdi curā subire minime sim. uerl tus Opus igr qua ualui solertia repurgaui cōpēdiarus sūmariis pnotaui, ac deniq; elemētario indice exornaui, ut hic possint studiosi depromere qd in rē suā futurū putāt, idq. citra laborē assequant Ad hæc ēm de hæreticis confeci tractatū, 50. pronunciatis ex immenso iuris pelago decerptis (præter ea quæ in Gundissalui tract. scripta sunt) refertum, ac tādem emūctis nitidisq. caracteribus oīa in lucē prodire curauimus, qbus sane peragen-

dis eo æquius atq; intentius operam meam exhibui, quo huic nostræ ætati in tanta hæreticorũ audacia non parum adiumenti sint allatura, ut qui alio telo Lutheranæ factionis cõscios cõfodere nequeo, hoc saltẽ dimicãdi gñe supprimẽdos, ac funditus euellẽdos doctrinis cõprobem. Verũ dũ huic fetuię meæ patronum de more disquirerem, q eius tutelã susciperet, & a zoilorũ obtrectationib. canin.q; facundia pregeret, nullum medius filius te pstantiorẽ cõcipere ualui, cui primitias meas tutẽdas reponerẽ, qñ quidẽ quãtis pluceas uirtutibus, cũ ẽminẽs dignitatis culmen, ad qđ animi tui egregiis dotibus euectus es, tũ oĩ æuo celebranda cõmentaria in cõsuetudines Burgundiæ, rñsa, uel Affricano I.C. digna, gloriæ mundi catalogus, alia deniq; innumera tui ingenii monumenta aperto sunt in documẽto. Subuerebar, ita medii bene ament, tibi uiro oĩ ex parte absolutissimo tã leuiuscula nũcupare, ni tua clemẽtia, ĩtegritas, atq; religio mihi calcaria adhibuissent. Cõmodũ si quidẽ fuit & tõni cõsonũt, ut integerrimo, ac xpiano pſidi hæreticorũq. expugnatori impeterito hæc de hæreticis scripta dicarent. Quare te pſes Illustrissime hãc ingenioli mei feturã æquo aĩo suscipe I qb. sane si qppia au ib. tuis repurgatissimis frigidũ, atq; ieiunũ occurrerit, id tuę submitto cẽsuræ. nosti. n. q arduũ sit uetustis nouitatẽ dare, nouis auctoritatẽ absoletis nitorẽ, fastiditis grãm, & obscuris lucẽ, ad hæc ĩ omnib. bene dicere, & in nullo peccare, teste Iustiniano potius diuinũ quam humanũ est. Vale felix.

DOminus noster olim in Euangelio prædixerat, Circa finem seculi pseudochristos, & pseudoprophetas surgere, & multos seducere, & fideles suos multas in mundo habituros pressuras. Sed tamen portas inferi non præualituras. Proinde ut dicit Apostolus, Oportet hæreses esse ut q probati sunt manifesti fiant Quã pp oportet nos cũ propheta ex aduerso cõsurgere, & murum opponere pro domo Israel, & Euãgelici meminisse mãdati, quo ab ipsa ueritate pcipit, qđ si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizauerit manus à compage corporis auferatur, cũ melius sit his carere membris. Nã superfluo extra ecclesiam positis resistimus si ab his q intus sunt in eis quos decipiunt uulneramur. 1 Hi. n. nec ut infideles, discedunt, neq; permanent, ut fideles, sed mysteriorum pcepta noti tiã, & fidei nostræ secretioribus perscrutatis, conuersi post modum impugnat nos, & con traditionibus suis corda nostrã dissu lt cõculcãtes uerbi dñici margaritas, & ornata fidei maculantes. Ex quibus nouissime diebus istis multi in prouinciis, & regnis tuę ditioni suppositis in lucẽ prodierunt qui ante in antris latebant legem ueterem suscitantes quæ ab olim sepulta iacet, ac in passione Xpi consumata est, iuxta ipsius uocem inter crucefixores emissam, qñ et uelũ qđ ipsius secreta tegebat scissum est in duas partes à sũmo usq; deorsum, ut reuelata facie mysteria Iesu cõspiceremus, quiq; æmulatores Moysi se iactant, cũ reuera ipsius capitales existant inimici, ut pote doctrinam eius ut falsam respuentes. Si n. ut ueritas inquit, Moysi crederent utiq; & Xpo crederẽt, De illo. n. ipse scripsit. Vnde, & illud Hieronimi Proh dolor, p uinciæ tuæ cõpetere satis uideo, ibi. n. cespite terra secundo dñici seminis puritatem centeno fructu olim referebat, Nunc aũt sulfis ob rupta frumenta in olium auenasq. degũat, ibi quodam sol iustiæ Xps oriebat. Nũc aũt Lucifer ille qui ceciderat supra sidera posuit thronum suum. Cum itaq; sceptrũ regni de manu altissimi susceperis, & pro tãti honoris fastigio talionẽ ei iusta uires tua celsitudo impẽdere teneat. Assurge obsecro uiriliter, & uestigia redẽptoris amplectere, & ubi mulieres Hierusalẽ eũ plangebant, & lamentabant, cũ baiulans sibi crucem exiret in caluariũ, tu q tã exaratum in cruce, & postea resurgẽtẽ adoras fontẽ apertũ lachrymarũ ubi rursus manib. hmõi sceleratorũ hoĩum illũ expui, blasphemari, crucifigi, & lancea perforari dietim uides. Nam iuxta illud Hester, Quis nouit utrum idcirco ueneris? ut in tali tpe parareris? φ ubi tua maiestas ut dignũ est peregerit uniuersi ditioni tuæ subiecti clamabunt, teq. benedicent dicẽtes, Tu gloria Hierusalẽ, tu lętitia Israel, tu honorificẽtia populi nri, qã fecisti uirilr, & postremò post tpale regnũ φ obtinens æterni regni gloriam cõseqris. Et quò magis iuridice ista pagi queãt pñtem tractatũ agere ĩstitui, & mãm pseq ordine sub seq.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus quis dicatur, & ex quibus censendus sit hæreticus.*

2 *Directe,*

2 *Directe, & principaliter quæ dicantur ad fidem pertinere & quę indirecte, seu secundario.*
3 *Simonia large dicatur hæresis.*
Excommunicatus improprie, & largo sumpto uocabulo hæreticus dici potest.
4 *Ad hęc contumax, & infidelis.*
5 *Fides principaliter in corde, & secundario in ore cōsistit. idem dicito in hęresi num 6.*
7 *Puniri debeat an qui aliqua contra fidem protulit quæ iocose non serio protulisse asseuerat.*
8 *Verba iniuriosa, & improba serio non ioco prolata extitisse, in dubio præsumuntur.*

QVAESTIO I.

1 PRimo quæro, quid facias hæreticum, & q̄s sit hæreticus. Ad hoc rn̄det magister quarto sententiarum dist 13. inducendo uarias sctōrum sn̄ias. Ait. n. Hilarius, Extiterunt plures q cœlestium uerborū simplicitatem non ueritatis ipsius absolutionem susciperent, atq; interpretātes qđ dcōrum uirtus postularet. De intelligentia. n. hæresis nō de scriptura est, & sensus non sermo fit crimē. Idē intelligentiæ sensus in crimine est. Hieronymus dicit, ꝙ ex uerbis inordinate prolatis incurrit hæresis. Augustinus diffiniēs qd sit hæreticus ait, hęreticus est q pro alicuius t̄palis cōmodi, & maximæ gloriæ principatus q; sui gr̄a falsas, ac nouas opiniōes, uel gignit, uel sequit̄ Gregorius sup̄ Ezechielem, q in expositione sacri eloquii. ut auditoribus placeat aliq̄d fingit suā uerba loquitur nō Dei. Qui autē in uerbis dn̄icis alr̄ qua is q protulit sentit, & si sub alio intellectu tn̄ ad ædificationem charitatis tendit dn̄i sunt uerba q̄ dicit, hæc ille. Inter istas aūt diffinitiones illa Augustini ur̄ esse p̄stantior, & hanc secutus est Gratianus. 24. q. 3. c. hæreticus. & gl. in clem. unica. de usuris. S. Tho. 4. sn̄ia. dist. 13 art. 3. dicit, ꝙ hęreticus dr̄ q à fide diuisus est . & hoc facit ex quadam electione. ad cuius euidentiam cō siderandum est s̄m eum, ꝙ in fide sunt aliqua ad quæ explicite cognoscēda oīs homo tenet̄, ut sunt articuli fidei. Vnde si in his aliquis errat infidelis reputatur, & hęreticus si pertinaciam a iungat. Si autē circa illa ad quæ explicite credenda homo non tenet̄ errat non indicat̄ hæreticus, ut si aliquis simplex credat Iacob patrem fuisse Abrahæ qđ est cōtra ueritatem scripturę, quam fides p̄fitet̄ quousq; sibi innotescat ꝙ fides ecclesiæ contrariū habet q̄a non discedit p̄ se loquendo à fide ecclesiæ, nisi ille q scit hoc à quo recedit de fide ecclesiæ esse. Et q̄a q̄dam sunt q̄ in fide ecclesię īplicite cōtinet̄, ut cōclusiōes in principiis, ideo in his diuersæ opiniones quousq; p̄ ecclesiam determi iet̄ qđ aliq̄d eorum est cōtra fidem ecclesiæ, q̄a ex eo sequit̄ aliq̄d contrariū fidei directe. Idem sequit̄ prę fatus doctor 2. 2. q. 11. art. 2. ubi subiungit
2 † aliqua dr̄ pertinere ad fidem dupliciter. Vno modo directe, & principaliter sicut articuli fidei, alio modo indirecte secundario si cut ea ex q̄bus sequit̄ corruptio alicuius articuli, & circa utraq; pōt esse hæresis eo modo quo, & fides. Idem tenet in 1. parte q. 32. art. 3. & inde est ꝙ nedū est hæreticus qui male sentit de articulis fidei, sed ēt ille q non tenet rectā fidem e. g̃a sacræ ecclesiæ, de hære. ad abolendam, in prin. Ex quibus sequit̄ p̄ si extra p̄dictus casus reperiat̄ alius in quo q̄s dicat̄ hæreticus illud erit large, & improprie
3 † p̄ quem modū debet intelligi id qđ dr̄ qđ simonia est hæresis. 1. q. 1. eos. de simo. c. quoties. Itē, & q̄libet excōicatus, & q priuilegiū Rom. ecclesiæ infringit, & q eius p̄cepta trāsgredit̄.
4 † Item cōtumax, & q̄libet infidelis, & plures alii modi q no. p̄ gl. 24. q. 3. illi qui. & p̄ Inno. de hær. firmissime. p̄ Host in sum. de hær. §. 1. & c. si Papa. 40. dist. ita tenet Cald. cons. 4 tit. de hær. Confirmat̄ ēt istud p̄ id qđ dicit S. Tho. 3. sent. ubi supra dicit qđ simoniaci dn̄r hæretici p̄ similitudinem, q̄a sicut hæreticus cōtra fidem sentit. ita simoniacus operat̄, ac si cōtra fidem sentiret dum precio sacra uult adipisci, & p̄ eundem modū intelliges alias modo improprie hæresis de q̄bus
5 p̄dictum est, & q̄a fides † principalr̄ cōsistit in corde, & ēt secūdario, i ore aūt cōfessio fit ad
6 salutem. † Sil̄r hæresis principaliter consistit in corde s̄m quod Hilarius dicit. Intelligentiæ sensus in crimine est, sed secundario in ore. Vnde Hieron. dicit, ꝙ ex uerbis inordinate p̄latis incurrit hæresis, nō q̄a hæresis per se in his cō sistat, sed q̄a sunt occasio, & causa erroris ut Thom. dicit ibi. Adde ēt, ꝙ uerba sunt signo earum quę in aīa sunt passionū vt philosophus dicit. Non. n. præsumit̄ q̄s dicere quæ ante animo non cogitauit de lib. leg. la
7 beo. † Sed quæro iuxta hoc, Pone qđ ille qui dixit aliquid cōtra fidem dicit se non seriose nec ex aīo, sed potius p̄ lubricū linguæ, aut ioco illud dixisse an sit puniēdus. Lappus, & do. Card. in d. cle. unica. §. sane. de usur. Dicūt

ꝙ extraordinarie punietur arbitrio iudicis, & imponet ei aliqua leuis pœnitētia salutaris 17.dist.nec licuit.24.q.1.hæc est fides. Augerent tñ ergo pœnam ex qualitate ꝑsonæ, & ex qualitate loci, & ꝑsonarum astantiū, & scandali exinde insurgētis q̄ oīa, & ēt alia in puniēdis delictis sunt attendenda, de homi. sicut dignū.in prin.ff.de pœn.aut facta. talis em̄ iocus non est ꝑmittendus, ꝑ quem uenit ad crimine.ff.ad l.Aquil.nā laudus. de homi. continebat, & ibi in gł. Idem qñ ꝑlubricū linguę, si fuit in culpa, ut hęc lubricitas in eo
8 cusaret punieī, alias non. † Præsumerem tñ ego uerba seriose fuisse dicta, & ex malo aīa ꝓcessisse per iura ꝓdicta. & ēt qa oē male factum graue præsumitur actum, ut in l.si nō cōuitii.C.de iniur.& de ꝑsum.c.1.nisi ex aliis coniecturis contrarium appareret. Eo tñ casu quo hmōi uerba nō saperēt hęresim, sed excusarenī loco uel lubrico linguæ nō posset pœnam infligere inquisito.arg.c.accus. §.sane.de hær.lib 6.sed ordinarius illud faceret.

1 *Hęresis unde dicatur.*
2 *Iudęus, & sarracenus hæretici nequaquam dici queunt.*
3 *Hęreticus uocitandus non est qui errans aliquid fieri contrarium aßeri. modo corrigi, & emendari paratus sit, ubi sese cognosceret errore lapsum.*
Hæreticus dicitur qui falsam sententiam, & fidei contrariam pertinaciter defendit.
4 *Hæresis pertinaciam requirit.*

QVAESTIO II.

1 SEcundo quæro unde dicatur hæresis. † Ad quod dicendum s̄m Isidorū ꝙ hæresis est nomē græcum, & idem qđ diuisionem importat. Vnde, & hęretica diuisiua dñr. Hieronymus tñ in epist. ad Galatas, & hr̄ transumptiue.24.q.3.hæresis. dicit ꝙ hęresis grȩce ab electione dr̄ ꝙ s.eā sibi quisq; eligat disciplinam quam putaresse meliorē, & utrunq; istorū dr̄ cōuenientēs. Ex hoc.n.qs efficiī hęreticus qđ eligit singularem opinionem tenere diuisam, & distinctā à cōi ecclesiæ catholicę dogmate, & determinatione.
2 † Vnde si quis nunq̄ fuisset in unitate ecclesię utpote Iudęus uel Sarracinus ēt si teneat cōtraria fidei nostrę non est iudicandus hęreticus.non.n.potest dici diuisus ab unitate ecclesiæ q nunq̄ in ea fuit, ut dicit gl.in cle.uni
3 ca de usur. † Silr̄ ēt si qs catholicus teneret contrarium aliquid fidei, non tamē eligens, sed per errorem credens illud etiam per catholicā ecclesiam teneri paratus corrigi, ubi in errorem se lapsum cognosceret, non esset hæreticus. Pro quo est optimus tex. 24. q.3. Dixit Apostolus, ibi cū dicit. Sed qui sñiam suam q̄uis falsam atq; peruersam pertinaci animositate defendunt, præserrim quam non audacia suæ præsumptionis pepererint, sed à seductis, atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt, quærunt aūt cauta solicitudine ueritatem corrigi parati cum inuenerint, nequaq̄ sunt inter hæreticos deputandi. Competit aūt, & latine hoc nomen eidem, Nā pōt dici hæresis ab hærendo quia suæ opinioni uehementer inhæret per electionem, ut præximus, & ex ꝓdictis iustificari pōt qđ nōt. Innoc.de sum.Trin.c.firmiter, dicens ꝙ si aliquis habet fidem catholicā implicite qa ēt credit quidquid ecclesia credit, sed falso opinaī nāli rōne motus, ꝙ pr̄ maior uel prior sit filio, ꝙ tres personæ sunt tres res à se inuicem distinctæ, & separatæ, & distantes, ꝙ non est hæreticus, dummodo hunc errorem suū non defendat, & hoc ipsum credit, qa credit sic ecclesiam credere, & suā opinionē fidei ecclesię supponi paratus se submittere iudicio ecclesiæ, ubi ecclesiā sciret cōtrariū sentire. hęresis
4 † enim ingrit pertinaciam, ut de sum. Trin. clem.unica.§.porro & d.clem. unica. §.pen. de usuris. Licet tñ ego excusarem hmōi hominem ab hæresi. Non tñ excusarem illum à peccato, si errauit in his quæ scire tenebaī de pertinentibus ad fidem. De quibus per S. Thom.2.2.q.2.art.5.quia, & ipsa ignorantia est pct̄m in his quæ scire quis tenetur.38.distinctio qui ea. & per Philosophum 3.Eth. & per Magistrum 2.senten.distinctio a e 22.

1 *Schisma, & hæresis in quibus discrepent.*
2 *Schismaticus dici meretur qui superbe, & contumaciter Papę subijci non uult.*
3 *Hæreticus dicitur qui ideo ab obediētia Papę recedit quia eū non credit habere canonis conuēdi potestatē, aut qđ ecclesiæ potestas nō residet penes eū.*

QVAESTIO III.

1 TErtio quæro an † schismatici sint iudicandi hæretici. Ad quod respondet Hieronymus in epistola ad Galatas, & habetur transum-

transumptiue. 24. q. 3. inter hæresim & inter hæresim, & schisma hoc interest, quod hæresis puersum dogma habeat. schisma uero post epalem discessionē ab ecclesia separat. Quod quidē in principio aliqua ex parte intelligi pōt diuersum. Ceterū nullū schisma est nisi sibi aliq̄ hæresim cōfingant, ut recte ab ecclesia recessisse uideat. Et ad clariorē intellectū hmōi considera, quod heresis, & schisma distinguit̄ ſm ea q̄ b. utrunq; p se directe opponit̄. Nā hæresis p se opponitur fidei. Schisma autem opponit̄ unitati ecclesiasticæ charitatis. Et ideo sicut fides, & charitas sunt diuersæ uirtutes, q̄uis quicunq; careat fide, careat charitate. Ita ēt schisma, & heresis sunt diuersa uitia. q̄uis quicunque est hæreticus sit ēt schismaticus, sed nō cōuertit̄. Verū est tñ quod sicut amissio charitatis est uia ad amittendū fidē, iuxta illud 1. Tim. 1. A q̄bus quidam aberrantes. s. à charitate, & aliis hmōi cōuersi sunt in uaniloquium &c. Ita ēt schisma est uia ad hæresim. Et sic innuit Hieron. in auctoritate prænducta, ita declarat S. Tho. 2. q. 39. ar. 1. & pp h. d. gl. 24. q. 1. didicimus, qđ schisma inueteratum sapit hæresim, quasi uelit quod si non esset hæreticus non pduraret tandiu in

2 schismate. Ex q̄bus infertur qđ † si q̄s recederet ab obedientia Papæ, q̄ uices Xp̄i tenet, q̄ est caput ecclesiæ, nolēs subpe, & cōtumaciter, & in contēptum ei subuci esset schisma-

3 ticus tm̄. † Vbi tñ ideo recederet ab ipsius obedientia, q̄a crederet quod ille non habet potestatem cōcēdi canones, aut quod piās supma ecclesiæ nō residet penes ipm̄, tanq̄ q̄ uicē gerit eius q̄ est caput ecclesiæ q̄ est Xp̄s, iuxta illud Apostoli ad Col. 2. & ad Eph. 1. q̄ dedit ipsum caput supra oēm ecclesiam, iste hæreticus iudicandus foret, ut dicit gl. 19 dist. c. nulli, & in cap. generali, de elec. 6.

1 *Heresis species quot sint.*
2 *Scripturam sacram, qui exponere aliter dicatur quam Spiritus sanctus flagitat.*
3 *Hæresis prima post Christi aduentum qua fuerit.*
4 *Hereses cur hodie maiores quam olim suboriātur.*
5 *Deus cur sinat tot hereses esse, & tantorum hæreticorum animas infernum mergi.*
6 *Secreta Dei (utpote quæ nobis altiora sunt) minime inquirere debemus.*

QVAESTIO IIII.

1 QVarto quæro, † Quot sunt species hæresis. Hoc determinat Isid. 8. lib. Eth. c. 5. & hēt transumptiue. 24. q. 3. cap. quidam, ubi multæ enumerantur, quibus sic enumeratis magister Gratianus subinfert aliam hæresim dicens. Sed quicunq; aliť sanctā scripturam intelligit, q̄ sensu Spūssancti flagitat à quo scripta est, licet de ecclesia non recesserit tñ hæreticus iudicari pōt. Et habuit hoc à Hieron. ut supra diximus in primo mēbro. Et intelli-

2 ge quod † ille dr̄ aliter exponere sanctam scripturam, q̄ Spūsscťus flagitat, qui ad hoc sanctā scripturam retorquet quod cōtrariatur ei qđ p Spm̄sctm̄ est reuelatum. Ita dicit Tho. 2. 2 q. 11. art. 2. Ex quo seq̄tur quod si q̄s daret aliquē intellectū sacræ scripturæ q̄ non esset contra ueritatē reuelatā p Spm̄sctm̄, sed p ier illam, non ad corruptionē fidei, sed ædificationem fidelium non esset hæreticus iudicandus. Et hoc satis a perte innuit Greg. super Ezech. ut patet in auctoritate inducta supra in primo membro Aug. ēt in lib de hæresib. cōmemorat aliquos catholicos tractatores q̄ de hæresib. scripserunt diuersas earū spēs enumerantes, ipse ēt ibidem noīatim plures exprimit.

3 † Inter oēs aūt hæreses post Xp̄i aduentum prima fuit illa quā quidem discipuli incurrerūt de sacro altaris, de qua scribit̄ Ioā. 6. Cū enim Xp̄s pdixisset, nisi manducaueritis carnem filii hoīs, & biberitis eius sanguinē non habebitis uitam in nobis. Et subiunxisset q̄dam alia iuxta hoc, illi pditi hoīes dixerunt, durus est hic sermo, & q̄s poterit eū audire, & ex illa die abierunt retro. Et ut dicit ibi Nicolaus. Non est intelligendum hoc de duodecim Apostolis, uel de 72. discipulis, q̄a isti Xp̄o adhæserunt, ſm quod patet ex discursu Euāgeliorum, sed multi alii sequebant̄ ipsū ad audiendum eius doctrinā, & de istis multi retrocesserunt, & quod ista fuerit prima hæresis patet de cōsec. dist. 2. prima heresis, & post quā illi sancti P̄res de q̄bus pdiximus prædictas hæreses cōscripserunt, multę aliæ suborte sunt, & nouiter, & dietim suboriunt̄. Et iuxta uerbum Saluatoris nr̄i. De quo in primo

4 themate præmisimus, † quo magis fini sęculi appropinquat, eo magis hæreses subcrescēt, quod partim ex prælatorū negligentia prouenire conspicuum est, dormientibus n. hominibus, ut Saluator inquit. Inimicus homo superseminauit zizania. Ex alio etiam prouenit q̄m post illa t pa, quo illi sancti Doctores scripserunt multi articuli fuerunt per ecclesiam determinati, quòd sint contra fidē, Vñ

 si quis

si quis modo pertinaciter contrariũ affirmaret, hæreticus censeretur quod minime contigisset ante determinationem ecclesiæ, at dicit Tho. 1. parte, q. 32. art. 2. & prodest scire hmõi hæresim species, ut ex illis possit cognosci qs sit hæreticus, uel qd faciat hæreticũ, de quo in 1. dubio tactũ est, ꝙ nõ sine difficultate cognoscit in aliqbus articulis, ut dicit Aug. in lib. de hæresib. Illud tñ indubitatũ existat, ꝙ cum malum infinitũ sit ut Pithagorici dixit teste Philosopho 2. Eth. & ꝑ cõns infiniti errores possent occurrere contra fidẽ, consir possent hæreses in infinitum multiplicari. Sed iuxta ꝑdicta quæreret aliqs curiosus de schola eorũ q̃ uolunt sapere plus, q̃ oportet sapere contra doctrinam Apostoli.
5 † Cur Deus permittit tot hæreses esse totq; eorum sectatores in iferno demergi. Ad hoc rñdet Aug. & hr in c. si. 34 q. 3. Ideo diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hæreticos esse ꝑmittit, ut cum interrogant nos ea quæ nescimus, sic discutiamus pigritiã, & diuinas scripturas cupiamus. Ideo. n. Apostolus ait. Oportet hæreses esse ut q̃ probati sunt manifesti fiãt. Hi. n. Deo probati sunt, qui bene pñt docere. Et q̃q̃ iste intellectus Augustini sit bonus ad illã auctoritatẽ apostoli, superficies tñ literæ magis capit hũc sensum, ut ideo Deus ꝑmittat hæreses esse, ut constantia fidelium cõprobetur, sed utrunq; recte dcm̃
6 extat, uel dicas † ꝙ ista q̃ in secretis Dei cõsistunt non sunt à nobis inqrenda, iuxta illud eccl. 3. Altiora ne scrutatus fueris, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, & postea subditur. Multus. n. supplãtauit supplicio illorũ, & in uanitate detinuit sensus eorũ. & eccl. 7. qd necesse est homini maiora se quærere, cũ ignoret qd cõducat sibi in uita sua, & pòst pauca. Neq; plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Habemus ẽt exẽplum Apostoli, qui cum de ꝑdestinatione uerba ageret, & ꝑuenisset ad illud, quare quosdã eligat, alios aũt reprobet. Iuxta illud, Iacob dilexi, Esaũ aũt odio habui sapiẽtissime intulit, O altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ, & sciẽtiæ Dei quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles uiæ eius, & de eodẽ Aug. sup Ioan. in isto uerbo, Nemo põt uenire ad me nisi pater q̃ misit me traxerit eũ. Dicit quare hũc trahat, & quare illũ nõ trahat noli inuestigare si nõ uis errare. Per id rñdet magr 2. sentent dist. 23. his q̃ quęrũt, cur Deus permiserit primũ hominem peccare cum posset eius uoluntatem uertere in bonum, q̃a ops est. Posset inquit ille reuera, cur non fecit, q̃a noluit. Cur noluit, ipse nouit. Nõ debemus plus sapere quã oportet sape, hoc unũ in hmõi debet nobis abũde sufficere, ꝙ ut dicit Aug. in Enchi. Deus ops, cui rẽrũ est summa ptãs, cum sum me bon' us sit, nullo modo sineret aliqd mali esse in operibus suis, nisi usq; adeò esset ops, & bonus ut bene faceret ẽt de malo, quo aũt illud intelligat, & qualiter ex malis Deus eliciat bona, latissime prosequitur magister 1. senten. dist. 46. & per prædicta ẽt sufficiẽter ad id quod multi petunt. Quare Deus ꝑmittat legem Machometi in tantum præualere.

1 *Hęretici quibus infidelibus assimilentur, & qui in fidelium inuicem inter se æquiparentur.*
2 *Renitentis susceptę fidei grauius est delictũ, quam eius qui nunquam susceptæ renititur.*
4 *Hæreticorum infidelitas maior est quam iudęorũ, intellige sane. num 3.*
Hęretici an sint idolatris coequandi.
5 *Hęretici qui fide christiana derelicta iterum ad Mosaicam legẽ reuertuntur, peiores sunt ceteris. Apostatam eum dicimus qui deserta christiana religione ad Iudaismum confugit, & apostasia improbitatis detestatio. & num 6.*
7 *Iudæus sectã saracenorũ adiens an plectendus sit.*
8 *Apostatę iudæorum legem repetentes, multo peiores sunt, quam si ad saracenorum sectam sese conferrent.*
9 *Iudæi ceteriq; id genus infideles cur ab ecclesia tolerentur, & quare po' ius Iudæi quam alij.*

QVAESTIO V.

1 QVinto quæro † de comparatione hæreticorum ad alios infideles; & infidelium inter se inuicem. Ad qđ dicẽdum ẽm Th. a. 2. q. 10. art. 6. ꝙ in infidelitate duo pñt considerari quorum unum est cõparatio
2 eius ad fidẽ, † & ex hac parte grauius peccat cõtra fidẽ q̃ tenuit fidei susceptæ. Sicut grauius peccat q̃ nõ implet qđ promisit, quam q̃ quod nunq̃ promisit, & ẽm hoc infidelitas hæreticorum qui profitẽtur fidẽ Euangelii, & ei tenentur eã corrumpẽtes grauior est q̃ Iudæorũ, & aliorũ infidelium qui nunq̃ fidẽ euangelii susceperunt, sed q̃a Iudæi susceperunt figuram euangelii in ueteri lege quã male interpretantes corrũpunt. Ideo ẽt eorũ infide-

infidelitas est grauius pctm̄ quam infideli-
tas gẽtilium qui nunq̃ fidem euãgelii susce
3 perunt.† Aliud quod in infidelitate cõsideraẽ
est corruptio eorũ quę ad fidem pertinent,&
ſm hoc cum in pluribus erant gentiles q̃ Iu
dęi,& Iudæi quã hæretici. grauior est infide
litas gẽtilium quam iudæorũ, & iudæorũ q̃
hæreticorũ,nisi forte quorũdam,puta Mani
cheorũ qui ẽt circa credibilia plus errãt quã
gentiles.Harũ tñ duarũ grauitatum prima p
põderat secundæ quantum ad rõnem culpæ
qa infidelitas habet magis rõnem culpæ, ex
hoc quod renitiẽ fidei quam ex hoc quod nõ
habet ea quæ sunt fidei . hoc.n. ultimum uẽ
magis ad rõnem pœne pertinere. Vnde sim-
pliciter loquendo infidelitas hæreticorũ est
pessima.Si aũt quæras ex quo inter infideles
peiores sunt hæretici ut proxime diximus
4 †Quid si comparemus eos ac idolatras? ad
hoc dicẽdum ẽ n Tho.2.2.q.94.art. 3. quod
grauitas alicuius peccati attendi põt duplici
ter . Vno modo ex parte ipsius peccati,& sic
pctm̄ idolatriæ est grauissimum Sicut. n. in
terrena rep.grauissimum esse uẽ , ꝙ aliquis
honorem regium alteri impendat quã uero
regi qa quantum in se est totum re.p. per-
turbat ordinem. Ita in peccatis quæ contra
Deum committuntur,quæ tñ sunt maxima
grauissimum esse uẽ,ꝙ aliquis honorem di
uinũ creaturæ impendat, qa quantum in se
est facit alium Deũ in mundo minuens prin
cipatũ diuinum.Alio modo põt attendi gra-
uitas ipsius peccati ex parte ipsius peccãtis ,
sicut dẽ grauius pctm̄ eius q peccat scienter
quã eius q peccat ignoranter,& ẽ n hoc ni-
hil ꝓhibet grauius peccare hæreticos q scien
ter corrumpunt,quam idolatras ignoranter
5 peccantes. Ex his tu clare poteris inferre, ꝙ
† cũ isti hæretici q nouiter in Hispania dete-
cti sunt,potius apostatæ quã simplices hære
tici sint iudicãdi,cum nõ in parte tm̃ de fide
Iesu Xp̄i male sentiãt,sed in totum ea abii
ciãt,ad legẽ Moysi iam diu sepultam reuersi
peiores quã alii hæretici sunt iudicãdi, qa in
plurib.imò in totũ aberrãt. Vnde sup illud
Apl̃i à Galatás 4 Qũo conuertimini iterum
ad egena,& infirma elemẽta , dicit gl. Hiero.
Legis obseruantia cui tunc deditì erant, erat
pctm̄ pœnæ par seruituti idolorũ cui ante cõ
uersionẽ uacauerãt,& sic apparet qđ est cri
mẽ pęnæ par idolatriæ,& nedũ ꝑꝑ atrocita
tem delicti quid ẽt ꝑꝑ periculum proditio-
nis deberent principes eos a suo cõsortio in
totũ expellere,ꝓsertim ne participes fierent
cõsiliorũ suorũ,aut eorũ quæ statum regiũ
cõcernũt ꝙ aperte dicit Cõcilium Tolet. De
quo hẽ.2.q.7.c,non põt cuius uerba sunt.
Non potest erga hoĩes esse fidelis , qui Deo
extiterit infidelis. Vnde subiungit de quibus
dam iudæis q dudum Christiani facti , & de-
mum in Xp̄i fide sunt p̄uaricati,ut a testimo
nio repellanẽ.Non est.n.eis credendum , qui
fidei ueritatẽa se abiecerũt .& istud stat ĩ aper
to,qui.n.fidem Xp̄i susceptam ad quam stri
ctissime teneẽ fefellit,qũo fidem quã princi
pi terreno debet,firmã tenere poterit ad qđ
ẽt facit quod scribitur ꝓuerbiorum 6.† Ho
mo apostata,uir inutilis gradiens ore ꝑuer-
so, annuit oculis,territ pede,digito loquitur
prauo corde machinaẽ malũ,& in omni tꝑe
iurgia seminat.habet ẽt illud malum hmõi
apostasia,ꝙ qui eam incurrit uix potest ad
bonum reparari, ut dicit Apost. ad Hebr.6.
Impossibile est eos q semel illuminati sunt,
& post pauca,& ꝓ'apsi sunt.s.per apostasiã,
rursus renouari ad pniãm , & accipitur ibi
impossibile pro difficili.Hic est .n.unus mo
dus impossibilitatis ut hẽ 5. Metha.quod po
tissimum in istis de quibus paulo ante p̄mi
simus locum hẽt.qui à parẽtibus iudæis ꝑ-
fidiam legis ueteris cum sanguine trahunt.
Et ex his inferri potest ad quæst. quam po-
suit Oldr consil.5 1.† An iudæus transiens
7 ad sectã Sarracenorũ sit puniendus,& tãdẽ
post multa cõclusit qđ nõ,& ĩter cetera mo
tiuã sua est illud qđ deterior ẽ infidelitas iu
dæorũ quam Sarracenorũ aut gentiliũ ut su
perius diximus. Pro quo ẽt est tex. aptus .1.
q.1.nonne.cũ ergo de peiori trãseat ad mi
nus mala,nõ est ob hoc puniẽdus. Ex quo ẽt
8 sequ ẽ qđ † isti apostatæ qui ĩ legem iudæo
rũ recidũt peiores sunt q̃ si essẽt apostatę le
gem Sarracenorũ amplectẽtes,uel aliam hu
iuscemodi. Vnum tñ non omittam quod li
cet oẽs infideles tm Iudæi quã alii sint ma
9 li,& iniqui ut pote infideles,† tolerantur tñ
ꝑ ecclesiã in infidelitate sua,ut uel sic tolera
ti finaliter conuertãtur ad fidẽ,ut de multis
iam uidimus, ut in c.q sincera.4 5. dist. &c.
sicut iudæi.de iudæ. Magis tñ sunt tolerabi-
les ritus iudæorũ quam aliorũ infidelium,l i
cet iudæi.sint peiores ut diximus. Cuius rõ,ẽ
qa cum in eis olim p̄figurabaẽ ueritas fidei
quam tenemus ꝓuenit hoc bonum qđ testi

monium fidei nostræ habemus ab hostib. & quasi in figura repræsentat nobis quod credimus, quod in aliis infidelibus nõ contingit, ut dicit Th. in 2.2.q.10 art.11. & hac cõsideratione, licet iure nõ sit expressa, iura prohibẽt ne Saraceni publice faciãt cæremonias suos inuocãdo publice nomen Machometi, uel similia faciẽdo ut in clemẽt. unic. de iud. Hoc tñ non reperitur prohibitũ in Iudæis, & hoc tenẽt Matth. & do. Card. & Ioã. de Imola in d. clement.

1 *Hæretici an tolerandi sint.*
2 *Perniciosus populo e medio tollendus est, ne eius contagione cæteri quoque corrumpantur.*
3 *Hæresis instar cancri serpere dicitur & idcirco eradicanda, ne totum corrodat corpus.*
4 *Crimen proximi ita demum celandum est, si in totius populi corporalem spiritualemq; perniciem non uergat.*

QVAESTIO VI.

1 SExto quæro, an hæretici sint tolerandi? Et distinguendum est, quia aut occurrit casus in quo non possent puniri hæretici quia simul puniantur & boni Vel quia latent inter bonos. Vel quia hñt multos sequaces, ita quod sine catholicorum periculo interfici non pñt, & tali casu hæretici sunt tolerandi, & hoc apte dñs ostẽdit Matt. 13. ubi in parabola prohibuit colligit zizania, ne forte eradicantes zizania, eradicarẽt simul & triticum. Qñ uero ex occasione hæreticorũ non imminet periculum bonis, sed magis, tutela & salus, tunc licite pñt occidi, ut dicit Aug. cõtra Parmen. Sic. n. si saluti totius corporis humani expediat præcisio alicuius membri, puta cum est putridũ, uel corruptiuum aliorũ mẽbrorũ, laudabiliter & salubriter abscinditur. Ita cũ quilibet psona singularis compa: cius ad totam cõitatem sicut pars ad totam.
2 Si aliquis hõ sit periculosus cõitati, & corruptiuus ipsius propter aliquod pctm, laudabiliter, & salubriter occiditur, ut bonũ cõe conseruetur, modicum. n. fermẽtum totam massam corrumpit, ut 1. ad Cor. 5. ad hæc adaptari pñt no. per Th. 2.2.q.64. art. 2. & si hoc in aliis enormibus criminibus locũ habet, fortius in crimine hæresis, quod suã grauitate flagitiosissimum est, ut in præhabitis patet eo maxime,
3 quia iuxta Apost 2. ad Tim. 2. hæresis ut cancer dr serpere. Vnde resecãda est à principio, ne paulatim intima cordis corrodat, & spiritualem uitã adimat, resecãde siquidẽ sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne tota domus massa, corpus, ardeat, corrũpat, putrescat, intereat. Arrius in Alexandria una scintilla fuit, sed qm non statim oppressus est, totũ orbẽ eius flãma est populata 24 q.3. resecãdæ. Ioannes quoq; Apost. in canon. sua Si qs ingreditur ad uos & hanc doctr. nõ affert, nolite eũ recipere in domũ; nec aue ei dixeritis Qui. n. dicit illi aue, cõicat operibus illius malis. Hæc Ioãnes quæ de schismaticis, siue hæreticis uitãdis uerbis docuit & factis exhibuit. Narrat. n. de illo auditor eius uir sanctiss. Polycarpus, quod tpe quodam cũ apud Ephesum balneas lauandi gfa fuisset ingressus, & uidisset ibi Cherintũ, exiliis cõtinuo, & discessit non lotus dicens; Fugiamus hinc ne, & ipse balneæ corruant in quibus Cherintus lauat inimicus ueritatis. de quo est tex 24.q.1.c. oĩs q. Adde pulchrũ
3 tex. ea. causa, & q. quæ dignior. Vnde & si in aliis criminibus occultis teneatur qs crimen proximi celare propter charitatẽ, ut in cap. si sac. de off. ord. & 1. q. 1. Xps. hoc tñ fallit in crimine quod pertinet ad corruptionem cõitatis spũalem, uel corporalem. Hoc. n. casu tenet qs illud propalare testificando, uel denũciando, ut dicit Th. 2.2.q.70. ar. 1. Idẽ sentit Inn. de test. cog. c. 1. & ponit exemplum in hæresi quod ut patet ex præmissis spũale detrimentũ inferre cõitati est aptissimum, pdest & hæc punitio criminum reip. ut ceteri metu pœnæ arceantur a similibus cõmittendis. 23 q. 5. non est innocentiæ, de uita, & honest. cleric. ut clericorum. & inde est quod ut magis ista in plurimorũ exemplum ueniãt publicæ debẽt malefactores puniri. l. capit. §. famosos. ff. de pœn. 7. q. 1. denique. uer. thuribula quoque.

1 *Iudicare de hæresi cuius sit.*
2 *Papæ determinationi subijciuntur quæ Christianã fidem respiciunt.*
3 *Pontifici Rom. optimum esset si quid super fide dubij suboriretur id generali concilio decidere.*
4 *Pontifex Rom. consultius ageret si ardua quæque conuocato concilio decideret.*
5 *Angelum posset Pontifex Rom. excõmunicare, & iudicio damnare si fieri posset, ut ille male de fide sentiret.*
6 *Pontifex errans in iis quæ fidei sunt damnari à concilio potest.*

Papa

7 Papa quamuis in ijs quæ fidei sunt errare possit, concilium tamen non potest. & cur diuersum.

8 Legatus Apostolicæ sedis hæreticorum iudex est cōpetens super iam per ecclesiam decisis.

Item episcopus & capitulum uacante sede, ad hæc & inquisitor fidei.

9 Iudicibus ordinarijs super hæresi procedendi nequaquam adempta facultas uidetur, quamuis Papa super hæretica prauitate inquisitores deputarit.

Delegans ad uniuersitatem causarum potestate cōcessa non uidetur etiam in illis causis abdicata potestas ordinarij.

Limita, & declara, ut nu. 11.

10 Officiali facto in ciuitate super damnis datis, uel super abundantia, non idcirco tollitur iurisdictio ordinarij.

11 Delegatus ab episcopo, aut capitulo sede uacante potest de hæresi cognoscere, modo quadragenarius sit.

13 Inquisitor an possit uices suas committere.

14 Vicarius generalis episcopi, aut capituli uacante sede, an cognoscere possit de crimine hæresis.

15 Inquisitores aduersum episcopos minime procedere possunt, nisi expressim illis committatur, intelligé sanè ut ibi.

16 Ordinarij an liceat contra episcopum in ipsius ordinarij territorio delinquentem procedere.

17 Episcopis, an ualeat in hæreticum inquisitorem procedere.

18 Episcopi, & inquisitioni præfecti sunt, districte ad uersus suspectos de hæresi procedãt, nemini fraudulose falso hoc crimen imponant, nihil denique gratia, odio, aut lucri causa agant.

Qua pœna plectantur inquisitores si his contrauenerint.

19 Episcopus hæreses expurgare negligens qua pœna puniatur.

20 Officiales temporales an hæreticæ prauitatis cognitionem habeant.

QVAESTIO VII.

1 Septimo quæro. † Ad quem spectet iudicare de hæresi. In hoc distinguerem, quia aut agitur de articulo nondum deciso ꝑ ecclesiam. Aut de articulo iam deciso. Primo casu iudicium spectat ad Papam, ut probat tex. 24. q. 1. quoties, & c. hæc est fides, & cap. 1. de iura calum. & c. maiores, de bap. quod et sacræ scripturæ auctoritate ostendit. Nam & Saluator Petro dixit, quem summum Pōtificem constituit, Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliqñ conuersus cōfirma fratres tuos. Luc. 22. Et ubi Xp̃s discipulos interrogauerat, uos autem quem me esse dicitis? Petrus rñdit, Tu es Xp̃s filius Dei uiui. Matt. 16. Hoc et tenet S. Th. 2. 2. q. 1. art. 10. & huius ratio est, qa una fides debet esse totius ecclesiæ, ſm illud 1. ad Corin. 1. Id ipsum dicatis omnes, & nō sint in uobis schismata, qđ seruari nō posset, nisi qō de fide exorta determinaretur per eum qui toti ecclesiæ præest, ut sic eius sñia à tota ecclesia firmiter teneatur. Illud idem sequitur Aug. de Anch. in summa sua de ptāte ecclesiæ. q. 10. art. 1. & 2. Et hoc satis figuratū est Exod. 18. ubi dictū est Moysi qui fuit rector Iudæorū, sicut Papa rector ē oīum Xp̃ianorū. Esto in populo in his q̃ ad Deū pertinent, ut ostēdas ei cæremonias, & ritū colendi Deū. Sicut ergo oēs qōnes emergentes de lege, & cultu Dei, reseruabantur Moysi determinandæ.
2 † Sic oīa quæ sunt fidei Xp̃ianæ spectant ad determinationē Papæ. Vnde dicit Cyrillus in lib. thes. ut membra maneamus in capite in nr̃o Apostolico throno Rom. Pont. maneamus, à quo nr̃m est quærere qd credere, quid tenerē debemus. & Maximus in epist. Orientalib. missa, dicit oēs fines orbis terræ ꝑ dñm sincere receperūt, & ubiq; terrarū catholici ueram fidē cōfitentes, in Pont. Rom. tanq̃ in solem respiciunt, & ex ipso lumine catholicæ, apostolicæ fidei recipiunt ueritatem, licet. n. apud alios forte posset esse ꝑfundior scientia ad ista decidēda, q̃ in Rom. Pont. deest tñ eis ptās de his iudicādi, & statuendi, q̃ in solo Rom. Pont. residet ut ꝑdiximus.
3 † Cauti tñ ageret Papa si cum de istis dubius articulus occurrit cōcilium gñale faceret cōgregari, ut cum ius cōsilio decideret qđ esset tenendū, & credendū. Sicut Apostoli fecerunt actu. c. 15. qñ insurrexit hæresis illorū qui dicebant legem Moysi simul cū euāgelio obseruandā. Conuenerunt. n. Hierosolymis uidere de uerbo hoc. Simile fuit c. firmiter, de sum. Trin. & c damnamus. eo. titu. & cap. unico. eo. tit. lib. 6. & clem. unica. eo. ti.
4 † Et hoc idem in omnibus arduis consulte esset agendum, ut apparet 50 dist. de eo 96. dist. bene quidem 35. q. 5. ad sedem. 35. q. 9. ꝙ quis, in ægrum est. n. iudicium, ꝙ pluriморū sententiis cōfirmatur, de officio deleg. prudentiam, in princ. 20. distin. de quib. C. de fideicom. l. fin. est. n. tanta in hoc Papæ ptās

5 † q̄ si possibile foret, q̄ angelus de cœlo aliq̄d cōtra fidē doceret aut sentiret, p papā iudicari, & excōicari posset ut pbatur ad Galatas 1. c. Sed licet nos aut angelus de cęlo euāgel zauerit uobis, præterq̄ qđ euangelizauimus uobis, anathema sit. † Si tñ contingeret
6 papam errare in his q̄ sunt fidei, tunc dānari posset p cōciliū gñale, ut in c. si papa 40. di. cum gl. & p gl. 15. dist. sicut. & 19. dist. Anastasius. & Inn. in c. ex parte. de uer. sig. & per Doc. in c. in fidei fauorē. de hær. lib. 6. Nec per hoc dicimus inferiorē dicere ius in superiorē cū Papa sit maior cōcilio gñali, ut in c. significasti. de electio. & c. aliorū. & c. nemo. 9. q. 3. q̄m eum Papa incurrit hæresim, desinit esse Papa, cum nō sit de corpore ecclesiæ, p quo est glo. 24. qō. 1. Acatius. ergo, & multo minus pōt dici gerere uices eius qui est caput ecclesiæ. & huic snīæ gñalis consilii stari debet, ut pote quæ ueritatem continet in-
7 dubitatam. † Nam, & si Papa possit errare in his quæ sunt fidei. Nam, & legimus aliquos Romanos pōtifices hæresim incurrisse, ut patet in d. c. Anastasius 19. dist. c. nunc aūt. 21. dist. Tñ concilium gñale in tangentibus fidē errare non pōt, & de hoc uere intelligiť præ. dicta auctoritas Lucæ. Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua. Dictum. n. est ei in psona totius ecclesiæ, cui ēt cōsonat illud uerbū Saluatoris nostri. Matth. 28. Ego enim uobiscum sum oībus diebus usque ad consummationem seculi. Non si quidem tm̄ Petro nec duodecim apostolis dictum intelligitur, cum morte finierit dies suos, nec usq; in finē seculi pseuerauerint, sed potius uniuersali ecclesiæ q̄ in finē est duratura q̄ in generali cōcilio representať, & iātæ auctoritatis est cōcilii determinatio in hmōi, qđ Euangeliū illc noīatur. ut patet ad Gal. 2. q̄n Paulus dixit q̄ Petrus nō ambulabat ad ueritatē Euangelii. Id tñ in quo Paulus rephendebat Petrū erat q̄ ipse subtrahebat se a gentib. nolēs mādučare de cibis eorū, sed obseruabat ritus Iudæorū in cibis pp timorē Iudæorū qui superueniāt à Hierosolymis, hoc tñ non erat cōtra aliquod de quatuor Euāgeliis, sed erat cōtra determinationē cōcilii gñalis, qđ ab apostolis fuerat celebratum super hmōi legalibus non seruandis. Actuum 15. Ad qđ ēt ostendendū sola uniuersalis synodus loq. tur sub noīe Spiritus Sancti ut ibi patet. Nā cum in eodem concilio fieret diffinitio, dictum fuit. placuit Spiritui Sancto, & nobis, & istis uerbis postmodū usa fuerunt generalia cōcilia q̄ in ecclesia uniuersali fuerunt cōgregata, ubi ergo talis assessor accedit, locus errandi nō pōt occurrere. Et si cōtrariū diceremus nil certū esset in fide. Vnusquisque. n. sequereť opinionē suā, & fluctuaremus omni uēto doctrinæ sicut paruuli cōtra Apostolū ad Ephes. 4 ubi ait q̄ Christus dedit in ecclesia quosdā Apostolos, alios Prophetas, alios uero Pastores, & Doctores ad cōsummationē sctōrū in ædificationē corporis Christi, donec occuramus oēs in unitatē fidei, & paulo post, & iā nō simus paruuli fluctuātes, & circunferanť oī uēto doctrinæ in nequitia, & astutia hoīum ad circunuētionē erroris, quasi uelit qđ cū fuerimus in fidē istorū qui fidē ecclesię representāt nō fluctuabimus in doctrina fidei tanq̄ paruuli. Sed prædictis uř obstare c. tria. iuncto c. placuit. 36. q. 2. & c. si. de rapto. ubi apparet quod illud, q̄ circa matrimoniū non cōtrahendū inter raptorem, & raptam fuerat erroneæ per conciliū statutum, fuit postea emendatū. Ad hoc tñ stat isto, quod illud non est de spectantibus ad fidem in quibus obtinet qđ prædiximus. Vel aliter dicendū q̄ illud nō fuerat erroneæ statutū, licet eēt cōtra testimonia ueteris legis, ut uoluit gl. & male in d. c. tria. Nam cū illud esset pceptum iudiciale non obligabat in lege noua, sed fuit correctū, q̄a pro hoc tpe sic fuit uisum legislatori, siue q̄a sibi placuit, qđ sufficit ut §. sed qđ prin. inst. de iure nat. & per Philosophū. 5. Eth. Hæc dixi submittens me determinationi sanctæ matris ecclesiæ.
8 † Aut q̄rimus circa ea q̄ iam sunt per ecclesiā decisa, & tunc legatus sedis apostolicæ est cōpetens iudex ut c. ut commissi. de hær. lib. 6. Item eps poterit iudicare de quæstione, fidei, & contra hæreticos procedere, & ēt capitulū sede uacante in c. ad abolendam, de hære. in princ. & ēt inquisitores per sedem apostolicam deputati in c. per hoc. & c. ut inqui-
9 sitionis de hær. lib. 6. & clemen. 1. eo. ti. † Per hoc. n. quod Papa deputat inquisitores sup hæretica prauitate non uř facultatem super his procedendi ordinariis tollere ut in d. c. p hoc. Ex quo infertur quod per ptātem datā delegato ad uniuersitatem causarū non uř ēt in illis causis abdicata potestas ab ordinario. hoc colligitur ex illo tex. iuncta glo. quæ uult quod inquisitor hæreticæ prauitatis dicitur

cif esse delegatus ad uniuersitatē causarū, ex quo habes optimā limitationem ad c. studui ff. de off. lega. ut nō habeat locū in delegato ad uniuersitatē causarū. ꝓ quo est gl in d. ca. per hoc. facit in simi qd not. Bart. in l. 1. C.
10 de off. pfec. u r b. ubi tenet qd † licet in ciuita te fiat unus officialis sup dānis datis uel super abundantia, non tñ ꝑ hoc tollitur iurisdictio quam hēt ptās q hēt uniuersalem iurisdictionem, ꝓ quo bene facit text. in d. l. 1. & in l. fi. iuncta gl. C. de iurisd. om. iud. & gl.
11 in c. in galliarū. 25. q. 2. † Hoc tñ limita uerum esse quoties una iurisdictio subalterna tur alteri ut in exemplo prædicto. Si tñ ille specialis iudex esset superior gnāli, utputa iudex deputatus ꝑ statutum sup causis appellationū, & nullitatū. tunc gnālis iudex non se intromittit de speciali. Idē ēt si non se habet tanq̃ superior sed tanquam differēs specie, ut est iudex insinuationum. C. de test. consulta diualia, ita determinat Bal. in l. unica.
12 ff. de off cōsu. † Poterit tñ cognoscere de crimine hæresis delegatus ab epō deputatus. aut à capitulo sede uacāte ut in cle. 1. §. 1. & in clem. 2. de hæt. Debet tñ talis inqsitor, ac ēt delegatus annum quadragesimum attingere, ut est tex. in d. clem. a. in princ. cū gl. ex quo limitat c. cum uicesimum. de off. deleg. Idem si sit delegatus à Papa cum tex. d. clem.
13 gnāliter loquatur. † Sed an inquisitor possit committere uices suas, solutio gl. in d. cle 2. arguit pro, & contra. finaliter tenet qd sic per illum tex. & per tex. in clem. 1. §. porro. eod. titu. & hanc opinionem tenent cōiter
14 Doc. † Sed dubiū est de uicario gnāli epi, aut capituli sede uacante, & dicendum est ſm Lapum, & Ioan. de Imol. in d. clem 1 deber. quod non poterit sine speciali commissione epi de hoc crimine cognoscere per text. in c. licet. de off. uic. lib. 6. Et aūt tam latam eporum ptās q cōtra quoscunque ēt quantumcunq; exēptos poterunt procedere, & eos de hoc crimine cōdemnare, nō obstante quocū que priuilegio exēptionis ut i c. ad abolēdā.
15 §. fi. de hæt. † Fallit tamē hoc in epis contra quos procedere non pñt inquisitores, nisi expresse hoc sibi committatur. ut in c inquisit eo. ti. lib. 6. debent tamen nunciare Romano pōtifici si illi de hoc crimine infamati siue suspecti existāt, ut dicit ibi tex. crederem tñ q ubi essent suspecti de fuga, carcerari possent ut ad Papā remitterent, ut in §. aud. in auth.

de defens. ciui. coll. 3. ad qd faciunt not. per Bart. in l magistratibus. ff. de iurisdictio. om nū iudicum. Sed q̃ro iuxta hoc † an ille tex.
16 procedat tm̄ in inquisitoribus, an ēt locum sibi uendicet in ordinariis de hoc crimine in grentibus. Ego putarem qd tm̄ in inquisitoribus locum habeat, non. n. debet extendi ad epm aut ad capitulum sede uacante cū de ipsis non loquat nec ꝑ hoc qd sint epi qui hæresim incurrunt effugiūt iurisdictionem epi, in cuius territorio deliquūt. Pro quo est gl. in c. ibi. n. 3. q. 6. & in c. 1 de rapto. & per In. noc. in cum inferior. de maiori, & obed. Vl-
17 terius iuxta idem quæritur, † an eps possit procedere contra inqsitorem, si hæresim incurrat Lapus Abb. in d. c. inquisitores. dicit q non durante offō, nisi crimen esset adeo notorium q non requirerēt causæ cognitio. de fil. presby. qm̄. Idem sequitur ibi Domi. hæc opinio posset ēt iustificari per ea q̃ not. Bar. in l. fi. ff. de terū diui. ubi tenet qd si duo sint dñi insolidum alicus castri, & unus delinquat, non poterit puniri à condomino, qa non hēt in eum iurisdictionem. Nam par in parē non hēt imperium. de electio. innotuit. Sed hoc non obstante ego crederē indistincte posset dici qd possit cōtra eum super hmōi crimine procedere, cū istud sit delictū ꝑ qd perdit iurisdictio ipso iure. Pro quo faciūt no. in pdicta mā ꝑ Bart. in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. om. iud. in addit. & ponit exemplū in crim. læsæ maiest. C. de dig. l. si gradatim. & l. quoties. lib. 12. C. de off rectō. ꝓuin. l. 2. ubi vr gl. eo ēt casu quo delinqueret in male pcedēdo in offō, indubie posset eū punire, cū ordinarius delegatus apostoli, cū male se gerentē in cā sibi cōmissa punire possit, sic tñ ut ex hoc iurisdictio eius nō ipediatur, iuxta not. ꝑ Doct. in c. fi. de rescrip. & ꝑ Cynū, & legistas in auth. qua in ꝓuincia.
18 C. ubi de crimine agi oportet. † In processu aūt sup hoc crimine faciendo epi, & inqsitores apostolicę sedis hñt exortationem à iure in uirtute sanctę obediētię, & sub intermina tiōe maledictionis ęternę, ut cōtra suspectos uel diffamatos de hmōi prauitate distincte & prōpre ꝓcedāt, sic tñ q malitiose, & fraudulēter hoc nefandū crimē falso alicui nō ipo. nāt, & si odii grā uel amoris, lucri, aut com modi tpalis obtentu. cōtra iustitiam, & con scientiā suam omiserint cōtra quenquam ꝓ cedere ubi fuerit procedendum, super hmōi

prauitate,

prauitate,aut obtentu eodem prauitatem ip
sam alicui imposuerint,ac eum sup hoc prę
sumpserint quoquo uexare,præter alias pœ
nas pro qualitate culpæ eis imponēdas,Eps
aut superior suspensionis ab officio p trien
nium , alii uero excōicationis sniam eoipso
incurrant,à qua qdem excōicationis snia q
eam incurrerint nō ipsi p summū Pontificē
poterunt(præterq̃ in mortis articulo,& tūc
satisfactione pmissa) absolutionis beneficiū
obtinere,nullo in hac parte priuilegio suffra
gante,de quo est text.in cle.1.§.uerū,de hęr.
19 Insuper † si qs eps in expurgando hæreses
de sua diœcesi negligens fuerit,uel remissus,
cū id certis indiciis apparuerit, deponendus
est ab offō epali,& in locū ipsius alter substi
tuēdus est,q uelit,& possit hęreticā cōfunde
re prauitatē,de hær.exc.in fi.Ex quo manife
ste apparet,q̃ dānabile,& cū quāto aīarūsua
rū periculo episcopi, & alii ad quos hmōi in
qsitio spectat tā detestandū facinus psequi,
ac punire omittāt. Inferiores aūt prælati de
hoc crimine se intromittere nequeunt, cum
superiorib.pręfatis sit reseruatū ut prædixi
20 mus.Ptātes aūt† siue dñi tpales,ac eorū offi
ciales de hoc crimine cū sit mere ecclesiasti-
cū se intromittere nequeūt,ut de eo cogno-
scāt,aut iudicent,aut incarceratos ab episco
po,& inqsitore à carcere liberēt, executionē
tñ super hoc crimine fiendā sibi à iudicibus
ecclesiasticis pędictis iniunctā adimplere nō
detractent,aut eorū iudiciū,seu sniam dire
cte,uel indirecte impedire quoquo nō psu
māt.Si qs uero de præfatis secularib.iudicib.
cōtra prædicta fecerit,aut præfatis episcopo
& inqsitoribus in prædicto fidei negocio se
opposuerit,siue illud quouis modo impedi-
uerit,& q sciēter in prædictis dederint auxi-
liū,cōsiliū,uel fauorē,excōicationis sentētiā
incurrat ipso iure,quā si p annū animo susti
nuerit indurato,ex tunc uelut hæreticus cō
demnetur.c.ut inquisit §.fin.de hær.lib.6.

1 *Ordo quis à iudicibus, & inquisitoribus seruari debeat in hæreticorum processu.*
2 *Hæreticus bis generaliter monendus est ut ab erroribus desistat, antequam ad specialē procedatur inquisitionem.*
3 *Episcopus si possit inquirere solus sine inquisitore, & uiceuersa quid inquisitor absque episcopo.*
4 *Episcopo sine inquisitore non licet contra hæreticum diffinitiuam proferre sententiam, nec eum dir carceri mancipare, nec tormentis subijcere.*
Limita, & declara, ut ibi.
5 *Inquisitoribus, alijs que hæreticæ prauitatis cognitoribus interdicitur ne modis illicitis ab aliquibus pecunias extorqueant, alioqui pœna ibi tradita plectentur.*
6 *Pœnæ pecuniariæ, an quando, & ad quid hæreticis imponi possint.*
7 *Inquisitioni præfecti hæreticis conuersis pœnas commutare, & minuere possunt.*
8 *Inquisitores an possint esculenta, & poculenta mera liberalitate oblata recipere.*
Iudicibus an liceat esculenta & poculēta recipere.
9 *Delegatus iudex licite potest esculenta, & poculenta accipere.*
10 *Hæreticus in quo territorio conueniendus sit.*

QVAESTIO VIII.

1 OCtauo quæro,† de ordine qui debet te
neri per iudices in procedendo contra
hęreticos Ad qđ dicendū q in primis
clerum , & pplm conuocabunt exponendo
eis inqsitionem,q̃ facere intendunt, auxiliū
quoq; & cōsilium,& fauorem ab ipsis pet.c.
ut cōmissi.in §.1.de hær.lib.6.& solent inqsi
tores primo ire ad episcopū loci,uel uicariū,
& ostendere eis facultatē,& auctoritatē suā,
& rogare q cōgreget clerum,quo congrega
to ostendunt eis lrās, & facultatē prædictas
sermonē faciunt,& eorum auxilium & fauo
rem postulant.Postea simile faciunt cum po
testate,siue cū rectore ciuitatis,& concilio si
ue(ut Hispanice loquamur)cōsistorio.demū
cōuocant totā cōcionē populi,& habito ser
mone adpopulum idē faciūt ut prædiximus.
Postea interpolatim inquisitor facit sermo-
2 nes ad populum de fide.Et cōueniens est † q
ad minus duę monitiones pęmittantē cōtra
oēs hæreticos,ut relictis erroribus suis ad fi
dem catholicam reuertantē,& ad ecclesiæ gre
miū redeant, q̃ tanq̃ pia mr non claudit gre
mium redeūti,ut c.sup eo.de hær.lib.6.Et p
his monitionibus satisfacit auctoritas Apo-
stoli ad Titum 3.ubi dicit hæreticum hoīem
post unam,& ēm admonitionem deuita, ad
idem 24 q.1.quæ dignior,& q.3.dicit Ap̃s.
Inquisitores ēt ex abundanti consueuerunt
addere tertiā monitionē ut magis pcessu su
os uideantē iustificare In qbus monitionibus
quarū singulæ decē dies cōtinēt monēt eos
ad cōuersionē,& reuertētib.pmittunt beni

gnam

gnã misericordiã. Quibus peractis procedẽdũ est ad inq̃sitiõne, recipiendo in unaquaq; parochia iurm à rectore parochiali, & ab aliis ꝓbis, & honestis uiris, & si illi deponant aliquos de parochia fore hæreticos, aut diffamatos sine suspectos, cõsueuerũt secreto eos corã se uocare, & secreto ad cõuersionẽ mouere, & ubi nec sic uoluerint, ꝓcedit contra eos s̃m formã iuris, q̃ ꝓcessus determinat à pte ꝑ tex. in cle. 1. §. 1. de hær. ubi tex. dicit q̃d procedendũ est per diœcesanos ẽpos, & per inquisitores à sede apostolica deputatos si
3 mul conuenientes. † Sunt tñ q̃dam quæ pñt unus sine alio agere utpote citare, arrestare seu capere, ac carcere mancipare, ẽt ponẽdo in compedibus uel manicis ferreis, prout s̃m eũ uiderit expedire. Poterit ẽt inq̃rere q̃sque ꝑdictorũ sine altero cõtra illos de quibus ui
4 derit inquirendũ, † diro tñ carceri mancipare siue arcto, qui magis ad pœnam quam ad custodiam uideatur, aut tormentis suppone re eos cõtra quos procedit, aut diffinitiuam snĩam ferre cõtra eos non poterit ẽps sine inquisitor, aut inquisitor sine ẽpo, aut eius uel capituli sede uacante sup̃ hoc delegato, q̃d tñ intellige dummodo adinuicem copiã habere ualeant infra octo dierũ spatium postq̃ inuicẽ se req̃siuerint. Si aũt cõuenire nõ potuerunt ꝑ ꝑmissa, tunc inq̃sitor ordinario, uel econtra ordinarius inq̃sitori poterit sup̃ præmissis committere uices suas, uel per litteras significare eidem suũ cõsilium, uel assensum, ut dicit ibi tex. & ut eum maiori puritate, & integritate res agatur. † Inhibitum est
5 inquisitoribus, & tam ipsorũ quã ẽporũ ac capitulorũ sede uacante delegatis sine commissariis, ne ꝑtextu inq̃sitionis officii q̃buscuis modis illicitis ab aliquib. pecuniã extorqueãt, & si secus fecerint eo ipso snĩam excõicationis incurrunt, à qua non pñt absolui ꝑterq̃ in mortis articulo, donec plenariam satisfactionẽ fecerint his a quibus extorserũt, a qua satisfactione nullis pactis aut priuilegiis aut remissionib. poterunt liberari, & ne hoc lateat possit, notarii, & officiales dicti officii necnon fratres, & socii inquisitorũ ipsorũ & cõmissariorũ (qui dictos inquisitores aut cõmissarios secrete ꝑdicta nouerint commisisse) si indignationẽ dei, & sedis apostolicæ offensam uoluerint euitare, grauiter ipsos arguere, & corrigere studeant in secreto, ꝙ si taliter ea sciuerint ut ꝓbare ualeant ꝓla tis inquisitorũ, & cõmissariorũ eorundẽ studeãt nũciare, ut in cle. 2. eo. ti. Põdera tñ illũ tex. q̃ nõ loquit̃ de ẽp s, unñ licet ab his dẽant abstinere nõ tñ pœna ꝑ dicta hñet locũ in illis, cũ nõ sit exp̃ssum, uoluit. n. digniori eorũ deferre, ut in c. sane. lo 2. de off. dele & in c. 2. eo. ti. li. 6 ita tenet gl. in d cle. 2. quam se quunt ibi cõiter Docto. Eps tñ non dẽt aliquid hñe ꝑ ꝑ inquisitionẽ, nec partem aliquã deputatis inq̃sitionis offõ, ut patet in extra uag. Boni. ex eo. §. pen. ita tenet Io. And. in c. fi. §. 1. de hær. lib. 6. Considera ẽt circa idem ꝙ
6 tex. † ille prohibet illicitas extorsiones, non tñ per hoc tollit pœnas pecuniarias applicãdas offõ imponi, & exigi. s̃m gl. ibi, circa q̃d dicit Matthæ. ꝙ bene pñt inculpatis de hoc crimine imponi pnĩa in pecunia pro pauperibus, uel aliis piis operibus ut c. accusatus. §. de q̃õnibus, & §. si uero, de hær. lib. 6. Refert ẽt fratrem Aluarũ Hispanũ tenuisse, ꝙ hanc multam pecuniariã inquisitores imponũt quoties aliq̃ ꝓferunt uerba hæretica, aut ludẽdo, aut ex ira, aut ex fatua simplicitate, & ignorãtia, quæ tñ excusationẽ non habet. Et his casib. & similib. possunt pecuniariter puniri. Nã, & ecclesia hoc facit. 23. di. q̃q̃. de iudæ. ad liberãdã, de rapto. in archiepiscopa
7 tu. Item † inq̃sitores pñt hæreticis cõuersis pœnas cõmutare uel minorare, in c. ut commissi. de hær. lib. 6 Nam, & alias iudex ex certis causis minorat pœnã. ff. de pœ. aut facta. §. si. Itẽ ꝓ hoc facit litera d. cle. 2. à cõtrario, ꝑ hoc. n. ꝙ dicit, ꝙ modis illicitis nõ pñt extorquere pecuniã, ergo licitis sic, de ꝑsump. nõne. 25. dist. qualis. ff. de iud. cũ ꝑtor. Itẽ q̃a d. cle. ponit uerbũ extorqueãt, q̃d sonat in uitiũ uiolẽtiæ, uel fraudis, ergo secus si iuste cõdemnem, sed caueat s̃m eũ ne imbursent, q̃a reputaretur extorsio, sed dent paupérib uel applicent offõ inq̃sitionis. in cle. statutũ. de elec. de ꝑsumptio. literas. de off. ordi. dilectus. Idem per oĩa sequit̃ do. Car. in d. cle. 2. & in cle. ad nostrum. in fi. eod. tit. Sed quæro
8 iuxta ꝑdicta, † utrum inquisitores possint recipere modica exennia quæ cõsistunt in esculentis, & poculẽtis meta liberalitate oblatis, quæ paucis pñt cõsumi dieb. & ueritas huius q̃õnis pendet ab illa, An alii iudices possint ista recipere. ĩ quo fuit uarietas ĩter Doc. nã glo. in l. plebiscito. ff. de off. ꝓsi. tenuit ꝙ licet olim illud licitũ esset ꝑ d. l. & ꝑ l. solent. ff. de off procon. tamen hodie illud est immutatũ

pes

℘ iura noua, & correctũ. Sed Bar. in d. l. plebiscito. post Guil. tenet opi. cõtrariam. Sed in auth. ut iud. sine quoquo suffra. §. rescriptũ tenet opi. d. gl. quod ẽt tenet gl. in d. §. & dicit ꝙ lex plebiscito. & alia iura q̃ inuunt contrarium possent hr̃e locum in defectũ sui salarii, & tunc ẽt mediocriter, & à sponte dantibus, ut innuit tex. in d. §. & gl. in d. l. plebiscito. Prædicta dicit fore uera in iudice ordinario,
9 † sed iudex delegatus indistincte põt ẽm eũ accipere esculentũ, & poculentũ qđ paucis cõsumi possit dieb. dũmodo mera liberalitate sit oblatũ. ut c. statutũ. §. insuꝑ de resc. lib. 6. & istã opinionẽ sequit̃ Bal. in d. l. solẽt, licet nõ ita plene distinguat, & opi. istorũ doctorũ satis est cõformis legib. ord. Hispaniæ, q̃ indistincte ꝓhibent iudicibus ne aliquid à partibus recipiant. Adiungit tñ Bal. ibi ꝙ pro q̃busdã minimis nõ ostendit lex, ut pro uno pari fasianorũ, uel ꝓ duabus fialis maluasiæ, ff. de cond. & dem. l. quãuis, q̃a pro tã paruo iudicis aĩus nõ flectit̃. Ad qđ ẽt ego induco tex. c. & si quæst. de sim. ubi pro modico uoluntarie oblato in collatione rei spũalis non committitur simonia, licet in spũalibus omnis traditio, & ꝓmissio cessare debeat. Adde gl. not. 1 1. q. 3. non licet. Ex q̃b. infert̃ ad decisionem qõnis propositæ, ꝙ cum inquisitoribus, & cõmissariis sint deputati redditus officii, & sic in eis militet ea rõ q̃ in ordinario, præsertim, q̃a cũ sint delegati ad uniuersitatem causarũ ut no. in ca. ꝑ hoc. de hær. lib. 6. naturã ordinariã sapiunt. ẽm glo. de appell. cum causam. Idem in eis quod in ordinariis
10 erit dicendum. † Vlterius quæro circa præmissa in quo territorio sit hæreticus de hoc crimine cõueniendus. Ad hoc r̃ndetur ꝑ tex. in c. ut cõmissi. § 1. de hær. li. 6. ꝙ in loco ubi hæresim incurrit ẽt si ad aliam iurisdictionẽ se cõferat. Sed an in loco illo ad quem se trãstulit poterit cõueniri. Dic ꝙ sic, ut dicit ibi gl. cum ẽt ibidem censeatur delinquere hæresim illam retinendo. facit in simili quod no. Bar. in l. si dñium. ff. de fur. & l. si abducta. C. eo. & l. sed nec legatarius. ff. de cond. fur ubi tenet ꝙ si aliquis fecit furtum Florentiæ, & reperitur Perusii cum re subtracta, poterit ibi conueniri. s. Perusii. Nam sicut mutatione dñii nascitur noua actio furti ad pœnam applicandã parti, sic mutatione territorii, & iurisdictionis noua nascit̃ actio siue accusatio furti ad uindictã publicam ꝑ d. l. si dñ ũ.

1 *Hæresis crimen aduersus quos intentari possit.*
2 *Vsuram exercere non esse peccatum contendentes, hæretici censendi sunt.*
Contumax in hæresis causa si anno in excommunicatione persistat, utpote hæreticus condemnandus est.
3 *Sortilegi, & diuinationis crimen non est coram inquisitore pertractandum. latissime num. 6.*
4 *Professo religionem deserente, & ad nuptias conuolante, an huius criminis cognitio inquisitori concessa sit.*
5 *Nuptias binas si quis contraxerit, an huius rei cognitionem habeat inquisitor.*
6 *Diuinationes, & sortilegia quando dicantur sapere hæresim manifestam, & quando non. & numero. 10.*
7 *Prænoscere, & pronunciare de futuris quando liceat, & quando non.*
8 *Dæmonum diuinationes, & responsa euitanda sunt etiam si uera prædicent.*
9 *Deus quandoque quæ a dæmonibus prædicuntur euenire sunt, ut hominum religionem erga illum tẽtet ac experiatur.*
11 *Inquisitoribus an liceat contra iudæos procedere, qui Christianos in eorum ritus inducunt.*

QVAESTIO IX.

1 Nono † quæro cõtra quos possit ꝓcedi obtentu huius criminis. Dicendũ est ꝙ cõtra hæreticos, credentes, fautores, & receptatores eorũ ut in c. officiũ. in prin. & c. ut inquisitionis, in prin. de hær. li. 6. Qui aũt dicant̃ hæretici, determinat tex. in c. ad abolendã. in prin. eo. titu. in uolumine. De quo tñ uide quæ late scripsi supra
2 in 1. membro. † Inter cæteros aũt illic q dicceret pertinaciter exercere usuras nõ est pctm̃ hæreticus iudicaretur in cle. unica. §. pen. de usur. Item qui ꝑꝑ cõtumaciam in causa hæresis excõicatur si per annum in excõicatione persistat, est uelut hæreticus condemnandus. in c. cum cõtumacia. de hæret. li. 6. Et nedum contra hæreticos procedi põt, uerumẽt cõtra suspectos, & infamatos de hæresi, ut in d. c. ut officium. in princ. & de hmõi suspicione est exemplum in casu. c. si. de pœ. cõtra illum qui diu in excõicatione ẽt pro qualicũque causa inflicta ꝑseuerauit, & similibus.
3 † De sortilegiis uero, & diuinationibus non se poterũt inq̃sitores intromittere, nisi hære sim sapiãt manifeste, ut c. accusatus §. sanè. de hær. lib. 6. Ex his infert̃ ad qõnẽ. Quidam
4 frater † ꝓfessus exiuit ordinẽ, & accepit uxorem,

ce, an inqsitor hæreticę prauitatis possit de hoc cognoscere. But. in l. 3. C. de sum. Trin. distinguebat, quia aut accepit eā clā, & psumit dolose hoc fecisse, & nō p errorē, & sic cōtra eū nō poterit pcedere. Aut accepit palam, & eo casu nō psumit in dolo, sed erroneæ hoc fecisse, putās sibi licere, & ꝙ erret in fide, & sic cognitio ptinebit ad inqsitorē. Idē sequitur Panor. in c. cūm q dā. de iureiur. & in suo
5 cons. 68. infertur ēt ad aliam qō. An † inquisitor hæreticæ prauitatis possit pcedere contra illum q binas nuptias cōtraxit, itaq; uiuēte prima uxore duxit secūdā, & Lapus Abb. in d. § sane. dicit ꝙ fuit cōsultum ꝙ sit, q uī committere contra unum de sacris ecclesiæ, & p cons hæreticus est habendus. de hær. ad abolendam, in prin. Idem sequitur ibi Dominicus. Sed ego distinguerem ut supra proxima q. an scilicet clam uel palam illud fecerit, & per hoc poteris ad multa similia rndere.
6 Vlterius qro circa pmissa an † inquisitores pfati pcedere possint contra diuinatores, & sortilegos. Ad hoc dicendum est ꝙ non nisi hæresim sapiant manifestā, ut pdiximus qn autē dicant sapere hæresim. est satis difficile diffinite. Sed Old. cons. 210. uolēs hoc determinare dicit, ꝙ si qs p inuocationem dæmonis uult aliqđ futurū scire, hoc hæresim sapit manifeste, qa uult dæmoni attribuere qđ soli Deo est reseruatū, iuxta illud Esaiæ 41. anūciate nobis q futura sunt, & dicemus qa dii estis uos. Idem tenet Io. And in add. ad Spec. tit. de sortil. & hoc casu potest intelligi tex. 26. q. 5. epi. in prin. ubi pdictos appellat hæreticos. Non tñ ego crederē hoc esse uerū sic simplr loquendo. Sed p ueritate huius cōsiderandū est, qa futura dupliciter cognosci pnt. Vno quidem modo in suis causis, alio modo in seipsis. Causæ aūt futurorū triplici
7 ter se hnt. Quædā † enim pducunt ex necessitate, & semp suos effectus, & hmōi effectus sunt in p certitudinē pnosci, & pnūciari pnt ex cōsideratione suarū causarū, sicut Astrologi pnunciant eclipses futuras. Quædā uero cāæ pducūt suos effectus nō ex necessitate, & semp, sed ut in pluribus, raro tñ deficiūt, & p hmōi causas pnt pcognosci effectus futuri, non qdē p certitudinē, sed p quandam cōiecturam, sicut astrologi p consideratione stellarū qdam pnoscere, & pronunciare pnt de pluuiis, & siccitatibus, & medici de sanitate uel morte. Quædam uero causæ sunt q̃ si sm se considerarent hnt se ad utrumlibet, ꝙ pcipue uī de potentiis rationabilibus q se hnt ad opposita sm phylosophum, & tales effectus uel ēt si quis effectus ut in paucioribus casu accidūt ex nālibus causis p considerationem causarum pnosci non pnt, nisi in in seipsis cōsiderentur h oīes autē hmōi effectus in seipsos solum considerare pnt dum sunt præsentes, sicut cum homo uidet forte currere uel ambulare. Sed considerare hmōi antequā fiant est proprium Dei, qui solus in sua æternitate uidet ea quæ futura sunt tanquā psentia, & de hoc intelligit præinducta auctoritas Esaiæ. Anunciate nobis, &c. Si quis uero hmōi futura pnoscere aut prænunciare quoquo modo psumpserit, nisi Deo reuelante, manifeste usurpat sibi qđ Dei est. Hæc ponit S. Th. 2. 2. q. 95. art. 1. de quo ēt uide eundem 2. 2. q. 172. art. 1. cum agit de prophetia: & in summa contra gentiles lib. 3. c. 155. ubi subiungit ꝙ maligni spiritus ueritatem fidei corrumpere molientes, sicut abutunt operationem miraculorum ut errorem inducant hoibus, & argm ueræ fidei debilitent, non tñ uere miracula faciendo, sed ea q hoibus miraculosa apparent, ita ēt abutuntur pphetica pnunciatione, non qdē uere pphetando, sed prænunciando aliqua sm ordinē causarum hmōi occultarum, ut uideātur futura prænoscere in seipsis quod hoibus psuadent q occultas rerum causa nō cognoscūt. Prædicti siquidē spiritus subtilitate intellectus sui magis pnt cognoscere quam hoīes qūo, & qualiter effectus nālium causarū impediri pōt, & causas effectus aliquos occulte producētes, & ideo in pnunciando futura mirabiliores, & ueraciores apparent q̃ hoīes quantūcunque sciētes, hæc ille. pro qbus allego bonum tex. 26. q. 5. sciendum, unde qnidam astrologi qui hoīes diuinos se gentibus ostentare uolunt, cū uideant qđ principia illius scientiæ de futuris actibus hoīum q ex arbitrii libertate pcedunt aliqđ certum seu firmū determinare non ualent, cum. n. intellectus aut ratio nō est corpus nec actus organi corporei & per cons nec uoluntas q est in ratione ut pater p Philosophum tertio de aīa. Nullum autē corpus pōt imprimere in rem incorpoream ex quo sequit qđ impossibile est corpora cœlestia directe imprimere in intellectū, & uoluntatem, sed tm indirecte in quibusdā bestialibus hoibus qui rationem, & intellectum

dis eo æquius atq; intentius operam meam exhibui, quo huic nostræ ætati in tanta hære ticorũ audacia non parum adiumenti sint al latura, ut qui alio telo Lutheranæ factionis cõscios cõfodere nequeo, hoc salrẽ dimicãdĩ gñe supprimẽdos, ac funditus euellẽdos do ctrinis cõprobem. Verũ dũ huic fetui ę meæ patronum de more disquirerem, q eius ture lã susciperet, & a zoilorũ obtrectationib. ca ninisq; facundia pregerit, nullum medius fi lius te pstantiorẽ cõcipere ualui, cui primi tias meas tuẽdas reponerẽ, qñ quidẽ quãtis pluceas uirtutibus, cũ ẽminẽs dignitatis cul men, ad qđ animi tui egregiis dotibus euectus es, tũ oĩ æuo celebranda cõmentaria in cõsuetudines Burgundiæ, iñsa, uel Affricano I.C. digna, gloriæ mundi catalogus, alia de niq; innumera tui ingenii monumenta aperto sunt in documẽto. Subuerebar, ita medii bene ament, tibi uiro oĩ ex parte absolutissimo tã leuiuscula nũcupare, ni tua clemẽtia, ĩtegritas, atq; religio mihi calcaria adhibuis sent. Cõmodũ si quidẽ fuit & rõni cõsonũt, ut integerrimo, ac xpiano pſidi hæreticorũq. expugnatori imperterrito hæc de hæreticis scripta dicarent. Quare pses Illustrissime hãc ingenioli mei feturã æquo aĩo suscipe I qb. sane si qppia au ib. tuis repurgatissimis frigi dũ, atq; ieiunũ occurrerit, id tuę submittecẽ suræ. nostri. n. q̃ arduũ sit uetustis nouitatẽ da re, nouis auctoritatẽ absoletis nitorẽ, fastidi tis gram, & obscuris lucẽ, ad hæc ĩ omnib. be ne dicere, & in nullo peccare, teste Iustiniano potius diuinũ quam humanũ est. Vale felix.

Dominus noster olim in Euangelio præ. dixerat, Circa finem seculi pseudochri stos, & pseudoprophetas surgere, & multos seducere; & fideles suos multas in mundo habituros pressuras. Sed tamen portas inferi non præualituras. Proinde ut dicit Aposto lus, Oportet hæreses esse ut q probati sunt manifesti fiant Quapp oporret nos cũ pro pheta ex aduerso cõsurgere, & murum oppo nere pro domo Israel, & Euãgelici meminisse mãdati, quo ab ipsa ueritate pcipit, qđ si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizauerit manus à compage corporis auferatur, cũ me lius sit his carere membris. Nã superfluo ex tra ecclesiam positis resistimus si ab his q in tus sunt in eis quos decipiunt uulneramur. Hi. n. neciut infideles, discedunt, neq; perma nent, ut fideles, sed mysteriorum pcepta noti tiã, & fidei nostræ secretioribus perscrutatis, cõuẽrsi post modum impugnat nos, & con traditionibus suis corda nostra dissu it cõculcãtes uerbi dñici margaritas, & orn: ta fidei maculantes. Ex quibus nouissime die bus istis multi in prouinciis, & regnis tuę di tioni suppositis in lucẽ prodierunt qui ante in antris latebant legem ueterem suscitan tẽs quæ ab olim sepulta iacet, ac in passione Xpi consumata est, iuxta ipsius uocem inter crucefixores emissam, qñ et uelũ qđ ipsius se creta tegebat scissum est in duas partes à sũ mo usq; deorsum, nt reuelata facie mysteria Iesu cõspiceremus, quiq; æmulatores Moysi se iactant, cũ reuera ipsius capitales existant inimici, ut pote doctrinam eius ut falsam re spuentes. Si n. ut ueriras inquit, Moysi crede rent utiq; & Xpo crederet, De illo. n. ipse scri psit. Vnde, & illud Hieronimi Proh. dolor, p uinciæ tuæ cõpetere satis uideo, ibi. n. cespite terra secundo dñici seminis puritatem cente no fructu olim referebat, Nunc aũt sulfis ob rupta frumenta in olium auenasq. degñat, ibi quodam sol iustiæ Xps oriebar. Nũc aũt Lucifer ille qui ceciderat supra sidera posuit thronum suum. Cum itaq; sceptiũ regni de manu altissimi susceperis, & pro tãti honoris fastigio talionẽ ei iusta uires tua celsitudo im pẽdere teneat. Assurge obsecro uiriliter, & ue stigia redẽptoris amplectere, & ubi mulieres Hierusalẽ eũ plangebant, & lamentabant, cũ baiulans sibi crucem exiret in caluariũ, ru q tã exaratum in crnce, & postea resurgẽtẽ ado rãs fontẽ apertũ lachrymarũ ubi rursus ma nib. hmõi sceleratorũ hoĩum illũ expulsũ blas phemari, crucifigi, & lancea perforari dietim uides. Nam iuxta illud Hester, Quis nouit u trum Idcirco ueneris? ut in tali tpe parareris? q ubi tua maiestas ut dignũ est peregerit oni uersi ditioni tuæ subiecti clamabunt, teq; be nedicent dicẽtes, Tu gloria Hierusalẽ, tu lęti tia Israel, tu honorificẽtia populi nr̃i, qã feci sti uirilr̃, & postremo post tpale regnũ q ob tinens æterni regni gloriam cõseqris. Et quo magis iuridice ista pagi queãt pñtem tracta tũ agere ĩstitui, & mãm pseq ordine sub seq.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus quis dicatur, & ex quibus censendus sit hæreticus.*

2 Directe,

2 *Directe, & principaliter quæ dicantur ad fidem pertinere, & quę indirecte, seu secundario.*
3 *Simonia large dicatur hæresis.*
Excommunicatus improprie, & largo sumpto uocabulo hæreticus dici potest.
4 *Ad hęc contumax, & infidelis.*
5 *Fides principaliter in corde, & secundario in ore cõfessio. idem dicito in hęresi num. 6.*
7 *Puniri debeat an qui aliqua contra fidem protulit quæ iocose non serio protulisse asseuerat.*
8 *Verba iniuriosa, & improba serio non loco prolata extitisse, in dubio præsumuntur.*

QVAESTIO I.

1 PRimo quæro † quid facias hæreticum, & q̃s sit hæreticus. Ad hoc tñdet magister quarto sententiarum dist. 13. inducendo uarias sctõrum sñias. Ait. n. Hilarius, Extiteruut plures q cœlestium uerborũ simplicitatem non ueritatis ipsius absolutionem susciperent aľr interpretãtes qđ dcõrum uirtus postularet. De intelligentia. n. hæresis nõ de scriptura est, & sensus non sermo fit crimẽ. Idẽ intelligentiæ sensus in crimine est. Hieronymus dicit, ꝙ ex uerbis inordinate prolatis incurrit hæresis. Augustinus diffiniẽs qd sit hæreticus ait, hęreticus est q pro alicuius tpalis cõmodi, & maximæ gloriæ principatusq; sui grã falsas, ac nouas opiniões, uel gignit, uel sequit Gregorius sup Ezechielem, q in expositione sacri eloquii. ut auditoribus placeat aliq̃d fingit sua uerba loquitur nõ Dei. Qui autẽ in uerbis dñicis aľr qua is q protulit sentserit, & si sub alio intellectu tñ ad ædificationem charitatis tendit dñi sunt uerba q̃ dicit, hæc ille. Inter istas aũt diffinitiones illa Augustini uĩ esse pstantior, & hanc secutus est Gratianus. 24. q. 3. c. hæreticus. & gl. in clem. unica. de usuris. S. Tho. 4. sñia. dist. 13 art. 3. dicit, ꝙ hęreticus dř q à fide diuisus est, & hoc facit ex quadam electione. ad cuius cuidentiam cõsiderandum est ẽm eum, ꝙ in fide sunt aliquã ad quæ explicite cognoscẽda oĩs homo teneť, ut sunt articuli fidei. Vnde si in his aliquis errat infidelis reputatur, & hęreticus si pertinaciam adiungat. Si aurẽ circa illa ad quæ explicite credenda homo non teneť errat non indicať hæreticus, ut si aliquis simplex credat Iacob patrem fuisse Abrahæ qđ est cõtra ueritatem scripturę, quam fides pfiteť quousq; sibi innotescat ꝙ fides ecclesiæ contrariũ habet q̃a non discedit p se loquendo à fide ecclesiæ, nisi ille q scit hoc à quo recedit de fide ecclesiæ esse. Et q̃a q̃dam sunt q̃ in fide ecclesię ĩplicite cõtineť, ut cõclusiões in principiis, ideo in his diuersæ opiniones quousq; p ecclesiam determiĩeť qđ aliq̃d eorum est cõtra fidem ecclesiæ, q̃a ex eo sequiť aliq̃d contrariũ fidei directe. Idem sequiť pręfatus doctor 2. 2. q. 11. art. 2. ubi subiungit ꝙ
2 † aliqua dñs pertinere ad fidem dupliciter. Vno modo directe, & principaliter sicut articuli fidei, alio modo indirecte secundario sicut ea ex q̃bus sequiť corruptio alicuius articuli, & circa utraq; põt esse hæresis eo modo quo, & fides. Idem tenet in 1. parte q. 32. art. 3. & inde est ꝙ nedũ est hæreticus qui male sentit de articulis fidei, sed ẽt ille q non tenet rectã fidem e. g̃a sacra ecclesiæ, de hære. ad abolendam. in prin. Ex quibus sequiť, p si extra pdictus casus reperiať alius in quo q̃s dicať hæreticus illud erit large, & improprie
3 † p quem modũ debet intelligi id qđ dř qđ simonia est hæresis. 1. q. 1. eos. de simo. c. quoties. Itẽ, & q̃libet excõicatus, & q priuilegiũ Rom. ecclesiæ infringit, & q eius pcepta trãs
4 gredif. † Item cõtumax, & q̃libet infidelis, & plures alii modi q no. p gl. 24. q. 3. illi qui & p Inno. de hær. firmissime. p Host in sum. de hær. §. 1. & c. si Papa. 40. dist. ita tenet Cald. cons. 4 tit. de hær. Confirmať ẽt istud p id qđ dicit S. Tho. 3. sent. ubi supra dicit qđ simoniaci dñr hæretici p similitudinem, q̃a sicut hæreticus cõtra fidem sentit. ita simoniacus operať, ac si cõtra fidem sentiret dum precio sacra uult adipisci, & p eundem modũ intelliges alias modo improprie hæresis de q̃bus
5 pdictum est, & q̃a fides † principalr cõsistit in corde, & ẽt secũdario, i ore aũt cõfessio fit ad
6 salutem. † Silř hæresis principaliter consistit in corde ẽm quod Hilarius dicit. Intelligentiæ sensus in crimine est, sed secundario in ore. Vnde Hieron. dicit, ꝙ ex uerbis inordinate platis incurrit hæresis, nõ q̃a hæresis per se in his cõsistat, sed q̃a sunt occasio, & causa erroris ut Thom. dicit ibi. Adde ẽt, ꝙ uerba sunt signo earum quę in aĩa sunt passionũ vt philosophus dicit. Non. n. præsumĩť q̃s dicere quæ ante animo non cogitauit de lib. leg. la
7 beo. † Sed quæro iuxta hoc, Pone qđ ille qui dixit aliquid cõtra fidem dicit se non seriose nec ex aĩo, sed potius p lubricũ linguæ, aut ioco illud dixisse an sit puniẽdus. Lappus, & do. Card. in d. cle. unica. §. sane. de usur. Dicũt

ꝙ extraordinarie punietur arbitrio iudicis, & imponet ei aliqua leuis pœnitētia salutaris 17.dist.nec leuit.24.q.1.hæc est fides. Augerent tñ ergo pœnam ex qualitate psonæ, & ex qualitate loci, & psonarum astantiū, & scandali exinde insurgētis q̄ oīa, & ēt alia in puniēdis delictis sunt attendenda, de homi. sicut dignū.in pñ ff.de pœn.aut facta. talis eñi locus non est pmittendus, p quem uenit ad crimine.ff.ad l.Aquil.nā laudus. de homi. continebat, & ibi in gl. Idem qñ p lubricū, lingue, si fuit in culpa, ut hęc lubricitas in eo
8 cusaret puniet, alias non. † Præsumerem tñ ego uerba seriose fuisse dicta, & ex malo aīa pcessisse per iura pdicta. & ēt qa oē male factum graue præsumitur actum, ut in l.si nō conuitii.C.de iniur.& de psum.c.1.nisi ex aliis coniecturis contrarium appareret. Eo tñ casu quo hmōi uerba nō saperēt hęresim, sed excusarent loco uel lubrico linguæ nō posset pœnam infligere inquisito.arg.e.accus. §.sane.de hær.lib 6.sed ordinarius illud faceret.

1 *Hęresis unde dicatur.*
2 *Iudęus, & sarracenus hæretici nequaquam dici queunt.*
3 *Hęreticus uocitandus non est qui errans aliquid fidei contrarium asserit modo corrigi, & emendari paratus sit, ubi sese cognosceret errore lapsum.*
Hæreticus dicitur qui falsam sententiam, & fidei contrariam pertinaciter defendit.
4 *Hæresis pertinaciam requirit.*

QVAESTIO II.

Secundo quæro unde dicatur hæresis.
1 † Ad quod dicendum fm Isidorū ꝙ hæresis est nomē græcum, & idem qđ diuisionem importat. Vnde, & hęretica diuisiua dñr. Hieronymus tñ in epist. ad Galatas, & hr transumptiue.24.q.3.hæresis, dicit ꝙ hęresis gręce ab electione dr ꝙ s.eā sibi quisq; eligat disciplinam quam putat esse meliorē, & utrunq; istorū dr cōuenietes. Ex hoc.n.qs efficit hęreticus qđ eligit singularem opinionem tenere diuisam, & distinctā à cōi ecclesiæ catholicę dogmate, & determinatione.
2 † Vnde si quis nunq̄ fuisset in unitate ecclesię corpore Iudęus uel Sarracinus ēt si teneat cōtraria fidei nostrę non est iudicandus hęreticus. non.n.potest dici diuisus ab unitate ecclesiæ q nunq̄ in ea fuit, ut dicit gl.in cle.uni

3 ca de usur. † Silr ēt si qs catholicus teneret contrarium aliquid fidei, non tamē eligens, sed per errorem credens illud etiam per catholicā ecclesiam teneri paratus corrigi, ubi in errorem se lapsum cognosceret, non esset hæreticus. Pro quo est optimus tex. 24. q.3. Dixit Apostolus, ibi cū dicit. Sed qui sniam suam q̄uis falsam atq; peruersam pertinaci animositate defendunt, pręsertim quam non audacia suæ præsumptionis pepererint, sed à seductis, atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt, quærunt aūt cauta solicitudine ueritatem corrigi parati cum inuenerint, nequaq̄ sunt inter hæreticos deputandi. Competit aūt, & latine hoc nomen eidem, Nā pōt dici hæresis ab hærendo quia suæ opinioni uehementer is hæret per electionem, ut prædiximus, & ex pdictis iustificari pōt qđ not. Innoc.de sum.Trin.c.firmiter, dicens ꝙ si aliquis habet fidem catholicā implicite, qa credit quidquid ecclesia credit, sed falso opinat nāli rōne motus, ꝙ pr maior uel prior sit filio, ꝙ tres personæ sunt tres res à se inuicem distinctæ, & separatæ, & distantes, ꝙ non est hæreticus, dummodo hunc errorem suū non defendat, & hoc ipsum credit, qa credit sic ecclesiam credere, & suā opinione fidei ecclesię supponi paratus se submittere iudicio ecclesiæ, ubi ecclesiā sciret cōtrariū sentire. hęresis
4 † enim ingrit pertinaciam, ut de sum. Trin. clem.unica.§.porro & d.clem. unica. §.pen. de usuris. Licet tñ ego excusarem hmōi hominem ab hæresi. Non tñ excusarem illum à peccato, si errauit in his quæ scire tenebat de pertinentibus ad fidem. De quibus per S. Thom.2.2.q.2.art.5.quia, & ipsa ignorantia est pctm̄ in his quæ scire quis tenetur.38.distinctio qui ea. & per Philosophum 3.Eth. & per Magistrum 2.senten.distinctione 22.

1 *Schisma. & hæresis in quibus discrepent.*
2 *Schismaticus dici meretur qui superbe, & contumaciter Papę subijci non uult.*
3 *Hæreticus dicitur qui ideo ab obediētia Papę recedit quia eū non credit habere canonice conuēdi potestatē, aut qđ ecclesiæ potestas nō residet penes eū.*

QVAESTIO III.

1 Tertio quæro an † schismatici sint iudicandi hæretici. Ad quod respondet Hieronymus in epistola ad Galatas, & habetur

transum;

transſumptiue.24.q.3. inter hæreſim ꝙ inter
hæreſim, & ſchiſma hoc intereſt, ꝙ hæreſis
ꝑuerſum dogma habeat. ſchiſma uero poſt
ep̄alem diſceſſionē ab eccleſia ſeparat. Quod
quidē in principio aliqua ex parte intelligi
pōt diuerſum. Ceterū nullū ſchiſma eſt niſi
ſibi aliq̄ hæreſim cōfingant, ut recte ab eccle
ſia receſſiſſe uideaẗ. Et ad clariorē intellectū
hmōi conſidera, ꝙ hęreſis, & ſchiſma diſtin
guiẗ ſm ea q̇b. utrunq; ꝑ ſe directe opponiẗ.
Nā hæreſis ꝑ ſe opponitur fidei. Schiſma au-
tem opponiẗ unitati eccleſiaſticæ charitatis.
Et ideo ſicut fides, & charitas ſunt diuerſæ
uirtutes, q̄uis q̇cunq; careat fide, careat cha-
ritate. Ita ēt ſi ſchiſma, & hęreſis ſunt diuerſa
uitia. q̄uis q̇cunque eſt hæreticus ſit ēt ſchiſ
maticus, ſed nō cōuertiẗ. Verū eſt tñ ꝙ ſicut
amiſſio charitatis eſt uia ad amittendū fidē,
iuxta illud 1. Tim. 1. A q̇bus quidam aberran
tes. ſ. à charitate, & alijs hmōi cōuerſi ſunt
in uaniloquium &c. Ita ēt ſchiſma eſt uia ad
hæreſim. Et ſic innuit Hieron. in auctoritate
præinducta, ita declarat S. Tho. 2. q.39. ar.1.
& ꝑ ꝑ h.d.gl.24.q.1. didicimus, qđ ſchiſma
inueteratum ſapit hæreſim, quaſi uelit ꝙ ſi
non eſſet hæreticus non ꝑduraret tandiu in
2 ſchiſmate. Ex q̇bus infertur qđ † ſi q̇s rece-
deret ab obedientia Papæ, q̇ uices Xp̄i tenet,
q̇ eſt caput eccleſiæ, nolēs ſuꝑbe, & cōtuma
citer, & in contēptum ei ſubijci eſſet ſchiſma
3 ticus tm̄. † Vbi tñ ideo recederet ab ipſius
obedientia, q̇a crederet ꝙ ille non habet po-
teſtatem cōdēdi canones, aut ꝙ ptās ſuꝑma
eccleſiæ nō reſidet penes ip̄m, tanq̄ q̇ uicē ge
rit eius q̇ eſt caput eccleſiæ q̇ eſt Xp̄s, iuxta
illud Apoſtoli ad Col. 2. & ad Eph. 1. q̇ dedit
ipſum caput ſupra oēm eccleſiam, iſte hæreti
cus iudicandus foret, ut dicit gl. 19 diſt. c. nul
li, & in cap. generali, de elec. 6.

1 *Hęreſis ſpecies quot ſint.*
2 *Scripturam ſacram, quis exponere aliter dicatur*
quam Spiritus ſanctus flagitat.
3 *Hæreſis prima poſt Chriſti aduentum quæ fuerit.*
4 *Hęreſes cur hodie maiores quam olim ſuboriātur.*
5 *Deus cur ſinat 1os hęreses eſſe, & tantorum hære*
sicorum animas infernum mergi.
6 *Secreta Dei (utpote quæ nobis altiora sunt) minime*
inquirere debemus.

QVAESTIO IIII.

1 QVarto quæro, † Quot ſunt ſpecies hære-
ſis. Hoc determinat Iſid. 8. lib. Eth. c. 5.

& hẽ tranſumptiue. 24. q. 3. cap. quidam, ubi
multæ enumerantur, quibus ſic enumeratis
magr̄ Gratianus ſubinfert aliam hæreſim di
cens. Sed q̇cunq; aliẽ ſanctā ſcripturam intel-
ligit, q̄ ſenſu Spūſſancti flagitat à quo ſcri-
pta eſt, licet de eccleſia non receſſerit tñ hæ-
reticus iudicari pōt. Et habuit hoc à Hieron.
ut ſupra diximus in primo mēbro. Et intelli-
2 ge ꝙ † ille dẽ aliter exponere ſanctam ſcriptu-
ram. q̄ Spūſſctūs flagitat, qui ad hoc ſanctā
ſcripturam retorquet ꝙ cōtrariatur ei qđ ꝑ
Spm̄ſctm̄ eſt reuelatum. Ita dicit Tho. 2.2 q.
11. art. 2. Ex quo ſeq̇tur ꝙ ſi q̇s daret aliquē
intellectū ſacræ ſcripturæ q̇ non eſſet contra
ueritatē reuelatā ꝑ Spm̄ſctm̄, ſed p̄ter illam,
non ad corruptionē fidei, ſed ædificationem
fidelium non eſſet hæreticus iudicandus. Et
hoc ſatis aperte innuit Greg ſuper Ezech. ut
patet in auctoritate inducta ſupra in primo
membro Aug. ēt in lib de hæreſib. cōmemo-
rat aliquos catholicos tractatores q̇ de hære
ſib. ſcripſerunt diuerſas earū ſp̄es enumeran
tes, ipſe ēt ibidem noīatim plures exprimit.
3 † Inter oēs aūt hæreſes poſt Xp̄i aduentum
prima fuit illa quā quidem diſcipuli incurre-
rūt de ſacro altaris, de qua ſcribiẗ Ioā. 6. Cū
enim Xp̄s p̄dixiſſet, niſi manducaueritis car-
nem filij hoīs, & biberitis eius ſanguinē non
habebitis uitam in nobis. Et ſubiunxiſſet q̄-
dam alia iuxta hoc, illi ꝑditi hoīes dixerunt,
durus eſt hic ſermo, & q̇s poterit eū audire,
& ex illa die abierunt retro. Et ut dicit ibi Ni
colaus. Non eſt intelligendum hoc de duo-
decim Apoſtolis, uel de 72. diſcipulis, q̇a iſti
Xp̄o adhæſerunt, ſm quod patet ex diſcurſu
Euāgeliorum, ſed multi alij ſequebanẗ ipſū
ad audiendum eius doctrinā, & de iſtis mul-
ti retroceſſerunt, & ꝙ iſta fuerit prima hære
ſis patet de conſec. diſt. 2. prima hęreſis, & poſt
quā illi ſancti P̄res de q̇bus p̄diximus prædi-
ctas hæreſes cōſcripſerunt, multę aliæ ſubor
tę ſunt, & nouiter, & q̇tidie ſuboriunẗ. Et iu
xta uerbum Saluatoris nr̄i. De quo in primo
4 themate præmiſimus, † quo magis finis ſęculi
appropinquat, eo magis hæreſes ſubcreſcēt,
quod partim ex prælatorū negligentia ꝑue-
nire conſpicuum eſt, dormientibus. n. homi-
nibus, ut Saluator inquit. Inimicus homo ſu-
perſeminauit zizania. Ex alio etiam proue-
nit q̇m poſt illa t̄pa, quo illi ſancti Doctores
ſcripſerunt multi articuli fuerunt per eccle-
ſiam determinati, quod ſint contra fidē, Vñ

si quis modo pertinaciter contrariũ affirmaret, hæreticus censeretur quod minime contigisset ante determinationem ecclesiæ, at dicit Tho. 1. parte, q. 32. art. 2. & prodest scire hmôi hæresim species, ut ex illis possit cognosci qs sit hæreticus, uel qd faciat hæreti. cũ, de quo in 1. dubio tactũ est, ꝙ nõ sine difficultate cognoscit in aliqbus articulis, ut dicit Aug. in lib. de hæresib. Illud tñ indubitatũ exiftat, ꝙ cum malum infinitũ sit ut Pithagorici dñt teste Philosopho 2. Eth. & ꝑ cõns infiniti errores possent occurrere contra fidẽ, conñr possent hæreses in infinitum multiplicari. Sed iuxta ꝑdicta quæreret aliqs curiosus de schola eorũ q̃ uolunt sapere plus q̃ oportet sapere contra doctrinam Apostoli.

5 † Cur Deus permittit tot hæreses esse totq; eorum sectatores in iferno demergi. Ad hoc rñdet Aug. & hr̃ in c. fi. 34 q. 3. Ideo diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hæreticos esse ꝑmittit, ut cum interrogant nos ea quæ nescimus, sic discutiamus. pigritiã, & diuinas scripturas cupiamus. Ideo. n. Apostolus ait. Oportet hæreses esse ut q̃ probati sunt manifesti fiãt. Hi. n. Deo. probati sunt, qui bene pñt docere. Et q̃q̃ iste intellectus Augustini sit bonus ad illã auctoritatẽ apostoli, superficies tñ literæ magis capit hũc sensum, ut ideo Deus ꝑmittat hæreses esse, ut constantia fidelium cõprobetur, sed utrunq; recte dcm̃ extat, uel dicas † ꝙ ista q̃ in secretis Dei cõlistunt non sunt à nobis inqrẽnda, iuxta illud eccl. 3. Altiora ne scrutatus fueris, & in pluribus opibus eius ne fueris curiosus, & postea subditur. Multus. n. supplãtauit supplicio illorũ, & in uanitate detinuit sensus eorũ. & eccl. 7. qd necesse est homini maiora se quærere, cũ ignoret qd cõducat sibi in uita sua, & post pauca. Neq; plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Habemus ẽt exẽplum Apostolĩ, qui cum de ꝑdestinatione uerba ageret, & ꝑ uenisset ad illud, quare quosdã eligat, alios aũt reprobet. Iuxta illud, Iacob dilexi, Esaú aũt odio habui sapiẽtissime intulit, O altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ, & sciẽtię Dei quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles uiæ eius, & de eodẽ Aug. sup Ioan. in isto uerbo, Nemo põt uenire ad me nisi pater q̃ misit me traxerit eũ. Dicit quare hũc trahat, & quare illũ nõ trahat noli inuestigare si nõ uis errare. Per id rñdet magr̃ 2. senten. dist. 23. his q̃ quęrũt, cur Deus permiserit primũ hominem peccare cum posset eius uoluntatem uertere in bonum, q̃a ops est. Posset inquit ille reuera, cur non fecit, q̃a noluit. Cur noluit, ipse nouit. Nõ debemus plus sapere quã oportet sapere, hoc unũ in hmõi debet nobis abũdẽ sufficere, ꝙ ut dicit Aug. in Enchi. Deus ops, cui rerũ est summa pŕtãs, cum sum me bonus sit, nullo modo sineret aliqd mali 5 esse in operibus suis, nisi usq; adeo esset ops, & bonus ut bene faceret ẽt de malo, quõ aũt illud intelligat, & qualiter ex malis Deus eliciat bona, latissime prosequitur magister T. senten. dist. 46. & per prædicta ẽt sufficiẽter ad id quod multi petunt. Quare Deus ꝑmittat legem Machometi in tantum præualere.

1 *Heretici quibus infidelibus assimilentur, & qui in fidelium inimicum inter se æquiparentur.*
2 *Renitentis susceptę fidei grauius est delictũ, quam eius qui nunquam susceptã remittitur.*
4 *Hæreticorum infidelitas maior est quam iudęorũ, intellige sane. num 3.*
Hęretici an sint idolatris coequandi.
5 *Hęretici qui fide christiana derelicta iterum ad Mosaicam legẽ reuertuntur, peiores sunt ceteris. Apostatam eum dicimus qui deserta christiana religione ad Iudaismum confugit, & apostasia improbitatis detestatio. & num 6.*
7 *Iudæus fictã saracenorũ adiens an plectendus sit.*
8 *Apostatę iudæorum legem repetentes multo peiores sunt, quam si ad saracenorum sectam sese conferrent,*
9 *Iudæi ceteriq; id genus infideles cur ab ecclesia tolerentur, & quare pọ ius Iudæi quam alij.*

QVAESTIO V.

1 QVinto quæritur de comparatione hæreticorum ad alios infideles; & infidelium inter se inuicem. Ad qđ dicẽdum ẽm Th. 2. 2. q. 10. art. 6. ꝙ in infidelitate duo pñt considerari quorum unum est cõparatio eius ad fidẽ, & ex hac parte grauius peccat 2 cõtra fidẽ q̃ tenuit fidei susceptæ. Sicut grauius peccat q nõ implet qđ promisit, quam q̃ quod nunq̃ promisit, & ẽm hũc infidelitas hæreticorum qui profitẽtur fidẽ Euangelii, & ei renituntur eã corrumpẽtes grauior est q̃ Iudæorũ, & aliorũ infidelium qui nunq̃ fidẽ euangelii susceperunt, sed q̃a Iudæi suscẽperunt figuram euangelii in ueteri lege quã male interpretãtes corrũpunt. Ideo ẽt eorũ infide-

infidelitas est grauius pctm quam infidelitas gẽtilium qui nunq̃ fidem euãgelii susceperunt.

3 † Aliud quod in infidelitate cõsideratur est corruptio eorũ quę ad fidem pertinent,& sm hoc cum in pluribus erant gentiles q̃ Iudęi,& Iudæi quã hæretici, grauior est infidelitas gẽtilium quam iudæorũ, & iudæorũ q̃ hæreticorũ,nisi forte quorũdam,puta Manicheorũ qui ẽt circa credibilia plus errãt quã gentiles. Harũ tñ duarũ grauitatum prima p̃põderat secundæ quantum ad rõnem culpæ q̃a infidelitas habet magis rõnem culpæ, ex hoc quod renitit̃ fidei quam ex hoc quod nõ habet ea quæ sunt fidei . hoc.n. ultimum uf magis ad rõnem pœnæ pertinere. Vnde simpliciter loquendo infidelitas hæreticorũ est pessima.Si aũt quæras ex quo inter infideles peiores sunt hæretici ut proxime diximus

4 † Quid si comparemus eos ac idolatras? ad hoc dicẽdum s̃.n Tho.2.2.q.94.art. 3. quod grauitas alicuius peccati attendi põt dupliciter. Vno modo ex parte ipsius peccati,& sic pctm idolatriæ est grauissimum Sicut. n. in terrena rep. grauissimum esse uf , ꝙ aliquis honorem regium alteri impendat q̃ã uero regi q̃a quantum in se est totum reip. perturbat ordinem. Ita in peccatis quæ contra Deum committuntur,quæ tñ sunt maxima grauissimum esse uf,ꝙ aliquis honorem diuinũ creaturæ impendat, q̃a quantum in se est facit alium Deũ in mundo minuens principatũ diuinum.Alio modo põt attendi grauitas ipsius peccati ex parte ipsius peccãtis , sicut dr̃ grauius pctm eius q peccat scienter quã eius q peccat ignoranter,& s̃ m hoc nihil ꝓhibet grauius peccare hæreticos q sciẽter corrumpunt,quam idolatras ignoranter peccantes. Ex his tu clare poteris inferre , ꝙ

5 † cũ isti hæretici q nouiter in Hispania detecti sunt,potius apostatæ quã simplices hæretici sint iudicãdi,cum nõ in parte tm̃ de fide Iesu Xp̃i male sentiãt,sed in totum ea abiiciãt,ad legẽ Moysi iam diu sepultam reuersi peiores quã alii hæretici sunt iudicãdi, q̃a in pluribus imò in totũ aberrãt. Vnde sup illud Ap̃li à Galatas 4 Quo conuertimini iterum ad egena,& infirma elemẽta , dicit gl. Hiero. Legis obseruantia cui tunc dediti erant, erat pctm pœnæ par seruituti idolorũ cui ante cõuersionẽ uacauerãt,& sic apparet qđ est crimẽ pęnæ par idolatriæ,& nedũ pp atrocitatem delicti quid ẽt pp periculum proditionis deberent principes eos a suo cõsortio in totũ expellere,ꝓsertim ne participes fierent cõsiliorũ suorũ,aut eorũ quæ statum regiũ cõcernũt ꝙ aperte dicit Cõcilium Tolet.De quo hr̃.2.q 7.c,non põt cuius uerba sunt. Non potest erga hoĩes esse fidelis , qui Deo extiterit infidelis. Vnde subiungit de quibusdam iudæis q dudum Christiani facti, & demum in Xp̃i fide sunt p̃uaricati,ut a testimonio repellant̃.Non est.n.eis credendum , qui fidei ueritatẽ a se abiecerũt.& istud fiat ĩ aperto,qui.n.fidem Xp̃i susceptam ad quam strictissime tenet̃ fefellit,quõ fidem quã principi terreno debet,firmã tenere poterit ad qđ ẽt facit quod scribitur ꝓuerbiorum 6.† Homo apostata,uir inutilis gradiens ore peruerso, annuit oculis,territ pede digito loquitur prauo corde machinat̃ malũ,& in omni tpe iurgia seminat.habet ẽt illud malum hmõi apostasia,ꝙ qui eam incurrit uix potest ad bonum reparari, ut dicit Apost. ad Hebr.6. Impossibile est eos q semel illuminati sunt, & post pauca,& ꝓlapsi sunt.s.per apostasiã, rursus renouari ad pñiam , & accipitur ibi impossibile pro difficili. Hic est .n.unus modus impossibilitatis ut hr̃ 5. Metha.quod potissimum in istis de quibus paulo ante p̃misimus locum hẽt.qui à parẽtibus iudæis ꝓfidiam leg s ueteris cum sanguine trahunt. Et ex his inferri potest ad quæst. quam posuit Oldr consil.5 1.

7 † An iudæus transiens ad sectã Sarracenorũ sit puniendus,& tãdẽ post multa cõclusit qđ nõ,& ĩter cetera motiuã sua est illud qđ deterior ẽ infidelitas iudæorũ quam Sarracenorũ aut gentiliũ ut superius diximus. Pro quo ẽt est tex. aptus .1. q.1.nonne.cũ ergo de peiori trãseat ad minus mala,nõ est ob hoc punięndus. Ex quo ẽt

8 sequ s̃ qđ † isti apostatæ qui ĩ legem iudæorũ recidũt peiores sunt q̃ si essẽt apostatæ legem Sarracenorũ amplectẽtes,uel aliam huiuscemodi. Vnum tñ non omittam quod licet oẽs infideles tm Iudæi quã alii sint ma

9 li,& iniqui ut pote infideles,† tolerantur tñ p ecclesiã in infidelitate sua,ut uel sic tolerati finaliter conuertãtur ad fidẽ,ut de multis iam uidimus, ut in c.q sincera.45. dist. &c. sicut iudæi.de iudæ. Magis tñ sunt tolerabiles ritus iudæorũ quam aliorũ infidelium,licet iudæi.sint peiores ut diximus.Cuius rõ,ẽ q̃a cum in eis olim ꝓfigurabat̃ ueritas fidei quam tenemus ꝓuenit hoc bonum qđ testimonium

monium fidei nostræ habemus ab hostib.& quasi in figura repñtat nobis qđ credimus, qđ in aliis infidelibus nõ contingit, ut dicit Th.in 2.2.q.10 art.11.& hac cõsideratione, licet iure nõ sit expressa, iura ꝓhibẽt ne Saraceni publice faciãt cæremonias suos inuocãdo publice nomen Machometi, uel similia faciẽdo ut in clemẽt.unic de iud. Hoc tñ non reperit prohibitũ in Iudæis,& hoc tenẽt Math.& do.Card.& Ioã.de Imola in d clement.

1 *Hæretici an tolerandi sint.*
2 *Perniciosus populo e medio tollendus est, ne eius contagione ceteri quoque corrumpantur.*
3 *Hæresis, instar cancri serpere dicitur & idcirco eradicanda, ne totum corrodat corpus*
4 *Crimen proximi ita demum celandum est, si in totius populi corporalem spiritualemq; perniciem non uergat.*

QVAESTIO VI.

1 SExto quæro,†an hæretici sint tolerandi? Et distinguendum est, quia aut occurrit casus in quo non possent puniri hæretici quin simul puniantur,& boni Vel quia latent inter bonos. Vel quia hñt multos sequaces, ita ꝙ sine catholicorum periculo interfici non pñt,& tali casu hæretici sunt tolerandi, & hoc apte dñs ondit Matt. 13. ubi in parabola ꝓhibuit colligit zizania, ne forte eradicantes zizania, eradicarẽt simul,& triticum. Qñ uero ex occasione hæreticorũ non imminet periculum bonis, sed magis, tutela & salus tunc licite pñt occidi, ut dicit Aug. cõtra Parmen.Sic.n.si saluti totius corporis humani expediat præcisio alicuius membri, puta cum est putridũ, uel corruptiuum aliorũ mẽbrorũ, laudabilr.& salubriter abscinditur. Ita cũ qlibet psona singularis comparetur ad totam cõitatem sicut pars ad totam.

2 † Si aliqs hõ sit periculosus cõitati,& corruptiuus ipsius ꝓp aliqđ pctm̃, laudabiliter, & salubriter occiditur, ut bonũ cõe conseruetur, modicum.n.fermẽtum totam massam corrumpit, ut 1. ad Cor. 5. ad hæc adaptari pñt no. ꝑ Th.2.2.q.64.art.2. & si hoc in aliis enormibus criminibus locũ habet, fortius in crimine hæresis, quod sua grauitate flagitiosissimum est, ut in præhabitis patet eo maxime,

3 quia iuxta Apost 2.ad Tim.2.† hæresis ut cancer dr serpere. Vnde resecãda est à ꝑncipio, ne paulatim intima cordis corrodat, & spiritualem uitã adimat, resecãde siquidẽ sunt putridæ carnes,& scabiosa ouis à caulis repellenda, ne tota dumus massa, corpus, ardeat, corrũpať, putrescat, interear. Arrius in Alexandria una scintilla fuit, sed qm̃ non statim oppressus est, totũ orbẽ eius flãma est populata 24 q.3.resecãdæ. Ioannes quoq; Apost in canon.sua Si qs ingr uenit ad uos & hanc doctr.nõ affert, nolite eũ recipere in domũ; nec aue ei dixeritis Qui.n. dicit illi aue, cõicat operibus illius malis, Hæc Ioães quæ de schismaticis, siue hæreticis uitãdis uerbis docuit & factis exhibuit. Narrat.n.de illo auditor eius uir sanctiss. Polycarpus, ꝙ tpe quodam cũ apud Ephesum balneas lauandi gra fuisset ingressus,& uidisset ibi Cherintũ, exiliis cõtinuo,& discessit non lotus dicens; Fugiamus hinc ne, & ipse balneæ corruant in quibus Cherintus lauať inimicus ueritatis. de quo est tex 24.q.1.c.oĩs q. Adde pulchrũ

3 tex.ca.causa.& q.quę dignior.† Vnde & si in aliis criminibus occultis teneatur qs crimen ꝓximi celare ꝑ charitatẽ, ut in cap. si sac. de off.ord.& 1.q.1.Xps. hoc tñ fallit in crimine qđ pertinet ad corruptionem cõitatis spũalem, uel corporalem Hoc.n.casu teneť qs illud propalare testificando, uel denũciando, ut dicit Th.2.2.q.70.ar.1. Idẽ sentit Inn. de test.cog.c.1.& ponit exemplum in hæresi qđ ut patet ex præmissis spũale detrimentũ inferre cõitati est aptissimum, ꝓdest ẽt hæc punitio criminum reip. ut ceteri metu pœnę arceantur a similibus cõmittendis.23 qõ.5. non est innocentiæ, de uita,& honest.cleric. ut clericorum.& inde est qđ ut magis ista in plurimorũ exemplum ueniãt publicæ debẽt malefactores puniri.l.capit.§.famosos. ff. de pœn.7. q.1.denique. uer. thuribula quoque.

1 *Iudicare de hæresi cuius sit.*
2 *Papa determinationi subijciuntur quę Christianã fidem respiciunt.*
3 *Pontifici Rom.optimum esset si quid super fide dubij uboriretur id generali concilio decidere.*
4 *Pontifex Rom.consultus, ageret si ardua quęque conuoca.o concil.o decideret.*
5 *Angelum posset Pontifex Rom.excõmunicare, & in dicio damnare si fieri posset, ut ille male de fide sentiret.*
6 *Pontifex errans in iis quę fidei sunt damnari à concilio potest.*

7 *Papa quamuis in ijs quæ fidei sunt errare possit, concilium tamen non potest, & cur diuersum.*

8 *Legatus Apostolicæ sedis hæreticorum iudex est cõpetens super iam per ecclesiam decisis.*

Item episcopus & capitulum uacante sede, ad hæc & inquisitor fidei.

9 *Iudicibus ordinarijs super hæresi procedendi nequaquam adempta facultas uidetur, quamuis Papa super hæretica prauitate inquisitores deputarit.*

Deleganti ad uniuersitatem causarum potestate cõcessa non uidetur etiam in illis causis abdicata potestas ordinarij.

Limita, & declara, ut nu. 11.

10 *Officiali facto in ciuitate super damnis datis, uel super abundantia, non idcirco tollitur iurisdictio ordinarij.*

12 *Delegatus ab episcopo, aut capitulo sede uacante potest de hæresi cognoscere, modo quadragenarius sit.*

13 *Inquisitor an possit uices suas committere.*

14 *Vicarius generalis episcopi, aut capituli uacante sede, an cognoscere possit de crimine hæresis.*

15 *Inquisitores aduersum episcopos minime procedere possunt, nisi expressim illis committatur, intellige sanè ut ibi.*

16 *Ordinario an liceat contra episcopum in ipsius ordinarij territorio delinquentem procedere.*

17 *Episcopis, an ualeat in hæreticum inquisitorem procedere.*

18 *Episcopi, & inquisitioni præfecti sunt, districte aduersus suspectos de hæresi procedãt, nemini fraudulose falso hoc crimen imponant, nihil denique gratia, odio, aut lucri causa agant.*

Qua pœna plectantur inquisitores si his contrauenerint.

19 *Episcopus hæreses expurgare negligens qua pœna puniatur.*

20 *Officiales temporales an hæreticæ prauitatis cognitionem habeant.*

QVAESTIO VII.

1 SEptimo quæro. † Ad quem spectet iudicare de hæresi. In hoc distinguerem, quia aut agitur de articulo nondum deciso ꝑ ecclesiam. Aut de articulo iam deciso. Primo casu iudicium spectat ad Papam, ut probat tex. 24. q. 1. quoties, & c. hæc est fides, & cap. 1. de iura calum. & c. maiores, de bap. quod et sacræ scripturæ auctoritate ostendit. Nam & Saluator Petro dixit, quem summum Põtificem constituit, Ego pro te rogaui Petre,
ut non deficiat fides tua, & tu aliqñ conuersus cõfirma fratres tuos. Luc. 22. Et ubi Xp̃s
discipulos interrogauerat, uos autem quem
me esse dicitis? Petrus rñdit, Tu es Xp̃s filius
Dei uiui. Matt. 16. Hoc ēt tenet S. Th. 2. 2. q.
1. art. 10. & huius ratio est, q̃a una fides debet
esse totius ecclesiæ, ſm illud 1. ad Corin. 1. Id
ipsum dicatis omnes, & nõ sint in uobis schi
smata, qđ seruari nõ posset, nisi q̃õ de fide
exorta determinaretur per eum qui toti ec
clesiæ præest, ut sic eius snīa à tota ecclesia
firmiter teneatur. Illud idem sequitur Aug.
de Anch. in summa sua de ptãte ecclesiæ. q.
10. art. 1. & 2. Et hoc satis figuratũ est Exod.
18. ubi dictũ est Moysi qui fuit rector Iudæo
rũ, sicut Papa rector ẽ oĩum Xp̃ianorũ. Esto
in populo in his q̃ ad Deũ pertinent, ut ostẽ
das ei cærimonias, & ritũ colendi Deũ. Sicut
ergo oẽs q̃õnes emergentes de lege, & cultu
Dei, reseruabantur Moysi determinandæ.
2 † Sic oĩa quæ sunt fidei Xp̃ianæ spectant ad
determinationẽ Papæ. Vnde dicit Cyrillus
in lib. thes. ut membra maneamus in capite
in nr̃o Apostolico throno Rom. Pont. maneamus,
à quo nr̃m est quærere qd credere,
quid tenere debemus. & Maximus in epist.
Orientalib. missa, dicit oẽs fines orbis terræ
ꝑ dñm sincere receperũt, & ubiq; terrarũ ca
tholici ueram fidẽ cõfitentes, in Pont. Rom.
tanq̃ in solem respiciunt, & ex ipso lumine
catholicæ, apostolicæ fidei recipiunt ueri-
tatem, licet. n. apud alios forte posset esse ꝓ
fundior scientia ad ista decidẽtia, q̃ in Rom.
Pont. deest tñ eis ptãs de his iudicãdi, & sta-
tuendi, q̃ in solo Rom. Pont. residet ut p̃dixi
3 mus. † Cauti tñ ageret Papa si cum de istis
dubius articulus occurrit cõcilium gñale fa
ceret cõgregari, ut eum ius cõsilio decideret
qđ esset tenendũ, & credendũ. Sicut Aposto
li fecerunt actu. c. 15. qñ insurrexit hæresis il
lorũ qui dicebant legem Moysi simul cũ euã
gelio obseruandã. Conuenerunt. n. Hierosolymis
uidere de uerbo hoc. Simile fuit c. firmiter,
de sum. Trin. & c damnamus. eo. titu.
& cap. unico. eo. tit. lib. 6. & clem. unica. eo. ti.
4 † Et hoc idem in omnibus arduis consulte
esset agendum, ut apparet 50 dist. de eo 96.
dist. bene quidem 35. q. 5. ad sedem. 35. q. 9.
ꝙ quis, in ægrum est. n. iudicium, ꝙ plurimorũ
sententiis cõfirmatur, de officio deleg.
prudentiam, in princ. 20. distin. de quib. C. de
fideicom. l. fin. est. n. tanta in hoc Papæ ptãs

5 † quod si possibile foret, quod angelus de cœlo aliquid cõtra fidẽ doceret aut sentiret, pro papã iudicari, & excõicari posset ut probatur ad Galatas 1.c. Sed licet nos aut angelus de cęlo euãgelizauerit uobis, præterquam quod euangelizauimus uobis, anathema sit. † Si tñ contingeret
6 papam errare in his quæ sunt fidei, tunc dãnari posset per cõciliũ gñale, ut in c. si papa 40. di. cum gl. & per gl. 15. dist. sicut. & 19. dist. Anastasius. & Inn. in c. ex parte. de uer. sig. & per Doc. in c. in fidei fauorẽ. de hær. lib. 6. Nec per hoc dicimus inferiorẽ dicere ius in superiorẽ cũ Papa sit maior cõcilio gñali, ut in c. significasti. de electio. & c. aliorũ. & c. nemo. 9. q. 3. quoniam cum Papa incurrit hæresim, desinit esse Papa, cum nõ sit de corpore ecclesiæ, pro quo est glo. 24. qõ. 1. Acatius. ergo, & multo minus põt dici gerere uices eius qui est caput ecclesiæ. & huic sniæ gñalis consilii stari debet, ut pote quæ ueritatem continet in-
7 dubitatam. † Nam, & si Papa possit errare in his quæ sunt fidei. Nam, & legimus aliquos Romanos põtifices hæresim incurrisse, ut patet in d. c. Anastasius 19. dist. c. nunc aũt. 21. dist. Tñ concilium gñale in tangentibus fidẽ errare non põt, & de hoc uere intelligitur prædicta auctoritas Lucæ. Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua. Dictum. n. est ei in persona totius ecclesiæ, cui ẽt cõsonat illud uerbũ Saluatoris nostri. Matth. 28. Ego enim uobiscum sum oĩbus diebus usque ad consummationem seculi. Non si quidem tm̃ Petro nec duodecim apostolis dictum intelligitur, cum morte finierit dies suos, nec usque in finẽ seculi perseuerauerint, sed potius uniuersali ecclesiæ quæ in finẽ est duratura quæ in generali cõcilio representatur, & tãtæ auctoritatis est cõcilii determinatio in hmõi, quod Euangeliũ ille noĩatur. ut patet ad Gal. 2. quando Paulus dixit quod Petrus nõ ambulabat ad ueritatẽ Euangelii. Id tñ in quo Paulus rephendebat Petrũ erat quod ipse subtrahebat se a gentib. nolẽs mãducare de cibis eorũ, sed obseruabat ritus Iudæorũ in cibis propter timorẽ Iudæorũ qui superueneãt à Hierosolymis, hoc tñ non erat cõtra aliquod de quatuor Euãgeliis, sed erat cõtra determinationẽ cõcilii gñalis, quod ab apostolis fuerat celebratum super hmõi legalibus non seruandis. Actuum 15. Ad quod ẽt ostendendũ sola uniuersalis synodus loquitur sub noĩe Spiritus Sancti ut ibi patet. Nã cum in eodem concilio fieret diffinitio, dictum fuit. placuit Spiritui Sancto, & nobis, & istis uerbis postmodũ usa fuerunt generalia cõcilia quæ in ecclesia uniuersali fuerunt cõgregata, ubi ergo talis assessor accedit, locus errandi nõ põt occurrere. Et si cõtrariũ diceremus nil certũ esset in fide. Vnusquisque. n. sequeretur opinionẽ suã, & fluctuaremus omni uẽto doctrinæ sicut paruuli. cõtra Apostolũ ad Ephes. 4 ubi ait quod Christus dedit in ecclesia quosdã Apostolos, alios Prophetas, alios uero Pastores, & Doctores ad cõsummationẽ sctõrũ in ædificationẽ corporis Christi, donec occuramus oẽs in unitatẽ fidei, & paulo post, & iã nõ simus paruuli fluctuãtes, & circunferamẽ oĩ uẽto doctrinæ in nequitia, & astutia hoium ad circunuẽtionẽ erroris, quasi uelit quod cũ fuerimus in fide istorũ qui fidẽ ecclesię representãt nõ fluctuabimus in doctrina fidei tanquam paruuli. Sed prædictis uidetur obstare c. tria. iuncto c. placuit. 36. q. 2. & c. fi. de rapto. ubi apparet quod illud, quod circa matrimoniũ non cõtrahendũ inter raptorem, & raptam fuerat erroneæ per conciliũ statutum, fuit postea emendatũ. Ad hoc tñ statim sio, quod illud non est de spectantibus ad fidem in quibus obtinet quod prædiximus. Vel aliter dicendũ quod illud nõ fuerat erroneæ statutũ, licet eẽt cõtra testimonia ueteris legis, ut uoluit gl. & male in d. c. tria. Nam cũ illud esset pceprum iudiciale non obligabat in lege noua, sed fuit correctũ, quia pro hoc tempore sic fuit uisum legislatori, siue quia sibi placuit, quod sufficit ut §. sed quod prin. inst. de iure nat. & per Philosophũ. 5. Eth. Hæc dixi submittens me determinationi sanctæ matris ecclesiæ.
8 † Aut quærimus circa ea quæ iam sunt per ecclesiã decisa, & tunc legatus sedis apostolicæ est cõpetens iudex ut c. ut commissi. de hær. lib. 6. Item eps poterit iudicare de quæstione, fidei, & contra hæreticos procedere, & ẽt capitulũ sede uacante in c. ad abolendam, de hære. in princ. & ẽt inquisitores per sedem apostolicam deputati in c. per hoc. & c. ut inqui-
9 sitionis de hær. lib. 6. & clemen. 1. eo. ti. † Per hoc. n. quod Papa deputat inquisitores super hæretica prauitate non uidetur facultatem super his procedendi ordinariis tollere ut in d. c. per hoc. Ex quo infertur quod per pñtem datã delegato ad uniuersitatem causarũ non uidetur ẽt in illis causis abdicata potestas ab ordinario. hoc colligitur ex illo tex. iuncta glo. quæ uult quod inquisitor hæreticæ prauitatis dicitur

cif esse delegatus ad uniuersitatẽ causarũ, ex quo habes optimã limitationem ad c. studui sti. de off. lega. ut nõ habeat locũ in delegato ad uniuersitatẽ causarũ, ꝑ quo est gl in d. ca. per hoc. facit in simi. qđ not. Bart. in l. 1. C.
10 de off. pfec. urb. ubi tenet qđ † licet in ciuitate fiat unus officialis sup dãnis datis uel super abundantia, non tñ ꝑ hoc tollitur iurisdictio quam hẽt ptãs q hẽt uniuersalem iurisdictionem, ꝑ quo bene facit text. in d. l. 1. & in l. fi. iuncta gl. C. de iurisd. om. iud. & gl.
11 in c. in galliarũ. 2 §. q. 2. † Hoc tñ limita uerum esse quoties una iurisdictio subalternatur alteri ut in exemplo prædicto. Si tñ ille specialis iudex esset superior gñali, utputa iudex deputatus ꝑ statutum sup causis appellationũ, & nullitatũ. tunc gñalis iudex non se intromittit de speciali. Idẽ ẽt si non se habet tanquã superior sed tanquam differẽs specie, ut est iudex in innouationum. C. de test. consulta diualia, ita determinat Bal. in l. unica.
12 ff. de off cõsu. † Poterit tñ cognoscere de crimine hæresis delegatus ab epo deputatus. aut à capitulo sede uacãte ut in cle. 1. §. 1. & in clem. 2. de hæt. Debet tñ talis inqsitor, ac ẽt delegatus annum quadragesimum attingere, ut est tex. in d. clem. 2. in princ. cũ gl. ex quo limitatẽ. c. cum uicesimum. de off. deleg. Idem si sit delegatus à Papa cum tex. d. clem.
13 gñaliter loquatur. † Sed an inquisitor possit committere uices suas, solutio gl. in d. cle 2. arguit pro, & contra. finaliter tenet qđ sic per illum tex. & per tex. in clem. 1. §. porro. eod. titu. & hanc opinionem tenent cõiter
14 Doc. † Sed dubiũ est de uicatio gñalis epi, aut capituli sede uacante, & dicendum est ſm Lapum, & Ioan. de Imol. in d. clem 1 debere. quod non poterit sine speciali commissione epi de hoc crimine cognoscere per text. in c. licet. de off. uic. lib. 6. Et aũt tam latam eporum ptãs ꝙ cõtra quoscunque ẽt quantumcunq; exẽptos poterunt procedere, & eos de hoc crimine cõdemnare, nõ obstante quocũque priuilegio exẽptionis ut i c. ad abolẽdã.
15 §. fi. de hær. † Fallit tamẽ hoc in epis contra quos procedere non pñt inquisitores, nisi expresse hoc sibi committatur, ut in c inquisit eo. ti. lib. 6. debent tamen nunciare Romano põtifici si illi de hoc crimine infamati siue suspecti existãt, ut dic ibi tex. crederem tñ ꝙ ubi essent suspecti de fuga, carcerari possent ut ad Papã remitterent, ut in §. aud. in auth.

de defens. ciui. coll. 3. ad qđ faciunt not. per Bart. in l magistratibus. ff. de iurisdictio. om
16 niũ iudicum. Sed qro iuxta hoc † an ille tex. procedat in in inquisitoribus, an ẽt locum sibi uendicet in ordinariis de hoc crimine in grentibus. Ego putarem qđ iñ in inquisitoribus locum habeat, non. n. debet extendi ad epm aut ad capitulum sede uacante cũ de ipsis non loquat nec ꝑ hoc qđ sint epi qui hæresim incurrunt effugiũt iurisdictionem epi, in cuius territorio deliquũt. Pro quo est gl. in c. ibi. n. 3. q. 6. & in c. 1 de rapio. & per Innoc. in cum inferior. de maiori. & obed. Vl-
17 terius iuxta idem quæritur, † an eps possit procedere contra inqsitorem, si hæresim incurrat Lapus Abb. in d. c. inquisitores. dicit ꝙ non durante offõ. nisi crimen esset adeo notorium ꝙ non requiretẽ causæ cognitio. de fil. presby. qm. Idem sequitur ibi Domi. hæc opinio posset ẽt iustificari per ea q̃ not. Bar. in l. fi. ff. de terũ diui. ubi tenet qđ si duo sint dñi insolidum alicus castri, & unus delinquat, non poterit puniri à condomino, qa non hẽt in eum iurisdictionem. Nam par in parẽ non hẽt imperium. de electio. innotuit. Sed hoc non obstante ego crederẽ indistincte posset dici qđ possit cõtra eum super hmõi crimine procedere, cũ istud sit delictũ ꝑ qđ perdit iurisdictio ipso iure. Pro quo faciũt no. in pdicta mã ꝑ Bart. in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. om. iud. in addit. & ponit exemplũ in crim. læsæ maiest. C. de dig. l. si gradatim. & l. quoties. lib. 12. C. de off rectõ. ꝑu. n. l. 2. ubi vr gl. eo ẽt casu quo delinqueret in male pcedẽdo in offõ, indubie posset eũ punire, cũ ordinarius delegatus apostoli. cũ male se gerentẽ in cã sibi cõmissa punire possit, sic tñ ut ex hoc iurisdictio eius nõ ĩpediatur, iuxta not. ꝑ Doct. in c. fi. de rescrip. & ꝑ Cynũ, & legistas in auth. qua in ꝑuincia.
18 C. ubi de crimine agi oportet. † In processu aũt sup hoc crimine faciendo epi, & inqsitores apostolicę sedis hñt exortationem à iure in uirtute sanctę obedientię, & sub interminatiõe maledictionis ęternę, ut cõtra suspectos uel diffamatos de hmõi prauitate districte & prõpte ꝑcedãt, sic tñ ꝙ malitiose, & fraudulẽter hoc nefandũ crimẽ falso alicui nõ ĩponãt, & si odii grã uel amoris, lucri, aut commodi palis obtentu. cõtra iustitiam, & conscientiã suam omiserint cõtra quenquam ꝑcedere ubi fuerit procedendum, super hmõi prauitate,

prauitate, aut obtentu eodem prauitatem ipsam alicui imposuerint, ac eum sup hoc præsumpserint quoquõ uexare, præter alias pœnas pro qualitate culpæ eis imponẽdas. Eps aut superior suspensionis ab officio p triennium, alii uero excõicationis sñiam eoipso incurrant, à qua qdem excõicationis sñia q eam incurrerint nõ ipsi p summũ Pontificẽ poterunt (præterq̃ in mortis articulo, & tũc satisfactione pmissa) absolutionis beneficiũ obtinere, nullo in hac parte priuilegio suffragante, de quo est text. in cle. 1. §. uerũ, de hær.

19 Insuper † si qs eps in expurgando hæreses de sua diœcesi negligens fuerit, uel remissus, cũ id certis indiciis apparuerit, deponendus est ab offõ epali, & in locũ ipsius alter substituẽdus est, q uelit, & possit hæreticã cõfundere prauitatẽ, de hær. exc. in fi. Ex quo manifeste apparet, q̃ dãnabile, & cũ quãto aĩarũ sua rũ periculo episcopi, & alii ad quos hmõi inqsitio spectat tã detestandũ facinus psequi, ac punire omittãt. Inferiores aũt prælati de hoc crimine se intromittere nequeunt, cum superiorib. præfatis sit reseruatũ ut prædiximus.

20 Ptãtes aũt † siue dñi tpales, ac eorũ officiales de hoc crimine cũ sit mere ecclesiasticũ se intromittere nequeũt, ut de eo cognoscãt, aut iudicent, aut incarceratos ab episcopo, & inqsitore à carcere liberẽt, executionẽ tñ super hoc crimine fiendã sibi à iudicibus ecclesiasticis prędictis iniunctã adimplere nõ detractent, aut eorũ iudiciũ, seu sñiam directe, uel indirecte impedire quoquõ nõ psumãt. Si qs uero de præfatis secularib. iudicib. cõtra prædicta fecerit, aut præfatis episcopo & inqsitoribus in prædicto fidei negocio se opposuerit, siue illud quouis modo impedierit, & q sciẽter in prædictis dederint auxiliũ, cõsiliũ, uel fauorẽ, excõicationis sentẽtiã incurrat ipso iure, quã si p annũ animo sustinuerit indurato, ex tunc uelut hæreticus cõdemnetur. c. ut inquisit §. fin. de hær. lib. 6.

1 *Ordo quis à iudicibus, & inquisitoribus seruari debeat in hæreticorum processu.*

2 *Hæreticus bis generaliter monendus est ut ab erroribus desistat, antequam ad speciale procedatur inquisitionem.*

3 *Episcopus si possit inquirere solus sine inquisitore, & uiceuersa quid inquisitor abs que episcopo.*

4 *Episcopo sine inquisitore non licet contra hæreticum diffinitiuam proferre sententiam, nec eum dir carceri mancipare, nec tormentis subiicere. Limita, & declara, ut ibi.*

5 *Inquisitoribus, aliis que hæreticæ prauitatis cognitoribus inste dicitur ne modis illicitis ab aliquibus pecunias extorqueant, alio qui pœna ibi tradita plectemur.*

6 *Pœnæ pecuniariæ, an quando, & ad quid hæreticis imponi possint.*

7 *Inquisitioni præfecti hæreticis conuersis pœnas commutare, & minuere possunt.*

8 *Inquisitores an possint esculenta, & poculenta mera liberalitate oblata recipere.*
Iudicibus an liceat esculenta & poculẽta recipere.

9 *Delegatus in dex licite potest esculenta, & poculenta accipere.*

10 *Hæreticus in quo territorio conueniendus sit.*

QVAESTIO VIII.

1 Octauo quæro, † de ordine qui debet teneri per iudices in procedendo contra hęreticos. Ad qd̃ dicendũ q in primis clerum, & pplm conuocabunt exponendo eis inqsitionem, q̃ facere intendunt, auxiliũ quoq; & cõsilium, & fauorem ab ipsis pet. c. ut cõmissi. in §. 1. de hær. lib. 6. & solent inqsitores primo ire ad episcopũ loci, uel uicariũ, & ostendere eis facultatẽ, & auctoritatẽ suã, & rogare q cõgreget clerum, quo congregato ostendunt eis lras, & facultatẽ prædictas sermonẽ faciunt, & eorum auxilium & fauorem postulant. Postea simile faciunt cum potestate, siue correctore ciuitatis, & concilio siue (ut Hispanice loquamur) cõsistorio. demũ cõuocant totã cõcionẽ populi, & habito sermone ad populum idẽ faciũt ut prædiximus. Postea interpolatim inquisitor facit sermones ad populum de fide. Et cõueniens est † q

2 ad minus duę munitiones pręmittant cõtra oẽs hæreticos, ut relictis erroribus suis ad fidem catholicam reuertant, & ad ecclesiæ gremiũ redeant, q̃ tanq̃ pia mr non claudit gremium redeũti, ut c. sup eo. de hær. lib. 6. Et p his monitionibus satisfacit auctoritas Apostoli ad Titum 3. ubi dicit hæreticum hoĩem post unam, & sm admonitionem deu, & ad idem 24 q. 1. quæ dignior, & q. 3. dicit Aplis. Inquisitores ẽt ex abundanti consueuerunt addere tertiã monitionẽ ut magis pcessu suos uideant iustificare In qbus monitionibus quarũ singulæ decẽ dies cõtinẽt monẽt eos ad cõuersionẽ, & ieu....tib. promittunt benignam

gnā misericordiā. Quibus peractis procedē-dū est ad inqsitionē, recipiendo in unaquaq; parochia iurm à rectore parochiali, & ab aliis pbis, & honestis uiris, & si illi deponant aliquos de parochia fore hæreticos, aut diffamatos siue suspectos, cōsueuerūt secreto eos corā se uocare, & secreto ad cōuersionē monere, & ubi nec sic uoluerint, pcedit contra eos sm formā iuris, q pcessus determinat a pte ptex. in cle. 1. §. 1. de hær. ubi tex. dicit qd procedendū est per diœcesanos epos, & per inquisitores à sede apostolica deputatos simul conuenientes. † Sunt tñ qdam quæ pñt unus sine alio agere utpote citare, arrestare seu capere, ac carcere mancipare, ēt ponēdo in compedibus uel manicis ferreis, prout sm eū uiderit expedire. Poterit ēt ingrere qsque pdictorū sine altero cōtra illos de quibus uiderit inqrendū, tdiro tñ carceri mancipare siue arcto, qui magis ad pœnam quam ad custodiam uideatur, aut tormentis suppone re eos cōtra quos procedit, aut diffinitiuam sniam ferre cōtra eos non poterit eps sine inquisitor, aut inquisitor sine epo, aut eius uel capituli sede uacantē sup hoc delegato, qd tñ intellige dummodo adinuicem copiā habere ualeant infra octo dierū spatium postq inuicē se reqsiuerint. Si aūt cōuenire nō potuerunt pp pmissa, tunc inqsitor ordinario, uel econtra ordinarius inqsitori poterit sup præmissis committere uices suas, uel per literas significare eidem suū cōsilium, uel assensum, ut dicit ibi tex. & ut eum maiori puritate, & integritate res agatur. † Inhibitum est inquisitoribus, & tam ipsorū quā eporū ac capitulorū sede uacante delegatis siue commissariis, ne ptextu inqsitionis officii qbusuis modis illicitis ab aliquib. pecuniā extorqueāt, & si secus fecerint eoipso sniam excōicationis incurrunt, à qua non pñt absolui p̄terq̄ in mortis articulo, donec plenariam satisfactionē fecerint his a quibus extorserūt, a qua satisfactione nullis pactis aut priuilegiis aut remissionib. poterunt liberari, & ne hoc latere possit, notarii, & officiales dicti officii necnon fratres, & socii inquisitorū ipsorū & cōmissariorū (qui dictos inquisitores aut cōmissarios secrete pdicta nouerint commisisse) si indignationē dei, & sedis apostolicæ offensam uoluerint euitare, grauiter ipsos arguere, & corrigere studeant in secreto, q si taliter ea sciuerint ut pbari ualeant pla tis inquisitorū, & cōmissariorū eorundē studeāt nūciare, ut in cle. 2. eo. ti. Pōdera tñ illū tex. q nō loquit de ep s, vn licet ab his dēant abstinere nō tñ pœna p dicta hñt locū in illis, cū nō sit exp̄ssum, uoluit. n. dignitati eorū deferre, ut in c. sane. lo 2. de off. dele & in c. 2. eo. ti. li. 6 ita tenet gl. in d cle. 2. quam se quunt ibi cōiter Docto. Eps tñ non dēt aliquid hře pp inquisitionē, nec partem aliquā deputatis inqsitionis offō, ut patet in extra uag. Boni. ex eo. §. pen. ita tenet Io. And. in c. fi. §. 1. de hær. lib. 6. Considera ēt circa idem q tex. † ille prohibet illicitas extorsiones, non tñ per hoc tollit pœnas pecuniarias applicādas offō imponi, & exigi sm gl. ibi, circa qd dicit Matthæ. q bene pñt inculpatis de hoc crimine imponi pnīa in pecunia pro paupe ribus, uel aliis piis operibus ut c. accusatus. §. de qōnibus, & §. si uero, de hær. lib. 6. Refert ēt fratrem Aluarū Hispanū tenuisse, q hanc multam pecuniariā inquisitores impo nūt quoties aliq pferunt uerba hæretica, aut ludēdo, aut ex ira, aut ex fatua simplicitate, & ignorātia, quæ tñ excusationē non habet. Et his casib. & similib. possunt pecuniariter puniri. Nā, & ecclesia hoc facit. 23. di. qq. de iudæ. ad liberādā, de rapto. in archiepiscopatu. Item † inqsitores pñt hæreticis cōuersis pœnas cōmutare uel minorare, in c. ut commissi. de hær. lib. 6 Nam, & alias iudex ex certis causis minorat pœnā. ff. de pœ. aut facta. §. si. Itē p hoc facit litera d. cle. 2. à cōtrario, p hoc. n. q dicit, q modis illicitis nō pñt extorquere pecuniā, ergo licitis sic, de p̄sump. nōne. 25. dist. qualis. ff. de iud. cū ptor. Itē q a d. cle. ponit uerbū extorqueāt, qd sonat in uitiū uiolētiæ, uel fraudis, ergo secus si iuste cōdemnent, sed caueat sm eū ne imbursent. qa repuraretur extorsio, sed dent paupcrib uel applicent offō inqsitionis. in cle. statutū. de elect. de p̄sumptio. literas. de off. ordi. dilectus. Idem per oīa sequit do. Car. in d. cle. 2. & in cle. ad nostrum. in fi. eod. tit. Sed quæro iuxta pdicta, † utrum inquisitores possint recipere modica exennia quæ cōsistunt in esculentis, & poculētis mera liberalitate oblatis, quæ paucis pñt cōsumi dieb. & ueritas huius qōnis pendet ab illa, An alii iudices possint ista recipere. I quo fuit uarietas īter Doc. nā glo. in l. plebiscito. ff. de off. psi. tenuit q licet olim illud licitū esset p d. l. & p l. solent. ff. de off procon. tamen hodie illud est immutatū

6

7

8

rē, an inqſitor hæreticæ prauitatis poſſit de hoc cognoſcere. But. in l. 3. C. de ſum. Trin. diſtinguebat, quia aut accepit eā clā, & p̄ſumit dolose hoc feciſſe, & nō p̄ errorē, & ſic cōtra eū nō poterit p̄cedere. Aut accepit palam, & eo caſu nō p̄ſumit in dolo, ſed erroneæ hoc feciſſe, putās ſibi licere, & q̄ erret in fide, & ſic cognitio p̄tinebit ad inqſitorē. Idē ſequitur Panor. in c. cum q dā. de iureiur. & in ſuo

5 conſ. 68. infertur ēt ad aliam qō. An † inquiſitor hæreticæ prauitatis poſſit p̄cedere contra illum q bінas nuptias cōtraxit, itaq; uiuēte prima uxorē dixit ſecūdā, & Lapus Abb. in d. § ſane. dicit q̄ fuit cōſultum q̄ ſit, qa uī committere contra unum de ſacris eccleſiæ, & p̄ conſñs hæreticus eſt habendus. de hær. ad abolendam, in prin. Idem ſequitur ibi Dominicus. Sed ego diſtinguerem ut ſupra proxima q. an ſcilicet clam uel palam illud fecerit, & per hoc poteris ad multa ſimilia rñdere.

6 re. Vlterius q̄ro circa p̄miſſa an † inquiſitores p̄fati p̄cedere poſſint contra diuinatores, & ſortilegos. Ad hoc dicendum eſt q̄ non niſi hæreſim ſapiant manifeſtā, ut p̄diximus qñ autē dicant ſapere hæreſim. eſt ſatis difficile diffinire. Sed Old. conſ. 210. uolēs hoc determinare dicit, q̄ ſi qs p̄ inuocationem dæmonis uult aliqđ futurū ſcire, hoc hæreſim ſapit manifeſte, qa uult dæmoni attribuere qđ ſoli Deo eſt reſeruatū, iuxta illud Eſaiæ 41. anūciate nobis q̄ futura ſunt, & dicemus qa dii eſtis uos. Idem tenet Io. And in add. ad Spec. tit. de ſortil. & hoc caſu poteſt intelligi tex. 26. q. 5. epi. in prin. ubi p̄dictos appellat hæreticos. Non tñ ego crederē hoc eſſe uerū ſic ſimplr loquendo. Sed p̄ ueritate huius cōſiderandū eſt, qa futura dupliciter cognoſci pñt. Vno quidem modo in ſuis cauſis, alio modo in ſeipſis. Cauſæ aūt futurorū tripliciter ſe hñt. Quædā † enim p̄ducunt ex neceſſi-

7 ter ſe hñt. Quædā † enim p̄ducunt ex neceſſitate, & ſem p̄ ſuos effectus, & hmōi effectus futuri p̄ certitudinē p̄noſci, & p̄nūciari pñt ex cōſideratione ſuarū cauſarū, ſicut Aſtrologi p̄nunciant eclipſes futuras. Quædā uero cāæ p̄ducūt ſuos effectus nō ex neceſſitate, & ſem p̄, ſed ut in pluribus, raro tñ deficiūt, & p̄ hmōi cauſas pñt p̄cognoſci effectus futuri, non qdē p̄ certitudinē, ſed p̄ quandam cōiecturam, ſicut aſtrologi p̄ conſiderationē ſtellarū q̄dam p̄noſcere, & pronunciare pñt de pluuiis, & ſiccitatibus, & medici de ſanitate uel morte. Quædam uero cauſæ ſunt q̄ ſi ſm ſe conſiderarent hñt ſe ad utrumlibet, q̄ p̄cipue uī de potentiis rationabilibus q̄ ſe hñt ad oppoſita ſm phyloſophum. & tales effectus uel ēt ſi quis effectus ut in paucioribus caſu accidūt ex nālibus cauſis p̄ conſiderationem cauſarum p̄noſci non pñt, niſi in in ſcipſis cōſiderentur hoīes autē hmōi effectus in ſeipſos ſolum conſiderare pñt dum ſunt præſentes, ſicut cum homo uidet ſortē currere uel ambulare. Sed conſiderare hmōi antēq̄ fiant eſt proprium Dei, qui ſolus in ſua æternitate uidet ea quæ futura ſunt tanq̄ p̄ſentia, & de hoc intelligit præinducta auctoritas Eſaiæ. Anunciate nobis, &c. Si quis uero hmōi futura p̄noſcere aut prænunciare quoquo modo p̄ſumpſerit, niſi Deo reuelante, manifeſte uſurpat ſibi qđ Dei eſt. Hæc ponit S. Th. 2. 2. q. 95. art. 1. de quo ēt uide eundem 2. 2. q. 172. art. 1. cum agit de prophetia. & in ſumma contra gentiles lib. 3. c. 155. ubi ſubiungit q̄ maligni ſpiritus ueritatem fidei corrumpere molientes, ſicut abutuntur operationem miraculorum ut errorem inducant hoībus, & argm̄ ueræ fidei debilitent, non tñ uere miracula faciendo, ſed ea q̄ hoībus miraculoſa apparent, ita ēt abutuntur p̄phetica p̄nunciatione, non qdē uere p̄phetando, ſed prænunciando aliqua ſm ordinē cauſarum hmōi occultarum, ut uideātur futura prænoſcere in ſeipſis quod hoībus p̄ſuadent q oc cultas rerum cauſa nō cognoſcūt. Prædicti ſiquidē ſpiritus ſubtilitate intellectus ſui magis pñt cognoſcere quam hoīes qūo, & qualiter effectus nālium cauſarū impediri pōt, & cauſas effectus aliquos occulte producētes, & ideo in p̄nunciando futura mirabiliores, & ueraciores apparent q̄ hoīes quantūcunque ſciētes, hæc ille. pro qbus allego bonum tex. 26. q. 5. ſciendum, unde quidam aſtrologi qui hoīes diuinos ſe gentibus oſtentare uolunt, cū uideant qđ principia illius ſcientiæ de futuris actibus hoīum q ex arbitrii libertate p̄cedunt aliqđ certum ſeu firmū determinare non ualeut, cum. n. intellectus aut ratio nō eſt corpus nec actus organi corporei & per conſñs nec uoluntas q̄ eſt in ratione ut pater p̄ Philoſophum tertio de aīa. Nullum autē corpus pōt imprimere in rem incorpoream ex quo ſequit qđ impoſſibile eſt corpora cœleſtia directe imprimere in intellectū, & uoluntatem, ſed tñ indirecte in quibuſdā beſtialibus hoībus qui rationem, & intellectum

lectum subiiciunt appetitui sensitiuo, huiusmodi uani hoïes, & insani recurrunt ad dæmones, a qbus ꝑ q̃dam occulta pacta multa de futuris intelligunt. Vnde Aug. l. 2. super Gen. ad lr̃am dicit fatẽdum est q̃uo a Mathematicis vera dñr instinctu quodam occultissimo dici quod nescientes humanæ mentes patiunẽ, q̃d tñ ad decipiendos hoïes fit spirituum immundorũ, & seductorũ operatione q quædam uera de tpalibus rebus nosse permittunẽ. Vnde cõcludit. Qua ꝑꝑ bono Xp̃iano siue Mathematici siue q̃libet impie diuinantes (& maxime dicentes uera) cauendi sunt ne consortio dæmoniorum, aïam deceptam pacto quodam societatis irretiant, &
8 pondera illud q̃d August. dicit † illos diuinãtes q uera dñt, maxime fore uitandos. Dæmon. n. q intendit perditionem hoïum, & iuxta apostoli Petri uocem. Tanq̃ Leo rugiẽs circuit quærens quem deuoret, Sæpissime in suis rñsis uera dicit, ut hoïes assuefaciat ad hoc ut ei credaẽ. Vnde Athanasius exponẽs illud q̃d hr̃ Luc. 4. Increpauit illum dicens Obmutesce dicit q̃uis uera fateretur dæmon. compescebat tñ Xp̃s eius sermonẽ, ne simul cum ueritate ẽt suam iniquitatem ꝓmulget ut nos ẽt assuefaciat ne curemus de talibus, ẽt si uera loqui uideantur. Nefas. n. est ut cũ assit nobis scriptura diuina a diabolo instrua
9 mur. Interdum etiam Deos remittit ea quæ a dæmonibus prædñr euenire, ut ipsi qui hoc audiunt, & uident, ꝓbenẽ. & appareat quali fide sunt uel deuotione erga Deum, sicut in Deu ec. legiẽ Moyses, ex ꝑcepto dñi populo ꝑcepisse dicens, Si surrexit in medio tui Propheta, aut q dicat somniũ se uidisse, & ꝑdixerit signũ atq; portẽtũ, & uenerit q̃d locutus est, nõ audies uerba Prophetæ aut somniatoris, q tẽtat uos Dñs Deus uester, ut palã fiat utrũ diligatis eũ an nõ. in c. nec mirũ. 26. q. 5. q est tex. Aug. Siliẽ quoque dæmones se hñt in operationibus. Operantur n. q̃dam ẽm ordinem nãlem, cum ꝑꝑ subtilitatẽ ingenii sui, nãs rerum occultas sciant, q̃ hominibus ꝑꝑ grossitiem ingenii miraculosa uñr, eo q̃d illorũ causas non attingunt, non tñ dæmones ꝑter naturæ ordinẽ quidq̃ efficere possunt,
10 de quo optimus tex. Aug. in d. c. nec mirum. † Quibus ꝑmissis quo ad q̃õ. ꝓpositã uẽ dicendum, ꝙ si qs inuocans dæmones uel sortilegia aut diuinationes exercens, credit dæmones aliqua de futuris scire, ad quorũ cognitionẽ nõ pertingunt, aut in operabilibus credit eorũ uirturem ad aliqua se extendere ad q̃ ẽm rei ueritatem se non extendit, hmõi error cum pertinacia hæresim inducere et, Et sic intelligo tex. in d. cap. epi. ad q̃d ẽ bonus tex. ea. causa. q. 7. nõ obseruatis. q̃d satis aperte dñs insinuare uoluit Deuter. 18. ubi inter abominationes gentiliũ ꝑdicta maleficia, & sortilegia connumerauit. Si uero ista credulitas falsa cessaret, licet res sit ualde illicita nõ tñ hæresim saperet, cũ discessum à fide nõ haberet, in quo rõ hæresis cõsistit, ut ex superioribus patet. Ex qbus manifeste deprehendiẽ, quã magnũ instet periculũ his q ad has unitates, & insanias falsas se cõuertũt. Et hmõi ẽt dãnãda cũ dæmonibus societate detestabile idolatriæ scelus sæpissime incurriẽ. Demõ ẽm superbiæ caput, summopere ab hominib. adorari desiderat. ut patet Matthæi 4. Vnde qbusdã auidissime his uanitatib. deditis re ꝑsuadet, & talib. modis eos allicit, ut sacrificiũ uel reuerẽtiã ei exhibeãt. Cõtra quos dẽ Esaiæ 28. Dixistis peussimus fœdus cũ morte, & cũ inferno fecimus pactũ, & in summa q talib. sociis se immiscet nõ ualet illesus euadere.
1 Vlterius q̃ro, † an inqsitores ꝑfati possint ꝓcedere cõtra Iudæos, q inducũt xp̃ianos ad eorũ ritũ, aut eos defendunt, occultãt & fouẽt in dictis erroribus, & dicẽdum est ꝙ sic, ẽm Oldr. cons. 36. Idem tenet Ioan. And. in c. cõtra christianos, de hær. lib. 6. in nouel. quod dicit ex extrauag. Greg. & clem clare patere. quæ quidem extrauag. reseruatæ sũt in suo uigore per c. fin. in prin. eod. tit. & lib.

1 *Quibus uiis, & modis ad hæreticorum punitionem procedatur.*
2 *Accusatio instituenda est ex iustitiæ, & charitatis zelo, non causa uindictæ.*
3 *Laicus clericum regulariter accusare non potest, fallit in crimine hæresis.*
4 *Accusatorem quamuis in publicum prodire accusationi inscribere deceat, in crimine tamen hæresis si ob accusati potentiam periculum immineat episcopi. est prouidere ne accusantis nomen publicetur.*
5 *Inquisitionis aduersus hæreticum quæ forma sit.*
6 *Denunciationis aduersum hæreticos quæ forma sit.*
7 *Denunciatio nequaquam fieri debet si crimen ita occultum sit ut probari nequeat, & episcopo contrarium mandanti minime obediendum est, & num. 8.*

9 *Monitiones*

3 *Monitiones generales in ecclesiis fieri solitę, ut sub excommunicationis pœna scientes aliqua delicta ea propalare labeant, & an, & quàtus stringant.*

QVAESTIO X.

1 DEcimo quæro,† quibus modis procedi
possit contra hæreticos ad puniendum
eos de hæreli. Ad quod dicēdum ꝙ tri
bus modis.ſ.accuſando,inquirendo,& denū
tiando,adde & quartum.ſ. ꝑ uiam notorii.
De primis tribus eſt tex. de acc.ſuper his. in
prin.& cap.licet Hely.de ſimo.De ultimo eſt
tex.in d.cap.licet Hely. Pro euidentia primi
aduerte,ꝙ & ſi accuſationis genus illaudabi
lis intentionis eſſe dicatur.ut ca. ſi quis eps.
2.q.7.de quo ꝑ gl.2.q.6.c.dec.Illud tñ debet
intelligi quo ad uulgi opin.alias.n.p̄ſumitur
qs bono zelo accuſare,de dolo,& cōtu.uerit.
2 † Ex caritate.n.debet accuſatio ꝓuenire, de
acc.ſi quis eps & non zelo uindictæ priuatæ
aut odii ꝑſonalis,eod.tit.accuſ.& q accuſat,
publicæ ſalutis cuſtodiā gerit.C.de fam. lib.
l.una.pro quo uide bonam gl. in d.c. ſi quis
eps.2.q.7.& ſi in omni crimine hoc ꝓcedat,
à fortiori in hmōi crimine hæreſis,quod gra
uiſſimum eſt,ut ex ſuperioribus patet, cum
etiam in opprobrium Dei cedat, cuius op-
probria diſſimulare non debemus,quia ipſo
nra deleuit, ut in cap. in nonnullis, de Iud.
3 † Et licet rłr laicus clericum accuſare non
poſſit,ut in c.1.& 2.& quaſi ꝑ totum.2.q.7.
& de accuſ.c. cum.p. Tñ fallit hoc in crimi-
ne hæreſis ut uoluit gloſ 2.q.7.in ſum.Eſt &
aliud ſpeciale in hac ꝙ rłr nō pōt recedi ab
obedientia prælati inſtituta accuſatione,aut
iudicio contra illum 8.q.4.nōne.Fallit tñ in
hoc crimine,nam ēt ante inſtitutam accuſa-
tionem recedi pōt à prælato hæretico,iuxta
gl.c.ſac.2.q.7.& cū non liceat. de præſcrip.
4 † Eſt ēc & aliud, ꝙ q̄q̄ in aliis criminib. ac
cuſatur in publicum prodire debeat. 3. q. 9.
c.non oportet, & c.hī. & inſcriptionem face
re,ut l.libell.ff.de acc.& l.qui crimen. C. qui
acc.non poſſ.& l.pen.C. de acc.& cap. ſuper
his eod.tit.& cap.licet Hely.de ſim. & ſimilē
carceris cuſtodiam ſubire. C.eod.l. fin. ſpāle
tñ eſt in hoc crimine ꝙ ubi ꝑꝑ potentiā pſo
narū cōtra quas proceditur, uideant eps, uel
inqſitores graue periculum imminere,ſi con
tingat fieri publicationē noīum eorū qui ac
cuſant procedi poterit eorū nominibus ſub
ſecreto ſeruatis, ut in c.fin.§.ſub.de hær. li.
6.ſeruata forma illius cap.Adde ēt ꝙ hære-
ticus hæreticum accuſare pōt 2.q.7.ſi hær,
& per gl.23.q.4.ipſa pietas, ꝙ in hoc crimi-
ne ſpāle eſt,cum alias rłr criminoſus crimi-
noſum accuſare non poſſit 3.q.7.c.q ſiue. &
cap.paſtoral.& de accuſ.cap.1.Quo autē ad
5 † inquiſitionis ordinem ſi ſpecialiter contra
aliquem infamatum de hoc crimine procedа
tur.ꝓcedendum eſt iuxta formam cap.qualī
lo 2.§.debet.de acc.Si aūt gñalis inquiſitio
fiat in ciuitate,uel diœceſi,tūc ex teſtibus in
illa gñali inquiſitione examinatis ēt ſi ſuffi-
ciēter cōtra aliquē deponant, nō poterit ille
cōdēnari,ſed oportet ꝙ eo noīatim uocato,
& data ſibi copia defenſiōis cōtra eū ꝓcedaī
& iterū ꝓbōnes ſufficiētes fiāt voluit Inn.de
elec.bonæ,lo 1.& Spec.in tit de no.cr.in pri.
imò ex talibus ꝓbōnib. in gñali inqſitione
habitis,adhuc ad torturam non poſſet proce
di,iuxta doctrinam Bart.in l.fin.ff.de quæſt.
6 † Quantum autem ad denunciationem di-
cēdum eſt ꝙ præcedere debet euāgelica mo
nitio,iuxta illud euangelii. Si peccauerit in
te frater tuus & c.2.q.1.ſi peccauerit,de iud.
nouit.& qui hanc monitionem non p̄mitte
ret,à denunciatione repelleretur,de accuſ.c.
2.& c.qualī,lo 2.& cap.ſuper his.eod.ti.hoc
tñ limita uerū cum pctm̄ eſſet occultum, ſe
cus aūt ſi publicum.Nam eo caſu p̄monitio
non requiritur,ſcm illud Apoſt.1.ad Tim. 5.
Peccantem corā omnibus argue, ut ceteri ti
morem habeant,quod intallr̄ de peccatis pu
blicis,ut dicit Auguſt. in lib.de uerbis Dñi.
Itē in hęre occulta ubi poſſet imminere pe
riculum in dilatione,ut quia eſt aliquis hęre
ticus occultus,q priuatim hoīes a fide auer-
tit. Aut fit tractatus occultus qūo ciuitas tra
datur hoſtibus,quod ēt celerrimū exoptat re
medium. His caſibus alio ēt non expectato
ſtatim procedēdum eſt ad denūciationē,niſi
forte aliqs firmiter æſtimaret qđ ſtatim ꝑ ſe
cretam admonitionē hmōi mala poſſet im-
pedire, ut dicit S.Th.2.2. q. 33.articu. 7.& 4.
7 ſent. diſt. 19. † Generale tñ eſt in omnibus
denunciationibus, ꝙ ſi crimen eſt adeo oc-
cultiſſimum ꝙ nequeat probari, non habet
locum huius denunciatio. intm̄ ꝙ ēt ſi præ-
latus contrarium mandaret non eſſet ſibi in
hoc obediendum, cum ſit contra præceptū
Dñi,qui delicta fratrum occulta noluit reue
lari,imo eo caſu peccaret præcipiens, & obe
diens.Obedire.n.oportet Deo magis, q ho-

minibus, iuxta illud Actuũ 5. & si gñalr̃ præ
latus p̃cipiat ut sibi dicat q̃ qs sciuerit corri-
gendum, intelligendum est sine illud præce
ptum .s. saluo ordine iuris, & fraternæ corri
ctionis, quia tñ melius corporalis sanitatẽ
ægroto cõfert si põt sine alicuius membri ab
scissione. Si aũt non põt, abscindit membrũ
minus necessariũ, ut uita totius cõseruet̃ Sic
& medicus spũalis agere debet, si .n. põt emẽ
dare fratrem quantũ ad cõsciam salua fama
& illæsa, illud faciat ut p̃dictum est, si tñ hoc
nõ põt, tunc qa cõsciã p̃ferenda est famę, uo
luit dñs ut ẽt cum dispendio famę cõsciã fra
tris per publicam denunciationem à pc̃tõ li
beretur, ubi tñ de occultis aliqua indicia ap
parerent, puta p infamiam uel p alias suspi
ciones, posset p̃latus p̃cipere ista sibi reuelari
eo modo sicut. & iudex ĩquirit cõtra infama
tũ, qa iã illud non est oĩno occultum, nec ab
hoc deuiat id qđ in capitulis religiosorũ fit,
ubi ẽt sine aliqua p̃ambula monitione denũ
cient̃ secreta proximi delicta. Nã illa sunt de
aliquibus leuibus, q̃ famæ nõ derogant, & si
essent talia de qbus frater infamaret̃ cõtra p̃
ceptum dñi facceret, q p hunc modum pc̃m
fratris publicaret. qđ est intelligendũ, modo
p̃dicto. Ista sunt de mente S. Tho. secunda se
cundæ. q. 33. art. 7. & 4. snĩa. dist. 19. tenet, &
idem dicens etiam in peccato omnino occul
to regulam euangelii, locum habere, & indu
cit quod August. in regula dicit. Innocentes
non estis si fratres uestros quos iudican-
do corrigere potestis tacendo perire permitta
tis nec ex hoc aliquis efficit̃ proditor crimi-
nis, quia non manifestat crimen ad infaman
dum sed ad corrigendum. Sed Ioan. Andr. in
8 c. nouit de iud. tenet q̃ in † pc̃tõ oĩno occul
to tali q̃ pbari non põt, non habeat locum
hęc denunciatio. talia .n. oĩno occulta diuino
iudicio sunt relinquenda 6. q. 1. si oĩa & hoc
vr̃ uoluisse gl. in d. c. si peccauerit. Sed Panor.
ibi dicit q̃ stante hoc secreto, licet in publicũ
non debeat res produci, pro quo ur̃ mihi bo
nus tex. in d. c. si peccauerit. & ibi gl. debet tñ
fieri diligens exhortatio, & fraterna admoni
tio erga ipsum in secreto ut se emẽdet, ut di
cit ibi text. & adhuc si oppotuerit poterit
hoc signare presbytero suo aut p̃lato in se-
creto, q monẽdo, & orãdo poterit pdesse, &
nõ obesse. Pro quo bonus text. 22. qõ. 5. hoc
ur̃. Et q S. Tho. tenuit cõtrarium ubi supra.
Ad motiua sua stat rñsio q̃ debent intelligi
modo p̃dicto. & ad p̃dicta multum facit tex.
in clem. 2. de hær. ubi pbatur q̃ delictum qđ
pbari non põt nõ debet iudici denunciari.
Ad idem induco ẽt tex. in c. qualr̃. lo 2. de ac
cus. in fin. ubi iudex q gñalr̃ inquirit sup sta
tu ecclesiæ non debet ad occulta reuelando
astringere testes in inqsitione deponentes,
Pertinet .n. ad debitũ caritatis, crimen fratris
celare, de off. ord. si sacerdos. 2. q. 1. Xp̃s quid
fecit, eo p̃cipue, qa cũ res eo modo est occul
tissima, iudicialis auctoritas nil pdesse põt,
cũ nec pbationib. iste cõuici queat, nec subii
ci torturæ, ut inuitus cõfitear̃. Ex quo indicia
9 nõ p̃cedunt. † Et ex his infert̃ ad istas gñales
monitiones q̃ fiunt in ecclesiis à iudicib. sub
pęna excõicationis, ut scientes furta uel alia
delicta hmõi debeant reuelare. per prædicta
enim colligere poteris qualiter illę sint intel
ligendæ, & quo modo & ad quid astringant.

1 Citatio hæreticorum qualiter, quando, quæ, & à qui bus fiat.

Defensio est de iure naturali, & nemini deneganda quantumcunque excommunicato, & criminose.

2 Relapsus seculari iudici protinus nulla audientia ei præstita tradeundus est.

Relapsus quis dicatur.

3 Dispositio exceptionum exclusiua super certa qualitate fundata, exceptiones illi qualitati detrahentes nequaquam excludere uidetur.

4 Capitali crimine impetitus regulariter ad corpus capi, & carceri mancipari potest, & qua forma ad capturam procedatur.

5 Mulieres cum masculis in eodem carcere trudi minime debent, sed separatim incarcerandi sunt.

6 Dominus castri a præfectis inquisitioni requisitus, an cogatur hæreticum in suo territorio manẽtem uerbaliter citatum, & illis tradere.

7 Quid in aliis criminibus.

8 Hæreticus cuius expensis ad inquisitores remittendus sit.

9 Delegatus ab episcopo uel capitulo uacante sede aut etiam ab inquisitore an possit hæreticum personaliter capere latiti.

10 Carcerum quatuor species hic recitantur.

11 Custodibus carcerum hæreticorum quis impensas submissistret.

12 Iudex in carceribus quempiam iniuste detinens, in id quod carcerati interest obnoxius fit.

13 Carceratus ob hæresim quis alimenta suppeditare debeat.

14 Hæreticus resistens ministro cum iudicis iussu in

carcet

carcerari uolenti, impune occidi potest in tali conflictis resistentię.
15 *Hæreticus ad ecclesiam confugiens, an gaudeat im munitate.*
16 *Episcopo an liceat armatos ministros habere pro suæ iurisdictionis executione.*
17 *Brachij secularis auxilium ab episcopo pro iustitia executione implorari potest.*
18 *Gladij temporalis exercitium ecclesiæ denegatum esse, quomodo intelligatur.*

QVAESTIO XI.

1 VNdecimo quæro de † citatione hæreticorũ. Et ꝓ huius euidẽtia est distinguẽdũ, q̃a aut q̃rimus de citatione uerbali. Aut de citatione reali. Primo casu citãdus est q de hoc crimine impedit̃ quacũq; uia ꝓcedat̃ cõtra eũ, ut hẽat copiã se defendẽdi, cũ n. defensio sit de iure nãli, ut in cle. pastoralis. §. cæterũ. de re iud. nemini denegãda est quantumcũq; excõicato, & criminoso. de exce. cũ
2 inter. & c. fi. † Si tñ esset hæreticus relapsus si ne aliqua audiẽtia esset iudicio seculari relinquẽdus. de hæret. ad abolẽdã. §. illos. & c. sup eo. eod. ti. lib. 6. Quis aũt dicat̃ relapsus uide pulchrum tex. c. accus. eo. ti. & li. Ego tñ putarem, ꝙ licet relapsus non debeat audiri super crimine, ut in dictis iuribus, si tñ uult excusare se relapsum fore bene esset audiẽdus.
3 Nam † cum dispositio excludẽs exceptiones fundat̃ sup certa qualitate, non vr̃ excludere exceptiones detrahentes illi qualitati, ut uoluit gl. c. cupientes. §. qđ si p 20. de elect. lib. 6. & cle. unica. de sequest. po. & fru. & Bar. in l. 1. § parui refert. qđ ui aut clam. Sic in ꝓposito est dicendum, ut cum illa iura se fundẽt sup relapsu, non uideant̃ tollere defensionẽ, quo ad hoc ꝙ iste posset dicere se non relapsum, & hanc citationem poterunt epi. & inquisitores nedũ p se, sed p alios facere ut in c. commissi. in prin. de hær. lib. 6. Aut quærimus de citatione reali hoc est p capturã personæ, & sit̃ illam facere possunt, & tam uerbalem ꝙ hanc realem citationem eps siue inquisitore, & inquisitor sine epo facere pote-
4 rit. de hæret. cle. 1. §. 1. Regulare. n. est ꝙ conuentus sup crimine capi põt ꝓsonalr̃, & incarcerari, & ꝓsertim qñ delictũ ẽ maximũ, sicut hæresis. de qua mã. uide late p Bart. in l. fi. ff. ad l. Iul. pecu. & in l. 1 ff. de cust. reorum. & in hac captura seruat̃ de more ista practiça, ꝙ informatione ꝓhabita p iudicẽ de maleficio, & malefactore, sine alia citatione uerbali ꝓcedere, mittunt ad capiendum reũ si crimẽ sit enorme, cuiusmodi est illud, & hoc ne fugam arripiat cõscius de crimine. ita dicit Sal. in l. 2. C. de exhi. & intro. re. qđ dicit probari per illum tex. præsertim iũcta gl. & licet ista modestia in carcerando sit seruanda, ut nemo sit de domo sua trahendus ad carcerẽ, ut l. nemo de domo. ff. de iud. & l. plerique. ff. de in ius uoc. Hoc tñ ꝓcedit in ciuili, non tñ in criminali, iuxta glo. in d. l. nemo.
5 † Seruandum tñ est ꝙ mulieres non ponant̃ in eodẽ carcere cum masculis, sed ad partem in alio carcere, q̃a periculosa est sexuum cõmixtio, ut in l. qm̃. & auc. nouo iure. C. de cu. reo. & in auth. ut nulli iud. §. si u cro. colla. 9. qđ ꝓcedit nedum in carcere deputato ad custodiã sed ẽt deputato ad pœnam iuxta formã c. pen. de hær. & c. q̃uis. de pœnis. li. 6. ita
6 tenet gl. in d. c. q̃uis. † Et de forma q̃ debet teneri in hmõi carceribus hæreticalibus, & de custodibus adhibendis, & substitutis ab eis, & de iuro qđ per eos ꝓstandũ est, & qualiter diuersas claues debeant carceri adhibere, & modo ministrandi necessaria carceratis, uide tex. not. in d. clem. 1. §. 1. de hæret. Sed pone
7 ꝙ † in castro siue territorio alicuius dñi t pa lis hæreticus manet, & citatus uerbaliter per inq̃sitores non uult coram ei comparere, an dñs castri teneatur eum in manibus inquisitorum ponere si sit ab eis requisitus. Ad hoc dicas ꝙ sic, pro quo est tex. apertus in c. ut inquisitionis in prin de hær. lib. 6. Quid autem sit in alijs criminibus. uide Bal. in usi. feu. tit. de pace tenẽ. §. si iudex. ubi dicit, ꝙ si est suus subditus non tenetur eum tradere, secus aũt si alienus est subditus, in quo tñ examinãdo non insisto, quia non est ꝓsentis speculatio-
8 nis. † Sed cuius expensis erit remittendus. Bal. ubi supra tenet ꝙ si aliq̃s priuatus ꝓ suo interesse hoc petit, fiet expẽsis petẽtis. ut l. cũ sæpe. C. de ero. mil. anno. lib. 10. Si aũt iudex ex offõ hoc petat, tunc expẽsis publicis illius terræ ad quã fit remis. arg. l. mulier in opus. ff. de capt. & postlim. reuer. Ego tñ putarem ꝙ in crimine hæresis si officiũ sufficeret ex redditibus illius essent fiendæ. Sed iuxta ꝓdi-
9 cta q̃ro, † an delegatus ab epo, uel capitulo se de uacante aut ab inquisitore possit hãc personalem capturam facere, & uideret̃ ꝙ non, q̃a delegatus nõ põt citare ꝓsonalr̃, ut uoluit

glo.in l.consent.C.quo,& qn iudex. Sed glo. in l.2.ff.de iurisd.om.iud. dicebat φ delegatus principis hoc potest,secus aut in delegato inferioris a principe, qui hoc non potest ante li. cotest. sed bene carcerare potest post lit.contest Sed Bat.ibi.& in d.l.plerique, tenet delegatum inferioris à principe nequaq̃ hoc facere posse, per tex. in auth. de test.§.si uero.ignoti. ubi delegatus non pot coercere testes,& eos torquere. Non obstat fm eum. tex.in auth.de exhib. rei. §. si uero ēt,ubi dr qd delegatus non pot aliquid facere,quia lis non est contest. quasi innuat φ post lite co. test.posset,qa non uult hoc dicere. sed debet intelligi φ si lis esset contestata posset deueniri ad snam ēt absente reo,& sic posset aliquid facere.per quæ uideretur φ cu delegati pdicti,de quibus in qone proposita, sint inferiores à principe, non possent hmoi capturam personalem facere.cotrarium tn ego teneo.pro quo inducto tex.expssum in d. cle. 1.§.1.de hær.ubi a pte hoc probat, hoc ēt pbari pot, qa ea rone qua istud uenit in gnali delegatione facta per principem,ut patet in præced f.quia princeps potest ista cōmittere quæ sunt meri imperii,& vr cōmisisse tanq̃ sine quibus illusoria uideretur iurisd.delegati, vr idem dicendu in prædictis inferioribus de iure canon.fm φ ea quæ sunt meri imperii sunt delegabilia, de off.ord. quod sedem. & de rapto.in archiepatu.cum simil.Et ex d. clem. probatur φ ille qui habet iurisdōnem in crimine, potest carcerem cōstituere pro custodiēdo criminosos. Sed pro ueritate hu-

10 ius est aduertendum,φ † quadruplex est carcer.Primus est perpetuæ pœnæ,& hmoi carceratio est meri imperii, quia illa pœna æquparatur morti,ut not. Innoc.de accus. quatr 2.Secundus carcer est modicæ coertionis,ut cum iudex facit poni nuncios in cippis, & iste carcer est meri imperii, sed minimi, de quo potest intelligi.l.2.C.de sport. quia iste carcer adhibet,qa forte nuncius cōtempsit iurisdōnē iudicis. Tertius est carcer custodiæ, & est eiusdē speciei cuius est causa principalis,fm Guil.& Bal.in l.imp.ff.de iurisd. omn. iud.vñ si causa est pecuniaria, est iurisdōnis si sit criminalis,est meri imperii.Quartus ēst carcer domesticus, qui non est licitus nisi in casibus expressis in iure.ff.de off psi.l. diuus. & iste carcer nō est sub aliquā specie iurisdōnis,qa cōpetit priuato, ut uoluit Bal. in d.l. imperium, ex quibus concludi pot φ ille q licite potest carcerare (quod quo sit ex prædictis colligitur) poterit carcerē cōstituere, & per cotrarium qui non pot carcerare non poterit cōstituere carceres.& de hac mā multiplicis carceris uide eundem Bald. in auth si captiui.C. de episc.& cleric. Vlterius quæro

11 † quis puidebit de expensis custodibus carcerū pdictorū.Solutio.hoc determinat p tex. d.clem.1.§.sane. s. φ eps prouidebit custodi deputato per ipsum, & intellige de suis redditibus non de parte puentum inquisitionis officio deputata,ut in extrauag.Benedicti ex eo.§.uerum,ita tenet glo.in d.clem.& inquisitor sitr prouidebit illi quem ipse deputabit s.de prouētibus deputatis officio, ut in d.gl. ex quo patet fm Zenonem ibi, quod carceratus non prouidebit custodibus,quod dicit non esse dubium in deputatis ad perpetuos carceres, quia tales sunt priuati bonis, facit lex cum sæpe.C.de erog.mil.ann.lib.12. Idē tenet ibi Mathesil tu dicas in causa hæresis nullum fore dubiū per istum tex.in aliis aūt Mathesil.& Io.de Imo.seruandā esse consuetudinē,qua cessante,glo.in d.l.cum sæpe. dicit quod seruari debet expensis eius qui illū facit custodiri.illas tn postea resarciet custoditus & sic seruat. Hoc ego limitarē ubi isti custodes non essent salariati de publico. Nā tunc nihil possent à partibus petere.pro quo facit tex optimus in argu.in l.arch.C de pf. & med.lib.10.& not. in simili per Innocē.in

12 cap.1.de postul.† & ubi aliquis carceraretur iniuste iudex qui iniuste fecit eum detineri tenet ei ad interesse,iuxta doctr.gl.& Bald.in

13 l.2.§ fin.ff. si quis cautio.† Quis aūt prouidebit carceratis,& circa crimē hæresis dicas,φ eps, & inquisitor debent ordinare unde eis puideatur,ut probat tex.in d.clem.§. porrò. in aliis uero gl.in c.dist.17.qō.4. tenet φ custos carceris prouidebit carceratis,sed nō intelligas φ habeat prouidere de suo. sed de eleemosynis destinatis ad usum pauperum, hoc poterit facere, ut l.iud.C.de epis.audien. ubi aūt ista cessarent cōsuetudo hēt, φ is ad cuius petitionem fuit carceratus prouideat carcerato,postea aūt carceratus satisfaciet ei

14 dem de prædictis †Sed pone φ cum demandato prædictorū uolunt incarcerare eosdem hæreticos ipse se defendunt. Dicas qd inuadi pñt cum armis per ministros iustitiæ, & si in illa defensione occiderent, cum sit illicita, nullam

nullā pœnā incurrerēt occisores, ut ꝓbat tex. optimus in l. si seruus. C. de his q ad eccle siā cōfugiūt. Nō.n. ꝑmittiť iuste inuaso se defendere, iuxta not. ꝑ Bart in l. ut uim. ff. de iustitia, & iure, & ꝑ dñm Card. in clement. si fu-

15 riosus, de homic. † An aūt hæreticus ad ecclesiam cōfugiēs gaudeat immunitate, ita ut de ecclesia extrahi nō possis, &c. & dicas ꝙ non gaudet, pro quo est gl. in auth. de māda. principū. §. neq; aūt collatio 3. facit ad idē tex. in l. 1. C. de his q ad ecclesiā confugiunt. Et qm̄ ad hanc incarcerationem faciendā necessarii sunt officiales armati, hñt inq̄sitores facultatem à iure, ut possint hr̄e officiales armatos ad hoc exequendū, ſm tex. in clem. 2. §. fi. de hær. Ex quo infertur ad q̄stione, nunqd

16 † epūs qui iurisdictionem ordinariam habet possit hr̄e officiales armatos pro executione iurisdictionis suæ. Panor. mouet hanc q̄stionem in c. significasti. de off. delega. & dicit se fuisse interrogatū de hoc à quodā epo, cui refert se r̄ndisse ꝙ non, nisi hr̄et tp̄alem iurisdictionem in loco, ad quod primo indu

17 cit iura quæ dicunť episcopum in executione iustitiæ dēre implorare auxilium brachii secularis, ut c. administratores, &c. principes. 23. qō. 5. Item alibi cauetur ꝙ sicut pro spiritualibus, debent principes recurrere ad ecclesiam, ita in tp̄alibus debent prælati recurrere ad principes seculares, ut c. cum ad ucium, & c. si Imperator. 96. dist. nec promiscuis actibus sunt eorū officia turbanda, ut l. cōsulta diualia. C. de testa. Itē ecclesiæ fuit interdicta executio gladii tp̄alis dicente dño Petro conuerte gladium tuum in locū suū, ut leg. & not. in c. nouit. de iud. Item arma clericorū sunt lachrymæ, & orationes, ut in c. cōuenior. 23. qō. 8. sed uide Bal. in l. nam salutem. §. fi. ff. de off. ꝑfec. uig. qui cōtrariū tenet cum ipse habeat imperium in sua dioce- si. nullū aliud inducens fundamentū ad hoc. & hæc opinio mihi placet, & eam obseruat cōis usus, & ꝑ huius fundamēto facit tex. in d. clem. ubi Papa cōcessit facultatē inq̄sitoribus ut possint armatos officiales habere. Ex quo innuiť ꝙ penes Papam est ptās habendi armatos, & mouēdi arma in hmōi criminibus ad ecclesiasticū forū spectantibus, alias nō potuisset eā inq̄sitoribus cōcedere, non ergo de necessitate ad laicos in his est recurrēdum ut cōtraria opinio ꝓsupponit Præterea fundať, & aliter ex eadē clem. ubi Papa ꝑ cōcessionē specialē dedit hāc facultatē inq̄sitoribus, non aūt epis qui in prædicta inq̄sitione cū eis concurrunt ostēdens aperte, ꝙ epīs non erat necessario conseīēda, quia de iure eis licebat, alias sicut inq̄sitoribus concessit sic, & epīs concessisset. Confirmatur ēt, quia epīs per iurisdictionem suam pōt ēt laicos in certis criminibus capere, & corporaliter coercere ut est tex. cum gl. 26. q. 5. contra idolorum & 16. q. 4. attendendum, & de adult. c. 2. ꝙ nemo dubitat egere ministris armatis. Nec obstant fundamenta in contrarium

18 inducta, uidelicet ꝙ † ecclesia non habeat exercitium gladii m̄alis. Nā illud est ad inferēdum alicui mortē uel mēbri mutilationē, & hoc casu intelliguntiura ꝑ cōtraria parte inducta Secus aūt ad exequendum iustitiam sibi competentē ut probať per ꝑdicta. Similiter ad illud quod dř ꝙ ecclesia implorat auxilium brachii secularis dici pōt ꝙ inde non cōcludiť intentum opinionis cōtrariæ. Nam inter ipsosmet seculares iudices idē obseruať ꝙ unus implorat auxiliū alterius, ubi uires ipsius nō sufficiūt ad exequēdū qđ sibi incūbit, ut est tex. in l. si qs in hoc genus. C. de epis. & cler. & ēt iudices seculares inuocant in subsidium auxilium ecclesiæ ubi per se non ꝓñt suos subditos domare, ut not. Inno. in c. licet ex suscepto. de fo. comp. & hæc notabis.

1 *Ordo iudiciarius in crim ne hęreseos quis sit.*

Simpliciter, & de plano in crim. hęresis procedendum est regulariter tamen contra infertur ad egregia aliquod dicta 2.

3 *Hæreticus contumaciter absens excommunicandus est qui si anno obduratus in excommunicatione persistat ut hęreticus damna ur.*

Limita, & declara 4.

Hęreticus ob contumaciam damnatus si uere hæreticus non sit an pœna in eum inflicta teneat.

QVAESTIO XII.

DVodecimo quæro, † de ordine procedendi contra hæreticos quo ad telam iudiciariam ordinandam. Dicas, quòd licet in aliis criminibus plenissimo iuris ordine seruato debeat ꝓcedi, de quo uide tex. in l. absentem. ff. de pœ. & in l. 2. C. de req. re. & per gl. 3. q. 9. in sum. & per Bar. in d. l. absentem. & ꝑ Saly. in l. absentem. C. de accus. ubi plene, & per Doct. in c. ueritatis. de dolo, & cont. tñ, in hoc crimine hæresis est spe-

ciale, quia procedi potest super eo simplr. & de plano sine strepitu, & figura iudicii, ut in
2 c.fi.in princ. eod.tit.lib.6.† Ex quo infertur ꝙ in accusatione non erit necessaria solẽnitas requisita ꝑ l.libell.ff.de acc. & in l. in causis.C.eo.pro quo est tex.in cle.sæpe.de uerb. sig. Infertur ẽt ꝙ cõcl'o in causa nõ est necessaria ꝑ gl.ib.imo quõcunq; reus se defendere uoluerit admittetur. Ad quod faciũt not. per Bar.in extrauag.ad repr.in uersic seq. &
3 † ubi is contra quẽ in hoc delicto ꝓcedit cõtumaciter se abñtat. ꝓuisum est de remedio, ut debeat excõicari, & si per annũ in excõicatione persistat, uelut hæreticus est puniendus, de hæret.cum contum.lib. 6. Sed pone ꝙ ẽm ueritatem iste nõ est hęreticus, nunqd hmõi pęna à iure in eũ inflicta ꝑ cõtumaciã teneat, & dicẽdum est ꝙ sic, quia contumax fuit s.n rei ueritatem, uenire.n. tenebať ad iudicem ur l.si qs ex aliena.ff.de iud.ff de iurisd.oĩum iud.l.ubi hoc tenet Bald. Sed Bart.in d.l.abñtẽ, dicit ꝙ istis casibus qbus ꝓcedit contra abñtem, hr pro cõfesso ꝑ cõtumaciam, si constaret iudici de innocentia contumacis, ut si uideret uinum hominem quẽ abñs dr occidisse, non poterit ad punitionẽ criminis procedere. Nam ex uera confessione talẽ cõdemnaret.ff.ad l.Aquil. inde neratius.§.fi.cum l.seq. quanto magis ex ficta hoc tñ in crimine hæresis nõ põt practicari, quia cũ sit crimen qđ in mente intrinsecus lãtet, non posset in ꝓto liquere iudici de alicuius innocentia erga illud, ut mihi uř ponderat tñ tex.cum gl.in d.c.cum coutumacia,
4 loquit.n. † q ñ citatio fuit decreta cõtra illum q suspectus erat in fide Nam tunc ad primã suspicionẽ addiť alia ex cõtumacia, & sic prima simplex ꝓsumptio transit in uiolẽtã ut innuit ille tex. Secus ergo ubi citatio emanaret cõtra nõ suspectũ. Itẽ põdera ĩ alio, nã loquit̃ de eo, q aio ꝑtinaci ꝑduraret ꝑ annũ ĩ excõicatione, secus ergo si nõ dareť ꝑtinacia urpote, qa aliquo impedimẽto ꝑtermisit cõtumaciã ꝑdictã purgare, ubi tñ ꝑ hũc modũ puniẽdi cõtumaciã nõ procederet possent recipi testes contra abñtẽ legitime citatum, & ad diffinitiuã procedi cõstito de crimine ex quo lit.contest non requiritur ut ediximus.

1 *Probatio in crimine hęresis per quęcunque probationum genera fieri potest.*
2 *Indicia indubitata ad condemnationem sufficiũt, quę si dubitata sint ad torturam solum sunt idonea.*
3 *Indicia indubitata quę dicantur, & quę dubitata arbitrio iudicis committitur.*
4 *Probationi indiciorum ut quis quęstioni subijciatur qualia esse debeant.*
5 *Testes in generali inquisitione examinati idonei censendi non sunt ut quis torqueri possit quia citata parte examinati non fuerunt.*
6 *Pauor, trepidatio, uariatio, & id genus similia, quę coram indice fiunt sunt probatissima indicia ad torturam.*
7 *Ieiunij indictio tormenti genus est.*
8 *Confessio in tortura facta perseuerantiã requirit.*
9 *Testes quot ad condemnationem requirantur in crimine hęresis.*
10 *Testes non idonei, & alias à iure improbati admittuntur in hoc crimine hęresis ex quo plura corolarie inferuntur.*
11 *Crimina abdita (ut hęresis crimen) aptius à familiaribus, & domesticis noscuntur, quam ab alijs, idcirco tunc testificari coguntur.*
12 *Periuris, an, & quando in hęreseos crimine testari liceat.*
13 *Inimicorum, & conspiratorum testimonium in crimine hęresis nequaquam idoneum censetur.*
14 *Testes inhabiles pro hæreticis minime admittuntur aduersum autem hęreticos admittendi sunt.*
15 *Testibus suspectis, ac inhabilibus, an in casibus admittendi sunt adhibeatur fides sine quæstione.*
16 *Testes inhabiles, an admittantur in hęresis crimine, ubi accusationis, aut exceptionis uia processum extitit.*
17 *Extensio ex identitate rationis etiam in pœnalibus licita est, ubi in lege ratio expressa est.*
18 *Examinationi testium contra hęreticos duę religiose personę, item publicus tabellio adhiberi debent.*
19 *Hereris an per instrumenta probatur, & quomodo. Libri improbatae lectionis reperti penes aliquem an eum hęreticum probent.*
20 *Delicta an instrumentis probari possint.*
21 *Præsumptionibus euidentissimis hęresis probatur, non etiam leuibus.*
22 *Pręsumptione ubi indicatur, moderãda est pœna.*

QVAESTIO XIII.

1 Decimotertio quæro † de ꝓbõne fienda in crimine hæresis. Ad qđ dicas, ꝙ fieri potest per diuersas species ꝓbõnis, põt enim probari

probari per cõfessionẽ propriam, cum illa inter oẽs ꝓbõnis species obtineat principatũ, & ad eruendam illam poterit ꝓcedi ad torturam eius qui de hoc crimine impetitur, reqꝛitur tñ ꝙ prætendant indicia, alias non est quis torturæ subiiciendus, ut l. de min. §. tormenta. ff. de q. & c. cum in cõtemplatione, de te. su. & ẽt si de grauissimo crimine agatur. C.
2 d l. Iul. maiest. l. 3 † Alia tñ sunt indicia ex quibus iudex põt iudicare diffinitiue in causa ut in l. ind. C. de rei uen. & ẽt in criminali C. de prob. l. sciant cuncti, & ista debent esse ita uehementia ꝙ sint indubitata, ubi aũt essent dubitata sufficerent ad torturam. ita tenet Io. And. in add. ad Spec. tit. de ꝓb. in fin.
3 & in tit. de not. crim. Quæ † aũt sint illa, multi multa dixerunt, sed concło uera est ꝙ de hoc non põt clari certa doctrina, sed relinqꝛtur arbitrio iudicis l. 3. §. eiusdem quoq;. ff. de test. hoc tenet Bar. in l. fin. ff. de qõ ubi ad instruendum iudicem ex quib. animum suũ debeat mouere, ponit certa exempla, subiungens eiusdem iudicis arbitrio cõmitti, an plura indicia reqrantur, aut unum tm̃ sufficiat. Adde tñ ꝙ eo magis dẽt augeri tortura quo maior suspicio est contra delinquentem. ut not. Bal. in usi. feu. ti. de cõtrouer. inuest. c. 1.
4 § itẽ si uasal. † Qualis aũt ꝓbõ sufficiat sup his indiciis ad subiiciendum quem torturæ, dicit reqri duos testes ubi illi deponũt de iudicio tm̃. iuncta gl. fi. C. fam. erc. ubi tñ super delicto unus tm̃ sufficeret ad torturã. ut uoluit gl. in d. l. 3. C. ad l. Iul. maie. Et addit Bar.
5 ubi supra ꝙ † ex eo ꝙ dari debet defensionis copia parti anteꝗ̃ subiiciaẽ torturæ, nõ sufficerent testes qui in gñali inquisitione fuerũt examinati cõtra reum. qa non fuerunt examinati ipso citato, & eñte cõtradictore. Cõsi
6 dera insuper ꝙ † ẽt ubi alia indicia extrinseca nõ ꝓcedũt ex eo ꝙ reus facit corã iudice, puta loquẽdo trepide, pauendo, & uariando, põt hẽe indicia sufficientia ad torturam, ẽm Bar. in d. §. torm. Et inter cætera tormẽta so
7 lent inquisitores præfati criminis † indicere ieiunia ad ueritatem eruẽdã, q̃ ẽt qõnis noĩe intelliguñ quod ẽt patet per etymologiam. Nam tormentum dẽ quasi torquens mentẽ, nemini tñ dubium ꝙ per ieiunium asperum torqueatur quis, pro quo est gl in d. clem 1.
8 de hær. in uer. torm. † In hac tñ cõfessione ꝓ tormenta extorta requiritur ꝓseuerantia. in l. 1. §. diuus. ff. de qõ. oportet. n. ẽm Barto. ibi ut ille qui fuit cõfessus in tormentis reducaẽ in loco publico iudicii, & ibi coram testib. & notario confiteatur, seu ratificet confessionẽ ꝑmam, & ita obseruatur de consuetudine, & qm̃ in supponendo reum torturæ de grauissimo præiudicio agitur, obseruat cõmunis consuetudo ꝙ prius debeat solennis aduocatorũ disputatio coram Iudice fieri sup hoc, an sit torquendus, ubi aduocatus rei debebit admitti ut pro eo alleget, ut l. si postul. §. qõ. de adul. & ꝑ glo. l. legis uirtus. ff. de leg. sed ipsi qõni, & examinationi non debent interesse. ita tenet gl. in auth. de test. §. quia uero in gl. super uers. aduocatorũ. & gl. vr̃ idem uelle in l. 2. circa prin. C. de iura. calum. ita determinat Bar. in l. cust. ff. de pub. iud. & in d. l. legis uirtus. & ꝑꝑ grauitatem præiudicii est inductum, ꝙ in hæresi, nec inqsitor sine ordinario, nec ordinarius siue inqsitore procedat ad faciendũ reum torqueri, sed ambo simul. ut est tex. in d. cle. 1. §. 1. Põt ẽt fieri ꝓbatio
9 per testes. † Sed dubitaẽ, quot testes debeant interuenire. Quidam dixerunt ad effectum cõdemnationis non sufficere duos testes ꝓ qua allegant. c. excom. §. adducimus, de hær. & hoc no. Host. in summa. eod. ti. §. qualiter. ubi subiungit qđ iniquum uidebatur ꝙ de tanto crimine damnaretur ex dicto duorũ testium, sed in cõtrarium facit cap. ut offm̃. §. uerum, eod. ti. lib. 6. Io. de Lign. in d. clem. 1, in fin. dicit non esse dubium, ꝙ per unum testem, & famam qs non põt dãnari de tanto crimine, ut no. dc testib. tam literis. & idem tenet Mat. eodem ti. clem. 2. allegat no. per glo. de testib ueniens, & similiter nec ex præsumptione, de præsump. literas tñ vr̃ ꝙ per duos testes possit damnari, ad hoc qđ not. Inn. de simon. sicut ubi dicit ꝙ licet in aliis criminibus requiranẽ ꝓbõnes luce meridiana clariores, tñ in crimine hæresis sufficiunt minores. C. de hæret. l. 2. & ẽm eum leuia signa sufficiunt ad conuincendum quẽ de hæresi. de præsump. literas, sed hoc dictũ Innocentii debet intelligi ẽm not. in d. l. 2. & sic transit Ioan. de Lign. in d. clemen. 1. Idem tenet dom. Card. ibi propter regulam generalem, quæ habet ꝙ sufficiant duo testes ad ꝓbandum crimen, nisi ubi contrarium reperitur, ut in c. licet uniuersis. & capitu. in omni negocio. de testib. Idem tenet Ioan. Andr. & Doct. cap. ut officium. §. uerum. de hæret. libro 6. & hęc opinio mihi uidetur uera.

Pro qua ēt facit gl. not in simili in .q.4.ꝑsul. nec obstat tex. in d.§ adiicimus. qa non requirit ille numerus testium ad cōuincendū unū hæreticum, sed ad cōuincēdū plures. & inde est qđ ille textus remittit hoc arbitrio iudicis, ut si uideat expedire ꝑ multitudine hæreticorū nedū tres, sed ēt plures, & adhuc totam uicinam possit ad testificādū cogere.

10 † Est tñ spāle in hoc crimine, qđ testes qui alias a iure repellunt admittunt in hoc casu in fidei fauorē, ut pote iudæi, ut c. cōtra xpīanos. de hæret. lib. 6 idem diceremus de aliis infidelibus qa illi solum repellunt a testimonio cōtra fideles. c. pagani. 2. q. 7. &. iudæi. & c. licet uniuersis. de testibus de quorū numero isti hæretici non existunt. Item qa non apparet rō spālitatis in Iudæis, ut illi magis admittant cum sint pessimi infideles. ut prima, q. 1. nonne. de quo superius dcm̄ est. Admittunt ēt excōicati, & participes, & socii criminis in testimonium, ꝑsertim in defectū aliorum testium, & sic hæreticus cōtra hæreticū admittit, ut dicit tex. in c. in fidei fauorem. de hæret. lib. 6. & ꝑ illum textum dicit Panor. in c. literas. de ꝑsumptionib. ēt fratrem esse cogendum contra fratrem super pđicto crimine ferre testimonium.

11 † Admittere ēt domesticos, & familiares eorū, qm̄ cū istud crimen secretum sit, melius, & aptius ꝑ familiares, quam ꝑ alios ꝓbari poterit, ut l. cōsensu C. de repu. quinimmo ēt serui cōtra dños cū tormentis admittendi forent, qa admittunt in crim. læsæ maiest. C. ad l. Iul. maiest. l. fi. ergo a fortiori in crimine hæresis, cum longe grauius sit æternā quam tpalem lædere maiestatem. & hanc argumentationē facit text. in simili. in c. uergentis. de hæret. Ad idē tex.

12 cū gl. 12. q. 2. qō † periuri ēt admittunt dum mō cōtra se, & cōtra alios in hoc crimine attestent, dum tñ ex manifestis apparuerit indiciis tales non animi leuitate aut odii fomite, seu corruptione pecuniæ, sed zelo fidei orthodoxæ uelle deponere, aut dcm̄ suum qđ ante in forma testimonii deposuerant emendare, & corrigere, ac q̄ prius tacuerant reuelare, & hoc in fauorem fidei spālr cōcedit, ut c. accus. §. licet, de hæret. lib. 6. ex q̄bus limitabis tex. in c. ꝑterea de testibus cogendis, quatenus de corrigēdo dcm̄ testis loquit. & no. per Bart. in l. eos. ff. de fal. Aduerte tñ iuxta hoc, qđ cum isti inhabiles admittunt, ita demum, eorū dictis fides adhibet, si ex uerisimilibus coiecturis, & ex numero testium, & ex qualitate tam deponentium q̄ eorū contra quos deponitur, ac aliis circunstantiis sic testificantes non falsa dicere præsumantur, ut

13 in d. c. in fidei fauorem. † conspiratores tñ, & inimici non admittent sicut nec in aliis exceptis criminibus. Pro quo optimus text. de simonia ꝑ tuas. lo primo. & no. hoc quia ualet gnālr ad oēs casus in qbus minus idonei testes admittuntur. Quid aūt considerari debeat in aliis exceptis criminibus circa testes criminosos ut admittantur uide gl. 1. q. 1. si qs eps. & 2. q. 1. Deus omnipotens. & ꝑ Doctores in d. c. per tuas. de simonia. Intellige

14 tñ † prædictos inhabiles testes in hoc crimine admittendos fore contra hæreticos, credentes fautores, & receptatores, & defensores eorū, non tamen sic esset si ꝑ eorū parte inducerent ad hoc qđ de hoc crimine se purgarēt eo. n. casu requirerentur testes omnino integri sine aliqua suspicione, & catholicæ fidei

15 zelatores. eod. tit. c. filii. in fine. † An autem hmōi suspecti testes cū examinant, sint tormentis subiiciēdi, uide gl. 15. q. 6. in summa q̄ dicit qđ sic, si est seruus uel uilis ꝑsona, uel si sit liber & sic criminosus, & infamis uel obscurus uel ignotus. Tales. n. sine tormentis non admittuntur. torqrur et quælibet libera persona, licet non sit uilis, dum tñ uocillet in testimonio. de mā tñ uide Bart. in l. ex libero. ff. de quæst. Sed quero iuxta prædicta. an

16 † id quod dcm̄ est de minus idoneis testib. admittendi in crimine hæresis, habeat tm̄ locum cum qñ proceditur per uiam inquisitionis, aut ēt idem sit cū proceditur ꝑ uiā accusationis uel exceptionis. Et uī ꝙ sic, qa eadem est tō. s. fidei fauor, & odium criminis, ergo idē ius. de rescriptis, inter ceteras. cum si. Cōtrarium tñ concludit gl. in d. ca. fidei qa ab illo iure rarur, quo cauetur tales personas ad testimonium admitti non debere non est recedendum nisi inquantum reperiat a iure permissum, Qui ergo accusat, uel excipit habeat ꝓbationes idoneas, nec est accusatio fauorabilis ut inquisitio, ad hoc 2. q. 7. si quis eps, & uerbum istud inquisitionis debet aliquid operari, alias quare fuisset expressum. de decimis ad audientiam. cum cōcor & sic trāsit pđicta gl. Sed contrariam tenet Arch. in d. c. in fidei, & allegat. 2. q. 7. c. hæreticus. Sed Io. And. tenet gl. in nouel. & ad c. si hęreticus. ibi det ꝙ non tenet, ut ibi dicit gl. & hoc idē ꝓbat

bat tex.in d.c.in fidei, quia si ille tex.teneret non esset necessaria dicta decr. & sic trāsit ibi Domin simpliciter recitando pdictos Doct. Ego tñ potius tenerem opin. Arch.pto quo facit,qa eadem rō est utrobiq;.s.fauor fidei.
17 † ex qua rōne ēt in pœnalibus (attento qđ expressa est in lege) argui pōt ad similia, ut est tex.inst.de leg.patro.tutel. in prin.& glo. in clem.1.de electio.& c.1. de temp.ord.lib. 6. Præterea dispō pdicta non est odiosa, imò fauorabilis, cum non in odium hæreticorū principaliter, sed in fauorē fidei sit inducta. ut tex.ibi innuit in princ. Vnde illud est considerandum,& non odium hæreticorū qđ uenit in consequentiā.iuxta gl. c. sciant cuncti, de electio.lib.6.& l.q exceptionē.ff.de condi ctio.indebi. Nec est simile de accusatione in aliis criminibus intentata, & de accusatione facta in crimine hæresis. Nā, & si in aliis criminibus accusatio dicatur genus illaudabilis intentionis iuxta moderationem pdictā, nō tñ sic est in crimine hæresis, ut in superioribus diximus. Posset ēt dici φ ille tex. non se restringit ad pcessum inqsitionis qa non dicit,cū pceditur p uiā inqsitionis, sed dicit,in fidei fauorem cōcedimus, ut in negocio inqsitionis hæreticæ prauitatis, & loquitur Papa inquisitoribus, ut patet in suprascriptione,de quibus certum est, φ licet per uiā accusationis possunt procedere, appellanē tñ inqsitores, & eodem modo ex eorū noīe appellatur negocium inquisitionis, licet per uiam accusationis, uel exceptionis cognoscant, & per hoc fundata manet satis ista pars, & tñ sum restat ad motiua contraria, & qa in tanto crimine cū multa oportet cautela pcedi,
18 † in examinatione testium φ recipi sup crie pdicto cōtigerit, debent adhiberi duæ religiosæ & discretæ psonæ, in quarum psentia per publicam, si pōt hri personā, aut p duos uiros idoneos fideliter eorūdē testiū depositiones cōscribanē. p tex.in c ut officiū.§.uerum. de hær.lib.6.& pondera illum tex.qui requirit interuentum pdictarum personarum nedum in examinatione testiū, sed ēt in describendo eorū depositiones. & pdicta practica examinandi testes pōt, & iuste debet obseruari in oibus arduis causis, ut fine oī suspicione res procedat.ita tenet Panor. de elc.qa pp.& e.cum causam,de testi.& quo liberior sit facultas in his pcedendi datur facultas à iure religiosis, qui anteq̄ essent in seculo erant notarii, ac ēt clericis qui ante clericatus ordinē notariatus officio fungebanē, ut in hac examinatione, & in aliis huic officio incūbentib. officiū pdictum notariatus exer-
19 ceāt, ut d c.ut officiū.§.ad cōscribēda † Probat ēt hoc crimē p instra, utpote, si apud aliquē reperianē libri improbatæ lectionis, fm Arch.& Io.And.in d.c.filii. Sed ego crederem ultra hoc requiri alias cōiecturas, ex quibus iudex informet aīum suum, poterat. n. esse qđ erant in domo sua eo nesciente, aut φ habebat illos libros, ut deprehenderet errores hæreticorū, non ad illos sequendū, & imitandū, sed potius ad cōfundēdū, & impugnādū, iuxta tex.in c.q de mēsa. & in § sed econtra.
20 37.dist. † An aūt alias delictū pbari possit p instrm, remitto ad gl.c.cū in ecclesiis de maior.& obed.& c.cum in positionibus. de iure iur.lib 6.& p Io.And.in rña, semel malus, de reg.iur.lib.6.in merc.& p Bart.in l. senatus. ff.ad Turp.& p Bal in l cōtra negantem. C.
21 ad l. Aquil.& Sal.in l.fi. C. de pbōni. † Probari ēt pōt crimen hæresis p psumptiones, sed pp grauitatem piudicii requirerenē euidentissimę coniecturæ. Nam ēt si quodlibet etiā probari queat per indicia, ut in d.l.fi.C. de prob.& late p Io.And.in addit.ad Spe.ti. de proba.circa fin.sed quo magis crimen est graue maiores psumptiones, & euidentiora indicia requiruntur. sic pbat tex.no.cum gl. in d.c.literas de præsump.& ibi tenet Panor.
22 † qñ tñ ex præsumptionibus iudicatur temperare debet iudex pœnam aliquantulū. ut not.Innoc.de præsumptio.quia uerisimile.

1 Publicatio testium hoc in crimine qualiter fiet.
Testium publicatio in hoc crimine hæresis publice fienda non est quādo delati potentia reformidatur, qua autē forma tunc procedatur ibidē & an idem in quibusuis criminibus dicendū sit, nu.2.
3 Casus à communibus regulis exceptis, extendi minime debent, nisi per omnia eadē subesset ratio,

QVAESTIO XIIII.

1 Decimoquarto quæro † de publicatione testium fienda in hoc crimine. Ad quod dicas quòd fieri debet sicut, & in aliis causis, ut reus habeat facultatem se defendendi. Si tñ pp potentiam personarum cōtra quos deponunē graue periculū imminere speraretur ex publicatione nominum

pradi

ꝑ dictorũ, tunc non publice, sed secreto corã
di œcesano, uel ipso absente coram eius uica
rio, ubi inquisitores procedunt, qñ uero pro
cedit eps, coram inquisitorib. & utroq; casu
coram aliis personis prouidis, & honestis, iu
risque peritis hmôi publicatio est fienda, &
ut efficacius hmôi periculis occurratur, eps,
uel inquisitores præfati poterũt super his se-
cretũ indicere illis quibus hanc publicatio-
nem facient, & in eos si arcana cõsilii, seu ꝓ
cessus perfecerint excõicationis snĩam, quã
ex secreti uiolatione ipso facto incurrãt, po
terunt ꝓmulgare. ꝓ quo est tex. in c.fi. §.pe.
2 de hær. lib. 6. † Sed occurrit dubiũ, an ubi simi
le periculum occurreret ẽt in aliis criminib.
possit hmôi publicatio omitti, & dom. Ant.
in c. præterea, de spons. lo 2. tenet ꝙ in mate
ria peccati esset duntaxat hoc admittendũ, ꝓ
quo inducit tex. ibi. Sed Panor. ibi dicit, ꝙ ꝓ
& contra facit tex. in d.c. fin. cõtra facit, indu
cendo per locũ à speciali, ꝓ facit, inducendo
gñaliter, sed ipse stat in primo dicto. Ego tñ
tenerem ꝙ cum dispõ illius c. sit exorbitans
à iure exceptio à cõi ratiõis nõ habebit lo-
cũ nisi in illo casu expsso, & ubi similis casus
occurret, qđ uix posset cõtingere attenta gra
3 uitate huius delicti. † Nã casus excepti à cõi-
bus iuris regulis nõ extẽdunt, nisi ubi ẽ ꝑ oĩa
eadẽ rõ, ut tenet gl. in l. 1. C. de cõd. ind. & in
l. illud. C. de sacr. eccl. & tex. c. cum dil. de cõf.
uel inut. nec dictũ d. Ant. placet indistincte,
qm̃ ille tex. c. præterea, loquit̃ qñ agitur de
modico præiudicio, utpote de sponsalibus
de futuro, immo fundatur contrarium ex eo
inquantum probat, ꝙ si sponsalia essent iu-
rata, illud non foret admittendum.

1 *Sententia in hæreses in crimine ferenda, quo ordi-
ne quo ue modo pronuncianda sit.*
2 *Hæreticis quæ pœna per ecclesiasticos iudices, & quæ
per laicus infligatur num. 4.*
3 *Hæreticorum bona qualiter diuidantur.*
4 *Hæreticus an sit incendio tradẽdus, siue uiuus igne
absumendus.*
5 *Vasalli aliique hæretici fidelitatis debito astricti, à
nexu illo liberi fiunt.*
6 *Condẽnati hæretici bona, in alio territorio quam ubi
condẽnatus fuit existentia, cui applicanda sint.*
7 *Forum etiam quis sortitur ratione personæ super
rebus ab hæreticis.*
8 *Feudalia, & emphyteutica bona, an damnato hære
tico ueniant fisco applicanda.*
9 *Dos, an fisco applicetur ob uxoris hæresim.*
10 *Vir uxorem hæreticam & uersa uice uxor uirum
deserere potest, intellige sanè.*
11 *Purgatio canonica quo pacto à suspecto de hæresi
fienda sit.*
12 *Pœnitentia suspecto de hæresi iniungenda est, iu-
ratoria. s. cautione, alia ue securitate adimplen-
dæ pœnitentiæ postmodum exacta, necnon certa
pœna adiiciendo si non impleuerit.*
13 *Suspecti de hæresi successores, suspecto adiunctam
pœnitentiam implere coguntur, quam suspectus
uiuens non impleuit.*
*Delinquentis bona, in fisco tacite pro delicto hypothe
cha a sint.*

QVAESTIO XV.

1 Decimoquinto quæro † de snĩa feren-
da in crimine hæresis, & de pœna hu-
ius delicti. Modus aũt qui dẽt obserua
ri est, qđ antequã snĩa feratur inquisi
tores præfati, & episcopus faciant secum cõ
uenire uiros sapientes, & doctos, Deum ti-
mentes, cum quorũ consilio procedere hñt
ad snĩam ferendam, ut in cap. ut cõmissi. de
hær. lib. 6. & si uideatur eos iudicandos fore
hæreticos, tunc eis citatis debet snĩa declara
toria ferri contra eos, per quam declarentur
hæretici, & seculari curiæ tradendi ac bona
eorum occupanda fore per eos ad quos spe
ctat, ut cap. Cum secundum leges. eo. ti. & li.
quia idem seruatur ubicunque pœna ipso iu
re imponitur, ut no. glo. c. commissa, de elec.
eo. lib. & per Io. And. & Dom. c. pro hum. de
2 hom. eod. lib. † Pœna aũt hæreticorum est,
ꝙ sunt excõicati ipso iure, & postquam per
iudicem ecclesiasticum fuerint de hoc crimi
ne damnati, tradi debent iudici seculari ani-
maduersione debita puniendi, clericis à suis
ordinibus degradatis, bona aũt hæreticorũ
si fuerint clerici applicantur ecclesiis in qui
bus fuerant beneficiati, si uero laici extite-
rint, fisco seculari in cap. excommunicamus.
lo 1. de hæret. in princ. & de hoc ultimo est
tex. eo. ti. uerg. & cap. cum sm leges. eo. ti. lib.
3 6. † Hodie tñ bona hæreticorum in tres par
tes diuidũtur, quarum una assignatur dño
tpali, alia officialibus inquisitionis, tertia ue
ro ipsi officio, ut in extrauag. Clemen sed il-
la tantum loquitur de inquisitorib. Italiæ. &
sic ad alias prouincias non extenderetur, iux
ta notata per Innoc. & Ioan. And. in simili.
in c. 1. de loc. Lex etiam Friderici Imperato-
ris

ris quæ est tertia, & incipit patarenorũ, diffi dant, & bãnit hereticos credẽtes fautores, & receptatores eorũ, ac perpetuæ infamiæ eos subiicit, & iste leges Friderici sunt approbatæ. c. ut inquisitionis, in princ. de hær. lib. 6.
4 † Sed iuxta præmissa q̃ro, qua pœna debent puniri p iudices seculares quorũ plãti relinquuntur. Gl. tangit q̃onem in c. excõm lo 2. eo. tit. & dicit q pœna ultimi supplicii. Host & Io. And. in c. ad abolẽdam. eod. tit. tenẽt q pœna ignis, debent ergo cremari s̃m Euang. Ioã. 15. c. si qs in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet. & colligent eũ, & in ignẽ mittent, & ardet. Et ius ciuile punit hæreticũ pœna mortis, ut l. Arr. C. de hæret. iuncta. l. ultimũ supplicium. ff. de pœn. & sic transit recitando p̃dcõs doct Pan. in d. ca. ad abolendam, idem tenet in c. excõm. lo 2. eod. tit. sed ista fundamento non pbant. Nã illa auctoritas Euangelii non intellis de hæreticis tm̃, sed ẽt de his qui recedunt à Deo p defectũ charitatis, nec loqtur de igne mãli, sed de igne infernali. Leges ẽt ciuiles supius inductæ loquuntur de pœna mortis. non tñ p ignem infligenda. quod ubi iura uolũt exprimunt tanq̃ seuerissimam, & atrocem pœnam, ut patet in multis casibus quos enumerant Saly. in l. unica. C. de nili agg. nõ rump. inter quos non enumerat istam. Vnde credo rẽ ignem ipsis dari potius ex cõsuetudine, q̃ est optima legũ interpres, q̃ ex aliqua exp̃ssa
5 iuris dispõne. † Vasalli aũt, & alii qcunque tenebant eis astricti debito fidelitatis, uel dñii aut alicuius obsequii, ipso iure ab oĩ hmõi obligatione sunt liberi, ut est text. de hæret. c. fi. Quo ad pœnã aut cõfiscationis bonorũ, quæro de q̃one no. supposito q bona hæreticorũ cõfiscata debent diuidi in tres partes, ut
6 dcm̃ est. † Pone q hñs immobilia Ferrariæ per inquisitorem Florentinũ sit Florentię legitime condẽnatus de hæresi, ad quos illa bona ptineant. Ioan. Cald. disputauit istã q̃onẽ & arguit primo, q illa bona licet sint sita Ferrarię pertineant ad officiales & cõe Florentiæ postq̃ ibi fuit de heresi cõdemnatus. nam bona ueniunt accessorie, & in cõtiam ad psonam quæ cõdemnata est Florẽtię. arg. reg. accessoriu, de reg. iur. lib. 6. & cap. de prudentia, de donat. inter uirum, & uxorem. ff. de auro & arg. leg. cum aurum, in fine. faciãt ad idem notata per gl. in cap. quod ad te. de cler. coniug. & C. de exac. tribut. l. fin. lib. 10.

ubi in publicandis bonis attẽditur locus personæ quę delinquit. Secundo sic dicit lex, ubi quis iniustitiam fecerit ubi pœnas subeat de lictorũ, ut non alius tale quidq̃ agere præsumat ad exemplum respiciens, ut in auth. ut iud. sine quoquo suffr. §. si quis autẽ. col. 2. & canõ dicit. ibi uindicet iniuria, ubi plectibilis est orta p̃sump 23. q. 4. si illic. Item officiales Florentini laborauerunt in pcedendo, & cõdemnando hereti. ũ ergo bona uñr eis debita rõ ne laboris, & officialibus Ferr. dicẽdum est, Qui non laborat non manducet. de cens. pro curat. & not. ff. de damno inf. quamuis.
7 † Tertio rõne personæ sortitur quis forũ ẽt super rebus alibi sitis. c. fanè, de foro comp. C. ubi in rem actio. l. ultima. & ibi no. Quarto pro hoc facit c. cum s̃m leges, de hæret. lib. 6. debet. n. intelligi ille tex. de dño tpali illius loci cuius erat eps qui tulit sententiã, ad hoc optime. l. Titium. §. tut. ff. de administr. tut. In contrarum uĩ q ad officiales officii inquisitionis Ferrariæ, & cõe illius ciuitatis pertineant bona ibi sita, licet alibi sit facta condemnatio. Primo, quia dispõ super rebus concepta debet referri ad superiorem loci, ubi res sita est ubicunq; fuerit dñs dictę rei, patet hoc in iurisdõne, ut d c. fanẽ, & cap. ex parte, & cap. fin. eod. tit. Idem in supplẽtione negligentiæ. 10. q. 2. c. aselas. & cle. quia regulares, de suppl. negl. prælat. Idem cum bona hęreticorũ sint cõfiscata, ut prędictum est. & occupatio sit fienda per pcuratorem in prouincia deputatũ, ubi sunt illa bona. C. de bonis uac. l. si qñ lib. 10. ergo ad Florentinos p̃dictos pertinere non poterunt. Ad idem facit cap. postul. de foro comp. & l. cũ unus. ff. de bon. auth. iud. possit. & ca. Rom. §. cõtrah. de foro comp. lib. 6. & de hær. ut offm̃, & ca. per hoc, eod. tit. & pro ista secunda parte cõcludit, & hanc firmat per iura pro hac parte inducta, & ne dcr̃ confusio iurisdõnum. Tertia uero parte ĩquisitorũ dicit q debeatur illis de Florentia rõne laboris quem sustinuerunt, & cum his se expedit de ista q̃one Petrus de Anch. in rep. cap. accesſ. de reg. iu. lib. 6. & ista cõclusio mihi placet, cum iura q̃ de confiscatione prædicta loquunt ad bona referantur, & in rem sint cõcepta. Ad qd' facit doctr. Bart. in l. cũctos po p. C. de sum. Trin. An aut in hac confiscatione ueniant bona q̃ hęreticus tenebat in feudum, uel emphyteusim ab aliis, uide late per Spec. tit. de feud. §. 1. uers.

t.uers.90.& p Bar.in l.si finita §. si de uecti galibus.ff.de damno.infecto.& per Egid. de
8 Bella decis. 725 † Quid autē si uir sit hæreti eus.an p p hoc dos uxoris sit cōfiscata. Dicas q nō,nisi uxor sciens à principio eū esset ta lem,ipm in maritū acceperit, ut c.decreuit. de hæret.lib.6.ex quo habes unum casum in quo dos cōfiscat.
9 † An aūt p p uxoris heresim cōfiscet dos,uideret q non p l.quinq; legib. ff.de bo.damn.qa iste casus non est de illis. Sed ego dicerem cōtrarium. Nam ex quo in crim.lęsę maiest.illud hēt locum ut ibi,ergo à fortiori in crimine heresis,sicarguit tex.de
10 hær.uergentis.† ubi tn̄ uir uel uxor in hære sim laberet q fideles eorū maner, posset pro ptiā auctoritate ab alio recedere Si tn̄ ille hæ resim abiuraret,cogeret ad eum redire,quod intellige si sine iudicio ecclesiæ ab eo recesse rāt,secus si iudicio ecclesiæ.Fit tn̄ ista separa tio quoad cohabitationē, non quo ad uincu lum,pbatur hoc in c.de illa.de diuor. & eoea su quo fidelis recederet,totam dotem aut do nationē p p nuptias recuperare dēe de dona tio.inter uirū.& uxorē.c.1.& consultū est cō iugi catholico ab hæretico separari; ne sedu cat ab eo,& in errorē labat, & p pea dn̄s pce pit Deuter.7.dicens. Filiā tuā nō dabis filio eius,neq; filiā illius accipies filio tuo,quia se ducet filiū tuū,ne sequat me,& ut magis ser uiat diis alienis. Irasceturq. furor dn̄i, & de-
11 lebit te cito. Si aūt † non cōuincanē,de hęresi sufficienter hicōtra quos pceditur,sed alias de hoc crimine inueniant suspecti, tunc iux ta cōsiderationem suspicionis qualitatumq. personæ debēt canonice se purgare, qd si re nuerint excōicādi sunt usq; ad satisfactionē cōdignam,& si p annū in excōicatione psti terint,sunt uelut hæretici cōdēnādi, ut in d. c.excōicamus.lo 1.in § 1.ubi uero susciperet purgationē,& in ea deficeret tanq̄ de crimi ne conuictus hri debet, qd in oī crimine est gsle,ut c.inter solicitudines,de purgatio. cā. non.& c.tua.de cohabita.clericorum,& mu
12 lierum. † Est,& alius modus pcedēdi cōtra suspectos pdictos,ut iuxta quātitatem suspi cionis,& aliis debitis circunstantiis cōsidera tis,si discreta pœnitentia eis iniungat atque pter iuratoriam cautionem,ab ipsis sufficiēs exigat securitas.s.de certa pœna soluenda si pœnitentiam non impleuerit,ut sal'e pęnæ tpa'is timore debēāt coerceri.p quo est tex.
13 in c.litas, de psumptio. in fin.† & ubi ipsi in uita non implessent hanc pœnitentiā iniun ctam,compellendi sunt eorum hęredes eam adimplere,per tex.in c.parochiano.de sepul. & c.in litis de rapto.& c.à nobis.lo a.de sen ten excōicatio.Secus aūt si pœnitentia non iniuncta illi decessisset.ut c.accus.§.porro.de hæret.li.6. Et ubi prædictus sit spēctus obli gasset bona sua pro hmōi pœnitētia iam in iuncta adimplenda transitent bona hmōi in quemcunq; ēt particularem successorem di ctorum bonorum cum prædicto onere,ut probat idem text.in §.si uero. qui text. satis
14 aperte terminat illā difficultatem, † an pro delicto bona delinquentis sint tacite obliga ta fisco,de quo per gl.in l.rescriptū.ff. de pa ctis.& in l.aufertur.§.fiscus.ff de iur.fis. & p Bar.utrobiq;. & ēt per eum in l. post contra ctum.ff.de donati.Et p illum text.d.c. accus. §.si uero.ut fundari q non inducatur illa ta cita hypotheca secundum Pet. de Anch. ibi, sed ego dicerem q ille text. non facit ad pro positum,loquitur.n de pœnitentia iniuncta suspectis de hæresi,non aut de bonorum cō fiscatione quæ fit ipso iure cōtra cōuictos de hæresi.hoc tn̄ indubie probat ille tex. q pro pœnitentia alicui iniuncta non sunt bona il lius tacite hypothecata,cū ibi expresla fuerit facta bonorū hypotheca. Quo ad qōnē aūt principalem Bar.in d.l.rescriptum tenet qd sint tacite hypothecata fisco,sed non tali hy potheca q̄ faciat pferri creditorib.ipm fiscū, sed in d.l.aufertur.§ fisco.& in d.l. post con tractum.indistincte tenuit tacitam hypothe cam illo casu cessare, sed qa de hoc principa liter hic nō agit,remitto ad no.plene p Bal. in d.l. rescriptū.ubi uidebis longā distinctio nē,q̄ euacuat istam materiā satis ad longū.

1 *Hæreticorum fautores, & receptatores qua pœna plectantur.*
2 *Auxilium hæretico præstare ex quibus actibus quis dicatur.*
3 *Misericordiam pro delinquēte quamuis regulariter implorare liceat pro hęretico tamen non licet.*

QVAESTIO XVI.

1 Decimosexto quæro † de pœna impo nenda contra credentes fautores & re ceptatores hæreticorum hoc determi natur p text.in d c.excommunicamus.§.cre dentes.de hæt.ubi tex.decernit tales excōica tioni subiacere, & si taliter excōicatione

nodatus

nodatus satisfacere neglexerit intra annum extūc efficitur infamis,& excluditur ab officiis publicis, & consiliis, nec ad eligendos alios publicos officiales,nec in testem admittitur,& efficitur intestabilis actiue, & passiue,& aliæ multæ pœnæ contra tales ibidem imponunē quę causa breuitatis ommittant̄. Prædicta uera sunt qtū de credentibus loquuntur in his qui credūt hæreticos fore bonos,& catholicos uiros, & fauent eis. Si tñ crederent eorū erroribus,eo casu essent hæreticis iudicandi tanq̄ à fide deuiantes, ut in c. pen.§.fin.eod.tit.Sed iuxta hoc q̄ro † ex qb. actib.dicat̄ qs p̄stare auxiliū siue opē, aut fauorem hæreticis.Arch.& Io.An.in c. qcūq;, eod.tit.lib. 6.late p̄sequunt̄ hanc mām. Sed tu dicas ꝙ interdū p̄statur auxilium de iure, ut puta exercendo offm̄ aduocationis siue ꝓcurationis pro eis,ad quod faciunt notata ꝑ Hostiē.in c. proposuit.de cler. excom. min.& tex.in c.si aduersus.de hær. Qñq; nō per uiā iuris,sed ueniæ,siue misericordiæ obtinēdæ, & † licet illud r̄s licitum sit ut l.si fuerit. ff. de reb.dub.& l.in metallum,& l.diuus. ff.de pœ.tenet Bart.in l.in furti.§. op.ff. de furtis. In foro tñ cōscientiæ dicerē, ꝙ ubi nō esset spes de correctione illud esset illicitū, & uideretur impendi fauor delinquentis. Ad qđ induco gl.23.q.5. reos. Sed in crimine hæresis ḡnaliter dico non licere, ēt ubi spes esset de correctione.Nam si hoc obtinet, in crim.læs. maiest.ut nō liceat pro criminoso illo crimine supplicare,ut l.qsquis.C.ad l.Iul.maie. à fortiori in crimine hæresis locum hr̄e dēt, cum longe grauius sit æternam quam tpalē lædere maiestatē de hæret.uerg. ad quod facit gl.6.q.1.si qs cum militib. Qñq; p̄stat̄ fauor,alias extra iudicium, & tunc prosequere mām ut late p̄sequit̄ gl. in cle. 1. de pœn.& in c. 1.de off.deleg.& in c.notū.2.q.1. & per Innoc.de hom.sicut dignum.& ꝑ Bar.in d.§. op.& per Sal.in l.non eo minus.C. de accus. Et licet alias receptatores delinquentium si eorū sunt cōsanguinei mitius puniant̄, ut in l. 2.ff.de recepta. Hoc tñ nō putarē i hoc crimine hæresis locū hr̄e,cū & pro delicto pr̄is filii puniant̄ ꝑꝑ tanti criminis atrocitatē, ut d.l.qsqs.& dictū.c.uerg.& c. qcunq;. §. filii. eo.tit.lib.6.licet ipsi nō deliquerint. quanto magis nō esset eis hn̄da mīa ubi tales flagitiosissimos receptarēt, eorū delictis quodāmodo ꝑ hoc cōicantes,sed in hoc ult.cogita.

1 *Iudicibus an liceat hæreticis à iure impositam pœnam minuere, uel augere.*
2 *Pœnas delictorum minuendi,augēdi ut quæ iustæ causę censeantur. & nu 4.*
3 *Hęreticorum si adsit copia qua uia procedatur.*
5 *Pœnę augmentum,aut diminutio in crimine hæresis etiam post sententiam fieri potest, ut in cæteris uero delictis in ipsa sententia fieri debet; non etiam post intellige sanè.*
6 *Alteratio pœnę, & in sententia, & post fieri potest.*

QVAESTIO XVII.

1 Decimoseptimo quæro † an pœnam inflictam a iure contra hæreticos possint iudices qui de hæresi iudicant minuere, uel etiam ex causa augere, aut mutare. Rn̄deo ꝙ sic. Nam hoc est ḡnale in oībus criminibus, ut in l.quid ergo. §. pœna grauior.ff.de his, qui notantur inf. & l. & si seuerior.& l.si possidoniū.C.ex qb. cau. inf. irr. Vnde cum hæc regula non reperiat̄ uiolata in crimine hæresis, debet idem in eo quod 2 in aliis iudicari. † Quæ aūt sint iustæ causæ minuendi pœnas delictorū. ad hoc rn̄det gl. in d.§.pœna grauior.dicens multas fore causas.Potest.n.minui pęna rōne senectutis,uel iuuentutis,ut l. auxil.§. in del. ff. de min.uel qa sine dolo deliqt.ff.de pœn.l. si qs aliquid. §.instfa,& l.abntem.§.fi.& l.respic.§.delinq. 3 eod.tit. Augeri aūt p̄nt pœnæ qñ † multitudo est in delicto qa multis crassantibus opus est exemplo.ff.de pœn.l.aut facta.§. fin. Sed istud ultimum limita uerū ubi multitudo illa patienter, & sine scandalo pœnā sustineret. si tñ scandalum timeretur de punitione multitudinis detrahendū esset ꝑꝑ multitudinē seueritati,& rigori,ita tenet gl.no.in c.comessationes.44.dist.& in cap.lat.de cler.excom. At ubi multitudo uellet errorem suū ꝑtinaciter defendere, seuere essent puniēdi, ut uoluit gl. in d.c.cōmess. & in c. quoties.lo 2.4.q.7.uel si cōfidētes in multitudine usum peccandi sibi fecissent,ut in c. 1.de pœ.di.6. Si tñ ista cessarent, & parati essent illi multi corrigi,& eorū correctione esset spes, ex misericordia mitius esset cum eis agendum, distin.50.ut constitueretur,& cap. fi.de trans. & d.c.cōmess.cum multis simılib. Quot autē dicantur multi,uide gl in d.c.latores. De modo autem extirpandi uitium à multitudine. uide tex.notab. in d.c.cōmessationes, & de modo puniendi multitudinem delinquentē, uide

4 uide oīno tex. in d. c. latores. † Quæ aūt sint considerãda in augendis siue diminuendis pœnis.uide tex in l.respiciendum, & l.aut facta.ff.de pen & in l.2.ff.de term.mo & gl. 2. q.3.§.notãdū. Reperif tñ unū speciale iuxta 5 hoc in crimine hæresis, † ꝙ licet sit regulare in aliis criminibus, ꝙ ubi pœna uenit ex cã augẽda uel diminu.illud debet iudex facere, in snīa,nō aūt pōt post snīam,ut uoluit gl. ī d.§.pœna grauior, & d.l.& si seuerior. in tm̄ ut ẽt si de innocẽtia cōdẽnati post snīam cōstet id tñ ꝙ snīatū est sine principis licẽtiã nõ mutari nō pōt, ut ī l.r §. si.ff.de qōnibus. & l.diui ff.de pœ.tñ in hoc crimine est speciale ut ẽt post snīam possit pęna mitigari uel mutari.quū usū fuerit iudicibus expedire, ut est notab.tex.in c.ut cōmissi §. necnon. de hær. li.6.Sed illū tex ego intelligerẽ strictè in terminis in quibus loqtur quū exorbitet à iure cōi, uidelicet qñ redeuntibus ab hæresi uel alias suspectis est imposita pęna carceris uel alia hmōi.Secus aūt ubi qs esset tanq̃ hæreticus condẽnatus,qđ.n.non mutaf quare stare prohibef. C. de testamentis, sancimus. & 6 de appel.l. pcipimus.† Vnum tñ non omittam ꝙ alteratio pœnæ q̃ est necessaria nedū potest fieri in snīa,sed ẽt post sentẽtiã. Vnde si condemnatus in pecunia ꝑꝑ crimen non potest soluere, iudex ex interuallo poterit pœnam corporalem permutare,& hoc obtinet in quocunque crimine pro hoc. ff. de in ius uocan.l.fi.& de iurisdict omn. iud. l. si qs id quod.§. seruos. Cautius tamen faciet iudex si formet sententiam bimembrem. hoc modo uidelicet, condemno te in pecunia, & nisi solueris intra talem terminum mãdo ꝙ patiaris talem pœnam corporalem. ita not. Bal.in d l.& si seuerior. faciunt not.in simili per eum in l.cum iudex.C.de sentent.

1 *Appellare an liceat heretico.*

2 *Appellatione à diffini tiua lege uel statuto sublata nequaquam sublata censetur ab interlocutoria appellandi facultas.*

3 *Appellatione lege uel statuto prohibita non etiã interdicta censetur appellandi facultas, ubi aut dolo iudicis aut etiam partis sententia lata extitit, ex quibus autem dolus colligatur, ibi traditur.*

QVAESTIO XVIII.

1 Decimooctauo quęro.† An in causa hęresis liceat appellare, & distingue. qa aut est lata diffinitiua, & ab ea nō licet appellare,ut in c.ut inqsitionis.§. 1. de hære. lib. 6. ibi cū dicit cōdẽnatos.aut grauamen contingit in processu causę, & tunc potest appellari s̄m Archid.ibi.Nã nulli est negãda legitima defensio. de exceptio.cū inter, & ne innocẽs grauef permissum est oībus oppressis appellare.2.q.6.c.2.& 3.nec obstat ille tex. in d.c. ut inquisitionis.s̄m eum,immo facit pro, qa loquitur de illis.de quibus iã constabat per sententiã latã fore hæreticos.sic ẽt cōstitutio Inno.4.de qua hic fit mẽtio dicit.Itẽ appellationes & proclamationes hmōi personarum &c. & alia constitutio quæ incipit. Cōmissi nobis celitus.sic dicit,igr proclamationis, & appellationis beneficiū ab hæreticis receptatoribus & fautoribus eorū penitus amouemus. Ex q̃bus uerbis appatet ꝙ de his quos hæreticos esse cōstat,pdicta iura loquuntur. Idẽ sequif ibi.Io.And.Hi. n. quos cōstat esse tales nullo iuris beneficio gaudere debẽt, ut in auc.de priuil. doct.circa mediū, & in tam graui crimine cū multa debet cautela ꝓcedi. de hære.ut officiū.§ uerū lib.6.Idẽ Gen. idẽ 2 sequitur Domi.qui ex prædictis infert† ꝙ ubi lex uel statutū tollit remediū appellandi à diffinitiua,non uř tollere ab interlocutoria, qđ est notãdū,& ꝓ hoc ego induco doctrinã Inno.in c.significauei ũt.de testi.& in c. pen. de no.ope.nuntia.ubi tenet ꝙ & si in iudicio possessorio non admittaf appellatio, ut in l. unica.C.si ad momen.po.Illud tñ est uerū in diffinitiua quo casu iura loquunf secus aūt in interlocutoria,de qua nō disponūt tollendo remedium appellandi ab ea quod etiã iustificari posset,quia eo magis admittenda est in hoc casu appellatio ab interlocutoria, qa grauamen non est reparabile per appellationẽ a diffinitiua, ꝑ ea q̃ no.in l.ante snīam.ff. de appel.nō reci.& in l.ante sentẽtiæ C.quo. appel.nō reci.& per glo.cle.1.de hære.in uer. 3 ipso iure, quæ optime facit ad hoc. † Aduerte.tñ iuxta hoc ꝙ quantūcunque lex uel statutum tollat appellationẽ,nō tñ tollif facultas appellandi,ubi ꝑꝑ dolum iudicis uel aduersarii esset sentẽtiatū,& pſumif dolus in iudice si erat capitalis inimicus eius cōtra quẽ pronunciat.ur ff.de arbitris.l.non distinguemus.§.cum quidã ꝓbatur autẽ pdicta cōclusio ex tex.l.diem.pferre §.stari.iuncta.l.ita de mum. ff. de arb.& l. 3. C. eod. Dolus autem aduersarii, colligitur ex his quæ dicit text.

in

in d. l. ita demũ uidelicet ſi corrupit iudicẽ, uel ambitione, uel pecunia uł aduocatũ, aut procuratorẽ partis aduerſæ gñaliter ſi in lite doloſe uerſatus eſt, & hanc concluſionem firmat Bal. in c. paſtoralis. §. fi. de off. deleg.

1 *Executio aduerſum damnatos hæreticos qualiter fiat.*
2 *Degradatio clerici qualiter fiat, & an degradari debeat qui perpetuo carceri mancipandus traditur. num. 3.*
4 *Sententia criminalis an mox executioni mandetur an uero decendio ad appellandum expectato.*
Officiales ſeculares hęreticos punire nolentes, qua pœna plectantur.
5 *Magiſtratus ſeculares exequi, & conſeruare conſtitutiones aduerſus hęreticos latas iurare debẽt, quod ſi facere recuſent, puniuntur, ut ibi.*
6 *Iudici ſeculari petenti an hęretici damnati à iudice eccleſiaſtico ſit exhibendus proceſſus, ut num quid recte condemnatus fuerit uidere poſſit.*
7 *Exceptio nullitatis ſententiæ executionem impedit.*
8 *Iudex laicus iniquam eccleſiaſtici iudicis ſententiam executioni mandare non debet.*
9 *Iudex ſecularis ad eccleſiaſticum, & eccleſiaſticus ad ſecularem ubi opus eſt, recurrere poteſt. una etenim poteſtas alterius opera iuuatur.*
10 *Iudex unus ſecularis, alterius iudicis ſecularis auxilium implorare poteſt.*
11 *Cauſa ſi fuerit cõmiſſa epiſcopo (puta Paduano) & duo ſunt electi unus canonice, & alter non intelligitur commiſſa exiſtenti in canonico poſſeſſione.*

QVAESTIO XIX.

1 DEcimonono quęro † de executione fienda contra cõdemnatos, de hoc crimine, In quo eſt dicendum quòd ſi ſint eccleſiaſtici uiri tunc per inquiſitores, & ordinarios fiet executio in bonis eorum. ubi uero ſeculari iudici ſunt tradendi, debent prius à ſuis ordinibus degradari, qđ gñale eſt in omni crimine, ut in c. cũ non ab hoïe. de iud. & in c. nouimus. de uerb. ſig. ubi text. dicit ꝙ cum maxima clemẽtia ꝑ eccleſiaſticũ iudicẽ ſunt tradẽdi ꝓcibus interpoſitis apud eum, ne ad mortẽ uel mẽbri mutilationẽ procedat. Secularis tñ ptãs faciet executionem corporalem prout iura uolunt. Illud. n. conuenit iudici eccleſiaſtico ꝑꝑ ſuam modeſtiam, & eccleſiæ clementiam, & hoc incumbit ſeculari iudici ꝑꝑ rigorem diſciplinę, & iuſtum cõſeruan-
2 dum † In degradatione aũt ꝓdictorũ reperiř
ſpecialiter in hoc crimine ſtatutũ, ut non re
quiraĩ numerus ẽporũ de quo in c. degrada-
tio. de pœn. lib. 6. imò qa tantus ẽporũ nu
merus faciliter cõuenire non pôt, ſolus ẽps
cõuocatis Abbatibus aliisq. ꝓlatis, & religio
ſis ꝑſonis ac literatis ſuę diœceſis (de quibus
ſibi expedire uiř) poterit eos degradare, ut
in c. 1. de hær. lib. 6. & licet ille tex. dicat ꝙ il-
læ ꝑſonæ cõuocatæ debeãt eſſe de diœceſi,
ubi tñ ibi nõ reperirenĩ recurrẽdum eſſet ad
aliã diœceſim, ut dicit ibi Io. And. in nouel.
3 Sed occurrit iuxta hæc dubitatio. † An iſta de
gradatio debeat fieri tm̃ ubi clericus tradi-
tur curiæ ſeculari mortis ſupplicio deputan
dus. An ẽt ſit idem qñ debet ꝑpetuo carceri
mancipari, iuxta formam. c. excõicãmus, lo
2. eo. tit Panor. mouet ibi qõnem, & tandem
concludit ẽt in ſecundo caſu. ſ. perpetui car-
ceris hẽre locum prædictam degradationem,
pro quo facit ſm eum aperte text. in d. c. 1.
ibi quum dicit, aut perpetuo immutandus,
&c. Si uero laici fuerint de hoc crimine con
demnati, ſtatim ſine alio adminiculo ſecula
ri ſunt relinquendi iudicio, animaduerſione
debita puniendi. Ptãtes aũt ſiue iudices, &
alii dñi tꝑales. officiales, ſiue eorũ nuncii ta
liter ſibi relictos ſtatim recipiãt, & ſine dila
tione debita animaduerſione puniant, non
obſtantibus appellationibus ꝑ eos interpoſi
tis, aut interponẽdis, quũ tã ſm ius canoni-
cum, quam ẽt ſm legem imperialem, appel-
lationis remedium ſi hæreticis fautoribus, ac
eorum receptatoribus, & defenſoribus inter
dictũ. ut in c. ut inquiſitionis. de hær. lib. 6. &
4 ex illo tex infert ibi gl. ꝙ † ſententia lata in
cauſa criminali debet ſtatim mandari execu
tioni, non expectato lapſu decendii, ſed ille
tex. iudicio meo probat cõtrarium, quũ ibi
permittaĩ fieri executionem incontinenti,
ex eo ꝙ in crimine hæreſis non admittiř ap
pellatio, ut dicit ibi tex. ergo ibi appellatio
non excluderetř (qđ eſt regulare in oĩbus cri-
minibus, in tm̃ ꝙ in eis nedum condemnato
ſed ẽt tertio permittiř appellare. ff. de appel.
non tm̃) eſſet differenda executio, nec ſtatim
eſſet fienda, de materia tñ quia nõ eſt præſen
tis ſpeculationis remitto ad not ꝑ Bar. in d.
l. non tm̃, & latius ꝑ eum l. qui ultimo. ff. de
pœn. & ꝑ Bal. ĩ l. addictos. C. de epiſ. aud. & ĩ
l. unica. C. ne ex delic. defun. Conſuetudo tñ
hẽt qđ in quocunq; crimine non expectato
decendio

deeendio ad appellandum mandatur inconti nenti sentētia executioni quo ad pœnā cor. poralem quod intellige ubi non esset appel. latum, de quo remitto ad notata per Doct. in locis pdictis, & p Can. in c. 2. de re iud. & quo magis sint astricti hmōi seculares potestates, & officiales cōtra hæreticos hmōi exe
5 cutiones facere † statutum est, qp ad requisitionem diœcesanorū, seu officialium suorū, aut inqsitorū hæreticæ prauitatis iurent præcise attendere, atq; inuiolabilr obseruare, & facere à suis subditis obseruari toto tpe sui regiminis ī terris suæ iurisdōni subiectis cōstōnes edictas cōtra hęreticos credētes, fautores & receptatores, atq; defensores eorū ipsorū que filios, & nepotes, & q iurare id noluerint & seruare, uelut hęretici, ac de fide suspecti, & infames offō. & honore sui regiminis spolietur, & sūt inhabiles ad officia publica de cetero consida, ut ī c. ut offm. §. fi. de hęr. lib. 6. & ultra hoc pdicti oēs si executionē sibi iniūctā contra hęreticos pfatos delatos pōpte p ut ad suum spectat offm facere, seu adimplere detractēt, aut alias snīam, uel pcessum iudicium. q sup hoc crimine pcedunt directe, uel indirecte impedite psumpserint, & q sciēter in pdictis dederint cōsiliū, auxiliū, & fauorem, excōicationis snīam ipso facto incurrunt, quā si p annū aīo sustinuerint indurato, ex tunc uelut hæretici sunt condēnandi, ut in d. c. ut inqsit. §. prohib. Ex quibus apte mōstratur quā soliciti, & attenti debeant esse seculares ptātes, & officiales circa ea quæ super hoc crimine eis incumbunt pagenda. Horrēdumq. est qp ptātes, & dñi tpales qui eos debite modo pdicto non puniunt, imò & q deterius cōmittētes eis fauent, illud dñi iudicium p eos prophetæ prolatū incurrāt. Quia dimisisti uerū dignum morte de manu tua erit aīa tua pro aīa eius, & ppls tuus pro pplo eius, ut hr 3. Reg. 20. Multa ēt flagella diuinæ ultionis quæ in pplo p p hoc detestādum crimen se uire quotidie decernimus habita de eis uindicta misericorditer tollerent, ut cōtingit ī simili casu 3. Reg. 18. Ex pdictis infertur ad qō. q in hac mā est satis necessa
6 ria. † Pone qp iudex ecclesiasticus tradit cōdēnatū de hæresi iudici seculari, ut ipm puniat. An iudex secularis possit petere à iudice ecclesiastico ut cōicet sibi processum quē facit cōtra condēnatum, ut sic uideat, an iuste fuerit processum contra eū, uel non, ut in eo en tum pcedat ad exequēdum snīam cōtra ipm, uel non Bart. in l. diuus. ff. de rust. & exhib. reo. tenuit qp non tenebitur ad executionem faciendam procedere, nisi processus sibi exhibeat, & idē tenet in l. magratib. ff. de iuri isd. om. iud. ad quod allegat tex. in d. l. diuus. ad idē inducit quod hr in auth. de sanctissimis ep sc. §. si uero. Sed Pan. in c. 1. de off. ord. reprehendit in hoc Bart. & dicit contra ipm esse tex expressum in d. c. ut inquisit. §. prohibemus, ubi dr qp de crimine hæresis cum sit mere ecclesiasticum, neq; directe, neque indirecte potest iudex secularis cognoscere, sed pura, & nuda executio ad eum pertinet ad requisitionem iudicis ecclesiastici. Et hæc opinio satis placet, quia fundatur aperte per d. §. prohibemus. Sed ego limitarē hoc procedere ubi daretur deiniustia contra sententiam ad impediendum executionem, ad quod ēt faciūt notata per Innoc. in d. c. 1. de off. ord. & in c. cum in iure, de off. deleg. & p Arc. 23. q. 5. administ. ubi tñ diceretur eā fuisse nullam, & de hoc exciperetur ad impediendam executionem, tunc admittenda foret hæc exceptio p iudicem secularem exequētē, dum modo in breui posset de ea stare, nec requireret altiorem indaginem, iuxta notata p Bar.
7 in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. † Nam nullitatis exceptio impedit executionē sentētiæ, ut in d. §. cōdēnatū. & l. si cū nulla. eo tit. & cap. de cetero, de re iud. & per gl. in c. past. §. qa uero, de off. deleg. & per Inn in cap. cum in iure, eod. tit. Nec obst. tex. in d. c. ut inquisitionis. §. 1. in fin. ubi dicit, qp iudex secularis statim recipiat cōdēnatos de hæresi. & immediate sentētiā exequat cōtra eos. Nam ille tex. loqtur de cōdemnatis de crimine pdicto. Cōstat aūt cōtra quē snīa lata est nulla non esse cōdēnatū, ut clare dicit tex. in d. §. cōdēnatū. Silr nec obst. tex. in d. §. prohib. eiusdē c. qa hic nō cognoscit iudex secularis de crimine hæresis, qd ibi iterdicit, sed tm de nullitate sentētię qd ibidē minime phibet. Et pro hac cōclōne mulrū faciūt ea q not. Ang. cōs.
8 275. addo etiam aliam limitationē ad prædicta, qp † ubi iudici seculari alias constaret snīam fore iniustam, non dret ad eius executionem procedere, ne aīam suam damnaret. iuxta notata per Innoc. in d. § quia uero. c. pastor & cogeretur per iudicem ecclesiasticum p censuras, & alias iuris pœnas potius debet ista humilr tolerare, q mortē iniustā alicui

alieni inferre.arg.c. inquisitioni. de sen. excõ. neq; ꝑ hoc dici põt ꝙ se intromittit.de hoc crimine cõtra dispõnem d.§.ꝓhibemus. qm̃ nõ se intromittit cognitionẽ sup ꝑdicto crimine assumendo,ꝙ ille tex.ꝓhibet,sed ex cõscientia priuata quam habet crimen homicidii declinando qđ quemlibet uirum catholicũ decet.& est aliud spãle in hoc crimine ꝙ ꝑ executionibus faciendis, & auxilio impendendo contra hæreticos poterunt ecclesiastici iudices recursum habere ad ptãtes, & iudices seculares excõicatos,& de facto,& non de iure officia illa,& dignitates possidentes, dummodo sine periculo moræ ad superiores eorũ legitime præsidentes recursus nequeat haberi,ut probat text c.præsidentes, de hær. lib.6.ex quo text. per locum à spãli dicemus contrarium in aliis casibus ut ad tales nõ recurratur.

9 † Ex quo poteris assumere not.limitationẽ.& intellectum ad oĩa iura quęđsit ꝙ iudex ecclesiasticus debet recurrere ad auxilium iudicis secularis qñ opus est 96.dist. cũ ad uerum.& 24.q.5. principes de off.ord. c.1.& econtra secularis ad ecclesiasticum.nã una ptãs ꝑ alium iuuatur. 10.dist. c. qm̃. ad qđ ẽt faciunt not.ꝑ Inno.in c. licet ex suscepto.de foro comp.& in d.c.1.de off.ord.& ꝑ sdem intelliges no.ꝑ Bar.in l.unico.in prin. ff.si quis ius dicen.non obtem. Vbi dicit', ꝙ

10 † ẽt inter seculares iudices põt unus implorare auxiliũ alterius potentioris. C. de his q latro.oc.l.2.oĩa.n. ista debẽt intelligi modo prædicto.& per eundem modum limitatis ẽt no.per Vincen.& Ioan.And. in c per uenerabilem.§.rõnibus qui filii sint leg. ubi per illũ

11 tex.dicunt ꝙ † si causa committitur ẽpo Paduano,& duo sunt electi,altera canonicę,& alter non,ꝙ intelligitur commissa existenti in canonica possessione,& idem tenet Arch.11. q 1.si quisquam. debet enim intelligi de illo qui bona fide esset in possessione,secus aũt si de facto tantum esset intrusus per prædicta.

1 *Recedentes ab hæresi,et abiurantes an indistinctè sint recipiendi,& pœnas criminis euitent et usq; ad quod tempus admittatur abiuratio latè traditur & uariæ Doctorum sententiæ referuntur.*

2 *Quod deciditur de recedentibus,& abiurantib. ab hæresi,procedit etiam in apostasia,declara tamẽ & limita,ut nu.4*

3 *Materia,sine causa mere ecclesiastica non cadit sub iudicio laicorum, maxime ubi Ius Canonicum contrariatur ciuili.*

5 *Relapsus quis dicatur.*

6 *Hæreticus super aliquo articulo si abiurauerit. & demum teneat contra articulum an dicatur relapsus.*

7 *Forma abiurandi hæresim quæ sit.*

8 *Iudex in sententiis ferẽdis,uel pœnis iniungendis contra abiurantes qualiter pronunciare debeat.*

9 *Forma sententię contra abiurantes.*

10 *Inquisitores an possint absoluere hæreticum ab excommunicatione quam Papa die Iouis sancta ꝑ promulgat contra hæreticos.*

11 *Pœna quæ infligatur abiurationibus hæresim, & num.seq.*

12 *Patronus ecclesię abiurans hæresim an recuperet ius patronatus amissum per hæresim.*

QVAESTIO XX.

1 Vigesimo quæro † An redeuntes ab hæresi indifferentes sint admittendi, & an euadant per hoc pœnas criminis Archidia.in c ut commissi.§.necnon,de hær.lib.6. dicit,ꝙ ille q ueniunt intra tps grãæ admittẽdi sunt,licet.n fuerunt moniti, non tamen sunt coacti ex quo à nemine sunt ꝑuenti. bene facit.ff.ad Tertul.l.1.§.mater. cũ seq. Sed ipse tenet ꝙ ẽt post tps gratiæ admittendi sunt re integra.utpote qa aliqs non fuit personalr̃ requisitus, nec cõtra eum ꝓbationes sunt receptæ,ad hoc de præben. c. si tibi absentit.l.b. 6. Qui tñ post ꝑdicta tpe uenerit indignus est uenia licet errorem detegat, & remittit ad not.in l.1. C. de his qui latro.occul.& sic recitando ipsum trãseunt Io. And. & Dom.ibi.& id qđ isti dñt de tpe gratiæ innitit cõsuetudini quã solent seruare inquisitores hæreticæ prauitatis q̃ut ꝑdiximus in principio inquisitionis ꝑmittunt sermones ad populum,ubi hñt inquirere de fide catholica dissẽtiẽtes,atq; admonẽt oẽs hæreticos, ut recognoscentes errorẽ suũ ad fidẽ catholicã cõuertant,q̃ tanq̃ benigna mater q̃ nulli claudit gremium redeunti, eos benigne recipiet,& solent ꝑfigere certum terminũ intra quẽ isti debeant uenire, & istud appellãt tps gratiæ.Sed Hostien.in summa tit.de hær.sentit aperte ꝙ anteq̃ si cõuictus de hæresi qñcunq;admittit cõfitens errorem suum, & volens reconciliari,ẽt si timore probationũ cõfiteat,dummodo iudex uideat ipsum contritũ,& speret de cõuersione sua.Io.And. in c.

excõicamus.lo 1.§.damnati.eod.tit. in quadam apost.sentit ꝙ nedũ antequã sint cõuicti, imò ẽt postquã sunt cõdẽnati per sniam pñtre dire,& euadere pœnam mortis.& idem sentit gl.nor.in c.pen.eod.tit.In contrarium tñ facit tex.in c.ad abolendam.§.1.eod.tit. ubi tex uẽ requirere ꝙ incontinenti redeant, & sponte.Nam post dãnationem uẽ hoc facere timore pœnæ imponendæ, & post probõnes uñr facere timore pbõnũ,innuit.n.ille text. ꝙ ad hoc ut redeuntibus ad fidem remittaẽ pœna mortis ista requiruntur. s. ꝙ sponte abiurent,& ꝙ incontinenti. Si ergo qs expectauit pbões contra eum fieri,& p eas cõuinci,& postea uult conuerti,nec hoc facit incontinenti nec sponte,qa uẽ timore pbõnũ fecisse Zen.& d.Card.in clem.ad nr̃m.§. pe. eod.tit.tenẽt quod si post quam negauerũt, sunt cõuicti,non admittantur ad hmõi reuocationem erroris, ad finem euidẽdi pœnam corporalem, sed Pan.in d.c. excõicamus.§. damnati.sequitur opinionem,quã Io. And. ibi renuit in apostilla,de qua pdixi.& pro ea adducit,tex.in cap.accus.de hær.lib.6.ubi relapsis duntaxat non parcitur.semel ergo lapsis licet sint cõdemnati,parcendũ est,ex quo uolunt ad fidem redire.Dicit rñ ꝙ ista opin. aperte non pbaẽ iure, imo potius posset defendi cõtrarium,qa d.§.damnati.nullam indulgentiam dat dãnatis.& cap.ad abol. uult ꝙ statim redeant,& spõte,ut dcm̃ est,& cap. pen.eod.tit.loquiẽ de deprehensis in hæresi, & non de condẽnatis.sed dicit quod alia opinio tanquã mitior est sequenda arg. tẽx. odia & rẽx in pœnis,de reg.iur.lib.6 & ad cap.ad abolendã satis colorate posset uideri. qd̃ satis incontinenti dẽ redire si nullam dilationẽ expectat,nec pœnę impositionẽ.l.dist.pond. Vel põt dici ẽm eũ,quod aut sunt condẽnati de hęresi, sed adhuc non sunt traditi curiæ seculari,& habet locum pnĩa. Aut sunt traditi curiæ seculari. & tunc non sit locus pnĩæ. Nam tunc pprie non dñr uenire spõte, nec incõtinenti.Sed in hac opin.uarietate ego dicerem,ꝙ ubi ad sniam esset processum cõtra hęreticũ,nullo modo eius conuersio esset admittenda ad effectum euidẽdi pœnam mortis,& p hoc induco tex.in d.c. pen.de hær.in §.damn.iuncto.§. si qui aũt. in §. damn. disponitur de damnatis per sniam,ut tradantur curiæ secular,sequitur statim.§.si qui autẽ. ubi tex.loquitur de deprehensis in hęresi,nõ tñ de condemnatis, qui si redire uoluerint, euadunt pœnam mortis,tñ perpetuo carceri sunt mancipandi hoc ẽt probatur p textũ in cap.ut cõmissi,eod.tit.lib.6.ubi solum cõceditur facultas mitigandi pœnam,uel mutãdi his qui mãdatis inquisitorum obedientes fuerunt,p p quod in carcere, uel muro fuerunt reclusi secus ergo in eis qui in pertinacia perdurarunt quousq; de crimine fuerũt cõdemnati.Præterea ut superius diximus cũ regula iuris sit ꝙ pœnã iam illatã per sniam nullus possit sine principes auctoritate relaxare,& in hoc casu hæc regula nõ reperiatur uiolata,excepto casu prædicto d.cap.ut commissi,non debemus hoc extendere ad nõ expressum,ubi tñ ad cõdẽnationẽ non esset p cessum.ẽt si esset per testes,uel alias pbões de hæresi conuictus,satis crederem reuertentem admitti dẽe.Pro quo facit tex.ĩ d.c.acc. in princ.& apertius in §.ille quoque. Nec obstat tex.in d.c.ad abolendam.quem supra induximus,quia debet suppleri p text. in d.ca. accus.& hoc non est nouum ꝙ priores leges trahantur ad posteriores ut l.non est nouum ff.de leg. Prouidendum tñ est caute qñ isti uolunt redire,ne simulata cõuersione,redeãt fraudulenter,& sub agni specie gerant lupũ ut cap.ut offm̃.§.prouiso.eod.ti.lib.6. Et ad

2 uertendum† ꝙ ea quæ prædiximus circa admittendos hæreticos ad reconciliationem, & gremium ecclesiæ,atq; erroris abiurationem locum ẽt sibi uendicant in his q redeũt ab apostãsia cum illa nõ cõstituat diuersam speciem ab hæresi, sed tm̃ addat quãdam circunstantiam aggrauantẽ,ut dicit Th.2.2.q. 12.art.1.in solutione ad tertium, iuxta illud 2.Petri 2.melius erat eis uiam dñi non agnoscere.q̃ post agnitam retroire,& cũ ergo iura præinducta gñalr̃ admittant hæreticos nõ relapsos ad abiurationem, & apostasia non cõstituat diuersam speciem ab hęresi.ut diximus iure igitur apostaræ erunt admittendi. nec obstat tex.in l.hi qui.C.de apost. ubi textus in fine dicit eos reuertentes non fore admittendos.Nam illa lex non est admittenda cum disponat de materia mere spũali.s.hęre-

3 sis,quæ est mere ecclesiastica,† nec sub laicorum iudicio põt cadere, ut in cap. ut inquis. §.prohib. de hæret.lib. 6. Non ergo Imperator legem illam condere potuit. ad quod facit cap.bene quidem. 96.dist. & cap. ecclesia S.Mariæ,de constit.cum multis similib.pre-

seritim

fertim hoc casu quo ius Canonicum specifice cōtrarium disponit pro quo induco tex. in c.quidam, de apost. ubi compelli iubētur apostatę per prælatos suos, ut fidem quā ꝓmiserunt teneāt, ac ritus Iudaicos dimittāt. Si igitur compellendi sunt per ecclesiā ad id ergo à fortiori uoluntarie, & spontanee uenientes debent admitti, quod caute est cōsiderandum. Prædicta uera sunt in hæreticis nō relapsis. Si.n. essent relapsi sine aliqua audientia essent seculari iudicio relinquēdi, ut d.c.ad abolendā.§.illos quoq;.& d.c. accusa.

4 †Sed intellige ꝙ eorū conuersio non est admittenda ad hoc ut pœnam mortis euadant nequaq̄ tñ sunt eis humiliter perita sacra pniæ, ac Eucharistiæ deneganda, ut in c.sup eo.eod.ti.lib.6. Et idem dicas eadem ratione ubi superius dixi istorū cōuersionem nō dēe admitti.debet.n. intelligi iuxta determinationem d.c.super eo. Sed quæro † quis dicatur

5 relapsus. Hoc determinat tex.in d c. accus. in prin.& in §.1.& 2. & nota. ꝙ nedum ille qui post abiuratam hæresim recidit in eandē, relapsus censetur iuxta tñ distōnem illius tex. Sed ēt ille cui ꝑꝑ suspicionem hæresis fuit inducta purgatio & se purgauit, relapsus dr̄ si in eam post abiurationem est relapsus, ut probat tex.in d.c.ad abolendā.§.illos quoq;. quia tñ inter cætera disponit tex.in d.c.acc. §.eum uero. ꝙ ille qui in una hæresis specie uel secta, aut in uno fidei articulo, uel ecclesiæ sacro cōmisit, & postmodū hæresim abiurauit simplr̄, uel gnālr. si postea in alia specie, siue articulo cōmittat, debet ut relapsus hæresim iudicari. Iuxta hoc occurrit dubiū.

6 † Pone ꝙ non sic simplr̄ abiurauit, sed tm̄ in illo articulo, postea labitur in alio, an dicatur relapsus.& gl. ibi dicit ꝙ non licet Archid. cōtrarium ibi teneat. tamen Io. And. in nouel. sequitur illam glo. cum uerba debeant aliqd operari, de priuil. si Papa.& quis in pœnis benignior interpretatio est facienda. Subiungit tamen ꝙ raro practicabitur iste casus, qa cōsuetudo habet ꝙ oīs relapsus ēt in uno articulo gnālr abiuret hæresim. Sed Dom. tenet contrarium ꝑꝑ cōnexitatem, q̄ hn̄t hæreses inter se, qa de uanitate conueniunt in idipm de hæreticis.excōicamus, lo 1.& 2.& ex hoc fundamento tollit motiua Ioan. And.& pro hac opinione Dom. ergo induco ea q̄ S. Tho. dicit 2.2.q.5. art. 3. ubi tenet ꝙ in hæretico discredente unum articulum fieri non manet fides formata, nec informis in aliis articulis, cuius rō est, qa species cuiuslibet habitus rerū dependet ex formali rōne obiecti, qua sublata spēs habitus remanere nō pōt, Formale aūt obiectum fidei est ueritas prima sm ꝙ manifestatur in scriptura sanctis, & doctrina ecclesiæ q̄ ꝓcedit ex ueritate prima. Vnde quicunque nō inhæret sicut infallibili, & diuinæ regulæ doctrinæ ecclesiæ q̄ procedit ex ueritate prima in scripturis sanctis manifestata, ille non habet habitum fidei, sed ea quæ sunt fidei alio modo tenet, quam per fidem. Sicut si aliqs teneat in mēte aliq̄ cōclōnem non cognoscens mediū illius de mrōnis, manifestum est. ꝙ nō habet eius sciām, sed opinionē solū. Vnde ille q de his q̄ ecclesia docet, q̄ uult tenet, & q̄ nō uult nō tenet: iam nō inhæret ecclesiæ doctrinæ tanquam infallibili regulæ, sed potius ꝓpriæ uolūtati. ex quo seqr̄ ꝙ hæreticus est simplr̄ qui ꝑtinaciter discredit unū articulum fidei. Non.n. est paratus in oibus sequi doctrinam ecclesiæ. Si.n. non ꝑtinaciter iam nō esset hæreticus, sed errans. Vñ manifestum est, ꝙ talis hæreticus circa unū articulum fidei non habet de aliis articulis, sed opinionē quandā sm ꝓpriam uoluntatē, qa non credit ex habitu fidei. sed qa sic placet sibi.

7 †Forma autem abiurandi hæresim tradit ꝑ tex. in c. ego Berengarius, de cōsecr. dist. 2. & debet scriptura fieri de hac abiuratione, & subscribi manu ꝓpria ipsius abiurantis. pro quo est gl. 1.qō.7. cōuenientibus, & ubi talis persona fuisset ex cuius hæresi multæ ecclesiæ fuissent scandalizatæ, debet copia illius abiurationis ad oēs illas transmitti, ut quæ malæ fuerunt ædificatæ de ꝑuerso gaudeant, & ædificent de cōuerso, ut ibi dicit textus in fine.

8 †Sed qualiter debet iudex ꝓnunciare in sententiis ferēdis, uel pœnis iniungendis redeuntibus ad fidē, & hæresim abiurantib. Solu. dicas ꝙ nō dēt eos ꝓnunciare hæreticos, qa non sunt. 24 q. 1. hæc est fides. ubi de hoc & q. ult. dicit Apostol.& c. qui in eccle. nec ꝓnunciabit eos tales fuisse, qa modus iste non est datus à iure. sed dicet sic. † qa te inuenimus per tuā con-

9 fessionē, uel ꝓbōnes legitimas hæreticū, uel hæreticos adorasse, nūc aūt saniori usus cōsilio, uis ꝑut asseris ad unitatē ecclīæ corde puro, & fide nō ficta redire, idcirco te in primis abiurata oī hr̄tica prauit. iuxta formā ecclīæ ab excōicationis uīculis qb. tenebaris astrict-

absoluimus. Si tñ ad eandem ex corde redieris, & iniuncta ubi mandara seruaueris, & qa in Deum, & sanctam ecclesiam modis prædictis deliquisti, ad peragendam pœnitentiã condignam, & in perpetuum carcerẽ detrudi uolumus, & præcipimus ibidem perperuo remanere, nec mirerur quis quia dictum est sic sub cõdõne. tam causa delendæ qõnis expedit sic dici, ut si quod ei imponitur nõ seruasset non cẽseatur absolutus. & hanc formã ponit Archid. in d. c. ut commissi. §. necnon. quem sequitur Ioan. And. in nouel. dicens, quod quidquid dicat Arch. tñ inqsitores nostri tp̃is bene pronunciant illum fuisse hæreticum, nec apparet quid obster ſm eum. Sed qm̃ in hac forma præinserta fit mẽtio de absolutione quæ sibi impenditur à sententia excõicationis quam incurrit ꝑꝑ incursum hæ

80 resis. Quęro † an inquisitores possint absoluere hæreticũ ẽt à sententiis quas Papa die Iouis sancta ꝓmulgat contra tales. Arch. in d. c. ut officium. in princ. tenet ꝙ sic per illum tex. qui gñalr permittit eis absolutionem. & idẽ sequuntur ibi Io. And. & Dñi. & ulterius in eadem forma absolutionis ponit̃ per modum cõdõnis, si iniuncta mandata seruaueris, &c. hoc est satis iuri cõsonum. nã tales reuertentes errorẽ suum ad arbitriũ ep̃i debẽt abiurare, & satisfactionem idoneam exhibere, ut dicit tex. in d. c. ad abol. §. præsenti. Iuxta id uero quod in huius principalis qõnis

81 themate deducebatur. Quæro † quæ pœna sit imponenda his qui ab hæresi reuertunt̃, & dicendum ꝙ hoc residet in arbitrio ep̃i; & inquisitorũ, qui in crimine hæresis ingrunt, ut ſm ꝙ eis uisum fuerit satisfactionẽ iniungant tali conuerso, & pœnitẽti. ut ꝓbat tex. in d. § p̃senti. Bona tñ quæ ꝑꝑ hęresim fuerunt iudici seculari applicata non resistũtur eis, nisi ex misericordia, secus fiat, ut in cap.

82 uerg. de hær. Sed q̃ro iuxta hęc † qd̃ si patronus ecclesiæ labitur in hæresim, an reuersus recuperet ius patronatus qd̃ prius habebat. hanc qõnem tangit gl. 1. q. 6. maximũ ꝙ tenet ꝙ sic. nisi esset lata snia super amissione iuris patronatus. Sed Pan. in d. ca. qñ dilig. de elect. tenet indistincte illum non recuperare hmõi ius patronatus, arg. c. uerg. iuncto. cap. pen. de hær. & l. commissa. ff. de publ. & uect. nisi ex gratia sibi restitueret̃. Ad qd̃ ego induco not. ꝑ Inn. in c. fin. de hær. In hac ẽt pœnitentia imponenda debet hr̃i discretio, ut si à principio cõuertantur, & sponte mitius cũ eis agat̃. Si aũt ulterius distulerint conuersionem, ut pote quousq; sint conuicti, uel notorium sit eorũ crimen, quia in eo fuerunt deprehensi, augenda erit pęna. & si opus fuerit usq; ad perpetuũ carcerem, ut in d. c. pen. §. si qui aũt. eo. ti. discretio itaq; iudicantis in his debitam moderationem adhibebit attentis prędictis, & ẽt coniectura quam habet de cõuersione, & potentia. & dolore huius cõuersi. In casu tñ ipso iure reuersus recuperat primum statum, uidelicet si mulier aliqua catholica incidit in hæresim ꝑꝑ quod ꝑdit priuilegia quæ catholicę mulieres hñt in dote. si illa postea conuertat̃, recuperat ipso iure oĩa prædicta priuilegia quæ amiserat, ut in auth. de priuil. dot. §. quia enim in fin. col. 7.

1 *Disputandum an si cũ hęreticis uolentibus publice disputare persistendo. & cõfirmãdo errores suos.*
Et an cum iudęis, & alijs infidelibus disputare uolentibus.
Disputare publice de fide quando liceat, latissime, ubi etiam quę in tali disputatione seruari oporteat traditur.

2 *Laici publice de fide disputantes puniendi sunt.*

3 *Auctoritatibus quibus utendum sit in publicis de fide disputationibus, & an auctoritatibus poetarum & philosophorum.*

4 *Disputandum non esse cum negantibus principia quomodo intelligatur, & in quibus procedat.*

5 *Errant qui fidem Christi humanis rationibus fundare nituntur.*

6 *Miracula (cum diuina uirtute fiant) arguunt Dei ac fidei nostrę ueritatem infallibilem.*

7 *Christi fides circa ardua, difficilia, uera, & laboriosa consistit. lex autem Machometi circa luxus, uoluptates facilia, & falsa uersatur.*

QVAESTIO XXI.

1 Vigesimoprimo quæro. † An si hæretici in errore persistunt, & uolunt publice disputare confirmantes errores suos, sit cum eis disputandum. Et idem quæro circa quoscunque alios infideles. Et dicendum est, ꝙ in dispositione fidei duo sunt consideranda. unum quidem ex parte disputantis. aliud autem ex parte audientium. Ex parte quidem disputantis est cõsideranda intensio. Si. n. disputet tanq̃ de fide dubitans & ueritatẽ fidei ꝓ certo nõ supponens, sed argumẽtis expe-

riti intendens, proculdubio peccat tanq̃ du
bius in fide, & infideles, & pro hoc induco gl.
96. dist. nos ad fidẽ, & in l. 3. C. de sum. Trin.
Si aũt qs disputet de fide ad confutandos er
rores, uel ẽt ad exercitium, ut faciunt Theo
logi illud est laudabile. ex parte uero audien
tium cõsiderandum est utrũ illi q disputatio
nẽ audiunt sint instructi, & firmi in fide, aut
simplices, & in fide titurbantes, nam corã sa
pientibus in fide firmis nullum periculũ est
disputare de fide. Sed circa simplices est di-
stinguẽdũ, q a aut sumus solicitati, & limita
ti ab infidelibus, puta Iudæis, hæreticis, siue
paganis intẽtibus corrũpere fidẽ nostrã. Aut
non sumus sic solicitati. Primo casu necessa
rium est publice disputare de fide, dũmodo
reperiantur ad hoc sufficientes, & idonei q
errores possint cõfutare. pro quo facit gl. in
d. l. 3. & c. cũ quibus. 34. q. 3 & crederem ego
ꝙ ubi infideles, & hæretici non uellent ad fi-
dei disputationem uenire zelo redeũdi ad fi.
dem ueritati comperta. Sed potius ad quan
dam inanem ostentationem cautũ esset eos
prudenter, eludere, uerbaq; ad aliã mãm con
uertere, dummodo simplices q adstant non
sentirent & hoc ne secreta fidei nostræ indi-
gnis pandamus, & contra doctrinã Xp̃i mar
garitas seminemus ante porcos. nam nihil
oĩno eis tñdere auditorũ causa utile nõ ui,
ne forte simplices existimẽt nos tñsionis pe
nuria declinare certamen, & fides eorũ lędaĩ
ex hoc. ꝓ quo text. cũ gl. 43. dist. in mãdatis,
& eadem dist. §. 1. in gl. Quando aũt liceat se
creta fidei occultare. uide gl not. 27. q. 2. in
uenta. Vnde Gregorius in pastorali. sicut in
cauta locutio in errorẽ ptrahit, ita indiscre
tum silentium eos q erudiri poterãt in erro
rem derelinqui. ubi tñ ista necessitas cessaret
periculosum est disputare de fide corã simpli
cibus, q a eorũ fides ex hoc est firmior ꝙ ni
hil diuersum audierunt ab eo qđ credunt, ut
2 determinat S. Thom. 2 2. q. 10. art. 7. † hanc
aũt disputat onẽ non ꝑmittiĩ laicis facere.
imo excõicandi sunt si publice de fide dispu
tauerint, ut ꝓbat text. in c. quicũq; §. inhibe
mus. de hær. lib. 6. Discretio aũt maxima ad
3 hibenda est in hmõi disputatione. † ut in his
q̃ sunt fidei principalr̃ q s innitaĩ auctoritati
bus noui, & ueteris testamẽti, q a illæ sunt di
uinitus reuelatę, & theologię principia, & fi
dei nostræ, nõ humana sed diuina reuelatio
ne q̃ cõstãt nobis ꝑ sacras scripturas fuerunt
nobis tradita. istis tñ p̃suppositis cum gratia
nõ tollat nãm. sed ꝑficiat, oportet ꝙ nãlis rõ
subseruiat fidei, sicut, & nãlis inclinatio uolũ
tatis subseruit charitati. Vnde Apost. dicit. 1.
Cor 10. In captiuitarẽ redigẽtes oẽm intelle
ctũ in obsequm Xp̃i, & ꝑ huic modũ auctori
taribus phylosophorũ itcidũ sacra doctrina
utiĩ, ubi ꝑ rõnẽ nãlem ueritatẽ cognoscere
potuerũt, sicut Paulus Act. 17 inducit uerbũ
Arati, dicẽs, Sicut qdam poetarũ uestrum dixe
rũt, genus Dei sumus, & idẽ fecit. 2. ad Tit.
1. c. in fi ubi induxit illud Epim. poetę. Cretẽ
ses sꝑ mendaces, malæ bestiæ. uentres pigri,
& in 1. epistola ad Cor. illud Terentii. Sæpe
bonos mores corrũpũt colloquia praua. de
quo uide bonã gl. 37. dist. c. turbat, sed tñ sa-
cra doctrina his utitur quasi extraneis argu
mẽtis, & ꝓbabilibus auctoritatibus uero sa-
cræ scripturæ p̃dictis tanq̃ ex necessitate ar-
gumentando cõcludentibus, & si qs aduersa
rius nihil crederet eorũ q̃ diuinitus inspiran
tur, & ꝑ sacrã scripturam hñr non remane-
ret cum eo iam ulterius uia ad ꝓbandum ar
ticulos fidei ꝑ rõnẽ, sicut, & in aliis sciẽtiis,
4 † cõtra negantes principia non est argumen
tandum, licet sit in hoc dr̃ia, q a aliæ scientiæ
philosophiæ, licet non possint probare sua
principia, & ideo cõtra ea negantem non di
sputent, sed relinquunt superiori scientię su
prema uero intereas. s. metaphysica disputat
contra negantem sua principia si aduersa-
rius aliqd cõcedat Si aũt nihil cõcedit, non
põt cũ eo disputare. Põt tñ soluere rõnes ip
sius, Sacra tñ scriptura cũ nõ habeat doctri-
nam superiorẽ, disputat cõtra negantẽ sua
principia, argumẽtãdo qdẽ si aduersarius ali
quid cõcedat eorũ q̃ ꝑ diuinam reuelationẽ
traditam in sacris scripturis hñr. Si uero ad-
uersarius de prædictis nil cõcedat, non manet
amplius uia ad ꝓbandum articulos fidei per
rõnẽ poterunt tñ solui rationes q̃ in contra
rium inducunĩ cõtra fidẽ. cum. n. fides infal-
libili ueritati innitaĩ. impossibile aũt sit ꝙ ue
ro demonstreĩ contrarium, qm̃ uero oĩa cõ-
sonant, ut phylosophus dicit 1. Et hic. conclu
ditur manifeste ꝙ probationes quæ contra
fidẽ inducuntur non sunt demonstrationes
sed solubilia argumenta. ita dicit S. Tho. 1.
parte. q. 1. art. 8. hoc ẽt confirmatur. nam si fi-
des nostra rõne humana posset ostendi, præ
ter hoc quod derogaretur dignitati suæ tol-
leretur, & meritum fidei. nam fides nõ habet

meritum cui humana rõ pbet exptimentũ, & ẽm pd:cta debet intelligi illud quod Apostolus Petrus ait. Parati reddere rõnẽ omni poscenti uos de ea q̃ in uerbis est fide,& spe.
5 1. Petri. 3. Ex qbus patet quam perniciosũ cõuincunt errare q̃dã qui sciolos se essent ia ctant fidẽ nostram humanis rõnibus intentes fundare, quæ tñ diuina ueritate,& reuelatione consistit, derogant.n. dignitati eiusdẽ, ut prædiximus,& inducunt infideles in derisionem fidei credunt.n. q hmõi rõnibus innitamur, & pp eas credamus. Ex hoc ẽt patet summe reprehendendos eos, qui qđ rõne attingere nõ possunt admittere in fide catholica nolunt, cum.n illa excedant oẽm rationis humanæ sublimitatẽ, satis temerariũ est ea uelle ratione inuestigare. nã ut phylosophus dicit 2. metha. Intellectus noster sic se habet ad prima entia quæ sunt manifestissima in nã, sicut oculus uespertilionis ad solẽ,& Iob. 11. Forsitan uestigia Dei comprehẽdens,& omnipotentiam usq; ad perfectũ reperies, q.d. nõ,& 36. ecce Deus magnus uincens scientiam nostram,& 1. Cor. 14. ex parte n. cognoscimus, eo maxime qñ ex defectu intellectus nostri ẽt de rebus sensibilibus q̃ nostræ cognitioni subiacent plurima ignoramus, quanto magis ea quę intellectum nostrum infinitum excedunt comprehendere non ualebimus. unde in his cõsultum est humiliari Deo, nec de se quidq̃ præsumere, humilitas.n. ad sapiẽtiam disponit, ut dr̃ puer. 11. ubi humilitas, ibi,& sapientia. ualde ẽt admirandum est de istis hæreticis qui superstitionem Iudaicam sequunt, q cum in l. Mosaica multa credẽda pponant, quæ rõne humana comprehendendi nequeunt, illis toto corde inhærent,& fidem nostram abhorrẽt, ppea q credenda aliqua pdicant quæ p Dei potentiam possibilia sunt sicut.& illa q̃ in le
6 ge ueteri cõtinentur. ostendit ẽt ueritas fidei nostræ ex miraculis in ea factis,& adhuc diętim uidemus, sicut,& ego uidi miraculũ de sacro altaris ad quod oẽs infideles cõuincendum sufficeret Cum n. miracula solũ fiãt uirtute diuina. iuxta illud psal. q facis mirabilia solus.& Deus nõ põt esse testis falsitatis, relinquit q miracula q̃ sunt facta ad confirmationem fidei nostrę arguunt ipsius infallibilem ueritatem. Itẽ ex alio cõfirmat qđ est mirabilissimum ut inquit Aug. q inter p secutorũ potentissimorũ tyrannidem (qui fidẽ Xpi impedire, imò extinguere sunt conati) innumerabilis turba nedũ simplicium sed sapientissimorũ ad fidem Xpi p uniuersas prouincias cõuolauit. in qua oẽm humanũ ĩtellectum excedentia dicantur, uoluptates carnis cohibent,& oĩa q̃ in mundo sunt contenti docent. qbus aĩos mortaliũ assentire maximum est miraculorũ,& excellentissimũ diuinæ inspirationis opus ut contemptis uisibilibus sola inuisibilia cupiant. adeo ut q contẽpta ẽt corporali uita p crudelissima tormentorũ gña, multi pro Xpi fide uitam finierint qđ non aĩr q̃ diuina inspiratione fieri exploratũ existit. Si sũt dicat q sine miraculis fides Xpi fuerit recepta hoc oĩbus signis esset mirabilius, si ad credendum tam ardua, ad operandum tam difficilia,& ad sperandũ tã alta, mũdus absq; mirabilibus signis motus fuisset,& pſertim à simplicibus,& ignobilibus,& hominibus quales apostoli fuerunt qui Xpi ecclesiam plantauerunt,& si arguat contrariũ de lege Machometi quæ falsa est.
7 & tñ à multis est recepta. Dicendum q nõ est simile, qm̃ Xpi fides habet oẽs difficultates, de quibus prædiximus,& cũ eis à principio sumpsit exordium, atq; cũ martirii acerbitate tanq̃ granũ frumenti. q in terra mortuum est multum fructum attulit. Lex autẽ Machometi processit uia contraria. nam promisit uoluptates carnales eius sectatoribus ad quarum desiderium carnalis cõcupiscẽtia instigat, præcepta ẽt tradidit prædictis promissis conformia uoluptati carnali, habenas relaxans in quibus promptum est ẽt carnalibus hominibus obediri. documenta insuper ueritatis non attulit nisi quæ de facili à quolibet mediocriter sapiente nãli ingenio cognosci possunt, quin potius uera q̃ docuit, multis fabulis,& falsissimis doctrinis immiscuit. signa ẽt non adhibuit supernãliter facta, qbus solis diuinæ inspirationi testimonium cõueniẽs adhiberetur, dũ operatio uisibilis quę non põt esse nisi diuina, ostẽdit doctorem ueritatis inuisibilr̃ inspiratũ. sed dixit se i armorũ potẽtia missum, q̃ signa,& latronibus,& tyrãnis non desunt, ei ẽt à principio non crediderũt aliq̃ sapiẽtes in rebus diuinis,& humanis exercitati, sed homines bestiales in desertis morantes oĩs doctrinæ diuinæ,& humanæ pſus ignari, p quorũ multitudinem alios armorũ uiolentia in suã legẽ coegit. Nulla etiã diuina oracula præcedentium

tium Prophetarum ei testimoniũ perhibēt, quin potius quasi omnia ueteris, & noui testamenti documenta fabulosa narratione deprauat, ut patet legem eius inspicienti, unde astuto cõsilio libros ueteris, & noui testamẽti suis sequacibus non reliquit legendos, ne per eos falsitatis, argueret. Adhuc ēt ulterioris pdictorũ cõfirmatione nõ pigebit ī mediũ afferre qđ Lactan. in 5. sui operis libro deducit sit inquiens. Quis est tam excors tanq̃ cęcus qui non uideat in martiribus fuisse sapiẽtiam, licet eorũ persecutores malitia, & furore excecati stultos esse arbitrātur. qui cũ haberent in sua ptāte supplicia uitare, cruciari tñ, & mori maluerunt, sed possent ipsi ex eo uidere non esse stultitiam in qua tāta hoium milia per orbem totum una, & pari mente cõsentiunt, si. n. fœminæ sexus infirmitate labūt uiri certe sapiunt, si pueri, si adolescētes improuidi sunt p ætatem, maturi, certe ac senes hũt stabiles iudiciũ, si una ciuitas desipit certe utiq; innumerabiles stultę esse nõ possunt, si una puincia una natio prudentia caret, ceteras oēs hr̄e intelligentiā recte necesse est cũ uero ab ortu solis usq; ad occasum lex diuina suscepta sit, oīs sexus, oīs ætas, & genus, & regio, & natio, unis, ac paribus animis Deo seruiant, eadem sit, ubiq; patientia, idē cõtemptus mortis, intelligere debuerant aliquid in ea reesse rõnis, qđ non sine causa usq; ad mortem defendat, aliquid fundamenti, & soliditatis φ eam religionē non tm̄ iniuriis, & uexatione non soluat, sed augeat semper, & facit firmiorē, debuerant prętetea existimare cũ uideant dilacerari hoies uatiis tormētorũ gñibus, & inter fatigatos carnifices inuictam tenere patientiam cõsẽsum tam multorũ & perseuerantiam moriẽtium non uanam esse, neq; ipsam patiẽtiam sine Deo tantos cruciatus posse superare, latrones. n. robusti corporis uiri eiusmodi lacerationes pferre non queunt, exclamāt, & gemitus edũt uincunt. n. dolore qa deest eis inspirata patiētia, nostri aũt (ut de uiris taceā) pueri, & mulierculę torturā suas tacite uincũt, & exprimere illis gemitũ nec ignis põt. Ecce sexus infirmus, & fragilis ętas, dilacerari se toto corpore utiq; patiť, nõ necessitate, licet uitare si uelint, sed uoluntate, qa confidunt in Deo, hæc ille. Iure igitur concludere possumus uerba Maximi epi in quodam sermone in modium proferrentis. Nouerimus inquit, qa nõ sine magno discrimine de religionis ueritate disputamus q̃ rātorũ sanguine confirmatũ uidemus, magni periculi res est si post pphetarũ oracula, post Apostolorũ testimonia, post Martyrũ uulnera, ueterē fidē quasi nouel ā discutere psumas, & post iā manifestos duces in errore pmaneas, & post moriētiũ sudores ociosa disputatio cõtēdas.

1 *Accusatio heretici an possit eo mortuo institui.*

2 *Heres heretici an eius innocentiam purgare possit, & an admittatur illius excusatio.*

3 *Præscriptio aduersus heretici accusationem an & quanto tempore procedat.*

4 *Capitalis pœnæ executio in mortuum fieri n ppotest, alioquin iudex in licentius ueniet intellige nisi, & delicti atrocitas, & patriæ consuetudo aliud suaderent. 5.*

6 *Hæreticus etiam post obitum excommunicationis sententia innodari potest.*

7 *Hæreticorum corporibus ecclesiastica sepultura denegari est, & qui ea ecclesiasticæ tradere sepulturæ ausus fuerit, iure ipso excommunicationis pœnam incurrit.*

8 *Accusatio post mortem aduersus hæreticorum fautores nequaquam instituitur, eis tamen denegatur ecclesiastica sepultura.*

9 *Accusatio ubi aduersus mortuum instini potest, an mortuus defensionem subire uolens, audiendus sit.*

10 *Probationi alicui quoties stare necesse est, ita quod contraria probatio prohibetur nequaquam tamen prohibita censetur probatio excludens talem probationem minime legitimam esse.*

11 *Accusans mortuum qua pœna plectendus ueniat, si in accusatione succumbat.*

QVAESTIO XXII.

1 Vigesimosecundo quæro † An de hæresi possit quis accusari post mortem, & dicendum quod sic. ut 24. q. 3. c fin. & in c. filii. de hær. lib. 6. de quo est bona gl. 24. q. 2. in sum. hoc tamen limitat gl. 23. quæst. 4. cap. ipsi pietas, nisi illi dum uiuerent essent bonæ famæ. per c. in primis. 2. q. 1. sed intelligeeam in casu in quo loquitur. s qñ ille qui accusat esset hæreticus uel alias inhabilis, & sic ēt loquitur tex. in d. c. in primis alias aũt, crederē φ hmõi accusatio ēt cõtra nõ infamatum esset post mortē admittenda, & hoc iudicio meo pbat satis aperte. tex. ī d. c filii

cõuincitur aũt in hoc casu mortuus de criĕ si postq̃ erat accusatus seipsum occidit. nam tunc conscientia criminis se vĩ occidisse pro est glo. no. in l. fi. C. de iur. fis. l. b. 10. & ibi te-
2 net Bar. Istud † tñ limita nisi hæres uellet in nocẽtiã purgare defuncti, uel id ꝙ pro innocentia reputat, ut est q̃libet iusta defensio ut puta p̃scriptio, uel ꝙ fecit ad suã defensionẽ & similia, nam qui hẽt iustam defensionem innocenti par est. nã eius factũ põt defendi, q̃uis oĩno excusari nõ possit ff. ad l. Iul rep. l. lege Iul. §. fi. ita tenet Bal. in l. 2. C. q te. fa. po sed in crimine hæresis. difficilime innocẽtia posset ꝓbari, cũ in aĩo cõsistat hæresis, nisi esset casus ubi ex aliquo particulari facto, uel dicto illa cõcluderet & adhuc eo casu si illi in uita de hoc crimine fuissent infamati, uel suspecti p̃dicta accusatio nõ admitteret, ut in c. fiñ. de hær. lib. 6. qđ tñ intellige iuxta ea q̃ inferius dicã in eodẽ mẽbro, p̃scriptio ẽt in hoc crimine uiuente hæretico nõ ꝓce-
3 † dit, sed eo mortuo admittit sóla quadrage naria ad tuendum hæredes suos. quo ad bona q̃ habuerũt ab hæreticis. dũmodo illi dũ uiuerent catholici putarent alias secus. totũ hoc ꝓbat tex. no. in c. 2. de p̃scrip. lib 6. ꝑ quẽ tex. declarat l. l. apostatarũ. C. de aposta. Formam aũt ꝓnunciandi hoc casu, & similibus cõtra mortuum uide ꝑ gl. no. in §. per cõtrarium. inst. de hær. q̃ ab intest. defe. Considera tñ quod ista accusatio admittit in finẽ occupandi bona illius quem in uita cõstat hæreti cũ fuisse, nõ aũt ut aliqua pœna alia puniatur. ut uoluit gl. in d. sum. & ne mirandum
4 de hoc, † cum ẽt si cõtra uiuentẽ esset accusatio instituta, si tñ anteq̃ pœna sibi inferetur mortuus extitisset non esset in eius corpus aliqua iustitiæ executio post mortẽ fienda ꝑ tex. notab. in l. defuncto. ff. de public. iud. ex quo manifeste cõuincunt errare assessores, seu iudices maleficiorũ, qui in defunctos faciũt executionẽ pœnę capitalis. & hoc tenet Ang. in d. l. defuncto. & faciũt ad idẽ not. per Cyn. in l. 2. C. qui test. facere pñt. caueant igitur ab hoc. alias tp̃e syndicatus cõueniri possent, tanq̃ inferentes iniuriã cadaueri. in l. 1. §. quoties. ff. de iniur. dicit tñ Io. de Imo. in d.
5 l. defuncto. quod q̃n ꝙ † de facto seruatur cõtrarium p̃sertim in grauibus delictis. & ubi esset talis cõsuetudo tollerãda esset, in odiũ & detestationem eorũ, & ꝑ ꝑ facti memoriã. arg. eius quod habetur. 1 5. q. 1, c. mulier. ubi ẽt animal irrationale punitur ꝑ ꝑ facti memoriam. & argu. eius quod habetur in ca. cũ ad monasterium, de statu regu. ubi monachus qui in morte non resignauit pecuniã quam tenebat tanq̃ propriam sine cõsensu abbatis, iubetur sepelliri extra cœmiterium cum pecunia in sterquilinio, in signum ꝑdi-
6 tionis. † Pœna tñ excõicationis astringi põt hæreticus post mortem 24. q. 3. sane. & per glo. ead. caussa. & quæstione in summa, & idem tenet glo. in c si quis ep̃s. eod. tit. & talis excõicatio nõ ideo fertur ut ille amplius ligetur, quia ille iam æternaliter est damnatus. s. in criminis detestationẽ, ut cæteri hoc iudicium terribile ecclesiæ audientes, similia committere contremiscant. & sm Archid. in d. summa, hodie tamen non esset necesse in eos ferri sniam, cum à iure sint excommunicati, de hæreticis, excõicamus. lo 1. non tñ tollitur ꝑpea quin possent etiã ab homine excõicari, iuxta notata per Glo. & Docto in
7 c. ita quorundam. dẽ iudæis. Infertur † etiã ipsis alia pœna post mortem, quoniam eorũ corpora non debent habere ecclesiasticã sepulturã, immo quicunque eos præsumpserit ecclesiasticæ sepulturę tradere ipso facto sententiã excõicationis incurrant usque ad satisfactionẽ condignam, à qua absolui nõ debẽt nisi propriis manibus publicæ extumulent, & proiciant hmõi corpora dãnatorum, & ultra hoc locus ille perpetua debet carere sepultura, ut in c. quicunque, in prin. de hæret. li. 6. & põdera illũ tex. q̃ui requirit ꝙ suis manibus extumulent. & sic non satis esset si per alium facerẽt, ut dicit ibi glo. requirit ẽt tex.
8 qđ extumulent publice. Cõsidera tñ ꝙ † ista accusatio post mortem habet loco tm̃ in hæreticis, non aũt in credẽtibus fautoribus, & receptatoribus eorum qui non sunt hæretici, q̃a morte eorum hmõi crimina extingũtur, ut probat tex. in c, accusatus. §. porrò, eo. tit. li 6. & huius ratio est, quia istorũ bona sunt ipso iure confiscata, ut in eo. ca. §. si uero. & hanc conclusionẽ tenet Archi. Io. Imo. & Io. And. in d. §. si uero. quo ad carentiã tñ sepulturæ eo iure quo hæretici censent, ut in d. c.
9 quicunque in prin. Sed iuxta p̃dicta † quæro eo casu quo procedit cõtra mortuũ, an si aliq̃s uoluerit cũ defẽndere admittat. gl. tangit q. 24. q. 2. c. damnationis. & tenet ꝙ sic. ff. de procu. seruũ quoq;. §. publice. & maxime cũ in causa criminali pro inuito quis possit appellare.

pellare.ff.de appellat.nō tm̄. sed opponit gl.
qūo admitteiur cum nō possit cauere de ra
to ad quo respondet ꝙ satis vr̄ hēe ratum. ex
quo non opponit obicē cōtrariæ uolūtatis.
de consecra.dist.4.quæris.sed ego limitarem
hoc eo casu quo illi in uita non erant diffa-
mari de hæresi uel suspecti. nā tūc nō essent
aliqui ēt filii uel hæredes ad eorum defensio
nem admittēdi pro quo iudicio meo est tex.
apertus in d.c. filii. Sed illo casu aduertendū
est, ꝙ ēt si non admittunt̄ defensores ad ex
cusandū delictum, uel ad opponendum se
contra ꝓbōnes & contrarium probandum
10 admittendi † tm̄ sunt ad probandum corru
ptionem uel falsitatem illius probationis, ita
ꝙ cōcludant illam non esse legitimam ꝓba-
tionem, q̄a solūmodo à iure excluduntur ad
ꝓbandum cōtrarium directū eius qđ ꝓba-
tū fuerat, secus aūt per hūc modū indirectū.
sic determinat Ioan.And.in nouel.in d.c.fi-
lii.quem sequitur ibi Dom.& per hoc habes
no.intellectū ad oīa iura quæ uolūt stare ali
cui ꝓbōni, & non admittunt contrariā pro-
bōnem. debent. n. intelligi modo prædicto.
facit in simili quod no.gl.& Bar.in l.iurisgē-
tium §.qđ fere.ff.de pac. limitarem ēt, & se-
cundo illum text. ut intelligatur tm̄ in filiis,
uel hæredibus.mortui hæretici, qui sunt ad-
mittēdi illo casu, secus aūt in aliis extraneis.
arguendo ex illo tex. ꝑ locū a speciali sicut,
& multa alia specialia ꝑꝑ detestationem iā
ti criminis reperiuntur statuta, ad quod etiā
seruit ratio gl.ibi positæ, quæ dicit, ꝙ aliorū
non interest se opponere huic defensioni, &
defensio q̄ admittitur ex fauore publico per
quēcunque p̄stita, ut in d.§.publice, excludit̄
ꝑꝑ eundē fauorem. publicū, cuius maxime
interest tam nephandū crimen indilate pu-
niri, & inde est, ꝙ ēt si in aliis criminibus ne-
dum condemnatio. sed ēt tertio permittatur
in fauorem condemnati appellare, ut l.§.non
tm̄.ff.de appella in hoc tn̄ crimine ēt ipsi cō
demnatio appellationis remedium interdici
tur, ut late superius diximus, & hoc ꝑꝑ cri-
11 minis enormitatem. † Sed quæro cui pœnę
subiicietur ille qui mortuum accusauit si suc
cumbat in accusatione.glo.in d.c.sane, dicit
ꝙ ei cui supponeretur accusatus si uiueret,
& non ei cui modo supponitur. nec mirum
cum grauius si peccare in mortuum, q̄ in ui-
uum.ut C.de sepul.uio.l. qui sepulchra, sed
ego dubito an illud sit uerum, cū accusator
succūbēs puniat̄ similitudine supplicii. C.de
accu.l.fi.imò ab hac pœna in multis casibus
accusatur, de quibus per glo.no.in athletas,
§.calumniator. ff.de his qui notantur infa.

1 Filiis hæreticorum quæ pœna irroganda sit, & quę filiis fautorum & receptorum.
2 Filius hęretici an ipso facto perdat ecclesiasticum beneficium.
3 Pœnæ quę filiis hęreticorum à iure infliguntur, an ad bastardos, aut si naturales illegitimis extendantur.
4 Filii simplex appellatio in casu rationabili odii, ēt naturalem comprehendit
5 Pœna quę filiis hęreticorum irrogatur an etiam ad liberos ante paternā heresim natos extēdat̄.
6 Inquisitores prauitatis hęreticę an possint statuta aduersum hęreticos condere, & quid in delegatis ad uniuersitatem causarum.

QVAESTIO XXIII.

1 Vigesimotertio quæro, † de pœna filiis
hæreticorum infligenda. Ad quod est
dicendum, ꝙ puniuntur in successione pa-
terna, nam in bonis paternis minime succe-
dunt, immo illa fisco applicantur. Si.n.in cri
mi.læsæ maiest. hoc est institutum, a fortio-
ri in crimine hęresis locum sibi debet uendi
care, cum longe magis sit ęternam quam tē
poralem lædere maiestatem. sic dicit text. de
hæret.c.uergentis. Puniuntur ēt alia pœna,
quia filii hæreticorū, & receptatorū usq; ad
secundam gn̄ationem ad nullum ecclesiasti
cū beneficium officium publicū admitti de
bent, & si secus actum fuerit est illud irritū,
& inane. ut c.quicunq. §.hær eo.titu.lib.6.qđ
intellige de secundo gradu descēdentiū ꝑ li-
neā masculinā. In descendentibus aūt per li
neam masculinam ad primum gradū dunta
xat extendit̄, ut in c.statutum.lo z.eo tit.&
lib. Item illud intellige de illis quorum ꝓge-
nitores iuxta p̄dictam distōnem fuerunt hæ
retici uel decesserunt hæretici. nō aūt illorū
quos emendatos esse cōstiterit, & reincorpo
ratus ecclesiæ unitati, & pro culpa hm̄ōi ad
mandatum ecclesiæ pn̄iam recepisse, quam
ipsi uel iam pfecerunt uel humiliter prose-
quuntur, uel sunt parati ad recipiendum eā
2 dem. ut in d.c.statutum §. fi. †Sed iuxta præ-
dicta dubitat̄. nunqd filius hęretici ipso facto
perdat beneficium ecclesiasticum qđ hēt gl.

in c.satis peruersum.56. dist. cōcludit ꝙ nō, & sic transit Panor. in d. c. uergentis.temittens.ad glo.in d.c.quicūque, sed aduerte,ꝗa gl.in d.c.satis peruersum,non loquitur in crimine hæresis,sed in crim. læsæ maiest. & gl. in d.c.quicunque ad quam remittit nil dicit de hac materia.Io.And.in nouel. & Dom.in c.ut commissi.§.priuandi.eo.tit.& li.tenet ꝙ tales ipso iure sint priuati beneficiis, nec est fienda distinctio fuerint talia beneficia collata filiis, uel nepotibus ante delictum parentum,uel post,sed simpliciter est dicēdum qđ prædiximus,pro quo facit tex.in d.§. priuandi.qui simpliciter loquitur,& tex.in c.felicis. §.quod si quis de pœ.lib.6.Nec ob.si dicatur ꝙ ille.§.loquitur in alio casu, quia ẜm eos illud est longeminus delictū qui istud, ad qđ ēt facit d.c.statum, sed salua meliori deliberatione ego crederem esse fiendam illam distīōnem, quia aut beneficia fuerunt collata ante delictum parentum, & filii non sunt illis ipso iure priuati, aut fuerunt postea collata.& sunt priuati, & pro hac distīōne facit tex in c.quicunque.§.hæret.iuncto d.c.statutum,ubi inhabilitantur ad beneficia obtinēda filii hæreticorum,&c. & sic iura prædicta loquuntur tantum de obtinendis post hæresim parentum,non tñ ante.nec obst.tex.in d. c.felicis.§.quod si quis,quia loquitur in alio crimine q̃ hæresis,nec est fienda extensio cū sit ius pœnale per iura uulgaria, & si illud esset uerum oēs pœnæ contentæ in d. c.felicis.hērent locum cōtra hæreticos per fundamentū istorum,de quo supra, qđ est absurdū,ꝓsertim,ꝗa interdū, ꝓ minori delicto imponunẜ maiores pœnæ, & sic rō argumentationis eorū non ꝓcedit,pro quo est tex.in d. c.admonere.33.q.2.ubi maior pœna imponitur occidenti uxorē q̃ occidenti matrē, cum tñ cōstet longe grauius delictū est matrē occidere q̃ uxorē.Restat īſidere ad d. c. ut commissi.§.priuandi quod satis uř urgere. & dicas quod ille text. est intelligendus ẜm iura prædicta, non. n. inducit nouum ius quo ad hanc priuationem,nam ille tex.principaliter emanauit ad declarandum in quibus in quisitores sine diœcesano possent procedere. Vnde qđ de priuatione beneficiorū dř enunciatiue narratur,& per consñs dispositionem non facit,iuxta tex. in c.si Papa. de priuileg. lib.6. & ubi uelles quod dispositionem induceret, debet intelligi de beneficiis postquam

parentes hæresim incurrerunt, filiis collatis per ea quæ superius diximus, ut iura iuribus concordentur. 3 † Vlterius quæro an pœna quæ imponitur filiis hæreticorum extendat etiam ad bastardos glo.in d ca. statutum.tangit hanc q. & arguit pro, & contra, & finaliter tenet quod extendatur ad eos ne plus habeat luxuria q̃ castitas, & idem tenet ibi Archi.& sequitur Io.And.in nouel.qui dicit,se sic cōsuluisse cum quibusdā doctorib. cum illegitimus sit de sanguine respectus generis.& in ipso ēt rimeatur crimen paternum. C.ad leg.Iul.maiest.l.quisquis.Itē si puniuntur filii illegitimi à fortiori bastardi, ꝗ sunt odibiles legi,arg. de ꝓben.eū ꝗ lib. 6. cū suis cōcor.Item ꝗa iura gñaliter loquunẜ benefacit ad hoc.ff.de in ius uoc.l. fin. uerum si ẜm doctrinam Cyn.in d.l.quisquis,illud esset intelligendū de bastardo qui patrē certum posset nominare,secus aūt esset in uulgo quæsitis natis ex incerto coitu, qui certum patrē demonstrare nequeunt, quia tunc cessat in eis rō cum non cōstet illum esse patrem eorum,& idem sequitur Ioan.And.in d.c.statutū.Subdit tñ ibi Dom.ꝙ ubi cōis usus alicuius ciuitatis uel loci reputaret illos de domo ẜm ꝙ dicit seruari Florentiæ,& Perusii, ubi deferunt arma illius agnationis de qua esse putantur, tunc ad eos hmōi pœnæ extēderentur, & dicit fuisse hoc de mente Bar.in l.pronunciatio.ff.de uerb signifi.& in l.filiū. ff.de his qui sunt uel alic. iu. Confirmo etiā 4 amplius hanc partem. † Nam in casu odii rationabilis simplex appellatio filii comprehēdit etiam naturalem, ut in l. libertinum,conjuncta rubr. C. de interdic. ma. inter pup.& tut. hoc autem odium rationabile est. nam cum crim.læsę maiest.filii dicantur digni paterno supplicio,ut in d.l.quisquis.§.filii uero.à fortiori in crimine hæresis per d. c. uergentis.ad idem facit quod no. Bart. in l.2 ff. de acc & in l.tutelas.ff.de c. dimi. & in l.fin. C.de uerb.sig. ubi tenet ꝙ si ius siue dispositio loqtur per uerba naturalia, ut pote filii uel nepotes,cōprehēdunẜ ēt nāles.& bastardi,quia ẜm nām si trahunt naturā à ꝑtibus sicut legitimi sic est aūt in proposito,qm̃ iura superius inducta loquuntur de filiis hæreticorum per uerba naturalia.s.filii,& nepotes &c. & ꝓsumuntur imitatores delicti paterni sicut,& nāles, imò multo fortius cum ex talibus cōplexibus sepenumero de gñe ui

ri,&

ri,& ſcelerati na ſci cõſueuerũt ut dicit text.
5 56.diſt.ſi gens angelorũ.† Sed quæro,an pę næ pędictæ ſe extendant ẽt ad filios q̃ nati ſunt anteq̃ eorũ patres hęreſim icurriſſent? Cald. mouet hanc q. in conſiliis ſuis in tit. de hær.conſ.3 & arguit pro & contra, finaliter tñ concludit, ꝙ non ſe extendant ad eos per l.emancipatum. ff.de ſena. cum mã ſua. Item facit qa filius ante natus ex ſuperueniẽte dignitate in perſona patris nõ conſequit priuilegiũ,uel honorem, ut l. ſenator. C de dign.lib.12.& l.filii.§.ſenatores. ff.ad muni. & per conñ. ſi non honorẽ ergo nec pœnã, cũ unus, ut l ex qua perſona. ff.de reg.iur. ad idem l.1.§.ſi.ſt.de bon. poſſ. contra tab.& l. ſi neceſſe.§.ſi deportatus ff.de bo.lib. p quæ iura filii iam nati pp ſuperueniẽtem caſum in perſonam patris nõ repelluntur à ſucceſſione,& pro hoc ẽt inducit l. diuo Marco. C. de qõ.ubi dicit eſſe caſum expreſſum. in l 2. C.de lib.& eo.lib. Ad cuius cõfirmationem põt induci,quod in ſimili not.Cyn.in d.l. qſ quis,circa filios illius qui cõmiſit crim. læſæ maieſt.ſed in contrarium facit quod not.ibi Saly. q̃ tenet illam pœnam ẽt hře locum in ante natis,cum non minus in eis hęreditarii criminis exempla ſint metuenda, & qa iura gñaliter loquuntur,Nec obſtant iura in contrarium inducta ſm eum, pp grauitatem. n. criminis læſæ maieſt. contrarium in eo ſtatuitur,& per eaſdem rõnes idem ego dicerẽ in crimine hæreſis,cum ſit lõge maius,ut in d.c.uergentis.ad hoc ẽt facit text.apertus in d.c.ſtatutum.§.fin.de hær.ibi cũ dicit, uel tales ẽt deceſſiſſe pbantur, ex qo innuit ſufficere,ꝙ patres eorũ in morte fuiſſent hæretici.nec põt dari conueniens ſolutio ad illum tex.ad idẽ facit d.c.filii.eo.tit. quod loquitur de illis q̃ oſtenderunt ſigna hæreſis, cum decumberent in lecto pp infirmitatem de qua deceſſerũt & cõtraria tolluntur p ea quæ diximus ꝙ ſit in hoc crimine ſpeciale pp eius
6 grauitatẽ.† Sed an inqſitores hęreticæ prauitatis poterunt facere ſtatuta utpote augẽdo pœnam contra hæreticos,uel alias circa hoc crimẽ diſponendo,& dicẽdum eſt ſm Lap.i c.2.§.ſtatuto,de conſt.lib.6. quod non, quia ſunt delegati,ut c.p hoc.& c.ne aliq.de hær. lib.6.ex quo infertur,ꝙ ẽt delegatus ad uniuerſitatẽ cauſarum nõ põt facere ſtatuta,qa a iure non reperiũt ſibi conceſſum. Iſti. n. ſunt delegati ad uniuerſitatem cauſarum,ut not.gl.in d.c.per hoc, & cõcluſionem iſtam ſequitur etiam Dom.in d.§.ſtatuto.

1 *Ciuitas in qua aliqui ſunt hæretici an tota poſſit igne exuri aut alias deſtrui, latiſſime uſque ad quæſtionis finem.*
2 *Ciuitas quando dicatur hæreſim committere ut uniuerſa deſtrui poſſit.*
3 *Vniuerſitate punita de hæreſi, an ſinguli quoque puniri uideãtur, ita ut amplius puniri non poſſint.*

QVAESTIO XXIIII.

1 Vigeſimoquarto quæro, † an ſi aliqui hæretici ſunt in una ciuitate poſſit tota ciuitas exuri ſiue alias deſtrui, & gl.in uer.oẽs.in c. ſi audieris. 23. q. 5. arguit,quod ſic per illum text. & nñr ibi uelle Ioan.& Laur. ꝙ quilibet poſſit hoc facere, ſed in contrarium inducitur. ea. q. ſi non licet uer.quaſdam.& uerſic.his igitur. & q.4. uerſ.non ergo,& q. ult.quodcũque, & quod not.33.q.2.inter hæc.in 1.gl.Archid. in cap. præſidentes.de hær.lib.6. dicit quod eccleſia concedit generalem auctoritatẽ exterminandi hæreticos.23.q.5.ſi nos. & c. ſi audieris. quę non tantum diriguntur principibus.& facit eadem cauſa q.8.legi.& de hæret. excommunicamus.§.cathol ci.ubi etiam ad eos exterminandos,cõceditur cruce ſignatis indulgentia ultramarina,tñ occiſio,& ſpoliatio talium tutum eſt quod fiat ex edicto principis uel eccleſiæ.c.cum ſecundum leges.eo. tit.li. 6.ne ex cupiditate uel ultione potius q̃ ex iuſtitia,uel obedientia pugnare uideantur.23. quęſt. 1.quid culpatur.& quęſt.2.c.1.& q.3. ſex differentiæ,quod etiam tenuit Raine.in ſumma,eod.tit.uerſ.ſed nunquid. & Goffre. in ſumma,eod.tit.§.ſed nunquid catholici, & Hoſtien in ſumma,eod.tit.qualiter euitẽtur,uerſ.ſed nunquid catholici. Idem ſequitur Ioan.And.in nouel. in d.ca.præſidentes, ꝙ Dom. qui ſubiungit oportere neceſſario præcedere iudicis declarationẽ ſuper crimine hæreſis ad hoc ut iſta executio fieret, per d.c.cum ſecundum leges,ſed iſta uidẽtur mihi cum ſupportatione nimis crude,& indigeſte dicta,& in tanta qõne, ubi de tantorum periculo agitur,& præſertim ubi innocẽtes pro nocentibus puniũtur grauius,& profundius ſcribẽdũ,& calamus magis tẽperandus fuiſſet,qua pp ego dicerẽ ꝙ ẽt ſi aliq de ciuitate

tate sint hæretici, dummodo ciuitas ipsa hæresim non incurrerit, adeo quod delictum istud uniuersitatis ciuitati ascribi possit, non propterea ciuitas possit exuri, aut alias destrui. nullo.n.iure hoc reperitur cautum, imò iura clamant in contrarium.l.quod peccata suos debent tenere auctores.C.de pœ. sancimus. de his quæ fiunt à maiori parte cap. quæsiuit. Ad iura quæ in contrarium inducuntur stat rñsio.ad c.si audieris. per quod gl.præfata se fundat, dici potest multipliciter. Primo, quod illud erat præceptum legis ueteris, & iudiciale, ut patet clare. nã habetur originaliter Deut.13.& talia in lege noua cessauerunt, nisi de nouo fuissent instituta, nec legitur noua institutio. Nam Cyprianus cui inscribitur ille tex. in decretis nõ habuit facultatem iura gñalia concedendi, cum non fuerit Rom. Pont. eo maxime, ubi de incendio, & morte inferẽdis disponitur, ut patet in illo tex. quę pœnæ ab ecclesia non imponuntur. ne cler. uel mona. sententiam sanguinis, & co.ti.eo. lib.6.& de exces.prælatorũ, ex literis, uel aliter dicas, quod ille tex. non loquitur de hær. sed de idolatris, & ista crimina sunt diuersa, ut ex superioribus patet. Aliter etiam põt dici, quod loquitur qñ omnes de ciuitate inficeren tur illo crimine, & si non omnes, illud tamẽ tempore illo licite fiebat, stãte pręcepto Dei qui dñs est uitæ, & mortis pro quo bonus text. in d.c. si non licet, & in cap. gaudemus. de diuor. ubi de homicidio Sansonis fit mentio. Ad alia uero iura quæ inducit Archid. uidelicet, c.legi, respõdetur, quod auctoritate Dei illa facta fuerunt qui interius auctoritatem occidendi inspirabat, ut in d.c. si non licet ad c. si uos, dicendum est, quod loquitur qñ auctoritate iudicis illa fiũt, ut patet in fine eiusdem tex. ubi dicit diligentissimi rectores, &c. ad c. excõicamus § catholici. dicas, quod intelligitur qñ in casu licito bellum contra eos mo ueretur, & accedente auctoritate superioris qui hanc cõcedere posset, alias autem sequeretur absurdum, quod pro actu illicito, & reprobato Papa concederet indulgentias, quæ tñ pro opere charitatis sunt indulgendæ, iuxta not. per doctores c. quod autem, de pœn. & remissionibus. Pro quo est tex. eo. tit. cum ex eodem tenet S.Tho.4 sententiarum dist. 20. Stabit in hoc conclusio, quod ciuitas labatur in hæresim, tunc demum possit exuri. & destrui, & non aliter. Hanc sententiam firmat Bar. in l. aut facta. §. nonnunquam. ff de pœn. in crimine hæresis, & in crimine læsę maiest. & alias ubicunque filius punitur pro delictum patris, & sic fuit factum de Carthagine, quę propter rebellionem passa est aratrum, ut ff. quibus mod. usufruc. amit. l. si ususfructus. Dicit etiam se uidisse sententiam diffinitiuam Imperatoris Henrici quam dedit contra ciuitatem Brixiæ quæ fuit sibi rebellis, in qua dicebat illam ciuitatẽ esse subiiciẽdam aratro, quã pœnã postea ex misericordia relaxauit, quę snĩa diffinitiua est lex, ut l. 2. ff. de legi. & in l fin. C. eo. & de re iud. c. in causis. & ita fecit Papa Bonifacius qui propter delicta quorundam templariorũ totum ordinẽ eorũ destruxit, quia erant hæretici. Hanc aũt sententiam nullus inferior à principe ferre poterit, nec sine principis auctoritate hoc fieri potest s̃m quod late prosequitur Bart. in extrauag. qm̃ & idem sensit uno uerbo. Sal. in l.1. C. de sedit. in. fin.

2 † Sed qñ dicemus ciuitatem cõmittere hęresim, ut modo pręmisso puniatur, dicas quod si omnes essent hæretici, uel maior pars, ut in l. quod maior. ff. ad municip. & hoc tenet Bart. in d. extrauagan. quoniam in simili materia, & requiritur quod conueniat, ut uniuersitas ad hoc faciendum ut pote communicato consilio, alias dicerentur singuli facere, & non uniuersitas iuxta not. per gl. l. sed si ex dolo. §. 1. ff. de dolo. & l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. neque per hoc credas quod pœna corporali puniantur innocentes pro nocentibus quod manifeste patet per ea quæ Bart. not. in d. §. nonnunq̃. & Saly. in d. l. 1. C. de sedit.

3 † Sed iuxta prædicta quæro an punita uniuersitate de hæresi modo præmisso censeantur singulares puniti ad hoc, ut amplius puniri nequeant. Ad hoc rñdeo, quod singulares non eo minus puniri poterunt si culpabiles in hoc delicto reperiantur, quia quod debet uniuersitas non debent singuli, & ecõtra. ff. quod cuiusque uniuer. l. sicut §. 1. ff. de reg. iur. aliud. § refertur, facit ff. quod ui aut clã, l. semper. §. si in sepulchro. Ad hanc decisionem, faciunt not. per Ioan. Mo. & Ioã. Andr. in cap. felicis. de pœn. lib. 6. in fin. & per Bart. in d. l. aut facta. § nonnunquam.

1 *Ergo undus an sit quis ad Christi ueritatem amplectendum, & an solum sit uerbo agendum, disputatione pugnandum, & ratione uincendum.*

QVAESTIO XXV.

Vigesimoquinto superest nonnullis hæreticorum prædictorum obiectionibus, & calumniis rñdere. † Dicunt enim neminem ad Christi ueritatem esse cogẽdum, uerbo esse agendum, disputatione pugnandum, ratione uicendum, ne fictos catholicos ecclesia habeat, & huius opinionis fatet August. se fuisse cum cecitate infidelitatis primitus tenebatur, postmodum uero cum faciem suam ad ueritatis lucem conuertit, cognouit nedũ uerbis, & auctoritatibus hanc confutari, & confundi snīam, quinimmo, & exemplis. Nã, & ciuitas sua cum primo tota esset in partes Donati, ad unitatem tandem catholicam legum imperialium timore conuersa est, quã tpe suo uidit ita perniciem præfactam detestari ut in ea nunquam fuisse crederet. Itẽ, & aliæ multæ ciuitates sibi nominatim commemorabantur, ut in ipsis rebus agnosceret, & in hac causa recte intelligi posse quod scriptũ est. da sapienti occasionem, & sapientior erit hæc ille in epistola ad Vincentium Donatistam. & hũr transumptiue. 23. q. 6. uides, ut opinior, qualiter sũt, & sacræ scripturæ testimonio hoc idem probetur considera patrẽ familias seruis suis pcepisse cum ad inuitandũ ad nuptias in uias, & sæpe oẽs destinasset, quoscunq; inueneritis (inquit) bonos, & malos compellite intrare. legimus quoque. Primo Saulum postea Paulum ad ueritatem cognoscendam, & tenendam magna uiolentiæ Christi cogentis esse compulsum, quin potius quod mirum est ille qui pœna corporis ad euangelium coactus intrauit plus illis omnibus qui uerba tantum uocati sunt in euangelio laborauit, & quem maior timor compulit ad charitatem, eius perfecta charitas foras mittit timorem. Sed, & circa idem aduersarii prædicti obiiciant Deum dedisse liberum arbitrium, & ideo non debere hominem cogi ac bonum, quod, & donatus Augusti obiiciebat, cui, & ipse respondet. attende, & considera, quod non ideo uoluntas bona misericorditer impenditur, ut mala uoluntas hominis diligatur. Nam quis nesciat nec damnari hominem nisi merito malæ uoluntatis. nec liberari, nisi bonam habuerit uoluntatem, nõ tñ ideo qui diliguntur male, suæ uoluntati impune crudeliter permittendi sunt, sed ubi ptãs datur, & malo prohibendi, & ad bonum cogendi sunt. Nam si uoluntas mala semper sua pmittenda esset libertati, quare Israelitæ recusantes, & murmurantes tã duris flagellis a malo phibeantur, & ad terram pmissionis cõpellebanĩ. ubi, & subiungit multa alia noui, & ueteris testamenti euidentia testimonia. hũr transumptiue 23, q. 3. displicet hoc et philosophorũ schola apertissime docet. q eṁ nec nã ad uirtutem inclinantur, nec in generosos hñt animos ut uerbotũ doctrina duci queant (qđ pcipue his cõtingit q assuetudine lunga ma ũ habitũ inducunt) necesse est quasi beluas quasdã sub iugo ponere, & legũ austeritate cohercẽdos fore, ut philosophus docet 10. Ethicorũ, & per hũc modum coacti recta operãtes uirtutũ actibus assuefaciẽdo, tandẽ in bonos uiros euadunt, ut ipse dicit 2. Ethicorũ, ex eo. n. quod multoties agitur ẽm rationem, imprimitur forma rationis in ui appetitiua, quæ quidem impressio nil aliud est quam uirtus moralis ut Thomas ibidem dicit, ad prædicta ẽt facit tex. 23. q. 6. §. si Adhuc instant apostolos in sui fauorem inducentes, quos non legimus uiolentia aliquos ad fidem compulisse, nec a regibus terræ ad hæc auxilia petiisse, sed qui talia dicunt ut inquit Augus. ad Bonifacium comitem non cõsiderat aliud tunc fuisse, & omnia suis conueniri temporibus quis enim tũc in Christum crediderat Imperator? quis pro pietate contra impietatem legis ferendo seruiret, tunc enim adhuc illuc propheticum implebatur. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terræ principes conuenerunt in unum aduersus dominũ, & aduersus Xpm eius. nondum. n. agebat qđ paulopost in eodem Psalmo dr. Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore 23. q 4. si ecclesia, Posset etiam aliter eorum obiectio confutari, aliter enim cum his qui nunquam fidei sacramentum susceperunt est agẽdum, qui non ui, sed proprii arbitrii uoluntate suadendi sunt, ut ad fidem conuertantur, ut cap. qui sincera & cap. de Iudæis. 45. dist. & aliter cum eis qui semel sacramentum baptismi adepti sunt, qui etiam si metu ad Christianitatem coacti fuissent a principis, sicut factum est temporalibus religiosissimi principio Sisebuti quia iam constat eos sacris diuinis associatos, & baptismi sacramentum suscepisse, &

chrisma

thrismates unctos esse, & corporis dñi extitisse participes, oportet ut fidem quam et ui uel necessitate susceperunt, tenere cogantur ne nomen dñi blasphemetur, & fides quam susceperunt uillis, & contemptibilis habeat, ut in d.c. de Iudæis, quod tñ diximus de conuersis p uim, debet distingui iuxta text. in c. maiores. §. itẽ q̃ritur, de baptismo. Post hæc aũt obiiciũt q principes ies eorũ cõcupiscũt & ut auferant in eos sentiunt. Sed isti pessimi Iudaica su pstitione obcecati, sup quorũ oculos, ut ait Apost. usq; hodie uelamẽ illud Moysi appositũ manet, ut oculos hñtes non uidcãt, non attendunt q̃ sint cõtraria ueritati q̃ loquunt. Si. n. principes pfati eorũ vellẽt bona, nequaq̃ misericordiam pollicẽtes eos inuitarent ad pñiam. Sed quia corũ salutem ex uisceribus sitiunt, etiam q fisco suo cõ petebat dum tamen conuertantur liberalissime ipsis, relaxant, nec erubescunt hæretici sua dicere, qui in huiusmodi errorem lapsi in suo dominio retinent, ut in cap. quo iure. 8. distinct. & cap. quod autem 23. quæst. 7. Clamant insuper dicentes sæuam crudelitatem in eos exerceri. Sed his respondetur per illud Hieronymi sup Isaiam, nõ est crudelis qui crudeles iugulat, sed crudelis patiẽtibus esse uf. Nam latro suspensus patibulo, crudelem iudicem putat 23. q. 5. non est crudelis. Deus. n. qui miserator, & misericors est patiens, & multum misericors, nõ ideo crudelis, & rigidus & eruentus reputatur; q diluuio genus humanum deleuit, & Sodomã, & Gomorrã, ignẽ, & sulphur pluit. Egyptios submersit in fluctib. Israelitarũ cadauera prostrauit in eremo. Dñt postremo q reuersi ad pñiam non recipiuntur, cum ecclesia pia mr gremium non claudat redeunti. Quibus respondetur per id quod scripsimus supra qõ. 10. ubi latissime pertractauimus qũo, & qualiter reuersi ab hæresi, admittendi sunt. Friuolis igitur ipsorum pessimorum hominum spretis querelis iuris censura in eos est exercendo. Aliter. n. Rex seruit Deo, quia Rex est, aliter quia homo est, seruit uiuendo fideliter, quia, Rex est, seruit leges condendo, iusta præcipientes, & contraria prohibentes, ac uigorem iuris in sceleratos exercendos. Et cum his breuiter finem facio. Ad laudem, & gloriam Iesu Christi domini nostri, qui cum Patre, & Spiritu sancto uiuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

TRACTATVS

De Hæreticis sequitur ex tex. ibi mathematicorum cũ supra, & infra dicetur aemathematicus dicatur hæreticus, & mathesis hæresis sit, sũpta occasiõe de hrsi disseremus ad solatiũ.

SVMMARIVM.

1 *Heresis quid sit, & quis dicatur hæreticus.*
2 *Qui ioco profert uerba Hæretica, quia dicat se habiturum uxorem in alio seculo, an sit hæreticus.*
3 *An & quando ex sola uoluptate ut hæreticus condemnari.*
4 *Pertinax hæreticus quis dicatur.*
5 *Heresis unde dicatur,*
6 *Hæresis quot modis contrahitur prosequere, & primo quando deuias a fide Christi. & religione Christiana etiam leuiter aduersando, etiam non defendendo.*
7 *Heresis contrahitur adhærendo opinionibus illorum qui damnati sunt ab ecclesia, de quibus in c. quidam. 24 q. 3.*
8 *Dubius in fide hæreticus est quod declara, & limita quinque modis.*
9 *An hæreticũ est tenere usuras esse permissus, & an inter Iudæos, uel inter Iudæos, & Xpianos, nu. 10. Et an Papa possit dispensare circa usuras.*
11 *An sit hæreticum nolle iurare putans iuramẽtum esse illicitum.*
12 *An asserendo usum paupertatis non includi sub uoto religionis hæreticum sit.*
13 *An hæreticum sit si dicatur non posse pœnitere eum qui uixit usque ad senium in peccatis.*
14 *An asserendo Papam non habere potestatem dimittendi peccata.*
15 *An si dicat Imperatorem non esse Monarcham, & dominum totius mundi.*
16 *An per nouum sensum, & opinionem hæresis contrahatur, & quando.*
17 *An asserendo fornicationem non esse peccatum.*
18 *An recusans se purgari in causa hæresis sit hæreticus.*
19 *An defendens hæreticum, uel aduocans pro hæretico, hæreticus sit.*
20 *An credendo hæreticis sit hæreticus.*
21 *An si steterit in excõicatione per annum, aut biennium hæreticus sit.*
22 *An si per annum steterit, & non receperit communionem sit hæreticus.*

23 An

23 *An per inuocationem dæmonum, & sortilegia dicatur hæreticus.*
24 An idolis sacrificando hæreticus est.
25 *An qui dicit incedere noctis tempore cum Herodiade, uel Diana hæreticus sit.*
26 *An blasphemando hæreticus sit.*
27 *An oppugnando priuilegia ecclesiæ.*
28 *An contemnendo canones, & statuta ecclesiæ, asserendo Papam non habere potestatem condendi canones.*
29 *An asserendo posse esse in ecclesia duos uicarios Christi.*
30 *An asserendo Papam in temporalibus non habere potestatem sicut in spiritualibus.*
31 *An per simoniam hæresis contrahatur, ut si credat sacramentum uendi posse.*
32 An per schisma hæresis contrahatur.
33 *An auferendo priuilegia ecclesiæ.*
34 *An asserendo peccata non dimitti nisi à solo Deo.*
35 *Si officialis distulis præstare auxilium contra hæreticos, an sit hæreticus.*
36 *An negando infernum, & paradisum, & asserē do animam esse mortalem.*
37 *An asserendo decimas non deberi clericis.*
38 *An si professus recedat à religione, & publice contrahat matrimonium.*
39 *An non consecrando, & celebrando cum hostia non consecrata.*
40 *An negando ex latere Christi sanguinem, & aquam exisse.*
41 *An tenendo animam esse sanguineum, & ex præiacenti materia generatam.*
42 An contemnendo historias in biblia.
43 *An per contumaciam contrahatur hæresis.*
44 *An persistendo in notorio crimine, & sit incorrigibilis.*
45 *An recusans iurare ad purgationem.*
46 An hæreticis credendo.
47 *An episcopus instituens hæredem consanguineum.*
48 *An fauendo hæreticis.*
49 *An frangendo imagines crucifixi, & sanctorum.*
50 An inuocando dæmonem ad actum luxuriæ.
51 *An per apostasiam contrahatur hæresis.*
52 An hærendo opinionibus reprobatorum.
53 *An asserendo Christum non esse aliquid secundum quod homo.*
54 *An si abiurasset in iudicio prius, deinde reincidat in hæresim.*
55 *Officialis recusans iurare obseruare statuta ecclesiæ.*
56 *An asserendo animam rationalem non esse formā humani corporis.*
57 *An credendo erroribus illorum de Alamnia.*
58 *An potest reuocare ab hæresi aliquem non reuocando.*
59 *An faciendo nouam sectam contra fidem.*
60 *Hæreticus tandem est qui contra fidem Christi, & articulos fidei, & contra præcepta, & dogmata ecclesiæ credit.*
61 *De processu hæreticorum prosequere, & primo ad quem spectet cognitio hæresis ad ecclesiasticum, an ad secularem, & an sit mere ecclesiasticum.*
62 *Ecclesia quam pœnam imponit, & an sanguinis.*
63 *An tradendo seculari conuictum de hæresi cognoscat secularis processus hæretici. Et an nouas pœnas imponere possit num.64.*
65 *Qui iudices cognoscere possunt de hæresi, & quis sit iudex ordinarius an episcopus, & quis sede uacante.66.*
67 *Qui dicantur iudices delegati in hoc crimine.*
68 *Inquisitor hæreticæ prauitatis quis esse potest, & an minor 40. annis.*
69 *An inquisitores hæreticæ prauitatis habeant iurisdictionem in solidum si plures sint.*
70 *An delegati inquisitores in diœcesi episcopi habeant priuatiue iurisdictionem, an cumulatiue, & quis præferatur citantibus ambobus num.71. Et an uterque procedat incitando, torquendo, procedendo, & sententiando, num.72. Et an absoluendo.*
73 *Qualiter se habere debent inquisitores, & eorum officiales circa executionem.*
74 *An inquisitores procedere possunt contra episcopos de hæretica prauitate.*
75 *An possunt cognoscere de sortilegiis.*
76 *An possint cognoscere super crimine usurarum.*
77 *An possint carcerare, tormentare, & condemnare absque interuentu episcopi, & quot monitiones requirantur, & an unica sufficiat num.78.*
79 *An inquisitores possint hæreticis pœnas pecuniarias imponere.*
80 *An inquisitor possit procedere ex sola suspicione contra diffamatum tantum.*
81 *Inquisitor an teneatur ad precium melioramentorum quando bona alienata reuocantur, & precium rerum uenditarum.*
82 *An possit tollere inquisitor defensiones, & exceptiones reo competentes.*
83 *An generalis inquisitor possit procedere contra quē à Papa specialis datus est inquisitor.*
84 *Contra quas personas potest inquisitor procedere, & an contra laicos, & contra exemptos, & an diœcesano non requisito, num.85.*
86 *An contra usurarios procedere possit ut restituant.*

87 An

87 *An potest procedere contra prohibentem baptizari iudæum.*

88 *An potest concedere usum armorum, & punire turbatorem.*

89 *An procedat contra iudæum receptantem christianum apostatam.*

90 An possit recipere testes facta publicatione.

91 *An possit subdelegare.*

92 An procedere possit mortuo delegante.

93 *An possit cogere secularem ad concedendum auxilium, & brachium, & an puniri impedientes suum officium, & tollere statuta, & consuetudines impedientes officium, & an inquirere post quinquennium, & an cogere hæredes inquisiti ad pœnitentiam, & an contra blasphemantes, & an cum testibus excommunicatis, & an absoluere, & liberare infamatos tali crimine & an excommunicare, & priuare prædicatores officio prædicandi, & an prosequi hæreticum confugientem, ad alienam prouinciam & an potest procedere simpliciter, summarie, & de plano, & an testibus non publicatis, & an testibus periuris.*

94 *An si sint plures inquisitores habeant iurisdictionem insolidum.*

95 *Qua pœna puniantur si male se gerant in eorum officio, & qualiter puniantur.*

96 *Quando delegantur ab episcopo tales inquisitores quam habent potestatem.*

97 *Contra quos potest procedere, & qui de hæresi inquiri possunt an episcopus, & personæ exemptæ an Papa an imperator, & per quem, & an deponi potest ex hoc, num. 98. 99 & à quo Papa, & imperator, & an potest facere statutum, ut Papa de hæresi non teneatur, numero 100. & an requiritur incorrigibilitas.*

101 An Iudæi accusari possint de hæresi.

102 *D. processu hæreticorum prosequere, & quòd æquiparatur hæresis crimini lesæ maiest. in procedendo, & quòd per inquisitionem procedi soleat. & per exceptionem, num. 104. & per accusationem. num. 105.*

103 *An inquisitor ordinem iudiciorum seruare debeat.*

106 *An quilibet accusare potest de hæresi, & an publicum sit, & omnes personæ etiam prohibitæ accusare possunt, num. 107. & qui prohibentur, et an excommunicatus, & an minor, infans, & doli rapax. & an inimicus.*

108 *An in crimine hæresis requiratur personæ legitimatio in accusando.*

109 *An requirantur solemnitates etiam substantiales & quid si accusatio sit inepta, & an locus apponi debet.*

110 *An diffamatio requiratur in inquisitione de hæresi, & an lis contest. nu. 111.*

112 *An contra citatum contumacem procedi potest, & fieri processus.*

113 *An procurator admitti potest, & an aduocatus, num. 114.*

115 *An statim quòd comparet carceri debet inquisitus, & an episcopus interuenire.*

116 *An sufficient leues suspiciones in hoc crimine.*

117 *An absque indicijs, ad torturam procedatur in tali crimine, & an personæ priuilegiatæ torqueantur, & an requirantur indicia alia sicut in alijs, & an testis de iure admittatur, licet non omni exceptione maior, num. 118. & quid si extent suspiciones in eo ut torqueatur quid fiendum, & an purgatio indicenda, & an præsumptiones sufficiant, & quę.*

119 *An stantibus præsumptionibus non tamen legitimis duellus indicendum sit. & locum habeat.*

120 *An quando per accusationem hæreticis probari debet per duos testes habiles.*

121 *An testes probent parte non citata contra suspectum de hęresi.*

122 *An testes publicandi sunt, & quando.*

123 *An requiratur probatio quando publice prędicat.*

124 *An post publicatas attestationes testes recipi possunt etiam ad offensam.*

125 *Et an sit probatum crimen si libri hęresis reperiatur penes inquisitum.*

126 *An probetur hęresis ex leuibus suspicionibus.*

127 *An transigi possit in tali crimine.*

128 *An in ferenda sententia requiratur citatio inquisiti, & an appellari possit, & an quando per accusationem proceditur episcopus, & inquisitor in sententia ad esse debet sicut quando per inquisitionem.*

129 *An appellari possit. & an habere recursum num. 130 ubi an prohibitus appellare posset habere recursum.*

131 *An in hoc crimine admittantur defensiones, & an renunciare potest defensionibus.*

132 *Quę sint pœnę hęreticorum ordinarię, & extraordinarię, & an pœna ignis iure canonum, & regni, & an priuilegium personę opetur & an secularis cogi potest ad imponendam talem pœnam, & an requiratur incorrigibilitas, ut degradari possit, numer 133. & per quos degradari debent, num. 134 & ibi de forma degradationis.*

De hæresi itaque uerba facturi tanquā de grauissimo crimine. 24.q.1. cap. 1. & 33.q.7.c. quid in omnibus. Primo, quid sit hæresis, & q dicatur hæreticus, & unde dicemus. Secūdo, quot modis cōtrahatur hæresis subnectemus. Tertio, de processu hæreticorū tractabimus. Quarto, de pœnis hæreticorū, & eorū fautoribus, credētibus, & receptatoribus subiiciemus. Tractari itaq; de hæresi ut sciamus qd sit id de quo disputaturi sumus ab eiusdē definitione ꝓficisci necesse est, Cic. in off. imitantes, & in reg. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. Primo uideamus qd sit

1 sit hæresis. † Hæresis igitur est deuiatio a fi-
de Christi, & catholica religione cum perti-
nacia, ut probari ur. in l. oēs. C. de hæret. iun
ctis cle. 1. §. porro. de sum. Trin. & fide catho.
& ibi dictis p Card. in prin. 2. q. text. in ca. di-
xit Apost. 24. q. 3. text. in cle. 1. §. fin. de usur.
Panor. in rub. de sum. Trin. & fi. cath. Iser. in
c. 1. §. quocunque licet nomine. de stat. & con
sue. cōtra lib. eccl. & p Paul. Ghir. in tract. de
hæret. in princ. in quibus dr̄ hæreticum esse
cum q non firmiter credit, & pertinaciter in
sistit, debet ergo esse ptinax in opinione de-
uiante a fide alias. n. si disputādo dixerit con-
tra fidem nō affirmando, non dr̄ hæreticus,
nec ut hæreticus puniri pōt, ut dicit gl. in d. l.
oēs, & alii in locis supra, & Card. in d. cle. 1.
in fi. facit const. reg. inconsutilem. circa ff. ibi
in erroris concepti constātia perseueret, & Pa
nor. in d. rub. & tex. in d. ca. Apostolus. & cap.
2 qui in ecclesia. 24. q. 3. † Ideo si gioco, aut lu-
do, uerba hæretica pferantur non dr̄ hæreti-
cus, nec ut hæreticus punitur ut dixit Card.
in d. cle. 1. in fi. & Iser. in d. ca. 1. §. satisfactio
nem. col. fin. de sta. contra lib. eccl. Quod limi
ta nisi cū pertinacia asseueret, vt si dicat se ha
biturū uxorem in alio seculo, ut per Card. in
3 d. cle. 1. §. nos, de sum. Trin. † Et dixit Fel. in
rub. de hær. q hæreticus non esset nisi suus er
ror habuerit principium, & complementum
ad hoc puniat, alias ex sola uolūtate occul-
ta, ut hæreticus puniri non potest. quā cū non
constet ecclesia militans non habet eū p hæ-
retico, ita dixit Bal. in l. si qs non dicam rape-
re, col. 1. C. de epō, & cle. & Fely. in tracta. de
cona. 3. fallen. & in c. ad abolendam. col. 1. de
hære. & nisi forte inqsitori, hæreticæ prauita
tis liqueat de tali uoluntate per confessionē
hæretici, cum talis mentis cogitatio probari
non possit. Anan. in cap. si quis episcopus. 2.
col. de hær. & in c. cōsuluit. 3. col. de usu. & p
Fran. Panz. in tract. de lami. uer. 6. & 7. & ibi
declara qn̄ confessio fuisset uerisimilis, & nō
æquiuoca. licet quo ad Deum sola uoluntas
sufficiat, c. excommunicamus. §. credentes.
de hær. gl. in c. 1. 24. q. Card. in cle. 1. in princ.
3. q. de usu. Mar. in l. q falsam, 2. col. 4. casu. ff.
de fal. requiritur ergo principium, & comple
mentum expressum patens ut puniatur, facit
l. cogitationis, ff. de pœnis. † Pertinax autem
4 hæreticus dicitur, qui dat pecuniam secreto
inquisitoribus ne puniatur Bar. in l. tutores,
ff. de susp. tut. eodem modo pertinax dicitur

si episcopo inquisitori, aut theologo non cre
dit, dum eum corrigunt Bart. & Nic. de Nea.
in l. 3. §. tutores. ff. de susp. tu. per gl. ibi, dicen
tem pertinacem dici iudici non obedientem.
Compost in cle. 1. §. fi. de usu. & no. gl. in cle.
1. in uer. s. pertinaciter, de sum. Trin. licet alias
pertinacia relinquatur iudicis arbitrio, ut p
Io. And. in c. si diligenti. de foro com. Fel. in
d. rubr. de hær. & in c. qualiter, & quando, 3.
col. de accus. & dicit glo. in d. cle. 1. §. sane, de
usur. 2. c. dixit 24, q. pen. q talis ptinacia de-
bet esse obstinata, uel cū persistentia incorri-
gibili, facit d. const. inconsutilem, ideo error
hæretici debet hr̄e complementum ut supra
quot aūt monitiones requirantur ad consti-
tuendum in ptinacia per Matth. in d. consti.
incōsutilem in gl. cōmoniti. & gl. in d. c. dixit
5 Apostolus. † Hæresis aūt dr̄ ab electione, er
roris cap. hæresis, 24. q. 3. uel ab erro erras,
uel ab adhæreo, qa adheret opinioni eorum,
uel ab erciso. quod idem est, q diuiduo, quia
ab unitate ecclesiæ sunt diuisi, sic. ff. fam. er-
cisc. i. diuidundæ, ut in rub. not. & hæc conue
nit ut dr̄ in d. const. inconsutilem. in princ.
ibi, uocabuli uitio seruientes, quod significa
tionem diuisionis enūciat, & ibi gl. Host. in
sum. eo. tit. §. 1. Archid. in cap. 2 eo. tit. facit
c. inter hæresim, ibi, pariter separati, 24. q. 3.
probatur in l. si duas. in princ. ibi, hæreses le-
ges idest diuidentes. ff. de excusa. tut. Host. in
sum. eod. ti. in princ. Iser in cap. 1. §. patare-
nos, de statutis contra libertatem ecclesiæ, &
Matthæ. in d. constitutione inconsutilem, 2.
nor. & Paulus Ghi. in d. tract. de hæret.
6 † Circa secundum hæresis multis modis con
trahitur, & primo qn̄ deuiatur à fide Christi,
& religione catholica, & misteriis sacrosan-
ctæ Romanæ ecclesiæ abnegando; aut impu
gnando quidqd continetur in l. nos reddētes
post epistolam inter claras, C. de sum. Trin. &
fi. cath & in c. 1. & in c. damnamus. eo. tit. &
in cap. 1. eo. in 6. & in clem. 1. eo. & 24. quæst.
1. cap. hæc est fides. Panorm. in rubr. de sum-
ma Trin. post gl. ubi de articulis fidei, & Bo-
nif. in ti. de hære. & quidquid continetur in
symbolo apostolorum, & Athanasii, in qui-
bus principaliter consistit fides Christi, & re
ligio catholica, & per Panorm. in dicto cap.
damnamus, & per Felyn. in dicta rubr. de hæ
re. uel sacramenta, & misteria ecclesiæ impu-
gnando de quibus in c. ad abolendam, de hæ
ret. & not. in c. uenient, de transa. & p Ioan.
And.

Andr. super rubr. de sacra non reiter. Dec. in cons. 151. col. 2. Panor. in d. c. ad abolendam. 1. not. & Fel. ibi. 1. not. & in rub. de sum. Tri. Bald. post Azo. in rubr. C. eo & Matth. in d. const. in consutilem. 4 not. & de his duobus p Pan. post Hostien. in c. firmissime. de hær. & Dec. in d. cons. 151. Amplia etiã, leuiter pdictis aduersando leui argũ, d.d. oẽs. in fi. Iser. in d. c. 1. diffidamus. 3. col. uer. sed an oĩs. & in §. quocunq; noĩe. post Host. in sum. eo. & publice disputando, ut in c. 2. §. 1. de hær. in p. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem, & dicendo contra fidem 24. q. 1. ca. hæc est fides. Amplia ẽt tacendo, & non deferendo in fauorem fidei, ut in c. 1. de hæret. & not. gl. in c. 1 uer. asserere. de sum. Trin. in 6. & pdicãdo, ut p Iser. in d. § satisfactionem. in fi. 2. col. & dicendo.

7 24. q. 1. c. hęc est fides † Idem hæreticus est adhęrendo opinionibus illorũ qui hñr in ca. quidã, 24. q. 3. & in l. Arria & in l. quicunq; C. de hær. & mathem. quorum opiniones deueniant à fide Xpi, & misteriis, & sacris ecclesiæ, ut in c. hęreticus est, 24. q. 4. not. gl. in l. quicunq; in gl. Eutyectis, C. de hær. idem ẽt defendendo eorũ opiniones, ut in c. hæreticus. 24. q. 3. & c. qui in ecclesia. & c. qui aliorũ ea. q. Panor. in c. damnamus, in fin. 3. col. de sum. Trin. Iser. in d. c. 1. §. quocunque post

8 Host. eo. & de hęr. in c. excommunicamus, in fi. & c. sicut eo. † Amplia prædicta nedum locum hr̃e qñ expresse impugnasse asserens contra prædicta, & nõ credens, sed ẽt si in his dubitat, nam dubius in fide hæreticus est, ut hr̃ in c. 1. de hær. & ibi per Pano. Host. in sum. eo. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem, col. fin. Pau. Ghir. in d. tract. de hæret. q. 2 Quid tñ declara, & limita quatuor modis ut ibidem p Fel. in d. c. 1 de hæret. & primo, ut locum habeat in dubitatione habente in se firmitatem animi, & quandam impertinentiam ut qa perseuerat in dubitatione illa, secus tñ in simplici dubitatione, & dubietate proueniente ex primis motibus, qbus nõ assistat, sed potius resistat affirmando fidem catholicam, tunc. n. non dr̃ hæreticus, sed potius mercẽ quam demereaẽ, cum primi motus non sint in posse hoĩum, ut philosophus ait. 6. dist. c. sed pẽsandum. de pœniten. dist. 2. c. 1. & c. sciendum, & c. tentatio, ait Ioan. And. & Panor. in d. ca. 1. Limita secundo, nisi qs expresse erraret dubitando de fide tñ paratus esset se corrigere si aliud ecclesia teneret, nam referendo se ad fidem ecclesiæ hęc est fides sua, & nõ alia, ut not. in c. 2. de sum. Trin. & in d. c. hæc est fides. 24. qõ. 1. & in d. l. nos reddentes, & seq. C. de sum. Trin. Panor. in d. ca. 1. facit gl. in ca. si Papa. 9. dist. & 20. dist. § nunc aũt. & in c. dixit Apostolus. 23 q. 3. & in c. schisma. 24. qõ. 1. Iser. in d. § satisfactionem. col. fin. Tertio limita, nisi qs esset dubius, & errare per simplicitatem, ut quia crederet patrem maiorẽ filio ut dicit Bald. in rub. C. de sum. Trin. & Panor. in rub. eo. post Innoc. & per Card. in clem. 1. col. 11. & in clem. fin. de usu. & oppo. Quarto limita, nisi qs dubitaret uel teneret aliquid in his q̃ ad salutem nõ attinent text. & glo. in c. in quibus, 22. q. 2 uidelicet si teneat aut dubitaret an planetæ moueanẽ contra firmamentum, an cum eo quod ad salutẽ nõ attinet. Quinto limita, nisi essent opiniones inter Doctores ecclesiæ, & theologos, nam eligens unam opinionem magis q̃ aliã non est hæreticus, ẽm Innoc. in c. ne innitaris. de const. Bal. in l captatoris. 10. col. uers. ideo consulo. C. de testa. mi. Quod tñ intelligendum ut per Ioan. de Fant. post Archid. in ca. hęresis, 24. q. 3. nisi alia opinio esset circa pertinentia ad fidem, & pdictis modis duobus qñ contra fidem, & misteria ecclesiæ proprie, & stricte contrahi dr̃ hæresis in cæteris, & sequentibus large ut per Panor. in d. c. firmiss. in 1. gl. & ibi per Fel. de hæret. Allegat glo. in §. ea uero 24. quest. 3. Card. in d. clemen. 1. colum. 6. de summa Trin. §. porro pulchre Isern. in d. c. 1. §. diffidamus 3. col. uersicu sed an omnis hęreticus de statu. contra. lib. ecclesi. ubi quis proprie, & stricte uidetur hæreticus post Hostiẽ. n. in summa eod.

9 † Item hæresis contrahitur affirmando, & tenẽdo pertinaciter usuras esse permissas nec eas exercere peccatum esse, cũ hoc sit contra doctrinam euangelicam, & dogma ecclesiasticum. c. 3. & c. cum inter. de usur. Paul. in c. mandato. de simo. & in c. quia in omnibus, de usur. & in constit. regni usurariorum & ibi Matthæ. const. statuimus in 1. no. hoc est quod dicit tex. in clem. 1. uersic. sane. de usur. Paul. Grillan. in d. tract. de hæret. q. 51. col. 2. pro quo facit c. hæreticus, & c. inter schisma. q. 3. hæreticus enim est qui peruersum dogma uel falsas, aut nouas tenet & gignit opiniones, aut sequiẽ, ut no. gl. in d. clem. 1. in uers. hęreticũ, cũ ergo hoc sit contra dogma ecclesię, merito hęreticus est, & in hęresim incid ẽ

hoc affirmãs circa usuras, intellige tñ ut ibi per Card.in fi. qñ pertinaciter hoc affirmasset, non aũt si in lubrico, & lapsu linguæ aut gioco, tunc.n. non punitur ut hæreticus, sed extraord. ut per eum Bal.in l.2. in authen. ad hæc.2.col.C.de usur.Ias.in inst.de act.§. fuerat, col.3. uersi.an aũt ualeat statuto.& in repeti.l. cunctos populos.C.de sum Trin. Mat. in d.const. usurariorum.16.no.1. q Amplia ẽt in uno nummo si affirmaret pctm̃ nõ esset, ut inquit Bald.in d.auth.ad hæc.2.col.& Ias.in d §.fuerat, imò ut ibi dicit Bal. omnes consuetudines, & statuta cassantur ẽt in uno nummo, ut dicit d. clem. 1. Paul. de Castr.in cons.377 Ang.in consi.90 Ancha. in consil. 343.Ludo.And.in tract.de usur.q.98. Et Papa in hoc dispensare non posset ex quo contrarius diuinum, uetus, & nouum testm̃.c. sup eo.de usur.Fel.in c. quæ in ecclesiarum.

10 de constit. † Limita tñ, & declara inter christianos tunc.n. hæc affirmare hæresis est, & ita intelligitur d.cle.1. secus tñ inter iudæos, aut inter iudæos, & christianos, nam hæresis non est, & ita intelligit d.clemen.1.Ias.in d.l. cunctos populos, in 2.lec.nam inter iudæos, & cum christianis licet iudæis exercere usuras ex Papæ dispensatione, ut plene prosequtur Ias.in d.l.cunctos populos, in utraque lectura, & Matth.in d.const. usurariorũ.12.no. ubi plene an Papa possit disponere, & an rex in regno suo posset pmittere. de quo ibi in d.clem.1.per Card.15.q.& Alex.in consi 57. uol.1.& in cons.1.& consi.107.uol.2.Ant.de Pra.in uete.inter consilia Alex.in consil. 69. uol.4.Arch.tñ in c.hac ratione.31.q.1 declarat qñ aliter sine scandalo uitari non possit de quo per Ias.in d.l.1.& Matth.in d.constit. usurariorum.12.nor.& per Ioan. de Arn. in solilo.22.& limita in hoste.nam hosti ad hostem licet fœnerari ut per Ioan. de Arno.in proble.5. tempera nisi iudæus hoc dixerit, & tenuerit inter Christianos ita Card.in cle.1. §.fin.19.quæstio.post glo.161.de usu. alias iudæo licet errare in fide.& sacris ecclesiæ. Limita secundo de usura, nisi quis affirmaret usuras posse exigi ab hoste inimico fidei, & quem nocere possumus ut dicit tex. in c. ab illo 14.q 4.iuncta gl.Ana.in e. 1. penul. col. de usur.Lud Rom.in l.si uero.§. de uiro.15. fall.ff.solu.matr.Marsil.in l 1 §. præterea.10. col. uersic. alius est effectus inimicitiæ ff. de quæst.Limita etiam in aliis casibus à iure p-missis, ut e. c onquestus. & c. salubriter. de usur.Ias.in d.§.fuerat. & in d.l. cũctos populos.& Matth.in d. constit. usurariorũ. & per Doct.in l.si insulam.§.usuras.ff.sol. ma. Lu. de urbe.in consi.573.Anch.in cõsi.138 Bal. Iuni.in tract.de dot.7.part.2. priuil. Campe. eod.tract.de dot.in 1.auctor.2. par. Matth.in decis.284. & decisio.291. & casus enumerat. Soc. in tract. fallen. in uersic. accipere ultra

11 sortem.& per Doc.in d.§ usuras. † Item hæresis est, & contrahitur si quis noluerit iurare putans iurm̃ habere in se malum, ut per Panorm.post Hostien.in cap.excommunica-

12 mus.in fin.de hæret.† Item contrahitur hæresis hodie afferendo usum paupertatis non includi sub uoto euangelicæ paupertatis qđ dicere hodie hæreticum est, & temerarium iudicatur, ut habetur in clem. exiui de paradiso.uersicu.dicere autem de uerbo. signific.

13 † Item hæresis contrahitur, si dicatur non posse pœnitere eum qui usque ad senium uixit in peccatis, nec saluari posse cum dicatur in cap.is qui.29.quæstio. 6. ꝙ quandocũ que conuersus ingenuerit saluus erit, ita Oldra.in consi 271.& Dec.in consi.137. col.2. & Fel.in cap.excommunicamus.el 2.de hæ-

14 re. † Item hæresis contrahitur afferendo Papam non habere potestatem dimittendi peccata.cum Petro dixit Saluator quodcunque ligaueris super terram legatum erit.& in cœlis, quodcunque absolueris super terram absolutum erit, & in cœlis 24.quæstio. 1.c.manet.& c.quodcunque.11.distin. & 50. distin. c.considerandum.not.in c. significasti.de electio.Matth.16.c. cum uices Dei gerat in terris.c.unico.§ porrò.extra ut ecclesiast.bene. & in c.licet de transla.episc.Old.in consi.271. & Dec.in d.consi.137.col.2.Felyn. in d. cap. excommunicamus Iser.in d.c.1.§. satisfactio

15 nem.in prin.ult.col.† Item contrahitur hæresis dicatur Imperatorem non esse dominum, & monarcham totius orbis cum dicatur in euãgelio Lucæ 3.c. exiit dictum à Cæsare Augusto ut describeretur uniuersus orbis, & Christus recognouit Cæsarem Imperatorem, ut dr̃ in euangelio reddite quod Dei Deo, & quod Cæsaris Cæsari, Pau. ad Ro.13. c.in extrauag.ad reprimendum in prin.& ibi gl.de trãsl.epi c apostolicæ.§.nos. de re iudi. cle.1.de magistris. & cle. 1. de sent. excõica.in prin.& ibi per Card.& per Bar.in l. hostes.2. col.ff.de c. & post.reuer.facit.l. cum depreca

rio.ff. ad l. eod. de iac.& l.bene à Zenone. C.
de quad.præscrip.loquitur tñ Bar.per uerbũ
forte, cũ Apostolus narret facti cõtingentiã
uide plene per Ias.in d.rep.l. cunctos pop.2.
col.C.de sum.Trin.ubi dicit ꝙ Bald. in c.soli:
tæ,de maio.& obed.tenet contra Bar.& Pan.
16 in c.nouit.de iud.in fi. & gl.† Item cõtrahi
tur hæresis per nouum sensum, & opinionẽ
in sacra scriptura aliter intelligendo, q̃ sensus
Spũssancti flagitat.c.dixit,& seq. 24. qõ.3.&
cap.quidam,in fi.& cap.hæresis,& seq.ea.q.
tex.in clem.1.§.porrò.de sum.Trin. Iser.in d.
c.1 § diffid. uers.sed an omnis hæreticus. &
in §.quocunque noĩe.Matth.in const. incõs.
17 17.no.6. q.† Item hæresis contrahitur asserẽ
do fornicationem non esse pctm̃ mortale,
sed licere fornicari. cum dicat Apost. ad Gal.
5.& ad Eph.ut non licere fornicari. Io. And.
in mer.in reg.sine culpa.32.q.4.c. nemo.no.
gl.in cle.ad nostram.uer.7. ubi tex. in hoc,&
gl refert Thomam ita tenere de hær.facit no
mine mechiæ continetur fornicario.32 q 4.
c.meret.sed in supradictis dicitur non mecha
beris, ergo cum ecclesia prohibeat fornica-
tionem,nedum cum non soluta, sed etiã cũ
soluta,ex p̃dictis ergo contrariũ affirmans si
se non corrigat hæreticus est. ca. qui in eccl.
24.q.3.ita Matth.in d. constit. inconsut.16.
not.5.qõ. Iser.in d.c.1.§ satisfact.ult col.uer.
18 si quis autem.† Item contrahitur hæresis,
si contra hæreticum, seu accusatum de hære
si non sint plenæ ꝓbõnes. sed indicia taliter
ꝙ necessaria esset purgatio,& petatur purga
tio, & accusatus recuset, talis ut hæreticus
punitur,ut not.glo.in d.c.excõ.§. adiicimus.
de hær.in c.ad abolendam §.qui uero.eo.ti.
per Matth.in d.const.inconsut.18. not uersi.
quid autem Fely.in d.c. excõicamus. 2. col.
19 uer.not.in §.excõicamus. † Item hæresis cõ
trahitur si quis defenderit hæresim, & ꝓ hæ
retico aduocaret animo hæresim defenden-
di nolens hæreticum ita contra fidem, & sa-
cramenta sentiẽtem puniri, aut forte ipsum
liberauit & fecit,ꝙ non perueniat in manus
iudicum,tunc n. hæreticus talis est, argu.l.4.
ad l.Iul.maiest. nam tali crimine tenetur qui
fecit ut hostis non perueniat in manus po-
puli Rom.uel regis,secus tamẽ si simpliciter
perstitisset patrocinium, & aduocationem,
ut quia defendebat non quia hæreticus, sed
ob aliam causam,ut seruitiorũ, tunc licet pu-
niatur ex quo in causa hæresis patrocinatur,
& defendit,ut in constit.inconsut in fin non
tñ hæreticus est, nec ut hęreticus punit. ita
Iser.in d.c.1.§.diffid.uers.quid si munias hæ-
reticum ut non ueniat ad locum ubi est iu-
dex ut puniat eum.& in § satisfact. 2. col. &
per Matth.in d.constit.inconf. 25 not & de
aduocatione traditur per Ang.in gl. And.au-
20 xilia.& in apostil.per August.& alios.† Item
hæresis contrahitur credendo hæreticis.nam
tunc hæreticus est,& punitur pœna d.const.
inconf.secus tamen si credat hæreticis,sed di
cat se credere quod credit sancta mater eccle
sia,tunc.n hæreticus non est,nec punitur ut
hæreticus,secundum Innoc.& Panorm. in c.
1.de sum.Trin.sed punitur pœna const pa.
ctarenorũ.ita ibi Matt in princ.facit ca.;dam.
in fi.& cap.hæc est fides. 24 q.2. & l.nos red.
C.de summa.Trin.Pan.in fi.rub.eo.tit.& ui-
de in cap.accus.§.ille, de hæret Ioan. And. in
21 rub..de sortileg.† Item contrahitur hęresis
si quis steterit per annum in excõicatione,
aut per biennium,ut not.in cap fi. de pœ. hr
in cap.ut inquisit.in fi.de hęret.in 6. Spec.in
tit.de hęr.uers.eodem modo. Panor. in ca.ab
excõicatio.in fi. de rescr.& in cap.in fin.in gl.
fin.de sim.& in auth.Gazaros eod.ti.de hær.
& in corp.unde sumi.gl.in cap.ad apost.in §.
de hæresi in gl.de hæresi de re iud.in 6.& per
Bart.in l.cred.C.de hæret.& in l. quæramus,
& post eum Alex.ff de test. & per Matth. in
d.constit.inconsut.in fi.18.not.uer. quid au-
tem, facit quod not.in cap.cum contum. de
hęret.in 6.& in cap.rursus,in cap quicunque
11.q.3.& in cap.1.de iud.Panorm.in cap. gra
uem,de pœn.quod est fin.3.& no.& in gl.hæ
reticæ prauitatis post Host.ibi & alios ubi ui
de distõnem ꝙ aut est excõicatus pro contu
macia in causa hæresis, & tunc elapso anno
est uerus hęreticus. & ut hæreticus punitur
d.c. cum contumacia, aut pro contumacia
in alia causa,& tunc inducitur suspicio de hę
resi,quæ tñ purgari potest ut ibi in d.glo.&
per Fely.in d.c.firmiss.1.col.& in d.c. excom-
municamus.2.col. de hæret. & per Panorm.
ibi post Hostien.2.col.uers.in ea,& in 3. col.
uersic.item quærit, & ibi qualiter procedat
ad sententiam contra istum contumacem.&
quot citationes requirãtur,& per Paul Ghir.
in d.tract.de hæret.in 8.q.Bon.in d.titul. de
hær.& uide per eum d.c.1.§.post annum. de
stat.conf.lib.eccles. ubi pœna, & uide capit.
reg.inc,si quis in excõmunicatione a cano-

ne lata aut ab homine. & ca. reg. item statuimus, quod si cõtingat. per quæ si quis durauerit in excõicatione per annũ punit. ut hæreticus, nec aperit qñ pro casu hæresis sit excõicatus. sed et aliunde, & per Matth. in consti. pactare norũ. in 1. glo. & intellige, & declara qñ est ex cõicatus ex cã criminali licet alia quam hæresi non ex causa ciuili, & ideo qñ pro causa criminali clericus priuatur beneficiis pro causa uero ciuili et si staret per mille annos nõ priuatur beneficiis, ita dixit Io. de Arn. in soli lo ult. quod est 100. post Ludo. in singula, 303.
32 alias 307. incip. de hoc heri fui. † Item contrahitur hæresis si elapso anno non receperit cõionem, ut per Fel. in d. rub. de hær. & in ca. ad abolendam, 1. col. eo. ti. allegat Old. in cõ si. 20. & tex. in auth. de pu. dom. hær. qui tñ tex. hoc dicere non vr, sed gl. dicit eum hæreticũ esse qui nõ est membrũ ecclesiæ, sed excõicatus est extra membrum ecclesiæ, cũ dicatur extra cõionẽ ecclesiæ, 11. q. 3. c. audi. & singulo anno non cõfitens, nec sumus cõionem est excõicatus, ut dr in c. oĩs utriusque sexus. de pœniten. & in c. & si frequentius, 2. dist. de consecr. ergo faciunt rõnes traditæ per Panor. post Host. in d. c. grauem. de excõica. per annum remanente in excõicatione, nam ideo hæreticus præsumitur, ex quo præsumitur male sentire de sacris ecclesiæ cum non faciat ad quod tenetur quilibet fidelis. allegat. d. c. oĩs utriusque sexus. Item præsumitur male sentire de ptãte ecclesię. istę ergo rõnes faciunt cõtra non sumentem per annum cõionem ut hæreticus pręsumatur sicut qñ stat per annum in excõicatione. & km prędicta: quilibet excõicatus dr hæreticus ex quo est extra cõionem, & ex hoc dr large hereticus. not. glo. in c. 2. 4. q. 1. & per Panor. in d. c. firmissime. & gl. de hęr. & 24. q. 3. c. illi qui. §. quia uero. sic & iudæi dñr large hæretici cũ
23 extra cõionem sint ut ibi per Panor. † Item contrahitur hæresis per inuocationem dæmonum, & per sortilegia, dummodo fiat talis inuocatio ut indicarent futura, ex quo tũc tollitur quod Dei proprium est, & creaturæ attribuitur. iuxta illud Isaiæ ca. 16. annunciate nobis quæ futura sunt in futurum, & sciemus quia dii uos estis, & iuxta illud Euangeli. non uestrum est nosce tpa, uel momenta cum pater posuerit in uoluntate sua idẽ ad ea dæmona adoranda cũ proprium sit Dei, & non creaturæ, iuxta illud. Ego dñs zelotes sum, & iuxta illud euange. Dñm Deum tuũ adorabis, & illi soli seruies, aut circa idola preces fundere, & dæmones consulere ut ab eis rñsa habeantur. 26. q. 2. c. h. 1. qui & 26. q. 4. c. igitur, & aliter ut exemplificatur: & no. in c. accusatus. §. sane. de hær. in 6. aliter uel si ad præterita scienda, & ad amorem irritandas mulieres, licet peccet, non tñ incidit in hæresim, cum proprium dæmonis si tentare homines contra pudicitias, & ad animarum periclitationem Matth. 4. c. & Luc. 4. in prin ita dixit Ioan. And. plene, & late in rub. de sortil. in Spec. & in d. c. accu. §. sane. & ibi Gemi. & per Oldr. in consi. 219. quod incipit regularis habetur traditio, & per Fely. in rub. de hær. Matth. plene in constitutio. inconsutilẽ. 16. not. 1. q. uoluntate hoc distinguitur crimen in hoc cap. cum ex uoluntate. de sentẽ. excõicatio. uoluntas. n. & propositum distinguunt maleficia l. 1. §. diuus. ff. de sicar. Alb. in rub. C. de hær. uidendus est Thom. 2. 2 q. 93. cum tribus seq. & uide Panor. in cap. 1. in fin. de sortil. ubi idem si rebaptizando, aut cum hostia consecrata, & fiant tales incantationes post glo. in d. §. sane. & uide plene per Dec. in consi. 161. 2. & 5. col. ubi an clericus sortilegus, & dans pocula amatoria, & non celebrans cum hostia consecrata dicatur hæreticus, & an, & qñ per sortilegium inducatur hæresis, & an, & qñ fit cum hostia consecrata, & quid si non cum hostia consecrata, sed absque consecratione plene uide per Pau. Ghir. in tract. de sortil. 10. q. & maxime in fi. ubi ponit quæ requirantur ut dicatur ex his hæreticus. & in q. 1. 1. uide per eũ, & Dec. ubi
24 supra. † Item contrahitur hæresis idolis sacrificando. c. consilia. §. hinc etiam, 17. dist. & c. nunc aũt. 21. dist. Dec. in d. conf. 151. & Pau. Ghir. in d. tract. de sortil. 2. q. Nota tñ quod tunc inquisitor hæreticæ prauitatis non potest se impedire casu quo sapuerit hæresim talis inuocatio, nisi manifeste, & notorie apparuerit sapere hæresim, ut dr in d. §. sane. in dubio aũt non põt cognoscere an sapiat hæresim. ita uel non, cum tñ iurisdictio fuerit sibi tributa illa existente qualitate notorietatis, & manifestitudinis, alias ea non existẽte nõ cognoscet, licet bene posset cognoscere, an manifeste sapiat, & sic de qualitate interueniẽte an nõ, ut per gl. in d. §. sane. & Pa. in d. c. 1. ĩ fi.
25 Et uide ĩ pmissis quod q credit aut dicit mulieres aut hoĩes (ut quidam uulgares dñt) noctis

tempore

tempore incedere cum Diana dea pagano-
rum, aut cum Hærodia de transformantes
species suas, hæreticus est, & infidelis, & pa-
ganis deterior cum ab alio ista fieri non pos
sint quam à creatore oium. c. epi. 26. q. 5. Matth.
in d. c. consti. inconsutilem. 16. not. 1. q. & sic
alio modo contrahitur hæresis credendo, &
affirmando aliũ posse facere mutare, & trãs
formare creaturas quod ipse Deus ut ibidem, &
de intellectu. d. c. epi. & accedãt illæ mulieres
corporalr. an prestrigialiter plene tradit Paul.
Ghir. in d. tract. de sortil. 7. q. & Franc. Ponz.
in tract. de lami. uers. & sic ex his contingẽs,
26 & dictis. ubi quod corporaliter. † Item contra-
hitur hęresis per blasfemiã blasfemando Deũ
& sanctos. & monitus est incorrigibilis, 24.
q. 3. c. qui in ecclesia, & per Matth. in constit.
inconsutilem. in gl. in uerbo. diuinæ maiesta-
27 tis. † Item contrahitur hæresis oppugnando
priuilegia Romanæ ecclesiæ. c. oẽs. 21. dist. per
28 Dec. in d. cons. 51. col. 6. in fin. 1. dub. † Item
contrahitur hæresis contẽnendo statuta mã
data, & canones ecclesiæ, & Papæ asserendo
Papam, & ecclesiam non hre ptãtem cõdem
di canones, tunc. n. ut hæreticus punitur. 19.
dist. c. nulli fas, nota. gl. 24. q. 3. c. illi qui § qa
uero, not. gl. in c. generali. de elect. in 6. Pau.
in c. 1. gl. da apost. & in c. cum non liceat. 2.
col. uer. posset tñ intelligi, de præscrip. decla
ra, & dic ut per Fely. in ca. 1. col. 3. de constit.
ubi plene de talibus transgressoribus & pœ
na, & de requisitis Mat. in proœ constit. in
gl. in uerbo. mortalitate not. gl. in d. c. nulli
29 fas. & in c. uiolarores, 25. q. 1. † In quibus
fit distinctio quod aut simpliciter cõtrauenit, &
tunc punitur non hæreticus sed alia pœna,
quia deponendus, & eiiciendus ab ecclesia
interuenientibus requisitis ut per Fel. in d. c.
1. de const. & in d. c. uiolatores, & in c. gñali.
& 25. q. 2. c. si dogmata, aut contrauenit asse
rendo ecclesiam, & Papam talem potestatẽ
non habere, & tunc ut hęreticus punitur. d.
c. nulli fas, cum not in d. c. uiolatores, & per
Fel. in c. firmissime. 1. col. de hær. limitat tñ
prædicta ut per Fel. plene. in d. ca. 1. in 1. gl.
30 ubi uide. † Item contrahitur hæresis asseren
do duos posse esse uicarios Christi, & eccle-
siam uniuersalem posse habere duo capita,
talis. n. hæreticus iudicatur. ut per multas au
ctoritates sacræ paginæ tradit Boni. 8. in ex
trauag. de maior. & obed. incip. unã sanctam
ecclesiam. plene gl. in cle. ad nostrum, uersic.

ecclesiæ, de hæret. gl. in c. non aũt. 7. q. 1. Fel.
in c. quæ in ecclesiarũ, in princ. pen col. uer.
hanc declarationem, & in c. firmissime, de
hær. Pan. in ca. 1. col. 2. de paroch. plenissime
in c. nouit in 2. gl. de iud. Card. cle. 1. §. por-
ro. 2. q. de iureiur. Item contrahitur hæresis
asserendo Papam in tpalibus non hre pote-
statem, sicut in spũalibus, & negando Impe-
ratorem ab ecclesia hre Imperium, & iurisdi
tionem. ut declaratum apparet per d. extra-
uagantem Boni. unã sanctam. gl. in d. clem.
ad nostrum, in uers. ecclesię, plenissime dispu
tat ad partes Panor. in d. c. nouit, in 2. gl. de
iud. & ibi Fel. & per eundem in d. c. firmissi-
me, in 1. gl. de hær. Alex. in cons. 2. col. 4. uol.
1. Panor. in d. causam. & in c. per uenerabilẽ,
qui filii sint legiti. Doc. in 1. consti. C. Oldr.
in consil. 180. Præposi. in c. innouo 21. dist.
Bal. in l. rescrip C. de prec. Imp. offe. ubi di-
cit sm qd, & non simplr, & 96. dist. c. fin. Im
perator. & c. duo sunt, ubi gl. sicut sol præest
lunæ ita, & Papa Imperatori not. gl. in ca. ex
transmissa, de foro com. Pan. in c. cum Ioan.
de fide instr. Philip. Franc in c. si duobus. §.
denique, de appella. Bald. in proœ. ff. 6. col.
Alex. in l. 1. §. 1. post Bar. ff. de requir. reis re
curre. ad disputationem Panor. in d. c. noui.
uide Matth. in proœ. const. 14. no. post. gl. &
in uers. gladii, & in const. usurariorum, id gl.
in uer. diuinę. no. gl. in c. si. de hær. Bald. in ca.
bonæ. lo 2. de postu. præla. dicit quod sicut sol.
præfulget inter planeras, & est primus, ita, & Pa
pa inter ceteros, adde Iser. in c. Imp. §. præt.
in add. text. uel Imperator de prob. feu. ali. per
Fed. ubi dicit Papã non hre superiorẽ, & Im
31 perium à Papa procedere. † Item contrahitur
hæresis per simoniam iuxta c. quisqs 1. q. 1. gl.
in c. eos qui. §. quia uero. 24. q. 3. in c. presby
ter, in c. studeat. & c. benedict. & c. cũliqueat,
& c. fert. 1. q. 1. & c. per de hæret. intelligit tñ
sm Inno. in quoties, de simon. uidelicet qñ
qs crederet, & affirmare sacrm uendi posse,
alias large diceretur hæreticus, sicut excõica
tus, & iudæus, & alii ut d. gl. in §. quia uero.
& per Panor. in d. c. firmissime. & uide Fel.
in ca. 1. circa fi de simo. & Pan. in c. quoties.
de simo. sentit Fel. in rub. eo. & Panor. in c. cũ
uenisset. de iudic. Iser. in c. 1. §. diffidamus. 4.
col. de sta cõtra lib. eccl. & 3. col. uer. sed an
oĩs, uide gl. in d. c. firmissime. & per Dec. in d.
32 cons. 151. col. 2. uers. contumacia. † Item cõ
trahitur hęresis per schismam. nam schisma

hæresis est 24.q.1.c.inter hæresim,& in cap.
firmiss.ubi Panor.de hær.& in c.quia diligē
tia.1.col.de elect.& in rub.de schisma.Old.
in cons.64.& 65.Dec.d.cons.151.2.col.qđ
tñ intellige,& declara,ut per Pan.in d.rub.
de schis.& in cap.firm.de hær.v3.in proprio
schismate,v3,in diuisione unitatis ecclesiæ,
& quia cōstituat quis sibi sacerdotes,& alios
clericos cum pertinacia,cum ꝓprie schisma
dicatur,i.diuisio,cum ab unitate ecclesiæ di-
uidatur constituendo sibi propriam.cū,tūc
ueniat contra symbolum Apostolorū,& vna
sanctam ecclesiam;& sic non plures c.inter
hæresim,& cap.loquitur.24.q.1.secus tñ si
nō cōstituat aliam ecclesiam,nec se diuidāt
ab unitate ecclesiæ Rom.sed cedat apud se
esse unitatem ecclesiæ,quia duo,aut plures
cōtendant de Papatu,nec impugnant Rom.
ecclesiam,nam isti dũr schismatici,& non hę
retici,ut dicit gl.2.24.q.1.c.1.& in c.1.eo.ti.
de schisma,& cap.1.eo.in 6.& cap.denique
17.q.1.& cap.licet de elect.& p Bal.i cōsilio
schismatis sup rub.C.si qs ali.test.prohi.ut
fuit tpe Vrbani Papæ,ut ibi,& ita loquitur
tex.in cap.1.cod.tit.in 6.& uide cap in noīe
dñi 23.dist.& uide Pan.in d.c.licet,in glo.ex
ceptione,de elect.& in cap.si qs pecunia.79.
dist.& tunc quid differat hęresis à schismate
dic ut p Pan.in d.rub.de schism.& in c.1.eo.
& in c.licet,de elect.& in cap.cler.ne cle.uel
mon.ult.col.Barb.in cap si diligenti.de foro
comp.& Fely.plene in cap.Rodul.13.& 28.
col.de rescript Panorm.in c.cum in cunctis.
§ fin.ult.col.de elect.dic ut p eos,ꝙ aut iun
cta est cum hæresi,& tunc sunt excōicati,aut
non,& tunc ẽm quosdam non sunt excōica
ti,ẽm alias sic p d.c.licet,& Panor.in d.rub.
& cap.1.de schism.limita nisi ubi nullus ca-
deret error ꝓbabilis,secus tñ si esset dubium
an esset schismaticus,an non pp factum in-
tricatū,ut in Vrbano Papa,de quo per Bald.
in d.cons.schim,& per Pan.in rub.& cap.1.
eo.ꝙ tunc non sunt excōicati,in d.rub.de
eiiciente epm de sede cpali,& occupante sibi
presbyteros suos,an sit excōicatus,& ẽm prę
dictam distinctionem,an schismaticus sit hæ
reticus,& qñ.& quis dicatur schismaticus,&
unde dicatur schisma,& proprie,& impro-
prie dic ēt ut Paul.Ghir.in tract.de hær.2.q.
† Item contrahitur hæresis per ablationem
priuilegii ecclesiæ uls,qui ergo priuilegium
ecclesiæ auferre tentauerit hæreticus est.22.
dist.ca.oēs,ubi tex.clarus gl.24.q.3.ca. illi q.

34 §.quia uero.† Item contrahitur hæresis as-
serendo peccata dimitti à solo Deo absque
mysterio clauium ecclesiæ contra de pœnis
dist.1.per tot.& per Fely.in c.excōicamus,lo
35 2.de hæretic.† Item contrahitur hæresis si
ptās,aut alius officialis requisitus à diœcesa
no,& eius uicario distulerit auxilium,pstare
contra hęreticos,& eorū receptatores,& fau
tores qñ ut suspectus de hæresi punitur.ut
dr in cap.ut offiīi.§.statuimus,de hære.in 6.
36 † Item contrahitur hęresis asserendo non es
se infernum,nec paradisum,sed animam es-
se mortalem,& non immortalem,sed mor-
tuo corpore aīa quoq; mortua sit,talis ita
asserens manifestus reputatur hęreticus.ita
cōsuluit Fed.de Senis in cōs.245.inc.reuerē
do in Xp̄o pri,Matth.in d const.inconsut.16.
37 not.3.q.† Item contrahitur hæresis assercn
do pertinaciter decimas non dēri clericis,&
prælato,ita tenuit Anch.in clem.1.§.sanè.
de usur.per gl.ibi,& Paul.de Eleaz.asserētes
nedum hæreticum esse qui male sentit de ar
ticulis fidei,sed ēt qui errat in documētis ec
clesiæ,p falsas gignit opin.contra ecclesiam
& ita alias dixit Anch.fuisse determinatum
per Theologos contra quendam pdicatorē.
uide Matth.in d.const.inconsut.16.not.5.q.
decimę n.permissę sunt in ueteri testō,& no
uo.ut plene prosequitur Matt.in const.quan
to ceteris.3 not.1.2.& 3.q.& in rub:eo de
decimis,& ibi an ꝙ hodie soluatur decimæ
integrę sit iure diuino,an positiuo,& p Pan.
in cap.paroch.de decimis,& in cap.statuim.
de transa.& in cap.adhib.de re.perm.qui.n.
non soluit decimas transgressor est præcepti
ecclesiæ,cap.reuert.16.q.1.sic ex constōne ec
clesiastica debentur,& qui contra pcepta,&
dogmata ecclesiastica operatur is hæreticus
est,ut supra dictum fuit,in regno ēt pcipitur
soluendus esse decimas,ut in const.quanto,
& ibi per Matthæum,& in cap.reg.ad audiē
tiam nostram.& in cap.item statuimus qđ
cōiter barones,& feuda tenentes,& prag.ex
tat qualr aūt compellātur iure canonico ad
soluendum per Card.in cle.2.col.2.de iud.
& in clem.fi.§.1.in fi.de pœn.Pan.in c.per-
uenit,de dec.sed tex.in d.clem,fi.contra inci
pit cupientes de pœnis nō dicit Theologos
hoc dicentes hæreticos esse,sed excōicatos,
& alias pœnas incurrere ut ibi,& uidi.no.in
ca.1.de decimis in 6.ubi gl.disputat,an de-

beantur

beantur, & per Pan. in c. tuæ de decimis nisi
in proprie dicatur hæreticus ex quo excõica
38 tus ut supra. † Item contrahitur hæresis, si
professus recedat à religione, & cõtrahat ma
trimonium publice, & notorie, & non clan-
destine, nam tunc si publice ut hæreticus pu
nitur, cum sit cõtra c. 1. de uoto in 6. & cõtra
clem. eos qui de cõsang. & aff. ubi ẽt not. ita
dixit Iac. But. quem sequitur Saly. in l. nemo
C. de summa Trin. Panor. in cap. de hoĩe. de
cel. miss. in gl. in uers. uerbis, & Matth. in d.
constit. inconsut. 6. not. 7. q. idem dixit Bald.
in d. l. nemo circa fin. si duxerit duas uxores,
Gemin. in c. accus. §. sane, de hæret. in 6. per
Fely. in cap. ad abolendam. 1. col. de hæret.
39 † Item cõtrahitur hæresis per perceptionẽ,
& celebrationem cum hostia non cõsecrata.
ut dicit Anan. in d. c. ad abolendam. Cald. tñ
in cons. 4. tenet contrariũ ꝙ non dr̃ hæreti-
cus accipiens hostiam nõ cõsecratã, nec cle.
ricus cum ea celebrans, & hanc tenet Oldr.
in consi. superius allegato incip. regularis ha
bet traditio, & Felyn. in rub. de hæret. hr̃ in-
d. c. de homine, de celeb. miss. Card. autem in
d. c. de homine, refert B. Th. in suo quolibet
6. q. sacerdotem dantem hostiam non conse
cratam puniri ut idolatram, & ꝑ Matt. in d.
constit. inconsut. 16. not 8. q. intellige tñ ut
per Felyn in d. c. ad abolendam. 1. col si per-
seuerauerit in errore. ubi refert cons. Cald.
4. allegando rationes, & intelligendo si perse
40 uerat in errore. † Item contrahitur hæresis
negando id qđ traditur in clem. 1. de summa
Trin. uidelicet, ꝙ mortuo Xp̃o non exiuit
sanguis, & aqua, ut ibi per gl. 1. uers. apetuit,
41 † Item contrahitur, hæresis tenendo opin.
illorũ ꝙ anima est sanguis, & gñatur ex præ
iacenti mã. & extraduce, & alias, ut not. in c.
quod uero, & in c. Moyses, in gl. nec anima-
tum. 32. q. 2. faciunt dicta per Felyn. in cap.
sicut, lo 2. de homic. & Doct. in l. quod dr̃ ff.
de lib. & posth. & Bart. in l. diuus. ff de extr.
crim. not. in clem. 1. de summa Trin. in uers.
unitas, uidelicet, de corpore animato in tem
pus ibi statutũ quod limitatur in Christo, ali
42 ter senties hæreticus est ut ibi. † Item contra
hitur hæresis asserendo pertinaciter histo-
rias in biblia contentas esse falsas, tunc talis
hæreticus censetur, ita tenet Asten. in sum-
ma lib. 1. 2. in tit. 58. ubi dicit fidem extẽdi ad
historias contentas in biblia, & qui asserit
aliquam historiam bibliæ falsam esse hæreti
cus est, & per Matt. in d. const. inconsut. 16.
43 not. 9. q. † Item contrahitur hæresis per con
tumaciam, ubi contumax hæreticus dicat 8 1.
dist. §. si qui sunt presbyteri. 38. dist. cap. nul-
lus contumax. dico tñ in non faciendo quod
iubeat ecclesia potestate, Dei ecclesiæ quæ
à Deo est resistendo, aut contumax sit non
ueniendo. uilipendo tñ iudicẽ in obbrobriũ
fidei, credens, aut asserens non esse potestatẽ
à Deo, ut dicit Apost. ad Rom. 3. & 23. q. 1.
cap. & qui culpatur, spernendo claues eccle
siæ, & Romanã ecclesiam, & eius ministros,
& prælatos qui ab ea sunt. 22. dist. c. omnes
non habere a Deo potestatem, de hoc per
Ifer. in c 1. §. diffidamus. 4. col. uers. item con
tumax de statu contra lib. eccl. in aliis contu
max hæreticus non est, ne ordo iuris ꝑuerte
retur. uide per Fely. in cap. excõic. c. 2. col. de
hæret. & Dec. in d. consi. 151. 2. col. uersic. &
mouentur ratione, & not. 40. dist. c. si Papa.
44 † Item contrahitur hæresis persistendo in
notorio crimine, & nolendo se corrigi satis
suspectus est de hæresis. 38. dist. c. fin. 81. dist.
c. si qui sunt. fin. de pę. Dec. in d. cõs. 151. in fi.
3. col. not. in d. c. si Papa, & per Panorm. in c.
45 signasti, de elect. † Itẽ cõtrahitur hæresis re
cusando pertinaciter iurare ad purgationem
hæresis, talis ita recusans pro hæretico hr̃ ut
not. in cap. excõicamus, & ibi Fely post. Ho-
stien. pen. col. uers. not. ibi ostentationem, de
hæret. quod limita ibi ſm Host. nisi forte ex
subtilitate conscientiæ recuset, & limita ut
per Matth. in d. constitut. inconsutilem. 16.
46 not. uers. quid autem. † Item contrahitur hę
resis credendo hæreticis, ut in d. c. excõica-
mus, & in d. constit. inconsutilem, & in c. 2.
de hæret. in 6. qualiter dicatur, & intelliga-
tur credere dic ut per Felyn in d. c. excõmuni
camus 3. colum uersic. ult. circa. §. istũ, post
47 Host. in d. c. 2. † Item contrahitur hæresis si
eps, aut alius instituat consanguineum, aut
extraneum, aut paganum hæredem ut in c.
si quis iuncto summario Panorm. de hæret.
& in sequen. cap. iuncto summario Felyn.
48 † Item cõtrahitur hæresis per receptionem
fauorem, & defensionem hæreticorũ, ut in c.
2. c. accus. de hæret. in 6. & Card. in clem. 1.
49 §. uerũ, eod. tit. † Item contrahitur hæresis
frangendo imaginem crucifixi, uirginis, &
sctõrũ, dũ tñ hoc faciat quis putãdo ea esse
simulacra, & ꝙ fuerit pctm̃ illa adorare, uel,
ꝙ per imagines repræsentatur tunc. n. hære
ticus

ticus esset, alias si non hoc aīo sed aliter fiā-
gendo alia pœna durissima plectendus esset
de qua in c. si canonici in fi. & ibi gl. de off.
ord. in 6. in uers. ultrix. & uide in l. 1. C. ne li.
ceat sing. ita ꝑ Host. in summa eo. §. qua pœ
na, & Matthę. in d. cōst. ī cōsutilē. 16. nota. 3.
q. & in ꝓœ. cōst. in prin. pen. col. uers. secunda
conclusio, & in const. multæ leges, in primo
lib. & per Iser. in d. c. 1. §. diffidamus, ult. col.
ubi dicit ita teneri, & fuisse decisum ī magna
50 curia uicariæ cōtra Bar. pro canonistis. † Itē
cōtrahitur hæresis si quis inuocasset dæmo-
nem ad actum luxuriæ, uel alium actū, & ue
niens dixisset inuocanti ꝙ spueret crucē, &
ille ad obsequendū dæmoni in crucē spuis.
set absq; cordis pnīa, tunc hæreticus esset,
sed si timore dæmonis hoc fecisset, non tñ
totaliter à fide recedēdo, sed male cōtēptus,
& cum dolore cordis, tunc non esset hæreti-
cus, licet grauiter peccaret, ita ꝑ Innoc. in c.
1. de aposta. in princip. & firmat Tho. 2. 2.
qō. 12. & q. 23. hr̄ in sum. Pisane. in uers. apo
stasia. & per Matthæ. in d. const. consutilem.
51 16. notab. 1. qō. † Item contrahitur hæresis
per apostasiam perfidam à fide recedendo,
& perfide ab negando, & oppugnando, talis
enim dicitur apostata perfidiæ, & ut hære-
ticus punitur. Panor. post Host. in c. primo 1.
gl. de aposta. imò talis apostata maior est hę
retico, & maius peccatum is in totum à fi
de recedit, at hæreticus non in totum ut per
Matthæ. in rubr. de aposta. in const. reg. & ui-
de quotuplex sit apostasia per Matthæ. in d.
rub. & in const. apostatantes, & plene per
Gl. & Doct. in d. cap. eo. & per Boni. in tit. de
aposta. ubi de pœnis contra eos, & per Paul.
Ghirlan. in tract. de hær. q. 2. & ibi ꝙ aposta-
tantes nouæ sectæ qñque se rebaptizant, &
isti tales rebaptizati maiori pœna plectunt̄,
nam hæretico pœnitenti parcitur rebaptiza
to uero nunq̄, & in remissibiliter l. mani-
cheos, C. de hær. & l. hi q̄ sanctā, C. de apost.
52 uide ibi per cum. † Itē contrahit̄ hæresis per
modos ut ꝑ gl. in c. illi q̄ § q̄a uero. 24. q. 3.
& ꝑ gl. in c. firmissime, de hær. & hærendo
opinionibus illorū qui tradunt̄ in c. q̄dam.
53 24. q. 4. † Item hæresis contrahitur asseren-
do Christum non esse aliquid secundum q̄d
homo ut traditur in c cum Christus. de hær.
54 & ibi no. & in c. hæc est fides 24. q. 1. † Item
hæresis cōtrahit̄ si accusatus de hæresi abiu-
rasset in iudicio, licet cōtra eū plene ꝓbatio
nes non fuerint, tñ si postea cōmittit in ipsa
hæresi, hr̄ pro uero hæretico, ut per Arch. in
c. accusatus, de hær. in 6. & per Matth. in d.
cōst. inconsutilem, in fi. 18. nota & in gl. no-
lunt ignoscere. Idē si inculpatus in una spe-
cie quā adiurauit, si ī aliā cōmisit hęreticus
est. Idē si post abiurationē receperet, uisitet,
aut associet, & dona dederit hęreticis, pro ue
ro hæretico hr̄, & talis relapsus in hæresim
nuncupat̄, de quo in d. c. accusatus, & in c. ad
55 abolendam, §. q̄a uero, de hær. † Item hære
sis cōtrahit̄, si officialis quicūque requisitus
ab inq̄sitione hæreticę prauitatis, ut iuret ob
seruare statuta, & canonēs ꝓmulgatos, & ap
probatos ab ecclesia cōtra hęreticos, & eorū
fautores credētes, & receptatores noluerit
iurare, tūc talis ut de fide suspectus tanq̄ hæ
reticus punit̄ ita hr̄ in c. cōtra christianos de
56 hær. in 6. † Itē hæresis cōtrahit̄ asserendo ꝑ
tinaciter aīę rationalis seu intellectiuæ sub
stantiā non esse formam ꝑ se humani corpo
ris uere, ut dr̄ clem. 1. §. porro. de sum. Trin.
57 uide ibi gl. plene, hoc discutientem. † Item
hæresis cōtrahit̄ tenendo, & approbando ea
quæ tradunt̄ in clem. ad nostrum, de hær. ui
delicet errores illorū de Alamania, & uide
ibi per gl. de erroribus illis canonibus sacra
scriptura ac oībus reprobantē errores illos.
58 † Item cōtrahitur hæresis, si q̄s potest erran
tem in fide catholica ab errore reuocare, &
non reuocat de hær. c. q̄ alios, & 2. q. 7. c. ne
59 gligere cum possis. † Itē contrahit̄ si nouam
q̄s facit sectam cōtra fidem uel factam defen
dat ut 24. qō. 1. c. hæc est fides. Et licet mul-
tis aliis modis hæresis contrahi possit, tñ ex
præmissis locis superius allegatis complecti
posset, nos aūt contenti erimus ꝑdictis mo-
dis ita exceptis, & hinc inde dispersis breui
cōpēdio in unū coadunatis, si q̄s uero alios
studiosius uelit pergrere ad supradictos lo-
cos canones, & doctrinas allegatas cōuolet,
& ad no. ꝑ gl. in c. firmissime, eo. ti. & in c. in
ter hæresim. 24. q. 3. per Bald in rub. eo. &
Car. in cle. 1. eo. & per summistas eo. & ꝑ Bo
ni opere male. in eo. ti. & ꝑ Fely. in rub. eo. &
60 per Pau. Girlan in d. trac. de hær. † Et tandē
hæreticus proprie dr̄ qui contra fidem Chri-
sti, & articulos fidei, & contra præcepta, &
dogmata ecclesiæ, & cōsiliorū eiusdē, ꝑtina-
citer aspirat falsum dogma, & extraneū sen-
sum gignēdo aliter q̄ Spiritus Sāctus dictet
iuxta hæreticus. 24. q. 3. & c. q̄dam, in fi. ubi
gl. ea.

glo.ea.q.& gl.in l.2. C.eo. & qui sint hæretici,& quot sint eorum sectæ dic ut per Gratia num.in c.illi qui.§.quia sermo, cum seq. 24. q.3. cum ibi no.& C eod.Arriani. & in auth. Gazaros, & alia uide ut per prædictos Docto. ubi supra de his hactenus. Viso itaque quot modis hæresis contrahatur adiacenti proinde processu eiusdem erit uidendum &
61 qualiter in ea punienda procedatur. † Circa itaq; tertium de processu hæreticorũ primo uidendum de iurisdõne, & ptãte cognoscentis, secundo quis inqri aut accusari possit, & qui non, tertio de modo procedendi, & pbationib. faciendis. Circa primũ ad quẽ spectat huius criminis cognitio, uidelicet an ad iudicẽ ecclesiasticũ, an uero ad secularẽ, an uero uterque possit cognosceret, in hoc dicendũ erit ꝙ crimẽ hæresis est crimẽ mere ecclesiasticũ, ut no.gl.in c.2.3.q.3. adeo ꝙ ad iudicẽ ecclesiasticũ spectat cognitio, & decisio, non aũt ad iudicẽ laicũ, nisi tñ executio sniæ latæ p iudicẽ ecclesiasticũ, alias si iudex secularis intromittat se in cognitione, & decisione sup tali crimine, aut executionẽ latæ sniæ p ecclesiasticũ differat facere, ipso iure excõicatus reddit, & si per annũ in tali excõicatione pdurauerit, ut hæreticus cõdemnandus est ita dicit nouiter tex.in c. ut inquisitionis negociũ.§.phibemus, de hær. in 6.& in c. cum sm, leges, in fi.eo.ti.in 6. & in c. ad abolendã de hæ..& per Mar.in l.1.C.de rapto.uirg.col. 34.in uers.no.ẽt ex hac lege quod rapto.executio aũt ideo seculari permittitur cum pro hæresi ponatur pœna corporalis, & sangui-
62 nis ut infra dicetur suo loco. † Ecclesia uero corporales pœnas, & sanguinis non infligit. ideo secularis cõmittĩ executio, ut in cap.in archiepatu de rapto. sed ppetui carceris pœnã imponit, ut in c.quãuis, de pœn. ĩ 6. Ana. in consi.1. p Ias.in l.transigere.C.de transa.& per Bar.& alios in l.2.ff.de publ.iud. & hr in c.1.de hær.in 6.& in clem 1.§ 1.eo.tit.c. pe.de apost.c nouimus.de uerb.sign.Spec.in tit.de hær.in princ.Matthę.in proœ.const. in prin. pen.col.uers.3.conclusio Panor. in d.c.excõmunicamus, lo 2.no.de hær.& quod ad secularem non spectet cognitio cum sit mere ecclesiasticum per Ioan. And.in Spec. in tit.de hęre. in addi.sed dicit Iser. in d. constitutio. inconsutilem, & in c.1.in uersi.contrahentiũ incestas nup. in tit. q̃ sint rega. & Matthę. in d.cõst.inconsutilem.decimo no. & Panor.in d.c.ad abolendã.eo.tit.2. col. uers. ulterius, & plene in c.cum sit gñale.8.col.uers. alius casus, & sol.fi. foro compet. ubi plene tractat de criminibus ecclesiasticis, & ad quem eorum spectet cognitio, & qñ ad iudicem secularem, & qñ non post gl.ibi magistraliter & in c.ea quæ, de statu mona.& in cap. 1.in gl.publicũ de off. ord. & p Steph. Aufre. in repe.cle.1.de off.ord.5.q.& uide auth.si clericus.C.de episcop.& cler.& unde sumit, & p Panor.in d.c.1 in d.gl.publicum inuehitur
63 contra Bart.in l.diuus.ff.de cust.reo.† quatenus dicit si ecclesiasticus tradit conuitũ de hęresi puniendum iudici laico, & tpali, quod non teneẽ punire nisi uideat pcessum nec tenetur stare dictę snię, sed de nouo formare põt pcessum, dicit ibi Panor. fore cõtra tex. in d.c.ut inquisitionis.§.phibemus, de hær. in 6.ubi nec ẽt indirecte potest cognoscere. Et no.ꝙ licet ibi hoc teneat Bart.& in l. magistratibus, ff.de iurisd. omn. iud. sequendo Guil.& Cu.ibi p tex.ĩ §.si uero crimẽ, idẽ tñ tenent ibi Alber. & Bald.& Ang. Fulgos. & Paul.de Cast & quasi legistæ oẽs hoc tenent pro cõi ut dici.Imol.in ca.1.off. ord. Canonistę uero tenent contrarium per tex. illum expressum, in d §.prohibemus, & Bald. in d. auth.clericus, & Aug.in d.l. diuus, & in l. 1. C.de exhib.rei. Salyc.in l. ea quidem, 8.col. C.qui accus. non pos. qui rñdet ad d.§.si uero crimen, quod ibi erat condẽnandus, secus qñ puniendus condemnandus traditus, & per Ancharia.in c.at si clerici. de iud.& ibi etiam Dec.in fi.1.gl.2.conclus. & in d.ca.1. qui rñdent ad d.§.quod loquatur in alio crimine quam mere ecclesiastico, & Alex.in d. l.magistratibus, & ibi Ias.& ceteri oẽs hoc tenent cõtra Bar.plene, & p Fely.in d.c.ad abolendã, in fi ubi plene, & Old.in consil.89.& Alex.& Barb. post Bart. in d. l. diuus, & in d.l.magistratibus. Et sic amplia ut secularis non possit cognoscere ẽt indirecte post condemnationem factam p ecclesiasticũ in executione dictæ snię licet seculari tradatur puniẽdus, iuxta, c.si præsidentes, de hęr in 6. d. §.prohibemus, & d.c.ad abolendã, & c. 1. de
64 hær.in 6.† Limita tñ nisi addendo laico nouas pœnas, potest. n. secularis iudex nouas pœnas addere laico licet hæresis declaratio spectet ad solum ecclesiasticum, ita Anton. de Butr.in c.cum sit gñale. de foro compet. de quo tñ Panor. ibi dubitat cũ tale crimen

sit

fit mere ecclesiasticum, & ad eũ spectet co. gnitio,& non ad laicum, nec ualebit statutũ alias pœnas imponens per no.in c.2.de cõst. in 6.& in l.fi.ff.de iurisd.om.iu. facit c.statutum,de hæret.in 6.& tanto magis ex quo ea dem pœna imponitur à iure canonico quæ à iure ciuili,& consuetudinario, ut dicit Pa. in d.ca. ad abolendam,in glo. audientia post Host.& Io.And.ualet,pœna ignis, & concre mationis auth.Ioan.15.cap.& dicetur infra suo loco,& patet in const. reg. inconsutilẽ in fi.& per Fel.in d.c.ad abolendam, in fi.me rito alias pœnas forte stamtatias non posset imponere,pro prædicto tamen Ant.vẽ facere gl.in clem.ne Rom.in uersi.tolli de elect.ubi licet per pœnæ adiectionẽ lex superioris tol li non possit.tñ adiuuari põt. per pœnæ impositionẽ,& no.in c.si pp, de rest.in integr. in 6.Io.And.in c.fin.de off.arch.Pan. in cap. prudent.ult no.in prin. de off. deleg. Dec.in cons.117.col.uer.non obstat statutum,licet ergo non posset iudex laicus nouas pœnas imponere in præiudicium iuris ecclesiastici, tñ põt addere laico nouas pęnas, dummodo non recedat à pœnis ecclesiasticis, sed easdẽ imponatur, aliud.n.est facere contra legem aliud prer legem,ut no.Bar. in l. cum lex.ff. de fid.& in l.stipul.ista.§.alteri.ff. de uerbor. obl.& no.ꝙ licet const.reg.inconsutilem,di ctet officiales seculares posse procedere, & pœnam ignis imponere,tñ illa const.fuit añ d.c.ut inquisitionis.§. prohi.cum ibi fiat mẽ tio de conditore.d.const.Frid.Imp.de statut. contra lib.eccl.§. Gazaros.cum seq. licet ergo forte ante d.cap.iudex secularis potuisset procedere,& punire tñ hodie non potest per d.§.prohibemus.& etiam per c. reg. incip.itẽ statuimus quod officiales seculares edictũ in planitiæ S. Martini per regem Carol pri mum prohibẽtur iudices seculares intromit ti in crimine ecclesiastico, de quo etiam per Matth.in constit. maiestati nostri.2. not.uel intellige ut per Matth in d. const. inconsuti lem in glo.per officiales.quod no.ad ea quę traduntur post glo. per Panor.'in d.c.cum sit generale,de criminibus ecclesiasticis, ut pro illis puniendis non se intromittat iudex secu laris per d cap.& per const. maiestati nostræ nullo tñ casu, & in const multæ leges not. Cumque huius criminis cognitio ad ecclesia sticum spectet horũ alii ordinarii dñr alii de legati,horũ autem alii à sede apostolica alii

65 ab ordinario dñr delegati. † Ordinarii dicũ tur epi diœcesani,ut in clem.1.§.1.de hæret. & ibi per Card.& per hoc eo.tit. in 6. & in c. ad abolendam.eod.& in cap. excõicamus, in fin.eod.ubi Felyn.pen.col.uersi.no. ex fin.& hoc tam contra clericos, q̃ contra laicos, & etiam contra exemptos, contra quos ẽps dr̃ ordinarius ſm Host.in d.c. ad abolendam.& hoc quia habet generalem iurisdictionem.& morte delegantis,aut delegati non extingui tur talis iurisdictio,sicut in delegata c.gratũ, de off.deleg.Io.And.uero in d.c. tenet cõtra Host. ꝙ contra exemptos dicatur eps delega tus non ordinarius ut ibi dicit text. & licet morte alterutrius non extinguatur iurisdõ, tñ illud est, quia delegatio ibi non dr̃ fieri à Papa,sed à sede Apostolica, quę nunq̃ moti tur.c.si gratiosæ,de rescrip in 6.item non fit ꝑsonæ,sed dignitati. quæ nunq̃ morit̃.c. qm̃ abbas,de off. deleg. ideo in successorẽ trãsit, & ideo inferr ꝙ si cõtingerit appellari à tali epo ad Papam appellaretur, & etiam ita te- net Pan.in d.c.glo.fin.& Fely ibi.2. col.uersi. not.ꝙ procedetur.& idem sentire vẽ gl. in d.
66 c.per hoc.in uer. delegata † Sede autem uacante aut quasi,ut dicit glo.in clem.1. §.1.de hær.ca.dicit̃ ordinarius iudex, & de hæresi co gnoscet,ut dicit tex.in d. c. ad abolendam & in d.clem.1. §. 1. eod. non autem cognoscet capitulum de hęresi contra exemptos de qui bus in d.ca cum epo concedatur talis cogni tio iure speciali, & in tali iure non succedit capitulum,ut not.in c.nerũ, de foro comp.& Fely.in c.cum oẽs.4.col. de cõst. & Panor. in c.cum omni.de maior.& obedien.& in c.scri ptum,de elect.& in c.at si clerici. §. de adult. de iud.Ioã.tamen Monac.tenet oppositum. Pan.autem in d.c.ad abolendam,in fin.tenet cum Io.And.per d ca. uerum,intellige tñ ꝙ eps, & capitulũ possunt cognoscere tanquã ordinarii qñ crimen hæresis, & factum clarũ est,& determinatum à iure. secus tñ ubi dubium esset,tunc in dubia hæresi non cogno scit eps, nec capitulum, sed ad Papam qõ re mittitur decidenda.24.q.1.c.quoties. & cap. maiores de pactis,& uide Pan.in d.ca.ad abo
67 lendam.2.no.† Delegati uero dñr aut à iure, aut à sede apostolica, aut ab episcopo dele gati à iure dñr epi contra exemptos ab eorũ iurisdictione,qui priuilegium habent à sede apostolica ne cognoscatur ab alii, q̃ ab eadem sede, tunc tale priuilegium non habe-

bit

bit locum in crimine hæresis, nam tales exẽpti ab epõ cognosci pñt, non obstante priuilegio, & tunc epi dñr delegati à iure ut dicitur in d.c.ad abolendam, in fi. ibi tanquam à sede apostolica delegatis, sic, & in c. in refragabili.§.certum, de off.ord. uide glo. in d.c.ad abolendam. in uersi. delegatis, & in cap. pro hoc. in uer. delegata, de hær. in 6. & sic not. casum in quo ꝑ criminis immunitatem ammittitur priuilegiũ, & ibi glo in d. uer. delegatis, ponit qñ ꝑ delictum priuilegium ammittatur, uide tñ in c.1.de priuil. in 6. & in c. fi. de foro competẽ. ubi per Panor. & Bald. & alios in auth. qua prouincia. C. ubi de crim. agi opor. delegati uero ab hoĩe, & à sede apostolica, qñ delegantur epi, ut hr in d. cap. per hoc, uidelicet qñ Papa expresse cõmittit causam, & delegat epõ non tñ mouendo ad suũ officium exercendum, cum tunc delegare nõ diceret. c. licet, & c. graue. de off. deleg. no. gl. in d.c. per hoc, in uer. delegata. & operabitur talis delegatio ꝙ non impeditur exercitium talis iurisdictionis, quia eps procedere posset per gñalem delegationẽ factam alii ab apostolica sede, sed uterque procedere potest diuisim aut cõiter, & processus cõicandi sunt, & per utrosque simul sñia proferenda est si conuenerint, alias apostolicæ sedi remittenda erit qõ, & ꝓcessus ita tñ ꝙ ipse delegatus eps obseruet modum procedendi, quem, & hæreticæ prauitatis inquisitores obseruate debent per iura communia, & speciales concessiones, & ordinationes pontificis, ita dicitur in d.c. per hoc, dic tamen ut in extrauag. Bo ni. incip. ex eo ꝙ quædam nouella. Quando delegantur alii non diœcesani generaliter in prouincia aliqua, ciuitate, uel diœcesi talis dicitur inquisitor hæreticæ prauitatis de cuius officio, & ptãte differendum est.

68 † Et primo ꝙ inquisitor iste hæreticæ prauitatis nõ põt esse minor 60. annis ut in cle. 2. in princ. de hær. qui tñ annus sufficit esse inceptus licet non cõpletus, ut ibi per Card. & glo. & si detur minor nõ uidelicet, & dans punitur ut ibi in fi. ꝑ gl. & Car. in uer. cõmitti. & tunc talis inquisitor delegatã dicit hẽre iurisdictionem non ordinariam sicut eps, imò specialẽ & limitatam, ut plene prosequitur Dec. in cõs. 137. 4. col. uer. secundo principaliter. dicitur delegatus ad uniuersitatem causarum siue in prouincia, siue in ciuitate siue in diœcesi, & castro ordinetur, & hoc per tex. & Ioan. Andan. d.c. ꝑ hoc, de hær. in 6. & probatur arguendo à speciali de c. ne aliqui. de hær. in 6. iuncto c 2. de off. deleg. in 6. & per gl. in cle. 2. uer. ipsorum cõmissariis. de hær. & hoc tenet Panor. in c. cũ 1. & 2. 2. col. in gl. 3. de re iud. & in c fi. pe. col. uer. uenio ad secundam eo. ti. de re iud. & in c. excõicamus i fi. de hær. 2 Card. in cle. 1. oppo. de hær. & in §. quia. 2.

69 q. † Et dicit Panor. in d.c. fin. ꝙ fauore fidei tales inquisitores hñt iurisdictionem insolidum, & separatim procedere pñt, qñ plures sunt, licet in aliis sit secus, ut ibi prosequitur. & uide Panor. in d.c. causam. 1. col. de restitu. spol. tales. n. inquisitores inuenti sunt ad augmentum fidei, & extirpationẽ errorũ, ut in cle. 1. & ibi Card. in prin. de hær. ideo specia-

70 lia eis concessa sunt, † Notandum est ẽt ꝙ licẽt isti talem hẽant iurisdõnem ẽt in diœcesi alicuius ordinarii, & epi, tamẽ tales inquisitores non dñr hẽre iurisdictionem priuatiue, quia ẽt epi procedere possunt aut capitulũ sede uacante, iuxta d. cle. 1. & d.c. ad abolendam, de hær. sed dñr habere iurisdictionem cumulatiue, ut hr in d.c. per hoc, de hær. in 6. & per Fel. in d.c. ad abolendam. 1. col. uer. no. episcopos dũmodo processus inuicẽ cõicentur, & utroque uoto sñia proferatur, in procedendo tñ locus erit præuentioni ut ibi dicitur in d.c. per hoc. & uide clem. 1. §. eo. ubi qlibet sine altero dummodo, ꝙ ambo interueniant in sñiando, & condemnando, alias

71 nulla erit condemnatio ut ibi. † Citantibus tñ ambobus inquisitor præponendus est, ex quo delegatus c. sane. el 2. de off. deleg. & ca. studuisti. eo. sic, & c. ut cõmmissi. de hær. in 6. nisi, & ipse eps ut delegatus citaret iuxta d. c. ad abolendã, in fin. qñ cõtra exẽptos, & ex hoc infert Ana. in d.c excõicamus, ꝙ si ultra ordinarium sint alii officiales in certo gñe causæ, ꝙ ordinariẽ ptãti non præiudicarent, de quo per Bal in auth. habita C. ne fil. pro pa. & in l. 1. §. ubi aũr. C. de cad. tol. Saly. in l. fi. C. de iurisd. om. iud. Panor. in c. cæterum, 2. col. de iud. Aret. in consi. 10. per Fel. in d.c. excõicamus, pen. col. uer. no. ex fin. epm esse, secus tñ si in aliqua causa specialiter fuisset delegatus, quis tunc præiudicaret ord. nariæ

72 ptãti ut per gl. 1. in d.c. per hoc. † In præmissis aũt qrendũ est ex quo per d.c. ꝑ hoc. & ꝑ d. cle. 1. §. 1. de hær. statuitur ꝙ uterq; ꝓcedere possit ad ingrendũ citandũ realiter, & personaliter, dum tñ ꝙ uterq; interueniat in condemnatione

demnatione fienda cõtra hæreticũ aliás nul la reddir snĩa, idẽ in tormẽtis inferẽdis, & in qͥstionibus, & in careere arrãdo, & alias ut in d. cle. 1. ꝑ quã aliqͥd ultra d. c. ꝑ hoc statui tur, uidelicet circa interuentũ ꝑsonarũ in ꝑ dictis cõdẽnatione, & tortura cũ per illud c. uterq; solus, & de ꝑ se poterat cõdẽnare, licet debebãt ad inuicẽ ꝓcessus cõicare, & id qd̃ d̃r de epõ & de capitulo sede uacãte, intel ligit̃ ut in d. cle. 1. d̃r An ego ex quo uterq; in cõdẽnando interuenire dẽt, ita ẽt in absoluẽ do, an uero uterq; solus possit absoluere, qõ est disputabil s, & gl. in d. cle. 1. in uer. contra eos tenet quamlibet solũ posse absoluere cũ à iure ueteri nõ receditur nisi quatenus expresse cautũ reperitur. l. ꝓcipimus. C. de app. l. sancimus C. de testa. sed olim & hodie uter que poterat solus inquirere per d. clem. 1. & de iure ueteri per d. c. ꝑ hoc, solus cognoscebat & solus pronunciabat, licet cõicare tene bat̃ ꝓcessum, ut dicit glo. in d. cle. uers. ad sen tentiã, & hodie immutatũ reperit̃ tm̃ in con demnando, ergo in absoluendo cum expsse non dicatur solus ꝓnunciat, cũ ius antiquũ nõ immutet̃, facit c. statutum de elec. in 6. & noim c. præceptis. 12. dist. 2. 3. q. 6. c. accusatus, uidendus tex. in c. inferior. 21. dist. & l. 3. ff. de re iusti. & l. nemo. ff. de reg. iur. & c. cum inferior. de maio. & obed. concessa. n. potesta te cõdemnãdi, & absoluendi potestas nõ denegatur, cũ ergo tale ius non immutet̃, ergo stare non prohibetur, quo minus non possit absoluere, quæstio ista plene disputatur per Ciuilistas in rub ff. de acq. poss. in materia cõ nexitatis contrariorũ & correlatiuorũ magis vr̃ opinio cõis glo. in d. cle. quã ibi sequũtur Pau de Eleaza. Lapus Card. Imo. & Pan. mo. uentur potissime, ex quo non semper ad paria iudicantur absolutio, & condẽnatio, cum qñq; absolui possir licet nõ condẽnari, ut ibi per eos. nõnullas alias rationes assignat Ias. in d. rub. qui plene tradit disputando in li. 3. ff. de re iud. & concludit cũ d. glo. & sequaci bus & Dec. ẽt late prosequitur, & tandem re sidet cum opi d. gl. in l. nemo. ff. de reg. iuris. contra tñ dictum glo. tenent ibi Steph. Verc. & Pet. de Anch. in d. cle. 1. moti potissime, qa ẽr in correctoriis locum habet regula correlatiuorum, maxime stante identitate rationis ut per Ias. in l. fi. C. de indict. uidui. tollẽ. cum tunc passiua dicatur extensio quæ etiã in exorbitantibus & correctoriis admitti solet, ut plene per Aret. Socy. & nouissime per Herma. in d. rub. qui vñr seq opi. Pe. cõtra d. gl. & ẽt eam sequi vr̃ Fel. in c. 3. de re iud. dicens, parem rõnem esse in mã d cle. condem nare, & absoluere cum fauorem fidei respiciat, & ideo ex hac rõne refert uidisse Ioan. And. in d. cle. 1. in quadã apostilla tenere cõtra d. glo. & cõtra se ipsum allegatur potissi me. l. solet. ff. de off. proconsul. inducta ut per Soc. in d. rub. ex qua colligi vr̃ quod ex quo legatus, ille nõ hẽbat ptãtem condemnandi, ꝙ nec ẽr habet absoluendi, & si condemnan di habuisset ptãtem, & absoluendi habuisset, & sic absolutio ab ipsa cõdemnatione depo nere vr̃, & tanq̃ quid connexum condemnã tioni, ubi ergo datur hæc, & illa datur, & cõ tra, ubi prohibetur, & illa prohibita censet̃. allegatur etiam ratio, nam in correctoriis ar guitur de reo ad actorem, ut no uidet̃ ꝑ glo in clem. sæpe. uers. uoluit de uerb. sig. sed con demnatio ad actorẽ spectat, absolutio uero ad reum, & de uno infertur ad aliũ ẽt in correctoriis, ergo staturum in d. cle. 1. circa condemnationẽ, statutũ censetur circa absolutio nem, allegat̃ ẽt alia ratio, nam in mã odiosa ꝓcedit argumentũ de cõdemnatione ad absolutionem, & ideo ꝓscripta potestate cõdẽ nandi, & absoluendi ꝓscripta censetur. ẽm Ioa. in c. dilecto. de off. Arch. Bald. & alios in l. Imperium. ff. de iuris. om. iud. iunctis dictis Bar. in l. 1. §. si quis hoc. ff. de itin. act. pri. strictior. n. fit interpretatio in præscriptione iu ris quãm in statutis, & licet Herma. conet̃ in d. rub. ostendere nouis rationibus; tñ ad idẽ tendunt rõnes illæ cum aliis per Aret. & Soc. adductis cum dicant illud esse ex identitate rationis fauore fidei, quæ ita militant in con demnando sicut in absoluendo, & licet dicat etiam absolutionem uenire ex quadam con sequentia, & indiuiduitate iuxta doctrinam Bar. in l. græce. §. illud. ff. de fideiusso tñ non bñdicit nec se cõfert cõ. cũ Bart. cõsideret depẽdentiã per principale, & accessoriũ ad idẽ principale, & eo respectu dicit indiuiduũ, absolutio aũt ad condemnationem hmõi non consideratur, sed potius ex ui, & propria significatione, & nã correlatiuorum, ut uno præsupposito, & ad aliud præsupponi cẽsea tur ex quadam necessitate l. 1. C. de cupressis. & d. l. fi. C. de indic. uidui. tol. sicut de patre, & filio dicitur, nam filius non esset nisi fuerit pater, & econtrà uxor, & uir, actor, & reus,

teus, emptio, & uenditio, & similia, ideo ma gis stringit ceterorũ ratio In nã correlatiui fundata, quam circa depẽdentiã, conati sunt ꝓ alia uerba idem. & eidem adducere rõnes, Aret. & Soc. tenendum tñ puto cõẽm canonistarũ opinionem, & gl in d. cle. i. ut in absoluendo non extendatur d. cle. i. ultra rõnes modernorum ab identitate rationis cessante, cum fauorabilior sit absolutio quam condemnatio, & ꝑ redditum ad ius antiquum. & conseruationem eiusdem per not. in c. statutum, de pben. in 6. cum. allega. per Mod. in d. l. 3. & in d. l. nemo, & in d. rub. & per d. l. fi. §. adeo, C. ubi sena. uel clari. ubi absolutio non denegatur licet cõdemnatio denegetur quo ad illas personas, per quem text. alias ẽt dicebat Mari. de Cara. in const. ut uniuersis. i. lib. ꝙ licet barones, & milites regni cõdemnandi essent per pares, & nõ per iustitiarios, tñ per eos absolui põt absque pariũ cõsilio, & interuentu, postq̃ gl. Martini fuit introductum quoddam capitulum reg. per regem Caro. ptimum qđ incip. itẽ statuimus, ꝙ siue cõdẽnent siue absoluãtur pares ad esse debent per qđ non cadit exitatio quo ad eos, potest tñ assignari ratio, ꝙ absolui possit ingsitus ab alterutro iuxta cõem sñiam, nam dispositio d. clem. emanauit duplici ratione, & causa, ut ex ea collegi ur, prima ꝑꝑ excessus, & grauamina solita inferri per tales inquisitores in subditos, & fideles, ut colligi ur ex præambulo, & principio d. cle. i. ibi, multorũ querela sedis apostolicę pulsauit auditũ, & ibi, dũ sub pietatis specie grauãtur innoxii cedat infideliũ detrimẽtũ, ex quibus uerbis deprehendi ur emanatam esse ad compescendos excessus ipsorum inquisitorum cõtra fideles fortasse odio, prece, aut corruptione aliorũ nonnulli fideles grauabant, & cõdẽnabantur, aut aliæ fiebãt extorsiones ut dicit cle. nolentes de hær. tam circa nidelicet cõdemnationes q̃ circa tortura, & carcerationes, ideo fuit per sedem apostolicam prouisum, ꝙ circa istos actus ut irreparabiles artiores carceris tormẽtorũ illationis, & sñiæ cõdemnatorię probationis interueniat diœcesanus & econtra ingsitor, ut metu, & interuentu utriusq; subditi non grauent, ut dẽ ẽt in fi. §. uerum quia d. cle. & ideo sequitur in §. i. ꝑꝑ quod ad Dei, & sequentia, ex quo sequit ꝙ d. cle. uidet emanata quodammodo potius in fauorẽ inquisiti ut interueniat utrq; iudicium, merito cũ cessat ratio dubitationis in absolutione, & iõ grauaminis, & potius inducta in eius fauorẽ uideaẽ, in sui odium retorqueri non dẽt. l. quod fauore. C. de legi. & sentire uẽ Bald in d. l. fi. C. ubi sena. uel clar. cessante ergo rõne d. cle cessare uẽr, & rõnes in contrariũ oppugnãtes. Mod. in d. locis, & rub. Secũda ratio sũmi uẽ ex eadem cle. i. §. i. ibi. ꝑꝑ qđ ad Dei gloriã, & augmentum fidei, ex quo colligitur ẽt d. cle. i. emanatã esse ad augmentũ fidei, qđ tñ augmẽtũ cessare uẽ in absoluẽdo, nã fidei nõ ita augeri uẽ absoluẽdo sicut cõdẽnãdo, & ꝑcedẽdo, nã condẽnãdo pęna infligiẽ cõtra fidẽ sentienrẽ, & ceteris transit in exemplũ, & terror ceteris induciẽ fidelibus, ut à fide non discedant, argu. l. aut facta. §. fi. ff. de pœnis, l. i. C. ad l. Iul. repe. l. i. C. de preci. Impe. offer. no. gl. in extrauag. qm̃, q sint reb. in uerz exẽplũ, nec aliqd contra eã asseuerẽt ex quo augmẽtũ fidei clare scit qđ cessare uidetur in absoluendo, eum ergo cesset rationis identitas, & diuersitas uigeat, sequitur ꝙ, & legis dispositio cessare uideatur l. quãuis. §. adigete. ff. de iure pa. l. gñaliter, C. de epis. & cle. c. cessante, de appel. ex qbus unico uerbo patet ad obiecta rñsio. ut ꝑcedant stante identitate rationis q̃ cessat in terminis dictæ clem. i. & gl. & ad l. solent, & d. l. nemo, rñdendũ est ut Moderni rñdent in d. l. 3. & Panor. in d. cle. i. ut procedunt in casu defectus iurisdictionis, & ptãtis à iure prohibitæ, & non concessę tñ capitulo si non datur condemnatio nec absolutio, at in casu d. cle. non negabaẽ iurisdictio, & ptãs penitus condẽnandi, sed cum illa qualitate negabaẽ, uidelicet non cũ interuentu uteriusq; eo uero interueniente concedebatur, merito non arguendum erit ex totali defectu iurisdictionis ad qualificatã, & limitatã ut in d. clem. uel aliter intelligendo uerbũ accusati in d. l. solent, uidelicet ꝙ stet proprie ut gl. ibi sentire uẽ I uer s. liberet cõtra inductionẽ Soc. in d. rub. intelligentis accusationẽ effectualem secuta uidelicet condẽnatione, licet fortasse quo ad rationes superius inductas in intellectu d. cle. dici posset qđ illæ rationes ex quibus emanauit d. clem. non sint finales rationes, sed potius impulsiuæ, ex quibus arguere non licet ut plene Ias. in d. l. fi. C. de ind. uid. tol. & in auth. quas actiones, C. de sacros. eccle. in materia extensionis, cogitandum tñ ẽst circa præmissa

mi∫ta ex quo Ioan. And. in d.clem.1.ut refert
Fel in d.c.3.de re iud in apost. sentit, & tenet
contra d.gl.in d.cle.considerãdo, identitatem
& paritatẽ rationis, uidelicet fauoris fidei, q
ita complectit̃ in absoluendo sicut in condẽ-
nando, & deprehendi uf̃ ex d,clem.1.§.1, ibi,
negocium hmõi eo prosperetur felicius, &
in § fi. ibi, procedere commisserunt ubi fue-
rit procedendũ, ex quibus sumi uf̃ fauore fi-
dei emanatam, maxima tñ est auctoritas ip-
sius Ioan. Andr. in mã iuris canonici de cu-
ius auth. Card. plene in procе.clem.& plenis
sime Cur. in consi.1.& ex fonte iuris eius opi
niones emanasse referunt doctores, & mirã
ingenii grauitatem fouisse. Ad inquisitoris
73 officium reuertamur. † Qualiter igit̃ se hr̃e
debet ipse, & eius officiales circa officii exe-
cutionem. dic ut in d.cle.1.& 2.de hær.& in
c.ut officiũ, & in c.ut inquisitionis, de hær.
in 6.& c.ut cõmissi.eo.ubi de pęnis extorsio
num, & grauaminum ꝑ eosdẽ inquisitores,
& de pœna impedientium officium inquisi
toris, & de famulo inquisitoris offenso, & cõ
cessione portationis armorũ, & de iuro præ
stãdo ꝑ notariũ actorum, & an habere debet
salariũ ꝑ Card. in d.cle. 1.§.notarii, & in d.
74 cle.2.§ notarii.eo.† Prohibentur aũt tales in
quisitores ꝓcedere contra ep̃os de hæretica
prauitate, non obstante ꝙ commissio data à
Papa fuerit gñalis quantũcunq; nam in tali
gñali cõmissione non compræhendunt̃ ep̃i
nisi spãlr̃ in tali commissione exprimant̃, &
hoc ex prærogatiua talium ep̃orũ, ut in c.qa
periculosum, de sen.excom.in 6.bene tñ ipsi
inquisitores si uiderint aut intellexerint ep̃os
tali crimine diffamatos denunciare, & refer
re debent sedi apostolicæ, ita traditur, & dr̃
in cap. inquisitores.de hæret.in 6. & per Pa.
norm. in cap. excommunicamus. in fin. de
hæret. In simili facit d.c. quia periculosum.
ubi non possunt excõmunicari nec supponi
75 interdicto, & excõicationi. † Item prohibẽ
tur cognoscere de sortilegiis, nisi manifestã
sapient hæresim, alias si non ita manifeste,
nõ cognoscunt ipsi nec cognoscere possunt
an sapiant hæresim, licet possint an sapiant
manifeste ut not. in c.fi.de off. deleg.in 6.ita
habetur in c.accusatus §.sane de hær.in 6. &
Panorm.in c.1.in fin.de sortil.Matth.in d.cõ
stit. inconsutilem 16.no.1.q.& supra fuit di
76 ctum, † Item prohibentur cognscere super
crimine usurarum uel in foro pœnitentiali,
cogendo usurarium ad earum restitutionẽ;
dic ut per Fel.in d.c. excõicamus, in prin. 4.
col.uersi. utrum aũt de crimine usurariũ. de
hær.Bal.in c.1.§.ad hoc 2.col.de pa.iur.fir.
& in c.1.§.fili. 1.col.de cõtrouer.inuest. Soc.
77 in consi.219.uer.confirmatur ẽt 2.uol.† Itẽ
prohibentur carcerare, acriter tormentare,
& pronunciare hæreticum absq; interuentu
ep̃i, aut sede uacante capitali, ut tradit̃ in d.
cle.1.requisito tñ utroq; infra octo dies, &
ibi uide per Card.in 16.& seq.q.& ibi quid
si discordent, & uide in d.c.per hoc.de hær.ĩ
6.& per Fel.in c.cum non ab homine.2.col.
uersic.3.de iud.& in d.c.excõicamus.in fin.
78 † Et quot monitiones tunc requirantur in
interuentu utriusq; & an unica sufficiat, dic
ut per gl. in d.cle.1.& Card.ibi in 18.q.& ꝑ
quem debet fieri ista monitio, & an sufficiat
per nũcium aut epistolã per Card ibi. 20. q.
79 † Item prohibentur pęnas pecuniarias im-
ponere hæreticis. ex quo hęreticorum bona
iure in ecclesiam sunt confiscata, ut in c. cũ
secundum leges. de hær. in 6. gl. & Card.in
cle.2.§.1.de hær.& in clem.fi.§.fi. eo. & in c.
uergentis. de hær. & in d. constit. inconsuti-
lem, & in d.c.excommunicamus.eod.& uide
in clem.fi.§.fin.per Card & ibi in fin.ꝙ pos-
sunt dummodo pœnam pecuniariam distri-
buant in pauperes non sibi nec officio suo
applicando, nisi ex causa necessitatis, & illud
faciant in pœnitentiam inquisiti redeuntis
non aũt pertinacis, An autem inquisitores
habeant iurisdictionem in alio crimine ꝓce
dente ex hæresi. dic ut per Are.in consil. 83.
80 † Item prohibetur inquisitor procedere cõ
tra diffamatũ ex sola diffamatione si aliter
non constat saltem per unum testem Card.
in clem.1.§.pen.& clem.2.§.fin.2.q & in fi.
q.eod. Contrarium tñ dr̃ in c.ut officium.in
prin.eo. in 6. Limita nisi prius abiurasset hę
resim, nam postea ex leui suspicione punitur
grauiter, ut in c.accusatus.in princ.de hære-
81 ticis in 6. † Item prohibetur retinere melio
ramẽta emptoribus bonorũ hęreticorũ alie
natorũ qñ reuocat alienata ut ꝑ Bal.in l.fin.
§.fi. C. com.de leg.cũ restituere emptoribus
teneat̃. Itẽ non põt retinere p̃ciũ ab emptori
bus sedcis tenet̃ restituere dũmodo fuerit cõ
uersum in utilitatem uẽditoris, & nõ aliter
ꝑ Bart.in l.3.ff.de his quæ in fra.cred.& in l.
chirografis §.fi.ff.de admin.tut. Cyn.in l. fi.
C.ad l.Iul.maiest. Ias plene in §. itẽ si quis in
fraudem.

fraudem, inst. de act. coll. 22. in uers. gl. magna, & ibi an teneatur ipse inquisitor soluere p̄cium uēditori rei alicuius ipsi heretico:

82 † Item prohibetur inquisitor tollere defensiones inquisito de hæresi, & exceptiones ei competētes. cū eas admittere debet, nec pōt tollere, dic ut per Doct. post Anch. in exh. de iud. Item ꝓhibetur procedere contra ab iuātem hæresim, nō obst. ꝙ pnīam nō ȩgerit, ut ꝑ Card. in cons. 2. de hæret. Dec. plene in consil. 137. in princip. 2. & 3. colum.

83 † Item nō pōt ꝓcedere inqsitor gn̄alis cōtra eum contra quē ꝓcessit spālis inquisitor datus à summo Pōtifice, ut dicit Dec. in d. cōs. 2. col. uer. non obstat. cum Papa cām cōmittendo uł ad se aduocare, & inferioribus ptās ꝓcedēdi est interdicta c. ad nostrū, de app. & per c. istud. de off. deleg. & gl. in c. per hoc de hæret. in 6. cum allegatis per Dec. ibi. 3. col.

84 † Versa aūt uice inquisitor pōt procedere, & inqrere de oībus speciebus hæresis, de qbus supra. p̄ter in casibus supra proxime, & in d. cle. fi in fi. ubi super illis errorib. cognoscit, & per Bald. in l. nemo. in fin. C. de sum. Trin.

85 † Item pōt procedere cōtra quascunq; personas laicas, & ecclesiasticas ēt exēptas, & priuilegiatas, ita dicit tex. in c. ut nr̄m. §. denique, de hæret. in 6. & in d. c. ad abolendam, in fine & ibidem per Felyn. 1. colum. uersic. ult. not. uide in cap. accus. in fin. de hær. in 6. ubi contra religiosos præterquam contra episcopum ut in cap. inquisitores, eod. in 6.

86 † Item inquisitor potest procedere, & inqrere ēt diœcesano, & episcopo nō requisito, citare & ēt carcerare pōt, dūmodo non arctiores carceres, & ad tormēta ꝓcedał. dr̄ in d. c. ꝑ hoc, eo. in 6. & ī d. cle. 1. §. 1. & ibi ꝑ Car. eo.

87 † Itē prædictas ꝑsonas punire pōt ēt ex sola mētis cogitatione, licet signa hȩresis nō probenł cōfessione tñ ipsarū. ut dicit Bal. in l. si qs nō dicā rape, a. & 7. col. C. de epis. & cler.

88 † Item ꝓcedere pōt contra usurarios, ut eos cogat ad rei restōnem tm̄, non cōtra eos puniendos, ut ꝑ Bal in c. 1. §. ad hæc, de pa. iur. fir. 2. col. Ioan. Mon. in c. accus. de hȩr. in 6. Fely. in c. excōmunicamus. 3. col. de hær. itē pōt bona per hæreticum alienata reuocare restituto tamen pretio ut supra dictum est.

89 † Item potest procedere contra impedientē iudæū baptizari, & contra Christianū si fiat iudæus, & cōtra iudæum baptizatum reuersum ad Iudaismum, & contra iudæū inducētem Xp̄ianum ad Iudaismum. dic ut ꝑ Card. in d. cle. 2. §. 1. de hær. & uide tex. in c. contra Xp̄ianos, de hæret. in 6. & in cōst. reg. apostātes de apost. Item punire potest dicētē aliqd contra fidē licet iocose, dum tñ non ut hæreticū puniat. nisi ī dicto p̄sistat, ut si dixerit se habituū uxorē ī alio seculo, & alia uerba ꝓferat iocose, ut ꝑ Car. ī d. cle. 1. §. nos. de sū. tr.

90 † Itē pōt concedere usum, & portationē armorū, ut si dn̄s tꝑalis impedierit eū punire ut turbatorē Car. in clem. 2. §. porrò. de hær. dum tamen non excedat metan. d. §. porrò.

91 † Item ꝓceditur cōtra iudæum receptātem Xp̄ianum apostatam, uel iudȩum purum Xp̄ianum ementem, & circuncidentem, uel Xp̄ianam accipiat, & faciat eā Iudaizare, & eam accipiat in uxorem, uel contra emētem Xp̄anum, & reuendentem contra l. 1. C. ne Xp̄ian. mand. uel cōtra iudȩos crucifigentes Agnum in die Veneris sancta, de qb. ꝑ Old. in cons. 36. plene. Item recipere pōt testes ēt facta publicatione in causa, ut ꝑ Marsilium in practica in §. sequens qō. & etiam non citata parte, ut in l. de unoquoque. ff. de re. iudicata. ubi per Marsilium, & infra dicetur.

92 † Itē inquisitor pōt subdelegare, ut in cle. 1. §. uerum de hȩret. & cle. 2. §. 1. eod. & ibi per Card. post glo. & per eundem in cle. §. & qa 2. q. Alex. in l more. 1. col. uer. item not. ff. de iurisdōne omnium iud. & ēr in fine, dic. l. ꝙ pōt uicariū cōstituere, & uide gl in d. gl. 1. in uer. ipsorū commissariis. Itē ꝓcedere potest ēt mortuo constituēte spālc crimē ut mortuo mādāte iurisdictio non finiał fauore fidei, ut expressum est in c. ne aliq. de hȩret. in 6. Ang. Paul. Alex. Ias. & aliis in d. l. more. q̄ iuncta legił cū l. & qa. ff. de iurisd. omn. iud.

93 † Itē pn̄t cogere officiales laicos ad auxiliū & brachium p̄standum seculare impartiendum sub pœna, ut in c. ut inqsitionis, & c. ut commissi, de hæret. in 6. & in c. p̄sid. & in c. accus. §. deniq; eod. & in cle. 2. eod. & in cap. ad abolendam, & in cap. excommunicamus, eod. & ibi per Panor. & Fely. & per Matth. in procemio constitutionem reg. in prin. Et potest puniri impedientes offm̄ inquisitionis, c. ut offm̄, & c. ut commissi. eod. in 6. Itē potest tollere omnia statuta, ꝙ consuetudines impedientes offm̄ inquisitoris, ut in c. statutum, de hæret. in 6 Itē potest inquirere post quinquēnium à morte hæretici, ut eius memoria dannetur, de quo per gl. in d. c. accus.

eo.in 6.& in c.2.de præscr.in 6.Pan. & Fely. in c.cum à nobis, de præscr. & dicetur infra. Item potest cogere hæredes inquisiti de receptatione,& fauore pstitis hæretico, q promisit sub obligatione bonorū inquisitori lagere pniam, tñ ante peractā mortuus sit accipere à dictis hęredibus bona,& pniam exequi, ut dicit tex.in d.c.accusatus,§.si uero ꝑ his, de hær.in 6. Item procedere pñt contra blasphemātes Deū, & sanctos dūmodo moniti sint effecti incorrigibiles Matth. in const. inconsutilem, in gl.in uers.diuinæ maiestatis. Item procedere pñt cū testibus excōicatis, sociis, & participibus criminis, & alios defectus habentibus, ut tradit̃ in c.in fidei fauorē,de hær.in 6.Itē absoluere, & liberare pñt tales infamatos,aut de hæresi conuictos, ut dr̃ in c.super eod.& in c.ut officium,§.1.de hær.in 6 in c.ad abolendam,eo.& in constitutio. inconsutilem, & in c.accusatus,eo.in 6. Item potest excōicare, & priuare officio pdicationis impediētes pdicatores cōgregationem circa inquisitionem, ut in d.c. accusatus,§.compescendi. Item pōt ꝑseq hęreticū confugientē in alia prouincia uel uenientē de alia prouincia in prouinciā in inquisitores,& ēt pœnam cōmutare, & priuare ꝑmotos à diœcesano beneficiis cum interuentu diœcesanorū,& ēt accipiendi libros. & processus inquisitionum ꝑ alios forte factos de quibus in tex. & gl. dicti c. ut commissi uobis. Itē ꝑcedere pñt simpliciter, summarie & de plano,sine strepitu,& figura iudicii, & ēt testibus non publicatis timore existente, & periculo in testiū ꝑsona, adhibitis tñ doctoribus peritis,& religiosis, ut dr̃ in c.fi.de hær.in 6.Item procedunt contra relapsos in hæresi post ab iuraram hæresim ꝑ quatuor illos modos de quibus in d c.accusatus,& in d.c.ad abolendam. Item procedere pñt testibus periuris ut in d. c.accusatus, § licet, ubi

94 not. fauore fidei ut ibi dicit gl. † Et not. de istis inquisitoribus ꝙ si sunt plures in una prouincia hñt insolidū iurisdictionē, & dñr delegati ad uniuersitatē causarū, ut not.in c.ꝑ hoc,& in c.nec aliq.de hær. in 6.Io. And. in fi.de re iudica.in 6 non tñ ut ab omnibus hęreticus puniatur sed ab uno, ut per Ange.in l.si pluribus, in princ. col.1.uer. ꝓpea dixit Bald.ff de leg. 1.post Guid.de suza. in l si qa postea ff.de iud. c. ut officium de hær. in 6.

95 †Not.tñ ꝙ si isti inquisitores male uersentur in eorū officio corrumpendo se, & alia grauamina inferendo, pñt ab officio remoueri a platis tñ prouincialibus, l.cet ab eis non habeant iurisdictionē, eis uero negligētibus ordinarii defendere debent sedi apostolicæ, nō,tñ amouere pñt,ita dicit tex.in clem. nolētes,§ notarii de hær.& ibi ꝑ gl. & Card.in clem.2.9.q.de rescrip.& ibi in fi.§. notarii, dicit ꝙ licet prælati hos amouere possint,tñ non pñt eos corrigere, ut ibi gl.in uers. teneat̃,& de pœnis istorū,in cle 1.§.fi.de hær. & d.§.notarii, & ultra illas pœnas criminaliter ēt puniri pñt ut per Bal.in l.sciuerint,de excusa. tut. & post eū habetur ꝑ apostil dū

96 allegat dicit clem. 1. † Quandoque uero isti inquisitores delegantur ab epo,& sede uacāte capitulo,& dñr eorum delegati, & ēt pñt inquirere, & procedere contra hæreticos sicut,& alii inquisitores,ut habetur in d.cle 1. §.1.& §.uerū, ibi eius, & in c.fi.§.iubemus, ibi eo absente eius uicario,de hær.in 6. & ui

97 de gl.in d clem. in uers. consensum. † Viso quinquirere, & procedere pñt & de eorum officio,& ptāte,modo contra quos inqri, & procedi possit uideamus, & sic de secundo. Circa igitur s̃m dicendum est ꝙ quilibet de hęresi inquiri,& accusari potest ēt religiosę ꝑsonæ,& sacerdotes, c ad abolendā,de hær. & c.accusatus,in fin.eo. in 6. & ēt exemptæ ꝑsonæ,& priuilegiatę, c.ut officiū inquisitionis,§.deniq;. de hær in 6. & c. excōicamus. eo.ēt epi.ut in c.inquisitores.de hær. in 6.& ibi not.gl.in uer. apostolicæ, qñ specialiter committit̃ inqsitoribus in eorū literis, imò tales acrius,& grauius puniēdi sunt.ut dicit

98 tex.in d.c.accusatus in fi. † Etiā Imperator de hæresi puniri pōt, & deponi ut dr̃ de Friderico Imperatore q fuit ob hæresim,& alia crimina depositus ut tradit̃ in c. ad apostolicæ,in uers.de hæresi,& ibi gl.eo.uerbo,de re iud.in 6.& in c.ut inquisitionis,negociū.ibi, tūc in deuotionē Romanæ ecclesię ꝑsistētē, & ibi in gl.in uers.tūc,de hęr.in 6.& gl. in c. si Papa 40.dist.dic,& intellige ut per Bar. & Bald.in l.fi.C.de legi.ꝙ deponi potest per solum papā,& nō ꝑ alium.15. q.6.c.alius.no. gl.in d.c.ad apostolicæ,& clem. 1.§.fin.& ibi Card.de iureiur.in fi.Alex. post Bart. in l 1. §. 1.ff.de requi.reis. licet gl.& Bald. in ca. 1. ult.col.si inter do.& uasallis ori. & Bart.& Guil. in l. non ambigitur. ff. de leg. & in l. sed, & reprobari, in princ.ff.de excus.tuto.

dicant

dicāt deponi posse à populo R. à quo habuit imperium, l.1.ff.de const. princ. tñ in d.l fi. cōcludit Bart.& Bald. ibi ꝙ à solo Papa per d.c.ad apostolicæ,vide Baib.& Alexand.post Bar.& Bald.in d.l.fi.& vide de Fedcrico Imperatore ꝑ Matth.in ꝓlud.cōst.1.q.ꝙ fuit de positus ꝑ Papam,& Isernia in ꝓlud. feud. & in procœ.cōst.vide per Card.in clem.2.§.cer
99 tum de elec.† Sed an Papa teneatur de hæresi ut deponi possit à Papā,& ꝑ quē trit de ponendus, in quo dicas q̄d ēt deponi potest ꝑ ꝑ hæresim non à se sed ab alio,vt a concilio,hic est tex.in d.c.si papa, 40.dist. & ibi ꝑ gl vbi ponit de quibus tenet Papa, vt ex eis deponi possit,admodum.n. periculosum esset si vera fides q̄ in toto populo Christiano requiritur in capite non reperiaē: vt dr̄ in c. miramur.61.dist.ideo dixit gl.in c. acatius, 24.q.1.vers.hæresim,Papam hæreticum mi norē esse quolibet catholico , & de veritate d.gl an ꝑ notorio crimine si est incorrigibilis deponi possit ꝑ Dec.plenissime plusquā alius in cōs.151.ꝑ totum, vbi multas refert opiniones theologorū,& cano nistarū,& late disputat ī hoc,& uide Panor. in c.quoties, de simo.& in c qa diligētia 1.col.de elect. & in c.cū venissent,& ibi Dec.3.col de iud.& in repertorio,c.extirpandæ,§ q vero,de ꝓben. & in c.ꝓposuit, de cōces ꝓbē. vbi ab alio nō à se ipso deponēdus,& in c.significasti.1.col. de electio.& in c.quāto,de translat.epis. vbi ꝑ cōciliū deponēdus est ob hæresim ꝑ Ioā. de Lig.in tract.de sent.excom.in fi 1.par. & ꝑ Boni.in rub.de hær.vers.itē not. vbi de Papa,& Imperatore Card.in cle.2. cæterum de hær.& in §.nūcii, in fi. ubi per cōcilium aut successorē si cōgregari non pōt conciliū, & in c.licet,de elec.Arch.ī c.fidei de hær.in 6.& uide 17.dist.§.hinc etiam,& 2.q.7.§. item cū Balaam,& dixit Host & Ioan.And.in c.proposuit, de conces.præben.& Floria.in l.sed, & loci.§.1. fini.regū , ꝙ si Papa mandat aliquid q̄d sapiat hæresim turbat statum eccle
100 siæ,& obediri non debet.† Et in tm̄ de hæresi puniri pōt Papa,ꝙ non licet nec pōt facere statutū ꝙ Papa de hæresi nō teneaē, ex quo periclitaret tota ecclesia q̄d nō licet 25. q 1.c sunt q̄dā,ita gl.in d.c.si Papa , in ver. à fide : Intellige tñ si esset incorrigibilis , sed si paratus esset se corregi,nec accusari, nec deponi posset,ut in c.apeite,& in c.1.23. q. 1. & c.dixit Apostolus , 24.q 3 gl.in d c.si Papa,in vers. à fide. tñ intelligendū erit in crimine notorio, & hæresi large, secus in propria hæresi: nā ēt si esset occulta accusari, & deponi posset,ut sentit gl.in d. c. si Papa , & Dec.in d.cōs.151.6.col.in prin.in vers.non
101 esset veiū . † Iudæi vero non pñt accusari de hæresi cum in eis non cadat hęresis, gl.in cle.1.§.1.de usur.Dec.in d.c.ex epistolis, col. 12.in q.de edictio, uer.cōfirmaē hoc, de ꝓb. Viso igiē de personis q̄ teneri, & puniri possint de hæresi.nunc de ꝓcessu hæreticorū vi-
102 dendū est.† Circa igiē tertiū dicendū est ꝙ læsæ diuinæ maiest. crimen humanę lęsæ maiest.crimini æqparaē,ut dr̄ in c statutū , el 2.de hær.in 6.not.gl.& Saly.in l.2. C. ad l. Iul.maiest.imò longe grauius est æternā offendere maiestatem quam tpalem,ut in authen.gazaros,C.de hær.c.uergentis,eo.tit.c. 1.§.gazaros,de statu.cōtra lib.eccl.gl.& tex. in cōst.reg.incōsutilē,vbi grauius crimē cēsendum erit diuina nanq; gr̄a humanis debet ꝓualere legibus.§.hinc aūt.in authen. de mona.ideo in modo ꝓcedendi in hoc crimine q̄d in alio humanæ lęsæ maiest. crimine statuitur, & hic statui vr̄ vt dicit tex. ibi per oīa volumus obseruari,& Ang.ī gl. che hai tradito la tua patria, vers. q̄ro an sacerdos , & ꝓced.col.vbi statutū in uno, & in alio statutum censeē,& ꝑ Matth.in cōs.1.& ꝑ gl. in d.cōst.inconsutilem,& ideo sicut in illo procediē ita, & in isto,& ideo sicut in illo crimine ꝓcedi solet ꝑ inquisitionem, denūciationem,& accusationē simplr̄,summarie, & de plano,absq; strepitu,& figura iudicii , ut hr̄ in extrauag.ad reprimendū,ita, & in isto crimine: ut tradiē in c.fi.de hær.in 6.in prin. & in cōst.inconsutilem, & ibi ꝑ Matth. in 29. no ꝙ ꝑ inquisitionem ꝓcedi possit constat ex c.in fidei fauorē,iuncta gl.in ver. inqsitionis,& in c.ut officium inqsitionis,& in c.inquisitores,& in c.ut inqsitionis negociū . & in c.fi.& in c.ne aliqui , & c. pręsidentes , & c.ꝑ hoc,de hær.in 6.& in clem. 1.& 2. eo. in qbus modus tradiē ꝓcedendi in inquisitione tex.in l.apostatarum.C.de aposta.& in l.nemo.C.de iudæ.& in reg.dictat d.cōst.incōsutilem , ibi nemine ēt deferente, & ibi per officiales inqri hęreticū vltra tradita in dictis c.& in cle.1.& 2. per Card. in cle.1 § fin. de vsur. & in d. cle.1.& 2 de hær.& ne dum in hoc crimine sed ēt qñ iniuria facta est eccl. siæ,epo, & alii personę ecclesiasticę , & reli-

giosæ: nam tunc ex offō procedi potest Bar. & Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de ep. & cler. gl. & Matth. in d. cōst. inconsut. in ver. diuinę maiest. & in regno extat, c. sup iniuriis illatis ecclesię. & personis ecclesiasticis, ut ex offō procedi possit p iustitiarium puinciæ:
103 † Et an ordinem iudiciorum seruare debet inquisitor, dic vt p Canonistas post Innoc. in c. exhibita. de iud. & Bald. in sua marg. in vc. f. inqsitio, & dic ut ibi in c. fi. & c. per hoc, in fin. de hęr. in 6. cumul. in loco & mã inqsitionis, de qua per Ang in l. si uac. C. de bon. uac. lib. 11. & Ang. in gl. hęc est q̄dam inquisitio & p Bar. in d. cōst. ad reprim. in versi. p inquisitionem, & Mar. in pra. in §. cōstante, formā aūt inquisitionis vide per Spec. in tit. de teste, § 7. ver. poriò de denunc. dic ut in d. cōstit. incōsut. ibi etiam nemine deferēte, & d. l. apostatarū, & per Matth. in d. cōst. incon sut. 19. not. arguit ex ad extrauag. ad reprim. ibi per denunciationē, de qua ibi per Bart. & Ang. in gl. necnon ad denunciationem.
104 † Procedi etiam pōt in hoc crimine per exceptionem, ut sentire vr̄ gl. in d. c. in fidei fauorem, in ver. inquisit. de hæret. in 6 specia le tñ de quo in d. c. in fidei q̄ testes excōica ti, & participes, & aliiinhabiles admittantur fauore fidei, non habet locum qñ per exceptio iem, aut accusationē procedēt, sed qñ p inquisitionem, ut dicit ibi gl. in uer. inquisit. cum in plus se habeat inquisitio, & fauora biliter se exceptione, & accusatione, 2. q. 7. c. si quis epš, & uide per Matth. in constit. uc uniuersis, 3. not in fi. ubi in causa hęresis sta tutum faciēs mentionem de accusatione nō
105 extenditur ad inquisitionem. † De accusatione vero patet in c. accus. & in c. fin. in ver. accus. de hęret. in 6. & not. in d. c. in fidei fa uorē, ver. inquisit. & in d. l. apostatarū, & dr̄ in d. const. inconsut. & per Matth. ibi. 19. no. & in d. extrauag. ad repr. ibi p accusationē,
106 † Circa quam accusationem sciēdum est, hoc hęresis crimen publicum esse, & ad quē libet ius accusandi spectare, ut dicit tex. in l. Manich. C. de hęret. & in d. l. apostatarum, & dr̄ in d. c. constit. consutilem, ibi inter cetera publica crimina numerentur, Ang. in gl. nec non ad querelam. 4. col. Bald. in rub. C. qui accus. pōss. 2. col. & in l. reos, 2. col. C. de acc. imo crimen etiam publicū est ubi iniuria fit ecclesiæ, aut personę ecclesiasticę, ut dr̄ in l. si qs in hoc genus, vbi Bart. C. de ep. & cler.

& in l. 1. §. huius studii. ff. de iust. & iu. Alex. post Bart. in l. 1. ff. de pub. iud. gl. in d. const. inconsut. in ver. diuinę, & ibi per Matth. in 15. not. & licet ritus magnæ curiæ in regno, incip. item q̄ nullus laicus admittatur, tanq̄ unus de populo, dictet nullum admitti ad denunciandum de aliquo crimine, tanq̄ vnus de populo, nisi suam, vel suorū prosequatur iniuriam ex quo dici uideatur in regno non hr̄e locum ti. ff. de pub. iud. ut quilibet de crimine publico accusare possit, tñ speciale est in hoc crimine, sicut in crim. læsæ maiest. humanę, iuxta doctr. Bart. in d. l. 1 ff. de publ. iud. Imò etiam iste ritus locum habet in his duobus casibus, nam iniuria facta diuinę. & humanę miestati, & religioni, omnibus facta ur, ut dicit tex. in d. l. Manic. & in d. l. apo stat. & in auth. qūo op. ep. §. licentiam, & gl. in d. const. inconsut. in uer. diuinę maiest. cū ergo omnibus facta censeatur iniuria quilibet propria non aliam prosequi ur iniuriā, merito & in his locum habet, d. ritus idem qñ fit ecclesiæ, aut epō, & personæ ecclesiasticę per d. l. si qs in hoc genus, ubi Bar. & Bal. & Matth. in d. cōst. inconsut. in d. gl. diuinæ sub ea rōne, q̄ omnibus facta censeat iniuria his personis illata, & licet in exorbitātib. extensio non soleat fieri in casu ficto, ut est in talibus delictis, & iniuriis, ut plene tradit Ias. in auth. quas actiones. C. de sacr. eccl. & Mod. in rub. ff. de acq. poss. in extens. clem. 1. de hęr. tñ fauore publico ut in p̄missis casib. p d. l. si quis in hoc genus, & 17. q. 4. c si quis deinceps, & 24. q. 3 c. quisqs, & Matt. sentit in const. inconsut in gl diuinę, ver. in ea admittit talis extensio, ut p Fely plene in c. nō nulli, in prin. 24. col. de rescrip. Bar. in l. si cō stante in prin. 19. opp. ff. de sol. mat. gl. in l. il lud, C. de sacros. eccl. & plene Mars. in consil. 54. circa fin. & cōs. 57. & 94. & per Matth. in cōstōne si quis aliquem, & Ang. in gl. necnō
107 ad querelam. † Et not. q̄ licet aliquę personę prohibitæ, uideantur accusare de quibus in l. qui acc. C. qui accus. po. ut infames, mu lieres, serui, & ceteri de q bus ibi & per Bald. in rub. C. qui acc. non po. et Gand. in 2. rub. et Ang. in d. gl. necnon ad querelā, et Spec. tit. de acc. §. 1. tñ in hoc criminis admittun tur oēs, sicut in crim. lęsę maiest. hum. tradit in l. famosi, et in l. sc. ff. ad l. Iul. maiest. Bar. in d. etrauag. ad reprimendam, in uer sic. per accusationem Gand. in d. rub. 2. hr̄ in hoc

crimine

crimine in d.l.apostatariū, & in gl.in d.cōst. inconsutilem, in uer.diuinæ Ang.in d.gl. nec non ad querelam.5.& 6.col.uers.10.repellit, & in gl.che hai tradi.la tua pat.2.col.uer.q̄ ro q̄s possit accusare, & licet ita ḡnaliter, & in distincte diximus cōteros, & mērionatos in locis supra admitti ad hæc crimina accusanda, tn̄ ibidem contineē nonnullæ ꝑsonæ q̄ ēt in dictis casibus non admittūtur, ut in illis q̄ repelluntur aut defectu naturali aut diuino defectu naturali, ut infantes, & pupilli doli nō capaces, & furiosi, muti, & surdi à natura: nā isti tales ex defectu naturali nō admittunē. ꝑ id quod dixit Bal.in rubr.qui accus.nō po.3.col.uer. q̄ro si statutū, ubi dixit si ꝑ statutū dicaē quēlibet admitti ad accusādum in aliquo crimine, quod tales non admittē licet ex defectu ciuili ꝓhibiti, eo casu admittātur, intellige tn̄ in pupillo non doli capace, & in furioso, & mēte capto ꝑpetuo secus in hn̄te lucida interualla, & ī muto, & surdo à natura, non aūt insurdastro, aut per accidens cū utrunq; defectū non habeat ut ꝑ Bal.in d.rub. & ꝑ Ang.in d.gl.nec non ad querelam, in fi.7.& in prin.8.col. ubi de minore, & ita ibi declarat. Defectu aūt diuino, ut in excōicato. nam prohibeē ꝑꝑ periculū participationis ut in c.pia, de excep. Bal.in d.rub.3.col.uers. queritur, & Ange.in d.gl. necnō ad querelam.6.col.uer.7. excōicatus, & Spe.in ti.de Accus.§.1.uer.item q̄ est anathemathizatus, & excōicatus.idem dico de hæretico, cum sit excōicatus non admittiē. c.excōicamus, de hær.Spec.in d.§.1.uers item excipiē q̄ est hęreticus. 2.q.7.c.pagani hæretici, & 4.q.1.c.1.& seq.& licet ſm ius ciuile admittaē cōtra hęreticū.d.q.7.c.si hęreticus tn̄ ut ubi tradit, gl.1. secus est ſm Canones ut ibi in fi.uel ut ibi dicit gl. intelligiē in hæretico minore, & large sumpto, nō in ꝓprio hær.à fide Cath.deuiante: & ibi gl.ēt tenture uē, q̄ excōicatus non admittatur ad accusandum, & d.c.1.4.q.1.cum saltem large hęreticus dicatur, ut ibi dicit gl.in c.2.4.q.1. & gl.in d c.si hæreticus.in fi. quilibet prædictorum modo de quibus supra excluditūr ab accusando, etiam in his criminibus ſm canones, licet forte ſm ius ciuile non procederet, ut ibi dicit gl.in d.c.si hæreticus, uidelicet in casu illo tn̄ q̄n accusat de heresi hæreticus in odium immanitatis criminis idem in crimine læsæ maiest.humanæ cum ut supra paificentur. Quod autem dictum est in infante, & doli non capace, secus est in impubere doli capace, adulto, & minore: nam isti in talibus criminibus admittuntur cum tutoris aut curatoris auctoritate, sicut in aliis ita Spe.in d.tit.de accus.§.1.uers.item excipitur quod est pupillus, ubi in crim.lęsę maiest.admittitur cum tutoris auctoritate Gand.in d. rubr.2.col.& erit speciale, ex quo in ceteris non admittitur nisi suam uel suorum prosequatur iniuriā l.2.ff.de accusatio. Bald. in d. rubr.2.col.uers.quidam ꝑꝑ ætatem. & uide per Marsil. in cons.1. ubi ponit quis de crim. læsæ maiest.potest accusare, & testificari, & de pupillo. Item à prædictis excluditur inimicus, nam ēt in his casibus exceptuatis excluditur dummodo sit inimicus capitalis, ut dicit not. Spec. in d. tit.de accus.§. 1. in fin. Aug.post Ang.in d.gl. necnon ad querelam uersi.20.repellitur inimicus ubi de inimicō Marsil.in consil.12. uers.2.non probant rōne inimicitiæ, & in l.1.§.preterea, 1.col.ff.de quæst.& uide Spe.in d.tit.§.1.ubi ponit quæ personæ repellluntur ab accusando: & tādē circa fin.uers.in summa dicit, q̄ illæ personę quæ prohibentur admittuntur tn̄ in aliquibus casibus, ut ī crim.læsæ maiest.hæresis, simoniæ sacrilegii, & aliis de quibus ibi: tn̄ inimici non admittuntur: & uide ꝑ Iser. in c.i. §.diuina quoq;, & humana: de statutis cōtra libertatē.eccles.ubi arguit ꝑ, & contra tādē distinguit in ꝓpria hæresi, & ꝑfida, & in large sumpta ut ibi. † Sed an requiraē ꝑsonæ 108 accusatoris legitimatio, ut si accuset filiusfa requiraē patris consēsus, ꝑ ut magis cōtenter tenetur in l.fi.§.necessitate, C.de bon. quæ lib. & ꝑ Ang. & Aug. in gl. necnon ad querelā, uer.q̄d si filiusfam.Gād.in rubr.de filiofam. accusatore, & in rub.de uar q in mal.6 col. Bel.in pra.in rub.de cau.crim 3.col uel si accuset pupillus, adultus, aut minor, q nō pñt accusare nisi cū tutoris auctoritate, aut curatoris ut dnt.d.Doc.& Mar.in prac. in §.expedita, & in §.sequēs qō. in q̄bus ēt dr̄ q̄ si est minor, & in patris ptāte q̄ ambo interuenire debēt, & autorare, ad eo q̄ pater ut pr̄, & curator ut curator, alias nullus reddiē ꝓcessus.ibi dnt.& Spec.in ti.de acto.uers.item q̄ est filiusfa.uē dicere q̄ ēt in his casibus absq; tali legitimatione ualeat iudicium, nā cū in his casibus ꝓcedaē summarie, & de plano, sine figura iudicii, c.fi.de hær.in 6. & in extr.

ad reprimendam, sequitur ꝙ ordo iuris etiã in sbualibus non requirantur, per tex. in cle. sæpe, de uer. s. sig. & ibi tradita per Ioan. And. Geor. na. & Lãf. in fi. rep. & ꝑ tradita ꝑ Bar. in d. extrauag. ad reprimendam, & Cano. in cap. in olim, de acc. & doct. Bart. & Bald. in l. nec quidq̃. § de plano. ff. de off. ꝓconf. Car. in cle. 2. de iud. & per Par. in tract. synd. car. 99. seq. & seq. Spec. in tit. de inq. §. nunc tractemus, uers. q̃ igitur, & Ioan. And in d. c. fi. de hær. in 6. in gl. figura, & ꝑ Mat. in cõst. pacis cultum. 5. not. uers. item requiritur ordo iuris, cum in iis, criminibus summarie, & de plano ꝓcedatur per d. c. fin. ergo, non requiꝛ legitimatio personę, cũ ordo iuris ẽt subalis non requiraẽ in contrarium, nã licet ita ꝓcedať & subalia iudicii, & ordo iuris non reqraẽ tñ non tollũtur ea q̃ sunt iuris naturalis, ut citationes, defensiones necessariæ ut per eos traditur in d. locis, & per Bar. in d. extrauag. ad reprimendã. in uer. figura, & Par. ubi supra. sed legitimatio ꝑsonæ, ut inqt Bar. in d. uer. figura, respicit ius naturale, & defensio nẽ ideo legitimatio personæ requiritur, idẽ dicit Bar. in l. nequidq̃. §. de plano. ff. de off. proconf. & Par. in d. tract. Card. 99. & seq. & car. 88. col. 4. requiritur ergo legitimatio ꝑsonæ, alias processus nullus redditur, quod uerum crederẽ in pupillo, & impubere, non aũt in filio famil. cum pleriq; concludãt in criminibus publicis non requiri consensum patris, sed ad cautelam concludunt interuenire dñe, sed deficientibus aliis subalibus, & ordine non seruato licet seruari debeat, non tñ ꝑ hoc annullatur processus, ut dicit in d. clem. sæpe, & Spec. in d. §. nunc tractemus.

109 uers. quid igitur. † Sed quid accusatio fuerit inepta, & non rite facta, an ex quo ita ꝓceditur ex subsistẽtur Bar. in extrauag. ad reprim. in uer. accus. in uer. inquis. uidetur tenere, ꝙ ex quo proceditur per accusationẽ ut ꝓcedi possit sm formã huius legis, ꝙ accusatio debet esse ualida, & recta, maxime in appositione loci, & tꝑis sm l. libellorum. ff. de accus. 3. q. 7. c. libellorũ cũ talis appositio cõcurrat defensionem rei, ut melius possit se defendere, ut dicit Bald. in l. cum fratrem, & l. a. ff. de his quibus, ut ind. & in l. in causis. ff. de accusat. & in l. mora. ff. sol. matr. & in l. 1. C. ubi poss. & in l. ius ciuile. ff. de iust. & iu. & Bart. & Ang. in d. l. libellorum. & ꝑ Marsil. in cons. 49. in fi. in addit. circa quas defensiones non suppletur beneficio d. extrauag. ad reprimendam, & per tradita per Par. in d. tract. car. 100. ubique per c. detestantes, non suppletur defectus d. l. libellorum, nec ꝑ cle. sæpe, dic ꝙ licet interuenire debeat, & apponi in accusatione, non tñ per hoc redditur nullus processus si non apponantur, ut condemnari non possit constito de ꝓdictis criminibus, cum crimina qualitercunq; clarue rint puniẽda sunt: ut inquit Iser. in const. si damna clandestina, & in const. iurisgentiũ, & 3. q. 4. c. ecce, & tanto magis in crimine hær. qđ loco non circunscribitur, cum sit delictum in genere, ita Bal. in l. 1. C. qui accus. non po. & Ang. in d. l. libellorum, & in auth. qũo opor. epis. §. fin. ubi dixit quod contra committentes delictum contra Maiestatẽ diuinã, tenet processus sine solẽnitate. l. libellorum Aug. post Ang. in gl. hæc est quædã inquis. 7. col. in add. locus, & tps, & quod dictũ est de accusatione. Idẽ de inquisitione, ut talis solennitas non requiratur, ut per Bart. in d. extrauag. in uers. inqsitionẽ & in hoc crimine, ut per parid. in d. ch. 100. col. 4. in fi. in uer. an per d. c. & Aug. in d. gl. in addit. locus & tps, & Bal. in d. l. 1. C. qui accus. non poss.

110 & in l. edicta, C. de eden. † Item not. ꝙ licet in aliis criminibus procedi non possit ꝑ inquisitionem absque diffamatione, ut in c. qualiter & qñ, de accus. & per Ang. in repet. l. si uacantia. C. de bo. uac. & Ang. in gl. hæc est quædã inqsitio, & Mar. in §. constãte hu. 16. cum seq. in pract. in in his criminibus ꝓcedit inquisitio absq; diffamatione, ita Bar. in d. extrauag. in d. uers. inqsitione, & ꝑ Car. in clem. 1. §. pe. & in cle. 2. q. 2. de hær. Aug. post Ang. in d. gl. hæc est quædã inquisitio, in addit. mero officio, & ibi dicit tex. alleg. ꝑ Card. in c. excõm §. adiicientes, de hæret. nõ probare, tñ uoluit inducere Card. ut inducit Bar. in extrauag. qm̃, qui sint rebelles ibi publice, aut occulte, & sic si occulte ergo diffamatio non requiritur in illo casu, sic ẽt dicit in d. §. adiicientes. ibi, aliqua occulta conuenticula celebrãtes, tñ ibi dicitur fama fuerit.

111 † Aduertendum tñ est ꝙ si facta, & forma accusatione, aut inquisitione citatus cõpareat, ꝙ tunc lis erit contestãda, & respõdendũ sup ꝑ accusatione, aut inqsitione, ut dicit in d. extrauag. ibi uel is foret legitime contestata, ex quo uers. innuitur ꝙ si præsẽs esset dicet lis contestati, & sentit in hæresi, c. cum

cont.

contumacia, de hær. in 6. ibi, ut de fide respõdeat, non tñ si non appareat, ex hoc ꝓcessus sit nullus, sed uigore dictæ extrauag. ualidaretur si de maleficio cõstet per d. clem. sæpe, in fi. eo. maxime, ex quo qnælibet oppõ, & actus sequens hĩetur um litis cõ testationis, ut in gt las in l. nulli. C. de ꝓc. & Par. in d. trac. ch.
11 2 98 & seq. in comm. c. detestantes. †Si autẽ citatus non comparet, tunc in eius contumaciam procedi põt, d. extrauag. ad repr. in prædictis criminib. & hoc est in his speciale, cum ir in capitalibus parte absente ad diffinitiuam snīam non procedatur, l. absentem, ff. de pœn. Bar. in d. extrauag. in uer. contest. & possent testes recipi ca non contestata, ut per gl. 2. in c qm̃ frequẽter, ut lit. non cõtest.
13 †Et ex hoc sequitur ẽm Dyn. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub iud. ꝙ in istis casibus admittetur procurator licet in capitali. realiter nõ admittatur, d. §. ad crimen. Bar tñ in d. extrauag. in uer. legitime, tenet contra Dyn. quod procurator interuenire non posset bñ tñ defensor, & quilibet admitttitur ad ostendendam eius innocentiam, & plene per Mar. in pract. in §. sequitur 5. col. uer. item põt ẽt, & in l. lege Corn. §. fi. ff. de sic. in hæresi aũt nõ statim ꝙ est contumax comdemnatur, sed ꝑ annum expectatur, qui si nõ comparet infra annum, tunc cõdẽnatur ut hæreticus elapso anno, ita dr in d. c. cum contumacia, de hær. in 6. An aũt in crimine hæresis admittatur procurator, dic ꝙ si in ceteris capitalibus, & non ita grauioribus procurator nõ admittiẽ multo magis in his admitti nõ debet, tñ reo exñte abñte põt de innocentia docere nõ ut procurator, sed ut qlibet, ut dicit Bar. in d. extrauag. Mar. ubi supra, & intelligo supradicta dubia qñ dubium esset an sit hæreticus, alias enim si constat hæreticũ esse nullo modo admittiẽ alias esset procurator excõicatus per c. si aduersus. de hæret. ut si esset suspectus qs de hæresi citatus ut indeat, & effectus si cõtumax tũc infra annum iuxta d. c. cũ cõtumacia, posset cõparere qs, nõ ut procurator, sed ut qlibet ad ostendendũ suã innocentiã.
11 †Sed an aduocatus admittatur, an uero aduocando esset excõicatus, uř, ꝙ in prædictis aduocatum, & quẽlibet defensorem non admitti, sed fore excõicatum, ut dicit tex. in c. si aduersus. de hęr. ubi expresse aduocatis interdicitur aduocationis offm̃ in tali crimine, & in c. fi. ibi, absq; aduocatorũ strepitu, de hær. in 6. facit tex. in c. excõicamus. §. cred & in c. sicut, de hær. & in c. 2. & c. accus. §. si uero, & c. ut inquisitionis offm̃, in princ. & c. contra Christianos. & c. ut inquisi. negocium. de hęre. in 6. & in auth. cred. C. eo. & in c. 1. §. cred. de stat. contra lib. eccl. rex. in const. in consul. in fi & ibi plus dicit gl. ꝙ in hæresi, & crimine læsæ maiest non tenet rescriptum pro eo impetratum per l. 2. C. de sum Trin. l. arr. C. de hær. l. 2. C. de off. uic. & in crim. læsæ maiest. in l. quisquis, §. denique. C. ad l. Iulia. ma. in quibus iuribus dicitur puniri defensores, auxiliatores hæreticorũ, & cõ mittẽtium crimen lęsę maiest. sed clarum est ꝙ ubi ꝓhibeẽ auxilium pręstari ꝙ tunc ẽt aduocari prohibetur, ut dicit Ang. in gl. And. auxil. Gand. in tit. de bãn in prin. 6. col. uers. Item pone in statutis. Bar. in l. post leg. §. sunt q. & §. is uero, ff. de is quib. ut ind. Alb. in trac. stat. 4. p q. 32. Nell. in tract. bann. 3. par. 2. temp. q. 26. & Bar. in d. §. deniq., in cõtrarium uř, nã aduocationis offm̃ est publicum, & cuilibet licet aduocare. ff. & C. de postu. l. seruũ quoque, §. pub. ff. de procu. nec uerum est quod aduocãdo præstari uř auxilium & defensio, sed aliter intellř de auxilio, & defensione proprie, & ita tenet Bart. in l. furti. §. opc. ff. de fut. & Alb. in d. tract. 4. par. q. 33. ubi dicit se defendisse inculpatos de hæresi in consistorio publico annullando processum factum contra cõitates per Papã Ioãnem XI. & obtinuit, uide Aug. post Ang. in d. gl. And. aux. in uer. aduocando nõ obstat tex. in d. c. si aduersus, nã non loqtur qñ quis de hæresi inculpatur an tunc liceat pro eo aduocare. sed loquitur qñ alibi agunt, aut cõueniuntur in aliis causis, tunc non licet eis præstare patrocinium, ta ẽt ꝓhibet notarios ꝑ eis cõficere instrũm, non aũt loquitur. ꝙ non liceat ipsos defendere allegãdo eos nõ esse hæreticos, uel ẽm Pan. loquiẽ in hæretico ponente qui ꝑ ecclesiam puniri non põt. Host. uero dicit loq in uero hæretico secus si uelit ad fidẽ reuerti, nã licet ꝑ eo aduocare. Ana. dicit in d. c. qñ qs negat hæreticum esse, & uult ostendere se nõ hęreticum admittitur, sed Gem. in d. c. si. in princ. de hær. in 6. dicit admitti dře ꝑ illũ tex. ubi dř sine strepitu aduocatorũ, nõ ergo prohibetur aduocare, sed strepitus ꝓhibetur aduocatorũ, & negando strepitũ, & illã qualitatem cõcedit sine illa qualitate. Ioã. de Lig. in d. cap. si aduersus, refert Host. dicere, aut

hæresis est defensibilis, ut quia protulit uerbum iocose hæreticum, & tunc admittitur, & in hoc cõsuluit Oldr. in cons. 120. ubi allegabat. ꝙ obiecta hæresim nõ saperent, & Dec. cõsuluit in cons. 237. quasi ꝙ illa mulier nõ poterat inquietari ꝑ inquisitorem de hæresi & Alber. in d. q. 32. ex qbus distinguendum uꝛ, ꝙ aut cõstat illum hæreticum esse, uel declaratus est hæreticus ex claris ꝓbõibus, & tunc non licet aduocare ꝑ gñalitatem. d. c. si aduersus, & ꝑ tex. in d. const. incõsutilem, in fi. qui loquitur postq̃ est declaratus, & nollit reuerti ad fidem, & tex. in d. §. deniq;. aut res est dubia an uerba saperent hæresim, aut nõ cõstat hæreticũ esse, aut hæresis est defensibilis, & tũc aduocare põt pro eo, & defendere hæreticum non esse nec in hæresim incidisse, cautius tñ est ex licẽtia inqsitoris, uide Mat. in d. cõst. inconsutilẽ. 25. not. Fel. in d. c. si aduersus, in fi. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem. 2. col. uer. si uero, de stat. cõtra lib. ubi simpliciter ꝓhibet, & ita ẽt dici posset de ꝓcuratore admittẽdo, uel non tñ maius dubiũ esset de ꝓcuratore cũ in capitalibus non admittatur.

15 †An aũt statim, ꝙ citati comparent, aut capiũtur carcerãdi sunt; & macerãdi in carcere, an uero relaxari debent fideiussoribus de stãdo iuri, iuxta reg. cõst. humanitatẽ. & alia, c. reg dic ꝙ statim põt carcerari iuxta tenorẽ cle. 1. § & § sane de hær. seruata forma d. cle. nec relaxat dicit fideiussoribus Arg. d. const. humanitatẽ: ubi excipitur crim. læs. maiest. humanæ, ergo multo magis in diuina lęsa ꝑ d. cõst. inconsutilẽ: ubi maior ratio hꝫ ut ibi dꝛ, & in authen. gazaros, C. de hær. & in auth. unde sumif, & in c. uergentis, eo. Circa uero torturã infcrendam, & arctiorem carcerem infligẽdum, interuenire debet eps; iuxta cle. 1. §. 1. de hæret. & uide ibi in gl. tormẽtis, an in ieiuniis imponẽdis quæ uim tormentorũ hꝫ it interuenire debet, & limita, ut per gl. c. si dei. de hær. in 6. ubi ꝑ inqsitionem ꝓceditur secus si ꝑ accusationẽ, aut exceptionem tũc alterurer sufficit, & nõ uterq; reqritur ut su

16 pra fuit dictũ. †Et not. ꝙ licet alias leuis suspicio nõ stetur, l. 3. §. i. in fi. ff. de min. Bald. in l. fin. in fin. C. de ꝓb. Gem. in c. habuisse. 1. no. 33. dist. tñ in hoc crimine statur tali suspicioni, ut dꝛ in d. authen. gazaros, ibi leui suspicioni, & in l. 2. & ib. gl. C. de hęr. in d. cõst. inconsutilem, ibi ẽt si leuis suspicio, & ibi gl. & gl. in c. literas, uer. uehemẽtem, de ꝑsump. & in ca. 1. de hær. intellige tñ non ad effectũ cõdemnandi. & puniẽdi cum ẽt ex uehementibus suspicionibus nõ condemnetur hæreticus. sed ex duobus testibus, ut cõcludit Oldra. in consil 209 sed ex tali suspicione peruenitur ad fidei examinationẽ, & disputationem ut ueritas appareat, & si deuius a fide ut puniaꝛ nisi abiurauerit, sinautẽ non deuius, sed orthodoxus liberatur, ut dꝛ in d. iuribus, ita per gl. in d. cõst. incõsutilem, uer. ẽt & si leuis, & ibi Matth. iuncta gl. bene. tñ si prædictæ suspitiones erunt sufficientes ad torturã ꝓcedetur ad torturam ipsam quã solus inqsitor, aut solus ordinarius inferre non potest sed uterque, ut dꝛ in d. cle. 1. §. & uide ibidem ꝑ Card. §. pen. & plene in cle. 1. §. fi. ult. q. de usu. ubi de modo ꝓcedendi, & tortura inferẽ

17 da. †Sed an in utroq; crimine ꝓcedi possit ad torturam absq; dictis suspicionibus, & indiciis sufficiẽtibus, dic ꝙ sicut in cæteris criminibus ꝓcedi non põt absq. indiciis, ita & in his in criminib. læsæ maiest. humanæ glo. Cyn. Bal. & Saly. in l. si qs, C. ad l. Iul. maiest. Ang. in gl. che hai trad. la tua pria, in princ. Matth. in const. monarchiam, 4. not. post gl. ibi licet Azo. cõtra in summa eo tit. cuius opinio nõ tenetur Brun. in tract. ind. 9. char. col. 2. Mas. in cons. 14. num. 20. & cons. 18. num. 7. & cons. 46. 120. num. 35. & in pract. in § constante, & §. diligẽter. col. 28. nu. 175. & in l. 1. in prin. & in l. de minore, in prin. ff. de qõ. Anch. in cons. 329. Carpo: in cons. 40. & in d. locis per Masi. ẽt in casibus in quibus datur arbitrium procedendi requiruntur indicia, ut in d. extraua. ad reprimẽ. ibi prout ui debitur ita Masil. in dictis locis. & cons. 8. 5. 15. 20. 21. 27. 34. 42. 46. 49. 52. 62. & 69. cum ergo ambo crimina æquiparentur, ut in d. const. inconsutilem, ibi, per omnia, statutum in uno, & in alio statutum censetur per dicta ꝑ Ang. in d. gl. che hai tradita la tua patria, uer. quæro an sacerdos. Et ex hoc etiam sicut in tali crimine nõ attenditur qualitas, & priuilegium personæ siue miles fuerit, siue doctor, siue decurio, siue clericus, & alii de quibus plene per Brun. in d. tract. indi. 2. part. & Ang. in gl. fama pub. & Mas. plene in pract. in §. ex prædicta, & in d. l. 1. in princ. & in l. statu liber. ff. de qõ. Gand. in rubr. de qõ. & probatur in l. nullus, C. ad l. Iul. maiest. & in l. milites, C. de qõ. & not. in c. 1. de depos. & Ang. in d. gl. che hai tra. in prin. & in gl. fama pub.

uers.

uersf.6.quæritur,& Mar. in l.edictum,in fin. & in d.§.diligenter.ita,& in hæresi ut dicunt dicti doctor. in d.locis q in his duobus criminibus nullum attendatur priuilegium allegant gl.in d.l.nullus:ubi de simonia loquitur intelligentes. de hæresi. & ex hoc ēt erit dicendum sicut qñ proceditur per accusationem in crimine læsę maiest. humanæ accusator torquetur una cum accusato, ubi nō sūt indicia,ut dr in l.si quis. C. ad l. Iul.maiest. ita,& in hæresi qñ proceditur per accusationem. † An aūt indicia quæ debent concurrere in tortura inferenda in his criminibus debeant esse talia qualia in aliis criminibus, ut quid si probetur aliquod istorū per unum testem de uisu an debeat esse omni exceptione maior,an uero admittatur qui nō sit huiusmodi,quid.n.si esset infamis,aut aliter nō integre an faciant iudiciū uidetur,q nō.cū in talibus criminibus etiam infames.& inhabiles admittantur,ut in l. famosi, ff.ad l.Iul. maiest.& in cap.in fidei fauorem.de hæreticis in 6.not.gl.in l.3.§.l.Iul.ff. de testibus ca. licet heły.el primo.desimo.& c. per tuas:& ibi Doct.& cap. fauorabiles. de simon. Soc. in tract.fallentiarū,in reg.415.fallent.1.Pa. in c.ueniens.gl.1.uersf.oppo.de test. Doct.in c.per tuas.eo.Spec.in tit.de accus.§.1.Fel. in c.testimonium.de test.Ias.in l.1.C.de sum. Trinit.& in l.fin.C.de his qui.ut indi.Lanfr. in repe.c.qm contra.in uer.testiū depositio. uersi.quæro an infames. de prob. facit nam qui repellitur ab accusando repellitur à testificando.c.testes.4.q.1.sed inhabiles alias ad accusandum admittuntur in his criminibus ergo,& ad testificandum,cum si sufficiāt ad condemnandum multo magis ad torquendum.In contrarium concluditur, nam licet admittantur tñ negari non potest quin non sint inhabiles, d.c.per tuas ergo non facit in dicium ut not.in l.3.§.l.Corn.ff.de test.& ita tenet Alex.in cons.11.col.2. uol. 1. ubi dicit ēt in talibus criminibus non facit indicium Marsi.in pra.in d.§.diligenter.2.col. & in consil.101.num.19.uersf.& pro hac parte facit.& in cons.102.uersf.sed contra dictum leonellum.Sed quid si tales non faciunt indicium ad torquendum contra inculpatum de hęresi,quid fiendum,dic & deber se purgare,& si recusauerit purgationem ut hęreticus punietur.c.excōicamus.§.dicimus,& c.ad abolendam.§.qui uero.de hęr.auth.gazaros. C. eod.& d.consti.inconsutilem,& si uocamus non comparuerit, & effectus fuerit contumax, & per annū durauerit elapso anno ut hæreticus punitur ut d.c.cum in cōtumacia de hær.in 6.& d. auth.Gazaros.aut attendet inquisitor uel ordinarius qualitatē suspicionis,& si ita leuis fuerit condemnare,& puniri debet ad construendum aliquem pium locum,uel ecclesiā dotare,ita dicit Arch. in c. accusatus.§.si uero.de hęr.in 6. uide Matth. in d.const inconsutilem.18.no.uersf.qd aūt. & uide per Paul. Ghir.in d.tract.de hær. 8.q. 10.& ult.ubi no q licet alias ex pręsumptionibus,& suspicionibus non damnantur, tñ fallit cā hæresis in qua dicitur uiolentissima pśumptio indubitatam,& euidens probatio quod tū intelligas in casu,d.c.in ceteris, in qbus tacite cōtrahitur hæresis.& qñ est relapsus,ut d.c.accus.&c.ad abol.§.illos,& Mat. in d.cōst.inconsutilem in gl.nolunt agnoscere,nam de pñti præsumitur, nisi pbet cōtrariū.& fuerit emendatus saltem p tres annos Dyn.in l.si cōstante,§.si bona.in apost.ff.solu. ma.Bal in l.nō ignor.C.ad exhi.& in c.1.de feu.da.in6.leg.cōmi. Barb.in c.testim de testi.Cons.in sing.in uer.pśum. non tñ de pñti pśumitur in futurū ut ibi,alias extra hos casus sola pśumptio non sufficeret,idem dic in simonia,ut in c.ex literis,ca.illud,& c.tertio loco.de simo Marsi.in rub. C.de pb, car. 14. in fi.uersf.modo uenio ad alia, ubi de pbōne pśumptionis ibi fatendum tñ est,cum hęresi æqparetur,ut dicit Ang.in gl.che hai trad.la tua pat.& ibi p d.Paul. Ghir. de præsumpt. ubi distinguenter leuē,& grauem suspicionē,& de relapso.† Sed quid si nulla sunt indicia neq; præsumptiones,& suspiciones aliquæ ēt leues,ēt pceditur p accusationē, an accusator posset indicere duellū accusato,& p duellum pbare uult tale crimē, sicut ī cri. læs.maiest.humanæ posset ut p cōst. monarchiā uidetur dicendū admitti,nā sicut in cri. læs.maiest.humanæ.admittiē ī d.cōst.monarchiā,ergo & in hæresi, ut in statutum in uno ex parificatis,& in alio statutū censeaē, ut supra dctm est,& p Ias.in l.trāsig.C.de trāsa.Itē duellū ex cō suetudine solet pmitti,ut d. Bal.in l.ne qs.C.depo.si.& in l.1.C.de lati. lib.tollet ī l.fi.C.de pb.Alex.post.Bar.& Ias. in l.ex hoc iure.cōtrariū tñ statuit iur.cā. nā eo iure duella phibita sunt,c.1.de cl.pug. in duc.& in c.monomachiā,2.q.4.Ias.plene,& in d.l.

in d.l.ex hoc iure.& iure etiam ciuili prohibentur.l.1.C.de diglad.lib.11.& licet pmittatur in tali crimine p d.cōst.monarchiā.tñ hodie nō obseruatur,ut ibi per Iser.& Luc. de Pe.in d.l.1.& Matth.in d.cōst.1.not.facit dcm Bal.in d.l.si C.de pb.esset.n.damnare ex præsumptione quod non licet,ut ibi ēt in tali crimine,& sic non probaē crimen hæresis ex psumptione,& p Matth.ī d.cōst. incō futilem,in gl.leuis.suspicionis.nisi ut supra, sed pbari debet p duos testes ēt infimes,& alias d.c.in fauorem fidei,de hær.in 6. Marf. in d.cōs.1 & Alex.d.ii.cōs.facit dcm Pan.in c.ueniens,ult.no.de testi.ubi crimē simoniæ est probandum plene,sed heresis illi æqpa-

12 ratur ut supra,ergo.† Intellige tñ & limita ut per gl.ibi in uers.inquisitionis,qñ per ingsitionem pcederetur,sed si p accusationem aut exceptionem locum non habet,nam testes debent esse habiles,& idonei,quod tñ si uerū esset magna esset limitatio,& restrictio cum illud inductum sit fauore fidei,q cōsideratur qūo fuerit pcessum, licet ingsitio magis sit fauorabilis,& accusatio odiosa.2.q.7. c.si qs eps,ut dicit ibi gl.& in odiosis,& exorbitantibus licita sit extēsio ex identitate rōnis,maxime cum rō in lege scripta reperiaē ut in d.c.p ea q̄ supradicta sunt,imò admittitur socius criminis,& ēt periurus nedum cōtra seipm,sed contra alios,dūmodo nō odio aut liuore,ut in c.accus §.licet,de hære.in 6.

12 & per Paul. Ghir. in tract. de hæret. in q. 5. 1 uer.pro qua opin. † Sed an testes probent cōtra suspectū de hæresi parte nō citata,vr̄ q non per l.si qñ.C.de test.& Bar.in l.fin.ff. de qō.Matt.in dec.131.num.4.& 5.Ang.in gl.fama publica.3.col.uers.& aduertas Bru. in tra.ind. in 1.q 1.par. Mar.in l.1.in princ. col 2.uer.& aduertas ne erres.ff.de q.Rom. in fin.366.Marf.in cōs.2.col 7.& cōs.8.12. 15.18.29.35.46.51 & seq.& 59.95.101.120 123.& 130.& in pract.in § exped.& §.nunc uidendum in quibus,q nec ēr faciunt indicium.In contrarium est tex.in c.fi.de hæret. in 6.per quem ita limitat prædictam regulā. Rom.in d. sing. 366. & Marsil. in l.de unoquoq;.in fi.12.col 5.uers item limitat etiā Lud.Rom. ubi supra. ff. de re iu.& plene in consil.8.uers. non obstat illud quod allegabatur per partem aduersam,facit quod dr̄ ī d.decis.391.& quod dicit Mar. in d.l.de uno quoq;.in 50.casu ubi dicit in enormissimis partem non citari alle.Arch.in c.1.de hom. in 6.Fely.in cap.qm frequētet, in prin. pen. col.ut lite nō cōtest. sed tale crimē hmōi est ergo,quod intellige,ut per Mar.in d cons.8. sm terminos d.c.fin. de hær.in 6 qñ inquisitus esset persona potens,& licetur loquatur in publicatione testium,tñ idem est in cita-

122 tione ex identitate rōnis,& timoris. † Sed an attestationes testium publicandæ sunt,& processus publicandos ur̄ q non ut dr̄,& in d.c.fin.de hæret.in 6.& nonnulli tradunt q publicatio processus non est de substantialibus,ideo eius cōmissio non uitiat,ut tradiē in l.platam.C.de sen.plene Alex.in cōs.120 7.uolum.Ang.in glos.dictum process. publ Matth.in const.pacis cultum.5 not.Par.tra. synd.ī cōm.c.detest.Lanf.in cle.sæp.de uer. sign.In contrarium collig tur ex text.in d.c. fin.de hæret.in 6.uers.ceterum ubi publicatio attestationum in hæresis crimine fieri debet.& in d.extrauag.ad repr.ibi eorū qublicationē,et ā in causis in quibus proceditur sumarie,& de plano ut per Bart. in d. extrauag.in uer.figura,& alii in locis supra, nam talis publicatio concernit defensionē ut possit testes de falso redarguere, & aliter se defendere,ut dicit Bar.ibi,& gl.ī d.c.fi.in uer. indiciis,quæ defensio tolli non pōt qūocunque procedatur ut in c.ad apost.de re iud.in 6.& dr̄ in d.extrauag.& Par.in d.cōmento, & Lanfr.ī d.clem.dic ut distinguitur in d.c. fin.q a ut est persona potens,& timetur de offensione testium, & tunc publicandi non sunt,aut non est potens, & tunc publicandi sunt,ut possit se defendere,bñ tñ si nō sunt publicati non ppa processus erit nullus per d clem.sæpe,in fin. q ita gl.in d.c. fin. in d. uers.indiciis,& Alex.in d.cons.120.& Mat. in d.const.pacis cultum.5.no.qui allegat gl.

123 prædictam. † Sed not. q si publice pdicat hæresim,tunc non requiritur examinatio testium,nec accusatio,nec publicatio, sed statim punitur,ut dicit Iser.in d.c.1.§.deprehē-

134 si,de sta.contra lib.eccl. † Sed an post publicatas attestationes testes examinari pñt in hoc crimine contra accusatum, aut inquisitum, vr̄ q non per id quod dicit Bar.in d.extrauag.ad repr.in uer.figura & alii in d.clē. sæpe,nam licet procedaē summarie,& de plano, tñ non pñt recipi testes post publicatas attestationes, dic & licet in aliis criminibus magis cō iter concludatur,q post publicatas

atte

attestationes non pñt produci alii testes sup
eisdem capitalis ad offensam ꝑ accusatorē,
aut iudicem, licet in hoc Bar. contrarium di
xerit in l. vnius, §. 1. ff. de qō. quem sequitur
Ang. in gl. & d. proc. pub. & Mars. in cōs. 127.
& Par. in tract synd. char. 60. col 1. & alii ut
ēt per Mar. in pra. in §. sequens qō, & in d. l.
vnius. §. cogniturū tñ cōiter tenetur ꝙ testes
ad offensam recipi non pñt etiam ex offō iu
dicis licet ad defensam ēt post cōclusionem
pñt, vt per Ang. in gl. cōp. in qui. & tot. neg.
ver. quæro post publicationem processus, &
Mar. in d. §. sequens, & in sing. 90. ubi etiam
limitat nisi super nouis ita Saly. in l. fi. C. de
qō. tñ licet hoc sit in aliis criminibus, in cri-
mine hæresis indistincte pñt produci testes
post publicatas attestationes ita Ang. in l. ꝑ
hanc. C. de temp appell. alleg. d. c. fin. de hę r.
in 6. idem Gem. in cap. ut offm̄ §. uerum, de
hær. in 6. & per Mars. in d. §. sequens, col. 1.
& Bald. in l. eos. §. si qd, in fi. C. de app. Fely.
In c. fratern. 7. col. uersic. item limita in causa
125 hęresis. † Et no. ꝙ hoc crimen probaẽ si li-
bri hæresis reperianẽ penes inqsitū. Anan.
in c. si qs ep̄s, 3. col. de hęret. Ioan. de Fanr.
in c. sane profertur. 24. q. 2. ubi allegat rōnē
quare secus est in vsurario, vt ibi dicit gl. &
Matt. in d. const. inconsut. 16 not. q. 10. Arc.
in d. c. sane. Rom. in sing. 322. allegāt ꝓ casu,
c. si forte, 24. q 4. Mar. in l. q falsam, in prin.
antep. col. vers. circa quam qōnem. ff. de fal.
in pract in §. dilig. 16. col. versic. quæro ulte
rius si res furtiua, & ĩ cōs. 52. uers. restat mo
do, Arch. in c. quicunq; de hær. in 6. col. 2.
ubi dicit nisi dictos libros cōbusserit, nā tūc
ut hæreticus non punitur idē ut eos cōfutet,
ut per Ioā. de Arn. in probl. 10. & uide text.
in l. quicunq; in fi. & in l. Manic. & in l. ma-
thematicos. C. de hær. ubi comburendi sunt,
& per Matth. in d. const. inconsut. in gl. pen.
ult. col. & ibi an liceat in domo retinere li-
bros Dātis qui fuit damnatus ut hæreticus:
126 † Item probaẽ hæresis ex signis ēt leuibus,
ut dixit Paris in tract. synd. char. 120. col. 2.
cōtra id qd̓ supra fuit dcm̄ ꝙ non ex p̄sum
ptionibus, nisi dicamus, ut ꝑ signa torqueaẽ:
nō ut cōdēneẽ, ut supra, & ꝑ Mar. in cōs. 1.
127 † An aūt in talibus criminibus trāsigi pos-
sit, uẽ ꝙ sic per tex. in l. trāsig. C. de trans. nā
ibi fallit in crimine adulterii licet pœna san
guinis ingeraẽ, in ceteris aūt licet trāsigere,
exceptio firmat regulam in nō exceptuatis
l. quod liqde, ff. de pen. leg. l. in his ff. de leg.
ergo, In cōtrarium facit id qd̓ dicit Cy. & nō
nulli alii in d. l. transig. & Ant. in c. 1. de coll.
deteg. nā ex maioritate rōnis, quod de adul-
terio dẽ extenditur ad raptū, & alia crimina
grauiora, ergo multo magis in his in quibus
danẽ multæ specialitates, & Cyn. & Ant. ubi
supra hoc tenēt per istas rōnes dic ẽm Alex.
ibi quod in his ēt licet transigere, cū cōiter
cōcludatur d. l. non extēdi ad grauiora adul
terio, cōtra Cyn. & rō adulterii. q̄ ibi tradunt
Doct. in his cessat dico qñ per accusationē
proceditur, non qñ per inquisitionem, iuxta
no. in c. in fidei fauore, de hær. in 6. & supra
128 fuit dcm̄. † Inferenda tñ snīa requiritur ci
tatio licet non peremptoria, alias snīa non
ualeret c. ad apostolicæ, de re iud. in 6. & in
extrauag. ad reprimendam. & in d. clem. sæ-
pe, quod intellige qñ constat de hæresi, & ꝓ-
ceditur ad snīam, secus aūt qñ ꝓceditur cō-
tra contumacem, nam tunc duæ requirūtur
citationes si per annum steterit, ut per Arc.
in c. cum cōtumacia, de hær. in 6. & per Fely.
in d c. excōm. 2. col. uers. nota in §. quidem,
& Paul. Ghir. in d. tract. de hær. 8. q. ad quam
snīam procedetur ẽm formam clem. 1. eod.
tit. quod uterq; cōcurrat inquisitor, & ordi
narius, licet ante quilibet per se poterat pro
ferre snīam, & cōdemnare, per c. ꝑ hoc, de hę
ret. in 6. sed an qñ proceditur per accusatio-
nem requiratur uterq; dcm̄ est supra per gl.
129 in d. c. in fidei fauore. Sed an à tali snīa ap
pellabitur, uẽ quòd sic, nam ęquiparātur ista
duo crimina, sed in crimine læsæ maiest. hu
manæ uẽ gl. tenere ꝙ admittitur appellatio,
ut in l. Panth. §. rei perduell. ff. de acq. hære.
& uẽ tenere Aug. post Ang. in gl. pręsente
Caio, & appellante, 3. col. in addi. grauius, ni
si in his casibus læsę maiest. in quibus exp̄sse
cautum reperitur ꝙ non admittatur, ut in l.
1. C. de fal. mon. & in crimine perduellionis,
ut ibi & in aliis tenet admitti si nō ꝓhibeaẽ.
Ang. tñ tenet ibi oppositum, ꝙ nō admittiẽ
uide tñ in tali crimine ĩ d. § rei perduellionis
& Ang. in d. gl. in crimine aūt hæresis clare,
& expresse statutum reperitur, c. ut inquisit.
offm̄, de hęr. in 6. ubi refertur ꝙ ēt per cōstit.
Federici erat cautum. Idem dic de relapso in
hę resim, ut dicitur in cap. ad abolendā, uers.
illos, de hęr. Spec. in tit. de appel. §. i. uer. 312
casu, Archid. & Ioan. And. in cap. felicis, de
pœn. in 6. Matth. in const. inconsutilem, 22.

nota. & Fely. in c. ad abolendam, 2. col. uersi. sed aduerte incidēter, ubi limitat admitti ante diffinitiuam sniam ſm Archidiaconum
130 in d. c. ut inquisitionis. † Limita ēt nisi per recursum, nam superior cognitio de iustitia posset inhibere ſm Panor. in c. pastoralis, in fi. prin. de appel. not. in c. Romana, §. si autē, de appel. in 6. hoc pendet ab illa q. an remota appellatione censeaī remota supplicatio, & recursus: de quo ꝑ Par. ī tract. synd. char. 19. & seq. uer. appellatio, & uers. an si statuto. Ias. post alios in auth. q̄ supplicatio. C. de prec. Imp offe. Cano. in d. c. pastoralis, & Ro. in rubr. ff. de arb. Spec. in tit. de appel. & ibi Bal. uers. qd operetur. Lanfran. in c. q̄m contra. in § appel. de ꝓbat. Ang. in l. eos, ī princ. C. de appel. Mar. in sing. 287. tex. tñ in d. c. ut offm̄, dicit statim exequedā dilatione aliqua postposita, adeo ꝙ oē remediū tollere uī, dic tñ quo ad iudicē a quo: ut non teneaī admittere, ut dicit Fely. in d. c. ad abolendā, superior aūt bñ poterit inhibere tex. tñ in d. c. ut inqsitionis offm̄ tollere uī ēt recursum ad superiores in eo qđ dicit sen proclamationibus. & sic diuersum ab appellatione, & dicit tex. & gl. in d. cōst. incōsutilē. in fi. sicut in crim. læsæ maiest. humanæ, ut in l.
131 quisq; C. ad l. Iul. maiest. & ibi dicit gl. † Sed an defensiones dādæ sunt inqsitis de hęresi, an statim fit executio non datis nec ꝓmissis defensionibus, sicut dr̄ non admitti appellationē cōtra l. addictos. C. de episc. aud. Et an renūciare possit defensionibus, uī ꝙ nō per plene tradita per Marsil. in pract. in §. examinanda, & in cōs. 114. in fi. Par. in tract. synd. char. 29. 4. col. & char. 34. 3. & 4. col. & char. seq. 1. col & Ang. in gl. q iudex statuit term. Fely. in c. si diligenti, de foro comp. & in c. pastoralis §. quia uero, de off. deleg. facit nam. defensio nec per principem nec per statutū tolli potest ut per Mar. in cons. 25. uers. quin immo dicta defensio, & in consil. 31. uers. de fensio. n. & in cons. 37. uers. quinimmo talis, & consil. 81. uersic quinimmo, & in tali crimine sentit tex. in c. si. iuncta gl. indiciis, de hær. in 6 uer certum, ubi publicatio fieri debet ut possit se defendere, ergo defensio permittitur, & faciunt d. Bart. in d. extrauag. ad reprim. in uers. figura, ubi ea q̄ sūt iuris naturalis, & cōcernunt defensionē tolli non pñt licet ꝓcedaī summarie, & de plano, & sine figura iudicii. In contrarium uī, nam in tali crimine ut dr̄ in d. c. ut officium, tolliī remediū appellationis, & tñ appellatio est defensio, ut ꝑ Marth. in rub. cōst. appellationum tpa. Itē Ang. in d. gl. Par. ubi supra, & Mar. in pra. in §. examinanda, dñt in famoso latrone, & assassino, ex quo occidi pñt tanꝗ hostes, c. 1. de hom. in 6. denegari pōt defensio, & ꝑ eos renūciari, ergo idē in hoc crimine cū longe grauius sit, & occidi pñt. c. 1. §. diffidamus, de statu. cōtra lib. eccle. & in c. ex cōicamus, de hær. & in auth. gazaros, C. eo. Card. in clc. 2. §. cęteiū, de electio. facit l. proditores, ff. de re mil. & l. 3 §. fi. ff. de sic Boni. tñ in ti. de hær. tenet nō licere priuarū occidere ꝓpria auctoritate hæreticū, sed ꝑ iudicem secularē, cōtra tñ d. §. diffidamus, die ꝙ aut tale crimen est defensibile, ut si ꝓtulisset aliqđ uerbū iocose, uel disputādo, uel aliter ut supra dictū est, & tūc admittiī defensio. aut nō est defensibile, & crimē est notorium, ut qa publice affirmet cōtra articulos fidei, aut aliter plene cōstet, & cōuincitur, & apparet hæreticus, & tūc nulla competit defensio per d. c. ut officium, ibi, in delata animaduersione, faciunt dicta de aduocato, & procuratore, & facit c. ſm leges, eod. in 6. & ex his si potest renunciare ſm dictam distinctionē. Expedito processu hæreticorū, de eorūdem pœnis, & carū executione dicendū est, Circa igiī quātū de pœnis hæreticorū, primo uidēdū erit de pœnis ordinariis, secūdo de pę-
132 nis extraordinariis hæreticorū. † Circa primū dicendū est, ꝙ de iure diuino imponi pęna uī, & statui pœna ignis, & concremationis, ut dr̄ in Ioan. 15. c. si quis in me nō manserit mitteī foras, sicut palmes arescet, & colligent eum, & in ignem mittetur, ſm Hostien. Ioan. Andr. & Panor. in d. c. ad abolendam, 3. col. in gl audientia, & in c. excōicamus. lo. 2. de hær. iure aūt ciuili imponitur, pœna ultimi supplicii, ut in l. arriani. uer. manicheis, & l. seq. C. de hær. ultimum aūt suppliciū mors naturalis intelligitur l. ultimum suppliciū, ff. de pœn. & ibi uide alias pœnas, minores exilii, & publ. bon. d. l. arriani in prin. & d l. quicunq; uers. hærētibus, & deportatio, uers. nemo, & distingue aut hæretici sunt qa hæresim docēt, & tūc puniunī pœna ultimi supplicii, d. c. qcunq; circa fi. uers. ultimo supplicio, discēres uero puniunī, pęna decē librarū auri, teruāres uero dogmata hæreticorū deportanī, ut dicit gl. i d. l. qcūque. uersi.

uerſ.damnetur ēt ſi adiſcant ab inſtructore papæ ſm Card.in clem.1.§.fin de uſur & ui de gl.ī c.pen.de hæred.& gl.in cōſt.reg.incō ſutilem,in ueſ.pœnas. & intellige de addiſcente ut ibi dicit gl. qñ nondum ad actum addiſcendi peruenerunt,ſed gratia addiſcendi ad hæreticos peruenerunt,& ita intellī d. l.quicunq; ſecus aūt ſi didiciſſet,tunc eadem pœna puniuntur ſicut ſi docuiſſent per l.cul pa.C.de mathem.cōſuetudine aūt introductum eſt ultimū ſupplicium imponi,uȝ.pœna ignis,ut comburantur hæretici,& ita de. clarat cōſuetudo ī hoc delicto ultimū ſupplicium,ut dicit Pan.in d.c. ad abolendam, & plene per Paul. Ghir. in d.tract.de hær.3. q. ubi ponit pœnas inductas à iure canonico, & ciuili cōtra ꝑſonas eccleſiaſticas,& laicos, & ꝑ Aret.in l.1.3.not. C.de ſum.Trin. & ſi. Carh.& Iaſ.ibi.iure aūt nouiſſimo in regno talis pęna ignis eſt approbata,ut ꝑ d.cōſt.in cōſ.in fi.ut in cōſpectu populi uiui cōburanē hæretici,& ibi gl.pē.in ueſ. pœnā uī demō ſtrare.ꝙ ēt iure cōi imponaē pœna ignis, cū aruſpes,& ſacrilegus pœna cōcremationis puniant.l.nullus.C.de mal & math.in l. ſacril. C.de ſacril.qui ēt dici pñt hæretici cum ſepa rati ſint à cōione eccleſiæ.& licet dicātur lar ge hæretici,tñ ſi in eis locum habet talis pœna,ergo multo magis in hæretico ſtricte, & ꝓprie ſumpto,tñ gl.concludit aliā pœnā in troductam fore de iure ciuil ,& Fely.ſentire uī in d.c.ad abolendā.1.col.uer.not.pñiam, ꝙ pœna ignis imponatur, allegat d. l. Arr. alia ēt pœna imponitur,ut in auth.Gazaros C.de hær.& in corp.unde ſumiē,uȝ,bāno.& diffidatione Et not.ꝙ talis pœna infligenda erit nulla conſiderata qualitate perſonæ, & priuilegio,ſiue ſint milites,l.Arr.in fi. facit l. nullus,C.ad l.Iul.maieſt.ſiue clerici.ſacerdotes,& religioſi,ut in d.c ad abolēdam,& d.c. excōicamus.laici tñ ſtatim condēnati tradūtur curie ſeculari plectēdi, clerici uero prius degradanē,& poſtea tradunē curiæ ſeculari, ut d.c.ad abolendam,& d.c.excōie.& c.1.eo. in 6.& Paul.Ghir.in d.tract.3 q.An autē ſecularis cogi poſſit per epm,aut inquiſitorē, ut morti traderet ex quo ſi mors ſequaē excōicari pōt dic,ut per Fely.in ca.uerg.1. col. 1.not.de hęret.& uide c.nouimus, de uerb. ſign.ubi eps rogat,& non cogit.& Matth.in

133 d.conſtit.inconſut.17. not. † An autem requiratur incorrigibilitas, ut ex tali crimine poſſit degradari in hoc nōnulli dñr ꝙ licet alias in grauioribus delictis, & requiratur degradatio,& poſtea tradi curiæ ſeculari, tñ requiritur incorrigibilitas, alias nō ſunt tradendi.fallit tñ in nōnullis caſibus,ut in hoc crimine hæreſis,& in aliis traditis ꝑ gl in d. c.ad abolendam.& in d. c.excōm. & ibidem ꝑ Doct & in c.cum non ab hoīe.& in cap.at ſi clerici,ubi Panor poſt alios de iud. Ang. in gl.& caput à ſpatulis,ueiſ. quid aūt ſi clericus.Spec.in tit.de comp.in d.add. §.1.uer. 2.Ant.tñ & Pan.in d.c.ad abolēdam, & d.c. at ſi clerici,& d.c cum non ab homine Ang. in d.gl.dñt hoc horum nō eſſe,nam ēt in tali crimine requiritur incorrigibilitas,nam ſi uelis redire ad fidem,curiæ ſeculari non traditur,ſed ad agendam pñiam in carcere detruditur perpetuo,ut in c.pen.de hæret.bene tñ inquiſitores poteiūt talem pœnā ꝑpetui carceris cōmutare,ut dī in ca.ut cōmiſſi. de hæret.in 6.Fallit tñ qñ abiuraſſet, & poſtea incideret in aliam, aut eādē hæreſim. tūc n. relapſus ſtatim abſq; aliqua audiētia tradiē curiæ ſeculari,ut dī in c.ſuper cod. & in ca. accuſ.de hæret.in 6 & traditur in d.c.ad abolendā,& in d.c.excōicamus, in tali caſu poſſet hēe locum opinio ꝑdcōiū, & gl.in d.c.ad abolendam,& d.c.excōicamus,& per Panor. in d.c.at ſi clerici,in princ ueiſ.ad 3. q̄ ſunt.

134 † Per quos aūt degradādi ſunt,dic ꝙ licet alias requiratur in degradatione, ꝙ interue niant ſex epi,ſi degradandus eſt presbyter, & tres ſi diaconus,ut traditur per Panor. & Fely.in c.non poteſt,de re iud.& in cap.ſi qs ꝑsbyter.de cler.excom.Spec.in tit de acc.§. 2.§.4. tñ in hoc crimine ſi interuenire non pōt tot epi ſolus eps conuocatis abbatibus, aut aliis religioſis poterit degradare, ut traditur in cap.1.de hær.in 6.Panor. in d.ca. ad abolendam,ueiſic. item not.24.Matth.in d. conſt.inconſut.18,not.uide Dec.in d.c.at ſi cler.21.col.uer.uenio ad tertium,de iud.Formam aūt degradationis ponunt Iac.But. & Bald.in authē n.presbyteri.C.de epiſ.& cler, & Spec.in tit.de accuſ.& Doct.in c.2.de pœ. in 6.Ang.in gl.& caput à ſpatu.uerſ.nūc re

135 ſtat † Inſuper,& in hoc crimine ſicut in læſæ maieſt.humanæ memoria defuncti dānaē & bona publicātur ut in l.pen.& fin.& l.qſqs,C.ad l.Iul.ma.l.fin.ff.eo.inſt.de pub.iud. §.item lex.Iul.no.in l.ex īdiciorū. ff. de acre. inſtit.de ſucceſſ.quæ ab inteſt. deſe.§. inte.

dum

dum traditur in constit. cõtingit interdum, & in c.reg.bona ꝓditorũ.& in c.nuper apud Tranũ pari modo,& in hoc crimine memoria defuncti damnatur tam iure ciuili antiquo l.manich.& l.cogn.C.de hær.q̃ nouissimo ut ĩ auth.Gazaros,& in corp.unde sum. ut in c.1.§.Gazaros.de statu.contra lib.eccl. not.gl.in uer.ꝑ oĩa.in constit.inconsutilem tam iure reg.ꝑ d.constit incõsutilem,q̃ ẽt iure canonico antiquo.t 2.q 7 ꝑ totum ibi ꝑ gl.in summa 8.dist c.iure.& in c.uergentis. & in c.excõicamus.lo t.d hær.& in c.cum à nobis.de pſcrip.& iure moderno ut in c.cum ẽm leges de hær.in 6.Mar.in l. qui sine.7.col. uers.item hæreticus mortuus,ff.de q.gl. 24. q.2.in summa.ita tñ ꝙ bona laicorũ fiscorũ imperii applicanẽ non tñ ante declarationẽ per epm aut inquisitorem factam, sed post sñiam:ut dicit tex.in d.c.cum ẽm leges Sed qd in terris baronum cui applicabunẽ bona hæreticorũ,barono an fisco?die ut ꝑ Guid. papæ.in dec.76.& ibi an requiratur sñia. Bona uero clericorũ aut laicorũ subiectorũ eccl̃ę fisco eccl̃ę applicanẽ ẽt patrimõialia,ut dẽ,in d.c excõicamus, et ibi Pan. & alii.& feudalia ecclesiæ ut ibidem,& ꝑ Matth.in d.const. inconsutilem,t 8.not.& per Pan.in c.de suc cef.ab intest.Ioan.And.in d.c.cũ ẽm.de hær. in 6.& ibi per Philip.Fran. nisi clericus recognosceret indirectũ dñm rõne feudi an emphiteusis laicum,tunc fiscõ ecclesiæ non applicantur sed ad directũ dñm reuertitur ,de quibus per Doct.in l.si finita.§.si de uectigalibus.ff.de dam.infe.Alex.in conf.23.uol.1. & conf.25.uol.3.Are.in conf.10.Soc.in cõs. 155 Ang.in gl.publicamus bona. Matth. in constit. sequens.5.no.& in constit post mortem,1.not.& in col.fin.uers. in gl.4.& in decis.280.2.dub.in quibus qñ feudum aut emphiteusis reuertitur per rebellionem ad dñm directum,& qñ ad fiscum.fiscum aũt ecclesię intelligas si ab ecclesia habuerit stipẽdiz eius cameram si non epi cameram ut per Fel. in in d.c.excõicamus.& 10 d.c.uergentis,& cęteros ut per Panor.Ana.& Soc.in d.c.excõicamus,assignãt rõnem,nam quoties ꝑsona cui actio acquirit non est expressa in ꝑtinentibus ad ecclesiam,epo loci actio competit, allegauit gl.in c.de uiduis,27.q.1.in fi.Inno. in c.cum olim.el 2.de priuil.& alios de qbus ibi per Fely.Limita tñ ut confiscato bonorũ clerici non fiat.de bonis ecclesiæ cui seruiui

clericus,sed de aliis patrimonialibus aut aliter quæsitis ut ꝑ Card.in conf.1.tit. de hær. & Fed.in cõs.137 & ibidem per Fel.& gl. in d.c.cum ẽm.allegat clem.uolentes. post pri. ubi uide.Quæ aũt bona ueniant publicanda dic ut per Panor.in d.c.uergentis, & Ang.in d.gl.& eius bona publicamus. & Doct. in d. §.si de uectigalibus intellige tñ pdicta non in oĩ gñe hęresis de quo supra,sed in stricta, & ꝓpria hęresi de qua ꝑ Iser.in c.1.§ diffidamus.3.col.uers sed an oĩs hæreticus perdat bona.de sta.cõtra lib.eccl.Et no.ꝙ accusans memoriam debet se inscribere,& ducere, & ꝓbare ꝙ scienter erat hæreticus,ut ꝑ Fel.in c.si quis eps.de hær. Mars.in l. qui falsam. §.
137 accus.ff.de fal.†Sed in ipso iure bona sunt publicata,an ueniunt publicanda:dic ꝙ iure ueteri nõ ipso iure sed erant ꝑ sñiam publicanda,ut dẽ in d.c.excõicamus.ubi ꝑ Panor. hodie uero per d.c cum ẽm leges,ipso iure bona sunt publicata,& ꝓcessus,& sñia non requiritur quo ad publicationem. c.2. de rescrip.in 6 Panor.in d.c.uergẽtis.2.not. Bart. in l.Imperator.ff.de iure fis.Ang.in d.gl. che hai trad.la tua pat.3.col.Requirit tñ declaratio ꝓp administrationem,& fructus medii tpis,ut firmat Anch.in d.c.cum ẽm leges. 2. not.Oldr.consil.371.& Mars.in pra.in §. aggredior.16 col.& conf.10.nu.18.& 19 cum seq.Dec.in c.peruenit,lo 1.de App.Matth.in cõstit.pactatenorũ.4.not.sic.& in crim.læsę maiest.huma.ipso iure in regno sunt publicata per c.reg.nuper apud Tranum. & ibi ꝑ gl.& per c.reg bona proditorũ,tñ declaratio requiritur anteq̃ fiat executio ut per Matth. in constit.contingit interdum.7.no.& uide per Capit.in decis.sa.cons.130.plene.& uide per Ias.in l. 2. C.de iure emph. in illa q. an ꝑꝑ canonem non solutum ipso iure res cadat in cõmissum.ubi sñia ,& ꝙ declaratoria reqritur,& ꝑ Iser.in c.1.in uer. cõtr. incestas nup.in addi.in tit.q̃ sint rega. feu cõmit. rii.
137 † Ex quo seqtur ꝙ alienatio bonorũ hær. per eos est ꝓhibita,& si fiat reuocari põt per inquisitorem.aut epm.Bar.in l.ff.de his quæ in fra.cre. & in l.chirographis. §.fin.ff.de admi.tut.Cyn in l.fi. C.ad l.Iul.maiest & in l. 1.C.de præsc 30. anno.Bal. in l.fin.§.fin. C. cõm.de leg.Ias.instit.de actio.§.item si qs in fraudem.23.col.uer.limitate tñ,& faci t.l.gs quis.§. emancipationes. C.ad l.Iul. maiest. Ang.in gl.che hai trad.la tua pa.3 col Mat.
in

in d.conſt.pactarenorum 4.not. & per Paul. Ghir.in tract.de hære.4.q. ubi an requiritur
138 ſnia,& an alienatio ꝓhibeatur.† Sed an teneatur precium restituere,dic quod ſi e,ut ꝑ doc in dictis locis.& ibi maxime Iaſ.qd ſi hæreticus emit bona,& precium non ſoluat,an teneať inquiſitor,ubi dicit ꝙ ſic,per text.in l.
139 in uendicatione.ff.de actio.empt.† Et qd ſi hæreticus ante hæreſim fundaſſet hoſpitale, & bona dicaſſet an talia bona ſint epo confiſcata,& uide Card.in clemen.1.§.ſane.q.7.de hær.& Ioan.And.in Spec.in tit. de hær. & in d.c.cum ſm.de hnte homicidium alibi ab ori
140 gine,ad quē ſpectent bona originis. † Sed quid ſi hæreticus habeat filios orthodoxos an bona perueniant ad eos,an penitus excludantur,& fiſco applicenť,ſicut in crim. læſæ maieſt.l quiſqs.C.ad l.Iul.maieſt. dic ꝙ iure ueteri ciuili , ad filios orthodoxos ſucceſſio ſpectabat,& eis non exiſtentibus agnatis orthodoxis.l.manich.& l.cogn.C.de hære.iure uero canonico penitus excludunť filii, ut in d.c.uerg. ubi gl.in uer.exhęredatio , & glo.in uerſic.per omnia in conſtit.in conſutilem.& approbatur per d.authent.gazaros.& in corpore unde ſumitur,& hoc tenetur cōiter,ut ꝑ Pano in d c.uergentis.& tenet glo.25.7.in ſum.ubi Arch & Cyn.in d.l.quiſqs, & Hoſt. in ſum.eo.tit.§.qua pœna.licet.Ioan.And.diſtinxerit in terris eccleſię.& in terris Imperii tam,idē in terris Imperii ꝑ d.auth. gazaros. ꝑ quā arguiť a maioritate rōnis , ut ſicut in humana filii ēt fideles excludunť ꝑ d l.qſqs, multo magis in diuina,& ſic ēt ſi fuerint orthodoxi uide gl.in d.§.interdum, inſti.de ſuc ceſ.ab inteſt.& in l.ex iudiciorum.ff.de accuſ. & gl.in c.2.de hær in 6.& in c ſm leges eod. tit.in 6 Iſer.in d.c.1.§.itaq; filii de ſtat.cōtra liber.& Boni in tit.de hær.ubi refert Gofre. diſtinguere in terris Imperii non priuenť limita,& uide ut ꝑ Fel.in d.c.uerg. in fi.ubi de
141 filus ponit quatuor fallentias.†Qui filii ēt excluduntur pęnitus a quocunque beneficio eccleſiaſtico,& officio,& dignitate , ut dř in c.2.adhæc,de hęr.in 6 & ꝑ Matth.in conſtit. in conſutilem 18.no.& u de per Paul.Ghir. in tract.de hęr.3.q & in 4.q.& ibi qd ſi ſint fideles filii,limita niſi pater fuerit emendatus. & egerit pœnitentiam ut in c.ſtatutum,de hęr. in 6. ubi declaratur.d.2,decretalis, & Ang. in gl.che hai tra.la tu a pat. 3.col.& uide in c.filii.eo.in 6.Intelligas tñ ꝑdicta de beneficiis, ut locum habeat in obtinendis non tñ in iā obtētis.ut no.gl.in c.ſatis puerſum.56 .diſt. & per Panor.in d.c.uergentis uerſ. ſed circa prædicta.Et ꝗ filii contineanť,an exiſtentes, in ptāte,an uero emancipati,an adoptiui.an legitimati,an nāles tm̄, an nepotes ex utroque parēte,& qualř,& an fœmina,& qñ. dic ut per gl & alios in d.c.ſtatutum ꝑ Doct.in d.l.quiſqs.& Ang.in d.gl.che hai trad la tua pat.3.col. & ꝗ poſt cū ibidem hūr ꝑ apoſti. & ꝑ Fel.in d.c.uergentis.in fi.an differat crimē hæreſis a crim.læſæ maieſt.quo ad fi iols puniendos,& uide Matth.in d.conſtit. pactarenorū.in gl.ipſorū filii , ubi etiam ponit in ꝗbus filius teneť delicto patris, & an econtra ex delicto filii,& ibi qd ſi filius eſt hæreticus,an př teneať.& ibi qd ſi filius eſt emancipatus,an ex delicto patris teneať & qd ſi mř eſt hęretica.an excludať ēt ab extraneorū ſuc ceſſione,& qñ poſt Ang.in d.gl.Quid autem de dotibus mulierū licet Iſer.multa dicat in d.§.diffidamus,maxime in dote confeſſata , tñ expreſſum reperiť in cap.decreuit.de hær. in 6.ꝑ ꝙ ſtatutum dotes uxorū orthodoxorum illæſas eſſe niſi ſciuerint uirum hæreticū a principio fuiſſe,non ex poſt facto,ut ibi per gl.& ꝑ Alex.in l.ſi cōſtante,in prin.4 car. ff.ſol. mat.ſic,& in crim.læſę maieſt.ut in d.l. qſqs.§.uxores,& in conſt.pœna earere uolentes,& ibi ꝑ Matth.in c.reg. itē ſtatuimus, ſi forte cōtingat aliquos damnari, & ꝑ Par in tract.ſynd.in uerbo bonorum publicatio.Puniūť quoq filii,nam ſi patres fuerint bāniti ex cauſa hæreſis,ꝙ non pñt cōtrahere matrimoniū ſine regis aſſenſu,& mādato,cū fidelibus feuda tenētib.ut dř in c.reg. humanitatē
142 quoq; ſectantes.†Sed infra quātum tps pe ti pōt publicatio bonorū,& memoria defuncti dānari,& an filii, & ꝓximiores ꝑſcribere pñt dicta bona,& ꝑ quantum tps,gl.1.l manich.C.de hær.ꝑ tex.in l.ſi qs. C.de apoſta. ubi ēt Bar.tenēt ꝙ per quinquenniū in utroq; crimine diuinæ,& humanę maieſt.læſæ.& d. gl ſequiť Alex.poſt Bar. in l.fin.ff.de ſicar.& ꝑ Rom.in ſing.436.& Ang.in d. glo.che hai trad.la tua patria,in princ.4 col.gl.tñ in cap. 2.de pręſcr.in 6 & in c.accuſatus de hær. in 6.in uer,poſt mortem,& gl.in ſum. 24. q.2. dicunt per 40.annos præſcribi, & infra tantum tempus peti poteſt publicatio,& memoria defuncti damnari, & ſequi uř in d.gl.che hai trad.la tua patr. Ang.& Albe. in l.1.C.de

apo.

apo.Mat.in rub.de apost.Pan.uero. & Fely.. in c.a nobis.col.2.uers.fm prędicta . de plen. saluant ambas gl. ut iuris ciui.gl locum habeat in fisco imperii,& gl.iuris can. in fisco, eccl.eo modo ut supra, tñ est remittendum ad tradita per Doct in d.c.cum a nobis, sed Mar.ur sentit,in l.qui falsam, §. accus. col. ff.de fals.semper accusari posse, & præscribi non posse,sed non recte loquit simplr, ut ex prædictis patet,in crim.uero lesæ maiest. in regno proditores nec filii,& alii descędentes aliquo præscribere,tempore possunt sed qñ cunque uendicari possunt bona per fiscum, ut dicitur in c.reg.bona prodit orum,in fi.

143 †Nunc de pęnis extraordinariis dicamus deinde qualiter ordinariæ, & extraordinariæ euadantur,postremo de pœnis receptatorũ, & fautorum,punitur ergo hęreticus quod ĩfamis sit,l.1.in fi.C.de sum.Trin.& ibi Bar. & in l.Cassius.ff.de sen.& ideo testis esse nõ põt in iudicio,licet possit in cõtractib.l. qm̃. C.de hęr.Bar.in d.l.Cassius.& in d.l.1. Bald. in marg.in uers.crimen.uers.hæresis Spec.in tit de teste.§.fin.uer.qd de portantib.& uers. item q̃ est Iudæus,& de off.om. in d.§.4. ui de distõnem d.l.qm̃.ut cõtra orthodoxum,& Xpianum,non possit,pro eo uero sic,sed interesse nõ prohibent,facit nam hęreticus est excõicatus,c.excõicamus, de hæret. sed excõicatus excluditur a testificãdo, ut traditur in cap.ueniens,de test.ubi Felyn.in cap Rodulfus,de rescr.Alex.post Bar. in l.3.§.l. Iul. ff de test.Spec.in tit.de test §.1.uer.itẽ quod est excõicatus.Item facit nam q prohibentur accusare,prohibentur testificari c.testes.4.q. 3.Bar.in rub.C.qui accus.po.Ang.in glo.nec non ad q̃relam, sed hæreticus accusare non põt orthodoxum,ut supra,& hr 4.q.1.capit. diffinimus.Spec.in tit.de acc.§.1.uers.itẽ excipitur q̃ est hęreticus.ergo nec testificari, uide tex.in d.c.excõm.§.credentes, & in auc. credentes eo.C.& uñ sumit.& sic punit ẽt ut nõ possit accusare orthodoxũ per d.c.diffin.

144 †Item punitur q̃ si excõicatus d.§.credẽ.& ibi p Pan.1.not.& 24.q.3.notandũ, & capit. dixit Apost.& c.ad abolendam, extende erã in hæretico occulto,gl. & Card. in clem.1.§. pœ̃n.de hær.& clem.1.§.fi.de usu. vide gl.24. q.1.c.1.& p Mat.in cõstit.incõsutilem,4.not.

145 †Itẽ hæreticus priuatur oĩ beneficio,& offõ,& dignitate,d.c.ad abol c.si Papa,40.dist. 24 q.1.c.q cõtrapacẽ,& c.sta.de hæ.in 6.l.i. C.de hær.& in auth.cred.C.eod. & unde sumitur,& uide in cap.1.de schism.in 6. extende ẽt in hæretico occulto,ut supra proxime.

146 †Item punitur hæreticus,q̃a eius filii usq; ad secundam gñonem excludantur ab offõ, dignitate,iuxta c.2.& cap stat.de hær.in 6.c. ue g.eod.& in d.auth.Gazaros, & alibi usq; ad quartam gñonem,d.cap.1.de schis.in 6 & uide cum gl.de nepotib.in d.c. stat.eod.in 6. & p Paul.Ghir.in d.tract.de hær.3. & 4.qõ.

147 †Item punitur quia caret sepultura,d.c.a.de hær.in 6.& in c sicut eo.ibi uide Felyn.an corpus mortuũ.& qñ puniri possit, & in c.si qs eps.eo.& in c. eod. de sent. excommunic.

148 †Item punitur,nã potest a quocunque impune occidi,& percuti,d.auth. Gazaros, ibi diffidamus ẽt si sit clericus, ut p Card. in d. clem.2.§.ceterũ,de elect.& Felyn.in cap.fin. de hæret.gl.in c.si qs deinceps,17.q.4.& sic amitti priuilegium c.si qs suadente,nam cũ percuti põt,non est excõicatus percutiens.

149 †Itẽ punitur mulier hæretica,nam orne tur filiam orthodoxã dotare licet alias si non esset hæretica teneatur,ut p gl.in l neq; mr̃,C. de iure do.Doct.in l.1.ff.sol. matr.Alex.post Bald.in l.2.C.cõm.de l.Ang.in d.l. neque.

150 † Item mulier hæretica infidelis non gaudet priuilegiis concessis dotatis mulierib. de quib.in d.l.1.& in l.assiduis,C. qui potio.in pig.hab.ut dr in l.1.& in auth.item priuilegiũ,& in corpore unde sumitur,C.de hære. & Bal.iunior in tract.de dot.11.par.in 3.mẽbro, 21.diff.nisi fuerit conuersa ad fidẽ qm̃ ea recuperat ut ibidem,& uide Bald.in rubr. C.de priuil.do.Arc 4. q.1.c.1.& p Camp.in tract.de do.i par.Item caret beneficio Velleiani.ut dicit Arc in d.c.1.4.q.i.& filiusfamilias beneficio Macedoniani,ut ibidem.

151 †Item hæreticus non potest testari, ut in cõst.apostantes,ẽt ad pias causas,ut per Fel. in c.si quis eps,de hæret.nec succedere, non cõtrahere,nec quocunq; alio modo alienare nec iudex esse,alias nulla redditur sñia,& p cessus,nec aduocatus, nec tabellio, alias instrumenta,& acta nulla redditur de qbus in l.Manic.& in d auth cred.d hær.& uñ sumit & cap.si aduersus.& c.excomm.§.cred.de hę ret.ubi agere non potest,sed bene conueniri,& per Iser.in cap.1.§. cred.de stat. contra lib.eccl.& in pract.Pap.in libello de rei uend. uer.ueris.& legitimis,& per Bar. in 2.consi. de tabell.& Specul.in tit.de off. om.in d.§.4. & in

& in ti.de instr.edi §. 8.uer. qđ si cõfectũ sit. §.12 uer. prohibetur, & uer.3.oppono. & p Mar.in pri in §.aggredior, ubi an gesta, & acta facta p occultum hæreticum,teneant, nec aliq l heretico relinq pôt p Bar.in l.cum senatus, ff.de reb.dub. Bal.in l.2. C.q testa. po.ẽt in testõ militis nihil hẽre potest, nec le gatum,nec fideicõmissum, nec hęreditarẽ: ut in l.fi.C.de hær. ẽt si esset filius ut per Felyn.in d.c.si quis cp̃s de hær.imò tunc fiscus uendicat l.3.C.de hær.& l.2.eo.uide Bart. in l.1 ff.de iure fisci. p Aret. in l.1 .ff. de hæred. inst.4 col.& limita ut p Panor.in d.c. si quis cp̃s seq. eo.& uide in auct.idem est de nestorianis, C. de hær. & ibi ꝙ occidens seipsum hæreticus non hẽt hæredem. Item nec usucap.p hęrede:ut p Bar.in l.cõstat.ff.de usu.

152 pro hær. † Item hæreticus cogitur ad ob seruantiam iuri.licet aliter q̃ orthodoxus iuret,Card.in clem. 1.§.1. de iureiur.sic, & iudæus ut p Mar.in cõst. eos qui sciẽter.3 lib. 9.q.& in cõst.si qs ĩpostcũ.6.no. 3.q. Doc. in c fi.de iudæi. Ias.in ꝓœ.ff.ueteris Bart. in l.Ait ptor, §.iurari, ff.de iureiur. & ibi Alex. ubi hæreticus cogĩ ad obseruantiam iuri ẽt si aliter iuraret quam dẽt. Item hęreticus petere non potest restõnem rerũ ecclesiasticarum,de quibus fuerit spoliatus, ut p Inn.

153 in c.ex parte de rest.spol.† Item hæreticus non potest hẽre christianum seruum l. Deo nobis, § fi.ubi Bar. C.de episc.& cle.sic,& iudęus c.fin.deinde, & in l.1.ne christia. Man. hær.uel inde. Item hæretici non pñt hẽre si nagogas sicut iudæi:ut in c.iudæus lo i.dein de 24 q.3.c.clericus cũ seq.Cy. in l.2. in fin. C.de sum.Trin.post gl. ibi alias locus publicaĩ,l.qcunq;,§.uniuersi,C.de hær.s cõuenti culã.C.de episc.& ele Matt.in rub.in cõst. in. cõsutilẽ,& in rub.eõst.pac.Itẽ qa hæreticus ubique peccat,ubique puniri pôt de hæresi. Card.in Clem.2.§.deniq; 9.quęst. de re iud. & uide text.& gl.in c.ut cõmissi, eo.in 6.Itẽ hæreticus expelli pôt à ciuitate ne alios inficiat Bal.in l.nullus,C.de sacrosan.eccle.gl. in authen.si uero dñi, C.de hær.& Mat.in d.

154 rub †Item hæreticus ẽt reuersus ad fidem non ordinaĩ,Felyn.in c.cum te,rescrip.uers. infidelitas pcedens,nisi fuerit reuersus.& ab iurauerit iuxta c.saluo, 1.q.7.per qđ g.o. in c.1.de censi.in 6 dicit abiurationẽ reprobari p scripturã.Itẽ hæres ab hæretico institutus in testõ, agere non pôt ex eo ad hæreditatẽ l cognouimus, C.de hær.c.uergentis,& c.si qs eps,eo.Spec.in tit.de actore, uer. item ꝙ est ab hęretico ĩstitutus.Itẽ facta monitione non licet cũ eo cõuersari e c.dixit Apostolus, 24.q.3.& 24.q 1.c. q̃ dignior, & c.omnis q cũ seq.ea.q. Itẽ hæreticus non pôt rescriptu aliqd impetrare. ut p Spec.in tit de rescri. §.5 uer.Itẽ ꝙ est imperator, l.2.C. de sum.ĩ Tri.Mat.in c.cõst.incõsutilẽ, 25.no.Itẽ ordinatus ab hæretico deponendus est.& ordinatio nulla reddiĩ c.ordinationes, 9.q.1.c.1. & 2. de schisma, iunctis dictis p Panor. in rub.

155 eo.† Et not.ꝙ licet Papa accusari possit ut priuet si hæreticus fit, tñ si eligaĩ ei non obstat exceptio hæresis Card. in cle.2.§.certũ, de elect.uide glo.& Doct in c.licet. de elect. ibi,nulla exceptio, & ibi p Pan.de ueritate,

156 & in c.ad ꝓbandũ de re iud. † Itẽ puniunĩ hæretici,nã catholici eũtes ad hæreticorum exterminũ cõsequunĩ indulgẽtias,& alia,ut in d.c.excõicamus,§.catholici Spec.eo. tit.in

157 fi.ubi uide de beneficiorũ fructibus.† Item puniĩ quia matrimonium cõtractum sciẽter cũ hæretico non tenet Spec.in tit. de diuor, uers.eo.modo,uide c.decreuit,eo.in 6.sed superueniens hęresis separat quo ad torum per Spec.in d.tit.de diuor.uers.item fit sed rebel lio non separat Isern.& Matth.in cõst.pœna

158 carcere,& ĩ cõst.pactarcnorũ,2.no.2.q.† Itẽ puniĩ nam si fieret alienatio pditorum heretico habentium oratoria orthodoxa à fisco uendicantur ut dĩ in l. si qui orthodoxæ. C. eo.Itẽ puniunĩ hæretici ut in l quicunq;, & in l curiales,& in l.arriani,cũ seq.C.eo.Item puniunĩ in aĩa,ut fit æternaliter damnatus nec ei ꝓsit suffragia mortuorũ ut in c.firmissime,eo.& c.odi.24.q. 1.& Panor. in d.c. firmissime, in fi.de sacris perceptis p hęreticũ an teneant, & p Paul.Ghir in d tra.de hær. & q. 2 ibi, quid si obtinet an prosint, & an priueĩ iure patro. dic ut p Gemi.in cap. 1.in princ.de iure patro. in 6. Item puniĩ ut in c. fraternitatis.& in c.si quis eps, cum.seq.eo. & in c.fi.eod. ubi liberatur obligatus hæretico cum iuro. Sed an recuperat bona obligata, & pristinam obligationem si reuertitur ad fidem, dic ut ibi per Panor. Item punitur. nam officiales etiã excõicati possũt contra hæreticum ad requisitionem ordinarii aut delegati procedere,nec sententia erit nulla, & processus ratione excõicationis ut traditur in c.præsidentes, de hær.in 6.Item

punitur ut in c.ficut,& ibi Panor.ut excludatur ab omni cõmercio, & negociatione fidelium,eo.ti.Item punitur, nã ei indicitur publica pnĩa per crucis impositionem ,ut alii terreantur,ut in c.1.de pœn.& 2.q.1. cap. si peccauerit.Itẽ punitur ut familia,& filii ipso iure sunt effecti sui iuris,& liberatur à patria ptãte,& emancipatio facta post hęresim est nulla ipso iure,cũ fuerit ipso iure sui iuris ut dr in cap.quicunq; , de hær.in 6.Pan. in c.si.eo. Item hæreticus filius potest à pr͡e exheredari Pan.in c.Quintaual. 1.col.de iureiur.Item punitur ut in 24.q.1. per totam , nã non potest alium excõicare , nec priuare offõ . aut beneficio nisi alium hæreticum c. quisquis ea.q.& cap.seq.& gl.in sum.d.q.Et amittunt Spũsctũ,& eius dona,ut ea qõ.c. hæreticus & cap.loquitur, & alias ut ꝑ totã illam q.& punitur ut supra in ꝓcessu forma to,& uide per Bonif.in tit. de hęret.& in tit. de apost.ex quibus iuribus,& auctoritatibus eligere potest alias pœnas curiosus lector.

159 † Modo qualr pdictæ pœnæ iam ordinariæ,q̃ extraordinariæ euadant subnectamus. Euitanť aũt dictæ pœnæ si hæreticus abiurauerit hæresim pdictam,& ad catholicam , & orthodoxam ecclesiam redierit ueraciter, & non fallaciter,ut dicit tex.in c.ut offĩ.in pr. de hær.in 6.cum sĩi distõne iurium c.ad abolendã,& cap.excõm.de hær.l.cogn.& l. Manich.& in auth.cred.& auth. Gazaros C.eo. & in corpore unde sumitur , & in l. 2. C. de sum.Trin.& in cap.accus.& cap.super eo.& d.c.ut offĩi,de hær.in 6.& 24.q.3. cap.dixit Apost.& cap.hæc est fides,24.q.1 in qb. no. & in cõs. eg.inconsut. cum.alleg. in d.c. distinguẽdo,aut leuiter cõstat.de hęresi,& tũc facta ei monitione,ut ꝑ gl.in d.cõst.& ibidẽ ꝑ Matth. aut citatione si steterit ꝑ annũ , & nõ reddiderit ꝑ uero hæretico cõdẽnať, d.c. ad abolendam,& d.c.excõm.& d.auth.Gaz. & c.cum cõtum.eo. in 6. Sed an tunc stanti & recusat iurare ut hæreticus puniať. dic ut ꝑ Pan.in d.c excõm.& Matth.in conf. pacta renoriũ in 1.gl. & ibi an ex alia causa contumax sit excõicatus , & an amittat beneficia talis excõicatus ꝑ Doc.in cap.1.de iud. & in c.ueritatis;& c. contingit,de dolo & cõtũ.& Inn.in c.cũ donę,de a t.& qual.si uero cõparuerit,& se purgauerit cum satisfactione, & pnĩa salutari euitat pœnas prædictas,& si relapsus fuerit nõ puniť ut uere relapsus licet aliter grauiter,ut dr̃ in d.c.accus.§.post gl.in d.c.cum contũ.& per Matt.in d.cõst. in cõs. 18.not.post Arch.& Anch.in d.c. accusat & ibi de tali satisfactione , & purgatione qualis esse debet puta ad cõstruendum aliquem pium locum,ut supra fuit dcm̃,aut plene cõstat de hæresi ꝙa publice prædicat cõtra fidem,aut ꝑ cõfessionẽ , aut per testes quos repulsare non põt , ut per Ner. in c.1.§.de ꝑhẽsi de stat.cõtra lib.eccl & tũc aut nõ sunt cõdẽnati,nec lata est cõtra eos snĩa,& tũc si abiurauerit dictã hæresim uere , & nõ fallaciter,ut supra, iniuncta pnĩa salutari euitat pœnas pdictas,maxime ignis, ut dr̃ in d.c.ad abolendam,& in d.c.excõm.& in d.cõst. inconsutilem , adhibitis quatuor de qbus per Pan.in d.c.ad abolendam, 4.not.aut lata est snĩa,& cõdẽnatus est hæreticus , & tũc sunt opiniones hinc inde,nam quidã tenẽt ꝙ nõ sit locus pnĩæ per d.c.ad abolendam,ibi, cõfestim & spõte,& sic ante snĩam,& nõ post, cum metu pœnæ ignis gl. in ca.pen. de hær. tenet cõtrariũ,& Io.And.in apost. in d.c.ad abolendam,nam semper ante pœnam ignis põt pœnitere,& pœnam euadere.& hãc sequunť oẽs tanq̃ æquiorem, & mitiorẽ, cum ecclesia nunq̃ claudat gremium redeũtibus nisi tm̃ relapsis in hęresim:nã eis denegatur audientia quo ad pœnã corporalẽ euitandã tm̃ , cõcedũtur sacra si manifesta sunt signa pniæ,ut dr̃ in c.super eo.de hæret.in 6. & in d.c.ad abolendam , ubi Felyn.& Paul. Ghir. in d.tract.de hær. 5.q.in fin. & Marf.in l.1.§. q.ff.de qõ.& in sing.378.inci.geminatio. & traditur in d.c.accus.breue tñ talibus(non dico relapsis) imponitur pœna perpetui carceris,c.excõm.lo 2 de hæret.in cap.pen.eo. uide Ner. in d.cap.1.§.quocunq; nomine.& §. satisfactionẽ post Host.in sum.eo.§.qua pœna. & §.qualiter,& Pan.in d. c. ad abolendã . & Matt. d.cõst.inconsut. 20.not. & alios de quibus in dictis locis potest tñ cõmutari dicta pena, c.ut cõmissi,eo.in 6.Felyn in d.c. pen.& ibi Pan. & Matth.in d.const. 20. not. Card.in clem 1.§ fi.de usur.ult.q. & dic plene ut per Paul.Ghir.in d.trac. in 7.q. quo ad clericos , & ibi an recupat beneficia si pęna cõmutat,& qñ ubi ꝙ aut statim paratus est se corrigere,corde non ficto , & recupat fm Arch.in d.c.ut cõmissi col.fi.uer.tñ clericus , aut post negõnem,& snĩam,& nõ recupat , sed an tũc clericus sit deponẽdus anteq̃ immutetur, & perpetuo carceri mãcipeť iuxta c.1.de hær.in 6.& iuxta.d.c.pen.ut ꝑ Panor. ibi,

ibid.& in d.clem.1.§.fin.ult.q.& per Fely.in d.c.pen Pan.tñ resider ꝙ aut traditus est cu riæ seculari,& non expectatur nisi ignis pœ na,& executio,& tunc non auditur,aut non est traditus,& tunc admittitur pnīa, cum in continenti dicatur redire,& non ex interual lo,& si ex interuallo non auditur nisi Papa cōsulto,ut dicit Iser ī d.c.1.§ quocūq; noie. arg d.c.excom.§.fane.& Host.in d.§ qñ,& qualr,& an in oī parte iudici admittēda sit pnīa,& an lata snīa ut euitet pęnas,& bona recuperet.dic ꝙ Host.in d.§.qñ.& qualiter, & de opinione Panotm.an sit uera dic ut ꝑ Paul.Ghir.in d.tract.de hær.in 5.q plene,& qualr esse debet talis pnīa,ut admirat dic,ut
160 per eum per totam qōnem. † Firmā autē iuri redeuntis ponit Spec. in tit. de iureiur. post medium,& hr de cōsecrat.dist.4.c.ego Beringarius,& not gl.remissiue in uers.for ma.& in cap.ut offm.in princ.de hær.in 6. Et formam absolutionis cū pnīa ponit Mat. in d.const. incōsut.20 not.post alios ut per
161 eum.† An aūt bona recuperet indistincte, dic ꝙ gl.ita tenet 23.q.7.in sum.ubi dicit ēt ępatum recuperare,tex.in d.c.uerg.sentit ex quadam misericordia,& gratia restituenda, & ideo si non dicatur ꝙ restituitur ad bona, ea non recuperat.facit l.2.& 3.C.de abol.l. insulam,& l fin.C.de sent.pass.rest.facit di ctum Bal.in l.si ademp.C.de sent.pass.& Sal. in l.fin.C.eo plene dic,ut per Card.in clem. 1.§.fane.1.q.& in cle.2.§.1.q.6.de hær.& in cle.2.§.1.ult.q.de usur.& Fely.plene in d.c. uerg.& ibi qd si fiscus alternauerit dicta bo na an recursus,& restitutus possit ea recupe rare.dic ut ꝑ eum,& apostil.post eum,& ple ne ꝑ Paul.Ghir.in d.tract.de hær.6.q.per to tam qñ bona recuperat,& quę.& uide tradi ta per Fely.in c.quia de maior.& obed.in c. de hac,in fi.de acc.& in c.ex literis,de cōst.4. col.Doct.in l.fi.C.de re mil.Herc.& Mod.in l.si mar.ff.sol.mat.& in l.Gallus.§.& quid si tm.ff.de lib.& posth.cum ceteris alleg & per Fel.in d.locis,& Doct.in l.sed si huc.§.lib ff. de in ius uoc.& an recuperat ius pronatus ꝑ Fely.in d.c.uerg.in uer.no.casum,& Doc.in c.qa,de elect.gl.1.q.7.q maximū,& ꝑ Gem. in c 1.in prin.de iu.pat.in 6.An restituat ad bona quæ erant alienata tpe confiscationis, uide Bal.in l.pen.C.de cap.& postlim.reuer. & Paul.Ghir.in d.q.6.ubi distinguitur.an alienata sint tit.lucratiuo,an oneroso,ut se cundo casu nō recuperet.Et an ad bona sua per alium possessa,uide Bart in l.si qua §.1. ex qui.cau.maio.Et an ad fructus bonorū,& uide Ang.in auth.de hær.& fal.ī prin 2.col. & Bald.in l.fin.C de sent.pa.Ale an in d.§ & quis si tm.15.col.uer.pdicti ad e An ad ius fideicōm.sit restitutus uide ꝑ Doc in l.ex fa cto,§.Iulius Long.ff.de uulg.& pup.An ad snīas latas contra ipsum ex debitis cuilib. ꝑ Bald.in tit.de pa.const.§.snię quoq; in prin. an ad feuda Bal.in c.1 ult.col.uersic.ponere hic fini.lex Cor.& Flor.in l.loci.§.ficus,ff. si ser.uend.Et an ad offm.& dignitatē Bald. in l.cum frēm,C.de his qui.ut in d.Et an ad reconualescentiam test Bart.in l.si quis filio §.qtūs.ff.de iniur.rup.t est.An aūt ad famā, ut possit esse capax officiorū,& dignitatis,à quibus infamis excluditur,maxime ad testi monium,ur ꝙ non:nam cessante causa infa miæ infamia non tollitur ut not.in cap.con stituit 17.q.4.cū aliis multis alleg.ꝑ Mat.in sing.107.& 273.ubi dixit post multa similia ꝙ Iudæus etiam baptizatus,& conuersus ad fidem non est idoneus testis ꝑꝑ infamiā, & extat decis.fac.conf.sed hęreticus est in famis,ergo conuersus non desinit esse infa. mis dic ꝙ ēt restitutus censetur ad honores, & dignitates,& testimonium per tex.in l.1. C.de sent.pass.& l.fin.eo.in quibus Bart.& Bal.nam restitutus per gratiam censetur ad hæc restitutus ut dr ī d.l.sed hæreticus cōuer sus restituitur ex gratia ut dr in d c.uergen, ergo & ad hæc restitutus censetur, nisi con. trarium statuatur in snīa,ut dicit Bart.in d. l.1.& uide Alexan.in consi.112.uo.2.incipien. omissis argumentis nec ob.Iudæo, nam ei nulla facta consideratur restitutio,ex quo ni hil amiserat,ideo remanet cum sua causa,& ex his etiam ad pœnas extraordinarias resti tutus censetur.Not.tñ ꝙ licet reuertatur nō ordinatur,nec recipitur in aliquam dignita tē,nisi dispensetur,nec dignitate,& offō ab hęreticis percepto fungi potest,ut legitur in 1.q.7.ex princ.usque ad c.requisitis, & in fi. c præced.§ ex hac autem.No.tñ ꝙ licet hæ retico pœnitenti indulgendum sit,ut supr, tñ accusanti hęreticū nō indulg t uidelicet, accusatori desistenti,ut ꝑ Mat.in l.q falsam, in fi.prin.ff.de fals.Pan.post Ioan.And.in c. excōm.lo.2.de hæret.De relapso uero in hæ resim qualiter puniatur,dic ut in d.c.ad ab. in fin.& in an admittatur ad pęnitētiā,& de

fensiones, dic ut ibi per Panor. & Fel. in c. ac. cus. in princ. de hær. in 6. & plene per Paul. Ghir. in tract. de hær. in 10. & ult. q. distinguēdo de leui suspicione, & ut graui ut primo ad mittaē nisi fuerit relapsus, ꝓ d. c. accus. secundo uero non admittitē, bene tñ si admittatur deber incontinēti fieri reuocatio, & ibi dicit ꝙ relapsus dr̄ ne dum qñ in eadē specie hæresis: sed ēt si in alia ut in c. fin. ubi Pan. de hęret. licet supra dcm̄ sit, & an relapsi puniendi
162 sunt ꝑ Bonif. in rub de hær. † Nunc de receptatoribus, & fautoribus aliqua ꝑstringamus, in quo notandū est, ꝙ puniunē credentes receptatores, & fautores hęreticorū tñ diuersimode, nam credentes hæreticis sunt hæretici ut dicit text. in c. pen. de hęr. & ꝑ consequens ut hæretici puniunē, tñ fautores, & receptatores non puniunē, eadē pœna sed alia ut infra, & tñ ꝓmiscue tradiē de credētibus, receptatoribus, & fauoribus: ut in c. excōicamus. §. credentes. de hæret. & in auc. credentes. C. eo. & unde sumiē. dicēdum tñ est dicit Inno. in c. 1. de sum. Trin. & Matth. in const. pactarenorū in prin. ꝙ sint hæretici, & ut hęretici puniunē credentes, intelligiē qñ hęreticis credūt cōtra sacrosanctam ecclesiā Rom. & fidem Xpianam, & ꝑ Pau. Ghir. in d tract. de hęr. 9 q. sed ut puniant ueluti receptatores locum haber in hæreticis simpl'r credētibus, tenentibus in illud qđ tenet sancta mr̄ ecclesia, ꝑ talem simplicē credulitatē puniūtur, ut fautores, & non hær. & ita erit intelligenda gl. in c. accus. uer. hæreticus, de hær. in 6. ubi dicit aliud esse in credentibus, & aliud in fautoribus: ut intelligaē de credētibus hæreticis cōtra fidē: & ita intelligenda est ēt gl. in d. §. credentes cum alleget tex. in c. pen. in fin. eo. ubi loquiē de credēte non illa gl. intelligiē de credente simpliciter fautore, & receptatore, & ita intelligiē dcm̄ Card. in clem. 1. §. uerum de hæret. inquantum dicit tales, & hæretici idē sunt, & ideo de ꝑdictis, & eorū pœnis uideamus. Et notandum est ꝙ in his credentibus fautoribus, & receptatoribus diuersę pęnę statute uñi iure canonico, ciuili, authenticorū, & regni: nā iure cōi ueteri pęna publicationis domus ubi recipiebaē, & cōueniebant imponebaē. ut patet in l. cuncti hæret. & in l. quicunq; cū sua distinct. C. de hær. & in l. 2. C. de sum. Trin. l. cōuenticulā, C. de episc. & cler. & nouiter in auct. de interd. colleg. hær. Federicus uero primus in d. c. 1. §. cred. de stat. cōtra liber. eccl. addidit alias pœnas ut ibi, & in auth. credēies. C. eo. uidelicet, ꝙ sit excōicatus ut ēt dr̄ in d. auth. de inter. coll. hęr. in fin. & si neglexerint satisfacere ecclesiæ, & ꝑsisterint ꝑ annum in excōicatione infames efficiunt, & excluduntur ab oībus actibus ciuilibus. intestabiles efficiunē, & ab oībus publicis officiis, & honoribus excludebātur, ut ibi dr̄. Iure aūt canonū eadē pœna statuta reperitur ut in c. si aduersus, & in d. c. excōicamus. §. credentes. de hæreticis. Iure uero nouissimo addita extitit ultra priuationem prædictā, & exclusionē à talibus, & officiis publicis alia pœna, uidelicet, ꝙ filii talium sicut hæreticorū excludunē ab oībus officiis, & beneficiis, & aliis actibus usque ad tertiam gñationem exclusiue ex paterna linea, & ad secundam in materna, ut tradiē in c. a. & in c. filii, & in c. statutum fœlicis, de hæret. in 6. nisi tales parentes fuerint emendati, & satisfecerint ecclesię ut dr̄ in d. c. statutum. Nouissime uero in regno Imperator Federicus secundus cōsiderās grauius istos fauores delinquere cū sine talibus defensoribus hæretici diu manere nō possent, & ēt aliorū errores defendere uñr ut dicit gl. in d. §. credentes, nouam pœnam addidit per nouā cōst. in c. pactarenorū receptarores, ꝑ quāimponiē pęna relegationis ꝑpetuæ eū publicatione bonorū, & filii eorū. tanq̄ infames sunt repellēdi à qbuscūq; actib. officiis, & honoribus publicis, nec ēt ad testimon. ū, nisi, & ipsi filii detexerint tales hæreticos ꝑ patres receptatos, & cōstito ꝑ eos tales hæreticos esse, tūc ex grā, & benignitate ad pristinā famā restituūtur, ut dr̄. in d. cōst. & ꝑdictas pęnas incurrit receptator, & fautor si laicus sit si clericus ultra ꝑdictas pęnas depo niē ab offō, et beneficio, ut dr̄ in d. c. excōicamus. Host. in sum. eo. §. qua pęna, et ꝑ Paul. Ghir. ī d. tract. de hęr. 9. q ubi ꝙ nō licet eis relinquere aliqd nec ī ultima uolūtate nec inter uiuos, et ꝑ Bonif. ī ti. de hær. ubi uide de credētib. receptatorib. et fautorib. et pęnis.
164 † Sed qd si nō fauet nec receptat, sed tm̄ occultat hæreticos an pœnis ꝑdicti puniaē, ut q a scit hæreticū esse in aliquo loco, et nō denūciat non tū dico ꝙ ipse occultet ut euadat sciēs esse hæreticū: nā tūc ut receptator puniretē, sed si tm̄ scit esse in aliquo loco nec iudici denūciat dic, ꝙ licet teneaē eū īdicare, nā si teneē indicare ꝑditorē regis, ut dr̄ in c,

reg.

reg. nuper apud Tranũ, ꝑ qđ tenet alta uoce clamare ecce ꝓditor regis succurrite ut capiamus cũ multo fortius, & in hætetico, nã grauius est diuinam ꝙ humanã ledere maiestatem auth. gazaros. C. de hęr. & dcm̃ est supra & in cõst. inconsutilẽ. in oĩbus est æquata cõditio. & ibi dr̃ ꝑ oĩa. & per Iser. in d. c. i. §. diuinã quam humanã, sed in humana denũciare debet. ergo, & in diuina. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionẽ. dicit mitius puniri debet quam receptator furor nam saltem ad ipsũ tele gab. & cõtra l. 1 C. de his q latro. occul. ubi occultator eadem pœna puniri dic ut ibi ꝑ Iser. assignantem rõnem quare secus in hoc

165 crimine. †Sed an ex quo diuersæ pœnæ imponunẽ iure canonico, & iure regni dicanẽ dictæ pęnæ concurrẽ cumulatiue an uero ꝑ nouas recessum intelligat à ueteribus. gl. in d cõst. tenet ꝙ ambæ cõcurrãt nec una per aliã tollat nã qñ statutũ imponit nouã pœnã ꝑut imponit d. cõst. pactarenorũ cũ dicaẽ statutũ regni, ut tradit Mat. in rub. cõst. si dãna clãdestina. ꝑ talẽ nouã pęnã nõ censetur recessum à pœna iuris cõis ꝑ l. q sepulchra C. de sep. uiol. de quo tñ plene ꝑ Sal. & Alb. in d. l. q sepulchra. & Bar. in l. sanctio legũ. ff. de poen. Alexan. post Bart. & Dyn. in l. 1. ff. ui bon. rap. Mar. plene in d. cõst. pactareno. in i. gl. uer. in eadem ubi ponit post ꝑdictos decẽ limitat ad istam, & dixit gl. in c. 1. de emp. & uend. & Bald. in l. 1. col. 6. C. de sum. Trin. & in l. placet. in auth. clericus. C. de episc. & cle. cũ cæteris allega. per Mat. in d. cõst. ꝙ si pro uno delicto ius canonicum imponit unã pęnã, & ꝑ eodẽ delicto ius ciuile imponit aliã, & delictum est mixtum, & utriq; fori, ꝑ tũc ambe pœnæ cõcurrunt, & una per aliam nõ tolliẽ & tradiẽ ꝑ Can. in c. cũ sit gñale. de fo. cõp. & ꝑ Mat. in cõst. multæ leges 1. lib. & in cõst. stat. 1. lib. & in cõst. maiest. nrę. 3. lib. pœna ergo inducta à iure canonum de receptatoribus ꝑ d. cõst. nõ est sublata, sed ambæ cõcurrunt. opponiẽ cõtra ꝑ lictam cõ. & c. de receptatoribus, nam iure cõi eadem pœna imponiẽ receptatori q & principali l. 1. & 2. ff. de rece. & l. 1. C. de his q latro. occul. cũ aliis ꝑ gl. ibi sed hic imponiẽ maior pœna, & tñ maius est delictum hæresis quam alia crimina ut patet ex supradictis, ergo eadem pęna deberet puniri Mar. in d. cõst. pactarenorũ. i. col. dicit ꝙ fallit in hoc crimine, sicut in aliis criminibus ut ꝑ cum ibi, licet isti cõtra rõnẽ fallentiæ non assignat. Bar. aũt in d. l. 1. ff. de recep. dicit licet puniaẽ receptator sicut delinquens, non tñ puniẽ eadẽ pœna uel saltẽ tanta, & ideo dictio sicut, non refeẽ ad pœnę identitatẽ. uide ꝑ Matth. in d. cõst. 2. not. 5. fal. & 2. q. & d. l. 1. C. de his qui la. & uẽ hẽc locum in associante ut fugiat, & occultante reum, non aũt in simplici receptatore, adeo ꝙ maior pœna puniẽdus est quam simplex receptator. uel dic ẽm Iser. in d. cõst. pactarenorum. & in d. c. 1. §. satisfactionẽ, ꝙ legis latoribus nõ fuit uisum ꝙ eadẽ pœna puniaẽ receptator ut tradaẽ seculari cum publicatione bonorũ, & igni inmittaẽ, hũdo solum respectum ad criminis immunitatẽ, cũ mitior pęna esset ẽt in receptante rebellem, ut dr̃ in

166 l. metodorũ. ff. de poenis. † Sed an sicut hodie receptans rebellem suspenditur cũ publicatione bonorũ, ut in d. c. reg. nuꝑ apud Tranum, & per Iser. in c. 1. ꝑterea. q sit causa bene. amit. in c. 1. §. de receptatoribus. de pa. iur. fir. sic ẽt erit in receptãte hæreticum. cũ ꝑ oĩa adæquata sunt crimina ut supra uẽ. ꝙ sic, stante adæquatione, ut statutum in uno, & in alio statutum cẽseatur. in cõtrariũ facit, nã extensio fit ex quadã cõiectura, & tacita mẽte statuẽtis ꝑ no. in l. apud antiquos C. de fur. q tñ nõ sumnuur ubi daretur legũ correctio per tradita ꝑ Doct in l. 1. §. huius studii ff. de iustitia, & iu. e. & traditur per. Mod. in auth quas actiones. C. de sacros. ec. cl. sed si dareẽ talis extensio d. c. dareẽ correctio d. const. pactarenorum cũ nõ ueniret pœna imponenda cumulatiue cũ maior pęna imponeretur ꝑ d. c. ꝑ ea quæ tradit. late Mar. in l. 1. §. ꝑterea. ff. de q. & in cõs 101. & conf. 61 cum allegatis ꝑ eũ. & pœna d. c. esse imponenda. uidelicet c. nuper apud Tranũ non d. cõst. qñ talis fieret extẽsio, & sic ueni et priuatiue, & correctiue quæ nõ ꝑmittiẽ extẽsio

167 ut supra. † An aũt liceat receptare cõsanguineum, & affinẽ hæreticũ. aut ei bene facere, gl. in d. §. cred. dicit ꝙ nõ ꝑ tex. in c. si qs eps. cum seq. eo. gl. ue. o 30. dist. c. 1. & Pau. post eam in d. c. si qs eps & in seq. ꝙ potius est subueniendum fratri, & patri carnali hæretico in casu tñ necessitatis q̃ extraneo catholico. gl. in cap. accus. in ue. non possit. de hęr. in 6. dicit, ꝙ in cãsu necessitatis tantũ põt & ꝑ Th. 2. 2. q. 31. art 3. Spec. in tit qui filii sint leg. §. 1 uer. quid si pater. Zab. in c. cum hẽct. de eo qui dux. in ma. & in c. cum sit. de

iud.ubi Ana.Hoſt.in ſum.in ti.de temp.ord.
§. ſed pone ꝙ pr̃ tuus. & Ioan. de Fant. in c.
quiſc.42.diſt. & in c.non ſatis.86.diſt.& in
168 c.ſicut in fin.el. 1.2.q.2.† Pro hoc facit, nã
hoſpes excuſatᷣ ſi dederit cibum,& potũ ban
nito tranſeunti ut ꝑ Bar.in l.oẽs.la 2.uer.&
hoc eſt utile.C.de agri.& cenſ. lib. 11.& in l.
1 C.de colo.ille eod. lib. & in l.Seiæ. §.idem
quæſiit.ff.de fun.inſtr. & Mat.in d.conſt.pa.
ctarenorũ.2.no.7.fallen.nam ꝑ dationem ci
bi.& potu non dr̃ receptare. l.1.§. quod aũt.
ff.de ſer.corr.Sed ꝑ occultationẽ.& receptio
nem mercedis uel cohabitationem, ut per
Bart.in l.1 § i. ff de recepta. & in l.qui uas.§.
qui ſuiem.ff.de fur.Ang.Salyc.& in l.i.C.de
his qui latr.Bal.in c.ſi cler.in princ.i. not. de
pat. ten. alr̃ cõſanguineũ nõ licet receptare
impune per d.c.ſi quis eps.ex quo uĩ ſublata
agnatio,& cognatio ꝑ tale crimẽ cum rele
gerᷣ in ꝑpetuum.inſt. de his qui ſunt ſui uel
alie.iur.ſic,& in uiolatore pacis,ut dr̃ in d.c.
1.§ de receptatoribus.& ibi Iſer. & Bal.& in
c.i.§.cõuenticulas. 5.no.de pa.ten. niſi iura-
uerit ſe ignoraſſe Rota. in deciſ. 415. & per
Matth in d.conſt.pactarenorũ 2.no.2.q.Li
mita ergo niſi rõne euidentis neceſſitatis ſa.
169 mis per gl.in d.c.accuſ. † An aũt liceat uxo
ri,receptare,& ſubuenire impune de dotibus
earum? dic ꝙ non, ſicut in uiro rebelle ut di
cit Iſer.& Matth.in conſt.pœna carere. & in
d.conſt.pactarenorũ.ubi Iſer.in tali crimine
hæreſis, & in aliis locis ꝑ Matth. ibi. 2. not.
2.q.nam dotes non publicanᷣ ex hoc niſi, &
ipſa commiſerit rebellionem ſic,& in hæreſi
cum patificenᷣ,& tradiᷣ in c.decreuit.de hæ
170 ret.in 6.† Limita ẽt niſi ignorãtes recepta
uerit hæreticum, nam tunc ꝓbabilis ignorã
tia excuſat gl.in d.c.accuſ in uer.non poſſet.
in c.quicunque.in uerſ.ſcienter.de hær.in 6.
quæ ꝓbaᷣ ꝑ iuſm receptatoris, ut dicit Bal.
in d.§.conuenticulas & Rota in d.deciſ.415.
niſi eſſet famoſus, & notorius hæreticus uel
ꝓnunciatus tunc p̃ſumiᷣ ſciã, & non igno-
rantia, ut per Bart. poſt gl.in l.i.§.i.ff.de re-
cept.Bal.not.ubi ſupra. & Marſ.in conſ.107.
ideo dixit gl. in d. c. quicunque. ꝙ ꝓbabilis
ignorantia excuſat. q̃ tñ non diceretᷣ ꝓbabi-
lis ſi fuiſſet notorius aut ꝓnunciatus hæreti
cus: bene tñ ſi occultus,uide alleg.in aliis cri
minibus,ut per Marſ.in l.i.C.de rap.uirg. &
Matth.in d.cõſt.6. fallen.& not.ꝙ accuſator
debet articulare,& ꝓbare de ſciẽtia alias ſuc
cumbet,ut plene Dec.in c.à nobis.de excep.
& Fely.in d.c.ſi quis eps Rom. in conſil.471.
171 † Limita ẽt niſi ꝑ uim,& coacte receptaſſet
hæreticum,per tradita ꝑ Bal.in l. indelictis.
ff.de noxa.cum multis alleg. ꝑ Mar. in d.l.i.
C.de rap.uirg.& Mat.ĩ d.cõſt.pacta.2.no.3.
q.& Mar.in l.i.col.11.ff.de ſic.in princ.& in
§.diuus.& in l.eiuſdẽ.§. itẽ is cuius. ff.eo. &
cõſ.25.& cõſ.99.ſed qd ſi ſemel tm̃ recepta
uerit an puniaᷣ.Arch.in d.c qcunq; tenet ꝙ
ſic dummodo ſcienter ꝑ c.fœlicis.de pœ.in
6.& uide Mat.ĩ d.cõſt.42.no.4. q.& uide Io.
172 de Arn.in commen. 41.de ſcient.† An aũt
excuſet in ueterata amicitia.dic ꝙ nõ: ut ꝑ
Sal.in l.nullus.C.de male.Ana.in c.i.pen.col
de male.Matth.in 2.not. 6.q. facit nam con.
ſanguinitas: nõ excuſat, & ſic cauſa natura-
lis,ut ꝑ gl.in d.§.cred. ergo minus cauſa ac-
cidẽtalis ut amicitia arg.no. in fi.C. de his q
173 uen.eta.imp. † Quid aũt ſi hæreticus rece-
ptatus,pœnituerit,& hæreſim abiurauerit,an
ꝑ hanc pœnitentiã euitabit pœnam ipſe re-
ceptator, And. & Matth.in d.cõſt.in 8.q.te
net ꝙ non cum illa pœnitentia non extenda
tur ad aliam ꝑſonam q̃ ꝓpriam ut ibi ꝑ ſi-
174 milia.† De receptatoribus aũt malefactorũ
ex alia cauſa quam hæreſis plene ꝑ Matth.
in d.cõſt. pactarenorũ. ubi ponit reg. & ſal-
lẽt.& in cõſt pœnã eorũ.ꝑ Sal.& Mar. in l.i.
C.de rap.uirg. & in l.is q cum telo. C.de ſic.
& per Sal.& Ange. in l.i. C. de his qui latro.
Bart. & poſt eum Alex. in l.i.& 2.ff.de rece-
ptat.Ang.in gl. ueſtem cœleſtem. & in gl &
d.malef.ſemper aſti.& Gand. in rub. de fur.
4.& 6.col.& de pœ.ſtat.in reg.per c.& prag.
reg.ꝑ Matth.in d.i.not.& in rub.d.conſt.pa
175 ctarenorũ.† Et ex quo poniᷣ pœna relega-
tionis per d.cõſt.pactarenorũ. talibus rece-
ptatoribus, & fautoribus an per totũ regnũ
erunt, & cenſenᷣ relegati ſi fuerint à iuſtitia
rio ꝓuinciæ relegati. dic ut ibi per Matth. 5.
nota.& ex quo filii ſunt infames excludendi
ab oĩbus actibus ciuilibus, & honoribus ut
ſupra.& per Matt. ibi.5.not.& à teſtimonio
ferendo excludiᷣ ut ibi per Matth. ponẽtem
alios caſus in qbus infamis admittiᷣ ad teſti
monium ut in 8.no. an per emendationẽ ui
tæ tollaᷣ talis macula infamiæ,dic ꝙ non ut
no.gl.in c.teſtimonium. de teſti.cum ceteris
ut ꝑ Matth.ibi.7.no. Puniᷣ ẽt receptator ga
caret ſepultura, & ſi qs eum tradiderit ſepul.
turæ excõicatus eſt,niſi ꝓpriis manibus ex-
huma.

humauerit, qñ ex eius ossa ab aliorum ossis distingui possent, ut dr in d.c quicunque, & ibi gl. uerf. extumulem. Punitur ēt ut ibidem nam si quis ad pces receptatoris obtinuerit scienter aliquod beneficium ecclesiasticum, ipso iure talis obtinens priuaē, & inhabilis efficitur quo ad obtinenda, qñ tñ scienter, & ibi uide gl. an pontificalis dignitas includaē. Item punitur si quis credens hęreticis dum esset in lecto peteret hæreticos cōsolatos iuxta prauam eorum consuetudinem nisi per filios eius ꝓbetur qualiter non erat sanæ mētis, & hoc per testes idoneos nō domesticos. & familiares, priuātur filii successione iuxta c. filii, uel hæredes, de hęr. in 6. puniūtur ēt ut in c. in fidei eo. in 6. & puniuntur ut in d.c ac cus. §. si uero, & seq. eo. in 6. & puniūtur ut in d c. ne aliqui, eod. in 6. Punitur ēt, & fautor, & defensor officialis, ut in c. ut officiū, in fin. eod. in 6. punitur ēt ut in c. contra christianos & ut in c. si eo. in 6. & in c. sicut de hæret. & in c. excōmunicamus, §. cred. & in c. 1. §. credentes, de statu contra lib. eccl. & in authen. credentes, C. de hær. Punitur ēt quia ei imponitur publica pœnitentia per Spec. in tit. de teste, §. 1 uersic. quid de portantibus. Item punitur extra ordinem arbitrio superioris, ut dr in l. manichęos, C de hæretic. §. in eos, ibi auctoritatis nostræ aculei. Item punitur dum rpalis requisitus ut terram suam purget hæresi, & noluerit facere post annum ut eius terra occupari possit a fidelibus ipso tā quam defensore excluso, saluo iure directi domini dñi, ut dr in auth. si uero dominus, & uide unde sumitur, C. de hęr. & punitur ut in l. cūcti. & in l. manichęos. & in l. Arriani, l. qui cūque. & l. si quis. C. eo. ut loci possessiones, & domus publicentur dño sciente. & permittente. Et nota ꝙ tales receptatores fautores, & credentes non puniuntur aliis pęnis in iure non expressis, nec pœnis hęreticorū ꝓter q̄ credentes hæreticis contra fidem, ut dicunt gl. in d. §. credētes, & in d. c. accusatus, in uer. hæreticos, de hęr. in 6 si quis uelit uidere rationes quare filii taliū puniantur tali pœna ex delicto paterno, dic ur per glo. & Matth. in d. const. pactarenorū, ubi ēt ponit qñ filius ꝓ patre, & econtra teneatur, ubi dicit patrem non puniri licet filius sit hęreticus, credens, fautor uel receptator, sicut cōtra, ubi rōnem assignat. de fugiente aūt ad hostes fidei, & de consultore hæreticorum remissiue dic ut per Matth. in d. const. pactare. in fi. Cetera curiosus lector perquirat. de hæreticis actenus per missa tamē protestatione finem faciō huic libello, ut si quid apte dictum non fuerit, aut perperam dcm̄ locutus alleio iuxta t. rmā. c. damnamus, in fi. de sum Trin & fide cath. ut sil'r restat Bal. in cōl. scismatis in prin. cōs. quod ponit in rub. C. si quis ali. testa. proh. licet potius relator, & aliqualis sub ordinator & cōpilator potius uideim q̄ ex nostro m e te dcm̄ apparet, cum dicta auctoritatibus cōprobentur, iudicio tamē, & correctioni ecclesiæ submittēdo. & in aliquo ab ea non discreptādo ad laudem, & gloriam Redēptoris nostri, & suæ pię, & immaculatæ uirginis Matris, & omnium Sanctorum. Amen. Valete.

SOLEMNIS AC PERutilis Tractatus, de modo procedendi contra Apostatas, Incerti Auct.

SVMMARIVM.

1 *Apostata quomodo citari debeat.*
2 *Procuratorem quilibet tenetur admittere postquā semel citatus est, alias procederetur in contumaciam.*
3 *Praconia uox paucis innotescit.*
4 *Citatus docens se iusta de causa absfuisse restituitur.*
5 *Citatus postquam uenerit debet admoneri trina admonitione, ut iuri pareat ante sententiam.*
6 *Iudex non debet ad sententiam festinare excommunicationis.*
7 *Casus in quibus apostatæ perdunt priuilegium clericale, & quibus non perdunt.*
8 *Renunciare iuri suo uoluntarie, & eo spoliari a canone differunt.*
9 *Excommunicationis sententia quomodo ferri debeat, & num. 13. Et quid seruandum per excommunicationem post latam sententiam si requiratur ab excommunicato exemplum.*
10 *Quid si excōicator nolit hunc ordinem seruare.*
11 *A sententia excommunicationis contra apostatam non appellatur, nisi iudex excedat modum incorrigendo.*
22 *In sententiis excommunicationis, & interdicti quid seruandum.*
14 *Induciæ a lege concessæ an possint per iudicem abbreuiari.*

15 *Annus licet à iure concedatur, & ex causa biennium ad prosequendum appellationem, tamen si iudici uidebitur expedire poterit recisum tempus moderari, & num. 20.*

16 *Decem dies dantur fauore iurium ad appellandum, infra quos si non appelletur sententia transit in iudicatum.*

17 *Quatuor annorum tempus quod datur ad petendum rest. in integ non potest augeri, uel minui.*

18 *Homines subsunt iudicibus ratione iuris, sed ius est supra iudices & ideo in his quæ statum hominum dicunt, possunt iudices inspecta ueritate, & utilitate mutare, sed quæ tangunt statum iuris mutare nequeunt.*

19 *Princeps legibus non ligatur.*

21 *Limitatio ad supradicta, num. 15 & 20.*

22 *Terminus ad arripiendum iter statutus à iudice, uicem habet peremptorij.*

QVia frequẽter prælati religiosorum propter incorrigibiles Apostatas necesse hñt contra ipsos procedere, & sñiam excomm. ferre, ideo breuem, & utilem tractatum huic nostro opusculo subiiciam de mo-
1 do contra prædictos procedendi. † Primo ergo citandus est Apostata, ut ueniat iuri pariturus, citabitur aũt tribus edictis siue denunciationibus, uel uno peremptorie ꝓ omnibus, ut in tali termino ueniat pariturus iuri, ut 24.q.3.de illicita, & l. ad peremptoriũ. & l. nonnunquam. ff. de iud. & semper citandus est reus si inueniatur, ut 4 q. 5 c quisquis, & c. 1 qui ma. accus. poss. & cap. Venerabilis, de dol. & cont. Si autem non inuenit
2 citandus est ꝓcurator, si quem dimisit, †quẽ tenetur quilibet dimittere, postq̃ semel citatus est, alias procederetur contra ipsum tanquam contra contumacem factis denunciationibus ad domum suam, uel ad ecclesiam, ut c. causã quæ, & c. Venerabilis, de dolo, & cont. & c. aduersarius, de eo qui mi. in poss. & talis citatio dr legitima ut d. c. causam quæ. & ꝑpetuat iurisdict. c. gratũ. de off. deleg. maxime si delegat' nõ sit cert' de morte, & obitu delegãtis, ut ibi dr, alias si esset certus cõtrariũ obtineret, qa tũc non ꝓcederet ut l. eiu· qui. si cert. peta. Si autẽ nõ esset certus, poss. t procedere, ut. §. recte. Inst. mand. Si ergo reus sic citatus non uenerit in termino statuto contumax reputabitur, & procedi poterit cõtra reũ, nisi forte iudice sedente pro tribunali uenerit, tunc. n. non habebitur
cõtumax. ꝓsumit. n. ꝙ parum uocem ꝓconis
3 audierit, ut l. diuus, de in integ. rest. † uox. n. ꝓconia paucis innotescit, ut auth. qui semel. C. quõ, & qñ iud. & ꝓp hoc æquitate suadẽte poterit iudex expectare citatum in alterum diem, ut c. consuluit. de off. deleg. nam in iudiciis, & compromissis mora purgatur l. & si post tres. ff. si qs cau. & l. sancimus. C. de fideiuss. & ideo si cõtingat in hoc casu ꝓ-
4 cedit cõtra absentem, †si postea doceat se absuisse iusta, & de causa restituit citatus. c. cũ Berth. extra de re iud. & ex qbus cau. maio.
5 ꝑ totum. †Secundo postq̃ uenerit debet moueri, ut iuri pareat, trina aũt admonitione semꝑ est admonendus ante sñiam excõicationis, ut 16. q. 7. cap. omnes decimæ, & 17. q 4. de presbyterorum, & de senten. excõm. contingit, & admonitio appellatur à iure cõpetens, ut c. sacro. de senten. excõm. cap. reprehensibilis, de appe. poterit. n. una sola admonitione pro tribus moueri peremptorie, assignato sibi spacio competenti à iudice sicut dictum est de citatione. ut 24. q. 3. de illicita, & committitur arbitrio discreti iudicis peremptorium maturare, siue tẽperare ₰m quod sibi uidebitur expedire, ut c. 1. de off.
6 deleg. † non. n. debet iudex ad sñiam festinare, cum dicat lex, ꝙ prætor non debet festinare ad determinandum, ut iubeat possidere, ut l. si si ita. §. sed si forte, de dãno infect.
7 † nec ꝑdit apostata priuilegiũ clericale ante dictã trinam admonitionẽ, ut capitulo in audientia, de senten. excõm. quamuis cõtrariũ notari uideat in c. cum non ab hoĩe. & c. perpendimus, de sent. excõm. ubi dr, ꝙ occisores clericorũ apostatorũ non plectunt canone latę sñię: & iõ non sunt ad sedẽ apostolicã mittẽdi ꝓ absolutione, sed in hoc distinguas ꝙ inter apostatas qdã uiuũt tm̃ seculariter ad modũ laicorũ, & isti nõ ꝑdũt priuilegiũ clericale ante trinã admonitionẽ, ut dictũ est. Alii uero q nõ solũ seculariter uiuũt admodũ laicorũ, sed ẽt enormiter se immiscẽt tyrãnidi, & seditioni guerrarũ cũ armis, & hmõi, & tales ipso facto ꝑdunt priuilegiũ clericale, ut dñt iura in contrarium allegata. Nec obstat ꝙ dr clericus non potest renunciare priuilegio clericali. ut c. contingit,
8 de senten. excommun. † quia aliud est renunciare iure suo uoluntarie, & aliud est spoliari iure suo à canone, & merito facinorum suorum, sicut fit in hoc casu. Tertio si post

post trinā admonitionē noluerit iuri parere poterit excōicari, debet† autem snia excōicationis in scriptis ferri, & causa excōicationis conscribi, ut appareat pp quam causam excōicatur, ut sit iusta, uel iniusta, & si excōicatus petit exemplum tenetur excōicator ei tradere illud, & de huiusmodi reqsitioni debet confisci publicum instrumētū, ut c. cum
10 medicinalis, extra de senten. excōicatio.† Si autem excōicator hunc ordinem non seruauerit per unum mensem suspensus est ab ingressu ecclesiæ, ita tñ quod si durāte hmōi suspensione ingesserit se diuinis irregularis efficitur à qua non poterit nisi per Papam liberari, ut in d. c. cum medicinalis in fine. Eodē modo si qs iudex ferat sniam excōicationis ante trinam admonitionem, est suspensus ab ingressu ecclesiæ. c. sacro. de senten. excōm. hoc. n. est gñale in alijs sententiis diffinitiuis, ut in scriptis ferantur, quæ si non ferantur in scriptis non tenent, nec sniæ nomen merentur hēre, ut 2 q. 1. in primis, in fine, & c. statutis. In alijs tñ non est necesse causam exprimere in snia, quæ mouet iudicem ad sententiandum. c. sicut, de re iud. Sententia uero excōicationis bene tenet licet dictus ordo non seruetur, sed pro-
11 ferens suspēsus est ipso iure, ut dictū est.† Si aūt appelletur ante sniam excōicationis latā in talem apostatā uel incorrigibilē, nō ualet appellatio, & tenet snia: qa cōtra disciplinā regularē, siue canonicā nō tenet appellatio, ut c. licet. de off. ord. & c. ad nostram. de appellatio. & c. repræhensibilis, & cap. cum speciali. in fine, nisi iudex modum excedat in corrigendo, tunc. n. tenet appellatio ut ca. de priore de appell. & c. super qōnum. §. nos
12 aūt de off. deleg.† Idē ēt seruandū est de sententiis interdicti, & excōicationis, qa quantū ad hoc pari passu incedūt istæ tres sniæ, ut
13 c. cū medicinalis de sent. excōm. lib. 6.† Sic aūt contra apostatas formabitur snia, uel, in corrigibiles. qm iure cauet quod sint soliciti plati fugitiuos. & aneptos de ordinibus ad regularem disciplinā salubriter reuocare, & inobedientes per sniam excōicationis punire, ut c. ne religiosi. de regula. & tu talis, & tales q fuisti uel fuistis in nostro ordine, mūdū miserabiliter euagastis in uituperium, regularis, & ecclesiasticæ disciplinę, & honestatis monemus te, ut ad tuum ordinem reuertaris, aut aliā religionē ingrediaris tuæ saluti idoneā, ac tibi concessam ḿm nostri ordinis instituta tibi phxo spacio triū dierū in quos nostram admonitionē, tā fideliter quā efficaciter exequatis. quem terminū tibi pro primo, & 2. & 3. peremptorie assignamus, quod si non feceris ex nunc prout ex nunc, & ex tūc prout ex nūc in scriptis te ipsum sentētię excōicationis subiacere decernimus, uel excōi-
14 cationis, uinculo te innodamus.† Quarto uidendū est an iudex possit abbreuiare inducias a lege concessas, & uidetur qp sic, ut c cū sit, & cap. oblatæ, de appell. & c. ad consult. de re iud. & l 2. ff. de re iud. & tertia q. 3. de iud. & §. spacium, & 20. dist. de his in l. 3. §. si quis condemnatus, de re iud. Ad hoc notandum est, qp tpa statuta sunt de rebus, & causis humanis aliqñ fauore hoīum, aliqñ fauore iuriuni, & quia fauore hoīum dantur induciæ ips citato, ut ueniat ad iudicium parituius iuris, & q̄uis tria debeant esse edicta, quorū quolibet debet cōtinere triginta dies, ut in authen. de legit. §. oē. iudex tñ moderabit ordinem edictorū, & cōpendium, p. tu uiderit expetire, pensata qualitate psonę & tpis, & negocii siue causæ, ut l. nonnunq̄ de iud. & ideo si iudex nimis breuem terminū dederit, citatus nō reputabit cōtumax si nō uenerit in termino statuto, & sic post appellationem hac de causa factam processerit in causa grauando citatum irritum reuocabitur, ut c. 1. de dil. Et idem puto in alijs q̄
15 in f. uorē hoīum sunt inductæ,† vt quo ad psequendū appellationē indulgetur annus a iure, & ex iusta causa biēnium, ut in d. c. cū sit, tunc. n. si iudex uiderit expedire poterit strictius tps moderari, ut dñt iura primo allegata: sic ēt puto in tpe dādo ei qui iusta causa ab ecclesia se absentauit, cui ad reuertēdū iura diuersa tpa statuunt, sicut habitū est in
16 prima parte summæ.† Fauore aūt iuriū dant decē dies ei cōtra quē lata est snia diffinitiua ut appellet, infra quos nō si appellauerit trā-
17 sit in rē iudicatā, † & tēpus quatuor annorū quod datur petēti in integrum restitutionē, & talia & similia, augeri uel minui nō pñt, de quibus hr. 2. q. 6. c. anteriorū. & c. fi. de in integrū restit. Sed quæ est ratio diuersitatis?
18 dicendum est† qp hoīes subsunt iudicibus ratione iuris, sed ius est supra iudices, & ideo in his quæ statū hominum dicunt, possunt iudices inspecta ueritate, & utilitate mutare, ut cap. licet, de feriis. in his uero quæ

tangunt

tangunt statum iuris mutare non psūt, qa in
19 dices iuri subiiciunt excepto principe † q le
gibus non ligat. ut l. princeps de leg. q̄uis le
gibus uiuere clementer pfiteatur. ut l. digna
uox. C. de legib. Alibi tñ dicit ꝙ iure grauius
insurgunt cōtra contēptores iudicis q̄ con-
tra contemptores iuris. arg. l. Celsus, de ar
bitr. & l. sicur dies. §. fi. & l. si quis sciens. ff.
20 de contrahenda emptio. † Sed an iudex po-
terit abbreuiare tp̄s appellationis, ut ante
annū, uel post biēnium qđ ex iusta causa da
tur, teneatur appellās finire causam appella
tionis? Ad hoc dixerūt qdam, ꝙ sic. quārum
ad hoc ꝙ non sit negligēs in exequēdo siue
agendo, ut causam finiat, si cōmode ante an
num uel bienniū non pōt terminari, ne ap
pellās uideat subterfugere pcessum negocii
principalis, & sic aduersariū suū grauare. &
non iustitiam pseq uideatur, si tñ non pos
set causam terminare, nō esset sibi imputan
dum, arg. c. ex insinuatione. de appell. 2. q. 6.
anteriorū. §. ad hoc, & sic intelligit quod di
cit canon, nisi forte iudex certum tp̄s fuerit
moderatus, infra quod terminet causam suā
ut c. cum sit. de appellatio. Alii dn̄t, ꝙ iudex
non potest tp̄s appellationis abbreuiare, ni
si appellans teneatur causam finire ante tp̄s
statutum à canone, uel à lege, imò habebit
semper appellans annum integrum uel biē
nium ex iusta causa, infra quem terminū fi
niat causam suam, quo elapso firma manet,
& rata sniā, ut d. c. cum sit. & l. fi. C. de tem-
21 po. appell. † Sed pro tanto dicit, ꝙ iudex po
test recisius tp̄s moderari, quia potest termi
num statuere appellanti infra quē teneatur
coram iudice superiore cōparere ad quē a p-
pellatū est, uel infra quē arripiat iter ad pse
quēdū appellationē, qđ si nō fecerit poterit
iudex à quo appellatū est sniam latā execu
tioni mādare, q i statim tenet ac si nō fuisset
appellatum, uel si appellatū fuit ante sniam
pōt postea pcedere in causa. & rō huius est,
22 † qa talis terminus uicem obtinet perēpro
rii ut c. sæpe. & c. peruenit. el 2. de appell. si
uero nullum terminum statuat appellanti,
tūc appellās hēt terminus unius anni à lege
præfixum, & tunc per totum alium annum
non pōt iudex procedere ad exequendum
sniam, uel super principali. Sed anno elapso
potest, sicut dictum est, cum tp̄s statuitur,
ut c. reprehensibilis. & cap. consuluit. in fine
de appellatio. cum similibus. Laus Deo.

TRACTATVS.

Dom. Ioannis Thierry Lingonen. I. V. D. totam materiam fugæ laconice complectens.

SVMMARIVM.

1 *Fuga serui eius præscriptionem impedit, sicut animalis fuga.*

2 *Fuga facit semiplenam probationem, tamen non totam si aliter statuto disponeretur, licet quem in mala fide constituat.*

3 *Fuga est triplex, scilicet uoluntaria, causaria, & ignominiosa.*

4 *Fuga an proprie dicatur, quando quis latitat ut fugiat, sed non comprehenditur.*

5 *Fugiens in domum propriam an possit in ea capi, & per officialem pro debito ciuili extrahi.*

6 *Fugiens ad ecclesias an sit tutus.*

7 *Debito ciuili si quis ducatur per ecclesiam, non gaudebit ecclesiæ immunitate.*

8 *Titius homicida si non potuit fugere ad ecclesiam, sed inuenit quendam sacerdotem deferentem corpus Christi aufugit ad ipsum, & eum accepit an ecclesiæ immunitate gaudere debeat.*

9 *Fures ecclesiæ an istud priuilegium habeant.*

10 *Fugiens de uno territorio in aliud, an per potestatis familiam, uel præpositi capi possit.*

11 *Fuga post accusationem an suspicionem faciat.*

12 *Fugiēs cum gladio de domo in qua homo mortuus reperitur, an occidisse præsumatur.*

13 *Debitor fugitiuus, an creditoris propria auctoritate capi possit.*

14 *Fuga sola an faciat suspicionem.*

15 *Fugitiuus qui ad aliam patriam uadit an per locum iudicem citari poterit in quo deliquit, sine illius iudicis requisitione, cum hic criminis ratione forum sortiatur.*

HVius temporis conditionem prospi-
ciens, quia plurimi cum deliquerunt,
aufugiunt, ideo in præsenti tractatu Fugæ
materiā inserere ausus sum. Et primitus est
1 notandum, † ꝙ fuga serui impedit eius præ-
scriptionē, sicut fuga animalis, l. 1. & ibi Bal.
C. de ser. fug. Fuga. n. reddit quem suspectū,
l. impuberibus, §. præterea, & ibi Bar. ff. de
susp. tut. & si existat leue indicium ad tortu
ram Bald. in l non hoc. C. unde cogn. Spec.
2 in tit. de prob §. fin. uers. ult. no. ubi † dicit, ꝙ
fuga

fuga facit semiplenam probationem, tñ nõ totam, si aliter statuto disponeretur, licet eõ statuar quem in mala fide, l. mala fide, & ibi Bald. C. de lõg. temp præscr. quę pro lib. op.
3 Vnde est aduertendũ, ꝙ fuga est triplex. s. uoluntaria, causaria, & ignominiosa, Bal. in l. 1.
4 C. de ædi. act. Ideo quæritur. † Fuga an proprie dicatur, qñ quis latitat ut fugiat, sed nõ comprehẽditur, uide Bald. in l. 1. col. 3. C. de ędi. act. & in l. 1. C. de ser. fug. ubi dicit, ꝙ fugiens dr̃ latitare. Alexan. de Imol. in l. pen. de cust. reo. & fugiens de carcere quod inuenit apertum nõ facit indicium contra se. Bal. in l. succurrit. C. ex quib. cau. maio. Pet. de Sun. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. tñ si reuertitur nõ dr̃ fugere nec tenetur pęna statuti de fugiente de carcere. Bald. in l. 1. col. 3. C. de ser.
5 fug. & in l. 1. C. de ędil. act. † Sed fugiens in domũ propriam an possit in ea capi, & extrahi per officialem pro debito ciuili. Bal. & Alex. in l. plerique, de in ius uocan. contra Bald. in l. 1. C. de sum. Trin. qui tñ loquitur, qñ fuit captus extra domũ, sed euasit, & in domum aufugit, quia põt de domo inconti nenti extrahi. ita Alex. in l. quod ait. de adul.
6 † Item quęritur an fugiẽs ad ecclesias sit tutus, pro hoc uide tex. in tit. de his qui ad eccle. conf. Bart. in cõsil. incip. statuto ciuitatis Tudert. Oldr. in cõsil. 4. quod est notandum
7 ẽt † ꝙ si quis pro debito ducatur ꝑ ecclesiã, non gaudebat immunitate ecclesię, ita Arch. 17. q. 4. c. antiqtus, ex quo oritur alia q̃stio.
8 † Titius homicida non potuit fugere ad ecclesiam, sed inuenit, quẽdam sacerdotem deferentẽ corpus Christi, aufugit ad ipm, & cũ accepit an gaudere debeat immunitate ecclesię, & primo vr̃, ꝙ sic ꝑ tex. in l. una. C. de his q ad eccl. conf. Nam ꝙ aliquis in ecclesia tuetur est introductũ in fauorem Dei, ergo multo fortius si fugiat ad ipsum, arg. l. capitalium, § ad statuas, ff de pœn. & de ędil. edic. l quis sit fugitiuus, § idem Iulianus, nam teste Arist. ꝑ ꝑ vnumquodque tale, & ipm ma
9 gis. † Sed quid de furibus ecclesiæ an habeãt istud priuilegium, & dicendum, ꝙ sic, in l. pñti, §. quod si in finibus. C. de his qui ad ecclesiam conf rex. in cap. sicut. de immunitate ecclesiarum quod põt intelligi ẽm Iac. de Bel. de furibus necessariis secus aũt in aliis. arg. de relig. & sump. fun. §. fi. & ff. de contra. hen. emp. l. æde sacra, §. 1. & C. de relig. l. si sepulchrum, & ibi Bald. Vnde qñ quis in ecclesia deliquit, tunc iudex secularis non potest eũ extrahere de ecclesia, sed eps loci, & eum tradet iudici seculari si sit laicus. C. ad l. Iul.
10 de adul. auth. si quis ei. † Propterea quæritur an fugiens de uno territorio in aliud per familiã potestatis, uel ꝑpositi possit c. & est dicendum, ꝙ non ita Bald. in addit. ad Spec. de cõp. iud. adi. uers. sed pone, ꝙ malefactor. Bald. & Flor. de san. Pet. in l. sicuti. §. Arist. ff. si ser. uen. Saly. in l. 2. C. de exhib. re. Ang. de Aret. in tract. malef. uers. quod fama facit ꝙ est contra dictum Bart. in l. quod ait, §. quod ait, & ibi Alex. de adul. Bal in l. quicunque.
11 C. de ser. fug. † Sed quærit̃ an fuga post accusationem suspicionem faciat. Bal. in l. 1. ff. de reb. eorũ tenet, ꝙ non, quod est modo limitãdum ẽm Soc. nisi q s coram iudice fuisset minatus de accusando, licet adhuc nõ accusauerit, quia tunc ur̃, ꝙ fuga secuta faciat suspicionem, ꝑꝑ quod ex hoc resultat in multis casibus idẽ effectus, qui resultarẽt ex libello accusatorio ut est tex. singularis, in l. miles. §. socer. de adult. Secundo, nisi alias frustra suspicio laboraret contra fugientem post accusationẽ tunc. n. maximam inducit suspicionẽ, arg eius quod dr̃ in l fin. quibus. mod. tut. & ibi Doct. Tertio, nisi post accusationẽ accusatus aufugiat de carcerib. q̃a tũc contra eũ proceditur tanq̃ contra cõfessum de crimine, text. in l. eos, in fi. ff. de cust. reo. ibi gl. no. quæ ad hoc sæpe allegatur, Qñ ergo accusatus est captus, & aufugit, nõ habet locum dictũ Bar. cum statim possit cõdẽnari tanq̃ cõfessus, qđ intelligendũ est, si aufugerit, de carcere clauso, secus si de aperto, sicut de aula palatii, ubi iudex eũ stare ꝑcepit, quo casu si incarceratus fugiat, ostio dimisso a ꝑto ꝑ negligentiã custodũ, tunc aufugiẽs nõ hr̃ pro confesso. ita tenet singlr̃ Bal. in l. succurritur, ff. ex quib. cau. ma. & fuit dictũ originale Guil. de Cun. quod solemnizãt Lod. de Rod. in l. admonendi, ff. de iure, Quarto, limitatur, nisi carcer fuisset fractus, ꝑ tertiam ꝑsonã, non data opera incarceratorũ, q̃a tũc est eadẽ ratio, quę est in ostio dimisso a ꝑto, ita tenet Lãfr. de Oria. in l. fugitiui. C. de ser. fug. gl. in §. si uero quidã, in authen. de exhi.
12 reis. † Finaliter quæro, an fugiẽs cũ gladio. de modo in qua reperitur hõ mortuus, ꝑsumitur occidisse, & Doc. & Bal. in l. fi. C. de ꝓb. & in l. neq; natales, eo. ti. dñt, ꝙ sic, ita Ang. in tract. malef. uers. qđ fama. Ang. & Alex. post

13 post Bal. in l. 2. ff. de fur. qđ uidi ī prax. †Sed
quęritur, an fugitiuus debitor possit capi au
ctoritate creditoris, Spec. in tit. de renun. uer.
Itē est beneficium, tenet ꝙ sic qđ est uerū, &
sic intellige, ut iudici p̄sentet. non ut occida-
14 tur ita in tit. de accus. §. 1. uer. hoc tñ. † Ad
hęc q̄ritur, an fuga facit solam suspicionem.
Bar. in l. admonēdi, de iureiur. & ibi gl. tenet
ꝙ faciat semiplenā probōnem, qđ est limitā
dum s̄m Soc. nisi quis timore familiæ recto-
ris aufugiat, & postea citatus à iudice cōpa-
reat, tunc. n. purgatur oīs suspicio. text. in l.
quis si fugitiuus §. 1. ff. de edil. edic. Item fal
lit nisi aliqua causa excuset fugientem, puta
tenere partialitatē in ciuitate, uel qd aliud,
d. l. qs sit fugitiuus §. apud Labeo. Item limi
tandum est dictū Bart. s̄m Soc ꝙ fuga iudi
cium facit. ut dr̄ in dict. l. admonendi, & cla
rius in l. 1 Corn. ff. ad Senatuscon. Syllania.
uidelicet qñ aufugit ante accusationem de
se factam, secus si post, quia tunc licuit sibi
sanguinem redimere, in l. 1. in fin. de bon. eo
rum. ubi Bart. tenet per illum tex. quod est
intelligendum quando delictum erat capita
le, ex quo aut debebat occidi aut membris
mutilari, secus si esset imponenda pecunia
ria pœna. Tñ est notandum, ꝙ in casu spe
ciali fuga plene probata, l. cōsiliarios, & ibi
15 Doct. C. de asses. † Finaliter q̄ritur, fugitiuus
qui uadit ad aliam patriam, an poterit citari
per iudicem loci in quo deliquit sine iudicis
requisitione illius loci, cum hic forū sortiat ra
tione criminis, ut C. ubi de cri. agi opor. au
then. qua in p̄uincia. Aliq dñt ꝙ sic, & alle-
gāt pro hoc text. in l. oīs, §. si uero apparitor.
C. de episc. & cler. & in l. fin. ff de off. præ-
fec. urb. nec obst. l. fin. ff. de iuris. om. iud. tñ
cōtrarium seruatur de facto, unde aut com
misit in illa iurisdictione extranea, aut non.
Si in illa commisit, tunc debet iudex q eum
capium detinet primo ipsum puniri, si cri-
mē ibi commissum sit tale, ꝙ non impediat
executionē alterius iurisdictionis: utputa si
crimen si tale. qđ mortē non exigat. & aliud
primo cōmissum mortē exigere: q̄a tūc pri
mo de minori pęna deinde. de maioris esset
tractādū. ff. de accus. l. si cui. §. fi. & sic in loco
captionis pōt manum, uel aurē amittere, &
deinde est remittēdus ad aliā iurisdictionē,
in qua maius, uel æquale crimen cōmisit: &
sic executio una aliam impedire non debet
ita Bart. in d. l. si cui, §. fi. supra allegato.

TRACTATVS.

De bannitis: Per dom. Iacobum de Arena, editus.

SVMMARIVM.

1 *Bannitus quis dici possit. & cui æquiparetur.*
Deportatio uel relegatio totum olim ius interdicitur.
2 *Bannitus ubique stare potest, nisi in ciuitate ex qua bannitus est.*
3 *Bannitus filios in potestate retinet.*
4 *Curator filio banniti datur uti filio eius qui apud hostes est.*
5 *Bannire aliquem faciens curare debet quòd bannum sit certum, alias non ualet.*
6 *Bannum an ualeat, si ita dicatur, bannimus hæredes tuos.*
7 *Bannum tenet si citatio facta reperitur quòd quicunque est hæres talis compareat ad se excusandum.*
8 *Citatio requiritur ut quis in banno ponatur.*
Modus citandi qualis sit.
9 *Citatio de mandato iud. fieri debet limit. ut ibi.*
10 *Citatio debet fieri in tali loco quòd ille se sentiat citatum.*
11 *Bannitum ipso iure non ualet. si banniti citatos esse negant.*
12 *Citatio de consuetudine ad domum fit, citatio ad domum subsidiaria est.*
13 *Præconi soli an credatur si dicat se citasse.*
Metu pœnæ homines à delicto arcentur
14 *Notoria multa dicuntur quæ non sunt.*
Notorium id dicitur, quod nulla tergiuersatione celari potest.
Notorium quod non est, per iudicem pro notorio haberi non debet.
15 *In ius uocari nemo debet sine iudiciali præcepto.*
16 *Banniti an impune offendi possint. & num seq.*
17 *Statuta permittentia bannitum occidi de iuris subtilitate non ualent.*
18 *Banniti conuenti in suis defensionibus, an audiantur.*
Iudex mitior lege esse non debet.
19 *Mens legis, & non eius uerba attendi debet.*
20 *Bannito agenti omnis audientia denegatur, quid si ab aliis conueniatur.*
21 *Hæreticus non agit, sed conuentus se defendere potest.*
Excommunicatus non agit, sed se defendere potest.
22 *Bannitus si contra alium bannitum agit, an conuentus banniti exceptionem opponere possit.*

23 *Bannitus*

23 *Bannitus procuratorio nomine agens an audeatur.*
24 *Bannito quod denegetur audientia, in honorem præ oris factum dicitur.*
25 *Bannitus si succedat cuidam non bannito si hæreditario nomine agat, an banni excep io ei obsttet.*
26 *Bannitus si bannito succedat, an si hæreditario nomine agat, & banni exceptio obstet.*
27 *Banni pena uti personalis ad hæredes non transit.*
28 *Bannitus si non agit, sed alius eius nomine, audiri non debet.*
29 *Bannitus si iura sua alteri cessit, an cessionarius agere possit & infra num. 34.*
30 *Leges ludibres esse non debent nec uerbis impositæ.*
31 *Filius si in magistratu ius iniquum statuit, ob quod ei obst. exceptio, patri tamen non obstabit.*
32 *Dolus uel factum cedentis cessionario obesse non debet.*
Exceptio banni personæ cohæret, & illam non egreditur.
Actio mutata uidetur persona actoris mutata.
33 *Exceptio quæ obstat cedenti, an cessionario obstet.*
35 *Bannitus an ad officium eligi possit, stante statuto quòd bannitus consul esse non possit.*
36 *Præceptum in lege magnum est, obedientiam magistratibus per subditos præstari.*
37 *Bannum est quædam multa.*
38 *Republica per magistratum repræsentatur.*
39 *Dispositio, quæ ab initio inutilis est confirmari non potest.*
40 *Clausula statuti sequens per præcedentia declaratur.*
41 *Maritus qui esse prohibetur, licite sponsus fit.*
42 *Veniens contra factum suum audiri non debet.*
43 *Probatum semel improbari non debet.*
44 *Contractus, & dispositio de iusta ad causam à qua incipere potuit, conualescit.*
45 *Tria in quolibet officiali concurrere debent.*
46 *Statutum uel consuetudo est quasi lex.*
47 *Lex ordinariam iuris dictionem dat.*
48 *Iure sua sine culpa quis priuari non debet.*
49 *Delegatus uice delegantis fungitur.*
50 *Quod quis sua culpa non habet, perinde est ac si non haberet.*

QVoniam bannitorum materia utilis, & quotidiana est & circa eam plurima sunt aduertenda. Ideo circa illam plures quæstiones subiiciam, † & primo quis
1 possit bannitus dici, & cui bannitus æquiparetur, an deportato, an relegato, de quo tangitur inst. quib mod. ius patr. potestat. sol uit, §. relegati, in gl. Sed tex. in l. qui cum maior, § his demum, ff de bon. lib. hoc exprelle determinat. Verũ quidam dñt. & non male, quod illa gl. non est uera, quia maxima differentia est inter eos quia deportato, uel relegato totus mũdus interdr, excepta insula in quam deportatur, uel relegatur, sed in bãnito est econ-
2 tra. † quia ubiq; potest stare, & habitare excepta ciuitate ex qua exbãnitur, ut in authẽ.
3 qua in prouincia. C. ubi de crim. agi opor. † Itẽ bãnitus filios in ptãte retinet, quia certi sunt modi, quibus patria ptãs soluitur, inter quos bannũ non numeratur, ergo &c. arg. l. patre furioso, de his qui sunt sui, uel alie. iur. & l. ob
4 ligationũ fere, § placet, ff de actio. & obl. † & filio talis banniti dabitur curator, tanquam filio eius qui ab hostibus capitur, ut l. mutuo, §. ei cuius, ff. de tutel. Itẽ sicut aduentitia nõ quæ rũtur patri, nisi quo ad usumfructũ, ut in authen. ut lice. mat. & auiæ in prin. & §. tã ss. in stit. qbus mo. ius patr. potest. soluit, & l. fin. C. de sent. pass. ita, & ei qui in banno ponitur, & describitur, de speciali, & nominatim ponitur, nec sufficit quod generaliter fiat, sicut dicitur in ex hæredato ut in §. nominatim. inst. de exhær.
lib & l. fi. §. 1. de lib. & posthu. sicut et dicitur in
5 excõicatione, ut in c, 2. de off. ord. † Vnde ponens, uel poni faciens aliquem in banno, debet curare ut bãnum sit certum, & bãni sñia alias nõ valet, ut in §. curare inst. de actio. & C. de sñia quæ sine cert. quant. per totum, Et le. tutor. & lege duo sunt Titii. de testam. tut. & l. interpres de hæred. inst. & l. quid tñ, §. Pomp. de arbitr. & l. 1. de iure do. Sed si ita
6 sit factum † Bannimus hæredes, an ualeat quidã dñt, quod sic, si nominatim sit factũ arg. §. masculos. inst. de exhær. lib. & l. Titius, de lib. & posthu. & l. 3. §. nominatim, de iniust. testa. & l. certũ, ff si cer. pet. & l nominatim, de cond. & demõstr Alii quod nõ ualeat, quia in gñe, & confuse factum, cũ nõ sit designata certa persona. hic põr distingui, quia aut pacta cõstat qui sint hæredes, & tũc ualet bãnũ, & eius effectus locum habet, aut non cõstat ex actis, & tũc secus, arg. l. in summa. de re iud. & d. §. pomponius, maxime si tanquam ipse, & proprio nomine experiatur, & sic nõ facit tanquam hæres, arg. l. si pater. de adoptio. & l. Itẽ eorũ, ff. quod cuiusq; uniuer. nom. & § quia ve
7 to, in authent. ut nulli iud. & c. aduersus. de immun. eccles. † Sed pone, inuenitur facta citatio, quod quicunque est hæres talis compareat ad se excusandum, & ita fuit in loco hære

ditatis

ditatis publice proclamatum, an teneat ban
8 num, dico quod sic, & ita seruat cõsuetudo. † Ad hoc autem ut quis ponatur in banno, debet legitime citari, alias non posset legitime banniri. Modus aũt citandi erit s̃m locorũ diuersas consuetudines, arg. l. uenditor. §. si cõstat ff. cõm. piæ l. uel deficiẽte cõsuetudine, s̃m ius cõc, & s̃m ea q̃ habes l. & ad perẽptoriũ ff. de iud. cum seq. & l. 2. & l. consentaneum & authent. qui semel C. q̃uõ, & quan. iud. & l. qui crimen, qui accus. non poss. & l. contumacia, de re iudic. & l. absentem, de pœn.
9 † Item citatio debet fieri de mandato iudicis, quia nullus debet exhiberi, nisi quem iudex mandauerit exhiberi, l. fin. C. de exhib. re. & l. quicunq;, qui accu. non poss. fal'it in casibus q ponunt ĩ ti. quan. lic. sine iud. uin. & l. 1. de rap. uirg. & l. interdũ. §. qui furẽ, de fur. & l. ait ptor. §. si debit. q̃ in fraud. credit.
10 † Item debet fieri in tali loco quod ille sentiat se citatum, uel per eum stet quominus sciat, uel ad eius notitiam perueniat, ut quia fecit ostia claud. arg. l. uim facit, qđ ui aut clã, & l. si dictum, de euict. nam sine causa non fuit statutum ut litteræ trãsmittant ad magistratum illius loci ubi citatus degit, nisi ad hoc ut eidẽ citatio innotescat, ut l. 1. de req. re. alias sufficeret ad domũ facta citatio, ut l. 4. §. abesse. de dã. inf. & § prætor, & l. scire oportet, de exc. tut. ut l. ut perfectius, C. de ann ex cep. & l. sed neq; ff. quæ sent. sine appell. re.
11 † Et si tales bãniti negant se citatos, bãnum ipso iure non ualet nisi de citatione pbetur arg. l. ea quæ, C. q̃uõ, & quan. iud & l. de uno quoque, & l. cont. §. cõtumax, de re iud & l. 1. §. Irẽ cum ex d. cto, q̃ sent. sine appellare, & §. qñ ĩs §. 1. de publ & cap. qm contra, de pro b at. & l. 1. de relat. C. & l. nec causam, de app. & § illud, in auth de his qui ingred ad app. Asserenti enim &c. ut l. actor, & l. ei qui. & l.
12 asseueratio de non numera. pecu. † Sed cõsuetudo indistincte seruat. ut ad domum cũ citari sufficiat, & nõ mirũ, arg. l. lex cẽsoria, de uerb sign est. n. substantia ad domum facta citatio. l. 3. de lib. agn. & cap. causam. & dolo, & contumac. & l. de ea, §. si. quib. mod.
13 in poss. eat. † Sed an in talibus citationib. credatur soli præconi dicẽti se citasse, qdam dñt quod sic, quia ipsi iurant, suum offm̃ bene, & legaliter exercere, & facere. uñ immemores non præsumuntur &c. l. fin. C. ad l. Iul. rep et. & cap. ad audientiam, de prescrip. immi net n. pœna falsæ relationis, l. 1. §. si quis, & § fin. ff. de fal. lrẽ promouerentur ab ordine l. 2. C. de spoit. & l. d u s, de exhib. re. metu enim pœna hoĩes arc ntur a del cto l. 1. de iu. & iur. & l. 1. C. ad l. Iul. repetund. & maxime apparitores l apparit. C. de exact. trib. Item qđ eis credatur, ut expressum in l. magis puto. § ne tñ, ff de reb. eorũ, & l. 1. de pręfec. urb. sol. dic quod ei nõ creditur, qa uxor unica reputatur, & uox unius &c. l. iusiurãdi, C. de testib. Itẽ q nec ipsi iudici crederetur, ut l. ne in arb. C. de arbit. & de accus. l. ea q̃, C. de decur. lib. 12. l. 1. & l. diuus, de cust. recor. Alii tñ dñt eis esse credendum, sed non simpliciter, sed dñt quod aut refert notoria, & tunc ei creditur, aut non refert, & tunc ei non creditur. argum. l. ea quidem, de accusat & l. si uero, § qui pro rei, qui satisd. cog. & cap. euidentia, de accus. Et per hoc pñt concordari
14 prædictæ opiniones. † Nam multa dñr notoria, quæ non sunt, si allegetur, qa notoriũ esse df illud quod probari põt arg. l ciues, C. de appell. & cap. consuluit, de pręc. Verumn̄ illud proprie est notorium, quod nulla põt tergiuersatione celari, cap. fin. de cohab. cler. iudex ergo pcaueat ne quod nõ est notor ũ pro notorio habeat, & s̃m hoc intellige d. l. ea quæ, & l. qui sepulchre, de sepul. uiol. Alii dñt, quod ex qualitate, & cõdõne personę ip sius referentis, ei creditur, uel non creditur, arg. l. diui, de lib. leg & l. legitimas de leg. tu. & l. si. de accus. & l. test. de test. tut. Alii dñt melius, quod aut refert de facto partis, ut talem deliquisse, aut de facto proprio. s. se citasse. Primo casu non creditur, Secundo sic d. l. Diuus, & l. qui sepulchra, & l. ea quæ, pal legatis. & rõ, quia in illis pbõ liquida requiritur l. fin. C. de pb. & l. ubi de falso, nisi personæ qualitas aliud suadeat, & in secundo ẽt non creditur, arg. l si eui, & accus. & l. tutor, §. qñ, de susp. tut. Sed ad hoc procedat quod not. in l. 2. C. de suspect. Sed eo iure non ha-
15 bebitur pro citato. † quia sine præcepto iudiciali nemo debet in ius uocari. l. 1. de req. in auct. de quæst. circa medium, ñ si reus uelit probare contrarium, optime audietur s̃m formam l. oprimam, C. de contrahend. stip.
16 de quo in cap. cum paratus, de appel. † Sed nunquid banniti possint impune offendi. & cum in causis ciuilibus, uel criminalibus usq cõ uenıunt, an debeant audiri. dico ut plurimũ per leges municipales permissum quod impune

pune possint offendi, & quod eis ius non reddatur, sed omnino audientia denegetur & ita solent dicere statuta. De iure uero dico bannitum offendi non posse, quia siue comparentur relegatis, siue etiam deportatis impune non poterunt offendi, quia relegatos, uel deportatos non licet occidere, cum non sit de illis casibus, in quibus qui possunt impone occidi, ut l.1.& 2. C.quan. lic.si. iud. uin.& C.de deserto per totum, imò. & quicquid in illis reperitur non debet ad bannitos trahi, arg.l.cum quidam, da lib. & posth. imo fauorabiliter est interpretandum, ut l. interpret.de poen. & l. quoties, de reb. dub. & talis interpretatio esset ambitiosa, qa homines uita priuaret, & aliis materiã delinquẽ
17 daret. † Imo, qđ plus est talia statuta hoc expresse permittentia non ualent de iuris subtilitate, l.4.de decret.ab ord.fac & l. decern. de episc.& cler. Alii tñ dñt, & male, quod bãnitos licet impune occidere, quasi sint apostatæ, argum.l. quidam. de poen.&l §. his q bus.de leg.& apostata idem est sine ciuitate & iuris dictione, quasi ciuilia sint eis denegata, & ita cõsuluit Guido de Suza. & male ut dixi. Verum tñ statuta, & consuetudines ut
18 plarimũ cõtinẽt expresse prędicta. † Et posito ꝙ expresse cõtineãt, uideamus an cõuenti in suis defensionibus audiantur, si conueniantur, & quidam ꝙ non, quia lex dura est seruanda.l.prospexit.ff.qui, & a quibus.& l. quod constitutum, de milit. test nam iudex non debet esse mitior lege, in authen.de iud. §.oportet, & l.seruos, C.ad l.Iul.de ui. Item quia talis lex municipialis simplĩr ei negat de
19 fensionem, & non distinguit, ergo &c. † In contrarium uĩ. quia non uerba legis dura, sed eius mens debet attendit, arg.l quamuis de in ius uocan & l.adigere, § quamuis, de iure. patron.& l.scire, §.aliud, de excus.tut.& non est de mente legis municipalis, qđ saltem in suis defensionibus non audianẽ. odia enim sunt restringenda, l.cum qdam, de lib.
20 & posth. † Dico ergo. qđ bãnito agenti, & litem mouenti, omnis audientia denegatur, & ita debet intelligi statutum, sed si ipse ab alio cõuẽiatur molestatur ꝑ uiam, & tunc in oĩbus suis defensionibus audiatur. sic & alias ꝓhibitus agere, tñ conuentus potest se defendere, l.libertus, de in ius uocan.& l. seruum, de appellat & l. si non defend. de poen.
21 † Sic ẽt dĩ de hæretico, quod ipse non agit, tñ conuentus põt defendere in auth. stat §. cred C.de heret & in excõicatio, q licet nõ agat tñ potest se defendere per alium, ne qs in periculum animæ suæ cõicare ei cogatur, ut c.intell.de iud.& cap. cum int. de excep.
22 † Sed pone bãnitus agit cõtra alium bãnitũ an poterit uti bãni exceptione, & uidetur qđ non, arg.l.auxiliũ, de min.& l nemo, de ep. aud & l.si quis maior.C.de transact. & cap. qm frustra, de usur. Item quia nil dolosus do loso.l.qm̃, de hęr. & l.si duo de iureiur. & l. uiro, sol.mat.& cõtra uĩ quod sic, quia bãnito agenti denegatur actio, & conuento exceptio, & isti silr̃ replicatio, l.apud Celsum, §. Marcell.de excep.& l.2.ff.ne quis eum, & l. si ob tũpem, de cõd.ob turp.caus.& l.si seruum, §.sequitur de uerb.oblig.& est expressum in cap. dil. de excepr. & ista est ueritas.
23 † Quid si bannitus agat procuratorio noĩe, an admittatur, uĩ ꝙ sic, ut in §.fin.inst.de except.non.n.sibi sed dño suo dicit dari audientia.l.denique.§ fin.q uod ui, aut clam. & C. de his ꝑ quos agi poss. & l.2.de admin. tut. & l ita aũt.§.gessisse, eod.tit. Hinc est qđ qui non posset suo nomine nisi petita uenia agere, alieno nõ noĩe posset agere, ut l.sed si hac §.fin.& l.quæsitum, de in ius uoc.& l.si ꝓc. de doli excep. nisi forte litis causa datũ esset sibi damnum ꝑ l.1.§.2.ff.si qs iurisd.tunc.n. nõ audietur, nisi primo de bãno exiret, ut l. apud Celsum, §.qsitũ, & l. si procur.2. resp. de excep. maxime cum statutũ sit odiosum, & ideo tractandum.l.cum quidam, de lib.& posth.& l.seruus, de ser.exporta, quod quidã sequuntur. Alii ꝙ non dicentes ꝑ omnia idẽ in bãnito quod in excõicato, & ideo & c cap. post cessionem, de except. Item quia statutũ simpliciter denegat bãnito audientiam, arg. l.fin.C.de hæred uend. & l. si seruitus. ff. de
24 seruit. † Item quod bannito audientia denegetur, uideturqđ sit factũ in honorẽ ꝑtoris sic & alias, l.1.& per totum tit.ff. de postul. & l.sed & si per ꝑtorem, §.actio. ex qbus causis manum. Vnde sicut in prohibitis ꝑ illud dcm̃ nõ conceditur, sic nec bannito. d.l.1. §. 2.& 3.ff.de postul.& l.nemo, de procur. Nec obstat similitudo inducta de patrono ad libertum, qa hoc est ius cõe in bannito, & in eius persona, ut omnium testium ei audiẽtia denegeẽ, & ibi est ius spãle, & priuilegiũ patroni, & ideo illud est restringendum, arg.l. qđ non al. §.qa uero.ff.de milit.testam. & l.

moris.

moris.cum ibi notatis, de pœnis. Sed quod interesse possit, ut de facto obtineri per d.l. non alic.§.q̃ a uero. & non ipse, sed eius dñs
25 agere, ut̃.p d.l.moris.† Sed pone bannitus succedit cuidam non bannito, & agit hęredi tario noĩe, an obstet exceptio bãni. uı̃ꝙ nõ, ut sic habeantur ꝑ alium, & c.argumen. l. si cõcm.ff.quemadmod.serui. ami.& l.Arist.q̃ res pign oblig.poss. & l.i. §.i.ad l. Iul. de fal. & l.decurio.de decurion.In contrarium ut̃, quod obstet ei exceptio ẽt in iure successio nis, uel alio, licet postea quæsito, argumen.l si non sortem.§ si filius.de cond.indebi.& l. sed Iul.ad Macedonia. & l.& ideo.rerũ amo.
26 & l.1.de dolo.†Sed quid econtra, si non ban nitus succedit bãnito, an si agat hæreditario noĩe, obstet ei banni exceptio.uideť ꝙ sic, ut l.uitia. de acq. poss.& l.cũ hæres.de diuer. & tẽp pscr.& l.si ego.§.2.de publicia.l.si de pę. & l.2.de uerb.obl. Alii dñt, ꝙ nõ, quia bãnũ est cõtumacia patris, & in cõtumace tm̃ du rat, & eo mortuo finiť, nec ad hæredes eius transit, arg.l.1.de priua. deli. & l.si pœnam. de pœn.& l.1.§.fi.de req.re.& l.1.& 2.ne ex
27 de defun.† Cum ergo pœna bãni sit perso nalis, nõ transit contra hæredes, l.priuilegia de regul.iuris & l.quod dictum.de pœnis, &
28 l.pecoris. de seruit.rust. prædio. † Sed pone quod bannitus ipse non agit, sed alius eius nomine, an ille audietur.dico, ꝙ non arg.l. 2.de admi.re.ad ciui.pertin. & l.nec apud de hæred.instit.& l.nõ idcirco, §.seruus.de iud. Item quia quod una uia prohibetur, alia uia concedi non debet, l.cum hi, §.si cum his de trãsac. & l.scire oportet.de tutor. & curator dat.ab his, & l.idemq;.ff.pro socio.& l.ofo.
29 de spons. † Sed pone, ꝙ bannitus cessit ali. cui iura sua, ille cessionarius uult agere, an possit.uideť ꝙ non, qa quæ obstant auctori, obstãt.& successori, arg.l.in hoc iudiciũ, §.si cõueniat, ff.cõm.diuid. & l à Titio. de rei uẽ dicatio.Item ne alia uia ad ꝓhibita ꝑuenia tur, ut supra ꝓxime dixi, qđ esset si admitte reť quod bãnitus statim cederet iura sua alii & ille ageret, & sic fraudareť lex quę ꝓhibet
30 & ius reddi, qđ esse nõ debet.†qa leges non debẽt esse ludibries, l.si ꝑcur. de iud.l.fi.§ pe. de bonis quæ lib. Nec impositæ ueribs iñi, l.2.C.cõmu.deleg. Item pro hoc, l.1.§.si fa ctũ, & §.si duobus, ff.de collatio.bon.& l.po sthumo. C.eo.& l.filiæ, eo.tit. ubi q̃ repelliť ab agendo ꝑꝑ contumaciam conferendi nõ

põt alii cedere. Item pro hoc q̃a nemo plus iuris, &c.l.traditio.de acqu...re dom. & l.ne
31 mo, de reg.iur. † In contrarium uideť ꝙ sic qa si filius in magistratu ius iniquũ statuit, uel imperauit, ꝑꝑ quod ei obstet exceptio, tñ patri, nõ obsta, ut l.1.§.i.& l.3 §. si filius, ff.quod quisq; iur.sic à simili nec agẽti ex iu re cesso donationis, uel in solutũ dationis, cũ habeat utilem suo nomine, ut l.si in solu tũ.C.de act o.& oblig & l.emptore.de hær. uẽdit.ꝑ q̃ utilẽ ẽt dño in directa ꝓfertur, ut
32 l.in causæ & l.si ꝓcurator.ff.de proc.† Item q̃a dolus, uel factum cedẽtis, nõ debet huic .f.cessionario, q bonam fidem habet noce re, ut l.qui à debitore, quæ in fraud.cred.Itẽ q̃a exceptio banni cohæret personæ, & illa nõ egreditur, arg.l.exceptiones. de except.& § plane, inst.de iure nat.gent.& ciu & l.1.de const.pec.Item quia mutata, ꝓsona actoris, ipsa actio uideť mutata, arg. l.1.de impo.luc. de script.lib.10. & l.cũ quis de soluto. Solu tio, dñt Rayn, Old. & quamplures moderni, quod aut cessio est facta ex causa lucratiua, & tũc obstat ei exceptio ꝑ iura primo alleg. aut ex causa onerosa, & tunc non ꝑ secũdo allegata, & ꝑ l.apud Celsum, §.de auctoris. cum seq.& l.pure, §.fin. de doli exceptio. & arg.l.si donaturus.de condit.ob caus.& l.Ne
33 sennius.de re iud.†Nec ob qđ dicitur, quod exceptio quæ obstat, &c.q̃a illud est uerũ in exceptionibus realibus.& rei cohærentibus. Item non obstat quod dicitur de nou cõfe rente, q̃a illi ipso iure deneganť actiones, & bãnito non ipso iure, sed ope exceptiones q̃ est ꝓsonalis.& nõ realis. Alii indistincte dñt obstare exceptionẽ bãni huic cessionario, q̃a ipse seuit ꝑ utiť iure, & adminiculo sui aucto ris, & ideo cũ sua causa sortsq.uitiis, &c.l.Põ ponius; §.cum qs, de acquir.poss. Nec curať an fiat cessio ex causa lucratiua, uel onerosa
34 † Et ẽm istos dices, ꝙ aut agit ex iure cesso, & tunc indistin.quamcunq; causam habet, obstat ei exceptio banni, aut agitur ex pro prio iure, & actione, ut delegationis, & tunc serua quod dictũ est in.s.distincte. s. an habeat causã lucratiuã, uel nõ, & ita ꝓcedet prima opin.& §.de auctoris, & l.pure. §.fi.& l.cum q̃s, de solut.& est ratio. q̃a agens ex iure ces so: semper utiť iure auctoris sui, qđ erat ui tio affectũ, & agẽs ex iure ꝑ delationẽ q̃sito ꝓprio iure, & ꝓpria actione agit, & qđ dixi cessionario obstare semꝑ exceptionẽ bãni,

intelige

Intellige sane,nisi ante bannum fuerat attendenda obligatio,arg.l.ex hoc edicto.§ fin.de alie.iud.mut.cau.fac.uel nisi cessio fieret creditori ipsius banniti,cui ante bannũ fuerat oppositum.& maxime si habebat bona banniti obligata.qa tunc hr̃et utilem ex sua propria ꝑsona,& ante bannum,ut l.si conuenerit de pignoraticia actio.& l.nomẽ. C.q̃ res pignor.oblig.poss. & l.græce. de pign. per qđ utilis non pro fuit ꝑꝑ factum uel bãnum ipsius debitoris.ut d.l. 1.de alien.iud & l.debitorem.de pigno.nec põt actio transferri. sed ced',uel addi,argum.l.siue.§. Item si seruus. de exceptio.Et ista opinio uĩ iuridica.Alii tñ dñt qđ aut ipse bannitus cessit bona fide.& tũc nõ obstat exceptio ipsi cessionario, aut in fraudem,& tunc sic,arg.l.q̃ à debitore.ff.

35 quæ in fraud.cred. † Quæro si statutũ est in ciuitate,qđ bãnitus non possit esse cõsul,& cũ dant breuia ꝑ eligentis officiis,Titius elegit Seiũ bãnitũ in consulẽ,q Seius de banno exiuit, & coram iudice se ꝑsentauit, offerẽs se paratum intrare offiiũ,cui obiicit Titius illam electionem non tenuisse,& se aliũ eligere uelle.an dictus. Seius electus admittaẽ ad dcm̃ offiiũ,Secundo posito ꝙ nõ sit admittẽdus,ad dictus Titius possit aliũ eligere, non obst.1.elect. Ad primũ dico, ꝙ illi electo obstant istæ rõnes,delicti rõ.reip.offensio, præteriti delicti manens annoratio, legis municipalis dispõ.inutilis principii ꝑstatio,& suo

36 cõgruo tp̃e facta obiectio , seu cõtradictio. Primũ dico , delicti rõ.† Nã constat magnũ esse in lege præceptum obedientiam,& reuerentiã ꝑstari magistratibus per subditos, ut l.ueluti.de iusti.& iu.& l.2.si qs in ius uoc.& l.si quis ex aliena.de iud & l.nõ uĩ.§. qui iussu.de reg.iur.& in auth.ut om.obed. iud. Itẽ est de iure canonico. Ait.n.Apostolus.Estote subditi, &c. c.solitę. de maiorita.& obed.& in lib.Regũ.si quis nõ obedierit pñcipi, &c. c.2.qui ergo hæc legis ꝑcepta diuina trãsgrediẽ delinquens mente iudicaẽ.l.sanctio legũ. de pœnis.11.q.2.qui resistit.& c.imp.& ideo mulctari põt arg.l.2.si quis in ius uoc. & l.2. si quis iusdic.nõ obtẽp. & l.si familia. & l.si quis id ꝙ,de iurisd.omn.iud.& l.de ætate.§. quæ tacuit de interrogato , actio quę multa est extraordinaria delictorũ coheætio , ut l. aliud, de uerb.signif. cũ ergo ut probatũ est deliquerit , rõ delicti fecit eum alienum ab honore,& dignitate l.ne q. C de dignita. lib. 12.imõ, qđ plus est,& iam quæsito honore & dignitate priuareẽ.ꝑꝑ inobedientiam , ut l.2.C.de sportul. ergo multo fortius ꝓhibeẽ à dignitate quærenda.arg.l.q furere.de stat. hom.& l.1.§. casum.de postul. & l.parre.de his q̃ sunt sui uel alie.iur.ex quo repẽ.iẽ ban

37 nitus.†nam bannum est quædam mulcta, ut l.1.§.qd ergo.de uen. inspici ex quo sic meruit cõtraxisse existimat eũ ita exprimiẽ iudicialis sñia.l.metũ.§.qđ ait qđ met.cau. & l.dedi.§.si liber.de cõd.ob.cau. & c.in nostra. de renunc.& l.ingeniũ de statu hom. & l.res iud de re.iud.Secũdo obstat respublicę offen

38 sio.nam.† ꝑ magistratum ipsa respublica pręsentaẽ.l.1.§.ius publ.de iust.& iud. & l.2.§. post originem.de orig.iur. & l.municipium. ad municip.& l.munic.de condit.& demõst. Sed cõstar,ꝙ nõ faciendo.i. non parendo ipsi magistratui,uĩ cõtra eũ facere, & offendere,arg.l.q non facit de reg.iur.& cõtra faciẽdo uĩ eum offendere,ergo,& ipsam remp.offendit, arg.l.restituendæ. C.de aduoc.diuer. so.iud.& l.si qs in hoc.de episc. & cler. & l.si familia,de iurisd.omn. iud.& l.oẽ delictum. §.q ꝓpositum.de re. mil. At offendẽs remp. ab illa honorem adipisci non debet,arg.l.nemo.de episc.audien.& l. auxilium.de minor. & l.sed si per prætorẽ. §. actionem. ex quib. caus.manumit.& l.cum quidã.leg.2. & l.cũ pr̃.§.lib.de leg.3.Item ꝑꝑ hanc offensam fit debitor resp.arg.l.si cui.de uerb. signif ergo in illa sortiri honorem non debet.arg.l.3.in princ.de mune.& bono.& l.rescriptum.§.de bitores,eo.tit.Tertio obstat præteriti delicti annotatio , quia licet sit à banno absolutus tñ reliquiæ prioris delicti remanet, arg.l.qs sit fugitiuus.ff.de ædil.edict.& l.palam.de ritu nuptia.§.quæ in adulterio.& l.qui ea mẽte,de furt.& l.indulg.C. de abolit.igiẽ honorẽ sortiri ꝓhibeẽ. 11.dist. nos cõsuetudinem. Quarto obstat legis municipalis dispõ.cum enim ꝓhibeat bãnitũ esse consulem ergo,& eligi cũ ꝑ electionem ad illud perueniaẽ. argum.l.oro.de spons.& l.si quis tutor.de ritu nupti.& totum illud cum quid ꝓhibeẽ.&c.l. cum lex.de fideius.& l.si § fi.de usur.rei.iud. imo ipsa electio expresse uĩ ꝓhibita qa ꝑ illam fit consul arg.l.1. de magist.munic pa. & l.quidam.§.2.de administ.tut.& l.si decẽ, de solutio.& l.si qs magistratus,de mune.& hon.& no.in l. priuatorum.C.de iurisf.omn. iudic.ergo ipsa electio quasi contra legem

municipalem,& per illam prohibita ipso iu
re nō tenebit,l.non dubium. C. de leg.maxi.
me cū in talibus statuta ualeāt . & sint seruā
da,arg.l.itē eorū,quod cuiusq; uniuersi.no-
mi.& l.oēs populi.de iust.& iur.& l.non im̄,
de decurio. Quinto , inutilis principii , &c.
39 † nā d.spositio quæ ab initio est inutilis,nō
pōt cōfirmari,l.1.ff.cōmoda,& l.si stipuler.
& l.inter stipulātē.§.si sactam rē de uer.obl.
& §.in extraneis.inst.de hær.qual.& differ.&
l.cū filius , §.seruus.de leg.2.& tn̄ est simile
de instituto,ad electū,cū tria tpa in utroque
attēdantur,ut dictis legibus, & l.publius.de
cōd.& demōstratio.Idē in matrimonio,ut l.
filiā,de senator & l.gn̄ali, §.fin.de ritu nupt.
& l.pn̄s.C.de int matr.Nec legatum, ut l.ser
uus.C.de leg.& §.an seruo.inst.de hær. inst.l.
cętera de leg.1.& l.1.de reg.catoni.Idē est in
electione,ut l.honores , § is qbus, cū seq.de
decurio.& §.sed neq;. & §.si qs.auth. de san.
episc.& c.dudū.& c.uenerabilem.§. hūc aūt.
de elect.& c.post cessionē.de pbō. & l.quod
ab initio,de reg.iur.Sexto , cōgruo tpe facta
obiectio,nam ante iurm officii,& confirma
tionē factam.debet fieri exceptio contra ele
ctū, ut §.si qs,autem. qūo opor.episc.& §.si
quis,aūt.de sanct.epis.& ipse idem pōt con-
tradicere,& excipere,cū factum fuerit cōtra
legē,& ipso iure nullū,ut l.iubemus,§.sane,
de sacrosan.eccl.& l.non dubiū. de leg.& l.1.
de liber.cau.& l.quēadmodū.de agric.& cen
si.& inst.quibus alie.licet in prin.& maxime
rōne publicæ utilitatis,ut l.iurisgētium.3.si
paciscat,ff de pac.E cōtra pro electo faciunt
infrascriptæ rōnes.Primo, statuti cōsiderata
inspectio . Secundo in ipso principio cessans
cōtradictio.Tertio, denegata ppii actus im
mutato.Quarto,inutilis principii pmissa cō
firmatio.Primo statuti cōsiderata inspectio.
nā per statutū , & eius mentē non phibetur
electio,sed ipsa administratio officii ,cu uer-
ba & mēs ut iacet est serbāda,l.i.§.remouer.
de postul.& l.2 §.fi.de inf.& l.1 .§. si is q na
uē,de exerc.at esse cōsulē, est ex offō debito
municipib.ut l.2.§.exactis.de orig.iur. quod
qs facio offō ingresso,& inchoato,ut l.obser
40 uare.§ fi.de ost.procons.† q ēt declarat per
clausulā statuti subsequētē. per q̄ declarant
pcedētia si obscura fuissent,ut l.sed utrum.
de petitione hęred.cū ergo prohibeat bānitū
fieri officialē,non aūt eligi, non pōt dici, cō
tra statuta facta electio, nec protēdēda pęna.

statuti.arg.l.gn̄aliter,§.i.de decurioni,& l.in
41 terpretatione. de pœnis. † nā qui esse mari-
tus phibetur,licite fit spōsus , l.solet.§.1.de
his qui no.inf.& l.q officii , & l.minorē de ri
tu nupt.& l.in spōsalibus.de spons.sic à simi
li iste potuit eligi.& si inueniat scriptus tpe
quo debet assumere offm̄ cōpetens illud as-
sumet,& exercebit.Secūdo in ipso principio
cessans cōtradictio,ut l.obligari, §.pe.de au
ctor.tut.& l.qd ergo. de his qui no.inf.& l.si
maritus,§.pscript.de adult. & l.fin. de excus.
tut.& 8.q.1.licet 53.dist. nulli non n.fuit in
ipso tpe electionis facta contradictio quod
fieri debuit,ut dictis.ll.Tertio, denegata pro
42 prii actus immutatio† nanque audiri nō de
bet ueniens cōtra factū suū, & si de iure nō
tenuerit,ut l post mortem de adopti.& l.per
fundum.de seruitu.rustico prædio.& l.si cre
ditoribus.C.de seruo. pigno. da. & l.filios q̄
in fraud.credito.& l.cū cōfiteris.de reno. do
43 nat.† Nam semel à se approbatū,non debet
improbare,ut l.Pomp.de neg. gest.& l.cum
mulier.sol.matr.& l.si uxor.§. fin. de adult.8.
q.1.dilectus.recte ergo dicetur,qd cum non
existat de legitimis cōtradictionibus honori
bus fungi non est prohibendus l.rescripto.§.
si qs de mun.& honori & l.fi.de edi.d.Adria.
tollen.quantum.n.ad istum liberas ædes ha
beo arg.l licet cōpetit.ff.si serui uendi.Quar
to inutilis principii,&c Nam contractus , &
dispō optime cōualescit deducta ad casum à
quo potuit incipere, ut C.si ma.fac.& l.3.in
prin.de cōtra iud.& ēt institutio ut in §.gn̄a
liter.in auth.ut cum de appella. cogn.itē da.
tio libertatis ut l 1.C.de his qui ad liberta.
perue non pn̄t,& l.fratres.de pœnis. Item le
gatum l.fi.de le.3.& l.non intelligitur.§.cn̄
aūt.de iure fis. & l. si cognatus. de reb. dub.
Item datio tutoris.l.furiosus.de tut.inst.qui
tuto.da.poss.in fin. Item datio iudicis l cum
furiosus.de iud.Item electio ad honores.l.re
scripto. §. debitores de mun. & honori: &
l.lege.de decur. & l. quod ita , de ædili. edic.
44 †Quinto dico q cū in quolibet officiali tria
oporteat cōcurrere,ut sit , & uires habeat. s.
q sumat ex ipsa electione uires,& q habeat
effectū ex ipsa confirmatione, & qd agat ex
ingressu officii,ut l.1.de offō psid. & l.obser
uare.§. post hæc co.ti.& l.publius.de cōdō.&
demōstra.sicut dr̄ ī hęrede,ut in §.extraneis.
inst.de hæred.quali.& dn̄a.intesta.defer & l.
si alienum §.in extraneis. de hæred. instit.&

l.Carus,

l.Caius.§.1.de leg.2.Nam statutum dicit,ꝙ non possit esse consul, qđ esset de electione ut ꝓbaſ in l.1.& 2.de offō ꝓconsul. ubi pro consul Romam egressus,& anteꝗ͂ aduenerit ꝓuinciam,quam debet regere, pôt exercere ea q̄ sunt uolūtariæ iurisdictiones,ex quo se qtur, ꝙ iurisdictionē habuit ꝑ electionē, & sic cōsul factus est, & sic electio quasi inhibita ꝑ statutū,fuit ipso iure nulla, nec ex post facto cōfirmaſ.licet postea electus fiat inhabilis & impedimētū cesset l.fin.C.q mil.non poss.& dcm̄ est, & ꝑ hoc patet ꝙ non obstāt postea allegata ꝑ electo, qa quo ad actū dr̄ cōsul q ex offō debito consulit. uerū anteꝗ͂ hoc faciat licet nō actu,nomē habet cōsulis, dcm̄ est.Non obstant secundo allegata,quia ꝓcedunt qñ is q eligiſ est habilis,in quo obseruantur illud,qđ si uult,& pôt se excusare dēt illud facere ab initio,ita loqtur 3.q. 1. licet.Sed si est inhabilis,pôt qñcūq; obiici,& reclamare,ut l.1.C.si lib.aut ser.ad dec. Non obstant 3 alleg. quia illa obtinent qñ illud qđ fit tenet ipso iure saltē naturali, qđ hic non est,quia fuit contra statutum ergo,&c. l.non dubium.C.de legib.& l.cū lex. de fideiussor.Nec obstat quarta rō, quia casus cō tractuum,legatorum,libertatum, & similes sunt spāles contra rĺam illā quod ab initio, &c.& ideo nō sunt trahendi ad conñam. Itē leges quæ loquuntur in datione tutorum,& iudicum loquuntur in oneribus, non aūt in honoribus quibus non debent perfrui indigni l.eum qui.C.de decur. Item illæ leges q̄ loquunſ de electione locum hñt in eo qui erat habilis, quod non est in bannito, ut dictum est.Super 2.quęst.faciunt ista, eligēdi à lege data concessio.Secundo, effectus cessantis inspectio.Tertio, eligentis cessans inculpatio.Quarto,inutilis actus ulla præpeditio. Quinto, sine iniuria permissa uariatio.

46 Primo eligendi data concessio, &c. † Nam statutum seu consuetudo quasi est lex, & cō cedit bñti breue eligendi facultatem,qđ con cedi pôt per talē legem efficaciter,ut l.nulla, & legi, itē eorū.ff.qđ cuiusq; uniuers. nom.

47 & l.non tm̄.de decur.† Item qa lex dat ordinariā iurisdictio.l.1.C.de emācipatio. liber. & l.& q̄ a. & ibi not.de iurisd.omn.iud.& in ordinariam iurisdictionem hñtibus hoc ser uaſ,ut deficiente prima electione, iteū possint eligere,ut l.si ꝑses.C.qūo,& qñ iudex,& l.1.de senten.& l.3.de accus.& c.cum in cunctis.de electio.Secundo,effectus cessantis inspectio,qa cum lege cautum sit ut habēs breue eligat,intelligitur cum effectu, ut ita eligat,qđ electionis fructum consequaſ, & sic expiret eius ptās si electio sua ualeat,& non aliter, arg. l. benignius.ff. de legib.& l.fin.de const.princ.& l.2. §.hæc uerba.ff.qđ quisq; iur.& l.4.§.condemnatum. de reg.iuris, & l. fi.§.si.de usur.rei iud.Tertio.eligētis cessans inculpatio: qa in nulla fuit culpa, cū potuerit ꝓbabiliter ignorare damnū arg. l. qa difficile.de contrah.empt.& auth.qui semel. C.

48 qūo, & qñ iudex. † & sine culpa non debet qs suo iure priuari,ut l.tutorem.§.fin. de his quib ut indig.& l.si cum dotem.§.si.maritus sol.matr.& l.Titia.§ qui in uita.ff. de leg. 2. & c.2.de constit.Quarto,inutilis actus, & c. arg.l.qd iñ & l.labeo . de arbitrato. & l. qui per salutem,de iureiur.& l.qđ indebitum.de cōd.sdeb.& l.dotis.de iure dot.& l.hęc cōdō de cōdō.& demōstr.& l.sed,& si pupillus.§. si institoria.de instit.actio.& l.1.si mens.fals. mod dixe.& l.2.de optio.leg.Quinto,sine iniuria permissa uariatio,arg.l. si conuenerit. de iurisd.om.iud.& l.2.§.fin.sol.matr.& l. si cum dotem.§ eo aūt tꝑe.eo.tit.& l.diuus. §. licet de iur.cal.& l.cum hic status.§.penitus. de donatio.inter uir.& uxor.l.nemo.de reg. iur.nam quid nulli nocet,&c.l. in creditore. de euict.o.& l.2.§. apud de aqua plu. arcen. & C.de precib. imper.offeren.l.resc. Econtra ꝙ non possit iterum eligere, faciunt ista. Primo,alterius uice permissa electio. Secundo,eligentis culpe commissio. Tertio,officii semel habita functio. Quarto, per electionē semel factā ꝓclusa uariatio. Primo, uice alterius,&c.quia uſ electus non ab eo, sed ab ordine qui eligendi ptātem dedit arg.not. in l. item eorū.§.si decur.quod cuiusq; uniuersita.nomi.& in l.unum ex familia.in princ.de leg.2.& l.apertissimi.C.de iud.& l ita aūt.§. gessisse.de adminiſt.tut.per qđ patet quod operatur iudici delegato cuius actus attribuitur deleganti d.l.apertissimi.& l.fi. C. q

49 & apud quos.†Nam delegatus uice delegantis fungitur,& non sua l.1.de off.eius.& l.solet.de iurisd.om.iud Sed si est similis delegato,non pôt iterum eligere sicut nec delegatus pronūciare,ēt ubi sñia prima fuit nulla. l.si ut proponis,& l.præses.C.qūo,& qñ iudex,& l 3.de acc.& c.Venerabilis. de electione.Secūdo,eligentis culpę commissio, nā in

culpa fuit male eligendo lege nã. & seruius. de neg gest. §. fi. & l. eũ qui. § fi. cũ seq. ff. cõmo. la. & l. cum mandato. de min. & l. pcura toris. §. item patui. ff. de tributo actio. cuius pœna est, ut pp culpam pdat ptãtem eligendi, cum in eo culpabili fiat. l. eum qui. C. de procurat. & l. fin. de admin. tut. & l. qđ qs de reg. iu. tnã qđ quis sua culpa non hẽt. p inde est ac si hẽt, ut auth. qđ locũ. C. de collat. unũ in casu nrõ ex quo per culpã efficaciter nõ eligit, perinde est ad si bene elegisset, arg. l. iure ciu. de cond. & dem. Quod autem fuerit in culpa, patet, quia de facili potuit scire illius conditionem. l. regula. C. de iuris, & facti ignot. Tertio, post electionem pręclusa uariatio arg. l. si ab arbitro. qui satisd. cog. & authen. offeratur. de lit. contest. & l. procur. §. 1. & l. quod in hæredem. §. eligere, de tributo. actio. & l. huiusmodi. §. stichum. de leg. 1. & l. statuliber. & l. si hæres. de leg. ubi etiam propter errorem non utuntur eligẽdi facultate. Solutio, dic φ cum in eligendo, iste alterius uice fungaĩ. ut dem est, pſens, & momẽtane um habuit offm. arg. l. pecunię. de alim. & cib. lega. & ad eligendum ministrium uĩ deputatus, arg. l. unũ ex familia, in prin. de leg. 3. Vnde si in personã electi nõ cadit electio, nec apud ministrum superest ius eligẽdi, sed apud ipsos decuriones l. si qs Titio. de leg. 2. maxime qa de prima tm̃ electione cogitatum uĩ non de secunda, arg. l. dotis, de iure dot. & l. cum pater. §. pater de leg. 2 & l. boues. § hoc sermone. de uerb. sign. cum incõti nenti debuit eligere. l. cum qdã. de leg. 2. Ex his ergo dico, hunc eligentem incontinenti potuisse eligere, & post ipsã non licere. arg. l. statuliber. de leg. 2. & l. oblig. §. fi. de auc. tut.

TRACTATVS.

Insignis ac praeclarissimus æditus ab excellentiss. I. C. dom. Nello de S. Geminiano, ciue Florentino, ac aduocato summæ practico super utili, & necessaria, quotidiana, ac practicabili materia de Bannitis.

Præludium cum diuisione operis.

IN ciuitatibus Italię communiter reperiũtur statuta ædita contra bannitos pro maleficio, crimine, uel delicto, disponentia interdum quòd non audiantur interdum φ possint impune offendi, interdum exprimiĩ φ possit occidi. interdum qđ possint offendi certo offensionis gñe, interdũ ẽt offendentibus siue capientibus eos pmia statuunĩ. interdum solũ ab honoribus uel officiis repelluntĩ, interdũ ẽt cõtrahere phibenĩ. Qñq; ẽt in ipsorũ fauorẽ aliqua statuunĩ. pp quę statuta, et alia ordinamẽta sæpissime ut notissimũ est ortæ fuerũt, et quotidie oriunĩ uarię et diuersę subtilitates, et ponderosę qõnes, quarũ multę sparsim in cõmẽtis, et extra cõmenta doctorũ iuris canonici, et ciuilis, iter dũ bene ordinate, interdũ corrupte, et aliqñ non pfecte, qñq; in argumentis adductæ reperiunĩ, aliqñ ẽt occurrũt. Occurruntq. à nemine aut tactę aut examinatę. Et quia ex sępius agitatis frequentatisq. solet maior utilitas, et publica, et priuata resurgere, & tanto maior quãto facilius in occurrentibus necessaria nostris oculis apponuntur. Ego Nellus de S. Gemin. Florent. ciuis, et solo noĩe legũ doctor. Ad propriã. & aliorũ q non multa uidetint utilitatẽ decreui ea quæ sparsim noui in unũ breue uolumẽ redigere, nõ p modũ plene tractatus, qa ab aliis plene recteq. digesta quã breuius (utilitate rñ non obiecta) fieri poterit, cõclusiue cõcipiã, neq; p modũ simplicis reptorii. qa ẽt aliqua addã, & ĩ repertis ab aliisq. tractatis, & in his q̃ occurrunt occurrenti q; dum hoc opusculum cõpilatione subiacebit. & aliqua inuestigando ueritatis causa conabor adiungere. Illæ decisiones q̃ mihi uerę uidebunĩ addendo. nõ ut pertinaciter asserã ea sic esse q̃ scripsero, sed ut facili⁹ ego, & alii egẽtes possimus ĩ occurrẽtib. necessaria reperire, & ut rectiue subtiliusq. intuẽtib aperiaĩ materia emẽdandi, supplẽdi, interpãdi, & corrigẽdi. Et ut huius materia opusculi clarius dignoscaĩ, pmittendũ putaui plures esse species bãnitorũ, hoc noĩe gñalĩ assumpto de qbus tangam q̃ occurrunt non oĩa iura, & loca in qbus hñr in serendo, sed aliqua potiora, ex qb. alia inueniri poterũt applicabo Quidã. n. nõ propter maleficiũ, crimen uel delictũ. sed pter mos bum ne ceteros cõtagione inficiãt bãniunĩ, de his hĩ. C. de mend. ual. lib. 10. Quidam de iure cõi pro maleficio aliquo diffinitiue cõdemnantur, & in banno ponuntur, siue in exilium mittũtur, qñq; perpetuũ, qñq; tpale, ut hĩ, C. de his q in exi. dã. l 1. & 2. lib. 10. Quidam ẽt aliter banniuntur, ut in authen. item

Item nulla cõitas, in auth. item quæcunque, C. de episc. & cler. & ff. de pœn. l. capit. §. in exulib. & l. Cic. & de interr. & releg. l. releg. de sicar. l. i. transfugas de cap. dim l. amiss. & de cap. l. hostes. cum si. & per Guil. Spec. de acc. § sequitur, per Bald. C. de hæred. inst. l. i. & per Bart. in disputatione sua quæ incipit, Lucanę ciuitatis &c. Quidam ēt pro maleficio nō diffinitiue, sed cōtumaces ad notatis eorum uerbis ponunt in bāno, de quibus & ipsius bāni uirtute hř. ff. de accus. l. absentē. & l. i. de requir. reis, & ibi per Cyn. & alios in l. i. C. eod. tit. & per Guil. in præalleg. §. sequitur, in princ. Qñq; ꝑ inobedientiam, siue moram in ciuilibus causis ponuntur in bāno, & interdum traditur forma à statutis. Qñq; solum proceditur de iure cōi, ut hř, ff. de uen. insp. l. i. §. ex hoc rescripto, de adm. tut. l. i. de usi. feud c. i. hic finit lex Cor. inc. consuetudo regni, col. 10. C qui bo. ce. poss. l. i. ff. si qs ius di. non obtemp. l. i. in fi. ff. ad l. Iul. pec. l cum eo aũt. C. quo, & quā iudex l. consentaneum, ꝑ Bar. in l. i. §. & post op is, ff. de no. op. nun. per Guil. in Spec de primo decr. §. 2. ad fi. per Ioan. And. in add. eiusdem operis sup rub. de cess. act. Qñq; diffinitiue ponuntur in bāno ex forma statutorũ qbus cauetur ꝙ in criminalibus contra absentes contumaces possit ad diffinitiuā sniam peruenire, & ꝙ citati certo modo non comparētes habeantur ꝓ confessis, & imponaꝉ ea pęna siue in bāno ponantur pro illa pęna quę dřet imponi contra pñtes, & qđ talia bāna cōtra illos qui postea capti fuerūt debeāt in tra breue tps executioni mādari. De primis quidē quatuor speciebus in pñti opusculo non tractabitur, nisi qtũs opus fuerit ad decisionē eorũ, de quibus agiꝉ, & ad discernen dam separationis rōnē. Sed interpositis aliį quibus de quinta specie, licet paucis ut infra patebit de his ultimis bānitis qui dñr bāniti nři, tpis erit huius tractatus materia principalis assumpta ex dictis Iac. de Are. q breuē tractatũ cōpilauit, & plures qōnes disputauit Cy qui sup eo fundatus aliqua tractauit in d. l i. C. de hær. inst. Bar. in lect. & in sua disputatione, de qua supra Alb. de Gād. in ope suo de malef. Alb. de Ros. in ul. parte sui ope ris sup materia statutorũ, & ēt aliqualiter in aliis partibus, & Io. An. in plurib. locis, & maxime in add. sup d. §. sequiꝉ ī ti. de acc. uer. qđ si qs. & aliorũ de qbus oibus īferius, ut occur rũt mentio suis debitis locis nō occultabiꝉ, ut sic quę forte rōne uiua non placeꝉ ēi, saltē placeant auctoritate, & ēt quæ sine auctoritate aliorũ diceꝉ facilius, audaciusq́. possint corrigi, & emēdationē suppleri. Ad hoc aũt tractādum ꝑmitto tale statutum de quo ulti mo loco mentio facta est. s. qđ cōtumax habeaꝉ ꝓ cōfesso &c. de iure ualeꝉ ꝑ l. oēs populi. de iust. & iu. cũ ibi no. C. de assertol. l 3. & ꝑ infinita iura quæ alleg. ꝑ Guil. in d. §. sequitur, in prin. in qb. cōtumax de iure cōi habe tur ꝓ cōf. quod ēt tenet Io. And. in ca. uerit. de dolo, & cōt. & Bal. in usi. feu. in ti. de pace iu. fir. §. iniuria, ad quod in l. Gallus. §. qđ si tm, de lib. & posth. & alleg. gl. quā dicit non esse alibi, in l. locorũ, C. de omni agro deser. lib. 11. ubi gl. dicit ꝙ talis contumacia est ficta ꝓbō. An aũt alia statuta de quibus supra mētio facta est ualeāt, uel non, diceꝉ suis locis dũ de illorũ effectu tractabiꝉ. Et ut ex diuisione iuxta l. C. doctrinā materia clarius dignoscaꝉ, Hic tract. diuidiꝉ in tres partes principales, q1. Primo, tractabiꝉ de tpe usq; quo dicatur quis bānitus. Adeo, ꝙ contra bānũ nullũ restet iustitię remediũ. in quo tpe examinabuntur, qōnes illi tēpori cōgruētes. In secunda parte tract. continebitur tēpus post perfectum bannum, & quousq; durabit cũ qōnib. circa illud. Tertia pars principalis erit de tempore post finem bāni, & qōnib. circa illud. Et unumquodq; tps diuidetur in plures partes. Quia primum in quatuor. Secundum in tres. Tertium in duas, ut eis patebit. A primo igitur tēpore exordiũ sumēti debet occurrere examen signatus huius nominis bannum, siue bannitus, siue huius ucrbi bannire, uel nominis uerbalis bannito, & unde dicatur fm doctrinam, l. i ff. de iust. & iu. & l. i. si cer. pet. Sed quia in eius examine ueniũt tangēda plura secundo tēpori cōgruētia, & maxime dũ tractabitur de his quæ tales banniti perdant illi parti. talis examinatio refe runtur. Et primũ tps expediam hoc modo, quia postq̄ in tractatu, & sic in domo bānitorũ uersamur, ī qua nemo eorũ maior est, l. apud. ff. de man. uin. sumā principiũ ab eis. Diuido ergo primum ut prædixi in quatuor partes, & erit prima. De his qui pñt bāniri, siue in bān oponi. Secunda, de his qui banni tepñt. Tertia, de solēnitatibus in bāniendo requisitis. Quarto, an tali bāno liceat quærelare. Et circa dicta tpa examinabunꝉ statuta

supra in principio relata cum suis qõnibus quas ut facilius cõtingat reperiri, unicuique particulæ p̄mittant distinctim titulos suarũ qõnum. Sunt igit̃ ut ad rẽ veniã primæ partis primi t.pis.s.de his qui p̃nt banniri, siue in banno poni tit. quæst. siue rubr. infrascr.

S V M M A R I V M.

1 *Primo traditur regula generalis.*

2 *Quaritur an exceptio ex conditione personæ inquisiti uel accusati resultans, possit ante litẽ contest. opponi ad impediendum banni prolationem, & inseritur etiam d. exceptione propter defensionẽ uel uindictam ex forma statuti competenti.*

3 *An semel bannitus possit iterum banniri.*

4 *An bannitus delinquens in loco à quo est bannitus possit conueniri in loco in quo moratur.*

5 *An uniuersitas possit in banno poni.*

6 *An formato processu contra filios Titij non expressis nominibus proprijs possint ijdem filij eodem modo in banno poni.*

7 *An una pars expulsa de ciuitate puta Ghibellinorum, possit ex contumacia banniri ab ea quæ in ciuitate remansit.*

8 *An ex banno dato contra aliquem, puta Titium possint affici filij descendentes, & si possent, qui in tali banno comprehendantur.*

9 *Quid si banniatur stirps uel latus Titii.*

10 *Qui filij, & alij comprehendantur, an nati tantum, an nascituri tantum, an omnes.*

Prima pars primi temporis.

1 PRimo igitur q̃ro, † qui sunt illi qui p̃nt uirtute dicti statuti quod dixi ualere in banno poni. Et q̃dem hoc primum faciliter expedit̃ oẽs. n. illi q p̃nt ex delicto p̄sentes diffinitiua s̃nia cõdẽnari, poterũt absentes citati s̃m formam statuti non comparentes tanquam confessi banniri. Et sic s̃m regulam l.1 ff. de præto. stipu. sequitur quod oẽs illi qui præsentes nõ possent condẽnari non poterunt banniri. Et ideo qui ex delicto non tenent̃ siue q tenerent̃. sed de iurisditione ingredientis uel aliter p̄cedentis nõ existunt siue exẽpti sunt, non poterunt in bãno poni ut h̃r ff. de furt. infans. de fal. l. impuberem. ad l. Aqˡ. si putator. C. de fal. mo. l. 2. & si ad uer. delic. l. 1. & 2. cum si. quod sine dubio uerum est, si iudici constat illos esse tales s̃m no. ff. de re iud. l. quæsitũ, & l. furioso. & quod h̃r per Inn. in c. præterea. de dila. & per Doc. in l. ex quacunque. ff. si q̃s in ius uoc. non ie. per Cy. in l. generaliter. C. de episc. & cle. per Bar. ff. de iud. l. nõ uidetur. & ff de iurisd. om. iud. l. cum quædam puella. Si aũt ei non cõstaret illos esse tales, procederet quandoque iudicium ut dictis iuribus. & ff. fam. ercis. l. cum putarem iunctis ff. de pœ. l. absentem. & de iud. l. omnem. In quo examinandũ esset an minor possit in banno poni. de quo Alb. præallegatus posuit ubi supra in 79. q. referens opi. omnium quæ h̃nt in l. clarum, C. de auct. præst. & in l. cum, & minores, & uos. C. si aduer. rem iud. & in l. non eo minus. C. de p̄cur. & in l si tutor. C. in qui cau. inte. rest. non est ne. Nam aut h̃et curatorẽ & interuenit, aut nõ, uel nõ h̃et, ut ibi plene p Doc. in quo non insto. q̃a ut p̄dicti à Docto. ibi plene tradit̃. Vnum t̃n nolo omittere q̄ interlocutoriã quam facit statũ ut q̃d contumax habeat̃ pro cõfesso patiunt̃ minores. ut h̃r in d. l. cum, & minores, & est nota. dcm̃ Bart. in l. fin. eo. tit. si aduer. rem iud. per q̃d tam obtinuit ualere iudiciũ usq; ad fictã litis cõtestationem q̃ inducit̃ ex forma statuti elapsis q̃q; diebus utilibus à die primæ citationis licet pro pupillo non cõparuerit tutor cũ illã iuris interlocutoriam patiant̃ minores ẽt indefensi ut dictis iuribus. Est tamẽ cautius q̄ iudices sciẽtes inq̃sitũ uel accusatũ esse minorẽ ut ei curatorẽ cõstituãt. inst. de cura. §. itẽ inuiti. ut sic eo cõparẽte teneat iudicium s̃m Alb. ubi supra. Sed tũc cessabit bannum, q̃a illud dat̃ in contumacẽ. Et ideo cũ ut dixi ualeat citatio, & processus iudice ignorante, & inducat̃ à statuto interlocutoria per quam h̃r pro cõfesso, forte uerior est s̃nia quæ habet tale bannum ualere, licet subiaceat beneficio restõnis in integrum, s̃m not. t̃n in l. si minor. 25. annis, omissam & l. auxilium. § in delictis. ff. de mi. & per Bar. in l. 1. §. nũciatio. de no ope. nũc. Et ad supplectionẽ, & declarationẽ huius primæ g̃nalis q̃stionis, uide in addi. Spec. in tit. de primo decreto. §. sequit̃. uer. sed pone. & seq & quæ dicam infra in 1. q. 2. partis huius primi t.pis.

2 Secundo q̃ro † Formata inq̃sitione uel accusatione de crimine contra aliquẽ tali q̄ ex sui figura p̄cedat inq̃sitio uel accusatio, an ille inq̃situs uel accusatus possit defendi ante litẽ cõtestatã excipiẽdo q̃d ẽt si uera esset cõtẽta in p̄cessu p̄cedi nõ posset, q̃a ille con-

tra

tra quē ꝓcedit erat īfans uel furiosus, uel faciet ad sui defensionē, uel ad uindictā ex forma statuti, uel q aduersarius potuit impune offendi uirtute statuti, puta qa malapagus uł bānitus? Et uř dicer. ꝓ nō. qa tales exceptiones tāgūt merita causæ, ergo nō pñt ante litē cōtestatā examinari. C. de prob. l. except. Sed non insistendo in uerbis, cōtrariū credo, & ita pluries seruari uidi. Vbicūq; n. per exceptionē propositā in uim dilatoriæ ostenditur accusantē siue inqrentē nō habere ius accusandi uel inq̄rēdi, uel illud qđ ē ꝓpositū nō esse delictū semper pōt nō ad effectū absolutionis diffinitiuę, sed ad impediēdū ꝓcessum ꝓponi, & ꝓbari. Talis. n. exceptio cōtestationē imped. i. C. de his q ad eccl cōf. l. si seruus, & ne qs uere. l. 2. & l. itē apud labeonem. §. qđ ait. ff. de iniur. & de adul. l. si maritus. §. pscriptiones. ſm Iac. de Ar en. & ff. de neg. gest. l. si pupilli § uideamus ſm Bart. in l. eleganter. §. si qs post. de cond. indeb. & de iureiur. l. nam postea. in prin. & l. absentem. in fi. ff. de pœn qđ ē sequtur Bald in d. l. except onē, & sic poterit per hanc uiam bannum impediri, & ē ꝓ procuratorem sine dubio in criminibus in q̄bus pōt interuenire. In aliis aūt restat disputatio de qua ꝓ Doct. in l. reos. C. de acc. & in l. 1. ad l. fa. de plag. & in l. seruum quoq; § publice de ꝓc. & plene ꝓ Bar. alios referentē in. l. pen. §. ad crimen. de pub. iud. qđ tanq̄ extra ꝓpositū ad præsens nō prosequor, sed dicam infra in 2. parte 2 tpis q. 14 ubi melius cadit. Si aūt de themate q̄st. plenius uidere uelis, uide in 37. q. Alberici prædicti ubi post relationes opi. cōcludit exceptionem pdictā posse ante lit. cōt. opponi. Vnū tñ nota ꝙ non semper annullatur processus, licet tali exceptione repulsa iudex ꝓcedat ad bāni dationem facta pronunciatione ꝙ talia debeāt post lit. contest. reseruari, & factis citationibus ſm formā statuti, ut hr in d. l. except & C. de dilat. l. à ꝓcedente cum si De quo tñ in 2. q. 2. partis huius tpis aliqua utilia tāgentur in 3. parte Si aūt inq̄situs compareat cōfitetur se occidisse Titiū bannitū. An dicatur excipere, & sic existente uero non debeat condemnari. Vide Bal. qui tenet qđ si per acta archiui publici cōstat de bāno, talis sic cōfitens debeat absolui, ut ī l. 1. C. de confessis. in 16. col. uersic. iuxta hoc pone dicit statutum quod bannitus, &c.

3 Tertio q̄ro † An ille q semel positus fuit bāno possit iterū bāniri? Et uř ꝙ non, qa semel infamatus iterū infamari non pōt. l. aut dānum. §. seruos, & ibi no. ff. de pœ. & in l. 2. C. ut intra cer. tēp. cri. q. 3. & ff. de his q no. inf. l. 4. §. ait ptor. Item qa cum sit semel ciuitate priuatus, amplius priuari non pōt. ff. de uerb. obl. l. decē. Itē qa cū non sit in ciuitate citari non pōt, & sic cōtumax effici nō pōt, & ideo nō succedit dispositio statuti ff. si qs cautio. l. sed actio. & l. seq. & extra de cōst. c. 2 Sed Doc cōiter determinat contrariū qa excōicatus iterū excōicari potest. 47. dist. c. q̄tūlibet. in fi. & extra de sen. excom. c. cū ꝓ causa, & c. officii. de quo in c. ita quorundā. de iudæis. Item qa non debet quis pro pęna prēmiū reportare. ff de interdi. & releg. l. relegatorum. §. ff. & de neg. gest. l. fine hæreditaria. Et ita determinauit Guil. in præal. leg. §. sequtur. de accu uer. qđ si quis. ita ēt uř sensisse Dy. in d. l. 2. & ita Bar. in d. §. seruus. Ita ēt Albe. prædictus in 26. q. dicens Dy. ita tenuisse nisi de bānitus taliter q domiciliū ꝑdiderit ꝑ l. eius §. fin. ff. ad muni. Et ad argumenta cōtraria non respōdet. Sed nō obstat primo qa infamatus uno gñe īfamiæ. s. iuris nō potest iterū infamari eodē gñe infamiæ, ut dictis iuribus, sed bene pōt infamari diuerso gñe, puta infamatus infamia facti pōt iterū infamari infamia iuris. ff. de ritu nupt. l. palā quęstū. § quæ in adulterio, & l. fin. ff. de requi re. ſm Ray. in d. l. 2. qđ etiā sequtur ibi Bal. Nō ob. quod amplius priuari non possit ciuitate &c. quia aliq̄n imponitur pęna priuatiua supra quā est reperire maiorē priuationem, ut in sñia excōicationis q̄ continet priuationē ad tps, & pōtalia priuatio adiicit ita in proposito, quia prima priuatio non extinxit habitū ſm Bald. in d. l. 2. Sed in hoc clarius dicendū est ꝙ aut primū bannū fuit pecuniariū, uel ad aliquod membrū, & tunc nihil nocet quin possit iterū in pecunia uel alio mēbro, uel ad mortē banniri. Sed si fuit bannitus ad mortē ēt iterū banniri potest. Pluribus. n. modis & causis potest mors inferri. Est tñ uerū ꝙ in pœna non reiterabili, ut in morte executio facta ex uno extinguit oīa alia bāna, ut insti. quib mod. tol. oblig. in princ. & §. 1. In pœna uero reiterabili nō est ita, & ideo condēnatus in mēbri abscissione ex duabus causis, duab. uicib. passus est executionē unius mēbri ex uno banno poteris peti executionem alterius ex alio, ēt si opus

 sit

sit banni alterationem, ut d.l.2.& quod ibi per Doct.facit, ff.de iniur.l.filius iniuriam. Vltima uero ratio quę est, quod non uideatur possit in contumacia constitui non obstat pro cuius determinatione clarior quam sit illa quae ponitur per Io.And.in add.ad d.in uers.quid si qs. & tangit Alb.ubi supra. Aduertendum, quod aut quo se habet, an possit iterum banniri in eodem loco in quo bannitus fuit, & dicendum est quod non licet §.pen.ff.nau caup sta.nisi in casu quo non [illegible] bannitus in pęna debita, quo casu an computetur prima pœna in secunda, uel si prima fuisset soluta repeti possit. Vide no.dom. Bal.qui dixit quod non, in l.fi.C.de fideicom lib.per gl.ibi positam,& per aliam in l.si usufr.leg §.fi.ff.de usufr. ad quod not.et per eum in l.1.& 2. de spor. uel nisi secundum materiam l.fcn.ff.de accus.& quod hr in l.quid ergo.§. pœna grauior, de his qui not.inf. [illegible] an possit iterum cognosci propter adiectionem nouae qualitatis. Quo casu et uide an primum bannum computet secundo.Bal in l quod dix.ff. quod met.cau. Aut an possit in alio loco, puta quia fuit bannitus in loco maleficii, puta Bon. inquiritur nunc in loco originis, puta Florentiae, uel è contra, & iterum banniri potest. In primo.n. loco non fuit punitus effectiue, & ideo non obstat digna regula quod semel fuerit cognitum per d.l.senatus. Faciunt no.per Bar. in l.nō solum,§.si mand.ff.de iniur.& in l.sed si amici,de adul: Et de isto casu defectu citationis non pōt obstare. Pōt.n.ubi citari,& cōuenni l.1.& 2.C.ubi de crim.agi opor. Et ita dispu tando determinauit Iac. de Bell quam posuit super d.l. 1.proxime alleg.& eius effectū refert,& sequit Io.And.in add. Spec.in tit. de cōp.iud.adi §.1.uer.quid si uenit. Et de uerbo ad uerbū posuit,& sequit Alb. ubi supra q.76. quam hic causa breuitatis non infero. idem tenet Bar.in l.sep.ff.de sep. uiol. ubi dicit se ita plures iudicasse.& cōsuluisse. & ibi uide. Si uero q̄ritur an pro crimine possit iterū bāniri. Dicendum puto, quod aut cōmiserat illud crimen de quo nunc procedit anteq̄ fuerit bānitus.& idem pōt et citari,& ibi conueniri, ut in dictis iurib.& l.1.in fine.& ibi per Bart.ff.de req.re. Si uero cōmisit postea.tūc aut illud cōmisit in loco à quo bānitus erat, & idem quia siue sit locus originis,siue alius rōne delicti ibi sortitus forū, & poterit cōueniri,ut d.l.1. Nec predictis obstat quòd cū inde sit bānitus non citet ad locū sibi tutū, & per

cōsequēs nō uideatur arctari à citatione, ne no.ff.ad treb.l.de æt.Et est casus in l.2.§.pe. in fi.ff.si quis cau.& quod no.per Iac. de Are. qui dicit exitios teneri non arctari ad cōparēdum ibi citatos in l.Fulcinius.§. quid si latit.& l.ad cognitionem, qui.ex cau.in poss. ea.& quod no.per gl in c.stat.de refer.lib.6. & l. 2 ff.si quis in ius uo.nō ie. & ne quis eū qui in ius uoc.est ui eximat l sed eximēdi in fi.sicq.cum citatio sit nulla nō possit parere effectus cōtumaciæ.C ne de sta.def.l.si pf.& quod no.per Bal. in l.1.C ne ex del. def. quia aut sibi imputare debet. quia se propter delictu suū in illa necessitate posuit & sic est nō succurrēdū d.fideiuss.§.si necess.ff.qui sat.sd. cog & qui.ex cau.maio.l.qui data.cū si. Aut si hæc solutio nō procedit quasi satis punitus uideat propter primū bannū,ut dixit Io. And.in d.uer.quid si bānitus, cum possit cōtra talē suspicionem prouideri nō pōt talis causa allegari. Aut.n.causa ob quam citatus est, est talis in qua pōt procurator interuenire,& pōt illū mittere, ff.de min.l.Pap. exul. & sic nō obst.c.uen.de acc. per Io.And.ubi supra proxime allegat. Aut est talis causa in qua nō pōt interuenire procurator,& pōt securitatē,& saluū cōductū petere qui sibi a iudice dari debet,ut plene per Bar.in l.is q reus, de pub.iud.per illū tex.cum gl.& per Bal.in l.1.C.de hær.inst.& dicā infra in 2. tem.part. 2.q.13. quę fidātia & securitas realiter tollit suspitionē. Fateor tñ quod si talis securitas esset fragilis, ut ibi dicā uel propter odiū [illegible] iudicis q solitus est tales fidātias nō seruare. l.nō oēs §.à barbaris. ff.de re mil uel ex alia causa.ut tāgit Io.And.in d.uer. quid si quis. Tūc posset hre locū dubiū. de qua ibi per c.acced.uel lite nō cōt.& l.& qui ita, § iiae treb. Secundus tñ credo tenendum fore quod talis exceptio locū nō habeat cū à sua culpa perfecte nō punita procedit,quicquid dicat Ioan. And Quousq; .n.pœna nō sit perfecte impo sita punitus non dr l.1.& 2. [illegible] de spor.& d. l.1.senatus, & per Bar.in d.l.sepulchri. Cōtra tñ huic dubio subueniet per statuta quæ dispo nunt quid seruandū sit cum procedit cōtra bānitos. Si aūt fuit bānitus in loco domicilii rōne originis,uel incolatus,& alibi nunc de liquit, & contra eum proceditur non in loco delicti, sed in loco originis, uel incolatus maior est dubiū, ut patet ex his quæ breuiter me refert,& non decidit Ioā.And.ubi supra.

Dicen

Dicendum tñ est φ si ex primo bãno non ꝑ dit domic lium il ius loci à quo bãnitus est, ibi pot ιπ conueniri ut supra dcū est,& hī ꝑ Bar in l.adul.m p in.ff.de adul. An aūt ꝑdat ex ipso bãno domicilīū, uel non, diceẽ in fra in 2 tẽp.par.1 q.5. dū tractabitq ꝑdani ban niti,& in q.45.ꝑ quę supplcas hæc ult.dicta.

4 Quarto quæritur † etiam circa prædicta. An bãnitus delinquens in loco a quo est bã nitus possit conueniri in loco in quo moraẽ, puta Florentinus bannitus de Luca offendit Lucanū in districtu. Lucano. rep tur Senis. Quæriẽ nunqd ibi possit accusari,et conueniri & exinde bã n dixit Guil.qđ sic, cū nō sit spes qđ Lucã reuertaẽ,ut ipse ponit in Spec. de cōp.iud.adi.§ 1.ad si.uers.sed pone qdam ubi uide quod ẽt tenuit Bart.in l.releg.§. in terdicere.ff.de inter.& rel.per illum tex.

5 Quinto quæro † an uniuersitas possit po ni in bãno,siue collegium aliquod. Hæc.qō fuit antiquitus multum examinata. l.an pos sit delinquere & puniri.& qualr. Et finaliter cōcluditur qđ pōt,& deliquere,& cōdẽnari, ut hī in l.metum.§ aiaduertendum, ff.quod metus cau. & l.sed ex dolo. §.1. ff. de dolo. plenissime per Bart.alias referẽtem in l. aut facta.§.fin.de poen.Quæ uitandæ superfluι tatis cã hic non inseruntur. Aduertendum tñ φ ubi banniri pōt non debet seruari for ma in citationibus q̃ traditur ꝑ eundẽ Bart. in extrauag.ad repr.super uerbo, citari. Qui bus citationibus factis ut ipse dicit, uniuersi tas cōtumax constituitur,qđ debet itelligi.s. postq̃ post citatōnẽ potuit cōgregari.Ante enim non potuit cōtumax reputari,ar.ff. de lib uni.l.1.in fin.Et ideo caueant iudices, ut congruũ terminũ in citatione assignent.Pōt ẽt iudex talẽ uniuersitatẽ cōtra quã ꝑcedit cogere ad creandū syndicū q eam defendat, & ex cuius citatione facilius possit cōtuma cia cōstitui ſm Iac. de Are i l.3 ff.de fideicō. lib.& Ino.in c.Rom.de sen.excomm. qđ ſm Bal.intel i φ possit cogi ad creandū syndicū ad litem tm,ut ipse not.in l.1.in fin.ff.φ cu iusq; uni.nom. Et aduerte,an ex cōtumacia talis defensor possit,an bãno poni ad ea quæ hñr in auth.item nulla & in auth. iubemus, de sac.san.eccl. & in l.1.§.si procur.ff.si quis ius di.non obtem.& ibi plene per Doct.

6 Sexto q̄ro † an formato ꝑcessu cōtra filios Titii non expssis noibus possint uiẽ filii, in bãno poni.Et dīa huius qōnis à ꝑcedẽti est manifesta,qa ibi cōueniunẽ plures ut uniuer si,hic ut singuli. Hæc qō ponitur ꝑ Alb. ubi supra.s.ĩ opere statutorū par.uit.q.48.& ibi primo allegat ad negatiuam, qa quis debet noīatim exhæredari,ff.de lib. & posth.l.2.& noīatim debet quis excōicari, extra de off. ord.cap.2.& ibi in gl.& 11.q.3.ca.excellent. ergo & bãniri,alias snīa bãni uẽ inualida tã quam incerta,C.de sen.q̃ sine cer.quã per to tum.In cōtrariū φ imò ualeat,ff.de i ur.l.4. §.nominatim.& de lib.& posth l. Iic. & l no minatim,& ff.si cer. pet.l.certū. Cōcludit φ aut ĩ aliqua parte actorū cōtineẽ q sint filii si ue hæredes.& u3 bãnũ, alias nō.ff. de re iud. l.in summa,& l.aut prior,§ 1.& C.de sen.q̃ si ne cer.qu an.l.2.& l.hac cōsultissima.C q te. sa po!.& qđ ibi not. Et subdit φ si bãniẽ qs ut hæres quod ei agenti noĩe proprio obstat banni exceptio,de quo dicã infra in 1.par.2. temp.q.71.Ad propositum aūt puto φ sic ex tenore accusationis,uel inqsitionis appareι de qbus filiis, siue de qbus hæredib. intellẽ, & sic ẽt ĩ citatione ne reddatur incerta,l.aut q aliter.§ 1.ff.φ ui,aut clã.ualeat ꝑcessus,& bannum per dicta iura. Faciunt no.in l.dem. de cond.& demon. Et uide quæ dicam infra in 3.parte huius primi tẽporis quæstio. ult.

7 Septimo q̄ro † an una pars expulsa de ciui tate, puta pars Ghibellinorū possit banniri ab alia quæ in ciuitate remansit?Hæc qō for mato themate φ pars intrinseca elegit ptãtẽ post expulsionẽ alterius ponitur ꝑ Alb. ubi supra q.78.Et pri o arguit φ possit in bãno poni,quia ois uocatus ad iudicẽ uenire te netur,l.1.ff.si qs ius di. non obt m. Item quia cōtumax est in dolo.Lnō pōt,de reg.iu.ergo puniri pōt.ff de poen. absentẽ. in cōtrariū arguit.quia iusto metu absunt.& sic est tue tentur,ff.qb.ex cau.ma l.1.2. & 3. ergo for tius eis daẽ excep.l.unus § cui dan us, de re. iur. Itẽ qa ptãs non est ptãs extrinsecorū qa per eos non fuit electus ergo & c C.de sum. Trin & fide Cath.l.1. & si a non comp. iud. per totum.Item quia ptãs non fuit legitime electus cū nō cōsenserint extrinseci,in auth. de defen ciui.§ sed interim. Item qa saltem debuerant inter esse electioni duæ partes.l. nulli,& l plane. qđ cuiusque uni.no ergo, & c.Tenet hanc secundam partem si pars ex trinseca fuit expulsa dolo, uel culpa intrinse corum,alias tenet primam per iura,& rōnes supra alleg. & adducit quod not. in l.si quis inge-

ingenuam.§.in ciuilibus.ff.de capti. Sed haec qõ alr est inuestiganda. Nam aut ptãs qui cõtra expulsos ꝓcedit fuit electus ante expulsionem eorũ, & tunc cum ꝓponat eum esse iudicem illosq; tpe delicti inquisitione siue accusationenarrati fuisse sibi subditos.restat ꝙ cõtra eos põt ꝓcedere quẽadmodũ cõtra singulos delinquentes.Sed an cõstituãtur in cõtumacia ꝑ hoc,qa ad locum sibi non tutum citati dicant.Recurre ad ea q̃ dixi supra q.3.& q̃ dicam statim sequenti membro. Si aũt fuit electus post expulsionẽ dictae partis. tũc aut fuit electus post electionarios antea factos uel uirtute statuti antea facti, & eius ordine seruato,& idem,qa eadẽrõne eorum ad ptãs sicut extrĩsecorũ Si uero fuit electus uirtute noui ordinamẽti facti à parte intrinseca, tũc recurrẽdum est ad qõnem illã quae hr in l.oẽs populi.de iust.& iure.uidelicet an pars ꝑdicta extrinseca possit cõdere statuta. In qua q Bart.in d.l.omnes populi, in 2. q. pri.uer.sed q̃ro dixi,distinxit hoc modo,qđ si aliq absunt de ciuitate uoluntarie,& tunc remanet oĩs ptãs in ꝑsentes.arg.ff de tu.& cu. dat.ab his.l.ubi absunt.& C.de dec.l. nominationum.lib.11 Si uero sunt expulsi,autad eos expulsos cõpetebat ius cõdẽdi statuta, aut non.Si non cõpetebat v g.qa expulsi nõ erãt de cõsilio,& tũc nõ ob.illorũ expulsorũ absentia,qa illi q remãserunt in ciuitate potuerunt statuta facere.ff.de orig.iur.l. 2.§. deinde cum essent.ubi dr,ꝙ ad remanentes in ciuitate remansit ptãs cõdendi leges.Si uero cõpetebant,ut qa erat de cõsilio,& tunc aut sunt expulsi ex iusta causa,& adhuc ad remanentes remanet ptãs cõdẽdi statuta, qa cũ illi non obedierint ciuitati suę ꝑdiderunt oĩa iura ꝓpria suae ciuitatis,de c.dimi.l. amissione.& sic ꝑdiderunt ius cõdendi statuta.& sic ptãs remansit apud ꝑsentes. Si uero fuerunt expulsi sine iusta causa forte ꝑ iniuriã,& tũc licet statuta facta ꝑ remanentes seruent forte quantum ad eos ꝑ l. ꝑ fundum.ff. de ser. urb.prae.tñ in ꝑiudicium expulsorũ nõ ualẽt ne ex sua negligentia beneficiũ consequant ff.de fur. l.itaq; fullo. Et hanc distinctionem sequit ibi Rai.in repe.quam fecit post repetitionẽ Bar.inducẽs ꝓ confirmatione eius qđ dr,qñ expulsi fuerunt eorum culpa perdere iura ciuitatis,ꝙ censentur rebelles suae ciuitatis ut C. de deserto.& occul.l.2. libr. 12.& sic ꝑdunt ius condendi statuta.l.fin.ff.de leg. dicit ẽt ultimum dcm̃ esse uerum, quo dr nõ ualere in ꝑiudicium expulsorũ,ẽt si pars expulsa de ciuitate erat minor pars,cũ maioris partis uiolentia ei nocere nõ debet, nisi quo ad possessionem perdendam.ff. de acq.pos.l. clã possidere.§.fi.cum l.seq.concludens illud statutum factum à parte intrinseca non tene re ẽt quo ad pręsentes in iure totius populi, sed in iure ꝓprio eorũ cõdẽtium sic ut d.l. ꝑ fundum.ar. ff.de ma.conuc.l.1.§.1.& ad l.q maior.ff.ad mu.cum similib.Rñdet ꝙ illa locum nõ habet qñ minor pars impedit facto maioris.arg.de reg.iur.l.non debet alteri, & de dolo l.1.§.non fuit.& quod ui aut clam. l. 1.§.sed Arist.Et ex his infert ꝙ si fuerint iuste expulsi pñt in bãno poni,nec pñt allegare se citari ad locum nõ tutum ꝑ ea q̃ dixi supra in q.3.Si aũt iniuste fuerunt expulsi, non pñt de iure bãniri.Sed dubit. qualiter pñt obuiare banno, dic q̃ hoc casu sine dubio poterunt syndicũ cõstituere ad eorũ iustitiã consĩdam.l.1.§.1.qđ cuiusq; uni.nomi.& l.si quis à filio.§. si parti fm Laud.de Ramp. & Batt.ff. de leg. licet Dy. ibi aliter dixerit. Et ibi habes per Bar ꝙ pars expulsa, & pars intrinseca ẽt separatim pñt submittere ciuitatem,quod ibi Bal.intelligit uerum, nisi quo ad superioris praeiudiciũ per not.per Innoc. in c.cum ex iniũcto de not.oper.nun. Ad qđ adde qđ hr per Host in c.2.de maio. & obe.

8 Octauo quaero † Formatus est ꝓcessus ꝑ uiam accusationis uel inquisitionis cõtra Titium,& Semproniũ ex eo ꝙ fecerunt seditionẽ in populo, & factis citationibus de Titio & Sempronio fm formã statutorũ supra relati iudex posuit in bãno Titiũ, & Sẽproniũ & eorũ filios,& descẽdentes, eosq; priuauit officiis,& honoribus ciuitatis.Quęrit an ualeat tale bannũ.Haec qõ requireret examinationẽ an cõmittens seditionem in populo, &c.dicat cõmittere crimen lęsę maiest.ut sic in eo,& filius locũ habeat. l.qsqs. C. ad l.Iul. maie.de qua qõne dicã infra in suo loco parte.1.temp.2.q.16.Ex ꝑsuppositoꝙnon ,uidẽdum restat an dictus iudex potuerit dictos filios sic condẽnare,& qa ut dixi supra q.6. ex defectu noiorũ ꝓpriorũ snia nõ põt dici nulla.Restat uidendum an ex aliis capitibus. Et certe dicendum est primo,ꝙ tale bãnũ est iniquũ,& cõtra diuinã legẽ,q̃ se habet ut filius patris nõ portet iniqtatẽ. Itẽ cõtra humanã q̃ se hẽt ꝙ delicta suos auctores teneant,nec

ulterius

ulterius ꝓgrediātur. C. de pœn. l. sancimus, & ibi cōcor. in gl. Ac ēt q. ēt ubi aliquis ex alterius delicto punitur, nō tenetur qñ contra principalē ob cōtumaciā fertur snīa. ff. de e. uict. l. si ideo. cū cōcor. C. de pig. l. præses, & ibi gl. ꝑ Dy. in l. 1. ff. qñ ex fac. tu. & ꝑ Bar. in sua disp. de qua in l. cū filius, in prin. de uerb. obl. & ꝙ dicam infra in 1. parte 2. tpis. q. 33. Secundo dicēdum est, ꝙ est nul um ipso ꝑ plura. Primo quia nullus est formatus processus contra tales filios, & descendentes. Et sic restat ꝙ bannū, & snīa essent nulla si daretur. C. de sen. l. prolatam, & de pœn. l. qui snīam. ff. de pub. iud. l. inter accusatorē, & l. absentē, de pœ. & de iud. l. oēm. Secūda rōne esset nullum, quia non fuerunt citati explicite nec implicite l. nam ita diuus. de adop. ff. de re iud. l. de uno quoque, cum si. qui defectus est talis ꝙ ēt ex forma statuti ꝓhibetēt snīas latas pro maleficio dici nullas aliqua rōne uel causa, talis nullitas nō diceretur exclusa cū. n. sit de iure naturali à defensione ꝓcedēs nō intelligitur à statuto exclusa quā tumcunq; gñalibus uerbis nullitatem excludat. hr̄ in cle. pastoralis. de re iud. & per Bart. plene in extrauag. ad reprim. & dicam infra in 2. tem. parte 2. q. 34. sicut nec intelligitur exclusa nullitas à carētia iurisdictiones procedēs ut not. in cle. 1. de sequest. pos. & fruc. & in l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. Et hoc quātum ad 1. partem qō. ex qua patet, ꝙ ti. 2. quæst. est superfluus. Sed si forte diceretur ex aliquo statuto talē snīam ualere uidēdū arbitror ēt super eod. Et primo ur̄ dicēdum ꝙ à tali sententia omnes filii, & descendentes afficiantur. Filii enim in legali dispositione etiā ad ulteriores extendunrur. ff. de uerb. sig. l. filii, & plene. eod. tit. l. liberorum. Et fortius hoc uerum est ꝑꝑ uerbum descendentes, in themate positum quod usque ad decimum gradum in lege ur̄ extendi. l. fin. C. de suis, & legi. & quod ibi not. & quod hr̄ in authen. de testi. fide. §. codicillum. & §. seq. col. 9. si in lege. ergo in snīa, quia potestas unius ad aliam adæquatur, ut no. ꝑ gl. not. in l. cū qu. isi. §. si plures. ff. de fideicom. lib. Sed quia sine dubio talis dispositio est odiosa, & contra naturalē, & ciuilē rōnem ut est dcm̄, sine dubio restringenda est. Et ideo non puto ultra nepotes extendi s̄m ea quæ hn̄r ꝑ Cyn. in l. uolūtas, in ult. q. C. de fideic. Et qa in uo luminibus hn̄r, ut prēmisi aliter non insisto.

9 Nono ergo quæro † stāte statuto ꝙ ualeat tale bannum, & ꝓlatū sit cōtra latus. & stirpem Titii q cōprahēdātur in dicto bāno? Ad cuius determinationem p̄mitto, ꝙ qñq; lex siue snīa, uel hō, utitur uerba, familiæ. Et tunc quos, & quot comprehēdat, & usq; ad quem gradum hr̄ in auth. de testib. §. codicillum. & § seq. & C. de uer sing. & l. fin. & ff. de uerb. sig. l. ꝓnūciatio. §. familiæ. Aliqñ noīe filiorū, & de hoc hr̄ ubi ꝓxima qō. dcm̄ est, & ꝑ Cyn. ēt in l. libertinū. C. de interd. ma. ꝑ Bar. & alios in l. Gallus §. inst. de lib. & posthum. Interdū nomine sobolis. de hoc hr̄ in l. fin. C. de bo. dam. & ff. sol. ma. l. 1. Qñq; nominatur ꝓles. de hoc. C. de episc. & cler. l. officiales, & l. ne diutius. C. de agri. & censib. lib. 11. Qñq; appellat ꝓgeniem. C. de eman. lib. l. ſpe. interdum ꝓsapiam. de hoc hr̄ in l. si qs ex corporeo. C. de muril. lib. 11. Aliqñ gentē. ff. de prob. l. 2. Aliqñ utitur noīe liberorū, de quo in l. cognoscere. §. liberorum, & l. liberorum. ff. de uerb. sign. interdū noīe posterorum. ff. de iure immu. l. 1. & 4. ff. de uac. mu. l. uacatio. Qñq; noīe descendentium. de hoc in l. fi. C. de suis, & le. & d. auth. de rest. fide. Qñq; ꝓmiscue immiscentur noīa supra dicta simplr̄. de hoc hr̄ in l. qd̄ his uerbis. §. fi. de leg. 3. Si uero adiiciatur perpetuo uel in perpetuum, tunc nullatenus fit restrictio, ut hr̄ in c. felicis. de pœn. & in c. 1. de schisma. lib. 6. & habetur ꝑ Iac. de Bel. in p̄all. auth. d. resti. fidei. Qñq; fit mentio stirpis, & tunc eodē modo uidetur de descendentib. debere intelligi, ar. iurium prædictorum, quasi idē sit stirps, proles, prosapia, soboles, siue progenies, qd̄ credo uerū propter pro nomē suā uel meam uel tuam. Collaterales enim non sunt stirps eius, sed ascendentes licet omnes sint de stirpe illius ascendentis. Et ꝙ tunc de descendētibus intelligitur est text. & ibi per Bal. in l. si quis in suo. in princ. C. de inoffic. testa. De gñe aūt, & gñone uide extra de hær. c. statutum, & c. ut commisi. lib. 6. & de pœ. c. ubicunque, & Bal. in l. cum acutissimi. C. de fideic. Et nota ꝙ si banniuntur omnes hoīes de tali progenie non cōprehenduntur existētes in uentre, ar. l. cum inter, & ibi Bald. C. de fideicom. lib. cui ēt adde quod ipse no. C. de lib. cau. ubi dicit ꝙ bannita muliere p̄gnante natus postea non est bannitus. licet ille tex. facit in contrarium sed dic ut ibi. Qui aūt uetiant in illis uerbis, & totum latus Titii

est dubitandum, quia fratres sunt de eodem latere. hinc est quod dr collaterales, ff. de grad. l. Iurisconsultus, §. sunt ex lateribus. Sed quia frater licet sit de latere patris, non tamen est de latere fratris, imò unusquisque facit suum latus, sicut & suam lineam, ut patet ad oculū. Sic ergo sicut coniunct. nobis ex latere non sunt ex nostra linea, ff. de grad. l. 1. & inst. eo. in prin. licet sint ex linea aui, & proaui, ut C. de bon. mat. l. ēt s̄m Bar. in cons. qd̄ incipit, quia scm̄ &c. ita non sunt de nr̄o latere, licet sint de latere pr̄is, uel aui nr̄i, quia nulla est rō diuersitatis. Et sic in dicta cōdemnatione nō comprehenduntur collaterales aui ex eis nati. Quod ēt ostenditur rōne. Negari non pōt si diceretur per aliquos quod collaterales essent de latere Titii, quod non possit intelligi duob. modis. Vno ut intelligantur cōdēnati oēs qui sint de eodem latere, de quo est ipse Titius, & sic oēs, à pr̄e, siue auo descendentes. Alio modo ut intelligant̄ solūmodo cōdēnati illi qui sunt de suo latere possessiue, hoc est de eo quod ipse facit, & sic solum de suo nō aūt de latere ascendentis, sed in dubio semper debet intelligi cōdēnatio in minori significatu. l. interpr. & l. praeses, ff de poen. saltem in odiosis in quibus etiam sententia non extenditur. l. si patronus, §. si quis eum esset, de bon. libert.

10 Decimo quaeritur † an in tali cōdēnatione s. filiorū lateris, uel stirpis ueniāt solūmodo nati, an solūmodo nasciturì, an oēs tam nati, quam nascituri. In hac q. br̄ me expediam. Nam aut talis snīa fertur super crimine posito in l. quisquis, C. ad l. Iul. maiest. & dic ut ibi per Doct. tenet. n. Cyn. post Pet. quod cōprachēdētur solū nati postea, & non ante. Aliqui tenent quod oēs propter specialitatē illius legis quod forte uerius. Sed prius dicendū sapit aequitatē. Si uero fertur propter aliud crimen. Tunc aut ex processu formato contra Titiū, & filios eo. & habentes filios, de quo dixi supra 6. q. & tūc sine dubio solum ad tunc natos porrigitur. l. siquis in suo, §. legis, C. de inoff. testa. Processus. n. nō intelligitur formatus, nisi cōtra eos qui in rerū natura sūt, & illi intelligunt̄ citari, & nō alii. l. in summa, §. fin. ff. de re iud. & ff quando sen. sine ap. re. l. pen. Si uero fertur ex processu solūmodo formato contra Titium, aut nullos tūc habebat filios; & de necessitate debet intelligi de nasciturìs, ut snīa aliquid operetur in casu in quo ualeat talis snīa, de leg. 1. l. si quando cum sim. Si uero tunc filios habebat, dicendum est, & ita pluries una cum recolēdę memoriae iuris cōsului, quod ad tūc natos tm̄ talis snīa porrigatur. quia uerba sentatiae istr ad rps pn̄s porrigūtur, arg. l. si ita, ff. de auro, & ar. leg. & ibi no per Bart. facit. l. si tibi man. §. is cuius bona, ff. man. pro quo uide qd̄ dicam infra in 2. tem. par. t. q. 18. An publicatio bonorū bāniti porrigatur ad postea quaesita, & ad hāc decisionē faciūt quae dixi supra q. 8. Nec praedictae cōclōni obstat quod no. in l. placet ff. de lib. & posth. quia ibi loquitur in his quae fauorē cōtinent. s. fauorē testamēti cōseruādi, ut ibi not. Item non obst ff. de acc. l. 2. §. in filiis, & de poen. l. moris. §. iste ferre, quia loquūtur ī his quę a patrib⁹ in filios descēdūt, quę nō pn̄t descēdere in natos post illorū priuationē, pro quo facit quod habetur in l. diuo Marco. C. de qō. & ff. de iure patr. l. diui frēs.

Rubrica de his qui possunt banniri.

EXpedita prima parte primi tpis, uenio ad secundam quae est, de his qui pn̄t banniri. In qua cōtinentur qōnes infrascriptae, quia.

1 *Primo ponitur doctrina generalis.*

2 *An iudex procedens possit factis citationibus bannire exemptum à sua iurisdictione si nullus compares exemptionem allegans.*

3 *An potestas, uel alius officialis possit delinquentē ante tempus suae cognitionis inquisitum. uel accusatum bannire si maleficium fuit occultum.*

4 *Si cauetur statuto quòd de robaria commissa per annum ante non possit cognosci, an potestas possit bannire eum qui incipit derobare per annum ante. & postea continuauit robariam..*

5 *An potestas possit bannire forensem, alibi forensem, alibi furantem, sed portantem in locum iurisdictionis portantis*

6 *An formato processu pro pluribus maleficijs quorum aliqua sunt punibilia, aliqua nō. puta quia iurisdictionem non habet possit iudex aggrauare poenam bannum.*

7 *Capitaneus cognouit contra occisores, potestas uult procedere contra mandantē quaeritur, an illum non comparentem possit bannire stante statuto quòd de eodem maleficio, siue negocio, de quo unus iudex possit cognoscere, alius non possit se intromittere.*

8 *Qui iudex possit bannire existentem in territorio Florentino, & balistantem in territorio Bononiensi, & ibi hominem occidentem.*

9 *An*

9 *An officialis possit ponere quem in banno pro in iuria facta sibi uel suæ familiæ.*

10 *An potestas possit bannire aliquem alium officialē in officio delinquentem officio durante.*

11 *Quæritur si sunt duo officiales quorum unus est generalis, alius specialis an generalis possit bannire illum qui fuit attributus speciali.*

Secunda pars primi temporis.

1 PRimo ergo† gnāliter q̄ritur q pñt aliquē bānire. Ad hoc rñdet, ꝙ de iure cōi elsēt oēs illi qui pñt depottare, seu relegare, l. §. de pottatos, ff. de leg. 3 & no. plene ꝑ gl. inst. q. mo. ius pa. pote sol. §. relegati. & §. cū aūt, & plenius ꝑ Guil. in l. imperiū. ff. de iurisd. om. iud. Sed q̄a rectores ciuitatū licet æquiparentur pſidibus ꝓuinciarū in aliqbus, ut hr̄ in l. fi. C. de pſcr. lon. tē. nullā aliā hñt ꝑtestatē q illā q̄ tribuunt eis statuta locorū, uel suæ electionei s̄m Iac. But. in l. assiduis. C. q pot. in pig. ha. & in authen statuimus. C. de episc. & cler. & Bald. in autheu. cassa. C. de sacrosan. eccl. & Ioan. Andr. in addit. Spec. super rubr. de synd. br̄ me expediens. Dico, ꝙ oēs illi rectores, quibus specifice per statutum concessum est, uel ex eo ꝙ sic cōcessum merū, & mixtum imperium, poterunt illi loco subditos rōne domicilii ubique delinquētes, & quoscunque etiam non subditos alias infra suos limites delinquentes bannire seruata forma statuti. Et istud gnāle sufficiat ꝓ hac prima.

2 Sed† quæro secūdo statuto cauetur, ꝙ ptās habeat arbitrium inquirēdi, &c. meriū, & mixtū imperium, & oēm gladii ptātem, saluo ꝙ nō possit se intromittere de maleficiis cōmissis contra aliquem q sit de loco, unde est ipse ptās talis à sua iurisdictione exemptus inquiritur à potestate, & citaī s̄m formā statuti disponentes gnāliter de modo procedēdi, ipse citatus uel alius proclamatus s̄m formam statuti, ptās uult eum bānire, quæritur si facit an potuerit, & sic an ualeat bannum. An uero possit ꝑ uiam officii iudicis nullum declarari, & cācellari, non obstāte alio statuto quo cauetur, ꝙ contra bāna lata per potestatem nō possit aliquid ēt de nullitare dici, obiici, uel opponi. Et sic non dicatur bannitus, & per consīs in eo statutū locum non habeat iuxta l. 4 §. condemnatum. ff. de re iud. Hæc quæstio subtilis est, & habet plures articulos in q̄bus possent multa dici, sed ne prolixior sim q̄ promiserim, dico dictum de quo quæritur nō potuisse de iure bannir ex defectu potestatis bānientis, quod sic ostēdeo dictū statutum dicit, ꝙ potestas nō possit, &c. sed dictio nō iuncta cum uerbo pōt. denotat effectum suum importari ipso iure, non aūt ope exceptionis. ff. de transact. l. de his, & ibi ꝑ Bar. ff. de iud. l. solemus, §. latiūculator, ꝑ Io. And. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Ergo ipso iure in casu pdicto ptātem reddit iurisdictione carētem. Quod ēt alia rōne ostenditur. Statutum pdictum iurisdictionem modificās est illud idem quod iurisdictionē tribuit. Ergo ēt sine decreto. i. sine eo, ꝙ ipm statutū annullet in cōtrarium gesta ꝑ eum contra modificationem nulla sunt ipso iure, de elect. c. prouida, lib. 6. Ita si matin fi. gl. no. in c. 1. de in rcpa. in cle. in gl. sup uerbo, inhibētes erat ergo ille q fuit bannitus ipso iure à sua ptāte exēptus. Sed cōstat, ꝙ ubi iudex citat ipso iure exemptū à sua iurisdictione gnāliter exēptus non tenetur comparere ēt in casu in quo sit dubiū cum esse de iurisdictione, ita determinauit no. Bal. in d. l. gnālr. C. de ep. & cle. licet Cy. ibi alr̄ dixerit. Præterea qn̄ qs est exemptus ope exceptionis nō fit ꝓrogatio, nec iudex cōpetēs efficit nisi iudex ꝓnūciet se iudicē competētem s̄m Bart. in l. 2. ff. si qs in ius uoc. nō ier. imò plus dicit ibi Iac. But. ꝙ nō sufficit ꝓnunciatio, nisi fiat post exceptionē ꝑpositam. iudex. n. non pōt auferre parti exceptionem nō oppositam, & in iudicium nō deductam, l. duobus. ff de exce. rei iud. Hæc aūt decisio in dubio uera est si in ꝓcessu narranē talia ex quibus appareat ptātem iurisdictionem nō habuisse, ut hr̄ in c. præterea. de dilatio. per Innoc. ꝑ Doct. in d. l. 2. si quis in ius. uoc. non ie. Si uero talia non narrantur, q̄stio est magis dubitabilis. tn̄ idem est rationibus suprascriptis. Ac ēt quia cum in ueritate iurisdictionem non habuerit ex contumacia, etiā si fuisset prorogari non poterat. præsertim si ꝑ uiam inq̄sitionis processit, q̄bus casibus iurisdictio nunq̄ ꝓrogatur, ut colligitur recte inuēri in l. 2 ff. de iud. de quo lcdo ꝑ Inno. in c. ad petit. de accus. Et de utroq; ꝑ Bal. in l. 1. C. ubi de cri. agi opor. Nec ob. l. 2. si qs in ius uo. nō ie. ꝑ quā Cyn. in d. l. gnālr. cōtrarium dicere uī, quia licet uerū esse ꝙ teneatur cōparere, & suam exceptionē allegare. Non tn̄ potest in meritis causæ damnari, sed solūmodo tanquam inobediens non in ueniendo

ueniendo multari per. l. 1. si quis ius di. non obtem, et ita in terminis proprie rñdet, & determinat Bar. in l. non uidetur. quę est. l. 3. ff. de iud. ubi no. loquitur. Poterit ergo dictum bannũ nullum declarari non obstãte statuto nullitatis ꝓpositionẽ excludente. tum q̃a nõ intelligitur tollere illã q̃ uenit ab aliis statutis l. ita nobis pudor. & ibi per Doc. C. de adul. l. 1. §. deniq;. & ibi plene ꝑ Bar. ff. qđ vi aut clam, tum ẽt q̃a non tollit illamq̃ procedit ex defectu iurisdictionis ſm gl. quæ reputatur singularis in cle. 1. de seq. pos. & fru c. sed habet concor. si recte intueatur. tex. cum glo. in l. non erit. § dato. ff. de iureiuran.

3 Tertio sq̃uæro stantibus p̃dictis uigetur ẽt aliud statutum quo cauetur, ꝙ ptãs possit cognoscere de criminibus commissis ꝑ annum retro à die introitus sui officii tñ. quidam cõmisit maleficiũ dudũ ante, sed fuit occultũ maleficiũ contra ipsum. ꝓcedit ptãs. Quæritur nunq̃d eum nõ comparentẽ possit bannire, & si in bãno posuit talem bannum possit nullũ declarari. Dicẽt multi hanc q̃õnem pẽdere à decisione eorum q̃ hñr. ff. si q̃s test. li. es. iuſ. fu. l. pe. & ꝑ ea quæ ibi dñr ꝑ Doct. & in l semper. §. hoc interdictum. ff. quod ui aut clam. ubi dicere uř ꝙ in maleficiis occultis non habeat locum præscriptio. Sed id dicentes non recte sentiunt, q̃a ut dixi supra, & dicam statim dictum statutum concedit iurisdictionẽ limitatã. Et sic clarũ, est ꝙ de illo maleficio cognitionẽ non hẽt. ff. mandati. l. diligenter. iũcta. l. & q̃a. ff. de iur. om. iud. Et quia necesse est in processu apponi tp̃s maleficii, ut l. libellorũ de acc. & iust. de pub. iud. in prin. ꝑ Dy. & Iacob. But. Clarũ est ꝙ comparere, nõ tenet. ut in iuribus supra ꝓxima. q. alleg. quod aũt cõtineat iurisdictione limitatam, patet q̃a nullã hñt tales rectores. nisi eis à statutis attributam, adeo ꝙ ius cõe eis nihil opitulař, ut dixi supra in 1. q. Sed dictũ statutum cõcedit iurisdictionem de cõmissis ꝑ annum retro tm̃. ergo, &c. quinimmo sine dictione, tm̃. vř de aliis iurisdictionem excludere ff. de iud. l. cum prætor. de leg. 2. l. statu lib. §. stichum. C. de procu. l maritus. etiã si alias de iure cõi diceretur iurisdictionem habuisse, ut d. l. maritus. ſm ueram lec. & in con cor. ibi in glo. alleg. Non est ergo de præscriptione tractãdũ, & sic illa iura nihil faciunt. Si autẽ dicatur non concedi iurisdictionem limitatam, sed solummodo de pręscriptione tractandum esset idem ẽt est dicendum, nam statutum introduceret annalẽ p̃scriptionem sed illa succederet in locum p̃scriptionis. 20. anno ꝑ l. q̃re. C. de fal. ergo illius naturã assumit. l. si cum. §. qui iniur. ff. si q̃s cau. illa autẽ currit ẽt ignoranti. l. sicut. & l oẽs. C. de præscrip. 30. an. & l. si q̃s emptionis. in fi iuncta l. ab sentẽ. ff. de pœ. ergo, & hæc annalis cũrret ẽt ignoranti. Et pro ista parte uř casus in d l pe. quod ibi tenuit Angel. q̃a ab ipso initio t̃p e commissi maleficii ortum fuit ius, & actio, licet ꝑ ꝑ ignorantiã in iudiciũ nõ fuerit deductum qđ non nocet in initio cursus ipsius p̃scriptionis l. si fundũ. §. si partem. ff. quemadmo. ser. amit. Et est iõ ſm eum, quia p̃scriptio currit absq; aliquo facto ipsius pręscribentes, & est p̃scriptio fauorabilis, sic etiã dicitur in l. sequit §. si uiã. ff. de usuc. hoc idẽ tenere uř Guil. in l. si cum exceptionem. §. satis clementer. ff. qđ me. causa. ubi cõcludit. ꝙ ubicunq; agitur de odio finiẽdo, omne tp̃s est cõtinuum, unde omnis actio ad uindictã, & omnis accusatio hẽt tp̃s continuum si aliud non dicatur. Et sic currit ignoranti ſm Bald. qui quidem hoc firmat in l. genero. ff. de his q̃ nota. inf. & idem tenet in l. si C. de dolo. ꝑ illam. l. & ad præal. §. interdictum rñdet ꝙ loquitur in actione q̃ datur ad rem familiarem non ad uindictam, & sic tp̃s est ui le non cõtinuũ. Et ita pluries obtinui, & cosului, & iudicari uidi, licet ẽt q̃nque contrariũ uiderint obseruari ob immanitatẽ criminis, & pręter tu baliæ, siue auctoritatis large ipsi officiali ita seruanti cõcesse, licet in ueritate ad id nõ extẽderetur. Sed p̃dictis opponiř, q̃a licet ipso iure nõ possit cognoscere, tñ poterit uirtute restõnis in integrum quę conceditur ob iustam ignorantiam ꝑ ꝑ clausulam g̃nalem. l. 1. in fi. ff. quib. ex cau. maio ut habetur in l. cũ filius. §. in hac. de uerb. obl. per gl. & Bart. in l. 1. §. si q̃s ꝑ ꝑ. de itine. actuq. priua. & in l. ab hostibus. §. sed ꝙ simpliciter. q. ex caus. maio. & q. cũ fal. tu aucto. l. si falso. de mino. l. Aemilius. C. si aduer. uen. pigno. l. 2. & per Dyn. in r̃la si q̃s in ius. lib. 6. Sed hoc non obstat, q̃a illud in pœnarũ executorib. locũ non hẽt. ff. de mino. l. auxilium §. in delictis. & ita rñdet Ang. in d. l. pe. & sic concludiř ꝙ dictus ptãs p̃dictum ẽt alias sibi subditum bannire non potest. & si bannuierit per uiam nullitatis ex carentia iurisdictionis poterit, & debebit cancellari q̃dquid dixerit Bart. in suo cõsilio

filio c. quod incipit à domino Cyn. contra quem etiam multi alii, tunc consuluerunt. Fugimus autem has opin. si ut dictum est 1c nemus de præscriptione non esse tractandũ.

4 Quarto† retento eodem statuto qdam dudum ante annum cœpit robariã exercere, & continuauit illã in tps cognitionis, quæritur an ptãs possit illum in banno ponere, stante & statuto q de robaria commissa per annũ ante non possit cognosci. In hac q. Alb. ubi supra q.91. expediuit sebreuiter dicẽs q possit talem in banno ponere, quia inspicitur finis, & non initium p gl. quam dicit singularem in l. mariti. §. sex mensium in fi. gl. ff. de adul. cui tñ gl. uĩ contradicere gl. in l. uulgariter ff de fur. quæ dicit pro cõtinuato adulterio unicã dẽ pœnam imponi, & sic uidetur concludere q unicum si adulteriũ, & sic uidetur dẽ inspici initiũ, & non finis, ut ibi, & qđ habetur in l. ei q. & l. inficiãdo. §. infans. eod. tit. dicendum est tñ quantum ad propositum q dicta determinatio. Alb. uero est. & gl. d. §. sex mensium. nõ. n est unicum delictũ continuatum, sed tot delicta quot sunt uices adulterii cõmissi, uel quot sunt robariæ maxime si sint factæ contra diuersas psonas & ideo non dẽ cognosci de eodẽ maleficio, sed de alio & hoc sufficiat ad propositũ. Vbi aũt esset unicũ delictũ cõtinuatum, & nõ possit cognosci inspecto initio, an possit cognosci inspecto fine ut in eo q tenet appẽsum. q tenet possessionẽ quã occupauit, & ĩ similibus exẽplis, dic ut hr p Bar in l. eũ q. §. in popularibus. ff. de iureiu. & ĩ l. inficiãdo. §. infans. ff. de fur. Et uide Iac. But. ĩ l. 3. C. si reus uel ac. mor. fu. Nec pdictis obstat gl. in l. uulg. qa uerũ est q p adulterio cõtinuato pluribus tpibus imponitur una pœna, non qa sit unũ delictũ sed qa pœna nõ est reiterabilis cũ sit pœna mortis, ut ibi p Bar. & ideo si ex forma statuti imponeret pœna reiterabilis, puta pecuniaria gl. illa non procederet, ut ibi per Bart.

5 Quinto† quæritur Ptãs Florentinus habet arbitrium contra fures. Quidã nõ sibi subditus furatus est aliqd in ciuitate Bononiæ; & id portauit in territoriũ Floren. Quæritur an ptãs possit illum ingrere, & nõ coparentem bannire. Hæc qõ residet in ueritate uel falsitate opin. Bar. quã posuit in l. si dñium. ff. de fur. ibi. n. concludit q sic, qa sicut mutatione dñii noua nascitur actio furti, ut ibi, sic mutatione territorii, & iurisditionis noua nascitur actio siue accusatio furti ad uindictã publicã, ar. ff. de sta. ho. l q furem. Hoc idẽ secutus fuit ibidẽ Frã. de Are. dicẽs esse casum in l. inficiando §. infans. eo. tit. sumptio argõ de tpe ad locũ ẽm not. in l. uinum. ff. si cer. peta. cum cõcor. ac ẽt qa ex contrectatione noua in noua iurisdictione facta resp. illius loci l æ ditu rei accusatio nascitur. l. licitatio. §. qđ il licite. ff. de publ. istam partem ut plurimum sequuntur assessores dicẽtes hanc opinionẽ sanctã. Pro qua uidet casus in l. 1. C. de noxa. hoc modo in loco in quo commisit furtum. f. Bono. non põt puniri. Ergo debet posse puniri in loco mutatæ iurisditionis, sicut ibi cũ non possit puniri una cõtrectatio punit alia se cõtra hanc opin. opponitur. qa si pmutationẽ territorii, & cõtrectationẽ continuatã cõmitteretur nouũ furtũ ex mutatione locorũ, uariari posset ẽt furti qualitas, & sic rõne unius loci si ibi esset deprahensus esset fur manifestus cõtra. l. 3. §. fi. cũ seq. ff. de fu. ẽm Ang. in d. l. si dñium, ubi nititur saluare Bart. in certis casibus in qbus nihil alleg. & ideo referre non curo. Secundo, q opi. Bart. de iure nõ pcedat, sic uidetur pbari, ad hoc ut ex cõtrectatione nascat actio furti, necesse est ut cõtrectet inuito dño l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. sed in nouo territorio non põt fieri cõtrectatio, nisi inuito illo cui prius furtũ fecit in alio territorio, sed illi ex prima cõtrectatiõe nata fuit actio, ergo nõ põt nasci ex secunda ff. de fur. l. ei q. Itẽ dispositio. l. si dñium, est facta cõtra reg. d. l. ei q. ergo solum in suo casu seruanda est, nec ad consitias trahi debet, ut l. qđ vero. de legi. & l. in his. & l. ius singulare. Præterea ut dictum est ex noua contrectatione non datur parti actio furti. ergo nec reip. officium aliquod per ea quæ hñr in l. non solum. §. q̃q̃ ff. de iniur. & in l. cum lex de fideiuss. & in l. 1. §. q aũt de aleato. & quoddicam infra in 3. parte 2. tpis. q. 1. Item ẽm Bald. in l. si adducta. C. de fur. dictum Bar. nõ uidetur uerum aliquibus rationibus. Primo quia si id esset uerum quod Bar. dicit, remissio furti non dẽt fieri ad locum criminis primo perpetrati cum æque, & pari ratione unus esset iudex, sicut alius, sed lex dicit delinquẽtẽ dẽ remitti ad primitiuum delicti locum, ut in authen. ut nulli iud. §. si uero qs compræhensorum, ergo, &c. Secundo, si licitũ est argui de dño ad iurisdictionem, rõ Bart. retorquetur contra eum, quia sicut ex nouo dño non oritur

oriṫ cōdictio furtiua, ut l. sed nec legatarius. ff. de cōd. fur. & hr̃ in d. l. si adducta. Ergo ex mutatione iurisdictionis nō daṫ noua accusatio siue noua uia extra ordinē ꝓcedendi. Tertio, maleficiū debet trahi ad suum principiū. Et illud est inspiciendū potiusq̃ cōtinuatio, ut not. in l. eum q. § in popularem. de iure iur. Præterea ex d. Bar. sequeretur ꝙ quot fierent cōmutationes tot orirenṫ accusationes, q̄a ex diuersis cōmutationibus insurgunt diuersa facta e. abbate. de re iud. li. 6. Et si ꝑ totū mundū uagaret cū re furtiua, posset de toto mūdo bāniri, & tot locis hr̃et se rep̄sentare si uellet se defendere, qđ esset absurdū. ar. gu. ff. de iud. l. hæres absens. Residet tñ Bald. ibidē ꝙ p̄dictis nō obstātibus sibi uiḋ æquitati satis cōsonū ꝙ fur puniaṫ ubi deprehenditur cum furto uel ad principalē locū delicti remittaṫ, maxime, q̄a sic discurrens uiḋ uagabūdus, ut C. ubi de crim. agi opor. l. 1. & 2. Item q̄a secum rem exportando prorogare uiḋ iurisdictionē de loco ad locum, & est prorogatio iuris, & de iure, unde nō hēt locum pœ̄na. Ad l. qui furem. tñdet ꝙ iurisdictio æquiparatur dño uniuersali non singulari. C. ubi & apud quem l. fi. Sed in tit. de pace iura. firmā. § iniuria, dicit eum puniri per generalem dispositionem l. cōgruit de off. præsi. Mihi aūt licet uideantur æqua prædicta, suadeo tñ cōtrariam snīam de iure procedere. s. quod non possit uigore nouæ contrectationis ibi conueniri, non ea rōne quæ de remissione tractat, quia illa locum hēt si petatur, & qñ ex eodem delicto cognoscitur, ut in §. si uero qs comprehensorum, & in auth. qua in prouincia. & in l. si cui. de acc. In proposito aūt non ex primo furto, sed ex secūdo cognitio emaneret, & sic remissioni locus nō foret, sed ex aliis rōnibus supra relatis. & maxime, quia dño nō oriṫ actio ex noua cōtrectatione, sed nec reipublicæ. Ad rationes in contrarium factas rñdeo. Primo, ad l. si dominiū; qđ aliud est dicere ei ad quē transit dominiū ex nouo cōtrectatione nasci furti actionē. illa. n. ante non habebat, & sic nō obstat lex ei q. Et aliud est dicere cōtra illū q mutat iurisdictionē dari furti actionē ei q ante non habebat, unde argm̄ est de agente ad patientē, siue de acto. re ad reū. & sic a disparibus. Lex qui furem, 7 non obstat ēt alia ratione, quia loquitur in iure retinendo, & si in fauorabili dispōne, ergo nō est licita argumētatio ad ius de nouo q̄rendū, & maxime pœnale qđ est odiosum. Lex ēt prima C. de noxa. nō aduersaṫ: q̄a ibi ex prima cōtrectatione nō fuerat orta actio, hic secus. § infans. nihil facit q̄a licet teneaṫ ad ualorem hodiernū, non tñ tenet ex noua cōtrectatione, sed ex antiqua q̄a unum furtū est & sic potius facit in cōtrariu. Illud ꝙ ostēditur per Bal. de uagabundo ēt non procedit ꝑ ea quæ hr̃ in l. eius qui. ad muni. Fateor tñ ꝙ si ille qui diceretur uagabūdus s̃m iura. supra alleg. subtraheret rē Bonon æ, & accederet Florentiā, siue cum re, siue sine re, posset Florentiæ puniri nō ex noua cōtrectatione, sed ex antiqua, ut uagabundus ꝑ no. in dictis ll. 1. & 2. ubi de cri. agi. opor. de iud. l. hæres absens. ad munici. l. eius q. ff. de dam. inf. l. 4 §. 1. ubi optimā gl. Cū ergo sint distinctæ iurisdictiones cōcludo ibi bāniri nō posse, & si fuerit bānitus bannū nō tenere ex carētia iurisdictionis. Et sic patet ꝙ assessores, cōtrarium facientes de iure non recte se fundant, defendunṫ aūt ex uarietate opi. per not. in l. cum prolatis. ff. de re iud. & forte ex cōsuetudine. l. nemine. ff. de le. & l. si interpretatione.

6 Sed † q̄riṫ sexto. An ex maleficiis de quibus obstāte cursu tp̄is, uel diuersitate loci cognosci non potest, possit iudex alia maleficia de quibus cognoscere potest aggrauare. & in maiori parte bāniri? Cōiter dr̃ ꝙ sic ꝑ Dy. & alios in l. si cui. §. fi. ff. de accus. l. 3. circa fi. C. de epis. aud. & l. seruos. C. ad l. Iul. de ui. & l. 2. de iure patr. Et ita cōiter seruatur ꝑ assessores quos Io An. uocat iudices feroces in Spec. sup rubr. de furtis. ubi non firmat aliquā opi. sed solū refert. Bald. tñ in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. firmat quod dixi. Sed q̄dq̄d sit de iure statuto aliter non ꝓuidente, si statutū diceret, ut in hac ciuitate, ꝙ de talibus maleficiis ante tp̄s uel in alio loco commissis nō possit firmari processus. Et q̄dq̄d in cōtrarium fiat sit ipso iure nullū, tūc talia maleficia ad aggrauandū non possent allegari, q̄a eorū narratio, & pro illis processus formatus nullum ꝓducunt effectum l. si pater. ff. ne de sta. defunc. & l. accusatus. de adul. cum sim. Rectores tñ cōiter seruant contrarium, & in eorum animarum perniciem, & contra ipsorum iurm̄ de obseruando statuta.

Septimo q̄ro † Sī statibus suprascriptis statutis duo sunt rectores in ciuitate habentes eādē auctoritatē, ut pr̄as, & capitaneus. Et est aliud statutum quo caueṫ de eodē maleficio siue

siue negocio, de quo unus rector cœpit co-
gnoscere mittendo copiam inquisitionis ad
cameram, alius nõ possit se intromittere ẽt
cũ adiectione nouæ qualitatis, & quidquid
in contrarium fiat sit ipso iure nullum, stan-
tibus istis, Titius mandauit Seio, ut interfi-
ceret Caium, qui Seius eum interfecit, ꝓꝑ
quod ptãs inquisiuit de homicidio, copiam
misit ad cameram contra Seium, & facto ꝓ
cessu eum in bãno posuit. Capitaneus dein-
de format inquisitionẽ contra Titiũ de mã-
dato. Titius non comparet. q̃ritur nunquid
possit eũ bãnire, & si bãniat, an ualeat bãnũ,
an uero sit nullum? Hæc qõ fuit hic Floren-
tiæ de facto, & post multa fuit determinatũ
ꝙ non potuerit bãniri, & ꝙ bannũ esset nul
lũ inter alias tribus rõnib. Prima quia quicquid
dixerit Bal. in §. iniuria, de pace iur. fir. man-
dans tenetur ex homicidio ꝓꝑ mandatũ nõ
ex mand. ff. de iniur. l. q seruo. §. fi. de fur. ubi
allegat iura, & ꝑ Doc. in l. nõ ideo. C. de acc.
& sic causa inquisitionis formate contra Ti-
tium mandantem uersatur principalr̃ super
homicidio. l. eo tp̃e, in prin. ff. de pec. l. 1. C. si
seruus ex. ubi patet ꝙ dictio ex denotat cau
sã ꝓximã, & dictio. ꝓꝑ. denotat cãm remo-
tã & ibi cõe. sicq. de eodẽ maleficio incepit
cognoscere de quo iam cognoscere cœpit
ptãs, sicq. obstat statutũ. Secunda q͂ delictũ
mandãtis, & mãdatarii est unũ, & idẽ specie,
& numero sufficiat allegare Cy. & eius iura
in l. 1. C. si reus, uel acc. mor. fu. & ibi refert
ita cõsuluisse Dy. Idẽ seq̃tur ibi Ray. in add.
suꝑ Cy. allegãs l. athletas. ff. de falsis. Idem te-
net Bar. ff. de acc. l. hos acc. §. lege Iul. ꝑ iura
all. ꝑ Cy. & clarius in suo cõs. ꝙ inci. Bernar
dus de Tud. Idẽ ẽt tenuit Iac. But. in l. obser.
§. 1. ff. de off. ꝓc. & le. & Bal. latius in d. l. non
iõ. Tertia rõ fuit sine qua p̃dicta locũ hñt,
q͂ statutũ utitur ẽt noĩe negocii. Cõstat aũt
sine dubio ꝙ ẽt si non esset idẽ delictũ cuius
cõtrarium dcm̃ est. tñ idem esset negociũ, ꝓ
batur extra de uerb. sig. c. forus. C. de. sent. l.
cum Papin. de neg. gest. l. Pomp in neg. cum
ibi no. C. ad l. Iul. de ui. l. quoniam multa, &
est bonus casus. ff. de in rem uer. l. filius.

8 Octauo quæritur † Sempronius exñs in
cõfinibus territorii Florẽtini balistauit con-
tra Caium, q ciat in territorio Sen. & eum
interfecit, quærit q's possit eũ bãnire. ista qõ
est antiqua, & quia in uoluminibus hñ taci
ꝑ transeam. Cõtter n. argui ꝙ utriq; u lex
s. Florentinus, & Senensis põt Sempronium
bannire. l. Iurisperitos, §. cum oriũdus. ff. de
excus. tut. & quod ibi not. per glo. & hr̃ in §.
quia Plautianum ff. de lib. agn. in l. sui Con-
tra. Pro iudice Florentino facit, quia licitum
est argui de tp̃e ad locum l. uinum, si cer. pe.
sed dies mortis refert ad diem uulneris. ff. ad
l. Aquil. l. ait lex, & ff. de dam. inf. l. dãni §. Sa-
bini, ergo & locus mortis trahitur ad locum
ex quo secuta fuit. Pro iudice Senẽsi facit ꝙ
inspiciatur locus in quo secutus fuit effectus
l. 1. §. item sciendum. el 2. ff. de aqua plu. arc.
& ubi per Ray. Primam opin. ꝙ unusquisq;
possit bãnire, tenet Alb. ubi supra, q. 78. & di
cit ꝙ est cõis opin. remittens ad not. per Cy.
in auth. qua in prouincia, & ibi nihil dixit,
Et ad Io. An. in c. in obscuris, li. 6. Sed secun
dã opin. uidetur tenere Cy. post Pet. in l. 1. C.
ubi de pos. ag. opor. per rõnem prædictam.
Sed Rayn. ibi tenet ultimam per dcm̃ §. item
sciendum, cum sim. Ad rõnem Pet. rñdet ꝙ
diuersitas rõnis inter locum, & tp̃s tollit ar-
gumenta, quia in p̃cedẽti ante mortẽ uerum
fuit cum fuisse mortifere uulneratum, sed in
loco inchoati delicti nullũ fuit uulnus illa-
tũ. Ex quo dicit ꝙ si aliquod uulnus fuisset
illatum in loco territorii Florẽtini. & finalr̃
fuisset mortuus ab eo in territorio Senensi,
posset dici ueram esse op. Pet. Pro ipsa tñ al
legat. l. Prætor. §. pen. ff. de ed. op. Ray. tenet
Bal. in d. l. 1. ubi pe. poss. agi op. dicens ꝙ ma-
gis debet inspici locus in quo est patiens, q̃
locus in quo est agẽs. l. palam q̃stum, de ritu
nup. Ad rõnem Pet. effectiue rñdet ut Ray.
quidquid fit in ꝓposita qõne quæ locum ha
bet si sagittãns rõne originis domicilii, uel
incolatus nõ est dictis locis subditus, sed so-
lum rõne delicti de iure stricto attentis opi.
Puratẽ rõne dubii à quocunq; bãnii cẽ bãnũ
ualere per ea quæ hñr in l. a. ff. si quis in ius
uõc non ie. & in l. si putas. C. de pet. hær. ẽm
unam lect. & ita uĩ tenere de iure Io. And.
in add. Spec in tit. de rap. ult. sed pone. licet
dicat de æquitate iudicis dr̃e inter se conue-
nire, uel sorti mittere de quo ibi uide si li-
bet. Si aũt loca sunt in eadem iurisdõne, sed
magis punitur delinquens in uno, q̃ in alio,
tunc ad impositionem pœnæ, & sic bãni in-
spiciantur uerba statuti. Nã aut puniunt sa-
gittantem, & inspicietur in quo stat uulnera
tus ẽm Bart. in l. libellorũ. ff. de accus. qđ ẽt
sentit Bal. in d. l. 1. Sed restat dubium si sunt

statuta quorũ unum punit sagittãtẽ cũ balista uersus hoĩem. Aliud punit uulnerantem hoĩem gñalr̃ cum quacunq; re. An tunc possit ꝑ utroq; banniri. Et si sunt iurisdictiones distinctæ satis dici posset ꝙ unusquisq; iudex imponat pœnã ꝑ actu facto in suo territorio. Si uero sunt eiusdem iurisdictionis loca stat dubiũ an sagittario cõfundat̃ in uulnere sicut dicimus in insultu, de quo in l. nunq̃ plura. sed de his duobus ultimis dicã infra in 2. ꝑte par. 2. q 54 & ad qõnem principalem pro formatione processus recurre ad no. per Bart. in d. l. libell. & hñt locum prædicta qñ utrunq; est illicitum .s. initium, & finis. Si uero initium esset licitum uide per Bar. in l. qđ ait. §. 1. in fi. ff. de adul. Si aũt statutum diceret ꝙ iudex nõ posset cognoscere nisi de maleficiis suo tꝑe uel infra suã iurisdictionem perpetratis, & in uño loco est factũ uulnus in alio est mortuus. & sic de tꝑe dixit Bal ꝙ nullus poterit cognosci per l. uiba. §. perno ctare. de uerb. sign. ut ipse scripsit in l. sed milites. §. sed ignominia. ff. de exc. tut. qđ tanq̃ principalem materiã aliter non prosequor.

9 Nono quæro † an ptãs possit bannire aliquem iniuriantem sibi uel suæ familiæ. Istã qõnem disputauit Iac. de Aré. & eam refert Cy. in l. una. C. ne qs in sua clauſ & Bar. l. q. tur. ff. de pœnis. l. si qs forte. §. si quos commũ. Et in effectu ita cõcludunt, ꝙ aut delictũ est notoriũ, & põt cognoscere, qa nõ restãt nisi pœnæ impositio. & ꝑpea. cessat suspicio arg. l. ab executione C. quorũ appe. nõ reci. Si uero non est notorium, tunc aut offendit principalr̃ dignitas sine offm̃. ut qa offendit offm̃ exercendo. Et tunc põt cognoscere, & punire. l nullum C. de testi. cum simi. Si uero offendit principaliter ꝑsona, ut qa alias q̃ in executione officii, & tunc nõ põt cognoscere, dicta l. una, & l. senatus. ff. de off ꝑsid. ubi ẽt de materia. & cũ hac distinctione ꝯcordãsit ẽt Bal. in d. l. una. Hęc eorũ distinctio uera est in iudicibus recognoscentibus superiorẽ. In his aũt q non recognoscunt superiorẽ indistincte dicẽdũ est posse eos cognoscere, & punire l. & hæc Tiberius. ff. de hæred. inst & in c. 1. de schismat. lib. 6. & est rõ ſm Old. in cõs. 269 qa ita diligũt singulos sicut fiscum. C. de ca. tol. l. una. §. fi. & sic cessat suspicio. l. nõ solum. §. 1. ff. de rit. nu. Item in uniuersitate hñte cognitionem delictorũ qa in causa propria põt iudicare ꝑꝑ cessantem suspicionẽ, qa cõiter negligunt q̃ à pluribus possident: C. qñ, & quibus quar. pars de leg. 2. lib. 10. & extra de rest. spol. c. cum uenisset ac ẽt, quia uniuersitas non iudicat ut uniuersitas, quia est qd incorporale & sic ei huius actus exercitium non cõuenit, arg. extra de sen. c. si ciuitas. & quod no. per Inn. de offic. ord. c. irrefragibili. ſm Old. in cons. 174 Sed Bar. in d. l. una. & in l. est receptum. ff. de iurisd. omn. iud. intelligit illud in uniuersitate non recognoscẽte superiorem. De quo ꝑ Inn. in c. ex parte. in 10. de uerb. sig. Itẽ illud quod dicũt qñ delictũ est notorium posse quemlibet officialem punire. Intelligo uerũ si ex forma iuris cõis uel statuti est imposita certa pœna, tunc. n. cessat oĩs suspicio. Si uero non est imposita certa pœna, sed restaret in eius arbitrio, nõ ur̃ mihi, ꝙ cesset rõ suspicionis. & ideo tunc non posset cognoscere, nisi tale arbitrium esset declaratum à consuetudine, quã seruare tenet̃, ut hr̃ in l. athletas, §. calumniator. & l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his q no. infa. & l. 3. ff. de praua. & de pę. l. hodie. Gñalr̃ aũt pro materia qñ quis possit in sua causa cognoscere, uide qđ hr̃ in d. l. una. in c. nost. de elec. & in c. cũ uenisset. de iud. ſm Bar. Sed plenius in Spec. de acto. uers. item ꝙ in re propria auctoratur, ubi enumerant̃ 9. casus in quibus quis in re ꝓpria cognoscit.

10 Decimo quæritur † Officialis cõmisit existens in offõ aliquod maleficium, ptãs inquirit contra illũ, uel accusatur coram eo dũ est in offõ Quęrit̃ an non comparens cõstituat̃ in cõtumacia, ut sic possit bãniri. De hac qõ. hr̃ in multis iuribus, ut patebit statim. Sed ex dictis oium quos uidi sic cõcludo ꝙ aut hẽt offm̃ sine administratione hoc est dignitatẽ, & cõueniri, & bãniri põt de quibuscunq; siue ante dignitatẽ siue in dignitate cõmissis. C. ubi sena. uel cla l. 2. Si uero hẽt offm̃ cum administratione, tunc aut hẽt offm̃ ꝑpetuũ. & idem arg. cõtra quę hñr in l. principalibus. & l. prætses. ff. si cer. peta. & ita tenuit Azo in sum. de actio. §. rea uter. uers. quid ergo Idẽ si hẽt offm̃ ad beneplacitũ cõcedẽtis, quia cẽset̃ perpetuus l. Iurisperitos. ff. de exc. tut. & l. sufficit. de cõd. inde. Si aũt habet offm̃ tpale, aut cõuenit̃ ex delicto cõmisso in offõ, & potest quodcũq; habeat officiũ dummõ accuset̃ coram eo qui sit superior. C. ad l. Iul. rep. l. iubemus. in auth. ut diffe. iud. §. si tñ, & ut iud. siue quoquo suffra. §. illud. & ff. de arb. l. nam.

nam magratus, cum si.Si uero cõuenitur ex delicto commisso ante officium, & tunc aut est de iudicibus maioribus, qa habet merũ & mixtum imperium,& non põt ifr conueniri l.2,ff de in ius uoc.hoc accusare, de accus.de.iudici.l.pars lrarum,ut hr ẽt in l.senatus.ff.de off.præsi. Fallit in adulterio in quo põt citari,& tenetur cauere de iudicio sisti finito officio l.si adult cum incestu § fin.ff.de adul.Si uero est de minoribus, ut sunt isti potestates comitatus hñtes solũmodo iurisdictionem, & tunc põt de quibuscunq; conueniri.ff.de in ius.l.nec magiftratus, ad l. aquiliam.l.quemadmodum.§.municipales.cũ si. & no ꝑ gl.in si præsens.C. de epis. aud. & ꝑ Guil.in Spe.de accus.uers.sed quid de minore,ubi allegat.concor.& ibi uide de materia. & I uers.ꝑced.ubi ẽt remittit,& ꝑ Iac. de Are.in d.l.si prescus Sed dubitari uidi ex eo ꝙ in ciuitate est ordinamentum ꝙ nõ possint discedere de pãtria sub magna pęna. An tũc possit in cõtumacia cõstitui.& determinatũ fuit ꝙ sic, qa aut cõuenitur ex delicto commisso in offõ,& illud allegare non põt. C.de iudæ.l.iudæi.& l nullus Aut ex cõmisso ante,& idẽ, qa intellr sine causa, & superioris præcepto.l.quid ergo.§.si hæres.de leg. 1. l. q seruũ.de uerb. obl. l.si q satis.cog. cũ si. Si aũt est tale crimen in quo possit ꝑ ꝓcuratorẽ rñdere, dicebat qdã nõ excusari à pœna. Sed forte ad uerũ nisi ĩ actibus magni ꝑiudicii,arg.eius qđ habetur in c. querelã.de ꝓc. de minori.l.papi.exuli.& qđ hr ĩ §.ad crimẽ.

11 Vndecimo quęritur † Potestas hẽt arbitriũ gñale cõtra oẽs delinquẽtes ꝓpter aliq causam.creat Barigellus, & daf ei arbitriũ, & ut qõ reddaf utilior,dr ꝙ ipse solus uf dũtaxat cognoscat. Quærit an pãs uirtute generalis arbitrii possit procedere contra Titium,qui post officium Barigelli deliquit cõtra statum,& si non compareat possit eũ bãnire.Hæc qõ est multum utilis, quotidie occurrens in ciuilibus ẽt,& tractatur in multis iuribus quorũ,ut in principio tractatus dixi oĩum mentionẽ nõ faciã,sed ex his illis quę infra dicentur,oĩa poterũt reperiri & primo uidet.ꝙ pãs nõ possit cognoscere, qa iurisdictio concessa uni iudici alteri denegari. uf Casus uẽ in l.diuis colon C.ubi de causa fis. Et uidet tenuisse in ꝓposito Iac. de Are. in l. quod in rerũ § si quid post. ff.de leg. 1.& ibi tangit Bart. in contrarium ꝙ imò possit qa per iurisdictionẽ cõcessam iudici speciali nõ intelligitur sublata in illo casu iurisdictio iudici gñali.C.de offi.præfect.urb.l 1.& ibi tãgit Bar. & uidet casus cum gl. ẽt si est dictio taxatiua in l.si iuncta.l.cũ aliqs. C. ubi cau. fis.& ita no.gl.in d.l.si.Super quo multi multa dixerunt.dixit.n.Bart. inter alia quæ ommitto,ꝙ ubi opponitur dicto taxatiua excluditur iurisdictio ordinaria quæ cõpetit ex cõsuetudine,ut ipse not.in l.uiros.C.de diuer. off.lib.12 qđ dcm̃ esset multum not. si esset uerũ sed mihi uidet ꝙ sit cõtra dicta duo iura supra proxi.allega. Alii uerò aĩr dixerunt. ut patet ex no.ꝑ Guil.in l.fin.C.de iuris.om. iud.per Ioan.And.in c ꝑ hoc,de hær.lib.6.ꝑ Bal.in l.pluribus.ff.de proc.& in l.præced. & in auth.habita.C.ne fil. pro pa. ubi aliter loquitur. Circa qđ commissis superfluis sub correctione oĩum mihi uf sit dicẽdum. Qđ aut iurisdõ siue imperium diuidit,ut qa tpe creationis officii alicuius siue ẽt tpe acquisitionis territorii in quo nouiter disponitur, dr de talibus causis cognoscat ptãs puta,prati,& sic de aliis,& de talibus cognoscat ptãs ciuitatis Florẽtię,& isto casu siue sit dictio taxatiua siue nõ nullus põt de iurisdictione alteri cõcessa se intromittere l.cõsulta diualia. C.de test.l.ex facto.§.itẽ quęro.ff.de uulg.& pup.& ibi ꝑ Bal.Ang.in l.cũ ptor. ff. de iud. Si uero nõ diuidit iurisdictio,sed creatur separatim unus officialis,uniuersalis, ali⁹ particularis,tũc aut particularis creatur, ut superior,ut puta iudex appellationũ. Et tũc intellr de rogatũ iudici gñali ĩ his quę illi maiori iudici gñali ĩ his quæ illi maiori iudici cõcedũtur,arg.C.de accus.l.absẽtẽ,& ita no. ꝑ Bal.in l.si qs cũ ꝓcuratorio.§.si ff. de ꝓc. Si uero nõ creatur ut superior.tũc aut iudex specialis ordinaf principalr fauore publicæ utilitatis,& tunc rĩr alius non cognoscit, C. ubi qs de curia.uel coar.l.2 uers.exceptis. de quo in l.magistratię.& l.si.de iurisd. om. iud. & ex hoc uf ꝙ si Barigellus fuit creatus sup, eo tñ fauore reip.ptãs de eo cognoscere nõ possit,qa si est fauor reip.ꝙ ille solus cognoscat.sequt ꝑplex siue ordinatio illius efficiis. sic debet intelligi.ff.de hær. instit.l.si. de iud. l.cum prætor.ff.de legi.l.eum lex cum sim. Pone.n.ꝙ Barigello est data ptãs ẽt de facto,& siue aliqua solẽnitate talis cõdẽnãdi, & puniẽdi,ut acrius terreãtur ĩ delinquẽdo. Ptãs hẽt seruare statuta,& solẽnitates, certe

tunc ut in casu illo iurisdõnem adepta ptãti. Si uero creatur nouus officialis priuilegio ꝑ so narũ contra quas attribuitur iurisdõ, tunc aut pnu legium non est clausum in corpore statutorũ, & non tollitur iurisdõ gñalis, ut in auct. qua in prouincia, & ibi no. ubi de crim. agi opor. Aut clauditur in corpore statutorũ id priuilegium, & tunc aut est facta cõcessio in causis publicis, aut priuatis. Primo casu non tollitur iurisdõ ordinariõ pñti nisi illud exprimatur. C. in qb. cau. mil. l. 1. & ubi cau. sta. l. b. 2. Secũdo casu tale priuilegium gñale derogat iurisdõni, ut not. in d. auct. qua in ꝓuincia. Si aũt creatur particulariter, officialis rõne causæ, uel loci, uel collegii, siue corporis, & tunc in dubio gñali iurisdõni non derogat nisi aliud dicat. C. ubi cau. fi. l. fi. l. cum aliquis, & d. l. dñicis, & l. 1. de off. præf. urb.

Ad prædicta examinãda si hęc dictõ non placeret, uidere potes, ff. de adm. tu. l. 3. §. fin. & l. si duo. de auth. tut. & plurib. Guil. in l. nemo. C. de iurisd. om. iud. Iac. de Bell. in d. l. fi. ubi cau. & Bal. in d. auth. habita. tex. in auth. de def. ciu. §. nullã, C. de ꝓx. sacr. scri. l. in fac. & q̃d ibi ꝑ Bar. Bal. su ꝑ tub. de usi. feu. & C. de exec. & appar. l. 2. libr. 12. Io. Mon. & Arc. in c. cum eps. de off. ord. Lap. in c. quia cõtingit, de rel. dom. Ioan. And. in c. pastor. de off. ud. & in Spec. eod. tit. §. 1, uer. prætermissis.

Rub quæ solemnitates requirantur in banniendo.

SEquitur uidere de tertia parte primi tpis, quę solemnitates requirantur in bãniendo, & in ea examinãt infrascripti tit. qõnũ.

1 *Prima generalis quæstio quæ solennitates in genere requirantur.*

2 *An citatio uerbalis sufficiat ad dationem banni.*

3 *An sufficiat citatio ad domum.*

4 *An requiratur citatio si ex forma statuti cauetur quod notorie infamatus de crimine possit de facto puniri condemnari, & banniri.*

5 *An debeat audiri allegans causas absentiæ, & si non audiatur an ualeat bannum.*

6 *An testis quid posuit contra magnatem, & fuit accusatus de falso, de quo ex forma statuti non potest redargui possit citatus non comparens in banno poni an uero iudex a seipso nemine opponẽte debeat accusationem recipere.*

7 *Ex forma statuti debet post certum proclama qd dicitur bannum in processu requisitum post quod inquisitus, uel accusatus in contumacia, & pro confesso constituitur solui per comparentem reum certa diminuta siue gabella alias non debet audiri comparens reus post dictum bannum negatis, & gabellã nõ soluit quæritur, an debeat procedi contra eum tanquam contra contumacem.*

8 *Quid si seruauit omnia requisita comparens post contumaciam, an ei incumbat onus probandi rã aliter se habere.*

9 *Si cauetur statuto quòd nullus possit banniri nisi fiat proclama, si quis uelit defendere, uel adesse causæ &c. fuit factum proclama si quis uellit defendere, & non fuit dictum, uel adesse causæ. An possit in banno poni.*

10 *An transacto termino citationis, uel banni quod facit citatus haberi pro confesso requiratur pronunciatio, uel contumacia accusatio.*

11 *Si iudici constat intra terminum in citatione appositum citatum absque probabili causa non esse uenturum intra terminum possit eum bannire tanquam habitum pro confesso.*

12 *Quid iuris si inquisitus, & bannitus fuit Petrus Ioannis de populo S. Laurentij, & in illo populo non erat Petrus Ioannis, sed Petrus Martius, uel erant duo Petri Ioannis.*

Tertia pars primi temporis.

1 PRimo ergo quarto, † Gñalr quę solemnitates in talibus bannis debeant obseruari. Bal. in hac q. mixtim tractauit quorumcunq; bannitorũ materiam in l. e. C. de hæred. inst. Sed ad propositum nostrũ dico, ꝙ in talibus debent seruari solẽnitates tradi tæ à statuto, uel consuetudine, si traditæ, uel consuetę sunt seruari. ff. de leg. l. de quibus, & ff. de test. l. 3. in fi. Si uero non est data forma a statuto aliquo, sed solũ uiget statu, tũ de quo dixi supra. s. ꝙ citatus certo modo habeatur pro cõfesso illa solẽnitate seruata, in ceteris seruari debet iuris cõis dispositio. l. sancimus, C. de test. de app. l. præcipimus, cũ sim. & de iu. l. iud. Nam ubi non fit ꝙ ex forma statuti gñaliter per inquisitionẽ procedi possit, opus erit ꝙ procedatur, uel per uiam accusationis in oĩbus, & ꝑ omnia secundũ formam l. in causis, C. de accus. & ff. eo. tit. l. libellorum, uel ꝑ uiã inquisitionibus in casibus in quibus permittitur s̃m not. per Doc. in l. ea quidem, C. de accus. per Bar. in l. 2. §. si publico. ff. de adult. nouissime per Ang. in l. si uacantia. C. de bon. uac. lib. 10. & seruent solem-

solemnitates in inquisitionibus requisitę. de quibus per Iac. But. inst. de publ. iud. in prin. excepto eo quod cõtumacia facit citatu hri pro confesso, qd' et est de iure cõi in casibus in quibus cõtra absentẽ ad diffinitiuam sniam puenit. Illa. n. cõtumacia litis cõtestationẽ inducit l. 2. C. ubi in rem ac. & per Bar. in extrauag. ad reprim. sup uerbo, cõtesta. & illis seruatis potetit diffinitiue banniri. In qua snia debent seruari solẽnitates alias de iure requisitæ. C. de sent. ex breui. reci. l. 1. & 2. & qd' not. per Bart. in d. extrauag. super uerbo, sup d. erim. Et circa hanc primam gñalem q. posset q̃ri. An qñ pcedit cõtra forẽsem delinquentẽ in territorio, uel cõtra subditum alibi delinquẽtem. debent. & in pcedendo, & in condẽnando seruari statuta iudicis pcedentis, an uero inquisiti uel accusati, & sic delinquentis uel loci delictii in quibus qa sunt notissimæ materiæ non impedio, remittens ad not. quasi p oẽs in l. cunctos populos. de sum. Trin. & in l. fin. ff. de iurisd. om. iud. p Ioan. And in addi. Sp. in ti. de comp iud adi §. 1. uer. qd si cõuenit super aliquo. & p Ang. in d. l. si uacãtia. Cõiter tñ obseruant cõsuetudines locorum iudicem procedentium, & quia statuta etiam prouident rr huic articulo finem facio.

2 Secundo ergo quæro † an citatio inualida inducat cõtumaciã, & sic possit tãq̃ cõfessus bãniri, & sic inualide citatus. Ad hoc rñdeo quod non, imo inualiditas citationis reddit bannum nullum fm Bald. in l. 1. in fin. ff. si quis ius di. nõ obtẽ. ubi allegat. l. uir bonus. ff. iud. sol. Facit et. ff. de adult. l. accusatus. & l. si pater. C. ne statu. defun. & quod per ipsum Bal. gñaliter dicitur in l. 1. C. ne ex delic. defunc. ubi gñalr declarat actus iudiciales qui nulli sunt nullum effectum producere. Et ideo si ue citatio non sit facta siue sit, & non legitime, uel et incerta nullum erit bannum l. aut qui aliter. §. 1. in prin. & l. pen. in fi. ff qd' ui aut clam. & ibi per Bar. & erit adeo nullũ quod non obstante statuto excludente nullitatem, nihilominus talis nullitas poterit allegari cum a iure descendat. & sic sublata non ur, ut in clemen. pastoralis. de re iud. cum ibi not. in cle. sępe. de uerb. sign. & per Bal. in l. 1. ff de mil. testa. in l. filiusf. in prin. de don. & in extraua. ad reprim. super uerbo, sine figura.

3 Tertio quero † An sufficiat citatio facta ad domum? Hæc qõ fuit Gand. & eam refert et Alb. ubi supra l. q & primo arguit, quod sufficiat. l. 1. ff. de lib agno. & qd' ui aut clam l. aut qui aliter §. 2. In contrariũ quod non, quia istud bãnum est pœna contumacię, ar. de uend. insp. l. 1. §. quid ergo. & de admi. tut. l. 1. & l. 1. si quis ius di. non obtem. cum si sed ignorans non põt dici contumax. loca. l. si ignorans. de act. & obl. l. ex maleficiis, & ut expressum. ff. quæ sen. sine ap. re. l. 1. §. item cum ex edicto. Dicit de consuetudine obseruari quod sufficiat citatio ad domum, intelligendo domum in qua habitat cum familia. l. 4. §. toties. ff. de dam. infec. & d. l. 1. de lib. agn. & de uerb. sig. l. in l. censoria. dũmodo ipsius personę præcesserit diligens inquisitio, & reperta non fuerit, qa citatio ad domũ est subsidiaria, ut dictis iuribus, & in c. causam q. de dol. & cont. & de eo qui mit. in pos. tei seruã. causa. c. si. & ibi per Inno. Ad quod alle. C. de anna. excep. l. ut perfectius. Dyn. aũt tenebat indistincte sufficere citationem ad domũ p tex. in l. scire oportet §. oportet. ff. de exc. tu. qd' non est uerum, quia ille tex. qui loquit alternatiue debet intelligi fm iura prædicta, s. non inuento citato personaliter, & ita tenet Bar. in d. §. toties. Si uero fuerit in iudicio puta qa opposuit dilatorias indistincte sufficit citatio ad domũ. ut in auth. q semel. C. qũo, & qñ iud. & dcm est supra domus intelligit et cõducta l. lex Corn. §. domum. de iniuriis, & d. l. 1. & si habitat in diuersis locis uel in diuersis parochiis. Vide gl. in clem. causam. de electio. & Dyn. & Bar. in l. qd' si dubitet. ff. de acq. hęr. & l. 4. §. ptor. Ad apothecam aũt nõ põt fieri citatio ut dicat ad domum facta, ut d. §. domum, & ibi plene p Bar. Nec dicat qs pdicta iura loquuutur in ciuilibus, qa rr pariter pcedit in criminalibus. l. absentẽ. ff. de poen. & l. inter accusatorẽ. ff. de pub. iud. Hęc disputatio est utilis ubi nõ sunt statuta q̃ sic uel alr puideant. & uide Bal. in l. 1. ff. de legi. ubi arguit qd' citatio ad domum nõ sufficiat nisi aliter disponat a statuto. alleg. C. de dec. l. decurionibus. & quod not. l. 1. §. aduersus. de oper. not nunci. Et istud æquius licet primũ de iure uerius fm iuris rõnem supradictã.

4 Sed q uæro quarto, † statuto cauetur quod notorie infamatus de falsitate possit, de facto puniri, condemnari, & banniri nulla iuris solẽnitate seruata. An tunc in datione banniri requiratur citatio? Et uidet quod nõ, qa ut dixi supra pxima q. in fi. in criminalibus pcedit eo mõ quo in ciuilibus, sed ĩ ciuilibus uerbũ de

 facto

facto tollit citationem, ut hr in l.ueru.§.ex facto,ff.de min. ergo idem in criminalib. & uř notari in l.ictus fustiū.ff.de his qui not. inf. & hoc uř uoluisse Bar.in quodā suo cōsilio qď incipit, punctus qōnis. In contrariū uř, quia per uerba quantūcunq; lata non uř tolli defensio quæ est de iure naturali, imò realiter tolli nō pōt.l. ut uim. ff.de iust.&iu.C. de iure fis.l.defensionis facultas,lib. io.quinimò in brutis cōcedř l.i §.cū arietes.ff.si quapau.fe.dic Sed per citationē datur parti copia defensionis,ergo illa non tollitur. Citauit.n.Deus Adam,& tñ potuisset eum de facto punire. Pro solutione huius qōnis aduertēdum puto ꝙ qñq; uerbum de facto regulas capturam tm̃, & tunc fateor qď non requiritur citatio Non.n.tunc tollitur citatio,sed loco uerbalis,fit citatio personalis,q̄ in multis casibus de iure permittitur.l. neq; ff.de in ius uoc. Et l.ait ꝑtor.§.si debitorē, de his q̄ in frau.cred.per Bar.in l.consentaneū, C.quō,& qñ iudex. Non.n.tunc tollitur defensio,sed peruertitur,quia ubi alias potuisset se defendere ante capturam, nunc cogeř captus se defendere, & sic non obstant in cōtrarium allegata. Qñq; uerbum de facto regulat cōgōnē, ut quia dř in statuto, ꝙ possit de facto cognosci, & tunc puto, ꝙ reqrař citatio per iura, & rōnes pro hac parte allegatas, ac ēt quia cognitio non pōt fieri nisi partium assertione, l.fin.C.de fruc & li.exp. Non obst gl §.ex facto.quia uerū est qď tolluntur iuris solēnitates, non aūt tollitur defensio ut in aliis iurib.alleg. qď ēt patet, qa ubicunq; potest cōtra absentē ꝓcedi, iudex à seipso debet defensiones partis assumere.l. 1.in fi.ff.de qō.l.si nō defendātur.ff.de pœ. Qñq; dicta uerba regulant executionem, ut quia dř ꝙ possit de facto puniri. Et tunc aut adiiciūtur post omnino liquidatum crimē; & credo ꝙ tunc non.requiraĕ citatio. cōstat enim qď nullas defensiones habet,& ita pōt uerificari gl. in d.l.ictus fustium,quæ loqtur contra captū in flagrāti crimine.Et facit qď not.per gl.in l. 2.de fur.Bald. Si uero non est oīno liquidum, sed solū iuris p̄sumptione, quia statutum dictat ꝙ bānitus ꝑ cōtumaciā captus de facto debeat puniri, tūc puto ꝙ ēt ei sit assignandus aliqs terminus, licet possit esse breuis si aliq̄ defensionē hẽct l. 3. §.si ad diem. & qď ibi ꝑ Iac. de Are.ff. de re mil.& facit d.l.1 in fi.de qō.& qď habeř in l. fi. C. depos. Et ideo in proposito puto, ꝙ licet quis notorie diffametur de falsitade, nihilominus iudex debeat eum saltem semel citare anteq̄ possit eum in bāno ponere.Ad qď faciunt quæ not.in l.illic.§.ueritas. ff. de off.præf.Sa:is.n.de facto fit si illud. ꝙ alias fieret in 20.dieb.fit in duob.uel trib.& sic sine solēnitate,& tpis dilatione ut not.in d.§. ex facto,& ita seruari feci de iure consultus dictāte statuto ꝙ ꝓconsul notariorū statim ꝙ sibi pñtetur condēnatio facta de falsitate alic⁹ notarii,debeat ipsum de facto abradere de matricula.debet.n. citari anteq̄ abradaĕ, ut in d.§.si ad diē.& ꝑ Iac.de Aret.In ꝓposita ueio.q.si iudex ad ꝓbōnem notorii f̄m ea quæ hñr in l.t. C.qui & aduer.quos, & in l. ciues.C.de app.& de Accus. euidentia. cum cōc.fecisset citari infamatum cum in terminatione deponendo in bāno,& ille nō cōparuisset,forte tūc facta ꝓbōne alia citatio nō requireret ꝑ no.in l.de pup.§.nunc.ff.de no. op nun.& in l.2.C.de ep.aud.quasi tūc oīno dicatur crimen liquidatum, ut dixi supra.

5 Quinto quæro. † Potestas inquiri contra Titium, uel aliter procedit, facit eum citari debita formāt, Titius non cōparet,sed infra terminum citationis comparet eius amicus allegans causas absentiæ, puta legitimū impedimētum,morbū,uel qd simile quē iudex debet audire f̄m nō. in l.seruū quoq; §.publice. ff. de proc. ēt sine aliqua cautione de rato,ut sentit gl.in l.exigendi.C. de ꝓcur. & apertius in l.in eo.§.nemo, de reg.iu.q̄ritur, an teneatur eum admittere,adeo quod si eū nō admittit,sed ad ulteriora procedi ualeat uel non ualeat bannum. In hac q.dixit Bar. in extrauag.ad repr.super uerbo neglexerit, quod si ille amicus obtulit se probaturū impedimentum,& iudex eum contempsit,processus est nullus quasi per eū stet quominus certus fiat, alias dicit tenere processum allegat de app.cap.interposita.Et idem, sed non sic clare dicit.C.quō, & qñ iudex.l.cum non eo. die. dicit tñ quod parti remanet saluum ius petendi restitutionem ex causa iustæ absentiæ. C.quō, & qñ iud.l.ab eo. & ff. de in integ.rest.l.fi. & quod ibi not. Et sic in qōne fit conclusio quod si talis comparens non offert se paratum probare,tenet processus, & admitti non debeat. Si uero se offert ꝓbatu tū,tūc nō possit ad ulteriora ꝓcedi,& si ꝓcedit processus est nullus. Et sic bānū nullum.

quod

quod est no. Quod est uerũ duobus cõcurrẽtibus, uno ꝙ alleget causas absentiæ cõsistẽtes in facto ut morbum, carcerem, uel aliam causam absentiæ facti. Si uero allegat causas cõsistẽtes in iure puta aliquod priuilegium, tunc non auditur sine mandato sufficienti, aut sine cautione de rato. Ita tenuit Inno. in c. uen. de acc. & sequitur Bal. in d. l. exig. & in §. pub. de proc. Si aũt iudex uellet ꝙ satisdaret de repræsentando reum finita causa impedimenti nõ cogitur defensor talem satisdationem pstare ẽm not. per Io. And. in add. Spec. super rub. de defensore, & ideo si tunc ad ulteriora procederet bãnum nullum esset, sed tunc opponitur. Et uř, ꝙ non ppea bãnum reddatur nullũ, sed possit rescindi p beneficiũ restõnis, ut uideř casus in l. 1. C. quib. ex caus. ma. & ibi per Doct. Sed põt rñderi ꝙ illa lex loquitur qñ iudici nõ cõsistit citatum esse carceratum, uel p eum nõ stetit quominus sibi constaret, tũc. n. processus ualet, ut ibi. Si uero sciuit, uel per eũ stetit quominus sciret processus nullus est, ut dictum est. Ad quod. ff. de re iudic. l. quæsitum, & l. furioso. cũ ibi not. Requiriř secũda, ꝙ defensor obtulerit se paratũ probare p ueras probõnes. l. 3. §. si ad diem. l. q cõmeatu. ff. de re mil. ẽm Iac. de Are. Nõ aũt statuto aliter nõ disponẽte sufficere iuẽm nisi ẽm cõdõnem, & qualitatẽ causæ, & psonæ cõparentis, & ita intelligo quod no. p Guil. in Spec. de app. §. breuiter, uer. qd ergo ubi alleg. l. scire op. §. sust. ff. de exc. tut. Et probař p l. quoties, C. de nau. lib. 11. C. de rep. auth. hodie, & l. non oẽs. §. à Barbaris, de re mil. & ita cõcordo Guil. & Bar. q uarie loquuntur in l. 2. §. si qs in iud. ff. si qs cau. Vnũ non omittẽs qđ ibi scripsit Bal. ꝙ qui semel admissus fuit ad probandũ per iuẽm, iterũ nõ admittitur per iuramẽtũ, arg. in l. fi. C. de bon. auth. iud. pos ẽm intellectum Iac. de Are. quem ibi sequitur Bart.

6 Sexto statuto cauetur ꝙ testis qui deposuit cõtra magnatẽ non põt redargui de falso. Titius q deposuit cõtra magnatẽ fuit de falso accusatus, & citatus non cõparuit, qriř utrũ dicatur cõtumax, & sic debeat bãniri, an uero iudex habeat à seipso exceptionẽ opponere, & eum non bãnire. Hæc. q. formař p Bar. in l. abñtẽ. ff. de pœ. & sup ipso cõsuluit, ut patet in cõs. c. qđ inci. A dño Cy. in uer. super quarto. Et qđ cõiter. habeř, & scripsit in l. absentẽ, ac ẽt qa aliqua est uariatio, qa in l. absentẽ, ponit simpliciter contra testẽ fuisse processum. In cõsilio uero dicit, ꝙ iudex formauit inquisitionẽ, ut uidemus an aliqua sit diuersitas, eius cõsilium miserã de uerbo ad uerbum. Formata itaq; inquisitione ostẽdiř primo, ꝙ ualeat pcessus, & sic possit cõdẽnari, licet. n. agẽs oĩ exceptione careat tñ pcessu ualet in se, qđ patet, qa ex eo põt seq condẽnatio licet idebite. C. de cõd. in d. l. 1. ff. mã. l. si fideiuss. §. in oib. & text. dicit expresse in c. abbate sane, uers. qm̃. de re iud. lib. 6. Præterea licet sit præsumptio iuris, & de iure ꝙ non dixerit falsum, tamẽ admittiř probõ in cõtrariũ per confessionẽ, in auth. de equal. do. §. aliud, & ibi no. gl. super uer. finaũt, scribiř per Azo. in sum. de do. ante nup. & p Cy. C. de do. ante nupt. in auth. sed iam necesse. Testis aũt patiendo se poni in bãno uideruř cõfiteri, ergo &c. Præterea quãdo primo tpe fuit actio licet aliquo casu sit extincta põt pati qs cõueniri, & condẽnari de facto. ff. de exhib. l. hoc si qs. §. quãtum, & de rei uen. l. si post acceptum. Sed ipse testis non comparẽdo uideř pati se cõueniri, & cõdẽnari, &c. & p hoc tolluntur oẽs rationes quæ dicũt qđ lapsum est tps inquirendi. Et cõtrariũ uideř, ꝙ nõ possit cõdẽnari, qa iudex ẽt parte non opponẽte, sed expresse cõfitẽte maleficium põt, & debet defensionẽ eius qrere. Casus est no. ff. de qõ. l. 1. in fi. & ff. de pœ. l. si non defendãtur, in fi. ff. ibi dũ dicit, & q cognoscit, debebit de innocẽtia eorũ quærere. Facit. ff. de app. l. non tm̃. C. de episc. aud. l. add. ubi in uita parte quis alleg. & eã defendit. Ad idẽ qñcũq; absente parte potest ferri diffinitiua sñia iudex pro eo ex suo officio pquirit ueritatẽ. C. qũo, & quãdo iud. auth. semel. ibi, pquisita ueritate, & C. de app. l. ampliorẽ, in prin. & ibi no. p gl. licet ibi dicat ꝙ sit speciale, tamẽ generale est, ẽt in principali nõ põt ferri sñia diffinitiua. l. propeiãdũ, §. & si qdẽ §. seq. C. de iud. Quid ergo dicemus, dicõ sic, quãdoq; liquet iudici euidenter nõ esse culpabilẽ, uel nullũ delictum cõmisisse, & tunc licet sit cõtumax, & habeař pro confesso, nõ tamẽ põt condẽnari per iura supra all proxime. Quid. n. si elapso termino bãni iudex uiuũ uidet quẽ cõtumax diciř interfecisse. certe nõ poterit cõdẽnari ne plus opeř ficta cõfessio q̃ uera. l. unde neuat. in fi. cũ. l. seq. & ad l. Aql. Quãdoq; nõ cõstat iudicẽ nõ esse reũ culpabilẽ, tñ cõstat per hanc fictã confessionem

nem de maleficio. Sed constat, ꝙ reus de cri mine non pōt redargui, quia habebat pro se ꝑsumptionem iuris, & de iure, tunc credo ꝙ possit, & debeat eum cōdēnare, q̄a ꝑ confessionē poterat ꝓbari contra eū, & tūc cōstat, & est ꝓbatum per illā fictā confessionem, ut supra ꝓbatū est. Et ꝑ hoc apparet, ꝙ ipse citatus debet cōparere q̄a iudiciū poterat hr̄e effectum. Non ob. ꝙ dicatur, ꝙ t pa sunt elapsa, quia ēt tunc dico talis inquisitus poterat cōtumacia condēnari, quia ipse accusationē nō tollit ipso iure, sed parat exceptionem, l. si maritus, §. ꝑscriptiones, ff. de adul. & C. eo. ti. l. adult. quam exceptionem pōt simpliciter omittere. & nō opponere, & sequtur cōtumacia, ut in d. §. ꝑscriptiones. Præterea pōt pati se in bāno poni de facto, ut dc̄m est. Hæc in cōsilio In l. absentem in fi. cōcludit sic. Cōcludo ergo. ex oībus prædictis ꝙ cōtra absētem qui hr̄ pro confesso non pōt procedi ad cōdēnationem. qn̄ iudici liquet aliqd ꝑ ꝗd apparet illud nō esse maleficium, secus si ei appareret aliqd ꝓpter qd̄ ille poterat se tueri, maleficiū tn̄ est cōmissum. Vides ergo omnibus suis cōiunctis, ꝙ ita permittat iudicē inquirere sicut partē accusare quæ unr̄ in se habere differētiam. Nā si iudex uidet anteq̄ formet inqsitionē, ꝙ testis nō pōt redargui nisi ꝑsumptione iuris, & de iure, & non esse maleficium illud de quo inqrit, & sic uidet sibi nō cōpetere ius ingrendi ꝓpter quod difficile uidet, ꝙ dicit, possit inquisitionē tenere, licet forte secus sit in accusatione i qua iudex tm̄ non pōt, qd tn̄ eius auctoritas magna est, & q̄a a potēria accusandi iudicaī ēt potēria inquirendi, ut l. neo solū, §. q̄q̄. ff. de iniur. Nō audeo ab eis doctrina discedere ꝑ. sertim si ex tenore processus nō constat, ꝙ ille popularis testificatus fuit contra magnatem licet in ueritate sic fuerit. Tunc. n. tenet citatio. & per consequens inducitur confessio. l. ex quocunq; , ff. si quis io ius uoc. non ier. Quod credo uerū nisi statutū talē testem à iurisdictione iudicis eximeret pro testificatione pdicta. Tunc. n. non teneref cōparere, & sic nō induceref ficta confessio & idem si statutum annullaret actum q̄ fieret in cōtrarium per ea quæ dixi supra parte prox. q. 2. & ad illud quod de præscriptione dixit Bart. uide quæ dicam infra tempore 2. par. 2. q. 5.

9 Septimo quęritur † ex forma statuti cauef ꝙ in criminalibus quis debeat personaliter, uel ad domum bis citari. deinde si non comparuit debet citari per proclama, siue bannū ꝑconis cum termino triū dierū quo termino elapso habeaf pro cōfesso. Si tn̄ uult cōparere ante bannum, siue ante snīam diffi. possit dum tn̄ anteq̄ compareat soluat certā quātitatē pecuniæ, puta solidos 10. alias non audiaī dictante statuto hoc modo uidelicet, & si intra uel pōst terminū sibi datū in tali banno cōparuerit ante cōdēnationē factā, & soluerit, tunc qn̄ post terminū uenerit soluerit cōi gabellę nomine solidos 10. pro tali banno eximat de ipso bāno nihil ulterius soluendo. Et si dictos solidos 10. non soluerit, non intelligat esse exemptus, sed cōtra eum tanq̄ cōtra contumacē procedi debeat, &c. Eo uero comparēte dat certū modum procedēdi. Titius accusatus, uel inqsitus positus fuit in bāno, & post terminū assignatum cōparuit negauit, & satisdedit, q̄a sic patiebaī natura delicti, sed gabellā nō soluit. Quęritur an iudex possit eum tanq̄ contumacē cōdēnare, siue bānire. Et qd si post aliquot dies soluit, & solutio in iudicio producta fuit, Cū hęc q̄stio esset de facto dicebā sic. Primo uidet, ꝙ nō possit bāniri tanq̄ contumax, q̄a sufficit, ꝙ fiat solutio postea qn̄cunq; , l. uniuersa, C. de prec. Imp. off. Sed aduertendū, ꝙ aliqn̄ aliquid debet fieri ante actū, uel in ipso actu. & tūc si non fit, actus est nullus, l. in uniuer. sis. C. qui da tut. pos. l. si quis mihi bona, §. iussū. de acq hær. l. obligari, §. tutor. de auth. tut. Aliqn̄ debet fieri post actū, & tunc loquitur lex uniuersa. & ibi not. per Bat & Bal. uidēdū est ergo in proposito an requiraī solutio gabellæ ante cōparationē an post. Et certe dicēdū est quod requiritur ante cōparationē, quod esse uerum dicebā, ostendi ex pluribus uerbis statuti Primo, ex natura uerbi soluerit, quod licet posset adaptari ad ptn̄, & futurū, l. si iā facta, & l. solemus, ff. de cōdō. & demōst Tn̄ qn̄ ex aliquo adiūcto declaratur, intelligiī de ptō, uel futuro ꝯm declarationem, ut no. per Bat. in l. omnes populi. & in l. 1. de his quæ pœn. oo. & l. non aliter. de leg. 3. Sed ex dictione, tunc, quæ denotat extremitatem, ut l. 4. de condit. & demon. & l. lecta, ff. si cer. pet. ubi ad initiū tēporis refertur. Itē ex dictione uenerit quæ intelligitur in futurū, patet ꝙ requiriī, ꝙ soluerit ante quā uenerit. dicit. n. si quis uenerit post terminum banni, & tūc soluerit, &c. & ita intelligi

ligi debet ipsa uerba, ex quibus liquet, ꝙ pdixt. Et probatur in simili. in auth. de nup. §. si uero incertũ, & ibi no. super uerbo, qnquennium. Secũdo hoc esse uerũ patet, quia acceptãdo eius comparationẽ cum de banno eximit, procedit. n. tanꝙ contra pñtem, sed non debet eximi nisi soluerit, & non intelligitur exemptus ergo loqtur de ante facta solutione. qa alias illa uerba non possent uerificari. Preterea ubicunq; uerbum qđ habet signatum tpis pñtis, & futuri si intelligitur futurũ inducitur absurdum, semper intelligitur in pñti d. l. 1. de his quæ pœnæ not. sed si dicamus, ꝙ sufficiet postea soluẽdo poterit post negationẽ differre quousque uideat dicta testiũ. Et si uiderit uõ probare soluet si uiderit pbare non soluet, & sic datio fideiussoris nõ ualebit, eritq; tũc iudicium elusorium, qđ esse nõ debet, ff. de iud. l. si ptor. Et quod hr in §. publice. Vt igit̃ hoc absurdum nõ cõtingat & sic detur ptñs reo eludendi iudicem, intelligatur in significatu ptõ nõ in futuro. Pro ista determinatione facit quod not. p Bar. in l. 1. §. fin. ff. de quis eum q in ius uoc. est ni exi. & l. si tutor. C. de quib. cau. in integ. rest. non est necess. ubi determinatur, ꝙ qñ solutio decimæ, uel alia solẽnitas requiritur ante actũ, quidqđ fit illo ante non obseruato, nullũ est ipso iure. Et ideo in ppposito debet cõtra ipm pcedere, tanꝙ contra contumacem quod est uerũ eo bis citato. Si aũt semel fuisset citatus non teneret bãnum cum fuerit pctm in forma statuti ẽm Iac. de Are per l. non sunt liberi. in princ. ff. de statu homi. quod seqtur ibi Ray. & alle. l. Iulianus, §. sed, & si quis, ff. de exhi. & l. prolatam. & qđ ibi no. C. de senten.

8 Octauo quæro † dictus reus post cõtumaciam, & sic postꝙ fuerat habitus proconfesso gabellam soluit, cõparuit, & negauit. Quæritur cui incũbit onus probandi An sibi, an accusanti, uel ingrenti; Dicendum arbitror in hac q. ꝙ si processus fiat ex statuto relato supra prox. q. transit res sine dubio, qa facta solutione exemptus intelligitur à banno, ergo & à cõtumacia, & cõfessiõe quę ex illo resultat, l. fi. C. de senten. paſ. cum ibi not. & in l. 1. in fi. ff. de quęst. & ita semper hic practicaẽ. Si uero pcessu fiat ex ui alterius statuti, ꝙ introducat ex cõtumacia cõfessionem, & decõparẽte post bannum ante senten. nihil dicat restat aliqualis dubitatio, si n. contumacia cõfessionẽ introducit, sequi uidetur illã reuocanti incumbere onus probandi illam erroneã fuisse ẽm nor. in l. error C. de iur. & fac. ign. per gl. & Doc. in l. non fatetur, ff. de con fes. & p Guil. in Spe. de confes. §. fi. ad fi. uer. cętera. & in c. fi. de cõfes. Cum ficto cõfessio spõtaneæ, & uerę cõfessioni ęquiparetur per statutum, & sic idem in una, ꝙ in reliqua. de leg. 1. quod etiã uoluit Bar. in l. absentem. de pœ. & in alio casu ut dixi supra q. 6. hac eadẽ parte. Sed pdictis non obstanti. ueritas est in cõtrarium, ꝙ ad pñs bř ostenditur sic. contumacia, & mora iudicialis idẽ sunt l. & si post tres. si quis cap. sed mora iudicialis põt purgari usque ad sñiam, l. si cum exceptione, §. hæc aũt acti. ff. quod met. cau. ergo, & talis cõtumacia. Purgata aũt contumacia non potest obiici confessio quæ ex illa resultat, qa cessante substãtia cessat qualitas, ff. de usufr. leg. l. 1. Secũdo, quia nedũ effectus priuationis ipsius defensionis inductus à cõtumacia tollatur p comparitionem ante sent. qnimo tollitur p comparitionem factã post sen. iudice tñ adhuc sedente pro tribunali, ff. de in integ. rest. l. diuus. Ibi. n. q alias non admitteret ad appellandũ obstante uera contumacia admittit̃ si cõparet iudice adhuc pro tribunali sedẽte. Ita in proposito, qa nõ admitteret̃ ad negandũ post sent. admittatur siante illã cõparet contumacia non obstan. & uide quę dicã infra statim, q. x. & infra hoc co. tẽp par. ult. q. 2. ex qbus roborat̃ decisio supradicta.

9 Nono statuto † aliquo cauetur, ꝙ anteꝙ quis banniatur, debeat per loca publica per proclama assignari terminus trium dierum intra quem quilibet qui uelit defendere reũ, uel adesse causæ possit comparere, alias nullus possit bãniri. Iudex procedens contra Titium fecit fieri proclama. per loca publica, ꝙ quicunque uellet defendere Titium comparere intra terminum trium dierũ, & nihil dixit de eo q uellet adesse causæ. Quæritur an Titius possit banniri, hanc q. posuit Io. Butr. in l. hi qui, ff. de postul. Concludens, ꝙ non potest bannnri, & si detur bannum, ꝙ nõ ualeat, quia non omnia solemnia seruata sunt, nam aliud est defendere, & aliud adesse causæ, ut ibi. & sic cum utrũq; debuit exprimere si unũ omisit solẽnia nõ seruauit. Itẽ tenuit Alb. ubi supra, q. 58 alle. l. fi. de in inte. rest. & de itine. actuq. pri. l. 1. § hoc interdictum. Facit, ff. de tiã s. l cum hi, §. si prætor, & de proc. l. paulus, & quod dixerũt Host. Inno. & Ioã

And.in c.2.de conf.v3,ꝙ folénitas, siue forma data actui debet fieri,& dicẽdo exprimi, alias actus est nullus,& ad hoc Bal. in auth. qui semel.C.qũo,& qñ iud.all.gl.in ca. 1. de mil.uas.qui cõr.est,pro hoc qđ dixi supra in fi.7.q & ꝓ hoc dixi in l.Paulus,ꝙ si cauetur statuto ꝙ iudex non possit ꝑ inqsitionẽ procedere,nisi prius requisito iniuriam passo,an uelit accusare,denunciare,uel notificare,qđcunq; n omittat nõ tenet ꝓcessus ꝑ iura ꝑdicta. Aliud esset si diceretur qđ debeat citari ut cõpareat ipse, uel alius pro eo.qa tũc licet omittatur illud,uel alius ꝓ eo. nihilominus poterit in bãno poni,qa illud à iure intellĩ,ut l.fi.C.de ꝓc.& no.in l. si min. de bo. auct.iud.pos. & ideo illa expſſo nihil oꝑatur l.3.de leg.ẽm Iac.But.& Bal.in d.l.fi.de pro. Dic tñ ꝙ intellĩ nt legitime compareat,ut l. sed si unus,§ si ꝓcur.ff.de iniur. Ratio diuersitatis ideo est qa in primo casu statutũ reqrit quid diuersum,in secũdo idẽ. Aduerte qa qñ aliquid exprimitur ꝓ forma ẽt si sit tacitum,illud debet seruari,& dicendo exprimi, ẽm Host.Innoc.& Ioan.And.in c.2. de conf. & in c.1.de bap.& ideo dixit Old. cõsulendo ꝙ licet in dño sufficiat tacita reuocatio ꝓcuratoris,ut in ca.si quidem,de proc.li.6. Non tñ sufficit in procuratore cõstituto cum potentia substituendi,& reuocandi, & ideo est quia dño à lege,uel ab hoĩe nulla forma tradita est,ipsi aũt procuratori forma tradita ẽ, ergo illa,& factis,& uerbis seruanda est, ut in c.cũ dilect. de rescrip. ut ipse rescripsit in cons.133.Aduerte ẽt ꝙ tacitũ expressum ab eo qui poterat aliter ordinare operaĩ,ut ammodo tacitum locum non habeat, ut l. talis de leg.1.Item & si non possit tacitũ tollere, tñ illud expressum operaĩ in fauorẽ eius pro quo disponitur l.Titio,ff.ad l.Falc.& l.4.§ si qs condẽnatus,ff.de re iud.& sic concluditur quod dictũ Iac.& Bal.non procedit, & ꝙ nisi illud exprimatur in proclamatione nõ poterit in banno ꝑ no.ꝑ Bar.in d.l.3.de leg. 1.

10 Decimo quæritur † an post lapsum termini qui facit reũ cõtumacem haberi pro confesso, requiratur ꝙ accusetur contumacia, uel fiat pronũciatio eũ haberi pro cõfesso an teq̃ perueniat ad bannum diffinitiuum. In primo dixit Bart.ꝙ non,quia licet in ciuilibus talis accusatio cõtumaciæ requiratur. l. properandum.§ 1. C.de iud. Tñ in criminalibus non est ita siue procedatur per inquisitionem,siue per accusationem,qui accusatore defuncto,uel desistente põt iudex ad ulteriora procedere. C.de abol.l.2. ff.de publ. iud.l. pen.in prin. ita dixit in extrauag.ad reprim.super uerbo,neglexerit. Cautius tñ est quod cõtumacia accusetur,uel quod ꝑ accusatorem ab initio detur iudici potentia procedẽdi usque ad fi.&c.ubi ẽt sentit Bar.Suꝑ secundo uĩ dicendum qđ requiraĩ pronunciatio qa ubicunq; contumacia inducit fictã cõfessionẽ,requiritur iudicis pronunciatio, ut hĩ in l.2.§.quod si actor.C.de iu.cal.in ca. 2.de cõf.li.6.& in l.eius qui delatorem.ff.de iu. fis.per Bal.in ca.uas.si de feu.fue.cõtr.ubi tradit ad propositum notabilem doctrinam, uidelicet qđ ubicunq; aliqd pẽdet à motu iudicis semper requiritur pronunciatio. Facit quod hĩ in auth.hoc amplius. C.de fideiuss. Posset tñ dici,ut supra quod illa iura loquantur in ciuilibus non in criminalibus Tutius tñ est tenere quod requiratur pronunciatio per regulam l.inter accusatorẽ,de publ.iud. & de pœ.l. absentẽ. Põt tñ hæc pronũciatio fieri una cum diffinitiua.l.eius q delatorem. & præall.& ꝙ ibi per Bar.Hinc est qđ cõiter in oĩbus bãnis dĩ habita dicti accusati,uel inquisiti eius contumacia pro uera, & legitima cõfessione quæ satis includũt dictã interlocutoriam l.cum clericis, & qđ ibi not. C. de epis.& cler.Crederẽ tñ ẽt sine ulla expſſione bannum ualere,quia taciteuideretur pronunciare sicut dicimus in l.1.C. de ord. iud. & l.pen.ff.de his q sunt sui,uel alie.iur.& in l.quod in diem,§.si rõnem,de comp. cum si.

11 Vndecimo quæro,† Stante statuto ꝑdicto iudici notũ est, ꝙ citatus est in loco ex quo non põt in termino in citatione apposito cõparere.Et ut omnis cesset dubõ est ibi ex cã uolũtaria.qritur an iudex habeat necesse expectare lapsum termini, an uero possit statim eum bannire,& fiscus uirtute statuti bona occupare.Hanc qõnem mouit Bal. in l.2. C.si pen.app.mors inter.& arguit primo, ꝙ possit dari bãnũ non expectato termino, qa de necessario cõtingẽtib.idẽ est ꝙ de pñtib. ff.de uer.obl.l.cũ stipulatus sim mihi à proculo.de noua.l.si pup §.1.Determinauit tñ cõtrarium tribus rõnib.Prima, qa uerba legis requirunt tps cõsumatum,ut not.in c.ubi periculũ,de elect.li.6.Secunda,quia haberi pro cõfesso est pœna a cõ dõne incipiẽs,quia præcedens interlocutoria de citãdo nõ obligat: unde

unde non incipit à præcedenti obligatione. Et ideo expectãdum est ultimum momentũ l. in illa stipulatione. §. si calendę. de uer. obl. Tertia, quia hęc pœna trahit secum executionẽ, & ideo reqritur fcm̃ cõsumatũ, ut in c. ꝑpetuę de elec. lib. 6. in nouel. Ista determinatio placet. ubi. n. de pœna legali tractatur, qualis est ficta cõfessio à statuto inducta ꝑp cõtumaciã ibi non sufficit esse certũ, nisi ultimus terminus aduenerit, & s. c. ante agi nõ põt, casus est de uerb. oblig. l. in insulã. Præterea ubi notaẽ cõdẽnatio nõ sufficit cõfessio et uera, & facta in iudicio, ut hr̃ ff. de his qui no. inf. l. ictus fustium, ꝑ gl. Bal. & alios, licet secus sit ubi nota. fcm̃ ur no. eod. tit. l. qm̃, q̃ ita saluaẽ Præterea loquitur in ciuili ubi cõfessus hr̃ pro condẽnato, qđ non est in criminali, ut ibi ꝑ Bart. Non ergo põt iudex ante terminum bannire, ut in rõnibus tactis ante uers. pręterea, nec fiscus ante bãnũ bona incorporare. licet alia solẽnitas obseruẽ in bãno dato de iure cõi qñ annotantur bona, in l. 1. 2. & 3. C. si pen. ap. & in conc. ibi alleg.

12 Duodecimo quęro † Iudex formauit inquisitionem, uel ex accusatione processit cõtra Petrum Ioannis de populo S. Laurẽtii, & in illo populo nõ erat Petrus Ioãnis, sed Petrus Martini, uel erant duo Petri Ioannis, & sic fecit citationes, & bãnum dedit. Quæritur an dare potuerit, & si dedit an ualeat, Bar. in l. demõ falsa, in princip. in 6. q. ff. de cõd. & dem. tenet ꝙ ualeat, & executio fieri possit, si cõstat ꝙ ille erat hõ q de maleficio fuerat inculpatus, & ꝑpea dicit ꝙ cauti rectores faciunt illũ captũ recognoscere se esse illũ q de maleficio fuit inculpatus. Et ita etiã dicit in l. inter stip. §. 1. de uer. obl. & de cust. reo. l. diuus. Credo Bar. intellexisse qñ citatio fuit facta ꝑsonalr̃ uel ad domũ, & cõstat ꝙ captus est ille qui fuit citatus ꝑsonalr̃, uel qui habitauit in domo citationis. Tunc. n. citatio non fuit inualida, aut rõne erroris, aut incertitudinis ꝑ ibi notata, cum de corpore citati cõstaret, & ꝑ consis reqsiti, ut ĩ turrib. ibi all. & l. si qs in sundi uocabulo, de leg. 1. Sed si citatio fuisset facta ꝑ loca publica, uel ad ecclesiam principalẽ, uel ianuã Palatii rectoris, ut interdũ ꝑmittunt statuta, tũc puto bãnum nõ tenere uno casu ꝑp errorẽ, qa citatur Petrus Ioã. q non est, & de corpore nõ cõstat ex aliqua circunstãtia. Alio casu q nõ est rõne icertitudinis, ut in l. duo sunt Titii, de test. tut. & qđ hr̃ in l. si quis seruũ. §. si inter duos, de leg. 2. Cõiter tñ rectores obseruant cõtrarium. Faciunt. n. captũ cõfiteri se esse illum q deliquit, ut in snĩa, continetur, & qui citatus fuit, & bannũ exequanẽ. Et ita dicit Bal in d. §. si inter duos fuisse seruatum Florentiæ, qa ille qui deliquit debuit cogitasse se citari, & qa talis citatio declaratur ex adiuncto. Quod põt de iure esse uerũ si incitatione exprimitur causa. s. delictum. Sed si simplr̃ dr̃ quod compareat ad defendendum se à quadam inquisitione &c. Tale bãnimentum de iure nõ procederet. Vidi tñ fm dcm̃ Bal. practicari, & ita seruatur per assessores, qui si non detrahũt ueritati fauori publico deseruiunt ne in talibus fraudes cõmittanẽ, & maleficia remaneant impunita. Et adde q̃ dicam infra in 2. t. pe, parte 2. q. 26. ubi tractabo an occidens illum quem putabat bannitum cum non esset excusetur à pœna.

Rub. an à tali banno possis appellari, & de concernentibus hunc articulum, & quando quis dicatur bannitus.

SVperest ut quarta particula huius primi tpis expediatur, quę fuit à tali banno possit appellari, & in aliis particulis processum est sic procedam in ista.

Primus ergo quæstionũ titulus est prædictus.

Quarta pars primi temporis.

1 PRimo ergo quæro, † An à tali banno liceat appellari: in hac qõ. in locis in quibus

bus est statutum, ꝙ in criminalibus nõ possit appellari, hęc quæstio. est sopita, sed restat in locis in quibus statuta nihil dispo nunt aliud quam supra dictum est, in qua. q. uidi quędã breuissime scripta ĩ quibus sic dr. Primo uř non possit appellari, quia contumax non appellat. l. properandum. §. sin aũr reus. C. de iud. sed certe dicendum est ꝙ appellari potest ut dr manifeste. C. si pen. ap pel. mors inter. l. 3. & dic ut ibi not. & in l. properandum. §. illo. & §. finaũt reus. Certe qsqs fuerit scribens nimis breuiter se expe diuit. Dixi. n. supra in ꝓœmio qđ aliud erat bannũ. de quo ĩ d. l. 3. dr. & aliud de quo agi mus, & ideo qdqd sit in bãno annotationis bonorũ, &c. ad propositum nostrum arguo primo ꝙ non possit appellari. quia sñia bã ni cõtinet pœnã criminis ergo nõ appellať, qa nec à pœna. ff. de uerb. sig. l. si qua pęna. Secũdo cũ ex forma statuti talis cõtumax ha beať ꝓ cõfesso, qđ non est in eo cuius bona annotanť. ut d. l. 3. & l. 2. eo. tit. ergo nõ põt appellare semꝑ ei obstante sua confessione quæ detegit app. frustratoriã. C. quorũ. app. nõ recip. l. 2. & arg. de fal. satis a ꝑte, & C si ex fal. instr. l. fi. cũ ibi not. Tertio quia uerus cõtumax non appellat, ut in d. tit. quorũ ap pell. l. 1. & d. l. ꝑperandũ, & l. ad perẽptoriũ, cũ sim Quarto ẽm Bald. in quodam suo con silio. Lex statuit certũ terminũ ad purgandũ moram. s. usque ad sñiam. l. si cum exceptio nes, §. hæc aũt actio. ff. quod met. causa ap pellationis uero non uř posse purgari. ff. de optio leg. l. mãcipiorũ, de acc. l. titia cum cõ cor. In cõtrariũ quod possit appellari sic ꝓ baŧ. Bannum est multa, ut not. gl. in l. 1. §. ex hoc rescripto. ff. de uen. inspi. ergo põt ap pellari. l. & in multis, C. de appell. Præterea à sñia diffinitiua lata in criminalibus potest appellari. l. addictos, C. de epis. aud. & l. addi ctos, de appell. & ff. eo. tit. l. non tm̃. ergo, & ab isto banno qđ ex forma statuti uim hẽt sñiæ diffinitiuę, ff. de leg. 1. cũ simi. Tertio, regula gñalis est permissiua, in maiore. n. & in minore licitũ est appellari, nisi qs reperia tur ꝓhibitus. l. & in maiori, C. de appell. & not. in l. q restituere, ff. de rei uend. & in l. cre ditor. §. iussus, de appel. Sed statutũ hoc non ꝓhibet, ergo ꝑ dictam rõnẽ poterit appella ri. Quarto, ꝓ hac parte uř casus in l. gñalř. §. 1. C. de rebus cred. & facit l. cũ apud, ff. de iud. sol. ubi stipulatio ob rẽ non defensam,

& sic ob cõtumaciã põt purgari in causa ap pellationis. Pro huius q. solutione distinguẽ dũ puto, ꝙ aut statutũ dicit cõtumacẽ hři ꝓ cõfesso, & cõuicto, & tũc nõ puto posse ap pellari ꝑ d. l. 2. C. quo. appe. nõ recip. Et non obstant in cõtrarium allegata, quia est casus specialis in quo appellatio est ꝓhibita. Si ue ro statutum dictat tm̃ eũ hři ꝓ cõfesso. Tũc aut est uerus contumax ẽm ea quæ hñr, quæ hic non repeto in iuribus superius allegatis. s. in l ꝑperandum, & l. 1. quo appel. in l. ad perẽptorium. ff. de iud. & in l. ex cõsensu. in fi. de appel. in cle. si ante. de dol. & cõtu. & ple ne ꝑ Bar. in l. fi. ff. de in integ. rest. & nõ põt appellari non ex ui cõfessionis inductę, sed ex natura uerę cõtumacię Fallit hoc in duo. bus casibus. Primus est si uenerit adhuc iudi ce pro tribunali sedente. ff. de in integ. rest. l. diuus. Secũdus si ex forma statuti reseruať ẽt post latã sñiam aliqđ tps ad purgãdũ mo ram sine cõtumaciã, ut d. l. 2. C. si pen. appe. mors interue ẽm unum intellectum, & ibi tangit Bald quod est not. pro limitatione iu rium prædictorũ. Si aũt non est uerus contu max, ut rřr est non citatus personalř, & tũc aut iudex ẽr ultra cõtumaciam examinauit testes, & tanq̃ confessus, & conuictus non appellat, ut d. l. 2. C. quo. ap. Aut ex sola con. tumacia cõdẽnauit, & poterit appellare non ea rõne quod sit multa qa non est simplř ue rum, ut dicã infra in secundo tpe. q. Quæ ꝑ. dant banniti, q̃ est 5. uel in q. 3. sed aliis rõni bus supra tactis, & arg. d. l. 3. si pen. ap. ẽm a liam lect. Non obst. ꝙ eius contumacia ha beatur pro confessione, quia illã põt reuoca re rõne erroris in causa appellationis, ut hř in simili in l creditor. §. iussus. de ap. & no. ꝑ gl in l. 2. § ꝙ si actor. de iur. cal. & ꝑ Bart. in l. obseruare. C. quo appell. non reci. per Doc. in l. error. C. de iur. & fac. ign. & in l. 2. de erro. aduo. Dixit tñ Ioã. And. in c. Roma na §. finaũ t, de appel. lib. 6. ꝙ qñ solum con. fessus appellat debet in appellatione expri mere causã, qa asserat se errasse, & cõfessio. nem reuocet alias non audiř, quod est not. In appellatione. n. à diffinitiua rř causa non est inferenda de appel. l. 1. in fi. Non ob. l. si qua pœna, quia hic non appellatur à pœna, sed à iudicis iniquitate, qa non debeat appel lantem condemnare. Aliqñ n. pœna est cer ta, & à iure limitata, & ab illa non appella tur qñ constat aliquem illam incurrisse. Est

enim

enim tunc snia legi, & ita loquitur, l. illa, & quod not ꝑ Guil. in Spec. de rec. §. fin. in fini uer. hic not qñq; est pœna reposita in iudicis arbitrio, & tñ pōt appellari. Ita not. in c. super his, de acc in gl. super uers. arbitrium, & in cap. q̃a nos, de appell. in ult. & gl. & idē si à iure imponitur certa pœna, sed si certum est aliquem nō incurrisse, uel dubitatur ꝑꝑ quod requirur iudicis snia, & pōt appellari, ut l. & in maiorib. & ita not. Arc. & Io. And. in c. cup. de elect. lib. 6. & idem Arch. in q. 5. ga suspecti, habet ēt d. l. si qua pœna, alium intellm ut ubi not ſm quem nihil facit ad ꝑpositum. Non obst. ultima ratio, quia non est uera, potest. n. in causa appellationis mora purgari ut not. in l. 1. circa princ. de act. empt An aūt à dispōne statuti, siue cōstōnis possit appellari, dic ut per Bart. in l. oēs populi, & in l. fi. de app. rec. & uide Io. And. ī c. cū oēs de cōst. q. dicit, ꝙ sufficit cōtradicere.

2 Secundo quæro. † In casibus in quibus licet appellare cui incumbat onus probandi, an ipsi iudici inquirenti, uel parti accusanti, an ipsi bannito appellanti contra quem est ficta confessio inducta ex cōtumacia? Rñ cō sultum uidisse onus probandi incūbere iudici, uel accusatori, prout ante incumbebat si comparuisset primo, qa extinguitur pronunciatum, l. 1. in fi. ad Turp. cum sim. Et si non stat ꝑsumptio snīæ quæ onus probandi trāsferat. Secundo qa cōtumacia est purgata quę pōt purgari ēt lata snīa, ut dcm̄ est supra. Itē ex quo non denegatur appellatio, ergo nec defensio denegata uř quæ succedit statim appellatione ꝑmissa. Quarto ꝑ regulā gñalem q̄ habet in l. hi qui ad ciuilia, C. de app. & hř in §. illud, in auth. de his qui ingr. ad app. dixit tñ Bal. post cōfirmationē pdcōi ū cōsilio tū ꝙ si cōtra appellātē essēt alia indicia facilius conuinceretur ꝑꝑ bānum, quia illud fecit eum suspectum, C. de asses. l. consiliarios quod non procederet si ꝓbaret se fuisse impeditum, siue se habuisse iustam cām in principali causa non cōparendi, arg. co. quæ hūr maximē ꝑ Bar. in l. fi. ff. de in integ. rest. Pro decisione pdicta uide quæ dixi supra perte ꝓx. q. 8. Est. n. necesse quod dicatur aliud in uera cōfessione per not. in iuribus ibi alleg. & aliud in ea quæ cōtumacia introduc. ē, ut paret manifeste ex his quæ ibi dixi. Licet. n. in aliqbus æquiparentur non tñ in omnib. Statutum. n. solum dicit quod possit bāniri in ea pœna qua posset cō dēnari si confessus fuisset, uel dicit ꝙ habeat pro cōfesso, qđ cū sit facti non habet eundem effectum ꝙ esse confessum, dico quo ad omnia, ff. de uerb. oblig. l. metus. & quod ibi no. quod est indubitanter uerū si ante diffinitiuā nō fuit pronuntiatum eum hři pro cōfesso, ſm ea q̃ dixi supra parte prox. q. 10. cum. n. appellando à diffinitiua intelligatur ēt ab illa interlocutoria appellatum: stat regula ꝙ in eo statu est in quo erat illa interlocutoria non facta. Et sit nō dici fuisse cōfessus l. 2. ff. de app. recip. cum sim si aūt fuisset ante diffinitiuā interlocutorie pronūciatum eū hři ꝑ cōfesso, maius esset dubium, sed putarē dicēdum ꝙ aut ex forma statuti non poterat ab interlocutoria appellari, qa reseruatur in appellatione a diffinitiua, & idem. Si uero poterat appellari, & ille non appellauit transacto tpe anteq̄ daretur diffinitiua, uel anteq̄ à diffinitiua appellaretur, putarē secus esse, qa illa pronunciatio non est reuocata per appellatione à diffinitiua, l. itra utile, ff. de min. cū cōcor. Et sic remanet ꝙ habet contra se uirtutē cōfessionis. Et sic licet concedi possit quod illa possit tanq̄ erronea reuocari, tñ ei incumbit onus probādi errorē, & sic rem aliter se hře, ut in l. error, C. de iur. & fac. ign. & aliis iuribus alleg. in præall. q. 8. nisi per iustam causam, quam probaret, concederetur sibi restō in integrum aduersus illam pronunciationē per not. in l. diuus. & l. fi. ff. de in int. rest.

3 Tertio quæritur † uiso quod aliqñ potest appellari, an tunc lata snīa antequam labantur decem dies infra quos potest appellari quis dicatur bānitus taliter, ꝙ in eo locum habeant statuta de bānitis loquentia. Et primo uř dicendum ꝙ non, sicut. n. non potest innouari aliquid appellatione pendente, ff. nil nouari appellatione pendente. l. 1. & C. de app. l. ita nec pendente tpe ad appellandum, ut not. in d. l. 1. Secūdo probatur, quia idem est effectus si moritur cōdemnatus pēdente tpe dato ad appellandum q̄ pendente tpe appellationis, ut not. per glo. in l. ex iudiciorū ff. de accus. quæ reputatur singularis, sed habet conc. in l. si q̄s post. ff. de test. Sed pēdente tpe appellationis quis non dř bannitus. l. furti, in princ. ff. de his qui not. in f. & l. 1. in fin. ff. ad Turp. Ergo nec pendente tpe ad appellandum. In hac q. est aduertendum quod omnis effectus iuris qui producunt à senten-

snia non requirentes facti executionē statim lata snia sunt producti l.furti. in prin. ff. de his q no.inf & l.si quis filio.§. q aūt oēs. ff. de iniusto.testa.& per Inn. in c. qualiter, & qñ.de ac c.Illi aūt effectus qui requirunt factum homines non producuntur, nisi lapso tpe ad appellandum, & sic postq̄ snia transiuit in rem iudicatam, ut C.de exe. rei iud. per totum quod in ciuilibus uerum est sine dubio,ut in iuribus supra allegatis, & de appel.l.constōnes.& de appel.c.nō solum.li.6. Sed.& in criminalibus per rām.l.absentem. de pœni.& de iud.ff.l.oēm.& pp maioritatē periculi licet in cōtrarium faciant l.non tm̄ de appel.ead.l.addictos.C.eo.tit. & de episc. aud,l.addictos Sed rñdetur qꝛ ibi de facto fiebat executio.ut ibidem p Doct.Ex quo infertur qꝛ ad effectus priuatiuos iuriū ip sius banniti statim lato banno intelligit bannitus. Et sic decē dies esset infamis,esset intestabilis, esset inhabilis ad certos actus de quibus dicetur infra in secundo tpe,statim erit affectus ipsis qualitatis,non aūt poterit interim offendi,qa illud factum ho is reqrit. Ex quo patet quod male dixit Gand.q indistincte dixit eum posse offendi in.rubr.de bannitis. in 2.col.quem secutus fuit Alb.ubi supra.q.24. dicens ita tenuisse Pet.in d.l.1.si pen.ap. per iura secundo loco allegata quæ ad alium effectū loquunt ut pdicti.Nec pdictæ cōclusioni obstat gl.l.ex iudiciorum,& l.si quis post, 5 quas sequitur Dy.qa non procedunt quo ad priuationē bonorum.Illa.n.statim ipso iure fit.ff.de ius.fis.l.1.§.an bona.Vcrū.n.est qđ li.cōtest.& condēnatus.Et sic sunt pducti effectus ab illis actibus resultantes fm Iac. de Are.q alle. dictam l.si qs filio. §.irritus. siue. §.qꝛ li qs,quem sequit Cyn.in l.3.C.si pend. ap.mors inter. & Bar.in d.l.ex iudiciorum,licet Bal.aliter dixisse uideat in d.l.3. mortuo bannito intra dictus. 10.dies de quo banno dicetur infra in ultimo tpe parte 2.q.7.

4 Quarto qrit † an postq̄ inte posita est appellatio dicatur qs bannitus adeo qꝛ interim possit offendi,habeantq. locū alia iura uia de bānitis loquētias,an non. In pcedenti qō.patet nō esse insistēdū in hac ex ibi dictis. Constat.n.qꝛ aut appellatio pnunciatum extinguit saltē rōne psentis status, aut suspendit rōne futuri,ut hr in l. furti in prin. ff.de his q notan.inf.& l.tale pactum.§. qui prouocauit.de pac.qꝛ in d.l.1.in si.ad Turp. cū sim. & qdquid ex prædictis operet appellatio sequit quod interim non dr bannitus.si. n.extinguit pronūciatum clarum est si suspendit idē,quia ex condōnali dispōne interim pendente condōne ius nō oritur,l. pecuniam. si cer.peta.de uerb.obl.l.quoties,cū simili. maxime in snia q̄ uenit resoluenda, illa n iudicatur potius cōdōnalis ab initio quam puta resoluenda, ut hr per Bart.in l. centesimis, §. si.de uerb.obl.& qđ hr in l.2. ff.de in di addi.& in l.qbus diebus.§.quidam Titio. ff. de conditio, & demon.saltem in legalibus dispositionibus q̄ potius æqparanf ultimis uolūtatibus q̄ cōtractibus,ut no.in l.1.ff de his quib.vt indi.& per Bart.in l.translatio.ff.de adim.lega.& ad silla,l.in cognitione. & plenius in l.ita stipulatus.ff.de uerb.obl.Et uide q dicam in 2.tpe parte ult.q 79. Interim ergo non censetur bannitus, & ppea non habebunt in eo locum ordinamenta de bannitis loquentia. Et ita determinauit Dyn. & post eum Bart.in l.q à latronibus.§ 1. ff. de testa & probat tex fm Dyn. & Bart.in l.3 §. si seruus.ff.de acquir.posses.& in d.l. 1. ff.nil noua.appell.pen.ibi. Neque ullam aliam iniuriam,&c. licet in bannum sit extinctum, aut suspensum,& sic cessent effectus banni, non in cessant effectus resultantes ex pendētia processu,de quibus hr.ff.de so u.l ieo. & de muneri.& not.l.reus delatus.& in cōcor.

Quinto qro † an bannitus agens causam nullitatis bāni,& sic petēs se cācellari, possit pēdēte dicta causa uirtute statuti tacti ī principio pœmio offendi. Dy.in hac qō.dixit,qꝛ sic in l.3 §.si seruus ff.de acqr possessio. p illum tex.ubi dr,qꝛ licet seruus si paratus subire iudicium libertatis.nihilominus interim seruus est,p quo facit.ff.de lib.cā.l si cui §.licet.& l.ordinata.& ita ēt tenuit Gād. & Alb. sequit ubi supra q. 23. licet non bene firmet.Bar.uero in d.§.si seruus,tenet cōtrariū alleg.l.cū uero.ff de fideicom.l.b ubi ille cui debet libertas ex fideicōmisso pp spem dicit esse in quasi possessione libertatis.ita bannitus litigans hoc modo.Item qa de hoc uf casus in l.si qs filio. §. qđ si quis. ff.de iniust. testa.ubi snia nulla non facit damnatum intestabilem. Tertio,quia statutum loquitur de bannito,ergo debet intelligi de rite bānito. l.3.§.cōdēnatū.ff.de re iud.qđ intelligi uerū ī eo q scit causam nullitatis agitari. In ignorante uero remittit ad no. p sc in l.ult. ff. de adul.

adul. Sed certe lex cũ uero nõ facit, qa ibi lo quitur qñ certum erat dñi libertatem in casu aũt nostro dubitaẽ. l. quod, de pecu & ideo potius debet præsumi pro sñia, ut l. Herennius. §. Caia ff. de cui. & uoluit Bal. in l fi. C. q ad lib. pcla. nõ licet ubi reprobat dictum Iac. de Are. q dixit bannitũ admitti ad dicen dũ de iniustitia banni pstita satisdatione in l. statu lib. rõnem. ff. de statu lib. §. aũt, quod si qs loquitur in effectu cõcernente solum personã ipsius bãniti, & sic nõ facit ad casum i quo tractaẽ de iure cõcernente psonã alterius Et ad §. condẽnatum, uidetur q loquitur qñ de nullitate constat p p quod Bald. in auth. q supplicatio. C. de prec. impera. offerend. dixit considerari ueritatem. s. an in se bannũ sit nullũ, & tunc nõ possit offendi alias sic Ego uero aliter dicendũ puto ut. n. sæpius dicetur infra in 2. tpe quilibet uĩ cõ stitutus publicus officialis, ut l. 2. C. qñ lice. sine iud. uindi. & ideo sicut pendente causa nullitatis officialis non possit exeq. ut osten dim. ergo nec alius eum repræsentans, quod aũt pendente tali causa nõ posset fieri execu tio, phat qa ubicunq; executio est irretra stabilis ibi, siue cognitio nullitatis reqrat al tiorem indaginem siue non, semp retardaẽ executio. alias. n. non posset dicenti nullum prouideri, ita nota. p Paul. de Leaz. & alios post eum in clem. 1 de re iud. & p Bal. in l. si feriatis ff de ferijs Siue igiẽ ad mortem siue aliter in psonam offenderetur locum hẽet pœna l. si qs puocatione. C. de appel. & est ue rũ in scienti causa agitari, qđ intellige, nisi causa nullitatis habeat calũniã euidentẽ per nota. in l satis apte. C. de fal. & p Bald. in l. ab executione. C. quo appel. nõ reci. & ĩ l. 3. C. ne in una eadẽq; causa lic. ter. puoc. Tũc em̃ excusareẽ occidens, & ita potest saluta i dcm̃ Dyn. & quod notauit Bald. in l. liber tat. ff de stat. hom. licet ibi alr̃ dixerit. Quod dictum examinabo infra 3. tpe parte 1. q. 2. ubi tractabo omnes quæstiones in quibus occiditur ille qui apparet bannitus licet esse ctiue non sit uel quia soluit, qa clericus, qa rebannitus, & non cã. ellatus, ut ibi patebit.

6 Sexto qriẽ † Titius fuit bãnitus taĩ q de iuris rigore bãnitus dr̃, petit ex iusta causa restõnem in integrũ aduersus dictũ bannũ p uiã iustitiæ, qđ sibi ex multis causis benefi cium dari põt. l. [illegible] fi. ex quibus cau maio. & l. 2. quasi per totum, si quis cau. C. ex qui. cau. maio. l. 2. Et dcm̃ fuit supra in pluribus qõnibus, & maxime supra hac parte qst. 2. An pẽdente dicta causa restõnis interim posẽ sit offendi. Si uerũ est qđ dixit Guil. in Spec. de restõne in integrum. §. uidendum in principio. Clarum est, q interim à sciẽte causam agitari offendi non põt, qa semper impediẽ executio. Tñ quia illud non est semp uerũ, recurrendum est ad id qđ supra pxima qst est dictum. s. quod quia executio est irretractabilis eadem rõne impediaẽ cum agitur p uiam restõnis qua impeditur cum agitur p uiam nullitatis, extra de restitutio. in integrum. c. aud. & de auctoritate tutor. l. defendente, & quod ibi per Bart. & C. de restõne in integrum l. una, quod Bald. dixit esse uerum ẽt si stante statuto quo cauetur qđ que relæ bannitorum non audiantur. Non enim uĩ bannitus qui habet integram restõnem. ff. de in integ. rũ restitutio. l. non uĩ. Nec obstat non debet audiri, quia non intelligitur exclusus quin possit petere se à banno eximi. l. 1. §. de qua. ff. de postul. per Cyn. & dicit esse simile in excõicato cuius querela nõ au. ditur, nisi pponaẽ contra ipsam excõicationem, ut in c. 1 de rescr. lib 6. ut ipse notat in l. 2. C. si reus uel acc mor. fue. De quo etiam dicam infra 2. tempore parte ult. q 67.

7 Septimo quæritur an idem † sit si pẽdeat causa per uiã supplicationis, uidelicet qđ in terim nõ possit offendi? Ad hoc dicendũ est q non idẽ qa illa non retardat executionẽ, ut notatur in d l. 1. ff. nil noua. appell. pẽden. Quod credo uerũ nisi supplicatio in locũ ap pellationis succederet, ut hr̃ in auth. quæ sup plicatio. C de prec. imperato. offerend. Pro quo facit qđ dixit in duabus pcedẽtibus qõ nib. s. de executione irretractabili. arg. ff. de arb. l. non distinguemus §. cum quidam.

8 Octauo qriẽ † qs puta Titius nõ est bannitus, sed notoriũ est eũ cõmisisse maleficiũ p quo imponiẽ pœna, p qua bãnitus põt impune offendi. An hr̃ pro bannito, uĩ q sic, quia notorium, & sñiæ æquiparantur. l. emptorem. ff. de action. empti. Sed dic q non, quia quo ad hoc extraordinarium effectum notorium, & sñia non æquiparantur l. qcun que. C. de malef. & ita ẽt uidet probari in l. ictus fustium. ff. de his qui notan. inf. & ita determinauit Bald. in l. libertas. ff. de sta. ha.

9 Nono statuto cauetur † quod percutiens aliquem cum certo gñe armorum, puta falcione,

cione, uel quadralecto quæ arma solebant esse in usu, & multum exosa, ipso facto bannitus sit in bāno. Quidam percussit cum fal cione, & anteq̃ banniretur per sniam fuit occisus, quæritur an potuerit impune occidi tanq̃ bānitus. Alb. ubi supra q.94. dicit se obtinuisse quod sic, per l. cum quasi, §. si plu res. ff. de fideicōm. lib. ubi tm̄ operatur snia facta à lege, quantum operatur lata ab hoie. Item per decretales q̃ loquuntur de canone latæ sniæ. 17. q 4. c. si quis suad. Quod tñ debeat expectari snia, siue iudicis declaratio al legat. l. 1. C. ubi cau. fisc. & quod ibi dixit, & de hæret. c. cum sm. l. & plus non dicit. Pro hac secunda parte facit, q̃ statutū p̄mittēs offendi bannitum nō habeat locum in eo q̃ bānitus reputatur à lege, l. 2. C. de his q̃ ue ct. imp cum ibi no. maxime cum tanq̃ odiū uel l. q̃ excep. de cōd. ind. debeat restringi nō ampliari. Pro prima parte facit, q̃ illa uerba ipso facto, important canonem latæ sniæ, q̃a ex his demrãtur q̃ non requiritur snia, quo casu dr̃ latæ sniæ Canon, ut no. in c. cum esses, de sta. & in c. relatum, de iure pat. p̄ Io. And. in c. 1. de sagit. & in c. 1. de eo q̃ fur. or. suscepit, p̄ Arch. 73. dist. Salonitanæ. Putarē aduertēdum ad statutorū uerba. l. semper. §. legem de iu. imm. Nam si statutum qđ per mittit occidi bānitum simp̄r & sic loquit, cum debet hr̄et ēt in eo, quia statuto sit bannitus p̄ p̄ uerba gnalia, l. 1. §. & gnalr de leg. p̄st. l. 1. §. lex Falc. ff. ad l. Falc. cum sim. Et ut casus cum gl. quæ sm Bald. forte de iure ciuili nō est alibi in l. amiss. §. qui deficiunt. ff. de cap. dimi. Si uero statutum diceret q̃ bānitus descriptus, & registratus posset impune offendi. Tunc non uerificaretur in eo qui ipso facto intelligeretur, uel esset bannitus. q̃a licet efficiatur bannitus non tñ efficitur registratus, & sic nō uerificant uerba statuti duo re quirentia lege hos accusare. § fin. de accus. cum similib. Facit quod hr̄ in cap. fin. de elec. lib 6 ubi licet pñtia suppleat citationem, nō tñ supplet aliam scientiam quæ requirit, & ideo actus non ualet. Si tñ tunc statutum quo l facit eum bannitum ipso facto procederet ulterius, quia diceret eum etiam intel ligi registratum, maius esset dubium. Putarē tñ si statutum diceret sit ipso facto bānitus, & registratus possit impune offendi? Si uero diceret sit ipso facto bannitus, & pro registrato habeatur, secus esset per noua l. uerit. de uerb. sig. & in l. si mar. §. 1. de adul. p̄ Bart. & latius, in l. si is qui pro empt. Et ideo in ista ciuitate additum fuit statuto q̃ banniti, & registrati possint impune offendi.

De occurrentibus post perfectum bannum ipso bannito.

SEquitur uidere, de secundo t̄pe. s. de occurrētibus post perfectū bannū ipso bāno durante, quod tps ut dixi in proœmio di uiditur in tres partes. Prima. n. erit de his quæ banniti in seipsis patiantur. & agant cū eorū appendiciis. Secunda erit de his quæ p̄ alios fiunt in eorū præiudicium. Tertia erit de his q̃ fiunt in eorū fauorē, quæ ideo post ponitur, q̃a multæ q̃ōnes erant præambulū ad ultimū t̄ps. Et cuilibet particulæ p̄mittū tur, ut supra in 1. t̄pe fcm̄ fuit, rub. summariū q̃ō num. Sunt ergo rub. 1. partis infrascriptę.

1 *An ualeat statutum quod cauetur bannitum posse impune occidi. Et in ea de statuto quod facit dominum.*
2 *An ualeat statutum aliud quo cauetur querelas bannitorum non debere audiri*
3 *Quid sit bannum, & unde dicatur.*
4 *Quibus æquiparentur banniti de quibus agimus.*
5 *Quæ perdant tales banniti.*
6 *An bannitus uulnerans aliquem animo occidendi, debeat puniri pœna statuti, an uero pœna iuris communis.*
7 *Si aliquis fuit bannitus in quinquaginta pro uno crimine, in sexaginta pro alio, & ex alio processu An dicatur banitus a centum libris supra.*
8 *Quid iuris si ex eodem processu pœnis tamen distinctis fuit bannitus.*
9 *Quid ex eodem processu pro pluribus criminibus in una summa nulla facta summarum uerbali distributione bannitus.*
10 *An bannitus tantum intelligatur in statuto loquente de bannito & condemnato.*
11 *An banniti prædicti perdant eorum bona uirtute banni.*
12 *Si bannum fuit pecuniarium, an fiscus possit accipere insolutum de bonis banniti.*
13 *Si cauetur statuto quòd bona delinquentis sint obliga a pro pœna, an tunc bannum pecuniarium possit mitti executioni contra fideiussorem da um an equam esset contumax & ba nitus.*
14 *An bannum pecuniarium possit mitti executioni contra fideiussorem, antequam esset contumax, & bannitus.*

15 *An*

15 *An fideiussor sit liberatus, si bannitus captus à iudice aufugit.*

16 *An bannitus ex eo quod fecit contra statutum dicatur bannitus ob crimen læsæ maiest. & sic perdat bona.*

17 *An quando bannitus perdit bona perdat etiam ea quæ sunt sita in alterius territorio.*

18 *An perdat solum præsentia, an etiam futura, siue postea quæsita.*

19 *An in casibus in quibus banniti non perdunt bona eis existentibus in banno currit præscriptio.*

20 *An banniti perdant p̃tātem quam habent in filios.*

21 *An perdant potentiam faciendi statuta una cum alijs ciuibus.*

22 *An bannito domino uaßallus liberetur à seruitio feudi.*

23 *An uaßallo bannito feudum ueniat in confiscatione bonorum.*

24 *An emphyteusis banniti ueniat in confiscatione bonorum.*

25 *An bannito filiofamilias ueniat in confiscatione peculium.*

26 *An in confiscatione bonorum banniti ueniat usufructus rei in qua bannitus erat usufructuarius.*

27 *An bannito patrefamilias ueniat in confiscatione bonorum peculium filij.*

28 *An mulier bannita perdat dotem in casibus in quibus bona confiscantur.*

29 *An mulier bannita ob adulterium possit uir ad dotem conueniri.*

30 *An in confiscatione bonorum banniti ueniat hæreditas & tempore banni delata, sed nondũ adita.*

31 *An in confiscatione bonorum banniti ueniat conditionale debitum ipsi bannito.*

32 *An in tali confiscatione ueniant iura patronatus.*

33 *An bannito filio, & bonis publicatis pater teneatur assignare fisco legitimam.*

34 *An dictante statuto patrem teneri assignare legitimam filio delinquenti, possit pater cogi assignare bannito filio per contumaciam.*

35 *Posito quòd teneatur, an in tali assignatione inspiciatur tempus delicti, an accusationis an banni.*

36 *An pater banniti teneatur dare fisco alimenta filio debita.*

37 *An bannitus perdat iura succedendi ab intestato.*

38 *An bannitus perdat ius succedendi ex testamento:*

39 *An bannito possit fiscus auferre, ut ab indigno illa quæ quæruntur bannito, & in confiscatione non ueniunt.*

40 *An bannitus desinat esse tutor.*

41 *An desinat esse executor.*

42 *An desinat eße arbitrator.*

43 *An possit de nouo eligi arbiter.*

44 *An bannitus dicatur effectus non soluendo, uel in tali statuto quòd uxor possit ad dotem agere.*

45 *An bannitus desinat esse ciuis ciuitatis à qua bannitus est.*

46 *An bannito possint imponi collectæ.*

47 *An bannitus possit capi pro repræsalijs.*

48 *An bannitus possit petere alimenta ab illis à quibus ante bannum poterat impetere*

49 *An banniatus per uiam accusationis efficiatur infamis.*

50 *An efficiatur infamis si bannitur per uiam inquisitionis.*

51 *An notarius bannitus pro crimine famoso possit instrumenta conficere.*

52 *An bannitus possit facere testamentum.*

53 *Dictante statuto quòd sententia bãni habeatur perinde, ac si lata esset contra præsentem, An tunc testari possit.*

54 *An ubi testari potest eius testamentum habeat effectum si capitur, & occiditur pro executione bãni.*

55 *Stante statuto quòd bannitus ex testamento capere non possit, An bannitus sub conditione si intra certum tempus non soluerit possit hæreditatem adire, & ualeat aditio eo postea non soluente intra terminum.*

56 *An bannitus ciuitate, & comitatu intelligatur bannitus de comitatu postea acquisito.*

57 *An bannitus in una ex ciuitatibus regni, siue comitatus, intelligatur bannitus à toto comitatu, siue regno, & ibi datur remissio pro locis confederatis.*

58 *An bannitus qui non potest habitare, uel stare in territorio possit per illud transire sine metu banni. Et est duplex, scilicet an locum habeat in futurum.*

59 *An exceptio banni superuenientis excludit bannitum à iudicio per eum ante inchoato.*

60 *Si bannitur filius, an talis exceptio excludat patrem qui accusauerat de iniuria facta filio.*

61 *An talis exceptio excludat tertium qui accusauerat de consensu eius qui postea est bannitus.*

62 *An stante statuto quod querelæ bannitorum non audiantur bannitus possit se defendere.*

63 *An bannitus conuẽtus à bannito possit excipere quòd bannitus non debet audiri ex forma dicti statuti.*

64 *An stante dicto statuto bannitus possit petere reuocationem tenutæ.*

65 *An patiatur secundum decretum.*

66 *An possit compensationem opponere.*
67 *An in casu in quo ipse non possit, possit illam opponere eius fideiussor.*
68 *Stante dicto statuto quod querelæ bannitorum nō audiātur, de quibus querelis intelligatur. Et an possit appellare à sententia lata contra eum.*
69 *An possit petere restitutionem in integrum.*
70 *An possit de falso accusare testes examinatos contra eum assecuturum.*
71 *An possit agere contra iudicem in syndicatu qui cō tra talem bānitum securatum tulit iniquam sententiam.*
72 *An stante dicto statuto, bannitus sub nomine hæreditario possit agere nomine proprio.*
73 *An bannitus retinens bona, uel postea acquirens possit agere per procuratorem, stante statuto prædicto.*
74 *An bannitus possit cedere iura sua, ut sic cessionarius possit agere pro alio ut procurator.*
75 *Quid si ante bannum cesserat.*
76 *An bannitus possit agere pro alio ut procurator.*
77 *An bannitus non banniti hæres repellatur agens iure hæreditario.*
78 *Quid si caueturstatuto quòd bānitus non possit sua bona in alium transferre, an possit facere instrumentum si ante bannum promisit illud facere.*
79 *Fugit creditor banniti contra eum qui bannitus potest se defendere, & fecit citare bannitum qui comparuit, quo uiso creditor uult desistere, bannitus uero uult quòd procedat.*
Quæritur an bannitus audiatur.
Et est duplex.
80 *An bannitus qui perdit iura sua ciuitatis, perdat etiam illa pro contractibus iam firmatis, quando non perdit bona ut beneficium guarentigiæ, uel statuti damnis laudi executionem.*

Prima pars secundi temporis.

1 PRimo ergo quæro † An ualeat statutū quo cauetur bannitum pro maleficio posse impune occidi. Hęc qō est multū nota, & trita, & ppea in ea non instabo. Concludens ꝙ cum tale statutum fiat ad publicam utilitatem, tum ut homines à delinquendo terreantur, scientes se postea posse impune occidi, tū ut maleficia nōn remaneant impunita. l. ita uulneratus. ff. ad l. Aq. & de sen. excōm. ut fame, dicendum est tale statutum ualere. Ita disputando determinauit Iac. de Are. & tenet Io. And. in add. Spe. in ti. de cōst. iuxta fi. & ibi uide. Hoc aūt indistincte tenuit Alb. ubi supra q. 17. late referens rōnes disputationis hinc inde. Et Gand. q. i. in materia bānitorū, & alleg. l. unica. §. fin autē. C. de raptu uirg. Item Bart. in l. ut uim ff. de iust. & iure. & l. oēs populi, in 3. q. prin. & alleg. pro casu l. 3. ff. ad l. Corn. de sic. iuncta l. amissione, de cap. dim. Idem etiam dixit in l. 2. C. qn̄ uni. lic. sine iud. uin. quæ allegat pro casu quod ēt ibi tenet Bal. & licet alias dixerim istud intelligi uerū qn̄ bannitus fuerat ex causa ex qua ei capto debeat irrogari mors quod ēt tenuit Rayn. in repeti. l. oēs populi. Tū nunc dico indistincte ualere. Non enim solum hoc statuitur pp delictum ob quod bannitus fuit sed etiam pp eius contumaciam, & inobedientiam factā suo principi. d. l. omnes populi, & sic si ei mors irrogatur non fit contra ius, ut in c. 2. de maior. & obed. cum sim. Ad rōnes in contrarium factas responde ubi supra, & adde quę dicam infra in. 2. parte huius tpis, q. 49. in qua tractabitur an bannitus offensus possit se defendere, & eadem parte, q. 2. Dixit etiā Bald. quod ualet statutum quo cauetur quod capiens bannitum efficiatur dn̄s banniti per text. in l. dilationum. C. qui ad lib. procl. non li. ut ibi per eum. Ad quod facit l. seruitutē. de iu. iur. iunctis quæ superius dicta sunt.

2 Secundo quęro, † An ualeat illud statutum quo cauetur querelas bannitorū audiri non debere. Hæc qō statuto ita dictante facilis est. Expeditur. n. in breuibus tale statutum ualere. Concordat. n. cum legum dispositione, quę multoties cōtumaces taliter puniunt l sed & si per pretorē. §. ait prætor. ff. qui. ex cau. ma. & ibi Bar. & Bal. hoc dn̄t, facit C. de remis. pign. l. si eo t pe, cum conc. & de re iud. l. contumacia, & idem firmat Bart. in l. cum mulier, sol. mat. per dicta iura, facit l. sancimus. C. de iud. & si uis ad saturitatem uidere iura denegantia audientiam contumaci uide in Spec. de actore, ucis. item quod fuit contumax. & ibi in add. & uide de hæreticis, c. super eo. lib. 6. ff. si quid in fraud. pa. l. 1. & §. & alias, & de his quæ in frau. cre. pup. & de iure delibe. l. si extraneus. Si uero statutum diceret quod non fiat ei iustitia, dixit Innoc. tale statutum non ualere, quia directo disponit contra ius diuinum de const. c. quæ in ecclesiarū, quod ēt sequitur Ang. in l. 4. C. pro empt. Sed si diceret ꝙ ei ius nō redditur puto ualere statutū. qa tunc iuste, siue

iniuste

iniuste dicitur ius redd. & sic potius denegatur factum, q̄ iustitia. l. pen. ff. de iust. & iure, & l. 1. de iurisdict. omn. iud. Si autem diceret non audiatur etiam defendendo dicam ubi supra remisi in fin. proxime quæst.

Tertio uisa ualiditate dictorum statutorū quæritur quid sit bannum, & unde dicatur. Istam qōnem ponit Alb. ubi supra qō. 1. & multa dicit. Ego aūt bř me expediam supra enim in proœmio dixi multiplices esse spēs bannitorum, & ideo non de omnibus est inculcandum, ut fecerūt illi de quibus ibi dixi. Quantum ergo ad propositum attinet isto cum dicto Nicolai de Matt. de quo facit mētionem Alb. ubi proxime dixi. Quod bannum de quo agimus est q̄dā iudicialis sñia pœnalis lata in absentem cōtumacem uirtute statuti. Quod ut supra dixi in ꝓœmio ualet, & fieri potest. Quantum aūt ad alios effectus bannum qñque aliter diffinitur. Dř. n. qñq; multa ut dixi supra in 1. q. vltimæ partis primi tp̄is, qñq; dř bannitum. i. proclama siue cōminacia, ut qñ dř ꝙ certum quid fiat, uel non fiat publice bannitur sub certa pœna. C. cō. uel epist. per totum, & hř in l. 4. ff. de cust. reo. Qñq; dř sñia annotationis bonorū, & banni, quod qualiter intelligatur hř in l. absentem. de pœn. & in l. 1. de req. reis. & in cōcord. quæ non sequor ne extra ꝓposi tum euagari cōtingat. Vnum tñ nolo omittere quod dixit Alb. ubi supra, ꝙ si proclamatur aliquid non dēe fieri sub pœna bāni: & alia quantitas non exprimitur in bāno, si per statutum, uel cōsuetudinem aliter nō declarat ꝙ intelliger pœna solidorū 60. ꝑ tex. cum gl. in lomb. in tit. de exercitalib. lib 1. l. quicunq; qđ esset no. si esset uerū Sed non credo, nisi forte in casu quo bāniretur vnū quenq; dēeire in exercitū, uel cōtra inimicos sub pœna bāni, ut ibi. & eodem uol. lib. 3. & in tit. de his qui ad p̄riam defendendam ire neglexerint. l. 1. & 2. In aliis proclamationibus, & cōminationibus, siue bānis non exprimentibus certā quantitatem puto dicendū si aliter declarari non pōt intelligi s̄m arbitrium proclamari facientis. ff. si quis ius dic. non obtemp. l. 1. & de pœn. l. hodie, cū sim. Et uide quæ dicam infra parte seq. hujus tēporis q. 63 & hoc de prima parte qōnis, uidelicet, qđ sit bannū. Vnde aūt dicatur bannū, bānire, siue bannitio multi multa dixere. Sciendum tñ ꝙ in antiquis legibus istud uocabulum non inuenitur. Sed gl. & iuta nōuissima allegata in proœmio de eo faciunt mentionem, & dř s̄m Nicolaum de Mat. Bānum à banderia. i. paruo uexillo, quod est publicum militare signum. ex quo dicit ꝙ bānum est publica dictio. i. interdictio ab honoribus, & officiis, & statutis ciuitatis. Vñ s̄m eum dř bannio Titium. i. contra Titium publice procedo. Sed istud pōt uerificari in bānimentis in quibus assignantur termini ad comparendum non aūt in diffinitiuis, quia illa sine uexillo, & bānimento publice ꝓferuntur, & ideo dñt alii ut colligitur ex no. ꝑ Cyn. in l. reos. C. de acc. per Bal. in l. 1. de hæred. inst. quod cum sit adinuentum ad similitudinem excōicationis per quam in foro ecclesiastico quis eiicitur extra cōionem ecclesiæ, & inde dř excōicatus, & uocatur acrimonia. i. à gremio ecclesiæ separatio, ut C. de sacrosanct. eccl. l. placet. in fi. ita ꝑ bannum in foro ciuili extra cōionem secularium beneficiorū quis ponitur. Ad quam similitud nē allegauerunt in usib. feud. hic finit lex Corr. & incipiunt cōsuetu e. §. 1. ex quo s̄m Cy. idē est bānire. i. extra beneficia bannientis ponere. Sed istud ēt gñaliter non est uerū, quia ex solo banno non semper ponitur qs extra beneficia, ut patebit ex his q̄ inferius dicentur & maxime q. seq. & seq. Et ideo, qa disputatio noīum est pertinacibus relinquēda, ut l. 2. C. de cōst. pec. In hoc nō amplius insisto, maxime quia talia ad beneplacitum fuerint adinuenta. Bannū. n. qñq; signat, proclamationem. i. citationem cum assignatione termini ad comparendum in iudicio. Qñq; significat pœnam q̄ apposita est in ꝓclamate cōtra aliquid facientibus uel non faciētibus ut d. l. lombardia. Qñq; significat ipsam sententiam diffinitiuam, siue quando fit ex forma iuris cōis. Qñque fit ex forma statutorū ut in iuribus supra in proœmio allegans. Qñque non significat pœnam, sed pr̄emiū, ut quia mittitur bānum quod quicūq; ierit exercitum habeat 20. solidos pro die, uel quid aliud, & tunc non pōt dici de bono itur ad malum, imò de bono ad bonum, in superfluis itaq; & paruæ aut forte nullius utilitatis non insistens cum talibus uulgi opin. oī. signanti p̄feratur. l. cū de lanionis. §. asinā. ff. de fundo instr l. libr. §. quid ergo, uers. quod tñ de Cassius, de leg. 3 de suppelect. leg. l. Labeo, cum simili. Concludo, ꝙ non potest in

 genere

gñe recte dici uñ dicaẽ, & qd ſit bannũ. Quã tum aũt ad ꝓpoſitum attinet dico ut ſupra dixi. Et ita ſe hẽt cõis uſus loquendi. Qñ. n. quis petit, uel habet ſniam prædictam, dicit da mihi, uel ego habeo bannum Titii. Et ſic ſtat uera diffinitio ſupra dicta quod ẽt confirmabiẽ ex his quæ ſtatim dicam in ſeq. queſtione. Si aliter uidere uelis recurre ad loca ſuperius allegata. Et quod dixit Ang. in ſua diſput quæ incipit Duo fecerunt, &c.

4 Quarto quæro † qbus ęquiparantur banniti, de qbus agimus? Iſta fuit q. gl. in §. relegati inſt. quib. modis ius pat. pot. ſolu. & de mũ per multos agitata ut hř ꝑ Cyn. in l. 1. de hæred. inſtit. per Io. And. ĩ add. Spec. tit. deceſſio. actio. §. 1. uer. illud ẽt quæriẽ ꝑ alb. ubi ſupra q. 13. ꝑ Bal. in d. l. 1. ꝑ Ange. in diſputatione ſua de qua dixi in fine proximæ queſt. & ante eũ fuerat diſputata ꝑ Bar. ut patet in uulgari eius diſputatione quæ incipit, Statuto Lucanæ ciuitatis &c. Quæ qa cõiter hñr hic non repetã, ſed ſuccincte tangã, q̃ meo iudicio ſunt ad noſtrũ propoſitũ neceſſaria. Cõcludit. n. Bar. poſt multa, ꝙ non æqparãt deportatis, nõ relegatis, nõ excõicatis in oĩbus, licet in aliquibus cuilibet equiparenẽ, & ſic de uno ad aliũ non eſt licita argumẽt. no l. fi. ff. de calũ. ſed dicit eos eſſe hoſtes & tráſfuga ſuæ ciuitatis, quod oſtendit primo ab effectu. Illi n. ſunt transfugę qui ab his ſub quorũ imperio ſunt deſiſtũt & ĩ numero hoſtium ſe cõferũt. l. amiſſione. §. q deficiũt. ff. de capi. dim. Sed ex bannitus ideo poniẽ in banno, qa inobediens eſt his ſub quorum iuriſdictione fuit ſiue eſt, & ſic cõferẽ ſe ĩ numero aliorũ bannito. i. hoſtium ciuitatis ſuæ, ergo põt proprie dici transfuga. Sed iſta prima ratio nõeſt uera. Non. n. banniuur ꝓpter inobedientiam, ſed ꝑꝑ cõfeſſionem reſultãtem ex contumacia, & ſic ꝑꝑ delictum, ut ipſe idem Bart. dicit in l. omne. ff. de re mil. Et dicam infra in 2. parte huius tpis quæſt. 59. Item qa neceſſe eſſet qđ conferret ſe ad alios bannitos, ut dř in transfuga, quod non eſt uerũ. Secundo probat ipſe ẽt ab effectu licitum eſt impune occidi transfugam. ff. ad l. Corn. de ſic. l. 3. §. fi. & ſic bannitum, ergo, &c. iſta ẽt rõ non eſt uniformis. Ad ſubſtantiam. n. & eſſe banniti non requiriẽ ꝙ poſſit impune occidi, qa non ſequiẽ qs eſt bannitus ergo põt occidi, niſi alio ſtatuto diſponatur ut diceẽ infra in pluribus qõnibus, & maxime in fine huius, & infra in ſeq. parte q. 55. & hẽ per Doct. in locis ſupradictis, ubi ergo hęc nõ diſponit ſtatutũ, hęc rõ nihil ualet. Probat ipſe tertio qlibet ciuitas põt hẽre ſuos hoſtes ſi eis bellum indixit. l. ſi qs ingenuam. §. fi. de c. & not. eod. tit. l. hoſtes. Sed talibus bãnitis ciuitas bellũ indixit ꝑmittendo eos occidi impune. ergo ſunt hoſtes ciuitatis. Hæc ẽt rõ non eſt uniformis ut ꝑdixi. Addit ipſe aliã rõnem, qa qñ ſubditus repugnat dño poteſt dici hoſtis. l. ſi ſeruus. C. de his q ad eccl. cõf. ſed bannitus rebellat ſe ergo põt dici hoſtis. Iſta rõ ẽt non ꝓcedit. Nã ſequeretur ꝙ omnis delinquens eſſet hoſtis, repugnat. n. legibus ſuæ ciuitatis, & tñ nõ iudicatur hoſtis, imò qñque aeriter, qñque leniter, qñque mitiſſime punitur, & non ut hoſtis. l. aut facta per totum. ff. de pœnis. l. abſentem, in fi. ff. eo. tit. Sicque nõ concludiẽ ꝙ banniti de quibus agiẽ poſſint uniuerſaliter hoſtibus æqparari. Pñt n. qñq; impune offendi, & qñque non. Et tñ ſunt bãniti, præterea pone ꝙ ſtatuto caueatur oſtendentẽ bannitũ puniri in mediet ate pœnæ, erit ne tunc hoſtis? certe non ẽt ſm Bart. & tñ bannitus erit. Nulli ergo ꝑdictorũ æqparantur, qđ ẽt tenuit Bald. in d. l. 1. de hęred. inſt. ubi multos refert. ubi uide ſi amplius uidere cupis, & ideo reſtat qđ ſit quoddã genus de ꝑ ſe ſub noĩe bannitorũ, & ita ut dixi ſupra qõne ꝓxima uulgariter appellaẽ, & eſt tale genus ſtricti iuris, adeo ꝙ qdquid expreſſe in ſtatutis quorũ uirtute banniti ſunt non dř, illud intelligatur omiſſum. l. qdquid aſtringendæ, de uerb. obl. ſm Bal. de quo tñ infra in ſeq. quæſt aliqua tractabuntur. Vbi ergo ſit ſolum ſtatutum, ꝙ cõtumax habeatur pro confeſſo, & poſſit in banno poni ꝓ ea pœna q̃ imponereẽ pſenti bannitus tunc nec exulibus ſiue bãnitis. de iure cõi, nec deportatis, relegatis, excõicatis, aut hoſtibus poterit cõparari. Si uero ſint alia ſtatuta de qbus ſupra maxime in ꝓœmio dcm̃ eſt, ſatis tollerabiliter dici poſſet eos hoſtibus cõparari, de quo dicã ĩfra dũ tractabo de receptatione bannitorũ parte 3. huius tpis, & ſic patet ꝙ d. gl. §. relegati non eſt uera. Dicit tñ Ang. ubi ſupra qdã uerba quæ quia pulchra ſunt hic placet inſerere. Quod quidam ſunt banniti imperialis culminis, uel apoſtolicæ ſanctitatis, & qa ꝑdũt ea quæ sũt iuris ciuilis, & ꝑ conñs bona, poſſunt æquiparari deportatis,

portantis. Et de isto gñe bannitorũ loquitur tex. C. de episc. & cle. auth. item nulla cõitas. & auth. item quæcunque. & iura q̃ ibi allegã tur, quidam uero sunt banniti ab inferiore non hñte ptãtem deportandi nec, priuandi subditos beneficio iuris ciuilis, qm̃ talia non sunt imperii eorum, & tunc si bona eorũ pu blicantur, bellum tñ eis non inducitur, æqui parant uere deportatis, quia sicut deportati ꝑdunt ea quę sunt iuris ciuilis, nec tñ eis bel lum inducit. ff. de re iud. l. si uictum, & de ꝑ nõ scrip. l. si in metallum, & in cor. de incest. nu. circa prin. Sed bãniti tales ꝑdunt bona, & beneficia ciuitatis suæ, & tñ non pñt of fendi. Sed hoc non ꝓcedit φ equipareñt de portatis q̃a deportatis interdr̃ oĩs locus ex cepta insula in qua deportatus est, bannitus aũt talis põt stare in oi loco excepto loco à quo est bannitus. Si aũt hñt ptãtem depor tandi, dicit tunc bannitos tales uere æquipa rari deportatis, & testari non posse, & patriã perdere, ut ibi per eũ. Quod est multum peri culosum in terris quæ hñt ex concessione iu re uicariatus, uel imperii, & hñt insulas, ideo non credo uerum si eos in banno ponit ser uata forma statuti. Et sic uirtute statutorũ non uirtute iuris cõis qd' ẽt patebit ex his q̃ inferius dicentur in particularibus q̃onibus. Ista tñ disputatio parui est effectus, ut infra patebit. Et ideo in eã amplius non insisto.

5 Quinto quæro, † Quę gñalr̃ perdant ban niti nostri tp̃is. In hoc multi multa dixerũt inculcando leges de aliis bannitis loquẽtes, ut refert Bal. in d. l. 1. de hær. inst. Bar. aũt in dicta disputatione referens Iac. de Are. in l. ex facto. ff. ad Treb. cõcludit eos perdere oĩa iura suæ ciuitatis ꝓ suo commodo facientia, Ea aũt quæ suum incommodum cõcernũt, nullatenus ei relaxanñ, ꝓ quo facit quia non deæent de pœna præmium reportare. Iura aũt gentium, & iura cõia minime perdunt rõni bus. & iur. ibi ꝓ eum allegatis. Bal. aũt in d. l. 1. dixit φ si est bannitus ex tali delicto ex quo de iure cõi deberet deportari tunc ꝑ sit in territorio suę ciuitatis nõ solum illius ci uitatis iura, sed ẽt iura ciuilia, & nihil allé gat, nisi quod hoc ideo est q̃a, pœna adiecta in banno succedit loco deportationis. Ego aũt sto cum opi. Bart. quæ est cõis φ in terri torio suę ciuitatis non perdat iuris cõis di spositionem, ad quod facit dcm̃ Cyn. in l. reos de accus. de quo dixi supra in 3. q̃ huius patris, q̃a bannire nil aliud est nisi extra be neficia bannitos ponere. Ac ẽt quia non ẽm ius cõe punit sed ẽm formam statuti. Itẽ q̃a non est uerum φ illa pœna succedat loco deportationis, ut patet ex no. in l. 1. §. depor. tatos. de leg. 3. & l. si quis filio exhæredato. §. hi aũt. & §. irritũ. de iniusto testamen. Ergo est per se alia pœna loco pœnæ extinctæ. Itẽ sic suũ assumunt uigorem nõ aũt antiquũ, l. q̃ id qd'. ff. de don. cau. mor. & qd' hr̃ in l. si eum. §. q̃ iniuriarũ. ff. si q̃s cau. Dico ẽt φ ꝑ dit dispõnes iuris cõis in sui fauorẽ, si illius loci statuta aduersarenẽ. sunt. n. legibus ꝑua lentia, ut l. oẽs populi, & sic in sui odium di spõnẽtia, ergo illa nõ ꝓ sit ut dcm̃ est supra, Retinentre ergo iuragentium. l. si tibi manda uero. §. is cuius bona ff. man. Item iura ciui lia romanoꝝ siue in sui odiũ, & hoc indistin ctẽ. siue in sui fauorẽ disponant, nisi hoc se cundo casu à statuto iura cõia sint correcta. Tunc. n. in territorio suæ ciuitatis ius illud cõe in sui fauorem allegare non poterit. Itẽ ligatus statutis suæ ciuitatis in sui odium di sponentibus sicut ligaret non bãnitus ẽm ea q̃ hñr in l. cunctos populos de sum. Trin. & ideo oĩa statuta priuatiua porrigẽtia effectũ suum extra territorium ẽm ibi no. per Doct. locum habebunt in talibus bãnitis quocũq; uadãt, fauorabilia aũt statuta, nec ibi, nec ali bi poterant allegare, q̃a illa oĩno ꝑdiderũt, ut in iuribus supra alle. & uide. l. amissi §. q̃ de ficiunt & l. tut. ff. de ca. dim. ex hoc summo mulię terminantur q̃ones, ut infrã patebit.

6 Sexto quæro, † De iure cõi pro uulnere est pœna mortis. C. ad l. Corn. de sic. l. is qui cum telo ff. eo. l. 1. ex forma statuti pœna est pecuniaria. Bãnitus ĩ ciuitate, uel territorio à quo est bannitus uulnerauit al quẽ aĩo oc cidendi, & non occidit, quęrir̃ qua pœna de beat puniri. & uĩ φ pœna corporali q̃a per dit iura statutorũ ut supra sic quantũ ad cũ remanet iuris cõis dispositio. Contrarium determinat Bal. ff. sol. mat. l. cum mulier. q̃a statutum recessit à pœna iuris cõis, & pęna statuti est loco illius. l. qui cũ uno. §. q̃ post. ff. de re mil. nec dr̃ hoc statutum esse benefi cium siue statutum φ pœnæ minorationẽ uel alterationẽ inducat arg. C. de his qui no. inf. l. & uerior, cum simi. In pœnis ergo ma ioribus includuntur banniti ẽm eũ sicut alii nõ eorũ fauore, sed natura legis quæ est gñã lis, & qualiter omnes liget hoc potest esse ue

rum si processus est simpliciter formatus. Tunc enim fm illius tenorem debet formari snīa.l.cum fundus.ff.cōi diui.de aceuf.l.se. natus cum sua materia. Si uero est formatus tanq̄ contra bannitum, forte non procedit dictum Bal.quia in ueritate statutum ei nō opitulatur,sed fm ius cōe tractari debet ut supra. Ipse enim ab ipso statuto exēptus est,ut §.qui deficiūt;Sed pro Bal.facit quia, & forensis fm statutum puniretur, & non fm ius cōe. Sed rñdet quod ille forensis nūquam perdidit statutum, sed bannitus illud perdidit.Ideo forte uerum est quod dixi, qa in processus cōiter formaē simpliciter omis. sa banni qualitate Bal.opi.est in usu.

7 Septimo quæro † statuta prædicta dn̄r q̄ bannitus à centum libris supra possit offendi,&c. Titius pro furto fuit bannitus in 50. deinde, p̄ uulnere uel alio maleficio ex alio processu fuit bannitus in 80.quod fieri pōt, ut dixi supra in t pe.t.parte.q.x.An in eo habebunt locum statuta prædicta.Bar. dicit q̄ non,quia 50.& 80.non sunt 130. l. ubi fideiussor.ff.de sol.& ibi per eum. & in l. 2.§.1. de con.inst. & quod habetur in l. quoties in stipulationibus.ff.de uerb. obl.& sic non est bannitus a centum libris supra. Ita etiam tenuit Bal.& dicit fuisse consultum per Ioan. Bagla.in § hæc autem tria in: proce digest.

8 Octauo quæritur, † Titius fuit in eodem processu inquisitus distincte pro pluribus p̄cussionibus,& demum fuit bānitus hoc modo in libris 200. uidelicet in 50. pro percussione in brachio.In uigintiquinque pro percussione in pectore, & in 60. pro p̄cussione in facie. An dicatur comprehendi in statuto prædicto Bar.in l.Lucius.§.quæ habebat.ff. ad Trebel.dicit q̄ nō, qa perinde hr ac si ab initio summas separatim excessisset p̄ l.ædiles.§.fi.cū gl.sua.ff.de ædil.edic.& d.§. q̄ habebat Et idem dicit per dicta iura in d.l. ubi & facit ff. de iurisd. om. iud.l.si idē cum eo. in prin.In cōtrarium tn̄ facit. ff.de appel.l si qui separatim.§. 1.& ibi tangit.Bart. & non rñdet ubi dr, q̄ plures summæ diuersarum specierum eadem actione petitæ cumulatæ cōsideranē Dn̄r qdam q̄ dcm̄ Bar.p̄cedit qn̄ illæ summæ imponūt p̄ maleficiis qbus agitur diuersis actionibus numero, alias locum hēbet lex si qui separatim. Et ideo fm eos si dictæ pœnæ imponerent ex eodem statuto, locum nō hēt dcm̄ Bart.qa fit cumulatio ut ibi,secus si imponanē p̄ diuersa statuta. Tūc enim debenē diuersis actionibus numero, & ideo non fieret cumulatio.Sed credo simplr dcm̄ Bar.uerius p̄ iura pdicta siue imponantur ex eodē statuto siue ex diuersis. Addo. cēdū.n.odium nunq̄ fit cumulatio, ut d.l.si idem, nō obstat lex si q separatim. qa ibi inducit cumulatio ad fauorem,ut ibi patet Intelligo aūt uerū esse q̄d dixi qn̄ imponunē pœnæ p̄ maleficiis separatis. Secus si imponatur pro uno maleficio hn̄te plures qualitates.l.nunq̄ plura.ff.de priuat.del. l.q de crim. C.de accus.de quo dic ut ibi infra.q.p̄xima.

9 Circa idem quæro nono.† Formato processu de pluribus separatis maleficiis p̄ quo rū quolibet est ex forma statuti pœna minor cētū libris.Iudex in simul,& semel nulla facta distributione cōdēnat in tota summa,puta in ducentis,uel trecentis.Quærit an intelligenē plura banna,an unum tm̄ Hæc qō est subtilis, & pendet à notatis in l. scire debemus.ff.de uerb.obl.& in l.cum eiusdē, & l. ædiles.aiunt.in fi.de ædil. edic. & l.q̄d si uno. de actio emp. Mihi tamē sic ur dicēdū q̄ aut maleficia sunt separata.i. diuersis t pibus facta. Et tūc cū cumulatio fiat respectu diuersorū, & ad diuersos fines.s.p̄ unoquoq; fiat solutio dicenē tot cōdēnationes,& tot bāna quot sunt p̄cussiones.l.scire debemus.palle, & l.falsa in fi.& de cōd.& demō.maxime qn̄ in inquisitione est apposita illa clausula,super qbus oībus singulis, &c. Quia tn̄ pñt ēt ad uoluntatē agentis unite cōsiderari,ut no.in l.& si uno. & in.l.in cōmodato.§. duabus.ff. cōmo.poterit talē bannitū ostendens ad s̄ beneficiū,& excusationē allegare,& unicū dicere bannū ut ibi. Si uero sunt facta eod. t pe, tunc sine dubio unica est cōdēnatio.ut l.qm̄ multa.C.ad l. Iul.de ui.& ff.de adul. l.denūc. §.quid tamē.cū ibi no. & per Bal.in l.hoc accusare.§ 1.Iul.de accus.Cōiter tenetur quod saltem ad excusationem offendentis q uidet unam summam excedētem centum dicatur unum bannum.Quo aūt ad alios effectus.s. an debeat audiri in iudicio,uel non, & sic de similibus pōt esse dubitatio supra dicta quę nullo mō esse poterit si p̄ p̄cussione pœna est arbitria.l i.C.si plures una sen. cū ibi not.

10 Decimo quęro † Statutum loquit de bannito, & cōdēnato q̄ possit impune offendi. Habebit ne locum in bannito tm̄,uel condēnato tm̄. Dicit Bald. q̄ non, quia requiritur utrun-

utrunque copulatiue. ff. de cond. iux. l. si hęredi plures, cum simi. ita no. in l. qui duos. ff. de in ius uocan. Quod credo uerum, nisi ꝓbaretur ꝙ tꝑe statuti confecti cōis usus loquēdi fuerit quod bannum uocaretur potius condēnatio, q̃a tūc illa dictio, & uidetur potius adiecta ex plenitudine locutionis quā ut denotaret utriusq; concursum s̄m no. in l. eos. de cond. & demon. & quod hr̄ in l. 1. de iusti. & iur. Facit quod habetur in l. 1. de infam. & uide quod habetur in l. legatis. de leg. 3. & ꝑ Dyn in c. generi. de reg. iur. lib. 6.

11 Vndecimo quæro, † uiso in quibus bannitis locum habeant statuta. An bannitus in personam perdat bona ut sic dicantur confiscata, & loquor de bonis quæ tunc habebat. In hac qō. Guil. in Spec. de instr. edi. § cōpendiose. uer. quid de bannito, uidetur cōcludere ꝙ non si est bannitus ex leui cā, secus si ex graui. Tunc. n. æq̃paratur depottatio, & ideo perdit bona. Facit s̄m eum. ff. de his qui not. inf. l. quid ergo. §. fin. & alleg. not. in §. relegati. inst quib. mod. ius pa pot. sol. Sed ibi gl. loquitur de eo cui expresse bona sunt adempta. Meo iudicio qō hæc requirit altiorem indaginam. Primo. n. uidendum est an de iure cōi damnati ad mortem perdant eorū bona. In quo non intendo disputare, de hoc habetur in auth. bona dānatorū. C. de bon. dā. & ibi ꝑ gl. & Cy. & ꝑ gl. & Bart. ff. eo. tit. l. 1. Et cōcludit ꝙ in casibus in q̃bus de iure antiquo expresse disponebatur de adēptione bonorū, & ꝑ se principaliter nō incōsequentiā alterius pęnæ. Iura antiqua nō corrigantur, sed bona ēt tūc publicētur, ubi vero tacite veniebāt in publicatione, & in cōñam alterius pœnæ iura antiqua nō corrigātur, sed bona ēt tūc publicentur. Vbi uero tacite ueniebāt in publicatiōe, & in coñam alterius pœnæ iura antiqua corrigātur, quia tunc bona nō publicātur excepto crim. lęs ę maiest. ut in d. auth. bona. & C. ad l. Iul. maiest. l. quisquis. & de crimine hæresis, ut in auth. gazaros. C. de hæreticis Nunc ad propositum qñ quis bannitur ex forma statuti nō loquor de eo cuius bona fuerint adnotata. de quo habetur in l. 1. de req̃r re. cū concordan. Aut per statutum disponitur aliquid circa bona, & illud seruādum est, aut nihil disponitur. Et tūc aut bānitur ex crimine ꝑꝑ quod de iure cōi bona nō auferebātur, & illa nō perdit. Nec obstat q̄d superuiuat q̄ hoc est de facto nō ex ui snię, dānatur enim ad mortem, adeo ꝙ si caperetur non superuiuerit, & ꝑꝑea quantum ad bona idem est ac si mortuus esset quia illa fiscus occupare non potest dicta auth. bona. Si uero bannitur ex causa ꝑꝑ quam bona de iure auferebantur, & tunc illa perdit per eandem rōnem, & auth. Quod est uerum si illud in sniā banni exprimitur, alias nōn, sunt. n. stricti iuris, & ideo nō extenduntur banna l. quicquid. de uerb. ob. & l. si patronus testa. §. si quis cum esset. de bon. liber. Ita firmat Bal. in l. Gallus. §. & qd si tm̄ ff. de liber. & posth. & in c. 1. de pace tenen. collatio. 10. & ita ēt consultum fuit, & obseruatū in hac ciuitate in magnis causis, ꝑꝑ quod ordinatū est q̄d rectores bannientes, & cōdemnantes debeāt sub pęna exp̄sse cōfiscare bona. Perdūt ergo bāniti bona si in eorū bānis fiat mētio alias non nisi in l. q̄squis & l. fi. ad l. Iul. maiest. & uide quæ dicā infra ultimo tꝑe parte 2. q. 9.

12 Duodecimo antequam † ueniam ad examinationem effectus talis bonorū ademptionis quæro aliqua. Titius ex maleficio fuit bānitus in mille de quo non debeat eximi, nisi in condēnationem soluerit, Titius nō soluit sed exulat, & sic capi nō pōt, An fiscus possit de suis bonis accipere in solutum usq; ad cōcurrentem quantitē. Et uꝛ̄ primo ꝙ sic, quia cum sit lata snīa, & ualida, ergo meretur executionem, & poterit mādari executioni offō iudicis maleficiorū, q̃a idem iudex q̄ pronunciauit debet exequi C. de bon. dam. l. si q̄s intra. In cōtrarium uꝛ̄ q̃a hic uꝛ̄ esse debitor alternariuus, uidelicet quod aut stet in bāno, aut condēnationem soluat. Et certum est q̄d in alternatiuis est electio debitoris. ff. de eo quod cert. loc. l. 3. Præterea cū patet banno satisfacere uꝛ̄, satisfactio. n. hic in non satisfaciēdo cōtingit, ergo si satisfacere uꝛ̄, nō pōt ad aliud cōpelli. ff. de cond. ob cau. l. dedi. in prin. ex hoc sequitur ꝙ si moreretur in bāno executio non posset fieri contra hæredes. Verba sunt Bal. in d. auth. bona dānatorum Sed meo iudicio non sic leuiter est agendū, q̃a hæc qō pendet ab eo. An bona delinquentis sint tacite obligata pro delicto ipsi fisco, q̄d uꝛ̄, licet pro illa obligatione creditoribus non præferatur, C. de pen. fisc. cred. prædi. l. 1. & ibi not. & in l. rescriptum. in prin. ff. de pac. licet ut plurimum in contrarium allegetur, & mal. & istud tenuit Dyn. in l. quod placuit. ff. de iure fis. Sed Bar. eo. ti. in l. aufert. §.

fiscus, tenet fiscū nō hře tantā hypothecā alias n īdistincte reuocarent alienata post delictū, qđ ē falsum. l. si qs posthac C. de bon. dam. & post cōtractū, de don ꝑ hoc facit qa ante sñiam pœna non debet iure obligationis ut ipse idē dicit in lege in fraudē, in prin. ff. de iure fisci. & in l. fin. de iniur. ergo bona non pñt esse obligata, & istud credo uerū qđ sic ostendo. Obligatio realis psupponit psonalem. l. fideiuss. obl. in princ. de fideiuss. Sed pro delicto qs non est psonaliter obligatus ante sñiam deinur l. non solum. § i. & pro bař inst. de pu. iud. in princ. & §. q pen. ergo, &c. Non obstat l. i. §. bestias, & quod ibi no. ff. de postul. & in l. rescriptum ff. de pact. ubi gl. uñi uelle, quod delinquens se obliget ex cōsensu ad pœnā Quia aduertendū est quod quatenus delinquens pōt ciuiliter cōueniri dr large obligatus, nō tñ ciuiliter, sed nāli. ter tñ, & ideo non potest agi cum contra eū ut habetur in d. l. non solum, cum similibus. Quatenus aūt criminaliter agitur, l. ad pœnam applicandam fisco, nullo modo est obligatus, & ita determinat Bart. in extrauag. ad repim. su p uerbo. meret. Post sñiam aūt cōdemnatoriā diffinitiuā, non dico banni, bene pōt agi cōtra ipsum tanq̃ contra debitorem p p quasi contractū factum in iudicio. l. 3. §. idē scribit. ff. de prec. fm Bar. cons. quod incipit, statuto cōis Faderit, de quo dicam hoc eodem tpe parte ultima quæstio. 17. licet tñ sit per sñiam obligatus non tamē eius bona sunt obligata quia iure cautum non reperitur. Sic itaque concluditř quod tale bannum non pōt in bonis executioni mandari. Sententiam autē condemnatoriam fm Bal. bene poterit executioni mandari, ut ipse notat in l. cunctos populos. ulr. q. C. de sum. Tri. & fi. cath. Cuius dicta sic debent intelligi alias sibi inuicem contraria uiderentur.

Sed quæro tertiodecimo† pone quod statuto

13 tuto cauet q bona sint obligata pro maleficio, & p certis maleficiis īponať pœna pecuniaria. An tūc bannū pōterit mitti executioni in bonis. Dic, q aut bona detinebanř per tertiū ante bannū, & non poterit mitti executioni in talibus bonis, qa sñia lata per cōtumaciam non pıudicat tertio, em alias piudicaret lata contra præsentem ut hř. ff. de euictio. l. si ideo. & C. de pign. l. si præses, & qđ ibi not per Bart. in l. si, superatur. ff. de pign. ubi oīno uide, facit quod hř in l. i. & 2. C. qñ ex fact. tut. & plene p Bart. in l. cum filius, in prin. de uerb. obl. Si aūt cœpit possidere post latum bannū, tūnc poterit cōtra ipsum mitti bannū executioni, ut dictis iurib. & l. pses. & l. si superatur. & l. si mř. § fi. de excep. rei iud. cū simi. & in simili cō suluit. Dy. in 5. cons. quod rrfert. & ampliat Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de teste. §. nūc tractemus in addi. magna. ubi oīno uide quia no. loquitur. & intellige fm notata per Bar. in l. a diuo pio. §. si super rebus de re iu. & in l. 3. C. de pign. ubi declaratur quod tangit Cyn. in l. una C. de alie. iud. mū cau. fac Si autem possi. lentur ab eo, tunc dic ut hř in l a diuo pio. §. i. de re iud cum ibi no.

14 Quartodecimo circa idem bannū† pecuniarium ēt qro, Inquisitus de delicto ex quo pœna pecuniaria ueniebat imponēda, & sic in accusato, pmisit ante lit. cōtest. se repsētare præsi ad oēm eis requisitionē, & dedit fideiussorē q pmisit eū repræsentare, aut condēnationem soluere, deinde iudex principalē cōtumacem in bāno posuit fm formā statuti ī pœna pecuniaria a statuto disposita. Quęrit an tale bannū possit cōtra fideiussorē executioni mandari. Dices tu hæc qō formať in multis locis. Sed qa diuersimode repenř formata omissis supfluis per uiā distīctionum partim dicēdo, partim remittendo, hunc art cumulum declarabo. Quandoque. n. fideiussor promisit simpř ē de iudicio sisti. Et tunc qualiter teneatur hř in l. græce. §. & post litem, ff. de fideiuss. & in l. sancimus. C. eo. tit. & dic ut ibi, & eo. tit. l. pen. Quandoque promittit repræsentare reū, & tunc aut sub certa pœna ut habetur in l. 2. in fi. ff. qui satisd. cog. & si non repræsentat pōt ad illam pœnam extra ordinē conueniri. i. iudicis officio contra ipsum procedi ut no. in l. si qs reū. ff. de custo. reo. Si uero prom. se soluere iudicatū, tunc potest executiue conueniri ut habetur per Bart. in l. fi. C. de usu. rei iud. & in l. i. ff. iud. sol. per Iac. But. & Bal. in l. 2 §. i. ff. qui satisd. cog. & habetur Spec. de excu. sen. §. sequitur. uersicul. quid si sñia. Et ideo in proposita quæstione tenetur eum præsentare, & si non repsentat cogiř soluere quod in banno continetur per iura pdicta. Idē determinat Bart. in l. si quis reum. ff. de pœ. Et clarius in bannito determinat Guil. in Spec. de acc. §. sequiř uers. item quid ecce, ubi omnino uide. si aūt simpliciter promisit repręsentare ad uoluntatem iudicis.

Tunc

Tunc tenetur et post sniam non ad condem nationem: qa illam non pmisit, sed ad pœnã extraordinariã quã iudex ei imponere uellet p p inobedientiã, ut d.l. si quis reum, & ita firmat Guil. in d.§. sequitur. uer. porrò. An aũt executetur p p bannum uide in l. si decesserit. ff q satisd. cog. Et plene in d.§. idem qrit. Et unum uot. quod qñ post condemnationem qs simpliciter fideiubet, nõ ur fideiubere de repræsentando, sed soluendo. Et ideo sine dubio tunc per causam superuenientẽ in p. sonã condemnari ab obligatione nõ exonetatur, ut l. si uero, in princ. ff. q satisd. cog. qđ principium sic intelligo, ut ibi plene dixi.

15 Quintodecimo quæro † Bannitus p quo fideiussor erat obligatus pueniret in fortiã iu dicis deinde aufugit. Quęrit̃ an fideiussor am. plius teneatur. Ioã. And. in uers. item qrit al. legato supra in fine pt. quęst. cõcludit p am plius nõ teneatur. Et ibi allegat plura iura. qđ in d.l. si qs reũ. ff. de custo. reo. intelligit amplius uerũ esse, nisi pmisisset repræsẽtare cũ toties quoties iudici placuerit. Tunc. n. dicit per primã repræsentationem nõ liberari sed per secundã. ff. de leg. 3.l. fideicõmissa. §. si quis decem. & ad l. ueluti. § hæc uox. ff. de æden. tñ dev quod ideo intelligit̃ toties quoties opus est q. a per nouã editionẽ non indu cit̃ nouum grauamẽ At in proposito p reite tatã repræsentationẽ semper inducit̃ graua men nouũ ideo liberatur p secundã ut in §. si quis decem. Credo quod dictũ Ang. possit pcedere post sniam interueniente fideiusso. re, de repsẽtãdo. Sed si promisisset ante latã sniam dicta uerba importent toties quoties opus erit, qa sic est de nã iudicii, & sic debet intelligi. l. si uno. ff. loca. & l. si stipulatus. de usu. & l. dãni infecti quidã in prin. ff. de dam. infe. cum si. & ideo usq; ad sniam semper te netur ut d.l. ueluti. §. hæc uox. Sed post sniam semper facta repræsentatione, uel eo semel capto fideiussor amplius nõ tenetur p. iura p Ioã. And. allegata. Nec obstãt uerba toties quoties, quia intelliguntur ut dixi. & quia uerbum placuerit importat arbitrium boni uiri l. thais. §. sororẽ. ff de fideicõ. lib. qui nũ quã arbitrat̃ ex culpa siue negligẽtia iudicis fideiussorẽ pgrauari. l. sancimus. C. de pecu. An aũt talis fideiussor mortuo bannito libe. retur infra i ultimo tpe parte 2. q. 6. dicetur.

Visis pdictis cõferẽtibus ad casum in quo bãniti non perdunt bona, rediens ad casum ĩ quo pdũt de quo dcm̃ fuit supra q. 40. Qr̃ę 16 ro. 16. † An tũc uerũ si qđ illa pcedat si fu. t bannitus ex eo qđ tractauit cõtra parte Guel fam, uel contra statũ ciuitatis, siue qa patriã oppugnauit, ut dicatur cõmisisse crim. læsæ maiest. p pea perdat ipso iure, ut l. quisquis. & l. fi. C. ad l. Iul. maiest. & dixi ubi supra pro xime in fi. quæst. & primo uł p sic. quia oppugnans patriam, uel contra illam tractans committi crim. læsæ maiest. ut dicit tex. cũ gl. in l. fallaciter. C. de abol. Secũdo, et uidet̃ probari per tex. in l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. Tertio. conscius turbationis ciuitatis suæ, uel al terius delicti commissi in ciuitatem suã pu. nit ut particeps ex solo scientia l. utiq. ff. ad l pomp. de parric. & quod ibi no. per Doct. si cut si cõtra principem sciret quod moliti. C. ad leg. Iul. maiest. d.l. quisqs. & sicut damna. ti illo crimine perdunt bona ita, & isto dãna ti. Pro hac parte faciũt. ff de captiuis. l. non dubito. & C. de epis. aud. l. 3. In cõtrariom tñ est ueritas, qa illi dñr committere crimen læ sæ maiest. q cõtra principem, uel cõtra cos q iuxta eius latus sunt, uel cõtra rẽ publicã Romanorũ moliunt̃ ut d.l. qsquis. & l. 4. in fi. ff. ad l. Iul. pec. & non quia contra alias ci. uitates moliunt̃, probatur in d.l. fallaciter, in fine ubi crim. læsæ maiest. & crimen oppu gnatæ patriæ ponuntur ut species differentes, & est gl. ordinaria quæ hoc tenet in l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. præall. Et hoc modo intelli guntur iura in cõtrarium allegata quæ per modum à speciali faciunt pro hac parte. Ciuitates. n. aliæ ab urbæ iure priuatorũ fungũ tur l. eum q uestigal ff. de uerb. sign. & istud maxime uerum est qñ non de subuertenda patria tractat̃, sed de mutuis dissentionibus, & partialibus l. 1 §. hisdẽ tpibus. ff. de orig. iur & l. si quis ingenuam. § in ciuilibus. ff. de capt. & sic uidi p magnæ auctoritatis uiros cõsultum q in contrariũ allegatis inducbant ut dicam infra. quod et tenuit tunc Bal. con. sulendo ex eo qa titulus talis criminis est seditionis nõ perduellionis, uel maiestatis qđ sic pbauit. Duplex est maiestas diuina, & hu mana. C. de hær. auth. gazaros. Itẽ humana est triplex. s. Imperatoris ut inst. in procemio. s. imperatoriã maiestatẽ, &c. Regis. C. ut nemo priuatus. T. regis maiest. &c Itẽ po puli R. ut d.l. 1. ad l. Iul. maiest. Dicenim maiestas prætoris ff. de iust. & iure. l. penult. & de iurisd. omn. iud. l. si familia. Partis enim.

Gue'fæ,

Guelfę,uel Gebellinę,nulla dr̄ esse maiestas. Hæ.n.sunt duæ sectæ solū approbatæ pro locis in q̄bus sunt ut no.per Bar ī l.si q̄s à filio. §.si patri.de leg.1.& p̄ Io.And.in c. statutū. §.1.de rescr.lib.6. Hæc nāq; noīa ab iniuria innidi.a,& discordiis orta nō illustrant supremo noīe maiestatis.Ciuitates etiā q̄q̄ maxime non gaudēt isto noīe,cū redigant ad instar priuatorū:ut d.l.eum q̄ uectigal.qd̄ probatur s̄m eū in d.gl l.1.& in §.in ciuilibus. & hoc tenet expresse Bart.in extrauag.Henri. qui sint rebelles super uerbo rebellando. Non obstant cōtraria,& p̄mo non obstat. l.fallaciter.in fine,ubi gl.dicit q̄ oppugnare patriam armis est specie crim.lesæ maiest. q̄a illud non est nisi de patria principaliter, & immediate populo R. uel princip̄i subdita.Tunc.n.contra principem arma sumuntur,qui.n.articulum tangit,&c.l.uulgare.ff. de furt. uel aliter illa gl. intellexit de cōi patria.§.Romanorum,uel qñ quis contra propriam patriam molitur ut subtrahatur de manibus,seu ptāte principis seu reip.Romanorum.& ita uī sentire gl.inspectis iuribus quæ alleg.Nec obstat q̄ p̄ p̄ solam scīētiam p̄uniantur,quia non p̄ pœa ut crim læsæ maest.ut dictum est,est igitur seditionis crimē, patet ex titulorum diuersitate.C. de sedi. & ad l.Iul.maiest.C.de codicillis. l.si idē, & ita intelligunt iura sup̄ius allegata.lex.n. 3. de episc.aud.loquitur de dño.i.principe , & lex nō dubito,licet dicat quod populus habeat maiestatem,nō tñ sequitur qd̄ committens contra illū populū incidat in crim.l.Iul.maiest.& ita in hac ciuitate pluries fuit obseruatum . Non obst. ēt alia statuta q̄bus cauetur populum huius ciuitatis hr̄e in oībus iura fisci,q̄a aliud est fiscus , & aliud res publica Romanorū ut hr̄ in l.4.C.de iur. fisc.lib. 10. Puto tñ q̄ si principales officiales ciuitatis puta priores,uel antiani, & similes qui essēt à principe cōstituti uicarii eius in oībus,& p̄ oīa,& tunc non hr̄ent locum p̄dicta per d.l. q̄squis.Contra eos.n. qui ad latus principis essēt censēt fit molitio,& arma sumunt.& ideo nō sic de facili,& leuiter,sed acriter puniunt q̄ cōtra statum sacro sanctę catholicę partis Guelfæ moliuntur,cū.n.à summo pontifice nominetur.Et ideo sancta, & catholica nuncupatur , eius debet gaudere præsidiis . Nec minus maiestatis hr̄e dici debet quam ipse pr̄ætor , pro quo uide quæ hn̄t per Bart. in d.gl.super uerbo,rebellādo,ubi tractat de cōmittentibus contra ecclesiam , & statū eius.

17 Decimoseptimo quæro † an qñ bannit p̄dunt bona p̄dant solummodo ea q̄ hn̄t in territorio bannientis. An ēt ea quæ alibi extra illud territoriū sita sunt.Hæc q̄ō in eodē nato hr̄ tractata per multos.& quia est subtilis,& magnæ utilitatis,libet in ea forte p̄ter p̄missum in principio aliqualiter insistere. & primo Iac. de Arc. mouit eā in l si.§.1. ff. de publica.& ibi arguit per illū tex.q̄ nō ueniāt in cōfiscatione existētia in alterius territorio.& ad idē alleg.l. cū unus.§.fi. ff.de bo. auct.iud.pos. & de iter.& relc.l.1.§.1. & seq. In contrariū q̄ omnia ueniāt allegat,quia in loco in quo quis sortitur forum conuenitur idem pro rebus ēt alibi sitis,arg. C. de p̄scr. 10.uel 20.an.l.fi.& ubi in rem ac.l.ult. & nihil amplius dicit.& sic uī concludere q̄ omnia perdant s̄m doctrinam gl.in l.q̄ filium. § Sabinus.ff ad Treb.Idē tenuit Roc. Malū. Dicens oīa q̄ri ciuitati publicanti ut refert Ioan.And.eius disputationem abbreuiando in c.cum s̄m de hæret.lib.6.Ad idem.f.q̄ omnia perdant. Guil. de Cu. in l.fi.ff.de c. dim. & in l procurator.§. si plures. ff. de trib. alleg.1.quia ille qui condemnat habet onus, ergo debet habere emolumentū de reg.iu.l. s̄m naturā.& ad hoc alleg it plura iure.Secūdo quia debet inspici persona , & illam sequuntur bona,l.fideicommissum.§. tractatum.ff.de iud.Ad idē allegat.l.1.§.si ex fundo.de hæred.inst.Non.n. fit ibi bonorum diuisio,sed omnia habet solus nominatus,ita, & locus in publicatione bonorum nominatus solus habeat oīa facit. ff. de rebus eo.l. magis puta.§.illud.Concludit tñ utrobique quod unaquęq; ciuitas habebit bona in suo comitatu existētia:hēt.n.talis dānatio quasi nām successionis abintestato, In qua oēs pares in gradu sunt admittendi in auth. de hære.ab intesta.§. pen. fiat ergo diuisio s̄m territoria.arg. ff.de tu.& cu.da.ab his l.pupillo. Sic ēt diuidit peculiū. ff.de pec.l.hinc q̄rit §. fi.& de tribu.l.procurator §.sed si duos. Pro hoc qd̄ de milite dicitur. f.q̄ habet diuersos successores,quia hēt diuersa p̄trimonia. ff. de mil.test.l.1.ita,& hic:q̄ licet quo ad condemnationē sit unum patrimonium,tñ quātum ad confiscationem diuersa patrimonia iudicantur,ar,C.de exac. tribu.l. diuina domus,& ff.de censi.l.forma. §. si quis agtur.

Pro

Pro hoc.C.de bon.uac.l.3. & de inoff. test.l. posthumus.§.si quis ex his, & l. si nō mortis §.fi.& in d.§.si plures, uidet ad contraria qa nō debet hre bona neq; personam,nisi quatenus sūt sub iurisdictione sua arg ff.de acq. re.do.l inter eos Ad regulā s̄m naturam uidet quod lucrum nō debet esse intentio.sed ut delinquētes terreantur ut in auth. bona dam. Tertia fuit opi. Nic. de Mar.in sua disputatione quę incipit. Quidam inculpatus quā ponit quasi de uerbo ad uerbū,& sequit Alber. in quęst. statutorū parte 2.q.233.& quam ēt refert Ioan. Andr. in addit. Spec.in tit.de accus.§.sequitur,uers.quid si aliqs suarum additionū.uers.fœlicis, & ibi post multas allegationes ad partē quod non perdant bona alibi sita distinguit,quod aut ille q iudicat habet iurisdictionem à iure cōi, & s̄m ipsum ius cōe,& eius ordinem pœnā imponit,& tūc publicatio bonorū,& omnis not. quæ personam sequitur s̄m iuris ordinem, extenditur ēt extra territorium: Incorporatio aūt fiet pro officiales illius territorii in quo sunt bona ꝑ l.à diuo pio.§. 1. de re iudic.& l.cum unus,§.pen.de bon.auct iu.pos. Inducit de admin. tut.l.tutores, §. hæres de bon.uac.l.si qn,inducendo eam ut ibi declaratur ꝑꝑ quod Ioā. And. remittit ad notata ꝑ sc in d.c.cum secundum Si uero publicatio fit uirtute iuris municipalis quod iurisdictionem dat uel pœnā statuit, uel facit utrūque, & tūc publicatio non extēdit extra illa bona quæ sunt de iurisdictione, & ptāre illius legis municipalis.ꝑ l.3.ff de off.præs. & de tut.& cura.da ab his. l.antepen.& ibi con cor.& de off.præf.urb.l.si cū si.& C. qui datut.pos.l.neque.Quarta fuit opin.Bart. in l. cūctos populos in ult.q.ubi post relationem uerborū dicti Nic.de Mat.cōcludit primo, ꝙ ciuitas non pōt sibi publicare bona de iure cōi ꝑꝑ delictū,ut l.1.C.de bon.uac.lib. 10. & ibi not. Item quod ciuitas de iure cōi non habet merum imperiū.& cognitionem delictorū grauiorū.C.de defen.ciuit.l. defensor. Ciuitates itaq; Italiæ illam iurisdictionem exercētes,& quæ bona delinquētium sibi publicant hoc faciūt, uel ex priuilegio sibi concesso ꝑ principē.uel ex cōsuetudine antiqua, q uim habet priuilegii cōstituti,l.hoc iure,§. ductus aquę ff.de aqua quot & æsti.& l.1.in fi.de aqua plu. arcen. Et ita dicit gl.in auth. defe ns.ciui.§.iusiurandū in ff. magnæ gl. sic qui hn̄t hodie iura fiscalia pn̄t dici procuratores in tem̄ suam. Nam iuribus fiscalibus ūtuntur ad suam utilitatē ex cōcessione tacita,uel expressa,vtdictū est.Et hoc p̄misso ad qōnem propo sitā concludendo dico.ꝙ aut iurisdictiones sunt separatæ, sed bursa fiscalis est una ī effectu in utroq; loco,& tūc aut publicatio fit de iure cōi, & bona utriusque loci eiūt publicata, ut l.si qn.C. de bon.vac. & fiet executio ꝑ officialē illius loci in quo sunt bona,vt d.l.à diuo pio,§.1.cū aliis iuribus allegatis supra, & ponit exēplum ī hōie damnato hn̄te bona in Ducatu, & Marchia Anconitana.Si vero publicatio fit s̄m cōstōnes speciales,vel statuta specialia. Tunc aut illa iura specialia sunt in utroque loco vbi sunt oīa bona, exēplum plures iudices sunt deputati ab uno rege ꝑ diuersa territoria sui regni,vnus eorū publicat bona s̄m regalem constōnem, & tunc oīa bona quæ essent in regno essent publicata eadem rōne, & ꝑ eadem iura.Si vero dicta iura specialia sunt diuersa, & non cōmunia ad vtrunque locum, exemplū in Marchia sunt quædā constōnes quæ nō sunt in ducatu, & tūc talis publicatio nō extendit ad bona quæ sunt extra locū ad quem extenditur const. l.fi.de iuris.omn. iud.de const.c.ut animarū lib.6.& l. neque. C,qui da tu.po.& cū simi si vero,& iurisdictiones sunt distinctę,& ēt bursæ fiscales,& tūc aut publicatio fit de iure speciali,& non extēditur ad bona alibi sita. Si vero publicatio fit de iure cōi, & tunc extendit ad bona etiā alibi sita. Quælibet tn̄ ciuitas habebit bona in suo territorio sita, vt dicebat Guliel. de Cug.qd̄ sic probat.Quęlibet ciuitatis dr̄ procuratrix fisci,vt dc̄m ē,sed si esset proc. fisci, & ad fisci vtilitatem, & ad eius offm̄ spectaret acceptio, & īcorporatio dictorū bonorū in fiscū.ergo nunc ad eū pertinet, & ad eius utilitatē allegat casum,l.fi.ff. de auct. tut.& extra de fo.comp.c.postulasti nec placet sibi distinctio. An iudex habeat iurisdictionē à lege municipali, qa nō curat unde iurisdictionē habeat,sed attēditur solū,an pronunciet super eo quod de iure cōi dispositum est.An uero de nouo disponat remittēs ad notata ꝑ sc in 7.q.in ea. lege. Hæc qō fuit de facto. tpe quo in ciuitate Ianuę erat regius gubernator q fecit decapitari dn̄m Gabrielem Mariam olim dn̄m ciuitatis Pisarū,& eius bona publicauit.Volebat enim, ꝙ in publicatio-

ne

ne uenirent certa bona dicti dñi Gabrielis, quæ dicebant esse in hac ciuitate Florentię, & cũ p[r]o ea excutiẽda essem in ciuitate Ianuę ad partẽ negatiuam plura dicebã, & ut eorũ huius decisionis ueritas clarius dignoscatur mẽbra diuisionis Bart. particulariter reassumo. Et quidem primũ membrum, & secũdum usq; ad uers. Si uero dicta iura specialia exclusiue. In quibus duobus cõcludit oĩa bona ĩ publicatione uenire puto uerissima sicut: n. in cõfiscatione de iure cõi oĩa quæruntur fisco gñali, ita eadem rõne oĩa posita in dñio superioris illius iudicis cõfiscantur quæri debẽt superiori, arg. de administr. tut. l. si duo cũ simi. & ista duo mẽbra non poterãt ad ꝓposi tũ allegari quia oĩno erant, & sunt distincta dñia, & fiscales bursæ. Tertium ẽr membrũ positũ in d. uers. Siue dicta usq; ad illũ uers. Si uero, & interdictiones, & est uerũ. Actus. n. agẽtium non operantur ultra agẽtium intẽtionem, l. non omnis. si cert. peta. & sic iudex qui fundat se sup cõstõne suæ iurisdictionis non intendit progredi ultra quã ipsa cõstõ. extendatur, ff. ad municipales, l. libertus, §. pen. cum simili, & similiter hoc nõ faciebat pro gubernatore regio, sed cõtra eum. Quartũ membrum qñ iurisdictiones, & bursę fiscales sunt distinctæ, & publicatio fit de iure speciali, ẽt uerũ est. s. ꝙ non extẽditur ad bona alibi sita, non. n. specialium fit extensio l. ius singulare, & l. qđ uero contra, ff. de legi. Quod ẽt tenuit Ray. quia statutum quod loquitur de publicatione bonorũ non intelligitur, nisi de bonis in suo territorio sitis. C. de ædif. priva. l. an in totũ cum si. ut ipse Ray. scripsit in d. l. cũctos populos, in fi. ubi formauit solum quõnem qñ ex forma statuti publicantur bona, & hoc mẽbrum sitr contra gubernatorẽ regium faciebat. Vltimum uero mẽbrum dũ cõcludit oĩa bona publicari, sed unãquãque ciuitatẽ hr̃e bona in suo territorio sita, non uř mihi ꝓ oĩa uerũ. Aduerte tñ, cõiter ĩ materia cõfiscationis apponi solẽt uerba sonãtia in camerã fiscalẽ eius q cõdemnat, siue illius cuius officialis est. Quo ergo ex hac snĩa poterit se fundare ciuitas alias hñs cameram diuersam, non. n. poterit extendere uerba sententię ad suam cameram. Tum quia id nõ dicit sententia, l. quidquid ast. ingendæ, de uerb. obl. Tum quia extendi non pñt, l. si patronus testõ, §. si quis cum esset, ff. de ope. libit. & si dicatur pdicta locum l. ũt qñ simpliciter confiscauit bona quo casu intelligitur, s[ecundu]m quod iura uolunt ut d. l. libertus, §. pen. ĩndetur, ꝙ alteri per alterũ quęri nõ potest, l. stipulatio ista, §. alteri, de uer. obl. neq; iste est casus specialis in quo possit ut de se patet. Et ideo ex his, & aliis quæ infra patebũt in hoc ult. art. sic distinguo. Quod quãque licet ciuitatum sint distinctę iurisdictiones, & cameræ, tñ snĩa confiscationis fertur ab illo q habet iurisdictionem à superiore utriusq; ciuitatis non in tpalibus, quia dictum est supra, sed in spũalibus, ut in inquisitore hęretica pauitatis cõfiscante bona hęretici & de hoc uide Ioan. Andr in d. c. cum secundũ, & adde, ꝙ dr̃ per Guil. in l. fin. C. de hæred dec. ubi ponit cui applicentur bona clerici dãnati per epm̃ de crimine de quo laicus ꝑderet bona, & ẽt uide quod no. Ioan. And. in add. Spec. in tit. de feudo, §. pen. ad fin. in magna additione, ubi tractat, q. cui applicẽtur bona feudalia quæ clericus cõdemnatus ab epo tenebat à laico in diœcesi epi. Vide multa pulchra circa materiã cõfiscationis bonorum q̃ habuit licet decurtauerit ab Oldr. ut patet in suis quæst. q. 17. ubi si uis satiari plene de hoc articulo oĩno uide. Qñ fertur ab illo q habet iurisdictionem solam à ciuitate à qua est officialis cõstitutus uel à dño illius ciuitatis, & ponit in banno hoiem hñtem ibi bona, & in aliis ciuitatibus, & tũc quantum spectat ad ciuitatem cõdemnantem siue loquamur in cõdẽnato, siue in bãnito, nunq̃ ciuitas illa põt hr̃e bona sita in alterius ciuitatis territorio, qm̃ confessio iurisdictionis extra illud non extenditur ut in iur. supra allegatis pro hac parte. Quantum uero spectat ad ciuitatem aliam quæ non cõdẽnauit Bal. in d. l. cũctos populos, in ult. q. meo iudicio satis notabiliter loquitur, sed non plene, dic. n. ꝙ si status ꝑsonæ mutatur, adeo & nõ põt hr̃e proprietatẽ bonorũ. Et tũc ciuitas quæ non cõdẽnauit occupat bona non iure cõfiscationis sibi factæ, quia facta nõ est, sed ut uacãtia, ut d. l. cum unus, §. pen. & quod not In noc. in d. c. postulasti. Si uero status nõ mutatur, sed remanet talis qđ adhuc põt hr̃e bona, & tũc illa retinebat dãnat. Potest. n. s[ecundu]m eum diuidi effectus snĩæ confiscationis. l. si cũ militi, §. 1. qui ex ma. & ad l. fal l. in tõne, §. cum quidam, sed nõ est uerũ, ꝙ diuidatur, imò, ut dixi supra non intelligitur cõfiscate, nisi existentia in suo territorio, & suæ cameræ,

mere, aut per expressionem, aut per tacitum intellectum, licet ipse Bald. arguēdo aliter re tigerit in l. p p litem. §. licet. ff. de exe. rut. & ideo dico latius aperiendo ueritatem huius ultimi articuli, φ aut loquitur in condēnato facta executione, & sine dubio ciuitas quæ nō condēnauit, nō poterit hēre bona suo territorio sita iure cōfiscationis, qualitercunq; lata sit snīa, per ea quæ dixi supra, sed qa ille fuit effectus seruus pœnę. ut l. qui ultimo, de pę. & sic non poterit hēre hęredem, occupare poterit ut uacātia, & sic uerificatur quod dixit Bal. Si uero loqmur in bannito. tunc qa cōclusum est supra, φ nō perdat ea quæ sūt de iure ciuili, & gentium, & sic pōt retinere bona ut ēt infra dicetur, distinguendū est, φ aut talis bānitus erat oriundus ciuitatis confiscantis, & ibi deliquit, tunc ciuitas alia hñs bona in suo territorio ei auferre aliquo iure non poterit, & ita uerificatur ſm dictum Bald. & not. Nullo. n. iure pōt se fundare ut patet ex iam dictis. Si uero in ciuitate in qua fuit bānitus nullū aliud habebat domiciliū, sed solum fuit sortitus forū p p delictū, sed erat oriundus, uel incola alterius ciuitatis, in qua ēt habebat bona. Et tunc ciuitas illa nō ex ui snīæ alterius ciuitatis, sed iure suo poterit contra illū pcedere, & bona sui territorii suæ cameræ cōfiscare per no. in l. 1. C. ubi. de cri. agi opor. & in l. 2. & ff. de inter. & rele l. legatorū. §. interdicere. & ex his patet, φ dictus Regius gubernator non poterat cōseq dicta bona. & sic finaliter eo de ciuit. Ianuæ expulso fuit postea p Ianuenses terminatū.

18 Decimo octauo quæritur † qñ bannitorū bona publicantur. An ueniant in tali publicatione bona p̄ntia tm̄ an ēt futura. Istam quæstionē tetigit gl. in l. 1. ff. de bon. dam. in fin. gl. magnæ, & non decisit sed eam uŕ decidere in l. nō ad ea. ff. de cond. & demon. s. φ nō ueniāt futura. Idem tenuerūt Dy. Guil. & Old. in l. si qua pœna, ff de his q sunt sui, uel alie. iur. & idē tenuit dispntādo Nic. Mat. quem refert, & sequit Io. Andr. de accus. in præall. §. sequitur. uers. quid si aliqs. in suis addi. alias allegato. uer. fœlicis, & in tit. de accus. & ibi allegat iura quę uidere potes. & pserrim allegat pro casu, l. si tibi mandauero, §. is cuius bona, ff. man. qđ intellige ſm unam lecturā. Idem ēt tenuit Alb. ubi supra q. 13. Tenuit ēt Bart. in l. certa forma. C de iure fisc. li. 10. ubi sīdet ad l. arriani. C. de hær. In quo quū est cōe aliter non prosequor. Sufficere. n. debet tex. § is cuius, & gl. d. l. non ad ea.

19 Decimonono † Viso quod non perdunt bona imò, & qñ perdunt nō perdunt postea quæsita. Quęritur an eis existentibus in banno currat pro retētis, uel acquisitis præscriptio. Iste articulus est disputabilis, tñ ne exeam, ppositum uŕ mihi bř cōcludendum, φ aut ex forma statuti nihil disponitur, φ audiri non debeant. Aut disponitur ut sæpius tactū est. Primo casu, aut nō potuit procuratorem dimittere, & dimisit, sed mortuus est, & nō currit pscriptio Aut potuit dimittere, & non dimisit, & currit pscriptio, ut hæc probātur ex not. in l. 1. C. de rest. mil. in l. papinianus exuli, ff. de min. & quod p Inno. in c. querelā de proc Secundo casu uŕ dicendum præscriptionem non currere. C. de anna. excep. l. 1. in fi. cum cōcor. quod forte uerū est nisi sit bānitus pecuniariter, & aliud soluere possit, sed contumax existat, ff. de in integ. rest. l. non uŕ, & de reg. iur. l. qui pōt, cū simi. Nec pdictis obstat quod seipsum uideatur in tali casu posuisse, l. si fideiussor, §. si necessaria. ff. q satis. cog. quia illud nō fuit ad hoc ordinatū, sicut dicimus in muliere pgnāte ex adulterio in l. 2. §. si quis non propter, ff. si qs cau. & quod dicam infra parte proxima, q. 46.

20 Vigesimo quæro † Titius habebat filios in potestate fuit bannitus ad mortem. Quæritur an filii efficiantur sui iuris, & sic pdant patriam ptātem. Hæc quæstio facilis est. Cū enim dictum sit supra in 4. q. huius partis, φ non perdunt ea quæ sunt iuris ciuilis p statuta sui loci non correcti patet φ talem potestatem non perdunt. Est. n. de iure Rom. l. nā ciuium, ff. de his q sunt sui, uel alie. iur. & ideo dixit Bald. in l. Gallus, §. & qd si rm̄. & d. l. 1. C. de here. inst. φ filio talis banniti non datur tutor, sed datur curator ad instar eius cuius pater est in hostium ptāte, l. muto. §. ei cuius, ff. de tute. licet de hoc ipse idē dubitauerit in authen. incestas, C. de incest. nup. Itē eadem rōne, φ licet filius talis bāniti sit legitimæ ætatis, tñ testari nō poterit impediēte patria ptāte, l. qui in ptāte, ff de testa. & alle. Iac. de Are. in suo tract. & in l. ex facto ad trebel Nec pdictis obstat authen de incest. nup. §. si uero cōtigerit, ubi filii exeūt ptārem patris bānit i, quia loquitur de exulibus, siue bānitis de iure cōi qui perdunt ea q sunt iuris ciuilis, de quibus in hoc tractatu nō dicitur

ut dixi supra in proœm. licet ibi Ang. à cõi opin. discedens aliter dixerit, & bene.

21 Vigesimoprimo quæro, † an tales banniti perdãt ptãtem cõficiendi statuta una cũ aliis ciuibus. Aduertendum tñ qđ Bart. in l. oẽs populi, in 7.q.1.q. princ ad propositũ loquitur hoc modo. Septimo qro, nunqd excõicati, & interdicti possint facere statuta, & dico ꝙ non ut extra de imm. eccl. c. aduer. §. qa uero, nec facta recõualescunt impedimento cessante sine noua cõfirmatione, ut eo. ti. c.1. & arg. ff. de leg. 3. l.1. §. si filius, & de bon. poss. ẽm tab. l. qui ex lib. §. rest. Idem credo de bãnitis imperii, ut 10. collat. de stat. cõtra lib. eccl. §.1. cum. n. non obediunt principi perdunt ea quæ iuris ciuilis sunt de ea. dim. l. amiss. Sed Statũ cõndere est iuris ciuilis, vt in l. oẽs populi. ergo ex his verbis patet, ꝙ Bart. sensit eos non perdere potentiã conficiendi statuta, maxime quia in sua disputatione dixit eos nõ æquiparari excõicatis, sed Ray. ibi dixit idem esse de bannitis de ꝓpria patria, æquiparans eos excõicatis, remittẽs ad plene notata per se in l.1. C. de hære. inst. Quod cõiter non tenetur, & ego non tenui supra hac parte. q.4. Et ideo dicendum puto quod in hac qõne debeat considerari, an desinat esse ciuis, an non. Primo casu non possit ſfacere statuta. Secũdo casu uero sic per ea quæ dicta sunt supra. An autem desinat esse ciuis dicam hac eadem parte, quæst. 44.

22 Vigessimosecundo quæritur, † An bãnito dño uasallus liberetur à seruito feudi. Hæc qõ mouetur per gl. in ca. 1. in prine. in usib. feud. hic finit lex Corn. & inc. cõsue. & regni. & ibi ẽt per Bal. & determinat ibi gl. post plures allegationes qđ uasallus non liberet, & ꝙ non sit extincta fidelitas, sed suspẽsa inter q̃ longa est dña, ut not. ff. de uerb. obl. l.2. §. ex his. & l. inter stip. § sacram. Bal. aũt ibi dicit qđ gl. non est uera qa bãnum habet uim diffinitiuæ, & ideo non attendit qđ possit testitui quin illud à solo principe põt fieri. l. apud Iul. §. fin. de leg. 1. & de fideic. lib. l. ergo §. si is. Pro hoc. C. de sent. pass. l. fin. Credo, ꝙ aut bãnum est pecuniarium, & quia quousq; differat soluere durat, & nõ ultra. & solutio põt separari. l. cura, §. deficiẽtium. ff. de mun. & ho. & C. arb. tut. l. si defunctus dicat potius suspensa fidelitas, q̃ extincta. & ideo non possit alienare interim licet tunc non teneat ei pstare seruitium cum hostis reputet. Si uero bãnum est personale tunc aut est bãnitus de loco, uel ex causa, in quo uel ex qua solitum est rebãniri bannitos in integrumq; restitui. & tũc idem qa illud qđ solutum est fieri, licet à solo principe bene põt cõsiderari ut colligit ex not. in l. fi. C. de sent. pass. & est text. in d. l. apud Iul. §.1. si uero nõ est solitũ aliquem rebanniri tunc uerũ credo qđ dixit Bal. quia censetur esse perpetuum, & non attenditur qđ à solo principe fieri põt, & non est solitũ fieri, ut. l. seruus. C. de pœ. & d. §. fi.

23 Vigesimotertio quæritur, † Vasallus fuit bannitus taliter ꝙ eius bona ueniũt cõfiscãda an feudũ ueniat in cõfiscatione. An uero ad dñm reuertat. Guil. in Spec. de feu §. qm. uer. 40. multum late examinauit hũc articulum, & finalr̃ cõclusit feudũ cõfiscari, nõ ad dñm reuerti ꝑ iura ibi ꝑ eum alleg. & ita tenuit Gand. & ẽt Alb. ut patet in suis qõnib. statutorũ parte 2. q. 250. Sed Bar. in l. si finita § si de uectig. de damno inf. tenuit cõtrariũ, uidelicet qđ ad dñm reuertatur, uel ad agnatos, alleg. 10. coll. si uas. feud. c.1. & si de feud. fue. contr. c. si uasallus culpam, & de eo q̃ in ter. fra. dñi sui. c.1. & de ꝓhib. feud. alie. c. imperialem. §. illud. Ad l. si qs in tantã. C. unde ui. & qđ ibi ꝑ Ray. & Cyn rñdet, ꝙ uerũ est feudatarium priuari non tñ applicari offen. so. sed ad dñm reuertitur, & ibi ꝑ eum plene uide. Idem ẽt sed in alio casu. s qñ eps publicauit bona clerici q̃ tenebat feudũ a laico, de quo tetigi supra 17. q. tenuit Old. ut patet ĩ suis qõnib. q. 17. quę oĩa refert Io. And. in d. uer. s. qm. & hñr per Alb. ubi supra proxime, q. 251. Sed quia ibi fiũt multę rationes huic qõni gñali nõ congruentes non insisto. Sed omissis multis quæ in prædictis locis uidere potes cõcludo aliter q̃ prędicti cõcluserint q̃ simplr̃ formauerunt qõnẽ in uasallo cõdẽnato, & bonis publicatis. Nõ aũt loquimur in feudo de sui natura in hæredẽ extraneum nõ trãsmissibili, & sine dubio qõ nõ ꝓcedit. Ea. n. quæ non transeunt in hæredem extraneum in publicatione nõ ueniunt. l.1. & qđ ibi not. per glo. & Doct. C. de bon. lib. Bal. in distinctc dixit feudum non uenire in publicatione bonorũ, & idem dixit in præall. c. imperialem in suis conclusionib. Item ad hoc ut ꝓcedat qõ est necesse poni, ꝙ uasallus sit ꝑ uiuat condemnatus. Si. n. esset mortuus cũ tale ius morte extingueretur nõ fiscus, ut l. uxor patrui. C. de leg. cum sim. sed agnatus

non

non iure successionis, sed sanguinis admitteretur sufficiat allegari not. per Doct. in l. lib. liberteq; C. de op. lib. & per Bart. ff. eod. tit. l. iur. iu §. si lib. ubi ergo feudum, uel ex consuetudine, uel ex ipsius cõstitutione est trãsitorũ in hæredem extraneum posset qõ ꝓcedere, & tunc putarem non admitti fiscum ꝑ iura in locis prædictis allegatis. Sed aut admittit dñm. aut illos qui admitti debent tali feudatario excluso, de quibus in l. eum. ff de interr. & releg. Puto tñ ad uertendum ꝙ si feudum erat extra locum à quo bãnitus est illud in publicatione certe non ueniat ut dictum est supra q. 17. Si tñ seruitium sit præstandum in loco à quo est bãnitus, tunc nõ uirtute confiscationis, sed ꝑꝑ non pręstitũ seruitium uasallus admitteret, ut in ti. quib. mod. feu. amitt. Si uero feudũ est in loco à quo est bannitus seruitium aũt alibi est præstandum, tũc uasallus bãnitus non ꝑdit feudũ qa seruitiũ præstare põt, & si pstat seruitium, fiscus non ius feudi, sed cõmoditatẽ, q̃ inde percipitur durante feudo forte poterit occupare arg. ff. de peri. & cõm. rei uẽd. l. ne cessario. § fin. & sol. mat. l. usufr. cum sim.

24 Vigesimoquarto queritur † bannitus cuius bona sunt cõfiscata, habebat feudum in emphyteusim. An tale ius emphyt. perdat, & ueniat in cõfiscatione. Guil. ubi supra prox. qõ. s. in tit. de feud. §. qm, uers. 40. dixit idem quod in feudo. Sed Bart. in d. §. ũ de uectigalibus, eõcludit aliter, uidelicet, ꝙ aut talis tenebat emphyteusim ab ecclesia, & ecclesia põt a fisco indubitãter repetere in auth. de alie. & emph. §. 1. coll. 9. Si uero tenebat a priuato, & tũc si erat talis emphyteusis. siue forte ex natura cõuẽtionis trãsiret in extraneũ hęredẽ, & tũc transiret in fiscum qui hr̃ ut hæres. l. 3. C. ad l. Iul. de ui. Si uero ad extraneum hæredem non trãsiret, tunc non trãsiret in fiscũ, ut ff. de bon. dam. l. 1. ubi dicit esse gl. not. de hoc. Dñs aũt illã repetet tanq̃ indebite alienatum, & hanc drĩam emph. ecclesiæ, & priuati ponit Cyn. in l. fin. C. de iu. emph. & est gl. in l. 1. C. de fun. pa. lib. 11. Mihi autem uĩ hæc uerba Bart. in ult. membro cõtrarietatẽ implicare. Sĩ. n. non transit in fiscum, ergo dñs non habet fundamẽtũ ꝑꝑ quod possit ut indebite alienatam reuocare, & ideo forte dici põt ꝙ postq̃ bãnitus uiuit, & emphyteusis non trãsit in fiscũ dñs nullatenus possit ad se iure directis dñii tanquã alienatam indebite reducere, qa nullo modo alienata est, possit tñ fiscus quousq; bannitus uiuit cõmoditatem talis utilis dñii ꝑcipere, & hr̃e facta solutione debiti canonis, quia abĩde supra cõmoditas, & fructus dr̃ ff. fam. erc. l. fundus, sol. matr. l. fructus, ꝑ d. l. usufructu, & alia allegata supra prox. q. Mortuo aũt deinde bãnito ad dñm reuertitur. l. lex uectigal. ff. de pign. & ita põt intelligi qđ not. Bald. in l. 1. C. de bo. lib. ubi dixi solummodo de emphyteusi ecclesiæ nõ cõfiscãda.

25 Vigesimoquinto quæritur † An bannito filio familias, & bonis publicatis ueniat in publicatione peculiũ qđ habebat. In hac q. dixit Bar. qđ non, in l. si finita. § si de uect. de damno inf. siue sit profectitium, siue castrense, siue aduẽtitiũ. l. si filius. C. de bonis ꝓscr. & no. per gl. in l. 1. ff. eod. tit. Et ad rõnes ibi factas ĩ cõtrarium ĩndẽt. Sed meo iudicio eius decisio uera est in peculio ꝓfectitio. Illud. n. non est filii, sed pris. l. certum. C. fam. erc. & ideo non uenit in confiscatione bonorũ filii. Item est uera in peculio aduentitio. Illud. n. non est proprie, & uere filii cum illius nõ habeat administrationem. l. fin. §. filiis aũt. C. de bonis quæ lib. & ideo sicut nõ põt alienare cõtrahendo, minus põt delinquẽdo, & ad dcm̃. Cyn. post Iacob. de Arct. in l. si quis in tantã. C. unde ui. & ad iura. & ad rõnes factas in contrarium. Rñde ut per Bart. ubi supra nec obst. qđ not. ꝑ Guil. in Spec. de stat. monac. uers. 5. quęritur, qa si illud dcm̃ uerũ est, loqtur in eo qui intrauit religionem non aũt in cõdemnato. pro quo ẽt uide qđ not. Bal. in l. 3. C. q bon ced poss. Sed in peculio castrẽsi meo iudicio eius decisio nõ ꝓcedit. Est n illud filii, & in eo habet plenam administrationẽ, & paterfam. reputat. ff. ad Mac. l. 2. ergo nihil obst. qn ĩ publicatione bonorũ suorũ cõtineatur, non obst. l. si fil. qa loqtur ẽm sua tpa ẽm q̃ peculium illud nõ trãsibat in hæredem, sed pr̃ occupabat iure peculii, & ideo in publicatione non ueniebat. l. C. de bo. lib. Hodie uero in illo filius hẽt prẽm hęredẽ, & sic iure hæreditario põt in aliũ trãsire. ut hr̃ in l. si inf. C. de iu. del. & in auth. de hær q̃ ab int. def. & sic sublata est rõ ꝑꝑ quã nõ ueniebat in cõfiscatione, & sic nõ obst. rõ Bart. nec ẽt obst. qđ ꝑꝑ delictum filiæ pater non ꝑdat dotẽ. C. de rep. auth. contra si filii. Et not. eod. tit. l. consensu, & per Dyn. in l. 2. §. qđ si in patris. ff. sol. mat. quia licet in ea

habet

habet hæredem ut l.auus.de pac.dot.& plene ꝑ eũdem in l. post dotem. & l. nupta. ff. sol.matr.non tñ est filiæ sicut filii est castrẽses peculium.Est.n.dotis actio cõis patri,& filiæ,quæ põt ẽt in parte consolidari,ut eo.ti. l.2.§.1.& §.uolũtate,& ibi plene.Præterea in auth.contra si filii.non tractatur de publicatione dotis.Sed an illã perdat ꝑꝑ eius adulterium ut sic remaneat pœnes uirum,& sic non facit ad propositum,Sit ergo conclusio quod castrense peculiũ ueniat in publicatione bonorũ filii. & ita reperio tenuisse Ang. in l.si filius.ff.de dam.inf.& addit rõnem qđ alias confiscatio bonorum filii nihil operaretur,quod esse non debet.l.si qñ.l.ff.de leg.1.

26 E conuerso.26. quæritur † an bannito patre,& bonis eius publicatis ueniat in publicatione peculium quod habebat filius:circa hoc uide Bart.in pal'eg.§.si de uectigalibus, qui expedit se unico uerbo uidelicet loquendo in condemnato ꝙ non publicetur peculium,alleg.ff.de mino.l.3.§. sed utrũ. Certe peculium castrẽse nullatenus debet intelligi publicatũ siue loquamur in patre cõdemnata siue in bannito,ꝗa illud filii est,& à se hẽt nõ à patre ut dcm̃ est supra proxi.q. & ideo delictum patris ei nocere nõ debet. C.ne fil. ꝓ pat.ꝑ totum.& ff.de iure patro.l. diui fratres.cum simi.peculium uero ꝓfectitiũ.licet sit paternum, tñ ex benignitate cõstõnis diui pii non publicatr.ut in §.sed utrum, Ad l. r. §.merito. ff. quã.ac.de pec. est anna. Rñdeo. ut ꝑ Bat.in d.§.si de uectigalibus.Quæ rñsio est clara.uidelicet ꝙ licet fiscus teneatr ut successor patris,tñ recuperat id qđ soluit à filio pœnes quẽ remanet peculium.sed Bal. intelligit ꝙ ibi loquitr qñ ex eõ dẽnatione siue bãno filius efficit sui iuris,ꝗa tunc desinit esse peculium,& ideo publicatr ut ipse not.in l.diximus.§.si pater.ff.de exeu.tut. Sed primum uerius ꝑ d.§.sed utrum.Fortius ergo non debet publicari aduentitium licet pr̃ in illo habeat usumfructum ꝗa filii est ipsum peculiũ. l.dum oportet.C.de bo.q̃ lib. Et si loquimur ĩ parte cõdẽnato tali ꝙ usufructus extinguatur,certũ est.Si uero nõ extinguitr & ui in bãnito,ꝗ ut dixi supra,non perdit patriam potestatẽ,maius est dubium per d.l. usufr. sol mat.cum cõcor.de quo dicã statim in seq.q.

27 Quæro ergo 27.† Titius inter alia habebat usumfructum in fundo,fuit bannitus.& eius bona fuerũt cõfiscata,An dictus usufructus ueniat in bonorũm publicatione.Istam qõ.mouet Bart.in l.si postulauerit.§.iubet ff. de adul.& se non firmat,sed remittit ad no. ꝑ se ĩ l.si finita.§.si de uectigalibus.ff. de dã. infect.ubi in eo nihil dicit de usufructu in l. si qs in tantam.C.unde ui.ur̃ in simili dicere ꝙ publicetur cõmoditas per l.usufructu. ff. sol.mat. Vidi in quodã Bart.in l.si quis post hac.C. de bo.dam. ꝙ ipse dicit se uidisse ser. uari ut publicetur per d § iubet. uers. sed si usufructus.alleg.ẽt l.statius.§.fi.de iure fisc. cui concordat.l. eum pr̃.§. hæreditatem, de leg.2.Ang.in l.eorũ ff.de dam.inf.tenet cõmoditatem publicari,& ipsam durare uiuente patre.l.lex uectigali.de pig. Bald. in l.1. C. de bo. lib. dixit usumfructum non uenire in publicatione bonorũ, sed perire.ut l. corruptionem.C.de usu.Barth.de Saly.in d.l.si qs post hac.uers.si qd ẽt in usufr.peculii aduentitii dicit ꝙ aut publicatio bonorũ facta est ex causa ꝑꝑ quam patria ptãs est deperdita & tũc usufructus redit ad proprietatem, ꝗa cessat causa ꝑꝑ quam patri conceditur.s.patria ptãs,& administrario legitima ut C. de bon.quę lib.l.cum oportet.§.cum aũt,& per hoc quod not.gl.4. in fin.in l.fin.C. de sent. pas.& ibi per Cyn.in 6.q.aut patria ptãs, & administratio legitima durat,& tũc ur̃ ꝙ publicetur,quasi nondum uenerit tps cõsolidãdi.Per prædicta iura dicit ipse in contrarium facit ꝙ consolidetur,& ad filium reuertatur quia si filio conceditur peculium profectitiũ ut est dictum quod est plus.quia dñium erat penes patrem quanto magis usufructus rei cuius proprietas est filii.arg.de sacr.sanct. ecclesiast.aue.multomagis.Item quia hunc usumfructum siue eius proprietatem pater habet a lege usque a d tps,sed commoditates cõcessæ ad tps ex legali dispositione ei cuius bona publicantur non uult lex ad fiscum spectare ut in d.l.si quis post hac.in uers dos ẽt.Non ob.contraria quia in eis dilatio & commoditas processit ab hoĩe non à lege. & sic alia est dñia inter dilationem datam ab hoĩe uel à lege.ff.de compens.l.si cũ militi, subdit tũ ibi cogitãdum esse. Et ad pdicta rñderi posse ꝙ peculium ꝓfectitium non erat in administratione patris,& quod lex si quis post hac, loquitur in ciuiliter mortuo.& sic filii sunt à ptãte liberati. Vr̃ ergo ẽt ipse cõcludere usũfruc.publicari eo modo quod dcm̃ est supra.

Sed mihi ur̃ dicendum ꝙ in mortuo locũ habet

hēt qđ dixit Bal.in d.l.1.de bo.lib. In banni to aūt aut loquimur in fructuario regulari, & publicatus itelligaŕ inusfructu.i.cōmo ditas p dicta iura. Aut in patre qui hēt usum fructum a lege p p patriam ptātem, & tunc aut ei remiserat usumfructum ẽm formā le gis cum oportet.§.finaūr de bon.q lib.& fiscus nihil possit petere, sicut nec pñt hęredes quorū locū fiscus tenet, ut l.3.ad l.Iul.de ui. Si uero ei non remisit tunc aut bānitur tali ter ꝙ non pdit patriam ptātem, & tunc oīs commoditas transeat in fiscum per iura prædicta. Aut pdit patriam ptātem quod qñ fit dixi supra in 20.q. & tunc eatenus transeat ad fiscū quatenus remaneret penes patrē filio patriam ptātem exeunt.f.medietas.ut in d.l.cum oportet.§.cum autem,ex quibus omnia prædicta ad consonantiam reducunť.

28 Vigesimooctauo quæritur,† uxor Titii fuit bannita,& eius bona confiscata fuerūt. An intelligetur dos quam dederāt Titio publicata. Quæstio hæc hř in l.quinque legib. ff.de bon.dam.& ibi ex cōtentio inter gl. & Dyn.dixit.n.Dy. Quod aut maritus fecit pactū delucranda dote,aut nō, Primo casu nō publicaŕ dos damnatæ mulieris nisi in qnq; casibus ibi positis.f.qñ damnatur pro crimine læsæ maie uel per l.Iul.de ui.pub.uel p p patricidiū,uel p p ueneficium,uel per l.Cor. de sica. Secūdo casu dixit indistincte publicari,ff sol.matr.l.si cōstante , §.fi.gl. aūt tenuit dotem indistincte nō publicari nisi in dictis qnq; casibus. Et hoc tenet Iac. de Are.in d.l. qnq; legib. Quod est uerū qñ damnatur con stantiæ matrimonio tunc ubicūq; publicanť bona,etiā dos eius intelligitur publicata,ut d.l.si constante,§.fin.& ita cōiter tenetur.

29 Sed quæro 29.† An si uxor Titii banniaŕ ob adulterium maritus.siue eius hęredes eo post bannum pmortuo uxori possent per illā ad dotem cōueniri Hæc qō est ualde dubitabilis.cum tñ fuerim de facto cōsultus cōsideraui hanc q.pendere a duobus.primo,an uxor p p adulteriū pdat dotem.Secūdo,si p dit hæres uiri possit obicere de adulterio. Et quidē circa primū dicēdum est, ꝙ sic ut probatur in authen.ut lic.mat. & auiæ,§. qa uero.& no.C.de rei uxo.ac.§.taceat licet gl.no tet cōtrarium,& nō bene in l.rei iud. §.1.ff. sol.matr.& hoc indubitāter uerū est qñ non solum cōmittit adulterium,sed ēt a uiro discedit fornicationis causa,ut extra de do.inter uir.& uxo.c.plerunque. Sed circa ẽm maius est dubium. Vř.n.cōis opin. ꝙ licet uir possit obiecere de adulterio, nō tñ possit hoc facere hæres eius l.fin.C.de adul.& per Bart. & Bald.in d.§.1.& p Guil.in Spec.de excep. supra d.uer. Item quæritur,& de dona.inter uir.& uxo.§.1.uer.qd si mulier,& utrobiq;. Ioan.And.uř firmare opin.in gl.in §.taceat. quam sequūtur alii ut iam dixi.& pro hac o. pin.uř casus in l.fi.C.de re.don.in rōne sui. & ff.qui,& a qui.l.sed & si maritus. in fi.ẽm Ray.in l.1.§.fi.ff.ad filia Dixi tñ tunc in casu de quo quærebatur cōtrariā sñiam uerā fore sic distinguens. Quod aut adulteriū est incognitū uiro,& tūc licet uir potuisset obiicere uxori,qñ sciset,ita & possit hęres,ff.de reg.iur.l.hæredem,& l.hæreditas. Pro hoc quod hř in l.sororem.C.de his qui ut indig. & de fideicom.l.fideicommiss. Necesse tñ est ꝙ accuset,& pbet ut in d.§.quia uero palle. ẽm Bar.in l.miles,§.socer,ff.de adul. Bald.tñ dicit non esse necesse accusari, sed pōt excipiendo,uel ciuiliter agendo cōsequi lucrum dotis,ut scripsit in l.cum mulier.solut.mat. ubi uide. Si uero adulterium uxoris est notū uiro,tunc aut uir eū accusauit , & hęres prosequi potest causam saltem quo ad effectū perdendę dotis.C.si reus,uel accus. mor.super totum Idem si non accusauit,sed accusare instituit,uel nō fuit tñ tempus inter sciētiam adulterii,& mortem,ꝙ accusare potuerit. Cum.n.hæres repellatur ex eo quod uir uideatur remisisse iniuriam ut in iuribus pdictis maxime in l.fin.de adul. In casibus pdictis cessat talis ratio. Ergo stat regula, ꝙ ius competens uiro trāsit in hęredē. Si uero nec accusauit,nec accusare potuit, tunc aut retinuit uxorē post sciētiam sicut prius,& tunc uera sit opin.gl & Doct.de qbus supra. Cum enim ipse mores approbauerit,hæres reprobare non pōt,sicut nec ipse. quod intellexit Io.esse uerū si agere uelit cōtra uxorū,secus si uelit excipere,ut ipse not.32.q 6.c.1.& tenuit Bal.ubi supra quod ego non firmo pro nunc. Si uero ipsam in domo nō tenuit, tūc aut eiecit eam ppria auctoritate.& dic ut hř in l.consensu.C.de rep.& plene per Host. in sum.de adult.§.qua pœna.uer.sed nunquā hoc fier. Si aūt eam non expulit,sed ipsa a uiro discessit fornicationis causa. Tunc aut crimen notorium, & idem quod supra , aut crimen est notorium,& tunc cū nulla sequi

ratur snia ipso iure uirtute notorii dotē ami sit, ut firmat gl. in c. si. extra de adul & Io 30 q. 5. nosse in glo. ult. 28. q. 1. idolatria. Quod alibi intelligit esse uerū in casu quo cū adultero publice moret 29. q. 2. c. cuius rei caus. & 22. q. 1. c. 1. & ex his patet qñ uxor bannita pp adulterium perdat dotem. In casibus aūt in quibus nō perderet, an obstante alio statuto q banniti non audiantur possit per se, uel per alium recuperare, dicam infra in q. 73. dum tractabo an possit iura credere.

30 Trigesimo quęro, † Bannito cuius bona confiscātur erat tpe banni delata hæreditas quam nondum adiuerat. Quid erit de hæreditate illa ueniat ne in confiscatione. Istam qōnem uidi de facto ī qua fuit determinatū q nō ueniret in cōfiscatione, & inter alias rōnibus infrascriptis. Primo, quia licet ex confiscatione, oīa bona, & iura quæsita in fiscū transeant ipso iure ut in successorem per l. 3 C. ad l. Iul. de ui ff. de iur. fis. l. 1. §. an bona. Non tñ reperit q trāseant iura qrendi, imò potius debet dici nō qri sicut dicimus in patre, & dño. C. de hær. inst. l. cum pponas, & de aequ. hęr l. his q hæres. Secundo p ea quæ scribit Bart. in l. is pōt. ff eo. tit. in ult. oppo. ante uer expediri. ubi sic loquit. & p hoc dico qd istud ius adeundi non quærit alteri, ut supra dixi de filio, seruo, & monacho, & ideo dñr iura q tñ hæreditas non alia non transmittitur l una. §. in nouissimo C de cad. tol. hæc Bar. Si igit in hæredem saltem extraneū tale ius non transit, ergo nec in fiscum bonis publicatis, ut not. per gl. & Doct. in l. 1. C. de bo. lib Tertio sic pbatur, ius adendi non est pprie ius sed qdam facultas. ff ad leg. falc. l. precia rerum, & hēin l. licet. de iur. de lib. ergo non uenit in publicatione bonorū, maxime qa si esset ius non censentur in ius bonis sed extra bona, ut d. l. pcia rerum, ergo in generali suorū bonorū translatione non uenit, & ita in simili determinauit Bald. in l. 1. C. q admi. ad bo. pus. po. in uer. quo ad ult. Vbi ēt assignat plures alias rōnes q fiunt ad ppositum, & istud puto uerius quam id qd scripsit Cy. in l. si quis mihi, bona §. si qs plene. ff. de acq hær. Vbi distinguit in bannitus sit intra tps ius delibcrandi, an post, qd ēt ibi tenuerant Petr. & Iac. de Rauen. Illa. n. distinctio non pōt cadere in fisco qui est simplex bonorum successor, non hęres, tam quia bānitus uiuens hęredem habere non pōt. l. 2. de hęr, uel acc. uen. tum quia nec mortuus, qa fuerat effectus seruus poenæ. l. qui ult. de poe. licet in quibusdam spālit dispositis talis successio ad instar hæredis tractet. l. 2. ad l. Iul. de ui. & no. per gl. & Bar. in l. inter eos. §. fi. de fideius. Itē illa distinctio non caderet in bannito qui ēt post annū adire pōt. Item nec in suo in quo cessant. l. qm. & l. si aula. de iur delib. & ideo uera est conclusio prædicta q talis hęreditas nullo casu fisco quęratur, qd in d. § si qs plane. tenuit gl. & ea sequit ibi Rav. reprobans la. de Ra. & id tenuit ibi Nic. de Nea. nec pdictis ob. qd postea adeundo fingit hæres à die mortis defuncti, & sic tpe cōfiscationis, ut l. hæres. qñq; ff de acq. hær. qa talis fictio hoc casu non attendit ut patet ex his quæ ibi no. per gl. & Bar. Cautela tñ dat q talis bānitus repudiet in cōcordia cū illo ad quē eo repudiāte deuolu. t de quo fiscus cōquæri nō pōt ut l. q aūt in prin. de his quę in fraud. credi.

31 Trigesimoprimo † Bannito debebatur aliquid ex contractu uel ex ultima uoluntate sub condōne quæ post bānum, & publicatione bonorū purificata est, quærit an illud ius trāseant in fiscum Ista q. meo iudicio nō te perit bene determinata. tex n. in l. si cōstāte. §. fi. ff sol. matr. fm unum intellectum facit quod sic. Ad id fortius de pac. dot. l. inter socerum. § fi. In contrarium facit l. quoties. in fi. ff. de noua. Et istam partem q non ueniat in cōfiscat. tenet Alb. in materia statutorum q 265 loquēs in substitutione. & alleg. l. sub stitutio ff. de acq. re. do. Bar in d. l. si constante in fi. arguit pro. & contra in l. quoties. de noua. ut tenere q in cōfiscatione nō ueniat. & ibi Ang. clarius idem tenet dicens ibi esse casum q in confiscatione bonorū nō ueniāt iura cōditionalia, & idem firmat in l. tutoris. C. ad l. Iul. de ui & allegat gl. quæ hoc dicit ī l. non ad ea. ff. de cond. & dem. Bald. in l. 1. C. de bo. libe. se non firmat sed alleg. pro. & contra dicta iura. Mihi aūt ut q dicta iura loquūtur in diuersis casibus. Nam l. quoties, loquitur in dānato qui ueniebat sub condōne obligandus, & ideo cum tpe obligationis non reperietur persona habilis ad obligandū se, saltem ex contractu iuris ciuilis non fuit purificata obligatio, & sic fiscus ex psona dānati teneri non potuit. Et uide iura quæ allegabo infra in ult tpe parte 2. q. 6. lex aūt inter socerum. §. fin. loquitur econtrario qñ psona fuit damnata cui debebat qri, & ideo ibi

uidetur casus ꝙ iura conditionalia ueniãt in publicatione bonorũ. Sed puto cõtrarium ꝑ gl. in d. l. non ad ea, & per ea quę dixi supra q. proxi & q. 18. ad l. inter socerum §. fin. ff. quod ibi ius fuit natũ passiue cõtra uirũ, & sic illa actio erat in rerũ natura. Aut ergo ille patet fuerat deportatus, & licet ei quæsita fuissent, tñ fiscus eo postea nãlr mortuo ageret, ut l. 2. C. de bo. dã. Aut statim fuit mortuus. & fiscus aget nõ iure cõfiscationis, sed iure occupationis bonorũ uacãtiũ qdqd ibi dicat gl. & istud non põt hře locum in bannito qui ut infra dicetur hac eadem parte q. t. potest habere hæredem in postea quęsitis.

32 Trigesimosecundo quæro, † An banniti prædicti quorũ bona publicantur perdant iura patronatus, hęc qõ bimembris est, & ideo dico aut loquimur in iure patronatus libertorũ de quo ff. de iur. patr. per totum, & tũc seruã qđ dř in l. 1. C. de bo. lib. In his. n. quæ transeunt in hæredem extraneum priuat bãnitus & transeunt in fiscum. In aliis aũt remanet patronus, ut ibi, Si uero loquimur in iure patronatus ecclesiarum sciẽdum qđ gl. mouet, & non determinat. 11. q. 7. filius. Sed gl. in clem. pastoralis. de re iud. super uer bo subiecte, uř tenere ꝙ tale ius in fiscum non transeat, & hoc tenet Arch. in d. c. filiis, & est uerum. Nam licet transeant. in hæredẽ extraneũ, ut not. in clem. si plures de iure pa. & 16. q. 7. considerandũ tñ quia illud ius laicus hẽt ab ecclesia statutũ sine snĩa cõfiscãris ille nõ põt auferre de iure patr. c. 1. & 3. & istud distincte tenet Bal. in d. l. 1. de bo. liber. & hæc pars placuit Ant. de But. in d. cle. pastor. reprobata opi. Bart. Brix. in d. c. filiis, ut in d. cle. plene ꝑ eum qđ intelligit uerũ siue principalř ueniat publicatio bonorũ siue accessorie ad delictum, qa sup spũalibus nec principalř nec secundario iudicat laicus extra de ord. cogn. c. tuã. Dixit tñ ibi not. ꝙ hoc est uerũ qñ publicatio fit uirtute statuti. Tunc. n. hoc non põt facere statutũ de cõst. c. ecclesia S. Mariæ, sed si publicatio fieret de iure cõi dicit ꝙ licet ex cõfiscatione facta ꝑ iudicẽ secularẽ non ꝑderet ius patronatus, posset tñ eps. declarare delictũ, & illud ius cõfiscare fisco ecclesię. Et erit effectus ꝙ ius patronatus extinguetur, & illa ecclesia remanebit libera sub epi ptãte. Allegat qđ not. Arch. in d. c. cõsiderãdum. Quod ultimum uř mihi nõ tolerabile. Non enim habet eps cognitionem criminum ciuilium in laicum. Item cũ semel in illo loco sit cognitum amplius cognosci non põt. l. licet § pe. fi. nau. cau. stab. & ideo hoc ultimum maxime canonistis relinquař.

33 Trigesimotertio quæritur, † An bannito filiosfamilias, & bonis eius publicatus př teneař tradere fisco legitimam. Rñdeo, ꝙ non, qa uiuo patre filius uere nullũ ius habet in legitima ut hř. ff. de lib. leg. post emãcipationem. & per Bart. in l. fi. ff. de lib. agno. & in l. fi. C. de pac. & hř in auth. si qua mulier. C. de sac. san. eccl. Et si diceretur illa iura loquũtur in aliis qb. nõ debetur de necessitate legitima, sed legitima est debita, ut l. cũ rõ de bonis dãn. & qđ no. i l. 2. C. de iuris, & fact. ign. Rñdeř, & ẽt nõ obstaret qa deberetur sub cõditione si ꝑmoriatur př, & ideo in publicatione non uenit, ut dixi supra q. 29. & 30. Pro hoc uř casus in lege, & si condemnatus. ff. de noxali, quæ ad hoc allegatur. Facit etiam l. si qua pœna. de his qui sunt sui uel alie. iur. & ita determinat Guil. ubi refert opin. in Spe. de sen. exec. §. sequitur uersi. si filiusf. ubi uide per Ray. in d. l. si qua. licet tamen ita sit de iure, sunt in aliquibus partibus Italiæ statuta contra hoc disponentia quæ suis locis seruanda sunt, ut l. oẽs populi, de iust. & iur.

34 Trigesimoquarto quæro, † Stante statuto ꝙ př teneatur assignare fisco legitimam pro filio delinquẽte, filius fuit ex cõtumacia bãnitus, & eius bona fuerunt publicata, queritur an pater teneatur fisco legitimã dicti filii assignare. Dyn. & Ray. & dixerũt ꝙ nõ. l. 1. ff. qñ ex fac. tu. ꝑ illum text. ad idẽ. l. 1. C. de iur. fis. fm 2. lect. & idẽ tenuit Alb. in q. statutor. q. 257. & alleg. l. 1. de in lit. iur. cum conc. Idem tenuit Bar. disputando, & effectũ disputationis nisi posuit i lec. in l. cũ filius. in prin. de uer. obl. & allegat ultra ꝑdicta primo l. eius qui delatorem. ff. de iur. fis. ubi ficta cõfessio ex cõtumacia introducta nõ egreditur personã contumacis Allegat ẽt. l. q repudiãtis in si de inoff. testa. l. de euict. l. i ideo. C. de pign. l. ꝑses. In qb. habetur ꝙ ubi alias snĩa lata cõtra unũ ꝑiudicat alteri nõ hẽt locũ qũ fertur ex cõtumacia ẽt illo sciẽte. Allegat ẽt no. ꝑ Cy. i l. i l. si qñ. C. unde vi. de qua ibi plene uide ubi examinat qñ statutũ aliter loqueretur, q cũ ꝑ eũ plene declarẽtur ařr nõ ꝓsequor. Vnum not. ꝙ dcm statutũ loquens in parte non hẽt locũ in auo fm Dy. & Ray. in l. lege Iul. §. hoc c. ꝑ illũ text. ff. de rit. nup.

35 Trigesimoquinto quæritur † Pone quod statutum taliter loquatur quod pr. et pro filio bannito nedum aliter cõuicto. & condẽnato teneatur assignare fisco legitimã. Cõtingit quod filius deliqt in chal. Ian. Accusatur in chal. Martii bannitur in chal. Aug. interim augeẽ, & minuiẽ legitima qritur qđ tps debeat inspici. An delicti. An accusationis. An sniç. quõ est subtilis, & fuit ab olim disputata per Ia. Vicentinnm ut refert Alb. in qõ. statut. 259. q. & ibi arguit ad utranq; partem multum diffuse, sed tangam aliqua, & bř. Primo arguit, quod inspiciatur tps delicti. l. 1. in fi. ff. de pœ. Secundo, qa executio debeẽ iure obligationis ergo inspiciẽ tps delicti quo insurgit obligatio. l. fundum cor. de noua. iuncta. l. oẽm. de iud. Tertio, qa patrimonium habebat certã formam à tpe delicti, ergo illud tps inspiciẽ. l. 2. in fin. ad l. Aquil. C. de imp. lucr. descr. l. 1. in fin. cum sim. Ad idem adducit. l. iniuriarum æstimatio, de iniur. de ser. cor. l. doli. §. fi. de iud. l. si filius. Secũdo, arguit, quod ĩspiciaẽ tps accusationis. Primo, ad obligandum patrẽ requiritur scriptura, qa ante non tenetur quã sit cõuictus filius, l. liber. §. 1. ad munic. C de decur. l. lib. 10. sed in ea requiritur scriptura. C. de accus. l. in causis, & ff. eo. ti. l. libellorũ, ergo illud tps inspiciẽ. C. de fi. instr. l. cõtractus. Secundo ad idẽ pr̃ teneẽ ut fideiussor filii l. cum filius. in princip. de uerb. obl. concõcor. sed mora principalis nocet fideiussori & tps moræ inspicitur. l. mora, de uerb. obl. si cer. pe. l. uinnm quç mora cõtrahiẽ per ĩterpellationẽ. ff. de usu. mora, ergo, &c. Tertia, qa administrationem bonorũ pdit illi q pp delictum teneẽ accusatione porrecta non ante l. aufert. §. in reatu. ff. de iur. fis. & ff. de bono. dam. l. cũ rõ. & sic patet quod ante accusationẽ non debet inspici çstimatio sed accusationis tpe, & ita uẽ tenuisse gl. ẽm eum in l. chyrographis. in fi. ff. de admi. tu. licet uideaẽ tenere contrarium in l. ex iudiciorũ de accus. Tertio, principalẽ arguit, quod inspiciaẽ tps sniæ. Primo probat. ff. de rei uen. l. si hoiem. §. Iulianus. de eden. l. ubi, de triti l. pen. & l. 3. §. in hac. ff. cõmo. Secũdo, probat à natura cõtrarium. l. fin. in fi. de leg. 3. Sed si bona tpe sniç reperiatur sine culpa diminuta illorũ nõ fiet çstimatio, qa pr̃ teneẽ respectu certorũ bonorum. l. si ex legati causa de uerb. obl. C. de iur. emphy. l. 1. & de leg. 1. l. Titiæ textores cũ si. Tertio, quia obligatio alicuius ex mora altius non crescit de in lit. iur. l. 1. cum concor. licet ergo æstimatio fuerit, maior ante sniam illud non attenditur in patris præiudicium quia in nulla fuit mora ante sniam. l. lecta si cer. pe. & pro hac parte allegat casũ. in l. post contractum. ff. de dona. & C. de bo. dam. l. si quis post hac. Finalẽ soluẽdo determinat qđ aut bona patris tpe sniẽ reperiuntur aucta aut diminuta primo casu sniæ tps est inspiciendũ quasi illud augmentũ non bonis patris sed filii adnotauerit. l. in suis, de lib. & posth. & quasi à filio in fiscũ deueniãt occultato uno actu de dona. inter uir. & uxo. l. 3. ĩ fi. & qa tpe sniæ cẽsetur mortuus quo casu succedit fiscus ĩ oẽ ius suũ. C. ad l. Iul. de ui. l. 3. per so. l. uerũ. §. fin, cum si. Pro ista parte allegat cum. ff. de test. l. eius quĩ. §. 1. ad argumẽta in contrariũ facta rñdet. Primo ad primũ, quod inspiciatur tps delicti rñdet, illud uerũ iure certa, & speciali nox in patrimonio qđ est uniuersitas, allegat de peti. hær. l. 4. & l. si quo casu de pec. l. quæsitum, & l. quoties, nõ ob. ẽm qđ a primordio, &c. qa quædam est forma naturalis, & ĩ illa loquũtur iura ĩ contrariũ allegata. Quædã est forma accidentalis, & in illa inspicitur tps sniæ. ut d. l. qsitũ. Non ob. tertium argm̃ quia oĩa. illa iura loquũtur qñ tractatur de çstimatione rei ĩ qua delictum est commissum, & sic non faciunt ad propositum. Non ob. quartum quia non ex scriptura pr̃ obligatur, imò delicto filii quid declaratur per sniam unde snĩa non de nouo obligat sed absolutionẽ declarat. l. adeo §. cum qs de acq. re do. cũ si. Præterea argm̃. nõ cõcludit qa ubi obligatio ex scriptura oritur, nõ oritur anteq̃ illa sit pfecta, & cõsummata, ut d. l. cõtractus, ergo in proposito requiritur snĩa anteq̃ res non dr̃ pfecta, ut l. 1. de re iud. Non ob. quintum quia hic nullam est dare moram ante sniam quo ad bona, quia ante illam à nullo petuntur. Non ob. ultimũ quod sit interdicta administratio, quia illud nõ impedit augmẽtum. Secundo casu, qñ bona sunt diminuta concludit quod aut præter factũ patris, aut pp factum eius. Primo casu pnta quia casu fortuito mortua sunt animalia, & tunc saltẽ ope. exceptionis liberatur, ar. d. l. 1. C. de iu. emphy. & in auth. de æqua. d. §. qa uero. Secundo casu cõcludit patrẽ nõ teneri nisi ad bona quæ erant tpe sniæ, quia cũ sit dñs rerum suarum, administrationem non perdit, nec ab ea culpa est exigenda licet pp delictum

delictum filius ad certam pęnam teneatur.l.etiam.§.1.sol.matr.& qui,& a qui.l.q̃situm. Quod dicit uerũ nisi fuerit in lata culpa,q̃a illa æquiparatur dolo.ff.depos.l.quod Nerua non aũt fuit in lata culpa si scienter alienauit.& in causam necessariam puta in alimẽtis &c.ff fam.erc.l.alienationes.de in rẽ uer. l.1 § 1.de sol l.reo.In dubio aũt aut alienauit tp̃e quo potuit suspicari de fisco.Et tunc uř dolo facere alias non.ff de pac.l.summa cũ rõne,qui & a qui.l.si maritus.in fin.cum si.Ad l.post cõtractum respondet ut ibi p̃ Ia. de Are.& alios.Credo decisionem uerã maxima qñ statutum obligat p̃rem pro filio cõdẽnato, q̃a expresse ad illud se refert.l.si ita ff.de auro,& arg.leg.Et ex prædictis patet,ꝙ si tp̃e delicti p̃r habebat quatuor filios,tp̃e snĩæ habet quinq; legitima erit semis.Et ecõtra si habebat quinq; & tp̃e snĩæ unus erat mortuus,legitima erit tertia ẽm not. in l.cũ

36 quæritur,& auth.nouissima.C.de inoff.test.

Vidi supra q̃õne 33.ꝙ pater nullo exñte statuto non tenetur dare fisco legitimam filii banniti.Quæro 36.An saltem teneatur ei dare illud quod tenetur dare filio.pro alimẽtis. Ista q̃õ uř magis dubitabilis, quia istud est filio debitum.l.si quis a liberis,p̃ totũ.ff. de li.agn.Sed dic quod non ẽm Guil.in Spec. de exec.sent.§.sequitur uer.quid si filius, ubi plene uide.Probatur etiam ex his quæ dixi supra in quæst.18.ubi etiam uide.

37 Trigesimoseptimo quæritur, † An bannitus perdat ius succedendi ab intestato. In hoc cõiter dicit,ꝙ aut uult succedere de iure cõi,& põt,q̃a iura ciuilia non p̃dit ut dcm̃ est supra in q.5.Aut uult succedere de spãli iure statutorũ ciuitatis a qua est bãnitus,puta quia statutum dicit ꝙ agnati p̃ferantur cognatis uel masculus fęminę.& nõ potest,q̃a perdit iura suę ciuitatis, ut ibidem dcm̃ est. Et in hoc cõcordant oẽs uno excepto ex his quos uideram.s.Barth.de Saly.in sua disputatione ubi non probat id,quod dicit,& ideo sequor cõmunẽ op.Bar.in d.disputatio. Guil. Dyn.& Cyn.& aliorũ in l.si qua pœna. ff.de his q̃ sunt sui.uel ali.iur.& Bald.in l.1. C.de hær.inst. Primum aũt membrũ ueũ est qñ ius cõe ẽm qđ uellet succedere non est correctum a statutis suæ ciuitatis a qua bãnitus est,puta q̃a est cognatus p̃ximior uult excludere agnatum ulteriorẽ ex forma iuris cõis, dico ꝙ nõ põt,quia ut dcm̃ est in q̃õ. palle, statuta in sui odium disponentia non tollũt per bãnum,sed solũ disponentia in sui fauorẽ,& ideo si ipse est agnatus,& ex forma statuti uult excludere proximiorẽ cognatũ,uel sororem a successione fratris.uel patris non põt per p̃dicta.De quo ẽt per Bar.in l.3.§.filium.ff.de cõtratab.& in l.1 §. si pater. ff.de cõiun.cũ eman.li.eius,& in l.2.in fi.ad Tert.

38 Trigesimooctauo quæro,† An possit succedere ex testõ omissis sup̃fluis.Hæc q̃õ pendet a præmissis,& maxime in d q.5.tractat, per Cyn.in l.1.de hæret. inst. & hř in l.1. C. de req.re.Sed cõclusio Bar.in d.disput.quem sequuntur oẽs,quod aut testm̃ est ualidum de iure ciuili nullo statutorũ auxilio requisito,& potest hæres institui,& hæreditatẽ adibit,& fisco non q̃retur,q̃a non perdit ea quę sunt de iure ciuili, ut dcm̃ est. Si uero testm̃ non tenet de iure ciuili, sed solum ex forma statuti,ut puta quia factum coram duobus testibus,ut Venetiis,uel per filiumfa. ex forma statuti,tunc ipso iure capere non poterit sed remanebit uenientibus ab intestato coniunctis,uel substitutis,C.de cad.toll.l.1.§.1.a & 2.& habetur in d.l.1.C.de hæred.inst.

39 Postq̃ uidimus†ꝙ bãnitus etiam cuius bona publicantur potest acquirere bona,& q̃ in publicatione non ueniunt 39.quæro. An saltem possit fiscus ei talia bona auferre ut ab indigno.per regulam.l. Lucius.ff. de iur. fisc.Bar.sub dubio forte in l.1.de hęred.inst. dixit,ꝙ sic,sed ibi dicit Bal.ꝙ non, quia nemo est indignus nisi in casibus expressis a iure. Et ꝙ qs sit in tali casu debet p̃bari p̃ allegãtẽ ff.de p̃b.l.ab ea parte,q̃ est uerũ,nisi a statuto aliud disponat.Põt.n.aggrauare pęnas,& cõtumaciã.l.sed si p̃ ptorẽ.§.sed si dũ ff.q.ex cau.ma.& ff.de pœ.l.releg.cum sim.

40 Vlterius,& sic 40.quærit† bannitus erat tutor cuiusdã pupilli,aut legitimus, aut datiuus,aut testamentarius,quæritur an p̃dat tutelã.Bar.in l.si sine hærede.§.si.ff.de.adm. tut.uidet dicere,ꝙ aut p̃dit bona, & tunc p̃dat tutelam,alias non per nota.in d.§.releg. Alb.aũt ubi supra.s.in parte ult.q.14.dixit, ꝙ aut perdit ciuitatem,& tũc desinat esse tutos.Aut non.& tunc tutor remaneat.Ad primum allegat, inst.qui.mo.tu.fin.§.sed,& capitis C.q.pe.tut.l.in locũ qñ tu. ha.l. licet & quod ibi not.& q̃ not.per Azo.in sum.eo-tit.§.quid si decesserit,& q̃a talis bãnitus uř reputari pro mortuo.l.si necem. §. si dep.ff.

de bon lib.& de tutel.l.si quis auth. & quod ibi no. Ad secundum allegat de condi. & de mon.l.interdicit.& qđ ibi no. Puto dicendũ ꝙ si ei nõ erat decreta administratio ad modo ei decernenda non sit, ēt si esset testamentarius.ff.de cõfir.tut.l.in cõfirmã do.cum ibi not. Si aũt erat ei decreta cum ad sui odiũ remaneat tutor, ut dicam infra 44.q.non finit tutela qn teneatur actione tutelę ēt ꝓ cõtingentibus post bannum ꝑ ea q̃ ibi dicam. Poterit tñ a tutela remoueri, arg. ff.de solu.l. si cum Cora.& l.cum qs.ff.de tut.& rat. distr.l.si tutor rep. Quæ intelligo si est bannitus a loco in quo hēt tutelam gerere. Si aũt banniatur ab alio loco tunc putarem posse sustineri distinctionem Bart.an ꝑdat bona, an nõ, & an habeat bona aliqua in loco in quo tutelam gerat q̃ in cõfiscatione non ueniãt de quo dixi supra.qõ.17. Vbi aũt dixi tutelã non ꝑdere non obstat qđ efficiatur infamis interdum ex banno ut dicã infra in q.48. qa ꝑ infamiã non repellitur a tutela l.1.§.sed est æquissimũ. & §.fi.ff.de postu.& ꝑ Azo.in sum de inf. ex prædictis patet ꝙ ubi tutela finitur deuenit ad legitimum, ubi nõ finitur sed remouetur ut suspectus peruenitur ad datiuum. Et idem si esset bannitus ad tempus ut hæc probantur in d.l.licet, in l.1.& 2.ff. de legi. tut. & in l.si
41 quis sub cõditione.cum ibi no ff.de testa.tu.

Quadragesimoprimo q̃ro.† An desinat esse executor testamenti. dixit Ray.ꝙ non, qa illud est meum factum, ut ipse not.in l.ex facto §.si qs rogatus.ff.ad Treb. quod intelligit Bal. uerum quantum ad actus nudi ministerii, s.ad electionem uel declarationem aliq̃ faciendam, ut ipse no.in l.id qđ pauperibus, C.de episc.& cle.& idem qđ Rayn.dicit Alb. ubi supra.s.in parte bannitorum q.101.& allegat no.in l.si uictum.ff.de re iud. Hoc ēt uidetur sentire Bar.in l.cum pater §.hæreditatem, de leg.2.ubi dicitur ꝙ excõicatus potest eligere. Aduertendum tñ puto ꝙ si in executione deberent aliqui citari s̃m ea quæ habentur in l.si quis arbitratu de uerb.obl & in l. Theopompus.de do.præ leg.& ille non moraretur in loco in quo debet fieri citatio, & executio, non posset executionem facere l.si dies.§.si cum arbiter, cum ibi no.ff.de arbi.& sic licet de iure executor esse non desinat, tñ si ad locum non accederet effectiue executione priuaretur. Si aũt nulla citatio requiritur credo uera esse quæ dicta sunt supra per Rayn. & Bald.

42 Quadragesimosecundo quæro, † An desinat esse arbitrator. Bar.ꝙ non in d.§.hæreditatem.& l.cum pater.de leg.2.per eadem iura. Idem Alber. ubi supra remisi proxima q. allegat l.iudęi, C.de iudæ.licet in cõtrarium allegat l.uerba.& l.quod attinet.de reg. iur. & non respondet, sed dic ꝙ non obst. ut patet ex his quæ dicta sunt supra q.5.

43 Quadragesimotertio quæro, † an possit esse arbiter Guil.in Spe.de arb.§.differt.uer. quid de bãnito dixit quod sic, si bona eius publicata nõ sunt ar.ff de testi.l.i.alias secus ꝑ no.in §.relegati.& in l. siue hęrede. §.fi.ff. de admi.tut.& idē Guid.de Suza.in l pedius ff.de arb. Tu dic ꝙ quia nunq̃ æquiparatur deportato siue perdat bona siue non ut dixi supra q.4.semper poterit eligi in arbitrium ēt si sit infamis, ut d.l.pedius. Quod Ang. in sua disputatione de qua ibi in 5.qõ. mentionem feci, dixit esse uerũ nisi qñ compromissum fieret in eum s̃m formam statuti suæ ciuitatis per ea q̃ dixi ubi plene uide in d.5.q.

44 Quadragesimoquarto quæro† Titius satis diues sumpsit uxorem, & ab ea recepit dotem cum ꝓmissionibus cõsuetis, deinde bannitus est. Quæritur an uxor possit petere sibi dotem consignari ꝑ l.si cõstante.uel ꝑ l.ubi ad hęc.ff sol.mat.& C.de iur.do.uel per § illud.in auth.æqua.do.col.7.in hac q.post aliquas alle.circa id cui æquiparetur bannitus. Bar.in l.si cõstante, in 5.q.t. qõnis cõcludit ꝙ si oĩa bona publicãtur, nulla est dubitatio. Pōt.n.tunc petere ꝑ remedium l.si cõstante Idem ēt dicit si pars bonorũ est publicata l.si marito.eod.tit. Si uero retinet oĩa bona sed exulare cogitur, tunc qa cepit uti male substantia sua põt petere consignationem per d §.illud, quod ēt uidetur tenere Guil.in Spec.de dona. inter uir.& uxo §.ult.uers.q.d si uir. & gl.& Bald.in l.2 ff.sol.matri.in princ. Sed hoc ultimum intelligo in bannito personaliter uel in tanta quantitate qđ dici possit eum male cępisse.l.ꝑꝑ litem de excu.tu. Si uero sit bannitus in parua quantitate, puta in 200.libr.& hēt magnam substantiam, tunc licet non soluat uel qa nõ uult, uel qa est absens ignorat nõ puto tale qd cõsiderãdum, arg.ff.de in integ.resti.l. scio.cum ibi no. In his.n.quæ sunt contra regularem dispõnem de minimis nõ curamus, ut ibi plene habetur. Dic tñ ꝙ ubi petat consignationem tenetur unum altere ex fructibus dotalibus ut habetur ubi supra. Sed tũc dubita-

bitatur an ipsa uxor cogatur eũ sequi si uult ꝙ ipsa uadat cum eo quo uadit. In quo Alb. cum Odof disputando renuit, ꝙ non, arg. ff. de annu. leg. l. Mæuius. §. fin. & sequit Bal. in l. si cum dotem. §. si maritus. ff. sol. mat. Qđ̃ intelligo uerũ nisi possit ita honeste uiuere cũ eo quo uult eam ducere sicut in priori loco, ꝑ ea q̃ hñr in §. transgred. in l. si cum dotem. de oper. liber. l. sicut. & in l. 2. ff. de rit. nupt.

45 Quadragesimoquinto quæritur † an bannitus ta is desinat esse ciuis suæ ciuitatis à qua bannitus est. Bar. in l. fi. de leg. per illum tex. dicit, ꝙ sic, si est talis ex bannitus ꝙ possit offendi impune, & dr̃ hostis suæ ciuitatis, ut l. amissione. §. q deficiunt. ff. de cap. dimi. & idẽ dicit si est talis q sit ꝓhibitus receptari arg. eius quod dr̃ de eo cui est interdictum aquæ, & igni & Et ideo dixit Bald. in l. sed, & milites. §. sed ignominia. ff. de excusatio. tut. ꝙ si fit ꝓclama ꝙ quilibet teneať ire ad exercitum sub certa pœna, non cõprehendiť bannitus, qa non est ciuis, q̃ non est bona rõ, ut infra diceť. Dcm̃ tñ in se uerũ est, qa non intellľ de hostibus. Sed pro declaratione huius qõnis est sciendum ꝙ Vgolinus de Fontana Parmẽsis disputauit qõnem in his terminis. Quidam Mediolanensis fuit bannitus de Mediolano, iuit ad habitandum in ciuitate Vercellis ubi erat statutum ꝙ offendens Mediolanensem puniret in centum. Quidam combussit domum hi bãniti de Mediol. quam habebat Vercellis. q̃siuit an talis offendens dicať offendisse Mediolanensem, ut sic non pœna incendiarii de iure cõi de qua in l. data opera. C. q acc. non pos. sed centum librarum uirtute dicti statuti im̃ ueniat puniendus, & eam retulit Alb. ubi supra q. 66. Et qa instat plurimum in eo cui ęquiparetur bãnitus de quo fuit supra q. 4. Nõ instabo in sui allegationibus. & cõcludit ꝙ offendens non possit uti beneficio dicti statuti qa ad hoc ut dicať Mediolanensis non sufficit sola origo, sed requiriť ꝙ sibi non sit interdictum domiciliũ, alleg. de uer. sig. l. ꝓuinciales, & reprobat gl. ibi positam q̃ incipit duntaxat, qa s̃m ea nulla fuisset dubitatio illius l. ꝑ l. 2. & l. incola. ff. ad muni. quam dicit determinare qõnem intelligendo ipsam ꝓut iacet. Pro hoc allegat. eo. tit. l. mun. & l. mutius. in fi. ff de uer. sig. de adop. l. in adoptionem, & de inco. l. ciues. lib. 10. & sic in effectu cõc. cũ Bar. ĩ aliquo, in alio aũt tenet cõtrarium Sufficit. n. ad effectũ perdendi eiu l ttem ꝙ ibi stare nõ possit. Puto in hac q. gñali an ꝑdat ciuilitatem dicẽdum ut dcm̃ est supra in q. 5. maxime uidelicet, ꝙ quantum ꝑtinet ad sui fauorẽ ꝑdat ciuilitatem, quantum uero ad sui odiũ illã nõ perdit. maxime si est ciuis origine, sunt. n. de iure gentiũ distinctæ gẽtes, & sic ciuilitates ordinatæ. ff. de iure iur. l. ex hoc iure. qđ̃ ius supra cõclusum est talis bãnitus nõ ꝑdere. Et iõ puto in ꝓposita spãli qõne tenendũ ꝙ si talis Mediolanẽsis bãnitus erat effectus incola Vercellis, uera sit decisio supradicta, qa statu tũ odiosum nõ hẽt locũ in casu mixto, ꝑ no. ĩ l. 2. de uer. obl. Si aũt non erat incola Vercellis, puto talẽ offendẽtẽ potuisse uti beneficio dicti statuti, qa ille sui odio remãsit mediolanẽsis, licet nõ sui fauore ut ĩ iurib. ĩ cõtrariũ allegatis. Et uide q̃ dicã in duab. ꝓximis qõ.

Viso quod ad sui odiũ bannitus remanet

46 ciuis. Quæro quadragesimosexto. † An possit in loco à quo est bãnitus collectari, ut sic ad numera teneať. vr̃. n. ꝙ sic, postq̃ subditus remanet. l. rescripto §. fi. ff de mu. & ho. cum si. Sed dic s̃m Bãr. & alios in l. inter quos. §. damni. ff. de dam. infe. ꝙ aut perdit bona, qa in fiscum transierunt, & tunc non põt collectari. Hẽt. n. fiscus res ꝑ qbus imponebatur collecta, ergo soluere nõ teneť, sicut nec emphyteuta cogiť soluere canonẽ si res emphyteutica ad dñm ꝑuenit l. 2. C. de iur. emph. Si uero in fiscum bona non ꝑuenerunt eu. n sit capax obligationis passiue l. tutelas. circa fi. ff. de cap. dim. põt collectari, licet fructus ex suis rebus sua culpa non ꝑcipiat, ar. eius qđ̃ hř in l. 1. C. de nat. lib. & l. dãnum qđ̃ qs. de reg. iur. facit. ff. ad munic. l. incola. Iã primũ membrum debet intelligi, & ita credendũ est doctores intellexisse ꝑ bonis q̃ habebat tꝑe banni. Pro bonis aũt q̃ postea q̃sisset sine dubio collectari posset, quia ut dictũ est supra prox. q. ciuis siue incola remanet, ergo, &c. ut d. l. rescripto in fi. Et hoc est uerum si illa bona nouiter acquisita sunt in territorio suę ciuitatis a qua bãnitus est. Si aũt alibi sita sunt dubiũ est ꝙ gñalr̃ in aliis non bãnitis examinať. uidelicet an in loco domicilii possit qs collectari ꝑ bonis alibi sitis, de quo ꝑ Bar. in l. 1. C. de mul. & in quo loco & in d. l. resc. in fi. in quo cõiter dr̃ ꝙ sic ẽt si alibi domicilium acquisierit, ut hř in addi. Spec. in titu. de censi. §. nũc dicendum. uer. sed pone reg. ubi Ioan. Andr. refert decisionem quã habuit ab

Old. licet eum non nomine, vt patet in eius cõsiliis, cõs. 171. licet aũt teneat ad onera patrimonialia, ad personalia nõ tenet. ut in §. q deficiunt sm Bal. in l. sed & mil. §. sed ign. ff. de exc. tu ꝙ ẽt eadem rõne uerum erit in muneribus mixtis, ut si dicatur ꝙ quilibet uadat cum equo. Vide supra in princ. 1. q.

47 Quadragesimoseptimo quæro,† An talis bannitus possit capi pro represaliis cõcessis contra ciuitatem suã, & ei eius. Ista q. multa requireret q̃ huic tractatui nõ conueniunt. Et ideo ac ẽt, quia hr tractatus Bart. qui cõr ter hr, br me expediens, & addens aliqua his quæ in hac qõ. dixit Bart. in l. prouinc. ff. de uerb sig. ubi conclusit capi non posse rõnib. & iurib. allegatis Concludo, ꝙ aut erat bannitus tpe quo iustitia fuit denegata. Et sic tpe quo fuit cõmissa causa concedendi represalias, & capi non põt, ut ibi per Bart. quod intelligo si bona perdidit, & munera nõ subibat. Si aũt munera subibat, tunc puto idem ꝙ in sequenti membro ꝑ ea quæ not. Bart. in tract. represaliarũ, in 6. q princ. q. 2 Si aũt tunc nõ erat bannitus cõtra ipsum poterũt exerceri q̃ ciuis est ad sui odiũ, ut dcm̃ fuit supra proximis qõnibus, & quia non debet ex pœna præmium reportare. l. siue hęred. ff. de neg. gest. Ceter a uide ubi supra, & per Ioã. And. in c. 1. de iniur. & dã. da. lib. 6. & in mercurialib. in c. nõ debet, de reg. iu eo. lib.

48 Quadragesimooctauo quęro,† An bannitus possit petere alimenta ab illis à quibus ante bannũ ali debebat, & an illi alere teneãtur, tex. uñr quod sic, in l munus, §. manẽte ff. de iur. do. Et ita tenet Bart. in uxore ꝙ debeat alere uirũ bãnitum in l. si cõstante, in prin. ff. sol, mat. & in filio quod debeat alere prem bãnitum in l. si quis à liberis. §. 1. ff. de lib. agn. all. in auth. de nup. §. si uero cõtigerit, & ibi no in gl. q dicit ꝙ alet eũ mittendo sibi necessaria, in auth. ut cũ de app. cog. §. si uero unum de ꝑdictis, & idẽ tenet Ray. in pre, ꝙ teneatur alere filium bannitũ ꝑ d. §. si uero, & ut ipse not. in l. si quis à libe ris, uers. utrũ. In contrariũ facit, q̃ cum sit hostis ciuitatis licitũ est cuiqꝫ ẽt filio cũ occidere. ff. de relig. l. minime, ergo põt ei alimenta deneg. ff. de lib agn. l. nec. & ad l. Cor. de sic. l. nihil. Præterea cõtra ꝑdicta, & pro hac parte, ur hodie casus in 10. coll. de pact. ten. & eius uiol. c. 1. ubi Bal. dicit filium non dre alere prem bannitum, & hoc ibi esse introductum de nouo. & idẽ dicit Ang. in banito qui sit effectus hostis ciuitatis suę alias dicit primam partem uerã in præall. §. si uero. de inc. nup. uñ sumit auth. inc. C. de inc. nup. Sed ego sto in prima opin. licet. n. bãnitus sit, nihilominus pr est, ut dicit tex in d. §. si uero, ꝑ hoc ff. de cap. dim. l. eas oblat. & l. legatum, & de his quæ ꝑ non scrip. ha. l. si in metallũ, cum si. Non obst. l. min. quia lex illa loqtur in parte cõtra priam ueniẽte, & sic ĩ faciendo cõtra ipsã delinquentẽ, licet ergo alias deliquerit, & uenire neglexerit, ꝑ ꝑ qđ pria eum hostem iudicauerit, non tñ licet filio eum interficere si cõtra patriã nõ uenit, de quo dicam infra parte prox. huius tpis, q. 10. Non obst. c. 1. de pace ten. q̃ ibi ponitur casus specialis qui ad cõsequentias trahi nõ debet l. ius singulare, & l. qđ uero contra. ff. de legib. Pro hoc q̃ filius tenet alere prem excõicatum, ut hr in c. sacris, de sent. excõ. Imò ẽt hæreticum ut no. 86. dist. non satis, & ibi firmat Arch. & Host. in sum. de temp. ord. & pro hoc facit quod hr in l. qui cum uno. §. si. ff. de re mil. & ibi Ray. dixit per illũ tex. quod filio existente in religione licet illam exire pro alendo patrem, ad quod ẽt allegat Th. de Aq. ut ipse dicit in d. uer. utrũ.

49 Quadragesimonono quæritur.† An tales banniti perdant famam, & sic an efficiãtur infames. Et hæc qõ in gñe sic formata cõsistit in plurib. Primo in cã s. ex qua causa sit damnatus. Si. n. est dãnatus extra causas famosas, de quibus hr in l. 1. de inf. sine dubio non erit infamis, & ideo si dãnatur ꝑ ꝑ delictum à statuto introductũ qualitercũq. sit processum, siue ꝑ accusationẽ, siue ꝑ inqsitionem nõ erit infamis. Et est rõ quia cõdẽnatus ẽ ꝑ condõnem ex stat. ut l. 1. de cond. ex lege ergo nõ est infamis. ff. de act. & obl. l. cessat. & ita refert Bar. cõsuluisse Dy. ĩ cõs. quod incipit. Ser Ioannes de Castro de rur. Quod est uerũ si delictum à statuto introductum non efficitur publicũ. Si aũt fieret publicum sm no per eum in l. 1. ff. de pub. iud. cũ tunc esset dãnatus publico iudicio ꝑ uiã accusationis isamis erit, ut d. l. 1. ff. de his q no. infa. sm eundẽ Bar. in l. infamẽ, de pub. iud Secundo, si consistit in modo ꝑcedendi s. an processum fuerit contra eũ ꝑ crimine de iure cõi infamiam irrogante per uiã accusationis, an ꝑ uiam inqsitionis, & quia si uerũ esset qđ bannitus per uiã accusationis

non esset infamis nō esset necesse an per uiā inqsitionis bānitus sit infamis examinari, & ideo incipiam ab hoc, an bānitus pro crimine de iure cōi famoso ex processu facto per uiam accusationis sit infamis, & prima uī ꝙ non, quia dānatus ꝑ contumaciam non est infamis, ut not. gl. in l. 1. C. de mo. mulr. pcr quā quidem Doct. antiqui sic dixerunt, ut refert Guil. ī Spec. de sen. & his q̄ ipsam se. §. 1. uers. qd de istis. & Bart. in l. ictus fustium. ff. de iis q not. inf. & adducit quod grauantur ultra legē, cū ex sola cōtumacia habeātur ꝓ cōfessis, dicatur cum infamia dispēsatum, vt in §. pœna grauior. Iac. autem Butr. ut refert Bart in d. l. ictus, disputando tenuit cōtrariū, qa cum ex forma statuti habeatᷣ ꝓ cōfesso. Ergo oēs leges loquētes de cōfessione uera trahuntur ad hanc fictam, arg. l. 1. C. de rei uxo. ac. & ff. ad l. Falc. l. 1. §. lex Falc. sed uere confessus esset infamis, ut no. gl. in d. l. ictus. Ergo, & ficte cōfessus, sed Bar. ibi tenet contrariū Primo, qa ex sola cōfessione qs non infamatᷣ, qa uerba edicti nō loquuntur de cōfessione, sed de condēnato, ut l. 1 eod. ti. & non hñt locū ī cōfessio in criminalib. & cōfessus nō habeatur pro condēnato. ff. de cust. reo. l. si cōfessus. Secundo, qa ille qui damnatur ꝑ mediam personam ꝓcuratoris non est infamis, ut l. furti. §. q al. eo. tit. & tñ cōfessio pro curatoris fingitᷣ cōfessio dñi. Pro hoc qa grauatur ultra legem, ut supradcm̄ est, nec huic rōni obstat, si dicatur ipse grauatur solū in processu, ergo intellitᷣ cum infamia dispēsatū, ut hr̄ in l. ictus fustium. quia imò ẜm eū grauatur circa ꝓbōnes, ergo in cōdemnatione. Quod intelligit esse uerū nisi sit facta executio, & talis q̄ ex gn̄e pœnæ irroget infamiā, ut in d. l. ictus fustium, & ita ēt consuluit Addens quod talis bannitus dicatur potius dānatus ex contumacia, q̄ ex eo ꝙ deliquerit. l. q̄ repud in fi. & l. Papin. §. memin. ff. de inoffic. test. & sic non sit infamis, ut patet in eius consilio quod incipit. Quęritur & in dubium reuocatur an franchinus, &c. Et hanc partē tenuit Bal. in l. 1. C. de hær. inst. & assignat debilem rōnem, de qua non curo, maxime cum aliquid in contrarium faciens nō sīdeat, & quia alibi, ut dicam. infra tenet cōtrarium. Aduertendum, ꝙ super eodē facto super quo Bar. cōsuluit, cōsuluerūt cōtrariū magnæ scientiæ uiri Io. Cal de Boñ. & Nic de Neap. Primo præmittentes quod ubi quis condemnatus est ex contumacia ꝓ crimine famoso sine dubio infamis est infamia facti, ut not. in l fin. C. de req. re. & per Az. in summa eod. tit. q̄ infamia repellit à dignitatibus officiis, & honorib. C. de dig l. 2. lib. 12. ff. de sen. l. Cassius. 33. dist. laici. 81. dist. tātis Dañ. de acc. c. ops, de test. c. pīerea, cum si quæ loquuntur de infamia facti, & quod not. Dyn. in regula pen. lib. 6. omiserunt allegare gl. ff. de inf. l. 1. & C. eod. titu. l. nulla. Quod autē ēt sit infamis infamia iuris sic ostendunt. Statutum prædcm̄ quod facit contumacem hr̄i ꝓ confesso alterat formam procedendi contra contumacē, & nouam formam ꝓbōnis contra delinquentem inducit, qa uult cōtumacē hr̄i pro confesso, nullo ergo alio statuto cauetur qđ cōdēnatus modo, & forma prædictis sit infamis, ergo restat ꝙ dānatus est de crimine famoso, & sic infamis, qa sic uerba ꝑtoris loquuntur in d. l. 1. nec obst. qđ cōtra contumacē noua forma iudicatᷣ cum de iure bona dr̄ent annotari. l. 1. ff. de req. re. quia si detur qđ nouus modus ꝓcedendi effectum insurgentē ex condēnatione non alterat. ff. de pub. iud. l. ordo, qđ esse uerū probauerūt per deductionem ab absurdum. Cum. n. quasi oēs modi procedendi sint alteri, ut patet per l. 1. & 2. C. ut intra cer. tem. & per l. fin. C. de acc. & C. qui acc. non poss. l. qui crimen, si diceretur ꝑꝑ alterationem processus & ordinis cessare infamiam, nunq̄ aliquo publico iudicio damnatus esset infamis qđ esset absurdū. Non obst. ꝙ grauetur in ꝓbōnibus quia grauatur in processu, non in sñia. Hanc ēt partē tenet Alb. Pap. ut refert Guil. in præall. uer. quid de istis, ubi allegat rōnem absurditatis p̄dictā, & ad l. 1. C. de mo. mult. rñdet ꝙ loquitur in illis qui damnatur ex crimine non famoso, & non ordinarie, sed extra ordinem imponitur multa applicanda fisco, hanc ēt partem tenet Bal. referens disputationē Iac. de But. ī rep. l. cū mul. ff sol. mat. & ibi ultra p̄dicta all. l. fin. ubi pu. edu. de. ubi ẜm eum dr̄ ꝙ sñia lata contra absentem infamat. Et hanc partem ueram credo non ex ui cōfessionis. qa cōfessus nō est infamis, nisi cōfiteatur trāsigendo, ut l. qm̄. de inf. & nisi fuerit cōfessus in iudicio aliquid qđ à seipso sine sñia infamat ut hr̄ in d. l. 1. de his q no. inf. qđ non dixit Bart. in d. l. infamē de pub. iud. facit l. furti. §. 1. ff de his q not. inf. q in telligo de infamia iuris. In famiā. n. facti incurrit

quis ex sola confessione ſm Inn. in c. per inquisitionem. de elec. sed ex ui ſnię. est. n. dãnatus famoso crimine ergo, &c. ut d. l. 1. & est. casus in d. l. ordo. Hoc esse ueru sic ostẽdo de iure cõi ẽt ubi pœna imponitur ultra relegationẽ, sunt certi casus in q̃bus damnatur ab. sentes, & in eos cõtumaces fertur sñia l. in lege Corn. uet. & quid de hoc, ad l. Corn. de sic. C. de pœnis l. ne diu, & in extraua. q sint rebelles. Dicemus ne illis in casibus abſñtes dãnatos nõ esse infames. Certe nõ per gñalẽ lĩam, dictę l. 1. de his q not. inf. ad rõnẽ Bar. ex prædictis patet rñsum præterq̃ ad rõnem factam ꝑ § q alieno. quæ nihil facit, nam l. 1. eo. tit. in speciebus de quibus loquit̃. §. qui alieno. loquit̃ in eo ꝙ condemnat̃ suo nomine, sed ꝓcurator est ille q cõdemnatur. & nõ est dñs, ergo dñs non est infamis. Procurator etiam non infamatur, quia non suo nomine damnatur. Ibi ergo licet confessio procuratoris dicatur cõfessio dñi, non tñ damnatur dñs, ut l. 1. de senten. In proposita autẽ q̃stione damnatur ipse accusatus, ergo uerificatis in eo uerbis legis. i. infamis est ut d. l. 1. §. lex falci. cũ simi. Bannitus ergo ꝑ uiã accusationis infamis est ẽt infamia iuris, si bannitus est ex cã de iure famosa. Et si aliud diceretur facilius esset uia fugiẽdi infamiam nõ comparendo, & postea cõdẽnatus sine bãnũ soluendo quã illa uia q̃ datur in l si reus. de proc. Ad l. 1. C. de modo mulc. & ad suã glo. rñdet ut supra. Vel rñde quod ibi loquitur de bannitis ſm l. 1. de requi. re. qui non hñt pro confessis, & non sunt diffinitiue damnati, sed interlocutorie, & sic non infamantur. l. quid ergo. §. quantũ. ff. de inf. & ita intelligebat illã Old. ut refert Ray. C. de susp. tu. l. fi. in addi. suꝑ Cyn. ad rationem ultimã Bart. per l. qui repudiantis rñde quod illud est uerũ quantum ad ꝑiudicium tertii. Quantũ uero ad suum idem operãt ficta cõfessio per contumaciam introducta quod operet̃ uera. sed Bart. met qui in suo consi. c. quod incipit, à do. Cyn. de Bononia, dicit ꝙ talis ficta confessio ita ualidat inordinatum processum sicut uera per l. si confessus. ff. de cust. reo. & adde quæ dicam infra in q. 53.

50 Sed iuxta prædicta 50. q̃ quærit̃. † An idem sit bannitus per uiã inq̃sitionis. In hoc primo gl. in l. 3. § præterea. ff. de susp. tut. tenet quod damnatus ex inquisitione non est infamis, quod ẽt tenuit ibi Dy. & ita ẽt cõsuluit per l. 1. C. si tut. non gef. idẽ ẽt not. per gl. in l. fi. C. de susp. tut. & Cyn. ibi, idẽ tenet Guil. in pdicto uers. quid de istis alleg. supra prox. qõ refert opinio. & licet non uideatur eligere tñ ex ordine referendi vr̃ tenere contrarium. Nam si diceremus nõ infamari, sequeret̃ quod nullus hodie esset infamis. Cum ordo sit mutatus, ut ff. de pœn. l. hodie & d. l. ordo. de publ. iud quæ fuit opin. Alb. Pap. Idem etiã tenuerunt Oldr. & An. de pisis. Primo eadem rõne. Secundo, quia debet attendi causa ꝑꝑ quam fit remotio, & ideo sequitur quod aliqñ infamatur. ff. de susp. tut. l. hæc enim. Item, & tertio per l. ictus. de his qui not inf. ubi proceditur extra ordinem, & tñ infamatur. Quarto quia mitius agitur cum homine non ministro legis, quam cum ministro legis ut l. Celsus. ff. de arb. sed accusator nõ est minister. Et tñ quis infamatur per accusationem, damnatus ergo fortius si damnat̃ per inquisitionem, & sic per causam agitatam cum legis ministro. Et sic tenebat gl. prædictum esse uerami qñ remotio fit ex causa non infamatoria. Ad l. 1. C. si tut. non gess. Rñdet quod ibi nõ fuerat remotus, sed alius adiũctus. Ray aũt in d. §. ꝑterea in suis reportationibus tenet gl & idẽ in l. fi. & in §. ꝑterea, dicit se cõsuluisse notarium dãnatũ de falso ex inq̃sitione nõ esse infamẽ sequendo Dyn. in l. cessat. ff. de actio. & obl. Sed ad cõtraria nõ rñdet. In additionibus aũt super Cyn. in d. l. ult primo refert rõnem Oldr. & deinde rñdet. Ad l. hæc. n. respõdet ꝙ ibi non infamat sñia, sed genus pęnę Ad l. ordo, rñdet quod ibi non mutatur substantia, quia remanet accusatio. sed mutantur certæ qualitates, quod secus est quãdo ꝑ inquisitionẽ proceditur. Ad rationẽ respõdet, ꝙ utrobiq; inspicitur sñia ex quo debet infamia irrogari. l. athletas. §. fi. de his qui not. inf. Et concludit gl. pdictam saluari posse, dixit tamẽ se consuluisse ſm opin. Oldr. cuius contrarium dixit in d. §. præterea. ubi in ultimis reportationibus dixit expresse non esse infamem ex inquisitione damnatum, fundamentum faciens. qa iudex q inquirit fundat se ex statuto, & sic condõne ex lege, ergo non est infamis, ut d. l. cessat, quæ rõ etiã si uera esset nõ est uniuersalis per not. in l. 2. §. si publico, ff. de adult Bald. in d. l. fi. de susp. tut. simpliciter refert gl. Barr. not. in l. infamiam. & concludit quod ubi iudex inquirit uirtute arbitrii

bitcii sibi cõcessi aliter q̃ ex ui publici iudic. Exemplũ in l.nullũ. C.de testi. & tunc damnatus nõ fit infamis. Damnauit.n. quia aures iudicis offendit non l. Corn. de falsis. Nõ ergo dãnaẽ publico iudicio nec aliquo crimine de cõtẽtis il 1.ergo nõ est infamia, ut d.l.infamem. Si uero inquirit directo sup publico iudicio, & sic inquisitio succedit in locum directæ accusationis, & tunc dãnatus est infamis alleg.l.athletas §.calũniator.ubi est speciale in parte qđ non infamaẽ,ergo in aliis induc.i infamia, item qa ei cõueniunt uerba dictæ legis. Est.n.damnatus famoso iudicio, ergo &c. maxime qa inqsitio succedit in locũ accusationis. l. 2. §. si publ.de adult. & idem sequiẽ ibi Ang. hanc partẽ credo de iure ueriorẽ, tum qa cum statutũ deferat potentiam ingrendi pet uetba ad iudicẽ relata non oriẽ cõditio ex statuto, sed iudicis offm nobile p not.i l.soror.C.de colla. & p Doct. maxime Bar.in l.1.de cõd.ex lege. At ẽt quia in omnibus præterquam inscriptione inquisitio succedit in locum accusationis, hinc est qđ dr postq̃ inqsitio est effecta remediũ ordinarium non tolliẽ per superuenientẽ accusatio, ut hr per Bart.in §. si publico, & in l.si maritus.§.1 co.tit. Sit ergo cõclusio qđ damnatus ex crimine famoso siue p uiã accusationis ẽt ex contumacia quæ hr pro confessione bannitus efficitur infamis infamia iuris, qđ ẽt tenuerunt Ioan. Cald. & Nic. de Neap.de qbus dixi supra 1. q. rñdentes ad l. 1.si tut.non gef.duobus modis. Vno qđ speciale est in patrono. Alio qđ loquaẽ qñ iudex inqrit ex eo qđ tutor corã eo deliquit. Et sic aures suas offendit, arg.d.l.nullũ,& sic effectiue in hoc concordauerunt cum Bart.

51 Quinquagesimoprimo quæritur. † Titius notarius fuit bãnitus p famoso crimine an possit instra conficere. Si teneret opin. Bart. quod bannitus non esset infamis hæc qõ esset sopita. Nulla.n. ratione uidereẽ dicendũ q non posset, cum uiuens notarius ex offõ non ex auctoritate remaneret. Sed qa supra dixi eum esse infamem, restat qõ quam in condemnato format Bart. in l. ead. §. hac l. ff.ad l.Iul.repet. In quo ẽt consuluit, ut patet in conf. 174. quod incipit, Ser Ioannes de Castro, de Rut. Cuius uerba quia sunt latiora quã ea que posuit i l. eadẽ hic inserere curaui. Dicit.n. q tali infamia iure officium notarii non est interdictum, imò põt instra confiscere. probaẽ primo per l. si aliquis. C. de susp. & Arch. lib. 10. ubi expsse dr q non põt exercere offm illud in quo deliqt. Aliud autem offm exercere non reperitur prohibitum. Secundo, probaẽ per l. si quis ex argen. §.1. de æden. ubi ille qui est alias humilis, & deploratus edit rationes, & fidem faciũt. Et gl. quę est ibi, quæ nõ dicit notario nõ credi. &c. loqrur qñ deliquit in officio qđ fuit in pposito, ergo, &c. Tertio probaẽ. Certum est q hęretici sunt infames ipso iure ut. C. de hær.authe.gazaros, & not.C.de sum.Trin.l. 1.in fi. Sed cõstat q offm tabellionatus iter dr hæretico, demum cum p annum steterit in excõicatione, ut C.de hær. authen. credentes. Ex quo colligitur quod infamis põt conficere instra, ut in hæretico ante annum Itẽ speciale est in hæretico post annũ, ergo, &c. Et illud ideo quia licet sit infamis non tamẽ deliquit in officio. Quarto. probaẽ per similitudinem iudicis ordinarii. Nam licet sit infamis, rñ gesta coram eo ualent, nec cõtra eũ põt opponi talis exceptio, nisi forte in offõ deliquerit, & pp fuit eo priuatus. ff. de senato l.2.de iud.l.cũ prætor.ad l.Iul. reper. l. eadem §. hac lege. Et hoc not. expresse p Inn. in c.cũ sup abbaria, in gl.magna.in uers.i ordinariis uero, de off.ord.ita in pposito licet sit infamis nõ tñ est ex delicto cõmisso i officio, & ab offõ non est remotus. Et sic ualẽt gesta p eũ. Plus ẽt tenet Spec quod ẽt si falsum instrm fecerit non uitiantur alia instra pet cum facta nisi per sñiam ab officio sit remotus de instr. edic. §.restat. uers. quid si tabellio. Quinto, restat ut rñdeatur quibusdã oppositionib. ex qbus ista decisio apparebit clarior. Primo, infamis non põt esse testis, ergo nec istrumẽta facere l.domitius.de testa. Rñdeo qđ hoc argm non procedit. Nã qdã repelluntẽ à testimonio q non repelluntur à cõfectione istrumẽti, ut i patre, & filio emãcipato qui non pñt inuicem testificari. C.de testi. l.parẽtes. Tñ pater pro eo filio, & econuerso potest publicũ instrumẽtũ conficere. l.impuberẽ.ff de fal.& not.per Dy.in l.qđ dicimus. de auct.tut. Et est rõ, qa instrumẽtũ nõ nitiẽ sola auctoritate notarii, sed ibi sunt etiam testes. Testimonium aũt nititur sola auctoritate testis. Facit quod not. in d.l. parentes. Præterea hic notarius iurauit primo offm q̃ esset infamis, & postea fuit rogatus, sed si testis prius iurauit, & postea efficitur infamis

mis deinde deponit forte ualet eius dictum, quia tps iuri debet inspici, ut l. si qñ. C. de testib. Facit quod not. in Spec. de teste, § 1. uer. quid si testis. ergo in proposito debet ualere instrm. Itē posset obiici qđ infamia repellit à dignitate. C. de dign. l. 2. & l. quot. & ibi not. quod ipso iure repellit, ergo hic ab offō notariæ. Sed ideo quod hoc offm notariæ non est dignitas, sed munus quoddam ita nota. C. qui mil. non pos. l. fin. in gl. 1. lib. 10. Facit eodem lib. de decur. l. uniuersis, & qđ ibi no. & eod. lib. si seruus, aut liber ad decur. off. asp. l. 2. fateor tñ quod sunt quidam notarii qui hñt dignitatem, ut notarius sacri palatii. C. de mand. princ. l. 1. Si non est dignitas ergo infamia non repellit instit. de except. §. fin. & sic partes sua sponte pñt eū assumere in notarium, sicut in arbitrum. ff. de arb. l. pedius. Præterea non est uerū quod infamia repellat a dignitate ipso iure nisi in quibusdam grauibus delictis, ut not. p Inn. de exces. prӕl. c. inter dil. & de illis debet intelligi gl. in d. l. quoties. Hæc in d. cons. Bart. Sed in d. l. eadem dicit hoc esse uerū maxime qñ offm notariӕ publice exercuit per tpa po sito quod esset infamis per l. Barbarius, & p id quod not in Spec. de iud. deleg. §. excipit, uers. item quod est periurus & infamis, qđ in d. cons. dixit not. p gl. in auth. de tabell. §. pen. in gl. quæ incipit, hic est arg. in fi gl. & p Guil. in præalleg. uer qd si tabellio in §. rest. instr. edi. dicit etiam in d. l. eadem, idem esse, siue deliquerit in officio tabellionatus, siue extra per dictas rōnes, licet Inn. dixerit cōtrarium in cap fraternitatis de hӕr. fm eum. Est ergo conclusio sua quod notarius infamis non perdat offm notariæ nisi illud offm habeat dignitatem, uel nisi sit publicum offm, puta notarii ad bancum iuris, ipse addidit in l. ead. p not in l. 3 §. miles, de his qui not. inf. Hæc qō est mihi ualde dubia. patis enim potentiæ, sunt instrm. & testes. l. in exercendis, de fide instr. Sed testimonio testis īfamis nō creditur, ergo instrō quod est testimonium notarii infamis credi non debet Nec ualet rñsio, quod testis testificetur altera parte in uir. & notarius uero à partibus assumatur, quia illud uerum qñ aliter cōstaret eū fuisse à partibus assumptum. Si aūt non cōstat aliunde nisi ex ipsius instri īspectione, ut quia dicit publicaui, uel rogatus fui fm Bar. in l. sciendū, de uerb. oblig. ubi allegat iura. Non est alia ratio, quam sit in teste. Præterea negari non potest tabellionatum esse offm publicum, ut l. gñali. C. de tabell. ergo à tali officio debet remoueri, quia infamibus publica officia interdñt, ut d. l. miles. Huic tñ tōni sa pra rñsum est, licet tñ sit dubitabilis adeo, ꝙ tutius sit alium adhibere ad confectionem instrorū, tñ auctoritatibus pdictorū, & aliorum de quibus infra dicetur inhærens con. cludo, ꝙ aut notarius est damnatus, siue bānitus ex crimine extra offm notariæ cōmisso, & ualent ab eo instra confecta tam ueter a, quam noua per rationes supra tactas offi cia aūt notarius extra publicationē instrorū pertinentia si sunt hñtia dignitatē, uel sunt publica exercere non potest. Si uero est dam natus, uel bannitus ex delicto cōmisso in officio notariӕ, puta qa fecit instrumētū falsū. Tunc quicquid dixerit Bar. in d. l. si aliquid, & Bald. in l. si quis ex argentariis. §. 1. aut est simpliciter dānatus, & ualēt instrumēta per eū postea confecta, arg. l. 3. §. quæsitū. ff. de suspec. tut. donec exauctoratus, siue priuatus non fuerit, ut d. l. si aliquid. Et ita loquitur dcm Innoc. in cap. fraternit. & tenet Odofr. in d. l. si quis ex arg §. 1. & ita reperitur alia uide Bart. cō suluisse. Intelligitaūt exauctorati si illud expsse dicit in snīa. Si autem pronūciatur ꝙ debeat abradi de matricula, tūc nō dicit exauctoratus donec abradatur fm Bar. in d. §. miles, quod intelligo nisi in snīa dictū fuerit ꝙ ex tunc habeatur pro raso fm not. per eundem in l. emptor. §. Lucius, ff. de pac. Duo tñ notanda sunt, ꝙ ēt rasus de matricula, & priuatus p īstrumētis ante cōfectis subditus est ei cui ante rasuiā subditus erat. ff. de eden. l. prætor. §. is etiam, & ibi per Bald. qui allegat no. in l. hæ demum. ff. de op. lib. Secundum quod si talis priuatio est incognita ualēt eius instrumēta postea cōfecta p d. gl. not. in auth. de tab. §. pen. & ex pdictis patet ꝙ ubicunq; infamia eū repellit ubicūq; sit talis bannitus, talis infamia suum operat effectum, licet quo ad alia non semper priuatus uirtute banni in omni loco priuatus intelligat, de quo dic ut habet in add. Spec. I sæpius. alleg §. sequitur, uersic. quid si qs de accus. in suarū addit. præalleg. uersi. felicis. & aliqua dicta fuerunt supra hac eadem parte, quæst. 17. & adde quod not. Bald. in l. 2. C. de manumiss. uindict.

Viso an possit instra cōficere, Quærit quinquagesi-

52 quagesimosecundo † an bannitus possit facere testm̄. & sic an ex banno pdat testamenti factionem quam ante habebat. In hac qnęst. Alb. Galioti in ti. de testam. uers. pone quod bannitus dixit ꝙ aut erat bannitus ex causa ob quam debebat deportari, aut ob aliam. Primo casu non possit testari. Secunda sic, arg. ff. de his qui notan. inf. l. quid ergo. §. fi. iuncta gl. l. 1. C. de crim. stel. Et idem tenet Guil. in Spec. de instru. edi. §. compendiosæ. uers. qđ de bannito. Dyn. uero ut refert Bar. in l. eius qui. ff. de testa. dixit ꝙ aut perdebat bona, aut, non ut primo casu non posset testari, secundo sic ꝑ not. in sępissime alle. §. si legati. ipse aũt Bar. ibi, & in disputatione sua sæpius allegata, conclusit, ꝙ aut vult testari, ſm statuta suę ciuitatis a qua bãnitus est, & nõ põt, qa illa iura ꝑdidit, ut supra dcm̄ est aut ſm ius cõe, & testari põt, quia ius illud non perdidit. Allegat ét Iac. de Are. in l. ex facto. §. ex facto, ad Trebel. & ita cõiter teneť, & uide etiam Bald. in l. 1. de hæred. inst. & ad de quæ dicam in duabus seq. q.

53 Sed circa idem quæro 53. loco. † Statuto cauetur, ꝙ contumax habeatur pro cõfesso, & possit cõdemnari ac si esset præsens, & cõfessus, & sñia in eo lata habeať perinde ac si lata esset in præsentem. An tũc talis bãnitus poterit testari. & uř quod non, qñ bannitur ad mortem Si. n. esset lata in p̄ſentem statim efficeretur seruus pœnę. l. q ultimo. ff. de pęnis & l. qs filio exhæredato. §. irritum. & §. seq. ff. de iniust. testã. Et sic nõ posset testari ut ibi ẽt si aufugeret, ut hř per Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & ꝑ Bald. in l. 1. de hæred. inst. Ergo nec nunc tali æqparatione facta à statuto. l. 1. de lega. 1. Sed Bald. in d. l. 1. de hær. inst. iuxta finem in uers. sed qđ si statutũ, determinat cõtrarium, qa talis dispositio non operať nisi respectu eorũ quę cõtinentur in condẽnatione sine banno. Nã cũ cõtumacia sit causa confessionis, & sic ex uno supposito inferať aliud ualde diuersum ab ipso ergo hęc est fictio q̃ nõ operatur nisi effectus expssos à lege introducẽre fictionẽ, ut C. de fide instr. l. 3. & l. fi. & ff. de iur. fis. l. 2. §. diuus. & l. eius q delatorẽ. restrĩgitur ergo cõfessio ficta solũ quo ad effectũ cõtumacię de cuius natura est nõ ꝑimere nisi quatenus lex perimit uel iudex disponit, ut not. ff. si qs ius dicen non obtem. l. 1. §. fi. sed eius salua pace dicta iura nihil faciunt. Loquunť. n. qñ lex specialiter disponit contumaciã puniẽdo tunc. n. ultra pęnam in l. expressam cõtumacia grauari non potest, at in proposito statutum ꝑdictum disponit ulterius. s. gñaliter statuendo quod sñia habeatur perinde ac si lata esset contra præsentem. ergo perinde est ac si particulariter omnes effectus sniæ latæ in præsentem exprimeret. l. omnes. C. de præscr. 30. anno. l. si duo de adm inistr. tut. cũ similibus, & d. l. 1. de lega. 1. Erit ergo tunc bannitus seruus pœnæ. quia sic esset præsentialiter condemnatus. R ñ. n. dictio perinde, ad omnes qualitates refertur l. à filio. §. pater. de al. m. lega. nisi esset aliud statutum qđ talem gñalitatem restringeret, ut l. sacrilegii. §. is aũt. & ibi concordat. ff. ad l. Iul. pecul. & ita in simili concludit Bart. in l. 1. in princ. ff. de recep. quod maxime uerum est quia in his quæ sunt iuris, ut quem esse ciuem quem esse seruum, & similibus, uerbũ habeať a statuto introductũ inducit ueritatẽ non fictionem ſm not. in l. maritus. §. legis. ff. de adul. & latius in l si is qui pro emptore. Intelligitur ergo tunc seruus pœnæ, & sic testari non poterit. Aut ergo statutũ simpliciter disponit qđ possit condemnari, & in banno poni ac si ꝑ cõfessionẽ de maleficio cõstaret, & nõ efficiť seruus pęnæ. Nec obstat si dicať lex q ultimo loquiť in dãnato ad mortẽ. Ergo, & bãnitus q ad mortẽ dãnatus est erit seruus pœnæ, qa in eo uerificãtur uerba legis sicut dixi supra in q. 48. circa uerificationem uerborũ. l. 1. de his qui not. inf. quia non est ita. Bannitus. n. non est damnatus ad mortẽ nisi peruenit in fortiam cõis. & ideo ex solo banno nõ uerificatur dispositio legis qui ultimo. Si uero statutum æquiparat sñiam banni sñiæ latæ in præsentem dicendum est ut supra effici seruum pęnæ. Pro qua decisione facit qđ etiam secundum Bal. dicam statim in seq. q.

Quinquagesimoquarto circa idẽ quæro.
54 † An in casu ꝙ bannitus põt testari quod si moriť anteq̃ capiatur à iudice, & fiat executio habeat effectum testm̄. Si capiatur. & bannum mittitur executioni qa interficitur, an tunc testm̄ irritetur. Si dicimus ex sñia non effici seruum, sine dubio ipsa executio seruũ non faciat, cum. n. ipsa executio non dicatur facta, nisi eo mortuo, ergo libet mortuus cũ not. in l. fin. C. de conditio. inst. & de manumiss. testam. l. qui duos. Non. n. scio iure sautum qđ ipsa executio effectum seruituti

inducat

nducat, sed ipsa cō demnatio, ut d.l.qui ulti. mo cū cōcordantiis & l si qs filio exhæredato.§.pen ibi non cū assumptus est &c. ff de iniusto testa. Contrariū tñ determinat Bald. in l.eius qui.ff.de testa.per not. in l.1.§. exigit.ff.de bon.poss.c.in tab. & latius in l.1.C. de hęred.inst.in uers. nunquid isti ex banniti, quia eo ipso quod capiunt servi efficiuntur, & efficientur servi pœnæ non capientium.ff.de c.l.mulier inops. Quod credo uerum & ex ratio.quia tunc uerificātur uerba cō ditiōnis appositæ in sñia, quia in fortiā peruenit, & sic tunc dr damnatus ad mortem, & per conñs uerificātur uerba.l.qui ult. præ alleg.& facit clemētina pastoralis, de re iud. ubi ponitur talis forma, & quod no.per Iac. de Belu.in disputatione quam posuit in l. 1. C.ubi de crim.agi oportet.

55 Quinquegesimoquinto quæro.† Statuto ēt ultra prædicta cauetur, qđ bannitus in persona non possit capere hæreditatē ex testō uel abintestato. Titius fuit bānitus in mille. Et sic quo tempore in fortiā cōis peruenerit, & dicta mille intra decem dies tunc proxime sequētes nō soluerit, ex tūc debeat decapitari, fuit dictus Titius interim institutus, & hæreditatē adiuit. Quærit in gñe an tenuerit dicta additio an nō, & sic deueniat ad cōiū ctos substitutos uel ab īțestato uenietes testatoris. In hac qſt. Bald. in l.1. de hæred. inst. sic dicit, & uř qđ non tenuerit aditio cum ei sit implicitus status cōdēnationis ꝑsonalis. ff si ex noxali caus.agat l.fi. In cōtrariū uř, quia in his quæ ex tpe initium sumunt ēm illud tps iudicamus.ff.de testa. mil.l. Titius. & pe l.1. & de noxa. l.in delictis. §. si extraneus. Solu.uidet dicendum, quod ex euentu pendeat. Nam aut non uenit fortiam cōis, uel ueuit, & soluit, & tunc cum effectu residebat hæres. Aut uenit, & nō soluit, sic decapitatus est, & tūc retro fingat nō successisse, qa cōdōne; q̄ implenē ꝑ negationē esse fingunt retro, arg. ff de manumiſ.testa.l. neratius, sed uerius uř quod ualeat medio tpe factū inspecta eius cōdōne, tunc uigēti, arg. not.ff.de his qui not.inf.l.furti.§.1. & de statu lib.l. statu liberi à cęteris, in princ. Hanc decisio.credo uerum. Non.n. erat damnatus in persona ante capturam, ut dictum est, ergo uendicauit sibi locum statutum tpe delatæ hæreditatis, pro hoc, quia conditio conditionem non recipit.l.eum qui.§. fi.ff.de acq.

hær. Facit.ff.de stip. seruo.l. usufr. & l.si minor.de ser. expor.& quod pro illarum salutione hr in l.si filius.in princ.ff.de uerb. obl.

56 Quinquagesimosexto quærit.† Sempronius fuit bannitus de ciuitate Florentiæ, & eius comitatu. Et eo tpe ciuitas Pisarū non erat florentinorū, & ideo ibi habitabat, ciuitas illa fuit effecta de comitatu Florentiæ. Quęrit an ibi possit habitare. An uero dicat ēt ab illa ciuitate bannitus. Et qđ possit ibi habitare facit qđ dcm̄ est supra q.18.s.an in cōfiscatione bonorū ueniāt futura, ubi dcm̄ fuit quod non. Item facit, quia sñia intelligitur lata de eo comitatu præsenti nō de futuro.l.si ita.ff.de auro, & argen.lega. Verba.n. sñiæ nō extenduntur l.si patronus testō.§.si qs cum esset.ff.de bonis lib. In contrarium facit quia augmentū assumit naturā eius cui adiūgitur, & illius iuris fit, lege ēt.C.de iure dotiū, & ita referente Cyn. in d.l. ēt determinauit Ricar. Malū pro quo adducit. l. pupil. lus.§.territoriū, de uerb. sign. & l.quoties.§. fi.de adm.tut.cum multis simi. Finaliter distinguit remittens ad Guil. in l.si conuenerit.ff.si nuda.ff.de pign.act. qđ aut locus adiū ctus est ita unitus ut sub una cōsuetudine sit, & tūc nō possit ibi stare. Aut nō est ita adiūctus, ut una cōsuetudine uiuat. Et tūc possit ibi habitare.l.Seio §.tyranæ.ff.de fun.instr. Et qa res trāsit cū sua cā, ut d.§.si nuda. Certe si recte intueatur qō Cy.se hēt, an statuto dictante qđ bannitus non possit stare postea in loco post bānū effecto de districtu. Quæ qō meo iudicio parum hēt dubitationis, qa supponitur locū esse effectū de districtu, & ideo cū statutum semꝑ loquatur ibi habitare nō poterit l.arriani. C. de hær. Est eñ bānitus, & ille locus est de districtu, & sic cōueniūt uerba, ergo eius dispositio locū habet cū mēs in nullo discrepet.l.1.§.si is q na uem.ff.de exerc.cū si. Sed difficultas est in dignoscendo qn̄ locus sit factus de districtu, ut sic sub statuto cōprehendatur. In quo sciēdū est ꝙ territoria diuersimode iudicātur, & nominantur. Qñque.n. appellātur prouincia, ut Tuscia Lōbardia, & si C. de off. rec. prouin. ꝑ totum & ff.de off.præsi.l.1. & l.illicitas. §. q uniuersas.ff.de off.ꝓræsi. Et iste pñt uniri & diuidi. Quo casu uidendum esset, an bannitus in una facta unione esset bannitus ex alia. Et tunc crederē inspicienda esse unionis uerba. Et de his unione, & separatione hr

in l. si ea. ff. de assessor. & extra in c. 1. ne sede uac. & C. de metrop. beri. l. 1. & ibi per Bart. Quandoque uero non dicitur prouincia, sed territorium alicuius. Et istud nomen pōt plures prouincias cōtinere, unicunq; .n. pōt terrere, territorium eius dicitur l. pupillus. § territoriū. ff. de uerb. sign. & tunc si statutum loquitur quod non possit stare in territorio, licet non sit locus eiusdem prouinciæ si tñ ibi dñs uel ciuitas stat uens habet ius terrendi, ibi stare non poterit ut supra. Qnq; territorium unius non distinguitur simpliciter per nomē territorii, sed alia nomina significatur in statuto. Interdum .n. dicitur, quod nō possit stare intra terminos de hoc dic. ut l. curiales. C. de decu. lib. 10. Interdum quod non possit stare intra pertinentias, & tūc quod contineatur uide extra de rest. spol. ca. cū ad sedem. & de fide instr. c. inter dilectos. Quādo quæ appellatur curia, & tunc multis modis sumitur. Aliqñ .n. sumitur pro loco in quo ius redditur. l. pen. ff. de iust. & iur. Qnque pro parte ciuitatis, ut l. 2. in princ. ff. de orig. iur. Qnque sumitur pro personis. ut in curia Romana. Est. n. sm Oldr. cons. 212. corpus repręsentatum, & multorum maiorum congregatione collectum. ff. de fideius. l. mortuo ibi si cur municipalis curia q. ex cau. maio. l. ergo in fi. de quo corpore loquitur l. rerū mixtura. ff. de usuc. & de iu. l. proponebatur, sm eum. Qnque pro territorio siue comitatu alicuius ciuitatis uel castri, ut in ca. 1. de capi. qui cur. uend. collatio. 10. & tunc similiter inspici debet dispositio super qua tale uerbum profertur. Bannitus. n. de curia. iudicis non intelligeretur bannitus nisi de loco in quo ius redditur. & eodem modo si ciuitas esset distincta per curias, ut d. l. 2. de orig. iur. bannitus ab unius curiæ iudice, ut non posset stare in curia sua non intelligeretur bannitus ab aliis curiis. Aliqñ uero appellatur diœcesis, & de hoc in c. significante. & ca. Rodulphus. de rescrip. Qnque nominatur comitatus. & hoc hr. C. qñ imper. inter pu. & ui. l. 1. In auth. qua in prouincia. C. ubi de crim. ag. opor. & 24. q. 8. c. si uobis. Interdum dicitur districtus. 10. colla. quib. mo. feu. amit. ca. 1. in clem. ne Romani. de elect. insti. de action. §. rursus. & not. per gl. 94. dist. c. prouinciæ. & in c. ut animarum, de cōst. lib. 6. & C. ubi de pos. agi oportet. l. 1. & differunt hæc duo ultima nomina sm Bal. quia comitatus dicitur qñ nō habet separatum iudicatum, districtus qñ hēt separatum iudicatum, sicut dicimus in coloniis q non erāt sub præside, licet essent de prouincia, sed habebāt diuersum iudicem, ita dicit ipse in l. 1. §. cū urbē. ff. de off. pfe. urb. Cuius contrarium uidetur tenere gl. in l. 1. ff. de censi. ubi dicitur Coloniam, & comitatū idē esse. & al leg. l. eius. §. si quis. ff. ad munic. Sed male dicit illa gl. Nam sm quod ibi not. Iac. de Are. & bene Colonia erat indicata per se nō subiacens pśidi uel proconsuli in cuius prouincia erat sed habebat proprium iudice, ut correctorem uel comitem de quibus fit mentio in l. ex oībus. ff. de off. pśid. & in auth. ut iud. sine quoquo suffrag. §. hæc aūt col. 2. est ergo diuersi significatus districtus a comitatu, lege si idem. C. de codicil. & magis subiacet comitatus quam districtus sm Bald. licet gl. aliter dixerit in d. c. prouinciæ, & ideo qui ex forma statuti siue banni non poterit stare in comitatu poterit stare in districtu, sed non ecōuerso, arg. ff. de interd. & releg. l. relegatorū. §. fin. cum simi. Sed aduertendum est quod ista noīa apposita territorio ponuntur ad bene placitū. Interdū nanq; efficitur territorium certū de comitatu. & tñ regitur in diuersis legibus & iudicibus, interdum regitur eisdem legibus sed diuersis iudicibus. Qnque et eisdem legibus, & iudicibus, & propterea in proposita quæstione debemus inspicere cōem usum loquendi in loco statuentiū. l. Labeo: de suppellecti. lega. l. lib. § quid ergo, de lega. 3. l. tugurii. de de uerb. sign. cum simi. Si igitur statutum loquitur quod banitus nō possit stare in comitatu, & ciuitas Pisarum sit effecta de comitatu ex forma statutorū florētinorū licet reseruata sint sua statuta, bāniti de ciuitate Florētię & eius comitatu ibi habitare nō poterūt per d. l. Arriani. Ad quod faciūt not. per Io. Andr. in addit. Spec. de treg. & pace sup rubr. Non obstant in cōtrariū allegata, qa illa iura loquūtur in uerbis snīæ q non trahuntur ad futura. Sed qō nostra loquitur in statuto quod semper loquitur, ut ibi, & hr in l. 1. ff de condi. io. & leg per Doct. Si uero statutū nihil diceret, sed bannū tm banniret eū a ciuitate, & comitatu, crederē nō intelligi nisi de comitatu q tūc erat pdicta iura. & l. 3. de off. præsi. & l. fi. de iurisd. omn. iud. Et quod notatur. per Bart. in l. certa forma. C. de iure. fisc. lib. 10. & per id quod dictum fuit supra hac eadē parte 18. q. Et ex his patet quod non expedit examinari articulū illū an locus acquisitus in dubio

regatur

tegatur legibus loci acquirentis an suis propriis. Sed de eo uide in d.§.si nuda.per Guil. & Bar.& p Guil.& Cy.& in l de quibus.ff.de legib. Quibus adde q dixit Bar.in tract.Tiberiadis in 2.lib.dum exponit uerbum nullius.

57 Quinquagesimoseptimo quæritur,† An bānitus in una ex ciuitatibus regni,siue ciuitatis intelligitur bānitus a toto comitatu, si ue regno. Istam qōnem mouet gl.in 10.colla.hic finit l.Corn. & incipit consuetudo regni.in princ.in gl. 1.in fin. Et uī inclinare in opin.ꝙ non,quia inferior non pōt dicere legē superiori. Sed Alb.ubi supra q.85. allegat eam ad partem cōtrariam. & ibi dicit per illā gl.quod bannitus intelligitur a toto comitatu.sed Bal.ibi illud intelligit si qualitas delicti illud patiꝰ fm gl.in §.relegati. insti. qui. modis ius patriæ potest.solui, Sed tu dic,& melius fm Andr.de Iser.ibidem,quod aut ille q bāniuit habebat imperium a superiore, & tunc dicatur bannitus a superiore, l.1.§. omnia.C.de uete.iur.enucl.& ff.de off.præs. l.1.in fi.An habebat imperiū aliunde, & tūc secus,l.nam magistratus, ff.de arb.ad Treb. l.ille a quo.§. tempestiuum. Exemplū pone. Si locus a quo est bannitus in submissione reseruauit sibi sua statuta fm not. in l.si con uenerit,§.si nuda ff.de pignorat.actio.quod est uerū nisi,uel ex forma submissionis,uel ex ordinatiōe superioris aliud actū sit,ut l.oēs populi.Ad quod facit quod dicā in ciuitatibus confederatis infra parte prox.q.37.

58 Quinquagesimooctauo quæritur. † Pacto,uel statuto cauetur.ꝙ bānitus nō possit habitare,uel stare in certo loco , alias possit ibi capi,& decapitari,& ꝙ puniantur uicini q eū ibi stare,uel habitare pmiserint,quidam postea bānitus transiēs per prædictum locū uolēs ad alium locū non phibitum accedere bibēs,& comedens in quadam caupona captus fuit a familia Queriē an possit decapitari,& an uicini ueniēs puniendi? Hæc q habet duas dubitationes. Vna est quātum ad id,ꝙ tangiē de pacto,an in eo comphendatur pdictus,q fuit postea bānitus. Circa qđ possent multa d.ci.maxima p not per Bar in l.si ita. ff.de auro,& arg.leg. p Cy.in l.non modus , C.de seru.& aqua.& ꝓ no.in l.si seruitus,ff. de seru:urb.præd.Omissa tñ superfluitate attenta opin.Pet.& Cyn.in d.l.si ita.Concludo conuētionem prædictam si nō est uicissitudinaria non hēe locum in postea bannitis.Nō enim potuit ab initio cogitari numerus bānitorū in futurū.ergo de illis non intelligiē, ut d.l.nō modus,& l.damni,§.si is qui. ff.de dam.infe.& sic non obstat,d.l.seruitus,quæ facit in cōtrariū,qa aut ibi poterat cogitari de quātitate futurarū fenestrarū, aut postea factę subrogantur loco priorum fm Iac.de Ar.quorū nullū locū hēt in pposito.Nec obstat quod not.p Io.Andr.in addit.Spec.sup rub.de treuga,& pace.ubi dicit, ꝙ facta pax pro se,& subditis intelligitur ēt pro postea effectis p d.l.si seruitus. & l.si qs filiabus,ff. de testam.tut.& de priuil.c.quia circa, & ca. cum capella.tum qa loquitur in fauorabilibus,& sic extēdendis,quęstio nr̄a in odiosis, & muniētibus libertatem loci cōuentionati & sic restringendis,ut in regula odia,de reg. iur.lib.6.tum ēt quia ibi conuētio erat uicissitudinaria,& reciproca. Hic autē ut prędixi erat ex una parte tm̄ Si aūt talis conuentio erat reciproca,puto ēt ad futuros bannitos, trahi arg.not.in l.1.C.de pact.& de,trāsact. l.fideicom.& quod hr̄ per Bar. in proœ. cod. & in l.ambitiosa,ff.de decr.ab ord.facien.In qōne illa de statuto cogēte pa[illegible]s ad compromissum.Sint ergo cauti talia paciscentes ut aut p nomina uniuersalia contrahār,quo casu ēt de futuris uī intelligi,ff.de fund inst. l.pen.& de lega.2.l.peculium.cum si.Aut expresse de futuris disponant si corū intētionis est uelle,ꝙ ad futuros conuentio extēdatur Alia dubitatio est,an cōprehensus in conuētione dicatur ibi stare , uel habitare ad effectus de qbus quæriē.In qua ēt possent multa dici ut patet in qōnibus Guil.de Suz.quę ēt refert Gand in opere suo in partę qua tractat de bānitis.Sed cōcludendum est,ꝙ non qa sic transiens non dr̄ habitare,l.hęres absens § 1.cū ibi not.ff.de iud.C.ubi de crim. agi opor.l.2.ff.ad municip.l.eius qui.§.1.cū ibi not.Item non dr̄ ibi stare.C.de uerb.signi. l. .& 2.de lega.3.l.quæsitū §.1.de hære.inst. l.ex facto,§.rerū Faciunt no.per Pet.& Bar. C.ubi in rem actio.l.fi.Facit ēt,ff.de re mil. l.3.§.emansor,& l.fin.& quod not. in cap.si post.q̄ de elec.in gl.& ita punitur.Et uide casus,in l.si qs post hac.cum gl.sua.C de ædif. priua.& ita sentit Odofr.in l.pen. ff.de serui, export.& dictū Guil.ubi supra sub litera.S. & allegat.l.Titius,de serui. exportan. Ita ēt tenuit Alb.ubi supra de bannitis.quæstio.8. ubi allegat iura , & ita iam de facto seruare uidi

uidi. Non ergo poterit decapitari, sed debet relaxari. & sic uicini puniri non possunt.

59 Quinquagesimonono sequens mām eorum quę banniti, de quibus agimus ꝑdant, & quæ non, stantibus statutis, de quibus supra, & maxime statuto ꝙ banniti non audiantur in ciuili, uel criminali. Quæro Titius accusauit Sempronium de quodā maleficio, & eum fecit citati, pendente hoc processu. Titius fuit bannitus ob maleficium. & ideo Sēpronius ab eo ante accusatus opponit exceptionem quod obstante bāno non debet audiri. Quæritur an obstet exceptio ut sic perdat potentiam prosequendi iudicium quod iam inchoauerat? Hæc quidem qō tangitur ꝑ Dyn. & Bart. qui eum non bene refert in l. Vranius. ff. de fideiuss. sed melius eum refert Io. And. in addi. Spec. super rubr. de accus. in ult. q. & qa op. sunt cōtrariæ. & antiquorum & modernorū. ut patet etiam ex not. ꝑ Bald. in l. 1. & l. neganda. C. qui acc. non poss. & in l. cum mul. ff. sol. mat. ubi dicit Cy. cōsuluisse non obstare exceptionē ꝑ l. is q reus, de pub. iud sine repetitione oīum q̄ scripta sunt uidi, cōcludo ꝙ aliqñ statutum dicit ꝙ bānitus non admittat ad accusan sū. Et tunc pōt ꝓse qui accusationē datā ante bānum. Dānati. n. non prohibent inchoatas ꝓsequi accusationes. ff. de pub. iud. ꝑall. l. is q reus, & d. l. neg. & ita tenuit Dyn. in d. l. Vranius. & Bart. ibidē latius q rñdet ad cōtraria licet referat statutum in alia forma. & ibi uide, & Ioā. Andr. ubi supra est n certū ꝙ hodie nō accusat, sed ꝓsequit accusationem. & ideo in eo uerba dicti statuti nō uerificant. l. hos acc. §. fin. ff. de acc. & ideo dicit Dyn. in d. l. Vranius, & post eum Io. An. ubi supra ꝙ debet sibi dari securitas ut possit accusationem prosequi.

Qñq; statutum dictat ꝙ querelę bānitorū nō recipiant, & ideo meo iudicio, qa statutū nota receptionē querelæ. Querela autem recepta erat ante, ergo statutū sibi locū nō uēdicat. Prosequitur ergo iudex ad petitionem eius ꝙ q̄rimoniam iam receptam non autē nouā recipit. l. in delic. §. si extr. ff. de noxa. l. cum similib. & ꝑ iura supius allegata tenet Dyn. licet in hoc cōtrariū dixerit, & nō bñ in l. post finitā, de susp. tut. ꝑ l. illā, & ꝑ l. Vran. & ꝑ l. 3. §. qa Plaut. de lib. agn. qbus rñd. ut ꝑ Bart. in d. l. Vran. Loquuntur. n. qñ supuenit defectus in causa sui. quo casu locum habet regula. l. qa in eum. ff. ad l. Aquil. non aūt qñ superuenit in persona defectus de nouo faciendi. & his duobus casibus loquit Dyn. ꝙ ut dixi cōtrarius reperitur. Qñq; dictat statutum ꝙ q̄relæ bānitorū non audiantur. Et idē ſm Bart. in d. l. Vranius. per dicta iura, quod credo uerū, quia q̄rela, siue q̄rimonia sumit ꝑ accus. l. q̄rela. C. de fal. Et ideo licet postea a iudice petat procedi cōtra accusatum nō tñ de eo conqueritur cum iam conquestus sit. Et sic nouam q̄rimoniam, siue q̄relam nō facit. & ideo uerba statuti nō cōueniunt. Aliqñ aūt dictat statutum ꝙ bānitus non audiat, uel ꝙ non fiat ei ius. & hoc casu decisiones ꝑdictæ non procedunt. Certum est. n. ꝙ in quacunque parte iudicii dr̃ accusator audiri & eius fieri. ff. si quis ius dic. non obtēp. l. 1. §. 1. cum simil. & ideo cū reperiatur bānitus qñ petit citari reum. uel qñ uult inducere testes, uel alios actus facere, debet ei audientia denegari, & ius non fieri, qa qualitas impeditiua, tunc adest. ff. de statu ho. l. & seruorū. §. 1. de pec l. quoties. §. pen. qđ iussu. l. 2. in fin. de mil. test. l. Titius, & d §. si extr. Hæc. n. exceptio tu non debes audiri, tibi nō debet ius fieri, pōt ēt post litem contestatā opponi ſm Iac. Butr. in l. adulteram. C. de adult. & dicam infra parte 3. huius tpis. q. 4. Non obstat l. is q reus, & l. negāda, qa ibi uerba non sunt cōcepta ad impediendū audiētiā, aut iuris reddirionē. sed ipsam accusationē, ut patet in d. l. is q reus, & qa hoc est satis clarū, & cō c aliter nō insisto. Cōcludens ꝙ hoc casu ēt iudex ex offō ꝓcedere non potest. l. si seruus. C. de his q ad eccles. conf. l. 1. §. qđ aūt, ff. de alea. per Iac. de Are. in l. 1. ad Trebell. & alios iurib. de quo dicā infra in 3. parte huius tpis, q. 1. & ibi ēt uide aliqua circa qōnē ꝑmissam. & ex his habes, an, & qñ obstet exceptio bāni superuenientis, & quando non. & adde quæ dicam statim quæst. 61.

60 Sexagesimo quęro prædicta locum habēt qñ superuenit bannum in persona accusatoris. Sed pone, pater accusabat de iniuria facta filio pendente processu filius fuit ex aliquo maleficio bannitus. An in his casibus in quibus exceptio banni obstaret filio accusanti ſm dicta supra obstet etiam patri. Alb. ubi supra q. 43. refert Iac. But tenuisse filio ante accusationem bannito patrem non excludi per l. 3 §. si filius. ff. quod quisque iur. sed ipse Alb. tenet contrarium eo casu per l. lex Corn. de iniu. de quo dicetur infra hoc

eod. tempore par. 2. q. 97. & tangam statim in proposita qone, fuit determinatū ꝙ patri obstet exceptio banni superuenientis in psona filii pluribus rōnibus. Prima quia qđ filius per se non pōt, non pōt ēt per alium. l. si deportati seruo. de leg. 3. & quod not. in l. antistius. ff. de acq. hæri. Secunda, qa pater prose quit principaliter iniuriā filii secūdario suā. Sicut ergo repelleret filius, & sic debet repelli pr. l. Labeo. de usu. l. si is qui duos. de lib. legat. Tertia, quia inspicit quod principaliter agitur non qđ p consequentiā. ff. de au. tut. l. 1. de don. inter uirum, & uxor. l. 4. Facit. ff. de his qb. ut indig. l. post legatū. §. filius, cū sua glo. idem per rationem econuerso lex diui fratres cū ibi not. ff. de iure patro. Quinto, inducebat lex proc. ad exhib. §. 1. ff. rem rat. habe. iuncto. ff. de iniu. l. sed si unius. §. ptor ait, quia pœnæ impositio est iniuriæ satisfactio, ergo pater agens pro satisfactione iniuriæ filii repellit ne filio satisfaciat. Allegabat Sexto, filiū esse hostē ciuitatis, ut in §. q deficiunt. & qđ supra dictum est hac parte q. 4. & ideo sicut Xpianus non pōt interuenire iudicio p hæretico uel Iudæo contra Xpianum, ut in auth. credentes. C. de hęred. Item nec ciuis p host e cōtra ciuē. Ad quod allegabatur pro singulari tex. l. postliminiū. § filius ff. de c. ubi dr̄ quod sicut hostis perdit patriam, ita perdit patrem, de hoc tñ dicetur infra parte 2. huius tēporis q. 10. Pro hac parte facit. quia illi dr̄ ius reddi ad cuius commodum redditur. l. 1. § 1. in propria. ff. qñ appe. Sed pater agit ad commodum filii ergo, & Hanc decisionem credo ueram si pater accusauit de iniuria facta filio. Si autem ex forma accusationis appareret eum accusasse de iniuria facta sibi patri per personam filii. per l. 1. §. usque adeo. ff. de iniur. & per no. per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decr. ab ord. fa. tunc non procederet decisio prædicta. ex libello. n. qui attenditur, ut l. cum quædam puella, de iurisdictio. omnium iudicum, apparet ꝙ de sua non de filii iniuria satisfactionē qrit; cuius iniuriæ actio fuit sibi orta tali tpe ꝙ agere poterat, qa filius bānitus non erat, & sic ei postea filius auferre nō potuit. ff. de iniur. l. si qs seruū. l. cōtrariū § si filius. ff. de pact. & d. §. si filius, qđ qsque iur. Qđ declara per ea q̄ dicā infra. 3. par. huius tēp q. 97. dū tractabo an bānito ob iniuriā factā filio sufficiat pax habita a parte ubi declarabuntur hic dicta. uide etiam quod dicam in seq. particula, ubi supra remisi.

61 Sexagesimoprimo circa idem quæro. † Statuto cauet, ꝙ ēt de publico crimine nullus possit accusare siue cōsensu eius cōtra. quē delictū cōmissū est. uel eius pximioris consanguinei. Cōtingit, ꝙ Titius uulnerauit Seium, Sēpr. de consensu Seii accusauit Titiū, deinde ante lit. cōtest. Seius fuit ob maleficiū bānitus. Quęritur an Sempr. obstet exceptio banni? Hęc qō fuit olim disputata per Lamber. de Rap. cuius uerba oīa refert Alb. ubi supra q. 82. & eius effectum ponit Ioan. And. in addit. Spec. sup rub. de accus. & oēs cōcludunt, ꝙ non obstet exceptio rōnibus ibi per eos allegatis, præsertim per l. is qui reus, de pub. iud. & q a de iure cōi cum maleficium esset publicū, & sic quilibet suo iure remansit legitimus accusator, & ideo postea p factū Seii, tale ius sibi tolli nō potuit, ut in reg. quod nostrum, & in l. sed, & si in rōdit. § solemus. ff. de hæred. inst. Ad l si cū dotem. § eo autem tempore. ff. sol. mat. quę ibi in contrarium fortiter allegabatur, īndet quod non, ideo ibi excluditur pater, qa filia patiatur capitis diminutionē, sed ideo quia in eam ius consolidatur, & à parte remouet quod non est in proposito. Considera, ꝙ istud ius accusandi non diceretur auferri per factum Seii banniti, sed p p dispositionē statuti, quod potest gñaliter statuendo sine dubio auferre alteri ius quæsitum, ut hr̄ in l. antichensium. ff. de priui cred. & plene in l. toties ff. de pol. & sic cessat potissima ratio decisionis pdictæ q. Lex is q reus non aliter facit quam supra dcm̄ fuerit in 59. q. & ideo forte dicendum est, ut ibi dixi Licet. n. de iure cōi talē maleficium sit publicum, tñ a statuto est qualificatum, & ideo puto in terminis Lamb. q ppouit statuto cauetur qđ querimonię banniti tū non audiant, & damna eis illata nō emendent ueā esse decisionem pdictam. Tpe. n. quo fuit illata iniuria non erat bannitus. Et sic nō uerificant uerba statuti, ut l. i deliciis §. si extraneus. ff. de noxa. cū simi. ubi supra alle. Præterea tpe quo fuit audita querimonia filii bannitus non erat. Sed si statutū diceret simplr̄ ꝙ bannitus nō audiat. forte secus esset p ea quæ dixi supra, maxime si statutū aliud diceret nullus accusans audiat sine cōsensu offens. Tunc. n. cum offensus p se nō posset, ergo nō posset alteri

consc-

consentire, ut dixi supra q̃st. prox. saltē quia non repellitur offensus ex eo q̃d de iure non habeat pfectum ius, sed sui odio, qa bannitus ab illius iuris exercitio excluditur, & sic stat rȳa l. si fundus. ff. de pig. & quod no. per Bart. ibi. & in l. fi. C. de pact. Finaliter licet passus sit dubius. Cū lex excludens bannitū sit facta in fauorē reip. ut l. 2. C. q̃n lice. sine iu. uin. & sic sit extendenda, ut l. hoc modo. ff. de condit. & demon. puto sub correctione cuiusq; dicēdū ꝙ ubi ipse bannitus admitte ret̄ nō obstāte exceptione banni supuenientis, admittat̄ eius cōsensu accusans alias nō. Pro quo uide quod dixi in di. 59. q. Voum. subdo ꝙ in d. q. non tangitur, ꝙ si accusasset cum cōsensu proximioris cōsanguinei super ueniente bāno in ꝑsona uulnerati nō obstaret l. exceptio. l. si pater. in fi. de manu. uin.

62 Sexagesimosecundo quæritur. † An stante statuto p̄dicto quo cauet̄ querelas bannitorum audiri non d̄re, bannitus in iudicio uocatus ut reus possit se defendere, qdā cuius nomen ignorat̄, arguit primo, ꝙ non possit se defendere, qa in exceptionibus, & defensionibus qs est actor. ff. de excep l. 1. C. eod. tit. l. si quidē. ff. de prob. l. quoties. §. q dolū. Sed certum est exbannitum non posse agere, ergo nec excipere, & se tueri. Ad id' Alb. ubi supra q. 51. allegat ꝙ statutū indistincte loquitur, ergo indistincte seruandum ēt quā uis durum sit. ff. de publ. l. de precio. ff. q. & à quib. l. prospexit. de testa. mil. l. quod constitutus, & qa iudex nō debet esse maior lege, in auth. de iud. §. oportet, C. ne sanc. bap. rei l. fin. ad l. Iul. de ui. l. seruus uterq; tñ prædictorū determinat cōtrarium. Primus, quia q non pōt agere ergo nec excipere, qa multa cōsequunt̄ aliq excipiendo quæ agendo cōsequi non pñt. C. ēt ob chy. pe. l. 1. ff de pig. l. 1. in princ. ad l. falci. l. 1. §. id quod. Adducit etiam simile in mirrore qui non pōt agere cōi diui. tñ si conuenitur potest se defendere, & p̄dictorū fit diuisio. C. de præd. mi. l. inter oēs. Et hoc ideo quia iudicium redditur in inuitū. ff. de uerb. obl. l. inter. §. 1. Et adducit pro hoc opin. casum in auth. credentes. C. de hær. Secundus, alle. ēt l. si non defendantur. ff. de pœn. & ff. de noxa. l. quoties. ff. de in ius uoc. l. libertas, & extra de iud. c. intelleximus, & de excep. c. cum inter ubi excōicato non denegatur defensio. Hinc est ẽm eum ꝙ d̄r diabolo non denegari defensionem, & sic concludit potius inspici mentem statuti quam uerba. ff. de iure patr. l. adigere. §. quā uis. Dixit tñ primus quod licet possit se defendere, non tñ poterit suum actorē recōuenire ꝑ no. in d. c cum inter. Pręd ēta qō procedit statuto simplr̄ dicente, ut supra, & est uera decisio p̄dicta, excipiens. n. non propriе sed improprie actor est, ut not in l. in exceptionibus, ff. de prob. Licet igitur ex tali statuto intelligat̄ ꝓhibitus ab agendo. de quo dcm̄ fuit, supra in 2. q. huius partis, nō tñ intelliget̄ ꝓhibitus ab excipiendo, & se defendēdo, & ita refert Bal. in l. 1. C. de hæred. inst. tenuisse Iac. de Are. in l. ex facto. §. ex facto. ad Treb. & alleg. Bald. ultra p̄dicta. ff. qui. ex cau. ma. l. si cū militi & cle. pastoralis. de re iud. ubi uī casus Primus. tñ de quo supra dicebat tutius esse ꝙ ꝑ ꝓcuratorē se defenderet ꝑ d. c. intelleximus. Sed Bal. in d. l. 1. dicit id uerū, & necessariū si est cā in qua ꝓcurator admittit̄, alias sibi dabit̄ securitas, ut l. Papinianus exuli. ff. de mino. & ff. de iud. l. is q reus. Et aduertendum ꝙ p̄dicta ꝓcedunt q̃n fundat suam defensionem à iure cōi. Si aūt fundat ipsam à statuto, dīt quidam eū nō admitti, qa illius statuti ꝑdidit beneficium, ut refert Bald. in l. a libertus à patrono. ff. de in ius uoc. Quod puto uerū si cōuenitur pro gestis per bannū ꝑ ea q̃ dicta sunt supra hac eadem parte, qōne 5. Si aūt conuenіatur ꝑ antea gestis dic ut dicam in ultimo tp̄e parte ult. qō. 15. & plenius infra hac parte. q. pe. Quando autem statutum ulterius procederet, etiam tollendo defensionem quid iuris sit, dicam in seq. parte huius temporis. q. 2.

63 Sexagesimotertio † Stante dicto statuto simpliciter loquente, ut supra bannitus agit cōtra bannitum, bannitus conuentus excipit ꝙ non debet audiri. Quęstio hæc non est multum dubia. bannitus. n. excipiēs se defen dit. igitur eū non compræhendit statutū. ut dcm̄ est supra prox. q. Nec ob. si dicat̄ nil pōt obiicere iudęus iudęo, &c. ut in l. arena. C. de inof. testa. & q̃d no. in l. 3. § idē diuus. ff. de testi. ergo nec bānitus bannito, qa illud procedere posset q̃n ex solo bāno qualitas allegata īduceretur. Nullus. n. tunc posset alteri impingere, puta infamiā, sed hęc qualitas ꝙ bānitus non audiatur nō ex ui bāni, sed ex ui statuti, q̃d compræhendit agentem tm̄ non excipientē ut dcm̄ est supra, & hæc tenuit ꝑ alias rationes Iac. de Aret. ut refert Bartol.

in l.cum mulier.ff.sol.mat. & Alb.ubi supra q.5.dixit.n.ꝙ bannito datur defensio nõ aût alterius impugnatio.ff.de accus.l.seruos.pro quo Bar.dicit uideri casum in c.dilecti. de ex cep.& licet excipiens certet de lucro, quo ca su exceptio doli tolli solet replicatione doli. apud Celsum §.Marcellus.ff.de do.excep. & l.uiro.sol mat. & d.l.cum mulier. Tamen id non procedit qñ exceptio non opponitur ad merita causæ, sed ad personã ea rõne saltẽ, qa eo ipso ꝙ bannitus citat bãnitum ad iudi cium facit eũ habilẽ, sed ipse citatus non ha bilitat actorẽ fm Inn.in c.cũ int.de exc.& ui de plenius ꝑ Bar.in d.l.cũ mul. dixerunt tñ quidã ut refert Bald.in l.lib. a patrono de in ius uoc.prędicta ꝓcedere ubi bãnnitus exci piens fundat exceptionẽ de iure cõi, secus si de iure municipali,quia illud ꝑdidit. Ipse tñ ibi tenet no.ꝑ Iac de Are.in d.l.cũ mulier,& seruos,& in l.qm̃ Alexandi si C. de adult. & sic tenẽt ꝙ possit excipe qđ est uerũ,ut dcm̃ est.Quia statutum intellr̃ reseruare defensio nem à quocunque iure procedat,dũ tñ ante nõ sit sublatum beneficium, ut sic nõ obstet qđ dixi supra prox. q. Pro hoc ẽt facit quia in pari causa potior est conditio excipientis ff.de cõd.ob tur.cau l.1.& de reg.iur.l.fauo rabiliores. Id aũt qđ dcm̃ est supra excita tione ab actore facta legitimat ꝑsona rei, ꝓ cedit qñ citatur nominatim, & simpliciter, Si aũt citaretur limitate ut ueniret ad cõtra dicendum quicquid de iure posset,nõ intelli geretur in omnibus legitima ꝑsona, ut di cam ubi statim remittã. Itẽ si citaretur ut ue niret ad cõtradicẽdũ si sia putauerit itercsse uel su rit facta citatio gñalis de oĩbus q sua putauerint interesse non uı̃ tunc legitimata persona, arg.cap. ueniens, de test.fm Bald, ubi supra qui pro his citandi formis remit tit ad no.per Innoc. in d.c.dil. Hoc ultimum de citatione generali puto uerissimum; sed al.u l dcm̃ si sua putauerit &c. est mihi dubi tabile.Et potius inclino in partẽ Inn.qa illa cõditio si sua putauerit interesse nõ ad qua litatem ꝑsonæ refertur,sed ad causæ qualita tẽ fm not.in cap su.ꝑ his,de acc. & in l. nisi ff.de pact.& ideo personę legitimitatem nõ qualificat.l.in delictis, §. si extraneus. ff. de noua cum sim. Redditur aũt quæstio magis dubia quando statutũ tollere defensionẽ. de qua dicam in seq.parte huius temporis.q.6.

64 Sexagesimoquarto qrit † an data tenuta alicui in bonis banniti, stante dicto statuto, quod ut dcm̃ est supra proximis qõnibus,de fensionẽ non tollit,dictus bãnitus possit pe tere dictæ tenutæ reuocationem. Pro huius qõnis expeditione ꝑmutendum est, ꝙ qñq; cõceditur tenuta de iure cõi parte citata fm nor. in l. prop. §. finaũt reus.C.de iud.in l.si qs emp §.2.C.de præscr.30.ann.l.consenta neum, C.qũo.& qñ iud.& plene in l.cum ꝓ ponas,& in auth.ibi posita.C.de bo.authen. iud.poss.& in l.si finita.§.Iul.de dam inf. & isto casu sine dubio intra 1ꝑa sibi data ad re. uocationem positionis dr̃ reus, sicut primo, ut dictis iuribus, & ꝓpterea dr̃ se defendere sicq; sibi non obst. statutum prædictum, sed ad reuocationem admittitur, qñq; concedi tur tenuta ex forma statuti parte non citata ut qa ipsi instrõ,aut snĩæ traditur uirtus exe cutionis de facto sine citatione, de cuius sta tuti uirtute gñalr̃ dictum fuit supra primo tꝑe,parte 3.q.4.& isto casu remanet dubiũ, an talem tenutam petens reuocari dicatur actor,uel reus quod examinatur in excõica to in cap. cum interr.de excep.& etiam i eo & bannito per Doct. in l. de pup. §. qui re missionem,& §.si procur.ff.de noui op.nun. In quo multi plura dixerunt quæ in uolumi nibus reperiuntur, sed omissis superfluis sciendum ꝙ qñq; ẽt ex forma statuti proce ditur ulterius uirtute dictæ tenutæ, quia sit præceptum tenentibus quod euacuant, & disgomberent bona iuxta tenorem statuti Florẽ.uel ẽt si de iure cõi sine statuto pete retur fm decretum, siue insolutum datio de quo dicam in seq.q. Qñq; ulterius non pro. ceditur, sed immissus in tenutam illa utitur & qñq; lucratur fructus & habet alia bene ficia quæ hñt,uel in statutis uel simplr̃ de iu re cõi per not.in l.3 §.uerba,& si quis omis sum,ne ius fiat ei, & in l.prætor. §. quod de fructib. de bon. auct.iud.poss.& ideo ad pro positũ dicendũ est,ꝙ aut comparet ad reuo cationem tenutæ postq̃ nihil factum est, & maxime qñ incipit ab eius nullitate, & dr̃ a ctor non reus.l.de pupillo §. qui opus. ff. de no.op.nun.per Bar.in §.si procur.per Inn.li cet confuse loquatur in c.sane,de off.de leg. & firmat Bal.in cap.1 de rescr. lib.6. si alias bene percepi illum transcurrens. Non obst. huic d.l.non cogendum.§.fin.ff.de proc. qa ibi solummodo quo ad unum effectum dr̃ reus quo ad omnia alia dicitur actor, & ibi

not.

not.in gl.& ideo hoc casu cũ ueniat nõ prouocatus, & sic actor nõ audiretur statuto ei obstãte. Si uero post tenutã aliud actũ est. Puta pceptũ de euacuãdo, & tunc cũ ueniat puocatus, & principaliter occasione precepti, dr reus, & sic se defendere, & audiri debet non obstante statuto, ut hr in d §. qui pro remis. & §. si pcurator ex notabili doctrina Bar. & qđ not. per Bal. in l. diffamari. C. de inge. & ma. Debet ergo i lli q ex aliqua causa non admittunt agẽtes, caute cõparere ut nõ principaliter cõpareãt occasione tenutę, aut principaliter illam nullã dicant, uel reuocari petãt, sed principaliter cõpareãt occasione citationis uel pcepti, & sic cõprehendantur esse rei non actores. Sunt tñ quædam iudicia in quibus quilibet est actor, & reus, ut l. in his tribus. ff. de iud. & in illis suspicietur ẽt q fuerit prouocator, ut ibi, & l. inter omnes. C. de præd. mino. Prouocatur. n. principaliter actor est, & ideo non admitteretur, licet secũdario sit reus, & cõuerso, puocatus est reus principalr. secus licet secũdario sit actor, & sic inspecto q principalr agitur non repellitur

65 Sexagesimo quinto qritur an contra bãnitũ possit perueniri ad fm decretum? Ista qõ tangitur per gl. quæ uĩ uelle q non, in l. ad cognitionẽ. ff. qui. ex cau. in pos. ea. & ibi idem cõcludit Bar. s. q non possit, nisi finito bãno. Nec ob. qđ pœna nõ solet tribuere immunitatẽ. ff. de neg. gest. l. siue hereditaria, quia illud uerũ directo, sed quandã consñam sic. ff. de susp. tut. l. decreto. Sed la. e. de Are. dixit imò q possit perueniri ad fm decretum qa eum possit se defendere per procuratorẽ, si non facit dr esse in contumacia, ut l. Papin. exuli. de mino. Aduerte, q de iure cõi, fm ueram opi. ut possit ad fm decretum perueniri requiritur latitatio. l. Fulcinius. § 2. ff. qui ex cau. in pos. ea. & quod hr per ipsum Iac. de Are. in l. ignorare. C. de test. mil. & ideo uidetur uerior opin. Bar. qa licet posset procuratorẽ mittere, non tñ dr latitare si non facit, nisi dicas q qa nõ sperat rebanniri sit iusta causa pp quam ex sola contumacia detur fm decretũ, ut l. si minor. de bo. aucto. iud. pos. fm Iac. de Are. Sed dic, q aut iam ante bannum latitauerat, & sic fundatũ erat iudiciũ, licet postea banniatur nihilominus poterit cõtra eũ dari fm decretũ p ea quæ no. ĩ l. pluribus. §. & si placeat, de uerb. obl. & l. patre furioso. de his qui sunt sui uel alie. iur. Si uerò fuit ante bãnitus, tũc aut statutũ est in loco, q fm decretũ dari possit ex sola cõtumacia & clarũ est qđ tunc poterit ad illud perueniri cõtra bannitos per pdicta, & istud est qđ sensit Bar. in d. l. ad cognitionẽ, ubi dicit. q ĩ talibus hodie prout sũ est p statuta. Si uero statutũ nihil disponit. tũc satis dici põt uerũ esse dcm Iac. de Are. p d. l. si minor. nisi ex qualitate banni, & cõdõne psonæ, aliud psumeretur, puta si quãtitas esset parua, & bannitus abñs esse diues. arg. ff. de iud. l. si longus. Tutius tñ est eo casu quo nõ speratur exire de bãno q detur curator bonis p l. ab hostib. & qđ ibi no. gl. ex cau. ma. Et perueniatur ad diffinitiuam, & ad eius executionem fm doctrinã l. à diuo pio. ff. de re iud. quasi per totum.

66 Sexagesimosexto quæritur, tut Titius bãnitus cõueniatur a suo creditore, opponit ei exceptionẽ cõpẽsationis, an possit. hãc quæst. disputauit Iac. de Are. s. stante dicto statuto de quo proximis qõnibus dcm est, & eã de uerbo ad uerbũ refert Alb. ubi supra q. 92. & primo arguit ad negatiuã, compensatio est eius qđ inuicẽ debetur cõtributio. l. 1. de cõpẽ. sed si bannito aliqd deberetur, si ageret obstaret except. extra de iud. c. intelleximus, & in usi. feu. hic finit lex Cor. & incipit cõsue. re. c. 1. & arg. ff. q. ex ca. ma. l. sed, & si per prætorem. §. sed, & si dum. ergo, & nunc cum uult sibi debitum allegare, & p consñs contribuere rebelli debet exceptione quæ cũ possit esse tpalis, & ppetua cẽsenda est ppetua. ff. de cõd. inde. l. sufficit. Secundo ille qui põt exceptione submoueri non dr credito. ff. de uerbo. sig. l. creditores. & de reg. iur. l. nihil interest. Cũ igitur possit bãni exceptione repelli, ergo creditor dici nõ debet. ff. de cõpen. l. quicunq; sol. mat. l. insulã. §. pe. Tertio, licet bannitus rñdere teneatur. rñ eius petitioni nullus tenetur rñdere C. de hær. auth. credẽtes, de iud. c. intelleximus. de exce. c. cũ inter sed in cõpẽsatione uel satus petitio. ff. rẽ ra. hab. ergo, &c. Quarto, qa illud q directo prohibetur p obliquũ cõcedi nõ dẽr. ff. de trãs. & l. cũ hi. §. cũ his. & de tut. & cur. da. ab his. l. scire oportet, in cõtrariũ arguit, q possit cõpẽsare. Primo, qa sibi cõceditur esse in iudicio p modũ rei, ut i iurib. supra alle. ergo omnia quę reis permissa sunt sibi concessa uñr. de iuris. om. iud. l. 1. & sic se defendendo põt cõpẽsare quod facere põt quicũq; reus, de cõpẽn. per totũ. Princeps. n. ei cõcedendo q tã.

quam reus possit esse in iudicio, omnia quæ reo cōpetunt permisisse vr.l.quidam cōsule bat.de re iud.iūcta.l.defensionis facultas.C. de iu.fis.lib. 10.Secundo, quia cōpensatio ab homine opposita ipso iure fit per legem.C. de comp.l.fi.& l.si.cōst.& inst.de act.§.in bonæ fidei.ergo compensando nō petit, sed ꝑ l.facta cōpensatione parata utitur defensione, arg ff.de acq.re.do.l.adeo.§.cum qs.Tertio.licet bannitus petere non possit, in natura l' saltē sibi debet.ff.de cōd.in d.l. si pœnæ ei.licet ergo debitū nō naturale peti nō possit.ff.de pact.l.r.& l.iurisg.§.sed cū nulla rō pōt cōpēsari.ff.de cōp.l.ēt.& de dō.l.hoc iure.§.pen.cū sim.Sæpe.n.qs cōsequitur cōpēsando, quod nō cōsequeretur agendo.ff.solmat.l.si filio,& de comp.l.si cum filio.Quarto.ille q cōpensat soluit.ff.qui po.in pig.ha. l.si deb.& ff.de sta.lib.l.si pec.§.de illo. Si ergo uult soluere compensando audiri debet. Quinto, prouocato permittitur id, qđ alias nō ꝑmitteretur.ff.de bon.lib.l.q cū maior.§. si lib.de in ius uoc.l.lib.de iud.l. qui nō cog. & l.2.§.sed si agant. & C.de sent.l.cum Pap. Finaliter soluendo tenuit primam partem.s. bannitum compensare non posse per supra allegata,& ꝑ not.in c.cū inter. Subdens duplicem esse defensionem. Vna est q̄ habet merā solius defensionis, siue exclusionis. Et hæc cōceditur bānito, ut l.seruus.ff.de acc.cū sim. alia q̄ habet naturā actiōis.& impugnatiōis ut compensatio.& hæc ei denegatur, ut in d. c.cum inter. Et idem effectiue in excōicato cōcludit Bar.in d.l amplius.Credo hanc decisionem uerā nisi bānitus ꝓbaret se ante bannum ēt extra iudicium compensasse.tunc.n. cum ipso iure debitum fuerit sublatum fm no.in d.l.si cōstat, & ff.eo.t.l. si qd à fideiussore, ꝑ Bar.& gl non dr̄ impugnare, sed ostēdere agenti ius nō competere qđ ei non est interdcm̄.ut supra & dicā infra par.seq. q. 2. Aut ergo de nouo compēsationē opponit. Et non admittitur, quia dr̄ petere, uel agere. Aut alias oppositā allegat. & tūc admittitur, quia dr̄ exclusiue. Aduerte tū, quia si alias opposuisset in iudicio hr̄et necesse ꝓbare, quod iudex illam approb. uerit, l.qđ in diē, §. si ratione, ff.eod.tit.fm Iac.de But.in d.l.si quid, qđ non hēt necesse docere si allegabat oppositum extra iudicium fm Bart.eod.tit.super sub.& probatur, eod titu l.ueriu..& ibi dixi.

Iuxta prædicta quæritur sexagesimoseptimo

67 mo ꝰ si cōuenitur fideiussor banniti, an possit opponere exceptionē cōpēsationis eius quod agens debet ipsi bānito, sicut alias posset si nō esse bānitus, ut d.l.si quid à fideiussore, de comp.Iac.de Are. disputauit hanc q. & eius uerba refert Alb.ubi supra ꝑx.q.dr̄ m̄ est.s.in q.92.parte 2.Et primo arguit, ꝙ non possit pluribus rōnibus.Primo, ꝙ repn̄tat ꝑ sonam principalis, inst.de publ.§. fin. ergo. iisdem rōnibus repellitur quib. principalis, ut in regula, si qs in ius, lib.6.& l.nemo plus iuris, ff.de reg.iur.Secundo, qa fideiussor dr̄ rei defensor, de pact.l.hæredi.§. nos aūt, & l. cum filius, de uerb. obl. ergo uicē eius subire dr̄, & sic quod obstat reo obstabat sibi de ꝑe. l.sed & hæ.§.defendere.Tertio, quia id quod noceret reo nocet fideius.ut est in pſe, & filio q̄ sunt reus, & fide ius ut in l.1.de dec.& l. cū filius de uerb.obl. Quarto, qa rō quare fideiussor opponit cōpensationem ex ꝑsona rei est qā qđ à fideiussore petitur à reo pet.f, & ideo sicut male petitur à reo, ergo & male petitur a fideiussore, l.ueiū.ff.de cōpen.Sed ista rō cessat in ꝓposito, qa reus nō opponeret, & sic bene peteretur, ergo &c.l qđ dcm̄, ff.de pac.Quinto, qa iā reus cōsequeretur ꝑ fideiuss.qđ per se nō pōt qđ lex non uult.ff.de cōtrah.emp.l.non licet,& C.de hæred.inst.l. neqꝫ ꝑ se.Sexto qa non pōt ꝓuideri per cōpensatiōnē fideiussori qn ꝓuideatur reo, & ideo rōne mediatatis ꝓhibetur, ff sigs cau.l. si duo.de dā.inf.l.si fin.§.ex hoc edicto cū si. Septimo, quia pars uitiosa trahit ad se non uitiosam, l.Pedius, ff.de arb.de aqua quoti & æsti.l.1.§.item qritur.Octauo, qa ubi et qđ prodest, & quod nocet inspicitur, qđ nc cet ff.ad Syl.l.3.§.fin.Nono, qa mora rei nocet fideiussori.ff.de uerb.obl.l.mora.In cōtrariū quod imo compensare possit, arguit primo ꝑ iura īducta ꝑ parte pricipalis supra ꝓx.q. Secundo, per regulam.l.eius. C. de comp. & ff.eo.tit.l.si quis fideiuss.Tertio, qa illud qđ fideiussor habet apud se de bonis debitoris, id soluere pōt.& liberatur.de pet. hæred.l.si quid sponsor.§.1.de pec.hinc qritur.§.fin. & l.quoties, §.ult. Quarto, quia quæcunque defensio cōpetit fideiussori ex quocūqꝫ Facto rei ēt ex quo reo non competit. ff. de pact.l. si.si quis cau.l.sed & si quis, ubi licet reus remiserit exceptionē pacti, & sic ipse opponere non possit, m̄ poterit opponere fideiussor, de ædil.edic.l.qritur. §.si uend.& de pac.l.cū in

In eo. Quinto, quia qđ uni est in utile alteri prodest. ff. de dc fideiuss. lege cum is, cum si. Sexto, qa ratio quare fideiussoria durat prin cipali non exñte, ut l. a. de lui. pign. est quia principalis ipso iure non est extincta, sed rõ quare bãnitus compensationem non oppo-nit, non perimit ipso iure debitum, sed quia ei bãni replicatio opponitur & ideo cũ facul tas opponendi compensationem non sit ex-tincta durabit in persona fideiussoris sibi per sonali principalis exceptione non obst ante. Septimo, qa qñq; quis per alium cõsequitur quod per se non potest. l. & per iusiur. §. si fi. deiussori. ff. de accept. & C. de tempo. in int. rest. l. petendæ. Octauo, quia rõne cõnexita-tis utile trahit ad se inutile. ff. de stat. homi l. Imp. ff. de pœn. l. prægn. & de lib. legat. l. quis duos, cum sim. Nono, qa pœna rei nõ debet ad fideiussorem transire C. de pœn. l. sanc. & sol. mat. l. si mer. nec obst. ff. quod quisq; iur. l. 3. §. si is, ut ibi no. Vel qa ibi est speciale, ut fideiussori adimať facultas excipiendi in pœ nam illius edicti quod alias non posset effe-ctum sortiri. Cum reus in sua persona non posset de facili cõueniri. Et ideo saltem ꝑ me dium fideiussorẽ cõuenitur, sed in casu nŕo pœnis aliis subiacent bãniti quæ possent eis irrogari, uel qa illud edictum afficit ius agen di, & excipiendi, ideo omnibus nocet. l. ea le ge. § hoc aũt. sed bãnum afficit solã banniri personã. Vltimo, qa fideiussor certat de dam no uitando, ideo ei fauendũ est. C. de cod. l. fi. cũ si. Soluit primo dici posse, quod aut prin cipalis est soluendo, & non possit opponere compẽsationẽ alias sic, arg. ff. si men. fal. mo. dix. l. 3. §. 1. de adm. tut. l. fin. C. ad Vell. auth. siue tunc. & de leg. 1. l. si cui in fi. Finaliter cõ cludit indistincte dcm̃ fideiussorem posse op ponere exceptionẽ cõpẽsationis debiti cõpẽ sabilis nõ obst. bãno ipsius principalis qa ip si fideiussori est ꝑmissum a iure ꝙ possit sol uere de bonis principalis. ff man. l. si ꝓc. § si ignor. sed q cõpensat soluit, ut dcm̃ est supra ergo &c. Exceptio aũt bãni nõ obstat fideiuss sori onerosam cãm hñti, de do. excep. l. apud Celsum. §. si cũ legitima. Nec ob. ꝙ uideatur ad principalẽ reuerti, ea l. §. apud Iul. quia ut dcm̃ est supra magis fideiussori ꝙ reo succur rit, & apud eum remanere intellř. Pro quo mã finalř Alb. remittit ad not. per Dyn. in regula, si quis in ius. lib. 6. Hæc decisio uera est. Cui adde quæ dixi supra prox. q in fi.

68 Sexagesimooctauo † stante dicto statuto, ꝙ q̃relæ bãnitorũ non audiatur. quæritur de quibus q̃relis intelligatur, & si est lata sñia cõtra bãnitum, an audiatur appellãs. Al. ubi supra q. 21. & q. 113. refert quosdã tenuisse, ꝙ intelligaẻ de q̃relis extraordinariis, & q̃ ꝑ iudicis offm̃ explicantur, de iure patr. l. 1. & ibi sic uř tenere Rayn. & l. diui, §. mand. & de iis qui sunt sui, uel alie. iur. l. 2. & de off pfe. urb. l. 1. §. cum patronus & ibi ẽt tãgit Ray. Sed ipse Alb. determinať ꝙ imo intellř de o-mnibus ẽt si expediantur per libellum. C. ut oẽs tã ciuiles, q̃ criminales acc. l. 1. circa pri. de an. excep. l. ut perfectius. C de fal. l q̃relã; extra de elec. c. quoniũdam, & de inst. c. ex fre quentib. & ucrũ dicit. Libellus. n. appellatur ẽt querela, ut colligitur ex glo. c. quia ꝑsula-tus 1. q. 4. Ad secundam partem qõnis, an possit appellare, arguit primo ꝙ non qa ap pellatio est q̃rela, ergo non debet audiri, ꝙ sit q̃rela probatur ex tex. cum gl. in l. si ab ar bitro, ff. qui satisd. co. determinat contrariũ, quia appellatio est species defensionis. & de fensio non denegatur bannito, ut in ca. cum inter. de excep. & dicit esse expressum. in c. i. de rescrip. lib. 6. Fateor hanc decisionem ue-ram si in causa in qua fuit contra eum lata sñia erat reus se defendens. Tunc. n. cum sit reus in causa appellatiõis sicut in causa prin cipali ẻm ueram opin. de qua in hi qui ad ci uilia. C. de appell. iisdem rõnibus auditur in causa appellationis quibus in prima, de qui bus dixi supra 72. q. Si aũt erat actor in pri-ma cum nunc sit actor sicut pri us residet qõ in hoc an possit talis exceptio ex banno re-sultans opponi in causa appellationis. De qua qõne uide quę dicam infra part. 3. hu-ius tp̃is, q. 3. & q 4. ubi concludam ꝙ possit opponi, & sic tunc appellans non dr̃et audi ri. Si tñ interim eximeretur a banno audiri deberet ẻm Bald. in l. per hanc. C. de temp. app. in 8 col. & pro primo membro huius so lutionis uide quæ dicam in seq. & se. qõnib.

69 Nono & sexagesimo quęro † stante dicto statuto, an bannitus petens restõnem in in-tegrum audiatur. Alb. ubi supra q. 12. se in breuib. expedit dicens uideri primo quod au diať, quasi restõ sit spẽs defensionis. & quasi remissionẽ petere uideať, & sic dicatur fungi partib. defensoris, & nõ actoris, ff. de no. op. nunc. l. de pup. §. qui remissionem. Sed dicit tenẽdum contrarium, quia petens restõnem

sequitur forū aduersarii.C.ubi.& apud quē l.2.& remittit ad ibi not.per se Aduertendū puto,ꝙ aliqñ restitutio petiē aduersus bannum,& de hac dic,ut dixi supra t pe 5. parte ult.q.6 Aliqñ petitur principaliter ꝑ uiam officii iudicis.& quia agere dī puto ueiam esse decisionem pdictam l.1.in princ.ff.de æden.cum ibi not. Si uero petitur incidenter ꝑ uiā exceptionis,tunc cum reus sit audiri debet sicut in suis aliis defensionibus audiretur quod examinatur hr in l.nā, & postea §. si minor,ff de iureiur.Aliqñ uero petitur restitutio aduersus sñiam,& tūc aut erat actor & habuit sentētiam contra se,& nō debet audiri. Aut erat reus,& tunc aut petit se restitui ad appellandum ſm quod hr in l.diuus. & l.fi.ff.de in integ.rest. & puto eum debere audiri ,l ad rem mobilem,& l.delegatū ff.de procur.iunctis quæ dixi supra prox. q. si uero petit restitutionem aduersus totā causam non puto audiri debere,qa in ueritate actor est nō reus. Nec mihi placet ratio Alber.quia ēt petens restitutionem pōt illam petere coram suo iudice,puta si esset ille q sñiam quæ petiē rescindi executioni demādaret, & ꝓbātur in d.l.2.ꝑ quam iudicari uiri,ꝙ si laudū fuit latū inter clericū,& laicū,& cōtra laicū laicus uolens dicere laudū nullum, debet adire iudicē secularem,tū quia est superior eius q tulit,tum qa esset iudex executionis.C de arb.l.cū antea Ad qđ faciūt not ꝑ Gui-in l. cū hi,§ uult igitur omnino de transac. & ꝑ

73 Bar.ea l.§.eam transact.& in §.arbitrorum. Septuagesimo † uiso,ꝙ non obstante dicto statuto pōt se defendere, ut maxime dictum fuit supra q.62.Quæro bannitus fuit accusatus,fuit a iudice securatus,cōparuit & negauit maleficium,testes fuerūt examinati contra eum,& ꝓbauerunt,accusat testes de falso,an ei obstet banni exceptio.Hanc quæstionem refert Io.And.in addi. Spec.in titu. de accus.§ sequitur in sua additione magna iuxta fi.in uer.gradum 7.dicēs fuisse disputatum ꝑ Franc.de Mata.& ibi post allegat ad utranq; partem.concludit soluēdo,ꝙ aut accusat aduersarium,ꝙ corrupit,& ꝓduxit testes falsos,& admittiē ad talem accusationē qa hoc proprie est defendere,ff.de excep. rei iud.l.diuus.C.si ex fal.instr.ꝑ totum, & C q accus.non poss.l.t.Si autē accusat testes,uel alios testiū corruptores dicit non admitti, qa iste nō defendit sed accusat.Ergo stāt uerba statuti prohibentis.l.quidquid astringendæ de uerb obl.Item q̄a accusatus pendente sua accusatione nō accusat,l.negāda.C.q accus.nō pos.& l.is q reus,de publ.iud.Subdit tñ ipse Io.And.quod pdict.æ.ll.ſm eum non ꝓbant ad id quod allegané,non .n. loquunē de illo q impune pōt offendi,& cuius querelę non audiunē.dicens ꝙ canon se expediret ꝑ dec cū inter.de excep.uidelicet ꝙ excipiēs de falso audireē, & hoc est ꝓprie defendere accusans nō.qa illud est querelari,uel agere nec perit iustitia.qa intentū suum cōsequiē ꝑ exceptionem,& sine onere. de ꝓb.c.licet,. de excep.cap.cum uenerabilis.Et remittit ad not.ꝑ se eodem opere in tit.de iud. deleg.§. restat.uersic.qđ si in statuto,& ibi tractat,an accusatio falsorū testium tm̄ ꝓsit sibi in causa suę accusationis,quasi dicere uelit si ꝓdesset accusatio diceretur defensio alias non,de quo articulo ibi uide,& in l.1.qui accus.non pos.Alb.aūt ubi supra q.88.refert quæst.pdictam fuisse disputatam ꝑ quendam doct.de Mezabatibus.quē dicit conclusisse talē bannitū admitti,siue ꝑ uiam exceptionis opponat de falso.siue ꝑ uiā accusationis dicēs statutū pdictum ꝑmittēs offendi nō intelligi in tali offensione q fiat in forma iudicii,arg. ff.de trāsa.l.q cū tutore,& ēt tanq̄ odiosum debere restringi,& quod nō debet excludere uiā accusandi falsarios cōtra quos oīa iura clamāt.de appell.c.cordi.in fi.li.6. subdit,ꝙ origo causæ inspici dēt,ff.de donatio,l.q id quod.& quod cum eo.l. si filios. Origo aūt in proposito est,ꝙ bannitus est reus,ergo,&c. ut in l.de pupillo,§.q remissionē.de ope. no. nūtia.& sic cōcludit ēt ipse Alb.ꝙ ēt ꝑ uiam accusationis cōtra testes audiatur.Credo,ꝙ ubi possit sibi ꝓuidere,alias quam ꝑ accusationē testium uera sit prima opin.dīr.n. tūc potius impugnator,facit,ff.de ꝓbatio.l circa.& quod ibi not.Si aūt sibi alias ꝓuidere non posset,quia ex forma statuti non posset de falso cognosci,nisi ꝑ uiam accusationis, puto eū admitti ēt ad accusandum ipsos testes.Vr̄.n.sibi permissum esse illud sine quo ad sui defensionem ꝑuenire non posset.l.ad rem mobilē.& l.ad legatum.de proc. & hoc puto uerū si non pōt accusare in doctorē.ut qa est talis qui accusari nō pōt,uel quia est iudex q inquirit.Satis.n.aperte patet , ꝙ suā defensionē prosequitur.non autē principaliter alterius offensionē. Ad qđ bene facit qđ hr̄

per Bald.in l.diffamari. C.de ing. manu. ubi concludit quod ille diffamatus dicitur reus, licet prius ueniat ad iudicium. Si aũt statutũ diceret ꝙ non audiatur etiam defendendo dicam ubi remisi supra 62.quæstio.in fi.

Retento themate in prox. quæst.formato iudex cõtra talem bannitum tulit iniq̃ sentẽtiam. Quæritur septuagesimoprimo.† an durante banno bannitus possit contra dictum iudicem agere in syndicatu. Quęstio hæc etiã tractatur in d.uers.gradum 7.allegato supra prox.q in prin.& ibi pro parte negatiua allegatur,ut snia cõueniat uerbis statu.de flumi. l.1.§.non aũt,l.ita aũt,in princ.ff.de admini. tut.cũ.n.talis offendi potuerit,& eius, siue satio reddi nõ debuerit legis auctoritate factum dãnum,siue iniuria dici non põt.C.qñ lic. sine iud.uind.l.1. & 2. & de adul.l. Gracchus,& fortius ꝙ licebat in ꝑsonam,licet in rem.cum q̃libet minima pœna ꝑsonal s sit maior quacunq; real.,l.in seruorũ,ff.de pœ. Nec data securitas respicit hũc casum,sed illũ solum ꝑ ꝗ quem erat bãnitus Et id tm̃ hr pro expsso,ff.si cer.pet.l.cum qd,& l.securitates.de seru.,& gñalitas securitatis restrigitur ad cogitata,ff.de trãsa.l.cum aq̃ & l.q eum tutoribus,facit l.nõ est uerisimile,ff qđ met. cauſ.& depser c.quia uerisiṁe.& imputet sibi q non appellauit,quia snĩæ consensisse uĩ.de re.iud.c.quod ad cõsultationem.& C. de appel.l.hi q ad ciui. His non obstantibus soluit cõtrarium,securitas.n.suspendit effectũ banni, & si hoc est quo ad sniam datam fortius ad dandam,sed nõ bannitus iuste ageret. ff. de iud.l.si filius.& l. Iul. ergo, & iste securatus,ut sic fauorabile securitatis,uerbum non restringatur,& quod sit fauorabile.facit ff.de statu homi.l.2.§.1.& inst.eo.§.fi.& quod sit extẽdendum patet,ff.de const.prin.l.2. & C. de bon.uac.l. 2. & gñalis securitas gñaliter intelligẽda,ff.de publ.l.de precio, & extra de priuil.c.qa circa.Item si cõtra eum posset fer si iniqua snĩa ad quid citaret uel securaretur certe superuacue cõtra l.si ptor.ff.de iud. cõtra l.1.ad munic.& l.1.C.de thesau. & ad qd grauaret in expensis ueniẽdi,& litis,& aduocatorũ, & ita in aliis cõtingentibus ꝑ ꝗ quæ expediebat potius nõ securari.ff.de leg.2. & l.q so'idũ §.ẽt, iudica. sol.l.iam tñ.§.in hac. & quia beneficio iuuari debuit non decipi. extra de commo.ca. 1.ff.eod.l in commoda. fo. § sicut.in fi. Nec obstabit tp̃s securitatis esse decursum,cum beneficiũ debeat esse perpetuũ,& nulli diminutioni subiectũ.in auth. cõst quæ de dig.§ illud.ad qđ facit lex necessarios.§.1.ad Syllania. C.de his quibus ut in dig.l. minoribus. Finaliter pro aliis rõnibus & pro tñsionibus ad cõtraria remittit ad auctorẽ q fuit do. Nicolaus Capoccii de urbe, q soluebat cõtraria. Primo, qđ uerba statuti locum hñt securitate non data,aliás non,ut patet in l.cõuentionũ.ff.de pac.de leg.l.fi.ff. de dolo.l.1.§.non fuit. quæ leges uolunt hosti securitatem dari,& datã seruari, & nõ seruantem puniri,& per hoc rñdet aliis rationibus. Ad rationem,ꝙ uideat cõsensisse non appellanda snĩæ, ꝙ ibi non est uerus consensus,sed fictus arg.de uerb. obl.l.inter stipulãtem.§.1.Præterea etiam dato ꝙ esset uerus esset cum parte, ergo sibi non præiudicat cũ iudice.l. si unus. §. ante omnia. ff. de pactis. Nec obstet ꝙ negligentia in uno præiudicat sibi in alio quando agitur de eo.C.de his qui à nõ domi.ma.l.fi.ff.de pec.l.quæsitum.§.si annua.& de solu.l.stichum,& sic cum ꝑ negligentiam commissam contra partem repelleret ab agendo contra partem, ut C. de appella.auth.hodie.ergo,& contra iudicẽ agendo repellatur,quia illa regula ſm eum uera est,cũ sunt duo remedia,quorum unum est principale aliud accessorium.Tunc.n.negligentia circa principale extenditur ad accessoriũ,sed in ꝓposito erant duo remedia principalr cõpetentia,quo casu negligẽtia in uno non ꝑiudicat in alio.l.idem si res. ff.de alien. iud.mut.causa fac.& l.si emancipata.C.qui admit.ad bon.possessio.po.iuncta l.1.de suis & legit.& pro ista parte iuncta præcedenti rõne.facit optime d.§.si annua.uult.n.ꝙ exceptio competens contra unum non obstet cõtra alium si exceptionis rõ ad alium non extendit.Hæc decisio sapit æquitatem, & habet iuris rõnem, qa cum iudex teneatur eũ conseruare indemnem,ut dicam infra,patet, ꝙ non dr̃ effectiue agere,sed se defendere,& sic non debet repelli,ut supra proxima quæstione dictum est. & est ẽt not. maxime ꝑ ꝗ tria. Primo, propter id quod dr̃ securitatem datam durare ẽt tp̃e syndicatus. In hoc tñ aduertendum, ꝙ potest esse uerum si fuerit data pro eo tempore quo durabit quæstio siue causa.Tunc.n.non intelligetur finita donec syndicatus duraret, tenetur enim iudex ad omne interesse, &c. l. si iudex. de uar. &

extraor.

extraord.cogn.& sic ad soluendum condēna tionem pro eo.& ꝓpea quousque hoc fit ex peditum causa durare dr̄.Si aūt cōcessio fuis se t.palis non hr̄et locum quod dictum est. Posset tn̄ tunc procuratorem mittere si causa pateretur,alias nouam securitatē petere, ut dictum fuit in primo t.pe parte 1.q.3.Secundo notanda est ꝑ p id quod dixit Host. esse securitatem dādam.& datā seruari dr̄e. De hoc dicā in seq.par.huius t.pis.q.15.Tertio.ꝑ p id quod uoluit exclusum ab appellādo excludi à potentia agendi cōtra iudicē in sindicatu,facit qđ hr̄ in l.1.§.1.ff.quod q'q; iur.de quo aliquid ibi per Bar.& in d.l.itē si reus.& plenius in disputatione sua q̄ incipit, iudex propter imprudētiā, ubi ēt tractat,an iudex possit conueniri appellatione pendente,& ibi determinat.ꝙ non cum certis limitationibus ibi positis ꝑ eum.Bal.tn̄ in l.si filius.ff.de iud.eo.casu dixit ꝙ licet nō possit agi ad totale interesse,tn̄ potest agi,ut cōdēnetur ad cōseruationē indēnitatis,arg.ff.de statu lib.l.statu libero rōnē,& l. Athenis.§. 1.de aqua plu.arc. Pro quo.ēt uide qđ ipse no.in l.nouiss.ff.qđ fal tut.auct.est ēt not.ꝑ so.dictatū.ll.C.de his q à nō do.ma.l.fi.& l. item si rcs.ubi tractatur an negligētia in uno ꝓiudicet in alio,de uno dic ut ibi.& in l.3. ff. uj bo.rap.per Bar.& uide C.qđ met.cau.l.3.

72 Septuagesimosecundo quęritur.† Dictum fuit supra par.1.t.pis 1.q.6.ꝙ quis pōt bāniri sub nomine hæreditario,an tunc stante dicto statuto ꝙ q̄relæ bānitorū nō audiātur, si bānitus sub nomine hæreditario agat noīe ꝓprio repellatur ab agendo dicto statuti uirtute.In hac q.Alb.ubi supra q.48.primo arguit ꝙ nō.ff.de adop.l si pr̄.§.q duos. & C. de dol.l 1.In cōtrarium dixit esse casum in c. aduersus.§.fi.de imm.eccl.sed ecirre ca. illud non multum facit.dicit.n.s̄nia excōicationis lata cōtra iudicē ligat ēt i officio successorē. At in proposito agens noīe ꝓprio censetur alius ab hærede. igitur non uꝛ ꝙ sibi præiudicet,arg.ff.de iis quib.ut inde l.tutorem. ibi discreta sunt.n.iura, quamuis plura in eandem personam deuenerint. Puto tn̄ decisionem ueram per no.in l.fi.C.de euict.licet.n. quis teneatur de euictione ut hæres principalis uenditoris,tn̄ agens noīe proprio repellitur,licet secus sit qn̄ teneretur ut hæres fideiussoris,ut ibi.quæ lex nō est alibi.Et ideo ad ꝓpositū subtilius cōsiderando.Aut q̄s est bānitus sub nomine hæreditario, ex delicto tn̄.uel causa per eum cōmisso,uel cōmissa, sed forte ex ignorantia ꝓprii noīs,ita latum est bānum,& tunc sine dubio agens noīe ꝓprio repellitur, arg.l.si q̄s in fundi uocabulo de leg.1.cū aliis alle.ubi supra.Aut forte ex forma statuti fuit bannitus ob causam defuncti,puta ob debitum nō solutum, & tale qđ in statuto prædicto comprehendatur, & tūc pōt hr̄e locum distō.d.l.fi. quia aut erat hæres fideiussoris, aut principalis ut ibi. Quid aūt econuerso,uide quę dicā inf.q.77. in hac ead.parte.Ad l.tutorem. patet r̄nsio, quia loquitur qn̄ nulla rep̄ntatio cadit in se ipsum,ut ibi.& l.poss.C.de iis quib.ut indig.

73 Septuagesimotertio quæritur. † An bannitus qui uigore dicti statuti repellitur ab agendo.possit saltem per procuratorē agere, & uꝛ ꝙ sic,quia qđ per me non possum, per alium possum,arg ff.de in ius uoc.d.q̄situm. de priui.cre.l.1.§.siqs,de transac l.& post rē §.fi.& melius in l.Antistius, in fi.ff.de acqu. hær.cōtrariū uidi determinatum, quia licet possit ꝓcuratorē relinquere l. Pap. de min. non tn̄ poterit per illum agere,q̄a ipse idem ex bānitis agere uꝛ l.ita aūt.§.gessisse. ff. de admin.tut.Item quia fraus fieret legi de persona ad ꝑsonam.ff.de leg.l.contra legem.& ad Mac.l sed Iulia,& ita ēt refert Alb.ubi supra q.62.tenuisse Iac. de Are. ad quod alleg. ēt de adm.re.ad ci.pert.l.1.§.2.de ꝑō.l. oro. & de tu.& cur.da,ab his l.scire oportet. cum sim. Et hoc est clarū alias frustratoria esset denegatio iuris,uel audientię.l.1.§.usus,de ꝓc.nō ergo pōt per se.uel alium agere stāte statuto p̄dicto,& ita uerificat̄ ꝙ dixit Guil.in Spec de proc.§.rōne quoq; constit.uersic.1. ubi aūt esset solūmodo bānitus bonis non cōfiscatis,& dictis statutis non urgentib. nō prohiberet̄ ꝓcuratorē constituere,ut in iure supra in contrariū alleg. ꝑ Io.And.in add. Spec.in ti.de cess.act.§.1. uersic.illud etiam.

Viso quod bānitus non potest agere per procuratorem,quæro septuagesimoquarto, 74 an possit iura sua alteri cedere† & sic cessionarius non repellatur. Hæc q̄ō à multis tractata reperitur, & quia quotidiana est libet aliquantulū insistere. Primo.n. Iac. de Are. ff.de noua.in l.doli mali.tenuit īdistincte,ꝙ non.& sic exceptio bāni cessionario obstare l.in his §. nō debeo,& l. qđ ipsis,de reg.iur. Ad d.l.doli.tūdet quod loquitur in delegatione

tione. Ad cōtrarium allegabat Dyn. l. si cum dotem, §. si pri. ff. sol. mat. ubi ꝑ patre deportato agit filia, sed ille textus nihil facit, qa ibi agit filia iure suo, & noīe suo, non iure, uel noīe patris, ut eod. tit. l. 2. §. 1. & l uoluntate. Ipse tñ Dyn. in d. l doli. & in regula si quis ī ius, distinxit. An fiat cessio ex causa lucratiua, & obstet exceptio, an ex causa onerosa, & non obstet. l. apud Celsum, §. de auth. & §. si qs aūt. §. si cū legitima. ff. de doli exc. Alb. de Gād. dicebat, ꝙ aut retinet bona, & ualet cessio. Aut publicātur, & non ualet cessio, ff. de cap. di. l. 2. & l. act. §. publ. ff. ꝓ soc. cum sim. Aliqui ut refert Guil. in Spec. de cess. act. § 1. uer. illud ēt q̄ritur, dicebāt indistincte obstare exce. ff. ad Velleia. l. fin. Alii ut ibidē refert dicebat ꝙ aut fit cessio ex causa necessaria, & nō obstet excep. aut ex causa uolūtaria, & obstat. Hæc. n. non ambulant parib. passib. ff. de dam. inf. l. cum postul. de re. eorū qui sub tu. uel cu. l. 3. §. 1. de re iud. l. fin. & refert Ioā. And. ibi. in add. magna. Fed. de Scal. disputando tenuisse cessionē indistincte ualere, & cessionarium ēt ex causa uolūtaria, & lucratiua agere posse. Ipse aūt Ioā. And. ibi remittit ad notata ꝑ se in c. 1. de iure patr. lib. 6. & super gl. pen. & ibi relatis op. tactis in Spec. ubi supra tenet indistincte agenti nō obstare exceptionē si cessionarius bāniti cū bona publicata non erant agi suo noīe ꝑ iura ibi alleg. in gl. q̄ probant ꝙ uitium ꝑsonale ad successorē non transir. ff. de diuer. & temp. ꝓscrip. l. an uitiū, & C. de acq. poss. l. uitia, & extra qui mat. acc. poss. c. cum in tua. dicēs cōsiderādū esse, an uitiū insit ꝑsonæ & rei, & in re furtiua qñ possideretur à fure. An rei tm̄, ut qñ possideretur à bonæ fidei possessore, & tunc transit uitium in singularē successorē, ist. de usuc. §. furtiuæ. An tangit actionem, & personā, ut qñ dolus interuenit in cōtractu, & tūc dicit ꝓcedere distōnem causæ lucratiuæ, & non lucratiuæ, ut in §. de auc. & § si cū legitima. Vbi aūt tangit ꝑsonam tm̄, ut in casu nostro tunc ad successorem non trāsit, ut supra ad l. 3. §. qđ aūt. ff. quod quisq; iur. & de co'l. bo. l. cum emanc. R̄ndet ꝙ ibi elisio erat inflicta actioni, non aūt personę tm̄. ut in casu nostro subdens ēt de successore uñ, ut dicam infra in ult. temp. Batt autem in d. §. si cum legitima, tenet opin. Dyn. per illa iura, & idem uñ dicere in d. l. doli. tangens aliqua de narratis supra in dist. Io. And. Sed Bald. in l3. §. si filius ff. ꝙ quisq; iur. dicit, ꝙ aut bannum sequitur cessionē, & non obst. exceptio de quo dicam statim in q. seq aut præcedit cessionem, & tūc aut ex persona statuti pōt opponi exceptio actioni aut personæ. Primo casu excluditur cessionarius. Secundo casu distinguitur an habeat causam lucratiuā, & repellitur, an onerosam, & nō repellitur. Et sic ibi effectiue loquitur opin. Dy. Sed in l. ꝑ diuersas. C. man. dicit ꝙ aut est bānito ī terdictus forus, & ualet cessio. Aut est sibi interdictū agere. i. interdictus. ipse actus agendi, & tunc aut cedit ex causa lucratiua, & nō, uidelicet, aut ex onerosa, & ualet cessio, dū tñ cessionarius agat utili Si uero bona essēt cōfiscata, ideo nō ualeret cessio, qa crederet iura fisci nō sua, ff. de cap. dim. l. tut. Itē si ponetes ꝙ esset ei sola mansio interdicta, tūc nō est dubiū ꝙ pōt cedere, ut l. Pap. exuli, & iō dicit ꝙ exititii de terris suis pñt iura cedere, & alienare, qa est eis interdicta mansio, sed sec' esset si expsse eis interdicta esset alienatio. allegat ꝓ singulari tex. in l de pollicit. ff. de pollic. Idē tñ Bald. altius hāc materiā tractans in quadā sua disputatione quæ incipit. Statuto caueť ꝙ fœnerator, dicit ꝙ aliqñ iniqtas, inest actioni, & agenti, aliqñ agenti, & non actioni, aliqñ neutri. De primo pōnit exemplū in eo qui inducit aliquem per do. lum, ut sibi ꝓmitteret, & deinde actionē cessit. Et isto casu dicit repelli cessionariū nulla facta distōne, quia actio elisa cessa est. Nec pōt tūc dici, ꝙ uitiū purgetur ꝑ cessionē. Exceptio. n. reo cōpetens sibi initio auferri nō pōt, ut no. in d. §. si cūm legitima, & arg. ff. de pac. l fi. & mand. l. si mand. tibi, in princ. Exceptio ergo doli cōmissi circa actionē cessam obst. cessionario ex quacūq; cau. d. l. in his. §. nō debeo, & l. ꝙ ipsis, ꝙ intelligit uerum qñ actio est infecta ꝑ ꝑ dolū ꝓximum, & immediatū, secus si esset uitium in quodā ꝑambulo. exēplum dolo induxi scriptū hæredem ad recipiendū hęreditatē, q̄ ego ab intestato adiui, & cessi actionem hæreditariā in qua nullū erat uitium. Et ideo non obst. cessionario exceptio, ut d. § sed cū legitima, & §. seq. Secūdo casu qñ inest uitiū agēti, & nō actioni ut in excōicato, & bānito. Primo uñ tenere opin. Ioā prædictā ꝙ ubi cessio non fit simulata indistincte nō ob. exceptio cessionario nō sequēs distōnē. Dyn. & Bar. qa statutū uñ suspendere actionem ad tempus. i. donec du

ret.

ret bannum uel excommunicatio, & idem debet operari r palis suspensio pēdente r pe, qđ operaē exclusio perpetua, de cond. inde. l. sufficit, & d. l. si tibi mand. in princ. & hęc 1ō ita cōcluderet cōtra agētē ex causa onerosa, sicut cōtra agentē ex causa lucratiua. Finalr tñ u r tenere opi. Dyn & Bart. qa causa onerosa est fauorabilior lucratiua. ff. de his quæ in frau. cre l. fin. §. 1. & no. iust. de actio. § si qs in fraudem quod dicit esse uerum, nisi illa cessio ex causa lucratiua fiat ex necessitate, ut qa hæres excōicatus uel bānitus cessit legatario actionem legati nominis. Sed isto casu non est dubium, qa legatarius ēt sine cessione ageret. l. ex legato nominis. C. de lega. Sic ergo in hac materia cōclusio, ꝙ aut bona sunt publicata, & nō ualet cessio iuriū antiquorū. Aut nō sunt publicata uel sunt sed cedunt iura postea q̄sita, & tūc aut bannitus cesserat ante bannū, & dicā in se. q. Aut cedit post bannum. Tunc aut cedit ex necessitate, ut quia cedit fideiussori, qa ei soluit uel ex alia causa necessaria, & tūc silr nō obstat exceptio ꝑ ea q̄ allegata sunt supra in prin. q. si aūt fit cessio uolūtaria, aut fit ex causa lucratiua, & ob exceptio aut ex causa onerosa, & nō ob. agēdo utili actione noīe suo, nisi probet in fraudem factā C. man. l. pe. cū si. Si aūt ageret directa noīe cedētis obstaret exceptio ꝑ ea quæ hic dicta sunt, & supra prox. q. Prædicta aūt locū hñt in cessione iurium. In cessione uero siue in translatione dñii dicit Bal. d. l. cū dotem. §. si pater, ꝙ non repellitˀ, quia immediata causa agēdi. s. dñm est sine uitio, gl. est ordinaria sm eum in d. l. si cum legitima, non intelligas qñ simplr cedit rei uendicatio, qa tunc erit idem ꝙ supra secundum not. in tit. de cessio. ac. § ex pmissis. uer. Itē qd si mihi. ubi ur maxime in addi. Io. Andr. quid opereē cessio rei uenditæ quibus adde. l. si eius, & quod ibi noē ff ad Trebel.

Successiue septuagesimoquinto quæro,
75 † Quid iuris qñ cessio præcessit bannum, an tunc cessionario agēti post bannum obstet exceptio. Bal. in l. 3. §. si filius. ff quod quisq; iur. dicit ꝙ non ob. exceptio, qđ quid im dñe pcedere f n tit. quę hr in l. post contractū, tt. de dona. qđ esset uerum in casu in quo ex forma statuti alienatio, & cessio redderetur nulla ipso iure, q r tunc cessionarius repelleret quasi agens sine actione. l. si pupilli. § iti, deamus, de neg. gest. & l. non putauit. §. nō

quęuis ff. de cōtratabū. & idē si ex alia causa esset cessio nulla sm not. in l ab Anastasio. & l. per diuersas. C. manda. & l. fi. C. ne lib. po. Si aūt cessio hēt. sua substantialia, & statutū nō annulat eā cum necessaria sit reuocatoria qñ facta esset in fraudem cessionarius nō posset repelli à debitore opponente de iure fisci. l. his cō sequēter. § 1. famil. ercis. & l. 2. si ager uectig. & qđ ibi not. & l. si eum seruū. ꝑ Cy. C. de ser. fugi. ꝑ Bar in l. t ff. de excep. rei iud. non ergo obstat exceptio bāni super uenientis qđ est certū si agat utili. Sed dubiū esset an sibi obstaret agenti directe rōne cedentis, per l. q st. pen. cum ibi no. de proc. & ꝑ ea quæ dicta sunt supra 73. q. Puto tñ qđ ēt tunc nō ob. exceptio, talis qa directe exercitum transit sine aliquo uitio arg. ff. de ser. expor. l. si minor, & quod no. in l pluribus §. & si placet. ꝑ Dyn. & Bar. de uerb obl. & hoc ideo quia agit in rem suam cessionarius. Facit. C. de dona l illam, & quod habetur in l. si quidem per Doct. C. de act & oblig.

76 Septuagesimosexto quæritur, † Viso, ꝙ ꝑ alium aliqñ agere pōt, & aliqñ non, an possit pro alio pcuratorio noīe agere Puta Titius fuit factus procurator Sempronio non bannito, an repellatur uirtute dicti statuti ꝙ banniti non audiantur, hæc qō examinatur per Alber. ubi supra q. 62. Cuius uerbi licet, hic inserere p p qōnis utilitatem, & aliqua pulchra dicta. Dicit. n. primo uł, ꝙ audiatur, & non obstet exceptio ar. instit. de excep. §. fin. Item quia non dr hic audientia dari uel ius fieri, sed ei cuius est procurator, quia dē: dñi agere per procuratorem, ff. quod ui aut clam. l. denique. §. fin. & l. seq. & ff. de proc l. 1. & secundum hanc determinationem intelligitur. l. non solū. § pe. ff. de iniur. & ad hoc arg ff. de do. excep l. si procurator. in prin. nisi occasione ipsius litis datum foret sibi bannū quod fieri potest de iure, ut ff. si quis ius di non ob. l. 1. §. 2. tunc. n. non audiretur nisi primo exiret de banno, u ff. de dol. excep. l. apud, Celsum §. quæsitū, & l. si pcurator, 2. rñ. Et qđ alias admitti debeat, & statutum restringi debeat solum ad eos q suo noīe agūt. Facit qa statutū est odiosum, & ideo restringendum, ut ff. de lib. & posth l. cum qdam. & ita in hac q qdam sentiunt, & ꝑ hoc. ff. de iniu. uoc. l. quæsitum. Alii dñt bannitum ēt ꝑ alio nō admitti ad instar excōicati, ut extra de prob. c. post cessionē. Itē qa statutū indi
stincte

stincte dicit non dari audientiam bannito, nec distinguitur an agat ꝓprio nomine, uel alieno. ergo indistincte intelligi debet. ff. de ser. urb. l. si seruitus. cum cōcord. Itē qa ꝙ ei non detur audientia inductum est in honorem prætoris sicut, & edictum de postulādo quod ꝓhibet certas ꝑsonas postulare. ff. de post. l. 1. qui. ex cau. ma. l. sed, & si per ꝑtorem § sed, & si dū. ideo sicut nullo modo cōcedit postulare ei cui ab edicto denegat, ita & hic. Item bānitus qui ꝓ se nō admittitur multo minus admittitur ꝓ alio. nec obst. simili. ff. de postul. l. 1. §. 1. & 2. & C. eod. tit. l. nemo. nec obst. ꝙ arguitur de patrono ad bānitū, quia ꝙ bannitus nō aud atur est de iure municipali quod est cōe eius ipsius ciuitatis, ꝙ autem libertus nō uocet in ius patronum sine uenia est priuilegiū ipsius patroni, in auth. de non alie § si uero. de test. mil. l. ciui. & pro ista parte bene facit. ff. de pœn. l. mors, circa princ. De facto obtinuit, ꝙ ꝓ alio audiatur, maxime ꝑ l. q̄situ. de in ius uoc. & qa alteri* odio alias grauari non debet. C de inof. test. l. si qs in suo, & quia bānitus non uſ agere, uel audire, sed dñs qui per alium agere uſ. ut in d. l. mors. not. Iac. de Are. & istam partem puto uerā. Ad quod facit ultra prædicta, quia filiusfam. in iudicio esse non potest, & intellſ suo noīe, ut l. fi. §. necess. ff. de bon. q̄ lib. pōt enim esse ꝓcurator. de procur. c. quia ḡnalr. lib 6. licet gl. aliter dixerit in d. § necess. Non obst. c post cessionē, de prob. qa loqtur in excōicato qui ꝑdit ꝑceptionē sacroꝝ, & cōionem fidelium. de excep. c. 2. de sent. excōm. c. pen q̄ bānitus non ꝑdit, ut certum est. & sic de uno ad alium non arguitur ſm Bar. in sua disp. in uers. 5. est uidendum, & dcm̄ fuit supra hac ead parte, q. 4. Aduertendum tñ, ꝙ hoc est uerū qñ agit nomine alieno, & ad alterius utilitatem. Si aūt ageret nomine alieno, & ad sui utilitatem, secus esset, utputa, qa esset ꝓcurator in rem suam. l. 1. §. in ꝓpria ff. qñ appel. non sit, & C. de proc. l. qui stipendia. Si aūt statutum diceret ꝙ non audiatur in aliquo suo iure non hſet qō dubōnem. l. 1. §. usus. C. de proc l. nihil. & l. neque. & l. ꝙ quis. Prædicta uera si fuit factus procurator. post bannum, si autē fuisset antea cōstitutus repelleretur non uirtute statuti. sed quia ꝑsu meretur reuocatus ꝑ ꝑ mutationem status, ut l. si cum Corn. & l. cum quis. ff. de solut. cū ibi not. & per Bart. in l. post litem. ff. de proc.

Dictum fuit supra hac eadem par. q. 57. qđ baunitus potest ab intestato succedere de iure cōi. Modo septuagesimoprimo quærit,
77 † Bannitus succedit Titio non banito stāte dicto statuto quod banniti nō audiantur. dictus bannitus adit hæreditatem, & ut hæres Titii agit contra Sempronium an ei obstet exceptio banni. Alb. ubi supra qō. 49. arguit primo ꝙ non ob. exceptio, ut cōsequatur ex persona alterius quod per se habere nō posset. ff. quæ res pig. ob. l. Arist. & de fal. l. 1. §. 1. & determinat cōtrariū, & ita dicit fuisse obtentum, ut sic sibi obstet exceptio in iure postea quæsito. ff. de cōd. ind. l. si nō sortē. §. si filius, ad Mac. l sed Iulia. §. 1. re amo. l. & iō & C. de bon. ma. l. 1. in cōtrarium facit. ff. de excep. l Modest. ubi hr̄ ꝙ agenti iure hæreditario nō opponitur exceptio ex persona propria, & idem ꝓbatur in l. quidam cū filium, uers. quare. ff. de uerb. oblib. Puto tñ dictum Alb. uerū, quia exceptio banni est excepito, q̄ respicit personam, & in illa tm̄ uerificatur si pro suo iure agit, ut supra q. prox. qualitercunq; ergo ius suum sit, & ex quacunq; causa uerificantur uerba statuti. Et ideo ēt ex iure hæreditario agens repellitur cū unicū sit effectū patrimonium. ff de priui. cre. l. p̄t. & de uulg. & pupill. l. sed & si plures § si filio. l. Modest. & l. quidam cum filium, loquunt in exceptione reali. s. rei iudicatæ in qua inspicitur non solum ꝑsona, sed causa. l. cū q̄ritur, & l. si mař §. eand. & l. an eād. ff de excep. rei iud. Et ideo licet ille qui nomine ꝓprio succubuit, postea ut hæres alterius agat. & sic ex diuersa causa, cessat regula illius excep. quia licet dici possit eadē persona, in auth. de iure iur. a mo. præst. §. 1. non tñ concurrit identitas causæ. Et sic sibi non obst. except. Qđ est uerū nisi ueniendo iure hæreditario ueniret ad impugnationē sui facti ꝓprii, & à se facti. Tunc. n. si agat iure hæreditario obstat sibi exceptio ex ꝑsona ꝓpria, ut d. §. si fil. & d. l. sed Iul. §. 1. de quo in articulo. s. in ḡne, an agent. iure hæreditario obst. exceptio ex persona ꝓpria, uide in d. l Modest. ꝑ Bart. & qđ ibi not. in l post seg. §. si is, de his qb. ut ind. & uide qđ not. in Spec. de sent. & his quæ ipsam se. §. fi. uers. quid si ꝓcurator, uide ēt qđ hr̄ in l. fi. C. de cuic. E cōuerso uero agenti iure proprio ob. exceptio ex persona eius cuius est hæres etiā banni examinabitur infra in ultimo tempore, parte 2. quæst. 4.

Septua.

78 Septuagesimooctauo quaeritur.† Bānitus ex forma statuti non pōt sua bona in alium transferre. Quidam uēdidit uel aliter alienauit quędam sua bona, & promisit exinde ad uoluntatem emptoris facere instrm cū clausulis cōsuetis, deinde anteq̄ faceret inſtrm bānitus fuit, & taliter q̄d in statuto continetur. Quaeritur an possit facere instrm praedictū, & ualeat, non obstantibus banno, & statuto: pro huius q̄ōnis decisione sciēdum est q̄ Richar. de Salyc. disputauit q̄ōnem in terminis infrascriptis, Lege prohibetur partialitatis cā relegatū aliquid trāsferre uel alienare de suo. Relegatus dicta causa ante relegationē dederat locauerat pro decem annis rem ad francandum in quinquennio pro quingentis, hoc acto, q̄ sub pęna teneatur locator, & datur in termino p̄dicto francanti facere instrumentū uēditionis. Quaeritur q̄d iuris de pfectione cōtractus, & poena, & post multas plexas rōnes primo ad affirmatiuā, secundo ad negatiuam, soluit hoc modo. Pro parte affirmatiua, q̄ possit facere instrm, & si nō facit poena cōmittatur. Primo. pp uerbū dederat, de cuius natura, & significatione est dn̄iū transferre. ff. de cōd. ob cau. l. fi. de uerb. obl. l. ubi aūt. §. fi. inst. de actio. §. sic itaq;. Secundo, pp copulam, & dum subiicit thema, & locauerat, de cuius copulę nā, & significatu est ponere diuersa, & augere praecedentia. ff. de leg. 3. l. ea tn̄ adiectio. & not. super rub. ff. de iur. & fac. igno. Tertio, per l. sub cōditione. ff. de sol. ubi rei uel pecuniae datae trāsit dn̄ium immediate. Quarto, per pptiam significationem huius dictionis, quae est ut inducat modum. sed rei datae sub modo ab initio trāsit dn̄ium l. necessariō. §. quod si pendente, de pericu. & cōmo. rei uēd. & not. C. eo. tit. l. 1. Quinto, p l. sicut. §. interdū, & l. cū uenderē. ff. loca. Sexto, q̄a res fuit aestimata ergo uř tunc trāsisse dn̄ium. ff. loca l. in naue. & locatio suos notissimos terminos excedere arg. ff. depositi. l. lucius. Nec obstat q̄d rei suae non teneat cōductio. ff. locati. l. q̄ rem. & l. ad pbōnem. & ff. deposi. l. q̄ rem. & de reg. iur. l. neq; pignus in fi. cum si. q̄a illud uerū est ab ignorante uel et sciente respectu dn̄i. Sed à sciēte respectu positionis q̄ nō est sua, sicut patet expresse. ff. de acq poss. l. si rē aliq̄.: sed possessio rei sic locatae non transierat. C. de praesc. 30. anno. l male agitur, ergo à sciente eius respectu cōducio tenebat dn̄ium autē sine positione bene potuit transire p l. si fundum de fund. uel pōt dici. q̄ cōductio rei pleno iure pprie nō tenet, sed hic nō est pleno iure pptia cōducētis arg. à simili. ff. q̄d metus causa l. metum, §. uolēti. C de dono sub modo. l. 1. C. q̄d metus cau. l. cum simi. Septimo, per uerbum ad francandum, de cuius significatione oportet esse francate. i. liberare, q. d. q̄ transtulit dn̄ium, sed nō francum. Pro parte autē negatiua ēt p solutione adducit ne uideat̄ laicis q̄dā iniquitas, ut in fi. not. gl. C. de transact. l. si maior. Secundo, q̄a hoc esset duplex improprietas. s. q̄d rei locatae transierit dn̄ium contra naturā locatiōis. ff. loca. l. nō solet. & q̄d eod. momēto rei proprie teneret locatio cōtra l. neq; pignus. cum similibus supra allegatis, sed duplex improprietas in eo admitti, non debet. C. de dotis pmis. l. 1. cum simi. ff. mād. l. si uero non re. 2. uel 3. tn̄so. ff. de cōd. & de monst. l. si mulieri, & Titio, Tertio, q̄a unum de copulatis trāsit ad naturam alterius. ff. de fun. istr. l. Seiae. §. Caio. Sed haec copula, & copulat dederat, & locauerat, ergo datio trahit naturā locationis, ut sic dn̄ium nō transeat, ut ē clarum. ff. loca. l. 4. ubi uř casus ibi dedisset locasset ue, & arg. eo. ti. l. si uno. in princ. Quarto q̄a si aliud sumeret. esset cōtrarietas & incōpassibilitas cōtra. l. Titii. ff. de cōd. ist. Quinto, q̄a q̄d duplici iure pōt sumi in dubio debet intelligi. prout caret uitio. ff. de leg. l. in ambiguo. & p socio. l. merito. ubi p̄sumit̄ q̄s facere iure licito, & non illicito, sed ubi ex ipe locationis transisset dn̄ium non posset dari pensio pprie à modo nisi de p̄cio q̄d est terminum est soluēdum, & sic induceretur in cōtractū usurarum illicitum, & reprobatum, ut hř. C. de usur. auth. ad hoc. & in authen. de eccl. titu. §. 1. & solet not. C. de sum. Trin. l. 1. nisi diceres q̄ ueniret rōne fructuū, & interesse, sed certe hoc nō posset, cum ille sit in mora ratione dilationis sibi datae, ut l. lecta. si certum pet. & fructus inde pcipiat q̄a dn̄ium non transiuit. Sexto, p l. q̄ro. §. fi. ff. loca. ubi rei aestimatę locatae nō transit dn̄ium si est species, sed periculum transit, & nō est emptio, sed quasi emptio. Nec obst. l. ī naue. q̄a ibi loquit̄ de cōductore operarum q̄ pōt transferre dn̄ium rei in qua operae debēt p̄stari si d. ē ad pōdus uel numerū ut reddatur non idem in specie, sed in gn̄e, q̄d cum datio recipiat functionem uel aēr, ut ibi not. q̄d nō est in pposito, & uř aequior, & uerior p d. §. fi. Fina

si. Finaliter soluendo derisiue dicit ego utor tali dis. ꝙ aut cōstat, ꝙ ab initio trāsferre uoluit aut ꝙ noluit, qa ī cōtractibus inspicitur magis uolūtas ꝙ̄ uerba. l. ēt. C. de iure do. cū si. Aut est dubium, & tunc aut uendebat, sed pactum apponit, ut donec pcium soluat cer. ta mercede cōductū habeat, & obtineat pri. ma pars. s. affirmatiua p d. l. sicut. & l. cum vē dērem. Aut ab initio locabat, sed cum pacto ꝙ francari deberet, ut in casu nostro, & tunc obtinet alia pars s. negatiua quasi translatio uel alienatio facta nō fuerit ab initio, sed debeat fieri demum cum erit facta frācatio. sed tunc uenit ad inhabilitatem ergo si recte uī fuisse in casu nostro. Nō ob. l. subcōdōnc, qa ibi solutio fiebat pure, sed effectui, & cessioni ī solutū ad iciebat cōdō. hic aūt locatio fuit pura, & eius nā non erat translatabilis dñii, ut supra ibi ergo transit dñium, hic non, sed ius locationis, ut ibi. Vides ergo, quod ubi ab initio ex ui cōtractus transiit dñium non obstante statuto poterit instfm facere, & si non facit in pœnam incidit. Vbi aūt non transiit dñium, secus est, obstante statuto. Nec ob. ꝙ illa uideat alienatio necessaria, & sic statuto non cōprehendat. dc contrah emp. l. fistulas. §. r. de re. eo l. magis puto. §. sed si t. pe. & C. qñ decre. op. non est l. 1. qa hic res ex forma statuti est reducta ad impossibilitatem. ff. ad l. rhod. de iact. l. si uehenda. § idē ius. & loca. l. insulam. Secūdum ergo dist pdictam in terminis in ptin. q ꝓpositis. Aut fuerat translatum dñium. ut q. uendens receperat pcium uel fidem de eo. ff. de cōtrah. emp. l. ꝙ uēdidi C. de re. uend. l. in ciuile. & ꝙ utrobiq; habet, & in l. ꝓcurator. § sed. si mercē. ff. de trib. & l. quidā fundum. ff. de in rem uer. & sine dubio non obstante statuto poterit instfm facere, qa tunc non aliena, & sic non hñt locū uerba statuti. si uero dñium non fuit translatū, secus esset. Sed hæc pars secunda est mihi dubia cum sit alienatio necessaria p dicta iura, & l. alienationis. ff. fam. erc. nisi dicas ꝙ illa ꝓmissio ꝑsumat in fraudē statuti facta ꝙ est uerum cōcurrētibus his ꝙ̄ hñr in l. post cōtractum. ff. dc do. in l. si uentri. §. fi. de pri. cre. & C. de bo dam. l. si qs post hac. Tenet aūt hæc decisio cōferat ad mām, tñ magis placet per ea ꝙ̄ dicta sunt supra circa cognitionem contractus an sit uenditio an locatio, & quid importent illa uerba ad francandū, Pro qua tñ mā recurrendum est ad latius. & clarius not. per Bart. in disp. sua quæ incipit, publicanus, quæ saltem in effectum hr in l. eotem. §. qui maximos. ff. de publ. Sunt & not. supra dicta pro mā. l. qui rem. C. loca. & l. si rem aliquam ff. de acq. poss. de quo ibi per Bart.

79 Septuagesimonono, †Stāte dicto statuto, ꝙ bannitus nō audiat in aliquo suo iure qd ostēsum est non tollere defensionem ut hac ea parte q. 62. Quærit Titius agit contra Sempronium bannitum, dat libellum, & facit eū citari, Sempronius bannitus comparuit, & suas exceptiones opposuit, qbus uisis Titius agens uult a lite rñ desistere sed Sēpronius uult ꝙ procedat per auth. qui semel. C. quo. & quasi. iud & per not. in l. edita. C. de eden. An audiat bannitus quasi uideat defendere. An uero nō audiat quasi uideatur impugnare, & agere. Dixit Iac. de Ray. in l. si libertus. ff. de in ius uocan ꝙ bannitus audiat. qa dr se defendere. Alb. ubi supra q. 60. idem sequitur dicens melius probari. eod. tit. de in ius uoc. l. liber. a patrono. & extra de rescr. c. 1. libr 6 Certe meo iudicio hæc q. paruam habet dubitationem fm. n. no. ex d. ll. edita. & auth. q semel. semper conuentus actore negligente reus est. & ideo sine differat aduersarius ut l. ꝓperandum. §. & si quidem. de iud. siue renūciet taliter ꝙ sibi nō noceat fm not. in dictis iuribus, & in l. post ꝙ̄ liti. C de pact sem p bānitus ut reus audiendus est. Faciūt eā quæ dicta sunt supra hac part. q. 68. 69. & 70. Siaūt bannitus illo non agente uellet ꝙ iudex pronunciaret exceptionem sibi cōpetere p not. in l. si finita. §. eleganter. ff. dc dam. infe. ff. de fideius. l. cōtendat. dc lib. lega. l. Aurelius. §. cētum & C. qui bo. ce. poss. l. 3. forte non audietur. tum qa ꝓuocatus est non ꝓuocatus, ut dcm fuit supra q 64. tū qa implorando offm iudicis interuenit in iudicio, ut dictis iurib. non aūt excipiendo, & sic tenetur libellum offerre, & per consequens actor est. hr in l. 1. ff. de eden. & p Bar. ff. de iuris. om. iud. l. 1.

80 Circa eandem materiam. 80. quæritur stante statuto ꝙ laudum habeat executione paratam, & similiter instrumentum guarentigiæ habens certum terminum. Titius habens instrumentum guarentigiæ uel laudum contra Sempronium habentis executionem ante illā factā bānitus est. bonis eius non publicatis. dcm fuit q. 5. ꝙ pdit beneficia statutorū suæ ciuitatis An nullo modo disponēte bānitū audiri nō debere poterit, pone p pro-

curatorem uirtute dictorũ iudium incipere ab executione ſm formam dctõrũ ſtatutorũ. Hæc quæ eſt diſputabilis,ſed omiſſa diſputatione ne prolixior ſim, quam prom ſetim ſuccin cte me expediam. Præmittens primo, quod de iure cõi talia non hñt paratam executionẽ. C.de exec.rei iu.l.1.ff.de ſuſp.tut.l.3.§.tut. ſed a iure ſtatutorũ tale trad.ẽ beneficiũ, ut hr in laud.in l.1.C.de arb & qđ ibi per Doct. in guarentigia hr per Iaco. de Arct.in l. cum quali.§ ſi plures.ff.de fideic.lib.ubi gl.fi.ſin eum dicit quod illud quod facit ſnĩa facit legis poteſtas,ex quo ipſe ibi dicit.quod ſicut ſnĩa habet executionẽ.ita inſtrumentũ guarentigię hoc ẽt ſequitur Cyn.in l.una,de conf.Bart.tãgit in l.proinde,in fin.ad l.Aquil.in l.1. de eden. in l.1.iu.ſol.& in l.2.C.de ſen.quæ ſine cer. quant.beneficium ergo executionis traditũ guarentigiæ non eſt de iure cõi, ſed de iure ſtatuario.Item pmittet quod non eſt beneficiũ, quod de neceſſitate tradaẽ illi inſtrõ ex quo natum eſt,ſed põt ẽt ſine illo beneficio in exercitium alias iudicium deduci.l.intra dies,cũ ibi not.ff.de re iud.& in c.fin. de iud. Res. n. iudicata habẽs executionem a re cõi per not. in l.a diuo Pio.per totum,& C.de exe. rei iu. põt p.e uiam actionis ẽt in iudicium deduc, licet poſſit per offm iudicis etiam intentari. C.de arb.lc.ũ antea.C.de reb.cred.l.act.l. miles.§.iudic.ff.de re iud.cum no.per Bar.in d. l.intra dies Sic ergo eſt in inſtrõ guarentigiæ & laudo,ut ẽt patet ex no in l.planc.per Bar. ff.quod cum fal.tut.auth. ubi patet per præſcriptionem remanere ipſum ius ordinarie agẽdi.Præmitto ẽt quod donec illud inſtrm fuerit executioni mandatum non dicitur facta executio,ut hr plene,& not.per Bar.,in l. is qui.ff.qui ex cau ma.Ex his infertur quod cum res reducta ſit ad caſum a quo non põt incipere,& ſimus in re non perfecta uitiatur ipſe cõtractus,ut l.quia, in eum,ff ad l.Aql. & de fideiuſſ.l.Vianius.& per Dy & Bart. in l. plurib § ſi placeat,de uerb. obli. Pro qua deciſione facit quod in his quæ reſpiciunt ordinem iudicii inſpicitur iudicii locus, ut ht in l.2.C.quẽ teſt.app.& plene per Docto. in l. cunctos pop.de ſum.Trin.ergo & tps iudicii arg.l unum.ſi certum petat.& ff. de tut.l in hac.Ex hoc ſatis colligitur ex not.per Bar.in ex. t iu ag.q ſint rebelles.ſu.p uerbo, rebellando. Si aũt executio fuiſſet ante bãnum facta etiam ſm quod Bat.intelligit factam eſſe in d.l. is qui nullatenus,pp bannum uitiaretur, ut d.§.& ſi placeat.Item ſi inſtr n eſſet fact ũ tali ter qđ ualeret de iure ſtatutario.& nõ de iure cõi non uitiareẽ ex bãno ſupueniẽti,quia iam pfectũ erat,& qui quo ad ſolẽnitatẽ actꝰ inſpicit tps ipſius actus cõfecti ſicut locus,ut in iurib.pdictis,ſicut ẽt in ſi.not.per Bal.in d.l. cunctos populos,iuxta ſi.dum tractat de ſolẽnitate pparatoria ipſius actus.licet aũt in pdictis ipſe bãnitus perdat beneficium ſtatutorũ,nõ tñ idem debet eſſe in hærede,de quo dicam infra in ultimo t.pe,parte 2.q.15.

Rubrica de ijs quæ per alios fiunt in præiudicium bannitorum.

Supereſt expedita prima par.huius 2.t.pis ut ad ſecundam perueniatur,quę ut ex diuiſione in princ.huius t.pis.poſita patet, tractare debet de iis quo per alios fiunt in præiudicium bãnitorũ,& ut ordine præmiſſo procedatur.Præmitto primo rubricas ſiue titulos qõnũ q in hac parte examinare cõtinget.

1 *An ſubripiens rem bannito poſſit ab eo ad reſtitutionem rei conueniri.*

2 *An ualeat ſtatutum quod excludit bãnitum etiã a defenſione.*

3 *Si banni us non poteſt opponere exceptionẽ præſcriptionis an illã poſſit eius fideiuſſor opponere.*

4 *An correus debendi conuentus a creditore poſt terminum præſcriptio, repella ur ab excipiendo de præſcriptione ex eo quod intra terminum præſcriptionis bannitus fuit eius correus Et ſic ſit interrupta præſcriptio etiam contra non bannitum. Et ſic in hac examinatur an ualeat ſtatutũ minuẽs tempus præſcriptionis,& materiam l final.C.de duo.reis.*

5 *An ſi agatur contra bannitum qui non poteſt ſe defendere, & taliter quod ex narratis apparet præſcriptionem eſſe decurſam iudex a ſeipſo poſſit de præſcriptione obijcere & agentem repellere & in hoc latiſſime examinatur uirtus præſcriptionis.*

6 *An ſtante dicto ſtatuto bannitum agens contra bãn. um poſſit contra exceptionem quod non debeat audiri replicare quod ille non poteſt excipere.*

7 *An ſtante ſtatu oquod banni.us poſſit impune offendi poſſit impune occidi.*

8 *An bannitus nondum regiſtratus dum regiſtrabatur poteriti offendi uſtante ſtatuto bannitũ & regiſtratum poſſe impune offendi.*

9 Si

9 *Si fuit registratus, & fuit sumptum bannum legitime deinde casualiter registrum, fuit combustum, an possit impune offendi ostenso sumpto.*

10 *An bannitus qui poterit impune occidi possit occidi impune a filio vasallo, servo vel liberto.*

11 *An occidens bannitum auctoritate statuti peccet in foro conscientiæ.*

12 *An excusetur occidens bannitum ad instantiam inimicorum eius & pro pecunia.*

13 *Quid iuris si volens occidere bannitum intravit per muros civitatis, & eum occidit.*

14 *Si accusatur occidens bannitum an possit per procuratorem opponere, quod occisus erat bannitus.*

15 *An bannitus possit impune occidi pendente securitate sibi data liberi veniendi. &c. Et in ea plene tractatur de materia securitatis.*

16 *An bannitus qui pendente securitate non potest offendi perdat illud beneficium si commisit grave maleficium, & sic possit impune occidi.*

17 *Si cavetur statuto, quod capiens bannitum habeat centum a communi, an debeat habere si ille captus habeat securitatem.*

18 *An præmium quod datur capienti bannitum debeat dividi inter eum, & fiscum.*

19 *An capiens bannitum debeat habere expensas quas fecit in capiendo.*

20 *Si sunt plures capientes bannitum an debeatur unicum præmium inter omnes an plura.*

21 *Stante statuto quod dat 50 capienti bannitum in pecunia, & centum capienti bannitum in persona, bannitus in mille, quæ si non solverit intra mensem intelligebatur bannitus in persona fuit intra mensem captus, & præsentatus, deinde elapsus est mensis, & non solvit. Quæritur quod præmium debeatur capienti.*

22 *An potestas qui ignoranter cepit exbannitum debeat habere præmium quod datur bannitum capienti.*

23 *Uno statuto cavetur, quod capiens exbannitum habeat centum, alio statuto cavetur quod homines de villa teneantur trahere ad rumorem, & capere malefactores, & exbannitos. Quidam ivit ad capiendum Titium sciens eum bannitum, & cum Titius fugeret elevavit rumorem propter quod homines de villa iniecerunt eum, & illum ceperunt quæritur an alicui præmium debeatur.*

24 *Stante eodem statuto Titius sciens Caium bannitum ignorans tamen statutum cepit Saium, & potestati præsentavit, quæritur an debeat habere præmium.*

25 *An sit necesse probare, quod occidens bannitum sciebat illum esse bannitum.*

26 *An occidens unum quem credebat esse Titium Iudicis bannitum, & erat alius homo, excusetur propter statutum vel non, & qualiter puniatur.*

27 *An universitate bannita quilibet de universitate offendi possit.*

28 *An liceat occidere bannitum captum a familia potestatis.*

29 *An privatus accipiens bannitum in alterius territorio præmietur virtute unius statuti, an vero puniatur virtute alterius statuti.*

30 *Quid in officiali capienti bannitum extra territorium, an possit executionem facere, an vero teneatur exercere.*

31 *Quid si talis bannitus indebite captus a privato vel a familia in manibus capientis occidatur.*

32 *An quis possit occidere bannitum in manibus privati qui eum licite ceperat virtute statuti eum præmiantis.*

33 *An captus in confinio territorij duarum civitatum, ita quod dubium sit in quo territorio captus sit potuerit iuste capi, vel non sive a privato, sive ab officiali.*

34 *An contra bannitum licite captum possit fieri executio sine novo processu.*

35 *Quid si uno statuto cavetur quod antequam bannum detur debeat quis citari certo modo, alio statuto vel eodem in fin cavetur quod bannitus pro homicidio captus statim fiat executio etiam si solemnitas statuti non sit servata an non facta citatione dicto modo debeat bannum executioni mandari.*

36 *An bannitus ex una civitate captus in alia illi confederata possit sibi iustificari secundum tenorem banni.*

37 *An iudex laicus debeat tractare tanquam bannitum laicum bannitum ab episcopo.*

38 *An retinens bannitum in privato carcere excusetur a pœna virtute statuti permittentis offendi bannitum.*

39 *An statutum prædictum quod permittit occidi bannitum habeat locum in fœmina bannita.*

40 *Si cavetur statuto, quod viri bannitarum debeant expelli de civitate an econtrario uxor banniti sit expellenda.*

41 *Cavetur statuto, quod familia banniti expellatur de civitate an sit expellenda uxor.*

42 *An statutum disponens quod filij bannitorum expellantur de civitate comprehendat filias.*

44 *An stante tali statuto comprehendantur non legitimi.*

44 *An tale statutum locum habeat in filijs matris bannitæ.*

45 An interficiens bannitam prægnantem sit excusatus uirtute statuti permittentis occidi bannitum.

46 An committens adulterium uel stuprum cum bannita per uim ueniat puniendus, & quid si uoluntarie.

47 An in uxorem bannitii non bannitam possit uirtute dicti statuti licite committi adulterium, & sic non possit accusari uel inquiri.

48 An repertus cum armis prohibitis rediens ab occidendo bannitum puniatur uirtute statuti prohibentis talia arma portari.

49 An uolens occidere bannitum possit bannito aliter euadere non ualente impune occidi.

50 An bannitus pro homicidio propter quod insurrexit rumor in ciuitate contra honorē, & statum ciuitatis possit offendi uirtute statuti actiuus permittentis offendi bannitum qui fecit contra honorem, & statum ciuitatis, quam alios bannitos.

51 Dictante statuto, quod bannitus pro amputatione membri possit occidi. An bannitus pro amputatione digiti comprehendatur in dicto statuto, & ibi de alijs membris & de membro arido.

52 Quando quis dicatur bannitus pro cicatrice ut sit statutum de eo loquens uerificetur.

53 Quando quis dicatur bannitus pro percussione sanguinolenta.

54 An bannitus pro eo quod insultauit, & percussit possit offendi tanquam bannitus pro insultis: & etiam per percussione. Et examinatur an insultus confundatur in percussione.

55 An bannitus prædictus possit impune in rebus offendi puta si comburatur eius domus.

56 An Bononiensis occidens Florentiæ bannitum de Florentia possit pro tali occisione Bononiæ conueniri, & in ea etiam examinari.

57 Quod ubicunque offenditur bannitus de Florentia offendens non potest Florentiæ conueniri.

58 An Bononiensis occidens in ecclesia comitatus Florentiæ florentinorum bannitum de Florentia possit puniri Bononiæ, ac si illum occidisset extra territorium Florentinum.

59 An citatus in causa ciuili non comparens, & propter inobedientiam condemnatur, & banni ut fisco, dicitur bannitus pro maleficio ut sic in eo locum habeant statuta prædicta, & possit offendi, & ibi infertur quid iuris si iudex in tali banno adiecit quod possit impune offendi.

60 An condemnatus in contumaciam pro crimine dicatur pro maleficio bannitus.

61 An bannitus in aere, & persona captus a iudice possit decapitari.

62 Si quis fuit simpliciter bannitus in amputationē membri, de quo membro intelligatur.

63 Quid iuris si fuit simpliciter positus in banno.

64 An bannitus captus post 30. annos a die tali banni possit tradi executioni.

65 Stante statuto quod damna data a bannitis debeāt emendari per uicinos uel proximiorem communitatem uel uillam, cuius dicatur uicinus, & quæ ulla dicatur proximior.

66 Bannitus fuit quis in mille quas si soluere non poterit in elligatur bannitus in personam. Quæritur quando dicatur non posse soluere & in ea de significatu uerbi potest, & de natura termini cuiuscunque, multum plene tractabitur.

Secunda pars secundi temporis.

PRimo igitur quæro † Titius abstulit rem aliquam bannito stante statuto quod bānitus non audiatur, an possit a bannito ad restitutionem illius rei cōueniri, & uidetur quod sic, nam & relegatus bona sua retinet. ff. de interd. & releg. l. 1. de bo. eo. qui mor. sibi consc. l. 2. in fi. sic, & bannitus quando non publicantur, ergo uī quod agere possit. Facit ad hoc. ff. de bon. pos. l. edicto. §. rei cap. C. si pen. ap. mors inter. l. 2. pro hoc quia appellatione bonorū cōtinētur iura bonorū, & l. subsignatū §. bona de uerb. sig. Si ergo retinet bona, ergo & iura. & sic actiones, & per cōsequens earū exercitii, alias frustratoria esset iuris illius reseruatio siue retentio. Sed cōtrariū est uerū ad instar excōicati qui agere non pōt, de off. ordin. c. 2. de iud. c. intell. Quod quidam dixerunt esse uerum ēt de iure cōi circunscripto statuto prædicto, de quo tangam infra hac ead. par. q. 55. quod ego nō credo per rōnes prædictas, & per tex. in l. si tibi. §. is cuius. ff. man. Statutum ergo est illud quod licet non tollat actionem, tamen tollit illius exercitium, & si dicit, quod nō audiatur quousque fuerit in banno clarū est quid iuris. Si uero dicit indistincte, dicā inf. in 3. temp. par. 2. q. 8. Sed & si sit aliud statutū quod dictet bānitum prædictum posse à quocūque offendi impune, res clara est, quo casu quid iuris sit dicā infra in 3. par. huius tēporis dum tractabo unde tali substract. iudex possit ingrere. q. 1.

2 Secundo quia dictum est supra parte prox. q. 62. quod statutum simpliciter denegans audientiā non excludit defensionē Quæro si in statuto dicatur, quod nō audiatur in aliquo suo iure ēē defendēdo, an ualeat tale statutum, & uī quod non, quia leges debent esse iustæ. l. 3. ff. de leg.

sed

sed iniustum est, quod quis non possit se defendere. l. ut uim, de iust. & iur. Praeterea defensio est de iure naturali l. 1. §. cũ arietes. ff. si qua. paup. fe. dic. quod ius tolli nõ põt. d. l. ut uim, & not. in l. pactum. ff. de pact. in gl. ma. & est tex. in clem. past. de re iud. In cõtrarium ꝙ imò ualeat, & tolli possit uꝭ ꝓbari, primo quia cõtumaci potest audientia denegari. l. sed, & si per prętorem. §. sed & si dum. ff. qui ex cau. ma. & rõne contumacię clauditur reo iudicii aditus. C. de iud. l. sanc. C. de iure fisci. l. defensionis fac. lib. 10. hinc est quod ille qui fuit cõtumax in se defendendo non auditur post terminum in l. ult. ff. de fe. & ita tenet Dy. in l. fin. ff. de cust. reo, & ideo cum bãnum detur ꝑ cõtumaciã uꝭ ualere statutum, & sic aliud est in bãnito, q̃ in excõicato. Nec mirũ quia deteriori loco sunt banniti qui pñt impune offendi. Bar. in hoc arg. in l. cum mul. sol. mat. tenuit primam partẽ distinguẽdo ꝙ quędam est defensio uolũtaria, ut qñ quis uult comparere ad defendendum aliquam, & illa põt tolli per statutum. Quędam est defensio necessaria, ut qñ quis ad iudicium citatur, ista non põt tolli allegat no. ꝑ Inn. in cap. cum inter. de except. & idẽ dicit in l. facultas. ibi tñ limitat prædicta uera in defensione iuris. In defensione uero facti dicit ualere statutũ, de qua facti defensio nedicam infra hac ead. par. q. 49. dum tractabo, an bãnitus offensus possit se defendere. Sed Bald. in d. l. cũ mulier. cõcludit, ꝙ quędã est defensio in qua bãnitus nihil ponit, sed simplr negat, & illa nõ põt auferri. C. de ed. l. quia accus. l. Quinimò nec de iure ĩtellr qa non est proprie defensio. l. si quidem. C. de excep. & ibi per eum quædã est in qua aliqd ponit ad meram defensionẽ, & tũc aut talis exceptio est, de iure gentium ut si excipiat se fecisse ad suã defensionem, & talis exceptio non põt respui. l. ut uim, de iust. & iu. Si uero exceptio oritur de iure ciuili, ut exceptio ꝑscrip. rei iu. & si. Et tũc stante tali statuto bãnitus non debet audiri, qa ciuilis rõ ciuilia iura tollere põt, naturalia nõ, ut ĩ §. sed naturalia iura, inst. de iure nat. gent. & ciui. & in l. eas. ff. de cap. dim. Qũq; id, qđ ponit nõ tendit ad meram defensionẽ, sed ad impugnationem, & ista põt tolli ꝑ statutum. l. qm Alex. C. de adult. & l seruos. C. de accus. Simile in doloso cum nõ datur beneficium, cessionis, sed bene datur beneficium diuisionis, qa tendit mere ad defensionem. l. 1. §. nunc tract. ff. de tut. & ratio. distra. equidem hęc uerba pulchra sunt, sed credo ĩdistĩcte ualere tale statutum per l. oẽs populi. non ob. ꝙ defensio sit de iure naturali, qa uerũ est, & licet sine iusta causa tolli nõ possit, ut ĩ iuribus supra alleg. tñ ex causa tolli põt. C. de bo. dam. per totum, & ita firmat Inn. in c. quæ in eccles. de cõst. & sentit gl. ĩ l. 1. ff. de cõst. prin nec uideo rõnem diuersitatis inter defensionẽ facti & iuris, cũ defensio iuris sit minoris ꝑiudicii, q̃ facti, ut in l. seruorũ, de pœn. & tñ defensio facti tolli põt ex casu ſm Barr. in l. facultas, per l. 1. & 2. C. qñ lice. sine iud. uin. ex quo sequitur ꝙ non procedat illud qđ Bal. dicit ꝑ l. ut uim. dicam tñ ubi supra remisi. Siue ergo sit defensio iuris, siue facti q̃ tollĩ per statutum cũ ex causa iusta fiat. s. in pœnã mulieri, & inobedientiæ ꝑ talẽ statutum sublata est ipsi bannito. Illud autẽ qđ dixit Bal. defensionem cõsistentẽ in mera negõne nõ tolli uerũ puto, quia cũ proceditur cõtra eũ, & citat ut litẽ cõtestetur, illa aũt fit negãdo, aut cõfitendo, ut l. 2. C. de iu. cal imo ĩtr negando, & sic cum habilis fiat ex tenore ipsius citationis, quæ est ut ueniat ad se excusandũ ꝑsertim in criminalib. à dictæ citationis auctoritate decipi non debet. l. 2. C. de iis qui ue. æta. & idem quod Bal. tenuerat Iac. Buti. in l. ubi pactum. C. de transact. & Alb. ubi supra q. 40. repetã aliq̃ circa hoc if. ĩ q. 6.

8 Tertio quęro, † Bãnitus erat debitor Titii, & fideiussorẽ dederat, creditor differt petere tãto tẽpe ꝙ lapsa est præscriptio, si agit cõtra bãnitũ stante supradicto statuto bãnitus non poterit excipere per not. supra ꝓx. q. & in d. l ubi pactum agit cõtra fideiussorẽ, poterit ne fideiussor de pſcriptione opponere? hanc qõnem disputauit Iac. de Are. ut refert Bal. in l. cum mul. sol. matr. & ibi sic loquitur. Primo uꝭ ꝙ fideiussor non possit opponere. l. 3 §. si is pro quo. ff. quod quisq; iur. ubi principali excluso à potentia excipiendi ꝓpter impet. iniqui iuris à se factã, excludit ẽt fideiussor. dicit cõtrariũ fuisse determinatũ ꝑ Iac. de Are. pdcm. In hac. n. exceptione, & oĩa alia quã non põt opponere reus opponit fideiussor ẽt nascẽtem ex persona rei, qa fideiussor nõ habet causam detractiuã, & ideo dolus principalis ei nõ ob l. apud Cels. §. de auct. de do. excep. Ita sicut exceptio personalis quę iuuat non trãsit ad fideiussorẽ,

etl.nisi de pact. ita contra odium personale transire non debet l.1.de const.princip.& sic non capit ꝑ capacem l. si is qui duos de lib. lega. Ad §.si is ꝓ quo. ĩn ter.ꝙ ibi dolus nascentem exceptionem reddebat inualidam, hic uero reddebat inhabilem personam excipiẽtis,& sic cõcludebat ꝙ interdum est uitiũ in mã ꝑꝑ personã. Primo casu uitiũ est reale,secũdo ꝑsonale. Interdum est uitium personale ꝑꝑ personã.& locum qđ dcm̃ est supra. In hac quęst. cõsiderandũ arbitror qđ si ante bãnum decursa erat ꝑ̃scriptio,decisio ꝑdicta uera sit. Non.n. potuit principalis ex facto suo auferre fideiussori exceptionem iã quæsitã.l.si ff.de pact.quod forte uerũ est nisi ꝓbaret fideiussorẽ delicto consensisse uel fuisse participẽ ibi.& ĩ d §.si is ꝓ quo, qđ intelligo si fundaret suam executionẽ ex persona rei,ut ibi,alias non,ut statim dicam.Si uero ꝑ̃scriptio est decursa post bannũ cõsiderãda sunt plura.Primum an ꝑ̃scriptio dicaĩ decursa ex forma statuti quod abbreuiet iuris cõis ꝑ̃scriptionem,puto qa reducit trigennalem ad decennalem uel quinquennalem, de quo dicam statim in seq. q.Et hoc casu quia ut dcm̃ est supra parte prox.q.5.Banniti perdũt beneficia statutorũ suæ ciuitatis.cõsiderari oportet ꝙ cõtra eũ est interrupta sicut cõtra fideiussorẽ.Quã q.formauit Io. Andr. in addi.Spec.super rubr.de fideiusĩ fin.& ibi uĩ cõcludere ꝙ sic,dũ dicit tenendũ, ꝙ hr̃ in l.fin.C.de duo.re.quæ uult,ꝙ interruptio facta cõtra unũ ex duob. reis ꝓsit cõtra aliũ. Sed id nõ est uerum,qa ꝑ̃scriptio interrupta cõtra principalẽ non interrumpiĩ cõtra fideiussorem.Tex.est ẜm unam lect.in l. cum qs. §.si quis ꝓ reo.ff.de sol.& ibi per Bar.& per Cyn.in d.l.fin.licet gl.contrarium dixerit, & non bene in l.1.§. si.ff.de eo per quẽ fa. erit. & in l.fideiussor.§.fi.ff.man.Isto ergo casu licet principalis sit bannitus,& per eum non sit actioni ꝑ̃scriptũ, tũ erit præscriptum per fideiussorẽ.In eo.n. remanet illæsa dispõ statuti loquẽtis de debitore, qa eius appellatio ne continentur ẜm no. per Bar.in l.1.si cer. pet.. Nec prodesse potest hic rursus præscriptionis ipsi principali ẽt si ea audientia de defensione restitueretur,puta quia solueret, si dicimus,ut supra quo ad eũ fuissent interruptam præscriptionem de quo diceĩ in seq.q. uel ẽt si rebanniretur.ff.de pact.l. fideiuss. & d.§.si quis ꝓ reo.Si uero pręscriptio est decursa post bannum de iure cõi tũc potest habere locum opin.Iac.de qua dictum est. Cũ enim ille bãnitus notorie si absens exceptio ordinis à fideiussore non potest opponi. l.fi. si cer.peta.& in l.decem.de uerb.obl.& C.de fideiuss.auth.præsente,& sic necesse est deuenire ad exceptionem pręscriptionis, & sic uera est decisio,prædicta.Opponit.n.fideiussor exceptionem præscriptionis ex persona sua non ex persona principalis banniti, & ideo non potest cõtra ipsum ex illius persona aliquid replicari,quod secus,est in d.§. si is pro quo.Ibi.n. opponebat fideiussor exceptionẽ ex persona ipsius principalis. Et ideo si post bannum fuisset quæsita exceptio ipsi bãnito puta pacti de non petendo, & ex eius persona transisset in fideiussorem ẜm ea quæ hñr in l.2.de excep.forte non posset illam opponere fideiussor, quia nata fuit cum illo obstaculo replicationis audientiæ denegare ẽt in defendẽdo,& sic cum illa qualitate transiuit ĩ fideiussorẽ,ut d.§.si is ꝓ quo.sicut dicimus in exceptione cõpẽsationis quæ opponiĩ cõtra procuratorẽ in rẽ suã ẜm uerã decisionẽ Doc.in l.eius.C.de cõp.& in l.si quis in rem. ff.de proc.& Dy.in rła, si quis in ius lib.6.

4 Sed iuxta prædicta, quarto quæriĩ, † Qđ in conreo banniti.Statuto pone caueĩ,ꝙ cuilibet debito præscribaĩ spacio quinq; annorum, pendẽte quinquennio unus exconreis debendi propter suũ delictũ est bannitus.Ipso qnquẽnio agit creditor cõtra alium nõ bannitum, opponit reus cõuentionẽ de pręscriptiõe statutaria,replicat creditor qđ ꝑꝑ bannũ illa fuit interrupta in conreo, qa ꝑdidit beneficia statuti, ergo intellr̃ interrupta cõtra alium conreũ per l.fin. C. de duo. reis. Hæc qõ hẽt duos articulos.Vnus est an ualeat tale statutum.Alius est posito ꝙ ualeat, de qua interruptione loquatur l. fin. præall. Circa primum qa parum hr̃ in uoluminibus libet sed breuitate referri sñiam Bal. q hunc articulũ disputauit,& incipit qõ Statuto cauetur ꝙ feneator.&c.& ibi primo arguit,ꝙ non ualeat statutũ,dr̃ quadã sñia siue decretũ.C.de legi.l.fin.ff. quod cuiusq; uni. no. l. item eorum, §. si decuriones,& de deci e. ab ot.sa.l. ambitiosa. Sed sñia continens ne qs soluat quod debet nõ ualet, quia in se habet uitium intollerabile. ff.de excu.tut. l.qui testamẽto,ergo idem in statuto.Secũdo statutum non potest facere ꝙ malefidei possessor præscri-

præscribat in malæfidei possessore.de reg.iu. lib. 6. Sed q recipit mutuū uel aliter se fecit debitorem scit se debere, ergo est malæfidei, sicut ille q tenet reliqua ex administratione. ff. de neg. gest. l. Pomp. la 2. ancep. rñso. & ff. man. l. dolus. ergo non pscribit. Tertio, pbaē ex mutuo nālis, nālis oriē obligatio, sed nālis obligatio non pōt tolli p statutum cum sit de iure ciui. & illa de iure nāli. instit. de iur. nā. gen. & ciui. §. sed nālia. ff. qđ quisq; iur. l. 3. §. penult. de neg. gest. l. at q nā. in princ. & idē in oī cōtractu q fit ex cōsensu. l. 1. de pac. & de reg. iur. l. cū amplius. §. is natura dēt. Si ergo est naturalis obligatio, ergo nō soluens peccat, ergo nō debet ualere statutum cum inducat pctm̄ perfidiā, & malā fidem quod patet p suū contrariū. ff. man. l. si fideiussor. §. fin. q depo. l. bona fides. Quarto, dispō præscriptionis ideo ualet qa cōtinet iustitiā positiuam ut no. ff. de postul. l. 1. §. pueritiā. Sed istud statutum uē cōtinere apertam iniqtatem, & nullam hēt causam. ergo non ualet. de cōst. c. q in ecclesiarum. l. fi. C. si cōtra ius uel uti. pub. & ibi p Cy. per Host. & Io. And. in c. cū p. tabellio. de fide instr. & ideo contra excipientem ex tali statuto debet obstare replicatio doli. ff. de doli exceptio. l. 2. in fine. Quinto, statuta auferentia ius, & actionem alteri, ex nulla iuxta causa non ualent, quia sunt cōtra iustitiā naturalē. Certū. n. est illā iustitiam nālem debere seruari. ff. de execu. tuto. l. scire oportet. §. sufficit, & ad eā tanq̄ ad legē naturæ recurri debet ut ibi patet, & confirmaē qa nō tenet scriptum principalis. C. de pre impe. offe. l. quoties. ergo nec statutū inferioris, & ita uē tenere Barr. in l. oēs populi. in 2. q. prin. circa prin. Ad partem uero cōtrariā arguit lex rōne moræ pōt moroso audientiam denegare. C. de iud. l. sancimus. Item pōt cōfingere tps ad agendū, & fine dubio ualet, qa si id pōt iudex. C. qui accus. nō pos. l. si ea. ff. de accus. l. cum in tua. ff. qui sa. co. l. de die. fm Iac. de But. ibi, ergo multo fortius ipsa lex. nam assignatio termini ad agendum mouet creditorem ut agat intra terminum, sicut terminus assignatus ad soluendū mouet debitorem, ut soluat intra terminū. C. de cōtra. & com. stip. l. magnā. Per lapsum ergo termini peremptorii, qa oīs terminus a lege pfixus est peremptorius. pclusa est agēdi copia. ff. de excu. tut. l. scire. oportet. §. consequens Vnde si statutum diceret, monemus oēs creditores q agāt intra quinquenniū sciētes q de cetero nō audirēē, ualeret statutū; Ita ergo si simplr dicit q Post quinquenniū non audianē, qa terminus includit monitionē. Facit quod no. Inn. ex. ita de præben. c. extirpandę Nec pōt ob hoc ecclesia audiri, cum debeat seruare inter laicos eorum statuta no. ff. de post. l. ex ea Preterea q cōtra se pscribi patiē renūciare uē. ff. de nego. gest. l. si ego. de dam. infec. l. ptor. in prin. C. de p. scrip. long. temp. auth. malę fidei. Secūdo idē sic pbaē. Sicut ius cōe se hēt gnālr, ita se hēt ius municipale localiter, ut l. oēs populi. & l. de qbus. Sed ius cōe inuenit pscrip. & ualet ēt si rō reddi non possit, ut in l. non oium. ff. de legi. Imō adeo ualet ut fm quosdā actionem tollit ipso iure, uel saltem tollere possit si uelit. C. de pscrip. tri. anno. l. oēs, & l. sicut, & ēt possit tollere naturalē obligationē si uelit sicut, & dñium. ff. rem rat. habe. l. fin. Tertio statutum hēt uim pacti. ut not. ff. de legi. l. sed in ea. & C. de decre. decur. super rub. ff. de pac. l. non impossibile, & de reg. iur. l. nec ex ptorio, sed p actum pōt pfigi meta agendi, ergo, &c. Accedit. ff. de uerb. obl. l. obligationum. fere. §. placet. de sol. l. cum mihi decem, & qđ not. de leg. 1. l. nemo pōt. Quarto statutum disponit respectu iudicii qđ patet dum dicit, non audiatur. ff. de pe. l. mutus. §. pœna. Omnia aūt iudicia sunt de iure. ciui. ut no. in st. de obl. in princ. ergo, &c. Ex prædictis tenet hanc partem q ualet statutum, & ibi tractat multa notabilia in mā. c. nouit. de iud. circa debitum pscriptum quæ si libet ibi uide, hic uero non infero qa non faciunt ad materiā nostrā. In fine aūt rńdet argumenta facta in contrarium hoc modo quia primo non ob. prima rō, quia plus pōt statutū q snīa simplex, ut not. in l. 1. §. pen. ff. de fer. Non ob. s'm argm̄, quia debitor non dē in dolo cum possideat quod suum est. l. 2. §. appellata. si cert. peta. & no. de immu. eccles. c. quia plerique Item quia præscriptio fingit retro, & omnia purgat. C. de usu. l. eos. in pri. & dicit Bar. dixisse q non requiritur bona fides, nisi ubi requiritur possessio præscribentis de usu. l. sequitur. §. si uiā, q sibi dicit non placere, in quo non insto quia extra propositum, & quia ēt ipse Bal. sibi ipsi contradicit. Non ob. tertiū qa fatēdum est q nō tollitur naturalis, sed effectus eius eliditur ff. de compensa. l. quęcunq; Non ob quartum, qa sta-

tutum hoc non debet dici iniquũ cum in se habeat causam motiuã q̃ solet ꝓbari ex ꝓœmio.ff.ad Mace.l.1.§.fi.de her. inst. per Bar. in l.ambitiosa. Non ob.quintum arg. q̃a nõ est cõtra iustitiã nãlem. Et ideo certũ est ꝙ statutũ in suis beneficiis quę adinuenit pôt præscriptionem præfingere & pupilis, & ecclesiis, extra de testib.constitutus. Valet ergo statutum p̃dictum.qđ ẽt tenuit idem Bal. in d.§.puerttiã,& in d.c.si quis per 30 si de feu: fue.cõtro.& p̃scriptionẽ inducit ẽt si per alia uerba loquerẽ, puta q̃a diceret. lapso quinquennio creditor non auditur, ut ibidem.ſ. in præd:cta q.concludit.alleg.l properandũ. C.de iud iuncta l.mat.ti lenocinium. §.50. & l.miles.§.60.& l.si maritus §.præscrip ff. de adul.C.de inof.test.l.si quis filium. §.fin. cum si.& istud est uerius q̃ id q đ dixit. Ba. in l. omnes populi. ut patet ex prędictis; Et ideo restat secundum dubium in quo uř dicendum ꝙ conreus illam exceptionem non possit opponere. Interruptio.n. facta est in persona conrei banniti ergo iuuat creditorẽ contra alium conreum.ut d.l.fin. C.de duo. reis.quę gñalr loquitur in omni modo interruptionis. Mihi tñ uř durum quod lex illa locum habeat hoc casu. nam loquiř de interruptione ꝑ lilã cogitatis.ut patet in fin.illius ergo ad istum non extendiř. ut l. iubemus in fi.ad Trebel.Intelligo igiř l.illam interruptione p̃scriptionis pręcedente ꝑ modos inductos a iure ciuili. & in qua factũ creditoris uel debitoris ad id principalř ordinatũ interuenerit super ipso credito, uel debito.nõ aũt intelligã illã habere locũ in interruptione a statuto introducta simplř aliquo p̃dicto tñ nõ interueniẽte, ne in exorbitãtibus à iure cõi fiat extẽsio.ff.de legib.l.qđ non cõtra. Possum ẽt dicere ꝙ hoc casu nõ sit p̃scriptio interrupta, licet decursa sit, q̃a in debitore q non est bannitus locum hẽt statutum.l.1.§. si is qui nauem.ff.de exceptio. ac ẽt uirtute alterius conrei qui non est bannitus in totũ decursa dicatur, ut incapax capiat ꝑ capacẽ l.si is qui duos.ff.de lib.lega.facit.l.q eõem. ff quemadmodum ser.amit. Licet aũt sit decursa præscriptio, & possit per conreum nõ bannitum opponi, non tñ opponi per bannitum non ex defectu præscriptionis cursus sed ex uitio suæ personæ quæ ad eam proponendam audiri non debet ex forma statuti l.qui ex l.b.§.testamẽto.ff.de secun.tab.

Quinto circa idem statutũ quæro. † Agit creditor contra bannitũ, & proponit in libello tps cõtracti debiti, & taliter ꝙ iudex uidet p̃scriptionem esse decursam. An possit à seipso agentem repellere. Dicet q̃s hęc qõ est sopita ꝑ Iac.de But. & Bar. q tennerũt ꝙ ubi parti non competit ius agendi, iudex ex offõ non possit cognoscere l.non solum.§.q̃.q̃.ff. de iniur.& in aliis iuribus de q̃bus infra parte 3.huius tem.q.1. ergo ẽ cõuerso ubi pars non pôt excipere, nõ possit iudex ex offõ repellere.ff.de excepti.l.1. sed certe illa decisio de qua dicam, supra nõ adaptař ad ꝓpositũ, loquiř.n.in criminali, ac ẽt q̃n iudex uult assumere locum actoris, & sic impugnatoris, hic aũt uult assumere locũ rei, & defensoris, cui magis faueř l. Arrianus.de actio. & obligatio.& ideo ꝓ huius articuli decisione. Primo uidendum est an p̃scriptio tollat ipso iure actionem, & ex eo perueniř ad propositã qõnem. Circa qđ sciẽdum est ꝙ gl.in l.si eũ §.qui iniuriaũ.ff.si q̃s cau.dicit ꝙ p̃scriptio inducit liberationem ope exceptionis.ut ea. l.si eum, in prin.non aũt ipso iure. ex qua uř ꝙ non tollat actio sed pareř exceptio. Item gl.ubiq; dicit, ꝙ p̃scriptio non tollit nãlem obligationem, ut l.at qui natura. in prin.de neg.gest.l.si q̃s posst.ff.de fideiuss.& eo.tit. l.ubicunque, de sol.l.cum quis §.si quis pro eod.C. de præs 30.anno.l.cum notissimi.in princ & ff.rem ra.habe.l.fin. Dyn. uero in d. l.fin.dixit ꝙ licet non tollatur nãlis.tñ tolliř omnes effectus, quod sequitur Cyn.in l. cum quis de iur.& fac.igno.in 6.quæstio.sed Guiliel.de Cun.in l.3 §.fi. ff. quod quisq; iu.dicit ꝙ imò remanet naturalis cum suis effectibus, & sic solutum repeti non possit, ubi per illũ tex.principaliter mouetur. Guil.aũt in Spe.de præsc.§.1.uer.1. refert opiniones, & nihil firmat. At Bar.in d.l.fi.rem ra.ha. cõcludit ꝙ quando quis liberatur t̃pe ex conuentione, ut quia uoluit esse obligatus usq; ad certum tempus, & nõ ultra, & tunc tolliř naturalis ex ui pacti.l.eum qui ita.§.qui ita, de uer.ob.sed remanet ciuilis, sicut remanet q̃n per pactum expressum. tollitur nãlis. l.si unus.§.pactus.ff.de pac. Quandoque quis liberatur t̃pe quia tenetur actione temporali & tollitur tunc ciuilis tñ, & remanet naturalis d.l.at qui natura, in prin.& quod ibi not. Q̃nque uero quis teneturactione personali perpetua licet liberatur præscriptione. 30.

uel

uel 40. anno. tunc dicit liberari a ciuili, & remanere nālem quamuis ius ciuile tollere non pōt ut in §. sed nālia tollit tñ oīs effectus ipsius obligationis. l. sicut. l. oēs & l. cum notissimi. de præsc. 30. anno. Ad l. si qs post. rñ dēt ut ibi per eum. qđ ēr tenuerunt ultramōtani ut refert Cyn. in l fi. C. quib ex cau. maio. Cuius membra p ordinem uideamus. & primum eius dcm̄ cōiter tenent oēs. s. ꝙ ex conuentione obligatus ad tps. post tps liberatur a nāli non ciuili, qđ est uerum nisi mora præcesserit, ut per Bal. in d. l. at qui nō, nullo. n. modo liberat ille, ergo qui non est in mora post tps cōuentione appositū tenet̄ ciuiliter tm̄ non nālr. qđ Ang. in d. l. fi. sub dubio forte limitabat dicens non hr̄e locum in stipulationibus prætoriis p l. si fideiussor. C. de fideiuss. sumpto arg. a tex. ibi qui dicit, liberari qđ non hēt rōnem. Non obstat ille text. qa intelligitur ſm l. obligationum fere. §. placet de act. & obl s. ut liberet̄ ope exceptionis, & pbari uī tex. in d. l. si eum, in princ. & p gl. in §. qui iniuriarum. Puto tñ hoc primum mēbrum nō habere locū in obligatio p snīam, puta, quia iudex condemnauit Titiū ad soluendum certum quid usque ad certum tps, hoc enim casu post illud tempus ex snīa nulla remanet obligatio, Cum. n. snīa sit actus ciuilis tacite concludens post tps non teneri. ff. de postul. l. Imperator, tolli debet omnis obligatio, quia per illum actum fuerat introducta, ut in §. pactus ne peteret. & qđ habet̄ in l. Iulianus uerū debitorē. ff. de cōd. indebi. & si dicatur hoc nihil releuat, quia remanet obligatio primitiua. l. nep. ff. de fund. instr. l. 1. C. de iud. & ibi not. Rñdetur ꝙ imo utile esse pōt qñ primitiua obligatio, aut nō probatur, aut nō probari pōt, ut quia testes mortui sunt, & perditę sunt depositiones antiquę. Concluditur ergo circa hoc ꝙ præscriptio conuentionalis non præcedente mora tollit nālem obligationem remanente ciuili, secus si præcedat mora, puta qa pmisit tibi dare Stichum uolēs teneri usq; ad pascha si. n. ante pascha fui in mora sine dubio adueniente pascha non liberor iure aliquo sicut nec liberare morte l. si ex legati causa & l. qđ te, si certum peta obligatus aūt ex snīa usq; ad tps finito tpe penitus liberat̄. & ideo in primo casu nō tollitur actio ipso iure qa pōt cū ciuili remanere, ut habet̄ in d. §. pactus ne peteret, in secundo sic, ut habet̄ in d. l. Iulianus. Circa secundū qñ quis tenetur actione de sui nā tpali qđ est ubicunq; lex adueniens actionem illi actioni tps pōn it cōiter tenetur qđ dixit Bart. s. ꝙ reman eat nālis, & tollatur ciuilis, ut d. l. at qui nā. licet Bal in l. omnes. de præsc. 30. ann. tenuerit idem quod in seq. membro qđ lege non probat. & rñsio quam ibi facit ad l. at. qui nā nihil ualeret ut ibi patet, & ideo referre non curo. Credo tñ in hoc secundo dicendum, ꝙ aut illa actio inuenitur a lege p p contractum ut redhibitoria, & quanto minoris, & uera sit decisio prędicta ꝙ remaneat nālis, inest enim tunc ipsa nālis procedens a consensu partium, quia contrahendo partes uidentur uelle se subiicere illius contractus dispositioni ēt extra id quod expresse arguit l. si is qui. ff. commo. & de eo quod cer. loc. l. in bonæfidei. & inst. de obl. quæ ex con. §. 1. quam nālem ius ciuile nō tollit. & isto casu uerū sit remanere actionem sed obstare exceptionem per d. l. si eū. in prin. & quod not. gl. in d. § q iniuriarū. Aut datur a lege p p delictum, & tunc finito tpe quo illa actio durat ipso iure liberat̄, & actio tollit̄, pbat̄ in actione iniuriarum in l. si non conuitii. in fi. de iniur. ubi text. dicit finito anno cōueniri nō potes, quæ uerba ſm omnes important effectum suum ipso iure l. de his. & ibi per Bart. ff. de transa. per Ioan. And. in reg. c. lib. 6. & ita intelligo quod dixit Bal. in d. l. At q nā s. odiosam actionem tpalem tolli ipso iure. & allegat text. in l. unus. §. sed si ante. ff. de iniur. licet ibi Ang. dicat ꝙ tollat̄ ope exceptionis per §. placet quid debet intelligi. ut dixi supra, & adde q̄ dixi supra parte 1. huius tpis q. 11. & hoc de secūdo. Quo aūt ad tertium. s. qñ actio est sui nā perpetua ut l. 2. de const. pec. & præscribitur ei per spacium 30. uel 40. anno. per ll. sicut eum notissimi. & omnes. Credo uerum esse quod dixit Bart. s. ꝙ tollatur omnis effectus illius nā is quæ remanet, licet Angel. in d. l. fina. tenuerit opin. Gui. impropriians text. in dictis iuribus s. ut dum dicunt sit plenissima munitione securus, intelligatur. s. ope exceptionis quod non est bene dictum, illa n. est plena securitas nō plenissima. sicut in simili dicimus in l. ait prætor. § permit. ff. de min. & C. si ad uer. sol. l. 1. sicut ergo solutione cui similis est præscriptio tollitur actio, ut inst. quib. mod. tol obliga §. 1. ita, & hac præscriptione tollatur. Nec obst. d. l. si eū. in pri. & alia iura dige

ctorũ,quæ uſr uelle ꝙ nunquam tp̃e tollaẽ actio ipſo iure.q̃a in hac p̃ſcriptione non loquunẽ.Talis.n. præſcriptio illis tp̃ibus fuit incognita ut ff.quib.ex cau.maio.l.Iul.ad l.Aql.l.ita uulneratus. Et.in cor.auc.ut eccleſia Rom.in prin.& licet hoc ſit uerũ in p̃ſcriptione legali.30.uel 40.anno. qđ ẽt tenuit Bald in l.oẽs, tñ in præſcriptione ſtatutaria illã abbreuiante aduertendum eſt ad uerba ſtatuti qu aliter ſint cõcepta. Nã ſi ſunt cõcepta ꝙ actioni p̃ſcribaẽ certo tp̃e,uel ꝙ lapſo tp̃e creditor ſit priuatus iure ſuo. & tunc locum hẽt quod ſupra dcm̃ eſt. Si aũt ſtatutũ diceret elapſo decennio uel alio tp̃e creditor non audiatur,tunc nulla tolleretẽ obligatio,ſed p̃cluderetur uia agendi, & hoc caſu licet non audiretur in foro ciuili, tñ audireẽ in foro eccleſiaſtico ꝑ uiam denunciationis eccleſiaſticæ ſm Inn.in c.noluit.de iud. & Bar. in l.ſequiẽ §.ſi u.ã de uſu.Bald. in c. ſi qu.s ꝑ 30.ſi de feu.fue.c õ ro.ubi dicit ꝙ illud uerũ niſi in ſtatuto allegaretur aliqua cã ꝑ ꝗ quã audientiam denegaret per c.quod clericis de foro comp.dicit ẽt ibi quod ſi ſtatutum diceret ꝙ elapſo certo tp̃e creditor intelligaẽ ſe feciſſe pactum de non petendo uel ꝑ exceptilationẽ liberaſſe,tunc tolletur nãlis ſaltem in effectu.Si uero ſtatutum diceret ꝙ elapſo certo tp̃e omnis obligatio,& actio ſit extincta dixit idem Bal.tolli actionem ipſo iure per l. bene a zenone.C.de p̃ſcript.& ibi uide, qđ an ſit uerũ examino,niſi a reo petaẽ declaratio tp̃is.& procedat libellus, & iudiciũ adeo ꝙ ẽt ſi non probetur de tp̃e debiti,ſi tñ probatur debitum actor obtineret ſm nota. in l.ſi ex multis.C.de annal.excep.l.ob carmẽ. in ſi.de teſti.extra de fide inſtr.c. cum Ioannes.de pig.l cum tabernam. dum tñ probetur ante lit.cont.debitum ſubfuiſſe quod debet intelligi ſm not.in l.nõ poteſt.ff.de iud. & ff.de pig.actio.l.ſi rem.§.ſi. Si aũt reus petet declarationem ut ſciat an uellit cedere, uel cõtendere,tunc erit neceſſe exprimere, arg eius quod not. in l.ſi in rem. in ſin.ff.de rei uend.& d.l ſi.de anna. exceptio. Vbi igiẽ non eſt expreſſum tp̃s obligationis in libello,uera eſt opin.Bart.ſine dubio ſtaẽ.n. libellanti quo ad iudicii proceſſum cum quędam puella.ff.de iuriſ.om.iud.Sed ſi eſt expreſſũ tp̃s,aut actor eſt in caſu in quo p̃ſcriptio tollit ei ipſo iure actionem,& tunc iudex nedũ poteſt imo debet ipſum a iure repellere ſicut in ſimi.dr̃ ꝑ gl.in.C.pactũs ne peteret. & l l. ubi pactũ.C.de tranſ & ubiq; ꝑ Bart.& alios,& ꝑ ipſum in l eũ q̃ita.§.q ita de uerb. ob.Facit qđ no.in l.1.de aſſer.l.in iſto caſu ſit uera opi.Bal.Si uero tollit ipſo iure actionẽ ſed parat exceptionẽ qđ q̃n ſit.dcm̃ eſt ſupra & tunc nõ poſſit iudex a ſeipſo illã opponere.Non.n.põt iſ de facto ſupplere.ff.de dã. no infec l.4 §.hoc aũt.& de off p̃ſid. l. illicitas.§.ueritas.&ũ ſimilib.ex p̃dictis igiẽ liquido ad expeditionẽ in principio ꝓpoſitæ quæſtionis inferẽ.qđ aut in libello agentis cõtra bannitum nõ narraẽ eũ eſſe bannitũ,locum habeat ſine dubio diſtinctio ſupradicta.Si uero narraẽ illũ eſſe bannitũ,tunc eſt magis dubium per ea q̃ dicta ſunt ſupra,in principio q̃ſt.Vbi.n.parti ius non competit, iudex a ſe ipſo non impartiẽ offm̃ ẽt in excipiendo. l. pomp.§.rati.& l.ita demum C.de ꝓcur. Puto tñ iudicem poſſe talem libellum reticere, & lacerare ſiue ipſum nõ admittere per iura ſupra alleg.& ff.de bon lib.l.q cũ maior.§.ſi patris,& qđ ſcripſit Rayne.ꝓprie in bãnito in l.ſi extraneus ẽ de iut.domi.& in d.l ſi ſeruus C.de his q ad eccl.cõfug.ꝑ illũ text. Nec tunc dr̃ partes rei aſſumere, ſed ſuum offm̃ facere. Tunc.n. dr̃ aſſumere partem rei q̃n ius actoris eſt fundatum ſed elidi põt ab exceptione fundata in ꝑſona rei.l.mil.cod.§ 1.de mi.te.l.qui ex liberis.§.teſtam. de ſecũdum tabulas.Quando aũt ius actoris non eſt fundatum,ut q̃a apparet illi ipſo iure actionem non cõpetere,nõ dẽ partes rei aſſumere illũ a iudicii limine repellendo.l.1.§ 1.ff. ſi pars hæred.pet.& l.ſi pupilli §.uideamus.de neg. geſt.Nec prædictis obſt.qđ lr̃ ẽt in præſcriptione 30.ann.obſtare exceptionem præſcriptionis,q̃a non eſt proprie exceptio. imo dẽ facti uel intentionis ſicut alibi dr̃ in l.ſi unus § & gñaliter.ff.de pac.& ita dixit Bal.in l.omnes.Puto aũt prædictam deciſionem procedere q̃n ex libello apparet ex præſcriptione iuris cõis actionem non competere. Si aũt illud apparet ex p̃ſcriptione ſtatutaria,tunc aut apparet illã fuiſſe decurſum ante bannũ & idem q̃a iam ius fuerat fundatum,& actio fuerat extincta,& ſic p̃ſcriptio ſuũ op̃ata fuerat effectũ,ſicq; non reuiuiſcit ex bãno.l. q res.§.areã.ff.de ſol.& l.inter ſtipulãtẽ §. ſacram.de uerb.obl.& qđ hr̃ eo.ti.l. pluribus. §.& ſi placeat.& qđ dixi ſupra parte prox.q. ult. Sed ſi apparet decurſam eſſe poſt ban-

num

num tunc non possit illam opponere, quia aut ex banno fuit interrupta p̄scriptio.ut in q̄ōnibus præcedentibus tactum est,& clarū, aut non fuit interrupta,& illud beneficiū bānitus non hēt ut superius dcm̄ est, & maxime parte proxima qōne quinta. Et sic non constat iudici agentem non hēe actionem.

6 Tertia ēt circa idem statutum† qđ bannitus non audiatur agendo uel defendendo, bannitus agit cōtra bānnitū, excipit reus bānitus ꝙ actor est bannitus, & agere nō pōt, replicat actor ꝙ ille non pōt excipere. qa bānitus. Quæ- it q̄d iuris,&c. hanc qō. disputauit Iac. But.& finaliter determinauit ꝙ reus bannitus non pōt excipere, & iudex de facto non pōt suppellere,& sic ꝑcedat iudiciū & ita refert. Bart.in l.cū mulier ff.sol.mat. & ēt Alb.ubi supra q.5 instat tñ Bart.in l. cum mulier,contra decisionē p̄dictā hoc modo loquit̄ qa sicut denegatum est reo excipere,ita denegatū est actori replicare. uñ sicut uł de negatū reo ne excludat actionē,ergo ea ratio ne qua dicis ꝙ p̄cedit actio,qa denegatur exceptio,dici debet ꝙ ꝑcedat exceptio,quia denegatur replicatio. Sed r̄ndet ꝙ nō ualet replicatio, qa non uenit ad excludendū sed ad detegendum ꝙ exceptio sit nulla uel ꝑsona excipiens inhabilis,sed certe idem dicit reus. Nā exceptio uenit ad declarādum inhabilitatem actoris, uñ uł ꝙ iudex semel reperiat ꝙ nec reus possit excipere nec actor agere, cū nō debeat cōcedere plus actori q̄ reo,ut ī r̄la nō debet,& sic nō procedit iudiciū.hæc Bar, q ut uides leuiter ꝑ transit.Qua ꝑp Bald. ibi dē latius examinauit, & finaliter tenuit opi. Iac.de Butr.qa actio est ius. inst. de actio. in princ.& istud ius nō est sublatū agēti licet ergo ex forma statuti impediat̄ iuris exercitiū non tñ impeditur ipsa actionis existētia. Hēt ergo suū ius fundatū qđ non est excipiente.facit de excu.tutor. l.cū ostendimus.s̄m eū. & sic cōcludit ꝙ sicut interdū uincit actor solum m. quia nō hēt actum legitimū cōtradictorem.de manu.te.l.qui habebat.§. fi. & extra de exceptio.c.cum ecclesiæ, ita hic bannitus actor uincet, qa excipiēs nō est legitimus excipiens.Pro ista opinione facit ꝙ actor tractat de dāno,reus de lucro,& sic potius fauetur actori quā reo.l.apud Celsum. §.Marcellus de doli exceptio.& qđ hr̄ in d.l.cum mulier.& in l.uiro.eo.tit.hoc esse uerū sic subtiliter ostēdit̄,dcm̄ statutū,ꝙ dictat bānitū non dēe audiri,nullam tollit obligationē,ut dcm̄ est supra ꝓxima.q. sed exceptionē parat aduersario,uñ quousq; illa nō opponit̄ ꝑcedit iudicium de quo dicā infra in 3. parte huius tp̄is.q.3.dū tractabo an ualeat s̄nia lata pro bannito. Bannitus ergo postea ueniēs repetitius actoris fundatū. & sic repetit se inhabilē ad excipiendū ex forma statuti, ergo repellitur. Nec obstat qđ ex eius citatione dicatur eius persona legitimata, ut dixi supra parte ꝓxima.qō.63.per not.per Iac. de Are.in d.l. cum mulier.& per Inn.in c.cum inter, de except.quia forte id uerū est quo ad alias exceptiones si simplr̄ ad opponēdum citaret̄, nō aūt quo ad exceptionem banni, quia legitimatio rei nō debet intelligi facta ex citatione actoris ut eius ꝑsonā illegitimet. facit.C. de sol.l.inquisitio. cum si. Stemus ergo, & sic multū sic indubitabilis hæc decisio cū determinatione Iac. But.ꝙ ꝑcedit iudicium. Pro quo facit.ff.de uero.obl.l.si Titius in ratione sui. Clarius autē ꝑcederet decisio si citaretur ad contradicendū qdqd posset ut dixi in quęstione prædicta. Intelligit tñ Bald. decisionē prædictam in d.l.cum mulier.forte uerā nisi statutū ulterius procederit, puta qa denegaret iudici iurisdictionē in causis bānitorum. Tunc.n.ex defectu iurisdictionis iudicis non posset iudiciū subiri.l.filius.§ si quis ex his. ff. de inofficio. testam. cum simili. s̄m eum ibi.sed in l. si creditoribus. C. de seruo pignora.ma.tenet partem rei.Sed tene qđ dcm̄ est supra licet sine dubio ne ꝑtranseat. Pro qua decisione facit quod in principio fauet actori.ut not.in c.cum ad sedem.de rest.spo.

Examinatis quęstionibus† cōcernentibus statutum qđ bānitus nō audiatur,&c. descēdo ad examē qōnum cōcernentium hāc secūdam partem huius tp̄is quo ad aliud statutū qđ permittit bannitus offendi. Et q̄ro ex ordine statuto. Stāte statuto qđ bannitus ꝓ maleficio à centū libris supra possit impune offendi. Titius. B.tal̄ bannitū interficit.quærit̄ an excuset̄,an uero ueniat puniēdus. Aeg. de Foscara.antiqtus disputādo tenuit qđ ueniat puniēdus qa illa uerba,ꝙ possit offendi ad modicā offensam referūtur. arg ff.de seruit.rust.p̄d.l.duas.& C.de inoff.testa. l. cū te ex filia in orbitate.Sed Io. and.in add.Spec. in tit.de cōst.ad finē,dicit Mar.de Fiā disputasse hanc q. & soluisse ꝙ de æquitate bannitū ex delicto ex quo ueniebat imponēda mi 7

nor pęna q̃ mortis,nõ posse impune occidi, alias sic.ff.de bon.dam.l.1.& 2.& 55.dis.c.1. & 2.De rigore aũt q̃a cõis interpretatio à qua discedere debemus ut l.fide interpretatio ne.est in contrariũ.Dicit indistinctè tenẽdũ B.impune occidi potuisse.uerbũ.n.offendi. et occisionem includit.& sic p̃p contumaciã nõ capitale sit capitale,& uenit plus in executionẽ quã in sñia principali.l.capitalium. §.in exulibus. ff.de capt. & facit ẽm eum extra de exces̃ pla.c.ex literis, in fi.& idẽ tenet Gan.in fin sui operis.Sed Ray.in l.3.§.fin.de ali.lega.tenet q̃ si erat bãnitus ad mortẽ potuerit ĩpune offendi l fi.de bo.eorũ qui mor. Alb.ubi supra refert Odo. indistinctè tenuisse impune occidi potuisse,& ita fuisse seruatũ Bononiæ, & Brixiæ in curia dñi Frid. de Scal.& in 18.q. refert opinionẽ,& fundat̃ super iuribus p̃dictis,& q̃a auctoritate publica fit id q̃d̃ publice credit̃ posse fieri,ergo excusat̃,l.2.C.de his q̃ ueni.æta.impe.Bart.in d. §.fi.dicit indistinctè.B. occidi potuisse p̃ illũ tex.& p̃ c.fi.de homi.li.6.& p̃ l.testõ. centurio.ff.de manu.testa.Et idem tenet consulendo,ut patet in eius cõsilio quod incipit.Statuto Castriplebis cauet̃, &c.& add. l.filia in orbitate,q̃ fuerat ut supra in cõtrariũ allegata.C.de inoff.test.& eo.tit.l. si maritus . hæc qõ est ponderosa, & ideo aliqualiter instabo & arguo primo q̃ nõ potuerit impune occidi pariẽs offendi,ita se hẽt ad offendere uolẽtẽ sicut creditor gñis ad creditorẽ.sed tũc nõ durissimũ , sed leuissimũ est in obligatione de pig.l.obligatione gñali. & man.l.fideius̃sorẽ,& sic non ad mortẽ, sed leuiter offendi poterit.Secũdo , ptãs gladii ademptiua uitæ nõ uenit in gñali cõcessione.l fi.C.de male. & mate.& ff.de off.ei us cui mand.est iurisd. l.1.Tertio, q̃a non debet esse maior pœna q̃ culpa.inst.de iniur.§.pœna,& notat̃ in §.pœna grauior.Quarto, q̃a q̃ occidit̃ non dr̃ offendi,sed extingui. Aliud n.est luminibus nocere,aliud totũ obscurare siue excæcare. ff. de seruit.urb.præ.p̃d.l.binas.Quinto.posse offendi est pęna sine dubio,Sed cũ ista pęna sit gñalis,& indeterminata relinquit̃ arbitrio boni uiri l 1 §.effractores , ff. de effracto. & ibi h̃r q̃ non debet arbitrari ad mortẽ. In cõtrariũ statutũ p̃mittit offensionẽ cũ uulnere, & hoc nõ debet negari, sed uulnus non põt sic tẽperari ut mortem non inferat.c.ultimo.de homi.lib.6.ergo,&c.Secũdo p̃missio antecedenti permittit̃ confis.l.2.de iurisd.om.iud. Hinc est quod patri cui permittebatur filiũ uulnerare permittebat̃ occidere.l.in suis, de lib.& posth.Tertio, impeditus ad mortẽ põt alium morti tradere lege permittente. l.1. §.si appetitus.ff.ad sylle.& ad l.Aquil.l.sed si quemcunq;de uerb.obl l.qui seruum l.quod ergo.§.hęres de leg.1. Et hoc ideo est q̃a offenso licitũ est offendere.l.ut uim de iustitia & iur. & sic talis rẽa trahitur ẽt ad mortem. Quarto,tale statutũ est factũ ob publicã utilitatem C. q̃n licet sine iud. uend. l. 1. ergo large interpretandum de cond. q̃ demõstratio.l.hoc modo,facit.C.ad l. Iul.repet.l.1.& de aleato.l.1.§.quod aũt.Et ista pars cõis et tenetur,& ita seruatur . Contraria autem loquuntur in his quibus procediturordine iuris non aũt in his quæ extra ordinẽ fiunt in quibus licet augere pœnã l.decurionum. C. de pœnis.Nec est uerum q̃d̃ mortuus nõ dicat̃ offensus,imò dr̃ grauissima iniuria affectus l.1.C.de eunuch. & ibi not. & in l.1. C. de seditiosis,& ita cõsuluit Bal. & ita seruat̃.

8 Octauo q̃rit̃ dictat statutum † quod bannitus,& registratus in certo libro possit impune offendi . Titius fuit bãnitus,& dũ registrabat̃ in dicto libro fuit ab aliquo interfectus,an interficiẽs ueniat puniẽdus. Alb.ubi supra.q.101.dicit sic, & ur̃.q̃ dictus bãnitus patiat̃ pęnas bannitorũ p̃ legem. ff de iuris. om.iud l.si q̃s id quod.§.quod si dum præponitur. Sed rectè intuenti põt adduci in cõtrarium. Ibi.n.dr̃ hoc non esse ex uerbis edicti sed ex mẽte.In statutis aũt non est recedẽdũ à uerbis,ergo,&c.Dicit pendere à q̃one illa, an in statutis habeat locũ interpretatio,quę qõ est notissima, & tractata in l.oẽs populi. Mihi aũt ur̃ q̃ dictus occidens ueniat puniẽdus.Illud.n.uerbale registratus denotat rem perfectam.Quousq; ergo nõ fuerit perfectè registratus non habet locum statutum p̃ illum tex.& p̃ l.1.in fi.ff. q̃d̃ quisq; iuris , & quod h̃r in l.uerbum erit,ff.de uerb.sign. facit.C.ad sylla.l.cum syllanianũ.ubi dicitur q̃ nihil ur̃ actum donec aliquid restat agendũ. Et hanc partem tenuit Iac. Butr. in d.l.si q̃s id quod.Pro hoc ẽt quia de contractibus ad delicta licita est argumẽtatio,leg. oẽm de iudiciis.sed q̃ cõtrahit cũ alio debet se de cõdõnibus illius informare l.q̃ cum alio,de reg. iuris.ergo,& qui in alium deliquit , nec d.l. si id quod facit in contrarium,q̃a patia sunt

tollere

tollere factū, & impedire quod id non fiat l. in iure ciu. de reg. iur. Et ergo uerū quod cū nō esset registratus nō habet locum statutū.

6 Nono pone, ꝙ † fuit registratus in dicto libro, & ex eodem libro fuit extractū exemplum, & sumptum bānum, deinde ex casu registrum fuit consumptum, puta qa archiuus est combustus. Titius hns sumptum interfecit talem bānitum. Quæritur an ueniat puniēdus. In hac quæstione quę meo tpe desacto occurrit ex eo qa combusta fuit camera actorū ciuitatis Pisarū tpe expulsionis Gabrielis Mariæ, multa allegata fuerunt maxime circa materiā auth. si qs in aliquo documēto C. de eden. si quis uellet posset totam sumpti tractare materiā. Sed cōclusiue ꝓcedam, dicēs, ꝙ aut sumptum fuit factum cū solēnitatib. reqsitis, & taliter, ꝙ ꝓbet in ea cōtenta ſm not. in d. authen. si qs in aliquo & in l. sicut, & l. emācipatione. C. de fi. instr. & tūc potuerit impune offendi. Habetur. n. tūc plena fides, ꝙ ille fuerit registratus, & sic ꝙ in eo uerificabātur uerba statuti. Item dictum sumptū hī loco ipsius primi registr, ut in dictis iuribus, & leg. si donatę, §. 1. ff. de dona. inter uir. & uxo. cum cōcor. facit, ff. de leg. 2. l. cum filius, § hæres. & C. qñ & qui. 4. pars deb. l. 2 Si uero sumptum non habebat solēnitates tales ex quibus ei daretur fides in iudicio. Tunc aut ille q offendit faciebat archiuum, & registrum esse cōbustū, & tūc non excusatur nisi aliter ꝓbet ueritatem ſm not. in d. ll. sicut, & l. emancipatione. Si uero ignorabat excusatur, ut dicetur infra in ultimo tempore, parte prima, quæst 2 ubi tractabitur, an occidens bannitum rebannitū, & non cancellatum excusetur.

10 Decimo uiso, ꝙ bannitus, † ut supra poterit impune occidi. Quæritur an pater bannitus possit occidi à filio, dñs à seruo, uasallo, uel liberto. Dy. in filio dicebat, quòd nō in l. si adult. eū incestu, § liberto, ff. de adult. & ad idē alleg. in auth. de incestis nup. §. 1 de obsequiis, l. pen. ad quam partem ēt allegabat Bar. ff. de iur. do l. mutus. §. manēte. Et hanc partē tenuit Alb in 6. q. ubi supra ēt in liberto, & seruo dicit Bar. in d. liberto, fuisse determinatum cōtrarium, & dicit esse uerū, qa pater taliter bānitus efficitur hostis, & sic ēt perdit filiationē, l. postliminium, §. filius, ff. capti. & dicit esse casum in l. minime ff. de religio. sed Alb. ad illam nō dicit quod est specia le in patre ueniente contra patriam, Iacob. aūt de Are. in d. § liberto. dixit, quòd decis. Bart. fuit potius humana quā iuridica, ex eo qa filius captus erat. Nō. n. ꝑdit pater ea quæ sunt de iure cōi ut dictum fuit supra parte ꝓcedenti, q. 5. & ideo non perdit filiationem. Pro hac parte facit quod dicam infra parte seq. q. 53. ubi dī, ꝙ hæc īdefinita ꝙ possit offendi non comprehendi fratrem. Faciunt ēt ea quæ dixi supra parte prox. q. 47. An filius cogatur alere pātrem bannitum. Puto tñ in patre dicendū, quòd aut ueniebat cōtra bānum in territorio, & sic contra patriā, & tūc possit occidi ꝑ d. l. minime, aut non, & tunc nōn potuerit occidi ꝑ alia iura. In seruo, & liberto forte alia decisio uera est, qa nō hñt locum iōnes de quibus in aliis quęstionibus allegatis cōtinetur, quę quæstio locū habet in seruo qñ non fuerit publicatus. In uasallo autem uide quæ dixi supra parte prox. q. 22.

11 Vndecimo quæro, An occidens † bannitū impune ex forma statuti peccet in foro conscientiæ. Alb. ubi supra q. 19. dicit sic. Ioan. tenet, quod sic 32. q. c. iter hæc. Dicit tñ se audiuisse dici à religiosis, cōiter teneri contrarium quia talis occidens facit auctoritate legis, & sicut legis minister, & executor, unde sicut iudex puniendo, & occidēdo malefactorem ſm formam legis non peccat, imò meretur, ut 23. q. 5. quasi per totam, & maxime cap. reos, ita & iste q facit auctoritate legis, & ob uindictam, & utilitatem publicam, & subdit quod credit hāc opin. ueriorem si solus zelus uindictæ, & publicæ utilitatis eum mouisset. Secus id faceret liuore, & delectatione effundēdi sanguinem humanū tunc. n. peccaret mortalr. Pro quo remittit ad summā Ray. di. ulti a prin. & uers. seq. & dicit, ꝙ quatuor modis pōt intelligi dicta causa, 23. quæst. cap. ult. facit quod dicetur infra hoc eodem tempore, & hac parte, quæst. 42. Hoc tamen relinquo dominis Theologis.

12 Duodecimo quæritur† aliqui occiderunt B. Bānitum fuerunt capti, & cōtra eos ꝓbatū fuit, ꝙ occiderunt eū ad instantiā inimicorū ipsius uolentiū facere priuatā uindictam, & ꝙ ex hoc ab ipsis inimicis bāniti habuerūt florenos centū ut eū occiderēt, nunqd erunt impuniti, & uī, ꝙ non nam sicut legis minister occidendo malefactorem licite facit si facit nō odiose, nec malo zelo, sed cum cōpassione uigesimatertia quæst. 4. c. uindictam,

& pec

& per totam ipsam quæstionem. Cum ergo isti non fecerint zelo iustitię sed priuatæ uindictæ, non pñt dici legis ministri, sed ultores alienę uindictę, & ꝑ consſ nō sunt excusati ꝑ statutum. Item ꝑ leges q̄ delicta puniunt non debet delictis uia aperiri C. de ind. uid. l. 2. ne unde iura nascunt, inde nascantur iniuriæ. C. unde ui. l. meminerint. Sed si intelligeremus statutum in casu proposito nonne ex statuto aperiet uia qđ est cōtra iura. C. de iudæ. l. nullus. & 23. q. 4. ꝑ totam. Item aperiretur uia ad trucidandum hoīes ꝑ pecuniā qđ est detestabile crimen, ut extra de homi. c. 1. lib. 6. ergo tales non excusant ꝑ statutū, nec est uerisimile statutarios sic intellexisse. Item uř ꝓbari tali rōne, illud qđ fit licite si fit gratis, efficit illicitū, & uř esse delictum si fiat recepta pecunia. ff. de recepta. l. 1. in fi. & ad l. Iul. repetun. per totum, & maxime in l. fin. §. fin. ibi. Qui. n. ob hoīem, &c. Sic erit in proposito, & ꝑ hoc facit illud gñale, ꝙ multa gratis licent, quæ non licent pecunia accepta. l. 1. cum simili. pro hoc. ff. de bo. liber. si necem. §. si quis, & ꝙ not. de nego. gest. l. si pupilli § si Titii, & de conditio. ob turpem causam l. 4. §. si tibi iudicium, licet forte ista opin. nō sit mala de stricto iure, tñ quia uerba statuti sunt indistincta, & gñalia, & gñalř concedentia bannitum qūocunq; interfici. Vidi seruari, & statutum intelligi, & interpretari, ꝙ qualitercunq; sit interfectus bānitus ēt per pecuniam excusentur occisores uirtute statuti, licet nō excusentur à pctō, ut dixi supra proxi, qō. uerba sunt Alb. ubi supra q. 20. Credo decisionem ueram, licet. n. ille qui tenetur facere gratis, accipiendo pecuniam pro illo turpiter faciat, ut in iuribus prædictis, non tñ punitur pro eo ꝙ facit illud qđ facere tenebatur, sed solum ex eo ꝙ pecuniā recipit ut patet in iudice, non. n. punitur ex eo quod iuste iudicauit. sed quia pecuniā accepit, ut hř C. de pęna iu. qui ma. iu. ꝑ totū. Item aliud est ꝙ quis teneatur aliquid facere gratis, & tunc accipiēdo pecuniam turpiter facit ut dictis iuribus. Et aliud quod quis possit facere si uult, nō tñ teneatur, ut in proposito. tunc. n. non turpiter accipit ꝑ faciendo illud qđ gratis facere poterat, ut patet in d. § si tibi iudicium. Et ideo credo ēt de stricto iure decisionem prædictam ueram esse. ff. qui, & à qui. ma. lib. non fin. l. prospexit, cū similibus. Puto tū hoc uerum si illi qui mandauerint, poterant illud per seipsos licite facere. Si aūt ipsi non potuissent tunc puto illos non excusari cum non iure suo, sed mandato aliorū fecerint l. multum, cum ibi not. C. si qs alt. uel sibi, & in materiā l. nō ideo. C. de accus. Exēplū, qdam erat bannitus de Florentia. Florētinus ubicunq; eū occidat Florē tiæ excusat à statuto, de mādato Bononiēsis interficit Florentinū illū bannitū Bononiæ Dico, ꝙ forte poterit Florētię cōueniri ꝑ ea q̄ dicta sunt qa non fecit iure licito, sed illicito. facit. ff. de fur. l. si qs in fer. ad qđ possent multa iura allegari. Pro quo ult. dicto uide, ꝙ dicam infra hac eadem parte. q. 55. & 56.

13 Sed circa idē decimotertio quæro. † Quidam uolens interficere bānitum existentem in castro non intrauit ꝑ portam sed per muros, & illum occidit. An ueniat puniendus. Et si uenit puniendus de quo puniat. Et primo uř, ꝙ puniat ex eo ꝙ ꝑ muros intrauit ꝑꝑ pcisam dispōnē. l. ult. ff. de re. diui. & maxime qa licet ei liceret interficere bānitum, nō tñ illud erat necessarium pambulum ꝑꝑ qđ id uideat fuisse ꝑmissum. l. ad rem nobilem, & l. ad legatum. ff. de ꝓc cum sim. Poterat. n. ꝑ portas ingredi, & sic licito modo eū offendere, & sic non uř facere ad propositū decisio do. Tho. de Azo. de qua dicam infra hac eadem parte. q. 47. In cōtrariū tñ facere uř qa fortasse ꝑ portas ingrediēdo id facere nō potuisset ut qa illę pſensisset, & sibi cauisset. Itē qa interest reip. ut malefici uulnerent l. ita uulneratus. ad l. aql. Et sic ꝑ oēm modū uř fuisse ꝑmissum. Facit. ff. de aur. & arg. leg. l. & si nō fit. § ꝑueniamus, cum si. facit ēt qa cōsideratur illud ꝑꝑ qđ aliqd fit, non illud qđ fit. ff. ad l. Aquil. l. illud. ff. de fur. l. uerum. ff. & ad l. ult. de rerū diui. rñdeatur eā loqui nisi ex aliqua alia licita causa id ꝑmissum est, se uideat qua si oīs lex q̄q̄ præcisa, sic ab alia distinguatur. l. utrum. ff. de peti. hær. & l. non est nouum. de legi cum ibi not & quod hř. ff. de in ius uocan. l. q̄uis, maxime qñ illius occisio intrando per portas fieri non potuisset. l. 1. C. de oper lib. ff. de offi. consu. l. 1 facit C. de pœ l decurionum, & qñ ibi no. Hæc qō est mihi dubitabilis multū qa introitus per muros non est necessarium argumentū ad inferendum mortem bannito. Et ideo puto dicendum, ꝙ non de occisione bāniti sed de ascensione ꝑ muros ueniat puniēdus, nō tñ de maleficio doloso. Cum enim daret operam

rã rei licitę, nõ debet de dolo sed culpa puniri, sicut dicimus in l. si adulterii cũ incestu. §. 1. de adult. de iniur. l. itẽ apud Labeonẽ §. si qs uirgines, & eo. titu. l. si cũ seruo. faciunt no. per Cy. in l. 1. ff. quod quisq; iur. per Bal. & alios in l. diuus ff. de sic. & quæ dicam infra hac eadem parte q. 68. & sic remaneat in arbitrio iudicis, sicut ẽt alias dicit Cyn in d. l. fin. de ter. diui. pœnam illius. l. esse arbitrariam quæ ad mortem non debebit arbitrari ut hr̃ in l. 1. §. effractores. ff de effracto

14 Decimoquarto uiso qđ bãnitus uirtute dicti † statuti põt impune occidi. Accusator occidẽs. Quæro an exceptio, ꝙ interfectus erat bãnitus possit ꝑ ꝓcuratorem allegari. Quæstio hæc hr̃ in uoluminibus in c. ueniens de accus. C. eo. tit. l. reos. ff. de pu. iud. in l. pe. §. ad crimen. Et ideo in ea parũ instabo. Sciendũ tñ ꝙ Iac. But. disputãdo tenuit ꝙ ubicũque exceptio uenit examinanda seorsũ à crimine semꝑ admittit̃ ꝓcurator ad illius propositionẽ l. 1. & l. ꝓfes. C. ad l. falc. de plagia. & ꝑ multa alia iura. Sed Iac. de Bel. disputãdo determinat cõtrariũ rõne ꝓiudicii qđ fieret ipsi causæ criminali in qua ꝓcurator nõ interuenit, ut in § ad crimen. Ad iura Iac. de But. rñdit ꝙ ibi unũ iudiciũ non parabat alteri ꝓiudicium. Cyn. aũt in d. l. reos, sequens. Iac. de Are. cõcludit ꝙ aut bannum est notorium, adeo ꝙ nõ reqrit extrinsecas ꝓbões sed solũ ꝓducto banno apparet talem exceptionem obstare, & tunc admittit̃ ꝓcurator, arg. l. 1. C. q. & aduer. quos. Si aũt nõ est notoriũ obstare exceptionẽ ꝓdictam sed est dubiũ, tunc non admittit̃ procurator, & hanc cõclusionẽ ꝑ diuersa uerba sequit̃ Bar. in d. §. ad crimen. Bal. in l. reos post longam examinationem, & relationum oĩum opi. cõcludit ꝙ aut statutũ loquit̃ talr̃ ꝙ exceptio põt opponi iurisdictioni. & tunc admittit̃ ꝓcurator, alias nõ ꝑ d §. ad crimẽ. & ꝑ l. 1. an per alium cau. ap. Cõiter tenemus ꝙ talis excep. notoria possit opponi ꝑ procuratorẽ, ꝑ iura supra allegata, & qđ apposita litis contestationẽ impediat, de quo per Io. Andr. in add. Spe. in ti. de accus. §. sequitur uer. quid si bannitus. ubi refert disputationẽ. Iac de Are. de qua ꝑ Cyn. & Bal. in d. l. reos. Imò plus dicimus ꝙ sine aliquo mandato tertius admittit̃ ad ꝓducendu bãnũ. Quo producto iudex ulterius non põt ꝓducere. est. n. hoc fauor publicus cõtra bãnitos. & iudici cõstat illud de quo ꝓcedebat non esse delictum. Ita firmat Bar. in l. ubi pactũ. C. de transac. & Bal. ibi, & alleg. 1 §. 1. ne qs eum qui in ius uoc. &c. ubi ẽt tangit Si uero bannũ nõn sit notoriũ, puta qa nõ cõcordãt qualitates siue dẽn õstratione mortui in ꝓcessu noĩati cũ demõstrationibus bãni. & sic est necesse fieri ꝓbões de identitate, tunc procurator non admittit̃ ßm Iac de Bel. sępissime seruari uiderim contrarium per rões Iac. de But quod puto uerius producto. n. banno habente aliquam cõcordantiam cum demonstrationibus mortui nõ disputat̃ de delicto, sed de liqdatione notorii, & ideo admitti debet argũ. C. qui, & aduer. quos. l. 1. & l. ad rẽ mobilẽ. & ad lega. ff. de proc. pro hoc facit q1 iudex qui ex inspectatione banni iã producti in suspitionẽ ĩnocẽtiæ adducitur, debet à seipso ipsã innocẽtiã liqdare. l. si nõ defendant̃. ff. de pęn. cũ concord. Fateor tñ ꝙ si demonstrationes essent multũ uariæ qđ tunc non adductus in dubitationẽ, sed potius in oppositũ procuratorẽ posset repellere. & quẽcunq; cõparentẽ excepto ipso occisorẽ, arg. l. scias a pte. C. de fal. cũ sim. Et hæc puto ueriora q̃ ea q̃ dixit Bal in l. 1. C. qũo. & qñ. iud. ubi uide si libet.

15 Decimoquinto quæritur an † bannitus cui erat cõcessa licentia libere ueniendi, &c. Quæ uulgariter appellat̃ bulletinus siue saluus cõductus, possit durãte tali securitate interim occidi impune. In hac qõne primo uidendũ est in gñe de huius securitatis materia & primo an dari possit. Secũdo à quo. Tertio an data sic seruãda, & in his qa nõ est huius tract. materia principalis breuiter, & cõclusiue ꝓcedã. & circa primũ dico ꝙ dari põt ut patet in oĩbus iuribus in qbus de tali securitate tractat̃ in auth. de man. princ. §. sed neque homi. ubi gl. aĩt dixit, sed infra rñdebo. l. in conuentionũ. ff. de pact. in l. Papinianus exuli, de mino. in l. si q reus, de publ. iudic. ad l. Iul. maiest. l. 1. de sepul. uio. l. utimur, cũ aliis iuribus q̃ infra allegabunt̃. Ad ßm rñdeo ꝙ aut loquimur de securitate perpetua, & illa nõ põt dari nisi a principe. uel habente in loco ius principis. l. relegati. ff. de pœnis. Si uero loquimur de tpali, & illa dari potest non solũ a principe uel lege, ut l. fi. ff. de leg. sed ẽt a duce belli. ut d. l. mentionũ. de pac. & ibi not. Item potest dari a iudice sed causa cognita, alias non, ut dictis iuribus hr̃. Itẽ ab aliis qbus ex forma statuti tacite uel expres.

se conceditur per Bar.ff.de decr.ab or.fa.l.fi. Quo ad tertium est aduertendum φ aut securitas fuit data hosti priuato,& illam seruare non cogitur.l.r.§.non fuit ff.de dolo. aut fuit data à persona publica.& tunc ẽm Guil. in d §.non fuit debet seruari fides,& securitas,nisi sit data homicidiis,& aliis q de ecclesia, & loco exempto retrahi pñt ut d.§ sed neq; , & quod ibi not,Cyn.uero post Pet. in l.pñti.C.de his qui ad eccl.cõf.tenet indistincte tales securitates seruari dẽe,sed Bal.in d. §.non fuit concludit securitatem datã à superiore seruandã esse indistinctè.Si uero est data à iudice,aut causa cognita,& idẽ ꝑ no.in l is q reus,de pub.iud.Si uero sine causæ cognitione tunc dicit ẽt non ualere per l.rel.& sic se seruari non debere.& ita appatet dẽe intelligi quod dr ꝑ Io.And. in tit.de acc.§.sequitur,in sæpissime alleg.uers.quid si quis bãnitos,in suarũ addit.2.qõ.Nec prædictis ob.§. sed neq;. quia non loquitur de securitate differente,sed de securitate immunitatẽ pstãte ut ibi paret.Si quis aũt plenius de hac securitate uidere uelit,recurrat ad not. ꝑ scribẽtes in d.§.sed neque,& ꝑ Bar.in l.1.ad l.Iul.ma. & latissime ꝑ Alb.ubi supra q. 48. ubi refert ad literam uerba Old.in disputatione q̃ incipit,Potestas Paduæ. Secundo, principalr̃ ad propositam qõ.uidendum est quid talis securitas contineat.Aut.n.continet φ libere ,& secure omni,& quocunq; impedimento cessante possit uenire &c. Aut simplr̃ φ possit uenire , & stare omni officialium publicorũ impedimento cessante. Primo.n. modo non põt cõcedi nisi à principe,uel eum repñtãte. Secundo modo põt concedi ẽt ab inferioribus, ut patet ex pdctis. Nunc ad ꝓpositã q. aut securitas fuit cõcessa secũdo modo,& sic ne dubio occidens bãnitum taliter securatũ non teneetur.securatio.n.non comprehendit licet publica auctoritate faciat. ut dicetur infra qõnib. 45. & 68. Non.n.facit ut persona publica licet securatus auctoritate,sed ut priuatus, & sic in securitate nõ cõprehenditur. Itẽ qa talis publica intelligitur ẽm cõem vsũ loquendi l. cum de lanionis.§ asinam. ff.de fun.inst.l.lib.§.φ tñ,de leg 3.cum sim.Constat aũt ẽn cõem opin.φ etiam si faceret.ut publica persona, non tñ officialis publicus appellatur non ergo pro eo intelligitur concessa securitas.l.si unus. §. ante omnia. ff. de pact. & de uerb. oblig.l. stipul. ista. in princ. & l.quidquid astringendæ, cum sim. Si uero fuit cõcessa primo modo,& sic à pricipe,uel eum repñtante.Et tũc aut interficiens ignorabat securitatem prædictam. Et dic ut dicã in 3. tpe, par. 1.q.2.ubi tractabitur de occidente rebannito,non cãcellato Si uero sciebat securitatem pdictam,tunc puto eum puniri posse.Talis.n. suspensio a dips idem debet operari φ liberatio in perpetuum . Dico quo ad illud tps.l.sufficit,de cond.ind.& l.si tibi mandauero,in princ.ff.mand.Item debet operari,φ appellatio,aig.l.nõ pñt. ff. de leg.& quod not.Inno.in c.ad hoc.de app.Nõ obst.l.1.§.merito,& §.siquis à principe.ff.ne qd in loc.pub.ubi cõcessio facta à pricipe nõ tollit ius priuato quæsitum,qa illud ueiũ in dubio ubi uerba ad illud se expsse non extendunt,ubi aũt uerba sunt ita pgnantia φ ad illud ius extendantur . illud ẽt tollunt saltem qñ non est ex facto illius priuati quæsitũ ut hr̃ in c.in nostra.de iniu.& dam.da,Pro quo uide quæ dicã in 3 par.huius tpis q 86. Obstet tñ cum quia tales securitates non dantur à principe,sed ab inferioribus . Itẽ quia sunt limitatæ,& referũtur ad personas officialiũ dicimus φ talis securatus ẽt sciẽs securitatẽ possit ĩpune occidi.& ita pluries seruari uidi.

16 Decimosexto queroꝛ φ talis bannitus taliter securatus φ impune occidi non põt, & eum capiens præmium aliquod nõ cõsequit, ut dicam in seq.q.cõmisit pendente securitate aliquod graue maleficium , puta aliquem uulnerauit,uel interfecit,anperdat beneficiũ securitatis.Ista qõ est disputabilis,tñ in breuibus me expediã,& ur̃ φ non,qa delinquẽs punit in eo in quo deliquit, & non ultra. ff. ad l.Falc.l Paulus,& l.beneficio , & ff.de his q ut ind.l.rescriptũ , ubi circa rem subtractã tm̃ perdit falcidia non quo ad alia. Præterea securitas nullam habet cõdõnem,sed ẽt tpelis,& pura.ergo nullo casu põt effici cõdõnalis l.quidquid astrĩgẽdæ,de uerb.oblig.Pro hoc.ff.com l.in cõmodato.§.sicut. Sed puta de iure cõtrarium uerũ esse.Certũ est,φsine securitate in loco in quo deliquit licite esse non potuisset.Ergo ibidem delinquẽdo suo abutitur priuilegio,ergo illo priuatus est.C. de Iud.l.Iud.& l.nullus, & 63. dist. ubi cum cõcord.Nec ueiũ est φ saluus cõductus siue securitas sit pura,imo habet tacitã cõdõnẽ. s.si cõcedenti illam non inferatur offensio.l. qui seruum,de ueib.oblig.l. quid ergo. §. si haies

hætes.de leg. 1. Et est casus in l.qro.§. inter locatorem.ff. de loc. Intellr ergo quod non possit offendi nisi ipse offensionis cām præbeat,facit.ff.de uerb.oblig.l quidam cū filiū & quod ibi per Doct.Cōstat autem remp.& ipm cōcedentem lædi,offendiq; si aliquis offendatur.l.si quis ingenuam.§. in ciuilib. ff. de capt.& l. ita uulneratus,ad l. Aquil. Et sic intellr reuocata securitas,facit.ff. de sol. l. si cum Corn. & l.cum quis,cum sim.Nec obst. prædictis.l.Paulus.l.beneficio,& l. rescriptū. quia hic qui deliqt non solum deliqt in illū quem offendit, sed ēt in ipm cōcedentē securitatē.& sic nō punitur ultra, q̄ deliquerit. Præterea hodie illa iura sunt correcta, ut in auth.de hæred.& fal.§. sancimus, ſm Rayn. & Bar.in d.l.rescriptum.Concludendo ergo ꝙ poterit impune offendi, & illum capiens habebit præmium à statuto ordinatum, ꝙ maxime uerū est si nulla causa interueniēte de nouo tale maleficiū parū post securitatē concessam cōmisit,præsumitur.n.dolose illā securitatē impetrasse.l.si uentri.§ fi.ff.de priuil.cred.& sic ei iuuare non debet.ff.ad Mac. l.sed Iul.§.ꝓinde,cum sim.Prędicta vera nisi ad sui defensionē fecerint.tunc.n.siue facere potuerit siue nō,de quo dicam inf.q. 48.nō intellr saluū cōductū rupisse.ff.de fur.l uerū. Et licet tunc non excusetur qn puniat̄ pœna ordinata ex delicto ꝑ eum cōmisso, non tñ poterit ex primo bāno detineri qa cōtra securitatē cū fuerit ꝓuocatus fecisse non intellr. Facit qđ hr.C.de calumn. l.2.cum concord.

17 Decimoseptimo ēt circa bannitum securatum,statuto cauet ꝙ capiens bānitum debeat hre centum à cōi.Quidam cœpit bannitum hñtem securitatem tpalem,quęritur an debeat hre centum.Hanc q.disputauit antiquitus D.Th de Azog.& incipit q.ꝓsupposito ꝙ bāniti,& ut qō subtilior redderetur addidit themati,alio statuto caueri ꝙ uerba statuti debeant intelligi ſm propriam signōnē, absque aliquo extrinseco intellectu.Ad affirmatiuam arguit ꝙ bānum non tollitur per affidationē per regulam.l.ꝓut quisq; de sol. Secundo,à iusto errore capientis.l.fin.ff.pro soc.cum sim.Tertio,quia tpalis mutatio rei naturā nō alterat.l.ex facto §.resū.ff.de hær. inst.cū concord Quarto,à certitudine tpalis in securatione adiecti.Tale.n. obligationem non suspendit.l.cedere diem,de uerb.sign.cū sim.ergo nec bannū.& sic nec extinctio, nec suspensio præmium denegant. Quinto, arguit à fidantia nō effectiua,uel plena,sed tēporali,& sic non perfecta securatione,& ꝑꝑ ea nullum debet effectum parere.l. 5.§.fi. de uerb. obl. cū sim. Soluit pro parte negatiua primo æquiparando fidantiam appellationi per l.non ꝑfit.ff.de leg.Secundo,quia nō est bannitus cum effectu ſm ꝙ debent uerba intelligi.l.1.in fin.ff.quod quisque iui.cum cōcordan.Tertio,per regulam, cum principalis,& regulam accessorium.Securitas n. operatur circa personam affidati, ergo intellr operari circa præmium capientis quod est accessorium.Quarto,ratione cessante quæ fuit ut malefactores puniantur.l.ita uulner.ff.ad l.Aquil.sed iste captus ꝑꝑ fidantiam puniri non poterit,igitur cessat præmium.l.adig.§ q̄uis, de iure patr. C. de epis. & cler.l.gñalr. Quinto,ab incompassibili, qa non pōt eod. tpe,& loco dici bannitus, & non bannitus, C.de fur.& l. 1.cum sim Sed si darentur centum huic capienti iudicaretur ut de bannito quod non est uerū,quia affidatus igitur &c. sed ista ratio non cōcludit,quia per bānitos est licet bannitus affidatus.Non. n.ex hoc intelligitur ad ips rebannitus per not.in l. fin. C.de sent.pass. Subdit quod quia debitor est ille à quo inuito pōt extorqueri de uerb.sig. l.deb.& ille proprie dr debitor. & ideo bannitus securatus quia interim inuitus nō pōt exigi non proprie dr bannitus, ergo statutū sibi non locum uendicat, quia uerba debent proprie intelligi licet autem prędictæ rōnes sint persuasiuæ illi tñ quæ facta est à ratione cessante inhæret. Et ad contraria respondet quod uerū est eum interim esse bānitum,sed non cum effectu.Ac etiam ꝑꝑ cessantem rationem dicit non esse illum,de quo loquitur statutum,& uerū dicit etiam ignorāte, ut dicam infra hoc eod tpe,& parte q.23.& duabus seq.& in 3.temp.parte 1.q.3. poterit tamen tunc repetere expensas quas fecisset in capiendo l.mulier inops. de cap. & quod dicam infra hac eadem parte quęst. 19.

18 Decimooctauo quęritur urrum pmium quod datur capienti bānitum debeat diuidi inter eū,& fiscum,& ur quod sic,& ur probari.ff.ad Syll.l.Corn.in fi.ibi tangit Ray. post Dynum.In contrarium est ueritas,ut not.in l.si quis id quod in prin ff.de iurisd. om.jud. & ad l.Corn.in fi.respondet quod ibi est speciale quod etiam tenuit Iac.de Aret. insti. de

acc.

ic.§.poen.& idem breuissime referendo tan tūmodo Dy.dixit Alber.ubi supra q.47.Hęc decisio debet intelligi qñ statuto cauetur,ꝙ præmium detur capienti de bonis bāniti. Si enim diceret statutu, ꝙ detut de bonis cōis frustatoria esset qstio,an fisco debeatur dimi dia,ff.de sol.l.qui ttc.esset. n. potius nugatio quædam ut l.si qs a filio,& quod ibi not. de legat.1.Si ergo ita.uiū dicat,ꝙ capiens bāni tum dēt habere centum de bonis bāniti.nihil debebit dare fisco, qa intelligitur quod totū applicetur.Ita.n.dictat statutū à quo decipi no debet,l.2.C.de his qui ue.ætа.imp. Nec illa iura aliqd faciunt.Loquuntur.n.de pœ. na quæ debetur à cōtrafaciente,& dubitatur an debeatur agenti, an fisco de quo dic ut di ctis iur.& plenius in l.agrar.ff.de termi.mo. q limita nisi pęna imponat pro interesse ꝗsti. Tunc.n.ei in totum applicat quocunq; iure agatur,l.in eū ducta,l.quiq;.ff.de in ius uoc. Facit,C.de leg.l.pen. Quæstio aūt pdicta lo quitur de pmio quod datur facienti id ꝙ a sta tuto pmittitur,& ideo tanq̄ a separatis non est licita argumentatio,l.fin.de cal.cum simi.

Decimono quæritur,† Titius in capiendo 19 Caium bannitum fecit expensas, An debet illas repetere à cōi.Dixit Bald.ꝙ sic p l.mu lier inops,ff.de captiuis,ut ipse not.in c.1.in prin.hic finit lex Corn.& incipit consue. te. ꝙ sine dubio uerū est qñ ex forma statuti ni hil datur capienti.Si autē aliquid datur tunc dubium est,an illud in expensis imputetur, In qua puto dicendu. ꝙ aut datur pro pmio aut simpliciter.Si pro pręmio potest et pete re expensas arg.ff.de cond.& demon l.qbus dictus,§.uñs. Si simpliciter tunc non possit expēsas petere nisi excederēt quantitatē da tam a statuto.Tunc.n.posset id residuum pe tere facit quod nō.ff.ui bon.rap.l.1.cum ibi notatis de cond.inde.l.elegantei, §.si quis post.de ti ansact.l & po.i temi cum simi.

20 Vigesimo † pone statuto cauetur quod q cœperit,& præsentauerit bannitum potestati debeat hre centum a cōi,plures cęperunt bā nitum,& illum captum corpræsentauerunt quæritur an debeat habere qlibet centu, an ocs unica centum, & uidet.ꝙ qlibet debeat habere centu per l.q filiabus.§.si quis ita. de le.1.& inst.de hb.-go.succes.§.si plures. Di cit Alb. ubi supra q. 104. quod hæc quæst. pōt decidi sicut deciditur quæstio de pluri bus intiātibus simul castrum,& remittit ad not.ad §.discipuli,in proœ.ff.Illa qstio poni tur p Bart.in l.hoc articulo, ff.de uer.si. Et determinat,ꝙ inspicienda sunt uerba sta tuti an loquatur p uerbum uniuersale, siue collectiuu an per distributiuum.Primo casu oēs habeant una centū.Secundo,quilibet ha beat centu per d.l.q filiabus.in fin.Credo,ꝙ hoc sit uerū.si tñ appareret factā fuisse stau dem ut qa multi cœperūt unum ad que ca piendum sufficiebant pauci,non puto eibus oñi,sed solum illis principalibus in capiēdo. Nec.n.uerisimile est,ꝙ siccus uoluerit iacta re pecunias,l.cū de indebito,§.1. de prob.& se in infinitū obligasse,l.q bona.§.uit.de dā. inf.Et ita in pluribus ponctibus uexillu,&c. terminauit Pet.& post eū Ray.i d.§.discipu li.Pro qua determinatione facit tex.in d.l.q filiab.§.1.in fi.Quę aut sint dictiōes collecti uę,& q distributiuæ.uide in d.l.hoc articulo.

21 Vigesimoprimo quæritur,† Statuto cue tur,ꝙ qui cœperit bannitum,in pecunia de beat hre 50.Qui aute cœperit bannitum in persona debeat hre centum. Titius bannitur in mille,& si non soluerit intra mensem, in telligeretur bānitus in psona, fuit intra mē sem captus, & psentatus,& deinde elapsus ē mēsis,& non soluit. Quæritur quod pmium debeatur capiēti Quęstionem istā suo termi nis ꝙ bānitus erat in centū, & si caperetur, & intra mēsem à die quo in fortiam cōis ue nerit non soluerit dēet decapitari.disputauit Odofr.ut refert Alb.ut supra q.76.& multū copiose allegat.Primo,ꝙ debeat hre cētum à cōi publicā utilitate ad l. Aql.ita uulnera. tus. de male.& ma.l. fi. quæ fortius insurgit quāto ad maius pcium inuitabuntur hoies ad capiēdum pe leg.2.l.cū pater,§.1.ad fi. de annu.leg.l.fero.in fi.1.año.Secūdo,a cōside ratione effectus cōsecuti q in iure attēditur, l.1.in fi.quod quisq; iuris,sed effectus est se cutus qa condenatio pecuniaria conuersa est in psonalem.ff.quod met.cau.l.si cum exce. ptione,§.hæc aūt actio. Ergo iste effectus de bet cōsiderari.ff.de actio.emp.l.1.& C.eo.l.si traditio.Tertio,a duplicitate rōnum,duæ.n. rōnes.f.translatio Inter pecuniarię in corpo ralē,& ipsa executio uincit unam.l.uerbalē condōnalē in pecunia.C.de edic.diui Adria. tol.l.fi.& extra de treu.& pa.c.licet.Quarto, a purificatione cōdōnis quæ ratio transitur, l.potior.i pri.u.q pot.in pig.hab.et sic purifi cata cōdenatione psonali seq̄o dicet captus

bannitus

bannitus in persona.ff.de usufr.uc.l. sed, & si aliquid.§.interdum. de sol.l.1.cũ simi. Quinto, a purificatione p̃sentationis capti ad iudicem.de fur.l.interdum.§.q si.de condit.ob cau.l.pen.sed ipsi iudici sufficeret in quacunque parte.iudicii ius superueniret.l. non pōt de iud.& l.si rem.§.fi.de pig. actio. de pecu.l. q̃ŭtum,cum sim.ergo,& ipsi p̃sentatori sufficere debet. Sexto,a nã transfusionis q̃ est ab initio facta postea transfusione unicus actus censeat.ff.qñ dies leg. ce.l.si cum p̃finitione. l.si pœnam.& l.1.ff.qñ di.le. ce. l.1.§. item si ita.ad l.falci.ad l.Aquil.l.si uulnerato seruo, cum si.Arguit secundo,ꝙ utrunq; præmium cōsequi debeat.Primo, qa tale p̃miũ cũ sit beneficiũ debet latissime interpretari de cōst. prin.l.si Secundo,à similitudine periculorũ q̃ uersant in capiendo.l. si seruus.de his qui ad eccl.confu. C.ad l.Iul. de ui.l. qm.ad l. acq.l. quemadmodum in fin. Et sic debet esse multitudo præmiorũ.de iureiur.l.semper §.negociatores. Tertio,qa cum sit dubiũ qd p̃miũ debeat,debet fieri interpretatio cōtra fiscum ff.de iur.fis.l non pu to.Quarto, à pluralitate cōdemnationũ,pēdēte.n.cōdōne utroq; modo cōdemnatus erat.l.1.§.biduum. ff. qñ ap. sit ergo ēt debet esse pluralitas p̃emiorũ de ap. cũ in una,ad Turpil.l.1.§.si plura.de ope. non.nun.l.de pupillo.§. si pluribus. Tertio, principaliter arguit,ꝙ debeat hr̃e solummodo quinquaginta.Prima, quia ubi obligatio pendet ex pluribus cōdōnibus à prima purificat,& amplius non committit iud.sol.l. cum quærebat.de uer.ob.l.si ita qs stipulatus. Sed obligatio ad primum pendet a p̃sentatione banniti pecuniariter uel p̃sonalr̃, ergo purificatur a prima p̃sentatione querat pecuniaria Secundo,qa p̃emiũ debet ipsi actui præsentationis, ergo illud tēpus attēditur nō respecto ꝙ postea aliunde deuenitat ut d.l.si pœnum.de rei uen.l.non ideo.& l.si qs hac lege. ad Syll. l.1.§.1.cum multis si. Tertio, qñ facto alicuius aliqd cōsequendum est nō sufficit id fieri facto stultitia uel negligentia.l.2.ff. de cond. & demon.de bo.pos.l.1.§ semel, cum multis cōcor.Qđ aũt p̃sentatus puniat p̃sonalr̃ cōtingit sua culpa,& negligentia,qa nō soluit. ff.de fideic.lib.l.si qs in sua.ad fi.de rei uend. l.ex diuerso §.petitor.cum simi.Et sic fisci obligationem non auget de fideic.l.fin. cum si. Quarto, qa sicut ꝙ semel meum est amplius meum fieri non pōt.l.3.§.ex plurimis.de acq. pos.inst.de le.§.si cui,cũ si.Ita semel præsentatus amplius præsentari nō intellr̃,sicut nec ex assidua cōtrectatione non nascit nouum furtum.de fur.l.& qui.Et sic attenta p̃sentatio ne prima qua fuit cōdēnatus pecuniariter nō attenditur alia,nec id quod postea occasionaliter uenit de pecu.l.eo tpe. Quinto, cōe cui fit præsentatio unicum bannum recipit de pac.l.rescriptum.§ si pacto.cum si.Ergo unicum præmiũ debet de cond.& demon.l. plautius. sed in dubiis debetur minimum de reg. iur.l.semper in obscuri.& l.semper.ff.de uerb. obl.ergo, &c. Sexto, qa ab initio pecuniaria obligatio ex quasi cōtractu orta est.l.3.§. idẽ scripsit.ff.de pecu.& de tute.& ra.dis.l. defensor.Item deinde nō soluta pecunia ēt ex qua si cōtractu orta est obligatio ad p̃sonam iisdẽ iur.ergo prima non est nouata l.fin.C. de noua.s̃m ueram opin. Et sic est in electione fisci ꝓ qua obligatione soluere uelit.l.si quis a socio pro socio cũ si. Vltimo quia a primordio tituli fit denominatio.C.de testa manu.l.fi.Et ideo a prima condemnatione debet ipsa præsentatio cōsiderari Et sic debet hr̃e ꝓ p̃emio 50.tm̃.Finalr̃ dixit soluendo quosdam tenuisse,& ita fuisse q̃nq; iudicatum ꝙ præsentans debeat consequi maius p̃emiũ per allegata suprà pro illa parte. Dixit tñ uerius esse 50. tm̃ deberi per iura pro ista parte allegata,pro qua decisione adducit de leg.2.l.Sempronius proculo,de le 3̃.plane §.sed si non corpus, de probatio.l 50,Vbi in dubio detur unum, & minus.Ad contrariam respōdet. Ad primum quod etiam alias quam p̃emiis quis debet inuitari ad fauorem patriæ de uentre in possess. mitten.l.1.§ si ea,cum si.Ad secundum, ꝙ in ipsa præsentatione dr̃ factum consumatum. Ad tertium,ꝙ duæ rōnes hic non currunt circa idem.ut secunda ratione pro hac parte facta.Ad quartum rñdet,ꝙ quia soluere,& non soluere est conditio ptãtiua retro non trahitur ut l.1.qui. potio.in pign. habean. licet secus sit in casualibus ut l potior.eod.titul.Ad quintum rñdet, ꝙ præsentatio debet unico iure censeri.l.eum qui ædes,de usucapio. Ad sextum rñdet,ꝙ ista iura loquuntur in legato quod pendet a mera uoluntate testatoris. Et ideo qũocunq; appareat deberi secundum hr̃ perinde ac si illud tm̃ fuisset legatum quia sic de eius uoluntate apparet, Sed in casu nostro iudex post s̃niam habet ptãtem. ff. de regul.iur.l.iudex.& sic una non transfunditur

in aliam, sed in vtraq. perseuerat licet vtriusque co.nmodum consequi non possit. Si hæc videre extēse velis, vide vbi supra vbi scribit hoc per sex columnas. Pro ista parte faciunt duo. Primum quod condemnatio pecuniaria nō transfunditur in personalē, nec illius fit nouatio ſm notata per Bar. in l. 2. ff. de pub. iud. per Bald. in l. magnam, in fi. C. de contrahenda, & commit. stipulatio licet ipse Bart aliter tetigerit arguendo in l. cū duob. §. idē rñdet. ff. pro socio. Secūdo qa qualitas adiecta verbo, semper intellr scd'm tps verbi. l. in delictis §. si extraneus ff. de noxa. Et si cum ipe præsentationis in vtroq; themate reperiur bannitus in pecunia non in persona verbum bānitum intelr scd'm tps verbi ceperit siue epræsentauerit. Et sic debentur solummodo quinquaginta. Faciunt not. per Bar. in l. ex facto, in princ. de vulg. & pupil. Et ideo vt subditur vbi supra in fi. Si bannum conuerteret quia bannitus esset in persona saluo quod si intra mēsem à die capturæ solueret mille illum capiēs deberet hre centum, quia ipe præsentationis bannitus erat in personam. Ad qđ alle. idem Odofr. de verb. obli ita stipulatus, de reg. iur. l. miles. §. decem. & d. l. si pec. a. rñd. & l. 1. §. item si ita ad l. falc. Et ista decisio vr facilior ptimā qa cum solutio pecuniæ sit in hoc casu in conditione nō est in obligatione vt l. si qs sub cōdōne ff. si qs omis. cau. test. Et ideo tanq̄ cōdō ptātiue voluntaria retro nō trahitur. Sed in præcedenti videbar necessaria, qa erat in cōdōne, & ideo retro trahi videbatur conditio licet esse ptātiua. vt l. 1. qui pot. in pig. hab. & l. Titius, quę res pig. ob. pos. sed in de qđ solummodo solutio esset illa q̄ retrorabitur quæ in oblig. non erat, & sic nō obstat decisioni suprascriptæ. Et nota bene titulum qōnis quia hic terminus non currebat à lata snīa sed captura. Et sic patet quod iudex volebat eum intelligi interim bannitum, & sic non sunt hæc contraria his quę dicam hoc modo tempore parte vlt. q. 79. vbi vide.

22 Vigesimosecundo † stante statuto, quod qui cœperit bannitum debeat hre certū pmium, ptās illius loci cœpit quendam vt malefacto rem quem ignorabat esse bannitum, cū post capturam, reperiat eum esse bannitum. vult pmium à cōi, qrit an debeat illud hr, Hanc qōnem formauit Bar. in l. 3. §. vtrū. ff. ad syll. & determinauit qđ non debeat hre, & idem Bal. tenuit ibi, & in l. genero. ff. de his qui notinfa. Et mouentur pluribus rōnibus. Prima, quia ptās suo salario debet esse cōtentus, qa illud habet pro exercitio sui officij in auth. iusiur quod præ. ab his, & in auth. scriptum exēplar. §. sicut. Secundo, quia ipse ptās non cœpit sponte sed ex necessitate sui officii, qđ est purgare ꝓuinciam malis hominibus l. congruit. ff. de offic. præsi. ergo pmium consequi non debet, vt d. § vtrum. & de acq. re. do. l. 3. §. si seruus. Tertio, quia illud gratis facere tenet ergo pmium capiendo turpiter faceret l. 1. de cond. ob. tur. cau. bene facit tex. in l. q si nc. ff. de neg. gest, Quarto, qa cœpit eum nō vt exbannitum, & sic statuti cōdōnem nō adimpleuit, ignorabat. n. eū bannitū, ergo, &c. l. 2. de condit & dem. & d. §. vtrum, Adde quæ dicam iu duabus q. post sequentem.

23 Vigesimotertio † Stante d stat. viget aliud statutum quo cauet quod homines de villa teneantur trahere ad rumorem, & capere malefactores, & exbannitos. Quidam iuit ad capiendum exbannitum, & cum exbannitus fugeret, eleuauit rumorem pp quod hoīes de villa insecuti sunt eum, & illum cœperunt. Querit in alicui pmium debeat Bar. in l. 3. §. vtrum. ad Syll. dicit quod nō. Primo, nen hoīes de villa quia incitati non sponte sed coacti illum cęperunt vt ibi. Ille ēt qui insecutus fuit hre, non debet, quia ipsum non cœpit. facit quod hr in l. si barsatoram. C. de fideius. cum concor. facit. ff. de acq. re. do. l. laqueum.

24 Vigesimoquarto † Stante eodem statuto Seius sciens Titium bannitum, ignorans aūt statutum pdictum pmians capientem cœpit Titium, & ptāri eū psentauit. querit an possit petere præmiū. Dices tu ex dictis supra ꝓximis. q. hæc. q. est decisa. quod nō qa ad impediendum lucrum sua ignorantia pōt cōrra eū allegari, vt d. l si is. §. si seruus. de acq. re. do. sed non est sic. aliud. n. est ignorare illum esse bānitum, & aliud est ignorare statutum pmiās capientem, Primo. casu locum hnt quæ dicta sunt supra secundo casu talis ignorantia nō nocet. Commodum. n. à statuto datū qrit et ignoranti statutum arg. C. de dec. l. pen. lib. 10. & ita determinauit Bart. in l. oēs populi. de iust. & iur. in q. 5. principali in principio.

25 Vigesimoquinto † dictum est supra quod occidens bannitum q pōt impune offendi pœnam non meret. Quærit an sit necesse qđ probet occidentem sciuisse illum fuisse bannitū. Bart. in l. genero. ff. de his qui not. inf. & in l. intec

inter omnes.§.recte.de fur.dicit ꝙ non, quia quanrum ad incommodum ignorantis talis ignorantia alteri nō prodest, sed stare debeat ueritati ut d.l.genero & d.§.recte.de cri. expil.hæred.l.si inst.de obl.q̃ ex delic. ma.§.placuit, & ita communiter tenetur.

26 Vigesimosexto,† Caius sciebat Titiū Ioānis esse bannitum,uidens alium quē putabat esse Titium Ioannis, & in ueritate non erat occidit illum. Quæritur an statuto ꝑmittente occidi bānitum excusetur.Istam q̄onem formauit Franc.de Aret.in l.si cum seruo. ff. de iniur.& arguit qđ excusetur.& in nullo puniatur arg.d.l.si cum seruo.& eo.tit.l.illud.§.fi.Non enim cogitauit delinquere, sed putauit se licite agere dicit.n.nō teneri de dolo, sed puniri pōt ſm modum culpæ.arg.l.scientiam.§.qui cum aliter.ad l. Aquil. Aduertendum ꝙ aut habuit iustam causam sic credendi, puta q̃a sic publice tenebatur ꝙ ille esset Titius Ioā.& tūc in nullo punitur arg.ff ad Maced.l.3.& C. eo.l. Zenodorus.cum si.si autē non tenebatur publice,sed ex aliqua causa motus fuit ad sic credendum, & tunc non sit in dolo nō pōt Cornelia de sicariis cōuenir.l.in lege ff.ad l.Cor. de sic.Sed ut dcm̄ est ꝑ modo culpæ aut latę aut leuius poterit puniri ut supra. Quæ autē sint tales culpæ hr̄ in l.qđ ner.ff.dep.An aūt hoc casu plenissima culpa puniri possit cū dabat opā ex aspectu rei licitę recurre ad no.ad l.aut facta.§.dcl.ff.depę.& i l 1.ff.de l.ꝑ Doc.

27 Vigesimoseptimo quęro,† sup dicto statuto ꝙ bannitus possit impune offendi. Quædam uniuersitas fuit bannita de quo dixi supra in primo tꝑe parte 1.q.5.An q̃libet de illa uniuersitate poterit impune offendi: non insistendo in uerbis dicendum est ꝙ non, q̃a nullus singlr̄ ut ipse est bannitus ut hr̄ in l. in tm̄.§. qui in uniuersitatis. ff. de re.di.& de in ius uoc.l.sed si hac.§ q manumittit, & quod habetur per Bar.in l.4 ff.de re iud.

28 Vigesimooctauo† Bannitus captus erat à familia ptātis. Titius illū uidens in manibus familiæ īterfecit,Quæritur an potuerit impune facere.Istam §. formauit Dy. in l. laqueū. ff.de acq.r.do. & ibi ēt ponit Bart. sed latius ponit in l.3.§.trāsfugas.ff. ad l.Corn. de sic. & refert Iac.de Arc. ēt disputasse qđ ēt dicit Ioan. Andr. eius determinationem effectiue referēs in addi.Spe.in tit.de accus.§. sequitur uers.q̃d si q̃s bannitus circa princ. magnę ad ditio.Et ideo posset cum sola decisione transire remittendo ēt ad dot. per Alb. ubi supra q.64.q̃a tñ aliqua pulchra dnr̄ ꝑ Ia. de Are. & alias eius disputatione latius q̄ua referat Ioan.And.Tñ quā breuius potero his subiiciam ēt cum aliorū dictis Arguit n.primo ad affirmatiuā ꝙ poterit impune occidere. Primo,à uerbis legis, quæ & si dura sint seruanda sunt l.prospexit.ff.qui,& à qui.& l. qđ cōstitutum.de mili. testa. Secundo, q̃a lex non distinguit bannitum captum à non capto,ergo, &c.ff de publ.l de precio.Tertio,q̃a cum adhuc duret bannum debet durare effectus. C.de infe.pe. cęli. l.1.de ferri.l.à nullo, addebat Dyn.q̃a captio non facit desinere eū esse bannū,ar.ad hoc.C.de decu.l.2.Quarto, ꝑꝑ incertitudinem, q̃a licet captus esset non tñ certum erat ꝙ pœnā pateretur. poterat.n.fugere.l.si apparitor. C.de appert.lib.12.& de ac.re.do.l.3.§.illud, & de inced.rui.nauf.lege pedius.Quinto,depræhensum in facinore licet occidere et cui alias non liceret. C. de sic. lege is qui. ff. de uerbo. obl. q seruum de legat.1 quid ergo.§. si hæres ergo fortius istū depræhēsum quē ante licebat occidere, sic ꝙ cum sit factū lege ꝑmittente pœnā non meret.l. Graccus.C.de adul. Adduxi etiam Dyn. ad hanc partem.l.in laqueū de acq.re.do.ubi dr̄ ꝙ feram illaqueatam possum appræhēdere.q̃a multa pn̄t occidere ꝑꝑ q̄ à laqueo cuadat.Ad hanc partem ēt adducit Bal.in l.libertas.ff de stat.ho.ꝙ non interest reip.à quo occidatur dumtñ occidatur.l.cū seruus.ff de uerb. obl. Item q̃a cum quilibet a statuto habeat ptātem occidendi, non hēt necesse à iudice impetrare.l.q̃ sub cōdōne.§ fi.de cōd.inst. In cōtrarium alleg.Dy.l.carceri.& l.fi.in §. fi.de custo.reo.ubi dr̄ ꝙ capite punitur q carceratum interficit, captus aūt dr̄ carcerarus ut l. qui neque.ff.de uerb.sig Dicebat tamē illis. ll. r̄ndēri posse, quia hic erat certum bannitum illum debere mori, ibi nō, sed subdebat ꝙ alia rōne dici pōt talem interficienrem puniri, quia non licet alicui ꝑuinciāliū aliquē è manibus officialium eripere in auth.ut oēs obe. iu. prouin.§.eripiant.Iac. uero ad hanc partem abducebat statutum intelligi debere in eo cui per iudicem pœna imponi nō pōt arg. C. de iud l. nullus, sed hic captus erat in ptāte iudicis arg. ff de dol. qui saxum, & sic puniri poterat. Item quia alias licet auctoritate legis occidere resistentē, cui non resistentem à contraria non licet occidere. C. de his

qui ad eccl.cōfug.l.si seruus ita,& hic nō licet bānitū nō resistentē, imò indici obediētē in terficere. Præterea hic erat in custodia reip. ergo debet reseruari ut torqueatur.C.de epis. aud.l.raptores, & ut saluus sit debito supplicio.ff.de qō.l.qōnis,& de cust. reo l.1.de male & ma.l.fi. allc. Bal. ꝓ hac parte l.adictos, C.de epis.aud.ubi dē, ꝙ priuatus non potest impedire iudicis executione Itē addebat rationem, iudex est executor ordinarius, iste priuatus extraordinarius executor.Sed ubi locum hēt remedium ordinariū cessat extraordinariū.ff.de mino.l.in causæ Soluit Iac.quæstionem pro hac parte per ista p̄dicta ac etiā q̄a lex pmittit hostem occidi.l.3.§.fi.ff.de sic. Et tamen postquam captus est occidi nō potest ut inst.de iure perso.§. 1. de statu. homi. l.3 § serui. Et facit. ff.ad l.Aquil.l sed.& si quicunque. Item quia causa ꝓꝑ quam poterat à quilibet occidi.s.defectus publicæ uindictę cessat in ꝓposito ergo, & c.l.quod dem. ff.de pae.Ad contraria uidet.Primo ad uerba statuti, q̄a intelliguntur alio non interueniente qđ impediat. Similiter tutor, & legatarius pñt esse testes hoc intelligitur nisi aliud impediat.ff.de testa.l.qui testō, in princ.& de obsequiis.l.Titius, sic,& alias in l.non erit. § da to.de iureiur.&l. tut. Item quia ubi una lex non distinguit. l.una. C. de inof.donar. Facit lex ut gradatim.§.sed. & si lege,de mune. & hon. Non ergo factum est lege permittente, imò uetāte,& sic quasi omnia argumēta tolluntur.Addit ēt si quis dixerit hoc ius occidendi cōpetere reip.& cuilibet alii insolidum. sicut alias dr in lege si cui. §.iisdem, de accus. locū habuit p̄occupatio. ff. de ꝓcur. l.pluribus.Plus dicit, & notabiliter,quod si eodem tpe concurreret respublica, & priuatus dfert respublica pferri, aut tanq̄ ille cuius directo cōpetit,C.de nouati. l.3. Aut q̄a eius uoluntas æquior est,q̄a cōtinet uiam iuris,& iustitię ordinariā ar.ff de re iud. l. inter pares, & C. q̄ bo.ce.pos.l.fi Add rōnem, ꝙ potentia offension s procedit ꝓꝑ contumaciam q̄ eius pœnam aggrauat uel l.relegati.ff.de poe. illa autem contumacia est finita postq̄ est in manibus familiæ, s.quo ad hūc effectū ut à quo cunq; possit occidi.Remanet ergo solū pęna primi delicto ob qđ bannitus est. Adducit similē de feris bestiis, q̄ licet à quocunq; capi possint non tñ pñt capi cū sunt in manibus alicuius.ff.de acq.re.do.l.3.in fi.Et hanc partē tenet Cy.in d.l.libertas, & Bar.in d §.trāsfugas,addēs ꝙ illi q̄ ueniunt de necessitate ad ciuitatē dñr hēre securitatē à lege,l.2.§. legatis.ff.de iud.& ff de leg l.fi. Sic ēt dicimus in testibus ut ea.l.2.§.si qs, & sic concludit ꝙ ille qui ducitur à familia de necessitate uenit, & sic dr hēre securitatem à lege: Ideo illum occidēs incidit in l. Iul. maiest.ar. ff ad l.Iul. maiest.l.1.& ibi ēt hoc sequitur Ang. Credo qđ uerū est cum non potuisse occidi in manibus familiæ.& qđ illū occidens teneatur pœna l.Corn de sic.ꝑ d.§.transfugas.Sed non puto quod teneatur pęna legis Iuliæ maiest. tū q̄a iure non cauetur de securitate legis nisi in certis casibus inter quos iste nō reperitur.Tū ēt quia pœnę non debēt extendi. ff. de poe.l. interpraetatione.& l.si pses.ac ēt quia in ciuitatibus aliis ab urbe tali pœnæ locus non est ut dictum fuit supra parte 1.huius temporis. q.15.& hæc locum habent quando iuste captus erat, si uero iniuste, uide infra q.31.

29 Vigesimonono? Statuto cauet, ꝙ capiens bannitum debeat hēre centum à cōi, altero punitur uadens in alterius territorium ad aliquem capiendum.Titius bannitus de Florentia ubi est statutū erat in territorio Florētino: Sēpronius uoluit eum ibi capere, ille uero aufugit in territoriū Bononiensē,& ibi à dicto Sēpronius eū insequentē captus fuit. Quæritur an potuerit capi.& sic Sempronius debeat puniri uirtute alterius statuti Ioan. And.in d. tit. de acc. §.sequit, uers.qd si quis in suarum additi.uers elegans Old.qō. refert Old.disputando terminasse Titiū capi nō potuisse, & sic Sēproniū puniēdū.Allegat primo ꝓ casu, l.qs sit fugitiuus, §. idē Cecilius, ff de ædil.edi.Et ibi declarat qualr inducatur ponēdo ibi casum, sed nimis ꝓlixe, q̄a in gl. satis apparet, & cōfirmat hoc dictum qđ ex iure loci non debebat aliū locū ingredi.Allegat.ff ad Marce.l.si filius, §.fi. Adducit etiā l. qui cū maior, primo rño de bonis lib. Item q̄a cōditio existentis in fuga pōt ad eius cōmodum uariari, l.si quis in seruitute, de fur. Sic ergo cum intrauit territoriū Bon. factus est lib. deducit ēt not. in l. talis scriptura de leg.1.in ult.gl.& ꝙ uerba secūdi statuti sunt clara ergo seruanda l non aliter, de leg. 3. & quia limitatio locorū est certa, & sic nulla restat iuris.q.ancillæ.C de fur. Et dicit non prodesse licitum principium, quia ꝓꝑ mixturā inspicit id qđ nocet ut no.de reg.cato. l. 1. &

ibi concord. Ac etiam quia effectus secutus est in loco prohibitio. Et ideo à princ. licito legem non assumit. Allegat. ff. si serui.uen.l. sicuti.§. Arist.& ad l.Aquil.l.quemadmodum in prin. Et sic cessat perceptio rei altero prius illam apprehendente. ff. de acq.re. do.l. in laqueum,& l.naturalē.§.illud. Item qa pacificā tur excessus in loco,& excessus in modo. inst. de act.§.huic autē,sed excessus in modo puni tur ut l. 1.C.vñ ui ergo & excessus in loco facit.ff.de adul.l.si adulteriū cū incesto. §.Imp. ubi punitur qui plus fecit,quā debuerit.Et sic concludit talē capientem puniri.Quod ēt sentit Bar.in d.§. idē Cecil. Hanc disputationem si integram uidere uelis recurre ad Alb. ubi supra q. 77. unum nolo omittere quod ipse Old.dixit ꝙ cū alicui conceditur facultas limitata,ille q excedit limites, non facit sibi concessum,sed aliud.ff.ad Treb.l. sed si ante,quē admodum serui.amit.l.si cōem.§.1.mand l diligenter,de re.eorū qui sub tut.uel cur.l.si pupillorū.§.si ptor Sed ad capiendum bannitum sunt limites limitati ꝑ statutū.s.intra territorium.Qui ergo excedit,aliud facit,& sic prohibitum.& ideo quantuncunq; bonus effectus secutus sit nihilominus punit. C.de neg.gest. l.fi.Et ideo uenit à pmio repellēdus,quia eadē non pōt esse causa pœnæ,& pmii de neg.gest. l.siue hæred.ex hoc ult. colligo,ꝙ quo ad præmium assignatū capienti bannitum gnale statutū restringitur ad hoc locū statuentis licet quo ad euitationē pœnæ talis restrictio non fiat ut dicam infra q.46.& iō pōt esse diuersitas lucri,& damni arg.l.fin.C de codicil.

30 Trigesimo † Pone supra proxime dictum est de priuato capiente extra territorium.Officialis Florentinus puta uicarius alpium cœpit bannitum de Florentia in territorio Bonoñ. Quæro an possit cōtra illum executionē facere an uero teneatur eū relaxare, & pristinæ libertati restituere.Hęc qō uidetur fortior præcedenti, quia nullum præsupponitur statutū disponens contrarium, sed eadem nihilominus debet esse decisio. Et si ponis ꝙ bannitus à principio non esset in territorio Florentino,sed in Bonoñ. & inde extractus fuerit, res est clarior,non.n.fregit fines bāni.& ꝑ conñs capi non potuit, ita dicit Iac.But.in auth. iudex C.de epis.aud. Et ita ēt determinauit Fr. de Aret.in l. quis sit fugitiuus. § idem Cecilius, per illum tex. & per not.in l.à diuo Pio §.1.de re iud. & in l.add. C. de ep.aud. per l. extra territorium, de iur.om.iud. Est.n. tunc officialis exñs in alterius territorio ad instar priuati.l.2.ff.de off. proc. & l. ſm Bald. in d.l. addictos.& ex his patet, ꝙ tanquam spoliatus sua libertate ante omnia restituendus est l.si quis ad se fundum. C. ad l. Iul.de ui.si per uim.uel alio modo. l. 2. Et ur expresse casus in l.si quis liberum. ff. de prob. & facit de lib. cau.l.liberis.§ fin.& de acq.re.do.l.nemo.probatur etiam per l.plerique. ff. de in ius uoc. probatur etiam ex ui uerborū fnīæ bāni quæ sic se hñt si uenerit in fortiam &c.Ille autē q in fortiam hoc est in locum subditum uiolenter ducitur nō dicit uenire ut l. qui neq;.ff. de uerb.sig ſm 3. lec. debet igitur relaxari, & pristinæ libertati restitui,etiā si fuerit ab initio in loco Florentinorū, & deinde fugiens captus fuerit in territorio Bonoñ. ut in themate dictum est per iura,& rōnes supra in prox.qō.

31 Trigesimoprimo queritur. † Visum est supra proximis qō. ꝙ nec à priuato,nec ab officiali publico bannitus pōt capi extra territorium. An talis sic indebite captus in manibus detinentis possit impune occidit. Dices tu ꝙ hæc qō ēt superflua, quia supra 28.qō. determinatum est captum non posse occidi, & inter alias rōnes fuit allegata ratio præuentionis per l pluribus,de proc quę ur habere locum in omni casu. Item cum sit in manibus familiæ,siue iuste,siue iniuste, eripi nō debet, in auth.ut omnes obed in prouin.§.eripiant. Qui tex. gnaliter loquitur. Sed pro clariori decisione separandi sunt termini qōnis.& iō primo quęro an captus indebite a familia possit impune eripi de manibus eius. Batt.in l. sed eximendi.§.1. ne quis eum qui in ius uoc. est ui exi.non determinat, sed arguit ꝙ semꝑ eximens puniatur. C. de mal.l.fin. de his qui latro.l.1.& d.§ eripiant Ang. uero eo.tit. l.1. not.dicit ꝙ aut captura non tenet ex defectu iurisdōnis,uel qui a nullam habet iurisdōnē, uel quia suæ iurisdōnis terminos excessit, & tunc licite eximitur de manibus familiæ. All. l.prohib.C.de iu. fis.lib.10. Si aūt iurisdōnem habebat licet iniuste cum ceperit, tunc restō non est fienda de facto, sed iuris ordine per remediū appellationis ſm Inn. de off.del.c. si qñ.Ad quod ēt alleg. d.l.fin. de mal.& l.quoties, de exacto. trib.lib 10. Item ubi captura esset in iusta respectu ritus, & ordinis eximēs etiam debet puniri ut d. l. sed eximendi. §.1. & l.si per alium. §.1.cod.tit. Ex hac decisit ne

infertur ꝙ in casu proposito tollūtur omnes rationes factæ in dicta 28.q. pro ea parte quæ occidi non potuerit. Et restant factæ in contrarium ꝙ occidi potuerit, non. n. habet locū ꝙ sit in carcere, uel ꝙ sit facta præuētio, uel ꝙ debeat res publica præferri, quia omnia iura ibi allegata intelliguntur in actu qui de iure ualeat. Alii. n. actus, s. de iure nulli quantum ad effectus pdictos nullum pñt effectum inducere. l. si pater. C. ne de sta. defun. l. accusaturus. ff. de adul. de re iud. l. 4. §. cōdemnatū. Facit quod habetur in l. si pecuniā §. pe. ff. de cond. ob causam. ubi ille qui est in actu relaxationis nō reputatur carceratus. Ex his patet ꝙ minus deberet puniri qui interfecit bānitum in manibus eius qui cœpit eum extra territorium contra formam, & tenorem statuti. Fortius. n. est actus factus cōtra legē quā ille qui est factus præter legem. l. si nō sortem. in princ. ff. de cond. indc. & l. cum lex. de fide iu. & ibi ꝑ Bar. & ꝑ Doct. in l. non dubium. C. de legi. Intelligo aūt decisionem prædictā fore ueram si ille q interfecit occidisset eum impune ēt in loco à quo ex tractus est. Si aūt ibi non occidisset impune ſm ea quæ dicam infra 55. & 56. q. non diceř eū licite occidisse qa p̄sumitur mortuus ī loco à quo inuitus iniuste extractus est ut l. qui neque, de uerb. sig. supra q. proxi. alleg. Et ideo licet tunc non puniatur ī loco ī quo occidit nī puniretur in loco à quo contractus fuit si ibi rōne domicilii cōueniri posset ut l. 1. & 2. C. ubi cri. agi opor.

52 Trigesimosecundo quæro,† Quidam in loco licito uirtute statuti præmiantis capientem bannitum cœperat Titium bannitum, & ad ptātem ducebat. Sempronium eum in suis manibus interemit, quæritur an impune facere potuerit. Dicet qs hæc qō est terminata per no. supra q. 28. l. ꝙ non est. n. minister legis ut l. 2. C. qn̄ lic. sine iud. uin. & sic locum habet præuentio licet aliquæ rōnes ibi factæ non adaptētur. Sed in cōtrarium arguitur, & uř quod imò potuerit occidi periura, & rationes ibi pro hac parte, allegata, ac ēt quia unumquodque remedium est extraordinarium. s. captura, & occisio de facto facta, nullus enim iure ordinarium iurisdictionis facit sed extra ordinem, ergo unum non excludit alium l. si cum exceptione §. eū qui ff. quod me. cau no. l. fin. C. si mi. se maiorem dixerit. & in l. 1. C. de alie. iud. quinimo cum remedium occisionis plenius, subueniet rei publicę quam captura illud præferri debet ut hř in l. fi. C. si aduer. rem iud. & in l. in causæ. ff. de min. & plene. in l. in prouinciali. ff. de no. ope. nunc. Nec obstat præuentionis ratio per l. pluribus de proc. cum simi. quia illud uerum qn̄ circa idem fit præuentio. Operatur. n. circa idē non circa diuersa ut l. si pluribus de leg. 1. capiens n. præiudicauit ius capiendi, & ducendi, & sic pmium cōsequendi. Ergo non intelř abstul sic uiam alteri illum occidendi sine pmio qa sunt diuersa. Et sic de uno ad aliud nō infertur ff. de cal. l. fi. Si quis teneretistam partem per l. naturalē. §. illud, & in l. laqueū. ff. de acq. re do. Rñdet ad id qđ diceretur eum non potuisse auferre ius quęsitum, uel quærendū illi capienti in casu quo repręsentasset per l. stichū. §. si de nouo cum si. ꝙ licet teneretur ei cui exemit ad suum interesse. s. ad quantitatem quam cōsequi debebat ꝑ l. sed eximendi. §. 1. ne quis eum q in ius uoc. ꝑ l. 3 C. de exac. tribus & qđ dixit Bal. in l. abditos. C. de epis. aud. Non nī l. Cornelia teneretur. Et ista pars est ęquior. Certum. n. est eum occidisse bannitum q non erat captus à familia, uel in publico carcere, Nec certum erat de manibus eius qui cœperat non euasurū. Et sic fauorabilius sit reip. esse in casu certi quam in casu dubii. Sufficit. n reip. ꝙ ille moriatur. l. Gallus. §. si eius de lib. & posth. Si aūt nō erat bannitus ad mortem, uel ad membrū sed in pecunia, non solum teneretur capienti, sed ēt reip. ut d. l 3. de exac. trib. & aliis iur. superius alle. pdicta quidem non ꝓcederent quo ad obligationem occidentis, si ille bannitus erat in manibus eius q cœperat euasurus si ille non occidisset. Tunc. n. in nullo teneiur qa captus dici non pōt. ff. de in integ. resti. l. non uř cum si.

53 Trigesimotertio † Circa prædicta instās quæro. Quidam cœpit bannitum in cōfinibus duarum ciuitatum, adeo ꝙ est dubium an cęperit in cōfinio ciuitatis à qua bannitus erat, qđ multis modis pōt cōtingere, quæritur an fuerit iuste captus siue à priuato siue à familia. Credo, ꝙ hæc qō debeat terminari sicut terminatur quo ad cognitionem. Dř. n. ꝙ si in tali loco committitur maleficium utraque ciuitas habet cognitionem ergo executionem l. à diuo Pio cum ibi notatis. ff. de re iud. Quod aūt utraq; ciuitatis habent cognitionem probatur per tex. in l. iuris peritos. §. cum oriundus. ff. de excu. tut. & l. siue cōtra §. quia plautianum de lib. agno. & quod dictum fuit supra

pta parte 2. temp. 1. q. 8. Pro hoc quia cum sint duo quorū unum prodest, & aliud nocet nec apparet, ꝙ id, ꝙ prodest sit potentius al. tero inspicitur id quod nocet ff. ad Syll. l. si quis in graui. §. fi. cum concor. Et idem puto si certum esset in quo loco captus fuisset, puta quia unum pedem tenebat in uno territorio, aliū in alio, uel sedebat super lapide posito pro cōfinio. Est. n. locus cōis. Et sic intelligitur captus in proprio territorio ad Syl. l. 1. § dñi. cum si. quod maxime uerū est qñ pars capitis. i. ipsum caput existeret in parte capiētis l. cum in diuersis. ff. de reli. & de fur. l. uul. gare. cum si. Si autem dormiendo totius esset in territorio à quo non est ex bannitus. & sic dormiendo caderet uel perueniret in territorium à quo bannitus est, non uī ꝙ capi potuerit. nisi experrectus ibi permanserit arg. ff. ad l. Aqui. si seruus seruū. §. si fornicatius, ꝙ intellige ut ibi nisi potuerit uerisimiliter casū illum cogitare. Facit ff. locati. l. si quis domū §. 1. & ad leg. Aquil. l. item mela. in princip.

34 Trigesimoquarto † officialis licite quocunque respectu cœpit bannitū de quo agimus. Vult facere executione tu fine nouo processu, quęrit an possit. Istā q. ponit Guil. in Spec. in sæpissime allc. §. sequit. uers. sed pone in ti. de accu. Et ibi dicit ꝙ non pōt de iure cōi. Et idem ibi sequit Io. Andr. referens disputationem Guido de Suza. q idem de iure tenuit licet consuetudinc dixerit seruari cōtrariū. Idē dixit Dy. de iure, & dixit esse casum qui alibi non reperit in l. diuus. ff. de custo. reo. Idē dicit Cyn. in l. impuberibus. §. item si qs. ff. de suspc. tut. ꝑ eandem l. diuus ubi. Bart. idem dicit in bannitis fm formam l. 1. de requi. re. Sed in bannitis de quibus agimus q condemnāt ex eo ꝙ hñr ꝓ cōfessis dicit statim ꝙ capiunt sine nouo processu posse fieri executionē fm formam banni. pro quo est gl. in l pe. eo. tit. q uult, ꝙ ficta cōfessio ęquiparet ueræ. Hoc idē tenuit Odof. fm Alb. ubi supra qō. 53. ubi refert alias opiniones. Et qa loquuntur in bannitis aliis q̄ de quibus agimus non refero, si libet ibi uide quia plene refert. Est ergo uerum ꝙ bannum prædictum pōt sine nouo ꝓcessu executione mandari. qđ est uerum, siue capiatur ab illo officiali q tulit snīam uel eius successore qui idē censet siue ab alio æqualem iurisdictionem hñte, puta quia capitaneus capit bannitum à ptāte, uel econuerso fm Bar. in l. à diuo Pio. §. 1. ff. de re iud. ubi uide. Et ui de quæ dicam statim in 36. q. Dicit tñ idem Bart. ꝙ iudices anteq̄ exequantur, faciunt ꝙ talis bannitus recognoscit se esse illum, qui fuit bannitus. de quo supra in primo tpe parte 3. q. ultim. Prouidetur tñ cōiter per statuta circa talem executionem. Et ideo id seruandum ut l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. Vbi uero non essent statuta permittentia eum cōdemnari ut confessum, & bannitus fuit tanq̄ habitus à iudice pp eius fugam, & contumaciam pro confesso, posset captus suam innocentiam probare. Et ēt aduersarius suus crimen per l. petendæ, C de tem. in integrum restit. Etiam si tps cognitionis esset elapsum, ut no. dixit Io. Andr. in præalle. uer. Sed pone, ꝙ ex causa prædicta non prosequor. Intelligo tñ id uerum, ꝙ possit probare innocentiam in omni casu in quo fuga non hr̄etur pro plena probatione. Tunc aūt qñ hr̄etur pro plena probatione secus esset. Et ita intelligo qđ not. per Ray. in d. l. diuus. de quo etiam dixit Odof. scđm Alb. ubi supra. Qñ autem fuga faciat ꝓbationem uide per Doc. in l. impuberibus. ff de suspec. tut. per Bar. in l. lege Corn. ff. ad Syll. & in leg. admonendi, de iureiur.

35 Trigesimoquinto † pone statuto caueē ꝙ licet habeatur pro confesso, tñ anteq̄ bannū detur debeat accusatus, uel inquisitus certo modo citari. Alio statuto, uel eodem simili caueē ꝙ banniti pro homicidio capti statim fiat executio ēt si solennitas non sit seruata, quærit an nō facta citatione dicto modo debeat bannum executioni mandari. Ista qō fuit antiquitus disputata ut refert Alb. ubi supra q. 71. ubi latissime arguit sed succincte referā. Et primo. ꝙ debeat fieri executio. Statutum qđ de executione dicit allegat casum, ut malefi cia non remaneant impunita, ergo vī derogari principio statuti. ff. de test. tut. l. si hæredi tas. §. 1. & l. testamentō, & qa ultima derogāt prioribus in ultimis uoluntatibus de leg. 1. l. si mihi, & tibi. §. in leg. cum sit. Et in pactis ut l. pacta nouissima. C. de pac. ergo idem in statutis. Item qa pro solēnitas banni præsumit de uerb. obl l. sciendum de ꝓb. c. in præsentia, & ideo snīa non est uentilanda, sed exequenda. C. de execu. rei iud. per totum. Item qa si tollit à statuto solēnitas ipsius banni qđ est maius ergo tollitur solennitas citationis quę est minus arg. ff. de publ. si ergo. §. idem agit. In contrarium allegat qa finis statuti directo vī cōtradicere, unde ergo neutrum seruandū

de reg. iur l. ubi repug. & C. de fide instr. l. seri pluræ. Et sic debet stari iuri cõt ẽm quod bannum est nullum. C. & ff. de req. re. quõ, & qñ in l. 2 & l. tres denunciationes, de sent. l. prolatam. Item quia prima pars statuti continet iustitiam, & concordat cum iur. comm ff. de in ius uocan. per totum. C. de an. excep. i. ut perfectius, & de dam. inf ff. l. 4. §. toties. Vltima uero pars quæ loquitur de exerutione est contra ius, & ideo principium debet seruari, & non finis arg ff. de lib. & posth. l. cum quidam nec põt dici ꝙ finis corrigat principium, qa hoc non est in statutis, cum eo. tempore uires sumant ẽm opi. multorum. C. de test. iure. l. 2. magis ergo finis iniquus restringitur abęquo principio. Item recte intellecto statuto finis non contradicit principio, quia principium loquit̃ de solẽnitate seruanda in modo citandi bannum, & sni ̃m, & sic principium statuti seruandũ. Et ita determinat bannum nõ tenuisse, & executioni mandari non dñe obstante nullitate, maxime ꝑ ultimam rõnem supra factã, & per fauorẽ qui in dubio debet̃ reo ut in rẽs fauorabiliores. Vt uides disputator locutus est in casu quo idem sit statutũ qui est minus dubitabilis, non. n. est uerisimile quod statuentes voluerint statim se corrigere. l nõ ad ea. ff. de cond. & dem. Item cũ possit ad diuersam solẽnitatem referri finis vt supra, nõ debet intelligi referri finis ad supra dictam solemnitatem illam corrigendo. l. talis scriptura, in fin ff. de leg. 1. & quod ibi not. Itẽ quia clausula præcedẽs est fortioris naturæ ad determinationem sequentium q̃ sit sequẽs ad determinationem p̃cedentiũ l. filium. ff. qñ dies le. ce. Et no. in l. qsqs, de le. 3. & sic ita q; licet si in ꝑbõne bãni non fuerit seruata solẽnitas, puta qa non fuit lectũ, uel quia non sedendo fuit prolatum ut l. 2. C de sent. ex breui. rec. Si tñ citatio de qua supra fuerit ẽm modum à statuto traditum facta tale bãnum executioni mitter̃ ẽm finem statuti. Si aũt omnia solẽnia fuerint obseruata in ꝑbõne bãni, sed nõ fuit facta illa citatio ẽm modum statuti, minime mittetur executioni ẽm ipsius statuti principium. Si aũt tꝑa cognõnum largiantur poterit de nouo cognosci. l. si ut ꝑponis C. quõ, & qñ iu. ff. de acc. l. lib. §. sed si aliud. Si uero tꝑa non largiantur debebit libere relaxari l. accus. ff de adult. Si aũt diuersis statutis talia disponantur res v̄r hr̃e maiorem dubitationem. Si tamen sunt diuersa statuta in eo. uol. & eod. tempore approbata, quasi oĩa præal'egata locum hñt. Et idem est quod supra dictum est per not in d. l. 2. de test. tut. per Cyn. & plenè per Baito. in l. omnes populi, dum tractat de statutis contrarijs. Sed & si post primum statutum fit noua reformatio idem erit, tum quia legum correctio est vitanda si sine correctione lex noua potest aliquid operari. l. si qñ. C. de inoffi. test. & de appell. l. præcip. cum sim. & vnius cum alia concordantia facta. C. de inoff. do. l. una de petit. her. l. vtrum. cum sim. tum quia noua gñalis & trunca restringitur, & declaratur ab antiqua, lege non est nouum. & l. nam, & posteriores. ff. de leg. & quod hr̃ in l. sciendum. ff. qui satisd. cog. & in auth. offeratur. C. de lit. contest. & utrobiq; per gl & Doct. tum etiã qa solẽnitas illius citationis intelligitur in secunda l. repetita. ff. de coniun cum emanc. lib. eius l. nihil, & plene per Roff. in 45. q. 1. Bart. in l. prætor. § eritq. dñia. ff. ui bo. rap. & per Ioan. Andr. antiquam prædictam disputationem referentem in add. Spec. in titu. de sent. exer. §. postremo, uer sic. 16. Quæ quia in voluminibus habentur hic non infero.

36 Trigesimosexto † Duæ ciuitates erant cõfederatæ, puta Florẽtina ciuitas cum ciuitate Senarum, Titius fuit bannitus de Florentia, dum habitaret Senis fuit ibi captus per potestatem qui uolebat eum decapitare ẽm Bãni tenorem. Quæritur an posset. Dicebant quidam ꝙ sic. per text. l. non dubito. ff. de cap. Bar. aũt ibi determinat legem illam hoc non dicere. Sed ꝙ potest ita statutum fieri in una ciuitate ex confederatis, ꝙ delinquẽs in alia posset ibi puniri s. in altera q̃ statuit. Et ideo in ꝑposito si ex forma cõfederationis q̃ põt fieri cum pactis paribus, & maiorib. & minoribus cũ libertate tñ populorũ, ut in d. l. non dubito. qđ qñ sit hr̃ per Bar. in l. fi. ff. de col. illic. Illud diceret̃ uel in ciuitate Senarũ esset statutum, uel ẽt in ciuitate Florẽtiæ, forte eadem rõne per gñalitatem illius legis posset ibi talis capti fieri executio de quo etiam per eum, & Bald. in l. cunctos populos. C. de summa Trin. & ita debet intelligi, quod sensit in l. à diuo. §. 1. de re iud. alleg. l. non dubito. Pro quo ẽt uide dictum Bar. in extrauag. qui sint rebell. super vers. rebellando. in vers. sed an sint rebell. vsque ad uers. de pœna autem. Vbi dicit, ꝙ in dubio talis confederatio v̄r fieri æquali fœdere per d. l. non dubito. Et ideo si

actum

actum est quod inuicem se tractent, ut ciues in ciuilibus, & criminalibus intelligitur ut una contra aliam leges grauiores non imponat quam tunc essent quia in societate inspicitur tps sociorū tpe initæ societatis. ff pro socio. l socius socio. & fam. ercis. l. hęredes. §. non tm̄.

37 Trigesimoseptimo† pone quod eps s̄m formā suæ constōnis pro crimine spūali in quo habet iurisdōnem inter alia contra laicum, vt in c. fin. de foro comp. lib. 6. & de iud c. decernimus, posuit Titium in banno. Quæritur an iudex secularis debeat illum tanq̄ bannitum tractare, & eius snīam executioni mandare. Bart. in l. diuus. ff de cust. reo. in condemnato ab inquisitore tenet quod non, sed quod pōt de nouo processū facere, & de delicto cognosce. r. Alle. in auth. de san. epis §. si vero crimē, col. 9. & Guil. in l. mag. ff. de iur. omn. iudic. Quia ista q. de materia canonica, eis est relinquenda. l. consulta diualia. C. de test. Quantum tn̄ attinet ad q. propositā de bannito ab epo, vr̄ casus in contrarium in c. 1. de off. ord. de quo dic vt ibi maxime per Innoc. Quantum vero ad snīam latam ab inquisitore vr̄ etiam esse contrarium eius quod ipse Bar. dicit ut hr̄ in c. vt inquisitionis offm̄. de heret. lib. 6. Lex vero diuus non facit quia loquitur in damnatis ab illis qui iurisdictionem non habebant. Si autem habuissent iurisdictionem aliud esset, vt l. non dubium eod. tit. Secundum ergo prædicta apparet ir̄ tenendum quod bannitus ab ecclesia debeat tractari, vt bannitus ēt à priuatis, siue laicis de quo in d. c. 1. Et ideo forte verum est quod stante simpliciter statuto in vtilitatem interficientis, bannitus occidens talem bannitum non debet puniri. Considerandatn̄ essent, & constitutio epi, uerba banni, & etiam ipsius statuti. ff. de iur. immu. l semper.

Iuxta prædicta trigesimooctauo quęritur.

38 † Quidam cœpit bānitum, & eum ad iudicē nō duxit, sed in priuato carcere tenuit, qa in sua domo reclusit, an ueniat puniendus, de pmio non est dubium, qa illud non cōsequit nisi iudici repn̄tet ēt si statutum simplr̄ præmiat capientem l. 3. & 4. & l. interdū. §. q furē. ff. de fur. & C. de rap. vir l. vna, sed dubium est, an incidat in pœnā priuati carceris, ad cuius q. determinationē aduertendū puto quod s̄m Bar. in l. c. 5. ff. de adul. quidā priuati sunt q hn̄t jus capiendi, & detinendi vt dn̄s seruū, & pater filiū. l. 1. & 2. de pa. pot. ff. de lib. ho. ex hi. l. 3. §. 1. & 2 Et isti sine dubio pœnam priuati carceris carcerando filios, uel seruos non incurrunt, tangitur in d. l. 1. de pri. car; Quidam sunt qui nullum hn̄t ius capiendi, neque detinendi. Et in istis est aduertendū ob quam causam aliquem capiut. t. Si. n capiunt vulnerant, & occidunt, in continenti inspici debet solum illud delictum pp qd̄ capiebāt ff. ad l. Aquil. l. illud. Sed si ex interuallo occiderent, tunc tenerentur de vtroq; & de priuato carcere, & de occiso. l. nunq̄ plura. ff. de priua. de l ic. Et iste non est casus nr̄. Quidā sunt qui hn̄t ius capiendi, & isti ita demum vr̄ committere in pœnam priuati carceris si vl. tra 20. horas captum detineant vt d. l. c. 5. Et ideo dixit ibi Bart. quod si quis capit falsatorem monetæ per l. 1. C. de fal mon. vel furem s̄m formam l. itaque ff. ad l. Aquil. & l. si quis in seruitute, circa finem. ff. de fur. uel debitorem suum fugientem per l. ait p̄tor. §. si debit. ff. de his q in frau cred. Et idem in quolibet qui pōt capi propria auctoritate de qb. vide Spec. de accus §. 1. circa prin. & detinerēt vltra 20. horas incideret in pœnam priuati carceris. Ex quibus uideretur concludi quod postq̄ est data licētia capiendi bannitū, si eum captū detinuerit ultra 20. horas incidat in pœnā priuati carceris per d. l. c. 5. Pr̄ n. pōt adulterum occidere sicut quilibet bānitum. l. pri. eo. tit. Et tn̄ si cum detinet per 20. horas punitur. Ergo & capiens bannitum, & sic detinens. Sed aduertendum est, quod marito, vel pr̄i non licet indistincte occidere adulterū, sed cum distōne, & incontinenti vt eo. ti. l. qd̄ ait, & l. mar. Et ideo succedit dispō. d. l. c. 5. Bannitū aūt quis pōt indistincte offendere, & occidere, ergo lex illa nihil facit. Et sic in nullam pœnam vr̄ incidere is de quo quęritur, maxime quia quem pōt occidere fortius potest contumelijs afficere l. nec in eam, eod. tit. quod etiam ostendi vr̄, quia talis detentio est offensio ēt in personam s̄m Inn. in c. nuper. de sent. excomm. Ergo est licita ex forma statuti permittentis eū impune offendi. Et ita tenuit Alb. vbi supra q. 95. Id aūt quod dr̄ in d. l. cap. 5. de 20. horis debet intelligi ibi, & ubicunque illa dispositio locum hr̄et nisi ex aliqua causa iudicialiter videatur arg. ff. si qui s cau. l. 2. quasi per totum. Si autem eum postea dimittit uide quæ dicam infra parte prox q. 28. in fi.

39 Trigesimonono † stante statuto prædicto, quod bannitus possit impune offendi. Titius occidit Bertā bānitam, quæritur an excusetur à

pœna

pœna virtute statuti. Guido de Suz. in qōnibus statutorū sub litera. P. format qōnem. Et arguit ꝓ,& contra finaliter determinat ꝙ sic qa in dispōnibus legalibus siue fauorabili b. prolatio masculini comprehendit fœmininū ff. de verb. sig. l. 1. & in concor. ibi positis, & ad iura in contrariū facientia rñdet. ꝙ loquūtur in dispōne hoīe siue testatoris Et satis bene loquit̄ in materia. Hęc decisio vera est per notata ꝑ Cyn. in l. quicunq; C. de ser. fu & l. si qs in tantam, C. vnde vi. Illi. n. nomini bannitus conuenit terminus cōi mari. & fœminæ. s. homo. Et ita si in plurali loquitur statutum, & ideo locum habet etiam in fœmina maxime existente eadē rationem ſm ibi not. Et per Dyn. in l. 1. ff. de verb. sign. & ibi etiam per Barth. sed latius in l. 1. §. verba. ff. de pec.

40 · Quadragesimo q̄rit̄, † Alio statuto cauet̄ ꝙ viri bannitarū debent expelli de ciuitate. An econuerso vxor bāniti erat expellēda. Hāc q. formauit Bal. in l. qcunq; C. de ser. fug. & determinauit ꝙ nō, qa odiū irrationabile non debet extēdi. C. de secun. nup. l. fi. de cōtratabu. l. 3. §. si emancipatus. Aduerte qa decisio præsentis qōnis non habet cum ista cōicatio nem hic. n. non aptat̄ terminus cōis, sed homo. Itē fœmininum non dominat̄ ab eod. nomine, sed diuerso, qa masculinū dr̄ vir, fœmininū dr̄ vxor. Sed contra prædictam decisionem vr̄ qa dispositio in uno ex correlatiuis, sicut sunt vir, & vxor tradit̄ ad aliū, ut l. si ff. de acceptila, cū cōcord. & C. de cupres. ex lu. dānascen. l. 1. lib. 10. & C. de ind vidui. l. 1 & ibi ꝑ Bart. Sed rñdeo ꝙ illud uerū ex eodem actu nō ex diuerso, & ideo licet ex bāno uxoris repellatur uir, non tñ ex banno viri debet expelli uxor saltem quia diuersa ratio est. Non enim potest uxor detinere uirum à delinquendo sicut uir uxorem l. 1. §. quæ onerande. ff. qua rerum actio non da. & quod no. in l. si uxorem. de cond. infer. cum simi.

41 Circa idem cauet̄ statuto latius † ꝙ familia banniti debeat expelli de ciuitate. Quæritur c. 41. An ꝑ hoc erit expellēda uxor. Albe. ubi supra 110. q. dicit Oldr. tenuisse ꝙ nō, qa nulla lege cauet̄ ꝙ uxor sit de familia uiri, & remittit ad nor. ꝑ se in l. ꝓnunciatio §. familiæ. de uerb. sign Sed est in hac. q. aliter considerandum. Dictum. n. statutum posset duobus modis intelligi. Vno modo ꝙ familia uiri sumatur pro tota eius agnatione sicut dicimus in l. 1. ad sylla. & d. l. pronunciatio. Alio modo ut intelligat̄ ꝓ simplici familia ipsius uiri, cuius ipse est caput, ut eadē l. & in l. fi. C. de uerb. sig. Et qa statutū est odiosum, & contra naturalē rōnem quod unus præmatur de lictis alterius, debet sine dubio intelligi in mitiorē, & sic in secundā partē. ff. de pœnis l. si præses. Et quod dictum fuit supra in 1. tꝑe parte 1. 8. & 9. q. Et ideo uidendum est an dicatur de talis uiri familia. & uſ, ꝙ sic per tex. in d. l. pronunciatio. §. familiæ. ubi Dy. dixit ad literam contrariū eius qđ dicit Albe. dixit etiā ꝙ si banniat̄ uir, & familia sua intelligat̄ bannita uxor. Pro hoc quia qualitatem conditionis uiri uxor trahit ab eo. ff. de senato. l. fœminæ. hinc est ꝙ dr̄ popularis nupta magnati effici t̄ magnas, & ecōuerso magnas nupta populari dr̄ popularis ſm Bald. in d. l. fœminæ. & Franc. de Are. in d. l. fi. C. de uerb. sig. Pro hoc uř tex. in dict. l. 1. ad fi. iuncto. §. si uir qualitercunque. in princ. exponatur nomen domus. ibi. n. dr̄ ꝙ uiri, & uxoris una est domus. Pro hoc l fi. C. de incolis. & l. mulieres. C de dig. & ꝙ uir, & uxor dñr una caro, & sic inter eos cōicatio diuini, & humani iuris. ff. de ritu nuptia. l. 2. Et hoc uř uelle Bald. in d. l. fœminæ. ubi concludit ꝙ uxor dr̄ proprie de familia uiri. In contrarium facit quod scripsit Bart. in d l fin. C. de uerb. sign. ubi dixit, ꝙ uxor. non dr̄ proprie de familia uiri sed improprie, & largo modo. & ideo non continetur in statuto licet prima pars pro qua allegaui de iure sit uerior, quia non solū uxor quæ astringitur tot uinculis ipsi uiro, quinimmo, & serui de eius familia sunt. Tñ ex benigna interpretatione debet intelligi ꝙ uxor non intellr̄ quantum ad hoc eius familia. In pœnis n. semper fit benigna interpretatio, ut l. interptatione, & d. l. si pses, de pęnis. Quod intelligo uerum, nisi ex cōi uulgi opinione uigenti statuti confecti tꝑe uel ex interpretatione postea debite facta aliud ꝓbaret̄ l. Labeo. ff. de suppel. & l. cū de lanionis. §. asinam. de fun. instr. cum simi. & ff. de legi. de quib. & l. si de interpretatione. Et ita in simili determinauit Cy. in l. qui in adoptionem ff. de adop.

42 Quadragesimosecundo q̄rit̄. † An statuto dicente qđ filii bannitorum expellant̄ de ciuitate comprehendant̄ filiæ Alb. ubi supra, q. 65 refert Iac. de Are. tenuisse ꝙ non in l. 1. § 1 ff. de uen. in pos mitt. uoluit allegare §. toties. ubi patet ꝙ exhæredato filio q nascetur qa pōt nasci filia mittit̄ uēter in possessionē.

Ex

Ex quo infert ꝙ filia nõ intelligitur exhæredata, alias. n. ueter in possessione non mitteret per illũ titulũ ut ibi, & ibi proprie la. inducit pro positũ, & hoc ideo qa sicut ibi odiũ est irrationabile, ut l.si qs in suo.§.legis. C.de inoff. testa.ideo non cõpræhenditur filia.Ita,& ĩ filiis bannitorũ, qa irrationabile est ꝙ ex delicto patris ꝑmanẽ filii, ut l.sancimus.C.de pœnis, cũ cõcor. & ita sequitẽ ipse Alb.sed ꝑ alia uerba.Bart. ibi aliter uẽ dicere per not.in l. si qs in tantã. C. unde ui.sed ibi post nomen si quis cadit terminus cõis. ut dixi supra. 39.& 40 q.Notandum ergo est ꝙ ubi de odio irrationabili tractatur dispositio facta de filiis nõ comprehendit filias, in quo non insto, quia est fauorabilis decisio.Pro quo uide in remissionibus quas dedi, ubi supra. Subdit etiã ibi Alb.ꝙ sit tpe statuti pr̃ bãnitus erat mortuus ꝙ ẽt masculi eius filii nõ expellanẽ, quia non sunt filii bãniti allegat.ff.de senato. l.emancipatũ.§ itẽ Labeo.q tex.facit in cõtrariũ, uide q̃ dicam infra in ult.tpe,parte 2.q. 13. & 14.

43 Quadragesimotertio q̃ritur. † Stante dicto statuto de expellendis filiis bannitorũ, an cõpræhendatur filii non legitimi Hæc qõ potest in se hr̃e duo capita. Primum an cõtineanẽ filii naturales qui nati sunt ex concubina legitima, quibus proprie conuenit nũcupatio bastardorũ ut not.ff.de concub.sup rub.de reg. iur.l.quoties idem sermo. & in l.fi.C.de natu. li.in auth. incestas. C de incc.nup.Secundum an cõtineantur alii illegitimi nati qui diuersis nominibus nuncupanẽ, ut hr̃ in c.nisi cũ pridẽ,de renun.se cõiter dñr spurii. s. ex quocunque damnato coitu nati, in auth.qui.mo. na.effi.sui.§.fi. Quo ad primũ uẽ primo dicẽdum ꝙ sic.ff.de in ius uoc.l.parentes,& quod nota.in cle. 1. de baptis.In contrariũ C.de a. dult.l. 3. & l.filium. ff.de his qui sũt sui uel alie.iur. Dixit.Gui.qđ aut statutum fundaẽ super ratione naturali,& cõtinẽtur naturales, ut in primis iuribus, aut super ciuili,& nõ cõtinẽtur, ita soluit cõtrariũ in d.l.parẽtes. Sed Bart.ibi soluit alr. Quod aut tractaẽ de fauore, & hẽt locum lex parentes, aut de odio, & hẽt locum contrarium. Cyn. uero soluit ẽm Guil.sed addit in 2. membro ꝙ aut statutum cõtinet odiũ,& uerũ dicit Guil.aut fauorẽ,& cõtineẽ in statuto quantumcunque subdeẽ super ciuili rõne, ut ipse no.in l. quisquis. C.ad l.Iul.maiest & in l.libertinũ. C.inter. ma. Secundũ hæc uideteẽ dicendũ, ꝙ naturales filii in tali statuto nõ cõprehendanẽ tum ꝑ ꝑ so. Bart. tum ꝑ ꝑ dcm̃ Cyn. Sed considera ꝙ dispositio legis parentes, uẽ odiosa saltem quo ad filios.ff.de in ius uoc.l. quinq;. §. ꝑtor ait. Ergo uẽ quod saltẽ ꝑ illa parte dr̃et restringi, ut not.in l. 2. C.de in ius uoc. & ibi ꝑ Bal. ẽt in statutis.Sed rñde quod cũ sit in materia correlatiuorum non posset restringi ex parte filiorũ quin restringeretur ex parte parẽtum. Et ideo fauor eorum pro quo illa dispositio fuit facta ꝑualet ut extendaẽ l. q exceptionẽ. ff.de cond.indeb.Remaneat ergo cõclusio,ꝙ ubi lex moueẽ naturali ratione, cõtineanẽ nãles. Vbi ciuili aut tractatur de odio,& non cõprehendantur, aut de fauore, & cõpræhendãtur.Et ideo in proposito cum cõtra rõnẽ nãlem, imò, & diuinã sit ꝙ filius ꝑꝑ patris iniquitatem ꝑmatur, non põt dici statutum nãli rõne confectum. Et ideo restat quod tãquam odiosum nãles non contineat, quod ẽt post disputationem tenuit Bald. in d. l. quisquis, ubi uide. Et ex ista decisione patet ꝙ examinatio secundi est superflua.s.an ueniãt spurii qui filiorũ appellatione non continentur in auth.qui.mo.natu. effi.sui.§.fi.Et est tex.expressus.ff.de ritu nup.l.lege Iul.§. nec distinguit. & ibi ẽt ꝑ Cyn.in fi.in add. Et ideo non insisto.licet gl.q̃ inquantum hoc dicat nõ teneẽ, uideaẽ dixisse, ꝙ licet non contineantur appellatione filiorũ in sui fauorem, tñ cõtinẽtur in sui odium in cle. 1. de baptis. Non ergo in tali statuto compræhendunẽ nisi legitimi filii,& naturales. Nisi ex cõi usu loquẽdi aliud diceretur, ut in l.Labeo.de suppel.le.cum cõcor. Et ꝑpterea cõiter prouident statuta ꝙ etiã tales interdum comprehendantur. An autẽ comprehendantur legitimi tantum non examino, maxime quia illi non sunt in usu uide ad materiam quod habetur per Bart.in l.si ita quis.§.1.de leg.1.& per Doct.in l.generaliter.§.cum autem.de insti. & subst. & in d.l.filium,de his qui sunt sui uel alie.iur.

44 Quadragesimoquarto † q̃ritur. dictũ fuit supra q 39.quod in tali statuto præmente bãnitos continetur ẽr bannita.Sed quæritur an stante dicto statuto quòd filii bannitorũ expellantur debeãt expelli filii mulieris bãnitæ, dr̃ ꝙ gl.in l.quisquis ad l.Iul.maiest determinat quod sic.Et ita post reprobationem eorũ q reprehendunt gl. tenet ibi. Pet. & sequitur Bald. licet dicat ꝙ in statutis odiosis appellatione patris comprehendantur mater. Ibi.n. dicitur

dī quisquis &c. Et sic ponit terminus cōis. Et ideo in proposito cum dcm̄ sit in d. q. 39. ꝙ istud nomen bānitorū adiungitur cum termino cōi. & sic comprehendit fœminam. Sequitur cōsecutiue ꝙ in tali statuto cōtineātur ēt earū filii. Et istud apud me supposito prius est satis clarū. Si aliter uidere cupis ibi uide.

Viso ꝙ in statutis editis cōtra bannitos cōtinent fœminae, q̄ritur quadragesimoquinto
45 † an bannita pregnans possit uirtute statuti impune occidi. Ista qō est subtilis. & ideo arguo. Et primo ad negatiuam. Et sic ꝙ occidens debeat puniri. Statuta patiuntur interpretationem passiue restrictiuam à iure cōi. l. si serui uestri. C. de noxa. l. fin. §. in computatione, de iure del. in gl. Modo sic ex forma statuti permittentis bannitum posse impune occidi, quilibet uī quodammodo cōstitutus officialis publicus. l. 1. & 2. C. qū li. fine iud. uin. Bart. in l. à diuo Pio §. 1. de re iud. Bald. in l. amissione. §. qui deficimus. ff. de cap. dim. Fr. de Are. in l. quis sit fugitiuus. §. idem Cecil. de aedil. edic. Colligitur ēt ex no. per gl. & Bal. in l. accusat. C quod me. cau. sed publicus officialis in mulierem praegnantem non potest facere executionem. ff. de poenis. l. pregn. & in l. Imp. Adrianus. ff. de statu. hom. Ergo nec priuatus qui auctoritate publica facit. Secundo, hoc probatur licet mulier sit bannita, tn̄ partus q est in utero non est bānitus. l. & seruorū §. 1. de sta. hom. & ibi ꝑ Bald. Sed occidendo m̄rem occiditur ēt partus, ut p̄lm, & rl. Ergo occidens non debet esse immunis à poena, quia qñ de permisso necessario peruenitur ad prohibitum non pōt fieri id, quod alias permissum erat. ne per unam uiā cōcedatur quod per aliam prohibetur. l. scire oportet. §. oportet de leg. tuto. l. 1. in fi. de auth. tut. Tertio, si quis occidit duos, quorū unus erat bānitus, alter nō licet ꝓ morte banniti non puniatur, tn̄ debet puniri pro morte nō banniti. Et istud est clarū per l. 1. ad l. Corn. de sicar. Sed quantum ad fauorem sui partus hr̄ pro nato, ut l. q in utero. ff. de sta. hom. Suus aūt fauor est ut m̄r uiuat, ut sic educari possit. Ergo ceusebitur occidisse natum, & sic bānitū, & non bannitum. Ergo punitur quarto, qñ duo sunt quorū unus est capax, alius incapax. Incapax capit ꝑꝑ capacē. l. si is q. duos. ff. de lib. le. Ergo hic m̄r incapax securitatis est capax ꝑꝑ partum capacē, facit. ff. quemad. ser. amitt. l. si cōem. In cōtrarium quod imò occidens puniri non debeat, probatur primo sic. Qñ permissum, & prohibitum non pn̄t separari, permissum trahit ad se prohibitum, ut d. l. si is qui duos. Ergo & hic hoc permissum. s. occisio m̄ris tanquàm potentius trahere debet ad se prohibitum. Secundo, pr̄ potest occidere filiam in adulterio deprehensam. ff. de adult. l. ꝙ ait, & si facit non punit, nec distinguit, an sit praegnās, uel nō. Ergo ita in proposito. Sicut. n. ibi pr̄ facit de facto iuris auctoritate, ita & hic priuatus. Statutum. n. non distinguit sicut nec lex, ergo nec nos distinguimus, de publ. l. de pretio, Nec obst l. si serui uestri. iuncta l. praegnantis, quia illa loquitur in iudice q cum deliberate debet iudicare, & iuris ordine seruato ad d̄iam astringit, hic aūt de facto facere pōt, ergo iuris ordo non attendit ff. de cōd. & demonst. l. Meuius, & de his qui not. inf. l. quid ergo §. sicut aūt, & ita in p̄re determinauerunt Guil. & Cyn, post eū; in d. l. Imperator. ergo eodem modo idem dicimus in eo cui licet bannitum occidere. Hāc etiam partem tenuit ibi Bald. sed dixit ibi cogita, an sit uerum. Si cōsideramus unā rōnem Guil. ꝙ ideo pr̄ possit, quia irato animo parci debet, ut in l. quod ait, hoc cessaret in ꝓposito, n. si diceret occidentē fuisse primo offensum, uel eius p̄rem. uel filiū. & qd̄ dictae mulieri obuiasset, & sic ex ꝓpo. si o non fecisset, sed dolore, & ita motus ad talē actum deuenisset. Haec decisio Bal. non est mihi tuta, licet pro eo faciat ꝙ p̄gnās capta seruat in carcerib. & sic est uerisimile ꝙ poenā debito tp̄e luēt. In casu aūt nr̄o nō est sic cū uagari possit. Puto tn̄ in hac q. sic posse distingui, ꝙ aut dicta mulier erat manifeste p̄gnans, & tunc aut occisor q occidit eā erit. his ad quen. s̄m mundum spectabat uindicta offensionis ꝑꝑ quam bannita fuerat, licet alias sibi à statuto ꝑmissa non esset, aut non erit talis. Primo casu aut occidit eam, nō ex ꝓposito, sed qa ei fortuito obuiauit, & locū habeat decisio p̄dicta ꝑ iura, & rōnes Guil. nō. n. potuit iustū tēperare dolorē & sic uirtute bām, & statuti ueniat excusandus Secundo casu nō possit ipsam occidere ꝑ rōnes supra factas. Non obst. ꝙ de facto fiat, & nō iuris ordine, qa ēt i his ī q̄bus extraord. ꝓcedit̄ ab. q̄l solaminis d. spō seruāda est, ut hr̄ in cle. saepe. de uerb. sig. & ꝑ Barto. in extr. ad repr. Scit n. uel scire debet ꝙ non solū bānitam, sed ēt nō bānitā creaturam interficit, & sic puniri debet per iura p̄dicta.

Si uero

Si uero manifeste prægnans non apparebat, tūc aut probatur occidētem sciuisse prægnātem,& puniēt alias non.l pen.ff.de adul.& qđ no. plene p Io. And.in regula quod quisque lib.6.& dicam infra in ult.i pte, parte 1. q.2. Quæ autē dicta sunt in fauorē prægnantis,intellige locū hre,siue sit nupta, uel pgnans ex uiro,ut hr in l.miles.§ qua pp,ff de adul.siue sit pgnans ex adulterio,uel alio illicito coitu, ut habetur i fin.p Guil.Iac.de Bel.Cyn.Bar. & Bald.in l.2. §.si non propter,ff.si quis cau.

Postquā de muliere bānita aliqua diximus prosequendo materiam eandem.Quadragesimosexto quæro. † Titius Bertam bānitam nō prægnantem non occidit, sed cū ea adulterium,uel stuprū inuita,uel uolēte cōmisit, an ueniat puniēdus Si dicimus eā fuisse liberę uolentem, nulla ei uiolentia, siue offensio facta est,ut C.de trāsa.l. cum donationis.ff. de iniur.l.3.& l. 1.§.usq; adeo.quod qualiter intelligatur examinant ibi Dy.& Bar.& Dy. in regula scienti,lib.6.Si uiolēter ei iniuria.& offensio facta est,& sic in primo casu debet pos se puniri de adulterio, qa in bann.tam licita est offensio.Alia autē quæ in offensione non cadūt suæ determinationi relinquūtur l si cū dotē,ff.sol.mat.eū si.Iuris autē determinatio est,φ adulterium ēt consentiente marito cōmissum punitur,l.2.§.1.& l.fi.§.si publico.ff. de adul.Secūdo easu non uř posse puniri, qa quē licet occidere,licet cōtumeliis afficere,l. nec in ea ff.de adult. Et ideo si ipsa accusaret nō audiretur uirtute dictū statuti.Nec minū, φ magis puniatur qui minus delinqt contra l.quod seruus.ff.quod ui,aut clā,qa uno casu offendi bannitum,& sic habet beneficiū statuti alio nō,& sic uerba statuti nō uerificantur l.si qs in seruitute,ff de furt.& de leg.3. l.non aliter,cū simi.Prædicta quidem uera si habeatur consideratio solūmodo ad iniuriam,siue ad offensam factā marito, uel patri, pp quā cuilibet iure suo licitum est accusare, ff.de iniur.l.1.§.usq; adeo,de adult.l.2.§.marito, & §.si simul. cum se.& C. de adul.l.iure mariti. maius esset dubiū. Puto tñ, φ postq̄ in eo q principaliter offenditur ipsum statutū non reputat offensam, qm mō nec delictū ut dicam infra pxima parte,q.1.& sic nō reperiē principalis offensio,nō reperiatur ēt secundaria. Requiritur.n. subiectum. s.ipsa iniuria quæ hic uirtute statuti esse non dř ergo agi nō potest, aut per patrem,aut p maritum.Nec ob d.§.usque adeo,& §.fi.ubi dř, φ licet filia agere non possit tñ egit pater,uel maritus, quia ibi loqtur qñ filia, uel uxor uoluntate sua exclusit se à suo iure quæ non pōt patri,uel marito pīudicare, nec ulterius extendit exclusio l si unus, §.ante omnia.ff.de pac.& l.si quis seruū,de iureiur.& ibi concor.hic autē non ipsa filia,uel uxor à tali iure se exclusit,sed ipm statutum quod fortius operatur. Multa.n. p legem fieri pñt,quæ non pñt fieri p pactum, siue per partes,ut hř in l.ius publicum, ff. de pactis.Nec obstat,quod dř, φ potest per legē fieri potest ēt per pactum,ut no.in rub C. de decr.decu.li.10. quia illud uerū qñ pactum fit ab illis qui poterant legem facere,tunc.n.talia conuertuntur,ut ibi.& hř in l.ciuitas, ff.si cer pet. Non aūt habet locum in illis qui non pñt legem facere, ut d.l.ius publicum, & no. in l.nō impossibile.eo.ti.per Doct. Et φ hæc decisio procedat,probatur ex quocūque maleficio facto cōtra unum læditur tota cognatio. l. lex Corn. ff.de iniur. Et tñ pro morte banniti,uel alia offensione facta sibi quiiura cognationis nō perdidit, ut l iura sanguinis de reg.iur.Et dictum fuit supra in parte præcedenti, q.4.nullus agit ut dicam, ubi supra ergo nec nunc. Concludatur itaq; quod si bānita uolontariæ carnali cognitioni cōsentit, poterit pater,& maritus de adulterio,uel stu pro accusare. Statutum.n.hoc casu sibi locū non uendicat.Si autē per uim cognita est,nullus agere pōt,quia sibi locum uendicat statutū quod permittit impune offendi posse,Nec ob. φ dixi supra in parte præcedenti huius tpis, q.60.quia ibi loquitur qñ ab initio tpe offensionis filius non erat bannitus, φ ibi tetigi. Nec ob.l.3 §.si filius, ff.quod quisq; iur. quia loquitur qñ oritur ius,sed ob. excep. ut ea.l.fi.hic autē nullum ius oritur,ut dicam in d.q.1.Et sic non est uera decisio Iac.Butr.quā refert Alb. ubi supra q. 42. Et ista decisio de stricto iure uerior est meo uisu quam decisio Bal.qui in l.fin.C.si cōtra ius,uel uti.i. pu.tenuit cōtrarium p c.& si Christus.de iureiur. qa illud c.potius facit contra cum cū pariter disponat de homicidio furto, & adulterio. Duo autē proprie ŝm ipsum ibidem permittuntur cōtra bannitum talem ergo,& tertiū, qa si permittitur homicidiū quod est maius delictum adulterio,33.q.2.si quod uerius.ergo,& ipm adulterium qđ est minus. C.de sacros.eccl.auth.multomagis.cū si.Non obstat ratio

ro sua uidelicet, ꝙ homicidiū, & furtum qn̄que permittunt in cle. i. de homic. & de fur. c. 3. adulterium uero nunq̄, quia aliud est à statuto fieri actū licitū, quo casu militaret di ctū suū, & aliud est pœnā remitti actu rema nēte illicito, ut patet ex no. in hac eadem par te q. 49 ſm Ioan. de Lign. quo casu locum hēt quod dixi. Statutum. n. pœnam remittit & agit, ꝙ agere intellr̄ quantum pōt, & ut pōt ēt diuersimode, ut no. in l. si quis maior. C. de transac. Pœna autē adulterii quo ad hu ius fori legibus subdita est. l. si adulteriū cum incestu. §. i ff. ad l. Iul. de adult. facit quod hr̄ in l. i. ff. de iust. ergo, & statutis, ut l. omnes populi. ff. de iust. & iure. Nec mirum quia ēt aliqn̄ iure canonum adulterium non puni tur licet remaneat illicitum iure poli, ut d. c. si quod uerius. & ibi no. Facit 23. qō. 2. ca. to lerandi. Et hoc casu nō hēt locum. q. 11. hac eadem parte quia sopita est in ca. canone, ꝙ peccat iure poli. facit lex si quis in seruitute. de fur. autem lector tene, ꝙ placet. An au tem ex tali uiolenta cognitione resultet ir accusatio adulterii, uel non examino, quia non conuenit ad propositum remittens ad l. si uxor. §. si quis plane. & l. uim passam. in prin. ff. de adul. & l. i. § remanet. ff. de postul.

47 Quadragesimoseptimo † pone econuer so uir erat bannitus uxor non bannita, ipsa commisit adulterium. Quæritur an de tali adulterio possit fieri accusatio uel inquisitio quia ubi supra proxima quæst. remisi ad i. q. partis sequentis, tractabitur, plene qn̄ iu dex possit uel nō possit inqrere, ubi pars non potest accusare, hic breuiter de hac qō. me ex pediā. Et dico aduertēdū ꝙ aut maritus accu sat iure mariti, uel iudex respectu illius iuris inqrit. Puta eo t̄pe quo nullus accusare potest p̄ter maritū, ut l. iure mariti. C. de adult. cum cōcor. Et tunc non possit ꝑ ea q̄ dicam ubi su pra. Si autē accusat alius puta pater uel extra neus iure cōi. Et tunc possit cognosci. Adul terium. n. lege humana est prohibitum. ff. de adult. l. i. imō, & diuina iuxta illud Leui. cap. 18. Nō mœchaberis, &c. Adeo qđ licet mari tus consentiat, & sibi nulla fiat iniuria. n̄ co gnitio adulterii cōpetit. l. 2. §. lenocinii. & §. si publico. ff. de adult. Licet igitur maritus re pellat, nō tn̄ repellunt alii ut ibi, ergo nec iu dex q̄ uice aliorum inqrit. De separatis. n. ha bentibus diuersam rōnem non fit illatio. l. si. ff. de calūnia. & l. si maritus §. si negauerit ff. de adult. cū si. Et iō in hac ciuitate in qua est statutū ꝙ iudex nō possit inqrere, nisi in q̄sito prius iniuriā passo an uelit accusare de nūciare uel notificare. Et si reqsitus dixerit ꝙ nō, tūc possit inqrere. debet iudex bn̄ aduer tere. Si. n. inquirit bannitū maritū. Et eo i sidē te, ꝙ non uult accusare, &c. iudex inquirit non procedit inquisitio, iure. n. mariti cogno scit quod non potest, facit regula si quis in ius, lib. 6. cum no. inst. de publ. iud. in prin. Reqrat ergo patrem uel alios sibi proximos, & tunc poterit inquirere. Exclusus. n. iure uno non intelligitur exclusus ab alio. l. filius. de inoff. testa. l. si filius. de ope lib. i. §. nunc uidendum, de success. edic. cum simi. quæ de cisio utilis est ad multa. Ad quā uide Io. And. in mercu. super regula frustra. in 3. q.

48 Quadragesimooctauo † pone stāte statuto cauet ꝙ bannitus possit impune offendi. ex tat aliud statutum quo cauet ꝙ nullus possit portare arma offendibilia. Et reptus cū illis puniat certa pœna. Quidā cū armis portari prohibitis interfecit bannitum, & rediens do mū fuit inuentus cum armis p̄dictis. Quæri tur de duobus, primo an puniat pœna homi cidii, secūdo an saltē incidat in pœnam portā tis arma prohibita. Sed q̄a ex decisione secun di clare infertur ad decisionem primi circa il lud primum non ir. stabo. Et est sciendum ꝙ do. Tho. de azog. de Bono. disputauit hanc q. multum ꝑlxe. Sed q̄ breuius potero decurta bo suam referens intentionē Et primo, ad af firmatiuam qđ puniat arguit multis modis. Primo à rōne separatorū, quia de uno ad reli quum non arguit l. Papinianus exuli. de mi no. delatio aūt armorū est separata ab homi cidio. Ergo licet homicidiū sit lic tū, nō est li cita armorum delatio. Secundo, in his q̄ facti sunt, uno posito nō sequit aliud. l. nō hoc. C. uñ cogn. Sed occidere, & arma deferre sunt diuersa, & facti ergo licet ꝑmittat occisio, nō infert ad ꝑmissionē alterius. Tertio, q̄a faci le fuisset concedenti utrunq; statutum illud ip̄rimere in statuto de inuēto cū armis Ergo si non expressit, intellr̄ ut iacet, ut in l. unica. § ne aūt. C. de caduc. toll. Quarto, ubi eadem rō idem ius. l. à Titio. de uerb. obl. sed causa, & ratio statuti prohibentis arma portari est ne committantur maleficia. Ergo locum ha bet in proposito, quia cū ipsis poterat malefi cia cōmittere. Quinto, à uerbis & mēte statu ti quibus stari cōuenit. l. non aliter. de lega. 3.

& l.

& l. 1. §. si is qui nauē. de exerci. Sed verba, & mēs statuti sunt, vt occidens bānitū excuset, portare arma ꝓhibita inuentus condēnet. ergo, & c Sexto, qa in gnāli cōcessione non veniūt ea, q̄ qs non esset specialiter cōcessurus. l. gnāli. ff. de pig. Sed qa ex delatione armorū oriunt lites. C. vt vsus armorū inscio, &c. nō est verisimile quod princeps vel statuens in specie cōcessisset portationē armorū. l. æquissimum, de vsufr. Ergo non venit in gnāli permissione bannitū ostendi posse. Septimo, cōtrariorū eadem est disciplina. & l. si cōtra, de vulg. & pup. l. de his qui sunt sui vel alie. iu. sed si de p̄dictis fuisset inuentus ante occisionē bāniti cum armis ꝓhibitis venire puniendus, vt patet ex statuto, ergo, & in eius contrario casu cū redit ab occidendo. Octauo, cōcessio larga intelr, dum tñ alijs statutis quam minus pōt offend it. C. de inoffi. testa. l. si qñ. ergo cōcessio offensionis siue occisionis banniti, debet intelligi saluo alio statuto de inuēto ꝓhibita arma portare. Nono, in his q̄ sunt de gñe permissorū, vt in matrimonijs licent locum limitatio dum tñ fiat scd̄m ordinem aliorū iurium, vt patet in matrimonio quod gñaliter est permissum. l. 1. de iust. & iur. & tñ intelligitur modo alias non prohibito C. de inter. ma. per totū Permissio ergo huius homicidij debet intelligi alias q̄ cum armis portari prohibitis. Decimo, arguit à defectu sermatæ formæ, & alle. multa iura, & inter alia. l. qd̄ ait. de adult. ad l. Aql. l. Itaq; ad l. Cor. de sic. l. furem. Vndecimo, probat qa statutū nō ponit portantem arma, sed inuentum cū illis. Sed iste inuentus cum armis, ergo licet esse permissum illa portare vt bannitum occideret, non tñ eximeret se à pœna inuentionis, q̄ oīno sunt diuersa. Arguit ēt aliter à generalibus, sed nō curo, determinat contrariū s. ꝙ veniat puniendus pro delatione armorū. Ex quo etiam determinat ꝙ nec ꝑ ꝑ occasionem. & allegat multas rōnes. Ergo autem assumam illas quæ mihi vñr ad causam facere & alias omittam, & succincte concludam. Primo, ergo ꝓbat suam decisionē vno ꝑmisso omnia vñr permissa ex quibus facilius ꝑueniatur ad permissum, arg. ff. de acq. her. l. nec his, & l. illud. sed cū armis pōt occidi bānitus facilius. quod ēst permissum, ergo vr̄ ꝑmissum illa ob id posse portari. Secundo ad remotionem gñis remouetur, quælibet eius species. de fund. instr. l. fundi. & C. ne fi. rem quam ven. l. 1. & 2. Sed occidens banniti remouet gñaliter à pœna ergo, & à quocunq; speciali. Si ergo puniretur pœna dilationis armorum non esset à pœna remotus. Tertio, ꝑ ꝑ nām cōtrariorū vno prohibito prohibet omne illud quod uenit ex eo uel ob id. l. non dubiū C. de leg. ergo econuerso vno ꝑmisso, permittitur oē illud quod venit ex eo, uel ob id, sed occiso bannito sequitur reportatio armorū, ergo id vr̄ esse ꝑmissum. Quarto, à maiori, qa ꝑ mittit occisio qd̄ est maius, ergo delatio armorū ob illā cām, quod est minus lege nec in ea ff. de adult. Quinto, qa beneficiū principis debet late interpretari. l. fin. de const. prin. Et sic cū reddat immunis ab homicidio. ergo, & à quolibet eius parte, & sic à delatione armorū. Sexto, qa sicut vna lex declarat aliā. l. non est nouū, & l. nā, & posteriores. ff. de legi. & qd̄ no. in l. sciendū. ff. q satisd. cog. ita vnū statutū debet aliud declarare. l. oēs populi. & l ius ciuile. ff. de iust. & iur. & ideo statutū qd̄ non ꝑmittit arma portari determinat ꝑ aliud qd̄ ꝑmittit bannitū occidi s. vt intelligatur nisi portarent causa occidendi bannitum. Septimo, à natura accessorii ad principale, qa ꝑmissa est occisio qd̄ est principale, ergo, & delatio armorū qd̄ est accessoriū, maxime qa interest republicæ vt male factores puniant, & sic ꝑ oēm modū. l. ita vulneratus ff. ad l. Aql. inducit. l. & si non sint. §. ꝑueniamus. ff. de auro, & arg. lega. cum si. Vltimo inducit. l. illud, §. fi. cū si. ff. ad l. Aql. s. vt cōsideret ipsum ꝑ ꝑ quod fit aliquid nō ipsū qd̄ fit. Et ista est melior rō q̄ fecerit vna cum illa ꝙ vnū statutū declarat ab alio. Si. n. quis caperet arma, & occideret hoīem, & caperet nō puniretur nisi de occiso, quia in illo confunditur oē præambulū, vt l. nunq̄ plura. ita & in ꝓposito, qa homicidium qd̄ est ꝑmissū trahit ad se delationem armorū. Sit ergo conclusio ꝙ qa statutū de inuento cū armis gñale restringitur, & declaratur ab alio, vt dictis iuribus. & auth. offeratur. C. de litis contest. vnum confunditur in alio, vt dictus inuētus cū armis puniri non debeat. faciunt pro hoc no. ꝑ Bar. in l. q̄situm. §. pe. ff. de fun. instr. Et hāc decisionē intelligo verā si nō est magnū interuallū inter occisionē banniti, & inuētionē cū armis, arg. l. contractus. C. de fide instr. cum si. Hoc aūt an sit longum interuallū uel non scd̄m locorū distāntiam, & facti qualitatē iudicis arbitrio relinquatur, ar. l. 1. in fi. de iure

iure deli.cum si. Ex quibus ēt patet, ꝙ id qđ dr̄ de inuento in reditu hr̄et locum ēt in eo qui repertus esset in eundo ad illum occidendum si iudici de eo constaret, per easdem rō. nes. Vnum tñ nota ꝙ dictante statuto vt supra non sufficeret ad pœnam exigendam sola inuentio nisi fuisset ēt apprehensus, vt l. si barsatoram. C de fideiuss. & ibi per Bar. & in l. 1. ff. de acq. poss. per Cyn C. eo. ti. l. licet.

49 Nono, & quadragesimo † Sempronius volens interficere Titium bannitū cū fuit insultatus, Titius alr̄ mortē vitare non valens occidit Sēproniū. Quæritur an illud licite facere potuerit cū fecerit se defendendo. ꝑ l. vt vim. ff. de iust. & iur. & ad l. Aql. l. scientiā. §. q cū aliter. & C. vnde vi. l. 1. Quia hæc q. tāgitur ꝑ Doct. in d. l. vt vim. possem cū eorū determinatione sētire. Sed vt determinatio reddatur vtiliore arguam breuibus rōnibus ad partes, deinde decidā. Primo ergo ad affirmatiuā arguo. bāniti de qbus agimus nō ꝑdunt nālia siue gentiū iura, vt dctm̄ fuit supra parte ꝑx. q. 5. Sed de iure nāli est talis defensio ꝑmissa vt dictis iuribus. & l. 1. § cū arietes. ff. si quapau fe. di. ergo id facere licuit Secundo, licet statuto dicatˀ ꝙ nō audiatˀ agēdo vel defendē do illud intelligitur in iudicio, ꝙ aūt de facto nō possit defendere illud statutū non dicit, nec ēt aliud dictans quod possit impune offendi. ergo vltra id qđ ī eis cōtineatˀ nō dr̄et extendi. ff. ad mun. l. constōnibus. & l. qdquid astringendæ, de verb. obl. Tertio, dicta defensio est nālis, & cū ꝓsupponatur eū aliter mortē vitiare nō potuisse est necessaria, ergo tolli nō potuit. imò non intellr̄ tolli ꝑ statutū, vt in cle. pastor. de re iud. & quod non. Inn. in c. cū inter. de exec. Quarto, pater, & maritus pn̄t occidere adulterum, vt l. patri. & l. quod ait. ff. de adult. & l. nec timorem qđ met. cau. tñ adulter ꝑꝑ metum talis mortis aliquid ꝑmittendo pōt agere actione qđ met. cau. ut d. l nec timorē. ergo patet qđ poterat se defendere. si. n. non potuisset se defendere oīs promissio dr̄et esse licita, quia non posset dici iniustus metus illatus. eo. tit. l. filī. in prin. iuncta l. qui in carcerem. Quinto, lex gn̄aliter dicit, ꝙ quicunque licitum est redimere sanguinē suum. l. 1. ff. de bo. eod. qui mor. & not. in l. transigere. de tran sact. C. qualitercunque, & si gn̄aliter loquitur in personis, & modo, ergo ēt istum comprehendit. l. 1. §. & gn̄aliter. ff. de leg. præst. Pro hac parte possēt multa dici, sed ꝑ nunc hæc sufficiant. In cōtrarium ꝙ imò veniat puniendus, & sic ad negatiuā arguitur. Primo, qn̄ alicui infertur iusta iniuria, tunc non licet illā ꝓpulsare, vt no. in l. vt vim. præall. tunc. n. non dr̄ iniuria. inst. de iniuriis in princ. Sed uolens occidere bannitum licite faciebat uirtute statuti, ergo non fuit licita offensio contra eū. Et pro ista rōne alle. Bar. ff. ad l. Aql. l. 4. Secundo, vr̄ casus in l. 2. C. qn̄ lic. sinc iu. vin. & ibi sentit gl. sēm Bar. qui determinauit. in d. l. ut vim. Tertio, allegatur ēt pro casu l. si seruus, C. de his qui ad eccl. confu. Quarto, probatur rōne, sic virtute dicti statuti priuatus agit auctoritate publica, & vr̄ cōstitutus publicus officialis vt dixi supra in hac par. q. 45. ergo ei nō pōt fieri resistentia. C. de iur. fisci. l. prohibitū lib. 10. & l. deuotum, de meth. eo. lib. & ff. de rei ven. l. q restituere. cum. n. succedat loco iudicis, sequitˀ ꝙ talis resistentia non est ista, 24. q. 5. c. non est nostrum. Pro hac parte facit decisio dn̄i Tho de azog. in publica disputatione in qua per multa rōnes, & maxime ne offendens vel volens offendere, siue occidere legis auctoritate decipiatˀ. l. 2. C. de his q ve. ęta. imp. & per iura ꝓdicta determinauit patrem uolentem occidere adulterum inuentū cū filia non potuisse impune occidi ab adultero alr̄ mortē vitare nō valente ad qđ vltra prædicta alle. 1. C. de exac. trib. & C. de deser. l. 2 lib. 12. & l. qm̄. C. ad l. Iul. de vi. & incipit eius disputatio. Pater adulterum inuentū cum filia vt tñ ipse ibi dicit, ille casus est magis dubitabilis, q2 patri non ꝑmittitˀ indistincte occidere adulterū, sed tunc demum si ēt filiam ocidit. l. qđ ait. & l. patri. & ideo cum non cōstet, an iure licite faciat magis est dubitandū ad quod facit. d. l. nec timorē, licet tñ ipse nō dicat si iam pr̄ filiam occidisset minus esset qō dubitabilis, quia amplius de licito iure dubitari non posset. Sit ergo conclusio ꝙ talis bannitus non potuit impune facere, & sic debeat puniri. Qualiter aūt puniri debeat dicā infra postq̄ rn̄sum fuerit rōnibus supra scriptis in contrarium factis. Quibus sic respondetur. n ō ob. prima rō, quia illud quod dr̄ bānitum non perdere iura gentium, uel nālia est verum nisi à statuto aliud expresse uel tacite disponatur, vt d. l. 2. qn̄ lic. sine iu. vin. iūcta. l. oēs populi. & dixi supra hac eadem parte. q. 2. ubi dixi defensionem facti tolli posse, & iuris cā subsistente. Non obstat quod statutum

tum non extendatur, quia ipsum extendit lex uirtute necessariç cõstitię. l. si ita stipulatus fuero per test. de uerb. oblig. l. lex Inl. de fon. do. & plene, per Doc. in l. oẽs populi. Si. n. offensio fit per statuta licita, ergo sequitur necessario ꝙ defensio est illicita, & sic illud statutum disponere intellr. Et sic rñsum est ad tria priora. Ad quartum argm̃ rñdetur tribus modis. Primo, ꝙ intelligitur illa qñ illicite poterat occidi, ut quia non incontinenti, uel sine filia alias secus ut l. accusationis. C. quod me. cau. Secundo, ꝙ licet posset occidere non tñ potuit ꝑꝑ id aliquid recipere, de cõd ob tur. cau. l. 2. Tertio, quia ibi loquitur in eo qui non est effectus hostis reip. & ideo non ut ministro legis erat permissum, sed ut priuato vbi nota. Peiores tamen sunt gñaliores, & melius faciunt ad propositũ propter determinationem dñi Thomæ præfati. Sed illa iura non multum faciunt ad nostrũ propositum, qa hic indistincte permittit occidi, & sic semꝑ cõstat qđ est iusta offensio ibi non sic, & sic non procedit à pari. Vltimum ar. non obst. quia licitum est redimere sanguinem, nõ tamẽ alium offendendo. aut. n. eius sanguis iniuste effundi uolebat, & tunc omnimodo licet redimere, vt in l. vt vim. Aut iuste, & sine alterius sanguinis effusione redimere uolebat, & idẽ ut in iuribus in cõtrarium alleg. aut cum alterius effusione, & dicendum est, ꝙ non, ut d. c. non est nostrũ facit text. in rõne sui in l. assid. C. q po. in pig. ha. cum. n. in hoc cõflictu de cõseruatione sanguinũ agaẽ, magis fauetur sanguini iuste agentis, q̃ eius q iniuste egit. Ioan. autẽ de Lig. in tract. de bello in 4. art. uers. 8. cõcludit, ꝙ aliqñ lex pmittit aliquid, qa nullo iure prohibetur. 31. q. t. hac rõne, aliqñ permittit aliqd cõtra cõsuetudines humanas, ut cõtrahere oim in 5. gradu. 35. q. 3. c. quodã. Aliquando, & sic tertio modo permittit actum tolerando, non quia alias illicitum faciat licitum, sed actum non punit, vt dicit text. 4. di. c. denique, & 33. q. 1. si quid uerius. Ex quibus infert ꝙ si statutum permitteret tolerando, & pœnam remittendo actu remanente illicito, tunc liceat bannito se defendere. Si uero permitteret posito ut faciendo de actu illicito licitum, tunc non possit se defendere, qa legis ministerio offenditur q iurisdõnẽ tribuit. l. & quia, de iurisd. om. iud. & sic cum effectu cõcludit eum in ꝓposito puniendum. Licet aũt dictus bannitus aggressorẽ occidens ueniat puniendus ex tali homicidio ꝑꝑ quod posset iterũ banniri, ut dixi in r. tpe, par. 1. q. 3. Nõ tñ ẽt s̃m prædcm̃ d. Th. debebit puniri de homicidio doloso, sed culposo tantum. arg. C. ad l. Corn. de sicar. l. 1. cum ibi not. ff. ad l. aquil. l. si putator, & inst. cod. tit. § item si putator. & ita etiã in eo qui excessit modum defensionis. tenuit Io. And. in addit. Spe. in rub. de hom. per legem. l. Cor. de sica. & d. l. 1. alleg. ẽt c. olim. de rest. spol. & ita dicit fuisse seruatum. ita ẽt dicit Bald. in c. si quis sua. 10. col. de pa. iur. firm. & alle. Ioan. And. in c. signauit, de pœn. & remis. & ita in hac ciuitate iudicatũ fuit in eo qui ut defenderet siue uindicaret fr̃em s̃m formam statuti iam percussum cum lapide illum q ꝑcussit interfecit. Fuit. n. punitus de excessu non de homicidio non. n. incontinenti expirauit, sed ex postfacto, & sic non cõtradicit ei quod dicam in fi. prox. q. Sed aduertendum qa illo casu, ꝙ in casu Io. And. licita erat defensio, uel offensio ad vindictam, ut dixi, sed cum moderamine, & sic debeat operam rei licitæ. In casu autẽ nr̃o dabat operã rei illicitæ, qa verberatio aliqua cã defensionis, nõ erat licita, & sic vr̃ fuisse in dolo ꝑ not. Cy. in l. 1. ff. qđ quisq; iur. & per Bart. & alios in l. diuus. ff. ad l. Cor. de sic. Et ideo forte hoc casu non habebit locum decisio vltimo dicta, sed puniri debebit l. Cor. cũ sciret se impune offendi posse. Pro quo vr̃ casus in d. l. 2. C. qñ lic. sine iud. uind. Pro quo uide quod hr̃ ĩ c. sicut dignum, de homicidio.

50 Quinquagesimo loco † quia ut supra dcm̃ fuit in procemio in hac mã statuta diuersimode loquuntur mutatis in aliquibus terminis statutorũ. Ponitur statuto caueri, ꝙ bannitus pro eo quod fecit cõtra statutũ ciuitatis possit impune occidi, bãnitus uero pro membri abscissione, uel procicatrice, vel pro percussione sanguinolenta possit excepta morte qualiter cũq; offendi in duplũ. Bãnitus aũt ꝑ insultu non possit, nisi manib. uacuis offendi. Ex hoc statuto oriuntur uarii, & diuersi tituli qõnũ, et ideo incipiendo à prima parte. Quæro Titius fuit bannitus ad mortẽ ex eo, & pro eo ꝙ suꝑ platea cõis interfecit hoĩem ꝑꝑ quod insurrexit rumor, quę omnia fuerunt contra honorẽ, & statum cõis Florentiæ, ut in banno dicebatur, demum fuit à Sempronio interfectus an impune occidi potuerit. Hæc q. subtilis est, & hẽt duos passus. Primus est an dicatur bannitus ex eo ꝙ fecerat contra statum. Et uidet, ꝙ sic, quia verba inquisitionis siue processus

ita se hñt,& illud cõtinet,ergo eis stari opor tet l cum qdã puella.de iurisd.omn.iud. prę sertim qa oĩa in inquisitione cõtenta intellr fuisse confessus,& sic cõfessioni standum l.in eos,& l.fin.ff.de cust.reo. Sed non insistendo in sup̄fluitate uerborũ ueritas est in cõtrariũ debent n. verba dicti statuti intelligi de eo q̃ p̄ncipalr̃ fecerit cõtra statum,non aũt de eo qui secundario. proprius. n. significatus est in his quę per prius significant nõ in his quæ per posterius l.quid liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.subst.Et sic debet intelligi in statu tis hoc esse verũ,patet ex rẽa gñali q̃ est ut sta tuta à recipiant passiuam interpretationem iuris cõis l.2. C.de noxa. & no.in l. iusiurandum , & ad pecunias.§.fin.ff.de iureiur. & C. de iur.delib.l.fi.§.in cõputatione. Sed dispositio iuris cõis sup̄ aliquo simpliciter facta intelligitur qñ illud pricipaliter fit,nõ qñ secũ dario ut ostendam,ergo , & ita in statutis qđ debeat intelligi p̄incipalr̃ probatur in multis iuribus in l.1.§.huius studii.ff.de iust.& iu & ibi tãgit Iac.But.ff.de in integ.rest.l.non solũ in fi.& qđ ibi no.p̄ gl.& Guil.si eeit.pet.l. si q̃s nec causam,& qđ ibi per Iac.But.De quo dicã infra parte prox. q.6. Et pro hac decisio ne est tex.optimus in l.1.§.merito. ff.deposi. & ibi p̄ Bald decidiẽ hæc qõ p̄ illũ tex.p̄batur ẽt in l. si quis ingenuam. §.in ciuilibus. ff.de capti.& optime facit text.in l.famosi. ff. ad l. Iul.maiest.in §.hoc tñ crimẽ. Ex q̃bus ita sæpissime extitit iudicatum.Nõ ob.narratio facta in accusatione siue inquisitione,qa aut in telligitur non principaliter , sed secundario , vt sic cõformet se cum iuris cõis dispositione l.Lucius.§.pe.ff.ad mun.cum sim.& non hẽt obstare. Aut aliter intellr̃ , & illud nihil rele. uat,aut accusatorẽ,aut iudicem.l.1.§.accusationẽ.ff.ad turp,& C.de sen.l.si ex stipulatione.q̃nimò nec cõfessio.l.cõfessioni bus ff.de ĩ ter.act.& l.ornamentorũ.ff.de aur. & ar.leg. Sed cõtra p̄dicta vr̃ facere no. per Bart. in l. ambitiosa. ff. de decr. ab ord. fa. vbi dicit q̃ p̄m ordinem intellectus vterque læditur prin cipaliter s.priuatus,& resp.Sed non ob. quia aut illud loquitur in fauorabilibus dispositio nibus,& non in odiosis,ut in regula odia.lib. 6.Aut si uerũ est q̃ lædatur, ut dicit nõ tñ læ ditur circa statum alias diceremus esse omne maleficium circa statum reip.Offenditur.n.il a,& ideo eius interest, ut maleficia puniãtur p̄.ita vulneratus.ff.ad l.Aquil.& tamẽ certissi-mum est q̃ rẽr non dñr committere contra statum ciuitatis regulatia maleficia commit tẽtes,vt furta,homicidia,& similia,& est tex. in d.§.hoc tñ crimẽ.Nõ ergo defenditur Sem pronius a prima parte statuti. Et ideo testat secundus passus siue articulus. s. an defendatur ex interpretatione siue extensione.Et primo vr̃ dicendũ,q̃ sic,qa tale statutũ qđ bãniti possint ĩpune offendi est factũ fauore reip. ergo debet extendi.l.2. §. exercitum , & ibi gl.ff. de his qui no. infa. Idem si non sit mete fauorabile reip. sed partim odiosum ipsi bannito , iuxta no. in l 2. C. de in ius vocan. Idem si sit penitus odiosum,quia etiã in pœnalibus proceditur de similibus ad similia ut no.in l.si pignore.§. si post distractam. ff. de pig. act. & in l.athletas. §.calumniator. ff. de inf.& eo.tit.l.quid ergo.§. pœna grauior. In cõtrarium q̃ imò non eximantur à pœna ho micidii p̄ dcm̃ statutũ. Nã aut ipsum statutũ dr̃ in totum odiosum , & pœnale,& nõ debet extendi,ut not.gl.in l.pe. ff.de in ius uoc.& l. furti. §. fin. de his qui not. inf. & in rẽa odia. Aut dicitur partim fauorabile,& partim odio sum,& quatenus cõtinet odiũ.s.respectu ban nitorũ nõ extendiẽ,sed restringetur,vt hr̃ in d. l.2.C.de in ius uoc. & ff.eo.titu. l.sed si hac.§. patronũ.& qđ habetur in l.cũ hi.§.q̃ trãsig t. de trans. & in l.3.C.quod me.cau.Circa hunc articulũ multa dici possent.Sed quia essent ex tra p̄positum me in breuibus expediã.Cõclu dens dcm̃ statutũ exorbitans à iure cõi non extendi,nisi quatenus absurditatẽ contineret si non extenderetur.ff. de pe. hær.l. si dño. §. si p̄do.de excu.tut. l.scire oportet. §. oportet. cum si.& hoc per regulã gñalem,quæ habetur in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccl. & plene in l. oẽs populi. Statutũ ergo p̄missum eximit à pœna offendentem etiã ad mortem bannitũ pro eo qđ fecerit contra statum. Iste nõ erat de illis ergo non cõtinetur in statuto. Ei.n. non conueniunt uerba ergo nec dispositio legis hoc accusare.§. fi. ff.de acc. cum si. Itẽ eximit offendentem bãnitos pro cicatrice &c.& certo modo. De bãnitis autem pro homicidio nihil dicit, ergo remanent in iuris cõis dispositione l.commodissime. ff de lib.& posth.l.si eũ dotẽ.ff.sol. matr. Sicque impune occidi non p̄sit.Quia tamen absurdum esse q̃ banniti pro minori delicto possent offendi , & banniti pro maiori non. contra l. non solum.ff.de noxa.Puto dicendũ,q̃ tales banniti possent

possent offendi, ꝑut pñt banniti ꝑ cicatrice, & debilitatione, &c. arg. eorũ q̃ not. in l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. & qđ not. in authen. de collat. §. ut ꝓhibemus, ubi ꝑditio mẽbri æquiparaꝰ ꝑditioni uitæ. habetur ẽt in l. imperiũ de iurisd om. iu. ꝑ Bart. in l. 2. de pub iud. ꝑ Bal. in l. reos. C. de acc. Et erit utile in proposito, q̃a cũ ipsum posset excepta morte quali tercunque offendere non punieꝰ de homicidio simplr̃ sed de excessu, ut dcm̃ fuit supra prox. q. qđ intelligo uerũ si ex uerberationibus uel uulneribus nõ statim expirasset. Tũc eñ non ꝓsumitur illum uoluisse occidere, sed quatenus sibi permittebaꝰ offendere. Si aũt animose ei tot vulnera intulisset qđ eum statim fecerat expirari, volens de eius morte certificari, tunc nõ puto eũ modo aliquo defendi ab homicidii pœna. apparet n. quod aliud q̃ qđ sibi ꝑmittebaꝰ facere voluit, extra de hom. c. significasti. ad l. Cor. de sic. l. 1. & ideo non tanquàm modũ excedes, sed tanq̃ oĩno aliud ꝑmisso faciens punieꝰ l. diligenter. ff. mand. In incertis. n. non certis locus est coniecturis l. cõtinuus. §. cũ ita, de uerb. obl.

Circa idem statutum alia insurgit qõ. Et
51 ideo quinquagesimoprimo quæro. † An bannitus pro amputatione mẽbri ut sicut ille possit offendi, ita bannitus pro amputatione digiti. Hæc. q. est vulgaris, & in multis iuribus tractatur. Primo. n. text. cum gl. & ibi Doct. cõiter in l. non sunt liberi ff. de sta. ho. tenet ꝙ digitus non sit membrum, sed officium membri, & ita dicit ibi Bart. se consuluisse. alle. l. idẽ Ofilius. ff. de ædi. edic. ad idem alle. Rich. de Saly. eo. tit. l. q̃riꝰ, §. si quis igitur. ad l. Aql. l. inde Netarius, §. idẽ Iul & de legat. 2. l. peculiũ, §. quadrigæ, & C. de ser. fug. auth. sed nouo iure. Nec ob. qđ uideaꝰ abscindere partem mẽbri, & sic sit idem ius qđ in toto membro, ut l. quæ de tota ff. de rei uend. quia illud uerbũ ubi est eadẽ rõ. arg. in d. l. imperium. & quod ibi hr̃, sed hic non est eadem rõ, q̃a statutũ ponderat facti atrocitatem, vt ex se patet, ita dicit Bald. in d. l. non sunt liberi. Bar. vero in l. 2. ff. de pub. iud. multũ no. dicit ꝙ ꝓprie loquendo digitus nõ est mẽbrũ, proprie. n est corporis pars. Membrum. n. dr̃ à metior meriris. largo aũt modo dr̃ membrum quęlibet particula corporis, sicut in domo quilibet lapis dicitur pars domus, ut not. in l. eum q ædes. ff. de usuc. licet habeat proprie suas partes per distõnem officiorũ seu ministeriorũ, vt salam, camerã, coquinã, &c. l. si fin. §. ex hoc edicto. ff. de dam. infect. & ideo cũ statutũ debeat ꝓprie intelligi, talis non dr̃ bannitus pro membri abscissione seu amputatione, & sic nõ cõtineꝰ in statuto qđ dicit esse uerũ, nisi ex uerbis statuti aliud colligaꝰ. Puta si dicit si q̃s absciderit alicui membrum ei simile memorum abscindatur: Si. n. absciderit alicui digitũ similis digitus ei abscindeꝰ ꝑ relationẽ qualitatis ar. l. nõnunq̃. ff. ad Tre. & idem refert, & sequiꝰ Bald. in d. authen. sed nouo iure. Et addit. ꝙ si extrahet dẽtẽ dabit aliũ dentẽ, sicut dicimus in pœna talionis, & alleg. quod not. inst. de iniur. §. pœna. Subdens quod ea quę non proprie dñr mẽbra possunt diminuto uocabulo appellari membrula: q̃a non est aliq̃s digitus in manu qui officiũ ꝓpriũ nõ habeat, ut docet experientia. Ipse tñ Bald. in l. reos. C. de acc. in 2. col. dicit omne id quod habet in corpore nostro propriam, & distinctam operationẽ est membrũ, unde oculus cuius ꝓpriũ est videre, auris cuius ꝓpriũ est audire, nasus cuius propriũ est odorare, lingua cuius propria est operatio gustare, manus cuius ꝓpria operatio est tãgere, pes cuius propria operatio est ambulare, sine dubio mẽbra sunt ꝑ se potentia habẽtia ꝓprias, & distinctas operationes & alle. partẽ iuriũ superiũ alle. extra de corpo. uiti. ꝑ totum, & ex ꝓdictis patere dicit ꝙ mẽbra g̃nationis sunt mẽbra q̃ hñt proprias, & distinctas operationes, imò ſm eum dñt esse membra ualde nobilia, & quæ saluatur species humana dicens, ꝙ mutilans illa puniꝰ tanq̃ inimicus naturæ eo modo q̃ puniretur si occiderit l. 3. ff. ad l. Corn. de sic & subdit ibi, ꝙ quia barba est pars formalis corporis amputans barbã dicitur amputare membrum. arg. l. in rem. §. 1. ff. de rei uend. qđ not. & adde quæ ipse not. in l. data opera. C. qui acc. non pos. ubi dicit ꝙ mammillæ mulierũ sunt mẽbra, sed non mãmillæ hoĩs, & nihil allega. Prædicta quidem intelligendo sunt in membro hñte suam uirtutem siue operationem, si aũt esset aridum dubitatur an ueniat appellatione membri. Guil. & Ray. in l. sed & si pupillus. §. ꝓscribere. ff. de inst. tenent ꝑ illum tex. ꝙ sic, & alleg. l. 3. §. 2. ff. ar. fur. ce. Bal. in d. l. nõ sunt liberi, dicit contrarium, alleg. not. in l. uitem, ff. arb. fur. ce. ubi tangit Iac. de Are. & hoc uerius puto si statutum dicit, si q̃s debilitauerit mẽbrũ siue manũ, &c.

Ea.n.quæ non hñt sensum, siue uigorem debilitari non põt.l.decem,de verb.oblig. cum sim. Si autem statutum non referret se ad sensum,aut officium ipsius membri,& tunc ere do veram decisionem Guil. & Rayn. vt puta qa statutũdicit si quis offenderit alicui oculum,licet.n.obscuratus sit,siue obcecatus, sit tñ ita cecatus cum corpore est vnitus,& ideo patitur effoditionem, & idem si statutum diceret si quis amputauerit alicui manũ . & ita vř tex in d.l.vitem.quæ est lex. 3. §. 1. versic. ideo facit l.amissæ nauis,cum ibi not ff. ad l. rhod.de iac. Quod forte potest dici esse verũ si manus,vel oculus à casu aridi facti sunt. Si autem à nã sic producti fuissent tũc secus esse videtur. Cum non habuerint primordium veritatis,v· d.l.uitem.§.si quis ex seminario, facit l cum filius.§.hæres,de leg. 2. & fateor prędicta procedere in statutis quę intelligun tur,vt iacent. si autem in sententia contineretur quod alicui deberet amputari manus, tunc non vř satisfieri sententiæ,nisi amputetur virens & non arida.Illa.n.intelligitur, vt pœnam afferat.ff.de pœn.& C.per totum, q̃ non esset si verificaretur in manu arida,& ita intelligatur quod dici solet in d.authent. sed nouo iure.C. de ser.fug. Contrarium tamen fuisse determinatum refert & sequitur Ioan. And.in regula in pœnis lib.6.in merc.dicit.n. illud esse verum membrum, & ualere ad decorem 1.quæst.1.c.sicut vrgeri, & sic pęnam continet pro quo facit l. si de interpretatione,& l. præses.ff. de pœn. Quæ decisio potius fundatur in æquitate,q̃ iuris rigore, vt ibi patet.Quę ęquitas cessaret si propter delictum cum manu valida cõmissum sic dãnatus existeret tunc n.ex collatione processus declaretur sententiam debere intelligi de manu quę delinquit,& sic valida.arg.ff.ad Treb.l.nonnunquam, & quod dictum fuit supra circa princip.q.Bald.vero in l. 1. C. qui accus.non poss in ti. tenet simpliciter quòd manus non habens aliquod officium non dicatur membrum alleg. Aristot. in 1. de Anima. & in 4. Metaph.ad fin. Ex his colligitur ad proposi. tam qõ An bannitus pro amputatione digiti dicatur bannitus pro amputatione membri.& dicitur quòd nõ, quod intellige nisi ex vulgi opinione aliud diceretur l. Labeo, de supp.l.de verb.sig.l. Alfenus, cum sim. Item colligitur qũ quis dicatur bannitus pro amputatione membri. Sed incidenter quęritur an saltem dicatur membrum debilitare ille qui amputat digitum.Bald.in d.l. non sunt liberi,dixit q̃ sic, & patere dixit in effectu, læsa n.est membri operatio. Et idem vř velle. Bar.in d l. 2.de pub. iud. dicens q̃ tunc vř debilitatum membrum qñ eius offm̃ aliqualř impeditur,alleg.d.l. idem Ofilius. & idẽ Iac. But. dicẽs cõsiderandum esse quis digitus sit amputatus vt ipse scripsit in d.l. non sunt liberi,quod Franc.de Are.in l. & quantum, de ædil.edi.intelligit verũm dum tñ ad minima officia non trahatur per l. 1 §. sed sciendum, eo.tit. Probať decisio prædicta, quia illud qď est debilitatũ nõn est sanum.ut ibi. & eo.ti.l. idem Ofilius. & ideo ubicunque dř, q̃ p̃p id quo quis caret non est infirmus, & sic remanet sanus sequ ř q̃ nõ est debilitatus p̃ locũ à consequenti destructo. Et ideo dř q̃ qui caret dente, uel testiculo nõ dř debilitatus, nec mẽbro mutilatus l.Pomp.& l.cui dens. eo.ti. debet ẽt intelligi hoc in debilitatione perpetuo remansura. ut dicam infra prox. q. Et ex his prędictis puto qď hoc an sit debilitatum membrum, uel non remaneat in arbitrio iudicantis,q debet cõmittere iudicio peritorũ, vt in iuribus infra p̃x. q.alle nisi ex facti euidẽtia appareat notoria debilitatio. l. si irrup. fini.reg. Quid. n. si uni scriptori, uni pictori, vni p̃sbytero. uidet in totum amputatũ policem qui tenoni nõ põt. certe videt illius manus offm̃ fore priuatum nedum debilitatũ. Et ideo tunc re existẽte clara medicis cõmissionem nõ faciet. Facit de cle.egr.c. p̃sbyt. & de cor.uitt.c.1.2.& 3.& d.l.& quantum,& quod not.l.inde Nerat.§ idem Iul ff. ad l. Aquil. si aũt digitus non est pęnitus remotus, sed os est fractum, uel inclusum,sed non talř q̃ s̃m peritiam medicorũ curari non possit, recurrendum erit tunc ad cõmissionem s̃m quod dicam infra prox. q. Sed si uidet modicã scissuram factam esse, tunc à seipso iudicabit imponendam esse pœnam simplicis uulneris, ut d.§.sed sciẽdum,ut l. vulneris. ff. de iniur.

Stante eodem statuto supra 50. q. descri-
52 pto.Sequitur quinquagesimosecundò vide re qñ quis dicatur bannitus pro cicatrice, ut sic excepta morte qualitercunq; offendi possit.Iste artic.est subtilis,& pulcher, & quotidie uersatur in practica,& p̃pea dřet late examinari,ut tñ non aliter q̃ promiserim euagari contingat, q̃ breuis potero q̃ per alios,& per me inuestigari uidi his subuciã,ut habeatur

tur noticia ueritatis. Aut saltem ad illa inuestiganda det materia iuxta posse. Ad cuius articuli doctrinam sciendum est, quod quibuscumque statutis exaggerantibus, siue aggrauantibus poenas ut in proposito puniendus, acrius faciētes vulnera cum cicatricibus quam sine nō intelligitur hoc nomen, ita rudi. ter ut iacere ur. Cicatrix. n. est corporis deformatio, ita dicit tex. in l. locum. §. 1. ff. de usufr. ibi. Nec corpus cicatricibus deformetur. Sed intelligitur de tali deformatione quae sit in apparenti parte corporis, sic quae ibi perpetuo remansura, sic. n. in exaggeratiuis talia cōsiderantur, ut probatur ff. de iniur. l. prętor. §. atrox. l. & vulneris magnitudo. ff. de pę. l. aut facta. per totam probatur apertius in l. fi. § quoties. ff. de ædil. edic. & extra de cor. uiti. c. 2. vbi in his quae non sunt leuis effectus perpetuitatis morbi cōsideratur eius. n. morbi quod est in uia salutis nō habetur cōsideratio l. quæritur. §. idē ait. eo. tit. & dicitur esse in uia salutis quando propter diligētem curam Casus. n. eueniens ex defectu curationis morbi malitiæ non ascribitur, sed ægri culpæ uel ignauiæ l. qui occidit. §. fin. ff. ad l. Aquil. & quod habetur C de emen. propin. l. 1. & per Bart. in l. fin. ff. de sic. Et ad sic intelligendum statutum astringit nos uiua rō. Ante namque perfectam curā ex quolibet vulnere in facie illato vituperat facies, & deformatur. Itē in cōsolidato vulnere semper certo tempore remanet quoddam uestigium siue quaedam effigies quae demonstrat fuisse vulnus de illa. n. non intelligitur statutum alias superfluus foret, cū ut dixi ex quolibet vulnere id sequatur Intelligitur ergo statutum de cicatrice perpetuo remansura. Pro qua determinatione facit quod uerba legis sine temporis determinatione prolata ad tēps perpetuum intelliguntur. ff. de con. i. inde. l. sufficit. l. iurisperitos. ff. de excusa. tut. C. de pœ. l. seruus. ff. de bo. aut. iud. pos. l. in uenditione. §. 1. Item de ea deformatione intelligitur per quam corpus deformatur in apparēti loco corporis quod ēt probatur quia pōt esse effigies deformans corpus, & tñ non diceretur cicatrix probatur in d. l. quæritur. §. si de ædi. edic. & in l. fin. ff. de his qui deiec. uel eff. vbi ponitur differentia inter cicatricem & deformationem. & sic patet quod non oīs deformitas dicitur cicatrix. per illas. n. interdū dignoscitur homo. l. stigmata. C. de Fabr. lib. 11. vbi vide not. dem Bart. l. 1. in fin. ff. de ser. fugi. ubi text. not facit drīam inter notā, & cicatricem. Licet. n. appellatione notæ contineatur cicatrix. non tñ econuerso appellatione cicatricis cōtinetur nota, ut ibi patet. intelligit ēt debet statutum de ea cicatrice, quæ ex vulnere perpetuo remansura sit habita diligenti cura, quia semper uerba maxime statuti debent intelligi ut inspiciatur causa proxima & non remota. ff. quod met. cau. l. metum. §. sed licet uerum, quia talis cognitio nō pertinet ad iudicem iuristarum quando casus occurrit, debet fieri commissio medicis qui iurati referant an ex vulnere sit perpetuo remansura cicatrix. l. semel. C. de re mil. l. 12. l. 1. §. 1. ff. de ven. in spi. & in proœmio digestorū § 1. de stat. ho. l. septimo mense. extra de hōmi. c. significasti. cum simi. Si ergo facta commissione seruata forma medici iurati referūt ex vulnere remansuram perpetuo cicatricem & sequitur cōdēnatio, tūc dicetur quis pro cicatrice damnatus. Si autē inquisitus uel accusatus non comparuit & propterea seruata forma statuti nulla facta cōmissione cōtumax fuit habitus pro confesso, & deinde damnatus siue in bāno positus est aduertendum. Nam aut accusatio siue inquisitio simpliciter dixit vulnus fuisse factū cū cicatrice. Aut adiecit uerba perpetuo remansura. Primo casu nō diceretur bannitus pro cicatrice prout requirit statutum, quia cum possit intelligi de temporali, & propterea in dubio intelligitur de temporali. ff. de pœn. l. si præses. Vide tñ quod dicam infra ad fin. qō. vbi declarabitur hoc dem. Secundo casu aut narratur vulnus fuisse in apparenti parte corporis, & intelligetur condēnatus siue bannitus pro cicatrice. nullus n. apparet error, & ideo cōfessioni statur l. in eos. & l. fin. de custo. reo. Aut in parte occulta, & non habebit locum statutum, ut patet ex prę missis. Puto tñ, quod cum hæc subtilis inuestigatio non cadat in mente siue discretione idiotarū, sicut dicitur in simili in l. quid si nepote ff. de testa. tut. quod offendens bannitum pro vulnere cum cicatrice, aut est immunis, ut supra aut mitius propter talem errorem puniri debet l. si adulterium cū incestu. §. 1. ff. de adul. Vnum ēt circa prædicta notandum est quod non semper statur relationi medicorū, sed pōt per facti euidentiam probari contrarium secundum quod dixit Gui. de Suza. in d. proœ. digestorum. & refert, & sequitur Ioā. And in addi. Spec. in tit. de homi. uer. t. vbi de tali commissione aliqua dñr. Et quia hæc materia ut dixi supra pertinet magis ad iudicium medicorū quam legista. tū. Hic inferam Tractatellum quendā quē super materia occurente cōposuit eximius ar.

tium,& medicinę doctor magr̃ Christoforus Georgii de Florentia mihi pater reuerendus,cuius tenor hic sequitur. Quia iudicium de cicatricibus, & uestigiis penes inexpertos in scientia medicinæ à recto tramite ueritatis multum est dissonans. Idcirco me ipsum cupiens ac ēt eos aliqualiter declarare hane breuem summulam cōnotatam ex auctoritatibus Hyppocratis,Galeni,& Auicēnæ, sic superficie tenus complanari. Resecans igitur uerba superflua. Sciendum est q̃ præfati auctores p̃ cicatricem intelligunt concauam superficiem,& callosam ex cōsolidatis vlceribus. vel vulneribus derelictam, a q̃bus alicuius sensibilis partis spermatici membri deperditio facta fuit, cuius cōcauitatis causa est depditio sola maxime aūt cutis grossæ.uel ossis. Sunt aūt spermatica membra, quibus in principio g̃nionis pro materia semē subiicitur,& sibi in colore simulātur,sicut sunt ossa,nerui,uenæ, panniculi,chartilagines, & cutis grossa. Hec autē membra si ab eis aliquid sensibile deperdatur p̃ uiam primæ intētionis cōsolidari nō p̄nt sicut carnisformia membra,quę vera vnione p̄nt absq; ulla cōcauitate coniungi. Supradictorū verborū sniā maxime contrahitur ex dictis Hyppocratis,ac commētatoris eiusdem sexta particula amphorismorū dicit Vulnera quæcunq; annua fiunt, aut longum tp̄s hn̄t est necesse ossa emitti.& cicatricem cōcauā remanere.Idem expresse ponūt eadem particula illo amphorismo.Quādo incisum fuerit os, aut cartilago,aut neruus, nec crescit, nec conglutinatur subaudi sicut primo erat.Enucleat ēt similis intellus pluribus auctoritatib. Galeni in 3 de ingenio sanitatis cap.2,sic dicentis. Vnde quædam aliq̃n harū intentionum monstrat aliquid incurabile fore sicut cōcauū vulnus quod non solum carnem amisit, sed etiā ossa. Impossibile.n.est hanc cōcauitatem opportune repleri,vulnus tñ poterit consolidari &c.& in eo.lib.c.4.sic dicit Concaua n. carne vice eius quod amiserunt replenda sunt, Carnis autē mā sanguis est. Ea uero quibus nihil carnis deest necesse est cōsolidari,et sanari cutis tñ eius causa extitit. Carne quidē, & pinguedine amissa.possumus ea restaurare sicut ea quæ amputata fuerant,cutim aūt reddere non possumus,uñ ingeniandum est q̃ uice cutis faciendum sit quod carnis tegmē existat.cutim.n.restaurare ĩpossibile est. Supple & similiter alia spermatica mēbra restaurari est impossibile,cū aliqd sensibile deperditur, maxime in ætate perfecta, sed loco partis deperditæ aliquid reapponitur incōpletę qđ à præexistētibus d uersificatur in gñe. Non autē sic euenit carnisformibus membris. supradictæ igitur impossibilitatis restaurationis in spermaticis mēbris triplex est causa. Prima, ipsorū durities,unde extēdi non p̄nt.Secūda, humiditatis, & roris paucitas quæ loco partis depditæ debet subito reapponi,seu partes disiunctiuas cōiungere Tertia,uirtutis gñatiuæ, sed assimulatiuæ debilitas quæ multū in eis deficit p̄ respectum ad carnisformia membra ossa difficilius solidātur cum inter ea sint duriora,debiliora, ac ēt minus de humiditate participent. Supradictis sententiis ēt est conformę qđ ponitur ab Auic.lib.1.fen.4.ca.de medicationib. solutionis continuatis cū dicit, Impossibile.n.est vt restaurec os,& p̃prie in corporibus cōsistentium nisi fm hunc modū, qm̃ nullo modo redibit ad cōtinuitatem &c. & statim in eo.c.subdit. Si uero illud quod p̄dictum est cm̄ fuerit cutis necesse erit ut cicatricem inducat &c. Consonat ēt qđ ipsemet Auic.ponit lib.4.fen.10.tract.1.& cap.1.cum dicit.Duo ergo,q̃ nos conamur in quibusdā mēbris quorū cōtinuitas est soluta, ut redeat eorū cōtinuitas sicut fuit,& illud sicut in carne,& conamur in q̃busdam eorū, ut remanet cōtractus eorū cum cōseruatione,licet nō redeat ipsorū cōtinuitas, & illud in ossibus &c. supple.& in aliis membris spermaticis.Ex quibus clare patet,q̃ tunc remanet uera cicatrix cum aliqua pars sensibilis spermatici mēbri deperditur,maxime cutis,uel ossis.Pōt autē tā parua quantitas ipsorū deperdi q̃ nō sequet exinde cicatrix. Nunc autē de uestigio aduertēdum q̃ nihil aliud est uestigium, nisi signū ex carnisformibus cōsolidatis uulnerib. derelictum à quibus nihil sensibile spermatici membri fuit amissum. dñr autē talia vulnera per uiam primæ intentionis uniri etiā si sint magna,sicuti clare ponit Auic.lib.4 fen.4. trac. 1.c.de cura uñ carnisformium vulnerū, cū dicit,& si fuerit.s.solutio cōtinuitatis, ita ut ne cōcurrant extremitates eius qm̄ sunt rotūdæ elogatæ,aut diuersæ figuræ, aut iam destructa est ex eo caro pauca nō plurima, tūc eius cura est futura,& p̄hibitio aggregationis humiditatis ĩ ea.& statī post subdit.Et si fuerit p̄fūda.s.soło cōtiguitatis & magna,tūc stricturā ēt facit eam adhęrere multoties postq̄ adhæren-

hærentiam, siue consolidationem cōpletam non remanet cicatrix, sed supradcm̄ vestigiū de quo vestigio maxime mentionem facit, Auic.lib.4.fen.4 tract.1.c.de medicinis cōso lidantium, & sigillatiuis dum dicit. Quod si non auferatur illud.s.quod de carne sup̄fluit p̄culdubio sit vestigium vlceris superius cute Pōt aūt esse uestigium si in apparenti mēbro fuerit ipsum manifeste uituperans sicut q̄ p̄rm cuenit post cōsolidata uulnera quæ so lum in carne fuerunt, quibus ut coniungerē tur necessaria fuit futura, ac ēt ligatura. De istis aūt uestigiis facit Auic cap.lib.4.fen.4. vl.tract.& c & sic dicit rub. capituli. Eradicatio. i. modus curationis vestigium ulcerum, & uulnerū. Simili modo ēt ipsemet Auic.fen. 7. quarti. Cum de decoratione loquitur, seu uituperatarum partium correptione facit ap prop. iatum cap.uestigiis ulcerū, & uariolarū & dicit eius cap.rub.de uest.ulce.& uario. Ex quibus satis patet q̄ uestigium pōt esse uituperans, ac ēt q̄ño aliquod magnum vestigiū exñs in membro patenti plus ipsum uitupera bit q̄ aliqua parua cicatrix in eodem exñs, sicut de facto cuenit in uulnere magno in facie facto à quo nulla fit dep̄ditio spermatici mēbri, tñ p̄p eius magnitudinē, & labiorum distantiam indiguit futura, & ligatura, ut labia coniungerentur, unde remanet appa. ens uestigium ipsam faciem manifeste uitupeūs quæ uituperatio non sequerē in aliquo paruo uulnere ēt in facie facto à quo facta erit abscissio cutis, uel alterius partis spermatici mēbri. Ex quibus cōcludendo colligitur q̄ qñq; uerum est dicere facies est uituperata per apparens uestigium, & tñ uituperata nō est per cicatricem, & q̄ p̄rm ēt cuenit econuerso. Sīli mō ēt esse pōt q̄ nec erit uituperata ex uno paruo uestigio, nec ēt ex una parua cicatrice uñ ad hoc ut facies, seu aliquod mēbrum apparens uituperatum existat requiritur, ut tāta sit facta læsio in sup̄ficie dictorū mēbrorū seu diminutio in ipsorū quātitate q̄d oculo corporali uideat à longo talis cōcauitas, seu uestigium derelictū. Ac ēt est necesse q̄ in illis met partib fit uera ægritudo distormans faciem in superficie, seu in quātitate, uel ēt in figura s̄m iudiciū peritorū in sciā medicinæ. Qñ aūt uituperatio sit ex uestigia, aut cicatrice non bene pōt à longe discerni, sed ex propinquo perito medico dereliquo. Vnum est ultimo ulterius aduertēdum q̄d quāto uera uestigia plus elongātur in t̄pe, & ueterascūt tanto plus corrigunt̄ solū ex operatione naturæ, nec ita p̄nt discerni, sicut in eorū p̄rīcipio. Oppositum aūt cuenit in cicatricib. ueris cuius causam speculare uolentibus pro nunc dimitto, licet ex supradictis satis leuiter possint h̄ri. Sic igr̄ hic finem dictis impono subiiciens me correctioni &c. Xpoforus. Ex his itaque colligitur q̄ cicatrix uera non pōt esse q̄n sit perpetuo remansura, & quia ut ex iuribus supra alleg. apparet, q̄ ēt interdum intellr̄ cicatrix aliter quam intelligunt medici plurimum in statutis adncitur perpetuo remansura, & ideo id q̄d supra dixi processu for mato simpr̄ cicatrice non intelligi bannitum pro ea quæ sit perpetuo remansura, debet intelligi uerū si in statuto illa uerba perpetuo remansura p̄sistunt per not. in l 3. §. docere ff ui bo. rap. & in cap. pro humani. de ho. lib. 6. Et idem si statutum diceret p̄ apparentem cicatricem, quia tunc intell̄r bannitus p̄ nō apparent quod esse pōt, ut supra & ideo uer ba statuti sunt ponderanda. In hac. n. ciuitate statutum disponit de uulnerante cum uituperatione in facie p̄ apparentem cicatricem uel p̄ uestigium, uel alio uocabulo medicinæ quod tñ ut patet ex p̄dictis intell̄r de uituperatione perpetuo remansura, & ideo multoties ignorantes admirantur de relationibus medicorū referentium non esse cicatricē, aut nō esse uestigium, seu notā cū uituperatione faciei p̄petuo remāsura, ut sæpius in magnis iuxta uulgarē sermonē marginib. iudicatum uidi quia sic p̄cessit relatio medicorū. Sed ut ex p̄dictis liquet nulla est admiratio faciēda.

Ex eodē cōstitutio offert se quinquagesi.
53 materia † q̄ò. formanda ad percussionem sanguinolentæ percussionis, ut sic cōpræhen datur qñ pro illa q̄s banni: us intelligatur, & ideo p̄ ipsius declaratione q̄ro. Quidam fuit inq̄situs ex eo q̄ cum cultello acuto apto ad frangendum panē p̄cussit Caium in p̄cisonā una percussione ex qua sanguis exiuit, an ex forma dicti statuti supra 50.q.relati possit impune offendi. In q. ista cōsuluit Bar. Sed in statuto super quo cōsuluit erāt ēt alia uerba, ui delicet, q̄ percussor uulnus fecerit, & in eo. cōsilio sic dixit. Et uī. q̄ nō potuerit offendi, q̄a statutum requirit, q̄ fuerit bānitus p̄ro p̄cussione sanguinolenta, & q̄ percussor uulnus fecerit, ergo &c. Econuerso dr̄. q̄ possit impune offendi q̄ a ad positionē percussionis,

sanguinolentę cum cultello, necessario sequi tur uulnus, cum uulnus sit scissio continuitatis. In q. pmissa facit dubium, qa uulnus dr̃ si cutis scindat̃. l. si seruus seruũ, §. rupisse. ff. ad l. Aquil. sed sanguis põt exire de corpore absq; eo ꝙ cutis scindat̃ s. ꝑ poros, maxime ubi cutis est tenuis, ut de naso, & parte interiori, uel gingiuis. Item dr̃ quod Christus sudauit sudore sanguineo. Luc. 22. Credo tñ, ꝙ in ꝓposita q. ex uerbis cõdẽnationis satis colligatur ꝙ uulnus fuerit factũ. Quod apparet ex tribus. Primo, qa cum cultello acuto. Secũdo, qa ex percussione sanguis exiuit. Tertio qa in personã. Primum est clarũ, quia si ꝑcussio fit cũ cultello acuto intelligit̃ factũ uulnus. Cultellus. n. est res apta ad scindẽdũ. ff. de fur. l. si pign. §. 2. ad l. Iul. de ui pub. l. pe. §. telorũ, & de uerb. sign. l. armorũ, & apparet expresse de cultello, seu gladio, cũ quo Petrus abscidit auriculã serui principis sacerdotũ. Matth. 26. c. & Mar. 14. & tex. in l. aut damnũ. in prin. de pœ. dicit gladiũ esse aptum ad scindendum. Aliud quia dr̃ in personam ẽt ꝓbatur, qa non signat in superficie, uel in pannis, sed inter ꝑsonam ꝭm significatum huius dictionis in l. 1. §. in corpus, ff. de his qui deic. uel eff. & de flu. l. 1. §. in flumine. Sed si cultellus in ꝑsonam mittat̃ necessario seqtur scissio cutis, ut probat̃ in l. si ff. de his qui deic. uel eff. si bene inspiciatur. hoc ẽt probatur rõne. sicut. n. ignis appositus stipulæ de necessitate combũrit. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruũ, § hæc aũt actio. & § seq. ita gladius percussus in personã de necessitate scindit, qa ut unũ; est instrũm agens si appropinquetur materiæ. Ex alio quod fuit ꝭm dum dr̃, ꝙ ex percussione sanguis exiuit ẽt colligitur. Not. enim, ꝙ dixit ex ꝑcussione, & sic signat locũ ex quo, l. nõ dubium. C. de legi. l. codẽ t. pe. ff. de pec. l. 1. §. ex incendio, ff. de incen. rui. nau. fr. sed si qs dixerit sanguinem exisse ꝑ poros absque cutis scissione, tunc non exiuisset ex percussione, sed ex alio loco ꝑꝑ percussionem. Et sic uerba s͠niæ non uerificarentur, hoc uſ expresse ꝓbari extra de sen. excõm. c. cum illorum, uer. nos aũt, ubi percussio cũ sanguinis effusione dicit̃ difficilis & enormis, qđ nõ esset nisi esset ex uulnere. ff. de iniur. l. uulneris magnitudo. Et sic cõcludit̃, ꝙ pdict' bannitus fuit, qa ꝑcussit, & uulnus fecit, & sanguis exiuit, & sic potuit impune offendi, hæc Bar. Ex qbus uerbis patet, ꝙ in ꝓposita q̃õne q̃n sta tutum nõ exprimit de uulnere, restat minor dubitatio. Proponitur. n. ex tali percussione sanguinẽ exiuisse, & licet possit exisse ita paruus sanguis, ꝙ à iure non æstimaretur. l. 1. §. deinde. ff. de ædi. edic. tñ qa in inquisitione dr̃ contra formam iuris, non intelligitur de parua effusione, sed de magna. iuxta no. ꝑ Cyn. in l. si non conuitii. C. de iniur. & l. nec exemplũ. C. de fal. Nec ob. l. si p̃ses, ff. de pœn. quia ibi utraq; uis erat punibilis, sed una plus altera, hic autẽ uno modo esset punibilis alio nõ, & ideo intelligitur ꝭm modũ punibilem, ut ꝓcedat libellus, & ꝓcessus. Nec ob. not. in l. nõ solũ. § sed ut probari. ff. de no. ope. nun. qa aut procedẽte libello, & ꝓcessu, quia procedit, ut ibi ẽt not. & colligitur in l. eũ actum ff. de nego. ge. & in l. matrem. C. de prob. per l. si qs intentione ambigua. de iud. sequitur ꝓbatio per testes, & locũ habet absolutio, nisi ꝓbatio clare concludat, ut in c. in p̃ntia. de prob. & ita intelligitur quod not. in d. §. sed ut ꝓbari. Aut sequitur ꝑ confessionem uerã uel fictã, & tunc sequi debet cõdẽnatio. qa illa intelligitur ꝭm l. bellata, ut l. si cõfessus, ff. de cust. reo. & l. 2. § ꝙ si actor. C. de iur. cal. cum si. Item patet ex p̃dictis ꝙ si fuisset cõdẽnatus ex eo, ꝙ manu uacua ꝑcusserit Titium in facie, & ꝙ sanguis exiuit de naso, uel de gingiuis, non diceretur cõdemnatus ex ꝑcussione sanguinolenta ꝭm Bart. Sed in hoc non sto cum eo. Verba n. denotãt causam proximã, uel nõ ꝭm naturã rei cui adiungunt̃, ut in iuribus supra alleg. adeo, ꝙ interdũ una dictio ponit̃ pro alia, ut l. eas causas, de cõd. & demon. quinimò, & dictio ex, ponitur ꝓ ꝑꝑ l. p̃ter. §. quod de fructibus ff. de bo. aut. iud. pos. Impossibile aũt est nisi quis hẽret sanguinem in manu, ꝙ ex ipsa ꝑcussione sanguis exeat. Intelligitur ergo dictum statutum simpliciter loquens de cõdẽnato, ex, uel pro percussionẽ sanguinolẽta qsi propter percussionẽ sanguis exiit ex ꝑsona, intelligo aũt ꝙ incõtinenti sanguis exiuit, tunc. n. intelligit̃ ex ꝑcussione. Si aũt ipsa percussio fecerit tumorẽ propter quod postea fuerit necesse ad illius curam ꝙ medicus pungeret, uel incideret, & tunc sanguis exiuerit nõ diceretur tunc condẽnatus ex uel pro percussione sanguinolenta, Exiuit. n. propriè, & im ꝓpriè sanguis ꝓpter percussionem, & sic non habet locum statutum, ut in iuribus supra alleg. Et idem erit in spinctura ꝑꝑ quã spinctus cecidit, & ꝑcussit, & sanguis

& sanguis exiuit ẽm Bald. in l.de pecoribus.
C.ad l.Aquil.& in l.si familia.ff. de iurisd. om.
iud. Vbi ergo tales dictiones pñt proprie intel
ligi, proprie intelliguntur, alias improprie ẽt
in statutis, ut habetur in l. Labeo de suppel.
leg.& in l.oẽs populi.de iust.& iur.per Doct.
ut tñ tollantur tales dubitationes cõiter in
accusationibus, & inquisitionibus ponuntur
illa uerba cum maxima sanguinis effusione
per ea quæ habentur in d.c.cum illorum, &
in d.l.uulneris magnitudo. & in d.§ deinde.
ubi gl.facit mentionem de uulnusculo.
54 Quinquagesimoquarto,† Titius fuit ban-
nitus pro eo, ꝙ insultauit,& percussit Gaium
cum uno bastone ligni quo erat armatus.dua
bus ꝑcussionibus in renibus sine sanguinis ef
fusione.& demum cũ lignum fractum fuerit,
uel ceciderit in terram, percussit ipsum pluri-
bus percussionibus uacuis. Quæritur an uiso
dicto statuto de quo dictum est supra, q.l.ue
niat in aliquo puniẽdus. Et primo uĩ ꝙ non.
nam p̃dictum statutum dictat, ꝙ bãnitus pro
ꝑcussione sine sanguine possit offendi in du-
plum. Constat autẽ, ꝙ dictum statutum licet
loquatur in singulari uerificatur ẽt in plura
li, ut sic. Bannitus pro una ꝑcussione põt of
fendi cũ quatuor,& sic de singulis ff. de libe.
ho.exhi.l.3.& ff. quod fal. tut.aut. l.1.§. item
hoc edictũ.& quod hr̃ in l. Agrar. ff. de term.
mo. Sed Titius fuit bannitus pro duabus per
cussionibus, ergo põt offendi cum quatuor.
Itẽ ut patet ex themate inqsitionis fuit banni
tus pro insultu,& sic potuit offendi manibus
uacuis.& qa sic dictat statutum, ꝙ cum inqsi
tione,& bãno cõcordat.l.nõ aliter.ff. de leg.3
cũ simi. Pro huius aũt qõnis decisione aduer
tendum est ad plura. Primo n. uideri oportet
qd sit insultus. Secundo, an confundatur in a-
liis delictis illũ secutis. Tertio, ubi confunda-
tur an ualeat snĩa quę pœnam insultus cum
pœna alterius delicti non confundit, ut qñ
ex forma statuti pro insultu imponitur certa
pœna, pura librarũ 50.& pro percussione im
ponitur pœna cẽtum, uel maior, ẽm qualita-
tem ipsius percussionis. Et his uisis patebit
qõnis præmissæ decisio. Quo ad primum sciẽ
dum, ꝙ circa mãm istam iura uarie loquunĩ,
& ẽt gl. Interdum. n. quem contra alium ir-
ruentem his uocat insultantem. C.de ind. l.fi.
qñque aggressorem. l. is qui aggressorem. C.
ad l.cor.de sic.& sic dr̃ in l.qui de crimine. C.
de accu. Quandoque uocat appętentem & sic
patientem uocat appetitum. l.& si percussor.
§.si appetitus.ff.ad Sylla quod ibi glo. expo-
nit i.inuasus,& sic qñque dr̃ inuasor. C .unde
ui.l.inuasor. Qñque ẽt patiens dicitur insulta
tus.l.itẽ apud Labeonem.§ pen. ff.de iniur.
Et hinc descẽdit nomen uerbale quod uocaĩ
insultus,& in hoc dixit Bar.in l.respiciendum
§.delinquunt,ff.de pę. ꝙ insultus est in alium
saltus alleg.d.l.is q aggressorem,& l 1.§ cum
arietes,ff.si quadr.pau.fec.dica. sed in § cum
arietes.dicit, ꝙ insultus est motio de loco ad
locũ,& in §.delinquunt.concludit, ꝙ si exsis
tecum in itinere, uel mensa, aut in alio loco
deuenit tecũ ad rixam, nõ dicĩ insultũ facere
sed potius ꝑditorie fecisse.ar.C. de dilati. l.1.
lib 11. Ex p̃dictis uĩ aliqualis contrarietas in-
surgere. Si.n insultus est in alium saltus, non
uerificaĩ in eo qui sine saltu in alium. siue cõ
tra aliũ se mouet de loco ad locũ, cuius con-
trarium dixit Bart. in d.§ cum arietes. Sed ad
uertendum quia primo modo dr̃ secũdũ allu
sionem uocabuli. Secundo modo ẽm diffini-
tionem. & ideo si quis insultando aliquem
facit in eum saltum. facit insultum ẽm allu-
sionem, & ẽt ẽm diffinitionem, quia mouet
se de loco ad locum,& facit in alium saltum,
facit. ff.ad l. Aquil. quemadmodum §.si na-
uis. Si uero sine saltu mouendo se de loco ad
locũ uadit uersus alium tunc dr̃ insultum fa-
cere ẽm diffinitionem tm̃, & tñ puniri po-
test de insultu, quia diffinitio p̄ualet allusio-
ni qñ sunt contrariæ alias ab utraque argui
licet, ut hr̃. ff.si cer.pet.l.2.§. appellata.de tu.
l.1.de test.l.1.& in l.1.de acq.poss. per Doct.
maxime per Bart.dr̃ ẽt interdum facere impe
tum, ut d.§.delinquunt, sed tunc aliter puni-
tur, ut ibi hr̃.& hoc de insultu contra perso-
nam. Qñque ẽt dicĩ fieri insultus, siue assal-
tus ad domum, siue ad castrum, ut x. coll.
qui. mo. feu. ami.§.similiter,& ibi dicit Bal.
ꝙ tunc dicĩ factus assaltus qñ appropinquat
se tm̃ domui, uel castris, ꝙ põt proiicere ia-
culum,& expugnare. Vt tamẽ omnis esset du
bietas consueuerunt cõiter accusantes, & in
quirẽtes ponere in accusatione, & inquisitio
ne omnia dicta uerba, quia dñt B. delibera-
te, & appensate mouendo se de loco ad locũ
fecit insultũ impetum, & appresuiã contra
C &c. quæ ex abundanti ponunĩ, ut patet ex
p̃dictis, ex quibus expeditum est primum qñ
qs dicatur insultum facere, & tũc sine dubio
si aliud nõ sequitur ultra insultum, pœna in-
sultus

sultus impuni potest. Si vero sequitur aliud, vt quia ꝑcutit. vulnerat. vel occidit, dicit gl. quod de insultu non fit punitio, sed cū delicto cōfunditur secuto. vt no. in l. qui de crim. C. de accus. per l. illud. ff. ad l. Aq. & idem ibi Bart. Et ita determinarunt primo Dy. sic consulendo, secundo Franc. Acc. disputando, & Gui ēt de Su. vt patet in suis q ver sed pone de facto. q. statutum est qđ si quis pugno & se. & idem tenuit Alb. Gan. in margarita. in ver. Sed pone statutū est Mutine. in tit. de ac. & idē Gul. in Spec. de sent. §. 2. ver. sed pone licet n. sint cum sunt separata diuersa delicta ff. ad l. Aq l. 2. & l. si seruus. §. 3. cap. tm̄ si contingātur dūr voum esse delictum s. vulneris, vel mortis illud, præall. §. fin. al. etiā de act. & obl. l. si qui seruum. in prin. & C. ad l. Iul. de vi. l. qm̄ multa Bar. aūt in l. nunq̄ plura. ff. de priu. del. limitat hoc dcm̄ nisi ex insultu imponeretur maior pœna, q̄ ex percussione. Tunc. n. qtū s excedit non cōfunditur ar. l. generaliter, & l. hæres à debitore. §. quod si hic seruus. ff. de fi l. quod ibi reprehendit Augel. tenens indistincte gl. sed non bene reprehendit q̄a siue vnum sit principale, & alterū accessorium, siue vtrunq; principale. siue vnum ꝑparatorium ad aliud, qđ est uerius, nō pōt dici ꝙ pœna unius tollatur à pœna alterius, nisi ex ui cōfusionis, nā aūt cōfusionis est ut eatenus cōfundaē. & cōpensetur qtūs cōcurrūt & nō ultra l. 1. C. si cer. pet. ad l fal. l. licet, cū sim & ideo si ex insultu cū armis qs ueniret puniendus in centū ꝑcussione manu vacua in quinquaginta. Insultans cū armis, & ꝑcutiens manu uacua punitur ī centū facta cōfusione solum de 50. in percusione, alias sequereē quod minm̄ puniretur insultans cū armis, & ꝑcutiens manu uacua in quantū insultans sine armis, & sic percutiens, qđ esset absurdū l. non solū. ff. de nox. Dico ergo, ꝙ insultus ad castrū, siue ad domū puniē, vt supra. Insultus in ꝑsonā aut est solus, & solus puniē. Aut secutum fuit aliud. Et tunc aut est maior pœna insultus, q̄ delicti secuti, nō cōfundiē in totū, sed qtūs cōcurrunt. Aut est eadem pœna delicti cū pœna insultus, vel maior. & pœna insultus cōfundiē. & de delicto dānaē, non de insultu. Fallit in vasallo insultāte dñm. vt d. § sili & ibi per Bal Prædicta intellige si inter insultum, & ꝑcussionē non fuit medius actus extraneus, si aūt fuisset actus extraneus, puta q̄a insultasset, & cū ille retro cessisset, vel arma extraxisset insultans redit domum, & arma sumpsit. deinde reuersus est & vulnerauit. Tunc. n. de primo insultu, & de vulnere punitur scđm Io. Ant. in add. Spec. super rub. de hom. ubi vide. Et hæc de secundo, Ad tertium bř dicendum est, ꝙ cum sn̄ia tunc sit cōtra ius partis valere debet l. 2. §. 1. ff. quæ sen. si. ap. rescin. si ex tenore sn̄iæ non apparet quid pro insultu. & quid pro vulnere siue ꝑcusione imposuerit, si aūt cōdēnauit distinctim in tm̄ pro insultu, & in tm̄ pro ꝑcussione dici pōt sn̄iam non tenere, q̄a non intellř cognouisse de insultu per dicta iura. Et sic non ualeat sn̄ia, l de qua re. ff. de iud. & C. de sen. l. prolatam, nisi in processu siue inquisitione, vel accusatione essent illa verba super quibus omnibus & singulis &c. de q̄b. per Bal. in l. 2. C de prob. Tunc. n. valere licet esset iniqua, & ex ꝑdictis infertur ad decisionem supra formatæ q̄ōnis ꝙ vbi bannito nō fuit imposita pœna insultus, sed ꝑcusionū, offendens cū modo prædicto punietur de offensionibus factis manibus vacuis, quia in illis excessit modum, & sic puniri debet de excessu, ut dcm̄ fuit supra q. 49. & ēt l. Si uero fuit ei imposita pœna ēt pro insultu, & taliř, ꝙ ualeat cōdēnatio, & in nullo puniri debet, q̄a potuit utroq; modo offendere. Si aūt bannū fuisset nullū, dixi sup. in 1. t̄pe, par. 3. q 9.

55 Quinquagesimoquinto stante statuto generali, ꝙ bannitum à centum libris supra possint impune offendi. Titius immisit ignem in domum Sempronii bāniti, & eā cōcussit, vel in rebus suis aliter dānum dedit uel ei abstulit, Quæritur an veniat puniendus, in hac q. me bř expediam. Nam licet glo. dixerit qđ bona bānitorū sint extra custodiā, & à quocunque possit destrui, & deuastari in ti. hic finit lex Cor. & incipit cōsuetudo regni, in priī. & tangitur in c. 1. §. si quis aliū, de pace ten. & de mil. uas. c. 1. Tñ illud est verum de iure cōi, nec cautū reperitur. Est ergo potētia offēdendi bānitum à statuto proueniēs. Dñia. n. reiū, & eorū tuitio, & defensio de iure gentiū est. vt l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. ergo illam bāniti de q̄bus agimus non perdunt, vt dcm̄ fuit supra in hoc 2 t̄pe par. 1. q. 4. Et ideo inspicienda sunt verba statuti l. semper. § legē ff. de iu. imm. q̄ cum stricti iuris sint. l. cōst. ff. ad mun. extendi non debent, vt in auth. quas actio in l. q̄cq̄d astringendę. Aut ergo statutū dicit qđ possint offendi qualitercunque,

vel

uel simplr, quod idem est, quia indefinita æquipollet uñ.l.si seruitus, ff. de seru. urba. & poterunt offendi in persona, & rebus.l. 1.§. & gñaliter.ff de leg.præst.cum sim. Aut dicit, quod possint in personam offendi. Et tunc non poterit offendi in rebus à persona separatis. Et idem si statutum respectiuaret offensionem ad offensam factam per bannitum, tunc.n.talis pmitteretur, qualis fuit illa ob quam bannitus est, l.nõnunq̃, ff.ad Treb. & quod d.m̃ fuit supra hac cad.par.q. 2.& hæc satis sunt de mente Bart. in l l.citato, §. qđ illicite. ff.de pub. Et ibi uide qñ dicatur fieri offensio in personam. Sed d cet qs tu dixisti φ si quis põt offendi ex forma statuti in personam, non põt offendi in rebus à persona separatis. Istud uř falsum, qa cui permittitur qđ est maius uř permitti qđ est minus, ut patet in ar.à maiori.C.de sacrof. eccl. authe. multomagis, & extra de elect.c. cũ in cũctis. Quælibet aũt minima pœna corporal s est maior quacunq; magna pecuniaria ut i l ser uorũ ff.de poe. Ergo tuũ dcm̃ nõ pcedit. Sed resp. φ hoc pcedit ui uerborũ statuti q̃ aliqd debent operari, si.n.simplr dicerent posse offendi, cõpræhenderent offensionẽ in psonis, & reb. Si ergo dñt in personam operant restri ctionẽ, qa aliuđ operari non pñt l.si qñ. C.de inoffi test cum sim. Præterea statutum odiosum non extenditur ẽt per maioritatẽ rõnis ut hř in auth. quas actiones, de sac san. eccl. Et uide quæ dicã infra in ult.tẽp. par. 1. qõ. 12.uide ẽt quæ dicam infra parte prox.q 60

Nunc ex prædictis statutis particularibus quæram de aliquibus per circa hanc partem gñalř ad mãm facientibus. Et ideo quinqua-
56 gesimosexto q̃ro d.m̃ est sæpissime, † φ bãnitus de una ciuitate, puta in Florentia, non perdit ea q̃ sunt iuris ciuilis. Item nec ea quę sunt iurisgentium, nisi aliud dicař. Et ẽt si dt ecreř illud non intellř extra territorium, l. fi. ff.de iur.om.iud. quo ad personas non subditas, pone φ Bonoñ.in ciuitate, uel comitatu Florentino occidit bannitum de Florentia. Quem si Bononiæ occideret puniretř, qa il. lud statutum se non extenditur. Quæritur an possit Bononiæ, & sic in loco sue originis cõ. ueniri p l. 1.& 2.C.ubi de crim. ag. opor. aut Romæ p l. Rom. ad mun. Hęc qõ. residet in hoc an occidens bãnitũ qui põt impune offendi dicař delinquere, nam si ibi delinquere dř, licet aliqua dilatoria exceptione de tali delicto cognosci non possit tñ non tolleretur quin alibi cognosci non posset.l. decurionũ. & ibi not. C. de his q not. inf. Sed ueritas est φ nõn dř delinquere, facit.n. lege pmittẽte, ergo &c. l. Gracchus. C. de adult. facit. C.de his qui ad eccl.conf.l.si seruus, & l. 2. ne quiuela.ie.& quod non sit delictum firmat Bal. post.gl.in l.1.§.1.ff.ne qs eum q in ius uoc. est ui exi. Et idem in simili tenet in l. cunctos populos, ppe fin.in uer.uiso, & Bart.in l.ubi pactum. Et dixi supra hac ead.par.q 14. & dicam latius infra in seq. parte huius rpis.q 1. Cũ ergo in loco actus facit ex eo actu nõ tenet, ergo nec in loco originis Inspicitur. n.in cõtractib. quãtũ ad ipsius actus solẽnia, & ualiditatẽ, & obligationẽ inde insurgẽtẽ locus in quo fit.l.si fundus.§.1.ff.de euict. ergo idẽ in delictis.l.oẽm.ff.de iud. Faciũt no. p Bart. in l.2 ff.de eo qđ cer. loc. dũ reprobat illã gl. & qđ no. p eũ, & alios in l.cũc.pop.& in d l. fi.de iurisd. om. iud Si aũt aut Boñ. aut alibi extra territoriũ Florcñ.occideret, ubi occideret, & ẽt Boñ. posset cõuenire p iura pdicta.
57 Sed tunc econuerso, † Quinquagesimoseptimo q̃ritur an Florentinus occidens bannitum de Florẽtia Bononiæ, uel alibi extra territorium Florentinũ possit uirtute dictarũ ll. 1.& 2.ubi de cri.agi.opor.cõueniri Florẽtię. Et uř φ sic, qa in loco in quo occidit posset tanq̃ delinquẽs cõueniri, & sic ibi delictũ cõmisit, ut supra px.q.dcm̃ est ergo succedit regula dcõrũ iurium. Sed dic cõtrariũ, qa quantũ ad municipiũ Florentinũ illa pœna personalis comitař eum quocũq; uadat fm Doct. in d. l. cunctos populos, & ibi in specie, ita determinauit Bald.in Aretino occidente Aretinum bannitum in territorio Florẽtino, nõ enim attenditur fm eum territorium, sed solum an fm locum conuentionis sit licitum, uel permissum, l non solum.§.& qui, & l. pp litem.ff.de excus.tut. Et dicit esse casum in l. 3.§.transfugas, ff de sicar. & ita seruatur.

Quinquagesimooctauo circa idem quæro.
58 † Bonoñ. occidi Florentinum bannitum de Florentia in quadã ecclesia posita in comitatu Florentino, an poterit Boñ.cõueniri, ac si ẽũ in territorium Florentinũ occidisset. Et uř φ sic, qa ecclesiæ non subiacent seculari ptãti, ergo &c. in auth. quo op.epis.in prin. & inst.de re.di.§.nullius, & ff.ne in lo. sacr. l. 2. Sed contrarium est uerum, est. n. ecclesia in territorio Florentino, in auth.de mand. princ.

prine.§.sed neq; in fi.§.Nō obst.ꝙ nō sit sub protectione iudicis secularis,qa.ueiū est spāliter, sed bene est sub quadā gñaliter p.p hoc, qa adhæret territorio iudicis secularis, ar. ff. de cōtrah.emp.l.in modicis, & l.si id qđ, in fi.de peri.& com.rei uen.& C. de epis.& cle. in l.si quis in hoc genus, & sic non dr̄ extra territorium fieri ẜm Guil.in l. plerisque de in ius uoc.& sequitur Bald.& tenet Bart.in l.cūctos populos alleg eo.ti.l.2.& C.de adul.authen.si qs.Si nō sit extra territoriū ergo locū hēt qđ dixi supra ꝓxima q. Et istud uerius q̄ id ꝙ ipse Bald.dixisse uidetur in d.l.cunctos populos, in uers.uiso,alleg supra prox.q.

59 Quinquagesimonono quæritur.† An citatus in causa ciuili non comparens, & p.p in obedientiā cōdēnatus,& bannitus fisco dicaẜ bannitus ꝓ maleficio, ut sic in eū locum habeāt statuta p̄dicta.& possit offendi. Et uī ꝙ sic, qa cōtumacia est delictū.l. omne delictū. ff.de re mil.Item qa ubicunq; negligentia ordinaẜ ad cōtemptum illa facta dr̄ qñ ad contemptū partis patet in l. sed, & si alia, & ibi no.ff. de const.pe. qñ ad contemptum iudicis ꝓbaẜ in l.de ętate, §.q tacuit, cum gl.sua. ff.de interro. act. Facit quod hr̄ in c.quanto, de sent.excom.& in c.dilecto, & quod not.ꝑ Guil.in l.metū.§.sed licet. ff quod met.cau. in q.illa.An puniar tanq̄ occidens si potui iuuare hoiem, q ab alio necabaẜ, & non feci. qñ. n. dr̄ eum teneri non dr̄ teneri ex negligentia, sed ex facto,ut ibi patet, & in l.necate,ff. de lib. agno. de quo ēt in l. culpa caret, ff.de reg.iur per Guil.in Spec.de leg. §. iuxta. uer.quid si potuit,& per Doct.in l. ut uim. ff. de iust.& iu.Si ergo talis negligentia reputatur factū, ergo ꝓ maleficio dānatus est,quia pro malefacto. In hac mā aduertendū est ꝙ Bart.in l.aut facta.in prine.ff.de pœn. distinguit malefactum à maledicto ẜm ꝑpriam significationē.Et ideo dicit ibi ꝙ dānatus pro uerbis iniuriosis non dr̄ damnatus pro maleficio, cum uerba debeant ꝑprie intelligi, maxime in istis odiosis. l. interpretatione. ff. de pœ.& in d.l.oē, dicit ꝙ talis non est dānatus pro maleficio sic dicens. Oīs ex bannitus ex banniẜ p.p cōtumaciā l. 1 ff. de requi.re. Statuta ergo quæ dñr, q bannitus pro maleficio possit impune offendi, uolunt requirere ꝙ causa illa p.p quam citabaẜ sit maleficiū. Et ideo si qs fuit citatus in causa pecuniaria, uel pro testimonio ferendo, & fuit contumax, & bānitus, non diceẜ bānitus ꝓ maleficio. Sed si quis fuerit citatus pro aliquo maleficio, & fuerit ob cōtumaciā bānitus diceẜ bānitus ꝓ maleficio, licet fuerit contumax. Ex cuius dictis ibi,& in l.aut facta cōcludiẜ,ꝙ aut statutū loqtur ꝑ nomē criminis siue delicti, & hēt locū in quocūq; siue sit crimē in faciēdo,siue in negligēdo, siue in dicendo ꝑ not.in l. 1.& 2.C.si aduer.del.& d.l.oē.Si uero loquatur ꝑ nomē maleficii,ut qa dicit de bannito ꝓ maleficio, ut in themate qōnis de q̄ est, tunc nō uerificētur in bānito ꝓ negligētia, alias pro uerbis iniuriosis uel pro malo cōsilio.Sed ad uertendū ꝙ ut sæpius dictum est, statuta intelliguntur ẜm cōem usum loquendi. Sed cōis usus loquendi est, ut cōdemnatus ꝓ uerbis iniuriosis sit cōdemnatus pro maleficio, & hoc puto uerius ubi de cōi usu appareret, alias uerū puto, ꝙ dixit Bart. Nec p̄dictæ cōclusioni obstant iura supra in cōtrariū alleg. quia uerum est quod ibi dr̄ ẜm largā, & propriam significationem, quæ non uerificaẜ in statutis nisi usus cōis loquēdi aliud inducet, ut l.Labeo.de supp.leg.cum concor. & si plene hanc qōnem cum iuribus ad eam allegatis uidere uelis, sciar ꝙ ipsā disputauit Mar. de Fano. de qua hr̄ per Cyn. super rub. C.de eri. stel. & in Alb.de Gan. in 4.& 5. col. & in Alb.22.q.in mā bannitorum ubi concluditur pro maleficio non intelligi bannitum, & ibi ēt ponunt qd iuris si in sniā banni iudex apposuit,ꝙ possit impune offendi & dicunt, ꝙ tūc quasi iudex declarauerit illū esse bannitū ꝓ maleficio, & iusserit offendi.offendens excusaẜ ꝑ l.furti.§ qui iussu.de his qui no. inf. & l.nō uī §. qui iusso.de reg iur. Sed hæc decisio nō est uera,quia ad iudicem nō ꝑtinet, & quia de hoc nulla facta fuit cognitio.ff.de iud l.de qua re & l. ꝓlatā. C.de sent. De hoc hr̄.ff. de cust reo.l.si qs reum, nec excusaẜ offendens quasi iussu iudicis fecerit, qa uerbū pōt,iussum non importaẜ.l.sæpe.ff.de off. p̄s. & l.1.C.quō, & qñ, iu.nisi forte fuisset descriptus in libro bānitorū ꝓ maleficio i quo seruata solēnitate tradita à statuto describiẜ solū nomē bannitī cū eius pęna. De quo dicā ut dicam infra in ult.tempore parte 1.q.2.

60 Sexagesimo quæritur † supra in rub. q̄ē An bannitus pro crimine in contumaciam dicaẜ bannitus pro maleficio,& qa decisa est supra prox.q.ꝑ no.ꝑ Barr.in l.oē delictum, de re mil. aliter non ꝓsequor, sed dic ut supra.

Sexage-

61 Sexagesimoprimo quæritur. † Titius pro maleficio fuit bannitus in ære, & p̄sona, deinde fuit captus à iudice q vult eum decapitare, quæritur an possit. dicit Bal. in l. data o- pera. C. qui acc. non poss. sic uř, ꝙ pœna personæ intelligatur in suo potiori significatu .i. de pœna mortis, ut not. in auth. de armis §. op. & hoc si causa mereretur tantam pœnam. nam ex gñe causæ metiendū est genus pœnæ ar. ff. ad Turp. l. 1. §. 1. Vel dic, quod iudex q profert uerba illa poterit interpretari, & declarare cū illa uerba sint gñalia. arg. ff. de ap. l. ab executore. Et ideo iudices qui dāt bānum in hauere, & p̄sona. Item q recōmendant pro hauere, & p̄sona pōt postea declarare antequā sunt functi offō. ar. ff. de exc. tut. l. si duas. Diffinitiua uero sñia debet intelligi in mitiorē partem. ff. de pœn. l. si p̄ses, & not. in l. 2. C. q̄ res uend. non pos. Credo uerū, ꝙ dicit de recōmendatione. Quod aūt dicit de sñia, puto esse uerū si ex forma statuti appareat q̄ pœna personæ imponi debeat p maleficio pro quo fuit talis captus bannitus, tunc. n. illa intellr. imposita p nota. in §. pœna grauior. Si uero poterat imponi maior & minor, intellr tunc imposita minor pœna per d. l. si præses. Si uero erat in eius arbitrio, puto inhærendū uerbis, q̄ sic de cōsuetudine interp̄tanř, ut importent, mortē p no. in d. §. pœna grauior, & l. ath etas. § cal. eo. tit. & in l. hodie. ff. de pœn.

62 Sexagesimosecundo† Titius fuit bannitus in amputatione membri alio non expresso, fuit deinde ad t̄ps captus a iudice q uult contra eū facere executionē, quęrit̄ in quo membro possit executionem facere, & præsupposita declaratione quæ dicanř mēbra, ut dictū fuit supra hac ead. parte. q. 51. uideretur primo dicendum ꝙ intelligatur de eo q̄d minus diminuit, quia semp defertur ad minus, ut in l. si præses. de pœn. Sed Bald. in l. data opera. C. qui acc. non poss. dixit ꝙ intellr bannitus in amputatione manus. alleg. authē. ut null. iud § pen. cum gl. sua, q̄d indubie credo uerū nisi ex relatione delicti commissi, & alicuius statuti, aliud colligat̄ puta qa amputauit alicui pedē, uel auriculā, & caueat statuto ꝙ amputāti membrū simile membrū amputetur. Tunc. n. s̄m nām inquisitionis, uel accusationis reg- labitur ipsa sñia bāni, ar. l. nonnunq̄. ff. ad Treb. & quod not. per Bar. l. 2. de pub. iud. & quod dixi supra in d. 51 quæst.

63 Sed pone sexagesimotertio† ꝙ in sententia banni nihil fuit expressum, sed simplr fuit in banno positus, in quo intelligetur bannitus, an in persona, an in membro, an in pecunia; Istam q. tetigit supra in 1. parte huius t̄pis. q. 3. in uer. vnum t̄n. & ideo hic non multū insistabo cōcludens ꝙ aut loquimur in banno. in cōminatione aliqua quę fit puta per præconem aliquod facientibus, uel non facientib. & dic ut ibi dixi. Aut in banno lato cōtra contumacem ex forma statuti. Et tunc in hac ciuitate in qua anteq̄ feratur sñia banni diffinitiui p præconē fit bannum cōminatorium in quo exprimitur pœna q̄ ei imponetur si non uenerit. parua est dubō, quia ex tali cōminatione declarat̄ postea ipsa simplex sñia banni. l. Titia. §. idem r̄ndit. de uerb. obl. l. pacta nouissima. C. de pact. proprie in l. ait prætor. §. 1. de re iud. & hr in l. hæc sñia. C. de sen. quæ sine cer. quan. cum cōcord. Ex actis. n. incertitudo sñiæ declaratur. Nec illa uerba. nec plus, & minus arbitrio rectoris quæ in banni proclamate ponuntur aliquid operantur. l. pen. C. de con. inst. & in l. 1. §. 1. ff. de hæred. inst & quod hr in l. admonendi. ff. de iureiur. Si uero talis solēnitas, siue expressio non præcedit, sed simpliciter formato processu fiunt citationes post quas citatus hr pro confesso, aut ex delicto est ex forma statuti imposita. certa pœna, & tunc illa in banno uř expressa. l. 4. §. si ex conuentione cum ibi not. ff. de re iud. & quod hr in iuribus supradictis. Et idē si est arbitraria pœna, & ex cōsuetudine est declaratū arbitrium s̄m quod hr in l. quid ergo. §. pœna grauior, & in l. athletas. §. cal. de his qui not. inf. Sicut. n. lex tale bannum declarat, ut dixi supra, & ēt in d. l. 3. ubi allegaui iura, ita & cōsuetudo. l. de quibus ff. de leg. & quod hr in l. si finita, in princ. ff. de dam inf. & in l. dedit qui satisd cog. & in l. ita stip. de uerb. oblig. Si uero nulla esset ex cōsuetudine facta declaratio, putarē tale bānum non ualere tanq̄ incertum, & ꝙ nulla rōne certificari posset, ut in § curatē. instit. de act. iuncta l. omnem ff. de iud. quod forte nō procederet inquisitio esset formata sup crimine. Ex quo s̄m formam iuris cōis d̄ret in exilium poni. Tunc. n. ita importaret ipsa snia, & exul esset effectus, & ita intelligo quod hr per gl. & Bald. in cap. 1. hic finit lex Cornelia, & incipiunt consuc. regni. Et quid importet talis pœna habetur in iuribus allegatis supra in procemio circa ipsam diuisionem bānitū.

Sexa-

64 Sexagesimoquarto quæritur. † Titius fuit bannitus sm qđ cōiter fertur bānum in perso na uel membro. stetit à die lati banni uel per annos 30. qbus ad locum ex quo erat bannitus non accessit. & elapsis annis 30. illuc accedens captus est. An iudex pōt facere executionē. Videtur. q. q̄ nō, qa sicut cuicūq; actio q̄ ēē ex snīa præscribit spatio 30. anno. vt l. oēs, & l. sicut. C. de pſc. 30. anno. & ita, & in ꝓposito ēt si dicatur solum iudicis offm̄ ortum fuisse, ut d. l. sicut. iuncta l. oēm. de iud. quinimò, & minori tpe præscrib. videtur, vt l. quæ rela. C. de fal. Dic cōtrariū sm Bald. in l data opera. C. qui accuſ. non poſ. quia cum esset bannitus si quo tpe peruenerit in fortia, &c. non cucurrit præscriptio anteq̄ in fortiam venerit l. 1. in fi. C. de anna. exce. & in l. cum notissimi. § in his. C. de præscr. 30. anno. quod ēt dicit esse uerum si pure, & simpliciter bānitus esset in pecunia, quia cū sit malæfidei nō præscribit, ut no. i 6. q. 3. c. per singulas. Vide ibi eum in repetitione sua. vbi ēt dicit, quod sicut post. 30. ann. bannum habet effectū ita si est ab initio nullus ēt post. 30. ann. potest nullum dici. de quibus omnibus ibi uide.

65 Sexagesimoquinto † Pone statuto caueſ, q̄ si bannitus damnum dederit debeat capi ꝑ uicinos, & si non fuerit captus damnum da rum emēdetur ꝑ cōitatem siue villam propīquiorem. Ex hoc statuto insurgit triplex dubitatio Prima, q̄ dicantur vicini. Secunda, q̄ cōitas siue villa dicatur ꝓpīquior, siue qualiter debeat mensurari an à territorio an ab ędificiis. Tertia, quid iuris sit qn̄ ambæ cōitates siue villæ pariter sunt propinquæ. Quo ad primum qa in uoluminibus habeſ, ꝑaū istibo. Ille. n. quantum ad propositum dr̄ uicinus q exaudire uocem clamantis pōt l. 1. §. eodem autē tecto. ff. ad Syll. nisi ex cōi vsu loquendi aliud appareret. ff. de uerb. sig. l. vt alphanus, intelligendo de voce cōi non altiore vel depressiore. ff. de hær. inst. l. suus quoque. §. puto. & l. cōtinuus. § cum ita. de verb. obl. Et sm cōem naturalē cursum tpum l. 1. §. ripa ff. de flum. sm Bart. in l. si tertius. ff. de aqua plu. arcen. Vbi vide de vicinitate ꝑsonarum, & ēt Bal. in l. si vicinis C. de nu. de vicinitate autē castrorū. & ciuitatum dr̄ ēt ꝑ eundem Bar. in l. 4 §. Si tā vicinum. ff. de dam. infect. qualiter autē intelligat. q̄ bannitus delinquēs capi debeat ꝑ vicinos Vide in cōsil. Bart. c. 2. qđ incipit, Charissime dñe isti nostri nucerini qđ effectiue posuit in l. 1. §. occisorū. ff. ad Syll. debet. n. intelligi si pñt. Quid, n. si aliquis bannitus venit in villam cum tanta gente cui villa nō potuisset resistere, certe non tenentur. Facit C. de epis. audien. l. abditos. Item qđ si delīquit clam, certe tenentur vicini. ad Syll. l. 3. §. si maritus. Item qđ si fuit factum maleficium in loco ex quo statim transit in locū ad quē accedere nō poterant, certe nō tenentur, ut in d. §. occisorū, & de acq. re. do. l. naturalem. cū aliis iuribus vbi supra per eum alle. Vnū circa hoc no. q̄ si statuto cauetur q̄ bānum debeat notificari coram duobus uicinis banniti, intelligi debet de vicinis ꝑdio urbano non rustico, arg. ff. si. reg. l. sed si riuus. & ibi ꝑ Ray. ad secundum aduertendum, q̄ vera rō statuti in ducentis emendam fieri à cōitate siue uilla ꝓpinquiore sumitur à negligentia hoīum non curantium ne damna fiant, & si fiat nō capiētium. ex hoc sequitur, q̄ nō territorio sed hominibus talis culpa impingi pōt. & sic illa cōmunitas siue uilla cuius domus sunt magis ꝓpinquæ loco commissi delicti dicetur ꝓpinquior l. adigere. § q̄uis. de iurepa. cum si. Qđ ēt ꝓbaſ; qa statutum astringit cōitatē magis ꝓpinq̄. ergo intelliḡ de hominibus qui cōitatē repræsentant. de colleg. il'i. l. sodales, & l. 1. ff. qđ cuiusq; uni. nomi. Tertio. sm no. in d. §. si tam uicinum. Ciuitas, castrum, vel villa dr̄ magis propinqua uel magis vicina sm arbitriū iudicis, nisi in casibus à iure expressis. Certū aūt est qđ iudex non arbitrabitur uicinitatē nisi à potētia succurrendi uel aliter prouidendi, ut in d. § occisorū. & eo. tit. l. 3. §. ignoscit, & C. eo. l. fi. Et q̄ ita sit colligiē ex no per Bar. in d. l si tertius. Sed viso. q̄ cōsideratur ꝓpinqtas ab ædificiis nō à territorio, dubitaſ qualr̄ fieri debeat mensuratio. & in hoc Bar. in tractar. de insula. figura 14. q̄ incipit, ista figura. vers. hic quoad finem, &c. sic loquiſ q̄ mensurator debet incipere ab illa parte loci quę propinquior est loco mensurādo. vnde in castro erit clarum, in villa pōt dubitari, quia domus sunt sparsæ, sed puto q̄ si esset aliqua domus q̄ distaret multum ab aliis, illa nō dicetur de uicinia, maxime si inde vox exaudiri non pōt, vt in d. §. eodem autē tecto. & dixi in l. si tertius. de aqua plu. arcen. Et subdit ibi aduertēdum esse q̄ licet lex dicat mille passus debere mensurari à cōtinentibus ædificiis vt l. mill. ff. passus. de verbo sig. hoc tū casu debeat inchoari ab ipso muro ciuitatis, uel castri, vel

ab

ab ipso loco ubi terminatur villa. Tu aduerte ꝙ ibi loqtur in alio statuto non faciente ad ꝓpositum, & ēt puto ꝙ debeat fieri mensura no ab ipsis ędificiis in qbus hoīs habitāt non autem à muro. Quid.n. si unum castrum ex una parte totum eēt inhabitatū, ex alia habet ædificia certe ab illis rōne prędicta fieri debet mensuratio. Puto ēt eadem rōne, ꝙ licet ubi alias ad alios effectus debeat fieri mēsuratio ꝑ uiā rectā, & nō ꝑ tortuosam l.eos in fi.ff. de fal.& nō ꝑ aera.qñq; ſm recta ꝑ Bar.in l. 1.ff.si qs cau.Tñ hoc casu fiet mēsuratio po tius ꝑ aera quam ꝑ uiā, cum exauditio uocis fit illa q̄ inducit hoc, uel ꝑ uiam tortam, si est ꝓximior ꝑ illam loco cōmissi maleficii. Vndecunque.n. succurri pōt mēsuratio fieri debet. Sic.n.dictat rō cōiecturata ipsius statu ti q̄ rſat dispōnem, ut in d.l.qđ dcm̄, cum si. Et hoc de secundo. Quo aūt ad tertiū recurrēdum est ad ea q̄ tangūtur in Spe. de rapto. uer.sed pone. ubi finalr̄ ī simili cōcluditur ꝙ ꝑ quātitate patrimonii locorū fiet diuisio.ff. de censi.l.cum possessor.C.de naufra. lib. 11. l.si ff.de incen.rui.&naufr.l.pedius. Et dicit ibi Ioan.Andr.ꝙ idē tenet Dy.in l.ne quid de incen.rui.& nau& ita ēt ibi refert Bar. & nō decidit remittens ad no.ꝑ se.in l. 4.§ actor. de reg.iur.ubi quærit qd in delictis uniuersitatis,& remittit ad not.per se in l.neqd,& sic ut uides non uř decidere hunc articulū, sed puto ꝙ cū inspiciatur causa ꝑꝑ quā imponitur collecta, ut ipse idē dicit,& causa sit ꝓpter ꝑ sonarū negligentiam, debeat imponi per capita, sicut qñ ponitur ut mittantur homines in exercitū per eadē iura. Et uidetur casus in l.2.& l.nauis.§.cum autem.ff.ad l.rhod de iac.

66 Sexagesimosexto quæro,† Statuto cauetur ꝙ officialis cōis Florentiæ q̄ cęperit bannitum in persona uel membro, debeat incōtinenti lapsis tribus diebus post capturam facere executionem ſm tenorem bāni sub certa pœna, puta librarum mille. Ptās ciuitatis Pistorii q̄ est de comitatu Florentiæ, & recepit ptātem à ciuitate Florentiæ cœpit Titiū bannitum ab officiali cōis Florentiæ in hac forma, uidelicet in mille florenis, quos si soluere nō poterit amputetur sibi caput, q̄ritur an debeat incōtinēti lapsis tribus diebus nulla facta solutione facere ipsum decapitari, & si non facit incidat in pœnam. Hęc qō subtilis est, & hēt plura dubia. Primum an ptās ciuitatis Pistorii compręhēdatur in d.statuto. Secūdo posito ꝙ cōpræhēdaṫ qñ dicaṫ Titiū soluere non posse, & sic possit fieri executio in personā. Tertiū qñ incipiant currere tres dies. an ab ipsa captura, & sic de momēto ad momentum, an uero post diem ipsius captu ræ. Quartū an posito ꝙ non faciat executio nem, nisi post mensem incidit in pœnā statu ti ēt si ex qualitate officii à dicto statuto ītelligatur astrictus. At ad primū rediēs rn̄deo, ꝙ si in ciuitate Pistorii esset statutū quod traderet formam executioni fiendę de bannitis, & esset condītū uel approbatum auctoritate superioris ſm ea q̄ hn̄r in l.oēs populi. statutū de quo agitur eum nō compræhēdit Non.n. ptās ciuitatis Pistorii à populo Florentino transmissus est officialis cōis Florentiæ, sed ibi ꝑ cōi Florentiæ cōstitutus, ut ꝓbat tex.ff. de interro.act.l.uoluit.§.1.ubi p̄sides prouinciarum non uocātur magr̄atus populi R.licet ab eo essent cōstituti, sed ponuntur specie differētes. Pro quo ēt facit qđ hř in l.1.§. qui bus ff.qđ cuiusq; uni.not.& qđ not. ꝑ Cyn. post Iac.de Are.C.ēt ꝑ ꝓc.l.1.& ita in hac ciuitate extit in similibus iudicatum. Ex quo patet qđ dcm̄ statutum qđ loqtur de officiali cōis non uerificatur ex ui uerborū uel sn̄iæ in officiali prædicto q̄ est officialis pro cōi.ff. sol.matr.l.si uero.§.de uiro.cū si.Si uero nullum statutū hr̄etur Pistorii aliter disponens: tunc licet non compræhenderetur ex ui interpretationis, & dispōnis q̄ est ut loca sub dita regantur legibus superioris. ut hř in l. oēs populi. per Bart. & sic tunc teneretur illud statutum obseruare, & uide quæ dixi supra eodem tp̄e parte 5. q. 56. Posito ergo ꝙ simus in casu in quo teneatur obseruare statutum uidendum est secundum, s. qñ dicaṫ uerificata condō banni. s. ꝙ Titius soluere non possit. Et in hoc uideri oportet significatum, & importantia uerbi pōt. Pro quo sciendum qđ dcm̄ uerbū qñq; ponitur in orōne principaliter, & per se. Qñq; ponitur incidenter, & conditionaliter, ut in proposito themate. Primo, casu aut ponitur negatiue, & tunc importat necessitatē præcisam, & ipso iure era dicat potentiam.ff.de leg.1.l.nemo pōt.ff.de fur.l.non pōt, & in c. 1 de reg.iur.lib.6.ibi ꝑ Ioan.And.probatur ēt in l.solemus §.latrunculator. ff. de iud.& in l.de his, & ibi etiā per Bar.ff.de transa. Per quod multæ qōnes quotidie terminantur,& in hoc tractatu, pluries mentio facta erit. Si aūt ponitur affirmatiue,

tunc

tunc aut in ultima volũtate. Et quãdoq; induit necessitatẽ, & qñq; nõ habita distinctione, an referatur ad grauatum, an ad honoratum, ut hr in l.peto.in princ. ff.de leg. 2. & not.ff. de off.præf.l.sæpe. Aut in cõtractibus, legibus vel rescriptis, & tunc non importat necessitatem præcisam, sed causatiuam, ut habetur de primo in l si tibi mãd.§.fi.ff.man. De secundo in l.Gallus.in prin.ff.de lib.& posth. & ibi per Bar. Et de eisdẽ, & de tertio in d.l sæpe. Quæ oĩa intelligit Bal. esse uera nisi uerbũ põt aut possit, ponatur pro forma. Dat exemplum, ut si statutum dicit ꝙ ptãs possit inquirere de certis maleficiis. Tunc.n.dicit importari necessitatem, ut sic teneantur inquirere, quod si non facit de negligentia puniatur, ut ipse no. in d.l. Gallus.in princ.alleg.in ar.ea quæ no.ĩ l. 1.C.de ser.lib.12. Sed vr etiã quod tunc sit necessitas causatiua si non vult in pœnam incurrere. Secundo casu principali, qñ uerbum põt ponitur incidenter, & condõnalr. Aduertendum est primo, ꝙ triplex est potentia hominis, ut hr in l. t .ff.de iniust. test. & de uerb. sig.l.nepos proculo. Pro quo uide Innoc. in c. sciscitatus extra de rescript. Item ꝙ aliud est potentia, aliud est deducto potentiæ in actum l.inter illam.de uerb.sig.& infra patebit. Quibus præmissis sciẽdum est ꝙ Bar. & post eum Bal.in d.l.1 sic distinguũt, ꝙ aut uerbum põt ponitur absolute in orone. ut qa non refertur ad actum certæ ꝑsonę & tunc intelligitur, ut denotet potentiam naturæ, ut d.l.1. & l. cum in secũdo, eo.ti.& quod habetur in l.cõtinuus §.illud.de uerb.obl.cum ibi not. Aut positum in oratione refertur ad actum certæ personæ. Et tunc aut ille actus cum explicatur continet cõmodum certæ personæ, aut non. Primo casu aut ille ad quem refertur ex hac potentia vult agere, & requiritur potẽtia cũ actu.l.3.§. si quis sic acceperit.ff. de statu lib. ubi est notabilis casus. Aut vult ab alio cõueniri, & sufficit qđ habeat potentiam deducendi in actũ, ut l.nepos ꝓculo, de uerb.sig. Secundo casu.s. qñ actus explicandus non cõtinet cõmodum certæ ꝑsonæ. Et tunc sufficit potẽtia deducendi in actum illius specialis personæ ad quam refertur, adeo ꝙ non sufficeret possibilitas naturæ, ut l.inter illã.de uerb.sig. Quod est uerũ nisi addaẽ actio postq̃, qa tunc reqritur potentia cũ actu, ut d.l.inter illã ẜm aliam lect. Et ex ꝑdictis uideretur dicendũ ad propositum cum potentia solutionis refertur ad actum certæ personæ.s.fisci cui solui debet, & nollit agere.sed uelit ab alio conueniri sufficiat qđ soluere possit.i. habeat potentiam soluendi, licet ad actum non deducat, ut d.l.nepos. Sed non sic est nã si recte cõsideras ꝑdicta loquuntur qñ uerbum põt ponitur ĩ oratione incidẽter affirmatiuæ. Sed in themate qõnis nræ ponitur negatiue, ergo non est eadem dispõ, ut hr in l.qđ seruus.ff.de cond.ob cau. Sed tunc recurrendum est ad doctor. Bar.no q̃ ponit in l.suus quoque.ff.de hær.inst.in §.sed & si filio dicitur.n.quis desinere posse, & sic non posse multis modis, Qñq; ex persona eius q debet aliquid facere. Qñq; ex tpe ex quo fieri debet. Qñq; ex materia de qua fieri debet. Qñque ex persona eius in quem fieri debet. Primo casu habet locum dist.d.l.suus quoque. Aut est condõ potestatiua quæ põt impleri ultimo uitæ spiritu, & non desinit posse nisi cum est in articulo mortis, ut ibi, & quod hr in l fin.ff.de cond.inst. Secundo casu, qñ ex tpe dicit quod desinit posse fieri qñ lapsum est tps illi actui limitatum, siue ab hoĩe, siue à lege. ff. de hær. inst.l.sed si in condõne, & de uerb.oblig.l. in illa, cum sim. Sed an tps intelligatur adiectum saltem à lege. Dicit ibi Bart. ꝙ qñq; adiicitur talis dispositio in ultima uolũtate. Et tũc aut adiicitur institutioni hæredis, & nullum tps intelligitur limitatũ, & ideo expectat tps mortis nisi per iudicem aliud instituatur, ut ibi, & l.si quis instituatur.eod.tit. Aut adiicitur legato, & tunc habet tps limitatum.s.ꝙ impleatur cum primum põt.l.hæc conditio. ff. de cond. & dem & no.in d.l.si quis instituatur. Quãdoque adiicitur in dispõne inter uiuos, & tũc aut incipit à pcedenti dispõne, & tunc intelligitur tps limitatum.s.quo ad quis fuerit cõstitutus in mora. Si uero incipit à præcedẽti condõne, & tunc requiritur ꝙ desinat posse fieri, ut hæc ꝓbãtur.l.ita stipulatus de uerb. oblig. Ex quibus Bart.infert ad propositam qõnem, dicens cogitandum, an snĩa æquiparetur ultimæ uoluntati, an contractibus, & sic insolutum dimisit. Ex prædictis tamẽ colligitur ꝙ si snĩam æquiparas ultimæ uoluntati cum non sit uñis dispõ, sed particularis, & sic æquiparetur legato dicatur nõ potuisse soluere si cum sciuit se sic bannitum ualens soluere non soluit, ut d.l.hæc condõ. Si æquiparas contractui cum ceperit à pręcedenti dispõne non intelligitur soluere non posse, nisi cum fuerit desoluendo requisitus, & sic necesse sit sibi terminum aliquem

quem assignari, arg. ff. de sol. l. tñ, & l. quod dicimus Quid ergo dicendũ. Bal. in d. l. seruus quoque, dicit, ꝙ iudex poterit assignare terminũ suo arbitrio, arg. ff. de iur. delib. in l. 1. in fi. Et sic ẽm hanc determinationẽ non hẽret seruare dictũ statutũ officialis de quo supra. Sed dẽt assignare dicto bannito terminum adsoluendũ. Ceterũ hoc non vĩ expeditum, qꝛ in casu thematis propositi nullus terminus fuit appositus in bãni, & sic potius vĩ cadere intertio casu qñ ex materia ex qua fieri debet in quo mẽbro Bar. ubi supra sic dixit, quod aliqñ materia ex qua sum.r stricte Exẽplum in l. quod seruius. de cond. ob. cau. & tũc ista materia dissoluta desinit posse fieri, ut ibi in auth. cui relictum. C. de ind. uidui. Si uero materia ex qua est gñalissima, ut dicaẽ. Si decẽ dederit in gñe, &c. Tunc ex parte materiæ non dr̃ desinere posse, qꝛ genus perire non põt. ut l. incendium, si cer. pet. & l. in rõne §. incertæ. ad l. fal. Ex quibus vr̃ dicendum in ꝓposito quod condemnatio capite nunq̃ ante mortis articulum posset hẽre locũ quia respectu pecuniæ nunquam desineret posse soluere. Quartũ uero membrum. s. qñ pendet potentia à persona eius in qua debet impleri nõ facit ad propositum, sed dic. ut p Bar. in d. l. seruus quoque. Per hoc igẽ nondũ expeditus est casus noster. tum qꝛ omnia debent redicti ad suum intellectũ, vt sic res potius sortiaẽ effectum quam nõ. l. 1. in fi. ff. qđ quisq; iuris, & qꝛ snia æquiparatur, aut contractui, aut vltimæ uoluntati ẽn benigniorẽ intellectum, ẽm Bar. in l. centesimis. in fin. de verbo. obl. & dicam infra parte proxima hoc eo tpe q. 79. Dico, ꝙ aut in sententia banni fuit adiectum tempus, & tũc lapso tpe intelligitur soluere non potuisse, & ex tunc purificata fuit cõdemnatio personalis. Si aũt nullum fuit adiectum tempus, tũc non habet locum dictum statutũ, sed debebit officialis, & assignare terminum adsoluendum ad similitudinem cõtractuum, vt sic constituaẽ in mora; qꝛ non debet esset minor dierũ 10 arg. eorum quæ hñr in l. debitori. ff. de iud. iunctis. quæ hñr in l. 1. in fi. ff. de iur. delib. & per hoc sit expeditum secundum. Intelligitur ergo statum prædictum in eo qui tpe capturæ erat bannitus in persona uel membro. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de nox. Si uñ aliud statutũ non est lapso tpe sibi assignatio assoluẽdũ. & nulla facta solutione succederet dispositio statuti, vt incontinenti post tres dies debeat facere executionem. l. non põt. ff. de legib. cum si. Sed restat tertia dubitatio qñ currat dictus terminus, & in hoc examinari oportet. An in dubio terminus currat de momento ad momẽtum, an uero à die actus, ne sic dies termini non computetur in termino. Circa quod Doct. uarie loquũtur in iuribus quę infra alleganẽ. Sed aduertẽdum puto, ꝙ qñq; terminus assignaẽ sine aliqua ꝑpositione, puta qꝛ dr̃ habeat pro termino ad executionem iustæ, siue bannit res dies. Qñq; assignatur cum aliqua pręposition e, a, uel, ex, vt quia dr̃ à tali, uel ex tali actu, uel à tali, siue ex tali die habeat terminũ triũm dierum. Aliqñ cum præpositione infra, uel intra, uel ante tres dies. Aliqñ assignatur cum dictione, post, ut in themate nr̃o dictum est. Primo casu, qñ simpliciter assignantur certi dies pro termino. Sciẽdum est triplicem esse diem. quidam. n. dr̃ dies nãlis s. 24. horarũ, & iste incipit, qñque ab ortu solis, qñque ab occasu, qñque à meridie, ẽm diuersitatem gentium, more aũt Romano incipit à media nocte, & alia media nocte finit, vt hæc hñr in l. more. ff. de fer. Quidam est dies artificialis, & iste incipit in mane, vt ibi not. quod intelligiẽ. i. ab ortu solis, & durat usque ad occasum, ut hẽ in l. 1. C. de cust. reo. per Bar. in l. aut facta §. tempus. ff. de pœ. per Ioann. And. in c. 1. de homi. lib. 6. & alius dies qui uocaẽ dies emergens qui est qñ computatur de momento ad momẽtum ut hẽ in d. l. more. & ibi per Iaco. Butr. & alios. Et cum hæc ultima appellatio non sit cõis, ut de se paret, intelligam statutũ prædictum intelligi de tribus diebus, aut nãlibus, aut artificialibus, qđ est effectiue in diem recipit. & sic non computabitur de momento ad momentũ. & sic dies capturę non computabiẽ in termino, vt sic tunc nullo uerbo sd alium significatum inducente intelligatur secundũ cõem usum loquendi l. anniculus. de uerb. sig. cum simil. hẽ per Iacob. But. & Bar. in l. 1. ff. si quis cau. qui allegant. l. eum qui cal. in prin. de uerb. obl. per Iacob. de Are. in l. 1. §. dies. ff. de liber. agnoscen. & ẽt alibi hẽ, ut infra patebit. & hoc credo uerius rõne prædicta q̃ id quod dixit Ioan. And. in cap. super eo. 2. de appell. i. ubi dixit in dubio tempus computandum de momento ad momentũ, quod ẽt uoluerunt alii. ut infra dicam, sed debet intelligi, ut infra dicetur. Sed tunc du-

L bitatur

bitaf, an dicti dies sint utiles, an continui Et tex in d. §. dies, facit quod sint continui. In contrarium facit tex. in l. 2. §. dies ff. si quis ord. in bon. poss. ser. & in l. 1. § dies ff. quando appell. sit per quae iura credo quod intelligatur de utilibus saltem quo ad actum de quo agitur. Cum. n. debeat expediri in forma iudici saltem quo ad initium debent esse utiles, ut in iuribus secundo loco alleg. Utiles intelligo secundum naturam criminalium, & actus executionis l si uno ff. los cum sim. & ideo si quis esset bannitus ex tali causa ex qua et quacunque die fieri posset executio secundum quod habetur in l presides. C. de fer. nulla esset ratio quare differri posset. Et pro materia tempus utilis continui, & partim continui quod habetur in l. 1. ff. de diuer. & temp praescri. & extra de concess. praeb. c. 2. & c. quia diuersitatem, & de rest. in integ. c. 1. in clem. Secundo casu quando assignatur tempus cum propositione a uel ex. vel ab. Est isto casu dicunt communiter Doct. quod dies termini non computatur in termino. Et sic etiam hoc casu dies capturae non computabitur in termino trium dierum l. ratio §. fin. ff de actio empt & ita not. in Spec. de dil. §. 1. ver. sed pone. & per Ioan. An. in c. statutum, de praesc. lib. 6. per Iac & Bar. in d. l. 1. si qs cau. Nec obst. l. 1. §. dies, de lib. agnos. & de adult. l. pr § fi. ubi tex. dicit quod dies computantur ex die diuortii, quia ibi contingit, ex eo, quia in alia parte dicitur fuerat tempus currere post diuortium, & sic una particula restringitur. & declaratur ab alia l. si seruus plurium. §. fi. de leg. 1. & C fam. ercis. l. quoties, cum sim. Praedicta quidem uera si tales dictiones apponuntur tempori. Si uero apponunt actui, ut quia dicatur a captura, uel ex captura, & sic de similibus, tunc computabitur in termino dies capturae. & procedet de momento ad momentum, l. 1 § ibid. & §. dies, quando appel. sit, & C. de temp. app. auth. hodie. & idem si apponitur dictio demonstratiua extremitatis temporis, uel initii, vt si dicatur habeas terminum inde, uel hinc, ad sex dies. Tunc. n. dies computantur de momento ad momentum l 3. § min ff. de min. & per Doct in d. l. 1. si quis cau. & istud puto uerius, quam id quod dixit Iac. But. ibidem qui generaliter dixit computari tempus de momento ad momentum, siue dilatio statuatur ab hoie, siue a lege, siue detur dilatio dierum, siue in dies siue ad dies, siue intra dies. Ex predictis n. & ex his quae inferius dicentur patet quod illud non est simpliciter uerum nec ll. per eum allegata,

de quibus supra mentio facta fuit aliter probari quam supradictum sit. & vt dixit supra sic debet intelligi, & saluari dominus Ioan. Andr. in d. c. super eo. 2. de app. licet Bal aliter dixerit in aliquibus in l. eos. § sinautem C. de appel. ubi alleg. praedicta, & alia iura. ubi uide si liber. Et quia natura dictarum dictionum separatiuarum quandoque est diuersa. & pro praedictorum declaratione necessarium est id sciri. pro dictione a, recurre ad no. in l. a caligato, C. de pop. & in d. l. ratio. §. fi. de act. emp. ff. de flum. l. pe. 3 1. diff. ante triennium. 16 q. 3. placuit. ff. de excu. l. tut l. 1 § qui autem de resc. rpt. c. dilec. l. 1. & 2. ff. de pena. l. fin. §. fi. C. de aduo. diuer. iud. l post duos. & C. de ero. mil. an. l. iub. Ex quibus patet quod quandoque ponitur exclusiue, quandoque incluliue, ut et habetur in multis aliis iuribus. Ponitur et aliquando causatiue 23. q. 7. coniuges. Interdum assumit naturam aliarum dictionum, quandoque n. ponitur pro, ex 15. q. 3. inter cetera, & c. item si de reb. Quandoque pro, per ff. de leg. 1. l. seruo legata. § 1. & sol. mat. l. si socer. § 1. & uide etiam quod habetur in c abbate, de re iud. lib. 6. De dictione ab, simpliciter posita quae separationem denotat, habes ff de duo. reb. l. si ex duobus in pri. ff. de euic l. si rem. §. fi. de haere. inst. l. seruum. § haere. ff. ad l falc. l. haere. & no. extra de app. c. super eo. 4 q 6. c. quisquis. 35. dis. ab isto. ff. de min l. Aemyl C. de sep. uiol. auth. sed nec ubi ponitur exclusiue. Quandoque et ponitur inclusiue in auth. ut ab ill. & qui super eos sunt in rubro, & nigro Si uero iungitur cum aliis dictionibus, vt quia dicatur abhinc qualiter intelligatur, ut C. de sac. san eccl. placet. Intelligitur enim ab hoc tempore in antea. Si autem additur ante intelligitur i. ab hinc retro. ff de iudic. l. proponebatur. Si aut dicitur ab hoc uide de orig. iur. l. 2. §. post hunc. Tertio, principaliter casu quando dicitur infra, uel intra tres dies, dixit Iac. de Bel. in d. l. 1. quod terminus computatur de momento ad momentum, & sic dies prima termini, & ultima computantur in termino, vt d. l. 1. §. quod in sententiis ff. quando app. sit Sed hoc non videtur uerum per ea quae dixi supra in primo casu. Non obst. l. 1. §. quod in sententiis. ff. quando appell. sit quia ibi ideo est, quia dicitur a sententiae recitatione intra 10. dies, de quo ibi, & de re iud. c. quo ad consulta, Dies tamen tertius, uel decimus qualitercunque fiat computatio erit in termino. & illa die actus fieri poterit, ut no. in c. frequens, de rest. spol lib. 6. in gl. quia dies, quae allegat iura, ubi non computatur

putatur

putatur de momento ad momentum necesse est cõstare de hora qñ sit in ultima die, ut sic appareat factum esse intra tps s̃m Ioan. And. nota. i ref rentem in addit. Spec. in tit. de inst. edi. §. 2. uers. post indictionem. De nãaut harum dictionum. s. intra, & infra. uide de intra in l. Pompon. in neg. de neg. gest. ubi ponitur quod interdum, uel interim, quia dicitur intra moras. Item denotat extremitatem. ff. si cert. pet. l. non omnes, & non dr̃ quis esse in mora, nisi lapso illo die, ut cum dr̃ intra decem dies dabo. ff. de uer. obl. l. qcquid astringendę §. si ita stipulatus. Qñq; tñ ponitur pro circa. ff. de iur. fis. l. ultima, & ad propositum nr̃m dictio, intra ponitur inclusiue. ff. de uer. sig. l. si quis sic dixerit, de contrah emp. l. ędc sacra §. si quis intra, de off. præf. urb. l. 1. in initio, & de act. e np. l. fundus, & l. quęro, Dictio uero infra eodem modo denotat extremitatem, ut d l. non omnis, licet quandoq; id non faciat. ff. de succ edic. l. 1. Itẽ ponitur inclusiue in st. de grad. in princ. & ff. de act. emp. l. in uendit. & uide extra de auth. & usupal. c 1. & cap. ex tuarũ. & idẽ in dictione ante, de quo ff. de uerb. oblig. l qui ita, & l. si stipulatus fuero, & l. qui ante licet aliter uideatur poni in l. anniculus, de uerb. sig. Sed rñde per not. per Bart. in l. 2 si cer. pet. & aliis pluribus locis Quarto aũt principali casu qñ assignatur terminus cum dictione post Dixit Guil. in Spec. de citatio. § uiso. uers. pen. quod dies dati termini non computatur in termino & si dicatur post citationem, & similia Sed uerius dicendum est quod aut dictio post, adiicitur diei, uel tpi. Et tunc non computatur de momento ad momẽtum, licet dies dati termini non computetur in termino, ponitur. n. exclusiue. ff. de min l. Aemyl. & de uerb. sig. l. annic. & l. si quis sic facit. ff. de leg. 3. l. post diem. ponitur tñ causa necessitatis inclusiue, ut quia alias nõ essent decẽ dies, nisi ille dies computaretur, ut dicit gl. 23. q. 4 ea uindicta, & alleg. 76. dist. sicut, sed cap. ea uind illud non probat, ut statim dicam. Si uero adiicẽ actui, ut quia dicat post citationem, uel post publicationem testium, & sim. tunc cõputat̃ de momento ad momentum. l. 1. §. dies. ff. de lib. agn. & d. l. pr̃. §. fin. de adult. cum si. & ideo ad propositum dum dicitur post capturam intelliguntur tres dies de momento ad momentum, dum tñ intelligatur post capturam perfectam. i. postq̃ ad ipm officialem ductus fuerit, & sciuerit ductum esse. l. laqueum. ff. de acq. rerũ dom. l. si bar sat. C de fideiussor. per Cyn. in l. licet. C. de acq. poss. & per Bar. in l. 1. ff. eo. tit. Non. n. currit terminus ei antequam sciuerit. l. gñe. de his qui not. inf. cũ si. quinimò nec anteq̃ executionem facere possit, arg. ff de stat. lib. l. 3 §. si quis hæred & l. si in diem, de cond. & demonst. cum sibi. Ultima dubõ fuit, an elapsis tribus diebus si non facit executionem incidat in pœnam statuti, & dicendum est, q̃ non, quia licet teneaẽ illum terminum seruare ad similitud nem eius qui capit simpl̃r bannitum ad mortem. l. in testõ. ff. de cond. & demonst. non tñ incidit in pœnam statuti, ut ibi, & l. multa, in eod. tit. Sed si differt ultra debitum teneatur per tit. uc diff iud. Not. tñ q̃ licet non faciat sic repente lapso triduo nõ p̃pea punitur, ex cau. sa. n. dictio, incontinenti, & sic similes recipiunt tp̃is interualla, ut probatur in iurib: in frascriptis. primo in uerbo, confestim in l. ita stipul. de uerb. obl. l. 1. C. de comp. dep. l. pen. C. unde ui. l. moment. iuncta. l. ii. ff. de pen. leg. l. qui procurat. dat. ff. de proc. in uerbo, continuo. de uerb. obl l. si stipul. sum damã cũ gl. sua de arb. l. licet, & l. 3. §. in admitt. ubi gl. ff. de acq. poss. In dictione mox. in l. p̃ interualla, de iud. ff sol. matr l. fructus. In dictione, statim. sol. mat. l. diuort. §. ex cõtrario. In dictione, incontinenti, & mixtim in p̃dictis. l. 1. §. itẽ si ita ff. ad l. Fal. in c. quia p̃p̃ de elec. de non nu. pec. c. 1. gl. in clem. 1. de off. de leg. Inn. in cap. fin. de psu np. Bar. in l. cum proximam. ff. de nouat. C. quo bo. pos. l fin & ff si cert. pet. l. 1. Et uide in Spec. de disp aduo. §. post hæc, uersic. item clausula.

Rubricæ quæstionum tertiæ partis secundi temporis, uidelicet, de his quæ fiunt in fauorem bannitorum.

POst expeditionem 2. par. 2. temp. restat, ut ad tertiam eiusdem tp̃is, particulam ueniamus, & ideo aliarũ partium ordinem sequens pręmittam rub. siue titulos quæstionũ quæ in ea uersabuntur. Deinde ad illarũ examinationem particulariter descendetur. Sũt ergo huius partis rub. quæ sequuntur.

1 *An iudex possit inquirere de offensione facta bannito de qua ipse accusare non potest.*

2 *An forma processus de offensa facta bannito*

prosit ad utilitatem processus, si postea bannitus soluit, uel à banno eximitur.

3 *An ualeat sententia lata pro bannito contra debitorem qui banni exceptionem non opposuit.*

4 *Incidenter quando talis banni exceptio possit opponi.*

5 *Si cauetur statuto quòd bannitus non possit ad sui utilitatem contrahere, An ualeat pactum de inquilino non expellendo.*

6 *An ualeat ordinamentum factum in fauorem banniti, stante statuto quòd nihil possit proponi in consilio in fauorem bannitorum.*

7 *An bannitus pluribus bannis præsentans bannitum uirtute statuti disponentis eum ex banniri debere, debeat ab omnibus bannis rebanniri.*

8 *An stante statuto, quòd bannitus præsentans bannitum rebanniatur si erit bannitus de pari, uel minori crimine An præsentans bannitum pro homicidio facto cum armis debeat rebanniri à banno sibi dato pro homicidio facto cum ueneno.*

9 *An statutum factum in fauorem bannitorū certum quid soluentium porrigatur ad bannitos carceratos.*

10 *An tale statutum trahatur ad postea bannitos.*

11 *Stante statuto quòd banniti rebanniantur soluendo ,5 solido pro libra, sit aliud quo cauetur, quod banniti rebanniantur soluendo medietatem banni, An bannitus ante confectionem secundi statuti habeat beneficium primi statuti an non.*

12 *An generale statutum in fauorem bannitorum cōprahendat bannitos pro falsitate.*

13 *An petens se rebanniri uirtute statuti soluendo certum, quid habeat beneficium secundi statuti facti post uenditionem talis introitus, & est prolixus titulus quæstionis.*

14 *Si statuto cauetur quòd falsatores monetæ, & robatores stratarum non possint rebanniri etiam habita pace. Et sit aliud generale statutum quòd omnes banniti habita pace debeant rebanniri, an comprahendat falsarios, & robatores.*

15 *An in securitate data uenientibus ad nundinas cōprahendantur banniti.*

16 *An data generali securitate quòd nullus possit capi pro debito, bannitus pro malefitio possit uti dicta securitate.*

17 *An securitas ualida concessa bannito intelligatur concessa etiam pro redeundo.*

18 *An intelligatur pro una uice tantum.*

19 *An ille qui non potest rebanniri, possit dari securitas ad annos centum.*

20 *An receptans bannitum ignorans eum bannitum puniatur pœna receptantis.*

21 *An consanguineus receptans bannitum scienter puniatur pœna statuti.*

22 *An uxor receptans uirum bannitum incidat in pœnam receptantium bannitos.*

23 *An receptans in domo extra uillam posita incidat in pœnam statuti punientis receptantem in castris, uel uillis.*

24 *An ille qui scienter pluribus diebus receptauit bannitum, postea eum prodidit, & curiæ præsentauit debeat puniri, uel præmiari.*

25 *Si uicina est condemnata ex eo quòd in illa unus receptauit bannitum, An possit agere contra receptantem.*

26 *Stante statuto quòd nullus possit dare bannito auxilium, consilium, uel fauorem. An aduocans pro eo incidat in pœnam statuti.*

27 *An incidat in pœnam allegans pro eo causas absentiæ.*

28 *An incidat in pœnam si pro eo testimonium dicit. et quid si eum captum deinde relaxat.*

29 *Aliquis eximit captum de manibus familiæ. An teneatur ut eximens. & an etiam ut præstans auxilium, uel fauorem.*

30 *Posito statuto quòd pacis beneficium aperiat bannito uiam ad eum rebanniendum. An bānitus pro crimine adulterij possit habere tale beneficium.*

31 *A quo debeat haberi pax de adulterio, ut ei prosit statutum.*

32 *An minor possit facere pacem de morte patris, ut ex ea bannitus talis statuti beneficium consequatur. & in hac inferuntur duæ sequentes.*

33 *Si non potest. An possit tutor, uel curator, & an possit petì restitutio.*

34 *An talis pax requirat iudicis decretum, ut bannito prosit.*

35 *An sit requiritur pacem fieri ab hærede occisi sufficiat bannito quòd illam habeat à filio non expresso nomine hæreditario, & in hac subditur.*

36 *An ex tali pace uideatur adire etiam si aliquid recipiat.*

37 *An bannitus debeat cancellari habita pace pro generali procuratore eum libera.*

38 *An sufficiat bannito si habeat pacem sine scriptura.*

39 *An sufficiat si bannitus habet pacem ab uno ex pluribus hæredibus.*

40 *An sufficiat pax habita ab occiso dictante statuto simpliciter bannitum debere rebanniri si pacem habuerit.*

41 *Quid si statutum dicit, quòd rebanniatur si habuerit pacem ab hærede occisi. An sufficiat habita ab ipso uulnerato.*

42 Eu

42 Ex forma statuti requiritur quòd de pace constet per publicum instrumentum, & de pace constat per instrumentum, sed de aditione hæreditatis constat per testes. An sufficiat.

43 An sufficiat pacem fuisse factam absente bannito intra terminum statuti.

44 An sufficiat quod bannitus ratificet post pacem receptam intra tempus suo nomine, & ineft.

45 An sufficiat, quòd nomine offensi, uel hæredis alius fecerit bannito pacem intra tempus.

46 An stante dicto statuto bannitus ex eo quod blasphemauit Deum possit habere beneficium pacis.

47 An stante eodem statuto sufficiat bannito si habeat pacem a patre offensi.

48 An stante dicto statuto succedens hæredi offensi possit sibiipsi pacem reddere, ut habeat beneficium statuti.

49 Quid iuris si statutum simpliciter dicit de offenso, & nil dicit de hærede. & quid si moritur sine hærede.

50 Si uniuersitas est bannita, An requiratur quod fiat pax singulis de uniuersitate, & quod singuli soluant.

51 An offendens illum cum quo pacem fecit tempore quo erat bannitus incidat in pœnam pacis ipsi bannito offenso.

52 Quid iuris si post pacem bannitus fuit.

53 Quid iuris in casibus prædictis si facientes pacem erant fratres.

54 A quo tempore computetur decennium cuius cursus requiritur antequam bannitus possit rebanniri an a tempore dati banni an a fine primi.

55 An syndicus teneatur denuntiare offendentem bannitum.

56 An uniuersitas talem offendentem non capiens incidat in pœnam non capientis malefactorem.

57 An bannito possit solui durante banno.

58 Stante certo statuto quot pœnis puniri debeat associans bannitum cum eo contrahens, & in domo retinens.

59 An attentans rebellare castrum ad actum proximum perueniens, inde bannitus comprehendatur in statuto prædicto loquente de bannito ob rebellionem castri

60 Si uno statuto cauetur quod banniti possint impune offendi altero cauetur quod non possint offendi in festo S. Ioan Baptistæ, & per octo dies ante, & per octo dies post, An offendens bannitum in bonis incidat in pœnam secundi statuti.

61 Bannitus de Florentia fuit assumptus Bononiæ ad honores. Quæritur an possit illud officium exercere.

62 An ualeat gesta per bannitum electum de officio non obstante statuto.

63 An dictante statuto quòd banniti non possint eligi ad officia bannitus possit esse ambasciator, orator, siue legatus.

64 Qui sunt illi qui possint bannitum rebannire.

65 An potestas ciuitatis possit rebannire.

66 An quis possit coram potestate petere quòd pronuncietur se non esse illum de quo dictat bannum & an sufficiat se potestati declarat, & qui in tali causa sint citandi.

67 Qui possint petere, quòd bannitus rebannietur.

68 An cancellatio banni per uiam iustitiæ possit peti per procuratorem.

69 Quis possit petere quòd sibi detur scriptura banni.

70 Qui dat curatorem minorem bannito.

71 Qui det tutorem, uel curatorem filio banniti in alio loco existenti.

72 Si quis est bannitus pluribus bannis, An sufficiat una absolutio

73 An possit absolui ab uno banno tantum.

74 Statutum factum est, quòd certi banniti rebanniantur, & habeantur pro cancellatis. quæritur an requiratur cancellatio de facto.

75 An cancellatio totius condemnationis siue banni uirtute unius reformationis restringatur ad illos de quibus loquitur reformatio.

76 An ex forma statuti bannitus pro debito possit de banno eximi ad uoluntatem creditoris

77 An talis bannitus pro debito offerens stare iuri debeat cancellari dictante statuto quod eximatur de banno si fuerit in concordia cum creditore.

78 An stante statuto quod nullus bannitus rebanniatur nisi soluerit certam quantitatem cameræ apostolicæ. Facto postea contrario statuto bannitus qui uult rebanniri teneatur illam quantitatem soluere.

79 An bannitus sit liberatus a banno eo ipso quod fecit illud propter quod ex forma statuti intelligitur rebannitus, An uero requiratur declaratio, & est bimembris, quia primo tractatur quando in banno dicitur saluo quod si sic fecerit, &c.

80 An debeat cancellari a banno de mille integris si soluit intra decem dies cum beneficio quarti ex forma statuti.

81 An potestas qui ultimis. 15. diebus non potest quem eximere de banno possit pronunciare eum eximendum esse, & quid de officialibus qui prohibentur rebannire ex bannitos. An saltem possint ordinare qualiter debeant rebanniri etiam aliquid detrahendo solennitatibus in rebanniendo an. ea requisitis.

82 An stantibus certis statutis capitaneus qui proposuit aliquem rebanniendum, & fuit ordinatum ut proposuit, intelligatur, priuatus officio capitaneatus, Et sic non ualeat ordinamentum, an uero ualeat.

83 Si cauetur statuto, quod bannitus in certa quantitate incidat in pœnam capitis, si petierit se ab aliqua in officium admitti, An ignorans se esse bannitum excusetur, uel an perdat in eius rebannitione generaliter ordinatum.

84 An bannitus receptus in ciuitate, tractatus longo tempore ut ciuis etiam in officijs, intelligatur rebannitus & an sententia lata contra offendentem illum possit retractari.

85 An bannitus Vicentiæ, & registratus Paduæ uirtute statuti Paduani præsentans bannitum Paduæ debuerit rebanniri uirtute alterius statuti Paduani, de præsentante bannitum loquentis. Et in ea tractatur plene de uirtute successionis, & accessionis unius uel ad aliam.

Tertia pars secundi temporis.

Positis ergo tertiæ partis quæst. tit. Capio
1 primam quæ fuit talis † Bannitus qui ex forma statuti non debet audiri in ciuili, uel criminali fuit offensus à Titio. Iudex non ad alicuius instantiam, sed ex suo officio inquirit contra Titium, quæritur an possit. Hæc q̃stio est antiqua, & in multis locis tractatur. Fuitq. per Iac. de Are. & Iac. Butr. disputata, quod effectiue refert Bar. in l. cum lex ff. de fideiuss. & in l. non solum. §. quamquàm. ff. de iniur & l. 1. ff. ad Treb. & nouissime posuit Angel. in l. si uacantia. C. de bon. uac. lib. 10. Ad finẽ eius quod ibi scripsit faciens mentionẽ de opin. aliorũ, & suã ponit notabilem conclusionẽ quã ego hic inseram additis, & mutatis aliquibus in multiloquio nõ instando. Sciẽdũ ergo est vt patet ex multis q̃onibus supra formatis, ꝙ circa hunc effectum statuta uarie loquuntur. Aliq̃n. n. dñt, ꝙ bannitus possit impune offendi. Q̃nq; ꝙ bãnitorũ querelæ non audiantur, Interdũ, ꝙ audiantur agendo uel defendendo, & q̃nq; ꝙ non fiat eis ius uel non reddatur. Aliq̃n nõ simpliciter excluduntur, sed ad tp̃s denegatur audientia, puta quousque in bãno fuerit, uel soluere distulerint, de quorum uirtute verborũ. s. an ipso iure actionem tollant, an non tangetur inferius, & ideo ut hęc quæstio oĩa complectatur dicendum puto, ꝙ aut statutum simpl'r dicit, ꝙ possit impune offendi, & tũc iudex minime possit inq̃rere, quia id non est maleficium vt dixi supra per te. prox. q. 56. & sic unicuiq; ꝓcluditur uia. l. si seruus. C. de his q̃ ad ec. conf. & l. 2. ne quis uela. oc. & ista pars est satis clara, Excluditur. n. tunc iudex ex eo, q̃ id de quo agitur non est delictum. Si tñ in inq̃sitione non narratur offensum fuisse bannitum, tenet inq̃sitio, & ꝓcessus l. cum putarem. ff. fam. ercis. l. cum quædam. de iur. om. iud. & necesse est, ꝙ opponatur, & iudici ꝓbet exceptio banni quæ est talis finiræ. & ad ꝓcessum põt opponi, & ꝑ alium quam inquisitũ ut dixi supra parte prox. q. 14. Omnis. n. exceptio ꝑ quam ostenditur accusantem non hr̃e ius accusandi inquirentem non hr̃et ius inquirendi ante lit. cont. opponi põt ẽm not. doctrinam Bart. in l. nam postea, ff. de iureiur. & in l. eleganter §. si quis post. ff de cond. ind. & dixi supra in proximo tp̃e parte 1. q. 2. Si uero statutũ dicit aliter, ut ꝙ non audiatur, uel non fiat eis ius. & sim̃, quæstio est magis dubitabilis, quia licet pars nõ possit accusare tñ iudex ex officio potest inquirere. ff. si tn. non gesf. l. 1. C. de cal. l. 1. & ibi not. & in l. querela. C. de fal. & ita tenuit Iacob. de Are. & secutus fuit Ray. s. quod possit cognoscere ad utilitatẽ fisci non banniti, arg. l. licitatio, §. ꝙ illicite. ff. de publ. ut ipse scribit in l. 1. §. qđ autẽ, de alea. & in l. falsi. C. de fal. ubi et Cy. tangit. In contrarium tñ est ueritas q̃ ubi ꝓclusa est uia parti ibi est iudici, l. non solum. §. q̃q̃. ff. de iniur. & ibi bonus tex. & in l. 1. §. quod autem. ff. de alea. ubi melior. l. prætor. §. ꝑterea. ff. de iniur. & ibi per Iac de Are. & ꝑ Bar. in iuribus supra dictis, & Iac. & Bal. in l. 1. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. Nec huic, & ꝓcedenti membro ob. l. decuriones. C. de infa. ubi Iac. But. & Bal. aliter uidentur uelle, quia ibi à lege non fuerat offensio reddita ĩpunita, uel simpliciter audientia denegata, sed fuit exclusum certũ genus pęnæ, & ideo alia potuit imponi, & maleficium factum ꝓnũciari fuisse, & ꝑ pea si statutũ diceret, ꝙ offendens bannitum nõ posset ꝑsonalr̃ puniri, uel non posset puniri maiori pœna librorum mille, nõ excluderet cognitio pro minori pœna. Casus est ibi, & de se patet l. cum ꝑtor. ff. de iud. & de leg. l. cũ lex cũ si. Diuersa enĩ sunt tollere delictũ, & tollere certã pęnam qđ latius ꝓsequtur Bal. in l. cum mulier in fi. rep̃t. ff sol. matr. Nec ꝓdictis ob. l querela, quia illa gl. non est uera per l Pomponius. §. tali. ff. de proc. & l. ita demum. C. eo. & ita dicit Ang. quod eo audiente reprobabat Bar. illam gl.

Bald.

Bal. ēt in d.l. 1. de his qui sunt sui uel ali. iur. R̄ndet. ꝙ illud ꝓcederet q̄n ex postfacto nō ab initio tollitur ius accusandi, ut per præscriptionem, secus si ab initio. Sed prima r̄nsio est cōior. Si uero statutum dicit ꝙ non audiatur donec fuit in banno, uel ꝙ qui non soluerit collectas non audiaẽ in ciuili, uel criminali donec distulerit soluere. Dicit idē Ang. ubi supra ꝙ tunc iudex à seipso poterit ingrere per d.l. 1. C. de cal. & l. 1. ff. si cnt. non get. Hic t̄n aduertendū puto ꝙ si iudici ex forma statuti daẽ potentia ingredi, req̄sito t̄n prius iniuriā passo an uelit accusare. Quo r̄ndente q̄d nō, iudex possit inq̄rere, & aliter non. Tūc decisio p̄dicta nō procedit. Cū. n. succedat in locū patris, eo iure q̄d pars hēt uti pōt, & non alio, ut in r̄sa si qs in ius, lib. 6. p̄sertim quia lex siue statutū uolens requiri iniuriā passū debet intelligi de habili ad accusandum l. 1. C. de sac. sanc. eccle. & l. ut gradatim. § sed si lege. de mu. & homo. cum simi. aliter. n. termini statuti uerificari nō p̄nt, & sic non pōt succedere ingredi potentia. l. ita aūt in pri. ff. de admi. tuto. cum simi. disputando tenuit Ray. q̄n statutū dat potētiā iudici inquirendi prius t̄n accusatione recepta. & ibi allegat multa iura, & inter alia quod not. in l. plane ff. q̄d cū fal. tut. aut. & st. de acq. pos. l. Pōponius §. cū qs. & incipit eius disputatio. Lege municipali cauet. Accedant q̄ dixi supra par. 1. huius t̄pis. 59. & 60. qō. Si aūt simpliciter dic potentia ingredi, forte eius dem uerum est. Non. n. reddiẽ quod fit in eum impunitū, Nec in totum denegaẽ audientia ꝓp q̄d iuris nariuitas sit impedita, sed qualificat e denegatur ad t̄ps. Cum ergo illud sit maleficium ex eo oriẽ ab initio duplex ius. Vnum parti ad accusandum, & ab isto pars ipsa excludiẽ donec distulerit soluere, uel donec fuerit in banno. Aliud iudici ad inquirendū, & ab isto nō reperitur iudex exclusus, ergo remanet sibi saluum ius suum l. si unus §. ante omnia. ff. de pac. & satis offendunt d. l. 1. de cal. & l. 1. si cu. non ges. & facit quod no. in l. 1. C. qui accu. non pos. & d. l. decuriones in ratione sui. Prædicta quidem intelligo in offensa facta t̄pe quo quis erat malpagus. Si autem ei fiat offensio ante cessationem solutionis, sed antequam iudex inquirat labitur tempus, & efficitur malpagus. Dixit tunc Bal. in d. l. cum mulier, quod tunc iudex potest inquirere, quia iam erat fisco ius quæsitum, quod negligentia illius tollere non potest, alleg. not. in l querela. C. de fal. & l. ti. ff. de pact. quod h̄r in l. 2. §. quod si patris ff. sol. mat. & sic licet tunc ipse excludatur exceptione personali, ut l. pe. C. acc. non pos. tamen non excluditur iudex s̄m eum, quod intelligo nisi ad potentiā inquirendi requiratur requisitio iniuriam passi s̄m ea quæ supra dixi. Quo casu ēt sufficiet si requisitio esset facta ante cessationem solutionis, & sic eo tempore quo non erat malpagus ut in iuribus per Bal. alleg.

2 Sed tunc secundo circa idē quæro † stante statuto quòd bānitus nō audiaẽ ēt in criminali quousque distulerit soluere cōdēnationē, uel quousque steterit in bāno, & idē dispo nente in nō soluēte collectas, bannitus uel malpagus fuit offensus, accusauit de offensione sibi facta, uel iudex eo req̄sito an uellet accusare, r̄ndente quòd nō, formauit inq̄sitionē fuit. apposita exceptio. & probata s̄m no. in l. hoc iure. ff. de uerb. obl. per Bart. post q̄d bannitus fuit rebannitus, uel ipse aut malpagus soluit, & iudici ꝓductio facta fuit. Quæritur an ex eodem processu possit ad ulteriora ꝓcedi. An uero req̄raẽ nuus processus. Hæc qō est magni effectus. Pone. n. quòd t̄pe solutionis, uel exēptionis à banno, t̄pe cognitionis sunt decursa, quæ nō erāt t̄pe accusationis, uel inq̄sitionis, & sic dicatur locum esse l. accusatorus. ff. de adult. & in ea uarie consuli, & iudicari uidi. Meo t̄n paruo iudicio huius quæst. uirtus stat in eo an acta facta cum bānito in eius fauorē ualeant, uel non. De quo dicā statim in seq. q. Si. n. non ualerent per solutionem, uel exemptionem, à banno subsequentem non ualidarenẽ ut in regula q̄d ab initio. de reg. iur. & C. quida. tu. pos. l. in uniuersis, & ff. de sét expot. l. si minor. cū si præsertim q̄n lapsum esset t̄ps cognitionis, quia tūc fictio attractiua operari nō posset l. bono rū. ff. rem ra. habe. Si uero acta ualent ur contrarium uerum esse. Q̄n. n. tenet iudicium licet agens ius nō habeat agendi. l. cū putarem ff. fa. ercis. Si postea supuenit ius sequi debet cōdēnatoria l. si rē §. fi. ff. de pig. act. & s̄m hāc secundam partem pluries iudicari uidi ꝓ ibi not. & l. si mandauero tibi. ff. mand. Illa t̄n iura prima facie non uīr adaptari ad propositum, quia loquuntur quādo ius superuenit ex causa de præterito, & sic retrotrahitur, q̄d hic non uiẽ esse, ergo, &c. l. non potest ff. de iud. Aduertendū t̄n puto, quòd ēt si acta ce-

ueant debeat considerari qualiter à banno eximaē Nam aut eximiē ꝙ soluit, & puto uerām esse conclusionē pdictam. superuenit. n. pendente iudicio replicatio contra exceptionem. exceptio excluditur l. his oneribus. §. au ctis. ff. de vaca. mu. & qđ ple. not. per Bart. in l. 1. ff. de excep. facit. ff. de pecul. l. quęsitum. in ꝑinc. vbi bonus tex. ad ꝓpositū. Si uero fuit exemptus à banno ꝑ uiam gratię ut qa fuit rebbannitus, nō puto ꝓcedere cōclusionē pdictam. Cū. n. opposita exceptione esset opponenti ius quæsitum vt pronunciaretē procedēdum non esse. uel absolueretē ab obseruatione iudicii. qđ idē est in effectu per no. in §. fin. inst. de diuer. & temp. præscr. per illam rebannitionem tolli non intellr. vt in c. q̄uis. de rescr. lib. 6. & quod no. in l. Gallus. §. & qd si tm. de lib. & posth. & in l. fin. C. de ien. pas. Nec hēt locum hęc rō in casu quo eximitur, qa soluit, tum qa illa exceptio cum hac qualitate opponebat & sic per illam nō poterat tolli soluēdi facultas q̄ cōsiderari debebat, ut l. si qs domum. § 1. ff lec. nū si. qđ non erat in absolutione per viam gratiæ. l. apud Iul. in fi. de leg. 1. tum quia vna exemptio fit per viam iustitię alia per viam gratiæ, & sic prima pinguius tuetur it quam secunda ve no. in l. antiquæ. C. ad velle. cum si. Facit qđ not. per Inn. in c. ueniens de fil. presby. cum simi. & uide dicam infra in vlt tempore parte, 1. q. 4. & 5.

Pro declaratione pcedentis q. Tertio q̄ro

9 † bannitus nō debet audiri ex forma statuti egit in iudicio contra suū debitorem, nō fuit sibi opposita exceptio banni, & ideo ꝓ bannito fuit lata snia. Quæritur an valeat. In hoc art. Iac. de Are. dixit primo videri, ꝙ acta valeant, & sic snia arg. l. extat. ff. qđ met. cau. & qđ ibi no. & C. de iurisf. om. iud. l. in criminali, debet. n. intelligi tale statutum quo caueē ius non reddi, vel non debere audiri exceptione. s. opposita, alleg. ff. ad Treb. l. 1. §. sublata. Ipse terminauit contrariū. s. ꝙ ipso iure non ualeant acta, a bannito. qa in suis fauorib. hē tanq̄ mortuus. Item qa oīs iurisdictio, & oīa iudicia sunt de iure ciuili ut not. instit. de obl. in princ. Constat aūt tale ius non competere deportato, ergo nec bannito, qđ Bald. in l. scire oportet. §. consequens, de excu. tut. dixit eundē tenuisse arg. illius §. & in l. 3 C. de her. inst. dixit esse uerū. qa à quo remoueē genus remoueē quælibet eius species l. si causa cognita. C. de transac. sed ei non debet reddi ius in gnē, ergo nec scīa q̄ est in specie. Ioan. aūt And. in add. Spec. in tit. de sent. & his, qūę ipsam se, §. iuxta, versi. Item est nulla tōne litigatorum refert Iac. aīt tenuisse, uidelicet, ꝙ aut fuit expressus error, vt si dixerit cōdēno Titium Caio bannito aut non. Primo casu dixit snīam nullam l. 1. §. itē cū contra sacras ff. q sen sine app. re. C. qñ prouo. non est ne. l. 2. & 2. q 6 §. diffinitiua. Secūdo dixit. ꝙ aut fuit opposita exceptio aut non. si fuit opposita, aut iudex iudicauit ex contēptu iuris qua si illa exceptio nulla esset, & tunc idē arg. ff. de sent. l. 1. §. 2. Aut qa exceptionē nō habuit ꝓ pbata, uel bannum existimauit nō rite datum. ff. de re iud. l. 4. §. condēnatum, uel illū reputauit de banno exemptum, dixit ualere sniam. ff. de re iud. l. cum prolatis, C. de fide instr. l. fin. ff. de compen. l. qđ in diē. §. si rōne dixitq́. hoc sciri posse ex qualitate disceptationis factæ super exceptione. ff. de iur. iur. l. fin. Secundo casu qñ exceptio non fuit opposita, dixit sniam nullam, qa contra for mā statuti, & sic cōtra legē. ff. de leg. l. cōtra legē. & l. non dubium C. eo. Item qa in casu isto defecit ꝑsona actoris, ergo iudicium nullum de uerb. sig. c. forū. §. in oi. Pactia. n. sunt nō esse uel esse sed inabilem. ff. qđ cuiusl. uni. not. l. 1. §. fi. ff. ad uelle. l. q̄uis §. si cum esset. Allegat ēt qa pactia sunt denegari alicui potētiā agendi fauore suæ personæ ut in minore siue tutore, & curatore, &c. & denegari odio suæ ꝑsonæ ut in bannito, & contrariorū eadē sit disciplina. ff. de leg. 3. l. fin. sed in primo casu iudicium est nullum. C. q le. per l. 1. & 2. & si aduer. rem iud. l. cum & minores uos. Ergo & isto casu, & fortius ut in rīa odia. lib. 6. & in hoc resistet ibi Ioan. And. Iac. aūt But. in l. adult. C. de adul. ut uelle qđ quousq; nō opponaē exceptio ualeant acta, & abinde in antea non, & idem sentit Barth. in l. eleganter. §. si qs post. de cōd. ind. ꝑ c. pia. de excep. lib. 6. Idem ēt Ioan And. in c. statutum, de rescr. lib. 6. in gl. sup uers. nec audianē simplr dixit qñ alicui denegaē audientia ualere iudicium si nō opponaē exceptio. Et idem dixit Ange. cum allegans. in l. 4. C. pro emptore Mihi ex prædictis non uī ꝙ hæc qō sit bene sopita. Aliud. n. est hēre legitimam personam standi in iudicio, sed non hēre ius agendi. quo casu tenet iudicium, ut ff. fam. ercisc. un. l. cum putarē iuncta l. si pupilli. §. uideamus. ff. de neg. gest. Et aliud est hēre ius agendi sed non hēre legiti-

legitimam personã standi in iudicio. de hoc. C.qui le.pers.per not. Aliud etiam silr esse debet qñ utrunq; cõcurrit.s. qđ qs non habeat legitimam personam nec ius agendi sumpto argõ à cõiunctione q fortius operatur quã in separatis l.qui fundum.§.si tu ex parte. ff. ad l.fal.l qui patri.ff.de acq hær.cum sim.& etiã à maiori. de elect c. cum in cunctis cum sim. Ad ꝓpositũ itaq; rediens dico ꝙ banniti de iure cõi de qbus non agimus sunt illi qui qñ que perdũt iura ciuilia,ut patet ex his quæ tacta fuerunt in procemio. Banni uero nostri tpis de quibus est qõ illi nõ perdunt ut dcm̃ fuit supra parte 1.huius tpis q.5. sed perdunt iura statutorũ suæ ciuitatis à qua bãniti sunt. Aut igitur ualerent acta solummodo de iure statutario,vt puta qa ex forma statuti citatus cõtumax hr elapso tpe pro constante litem. & qđ ꝑpea põt actor suam intentionem probare,& peruenire ad diffinitiuam quod de iure ciuili non est permissum l. properandum. C.de iud.& isto casu indistincte puto non tenere sententiã Cum.n.perdidit talis bãnitus ius suorum statutorũ nõ dicitur habuisse ius agẽdi eo modo quo egit.Item nec legitimam personam standi in iudicio ꝑp statutum, qa
15 auditi non debet,& sic omnino iudiciũ nullũ ut in iur.ante dictis. Facit.ff.qui sa.cog.l 2. §.1.& l.quoties cum sim. Facit ẽt rõ. Iac.de Are.facta per arg.à contrariis hoc modo, qa sicut in co q fauore sui remouetur à iudicio tenet sententia lata ꝓ eo,& non contra eum ut l.non ideo minus.C.de procura. Ita econtrario qñ qs remouet sui odio tenet snia lata contra eum, & non pro eo. & potest adduci atgm̃ similitudinis per contrarium ut no. gl. C.de pig.l.sicut.& ff.quibus mo.usuf. amit.l. sicut.Si uero snia põt sustentari de iure cõi, ut quia reus comparuit,& fuit litem contestatus,& seruata fuerunt alia quæ facerent ualere sniam in quocunque ut l. prolatam. C. de senten.& l.2.de sen.ex peri reci.Aduertẽdum puto ad distinctionem Iac. de qua supra. ad cuius primum membrum faciunt not. per Inno.in c.præterea.de dila. & per Bar in l.2. ff. si quis in ius uoc. non ie. Addens ꝙ idem esset si per relationẽ ad acta expressus error diceretur in snia contineri sm distõnem quæ hr in l.1.C.de erro.cal per Doct. & maxime per Bar.& quod tangit Bal. in l.libertorũ. C.de testi. Ad aliud membrum qñ iudex contempsit exceptionem,adde not.per Bal.in d. l.2.ff si quis in ius uoc.non ie.ubi dicit, ꝙ qñ iudex opposita exceptione ad processum ex arrupto ad ulteriora procedit non tenet iudicium.Alleg.de iud.c.exhibita.Tertium membrum,qñ exceptionem nõ habuit pro probata,uerum puto nisi pars obtulisset se paratam probare,& iudex non admisisset per ea q̃ hñr extra de app.c.interposita.& c.ex parte. Vltimum uero mẽbrum quo dixi sniam nullam qñ exceptio non fuit opposita est mihi ualde dubium qñ.s.põt de iure cõi ualere pro non bannito,vr.n. potius lata cõtra ius litigatoris q̃ legis ut d.l.2.§.1.quæ sen. sine ap.re. Si.n. intelligamus quod requiratur oppositio exceptionis ut satis colligitur ex not.in iuribus supra allega. illa non opposita deberet tenere iudicium l.si accusatoribus.C. qui acc.non pos.eorum ibi no.& per Bar. in l.hos accusare. §.1.l.Iul.de acc. Ad hoc quod nr. Inr c. in c. post cessionem. de prob. & hr in c.pia. de ex. cep.lib.6. Micam ergo sniam quæ de iure cõi ualere põt hoc casu ualidam esse etiã in sui fauorem latam.Nec uerum puto qđ illa verba non audiatur reddat extra ius statutorũ eius ꝑsonam inhabilem penitus ad iudicium.Põt enim ẽt ubi ꝓhibeatur defensio in iudicio interesse,negando ut dcm̃ est supra in parte præcedentis huius tpis q.2.quod non põt facere minor sine curatore ut in iuribus supradictis.Non ergo est bona comparatio eius cuius ꝑsona est inhabilitata ad iudicium,& eius cui ex forma statuti audientia denegatur, & hanc partem tenuit Alb. ubi supra q.56. ubi post multarum opi.relationes concludit tenere sniam,ubi uide si libet. Hoc ẽt sentit Bald. in l.per hanc.C.de temp.ap.in 6.col.uer.Item pone exemplũ,ubi dixit ꝙ talis exceptio banni non põt opponi in causa appellationis qđ est mirandum. Sed aduerte qa illud uerum qñ statutum spãlr loqui in prãe.Si autẽ simplr dicit qđ bannitus non audiatur. Credo illud dcm̃ nõ procedere per ea quæ dicam in seq. q Facit tñ ẽt contra dcm̃ Bald. quod not. per Bart.in l.2. ff.ad Ter.Sed ṽdet quod ibi loquitur quãdo iudices sunt pares. Dictũ Bald. quando unus est superior. l. iudex appellationis quo casu dictum in minore non extenditur ad superiorem sed non transit sine dubio.Posset tamẽ,& forte nõ male dici sniam talem esse nullam eo casu quo iudex sciret illum esse bannitum,& sic scienter faceret contra statutum arg. eorumquæ habentur in l.

quasi

quæ ficum, & l. furiosi. ff. de re iud. per locum à contrariis. De quo dictum est supra.

Quia in casibus in quibus teneret fnia posset disputari an in illius executione posset ante non oppositum banni exceptio allegari.

4 Quæritur quarto loco, quãdo hæc exceptio. Tu non debes audiri, debeat opponi. In quo aduertendum quòd ubi talis exceptio redderet iudicium retro nullum, sine dubio pôt opponi qñcunq; C. de iud. l. licet. Semp. n. dr oppo ni in initio cum acta non teneant per Innoc. in si extra de rescr. c. super litteris. Si vero nō redderet iudicium retro nullum. Dicendum ét est ꝙ semper pôt opponi. i. in quacunque parte iudicii. semper. n. infertur nouum grauamen si ille audit, ergo licet non tollat acta præterita tollit tñ futura: vt in c. pia. de exce. lib. 6. ita tenet Barth. in l. eleganter. §. si quis post. ff. de cond. inde. Idem Iac. But. in l. adul. C. de adul. proprie in bannito. Sic ét dicimus in exceptione citationis ad locum non tutū, vt no. Archid. 3. q. 9. hortamur, & Vinc. extra de rescr. c. dilectus. el 2. & Compost. eo. tit. c. nōnulli. Pro quo vide qđ hr in Spec. de cita. §. 1. vel si. quid si reus, & est adeo hoc uerum ꝙ ét post conclusionem in causa opponi pôt dum. n. actor petit fniam, petit sibi ius reddi, & sic audiri. l. 4. §. hoc aũt iudiciū. ff. de dam. infe. & qđ not. in l. ad peremptorium ff. de iud. & in l. properandum. § sin aũt reus. C de iud. & sic ad illum actum opponi pôt. Nec obstat si dicatur iudex ét nemine petente tpe ferendæ fniæ pôt à seipso fniam ferre, ut hr in l. properandum, quia qñ pars nō potest petere, ipse ferre non potest vt dictum fuit in hac parte. qō. 1. Nec obst. prędictis quod no. per Cyn. in l. aliā. C. de his qui, vt indi. ubi dixit post conclusionem non posse fieri illud, quod posset fieri post fniam, quia illud verū nisi iuris siue statuti verba contrarium patiātur. l. non aliter de leg. 3. cum si. Poterit ét opponi dicta exceptio post fniam, nō ut fniam quæ alias ualeret reddat nullam sed ut executionem impediat, vt hr in simili post Docto. in l. 1. C. de iur. & fac. igno. & ita determinauit Guil. de Suza. in suis quæstionibus statutorū sub litera S. Cū talis exceptio sit anorma la. alleg gl. l. ordo & l. si vt proponis C. de exceptio. rei iud. in quib. probatur qđ in executione fniæ ius redditur quod à statuto denegatur, & ita refert, & sequitur Ioan. And. in additio. Spec. in tit. de sen. excom. §. fin. ver. 17. & ét ita tenuisse vt Alb. vbi supra q. 56. vbi multa alia dicit vt dixi supra proxima q. Nec prædictis opponi pôt ꝙ patiendo litem contestari uideatur renunciasse, vt in l. ita demum. C. de proc. & l. Pomponius. §. ratt. ff. eo. quia dato ꝙ verum esse uideretur renunciasse illi exceptioni quæ tunc sibi ad illum actum competebat, & ideo postea cum alius actus fieri petit pôt tūc opponi quasi sit alia exceptio tunc orta non aũt quasi sit illa cui renunciasse dr ẽm no. ꝑ Iac. But. in d. l. adul. Ad quod facit. l. 2. C. de consor. eiusdem lit. cum ibi not & vide quæ dixi supra prox. q.

5 Quinto quæritur, † Visō an ualeat fnia ꝓ bannito. an valeat pactum. Pone n. ꝙ statuto cauetur ꝙ bannitus non possit ad utilitatem contrahere. Titius locauit Seio domum ad certum tps, deinde fuit bannitus, & demū vendidit illam domum Caio eo pacto ꝙ emptor pateretur Seium habitare domum vsq; ad finem termini Quærit an istud pactum valeat. Hanc. q. format Io. And. in addi. Spec. in tit. de sen. & bis q̃ ipsam sequunt § iusta. uer. Item est nulla rōne litigatoiū. suarū additionum, uers. uiso. & qđ ualeat arguit à dña nominis, & pacti de pac. l. cōuentione a dispōne statutorū stricti iuris. l. quidquid astringẽdæ. de uerb obl. ab absurdo qđ esset si puniretur inquilinus qui non deliquit. C. de pœ. l. sancimus, & qđ statutum ponderat utilitatem bāniti de qua hic non agit, sed de dam. uitando l. fi. C. de cod. determinat contrariū distinguēdo. ꝙ si bona sunt cōfiscata pactum nō tenet ut super fluum siue superuacuū. l. fi. ff. de iur. fi. Si nil fuit cōfiscatum dixit nō tenere pactū qa bannito proueniret utilitas si non posset inquilinus expelli qui expulsus hret regressum cōtra ipsū cui bona remanserūt l. si mer ces. § 1. ff. loc. Si vero certa quota bonorum fuit publicata, & certa non C. ad l. Iul. de vi. l. 2. tunc idem iuris in parte quo ad partem, ꝙ in toto quo ad totum. de re. uen. l. q̃ de tota & ibi uide. & si plenius uidere cupis, uide in Alb. ubi supra q. 43. Secđm membrū est mihi dubiū qñ ex illo pacto q̃reret actio inquilini puta ex forma statuti uel ꝑ l. pen. C. ad exhi. tūc. n. esset principalr factū in utilitatẽ inqli. & sic nō hret locū statutū ut dicam in q. seq.

Ex quo de statutis impedientibus fauorem bannitorum mentio facta est. Quæro sexto.

6 † Statuto cauetur ꝙ nihil possit ꝓponi in cōsilio in fauorem bannitorū, & si proponatur & fiat,

& fiat, non ualeat, factum est statutũ ꝙ bannitus capiens aliũ bannitũ rebanniaꝫ, quæritꝫ an ualeat dcm̃ statutum. Quæstio hæc habet duo puncta. Vnũ an tale statutũ dicaꝫ continere fauorẽ bannitorũ, & hoc dixit Iac. But. ꝙ non, q͂ tale statutũ est factũ in fauorem reip. ut malefactores puniantur. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. & l. a. C. q͂n lic. sine iud. uin Nec ob. quod redundet ẽt in fauorẽ banniti capientis, quia illud non attenditur. l. q exceptionẽ, de cõd. indeb. & quod not. in l. 10 gasti. ff. si cer. pet. & l. si qs nec causam. eo. tit. & ita ibi terminaꝫ per Iac. & Bart. qđ ẽt sequitꝫ Bal. Faciũt oĩa iura quæ alle. supra parte proxima. l. q. Secundus articulus est an regimina habentia arbitrium in negociis ciuitatis potuerint illud statutũ facere, & dixit Bar. ꝙ sic. l. nõ oẽs. §. si. ff. de re mil. ꝑ illum text. & ibi dixit, ꝙ tale statutũ fieri non põt ꝑ ptãtẽ, & capitaneum ad quos non spectat parcere condemnatus. l. 1. in fi ff. de q. & uide quod dicam infra hac eadem parte. 64. & seq.

7 Septimo quæro † circa dictũ statutum. Titius bannitus pluribus bannis, quod fieri potest dixi supra in 1. tempore parte. 1. q. 3. cępit alium bannitum, & curiæ præsentauit, quæritur an rebanniri debeat ab omnibus aut ex diuersis factis, & tunc ab uno tantũ argu. ff ad Tor. l. 1. §. si plura, & l. de pupillo §. si pluribus. ff. de noui oper. nunc. Et idem sequitur ibi Bal. & subdit ꝙ electio à quo uelit cãcellati erit fisci, q͂ debitor est l. pleruꝗ;. in fi. ff. de iure do. remittẽs circa id ultimũ. de electi. ad no. ꝑ se ĩ l. qcũꝗ; C. de ser. fug. Alb. aũt ubi supra q 98. refert simplr̃ dcm̃ Iac. de Are. qđ ẽt dicit tenuisse. Old. & alleg. ultra ꝑdicta. ff. ad Tur l. in senatus, & de adul. l. uim passam. §. q duos. Puto ꝙ alr̃ sic cõsiderãdũ uidelicet q͂ dcm̃ statutum sit ob fauorẽ publicum, & ideo ab illo debet regulari tanq̃ à sua causa. l. ꝙ dcm̃. ff. de pa. & ideo puto si bannitus captus, & p̃sentatus erat bannitus pluribus bãnis ex diuersis factis, ꝙ tũc bannitus eũ capiens debeat rebãniri ex pluribus bãnis, ex diuersis factis ĩpositis, ut supra. Si uero captus erat bannitus ex uno, tunc ex qualitate illius cognosceꝫ à quo cãpiẽs eũ debeat rebanniri argumẽto. ff. de comp. l. si ambo, cum simili.

8 Octauo quæro † stante statuto prædicto, ꝙ præsentans bannitum rebanniaꝫ si est bannitus de pari, uel minori crimine. Titius bannitus pro homicidio facto cũ ueneno, & sic pro ueneficio p̃sentauit captũ Caiũ bannitũ pro simplici homicidio cum armis facto, quæritur an debeat rebanniri, Alb. supra q 99. in terminis dicit ꝙ non, quia plus est hominẽ ueneno extinguere quam occidere gladio. C. de male. & ma. l. 1. Ad quod ẽt alleg. in lombard. de homicidiis. l. fi. vult allegare de ho. liberorum hom. lib. 1. Sicque cum sit bannitus de maiori crimine rebanniri, non debet. Idẽ dixit in aliis terminis Iac. But. in d. l. uidelicet si statuto caueꝫ ꝙ de homicidio possit cognosci intra tres menses qđ post intra annos 20. poterit cognosci de ueneficio ut ibi ꝑ eũ. Fateor ꝙ est diuersum crimẽ ut dicit Iac. sed hoc nostro casu nõ nocet, q͂ sufficit ꝙ sit par, uel minus licet diuersum. Itẽ fateor ꝙ is maius est delictum ueneficium q̃ simplex homicidiũ, sed casualiter põt esse contrarium, & ideo puto dicendum ꝙ ẜm qualitates talibus criminibus inhęrentes iudicabitur unũ aut minus, aut par, aut maius altero ff de pœn. l. aut facta, per totam legẽ.

9 Nono pone ꝙ factũ est † statutũ ualidũ ꝙ oẽs banniti debeãt cãcellari de bãno soluendo certã quãtitatẽ taxatã à statuto ẜm banni quãtitatẽ. Quidã erant bãni, & carcerati quæritꝫ an tale statutũ porrigaꝫ ad eos. Hãc q. format Bart. in l. domitianus. ff. ad Tur. ꝑ quã. l Dyn. dixit ꝙ non, qđ ẽt tetigit Bart. arguendo in l. 2. de cust. reo. ꝑ illũ tex. sed in d. l. domitianus. cõcludit, quod aut dispositio est taliter facta ĩ totũ eximat bannitũ à banno ut in ꝑdicto statuto, & tunc cõprehẽdit ẽt carcẽratos ꝑ ꝑ eius gñalitatẽ, & quia sic est in speciali abolitione quæ delictum extinguit ut l. mulier. ad Tur. & C. de abo. l. 1. & ꝓbatur. eo. tit. l. fi. circa prin. Si uero nõ eximit totaliter à banno, sed illud differt ut si est facta reformatio quòd bãniti habeãt securitatẽ durãte guerra, & tunc porrigitur ad carceratos, sicut dicitꝫ in gñali abolitione, quæ in totũ nõ tollit crimẽ cũ ab eodẽ intra certum ips repeti possit ut l. si qs repetere, & l. aut priuatim. §. si ff. ad Tur. & ideo carceratus nõ relaxaꝫ, ut d. l. domitianus. Fortius thema disputauit Franc. Acc. Videlicet statuto caueꝫ quòd oẽs cõdẽnati ꝑ maleficio possint redire soluẽdo certã quãtit. & cõclusit illud ad tunc carceratos extẽdi, allc. ff. de li. leg. l. nõ solũ. §. liberatio ubi liberatio debitori legata ualet anteq̃ debitũ sit exactũ, ꝑ quòd patet ꝙ captio, ut detentio ꝑsonæ non impedit legatũ liberationis

tionis durante debito. i. solutione non facta. Addixit et quod liberatio est fauorabilis, & sic ampliãda.l. Arrianus.de act.& obl. Itẽ qa est beneficiũ, & sic large sumendũ de cõst. prin. l.beneficiũ. Itẽ qa in dubiis fit interpretatio cõtra fiscũ.l.nõ puto.ff.de iur.fisc. Itẽ qa carcer non est ad pœnã.de pœnis.c.quis.li.6.Ita refert Ioan.And.in addi.Spec.ĩ ti.de ob.& sol. sup rub.in pe q.suarũ addi.uer.disputauit,& ibi cõtra decisionẽ Fran. Acc.inducit detenti psumunt soluere,quod nõ sic de nõ detentis spe rat.& ideo ab illis recipit totũ, à non detentis modicũ. Itẽ qa illud uerbũ redire, positũ in themate, uř notare bãnitos non detentos. In illis.n. nõ sperat reditus.Itẽ qa de cõdemnationibus maleficiorũ loquit quę puniri publice interest,ut in c. famæ. de sen. excõm. & ibi cõcor.Et subdit quod qa pia est solutio supra dictã tenenda sit, & dicit ad contraria rñderi posse.quod illa ultima rõ est cõis omnibus condemnatis, & sic non restringit gñalitatẽ. Ad secundam rõnem de uerbo redire,dicit dare reditum ad libertatem eundi cum familiis suis, &c.& ad libertatẽ mansionis. Nã etiã in nõ carceratis sc occultantibus in certis locis ciuitatis talis est redditus. Ad primã dicit ex multis apparere posse lõge minus posse contribuere carceratos quam fugitiuos. Ex his patet quod illa decisio nõ fuit sibi uisa multũ tuta.Credo tñ illã uerã p ea quæ dicta sunt supra maximè p Barr.& qa æqua est,& fauorabilis. Illud.n.uerbũ, redire, sic absolute positũ nihil obuiat,quia põt intelligi ad pristinam cõdõ nem, & libertatẽ. Dubium aũt faceret si diceret statutum possint redire ad ciuitatem. Vr enim tunc ad carceratos non extendi, quia uř loqui de his quibus talis qualitas potest inhærere. l. fi. §. cui dulcia de uino leg.& l.hos accusare.§ oĩbus de acc.& l.nam quod liquide §.fi.de pęn.leg cum si.Ad iura, & rationes in contrarium facientibus rñderetur tunc quod uerba statuti illam dispositionem restringũt l.1.§.si is qui nauem.ff.de exerc.cum sim.

10 Circa idem statutũ decimo † qrit, an locũ habeat in bãnitis post statutum, an uerificet tñ in illis qui tpe statuti banniti erant. Formatur qõ in hac mã diuersimode in l. cum lex.ff de legi.& dixit ibi Bart. quod si statuto cauet quòd qlibet bãnitus in pecunia, soluẽdo quinq; pro centenario debeat rebanniri. Et arguit qđ postea delinquens, & bãnitus habeat illud beneficiũ, qa de natura legis est dare formam futuris.C.de legi.l.leges.determinat cõtrariũ p d.l.cũ lex.& l.2. C.de abol. gene.Et est rõne detur mã delinquẽdi, & sic nõ ob.d.l.leges.Odof.uero ibidẽ format q.statuto cauetur quod si quis cõmiserit homicidiũ, si pacẽ habuerit cũ hærede occisi possit exire de banno. Prima de Ianuarii potestas iurat seruare statuta intra quæ est dictũ statutũ.In tra octo dies aliqs commisit homicidium, & tpe dicti ptãtis habet pacem cum hæredibus occisi,& dicit qđ non põt extrahi de banno, quia ptãs iurauit prima die Ianuarii sic quicunq; cõmisit maleficiũ,& ideo cum cõcedit de pteritis in futurum negat,ut d.l.cũ lex, & d.l.2.de gene.abo.declarat hoc Cy. quod Odof. dixit, quod si sequens ptãs illud statutum iuret poterit tunc extrahi de banno, qa uerificantur uerba statuti qđ Odof. non dixit,ibi nec in l. 2. de gen. abo.Sed puto Cyn.ex eo tacite collegisse. Dicit tñ idem Cyn. quod hoc ultimũ non est expeditũ, qa statutũ nouas uires nõ reassumit p nouum iurm per no. p Dy. in l. neq; C.de testa.tut.Sed debet attendi quibus uerbis statutum loquat.An sint uerba de futuro An implicita qbus casibus statutum trahit ad futura.l.cũ tale.§.pe.cũ sua gl. de cõd. & demon. Si de pterito dicit ẽt uideri dicendum,quod futura delicta contineat qa uerba legis siue statuti pterita respiciũt, & futura. l. 1.de cõd.ex le.ibi no. Bald.in d.l.cũ lex.dicit, quòd aut statutũ est platũ cũ determinatione certi tpis, uel certi casus, & ad illud nõ extẽdit. Si uero est oĩno indefinitũ trahit ẽt ad futura. Sed in l.leges.ubi male refert Cy. dicit quod opi. Cyn.hết locum in dispositione indifferenti.l.illicitas.in princ.de off. psi. Secus qñ ratio præteriti, & futuri discrepant quia tunc interpretamur legem in sensu æquo, & benigno, ut det causam delinquendi. Iudicio aũt meo ipsi non declarãt hũc articulũ q nõ est paruę importantiæ,& ideo aliter dico, qa qñque rõne uel causa aliqua fit una reformatio in statutorum corpore non clausa, & ista ẽm causam, uel rationem declaratur ut contineat, uel non contineat bannitos in futurũ. Ab.illa.n.dispositio restringit amplatur, & declaratur.l fi.de hær.instit.l.hæc actio.de cal.p Bart.plene ĩ l. ambitiosa.de decr. ab or. fa. Si uero nulla est cã ex qua colligi possit intẽtio statuẽtiũ tũc idẽ, quod in simplici statuto in quo sic dicẽdũ,quod aut statutũ loquit ex, presse in futurum, ut quia dicit quicunq; bãnietur,

nietur, & tunc non est dubium, quia ad futuros tm̃ ēt si esset lex dura. l. ꝓspexit. ff q. & à qui. Aut in pteritis ut qa dicit statutum, qui cunq; bannitus fuit, & tunc so'um de pręteritis intelli, ut d. l cum lex, aut statutum loquit dubie ut qa dicit quicunq; bannitus fuerit ꝙ pōt intelligi in pteritis, & futuris ut l. si iam facta. & l. solemus. de cond. & demon. & in l. 1. de his q ꝓ non scrip. hab. & tunc puto dicē dum, ꝙ aut statutum est talis naturæ ꝙ maleficium reddat penitus impunitum, ut in exemplo Odof. cum dixit de statuto disponēte ꝙ bannitus habeat pacē cancelletur, & tunc non trahatur ad futuros bannitos. s. ex maleficio cōmisso post statutum, qa talia uerba q̃ pnt hīc utrunq; signatum restringuntur à rōne pdicta ut hr in d. l. 1. & ꝑ Bart. in l. oēs populi, Bannitos aut postea ex maleficio iam commisso bene comprehenderet, qa in illis non est aliqua rō quæ restringere debeat ista re significatū uerborū statuti. & eadem rōne comprehēdit ēt eos ante bannitos q tñ t pe statuti pacem non habuerant sed habuerūt postea ſm Bal. in l. cū in secundo, de inju. test. arg. gl. ibi posita, Si uero statutum non reddit maleficium penitus impunitum, sed condemnationē mitigat, tunc cessante illa rōne locum habebat ēt in futurum ut d. l. 1. de cond. ex. leg, & l. Arriani. C de hær & ideo in exemplo. Bal. eius decisio non procedit ut patet ex prædictis.

11 Vndecimo † Stante statuto, ꝙ banniti rebanniant soluēdo. 5. solidos ꝓ libra, fit aliud statutum quo cauet qđ banniti rebanniātur soluendo medietatem bāni, quęrit qd soluere debeat ille qui t pe cōfectionis secūdi statuti erat bannitus in mille. An ſm primum solidos 5. ꝓ libra. An uero quingentas libras ſm tenorem secundi statuti. Cum hæc qō esset Paduæ determinatum fuit qđ soluere debeat medietatem ſm tenorem ultimi statuti, qa illud non dat formam futuris bannitis, sed futuris exemptionibus bannitorū, & sic futuris liberationibus ubi debet seruari lex noua. C. de usur. l. eos & l. seq. ut refert Cy. in l. leges. C. de leg. Sed Alb ubi supra q. 54. addit idem referendo latius q̃ Cyn. rōnem qa sicut ex noua loquēs siue dans formam probationib. locū hēt ēt in præteritis obligationibus. C. de testi. l. testium. ita, & hoc statutum locum habeat cum loquit dissolutione pteritæ obligationibus siue pteriti banni. Nec ob. in authen. hæc cōstitutio interpretat, &c. ubi dr, & non hēt locum nisi in futuris ingredientibus monasterium ꝓ quē tex. dicit quoscū contra tiū renuisse, qa ibi expresse dr ꝙ habeat tm̃ in futuris. & ita dicit intelligi ꝑ Azo in sum. illius ti. hęc cōstitutio, &c. Idem ēt tenet Bal. in d. l. leges. Nec ob. ꝙ ex primo statuto esset in quæsitum illi bannito t pe secundi. & sic non uideat ei auferri debere. l 2 §. merito, & §. si qs à princ. ne qd in loc. publ. ꝑ qđ quidam cōtrarium dicebant qa illud ius erat quęsitū ex mero beneficio statuti, & ideo potuit reuocari. l. qđ semel de decre. ab or. ta. Ista rō Bal. non multū urget qa aliud est dicere, an potuerit tolli tale ius. & certum est ꝙ sic nisi transisset in cōtractum ut hr in d. l. qđ semel. & in c. in nostra. de iniu. & dam. da. & aliud est dicere an tollere uoluerit, quo casu succedat q. supra dicta. Dico igi. ꝙ aut ante confectionē statuti secūdi qs bannitus uenerat ad soluēdū, & aliqd fecit ꝑ qđ dici posset statutū t iā fisse secū in cōtractū ſm no. ibi, & in l. 3 § emāc. ff. de col. bo. & tūc à secūdo statuto non cōprehendat sed posset soluere ſm tenorē primi, si uero nihil fecerat uera sit decisio ante dicta. In qua aduerte qa qō formatur in bannitis de pterito, & sic in nullo est supflua. Aut cōtradicit his q̃ supra prox. q. dicta sunt.

12 Duodecimo † circa idem statutum quo cauetur bannitos debere eximi de banno certā quātitatem soluendo Quęritur an bannitus pro falsitate habeat beneficium dicti statuti. Vel pone ꝙ statutum dicebat ꝙ banniti carcerati deberent relaxari certa quantitate soluta. Cōiter dr ꝙ non per l. fallaciter. §. 1. C. de abol. & l. Lucius. ff. ad Tur. & ibi Bal. nisi appareret statuentes aliud sensisse. l. si docueris. C. de fal. Decisio prædicta uera est, potest aūt ex pluribus de uoluntate statuentium apparere, puta si alias non erant carcerati uel erant tres, quorum duo erant banniti pro falsitate, tunc. n. cum aliter rectus sermo pluralis numeri uerificari non possit, ad illos porrigitur arg. ff. ad Treb. l. fin. Gui. in Spec. de abo. & purg §. 1. I uer. itē no. Intelligit illā l. Lucius. ꝙ ibi non erat nomen accusati receptū inter reos. & ideo cum accusatori nō esset necessaria abolitio ad illum nō refert subdens ꝙ ēt ad crimen falsi alias extendit ꝑ d. l. si doc. Sed primū dcm̃ est cōius. & ita tenet. Sed pro hoc sciendum est qđ nō intelligeretur bannitus ꝓ falsitate nisi q bānitus fuerit ꝓ falso punito aliquo ex capitub. l. Cor. de fal. ut hr ꝑ Bar. in l. quid

l.quid sit falsum.ff.de fal.& C.eod. tit.l. non exemplum.Adeo, ꝙ ēt bannitus pet cōstōnes principium tm̄ positas in tit. de fall. non intelligitur bannitus de falso.& ideo ut illos cōprehenderet,statutum Florētinum disposuit excipiendo à beneficiis nō solum cōdēnatos pro falsitate, sed ēt pro falsamento, ꝙ est interpretatum in punitis ꝑ principiū cōstōnes & ita potest etiam rn̄ sert, ad d.l.si docuerit.

13 Decimotertio † sciendum est ꝙ Iac. But. disputauit talem q. statuto cauebatur q ītelligerentur bannitis pro graui crimine,& q ꝑ leui,& inter bannitos pro graui maleficio ponebat bānitos pro insultu cum armis animo occidendi.Huius statuti tpe cōe uendit Titio ius percipiendi à quolibet bannito, uel banniendo ꝑ graui maleficio q uoluerit cancellari solidos 20.& solidos 10.ā.bannito ꝑ leui maleficio.Facta tali uenditione fcm̄ est nouum statutum declarans q dicātur bānitī ꝑ graui maleficio,& qui ꝑ leui,& inter bannitos pro leui crimine,siue maleficio ponit bannitos pro insultu cū armis aīo occidēdi.cuius statuti tpe uenditione durante,qdam fuit bānitus ꝑ insultu cū armis aīo occidendi,& petit se cancellari de bāno soluendo cōdēnationē.Quæritur qd soluere debeat dicto emptori.An fm̄ tps primi.An fm̄ tps secundi statuti,& sic an.20.an uero 10.& in d.disp. effusi. ue allegauit ꝑ utraq; parte, quas allegationes hic non inseram,sed ponam sūbam decisionis q̄ fuit, ꝙ soluere teneretur fm̄ primū statutum. Et anteq̄ ueniam ad rōnes suas ad uertendum est, ꝙ q.11.non habet cōionem cū ista, q in illa nullus cōtractus factus fuit cū aliquo.Itē hæc fuit facta mentio de futuris bannitis non ad impunitatē maleficii, sed potius ad grauamē.Probauit suā decisionem inter alias his rōnib. Prima quia attento tpe contractus,dcm̄ maleficium ex forma statuti erat inter grauia numeratū propter qd' in d. cōtractu facta relatione ad statutū intellī nominatum.Vnicuiq; n in una scriptura subin. determinatū aliq ꝑ platum refertur ad aliā q̄ cōtinet determinatū,& certum.Illud determinatū.& certum intellī expsse,& omni certitudine positū in scriptura q̄ se ad illā refert. ff. de re iu.l.l.ait pror,de uer b.obl.l.ubi autē. §. qd' uere.C.de sent.q̄ sine cer. quan. l.2.ff. ad Treb.l.siqs prore.inst q.mo.test.inf.§ sed & si qs Sed cū scriptura statuti ueteris contineret & numeraret grauia crimina ad ipm̄ statutū ueditionis scriptura se referat. hr perinde ac si omnia grauia crimina in ipso contractu uenditionis nominatim numerata fuissent, ut dictis iurib. Secundo ex eo,ꝙ non obst. secundo statuto crimen, de quo tractatum est manet sicut erat graue vere simplr̄.& rāliter. Cum hęc f.esse graue procedat causa immutabili.Cum iure diuino,& humano delicta distinguuntur ex animo delinquentis, & fm̄ il lū aggrauant.Vn̄ dicitur in iure diuino, ꝙ q uenerit ad cōcupiscentiam.iam mechatus est in corde suo. Item, & ius humanum insultū cum armis animo occidendi punit ut homicidium cōsumatum.C.ad l.Corn.de sica.l.1. Cū ergo ex iure diuino, & humano tale delictū est graue,non potuit à lege municipalisu peruenietę in sui ueritate mutari,ut in §.sed nālia.inst.de iu.nat.& ciui.licet ex statuto potuerit pœnæ impositio alterari. Hinc est qd' dr̄ pro leui crimine magna pœna, & ꝑ graui parua, quasi mutatio pœnæ non faciat crimen esse leue, uel graue.C.de lib. & eod. lib. l.si manum.& de hær.l. oēs. Licet ergo statutum respectiue ad ius municipale sit immutatum.Tn̄ in ueritate illud maleficium remanet graue,& sic in ipso uenditionis contractu cōtinetur,quia emens,& uenens intelligunt se retulisse ad uerā, & naturalē grauitatē nō ad fictam,& ciuilem.l.pen. C. de his q ue.æt. imp &.l.si ita quis.§.is cui.& l.cū pater. §.hæred.de leg.2.Tertio,quia fcm̄ non potest à legetolli sed ipsa uenditio facta fuit.& ius quęsitum emptori fm̄ primum statutum. ergo non potuit illud ius à statuto lędi. de cōtrah. empt.l.sæpe.§.fin.de cond.ob cau.l.3 §.fin.& q.mo.usuf.amit.l. sicut.§ fin. & de aqua plu. ar.l.in cōcedēdo.cū sim. Addūt ultimo,ꝙ re leges nouæ ad pterita nō trahunt, s. ad regulandum cōtractū pm̄ & ius qd' ultimū in aliquo aduersa.l.11 dec. Sed inflio patet q. hoc erat ius q̄situm ex cōtractu maxime unc loso ibi ex simplici dispōne statuti. præterea statutū nouum hic nihil dicit de cancellatione ibi secus,& ideo uera est decisio supra dicta qua si statutū fm factū uideatur sine diminutione iuris tertii.i. ipsius emptoris. ff de pri. cre.l. Antiocēsium,& l.2 § mer.& §.si quis à principe,ne qd in loco pub.& ista est melior ratio q̄ secunda,q̄ tn̄ not.& uide pro ipsius declaratione, quæ habentur in l. leuia.ff.de accus.

14 Decimoquarto quæro † statuto cauetur, ꝙ falsarii, & robatores statatū banniti non

possint

possint cancellari de banno, posito etiam quod habeant pacem ab offensis. Postea secundum est aliud statutum quo cauetur quod oẽs banniti possint cancellari de banno habita pace ab offensis soluẽdo unũ solidũ pro libra condẽnationis Quæritur nunquid falsarii, & robatores possint cancellari uirtute secundi statuti, & uĩ quod sic qa primum statutum tollitur per scd'm inst. qui.mo.test.infi.§ poster. Dyn.determinauit contrariũ.qa et noua statuta distinguunt, & limitant ꝑ priora arg. de leg. 3.l. talis scriptura. Item qa statutum spālr præcedens derogat gñi de ali.& ci.leg.l. liber.de uerb.obl. l.doli clausula de pœn. l.sanctio legum,& de leg.3.l.uxorem § feliciss & ita scribit in d.l. talis scriptura & cum ibi sequitur Ray Pro qua decisione facit.l.non est nouũ.& l.sed,& poster.ff.de leg.& quod ibi per Guil.& alios, & in l.sciendum.ff.qui satisd.cog.& de ht. cõt. auth.offeratur. Ad quod facit quod not. per gl.sup uerbo quinquenniũ in auth.de nupt.§. si uero Incertum & ita et tenet solũmodo referens Dyn Alb.ubi supra q.57. Hanc decis. tenet Bald.r,ñ in secundo statuto nihil esset additum, de solutione unius solidi pro libra. Sed pp illam additionem dicit se dubitare, qa primum statutum disponit solũmodo respectu pacis habitę, sed sm disponit mixtim respectu pacis,& solutionis. Vnde nõ est ista cancellatio gratuita sicut erat prima. Statutũ ergo sm loqtur gñalr in uno casu,& antiquũ spālr in alio. ergo spāle non derogat gñali d Syll.si quis in graui.§.hi quoq; de aqu. le. l.Titia.§. qui Marco. Quantum ad falsarios retenta determinatione pcedentis 12.q.non st dubium sm statutum non extendi per d. l.Lucius,nisi aliud appareat.Quantum ad robatores stratarum uerã credo opin. Bald.& ppea dicam non obst. primo statuto dem bãnitum pro robaria habita pace ab offenso soluẽdo solidum unũ pro libra posse cancellari uirtute secũdi statuti.Nõ.n.sp spāle derogat gñali,uel qualificat, siue restringit vt hr plene per Bar.in l.qsitũ.§.pen.ff.de fun.inst.Additio.n.uel detractio inducit rei diuersitatẽ l. ius ciuile,& l.ius aũt.ff.de iust.& iu.& sic sequitur reiũ diuersitas,& cessat reg.d.l.doli. cum sim. Facit et quod prima dispõ simplex est odiosa ergo de simplici loquens non uerificatr in mixto.l.mariti lenocinium.§ hoc quinquenn. & l.uim passam.§ præscrip.de adult.& quod not.per Bar.in l.2.in princ.ff de verb. oblig.

15 Decimoquinto quæritur, † data est securitas omnibus uenientibus ad nũdinas, siue ad festũ S.Io.Baptistæ duratura ꝑ octo dies. Quærit an banniti libere, & secure uenire possint Dixit Bart.quod non in l.1.ff.ad l.Iul.ma. ꝑ l.1.C.de nun.q dicit, quod quicunque uadit ad nundinas non debet inquietari,& tñ non hẽt locũ in hostib.ciuitatis l.merc.C de cõmer. & merc. Banniti aũt qui pñt impune offendi sunt hostes,ut l.amisi.§.q deficiũt.ff.de cap. dim.& dem fuit supra i 1.par.huius cpis q.4. Habes ergo quod in gñali securitate,nõ cõtinet nisi aliter appareat.Põt.n.securitas ueniendi cõcedi,ut dixi supra i 2.par.huius cpis.q.15. & ex hac decis. Bar.patet quod banniti qui non possent de dicta securitate generaliter data uenire, quia illi non essent hostes,& sic cessare d.l.1.C de nund.cum d.l.mercat.

Ex dictis supra proxima qõne insurgit de-16 cimasexta qõ † In qua cõsuluit Bar.Statuto cauet.quod si qs fuerit citatus ad se excusandum ab accusatione,uel inqsitione, & cõparuerit illa die,uel sequẽti,nõ possit capi ꝑ aliquo debito,& si captus fuerit debebat relaxari.Cõtingit quod Petrus q in certa quantitate erat ꝑ maleficio bãnitus fuit citatus ad se excusandũ à noua accusatione,uel inquisitione q cõparuit.& post excusationẽ eadẽ die fuit captus ꝑ bãno,fuit in q.an de iure capi potuerit,& in d.cõs.arguit primo quod sic, qa illa securitas debet intelligi ꝑterq pro maleficio.C. de his q ad eccl.cõf.l.2.cum gl.sua i auth. de ma.prin.§.neq; aũt.Secũdo, securitas data à lege in domo sua,ut l.plerq;.ff.de i ius uoc. & de reg.iu l.nemo de domo,nõ itellr ꝑ maleficio,ut ibi.Tertio,qa talis securitas non extẽdit ad debita pub. i auth.de mã prin.§.pub. & sic d m statutũ debeat limitari.l.ut grad.§. sed si lege, de mun.& hon. Quarto,qa statutũ debet intelligi sm ꝑpriã cõfiscationẽ.l.nõ alr.de leg.3.l.1.§.si is q pauem.ff.de exec.sed. debitor,& creditor ꝑprie est qñ qs alienã fidẽ sequr.ff.si cer.pet l.1.sed i maleficio ex cõnullũ est debitũ quod qs sit alterius fidẽ secutus ergo &c. Determinauit cõtrarium qa post sniam nõ dr qs cõuenari ex maleficio, sed ex q si cõtractu.l.3.§.idẽ scribit.ff.de pec.hic est quod dicit lex qñ agit de crimine ad aliquẽ cõdẽnãdũ debet agi corã pside. qa dr cã criminalis, sed facta cõdẽnatiõe tũc ageret corã ꝑcuratore Cęsaris,q est iudex iter fiscum, & priuatũ, & sic est causa ciuilis,non criminalis.

C.ubi

C. ubi cau. fi. l. 1. & 2. per hoc patet rñsum ad primã, & secundã rõnes, quia loquuntur, qñ quis capit pro maleficio inuestigando, & puniendo, & sic qñ maleficiũ est proxima causa capturæ Sed hic proxima causa capturæ est ipse priuatus cõtractus qui sñia celebratur. Vnde sicut sñia lata per iudicem pro priuato non põt exequi capiendo. ita nec lata pro fisco. Præterea ciuitas utitur iure priuati, l. simile. ff. ad mun. C. de iu reip. l. 2. libr. 1 2. sed ad petitionem priuati capi non posset pro sibi debito. ergo nec ad petitionem cõis. Tertio, appellatio debiti refertur ad oẽ debitũ siue sit ex contractu, siue ex delicto l. græce. §. sed si ex delicto. ff. de fideiuss. de uerb. signif. l. si cui. sed statutũ dicit simplr. quod nõ possit capi pro debito ergo. &c. Et per hoc patet rñsum ad rõnem quartam qa ibi loquitur secundum allusionẽ uocabuli arg. not. in l. 1. ff. de tuto. Adduxit ul. l. 2. § legatus. ff. de iu. & de acc. l. hos accusare, circa princ. Nõ obst alia in cõtrariũ alleg. qa illa erat securitas uolũtaria. hæc uero necessaria. Credo Bar. cõsuluisse in casu in quo nõ habeat statutũ qđ banniti possint impune offendi, uel si est statutũ in illo nõ cõprehẽdat talis bannitus, alias cũ tunc esset hostis reip. talis securitas eũ non cõprehenderet, ut dictũ est supra pro. q. Nec potest fieri dña inter uoluntariam, & necessariam, tum qa in itio ad nundinas ẽt qñque potest esse necessaria ut patet ex seq & tamen gñaliter dixit bannitũ non contineri. item quia per expressam concessionẽ securitatis poterat, & debebat sibi pro uideri ut pluries dcm̃ est per nõ. plene per Bart. in l. si q reus. de pub. iud. & per id qđ dixi supra in parte secunda huius. tpis. q. 15. Vbi ergo talis bannitus non reputatur hostis. põt procedere dcm̃ Bar. pro quo allego casũ in l. 1. C. ad l. Iul amb. ex pdictis ẽt patet quod ubi aliquo casu de maleficio possit iterũ cognosci per no. in l. senatus. C. de acc. & in l. 2. C. de tpr. & in fine non hẽt locum prædicta decisio Tunc n. posset detineri pro maleficio puniendo non pro quantitate banni. & cessarent rationes Bar. de quibus supra, & propter ea talis banniti debent esse multum cauti.

17 Quæritur xvii. & xviii.† in casu in quo securitas, uidelicet, & securitã defendet, an cõcessa pro ueniẽdo inte ligant cõcessa pro redeundo. gl facit. quod sic in l. ult. ff de sep. uio. & ibi Bart. idẽ dicit Non n. intelligitur secure uenire, qui secure discedere non posset, l. sciẽdum. § 1. ff. de

18 legi. ad Treb. l. de ætate. Et idem tenet in l. 4. ff. de pœn. Cõiter tñ causa tollẽdi dubitationem apponit ẽt standi, & recedendi, imõ ẽt apponitur tps. Sed circa hoc qrit an talis securitas intelligat pro una uice tm̃. De hoc dic ut per Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. & ibi scripta intelligo qñ securitas non hẽt tps, tunc. n. illud uerum quod intelligit pro una uice tm̃ si uero hẽt tps, quo concedens durare uoluit illam non finitur licet bannitus reuertat ad locum extra dñium concedentis, quia ex tpis appositione colligitur contraria uoluntas cõcedentis. l. non aliter. de leg. 3. cum si.

Factum est statutum quod banniti pro uitio sodomitico, pro robaria, & homicidio in perpetuũ non possint rebãniri. & quod non possint receptari sub graui pœna. Nullusque eis dare possit auxiliũ, uel fauorẽ. Bãniti uero pro aliis maleficiis possint rebanniti elapsis duobus annis à die lati bãni si habuerint pacem ab offenso uel eius herede, quo casu soluẽdo certã quãtitatẽ eximantur de bãno. Et hoc statuto uarie oriuntur qõnes. Primo ergo & sic

19 ex ordine. 19. qritur. † An bãnito pro uitio sodomitico, pro robaria, uel homicidio q non potest in ppetuum rebanniri, possit dari securitas pro annis cẽtũ, dicto statuto nõ obstãte. Facit ad hanc qõnem quod sic gl. in l. cod. §. institutã. ff. de le. 1. sed illa gl non est uera. Et ideo dr, quod talis securitas non potest concedi ne dũ ad annos cẽtũ per l. fi. C. de sac. san. eccle. sed nec longæuo tpe. l. cũ hæres. in prin ff. de sta lib. ubi hr in qbusdam lcis. per Bart. & est ueritas qa per indirectum esset bannum uiribus euacuare l. 1. §. quæ onerandæ. ff. qua. re. act. nõ. da. faciunt not. per Bart. in l. ambitiosa, circa sñam negatiuam de decr. ab ord facien.

20 Vigesimo† loco circa idẽ statutũ ad partẽ prohibitæ receptationis. Quæritur. Titius receptauit Caiũ bannitũ pro homicidio ignorans eũ esse bannitũ an incidat in pœnam receptantis? Dic breuiter quod dcm̃ statutum sic gñaliter loquens intelli secundum ius cõe. l. 2 C. de noxa. & not. in l. fi. §. in computatione. C. de iu. del. Ius autem cõe non punit ignorantem sed solummodo scientem, uel scire debẽtem, ut habetur in l. 2. §. non enim. ff. de incen. rui. & nau. & in l. metrodorum ff de pœn. & no. per gl. & Bart. in l. 1 ff. de recep. ubi glo. dicit, quod sciens presumitur si conuiciatia notorium erat illum esse bannitum, quod est no. & idẽ no. in simili in l. tutor. C. de peri tut. & idem

si eius bannum publicæ præscriptum erat, ut no.in l.fi.ff.de decr.ab ord.fac & sic latius uide re uelis uide Alb.de Gan.in parte bannitorum qōne quæ incipit, Alia est qō dixerunt tñ quidam prædicta uera si bannitus erat persona nota licet bannum ignoraretur: Si aūt erat persona incognita receptanti, dicebant, ꝙ tenebatur cum debuerit explorare suam conditionem ut l.seruos.C.de agr.& cen.nisi esset hospitator q explorare non tenetur conditionem hospitum l.1.in fi.ff.fur.aduer.nau.quod non tenuit Bar. sed dicit indistincte non teneri receptantem ignoranter, adeo ꝙ nisi scientia in accusatiōne apponatur semper ueniat absoluēdus. de quo per eum in l.2.C.in quib.cau.coloni do & c.li. 11.scientes ergo, uel scire debentes illum bannitum si receptant puniuntur, nec est necesse, ꝙ sciant causam banni, uel eius qualitatem. Postquam n.sciunt bannitum inuestigare debent an sit de prohibitis receptari.& ita intelligitur,
21 quod no.per Bar in l.1.C.de colo.illi.eo.lib.

Vigesimoprimo quæritur, † An consanguineus banniti scienter eum receptans incidat in pœnam statuti. Bar.in l 2.de recep.quæ vř dicere, ꝙ non dicit ꝙ aut est talis bannitus qui pōt occidi ex forma statuti. Et tunc quia dř hostis ciuitatis, sicut eum perdit ciuitas ita eum perdunt agnati.& cognati.l.postliminium.§.filius ff.de capti.Et quod ipse dixit in l. si adulteriū cum incestu.§.liberto.ff.de adulte.Si uero non potest impune occidi & sic non est hostis, tunc aut statutum imponit certam, & determinatā pœnam, & illa pœna esset imponenda ꝑ gña litatem statuti.Non ob. d.l.2. quia loquitur de iure cōi ẜm ꝙ est limitata certa pęna. posset tñ iudex si uellet uti arbitrio per legem sibi cōcesso.l.quid ergo §.pęna grauior.ff. de his qui no.infa.& sic causa cognita posset minuere pęnam.& sic ẜm Bar.impositio pœnæ limitare facit ut dictum statutum a iure cōi non restringatur, quod est mirandū, maxime quādo sunt tales coniuncti quibus non solum ciuilia noīa, sed naturalia conueniunt ut in patre, mře, & econuerso, quæ noīa ꝑ bannum nō perduntur.Et uide quod dixi supra in 1.par.huius temporis.qō 20.& ideo credo potius iudicis arbitrio relinquendum ut ēt cum sit certa pœna locum habeat ex causa.d.l.2.per no.in l.hodie.de pœn.& in §.pœ grauior.& in l.athletas.§.calūniator eo.ti.licet n.de iure non esset pœna determinata ut l.hodie.tñ a consuetudine determinata dř ut ibi no. & sic utroq; casu statutū determinetur a d.l.2. Dixit ex causa quia si si ne aliqua iusta causa receptaret locum haberet opinio Bar.l.aut facta.per totam. ff. de pœnis. & l.respic.§ delinquunt eo.ti.

22 Vigesimosecundo quæritur, † Quid in uxore. an incidat in pœnam statuti si receptat uirū bannitum, Guil.in Spe.de don.inter ui. & ux.§. fi.uel s.quid si uir est in banno.dicit, ꝙ uxor bāniri, & ēt excommunicati cōicabit cum eo nō obstante banno, uel excommunicatione alleg. 11.q.3.c.quoniam.de sent.exc.c.inter alia. & sic vř concludere ꝙ sine pęna possit eum recēptare.facit ff.de adul.l.uim passam.§. muliere. Nec ob. ꝙ uir sit hostis ciuitatis, quia statutum uires matrimonii soluere nō pōt cum sit de iure diuino, ẜm Fran.de Arc.in d.l.2.& idem ēt tenuit Alb.ubi supra q.7.al.l.1.C.de rep. & quia uxor debet sequi infortunium uiri.l.si cum dotem.§ sinautem.sol mat.

23 Vigesimotertio † pone ꝙ statuto cauetur ꝙ bāniri non possint receptari in castris, uel uillis sub certa pœna. Titius de uilla S. Martini quæ habet domos cōtiguas excepta una domo quæ distat per militare a Burgo uillæ est tñ in agris siue in cōfinibus uillæ prędictę receptauit quēdam bannitum scienter in dicta domo. Quęritur an incidat in pœnam statuti. Dicit n. Titius se non teneri, quia non receptauit in castro, uel uilla, sed in agro inter quæ est differentia, ut l.t ff.ad l.Iul.de ui pub.& cum statutum sit stricti iuris, & pœnale debet restringi.ff. de pœnis.l.interpret.Contrarium tenuit Alb.ubi supra q.102.per identitatem rationis, & reip.fauorem. Ad quod alleg.l.1.§.1.C. de fal. mo. & de hær.l.quicunq;.§.quod si fecerit.quod est uerum, quia uilla ẜm nostrum usum non constituitur ex uallo uel fossa, sed ex ipsis domib. & agris. Et ideo licet non sint dominus coniūctæ nihilominus uillam constituunt Pro quo vide plene per Bar in consil.quod incipit. Quæritur utrum iurisd.& in l 1.ff.de dam. inf. & plenius in extrauag.qui sint rebelles.super uerbo Lombardiæ. In quib. declarat quod sit uilla, castrū, ciuitas, prouincia, & c. Et ad propositū melius in tractatu de insula. 15.figura quæ incipit. His quo ad finem, & c. ubi sic loquitur. Villa dicitur ẜm propriam significationem a uallo. hoc est ciuitas quæ non cingitur muro, sed uallo ẜm Hugutionem. Sed in usu nostro uilla appellatur quædam uicinia plurium habitantium siue aliquod municipium siue aliqua municeps, q̄ proprie loquendo appellatur uicinia. & ita

aecipit gl.in l.ex hoc iure.ff.de iust. & iure.¦Et sic quia ẽm cõem usum debet intelligi statutum de quo dixi patet ꝙ receptator tenetur. An aũt pro eo teneretur uicinia recurrendũ est ad no per Barr. in l. 1.§.eodem aũt recto ad Sylla.& in l.si tertius,de aqua plu. ar.& in d.l.fin. ubi ponit qualiter uilla debeat mensu tari.de quo dixi supra eod.t.pe.par.2. q. pen.

24 Vigesimo quarto † Titius receptauit in loco ꝓhibito Caium bannitum pluribus diebus, Deinde eum ꝓdiit.cœpit.n.eum,& pñti siue eius curiæ p̃sentauit,q̃rit an debeat puniri ut receptator,an p̃miari ut capiens,& p̃sentãs.Hæc q̃o fuit Alb. ubi supra q.68. & ꝙ puniat arguit,qa semel delinquit qđ sufficit ad l.Iul.maiest.l. fin.de arb.l. si duos. §. fin.qbus ex cau.in pos.eatur l.hæc aũt.1.rñ.quia inspicitur tp̃s quo eum recepit uariatione non admissa.l.dispensatorem in fin. ff. de sol.Et quia in delictis non est locus pœnitentiæ de fur. l.qui ea mẽte.& de ędil.edic.l.qs sit fugitiuus. §.1.& qa inconstantia reprobať, de proc. l. in causæ.Et qa maleficium non debet remanere impunitum ad l.Aquil.ita vulneratus. In cõtrarium arguit ꝙ excusari debet ex quo pænituit obediens fuit,& ꝓdiit arg.de in integ. resti.l.pen.qa satisfactione se liberauit a delicto.C.ne tur.uel cu.l. 1.& de crim. stel.l. 1. & qa rl'r pœnitentia ꝓdest in criminibus .C. de aposta.l.hi qui de hær.l. manich. dixit finalr̃, ꝙ ut audiuit Bononiæ fuit determinatũ eum puniri debere pœna statuti cõtra qđ fecit receptando ꝑ iura supra inducta. ipse tñ dixit pœnam mitigari debere .arg. auct. de man. prin.§.sed qa delinquẽtes,& plu.§. illius tit: ꝑ quo.C de his q se defe. lib.10. & ff. de iure fis.l.deferre.Nec p̃dictis ob. ꝙ ꝑ pniam tollatur delictum,ut extra de testi.c. testimoniũ. & de pœni.& re.in decr. ꝑ totum. qa illud uerũ fure poli nõ iure fori,& in hoc residet. Sed tu dic,ꝙ aut cõstat,ꝙ initio retinuit cum aĩo receptandi,& postea mutato ꝓposito delibera uit eum iudici p̃sentare. Et ueram credo decisionem p̃dictam.s.ꝙ puniať ex receptione . in delictis.n.cõsumatis non hẽt locum pœnitentia ut in iuri supra allegatis. Licet aũt puniať ex receptatione nihilominus p̃miari debebit ex præsentatione,sunt. n. actus diuersi. Vnus.n.est receptatio de qua puniť, & alius p̃sentatio de qua p̃miať. Et sic non ob. ꝙ ex eo.l. actu cõsequať pœnam,& p̃miũ, ut.l.siue hæreditaria.ff.de neg.gest. qa imo ex diuersis sicut dicimus in si.'in .l.1.ff. de his qui.ut ind.& ꝑ Dyn. in rl'a, ꝙ ob grãm lib. 6. & ꝙ not.ꝑ eum,& Ray.in l. decreto.ff.de susp.tu. Si uero hoc non cõstat tunc non puto cũ puniri,sed solummodo p̃miari.p̃sumiť eũ recepisse, & tenuisse ut eũ curiæ p̃sentaret, ar.ff. ad Mac.l.sed Iul.§.ꝓinde , & qđ ibi ꝑ Doct. & in l.Maced.C.eo. nisi ꝓbeť aliquid ꝑ ꝑ qđ talis p̃sumptio excludať, qa una præsumptio tollit aliam.l. diuus.ff. de integ. rest. Puta ꝙ tunc præsentauit eum curiæ ꝙ ei aliquis minatus fuerat ꝙ eum accusaret uel aliqđ simile arg.not.in l.fulcinis. §. quid sit latitare . ff. quib.ex cau.in pos.ea. & quod hr̃ plene per Dy.& Bar.in l.post.cõtractum.ff.de donatio.

25 Vigesimoquinto quæritur, † Quidam in uilla receptauit bannitum ꝑ ꝑ qđ ex forma statuti tota uniuersitas uillæ fuit cõdemnata. An agere possit cõtra illum receptantẽ . Alb. ubi supra q.69.dicit,ꝙ sic,& allegat qđ non reperiť,Tu aũt die,ꝙ aut uilla fuit cõdemnata ex eo ꝙ non cœpit illum bannitũ, & tunc cõtra illum receptantem agere nõ possit. Cõdemnať.n.ex suo facto.i.non facto.s. uniuersitatis.quo casu cõtra alium non agitur.l. ẽt. §: pen. si de pet. hær. & quod not. in l. si quis dolo.§.1.in ult.glo.in si.ff.de re.iu.& ar.ff.mã. l. si procuratorem.§. si ignorantes. uer. si hi qui.l.aget tñ ad ratam condemnationem ẽm not.in l.4.§.actor.ff. eo.tit.ubi per Bar. Si uero fuit condemnata ex eo ꝙ ille receptauit , & sic ex facto receptantis.Et tunc põt agere cõtra illum.ar.ff.de uerb.obl.l.2.§.fin.& quod ibi ꝑ Iac.de Are.l. nam , & seruus in princ.ff. de ne.ge.nau cau. sta.l.licet.§.fin. de his q de re.uel essu.l.si uero.§. cum aũt, & de euic.l. si plus:§.1.& C.de exa.trib.l.missi opin l. 10.

26 Vigesimosexto † Stante statuto prædicto, ꝙ nullus possit dare bannitis auxilium , uel fauorem sub certa pœna. q̃ro an in causa ciuili uel criminali talis bãniti qs possit aduocare ꝑ bannito ,an non quasi dicať ei dare auxiliũ uel fauorẽ.Antiqua q.est, ut patet in Alb.ubi supra q.33.Bart.in l. qsqs. C. ad L Iul.maiest.uř.uelle ꝙ talis aduocatio uel ẽt ꝓcuratio facit eum incidere in pœnam ꝑ illum text & ad participationem quæ fit cum excõicato.Rñdet,ꝙ illa est medicinalis .Istud bannũ est mortale.Sed in l.in fur.§ ope.ff. de fur.notabilius loquitur p̃mittens.ꝙ qñ ꝓhibetur auxilium simplr̃ non habito respectu ad actum intellr̃ multũ late pro quolibet adiutori

torio siue matuetur pecunia, siue per iter associet l. 1. C. de hic q latro. qđ et tenuit Alb. q. 35. siue qd aliud fiat quod ad eius utilitatem pertineat allega. ff. ad l. Iul. ma. l. 4. post prin. hoc ꝑmisso ad ꝓpositū cōcludit ꝙ qñque auxiliū ꝑbeť sciente superiore ꝑ uiā iustitiæ, ut qa petiť ꝓnunciari bannum nullum, uel petiť cassari allegando aliq̃ iustitiæ causā puta ꝑ l. 1. in fine ff. de qō. & pone ꝙ succumbit. Et non uř aduocatus ꝑstare auxiliū uel fauorē ẽm Inno. in c. solet de sent. excōi. in gl. mag. Qñq, ꝑ uiam gratiæ ut implorando simplicem misericordiam, ut sic ꝓcuro, ꝙ aliquis rebanniant. Et hoc est licitum iřr, & nō fit cōtra statutū l. si fuerit. ff. de re. dub. l. in metallum. ff. de poe. Fallit in eo q esset dānatus siue bannitus ꝓ crim. læsę maiest. pro quo non licet supplicare, ut d. l. qsqs. Qñque ꝑstať auxilium in iudicio superiore ignorante, ut mutuando pœcuniā uel qd aliud ut supra, & tunc puniť aduocans uel ꝓcurans, ut d. l. 4. Sed ex his uerbis Bart. non decidiť qō supra posita, qñ in alia causa fuit aduocatus uel ꝓcurator banniti in aliqua causa separata bannito, & tunc aut illam causam pōt agere, ut qa se defendit non exclusa defensione à statuto, uel q agit bonis non publicatis nō ꝓhibita audientia à statuto l. si tibi mandauero, §. is cuius bona. ff. mand. & tunc non hñt locum statutum, qa dat ei auxilium, & fauorem in relicta arg. ff. de iurisd. om. iud. l. 2. & de ꝓc. l. 1. §. usus. & l. ad rem mobilē, & l. ad legatum. eo. tit. Si. n. ꝑmittiť ei iudiciū ergo cum suis qualitatibus, ut d. §. usus in procuratore, & in aduocato in l. 1. §. ait ꝑtor de postu. Et qđ dicam statim q. 28. Si uero nō ꝑmittiť ei agitatio talis causæ puto talem ꝓcuratorē uel aduocatū, si sciunt eū bannitū teneri de auxilio ꝑ d. l. qsqs Si uero agit causam banniti aut obtinuit. & clarū est ꝙ non debet puniri ut supra. Aut succubuit, & tūc aut causa erat dubitabilis, & non puniť. Aut erat manifeste friuola siue iniusta, & debet puniri. ar. eius qđ dicimus de eo q recurrit aduersus laudū, & succūbit, qa si habebat iustā cām credendi se iuste petere, & excusať a pœna, alias nō ut hæc hñr in l. tres fratres. ff. de pact. & ꝑ Io. And. ĩ ad. Spe. ĩ ti. de ar. §. seqř. uer. qd si cōpromiss.

27 Vigesimo septimoq; pone. Inquiriť uel ex accusatione ꝓcedit contra Titiū bannitum cui non pōt ex forma ꝑmissi statuti ꝑstari auxilium uel fauor. qdam comparet corā iudice, & allegat illū esse absentem ex aliqua causa. Quæriť an incidat in pœnā statuti? Guid. de Suz. in qōnibus statutorū sub litera. S. in statuto dicente qđ nullus possit bannitū defendere tenet ꝙ in pœnam incidat, qa talis allegatio est defensio ut in oībus legib. dicentibus absentem defendi. In cōtrarium alleg. Alb. ubi supra q. 33. ꝙ dcm̃ statutum uideať loq de auxilio extra iudicali. C. de his qui latro. l. 2. extra de homi. c. sicut dignum. §. fi. & ibi ꝑ Inno. de schisma. c. 1. lib. Item qa speciale uř in l. q sqs. ergo in aliis cōtrariū debet seruari. ff. ad mun. l. 1. Sed ꝑ decis. Guil. alleg. qa ita occidit qs lingua sicut facto. l. distinc. si qs uiduam. Et qa clamore, & ploratu dř qs auxilium ꝑstare. ff. ad Syll. l. 2. §. potuisse. & §. seq. Finaľ cōcludit, ꝙ in pœnā non incidat. Sed si recte aduertať loquiť in aduocato allegantæ causas causæ. de quo dixi supra ꝓxima q. Puto tñ, ꝙ dcm̃ eius uerum sit ꝑ l. seruum quoque. §. publ. de ꝓc. ubi patet ꝙ talis allegans non dř agere causam ꝓpriam siue absentis, sed publicam. Præterea facit in iudicio sciente iudice. ergo, &c. ut dcm̃ est supra prox. q. & facit qđ no. in l. in eo. § nemo. de reg. iu. Et intelligo hoc uerū in themate qđ ꝓposui. in casu aut Guid. de Suz. forte procedit dcm̃ suum, qa statutū ꝓhibet defensionē iudicialē qđ patet, qa eius thema d. cit, ꝙ bānito nō fiat ius, ꝙ nulli ꝑmittať, & ꝙ possit ipsum defendere. l. si ff. de iust. & iur. & intellige de allegāte causas absentiæ in facto cōsistētes. Pro quo uide q̃ dixit in 1. ꝑte 3. par. q. 5.

28 Vigesimo octauoq; circa idem statutū quæro, an ille q tulit testimonium ꝑ tali bannito, dicať ei statutum ꝑstasse auxilium, & fauorem? Bar. in l. post legatum. §. his uero. ff. de his qui. ut indig. dicit, ꝙ sic si ꝑstitit testimonium sponte, secus si coactus ꝑ illum tex. cū gl. Hoc intelligo, ut dixi supra ꝓxime. s. in q. 26. qñ causa per bannitum agitata non erat ei ꝑmissa, sed forte admissus fuerat nō opposita exceptione, uel qa nō cōparuit aduersarius. Si aūt ei fuisset ꝑmissa locum habet qđ ib dixi, ꝓhibitio. n. gñaľ auxilii intelřr, nisi in casu licito arg. l. 1. §. deniq;. ff. qđ ui aut clam. & C. de adul. l. ita pudor. Si aūt qui cœpit bannitum uolens ducere ad curiam, & deinde eum relaxauit. Dicit Ray. in l. 1. §. unusquisq;. de ser fug. ꝙ aut relaxauit eū gratis, & non puniť ut opem ꝑstans, ut ibi. Aut ꝑ pecuniam, & tūc puniť arg. l. 2. de receptato. qđ

forte

forte uerum est non existente statuto ꝙ possit impune offendi alias forte non procedit ꝑ ea quæ dixi supra parte prox.q.1. & q.38.

29 Vigesimonono quærit.† An ille qui eximit bannitum captum de manibus familiæ,qui ut dictũ fuit supra parte proxima huius tẽporis q.32. tenetur fisco ad soluendum condemnationem per l. ad commentariensem. & per l. quisquis.ibi alleg. teneatur ẽt ut præstans auxilium uel fauorem. In hac qõne possent multa dici. conclusiue tñ tenendo ꝙ utraque pœna teneatur cum ex diuersis factis oriantur, una quia eximit, alia quia auxilium dedit. item quia una ciuilis, ut.ff. si quis cum qui in ius uo.est ui exi. per totum. alia criminalis. l. fi.de fur.Pro quo uide. ff.de fur. l. nunquã plura.& in l qm̃.C.ad l.Iul de ui. ff.de pœ. l. sanctio legum.& ꝙ hr̃ in l.2.§.qui aduersus. ff.de postu.& C.quando ciui.ac præiud crim.l.1.

Ex prædicto statuto de quo dictum est in q.19.ubi de pacis beneficio ponit, insurgunt

30 multæ qõnes.Et ideo.30.quæro.† An tale beneficium competat bannito pro adulterio. Et dubium facit quia super crimine adulterii non licet transigi nec pacisci. C. de transac. l. transigere, imò itẽ non licet transigi à cõtumace ẽm Bar.in disputatione sua quæ incipit Lucanæ ciuitatis,in fin.sed hic fuit contumax ergo,&c. Sed in simili articulo Bar. consuluit cõtrarium dicens ꝙ qdam est transactio q̃ fit de re dubia, & lite incerta. & illa fit ad impediẽdum ꝓcessum ne amplius super tali crimine procedat Et istud nõ põt fieri super crimine adulterii,nec ẽt pacto. Quędam est pax, & cõcordia ꝑ quam rancor q est in aĩo iniuriati remit nec ꝑ hoc ꝓcessus impedit, licet pœna minuatur ex forma statuti. Et ista pax est ꝓmissa in oĩ maleficio ut inst. de iniu.§. fin.& de pact.l.1.& l.si tibi.§. quædã. Et ꝙ de adulterio possit fieri pax est tex. expressus. C. de adult.auc.sed hodie,& in corpore unde sumitur, ubi dr̃ maritum per adulterium iuxta posse reconciliare eam sibi, qđ nil est aliud, nisi pacem facere. Aduertendum est ꝙ ille tex.loquit de remissione q̃ fit uxori non de illa quæ fit adultero q̃ ur ꝓhibita l. secunda. §. lenocinii ff.de adul.paria.n uñr ab initio consentire, & postea adulterium committere. Pariter.n. punit retinens uxorem in adulterio depræhẽsam,& ipsam alii adulterans, ut ibi. & l.mariti lenocinium in princip. Retinendo iñ opin. Bar.dic ꝙ lex transigere, & iura supra allegata loquunt ante sñiam latam cõtra adulteriũ, post aũt sñiam latam in causa adulterii licitum est transigi super pœna. ff.de pac. l. iure gẽtium.§. si paciscar.& §.item si experiar ẽm Bar.in d.l transigere. & in l.quid ergo § pœna grauior.de his qui not. infa.Et sic non ob. contraria. Et sic concluditur ꝙ statutũ prædictum locum habet ẽt in bannito ꝓ adulterio.

31 Sed circa idem 31.dubitatur.† a quo pax de adulterio hr̃i debeat ut locum habeat beneficium statuti.Dicit Bar.in pręalle.3.cons.175 quod incipit Prãti terræ rochæ, qđ sufficit hr̃e pacẽ à marito tñ ipse.n. est ille cui principaliter infertur iniuria,& qui oĩbus præfertur iniuria uindicanda ff.de adul.l.2.§.fi. & C. de adul.l.q̃uis adulterii cum muliere aũt non cadit pax cum non possit dici ei illata iniuria, quia in uolentem factum est. Præterea ipsa de hac iniuria non põt conqueri accusando, qa socia criminis.C.de li.cau.l.si filiũ 15 q.4. Nemini,ergo ab ea nõ requirit remissio, qa non est iniuriæ persecutio de iure deli. l. aır ꝑtor. Præterea ꝓbões factæ contra adulterum nõ præiudicant mulieri.l.denunciasse.§. fin. ff.de adult.Et sic cum mulier non cõfitetur se adulteram uel non dicit se iniuriam passam, non est ab ea requirenda pax, quia uideretur confiteri se adulteram l.qm̃.ff.de his qui not. inf. Sed in contrarium facit C.de rapt. uir. l. 1.& in auth.de rap.muli. & quod not.Dy.in regula scienti, in primo contrario lib. 6. sed illud uerum in muliere rapta, secus in simplici adulterio. hęc Bar.non intelligas per hoc ultimum quòd statutum non habeat locum in raptore, sed intellige ꝙ tunc requireretur pax ẽt à rapta, quia ei principaliter iniuria facta est.

Trigesimosecundo † in quo examinabo

32 †33. & 34. qõnes.† Quæro bannitus in sta-

33 tuto prædicto comprehẽsus habuit pacem à

34 filio eius quẽ offendit, postea mortui,minore tñ,& sine iudicis decreto. Quæritur an habeat beneficium statuti. Hęc qõ multas habet partes. Prima est, an ipse minor ẽt pupillus possit de morte patris pacem facere Secũda,si põt an requiratur auctoritas tutoris. Tertia,si non requirit,an possit petere restõnem in integrum.Et erit alia qõ circa q̃ dicit Bald. in l.1.C.de in inte.rest.mi.ꝙ sic. Et si habet tutorẽ pupillus cũ eius autho. si non hẽt cũ auctoritate iudicis supplentis turoris defectũ.Et si adulter hẽt curatorem cum eius auctoritate idẽ dicit in ꝓdigo subdens, ꝙ nõ potest petere restõnem

restõnē in integrum, quia non intellī lædi q pacem facit. Ad primum & secundum alleg. not.l.cred.§.1. ff. man. Sed aduerte qa pdicta latius examinantur in Spec.& suis additionibus in tit.de hom.uerſ. illud aūt. & ibi refert prius opin. Alb. Gal. in tit. de acc. §. pen. qui post allegationes hinc inde cōcludit quod aut pupillo aliquid datum fuit, & tunc ualet.l. p ses.C. de transact. Si non est datum idem qa interest minoris sumptibus, & litibus nō uexari.ff.de min.l.min.& de iniur.l.sed si unius § filio nam & ciuitas pacem seruans cōmen datur,ff.de cens.l.1. Deinde subdit opin. Vb. de Bobio quæ fuit,ut infans nullo modo possit.ff.de pact.l.1.si autē excessit infantiam.dicit requiri tutoris auctoritatem,& iudicis decretum.Videamus ergo per ordinem articulos supra tactos. Primus articulus sit de infante.& in hoc oēs cōcordant ꝙ non,nec solus,nec cū tutore l. 1. ff.de pact.& de noua l. 1.cū sim.Secundus articulus est, an tunc solus tutor possit pacem facere, ut sic sufficiat bannito. In hoc fuerunt opin. Sed cōis opin. se habet ꝙ aut homicida est icognitus, ut qa dubitatur.an ille cui pacem reddit cōmiserit homicidiū pris,uel non, & non pōt,ut l.pses C.de transac.ideo dixit Io.And.ubi supra referens dcm Guid.qđ cautela est facere pacem, uel recipere tanq̄ illi,uel ille. q dr̄ iculpatus. Si uero est certum.& tūc aut interest pupilli, puta pp periculum suæ psonæ.& tunc potest tutor facere,ut l.1.§ sed nōnullos,de tute. & ratio.distr. alias non. l.interdum. §. qui tute. ff.de fur.& ista fuit opin. Iac.de Bur. quā ibi sequitur Bal.Sed aduertendum puto qa hæc qō alio non dato debet esse sopita.de iure.n. cōi nulla pōt fieri uindicta.l.3.§.eum,qui. ff. de ui,& ui arm.& l.ut uim.ff. de iust. & iure. Snīa de homicidio lata est, ergo amplius nō pōt accus.l.licet § pen.ff.nau.ca. sta. & ideo nihil ur̄ remittere,sed potius iure rei p.uti.& ideo facilr̄ defendi pōt talem pacem ualere. Sed dubium facit qn̄ ex forma statuti est per missa uindicta.Tunc.n.ur̄ illud ius donari & ideo tunc tenenda est opin.Iac.de But.ꝙ possit si est ei periculosa inimicitia,alias nō. Sed cōsidera,ꝙ tutor ēt euidentē damnosam hæreditatem infanti delatā solus repudiare non pōt sine cōsanguineorū īfantis cōsilio,ut no. ff.de auct. tut. l.si ad pupillum, & l.is pōt. ff. de ac. hær. & in l.tutor de bon. poss. & in l. 1.§.si tutor.ff.de success. edic.& in l.eius est, nolle.ff.de re.iu.ubi gl.not.loquit̄, c.qnimō, sm̄ Azo.in d.l. tutor, requiritur ēt iudicis auctoritas quod ibi sequitur Bart. & Bald. in l. bonorū. C. qui admit.ad bo. poss. Cum ergo hoc casu sit expresse alienare, & illud facere qđ quantum ad mundanam uitam uerecundum est.puto solius tutoris non sufficere pacem,sed requiri cōsilium cōiunctorū sm̄ l.magis puto.§.ne passim de rebus eorum,& iudicis decretū p supradicta. Id aūt qđ dicit cautelam esse fieri,ut ei q dr̄ inculpatus non prodesset ad beneficium statuti,qa requirit pacē fieri de cōtentis in bāno in quo cōtinetur.ꝙ fecit,& sic cōfessus intellī,& si tunc non esset satisfactum statuto per nota, & maxime per Bart.in l.1 §.1.ff.de dolo. & l.1. ff. si qua.pa. fe.di.& qđ scripsit in cōsilio qđ incipit qdam Matthæus sup uerbis illi enunciatiuis, ut dr̄ &c.q dicit tanq̄ dubitatiua summi non tanq̄ affirmatiua. Pro quo ur̄ tex.in l. si in uenditione in si.ff.cōm. præd. Tertius articulus sit de pupillo cum tutore, & adulto cum curatore.& in hoc cōcordāt oēs,ꝙ sic, ut supra dictum est.Sed an tunc requiratur iudicis decretum,qdam ꝙ sic, ut in prædicto uersic. illud aūt. Bald. aūt cōtra ꝙ non requiratur iudicis decretum,quia nihil alienat, & qa in executionibus pœnarū non subuenitur minori. ff. de min.l.auxilium, & quia non dr̄ damnum pati.de sep. uiol.l. sepulchri. ut ipse scribit in l.1.ff.de pac.Sed ut dixi supra id potest esse uerum inspecto iure cōi tm̄, sm̄ qđ actio iniuriarum remitteretur,nō.n.dr̄ esse in bonis.& p ea dici solet ꝙ dr̄ hæreditas adiri, ut dicā inf.in q.36.inspectus uero statutis uindictam permittentibus maior est dubō,licet n.tale ius non dicatur in bonis, ut l.cum emancip. ff.de col.bo.& in l.sed si unius.§. si ante,de iniur.tn̄ alienatio dr̄ sicut in repudiatione hæreditatis in qua ante aditionem nullum ius dr̄ in nobis esse, ut l.pretia rerum. ff. ad l.Falc. Quia tn̄ in casu nostro loquimur de effectu pacis ad cancellationem fiendam non grauito,sed aliquo soluto,& sic pur in aliquo punitur, satis putarē uerum esse iudicis decretum non requiri,ut d.l.pses Cautela tn̄ est, ut eius auctoritate fiat,ut oē dubiū remoueatur, ut in d.uers.illud autē. Vltimus art.sit,an possit peti restitutio in integrū, ut sic interim pax non dicat̄ firmiter facta. In hoc dicit Iac. de Are.in d.l. 1. C.de integ. rest.mi. ꝙ nō,qa in executionib.pœnarū &c.ut l.auxiliū,& qa nō

est læsus q uoluit fugere inimicitias, de usufr. l. gñali. §. 1. in prin. & idē ut dixi supra tenet ibi Bal. & in d. l. 1. de pac. & sic ꝑ ꝑ hoc non re tardabit cancellatus maxime cum in talibus nō inspiciat qđ euenire pōt de iure speciali. l. 4. circa prin. ff. de fideicom. lib. & per Bart. plene in l. inter stipulantē. §. sacram. de uerb. obl. ex p̄dictis itaq; patet qualiter requiratur pax qñ filius mortui passi iniuriam est mino. & patent expedite 32. 33. & 34 q.

35 Quæro ergo trigesimoquintō† circa idem. Filius occisi maior ut sic cessent aliæ dubitationes fecit simplr̄ pacem de iniuria facta patri cū remansisset patri. An hoc sufficiat ad cā cellationē bāni posito ꝙ pax sit ꝑpālis de con tentis in snīa bāni. In cuius decisione primo uidēdū est an statutū p̄dictū qđ loquit de hæ rede intelligat de filio, & descendēte. An uero ēt de extraneo. Si. n. primo modo intellr̄, non uidet ꝙ sit necessaria hæreditatis aditio. ff. de ope. lib. l. ut iureiur. §. si liberi, cū ibi notatis. & ita uoluit Bar. in l. danni. §. Sabini. ff. de dā. infec. ubi dicit tale ius competere iure hæreditario. quod secus est si intellr̄ gñaliter de quo cunq; l. 3 § si quis hæred. ff. de sta. lib. & l. qui hæredi. ff. de cōditio. & demon. Et qđ debeat intelligi de filiis uidet probari, qa idē indicat de remissione iuris, ꝙ de ipso iure l. manumissione ff. de iust. & iur. & quod not. in l. de tutela. C. de in īteg. restī. mi. sed ipsum ius uin dicādi nō trāsit in hæredē l. iniuriarum actio. §. 1. de iniur. ergo debet intelligi. i. de filio. l. lex facta. §. fi. ff. ad Treb. & qđ habetur ꝑ Bar. in l. Gallus §. etiā si parente de lib. & posthu. & ita dixit Bar. in l. si filius qui patri. de uulg. & pup. ubi dixit ꝙ sufficiebat pax habita à filio ēt q abstinuerit ꝑ ꝑ beneficiū suitatis quę operatur cōmodum filii. Et idē tenet ibi Bal. qa nomen hæredis ꝓfertur rōne naturali. Ex quo si uerū esset sequeretur ꝙ nō sufficeret pax habita ab eo q adiuisset filio abstinente, puta qui non esset de descendentibus. Quan tū ad me passus est dubitabilis ꝑ ꝑ naturā ma teriæ super qua profert tale nomē, sed ꝓpter materia fauorabilē cōis īterpretatio sc habet quod intelligatur de quocunque uel succes sore l sciendum de uerb. sig. & ita tenuit Bal. contra Bart in l. 2. C. de lib. & eo. li. & etiam Bart. in l. eadem §. cato. de ue. b. oblig. ut di cam infra in q. 39. Non ob. ꝙ ius uindicandi non sit transitorium, quia imò transitoriū est de sui natura lite contesta, ut ibi cum con cor. de quo ar. uide in d. §. ēt per Bart. & Bald. per Doct. in l. antiquas. C. de usur. & in l. an nalibus. C. de lega requiritur ergo aduersifica tionem statuti quod sit hæres ideo, &c.

36 Trigesimosexto uidendum est an ex tali pace dicat adire hæreditatem. Alb. ubi supra q. 9. tenuit ꝙ sic si aliquid recipit, quia illud dat cōtemplatione mortis arg. ff. ad Tre l. 1. de lib. & posth. l. in suis. Cōis uero opi. se hēt in cōtrarium l. ꝑ hærede. §. fi. & ibi ꝑ Bart. ff. de acq. hær. & et per alios. & in l. quæsitum. ff. de sc. uiol. facit l. eum qui. C ar. tute. de his qui ef. uel dele. l. si uero. §. hæc actio. & ita determinauit Odof. ut refert Gui. de Suz. q idē tenuit in suis qō. sub literas S. Quod intellexit idem Odof. in d. §. hæc actio nullo existen testamento. Sed ubi sit dcm̄ statutū tribuēs pacis beneficiū dixit eū intelligi adire hæredita tē, & nil allegat. & idē sequitur Cy. in d. l. eum qui. qđ non credo uerū, nisi in instrō pacis di catū, ꝙ fecit pacē ut ille cōsequeret beneficiū cancellationis. Tunc. n. intellr̄ adire, quia alias habere nō posset beneficium arg. d. l pro hærede. §. Papin. & l. illud. eo. tit. ita debet intelligi dictū Odof. Simplex ergo instrumētū. pacis habitæ ab eo qui potest hæres esse non dat beneficium cancellationis, nisi de aditio ne tunc facta aliter appareat. Vide tñ quod dicam infra hac eadem parte q. 47. ad fin.

37 Trigesimoseptimo† quærit ꝓcurator Titii offensi cū gñali, & libera administratione fe cit bānito pace de cōtentis in bāno, quęritan uirtute dictæ pacis bānitus possit ꝓpter dcm̄ statutū certū qd soluendo cancellari. & uī ꝙ sic, quia tutor pōt. l. ꝓses. C. de transact. ergo & procurator cum libera. l. procurator. cui li ber. ff de proc. In cōtrariū est ueritas, qa aut nō uenit in mandato hōis eo ꝙ non cōsistit in administratione patrimonii. ut l. nec mu lierē. C. de manu. uin. aut si uenit requiritur spā le mandatū. ff. de ꝓc. l. mādato. extra de arb. c. per tuas. & de transa. c. contingit. & ff de pac. l. nā, & nocere. & ita not. ī Spe. de treug. & pa. uers hoc quoq; not. & de procuratore. §. ratione igitur sui uers. 22. Et ita seruatur.

38 Trigesimooctauo† quæritur an sufficiat, bannito hr̄e pacem uerbis uel factis sine scri ptura. Puta quia probat bannitus ꝙ offensus, uel eius hæres bis eiue cognitionem bi bit secum uel cœpit eum per manum, & simi lia, & uī, & sic, quia per tales actus alio non dato intelligi ꝗ fieri pax, & remissio iniuriæ.

Facit

facit qđ notaẽ in l.1.ff. de pac. & inſt.de in. iur.§.fi.eo.tit.l.nõ ſolũ hoc aũt ꝓbaẽ, qa nõ reperiẽ hic caſus inter illos in qbus requritur ſcriptura de qbus hẽ per Dyn. in ſuo tract.ꝑ Gui.in Spec.de inſtr. edi. §. reſtat uerſ. ſed ſi vnus ꝑ gl.in c.t.de cen.lib.6 & ꝓbaẽ ex not. in l.3.§.pen.ff.de adim.le.per Bart.in l.1.ff.de pac.Et vẽ caſus in l.in ipſius C.fam. ercif. Et ibi ꝑ Guid.& hoc verũ licet Gui.in Spe.in ti. de hom.uer.illud in duob. uerbis uideaẽ ſenſiſſe contrariũ per c.pactum, de uerb.ſig.qđ non ob.ut ibi no. in glo.Quia tñ facilius poſſent fieri fraudes cõiter per ſtatuta prouidetur ꝙ de tali pace debeat conſtare per publicum inſtrm, & tunc dicit Bald. ꝙ producens tale inſtrm non debet detineri ſed ſtatim relaxari.ff.de in ius uoc.l.neque in fin.

89 Trigeſimononoꝗrĩt an ſufficiat bannito ſi hẽt pacẽ ab uno ex pluribus hæredibus occiſi ſiue aliter offenſi Qõ hæc in diuerſis titulis qõnum ad idẽ tendentium reperiẽ diuerſimode terminata, & licet in uoluminibus habeanẽ, tñ pro contrarietate determinationũ opus eſt ut aliqualiter inſiſtaẽ.Et ideo ſciendũ,ꝙ iſta qõ fuit de facto Bononiæ.& ibi Oſber. de Cremona determinauit talẽ pacẽ ab uno habitã nõ ſufficere ꝑ tex.l 1.§. denũciari in fi.de lib. agno. Itẽ qa indefinita æquipollet vñi de leg.2.l ſi pluribus. Sed Old. tunc tenuit cõtrariũ qa ſtatutũ ſupra relatũ dicit ab hærede,ergo ſufficit ab uno cũ hæres ſit'. Itẽ qa uindicare necẽ defuncti eſt qd indiuidum ergo cõpetit cuilibet hęredum inſol dũ.ff.fami.erc.l.hæredes.§.antea,& de ſeru.ruſt.l.uia §.fi.Nec obſt.lex ſi.ff.communia præd. quia ibi ius illud indiuiduum reſpicit corpus hæreditariũ, ideo ibi requiritur conſenſus oĩum, ſed in ꝓpoſito tale ius non reſpicit quid hæreditarium ergo ſufficit uolũtas unius,& ita dixit Cy.in d.§. denũciari fuiſſe Paduæ determinatum.Bar.aũt in l.eadẽ. §. cato.de uerb. obl.dicit ꝙ licet in indiuiduis apud quẽlibet hæredũ ſit ius inſolidũ,tñ eſt ſine effectu niſi ceteri conſentiant,de ſerui.ru.pdio. l. itinere', & qđ licet in tutoribus apud quẽlibet ſit inſolidũ ius actiones exercendi, non tñ ſic in iure ꝑ qđ tutela finiẽ l.claũ.C. de auct. pſtã. & ideo in propoſito cum extingueretẽ ius uindicandi non debet teneie pax ab uno habita niſi ceteri conſentiant, quod etiam apparere dicit ex eo qđ ſtatutũ dicit ab hærede , & ſic de eo qui ex aſſe.i. in totum hæres eſt l. ſi

defenſor.§. 1. de interr. act. Ac ẽt quia hæres ꝑ parte non repræſentat defunctũ, niſi pro illa parte.C.de rei uen.l.cũ ã matre , ꝑ alia.n. hẽ ut extraneus ut ibi.& no.de præto. ſtip.l. 2 § fi.ff. de quo ſtatuto nõ cogitauit . Finalẽ tñ concludit ſtandum maiori parti hęredum intelligendo maiorẽ partẽ pro numero ꝑſonarũ,& unciarum,& ubi ſint pares ſtandũ eſſe dignioribus,& ſi in oĩbus ſint æquales ſtãdũ eſſe remittentibus,& ſic pacẽ facientibus de pac.l.& ſuũ §.fi.& l. maiorẽ , in prin.& C. q bo.ce.poſ.l.fi.reputans iniquũ eſſe ꝙ unus ſolus q forte eſſet unus triſtis poſſit pacẽ facere.Contra l.ſi unus.§.ſi filio. uer. ſed interdũ ff de iniur. ꝗ ſnĩam dixit æqtati conſonã. Bal.uero in hac q. multũ uariauit . Nam in l. cõis libertus.ff.de in ius uoc.ſequiẽ opi.Cyn. qa cum non agaẽ de pecuniario commodo penes unũquẽq; hoc ius faciendæ pacis conſiſtit inſolidũ,ſed non ſic vbi agiẽ de pecuniario cõmodo,& ita rñdet ad not. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. vbi allegaẽ lex ſi quis hac lege, §.fi.ff qui,& à qui.ma.li. non fuerit. Sed in l. 1.ff.de pact.dicit ꝙ aut tractamus de pace ad effectum tollendi ꝓceſſum inchoatũ & tunc ſi ille q inchoauit remittit ſatis eſt l. per fundũ.ff.cõia pd. Aut ad effectũ tollendi ſnĩam latam , & tunc ſecus eſt . Et ſic tenet directo contrarium, dicens ueram eſſe opi.Oſber.& ſubdit ꝙ opin. Bar.de maiori parte loquens non põt eſſe uera , qa illud uerum eẽ qñ aliquid competit pluribus collegialiter.i. uniuerſis ſecus ſi ſinglr. Tunc. n. contradictio unius qui utiẽ iure ſuo liberationẽ excludit ſm Innoc.de maio.& obe.c.humilis . Implicat ergo ibi cõtrarietatem ꝙ pax unius ſufficiat,& nõ maioris partis, ſed debet intelligi ꝙ pars unius ſufficiat alii non cõtradicentibus . Si uero aliqs contradicat nedum habita ab uno, ſed nec à maiori parte ſufficiat in l. 2.C.de lib.& eo.lib. ubi dicit Oldr. uacillaſſe ꝙ nõ eſt uerũ. cũ ſemꝑ dixerit inſpici uerba ſtatuti , an loquaẽ in ſingulari an in plurali. poſt relatam oĩum opi.cõcludit ꝙ aut ius indiuiſibile accedit rei cõi. & tunc rei cõis habeat nãm, & melior eſt conditio prohibentis & plus ualet prohibitio unius ꝗ multorum conſenſus.ut d.l.fin cõia prædio. & ibi concor.Aut tale ius ſtat per ſe,& tunc aut attendit ad percipiendum aliquod commodum. Et tũc omnes debent requiri, ſed ſi diſcordãt præfeẽ maior pars ut l maiorẽ, & ꝙ not.per

art. in l. hær §. pcto. ff. ad Treb. Aut tale ius tendit ad vindictã, & tunc præfert magis idoneus, & cuius magis interest de sepul. uiol. l. 3. §. si ad plures & l. sepulchri. Aut tendit ad remissionem vindictæ, & idem quia fauorabilior est liberatio q̃ vindicta, & quia agit de publica vindicta, q̃ resp. remittit, nec pñt prętendere cohæredes aliq̃ læsionem, quia nihil agunt nisi ut afficiant. ff. de rei uend. l. in fun. item quia illa uerba. Si pacem habuit &c. nõ conferunt aliquid hęredib. ꝙ possit extingui, quia verba condõnalia non disponunt, sed facultatem denotant ff. si quis omiss. cau. test. l. si quis sub condõne. Et sic cessare dixit oĩa contraria quę loquũtur de plurib. ius hñtib. Concludens, ꝙ si statutum loquitur ꝑ uerba singularis numeri sufficiat pax facta ab uno ex hæredibus, qui sit honesta persona, & eam fecerit bona fide. Nam & ius diuinum ad hoc hortatur offensum, ut no. de his qui no. inf. l. furti. §. pactus. Ang. uero eius fr̃ faciens de eo mentionem in d. §. Cato. dicit de rigore iuris opin. ꝓdictam, & ẽt Bart. non posse procedere sed ueram esse opin. Ober. per iura per eũ allegata, q̃a in iuribus singulorũ non habet locum lex quod maior, nisi in casibus l. maiorem, & l. cõsil. de cura. fu. De humanitate aũt dicit veram esse opin. Barth. ut stetur maiori parti fm̃ eius diſtõnem dum tamẽ in maiori parte non computetur fœmina, quia ad eam ius uindicandi non pertinet, ut not. per gl. in usi. feu. in tit. qui feu. da. pos. uer. hoc aũt no. Dicit ẽt ꝙ si in numero minoris esset unus cõsors occisi, & alii essent extranei uox illius cõsortis esset oĩbus aliis pręferenda, ff. de acc. l. si cui. § 1. & l. si plures. Vide ergo in hac q. quę, & quanta sit diuersitas opin. Sed saluo iudicio cuiuslibet melius, & subtilius intuentis mihi vr̃ aliter esse dicendum. Nã qñq; ius uindicãdi incipit à persona offensi qñq; incipit à persona hæredis. Primo casu ut si statutũ dicit ꝙ nullus possit rebãniri, nisi habuerit pacem ab offenso, uel eius hæred. Et isto casu ius fiendæ pacis quo ad statuti bñficiũ incipiat, & ortũ habeat in persona offensi, & ex eius ꝑsona transeat in hæredem puto uerum esse de iure non sufficere pacẽ habitam ab uno, quinimò nec à maiore parte, cum ab hærede requiratur ꝑꝑ respectum defuncti. Et sit ꝑꝑ repñtationẽ dicta uerba non uerificanẽ, nisi in his q̃ totũ eum repñtant l. cum à me, supius allegata. Pro parte n. pro qua nõ est hæres censetur extraneus. Et sic hoc casu sit uera opin. Osber. per iura per eum alleg. & per d. l. si quis hac lege. §. fin. in quib. iuribus ius apud quemlibet est indiuiduum, ut l. Carm. pia. de iur. pat. Et tñ oẽs requiruntur. Secundo casu puta cum statutum dicit occidens decapitetur, nisi habuerit pacem ab hęrede occisi. Et sic solum fundatur ius in persona hæredis non respectiuarum ad ius defuncti. Et ista fuit qõ propria Osber. Oldr. & Cyn. Et hoc casu puto cõsiderandum duplex uindictæ genus. Vnum ius uindicandi ex forma statuti quod datur hæreditus mortui ꝓpria auctoritate. Aliud ius accusandi, ut per iudicem puniatur, uel bannjatur, & bãnitum offendendi quod datur cuilibet ex forma statuti. Quo ad primum ius qđ datur solummò ex iglo facto homicidii ẽt nullo secuto ꝓcessu & q̃a unicuiq; cõpetit insolidũ, licet unus pacem faciat, non ꝓpea piçiudicat aliis q̃a possint uindicare, & offendere, nec ẽt si maior pars pacem faceret. Ille. n. q̃ pacem non fecit tale ius uindicandi auctoritate propria non perdit, ut d. l. fin. cõ ia præd. & l. clarũ. de auct. pre. cum sim. Et est uerũ ꝙ in iure cõpetenti pluribus, ut singulis dispõ. l. qđ maior. ad mun. locum non habet, nisi in casibus specialibus de q̃bus iste non est. Quo uero ad fm̃ ius uindicandi per uiam iudicii, & sic accusandi, & faciendi puniri per iudicem, & ẽt bãnitum ꝓpria auctoritate offendendi uirtute statuti ꝑmittẽtis à quocunq; offendi, qđ ius est publicũ, & in quocũq; residet vt in ꝑsona qualibet, ut ff. de pub. iud. ꝑ totũ. Puto uerũ esse dcm̃ Old. ꝙ statutũ qđ loquitur in singulari locũ habeat si unus hæredum pacẽ facit. Cũ. n. statutũ sic loquiẽ in fin. sufficit pax habita ab uno. l. nõ alr̃. de leg. 3. l. 1. si is qui nauẽ, de exerc. cũ sim. Nec obst. ꝙ p̃iudicetur aliis, quia sic in iure publico, siue plurib. siue oĩbus cõpetẽti cõtingit, ut l. plures. ff. de acc. & nau. caup. stab. l. licet. § pen. Si. n. unus accusat, & nulla interueniẽte collusione accusatus absoluitur, cæteris ius accusandi sublatũ est. Itẽ si agitur cã nullitatis, uel cancellationis, uel exceptionis à bãno sufficit, ꝙ citetur resp. siue ipsam repñtantes, nõ aũt est necesse ꝙ singuli di uniuersitate citenẽ, ut hr̃ plene ꝑ Bar. in extr. ad repr. suꝑ uerbo citata, & si ad petitionẽ unius cãcellationis tale ius offendendi oĩbus perit. Et hoc casu uerificanẽ verba Bal. in d. l. 1. ff. de pac. Nec obst. l. clarũ

de

de auth. præst. & l. si cõia præd. cum sim. quia loquuntur in iure priuato cõpetenti cuilibet iure pub. & sic in eo potuit statuens disponere quicqd uoluit, de iniu. & dam da. c. in nfa & ff. de pri. cre. l. Antiocensium cum sim. cum plene no. per Bart. in l. toties. ff. de poll Hoc tñ casu verũ est. ꝙ sicut ubi accusans ꝓsumeretur collusisse non habeat locum absolutio vt hr̃ in tit. de prçuar. per totũ. Ita & tũc nõ habeat locum tale beneficium statuti qñ ꝑsona unius Hæredis q̃ pacẽ fecit est uilis, uel prauæ cõdõnis, ut sic statutũ à iuris regulis ordinetur ar. l. sed unius §. filio, de iniur. Nec obst. si dicatur tõ prędicta locum habet ẽt in primo membro, & tñ dicis diuersam esse censuram, quia ut dixi à diuersitate uerborum diuersa cognoscitur intẽtio l. Labeo. de sup. le. In illa aũt qõne, & sic in primo membro uerba statuti fundata sunt in iure cõpetenti offenso, & de eius ꝑsona in ꝑsonas hæredũ hic in iure ipsorũ hæredum nõ respectiuato ad defuncti personam, & sic diuersa colligit censura. l. si idem. C. de cod. Nec ẽt obst. quod ꝑ hoc dicantur alii perdere ius uindicandi ꝓpria auctoritate, q̃a non est verum, ut dcm̃ inf. in 3. tꝑe parte 1. q. 10. dum tractabo, an contra rebannitum possit fieri uindicta permissa ex forma statuti contra offendentem:

40 Quadragesimo † circa eandem pacis materiam pone statuto simplr̃ caueri, ꝙ bannitus rebanniatur si habuerit pacẽ, an sufficiat sibi pax habita ab occiso. Pone. n. ꝙ erat capitulis pœna pro uulnere facto aĩo occidendi, ut sic ante mortem potuerit in banno poni ſm no. per Bar. in d. l. dãni. §. Sabini, de dã. inf. & in Spec. de acc. §. uiso, uers. sed pone. & ẽt in tit. de inq. uers. pone, ꝙ habuit pacem anteq̃ esset bãnitus. In hac q. 1. uidendum est, an occisus possit liberare occisorem in quo Bar. in d. §. Sabini. dixit primo ur̃ ꝙ non, quia homicidium non põt remitti. l. diuus. ff. ad Syll. & ibi no. & ideo dicit ꝙ debet poni statutum in his terminis ꝙ qui occidit occidatur, sed si habuerit pacẽ minus puniatur. Et arguit ꝙ ur̃ facta pax de occiso, ut in §. Sabini, cũ oĩb. iuuib. ibi alleg. In cõtrariũ arguit de l. ita uul. & l. qui occ. ff. ad l. Aql & subdit, ꝙ ſm Guid. de Suz. tutius est fieri pacẽ de uulnere, & de oĩ eo qđ ex uulnere seq põt, & alleg. Gui. in d. uers sed pone ubi latius ꝑ Io. And. & dein de relato d. Iac. de Are. cõcludit ꝙ aut est certum de mente cõtrahentiũ, & stare debemus certo l. 1. §. si conuenerit ff. depos. aut nõ cõstat, & tũc ille remisit actionẽ iniuriarũ. & nõ ur̃ remissa actio de homicidio l. si duo pꝛoni §. Iulian. de iureiur. aut remisit iniuriam, tũc aut uulnus erat mortale, & oĩa vñr remissa, ut in d. §. Sabini, cum sim. Aut non erat prima facie mortale, & mors non ur̃ remissa, ut l. si uulnerat p. ff. ad l. Aquil. quia de ea nõ ur̃ cogitatum, ut l. qui cum tutorib. ff. de trans. & intelligo hoc ꝙ uere erat mortale. Si autẽ ex alia causa mors fuisset secuta non minus ualeret pax, ut d. l. qui occidit. ex quibus patet ꝙ cõcludit ꝙ quis possit reddere pacẽ de morte suiipsius, & prosit homicidæ, nõ obst. l. diuus, ad Syll. quia illud uerũ de iure cõi, de quo dic ut ibi, & per Bar. in l. si maritus. §. si negauerit ff. de adult. Ad propositum ergo distante statuto simplr̃, ut proposui de bannito dico, ꝙ si erat bãnitus tꝑe quo pacẽ habuit. & pax fuit talr̃ composita, ꝙ comprehendit ẽt de morte, & debebit cancellari si statutum requirit ꝙ aliquid soluatur sine dubio, quia non ꝓ ꝑca est immunis, sed mitius tenet Idẽ si simplr̃ dicit statutum cãcellandum esse ex beneficio pacis, quia lex diuus cum gl. habet locum ante latam sñiam non post ut dr̃ per Doct. in l. transigere C. de transac. & dixit supra hac ead. par q. 30. Sed õ non comp̃hende rei mortẽ non hr̃et beneficium. Si uero non erat tunc bannitus nõ ur̃ ei prodesse beneficium pacis, quia bannitus non habuit pacem, & sic non uerificantur uerba statuti l. in del. §. si extr. ff. de noxal, & l. Titius. ff. de mil. te. & quod ibi per Doct. Nec ei ur̃ sufficere additio hær. per quam vñr ratificari oĩa gesta per defunctum, ut dicam in seq. q. q̃a illa trahitur retro cum illis qualitatibus cũ quibus facta fuit, & sic tali qui bannitus nõ erat ut in regula rati. lib. 6 cum sim. & in l. eius q̃ ff. si cer. pet. Nisi ergo illam habuerit ab hærede non ur̃, ꝙ posse cancellari. Sed aduerte, ꝙ istud ultimum posset esse uerum si statutũ diceret si fiat pax bãnito &c. Tunc enim requiritur, ꝙ sit bãnitus tꝑe quo fit pax. Sed in ꝓposito dcm̃ fuit statuto caueri eum dr̃e cancellari si pacẽ habuit, & sic signari ẽt ips ptm̃ ut l. si iã facta, & l. sol. ff. de cõd. & dem. & qđ no. ꝑ Bar. ĩ l. oẽs pop. ff. de iust. & iur. dum tractat de signatu uerbi qđ põt esse ptm̃, & futurũ. Nec obs. ꝙ leges siue statuta nõ trahantur ad ptm̃ q̃a uerum est q̃tum ad prõs bãnitos &c. qđ declara ut dixi supra hac ead. par.

quæst. 10. ubi pro hoc ultimo omnino uide.

41 Sed pone 17. † statuto caueri, quod bānitus qui habuerit pacem ab hærede occisi debeat cācellari, &c. Et sic sufficiat, siue habuerit ante bannum, siue post. Titius q̄ uulnerauit ad mortē Caiu. habuit pacem ab eo uulnerato & de morte. Aut tacite ut dictū est supra ꝓx. q. aut expresse. an sibi sufficiat hęc pax. Barr. in pali § sabini, arguit primo, ꝙ sic, quia qui habeat a defuncto, habet ab hærede. ff. de ꝓb. l. pactū. & uī expressum. ff. de exc. tut. l. athletę. §. dat remissionē, credit contrarium cum hoc fauore hęredis sit inductū, & sic non pōt testator remittere. C. ut in pos. l. pe. & quod ibi not. & q̄a ex hoc quis inuitarēt ad delinquendū cum uulneratus expectās de ꝓximo mortē faciliter pacē faceret adduxit ad sui decisionē. ꝙ hmōi iniuriæ ꝓsecutio non cōpetit iure hæreditario ar. ff. de sep. uio. l. q̄situ. & l. pro hærede. §. fin. de acq. hær. Sed Bar. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. allegans pro hac parte, ꝙ statutum loqtur de hærede nō testatore. & sic in eo locū nō habet sol. matr. l. si uero. §. de uiro. determinat cōtrariū q̄a statutum qđ loquitur de hærede cōsiderat ꝑsonā defuncti put repræsentatur ab hærede secūdum met Bar. in l. eadē. §. cato. de uerb. obl. sed fortior uirtus est. in repræsentato q̄ in repræsentāte arg. C. de iure. del. l. cū aliq̄s. item quia hæres tenetur hēre ratum factū defuncti C. fam. erc. l. in ipsius, & l. si ergo. §. 1. de iure do. Et ideo hoc casu uolūtas hæredis nō debet requiri. ff. de ser. expor. l. 3. Patet etiā hoc fun... nāli rōne quia quidqd est causa causę est cau sa causati. ff. man. l. hærede. sed defunctus est causa causæ. i. hæredis. ff. de leg. 2. l. codicillis. §. pen. ergo est causa causati. i. pacis, & sic pax ab eo dependet. Et si pōt per alium ergo ꝑ se ipsum, & multo fortius arg. ff. de min. l. quod si minor. §. Scæuola. Nec ob. l. 1. C. de usufr. & l. scire ut in poss. le. alle. ꝑ Bar. in contrarium q̄a illa cautio ꝑstatur hæredi ut dño, & sic recipit eam tanq̄ quilibet ꝓprietariu nō tanq̄ hæres, hic uero tanq̄ hæres, & defunctum repręsentans facit. Credo hanc opin. Bald. uerā & fauorabilē. Non ob ꝙ statutū loquitur de hærede, q̄a cum de homicidio loquatur habuit respectū ad id qđ frequentius accidit. s. ꝙ plurimū interficiūtur incōtinenti, & sic pacem reddere non ꝑsit. Si ergo aliter contingi idem est per identitatem rōnis. ff. de leg. nam ad ea. & qđ no. in l. tale pactum. §. fi. de pact. Aduertendum tñ est. ꝙ bannitus debet ostendere aditionē hæreditatis, alias nō diceretur habita ab hærede. l. 3. §. si quis hær. ff. de stat. li. & l. q hær. de cond. & demon. Et ideo. si quis decederet sine hærede ẜm not. in l. si. ff. de instit. & l. sine hærede. in prin. de admin. tut. & l. postq̄. ut leg. no. ca. Puta q̄a facta diligenti inuestigatione, & excussione ẜm formam. l. pen. C. ad Treb. nō reperiretur qui hæres esse uellet. forte sibi pax habita a defuncto non ꝓdesset. Faciunt no. ꝑ Bart. & Bald. in l. 1. C. de act. & obl. qđ & si subtile sit, tñ non sapit æquitatem, & forte ēt non est uerū, quia si dicimus sufficere pacem habitam a defuncto de eius hęredis ꝑsona non est curandum, quia imō si aditur hæreditas q̄stio remaneret clara. cū adeundo oēs gesta defunctū ratificare dicaē, ut dictum est supra ꝓx. q. & ꝓ obaē. C. de lib. ca. n. l. si ab eo. nisi in his quę in fraudē ipsius hæredis gesta essent ẜm not. in l. 2. C. de his q̄ in frau. pa. Concludatur itaque pro parte fauorabili quod ēt tūc sufficiat pax habita a defuncto licet tutius sit aditionē hēditatis ōndere. Vide tñ quę dicam infra q. 49.

42 Quęro † circa idem 42. Dictum statutum requirit, ꝙ de pace habita a b hærede constet ꝑ publicum instrm. de pace constat per instrm taliter qđ aditio non inducitur ẜm ea quæ dixi supra q. 36. sed de illa probatur per testes. Quęritur an beneficiū pacis prosit bānito ut possit cancellari. Iac. But. disputauit q. in fini de qua Doct. ponūt in l. certi cōditio §. qm. ff. si cer. pet. & conclusit, ꝙ licet per testes nō possit probari ex forma statuti debitū ultra cētū solidorū. Si probaē ꝑ instrm promissio indēnitatis, uel interesse ꝑ testes poterit probari de quātitate damni, uel interesse, q̄a statutum loquitur de pace nō de aditione. Secūdo, quia uerū est ꝙ nō est facta probatio ꝑ testes, sed ꝑ testes, & instrm. & sic confectū est unum mixtum. ergo statutum in eo locū sibi nō uendicat. per not. in l. 2. de uerb. obl. Sed ista ratio ad propositū nō adaptatur, quia illud statutū est prohibitiuum. s. qđ non possit probari ꝑ testes. Istud affirmatiuū. ꝙ debeaē constare ꝑ publicum instrm. Et cum istud sit fauorabile debet habere locū in mixtis, ut no. per Bart. in d. l. 2. Sed attende, ꝙ imō effectiue istud statutum est prohibitiuum. i. ꝙ pax nō possit probari ꝑ testes, sicut dicimus in negatiua. l. si in prin. de doli excep. & in l. inter stipulantem. in princip. de uerb. obl. Et ideo

argu-

arg. m prędictum facit ad propositum. ſ quod dictum ſtatutum nō habeat locū in hoc mixto. Et ſic poſſit aditio probari per teſtes. Pro hac deciſione allegatur tex. d. §. qm̄ cum gl. ſua. nam tex. ibi dicit, ꝙ ille contractus mutui fit re, & uerbis, & gl. exponit. i. uerbis interueniente re. ſic in propoſito iſta probatio pacis fit per inſtrm̄. interuenientibus teſtibus quod hoc facit. ꝙ ubi alteratur natura ꝓbationis ſuper aliquo, ut quia dr̄ quod intamis admittatur ad probandū ſimoniam, uel adulteriū. Illa alteratio non extendit ad circūſtantiis, de ſimo. c. ꝑ tuas, & ꝑ Bart. in l. in qōnibus. ff. ad l. Iul. maieſt. & ꝑ Bald. in auth. ſi dicat. C. de teſti. ita in ꝓpoſito cum iſta forma ꝓbōnis detur ſuper pace non trahitur ad circūſtantias. Et ſic additio poterit ꝓbari per inſtrm̄, quod eſſe uerū oſtenditur, hæres non pōt eſſe niſi poſt mortem, de reg. iur. l. hæreditas. de vulg. & pup. l. 2. §. 1. De morte aūt rīc non ſit inſtrm̄ maxime in occiſo ſm̄ no. per Bar. in l. in ſenatum. ff. ad Turp. & C. de ꝓb. l. fin. & C. ad l. Aqu. l. contra negantem. Si. n. intelligitur, ꝙ mors non poſſet ꝓbari per teſtes, ſtatutum quaſi de nihilo ſeruiret qñ daret beneficium pacis habitæ ab hærede. Intelligitur ergo, quòd ipſa pax ꝓbetur ꝑ inſtrm̄. Circunſtantiæ uero poterunt probari per teſtes. ad quod ēt facit quod hr̄ in iuribus ſupra proxime allegatis. In quibus dr̄ per cōtrarium, quod licet maleficium nō probetur per inſtrm̄, tū circunſtantiæ maleficii bene probantur per inſtrm̄, ut puta adulterium probatur per teſtes. Matrimonium pōt probari per inſtrm̄, & ſic de ſi. ut ibi, & per Bal. in l. optimam. C. de contrahen. & cōmit. ſtip. Et intelligo prædicta ꝓcedere ſtatuto dictante, ut ſupra. Si uero ſtatutum diceret, ꝙ in cauſa cancellationis non admittatur ꝓbatio per teſtes ſecus eſſet, qa tunc hr̄et locum in quolibet articulo cauſæ arg. ff. de tranſac. l. cum hi, ſm̄ Bar. in ſi. in l. ſolet. de ali. & cib. leg. & Bald. in l. 2. de iureiur. Puto tū, ꝙ ēt tunc poterit probare mors, & filiatio. alias redderetur ſtatuti diſpoſitio inutilis. Cum. n. ſtatutum det beneficiū pacis habitæ ab hærede, & dicat, & in cauſa cācellationis nō admittatur ꝓbatio per teſtes debet intelligi ſuꝑ his quæ pñt probari ꝑ inſtrm̄ ut ſuper pace, ſuper aditione, ſuꝑ matrimonio. Sed in his quæ iſt non pñt probari niſi per teſtes, ut de morte, & filiatione, uel parentela ſtatutum non intelligitur. Lita autem. in princ. cum ſi. ff. de admin. tut. & ne iuris diſpoſitio reddat̄ inutilis. l. talis ſcriptura. in ſi. & l. ſi qñ de leg. 1. & l. Titia. §. idem, reſponſo primo, de uerb. obl.

43 Quadrageſimotertio ꝓpone ſtatutum dans bānito beneficium pacis reſtringit ſe ad certū tempus, pura qa dicit dum tū pax facta ſit intra ſex mēſes a die lati banni. Ex hoc ſtatuto poſſent oriri multæ qōnes, & ſubtilis inueſtigator à ſeipſo poterit reperire. Quarū ad præſens duas tm̄ gratia breuitatis attingam. Prima erit an pax poſſit fieri abſenti. & ſic an ſufficiat pacē fuiſſe factā abſente bannito intra terminum ſtatuti, quam qō format. Bal. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. & ibi primo allegat, quòd non ꝑ l. ſi cū Corn. de ſolu. In contrariū allegat quod ſic. quia liberatio pōt fieri abſentī, ut no. ff. de lib. lc. l. non ſolū. §. ſi liberationis uerba. Cōcludit, ꝙ pax ꝑfunctoria qualis ſit in foro pnīali pōt fieri inter abſentes, ut no. inſt. de iureiur. § ſi. pax uero ſolennis nō pōt fieri, niſi interueniente pñtia, uel organo iuxta no. C. de ſacroſan. eccl. l. illud, & de actio. & ob. l. cōſenſu. Et demū arguit cōtrariū de l. Labeo. ff. de iureiur. & nō ſoluit, ſed Bart. in d. §. ſed liberationis. rn̄det quod ibi interuenit nūc ius uel epiſtola. In hac q. cōſiderandū puto qd' interdū pax eſt neceſſaria hinc inde, quia ex omni parte ſunt factæ iniuriæ, & tūc talis pax eſt de nā pacti, ut l. 1. ff. de pac. & ſicut pactum non pōt fieri inter abſentes. ut ibi. ita nec pax. Si uero pax reqritur ſolum, ab una parte, quia ex altera parte tm̄ fuit illata iniuria, tunc nō reqritur ꝓmiſſio. ſeu cōcordia, ſed ſolūmodo reqritur ſimplex remiſſio facta à paſſo ei q intulit ſm̄ Guil. in Spec. de treug. & pa. uerſ. Itē ſi ex altera. Et ideo cum ex forma ſtatuti requiratur pax ſecūdo modo idest remiſſio iniuriæ, ab offenſo, uel eius hærede. dicendū eſt in hoc articulo illud qđ ī remiſſio dr̄, ſiue in liberatione in qua gl. ſunt cōtrariæ. Nam gl. in l. idē in duob. ff. de pact. & in l. Pōponius ſcribit de neg. geſt. tenent, ꝙ nō ualet in §. ſi liberationis uerba. Tenet gl. ꝙ ualeat, ſed ueritas eſt ſm̄ Doct. ꝙ aut ſit remiſſio abſenti ſimplr̄, & tunc nō ualet, ut in iuribus ſupra alle. Aut ſit remiſſio alicui recipienti pro abſēte, & tunc ualet, ut in iurib. ſupra alleg. & ubi alias q̄rit̄ actio ſi cedat, & nō alias ut not. ī l. huius. de leg. 1. Hoc caſu q̄rit̄ exceptio ipo iure l. refer §. ſi. ff. de pa. & ꝑ Bar. ubi ſupra, & in l. tale pactū. Et hæc de prima.

Secunda

44 Secunda quęstio & sic.† 44. est an ad beneficium statuti obtinendum sufficiat, ꝙ talis remissio facta obsiti recipienti pro bannito fuerit facta ante tps, licet ratificatio fuerit facta post tps Dixit Bal. in l. 1. ff. de pact. ꝙ nõ sufficit. ff. de app. reci. l. 1. rem ra. ha. l. honorũ. & quod not. per Inn. in ca. cum in tua. qui ma. acc. poss. Quod ut patet ex his q̃ ibi dixit, & ex his quæ dixi supra prox. q. debet intelligi in pace facta s̃m primum modum per quem requiritur hincinde promissio. Sola uero remissio ex altera parte q̃ ẽt pax dr̃. ut supra prox. q. dixi potest q̃cunq; ratificari, quia illud ius quæritur sibi ignoranti, & ratificatio requiritur non ut q̃ratur, sed ut perdãt, sicut dicimus in legato l. cũ pr̃ §. surdo. ff. de leg 2. & de cond. inst. l. si quis ita. Sic itaq; ubi apparent duo banniti de offensionibus hincinde factis, & tractaretur de utriusq; cancellatione pax requiritur reciproca, & in forma soléni. Si autem uni tm̃ fuisset illata offensio, uel de unius tm̃ cancellatione tractaretur, sufficeret pacem factã extraneo recipienti ꝓ bannito, qđ maxime uerũ est si est notarius recipiens ꝑ not. per Guil. & Doc. in l. non alr̃. de ado. rem pup. sal. so. l. non quasi. de mag cõue. l. 1. §. exigit. & ꝑ Bar. ff. de uerb. obl. l. stip ista. §. si quis insulã. Quinimò ẽt si fiat sacerdoti recipienti noı̃e bãniti. l. 1. §. ius pub. ff. de iust. & iu. iuncta d. l. non alr̃. s̃m Guid. de Suz consulendo. Et sic debet restringi, & declarari qđ dixi s̃m Bald. supra prox q. Pro quo uide qđ scripsit Bart. in l. non solum. §. 1. ff. de iniur. quæ debent intelligi procedere Aut cum instrumento, aut sine, ut dixi supra 38. q.

45 Si autem econuerso, & sic 45. † Aliquis nomine offensi pacem faceret bannito, & offensus post terminũ ratificaret absque dubio bannitus beneficium statuti non hr̃et, ut d. l. bonorũ, cum ibi not. & sic fit expedita 45. q.

46 Quadragesimosexto† circa eandẽ materiã cauetur statuto, ꝙ oẽs bãniti rebanniant̃ soluẽdo quartam partẽcondẽnationis, dũmodo nullus possit rebanniri, nisi habuerit pacem ab offenso, uel eius hærede. Titius fuit positus in banno ex eo ꝙ blasphemauit Deum. Quæritur an possit hr̃e beneficium statuti? in hac q. cõsuluit Bar. cõs. 168. & ı̃cipit cõsiliũ Minister fratrũ de pñaria, in quo dixit talẽ bannitũ hr̃e posse beneficium statuti, q̃a hẽt pacẽ ab offenso. Blasphemando. n. Deus principaliter offendit. Sed nos uidemus, ꝙ Imperator ei q̃ ip̃m blasphemauit facit pacem, & remissionem de iure statuto, & scripto. C. si qs Imp. ma. dix. l. 1. ergo magis Deus, cuius propriũ est misereri, & parcere. Et hoc est q̃a in epist. inter claras. C. de ep. & cler. dr̃, ꝙ ecclesia nunq̃ claudi gremium redeuntib. & alibi. Veniam pœnitentib. damus. C. de hæret. l. Manich. in fi. Vnde sine dubio sola confessione, & remissione simplicis sacerdotis dr̃ talis habere pacẽ ab offenso. Aut si diceremus eũ nõ habere pacẽ cum non reperiatur offensus q̃ possit pacem facere, tunc dicendũ est ꝙ illã clausula. Nullus isti &c. nõ põt referri ad istos terminos in quib. nullus offenditur, sed iõ puniť q̃a cõtra bonos mores. Facit quasi uerba illius clausulæ ad istos terminos adaptari nõ possint ar. ff. de adm. tut. l. ita autẽ, in prin. & §. 1. facit. ff. de postu. l. 1. §. deinde, & quod ibi not. s. ꝙ cl̃a ult. posita refert̃ ad ea ad q̃ cõmode referri põt. & s̃m hoc hic bannitus remanet in præced. parte in dispõne statuti. Ad qđ facit collatio illorũ uer borũ, uel eius hærede, quæ ad Deũ offensum adaptari nõ pñt, arg. ff. de uino le. l. fi. § cui dulc. & l. qui non milit. §. Lucio, de hær. inst. Et faciũt quę dicã infra in fi. 48. q. Nec obst. ꝙ dixi supra 40. q. iuxta fi. quia ibi statutum habebat unicã partẽ tm̃ dispositiuã hic vero dispositiuã, & limitatiuã.

47 Quadragesimoseptimo † stante eod. statuto, Titius fuit bannitus pro iniuria facta filio Caii, habuit pacem a Caio debito tẽpore. Quærit̃ an ei prosit dicta pax? In hoc Bar. bñ dixit qđ sic, nisi pater sit uilis personæ. l. sed si unius. § filio. ff. de iniur. ꝑ illum tex. qđ etiam intellr̃ siue sit in ptãte, siue emancipatus s̃m gl. inst. de iniur. §. itaque. quã gl. tenuit Din. & sequitur Cyn. in l. si noui conuitii. C. de iniur. in q 4. Sed Iac. de Are. & Old. dñt ꝙ remissio quã pater facit de iniuria facta filio nocet ipsi filio uiuo pr̃, eo autẽ mortuo non. l. 2. §. ceterũ. ff. sol. mat & sic s̃m Fran. de Ar. in d §. filio, hæc q. non est expedita. Ang. autẽ ibidem dixit opin Bar. ueram si statutũ loquitur in rem, puta quia dicit cãcelletur si habuit pacem. Habet. n. tunc ab eo qui facere potuit. Si uero statutũ dicit si habuit pacem ab offenso, uel eius hærede dicit dcm̃ Bart. non procedere, q̃a filius est ille q̃ est offensus l. lex Corn. §. illud, eo. tit. Subtilius aduertendum puto, ꝙ in iurib. supra alleg. agitur de actione priuata remittenda non de pœna publ. Et iõ forte illa iura nõ probant id ad qđ allegantur

tur. Pro Bar. tñ facit l. in personā. §. 1. de pact. & quod ibi no. Et ideo mihi vr̄ sic dicendum, ꝙ postq̄ ciuitas statuens remittit pœnam sibi applicanda sub prætextu pacis habitæ ab offenso, ꝙ illa pax debeat procedere ab illo cui iut priuatum competebat arg. l. eius est nolle de reg. iu. & l. is potest. de acq. hær. & quod hr̄ in l. iure gent. §. si paciscar. ff de pac. & ideo aut bannitus fuerat quis ex iniuria facta filio per quā competit actio prætoria patri, qa nō pro uerberatione, pulsatione, uel domus filii introitu. Et tunc si uera est opi. Bar. illa. n. actio patri competit, & non filio, & principalr̄ dr̄ pr̄ offensus sicut filius ita intelligo. l. 1. §. usque adeo. de iniu. & l. sed si unius. §. filio. & l. in ꝑsonam, & ꝙ dixit Barto. in l. ambitiosa. circa prin. Sufficit. n. tunc pax habita a p̄re ēt emancipati, nisi pr̄ respectu filii sit utilis ꝑsona, ut ibi. Si uero fuit bānitus pro offensione manu facta uel introitu domus filii, ut supra. Pro qbus iniuriis competit filio ciuilis ex l. Corn. in iuriarum actio, ut l. lex Cor in priu. & §. illud. & tunc sit uera opi. Ang. tunc. n. filius est principalr̄ iniuriatus, quia pulsatus uel uerberans qđ factū nō pōt principalr̄ ad patrē trahi. l. in lib. §. factæ. de capt. l. nec utilē. ff. quibus ex cau. ma. Et sic non sufficit quia patri actionis prædictæ exercitium competat, ut dixit gl. in § illud, quia nomine filii exercet non suo, vel exercet actionem filii non suā. Et sic utroque mō non est ille de quo statutū loquit. l. si vero. §. de uiro. so ma. siue dicatur statutum intelligi de offenso principalr̄ siue de eo in quo actio radicatur. Vnū tñ posset esse uerū, si esset bannitus ꝑ ꝑ filii mortem, pr̄ esset ille qui ex morte filii principalr̄ offenditur. Et tūc posset reddere pacem ēt si non sit hæres filii per dicta iura. & sic potest limitari quod dixi supra in q. 35. ut ibi tetigi in fin. An autem sufficiat pax habita a domino pro iniuria facta seruo pro iniuria facta uxori a marito, & si. uide per Bar. in l. 1. §. usque adeo. de iniu. uet. idem ait. & per Cy. in d. l. si non conuitii, quæ etiam per prædicta possunt declarari.

Stante dicto statuto dante beneficiū bannito si habeat pacem ab offenso, uel eius hærede de qua constat publicum instrumenta interueniente pacis osculo uel non. Contingit casus, ꝙ bannitus successit hæredi offensi, & fecit fieri publicum instrumentum a notario qualiter ipse ut hætes offensi sibiipsi proprio nomine pacem faciebat de offensionib. pro quibus bannitus fuerat. Quærit an hēat beneficiū pacis, & sic debet cācellari 48 Ista q. fuit de facto Bonon. & eam disputauit D. Bartolus de Pretis solennis doct. Et dixit quæst. habere duo dubia. Primum, qñ statutum siue prouisio dicit sine osculo. Secundum, qñ cū osculo. Ad primum, qñ statutum dicit sine osculo, arguit ad negatiuā Primo, a uerbis statuti quibus recedendum non est. l. const. ad mun. l. 1. §. si is qui nauem. de exer. Ipsa aūt vidētur requirere actū duorum, dum dicunt habita pace ab offenso, uel eius hærede. ff. de pac. l. 1. §. pactū. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad Treb. cum multis sim. Cum ergo hic non fit actus duorum, ergo non hēt beneficiū. Scđo, quia ubi quis hēt actionē contra tutorem, cū non possit sustinere uicem duorū datur curator ad litem de tut. l. q hēt. C. de in li. dan. tu. ꝑ totū. Tertio, a natura extinctionis, quā operat aditio hoc mō ius retinendi in banno. l. ipsa discordia vr̄ extincta ꝑ successionem sicut debitor succedit creditori. uel econuerso de sol. l. Stichū. §. add. C. de pac. l. debitori. de neg. gest. l. si ab eo. cū simi. Si ergo est extincta discordia nō potest habere locum statutum. Ad affirmatiuam arguit sic. In actibus uoluntariis qu is utitur uice duorum ar. ff. de off. præs. l. 1. & 2. de off. præsi. l. præses de adop. l. si consul. de sti. ser. l. 1. §. si cōis. Sed actus pacis est uolūtarius ergo &c. Scđo. quia tutor sibiipsi auctoratur emendo bona fide, uel soluendo. C. de cōtrah. emp. l. cum ipse. & ff eo. ti. l. fistulas. §. qui fundū. Itē quis sibiipsi parcit. ff. de ædil. edic. l. cū aūt. ergo sibi dat pacē. Præterea quis dat sibi uicē. l. plane quod cuiusque uni. no. ergo, & pacē. Pro hac parte adducit arg. de tanquā, quia iste bannitus non fecit, ut ipse sed tanq̄ hæres unde alius sibi vr̄ pacem facere. de adop. l. si pater. §. qui duos cum si. allegat ad hanc partem multa iura. l. fi. C. ubi, & apud quem l. filius. de inof. te. & multa alia soluit ualere pacē, & ꝑ desse sibi per prædicta. Ad contraria respōdit, quia licet requiratur actus duorum hic adest, quia est actus banniti, & hæredis. Nam nō facit se sibi pacē ut ipse, sed ut hæres Non ob. ꝙ ius discordiæ sit extinctum, quia fatetur quo ad ius cōe, sicut in simili not. in l. frater a fratre. ff. de cond. ind. & de duo. re. l. fi. & de fideiuss. l. Vranius. præterea dixit non uidere esse ǽqualiter extinctum. l. si ei. §. is cui. de euictio. uera est eius decisio pro qua Alb. in opere statutorum. quæstio. 263. breuiter dicit quæstio fuisse

fuisse disputatam.& ita determinatum fuisse p d.l.filius.dixit melius facere.l.statu libera. §.si filius.ff.de de statu.& eodē.§.allegat Ray. idem tenens in d.l. filius. Secundū dubiū qn statutū reqrit pacis osculū non fuit prosecutus dicēs illud esse magis dubitabile, sed pōt dici idē quasi illud requirat ubi interuenire pōt,alias non, sicut dr in pupillo constituente domicilium in quo requirit aīus, qa intelligitur qn constituit ab eo qui hēt aīum siue cognitione,alias non requirit animus. quia intellr qn constituit ab eo qui hēt animum siue cognitionem, alias non requiritur argm. C.de emancipatio.libero.l. pen. fm Barto. in l.placet.ff ad mun.Et sicut dicimus in renūciatione quę debet fieri in manibus superioris quia intelligitur qn potest, alias non requiritur, ut Papa renunciante papatui, ut not.in c.1.de renuncia.lib. 6. sicut ēt in matrimonio quod requirit uerba, quia intelligitur qn fit ab eis qui loqui pnt, alias non, ut in c.tuæ.de sponsa.Et facit quod hr in l. 1. § lex falci. ff. ad l. fal. & quod dixi supra q. 46.Præterea fm morem aliquarum partium ēt hic potest interuenire pacis osculum.s.osculando sibi ipsi manum,&c. Potest ergo ipse bannitus ut hæres offensi, sibi ut bānito q offendit pacem reddere qd' est notandum.

49 Sed pone quadragesimonono loco † statuto cauetur bānitum dre rebanniri habita pace ab offenso,& nihil dicit de hærede, an sufficiet pax habita ab hęr. Alb.in qōnibus statuto Rō.q.294.formauit qōnem hoc modo.Statuto cauetur, q qs nō exeat de bāno sine uoluntate offensi,& nihil dicit de hærede.Quæritur si offensus moritur sine hærede, an possit de bāno exire.Et dicit, q sic. arg. C. si man. ita fuc.l.1. & quia post morte uelle nō pōt.C. de sac.san.eccl.l. Et pro hoc bene facit fm eum. ff.loca.l.4.& extra de rescr.c.si gratiose. lib. 6.cū ibi not.p Arch.& Io.And. de off. deleg. c.si delegatus.eo.l.b.& qd' no. C. de cōtrah. emp.l.fi.Idē putat si statutū loqueretur de hærede,& offensus decederet sine hærede. Dixit ēt Odof.tenuisse, q cessante omni statuto bānitus non possit eximi de bāno sine licētia offensi p l.si manumissus.C.de lib. & eo. lib.& C.de epis.& cler.auth. Itē nulla cōitas. Si recte cōsideras termini sunt oīno diuersi. Aliud em est dicere q bānitus rebānitur habita pace ab offenso. Et isto casu puto q sufficiat pax habita ab hærede in auth. de iureiur. a mo pst §.1.cū cōcor.Est.n. statutū fauorabile ergo si debet intelligi.l. illud. C. de sacr. san. eccl.& qd' not. p Bart.in l. si cōstāte.sol matr. ī 1.q.Et isto casu si moritur sine hærede nō habebit beneficium statuti, ut dixi supra q. 41. Non.n.habuit a defuncto, nec ab hęrede. Et sic nō pōt uerificari uerba statuti l.hos accusare.§ si ff.de acc.cū si.Nō tn sequeretur q de bāno p aliā uiā exire non possit ēt si uerū esset ultimum dcm Odof. per ea q dixi supra prox.q.in fi. Et aliud est dicere q qs nō possit exire de bāno sine uolūtate offensi. Quo casu locū hre non pōt quod dixit Alb. p iura p eum allegata.Sed recurre ad plene not. p Bar.in l. centesimis.§.si.ff de uerb. obl. Ubi patet q aliud est reqri ad esse uoluntatem,& aliud cessare uoluntatem.Illud aūt quod dixi statuto nō disponēte aliqd bannitū nō posse eximi de banno sine uoluntate offensi mihi non placet.qa aut uult eximi de banno p uiā iustitię puta soluendo cōdēnationē,& clarū.q uoluntas non reqritur cum debeat illā fisco.inst.quib.mod. tol. obl. in princ. & §.1. Aut p uiam gtæ, & idem, quia fiscus potest suū remittere ut ibidē. Fateor tn q ex illa remissione nō tolleret ius ipsius offensi, ut d.l. si manumissus. p quo tn uide q dicā infra in ult.temp.parte 1. q. 10. Ubi tractabo an per restōnem a banno tollatur ius qsitū tertio.

50 Quinquagesimo qro † dixi supra ī primo pc parte 1. q.5. q uniuersitas qnq; banniri pōt. Pone, q uniuersitas fuit bānita, & q dictat statutū q bāniti debeāt cācellari soluendo certū qd si pacem habuerint ab offensis. Quæritur an cuilibet de uniuersitate debeat fieri pax,& an qlibet debeat quātitatem taxatā soluere? Alb.de Gād.in opere suo in rub. de bānitis.uers.itē qd si.quē sequit Albe. ubi supra.q.10. tenet q cū fuerit tm unum factū sufficiat pacē reddi syndico, & q soluatur tm unica quantitas.alleg.ff.qd' cuiusq; uni. nomi.l.2.ibi non erit hoc dicēdū quasi a pluribus,&c.ff de fideiuss.l. mortuo. Ista qō est facilis statuto simplr dicente de bānitis. Sed magis esset dubitabilis si statutū diceret q qlibet psona bānita,&c, Idē tn putarē.s. q hēet beneficiū statuti, qa ēt appellatione personæ cōprahenditur uniuersitas. casus est ī l. 1.C.de iurisd.om.iud. licet Inn dixerit contrariū in c.graue.de sent.excō.ubi dixit. q si facio Titiū pcuratorē cōtra oēs hoīes, nō erit pcurator cōtra uniuersitatem, quia.i. nomen

iuris qđ ēt non sequit̄ Bal.in l. sed si hac.§. q manumittit̄.ff. de in ius uo.per l. metum . §. animaduertendū.ff.qđ met.cau. Itē quia u ni ca sufficeret solutio, ut d.§. qui manumittit̄. & l.intm̄ §.uniuersitatis. de re diui. & quod dixi supra parte prox. huius temporis. q. 26.

Postquā ī materia pacis uersamur circa idē.
51 51.quæro † bannitus ex eo qđ Titium interfecit uel ꝑcussit fecit pacē cum quodam alio suo inimico, uel cū eodē Titio nō existente statuto ꝙ debeat cancellari, & in ea pace fuerūt factæ ꝓmissiones de inuicē non offendendo.deinde ille q pacem fecit sub prætextu statuto quo ꝓmittit̄ bānitū posse impune offendi uerberauit dcm̄ bannitū cū quo pacem fecit uel aliter,offendit.Quæritur inciderit in pœnā rumpentis pacem statuti qđ imponi maiorem quē ꝓmissionis factæ in pace. Hāc q.disputauit Bar.q̄ est uulgatis,& incipit Lucanæ ciuitatis,&c.& cōiter hr̄. & ideo breuiter me expediā. Cōcludens una cū eo ꝙ nec in pœnā statuti incidit,nec in pœnā conuentionalē. De pęna statuti est clarū , quia illud ius ꝑdidi bannitus,ut dcm̄ est in 1. parte huius t̄pis.q.4. De conuentionali probat̄, quia talis pœnalis stipulatio fuit nulla tanq̄ adiecta cōtra illud qđ erat inductū publica utilitate,ut l.2.C.qn̄ lib.uni.fine iur.uin. iūcta l. iure gentiū.§.si paciscar.ff.de pact. itē qa licuit ei rumpere fidē darā hosti.ut dixi supra in parte p̄cedenti.q.15.ꝑ l.1.§.non fuit. ff. de dolo. Tertio quia cū publico iure uindictam prosequat̄, ut dixi supra eadem parte p̄cedēti.q.44. illius ius remansisse non uī.facit. ff. de inoff. testa.l.filius.de bo.lib.l. si filius. De quo dicit plene ubi supra quod sequitur Bald. in multis locis in d.§.item si paciscar.in d. l. 2. qn̄ lis ne iud.uin.ubi ēt Bar.ponit.Sed in l.1.ff. de pac.referendo opi aliquid add.dicit. n. decisionē ueiā in bānitis qui sunt extra ꝓtectionem s.qui pn̄t impune offendi. De qbus dixit Bart.& addit rōnem. quia ius offerendi est introductū in odiū bannitorū,ergo ei renūciari nō pōt,ut no.in l 2.C.ne fi. do. den. in l.si diuersa,C.de trāsact.in l. ius publicum. ff de pactis.Et siue ꝑ ꝑ publicam utilitatē siue ꝑ ꝑ odium bannitorum sit introductum renūciari nō potuit.In bānitus q ex forma statutorum nō possent offendi dicit,ꝙ offendēti imponit̄ pœna iuris cōis nō statuti, qa illud ꝑdit bānitus,nisi pæna statuti sit minor. Tūc etiā illa imponit̄ nōꝙ illud beneficium capiat bānitus sed qa offendēs est illius beneficii ea pax.ff.ad l.fal l.cū dote. Illud dcm̄ credo uerū si ex forma statuti diceret̄ ꝙ bannitis non fiat ius s̄m formam statuti.Si aūt nullum est statutū ꝙ cōtra bānitos loquat̄ nihil ꝑdunt, nisi illud ꝙ in banno cōtinetur ēt s̄m Bald in l.1.C.de hær.inst & dixi supra in 1. par. huius t̄pis.q.3. Subdit ēt in d. l.1.ꝙ si pax esset iurata talis bannitū offendens dēt puniri si accusaret̄,qa tunc pax ualeret iure diuino . & humano.Licet aūt posset accusari non tñ posset cōtra cū ingri,qa respublica nō est offensa,qa uoluit eū offendi posse.& sic ei nō fit iniuria.credo,ꝙ istud dcm̄ in foro ciuili non seruaret̄, quia si ponimus tale pactū contra publicā utilitatē factum esse cōtra bonos mores,tale iurm̄ nullius esset momenti etiam de iure cano. ut in regula nō est obligatoriū & idem si diceret̄ alia rōne nullum ipso iure,ut d.l.nō dubiū. Posset aūt forsan in foro ecclesia,cōueniri quod canonistis relinquo. Sit ergo cōclusio in hac q.licet aliq alr̄ dixerint,ut refert Bald. in d.l.1.C.de hæred.inst.& Alb.ubi supra q.29.ubi dicit Odof. disputando sic tenuisse ꝑ l.q seruum de uerb. obligatio.ꝙ in bānitis de qbus qō loquitur , talis offendēs illum q erat bānitus t̄pe pacis, ut in themate ponitur,non dr̄ pacem rumpere, & sic nec pœna statuti nec cōuentionali pœna tenet̄.quod limita ut dicam statim in 2. q.Et ꝓcedunt prædicta qn̄ statutum ꝓmittit ḡnalr̄ offendi bannitū . Sed si ꝓmittere occidi bannitū inimicum secus esset, ut. l. 1. §.si de adim.leg.s̄m Bald in l.reos . C. de acc.

52 Quinquagesimosecundo quæritur † p̄dicta qō loquitur qn̄ erat bannitus t̄pe pacis ille q post pacem fuit ostensus . Quid ergo si fuit postea bannitus. Hæc qō minus hēt dubi.eam tñ disputauit Iac de Bel. quā posuit C.ut intra cer.tēp. l. 1.& eius determinationem,sed decurtatā refert Io . And. in regula frustra.lib.6 in 4.q. quæ fuit cū distinctione s.an ꝑderet bona an non. De qua ibi licet Bal.alr̄ illā referat in l 1. §. non fuit.ff. de dolo.Sed Old.q ēt ipsam disputauit, tenuit simpliciter talē offendētē in pænā nō incidere si ne ꝑdideri.bona siue nō.Sufficit.n.ꝙ uirtute statuti possit īpune offendi,& sic ꝑ ꝑ publicā utilitatē supueniētē priuata,& cōuentionalis lex rūpit̄.ff.ad Syll.& l.si qs in graui. §. utrū. Secūdo qa ꝑ legis auctoritatē supeuenientē causatū a delicto nō solū tollit̄ lex cōis , sed

etiam

etiam priuata, siue conuentionalis, ff. de le. 1. l. quid ergo §. si hæres, de uerb. ob. l. qui seruum ubi And. Zaf. dicebat esse casum. Item quia videtur esse diuersus hō ab illo qui erat t. pe stipulationis ad Treb. l. ex facto. §. ex facto. & ita firmat Io. And. in dicta reg. frustra. & sequitur Bal. in d. §. non fuit. & in l. iurisgentium. §. itē si paciscar. & Bar. ubi supra, & in prædictis iuribus. Siue igitur fuerit bannitus t. pe pacis, siue postea, nulla pœna committitur. & ita seruatur. Vide tamen quæ dicam infra prox. q.

53 Quinquagesimoterrio quæritur† duo ciues fratres habentes castra quæ recognoscebantur a sua ciuitate, habebant ad inuicem guerram, perueneruntq; ad pacem, & promiserunt unus alterum non offendere sub certa pœna, pro quibus certi ciues hincinde fideiussores extiterunt. demum unus ex istis fratribus commisit graue maleficium ꝑ qđ fuit bannitus, & sic ex forma statuti poterat impune offendi. Alter frater ei bannito castrum abstulit? Hanc qōnem disputauit Aegidius de Foscaris, & altius exordiuit succincte tangēs aliqua de materia bannitorum, quæ Bar. in d. sua disputatione latius fuit prosecutus. & post argumenta pro, & contra conclusit, ꝙ quia offensa permissa trahitur ad modicam offensā. de ser. ur. præd. l. duas. & C. de inof. te. l. filia in orbitate. offensa autem bonorum facta cōtra fratrem reputatur grauis. Ita ꝙ ꝑ hoc cōceditur exhæredatio in auth. de nup. §. ingratitudinem. Ac ēt considerato ꝙ ei bona non sunt adēpta, & quia hoc casu indefinita nō æqpollet vli, quia non cōprehendit fratrem stipulationē pœnalē fuisse commissam. Hoc maxime per l. ex snia. de test. tu ubi tex. dicit nō admittendā excusationē quā ex iure publico recipit qm̄ promisisse uidebatur. Sed aduertendum ad dicta supra in proximis duab. qōnibus ex quibus colligitur, quod hæc decisio non est uera. Non ob l. ex snia, quia loquitur in iure priuato cui renūciare poterat. hic in iure pub. præterea ibi loquitur in eo qui sciebat sibi cōpetere, hic ignorabat, & iō non intelligitur remittere l. si quis tutor. de iurepa. quæ contrariatur d. l. ex snia. Sed est hęc decisio Aegidii no. pro eo quod noluit in gñali, siue indefinita promissione offendendi cōprehendi fratrē, quod est cōtra decis. Bar. in l. si adul § libetto. ff. de adult. de qua dixi supra in 2. parte huius t. pis. q. 10. & istam ueriorem, quia ꝑm quod dixit Aegidius indefinita æquipollet uniuersali, si in quo libet est eadē rō ꝑm Dy. in l. si pluribus, de leg. 1. sed non est eadem ratio in fratre, quæ in extraneo, ut de se patet, ergo &c. pro disputante ēt facit, quia indefinita æquipollet uli de æquitate, l. si seruitus. ff. de ser. ur. præd. in fratre aūt quod possit alterum fratrem offendere nō est æquitas, imo repellitur ēt per uiam iuris, ut l. si magnum C. qui accu. non pos. Concluditur ergo, ꝙ decis. de quib. in duab. prox. qōnib. ueræ sunt in extraneis non in fratribus, quod alii non tangunt, & est no. & æquitati consonū attentis maxime his, quæ dixi in d. q. 10. quibus hæc adde. & illa hic etiam uideas.

Materia pacis quo ad p̄ntem tractatum sic taliter expedita ad alia accedens. Quinquagesi
54 moquarto quæro.† Statuto cauetur, ꝙ qui stetit in banno per decennium soluta certa quantitate debeat cancellari. Titius fuit bannitus pro uno maleficio, deinde ad duos annos fuit bannitus pro alio, quod fieri potest, ut sæpius dixi elapso decennio soluit, & petit se cancellari a primo, & cācellatus est elapsis deinde duobus annis uult cancellari a secundo. dr̄ sibi ꝙ non pōt, quia debet stare decem annis post finē primi banni. quæritur quid iuris. Istam qōnem in interdictis domib. uicinis maleficio formauit Gui. de Suz. in q. statu mihi. char. 5. col. 2. & ibi plene relatis omnibus concludit fuisse determinatum ꝙ aut. n. dñi domorum erāt p̄ntes t. pe secundi maleficii, & currit quinquenniū post finē primi, aut nō, & currit a die interdicti ēt durante t. pe primi. ex qua decisione ad propositum infertur, ꝙ cū ꝑm bannū datur ex proprio delicto decennium currat a t. pe finiti primi. Bart. aūt in confinato in l. in senatus. ff. ad Turp. dicens fuisse alias pluries disputatum, post alleg. concludit, ꝙ aut statutū simplr̄ loquitur, ut dixi, ponendo annos decem ut genus, & tunc ꝑm decenniū currat a t. pe primi finiti, ut sic illi t. pi non imputetur, nisi illud bānum. ar. l. seruus qui in testam §. i. de sta. lib. & sic in proposita qōne non debeat cancellari. Si uero illud tempus decennii apponitur ut spēs puta quia statutum dicit, ꝙ stet in banno per decennium a die lati banni. Tunc finitis dictis duobus annis deberet cancellari quia tūc illud tempus ponitur ut species, sic intelligatur de illo, quod statim sequitur, & non de alio, ut l. si usus. mihi in biēnium. ff. de usuf. leg. species n. non duplicatur. l. Lucius. §. impuberem. de leg. 2. Si latius uidere uelis, ibi uide.

55 Quinquagesimoquinto† incipiam de aliquibus

bus generalibus ad hanc mām spectantib. & primo statuto cauetur, ꝙ syndicus uniuscuiusq; villæ debeat denunciare omnia maleficia cōmissa in cōfinib. uillę infra certū tps sub certa pœna. Titius bānitus fuit offensus in uilla, uult ꝙ syndicus denunciet ptāti. syndicus dicit se non teneri, qa ex forma statuti pōt impune offendi, quæritur an transacto tpe intra qđ debet denunciari ipse non denuncians inciderit in pœnam, Itē est statutū ꝙ hoīes de uilla teneant̄ trahere ad rumorē, & capere malefactores sub pęna, hoīes de uilla nō cœperūt talē offendentē bannitū, quæritur an uilla incidat in pœnā statuti, & sic ē

56 quinquagesimasexta quæst. † Determinationes harū duarū qō. sunt cōtrariæ, quia in prima syndicus non denuncians tenet̄ ad pœnā l. fi. §. diuus. ff. de pub. & ibi ꝑ Bar. Sed uilla nō capiens talē offendentē in pęnam non incidit. ff ad Syl. l. 3. §. si maritus. & qđ ibi ꝑ Dy. & Bart. & est rō diuersitatis, quia denunciatio quæ fit a syndico fit ad cognoscendum an illud sit maleficium, uel nō, q̄ cognō ad eū non spectat, sed ad iudicē, arg. ff. de nou. op. nun. l. de pup. §. mem. uer. quoties, & ita disputando tenuit Thom de Azo. & incipit eius disputatio. Duo sunt statuta. & ꝑ rōne allegat, qa denunciās est merus executor. & ideo non habet ulterius quęrere. l. 1. §. sane. ff. de off. pf. ur. & de cust. reo. l. diuus. Captio autē fit ad executionē, imò est pars ipsiusexecutionis. Vñ si liquet executionē non dēre fieri, uilla non exequēs nō tenetur. & ita firmat Bar. ì iut. supradictis. Facit. ff. ad Turp. l. 1. §. 1. ubi ēt tangit̄ Facit ēt. qa captus in flagrāti crimine pōt sine ꝓcessu puniri, ut hr̄ ī l. ictus fustiū. ff. de his q not. inf. & ideo ipsa captura dē fieri ad punitionem non ad cognitionem, merito non cogit̄ uilla ipm capere, maxime cū ꝓ eo ꝙ scit non esse maleficium, non debeat se exponere periculo quod alias subire dret. ut d. §. si maritus. iū cta. l. 1. §. pot eo. titu.

57 Quinquagesimoseptimo q̄ritur. † Quidam erat debitor Titii in centū. Titius fuit bānitus, hoc nō obst. debitor ei soluit. q̄rit̄ an fuerit liberatus. dixit Barr. simpl'r ꝙ nō in l. fi. §. fi. de req. re. ꝑ illū tex. ad l. reos. de solu. respōdet, ꝙ ibi loquitur in reo cōparente non in cōtumace. Sed puto aliter dicendū, ꝙ aut bona erāt cōfiscata, & uerū dicit Bar. ibi. n. loq̄t in bānito de iure cōi cuius bona erāt adnotata, aut adnotari debebant per l. 1. cod. titu. Si uero bona non erant publicata non uideo rationem quare ei solui non possit alio non dato. & ideo liberatur debitor soluens creditori. inst. qui. mo. tol. ob. in princ. & § 1.

58 Quinquagesimooctauo † Sciendum est, ꝙ Rayn. disputauit qōnem hn̄tem duo mēbra, quorū unum hic ponam. Aliud ponā in ult. temp. cum de filiis bāniti mortui loquar̄. Statuto cauetur ꝙ bannitus ad rebellionem castri sit in perpetuū priuatus omni cōmodo ciuitatis, & desinat esse ciuis. & ꝙ nullus cū eo cōtrahat sub pęna librarū mille. Itē, ꝙ nullus audeat eū sociare, uel ī domo tenere. Titius cōtraxit cum tali bānito ob rebellionē. eū associauit, & in domo retinuit, quærit̄ an ueniat puniendus in mille tm̄, an in. trib. mil lib. uel quib. pęnis. Et arguit hincinde multū late, sed succincte referā multis truncatis. Et ꝙ una pœna puniatur, facit qa una lex plura hn̄s capitula unica censet̄ censura. l. ēt, §. ex causa. ff. de min. & uerb. oblig. l. qđ dī. Præterea ēt si plures leges ītelligerent̄, punitus una non puniretur alia. l. senatus. de acc. Secūdo, separatorū separata rō est l. fin. de cal Sed cō tractus & delicta sunt separata, igit̄ pœna imposita cōtractui non intelr̄r apposita delicto s. associationi, & retentioni in domo, & sic in mille tm̄ puniatur. Tertio arguit, à uerbis claris. i. non aliter. de leg. 3. dicens illa uerba clara esse ex quibus obscuritas non resultat, sed statutum solū contrahēti pœnā imponit. Ergo arguit quarto ab actus piāe, qa pœna nō pōt esse sine lege, sed lex pōt sine pœna. l. si qui pœna. de uerb. sig ergo nō req̄rit̄ suppletio. ad legem, & sic unica pęna puniatur a his nō suppletis. Quinto. a sufficiētia unicæ pœnæ in uno del. l. sanc. C. de pęn. Sed hic est unū delictū, qa fecit contra statutū, ut l. contra legē, ergo &c. Sexto arguit, a legis simplicitate quæ in associando, & retinendo simpl'r loquitur. ergo pœna nō suppletur. l. 1. §. fin aūt. ff. ad Turp. In contrariū arguit alıis sex rōnib. Et primā est, a potentia legis repetitiua ꝑ dictionē. Itē l. in repet. de leg. 3. cū si. Secunda, a pluralitate delictorū ad l. Aquil. & illud. §. fin. & sic plures pęnæ l nuuquā plura. de pri. del. Tertia, ab exclusione immunitatis pœnæ, qa qđ fit ad pœnā non operatur immunitatem l. siue hæred. de neg. gest. Et ideo prima pars ponens pœnam nō arguit reliquis in partib. immunitatē. Quarta, a ꝓportione legis spālis, & gn̄alis, quia sic se hēt generalis ad generalem

talem ſicut ſpecialis ad ſpecialem.ff.de teſt.l.3.§.fi.& C.de ædifi.priua.l.an in totum.eum ſi.& de admi.tut.l.ſi duo.Sed,ꝙ in lege cōi, & gñali in principio dr̃ intellr̃ in fine repetitum l.rſ.a.§.pe.ff.de fa.& iu. igno. inſt. ad l. Aquil.§.hoc tñ capite.de eden.l.ſi quis ex argentariis.§.ſi initium tabularum ergo idē in hoc ſtatuti ſpeciali. & ſic in aliis capitulis ēt pœna mille intelligatur repetita.Quinto arguit a grauitatis diuerſitate delictorū, & cō tractuū.q: grauius debet puniri delinquens quam cōtrahens l.in actionibus de in litē iuran l.non dubium.C.de legi.Sed in hoc ſtatuto ponitur cōtrahens.ergo fortius delinquēs .ſ.aſſocians,& retinens. Sexto a durāte quali tale cauſæ prohibitiuæ,qđ ſic oſtēdit.Poſt delictum durat ēt uirtus legis pœnalis qa illa perpetua.C.de diuer.reſcrip.l.falſo ergo licet ſemel cōtrafecerit,& in pœnam inciderit, nihilominus durante lege cōtrafaciēdo iterū in pœnā incidit. Soluit ꝙ imponi debet pœna mille tm̃ determinata, qa contraxit. In aliis aūt non imponeꝭ determinata pœna mille. Quod duabus ꝓbat rōnib.qa illa pœna eſt cō tra ius cōe.l.ſi tibi.§.is cuius ff māda.de pœnis l. qdā.in fi.ergo non trahitur ad alia.l.qđ uero.ff.de legi.&quia īpoſitio pœnæ eſt odioſa,ergo reſtringenda,ut in regula odia.& ſic non hēt locū repetitio.allegat.l.talis ſcriptura.in fi.de leg.1. Sed pro aſſociatione. & retentione in domo punietur extra ordinē per tit.de recepta.eum ibi no.& quia ex prædictis ſatis patet reſponſum ad cōtraria non iuſto,ſed remitto ad not.in d.l.nunꝗ plura. & in l.ſenatus. Et nota hanc deciſionem q̄ uult ꝙ licet in ſtatuto imponaꝭ in principio uni delicto certa pœna,illa tantū nō intelligiꝭ in aliis capitulis inducētib. alia delicta repetita, ſed remanet in arbitrio iudicis. Pro quo uide qđ habeꝭ ꝑ Bart.in l.3 §.eritq; dña. ff.ui bo. not.rapt.& in d.l.tal.s ſcriptura. de leg. 1.

59 Quinquageſimonono † Circa dcm̃ ſtatutum quęrit. Quidam attentauit rebellare caſtrum,& ad actum proximum ꝑuenit, & ſic cōtra eum proceſſum fuit.& in bāno fuit poſitus.Titius cū eo cōtraxit.Quęrit an incidat in pœnam cōtrahētis cum bannito ob rebellionem caſtri uel pro rebellione.& uꝭ ꝙ ſic. l.ſi qs non dicam rapere, cū materia ſua.C.de epiſ.& cler.Sed hic contrarium qa aliud eſt rebellionem feciſſe, aliud attētaſſe l.fi.ff.de re.diui.& l.ſeruorū.ff.de ſtatu homi.& l. aliud de uerb.ſign.Rebellio.n.denotat rem ꝑfctāe l.1.in fin.ff.qđ qſq; iuris. Pro hoc quod not. Cy.in l.is q cum telo.C.ad l.Corn. de ſic. ubi dicit,ꝙ ſtaturum qđ eſt factum cōtra occidentē non hēt lc eū in eo q attentauit occidere,licet punitus fuerit eadē pœna.Non obſ.l. ſi quis nō dicā.cū ſi.qa licet puniaꝭ attētās ſicut faciens in atrocioribus, nū tñ punitur ea dē lege,qa non eſt idē factū.l.in lege ff. ad l. Corn.de ſic.l.aut facta §. euentus. ff. de pœnis.& uide in Spec.de acc.§.1.uerſ.qd ſi primo. De rebellione aūt in gñe uel de rebellionibus,uide Bart.in l.reſpic.§.delinquūt. ff. de pœn.& latius in extraua.q ſint rebelles.ſuper uerbo rebellare.& ſuper uerbo,rebellando.

60 Sexageſimo quæritur.† Statuto caueꝭ ꝙ bānitus poſsit impune offendi. Altero ſtatuto caueꝭ ꝙ non poſſint offendi banniti in feſto S.Ioannis,qdam offendit bannitū in rebus in feſto S.Ioānis Baptiſtæ.Quæritur an incidat in pœnā ſtatuti. Vel pone ꝙ non eſt niſi ſm ſtatutū. Quæriꝭ an puniaꝭ de iure cōi an ex forma ſtatuti.Alb.ubi ſupra q.111. dicit fuiſſe determinatum ꝙ ſolum pœna iuris cōis, & ꝙ pœna ſtatuti locum hēet in offenſione ꝑſonali nō in reali.Allegat ꝓ hoc.l.1 §.hæc aūt uerba.ff de his q deie. uel effu. Sed dices tu hoc eſt cōtra ea quæ dicta ſunt ſupra parte ꝓx.q.55.ubi dr̃,ꝙ ſtatutum intellr̃ de quacūq; offēſione qđ ēt dixit Bart.in l. licitatio. § qued illicite,de publica. Sed rñde, ꝙ ibi loqtur in ſtatuto affirmatiuo, qđ tanꝗ factū in fauorem reip. & quorūcunque offendentiū debet large intelligi.ff.de cond. & demon.ſt.l. hoc genus.Iſtud uero fuit factum in fauorē bannitorū qbus non debeꝭ tantus fauor, & ideo reſtringitur. Cū igitur negatiue loquaꝭ reſtringitur ad offenſionē perſonalē, ut hic, uel dic,ꝙ ibi tractaꝭ de ſtatuto abſoluēte a pœna ergo extēdiꝭ hic de condēnante, ergo reſtringitur, ut in regula fauorabiliores lib.6.

61 Sexageſimoprimo quæro, † An bannitus de Florentiā poſſit Bononiæ exercere offm̄ ad qđ ibi fuit electus. Iſta fuit quæſt. Alb. q allegat ubi ſupra ea.quæſt.ꝙ ſic.ff. de offi.iu. l.2.§.exactis. & in procœmio. digeſtorū. hæc aūt tria. & C.de epiſc. aud.l mathematicos. Allegat in contrariū,qa ſunt infames ſaltem infamia facti q̄ eo ſocom itaꝭ ubiq; ſicut lepra leproſum,ut no.in l.fratres a fratre ff đ cōd. indeb. Pro hoc de poſtu.l.ex ea. C.de dign.l. neque.de reg.iur.c.in familibus. lib.6 Et dr̃, ꝙ uidit

ꝙ uidit seruari primam partem nisi esset in loco subdito eidem dño. Quo ad primum ui de quę dixi supra in 1. parte huius tpis. q. 48. ubi plene tractaui an sit infamis. Quo ad secundum uide quæ dixi ea. parte. 17. q.

62 Sexagesimosecundo † Statuto cauet, & bānitus non possit esse de cōsilio ciuitatis. & ꝙ si fuerit assumptus qdqd factum fuerit non ualeat, bānitus fuit electus ad cōsilium, & in tei fuit, & offm̃ exercuit, quęrit̃ an sit remouēdus, & an ualeant gesta. Hæc qō fuit Guid. de Suz. & ponit̃ in l. noīationes. C. de appell. & eius effectus refert ꝑ Ioan. And. in tit. de ac. cus. §. sequitur. uers. qd si qs bānitus suarum additionum. uers. cū tractauerimus, q tenuit qđ debeat ab offō remoueri ꝑ d. l. nominat. & de appell. l. si cōstat. & qa factū cōtra legē l. non dubium. C. de legibus. Nec obst. quod gesserit offm̃, quia ēt tutor post gestionem remouet̃. l. hæc. n §. fin. de suspec. tu. dixi tñ per. eum gesta ualere per l. Barbarius. de off. prę. de testam. l. 1. de senten. l. si arbitri. cum si. Si latius uidere uis, recurre ad notata per Doct. in d. l. Barbarius. Primum procedit nisi bāni tus fuisset admissus in cōsilio tali modo ꝙ cū eo uideri posset dispensatum ẽm l. quidā cō sulebant, de re iud. ad quod faciunt not. per Bart. in l. si is q ꝑ emptore, in eo q in cōsilio fuit admissus ut ciuis, &c. Secundum, intelligo uerum prærerq̃ in gestis in sui fauorem, qa in eo cessat ignorãtia quæ facit gesta ualere, ut dictis iuribus, nisi ēt ipse ignorasset ẽm quod dicam infra hac ea. parte, q. ult.

63 Sexagesimotertio † Stante statuto ꝙ bannitus non possit eligi ad officia, quæritur, an possit esse ambassiator siue legatus dixit Alb. ubi supra. q. 87. ꝙ non, quia illud officium. C. qui. ex cau. ma. l. 1. Probatur etiam in l. legatus, ff. de legat. & in aliis iuribus.

Cum à modo sequatur tertium tps quod erit post finitum bānū, expedit, ut ad ea quæ illud finitū accedamus. p p qđ quærā de pluribus. s. q possint rebannire, qui possint talē rebannitionē petere, & de forma circa eius petitionē, & expeditionē. Et icipiēs à primo.

64 Sexagesimoquarto quæro, † Qui sunt illi q pñt bannitos rebanmre, ut sic effectiue bannum dicat̃ extinctum. Bar. in l. relegati. ff. de pœnis. dicit ꝑ illum textū ꝙ solus princeps pōt hoc facere, qđ intelligit de bannitis à ciuitatibus sub illo principe existentibus, & id eo bannitus in comitatu non pōt rebanniti nisi ab ipsa ciuitate cuiuslibet comitatus. In ciuitatibus aūt quę nō recognoscūt principē uel ex pace cōstātiæ, uel ex cōsuetudine pōt illud facere cōsiliū ciuitatis qđ totū populū repræsentat. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. & qđ no. C q sit longa cōsuetu. l. 2. & ita tenuit Ray. in l. 1. §. si cōsulto. ff de secun. tab. per l. nihil tā naturale. de reg. iur. & idē in aliis qb. ipsum cōsiliū cōmisisset. Pōt. n. statuta facere ut l. oēs populi. ergo, &c. l. prohibere. §. plane. ff. qđ ui aut clam. de quo uide ꝑ Bar. in l. ambitiosa. Et ibi an talis ptās ueniat in gñali cōcessione arbitrii super bono statu ciuitatis.

65 Sexagesimoquinto quærit̃, † An ptās ciuitatis possit rebānire. Gui. de Suz in suis qōnibus sub lra. S. terminauit ꝙ sic, qđ facit ex eo ꝙ bānitus malefactores facit capi, ꝑ l. nō oēs. §. fin. ff. de re mili. & ad uelle. l. 1. & 2. §. uerba. & C. in qui cau ser. ꝑ præ. li. ac. l. 1. nisi statutū aliter se haberet, ut l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. Et idem tenuit Gan. ut refert ēt Alb. ubi supra q. 65. Et allegat ad idem. l. si qs in graui §. utrum. ad Sylla. & C. q ad lib. ꝓcla. non licet l. 2. Bar aūt in distōne tenuit cōtrarium. ut tetigi supra hac eadem parte. q 6 in fin. q text. in l. 1. in fi. ff. de qō. Pro qua parte Alb. ꝓdictus alleg. C. de transf. l. præses. l. dist c. 1. 2. 3. ff. de pœ. l diui. & l. relegati. Et dicit uideri expresse ꝓbari in l. prohibere. §. plane. ff. qđ ui aut clam. Et hanc opinionem dicit tenuisse Hugo de fontana. Ipse uero cō cludit ꝙ prima opinio est uera, non existente statuto ꝙ uetet bannitos de banno eximi. Si autē tale sit statutum, tenet opin. secundā. Hæc sua opinio parum sapit, q1 qñ est statutum, ptās q iurauit illud seruare non pōt cōtra facere. Et si dicis pōt ex causa. ut l. fi. qui satisd. cogan. Rñdet. ꝙ tunc esse uel nō esse statutum nih l releuat, ut de se patet. Puto autē in hoc sic dicēdum, ꝙ aut statutum in ciuitate dat formam rebannitioni. & illa seruanda est l. cum hi. §. si ꝑtor. ff de transf. Si uero statutum formam non tradit, & ptās est electus cum mero, & mixto imperio, aliquo non excepto. & poterit ꝑ rebannitione banniti legē facere seruata forma quā seruare debet in statuto cōdendo. s uocatis ꝓceribus, &c. ẽm qđ tradit̃ per gl. Cyn. & Bar. in l. 1. ff. qđ qsq; iuris. & ēt per Bart. in l. oēs populi. q. 1. & hoc modo pōt saluari dctm̃ affirmatiuum Guid. cum dicto tñ Alb. qa si esset statutum in contrariū licet illud posset tolli à populo, nō tñ

potest tolli à ptāte, quia non pōt cōtra illud qđ a cōcedente sibi auctoritatem est ordinatum C.de off.præf.ptat.l.normā.& ff. man. l.si hoiem. & ita intelligo qđ not. pędictos in d.l.1.qđ ēt uoluit Barto.in l. ambit. licet de ptāte non loquatur.Si uero uult facere ꝑ se ipm,aut per uiam grē,siue legis,& nō pōt. ut d.l.1.in fi.de qō.& qđ per Bart. no.in d.l. oēs populi.Si uero per aliquā uiā iustitiæ, ut per uiam restōnis in integrū ex iuxta cā. Vel ꝑ uiam cognōnis ordinariæ,ut dicam in seq.Et tūc pōt,quia sub iurisdōne,siue arbitrio gnerali talia cōtinētur.l.abſntē.C de acc. & in tit.de rest.in integ. Dixit ēt Rayn. ꝙ si ex forma statuti ptās pōt differre bānum ad tps,& illud distulit, ꝙ eius successor pōt illā dilationem reuocare arg ff.de diuot.l.quod ait.& ibi per eum, qđ mihi non est clarū nisi intelligatur secundum not.in l.fi.ff. de pœ.

66 Sexagesimosexto quæro † Titius comparuit coram ptāte dicens Titium fuisse bannitū,& dr̄ ꝑ multos ꝙ ipse est ille qui cōtinet in banno.Ipse aūt dicit se non esse illum, de quo dictat bannū.Quæro an id possit petere & iudex sic declarare, & si pōt qui sint citandi.In hoc primo qualr̄ hoc posset cōtingere, uide supra in 1.tpe,par.3.q. ult.Et ēt uide q̄ dixi supra parte prox.q.26.Et dic ꝙ sic,argu. C.de ing.& manu.l.diffam. ff. ad mun.l. de iure.& ita in simili determinat Bart. in con stit.qui sint rebelles in gl.super uer. rebellando,uers.circa primum quæritur.Ad qđ facit qđ ēt ipse tetigit in l.ubicunque.§.interdū. ff.de uen.in poss.mit.Debet autē citare regimina ciuitatis,ſm not.ꝑ Bart. in cōst.ꝑced. super uerbo citata,quæ pūctualiter obseruant. Poterit ergo causa cognita declarare illū nō esse illū de quo in bāno dr̄. Et ita iam seruari uidi.Faciūt no ꝑ Bar.in l.dem.de cōd. & demō.in l.inter stip.de uerb.obl.& in l.diuus.de cus.reo.de quo dixi in parte præced.q.34.

Viso ergo qui sint illi qui pñt rebannire.

67 Quæro sexagesimoseptimo † qui sunt illi q possunt petere,ut bannitus rebāniatur? Dñt quidam ꝙ aut ponitur remissio post banni executionem. Et tunc extraneus petere non pōt,sed affinis sic allegant.ff.de pœ.l.in metallum.Si uero petitur ante executionē, tūc pōt quilibet ff.de appel.l.non tm̄. Mihi autē non uī quod illa iura faciant ad propositū, lex.n.non tm̄,loquitur in appellatione eius qui pœnæ seruus est.l. qui ultimo. ff.de pęn. cum ibi no.& ideo aliter dicendum puto, ꝙ aut petitur remissio banni per uiam gratiæ, & unusquisq; pōt illam petere. & si cōcedat ab hñte ptātem ualet remissio. Nihil.n.obstat.l.1.§.usus ff.de procur.quinimo motu proprio fieri posset.Si uero pętitur per uiam iustitiæ.tunc puto, ꝙ ipse posset petere, uel ꝑ uiam appellationis uel nullitatis, uel per uiam supplicationis,uel in integrū restōnis. De quibus modis aliqua dixi supra in 1.tē. par.ult.in plurib.particul. qōnib. Ac ēt quia uelit probare se seruasse illud ꝙ ſm reformationem eum a bāno eximit. puta se seruisse in exercitu,& si. licet.n. alias sit ei audientia denegata non iñ in talibus denegatur. iuxta no.per Innoc.in c.cum inter. de excep.& in c.intelleximus, de iud.& pluries dictum est.

68 Sed tunc sexagesimooctauo quæritur † an talis petitio possit fieri per procuratorem? Et uī ꝙ sic,quia si per se ergo ꝑ procuratorem l.filiusfamilias, de proc.ff.qui pet.tu. l. 2.cum simil Non.n.disputatur, de crimine, sed solum de processu, colligitur ex not. per Innoc in c. dudum,de elec.& sic admitti debet procurator.C.ad l.fa.de pla.l.1.& l.pſes. In contrariū uī,ꝙ non possit,qa in causa appellationis uenit causa nullitatis, & tñ non pōt interuenire procurator. Primum patet in l.si expressum,de app.& C.qñ pęouo.non est ne.l.1.ſm probatur in l. 1. an per alium causa ap.Dicit Bald.ꝙ ubi directe,uel indirecte cognoscitur de crimine, non pōt procurator interuenire,alias sic & ita dicit seruari, ut ipse scribit in l.reos.C. de accus. iuxta fin. qđ uerū est,& ita seruamus,& habet locum quod dcm̄ est in bānito a relegatione supra. Si autē fuisset bannitus in pœna pecuniaria. tunc sine dubio pōt per procuratorē petere. Nec habet obstare, qđ bānitus nō audiatur ex forma statuti in ciuili agēdo, uel defendēdo.& sic uideatur tractari de pęna personali ut l.hīg sanctām.C de apost. qa quædā sūt pœnæ afflictiuæ,& de illis loquit̄ mā. l.reos. cū cōc.Quædā sunt pęnæ exclusiuæ,ut est pęna pdicta,& in illis pōt procurator interuenire ſm lac.in d.l. hi qui. Præterea illa pœna hēt locum post bannū decursum non ante ſm Bald.in l.seruum quoque. §. publice, de ꝓcur. Aduerte tñ,quia in tali causa ēt ubi de remissione tractatur debet esse spāle mandatum ſm Gui.in Spec.de procur. §.1.uers.sed nunquid media.& Bald.in d §.pub.& ꝑ Bat. & Io.

& Ioan. But. in l. no a solum. §. fin. ff. de proc. ubi bonus tex. Facit ad ꝓpositum optime l. Pomponius, de ꝑc. & qđ dixit Bart. in cõsil. 84. qđ incipit In causa Vannisgerii, ubi per aliã legem cõsuluit in petitiõne relaxationis à captura ꝑsonæ ẽt pro causa pecuniaria req si spãle mandatum. ex quo patet ꝙ ꝑ talem uiam petendi remissionem à banno in iudicio non admitteretur coniuncta persona sine mandato. l. patri. & illud. ff. de mino. & per Doct. in l. sed, & hęc, in prin. de proc.

59 Sexagesimonono, † viso ꝙ quilibet põt ꝑ uiam gratiæ remissionem banni petere. Quæro qa supplicatio debet formari certa. l. ut re sponsum. C. de trans. & C. ui lit. pen. l. 2. qũo poterit extraneus hoc facere cũ scriptura bã. ni ad eũ non ꝑtineat, & sic non poterit petere sibi edi ff. de ędẽ. l. quædam. §. puinere. dic ꝙ scriptura bãni est publica, & ideo det ędi cui cũq; petẽti, maximè qñ bannitus põt a quocũq; offendi, qa uniuscuiusq; interest. ff. de po stu. l. ex ea ẽm Bar. in l. 2. §. diuus. de iure fisci.

70 Septuagesimo quæro, † Minor repertus in banno, non habet curatorem, uult ipsum curatorem petere, ut possit ꝓuidere de sua cancellatione uel de aliis iuris negociis, qris qs dabit ei curatorem. An iudex loci à quo exulat. An iudex loci in quo permanet. Gui. de Suz. in l. 1. C. ubi tutor. uel cura. pe. dicit ꝙ ꝑ ꝑ necessitatem licet illud qđ alias non licebat. ff. de of. con. l. una, & ibi conc. sed in proposito ꝑ ꝑ personæ periculũ imminet necessitas cum illuc ire non possit sine uitæ discrimine, & ideo ille iudex sub quo degit curatorem dabit. Facit. ff. de inter. & rele. l. relegatorum. §. interdicere, & ad muni. l. filii. §. releg. & l. eius qui. §. fin. & ita sequitur Ioan. Andr in add. Spec. in ti. de cura. in prin. Rõ decisionis prædictæ locũ habet ubi sit bãnitus ꝑ ꝑsona, uel membro, uel tanta quãtitate quę ẽm statutum suum sit maior pars suæ substantiæ uel ꝑ ꝑ hẽrẽ. ff. de excusa. tut. Sed ubi esset ua quantitas ẽm sui quantitatem, iuxta rõ in auth. præterea. C. unde uir, & uxor. qđ cessaret, & sic nõ hẽret locum dispo. impu dictum. ff. de pac. nisi esset statutum dispo ne possit offendi, quià tunc talis supra. sitionem prædictam inducit, as expulsus

71 Septuagesimoprimo † Boa prole mor de ciuitate Florentia cũ rel alibi recto fi tuus est in ciuitate Bonona Lona sua Flo lio impubere qui hab

tentiæ q non hẽt tutorem testamentarium, uel legitimum, & indiget tutore quæãt qũo, & per quem iudicem sibi cõsulat. Istam. q. disputauit Osber. de Cremona, & eam refert Alb. ubi supra q. 90. In qua ꝓlixe procedit sue cincte referam substantialia, & ꝙ pupillus ut oĩ auxilio destitutus. arguit qa sunt plures species tutelarũ rẽr, testamentaria, legitima, & datiua. Primis duabus cessantibus locus est tertiæ. C. & ff. & in. li. inst. in mã tutelarũ, & ab ordine titulorũ, Sed duæ primę cessant, & tertiæ locum non est ut probabo ergo, &c. Probat aũt, qa certa sunt loca, ubi pũi peti tutores, & dari. s. locus originis, & domicilii, & ibi innuit, saltem à sufficiẽti partium enumeratione, sed ibi non põt dari obstante sta tuto ergo, &c. qa paria sunt nõ posse fieri de iure l. 1 §. ꝙ si nemo, ff. qđ cuiusque uniuers. nomine. Item qa iste non est de iurisdõne illius iudicis, ergo ei dare non põ. ff. de tut. & cu. da. ab his. l. ius dandi. iunctis not. in §. re legati. inst. qui. mo. ius pa. potest. Item cum non habeat uoluntatem cum æquiparetur furioso cum non possit ire ad imperatorẽ uel Romam, maxime ꝑ ꝑ expensas, & distantiã itineris, & qa non põt ei cõstituere domicilium. Itẽ qa non põt dici fugitiuus. ut omni auxilio destitutus. ꝑ regat ad prędicta ꝑ ordinem de acq. hære. l. Pupill. si cer. pet. l. certi cõditio. §. qm. d. l. olli. si quis rem. §. uoto. de tut. & cur. da. his l. Pupillo. de ser. expor. l. Titius. In contrarium arguit primo, quia Pupillus suam cõdõnem facere meliorẽ ẽt sine re. inst. de aucto. tu. in prin. ita in punctꝰ ꝙ indiget tutore, ergo debet petere de iur. om. iud. l. 2. cum si. Secundo, qr si tutore litigat põt petere curatorem sute. l q. hẽt. §. si Pupillus, & ille põt dari locũq; loco, & ꝑe. ut ibi ergo. &c. Tertio, qa põt impetrare iudicem. C. qñ impera. inter Pupil & ui. l. 1. Quarto, quia impetrare põt ius annulorũ. ff. de excus. tu. l. cũ ex oõne Quinto, qa iurat, & obligat. ff. de ope. lib. l. ut iur. iu. & de lib. cau. l. fin. Sexto, qa fit miles. C. qui testa. fac. pos. l. fin. & per. conũs nouum contrahit domiciliũ. C. ubi mi. causa. l. 1. Septimo, quia contrahit sponsalia. ff. de spon. in l. in sponsalibus. Octauo, quia petit in iudicio alimẽta à tutore. ff. ubi Pupil. edu. de l. fin. Nono, qa implet, & impedit condictionem. ff. de cõd. & de l. cõditionib. Pupillus. Decimo, qa ad tutores petẽdos Romam uadit. C. de neg.

gest.l 2. Vndecimo, quia pp necessitatē cessat iuris dispō.de off. cōsul.l 1.& ideo pp necessitatem non iudex dat tutorem, de tu.& cu.da ab.his l.ubi absunt.Duodecimo, licet datio tutoris sit mixti imperii tñ fauore pupilli delegatur.ut no.ff.de iu.om.iud.l.1. Decimotertio, quia pp necessitatem interuenit pupillus in iudicio momentaneæ possessionis.C.qui le.per l.fi.Decimoquarto,quia pōt pdere domicilium pp deportationem. ff. de iure.l.si deportati, sed deportari, & relegari pōt, ergo sortitur domicilium pp deportationem ad mu.l.fi.§. releg. & l.eius.§.fi.Decimoquinto, q1 cōsentit manumissioni p quā efficitur ciuis, & incolā.ff ad munic.l 1. ergo cōcluditur, q in loco in quo degit pōt sibi tutor dari.Soluendo tennit pupillo cōsuli posse altero de duob.modis, uel p translationem facultatis ad alium locū, uel p electionē domicilii sm Azo.in sum.ubi pe. tu. licet Hug. aliter dixerit in cōst.domic de tut.& cor. da. ab hi l.1. qa tñ translatio facultatis est difficilis residet in cōstōne domicilii, & q possit sibi cōstituere domicilū probat.domicilū. n. pris de necessitate non sequitur. ad munic. l. assumptio.§.1.& l.filii liber.§.pris, ubi expssum est q eligere possit ubi uelit, qđ pater, qa nō reperitur ei phibitum ergo pmissum ff.de pb. l. ab ea parte, & ideo arrogatur de cōsilio ppinquorū.ff.de adop.l.2. pp qđ sortitur domicilium. ff.ad mun.l. 1 subdit secrederc eū petere posse à iudice Bon.q adm. ad bo. poss. l fi. dicit ēt q eps loci uñ est expulsus posset sibi dare ī defectū iudicis secularis. C.de ep.aud.l.si pses,& l.fi. de ann.exc.l.ut p fectius.& ad cōtraria dicit facilr patere rñsū. Inserui hāc propter duo. Primo, propter particularia quæ tangit fieri posse per pupillum sine tutore.Vide tñ q hñr in l. 1.ff. de noua. Secundo, pp hoc ultimum dcm pqđ patet, q uacante prāte ubi solus sit qui possit dare tutorē poterit recurri ad epm, qđ credo dñe intelligi si decuriones non dant illum, pñt.n. in l.ubi absunt.de tu.& cur.da.ab his. Pro eo aūt qđ dcm est, supra pupillū sibi cōstituere domicilium.uide Bart.ff.ad mun.l.plicet, & quod dixi supra iuxta fi. 44.q.hac ead. par.& pro principali mā qō. uide in l.pup.de tu. & cur.da.ab his,& l. legitimos,in prin. ff. de le. tut.ubi plene.Sed pone in q q talis pupillus hēt bona alibi non in domicilio originis à quo exulat, sed in alio in quo nullum habet domicilium, quis dabit ei tutorem. Dixit iūc Bart. dari tutorem per iudicem originis, & illam dationem extendi ad bona alibi sita, alleg.l. pp litem.§.licet.ff.de exc.tut.& l.magis puto.§. illud.de re eo.reprobata gl. l.non solum § q testō de exc.tut.& in l.legitimos. dicit q talis tutor poterit administrare sine auctoritate iudicis loci in quo sunt bona sita si non habet cōtradictoē, alias illius iudicis requiritur interuentus, ut ibi p eum. Intelligūt quidam id uerū qñ iudex originis simplr dat tutorē. Si aūt exprimeret se dare ēt ad bona alibi sita, dñt non ualere dationem quo ad illa bona. Quedam. n. tacite ueniūt q expsse nocent.l.nonnung, de cond & dem. tunc si. & ita soluunt gl.d. §.qui testō. In proposita igitur q.fit cautus iudex ut simpliciter det pupillo tutorem non expresso, q extra suam iurisdōnē se intromittat.l.fi.de iuri s-om.iud.

Hæc de præambulis ad absolutiones à bān-
72 no. sed sepruagessimosecundo quęro. † Titius erat bannitus pluribus bannis, quod fieri potest, vt sæpius dcm est, maximè in tēpe parua an sufficiat sibi una absolutio, an vero habet necesse plures absolutiones hēre? Dixit Cyn.in l.si libertam.C.de nup. quòd aut talia banna descendunt ex eodem facto, & tunc sufficit una. Si uero ex diuersis factis descendunt plures absolutiones requiruntur, alleg. ff. ad Turp.l 1 §.si plura de no.op.nun. l.de pup. §.si plurib. Qñ ex eodem facto descendunt, dixit Bart esse posse, vt quia iudex inqrit uenit syndicus,& denōciat.supuenit pars, & accusat sup oibus, iudex fert iniam cōtra Titiū cōtumacē, de quo per eū in d §. si plurib. Sed Ray.in d.l.si libertā.dicit q ēt si ex diuersis factis descendūt sufficit una absolutio si oēs causæ in absolutiones exprimātur alleg.not.extra de sent.excō. c. eum pro causa, & ita ēt tenet Iac.de Are. i d.l. si libertam. Sed Bart elegantius more suo in hac mā distinxit in d.§.si plurib. quod aut quis petit se absolui à iudice ex mera iustitia pp aliquam causam, & tunc una absolutio gnalis nō porrigetur nisi ad causas expressas in petitione. l.licet.C.de iud & de arb. l de reb. Qñque petitus uera absolutio ex mera grā, vt à principe, vel à populo sm ea quę dixi supra in q. 64. tunc si fuit absolutio gnalis sine aliqua partis petitione, vel ēt præcedente petitione gnali, sufficit & porrigitur ad oēs causas. qa princeps, vel populus uř hoc fecisse ex certa scientia

scientia. C. de abol.l.2. Sed si petens aliquas causas expressit adiecta clausula generali, & tunc fuit tacita aliqua cã grauior expressis, & tunc est uerisimile concedentẽ si sciuisset nõ fuisse concessurum. & ideo tũc erit nulla supertoto, arg.C.si contra ius uel utili, pub.l. præscriptione.extra de rescr. c. super literis, & facit cle.non potest, de procur. Si uero fit absolutio a parte ad cuius petitionẽ fuit datum bannũ. De quo dicã infra q. 86. & tunc sine dubio sufficit una absolutio glo. in s.l.cm ptor.§.Lucius.ff.de pac.& de noua.l.fin. nisi fieret ex cã transactionis, quia tunc refertur ad ea de quib. erat lis.C.de transf.l.si de certa,& Lage.& l.sub prætextu, & hoc cõiter tenẽt oẽs.

73 Sedtuagesimotertio quæritur ecõtra.†An ex pluribus ex bãnitus possit absolui ab uno bãno tñ? Bar.in d.§.si plurib.proxime allegato dicit,ꝙ si bannum quod remanet est tale. ꝙ facit eum perdere iura ciuitatis suæ ꝓn ea, quæ dixi in l.quidam,de pœnis. & melius dictum fuit supra in 1.parte huius tpis, q.5. & tunc in eũ nõ põt cadere absolutio ab uno, quia absolutio est redditio beneficiorum ciuitatis. Sed postea cũ ab alio banno absoluetur prima absolutio confirmabitur.arg.ff. cõm. præd.l.si.si uero bannũ,qđ remanet non facit eũ hostem ciuitatis nil obstat qn unũ possit tolli alio remanente.l.fin.C.qui. mod. pi. uel hyp.sol.& l.si quidem.C.de transact. Ista decisio in primo mẽbro est periculosa. Si n. ante liberationẽ ab alio banno caperet posse fieri executio ꝓn eum quod esset iniquum.& ideo dicit Ang.in d.§.si plurib. ꝙ imo ẽt ubi aliud remanens facit eũ hostẽ ciuitatis põt uno tali alio remanente nihil allegat. Facit de reg iu.Xin naturam.& de solu ꝓpui qique. Sicut n.separate dantur, ut dixi supra s.in i. tempore, parte i.q.3 ita põt separate tolli.

74 Septuagesimoquarto.†In ciuitate ordinatum est,ꝙ banniti in pecunia rebanniantur, & quod habeanẽ pro cãcellatis, quæritẽ an eo ipso,ꝙ sic ordinatum est sint rebãniti absq; eo ꝙ de facto cãcellentur? Dixit Bar.in l. emptos §.Lucius.ff.de pac.ꝙ aut in reformatione dr̃ ꝙ debeant rebanniri, & tunc nisi de facto rebãniatẽ rebãniti non erunt.C. de sol. l. ind.& quod ibi no & ff.de pet.hær.l. si quis libertatẽ:m.Aut dr̃.ꝙ habeãtur ꝓ rebãnitis. & tunc absq; cancellatione de facto rebanniti intelligũtur per dcm.§.Lucius,& de adim.le. l.nihil,quod sequitur ibi Bal.& alleg.ff. de le gat.i.l.hmõi.§.si cui ita. Sed prædictis opponitur,ꝙ aliud est hr̃i pro cancellato,& aliud esse cancellatum de uerb.sig.l.mercis, & qđ ibi glo. Sed illud uerũ in his, quæ sunt facti. In his aũt q̃ sunt iuris talia uerba importãt ueritatẽ l.si maritus.§.leg. & qđ ibi per Bar. ff.de adul.& plenius in l.si is qui pro emptore.de usuc. Si in iis, ꝙ in eorũ fauorem plenius disponatur, facias, ꝙ reformatio dicet, ꝙ habeantur,& sint rebãniti,& cãcellati,& ꝓ legitime cãcellatis. Hoc tñ intellige ꝓm ea q̃ dicam infra in seq.tp̃e parte i.q.2. & eiiã 1.

75 Sed circa idẽ septuagesimoquinto quærit.†Tres erant bãniti in eadem sna, uirtute reformationis duo debebãt cãcellari. Notarius asserens se facere uirtute reformationis cancellau t oẽs cum dr̃et tñ duos cãcellare, quærit̃ an tertius de quo non dicit reformatio dicatur a bãno liberatus, siue exemptus, dic ꝙ nõ, qa cancellatio restringitur a cã suæ cãcellationis.l.cancel. ff. de his quæ in test. delen Et ibi ꝑ Bar.in terminis. Et idẽ dicendum est si unus l.ñs plura bãna dr̃et ex aliquib.cãcellari,& fuerit ex oĩbus cãcellatus eadem rõne. Vide tñ quæ dicam in q.supra prox.alleg.

76 Quæro septuagesimosexto.†Statutum est in ciuitate,ꝙ ad petitionem creditoris possit debitor non comparens pro debito non solnto condemnari in certa quantitate soluenda fisco ꝓm debiti quantitatẽ,& in dicta quantitate banniri. Titius debitor ad petitionẽ creditoris fuit bannitus. An ad dicti creditoris petitionẽ debea dẽ bãno eximi,& cancellari. Dixit Guil.in l.si.ff.de off.proc.Cæs.ꝙ nõ ꝑ illum tex.& per l 2.in fin.C.de lib. & eo. lib. Sed Bar.in l.i §.& post opetis.ff.de nou.opc. nunc.ubi tex.facit in contrarium. Dixit, ꝙ qñq; bannum cõtinet aliquid tediosum solũ fauore creditoris, n.puta,ꝙ non audiatur ad ius nisi soluat,& tũc potest tolli simplici conuentione, ar. illius tex. sicut põt tolli res iudicata,arg.l 4.§.si ex cõuentione.de re iu.& C de exec.rei iu.l.2. Qñq; cõtinet aliquid pœnale præcise ut si nõ soluerit usq; ad Kal soluat tñ fisco ooie pœnæ, uel sit priuatus officiis,&c. Et tunc postq̃ incidit in bannum nõ põt tolli partiũ conuentione, quia alteri est ius q̃situ, ut l.iurisg §.si paciscar.de pac. Sed si in bannum non incidit, sed adhuc est intra terminũ banni tũc ex sola partium uolũtate põt terminus prorogari,& adueniẽte termino ꝓrogato incidit in bannum, nisi soluat, qa ꝑ

rogatio intelligitur facta cum omnibus suis qualitatibus.ff de iud.l.2.§.si iudex.& uide la tius ibi per eum. Nunc ad ppositum cum in terminis psumaт bānū esse decursum, cōstat q illud ad uoluntatem creditoris cancellari non pōt.In hac tñ ciuitate est statutum.q ēt post datum bānum,& decursum terminum posset tolli intra certū terminū q hic seruan dum est. Aduertendum tñ ad illud qđ dixit Bar.q ubi adhuc durat terminus bāni possit fieri prorogatio.& q adueniēte sc̄do termino si non soluerit in pœnam appositā in primo termino incidit.qa hoc non uī bene dictum. Nā ex tali snīa quasi contrahit. l.3. §.licet de pecul.sed in pœnis cōuentionalibus pœna ad iecta in primo termino non uř saltem effecti ue repetita in termino prorogato l.cum stipulatus sim mihi à periculo.de uer. obl. & qđ ibi not.Præterea talis snīa est cōdōnalis.& ideo non debet cōmitti nisi propter existat condō sub qua fuit cōcepta.ff.iud.sol.l.si fine.& l.cū apud.Et ideo forte illud eius dcm̄ in hac parte non pcedit.& aut in nullam pœnam incidit,aut incidit in illā adueniēte primo termi no,p cuius declaratione uide q̄ dicā in q. 2.

77 Septuagesimoseptimo quæro.† Circa præ dicta dictat statutum,q talis bānitus ad peti tionē creditoris debeat eximi de bāno absq; eo qđ soluat cōi si fuerit in concordia cū cre ditore.dictus bannitus comparuit coram iu dice,& fecit citati creditorem obtulitq. sepa ratum stari iuri cum eo. Queriť an debeat cā cellari Alb.ubi supra q.1 12.dixit q sic,qa cū ex illis uerbis statuti fiat relatio ad cōcordiā creditoris intellř facta relatio ad arbitrium. Constabat aūt illud debeat intelligi de arbi trio boni uiri.l.hæc uēd.ff.de cōtrahē. empt. ff.p socio.l.si societatem.de fideic.li.l.rhais. §.sorore.& l.Labeo. & de operis liberto. l. si libertus iurauerit. Nullus aūt bonus uir arbi trabitur creditorem nolentem stare iuri ut re cto arbitrio,sic habeať p inde ac si esset in cō cordia,ut dictis iuribus.Facit.ff.de cōd.& de. l.iure ciuili,licet ipse non sic declarat.Sed ad uerte,qa aut banniť, qa non soluit debitum liquidum cōtra qđ non poterat opponi exce ptio.& tunc non puto decisionē pdictā proce dere.Rectum. n. arbitriū est nolle p liquido debito litigare l.qdā æstimauerunt. ff.si cert. pet.Si aūt fuit bannitus p debito cōtra qđ si cōparuisset,potu fiet exceptionē opponere. & tunc cōpareat dicēs separatū stare iuri. & tunc aut est talis psona de qua non obstante prima cōtumacia nulla est suspicio.sed quia diues est,& soluēdo creditť q soluet.& sic suc cūbet,q sufficiat talis obligatio,arg.l si pecu niæ.in fi.ff.ut in pos.le q̄ ēt facitad primum mēbrū Si uero restat suspicio inducta p p cō tumaciā,& isto casu nō puto eū dēe eximi de banno nisi ducat secū fideiussorē q pmittat soluere iudicatū.arg.ff g satis.rog.l. fideius. §.fi.l 3.§ fi ff.de sta.lib.Si uero p parte est li quidū pro parte nō pro parte liquidā dēt sol uere, pro alia potest litigare s̄m supra dictā distōnem.l.qdam æstimauerūt.si cer.pet.Pro quo uide not.tex.in l.statu lib rōnē. ff.de sta tu lib.Sed pone.q fuerit bannitus ad petitio nē multorū creditorū simul.& in eadē accu sationе gentiū.An debeat cancellari si fuerit ī cōcordia cū maiore parte creditorū dicente statuto q cācelleť si fuerit in cōcordia cū suis creditorib. In hoc aduertendū q qñq; actus in quo requiriť cōcordia referť ad plures,ut uniuersos.& tunc dicit Bal.in l.nulli.p illum text.cum gl q Federicus tenuit sufficere qđ duæ partes faciant.Sed in l.1.de pac.dicit, q sufficit maior pars,qa in nulla re sidet colle giū.ff.ad muni.l.qđ maior.Sed in l. & suū §. fi.dicit contrariū,q debet intelligi, & dicam statim.intelligo hæc sua dicta q requiriť, q duæ partes collegii sint psentes dū tñ maior pars præsentium faciat.Ad hoc qđ hř in c.ca noscit de his quę fi.à p̄l.fine cōsen.c.Qñq;ve ro referť ad plures ut singulos, ut in casu no stro.& tūc puto,& sufficiat,q fit ī cōcordia cum maiore parte creditorū s̄m formam l.& seruum §:hodie.& l.maiorem.v:delicet,q il li sint citati,& sit seruata illa forma , alias se cus.co.tit.l.rescriptum.& sic loquiť dcm̄ Bal. in § fi.Et aduertendum,q licet non consen tiant eodem tpe,si tñ omnes consentiant se paratim dťr esse secum in concordia.l.fi. cō mu.prædio.s̄m Bald.in d.l.1.de pact.ff.

78 Septuagesimooctauo † Statutum erat in ciuitate q nullus bannitus posset rebanniti nisi soluať prius certa quantitas cameræ apo stolicæ.& si secus fieret nō intelligereť rebā nitus.deinde in illa eadem ciuitate illud sta tutū fuit p nouū statutū annullatū.Quæriť an bannitus q postea rebanniť teneať illam quantitatem soluere,adeo q si non soluerit re bānitio nō ualeat?Hanc q.mouet Bal.in l.fi. ff.de pact.& dicit q fuit de facto Floretiæ,& q uidit in ea ita bene allegari sicut unq̄ uide

rit in

rit in aliqua quæst. & dicit fuisse determinatum ſm statutum non ualere. & sic ſm illam determinationem dictas quātitas solui dēt. Sed aduerte, q̃a si uera est decisio supra dicta in q.76. anteq̃ ius sit q̄situ possit p conuētionem tolli fisco. Decisio pdicta procedere nō uř. Pro quo facit. l. qui Romæ. §. Flauus Hermes. de uerb. obl. & ff. de ser. expor. l. 1. p quæ iuia dixit ibi Bart. q̄ si donauit tibi rem hoc acto q̄ post mortem tuam perueniat ad quādam ecclesiam illam conuentionē de ecclesia poteſo reuocare . licet ex tali pacto ipso iure q̄rat ius ecclesiæ. l. quoties. C. de dona. q̄ sub modo. In quo tñ moderni uariant, sed illius disputatione omissa q̄ est extra rē nostram, rediens ad propositum in quo multa dici possent iuclino in hanc sententiā, q̄ aut talis bānitus erat rebannitus ante reuocationem illius statuti, & tunc cū esset ius q̄situm cameræ apostolicæ illud tolli nō potuit p statutū, p d l. fi. de pac cū si. Cū illud ius camera apostolica ad suum cōmodum esset habitura, nō ad cōmodum statuentiū tunc. n. secus esset. l. in causæ. in fi. ff. de pc. cū sim. & soluere tenebit illam quātitatē alias de iure cācellari non poterit. Nec obstat qđ hr extra de iniur. & dam. da. c. in nra q̄a aliud est qđ superior tollat inferiori ius ex superioris puisione q̄situ. de quo ibi. & aliud qđ inferior, uel p id facere possit. l. ille à quo. §. temp ff. ad Treb. cum si. Si uero fuit rebānitus post reuocationē statuti cū illud ius nondū esset q̄situm. & sic potuit reuocari. ut i §. flauius. soluere nō tenet.

79 Septuagesimonono. † Titius erat bānitus cum saluo, q̄ si faceret certum q̄d esset exemptus à banno, uel erat bānitus simplr sed facta, fuit lex qđ oēs banniti drent rebanniti q̄ seruirent duobus mensibus in exercitu suis sumptibus, uel dicebat, q̄ essent à banno liberati. Titius fecit illud q̄ erat in saluo, uel seruiuit i exercitu, q̄rit an statim dicat liberatus à bāno, uel requirat iudicis declaratio. Vt patet hæc qō est duplex Constat. n. q̄ iudex pōt in sua snia apponere uerba illa saluo qđ infra dicam. &c. ut not in l. item Labeo. §. t. ff. fami. hær. Itē p licet non debeat ferre sniam conditionalē, tñ lata sub cōdōne ualet. l. 2. §. bidu ū. ff. qñ app. sit. Et ideo uidendū est an statim dicat bānitus Hoc pendet ab eo dicta snia sit cōditionalis. Et uř q̄ nō sit cōditionalis, ut no. p gl. i l. oblig. fere §. cōdō. ff. de act. & oblig. qđ maxime uerum est, si illa uerba apposuit post uerbum, bannitus tunc. n. nō uř, q̄ aliqd postea addere potuerit, ut l iudex postea. ff. de re iud. Et sic tunc certum sit eum esse bannitum & hoc tenuit Bart. in d. l. iudex & in l. 1. ad Turp & in l. moris. de pœnis in cōtrariū qđ imo sit cōdōnalis. & q̄ interim non dicatur bānitus & sic nulla declaratio requirat, pbat hc, Aut dicta snia quo ad bannitionem habuit uerba suspensiua, & tūc clarū, q̄ est cōdōnalis, siue æquiparet cōtractui siue ultimæ uoluntati l. 2. cum ibi no. ff. de in diem adic Si uero non habuit uerba suspēsiua & idem q̄a licet in contractib. tunc actus sit purus. & ueniat sub cōdōne resoluēdus. ut ibi. Tñ in ultimis uoluntatibus secus est, q̄a semper est cōdōnalis dispō l. de quibus dieb. § q̄dam Titio. de cōd & demon. & l legatum pure. de adimen. le. cum simil. Constat autē sentent. ā æquiparari ultimis uolūtatib l. nō est mirū. ff. de pig. act. l. si ita fuerit. de manu. test. Et qđ no. q Gui. in l. si cum. §. qui iniuriarum. ff. si qs cau. & p Bart. in l. centesimis. in fin. de uerb. obl. saltem hoc casu qñ hic est benignior interpretatio, ut in c. si delegatus iudex de off. deleg. lib. 6. Nec ob. q̄ in snia quasi cōtrahatur. ut l. 3 §. idem scribit. de pecul. q̄a omisso examine, an illud an uerū reo nunq̄ comparente in iudicio, aliud est cōtractus, & aliud est quasi cōtractus. & sic de uno ad aliū rīr argumentatio nō procedit. ut in pposito patet ex l. ex maleficiis. §. hæres. ad acti. & ob. & l. apud Iul. in fin. qui ex cau. in pos. ea. & qđ ibi p Bart. Non obst gl. § cōdō. q̄a illa gl. non est uera, ut scribit Innoc. in ca. præterea. extra de appel. Nec ob. l. iudex postea. & qđ per illam dixit Bart. quia aut illa uerba sunt apposita in principio, ut qñ dixit saluo qđ infra dicam, & tūc lex illa non ob. ut in d. gl §. 1. in l. Item Labeo. pro qua uř casus ff. de con sti. pe. l. quidam. Aut fuerūt apposita post uerbū, bannimus, & idem donec. n. sentētia non habeatur pro expedita per iudicem, illa lata non dicit. C. de fide instr. l. contractus. in fi qd quid ergo continetur in illa ante illam clausulam quæ semper apponitur lata data. &c. inesse dr ipsi s. ntētia si cer. pe. l. lecta, ſm Ang. in d. l. iudex. In hoc ul. irro non. n. nocet talis præposteratio, quia cum sint omnia in eodē actu, intelligūtur ſm ordinē uerbis, ut ipse idē Bart. dixit in illo libello peto cogi, & condēnari in l. t C. quādo prouoc. non est necess. & in l. cum prolatis, de re. iur. & cum de mēte

judicis

iudicis cõstet talis ordo non attenditur de so lu.l.nõ.n.& quod Bart.scripsit in l.2.§. prius de vulg.& pup.Intellr ergo d.l. iudex postea, qñ iu lex apposuit aliquid postq̃ habuit sententiã pro expedita. & ideo si illa uerba apponerentur post illam clausulam lata data &c. Vera esset Bart. decisio alias non pcedit. & hæc de prima. De quo ẽt tetigi in 1. tpe ult. q.4. & uide quæ dixi ubi hoc declaratur in 2. tpe par.2. q.21.in fi. Quo aũt ad aliam.s. qñ post bannum pfectum fit reformatio &c. an regratur declaratio non multum laborabo, licet multa dici possent. Concludo.n. q aut ipsa reformatio dicit, q ex tunc, q seruiet ip so iure, siue ipso facto sit liberatus à banno, & tunc postq̃ seruierit quãtum est in se erit nõ bannitus.adeo q si agat, & ei opponatur exceptio banni,uel ad bãna res eligatur, & si probando id fecisset non repelletur à iudicio, uel à dignitate. Ita.n.importãt illa uerba ipso iure,siue ipso facto ẽt in cõdemnando, ut dixi,& ibi allegaui iura in 1.tpe, par.ult.qõ. ult.& hr ẽt in c.1.de resc.libr. 6. & C.de leg.l. non dubiũ. Valebit ergo eius testm̃ q faciat fm formam statutorũ suæ ciuitatis,qđ ante nõ ualuisset. Poterit ẽt succedere fm illa qđ ante nõ fecisset, & sic de sing.Quantũm aũt ad alios ut si ante declarationem,uel cãcellationẽ offenderetur.Dicã infra in ult.tpe,par te 1.q 2.Si uero illa uerba nõ apponunt, sed simplr dr.ut in themate qõnis dcm̃ est.Vr cũ non esset rebannitum, nisi sequatur declaratio,q id fcm̃ fuerit fm doct.Innoc.in c.bo.de æta. & qual Pro quo facit quod hr in l. eius qui delatorem.ff.de iure fis. & in l.2.§.q si actor.de iu.cal.& quod scrib. Bal. in c.si uasal. 10.col.si de feud. luc.contr.ubi ponuntur casus in quibus declaratoria requiritur, sed illis uidetur quod loquuntur in priuatione iuris. & sic id rẽ odiosa, hic in executione pœnæ. Et sic acquisitione absolutionis & re fauorabili. sed per supra allegata primum dictum uerius, ante.n q̃ sit facta declaratio quod id fcm̃ fuerit fm doctr.Innoc.incertum est,an sic fcm̃ sit, & ideo id certum esse debet l.iam hoc iure. & l.ita stipul.de uerb.obl.Facit l.1.C.qui & aduer. quos, & qđ tetigi ubi supra. Nec obstat q lex sit semper certa. l. cũ q̃ tam.§.quod dr.ff.de acq. hær. qa illud uerũ quãtum ad sniam legis,ut dcm̃ est supra quo aũt ad sniam hoĩs, quæ hic requiritur non est ita,ut ibi.& in l.antiqui.ff si pars hær.pe.

Sic ergo talis qui seruiuit in exercitu uel qd aliud fecit habet tria tpa. unum postq̃ seruiuit ante declarationem, & hoc tpe quo ad oẽs,& omnia stantibus uerbis,ut supra repe to ipm bannitum. Nec obst.quod not. p Io. And.in regula quod qs, libr.6. ubi dr capitu non dubium de sent.excõm.per quod fundat dcm Innoc.loqui in snia medicinali, quæ dif ficilius tollitur q̃ mortalis, quia eius dcm̃ lo quitur in soluente id quod continetur in bãno, & sic naturæ ordinariæ ipsius bãni satisfacit.inst.quib.mod.tol. obl.in princ & §.1. merito declaratio non requiritur. sed hic loq mur in eo q aliud pro alio facit, quo casu nõ ita cõtingit liberatio ipso iure sicut qñ solui tur. idẽ l.si cum fundũ. ff. de pac. & quod hr in l.solutũ §.solutũ.ff de pig. act. Fateor tñ, q si caperetur talis exceptio impediret executionem, & probato se seruisse fm formã statuti relaxari,q cancellari dret,qa saltem ope exceptionis fiscus excludit ut dcm̃ est. Aliud ips habet post declarationem ante cãcellationẽ.Et quo ad se est rebannitus, quo ad alios dicã ubi supra Aliud post cãcellationẽ.& tũc quo ad oĩa est rebannitus,ut dixi supra q.64.

80 Octuagesimo pone. Titius fuit bannitus in mille soluenda intra mensem sine diminutione cum esset statutum quod dat beneficiũ quarti.i. q possint soluere tres partes condẽnationis tñ sit solutio intra decem dies à die latæ sniæ. Titius sic bãnitus soluit tres partes,& à toto fuit de libris oĩbus cancellatus. Quæritur, an dicatur legitime cancellatus, ut sic elapso mense amplius nõ dicatur bãnitus.Ita qõ fuit hic de facto, & cõsultum fuit p totum collegium fuisse licite cancellatum. Ista.n. uerba sine diminutione apposita in snĩa beneficiũ statuti auferre non potuerunt l.nemo põt,de leg.1. Præterea qñ aliquid debet solui,& de uoluntate, eius cui solui debet fit remissio, intellr impleta cõdõ solutionis ẽt ad pœnæ euitatiõẽ.ff de sol.l.solutionis, & ibi p Bart.Facit.ff.de uerb. obl.l in exec.§. fi.allegabatur casus,in l.4 §ait pctor. iuncto. §.soluisse.ff.de reg.iur.Nec obst.l.Mauius.de cõd.& dem.ubi dr q implementũ debet fieri in forma specifica, qa de uoluntate eius cui debet fieri implemẽtum ẽt in condõnib. põt solutio alterari.Casus est fm unam lect.in l. filium quẽ hñtem. C.fam.erc.l.iure ciuili,de cõd & dem.cũ sim. Pro ista determinatione do casum in l.iusiurandũ à deb. ff.de iureiur. quod

quod not. ꝑ Bar. in l. Labeo quæ ſequitur il[l]ã.

81 Octuageſimoptimo loquitur. † Dictat ſtatutum, ꝙ p̃ras ultimis quindecim diebus ſui officii non poſſint aliquem eximere de banno p̃tas ultimis quindecim diebus pronunciauit Titium bannitum eſſe eximendum de banno. Quæritur an talis pronunciatio ualeat,& quid operetur? Formatur hac q̃ô per Doct.& maxime ꝑ Bal.in l. 1.C.ſi aduer. iu.& concluditur per eos,ꝙ ualeat talis pronunciatio.Sicut.n.aliud eſt bona publicare, & aliud pronũciare bona eſſe publicãda.ff pro ſocio. l.cum duob.§.idem reſ[pon]. & quod ibi not. Item ſicut aliud eſt deportare.aliud pronunciare deportandum.l.1.§.deport.de leg.3.l.ſi quis filio exhæredato.§.eius qui.ff. iniu.reſt. Item ſicut aliud eſt mittere quem in poſſeſſione, & aliud eſt pronũciare immittendum, ut not.in l.cognõ.§.ut bonorũ.ff.de off.eius cui mand.eſt iuriſd. Item ſicut aliud eſt reſtituere,& aliud pronunciare reſtituẽdum.l.ſi, ubi,& apud quem. Item ſicut aliud eſt exequi ſñiam.& aliud pronũciare illam exequendã, ut hr̃ in l.ab execut.C.quo.appell.non rec.Ita aliud eſt eximere de banno, & aliud pronunciare eximendum eſſe.& ideo ſtatutum quod debet ſtricte intelligi.l. conſtit. ad munic.loquens in eximente non habet locum in pronunciantẽ eximendum l.fina.de calum.& l.ſi uero.§.de uiro.ff ſol.matr.cum ſim. Valebit ergo pronunciatio,ſed tunc demum habebit effectum ſi ſucceſſor illam exequatur. l. iure noſtro. ff. de teſt.tut.& ideo interim tractabitur ut bannitus, & poterit impune offendi ſm Bald.in d. l. 1. Non obſt. l. procur. C. ubi cau.fiſc.ubi dr̃, ꝙ ſicut procurator fiſci non põt exigere pœnam, ita non poteſt pronunciare exigendam, quia ibi loquitur qñ non põt ex carentia iuriſdõnis.Hic autem non carebat iuriſdõne, ſed exercitio ipſius . Nulla enim priuatio iuriſdõnis inducitur, ſed ſolũ modo exercitum impeditur, quod patet, qa poſſet cognoſcere illis quindecim d.eb.quod ibi non poterat procurator, ut ibi patet in fi. gl.quæ ponit ibi caſum,& ibi ẽt dixi, ex quibus infertur, ꝙ ſi certis officialibus hñtibus largam auctoritatem à populo ſuper bono ſtatu eſt interdictum quod non poſſint rebãnite bannitos, poterunt tñ ordinare qualiter debeat rebanniri, bannit aliquid pro bono ſtatu facientes,etiam detrahendo ſolennitatibus antiquis per not.in l.oẽs populi. & per dicta iura. & ideo ſi poſtea ſm per eos ordinata illi rebanniuntur erunt legitime rebanniti.Facit,ꝙ not.per Io.And in cap.2. de off. uic.in notab. & ita pluries fuit obſeruatum, qñ ſ. ex iuſta cauſa id fecerunt ff.mand.l. hominem.Nec obſtat, ꝙ non põt mutare regimina ciuitatis ꝑ q̃cunq; laiã auctoritat[e] eis cõceſſam,ut no ꝑ Bal.in d.l.amb.q̃ i nõ pro mutatione,ſed pro illius ſtatus regimine. & ſaluatione à toto populo dr̃ fuiſſe ſtatutũ. l. item eorum.§.ſi decur.ff.ꝙ cuiuſq; uniuer.

82 Octuageſimoſecundo † Statuto condito à toto populo,& cõ[tin]etur,ꝙ per conſilium ciuitatis nihil poſſit firmari niſi prius per capitaneum proponatur.In alio alio ſtatuto cauetur ꝙ ſi capitaneus proponat de aliquo ꝑ homicidio bãnito cãcellãdo de bãno, ipſo iure deſinat eſſe capitaneus.Cõtingit, ꝙ q̃ erat capitaneus propoſuit de aliquo bãnito pro homicidio cancellando de bãno, & conſil.ũ cõfirmabit. Quæritur an ipſa reformatio in cuius probõne q̃ erat capitaneus deliquit uitietur.Hanc q̃ônem diſputauit Iac. But.Et arguit lautiſſime, ꝙ non uitietur.ergo uero ut in aliis referam aliqua reſecando plura. Primo ergo,arguit ſic.Tpe inchoatæ propõnis capitaneus q̃ propoſuit erat capitaneus, licet ergo poſtea deſinat debet inſpici tps initii, de neg.geſt.l.Põpon. ff.pro ſoc.l.ſi id quod.§. ſi filius.nõ ergo nocet mutatio cõdõnis.Secundo,qñ res utilr̃ inchoatur, licet poſtea inutilis fiat tota utilis iudicat.ff.de neg.geſt. l. ſed, an ultra.ff mãd.l.q̃ mutuã.§.fi.cũ ſi Tertio, qa tps conſumationis trahitur ad tps inchoationis.l.ſi filius,de uerb.oblig.cũ conc. Quarto, qa res diiudicatur ſm id, quod potentius operatur.l.quæritur.ff.de ſtatu hom & de acqui.re.do.l.quicquid. §.paries Sed principiũ fuit potentius ſine. l. 1.de ord. iud.ergo iudicatur ſm illud facit in auth. quo.opor.in pr. Quinto ex ordine delictum præcedit pœnã, C.de pœnis.l.ſancimus.Sed propoſitio eſt delictum,pœna eſt priuatio capitaneatus. & ſic qñ deliquit,quia propoſuit erat capitaneus, ergo tenuit propõ, & ſic ualeat reformatio. Arguit.ẽt à g̃nali natura diſpõnis,ut effectus cõſideretur, ut id q̃d in cõdõne eſt nõ ſit in obligatione l.1 § item ſi ita. ff. ad l.falcid. ex natura pœnalis diſpoſitionis q̃ actũ non annullat. l. fin. ff. de diuor.quod pœnalis diſpõ requirit effectum.l. 1.in fi.ff. quod quiſq; iu., & ꝙ in fauore,& odio concurrentibus inſpi-

citur

citur fauor.l cum quidam.ff.de lib.& posth. cum simil.in contrariū arguit,qñ lex puniēs delictum refertur ad tps non consummatum punit delinquens ex solo principio. Si uero ad tps pfectum,& cōsumatū spectat pfectio. C.de ser.fugi .l.2.de iurisd. om.iud. l.si qs id qđ.quod si dum proponeret, & qđ quisque iur.l.1 in fi. Sed in nra q. fit relatio ad tps inchoatum. dum dicit si capitaneus pponat, ergo eoipso φ cœpit pponere desint esse capitaneus.Et sic non est ucium capitaneū ppo suisse,sed inchoasse.ergo ex ipsa lege ipso facto insurrexit pœna.l.qd ergo.§.cū aut.ff. de his qui not.inf.& l.quamuis.§.si cū essem.ff. ad uellan.ex quo infert,φ non ualet reformatio,qa quando ex aliquo actu expectatur effectus ante cōsumationē nō pōt effectus insurgere,nec cœpisse prodest.ff.de acq.rerum dom.l.naturalē.§.illud.C de testam.l.ex ipet fecto.de leg.3.l.fideiuss.§.1.cum simi.Secundo arguit,quia res sumit esse per formam,& forma p cōsumationē.ad l.falci. l.si is qui.§. qđ.ad exhib.l.Iul.§.quantum.uel §.sed,& si qs.sed ante propositionē propositio non hēt esse nec formā.Ergo non fuit facta a capitaneo,& sic non ualet l.cū syllaneanū.C.ad syl la.Tertio,arguit per multa iura ostēdētia qđ qñ ab initio est habilitas si pēdente explemēto superueniat instabilitas actus uitiatur l.patre furioso.ff.de his qui sunt uel alie.iur.l.inter stipul.§.sacra de uerb.obl. & C de testa. l.furiosum.cum si. Quarto,cū multis tpibus requirit aliqua cōditio personæ si uno tpe illa cōditio desiit actus uitiat l.si alienum. §. in extraneis.de hær.inst. cum simi. Ergo & uitietur.Quinto,probat sic. Qñ sic se habent duo,ut effectus surgat ex eo qđ per prius fit, si erit concursus eorū, non erit nitiū,alias sic l cū hic status §.si ambo.de dona. inter uirū, & uxo Sed reformatio in propositio debebat sumere effectū a duobus a proposito nec capitanei,& deliberatione cōsilii. Et p prius ex eo quod capitaneus pponeret.Si ergo anteq opponat desiit esse capitaneus ergo desiit cōcursus,& sic erit uitiū. Inducit sexto q.de pūcto,ut qñ non apparet qđ pcedat,& quod se quat potius inducatur totius uitiatio. ff. de reb.dub.l.si fuerit.& l.sed & si.de testa.tute.l. duo sunt Titii. Sed hic nō apparet qđ prius fuerit an propositio,an priuatio,ergo totū uitiari debet. Induxit et φ ex eodē facto nō sequit pœna,& pmiū.de neg.gest.l.siue hæredi

taria.Item qa duorū cōtrariorū nō dr esse eadem 1ō de cap.dimi l.2.§.nemo.& p socio. l. de illo.Item φ factū l. phibente ualere non potest l.nō dubiū.ff.de leg Inducit gnale qđ inutile per se alii non pōt utilitatem operari. de seru.rust.l qui hēt.Adducit et l. cum pater.§.libertis.de lega.2.l.iubemus.§. sane. de sacros.ecc.in auth.de non alie.§. qa uero leonis.ubi actus ex quo quis priuatur nō ualet. Finalr consuluit reformationem non tenere maxime tali argō,quędam effectum expectāt à iure,quia sunt iuris,& de iure. Quædam effectum non expectant,qa ius eis non assistit nec de iure sunt.In primis expectat perfectio, & quo ad cōsumationē actus,& quo ad iuris effectū.Et sic inchoata tm̄ uel et terminata sine iuris assistētia nihil sunt l. hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.de fid.instru. l.contractus.in fi.cū si.In secundis qñq; expectat consumatio, ut quia lex de eo loquens est pteriti,& perfecti tpis;qđ od exigir rē perfectam,& ubi delictum est de leuioribus non fingit rem inchoatam esse consumatā, & ita pfectio q exigit ex natura uerbi non suppletā fictione iuris,d.l.1.in fi. qđ quisq; iur.qñq; non expectat cōsumatio.Aut qa lex de eo loquens nōn est sub tali uerbo, sed pntis uel præteriti ipfecti cōcepta, ut l.si fugitiui. C. de seru.fug.Et probat hæc dria in l.si quis id qđ.§.φ si dum proponeretur.& in d.l.si fugitiui.in solutione contrarii. de l. postliminii §. transfugæ.cap. & postil. reuer. Aut quia est de atrocioribus in quibus inchoata finguntur à lege consumata l. si qs nō dicam rapere de episc.& cle.cū in eis effectus, & assistentia nō accedit l.teū qui.C.de adult.Cum ergo in proposito sint duæ leges quarū una est pdita ad delictum,& pœnam. l. illa quæ capitaneū proponentem punit priuar officio . ut in hac cum prolata sit per uerbum præsentis tpis, & præteriti imperfecti,apparet φ ante consumatam propositionem fuit delictum , ut d.l. si fugitiui. & l.si quis id quod.Ergo . & pœna insurgens sine hominis facto,ut d.§.cū aute. est et alia lex quæ disponit de reformatione ex qua apparet,φ reformatio de homicida bānito cancellando non fuit talis, ut debuit. est enim de his quæ a iure ciuili,& municipali expectāt,& sortiūtur effectū.de iustitia,& iure l.ius ciuile. & l.oēs populi. ergo inchoata,& non perfecta quo ad effectū iuris hñr pro infectis , ubi ergo inchoata propositio capitaneus

neus reliquit satis fuit quo ad pœnam priuationis.& sic tpe quo finiuit propõncm non erat capitaneus,& sic quantum ad legẽ quæ de forma reformationis loquitur,nihil actũ debet intelligi. Finalr ssidet ad contraria. & quia patet ex distõne prædicta non insisto. Vides ergo ꝙ talis non intelligetur rebannitus,& sic nõ poterit cancellari. Vt tamẽ ista dubõ tollatur solent apponi in reformationibus illa,v3,qd non possit apponere in consilio,& si ad actum ,ppõnis peruenerit,uel proponere ceperit ipso facto priuatus intellr. de qua doctrina.uide in l.filiusfam.§.diui.de le. 1.p Bar.per alios,& maxime Bal.in l.ea lege. C.de cõd.ob cau.& ẽt per Bart. in l.si ita quis §.ea lege,de uerb. oblig. & de qõne prædicta in dictis iuribus pauca tãguntur ex decis.pdicta colligit triplex materia.Vna qñ actus cœptus habeatur pro consumato,de qua in iurib.supra all.Et uide quod not. Bart. in l.si is qui.ff.qui.ex cau.ma.ubi tractat qñ executio facta dicatur.Secũda,qñ debet inspici initiũ, uel finis. De hoc uide in l.3 § Seio. ff.de mi. & ibi latius.Tertia est,de nã uerbi pñtis piçteriti imperfecti,& uerbi præteriti perfecti,de qua hr in iuribus superius allegatis, maxime in d l.1.quod quisq; iuris.& no.ꝙ in hac disput.Iac. But.ostẽdit se fuisse doctorem subtilissimum.& uide quæ no.per Doct.in l.Aretusa.ff.de sta.hom.& tangit Bart.in l.si post mortem.in fin.princ de leg.1.

83 Octuagesimatertia qõ partis erit. †Fuit factum ordinamentum ꝙ oẽs banniti cõis exñtes in territorio Ducis Mediolani, q illud territorium exiuerint intra duos menses,& fuerint ad seruiendum cõi in exercitu suis sumptibus per quatuor menses debeant rebanniri.Qui uero non exiuerint intelligantur rebelles,& in perpetuum de banno exire non possint,& omnia eorũ bona intelligãtur elapsis dictis duob.mensib.confiscata. Titius exñs, & habitans in ciuitate Papiæ fuit Florentiæ inquisitus,& fuerant factæ citationes ẽm formam statuti.Et cum nullus cõparetet iudex posuerat eum in banno,& inter alios bannitos cõis extiterat registratus,quæ oĩa,Titius ignorabat.Elapsis duobus mensibus in exercitu cõis fuit facta reassignatio bãnitorũ ibi seruientium.& cum non esset inuẽtus Titius eius bona fuerunt incorporata Ipse aũt id audiens discessit de territorio ducis,& in exercitum uenit.Quæritur an inciderit in pœnam rebellionis,& cõfiscationis bonoꝝ,&c.An uero seruiens per quatuor menses debeat rebãniri? Ista qõ habet duo membra principalia. Primum est an dcm bannum potuerit dari contra illum ignorantem.Secundum posito ꝙ dari potuerit,an eius ignorãtia sibi prosit. & hoc erit ẽt duplex.s an excusetur à pœna, & sic excusatur,an seruiens habeat statuti beneficium,& sic debeat cancellari. Quo ad primum recurre ad ea quæ dixi in 1.temp. par. 3.qõ.3 ex quibus patet,ꝙ aliqñ põt dari, & aliqñ non.si ergo in casu nřo bãnum fuisset inualidum,qõ non procederet, qa non esset bannitus.l.4.§ cõdemnatum,de re iud. Oportet ergo psupponi bannum ualidum,ex quo restat secunda dubõ.& licet dubitabiles passus sint, tñ cõcludendum est,ꝙ non inciderit in pœnas,supradictas.Certum.n.est,ꝙ statuta pœnalia non ligant ignorantes.l.fin. ff. de decr.ab ord.fac.extra de cõst c.cog. per Arc. not.19.dist.c.quod dictis.ẽt si talis reformatio fuisset per ciuitatem publice bannita,ut no.in d.c.cogn.Id.n. quod in ciuitate est notorium ligat ibi hñtes,non autẽ exñtes extra prouinciam.& ita intellr quo hr in l si furor C.de peric.tut.& in l.2. C.de recep. extra qui matr.acc. poss c. cum in tua. & probatur ẽm Ruff.ut refert Arch.ubi supra in l. optimam C.de contrah.& cõmitt.stip & ibi notanter dicit ꝙ illud qd dr sufficeret qd quis sit uoce præconia citatus. Intellr qñ pco mittitur per totam ciuitatem. quo casu dicit neminem excusari,facit auth. qui semel.C.qũo, & qñ iudex,& qd ibi per Iac.But. Nec obstat si dicatur statutum est pcisum,& lapsi fuerunt duo menses anteq̃ exiret,ergo in pœnam incidit, cum stricte debeat intelligi.l.cõstõnib.ad municip.ẽt si durum sit l.prospexit. ff. qui, & à quibus quia ille terminus non currit, nisi à die scientiæ ẽt si dicatur de proxime futuris. Debet n.subaudiri à die scientiæ ẽm Bart in cons.230.quod incipit,Domine Iacobe &c. alleg.l.3.§.si quis hæredi.ff.de statu lib.& l.si in diem. ff. de condit. & demonst.Sed in hoc Franc.de Are.in l. si cui.ff.de leg.1. dicit notanter,ꝙ aut dispõ demonstrauit initiũ tpis, puta quia dixit hinc ad duos menses. Et tũc aut pars ignorauit impedimento iuris,& nõ cedit tempus nisi à die scientiæ. l. si quis in graui.§.ult.ff.ad Syll. & facit l.scimus. §. donec de iure de lib.ẽm eum.Potest poni exemplum in proposito, ut quia fuit ordinatum,

q di

ꝙ dicta reformatio non posset propalari inde ad certũ tps.Si uero ignorauit impedimento facti.ut qa nõ fuit ei notificatũ.Et isto casu tps sic limitatũ currit ignoranti, qa currit ab initio demonstrato,ut ead.l.si cui,& l qui duos.§.1.de manumis.testa.sm eũ. Pro quo uide.ro.tex.cum gl.in l.qui filio impuberi.§.1.ff.de hæredib.instituen.& idẽ dixit Bart. in cons.13.quod incipit.Quæriť utrum elapso.&c.in 2.uol.& allegauit. l.placet. C. de sacr. san.eccl.& l.iubemus nulli eo.tit.quæ fuerũt uerba Iac.Butr.Qui ultra prædicta consulueẽ do allegauit auth.hodie. de appell. & de mino.l.Aemilius. Puto tñ quod hoc casu poterit restitui ex iusta ignorãtia.l.1.in fi.quib.ex cau.maior.& qđ ui aut clã l.semper.§.hoc interdicto s.ad remissionẽ pœnę.Si uero nõ demõstrauit initiũ.qa nõ dixit hinc,sed dixit intra mensem simpliciter, uel dixit intra duos menses proxime uẽturos.& tunc intelligiť.s. à die scientiæ,arg C.de appel auth. hodie. & qđ ibi not.& de statu lib.l.3 §.si quis hære. di.quia anteq̃ sciat non uř posse petere.l.annus.de cal.Plus.n. dixit Old.in cons.t 58.qđ non simpliciter currir à die scientiæ,sedcum põt actus ille in exercitium deduci. ff. de iure dotium. l. tali & d.§.si quis hæredi. & d.l. si in diem.qđ est ualde no.& utile ad multa. ex qua distõne colligitur decisio supra dicta inspecto themate qđ in pœnam non inciderit.Pro quo facit.ff.de admĩnistra.tut.l quidã decedens.§.fi.& de his q no. infra l. gño & sic restat uidendum an si seruiuit per quatuor menses cõi debeat rebãniri.ista qõ est fortior qa licet in pœnis euitandis excuset ignorantia,& similiter in grauaminibus. ut dictũ est supra tñ in lucris nõ est ita l si is.§.si seruus. de acq re.domi.& quod dixi supra hoc eodẽ tpe,par.2.q.22.& 24.Magis.n. succurriť primo q̃ secundo l.fi.C.de eõd.Item quia dicta supra locũ hñt in eo qui ignorat ordinamentum.hic autẽ pſupponiť quod ignoret se esse in ordinamento comprehensum,& sic ignoret qualitatẽ suę pſonæ q̃ nõ solet tribuere beneficiũ.l.tametsi.ff.ad maced.l fi.ff.pſuo. & sic uideať cõcludi dñe,ꝙ licet excuset à pęna quodcunq; ignorauerit Si tñ intra duos mẽses à die scientiæ seruierit.ut supra nõ tñ deber pmiũ cãcellarionis cõsequi per iura p̃. dicta . Quod uerũ erit si illi quatuor menses fuerint electi,ut tps speciale. puta in obsidio ne alicuius loci,pp quam causam illa reformatio facta fuerit,tunc.n.cum amplius illud speciale tps non possit suppleri.ff de usufr.le ga.l.usufr. mihi in biennium rebanniri non debebit.Si uero illud tps fuerit adiectum in gñc,puta qa si cõsideraueriť statutũ de quocunque tpe durante guerra,tunc debeat rebanniri p iura p̃dicta quę omni modo ignoranti tps currere non permittunt . Nec obst. qđ dictum fuit supra per.§.si seruus.quia aut qs tpe quo seruisset cõ ignorasset se esse bãnitũ,& sic non ut bannitus seruisset,& tunc non dĩet rebãniri ut ibi,& l.2 ff.cõd.& dem. Sed si tps quo seruit scit se bannitum, & ut bãnitus seruit,cum ei ignoranti tps gñaliter traditũ non cucurrerit, ut supra est ostẽsum hĩc debebit statuti beneficiũ quod est latissime interpretandũ ff.de const. prin.l. fi.cũ si.

Post operis expeditionẽ superuenit mihi notitia duarũ qõnum.Old.quas per alios tactas aut relatas.nõ inueni, quæ licet alibi decentius ante locatæ fuissent,tñ cũ de fauoribus bannitorũ ẽi tractent, & qa fuisset plurima quotarum mutatio necessario huic loco q̃basi oportune locantur.& prima est in qua

84 cõsuluit.& ideo 84.qũiť.†Titius fuit bãnitus pro pditione ciuitatis pp quod ex forma statuti ipse,& filii erãt bãnii. Post bãnũ Titius suscepit filiũ nõie Caiũ q Caius patre mortuo reuersus fuit ad ciuitatem de qua pr fuerat bãnitus.& ibi stetit longo tpe sicut ciuis existẽs de cõsilio,equũ tenẽs,et oĩa alia faciẽs q̃ alii ciues faciunt.& dũ ista sic se hñent uenit ad rixam cũ Sẽpronio de qua rixa facta est pax corã ptãte ciuitatis post quã pacẽ Sẽpronius eum interfecit,& aufugit.Ptãs fecit eũ citari.& quia non uenit ex uigore arbitrii qđ habebat bãniuit eũ. Nũc corã successore ptãtis prædicti petitur reuocari p̃dicta sñiã banni lati contra Sempronium.& dr quod licitum fuit ei impune occidere dictũ. Caium , qa bannitus erat ex forma statuti,de quo supra mentio facta est . Quæriť an possit dicta sñia reuocari.Et primo uideť,ꝙ non ex uigore publicæ auctoritatis, quia ipse Caius habebatur ut alii ciues.Ne ergo sub eius p̃textu decipiatur idẽ debet de ipso sicut de aliis ciuibus iudicari.arg.C.de his qui ue.æta.imp.l.1. & cum cõem cum aliis uitam duceret et eandẽ sentire debet in legibus disciplinam, ut text. ibi legiť.extra de statu mona.c.recolentes,& cũ eadẽ particula experiteẽ iura quoq; eadẽ sibi uẽdicare debet.ff.de bo.pos ex testa.mil

l.unica.

Lunica.circa princ & cũ par similisq; militia sit iustum, ut eisdẽ priuilegiis glorientur. C. de proxi.sacra.lar.& rerũ priua.l. iubemus. Secundo facilius pœna remittit quam priuilegiũ auferat, eo qđ unũ est fauoris, & gr̃ę, alterũ uero supplicii,& pœnę.ff.de const. prin. l.beneficiũ.de lib.& posth.l. cũ q dã.de pœnis. l.interpretatione. Sed habitus in cõi contrarius ueritati tollit priuilegium. ff. ad Maced. l si quis patrem.& loca.& cõd.l.si quis ignorans.Imò ẽt aliqñ facit cessare ius cõe. ff. de iniur.l.item apud.§.si quis uirginem,de iure fis.l.sed,& si accepto.ergo multo fortius tollit pœnam siue supplicium ex banno inflictũ. Tertio, sicut subsistentia ueritatis actu aliquem reddit illicitum, ita, & opinio cõis q̃ q̃ sit ueritati cõtraria, sicut ergo si uere bannitũ non fuisset licitũ occidere, sic nec qñ uere erat bannitus cõi opinione in contrarium se habente,ut probatur aperte.ff.de acq. hær. l. cum quidam.in uers.quod si ipse, & in eo. ti. l.uentre,& ibi not. Quarto nonne ita cõis est ꝙ error publicus facit ius.ut inst de testa. §. testes.ff.de off.præt.l.Barb.C.de testa.l. 1. ff. de suppel.lega.l.3.in fi Faciat ergo hoc casu error publicus. quo credebatur filius Titii non bannitis ius. s.tam fauorabile, iã benignũ.s.ut impune occidi non possit, sicut nec alii ciues, talis nãq; error immutat aliqñ statum alicuius. Nã de seruo ciuiliũ actuũ non capace liberũ facit,& actuũ ciuiliũ capacẽ,ut ad literã legis.C.de lati.lib. tol.l. una. §. sed, & qui dñi, sic ergo hic de bannito faciat non bannitum. Dico ergo ego Old. de ponte de Laude ll.doctor salua semp ueritate, qđ successor prætis dictam sñiam reuocare non poterit,& hoc præter iã dicta tripliciter rõne, & prima si aliqs pulset legarũ hostiũ, tradit hostib. ut seruus eorũ fiat,ff.de legatio.l.ult. Pone ergo ꝙ talis pulsans, & hostibus traditus reuertitur ad nos,si nõ recipitur à nobis non recuperat iura ciuitatis postliminii iure si uero recipitur ea recuperat.Sic ergo in ꝓposito cũ hic bãnitus rediẽs receptus fuit, & in omnibus tractatus ut ciuis,iura aliorũ ciuiũ habeat,ut legitur.ff.de c.& postli.reuer.l 3.§.fin. Secunda est talis.Talis bãnitus non põt, cen seri deterioris cõdõnis quam hostis. imò hostis proprie dr.ff.de cap. dimi l.amissione. §. q deficiunt, & ad l. Corn de sic.l.3.ult & de re mil.l.proditores. Tñ si ei pax sit promissa seruanda est.23.q.1.noli.& 22.q.4.innocens, & qui non seruat capite puniendus est. ff.de re mil.l.ult § fi.licet ergo potuisset occidi ex forma statuti, non tñ ꝑ eum qui cum eo pacem fecerat Tertio, & ultimo dato, quod sñia banni fuisset iniqua,fuit tñ cõtra ius litigatoris tñ lata .& sic non posset successor eã rescindere. C sent. rescindi. non posse l. 1. & qñ pro.non est necess.l.1.etiam si hoc statuũ qđ faciebat eũ bannitũ fuerit corã bannien te allegatum, quia ꝑ ꝑ probabiles dubitationes superiores, & alias non putauit causam illo statuto iuuari.ff.de re iud. l. præses, & l. cũ prolatis. ubi est casus. Hæc Oldr. Si recte cõsideras ipse proposuit talem filium etiã postea natũ ex uerbis ipsius statuti ex sua perto na intelligi b nn tũ, imò esse bannitũ, & sic non contradicit his quæ dixi supra in 1. tẽp parte 1.q.ult. nec quæ dicam infra in ult. tẽp. parte 2.q.14.Id aũt ꝙ dixit cum qui pacẽ fecerat nõ potuisse impune occidere bannitũ nõ est ꝑ oĩa cõtrariũ ei qđ ipse in sua disputatione quæ incipit Titius fecit pacẽ, conclusit.s.facientẽ pacẽ non obstãte pace potuisse offendere bannitũ, quia in hoc themate erat bannitis tpr pacis, in illo fuit bannitus postea.In hoc tñ recurre ad ea q̃ dixi supra hac eadem parte q.51.52 & 53 & ex hac decisione collige duo notanda. Primum ꝙ ꝑ actus publicos quos bannitus facit intellr̃ rebanniri.Secundo,ꝙ sñia lata cõtra offendentẽ bannitũ ualet.Quo ad primũ aduerte, ꝙ id põt esse uerum, nisi qñ ad actum rebannitionis requiruntur aliæ solẽnitates,tunc.n.illis non seruatis in publicis actibus sicut non ualeret expresse rebannito, ita non ualeret tacita l. qui ad certũ ff. loca. puto tñ ꝙ licet non intelligatur rebãnitus nihilominus offendi nõ poterit.Illud.n.statutum tolli põt alia solẽnitate ab alio statuto requisita,ut in mã.l. omnes populi,& l.si qs in principio testamenti, de leg 3.Licet ergo tunc non intelligatur rebannitus non tñ poterit offendi, cum qualitas hostis sublata sit ꝑ eius receptionẽ ad actus publicos de qua supra. Si aũt actus publici fierẽt corã toto populo ad parlamentũ uocato, ut fit in introitu dñorũ, & priorũ & ẽt in introitu uexillorũ societatis in ciuitate Florẽtiæ.dicerẽ tũc intelligi rebannitũ Caiũ, de quo supra.Presumeretur. n. scisse populũ oĩa q̃ in suis legibus cõtinẽtur, & hic cõtra illas in totum dispensare. C.de testa.l. omniũ, & l. quidam consulebat. ff. de re iud. &

quod

quod hr in d. l. si quis in principio testamēti. Vis.n.cōis publici erroris inducta à populo qui potest maxime per uiam parlamenti fa-cta à consiliis quæ illum repñtant, ut l. aliud §. refertur, & ibi not. ff. de reg. iur. & C. quæ sit lon. cons super rub. reuocare, & sic facien-do intellr reuocare, ut hr in l. 2. C. de decre. dec. & qđ not. in l. ita tñ. in princ. ff. ad Treb. iūcta. l. de quib. in fi. cū sua materia. ff. de leg. ſm quam intellr hæc decisio, ut patet ex the mate & ita fuit in legibus siue statutis loquē tibus de consortibus epi Florentini iudicatū per totum collegium Florentinum. Quo ad ſm uide quæ dixi supra hac ead. par. q. 3. Et considera, ꝙ hic non fuisset lata sententia ad petitionem banniti agentis, sed alterius accu santis, uel ipsius iudicis inquirentis pro iniu ria facta bannito, & in ꝓcessu nō expresso, licet fuerit exceptum, Id aūt quod ultimo dr tale bannum reuocari nō posse tempora per ea quæ dixi in primo tempore, parte ult. qō.

85 Altera qō, & fic. 85. subſ hoc themate for mata erat. Duo sunt statuta in ciuitate Pa-duæ. Vnum per qđ cauetur, ꝙ quicunq; fue rit bannitus de maleficio, ꝑsntando alium bā-nitum de simili maleficio liberetur, & exima tur à banno. Aliud quod quicunq; fuerit bā-nitus de maleficio in ciuitate Vicentiæ intra octo dies banniatur, & in libro bannitorū po natur in ciuitate Paduæ eisdem modis, & cō ditionibus, & formis quibus bānitus fuerit in ciuitate Vicentiæ. Accidit, ꝙ Titius cōmi-sit maleficium in ciuitate Vicentiæ, & de ma-leficio est ibi bānitus, & ex forma secundi sta tuti bannitus est silr in ciuitate Paduæ repeti tis uerbis secundi statuti in ipso banno. Qui Titius bannitus pñtat Paduæ alium bannitū de simili maleficio, & vult liberari à bāno ci uitatis Paduæ uirtute primi statuti, licet hoc non posset in ciuitate Vicentiæ Quæritur an hoc possit de iure petere, & sic an debeat libe rari. Et dicta Old. ī hac q. multum diffuse pro-sequitur, sed multis omissis, & maxime rñ-sionibus ad argumenta facta hinc inde referā truncate eius intentionē, & primo ad negati uam, qn unus locus adiicitur alteri naturam eius cui adiicitur assumit, arg. ff. de pub. l. si ego. §. si tñ. de usufr. l. si Titio. §. 1. & de pac. do. l. inter socerū. §. cum inter. Sed ciuitas Pa-duæ adiicitur Vicētiæ à qua per prius Titius erat bannitus. ar. ff. de senato. l. pen & de exer cit. l. si cum. §. 1. ergo ex loco Vicentiæ ubi non liberatur debet iudicari. Secundo sic, bā. num Paduæ fuit datum ꝑ bannum Vicen-tię, & licet fuerit ex interuallo ꝑ necessita-tem apparentem, tñ intellr simul datum, arg. ff. si pars hære. pet. l. antiq. de mil. test. q̄rebatur, de hære. inst. l. hæredes palam. §. fin ergo licet tollatur ſm durat primum, quia talium quorū unum ꝑ aliud est ademptum uirtu-te ꝑ manētis perdurat. ff. de lib. & posth. l. si ita §. 1 & arg. ff. ad carbo l. 3. §. ibidē. Tertio, snia est lex. ff. de iust. & iu. l. pen. & apparet ex æquiparatione ad ultimum uoluntatem. ff. de manu. l. seruus de pig. actio. l. non est mi-rum. iuncto in auth. de nup. §. disponat. Sed ex diuersitate locorū effectus legis non ua-riatur. C. de usuc. transf l. ult. & de temp. in in teg. rest. l fin. ergo nec effectus snīæ, & ideo sicut Vicentiæ nō liberaretur, ita nec Paduę, facit ff. de postu. l. ex ea, & qđ ibi no. Quarto, quia bannum translatum non debet immu tari ex loco ad quem est translatū. C. de his q in prio. cre. lo. suc l. 1. de noua. l. aliam. de admi. leg. l. legatum. cum si. Et sic remanente qualitate banni ex loco Vicentiæ eximi non poterit. Quintum bannum latum Paduæ dr ortum Vicentiæ. ff. quod ui. aut clam. l. nam origo. ergo sequitur, ꝙ in exēptione ille lo cus attenditur. ff. de edict. l. si fundus, de usur. l. 1. ergo quia Vicentiæ non liberatur, ita nec Paduę. Sexto, dicta banna sunt eiusdē formę, ergo, & eiusdem subę. ff. ad exib. l. 1 ul. §. sed, & si qs. ff. de auro, & arg. leg. l. Seia. & de uer. sig. l. mul §. t. & sic esse debent eiusdem uitę, a dl. falc. l. qui quadringenta. §. quid ergo, & de seru. rust. præd. l. una est uia, bānum Vicē tiæ durat, & uiuit, ergo & Paduæ, & maxime qa fortior est actus obligationem cōseruans, quam extinguens C. de duoq. re. l. si. Vltimo ab adæquatione facta de bannis, & sic eiſdem uitæ debent esse. C. de inoff don. l. si. In cōtra rium arguit septē aliis modis quos silr decur tabo. primo, à natura superaddit q̄ est ut suis cōdōnib. & qualitatibus ꝓpriis iudicer. C. si plu. una sen. l. 1. & 2. & ff. mand. l. si mand. §. Paulus, de cōst. pec. l. item illa. §. 1. bānū uero Paduæ supadditur banno Vicentiæ, ergo de bet suis qualitatib. iudicari, & sic Titius libe rari debet. Secūdo, obligatio ex bāno, & eius dissolo sunt diuersa qnimò, & cōtraria, ergo dispō sup uno nō trahir ad aliud. l. si uero. §. de uiro sol. mat. & si à pa. qs fue. manu. l. pf. ex si. & sic dissolo q̄ sit Paduæ remanet ī suo

statuto

statu*o.l.oẽs populi.Tertio.licet plures leges ꝓdeant a diuersis circa easdẽ ꝑsonas ẽt eun dem effectũ dirigentes, nõ tñ sunt eiusdẽ ui. re, sed unaquæq; durat ẽm nãm suam insitã producenti, ut patet in bonorũ possessione de iure pretio, & aditione de iure ciuili, inst. de bo.pos.§.al:qñ.de bon.pos.ẽm tab.l.hi q. & C.de iure delib.l.licet.& q admit.ad bon. pos l.2.& de succes.edic.l. 1.§.largius.cũ si. In ꝓposito ergo bannũ Vicẽtiæ duret perpe tuo, & Paduæ tollatẽ pręsentatione alterius bãniti. Quarto, extẽsio unius loci ad aliũ intelligiẽ ẽm quid nõ quo ad oĩa. C. de sacros. eccl.l.omni.de præ.urb.cõstat.l. 1.tit. 11.& not.de leg.l princeps Sic.ergo. & tunc extẽsio bãni de Vicentia ad Paduã fiat ẽm quid, ne unico uerbo statutũ Paduæ uideaẽ tollere suas leges ꝓprias. C.de inoff. test. l si qñ. & extra de sepul.c.certificari. Quinto, pęna debet esse ꝓportionata delicto. C.de episco & cler.l.si quenꝙ de hær.l quicunque. ꝓlixitas in duratione dẽ magnitudo pœnæ, de pœn. l.aut dãnum. §. inter eos. plus aũt est delinquere in aliquẽ immediate ad l.Iul.maiest.l. Iul de capt. & postl.re. l. siqs ingenuã. Sed si bãnum datum Paduæ pro delicto cõmisso Paduæ tollitur ꝑsentatione, & sic minus durat fortius tolli debet aliud datum ꝑꝑ delictum cõmissum Vicẽtiæ qa quo ad ciuitatẽ Paduæ lõge minus delictũ est. Sexto, uariatio loci plerũque inducit diuersitatẽ quo ad exẽptionẽ ab onere. ff.de exc. tut. l. sed milites. §.ignominiæ.ff.de re mil.l.milites.§. missionũ.& pater.C.q nu lib.l.1. non ergo mirum si diuersimode eximiẽ quis a banno Paduæ ꝙ Vicẽtiæ. Septimo redhibitoria, & quanto minoris ab eodẽ inductæ sunt.f.a ptore.ff dẽ ędic.l.1.§.1.& l.qđ si nolit.§.si plures.& l.ędiles.& aliqñ utriusq; idem est effectus. ff. de ædil.edic.l.bouẽ.§.aliqñ.& sñia lata suꝑ una parit exceptionẽ rei iud in alia.ff.de excep. rei iud.l.si is q heres.§.1.Sed una tolliẽ anno. Alia lex mensibus de ædil.edic.l.sciendũ.§.fi. Ergo fortius in ꝓposito cũ non ab eo. sed a diuersis banna procedant. His rõnibus factis licet ꝓlixius facit ipse Old.rñsiones ad utriusque partis argumenta. Et illis positis concludit ut sequitur. His sic decursis subiicio solutionẽ quę mihi uerior esse uẽ. Et credo sim pliciter dicente statuto, ꝙ qui est bannitus Vicentiæ, banniatur & Paduæ. Et sic sit factum isto casu præsentando alium bannitũ liberaretur a banno ciuitatis Paduæ ẽm formam primi statuti superius allegati. Et hæc ꝑ allegata pro hãc parte, & maxime, qa qñ uni ꝑꝑ delictum non in se, sed in alium commissum cõpetit actio, ita ꝙ ẽt nihilominus cõpetit principali. Et sic utrique unaquæque actio suam legẽ habet, & suũ proprium sortitur effectum, & suũ dissoluendi modum, & faciliorem principali sicut si fiat iniuria filio cõpetit actio filio, & patri ff.de proc. l.nõ solũ.§.si pater.& de iniur.l. pater, cũ simi & isti non erit eadem extstimatio utriusq; actionis, sed unaquæq; habebit propriã ẽm cõdõnem eius pſonæ cui cõpetit sic dico, ꝙ & si ꝑꝑ maleficium, & in uno loco cõmissum in duobus locis quis banniatur unũquodq; bãnum ẽm nãm loci sui proprii iudicabiẽ. ff.de iniur.l.seruo.§.ult.& l.seq. Et qa identitas, & unitas sñiæ ex qua diuersę pœnæ sequuntur nõ arguunt identitatem durationis In pęnis sicut in sñia relegationis ad tẽpus, habet.n. in se pœnam quam uerbum sonat. s. relegationem, & aliam. s. remotionem ab ordine decurionatus amissi. ff.de decurio.l.2. Et ad tempus ab ordine decurionum redditus est inhabilis ad honorem, & tñ finito tꝑe principalis pœnæ i.amotionis ab ordine, non finitur inhabilitas ad nouos honores, sed tanto tꝑe expectat quanto fuit in pœna. ff. ad mun.l.ordine.& de decurio.l.ad tps ex quib. apparet ꝙ pęna accessoria non cõmensuratur ex tꝑe principalis, sed habet per se propriam in legẽ ẽm quã finiẽ, & durat. Verum qa in rhemate nr̃o in statuto fuit ultra processum, & dcm̃ ꝙ banniaẽ eisdẽ modis, & cõdõnibus &c. Contrariũ credo de stricto iure ꝑꝑ uirtutem prædictorũ. modus nanque dẽ a moderor moderaris, & dẽ moderamentum siue temperamentum rei cui adiicitur. ff. ad leg.falci.l 1.& instit.eo.in prin. & ff.de dona.cau.mort.s.l.quod conditionis & ibi no. & de serui l. seruitutes.§.modus Temperamẽtum uero obligationis duo respicit. s. ius creditoris.& eius qđ põt solui respectu debitoris, & hoc uult dicere lex de acti. & obl. l. obligationũ fere §.modus. Posito n.ibi obligationis modo ꝑ eum exẽplum alternatiuæ obligationis. ꝑ exẽplũ alternatiuæ obl.gatio nis statim subdit rõnem quare illa obligatio dẽ sub modo. Nam alterius solutio, &c. Et sic modeatur solutio respectu creditoris. Cum igiẽ debeat esse idẽ modus bãni dati in

ciuitate Paduæ, qui est banni dati in ciuitate Vicentiæ. opportet idem esse in petitione, & solutione, sed in ciuitate Vicentiæ non est p̄statio banniti in solutione, ergo nec Paduæ. Item hoc nomen cōdō, interdum dicit obligationis suspensionem per adiectionem uel subintellēm alicuius extrinseci execati. ff. de cōd. & demonst. l. legatū, & l. aliqñ, de uer. obl. l. interdum, & de uerb. sign. l. cedere. Interdum dicit ius personæ competens, siue p̄sentem statum alicuius rei. ff. de p̄cur. l. ign. de reg. iur. l. nō solum, & l. melior, & de test. manu. l. Mæuia. De primo modo intelligēdi cum dicit suspensionem nō uī statutum die intelligi, eo quod appellatione iuris non est ſm legem. ff. qñ appell. sit. l 1. §. biduū, & uerbum hñs duas sigñones prolatū à lege, eam sigñonem assumit quæ est ſm legem, non eā quæ p̄ter. C. de instit. & substit. l. gñalī, & de op. lib. l. qui liberr. §. fin. ergo ſm ultimū modum. Itaq; æqua debet esse cōdō banniti in ciuitate Paduæ cū bānito in ciuitate Vicētiæ, sed hoc non esset si se posset liberare Paduæ p̄ reputationem banniti, cum Vicentiæ hoc non possit, imò esset melior cōdō Paduę, q̄ Vicentiæ, sicut est melior cōdō dñi quo ignorante seruus delinquit, quia liberatur dando eum pro noxa, q̄ eius, quo sciente delinquit, quia necesse habet damnum emendare. ff. de noxa. l. si plurium seruus delinquerit, & de usufruct. l. cum fructuarius, & l. seq. præterea sicut facultas, & difficultas dissolutionis obligationis facit obligationem esse melioris cōditionis, uel deterioris, ita facultas dissolutionis banni facit alicubi bannum est melioris cōdōnis alibi deterioris. Sed hoc non debet esse in proposito, immò debet esse eiusdem cōdōnis utrobique, ut ex statuto apparet, ergo debet esse par, & eadē dissolutio in utroque prædicta p̄bantur. ff de fideiuss. l. græce. §. idem Iul. & de in diem addic l. ubi aūt. §. fi. & l. seq. & sic intelli̅r statutum de cōdōnibus extinctiuis, ut eadem sit cōdō extinctiua bāni in utroq; loco, ut no. ff de seruit. l. 4. sic & seruus qui intolerabilī afficitur a dño debet bonis cōdōnibus uendi non suspensiuis, sed extinctiuis, ita. l. q̄ cōtractus nō dissoluatur per redditum serui ad dñm, sic nec per redditum banniti ad ciuitatem ut instit. de his qui sunt sui, uel alie. iur. §. sed, & maior. & si quæreretur an si talis bannitus p̄ntaretur per aliū in ciuitate Paduæ p̄ntans hēre beneficiū præsentationis ex forma statuti primi. Crederem q̄ sic, quia negari non pōt eum esse bānitum ciuitatis Paduæ, quæcunq; fuit iō bannīedi. Et ad hoc p̄nt diuersimode superiora deduci, & potissime hoc dicerē per l. de interd. & releg. l releg. §. interdi. cū. §. seq. & in §. si qs. ibi pluribus etiam prouinciis &c. & de cap. & postl. re. l. non dubito. Hæc Old. Vt ergo uidēs ex sol. prędicta cum dist. satis patet responsum ad rationes unicuiq; parti distinctim aduertantes, quas p̄p alias non curaui referre. Sed mihi primum membrū decisionis est dubiū, quia cum statutum Paduæ semp̄ loquatur, & bānitus Vicentiæ remaneat Vicentiæ bannitus restat primum statutū, ut sic ēt post cancellationē debeat banniri, & registrari. C. de hæret. l. Arr. Nec sufficiat prima descriptio cum non durauerit. l. si pro patre. §. uersum. ff. de in rem uer. & quod hī p̄ Bart. in l. sicut §. su p̄uacuum. ff. quib. mod. pig. uel hypoth. sol. Vr ergo uerius q̄ utroq; casu talis bannitus alium bannitum p̄ntans non eximatur à bāno, & q̄ statutū primum intelligat de bānitis tm̄ in ciuitate Paduæ, & non de aliis, ut sic unum statutū declaret ab altero. ff. de pet. hær. l. cum sim. Quia tñ auctoritas tanti uiri ampla est. nō au. eo ab eius decisione discedere, eo casu quo statutum tantum disponit, q̄ bānitus Vicentiæ banniatur Paduę. Semel. n. fuit bānitus, ergo &c. p̄ not. in l qui duo. § si. ff. arb. cum sim. Verū quia prima rō facta ad partē negatiuā, & ēt ad affirmatiuā non concordant ex p̄dictis. Ergo ēt circa illas solō, & distō eiusdem utilis est ad multa, & maxime ad nām l. 3. § hæc actio ff. si quis te. li. es. ius. fu. Ac ēt ad cōuentiones quę sæpe fiūt inter cōitates, & statuta q̄ quotidie fiunt q̄ bānitri in uno loco intelligantur bāniti in alio, & sic de sim. Solutionē quam ponit ad distā p̄rimā rōnem hic ad literā insertā, p̄ut iacet. Dicebat. n. q̄ non obst. primū arg. Nā aut sic successio, aut accessio. Si successio, tuc id qd̄ succedit est eiusdē cōdōnis, & causæ sicut id cui succedit. ff. de cōd. & dē l filiæ. & de do. inter ui. & ux. l. si don. §. ipsius, nisi diuersitas ætatis īter utrūq; diuersitatem īducat. ff. de fundo. l. cū i fundo. §. si fundus. Fit. n. restō rei immobilis dotalis statim, qa cum p̄ l. Iul. sic inhibita alienatio ipsius. ff. de fun do. p̄ totū & maxime in l. lex Iul. & C. de fun. do. l. 1. & 2. Facile poterit eius restō fieri pecuniæ uero cum facile expendantur, & consumantur ff. de

ff.de leg.3.l.si coreus.§.1.imo adhuc qn in dotem datur res mobilis, & se mouens cũ alienari possit.C.de ser.pi.da ma.l.fin. ff. de manu.l.seruum.so. ma.l.dotalẽ,& no.inst.q.ali. li.uel non in prin.non sic est facilis resiõ iuxta illud non.n.est semper facilis nõis emptio cum numeratio totius debiti non sit in expe dito.ff.de fideiuss.l.si dub.in princ.& iõ ad restõnem eius datur annus.C.de rei uxo. act.l. 1.§.exac. Ad similitudinem eiusqđ dr instd.d off.iud.§.1.cum sim. Si uero sit accessio aut est accessio personæ aut rei,aut actionis.Primo casu accedens habet easdẽ cognitiones cũ eo cui accedit. nisi cõtrariũ exprimatur. ff.de uerb.obl.l.ult.§ fi.ff.de publ.l. si ego.§. quod cãm.cũ sim.supra alleg.primo arg. Et est rõ,qa non vr quid nouum induci,sed magis antiquũ augeri ff de iur.do.l.4.& intelligo hic accessionem concretam quæ cohæret primæ quasi sit unũ cum prima ff.de dã.inf. l.hoc amp.§ de his,uer. ita demũ,uel quæ cohæret quasi accessoriũ principali, uel ut ornatus ornato.ff.de auro.&arg.leg l.cũ aurũ. §.ult.& l.& si non sint.§.perueniamus,uel ut unius cõplexu eiusdem uniuersitatis utrũq; pariter cõcludentis. ff. de leg.1. græce.& l.si legato.& de leg.3.l.pecul. in prin.Si autẽ sit oĩno d secreta accessio tunc secus. argu ff.de dam.inf.l.dãni §.si is qui uicinas & est ratio quia separatorũ separata debet esse rõ. C.de don.inter ui.& ux.l.si maritus.& ibi no.& ff. ad carb.l.de bonis,in prin. nisi & modus il ã accessionem inducens aliquam tacitã repetitionem prior induceret,de le.3 l.ĩ repet. Tertio casu aut est accessio quę deuolutio nuncuparur, & tunc aut fit hominis facto puta nouatione,& perduntur priuilegia primæ ff. de noua.l.aliam,aut per legẽ, & tũc obtinet lex diuortio & qđ ibi not.in l.finaũr. §. 1.de neg gest.& l.quod deb.&de don.cau.mor.Si au tẽ sit uera accessio q̃ dr esse cũ primæ subsistenti accedit secunda.ff.de re iud.l. 4 §.si ex conuentione tunc quod erat in prima deducitur in secunda ei accedentem.nec plus,nec minus loco,re,t pe,uel causa.ff.ut le.no.cau. l.1.§ bell.& §.sub cõd,& sic assumit nãm primæ,sed nõ accñe,l.itẽ ueniunt.§. cum p̃dximus.& ibi no ff.de pet.hær. unaquæq; rẽ habet suũ propriũ tps . vñ si prima erat tpalis non sequitur ꝙ secunda sit talis .ff.de const. pec.l.item illam.§. adiicitur, & de leg. 1. l. si cred.in 2.rñso. Fallit qñ secunda adiicit primæ non ad nouam principalem obligationem contrahendam,sed ad dãdam executionem,& exitum iam contractæ qualis est stipulatio de iudicio sisti.tũc n.prima extincta de cuius executione,& exitu tractabaẽ, & illa quæ dabat uiã pueniendi ad exitũ ex consequẽtia tollit.& sic loquit.l.si eũ § q iniur. ff.si qs cau.& sic dẽt exponi ibi,qa tales stipulationes pp rem ipsam darentur.i. pp ipsã principale qđ poterat ipsa actione peti, & eius petitio facilius. & solidius perducat ad finem Ad hoc facit.ff de ser.rustic p̃d.l. 3 §. ult.&quęadm ser.amit l Labeo.&in unã lect. & de lib.le.l.precio.cũ sim.Old. An antẽ oĩa præ licta procedant, & maxime quia ad l. 1. & 2.C si plures una sen & alius iu. Vnde in prima rõne ad partẽ affirm. alleg.non rñdet. non examino, qu a extra materiã principalem.Sed si libet ui e Doct.in d § q iniur. & in §.quod dicitur.& Barto.in d §.hæc act.

Rubrica de quæstionibus occurrentibus post finitum bannum, aliter quàm per mortem.

RESTAT postremo ut tertium,& ultimũ tps attingatur.Cuius mã est de cõtingentib. post finitum bãnum.Et quia bãnum finitur qñq; remanente uita, qñq; per mortem. In duas particulas diuidam tps illud. Prima.n. erit de quæstionibus occurrentibus post finitum bannum aliter q̃ per mortem. Secunda erit de occurrentibus post mortem banniti. & quia more aliarũ partium hæc ultima expedietur. Præmitto rubricas quæstionum, quę in 1. parte ueniunt agitandæ quæ sunt.

1 *An dato termino mensis ad soluendum d bo bannitis. Titius infra illum mensem pitue rit offendi, facta deinde solu.ione intra mensem illum.*

2 *An rebannitus,& non cancellatus possit impune offendi, in qua multæ quæstiones similes inseruntur.& hic quando bannum est nullum, puta quãdo clericis bãnitur a iudice seculari*

Quid econtrario de eo qui offendit bannitum cancellatum,sed non legitime.

An simpliciter rebannitus dicatur in integrum restitutus.

5 *An restitutus recuperet etiã alienata per fiscũ.*

6 *Si non recuperat alienata, an recuperet a fisco precium eorum.*

7 An

7 *An recuperet fructus praeceptos a fisco ex bonis quae restituuntur.*

8 *An restitutio taliter fieri possit, quod ad aliena ia trahatur.*

9 *An rebannitus recuperet partem quaesitam habendibus occisis ex forma statuti.*

10 *An ex rebanni ione tollatur ius uindicandi quaesitum alicui ex forma statuti.*

11 *An rebannitus intelligatur restitutus etiam aduersus condemnationem factam de banni o damnum passo.*

12 *An rebannitus possit agere pro robaria sibi facta tempore banni, stante certo statuto, in the ma te illius quaestionis narrato.*

13 *An agere possit pro contractu quem facit tempore banni.*

14 *An tempore banni bannitus deceptus ul ra dimidiam iusti pretii, stante statuto quod non posset ad ui militatem contrahere exemptus a banno agere possit per l. 2 de rescin. uen.*

15 *An rebannitus possit testificari, & alios actus facere, qui infamibus sunt interdicti, & in hac tractatur qui possit famae restituere.*

16 *Si bannitus infamis iuraueris tempore banni, & postea quam fuit rebannitus deposuit quid iuris scilicet an ualeat eius dictum.*

17 *An rebannitus possit admitti ad honores ciuitatis.*

18 *Si eligitur uel imbursatus ad officium prohibitu tempore banni, & postea extrahitur ad bannum an sit habilis, & ibi etiam sequens*

19 *De eo qui ante bannum fuit imbursatus, et extractus post rebannitionem in praecedenti.*

20 *An exemptus a banno possit ratificare quae gessit tempore banni etiam si sint inualida.*

21 *An exemptus de banno possit a suis antiquis creditoribus conueniri.*

22 *An possit agere contra suos debitores qui post quam fuit in banno ante rebannitionem soluerunt communi.*

23 *An rebannitus ex eo, quia ante terminum bannum occidit rebellem prohibeatur habere officia prohibita bannitis rebannitis.*

Prima pars tertii temporis.

1 Prima igitur, q. facta fuit in fauorem bannitorum, siue reip. reformatio quod banniti soluentes intra mensem certam quantitatem intelligerentur a banno exempti, pendente dicto mense Caius bannitus fuit offensus a Sempronio, deinde post offensionem, & ante lapsum dicti mensis Caius soluit, quaeritur an Sempronius ueniat puniendus. & uf, quod non, quia tempore offensionis bannitus erat, ergo potuit ex forma statuti impune offen. di l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. Ad quod possent multa allegari, sed causa breuitatis omitto. Et est quaestio sciendum est olim hanc quaestionem fuisse disputatam, ut refert Io. And. in add. Specu. in saepius alleg. tit. de accus. §. sequitur. uer. quod si quis suarum additionum. uerum est sciendum. Et ibi dicit, quod disputator determinauit Sempronium puniendum, & duas rationes assignat. Prima est, quia aut beneficium trahitur ad tempus solutionis, aut e contra solutio ad tempus beneficii, ex primo remanet delictum impunitum, ex secundo uenit puniendum, ergo peligendum est secundum, cum publica utilitas exigat maleficia puniri de sent. excom. c. ut famae. & ibi concor. Inducit secundo legem sufficit de cod. ind. Equiparat. n. conditionem superuenientem ad actum purum ei, quae a principio fuisset annexa. Sed certum est quod si ab initio bannitus sic fuisset, quod soluendo intra mensem tamen a banno esset exceptus, interim non potuisset impune offendi, ergo nec hoc casu. Aduerte, quia prima ratio nihil facit, quia cap. ut famae, cum concor. loquitur in delictis, sed pluries dictum est, quod illud quod fit lege permittente non est delictum l. si seruus. C. de his qui ad eccl. conf. & not in l. 1. & per Bal. ff. ne quis eum qui in ius uo. est ui exi. Praeterea ibi concurrunt interpretatio delicti, & interpretatio excludens delictum. Secunda, assumitur l. merito. ff. pro socio. de poen. l. interpretatione. Tertia etiam ratio potest tolli ex eo, quod hic non est conditio adiecta, sed terminus certus positus solutioni quae interim obligationem non extinguit sicut faceret conditio, ut ibi no. sin l. sufficit, & sic cum interim esset bannitus potuit impune offendi. pro hoc. ff. ad sen. lu. l. sub conditione. & l. 4. §. sed & Marcellus. de in diem addit & ideo puto subtilius acuendum retenta tamen decisione praedicta, & sic ubicumque post actum perfectum apponitur suspensio, illa non reddit actum conditionalem, quod secus est quando ab initio habet suspensionem l. 2. ff. de in diem addit. cum ibi nota. Et istud uerum in contractibus, sed in ultimis uoluntatibus secus est, quia semper actus redditur conditionalis. ff. de adim. lega. l. legarum pure. & de cond. & demonstrat. l. quibus dieb. §. quidam Titio. & dixi supra parte praed. q. 78. Sed regula traditur, quod ubi inter contractus, & ultimas uoluntates est differentia legis dispositio adaptatur ad dispositionem ultimae uoluntatis. l. 1. C. de his qui ut ind. & ibi not.

pet

per gl.& Bart ff.ad Sylla.l. i cognitione, & de adim.& leg.l.trāsactio.& latius i l.ita stipulatus, de uerb. obl. Sic ergo in proposito facta cōparatione ad ultimas uoluntates dicet in terim nō bānitus, & sic Sēpronius ueniet puniendus, ꝑ hoc q̄ facta prorogatiōe termini interim executio fieri nō pōt l.4.§.si ex cōuentione. de re iud.facit.ff.si cer.pet.l. pecuniā.cū ibi not.& hoc uerū, si assignat terminus oībus bannitis uel aliquibus spāliter enumeratis, & offensus sit de illis. Si uero fuerint ordinati certi officiales q̄ hēnt reuidere qui bāniti debeāt hēre tale beneficium, puta q̄a in ordinamento dr̄, ꝙ illi banniti qui fuerint declarati intra mensem ab officialibus turris possit intra mensem à die declarationis soluere taxatam quātitatem,&c. Puto isto casu ante declarationē posse impune offendi, q̄a p̄sens status non tēdit de sua nā ad exclusionem bāni,& ideo nō inspicit̄ qđ euenire pōt, sed post declarationem factā, secus est, tendit.n.tūc præsens status ad exclusionē bāni cū iam soluēdi beneficiū datū sit,& ideo hoc casu offendi non pōt alio sic ut in dictis iuribus probatur.faciunt no.in §.faciam.per Bart.& melius quæ subtiliter scripsit i l.Iulianus uerū debitorem. ff. de cond. inde. in ult. op.Aduertat ergo multū ad uerba deliberationis qui talē bannitum uult offendere, & cōsideret, ꝙ in dubio cautius est abstinere, & prędicta uera in sciente legem.In ignorante autem uide quæ dicam statim in seq.q.

2 Secundo quæro † dictum est supra proxime de ostenso ante solutionē. Sed quæro q̄d si soluerit intra tp̄s uel aliter fuerat rebannitus,sed nō fuerat cācellatus.An offendens cū puniat? Ista est antiqua q. & format diuersimode, qñque in offendente bannitū, cuius bannum est ipso iure nullum, ut in clerico incedente ut laicus,bānito, & ocioso de qua facit mētionē Alb.de Gand. i tit.de bannitis. in 6. col.& ibi refert ꝑ multos fuisse determinatum talē offendi potuisse, qđ Ioan.Andr. late examinat referens disputationem Aegidii Cremon.& Nic. de mat. in regula ꝙ quis. lib.6.& in soluēte cancellato.Idē Io.And. refert disputationē Viannisini, & eius determinationē in add.Spec.sup rub de obl.& sol. in fi.suarū additionū Iac.But.posuit in l.de ætate. §. ex causa. ff. de inter .ac. & ibi ēt Rayn. Iac.de Are.in l.1.§.si oēs. ff. de uend. inspici. In bannito nō legitime posuit Dy.in l pe. ff. de adult. & ibi Bart. in l. gn̄o. de his qui not. inf. Quæ oīa iura faciunt ꝙ offendens excuset à descriptione banni ēt ab initio nulli di siue ualidi ab initio,& sublati,sed nō cancellati. & sic cū occidens non ueniat puniendus, & ut patere pōt lectori in locis p̄dictis omnes cōcordant ꝙ sciant p̄dicta puniatur,quia cancellatio de facto non est illa quæ eum faciat rebannitū, ut dixi supra parte ꝓxima q. 75. Et ita intellr̄ quod not. in sæpius alleg. addi.in uers.quid si quis.in uer.addi. qđ incipit quartum mēbrū.euanuerat.n. uirtus bāni,& sic cū non esset bannitus cessat statutū. In ignorante uero cōcludūt oēs ꝙ non teneatur pœna.l.Corn. quia illa requirit dolum, & non habet locum etiam in lata culpa.l.in l. Corn.ff.ad l.Corn.de sic.An aūt in aliquo puniatur uariauerunt do.in aliquo. dixit enim Aegidius, ꝙ nullatenus punitur cum ignorans in illa fuerit culpa.ff.loca.l. si ignorans & in c.2.de const.lib.6.sed Nic.Mat.latius declarans dixit ꝙ aut erat persona offendens in qua cadebat iustus error, aut non, ut primo casu non teneatur secundo sic, quod refert Ioan.And.d c.ꝙ qs. Bar.uero in d l.pen.quia debuit diligentius inuestigare an bannum fuerit rite datum,ꝙ punit de homicidio culposo.ff.ui bo.ra.l.2.§.hac actione, & d.l.Cor. maxime cum error iuris si lata culpa.l.liberorum. §. notantur.ff. de his qui not. inf. pro hoc alleg.quia cum alio contrahens debet se informare de cōditionibus eius. ff.de reg.iur. l.q cū alio multo fortius qui aliū interficit. de reg.iur.l.qui in alterius. Ioan. Andr.in eo q̄ soluit,sed nō fuit cancellatus occisor tenet occisorē nō puniri de dolo, sed iudicis arbitrio ſm facti qualitatem. ff.de sic. l. 1. §. sed si claua, & alia iura alleg.in d.rub. & de ob.& sol. Veritas ergo est ꝙ ubi ei pōt imputari culpa etiam ignoranti pōt extraordinaria pœna impuni,alias non. Et ideo si elapso tēpore appellandi nulla causa agitatur ēt nullitatis, sed nō iit e bannitus registratus est īter alios bannitos, & ita bannitus creditur. certe nullo modo erit puniendus cū occidens p̄sumitur n.pro snīa l.Herennius. §. Caia. de usur. Similiter si bannitus non uenisset ad soluendū,sed alius pro eo soluisse, & occidens non fuisset ibi tp̄e solutiones, & dum ueniret in ueniret illū q erat bannitus uenietē ad ciuitatem, & illū occideret, certe in nulla culpa esse pōt.Si uero publice diceretur bānitū fuisse

nullū uel facta esset reformatio in fauorē aliquorū qđ soluerent,& publica esset reforma tio, certe tunc debuisset inuestigare, an id ꝙ de nullitate dř uerū sit & an esset de illis qui soluissent alias est in culpa, & sic tūc opinio Bar.uerificaē; non tñ intelligas ꝙ semp ꝑ pariter puniaē,sed, ꝑ modo culpæ,ut l.aut facta. §.delinquūt.ff.de pœ. Adeo, ꝙ dubitaē. an ꝑ leui culpa possit criminalř puniri, de quo ibi ꝑ Bart.& ꝑ eū,& alios in l.1.ff.de legi.In dubio aūt maxime ubi est statutū ꝙ ille intelligeē bannitus qui reperiē descriptus in certo libro alio nō ꝓbato, non pōt talis occidens extra ordinem ēi puniri.C. de adult.l. Gracchus,& d.§.ex causa.& uide ēt quod scribit Bald.in l.huiusmodi § si cui ita.ff.de leg 1.

3 Sed tertio q̄ro in casu cōuerso.§ T. nunc bānitus fuit cācellatus sed nō legitime G. eū interfecit. q̄rit̄ nunqd puniaē tanq̄ occidēs nō bannitū, an excuseē a pœna quasi in ueritate bānitus existeret.Certe nō insistendo dicēdū est ꝙ excuseē,& non puniaē.l.non secūdū, & ibi per Ray. de do.inter ui. & uxo. ff facit, l. quoties.ff q sa.cog.cū si.Actus. n. qui nullus est, nullū ꝓducit effectū, & paria sunt nō fieri, & fieri,sed nō legitime, ut ibi.ita ēt tenet Bald.in c.1.in prin.hic si l.Corn. & inci.consue:& alle.Io.And.in c.ueniens de acc. & est uerum ēt si occidens putauerit illum rite cancellatum.excusatur.n a pœna, licet non admittatur ad præmium,ut dixi supra in 2.tem porc.parte 2 in q.23.24.& 25.

4 Quarto q̄rit̄ Titius bānitus, fuit ꝑ reformationē simplř rebānitus,uel à banno exemptus, & deinde cācellatus, an dicaē recepisse solū indulgētiā, an uero fuerit in integrū restitutus.Et ut uideatur importātia q. sciēdum est ꝙ est dřia inter indulgentiam, & restitutionem.nam ubi filius existet patrem patris, puta si statutū ita dictaret,qa alias bānni de q̄bus agimus illam non perdunt, ut dixi in 1.parte.2.tp̄is.q.21.Et tunc si aliquis consequitur simpliciter indulgentiam illam non recuperat l.insulam.C.de sen. pas Qñque tñ consequitur quis indulgentiam non simpliciter,sed cum aliquo adiuncto. Et tūc eatenus extēditur indulgētia quatenus illud adiūctū importat, ut co.t.t.l. si ff. Si aūt q̄s restituitur dř totum econtra, quia si conceditur simpliciter restitutio omnia restituta l.fi. eo. tit. l. 1. sed si cum limitatione eatenus restringiē quatenus operatur limitatio eo.ut. l. 3. qñ que tñ conceditur indulgentia, & restitutio, & tunc oīa complectuntur. nisi aliud sit expressum, eo.tit.l.fi & ibi ꝑ Bart. ad quæst. ergo an rebannitio importet restōnem uel simplicem indulgentiā redeūdo dico ꝙ Iac. But. refert Bart.in d.l. fi. disputauit hanc quæst. & tenuit in dubio importari restōnē motus principalř per duas rationes. Prima quia dispositio sup præparatorio porrigitur ad illud cuius est ppaiatoriū.ff.de contrah.emp.l. cla uibus, & C. de dona.l.1.ad qd facit. ff.de his quæ in te.delen l.cācellauerāt, ſm Bart. Sed cācellatio siue rebānnitio est præparatoriū ad restōnem.ergo,&c.Secunda beneficia debēt latissime interpretari.ff.de const.prin.l. fi. ꝑ qua decisione dicit Bart esse casum in l.1. in fi.ff.de qō.& ita ēt tenuit Cy.in d. l.fi.si aliter uidere cupis. uide ibi per Moderniores.

5 Viso ergo ꝙ intellř restitutus q̄ritur quinto, † an talis restitutus siue rebānnitus recuperet oīa bona ēt alienata per fiscum. de bonis nō alienatis clarū est l.1.&l.fi C. de senten. pas.Sed in alienatis est qō, & cōis conclusio est ut ad illa talis restitutio non porrigatur ꝙ probatur ſm Bart.in d.l.fin Primo, quia qui emit a fisco nullo modo pōt inquietari. l. bene à Zenone. C. de quadri. præscr. Secundo qa idē debet esse in qualibet ciuitate. cōstat enī ꝙ post publicationem fiscus legitimē renuit illa bona tanq̄ hæres l. 3. C. ad l. Iul de ui.sed q emit à tali nō pōt inquietari.ff de peti. hær.l.sed,& si.l §.itē si rem. & pro hac parte alleg in l.Gallus §.& qd si tm̄, de lib. & post, quæ dicit ꝙ restitutio nō trahiē ad ius q̄situ. Tertio,facit ff.de minor §. Scęuola. ubi difficilius cōceditur restitutio post alienationem quam ante, & qđ hř in l.fi.C de rep.hær.

6 Sexto tūc sexto quæriē an recuperet a fisco precium bonorū alienatorum, dixit Bart. ꝙ sic, quia pōt recuperare à fisco illud in quo est factus locupletior ꝑ d.§.i em si i ē. sed ad uerēdū qđ ille §. loquitur in eo qui suo iure cōs uendicat, & sic non fauit ad illum qui iure speciali sibi restituto nititur cōtra restituētem. Præterea aduertendū ꝙ illud dictū posset esset uerū in expressa ad pristinum statū restōne.sed simplici rebānnitione, licet intelligatur restitutio,ut supradictum est.forte nō est uerum, nisi quo ad illa de quibus in ipsa rebannitione continetur. Doct. tñ cōtcr se quuntur dictum Bart. sed hic non seruatur.

7 Septimo circa idem quæro † Viso ꝙ talis

rebān-

rebānitus recuperat bona nō alienata, an re cuperabit ēt fructus interim a fisco ꝑceptos ꝗdā qđ nō ꝑ auth. idem de nestorian. C. de hær. Cōttariū uidi iudicari ꝑꝑ naturā restō nis, quæ est ī pristinū statū repositio, nō ob illa auth. qa nō loqᵣ in restōne, sed in noua cōcessione. Præterea loquiť in dispositione li mitata non in simplici, & larga. Et ideo dici pōt ꝙ aut per reformationē bānitus expressē restituitur in statū pristinū, & tunc recu peret fructus, aut simplr rebannitur, & tunc secus, ut in d. auth. idem de nestorianus.

8 Octauo qrif. † dcm̄ est supra ꝙ restitutio banniti non trahitur ad bona alienata, quę ritur an possit taliter fieri ꝙ ad illa trahať, dic. ꝙ aut rebannito fit solum ad utilitatem bannientis & non potest. Aut ad utilitatem publicam, & tunc potest, quia eo casu potest auferre ius alteri quæsitum l. Lucius. ff. de euic. l. itē si ueteratum §. si de rei uen. l. uē ditor §. si cōstat. ff. cōmu pd. & ita firmat Bar to. in l. qcunq;. C. de fide instru. & iure hastæ fis. lib. 10. & uide quæ dicam statim in seq. q.

9 Nono qrif. dcm̄ est supra ꝙ recuperat bo na nō alienata, & alienata nō, sed pone statu to caueť qđ bona homicidæ applicenť fisco ꝑ medietate, & ꝑ alia medietate, hęredibus occisi. Titius bannitus ſm formā statuti fuit rebānitus, qrif nunqd talis rebannitio quæ ē restō ut supra in q. 4. trahatur ēt ad partē q̄ sitā in hæredib. occisi. Dicit Cyn. in d. § & qd si tm̄, ꝙ non, qa restitutio nō trahitur ad nō integra, ut ibi. & l. fin. C. de sen. pas. dicit tñ qđ de cōsuetudine non seruatur. Alb. ubi su pra q. 45. dicit idem. s. ꝙ non trahitur ad illa bona. alle. ultra prædicta. l. ei qui soluendo. ff. de hær. insti. & l. ꝙ si minor §. Scæuola. ff. de mino. & l. fin. C. de rep. hær. & ibi ēt dicit ꝙ nō recuperat offm̄, uel honores, alii assi gnatos. de quo dicam infra 17. q. Bald. ēt in d. §. & qd si tm̄. tenet qđ ad dicta bona talis restitutio nō trahetur, maxime si ante rebā nitionē bona fuerint hęredibus occisi assi gnata, & facta fuit executio: quia nō p̄sumiť rebannientes siue principē habuisse animū lę dendi ius tertii. l. 2. §. merito. & §. si qs a prin cipe. ff ne qd in loco pu. Sed ibi ulterius quæ rit Cy. an statutū siue reformatio possit hoc facere. Et dicit ꝙ fuit Paduæ determinatū ꝙ nō. & nihil alleg. sed Bal. alleg. no. in l. 1. fin. ff. de doli excepti. & de polli. l. toties. & quod no. in l. fin. C. si contra ius uel uti. pub. quod ītelligo nisi per publicā utilitatē illud fieret. Cū. n. hæredes occisi habuerint a statutis il lius ciuitatis, uī ꝙ ex tali causa eis tolli non possit. de iniur. & dam. dat. c. in nostra.

10 Decimo statuto cauetur † ꝙ qcunq; fuerit offensus possit se uindicare faciēdo uindictā cōpetentē. & qđ hæres occisi possit occidere occisorem. Titius ab homicidiū Caii fuit bā nitus. deinde ad certū tp̄s fuit rebannitus, q̄ rif an tollať tale ius uindicandi. Et primo uř ꝙ nō, quia per restōnem nō tollitur ius quæ situm. Secūdo ut supra dcm̄ est in 5. q. Et uř casus in c. ꝗ uis de rescr. lib. 6. In contrarium uř probari per l. siue patronus. ff. de iure pat. & l. sed si hac. §. patronum, a contrario sen su. ff. de inius uocan. Vidi dū studebā ut scho laris in hac ciuitate qōnem hanc de facto, & uidi in ea subtilr allegari. Et finaliter deter minatū fuit tale ius nō tolli per iura primo loco alleg. Sed aduertendū ulterius ꝙ quo dā est ius qđ quæritur ex banno iuncto sta tuto ut qđ bānitus possit impune offendi, & istud ius tolliť ꝑ rebānitionē ꝑ e. in nra sup. ꝑxime alle. de iniur. dam. da. & dictis. l. siue patronus. §. patronū. Quodā aūt est ius qđ quæritur nō ex bāno, sed ex delicto tm̄, ut in iure uindicandi. de quo supra, & illud nō tol litur per restitutionē. Nec mirū quia restō fit aduersus bānū. & sic est limitata, nō ergo tollit ius bannito quæsitū ex ipso maleficio ut dcm̄ est supra in q. 4. facit de mino. l. ꝙ si minor §. restō. Reponit. n. eo in eo statu in quo erat sine banno. & sic nō trahiť ad ante rius tp̄s. & ideo puto ꝙ cū tales ius quęrať ex forma statuti & maxime cōtra ius cōe si rebannito esset facta ꝑ uiā restōnis, & tali ter ꝙ fieret ēt aduersus delictū reponendo eum in loco in quo esset si non deliquisset, tale ius ēt tolleretur per ea quæ dicta sunt supra duabus proximis quæstionibus.

11 Vndecimo qrif ex inqsitione fuit banni tus Titius ex eo qđ hostiliter uenit cōtra pa triā in recōpensatione dānatorū datorū dā na passis simplr ex contumacia condemna tus. Deinde ob publicā ex causa pacis utilita tē motu proprio fuit aduersus bānū, & oīa in illo cōtenta restitutus, & sic eius bannum registratū fuit cancellatū, an possit a dict. dā num passis conueniri, an uero intelligitur li beratus? Hæc qō est subtilis & hēt duos pas sus principales. primus est an potuerit sic dā nari p̄supposito ꝙ statuto non dicať alter ꝗ dictum

dictum fuit supra in princ tractatus. Secundus est an si tenet condẽnatio facta ꝑ dãnũ passis. illa intelĺr remissa. Circa primũ fuerũt ab olim opi. Cy n. & aliis usq; ad sua tpa tenuerunt ꝙ non potuerit fieri talis condemnatio, quia in eodem ꝓcessu non pôt uenire causa ciuilis, & criminalis. Ita not ꝑ eum in l si qs à se fundum. C. ad l. Iul. de ui. ubi etiã gl. & idẽ tenet ibi Ray. alleg. ff. de pub. iudic. l. interdum. idẽ tenuit Bal. nisi in casu qñ dãnatus hẽt penes se rem subtractam l. interdum. §. q furem. ff. de fur. & ut ipse no. in l. 4. C. unde 6. Host. aũt in c. ad nřam. de iureiur. & in c. cum oportet de acc. & ibi Inno. tenet cõtrarium siue. n. ꝑ uiã inquisitionis siue ꝑ uiam accusationis ꝓcedaẽ dñt talem condẽnationem fieri posse. Hoc ẽr tenuit Gui. in criminibus extraor. ut ipse scripsit in l. 1. C. si qs ali. test. prohi. Sed ipse idem distincte dixit id uerum esse in l qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. inf. qđ tenuit Iac. But. uerũ qñ ex eadẽ lege tenet inqsitus criminaliter, & ciuiliter, alias non, & ita dixit concordari iura, ut scripsit in l. 1. C. qñ ciui ac cri. præiu. Bal. ẽt in l. obseruare §. ꝓficisci. ff. de off. ꝓcõ. & l. vř sequi opi. Inn & Host. Bar. aũt indistin cte tenet iudicem criminalium ex eodẽ ꝓcessu posset utranque pœnam. s. criminalẽ, & ciuilem imponere, & aliͤ. C. qđ met. cau. l. qđ euitandi ff. de calum. l. pe. de extraord. cog. l. medicus. & d § q furem. & ibi ꝑ eum. & in l. 1. in fi. ad Turp. alle. ẽt l 4. § si dicãtur. ff. fin. regun. & est casus ẽm unam lectu. in § pœna grauior ad l. interdum. alleg. per Ray. ĩñdeiꝙ loquitur qñ utrũq; iudicium principalr intẽtatur, quo casu iudex criminalium de ciuili non cognoscit l. solemmnis. § latrunculator. ff de iud. & hæc pars semꝑ fuit mihi uisa uera, & æquior, maxime ubi per statuta gñalr permittit iudicib. maleficiorũ ꝑ inqsitionem ꝓcedere ꝑ no. inst. de pub. iud in prin. ꝑ Iac. But. & ꝑ Bart. in l. 2. § si plurib. de adult. Tenuit igr in proposito dicta condẽnatio, quia cum habeat ꝓ cõfesso, & possit cõdemnari, perinde ac si comparuisset, & cõfessus fuisset nulla est rõ qn ẽt in dãnis tenere debeat condemnatio, nisi diceret ꝙ esset nulla ꝑꝑ incertitudinẽ, per tit. C. de sen. quæ sine cer. quant. Sed rñdetur per l. 2. & quæ ibi no. C. de sent. quæ pro eo quod interest. & in l. 1. de eden. & in l. 1. iud. sol. Faciant ẽt quæ not. in l. certi cõdictio. in prin. & in d. l. 2. de senten. quæ sine cert. quant. Venio ad ẽm. s. an dcm̃ ius per talem rebannitionem dicatur remissum. & primo, ad affirmatiuam uerba restitutionis cõprehendunt oĩa cõtenta in condemnatione, & bonnorum, sed in eo cõtinetur condẽnatio dãnorum, ergo illa intelĺr remissa l. non aliter. de leg. 3. & l. prospexit. ff. qui, & à qui. cum si. Secundo, ꝙ talis liberatio fuit tollere ius. de iniur. c. in nostra. & qđ ibi ꝑ Inn. Tertio, qa ob pub. utilitatẽ, ergo, &c. l. quæcunque. cum ibi no. C de fide instr. & iure hastæ fisca. lib. 10. & dcm̃ fuit supra q. 8. Quarto, qa dẽnã restõnis est tollere ius ẽt priuati. l. 1. C. de senten. pal. & l. fin. & qđ ibi no. eod. tit. saltẽ qñ quæsitum est ex illo actu aduersus quem fit restõ l. siue patronus, de iure patr. & dixi supra q. 10. Quinto. an nã dispositionis factę motu proprio quæ latius debet extẽdi, ut sic ius tertii contineat l. si qñ. C. de bon. uac. ẽm unum intellectum quem sequitur Cyn. in l. fi. ff. de const. princ. in lectu. maxime qñ fit ex certa scientia l. quidam consulebant. ff. de re iud. & l. sed si hac. §. patronum. de in ius uoc saltem qñ statuens est de negocio informatus ut hr̃ in c. pastoralis. §. præterea. đ off. deleg. quæ vñr uera ẽr si talis particula non fuerit cancellata ꝑ no ꝑ Bart. in l. emptor. §. Lucius. de pact & qđ dixi sup in parte ꝓced. q. 74. Pro parte uero negatiua faciunt primo, qa pars remittens oẽm iniuriam ex maleficio non intelligit remittere dãna l. sed si unius. §. si ante. de iniur. & ibi per Dyn. & Bart. & Bal. in l si unus. §. & gñalr. de pact. ergo nec superior cujus factũ interpretaẽ a parte factum l 2. C. de præt. pig. & C. de euict. l. si ob causam. Secundo qa dispõ super publico iure non trahitur ad priuatũ tanq̃ specie differens d l. si unus § iiẽ si pacisčar. adeo ꝙ si mixtim fiat ualet super uno, & super alio non. Ergo, & hic sumpto argõ a contrariis l. & si contra. de uulg. & pupill. cum fiscus in dubio uti uelit iure priuati. C de peti hær. l. 1. Tertio, qa licet princeps suã pœnã remittat, tñ ius priuato quæsitũ ex delicto nõ tollit l. 2. C. de in ius uoc. & ibi cõcor. ex quo ibi Bar. & Bal dñt ꝙ cõuẽtiones factæ ꝑ rectores Marchiæ, cũ duce ducatus, nõ intelligũtur remittere pœnas partibus debiťas. Quarto. qa talis reformatio dr̃ rescriptum. l. 2. C. de legi. ergo restringi debet, ut ius tertii non lædat. l. 2. § merito. & §. si quis a principe. ne quid in loco publico. Et in hanc secundam partem

partem inclino per rationes prædictas, quod maxime poterit apparere ex narratis ante liberationem l. fi. ff. de her. inst. & qđ habet̃ p Bart. in l. ambitiosa. de dect. ab ord. fa. Licet enim ob pacem, ob publicam utilitatem, & legem gñalem statuendo possit princeps, & eius iura obtinens ius priuato quæsitũ tollere, ut in iuribus in cõtrarium allegatis, nõ tñ in dubio intelli id facere uoluisse ut in iuribus priuat p hac parte allegatis. & C, de emã ci. lib. l. nec auus. & not. in l. fi. ff. de cõst. prin. & in l. oẽs C. si cõtra ius uel util. pub. sicq. nõ ex defectu ptãris, sed uolũtatis ad tale ius nõ porrigit̃. Facit. ff. de. mili. test. l. in fraudem. iũcta l. 1. eo. tit. Id qđ dixi de motu ꝓprio non probat̃ lege. Præterea uerum esset quo ad ius cõcedentis non quo ad ius priuati. Cõcludit̃ ergo ꝙ dicta restõ cõdẽmnationem factum dãnũ passis tollere non uĩ, qđ sine dubio uerum est si agere uollent damnũ passi actione in factum primitiua p l. q noĩe. ff. de fal. per ti. ui bon. rap. uel petti. unde ui. Licet. n. tolleretur ius ex sñia quæsitum. primum tñ ꝙ remã sit. ut l. nepoti. de fundo instr. & qđ habet̃ in l. 1. C. de iud. non diceretur sublatum per prædicta, & l. si unus. §. ante oĩa. de pac. cum sim & qđ dixi supra q 10. pꝺicta uera in restitutione quæ fit p uiã gratiæ. Facta uero p uiam iustitiæ tollere oĩa iura quæsita ex illo actu aduersus quem fit restõ. l. ꝙ si minor §. restõ. ff. de min. & l. 1. C. de rep. quę fi. in iud.

12 Duodecimo quærit̃. † Dcm̃ est supra ꝙ bãnitus, & rebannitus põt à priuato cõueniri. Sed quærit̃ ẽ cõuerso, t pe bãni facta fuit robaria ipsi bannito an nunc rebannitus agere possit stante statuto quo ꝓhibet̃ fieri rõnem bannito p maleficio, nisi p maleficio uel mẽbri mutilatione. Dixit Io. And. in sæpissime allegato uers qđ si qs in §. sequitur in tit. de accus. suarum additionũ. uers. habet̃ alia Iac. de Are ꝙ Iac idem disputauit hanc qõ & ibi aliqua refert. Et primo allegat ad negatiuam ff. de aleato. l. 1. Item qa ĩr prohibita casualr̃ licent C de con. & merca. l. 2. & de homi. c. 2. & 3. & pluribus aliis iuribus ibi allegatis. Et ideo ubi talia ꝑmittuntur nõ est locus quærelæ. C. de adulter. l. Gracchus. Pro hoc facit gñalis cõsuetudo, q hẽt bannitos talia pati in ulib feud. de mi. uas. q. contu. fu. c. 1. in fin. & in tit. hic finit lex Cor. in prin. Item quia consuetudo facit licitum, qđ alias esset de se illicitum. 32. q. 4. c. obiiciunt. et cõia pdio. Luendator. §. si constat. Nec ob. exeptio à bãno cum à principio nata non fuerit actio inst. de noxa. §. si seruus. & ff. de fur l. serui, & filii. In cõtrarium arguit ꝙ possit; qa statutum uĩ debere restringi ad iniuriam ꝑsonalem pp exceptionem quã fecit de homicidia uel mutilatione ff. de penu. le. l. nam ꝙ liquide. §. fi. & positio uerborũ statuti est attendenda. de postu. l. 1. §. ait ptor. nec sunt exaggerenda q̃ cãt certum modũ ff. de decurio. l. gñalr̃. §. Imperator. Item quia res non delinquũt sed hoĩes, in auth. de mandã. prin. §. oportet illis ergo rebus læsio inferri non debet. Sed ad hoc rñdet̃ qa ille q non obtemperat ius dicenti. uĩ diffidatus ut hostis ff. de capi. dimi. l. 5. §. 1. & C. de his q ad eccl. cõf. l. si seruus. Et ille q est diffidatus in personã fortius est diffidatus in reb. ff. de capt. & postl. reuer. l. 5. §. in pace. & l. hostes. & de pœnis. l. in seruorum. Tenet, ꝙ agere non possit. allegat C. de episc. & cler. l. fin. §. pen. extra de hæret. c. uergenius. C. qui ad liber. procla. non licet. l. 1. de pœnis. cum filius, de ma. test. l. Aristo. Nec obstat quod hodie contractet, & sic possit cõueniri p d. l. ser ui, & filii & C. de noxal. l. 1. quia loquuntur qñ initium illicitum. hic uero fuit initium licitum. C. de usu. trans. l. una § hic tantummodo, & de usu. sequit̃. § de illo. ff si prædicta latius uidere uelis recurre ad Alb. ubi supra in 2. qõ. & in 89. ubi refert illam disputationem de qua facit mentionem Io. And. ubi supra de uerbo ad uerbum. Considera tñ ꝙ hæc decisio loquitur in statuto quo cauetur ius uel rõnem non fieri bannito, & sic indistincte. & ideo uera est decisio, qa ab initio nullum ius orit̃. cum factum licitũ fuerit. Si uera uerba statuti diceret, ꝙ bannitus possit offendi in ꝑsona secus esset, per ea dixi supra parte 2. 2. temp. q 55. & idem si dicerem ꝙ nõ reddat̃ eis ius quousq; fuerit in banno. p ea quæ dixi supra parte præcedenti. q. 1. & not. bene decisionem pꝺictam ꝙ illa exceptio nisi pro homicidio uel mutilatione, non restringit generalem regulam ad personales offensiones. sed remanet in cæteris gñalis dispõ. quod uĩ contra l. gñali. in princ. ff de usuf. & l. quæsitum. § idem rñdet domo. ff. de fun. inst & qđ d. l. nam quod liquide. § fin. Sed rñdet quod hoc contingit propter naturam maioritatis rationis per d. l. in seruorum quod est not.

13 Eodẽ loco † scilicet in d uer habet̃ formalis alia quæstio super eo. statuto. s. an exemptus à ban.

à banno agat ex contractu quem tempore banni fecit. & ibi ẽt ubi supra ꝓxime dixi determinatur quod possit, quia licet alias ex commissis in bannitum, & eius res nõ agit a banno exemptus ex cõtractu tamen recte aget, allegat. ff. de pec. l. quam Tuberonis. §. fi. & l. sed si damnum, in princ. Item qa ex ui banni non fuit impedita origo actionis quę est de iure gentium. ff. de pac. l. iuregen. Igitur fides est seruanda. C. de pac. l. debitori. & host. & rebelli. in authen. de manda. in princ. §. sed neque. & 23. q. 1. sed noli.

Vides ꝙ qõ praecedens hẽt terminos ſm quos bannitus poterat contrahere. Sed 14.

14 †pone ut ponebat Guil. de Suz. in suis qõnibus statutorũ sub lra S. uersus finem. statuto cauet ꝙ bãniti, & eorũ petitiones, ꝓ eis factæ nõ audiant, nec dãna seu iniurię eis factæ, & illatæ in reb. suis emẽdetur. Itẽ, ꝙ cõtrahere non possint ꝑ se uel alium ad suam utilitatẽ, cõtingit ꝙ Titius positus fuit in bãno, & dum erat in banno uẽdidit quędã sua bona, qa non fuerũt cõfiscata, & in ipsa uẽditione fuit deceptus ultra dimidiã iusti ꝑcii. Scio ꝙ durante banno nõ poterat agere ꝑ ꝑ principium statuti Quærit an exẽptus a banno agere possit ꝑ l. 2. C. de rescin. uen. & cãdem q disputauit Tho. de Piperata quam ponit Alb. ubi supra q. 44. & uſ ꝙ agere possit, qa durãte offõ non põt officialis cõtrahere, & tñ finito offõ agere põt ex eo cõtractu. ff. de cõtrahen. emp. l. nõ licet. & C. de contra. iud l. una. Idem ꝓbat ꝑ prin. inst. de nup ſm Guid. ꝑdictum. Sed contrariũ tenuit d. Tho. qa si licet damnificari in delictis fortius in cõtractu. & dicit uideri expressum in sti. & ex hær. li. in prin. sed Lãber. de Ramp. ſm. Ioã. And. in addit. Spec. in tit. de empt. & uend. §. nunc dicendum restat super uer. ubi aũt, aliter tenuit. Dixit. n. ꝙ ex primo capite statuti non impeditur agere, qa nõ est bannitus. Ex secundo ẽt non impedit, qa licet ıſr appellatione damni intelligatur oĩs diminutio patrimonii. ff. de dam. infect. l. 2. tñ appellatione damni dati uel facti cõtinet damnũ interueniens culpa uel facto hominis delinquẽtis, ut patet in dãno legis Aquiliæ, quia actio illa non competit in dãno ꝓcedente ex contractu. ff. ad l. Aql. l. si seruus seruum. §. inqt lex. & §. rupisse. Tertio ẽt capitulum ab ipso initio sibi non obstat, qa hic cõtraxit ad dãnum non ad utilitatem, & sic concludit ꝙ agere possit. Sed nemo iudicio hoc ultimum nõ multũ stringit, Negari. n. nequit qn cõtractus emptionis, & uenditionis de sui nã sit cõtractus cõtinẽs utriusq; parti utilitatẽ. & sic talis cõtractus in statuto cõtinet. l. nõ aliter de leg. 3. Sed dato ꝙ contractus sit nullus nihilominus agere poterit. Aut n aduersarius excipiet de nullitate cõtractus, & cogetur restituere rem uel precium recipere illo rem suam uendicante l. emptor. ff. de rei uen. Aut dicet contractum ualidum, & tunc nulla restat rõ quare agere nõ possit ꝑ d. l. 2.

15 Decimoquinto quæritur, †Bãnitus q erat infamis ſm ea quæ dixi in 2. ꝑc. parte. t. q. 50. & ẽt in precedenti, fuit rebannitus. & cãcellatus reuersus in ciuitate uult testificari uel alios actus facere q infamibus non competunt. Quærit nunquid possit. In hac q est primo uidendũ qs possit aduersus infamiã restituere. Et de Papa, Imperatorẽ, senatuq; non dubitatur. l. 1. §. de qua. ff. de postul. per Inn. in c. cũ te a B. de re iud. & ꝑ Bart. in l. in famem ff. de publ. iud. & ubi obiq; & collegio cardinaliũ, & legib. Sed dubiũ est in ciuitatibus de quib agitur in quo Bart in l. infamẽ dixit ꝙ licet olim non possent tñ cũ hodie ciuitates Italiæ, & maxime in Tuscia nõ recognoscant superiorem, & sic hñt liberũ populũ, & merum, & mixtũ imperiũ. hñt in suo populo tantam ꝑtãtem quãtam Imperator in uniuerso. ff. de capti. l. hostes & sic cõcludit ꝙ possint infamiã tollere. sed in d. §. de qua, dixit, ꝙ aut infamia irrogatur de iure cõi, aut ꝑ statutũ. Si per statutũ quælibet ciuitas põt illam tollere. de reg. iu l. nihil tam naturale. Si de iure cõi, aut ciuitas recognoscit superiorẽ, & nõ põt. alias sic. ut d. l. hostes In l. si uero. C. de sen. pas. dicit simplr ꝙ aut ĩfamia infert ex forma statuti uel ex processu habito ſm formã statuti, & tũc põt ꝑ statutum infamia restitui, alias nõ. est igr inter ꝑdicta aliqua sed parua ueritas. In effectu. n. cõcludit ꝙ si aliquis damnatus ex forma statuti est infamis ciuitas illa põt infamiã tollere. Si uero esset infamis de iure cõi, tunc aut ciuitas recognoscit superiorem, nõ põt, alias sic, & ita effectiue tenuit Iac. de But. in sua disputatione ut refert Alb. ubi supra q. 71. ubi illam disputationem refert. Vide ẽt Bal. in l. cum mulier ff. sol. mat. in sua repetitione. Sed aduerte ꝙ fundamẽtũ Bar. q uult ꝙ qñ non recognoscit superiore ciuitas re,

stituat famam undecunque infamia sit incursa, est pp praescriptionem p no. in l. imperiu. de iur. om iu. Sed hoc est summe dubiu. maxime in his q sunt de reseruatis principi, in quibus pscriptio aliqua locu non het. C. de pscr. 30. an. l. coperit. extra de praescr. c. cum nobis & no. p gl. in c. 1. de cle. aegr. lib. 6 Et ideo fortetuc uere suseft, q eo casu no possit infamia irrogatam de iure coi tollere. eius tn opi. seruatur coiter in talibus ciuitatibus, sed disputatio utilis est in locis illi ciuitati non subditis. In qbus infamia cum comittatur, ut l. ex ea. de postu tuc n ab aliis praeterq a ciuitate a quo bannitus est restitutus no habeb. tui forte pro alio q infame. & ita tenuit Ray. in d. l. fi. C. de sen. pas. reprobando Bar. & ex praedictis seqtur, q talis bannitus que dixi infame esse ubi supra in prin. huius q. a banno exemptus. & sic restitutus a talibus actibus no repellet. sed clarius est dicendu, q aut fuit rebanitus, & cacellatus p uia iustitiae, aut p uiam griae. Primo casu. aut qa iniuste fuerat rebanitus, & qualitercunq; infamia fuerit incursus aduersus illa restituit. ut d. §. de qua. aut fuit cancellatus qa soluit. & tuc nisi a statuto aliter puideatur, fama non recuperat. ar. l. cancellauerat. de his q in testa. de' en. sm Bar. in l. non solum. § fi. ff. de proc. Si uero fuit cacellatus p uiam gratiae, tunc intelligitur sublata infamia per d. l. cancellauerat. sm Iac. de But. & Bar. in d. § fi. & sicut tuc a talibus actibus no repellat. Hoc puto ueru nisi fuerit banitus ex tali causa quae a se ipsa infamet sine snia. ut l. 1. de his q not. inf. Tunc. n. cum restituatur solum aduersus bannum, restat factum, & sic infamia no tollitur ut d. l cancellauerat. Item etiam puto si rebannitur soluendo certam quatitatem, qa tunc non cancellat ex eo quia restituatur, sed quia soluit quantitate diminutam. & sic ex ui solutionis diminutae poenae. Nec ob. §. poena grauior. qa illa dispo habet locu ante condemnationem psectam, seu in ipse codemnatione. & sic ante incursum infamia. & ideo no trahit ad casum post condenationem contingente l. quod uero. ff. de legi. Facit quod ht in l. trasigere, de transa. per doct. ptcrea non habet locum qn fit diminutio pecuniariae, p pecuniaria ut ibi. & in l. & si seruior. C. de infa. Et uide que dia statim i 2. q.

16 Decimosexto bannitus † infamis tpe quo bannitus erat fuit pductus in testem, & iurauit deinde fuit restitutus taliter, q exiuit infamiam, & dictum suum deposuit. Quaeritur an ualeat eius dictum. Alb ubi supra q. 70. dicit, q sic allegat. ff. ad carbon. l. 3. §. duae causae. Sed cotrarium ur esse ueru, quia dictu testis trahitur ad tps iuri. ut l. si qn. C. de testi. & l. eiur. Et ideo dixit Bar. in cosi. 174. qd incipit. Ser Ioannes de Castro dirute. Quod si tpe iuri testis non erat infamis, sed postea fuit effectus infamis anteq deponeret, q ualeat eius dictum cuius contrarium ur uelle in d §. duae causae, ubi dicit, q si testis mutauit suam codonem pp suu delictum, & inspicit tempus redditi testimonii. ut ibi pot dici, q aut testis mutat codonem in melius, aut i deterius, & tunc habeat locum distinctio Bart. sed in hoc me non extendo remittes ad nota ta in iuribus pdictis. & in l. dani. § Sabini. ff. de dam. inf. & p Gui in Spe. de teste. §. 1. uer. qd si test s, & uide qd habetur in l. 1. de test. & in c. 1. si testes pa. esse deficiet. 10. col. Et aducite, q dictum Alb. esset ueru si oino tolleretur infamia. Si autem remaneret infamia facti tunc putarem hoc casu oino dictu eius non ualere, licet. n. alias dicatur testem infame de facto non repelli a testimonio. sed ei dari minore fide ut dicit in d §. duae causae. & in l. cuctos populos. ubi declaratur quod dr i l. casibus, de senato, tn hoc casu qn tpe iuri erat infamis de iure. & tpe depositionis tm infamia facti uerificari pot gl. d. l. cassius. Cu enim no ualeat dictu testis sine iurameto. ut l. iurisiurandi. C. de testib. & illo tpe erat infamis de iure non est depositio talis testis simpliciter infamis infamia facti. Vnum tn nota, q si testis infamis de facto deponit, & habet contestem notae auctoritatis eius dicto statur, & creditur, sicut si non haberet aliqua infamiam, qu a suppletur per dictum contestis arg. ff. de aeden. l. si quis ex arg. §. 1. & ibi per Iac. Butr. & Bald. & per eundem Bald. in d. l 1. C. de testa. an autem remaneat infamia facti, uel non, tangam statim in seq. q.

17 Decimoseptimo quaero † an talis bannitus rebannitus possit admitti ad honores ciuitatis. & pcedit haec questio ubi statutu aliter no puideat Bar. simplr. dixit, q sic in l. & qui. §. si in metallum. ff. de mu. & ho. Sed aduertedum, q si dicimus cu intelligi restitutu aduersus infamia iuris, restaret infamia facti p l. honori. ff. de obseq. Decisio pdicta habebit locu in honoribus no htibus dignitate. Ab illis aut qui haberent dignitatem talis infamiae

famia cum repelleret.l.2.C.de dig.& no.ff.de de his q.no.inf.in rubr.& l.nullam.C.eo.tit. Si dicamus ēt aducisus illam restitutum indi stincte ad quodlibet honores admitteret̃, & ideo puto q̄d si restō concernit solū bānum cū remaneat cōfessio nō intelligitur ab infa mia facti reuelatus alias secus. hoc tn̄ credo reponēdū esse in arbitrio iudicantis qui exami net an cōi reputatione teneat̃ cum cōmisisse delictū ob quod fuit bannitus ut primo casu locum habet distinctio honoris cū dignitate ab alio sine dignitate. Secūdo uero casu indi stincte admittat̃ nisi ex rebānitione aliud sta tuat̃.ut dixi supra q.4. & q̄d dixi rebannien- tē admitti ad honores,& sic ad officia intelli gēdū tn̄ aliis assignata non recuperat iuxta no.in l.Gallus.§. & q̄d si tm̄. de lib. & posth. & tetigit supra q.9.& ꝓbatur ex his quę no. inf.in l.quid ergo.§.pœna grauior.de his qui no.inf.in fi.gl.magnæ.Si aūt offm̄ quod ꝑdi disset uacans esset illud recuperaret.l. ꝙ si mi nor.§.restō de mi.& no.ī d.§. pęna grauior.

18 Decimooctauo quæritur † dato, ꝙ reban nitus aduersus oēm infamiam restituat̃, uel ꝙ de hoc nō dubitetur,ut quia offm̄ non ha beat dignitatem,quidā fuit scruptinatus, & imbursatus tp̄e quo erat bānitus,extrahitur aūt de marsupio postq̄ rebannitus est,quæri tur an possit ad dictum offm̄ admitti. ut re- fert Io.And.in sæpissime allegato §.sequitur. uers.quid si qs in tit. de accus. hæc q̄stio fuit disputata per d.Iac.de But. in electo a reban nito ante tempus iuri extante statuto,ꝙ nul lus bānitus possit esse cōsul, uel in aliquo of ficio,& ibi post plura argumēta de qbus ibi uidere pōt facta ad partem affirmatiuā cōclu dit negatiuæ ꝓpm tales offm̄ acceptare non posse,dicēs tria in officiali pōderāda electio nem,cōfirmationē,& exercitū officii Probat aūt quia consul,uel proconsul habet hoc no men ēt potiusq̄ sit egressus urbem, & anteq̄ ad ꝓuinciam sibi decretum ꝑueniat.l.pen.de off.procon.coadiuuat ꝑ l.1.C.de mag.mun. lib.12.& ff.de mune.& hono.l.si quis magr̃a tus,ubi nomen magistratus habet ex electio ne dato q̄d resistat,& ff.de admi.tut.l.quidā §.fi.Item cum esset ꝓhibitus esse in officio, ergo eum eligi prohibitum erat,cum per ele ctionem ꝑueniatur ad illud ff.de spons.l.ora tio.Adducit illud gn̄ale quod uno prohibito dicatur ꝓhibitum omne id ꝑ q̄d peruenitur ad illud ff. de fideiuss.l.cum lex. C. de natu. li.l.fi.cum si Ex quibus dicit concludit ēt ele ctionē fuisse cōtra statutū,nec ꝑ habilitatem superuenientē potuisse cōualescere. Quod ēt tēdendo ad quædam obiecta sequitur ibi Io. Andr.quia sufficit,ꝙ ab initio talis exceptio poterat esse ꝑpetua.l.sufficit. de condit. inde adducit ēt ad dictam decisionē de ele.cum in cūctis.§.inferiora.& ibi ꝑ eum.Cōcludit ita que ꝙ talis rebānitus ad dictum offm̄ non ad mittit̃.pro quo facit de ser.expor. l. si minor. & C q da.tut.pos.l in uniuersis.Alb.autē ubi supra q 91.ubi diffuse q̄stionem ponit, dicit fuisse disputationē Ia.de Are.ut supra cōclu dit,& ita ēt dicit Bal.supra rub C.de cōd. ob tur.ca.ubi uidere potes.Et alleg. ēt ff.de pœ. l.fratres.Sed puto aduertendū ad q.nostram. An ex forma ordinamenti suꝑ scruptinio ta- lis bānitus fuerit ꝓhibitus scruptinari.& sic eligi.Et tūc sic uera ēt in casu nr̄o decisio prę dicta.Si aūt unusquisque ēt inhabilis potuis set scrutinori cū ex forma illius scrutinii non diceret tūc fieri exactio,sed inde ad tp̄s puta iē tunc posse talem rebānitum dictum offm̄ acceptare,qua si tunc fuerit facta imbursatio q̄si habilis reperitur per relationem ad illud tp̄s.l.in tempus. de hæred. inst.cum similib. Casum uero eius q fuit imbursatus tp̄e quo non erat bannitus,& demum fuit bannitus, & postea rebannitus,& deinde exactus.

19 Et sic fit q.19 †non aliter prosequor quia clara ui̇̄ decisio ꝙ possit acceptare,& exerce re cum media tempora nocere non soleant, l sed,& si in cōditione.§.solemus ff. de hær. inst.cum ibi no.& quod tangitur per Bal.su per prædicta rub.de cond. ob turpem cau.

20 Vigesimo quæritur † bannitus in iudicio egit aliqua eo modo quo non ualuerunt de quo dixi supra parte præced.q.3.Fuit deinde exēptus de banno,ratificat oīa illa antea ge sta.an ualeāt tanq̄ tunc tp̄e ratificationis ge sta.istā q.tāgit Alb.ubi supra q.46.& primo arguit,ꝙ sic arg.ff de iniu.te.l.si qs filios ex- hæredato.§.irritum.& de lega.l.1.in prin. & §.deportatos.C.de his q nō pos.ad lib.puc. l.1.& ff.de pœ.l.fiēs. Sed dicit priora iura lo qui in testō quod solū depēdet à uolūtate te stāt s.Aliæ leges loquunt̃ in libertate,c' fauo re multa sunt cōtra ius itroducta.ff.de fidei. liber.l.gn̄alr.§.si qs seruo ad l.falc. d.l. pœn. §.ult Sed ꝙ non ualeat arguit per gn̄alem re gulam quæ ab initio,&c.& quia non fuit in inntiatum cum persona legitima.C.g legi. per

per l.2.qui da.tut.po.l.uniuersis finalẽ circa il lũ articulũ. An ualeat acta, uel nõ, de quo dic ut dixit ubi supra. Sed ad quęst. propositã q̃ est qñ acta non tenẽt, dic ratihabitione nihil operari ut dictis iur. & quod hr in l.1.C.qui pro sua iur. & si oĩa acta repeterentur in eo dẽ instanti per utranq; partẽ ẽm not. in l.omnium. & l.in causæ.ff.de ꝓc. q̃a illa doctrina locum hẽt, qñ acta ualebant sed spirabat iudicium. hic uero nulla erant sitñ partes essent in cõcordia, & daretur snĩa ualeret ut conuẽtio non ut sententia, ut habet in l.2. C.cõm. utri.iud.de quo in l.si conuenerit.ff.de re iud. & in l.1.C.de iurisd.omn.iud.

21 Vigesimoprimo q̃ritur. † An bãnitus rebãnitus teneat creditoribus quos ante bãnum habebat. Quæstio hæc leuis est. & ideo breuiter pertrãseã. Nam aut recuperauit bona sua ꝑ restõnẽ, & habuit, & põt à creditoribus cõueniri. C.de sen.pas.l. si deportationis. & ff. eo.ti.l.3. si aut nõ habuit q̃a noluit. Fuit.n. ad ea restiturus, sed ea capere neglexit, & cõueniri põt. ff.de sen.pas.l.2. Aut ea non rehabuit q̃a testõ ad ea nõ fuit porrecta ẽm ea q̃ dixi supra 4. & 5 q. & nõ tenet nec ab illis cõueniri põt, sicut nec ante poterat. l.tutel. §.fi. ff.de c.dimi. & d.l.3.de sent.pas in prin.

22 Vigesimosecundo quęrit. † An talis rebãnitus possit agere cõtra debitores q interim dũ esset in bãno soluerint cõi. Hęc q̃õ est ita vulgata ꝙ in ea nõ esset instãdũ. formauerũt.n. eam Dyn. in l.creditor. ff.de sol. & multi alii ibi, & alibi ut refert Gui. in Spe.de obl. & sol. §.nunc aliqua uers. illud quærit. Ac ẽt multi eandẽ quæst disputauerunt ut refert ibi Ioã. Andr. in addi. qui effectiue ponit oĩum intentionem. Si ergo latius uidere uis ibi uide, & Bar. in d.l.creditor. qui ibi sic cõcludit ꝙ aut resp. habebat bona illius creditoris banniti obligata sibi ex aliquo cõtractu uel ex aliqua iusta cã. & tũc non est dubiũ ꝙ solutione facta re.p.debitor liberat l.nomẽ. C.quæ res pig.ob. pos. Si uero nõ habebat illa obligata tũc aut bona illius creditoris bãniti erant publicata ex aliqua iusta cã. & idẽ q̃a non est dubiũ ꝙ soluens liberat, fiscus.n. hr loco hæredis l.si debit.deportatio.ff.de fideius. & l. tutore.C.ad l.Iul.de ui. Si uero bona non erant publicata uel erãt sed iniuste. & tũc aut resp. exigit iniuriã debitoris aut creditoris banniti, aut simplr exigit nõ habita contẽplatione ad iniuriã alicuius. Primo casu est, periculum debitoris, ut d.l.creditor. in prin. Secundo casu est, periculum creditoris. l.si merces §.culpæ.ff. loca. & l. pen. in prin. ff. sol. mat. & l. Paulo Calimacho. in fi. ff.de leg.3. & l.liberto § Lucius. de an. leg. Tertio casu, qñ exigit exactura cuiuscunq; fuisset. tunc aut erat species debita, aut quãtitas. Si species, est periculũ creditoris, si quantitas est periculũ debitoris, l.lectos. & l. se.de peri. & com.rei uẽ. & ibi gl. Ad idẽ l.fi.in fi.ff.de pig. act. facit ff. de euic.l.Lucius.de rei uen.l.idem si uerberatum §.1. Hæc Bart. in l.creditor. Videamus, & nunc particulariter an omnia uera sint. Dixi ergo primo ꝙ si fiscus hẽt bona obligata, debitor banniti soluens liberat per l.nomẽ. Istud membrum est uerissimum, sed dubitatur an requiratur excussio. & idem Bar. in l.si cõuenerit.de pig.ac. dixit ꝙ non. Sed Cyn. tenet cõtrariũ in d.l.nomen. quẽ sequit Bal. in l.2.C.qñ fis.uel priua. & latius ponit in l.hæredem mariti.C.de hær.ac.ꝑ l.1.C.de conue. fi lib.10. Sed credo opi. Bart. ueriorẽ, non per suam rõnem, q̃a concluderet ꝙ auth. hic si debitor.C.de pig. non hr̃et locum qñ possessor hr̃et causam lucratiuam, quod est contra gñalitatem illius auth. sed per rationem Gu.l. qui idẽ tenuit. s.quia illa auth. est correctiua, & loquitur in possessore pignoris, ergo non habet locum in proposito l.fin.C.de act. & obl. Nec ob.l.1.C.de conue.fis.deb. quia loquitur quando conuenitur tertius qui promisit seruare indemnem creditorem qui est alterius debitor. de quo dic ut ibi. Vbi ergo bona banniti erãt obligata fisco, & sic siue excussione perueniri poterat ad noĩa, debitor banniti fisco soluens non põt à tali rebannito conueniri. Si aũt fuisset debitor à cõseruationem indẽnitatis secus esset excussione non facta. ut d.l.1. Secundum membrum est qñ bona erãt publicata iuste, & istud non hẽt dubitationẽ ammodo.n. fisci debitor est. l.1.§.an bona, de iure fis. & ideo soluẽdo liberatur C.de noua.l.3. & hoc certe uerum est si soluisset exactus, si uero nõ instigatus sed spõte soluisset, putãs illũ rebanniti dr̃e sine restõne bonorũ quæ aliq̃ habuissent innouationẽ, forte tunc esset liberatus arg. l.1.§.idem Iunio.ff.de q̃õ. & l. & qui data. qui. ex cau.ma.cum si. nisi ex cusaretur, q̃a soluisset ut in pęnam non incideret. l.rẽ illa. cũ ibi not.C.de const pec. Tertiũ dicm̃.s. qñ bona nõ sunt cõfiscata, uel sũt iniuste, & fiscus exigit in iniuriam debitoris

non est mihi usquequaq; expeditũ in ea parte qua cõfiscatio facta erat, sed iniuste. Nam tunc, aut fiscus uolens iniuriari debitori exegit simplr̃ nõ allegata cõfiscatione, & credo dcm̃ Bart. uerũ aut allegauit cõfiscationẽ, & eius ptextu exegit à debitore, & tunc aut ex iniustitia cõfiscationis potest opponere debitor, & non opposuit, & non uĩ uerũ dcm̃ Bar. ar. ff. man. l. si fideiussor quasi p totam. Aut opposuit. Et tunc cum sibi facta fuerit iniustitia, bãnito postea rebannito imputare non põt. ff. de euic. l. si imprudentiam. Si uero de cõfiscatione iniusta nõ poterat opponere, puta ex forma statuti, uel qa snĩa cõfiscationis ualebat, licet esset iniusta. & tunc uĩ mihi duriũ q nõ liberetur cum à causa bãniti processerit eius ex actio licet in sui pniciem, & odiũ facta fuerit p no. in l. pen. ff. sol. mat. per oẽs Doct. & ẽt p Bart. qui ibi tenet cõtra gl. l. si merces. §. culpæ, & qđ id qđ Bar. dixit cõfiscatione iniusta debeat sic intelligi facit, & l. ad eos. & q ibi nota. ff. cõ. Aliud membrum distõnis est qñ fuit coactus soluere in iniuriam bãniti. quo casu dicit Bart. eũ liberari, ut in §. culpæ, & aliis iuribus supra alleg. Istud puto uerũ quæcunq; opin. teneaĩ in §. culpæ. Dedit. n. causam cõmittendo id pp quod bannitus fuit, & non parendo iudici, & sic sua culpa præcessit. Sed aduerte quia forte hoc erit uerũ nisi bãnum fuisset latum cõtra absentem, & ignorantem non culpabilem ẽm ea quæ dixi supra parte .xv. q. antep. in prin. & ppea fuisset postea restitutus. Tũc enim cũ in nulla fuisset culpa cessat rõ facta p. §. culpæ Vltimum mẽbrum est qñ simplr̃ exigit non ad iniuriam alicuius. & istud subdiuidit, quia aut debititum est in specie, & dixit periculum esse creditoris, aut in quantitate, & esse periculum debitoris. Dñt quidã ut Ang. in d. l. cred. q primum est uerũ nisi debitor ante bãnũ fuerit in mora. Scd̃m est uerũ nisi creditor alias fuerit in mora recipiẽdi. l. qui decẽ. in princ. de sol & intelligit qñ mora fuit ad illũ casum ordinata alias secus. arg. ff. ad l. Rho. de iac. l. si ueh. §. idẽ iuris. Prædicta oĩa q̃ dixi debitorẽ nõ morosum nõ accusari debet intelligi nisi uirtute ordinamẽti pœnalis facta cõtra eũ ĩ spẽ, uel in gñe cõtra oẽs debitores bãnitorũ soluerit. Tũc. n. sp excusaĩ, & liberaĩ l. fi. §. 1. ff. qđ mer. cau. & l. 1 §. quæ oner. ff. de qua reac. non da. ẽm Barr. in d. l. creditor. in princ. in fi. eius quod ibi scribit.

23 Vltimo. & uigesimotertio circa hanc parte n quæro, Statutum dictat. q ille qui fuerit ex bannitus elapso termino bãni non possit esse de priorib. ẽt si fuerit rebannitus. Alio statuto cauetur q p interfecerit aliquem rebellẽ sit exemptus, uel eximatur banno omni qđ incurrisset, uel incurrere posset p p pteritа delicta. Contingit q Titius post bannũ sibi datum infra terminum banni tũ interfecit quendã rebellẽ, propter qđ habuit beneficiũ exemptionis à banno. Quæritur an possit esse de priorib. statuto prædicto non obst. & uĩ q sic, quia nunq̃ fuit ex bãnitus, qa durante termino superuenit cã quę bãnum perfectũ extingueret. Ergo impedit bannũ incurrere. Sed certe cũ hæc causa tendat directo ad liberationem, nec de bãno possit exire, uel eximi nisi ille qui illud incurrit in eo puncto quo terminus banni cucurrerit est banitus, & exemptus. & sic uerũ est eum fuisset exbãnitũ, ut l. si sub cõdõne, ff. de sol. cũ sim. Secus si statutũ de cætero redderet psonam inhabilem ad exbãniẽdum per ea quę dicta sunt. Hæc Bar. in l. inter stip. §. faciã. ff. de uerb. obl. Ang. uero ibi tenet cõtrarium qa illud uerbũ posset, est pm̃ imperfectũ. Vñ impedit bãnũ incurri quasi circũducto edicto bãni p statutũ qđ relaxat necessitudinem cõparendi. ff. de iud. l. & post edictũ. §. circũducto, & hæc dñt interse obligationem dissolui, & llã impediri ne cõtrahatur. C. si cer. pet. l. fin. & inf. eo. l. decẽ. Nullo ergo tpe ipse se inueniret bãnitum, & per cõns nec rebãnitũ uñ esse poterit de prioribus. Subdit iñ. q si cõtingat in puncto quo quis occidat rebellem ipm occisorem ex alio maleficio bãniri, & statutũ non loquatur de exbanniendis, sed exbẽnitis non gaudebit talis occisor beneficio statuti. Dicit. n. esse casum ẽm Iac. de But. in l. si quis id quod. ff. de iur. om. iud. §. qđ si dum proponentur stante statuto, ut retulit Bar. Ego sto cũ Ang. cũ. n. ipm statutum eximat occidentem rebellem à bãno quod nondũ latũ fuisset propter maleficium ptm̃, apparet q non intellexit de illa uera exceptione q̃ regnt omnino bãnum præcedere. Voluit. n. q bãniretur ut patet ex uerbis eius, & ideo cum uoces exẽptum nõdum bãnitum, & sic impediat ortũ eius, impediat ẽt ipm effectum, ut in d. § sacram. Cum ergo tẽpore termini reperiat se inhabilẽ ad bãniẽdum sine dubio non dicetur bãnitus rebannitus. sed nõ bannitus. Talis. n. terminus resolutionis

lutionis dicetur potius importare cōdōnem, q̃ diem certum, ẽm ea quæ dixi supra parte prox. q.78. & ideo cũ illo tpe reperiat se inhabilem non erit dare punctũ in quo reperiatur bãnitus, & sic nec rebãnitus l. quoties. in fi ff. de nouati. Poterit ergo esse de prioribus nō obst. statuto pro pro enaũt qđ ultimo dixit Ang. p uer. q̄ si dum pponeret. Vide q̃ dixi supra par. p̃x. 84. q. & uide Bar. i l. si post mortẽ. in princ. de leg. 1. ubi dicit, q̄ inspicit causa fauorabilior, & sic pro parte, q̃ tenui.

Rubricæ de quæstionibus occurrentibus post mortem ipsius banniti.

NOuissime restat secunda pars huius ultimi t̃pis quæ est de qōnibus occurrentib: post mortẽ ipsius bãniti, & ideo ut illa expediatur aliarũ partium more p̃mitto rubr. quæstionum in ea agitandarum, quæ sunt.

1 *An testamentum factum à bannito tempore banni secundum formam statutorum ualeat eo mortuo postquam fuit rebannitus*

2 *An corpus banniti mortui in banno possit sepeliri in ciuitate à qua erat bannitus.*

3 *An interficiens bannitum. & postea auferens bona quæ habebat super se possit puniri de robaria, uel furto.*

4 *Si contingit bannum non finiri morte, an hæres banniti non bannitus repellatur exceptione banni uirtute statuti.*

5 *An regulariter bannum pecuniarium possit exigi ab hæredibus banniti.*

6 *An contra fideiussorem possit fieri executio mortuo bannito.*

7 *An mortuo bannito cuius bona fuerunt confiscata, sed non incorporata, fiscus possit illa hæredibus banniti auferre.*

8 *An hæres banniti possit agere pro robaria facta mortuo bannito præsupposito certo statuto, & quid de mutuo*

9 *Si pater tenetur ex forma statuti assignare partem filio bannito. An possit cogi illo filio bannito mortuo.*

10 *Si patre bannito ex forma statuti fiscus diuisit bona patris cum filio. An filius postea habitus à bãnito post mortem banniti possit aliquid petere.*

11 *Si pater assignauit partem filio bannito, & postea habuit alium filium An filius secundus possit aliquid petere à fisco.*

12 *An filij banniti ob rebellionem castri mortuo patre redigentes castrum ad obedientiam intelligantur restituti stante certo statuto.*

13 *Si cauetur statuto quòd uxores bannitorum perpetuo sint bannitæ An duret effectus banni marito bannito mortuo.*

14 *Si cauetur statuto quòd filij bannitorum expellantur de ciuitate. An debeant expelli mortuo patre bannito.*

15 *An hæres banniti possit uti contractibus factis per bannitum cum beneficio statutorum ciuitatis à qua bannitus erat.*

16 *An bannitus uniuersitate duret bannum illis qui tunc erant de uniuersitate mortuis.*

Secunda pars tertii temporis.

1 PRimo igitur quęro † Titius exñs in banno fecit testm̃ secundum ordinamẽta suę ciuitatis, puta coram quinque testibus, quæ dcm̃ est eum perdidisse supra in 2. tempore, parte 1. q. 5. Et si cillud testm̃ non ualere eadem par. q. 5 r. deinde fuit rebãnitus, & demũ alio testõ non cōdito mortuus est. Quæritur an ualeant in eo dispositа. Siquis uellet hanc q. disputare, hr̃et necesse uidere q. quæ tangitur in c. q̃q̃ de usuris, lib. 6. f. An test m̃ usurarii fc̃m sine cautione recōualescat eo post, ea cauente: de qua ibi p Ioan. And. per Bart. in l. filius, de test. & latius in l. filio ptõ. de in iu. test. per Bal. in l. uniuersa. C. de pre. Imp. offe. Verũ quia mihi uĩ clarũ tale testm̃, de quo egimus ab initio fuisse nullum ex uitio personæ à suo delicto procedente, & sic ex uitio intrinseco ẽm opin. omnium non potest ex postfacto conualescere, debet. n. testator esse habilis ad sic testandum tempore testamenti, & mortis l. 2. ff. de testa & l. filius & ff. de bon. poss. sec. tab. l. 1. §. exigit. ubi bona gl. & per Cyn. in l. 3. §. sed si filius, de leg. 3. in addit. ubi etiam Rayn. sic format in terminis Nec me trahit quod fuerit inhabilis ad testandum secundum ius ciuile, quia secundum illud non fuit testatus, sed secũdum statutum secundum quod in habilis erat, & quod iuris in toto idem in parte l. quæ de tota. de re uen. Et ex notatis in dictis iuribus apparet, q̄ si ante bannum fecisset testamentum cum solennitate statuti, & deinde bannitus fuisset, & demum rebannitus tale testamentum ualeret. cum medium tempus non attendatur ut dictis iuribus. Vide tamẽ quæ habentur in l. qui ex liberis. §. testam. de bo. poss.

pos. secundam ta. quæ in proposito non uidenẽ hſc locum. cum talis rebannitus intelligaẽ restitutus, ut dixi i parte præced. q. 4. Ad qđ q̃ not. ꝑ gl. in d. §. ex igit. Ex dicto ergo testõ de quo quæsitum est agi nõ põt nisi ex eo fuerint instituti tales qui de iure cõi faciũt ta le testm̃ ualere. l. hac cõsultissima. §. ex impfecto. & §. si quis aũt. C. de test. uel nisi in testõ facto coram quinq; testibus, ut exemplificaui esset apposita clausula codicillaris. Tunc enim, & iuris fideicommissi, & legati ualerẽt in eo disposita l. ex ea. §. 1. de test. & l. posthumus. §. 1. de iniu. testa. & de testa. mili. l. q̃reba tur. ad Treb. l. si patroni. §. ult. & plene Barr. in l. 1 ff. de iure, cod. prædicta uera nisi illud testm̃ confirmasset, & c. pro quo uide iura quæ allegaui supra parte præced. q. 20.

Secundo quæritur, † An corpus banniti qui mortuus est durante banno possit sepeliri in territorio à quo bannitus erat. In l. 2. ff. de cada. puni. per illum text. dicitur quòd nõ. Et pro hoc quod dicitur de excommunicato ut eius corpus nõ ponatur in ecclesiastica sepultura ut in clem. 1. de sepult. cum concor.

Tertio, Ex forma statuti † bãnitus poterat impune offendi in persona, & bonis. Titius interfecit bannitum, & postea cum derobauit hoc est res quas inuenit penes eum abstulit, & in suos usus cõuertit, Quæriẽ an licite facere potuerit. & ux. uẽ. ꝙ sic. ff. de sepul. uio. l. sepulchra. iuncta determinatione præced. dixit Franc. de Are. Dic contrarium qa cũ sit mortuus bona amplius non sunt sua. Item nec põt offendi, & ideo nunc uerificanẽ uerba statuti. Nec obst. l. 2 ff. de cada. pu. & qđ dictum fuit supra prox. q. qa illud est uerum quantũ ad corpus banniti, non aũt quo ad bona. Ita determinat in d. l. sepulchra. allegat q̃ hñr per Cyn. in l. 1. §. fi. C. si reus uel accus. mor. fue. Et dicit, ꝙ Cy. refert ita fuisse determinatum. Aduerte, quia Alb. ubi supra q. 43. format quæst. in eo qui interfecit bannitum qui poterat impune offendi, & eum ex interuallo postea derobauit, & allegat ꝙ non puniatur quia cum ille fuerit hostis ciuitatis l. amissione. §. qđ deficiunt non debet iuuari legũ beneficio, de usuris c. quia frustra. Item allegat affectiue d. l. sepulchra, & l. 2. de cada. puni. Allegat in contrariũ qa post mortem nõ potest dici bannitus, mors. n. oĩa soluit. ergo nõ potest dici ꝙ ipse bannitus fuerit offensus in authen. de nup. §. deinceps, Facit, ꝙ no. in l. eius qui prouinciam. ff. si cert peta. Item qa non est homo sed cadauer, de cõd. inde. l. seruo manumisso, ut ibi not. Allegat ꝑ hoc. C. si pen. appel. mors interue per totũ, & si reus uel accu. moi. fu. per torum. Item qa ille q de robauit potius uẽ spogliasse hæreditatẽ qde functum, de iniur l 1 §. quoties. Item qa qñ alicui cõceditur ꝙ alium occidat intellĩ i sta granti crimine, ut l. qđ ait, de adult. Et dicit, ꝙ ꝑ hac parte dẽ fuisse determinatum Pistorii, & derobatorem fuisse bannitum de robaria filiis occisi cum accusantibus quasi robaria fuerit commissa de rebus hæreditariis ad ipsos filios ꝑtinentibus. Dicit primam partẽ sibi uideri leuiorem et ubi statum non excusaret spoliantem, qa robaria exegit uim perso nę illatã qđ hic non fuit. Item qa licet dñiũ translatum fuerit in suum hæredem, tñ pos. sessio non transit nisi fuerit apprehensa. ff de acq. pos. l. cum hæredes, ex qui. cau. ma. l cum miles. Fateẽ tñ, ꝙ ciuiẽ posset peti testõ rerũ ablatarũ ꝑ iura pd cta. Si cõsideres q̃õnẽ. ter mini non unẽ uniformes. Nam aliud est derobare, & occidere eodem instanti, uel occidere, & derobare, & isto casu credo talem non posse puniri. Oĩa. n. in ipsum uiuũ illata dñr. Quinimò potius dẽ facta occisio ꝑꝑ robariã quam econuerso. Et sic non ueniat puniendus. l. lecta, si cer. peta. l. si in rixa, de sic. C. ad l. Iul. de ui. l. qm̃, & ff. de fur. l. uerũ. Id. n. quod fit incontinenti non uẽ factũ postea. Imò illud ad contingnũ tps redigiẽ, ut uẽ in l. quoties. §. si qs ita. ff. de hęr. inst. & in l. si ususfr. ff. sol. mat ꝑ Dyn & Bar. uẽ n. eodem cõflictũ bannitũ derobasse, & occidisse, & sic in panẽ absolutoriam fiat interpretatio l. cum; actũ, de neg. gest. C. de ꝓbõ. l. mẽsem, de not. oper. nũcia. l. nõ solũ. §. sed ut probari. Aliud est occidere, & ex interuallo. s. ad actus extraneos facta collatione ẽm l. cõtiactus in fin. C. de fi. instr. de uerb. obl. l. cõtinuus de duo re. l. reos eũ derobare. Tunc n. succedũt iõnes ꝑdictæ factę ut teneaẽ, & non excuseẽ a statuto. Sed aduertendũ qđ non teneaẽ de robaria qa illa regrit uim, ut ff. ui bo. rap. per totũ q̃ hic nõ potuit, esse ut dixit Alb. Et hoc respectu bene dixit illos nõ potuisse cõdemnari quia fuerat intentatũ crimen qđ non resultabit ex accusatione leg. l. heroiũ, §. qđ si libelli, de accus. l. 3. §. docere. ff. ui bonorum raptorum cum simili. Dicendũ ergo est qđ aut incontinenti spoliant occisores ipsum bannitum, & non

puni

puniantur aut ex interuallo, ut supra, & tunc ueniant puniendi, quo autē iure uide in l. rei hæred. ff. de furt. & C eo. ti. l. si abducta.

4 Quarto statuto cauet, ꝙ bannitus non au diat in ciuili uel criminali, & ꝙ bannirum pe cuniariam possit exigi ab hæredibus banniti Titius bannitus in pecunia reliquit hæredē Caium q adiuit hæreditatem. Agit deinde in iudicio Caius cōtra aliquem opponit sibi ex ceptio ꝙ non debet audiri, qa bannitus, eum sit hæres bāniti quærit q̄ iuris Recordor ꝙ de hac q̄ō. feci mentionē supra in 2. t pe par te 1. in fin. 71. q. in qua est casus cōuersus q̄n bannitus successit non bannito. & dixit Alb. ubi supra, ꝙ ubi agit iure hæreditario vł ob stare exceptionem de reg. iur. l in his. §. non debeo. & C de acq pos. uitia rerum cū si. Dixit alios tenuisse contrarium, quia bannum est pœna cōtumaciæ, ut ex superioribus patet, unde non trāsit ad hæredes sed morte crimi nosi finit. ff. de priua deli. l fin. de req. re. l. 1. §. 1. C. de delict defun. l. una, sicut nec transit priuilegiū. C. de re. iu. l. priuilegia, & de pac. l. idem. §. personale fm Iac. de Are & dicit ꝙ uidit ita seruari, si statutum simpliciter iacet ꝙ bannum possit ex gi ab hæredibus, decisio clara est. Est. n. talis exceptio ꝙ non audiatur mere personalis, & ideo non transit in hære dem. Si aūt in statuto diceret, ꝙ hæres intelli gat bannitus, & ut bannitus possit cōueniri, aliud esse dicendum. Nam aut diceret ꝙ in telligeretur bānitus, cum illud uerbum deno tarer fictionem. ff. de reg. l. offa. in fin. & nor. in l. hæres q̄nq;. ff. de acq. hær. statutum qđ dicit denegari audientiam. bannitis, nisi ait loqueretur, nō uerificaret in tali hærede. l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. gest. & qđ no. in l. mer ces, de uerb. sign Si aūt statutum transmittēs bannum ad hæredem diceret ꝙ hęres intelli gatur esse, & sit bānitus, uel alio diceretur ꝙ bānitus uel habitus ꝑ bānito non audiatur, uideretur dicendū ei obstare exceptionē per no. ꝑ Bār. in l. fr is q pro emptore. ff. de usuc. & in l. si maritus §. legis. ff. de adul. uide tū q̄ dixi in 2. tempore parte. ult. q. 84. si uero agit nomine proprio quando sub nomine hęredi tario est bannitus sibi obstat exceptio secun dum ea quæ dixi in d. 72. q. ubi uide.

5 Quinto pone, ꝙ bannitus † in pecunia mortuus est relictis hæredibus, qđ fieri pōt ut dixi supra in 1. temp. par. 1. q. 52. Qui hære des adiuerūt hæreditatē, quærit an dcm̄ bānū possit ab eis exigi. Alb. ubi supra q. 26. refert Gand. Et primo allegat ꝙ teneātur, quia tale bannum est snīa diffinitiua, & pecuniaria, & in ea qua cōtrahitur. l. 1. in fi. si qs ius di. non obtem & l. 3. § idem scribit de peculio, & sic trāsit in heredes. de actio. & obl g. l. ex conti a ctibus, refert ipsam Gand. renuisse contrariū C. de delict. defun. l. una. ff. si qs omis. cau. te. l. si qs sub cōdōne. l. 1. in fi. si quis ius di. non obtem. licet. n. uulgariter actiones transeant ad hæredes, q̄n sunt ex cōtractu uel quasi, fi fallit hoc casu de actio. & obligatio. l. in ho norarus, & ibi ēr refert sic tenuisse Dy. per l. ex iudiciorū, in fin ff. de publ. iudiciis Subdit aūt distingui posse qđ autē in bāno dcm̄ est, ꝙ non possit exiri nisi soluat centum & dica tur tunc hæredes non teneri ꝑ l. si qs sub cō ditione. si quis omis cau. test. Si autē dcm̄ est condēno uel mulcto eum in tm̄ puta mille li bris tunc dixi hæredes teneri ꝑ ea quæ no. in d. l. 1. in fi. ff. si qs ius di. non obtem. Bal. autē in d. l. una. C. ex deli. defun. dicit Bart. tenuis se cōtrariū in d l. ex iudiciorū. & ad materiā tāgit aliqua subtilia ibi uide. Et concludit ꝙ q̄n ex forma statuti bannū nō requirit aliam snīam ut in casu nr̄o teneātur hæredes alias non per not. in d. l. 1. in fi. & ibi dicit ꝙ idem est in cōdēnatione pecuniaria qđ in cōfisca tione bonorū, ipse tū Bal. in auth. bona dam natorum. dixit, ꝙ tale bannum non manda tur executioni cōtra hęredes, ut dixi in 2. t pe parte 1. q. 12. Et hoc credo uerū cum. n. hoc sit exorbitans à iure cōi, & contra absentē se rāt diffinitiua snīa, nullatenus ad cōsiā trahi debet l. qđ uero. ff. de leg & nullo modo snīa debet extendi l. si patronus testō. §. si qs eum esset. ff. de bo. lib qđ est uerum nisi statutum dicere ꝙ bannū hēret effectū sicut sententia la ta cōtra p̄sentem ꝑ l. 1. de leg. 1. cum si. Non igr̄ mandabitur bānū executioni cōtra hęre des, nisi aliter appareat de mēte statuti, ut di xi supra ꝑx. q. Item nec cōtra bona ut dixi in d. 12. q. nisi statuto diceretur ꝙ illa essent ob ligata. Tunc. n. licet esset extincta principalis ex post facto siue personalis, nihilominus du rat hypothecaria l. intelligere. C de uiti. pi gno. & l. cum notissimi. præs. tri. an per Dyn. de fideius. Nec prædictis ob. qđ dixit Bart. in d. l. ex iudiciorum quia loquitur in snīa confi scationis bonorum ut dicam statim in q. 2.

6 Sexto. Titius † ded. s fideiussorem iudici de se repræsentando, & de soluendo oēm cō demna-

demnationem,& bannum,deinde fuit inquisitus,non comparuit,seruata forma statuti habitus pro cõfesso fuit bãnitus in mille.dcm est supra ꝓx q.ꝙ non potest talis snĩa mandari executioni nec contra hæredẽ nec in bonis.An mortuo bãnito poterit fideiussor conueniri.Et uř,ꝙ non quia liberato principali liberaẽ fideiussor l.fideiussor.in prin.de fideius.de solu.l.Modest.cum ibi no. Cõtrarium puto qa teneẽ ex sua obligatione quæ una cũ banno mandatur contra ipsum executioni fm plurale not.per Iac.& Gui.in l 2.q satisd. cog.& ideo licet bannitus moriatur, non tñ contingit liberatio,sed eius persona in obligatione eximitur,& ꝓpterea remanet fideiussoris obligatio.ff.de fideiuss.l.Lurannius.§.sed cum duo.& probat eo.tit.l. ubicunque. quæ lex sic potest exẽplificari, quod est uerũ siue habeat bannitus hæredes siue non. cum.n. moriatur post ꝑfectam obligationẽ fideiussoris obligatio non extinguit l. sine hærede in prin ff.de admi.tut.licet secus si quã sine hærede ante purificatam obligationẽ decedit l. postq.in prin ut le.no.ca.In cuius legis intellectu uariauit Bart.ut patet ex.h.s quæ dixit ibi & in l.fine hærede.& in l.1.§. idem põp. ff deposi.ubi bona gl in quo non insisto, qa non est mã nostra. Põt ergo fideiussor exigi nõ obstãte morte bãniti.Alb tñ ubi supra q. 43.referens Gan. ꝙ cauti iudices anteq̃ procedant ad dationem banni faciant requiri fideiussorem ꝙ repræsentet principalem,quod si non facit eum condemnant.Pro quo uide quæ habenẽ in l.si quis reum.ff.de cust.reo.

7 Septimo Ponæ, † Titius fuit bannitus in ꝑsona.& oĩa eius bona fuerũt cõfiscata,ante quam fiscus ea incorporaret,mortuus est Titius relictis hæredibus. Quæritur an fiscus possit uirtute dictę snĩæ auferre eis bona quę fuerant cõfiscata Dy.in l.ex iudiciorum. de publ.iud.dixit ꝙ non,qa illa lex requirit litis cõtestationem,& snĩam,quę in proposito casu non sunt,igiẽ.&c.Bart.autẽ ibi tenuit contrarium,qa sufficit condemnationem esse secutam.Ideo.n. ibi opponitur de litis contestatione,quia tñ sine illa non potest fieri cõdemnatio quod patet,quia ubi pœna imponitur à lege ipso iure sine condemnatione illa trãsit ad hæredem.ut l.cõmissa. ff.de publ. requirit ergo ꝙ illa pœna incœperit cum defuncto,quod fit regulariter lite contestata.& lata snĩa.Sed si poneremus casum in quo nõ requireretur cõtestatio, sufficit snĩa.Idem si reperiret casus in quo non requirit snĩa nec litis contestatio,ut in casibus in quibus pœna ipso iure infligitur ut dictum est. Et hanc partẽ ut dixi supra q 5.tenet Bal. in d.l.una. C.ex del.defun. Et istud uerũ. & ita seruatur licet aliter ipse dixerit l.3.si pen.app.mors interr.De quo tetigit in 2.tpe parte ult. q.3. ad fi.Non ob.quæ dixi in d.5.q.quia Ibi nõ fuit lata snĩa quo ad bona,Et ideo ibi erat necessaria extensio quæ nõ fit ut ibi dixi hic uero nulla extensio requiratur, sed sufficit ipsam sententiã seruari l.nõ aliter.de leg.3.cũ si. Ad uerte,quia cum snĩa lata contra defunctũ eo uiuente litis cõtest. trãsit in hæredẽ ut dictis iuribus si statutũ inducitur ꝙ cõtumacia habeat ꝓ litis contestatione nihil erit dubii qn eodẽ modo mandaẽ cõtra hęredẽ executioni l.4.§.lex falc.ff.ad l.falc.Si uero non simpliciter permitteret et damnari absẽtem,locum hẽt supradicta distinctio. Quidquid aũt sit de iure in hac ciuitate seruaẽ ꝙ bannum pecuniarium non mandeẽ executioni contra hæredes.

8 Octauo quærit,† Bãnito fuit facta robatia q mortuus est.Quæritur an eius hæres agere possit,& qd si ipse bãnitus uiuẽs aliquid mutuauit.Io.And.in addi.Spec.in sæpius allegato.§.sequitur uer.quid si qs in ti.de acc.ad fi. suarũ addi.refert hac q.fuisse antiqtus dispu tata ꝑ Iac.de Are. & deinde reassumptam ꝑ do.Nic.Çappocium de urbe,quam totam de uerbo ad uerbum posuit Alb.ubi supra q.59. quæ incipit Nicolaus.& dixit Io.And succincte ꝙ hæres bãniti pro rapina furto uel damno dato tpe banni agere non põt,cum nulla actio cõpeteret tanq̃ hosti licite passo prædicta,cum bonus sit dolus quẽ qs machinaẽ in hostẽ.de dolo.l.1.§ 1. & nemo plus cõmodi relinqt hæredi quam ipse habebat ut de reg. iur.l.in his.& l.nemo plus. Ad hoc ut ista decisio ꝑcedat oportet præsupponi talia statuta ex qbus tollaẽ ortus actionis ipsi bannito. qd qñ sit dixi in 2.tpe parte ult.q.1.Si autem poneres ei natã fuisse actione,licet non hẽret exercitium obstãte banno locum hẽt quod statim dicam de mutuo.In quo in iisdem locis terminaẽ ꝙ hæres agere possit Cum. n.renuerit cõtractus ut l.si tibi.§.si cuius.ff.man. & sic rõ fuerit bãnito qua sita.sed ꝑ bannũ obstaret sibi exceptio, quia illa exceptio est personalis.personam repellens,non autem actionis ægritatẽ respiciens cõtra hæredem nõ

trāsit ut l. exceptiones ꝗ ꝑsonæ. ff. de excep. & de acq hær. l. pan. in fi. & ad mu. l. libertus. §. patris. Item abolitio nomine banniti per mortem, & pœna, & ex noīe banni extracta censeš abolita. C. de fer. l. a nullo. & de infir. pe. cœli. l. 1. quod ēt uerū nisi esset statutum qđ cōtractui repugnet, & taliter, ꝙ actionis natiuitati resistat. ff. de fideiuſ. l. cum lex cum fi. Et uide quę dixi supra parte prox. huius tpis q. 12. & 13. & quod dicam infra q. 15. si autem latius uidere cupis, uide ubi supra.

6 Nono pone ex forma † statuti pater tenetur assignare partem filio bannito computata ꝑsona patris in numero filiorū ꝓ uno capite ꝗ pars destruaš, & destructa remaneat in cōi. Quæritur an filiofamilias bannito secundū tenorē illius statuti, & demū mortuo partem illam teneaš pater assignare cum in banno fuerit expressum ꝙ bona eius destrueren̄, & destructa, & publicata remaneriēt in cōi. Hanc quæst. dixit Io. And. ubi supra proxime dixi suarum additionum. uersi. duas tūc quæst. fuisse disputatam per Lamb. de Rāp. quem dicit determinasse obiectum mortis filii banniti obstare fisco. & ꝙ ex uerbis banni non fuit sufficienter facta bonorū ademptio his rōnibus. Petitio destructionis, & publicatiōis est cōtra formā iuris saltē in eo ꝙ de destructione dš. de contrahen. emp. l. senatus. Et de publicatione patet C. de bo. dam. auth. bona dāna. Item est cōtra ius ꝙ ex delicto filii ꝓcedaš in res patris. C. ne filius probat. ꝓ totū. Itē, ꝙ cogiš pater filio dare partem. C. de eman. lib. l. fi. Item a prius est cōtra ius ꝙ filiofa. delinquente casu quo erant publicanda bona delinquenti, tñ non publicaš castrense peculium filii, sed remanebit illæsum apud patrē. C. de bo. dam. l. si filius. Et hic ꝙ peius est agitur de publicatione rerū paternarū ex delicto filii. & his rōnibus dicit eē distinguēdū ut tot legū cōtrarietates uitentur. Et dicit ꝙ si reus decedit ante accusationē pendēte iudicio pereūt acta, & crimen cū pœna extinguiš. C. si reus uel acc. mor. fue. l. 1 & 2. & ff. de pub. iud. publica accus. & l. defuncto. Si aūt accusatus moritur lata sententia cōdēnatoria, & appellatione pēdēte tūc distinguiš an expresse bona fuerint adempta uel nō, ut C. si pēd. appel. mors interue. l. 3 & si reus uel acc. mor. fue. l. fi. Si aūt decedat accusator accusatione pēdēte ēt pereūt acta, sed datur ceteris licentia repetendi reū intra certos dies. ff. de acc. l. libel. in fin. Si moritur post latam sententiā appellatione pendente acta ēt pereūt dš quo remittit ad nota in d. l. pub. & l. fi. C. si reus uel acc. & subdit, ꝙ casus de quo agiš non adaptaš nec sub primo nec sub secundo art. sed sub tertio. Et intellige, ꝙ tertiū uocat qñ moriš reus lata sententia. Sed aduerte, qa nec sub illo, qa in themate nō ꝓponiš fuisse appellatū aut esse intra tpa appellādi. de quo dixi in 1. ꝑe. par. ult. q. 7. & ideo subdit ꝙ ꝑ sententiā bāni nō fuit facta expressa bonorū adēptio, quia dictum fuit, ꝙ bona sua destruerentur, &c. Debebat aūt dicere, ꝙ pater designaret filii, &c. ut in statuto apparet. Illa. n. uerba. bona sua, non cadūt in fil. umfam. Cū bonorū appellatio, alia sit ciuilis, alia nālis. Ciuilis designat bona fide possessa exemplo uel aliter, licet sint aliena. Naturalis cum possidemus quę nostri dominii sunt. de uerbo. sign. l. bono ū. in princ. & §. in bonis. at in filiumfa. neutra istarū cadit ff. de acq. pos. l. possessio quoq;. §. qui in aliena. & eo. tit. l. quidqd. hinc dicit esse ꝙ in hypothecaria ꝓbādū est rē non fuisse in bonis. i. in dñio debitoris, nec sufficit possessio. Et in hoc dicit differre a Saluiano interdicto ff. de pig. l. 1 §. cū ꝓdiū. & l. ꝗ nō sum. §. quod dš. Ex quibus concludit ꝙ cū sit perēptū crimen, & bona expresse adēpta nō fuerint, pš non teneš designare partem. Et in hoc remanet ēt ipse Io. And. Ex quibus uerbis hš, ꝙ si sentēria fuisset recte lata ſm formā statutorū nō obstāte filii morte, dšet cōtra partem executioni mādari. de quo uide ꝗ dixi supra parte 1. 2. temp. q. 33. quod facit pro his quę dixi supra q. 7. Nota ex hac decisione plura. Primum ꝙ inepta uerba sentētiæ ad aptitudinē non referuntur, & sic aptitudo sentētiæ imitat illā sicut libellum. Vide in l. in summa. ff. de re iud. Secundum, ꝙ ui bona debent ꝓ delicto publicari, licet fiat condemnatio de delicto, non tamē uenit publicatio bonorum nisi expresse dicatur in sentētia. Pro quo uide. quæ hšr in d. l. 3. si pendente appell. & quæ dixi supra in 2. ꝑe parte 1. q. 11 ubi de hoc mentionem feci. Tertium. quod pro nomen suum, prolatum in sentētia non refertur nisi ad dominiū de quo uide per Barto. in l. quintus. §. argento. ff. de auro, & ar leg. & in rub. de no. ope. nun. & ibi remissiones. Quartū, ꝙ in hypothecaria nō sufficit ꝓbatio possessioni, hoc declara ut hš per Cyn. in l. cum res.

C.de pig.per Bart.in l rem alie.de pig. act.ff. Quinium, q in Saluiano secus, de quo. C.de Salui.inter.l.1. Decisio pdicta æqua fuit. Tn cu oia uerba statuti sint apposita in sententia excepto, q dicit sua, & no patris, &c. satis t dura decisio. cum in circunstantiis declarat qd iudex intellexit sua.l. sibi hoc casu a patre debita arg.ff.si certum peta.l.si, & me, & Titium & ibi concordat. Iunctis q no.in l. sed si priori.§.item si iurauero. ff.de iurciur. & in l.1.C.de usufru. ergo idem in sententia l.ut fundus.coi di.& l.fi.C.de fideic.lib. Sed in de, q ille est improprius signatus, snæ aute uerba non impropriant, ut C.quan. plu. una sen.l.1 & l.Paulus tndet. ff.de re iud. & per Bart.eo.tit.l.miles.§.decem.nisi expresse retulerint ad libellum l.si de senten. q sine cer. quan.& p Bart.in d.l.1.si plu una sent.Et id eo in casu pposito inquisitio siue accusatio fuisset apte formata, & snia ad illam se retulisset, dicta uerba impropriarent, & locus es set decisioni cotrariæ, ut patet ex præmissis.

10 Decimo pone ex forma statuti cauet, q patre bannito psonalr bona eius diuidatur inter fiscum, & filios banniti, pro rata, Titius fuit bannitus tpe quo habebat unicum filiu pp qd fiscus diuisit p dimidia bona banniti cum eius filio, uxor secuta est uirum banni tum, & ex eo peperit filium, mortuo deinde banito filius secundo loco natus uult petere a fisco, & fratre partem suam. Quæritur nu quid possit. Ioan.And.in d.uers. duas. allega to, in prin. px.pced.quest.refert hanc q.fuisse disputatam p Iac.de Tenca.& ponit eius determinationem q est talis q cum fuerit banitus ex ea causa qua debuit deportari, cum bannu deportationi successerit.ff.si qs cau.l. si eum.§.qui iniuriaru.& de insa.l. q d ergo. § ult.& sic desiit hre filios in ptate. inst. qui. mo.ius pa.po.sol.§.cu aut. Iste filius conceptus & natus post bannu nec a coi nec a fratre aliqd poterit petere. Na coe eu repellet p l.2.de sen.pas.& de acc.l. ex iudic. Putabat tn q si coe non apprendit bona licet illa deuastauerit, poterit ille ingredi possessionem illius partis ac et illam uendicare ab iniuste detinente.allegat ad pdicta ff.fami.ercifcun. l.Lucius de inoff.test.l.mr & si frater uellet hre partem in bonis deuastatis posset cosere do partem quam habuit. de cocepto post banum. Dixit Ioan. And.se ideo dixisse.qua si pot us conceptus fuisset, licet postea natus ad partem fratris dicendu ut contrariu per l. qui in utero.ff.de sta.homi.Fatetur tn q si re legatus fuisset minori pœna bannitus, cum teneat tunc filios in ptate, natus postea succederet cum aliis ex testo.& ab intestato. de intet.& te lega.l.3.& 4.& inst. quib. mo. ius pa.po.sol.§.relegati. Ad qd Homo bonus postea teassumens q adduxit l si totas. C.de inoff.do.& l.si unq.de reuo.dona.Et ibi subdit quo iure partem petat a fratribus siue a fratre de quo ibi. Si tenes qd dixi in 2 tpe.par. 1.q.3.& q.10.s.q bar num non succedit loco deportationis, & q bannitus non perdit ptatem filioru. Prima decisio non procedit. & ideo tractandum est de secunda. Et aduerte q si statutum dicat q fiscus teneat diuidere cu filiis p rata.qo de qua dixi locu het et quo ad parte fisci. Si uero simpl'r loquit, & sic ipse dimidia hre debeat.ff de usufr.accr.l. si qs.Titio.& qd nota. in l.fi. C.de impu & al.sub. Quo ad eius partem no pot esse qo. sed et tuc qn debet hre p rata. puto q inspiciat ips snæ.arg.ff.de aur.& ar leg.l.si ita.cu si & ff.de iud.l.non pot.quo casu remanebit qo.& et in alio solum de patre fratri uel fratribus assignata, & assignati. Quibus casib, credo superuenienti filio deberi portione sua eo done ex dicto statuto, uel p codone dictarum legum. si totas uel si unq. quasi illa sit tacita donatio siue filiis assignatio patiendo se in banno poni, secundo se esse talr codenandu, ff.de postulan.l.1.§ bestias. & qd ibi no. Facit de leg.1.seruo legato.§ si testator. cum si. Si tenemus illis filiis statutu assignare partem priuado dnio eoru bono u. Si aut tenemus patri restare dniu, hret suo iure ut hæres una co illis, qa illud ius no pdit banitus ut dixi 2.tpe.parte 1.& multis q.& maxime in 31.

Ex his quæ dixi supra. s. inspicit tepus sen-
11 tentiæ patet decisio quæstionis, n. s Si pater ex forma statuti tenetur assignare filio bannito legitimam dandam fisco, tunc enim filius postea non poterit aliquid petere a fisco quod maxime uerum est quia penes patrem remansit integra legitima filii postea nati, p ea quæ habentur in l.1.C.de inoff.do.

12 Duodecimo, fm ea quæ pmisi sup. in 2. tpe par ult.q.5.restat ut 2.pars qo. Rayn.de qua ibi dixi hoc loco inseratur. Thema.n.erat. q cauebat statuto, q banniti pp rebellionē alicuius castri, & eoru descedetes ab oi ciuitatis comodo, & honore ppetuo sint exclusi, nec

nec pro ciuibus habeantur, nisi dictũ castrũ in fortiã ciuitatis redegerint, &c. Titius ob castri rebellionem fuit cõdemnatus idest bánitus. Et demum eo mortuo, filii eius illud castrum in fortiam ciuitatis redegerunt. Quæritur an à pœna dicti statuti debeant relaxari. Et dictus Rayn. septem rationib. multum diffuse, & ordinate arguit ad affirmatiuam. s. quod filii beneficio statuti gaudeant, & relaxari debeant à pœnis pdictis. Quas iusta posse tũ... cabo ut in alis fcm̃ est. Primam fundat ab idẽtitate personarũ. l. pris. & filii. C. de imp. & aliis substitutioni. l. fin. Et ideo sicut patri redigenti castrum competebat beneficium statuti, ergo & filiis qui idem censentur. Cõstat. enim personę concessum beneficium locum hre ẽt in persona pũrata l. minor. §. qm̃. & l. sed, & hæc. §. defendere, de procur. & p̃ f...cio l. uerũ. §. 1. Secundam fundat ab euitanda absurditate, quod argm̃ est ualidum in iure. l. scire oportet. §. aliud, de excus. tuto. & alleg. ad hoc multa iura. Sed patri qui deligit redigenti castrum cõceditur beneficium, ergo absurdũ esset si non cõpeteret filiis qui non deliquerunt. ff. de noua. l. nõ solum. & l. seruus. ff. quod ui, aut clam. Nec ergo hoc contingat absurdũ, dicamus si iis competere statuti beneficium. Tertiam à benignitate in dubiis præferẽda dicens illud dubium qd̃ oĩbus nõ liquet. l. qd̃ labeo. ad carb. cum si. Sed an filii habeant beneficium, uel nõ, est oĩbus clarũ. ergo in hoc dubio sumenda est benignior interpretatio ut habere dicãtur de his q̃ in test. delen. l. p̃xime, de re. du. l. si fuerit cum sim. Quartam à penarum acerbitate restringẽda. cõstat. n. quod nõ esse ciuem, & nõ habere honores est magna pœna, adeo quod dicit̃ capitalis pęna, de leg. 3. l. 1. §. deport. de pœ. l. 2. & l. capitalium &c. Si pœna ergo restringenda est l. hæc. n. de exc. tut. & de re. iu. l. semi. §. fin. cum sim. & sic ut restringatur filii euadent pœnã castrum in fortiam redigendo. Quintam sumit ab æquitate hoc suadente quam p̃bat, qa cuilibet suaderet ægras quod nõ delinquens facilius eximatur à pœna l. sancimus C. de pœ. æquitas aũt pfertur rigori. l. 2. §. itẽ. uerus. ff. de aqua plu arc. C. de iud. l. placuit. Ergo æqtate suadente filii qui non peccauerunt redigentes castrum debent eximi à dicta pœna. Sextã à paritate iuris seruanda in parib. casibus, sed statutũ in uno seruat̃ in simılib. l. loci corpus. §. si fundus. si ser. uen. l. 2. C. si unus ex plu. & l. nõ pñt de legi. Sed in impositione pœnæ pater, & filii iudicanẽ pares, ut patet in statuto, ergo eodem modo in ipsius pœnæ remissione. Septimam fundat ab indẽnitate ciuitatis in qua multa dicit, sed iste est effectus. Remissio pœnæ fit per indẽnitatẽ ciuitatis qua seqtur ex redigentia castri in eius fortiam, ergo à quocũq; redigat̃ seq deber effectus remissionis. l. fi. C. si man. ita tue. al. ff. de man. l. 4. §. nihil, cũ si. Vltimo p̃ hac parte allegat, quod filii tenent̃ ex quasi maleficio. Titius ex uero maleficio. l. 2. & 3. ff. de his q deie ut eff. & sic facilius cõsequi debẽt bñficiũ q̃ pater dicit facere, qd̃ no. i l. fin. §. quotiũ. ff. nau. cau. sta. & inst. de obl. ex quasi del. §. fin. Itẽ qd̃ pater & filii rõne eiusdem pœnæ dñr cõsortes. ergo qd̃ statuitur ĩ uno trahitur ad alium. l. si cõem iff quemadm. ser. am. & C. de nup. l. pe. Ad negatiuã fiit arguit sex rõnibus Primam fundat ab eo, quod unius inclusio alterius à beneficio cõseqtur exclusio. qd̃ p̃bat p̃ l. cũ p̃tor. ff. de iud. de cõd. & dem. l. cũ ita, & C. de p̃e. l mar. sed stat. dat bñficiũ ipsi patri rebelli. Ergo nõ cõpetit filiis qa tm̃ ualet de negatio tacita quantũ exp̃ssa. ff si cert. pe. l. cũ qd cũ sim. Secunda sumit ab eo, quod p̃uisio beneficii p̃sonalis facta uni ad alium non est extendenda de aqua quotid. & æst. l. 1. §. per mittit, de cens. l. forma. §. q̃q̃ de iu. imm. l. 1. Sed ubi alicui qd spãlr̃ cõceditur, illud personale beneficium appell it inst. de iur. natu. §. sed quod principi, de const princ. l. 1. in fi. cũ sim. ergo dũm beneficium cõcessum bãnitis ad filios non extenditur. Tertiam facit ab eo, quòd unius casus exceptio à non exceptis est regulæ cõfirmatio, in auth. de nõ al. §. ut aũt, col 2. de fun. inst. l. quæsitũ §. idẽ tãdit domo. & qd̃ nor. de reg iu. l. 1. Sed cõstat ubi procedit regula uñs affirmatiua, & seqtur dictio n si inducit̃ exceptio à regula. ff. si quis cau. l. eũ. §. q iniuriã ũ. C. de trãsact. l. act. extra de reg. iu. c pctm̃. lib. 6. de manu. te l. Titius. §. fi. Sed in p̃posito p̃cedit regula uñs, quod banniti &c. & seqtur exceptio nisi &c. Ergo sicut ita loquit̃ in bãnitis, sic debet intelligi exceptio, ut dictis iurib. & sic qñ ipsi bãniti redigunt castrũ in fortiã habeat locũ beneficiũ, alias nõ. Quartã sumit ab omissione huius casus facti p̃ statuentẽ. In legibus. n. municipalib. q̃ sunt stricti iuris id demũ intelligit̃. sic ĩcludit̃ qd̃ in uerbis exprimit̃, & nõ ultra, arg. ff. de uerb. obl. l. quidquid de excer. l. 1. §. si is

si is qui nauem. Et ideo casus omissus pro omisso debet hri.ff.sol.mat.l.si cum dotem. in princ.de lib. & posthu l. commodissime, & ideo cũ de filiis in exceptione nulla fiat mentio, ergo tanq̃ omissi remanent in ita supra dicta, & sic non hñt beneficium. Quintam, arguit ab euitanda uerborũ legis offensione. l.non dubium.C.de legib.ff.eo.tit.l. cõtra legem, & l.fraus, sed si uolumus q̃ filii qui nõ cõtinent in uerbis legis habeant beneficium legis eius uerbo offendimur, ergo facere non debemus. Sextam facit à remotione causæ ipsius beneficii Cessante. n. causa concessionis cessat illud beneficium.l.gñalr. C. de episc. & cler.l.cum pr.§.dulcissimis. de leg.2. in fi. de donatio.l.1.§.sexũ.de postu.illa aũt dr finalis quę colligitur ex uerbis legis. ff. de admini. stra.tut.l.3.§.1.& l.ita aũt,ĩ prin.& de flumi ni.l.1 §. non aũt omne. Et de adult. l. patri. cum l.seq.Sed ex uerbis dicti statuti colligir q̃ ideo cõcedit beneficium ut bannitus redigendo castrum in fortiam purget infamiam. Sed ista rõ cessat in filiis, ergo non habebunt beneficium. Finalr soluti q̃ filii Titii non habeant tale beneficium his uerbis, qa ubicũq; lex imponit pœnam filiis ob delictum patris ur imponere p̄ p̄sumptionem culpæ,& malitia q̃ à patre descedit in filios.l.qsquis. C.ad l.Iul. maiest.Si ergo pr bannitus nõ reduxit castrum in fortiã ciuitatis non purgauit cõtumaciam,& culpam suã,durat ergo post morte eius p̄sumptio culpæ patris q̃ descendit in filios. Ergo non debent euitare hanc pœnam redigendo castrum in fortiã ciuitatis,qa pœnitentia unius non purgat alium. l. edicto.§. hæredes.ff de iur.fisci.Multũ.n. differt purgatio patris à purgatione filii.C. de reb. cred. l. gñalr.Ad qd de purg. iud. l.is qui reus, & rõ legis,quæ est in l.si pęna,ff.de pęnis,pręterea pr istorũ iam fuit p̄ p̄ delictum damnatus, & sic eius filii delictũ eius non purgabunt,ut l. ex iudiciorũ cũ mã sua.de accus.præterea lex ipsa p̄sonalr scripta fuit nisi bãnitus redegerit, &c. Ergo non debet trahi ad aliũ.l.aut q̃ afr.§.1.ff.qđ ui aut clam. Rñdet ad contraria multum diffuse, sed breuissime referã qa aliquid boni dicit.Ad primã de identitate p̄sonarũ rñdet, id uerũ qñ p̄ oĩa est repsentata quę hic nõ est cũ filii nõ sint bãniti,& qa ipsi purgant delictũ patris sicut ipse pr, alleg. de solu.inter artifices,& alia iura.Ad secundam rñdet,qa non est eadẽ rõ ut supra qa pr purgat cõtumaciam,filii non.Ad tertiam rñdet, qa hæc uerba sunt clara cum loquit de bãnitis,& l.cõtinuus,§.cũ ita,de uerb. obl. Et eodem modo rñdet ad quartam.Non obst.5.de æquitate, quia locũ hẽt ubi æquitas est scripta. At hic est scriptus rigor,ergo ille seruandus.C.de legi.l.1.& qđ ibi not. Nõ ob.6.rõ, qa hẽt locum in eo in quo sunt pares. non autem in eo in quo sunt dispares, sed hic non sunt pares ut dictũ est, qa bãnitus purgat delictum, ipsi non.Non ob.7.rõ,qa illa rõ locũ hẽt qñ plures essent obligati ad interesse, sed hic erant obligati ad meram pœnam, quam re,& c.l.adeo, & ibi not.de iurif. om. iud. Ad alia iura rñdet, q̃ nominatio facta de bannitis tollit cõtrariũ,& multa dicit, & inter alia, q̃ rõ facta qa sunt cõsortes locum hẽt in iure indiuiduo alias nõ C.si una eademq; eau. in integ.resti.po.l.1.Quia ut dixi in p̄œ.hæc antiqua non pñt hri correcta,non põt p̄cipi qualr loquatur statutũ. Ex una n.rõne facta supra.s.tertia sumit siue colligit,q̃ statutum non dicebat expresse de bannitis, sed simplr nisi redigerint,&c.Ex decisione aũt, & rñsionibus ad cõtraria colligit q̃ de bãnitis expresse dicebat,& ideo hęc decisio uidet mihi tuta. Si.n.statutũ loquit simpliciter ĩ exceptiõe nisi redegerint castrum in fortiã,& c.uidet p̄ eadem iura exceptionẽ debere ĩtelligi in illis de qbus p̄cedebat ita, sed ita erat de bannitis ergo,&c. Et sic meo iudicio concludit q̃ aut statutum loquit singulariter, ut qa dicit bannitus p̄ rebellione,& eius descendentes, &c. Et subdit nisi bãnitus redegerit castrum &c. Et hoc casu sit uera decisio supradicta.l. si uero. §.de uiro.ff.sol.mat.cũ sim.Si uero loquit in plurali,& idem si dicit nisi bãniti, &c.Si uero simpliciter dicãt,ut ĩ thcmate dixi. puto decisionem cõtrariam ueram esse p̄ rõnes in contrarium allegatas, siue earum partem, & qa pluralis sermo resoluit in singularitates.l.talis.§.fi.de cond.& demon.& ibi concor. & sic intelligit q̃ eatenus habeant beneficium quaterus redegerint si oẽs oẽs,si aliqui aliqui. l. Stichum q̃ meus erit.de leg.1.quod intellige si alii fuerint resistentes, uel nõ cõsentientes. l.ita aũt.§.gessisse, de admini.tut. & hoc si filii bannitı hæreditatem non adeunt. Si autẽ illi se immiscent, dubiũ est leuius quasi tunc uideat in eos transmisisse ius cõdõnis implendæ.l. 2. C.de pact.inter empt.& uend. cũ ibi not & p̄ Bart.in l.si decẽ cũ petieto. de uerb. obl.

obl. Nisi dicas ꝙ in dispõnibus legalib. id locum non habeat ꝑ ea q̄ dixi supra hoc eodẽ t.pe, parte 1.q. t. Vnũ tñ cõcludo, ꝙ qa hæc lex est fauorabilis, & utilis reip. ut inuitent̃ filii ad redigendum castrum in fortiam ciuitatis debet larga interpretatione iuuari, ut sic filii prædicti gaudeant in dubio statuti beneficio. l. hoc genus. ff. de cond. & demonst. & l. 2. ff. sol. matr. Nec miretur quis de decisione Ray. qa ut scriptum reperi hanc disputationem fecit t.pe iuuentutis. i. non tãtæ ꝑfectio nis quantæ postea fuit. fecit enim ipsam in 1327. & mortuus est eodem anno 1358.

13 Decimotertio pone, † statuto cauetur, ꝙ uxores bannitorũ ꝑpetuo sint bannitæ. Titius bannitus p̄mortuus est uxori. Quæritur an uxor ꝑdicta intelligatur bannita, an uero bannum intelligat̃ extinctum, Iac. de Are. in l. Titia Seio §. usuras. de leg. 2. dixit non iura re bannum, qa illud uerbum ꝑpetuo, intellig̃ quandiu manserit uxor, ar. illius tex. sed ipsa amodo non est uxor l. Quintus, de donat. inter uir. & uxo. & ff. de au. & arg. leg. l. qui tibi. sicut in simili alias accipit̃ illud perpetuo, ad Carb. l. ideoq; & l. de bonis §. t. & de c. d. l. 2. §. fi. Sic ẽt dr̃, ꝙ quis sit perpetuo excõicatus. s. quandiu non purgauerit cõtumaciã. 1. q. 1. c. reperiũtur. Item, & alia rõne, qa imposita est pœna sub noĩe appellatiuo, qa statutum dicit uxores, ergo finito noĩe finit̃, & pœna, sicut, & finito noĩe agnationis finiunt̃ tutelę q̃ deferunt̃ ut agnato. ff de c. d. l. tutelas. pro hoc C. de infir. pe. celi. l. 1. §. 1. ff. de adult. l. adulter diem suũ. & de contratabu. l. si emãcipatus. § fin. Idem sequit̃ ibi Ray. alleg. ultra Iac. ff. de cond. ob cau. l. ꝙ seruus. de uerbo. obl. l. continuus. §. illud. de postul. l. cui eorũ. §. affinitatis. de annu. leg. l. annua. §. 1. de cõd. & dem. l filio. & de stip. seruo. l. cõis seruus. & ff. pro socio. l. 1. & qđ ibi not. circa signatũ illius dictionis ꝑpetuo. alle. ẽt qđ not. ꝑ Pe. C. de iud. l. properandum. §. sin aũt, &c. & 11. q. Idẽ ẽt tenet ibi Bald. & nihil alleg. facit ẽt ff de diuor. l. fin. §. ait lex. & ad Muni. l. fin. & §. idẽ rescripserunt mulierem. In cõtrariũ tñ facit. ff. de sena. l. fœminæ. & l. filii. §. uidua. ad muni. C. de bo. ma. l. 3. Sed ĩdeo, ꝙ uerũ est ꝙ quo ad fauorẽ dr̃ durare matrimonium, non quo ad odium. Et uide plene in d. §. uidua. Bart. aũt in d. §. usuras. dicebat simplr̃ ꝙ statuto disponente uxores rebellium nõ possestare in ciuitate. Illud non hr̃e locum uero mortuo, qa finita est causa odii, ut d. §. affinitatis. Sed hẽt illa qõ minus dubii, qa nõ dr̃ ꝑpetuo. & idem ꝑbat in l. fi. C. qa ad lib. pro. non pos. & ibi per Bal. & per prædictis dr̃ ꝙ statuta præmẽtia uxores cessantiũ non hñt locum si remanẽt uiduæ. Nec obst. quod alibi dr̃ ꝙ sufficit noĩa demonstratiua demonstrari s̃m tp̃s dispõnis. l. si cognatis. ff. de re. du. l peto. §. fratre ff. de leg. 2. quia illud uerũ s̃m Iac. de Are. nisi demõstratio stet loco causæ finalis ut in proposito, quod est not.

14 Decimoquarto statuto cauet̃ ꝙ filii bãnitorũ debeãt expelli de ciuitate, t.pe facti statuti, bãnitus hos filios erat mortuus. An debebunt filii de ciuitate expelli, Alb. ubi supra q. 65. dixit, ꝙ non, qa non sunt filii banniti. l. emancipatũ. §. 1. de sena. Et forte idẽ erit si erat uiuus t.pe statuti. Nam licet ab initio ligatus fuerit a statuto tñ postq̃ executio non est facta cum amodo qñ expelleret̃ nõ esset filius banniti nõ excludit̃ a statuto, debet. n. intelligi s̃m tp̃s expulsionis l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. de mili. testa. l. Titius cum si. Faciunt quę dixi supra prox. q Et uide supra in 2. tempore parte 2. q. 42.

15 Decimoquinto quærit̃. † An hæres banniti possit uti contractibus factis cum beneficio statutorũ ciuitatis a qua bannitus erat. de ipso bãno tetigi sup. in 2. t.pe, parte 1. q. 79. Et ideo qa illa cõferũt ad decisionẽ huius, paucis contentus ero. Nã aut instr̃m quo hæres uult uti cõfectum fuit ante bannũ cum beneficio. & solennitate statutorũ. Et isto casu hæres banniti illo instr̃o cum omnib. beneficiis statutorũ uti poterit. Valuit. n. ab initio, licet ipse bannitus ꝑ ꝑ bannum executionẽ statutariam ꝑdidisset. Erat. n. exceptio ꝑsonalis quam dixi in hæredem non transire. l. exceptiones q̃ ꝑsonæ. ff. de exce. Et uide in hac eadẽ parte q. 4. & 8. Si uero fuit cõfectũ t.pe banni. & tunc aut talr̃ q ualebat de iure cõi, & tunc põt hæres uti illo instr̃o cum qualitatibus iuris cõis, non aũt cũ qualitatibus statutorũ, qui a illæ ab initio fuerunt habitæ ꝑ non appositis. & sic cum bannitis ius illud non hr̃et tanq̃ non natum in hæredem non transmisit ut in regula nemo plus. & in l. in his. §. non debeo. & l. hæredem. de reg. iur. cũ si. Si uero fuit confectum cũ solẽnitatib. statutorum tm̃, & taliter ꝙ de iure cõi non ualebat. & tunc cum ipsum instr̃m nullum fuerit, ad hæredẽ nihil transit, ut dictis iu ribus

& eadem q. & decisio locum hře qñ bannũ finiretur cancellatione. An ipse bannitus exẽ ptus a banno agere possit. pro qua decisione uide regulam iuris quæ ab initio, lib. 6.

16 Decimosexto, & ultimo quæritur† uniuer sitas quædam puta utilæ uel alicuius colle. gii fuit bãnita s̃m ea quæ dixi in primo t.pe, par. 1. q 5. per multos annos stetit ciuitas bã niens, quibus condemnationem non exigit, deinde mortuis omnibus qui tunc erant de illa uniuersitate uult bannũ exigere. dñt il li de uniuersitate ꝙ bannum fuit extinctum ꝑ mortem eorũ qui tunc erant. Quæritur qd iuris. Bart. in l. fin. C. de coll. ill. per not. in l. eis. §. fi. ad mu. & in l sicut. ff. qđ cuiusq; uni. mo. dicit ꝙ omnibus mortuis collegium est dissolutum. ex quo sequitur ꝙ bãnum est fi nitum. & sic nõ posset a successoribus exigi. aduerte quia istud esset uerũ, si ante omniũ mortem nullus alius fuisset in collegio sub-stitutus. Tunc. n. uerũ est quod dissoluta est uniuersitas per mortem omniũ, & sic bannũ extinctum & licet alii postea, uel ex cõcessio ne superioris, uel ꝓpria auctoritate consti-tuer. n t ibi collegium, ue uniuersitatem, nõ tñ illud est antiquum collegium, uel illa an-tiqua uniuersitas, sed est noua. & ab ea bãnũ exigi nõ poterit, arg. ff. de sol. l. q̃ res. §. areã. & l. inter stipul. §. sacrã. ff. de uerb. obl. & qđ ibi tangitur ꝑ Bar. Si aũt & plerũq; cõtingit uno mortuo, alius subrogatur, & sic de singu lis licet oẽs illi qui t.pe bãni uiuebant mor-tui sint, tñ eadem est uniuersitas, ut dictis iu rib. & ff. de usufr. l. uctus est qõ. in fin. cum l. seq. & ff. de iud. l. proponebatur. & ideo po terunt ad bannũ conueniri s̃m ea q̃ hñt in l. 4. § actor. ff. de re iud. ꝑ Bart. Quid aũt iuris in excõicatione tangit Bar. & remittit ad ea quæ hñr in c. grauem, de sent. excõ. ubi nihil dicit, sed examinatur, an uniuersitas possit excõicari, sed ad propositum faciunt q̃ hñr ut ipse alleg. in cap. si aduersus consules. de imm. eccl. quod canonistis relinquetur.

Huic opusculo finem faciem 19. mensis Iulij, currentibus annis 1423. oculis cunctorum subij-cio, ut si quid boni fuerit in eo, omnium conditori gratiæ referantur & ut ea quæ minus bene com-posita fuerint, non aspera sed benigna correctione emendentur Ad laudem, & gloriam omnipoten-tis Dei, & sanctorum Antonij & Catharinæ patro norum meorum, & totius cælestis curiæ.

TRACTATVS multum conducibilis, de Carceri bus d. Baldi Perusini, fama super æthera noti.

SVMMARIVM.

1 *Sermo quilibet de quouis re, seu negocio suscep tu a diffinitione proficisci debet.*

2 *Carcer quid proprie dicatur.*

3 *Carcer unde dicatur. & quare sic uocetur. Mu lier quæ & quando incarcerari possit.*

4 *Doctor legum an possit pro debito incarcerari.*
Filiusfamilias incarcerari põt et cedere bonis.
Pupillus pro delicto an possit carceri mãcipari.

5 *Appellatio intra decem dies a sententia lata interponi debet.*

6 *Incarcerari nemo debet die feriato pro hominũ utilitate.*

7 *Iudex qui die feriata aliquem incarcerari fe cit: die feriata poterit eum absoluere.*
Debitor de fuga suspectus die feriato capi põt.

8 *Creditor debitorem de suspecto accusans, & eũ capi petens, an debeat iudici ostendere instru mentum crediti.*

9 *Carcerari nemo debet pro debito die feriata in honorem Dei.*

10 *Tortura inferri potest ob enorme crimen die feriata etiam in honorem Dei.*

Caput primum de carcere.

QVia legum præcepta principaliter sũt inuenta ne pauperes personæ mole-stiis affligantur. ideo quia mihi uisum est quod inter pauperes ꝑsonas nulla adeo tristior, & pauperior inuenitur, quam perso na incarcerata. Ideoque de carcere aliqua sũ dicturus, & cõsequatur de ꝑsona incarcera ta, & fiñ de custodib.
1 †& quia, ut ait Tullius primo de officiis, Omnis. n. qui de aliquo su scipitur sermo debet a diffõne proficisci, ut intelligitur quid. sit de quo loquat. ad quod concordat. ff. de iust. & iur. l. 1. ideo primo ui deamus quid sit carcer, & unde dicatur carce re, & subsequenter uideamus de persona in-carcerata, q̃ põt incarcerari. ꝑ quo debito, & in quo loco põt incarcerari, & qualr pu niatur fugiẽs de carcere, & fiñ uideamus quis põt esse custos carceris qua pœna puniatur custos carceris, & an plures possent esse cu stodes

sto des carceris. Veniamus ad primum.s. diffi
2 nitionem, & pōt sic diffiniri. † Carcer est lo-
cus securus, & horribilis, & repertus non ad
pœnam, sed ad delinquentium, uel debitorū
custodiam. Primū membrum huius diffōnis
dū dr̃ locus securus colligitur. ex l. 1. in uerb.
salubribus locis. C. de cust. re. Nam carcer de
bet esse securus ne incarcerati effugiant. &
ibidē debent esse cathenæ ferreæ, & cōpedes
& alia similia, quib. mediantib. carcerati pos-
sit sub fida custodia reti neri, ut est tex. 3. l. 1.
C. de cus. re. ubi dicit, ut & cruciatio desit. Itē
dū subiicitur horribilis. Nam carcer est locus
horribilis, cum ꝑ ꝑ cōuersationis hoīum pri-
uationē, tum ꝑ ꝑ immunditiam. & istud colli
gitur in l. si quis in ea culpa C. de cust. re. ibi
dū dicit carceratis, & custodię squalore. Nec
tñ in tm̄ debet esse horribilis, ꝗ ad pœnam
incarcerato tū redundet, cum carcer sit inuē
tus ad custodiam, nō ad pœnā, ut ff. de pœ. l.
aut dānum. §. solēt. fallit aūt in uno casu spe
ciali in l. 1 §. fin. ff. de alea. Hinc est qđ de iu-
re ciuili nemo pōt ad perpetuum carcerem
damnari, ut d. §. solent, secus uero est de iure
canonico, in c. q̄uis, extra de pœ. lib. 6. & c. re
periunt 1. q. 1. Circa secūdum, unde dr̃. carcer
3 pōt dici à claritate seclusus, † quia ibi nulla
claritas, uel potest dici quasi carens claritate.
q̄a ibi est magnā cecitas, & obscuritas: quidā
alr̃. & aliter interp̄tātur f̄m aduersas opi Ter
tio q̄ro, qs pōt īcarcerari. Et primo quæro an
mulier possit incarcerari, & dicēdū est quod,
Aut q̄rimus nunqd possit carcerari pro debi-
to ciuili, aut pro delicto. Primo casu, aut est
mulier honestæ uitæ, aut est meretrix. Si qdē
est mulier honestæ uitæ, tunc nō pōt incarce
rari, imo iudex capitis pœna punitur, q facit
eā incarcerari, ut not. in l. fin. de off. di. iu. & in
auth. nouo iure quæ posita est. C. de cus reo.
Vnū tñ dico qđ si mulier subiisset tutelam fi
liorū suorū, & renunciasset Valleiano, & oī al
teri exceptioni sibi cōpetenti, qđ ꝑ illū renun
ciationē pōt carcerari. istud exp̄sse notabiliter
tenet Bar ff. de test. tut. l. sigs sub cōdōne. Aut
ista mulier est infamis, ut q̄a meretrix. & tūc
dico qđ pōt incarcerari, non tñ debet poni
in eodē carcere cū marito, & est casus. C. de
cust. reo. l. qm̄. & no Arc. 18. q. 2. diffinimus.
& ꝑ debito ciuili, ut no. de cust. reo. auth. ho
die nouo iure. Secundo casu principali cum
quærit, an possit īcarcerari ꝑ delicto, uide in
4 d. auth. sed nouo iure. † Tertio quæro an legū
doctor possit incarcerari pro debito, dicēdū
est qđ non sicut miles imo puniunt̄ iudices
capite. Istud not. glo. sing. C. de profess. & me
di. l. medicos. lib. 10. Quarto quæro, an filius
familias possit incarcerari, dic qđ tam pro
debito ciuili, q̄ pro criminali pōt carcerari,
& sic probatur nā filiusfamilias pōt cedere
bonis, ut l. pen. C q bo ced poss. ergo p̄sup-
ponitur qđ pōt incarcerari, licet gl. uideatur
tenere cōtra. in l. 3. §. sed utrū ff. de min. sed il
la gl. reprobat̄ cōiter ꝑ Doct. & ꝑ Bar. ff. sol.
mat. l. si filia. Quinto quæro, nūquid pupillus
pōt incarcerari pro delicto. & ut qđ nō, ut
no. ī l. fi. C. de cu. re. ibi dū dicit ętateq. &c.
Idē credo in debito ciuili, dūmodo nō sit do
li capax. Sed an possit in integrū restitui, si
aliquo casu sit lesus, ut l. partu. ff. de minori.
Idē puto de quacūq; ꝑsona quæ ꝑ delicto
pōt carcerari. Idem ꝑ debito nisi creditores
renūciassent iure carcerandi. ut not. Bart. in
l. 1. C. q bo. ced poss. dūmodo non sit soluen
do. nā si esset soluendo, de iure ciuili nō pos
set incarcerari, ut est gl. sing. in l. 3. ff. de susp.
tut. & si incarcerent̄ dū sunt soluendo, pnt à
tali snīa sup incarceratione lata appellare; &
reappellare poterūt incarcerati si steterint ꝑ
tres mēses, uel plures in carcerib. numerādo
a die latę sniæ sup īcarceratione. Nec obstat
auth. sed nouo iure. C. de appell. † Quæ dic
5 qđ appellatio debet interponi à snīa lata in
tra decē dies, quia intentatur in actu momē
taneo. Sed si illa interponatur ab actu succes
sorio, ut est in casu nr̃o, tūc appellatio semꝑ
pōt interponi, quia oī die dū detinet̄ debitor
indebite in carcerib. semꝑ restat suīa sup ip
sa īcarceratione oī die. ita uidet̄ tenere d. Bar.
in l. 3. C. de ep. aud. Secūdo principaliter quæ
ro, qñ pōt īcarcerari aliquis, & ꝑ debito, & ꝑ
delicto. & prima quęro nūquid pōt incarcera
ri die feriato, & ista qō pōt subdiuidi in tres.
Primo, an possit incarcerari die feriato ad uti
litatem hoīum. Secundo, an die feriato ad ho
norem Dei. Tertio, an die feriarum repenti-
6 narum. † Ad primum dico, ꝗ non pōt incar
cerari die feriato ad utilitatem hoīm quod ꝓ
bari pōt sic. Nā si de quo magis uidetur, ī esse
& non inest, nec de quo minus. auth. multo
magis. C. de sacros. eccl. sed sic est quod magis
uidetur quod in tp̄e messium non possit quis
cogi uenire ad iudiciū, cum sit minor citatio
uerbalis, q̄ ꝑsonalis, ut no. ꝑ Cy. in l. cū cler.
C. de epis. aud. alias incipit. oēs, & tñ hoc est
falsum,

falsum, ut l. i. in fin. ff. de fer. ergo nec citatio psonalis poterit fieri. Et rõ, ut dicit text. ne hoĩes ab agricultura remoueanẽ. hoc est uerũ nisi caperẽ pro executione sñiæ, quo tpe põt iuste fieri, iuxta no. p Inn. in c. fi. de iud. & ideo pp instrm guarentigię qđ hẽt executionẽ paratã, & p sñiam ex forma statutorũ iuste psit tali tpe capi debitores. hęc sunt uerba Bar. in l. 6. ff. de fer. & Io. de Imo. Prædicta aũt recipiũt distinctionẽ, nisi renuntiasset debitor, ar. l. si quis in cõscribẽdo. C. de pact. nã talibus feriis bene põt renunciari. ut not. in

7 cle. sæpe. extra. de uer. sign. † Item no. quod si iudex in die feriata fecisset aliquem incarcerati qđ die feriata poterit eum excarcerare, ut not. Accur. in l. minor. in prin. ff. de eui. Itẽ secus si debitor esset oriundus de partib, ubi nõ recolligitur triticũ neque uinũ neq; alia necessaria ad uitã iuxta no. p Inn. in c. cõquestus, extra de feriis. Item secus esse si debitor esset suspectus. ita qđ de eius fuga timerẽ. iuxta no. p Doc. inst. de act. in prin. & in l. fi. C. de feriis. Nã pp suspitionẽ fugæ põt debitor capi in die feriata, ut est gl. in d. l. fi. C. de fe. l. & propria auctoritate põt capi, ut l. ait ptor. §. si debitorem. ff. de his q in fraud. cre. Nec hoc casu est citandus debitor q accusatẽ tanq̃ suspectus p credicorẽ, ut no. Bar. in l. si

8 creditor. & in l. 2. ff. si cer. peta. † Sed circa pdicta q̃ro. nunqd qñ creditor accusat debitorẽ suspectũ de fuga. & a iudice petit, & reqrit ut sibi det familiã, qua mediãte possit capere debitorẽ, nunqd creditor hẽt necesse ostẽdere iudici summatim instrm debiti uel alia iura. Rñdeẽ qđ sic, sicut in simili uidemus Nã sequestrũ qñ fit ob timorẽ fugæ nõ põt fieri nisi ostẽdaẽ instrm debiti, & tex. in l. ex hoc. C. de reo. mil. anno. lib. 12. ergo multo magis qñ debẽt psona capi, & addit hoc Ioã. de Imo. qđ posset qđ sufficeret iurm petentis, uel unius testis sicut dẽ de missione in possessionẽ cõtra cõtumacẽ ex primo decreto. ut no. gl. in c. qm. §. in aliis, ut lite nõ cõte. Circa

9 fm, s. an in feriis inductis ad honorem Dei possit qs capi p debito, † dicẽdũ est qđ nõ, ut in l. fi. C. de fer. nisi esset timor fugæ, ut prædixi. idẽ credo in feriis repentinis qđ nõ possit capi, sicut in feriis ĩductis ad honorẽ Dei, qđ patet, q a pdictis non põt renunciari, ut no. Ioan. And. in d. cle. sæpe. nisi forte ex forma statuti aliter disponereẽ. Nã statuũ fm quosdã põt tollere ferias inductas in honorem Dei. & hoc uẽ sentire gl. & Bart. in l. 50. C. de feriis. Sed Alb. de Ros. in l. fin. de feriis tenet contrarium. de qua qõne ibi uide ubi ad plenum examinat istam mãm. & prædicta locum habent in ciuilibus, in criminalib. autem puto quod quacunque die põt fieri incarceratio, dũ tñ sit graue delictũ, ut no. in l. 3. de episc. aud. C. & ibi not. per Bart.

ADDITIO. Secus ergo si tm̃ esset leue fm dcm̃ Io. de Imo. q a cum in leuibus criminibus capi non debeant illo tpe relaxatur, ut est tex. in illa l. 3. C. de episc aud. modo ergo non debent capi secundum Io. de Imol.

10 Itẽ secus esset si esset aliqđ periculũ. nam pp enormitatem criminis, φ periculi multa cõcedunẽ quę alias nõ cõcederenẽ arg. in l. si qs filio exhære. §. pen. ff de iniusto rupto, & irrito testa. † Nam pp immanitatem criminis potest fieri tortura in die feriata in honorẽ Dei, ut signanter not. Bart. & est tex. in l. 3. C. episc. aud. ubi omnia uide quantum ad tempus quo potest fieri incarceratio.

1 *Incarceratio fieri potest pro quolibet debito.*
Incarceratio an fieri possit pro fiscali debito.
2 *Incarcerari potest quis pro collectis non solutis.*
Debitorem eximens de manibus potestatis an teneatur.
3 *Incarceratus pro debito fiscali recommendar potest pro debito priuati.*
4 *Incarceratio in quo loco fieri debeat.*
5 *Carceres frangens ad fugiendum, censetur cõfitetur delictum.*
Custos carceris discretus esse debet.
6 *Custos carceris in officio delinquens qualiter puniendus sit.*
Processus qualis fiat in causis incarceratorum.
7 *Persona miserabilis quæ dicatur, iudicis arbitrio relinquitur.*
8 *Causa carceratorum, & aliarum personarum miserabilium diebus in honorem Dei feriatis agitari potest.*
Debitor non soluendo, & non habens unde se alat, cuius expensis in carcere sit alendus.

Caput secundum de carcerato.

RESTAT modo uidere pp quod potest fieri incarceratio. & primo quæro, an pro debitori priuato possit quis incarcerari. Secundo, an pro debito fisci. Tertio, an incarceratus pro debito priuato possit ibi recomendari pro debito fisci. Item an incarce.

carce.

carceratus pro debito possit pro delicto re commendari. Item an econtra† Circa primũm rñdeo, ꝙ ꝑ quolibet debito pôt fieri incarceratio, ut no.in l.3.§.tutores.ff.de administ.tuto.& per canonistas,extra de pign.ca.2.in gl.36.dist.non satis.& in l.1. C. qui bo. cede. poss.ꝑ debito aût cōdōnali. nō puto ꝙ possit incarcerari.sicut nec pôt efficaciter peti.Item puto,ꝙ debito naturali tm̃ uel ciuili tm̃ non pôt fieri incarceratio, ar.l. si is §.flauius.ff.de solu.& arg.l.1.§.1.ff. ne uis fiat ci. Circa fm.s.an pro debito fisci possit incarcerari.respôdeo ꝙ sic si nō uult soluere.tex.est in l.1.de exac.tri. C.lib.10.quod probatur ratione.nam debitor fisci potest cedere bonis, ut est gl.sing.inst.pro socio.§.item si quis. & gl.in l.2.C.qui bon.cede pos.Sed cessio bonorum fit ut cedēs liberet à carcerib.ergo,&c.

2 †Sed nunquid pro collectis pôt quis incarcerari de iure,rñdeo,ꝙ sic,ut not.in l nemo carcerem.C.de exact.trib.lib.10.& maxime si statutum faciat collectam esse munus ordinariũ quod pôt.ut est tex.C.de iud.lib.10.Dico tñ ꝙ iudex ꝑ paupertatē pôt collectam remittere,ut est gl.in l.oēs.C.de anno. & tribut.li.10.unum tñ dico,ꝙ si debitum esset iam solutũ uel satisfactũ,ita ꝙ incarceratus fuisset iniuste,potest ab amico cum uiolētia extrahi de carcere.Hoc tenet d.Dyn. in l.nemo.C. de exa.trib.Nã iudici iniuste facienti pôt resisti ut priuato,ut infra uidebit. Quid si iudex nō uult differre appellationē ab amicis interposită in causa criminali, sed uelit facere executionē intra 10.dies datos ad appellandũ. dic ꝙ amici impedire pñt,ut no.Inn.in c.si quando.extra de off.deleg.& Bart.in l.addictos. C. de epis.aud.dico tñ in debito ciuili, ꝙ qui debitorem ex iniusta causa aliquē de manibus familiæ eximeret, tenet ad illud debitum ad quod incarceratus tenebat ut C. de exa.tri.l. quoties.per d.Rof.de Peruf. & not. Ioan. de Imo.quod reus accusatus de crimine debet incarcerari.tex. est ordinarius. 2.q.8. qsqs, & ibi ēt no.† Circa fm an incarceratus pro de

3 bito fisci possit recommendari pro debito priuati,rñdeo,ꝙ sic,ut est tex.in l. quoties. de exa.tri.Restat uidere an incarceratus. pro debito possit ꝑ delicto recōmendari, & fm Doct.dr,ꝙ sic not. Bart.in l.3.ff.de cust. reo. sed si esset incarceratus pro delicto non posset recommendari ꝑ debito, ut ibi not Bar. Sed si esset in carcere ꝑ uno delicto an posset ꝑ alio delicto recōmēdari, distingue aut delictũ ꝑ quo erat prius incarceratus erat tale,ut impediret talē executionem fiēdã in alio ꝑ quo recōmendat, & tũc bene pôt fieri recōmendatio, ut si erat primo incarceratus ꝑ manu, & tũc recōmendat pro capite, qa tũc istæ exceptiones nō se cōpatiunt, unde primo fit executio in manu, deinde in capite, ut est gl. not. in l omne. C. de dela. libr. 12.& prædicta sufficiant circa debitum pro quo potest incarcerari, & circa delicta. Restat uidere in quo loco potest incarcerari.

4 † Et circa istũ passum unico modo me expedio,qa nullus debet incarcerari nisi in loco publico,& cōi deputato,alias ipse qui incarcerat aliquem si teneat ipsum ꝑ 20.horas dr cōmittere priuatũ carcerē, ut not. C. de priua.carc.l.1.& l.capite.ff. de adulter. Fallit tñ si pater incarceret filiũ ad corrigendum eũ,nã tũc pater non dr committere priuatũ

5 carcerem,ut no.Cy.de priua.car. l. 1.† Imò plus si ipse filius esset clericus pater non incideret in canonem,si qs suadente.17.qō.3. istud tenet Raymun. in tit.de sent. excomm. §.sequitur.uel circa.Quod autē dixi,ꝙ nō potest quis incarcerari pro debito in loco priuato,est uerũ nisi debitor ipse per ipsum iurm præstitum promisisset ad standum in aliquo loco,ut no.Inn.in c.ex rescripto. extra de iureiur. Sinautem simpliciter suo iuro ille promisisset debitum,tunc dico ꝙ per istam promissionem non artatur ut not. Bart. ff. sol. matr.l.alia causa.§.eleganter.& per eundem. ff. de conditio. & demon. l. Titio centum. Hæc de loco sufficiant,Nunc restat uidere de pœna fugientis,& dico ꝙ capite punitur,ut l.1.C.de affract.& expi.lib. 10. & uide Ioan. Andr.in c.pen.de apost. sup gl. & certe scēdũ est, ꝙ ille q fugit de carceribus ur delictum cōfiteri,ut l.ad commentariēsem. C de cust. reo.idem no Arch.in c.ut commisso. de hær. lib.6.unum tñ dico ꝙ nunquam præsumitur ꝙ reus fugiat si est spes de ꝓximo ꝙ debeat relaxari.gl.est not.in l.si pecuniã.ff. de cond. ob cau.& no.in l.arg.§.1.ff.de re iud. Sed iuxta prædicta quæro quid si ostiũ carceris erat apiũ,& effugerit incarceratus, nunqd punietur,dico ꝙ sic,facit optime tex.in l.1.§.1. C. de exac.tri.& effra.Restat modo uidere quis pôt esse custos carceris,& dico,ꝙ custos carceris debet esse hō discretus.nam cũ ipse hēt incarceratos in custodia, debet esse in eo

discretio,

discretio.& dico, quod prædicta debent esse in arbitrio iudicis,& addit hic d. Ioan. quod quandoque potest dari patri ad custodiendum de auctoritate iudicis,si melius custodiatur, ut dicit Arch. 2. q. 1.in primis. Quarto ulterius qua pœna punitur custos carceris qui deliquit in
6 custodia.† dico quod ipse capite punitur,si propter dolum,uel culpam,incarcerati ex delicto effugerint,ut est tex.in l.miles,in fi. ff.de cust. reo In ciuili aut credo quod ipse tenetur ad illam quantitatem creditori ad quam debitor erat obligatus, hoc tenet Dulius de Galbano in l.quoties.C.de exa.tri.li. 10. Et dicit quod agitur contra illum custodem ex illa l. Vltimo quæro nunquid plures possint esse custodes carceris. Dico bene,quod sic.ut in l miles.ff.de cust.reo.& dico quod quilibet familiaris pot custos esse, & quilibet retinere unam clauem carceris, gl. est in clem. 1.de hær.in uer. Diuersæ claues. Item quæro,qualiter in causis incarceratorum procedatur & dico, quod proceditur summarie,& de plano. Nam in causis miserabilium personarum procedi tur summarie,& de plano.ita tenet Cyn.in l. 1.C.si quis alt.uel sibi,ita supplet in l. 1.C.quando Imperator inter pu.& ui.& uidetur esse text.
7 & ibi Bart.in l.fin.C.de cust.reo.† Nam miserabilis persona dicitur illa esse secundum quod iudici uidebitur,ut non.Pet.de Bellap.in l. 1.quando Imperator inter pup. & ui.not. gl in auth. præterea C.unde uir.et u. itaque sit quo l istæ miserabiles personæ.& quod dictum incarceratis dicitur relictum ad pias causas etiam si sint incarcerati pro debito,ut no.in l.illud.C.de sacro san.eccl. ideo credo quod in tali casu procedatur summarie, & de plano Sed an in causis incarceratorum possit procedi diebus feriatis in honorem Dei & uidetur,quod non quia licet in casu possit procedi summarie,ut iam dixi,tamen in talibus causis non proceditur diebus feriatis in honorem Dei, not.in clem.sæpe.de uerb.sig. Contrarium pu
8 to per tex.in cap.fi.cum gl sua de feriis.† ubi causa miserabilium personarum potest tali tempore tractari.sed istæ sunt miserabiles personæ, ut hic dicit gl.& ad hoc tex.l.iudices. C.de epis. aud.do. Ioan. de Im.dicit quod si quis fecit suum debitorem incarcerari, & non sit soluendo,ita quod non pot se sustentare,debet de bonis creditoris sustentari,facit ad hoc optimus,tex. 16.q.6.de lapsis. licet gl dicat quod tenetur carceris prouidebit 17.q. 4.diffinitionem,& uide quod not. Ioan. And.in c. ex rescripto, de iureiur.Ioan.de Im.dicit quod creditor tenetur ipsum alere in carcerib.& istud tenet gl. in l. fin.super uerbo agnoscere.C.de ero.mil. an. lib. 12.istud tenet dom. Raph. in l.iud. C. de epis.aud.& quærit hic do Io.de Im quid si aliquis incarceretur pro debito descendente termino,alias pendente an debeat relaxari si præstet cautionem satisfaciendi, glo.dicit,quod sic in c.nuper allegato,& hæc sufficiant.

DE RELAXATIONE Carceratorum, Tractatus do. Pauli Girlandi Castillionis Florentini, Criminalium causarum Romæ auditoris.

SVMMARIVM.

1 *Relaxationum diuersæ sunt species*
2 *Relaxationes quæ lite pendente fieri possint.*

CVm sæpius contingat quod rei pro diuersis criminibus in carceribus deducuntur, ex quibus postea diuersimode relaxantur,ideo congruum mihi uisum fuit in hoc tract.de relaxatione carceratorum, & de extremis actis causarum quædam breuiter exponere.
1 † Veruntamen quia reorum relaxationes diuersæ sunt,quarum quædam fiunt post causæ decisione, & sic post latam sententiam, aliæ uero fiunt lite adhuc pendente. Relaxationum uero quæ fiunt post litis decisionem, quædam est quæ fit per sententiæ executionem.Quædam alia est quæ fit per gratiam ex beneficio,& indulgentia principis, alia aut relaxationis est quæ fit per compositionem pœnæ factam cum curia,aut fisco.Alia est quæ fit propter innocentiam incarcerati quando plene de
2 illius innocentia constat. † Relaxationem uero quæ fiunt lite pendente,quædam est quæ fit per compositionem pœnæ factam cum curia aut fisco.Alia est quæ fit per fideiussorem præstitum de se representando,& soluendo pœnam &c. Quædam alia est quæ fit licentiose, & de facto per fugam incarcerati, & ista quandoque accidit cum fractura,& uiolentia carcerum, quandoque aut clanculo absque aliqua fractura, aut uiolentia.Breuiter igitur cuiusque relaxationis speciem declaremus. Videndum erit primo de relaxatione illa quæ fit per sententiæ, & pœnæ executionem.Secundo, de illa quæ fit ex beneficio, & indulgentia principis.Tertio, de illa quæ fit ex propria innocentia incarcerati.Quarto,de

illa q̃ fit p cõpositionẽ pœnę. Quinto, de illa quæ fit p fideiussorẽ pstitũ de se repñtando, & soluendo pœnã, &c. Sexto, de illa quæ est illicita quæ fit p fugam ipsius rei ut supra dictum est. Septimo, & ultimo post pmissa breuiter, & succincte uidebimus de calumniatoribus ac de expensis damnatis, & interesse.

1 *Executio quid sit.*
2 *Pœnæ quæ simul & pro quibus criminibus infligi possint.*
3 *Executio pœnarum corporalium quare publice fieri debeat.*
4 *Iudices ecclesiastici sæpe utuntur carceribus perpetuis.*
5 *Carcer ad custodiam de iure ciuili inuentus est non ad pœnam.*

De sententiæ, & pœnarum executione.

1 QVæro primo, quid est ista executio? †Rñ. qđ est satisfactio q̃dã quæ fit per condẽnatũ opera, & ministerio publici executoris pro sniæ iã latæ obseruationes ut pbat̃ in l. 4. §. ait prot. ff. de re iud. & l. 2. & fi. C. de cust. reo. Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser fugi. q̃ necesse est qđ fiat post latam sniãm r pe rei iudicatæ. Nam si antea fieret non ualeret l. 1. C. de excep. rei iud. ubi Bald. dicit, ꝙ in ordinatis per essentiam rationis posterius præsupponit suum prius inesse, ut not. Ioã. Mona. in c. si cõfirmationẽ. de elec. lib. 6. Item uideo dum esset quid sit reus iudicata, & an snia ipsa, & res iudicata sint idem uel potius diuersa. Et quæ est dña inter sententiam, & rem iudicatam, sed quia ista requirunt altiorem indaginem, & ampliorem examinationem, ideo ut breuius me expediam hic ptermitto uide Barro. in l 1. ff. de re iud. Ioan. de Imo. & Panor. in rub. extra eo. tit. Host. in sum. eo. titu. in prin. ubi designat pulchram figuram.
2 † Quo ad mãm nostram dico qđ aut pœna exequenda est corporalis ultimi supplicii, uel circa mortem corporis afflictiuã, aut est deportationis, siue relegationis, aut est pecuniaria aut bonorũ publicationis, licet interdũ istæ possint esse simul unitæ qñ sumus in atrocissimis, sicut ĩ crim. læsæ maiest. hæresis, falsæ monetę, raptus uirginũ, & similibus. In qbus uita, bona, & fama simul pereũt l. qiqs. C. ad leg. Iul. maie. l. Arriani. C. de hær. c. ad abolẽdã, & c. urgentis eo. titu. l. 1. & 2. C. de fal. mone. & l. unica. C. de rap. uir. & ibi Cyn. Bal. & Ray. diximus supra lib. 1. & 3. in 4. & 10. q. Primo. n. casu, qñ sumus in pęnis corporalibus, aut exilii relatio prædicta fienda est anteq̃ fiat executio,
3 † qa executio pœnarũ corporaliũ debet esse publica, & in locis publicis fieri, & nõ in carceribus, ut unius exemplo ceteri pertimescãt & unius pęna sit metus multorũ l. capitaliũ. §. famosos, & l. aut facta §. fi. ff de pœ. & l. 1. C ad l. Iul. reperũ. & not. in l. c. ff. de iustit. & iu. & in cle. 1. de pœ Car. in cle 1. 12. & 14. no. de off ord. 45. dist. disciplina 2. q. 7. qua pp 10. q. 1. quia sacerdotes. de cohabi. cle. & mulie. c. clericos. & de excef. plato. c. t. cũ simili. eodẽ modo primo relaxandus est ante executionẽ qñ executio ipsa fieri debet p relaxationẽ aut deportationem, qa ad hoc ut snia, & pœna q̃ in ea cõtinet sortiant̃ effectũ siue executionẽ, necesse est qđ reus exeat de carceribus, & ad loca sibi deputata submigret ut l. fi. C. de cust. reo & l. custodias. ff. de pub. iud. nisi relegatio ipsi facta fuisset in carceribus.
4 † qa reus cõdẽnatus esset ad ppetuos carceres qua pęna sæpe utunt̃ iudices ecclesiastici, ut 26. q. 5 si qs eps, & c. idolorũ. & c. 1. de hær. lib. 6. & est gl. c. excõicatus, el 2. de hæret. in antiq. hoc. n. raro uel nunq̃ faciũt iudices seculares, quia ius ciuile non utitur istis pęnis carceralibus, sed potius relegationis aut deportationis s̃m personarũ cõdõnẽ, & qualitatẽ facti. l. 3. in prin. & §. adiectio. ff. ad l. Corn. de sic. iuncta l. si quis aliquid. §. q abortionis. ff de pen.
5 † carceres. n. ius ciuile inuenit ad custodiam nõ aut ad pœnam l. 2. & l. fin. C de cust. re. aut executio ipsa fienda est in pecunia, uel in bonis, & isto casu reus non erit relaxãdus de carceribus nisi demum secuta solutione dictæ pęnæ uel saltẽ satisfactione, q̃ fisco fuerit satisfactũ aut p pignorũ traditionẽ, aut p idoneũ fideiussorẽ, adeo quod plene sit cautum fisco d. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iud. l. 1. §. diuus. ff. de iure fisci.

1 *Executio in causis criminalibus an statim fieri debeat post sententiam latam.*
2 *Homicida maleficus ueneficus, & adulter confessi aut testibus conuicti non audiuntur appellantes.*
3 *Appellatio nemini denegatur nisi duobus concurrentibus.*
4 *Dispositiones iuris non tolluntur etiam facto ...*

Confessio

Confessio, & conuictio in ciuilibus an auferatur appellationis remedium.

3 *Appellatio non admittitur in criminib notoriis.*

1 SEcundo quæro an statim† post latam sententiam in causis criminalibus fienda sit executio, uel potius expectari debeat res iudicata per lapsum 10. dierum. ut in authen. de appel. in princ. col. 4. & dic quod in causis criminalibus iure non fit executio pœnæ ante quam snīa trāseat in rem iudicatā per lapsū 10. dierum ut l. addictos. C. de appe. & l. addictos. C. de episc. aud. & in auth. sed hodie. C. de appel. Quæ rēa fallit qñ sumus in attrocioribus crimnib. & reus uoce propria sponte confessus esset, & testibus plene conuictus qa tunc post latam snīam incontinenti, & immediate fit executio, ut l. 2. C. quo. ap. nō reci. & d. l. fi. C. de custo. reo. & l. custodias ff. de pu. iu. imo si reus post latam snīam incontinenti uellet appellare non audiretur, & eius appellatio tanq̄ calumniosa penitus reiiceretur,
2 ita dr̄ in d. l. 2. C. quor. ap &c. ubi dr̄† ꝙ homicidio, ueneficus, maleficus, adulter, & is qui manifestam uiolentia intulisse probat̄, si uoce propria cōfessus sit sponte crimen, & testibus plene conuictus reperit̄ non audiat̄ appellans, maxime in casibus, & criminibus ibi expressis. Bal. autē ibi quærit, quid erit dicendum in aliis minoribus criminibus extra illa quæ sunt ibi expressa, an si reus reperiatur confessus, & conuictus possit interponere appellationem, & an sit audiendus, demū cōcludit ꝙ appellare non poterit, & si forsan appellauit non erit audiendus, ita tenet gl. in d. l. 2, quam sequit̄ ibi Bal. licet Iac. But. dixerit cōtrarium hac rōne, quia dicit ꝙ reus in causa appellationis poterit confessionem suam reuocare, nihilominus Bald. hoc non obstāte tenet opinionem glo. ibi. & rñdet ad rōnē Iac. But quia illud est uerum ꝙ reus posset reuocare confessionem suam qñ illā per errorem aut metu tormentorum fecisset, uel qñ testes non clare probarent. sed aliquantulum appareret dubium illorum dcm̄ tūc posset bene audiri in appellatione, & confessionem suam ut erroneam uel extortam metu
3 tormentorum reuocare. † Ad hoc igitur ut tollatur remedium appellandi duo principaliter requirunt̄. primum ꝙ reus sit plene testibus conuictis qui luce clariorem probationem ostendant, 2m ꝙ sponte absq; aliquo impedimento cōfessus fuerit, istis. n. uel ipsorū altero deficiente non denegat̄ appellatio ut tenet gl. in d. l. 2. & ibi Bal. & alii Quidā uero addunt tertium requisitum ad hoc ut tollat̄ remediū appellationis. s. ꝙ sit unum de illis criminibus expressis in d. l. 2. quāuis Bal. secutus gl. ibi teneat cōtrarium, ut supra ꝓxime diximus. Limita tñ illud ꝙ dr̄ in d. l. 2. nō procedere qñ reus uellet facere defensiones iuris dicens, ꝙ qdqd fecit id totum fecit ad sui defensionem, uel ꝙ ille quem ipse ostendit erat bannitus, & similia. qa isto casu poterit audiri non obstante sua cōfessione, & tā clara ꝓbatione, ita tenet elegāter Bal. ī d.
4 l. 2 † qa reo ē notorio in facto nō tollūtur defensiones iuris. 2m qđ̄ singlr̄ uoluit Inno. in c. statuimus. de off. dele. Quæro nunc quid in causis ciuilibus an confessio, & cōuicto auferatur remediū appellationis. gl. in d. l. 2. dicit, ꝙ sic ꝙ auferat̄ ad similitudinē causarum criminalium ut supra ꝓxime dcm̄ est. & illā gl. sequit̄ ibi Bal. quam dicit esse notabilē. Iterum q̄ro qd si reus non erat cōfessus sed cōuictus dūtaxat. cuius uigore fuit cōdēnatus, & post snīam cōfessus fuerit crimē. an ēt iste debebit excludi a remedio appellationis, dic, aut confessus fuit in iudicio, & apud actū, & appellare non poterit ex quo confessio illa cōsonat cū ueritate ꝓbōnum, & cēset ac si cōfessus fuisset ante snīam, ita dicit Bal. ī d. l. 2. in 2 col. uer. modo q̄ro, aut fuit cōfessus extra iudicium, & admittit̄ ad appellandū. qa confessio extraiudicialis non facit notoriū, imo nec plenā probōnem ex qua seq possit cōdemnatio. sed bene facit indiciū ad torturam l. capite 5. §. fi. ff. de adul. uide bonū tex.
5 in l. non tm̄. ff. de app. † Idem ēt dicendum est in notoriis criminibus in qb. non admittit̄ appellatio 2m qđ̄ uoluit Abb. in c. super his de pœnis. ubi dicit, ꝙ iudex in notoriis criminibus pōt mandare pœnā exeq ēt absq; aliqua cōdēnationem, & idem dicit uoluisse Inn. in c. ex parte. el 1. de uerb. sig. uide Abb. in c. ad nr̄am. el 3. de iureiu. Idem dicendum est de quibusdā īterlocutoriis q̄ habēt secum executionem, sicut est illa q̄ fert cōtra debitorē suspectū de fuga, ut l. sciendū. ff. q satisd. cog. l si fideius. §. si eo. ti. & ibi Bar. quē uide.

1 *Condemnato non ualente pœnam pecuniariam soluere an possit fieri executio in bonis uxoris, aut patris ipsius.*

a Pau-

2 *Paupertas à pœna non excusat, quia qui non potest soluere luere debe. in corpore.*

3 *Pœna quæ ex unius delicto oritur quandoque ad non peccantes extenditur.*

1 TErtio quæro si cōdemnatus, † ad pœnam pecuniariā illā soluere non potest pp paupertatem, an executio sententiæ fieri possit in bonis uxoris suæ, aut patris si esset filiusfamilias, matris, fratrum uel aliorum de eius familia? tamen quòd non, quia pęna nō debet excedere suum auctorē l. sancimus. C. de pœ. ubi ēt in rub. & toto tit. C. ne. fi. pro pa. & ne uxor pro mari. uel ecōtra. & l. ob maritorum eo. tit. quia nemo debet alterius odio uel crimine damnum sentire l. si quis in suo. §. legis C. de inoff. testa. & l. legē. in prin. 1. tū. C. de nat. lib. & l. si pœna. & l. crimen. ff. de pœn. & l. si maritus. ff. sol. matr. & l. fi. ff. ad Sylla. & in regula nemo. de reg. iur. libr. 6.
2 † paupertas igiē non excusabit illum à pęna, qa nō poterit soluere pœnam in ære luet in corpore, ita dicit tex. not. in l. 1. in fin. ff. de pœn. & ibi Bart. ubi singlr limitat regulā illā de qua in l. in seruorū. ff. de pœn. quē uide, & diximus ēt supra lib. proximo præced. q. 7. an in causa pecunia, &c. & not. etiā ff. de offic. præsi. l. illicitas. § fi. & de iurisd. omn. iud. l. si quis id quod. §. in seruos, & ff. de fer. fug. l. qui cunq;. §. qđ si, & C. de sep. uiol. l. fi. §. fi. sed contra prædicta facit C. ad leg. Iul. maiest. l. qsquis, & c. uergentis, de hęr. & cap. in quibusdam, de pœ. & cum multæ. 15. q. 8. & 1. q. 4. Item peccato Israelitarū, & in c. 1 & 2. de fil.
3 presby. in quibus iuribus pbaē † q pęna quæ oriē ex delicto unius extēdiē ad alios q nihil peccarunt. Solu. speciale est in crim. læsæ maiest. pp criminis immunitatem, & pp reuerentiā maiestatis principis, idē est in crimine hæresis, & multomagis, qa hinc offendiē maiestas diuina q̄ maior est tpali d. c. uergentis & ibi gl. & c. accusatus. eo. tit. lib. 6. unde ea q̄ diximus supra lib. 1. in tit. de hær. q. 3. ubi posui alios casus in quibus unus non delinquēs punitur ex delicto alterius, & pœna unius delinquentis extenditur ad non peccantes.

1 *Condemnatus ad membri mutilationem an possit puniri in membro iam debilitato.*

2 *Reo carente membro secundum statutum amputando, an possit iudex eum condemnare ad amputationem eius membri quod sibi superest.*

3 *Statutum dictans manum uel pedem absque alia specificatione amputari debere, qualiter intelligi debeat.*

1 QVarto quæro, quid si reus † incarceratus fuit condemnatus ad mutilationem unius membri, puta amputationis manus, pedis, oculi, & similiem, & habeat alterum ex dictis membris debilem uel aridum, an executio pœnæ fiet super membro debili, uel super ualido? tu dic aut pœna reperitur imposita super certo membro puta manu dextra uel pede dextero, & illa uel ille amputandus est qualiscunq; sit, licet dextera sit utilis sinistra uero inutili, ut in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. & ibi gl. not. & Bar. & Ang. & Paul. de Cast. idem dicit Ioan. Andr. in c. in pœnis. de reg. iur. in 6. in mercu. ubi dicit, q isto casu sola deformitas corporis facit pœnā, & adhoc facit bonus tex. in l. 2 §. quod si qs, & §. seq. ff. arbor. furt. cæs. & Bart. in l. hos accusare. §. fi. ff. de accus. † Quid si reus caret
2 illa manu, uel pede, aut oculo qui uel quæ ex forma statuti uenit amputandus, nunquid iudex poterit cōdemnare ad amputationem membri illius quod superest, dic quòd non, sed debebit, illum cōdemnare in alio mēbro qđ est uerū q pœna commutari pōt in alio mēbro ante latā sniam non aūt post, qa si reperiē nota snia sup unico illo membro quod amputādū uenit ex forma statuti, aut trāsiuit in rē iudicatā aut nō. si trāsiuit, necesse est q fiat executio super illo mēbro, alias snia esset nulla, nec potest uariare iudex postq̄ functus est officio suo l. iudex postq̄. ff. de re iud. nisi hoc fieret de mādato principis, ut l. 1. C. de preci. Imp. offe & l. 1. in fi. ff. de qst aut nō dū trāsiuit in rē iudicatam, & poterit reus ab ea appellare, qa maius suppliciū patereē ex amputatione illius mēbri qđ solū est, quam si duo essent, & interpretatio pęnarū nō debet fieri in duriorē causam, sed in mitiorē, uide
3 Bal. in d. auth. sed nouo iure. in 3. col. † Et qd si simplr dicaē in statuto, uel snia amputeē sibi manus, uel pes, nec specificeē certū membrū tunc cōcludunt Doct. pdicti q in mēbro minus potenti fienda erit executio, qđ est uerum qn duas habet, sed si nō habet nisi unā dic, ut supra proxime dixi, uide latius de pre dictis Bald. in d. auth. sed nouo iure, & Ang. de Are. in tract. male. in gl. quas si non soluerit intra decem dies amputetur sibi, &c.

1 *Iudex ecclesiasticus an possit sententiam ferre fustigationis, & mandare exequi per milites, & executores.*
2 *Iudex ecclesiasticus bene potest ferre sententiam ex qua non uenit principaliter sanguinis effusio licet ex post facto, & accidentaliter sequatur.*

1 QVinto quæro, Quid, si pro † crimine reus uenit fustigandus, puta pro uno furto, uel sortilegio, siue aliis similibus minoribus criminibus, & sit in manibus iudicis ecclesiastici an iudex ipse poterit ferre sententiam ad fustigationem, & illam mandare exequi per milites, & executores, & uidetur dicendum, quòd non, quia iudex ecclesiasticus nullã habet iurisdictionẽ sanguinis cap. sentẽtiam sanguinis.ne cler. uel mon. sed in fustigatione ut plurimũ interuenit aliqualis sanguinis effusio, quia cutis humerũ crebris uerberibus sæpius ꝑcussa laceratur, & emittit sanguinem, maxime qñ est longa fustigatio, ut experientia docet. ergo nõ potest qa incurreret irregularitatem ut ibi dr, tu dic, ꝙ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionẽ uerberandi, & fustigandi, & sentẽtiam suam super his põt mandare exequi absque scrupulo irregularitatis 26. q. 5. contra idolorũ. & 23. q. 5 circumcelliones in fin. illa † igr qua
2 lisqualis sanguinis effusio non cõsideratur, nec uenit principaliter ex sententia, sed ex postfacto accidit satis est, ꝙ in sententia clerici non infertur talis pœnẽ, ex qua principaliter, & immediate ueniat sanguis, sicut est in amputatione membri, uel alia simĩ pœna. unde sanguis humanus immediate debeat effundi, ut d. c. circũcelliones, uide d. Abb. & alios Cano. in c. 2. de sortil. Circa mãm instius executionis non me extendam ulterius uide latius p Doct in d. auth. sed nouo iure, & in l. capitaliũ. §. famosos, & in l. qui ult. ff de pœ. & in d. l. eo. tit. & in l sancimus. C. eod tit. & ibi Bal. & Ang. de Are. in d. tract. in commento snĩæ super uer. quas si non soluerit, & in uer. & ibi caput a sparulis, &c. Gan. in suo trac. malef. in ti de pœ. reo. & do. Par. de Put. in tract. syn. in tit. de exec. sententiarum. §. 41.

1 *Iudex ex causa rationabili an possit pœnas à lege statutas augere, uel minuere.*
2 *Iudex secularis habet à lege ut pœnam pecuniariam ex causa iusta possit in corporalem commutare.*
3 *Iudex pœnam unam commutans in aliam non dicitur contra legem uenire*
Iudex sentẽtiam qua decurionem relegandum pronunciauit mutare non potest
4 *Sententia est nulla cõtra iuris dispositionem lata.*
5 *Sententia libello. seu petitioni difformis est nulla.*
Quæstio facti est stat in arbitrio iudicantis, sed pœna prosecutio legis dispositioni mandatur, ut numero seq.
8 *Statuta interpretationem declaratiuam à iure communi recipiunt.*
6 *Iudices ob causis emergẽtes possũt trãsgredi leges.*
10 *Auctoritas legis, aut superioris in omni instrumento censetur excepta.*

1 SExto † non omittam hanc notabilem q. quam bene nota, an duplex possit, si aliqua iusta causa sibi uidebitur, pœnas certas à lege statutas augere, minuere, alterare, aut in aliam speciem cõmutare, & uĩ dicendum ꝙ non nisi hoc faceret de expsso principis mandato, quia iudex est minister legis, & iustitiæ, & non habet auctoritatem supra legem, imò debet illas ad unguem seruare, & ẽm illas in omnibus causis iudicare, non aũt alterare illarũ dispositionem, quia dr. ꝙ facti quidem quæstio arbitrio iudicis cõsistit, sed pœna impositio, & persecutio consistit in facultate legis l. 1. § 1. uer. nam siquidem. ff. ad Tur p. l. oẽs. in prin. ff. ad mun. z q. 3. si quem §. notandum, ubi dr. ꝙ facti quidem quæstio in arbitrio est iudicãtis pœnæ aũt persecutio non eius uoluntati mandatur, sed legis auctoritati reseruatur ꝑ quo facit text. in l. ser uos. in fin. C. ad l. Iul. de ui publ. ubi expresse dr. ꝙ non licet iudici pœnam certam à lege statutam minuere, aut mollificare, & l. si operis. C. de pe. uide gl. no. in d. c. si quem. in uer. uoluntati. In contrarium est tex. in l. & si seuerior, & ibi gl C. de his qui not. inf. & l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. eo. tit. & ibi gl. Bart. & alii ibi oẽs concludunt, ꝙ potest iudex pœnam certam à lege statutam in sententia sua ex iusta causa agere, minuere uel in aliã speciem permutare, † ita ꝙ ubi lex irrogat pœnam pecuniariam pro aliquo crimine, iudex ipse potest imponere corporalẽ ex iusta causa, & hanc facultatem, & arbitrium iudex ꝑ se habet à lege, ut quotiescunque ex qualitatibus, aut aliis circunstantiis delictũ uĩ enormius, aut turpius, uel ex imminet scandalum non modicũ, uel alia simili iusta causa

concurrente, lex dat arbitrium iudici, ut in snia sua possit ex causa hmoi penas rertas à lege statuta augere, minuere, uel in aliā spēm permutare. quod quidam arbitrium non solum habet quo ad pœnas principales, uerū etiam quo ad accessoris, s. infamiæ. qa iudex pōt dispensare cū infamia, q̄ reo uenit ex crimine irroganda, ut est gl. in d. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. eod. titu. & ibi Bart. h. d. ex. presse, idem Bal. & Saly. in d. l. si seuer. C. eo. tit. & φ tale arbitrium iudex habet à lege, pbatur in l. aut facta. §. fin. & l. hodie. ff. de pœ. & d. l. & si seuerior, & d. l. quid ergo. §. pœna grauior. Et ratio istius arbitrii potest esse, qa delicta cum diuersis circūstantiis, & qualitatibus ꝑpetrantur ex qbus crimen ipm qnq; fit excusabile, qnq; magis atrox, & odiosum quas circunstantias, & qualitates oēs lex ipsa exprimere non potuit, sed quasdam expressit, ut d. l. aut facta. §. 1. cū duob. seq. ideo dedit iudici hanc facultatē, & arbitrium, ut sm facti cōtingentiam pœnas ipsas arbitrio suo ex causa augeret, minueret, uel mutaret d. l.
3 aut facta. §. fin. & d § pœna grauior. † Et per hoc iudex non dr̄ uenire cōtra legem, uel ab eius dispōne recedere, sed potius legem seruare, quæ ita uult, atq; disponit, quod ꝓbatur et per illam regulam iuris qua dicit. φ pœna debet cōmēsurari delicto, ut l. sanc. C. de pœ. & in c. sicut dignum. extra de ho. & cap ut clericorū, de ui. & ho. cle. & hæc est uera, & cōis cōclusio, ut supra dixi, quam tenet Bart. post gl. in d. l. quid ergo. §. pœna grauior. & Bald. Cyn. & Saly. in d. l. & si seuerior. C. eod. titu. Quæ qdem cōclusio recipit nōnullas limitationes, quas ꝑ oppones br̄ declarabo. Et primo oppono de l. moris. §. iste fere. ff. de pœ. ubi dr̄ φ iudex non pōt aliquo modo mutare sentētiā suam qua ꝓnunciauit decurionē esse relegandum qa iura id ꝓhibent expresse sed debet principem cōsulere, ut rescribat qd agendum sit in hac re. idem disponitur in l. 1. § si. ff. de qō. & l. 1. §. si autem. ff ad tur. Sol. ibi iudex iam ꝓnunciauerat, hic non. & uerū est φ iudex postq̄ tulit sniam, non pōt illam & pœnas in illa expressas amplius permutare, ut ibi dicit, qa semel functus fuit offō suo l. iudex postquam. ff. de re iu. & ideo l. mstat ista cōclusio habere locū anteq̄ ferat snia, seu in ipsa snia, non aūt post sentētiam, & ꝑpea Bart. in d. l. moris. §. iste fere. reꝑhendit quosdam iudices qui apponunt certas clausulas in fin. sententiarū suarū post uerbū condēnamus &c. qđ nihil ualet. † Itē opp. de l. diuus
4 ff. de iniur. ubi non ualet snia lata contra iuris dispōnem, qñ non fuit seruata forma iuris. So ibi per errorem, & sine causa fuit alterata forma iuris, hic autē ex certa scientia, & ex causa, & ratione, ut l. hodie. ff. de pœ. & ita soluit Saly. istud contrarium in d. l. & si seuerior, ideo secundo limita conclusionē pdictam qñ iudex ex certa scientia facit, & ex iusta causa, alias non possit. Sed quæro an sit necesse φ iudex exprimat istam causam in snia, φ ideo imposuit istam pœnam ꝑꝑ talē causam sperificatam, & br̄ dicas φ non, sed an debeat in gñe exprimere causam dicendo ex iustis causis animum nostrum mouentibus &c. Bart. in d. l. quid ergo § pœna grauior. dicit φ si iudex exprimeret causam in genere non errat ut dictum est, tñ si nullam exprimit in gñe nec in specie, per hoc non uitiatur snia dūmodo ex actis appateat φ fuit iusta causa quæ mouit iudicem ad ita pronunciādum, alias si nulla esset causa, nec appareret ex act. snia posset dici nulla tanq̄ lata cōtra ius cōstōnis, & per expressum iuris errorem, ut l. 1. ff. quæ sen. sine an. resc. in. & per Bar. in
5 d. §. pœna grauior. † Item opp. de l. fi. C. de fideic. lib. & l. ut fundus. ff. cōi diu. & in l. seruos. §. fi. C. ad l. Iul. de ui pub. ubi dicit φ quotiescunq; snia non est conformis libello, & φ continet aliud q̄ petitio nulla est, sed hic aliud hr̄ in petitione, & libello accusationis ubi petita fuit certa pœna, q̄ ius declarat in d. casu, & aliud in sententia continetur merito &c. Solu. dicit Saly. in d. l. & si seuerior, φ illud habet locum in causis ciuilibus nō autē in criminalibus in quibus non est necesse apponere conclusionem certæ pœnæ in libello accusationis, sed sufficit cōcludit φ reus pęnis à iure statutis puniatur, & iudex excedendo pœnas certas ex causa dicit legitime procedere, ut supra dictum est. Iterū opp. d. l. si operis. C. de pę. & 2. q. 3. c. si quem. §. notandū;
6 ubi dr̄ φ † facti quidem qō in arbitrio est iudicantis, pœnæ autem persecutio non eius uoluntati, sed legis dispōni mandatur Sol. illud est uerū, φ iudex non potest pęnas iuris immutare sine causa, sed cum causa bene potest facere, ut supra dictum est, & per hāc solutionem tolluntur omnia contraria quæ superius in princ. adducebantur. Postquam uidimus limitationes istius conclusionis. ꝑ

oppositiones ꝓdictas uideamus modo illius extẽsiones quæ erunt multũ utiles. Et prima extẽsio siue declaratio est ꝙ ista cõclusio nõ solum hẽt locum in iudicis siue causis, & pœnis minoribus, & extraordinariis, sed gñalr̃ in omnibus ordinariis. ita tenet gl. not. cõiter approbata in d. l. hodie. ff. de pœn quã sequit ibi Bart & idẽ Bar. in d. l. qd ergo § pœna. Bal. & Salyc in d. l. & si seuerior in 1. no. ubi expresse dicit ꝙ iudex in snia põt ex causa pęnã ordinariã ꝓmutare. Secundo, ampliatur ista ut habeat locum ẽt in accessoriis pœnis ad principalẽ, sicut est infamia quæ ex illo crimine oritur siue infertur ultra alias pœnas nam sicut iudex immutat, & dispẽsat pœnas principales, ita ẽt dispensare, & permutare põt pœnã infamiæ, ita tenet gl. in d. l. & si seuerior quam sequuntur ibi Bald. Salyc. & alii.

7 † Tertio, ampliatur ut non solum procedat istud de iure cõi, sed etiã de iure municipali, ita qđ si statutum imponit, certam pœnam pro aliquo crimine, iudex põt illam ex causa permutare, non obstante ꝙ a principio officii iudex iurauerit seruare statuta illius loci. ita dicit expresse. Saly in d l. & si seuior. in 4. col. ĩ uer. quæro quarto. Vbi primo arguit, ꝙ non possit, quia statuta sunt stricti iuris l. cõstõnibus. ff. ad munic. & ꝓꝓ iurm̃ quod debet ad unguẽ seruari, ut in c. licet mulieres. de iureiu. lib. 6. cũ simi. deinde quatuor fundamẽtis cõprobat dictum suum quod potest

8 † Et primo. qa statuta recipiũt interpretationẽ declaratiuam à iure cõi l. 2. C. de noxa. & ꝑ Bart. in l. omnes populi in 4. q. princ. ff. de iust. & iur. Secundo. qa lex quę dat potestatẽ populo condendi statuta, illa, eadem dat potestatem iudici pęnas ex causa ꝓ mutãdi, aut minorandi, ut l. hodie. ff. de pœn. & l. aut facta §. fin. eo. tit. iuncta l. oẽs. populi. ff de inst. & iu. Tertio, quia hoc permittitur iudici ex causa, & sic in supplemẽtum legis q̃ culpas, causa, ac fauores reip. sigillatim excogitare non potuit. sed hæc ratio hẽt locum ẽt in statutis, qa statuentes ipsi non potuerunt omnes causas cum suis qualitatibus adhærentiis, & circũstantiis exprimere, aut cogitare; ideo uñr iudicis arbitrio commisisse, ut pœnas ipsas iuxta facti cõtingentiã. & qualitates ex iusta causa ꝓmutare possit d. l. hodie, & l. aut facta. §. fi. de pę.

9 † Quarto dicit, ꝙ ꝑ ista opi facit singulare dictum Inn in c. 1. de const. ubi dicit, ꝙ licitũ est iudici rõne casuũ emergẽtiũ leges transgredi. Et non ob illud quod dr̃ de iur̃o, quia iudices sicut statuta, ita, & leges iurant seruare, ut l. rem non nouam. C de iud. & in auth. ut iusiur. quod præsta. ab his. &c. tñ non obstante tali iur̃o põt cum causa minorare, uel augere pœnas, & sic faciendo non lædunt nec transgrediuntur leges, sed illa obseruant, quia sic fieri mandant. & per hoc etiã non dr̃ iudex incurrere

10 periurium, † quia in omni iur̃o semper intelligitur excepta auctoritas legis, aut superioris, ut l fin. ff. qui satisd. cog. ita tenet do. Franc. Are. in d. l. & si seuerior. & Bald. ẽt in eadem l. & si seuerior, ubi dicit ꝙ iudex non incurrit periurium alterando pœnam legis uel statuti, qñ hoc facit ex causa, uel cum causæ cognitione, quia alterando pœnam legis, uel statuti iusta causa præcedente, illud facit lege permittente, & ex potestate sibi à lege concessa arg. d. l. hodie, & ideo dixit Archid. ibi ꝙ in omni iur̃o intelligitur semper excepta legis, & principis auctoritas d. l. fin. ff. qui satisd. cog. Demum quæri potest quid si Titius accusauit Sempronium ꝙ intulit sibi uiolentiam cum armis, & sic remedio legis Iuliæ de ui. pub. & probauit uiolentiam, sine armis sibi illatam fuisse ex quo uŕ probata intentio legis Iuliæ de ui priuata, nũquid Sempronius poterit cõdemnari de ui priuata, prout probatũ fuit? quidam dixerunt quod sic, quia iudex põt pęnam minuere ex causa quidã alii dixerũt ꝙ nõ, qa hoc nõ fuit deductũ in iudicio à principio, uide Saly. in d. l. & si seuerior. in fi. & in l. 3. C. ad l. Iul. de ui pub.

1 *Condemnatus pro hæresi, uel læsæ maiestatis si obtineat gratiam principis, an cẽseatur restitutus ad uitã, famam, dignitates, & ad bona pristina.*

2 *Principi congruit salutem populi tueri, & malis hominibus prouinciam purgare.*

3 *Indulgeo uerbum, quid significet, & quid restituere. Restituere plus est quam indulgere.*

4 *Rescriptum in quo ponuntur uerba indulgeo, & restituo, qualiter intelligatur.*

De beneficio, & indulgentia principis.

SVccedit nunc uidendum de secunda specie relaxationis, quæ fit beneficio, & indulgentia principis postquam reus largitate principis obtinuit ueniam sui criminis, & culpæ. ex carceribus liberatur, quod fit

fit pluribus modis, quia gr̃a q̃nque fit stricta
1 q̃n̄q; uero amplior pinguior.† Ponamus.n.quem esse damnatum de aliquo ex maioribus criminibus,ut est hęresis, lęsę maiest.raptus uirginis. falsæ monetę. & similiũ ex q̃bus de iure infert̃ pœna mortis, perpetua infamia , & oĩum bonorũ publicatio , ut in c. ad abolendã, &c.uergentis.de hær.& l. 1. & 2.C.eo.tit. l. q̃squis , C.ad l.Iul.maiest. & l.1.C. de rapt. uir. & C. de falsa moneta. si obtinuit mereri ueniam ex indulgentia principis , an censeatur restitutus ad uitã, famã,dignitates, & bona , uel ad uitã duntaxat . & uĩ dicendum ꝙ censeatur ad uitã duntaxat restitutus, ex quo restitutio siue indulgentia ipsa tendit cõtra publicam utilitatem, & ordinẽ rectæ iustitiæ l.cõgruit.ff de off.præsi.& ff.de his qui not. inf.l.furti.§.mandati. & in auth.ut nulli iud. in princ.Nemini.n.magis congruit salutem populi tueri,& purgare ciuitatem malis hominibus,q̃ ipsi principi.l.nã salutẽ.in prin. ff. de off.præfe.uigil.Solu.tu dic attendenda forte diligenter uerba rescripti ipsius principis, quandoq; n.princeps exprimit speciem gr̃æ, quam reo carcerato largiri intendit , ut quia dixit facimus tibi gratiam uitæ duntaxat.uel indulgemus tibi uitam, aut restituimus te ad uitam tm̃,ut tunc solius uitæ gratiã obtinuisse dicetur , si uero dixerit facimus tibi gratiã oium,uel restituimus te ad omnia ut in pristinũ erat, & dr̃ restitutus quo ad oĩa postq̃ uerba rescripti clare sonãt , & cõstat expresse de cipis uolũtate.arg.l. non aliter ff.de leg. 3.& l.continuus.§.cũ ita.ff.de uer.obl.si uero non cõstat in rescripto de p̃dictis , & nullũ fit uerbũ de fama,uel bonis,sed simplr̃ reperit̃ principem fecisse gratiã illi, & tũc diligenter attẽdenda sunt uerba rescripti , aut. n. princeps
2 usus fuit, † uerbo indulgeo , aut uerbo restituo. primo casu sola criminis pœna corporalis cẽsetur esse remissa l.2.& l. si ademptis. C. de sen.pas.& rest.idem probat̃.in l.insulã & l. gñali.eo tit.Secũdo uero casu quo ad omnia censetur esse restitutus.s.ad uitã,famã, & bona in pristinum statum , in quem erat ante sñiam repositus,ut l. 1. & l.fi. C. eo. tit.quia. tantundem restitutionis gratia tribuit , quantum cõdemnationis sñia ademit, dicit tex. in d.l.fi.Ex quibus habes notare, ꝙ uerbum restituo, habet ampliorem significatum q̃ uerbum indulgeo , quia per unum restituuntur omnia , per alterum uero uita duntaxat, & p̄p̄ea sis cautus ut in rescripto gratiæ quam impetrare cupis pro amico incarcerato, utaris uerbo restituo.non aũt indulgeo, uel alio simili uerbo aequipollenti.Bart & Bald.in l.1.& 2.&
4 d.l.insulã C.eo tit.† Sed quæro , si in rescripto utrunq; uerbũ reperit̃ expressum s.uerbũ indulgeo.& uerbũ restituo . ut quia princeps dixerit p̄ indulgentiã nostrã te restituimus, uel per nostram restõnem tibi indulgemus, q̃dam cõsequitur reus per ista uerba.dic s̃m Bart.in d.l fi.ꝙ ad omnia censetur esse restitutus. si.n alterum ex dictis uerbis per se omnia ista compræhendit , q̃n non reperitur limitatũ,multomagis q̃n habet aliud adiũctũ per quod non debet eius ampla significatio restringi sed potius ampliari fauore liberationis ratione adiuncti,uide Bart.in d.l.fi. & uide quæ diximus supra lib. 1.q.4.& 5.

1 *Reus an censeatur ad omnia restitutus cum princeps dicat.facimus tibi gratiam.*

2 *Verba dubia in materia gratiosa latissime interpretari debent*

1 SEcundo quæro , quid si Papa , † uel Imperator in rescripto suo post narrationem criminis , & sententiæ dixerit , facimus tibi gratiam , an reus censeatur ad omnia restitutus.s.ad uitã, famam, & bona? dic ꝙ sic. tex.est not.in l.1.§. fi..& ibi Bart ff.de q̃st. & Bartol. in l.Gallus.§.& quid si tm̃ ff.de lib &
2 post.& d.l.fi.C.de sen.pas.rõ est,quia † uerba dubia in materia gratiosa sunt latissime interpretanda , in fauorem illius q̃ recipit gr̃am, l. fi.ff.de const.prin.c.si gratiose.de rescr.lib.6.

1 *Banniti an recuperent bona sua publicata, statuto dictante omnes bannitos rebanniendos.*

2 *Banniti qui dicantur secundum communem usum loquendi.*

1 TErtio quæro . Ciuitas fecit † statutum quòd omnes banniti rebanniantur , an banniti quorum bona fuerunt publicata , post gratiam pœna recuperent etiam bona , & sic an illud uerbum, rebannire habeat uim restitutionis , uel indulgentiæ, & uĩ dicendũ ꝙ habeat uim simplicis indulgentiæ. attento maxime cõi usu loquẽdi, quo isti condẽnati pro crimine appellantur bãniti,& econuerso rebãniti dñr q̃ sunt à banno p̃dicto , & sic à pœna restituti l. 1. & l. 1 releg. ff. de interd. &

te leg. contrariũ dicendũ est, quod imo istud uerbum habet uim plenæ restõnis, & tales rebãniti poterunt recuperare bona, & famam, & omnia quæ prius per sententiã perdiderant, & sui erant priuati p rebãnitionẽ. igit̃ quis dr̃ esse restitutus. ita dicit Barto in d. l. fin. C. de sen. pass. imo cõis usus loquẽdi magis uĩ approbare hanc sententiã quam p̃ced ente c
2 trariam † qi cõi ter solent uocari bãniti illi q essent damnati, et pœna mortis p quocunq; graui crimine, & rebãniti dñr illi qui sunt, restituti aduersus dictam sententiã, siue bãnũ, p quã siue quod priuatus fuerat uita, bonis, & fama nam propriẽ istud uerbum banoũ, uulgares accipiunt pro snĩa, & p pœa dicunt, quem esse capitum bannitũ, uel hẽe bannum capitis, q̃ est cõdenatus pœna capitis, & hanc q. disputauit Iac. de Are. ut refert Bart. in d. l. fin. & determinauit put supra conclusum est, aliis ẽt rationibus, de quibus ibi per eũ, uide ẽt Bart. in l Gallus. §. & quid si tm̃ ff. de lib. & posth. & in l. 1. § fi. ff. de qõ. idem Bar. in l. non solum §. fi ff. de proc. Bal. in d. l. fin. C. de sen. pas. idem Bald. in l. si qua pœna. ff d' his qui sunt sui, uel a lie. iur. & p Mod. magis copiose in d. l. Gallus. §. & quid si tantum.

1 *Restitutum an recuperet bona sua iam per fiscum alienata.*
2 *Princeps nemini gratiam concedere dicitur cũ inium tertij.*

1 QVarto quæro, † Quid si bona istius restituti fuerant per fiscum alienata, an ipse restitutus poterit bona ipsa recuperare & a possessoribus uindicare? dic quod nõ, duplici ratione, prima qa emptores dictorũ bonorũ sunt bonę fidei possessores, imo ueri dñi, quia emerũt a fisco, qui erat uerus dñs ipsorum bonorum, & sic non datur rei uendicatio contra dominum l. 1. & l. rem, & l. officium ff. de rei uend. & ipsi possessores sunt ueri domini dictorum bonorum. l. bene a Zenone. C de quad. præscr. Item quia † princeps
2 faciens gratiam alicui, censetur illam impartiri sine iniuria, & præiudicio tertii, nõ enim uidetur æquum quòd faciendo gratiam uni, uelit inferri præiudicium alteri, quia semper ista conditio subintelligitur, sine præiudicio iuris alieni. l. & si sine. §. sed quod Papinianus ff. de minor. l. quòd si minor. §. Scæuola. cod. tit. & Bart. in d. l fin.

1 *Restitutus an possit illico precium suorum bonorum consequi a fisco.*
2 *Possessor bonæ fidei quatenus precium rei alienatæ teneatur restituere.*

1 QVinto quæro, † nunquid iste restitutus potit saltẽ cõsequi pretiũ dictorũ bonorũ a fisco? Bar. in d. l. fin. dicit quod sic, qtũs ex eo effectus fuerit fiscus locupletior, alias non. l. sed. & si lege § item si rem. ff. de petit. hæred qa fiscus succedit loco hæredis illius dãtati. l. a. C. de bon. proscr. & l. 1. C. de bo. eo. qui ante sent. mor. sib. con. qui cũ sit legitimus. & bonæ fidei poss. p̃iũ rei alienatæ
2 p ipm † catenus tenetur restituere, qtũs ex eo locupletior factus fuerit, & nõ aliter l. rutor. ff ad l. Iul. de ui. & ideo si in pretium p̃dcm̃ fuisset a fisco furto subtractum, uel alio simili casu fortuito psiset, nõ teneretur ad illius restõnẽ cũ nõ sit effectus locupletior d. l. & si tẽ & p̃tium. uide Bart. in d. l. fi. C. de sen. pas.

1 *Rebannitus ex statutum an feneatur ad famam restitutus.*
2 *Princeps & Senatus famam restituere possunt*
3 *Tollere potest qui & conferre.*

1 SExto quæro † de uno dubio, quod ex præmissis insurgit, an rebãnitus per dcm̃ statutum dicatur restitutus ad famam, & sic an ciuitas per statutum possit aliquem restituere famæ, & uĩ dicendum, quod nõ, quia restõ famæ, & dignitatum dr̃ spectare ad principẽ, non aũt ad ciues inferiores. l. 1. §. pen. ff. de
2 postul. ubi dr̃ quod solus princeps, & senatus restituit famam. tu dic, quod aut infamia orta fuit de iure cõi, aut per statutum, quia statutum ex aliquo delicto irrogat infamiam ex quo non oriebatur de iure cõi. primo casu non potest nisi per Imperatorem, uel Senatum fama restitui d. l. 1. §. penul. secundo uero casu potest ciuitas ipsa per suum decretũ, uel sta
3 tutum restituere famam, † quia cuius est condere, eiusdem est tollere l. nam nã. ff. de cõd. ind. & l. nihil tã naturale. ff. de re. iu. & qui habet facultatem condemnandi, habet etiam absoluendi potestatem. l. 3. ff. de re iudic. & Bart. in d. l. fin. C. de sent. pass. & uide quæ dixmus supra in lib. 1. in titu. de hær. in 6. q.

1 *Iudex cum primum innocentiam carcerati scit ipsum absoluere debet.*

2 *Sententia diebus feriatis ferri potest in fauorem innocentis.*

Examinatio, & tortura fieri potest diebus feriatis contra latrones famosos.

3 *Sententia condemnationis ferri non debet diebus feriatis.*

De absolutione innocentis.

EXpeditis duabus speciebus relaxationẽ, quando constat de crimine, & est lata sententia, deueniendum est modo tertiam relaxationis speciem. q̃ fit pp innocentiam

1 † Dic igr̃, q̃ q̃ primum iudex cognoscit innocentiam incarcerati, & de illa sibi cõstat, dẽt illum q̃ primum absoluere, & a carceribus liberare ut l. 1. in prin. & l. fin. C. de custo. reo. ubi dr̃ qđ q̃ primum reus est incarceratus statim debet qõ fieri, ut reus cõdẽneť, & ĩnocẽs absoluať, de his. n. quos tenet carcerari inclusos aut cõuictos, uelox pœna subducat, aut innocentis diutina carceris custodia non maceret ut l. 2. & fin. C. de custo reo. ibi aut liberandos diutina carceris custodia non maceret, & c. & l. custodias. & ibi Barto. ff. de pub.

2 iud. † ubi dicit q̃ ẽt diebus feriatis põt ferri sentẽtia in fauorem innocẽs, dummodo non sint feriæ in honorem Dei, ſm qđ tenet glo. ibi. & in l. dies festo. C. de fer. Examinatio. tñ, & tortura fieri potest contra magnos latrones, & pditores patriæ, cõspirãtes, cõtra multorũ salutẽ, & in sĩbus maiorib. criminibus quocũq; tpe quadragesimali, & feriato honorem Dei. ẽt si esset dies paschalis, non fit aliqua dr̃ia dierum solenniũ quo ad indagandum ueritatem ipsorũ maiorũ criminũ ut l. prouinciam. C. de feri. & ibi gl & Bar. dic ergo sic. Aut q̃rimus de examinatione, & inquisitione ueritatis, & tunc aut sumus in maioribus, & atrocioribus criminibus, & ista fieri potest quocunque die ẽt feriato in honorem Dei, & paschali d. l. prouinciarũ, aut de aliis minoribus, & illa fieri põt silr̃ quaecunq; die ẽt feriata, dummodum non sit de maioribus diebus solennibus, ut p gl. & Bald. in d. l. prouinciarum & d. l. custodias. aut quærimus đ

3 causæ decisione, † & tunc aut sumus in mãcõdẽnationis, & ista sentẽtia ferri nõ põt tpe feriarum etiã q̃ sint feriæ messum, uel uindimiarum, sed cõstito de crimine sñia, & pœnæ executio debet differri in tempus iutidicum. Iste est proprie casus in d. l. custodias. de public. iud. in fi. aut sumus in absolutione innocentis, & isto casu põt ferri sñia quæcunque die feriata exceptis feriis introductis in honorem Dei d. l. custodias, & ibi gl. & Bart.

1 *Inquisitus de crimine, & ob urgentia indicia tortus, & non confessus an debeat absolui.*

2 *Absolutionis forma qualis, quando reus indicia purgauit.*

3 *Reus qui per torturam purgauit indicia, & absolutus an possit repeti superuenientibus noua indiciis.*

4 *Iudex quo casu accusationis abolitionem facere possit, sed non diffinitiue absoluere*

5 *Innocens, & non culpabilis in quo differant.*

SEcundo quæro solutionem huius memorabilis quæst. quę sæpius in facto accidit.

1 † Titius reperitur inquisitus de homicidio, q̃ Sempronium de nocte occiderat, deinde examinatus negauit, sed quia indicia contra ipsum aderant urgentes, iudex deuenit ad rigorosum examen qui in tormentis si. ŕ eadem negatiua perseuerantes insterit, adeo q̃ iudex considerans illum fuisse satis competenter tortum, ſm qualitatem indiciorum ex tormẽtis illum deponi fecit, putans per illam torturã purgasse indicia, quæ cõtra ipsum militabant, modo reus ipse instat p absolutoria, & liberatione a carceribus q̃ritur quid agendũ sit, quidam dixerunt q̃ oĩno ut innocens absoluendus erit, & a carceribus liberandus, ex quo non fuit repertus culpabilis. quidam uero dixerunt nullatenus absoluendum fore, nisi expresse constiterit ipsum esse uere innoxium, quia nemo dici põt innocẽs, nisi qñ expresse cõstat de innocẽtia sua, qđ est qñ repertus est uerus reus criminis. Idõ dic, aut plene cõstat de homicidio & de uero homicida. q̃ est alius q̃ ipse Titius, & isto casu si cõstat iudici q̃ Titius nõ occidit ipse, nec fuit criminis particeps, tunc ut uerus innocẽs debebit diffinitiue, absolui, ex quo plene cõstat de eius ĩnocẽtia, & ita intellr̃ tex in l. & in fin. C. de custo reo. & l. 1 § fin. ff. de q. & l custodias & ibi Bart. ff. de pub. iud. Aut constat de delicto non tñ de persona delinquentis, q̃ fuerit alius q̃ Titius & tunc non poterit dictus Titius ut innocens diffinitiue absolui ex quo nihil pbauit de innocentia sua, sed pp torturam quã sustinuit in corpore, dr̃ purgasse ĩdicia q̃ contra ipsum erant, & ideo isto casu de

bebit absolui ab inquisitione & processu, qa non fuit repertus culpabilis. † Et ista est uera forma absolutionis qn incarceratus purgauit indicia, & nondum repertus est uerus reus, q̄ ponit Bart. in l. fin. in princ. ff. de q. & hęc dī quædam sn̄ia absolutoria ab obseruatione iudicii, & hr̄ in l. properandum. §. & si quidem C. de iud. & ibi gl. & Bar. & Mod. Et per istam absolutionem obtinebit liberationem à carceribus iuxta terminos l. fi. ff. de req. reis. & l. fi. C. de cust. reo. Et nota q̄ inter istas duas absolutiones est maxima dr̄ia, quia qn̄ cōstat uere de innocentia ipsius Titii, qđ est qn̄ reperitur uerus homicida, ut supra dixi absoluitur diffinitiue ab ipso crimine, & à tota cā ut uerus innocens, & isto casu nullus poterit amplius de obiecto crimine inquirere, seu alio quouis modo cōtra ipm. d. l. fi. C. de cust. reo q̄ obstat cutiæ exceptio innocentiæ, & rei iudicatæ, ut l. 2. C. de excep. rei iud. & l. 1. C qn̄ prouo. nō est necess. & l. si cui. §. iisdem ff de acc. & quid ibi nor. Bart. & l. si qui adulterii. super gl. fi. C. de adul. † Secundo uero casu, qn̄ purgauit indicia per torturam, ista absolutoria non obstabit quominus possit cōtra ipsum absolutum de nouo procedi, si noua indicia superuenerint, & sic ista absolutoria non parit exceptionem peremptoriam rei iudicatæ, sicut præcedens ad crimen, uel ad iudicium super eodem crimine, ita tenet notabiliter Bal. & Saly. in d. l. si qui adulterii secuti doctrinam gl. ibi, q̄ dīt oēs Doct. tenere, ubi Saly. spāl' formauit hanc q. post gl. ibi, & dat saluberrimum consilium iudici in istis casib. dicens, quod utile non est absoluere reū diffinitiue ut innocentem, qn̄ iudex est dubius & hoc pōt facere iudex, ut ipse dicit ex iusta causa, puta si habet reum accusatum, uel inq̄situm in manibus, & habet sufficientia indicia cōtra eum, qui tamen totius nō fuit cōfessus, iudex poterit si instaret p. absolutoria, illum absoluere à pcessu, uel ab obseruatione
4 Iudicii ut psuprā † & isto casu dicit ipse, q̄ iudex pōt accusationis abolitionem facere, non aūt ipm absoluere diffinitiue à crimine, uide ipm ibi, qui dicit ēt quod ista faciunt ad q. q̄ ipse disputauit, & declarauit in l si quis. C. ad l. Iul. maiest. & hanc opin. tenuit etiam Pet. de Bellaper. ibi nomine cōtradicēte uide Bar. in l. 1. in princ. ff. de q. & supra diximus quod refert. & sequitur Ang. de Are. in tract. male in gl. fama pub. in fi. & Pas. de Put. in trac. sync. in c uiso de repet. torturæ in fin. fol. 125. quā tā Mod melius declarant uerba Bart. in d. l. fin. dicentes, q̄ illa absolutoria non erat absolutoria diffinitiue à crimine s̄m terminos d. l. si cui. §. iisdem, & l. absentem. ff. de pœn. sed erit diffinitiua respectu abolitionis pcessus, & inquisitionis iude factæ. unde non impeditur q̄ superuenientibus nouis indiciis noua possit formari accusatio, uel inq̄sitio cōtra eundem reum, p doctr. gl. Bal. & Salyc. supra declarum, & pp̄ea bene dixi Bart. in d. l. fin. ff. de q. non repertum culpabilem absol-
5 uebam. † & non dixit innocētem, quia hoc uerbum innocens præsupponit, & denotat omnimodam immunitatē, & carentiam criminis & doli d. l. absentem. & Bal in d. l. si q adulterii, quamuis non desint qui subtilizando in uia disputatiua tenere uelint. idem denotari per uerbum innocēs, q̄ p uerbum nō culpabilis, tn̄ in hoc ulterius non insisto post quam habemus opinionem claram, quæ seruanda est decisionib. causarū. à qua nullatenus est recedendum, ut dicit Bart. in l. 2. C. de pœna iud. qui male iud & Bal. ēt ibi dicit, quod iudicando nunquam recedendum est à comm. prudentum, maximè gloss.

1 *Testes de iure non admittendi, an possint admitti in causa innocentiæ.*

2 *Testes qui ob reuerentiam non debet examinari si examinentur, ne iudicium quidem facit*

Testes alias non admittendi in probanda innocentia admittuntur.

3 *Reus quas habet excusationes proponere potest, & per domesticos innocentiam probari.*

Domestici testes admittuntur in probandis his, quæ domi geruntur.

4 *Inquisitus bonæ conditionis & famæ potest innocentiam suam per domesticos & alias non admittendos probare.*

1 TErtio quæro, † An in causis criminalib. qn̄ agitur de probando innocentiam accusati, uel inquisiti, admittantur domestici, & familiares, & alii, qui alias de iure non solent admitti pro cuius faciliori notitia figurabo casum. Titius reperitur inquisitus de homicidio de nocte perpetrato, uult probare innocentiam per negatiuam ab impossibili, coarctato loco, & tpe. dicendo, q̄ illa nocte eademmet hora, & momento quibus Sempronius fuit occisus, ipse erat in domo sua

una

una cum uxore, filiis & aliis familiarib. suis, adeo quod erat impossibile, quod corpus suale posset esse in duobus locis diversis eodem tempore momento, uel si uellet probare, quod illa met hora noctis ipse iacebat in lecto cum uxore sua. nunquid hanc distantiam à crimine, & existiam in domo sua poterit probare per consanguineos, aut uxorem. & per testes familiares? & uidetur dicendum quod non quia testes hmôi non dnr legitimi testes, nec legitimam pbônem faciunt, contra quos plures dantur exceptiones? adeo quod nedum in criminalibus ubi luce clariores requiruntur probônes l. sciant cuncti. C. de prob. c. cum oporteat de acc. §. q. 6. Epiphanium, & est gl. in c. ueniens de test. uerumetiam in causis ciuilibus nô admittuntur, nec fidem faciunt, ut hr in c. in literis de testi. & no. Spec. in ti. de teste, in prin. § opponitur. uer. item quod est parens, & Bart. in l. 1. §. diuus. el 1. & §. Antoninus. ff de qô. & l. mar. in prin. co. tit. ubi dic 2 † quod testes qui non debuit examinari pp reuerentiam, ut sunt filii, famuli, & illi in quibus habemus imperium, non solum plene probant, sed nec semiplene, imò nec faciunt iudicium, et cũ tortura, ut dicit d Hipp. de Mars. in l. 1. §. ad q. in princ ff. de qô. in cõtrarium tñ est ueritas, quia quotiescunq; tractatur de pbando innocentiam, admittunt testes qui alias de iure non admitterent, pfertim qñ aliorũ testium copia hri nô pôt, uel qñ ueritas aliter probari nô pôt, ita singulariter uoluit Io. de An. in cõs 59. qd incipit uisa inquisitione, &c. in 1 col. Hippi de Marf. in singulari. suit nu. 59. quod innocentib Spec. in titu. de inquisit. §. 1. in 5. col. uer. sed nunquid, & uers. gnalr. 3 ubi dicit quod † reus potest proponere eas excusationes quas habet, & probare innocentiam suam p domesticos, & concubicularios suos f in quod tenuit Goff. in sum. uers. sed qualiter. ar. tex. 1 2. q. 1. sint manifestæ, & cap. seq. 2. q. 7. cum pastoris, & in cap. ueniens, de test. & not. Bart. in l. quoties. C. de nauf. lib. 11. ubi dicit quod de his quæ domi geruntur, non solũ domestici admittunt ad testimonium, uerũ et de istis tanq melius informari, ceteris pferunt, maxime qñ essent personæ honestæ, & fidæ dignæ, ac probatæ opinionis, utd. c. in literis, de test, & in l. cõsensu. & ibi Bal. C. de rep. & uide latius d. Hipp. de Mar. in d. l. 1. § ad qô. ff. de qô. ubi latius tradit istã materiã & dicit hanc esse puram ueritatem, ab hoib

4 Doct. approbatam. † Hæc tñ limita, & declarata procedere posse, qñ inquisitus esset bonæ condõnis, & famæ, nec solitus in sanguine immisceri, uel ire de nocte, alias si esset uir factiosus, sanguinolentus, uel quod præcessissent graues inimicitiæ inter ipsum, & occisum, & quod erat solitus ire de nocte sæpius armatus, uel si fuisset uisus illa nocte exire de domo armatus, & ambulare per urbem, uel ante domum illius occisi, & similia indicia. & qualitates. quæ sũt pxima facto, & reddũt illũ ual de suspectum de isto crimine, uel si fuisset repertus eius gladius sanguinolentus de recenti, uel si in hoc loco homicidii fuisset repertũ de manebirreũ, sufficia, calciamentũ, chirotеca, uel qd simile ex bonis, uel arma quædã. sicut gladius, pugio, pars clypei, siue rotellæ aut aliud simile, qd redderet illum ualde suspectũ, nô crederẽ isto casu quod testes pnoîat facerent plenã fidẽ de illius innocentia, qui illorũ dispões elidunt, siue debilitantur per suprascripta indicia, nisi forsan illa purgasset p torturã, ut supra diximus in pced. q. & ita teneo p doct. Bar. in l. fi. in col. ff de qô. uide Ang. de Are. in suo tract. malef. in gloss. fama pub. in 3. col. & Par. de Put. in tract. syn. in c. aduert. l. non omnes. § à Barbaris. ff. de remil. & qd ibi not Barth. cui conclusioni non obstant ea, quæ supra in cõtrarium adducta fuerũt, qa loquũtur in mã pœnali, & cõdẽnatio. nis, qñ agitur de pbãdo crimine ad effectum cõdẽnationis, & pœnæ quæ sunt magis odiosæ, & ideo illis casibus pbões requiruntur luce clariores. d. l. fin. & c. Epiphaniam, & cap. cum oporteat, nos autem loquimur in materia innocentiæ, & absolutionis, quæ est fauorabilis, d. l. absentem. ff. de pœ. & c. qualiter, & quando, de accus. & c. ueniens de testibus.

Quarto quæro. Quid si incarceratus criminis delati innocens demũ repertus ẽ de cuius innocentia plene cõstat iudici nihilominus passus fuit maxima dãna in corpore, & in bonis qa habuit torturã, & carceratiorẽ satis longam, adeo quod fecit magnas expensas, tã in captura quã incarceratione pdicta an habebit aliqd remediũ ad recuperandum dãna, & expensas hmôi, & cõtra quẽ, de hoc dicetur inf. eo. lib. in tit. de expen. dam. & int.

1 *Pane suis tantum teneri, & sequuntur a Flores, Homicida puniri debet sed qui gladio non fer erit*

1 interemptus sit, † retentis eisdem terminis. s. ꝙ Titius unico tm̄ uulnere percussus, & inte
remptus fuerit, an oēs sint condemnandi de
homicidio, uel oēs ꝑ ꝑ hanc dubietatem ab
soluendi? dic bř, ꝙ si est tanta dubietas, ꝙ
nullo modo constare pōt de uero ꝑcussore,
potius oēs erunt absoluendi, q̄ oēs uel unus
eorum condemnandus. ita tenet eleganter d.
Spe. in ti de hom. in 2. col. uers. Pone, ꝙ qua
tuor ubi dicit, ꝙ si quatuor erant in una do-
mo, & unus ꝓ c. it lapidem ex fenestris, & ꝑ
tereunté occidit, si cōstat ꝙ unus ex illis qua
tuor proiecit lapidē, tñ nullo modo constare
pōt quis illorū proiecit, non erunt oēs con-
demnandi pœna capitis, quia certum est, ꝙ
unus tm̄ proiecit, ergo tres sunt innocentes
nec debēt uiius delicto ceteri innocentes pu
niri, ꝑ l. sancimus. C. de pœn. & absentem, ff.
eo. tit. qa tunc non deficit ius, sed ꝓbatio, ut
2 l. duo sunt Titii. ff. de test. tutel. † quæ quidē
ꝓbō debet esse luce clarior in causis crimina
libus, & maxime in his i quib. tractaē de pœ
na corporali l. sciant cuncti. C. de proba. 2. q.
8. sciant. hoc tñ limitandum est, nisi oēs illi
quatuor studiose, & cōicato cōsilio accessis
sent ad illam domū, in eaq; ingressi fuissent
eo aīo, & intentione ut d. m̄ Titiū transeun
tem lapide interficerēt, quia isto casu oēs pa
riter condānandi erunt pœna capitis, ille qui
proiecit ex facto proprio, cæteri uero de mā
dato teneanē. ita dicit Spec. in d. titu. de hom.
3 uer. pone. † Posset ēt hic inseri alia q. quid si
plures isti ꝑcusserunt Titium, & intulerunt
sibi plura uulnera, q post aliqđ tps repertus
mortuus, & nescit ex quo uulnere, qa habe-
bat plura uulnera letalia in persona sua, & a
pluribus aggressoribus illata, aut scit ex quo
uulnere periit, cū nescit a quo uulnus ipsum
fuerit illatum, & qd si habebat unicū uulnus
letale, cetera uero duo uel tria minora nō le
talia, & a pluribus illata, & mortuus fuerit,
an oēs teneanē de homicidio, quasi oēs occi
derint, uel nullus rōne dubitatis? de omnib
his uide Bar. in d. l. si in rixa. in 2. & 3. col. quę
hic non infero breuitatis cā, quia sunt notis
4 sima † Et quid si duo adinuicem se insulta-
runt, & eodem tpe, & quasi momento adme
nantes adinuicem euaginatis ensibus unus
uenit occisus ab altero, superest uero q occi
dit dicit se defendendo illud fecisset ad sui de
fensionem, & ꝓbari non pōt qs primo, & qs
secundo insultauerit, an rōne istius dubieta-
tis ille occidens debeat absolui, uide Bart. in
l. 4. §. cum arietes ff. si quadru pau fe. dica. &
ibi late per d. Alex. in apostil. nunquid in du-
bio p̄sumendum sit illum fecisse ad sui defen
sionem uel ad offensam qui prius incęperit.
Quæ aūt diximus supra, de eo qui pluribus
uulneribus cōfessus mortuus est, & apparere
non pōt, cuius ictu perierit, rōne dubietatis
nem puniē pœna homicidii, illud est uerū
de iure ciuili, qn̄ agiē de pœna corporali, qa
tunc necesse est, ꝙ adsit dolus. & luce clarius
ꝓbeē. l. in lege Cor. ff. de sica & l. fi. C. de ꝓb.
5 † De iure aūt canonico secus esset, quia in
dubio clericus potius censetur irregularis q̄
innocens, & ꝑ ꝑea debebit se abstinere diui-
nis, licet clare perpendi nō possit an ictu cle
rici uel alterius ille ꝑierit ut est tex. in cap. si
gnificauit de homi & ibi Abb. Ioan. de Imo.
& alii canonistę rō est qa illud fit fauore ani
mæ, & nullum corporis detrimentum infer-
tur abstinēdo, sed se immiscendo posset esse
periculum ut ibi dř uide ēt Bar. in l. si ex pela
giis. § 1. ff. ad l. Aquil. Bal. & Imol. in l. cū mu
lier. ff. sol. matr. in d. l. semel mora. eo. tit.

1 *Consanguinei homicidæ ipsum cum armis associan tes ad locum tutum defendendo à manibus inimicorum, & cur æ, an censeantur participes, & consocij criminis.*

2 *Associans malefactorem ad recessum, an censeatur associasse ad maleficum committendum.*

1 SEptimo, & ultimo silentio non† præter
mittam hanc ult. q. in hac materia q̄ sæ-
pius cōtingit ī facto. Qđ si plures arma
ti cōsanguinei, uel amici ipsius homici-
dæ statim cōpleto homicidio in loco cōmissi
criminis cōparuerūt, ipsumq. homicidam as
sociarunt, & reduxerunt ad locum tutū. ipsū
defendendo a manib inimicorum, & curiæ.
an ut particeps, & cōscii criminis, & auxilia
tores sint cōdēnandi, & siiē an præsumendū
sit ꝙ fuerint cōscii a principio de homicidio
perpetrādo, & ꝙ cōicato prius cōsilio illud
fieri mandauerint, uel studiose procul stete
rint, & noluerunt se discooperire nisi post fa
ctum, an teneanē de homicidio pœna capitis
uel alia pœna, & qua, tñ ꝙ aut isti associātes
a principio cōicato cōsilio cum ipso homici
da uenerunt eo aīo, & ad illum effectum ut
occultarēt se prope locum criminis, & expe
ctarent ibi donec perficeretur, & casu quo
opor-

opotteret assisterent, & tunc tenerentur, ut socii, uel de auxilio, aut casualiter transeuntes per illum locū inueneiūt eorū cōsanguineum occidisse Titium, idem est si post fcm̄ audito rumore occurrerunt eorū agnatū, q̄a non præsumitur à principio, illos fuisse conscios, & non tenentur, prout in simili decidit Spec. in tit. de hom. uer. pone ꝙ quatuor homines &c. ita dicit Salyc. in l. unica, in 4. col. uers. ex 6. par. & 5. col. uers. ex nūc trāscamus C de rap. uirg. & Bal. in l nō ideo minus. C. de acc. in 8. col. uer. quæro, an associans &c. ubi
2 melius declarat istum articulum † & quærit an ille q̄ associat ad recessum uideat̃ associasse ad maleficū cōmittendū, ita ꝙ puniri possit ut auxiliator, & dicit ꝙ aut q̄s associauit ante fcm̄, & nulli dubiū est ꝙ tenet̃, aut post fcm̄, & tūc aut immediate facto maleficio illi apparuerunt, & associarunt malefactorē siue, homicidā, & tūc certū indiciū est cōtra ipsos, ꝙ fuerint dicti maleficii cōscii, & participes, ut auxiliatores tenet̃, ita dicit Bal. ibi q̄ alleg. tex. in l. si uentri. §. fi. ff. de pri. cred. & ita dicit ꝙ tenet Alb. ibi, & Cyn. in l. 1. C. de nili agg. nō rum. Aut associarūt ex interuallo, & non potuerunt puniri ut socii de auxilio ꝙ opem præstiterint maleficio, sed poterunt puniri quemadmodum punitur receptator. ita dicit ipse, qui dicit ꝙ alb. & alii Doct. hoc idem tenent. Qua pœna teneantur receptatores uideri potest in toto tit. ff. & C. de recep.

1 *Compositio quid sit, & quotuplex.*
2 *Qualitate essentiali triplex reperitur, in qualibet anima rationali.*
3 *Compositio pœnarum quæ dicatur, & qualiter fiat.*
4 *Compositio pœnarum de concordia, & communi consensu fieri debet.*
5 *Ecclesia sanguinem abhorrere dicitur.*
6 *Compositiones pœnarum absque causa rationabili non possunt fieri*
7 *Mulieri facilius quàm uiro ignoscitur.*
Iudex ueniam indigno concedens, prouocat uniuersos ad similia perpetranda.
8 *Compositio lite pendente fieri potest, non autem post sententiam.*
Veniæ facilitas incentiuum tribuit delinquendi.
9 *Pecunia quæ pro compositione soluitur, fisco solui debet.*
10 *Infamia ex crimine quibus uerbis aboleatur in compositione.*
Paciscens cum parte uel pecuniæ corrumpens, ne se accuset infamiam non euadet.
11 *Abolitio processus, & litis extinctio per quæ uerba fiat in compositione.*

De pœnarum compositionibus.

Sequitur nunc declaranda alia species relaxationis, quæ fit per compōnem pœnæ factam cū fisco, aut cū curia. Et hæc est prima quæ fit lite pendēte, ut supra diximus
1 † Primo .n q̄ro q̄d sit cōpositio, ut pcedētiū ordo seruetur. Rñ. sumendo hoc uerbū cōpositio, simplr̃, & gñalr̃. Cōpositio est plurium simpliciū coniunctio partis ad partes, quæ cadit tā in rebus sensatis, & intellectualibus, q̄ insensatis, & malibus, ut est glo. not. in c. 1. de sum. Trin. in uers. simplex, q̄ dicit ꝙ in diuina essentia triplex figuratur persona sub eadē sb
2 suba, & subiecto. Eodē mō † in qualibet aīa rōnali, & in una essentia naturali, siue suba spūali, triplex reperitur qualitas essentialis. s. intellēs, rō, & memoria. Intelligis. n. est qui cōparatur patri. Ratio. i. sapīa, quæ comparatur filio, & memoria, qua cōparatur Spiritui sancto, de his tñ ulterius non me intromitto, q̄a non faciunt ad materiā nr̃am, hæc modica dixisse uolui pro aliquali notitia istius uerbi uide glo ibi, & latius do Fely. in c. nouit. in
3 2. col. de iud. † Redeūdo ad materiā nr̃am quęro q̄d est cōpositio in istis terminis. Rñ. Compositio est cōuentio quædā per reū cū pside facta, ex cā, lite pendente de dubio criminis statu, de soluēdo fisco certā pecunia sūmā, ad effectum redimendi uexationis litis, ut pbat̃ in l. ab accus. l. destitit, & l seq. ff ad S. C. Turp. & in auth. de delen. ciui. §. q̄a uero & cap. fi. de transac. ubi est tex. not. Et anteq̄ ad ulteriora procedā, not. ꝙ in hac materia duæ sunt spēs cōpōnū, una est q̄ fit cū fisco, uel præside q̄ concernit interesse reip. Altera uero est q̄ fit cum parte offensa, q̄ dr̃ priuata ex quo cōcernit interesse priuatū, l. trāsigere C. de transac. & d. c. fi. eo. ti. Examinemus mō singula uerba dictæ cōpōnis publicæ, q̄ fit cū præside, uel fisco. Dr̃. n. pmo, ꝙ est con-
4 uentio quædam &c. † nam cōpositio ista fienda est de concordia, & cōi consensu, alias si uiolenter fieret diceretur potius extorsio q̄dam illicita l. 1. C. si p uim, uel alio modo l. extat. ff. q̄d met. cau. & l. 4. & 5. & l. lex Iulia
5 rep. ff. ad l. Iul. rep. & † iudex, uel alius magistratus

stratus teneretur in sindicatu ad restitutionem parti d.l.1.& l.lex Iul & l.extat. quis.n. cōpositiones istę sæpius fieri cōsueuerunt per iudices ecclesiasticos,et ubi de crimine plene constat, maxime in criminibus capit.lib. & in quibus ueniret imponenda pœna sanguis & q cōmutatur in pecuniaria pœna 17.q.4. si quis diaconus, & cap. seq. & hoc est quia † ecclesia abhorret sanguinē, ea sniam sang. ne cler.uel monast.& cap.in archiep. de rap. l.i.dist.c.1.& de excess.prælat. c. ex literis l.dist. si quis uiduam,uide Abb.& do Ioan. de Im. in d.c.sniam sanguinis,& in c.sicut dignum, de homic.& per Archid.in d.c.si quis diaconus.17.q.4.& propterea iudices ecclesiastici sunt faciliores in componendo commutando pœnas,quam in rigorosa sanguinis effusione, per iura prædicta,sed ista non dr proprie compositio.sed potius dispensatio & cōmutatio pœnæ,uide Abb in d.c.sicut.& cap.sniam.Item dr cōuentio facta cum fide.ad dñam illius q fit cum parte aduersa,nam illa ppie appellatur transactio.l.transigere C.de transact.l.fallaciter,& l.fi.C.de abol.l.destitisse,& l.ab ac
6 cus.ff.ad S.C.Turpil.† Ex causa, ideo dictū fuit,quia compositiones hmōi absque causa rōnabili fieri non pnt l.aut facta.§.fi. & l.capitalium § solent ff de pœ. c. sicut dignum, de hom.in his.n.compōnibus plura sunt cōsiderāda,& primo psonæ cōdō, ut si alias sit nobilis,& honesta persona, & in similib. excessious alias non incederit, ut cum eo admittatur compositio,alias si esset turpis psona,& criminosus,uel assuetus,nō admittitur compositio, sicut non admitteretur dispensatio,ut d c.fin.de transac. & l. transig. C.eod. tit.& l.fin.C.de abolit.& l.3.in fin.C.de epis. aud.Item qualiter facti,ne sit de attrociorib. ut est crimen hæresis,læsæ maiest. & filium, Item tps, locus intentio delinquentis, ætas qa facilius cum minore, q cum maiore com
7 ponitur. † Item sexus, quia mulieri facilius ignoscitur pp sexus fragilitatem, q uiro,dū modo non sit mulier maligna,& rixosa,&in similib.assueta, quia non erit digna principis larg tare,& legis benignitate,d.l. 3 in fi. C.de ep.aud cum. n. iudex indigno ueniam indulget, ad prolapsiōs cōtagiū prouocat uniuersos, qa facilitas ueniæ incentiuum tribuit delinquendi 23.q.4 est iniusta. in fin.& in c.ut cler.de ui.& hon cler.l.1.C.de emp.propinq.Spec.in ti.de a duo.§.conūr,in fi.de qua

litatibus.n.pdictis cōsiderandis ht in l.respi. §.delinquunt & l aut facta.§.1. & seq. ff de pœ & l.capit.§ solent eo.tit.&c. sicut dignum
8 de hom. † Lite pendente, ideo dñt ista uerba,quia post latam sniam sero fieret cōpositio, q fieri non posset p iudicem q semel functus fuit offō suo.l.iudex post q,& ibi Bar.ff. de re iud.c.in literis,& ibi Abb.& Inn.de offic.de leg.fieri tñ posset post latā sniam principis auctoritate,& decreto.l.1.in fin.ff.de q. & ibi Bart.& Mod.ante q plene cōstet de crimine, ideo dcm est quia liquidato crimine ferenda est snia, & iuxta determinationem iuris pœna erit certa statuenda, siue declaranda in snia.l.2.& l.fin.ff.de cust reo.& l.capit in princ.ff.de pœn l.1.§ 1.uers nam si quidē.ff. ad Turp.nisi euidens rō,& urgēs causa aliud suaderet, q pœna iuris pmutari, uel alterari deberet,qd iudex facere pōt,qa istud arbitriū habet à lege ut late supra diximus in tit. de leg.sent. exec.q.6 siue ultima & ht per Bart. & Doct.in d.l.aut facta §.fina, & l.quid ergo §.pena grauior. ff de his qui nō. inf. & aliis iurib. ibi not. Ex quo sequitur q post q reus fuerit cōfessus crimen, non poterit amplius fieri ista cōpositio, sed debebit ferri sentētia, certa pęna declarari. Sequitur in themate de
9 soluendo fisco &c. † pecunia.n. quę soluit p compositione, ītr debet persolui fisco, quia ista compositio succedit loco pœnæ.l. senatus §.si quis declarat.& §.seq ff. de iure fisc. de iure tā canonico in foro ecclesiastico alio modo applicantur istę pecuniæ compōnum quia illarū medietas applicatur ecclesiæ,altera uero medietas distribuitur inter pauperes, nisi eps esset pauper, quia tunc posset illam medietatē pro suis indigentiis retinere cap. præsby.de pœnis 17.q.3. qui subdiaconum. alias.n. si iudex pecunias ipsas pro se retineret,uel imbursaret,teneretur crimine peculatus,& de baratatia cōmissa,teneretur q. illas integralr patri restituere cum max. no.eius dedecore,&ignominia.l.1.2.& 3.ff. ad l Iul. repet.& notan c.scisit. de resct. Dr et fisco applicanda ad dñam illius q applicatur pti, qn sit priuata cōpositio quę fit per tractationem d.l.transigere.C.eo.tit. Superest ultima particula declaranda, ad effectum abolendi
10 pcessum,& redimendi,&c. † Hæc uerba nō absq; ministerio fuerunt apposita fm Bart. in l.1.si qs reus.ff.de pub.iud.& i l.si reus paratus. ff.de proc.nam ex istis uerbis euitatur in

mia

famia quæ oritur ex illo crimine, qñ cõstaret de illo, & ferretur snīa, ut latius infra dr̄ in seq. q præterea si diceretur ad effectū euitandi pœnā. non ualeret compositio tanq̃ facta in fraudem fisci l. Imperatores. ff. de pollicita & reus p illa uerba censeret uirtualiter fateri delictū, & non posset infamiam euitare l. qm̄ ff de his qui not. infamia, qui uero paci sui cū parte, uel illa pecunia corrumpit, nec accedat ad curiam ad illū accusandum, non euadit infamiam, nec tollit ppea effectus accusationis uel inqsitionis, & nihil sibi pdest compositio quo ad curiam, ac si nihil fecisset, & ita sæpe faciunt Iudæi Romæ qa pecunia corrūpūt aduersariū ne accedat ad curiā & crimen iudici deferat. nihilominus postea per exploratores secretos qd̄ spibnos uulgariter uocāt, solēt crimina post modū deferri & compta uaritate acrius puniunt, & sic illa rū pecuniarū expositio nihil sibi pdest l. fi. ff. ad Turp. fallaciter & l. fin. C. de aboli. uide Bart in d. l. is q reus. per illa. n. uerba ad effectum redimēdi uexationes litis &c. not. φ p ista uerba fit abolitio processus, & litis extin
11 ctio. † & pdendo uexationes iudicii redimit gētē. arg. l. fi. C de feri. l. pperandū. C. de iud. & c. fin. ē litib. de dolo. & contu. & no. ēt φ p compositionem hmōi fit abolitio processus, non tamen reus absoluitur innocens per diffinitiuam sententiam, quia ad illam deueniri non potest nisi plene constiterit de illius innocentia ut supra dictum fuit in titulo de absolutio. inno. in 2. q. & no. in l. 1. §. fin. ff de qō & in l. custodias, & ibi Bart. ff. de pub. iud. uide etiam dominum Par. de Put. in d. suo tract. synd in c. compositio. fol. 40 ubi latius cæteris hāc cōpositionis materiam exponit.

in crimen, non aūt cum illis qui delinquendi consuetudinem contraxerunt l. 3. in l. fi. C. de epis. aud. ubi singlr dicit Imperator, † Re
2 missionem ueniæ crimina nisi semel cōmissa non habeant, nec in eos liberalitatis augustæ referat humanitas, qui impunitatem ueteris admissi nō emendationi potius quā consuetudini depōrrauerint. & licet text. illo loquat in casu quo delinquēs ex mera principis liberalitate ueniā consecutus fuit. nihilominus Doc. ad hāc cōpositionis spēm frequēter accōmodāt, & merito, † qa cōpositiones
3 hmōi speciē quandā grǽ in se cōtinere dñr, p quas primo cōseruat fama illæsa, & pprii criminis pęna minuitur, ut in c. de tranl. 17. q. 4. si diaconus, & in cap. 2. de pœ. e. sicut signum de homi. & ideo negari non potest φ quandam grǽ speciē in se non cōtineat. uide tex. no. l. 1. C. de emenda. propin. ibi quos ad uitæ decora domesticæ laudis exempla non reuocāt, collectionis saltē medicina compellat. Ad idē est text iuncta gl. in c. ut clericorū. de ui. & ho. cler. & Specu. in tit. de aduo. §. & consic in c. fi. 23. q. 4 est iniusta, in fi. dū dicit cū uni iudex indigno ueniā indulget, ad plapsionis cōtagiū puocat uniuersos. † facilitas
4 n. ueniæ incentium tribuit delinquendi, & ppea qui hmōi moribus corrupti sunt, ad ipsius compositionis beneficio tanq̃ indigni merito repellendi sunt per iura prædicta.

1 *Compositio cum quibus personis fieri possit.*
2 *Crimina ueniæ remissionem semel tantum habere possunt.*
3 *Compositiones pœnarum quandam gratiæ speciem continere uidentur.*
4 *Venia facilitas incentionem tribuit delinquendi.*

1 Secundo quæro, Cum quibus † personis fieri possit compositio. in quod non debet cum omnibus indifferenter fieri, sed cū illis tantum de quibus sperabatur, φ amplius in eisdem criminibus non incident, & qui erroris commissi facile se emendabūt & cum illis quoque qui semel tm̄ inciderūt

1 *Compositio in quibus casibus super quibus criminibus, & an in omnibus fieri possit.*
2 *Iudex in atrocissimis delictis principe inconsulto componere non potest.*
3 *Iudex quibus casibus, seu causis moueri possit ad componendum, & ad pœnas mitigandas.*
4 *Compositio non debet fieri parte non concordata, alias reclamare poterit, & iudicium prosequi.*
5 *Iudex in minoribus delictis potest componere, quod in talibus hab. at arbitrium maius.*

1 Tertio quæro, In quibus casib. † & sup quibus criminibus fieri possit hæc cōpositio, & an liceat in omnib. generaliter cōponere. Rñ. quidam dixerunt quod in illis casibus, & criminalibus in quib. reus trāsigere pōt, in eisdē quoq; ei cōponere licet, ita econtra ubi trāsactio denegat, ibi ēt cōpositio non permittitur, quia compositio, & transactio idē sonant, ut est tex. in l. ab accusatione. in prin. ff. ad Turp. & in c. fin. in prin.

princ.de transact. Tu aut dic. aut loquimur de compositione priuata, illa s. quae fit cum parte offensa, & quae concernit interesse priuatum, & ista habet conformitatem, & similitudinem transactionis, & fatendum est. qd fieri potest in casibus, & criminibus illis. in quibus transigere licet, per d.l. ab accusatione, per ea quę notatur in d. c. fin. Aut loquimur de compositione publica, quę fit cum fisco, uel curia, & quę concernit interesse publicum. Et ista indistincte in oībus criminib. fieri pōt ex quo succedit loco poenae d.c.fin. de transact. & cap. 1. de poe. 17. q. 4. si qs dia conum, not. Bald & Doct in l. uenia. sup gl.
2 fin. C de in ius uoc. †Tu aūt clarius distingue ꝙ aut nos sumus in atrocissimis delictis, ut est crimen laesae maiestatis, & haeresis, raptu uirginum, & similium, & in istis iudex com ponere non pōt, nisi principe consulto, & de eius expresso mandato l. q squis, in princip. & l. mem C. ad l. Iul. maiest. & l. 1. in princ. l. lege 12. tab. & l. fi. ff. eo. tit. rō est, quia ꝑ istud crimen in personā ipsius principis, uel sui status tranqllitatē machinatur, ut in d. iurib. & l. maiest. ff. eod. ti. & ideo in istis non licet cō ponere absq; illius scīa, & cōsensu, qui principaliter laesus repūt, ut d.l. mem & l. 1. ff. eo. tit. & l. unica. C. de raptu uirg. §. pen. ubi est inhibita cōcordia pr̄i puellae raptę cū ipso raptore. Aut sumus in aliis criminib. atrocioribus istis exceptis, ut est crimen assassinii, falsae monetae, ueneni ꝓpinationis, homicidii, & similium, & tunc aut plene cōstat d̄ crimine, aut nō cōstat plene, sed adsunt p̄sumptiones uehemētes, & indicia urgētia, primo casu non licet iudici ad compositionē ipsam deuenire, sed debet ꝓseq cām usq; ad finē, & certā ferre s̄niam. poenasq; a iure statutas imponere. l. cū reis, & l. sanc. C. de poe. l. fi. C.
3 de cust. reo. Qd ueiū puto, nisi †iudex ex iustis, & rōnabilibus causis ad aliud declarandū moueret, q̄a si aliqua iusta causa, ut ē minoris aetas, ignorātia, error, casus fortuitus, aut iustus dolor, uel alia similis causa aīum iudicantis monere ad mitigandū poenas, & iuris statuti rigorē, tunc ad cōpositionē istā deuenire posset, qppe cū poenas certas a lege statutas ex qualitatib. & rōnib. & causis su. pradictis minuere, alleuiare, uel in alteram spēm cōmutare pōt, ēt si feratur s̄nia, & hoc. arbitriū ipse iudex habet a lege, ut supra latius diximus in tit. de exec. sen. q. 6. ut l. resp. §. delin & l. aut facta. §. fi. l. siqs aliqd. § istra. & l. abs̄ntem. §. fi. ff. de poe. l. qd ergo. § poena grauior. ff. de his q not. inf. l. ab accusatione, in princ. ff. ad S.C. Turp. uide tex. ualde not. in c. si de transac & Spec. in tit. de praeparat. iudicio. §. 1. uersic. circa iudicem, & uer. ceterū, & hr̄ 90 dist. studendū. & 5. q. 2 si primates. & ibi do. Arch. 17 q. 4. qui subdiaconū, ubi de multiplici compositione poenar ū hr̄ mentio. & per canonistas in d. c. fin. de transact. & in c. 2. de poe. & ibi Abb. Secundo uero casu, qn̄ non plene constat de culpa rei, & tūc nulli dubium est, ꝙ fieri pōt compositio per iudicem, cōcordata tñ parte laesa, & ita intelligatur tex. in d. c. fin. de transac. & in d. c. 2. d̄ poen. & 5. q. 2. si primates, & 90. dist. studēdū 23. q. 5. circūcelliones, & 22. q. 4. innocens,
4 †alias si fieret compositio parte non cōcordata posset reclamare in iudicio, & prosequi iudicium cōtra ipsum reū ꝓ suo interesse. ita notāter tenuit Saly. in l. si pro iure ff. de cōd. fur. & est gl. not. & ibi Bal. & in l. uenia. in gl. fin. C. de in ius uoc. dum tñ compositio ipsa fiat aliqua rōnabili causa, & cū persona honesta. quę istud beneficium mereatur, cōsideratis ēt criminū qualitatib. & facti circunstātiis, & his similibus, ut in d. c. fin. in fi. de trāsact. & hr̄ in c. sign̄asti. de homic. & per Bar. in d. l. respic. § delinquūt, & l. aut facta. & l. si quis aliqd. inf ra. ff. de poe. & Bar. in l. 3. §. Diuus, & in l. si in rixa. ff. ad l. Cornel. de sic. & l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. de his qui not.
5 infamia. †Aut sumus in minoribus delictis, in quibus iudex habet maius arbitrium, & non est dubium ꝙ iudex potest in illis quandocunque deuenire a dcompositionē, parte maxime cōcordata, ut dn̄t Canon. in d. c. fin. de transact. & in d. c. 2. de pęn. & Archid. in d. can. studendum 90. dist. & 5. q. 2. si primates, & per Spec. in titu. de off. om. iud. §. de seruit. uersic. & gn̄alr̄. & idem Spec. in ti. de ꝑparat. iudicio. §. 1. uersic. circa iudicem, & idem ēt in ti. de treug. & pace, per totum ubi plenius uide, quibus sic supra conclusis non obst. tex. in cap. 1. & 2. de collu. deteg. ubi not. ꝙ licet partes ipsae. s. reus, & accusator. inter se composuerint, & concordauerint, adeo ꝙ crimē intentatum non prosequerentur ulterius, nihilominus iudex non debebit desistere, quin ad ulteriora procedat usque ad finem, quia id fuit facta collusio fraudulenta inter partes ipsas interueniente pecunia, & ad effectū

frau-

fraudandi iudicium siue fiscum.& propterea non to'eratr qn ea non obstãte ad ulteriora in crimine procedatur.& hoc uf innuere tex.ibi in fi.uer.non ex charitate. & melius gl. in d, uers.hoc declarat, ꝙ facta bono zelo tolerari põt,ꝑ text.in d.c.fin.de transact & §.qõ. 2.si primatus.& 90.distinct. studendũ uide Abb. & Ioan.de Imo.in d.c.1.& 2.de coll.deteg. in d.c.fi.de transl.& Spec.in d.tit.de off.om.iud. 1.seruitu.§.& generalr.& per do.Fel.in rubr. de treug.& pac.& per Io.And.in addi.ad Spec cu.in titu.de præpara.iudicio.§.1. uer. sed qd si est iam in causa conclusum,&c.ubi allegat multas concordantias.& doctrinas Doct. ad hoc uide Bart.in l.congruit. ff. de off. præsid. in fi.& Bald.in d.l.transigere.C.de transact.& idem Bal.in l.uenia.in fi. C.de in ius uocan. & Ang.in authen.ut litig iurent.§.fi. Bal.in l. æstimauerunt,ff si cert.pet.& in l. ex stipulatione.C. de sentent. & interlo.om. iud.& uideas etiam licet confuse loquatur in hac mã dominum Pari.de Put.in suo tract. synd.in c. compositio.fol.40.& Bar.in l. is qui reus ff. de publ.iud.& Panor. & Cononistas in d.c. fi.de transf.& c.2.de pœ.cum simi.

1 *Reus an dicatur delictum confiteri per compositionem factam cum fisco cum consensu partis læsæ.*

2 *Reus cõponens quando delictũ fateri censeatur.*

3 *Aduocati,& procuratores compositionem fieri procurantes, qua debeant uti cautela, ut compositio sit tuta.*

4 *Compositio priuata de famoso crimine facta cũ parte irrogat infamiam.*

1 QVarto quæro an per compositionem†factam cum curia uel fisco interueniente consensu partis læsæ,reus censeatur fateri delictum,ita ꝙ incurrat infamiam saltem facti. Respon.aut compositio ipsa fit mere cũ præside uel iudice pro publico interesse, & ẽm illam formam traditam supra qõ.1.s.ad effectum euitandi incommoda litis,& redimendi uexationes iudicii,& nullam incurrit infamiam isto casu, nec iuris,nec facti,quia per illa uerba nunquã uf. fateri delictum,ẽ n qd' dicit Bart.in l.infamem.ff.de publ.iud.& in l. iusiurandum,& ad pecunias §. ait prætor. ff. de iureiur.uide etiam Bar.in l. si reus paratus. ff.de procura.ubi tradit istam cautelam, quã do fit ista oblatio per compositionem cum curia, uide Bal.in d.l.si reus paratus.& in l.si seruum.§.nunc uideamus.ff. de uerbo.oblig. & Barto.in l.qm̃ intell.ff. de his qui not. inf.

2 †Aut compositio ista fit ad effectum euitandi pœnam criminis hoc exprimitur in compositione.& isto casu nulli dubium est, ꝙ reus per ista uerba censetur fateri delictum,quia uf timere pœnam sibi inferri,quam nemo timere debet,nisi ille q est peccator, & in culpa,ut not.in l.1.in prin.ff.de iust.& iur.& per cõsequẽs isto casu euitare nõ poterit aliq̃ infamiæ notã,saltẽ facti,per quã grauatur eius opinio apud graues,& honestos uiros. uide

3 Bart.in d.l.infamem.& d.l. qm̃. † Et ideo sit bene cautus aduocatus, uel procurator, qui hẽt clientulum suum incarceratum,uel sub fideiussore obnoxium, q cœpit per compositionem istam a curia,& illius molestiis liberari, ut bene forment dictam compositionem.& aduertant diligenter ad rationẽ siue causam compositionis,q̃ exprimit ut nullam faciant mentionem de pœna,neq; de crimine saltem dispositiue,sed solum assertiue, & sub gñalibus uerbis,dicendo,qa Titius reperit incarceratus,siue inquisitus,& sub fideiussore detẽtus pro tali asserto crimine.s.furti, homicidii,uulneris,insultus,& similium, ut dr ꝑpetrari in ꝑsonam uel in bonis Sempronii, ut dñt,qd' tñ esse uerum ꝑ dcm̃ Titium expresse negar,nihilominus qa dictus Titius est ꝑ suis negociis grauiter occupatus, uel est de ꝑximo recessurus ad longinquas partes ibi diu moraturus,uel est debilis, infirmus. pauper,aut aliam similem iustam causam exprimere,idcirco cupiens rebus suis quiete uacare,& ab hmõi molestiis criminalis eximi, & actis iudicialibus liberari infrascriptam compositionem deuenit cum Magnifico, & excellentiss.uiro Do.N.Præside, ꝑtore, uel iudice ut solueret centum fisco, & liberet ab oĩ inquisitione,& ꝑcessu pñtis causæ.uide Barto.in d.l.si reus paratus.& d.l.infamem. & l.qm̃, & Spec.in tit.de off om.iud.§ 6.uer. & gñalr.& in titu.de præpara.iudicio.uer.circa iudicem. & in tit.de teste.§.11.uers.fin. ubi dicit, ꝙ iudex si uiderit expedire cõcordiã,poterit qñq; partes terrere ut deueniar ad compositionẽ, uide tex.in c.fi.de transac.& in c.2. de pœn. ꝙ 17.q.4 qui subdiaconum.†Aut nos loqui

4 mur de compositione priuata,q̃ fit,solum cũ parte, paciscendo cum illa, & si compositio ista fit super crimine famoso, & reus incurrit in

rit infamiam, quia per hoc uidetur fateri delictum, & iste est casus in d.l. q m. ff. de his qui no inf. & l athletas. § fi. eo. tit. & ib. Bar. hoc tn limitandũ puto qñ ista cõcordia fieret priuatim & extra iudicium ignorante iudice, & curia, sed si fieret in iudicio mediante iudice, postq̃ pcesserat prior compositio cum curia, & fieret ad effectum eximendi reum ab ipsis uexationibus, & molestiis iudicialibus, non crederẽ q isto casu reus incideret in aliq̃ infamiã p ea q supra diximus in pcedẽti mẽbro, uide Bart. in d.l. si reus paratus, & io d l. inf.

1 *Compositio an sit ualida cum fisco absque partis assensu facta.*
Compositio, & pecuniæ ipsa media fisco solutæ succedunt loco pœnæ.
2 *Compositio extraiudicialiter fieri potest iudice absente, cui non præiudicatur.*

1 QVinto quæro, † an ualeat compositio facta cum fisco uel curia sine consensu partis offensæ. Rñ. aut nos loquimur de interesse fisci quo ad pœnam criminis, & isto respectu ualet compositio, quia semel cum fisco concordatum fuit, & satisfactum, & ideo nõ poterit isto respectu amplius molestari. arg. l. transigere, C. de trans. & l. 4. § ait prætor. ff. de re iudi. ea maxime ratione, quia compositio ipsa, & pecuniæ q̃ soluunt fisco mediante compositione succedunt loco pœnæ, ut l. si donatæ. §. t. ff. de do. inter uir. & uxo. & dicemus infra q. seq. aut loquimur respectu partis, & sui interesse, & ex quo pars huic non cõsensit, non pIudicat sibi quo ad suũ interesse, & poterit psequi iudicium contra ipsum, 2 † sicut econtra, qñ compositio fit cum parte extraiudicialiter absente iudice, p quam nõ pIudicat fisco l. qm ff. de his q not. inf. & no. in l. transigere. C. de trans. & ibi Bart. eodem modo non debet præiudicare parti qñ fuit facta cum sola curia. arg l. fallaciter. & l. seq. C. de abolitio. & ideo isto casu pars poterit prosequi iudicium rõne sui interesse, sed reus tutus erit quo ad pœnam p ea q̃ supra diximus, si uero facta fuerit cum utroq; s. fisco, & parte, tunc tutus erit in omnib. ut l. 1. C. de aboli.

1 *Index superuenientibus nouis indicijs an possit inquirere de crimine super quo fuit facta compositio.*
2 *Absolutus ab inquisitione potest iterato repeti sup. peruenit contra eum noua indicia.*
3 *Procedi quando possit super eodem crimine iam composito, aut abolito.*

SExto quæro postq̃ reus fecit compositionẽ cum curia, an iudex poterit postea, si forsan superuenerint noua indicia, super eodem crimine cõtra ipsum inquirere. Rñ. in hoc casu repetendũ est dictũ quam supra pxime q. posui, q aut pars, & fiscus simul concordati fuerunt, & nõ poterit amplius nec curia, nec priuatus sup dicto crimine pcedere d. l. 1. & l. fallaciter. C. de aboli. & p Bal in d. l. transigere, quia compositio, & illius solutio facta fisco succedit loco pœnæ l. si donatæ. §. 1. de donatione i uir. & uxo. idem tenet do. Pau. de Put. in tract. synd. in c an facta compositione, fo. 5 . . . col. aut alteri istorũ duntaxat fuit cõcordatus, & ille q fuit extra cõcordiam, non impedit quo minus iudicium psequatur saltẽ p suo interesse, ut supra pxime dcm est. arg. d. l. fallac. in princ. Sed contra pdicta oppono de l. si cui. §. iisdem ff. de accus. & l. fallaciter. C. de abolit. ubi semel abolita accusatione uel inquisitione, si postea noua supuenerint indicia, non impedit iudex quominus possit de nouo cõtra dictũ reum cõpositum pcedere. & est gl. not in l. si qs adulter. in fin. C. de adul. ubi ille † qui semel absolutus fuit inquisitione, & processu, siue ab obseruatione iudicii, non erit tutus quo minus si postea superuenerint noua indicia, curia non possit iterũ cõtra ipsum pcedere, de quo, late diximus supra in tit. de aboli. in q. 2. Solu. iura illa pcedunt qñ est facta abolitio criminis gratuita, uel quam reus purgauit indicia p torturã, & sic qñ fiscus nihil cõsecutus fuit pro pœna uel loco pœnæ, nos aũt loqmur in casu in quo facta fuit cõpositio, & soluta pecunia fisco, q̃ loco pœnæ succedit ut d. l. si donatæ. §. fin. ff. de dona. inter uir. & uxo. & l. senatus. §. si qs delatorem. & §. se. ff. de iur. fis. & hoc quo. ad interesse publicum, & fisci, quo aũt ad interesse priuatũ, nõ putarẽ istũ ẽt esse tutũ q cõposuit, nisi q̃tũs cũ parte cõcordauerit de eo qd sua interest, & q̃tũ cõcernit interesse priuatũ, ut supra proxime diximus, uide Bar. in d. l. si cui. §. iisdem. Iterum opp. de. l. 1. & l. 3 fallaciter. C. de abolitio ubi distinguit, † aut abolitio processus fuit ipetrata à pside uel pro re, aut à pricipe, primo casu nõ tollit quominus iterũ possit ex pricipis rescriptio sup co. crimine

crimine procedi, secundo aũt casu qñ à principe obtinuit abolitionẽ, erit tutus ꝑpetuò, Solu.ibi.loquit in simplici abolitione gratuita quæ gratis fuit obtẽta, hic uero ĩ cõpõne q̃ fit ex cã onerosa, & ideo nõ est bona consña de uno ad alium, ex quo sunt diuersa.l. fi. C. de eod.& l.1.C.de imp.lucrat descr.lib. 12.

1 *Reus pro quibus criminibus relaxari possit sub fideiussoribus.*

2 *Iudex retinens paratum præstare fideiussorem idoneam, in syndicatu conueniri potest actione iniuriarum.*

Mulier honesta in leuibus delictis non debet personaliter detineri.

3 *Mulieres impudicæ, et inhonestæ etiam pro leuibus detineri possunt criminibus.*

Reus non relaxatur fideiussoribus, si crimen atrox sit.

4 *Membrorum suo nemo est dominus.*

5 *Reus an possit relaxari fideiussoribus, si pœna sit arbitraria.*

6 *Reus an possit fideiussoribus relaxari si in defectum pœnæ pecuniariæ esset imponenda corporalis, & num.7.*

8 *Iudex an possit nobilem magnæ conditionis de aliquo crimine delatum sub cautione relaxare donec processus fiat.*

9 *Iudex circa custodiam, & modum detentionis reorum amplum habet arbitrium.*

De fidessoribus reorum.

SVpra proxime uidimus de cõpositionib. pœnarũ, primã speciẽ relaxationis reorũ quãdo de crimine nõdũ plene constat, uidendũ est modo de alia specie relaxationis, quæ fit dum crimen est dubium, & iudex est in actu inuestigandi ueritatem, quæ fieri solet mediante fideiussore præstito per reũ de se repræsentãdo toties quoties fuerit reqsitus, uł de non recedendo ex certo loco sine iudicis licentia, sicut de non exeundo de ciuitate oppido, castro, aut palatio prętoris, & de soluendo pœnam.

1 † Videamus nũc pro quibus delictis sit relaxandus reus sub cautione prædicta, & dic, aut sumus in criminibus in quibus uenit imponenda dũtaxat pœna pecuniaria, quo casu reus fuit cõfessus, uel plene conuictus, & non debet relaxari sed detineri donec soluat pœnam l.si non confessus. ff. de cust. reo. aut nõ fuit cõfessus, neq; cõuictus, & debet relaxari pręstita idonea cautione de se repræsentando, uel de nõ recedendo ex certo loco, ut dicit Bar.in d l.1.ff.de cus.reo. ubi post Iac.de Are. declarat istum art. reducendo ad practicam.pro quo facit text.in l.fi.C. eo. tit. & l.1.& l si quis.ff.eo.tit. in q̃bus iuribus in affectu disponitur qđ in criminib.illis, in quibus uenit imponenda pœna pecuniaria, reus debet pstito idoneo fideiussore relaxari, & ratio est, quia pœna ipsa pariformiter satisfieri potest fisco per fideiussorem, sicut per ipsum & ptincipalem arg.l.denique,& l.seq.ff.r e iu. fi.

2 † Quinimo si iudex uellet retinere eum q̃ est paratus præstare idoneũ fideiussorem, posset agi cõtra ipsum in syndicatu actiõe iniuriarũ. ut not.Bar.in l.si uero ꝑ eõdẽnatione. §.1.ff. q̃ satisd. cog. Fallit regula ista qñ reus nõ haberet fideiussorẽ idoneũ. qa tunc detineri poterit ẽm Bart.in d.l.1.ff.de cust.reo & in d.l.si uero.§.1. Mulier autem honesta in causis criminalib. si crimen sit leue, uel de non atrocioribus, nõ debet personaliter detineri, neq; incarcerari, sed fideiussorib. relaxari, si habeat facultatem fideiubendi, si uero non haberet fideiussorem similiter non detinetur, sed statur suæ iuratoriæ cautioni, & relaxat. Si autẽ crimen esset de atrocioꝛib. tunc non incarceratur apud uiros, sed intruditur in monasteriũ, uel assisterium custodienda, uel apud honestas matronas conseruatur, ita dicit text. not. in auth. ut nulli iud.§.necess.uers.si uero crimen. translata in auth.nouo iure. C. de cust. reor. Hoc tamen intellige de mulierib. honestis, & quæ honestam uitam agunt.

3 † Mulieres uerò impudicæ, & inhonestæ non hñt istud priuilegium, ita dicit Bart. in d.auth. ut nulli iud. d. §. necess. uide Bal.& Doc. in d. auth. nouo iure. Quando uero crimen est atrox, uel est tale de quo uenit imponenda pęna corporalis, siue corporis afflictiua, isto casu non debet reus ifr fideiussorib.relaxari, sed ꝑsonalr̃ detineri, ratio est, ne eludatur iudicium, si postq̃ repertus fuisset culpabilis fugam arri pet iudicium eluderet, q̃m huic pęnæ corporali non potest ꝑ aliũ, q̃ ꝑ ipsum met reũ principalẽ satisfieri, ẽt si fideiussor expsse se obligasset ad pęnã corporalẽ, & diceret uelle subire pœnã in corpore suo in euentum in quem delatus curiæ, reperiretur culpabilis, non põt,

4 † qa nemo est dñs membrorũ suorũ, l.liber hõ. & ibi Bar.ff. ad l.Aql.& uide Barto.in d.l.1.ff. de cust. reo. & uide. 23.q.5.de occid. & cap. si non licet.& cap.

e cum homo. In quibusq; lem iuribus hē quod qn̄ sumus in huiusmodi criminibus, in quibus uenit inferenda pœna corporalis, sed distinctio personarū pro modo facultatem, dignitatis, honoris, criminis qualitate, innocentia rei, & similibus, ſm quod dicit tex. in l. 1. ff. de cust. reo. & ſm ista iudex arbitrabit, an reus sit detinendus in carceribus, uel in palatio militibus custodiendus, uel fideiussoribus cōmittendus, q eorū fideiussores nō de repñtando, sed de sistēdo in incerto loco, & non recedēdo ab illo, aut in uinculis cōiiciendus ſm qd̄ declarat Bart. dcm̄ illud Iac. de Are. in d. l. 1. in 2. col. & sic iudex ſm qualitates, & conditiones istas arbitrabitur modum detentionis ipsius rei ſm qd̄ considerat l. C. in d. l. 1.

5 † Aut sumus in crimine ex quo uenit imponenda pœna arbitraria, & isto casu an reus sit fideiussoribus relaxandus uel non, Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo. dicit, q aut delictum est adeo turpe qd̄ uerisimile est iudicē impositurum pœna corporalem, & iudicat sicut de pœna corporale simplr̄, & ideo non erit fideiussoribus relaxandus. d. l. 1. ff. de cust. reo. aut uerisimile est iudicē arbitrari dēe pœnam esse pecuniariam, & poterit relaxari. d. l. si uero pro cōdemnatione. §. 1. ff. q satisd. cog. q2 ista casu iudicat de eo sicut de crimine pro quo uenit imponēda pœna pecuniaria simpliciter d. l. si uero. & uide Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo. q tñ nō ita distincte loquit. Sed quærit qd si in defectū pœnæ pecuniariæ uenit imponenda corporalis an tunc poterit sub fideiussoribus relaxari, & cōcludit q nō, deinde dat modū, & cautelā, quō possit relaxari uide ibi per eū. Bal. autē in d. l. nullus. C. de ex exhi. reis aliter distinguit, & clarius ac copiosius dicens.

6 † Quod aut sumus in crimine ex quo uenit imponēda pœna ordinaria, aut extraordinaria, & arbitraria. Primo casu qn̄ ordinaria, & determinata, aut est pœna corporalis aut pecuniaria, si corporalis non erit fideiussoribus relaxandus, imò detinēdus. & custodiendus in carcerem d. l. nullus in fi. & l. si quis in ea C. de cust. reo. & l. 1. ff. eo. tit. qn̄ autē esset cōfessus delictū aut legitime cōuictus, nō solū est detinēdus sed ēt in uinculis cōiiciēdus, & supponēdus, donec ferat snia, & mādet executioni. d. l. nullus. in prin. & l. si confessus. ff. eo. tit. ideo tūc nō est fideiussoribus relaxandus, qa fugiēdo posset illudere pœnā, & iudicē simul, qm̄ non est in ptāte fideiussoris soluere iudicatum, & ita dicit Bald. & in d. l. 1. ulo lus. Si aūt est imponēda pecuniaria, aut reus est cōfessus delictū, aut cōuictus, & si ē nō est relaxandus, sed detinendus, & cōfestim cōdēnandus d. l. 1. & fi. C. de cust. reo. & l. si confessus. ff. eo. t.

7 † Aut non confitetur sed negat, & debet fideiussoribus dimitti, qui debēt promittere de repñtando illū, & de soluendo pœnam delicti pro quo detinet, ut d. l. 1. ff. de cust. reor. & ex hoc not. quod Bald. uult q ille tex. in d. l. 1. ff. de cust. reor. intelligatur etiā de fideiussore pstito se repræsentando, & soluendo pœnam licat Bert. ibi dicat quod lex illa debet intelligi de fideiussore præstito de non seperando nec recedendo de certo loco. Quæ intelligentia Bart. mihi uidetur quod nimis restringat tex. Et ideo mihi magis placet intelligis Bald. uel dic q intelligitur de utroque. ex quo tex. simpliciter loquitur, nec magis se restringit ad unam speciem fideiussoris quàm ad alteram, imò ſm declarationem gl. in uers. fideiussoribus, uī intelligere potius de fideiussore de repñtando secundū quod ipsa exemplificat. s. qn̄ crimen esset leue, sed p leui crimine isto uenit imponenda pœna pecuniaria, ideo fit relaxatio sub fideiussore de præsentando, ut d. l. fin. C. de exhib. reis. & l. 1. ff. de cust. reo. nimis enim durum esse uidetur, q quis detineatur in palatio uel in alio loco, ex quo recedere non possit pro tam leui crimine, quia uideretur detineri in carceribus, ex quo locus ille p carcere habet, ut not. Ang. in l. 2. C. de exhib. reis. & Paris de Put. in tract. synd. in c. an potestas qui aliquē tenebat arrestatum. f. 29. in materia carcerationis. uide gl. in d. l. 1. ff. de cust. reo. i uer. uel sibi. quæ hoc idem tenet. Et clarius hoc sentire uidetur q tex. loquatur de fideiussore de repræsentando, dum allegat tex. in l. cum clericis. §. 1. & §. ipse uero. C. de epis. & cler. qui tex. proprie loquit de fideiussore de repñtando, & stando iuri, & iudicatum soluendo sub certa pœna si recte inspiciat. Tertio uero casu, qn̄ sumus in pœna arbitraria. & isto casu dicit Bald. considerādum esse criminis qualitatem, loci consuetudinem, & conditionem personæ l. qd ergo §. pœna grauior. ff. de his qui not. inf. unde si uerisimile est, q pœna sit corporalis, idē iudicat quod de ordinaria corporali, si uero cōsiderat q sit pecuniaria, idē seruat qd̄ in pecuniaria ordinaria.

9 † Post prædicta quatuor & not. bene hāc qō. quæ sæpius

occurrit in facto. Quidam nobilis uir, & magnæ condõnis, aut diuitiis copiosissimus, ĩputatur de crimine aliquo, ex quo de iure cõi, uel ex forma statutorũ uenit imponenda pœna corporalis, citatus comparet, examinatus negat, iudex uult ipm detinere donec pficiat pcessus, & purgentur indicia, iste replicat dicendo, q eft paratus seipm obligare de se reprãtando toties quoties &c. sub pœna mille due. &c. & de stando iuri, & parendo iudicato uel dicit qd' uult præstare idoneam cautionẽ de se repñsando ut supra. quæritur an iudex poterit illum relaxare sub tali fideiussione, uel propria obligatione, & uĩ dicendum qd' non quia cum sit pœna corporalis, posset illudi iudicium, ut supra proxime diximus, & not. in d. l. 2. C. de cust. reo. & l. fin. C. de req. re. Contrarium tñ dicendũ est, & ista ẽst ueritas, q iudex pro criminis qualitate, & magna psonæ cõdõne, p dignitate, uel innocẽtia poterit arbitrio suo detentionem ipsam moderari, & demũ nobilẽ dimittere, aut sub propria iuratoria, aut sub fideiussoris obligatione de repñtando, uel de nõ discedendo ex certo loco, fm qd' notat Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo.

9 † Concludendum est igitur q iudex circa custodiam, & modum detentionis ipsorũ habet magnum arbitrium à lege, ut dicit l. 1. C. in d. l. 1. ff. de cust. reo. dũ dicit q de custodia reorũ proconsul existimare solet an incarcerem sit recipienda, uel militib. tradenda, aut fideiussoribus committenda, uel sibi, quod est qñ fidei propriæ obligationis ipsius rei iudex stare intendit, quod facere põt ut dixi, p p arbitrium qd' habet à lege, & hoc fit aut ex criminis leuitate, aut personæ nobilitate, dignitate, uel grauitate, seu p p amplissimas facultates quibus coniecturis uerisimile esse uĩ ipsum reũ nõ fugiturũ, nec iudicium delusurũ, ut d. l. 1. & l. non oẽs §. à Barbaris. ff. de re mil. & l. cũ clericis. § 1. & §. seq. C. de epis. & cler. & p Bal. & Ang. in d. l. 2. C. de exhib. reis.

1 *Iudicis arbitrio remittitur qualiter reus custodiatur.*

2 *Innocens præsumitur cuius nocẽtia non probatur.*

3 *Modus rei custodiendi secundum criminis qualitatem committitur iudici.*

1 IUxta prædicta successiue † quæro. Quid si iste nobilis, uel ditissimus, ut supra fuerit delatus de crimine graui, ex quo uenit imponenda pœna mortis, non tamẽ est de atrociribus, & dicat nolle incarcerari; sed habere palatium, uel unam cameram in ipso palatio loco carceris. & ibi per milites custodiri, uel præstare idoneas cautiones de non discedendo ex loco prædicto, donec fuerit completus pcessus, an iudex poterit, sine scrupulo iustitiæ illi cõplacere, & bñ dic & istud remittitur arbitrio iudicis, q bñ considerare debet criminis qualitatẽ, psonæ cõdõnem, & illius innocentiã uel culpã, quę cõiecturari pñt ex qualitate iudiciorũ. si. n. uiderit indicia esse leuia, uel pcedere maleuolis, & suspectis psonis, poterit cõiecturari potius p innocentia, q̃ p crimine ipsius detenti, & p pea isto casu poterit retineri in palatio, uel in aliqua camera cum cautione, uel custodia militũ. & hoc est qd' dicit tex. in d. l. 1. uel p innocentia psonæ, & ibi gl. † q potius psumendũ est pro eius innocentia q̃ pro culpa, q de bono uiro bonũ psumendum est l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. & p Batt. in l. si cui. §. isdẽ ff. de accus. & p Abb. & Can. in c. afferte, de præsump. si uero delatus sit magis suspectus de crimine, uel q indicia grauius, stringunt cõtra ipm, uel quia alias cõmisesit simile delictum, & similia. & tunc non debebit ipsum extra carceres detinere, fm q cõcludit Bar. &

3 Doct. in d. l. 1. † Pro quo facit l. Diuus. l. 1. ff. eod tit. & l. 1 §. si quis in. ea. & l. fina. C. eo tit. in quibus omnibus iuribus cõmittitur iudici custodiendi modus fm criminis qualitatem, cuius arbitrium in his plurimũ uersatur quemadmodum in exñtia, & grauitate indiciorũ ad torturam, ut l. 1 in princ ff. de qõ. & p Bart in l. fin. ff. eod. tit. & diximus supra. lib. 4. in prin. & l. testiũ. §. tu magis. ff de test.

De fuga incarcerati.

NVnc uidendũ est de fuga reorũ, & in isto tit. nigrum erit gñalius rubro, iuxta notata p Doc. in sub. ff. solmat. nam in pcessu tractabit de fuga carceratorũ & illorũ quoq; qui nondũ fuerunt incarcerati. Et q̃uis plures sint fugarũ ſpẽs, de illa tñ reorũ fuga qui criminis occasione fugerũt hic tractandum erit. & ista est duplex, q̃dam q̃ fit ante incarcerationẽ, q̃dam uero q̃ fit postq̃ quis est intrusus ex ipsis carceribus. Videamus primo de illa quæ fit anteq̃ quis sit inclusus in carcerẽ, & p faciliori doctrina figurabo casum.

1 Fuga ante incarcerationem an faciat criminis probationem.
Probatio plena an inducatur ex fuga.
2 Probatio semiplena tantum ex fuga inducitur.
3 Fuga quandoque in delictum imputatur.
4 Fuga quandoque ad probationem alterius criminis inducitur.
5 Fuga officialis publici quid operetur.
6 Fuga sola nonnunquam in criminalibus plenam facit probationem.
7 Fuga eius qui carceribus fractis causis aufugit plenam probationem facit.
8 Fugitiuus non præsumitur qui statim sponte sua reuersus est.
Latitans in domo an dicatur fugisse.
9 Reus iurans se veritatem dicturum, an possit de mendacio puniri si mendacium dixerit.
10 Fugiens præsentiam iudi. ex fauentiis non punitur.
11 Malum semper præsumitur de malo iudice.
12 Appellare præsumitur qui ad superiorem iter aggreditur.
13 Fugiens ex camera uel palatio potestatis in quo detinebatur pro confesso habetur.
Fugiens in fine ad sententiam audiendam citati.
14 Reus carceratus ostium apertum reperiens non habetur pro confesso si fugerit.
15 Fugiens de licentia custodis non habetur pro confesso.
Fugiens ex carcere priuato non habetur pro confesso.
16 Carceres publici qui sint, & qui priuati.
17 Latitans domi ne capiatur an fugisse dicatur.
18 Debitor qui ob multa debita tam contracta fugit si reuersus cum eis transigat, an possit per unum ex illis ob fugam precedentem ut suspectus capi.

1 Quæro primo, † An fuga quæ fit ante incarcerationem, faciat probationē criminis aduersus fugientem. Titius reperitur occisus de nocte, ignoratur quis illum occiderit, & qui fuerunt eius socii, aut fautores. Meuius, & Sempronius postquàm dictam homicidium factum esse dr. à ciuitate fugam arripuerunt, & nescitur ex qua cā, quæritur an ipsa fuga probet illos esse istius criminis reos, & si non probatur plene, an saltem ex dicta fuga semiplena probō oriatur. Rñ. dixerunt quidam ꝙ ex fuga hmôi induci tur plena probatio, ex quo fuga ipsa est maleficium. l. desertorem. §. desertor. ff. de re mil. & l. si quis sit fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. & l. impuberib. ff. de susp. tut. & ibi Bartol. & idem Bart. in d. l. desertorem. §. 1.
2 † Quidam alii dixerūt, ꝙ ex fuga non inducitur plena, sed tm̄ semiplena probō, ut est gl. in l. admon. ff. de iureiur. & gl. in l. in bonæ fidei. C. eod. tit. c. fin. de succ. ab int. & cap. si de iureiur. & ibi p Can. Quidā alii dixerunt qđ fuga de p se in causis criminalib. nullā facit probōnem plenā, neq; semiplenā, sed solum quandā suspicionem, ita qđ fuga sola nō facit indicium ad torturā, & adducunt text. in l. unica. C. de rap. uirg. ubi dr, ꝙ cōtra raptores fugientes, si postea capti fuerint post legitimas, & iuri cognitas probōnes sine scriptione, durissimis pœnis afficiantur, cum tamen post fugam requirat exactissimas, siue clarissimas probationes, sequitur ergo quod fuga nullam facit probōnem, ita tenet Saly. in d. l. unica. Circa q̄ bř dicendū est, quia cupio me expedire fin qđ eleganter nota Bart. in d. l. admon. ff. de iureiur. & in l. lege Corn. ff. ad Syll.
3 † ꝙ qnq; fuga imputatur alicui ad delictum, & sic fuga est ipsum delictum, & tūc pbata fuga, pbatum est delictū, & ita intellř tex in d. l. 3. §. def. & §. emanf. ff. de re mil. & l. qs sit fug. § apud lab. ff. de ædil. edic. Qñque fuga non inducit ut delictum principalē, sed ad pbōnē alterius delicti, tūc si qdē ad probationē alterius criminis probandi sufficit sola suspicio. sicut est in suspecto tutore, & isto casu silř pbatū est delictū, qđ cōsistit in sola suspicione, & ita intellř tex. in d. l. impub. in fi. ff. de susp. tut. & l. locorū. C. de omni ag. def. lib. 12.
4 † Qñq; fuga inducitur ad probationē alterius criminis, in quo requiruntur plenę & ordinatæ pbōnes ut l. sciant cuncti. C. de prob. c. in literis, de test. & cap. licet clamor. eo. tit. & tunc per fugam non fit plena pbō. sed nec semiplena, sed qualisqualis præsumptio siue suspicio, ut l. lege Corn. ff. ad Syll. l. 1. C. de rap. uirg. & ibi Cyn. Bald. Saly. hoc idē tenent, & Bal. in l. 1. in 5. col C. de fer. fu.

Cōclusio ergo regularis sit ista, ꝙ quotief cūq; fuga non inducit ut delictū principalř, sed ad probōnem alterius criminis, ad qđ probandum requirunř ordinatæ pbōnes, ut l. 1. C. de rap. uirg. & l. fin. C. de probat. c. in literis, de test. tunc fuga non facit plenam neque semiplenam probōnem, sed facit quandā suspicionem d. l. 1. C. de rap. uirg. & l. in l. Cor. ff. ad Syll. & Bar. in l. si, ff. de q. & per ea quæ diximus supra, & notant Mod. practici in eorum

 tract.

tract. malef. de quibus late memini supra in
5 tit. de q̃o. & tort. q. 3. in mã inditiorũ. † Quæ
quidẽ cõclusio fallit primo in oĩbus officiali
bus publicis, siue sint officiales q̃ p̃sunt iusti
tiæ, siue p̃sunt administrationi, ut in authen.
de coll. §. sup hoc, & l. 3. C. de exac. trib. lib.
10. qui isti si t̃pe syndicatus uel quo reddere
debent rõnem administrationis suæ aufugerũt
de loco in quo offm̃ gesserũt, illorũ fuga
facit semiplenam p̃bõnem, ut d. authen.
de coll. §. super hoc, & §. si qs aũt. & ĩ auth. ut
iud. sine quo suffra. §. necessitatem, & in au
then. de exhib. reis. §. si uero, etiã q̃dam. ita q̃
p̃cedente fuga hm̃oi actor eius aduersarius
non cogit̃ facere alias probõnes de his quę pe
tit, sed solo eius iurm̃ stat̃, quo iũcto cum fu
ga officialis, inducit̃ plena p̃bõ, ut ĩ d. iurib.
6 † Qñq; uero inducit̃ plena p̃bõ criminis con
tra reum pp odium fugæ, ut est casus in l. si
apparitor. C. de coart. lib. 12. ubi dr̃, q̃ si ap-
paritor pendẽte iuditio cõtra ipsum t̃pe syn
dicatus, siue reddendæ administrationis aufu
gerit, iudex debet cõtra ipsum emittere edi.
ctum peremptorium, ut compareat ad se de
fendendum, quo non comparente poterit fer
re sñiam cõtra ipsum et absentem, & nota, q̃
ibi est casus singularis, q̃ in causa criminali
fert̃ sñia cõtra absentẽ, & cõtumacẽ, & fuga
hr̃ pro plena probõne, cuius cõtrariũ dispo-
nit̃ de iure cõi l. absentem. ff. de pœn. & l. 1. &
fin. ff. de requir. reis & l. in l. Corn. ff. ad Sylla.
& l. 1. C. de rap. uir. cũ si. Qñq; autem non cõ
tra ipsum fugientem, sed contra alium. f. rele
ptatorem hunc fugitiuum ex fuga prædicta
inducit̃ plena p̃bõ, ut l. consiliarios. C. de as-
sesso. & ibi Bart. & l. 3. C. de exact. tribut. lib.
7 10. † Secundo, fallit in eo qui fractis carceri-
bus cum cõspiratione aufugit, cuius fuga plenã
facit probõnẽ contra ipsum, ut l. in eos ff. de
cust. reo. & latius declarabitur infra eo. loco
suo. Hæc tñ exceptio siue fallentia prior limi
tat̃ pluribus modis, ut nõ procedat, & primo
qñ qs aufugit aĩo reuertendi, & deinde re
uersus fuit sponte, q̃a nõ subiicit̃ pœnis p̃di
ctis, nec fuga inducit probõnẽ contra ipsum
isto casu ut d. l. desertorem. §. 1. & ibi gl. ff. de
re mil. & d. l. quis sit fugitiuus. in princ. & §.
apud Labeonem. & ibi Bart. ff. de ædil. edic.
Sed qualr̃ p̃babit̃ q̃ habebat aĩum reuerten
di? dic, q̃ p testes, quia forsã anteq̃ fugeret,
declarauit aĩum suum coram testibus, q̃ di-
scedebat aĩo reuertendi. iuxta not. p Bart. in
l. 1. §. si quis ipsi p̃tori. ff. de oper. no. nũc. si ue
ro p testes id p̃bari non põt, considerat̃ cõdõ
p̃sonæ an sit nobilis, honesta, & legalis, uel
potius uilis, & suspecta, & s̃m illius cõdõnẽ
iudicatur fugam, ut l. non oẽs. §. à Barbaris.
8 ff. de re milit. † Item attẽdi an sit diuturna
uel breuis absentia, q̃a si cito reuersus fuerit,
p̃sumit̃ q̃ aufugerit aĩo reuertẽdi. put reuer-
sus fuit, aut diutius stetit absens, & p̃sumit̃ q̃
aĩo fugiendi. & non reuertendi recesserit d. l.
desertorem. §. emansor. & ibi gl. & Bart. qui
hoc bene notant, & d. l. qs sit fugitiuus, in
princ. & idem tenet. Bal. in l. 1. in 5. col. C. de
ser. fug. Secundo limitat̃, ut nõ procedat qñ
qs aufugeret aut latitaret cautus in domo,
non eundo p urbem, nec apparendo in publi
cum post formatam inq̃sitionem, aut postq̃
curia cœpit cõtra ipsum procedere, q̃a iuste
timet q̃ timet p̃secutionẽ curiæ, ita no. dicit
Bar. in gallius text. in d. l. in fi. ff. de bon. eor.
q̃ ante sent. & c. ubi dicit q̃ fuga aut latitatio
isto casu q̃ non fieret, si adhuc nulla esset for
mata inquisitio uel accusatio, uel anteq̃ curia
cœpisset cõtra ip̃m p̃cedere, q̃a si tũc aufuge
ret fuga illa faceret indiciũ cõtra ipsum, aut
saltem induceret̃ suspicio, ut l. lege Corn. ff.
ad Sylla. rõ est, q̃a isto casu non ex alia causa
q̃ propria criminis cõsciẽtia aufugisse p̃sumi
tur, ita dicit Bart. in d. l. 1. quã doctrinã dili-
genter not. q̃a non reperii alibi, & est magni
9 effectus, eius l. arg. dixerunt quidam. † Qđ
reus q̃ iurauit sup inquisitione dicere ueritã-
tem, & postea dixit mẽdacium ut saluaret ui
tam, q̃a negauit d̃ta cõtenta in ea uera esse, q̃
licite potuit hoc facere ut mortem euitare,
q̃a iura p̃mittunt unicuique uitam, & sangui
nẽ proprium quouis modo redimere, & non
tenebit̃ de periurio ut no. in d. l. 1. ff. de bon.
reo. & c. uide Alex. in apostil. Bart. d. l. 1. in fi.
ubi dicit ita fuisse cõsultum p plures peritos
Doct. p̃dicta tñ intellige esse uera qñ est cri-
men tale ex quo uenit imponenda pœna san
guinis, ut l. transigere, & qđ ibi no. gl. & Bal.
C. de transacti. & d. l. 1. ff. de bo. reo. & c. Ter
tio limitat̃ p̃dicta exceptio qñ cõstabat q̃ qs
debebat capi de facto q̃a tũc licet aufugere,
& euitare uiolentiã facti, & tũc fuga prædicta
nõ operat̃ aliq̃d cõtra ipsum, ita dicit d. And.
de Isern. in const. reg. in c. ut participatio, ut
refert, & sequitur d. Par. de Put. ĩ tractatu synd.
in c. an iudex. fol. 52. in 2. col. in uolum. meo.
10 † Quarto limitatur, ut non noceat fuga, qñ
quis

quis aufugit præsentiam sæuientis iudicis, qui consueuit esse multum crudelis cũ subditis suis, & in quo plus sęuitiæ q̃ iustitiæ reperitur inesse, istæ.n.dr iustus timor, & fuga. isto casu dr esse facta est iusta causa, ita dicit idem And.de Iser.in const.reg.in c. grandis, & c.pœnã eorũ,& do Lud.de Pœn.in l.si coloni. C. de agri.& censi. libr. 12 ubi dicit ꝙ si qs timet sæuitiam impii iudicis in quo nulla est iustitia, sed tota crudelitas, aufugeret ex curia in qua tenebat aut custodiebat deten-
11 tus non debet hri ꝓ cõfesso,† qa de malo iudice malum ꝑsumendum est l. si qs ꝓ impressionem. C. qđ met. causa. arg.l.non oẽs.§.a Barbaris. ff. de re mil. Pro quo facit ẽt quod no.Bar.in d l.1.§. si qs ipsi ꝑtori. ff. de oper. no.nunc.ubi dicit,ꝙ ille q omnino aut ꝓbabiliter timet pœnitẽtiã iudicis dubitãs ne cõtrã ipsum inuitum inseuiat, iactus ille q fiendus erat corã iudice,sufficit si fiat,corã uicinis,& amicis,idem tenet Par.de Put.in dicto suo tractatu syndic.in d. c. an iudex, qui demum offert bonam cautelam officiali.cuius fuga faceret probõnem cõtra ipsum,ut quotiescunq; uideret officiales syndicatores sibi inimicos,& suspectos, iter arripiat ad sup.orem cũ protestatione, ꝙ non intendit ꝑ illũ recessum arripere fugam,ut fugiat iustitiam sed accedere ad superiorẽ ut audiatur in cau
12 sa sua ꝓ iustitia sine suspicione. † Nã q arripit iter ad superiorẽ,uř appellare,& accessus ille loco appellationis hř ſm Host.ĩ c ut debitus,de app.de quo Bal.dixit esse text.in l. sed si per prętorem.§.fin.ff.ex quib. cau. maior. & aliquid per Bar.in d.l. 1.§. si qs ipsi ꝑtori. de ope.no.nun.Seqtur nunc secũda exceptio declaranda,qñ fuga fit ex carceribus,quo casu fuga facit plenam probõnẽ, ut supra diximus,imò facit fugiẽtẽ hři pro cõfesso crimẽ illud,pro quo detinebat l.in eos.ff.de cus.reo. adeo ꝙ iudex poterit ferre sẽtẽtiã cõtra fugiẽtẽ,ac si fuisse uere cõfessus ĩ iudicio, ẽt ꝙ sit absens,ita sentit gl.& Bar.in d.l.in eos ut sequat cõfessionis effectus.& est text.ĩ l.si apparitor. C.de coharta.lib. 12.qđ not.ut diximus qa est casus exceptus cõtra regulã iuris cõis ut absens pro crimine dãnati possit d.l. absẽ
13 tem.ff. de pœni.cum sim.† Qđ dcm amplia ut procedat ẽt in fugiente ex aliqua camera, uel ex palatio prętis in quo detinebat sub custodia,ita tenendum est arg.illius text. d.l.in eos,qa loca ipsa, siue palatiũ dř esse carcer,

qñ qs detinet in eo de mãdato iudicis, ut est tex.& ibi notant Doct.in l. 1.ff.de custo.reo: uide Ioan.And.in addi.ad Spe.in tit. de præsum §.species.uer.uiolẽtia. Vbi uult,ꝙ ẽt arrestatus in ciuitate aut palatio ꝓ crimine, si fugit ĩ arresto,habeat pro cõfesso,uide ipsũ, q copiose narrat istã materiã in d.addit.Qui qrit an sit necesse dictos fugitiuos citare ad sñiam qñ sunt absentes,& cõcludit demum, ꝙ non,cõtra quẽ uř esse text.in d.l. si apparitor.C.de cohart.lib.12. ubi absens ꝑ fugam, citandus est ad sñiam edicto peremptorio, ut in fra certum terminum compareat, quo elapso, & non comparente, iudex poterit ferre sñiam cõtra absentẽ. & hoc uř esse magis tutũ pro sentẽtia,ut ꝑ dictũ saltẽ citẽtur, ut l.properandũ.C.de iud.qđ tenet ẽt gl. in d.l. si apparitor, ideo cogita. Hæc ẽt exceptio recipit nonnullas limitationes,& primo ut nõ procedat qñ qs esset incarceratus pro inqsitione gñali,sed solum qñ ex speciali inquisitione,& pro certo crimine. ita singlř limitat Bal.d.l.in eos.in consi.230.lib.1. qđ incipit primus qõnis articulus ubi dicit d.l.in eos. ita dře intelligi ſm ꝙ refert Ioan. And. in d. addi.de qua supra.Secũdo limitať, ut nõ procedat d.l.in eos,nisi fuga ipsa facta fuerit cũ cõspiratione prius habita in carceribus cum sociis, hoc modo hř pro cõfesso alias nõ ut dicit Bal.in d.cons.230.†Tertio limitatur,ut nõ ꝓcedat illa dispõ nisi qñ interuenit fractura carcerũ,alias si sine factura aufugissẽt, qa exiuerũt ꝑ fenestras,aut ꝑ ostiũ,ut qa inuenerunt ostium apertũ, ut latius infra dicetur,nõ haberẽtur ꝓ cõfessis.ita limitat Bal. d.l.pen.in d. cõs.qui dicit ita tenere Guil. de Cun.in l.succurrit.ff. ex qui.cau. maior. idẽ tenet Bald.in l.in bonæfidei in 11. col. C.de iureiur.ubi dicit ẽt ꝙ fuga incarcerati non ꝓbat cõtra ꝑtẽ uel iudicem seu officialẽ. Quarto limitať, ut non habeat locum in eo q aufugit animo reuertẽdi,& deinde sponte reuersus fuerit.qa ille nõ hř ꝓ cõfesso,nec incurrit pœnas de qbus ĩ d.l.i eos. Qñ aũt, & qualř cognoscať ꝙ fugiẽs habuerit aĩum reuertendi, satis plene dcm fuit supra eo. in ꝑcedenti excep.in 1.fallen. Quarto limitatur d.l in eos,ut nõ procedat qñ fugiens inuenit ostium carceris apertum,ita notant et declarauit Ang.illum text.in l uerum la 2.ff.de eff. frac.ſm.ꝙ refert idem Ioan. And.in d. apo. de qua supra, uide aliam apost.ad Bar.in l.1.d

15 ff.de bo.eor.&c. † Quinto limita ut non ha-
beat locum d.l.cos, qñ qs aufugit de licẽtia
custodis. qa isto casu tenebiť custos,& nõ ip
se fugiẽs, ita tenuit Guil.de Cu in l.quoties.
C.de exac. trib lib.10. & Bal in l.ad cõmen-
tariensem, eo.tit.uide Ioan.And. in d. addit.
& facit tex.optimus ĩ l.cõsiliarios,C.de asses
so.Sexto limita, ut duntaxat habeat locũ in
eo q aufugit ex publicis carceribus, non aũt
in eo q ex priuatis carceribus aufugeret, ita
dicit Guil.de Cug.ĩ d. l.succurriť. Bal.ẽt ibi,
ẽm qđ referunt Ias.& quidã alii Mod.in l.ad
monendi, super gl.in uer.fuga.ff.de iureiur.
16 † & notat quòd publici carceres nõ solum
dñr illi q fortibus clauibus aperiunť. & hñt
ppetuos custodes; uerũ ẽt dici pñt carceres
publici aliqua alia camera in palatio pîãtis,
imò totũ palatium,qñ ptor uel iudex statue
ret alicui locum p carcere, qa carcer publi-
cus dr locus ordinatione, & decreto iudicis
deputatus, in quo custodiať persona, sicut es
set palatiũ ptãtis.arx,uel alia domus,ut no-
tant Doct.in l.1.ff.de custo. reo. & ideo si ty
rannus uel alia priuata psona capetet aliquẽ
& uiolenter detinere in aliqua arce,uel ẽt in
carceribus q solent esse publici,nihilominus
isto casu dñr carceres priuati; quia destinati
sunt per hoĩem nullam hñtem iurisdictionẽ
sup hoĩe capto uide Bal.ĩ d.l.succurritur. &
17 Bar. & Doct.in l.2.ff.de priua.car.†Sed quæ
ro, qd si aliqs latitat, & nõ apparet in publi
cum ne capiať,ne dicať fugere,dic ꝙ non ita
dicit Bal.in l.1.in 3.col C.de ædil. actio. cui
cõcordat dcm̃ Bart.in l.1.in fi.ff.de bon.eor.
&c.in 2. membro suæ distin.Et qd si mulier
aufugit de carceribus causa euitandæ libidi
nis? dic ꝙ nõ hř p cõfessa ẽm Bal.in d. l.1.in
3.col.Et qd si aliqs fuit accusatus ꝙ pduxit
falsum instrm, & dũ cõtra notariũ q de illo
rogatus fuerat, pcedereť de falso, notarius
aufugit, an fuga notarii noceat parti, & in
quo, uide Io.And.in d.addi.de qua supra. Et
no.unum qđ dixit gl.no.in auth.de exhi. re.
§.si uero ẽt qdam,ubi dixit arg. illius text. ꝙ
si famulus aut seruitor aufugerit, aut recesse
rit à dño sine licentia, ꝙ omnia bona q̃ defi-
ciunt in domo patroni,psumũtur à dicto ser
18 uitore fugiente furto fuisse subtracta.† Post
hæc q̃ro qd si unus aufugit pp multa debita
p ipsum cõtracta, qa timebat ad instantiam
creditorũ incarcerari,deinde reuersus cũ oĩ-
bus uel maiori parte cõcordauit, an poterit
postea per aliquã ex illis creditoribus, aut p
alios creditores posteriores rõne pcedentis
fugæ capi, ut suspectus de fuga? Doct.in d.l.
admonendi,in gl.magna.in uers.fuga,tenẽt
ꝙ sic,uide larius ibi.pquo facit text.in l.non
oẽs.§.à Barbaris.ff.de re mil.& p hęc sum ex
peditus de ista mã fugæ,de qua uide late per
Doct.maxime Mod.in d.l.admõ.& quædã p
Alex.ĩ apo ad Bar.ĩ d.l.1.ff.de bo. eo. q ante
sen.&c.& ĩ l.in eos.ff.de cust.reo.& Io.An.in
addi.ad Spe.ĩ tit.de psum.§.spés.uer uiolẽta.

De calumniatoribus.

Post carcerum liberationẽ utile est uide
re de calũniatoribus, q falsas uel calum-
niosas accusationes aut q̃relas pponũt
aduersus innocentes, qualř de ipsorũ calum
nia cognoscať,& qbus pęnis puniẽdi sunt, p
cuius faciliori notitia bř figurabo casum. Ti-
tius, à tribus nocturno rpe insultatus fuit, &
tribus uulneribus pcussus, Sempronius qui
alias ipsius Titii inimicus dicebatur hac de
cã, uel p p alias suspiciones captus, & ĩcarce
ratus fuit,& instigãte Caio cõsanguineo uel
amico uulnerati, cõtra Sẽproniũ processum
fuit in causa, ẽt usque ad rigorosum examen
inclusiue, sed qa d. Sempronius in ueritate
istius criminis innocẽs erat, institit fortis ad
omnem paragonem, quem cum iudex inno
centem cognosceret, absoluit, & à carcerib.
liberauit, nihilominus quia in dictis carceri-
bus p plures dies stetit inclusus, & magnas
expensas fecit,& calumnias d. Sempronii p̃-
tendit se passum fuisse,& uult proponere cõ
tra d.Caiũ accusationẽ, aut querelã calũniæ.

1 *Iniuriam carceris, & torture passo, quo subue-*
niantur remedio aduersus calumniatorem seu de
latorem eius.
2 *In lex reo absoluto, de accusatoris falsi consilio in*
quirere debet.
3 *Calumniatorum tres sunt species.*

1 Quæritur modo quo † iure, & qua uia
succurritur huic Sẽpronio contra istũ
Caiũ delatorẽ siue ĩstigatorẽ. Respon.
quidam dixerunt, ꝙ contra Caium proced
non põt de calũnia, quia non uenit ut accu
sator apertus, nec se inscripsit ad pœnam ta
lionis; & nulla acta in causa criminali facta
fuerunt noĩe suo; ut l.fin.C.de accu.& l.1.in
princ.ff.ad Turp.& l.2.C.qui accu. non pos.

In

In contrarium est ueritas, quod imo non solum accusator, sed & querelans, instigator, & solicitator causæ criminalis, siue sit publicus, siue secretus quocunque procedat tenetur de calumnia, ut est tex. no. in l. 1. §. incidit, & ibi gl. & Bar. ff. ad Turp. & d. l. 1. in princ. §. calumniari, &
2 §. sed non utique. eo. tit. ubi dicitur † quod iudex reo absolutio, tunc incipit de accusatoris aut delatores cōsilio quęrere qua mēte, & quo aīo ad accusationem processerit, & si inuenerit illum calumniose, & dolose ad accusationem ipsam processisse, sufficit, quod pronunciet illum calumniasse, quamuis pœnam certam non exprimat, lex tamen irrogat pœnam d. §. sed non utique. uers. nam si quidem. † Et pro faciliori noti-
3 tia istius materiæ præmitto, quod tres sunt species calumniantium principaliter, quidam enim dicitur calumniator, quidam præuaricator, alius uero tergiuersator. Calumniator est qui scienter, & dolose falsa crimina proponit in accusatione uel inquisitione. Præuaricator uero est qui uera crimina dissimulat. Tergiuersator aut est qui in uniuersum ab accusatione recedit ut not. in l. 1. in pri. in uer. calumniatori, ff. ad Turp. his sic præsuppositis deuenio ad quæst.

1 *Calumniator an illico præsumatur quis eo ipso, quod carmen intentatum non probauit.*
Pœna calumniantis est supplicij similitudo.
2 *Pœna senatuscon. Tur est in quinque auri libris fisco applicandis.*
3 *Calumniator in probatione deficiens non punitur si deferre tenebatur.*
4 *Accusans alium de crimine non auditur, nisi cautione præstita de lite prosequenda, & expensis reficiendis in casu succumbentiæ*
5 *Deficiens in probatione an teneatur de calūnia si per uiam inquisitionis procedatur.*
6 *Accusans ob necessitatem officij, an puniatur ob calumnia si in probatione defeceris.*
7 *Denunciantes qui tenentur, & si in probatione deficiant an puniantur.*
8 *Iudex an incidat in Turpillianum ex mere procedens officio instigante nemine si reus fuerit innocens repertus*
9 *Iudex in dubio præsumitur processisse zelo iustitiæ, non per calumniam aut dolose.*
10 *Accusator calumniosus in extraordinariis puniri potest pro motu iudicis.*

1 Quero an eo ipso quod quis † non probauit crimen quod intendit, dicatur calumniasse, ita quod de calumnia condemnati posit? quidam dixerunt quod non, quia si iudex pronunciat in causa calumniæ contra accusatorem, & reliquos non probasti, per ista uerba non dicitur esse cōdemnatus de calumnia, sed potius absolutus ibi dum dicit, pepercit ei &c. si uero pronunciauerit calūniatus es, eo ipso incidit in Turpillianum. d. §. sed nō utique uers. nam si quidem. Sed contra prædicta facit tex. in l. 1. §. 1. C. de aduo. diuer. iud. ubi dicitur quod eo ipso quod quis deficit in probatione, dicitur calumniasse, & ut calūniator cōdemnari poterit pœna calumniæ. Quæ calumniantis pœna est similitudo supplicii, ut est gl. in d. l. 1. C. de aduoc. &c. & ibi Bartho.
3 † Pœna uero S.C. Turpilliani est 5. librarum auri fisco applicandarū, ut l. 3 §. fi. ff. de præuaric. & ibi glo. Ad contrariū supra formatum ita respondetur, quod reperiuntur quædā personæ, quæ cōpelluntur aliqua iusta de causa ad accusandum, quarū quidam sunt, quæ ratione sanguinis, ut uendicent necem defuncti, sicut mater quæ agit de morte filii, ut l. mater. C. de cal. & infra dicetur. Itē uxor de morte uiri. & econtra, pater de morte filii, & econuerso. l. cal. C. cod. tit. & no. in d. l. mater. & per gl. in l. athletas. §. pen. in uer. ex utraque. ff. de iis qui not. inf. quidam sunt qui ratione officii cōpelluntur ad accusandum, ut sūt tutores, curatores, & similes, ut l. 2. C. qui acc. non poss. & infra clarius dicentis, quotiescūque enim sunt huiusmodi personæ exceptæ quæ ueniūt ad accusandum ex quadā necessitate, ut diximus, ille accusantur a præsumpta calūnia, & ideo eo ipso quod non probauerint. non dicuntur calumniasse, sed potius præsumuntur errasse, & iusto errore ducti fuisse, nisi expresse probetur cōtrariū quod dolose, & malitiose uenerunt ad accusandum. Et ideo in istis personis quamuis pronunciatum fuit non probasti, iudex pepercit ei, quia iura præsumunt in eis quod potius iusto errore, & iusta de causa moti fuerint ad accusandū quam dolose, ut sup. diximus, & probatur in d. l. mater. C. de calum. & d. l. 2 C. qui accu. non poss. & ita intellige tex. in d. l. 1. §. sed non utique ad Turp. & quod ibi no. Bar. ita etiam intelligit gl. illū tex. in l. athletas. §. pen. in uer. utraque. ff. de his de qui. no. inf. quod tex. in d. l. 1. ff. ad Turp. loquitur in personis exceptis. tex. uero in d. l. 1. C. de aduo. di. iud. loquitur in personis priuatis, & non exceptis, in quibus procedit alia regula, quòd eo ipso quod quis non probat, uidetur calumniari, & iura præsumunt illum calumniasse, & de calūnia

cōdemnari poterit, nisi euidēter ꝓbauerit ꝙ aliqua iusta de causa motus fuerit ad accusādū, q̄ posset ipsum accusare ab illa ꝑsumpta calūnia. Et ideo bene dicit Barto. in d.l.1.in prin.ff.ad Tur.ꝙ iudex debet statuere terminū huic reo, intra quē probet ꝙ habuerit iu stā causam agēdi, intra quē nisi ꝓbauerit, poterit merito de calūnia cōdēnari, iuxta terminos d.l.1.C.de aduo.&c.& qđ ibi no.glo.& Bar. Ad ꝓpositū igit̄ q̄onis nostrę dico, † Aut
3 iste Sempronius est de ꝑsonis exceptis q̄ aliqua necessitate cōpelluntur ad accusandum, & deficiēs in ꝓbōne nō ꝑsumit calūniator siue calūniasse, aut non erat de illis ꝑsonis, & in dubio, crimine nō ꝓbato ꝑsumit calūniasse, & poterit iudex sibi statuere terminū ad se purgādū aduersus illā ꝑsumptionē, itra quē, nisi se purgauerit, poterit ut calūniator cōdēnari, ꝑ ea q̄ supra diximus, uide Bar. in d.l.1. § incidit.& l.in senatus.§.an ad eos.ff.ad Turpil. Et ideo ut clarior habeat̄ notitia de pmissis, distingue sic, Aut processum fuit in causa criminis ꝑ uiā accusationis uia ordinaria, & accusatus isto casu, si est innocēs, tutus erit, & poterit iure merito uindicare oēm iniuriā q̄ sibi infertur in causa, q̄a accusator nō audit̄, nisi prius se inscribat ad pœnā talionis.
4 ut l fi.C.de acc & l.1.in princ. ff ad Turp. † & nisi pstiterit et idoneā cautionē de prosequēdo litem usque ad finē, & in euentū succūbētiæ de reficiendis expēsis, ut d.l.3.C.q acc.nō pos. Et utinā ordo iste seruaret̄ hodie in omnibus causis criminalibus, ut isti ēt instigatores, & solicitatores ita facerent, q̄n procedit̄ per uiam inquisitionis, quia non orirentur quotidie tot pauperū innocentiū clamores & querelæ, q̄ post multa dāna, & opprobria grauesque iniurias quas sępius patiunt̄, non cogerent̄ multas tollerare, & dāna quāplurimā indebite sustinere, & cautius discerēt uiri maligni aliorū crimina tū falsa tū simulata in iudicio proponere & in alienis calamitatibus gloriari, iuxta illud Prouerb.17.c. malus obedit linguę inique, & fallax obtēperat labiis mendacib. q̄ despicit pauperem exprobat factori eius, & q̄ in ruina lętat̄ alterius,
5 nō erit impunitus, & 3.dr. Risus † dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat. Q̄nque uero proceditur per uiam inquisitionis, & tūc aut per modū querele, & desistens in ꝓbōne an censeat̄ in dubio calūniasse, recurrendum erit ad illam distōnem de qua supra, aut erat de ꝑsonis exceptis, aut non, & dic ut supra ꝓxime diximus. Quod autem teneat̄ de calumnia q̄n constat ipsum calumniasse, uel incidat in pœnam S.C. Turpilliani, nemini dubium est l.1.§ incidit. & ibi gl. & in l.senatus.§.an ad eos, & ibi Barto.ff.ad Turp & diximus similiter supra eo. Idem dicendum est de instigatore, & illo qui solicitat in causa contra aliquem, ut illo deficiente in ꝓbōne, non euadat calumniantis pęnas ut est casus in d.l.1.§.incidit.& ibi Bar.ff. ad Turp.& in l.in senatus § an ad eos, eo.titu. ubi proprie loquit̄ q̄n proceditur in crimine
6 uia extraordinariā ꝑ inquisitionē † Aut procedit̄ ad instantiā fisci uel illius ꝓcuratoris, & q̄dam dixerunt ꝙ ille in dubio excusatur a ꝑsumpta calūnia ꝑꝑ necessitatem officii. sicut tutor, & alii similes, de quibus supra in d l.2.C.qui acc.non poss. sed si appareret de illius calumnia ꝙ dolose, & calūniose egit, non euitabit pœnas pdictas, ut d.l.in senatus.§.an ad eos, & ibi Bar.ff. eo.titu. ubi loqt̄ ēt de iudice q̄ tenet̄ de calūnia, q̄n dolose, & calūniose egit cōtra reū, ad q̄ faciūt notata ꝑ Bar. in l.si postulauerit.§.fi.ff.de adult. ubi si ꝓcurator fisci fecit torqueri seruū alienū nullā hñs causam, ex qua tortura seruus deterioratus fuit, dr ibi ꝙ fiscus, & procurator tenent̄ ad æstimationem serui ipsi dño, & ad oīa dāna q̄ occasione pdicta passus fuerit, ut de ibi, & uide Gād. in tract. malefício. in titu. qualiter cognos de malef. ꝑ denunc. & inf,
7 ꝓxime dicam. Q̄nque proceditur ad denunciam officialis publici, prout sunt Bonon. ex forma statutorum in ciuitate officiales, q̄dā qui dn̄t magistrales, & in qualibet capella deputat̄ unus, in comitatu uero sunt massarii, siue siluarii in qualibet uilla siue cōi, & isti tenentur denunciare curiæ oīa maleficia quæ fiunt in sua capella, uel in suo cōi respectiue, quæritur modo si aliqua denunciatio p officialē facta fuerit cōtra aliquē de crimine nō uero, & sic iniusta & mendosa, an ille denūciator teneat̄ de calamnia, & incidat in Turpillianū. dic, aut cōstat de illius calūnia, & dolo, & nulli dubium est ꝙ tenet̄, ut l.1 senatus.§.an ad eos, & qđ ibi not. Barto. ff. ad Turp. aut cōstat de illius innocentia, quia deceptus fuit seu aliqua alia iusta cā, & non tenet̄, ut d.l.1 in princ. & 9. sed non utique. ff. ad Turp. aut sumus in dubio, & excusatur ratione officii a ꝑsumpta calumnia, q̄a q̄dq̄d

facit,

facit, illud agit ex necessitate officii l.2. C. q accus.nō pos.l.2.§.si publico, ꝙ ibi Barto.ff. de adult.& d.l.1.§.sed non utique, ſm Barto. ibi,& Bar.in l.in senatus,§. an ad eos.in fin. eo.titu.ubi expresse ponit casum,& ita decidit,qđ maxime est uerū qñ aliqua pcedebāt indicia,secus si nulla,quia tunc non euitaret aliqualem infamiam saltem facti,ut l.ob hęc uerba,& quod ibi not. ff.de infam. † Qñque
8 aūt inquisitio reperitur formata per iudicem ex mero officio , & ex illo mero offō pcedit in causa,nemine querelante uel instigāte , & isto casu crimen nō probato,qritur an iudex incidat in Turpillianū, & teneat ut calūniator,breuiter dicas,aut cōstat ꝙ iudex pcessit nimis animose, & dolose in causa, nullis uel leuissimis,& inanibus iudiciis præcedētib.& nulli dubiū est, ꝙ teneť de calūnia,& incidit in Turpillianū,& patiť oēs pœnas ac si esset mere priuatus.qñ cōstat đ dolo ipsius, ita dicit expresse Bar. in d.l.in senatus.§.ad eos.ff. ad Turp.aut constat de ius bona iustitia , & ꝙ ex iusta , & rōnabili causa motus fuit ad inquisitionē,& pcessum cōtra inqsitum pp multa indicia q̃ cōtra ipsū aderāt, & nō tenebit de calūnia,imo psumptio iuris erit p eo ꝙ motus fuerit ad litē zelo iustitiæ, put ipse teneť,& nō pp calūniā d.l.2.§.si publico.ff. de adult.l.2.C.q accu nō poss.& l.cōgruit.& l.obseruandum.ff.de off.præs.† aut sumus in dubio,& isto casu silr potius præsumitur p zelo iustitiæ q̃ dolo,& calūnia processerit in causa.& ꝙ fecerit pp necessitatē officii d.l. 2.C.q accus.non poss.& l.2.§.si publico. ff. de adulter.& not.Barto.in d. §. an ad eos.& Bart.& Bal.& Doct.in l.1.C.de pœna iud.q male iud.Alexan.in l.1.ff.de iurisd.oīum iud. qđ maxime psumēndum est attenta cōdōne personæ ipsius iudicis l.non oēs.§. a Barbaris.ff.de re mil.& attenta ēt cōdōne psonę inquisitæ, & nā causæ , & attenta ēt qualitate iudiciorū iuxta not.in l.respiciendū.§. delinquunt.ff.de pœn.& l.aut facta.eo.tit.cū multis simi. Et not.inquāū diximus supra ꝙ calūniæ pœna est similitudo supplici criminis obiecti. d.l.1.& ibi gl. de aduoc. diuer.iud. hoc est uerū ī iudiciis criminalib. ordinariis. † Secus aūt erit in extraordinariis , qa in illis calūniosus puniēdus erit p motu iudicis, ita dicit gl.quam sequiť Bart. in d.l.1. §. sed non utique.in fin.ff.ad Turp. Qūo aūt , & qualiter probeť calumnia , & qualiter procedat in causa calūniæ, & q̃ probationes requiruntur,& multa alia circa istam māteriam,ui de late Bart.in d.l.1.in prin.ff.ad Turp.

1 *Accusator quocunque nomine censeatur de calūnia condemnatus ad expensas etiam damnari debet.*
2 *Condemnatio expensarum fieri debet in causis criminalibus parte petente sicut in ciuilibus.*
3 *Iudex maleficiorum licet principaliter non possit cognoscere de causis ciuilibus, potest tamen incidenter.*
4 *Reus absolutus an ad solas agere possit expensas causa calumniæ omissa.*

De expensis, damnis, & interesse.

POstremo uidendum , est quibus modis prouideatur reo innocenti ut releuetur , indemnis à tot damnis expensis, & interesse quæ passus fuit in dicta incarceratione , & causæ prosecutione usque ad finem , circa quæ repetendus esset casus supra figuratus in tit.proximo procedenti,& successiue omnes distinctiones, & membra quæ ibi posuimus hic inserenda essent, quæ tñ causa breuitatis omitto. † Conclusio ergo sit ista , ꝙ
1 in oībus casibus in qbus,accusator,delator, instigator,querelās,procurator fisci aut syndicus,qui denunciauit uel ipsemet iudex notat,& cōdēnatur de calūnia in omnibus illis casibus instāte reo innocente poterit iudex cōdēnare reū calumnię in expēsis, ut expsse & no.tenet Bart.in d.l.1.in prin.in fi. cōmenti.ff ad Turp.q post quorundā Doct. opi. q
2 tenebant cōtrariū illis cōfutatis cōcludit ꝙ in oībus causis criminalibus siue processum fuerit p accusationē siue p inqsitionem,aut alio quouis modo fieri debet parte petente cōdemnatio expensarū, sicut in causis ciuilibus, de qbus dicit esse casum in l. fi. ſm unā lec.C.de fru.lit.expen.circa q̃ uide latius ibi per eum. Quæ quidem expensæ peti poterūt, aut offō iudicis nobili humiliter implorato anteq̃ feratur snīa absolutionis ut unico cōtextu feratur sup utroq; aut iure actionis intentando nouū iudiciū , ut dicit Bart. in d.l. 1. in prin. ubi uide latius dicta per eū , & probat tex.in l.3.C.qui acc. non pos. in fi. & l.interdum.§.q furē.ff.de furt. & ibi dicit,
3 † nota qđ licet iudex maleficiorū nō possit cognoscere de causis ciuilibus, est uerū principaliter, incidēter tñ bene poterit cognoscere causas,

re causas, quæ descēdunt ex crimine sicut est restitutio rei furto subtractæ, Item expensas factas in causa poterit illas cognoscere, & reū in eis condemnare, & taxare, ut dicit ibi Bar. uide Bart. in l. si postulauerit. §. fin. ff. de adul. ubi dicit, quod ibi est quasi casus quod in causis criminalibus, uictus uictori cōdēnat in expen. uide Innoc. in c. cū oporteat. in fin. magnæ glo. de accus. & per Abb. & Cano. in c.
4 calūnia, extra de pœ. †Sed quæro an reus absolutus poterit agere ad expensas duntaxat quas fecit, & omittere causam calumniæ. credo, quod si quia, istæ sunt causæ separatę sēm, quod dicit Bart. in d. l. 1. in princ. ff. ad Turp. tū ad hoc ut possit obtinere sententiam, in causa expensarum oportet, quod probetur calumnia accusatoris, qua probata iudex poterit ex officio suo ipsum punire de calumnia, ut l. 3. C. qui acc. non poss. & hoc idem uidetur esse de mente Bar. in d. l. 1. in ult. q. ff. ad Turp.

PERVTILIS, ET QVOTIdianus tractatus de tormentis, siue de indicijs, & tortura, Per præstantissimum ac eminentissimum ea ætate doctorum dom Guid de Suzaria Mantuanum, cum addit. dom. Ludouici Bolognini Bonon. V. I. D. clariss. equitisq; dignis. In almo Bonon Studio Anno D. 1388. Ad magnificos dominos d. prætores, & eorundem assessores ac iudices ad maleficia deputatos.

SVMMARIVM.

1 *Index torturus reum, iuris, & humanitatis meminerit, nec repente ad tormenta procedere debet, si ueritas impositi criminis, alia quauis uia leuiori possit erui.*
2 *Quæstio, seu torturæ non ex leui causa, aut pro quolibet crimine est indifferenter proponenda.*
Indicia non qualibet sunt ad torturam sufficientia.
3 *Tortura repeti non debet quis, nisi duobus concurrentibus.*
Tormenta reo ea sunt moderatione inferenda ut tortus aut innocentiæ, aut certe supplicio conseruetur saluus.
4 *Quæstio, inquisitio quædam dicitur, cum tormētis, & dolore corporis, facta eruendæ ueritatis gratia.*
5 *Quæstio fieri dicitur per tormentum quasi torquens mentem.*
6 *Iudex carcerato, qui torqueri non potest, alimenta denegare non debet.*
7 *Ferula in pueris, censetur quædam tortura.*
8 *Torqueri potest in casu quilibet, cuiuscunque sit conditionis, aut status.*
9 *Torquendi non sunt, qui in dignitate constituti sunt.*
10 *Statu liber improprie dicitur, cui libertas in tempus certum, uel sub conditione certa relinquitur.*
11 *Seruus quando & contra quē torqueri possit.*
12 *Minor quatuordecim annis non debet torqueri, potest tamen ferula uel corrigia cedi.*
13 *Ferula minoribus datur, ut ueritas sciatur, sed non ut condemnatio sequatur.*
14 *Decrepitus non est torquendus, & quæ dicatur decrepitas ætas.*
15 *Decrepitus in crimine læsæ maiestatis, & hæreseos torqueri potest.*
16 *Iudices eminentissimi, milites, decuriones, & eorum filij, nequaquam sunt torquendi.*
17 *Torquens in dignitate constitutum in casu non excepto in eo, scilicet quo torqueri nō debebet, capite plectitur.*
18 *Clerici, & presbyteri, an & quando sint torquendi.*
19 *Quæstio qualiter, & quo debebat moderamine fieri.*
20 *Iudicis æqui arbitrio relinquitur, & quando, & qualiter quis torqueatur.*
21 *Iudex in dubio modum torturæ non præsumitur excessisse.*
22 *Tortura quo ordine sit applicanda, si plures torquendi sint.*
Pater, & filius quando torquendi ueniunt, a filio in patris præsentia est inchoandum.
23 *Fæmina quare prius torqueri debeat quam masculus.*
24 *Torqueri debet prius, qui ueritatē nouit melius*
25 *Iudex qualiter, & quo ordine, debeat reum interrogare.*
26 *Reus ex causa ciuili & criminali potest torqueri, si alias ueritas non possit haberi.*
27 *Tortura communiter in ciuilibus causis non est admittenda.*
28 *Indicia sufficientia, & uerisimilia quæstionem præcedere debent, neque enim in omni causa, aut qualibet persona est proponenda.*
29 *Confessio facta in tortura sine indicijs uerisimilibus nulla censetur etiam si extra tormenta ratificetur.*
30 *Indicia qualia ad torturam requirantur, iudicis arbitrio committitur, & num. 35.*

Indican-

Iudicantis arbitrio relinquitur quidquid à iure non determinatur.

31 Index prudens circa indicia indaganda soler ter in stare debet contra delatum de crimine.

32 Conuersatio mala est malæ operationis & conscientiæ deprauatæ indicium.

33 Indicia contra delatum sumi possunt ex constantia, uel trepidatione.

34 Opera hominis attenduntur ex præteritæ gestis.

36 Iuuenis cum puella repertus, uel de domo eius exiens supposuisse præsumitur.

37 Furtum fecisse an præsumatur is penes, quem res subtracta reperitur.

Famæ mala alicuius de præterito, facit eum malũ præsumi in eodem genere mali.

38 Iudex in quibus delictis ad torturam promptior esse debeat.

39 Mortuus iuxta domum Titii repertus an præsumatur à Titio occisus.

40 Fuga quando indicium sufficiens præbeat ad torturam.

41 Indicium consurgit, si postquam dominus locutus est in aure famuli, ipse famulus aliquod crimen commiserit.

42 Fama publica à fide dignis orta personis, indicium ad torturam tribuit.

Confessio socii in crimine indicium ad torturam censetur præstare.

43 Quæstionis seu torturæ effectus quis sit.

Confessio rei statim in causa criminali non præiudicat ei, nec plenam facit probationem.

44 Confessio in ciuilibus, in quibus differens sit a confessione facta in criminalibus.

45 Confessioni in tormentis, uel eorum formidine emanatæ, non creditur.

46 Confessio rei de crimine, an debeat ratificari, uel reiterari an eiusdem possit condemnatio sequi.

47 Conuictus de crimine non potest appellare, potest tamen confessus confessionem ratificare, aut reuocare.

48 Confessio sponte facta, potest statim ratificari, uel reuocari, sed ea quæ in tormentis fit, non statim ratificari debet.

49 Defensio non est deneganda sponte confesso.

50 Torto contra alium confessio, quando credatur.

51 Tortus de confessus, de aliis interrogari non debet.

52 Torqueri contra alios in quibus casib quis possit.

53 Inculpati seu accusati à torto an ob huiusmodi præsumptionem possit torturæ applicari.

54 Inculpatio sola à torto facta, non facit indicium sufficiens ad torturam.

55 Inculpatus à torto, an saltem possit subiici torturæ, si sit malæ conuersationis, & famæ.

56 Accusatus de furto, si tortus confiteatur, an possit torqueri pro aliis furtis de quibus contra eum non habentur indicia.

57 Quæstio an possit alicui repeti sine nouo indicio.

58 Iudex dolo malo, & sine causa, quæstioni, seu torturæ aliquem applicans, capite punitur.

59 Tortura, & repetitia eiusdem non nisi legitime fieri debet.

60 Iudex quid facere debeat, torto dicente se nihil scire, & nil dicturum etiam si per decennium torqueretur.

61 Indicia dicuntur noua, quæ à primis differunt specie, uel substantia.

62 Reus petens defensionem contra indicia ad torturã, an sit audiendus.

63 Reo ante torturam aduersus indicia contra eum recepta datur defensio.

64 Princeps post sententiam latam, ad confessionem factam in tormentis defensionem concedit, si de innocentia damnati constiterit.

65 Defensio nullatenus est deneganda reo, etiam sponte aut coacte confesso

66 Testis tortus, & in tortura confessus per errorem an possit ante sententiam suum errorem reuocare.

67 Defensionis facultas ante pœnæ impositionem nemini debet denegari.

Defensio, & probatio usque ad sententiam fieri possunt

68 Confessio in tormentis facta, & statim reuocata, an possit aliquid operari in præiudicium confitentis.

69 Confessio metu tormentorum facta absque perseueratione nullo modo præiudicat.

Tortus confessus per diem naturalem quiescere debet antequam confessionem suam ratificere.

70 Confessio torti nullis, uel non legitimis præcedentibus indiciis, est nullius ualoris.

71 Confessio sponte facta nullis etiam indiciis præcedentibus est uali quam sequi potest condemnatio.

72 Confessio quo in tormentis facta dicatur.

Percutere, & fameam uberando, minari, paria sunt.

73 Confessio quæ fit apud tormenta, in tormentis censetur facta.

74 Quæstio seu tortura etiam dicitur, si in turri reclusio alimenta denegentur.

75 Detentus in carcere ut fisi moriatur, torqueri dicitur. et si confiteatur eius confessio nulla erit.

76 Territio seu timor leuis non inualidat confessionem de crimine delati.

77 Confe-

Guido de Suzaria.

DE quæstionibus plenius tracturus uidendum est quid sit quæstio. Quę personæ possint torqueri, & quæ non. Et quomodo debeat inquisitio, seu quæstio fieri, seu quo moderamine, & quo ordine sint hñda tormenta, seu homines torquendi. Ex quibus causis, & quæ oporteat præcedere quæstionem, & quis sit effectus quæstionis. Denuo formabo quasdam utiles, & quotidianas qõnes super prędictis, & ut iudicibus immodice sæuientibus aliqua tẽperies imponat, ut C. de cust. reo. l. 2. Prænotabis quinque
1 magralia ad hunc tractatum. † Primum, ꝙ iudices q de aliquo hre qõnem intendunt; ante oĩa iuris, & humanitatis cõsideratione habeãt, ut non facile ad tormẽta procedant nec repẽte, quantumcũq; adsint uerisimilia argumẽta, si aliqua leuiori uia põt obiecti criminis, prius ueritas reperiri. ff. de quæst. l. diuus 1. & 2. rñso, & l. edictũ & C. eo. l. quoties. ff. de rei uen l. si possessor. & not. ff pro soc. l. si
2 inter § idem rñdit in gl. ord. † Secundum est notãdũ, ꝙ ex qualibet leui causa, nec ꝓ quolibet crimine, nec indifferenter de qualibet ꝓsona hñda est qõ: d: l. edictũ. Tertium notandum est, ꝙ non qlibet indicia sunt sufficiẽtia ad tormẽta hñda, qa tũc torquendus est reus cũ suspectus est, & indicia ꝓtulerint, uerisĩa talia, ꝙ sola quasi torquẽdi cõfessio deesse
3 uideatur. l. 1. & 2. rñso: ff. de quęstio. † Quartũ notandum est, ꝙ in quæstione nõ est aliquis

repeten

repetundus nisi duo concurrant.s.ꝙ noua su
peruenerint indicia.& ꝙ tortus in fortitudi-
ne corporis animiq; durauerit, ut ff. de qō.l.
unus.§.1. Quintum notandum est,ꝙ iudices
hoc temperamentum teneant,ut tormēta nō
sumant de aliquo in immensum, nec quāta
postulauerit accusator,sed ꝓut moderatę rō-
nis tēperamēta desiderāt, adeo; ꝙ tortus sal-
uus innocētiæ,uel supplicio cōseruet.ut ff.d
4 qō.l.1.§.qōnis ibi,teneri eū,&c.† Quid est qō?
qō est inqsitio, q̄ fit ad eruendā ueritatē per
tormēta,& corporis dolorē. Nuda igit̄ inter
rogatio,uel leuis territio nō pertinet ad hoc
edictū.ut ff.de iniur.l.apud labeo.§. adiicitur.
uers.qōnem & ff.ad Syla.l.1.§. quæstionem.

Additio domini Ludouici.

Circa hanc quotidianam; & ultimam ma
teriam tormentorū, non dico utilem tn̄ pro
torquēdis,sed potius quo ad eos horrendam.
& inutilē,licet multum practicabilē,ut uides
d.auctor fecit quinque principales dubitatio
nes,in quibus uis tota eius cōsistit,cū declara
tionibus,interpretationibus, & limitationib.
per me in unoquoque passu inferius subiicie
5 dis.† Et primo circa hoc primum, ꝙ qō fit ad
eruendam ueritatem ꝑ tormenta , & corpo-
ris dolorē,&c.dicas,ꝙ hoc uerū est, sed iudi
cio meo ēt dr̄ fieri per tormentum, quasi tor
quēs mentem.a torqueo,torques, ita reperio
dixisse dom. Abb.in c. cū in contemplatione
in 1.col.in prin.in uer. & pro intellectu mate
riæ, & c.extra de reg.iur.Plus dico , ꝙ etiā de
negatio uictus dr̄ spēs torturæ tex.est in d.§.
6 qōnum,& ibi glo † & ideo male facit iudex
denegās alimēta carcerato,qui non possit tor
queri,s̄m Bart.in l.1.§. diuus ff.de qō. & do.
Ang.Aret.in suo libello maleficio. in uerbo,
fama publica praeced.in 2.col.& adeo requiri
tur corporis,uel mētis dolor, ꝙ si iudex fecit
quem spoliare ut torturæ eum ꝑberet,si con
fitetur crimen non dr̄ confessio esse extorta
metu tormentorū s̄m Nic.de Neap.in l.noui
sime.ff.de fal.tut.au.licet Salyc.in hoc ultimo
teneat cōtrariū in l.2.C.de custo reo.& forte
melius.nam si denegatio uictus inducit spēm
torturæ,idem in subiecto torturæ,& iam spo
liato ut torqueat̄ nam inesse uīd.lecta uer.di
cebam ff.si cer.pet.& facit l.pen.ff.de testam.
7 mil.† pro quo facit qa ferula dr̄ esse spes tortu
ræ in pueris.l.1.§ impuberes ff. ad Syll. & est
glo.quam cōmendat ibi Bal.in l.fi.C.ad Syll.
& Bart.in l.ex libero.§.de minore.ff. de qō.

ad idem facit quia si filius torquetur, prout
torqueri debet ante patrem, coram patre,pa
ter dr̄ quasi tortus.§.sed ueteres. Inst.de no-
xa.act.& infra dicemus post auctorē in §.quo
ordine,&c.& sī corpus eius nō tangit̄.præte
rea ductus solū ad locū torturæ, si cōficit̄ ē
cōfessus in tormētis.l.2.C.quo.app.in uer.for
titudine tormentorū.& dicet̄ infra post aucto
rem in uers.quæro quę dr̄ confessio,&c.neq;
omnibus istis modis dicitur quæstio habita.

Guido de Suzaria.

8 Quæ autē personæ † pñt torqueri, & quæ
non.& certe torqueri pñt tam liberi, q̄ serui,
& liberti,& statu liberi.l.edictum.de qō.l.ex li
bero.& l.diuus.& tā masculi, q̄ fœminæ.nisi
sint ꝓgnantes,ut l.prægnantes.ff.de pœ.& q̄
uis quidam contrarium dixerit,dic indubitan
ter liberos hoīes,tam in seipsos principaliter,
quam alios posse torqueri ff de qō.l.ex libero
in prin.l.unius.§.testes.& arg C.ad l.Corn.d̄
fal.sicut.& l.siqs decurio,& ff.de re mil.l.pro
ditores.& in auth.ut iud sine quo.suf.§.opor
tet.col.2.& C de qō.l.milites,ubi indistincte
loquitur,& quo ad crimina.& quo ad perso
9 nas cuiuscunque cōdōnis † exceptis quibusdā
in dignitate positos quos torqueri nō permit
tit.ut.C.de infa.l.nullā ubi de hoc. & C.de as
ses.l.nullus.ad fin.oīa ꝑdicta iura loquuntur
de qōnibus habendis de liberis hominibus.

Additio domini Ludouici.

Circa hanc secundam conclusionem,de ꝑ
sonis torquendis,seu quæ torqueri dn̄t.adde
ꝙ dictum in liberis ipsemet auctor confirmat
infra uers.sed nunqd liber hō,&c. Et idem di
cendum est ēt in statuliberis tex. est in l.statu
10 liberū.ff de quęst.† & statuliber dr̄ ille cui li
bertas est relicta in certum tempus,uel certa
cōdōne interim.l.1.& ꝑ to.ff.de statu. libe.&
ita in terminis uoluit do.Abb. in c. cū in con
templatione.in ult.col.circa fi.in uers. si uero
sunt statuliberi,&c.extra de reg.iur.& uoluit
Bart.in l.diuus pius.ff.de quæst.& Ang. Aret.
in suo tract.maleficio.in uers.fama pub.præ-
ced.in uers.6.quæro quę personæ,&c. ubi dat
regulam generalē,ꝙ omnes pñt torqueri nisi
11 sint excepti a iure. † De seruis autē, dicas tu
clarius,ꝙ aut uolumus torquere contra extra
neum.& indistincte pñt, aut contra dominū,
& non pñt,nisi in subsidium,nisi sit super fa
cto cōi domini, & serui.l.quicunq;. C.de ser.
fug. & nisi in criminibus exceptis. ut læsæ
maiestatis, & similibus. ita uoluit do. Abb.
ubi

ubi supra in ult. uerbis licet do. Ang. ubi supra simpliciter dicat seruos torquendos.

Guido de Suz.

12 Excipiuntur † quædam personæ quas ius torqueri non sinit. s. quædam ꝑ ætatem, ut minores. 14. ann. nam torqueri non pñt, tñ pñt ferula cedi, uel terreri corrigia leuiter ad eruendam ueritatem, ut ff. ad Syll. l. 1. §. imp. & l. excip. ff. de qõ. & l. de minore. §. responso. & l. ex libero. §. de minore.

Additio D. Ludouici.

De hoc supra dixi in 1. cap. ideo non repe
13 to hic. † Sed not. nunc unum ꝙ ferula qua torquentur isti minores 14. an datur solum ut ueritas sciatur, non autem cõdẽnetur, ſm Bart. in d. l. ex libero. §. de min. & Bald. in l. fi. C. ad Syll. ubi dixit limitando pdicta, unũ notabile uerbũ, ꝙ hoc ꝓcedit in minore, maiore tñ infante, secus aũt in infante ſm eum ibidem.

Guido de Suz.

14 Item † ætati decrepitæ subuenitur, & non torquetur. sed quę dr illa ætas decrepita, cui debeat subueniri, respondeo ut ff. ad Syll. l. 3. §. ignoscitur.

Additio D. Ludouici.

In hoc de decrepito adde tu, ꝙ idem uoluit Ang. in d. suo tract. maleficiorũ, in uerbo fama publica præcedente, &c. in uer. 6. quęro
15 quæ personæ &c. † ubi limitat præterquam in crimine læsæ maiest. & hæresis, & similib. Nã tũ in istis casibus doctor & miles, & oẽs exceptuati possint torqueri puta infra dicemus in locis suis. idẽ & multo magis dicendũ est in decrepito, ut nõ excusetur qn torqueatur, quo uero ad ætatẽ decrepitã quæ dicatur ultra tex. in d. § ignosc. dicas ꝓut hr in c. ule. 80. dist. & ꝑ Io. And in procem. 6. lib. & hr in hoc uers. Infans, inde puer, adolescens post iuuenis, uir, Dr inde senex, postea decrepitus.

Guido de Suz.

19 Item in dignitate positi † non torquentur, ut eminentissimi iudices, & milites, & decuriones, & filii, & nepotes pdcorũ, ne in eis aliqua pudoris macula aspergatur, ut l. mil. & l. diuo Marco, & l. decur. C. de qõ. & l. fin. ff. de decur. sed in quibusdam casib. dignitas nec minor ætas pbet excusationem, qa torquentur, ut in crim. læsæ maiest. & proditionis, & qbusdam aliis, ut l. de min. primo rñso. & l. ex lib. §. 1. de qõ. & l. desertor. ff. de re mil. & l. his, & l. prodit. Item decuriones in alio casu torquentur, cum tempore decurionatus quęritur de fid. instr. ꝙ ante decurionatum cõfecerãt, & l. si quis decurio. C ad l. Cor. de fal. Item mulieres quousque sunt prægnãtes torqueri non possunt. l. prægnantis. ff. de pœn.

Addiτio D. Ludouici.

Circa has ꝑsonas priuilegiatas, adde tu, ꝙ idem uoluit do. Abb. in cap. cum in contemplatione, in 1. col. in uers. 5. quæro hoĩes &c. & Angel. in d. suo tract. in glo. fama publica,
17 6. quæro &c. dicens † ꝙ si quis torqueret aliquem de priorib. uel de ancianis, qui sunt loco decurionum puniretur pœna capitis, nisi essemus in criminib. exceptis alleg. text. in l. fall. C. de abol. & Bald. in l. qõ. C. de decur. Plus dico, ꝙ cõsuetudo inducens, ꝙ ꝑsonę priuilegiatæ torqueantur, non vꝫ, text. est in l. oẽs iudices. ꝑ quem text. ita determinat ibi
18 Bart. C. de dec. lib. 10. † Præterea scias, ultra ꝑsonas enumeratas per auctorem, idem dicendum est in clericis ſm quosdam, quos refert do. Abb. in d. c. cũ in contẽplatione ubi tñ ipse postea decidit cõtrariũ, & plus dicit ꝙ etiam si essent ꝑsbyteri pñt torqueri. subdit tamẽ, ꝙ clerici in uno sunt priuilegiati, ꝙ tortura nõ debet esse ita seuera in eis, sicut in laicis. unde nõ debent supponi aculeis, uel funiculis, sed uirgis, seu corrigeatis al. tex. ĩ c. 1. in fi. 23. q. 3.

Guido de Suz.

19 Qualiter inquisitio † seu qõ fieri debeat, & cum quo moderamini sint hñda? dic non esse in immensum tormenta hñda, nec quanta postulauerit accusator, sed ut moderatæ rõnis tẽperamenta desiderãt, l. de minore. §. torm. de qõ. & circa hoc non põt certa tradi doctrina, sed iudex cõsideret torquẽdũ, cuius sit fortitudinis, uel debilitatis, cuius ualitudinis, cuius ætatis, & ſm ueritatẽ personæ uarietatẽ, criminis, seu alterius negocii qualitatẽ, qñq; superiorib. qñq; minorib. tormẽtis utatur, & ꝙ hæc sint cõsiderãda pbat ꝑ iura. ff. de re mil. l. 3. §. fi. ff. ad Syll. l. si gs in. grauis in prin. sic ergo torqueat, ut innocẽtiæ, uel supplicio, seruet incolumem, ut l. qõnis. ff. de qõ.

Additio D. Ludouici.

Circa modum, seu moderamen tormentorũ, dom auctor recte locutus est cuius dictis adde, ꝙ idem uoluit do. Abb, in d. c. cum in cõtemplatione. in 1. col. in uer. 3. qro qualis debet esse &c. idem uoluit Ang. Aret. in suo tract. maleficio, in uer. fama pub. præcedente &c. in uers. 7. quæro cum quo moderami-
20 ne &c. ubi subdit quòd † hoc residet in pe

ctore

ctore boni iudicis, qui cõſiderabit omnia p̃
dicta, adeo ꝙ ſi indicia præcedant, & in actis
appareat de eis, ſi iudex quẽ torqueat, & tor-
tus moriatur, non tenetur. l. ſed an ultro. ff.
de neg. geſt. & uoluit Cyn. Bald. & Saly. in l.
Gracchus C. de adulr. & Bar. in l. qõnis. ff. de
qõ. & Ang. in l. 3. C. de adult. & do. auctor. in
frã in uer an ſi iudex in tormentando &c. in
quibus locis ſubdunt præfati ſcrib. ꝙ hoc eſt
uerũ, dũmodo iudex non fuerit egreſſus ter
minos torturæ, † & in dubio non præſumitẽ
egreſſum fuiſſe, unde dicenti contrarium in
cumbit onus probandi, quod dicit ẽt no. di-
gnum Ang. ubi ſupra, de quo uide ẽt ꝑ do.
Gand. in ſuo tract. malef. in rub. de q. in qõ-
ne quæ confeſſio dicatur facta metu &c. &
Ang. in l. 1. de ui pub. Bald. in cap. iud. in tit.
de pa. iur. fir. in uſi. feu. & Bald. in rub. C. de
pœna iudicis qui male iud. & do. Gaſp. Cald.
in cap. 1. extra de depoſito.

Guido de Suz.

22 Quo ordine † ſint hñda tormenta, poſito
ꝙ a pluribus ſint hñda, reſpõdeo ſagax iudex
cõſiderabit a quo facilius erui poſſit ueritas,
& ſic ab illo qõnem incipiat, à timidiori, à
magis ſuſpecto, à iuniori, à debiliori, & nõ à
fortiori, ut l. 1. §. 1. & l. unus. §. 1. de qõ. Item
ſi torquendi ſunt pr̃, & filius, à filio incipien
dum eſt in patris cõſpectu, quia per hoc dicet
citius pr̃, cũ ipſe magis torqueatur, q̃ filius,
arg. ff. ꝓ met. cauſ. l. iſti quidem. in fi. & Inſt.
de nox §. ſed ueteres. Item fœmina priuſquã
homo torqueatur, quia homo tanq̃ maioris
cõſtantiæ tardus confitetur, & mulier citius.
quia momentaneum, & inſtabile cor habet
l. filia in obritate. C. de inoff. teſt. cap. forus.
extra de uerb. ſign. l. defetre in prin. de. iu. fi.

Additio D. Ludouici.

Circa ordinem torquendi do. auctor ecte
locutus eſt, cuius dictis adde, ꝙ idem uoluit
Dy. in ſuo tract de qõ. in uer. quo ordine &c.
& Bar. in l. 1 ff. de qõ & Ang. Are. ubi ſupra ꝓ
xime in uer. fãma publica præcedẽte. in uerſ.
nunc uideamus &c. ubi alleg. Ang. in l. fin C.
23 de q. † & dum loquitur de fœmina quæ prius
torquenda eſt, q̃ maſculus, all. ipſe aliã rõnẽ,
ga fœmina eſt debilior. all. tex. in l. filia. C. de
inoff. teſt. ſed tñ contra hoc facit gl. in l. nihil,
de adul. quæ dixit, ꝙ fœmina ſuſtinet grauio
ra uulnera, q̃ maſculus. uñ dicas, ꝙ tutior eſt
rõ do. auctoris, quia fœmina habet cor mo-
mentaneum, & inſtabile, de qua materia ui-
de per Bart. in l. 1. ff de off præf. uig. ubi dixit
ꝙ de re furata prius torqueri debet. & Bar. in
l. diuus. § reorũ. ff. loc. & Bart. in l. ſi ita. ff. de
fun. inſt. & Bald. in l. 1. C. loc. ubi dñt, ꝙ uici-
nus proximior debet prius torqueri. & Bar. in
24 l. quoties. C. de naufr. lib. 10. ubi dicit † ꝙ ille
debet torqueri, q prius nouit ueritatem, & fa
cit l. 1. in prin. & l. ex libero. §. 1. de q. ubi pro
batur ꝙ prius torquendus eſt iuuenis, quàm
ſenex, tanquàm minus ſtabilis. Præterea ſcias
circa iſtum ordinem tormentorũ, ꝙ iudex de
bet cauere ut non interroget inculpatum, an
ꝑcuſſerit Caium in brachio, cũ enſe tali die,
& tali loco, qm̃ iſtud eſſet inſtruere ipm̃, & ꝑ
ſuggeſtionẽ inducere eũ ad ſic cõfitẽdum, ut
eſt tex. in l. 1. §. q qõnem. ff. de qõ. & ibi hoc
25 uoluit Bart. † debet ergo interrogare eum in
gñe, ſi cũ aliqua fecit aliquam rixã, & poſtea
deſcẽdendo ad ſpẽs, ſi cum Caio, & poſteà ſi
Caium uulnerauerit, nõ aũt magis in ſpecie
inclinet, uel rectius faciet iudex ſi ſolũ inter
roget, ſi aliquod maleficiũ cõmiſerit, nec ulte
rius interroget alias forte ille doctus diceret
metu tormẽtorũ, ꝙ nunquã ſi ſciret diceret,
nec dicere potuiſſet. ita uoluit Ang. Aret. in
d. tract. ſuo in uerbo fama pub. in uerſic. 3. ſit
bene cautus iudex, &c.

Guido de Suz.

26 Ex quibus cauſis † torqueantur hoĩes, in
ex ciuili, & criminali, & tunc cum ueritas hr̃.
non põt, ut ff. de qõ. l. diuus. & l. ex libe. & li
quor. C. eo. ti. & no. Az. in ſum. eo. tit. §. torq.

Additio D. Lodouici.

Circa cauſas qõnis hñdæ, optime locutus
eſt do. auctor, cuius dictis adde do. Abb. in d.
c. cum in contemplatione, in 1. col. extra de
27 reg. iur. † tamẽ ſcias ꝙ in cauſis ciuilibus iſte
tortura non permittitur, d. l. diuus. & l. ẽt. &
ibi Bart. de qõni. & Ang. Are. in d. uerbo fa-
ma, niſi pro delicto ciuiliter conueniatur ſẽm
Bald. in cap. dilectus, extra de appel.

Guido de Suz.

28 Non tamen ex omni cã † quis torquendus
eſt, nec quælibet perſona indifferenter, ut ff.
de qõ. l. edictum cum oporteat præcedere
qõnem indicia ſufficientia, & ueriſimilia, nec
a tormentis eſt incipiendum. l. prima. t. re-
ſpon. ff. de qõ. nam ſine indiciis, uel ſine præ
ſumptionibus quis torquendus nõ eſt, ut l.
unius. §. in ea. ff. de qõ l. mar. & l fin. & C. de
fal. l. ſicut, in fin. & certe a rectorib. eſt ualde
cõſiderandum, & ponderoſe, nunqd p̃ceden-
tia

tia indicia sint uerisimilia, & sufficientia ad habendū torturā, cū ad talia restitutio, uel appellatio subsequens ꝓdesse non possit, nā plures dum torquenť perimere solent l aut damna. §. 1 ff de pœ. & quod torturam præcedere debeāt indicia, probatur per iura in l. milites, & in l. cum cognitio naturalis. C. d' quęstioni.

Adit. dom. Lud.

In hoc ꝙ indicia oīno præcedere debeant torturam, idem reperio uoluisse do. Abb. in c. cū in contēplatione, in 1 col. circa princ. extra de reg. iur. & do. Ange Are. in suo libello male. in uers. nunc uideamus, &c. in hoc nemo discrepat. sed plus dicas † ꝙ intm̄ debent præcedere indicia torturam, & etiā sufficien-

29 tia, & legitima q̄ qualia sint infra dicam, ꝙ cōfessio aliter facta, ēt si ex postfacto ratificetur, ēt si extra tormenta. non ualet, nec potest illa confessione condēnari. casus est nor. in l. qōnis. ſm unam lect. glo. approbata, ff. de qſt. do. Gan. in tract. male. in rub. incip. quæro nū quid confessus in tormentis non præcedentibus, &c. & Ang. & Paul. de Cast. & Io. de Imo. in l. qui in aliena. §. Celsus. ff. de acquir. hær. & Saly. in l. 2. in ult. col. C. de cust. reo. & Pet. de Ancha. in clem. 1. extra de ho. & in cōs. 22. incip. in Christi nomine uita inquisitione formata in Philippū. &c. & do. me. Alexan. in cōs. 5. in 1. col. incip. in causa inq̄sitionis formatæ cōtra Vale. &c. in 1. uol. & in cōs. 53. in 2. uol. per totū incip. uiso thémate, &c. & in cōs. 142 in 2. col. in 2. uol incip. an ille qui primo fuerat iniuste tortus, &c qa ſm eū postq̄ semel fuit indebite tortus ꝓsumiť semper sub esse eadē causæ iusti timoris, & ideo nō ualet talis cōfessio, nisi ꝑcedant indicia sufficientia & legitima. & idem uoluit auctor infra in uer. sed quid si aliquis tortus est nullus, &c.

Guido de Suz.

Quæ, & qualia indicia † requirantur ut qs

30 possit poni ad torturam, respondeo nō possunt dici, uel ostēdi, uel d' cer certa descriptio uel doctrina dari, sed hoc cōmittitur arbitrio iudicātis, ut ff. de. testi. l. 3. in princip. ibi tu magis scire potes, & sicut diximus de accessione & mora, ut ff. de diuer. & temp. præscrip. l. de accessionibus, & ff. de usur. l. mora. & generaliter, omne quod non determinatur a iure relinqu ť arbitrio iudicantis, ut est uidere in pœnis a iure nō determinatis, ut l. hodie. & l. sanctio. ff de pœn. & ff. de estia. l. 1. § quibus aulia. sic de tēpore dicimus, ꝙ indeterminate ꝑfert. ut ff. de iure d' l. l. 1. cū si. possimus tamē

31 in gñe talē m doctrinam tradere. † ꝙ actus iudex debet solicitus stare ad indagāda indicia cōtra delatū ex aliquo crimine. nā indicia sunt aliis ꝓbōnib. proxima, & dñr quasi demonstratiua ueritatis, & probationum adminicula ut C. de prob. l. instrā, & l. fin. sunt enim indicia pars ꝓbōnis claræ. ut C. qui testa fa. pos. l hac cōsultissima. §. deinde. ibi. indicia, &c Nam indicium dr̄ ab indicando, unde indicia. i. adminicula demōstratiua ad indicādum ueritatem, ut C. de adul si quis adulterii & l. solent. ff de ꝑſc. uerbis Quærat iudex & instanter indaget, cum quib. & per quæ loca cō uersabatur delatus quem torqueri intendis,

32 † qm̄ mala conuersatio est malæ operationis indicium, ut ff. de admi. tut. l. si plures. § assiduę; nā ex mala cōuersatione qs ēt bonus esficit uitiosus ut ff. de ædi. ædic. l. ędilē. §. pedius ibi alleg. fore, uel uenarius. Ad idē dcm̄ Philosophi. qualis q̄sq; est talium cōsortio delectatur, itē cōsideret loca in quibus cōuersabať, quia ſm locorum uarietatem uarię colligūtur coniecturæ ut C si man, fue. alie. l. fi. ff. de pœ. l. aut facta. §. euenit. Item interest q̄rere, si erat inimicus offensi, uel si aliqua offensio interuenerat inter eos. qa tūc est ꝓsumptio, culpæ, quia inimicus de inimico male facere, & male cogitare a iure præsumiť, ut ff. de his quibus ut ind. l. si inimicitiæ. ff. de adim. leg. l. 3. §. fi. & de qōnibus l. 1 §. qōni. Item studeat inuenire cuius æstimationis, & famę sit. qualis enim fuerit fama, & opinio cuiuscūq; in ciuitate talē cū esse ꝓsumimus, l. de minore §. tormēta ibi, uel cuius æstimatiōis, &c. de qō. nib. & l. si a bonæ fidei, primo ff. de rei uend.

33 & in auth. testi. §. sancimus, col. 6. † Item poterit iudex indicia sumere ex cōstātia. uel ex trepidatione uocis. uel mēbrorū, uel pallore, ut d. §. tormēta. locutio, uel cōstātia, uel trepiditas, uel æstimatio cuiusq;, attēdēda est, & indagāda, qm̄ multū cōferūt ad illuminandū ueritatē. & in lucē emergētia, ut d. §. tormēta. Itē indaget cuius primo uitę fuit, & an talia & similia de quib. ad ꝑsens inculpať, facere cōsueuit. nā de uno quoque bonū, uel malū præsumimus, cōsideratis primo actitatis ab illo, ut ff de re mil. l. desertorē. §. bis qui el 2. ibi, inspecto uitæ eius ꝑcedēti actu, &c. & l. nō oēs § a Barbaris, red. mu. & ff. de lus. tut. l. inter

34 quoque. §. q̄ri pōt. † ex gestis. n. præteritæ uitę ꝑsentia me timor, ut C. de agē. in re l. pe. §. fi. lib. 12.

lib.12.Item an fuerit ei minatus. qm erit in diciū,ꝙ ipse operibus adimpleuerit illud qđ terrendus uerbis ꝓfudit,cū ex dictis hoīum facta pēsemus.ut C.si qs Imp.ma.dix.l.1. & ff.de sup.leg.l.Labeo Itē cōsiderādū est an sit talis q cōsueuerit,& posse habuit talia cōmittēdi qđ est nota dignū ut.ff.ad l.Iul. maiest.l.famosi.ibi,an potuerit facere, & ibi an qd simile fecerit.Itē si aufugit est indiciū cōtra eū, uel si statim se absentauerit post ꝑpetratum maleficiū arg in auct. de exhib. & introd.reis.§.si uero, & C. de assessor.l. consiliarios.Itē testes recipiat sup maleficio commisso in loco ubi fuit cōmissum. & de uoce publica,& fama cū citra ꝓbata coadiuuant indiciū ad tormenta ut.ff de testi.l.3.&.ff.de fluminis.§.flumen.l.1. Ex multis aliis poterit curiosus iudex indicia sumere ad informandā cōscientiā ꝓ eruēda ueritate delicti.

Additio D.Ludouici.

Circa hanc mām qualiter & quō sumantur indicia,& qualia requirant̄ ut quit possit torqueri.d.auctor,ut uides multipliciter exēplificauit & finaliter cōcludit hoc depēdere ex iudicis arbitrio,& ideo possumus dicere in hoc certā doctrina dari non posse, in qua mā primo reperio do.Abb.in c.cum in contēplatione.in 1.col.in uers.& q̄ indicia suffi-

35 ciant,&c.ubi † cōcludit ꝙ nō pōt dari certa doctrina.sed relinquēdū est iudicis arbitro, & idē uoluit Bal.in .l.1. ult.col. in prin. C. cōia deleg.& Bald.in l.ea qdem.C.de acc. & Bald. in rubr.C. de ꝓb.in 2. col. & in l. seruos.C.de testi. & in l.2. C. quorū appell. & do. Ang.Aret.in suo libello maleficiorū in uerbo fama publica pcedēte in 5 .col.in uer. quo an unū iudicium,&c.ubi ponit fere oīa exēpla,de qbus hic ꝑ dñm auctorē , & ultra ea subdit,ꝙ si res furata reperitur penes ali

36 quē.† & si iuuenis reperit̄ in domo pulchræ puellæ.uel reperit̄ exire de domo, ꝓsumit̄ sup posuisse.alleg.Bart.post.Iac.Buti.in l.fi.ff.de hæred.inst.uel si qs repertus est cum cultello euaginato ꝓpe mortuū.nā istud est indiciū sufficiens,imo manifestum s̄m Bart. in l.fur manifestus.ff.de fur.& idē si qs uisus fuit cū cultello sanguinolento exire de domo, cum facie pallidā,& repertus est intus domo mortuus.alleg.Ioan.And.in additio. Spec. in tit. de prob.§.1.uers.12.referente do.Tho.de Piperata cōbon. ita tenētē,& plus dicentē ,ꝙ hoc ultimū est īdiciū ad cōdēnationē,de quo latius posuit dom. Ang. ubi supra proxime.

37 † Cuius dictis adde ēt in hac materia indiciū & primo, dū dixit, ꝙ si res fuit subtracta, & reperit̄ penes aliquem, ꝓsumit̄ ab eo subtracta,nā hoc uerū,dūmodo probet̄ illū soli tū esse talia ꝑpetrare,alias nō redditur suspectus ex eo solo,ita uoluit do.me.Alex.in cons.5.in 2.col.in 1.uol.inc. in causa inquisitionis formatæ cōtra Valerium,&c.Pręterea in eo qđ dcm̄ fuit,ꝙ mala fama alicuius de prēterito,facit ꝓsum de ꝑsenti.d. l. non oēs. §. a Barbaris.de re mil.& l.si cui.§. hisdem. ff. de acc.nam hoc procedit in eodem gñe mali. alias aūt non , s̄m Iac. de Raue. & Bart. in l. Cassius ff. de sena. & Bart. in l. si pupillus.§. sed si qs pt.in 7.q.de no.ope.nun.& Bald. & Ioan.de Imo.in l si.de hæt.inst.& ī do meus in d cons.5. in 3.col. ubi multum singl'r more suo locutus est in hac mā indiciorū,& torturæ,& in cons.152 in 2 uol.incip.an tortus, &c.& in cons.67.in 7.& 8.col.in 1.uol.incip. si præcedentibus indiciis, &c.in uer.quòd autem indicia fuissent sufficientia,ubi ponit de teste deponēte de uisu,& de fuga illius, q dicebat̄ particeps eiusdē delicti,& in cōs.77. in 2.& 3.col.in eo. 1 .uol.incip.in causa accusationis de crim.fal.&c. ubi dat unā doctrinam multū magistralē.& declarantē totam hanc

38 mām , ꝙ † in delictis q̄ occulte committuntur,ut est adulteriū, uenerare aliquem,falsificare monetā,& similia, iudex debet esse facilior,& prōptior ad torturā,alleg Bal. in l. 3. C.de episc.aud.qui dixit hoc esse mēti tenendum , de qua mā ēt posuit idem dñs me. in cons.42.per totum in 1 uol.incip. si præcedentibus indiciis,& in cons.1.in 3.uol.incip. in causa inquisitionis formate contra Ant. Fran. de Fon. &c. Silr̄ illud qđ dictum est de inimico, ut ꝓsumat̄ ab inimico offensus.per l.3.§ fi.de alimen.lega,&c dicas ꝙ idem uoluit Spec.in tit.de ꝓsumptio.§.1. & facit tex. in l.1.§.hæc rescriptū. ff.ad Sylla. in uersi. in suspicionē cedis, &c.tū itellige hoc esse uerū loquēdo de inimico capitali,uel saltē cū quo erat lis de maiori parte bonorum , ita uoluit Spec.in d §.1.& Bart. in d.l.3.§. fin. & Ang. Aret.in suo lib.mal in uer.fama publ præced. in uersi.quæro qd si reperiatur qdā occisus ,

39 arg.gl. in l.licet , de arb. † ubi ponit ēt de eo q repertus est mortuus prope domū Titii, an ꝓsumat̄ mortuus à Titio,& cōcludit ꝙ sic, si Titius erat solitus committere homicidia ,

per gl.in l ciuilem.C.de fur.& Bar.in l.fi.ff.de
uia publ.& silr̃, si quis reperitur mortuus in
strata, p̄sumit̃ mortuus ab illo q frequenta-
bat in illa, s̃m Bart.in l. iuste.ff. de usucap.in
princ. tñ intellige si erat malus homo, alias
non, s̃m do. Ang ubi supra ꝓxime, in uersic.
qd aũt si qs in strata. &c. ubi ponit ẽt quid si
quinq; reperiunt̃ in una domo, quorũ unus
reperit̃ mortuus, an p̄sumat̃ mortuus ab illis
de domo. post multa cõcludit, ꝙ non pñt oẽs
p̄dicti puniri, sed bene pñt torqueri, alle.Ioã.
And.in additio. Spec. in tit. de hom. §.1.uer.
sed pone quatuor, &c. Silr̃ dũ dixit d.auctor
de minis præcedentibus, ut faciant indicium,
& ẽt cõsuetudo talia ꝑpetrandi, &c. dicas ꝙ
idem uoluit Bal.in l.fin.ff.de hæred. inst.& d.
Abb. ĩn c.3.loco.in 6.col.cum seq.extra de ꝓ-
bat.& Cyn.in l.1.C. si quis impe.& Cy.& Bal.
in l.metum.C.qd̃ me.causa, & Sal.in d. l.1. si
quis imperatori,& Ang.& Io.de Imo.in d.l.fi.
de hęr.insti.tamen intellige sane secundũ qua
litatem ꝑsonę minãtis, s̃m Sal.ubi supra ꝓxi
40 me. † Item illud ꝙ dcm̃ est de fuga, intellige
sane, si fuga sequat̃ uel inquisitionem, uel ac
cusationem in causis non capitalibus, sed in
capitalibus post inquisitionem, uel accusatio
nẽ ex fuga, uel si reus stat caute in domo, uel
alibi, ne capiat̃, nõ est p̄sumptio. uel indiciũ,
qa iuste timet, & sic iuste facit s̃m Bar.in l.1.
ff.de his qui sibi mor. consci. Idem dicas ubi
fugiens ꝑꝑ terrorem familiæ, & postea cita
tus comparet, qa tunc ex fuga non inducitur
indiciũ cõtra eũ, s̃m Bar.in l.qs sit fugitiuus.
§.1.ff.de ędi.edic.Idem ubi quis aufugeret de
carcere quẽ apertum inuenit, secundũ Bal.in
41 l succurrit̃.ff ex quibus cau.ma † Silr̃ indiciũ
resultat qñ dñs locutus est ad aures famuli,
uel in secreto, posteà famulus delinquat, s̃m
Bart.in l.si uentri, §. fin.ff. de priui. credi. &
Bal.in l.1.C.de ser.fugi. Idem dico si dñs dice
ret aperte famulo hæc uerba uel similia, non
redeas domum nisi sero aliquid nouum
de tali re s̃m Bar. in l. si qs mihi bona §. sed
si mandauerit.ff.de acq hære. & Pau.de Cast.
in l.1.in 2.col.C.de his quib.ut iud. & in cõs.
260.incipi. in Xp̄i noĩe, uĩ ꝙ ꝑ prædicta &c.
42 †, Silr̃ fama publica orta à personis fide di-
gnis, facit indicium ad torturam, s̃m Bar.in
l.de minore.§.plurimum. ff. de qõ. & silr̃ fa-
ma cum fuga, s̃m Bal.in l.uolũtas.in ult.col.
C.de fidei.silr̃ confessio, ẽt in tortura, iuncta
cum fama publica, uel cum alio indicio, s̃m
Bal.in l.fi. C.de prob.Silr̃ confessio socii cri-
minis, s̃m Cy.in l.fi C.de accus. & Ang. in l.
& si certus.ff.ad Sylla.& Pau.de Cast.in cons.
117.incip.notandum est, ꝙ adulteriũ est gra
ue, &c.& in consi 195.incip.hæc est quædam
inquisitio.&c.Silr̃ confessio iudicialis, uel ẽt
extra iudicialis, secundum gl.& Bart.in l.c.5.
ff.de adul.quæ omnia tene menti.cũ his quæ
inferius dicemus in progressu, ubi ponemus
quæ dicantur indicia indubitata.

Guido de Suz.

43 Denuo uidere restat † quis sit qõnis effe-
ctus, & si quidem absque formidine tormẽto
rum, ultro quis crimen confiteat̃, dixerũt an
tiqui & moderni quidam p̄ceptores, eũ non
esse statim damnandum, sed debet iudex sta-
re per diem uel ꝑ aliud tps, s̃m qualitatem
criminis, & ꝑsonæ cõdõnem, & iterum facere
reum coram se p̄sentare, & interroger eum
an uelit ꝑseuerare in cõfessione quam fecit
an contradicere, uel reuocare, & hoc ideo di
cũt ipsi. qa cõfessio rei statim in causa crimi
nali non pręiudicat nec statim facit plenam
ꝓbõnem, ut expresse dicit l.2.C.de cust.& ex
hib reo. & ita intelligũt illam legem, q̄ non
distinguit, an formidine tormentorũ, uel spõ
te fuerit habita cõfessio. & ita intelligunt ff.
de qõ.l.1.§.diuus.ibi; nec statim hr̃e pro ex
ploratis facinoribus.& §.si qs ultro. & sic di
44 cebant ipsi. † Item in cõfessione habita in ci-
uilibus, & habita in criminalibus. hoc inter-
est qa in ciuilibus non est opus ꝑseuerãtia,
ꝑ dicta iura. nec mirum dicebant ipsi, si ma
gis ponderate, & solennius in criminalibus,
q̄ in ciuilibus ꝓcedit̃. nam ubi maius uertit̃
periculum, &c. l.ubi.C.de fal.& melius. C.de
pœn.l.q sñiam. nec mirum si tam uarie, qa
criminalia iudicia cũ ciuilib. nil quasi simile
hñt, ut instit. de pub.iud.in prin. Tu dic cõtra
rium, & hæc est cõis opi.qa si qdem qs in se
cõfitet̃ sponte crimẽ, statim incarcerãdus est,
& illico statim absq; alia ꝑseueratione dam-
nãdus est, ut C de custo.reo.l.diem. 1.in ñ. &
C.de pœ.l cum reis.& ita intellr̃.ff. de custo.
& exhib.reo.l.si cõfessus. Non ob.d.§. Diuus.
& § si qs ultro intelligunt̃ in cõfessionibus
factis & habitis in tormentis, & sic silr̃ intel-
lige.l.2.C de custo.& exhib.reo. s̃m ueriorẽ
intellectum, & lecturam ut paret in fin.legis,
ibi.ut sic iudicibus immodice sæuientib. &c.
† Si autẽ in tormentis uel formidine tormẽ
54 torũ fiat confessio, tunc non stãt ius confes-

sioni

fioni, hæc debet haberi pro exploraris facinoribus, ut d.§.diuus.& C. quo. appel. non reci l.2.& est ratio, ut ff.de quæst l.2.§. qm ibi quia qō est res fragilis, & perniciosa, & ut plurimum ueritatis,&c.&tunc hēt locum l.2.C.de custo.reo. ut iudex faciat criminosū ad se redire,& quærat ab eo utrū uelit in sua confessione perseuerare,an retractare,uel cōtrarium dicere uel docere,& tunc si perseuerauerit ualet eius confessio, alias,nō, ut dicit §.si quis ultro.& d.l.2. C. quo app. non reci.

Additio D.Ludouici.

Dñs auctor ut uides circa effectum quōnis muliū notabiliter locutus est, faciēdo dfiam inter cōfessionem spontaneam, & factam in tormentorū,ut prima nō requirat reiterationem,secunda sic.† Ast,tu in hoc passu dicas,
47 ꝙ imò in puncto iuris uerior est opi.ꝙ requiraē ratificatio seu reiteratio cōfessionis,ut est casus non cauillando, in d.l.2.in uer.atq; ita postmodum ductus,&c.quem text. pondero in suo prin.in uers.deprehensus &c.& in uer. cū de admisso cōstiterit crimine,&c.q̄ omnia ostendunt cōfessionem sponte factā,& maxime cum lex illa sit posita sub tit. de cust.reo. & non sub tit.de quæst. Præterea, ꝓ hoc considero rōnem illius tex.in fi.nam militat, nō solū in cōfessō spōte,sed ēt in coacto,ꝙ econtra,si.n.nō ratificaē cōfessio,nimis seuiret iudex in delinquentes. Ad idem pondero text. in l.fi.eo.tit.in princ.in uers.uelox pœna subducat,iuncta gl.in uer.subducat,nā licet tex. dicat delinquentem cito debere puniri,sed dicit gl.seruata d.l.2.& sic ratificata confessione,q̄ tñ non dicebaē prius facta ꝑ tormenta. Nec ob.ꝙ istud requiraē,qñ confessio fuit facta in tormentis, ut d.§. diuus,& l.2. § tñ si. qa rñdeo,ꝙ non negat ille tex. ꝙ idem non debeat fieri in alia cōfessione,ēt sponte facta.
47 Non ob.ēt d.l.2.C.quo. appel.non reci. quia non probat hoc in mille annis, † nam dr̄ ibi apette,quod conuictus de crimine nō potest appellare,non tñ dr̄,quin confessio, etiā spōte facta non debeat ratificari,itaque ille text. non facit.Non ob l.cum reis.C.de pœn.quia ille text non loquitur primo in terminis nostris.preterea tollit facultatem supplicandi, & alias artes ad differendū sniam,sed ꝙ non debeat cōfessio facta ratificari non negat ille tex.& ista ratificatio non tendit ad oppugnādum snīam sed potius ad confirmandum sniam po stea ferendam.Itaque illa iura si recte ponderentur, non probant opin. dñi auct.imò in cōtrarium,allegaro casum in l.1.§.si quis ultro.ff.de quęst ubi text.disponit, non esse fidem adhibendam ēt confessioni factæ ultra
48 seu sponte.†bene uerum est,ꝙ ubi confessio est facta sponte,pō riterari, ēt incontinenti ad modū tēpus, sed confessio facta in tormētis,postea ratificari ex interuallo,& saltē debet quiescere per unam diem naturalē, ante quam ducatur ad ratificādum propter metū tormentorum sm Bart. in d. §. diuus. & Iac. But. in l.2. C.de cust. & exhib. reo & domi. auct.infra in uers.item quæro quantum tempus,&c.cum quo ibi dicam de hoc, & idē uoluit Ang.Aret.in suo tract.malef. in uerb. fama publ.præced.&c.in pen.& ult.col in uer. 2.nota, &c. & licet ipse ibi dicat,ꝙ ubi quis sponte confessus est, non requiratur alia ratificatio,& sic transeat cum opin. do. auctoris supra relata,tñ subdit,quod iudex cautus semper faciat confessionem reiterare,ēt sponte factā,& sic uidetur ēt inclinare in hoc, & iudicio meo hoc est tutius,& melius, nec iura contradicunt imò requirunt,si bene ponderentur,ut ex supradictis apparet,quæ omnia tene menti,quia sunt noua in hac materia, & ultra prędicta ultimo loco adduco,
49 † quia etiam sponte confesso non est denegādo defensio,d.l. 1.§. si qs ultro,ergo debet fieri ratificatio,quæ multū eneruabit defensiones postea futuras,& sic citius ea expeditur,& per consequens cessat rō d.l.cum reis, C.de pœ.quod no.de quo ēt posuit Dyn. in suo tract malef.in uers.restat uidere qd sit cōfessionis,&c.Bar.in d.§.diuus. Bar.in l.1.in fi. ff.de cust.reo.& Sal.in l.2.C.eo.ti. ubi multū notabiliter locutus est.Lud.Bol.

Guido de Suz.

50 Sed qd† de qōne occurrenti. Aliquis subiicitur qōni,& confitetur contra aliū;nunquid staē dicto suo?Rñ.distingue.aut torquetur in alios,cōsocios,& non in se,& tunc staē dicto suo,ut cum aliis indiciis ꝓcedi possit ad condemnationem ut C.de assess.l.nullus,in fi. & de quæst.l.edictum,& l.1.§.q qōnem,ibi,efficacissimas causas ad requirēdā ueritaē, &c. idem Tullius in Topicis.Nam tormentis uerberibus igne fatigati.quæ dicunt ueritas ipsa uī dicere,saluo si dixerint de inimico,quia tunc non facile credendum est ei, sed nec oino fides detrahenda, sed causa cognita erit fides adhibenda uel non,ut ff.eod. l.1.§.præ

terea.& arg.ff.de test.l.3.in prin aut torque
ret in se,& in alios, & tunc si nihil de se con
fiteatur.hñt locum ꝓxime dicta. Si uero con
fiteatur de se, & de alijs, tunc ſm Accu. cuius
opin.prævalet, est inuenire regulam,& instã
tias à regula, 1. de proprio scelere cõfessus
p conscientia non creditur aliena, & sic regula
51 est, † ꝙ tortus de se cõfessus non debet inter
rogari de alijs,& maxime de cõsocijs,ut ff.de
qõ.l q de se,& C.eod.l. sicuti.in princ. & C.
de accu.l.fi.& si de facto interrogat, uel sine
interrogatione dicat de facto aliorũ.non sta
tur dicto eius,fallit in casibus in quibus quis
de se confessus torquetur,& interrogatur de
alijs.si tñ contra illos alios præcedant indi-
cia.Primus est in quibuslibet latronibus, &
maxime assassinis,qui de se cõfessi,torquen
di sunt,& interrogãdi de cõsocijs,& mãdato
ribus,& de receptatoribus,ut ff.de cust.reor.
l.diuus Adrianus,& C.de ser.l.pe. Secundus
est.C.de fal.mone.l. 1.Tertius,ad exhib.l.fi.
Quartus, C.de male. & math.l.fi. Quintus.
de seruo de nece dñi in se cõfesso,ut torque
atur & ut interrogetur quo mandato,&c.ut ff.
ad Sylla.l.prius,& l si percussor, & est ibi spe
ciale,ut sentit ibi apparatus,ut ff.de qõ l.is q
sunt.Sextus ad l.Aquil.l.inde neratius. § sed
& si seruus,& bene dixi. si aliqua pcedant in
dicia.qa alias nõ debet interrogari de alijs.ut
C.de qõ.l.1.Item eius cõfessio non erit plena ꝓ
bõ contra illos quos inculpauerit,sed aliqua
præsumptio,ut in apparatu d.l fi.C.de accu.

Additio D.Ludouici.

Licet do.author non dicat,hæc fuit forma
lis doctr.d.Gand.in suo tract.malef.in ti. de
qõ.& tormẽtis.uers.restat formare circa hũc
tract.&c.& Dyn.in suo tract. quæst. in uers.
nunquid ꝓ talem pſumptionem.&c.& gl. &
cõiter scrib.in d.l fin. C. de accus maxime ꝑ
Bald.ibidem.& Bart.in l.repet.de qõ.& gl. In
no.& & dom.Abb.in c.1.extra de confess.gl.
in c.3. extra de testi.& gl.in ca.fin. 15.q.3.&
do.Ang.Are.in suo tract.malef.in uerbo fa-
ma publica præced.in 8.col.in uers.quæro an
52 participes criminis.&c.ubi † ponit aliquos
casus,in quibus põt qs torqueri cõtra alios,
& interrogari de alijs, ultra supra numera-
tos,uidelicet in crim.læsæ maiest.ut in crimi
nibus quæ non committuntur sine socijs.&
idẽ uoluit ipsemet. in uer. decimo q̃ro an in
culpato,&c.ubi dicit in casibus in qbus quis
põt interrogari de socijs, talis inculpatio est
sufficiens ad ponẽdum inculpatum ad tortu
ram,alleg.tex.in l.edictum.& in l. 1. §. eum q
latrones.ff.de qõ.sed tu intellige hoc sanæ,si
aliqua indicia pcedãt.& do.meus in cõs 89,
in 3.uol.incip.an assertio socij,&c. ꝑ ut dixit
d.auctor q in hoc rectius, iudicio meo locu-
tus est.nã do.Ang.nimis larga uerba effudit,
& dixit contra text.in d.l.1.C.de quæst.

Guido de Suz.

53 Sed nunquid † ꝑ istam talem præsum.pote
runt isti inculpati à torto seu à tormentato,
ad tormenta poni,respon sic in dictis sex ca-
sibus exceptuatis.arg prælegat.l nullus, & l.
edictum.ff.de qõ.& l. 1. § cũ qs latrones, cũ
est argm̃,ꝙ iã sic in alijs criminibus, ff.eod.
tit.l.1.§.Diuus Adrianus, in alijs uero casib.
non ut C.de accus.l.fin.& ff.de qõ.l.is cui.

Additio D.Ludouici.

Intellige prædictam cõclusio,cũ modifica
tione quã supra ꝓxime dixi in fi.pcedẽtis ad
ditionis.s. dummodo pcedant aliqua indicia
54 cõtra inculpatos † nam sola inculpatio facta
à tormentato de socijs ẽt in dictis casibus ex
ceptuatis nõ est sufficiens ad torturam,& si
diceres.amice qd spãlitatis erit in dictis casi
bus exceptuatis,cũ in oĩbus alijs casibus in
dicia pcedentia sint sufficientia ad torquen-
dũ,dñ.ꝙ hæc indicia in casibus spãlibus non
requirunt ita legitima, sicut in alijs casibus
non exceptis,ubi requirunt indicia sufficien
tia ꝓ quo adduco notabilem doctrinam do.
auctoris in §.ꝓxime seq.inc. sed qd si perso-
na.&c.ubi dixit, ꝙ in dictis casibus exceptis
ubicunq; inculpatus à tormentato est malæ
famæ,& conuersationis,poterit torqueri,sed
in alijs casibus nõ exceptuatis secus,in qbus
ſm eum debẽt præcedere indicia sufficientia.

Guido de Suz.

55 Sed quid si persona inculpata à torto sit
malæ famæ,& cõuersationis, nunqd in alijs
casib. q̃ supra dictis sex exceptuatis, poterit
torqueri,& subijci,qõni ? Dic ꝙ non.si non
pcesserunt indicia sufficiẽtia, nec inculpatio
facta de eo à tormentato,inducit indiciũ, cũ
interrogari nõ debuerit,ut C.de acc.l.fi. & ff.
eo.tit.l.is cui. ergo qd inde sequit tanq̃ lege
ꝓhibente factũ nõ ualet, ut l. non dubiũ. C.
de legib.tñ.de cõsuetudine uidi torqueri. ad
qd facit text.in l.1.§.diuus Adria.ff.de qõ.

Additio D.Ludouici.

De hac decisione supra feci tibi mẽtionẽ,
ideo non repeto nunc, ne idẽ sæpe dicamus.

Guido

Guido de Suz.

56 Sed quid† de qõne quotidie occurrenti Accusator quis de furto,indiciis præcedentibus ad illud furtum torquetur, & confitetur illud furtum,nunquid debet procedi in tortura,siue repeti,ut indicet, & cõfiteatur de aliis furtis a se commissis , ad quæ nulla hñr indicia? Dic de iuris solẽnitate non,arg. eo. quæ dicentur in ,pxi.qõ. pro secunda parte.quia quãtum ad ista furta,de quibus in specie, uel in genere inquiritur nulla ꝑcedunt indicia,& sine indiciis nemo torquendus est , ut C. de fal.l.sicut,& ff.de qõ.l.1.in prin.& l.maritus. sed generali consuetudine Italiæ quotidie seruamus contrarium , & specialiter in furtis,quæ magis frequentantur , quę consuetudo potest adiuuari ꝑ l.non omnes.§.a Barbaris.ff.de re.mil.& de off.præf.l.conguil.

Addit.D.Ludouic.

In hoc passu adde tu do. Ange.Are. in suo libello maleficio. ĩ uerbo fama publica pręcedente in ult.uerbis,ubi hoc idẽ cõfirmauit,& dixit idem esse in omnibus aliis delictis. all. text.in d l.non omnes §.a Barbaris.& in d.l. congruit,& ita dicit seruari de cõsuetudine

Guido de Suz.

57 Sed pone† quòd fuit de aliquo semel habita qõ.forte quia nil dixit , uult iudex de nouo repetere qõnem sine aliquo nouo indicio accedente,nunquid pôtẽ ꝙ sic , ut ff.de qõ.l repet.& l.unius §.1.quę indistinctẽ dñt qõnẽ repeti posse,& ubi lex non distinguit,nec nos ff.de pub.l.de precio,cum sim. tu dic ꝙ non sine nouis indiciis, ut quia tortus dixit nullũ ibi illa nocte iacuisse , ubi maleficium fuerat commissum, postea inuentum est per testes, ꝙ ibi aliquis iacuit , certe hoc casu repeterẽ qõ.ꝑꝑ illud indiciũ,uel aliud simile,& hæc est cõis opin.non tñ allegatur aliqua lex,tu alleg.ff.de uerb.sig.l. boues. §.hoc sermone , & ff.pro socio.l.si socios.§.nec si prior. Assessores autem honoris auidi,hoc non seruant , imo qõnes repetunt sine nouis indiciis, quousque de obiectis criminib. hauriant ueritatem,quorũ opinio pôt defensari per §. oportet.in auth ut iud. sine quoquo suffrag. ibi torquebunt fures,& non prius quiescent &c. consideret aũt bonus iudex in qõne repetenda quõ tortus in animi,& corporis fortitudine durauerit.l.unius.§.reus.ff.de quæst.

Addit.D.Ludouici.

Licet dom. auctor non dicat,hæc sunt for maliter uerba Dyn.in suo tract.quęstionũ.in uers.quid si aliquis fuit semel tortus &c.& refert,& sequitur Ang. Aret. in suo tract. mal. in uerbo fama publica præcedẽte &c. in uers.

58 3.qro an semel tortus &c ubi dixit,†quod de quacunq; tortura , q̃ facit iudex dolo malo , & sine causa,capite punitur ꝑ arg.l.decurio , & ibi hoc uoluit Bal.C.de qst.& Bal.in l 1.C. de pri.car.& licet pro mala consuetudine assessorũ repetentium qõnes sine nouis indiciis,allegeẽ ille tex.in auth.ut iud. sine quoquo suffr.in §.oportet,tñ nunq̃ placuit mihi hoc,& dico,ꝙ ille tex. non facit ad proposi. tum si recte ponderetẽ,nam ille tex. loquitur de administratorib.bono.fiscalium , & dicit ꝙ si aliquod furtum cõmittatur in dictis bonis,ꝙ iudices torquebunt. & non primitus quiescunt donec reddãt furta, ibi aut in hoc si manserint in maximis cõstitutis furtis &c. nam ille tex.uult, ꝙ isti officiales sunt solliciti in perquisitione dictorũ bonorũ , non tñ ꝑ mittit fores repeti posse sine nouis indiciis , & sic arbitriũ cõcessum eis,intellẽ cõcessum non tñ extra limites iuris , & potius ille tex. denotat facultatem in torquendo plures , q̃ in repetendo qõnem cõtra unum , & ut ipsi sint diligentes uult ibi tex. ꝙ si non reperirẽt dicta furta , teneantur ipsi tanquàm illi qui forte non fuerunt diligẽtes in custodia dcõrũ

59 bonorũ † ex quo ẽt infeito,ꝙ Imperator nõ uoluit,ꝙ tortura , neć repetitio eiusdem debeat fieri,nisi legitime, cum oĩno ipse ꝑdere non possit.Nã iudices remanent obligati , & potius credẽdũ est Imperatorẽ ibi uoluisse iudices ꝑcedere secuatis seruandis , q̃ aliter. Nã ꝑsumptio est,ꝙ iudices uidentes se remanere obligatos,torquerent & repeterent quõcunq; & qualitercunq; itaq; ille tex. nihil mihi facit ꝑ saluatione assessorũ repetentiũ qõnem sine nouis indiciis, à qua iudicio meo cauere debent sicut ab igne,& maxime cum cõis theorica doctorũ sit in cõtrariũ ꝑut supra dixi,& ultra præd. ita in terminis uoluit Bal.in l.2.C.quorũ app. & Bal.in l.mil. C. de qõ.& do.Abb.in c cũ in cõtẽplatione. in 2. col in uers.7.quæritur,extra de reg.iur.

Guido de Suzaria.

60 Quid si dum aliquis † est in tormentis dicit torqueatis me quantum uultis,quia si starẽ usque ad 10.annos. nil dicerẽ, qa nil scio , uel in nihilo sum pollutus obiecti criminis , & sic oĩa diffitẽ,nunqd statim est dimittẽdus

& deponendus de tormentis, & libere relaxãdus ire uias suas? & certe non, sed ꝓcedatur in tortura cum tempetie, uel aspere, s'm códi. rei minosi, & s'm criminis qualitatem, & ff. con fiteatur, bene quidem, si autẽ non confiteaẽ, debet eum iudex in carceribus detinere, & si noua aderunt indicia, q̃ōnem repetet, sin aũt noua indicia non aderunt, tunc statuet accusatori dilationem competentem ad probandũ, & si poterit cõuinci, cõdẽnabiẽ, alias nõ. ff. de q. l. 1. § ꝑterea. & l. unius. § in ea. eo. titu.

Additio D. Ludouici.

In hoc do. auctor recte locutus est, nec est opus additione, nisi dum dicit de nouis indi-
61 ciis. Nam noua indicia ea dñr, q̃ differunt a præcedentibus specie uel substantia, ut puta, prima indicia erant de mala fama rei, uel q erat inimicus, &c. superuenit postea unus testis, q dicit se uidisse reum ꝑcutere, uel dicit q uidit eũ cũ gladio euaginato, &c. secus si primo habuisses indiciũ ex fama ꝑ aliquos testes, licet postea habeas alios testes sup fama non dñr noua indicia sed dr̃ noua probõ primi indiciis, nec posset qs repeti in tormentis, ita uoluit Ang. in tract. male. in uerbo, fama publica, i uer. q̃ro q̃ dicãtur noua indicia, &c.

Guido de Suz.

62 Sed qd † q̃ōne de facto occurrenti, Criminis indicia ꝑcedũt, per quæ iudex informatus uult ꝑcedere ad tormenta, dicit reus iudici, dñe, detis mihi defensionem anteq̃ ponatis me ad tormenta, q̃a paratus sum incontinenti arguere cõtra indicia cõtra me recepta, nũquid audiendus est reus, & sibi defensio danda anteq̃ torqueat? uẽ q non, ꝑ l. 3. in uer. neque ante ꝓbões iniurias patiaẽ, &c. C. ubi sena. uel clari. cum ibi in illis personis in dignitate positis sit speciale, uẽ in ceteris cõtrariũ esse ius cõe, arg. l. 1. ff. ad mu. Præterea, primo actor ꝓbat, & fundata intentione sua reus opponit defensiones, & exceptiones suas, ut C. de exced. si quidem, & l. exceptionem, de ꝓb. igitur primo tota iter debet fundari intentio actoris ꝑ testes, uel per confessionem rei antequam audiatur in sua exceptione siue de-
63 fensione reus. † Tu dic contrariũ, s. q primo sit danda defensio, anteq̃ torqueaẽ, maxime q̃ñ tale qd allegaẽ, quo probato non deberet ad tormenta ꝓcedi, & hoc illa rõne, q̃a ab interlocutione facta a iudice q aliqs torqueatur appellaẽ, l. 2. de ap. reci. q est rõ consideranda, q̃a a tali interlocutoria est permissum appellare, q̃a si defensio differretur post torturam, nunq̃ postea posset recuperare detrimẽtum mẽbrorũ, ut d. l. 2. ergo eadem rõ sibi locum uendicat in proposito, rero. n. appellareẽ uel defensio pereret, si primo torquereẽ, nam q̃nque solent deficere in q̃ōne ut l. aut dam na. § 1. ff. de pœn. præterea ẽt cõfesso, defensio suæ innocentiæ datur. C. de cust. reo. l. 2. multomagis hæc defensio non denegatur.
64 † Præterea, ẽt uidem' us q iam damnato ex cõfessione sua facta in tormẽtis, & persecutione facta, princeps subuenit ẽt post sententiã pristinã defensionem suæ innocẽtia cõcedendo, & sententiam retractando, si cõstiterit de innocentia cõdẽnati, ut l. 1. §. si qs ultio. ff. de q̃st. si igr̃ iam cõfesso, & iã cõdẽnato conceditur defensionis facultas tanto, & multofortius ante tormenta denegari nõ debet cui. n. quod est plus conceditur, nõ debet denegari, quod est minus, ut dicit rẽa iuris, cui quod plus est &c. quid plura, in iure legitur expresse, quod quocunque tẽpore iudicii, reo petente, defensio dãda est. l. unius §. cogitio. ff. de q̃st. ibi quocũq; tempore reo postulante, &c.

Additio D. Ludouici.

In hoc passu multũ quotidiano, licet do. auctor non dicat, reperio Paul. de Eleaz. in cõmẽto. c. grauis. in ult. col. in uer. qd si torquendus quærit, &c. extra de depos. & Gan. in suo tract. malef. in uer. nunquid torquẽdus sit audiẽdus, &c. ubi formaliter, & de uerbo ad uerbum argumentari fuerunt ad partes, ꝓut fe-
65 cit d. auctor in hac q̃ōne, & finaliter † concludunt defensionem nõ esse reo denegandam & q copia indiciorũ ei danda est, & plus dñr, q̃ q̃tumcunq; iudex hẽt arbitrium ex forma statuti in talibus, non tñ potest denegari defensio, & idem uoluit Gand. ut supra proxime in uer. item quæro nũquid pr̃es q hẽt arbitriũ, &c. & idem in terminis nostris reperio consulu isse do me. Ale. in con. 66. in 1. & 2. col. in 1. uol. inci. si præce. indiciis, ubi tñ limitat multũ singl'r, nisi reus simplr petere copiã indiciorum cum termino ad probandum, nec diceret qualem defensionem haberet, sed solum diceret indicia illa non esse uera sed falsa. N. m s'm eum, ad hoc ut cõcedaẽ defensio & differaẽ tortura, opus est q allegetur talis defensio, qua ꝓbata tortura cessaret, sed i casu proprio, si testes deposuissent, & affirmassent indicia non esse uera, sed falsa non reuelarent, tanq̃ deponẽtes super mera negatiua, ergo

ergo. &c. & idem uf fuisse de mente Paul. de Elea. in d. c. grauis. Secundo limitat do. meus in cons praalleg. alio modo multū singulari tet qñ dñs ptās denegaret defensionem cū cō silio dñi iudicis malefició, nam pōt, & non te nebit in syndicatu per doctrinam Bal. in rub. C. de poe iud. in uer. quæro nunquid ptās, &c. Sal. in l. fi. co. tit. qđ no. p te qui uadis per of ficia, ut si non intelligis semp facias de consi lio iudicium q sint tñ doctores hñtes instrm suæ approbationis in studiis gñalibus, uel q talis iudex sit tibi datus per superiorem nam eris excusatus faciendo cum tali consilio f m Bal. in d. l. fi. & do. me. in d. consi. 66. in 2. col. q cons. est repetitum de uerbo ad uerbum in 2. uol. in ordine ibi 41. incip. ut supra dixi.

Guido de Suz.

Sed quid de qō ne quā sæpe de facto uide-
66 mus. † Testis fuit tortus. & in tortura con fessus, nunc ante sñiam, dicit se errasse nun quid poterit reuocare errorem suum? i fideo, aut usq; ad sententiam, & est rō, qa nō uf fa teri, qui in facto errat l. 2. in princ. ff. de cōfes. item talis error non pōt usq; ad sñiam obesse l. error. C. de iur. & fac. igno. & facit C. quo rum appel. non recip. l. 1. nam cōdemnato ex cōfessione tormētis facta, & pseuerata sub uenit ēt post sñiam, & errorem suū, siue in nocentiam suam docere uolenti, & si ostēde rit, absoluet, ut. ff. de q. l. 1 § si qs ultro. mul to fortius debet audiri, alle errorem suum an te sñiam probare uolēs. Item iste non pseue rauit in confessione, ex quo non expectauit sñiam, item confessus formidine tormento rū audit appellās, ut C. quorum appel. non re cip. l. 2. Si autē est error iuris, tunc non pote rit uenire cōtra cōfessionem suā, ut d. l. error.

Additio D. Ludouici.

Circa reuocationē erroris seu cōfessionis erroneæ, ut uides dñs auctor facit dfiam in ter errorem iuris uel facti, ut hic p eum. Cu ius dictis adde tu Gand. in tract. malef. in ti. de qō. in uer. Sed quid si confessus in tormētis, & perseuerans, &c. ubi idē formaliter tenet. Nam fm eum, qui dicit ēt hoc esse bene notā
67 dum, nemini est deneganda † facultas defen sionis ante impositionem pœnæ. alleg. d. l. unius. §. fi. in uers. quocunq; tpe postulante ergo. &c. de qō. & C. de iur. fi. l. facultas. lib. 10. & C. de bo. uac. l. fi. in uer. data copia, &c. & plus subdit qđ ēt sponte cōfesso nō est de neganda defensio, ad pbandum de iure suo, & innocentia sua. alleg. text. in l. 1. §. si qs ul tro. ff. de qō. & qa defensio, & probatio pōt fieri usque ad sñiam. l. si qs iure. ut. C. de re. cred. l. iudicia. C. de prob. & l. 1. §. si ad diem. ff. de re mil. de quo uide per Bal. in l. in bonæ fidei. in 3. col. C. de reb. cred. & Bald. in l. fin. in 1. colu. C. de prob. & per do. Pet. de Anch. in cons. 22. in 3 col. incip. utrum confessio contra iniustum, &c. ubi dicit se de facto ob tinuisse q quis potest reuocare confessionē suam, licet secundum eum iudices in hoc se difficiles, & rigorosos exhibeant, credentes uilescere in conspectu hominum per absolu tionem contra l. absentem. ff. de poe.

Guido de Suz.

68 Sed pone † q aliqs cōfessus est in tormē tis, & non pseuerauit in cōfessione, nunquid talis confessio aliquid oper. ē uf q sic. s. se mipleanam pbōnem, ut no. C. de custo. reo. l. 2 & ff. de quæst. l. 1. §. diuus. qui. intellf in cōf. ssione torti in qua non extitit pseueratū uel d c & forte uerius, q nisi pseueratū sit, ta lis cōfessio non plenam, nec semiplenam, p batio inducit, qm nullo modo confiteri, uel confiteri sine perseueratione, paribus passi bus ambulant. C quorum appel. nō reci. l. 2.

Additio D. Ludouici.

69 Licet d. author in hoc loquat sub dubio forte, dicas tu, q † sine dubio forte dicta con fessio facta metu tormentorū sine pseuera tione non præiudicat, casus est in d. l. 1. §. di uus & ibi Bart. & idem uoluit Iac. But. in l. 2. de custod. reo. & Ang. & Sal ibidem & Sal. in l. fin. in 1. col. C. de quæst. & do. Abb. in c. cū in cōtēplatione. in 2. col. in uer. 6. quæro. de reg. iu. ubi dicit, q talis perseueratio, & rati ficatio debet fieri extra locum tormentorū, quod dicit facere contra iudices qui consenti nenti in loco ubi est tormentum, faciūt rati ficare cōfessionē, & male. & inde uoluit Ang. Aret. in suo tract. male. in pe. col. in uer. fama publica præcedente. in uers. 2. no. ubi dixit q tortus debet quiescere saltem per unam diē nālem antequ ducatur ad tribunal, ad. ratifi candum, de quo ultimo superius diximus.

Guido de Suz.

Sed qd si aliquis tortus est nullius uel nō legitimus indiciis pcedentibus. nunqd uale bit eius cōfessio, dic q non, ēt si, & quantū cunq; in ea pseuerauerit, ut est arg. in l. 2. 3. & 4. C. si ex fal. instr. & est casus in l. mari tus, & in l. pe. secundum unam lec. ff. de qō

 & text.

& tex.in l.diuus uer.ex quib.eod.tit. Præterea hoc est de subtilibus qõnis hñdæ, quód legiti ma præcedant indicia, alias quis torqueri nõ potest, cũ à tormentis non sit incipiendum. l.1.ff de qõ.& l. maritus, & C.eod.tit. l. cum cognõnale, & l.milites, quo deficiente qcqd sequitur, ipso iure nõ ualet. l. non dub. C. de leg.& de fi inst.& iure hastæ fi lib. 10.l.2. & l. diuus de in int rest.& C de app.l.noiationes.

Additio D. Ludouici.

Pro hac conclusione est tex.cum gl.sing.& ibi Bart.in d l pen. ff. de qõ. quem eũ gl.pro singulari ad hoc allegauit, & secutus est Ang. Aret. in suo tract. mal.in.8. col. in uers.fama

71 publica præcedẽte.in uer. aducitas tñ, † ubi dicit secus esse in cõfessione sponte facta, qa tunc ẽt nõ præcedẽtib. indiciis ualet, adeo, ꝙ ex ea cõfessione põt quis cõdẽnari.alleg. tex. in c.1. de acc. lib. 6. & dicit idem tenere Pet. de Anch.in clem.1.de hom. qđ est singulariter menti tenendũ ſm eum ibi. de qua mã supra latius diximus, ideo non repeto nunc, ubi alleg dñm meum in suo consi. 5. in 1.uol.

Guido de Suz.

Dictum est supra ꝙ cõfessio facta in tormentis non præiudicat.nisi cõfessus perseue-

72 ret in ea.Quæro† quæ dicatur cõfessio facta in tormentis? ı ndeo confessio in ipsis tormẽtis, idem est, si ad pedem ipsius torturæ ducitur, & ligantur manus, & terror incutitur a iudice dicente, ꝙ nisi incontinenti cõfiteatur, subiiciet eũ qõnibus certe nõ tenet talis confessio, nisi in ea fuerit perseueratum, qa lex æquiparat cõfessionem factã in ipsis tormentis, & ex tortura, & formidine tormentorũ; ut est tex.C.quo app.non re.l.2.ibi, aut formidine tormẽtorũ &c.& not.ꝙ ibi dicit formidine,non aũt dicit tormentis, & idem ibi sen.it.gl.& arg.ff.de iniur.l.Itẽ apud Labeonem §.adiicitur.uers. qõnem ibi, uel leuis territio.ergo à cõtrario sensu,non leuis territio hr̃ pro ipsa tortura.Ad qđ accedat qđ legitur, sufficit terror armorũ, & si quis eis usus non sit.ff.de ui, & ui arm.l.idem est.§. si armati.& nã quo ad l.Cor.de sicar. paria sunt hoĩem gladio percutere, uel stringẽdo minari, ut.ff.ad l.Cor.de sic.l.1.§.diuus, & facit.ff.ex qb.ca.maio.l.3.& C. qđ met.cau.l.metum.

Additio D.Ludouici.

Dñs auctor uerũ dicit in hoc. & ultra all. pet eum, dicas tu, ꝙ idem uoluit Bart. in l. 1. §. diuus.ff.de qõ.& Bart.in l.si.in 3.col. in fi C quod met.cau. & Bal in l. unica. in 8. col. C.de cõf.& Bal.in l.nouissime.ff.de exe.tuto.

73 † ubi dixit. ꝙ confessio quę fit apud tormẽta dr̃ facta in tormentis, per illum text. quem dicit ad hoc singularem, & idẽ de cõfessione facta in tormentis, uel formidine torm.ẽtorũ ut à pari procedãt, uoluit ẽt do.Abb.in c. fin. in 5.col.extra de conf.& Abb.in c cum in cõtẽplatione.extra de re iur. & Alex. de Neuo Vicent.in suo.conf 47.in 2.col.in 4 uol. iter consilia do mei in cap.in causa prædicta &c. & faciunt ea q̃ inferius dicemus immediate.

Guido de Suz.

74 Sed quid in † qõne de facto, Continetur in statuto ciuitatis, ꝙ aliquis non possit torqueri nisi in certis casib. ptãs honoris auidus extra il'os casus concessos per statutum, uult eruere ueritatem criminis, non tñ uult, eum ponere ad torturã ne incidat in pœnam statuti, sed quid facit, præcipit eum teneri in turri, uel in alio loco, denegãdo ei alimenta, donec confiteaĩ, uel in hyeme facit eũ stare spoliatũ oĩbus panis, & nudũ, nunqd uideat eũ ponere qõni, ut si dicamus eum incidere in pœnã statuti, & dic ꝙ sic, ut ff.de iniur.l.item apud Labeonẽ.§. qstio.ibi, malã mã sionẽ &c.

Additio D. Ludouici.

Pro decisione do.auctoris adducas tu do-

75 ctrinam Bart.in l. 1. §. diuus.ff. de qõ.† ubi ponit de eo q retinetur in carceribus ut siti moriatur, nã dr̃ tortus, adeo ꝙ si confitetur uirtute talis sitis, non ualet confessio, tãquã facta in tormentis, & idem uoluit d. Ang. de Aret.in suo tract.male.in uerbo famã pub. p̃ced.in uers. quæro quid si est tale delictũ &c. ubi arguit contra iudices ignorantes, & crudeles, qui qñ non psit torquere dant carnes ualde salatas ad comedendum malefactori, & non bibere. Nam ſm eũ dicunĩ torquere, & tenentur in syndicatu, de quo uide etiam per do Abb.in c.fi.in 5.col.extra de confes.& facit illud quod inferius dicemus.

Guido de Suz.

76 Sed quid si † extra locum torturę, uel circa tribunal iudicis, ubi ius redditur, iudex examinans dixit delato ex crimine aut confiteatis, aut ducam te ad tormenta, & torquebo te, nunquid dicatur tũc confessio facta formidine tormẽtorum? dic, ꝙ non, quia leuis territio &c.ut d.l. item apud Labeonem. §. qstionem, & C.quod met.cau.l.metu ibi, non iactationib. &c. Terrorem aũt qstionis pbabilem

bilem uetæ torturę comparandæ accipere debemus præsentem, & instātem torturę. sicut de metu instātis cruciatus dicimus, ut ff. qđ met. cau. l. metu. i. i̅ñ & ff. ex qui. cau. ma. l. 3. in fin. leuis enim territio, quod extra locum torturę facta, elusoria est. arg. l. ū cui plusquā per l. fal. l. hæc. satisdatio.

Additio D. Ludouici.

77 Sto in hoc † cum d. auctore cum modificatione i̅ñ, nisi iudex qui diceret reo, aut cōfitearis, aut ducā te ad tormenta, & torquebo te, esset hō terribilis uultu, & solitus talia dicere, & mandare executioni, quia tunc dicerem secus esse, & confessionem esse factā metu tormentorū, iuxta nor. p Bar. in l. de pup. si quis ipsi proni. cū si. ff. de no. op. nun. idem dicerē qn̄ reus esset psona multū timida, puta mulier esset, uel cōplexionis trepidæ, qa tunc dicā illa uerba inducere sufficientē tormētorū formidinē. p quo facit qđ dixit d. auctor. in fra in §. itē quęro quātū tp̄s &c. ubi ponit de qualitate personarū cōsideranda in hac mā.

Guido de Suz.

78 In quo loco † sit reus ducendus ad perseuerandū in confessione, rn̄deo, apud acta, uel in alio publico loco, extra cōspectū torturæ, & ita uidemus ex ptos assessores in pseuerantia cōuocare testes, & sub publico testimonio scribi faciūt, talis ta'i die pseuerauit. & cōfirmauit &c. in p̄ntia taliū testiū &c. & bn̄ faciūt p l. 2. C. de cuf. reo. ibi. sub pub. testimonio &c.

Additio D. Ludouici.

De loco ratificationis confessionis. do. auctor recte locutus est, idem uoluit Barto in l. 1 §. diuus. ff. de qō. & Bal. in l. 2. C. quo. app. & Bald. in l. 2. C. de cust. reo. & idem uoluit do. Abb. in c. cum incōtemplatione. in 2. col. in uer. quæro, in fin. extra de re iud. & dom. Abb. in cap. fi. in 5. col. in fin. extra de cōf. & bn̄ facit qđ not Bald. in l. 2. in 3. col. in fin. ff. qđ met. cau. & Bal. in l. 1. in 7. col. C. de cōfes.

Guido de Suz.

79 Item quæro † quantum tp̄s erit medium à die cōfessionis torti, ad diem reductionis ad pseuerandum, rn̄deo hoc lege aliqua non determinatur, ut d. l. 2. de cust reo. ibi, post modicum, non tamē dicit q̄ sit illud modicū, dic q̄ sit in arbitrio iudicis cōsiderata qualitate psonarū, & enormitate, uel leuitate criminis cum. n. tp̄s, uel quid aliud, à iure non præfinitur, remittitur iudicis arbitrio. ff. de iure delib. l. hodie ff. de pœn. & l. 1. de effracto.

Additio D. Ludouici.

Hęc est uera cōclusio, de tp̄e intermedio inter cōfessionem, & ratificationē remittendo in arbitrio iudicis, in quo adde. lu. Iac. Butt. in l. 2. C. de cūst reo. & Ang. & Saly. ibidem, & d. Ang. Arer. in libell. suo mal. in uerbo fama, in pen. col. in uet. 2. not q̄ si cōfessio &c. & etiam supra de hoc dixi.

Guido de Suz.

80 Quæro qui † debeāt qōni interesse. respondeo ut ff. de adult. l. si postul. §. qōni. in secreto aūt iudex recipiet dctū eius tortus. n. habet similitudinem testis, ut in summa de qōni. p Az § sed habet, & ff. eod. ti. l. 1. §. Imper.

Additio D. Ludouici.

Circa hanc materiā de dicto rei recipiēdo in secretis uide tu qđ no. Bar. in d. l. si postul. § qōni. ff. de adult. ubi multū notabiliter loquitur in materia testis torquēdi, an aduocatus possit esse præsens, & concludit, q̄ nō in examinatione, sed in delatione iuramenti sit.

Guido de Suz.

81 Sed nunquid † liber homo possit torqueri, uiȝ q̄ non, quia quasi totus titulus de qōnib. C. & ff. de tortura seruorū intelligitur, alii dn̄t q̄ liber hō torquetur in casibus. s. qn̄ in testimonio uacillat, & prius fuit facta, ut ff. de qō. l. ex libero. & l. testes, & in crimine falsi, ut ff. de fal. l. si quis decurio. arg. C. de prob. l. iub. & C. de test. l. nullū, & in alio casu speciali. C. de malef. & math. l. si excepte. & nor. in apparatu, & C de qō. l. decur. Si ergo est speciale, in contrarium est l. ius singulare. ff. de legi sic & milites i̅ṙ non torquentur, ut C. de qō. l. mil. sic decuriones. C. ex quib. cau. infr. irr. l. decuriones. C. de qō. l. diuo, & C. de pœ l. decuriones, & l. decurionū, & l. miseric. ad l. Iul. maiest. l. nullus. ff. de pœ. l. moris. §. iste. ff. de decur. l. 2. §. in decur & l. fin. cū cōc.

82 Tu dic † q̄ liber homo potest torqueri, non solum in alios ut ff de qō. l. ex libero. 1. i̅ñ. & l. unius. §. testes, C. de abol. l. fallaciter. §. quod si ingenuorū. C. de assess. l. nullus. ad fi. ff. de cust. reo. l. diuus Adrianus. sed etiam in seipsum, qn̄cunq; deferuntur ex aliquo crimine. C. de qō. l. cum cognitionaliter. C. ex quib. cau. inf. irrog. l. nullam, & ibi de hoc. C. de fal. l. sicut. ff. de re mil. l. proditores. De nuo quod liber homo torqueri possit inconuincibiliter, arguitur per l. si quis decurior. C. de fal. ubi decurio torquetur, imò melius. ff. de qō. l. fin. ubi uiȝ casus, quod liber hō torqueri

torqueri possit, ut C. de accus. l. fi. ut C. de as sel. l. nullus. & qđ ibi no. & alius qui liber hó nō pōt esse decurio. ut ff. de decur. l. seuerus. & ita seruat gñalis consuetudo, & do. Azo. in sum. de quæst §. torqueri. & §. torquentur.

Additio D. Ludouici.

83 De libero † homine, ut possit torqueri, iudicio meo non est dubitandum, licet do. au ctor ad hoc probādum multum laboret, pro ut uides, nā ego habeo hoc pro absoluto, & licet de hoc dixerim in princ. huius operis. ta mē nunc pro cōfirmatione dico unum ultra omnes, nam si liber homo torqueri non pos set. profecto ex mille delictis, non punietur unū cōtra l. ita uulneratus. ff. ad leg. Aql. nam in delictis nō semper sunt pſentes testes, imò qui male agit cōiter odit lucem. unde ex hac rōne primo debet posse liber homo absque dubio torqueri, & contra se, & contra alios.

Guido de Suz.

Item puerilis tñ qō est, nunquid ita principalis persona debeat poni, uel subiici tormentis ueritatem eruendam, uideť φ non, qa totus tract. de qō. C. & ff. uideť cōsistere circa seruos suos torquendos, & liberos hoīes ua-
84 cillantes, Sed tu dic quod † ipse principales personæ sunt qōni subiciendæ, ut C. de quæ stioni. l. 3. & ff. eo ti. l. 1. §. diuus, & §. si quis ul tio, & l. unius, & ff. de re mil. l. proditor præce dere tamen debent indicia ueri similia, ex qui bus obiecti criminis reus. ex præfinitione cul pæ, indiciis animus informetur, ut C. de quæ stio. l. cum cognitionaliter, & l. milites. §. oportet, & C. de fal. l. sicut.

Additio D. Ludouici.

Prout attestatur ipsemet auctor, hæc quæ stio puerilis est, & probatur ex his quæ supra dicta sunt in additione proxima præcedente, & per do. auctorem in §. proxime præcedenti, incip. sed nunquid liber homo, &c.

Guido de Suz.

85 An si iudex adeo † tormentando modum excesserit, ita φ totius in quæstione defecerit, uel membra debilitauerit teneatur, & quo iure, & φ teneatur dicit lex expresse. ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. quæstionis, ibi teneri eum, &c. si enim tor quendus est reus ut innocentiæ, uel iudicio saluus reddatur, ut l. quæstionis modum. ff. de quæstio. certe si iudex non seruauit, teneť. & facit. ff. sol. matr. l. si constāte. §. si maritus, & instit. qui sunt sui uel alie. iur. §. 2. & §. dñe rum, & melius. ff. ad l. Aquil. l. sed, & si quem cunque §. si magister, & ff. de usufr. l. locum. §. fi. & ff. de pign. act. l. eleganter. §. plane. nec prodest sibi. φ tanquàm iudex hoc fecit, cum deliquerit, nam omne maleficium praue præ sumitur actum, ut C. de iniur. l. si non conui
86 cii. & C. de sic. l. 1. † Præterea, si propinquus in corrigendo propinquum, modum excessit tenetur, ut C. de emen. propin. l. 1. nec iudicē excusat offm, quia sicut priuati, & ita ma gistratibus prohibitum est aliquid illicitum facere l. nec magistratibus. ff. de iniu. contra, φ non teneatur, quia iudex causa ueritatis eruendæ hoc fecit, suum exequendo offm, & non animo interficiendi, uel debilitandi, igiť non debet teneri. nemo. n. uidetur delinquere nisi animum malignum ad hoc habuerit. ff. de uerb. sign. l. sæpe, ad fi. uoluntas. n. & propositum distinguunt maleficium. ff. de fur. l. qui iniuriæ. in prin. & facit. ff. de acq. pos. l. quiure. & alibi scriptum est, tunc crimen cōtrahitur, cum uoluntas nocendi interuenit, non alias. C. ad leg. Corn. de sic. & facit ff. de lib. ho mi. exhi. l. 3. §. 1. præsumitur. n. bonum de officialibus nisi probetur contrarium manifeste, ut ff. de off. præsc. præto. l. 1. ad finem. nā creditor, rem obligatam auferendo non præsumitur deliquisse, quia notabilis est pſumptio ut ff. de fur. l. cum creditor. sic. & à simili, iudex in proposito causa sui officii exequendi, pſumiť id fecisse, non nocēdi cōsilio. ut. ff. de
87 iniuriis. l. iniuriarum. §. 1. † & si aliquam culpā in excedendo modum, in torquendo adhi buit, non tñ tenetur l. Corn. de sic. quia in delictis, lata culpa non æquiparatur dolo. ff. de pœn. l. aut facta. §. causa. itē officii necessitas suadet remanere impunitum qđ alias coerce ri deberet, ut ff. de his quib. ut indi. l. post lega tū. § aduocatū, & l. tutorē, nā in dubio, si non apparet quo aīo fecerit pſumiť potius, φ ex zelo iustitię, & uigore officii, q̄ malo cōsilio id fecisse l. minus instructus. C. de acq pos. ff. pro soc. l. merito. Accedit ad idem, & aliud ualidius arg. sumptū. C. q̄ acc. nō pos. l. 2. ad fin. ubi tutor ex offō sua, accusans de falso producentem instrā contra pupillum, si non pbat non præsumitur calumniandi animo accusationem instituisse, nisi euidenter pbeť, & tñ alr qui non probat calumniari præsumitur, eo ipso φ non pbat l. 1. C. de aduo. diuer. iu di. Solu. distinguūt qdā, si hoc apparet, φ fecerit ex uoluntate, dolo teneť, sed casu absque

culpa

culpa nullo modo tenet, si autem eum aliqua culpa excedendo modũ non puto teneri per l. unicã.C.de emen.seruorum,& bona est argumentatio de prẽte dominica ad potestatem rectoris,ut ff.de uer.sig.l.potestatis.

Additio D.Ludouici.

Passus iste de mortuo uel debilitato in tortura,an iudex teneatur uel ne, est multum,iudicio meo considerandus, & aperiendæ sunt aures,p dñis iudicantibus,in quo passu,do.auctor cõcludit, qđ in uno casu solum tenet iudex.qñ apparet de dolo, alias aũt non quãdo casu uel ẽt qñ culpa excessit modum in tor-
88 quendo per d.l.1.de emen.suorum. † Ad ego sentio,quando culpa excessit modum in torquendo,nam eo ipso ꝙ excedit modum fingitur priuatur homo,& non iudex, ergo debet teneri,sicut dicimus in tutore non bene administrante bona pupilli.nã nõ fingĩt tutor, sed tenet tanq̃ quilibet,ut ff.de fur.l interdum.§. qui tutelam,& ff.pro emp.l. qui fundum. §. si tutor.& arg.C.de episc.& cler.l.generaliter præterea uidetur esse casus de hoc in l. item apud Labeonem.§.qõnis.ad fi.ff. de iniur.ibi sed.& si iussu dñi quis qõnem habeat,modũ tamen excesserit, teneri eum dĩc labeo ait, &c.& hoc etiam reperio uoluisse Cyn Bald.& Saly. in l.Gracchus.C.de adul.& Ang.in l.3.
89 eo titu.†ubi dñt,ꝙ si tortus deficit in tortura iudex non tenetur, dummodo indicia præcedant,& in actis de indiciis appareat, & etiã iudex non fuerit egressus terminos torturæ. & sic sentiunt a pte,ꝙ tenet iudex de excessu, & sic de culpa in excedendo uerũ est,ꝙ in dubio non præsumit egressus modũ, rõne officii.l.herennius.§.gai ff.de euic. unde ei qui dicit contrarium,incumbit onus probandi ẽm Ang.in d.l.3.quod est not.dignum ẽm Ange. Are.in suo tract.malef. in uer.fama. in uers. octauo quæro quid si tortus,&c.

Guido de Suz.

90 Sed quid † si probatum est maleficum per unum testem de ueritate tm̃.nũquid erit sufficiens indicium ad tormenta habenda,uĩ ꝙ non,ut ff.de qõ l.maritus.ubi per dictũ unius testis non fuit ad qõnem processum.Præterea dictum unius testis, nõ inducit indicium sine præsumptione,ut ff.de prælc.l.Theopompus & ff.quemadmo.testa.ape.l.1.§ sed unius,& iura omnia tractantia de indiciis,quę requirũtur ad qõnem habendam, loquuntur in plurali.s.indicia præcedere habere, non autẽ dñt indicium l.1 secundo respon. ff.de qõ.& ibi, & aliis argumentis,& l.unius.§.in ea causa. & l.fi.eo.tit.& C eo.tit.l.cum cognitionaliter & l.milites,& C.de fal.l.sicut.& pluralis locutio,singulari numero non quiescit.ff.de man. test.l.libertas.quam.§.ult. Sed his non obst. dic unum testem de ueritate sufficere ad habendam torturã.ut in sum.de qõ.§ indicium aũt.& C.ad l.Iul.maiest.l.si qs al.cui.in appa. ratu.Nõ obst.l.maritus. quia ibi nõ fuit tortus pp dcm̃ unius testis qa illeg ,phibuit testimoniũ erat familiaris,pducẽtis & ideo dcm̃ suũ non fuit tãti effectus ꝙ faceret indiciũ. Non obst.alia iura in cõtrariũ alleg. in quib. de pluribus indiciis hẽ mẽtio,qa illa pluralitas inspecto cõi usu loquẽdi,in singularitatẽ resoluit,ut ff.de uer.sig.l. non est sine liberis, & ff.de neg.gest.l.ait prætor §.1.& ff.de ori. iur.l.2.§.exactis,& ff.de cõd.& dem.l.demonstratio falsa.§.fi.& l.q cõcubinã §.si stichus.

Additio D.Ludouici.

Dñs auctor concludit, ꝙ potest quis torqueri per unum testem deponentem de ueritate, & idem uoluit ipsemet in §. proxime seq.in princ.dum tractat de fama, in quo ad de tñ gl.sing.de hoc in c.at si clerici. extra de iud.quam pro sing. alleg. & secutus est dñs Abb.ibi,in 7.col.& gl.& ibi Barto.in l.3.C.ad l.Iul.maiest.& Bart.in l.fin.ff.de qõ.& in d.l. maritus,& in l.pe.eo.titu & Bald.in l.2. C.de app.& Bald.in l.milites. C. de qõ.& do.me. Alex.in consi.65.in pe.col.in 1.uol.in c.si præcedentibus,&c.& d.Ang.Are.in suo tract. malef.in uerbo,fama. in uer.quæro an unum in
91 indicium. †ubi limitat prædicta procedere si est unus testis integer,quia infamis,uel uilis,nõ facere indicium ad torturam. l.1.§.item Cornelio.& ibi Bart.de qõ. & uoluit dõ.me. in consi.de quo supra px.feci mentionẽ.Secũdo limita pdictã cõclusio qñ testis deponit recte sup maleficio.secus si deponeret super iudicio ad maleficiũ pbãdũ,ita uoluit gl.quã sequit ibi Bar.& Bal.in l.fi.C.fa.ercis.& Barto. in l.fin.ante fin.de qõ.& do. Abb.in c 1.in 1. col.extra de cõfes.& in c.sup eo.el 2 in 2.col. extra de testi.Tertio limita prędictã cõclusio nẽ pcedere nisi aliæ circunstantię resisterent,
92 † quia tunc unus testis de usu nõ facit indiciũ ẽm Bald.in d.l.2. C. quo. app. referens Ioan. And.ita tenentem,quod est notã.ẽm eum.& idem uoluit dom.Abb.in c.tertio loco. in 5. col.de pb.& in cap.cum in contemplatione

extra

extra de reg. iur. pro quo adduco, quia quando aliqua sunt indicia pro reo excusantia, tunc indicia contra eum debent esse multum urgentia, ut superent illa quæ faciunt pro excusatione rei. ita hr in l. 1. § 1. ff. de qō. ita uoluit Ang. Are. in suo tract. malef. in uerbo fama in uers. & prędicta procedunt, &c.

Guido de Suz.

93 Quid si maleficium probatum est per famam tantum poterit ne ac tormenta pcedi? uid. q sic, quia pbō famæ æquiparatur pbōni unius testis. ff. de test. l. 3. §. eiusdem, & in apparatu, & supra prox. qō. dictū est indicium unius testis sufficere ad qōnem hndam. Sed dic q non, quia fama per se non probat, sed inducit aliquod indicium, ad confirmandas, seu coadiuuandas, seu comprobandas, alias probōnes, ut d. §. eiusdem ibi confirmat rē de qua agitur &c. i. simul firmat, non tñ per se facit ualidum indicium. est. n. fama res fragilis, & perniciosa, ut plurimum per clientelas uoces artificiose transmissa ab ipsis qui desiderant de hoc famam esse, ut. ff. de hær. instit. l. Pacumæuius, & arg. C. de pœ. l. decur. & ff. de off. rect prou. l. iustiss. ibi nec ad libidinē. non. n. quælibet indicia sunt sufficientia ad torturam, ut supra dixi in princ. noiab.

Addit. D. Ludouici.

De fama non sufficiente pro indicio ad torturam d. auctor recte locutus est. cuius dictis adde quod idem uoluit Bart in l. de minore. §. torm. de qō. & Bal in l. mil. C. eod. titu. & Salyc. combon. in l. ea quidem. in materia famæ. C. de accus. tñ limita, nisi fama esset orta a personis fide dignis, uel esset iuncta cum fuga, prout supra dixi in addit. mea. incip circa hanc materiam qualiter, & quomodo sumātur indicia. circa fin. ad quæ me remitto.

Guido de Suz.

94 Sed si præter famam esset aliquod indiciū, puta dictum unius testis, quod quidem facit indicium, ut d l. Theopompus, uel si constiterit accusatum esse inimicum interfecti, uel alias offensi, alias tunc non sufficeret cū lex de inimico præsumat omne malum, ut ff. de quæst. l. 2. §. præterea, & de test. l. 3. in princ. Item si se iactasset delatus de malef. cōmittēdo. nam talis iactatio inducit indicium cōtra iactātem, q maleficium postea cōmiserit, cōsiderata qualitate personæ, argu. C. quod me. cau. l. metum. ff. ex qui. cau. ma. l. 3. Tu allega meliora iura. ff. ad l. Iul. ma. l. fam. uer. tamen ibi, & ante quid fecerit &c. & C si quis Imp. maled. l. unica ibi ex dictis, hominum facta pēsemus, & ff. de su. leg. l. 1 abeo. ibi neminem perdicere &c. Item si accusatus u sus est fu-

95 gere de loco maleficii, nam fuga accusar fugientem, ut in auth. de exhi. re § si uero. & in authen. de san. ep. §. si quis ad ordinationem. Ita si consiliarius deposito officio se absentat pro confesso habetur, q male fecerit. C. de assess. l. consiliarios, ff. de susp. tut l. impub. ad fi. Item si is contra quem fama laborat, prauę sit æstimationis. & homo qui similia facere consueuit. ff. de qō. l. de min. §. torm. ff. de acc. l si is cui. §. isidem. Idem si foret aliud indiciū q quilibet curiosus pōt ppendere, fm criminū qualitatem, & personarū uarietatē, i. ūc cum adest aliqd de prædictis indiciis, uel aliis similib. & fama probetur, poterit ad tormenta pcedi, quia fama pbata, simul cū aliquo ind. facit legitimum, & sufficiens indiciū ad habēdam torturā, quāuis fama per se nō sufficiat.

Additio domini Ludouici.

Quodlibet ex prædictis indiciis, una cum fama, sufficiat ad torturam, prout concludit do. auctor, sed tu dicas, q multa ex prædictis indiciis, ēt sine fama, sufficiunt sola ad torturā, put supra dixi circa princ. in add. inc. circa hanc materiā qualiter, & quomodo sumantur indicia &c. quæ non repeto, sed uide quæ ibi dixi. ubi posui de inimico, & de fuga, & aliis similibus. Sed unum pro nunc non omitto, an unus testis una cum fama, sint indicia sufficientia ad condemnationem. habes gl. in c. ueniens. el 1 extra de test. & posuit Bar. in c. l. minore. §. tormenta, in ult. col. de quæst.

Guido de Suz.

96 Sed quid si pręs habet arbitrium, quòd nil aliud est dicere, nisi q bona fide procedat, fm q ei conscientia dictauerit, an possit supplere defectum probōnis indicii uigore arbitrii, dic q non, quia non uř esse cōmissum arbitrio suo, q legitima indicia non debeant pcedere, quia iuris auctoritas, sed facti nō est in ptāte iudicium l. ordines. §. 1. ff. ad munic.

Additio domini Ludouici.

Pro cōclusione do. auctoris. q uigore arbitrii iudici cōcessi a lege, uel a statuto, nō possit suppleri defectū indiciorū, adduco primo l. si a milite. §. edictum. ff. de test. mil. ubi per libertatem arbitrii non intellř cōcessum, qđ non conuenit bonis moribus, & sic fm bonos mores est interdictum, sed est contra

bono

bonos mores torquere aliquem sine sufficiẽti bus indicijs, ergo nõ pôt in hoc supplere iudex uigore arbitrii sui.& ita in terminis tepe rio Paul. de Eleaz.in commen. c. grauis. extra de deposi.in ult.col.& Gand.in suo tract. malef in uer.item qro nũquid potestas,&c. Pro quib.facit,nã hoc esset tollere defensiones.& iura tertii, quæ non pôt quis auferre uigore alicuius arbitrii ẽt liberi,& absoluti, ut in cle.sæpe,cum gl.in uerbo,defensiones, extra de uer.sig.& in cle.pastoralis.§.pen.extra de re iud.& uoluit Bar.in l.filiusfam.ff.de don.& Bar.in l. t.ff.de test.mil.& in extraua. ad repri.in uer.uidebit,& in uerbo figura, & do.Ant.& Io.de Imo.in c. r extra de cõst. & Pet.de Anch.i cõs.162.inc.uisis diligẽter,&c.

97 Vnũtũ tene mẽti ꝙ uigore talis arbitrii po nit iudex torquere aliquẽ ꝑ dcm̃ unus testis de uisu,ẽt si non sit oĩ exceptione maior. ita singlr̃ uoluit do.Gand. ubi supra prox.in d. uer.item quæro nũquid potestas,&c.& uoluit do me.Alex.in cõs 65.in pen.col. t.uol. incip.si ꝓcedẽtib indicijs,&c.ubi ẽt plus dixit ꝙ ẽt si ille testis fuisset receptus.parte nõ citata,pôt torqueri, uigore illius testificationis.dũmodo stylus sit,ꝙ nõ citeť pars in examinatione testiũ in ca mã ,qđ perpetuo tene menti,ꝓ cõfirmatiõe eorũ q̃ dixit do.auctor hic circa arbitriũ cõcessũ iudici in torquẽdo

Guido de Suz.

Sed quid si continetur in statuto ciuitatis Bononiæ,ꝙ non possit aliquis poni ad torturã nisi cõtra eũ fuerint habitæ uiolẽtiæ ꝑsumptiones,respondet,requiruntur magna indicia quæ sint aliquo minus indubitata,& pluribus indicijs simplicibus ex quibus proceditur ad torturam, ut dictum est, nam, & illa uidentur manifesta argumenta.

Additio D.Ludouici.

Pro do. auctore facit circa hoc de uiolẽtis præsumptionibus,illud quod hr̃ in c.afferte. extra de præsum.& ibi do.Abb.in 4.col. & ꝑ Bald.in l.fi.in 1.col.& in l.neque natales iu t.col.C.de ꝓb.hinc est,ꝙ dicimus ꝙ † præ

98 sumptio iuris dr̃ uiolenta.s'm Paul.de Castr. in 2.conf.inc.acta iudiciaria,&c.Adeo ꝙ præsumptio iuris operatur.ꝙ potest ferri sñia ꝑ actore,secundũ Paul.de Cast. in suo cõs. 95. incip.si dico me,&c. & plus dico ꝙ præsumptio uiolenta sufficit ad condemnandum in terminibus occultis.ut puta,in crimine adulterii l.si quis adulterii. C.de adult.Item dico

in omnibus casibus a iure expressus,secundũ Barto.in l.quòd Nerua. in 5.col.ff. depo. de qua materia posui aliquid Ang.Aret.in suo tract.malef.in uer. fama in 2. col.cum seq.

Guido de Suz.

99 Sed qd † si cõ inet in statuto ꝙ nemo possit torqueri,nisi indicia indubitatæ præcesserint,ut exẽplũ de indicijs indubitatis ecce n. camera habens unũ aditũ, & exitũ , non plures,de dicta camera exiuit qs pallidus, trepidans,cũ cultello nudo sanguinolẽto in manu & statim post exitũ repeť homo recẽter occisus in dicta camera , certe ista sunt indicia ad probõnẽ maleficii indubitata,ex qbus nõ solũ ad tormẽta,sed ẽt ad cõdẽnationem & pœnæ impositionẽ pôt ꝓcedi. Et ita intelligit l.sciãt.C.de ꝓb.ibi uel indicijs ad probationẽ indubitatis,& ho.disiunctiuã uel.nam palliditas,uel trepidatio est unũ indiciũ contra ipsum,ut ff.de qõni.l.de minore.§.tormẽta.Itẽ delatio gladii.pręcipue nudi, ẽ aliud indiciũ,nã deportantibus arma lex male præsumit,ut C.ut armorũ usus l.una. & in auth.đ man.prin.§.ult.colla.3.Item,ꝙ gladius erat sanguinolentus. erat aliud indiciũ . homine enim occiso.gladius solet eẽ sanguinolẽtus, nam ex qualitate facti accipiť cõiectura. sic, & alias dr̃ ff.de do.int. uir. & uxor.l. utrum. raro tamen contingunt talia indicia.

Additio D. Ludouici.

In hoc primo exẽplo d. auctor recte locutus est,in quo exẽplo cõcordat Gãd. in tract. suo malef in rub.de inst.& ꝓsum.& Barto.in l.2.ff.de fur.& Ioan.Ant.in addi.Spec.in tit. de ꝓb.§.3 uer.13.& do. Ang. Are in suo tracta malef.in uerbo fama publica ꝓcedente.

Guido de Suz.

100 Est.& aliud † indicium ad ꝓbõnẽ indubitatũ,& istud sæpius cõtingere pôt cum occidiť Titius in aliqua uinea uel fundo , & de hoc accusatur Seius,sed de uisu nulli testes deponũt ꝙ uiderint Seiũ hoc homicidiũ cõmittere,sed ꝓbať ista cõtra Seiũ.primo,ꝙ ipse Seius erat inimicus Titii.Item ꝓbãt testes.ꝙ uiderint Seiũ admenãtẽ gladio contra Titiũ . Itẽ ꝓbãt ꝑ testes,ꝙ Seius aufugit tpe ꝑpetrati maleficii.Itẽ ꝓbať ꝑ famã,& uoce publicã ꝙ Seius dcm̃ Titiũ interfecerit certe ista quatuor simul iũcta quãuis singula ꝑ se nõ sufficerẽt,sunt sufficiẽtia indicia,& ꝑsumptionis indubitatę.non solũ ad torturã , sed ẽt ad cõdemnationem,& sic pôt intelligi d.l. sciant.

Additio

Additio D.Ludouici.

In hoc secundo exēplo do.auctor ēt recte locutus est,& cū eo cōcordat Gand.in tract. malef.in rub.de indiciis, & præsum. & Ang. Arc.in suo tract.ēt malef.in uerbo,fama, & posuit do.Abb.in c.3 loco.extra de prob.

Guido de Suz.

101 Est uidere † aliud exemplum de præsum ptio. dubitatis, Ecce defert Seius, ꝙ Titium fecit occidi, nō sunt testes q̄ dicant hoc se ui disse,tñ probant ista indicia.primo, ꝙ Seius erat inimicus Titii.Item,ꝙ dictus Seius per petrato homicidio receptauit homicidā. Itē ꝙ homicida erat domesticus, & familiaris Seii:Item ꝙ fama est, ꝙ Seius fecit occidi Titiū.Item ꝙ Seius se iactauit,ꝙ fecerat occidi Titiū,& est homo de quo est uerisimile ꝙ talia faceret.Itē ꝙ olim aliquæ offensiones interuenerunt inter eos, & ita ꝙ indicia ista simul iuncta uñt nedum ad tormēta,sed ēt ad cōdemnationē sufficere,& ita pōt exemplificari.d.l sciant, nec mirū si ex pluribus simul iūctis quorū quodlibet ꝑ se nō sufficit ad iudiciū indubitatū,uel ad plene probādū,sicut indubitatū iudiciū uel plena fides,nā hoc iure hr̄ expressum,ut in auth.de instr cau.& fide.§.si uero nullus horū.colla.6.duo. n. uel plura impetfecta cōstituunt unū perfectum l.cū scimus.in prin.C.de agri. & cēsi. lib. 11. & q̄ nō ꝓsunt singula multa iuuant.ut c.prę terea.extra de testib.l.sancimus.ad fin. C. de testa.& uide de hoc ꝑ Azo. in l.2.in fi. primi

102 rñ.de execusatio.tuto.† Quid plura, reperitur in iure cautū,ꝙ ipsa causa princ.criminalis per argumēta, & p̄sumptiones cognoscit & terminat, q̄q̄ de liquido delicto, probari non possit,ut l.non oēs,§.à Barbaris, ibi, & si hoc liquide ꝓbari non possit argumentis tñ cognoscendum est, & tñ in capitali causa agitur,ut l.deser.§.his qui.de qō.& facit in authen.ut li.ma.& aui. §. illud curiosus autem lector multa alia poterit inuenire exempla de iud.ad probationem indubitatis.

Additio D.Ludouici.

In hoc tertio exēplo ēt d.auctor recte sensit,de qua materia indiciorū indubitatorū, ēt ad cōdemnationē nō solum ad torturā,posuit Bal.in d l.sciāt,& in l.neq; natalis. in 1. col.& in l.siue.in 2.col. C.de prob.& Bald.in l.gcūq;.C.de ser.fug.& Bal.& Ioan.de Imo. in l.si.ff.de hær.inst.& Bald.in l.fin. ff. de off. proc.& Bal.in addit.Spec.in tit.de sen. circa fi.& Io Cald.in c.uestra.extra de coha. cler. & mulie.& do.Abb.in ea.tertio loco,de probatio,& Gād.in tract.malef.in rub. de ind. & p̄sum.& Ang.Arc.in d.uerbo, fama publ. in uers.q̄ro an unū indicium.& Paul.de Cast.in cons.196.inc.uisa inquisitione,&c.ubi dixit unum notabile uerbū,ꝙ in casibus,in quibus quis pōt condemnari ex indiciis indubitatis, potest condemnari ad pœnā pecuniariā non aūt corporalē, de qua materia posuit ēt.do. me.Alex.in cōs.15.in 5.col.in 1.uol.icip.qñ plures, &c. & in consi.24.in 14.col.in 2.uol.

103 incip. an si qs,&c.in 2.uol.ubi dixit,† ꝙ in criminalibus nō iungunt ꝓbōnes diuersi generis ad condemnandum, ut ibi ꝑ eū multū notabiliter loquentē in hac materia,& ibi ponit qd in maleficiis cōmissis de nocte, uel q̄ alias difficile pñt probari, quæ probōnes admittuntur,& in consi.53.in 1.col.& per tot. in eo.2.uol.inc.qñ probari debet,& in consi. ult.in 3 uol.in 3.col. circa uero illud, quod incidenter dixit d.auctor, ꝙ duæ uel plures ꝓbōnes impfecte iūgunt ad faciēdum unam plenam probōnem,&c. de hoc non dicā tibi nūc,qa est extra materiā de qua agimus, sed si de hoc uideret cōtingeret remitto te ad do mi.meū Alex.in cōs.19.in 2.col.in 1.uol.ic. utrum si postfacto,&c.& in consi.65.in ult. col.in eo.1.uol.incip. si præcedentibus, & in cons.13.in 13.col in eo.1.uol. inc. an promisso,&c.& in cons.33.in ult. col. in eo. 1. uol. incip.uiso puncto,&c.& in cons. 54.in eo. 1. uol.incip. in causa uertente,ubi dicit ēt,ꝙ in criminalibus peruenitur ad diffinitiuam per præsumptiones tam legis quam hominis.

Guido de Suz.

104 An milites nostri † tp̄is pñt subiici quæstioni.dic ꝙ sic,cum nec in assumptione militiæ,nec in uita interueniant in eis, nec obseruent ea q̄ ueros milites decet obseruare, & obseruari expediūt, unde militaribus priuilegiis gaudere nō debēt ut ī auth. de man. princ.§.fi.col. 3.& ibi in apparatu de hoc ibi, & talibus militibus,&c.Nā si quis non seruatis solennitatibus,fabricēsis efficiat,habet ꝑ nō fabricēsi,& sibi fabricensia priuilegia denegant,ut l.si qs consortiū.C.de fabr.lib. 11. & C.de episc & cler.l. gñaliter uersi. eos tñ. ubi clericis non seruantibus solennia, clericalia priuilegia deneganī seu beneficia clericalia,& facit l.nominationes.C.de app. nam etiam milites in quibusdam etiam crimini-

bus

bus torquentur, & habentur quo ad hoc pro non militibus. de re mil. l. proditores.

Additio D. Ludouici.

Alias promisi tibi examinare, an milites nostri tẽporis possint torqueri. in tract. de præcedentia doctoris, & militis, circa fi. in addit.
105 meis ibid. †Nunc igitur scias, uelim ꝙ milites nostri tẽpis, euntes quotidie ꝑ plateas non gaudẽt priuilegiis militum prout dixi ibi in loc. palleg. pñt torqueri sicut alij priuati, ita uoluit Barto. in suo tract. de qõ. licet iudicio meo, ille tract. nõ fuerit Bar. ut uidere poteris ex stylo eius. tñ attribuit Bart. sed ultra Bar. dicas, ꝙ idẽ uoluit Cyn. in l. 1. C. de iur. & fac. igno. in reperio eũdẽ Bal. in l. 1. in fi. C. qui bo. cedere pos. dicentem ꝙ milites nostri tẽporis non pñt carcerari ꝑ debito cõtractus, uel ulti mæ uoluntatis, quia s'm eũ ueri milites sunt, alias falso uocabulo uterentur, & licet nõ habeant insignia antiquæ obseruãtiæ, tñ hñt insignia nouæ obseruãtiæ, quę loco ueteris sucesserũt, & idẽ cõprobauit Ioan. de Lig in c. quãto, in pe. col. extra de magi. Sed tu nõ recedas a prima opinione, q̃a imo isti nõ sunt ueri milites, ꝑut uult expresse do. Abb. in d.
106 c. quanto, pro quib. facit. †Nã insignia sola esse uera, nõ sunt illa, q̃ faciũt milites gaudere priuilegiis suis; sed exercitiũ, ita ꝓbatur in l. pe. C. de testa mili. ubi dr, ꝙ miles nõ militãs, non gaudet priuilegiis militum, ergo multominus debẽt gaudere milites nñi tẽpis, qui nõ hñt, nec habuerunt uera insignia, nec etiam exercẽt militaria, seu non militãt. Ad idem facit qđ dixit Bal. ꝑ illũ tex. in d. l. pe. & Bart. in l. officiales. C. de episc. & cler. & idem Ioan. de Lig. in cle. cum ex eo, de sen. excõ. & Ang. in consil. 197. inc. In Dei nomine, uisa narratione. & do. Cano. in c. 2. extra de fo. compe. ubi dixerũt ꝙ milites, seu fratres gaudentes non gaudẽt priuilegiis clericorũ. Ergo in proposito nostro, milites nostri tẽpis nõ debẽt ẽt gaudere priuilegio ueri militis. & in terminis uoluit Dy. in suo tract. de qõni. in uer. q̃ psonæ pñt torqueri, & c. in uers. modo dictum est. & Cy. & Ang. in l. milites C. de quæst. & Cyn. in l. 3. C. ad l. Iul. maiest. in terminis etiam uoluit Ang. Aret. in tract. malef. in uerbo, fama. in uers. sexto quæro quæ personæ, &c.

Guido de Suz.

107 Quid de militibus †cœlestibus. & dic, ꝙ presbyteri nõ torquentur, cl. rici aũt sic, de iure ciuili. C. de episco. & cler. l. presbyteri, & in apparatu. l. fallaciter. C. de alio. tamen de iure nouissimo, secus per auth. Federic. ad decus, & honorem §. statuimus. Præterea si militibus terrestribus concessa est immunitas, ut non torqueantur, multo magis cœlestib. arg. l. sacrosan. C. de episc. & cle.

Additio D. Ludouici.

De clericis & presbyteris dixi supra in addi. inc. circa has personas priuilegiatas, &c, ubi allegaui do. Abb. in c. cum in contemplatione. in 1. col. in fi. extra de reg. iur. & ultra ibi dicta, uide gl. 15. q. 7. in sum. & gl. 3. q. 5. & Inn. in d. c. cum in contemplatione. & d. Ang. Are. in suo tract. malef. in uerbo, fama. in uer. 6. quæro quæ personæ, &c.

Giudo de Suz.

108 Quid de iudicibus † siue aduocatis, nũquid possit torqueri, uidetur quod non sicut ueri milites, nã militãt patroni causarũ. ut C. de aduo. diuer. iud. l. aduocati, ꝑterea sicut militibus concessum est priuilegium, ut cõdemnati non exigant, nisi inquantũ facere possint, ita & patroni causarum l. miles. 1. in so. de re iud. in apparatu. econtra ur, quia nulla lege cauetur, ꝙ iudices, siue aduocati, sint immunes a tortura. Solutio. ꝙ de iuris subtilitate siue iuris solẽnitate nõ debent torqueri, ut d. l. aduocati, sed de cõsuetudine, q̃ est optima legum interpres, seruatur contrarium.

Additio D. Ludouici.

Sum propositi qđ nec de iure nec de consuetudine possint aduocati torqueri, nã de iure habeo pro hoc expedito, ꝑut cõclusit ipsemet auctor ꝑ quo faciũt ea q̃ dixi sup. i addi. meis de ꝑcedentia doctoris, & militis, nam ar
109 gomẽta ibi facta manifeste cõcludũt † ꝙ aduocati multominus possunt de iure torqueri quam milites. De consuetudine ẽt non pñt torqueri, nam cõsuetudo inducẽs ꝙ psonæ priuilegiatæ torqueant non ualet. tex. est in l. oẽs iudices & hoc ibi uolunt Barto. C. de dec. lib. 10. & supra ẽt aliquid dixit circa princ. in uers. circa has personas priuilegiatas, &c.

Guido de Suz.

100 An consiliarii † ciuitatum nostri tẽporis possint torqueri? dic ꝙ de iuris solennitate non debent torqueri, quia cuiuscunque ciuitatis consiliarii decuriones sunt, ut ff. quod cuiusque uni. no. l. nulli. ff. de uerbo. sign. l. pupillus. §. decuriones. de generali autem consuetudine quæ est optima legum interpres, contrarium semper uidi seruari, & consului.

Additio

animum ad aliquid credendum, uel ad credendum, & de isto hr in d.l.cum pbō. Indicium uero plenum est demonstratio rei per signa sufficientia, per quæ animus in aliquo tanq̃ existēs uero quiescit, & plus inuestigare non curat, quod probatur ſm eum in l.ind.C de prob. Abb. Sicu. in c. 3. loco, extra de prob. ap prob. diffōnem Io. And. supra relatam. Adde Bald. in l. seruos. C. de test. qui dicit ꝙ indi-
4 cium est duplex. s. facti, & iuris. † Ex indicio facti dirigitur iudex in uiam præsumptiōis, indicium iuris est quod habet aliquem affectum iuris, est ēt duplex, quoddam est quod dirigit iudicem in uiam hn̄dę q̄ōnis. i. torturæ, quoddam est qd̄ instruit iudicem simul cum aliis in uiam cōdēnationis. Dr aūt indicium ab indicando & demonstrādo. l. solēt. ff. de præscr. uerb. l. adult. C. de adult. & ind. dūr demonstrantia ueritatis, & adminicula pbōnis l. fi. & l. instrā domest. C. de pb Sunt enim indicia pars claræ pbōnis h. d. Gād. in dicto opere. in rub. quę debeant pcedere q̄ōnem in uer. q̄ro, q̄, & qualia debent esse, ista indicia. Adde ꝙ legūlatores uariis modis no-
5 minātindicium. † Nam qñq; noīant argm̄ l. 1. in pn. ff. de q̄ō. & l. mil. § oportet. C. eo. tit. Interdum noīant simplr indicia, ut communiter nuncupamus. l. 1. §. Antonius. & §. d. And. & l. diuus. §. ex quib. ff. de q̄ō. Interdū noīant suspiciones, ut l fi. ff. de q̄ō. & l. abn̄tē in princ. ff. de pœ. Interdum noīant pbōnes ut l. 1. C. de q. & l. 1. §. diuus seuerus. ff. eo. ti.

SVMMARIVM

1 *Indicium per unum testem de uisu deponentem probatur.*

2 *Testis unicus, seu singularis semiplenam probationem facit in criminalibus.*

3 *Testis singularis de uisu faciens indicium, debet esse omni exceptione maior.*

4 *Indicium probatur quandoque per duos testes, non de uisu deponentes, sed de quodam signo ad maleficium conferente.*

5 *Testis singularis & sed etiam non probat, aliqualem tamen facit præsumptionem.*

6 *Probōnes multæ semiplenæ non coniungūtur, ad faciendam unam probationem plenam, licet bene ad indicium faciendum.*

7 *Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maiores.*

Indicium probari potest per testes infames, & familiares, & similes omni exceptione non maiores.

8 *Testis ante processus formationem examinatus an faciat indicium.*

9 *Indiciorum copia per testes facta reo dari debet post negationem, & excusationem.*

10 *Iudex ante inquisitionem formatā ex indicijs per testes acceptis non dēt quē q̄ōni subijcere.*

Testes super inquisitione generali examinati non faciūt indiciū aduersus delatum de crimine.

11 *Testis qui examinari non debuit quando indicium faciat.*

Testis domesticus non faciat indicium.

12 *Testis familiaris indicium facit.*

13 *Testis quandoque non cogitur inuitus testificari & talis sponte examinatus indicium facit.*

14 *Testes testificari præsumuntur inuiti, nisi de spontaneitate constet.*

15 *Veritatem aliter haberi non posse, qualiter & a quo probari debeat.*

Attinentes usque ad supremum gradum compelli non possunt ad testificandum.

16 *Clerici ad testimonium ferendum non possunt cogi.*

Senes septuagenarij non coguntur testificari.

17 *Minor annis uiginti an possit in criminalibus examinari.*

18 *Impuberes in criminalibus non sunt idonei testes ad probōnē plenā sed bene ad indicium.*

19 *Testes qui ob infamiam non debent examinari, examinatus aliquale facit indicium.*

20 *Testis examinatus post terminum præfixum ad probandum, an faciat indicium.*

21 *Testis qui iure examinari prohibetur, an probet si examinetur.*

22 *Indicium triplex est, & per quem probari possit quodlibet.*

23 *Testis qui non pōt interrogari inuitus, uolens respondere potest, sed coactus nō facit indiciū.*

Quæstio secunda, primę partis.

Circa secundum qualiter probetur in-
1 dicium. † Rn̄de, ꝙ probatur per unum testem de uisu, hoc est, qui depōnat se uidisse maleficium cōmitti, ut not. gl. in l. fi. §. C. ad l. Iul. maiest. l. maritus. ff. de q̄ō. ubi ēt per Bart. & per eundem; & Bald. in l. fi. C. fam. erc. & in l. bonæ fidei. C. de iureiur. & l. admonendi. ff. eod. tit. Quinimo glo. in d. l. si
2 quis, uř uelle ꝙ in criminalibus, unus testis faciat semiplenā probōnē; quod ēt uř pla-

cere Bald. sed Cyn. tenet contra ibi in quodã
suo consilio, quia indicium est minus q̃ semi
plena probatio. ut not. in l. cũ ꝓbatio sup. de
3 ꝓbat. † intellige tñ, ꝙ ad hoc ut unus testis de
usu faciat indiciũ, debet esse omni exceptio
ne maior. ut dixit Barto. in d. l. maritus. & in
d. l. fi. & l. admonendi. ubi et p Bar. & per eũ
dem in suo notabili cõsilio, qd̃ incipit, statu
tũ prouidet. ubi optime docet quõ cognosca
tur testis omni exceptione maior. Item intel
lige, ꝙ unus testis facit indicium de usu, qñ
aliæ circunstantiæ non resistunt, ſm Bald. in
l. 2. C. quo. appel. allegando Ioan. Andr. in c.
4 cũ in contẽplatione. de re. iu. in 6. in nouella
quod dicit esse notabiliter † Probat et indiciũ
ad minus p duos testes non probantes de ue
ritate maleficii, & sic de uisu; sed probantes
aliquod signũ conferens ad maleficium, &
sufficiens ad faciendum indiciũ ad torturam.
ꝓut dicet infra in seq. q. princ. & ꝙ ad probã
dũ indiciũ requirantur duos testes, uoluit gl.
q̃ reputat singularis. i l. fi. C. fam. ercis. supra
allegata, & ita tenent Bart. & Doct. in l. fi. ff.
de qõ. ita et uoluit Inn. in c. sicut. de simo. ubi
dicit, ꝙ leuia signa sufficiunt ad probandum
quem hæreticũ, tñ oportet illa plene proba-
ri ita refert, Bal. in d. l. fin. & si unus solus te-
stis probat de aliquo signo, & indicio nihil ꝓ
bat, ſm Bart. in d. l. fin. *Sed* Raph. Fulgo. in
5 d. l. fin. dicit, † ꝙ licet singula indicia debeant
probari per duos testes, tñ negari nequit, qn
unicus testis faciat aliqualem ꝑsumptionẽ, &
ideo si plures sunt testes singl'r pe singulis in
diciis deponentes, dicentur plures esse ꝑsum-
ptiones, q̃ faciunt unũ indiciũ ad tortu. ã, arg.
l. ensi ẽa. domestica. C. de prob. & l. 2. §. ætas ff.
de exc. tut. Pone enim ꝙ unus testis dicit se ui
disse Seium uulneratum, & in terra postulatũ
& interrogatus quis uulnerauit rñdit. Titius
hic est unus testis super indicio deponens.
Alius dicit se uidisse Titium sanguine asper
sum, & cuntẽ euaginato ense, Alius dicit ui-
disse hũc Titiũ exeuntem directo tramite, &
uoluẽtẽ se uersus nemora, & occulte se latitã
tẽ. Certe hi singuli testes de singulis indiciis
deponunt, & tñ nemo sanæ mentis negabit,
qn hæ ꝑsumptiones faciãt sufficiens indiciũ
ad torturam, arg. d. l. & illius regulæ, & quæ
non ꝓsunt singula multa iuuãt, ita notabilit
dicit, Fulg. in d. l. fi. ad hoc optime adduco ad
corroborationẽ huius opin. qd̃ not. dñs de
meis do. Ioan. de mõte Sperello, de Peru. in l.

6 admonendi. de iureiur. † ꝙ licet plures semi-
plenæ probatiões nõ cõiungant ad faciẽdam
unã plenã, tñ cõiungunt ad faciendũ indiciũ
arg. not. in l. fi. C. de probat. & ita referr. & se
quitur Caccialuppus in d. l. admonendi. char.
25. in uers. applicat, & ego puto tanto fortius
hoc esse uerũ, quanto illi singuli testes essent
multũ notabiles, & magnæ auctoritatis, qm
licet testes singulares nõ probẽt, tñ si sũt ita
notabiles, ꝙ adducãt iudicẽ ad indubitatã fi
dẽ, iudex nõ debet curare de illa singularita
te istud est dcm singulare dom. Paul. de Cast.
in l. Locius. ff. de infamib. in recollectis Florẽ
tinis & in d. l. admonendi, ubi et cũ refert, &
sequitur idem Caccialuppus in char. 8.
Aduerte tñ ꝙ licet qñ unus testis testifica
tur de ueritate facti, & sic de uisu, ad hoc ut fa
ciat indiciũ debet esse oĩ exceptione maior,
7 ut superius dictum est, † & sic qñ plena pro
bant quo ad condẽnationem, in criminali de
bet esse oĩ exceptione maiores, ſm Bald. &
Sal. in d. l. fi. C. de prob. p illũ text. qui dicit ꝙ
in criminalibus debent esse probationes luce
clariores, & per text. in l. optimam. C. de cõtra
hen. & cõmit. stip. & idem dicit Bal. in l. cun
ctos populos. C. de sum. Trinit. col. 6. tñ quo
ad probãdũ indiciũ sufficiunt duos testes et
nõ omni exceptione maiores, & sic admitten
tur infames, ita dicit Bal. in d. l. cunctos popu
los. & Barto. in l. 2 §. qõm. ff. de qõ. Item ad
mittent familiares, & similes secũdũ Bart. in
l. 2 ff. de excitur. Itẽ aduerte, ꝙ pp hoc ꝙ duo
testes ꝓbent aliqd̃ indiciũ, tñ non pp hoc
iudex indistincte debet torquere rẽũ, nisi illi
duo testes deponant uerisimilia. Pone. n. factũ
est furtũ in loco, ꝓbant duo testes, quod uide
runt de loco exire Martinũ habẽtem aliquid
sub mantello, si iste Martinus esset magnus
mercator, aut uir alicuius dignitatis, & aucto
ritatis, quem nõ esset uerisimile furtum fecis
se, non posset ex hoc torqueri, ita declarat
Ang. in l. milites. p illũ tex. C. de quæst. & re-
fert & sequit Aug. de Ari. in addi. ad opus ma
leficiorũ sup gl. in uerbo, fama publica sup
uẽro qõ quæst, dicit hic Ang. ibi qd̃ rõdõ ꝑso
næ excludit ꝑsumptionẽ resultãtẽ ex ĩdiciis,
& ideo opus ẽ rñc, ꝙ alia ĩdicia concurrant,
facit ad hoc qd̃ supra dictum fuis in præce
denti q. ꝙ testis de uisu facit indicium, nisi
aliæ circunstantiæ contradicunt, & resistant.
8 Quæro an testis † examinatus ãn formatum
processum sine indicium: Ecce commissum
est

est delictum, ptãshoc audito examinat testes
super indicijs nullo formato processu. Ex quo
rum dictis tm̄ percipit, q sufficeret ad indi-
ciũ cõtra aliquẽ. hoc facto facit illum capi, &
torqueri, an possit hoc facere, & si facit, & il
le cõfitetur, an p̄iudicet. Rñdeo, q non. qm̃
in p̄incipio tortura nõ est hñda. dicit Bart.
in l. 1. in prin. ff. de qõ. & illa ante litem conte
sta, non est permissa, Bart. in l. si quis adulte-
rii. in princ. ff. de qõ. & similiter non citato il
lo capto ad uidendum iurare testes, text. est
s̃m Iac. de Are. & Bart in d. l. si quis adulteriũ
& l. si maritus. Et sibi non publicato proces-
su, s̃m Barto. in l. unius. ff. de qõ. & dicetur la
tius inferius, uide ad prędicta Bart. in l. custo
dias. ff. de pub. iud. & Bald. in l. si tibi, C. de cõ
di. ob. tur. cau. Sal. in l. fi. C. d̃ qõ. Caccialuppũ
9 in l. is apud quẽ. C. de eden. q dicit q indicio
rũ copia quæ fit p testes debet dari reo post
negationem, & excusationẽ, ut colligit̃ ex mẽ
te Bar. in l. qõ. C. de qõ in princ. Ratio est eui
dens; quia post negatam inq̃sitionem, testes
examinari debent, ex quib. fiant indicia, nec
ea quæ pro curiæ informatione ante p̄quisi
uit, & inuenit curia, debet reo manifestare,
s̃m Ang. de Peru. qui fuit magnus practicus
l. fi. ff. de qõ. & qd̃ recte intuenti sensit ibidẽ
Bart. dum uult testes examinatos ante inq̃si
tionẽ specialẽ, non facere indiciũ. Et dum sub
dit indiciorũ copiã esse dandã parti petẽti, de
bet intelligi da indicijs legitime habitis, &
t p̄e cõgru. s. post specialem inquisitionem, &
excusationẽ, inq̃siti. nã examinati ante, & ip
so non citato sibi, nõ p̄iudicant, nisi repetan-
tur post lit. conte. & parte p̄sente uel citata,
ut p Bart. in d. l. fi. & p Bald. in addi. Specu. in
tit. de sen. in fi. de quo ẽt p Abb. in c. ad peti
tionẽ. de acc. & Ang. in repet. l. si uacãtia. C. d̃
bo. uac lib. 10. hæc illi, adde Ange. & de Are.
idẽ uelle in suo opere maleficiorũ in gl. fama
10 pub. in 2. col. in fi. uers. & aduertas. † ex quib.
apparet q hodie male faciunt officiales, quia
anteq̃ formãt inq̃sitionẽ, ex indicijs habitis
p dictu testiũ, ponũt quẽ ad torturam. & sic
possent teneri in sindicatu. & cõfessio quæ se
queretur ex tali tortura non ualeret, ẽt si in
ea p̄seueraret, per d. l. maritus. de q̃st. cum sit
habita nõ p̄cedentibus indicijs legitimis, de
quo ẽt dicet̃ infra dum tractabitur de tortu-
ra. Item q̃ro an testes examinati sup genera
li inquisitione, faciant indicium contra diffa
matũ delicto, ut deueniri ualeat ad torturam
sup p̄cessu speciali inq̃sitionis, dic q nõn, ut
ex supra dictis apparet, & tenet Bart. in l. fin.
ff. de qõ. qm̃ tales testes fuerunt examinati
ipso reo nõ citato, nec cõtra dictore existẽte
ergo non p̄iudicant. l. qñ. C. de testi. unde de-
bebunt testes examinari post li. cõtest. super
speciali inquisitione per l. si quis adulterii. de
adulte. dicit Bal. in l. fi. C. de quæst.
11 Vlterius gñaliter quæro. † an testis qui exa
minari non debuit faciat indicium, referam
q̃dq̃d scriptũ reperio sup hoc Cyn. hoc exa-
minat in l. fi. C. de accus. & in l. seruos. & l. li-
bertorum. C. de testi. ex cuius dictis, sume p
conclusione, q qñq; testis non debuit exami
nari, p p reuerentiã eius cõtra quẽ examinat,
& tunc examinatus non facit indiciũ, ut l.
1. §. diuus Antonius. & §. Antonius. & l. di-
uus. §. ex quibus. & l. maritus. ff. de qõ. Qñq;
testis nõ debet examinari p p timorem, ne
deponat pro eo examinatus. ut l. 1. §. ad qõ
nem. ff. de qõ. & l. 2. & l. seruos. C. de testi. &
l. testis idoneus. & l. idonei. & l. testes. ff. eo.
eiusmodi sunt testes domestici, quorũ appel
latione, q contineat. uide in Spec. in tit. de te
ste. §. 1. uer. itẽ excipit q est domesticus, cum
alijs sequentibus. & hoc casu tales testes exa-
minati, nõ faciũt indiciũ tex. est no. in l. pridẽ.
C. de quæs. ibi, ut nunc pro his, neq; aduersus
eos in capitalibus, uel pecuniarijs qõnib. ueri
tatis uim obtinere possit, &c. & hoc tenuit
Spec. in titu. de teste §. 1. uers. quid si testis do
mesticus. & Bald in l. inuiti. la 2. ff. de testi. si
hoc nñ forte fallit ũ testis domesticus. uel fa
miliares, & similes sunt honesti, & bonæ fa-
mæ, puta familiares ep̄i uel abbatis uel alicu
ius nobilis dñi, qa isti non retinẽt secũ nisi fa
miliares discretos, & bonæ opinionis, p ea q̃
no. Inn. in c. in literis de testi. & Bal. in l. etiã.
12 C. de test. † Aduerte qa Bart. in l. 2. ff. de excus.
tut. dicit, q indiciũ fit p testẽ familiarem, p
gl. in l. 1. de test. & ssi ex pluribus testibus fa
miliaribus, põt iudex deuenire ad sñiam, sed
Bald. in l. inuiti. la 2. ff. de testi. dicit cõtrariũ,
ubi uide, Item forte fallit p p difficultatem
probõnũ, & dolũ aduersarii, per l. cõsensu. §.
sup plagis. C. de repu. & qd̃ no. Cyn. in l. si
qñ. C. unde ui. in fi. facit l. quot. C. de naufra.
lib. 11. Qñque testis non debet examinari p p
odium præsumptum in ipso teste, ut quia est
minatus, & tunc an. examinatus faciat indi-
cium uel non, hoc debet cõsiderare iudex ad
uertens ad qualitatẽ inimicitiæ, & qualitatẽ

personæ examinandæ, & si adsint uerisimilia dicta, tali testi datur fides, ut not. in l. 1. §. præterea. ff. de quæst. cum d. l. milites. §. oportet. C. eod. tit. †Quãque quis nõ cogitur inuitus, nec cogi debet testificari, ut d. l. lege Iulia. & l. inuiti. la. ff. de test. & tunc talis testis examinatus sponte, & uolens facit indicium, & probat, ut d. ll. a contrario sensu, sed si inuitus est fet examinatus, nõ probat, sm Cyn. in auth. presbyt. la 2 C. de epis. & cle. Et in dubio præsumitur inuitus, nisi appareat q uolens deposuerit sm Cyn. ibi, ut refert Bal. & sequitur in d. l. lege Iul. & in d. auth. & in l. si parentes. C. de test. Saluo q dicit non præsumi inuitũ deponere, nisi in suum priuilegiũ allegauerit, q non sit cõpellendus, & nihilominus sit coactus deponere, & hoc casu nõ fit indiciũ, sm Bart. in l. 1. §. si seruus. ff. de quæst. ita et expresse tenet Bald. in l. seruos. C. de testi. Adde, q do. Barto. de Capua in auth. de san. ep. in §. Deo amabiles ibi, propria uoluntate fuisse

14 pisse &c. ubi uide in lect. Bart. †dicit, q præsumuntur inuiti testificari, ideo producens debet facere apparere in actis q uolentes testificantur. Hæc tñ personę priuilegiatæ cõpellũtur testificari si aliter ueritas haberi nõ põt sm Guid. de Suz. in d. l. lege Iul. & Imol. in c. delictorum, de testi. cog. ratio est, ne ueritas occultetur, quæ occasio iducit pctm mortale. Sed stabit difficultas qs habeat probare ueritatẽ aliter hri non posse, in quo atticulo Bart. & Imo. in cap. super eo. de testib. cogẽ. concludũt producentem testes dñe probare, & est rõ qa istæ psonę priuilegiatæ hñt ius pro se. s. q compelli non possint, & qđ aliter ueritas hri non possit est fundamentum intentionis pducentis, ideo debet probare, qm negatiua posita pro fundamento intẽtionis semp debet pbari per opponentem, ita singulariter dicit Innoc. in c. sup his de accus. & Bar. in l. hoc iure, de uer. obl. & est tex. in l. ergo. ff. ex qui. cau. maio. Aduerte sm d. Nic. &

15 Capram. in d. c. super eo. de testib. cog. q forte hoc. s. †q aliter ueritas hri non possit, probari potest iuro ipsius testis, quia sicut pducens submittit se dicto testis super principali, ita debet se submittere super hoc præãbulo, uel sm eos põt iudex se de hoc informare summarie. Sed an in causa criminali possint testes cõpelli testificari, fuerũt octo opi. de quib. uide in d. c. dilect. ubi dicit Imol. q in hoc attẽdit stylus, q cõsuetudo iudiciorũ.

Sed q sint istę psonæ quæ cõpelli nõ pñt, dic q sunt attinentes usque ad supremũ gradũ gl. est sing in l. si fœm. C. ad Turp. quam ibi sequitur Ang. & Imo. in d. c. dil. Item affines, soceri, & ceteræ psonæ, de quib. in d. l. le. & Iul. hæc quidem psonę non coguntur testificari nisi uelint. Sunt et quædam psonæ quæ non admittunt ad testificandum cõtra et si uelint, ob reuerẽtiam eius cõtra quẽ pducũtur, ueluti filius cõtra prẽm, libertus contra patronũ, arg. l. quos phibet. ff. de postul. ita tenet Imo. in d. c. dilect. & ceteri Doct. in l. si

16 parentes. C. de testib. †Et not. q inter istas psonas priuilegiatas, sunt et clerici qui non pñt compelli, nec coram ecclesiastico, nec seculari iudice, nisi aliter ueritas hrinõ possit, gl. in cap. sup eo. de test. cog. & in cap. statuẽ dũ. 2. q. 6. & tenet Host. in sum. de test. §. 1. & Gof. eo. titu. in sum. & lo. de Imola in d. c. dil. Item senes non compelluntur inuiti testificari de iure ciuili, ut l. inuiti. la 1. ff. de test. & 4. q. 2. §. inuiti. Sed de iure canonico secus est, ut hr in c. si qui testes. uns. de test. & ibi per Captã. & dñs senes quo adhoc annorũ 70. ut dicit gl. in d. l. inuiti. Quãque testis non debet examinari pp ætatem, & tunc examinatus non facit indicium plenũ, sed quale quale, ut l. 1. §. imp. ff. ad Syll. & not. gl. in l. talis. C. de his qui. ut ind. sm Bart. ibi ubi hoc expresse tenet, sed Bal. i d. l. seruos, dicit q hoc casu pupillus inciuili, & minor. 20. annis in criminali non facit indicium ad probõnem, uel defensionem negocii de quo agitur, sed ad informationẽ, ut ex eo inquiri, & pcedi possit p gl. i d. l. talis. Aret. in o pe malef[illegible] uerbo, comparuerunt & negauerunt totum, in

17 uer. item minor. dicit, †q minor 20. annis in criminalib põt examinari, ad aliq̃ intentionem iudicis, & faciat indicium, non autẽ plene probõnem, & hoc si in inquisitione fuerit examinatus ex mero officio, non autẽ super accusatione ad partis instantiã, ita dicit tenere Guid. de Suz & Flo. in l. in test. ff. de testi d. Aug. de Ari. i suis add. ad dcm opus maleficiorũ sup d. uer. dicit, q Doct. solent allegare unã gl. p sing. in l. si. C. de his qui. ut in di. ad. sil. q minor facit indicium ad torturã, & dicit q Lud. solebat allegare con similem gl. in d. l. 1. §. impubes. uide et de hoc p Bart. in l. de minore. in prin. ff. de quæst. ubi ponit an minor in criminalibus faciat indicium. & limita tu prædicta per gl. in d. l. in testim. & adde

addè Bar. in l. ex libero. in fi. ff. de quæst. Vide oīno p d. Alex. de Imo. in l. fi. C. de his qui.
18 ut indig. † ubi tenet, q licet in criminalibus impuberes non sint idonei testes, ad plenam pbonem, tñ sunt idonei ad indicium, & licet gl. in l. inuiti. ff. de testib. la 2. uelit q impubes faciat aliqđ indicium, quasi uelit qđ non, ualidum ad torturam, tñ Spec. in tit. de teste §. 1. uer. item q est impubes expresse tenet q faciat indicium ad torturam, & idē tenet Bal. in d. l. inuiti, & l. seruos. C. de test. & idem uī uelle Bal. in l. de minore, & l. maritus. ff. de q. & hoc qñ est proximus pubertati, & doli ca-
19 pax, ut dicit gl. in d. l. inuiti. † Qñq; testis nō debet examinari pp infamiam, ut l. 3. §. lege. Iul. ff. de testi. & tunc examinatus non facit indicium plenum, sed quale quale, ut l. q ult. ff. de poe. ita & dicit Bal. in l. 1. C. de sum. Tri. dicendo q facit indicium ad fundandam intētionem iudicis, & inquisitionem, uide & in l. Cassius, ff. de sena. & in c. testimonium, & c. fi. de testi. Qñq; qs nō debet examinari ratione ordinis, ut qa ante lit cōtest. uel parte nō citata, & tunc examinatus non facit indiciū, ut l. si qs adulterium, ff. de adul. & dixi supra in uer. quæro an testis. Qñq; qs examinatur ut principalis in se, & ut testis in aliū, & tunc aut ponit in alium examinari, aut nō, quod qñ sit patet ex no p text. & Doct. in l. fin. C. de accus. & in l. si filium. C. de his. eam & per Bar. in l. 1. §. repeti. ff. de quæst. cum si: Primo casu facit indicium sufficiēs ad torturam, ut
20 tenet Cyn. in d. l. fi. † Qñque testis nō debet examinari pp lapsum termini statuti ad probandum, & tunc si hēt locū purgatio moræ examinatus pbat, ut nō. Doc in l. emancipatorum. ff. de ope. leg. Si aūt non hēt locum purgatio moræ, & tunc ad nihilum ualet eius dictum sm Cyn. in l. 4. C. de sepul. uio. Adde Lud. de Vrbe; in rubr. ff. de arbi. in 9. col. in uer. an tñ testes, q in hac. q. dicit, q aut testes phibent à limine iudicii, & tunc admissi ēt indicium non faciunt, ex quo oīno lex eos inhabilitat, ut ff. de quæst. l. maritus, sed si tm esse testes phibeant, tunc admissi faciunt indicium, ut not. Bal. C. de testi. l. seruos, ad qđ ēt l. maritus. ff. de prob. Super hac qō. qua quritur an testis q non debuit examinari, faciat indicium si examinat, Bart. in d. l. maritus, ff.
21 de quæst. † dicit q testis q non debet examinari pp reuerentiam psonarum. & tunc examinatus non facit indicium, ut d. l. maritus, & l. diuus, eo. tit. Qñq; testis non debet examinari pp ætatem, tunc examinatus nō facit indicium plenum, sed quale quale, ut l. 1. §. impuberes ad Syll. Idē dicit ipse puto de teste qui non debet examinari pp sexum, ut in muliere eadem rōne. Qñque testis nō debet examinari pp infamiā, & tūc examinatus facit indiciū quale quale, l. q ultimo, ff. de poe. Qñq; non debet examinari pp inimicitias, tunc examinatus facit indicium, uel non facit sm qualitatem inimicitiæ, ut ff. de quæst. l. 1. §. præterea. Qñq; testis non debet examinari rōne ordinis qa ante lit. contest. uel parte non citata, & tunc dicit puto q non facit indiciū, ut l. si qs, ff. de adul. & C. de test l. si qñ. in fin. Bald. in l. seruos, ff. de testib. super hac
22 qō. dicit † q indicium est triplex, unum est qđ dirigit iudicem in uiam perscrutationis, & inquisitionis, & istud pōt fieri p quēcūq; testem. ut d. l. qui ultimo. Aliud est qđ dirigit in uiam hndæ qōnis. & aliud qđ dirigit in uiam cōdemnationis simul cū aliis adminiculis. Et dicit ipse, q testis non idoneus, & phibitus à limine depositionis, non facit hoc indicium ad qōnem, & torturam l. libertorū. C. de testi. Sed si testes q non sunt phibiti à limine depositionis, nō tñ sunt idonei ad plenā efficaciam phibitionis, bene faciunt hoc indiciū, ut ff. de testib. l. serui. 2. rñso, & ff. de pb. l. cū probatio. ff. de ædil. edic. l. quæ 10, in fine. Si uero quærimus quantū ad efficaciā cōdēnationis, nullus est testis idoneus ad cōdēnationem nisi suppleatur p alias probationes, ut l. solam. C. de test. & arg. ff. de eden. l. si qs ex argentariis. §. 2. & subdit Bal. in d. l. seruos q testis interrogatus, & examinatus, q nō debuit interrogari nō facit indicium, qñ est prohibita interrogatio, ut d. l. maritus. ff. de qō. aut non est iusta rñsio, qđ est qñ non pōt inuitus cogi, & tunc idē si allegaunt priuilegiū, ut ff. de testi. l. lege Iulia: Aut nō debuit interrogari ad probationē, & tunc pōt interrogari ad informationē, ut pupillus in ciuili, uel minor 25. annis in criminali, tūc bene facit indicium ad inqrendum nō ad decidēdū, ut no. C. de his qui. ut in d. l. fi. in gl. ord. Sal. in d. l. seruos. clarius hoc declarat, dicēdo super q dicta q testis q non debuit examinari, si examinat, q quantū ad effectū cōdēnationis non facit indiciū, nisi p alias probōnes suppleretur, ut d. l. solā, & ar. d. l. si quis ex argentariis §. 1. aut quantum

ut ex eo possit perueneri ad torturã, & tunc, quidam sunt testes qui sunt ꝓhibiti, & interrogari, & rñdere, & isti non faciunt indicium,
23 ut d.l.libert. & d. l. maritus † Quidam sunt qui inuiti prohibentur interrogari, sed uolentes pñt rñdere, & isti ad rñdendum compulsi ẽt non faciunt indicium, ut ff. de testi. l. Iul. & dñr compulsi priuilegio allegato, non aliter, ut l. parentes, & qđ ibi hr. C. de testi. parificantur. n. isto casu inuiti, & qui nullo modo uolentes ẽt pñt admitti. Quidam sunt qui prohibentur interrogari quantum ad probãnẽ, sed non prohibentur quantum ad informationem, ut minor 25. ann. in causa criminali, & isti faciunt indicium quo ad inquirendũ, ut d.l. fi. in gl. de his qui, ut ind. Abb. sic. in c. de cetero, de test. dicit, ꝙ licet laicus in criminalib. non possit testificari cõtra clericũ, tñ facit indicium ad torturam. Et aduerte ad oĩa supradicta ꝙ nullus supradcõrũ diceret̃ testis oĩ exceptione maior, uñ unus solus testificaret̃ de uisu nõ faceret indiciũ, sed si duo testificarent̃ de uisu, facerẽt indiciũ, & silr̃ si testificarent̃ de circũstantiis q̃ inducerẽt indiciũ, ut dixi supra in 2. q. princ. in uer. aduerte tñ.

1 *Indicium quale esse debeat, ut sufficiens sit ad torturam, iudicis committitur arbitrio.*
2 *Indicium est sufficiens contra aliquem de furto, si sit male conuer. ionis, & famæ, & solitus talia facere.*
3 *Furtum à familiaribus, & in domo conuersantibus factum præsumitur.*
4 *Fur um præsumitur factum per familiarem fugitiuè à domo recedentem.*
5 *Indicium super furto contra aliquem habetur, qui cum antea pauper esset multas pecunias habere reperitur.*
6 *Indicia, & præsumptiones contrarijs tolli possunt præsumptionibus & indicijs.*
7 *Fuga sola quando indicium sufficiens præbeat ad torturam.*
8 *Fuga non facit indicium, ut quis possit subijci q̃oni si possit aliqua probabili causa uelari.*
9 *Fuga sola propter processum initiatum non facit indicium.*
10 *Fugiens de carcere per ostium carceris apertum, non est pro confesso habendus.*
11 *Officialis fugiens tempore syndicatus, pro confesso habetur, de his super quibus inquiritur.*
12 *Fuga quando præsumptionem & indicium inducat, & alios suos effectus producat.*
13 *Statutum dictans in omni casu fugam omnem facere probationem an ualeat.*
14 *Indicium generale in quolibet crimine censetur dum extra iudicium crimen se commisisse aliquis fatetur.*
15 *Confessio extraiudicialis facta parte præsente, indicium facit ad torturam.*
16 *Confessio extra iudicium facta, indicium præbet ad torturam si de tempore & loco deponat cõfitens.*
17 *Confessio facta coram iudice, sed non in figura iudicij uel coram notario sine iudice, an probet.*
Confessio coram iudice incompetenti facta quando probationem inducat.
18 *Mendacium an præstet quæstioni indicium.*
19 *Confessus de se, non est de socijs interrogandus fallit in quibusdam casibus.*
20 *Fure de socijs, & receptatorib. interrogari possunt.*
21 *Seruus de crimine conuictus uel confessus, de socijs & mandatoribus est interrogandus.*
22 *Latrones dicuntur qui publice stratas aggrediuntur, qui & de socijs interrogare possunt.*
23 *Interrogatio de socijs generaliter fieri debet non descendendo ad speciem, seu ad nomen certæ personæ.*
24 *Confessio rei contra socios criminis, quando præsumptionem inducat aduersus illos.*
25 *Criminosus de consocijs confessus, indicium ad torturam non præstat, nisi pluribus concurrentibus.*
26 *Iniuriatus uel percussus ab inquisito, uel accusato, asserens contra eum non facit indicium.*
27 *Confessio tacita per pactum, seu transactionem facta non faciat indicium, uel probationem.*
28 *Pax, seu transactio super crimine multis potest modis fieri, ut transigens confiteri ipsum crimen non uideatur.*
29 *Inimicitia facit indicium ad homicidium.*
30 *Variatio, pauor, & trepidatio, indicium faciunt alijs deficientibus indicijs.*
31 *Accusatus de crimine debet diuersis examinari uicibus, & uariens quæstioni poterit subdi.*
Variationes, & uacillationes factæ in tortura sine indicijs factæ, forte non præiudicant in aliquo.
32 *Fama sola cum uno indicio sufficit, ut torturæ quis subdi possit.*
33 *Minæ quando indicium sufficiens faciant ad torturam*
34 *Homicidium factum in aliquo loco per quem aliquis solitus erat transire, qui maleficia consueuerat perpetrare, præsumitur ab eodem perpetrare esse.*
35 *Diuinatio an faciat indicium ad torturam.*
36 *Ars diuinandi non semper reprobatur.*

17 *Locutio secreta, uel articularis cum aliquo facta, qui postea incontinenti homicidium cõmisit an faciat præsumi consilium, uel mandatum ad hoc faciendum.*

18 *Armatus stans cum offendente præsumitur opem ferre.*

Quæstio tertia, primæ partis.

Circa tertium uidelicet qualia debent esse indicia per quæ deueniri ualeat ad torturam. † Dic, ꝙ Doct. oẽs sunt
1 in hoc cõcordes, ꝙ de hoc non põr dari certa doctrina, sed cõmittitur arbitrio iudicis, ut ff. de test. l. 3. §. eiusdẽ quoque ibi, tu magis scire potes quanta sit testibus fides adhibenda, ita dicit Alb. Paul. de Eleaz. O los. Cy. &. Bart. in l. fi. ff. de q. dicit tñ ibi Bart. ꝙ in aliquibus criminibus põt dari aliqua uia ad cognoscendum indicia sufficientia ad torturã.
2 † Et primo in crimine furti, nam aliquis accusator de furto. pñr esse idicia cõtra ipm, ꝙ est homo malę cõdõnis & famę, & cõsuetus facere similia, l. de minore. §. plurimum ff. de qõ. & l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. pro quo facit rex in l. si cui. §. iisdem. ff. de accus. ubi q semel fuit calũniatus, præsumit iterum calũniari, & qd' no. Dyn. in regula semel malus. in prin. lib. 6. Itẽ põt esse indicium, ꝙ ipse erat uicinus, & habebat notam illam domum, & q a cõuersabatur ibi ut est text. in l. dñm horreorũ. ff. loca & ibi dixit Bart. notanter ꝙ si aliqui hñt nõtitiam domus. sunt suspecti qñ domus frangitur ꝑ ꝑ edificiorũ notitiam. nam tales ꝑsonæ de facili possent torqueri ad inuestigationem ueritatis, ut hic. & ideo officiales qñ cõmittuntur maleficia, occulte cõsueuerũt mittere ꝑ uicinis q uerisilr debent scire ueritatem, ad qd' l. si ita, in fi. de fun. inst. & ibi per Iac. de Are. & Bar. Itẽ Bar.
3 in d. l. dũs, norabiliter dicit not. ar. † ꝙ furtũ præsumitur factum à conuersantibus in domo, uel quod saltem sciant quis fecerit. C. de rep. l. cõsensu §. super seruis. Hinc. ẽt dixit Bart. in l. 1. in fi. ff. si famı. fur. fe. dica. ꝙ tamuli hospitatoris pñr torqueri ꝑ re subtracta in hospitio. Prædicta tñ tempera fm ꝙ notabilr dixit Bald. in l. 1. C. lo c. quò iudex ex qualitate ꝑsonarũ arbitrabitur q s ex uicinis sit torquendus uel non, uñ dicit ipse licet uicini ꝑsumanẽ scire, & ꝑ ꝑ hoc suspicio cadat in illis, tñ non oẽs erũt torquendi, sed suspecti de scia, uel qd' fecerit, arg. l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. Tercet poterũt omnes ut ff. de test. l. 3. § idẽ diuus, sed non torqueri oẽs. quia tortura in se habet iniuriam. fm
4 eum, quod est ualde notabile. † Item est aliud indicium ad furtum, ꝙ res q̃ reperiunẽ furto subtractæ in domo, uideanrur furto subtractæ ꝑ familiarẽ fugitiue recedẽrẽ. gl. est no. in auth. de exhib. re. in §. si uero ẽt quædam. Item est aliud indicium ad furtũ, quia uisus est exire de nocte illam domũ, in qua fuit factum f r. ũ, & habebat aliqd sub ius. Itẽ quia uisus fuit expendere monetã de illa stãpa, cuius erat illa q̃ fuit furto subtracta, hæc duo dicit Ang. in l. mil. C. de qõ. & li. d. ipse nisi sit alia uerisimilitudo in cõtrarium. put i qa ille q fuit uisus exire, uel pecuniã expenderet, esset qdam magnus mercator, qa cõdõ ꝑsonæ excludit ꝑsumptionẽ resultantẽ ex indiciis, ideo tunc est opus ut alia indicia concurrãt.
5 Item est aliud indicium † super furto, si post furtum fcm̃ repertus est q s expendere pecuniam, cum ante esset pauper, nec reperit unde habuit, arg. l. Quintus. ff. de don. inter ui. & uxo. fm Bart. in l. fi. ff. de qõ. Item si illa res subtracta cedebat sibi ad commodum, puta erat instrm quo ad eum ꝑtinebat, ut l. 1. §. si quis instra. C. de lati. liber. toll. secundũ. Bar. in d. l. fi Item si post furtum reperitur res furtiua penes aliquem l. in ciuilem. & l. ciuile. C. de fur. Quod uerũ esse dñr Doct. qñ cum hoc concurrit sinistra suspicio, ex qualitate personæ, cõsuetæ. forte res furtiuas emere, uel cõsuetæ furari, quia tunc poterit deueniri ad torturã, si iudici ui debitur, alias aũt nõ si iudici non uidebit. ꝑ ꝑ grauitatem ꝑsonæ & honestatẽ, arg. l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. ita dicit Bald. in d. l. in ciuilem. de quo ẽt ꝑ eundem, & Cyn. in l fin. in fi. C. de hær. inst. & ꝑ Cy. in l. fin. C. de qõ. nec mirũ, quia ut dicit Bar. in l 1. §. 2. ff. de qõ ꝑ illum
6 tex. licet † reperiuntur indicia sufficientia ad torturã contra aliquem, uñ si pro ea sunt aliqua indicia, opus est ꝙ illa idicia ad torquendum sint magis urgentia, & fortia, & sic istę ꝑsumptiones, & indicia pñt elidi ex aliis indiciis, & ꝑsumptionib. v. g. si ille penes quem res furtiua reperitur, est bonæ cõdõnis, & famæ, uel si ostendit eum a quo habuit, ut d. l. in ciuilem, & d. l. ciuile hr etiam in l. ancillæ. C. de fur. & hoc est generale, ut ipse dicit in omnibus aliis indiciis similibus. Ad hoc facit,

git, quia una præsumptio tollit aliam, ut l. ει uus. ff. de in inte. rest. Item pôt esse aliud indiciū ad futurum, qa post factū furtum qs aufugit, & se abscōdit ut l. lex Corn ff. ad Syll. Hoc ıñ s an fuga faciat indicium ad torturā examinemus latius gl. tangit in l. admonendi. ff. de iureiur. & l. in bonæ fidei. C. eo. tit. & in authen. de exhib. reo. §. si uero. col. 5. & aliquid in l. 1. C. de requir. re. & ibi p Odof. & p Cyn. in l. 1. C. de rapru uirg. Iac. & de Belui. in d. §. si uero. ibi p Bart. in d. l. admonēdi. & in d. l. fi. ff. de qō. & latius in l. lex Corn. ff. ad Sylla. p Bal. in d. l. admonendi. & in d. l. in bonæ fidei, & in d. l. 1. de raptu uirg. & in d. l. ex Corn. & l. de crimine. C. de adult. per Ang. in d. §. si uero per Lud. de Vrbe. in d. l. lex Corn. & latius in d. l. admonendi, ubi ēt per Bald. & Saly. & p Spec. in tit. de prob. § fi. uers. fi. ult. p Ioan. And in addit. Spec. in tit de præsum. §. speciei, p Aret. in suo opere malefic sup glo. in uerbo, fama publ. uers. an fuga sit sufficiēs indicium, & ibi perdo. Aug. de Arimin suis addit. Ex quorū omnium dictis colligo talē

7 dictionem. † nam qñq; fuga obijcitur alicui tanq̃ crimē ei pro crimine, & tunc probata fuga est probatum crimē. l. desertorē, ff. de re mil. C. de deser. l. 1. 2. lib. 12. sm Old. & hoc tenēt Iac. de Are. Cy. Bart. Bald. Ang & oēs. Qñque fuga obijcitur pro alterius criminis pbōne, non ut sit de p se crimē, & tunc aut est tale crimen, ad cuius probationē, & condēnationem sufficit sola susp cio. & tūc sola fuga sufficit, quia facit quē suspectum, ut in l. publicis. §. prætetea, ff. de suspec. tut. & in hoc ēt concordant oēs. Aut est tale crimen, ad cuius condēnationē requiritur plena probatio de ipso facto, & non de suspicione tm̄, & tunc aut quis fugis ante formatum processum, aut post. Primo casu, aut fugit timore familiæ ne capiaī, & postea uocatus ad iudiciū reuertitur, & comparet, & tūc fuga nullū facit indicium cōtra eum, nec sibi in aliquo pīudicat, ut no. Bar. in l quis sit fugitiuus. §. sceti. ff. de ędil. edi. & ideo dixit Bal. in l. 1. C. de ser. fug. q statutū puniens fugientē de carcere, nō includit illos q exiuerunt oīo reuertendi. arg. inst. de re. diu in § pauonum. sed si eis reuertanī, secus si nō reuertantur, & ita intelligi glos. in d. l. 1. ad hoc ff. de re mil. in §. emāsor. & l. quacum uno, §. edictū gemani fm eum, Si uero postea uocatus ad iudicium. nō ueniat, & nō cōparet, & tūc fuga facit in-

dicium, & præsumptionem contrā fugientē, & intelligo Bar. in d. l. fi. ff. de qō. Aut non fugit timore familiæ ptātis, sed ex causa pbabili, puta, qa timet rōne partialitatis, ne p p mortē unius hoīs interfecti, ipse ei occidatur uel q ab aduersa parte, alias de delicto incul peiur, p p quod non est ei locus tutus. & p p fugā nō resultat indicium sufficiēs ad torturam, & ita loqtur Bal. in l. in bonæfidei. C. de

8 iureiur. † & p p hoc quidam consuluerūt, q si fuga pōt ab aliqua pbabili causa uelari, & colorari non facit indicium, unde si quis p p homicidiū factū de aliquo aufugit, ne cōsanguinei occisi ipm interficiant, nō pter hoc tedd. e suspectus de homicidio, nā aduersus periculū, naturalis ratio permittit se defendere. l. ita q; ff. ad l. Aquil. sm eos. Idem cōsuluerūt quidam alii, si sōlitus ttansfcurrete rōne mercantiarū p diuersas ciuitatis, & loca, statim cōmisso homicidio de aliquo, ipse recedit, & allegat se pro mercantiis emendis, uel uendēdis recessisse, nam p eius recessum, nō fit indiciū sufficiens ad torturā, alle. l si cū §. ex iusta. ff. de fideicōmis. liber. & ad hoc bene facit, qa in hac re dubia. s. ex quā causa recesserit, interptetantur in meliorē partem. l. nō oēs. §. à Barbaris. ff. de re mil. & l. qa si fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. sm Bal. in d. l. in bonæfidei, & hanc sniam ēt te-

9 nebat Lud. de Vrb. in d. l. admonendi. † Secūdo uero casu qñ quis aufugit p p processum initiatum, & tunc aut ad indicium faciēdum allegaī sola fuga, & illa nō facit indicium, & ita loqtur Bar. in d. l. 1. ff. de bo. eorū q mor. sibi cōs. Aut allegatur fuga una cū aliis adminiculis aliqd suspicionis inferētibus cōtra fugientē, & tūc ista simul iūcta faciunt indiciū arg. l. 1. cum ibi no. C. q numero tut. & ita dixit Lud. de Vrbe, in d. l. lex Corn. qui ēt limitat dcm Bar. in l. 1. C. de bo. eo. nisi iudici fuerit porrectus libellus minatorius de accusando, licet accusatio nō interuenerit adhuc, qa de hoc resultat in multis casib. idē effectus, q resultaret ex libello accusatorio, ut est tex. in l. miles. §. sicubi. ff de adult. qui ēt limitat tertio dcm Bar. ibidē, nisi post accusationē institutā, qs fractis carcerib. aufugerit, nam tunc fuga plenā pbōnem facit, & facit eū hri pro confesso, de eo de quo pcedebaī cōtra eū l. in eos, & l. fi. ff. de cust. reo. & in d. l. lege Corn.

10 † Quod est uerū nisi aufugerit ostio carceris existente aperto, quia tunc non hr pro confesso.

fesso, nec fuga facit probationem criminis
s͂m Guil. de Cun. & Bal. in l. succurritur. ff. ex
qui. cau. maio. Item idem Bal. in d. l. admonē
di. limitat illud uerum qñ qs aufugerit de pu
blico carcere, secus si d͂ palatio rectoris alleg.
ēt Guil. in d. l. succurrit͂. ubi hoc tenet. De eo
aūt q aufugi fractis cippis, Bal. in d. l. succur
ritur, per illum text. tenet idem φ si fregisset
carceres, & sine fuga, ꝓbat cōtra ipsū, tanq̃
si cōfessus fuisset, quasi nihil intersit, an pa-
rietibus, an cōpedib. qs teneat͂. Dixit tñ Bart.
in d. l. lege Corn. qđ q̃uis fuga deducta ad ꝓ
bationem criminis nō plene ꝓbet, sed indiciū
11 facit ad torturam. † tñ hoc fallit in fuga offi
cialis fugientis tempore sindicatu, qm̃ tunc
talis fuga plenam probōnē facit eorū de qui
bus officialis accusat͂ siue inquirit͂ ꝑ l. cōsilia
rios. C. de asses. Circa qđ Sal. in d. l. admonē
di. quem ibi sequit͂ Lud. dicit φ aut officialis
fugit ante finitum offm̃. & tunc illa fuga hoc
inducit φ punit͂ anteq̃ committens crimen
læsæ maiest. Ita est casus in auth. de adminis.
§. 1. col. 3. Aut fugit post finitum offm̃, & in
tra 50. dies quib. debet stare ad sindicatum,
uel. r. C. ut oēs tam ciui. quā mili. & in auth.
ut iud. sine quo. suffra §. necessitatem. & tunc
aut est reductus, licet inuitus ad locū a quo
aufugit, & tunc fuga cōtra eum nullam facit
probōnē sed opus est ad condemnationē cō
tra eum legitima probōne, casus est in d §.
necessitatē, Aut non est reductus ad locū a
quo aufugit, & tunc fuga cōtra eū tantā facit
probōnē, qđ iurm̃ illi additū sufficit ad eum
condēnandū. casum habemus sing. in auc. de
colla. §. super hoc colla. 9. ita dicit Sal. in d. l.
admonendi. ut referr, & sequitur ibi Lud.
12 Illud circa hoc est † oīno menti tenendum,
φ tunc fuga inducit p̄sumptionē, & indiciū,
& alios suos effectus, qñ est certa, & manife
sta, saltem ꝑ uehementem p̄sumptionem, φ
se illa de causa absentauerit, s͂m Arch. qui ita
signanter notauit 3. q. 9. c. nihilominus, & in
c. cum cōtumacia. de hær. in 6. Item aduerte
φ fuga nō inducit, indiciū sufficiens, qñ fu-
giens ꝑ prius reputabat͂ bonæ uitæ & famæ,
s͂m Archid. in c. decernimus. 3. q. 9 & fuit de
mente Bal. in d. l. in bonæfidei. ubi dixit φ ab
sentia alicuius in dubio p̄sumit͂ in bonā for-
mam, ut superius relatum est. Aduerte ēt, φ
de fuga debet cōstare, saltem per duos testes,
sicut de quolibet alio indicio, s͂m φ superius
tm̃ est per gl. in l. fin. C. famil. ercis. Item uo
lu t Cyn. in l. fin C. de requiren. reis φ suspi
cio quæ inducitur per fugā, tollitur ꝑ iurm̃
13 fugientis quod est ualde notabile. † Quæro an
ualeat statutum φ oī casu fuga faciat plenā
probōnem. uide per Lud. in d. l. lege Cor. &
Aret. in suo opere malef. in gl. super uerbo, fa
ma publ. & ibi per do. Aug. in addi. ubi etiam
uide de statuto φ stante rumore de delicto
commisso in ciuitate fugiens capitaliter pu
niatur. Adde mirabilem effectum fugæ, & ab
sentiæ, secundum Bal. in l. 1. C. de requir. re
φ licet quando quis aufugit, incumbat onus
probandi accusatori, & accusato, tamen qñ
quis non aufugit incumbat solum accusato
ri. Item aliud dixit Bald. in l. de crimine. C. de
adult. per illum tex. φ ille qui aufugit ne ue
ritas inquirat͂. uidetur quodammodo fateri.
14 Aliud est indiciū † generale super quolibet
delicto qñ quis extra iudiciū cōfitetur se cō
misisse crimen illud. ut l. c. 5. ff. de adult. s͂m
Bart. ibi. & per l. quæro. in fin. ff de ædi. edict.
& per not. in l. Fulcinius. §. itē. ff ex q. cau. in
pos. ea. & idem uolu t Ange. in d. l c. 5. ubi ēt
plus uoluit, φ si confitens postea tortus ne-
gat, illa cōfessio nihil operat͂. & sic patet φ in
ea non cogit͂ perseuerare. quod est not Bald.
aūt in l. 1. C. de confes. tenet idem qđ Bart. &
Ang. quantum ad indicium faciendum, sed
qđ non cogatur ꝑseuerare in ea. Bal. uī tene
te contrarium in l clarū. C de auct. præstan.
ubi dixit φ si confessio extraiudicialis est ue
risimilis pōt confessus cogi perseuerare. & ita
intelligit d. l. quæro. & d. l. c. 5. secus si non sit
uerisimilis, ut l. 1. C. si qs Impe. male & l. mili
tes. C. de quæst. Et istud plus placet per id qđ
15 dicam statim, † Quidam tamen uir egregius,
φ magnę auctoritatis cōsuluit φ tūc extraiu
dicialis cōfessio facit indicium ad torturam,
qñ est facta parte p̄sente, quod probat ꝑ d. l.
c. 5. a cōtrario sensu, dicit, φ fuit d͂ mēte Bal.
in l. qm̃. C. de inf. quod nō placet, per ea quæ
not. glo. in l. fulcinius. § quid sit latitare. ff ex
qui cau. in pos. ea. & Ang. in l. certum. §. si qs
absente. ff. de confes. ubi dicit φ delictum qđ
perficitur solo animo plene. probat͂ per con
fessionem extraiudicialem absente parte fa-
ctam. præterea d. l cap. 5. illud non probat.
Præterea est casus in d l. quæro. in fin. φ fa-
cta absente parte facit indicium. Est igr̃ uera
conclusio φ confessio extra iudicium facta
ēt parte absente facit indicium ad torturam
16 ꝑ prædicta. qđ ēt firmat Bart. in d. l. qm̃. † Ad
uerte

uerte tñ ſm quoſdam, ꝙ confeſſio extra iudicium facit indicium qñ eſt certo tpe & loco, uidelicet, quod confitens dicat de tpe, & loco cõmiſſi maleficii, allegant Bald. hoc tenere in l. admonendi. ff. de iureiur, uide de hoc in d. l. admonendi, in recollectis. ubi in 7. char. in uerſic. ulterius, ad hanc gl. allegatur Bald. ita tenere in l. bonæfidei. C. de iure iur. uide omnino per Caccial in d. l. admonendi. ubi late examinat, pro qua require in lib. 1. aduerte tñ, ꝙ dom. Tindarus in tract. ſuo probat. in ea parte in qua tractatur de confeſſionibus, in uer. nunc de criminalium. in princ. fuit in noua opin. dicendo ubi talis confeſſio eſt uerisimilis faciat plenam fidem in criminalibus ſicut in ciuilibus, de quo dicit eſſe caſum expreſſum. ff. de ædil. ed. l. quæro. §. fin. & in d. l. c. 5. non impropriando tex. ad quos Doct. non aduertunt quod dicit etiã probari multis aliis iuribus, & rationibus, de quibus dicit ſe ſcripſiſſe in tract. de teſti. uer. in 6. cap. Et dicit, ꝙ uerisimilia in hac materia ſunt eadem per omnia ſicut dicitur in ciuili, de quibus dicit ſe ſcripſiſſe in prædict. tract. de teſtib. uarianti cap. 9.

17 Qui autem † ſi confeſſio eſt facta coram notario maleficiorũ abſente iudice, uel corã iudice, non in figura iudicii, an probet plene uel faciat tm̃ indicium. Rñdeo. gl. eſt ſing. in l. iubemus. C. de lib. cau. ꝙ non probat plane, facit tñ indicium ſm Bal. ibi. uide ẽt Lud. in conſ 8. Sed quid ſi confeſſio eſt facta corã iudice incompetenti, an probet plene, uel faciat iudicium coram iudice competenti. Reſpondeo, ꝙ ſi illius iudicis incompetentis iuriſdictio erat prorogabilis, ualet cõfeſſio ad plenam probationem. ſi uero non erat prorogabilis, tunc eſt nulla confeſſio, ut in cap. at ſi clerici, de iud. ſm Io. And. in addit. Spec. in tit. de conf. §. ſequitur, in uer 5. non ualet. & ita refert, & ſequitur Ang. in d l. 1. ff. de conf. poterit tñ cogi in ea perſeuerare coram iudice competenti, ſm Innoc. in cap. inquiſitionis, de elec. ut refert Ang. in d. l. 1. & idẽ tenuit Bal. in l. mag. ff de iuriſd. om. iud. Ex quo not. ꝙ ſaltem faciat iudicium ad torturam, cum cogatur in ea per perſeuera, ſicut ſi facta foret extra iudicium, ut d. l. cap. 5. & ita puto limitandum dictum Bart. in l. diuus la 2. ff. de cuſt. reo. qui indiſtincte tenet dictam confeſſionem non ualere. nam nõ ualet quo ad plenam probationem, ſed quo ad indiciũ ſic. hoc tñ intelligit Bal. in l. clarũ. C. de auct. præſt. in fin. qñ ex dicta ſuſpicione oritur ſuſpicio, uel infamia, & non alias, & ita limita dictum Innoc. in cap. inquiſitione, & in cap. cum ſuper de confeſſis. Item dictum Innoc. limitat idem Bal. in l. 1. ult. col. C. de conf. niſi confeſſus corã incompetenti iudice reiuocat confeſſionẽ per dictum cap. at ſi cleric. Et ideo dicit, ꝙ cautus debet eſſe torquẽdus ꝙ dicat expreſſe ſe dictam confeſſionẽ reuocare, nec habet probare errorem, qa nõ tenuit quo ad aliquod indicium iudicii, ſed ſolum quo ad indicium facti, quod eſt ualde notandum, unde dicta indicia non ut indicii, ſed ut ſimplicis cõfeſſionis ualet quo ad indicium tanq̃ ſi extra iudicium facta foret, ut d. l. c. 5. cogitur ergo præſeruare niſi reuocet eam.

18 Quæro an mendacium † faciat indicium ad torturam, puta inculpatus de delicto reperitur in mendacio, uide Lud in conſ. 8. qui dicit ꝙ ſic, ita dicit tenere Bart. in l. fin. ff. de qõ. per l. minus. §. teſtes eod. tit. & per cap. literas, extra de præſum. Addendo ad ſupradicta de cõfeſſione. quæro an cõfeſſio ſocii criminis faciat indicium ad torturam. Ad huius qõ. perfectam doctrinam, primo uidendum eſt an quis debeat interrogari de ſociis eiuſdem criminis. ſecundo an examinatus & interrogatus faciat indicium ad torturã.

19 † Ad primum rñdeo, ꝙ rĩr quis cõfeſſus de ſe nõ debet de ſociis interrogari. l. fin. C. de accuſ. l. repet §. 1 ff. de qõni. & l. qm̃ liberi. C. de teſtib. cum ſim. Fallit tñ in caſib. not. p gl. in d. l. fin. & per Spec. in tit de acc. §. 1. uerſ. item repellitur qui fuit ſocius, & in tit. de teſte. §. 9. uerſ. item ꝙ eſt ſocius criminis. Eſt. n. à legiſlatoribus diffinitum, ut cõfeſſus de ſe, nõ debeat de aliis interrogari, ut d l. fin. Bart. in hac materia in d. l. repet. §. 1. tradit talẽ doctrinam, quædam ſunt delicta q̃ non cõmittunt principaliter in offenſam alicuius, uel odiũ, ſed pp cõmodum committatium, ut falſare monetam, ſeu fabricare, item furari, & iſto caſu põt de ſociis interrogari, ut probatur in l. diuus. ff. de cuſt. reo. & l. prouinciarũ. C. de fer. & l fi. C. de mal. & math, & ita intelligit l. 1. ff. ad exhib. & l. & qui ultimo. ff. de pœ. q̃dã ſunt delicta quæ cõmittuntur principalr in odium alicuius & in iſtis cõfeſſus de ſe nõ debet de aliis interrogari. ut d. l. fi. C. de acc. & d. l. rep. §. 1. fallit in caſu l. prius. ff. ad Sylla.

20 † Ex qbus infert, ꝙ fures põt interrogari de

ſociis

sociis,& receptatorib.& si.arg. d.l. diuus.Ratio prædictorũ est, quia qñ delictum cõmittitur in iniuriam alterius,est qui alios delinquentes põt accusare,sed non ita in delictis, quæ non cõmittuntur in alterius iniuriam, ideo magis permittitur iudici inquirere, sm eum.Istam rõnem cum dicto improbat Bar. de Salye.in d.l.fin. C.de acc. quia latro licet affectet res,& non personã,nisi p̃p res, hæc tñ affectio fit cum iniuria dñi, ideo est qui eos accusare põt,& sic eius diuersitate attẽta non dẽt de sociis interrogari,qđ est falsũ per d.l.prouinciarum. Item malẽficus in alienum odium sua facit maleficia, tñ de sociis interrogatur.C.ad l.Iul. maiest.l. pen.& fi.Item in crimine homicidii, fuit seruus interrogatus de sociis,ut l.1.§.fin.ff. de quæst. Qua p̃p idem Salyc. dicit qualitatem perso-
21 narum,& delictorũ ponderandã fore.†nam aut p̃sona inq̃sita,uel accusata ẽ seruilis cõditionis,& tunc de mandatorib.uel sociis interrogari põt.Ratio,quia tales p̃sonæ ut plurimũ,ut meticulosæ, siue socii inuestigatu, uel mandato non cõsueuerunt grandia delicta cõmittere,uel attentare,arg.l. qcunque, circa med.C.de ser.fug.&l.fi.C.ad l.Iul. ma. & ff.ad Syll l.si prius,& l.si ser.& ff.de qõ.l. fi.quæ oẽs leges inferius loquuntur. Ad qđ ẽt faciunt.l.inde Neratius §.si seruus.ff.ad l. Aql.& l.fin.ff.ad exhib. & qđ in eis hñr per gl.& Doct aut p̃sona accusati.uel inquisitĩ ẽ liberæ condõnis,& non uilis, & tunc in criminib.quæ sine sociis rr non cõmittuntur, puta de sociis interrogari posse, ut prouincia eis purgetur. ad hoc ! congruit.ff.de off.præs.& ad hoc accedant.ll.q̃ dñt latrones interrogari de sociis,ut d.l.p̃uinciarum,& d.l.diuus.
22 †cum.n.latrones sint qui stratas aggrediuntur publice,ut l.capit.§.famosos. ff.de pœ.& hi soli non sint,sed plures, nec sine receptoribus,facilr lex permisit de sociis interrogari, cum ut plurimum sint ignoti,& occulti.Idẽ potest dici de falsatorib. monetarum,ut C. de fal.mo.l.1.quia rñ in eo misterio plures sunt necessarii.Idẽ dicit de his qui cõtra principem moliuntur,q̃a talia non cõsueuerunt cõmitti p̃ unum solum.Aut est delictum qđ cõsueuit cõmitti sine sociis,& tunc aut delictum est cõtra cõem salutem oĩum, & tunc de sociis põt interrogari,d.l.fi.C.de malef.& math.Et est rõ,q̃a & cõtra socios inqrere intendit ad cõem salutem oĩum,& ideo nisi ra dicitus tale uitium extirpetur salus cõis non habetur,& idem ẽt põt dici quod de latronibus dcm est supra,ubi autem hæc cessant de aliis non dẽt interrogari,ut d.l.fin.& d.l.rep.
23 †Qualis aũt sit modus interrogandi, not gl. in l.si prius.ad Syl.& Cyn.in d.l.fin.de accus. quæ debet fieri gñalr non descendẽdo ad speciẽ,& ad noĩationem certæ personæ q̃a si ad spẽm descenderetur,nõ esset quærere,sed potius suggerere,qđ fieri non debet,ut l.1.§. q̃ qõnẽ.ff.de qõ,quod intellexit nisi contra aliquẽ in specie sit legitima p̃sumptio,ut sẽtit gl in d.l.fi.& facit l.1.C.de qõ. sm Bar.in d.l.fin.Vbi plus subdit q̃ qñ sua sponte non interrogatus alium nominat, noĩatio suspecta hr a lege rõnib.assignatis ibi in tex. sicut alias diximus in teste sponte se offerente,q̃a est suspectus,ut not.gl.& Bar. in l. post legatum.§.his uer.ff. de his quibus ut indig.& per hoc sit expeditum primum dubium.
24 Ad secundum † uidelicet, an interrogatus de sociis,& confessus faciat p̃sumptionem, gl.in d.l.fi.dixit,q̃ sic.qđ intelligit Cyn. qñ debuit interrogari,& non aliter,& istud ẽt tenuit Saly.dicens tñ q̃ non per se solum, sed si esset contra illum consortem criminis legitima p̃sumptio,tunc facit legitimũ indicium aut torturã.& sic dicit dẽre intelligi.l.qui ult. in fi.ff.de pœ.& C.de cust.reo.l.1. in gl.4.ad hoc facit gl.in d.l.fi quæ exigit p̃sumptionẽ aliq̃ prius cõtra eũ cõtra quem interrogatur dẽre p̃cedere,& ita ẽt uoluit gl.15.q.3. nemini.& ibi p̃ Arch. gnimo, ubi non in specie, sed in gñe quis interrogatur de sociis, ita q̃ contra neminẽ esset p̃sumptio in spẽ, tũc cõfessio criminosi de alio indiciũ sufficiens ad torturã non faceret,secundũ Sal.in d.l.fi.qđ
25 est ualde notandum.†Vt ergo confessio criminosi interrogati de sociis faciat indicium ad torturam,opprtet q̃ plura concurrant, uidelicet q̃ confessus interrogetur in casu in quo de iure possit interrogari.Idem quòd interrogetur in specie contra aliquem, & non in genere.tertio q̃ contra illum cõsortem in specie sit aliqua legitima præsumptio, alias non facit indicium ad torturam, secundum eum.Sed quod dicit,q̃ debet interrogari in specie contra aliquem ad hoc ut faciat indicium,non credo uerum,imo ex doctrina gl. Cin.& Bart.illa interrogatio est potius suggestio,q̃ exquisitio ueritatis,quæ nõ ẽ aliter facienda,ut dictum est, & ideo puto totum

cōtra in hoc ꝙ interrogatio debet ḡnaliter fieri abſq; alicuius nominatione, niſi aliqua indicia ſint cōtra certā ſpālem perſonā, quia tunc ſpecialiter poterit de aliquo interrogari, & facit indiciū ſua cōfeſſio, ſi cum ea concurrat alia legitima præſumptio, & ita pōt intelligi ēt gl. in l. fin. ad exhib. ubi aūt quis de ſe cōfeſſus, interrogaret̄ de aliis ſociis, & ille cōfitereť contra aliquem cōtra quē nulla eſſet legitima p̄ſumptio, uel interrogetur in ea ſu a iure non permiſſo, nunc licet non faciat indicium ad torturam, tñ facit indiciū ad inquirendū cōtra nominatū, & ita intelligo dictū Oldr. quē Bald. refert, & ſequit in l. & ſi certū. in prin. ad Sylla. ubi ēt per Ang. creditur ergo quantū ad inquirendū, ſed non quantū ad puniendū, ſ̄m eos ibi, & ita etiam dicit do. Domi. de S. Gem. quem ibi ſequitur Capra in c. clericos, de ſenten. excom. in 6. Sed quæro quomodo opponetur contra teſtem, ꝙ eſt ſocius criminis, ne ex illa oppoſitione uideať opponens fateri crimen, uide in Spec in titu. de acc. in 4. col. in uerſ. caue tamen.

26 Sed an aſſertio iniuriati faciat indiciū uel probationem cōtra inquiſitum, uel accuſatū dic ꝙ non, caſus eſt apertus in l. ſi quis ĩ gra ui. ff. ad Sylla in §. ſi quis moriens, & nedū non facit plenam probationem, ſed nec indicium ad torturam ſufficiens, ut dixit ibi Ang. arg. l. 1. §. ſi qs filiū. ff. ad Carb. & l. Seia. ĩ prin. ad Velle. & uř caſus in ſimili in c. ſicut, de te ſti. facit quod no. Cyn. in l. 1. C. qui acc. non poſ. Ad idem facit, q̄a aſſertio percuſſi nō facit probōnem ēt in mortis articulo, ut d. §. ſi qs moriens, ergo nec faciet indicium ad torturam, q̄m indicium eſt ſpecies, ꝓbōnū, per not per Barto. in l fin. C. de prob. & a quo remouetur genus, remouetur q̄libet eius pēs. C. de uſur. re. iu. l. ſi ff. de fundo inſtr. Ex quibus apparet ꝙ ſi dicta aſſertio probaretur ꝑ duos teſtes, non facit indicium, & ita ēt egregie ui di conſultum per quoſdam credo tñ ꝙ bene ſufficiat ad inquiſitionē formandā ꝑ ea quæ nota. Bald. & Dyn. in d. § ſi quis moriens, & ꝑ ea quæ noi. gl. & Bal in l. 2. C. de cal. ubi notabiliter dicit, ꝙ licet in articulo mortis conſtitutus dicat quod aliquis fecit occidi eum, tamen iſta uerba non inducunt præſumptionem quę ſit ſpecies probationis, ſed quandā uilem præſumptionem, ſecundū glo. & not. de effectu iſtius uilis præſumptionis, quia ex cauſata calumnia excuſantem ex neceſſitate, nō aūt ex uoluntate, ꝓ hoc facit l. noſtris. in rōne ſui, & l. q non ꝓbaſſe. & l. fin. eo. titu. de

27 collu. † Quæro quid de confeſſione tacita q̄ fit ꝑ pacē, an inducať per eā probatio uel indiciū, dic ꝙ ꝓbať plene delictū, per ea q̄ hñt per Bar. & Bal. in l. tranſigere. C. de tranſ. & ꝑ Bal. in c. 1. §. iniuria. de pace iur. fir. in uſib. feu. de hoc uř tex. in l. q̄m. ff. de infam. Bal. in d. l. q̄m. & l. furti. § pactus. eod. titu. dicit ꝙ faciens pacem nunquam intelligitur confiteri delictum quo ad condemnationē, ſed Ancha. 2. q̄. 4. cap. in omnibus dicit ꝙ licet paciſcēs uideatur fateri crimen, ut d. l. q̄m. tñ iſtud eſt uerum ſi aliquo dato paciſcitur, ſecus ſi gra

28 tis, ut d. § pactus. † Sed qūo poterit fieri pax, ut per eam non uideatur quis fateri. Tancredus de corneto in ſua compendioſa, dicit ꝙ fiat hoc modo, ꝙ dicat, ꝙ hoc facit, ut euitet ſumptus litis, nō ꝙ commiſerit crimen de quo facit pacem, ut ff. de infa. l. furti. §. pactus Item alio modo, uidelicet ꝙ is qui iniuriā, uel damnū recepit, remittat per pactum oēm iniuriā, & oē dānū, quod conſtaret, uel conſtare poſſet, ſibi ab aliquo illatū quacūque de cauſa, uel iniuriatus faciat pacē cum iniuriato, & ei remittat iniuriā quam cōſtat, uel cōſtare poſſet illū ſibi intuliſſe, q̄a ex hoc nihil uř fateri. Alii dñt ḡnalius. ſ. ꝙ notarius debet dicere tales fecerunt pacem, & cōcordiā de oībus iniuriis, uulneribus, & offenſis quæ dñr per dictos ſe adinuicem feciſſe, & intuliſſe, nam tunc non uř fateri. Aliud erit indic. ū ad delictū, ſi aliqs fuiſſet fugatus cum rumore commiſſo aliqud delicto l. itaque, ff. ad l. Aquil. ita dicit Bart. in l. ſi. ff. de q̄o. facit qđ ipſe no. in l. de minore. §. plurimū, circa

29 medium. eo. tit. † Aliud erit indiciū ad homicidium uel aliud delictum. ſ. inimicitia, ꝙ inculpatus erat inimicus occiſi, uel iniuriati; ut dicit idem Barto. alleg l. 1 §. cum quis. ff. d' q̄ōni. ad hoc facit q̄a inimicus præſumitur cogitare malum ꝓ ſuo inimico, ut ff. de his qb. ut ind. l. inimicitiæ. & l. ex parte. iſtud indiciū firmat Spec. in ti. de p̄ſum. §. ſpecies. uer. ſed pono & uet. & idē eſt no. Lud. in l. §. ſi qs uilla. ff. ad Silla. Item dat aliud indicium qđ ſu. t uiſus facere p̄paramēta ad hoc, ut emere gladiū, & ſimilia. Et ꝙ fero illo quo factū eſt homicidiū, fuit uiſus ire ꝑ aliqua loca ꝑ q̄ uicina eum non cōſueuerat uidere ſ̄m eū, ad hoc facit, q̄a ꝑ locorū uarietatē uaria colligit coniectura. C. ſi manc. ita fuc. alien. fin. ff. de

de pœn.l. aut facti. §. euenit ista sunt indicia quæ ꝑ ponit Bar.in d.l.fin. ff. de q̃ō. remittens reliqua arbitrio iudicis. A ia quædam indicia ponit ipse Bart.in l.de minore.§. plurimum, eo.tit. ubi dicit per illum tex. q̄d iudex debet aduertere qua constantia & trepidationem exa minandus loquatur, & sic ista indicant aliquid

30 iudici.† & ideo ubi alia indicia non ꝓcedūt, tñ ex eo ꝙ quis trepide loquatur coram iudi ce,pauendo , & uariando pñt haberi indicia sufficientia ad torturã,unde debet iudex exami nans esse cautus ut faciat dicta eius sic uaria & diuersa scribi in actis, & sic qualiter trepi dando loquebatur, & similia ne ei possit dici, ꝙ fecit ipm poni ad torturã sine indiciis ẽm eum.alleg.Inn.in c.ꝗm cõtra falsam,de probl ubi dicit,ille qui examinat testẽ debet hoc fa cere scribi in actis, f.ꝙ hoc dicebat trepidan do,& balbutiendo, & ita & Spec.in tit. de te sti.§.nunc tractandũ est in uer.hoc autẽ scias ita dicit Bart. in d § p̃in.quod est ualde nota bile,& elegãs.hoc ẽt approbat Bal.in l.presb. C.de ep.& cler.qui subdit hoc relinquendum iudicis arbitrio,q inquirat indicia ex aliis indi ciis non ex solo pallore faciei,uel trepidatio ne.uide ẽt ad prædicta Are.in suo opere male ficiorũ.in uer.fama pub.col.24.uer.q quæro

31 † qui etiam dicit,ꝙ hñs inculpatum pro de licto in manib. debet ipm examinare plurib. diuersis dieib. & continuo facere scribi oĩa dicta eius,& si reperetur ipm uariare , poterit ipm ex hoc ponere ad torturam, & repetere. Quod intellige uerũ nisi torqueret reum iniu ste sine indiciis.& ipse tunc uacillaret,& uaria ret.quia uno sero diceret unum , & uno sero aliud in tortura,q̃a oẽs illæ confessiones,& ua cillationes factæ illo modo in tortura ẽt si es sent milies ratificatæ non ualerent,ita dicit d. Aug.de Ari.ĩ add ad dcm̃ opus maleficiorum q ẽt ibi approbat dcm̃ Bald.in d.l. presb. An fama publica faciat indiciũ sufficiens ad tor turam,late hoc disputat Gand.in trac.male. sua rub.de q̃ōib.uer.sed de uno quæro pone forte ꝓbatum &c.& tandem concluditꝙ si

32 cũ fama concurrit unum aliud indicium nũc poterit poni ad torturã, & hoc ẽn iura ciui. lia,sed ẽm iura canonica dicit ipse eum fama facrat semiplenam ꝓbõnem, & æquipareτur dicto unius testis c.illud,de ꝓsump.& c.siquis extra de purg. can. cũ sim tũc ꝑ solã ꝓbõnẽ famæ q̃s poterit torqueri.& subdit ꝙ assesso res hoc seruãt cõmũniter,& dicit ꝙ multoties uidit obseruari pro & contra ꝑ iudices, & as sessores ẽm uarias diuersorum opiniones.Sed tu serua contrariũ, ut per solam famam non torqueas aliquem,nisi sit iuncta eum aliis in diciis,ita ut residere Bart.in d.l. fin. ff. de q̃ō. & in l.de min.§.plurim. .co. tit. & Salyc. in l.ea quidẽ. C. de acc.& gl. in l.3. §. eiusdem. ff. de test.& uide ꝑ Cy.in l.si C.de quęst.& Bal in c. 1 §.iniuria de pace iura. fir. & in hoc residet Aret.in suo ope maleficiorũ in gl fama pub. in uer.& an fama.& ibi ẽt d. August. de Are. in add. dicens ꝙ si ipse esset assessor , poneret aliquem ad torturã ex sola fama , quod tñ li mitat ẽm q̄d dixit Bart.in quodam suo consi lio incipiente , do. Paci de Burgo , nisi fama esset multum uehemens,quia tunc sufficeret ad torturam , & ita tenet Bald.in d §.iniuria in 9.col.Item limitat nisi cum fama concurre ret dcm̃ syndici cum iuro,qui ita denũciauit. f.talem cõmisisse hoc delictum,ẽm consilium Bart conf. 186. Item limitat ubi cum fama es set ꝓbõ,ꝙ infamatus esset hõ malæ cõdõnis & uitæ , ita probat Gand. in tract. malef.sub rub.ex quo tpe possit fama incipere,in uers. sed pone ꝙ crimen, & affirmauit in fin.in d. uers.sed de uno quæro.Adde ꝙ dixit Bald.in d.l.3.§. eiusdem,in add ꝙ ubi est uaria opinio

33 gentium,tunc fama nõ est indicium sufficiẽs ad torturam . † Quæro ulterius,an minæ fa ciant indicium sufficiens ad torturam. Spec. ponit hanc q.in tit.de præsumptio. §. species uers. sed pone Bal.in l.metu m. C.quod met. cau.& in l.1.C.si quis Imp.mal. & Cyn.in d.l. metũ.& uide per Imol. & Doct.in l.Pactum. ff.de hær.inst.& per Bar.in l.fam. §.1.ff.ad de Iul maiest. & Saly. in d.l.1.& Ant. de But. in c.3 loco.de prob.& Ang in l.fin. C. de q̃ō. & in l.1.C.de his qui.ut ind.& Abb. & in c. scri bam,de ꝓsum.ex quorũ dictis cõclude aduer tendum esse ad cõdõnem personæ.Nam si est hõ potens exequi minas, & malæ famæ in eodem gñe mali , uel solitus minas executio ni mandare , & maxime si post minas statim reperitur cõmissum delictum , & tunc minæ faciunt indicium ad torturã Aut minans erat hõ uilis cõdõnis,& impotens ad talia, uel bo næ cõdõnis & famæ,nec solitus minas exeq , tunc secus per tex.in d.l.1.C.si quis Imp. ma le.Adde ẽm do.Bal.de Bartol.de Perus. in l.li cet Imperator,de leg. 1.ꝙ si plura concurrãt, uidelicet,præcedens inimicitia,secundo ipsæ minæ , tertio percussio sequens, quarto lux magno

magno interuallo fuit percussus, tunc forte ex his non solum poterit torqueri, sed condemnari ex contiguitate actuum, ꝑ id qđ hr in l.3.in §.in bonis,ff de priuil.cred. & qđ in simili not.Bart.in l.1.in fin. ff.si qs re. li. esse
34 in sue.† Est, & aliud indicium s̃m Ray. in l. iusto,in prin. ff.de usur. ꝙ homo reperit occisus in loco ubi Titius erat solitus frequenter transire,& cõuersari, nec aliud maleficiũ reperit ibi commissum, ꝑsumit occisus à Titio,qđ tñ itelligo cõcurrente alio, uidelicet ꝙ Titius solitus erat alia maleficia perpetrare.arg.l.si cui.§.hisdem,ff.de acc.in l.si ita.§. fi.ff de fund.instr. Si aũt istud nõ cõcurreret non putarem proueniendũ ad torturam,per ea,q̃ in simili not.gl.& Bal in l.in ciuilem,& l.ciuile.C.de fur.& Bal.in l.fi.ff. de hær. inst. & de hoc hr ꝑ Lud.in l.1.§.si qs villam.ff.ad Sylla.ubi inducit illũ text. quod si ante ostiũ domus Titii reperit corpus mortuum præsumit à Titio interfectum, qđ ẽt limitandum puto, ut supra ꝓxime dixi de quo ꝑ Bart.in l. ædiles,ff.de uia publica. Quid autẽ si in una domo ubi reperit qs occisus erant quinq; aut plures,& nescitur qs occiderit,an contra oẽs illos sit præsumptio, uel qd fiẽdũ ponit Lud.
35 ibidem.† Quæro an diuinatio faciat indiciũ, puta aliquis diuinator, incãtator cõsultus dicit ꝙ Titius cõmisit tale futurum,uel Seius, an ex hoc poterit qs poni ad torturam ego uidi fieri incantationem in quadam fiala,uel eum forpicibus,& cribro. Dic ꝙ non,qa talibus non est adhibenda fides, ut l. item apud Labeonem, §. si qs astrologus, & ibi hoc tenet Ang.ff.de iniur. facit.l.uerbum. C. de infam. dixit tñ Bal. in quodam suo cõsilio incipiente,In dei noĩe amen, qa q. ista de tortura, &c. ꝙ licet ars maleficiorũ sit reprobata, l.nemo.C.de malef.& mathema.tñ qñque ꝑ mittitur ꝙ maleficiũ tollatur ꝑ aliud maleficium, si alio modo non põt, q̃ ꝑ incantationem ẽt dæmonũ, ut no. in summa cõfessorũ ꝑ magrm Ioan de Ripa. sub rub. de impedimento ligaminis, tamẽ non debet recedere à Deo qdqd oĩe proferat s̃m opinio. multorũ theologorũ, nã licitum est aliqñ de aqua turbida bibere,ubi fluuius stagnantis aquæ deficit.Medicinę.n.oẽs sumunt non rõne delectationis, quia sunt horridæ, sed solum ratione sanitatis recuperandæ, retinendæ, uel adipiscendæ, sicut arte,& nã manifestum est,& ſę pæ uulnus uulneri addit ut utrunq; curetur

36 hæc Bald.ad lfam in d.cõsilio.† Ex hoc sẽ ꝙ quis diuinandi ars sit reprobata,tñ ubi magnum ex delicto immineret scandalum, forte nec Deo, nec hoĩbus repræhensibilis uideret,dummodo aĩus à recto non recedat,non dico ꝙ ad torturam ꝓcederet, sed ad inquisitionem, nam si diuinator aliquem inculpaet poterat iudex ꝓ illo mittere, & uidere qua cõstantia,aut trepidatione,& quo rubore, & pallore loquaf; & ex hoc sumere indicium ueritatis.ut l.de minore.§.tormẽta.ff. de qõ. Item dicit Bar.in l si ueteri.§.corũ. ff.de priuil.cred.ꝙ si aliqs accusaf de cõsilio ꝑstito ad homicidium cõmittendum, & de homicidiũ ꝓbaf per famam. Item ꝓbaf ꝙ ille fuit locutus homicidæ,& illę statim iuit,& occidit,sed nesciebaf qd dixit ei certe ex breuitate spacii tpis ꝑsumit consiliũ dedisset ei, ꝑ gl.in d. §. s̃m eum.Item dixit Bald.in l.1,C.de ser.fugitiu.in 4. col. ꝙ si aliquis locutus est ad aurem,& ib illo statim secutus est factum,& ꝑcedit capitalis inimicitia,ꝑsumit mandatum, allegat Bart. ff. de acq. hæt. l.qui aliena.§. si qs mihi bona.§.fin.pe priuil.cred.l. si ueteri.
37 & arg.ff.de repu.l.dubium.† Vel si erant pariter inimici,dicit ipse,ꝑsumam cõsilium, & sic in partem mitiorem,quia efficacius.& durius obligat mandatum quam consilium, ut not.in c.ex cõsilio,de reg.iur.in 6.ꝑ Io.And. Sin aũt non ꝑcesserunt causæ,tunc,nec causarũ ꝑsumo, ẽt si cõcesserint capitales inimicitiæ s̃m eũ,& sic Bal.uf restringere dcm̃ Bar. in d.l.si uentri. solum qñ qs secrete alloquif, ẽt ille quem alloquif, pariter sunt inimici occisi,sed qñ nulla esset inimicitia capitalis, tunc dicit,ꝙ illa allocutio cum facto subsecuto non facit indicium, & istud placet. Et ita puto intelligendũ quod not.Bal.in l.multum.C.si quis alteri uel si,ubi dixit ꝙ si inter Titium, & Seium fuit tractatus de occidẽdo Martinum per ipsum Titium postea ipse Titius occidit,& ꝑsumit ꝙ fuerit secutus ipsum tractatum.& ꝙ fuerit ita ordinatum inter ipsos,licet testes dicant de finali ordinatione se nescire, & alleg. Bar.in d.l.q aliena. §.si quis mihi bona,qa afr loquif. & in casu diuerso,
38 & claro.† Item insurgit aliud indiciũ siue ꝑsumptio cõtra eum q stat armatus cũ offendente,ꝙ dederit auxiliũ,& fauorẽ. Nã ille, q se armat,de rixa,uel bello ꝑsumit cogitare,ut not.Bal.in l.1. in 3. col. C. de ser. fug.& l, ut uim.ff.de iusti.& iure.Supradicta placent sem

bisse

lisse cum sint exempla quotidiana, & approbata à legibus, & Doct. Multa alia & possent exempla q̃ iura cõmittunt iudicatis arbitro prudentes inspicienda, prout superius dixi in prin. huius 3 qõ. prin. Adde an testes examinati sup uno processu cõtra unũ faciant indicium sup [illegible] alio processu cõtra aliũ. uide Bar. i l. a snĩa. de appella. Adde qd si iudex uidit cõmitti aliqd maleficium, & non habeat alia indicia, an ex hoc possit deueniri ad torturam Spec in tit. de sen. §. qualiter. uers. itẽ debet ferri & in allegata. uř uelle q̃ nõ, & ipsum tenet Bal in l. fi. in princ appellatio.

1 *Damnari nemo potest, ex iudicio semipleno, seu dubitato, sed ex iudicio indubitato iudicem in uiam condemnationis dirigente potest quis damnari.*

2 *Testis singularis de uisu deponens cum fama, & aliis adminiculis certis sufficientem ingerit probationẽ in factis antiquis, & dictis occulte factis.*

3 *Indicia indubitata censentur, quæ ita per legem approbantur, ut ad ipsa uelit condemnationem subsequi.*

4 *Reo in tormentis confitenti non potest confessionem reuocare, si contra eum alia reperiantur indicia.*

5 *Indicia indubitata dicuntur quando plura ad unã tendentia consonantiam, ueritatem indicant.*

6 *Indicium an præsumatur homicidij contra fugientem nudo gladio, ubi quispiam reperitur uccisus. Fuga inculpati, & reperiri cum mucrone madefacto cruore, uehementissimum præstat homicidij indicium.*

7 *Indicium certum censetur, si post mutuam ductũ rixam, alter uulneratus uideatur.*

Præsumptio in quibus sufficiat criminibus, ut ad cõdemnationem deueniatur.

8 *Meretrix probari potest ex uerisimilibus circunstantijs, nedum tactu, & actu.*

9 *Sacerdos, seu presbyter mulierem amplexatus, eadẽ benedictionis impar endæ hoc ipsum præsumitur fecisse.*

10 *Cuius pecunias alicui qui ex eisdem conducit gentes aduersus ciuitatem mutuauit, an ad huiusmodi conductionem sit mutuasse præsumendus.*

11 *Indicium homicidij præsumitur contra eum qui aduersus al quem gladium stringe sse usus est, licet non fuerit usus percussisse, si ipso fugien e alius repe iatur in te fectus.*

12 *Condemnatio quando possit sequi ad minas præcedentes, & quibus concurrentibus.*

13 *Iudex sola habens indicia contra delatum, quanquam indubitata tu tius per torturam confessionẽ delati extorqueat prius quam condemnet.*

14 *Iudex per præsumptionem procedens, suam ualde temperare debet sententiam.*

15 *Iudex secundum præsumptionem iudicans, finibus pœnarum, ut à iure scriptæ sunt contentus esse debet.*

16 *Condemnari ad mortem nemo potest ex indicio quanquam indubitato.*

Quæstio quarta primæ partis.

Circa quartam quæstionem princ. uidelicet qualia debeant esse indicia per quæ deueniri ualeat ad condemnationem. Super qua qõne quæro primo an quis damnandus sit ex indiciis. Dic q̃ duplex est indicium. semiplenum, & dubitatum. & istud dirigit iudicem in uiam qõnis hñdæ. Quoddam est indicium plenum siue indubitatum, & istud dirigit iudicem in uiam condẽnationis. Ex primo qdem iudicio nunq̃ quis dannat, ut ff. de pœn. l. absentem. in princ. qa sanctus est impunitum facinus nocentis relinquere, quam innocentes cõdemnare, ut ibi dicit text. Ex secundo uero indicio qs põt, & debet damnari, ut l. si quis. C. de adul. & l. fi. C. de prob. sed tñ ex iudicijs non est qs damnandus, cum in criminibus probõnes debeant esse luce clariores, ut d. l. fi. C. de prob. & hr in l. licet Impera. ff de leg. 1. Adde an cõfessio facta in tormẽtis licet non ratificata iuncta cũ aliis indiciis sufficiat ad cõdemnationem. uide Sal. i l. fi. C. de prob. † Adde q̃ si est unus testis de uisu, cũ fama, & aliis adminculis certis, & probabilibus, est sufficiens probatio in factis multum antiquis de quibus non est memoria, & in delictis quæ occulte fiunt ut uoluit Iac. Bal & in quod recitat Host. & Abb. in c. ptereca. de testi. in fin. uide Bart. in l. 1. §. idem Corn. ff. de qõni. qui dicit gñalr q̃ unus testis de uisu cum aliis indicis. facit plenã probationem in delictis per text. ibi p l. 2. §. 1. ff. de excusa. tuto. & ibi p gl. iuncta l. instrumenta. C. de prob. Secundo qro qd sit iudicium indubitatum, uide eius diffinitionem supra in 1. q. prin. Dixit tñ Nic. de Mata. in d. l. fi. prout ipsum ibi refert Bald. † q̃ indicia indubitata sunt ea q̃ adeo à lege sunt approbata, q̃ lex uult p illa fieri cõdemnationem. sicut est exẽplum in d. l. si qui. Ex quo sunt indubitata legi, de

probatur ꝙ aliqua sit meretrix non probato tactu, & actu, sed ꝑbatis circunstantiis ut plurimum uerisimilibus, ut q̃a passim scholares intrabant domum ipsius de die, & nocte, q̃a quãdo scholaris loquit̃ cũ puella nõ p̃sumit̃ dicere Pr̃ noster. ita dicit Bald. ibi, & refert in l. fi. de hæredi. inst. Item dixit Bar. in l. 2. ff. de fur. ꝙ si aliq̃s deprehendit̃ in domo ubi erat pulcherima mulier, ꝙ iste est manifestus adulter, & ita dicit debere intelligi d. l. c. 5. Modi Doct. dño hoc esse uerum qñ ꝓbaret̃ ẽt aliqđ ex signis uenereis, de q̃bus in d. l. quod ait, in
9 princ. ff de adul. ꝑ gl. & Bar. † hoc tamẽ fallit in sacerdote siue presbytero, q̃a si amplexaret̃ mulierem, p̃sumit̃ facere causa benedicendi, uel ad pn̄iam exhortandi dicit glos. 2 1. q. 3. absit refert Spec. in tit. de præsump. §. species. circa princ. sed ab hac benedictione, & exhortatione liberet nos Deus. Item si officialis t̃p̃e syndicatus aufugit de loco ubi gessit offm̃, p̃sumit̃ cõtra eum de oĩbus querelis de eo factis, & ex hec sola p̃sumptione damnat̃, ut C. ut oẽs tam ciuiles quam milita. l. 1. & l. cõsiliarios. C. de assesso. Itẽ si maritus ter denunciauit alicui, ne loquatur cũ uxorẽ, sua q̃a hẽt ipsum suspectum de adulterio, qđ si postea inuenit eum loquentem cũ ea, & hoc ꝓbat̃, p̃sumit̃ ipsam adulterasse, & ex hac sola p̃sumptione damnatur, ut in auth. ut hec matr. & auie. § is quoque. colla. 8. & C. de
10 adulter. authen. si quis sæpe. † Item sunt quidam quidñt ꝙ si aliquis mutuat alicui pecunias, & ille accipiens statim cõduxit gẽtes cõtra ciuitatem mutuantis, ꝙ ille mutuans p̃sumit̃ mutuasse ut illa gẽs cõduceretur, & ꝙ fuerit cõducta de dicta pecunia, & tũc dñt esse p̃sumptiones iuris, & de iure arg. l. fi. C. de pign. & qđ ibi Bal. & in l. si uentris. §. in bonis. ff. de priuileg. cred. ita dñt ipsi in l. 4. ff ad l. Iul. maiest. Adde ad id, ꝙ superius dcm̃ est de uiso aufugere cum gladio euaginato, & aliq̃s reperitur mortuus, qđ ex hoc colligit̃ indubitatum indicium de homicidio cõtra illum, ut uoluit Bar. in d. l. 2. ff. de fur. Item uoluit Thomas de Piperata, ut refert Ioan Andreæ. in tit. de ꝓbo. §. 1. uer. 13. & Bal. in l. 2. §. fin. ff. de adult. & Bald. in auth, quas actiones. C. de sacrosanct. eccle. & in l. neque natales. C. de prob. & l. fin. eo. titu. & in l. fin. ff. de
11 officio proconsul. & legat. † Et idem dicit ibi idem Thom. si uisus fuit admenare cultellũ, licet non uisus fuerit percutere, & postea ibi repertus interfectus, & postea uisus fuerit fugere, & apparet ꝙ erat sibi inimicus, & fama laborat cõtra eũ, & idẽ si ꝓbat̃ quod Titius erat inimicus Seii. ff. đ qõ. l. 1. §. præterea, uel quod t̃p̃e occisionis erat in loco, uel qđ receptauit occidentem, uel quod occidens erat familiaris, uel domesticus uel qđ Titius iactabat se qđ Seiũ fecerat interficere, uel qđ inter eos offensæ præcesserant. Sed Io. Andr. tenet ibi qđ ista indicia non sint sufficiẽtia ad cõdemnationẽ, sed ad torturam; & idem tenet Ioan. de Imo. in l. fin. ff. de hær. inst. Et istud est tutius, dicit Are. in opere malefic. in gl. in uer. fama publ. in uer. quæro an unum indicium, & idem tenet ibi do. Aug. in suis addit. qm̃ istæ probõnes nõ concludunt, q̃a poterat esse ꝙ ille qui aufugiebat cũ gladio exaginato q̃dq̃d fecit ad suam defensionem fecit, & dicit hoc esse de iure uerius, uide tu tñ q̃nõ de his per Abb. in c. 3. loco, de prob. ubi bene loquit̃, & qui uit̃ residere cum opi.
12 1. Tho. de Piper. † Item licet ex minis cõtra aliquem factis non resultet præsumptio contra minantem de delicto ad cõdemnationẽ, ut dicit Spec. in tit. de præsum. §. 2. circa. fi. ꝑ text. 2. q. 8. c. sciant, tñ põt dici ꝙ si multa cõcurrant primo p̃cedens inimicitia, secundo ipsæ minæ tertio ipsa ꝑcussio sequens, quartó qđ sine magno interuallo fuerit secuta, tunc forte ex omnib. istis poterit cõdemnari & maxime ex cõtiguitate actuum per id qđ hr̃ in l. 4. §. in bonis, ff. de priui. cred. & quod no. Bar. in fi. l. 1. in fi. si q̃s testa. li. es. iuſ. fue, & ẽt fuit de mente Bal. ꝑ illũ tex. in l. 1. C. si quis Impera. male. & ẽt fuit de mente Dyn. in suo tract. de quæst. de inimico uiso exire de domo occisi cum gladio sanguinolento, ita dicit do. meus do. Bal. de Barthol. in d. l. licet Impera. itẽ de istis indiciis indubitatis, uideo oĩno ꝑ Gãd. in opere maleficiorũ sub rub. de indiciis, & p̃sum. indubitatis. de quib. ad cõdẽnationẽ deueniri põt q̃ ponit multa exẽpla, & de illo q̃ exiuit camerã cũ gladio sanguinolento pallidus. item de capitali inimico. itẽ qđ unus uidit admenare, itẽ ꝙ fugit.
13 † Notandũ tñ, ꝙ licet ex indiciis indubitatis quis dãnari possit absq; aliis ꝓbõnibus, ut supius dcm̃ est, Tutius tñ, & melius faciet iudex q̃ non hẽt alias ꝓbõnes q̃ dicta indicia indubitata si extorqueat cõfessionẽ ꝑ torturã. ut l. si excepta. in fi. C. de male. & math. ita elegãter dicit Bal. in l. nil. C. de qõ. & ita

etiam sentit licet non ita clare.in l.fin. C.de hær.inst.quod est menti tenendum, licet du bium sit, ꝙ ubi de crimine liquet non debet procedi ad torturam,ut l.quoties. C.de qō. sed forte pōt īnderi illud hře locum quãdo liquet per alias uerας probōnes,q̃ per indicia ēt manifesta,uti est in casu nostro. Aduertẽ dũm tñ est notabiliter ꝙ ubi iudex iudicat ex præsumptionibus multum debet temperare suam sententiã,& maxime ne cōdemnet ad pœnã corporalem iuxta no.per Inn.in c. afferte,quia uerisimile,de præsump. qđ colligitur ibi ex snīa Salomonis qui licet ex pſum ptione adiudicaret uni mulieri filium, non tñ cōdemnauit aliam mulierē ad mortē, ad quã ex morte pueri ueniebat cōdemnanda. Idē uult.Spe.in tit.de pſum.in § species,uer.

4 in summa†dicens.ꝙ ubi iudex ꝓcedit per pſumptionem ualde debet temperare suã sententiã,& tardus debet esse ad infligendũ pœnam corporalē,uel pecuniariam argu.2.q.1. nomē.& cap.1.idem uolunt do.Card.Ant.đ Bur.& Imo.in d.cap qa uerisimile,& Old.in cōſ.192.qđ incipit,uiso diligenter.& Per.de Anch.in regula,semel malus,19.col.& Abb. in c.2.de cohab.cler.& mulier.& in cap.at si, cler.§.de adult.de ind.& in c.auditis,de pſc. & Bald.in l.fi.C.de ꝓb.dicens,ꝙ ubi ꝓcedit ex pſumptionib.imponitur mitior pœna, & ꝙ non pōt imponi pœna corporalis,qa ꝓꝓ. inopiam ꝓbōnis minuitur pœna.Subdit tñ, ꝙ licet qñ proceditur ex præsumpt. mitigat pœna,tñ qñ pœna habet certos fines nunq̃ pōt ex qualitate probōnum exaggerari,ut l. gñaliter,in princ ff.de decur.ubi est tex.not.

15 †Et ideo iudex debet esse contentus finibus pœnarũ,prout sunt scriptæ iure ꝓm eum,unde pōt dici ꝙ aut loquimur in pſumptione iuris.s.qñ iudex uult ferre sententiã per quã dam præsumptionē,q̃ lex expresse approbat in criminalib.& tunc pōt cōdemnare in pœnam corporalem, uel pecuniariã prout ius disponit,ut d.l.si qui adulterii.C.de adult.& ita tenet Abb.in cap.accedens,de sim. & ita intelligit do.Aug.de Ari.in add.ad opus maleficiorũ in gl.in uerbo fama pub.super uer. quæro an unum indicium,uel plura.& ita dicit esse intelligenda dicta Doct.max.Abb.in c.1 de iud.in 13.col.Aut loquimur in pſumptione hois,& tunc aut cum illa concurrit confessio criminosi extra per torturam,& idē aut nō cōcurrit cōfessio prædicta,& tũc aut sumus in pœnis a iure expresse limitatis, & habet locum dcm̃ Bal. aut in pœnis arbitrariis,& habet locum dcm̃ Innoc.& Spec.uide oīno ad pdicta ꝑBal.in d.l.si qui multũ bene loquit de triplici ꝓbō.in criminalib. Item limitat pdicta.idē do.Aug. ibidem nisi ageret de puniendo aliquē pecuniariter, uel pœna leui corporali,puta fustigationis,tex.est in l. 3.§.qa plerũque.ff.de off præf. uigil.ubi ex culpa pſumpta,quia incendium pſumit culpa illa habitantiũ pōt quis fustigari. Sed tu potes dicere ideo hoc esse qa lex approbat expſſe hãc pſumptionē,unde erit idē prout supra dcm̃ est.Item idē do.Aug.ibidē dicit, ꝙ lo.An.in addit.Spec.in tit.de ꝓb.§.fi.uer. 13.limitat alio modo,u3.nisi iudex se moueret ex pſumptione uiolentissima,& ita refert Inn.in c.afferte,de pſump. Adde ad oīa pdicta Gand.in opere suo maleficiorũ,q notabi

16 liter dicit,ꝙ uidit in pract.obseruari. † & ita omnes sapientes Bon.uolunt.ꝙ nullus possit capitalr cōdēnari ex indicio quãtũcunque indubitato,secus si ueniret imponenda pœna pecuniaria. Adde unũ mēti tenendũ qđ dicit Bal.in d.l.si qui adulterii, ꝙ cōdēnatus ex pſumptione iuris,& de iure nō pōt appellare p illũ tex.q dicit talē hri ꝓ cōfessũ,& cōuicto,& ꝑ l.2.C.quorũ app. An aũt cōfessus ī tortura appellet scribit Bal. ī d.l.fi.C.đ ꝓb.

1 *Indicia,& præsumptiones contrarijs eliduntur præsumptionibus,& indicijs.*

2 *Conuersatio præcedens monstrat qualis unusquisque sit præsumendus.*

Fama bona thesaurus inæstimabilis, & filium suauepredolens.

3 *Indicium per testem singularem habitum eliditur,alijs refragantibus circumstantijs.*

4 *Indicium homicidij contra aliquem oritur eo minus,& inimicitiæ eliduntur si absens a,et distantia probetur a loco homicidij tempore.*

5 *Præsumptio affirmatiua per negatiuã tollitur.*

6 *Indicia contra delatum grauiora esse debēt his quæ pro se habet ut torqueri possit.*

Quæstio quinta primæ partis.

Circa quintã qōnem principalē, q̃ est, quō,& quaſ tollant,& elidant idicia †Dic ꝙ tollant idicia,& pſumptiões ꝑ cōtrarias pſumptiones,& indicia, ut dicit Bart.in l.fi. C.fam.ercis.nã licet pſumatus

matur ꝙ dãnum datũ sit potius a uicinis, q̃ ab aliis, ut not. la c. But. & Bar. in l. si ita. §. si. ff. de fun. instr. & superius fuit dcm̃, tñ hæc præsumptio tollitur, & elidit̃ ꝑ bonã, & lau-
2 dabilẽ famã, & cõuersatiõnẽ, q. ꝑ bono p̃sumit bonũ, & bene, & prudẽter uiuere, ut dixit Bal. in l. 1. C. loca. circa fin. † Vita. n. præcedẽs magnã partẽ cõfert ad p̃sumendũ, ꝙ q̃s sit, uñ caueat unusquisq; ab ĩfamia, q̃a nõ solũ in eo de quo est infamatus, sed etiã in aliis grauat eius opinionẽ, ut extra de reg. iur. c. defleat pc̃tõr. & not. in l. 2. C. q test. fac. poss. sed bona fama est thesaurus hoĩs inæstimabilis, & iocundus, & sicut lilium dat suauitatẽ odoris, uerba sunt Bal in l. 1. C. de cõf. in 4. col itẽ licet p̃sumat̃ cõtra aliquẽ de furto, si ꝓbetur ꝙ exiuit de illa domo de nocte, in qua furtũ cõmissum fuit, & ꝙ habeat aliqd sub mantello, tñ si probatur ꝙ ille talis erat magnus mercator, uel talis condõnis ꝙ nõ sit uerisimile furtũ cõmisisse, excludet̃ illa p̃sumptio est cõdõne personæ, ita dicit Ang.
3 in l. mil. C. de q̃õ. † Itẽ indicium qd̃ sumit̃ ex uno teste de ueritate, põt elidi si aliæ circunstantiæ refragant̃. s̃m Io. And. in c. cum ĩ cõtemplatione, de reg. iur. ut refert Bal. in l. 2. C quorũ app. non rc. Et ideo si testis deponeret ꝙ uidit talẽ solum subtrahere, & portare de loco ad locum unum lignũ, qd̃ nõ ferrent decem hoĩes, hoc ꝓbato indiciũ illius testis eliditur, deficit. n. eius dcm̃ in uerisimilitudine l. mil. § oportet de q̃õ. Nã impossibili posito in esse, nullũ sequit̃ cõtingens. l. filiũ.
4 1. in. ff. de his qui sunt sui, uel alie. † Et ideo licet cõtrã accusatũ, uel inquisitũ de homicidio Titii ꝓbentur inimicitiæ capitales, & minimæ de occidendo, & ꝑꝑ hoc resultet indiciũ ad torturã, tñ illud indicium tollit̃ si accusatus ꝓbat suã absentiã, & distantiam a loco homicidii t̃pe quo illud fuit cõmissum, ꝙ nullus s̃m naturã posset illuc accedere ad illud faciendũ recedẽdo de illo loco, & accedendo ad locũ homicidii, p̃sumptio. n. q̃ tollitur ꝓbatur qd̃ fit impossibilis, ut d. l. filiũ, & dicit ibi Bald. ꝙ præsumptio nihil operat̃
5 ubi ueritas in contrariũ ꝓbat̃. †. Item p̃sumptio affirmatiua tollitur per negatiuã. item ubi nõ põt hr̃i certa ꝓbõ, recurrit̃ ad p̃sumptionem secũdũ eũ.. præsumptio ergo tollit præsumptionem, ut d. ll. & l. diuus. ff. d̃ in integ. restitu. & d l. si qui adulterii. C. de adul. ubi dicit Bal. not. ꝙ nõ creditur id quod nõ uerisimile euidentibus indiciis, & idem dicẽdum est in similibus de hoc ẽt per Bald. in l. non ignorat. C. qui accu. non poss. in 2. col.
6 † Illud est bene notandum, ꝙ qñ torquẽdus habet aliqua indicia pro se, hñt esse indicia magis grauia cõtra se, ita ꝙ præponderent, ita ut ad torturam deueniri ualeat. dicit Bar. ꝑ tex. ibi in l. 1. §. ad q̃õnem, uer. nec facile, ff. de q̃õ. item Bald. not. dixit ꝙ si testator ex culpauit reum, puta de eius morte inculpatum, ꝙ ꝑꝑ hoc reus non poterit ex indiciis torqueri, q̃a habet indicium innocentiæ pro se, ut l. 1. §. Paulus. ff. de op. lib. si tñ liquido cõstaret de crimine puniet̃, ut l. 2. ff. ad Syll. ita dicit ipse in l. 1. in ultima col. C. cõia de leg. quod est not. adhoc etiam quod no. Bal. in l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pact.

SECVNDA PARS,

Tractatus de tortura, & quæstione.

Diuisio.

Primo, quid sit quæstio, & unde dicatur.
Secundo, q̃d appellatione q̃õnis cõtineat̃.
Tertio, in qua causa debeat haberi quæst.
Quarto, qui possint torqueri, & qui non.
Quinto, qualr̃ ꝓuenerit debeat ad q̃õnẽ.
Sexto, quis sit effectus torturæ, & q̃õnis.
Septimo, qualiter puniatur torquens aliquem indebite.
Octauo, subnectam aliqua notanda communia de indiciis, & quæstione.
Nono & ultimo, describẽtur aliqua in practica maleficiorũ nõ inutilia iuuenib. latrunculatorib. ubi sub epilogo recolligẽtur quasi omnia quæ in hoc tractatu cõtinẽtur.

SVMMARIVM

1 *Quæstio est ueritatis inquisitio per tormenta, & cordis dolorem facta.*
Tertio leuis, q̃õ non dicitur absque dolore cordis.
2 *Quæstio a quærendo dicitur, uel inquirendo quod per eam negocii ueritas inquiratur.*

Quæstio prima secundæ partis.

1 CIRCA primum dic, quòd quæstio † est inquisitio ueritatis per tormenta, & cordis dolorem. Nam nuda, & leuis territio absque dolore

 cordis

cordis non dr quæstio in ista materia. ut l. item apud Labeonem.§.qõnis.ff.de iniur.& l.1.§.qõnum,ff.ad Sylla. Ita diffiniunt Azo in summa de qõ. & Odoff. in quodam suo
2 tract.quem fecit de qõnibus.†& dr quæstio a quærendo,uel inquirendo,qa per ea inqrit seu quęrit ueritas negocii de quo disputat:& ad illuminandum ueritatem fieri debet, & nõ aliter,ut l.item apud Labeonem.§.qõnẽ ff.de iniur.& l.hoc quod placet. C. de qõ.

1 *Qõnis appellatione qua censeantur uenire.*
2 *Carceratio uel detẽtio simplex an ueniat quæstionis nomine.*
3 *Confessio tormentis adhibitis facta, uel prope tormenta, dicitur metu tormentorum facta.*
4 *Territio leuis dicitur si quis tantum ad funẽ ducatur.*
Confessio non dicitur metu tormentorum facta in carceribus quando non denegantur alimenta
5 *Confessio metu tormentorum facta non censetur si index delato torturam minetur.*
6 *Tortura, siue quæstio uariis instrumentis, & modis dari potest.*
7 *Iudex torquendi carnem scidens ut confiteatur capi: e plecti debet si moriatur.*

Quęstio secunda, secundæ partis.

1 Circa secundum uidelicet quid contineatur appellatione qõnis. † Rñdeo, continetur carceratio facta de aliquo, ut nõ comedat donec dicit negociũ de quo quæritur.item qualitercũq; per uim,& tormenta qs compellitur ad aliquid dicendum uñ qõ.& qõnis.uerbo continetur. l.itẽ apud § qõnis.ff.de iniur.l. 1.§. qõnem ad Sylla. item negatio cibi dr quæstio.l.necare. ff. de lib.agn.item chorda.l. decuriones.C.de qõ. & l.nullus ff.ad l.Iul. maiest. item quælibet
2 uis illata personæ.ut l.fi.C.de abol.†Sed an simplex carceratio,uel detentio contineatur appellatione quæstionis,uel tormentorum. uñ φ non,qñ carceratio, & detentio fit etiã nullis præcedentibus iudiciis, & ad solã custodiam. quæstio uero, siue tormenta non fiunt nisi pcedẽtibus indiciis ut l.1.§.diuus, ff.de quæst.pp quod dicit Ange, in d.l.item apud §.qõ.φ si statutum prohibet aliquem torqueri sine scientia priorum, φ nihilominus poterit carcerari absque ipsorũ conscientia,dũmodo carceratio non sit cum denegatione cibi.& idem tenuit in l.nemo.C.de ex act.tri.idem ẽm quosdam si carceratio esset periculosa alicui rõne loci, uel rõne infirmitatis,uel inferret infamiam.rõne qualitatis personæ detentæ,qa tunc põt dici inesse tortura in detentione ẽm eos.
3 † Sed hic quæro qñ dicatur confessio facta metu tormentorũ Rñdet Bar.in d.l.1.§.diuus Seuerus.ff.de qõ. φ tunc dr facta metu tormentorũ. qñ est facta adhibitis tormentis, uel ita facta prope tormenta aliquo ligato,& præcedentibus minis deponendo ad torturam. nõ autẽ quælibet leuis territio facit uideri confessionẽ eẽ factam formidine tormentorũ, sed debet eẽ positus in tormentis,uel ductus ad ea. itẽ si esset ĩ carcere in quo de fame,& frigore multũ patiebatur. nam tunc formidine tormentorũ uñ factam arg. ad hoc.ff.de iniur. l.item apud.§.qõnis.facit ff.de ui,& ui arma.l.3.§. si quis uisus,dũ dicit, sufficit terror armorũ ẽm Bart.†Dixit tñ Ang. in d.§ quęstionis.φ
4 sola ductio ad funem est leuis territio, sed ductio,& ligatio bene facit uideri cõfessionẽ extortam metu tormẽtorũ, quia ibi inest terror cadens in constantẽ uirũ, ut l.interpositã.C.de transac.est,n.timor proximus torturæ arg.l.1.C. de sica.item dixit Bald.φ manicis ferreis ligatur.dr torqueri in l.1. C.de custo.reo.Confessio aũt facta in carceribus, in quib nõ denegatur cibus,non dr facta metu tormẽtorũ,per dicta supra in pxima q. & ideo talis cõfessio ualet, & nocet cõfitẽti.ita tenet Bald.in l.1.C.de cõfes.in 6.col.& p cõsequẽs nõ requirit φ in ea pseueret, p ea quę dicemus in 9.q.princ.Sed Gand. in tract. malef.in rub. de qõ.& tormentis, in uersi.dem est supra,tenet,quod sufficiat esse penes torturã,licet nõ fuerint ligatæ manus de retro, ut dicat confessio facta metu tormentorũ,&
5 ibi inde ad d.§.qõnem.†Dicit tñ,φ si extra locũ in quo homines torquent, iudex dixit,aut cõfitearis.aut ducã te ad torturã, inferendo sibi terrorem, pp hoc non dicetur cõfessio facta metu tormentorũ,qa est leuis territio p d.§. qõnem.& cum hoc uidet transire d.Aug.de Arimi.in addit.ad tract.malef. Aret.in gl.in uerbo, fama publ. in antepen. col.Adde,φ Bar.in l.nouissime per illũ text. ff.quod fal.tut.aut.uoluit,φ dicatur cõfessio facta metu tormentorũ,sitmmodo apud torturam qs fuerit spoliatus solum, & nõ ligatus,nec minatũ sibi de tortura,si non cõfiteatur,& ibi dicit,φ semel habuit hoc de facto

Florētiæ. Et qā supradictū est, qd cōtineātur
appellatione tormentorū, scias, & multis ua
riisq; modis, & instrīs utuntur latrunculato
res, & iudices maleficiorum. Nā qdā dant reo
& ei mittunt aquam p nares, in qua ēt non
nulli imponūt calcē obstructo, ore bibentis,
qd̄ genus torturæ ut audiui, est periculosum
ne ex eo suffocēt tortus. Quidā ponūt taxil
lū in osse pedis, q uulgariter dr̄ losso pazzo.
Quidā ponūt muscionē in uētre, siue umbi
lico, & desup ponunt ciatū ad includēdū il
lū, ne possit egredi. Quidā torquēt cum lin
gua caprina hoc modo, qa lauāt pedes tor
quēdi cū aqua bene salita, & ligato torquē
do sup scāno, faciūt ut capra cū lingua lam
bat plātas pedū, qd̄ libēter facit, pp auidita
tē salis, & audio, q̄ istud est durissimū tormē
tū, & sine periculo. Quidam torquēt in mittē
do uirgas inter digitos manus stringēdo cū
cordula. Quidā utuntur corda, ligatis manib.
post terga, quod genus torturæ cōiter est in
usu, & unumquodq; p̄torū ex publico habet
tale instrm̄. ut uidemus ubique, & istud est à
consuetudine cōiter approbatum, & etiā de
iure, ut l. nulli. C. ad leg. Iul. maiest. Sed in
isto debet adhiberi maxima diligentia, & de
bet moderate adhiberi, alias solent multa
pericula incidere. Alii ligant solū unam ma
num ad funem, & sinūt sic pendere super ter
ram. Audiui etiam, q̄ dantur detento ad co
medendū carnes multum salitæ, & denegāt
potum. Aliqui lauant pedes torquendi, &
plātas inungūt larido porcinio, & ligato tor
quēdo sup scannū faciūt, ut plantæ pedū ur
gāt uersus ignē ualidū. & sic iuxta ignē sinūt
pmanere. De modis aūt, & instrīs aliquibus
torquendi crudeliter, ponit Bal. in l. 1. C. de
emen. seruorū. ubi dicit p illū tex. in uerbo,
7 laniauerit. † nota cōtra iudices q scindūt ali
cui carnes ut cōfiteaē crimē, nam si moritur
tortus in tormentis, iudex iste debet decapi
tari tanq̄ homicida. & Ang. in l. nemo carce
rē. C. de exact. tri. lib. 10. dicit no. tex. cōtra iu
dices. q pp delectationē inueniunt nouam
speciē tormentorū, hi. n. appellantur iudices
irati. & peruersi, & ratione peruersitatis dn̄s
confundet eos, quia sunt perpetuo ignoran
tes. Sapientes enim talia abhorrent, & uir
tutum illuminatione, sciētiæ formam pro
pagant, reliqui uero actibus impiis se exal
tare dicentes, confundunt eorum famam a
pud bonos, & graues incessanter ingnātes.

1 *Quæstio, seu tortura applicari potest in causa cri-
minali criminaliter agitata.*
2 *Seruus in omni causa, & in omni crimine iudicis
arbitrio torqueri potest, sed liber in grauibus tan
tum, & criminalibus.*
3 *Iniuria personalis dicitur graue delictum.*
4 *Delictum leue quod dicatur, & quæ leuis iniuria.*
5 *Tortura etiam locum habet si de crimine ciuiliter
agatur.*
6 *Causæ ciuiles in quibus differant à criminalibus in
materia tor turæ.*

Quæstio tertia secundæ partis.

TErtio principaliter quæro. In qua causa
1 sit hñda qō. & tortura? † Respondeo
quòd in criminali causa nō est dubium, si cri
minalr̄ agitur, ut patet p totū ti. ff. & C. de q̄
stio. & maxime in l. 1. & l. edictū. ff. eo. & l. mi
lites. §. oportet. C. eo. tit. & dixit gl. in d. l. 1. q̄
in quolibet crimine hēt locū tortura, & per
cōns tā in publico, quam in priuato crimine
pōt qs torqueri. facit qd̄ not. gl. & Doc. in
2 l. uerbū. C. de infa. Aduerte tñ, q̄ non pro oī
crimine pōt qs torqueri † Super quo dic, q̄
aut loqmur in seruo, & tūc pōt arbitrio iudi
cis in oī causa torqueri, & in oī crimine, ut
l. edictū, supra alle. & ibi per Doc. & p Bar. in
l. diuus. eo tit. & per Gād. in tit. de q̄st. & tort.
in suo opere maleficiorū. Si aūt loqmur in
homine libero. & tūc in causis criminalibus,
& grauibus pōt torqueri. In leuibus aūt cri
minibus non, ut hr̄ in dictis iuribus. unde ma
lefaciūt iudices q p quibuscunq; leuibus iniu
riis faciunt quē poni ad torturā, ista sunt uer
ba Papiensis in sua practica in forma inqsi
tionis in gl. in uerbo, hæc ē quædā inqsitio
circa 12. col. Sed nūc cadit declarare qd̄ dica
tur leue crimē, & leuis iniuria. Nā Bar in l. nō
3 solū. §. si mādato. ff de iniur. † dicit, q̄ quæli
bet iniuria psonalis, & dr̄ delictū graue. sed
Papiēsis ubi supra dicit qd̄ trahere quē p ca
pillos. uel cōtra aliquem pīcere lapides est
leue crimē. Bar. aūt in d. §. si mādato, dicit q̄
leuia delicta sunt illa in qbus nō requirit do
lus, ut dare dānū. Itē qñ filius patri uel liber
tus patrono non est obediēs. Item qñ qs est
repertus cum armis, uel ire de nocte. & his si
milia, ut ludere. & idē dicit in l. leuia. ff. de ac
cus. ubi ēt dicit, ut superius dixi q̄ delictū cō
missum in psonā est graue. qd̄ Ang. ibi dicit
esse uerū, nisi opinio illius patriæ aliud uetit,
ut est Florētiæ, ubi pcutere pugno reputaē le

ne. Itē dicit Bart. in d. l. leuia, ꝙ quodlibet delictū ēt cōmissum dolo tñ in re parua, ut est
4 furtū rei paruæ, est delictū leue.† Adde qđ delictū leue dr̄ crimē abigeatus, furtū domesticū, & leuis iniuria uerbo illata, ſm Spec. in tit. de exec. sen. in § nūc dicendū. uer. 42. ubi uide ut hæc refert, & sequit̄ do. Ma. Soc. in c. 1. de libel. obl. in 47. fallen. Item Ang. in d. l. leuia, dicit ꝙ leuia delicta sunt qñ leuis pœna imponit̄. non attēto alias sit de re leue uel graue, & uide gl. i c. cū illorū, de sē. excō. in uerbo, mēbri, quæ dicit ꝙ relinquet̄ iudicis arbitrio quæ dicant̄ crimina leuia, uel nō, quā gl. approbat do. Aug. de Ari. in addi. in tract. malef. in gl. in uerbo hæc est quædā iquisitio,
5 col. 15. †Sed quæro qd si de crimine agit̄ ciuiliter, an erit locus torturæ Rn̄deo, ꝙ si, ut ēt dicto casu qs torqueri ualeat ut l. sicut. C. de fal. & ibi ēt p Bald. q dicit, ꝙ tūc debebit mitius agi. Sed an in ciuili causa potest adhiberi torturā? Dic ꝙ sic, sed tunc demū cum alias ueritas sciri nō pōt nisi p torturā l. diuus. in prin. ff. de qō. ut not. gl. in l. ex libero. i prin. & est tex. in l. quoties. C. eo. facit l. sup, & l. hoc qđ ꝑ lacuit, & l. interrogauit & l. fi. eo. ti. In subsidium ergo i ciuili causa ꝑuenit̄ ad
6 torturam ut d. l. diuus. †Sed ſm hoc in hac mā torturæ nulla uī dr̄ia inter ciuiles, & criminales causas, dic ſm Bart. ꝙ imò est dr̄ia, nā in causa ciuili, & pecuniaria torquent̄ serui, & nō liberi, ut l. edictum. ff. de quæst. & l. si qs decurio. & l. ubi falsi. C. de fal. hoc tñ intelligo ꝙ ēt in causa pecuniaria liber nō torquetur in se, ut dicit Bart. in alium bene torquet̄ si uacillat ut d. l. ex libero. Quod qualī intelligat̄ dicā infra in 4. q. prin. Itē dicit Bart. ꝙ nō ita de facili ꝑuenit̄ ad torturā in causa ciuili sicut in criminali, & graui ut d. l. diuus. ubi ipse hoc ponit. putat tñ ꝙ nō ex oī causa qs sit torquēdus, sed in hoc aduertēdum iuxta dispōnem. d. l. edictum, & d. l. ex libero.

1 *Torqueri possunt liberi, & serui liberti, & statu liberi.*
2 *Libertus ut liber est torquendus, & in eisdem casibus.*
3 *Confessio mulieris pregnantis, facta in tormentis nulla est.*
Tortura existente illicita, irritatur quidquid sequitur ex ea.
4 *Liber homo, tam in se quam in aliis, torqueri potest præcedentibus indiciis.*
5 *Indagatio exquisitissima non fit quando pro crimine ciuiliter agitur, sicut quando agitur criminaliter.*
6 *Clericus in testem inductus non est uacillans torquendus.*
7 *Diuites bonæ opinionis, & famæ in duobus tantum casibus torqueri possunt.*
8 *Hominibus uilis conditionis in testimonium admissis non adhibetur tanta fides quanta aliis.*
9 *Testis non est torquendus in eum, contra quem fert testimonium non inuitus.*
10 *Domesticus non debet torqueri in eum cuius est domesticus.*
11 *Testis qui non est omni exceptione maior non debet torqueri in causa ciuili.*
Tortura non datur, nisi delictum certo sciatur.
12 *Testis an possit torqueri non præcedentibus indiciis.*
13 *Testis non debent torqueri, nisi signis quibusdam contra reum præcedentibus.*
14 *Maleficio domi commisso, torqueri possunt ibidem existentes tempore commissi maleficii.*
15 *Disputatio an sit fienda super indiciis contra testem habitis, sicut super his quæ contra reum habetur.*
16 *Dictum testis ualidius dicitur cum tortura factū, quàm quod sine.*
Minor quatuordecim annis nec in se nec in aliis torqueri potest.
17 *Impubes secundum ius cōe non potest testis esse.*
18 *Impubes cum tortura leui ad instructionem potest interrogari.*
19 *Milites, & ueterani non debent torqueri.*
20 *Decuriones, & eorum filii non sunt torquendi.*
21 *Decurio in fauis torqueri potest, & pro crimine falsi.*
22 *Nobiles, aduocati, & doctores an possint torqueri.*
23 *Doctores legum, & aliarum scientiarum, personaliter capi, ad iudicem trahi, aut quouis modo uexari non possunt.*
24 *Exceptio qualibet in crimine læsæ maiestatis cessare debet.*
25 *Surdus, & mutus à natura torqueri non possunt.*
Seruus in quibus casibus in dominum torqueri possit.
26 *Seruus communis pluribus, ut pluribus torqueri potest in caput alterius dominorum.*
27 *Seruus torqueri potest pro morte filii.*
28 *Seruo, uel uolenti, uel torto non creditur contra dominum.*
29 *Libertus in caput patroni non debet torqueri.*
30 *Reus, & accusator in crimine falsi possunt torqueri.*

Quæstio

Quæstio quarta secunda partis.

1 QVarto principalr q̃ro,qui p̄nt torqueri,& qui non? † R̄ndeo q̃ torqueri p̄nt omnes tam liberi q̃ serui,& tam liberti,q̃ statulibe ri,ut patet in multis iuribus , & potissime in l.si quis decurio.C.de fal.& l.primum. C.de q̃st.& l.ex libero & l.unius.& §. testes.& l.1. §.q̃oni.ff.eo ti.quæ oẽs loquutur d̃ q̃one,& tortura liberi hoĩs. Item patet in l. 1. circa principiũ.& in §.seruũ municipiũ.& §.seruũ mariti.& §.si seruus.& §.si serui. & §. in cau sa & in l hæreditarii.& l si qs uiduam. ff. de qõ.& l.1.& 2.l.cum testiũ.& l.hoc quod.C. eo.in quibus hr̃.q̃ serui torquentur. Item de statu libero patet,q̃ torqueatur in l.edi ctũ.§.fi.iũcta.gl.ff.eo.& l.fi.§. sed in co.ff.ad

2 Sylla.Itẽ de liberto patet ẽt quod sit torquẽ dus,ut l.1.§ si seruus,ad hoc.ff.de q̃st.†Na& libertus torquetur ut liber. in his in quib.liber homo torquetur.s̃m gl.ibi. Item torquetur tam masculus ut supra dictis legibus q̃ fœ mina,ut d.l.cũ primũ.C. qõ. quod est uerũ nisi sit p̄gnans,nam tunc non torquetur quã diu p̄gnãs sit l.p̄gnantis.ff.de pœnis.ubi plus dixit gl.quod etiã post partũ depositum per 40.diebus non torquetur.& illam glo tenet And.de Pisis,& Bal.in lectu.in l.Impera ff.d̃ stat.homin.& est rõ,quia intra 40.dies post partũ nõ est fortis mulier ad subeunda tor mẽta s̃m eos,& idẽ tenet Bart.in d.l.prægnã tis.Addens rõnem,q̃a si inter 40.dies torque retur,eum sit debilis,moreretur, & iudex exce dens modum puniretur,debet ergo differri,do nec sit fortis ad torturam secũdũ.eũ Et plus

3 uoluit Bal.in d.l.Imperator. †q̃ si mulier p̄ p̄gnans torquetur,& cõfiteatur, q̃ non ualet talis cõfessio facta in tormẽtis,quia cũ illicita sit tortura,nõ ualet q̃d sequitur ex ea, arg.l.mari tus.ff.de qõ secũdũ eum,quod est notandũ. Et hoc q̃d de muliere prægnante dictũ est , hẽt locum ẽt si sic p̄gnans ex alio quã mari to,ut l.ex seruorũ.§ pen.ff. de statu. homi.&

4 idem si est p̄gnans de pauco t̃pe puta.10.uel 20.dierũ secũdũ Bal.in d.l.mulier.§.fi. † Q̃d aũt dictum est de libero homine,q̃ torqueri põt,est uerum tam in se ,præcedentibus in diciis,ut l.si ff.de q̃st.& l.milites. §.oportet. C.eo tit.& l.sicut.& l.si qs decurio. C. de fal. & l proditores.ff.de re mi.quã ẽt in alios. s. ut testis,ut l.ex libero.& l.unius.§. testes.ff. de quęst.& l.nullus.C.de asser.tol. l.nullam. C.de infa.iuncta gl.Adde, quod Bald.in l. milites.C.de qõ.dicit q̃ testis uilis torquetur sine indiciis uide inferius de hac qõ in uer. sed quæro ab debent præcedere. Primum uero dictum intelligo in casu criminali,s.ut l.liber in se torquetur p̄cedentibus legitimis indi ciis.ut d.ll.& forte ẽt si de crimine agatur ciui

5 liter per d.l. sicut,†non tamen fit ita aspera indagatio q̃n ciuiliter pro crimine agi tur,sicut q̃n criminalr,ut no.gl.in l.2.eo.tit. & Bal.in d.l.sicut.s̃m aũt dictum ut torquea tur in alium ut testis intelligo in duobus ca sibus.s. si uacillat ut d. l.ex libero. & si facto interfuisse dicatur.ut l.unius.§. testes.& l. is cui.ff.de q̃st. Et intelligo si ipse dicit se facto non interfuisse,& p alios cõuincitur de menda tio,q̃d interfuit,& sufficit q̃ p unũ testẽ saltim ad minus q̃ sit dignior ipso negãte hoc dica tur,s̃m Bart.in d § testes. An aũt hoc sit ue rũ q̃d liber homo p̃ductus in testem possit torqueri uel non distinguit Bart.in d.l.ex li bero.q̃ quidam sunt liberi hoĩes positi in di gnitate clericali , & isti non p̄nt torqueri,sed alias de falso puniuntur ut l.presbyteri.C.de

6 epis.& cle.s̃m Bar. † licet ergo clericus testis inductus uacillet in testimonio.tñ non tor quetur.Quid aũt sit de iure canonico. Bald. in d.l.præsbyterì,remittit ad not.6 quæst. 1.p̃s. byteri.el 2.& p Arch.ibi , & uide tu p Inno. in c.q̃m cõtra falsam.de p̃b.& melius in c.cũ in cõtẽplatione,de reg iur.& plenius p Pau. de Eleaz.in c grauis.,de deposi. Quidam al i sunt positi in dignitate,uel notabilitate, uel offõ seculari,& isti p̄nt torqueri in uno ca su tñ.s si uacillent.& sic aures iudicis obtũ dunt,ut l.nullum. C.de testi. in prin. & dicit Bart.q̃n testis uacillant debet facere sibi p notariũ , & notarius debet scribere qualiter iudex dixit q̃ testis uacillabat , & hoc debet facere solũ audiente,& intelligente testẽ. Al leg.Inn & Ioan. And. in nouella in d. c.q̃m contra.& idem uoluit Ang. in auth.ut spon

7 sa.lat.§. insuper col. 9. † Quidam alii testes nõ sunt positi in aliqua dignitate,& tunc si sunt diuites,& bonæ opinionis,non p̄nt tor queri , nisi in duobus casibus in primo. s. si uacillat,secundo si conuincatur de emenda cio , quia asserit se non interfuisse negocio , & ab aliis cõuincitur q̃ interfuit, ut d.l.unius. § testes.Quidã sunt liberi homines, uiles ar tes exercentes, obscuri , & ignoti forsan , & isti s̃m quosdam,nunquam admittuntur, ni si cũ tortura i auth.de testi.§. si uero ignoti.

& §.si huiusmodi,& ibi gl. quam uidetur tenere Azo in summa.C. & auth.de testi. sed Barr.improbat hanc opi.per tex. in l. diuus.§. fin.ff.de quæst.ubi deportatus in insulam, & et statuliber non torquetur sicut alii liberi homines & tamen cõstat eos esse uiles,obscuros,uel humiles.Propterea text.in d.§. si uero ignoti,ad hoc ut torqueatur,requirit duo s. quod sint uiles,quod ignoti. Item quod tentant corrumpere ueritatem & tunc possunt torqueri,& ideo dicit
5 Barr.† quod isti uiles hoies admittuntur ad testimonium sine tortura,non tamen adhibetur eis tanta fides sicut alius,ut d.l.3.ff. de test. in princ. Possunt tamen torqueri in casibus primo si uacillant ut d.l.ex libero,& d.§.si uero ignoti. secũdo si cõuincantur de mẽdacio.ut d.§. testes.tertio qñ sponte uadunt testificandum,ut d §. si uero ignoti.in uers.festinantes. & probatur. 5. q. 5. § hi qui. ita dicit Bart. in d. l. ex libero.Illud tamen est bene notandum quod ubi testes torquentur,sufficit torqueri duos uel tres factũ scientes,nam refrenãda tortura, de naufrag.l.quoties.lib. 11.ita dicit Bal.in d.l. data opera. C. qui acc. non pos. Adde quod tortura testium non fit seruata forma.l.custodias.de publ. iudic.
6 Alex.in d.l.unius.§.iudex.de qõ. † Item non torquetur qui in eum in quem inuitus testimonium nõ dicit l.1.§.si seruus bona fide.in fi. ff.de qõni.Qui aũt sint illi qui inuiti nõ testificantur in aliquem,habes in l.4.& 5.ff.de testib. quod dixit Bar.in d.§.si seruus, quod tales torti, & aliqui testificantes non probant sufficienter etiam ad indicium,loquatur tamen sub dubio per uerbum forte,de hoc tamen an testis qui non debuit examinari,an examinatus faciat indicium, fuit dictum supra, & uide Bart.in l.si maritus.§.de
10 qõ.†Item non torquetur domesticus. in eum cuius est domesticus. ut l.maritus.ff.de qõ.& l.1.ad qõnem.eod.tit.facit l. pen.ff.de testib. Et qui dicantur domestici, not. in l.etiam.C.de testi. & l.pridem.C.de qõ cum si.Et aduerte notãter quod si aliquæ exceptiones obstant testi torquendo,ut ipsius fidem restringant,dictæ exceptiones debent examinari, & discuti antequam testis torqueatur,ne superuacuo,& absque causa torqueatur casus est secundum Bart. ibi. in l. 1.§.si quis dicatur.ff.de qõ. Et ideo si de maleficio esset unus testis tantum qui sciret ueritatem rei. & ille non esset omni exceptione maior, & sic non faceret indiciũ,etiam si plene probaret, in casu quo alias testis deberet torqueri, iste non torqueretur,cum tortus non faciat indicium. Et idem in ciuili ubi unus testis omni exceptione maior.facit deueniri ad iuramentum necessarium, ut l. in bonæ fidei.C. de iureiur. & l. admonendi.
11 ff eo.tit.†Nam licet in ciuili causa testis etiã torqueatur,ut not.in d.l. ex libero. ff. de quæst. tamen est hoc casu testis, si nõ est omni exceptione maior non torquebitur, quia etiam tortus plene deponens nõ facit semiplenam probationem cũ non sit omni exceptione maior,ut d.ll. not. per Doct. quod est ualde notandum. Item not. quod nunquam ueniat ad torturam testium, uel principalium nisi prius constet de delicto l 1.§. Itẽ illud.ff.ad Sylla.ad idem tex. in l.si quis.C. unde ui ubi dicit Bal.quod quando lex, uel statutum disponit aliquid cõtra delinquentem, prius debet cõstare de delicto,sicut si statutũ loquatur quod potestas habeat arbitrium torquendi homicidam,nam primo debet cõstare homicidium esse commissum,& sic mortuũ esse, & de corpore mortui,alias nemo debet torqueri, uel nisi concurrant alia quæ debet cõcurrere, in tortura.ut l.1.§.1.ff.ad Sylla secundum eum, sed male seruatur in practica,quia statim quod aliquis dicit sibi aliquid subtractum absque eo,quod cõstet.sub tractum,torquentur suspecti de furto. † Sed
12 quæro an debeant præcedere indicia ad hoc ut testis possit torqueri.Bal.in l.milites.C.de q. dicit,quod ad hoc ut testis torqueatur non est necesse quod præcedant indicia,sed potest torqueri,ut si sit uilis persona uel uacillet,uel præsumatur scire ueritatem quam tacet C.ad l.Iul.de fic.l.fin. & facit.l.3.in uers.ad uerisimilia causæ,& l. interrogari.C.de quæst.& per Dyn. in c. sine culpa.de reg.iur. in 6. & Cyn. in l.fin.C.de qõ. facit de adul. l.si postulauerit.§.pe.& in auth. de test.§. si uero ignoti,ita dicit Bal.ibi. Bar. in l.1. §. idem Corn. ff. de qõ. dicit quod testes non debent torqueri si non præcedant indicia. imo si essent torti sine indiciis non crederentur secundum eum.Sed Bart.non declarat cõtra quẽ debeant præcedere indicia an cõtra principalem, uel cõtra testem.Sed idem Bar.in d.l.1.§.qõnem.dicit quod debent esse aliqua indicia cõtra testes.quod ipsi debent hoc scire,uel quia ipsi uacillant.uel quia aliquis dicit eos interfuisse,ut l. ex libero.in prin.& l. unius.§.teste.ff. de quæst. Et istud est uerius,quod etiam sensit Bal.in d.l.milites.licet male explicet, imo uidetur sciplum inuoluisse. Dixit etiam Bar. in l.1. in princ.ff. de q.
13 quod debent apparere aliqua signa cõtra reum priusquam testes torqueri possint per illum tex.non ergo indistincte torquendi sunt testes

ftes sed ita demum si sciant aut scire debeãt
ueritatem negocii directo, uel ꝑ aliqua indi-
cia & de hac sciẽtia uera. uel p̄sumpta debẽt
apparere indicia, puta, q teſtis dicit q̃nq; se
scire, & q̃nq; negat, & sic dicit uacillat ꝓpter qđ
p̄sumit scire ueritatem. & uelle occultare ip
sum, & tunc torquetur. ut d. l. ex libero. Item
si teſtis negat se interfuiſſe negocio, de quo
q̃rit, & alii teſtes dicũt illum interfuiſſe, uel al
iũ cõfeſſum eſſe interfuiſſe, & tunc ẽt p̄sumit
scire ueritatem. & ipſam uelle occultare, nã
tunc ẽt torquet. ut l. unius §. teſtes. & l. is cui
14 ff. de quæſt. † Item si maleficium eſt factum
domi, certe exiſtẽtes in illa tẽpe maleficii tor-
quent. q̃ scire p̄sumunt q̃ fiunt in domo. ea
ſus eſt in l. fi. C. de sic. & in l. in adulterii Qõ
ne. C. de adul. & ibi dixit Bal. ꝙ illi q sunt in
domo p̄sumunt scire. ea q̃ fiunt in domo, &
non alii. Et hinc eſt ꝙ rõne iſtius p̄sumptã
notitiæ torquent q sunt in domo. facit ff. lo
cati. l. dñs horreorũ. C. de repudi. l. conſenſu.
§. super seruis & de teſt. c. ueniens, ſm eum,
q ẽt dixit in d. l. fin. de sica. ꝙ illi demũ sunt
torquendi q p̄sumunt scire ueritatem, & id-
eo abſens non p̄sumit scire ueritatem, & per
cõñs nõ torquet, ut l. 1. §. hoc aũt senatus. ff.
ad Sylla ſm eum, facit l. 1. §. sed si eos. ff. de
magiſt. conue. Item si maleficium factum eſt
in conuicinio, torquent uicini ꝑ p̄sumuntur
scire ueritatem malefici ibi commiſſi. & ꝓpter
hoc ẽt torquentur, arg. ad l. cõſenſu. §. super
seruis, secundũ Bal. si ergo cõclusio ꝙ teſtis
cõtra quẽ eſt p̄sumptio, & indiciũ ꝙ sciat vel
scire debeat ueritatem negocii, põt torqueri
de iure, non alias, de hoc ẽt ꝑ Bal. in l. non so
15 lum. C. de adul. † Sed tunc q̃ro, an sup his in
diciis cõtra teſtẽ habitis diſputab tur, sicut di
ſputat de indiciis habitis cõtra aliquẽ, q tor-
quet in seipſum, de quo i l. cuſtodias. ꝑ Bar.
& alios. ff. de publ. iud. rñdet Bart. in l. unius.
§. teſtes. de quæſt. ꝙ non q̃a in his non debet
hñi diſputatio cum aduocatis, sed committit
iudici, & ita debet intelligi l. is. cui. ff. de qõ.
& in authen de teſti. §. si uero ignoti. & C. de
teſti. l. nullũ, secundũ Bar. itẽ notandum, ꝙ si
teſtis ante torturam dixit unum, deinde tor-
tus dixit oppoſitum. ſtatur secundo dicto fa
cto in tormentis, secus aũt si non fuiſſet tor-
tus, tũc ſtaretur primo, niſi dcm̃ suũ inconti-
nenti mutaſſet anteq̃ diuertiſſet à iudice. ut
not. gl. in authen. de teſtib. § q̃a uero, prudẽs
tñ aſſeſſor faciat unicũ tñ dcm̃ reperiri scri-
ptũ secundũ Bar. & Ang. in l. si poſtulauerit.
§. pẽ. ff. de adult. & ita ẽt ad lrãm tenet Bal. in
l. non solum. C. de adult. cõtra iſtud tamẽ ui-
16 facere qđ not. Bar. in l. eos. ff. de fal. † Item
not. qđ ualidius eſt dcm̃ teſtis cum tortura;
quam sine tortura; ut in authen. de teſti. §.
1. & ff. de prob. l. cum ꝓbõ. dixit Bart. in l. 1.
§. qõni. ff. de qõ. Et hæc dicta sufficiant circa
torturam teſtium faciendam uel non facien
dam; quã materiã non inuenies alibi ita ple
ne redactam. Item ab illa regula, qua dcm̃ eſt su
pra ꝙ liber homo torquet, excipiũt q̃dam
personæ. Excipit nanq; minor 14. annis, qui
nec in se nec in aliũ torquetur. l. de minore.
in princ. & l. ex libero §. 1. ff. de qõni. licet tñ
nõ torqueat ea tortura quã torquentur maio
res, tñ cedi pñt habena, siue corrigia; uel feru
la. uel alteri teneri, ut l. 1. §. impubes. ff. ad Sill.
& l. excipiuntur, in prin. eod. tit. Itẽ text. in d.
l. de minore, uĩ uelle. ꝙ minor 14. torqueri
poſſit tanq̃ maior in crim. læſæ maieſt. & qđ
fidẽ faciat in delicto criminis; ad hoc facit tex.
in l. nullus. C. ad l. Iul. maieſt. Et hoc dico qđ
si ex forma ſtatuti minor 14. ad teſtificandũ
habilitaretur. quod hoc caſu poterit torque-
ri minor, de quibus dixi supra, & idẽ in quo-
libet inhabili, & minus idoneo de iure cõi
17 qđ eſt notandum. Sed ꝓ declaratione præ
dictorum quæro, cum impubes de iure cõi
non poſſit eſſe teſtis. ut l. 3. §. l. Iul. & in l. in
teſtimonium. ff. de teſti. & tortura fiat ad illu
minandũ ueritatem negocii de quo q̃ritur,
ut l. cum falſum. & l. hoc quod placuit. C. de
quæſt. qũo facta ex lex de ipſo impubere, cũ
nullum eſſet dubium de hoc contra. l. quod
Labeo. ff. ad Carbonia. & l. ancillæ. C. de fur-
tis. Rñdeo ſm Bart. in d. l. de minore. ꝙ tor-
quetur non ut plene ꝓbet sed faciat indiciũ
non plenum sed qualequale, ut l. 1 §. impu-
bes. ff. ad Sylla & no. in l. tale C. de his quib.
ut indig. ſm Bar. in l. maritus. ff. de quæſt. Sed
Bal. in d. l. tale, dicit not. ex gl. hic poſita. † ꝙ
18 impubes cũ leui tortura interrogatur nõ ad
cõdẽnationem, sed ad inſtructionem. Nõ tñ
eſt intelligenda de infante, q̃a q quidquid ui
det ignorat. Oĩs. n. lex de habili loquitur. d.
l. excipiuntur, & C. ne sacrum bapti. re. l. 2.
ita dicit ipſe ibi de hoc eſt gl. in l. in ciuili. la. 2.
ff. de teſtib. ubi gl. uult ꝙ pupillus in crimina
libus faciat indicium, dũmodo sit ꝓximus a
pubertati, & doli capax sentit tñ gl. ꝙ non fa
ciat plenum indicium dum dicit aliqđ indi-
cium

tium, &c. & sic concordat cum doctrina Bart. de hoc tñ nota. per Spec in titu. de teste. §. 1. uers. item excipit qđ est impubes, & Bald. in l. seruos. C. de testib. Item non torquetur se nex in decrepita ætate constitutus, sm Odof. in d. suo tract. & Gand. in suo tract. malefício tum sub tit. de qō. uel, quæ personæ pñt torqueri, per l. 3. § ignoscitur. ff. ad Sylla. dcm est satis æquum, sed tex. si recte inspiciat hoc nō probat, qa loquit in eo q tenetur iuuare, dñm suum, sed si pp ætatem decrepitam non pōt excusat, & ideo non torquet, sicut ille qui iuuare posset, pro hoc tñ dicto facit quod not. Bal. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de inf.

19 † Item milites, & ueterani non ignominiæ causa missi, & ipsorū filii non torquentur, ut d. milites. in prin. C. de qō. & l. nullus, & l. milites. C. ad l. Iul. maiest. Sed quid de militibus nostri tpis an torqueri possint. Cyn. in l. 3. C. ad l. Iul. maiest. uult q sic, cum nō sint pro prie milites, & idem uult Ang. in l. milites. ff. de qō. quos refert, & sequitur Aret. in tract. malef. in gl. fama publica. co. 2. in uer. 6. quęro, & idem approbat do. August. ibi in addi. dñt tñ q Sal. in l. 1. C. de iur. & fac. ignor. te net cōtrarium, l. q milites nostri tpis nō pñt torqueri, & idem dicit uelle Guil. de Cu. in l. penul. ff. ex quib. cau. ma. & istud dicit approbari p Moder. in l. Centurio. ff. de uulg. & pu. pil. & per prædicta uł q epi non pñt torque ri, cum ipsi teneant culmen dignitatum. c. ue nerabili. de præben. facit de concess. præben. c. dilec. ita tenet Paul. de Eleaz. in c. grauius de

20 pœn. † Item decuriones, & eorū filii idem pri uilegium hñt, ut non torqueantur, ut l. diuo Marc. & decuriones, de qō. C. & per hoc dicit Bal. in d. l. decuriones, quòd idem est in prio ribus, & ancianis, & consiliariis, qui loco de curionum hñr. sed Odof. in d. suo tract. de qō. in fin. & Gand. in suo tract. malef. in tit. de qō. uers. supra dcm est. decuriones dñr, quòd hoc nō seruet de consuetudine, nā licet de iure sit uerū quòd priores, & cōsiliarii ciuitatum sint loco decurionum l. nulli. ff. quod cu iusq. uni. nō & l. si pupillus. §. decurio. de uer. sign. & gl. in subi & in l. 2. C. de iure fisci. lib. 10. dicit Gand. ubi supra quòd de cōsuetudi ne ita uidit obseruari, quòd torqueant. & con sule g. sapientem ciuitatis Bononiæ, sed hoc

21 an sit obseruandū dicam inferius. † Aduerte quod istud quod dictum est de decurionibus fallit in eo qui commisit crimen fals. nam in

eo crimine torquentur, ut l. si quis decurio. C. de fal. Item fallit nisi decurio esset infamis, sm gl. in d. l. diuo Marco. Item qui olim fuit decurio filii non torquetur. l. nihil in fi. C. de quæst. & l. fin. ff. de decu. Et idē in prioribus, & ancianis, & consiliariis ciuitatem. nam qui olim fuerunt in dicto officio non pñt postea torqueri dixit Bal. in d. l. nihil. Item parentes decurionum eodem priuilegio utunt quo ipsi decuriones, ut l. si matrem. C. de pœn. & ff. eod. tit. l. mores § parentes quoque. & licet il li tex. loquantur in pœnis tamē idē uł in tortura, qa ista pacificant, ut l. milites in prin. &

22 l. diuo Marco. C. de qō. † Item dicta regula fallit in nobilibus hominibus, qui & de iure torqueri non potest, ut hoc tenet & Odof. in d. suo tract. Quid iūt de doctoribus, & aduocatis an sint exempti a tortura: Odof. in d. suo tract. circa fin. arguit pro, & contra. Et pri mo uł quod possint torqueri, nam milites tor queri non possunt ut supra dcm est sed aduo cati & patroni causarū dñr militare, ut C. de aduocatis diuers. iu. d. l. aduocati. & facit. l. so ri. eod. tit. in fin. ergo nec aduocati pñt torque ri. Item miles non pōt exigi ultra quam face re pōt, ut l. miles. ff. de re iudica. unde idem est in aduocato per eandem rōnem, ut tenet ibi gl. & sic miles, & aduocatus paribus regulis priuilegiantur. Et p hac parte ultra ipm addu co quod nota. Bar. in l. 3. C. de professo. & me

23 di. lib. 10. † ubi notabiliter dixit, qđ doct. ll. & aliarum scientiarum non pñt personaliter capi, uel ad iudicium duci, uel alio modo ue xari, & sic familia ptātis non debet eos pro ar mis scrutari, sm eum ibi. Facit & ultra Odof l. oēs. C. de decur lib. 10. ubi positi in dignita te non torquentur, non distincto in qua digni tate positi sunt. unde dicit ibi Bart. no. quod decuriones, & alii positi in dignitate non torquentur. sed doctores, & aduocati sunt positi in dignitate, ut patet ex not. per Bart. in l. 1. C. de dignita. lib. 12. ergo torqueri non possunt. Ad idē facit d. l. nullus. C. ad Iul. ma iest. ib. aut dignitatis, a cōtrario sensu. In cō trarium facit, quia nulla lege cauetur, quod doct. & aduocati sint immunes, & exempti a tortura, ergo sine lege loqui non debemus l. illam. C. de colla. Odof. factis hincinde argumentis, soluit pro prima parte, quod si uera de iure, quod non pñt torqueri, sed de consue tudine, quæ est legū interpres, bene torquen tur, sm eum, & ita & dicit Paul. de Leaz. in d.

cap.

cap. grauis. de deposito, do. Ange. de Aret. in tract. maleficiorū in gl. in uerbo. fama publ. col 21. in uers. sexto q̄ro, & ita legi aliquos modernos tenere, dicentes nun̄q̄ uidisse talē cōsuetudinē obseruari, & ita puto tenendū in iudicando, & consulendo, et stāte dicta cō-
24 suetudine, quæ de iure nō ualeret, ut dicēdū inferius. † Sed prædicta limitat. q̄ oēs dictæ exceptiones cessant in crim. læsæ maiest. ut l. de minore. a num. ff. de qō. & l. nullus. C. eo. tit. Vide ēt p̄ Are. in tract. maleficiorū in gl. in uerbo, che hai tradita la tua patria. ī prin. Item in crimine proditionis, ut l. desertorē. §. his qui ad hostes. & l. proditores. ff. de re milita. Idem ūr in crimine simoniæ, ut dixit glo. in d. l. nullus. per text. in l. si quenq̄. C. de epis. & cler. ibi. ad instar publici criminis, & læsæ maiestatis accusatione proposita a gradu sacerdotis retrahat. Item ēt esset dicendū in maleficiis, & mathematicis, & aliis similibus, de quibus loquit. l. & si excepta C. de mal. & mathemat. Adde idem esse in criminis falsi, ut l. si qs decurio. C. de fal. Et idē in priuato carcere, ut l. 1. C. de priua. carc. uide de his duobus in d. l. si excepta, in gl. 2. Et qm̄ superius dc̄m̄ est, q̄ aliq doc. dñt q̄ de cōsuetudine non seruat, q̄ positi in dignitate nō torqueātur in mō aliqui doc. q̄ Bonon. ē uiderūt seruati cōtrariū, q̄ro posito q̄ cōstaret de tali cōsuetudine in aliquo loco, an illa ualeret, & esset seruāda. Dic q̄ nō, ſm Bar. in l. oēs iudices. C. de decu. lib. 10. & ita refert, & sequit Bertachinus in suo repertorio in uerbo tortura, q̄ loquit de militibus, & ēt tenet Ludo. in singulari, primi anni. 371. qd̄ incipit, milites & doctores, quem refert, & sequitur d. Aug. de Are. in addi. ad tractatum Are. maleficiorū in glo. in uerbo, fama publica, in d. uer. sex-
25 to quæro † Vlterius q̄ro an surdus, & mutus a natura possint torqueri, ut cōfiteant delictū a se cōmissum, & de quo apparēt īdicia? Rñdeo reperi Bald. in quadam apostilla in l. 1. C. de confes. qui in simili ūr tenere q̄ non, q̄a talis nō pōt damnari nisi ex dictis testiū. Item adde q̄ supradictæ fallētiæ in quib. hr̄ q̄ positi in dignitate non torquētur. Fallūt nisi hoc fiat de scientia principis, & principe cōsulto, nam nullū priuilegium aut dignitas hic impedit dicit tex. expressus in l. nullus. C. ad l. Iul. maiest. & p̄dicta quantum ad torturam liberi hominis. Serui ēt q̄nq; nō torquentur, nam seruus contra dñm non torquetur exceptis crim. quib. adulterii, fraudati census, & læsæ maiestatis ut C. de qō. l. & ff. eod. titu. l. 1. §. diuus Antoninus. & §. item seruus. & §. cum quidam, & §. si serui. & l. de incestu. cum l. seq. & l. diuus § ex quib. & l. extraneo cum mu. t's simi. eod. tit. Item non torquentur serui nō solum in dñm præsentem, sed ēt in prætēritū, ut l. unius. §. seruus. ff. de qō. & hoc ob memoriam prioris dñi, ut ibi. & facit ad hanc rōnem l. penult. C. eod. titu. in fi. & hoc quocunq; modo fuerit seruus alienatus, saluo q̄ p̄p delictum dñi, nam tunc contra dñm torqueri sunt l. idem numero. ff. de. qō. Et prædicta sunt uera non solum dñe inuito, sed ēt ipso uolēte, seruus non torquetur in eum l. seruos. C. de qō. Item seruus non torquetur contra dominum nec pro dño l. pridem. C. de qō. Item seruus cōis non torquetur in caput alicuius dñorum suorum ut l. hoc quod placuit. C. de qō. & l. constitutione eo. tit. hoc tñ fallit q̄n socius diceretur occidisse socium, ut d. l. hoc quod placuit & d. l. extraneo, C. de quæstio. Item fallit in q̄ōne successionis, q̄n disputatur ad quem hæreditas pertineat quia p̄ytes asserunt se hæredes, ut d. l. hoc quod placuit. & d. § de quæstione. & l. hæredem. ff. de qō. Item fallit cum quæritur de facto serui, ut l. de cōi seruo. ff. de commu. diui. & l. interrogari. C. de qō & ad hoc facit l. quicunque. & l. cum seruus. C. de ser. fugiti. & quod ibi p̄
26 glo. & doct. † Item fallit q̄n seruus est cōis pluribus, ut pluribus, ut in seruo ciuitatis, uel alterius uniuersitatis ut l. 1. §. seruum municipium. ff. de q̄ōni. nam his casibus seruus cōis torquetur in caput alterius ex dominis suis. Item torquetur seruus in caput dñi, q̄n de dño ipsius quæritur, ut l. quoties. C. de qō. Item torquentur serui hæreditarii, cum de falso testamento quæritur ut l. patre. §. fin. ff de quæst. & l. cum testa C. eod. tit. Item si p̄p successionem disputatur de statu ingenuitatem uolentis, nam tunc ēt torquentur serui, ut l. super statu. C. de quæst. Sed dcōrū casuum ratio potest assignari, quia serui hoc casu non pñt clare, & hi mirer dici alicuius donec patefactum sit qs sit iustus successor, ut not. gl. in d. l. quoties. Item seruus q̄ t. p̄ e accusationis nō erat accusati. si ab ipso emitur pendente iudicio, & processu, tñ in ipm̄ torquetur in l. seruus ad hæc, uersicu. sed & eum. ff. de quæst. Item seruus castrensis peculis

cium, &c. & sic concordat cum doctrina Bart. de hoc tñ nota. per Spec. in titu. de teste. §. 1. uer. item excipiē qd̄ est impubes, & Bald. in l. seruos. C. de testib. Item non torquetur se nex in decrepita ætate constitut. secundum Odof. in d. suo tract. & Gand. in suo tract. maleficio rum sub tit. de q̃ō. uer. quæ personæ pñt tor queri, per l. 3. § ignoscitur. ff. ad Sylla. dcm̄ est satis æquum, sed tex. si recto inspiciat hoc nō probat, q̄a loquit in eo q. tenetur iuuare, dñm suum, sed si p̄p ætatem decrepitam nō pōt excusat, & ideo non torquet, sicut ille qui iu uare posset, pro hoc tñ dicto facit quod not. Bal. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de inf.

19 † Item milites, & ueterani non ignominiæ causa missi, & ipsorū filii non torquentur, ut l. milites. in prin. C. de q̃ō. & l. nullus, & l. milites C. ad l. Iul. maiest. Sed quid de militibus nostri t̄pis an torqueri possint. Cyn. in l. 3. C. ad l. Iul. maiest. uult q̄ sic, cum nō sint pro prie milites, & idem uult Ang. in l. milites. ff. de q̃ō. quos refert, & sequitur Aret. in tract. malef. in gl. fama publica. co. 23. in uer. 6. quę ro, & idem approbat do. August. ibi in addi. dñi tñ q̄ Sal. in l. 1. C. de iur. & fac. ignor. te net cōtrarium, s. q̄ milites nostri t̄pis nō pñt torqueri, & idem dicit uelle Guil. de Cu. in l. penul. ff. ex quib. cau. ma. & istud dicit appro bari p̄ Moder. in l. Centurio. ff. de uulg. & pu. pil. & per prædicta uī q̄ ep̄i non pñt torque ri, cum ipsi teneant culmen dignitatum. c. ue nerabili. de præben. facit. de concess. præben. c. dilect. ita tenet Paul. de Eleaz. in c. grauius de

20 pœn. † Item decuriones, & eorū filii idem pri uilegium hñt ut non torqueantur, ut l. diuo Marc. & decuriones, de q̃ō. C. & per hoc dicit Bal. in d. l. decuriones, quòd idem est in prio ribus, & ancianis, & consiliariis, qui loco de curionum hñt. sed Odof. in d. suo tract. de q̃ō. in fin. & Gand. in suo tract. malef. in tit. de q̃ō. in uer. supra dcm̄ est decuriones dñr, quòd hoc nō seruet de consuetudine, nā l. cet de iure sit uerū quod priores, & cōsiliarii ciui tatum sint loco decurionum l. nulli. ff. quod cu iusq. uniuers. & l. si pupillus. §. decurio. de uer. sign. & gl. in subr. & in l. 2. C. de iure fisci. lib. 11. tñ dicit Gand. ubi supra quòd decō suetudi ne ita uidit obseruari quòd torqueant, & con sulū p̄ capite in ciuitate Bononiæ, sed hoc

21 an sit obseruandū dicam inferius. † Aduerte quod illud quod dictum est de decurionibus fallit in eo qui commisit crimen falsi, nam in

eo crimine torquentur, ut l. si quis decurio. C. de fal. Item fallit nisi decurio esset infamis, s̄m gl. in d. l. diuo Marco. Item qui olim fuit decurio filiī non torquetur. l. nihil in fi. C. de quæst. & l. fin. ff. de decu. Et idē in prioribus, & ancianis, & consiliariis ciuitatem, nam qui olim fuerunt in dicto officio non pñt postea torqueri dixit Bal. in d. l. nihil. Item parentes decurionum eodem priuilegio utunt quo ip si decuriones, ut l. si matrem. C. de pœn. & ff. eod. tit. l. mores §. parentes quoque. & licet il li tex. loquantur in pœnis tamē idē uī in tor tura, q̄ a ista pacificant, ut l. milli. es in prin. &

22 l. diuo Marco. C. de q̃ō. † Item dicta regula fallit in nobilibus hominibus, qui et de iure torqueri non potest, ut hoc tenet et Odofr. in d. suo tract. Quid sūt de doctoribus, & aduo catis an sint exempti a tortura. Odofr. in d. suo tract. circa fin. arguit pro, & contra. Et pri mo uī quod possint torqueri, nam milites tor queri non possunt ut supra dcm̄ est sed aduo cati & patroni causarū dñr militare. ut C. de aduocatis diuers. iud. l. aduocati. & facit. l. fo ri. eod. tit. in fin. ergo nec aduocati pñt torque ri. Item miles non pōt exigi ultra quam face re pōt, ut l. miles. ff. de re iudica. unde idemest in aduocato per eandem rōnem, ut tenet ibi gl. & sic miles, & aduocatus paribus regulis priuilegiantur. Et p̄ hac parte ultra ip̄m addu co quod nota. Bal. in l. 3. C. de professo. & me

23 di. lib. 10. † ubi notabiliter dixit, qd̄ doct. ll. & aliarum scientiarum non pñt personaliter capi, uel ad iudicium duci, uel alio modo ue xari, & sic familia p̄tatis non debet eos pro ar mis scrutari, s̄m eum ibi. Facit et ultra Odof l. oēs. C. de decur. lib. 10. ubi positi in dignita te non torquentur, non distincto in qua digni tate positi sunt. unde dicit ibi Bart. no. quod decuriones, & alii positi in dignitate non tor quentur. sed doctores, & aduocati sunt posi ti in dignitate, ut patet ex not. per Bart. in l. 1. C. de dignita. lib. 12. ergo torqueri non possunt. Ad idē facit d. l. nullus. C. ad l. Iul. ma iest. ib. aut dignitatis, a cōtrario sensu. In co n trarium facit, quia nulla lege cauetur, quod doct. & aduocati sint immunes, & exempti a tortura, ergo sine lege loqui non debemus l. il. am. C. de colla. Odof. istis hincinde argu mentis soluit prō prima parte, quod sit uera de iure, quod non pñt torqueri, sed de consue tudine, quæ est legū interpres, bene torquen tur s̄m eum, & ita et dicit Paul. de Leaz. in d.

cap. grauis, de deposito, do. Ange. de Aret. in tract. maleficiorū in gl. in uerbo, fama publ. col 2 1. in uers. sexto q̄ro, & ita legi aliquos modernos tenere, dicentes nunq̄ uidisse talē cōsuetudinē obseruari, & ita puto tenendū in iudicando, & consulendo, et stāte dicta cō suetudine, quæ de iure nō ualeret, ut dicēdū inferius. † Sed prædicta limitat. q̄ oēs dictæ exceptiones cessant in crim. læsæ maiest. ut l. de minore in ... de qō. & l. nullus. C. eo. tit. Vide et p Are. in tract. maleficiorū. in gl. in uerbo, che hai tradita la tua patria. i prin. Item in crimine prodictionis, ut l. desertorē. §. his qui ad hostes. & l. proditores. ff. de re milita. Idem uī in crimine simoniæ, ut dixit gl. in d. l. nullus, per text. in l. si quenq̄. C. de epis. & cler. ibi, ad instar publici criminis, & læsæ maiestatis accusatione proposita a gradu sacerdotii retrahat. Item et esset dicendū in maleficiis, & mathematicis, & aliis similibus, de quibus loquit l. & si excepta C. de mal. ef. & mathemat. Adde idem esse in criminis falsi, ut l. si qs decurio. C. de fal. Et idē in priuato carcere, ut l. 1 C. de priua. carc. uide de his duobus in d. l. si excepta, in gl. 2. Et qm̄ superius dēm est, q̄ aliq doc. dnt q̄ de cōsuetudine non seruat. q̄ positi in dignitate nō torqueātur i mo aliqui dot. q̄ Bononiæ uiderūt seruari cōtrariū, qro posito q̄ cōstaret de tali cōsuetudine in aliquo loco, an illa ualeret, & esset seruāda. Dic q̄ nō, sm Bar. in l. oēs iudices. C. de decu. lib. 10. & ita refert, & sequit Bertachinus in suo repertorio in uerbo tortura, q loquit de militibus, & et tenet Ludo. in singulari, primi anno. 5 7 1. qd incipit, milites & doctores, quem refert, & sequitur d. Aug. de Are. in addi. ad tractatum Are. maleficiorū in glo. in uerbo, fama publica. in d. uer. sex

25 to quærō † Vlterius q̄ro an surdus, & mutus a natura possint torqueri, ut cōfireant delictū a se cōmissum, & de quo apparet īdicia? Rñdeo reperi Bald. in quadam apostilla in l. 1. C. de confes. qui in simili uī tenere q̄ non, qa talis nō pōt damnari nisi ex dictis testiū. Item adde q̄ supradictæ falletiæ in quib hr q̄ positi in dignitate non torquētur. Fallūt nisi hoc fiat de scientia principis, & principe cōsulto, nam nullū priuilegium aut dignitas hic impedit dicit tex. expressus in l. nullus C. ad l. Iul. maiest. & pdicta quantum ad torturam liberi hominis. Serui et q̄nque nō torquentur, nam seruus contra dnm non tor-

quetur exceptis criminibus adulterii, fraudati census, & læsæ maiestatis ut C. de qō. l & ff. eod. titu. l. 1. §. diuus Antoninus. & §. item seruus. & §. cum quidam, & §. si serui. & l. de incestu. cum l. seq. & l. diuus § ex quib. & l. extraneo cum multis simi. eod. tit. Item non torquentur serui nō solum in dnm præsentem, sed et in præteritū, ut l. unius. §. seruus. ff. de qō. & hoc ob memoriam prioris dnī, ut ibi. & facit ad hanc rōnem l. petiuit. C. eod. titu. in fi. & hoc quodcunq; modo fuerit seruus alienatus, saluo q̄ p p delictum dōmini, nam tunc contra dnm torquetur sunt 1. idem numero. ff. de. qō. Et prædicta sunt uera non solum dnē inuito, sed et ipso uolēte, seruus non torquetur in eum l. seruos. C. de qō. Item seruus non torquetur contra dominum nec pro dno l. pridem. C de qō. Item seruus cōis non torquetur in caput, alicuius dnorum suorum ut l. hoc quod placuit C. de qō. & l. constitutione eo. tit. hoc tn̄ fallit, qn̄ socius diceretur occidisse socium, ut d. l. hoc quod placuit & d. l. extraneo, C. de quæstio. Item fallit in q̄one successionis, qn̄ disputatur ad quem hereditas pertineat quia p' ures afferunt se hæredes, ut d. l. hoc quod placuit. & d. §. de quæst one. & l. hæreditatis. ff. de qō. Item fallit cum quæritur de facto serui, ut l. de cōi seruo. ff. de commu. diui & l. inter rogari. C. de qō & ad hoc facit l. quicunque. & l. cum seruus. C. de ser. fugiti. & quod ibi p

26 glo. & doct. † Item fallit qn̄ seruus est cōis pluribus, ut pluribus, ut in seruo ciuitatis, uel alterius uniuersitatis ut l. 1. §. seruum municipium. ff. de qōni. nam his casibus seruus cōis torquetur in caput alterius ex dominis suis. Item torquetur seruus in caput dni, qn̄ de dno ipsius quæritur, ut l. quoties. C. de qō. Item torquentur serui hæreditarii cum de falso testamento quæritur ut l. parie. §. fin. ff de quæst. & l. cum testa C. eod. tit. Item si p p successionem disputatur de statu ingenuitatem uolentis, nam tunc et torquentur serui, ut l. super statu. C de quæst. Sed dcōrū casuum ratio potest assignari, quia serui hoc casu non psit clare, & firmiter dici alicuius donec patefactum sit qs sit iustus successor, ut not. gl. in d. l. quoties. Item seruus q t pe accusationis nō erat accusati, si ab ipso emitur pendente iudicio, & processu, tn̄ in ipm torquetur in l. seruus ad hæc, uersicu. sed & cum. ff. de quæst. Item seruus castrensis peculii

culii filii non torquetur in patrem neque filiũ. l. de minore. § 1. ff de qõ. Item seruus pa-
27 tris non torquetur in filium, ut ibidem. † Pro morte uero filii torquet seruus patris, & ecõtrà pro morte patris torquet seruus filii, ut in l. 1. § si patet. ff. ad Syll. Itẽ seruus redhibitus nõ torquetur in caput emptoris. l. ẽt. ff. de qõ. item in causa liberali non torquetur seruus, ut l. de minore § fi. ff. de qõ, ubi glo. hoc late examinat, & l. si quis ne qõ. eo. titu. item seruus non torquet contra possessorẽ hæreditatis, licet qõnem de hæreditate patiatur l. ca libero § fi. ff. de qõ. item nõ torquet contra dñm procuratorium, & bonæfidei possessorem, ut l. 1. § si seruus. ff. eod. tit. ubi idẽ dicit in libero hoĩe bonafide possesso ꝑ seruo. item serui non torquentur in dñm in qõ stupri. ut d. l. extraneo, 2. rñso. ff eo. tit. idem
28 in causa simplicis incestus, ut l. de incestu. de quæstio. ff. † & intantum est prohibita tortura serui in dñm, ꝙ etiã seruo sponte confitẽte aliquid de dño suo, uel ẽt per tormenta non creditur, ẽt si dñs consentiat torturæ, ut de primo est text. in l. unius § seruo. de secũdo est text. in l. 1. § item seruus. & de utroq; in d. l. 1. § diuus Antoninus, de tertio est tex. in d. l. unius. § seruus nec. ff. de qõ. & l seruos § eo. titu. Sed qd de seruo mariti, an torquet in caput uxoris, text. est ꝙ sic in d. l. 1. § seruum. ff. de qõ. & idem ur in seruo uxoris, ut torqueri possit cõtra maritum, quia eadem est ratio, arg. l. illud. ff. ad l. Aquil. item seruus non torquetur contra tutorem, uel matrem dñi sui nisi in tutelari causa. ut l. 2. C. q. Torquetur tñ seruus in dñm si uxor occidit uirum, uel uir uxorem, ut l fin C. de sica, & alios casus ponit tex. & glo. in d. l. C. de qõ. Et dixit Bald. ibi, quod in istis casibus in quibus seruus torquetur contra dñm, in illis torquetur monachus contra Abbatem, qđ est notã-
29 dum. † Item libertus non torquetur contra suum patronum, ut l. 1. § si seruus bona. uer. sed nec liberũ, & § si seruus ad hæc, & l. de minore § tormenta. ff. de qõ & l. pridẽ. C. eo. Hoc tñ fallit in casibus, de quib. in d. l. 1. C. de quæstio. ẽm gl. in d. l. pridem. Statuliber sifr non torquetur contra hæredem donec pendet cõdõ libertatis in pecuniariis causis. l. diuus. in fi. de quæstio. ff. quod fallit qñ fuerit particeps delicti ff. ad Sylla. l. 1. § in ep.
30 † Vnum non est silentio prætereundũ. s. ꝙ in crimine falsi põt torqueri reus, & accusator, cum modo contra torquendum sint indicia, tex. est secũdm Bald. ibi in l. ubi C. de falsis.

1 *Iudex praeculis multa habere debet antequam aliquem torturæ subijciat.*
2 *Initium non est a quæstione sumendum.*
3 *Quæstio seu tortura non est præstanda, nisi præcedant indicia.*
4 *Seruum in facto proprio potest torqueri.*
5 *Seruus quando contra dominum torqueri possit absque indiciis præcedentibus.*
6 *Quæstio absque indiciis dari potest in tractatibus proditorijs.*
7 *Accusatus ob contumaciã bannitus si postea cõparuit, torqueri poterit absque aliis indiciis.*
8 *Q? non pro omni causa, aut persona ẽ sumenda.*
9 *Iudex qualẽ debeat facere diligentiam dũ delictum refertur sibi esse commissum, & nu. 11.*
10 *Tortura non est adhibenda nisi prius liquido cõstiterit de facto.*
11 *Inquisitus, uel accusatus de delicto qua forma citari debeat.*
12 *Accusatus citatus, & non competens, proponitur in banno, & censetur confessus.*
13 *Iudex antequam aliquẽ torquet indiciorũ copiã dare debet, ut si ualeat reus, eadem purget.*
14 *Torqueri timens iniuste, hoc est sine indicijs, potest appellare.*
15 *Quæstioni seu torturæ locus non est, si aliunde ueritas haberi potest.*
16 *Iudex plenariam de maleficio habens certitudinem licite appellationi potest obuiare.*
17 *Iudex nõ inhumane, sed iuris ordine seruato, et cũ moderamine ad torturam debet procedere*
18 *Iudex torquendi fortitudinem, ætatem, ualetudinem, & personam attendere debet.*
19 *Iudex an, & quando teneatur si reus in tortura, uel ob torturam moriatur.*
20 *Iudex non tenetur si reus tortus casu fortuito moriatur.*
21 *Iudex in dubio officium suũ gessisse ꝑsumitur.*
22 *Iudex non ꝑsumitur iura, & ea q̃ ad suum spectant officium ignorare, tametsi quamplurimi qui medullitus in iure intendũt consecuti sint minime ad corticẽ usque leges contẽplati*
23 *Ignorantia iuris in iudice culpa lata est, qui & dolo non carere præsumitur, cum se iuris peritum fateatur.*
24 *Culpa lata in pœnis corporalibus infligendis nõ est dolo æquiparanda.*
25 *Iudex in corpus alicui grauamen inferens, extraordinarie punitur.*

26 Iudex allegare potest se in iure errasse, & hoc est suam turpitudinem detegere.

27 Iudex in torquendo modum excedens, non iudex sed priuatus fingitur, quemadmodum, & tutor male administrans fingitur non tutor. & nu. seq.

29 Pœnam non meretur qui lege permittente quidquam operatur.

30 Torto mortuo qui teneatur, si dolo, culpa, uel casu mortuus sit nesciatur.

31 Iudex in dubio quæstionem debito grauiorem intulisse præsumitur zelo iustitiæ & non dolose.

32 Iudex dolose excedens modum torturæ l. Corn. debet pœnam subire.

33 Iudex sine causa, & absque indicijs, et dolose aliquem torquens plectendus est capite.

34 Tortura iniusta alicui illata tenentur iudices, & pretores sed non officiales ex mandato facientes.

35 Iudex pro torto mortuo tenetur pœna pecuniaria, stante statuto quod &c.

36 Iudex ad quid teneatur si tortus non moriatur, sed iniuste, & inhumane debilitatur

37 Tortura indicijs probatur, & coniecturis si à potestate negetur.

38 Domestici pro delicto domi commisso possunt torqueri.

39 Tortura, & uiolentia in occulto facta per famã, & uociferationem probari potest.

40 Confessus crimen non condemnabitur, si se tortum fuisse asserat, dummodo apud acta non ratificet.

41 Testes duo actu corporali, & uisibili deponentes, præferendi sunt decem alijs de mentali, & inuisibili actu deponentibus.

42 Quæstio, seu tortura non est uniformiter applicanda sed secundum delicti exigentiam, & grauitatem.

43 Aduocatus confessionem absque indicijs legitimis torti infringere intendẽs qualiter articulari debeat.

44 Reus tortus confessionem illicitam per tormenta pluries ratificans, præsumitur hoc facere tormentorum timore.

45 Perseuerare præsumitur, qui reuocasse non reperitur.

46 Confessioni per torturam absque indicijs extortæ non statur, etiam si perseueretur.

47 Tortura intantum præcedere requirit indicia, ut si mulier tortus absque indiciis in confessione perseueraret ipsa confessio nulla esset.

Confessio facta in tormentis absque indiciis, non conualidatur ex superuenientibus indiciis.

48 Sententia lata uigore confessionis in tortura iniuste extorta an sit nulla ipso iure; uel ei sit opus appellatione.

49 Iudex ante processus formationem, & litis contestationem ad torturam procedere non debet.

50 Quæstio non datur nisi indicijs præuijs, & in aliis probationibus deficiatur.

51 Iudex defensionem partis auferre non potest; sed ad se defendendum præfigere debet terminum.

Copia indiciorum reo dari debet, ad purgationem faciendam.

52 Tortura an possit adhiberi diebus in honorem Dei feriatis.

53 Testis qui inuitus potest examinari die in Dei honorem feriato.

54 Tortura cui prius debeat applicari quando plures sunt torquendi.

55 Filius in conspectu patris prior eo torqueri debet, et fœmina prior masculo.

56 Iudex qualiter in tortura positum examinare, & interrogare debet

Tortus ut testis qualiter interrogari debeat.

57 Tortus in seipsum de aliis non est interrogandus.

58 Tortus negans, & in negatione perseuerans, an possit iterum torqueri.

59 Tortus sufficienter non debet rursus torqueri, nisi de nouo superueniant alia indicia.

60 Assessores honoris causa torturam repetentes sunt puniendi.

61 Quæstio, seu tortura quando repeti possit.

62 Tortura leuis, et incompetens repeti potest.

63 Indicia noua quæ dicantur.

64 Confessus crimen in tormentis, & præcedentibus indiciis, an possit torqueri super alijs delictis, de quibus nulla sunt aduersus eum indicia.

65 Tortus, & crimen confessus quando possit super aliis torqueri criminibus.

66 Iudex cautus in actis facere debet ut appareat torturã moderate contra detentum fuisset adhibitã.

Iudex qui aliquem indebite torsit, qua cautela in eius relaxatione uti possit.

Quæstio quinta, secundæ partis.

QVinto principaliter quæritur. Qualiter sit perueniendum ad torturam?
1 Rñdeo, quod multa debet iudex habere ante oculos anteq̃ ad ipsam perueniat. Nam primo sciẽdũ est, quod à tormẽtis nõ est incipiẽdũ, neq; adeo torturæ est fides adhibẽda, ut ab ipsa incipi debeat, sed ita demũ ad ipsam puenit si cõtra torquẽdum pcedãt indicia, & argu-

argumenta eius negocii de quo quæritur, ista est snia text.in l.1.in princ. ff. de qō.& l. milites.§.oportet.C.eo.& l. sicut in fi. C. de falc.Qualia autē debeāt esse ista indicia fuit
2 dictum superius.† Et ad id quod dcm est ꝙ à qōnibus non est sumendum initiū est tex.in c.cum in cōtemplatione,de reg.iur.in antiq. ubi ēt dicit gl.ꝙ si secus fuit pōt appellari,vt hr ēt 3.q.6.non solent. Hoc tn̄ fallit in casu l.prius.ff.ad Syll.ubi ſm intellectum gl.quā sequuntur Dyn.& Bart.ibi seruus in casu illius l.torquetur absq; indiciis præcedentib. gl.tn̄ in l.1.§.item illud, eod.titu.uī uelle ꝙ non possit seruus torqueri absq; indiciis. & ita ēt tenet in l.quicunque.C.de ser.fugit. in gl.no.duo mirabilia.Idem tenet gl.in l.cum ꝓbatio ff.de probatio. Idem in l.serui.ff de
3 test.ſm unam opin.†Ego credo nequaquam deueniendum ad torturam non ꝑcedentib. indiciis, uel quantum ad seruos qualiquali præsumptione ueritatis.Non ob.huic cōclusioni.d.l.prius,quia illud prius intellr anteꝗ̄ cōtra aliquem formetur processus fit examinatio seruorum dñi.Et non fit examinatio in distincte oīum seruorū,sed eorū tm̄ qui ueri simile poterant scire ueritatem,& dñm iuuare poterunt. & ideo illa uerisimilitudo sciæ est qualequale indicium cōtra torquendum, non tn̄ dico,ꝙ requiratur plenū indiciū, de quo ēt fuit dcm supra in prox.qō.& ita intelligo gl.in l.interrog. C.de qō. q̄ dicit ꝙ seruus in his quæ pendent ex suo facto torquetur. forte etiam indiciis non præcedentib.
4 †Nam ex quo tractatur de facto serui præsumitur scire ueritatem negocii.& ideo ut per torturam ueritas liqueat torquetur.ar l.hoc qđ placuit.C.de qō.& ita ēt intelligo.d.l.cū probō & d.l.serui cū.Non obst.gl.quæ dñt requiri indiciū,& sic uī loq de pleno indicio, qa rñdeo,& cōfiteor ꝙ si extat indicium plenum pñt serui torqueri, sed si non sit plenū, sed qualequale,ēt torquentur. Credo tn̄, ꝙ in d.l.prius sit istud speciale,ꝙ anteꝗ̄ formetur processus,perueniatur ad tormenta, qđ alr fieri nō potest,ut inferius dicetur. Dicta tn̄ regula fallit in casu singulari. l.si accusatus,uel inquisitus nollet rñdere accusationi uel inquisitioni,& pñs foret.Nam torquetur non ad eruendam confessionem, quia non præcedunt indicia,sed ad eruendam rñsionē affirmatiuam,uel negatiuam prout sibi placuerit,ſm Bal.elegāter.in l.si accusationem,

in ult.col.C.qui acc.non poss.Item fallit ſm Az.in summa.C.de qō in uer.& sunt ista te-
5 gularia.†Nam secundū eū,seruus torquetur in dñm nullis præcedentibus indiciis in crimine læsæ maiest.quod ad salutem principis pertinet, uel forte populi R. & in crimine fraudati census,& adulterii,& homicidii, & in casu qñ maritus dr occidisse suam uxorē, uel econtra,alias aūt seruus non torquetur, in dñm in causa criminali nisi præcedant indicia,ut l.1. C.de qō.& l. 1. primo rñso.ff. eod.titu.& l.fin.C.de sicar.ſm eum.Mihi uī, ꝙ ēt in dictis casibus debeant præcedere indicia ad minus ꝑ sumptiua ꝙ serui scire debeant ueritatem non dicto indicia plena. & ista opinio mihi uī æquior nam non reperio tex.contrarium dicētē,& istud minus exorbitet à iure communi quo cauetur indicia dře præcedere torturā ut in d.l.mil. & prōptum est leges legib concordare,ut in l.1. C.de inst do. & dixi de hoc plenius supra proxima.
6 † Addo alios casus in quibus uidetur posse deueniri ad torturam sine indiciis, uidelicet in ꝓdimentis,& tractatib. qui fiunt secreto, & hoc ꝑꝑ ꝓbōnis difficultatē,ut uī uelle Bald. in l.quicūq;.C.de ser.fug.ad qđ faciat., quia sunt alii casus in quibus ꝑuenitur ad torturā sine indiciis quos ponit gl.13. q.2.c.qōnē & tamē in illis casibus non est tm̄ facinus, qtm̄ est crimen læsæ maiest. Sed in cōtrarium est tex.in l.si quis alicui.C.ad l.Iul. maiest. & ibi hoc tenet gl.Cy. Bal.& Saly. ꝙ in crim. læsæ maiest. nō perueniitur ad toturam sine indiciis.nisi uelimus dicere,ꝙ ille tex.in d.l.si qs alicui,loquatur qñ indicia poterant hri,secus si hri non poterāt,sed certe ſm hoc multum restringeretur ille tex. in quo Doct. maxime Ang.dñt ꝙ nullo modo qs torqueatur etiā in isto crimine sine indiciis. licet in isto crimine sint multa alia spālia, & ab hac opi. q̄ est cōis non uī recedendū,de quo uide per Are.in trac.malef.in in gl.in uerbo,che hai tradita la tua pria in princ & ibi ēt ꝑ d.Aug. in add. hīc uide, & adde alios tres casus in qbus ad torturā ꝑueniī sine indiciis quos enumerat gl.ī d.c.q.12.q.2.quā gl.refert, & seqtur idē d.Ang.in d.add.& ēt in gl. uer. fama pul. in add.ſup uers.nūc uideamus de tort.co.35.
7 † Adde alium notabilē casum, in quo potest ad torturā ꝑueniri sine indiciis,uidelicet,qñ accusatus,uel inqsitus, qa non comparuit, fuit positus in bāno ꝑꝑ contumaciam,nā si

postea

postea comparet, quia uult purgare cōtumaciam, & rūdere, qa forte hoc ei a statuto ꝑmittitur, poterit tunc poni ad torturā absq; aliis indiciis ꝑ ꝑ eius praecedentem cōtumaciam ſm Nic. de Mat. & Bald in l. 1. §. sequē uidetur iuxta fi. C. de de hær. inst. quod est mētu tenēdū. Sed an qn̄ torquentur testes debēt ꝑcedere indicia fuit dcm̄ supra in 4. q. princ.
8 in uers. quod aūt dcm̄ est. † Secundo iudex debet aduertere, qa non ꝑ omni casu, neq; de oī persona qō sumenda est l. edictū ff. de qō. & est plene dcm̄ supra in 3. & 4. q. princ. Tertio, debet aduertere ad qualitatem indiciorū, quia nō qlibet iudicia, sed uerisimilia, aut uero ꝑxima requirunt l. 1. 2. rñso. ff. de qō. & l. mil. §. op. C. eod. Quarto, iudex debet aduertere, ut non ponat aliquem ad torturā, nisi prius cōstet de delicto, ut l. 1. §. illud ff. ad Syll. ad idem uide tex. in l. si qn̄. C. unde ui. & fuit supra dcm̄ in 4. q. prin. in uer. item nota qđ nunq̄. uñ Aret. ex hoc in suo tract. malef. in gl. in uerbo fama pub. in uers. 12.
9 tu uide. † dicit ꝙ iudex debet esse in hoc bñ cautus, ꝙ si furtum dr̄ fcm̄ uel aliud delictū cōmissum, faciat in bastardello q diligētem inuestigationē, uel inqsitionē q relam, & testes, & uisionē officialis apparere, ꝙ furtum, uel delictū est cōmissum, & sic describi ꝑ notarium, & describi uulnera, & sic de homicidio, ꝙ mittat officialem ad uidendū uulneratū, uel mortuum, & hoc redigatur in actis prius, alias aūt nisi facta ista diligentia aliquem torqueret, posset teneri in syndicatu. Ad qđ facit ſm eum, ꝙ in simili nota. in l. hoc aūt. §. 1. ff. ex qui. cau. in pos. ea l. multū ff. de cōd. & dcā ad hoc qđ dicit Bal. in l. 3. §. eiusdē. ff. de testib. in add. dicit. n. ꝑ tex. in d. l.
10 1. §. item illud † ꝙ prius debet cōstare liquido de facto anteq̄ quis torquet, uñ tortura fit ad liqdationē ꝑsonæ non ad liqdationem facti. Ite dicit, ꝙ dispō. d. §. itē illud, fallit in crimine falsi ꝑ l. ubi. C. de fal. & in crimine furti ꝑ l. cō seruus. ff. de cōd. ob. cām. & in crimine adulterii ꝑ l. ꝑspexit. ff. q & à qui. ita refert. do. Aug. de An. in add. ad tract. Are. malef. in gl. in uerbo fama pub. in uers. supra alleg. ubi ēt dicit, ꝙ ipse dubitat de istis trib. fallentiis, quia illæ ll. non uñt hoc probare. Et ibi etiam dicit, ꝙ si non potest cōstare de facto, puta quia aliquis confitetur occidisse aliquem uiatorem, & eum proiecisse in flumē & ap sufficiat de hoc cōstare ꝑ famā uide ibi in remissionib. ad quas se remittit. Dicit ēt ibidem, ꝙ iudex non solum non debet procedere ad torturam, sed, nec ad inqsitionem spālem, nisi prius cōstet de delicto & dicit hoc uelle Bart. in l. fi. in princ. ff. de qſt.
11 † Quinto, iudex debet aduertere, ꝙ antequā ueniat ad torturam, debet. n. procedere hoc modo, quia habita informatione de delicto & si cōstito sibi de facto, ut supra ꝑxime dictum, est dēt in bastardello facere inqsitionē contra illum q tale delictum dr̄ cōmisisse, q erit inqsitio specialis quo ad delictū, & gñalis quo ad ꝑsonas, & sup illa debet examinare testes ēt nullo aduersario ad hoc citato. Et si habuerit indicia ꝑcedat ad inqsitionem specialem cō ꝑsonam cōtra quam laborant indicia, & istam ponit in lib. actorū prout hr̄
12 in cap. qualr̄, & qn̄, de acc. † Et hoc facto, si aduersarius non est in manibus suis, faciet ipsum citari, cum tenore inquisitionis, qđ ueniat ad rūdendum dictę inquisitioni, & si est accusatio eodem modo faciet, & si cōparuerit, & negauerit, iterū examinet illos eosdē testes, uel alios, & eorū dicta ponat in lib. actorū, & hoc faciat parte citata ad uidēdū iurare testes. & si ex dictis testibus, uel aliun de habet indica ad torturā sufficientia, tunc faciat iterū inqsitum, uel accusatū citari sub hac forma, uidelicet quod cum cōtra eū ꝑcessum sit per uiam inqsitionis, uel accusationis, eo quia dr̄ cōmisisse tali tpe, & tali loco tale delictum, prout cōstat apud acta &c. & qa cōtra eum laborāt indicia super tali delicto, ꝙ intra tot dies compareat ad cōfitēdū tale delictum, non obstante sua negatione, aut ad purgandum indicia quæ cōtra eū laborant, & ad subiiciendū se torturæ. Sed formam hmōi citationis ponit cōstō prouinciæ Marchiæ in lib. maleficiorū, in rub. de malef. cōtra quē apparent indicia, quæ est rub. 87. Quam formam seruabunt ius dicentes in Marchia. Et his factis, si reus comparuerit cū retineas, & torqueas immediate secundū in
13 diciorū qualitatem. † Si aūt in termino non comparuerit, ponas eū in bāno, & sic habebit ꝑ cōfesso dcm̄ maleficiū. ita dicit singlr̄ Bart. in l. pen. ff. de qō. Et istam practicam ponit Are. in suo tract. malef. in gl. in uerbo cōparuerunt dicti inqsiti, & negauerunt totum post principium, qđ dicit esse mēti tenendū, qa poterit facere honorē. Sed licet ista sit pulchra theorica, tamē nō est ꝑfecta iudicio meo

nam

nō si reus ad hāc citationē factā cōparet, & petat copiā taliū indicioꝛū iudex debebit publicare testes, & ꝓcessum, & dare copiā indicioꝛū, cū termino ad opponendū, & purgandum indicia, in quo termino poterit reprobari testes tā circa ꝑsonas q̃ circa dicta ut d. l. custodias. ubi gl. Bart. Ang. & Imol. ff. de pub. iud. & ꝑ Bar. in l. unius. §. reos. & §. cognitoꝛū. ff. de quęst. ī l. si postulauerit. §. quęs. ff. de adulter. & l. fi. in fin. ff. de quæst. & melius ꝑ eūdē ī suo cōsilio incipiēte, pūctus qō nis. ꝑ quo reqūre in lr̄a ad char. 180. ubi dicit ꝙ iudex anteq̄ ponat aliquē ad torturā dēt dare copiā indicioꝛū cū termino ad illa purgādū, & dictis testibus, & indiciis reprobatis, & purgatis indiciis nō ꝓcedit ad torturā. Et plus ibi dicit, ꝙ sup hoc debet ꝓnūciari esse uel nō esse deueniendū ad torturā. de hoc uide ēt per. Trancr. de Coin. in sua compendiosa in 6. parte prin. q. 17. pro qua require in lr̄a h. ad char. 213. Et ab ista pronuncia esto ꝙ sit interlocutoria appellari poterit, ēt de iure ciuili, cum cōtineat grauamē irreparabile. ut ꝑ Bar. & doc. in l. 2. de appe. reci. & ꝑ Bald. in l. 2. C. de epi. audi. de quo est casus in d. l. 2. ff. de app. reci. Et hoc hēt locū si ꝓnunciabit esse torquēdum. Sed qd̄ si pronunciabitur nō esse torquēdū, an ꝑ filiū q pe tebat dr̄e torqueri poterit appellari. Aret. in d. l. 2. ff. de app. reci. ponit hāc qō. & dicit ꝙ non, cum istud grauamē possit reparari in sn̄ia diffinitiua ꝑ illum tex. & rationē sur. Facit ad prædicta gl. in c. cū ī contēplatione, de reg. iur. in antiquis. q̄ uult † ꝙ si quis timet torqueri sine indiciis. & sic iniuste, pōt appellare. de quo ēt hr̄. 5. qō. 6. non solet. & dixi supra in 5. qō. principali, circa prin. Et aduerte, ꝙ facta supradictis appellatione licet sint interlocutoria erūt ligatæ manus iudicis, ut non possit ad torturam procedere ēt ante quā sibi inhibeat, q̄n licet alias ꝑ appellationē ad interlocutoria non uideātur ligari manus iudicis à quo ante inhibitionē, ut in c. sup eo. el 1. in prīne. de app. in 6. nā illud intelligitur q̄n esset appe latū ad interlocutoria ex qua īfertur grauamē reparabile ꝑ appellationē à diffinitiua. Secus si īfertur tale grauamē qd̄ reparari nō possit, ꝓut est tortura, ita dicit Raph. in l. eius qui. ff. de ap. reci. Idem uult Bal. in rub. C. cōmina. uel epi. ubi ēt dixit ꝙ cōfessio post appellationem secuta est nulla.

17 Sexto, † Iudex cōsiderare debet, ꝙ nō est deueniendū ad torturā si aliūde ueritas hr̄i pōt, Sed q̄n aliūde nō pōt hr̄i, tūc erit locus torturæ. l. diuus. in prin. & l. edictum. ff. de quæst. & l. quoties. C. eo. tit. & idē dicit Aret. in tract. malefic. in gl. in uerbo fama publ. col. 22. uers. Secundo quęro. Ex quo dicit quòd cautus iudex debet facere apparere ī actis quòd iudex nō possendo aliter ueritatem hr̄e declarauit deueniēdum ad torturā, alias posset teneri in syndicatu. Vide ad ꝓdicta Gand. in tract. malefic in rubr. de qōni. & torm. in ꝓn̄io. qui dixit, ꝙ iudex qui de aliquo qōnem habere intendit ante omnia hr̄e debet iuris, & humanitatis rōnem, & debet hr̄e hanc consideratio nem, ut non facile, & repente ad quæstionem procedat si aliquā alia uia leuiore potest obiecti criminis ueritas, inueniri quantum cunq; adsint indicia uel ueri similia argumenta. allegat d. l. diuus. ff de qō. Et Ang. in l. si eer tus. ff. ad Sylla. dixit quòd si maleficium est liquidatum probōnes ueras, male facit iudex ponere malefactorem ad torturam, & tenebitur syndicatu. & hoc ēt dixit Io. And. in d. c. cum in contemplatione de re. iur. in antiquis, & d. Catal. de uiso, in suo tract. synd. in q. 132. & in q. 209. 210. 211. qui ponit quod de facili non est deueniendum ad torturā Cyn. in l. 2. C. quorum appel. nō reci. dicit ꝙ iudices maleficioꝛū qui plene cōuictū torquent ut cōfiteatur delictum, & sic apud acta reperiat cōfessus, & cōuictus, ad hoc ut non possit appellate, malefaciunt, q̄a nemo est torquendus nisi in subsidium probōnum. Sed Bald. in d. l. 1.

16 & d. l. 2. dicit ego credo, † ꝙ iudices benefaciunt, q̄n hn̄t plenariam certitudinem de maleficio si obuient ne appelletur, ꝑ calumniā, & maxime in criminibus enormibus, in quibus licet interdū leges transgredi. l. si qs filio exhæredato. § sed si. ff. de iniusto te. & ꝙ no. Inn. in c. 1. de const. qd̄ est multū notabile ꝑm eū. Et idē Bald in d. l. 2. dixit ꝙ iudices benefaciunt quærendo cōfessionē extorquere à cōuictis ne crimina patentia remaneāt, īpunita nec deberi dari occasio appellādi, tn̄ si eō staret de tortura nō esset ꝓhibitum appellare. Sed idē Bal. in qui sn̄iam, in fi. C. de pœn. mutauit sn̄iam, & tenui, cōtrarium dicēdo, ꝙ si dilucide qs sit cōuictus non debet torqueri, & hoc puto de iure uerius, & sequendū. Ex supradictis infero ꝙ in notorio crimine nō est deueniēdum ad torturā; q̄a tortura nō adhibetur nisi in defectum ꝓbōnum, ut superius dictū est.

est.sed hic de crimine liquet ergo nõ est pro
17 cedendum ad torturam.† Septimo aduertat iudex, q̃ ad torturã pcedendũ est cũ moderamine,& non effrenate,& in humane,& debito iuris postposito,ut l.nihil.C de qõ.ad q̃ facit quod habet in l.1.C.de emen.propin.& in l.1.C de emẽda.seruo.itaq; tortura non debet esse indicium rõnis,& melius est infra substinere q̃ sup excedere.unde ait apostolus. qđ iustũ,& æquũ est parate, sciẽtes q̃ dñm in cœlo habetis, & ita iurisconsul. q̃ nimia asperitas dñorũ est tẽperanda, & corrigẽda, ut l.2.§.dñorũ.ff.de his qui sunt sui uel ali. iur.& tales ita sæuiter pcedẽtes sunt priuandi iurisdictione.dixit Bald.ibi,& Guil.& Cyn.& Aret.in tract.malef.in gl.in uerbo fama publ.col.24.uer.7.quæro,dicit q̃ tortura est adhibẽda cũ moderamine,ut l.ut de mi
18 nore.§.tormenta.ff.de qõ.†Et hoc tortũresi det in pectore iudicis discreti q̃ cõsiderabit torquẽdi fortitudinẽ,ætatẽ,debilitatẽ,ualetudinem,psonã,& criminis qualitatem, & nec à grauioribus, nec à leuioribus tormentis initiũ sumet.facit ẽm ipsum.l.3.§.si ff.de re mil.& l.si qs in graui, in prin.ff.ad Sylla.& l.1 §.impubes.eo.tit.& sic debet facere iudex innocentiæ uel supplicio reum saluum cõseruet,ut l.qõnis modus.ff.de qõ.ita dixit Ioan.And.in d.l.cũ in cõtẽplatione de reg. iur.p d.l.qõ.& adde Bal.in l.1.de cõfes.in 6. col.q dicit, q̃ quo moderamine hñda sit qõ relinquit iudicis arbitrio, sed tu dic q̃ dictũ arbitrium debet esse discretum p ea q̃ hñr in l.1.ff.de legat.2.uide ẽt ad prædicta Bald. in l.2.C.quorum appel.l.qui dixit q̃ quæ sint plena uel moderamine tormenta,& quæ nõ iudicis discreti arbitrio committit cũ consilio discretorũ sibi astantiũ.ff.de adul.l.si po stulauerit.ff de qõ.Sed cum dictũ sit, q̃ tortura debet adhiberi moderate, adeo q̃ reus sit saluus supplicio uel innocentiæ annectit
19 bene alia qõ.qđ † si tortus morit in tortura uel p p torturam, an iudex teneatur ad aliq̃ pœnam, & ad quam. Cy. ponit hanc quæst. in l.Gracchus in fi.C de adult.& Bar. in l.q̃stionis.ff.de qõ.& Bal.in d.l.Gracchus, & l. 1.C.de emen.seruo.ex quorũ dictis sic cõcludo,q̃ aut iudex in torquẽdo nõ excessit modũ debitũ,& cõsuetũ,ut q̃a torsit in casu licito,& prout est de cõsuetudine,puta cũ fune, quæ est instrm à iure approbatum, ut l.nullus.C.ad l.Iul.maiest.nec ultra debitum tenuit torquẽdũ in tortura, & isto casu nullo modo teneť q̃a licite fecit,& licite factũ non meret pœnã,ut d.l.Gracchus. & d.l.qõnis. & l.de minore.§.tormẽta.ff.de qõ. Ad hoc optime facit tex.in d.l. 1.C.de emen.seruo. ubi uult tex.q̃ ubi non excedit modus, & ibi mors sequať nõ teneť de homicidio q̃a operã debet rei illicitæ,Si aũt modũ excessit.tũc si dolose hoc fecit, teneť l.Cor.de sica tanq̃ homicida.& sic capitaliter uenit puniẽdus, ut d.l.1.C.de emen.seruo.& l.1.C.de emen. propin.cõiũcta gl.in l.1.C.de parri.facit.d.l. q̃st.à sẽsu cõtrario.Si uero nõ dolose sed culpabiliter modũ excessit, tũc teneť ẽm qualitatem culpę,nõ tñ tanq̃ dolosus,ut l.si adulteriũ cũ incestu,de adul.& qđ no.Cyn.in l.si quis in hoc genus.C.de ep.& cler.& Bart. & Bald.in l.1.ff.de ll.& p Bald.in l.1.si qu s te.li esse iuf fue.& l.respiciendum.§.delin-
20 quunt ff de pę.† Si uero mors torti casu cõtingat, & tũc nullo modo teneť. quia dabat operam rei licitæ, ẽm Iacob.de Aren.Cyn.& Bald.& Bart.ubi supra, facit de rest.spol.& olim.el 3.qđ not in l.1.C.unde ui.Et in hoc est respiciẽdum an aliquid possit iudici imputari uel non,ut dicit Bart.in d.l.q̃st.per l. aut dãna §.1 ff.de pœ Et ẽm prædicta intelligo Bald in d.l.militex.§.qõ.dum dixit hunc torquentem puniri tanq̃ homicidã.uide ẽt de hac q.per Are.in tract malef.in gl.in uerbo fama publ.col.24.in uer.octauo quæro. ubi dicit q̃ licet Bart.in l.lege Corn.ff.de sica.dicat q̃ si rectores torquere reum uel testem, ita q̃ ex hoc moriať, teneatur.l.Corn. de sica,per illum tex.tñ Bald.& Ang.Cyn.& Saly.in d.l.Gracchus.C.de adult. intelligunt uerum, si non fuit legitime tortus.Si autem fuit tortus præcedentibus indiciis de q̃bus in actis appareat, tunc cum iudex fecerit ex pmissione legis. quia ad torturã licite puenit,licet ille moriatur, non teneť ut l.sed nõ ultro.in prin ff.de ueg.gest.Et hoc ẽt intelligunt uerũ,dummodo iudex non fuerit egressus terminos torturę.† Et q̃ in dubio nõ p
21 sumit q̃ fuerit egressus, imò q̃ suũ offm tẽperare gesserit.l.Herẽnius.§.Caia.ff.de euic. unde allegant qđ iniuste torsit incũbit onus probãdi ẽm Aug.& ita dicit intellexisse Bar. prædicta in d.l.lege Corn.do.Aug.de Ari.in addi.in d.uersic.8.quæro refert de uerbo ad uerbum consilium do.G.holi super hoc qõ. ergo inseram prout sequitur. Pone quod

iudex excessit modum in torquendo reum excessiue, uel in casu non permisso, ut qa fortè non erant indicia legitima, uel fuerūt purgata per alias ꝓbōnes, uel qa non erant de casibus de qbus posset torqueri de iure, an teneatur si ille tortus mortuus est directe. l.
22 Corn. de sica. & sic debeat decapitari. † nam uĩ, ꝙ sic, cum iudex non possit prætẽdere se ignorare iura quorũ asseruit se fore peritũ, cũ electioni de se factę ut de perito cõsensit. l. 2. ff. qđ quisque iu. nam licet ignorare iura sit lata culpa, qa pōt cõsulere peritiorẽ, ut ff. de infam. l. liberorũ, in fin. & ita dicit ibi gl. ĩ l. ex maleficiis. §. si iudex. ff. de act. & ob. & ꝓbaĩ ꝑ text. inst. ad l. Aquil. § præterea. in ueiĩ imperitiam, & ff. de reg. iur. l. imperitiã. tñ hoc uerum in personis q̃ nō sunt astrictæ scire iura, ubi in pœnalibus lata culpa non æquiparaĩ dolo, & ita intellĩ. d. l. imperitiã.
23 cum simi Sed† in iudice, q asserit se iuris peritum, ignorare ius, est adeo lata culpa, quod dolus in eo ꝓsumiĩ, cum iuris ignorantia nō ꝓsumaĩ sed uerius scientia iuris, & isto casu lata culpa æquiparaĩ dolo. l. 2. cum gl. ff. qđ quisq; iu. Et ꝑ hoc uĩ ꝙ iudex debeat decapitari tanq̃ dolose occiderit illum in tormentis, & ita uĩ tenere Sal. Sed certe est error, qa ſm dcm̃ d. Giliolũ dicit ibi d. August. isto casu lata culpa ęquiparatur dolo. sed non dolo uero sed ꝓsumpto. Item æquiparaĩ dolo tacito, & non expresso, & ita debet intelligi tex. & gl. in d. l. ex maleficiis, & gl. in l. fi. C. de pęna iu. q ma. iud. Et idẽ in medico q ꝑ imperitiam aliquem debilitauit uel occidit, ut dicit gl. in d. l. 2. §. qđ quisq; iu. & text. in d. §. ꝑterea, inst. ad l. Aquil. Et ideo errauit Sal. dũ
24 uoluit talem puniri directe l. Aquil. † Sed nō est uerum, qa in pœnis corporalibus infligẽdis lata culpa nō ęquiparaĩ dolo. sed eũ dico teneri, ut l. Corn. ut extra ordinem iudicis arbitrio puniatur, & ita dixit Bar. in l. ult. ff. de adul. in q de bannito occiso, ꝓbareĩ in l. lex Iul. §. fin. ff. ad l. Iul. repe. lex. n. Corn. directa requirit uerum dolum, utilis aũt requirit factum seu ꝓsumptum, qđ insurgit ex lata culpa commissa ꝑ illũ q est astrictus scire iura, ut in iudice, & medico. Et licet qñ iudex lædit partem ciuiliter ꝑ imprudẽtiã, nō teneaĩ ad meram pœnã fisco applicandã, sed tñ ad satisfactione damnorũ, & expensarũ seu interesse partis læsæ, ut dicit Bart. in l. fin. in fi. ff. de uari. & extraor. cog. & in disputatione sua, q̃ incipit, à sñia iudicis q ꝑ impitiam iu
25 dicauit, &c. † & tñ qñ iudex ꝑ impiudentiã lædit in corpus aliquem. s. torquendo uel aĩr debilitando, uel occidi faciendo in publico, iste iudex teneĩ extra ordinẽ. ut l. lege Corn. ut supra dixi. Et ita cõsuluit dictus domi. Giliolus in ciuitate Mantuæ, q dixit ꝙ nisi dolus expressus ꝓbeĩ in iudice. s. uel ꝙ odio uel gratia alterius, puta inimici, uel corruptus fuerit pecunia, non teneaĩ directa. l. Corn. s. pœna corporali, qn potius dici debet ipsum iudicem fuisse in culpa lata, q̃ in dolo uero, & expresso, qa saltẽ ꝑtextu officii sibi cõmissi id fecit, & ꝑ consñs non ꝑtextu homicidii committendi. nam ad excludẽdum uerũ. dolum, & expressum, & pœnã q̃ ꝑ tali dolo imponẽda uenit, sufficit ꝙ aliquo colore iusto uel ꝑtextu id factum sit, licet facere iure non debuit; ut l. Gracchus. C. de adult. ubi est casus. Item suffic. t eum fuisse motũ aliquibꝰ rōnibus siue iniustis, qa ꝑ hæc caliditas excludiĩ, licet uera culpa concludat, q̃ ea quasi maleficio ꝓuenit, ut dicit gl. in d. l. ex malefi. ciis. §. fi. iudex, & in d. l fin. ff. de uar. & extraord. cog. & ꝓ hoc tex. in l. ligĩ. §. pōt. ff. de lib. cau. & gl. in l. 1. ff. de abige. & in l. plagiarii. C. de plagiariis, & in l. 1. C. ubi ca. sta. & ibi Bal. & ꝑ Bar. ĩ d. l. fi. ff. de adul. Et ĩ corporalibus lata culpa nō ęquiparaĩ dolo. s. uerò, & expresso. ut l. in l. Corn. ff. de sica. & ibi ꝑ Bart. Et hanc opinio. dicit ipse dom. Giliolus tenere Iac. de Are. in d. l. Gracchus in addi. & Gui
26 do de Suz. † Tñ dicebat iudicem hmōi dẽ caute ꝑtestari se errasse in iure, & suũ errorẽ iuris allegare, & ꝑtestari ꝙ si alias sibi reos sibi occurreret, eum taliĩ non torqueret arg. l. si adulterium cũ incestu. §. idẽ pollioni. ff. de adul. Et dicebat eum extraordinem ꝑterq̃ in corpus puniẽdũ, & ipse do. Giliolus de facto cõsuluit ĩ ciuitate Mantuæ ꝑ dño Bibia de Fauentia ibi iudice, q tm̃ torqueri fecerat unum reũ, excedendo modũ debitũ, ꝙ mortuus fuerat, & ĩ syndicatu cõtra eũ ꝓcedebatur. uidelicet ad ꝑdictã qō Gãd. in tract. malef. in rubr. de qō. & torm. ĩ illa qō. q̃ cõfessio di caĩ facta metu tormẽtorũ, ĩ uer. sed qd si iudex in tormentis adeo modũ excessit, ꝙ totus ibi deficit, uel membrum debilitauit, q latissime disputat hanc qō. arguendo ꝓ, & cõ
27 tra, & refert Guido. de Suz. dixisse, † ꝙ ubi iudex modũ excedit torquẽdo, statim ꝙ modũ excedit teneĩ, qa fingiĩ non iudex, sed est priuatus

natus, sicut tutor male administrando, fingi tur non tutor, & tenet̃ tanq̃ q̄libet. l. tutor. ff. de susp. tut. cũ si. ipse pro Gand. dicit ꝙ si do lo fecit tenet̃, si uero aliam culpam commiserit non tenet̃. dic ut ibi. uide ẽt ꝑ do. Catal. in tract. de synd. q. 14. ubi in hac mã appro bata dicta Bar. in l. qõnis. ff. de qõ. & Cyn. in d. l. Gracchus. C de adult. & idem do. Catal. q. 206. & 205. dicit, ꝙ si aliquis tortura repent, & ibi moriatur assessor tenetur tanq̃ homici da. d. Amodeus quo suo t͞pe nullus fuit ma gis practicus in magr̃atib. in suo tract. synd. in gl. super uerbo. Irẽ in eo ꝙ dictus ptãs offi ciales capi detineri, carcerari, & torqueri, &c. in 3. col. in 7. q. qđ aũt si ptãs, multum bene loquit̃ sup d. q. dicendo ꝙ aut officiales faciẽ tes torquere sunt in dolo. aut in culpa, aut morit̃ casu, aut est dubiũ si dolo fecerunt, & non ꝑcedentibus indiciis modũ excessarunt, ita ꝙ moriat̃ tenetur pœna capitis. l. Corn. de sic. uidelicet ptãs, & iudices q̃ fecerũt torque ri. l. 1. in princ. & § 1. & l. lege. Corn. in princ. ff. de sica. & l. aut damna. § 1. de pœn. & est text. in l. item apud Labeonem. § qõ. in fi. ff. de iniur. qđ hẽt ẽt locum, qñ siue nouis indi ciis fecerunt reponi ad torturam, illum qui fuerit semel tortus sufficiẽter, quo casu si mo riat̃ tortus, tenent̃ pœna capitis, ut dixit no. Bald. in l. milites. C. de qõ. & rõ, quia eo ipso

28 † ꝙ iudex modum excedit fingit̃ priuatus, & non iudex sicut tutor non recte administran do fingit̃ non tutor, & tenet̃ tanq̃ q̄libet l. tu tor. ff. de fur. l. fundum. § si tutor. ff. pro emp. ar. l. gñalr̃ C. de epis. & cle. quia nimia sæuitia rectoris ascribit̃ culpæ. ff. ad l. Aquil. si quem cunq;. § si magr̃ & sicut priuatis ita iudicib. est ꝓhibitum aliquid illicitum facere. ff. de in iur. l. nec magr̃atibus. Si uero non sunt in do lo, sed in aliqua culpa, puta, q̃a nõ ꝑcedebant indicia sufficientia uel modum excesserũt, & immoderate ꝑ ignorantiã, uel ꝑ lasciuiam causam mortis ꝓbuerunt, arbitrio syndicorũ puniri debebũt. Et si fuerunt in culpa leuissi ma mitius q̃ in leui, & si in leui mitius q̃ in lata. d. l. lege Cor. & l. 1. § si claua. & l. 3. § sed si S.C. ff. ad l. Cor. de sic. Et licet Iac. de Are. in tract. quem fecit de qõ. dixerit hoc casu ptãtem, & eius officiales nõ teneri, ꝑ l. 1. C. de emenda. ser. sumpto ar. de ptãte dñica ad ptãtẽ rectoris. ff. de uer. sig. l. ptãris. sed Guid. de Suz. & post eum And. de Pisis. & ꝑ Bar q̃ sicem tractatũ fecerũt cõcludunt ꝙ teneant̃. & idem ut̃ tenere Paul. de Eleaz in repet. c. grauius. de deposito. Tertio casu, qñ tortus sine dolo, uel culpa officialis morit̃, ut inuit text. in d. l. aut dãna. § 1. ff. de pœn. & tũc nõ tenet̃, ut no. Bar. in l. q. ff. de qõ. † q̃a qui fac. e

29 lege ꝑmittẽte pœnam non meretur l. Grac chus. C. de adul. & ibi hoc firmat Cyn. qđ in telligitur qñ præcedebãt legitima indicia, & nõ excesserunt modũ, cum ille nõ fecerit aĩo necãdi, sed ueritatis eruẽdæ, & nemo delinq̄t nisi habeat aĩum delinquẽdi. l. sæpe. in fi. ff. de uerb. sig. q̃a aĩus, & propositũ distinguunt

30 maleficia. l. q in iure. ff. de fur. & l. 1. § 1. ff. de sica & l. is q̃ cũ telo. C. eo. tit † Quarto casu, qñ est dubiũ, an dolo culpa, uel casu mo riat̃. dicendũ, ꝙ si ptãs, uel iudex doceat legi tima indicia ꝑcedere, & appareat eum q̃ fuit tortus fuisse ẽtatis maturæ, & robustę, ꝓsum ptio est pro ptãte, uel iudice. l. herennius. § Caia. ff. de euic. ꝓsumit. n. princeps oẽ bonũ de officialibus suis nisi manifeste appareat contrariũ. l. 1. § fin ff. de off. ptæf. facit l. cum creditor. ff. de furt. & l. iniuriarũ. § 1. ff. de in iur. & l. iuste ff. de acq. poss. & l. 3. § 1. ff. de li. ho. exhib. & q̃a allegat, ꝙ ptãs, uel iudex fuit in dolo, uel culpa id ꝓbare debet l quoties. § q̃ dolo. ff de ꝓb. & l. 1. & ibi no. C. de sicar. & l. 2. ff. de prob. & l. actor C. eodẽ tit. & no. Bar. in l. si q̃s ex argentariis. § fi. ff. de æden.

31 † In dubio. n. si non apparet quo aĩo fecerit ꝓsumit̃ fecisse zelo iustitiæ, & iuste. l. 1. § si publicanus ff. ui bon. rap. & l. minus. C. de acq. poss. & l. merito. ꝑ soc. facit l. 2. C. q̃ accu. nõ pos. poterit tñ ptãs, uel iudex si nõ fuit in dolo, uel culpa, ad cautelã ꝓbare ꝑ testes ẽt domesticos ꝙ ꝑcedẽtib. legitimis idiciis mo derate eũ torquebat, & ꝙ casu sine dolo, uel culpa iudicis defecit in tortura, qđ plerũq; euenire solet. ut dicit tex. in l. aut dãna, § 1. ff. de pœ. Bal tñ ut refert idẽ Amodæus, ubi su pra ĩ hac q. bñ sic dicit, aut iudex non excessit modũ q̃a tormẽtauit casu licito, ꝓut est dẽ cõsuetudine. & nõ cũ aliqua aspitate. & tũc

32 nõ tenet̃ iudex, sed licite facit. arg. ff. đ iniu. l. itẽ apud labeo. § qõnis. † Aut excessit modũ, & tũc aut dolo. & tenet̃ l. Cor. de sica. facit t unica. C. de emẽd. ser. Aut culpa. & tũc tenet̃ ẽm qualitatẽ culpæ, aut casu. & tũc ĩ nihilo tenet̃, q̃a dabat operã rei licitę ẽm Iac. đ Are. & Cy. ista sunt uerba Bal. in l. uerba. in fi. C. de adul. & subdit ipse do. Amodæus, & bñ, ꝙ est caute agẽdũ q̃tũ fieri pt ne casus mortis

in tortura accidat, ꝓ p euitandas calumnias po ni popularium, & uulgarium, quos de facto dicit uidisse, & audiuisse ꝓ p hmōi casus cōtra officiales, & innocētes armata manu īsurgere, ut uenit Perusii cōtra. do. Sāctē de Corneto ptātem, q uix euasit à fauore populi. Et dicit se habuisse duos in manibus, unū dum esset senator urbis, & aliū dū esset ptās Tuderti, q immediate ꝙ fuerūt positi in tortura, & eleuari à terra parū defecerunt, & iudicio medicorū oppressi à cataro uix post plures dies euaserūt. ideo ipse cōsuluit, & paterne, ꝙ moderate ad torturam ꝓcedat, nec ita de facili

33 curiāt, ut multi facere cōsueuere † Et dicit ēt ꝙ qñcunq; dolose, & sine causa, & sine indicijs faciunt aliquē torqueri, ēt si tortus non moriat, tenet pœna capitis, ut uult. Bal. in l. decuriones. C. de qō. & in l. 2. C. de tequir. re. & est tex. in l. lege Iul. §. hodie ff. ad l. Iul. repe. qd̄ hēt locū ēt si habeat arbitrium, ut no. in c. ueniens, & in c. Quintauallis. de iure iur. Et eadē pœna tenet si faciunt torqueri illū q de iure torqueri non poterat. puta unū de prioribus durante offō, nisi in crim læsæ maiest. ꝑ tex. no in d. l. decuriones. Si aūt sine dolo faciunt torqueri nō torquēdū, uel excedūt modū, ipsi officiales tenent actione iniuriarum arbitrio iudicis fm Bal. in rub. C. de pœna iud q ma. iu. & ff. de iniur. l. iniuriarū æstimatio, nec debent puniri simili pœna torturæ. qa ex hoc nihil adesset ꝑsonę tortę fm Bald. in rub. de hoc tñ uide infra in 6. qō. prin.

34 † Et aduerte circa pdicta, ꝙ qñ fuit tortura iniuste facta tenentur solūmodo ptātes & iudices mādātes torqueri iniuste, nō aūt milites socii, & alii officiales q hoc fecerunt ex mādato, ita dicit Bal. in l. furti. §. q iussu. ff. de infam. ꝑ illū tex. facit qd̄ no. Dy. in c. qd̄ qs mādato. de reg. iur. in 6. & ponit Flor. in l. liber. homo. la 2. ff. ad l. Aql. qd̄ ıñ est du bium, quia mandatū superioris excusat solū in leuibus fm Bart. in l. non solū. §. si mandato. ff. de iniur. & ideo pñt officiales resistere ptāti iniustitiam facienti fm Bart. in l. oēs. C. de decu lib. 10. Et aduertat bene rectores, quia si cogunt aliquem eius iudicē uel officialē iniustam sñiam ferre, tenent l. corde sica. de his uide latius, & melius infra in 6. q. princ. in uers. sed ponamus.

35 † Item aduerte ꝓ his q supradicta sunt, ꝙ si ꝑ statutū ꝓ homicidio imponit pœna pecuniaria ciuibus, pro ut est in multis locis, & si fiat palatio impœna capiti s, ptās uel iudex q iniuste, & immoderate tormētauit, si tortus moriet nō puniet pœna capitis, sed pecuniaria, fm Bal. in rub. C. de pœna iu. q ma. iud. qa statutū qd̄ imponit pœnā capitis ꝓ homicidio, & maleficio, debet intelligi de eo qd̄ pōt cōmitti indifferēter in palatio, & extra, sed occasione torturæ pōt solū committi in palatio, ubi est tortura. ideo non debet augeri pœna rōne loci, sicut dicit Bar. in simili. in teste dicēte falsum in palatio i l. aut facta. ff. de pœn. & in cōs. 199. qd̄ incipit, Tudertinus qdā. Et licet dictum statutū imponat pœnā pecuniariā ciuibus ꝓ homicidio, dēt locum in ptāte, & officia, qa gaudēt priuilegio ciuiliū. ut no. gl. in l. ciues, & incolæ. C. de incol. lib. 10. & firmat Bal in §. proficisci in qō. 13.

36 † Sed pone, ꝙ ex tortura qs non moriat, sed debilitat aliqd̄ membrū d. Amodeus in tract. synd. super gl. in uerbo coram nobis, &c. Kiriacus de Ancona, &c. in 8. col. in uer. pœna debilitatio nis. dicit quod imponit ea pœna quæ imponitur à statuto ꝓ tali delicto. & hoc ꝓ pœna fiscu applicāda. sed quo ad partē læsam, uidelicet quo ad tortū tenet ei de iure cōi, rōne, & actione iniuriarū, inquantum iudici æquum uidebitur, & ad interesse expensarum factarū in medicis, & medicinis, & ad dāna operarū qbus caruit, & cariturus est, ut est text. inst. de obl. quæ ex quasi deli. na. in §. ob hominē uero. Sed ego puto hoc procedere eo casu quo iudex iniuste torsisset dolo uel culpa. secus aūt si licite, & moderate, & in casu ꝑmisso, fm dicta supra in uers. sed cū dictum sit in q de mortuo in tortura, quo casu in nihilo dēt teneri fm ea quæ ibi dicta fuere. Subnectemur in aliā q. aliqs dī mortuus in tortura uel debilitatus, sed ptās negat illum fuisse tortum, quæro qūo hoc probabitur Bald. in

37 l. si qs hoc genus. dicit † ꝙ tortura probari pōt per indicia uel cōiecturas, & hoc cōsistit in arbitrio iudicis Idē uidetur uelle Bar. in l. de pupillo §. si qs ipsi pratori. ff. de no. ope. nun. dū uult ꝙ ꝓbato ꝙ iudex fuerit minatus de torquendo aliquē, si postea ille fuit uisus cū brachio ligato ad collum, & si ex hoc ꝓbabit tortura. & idē in similibus cōiecturis, facit qd̄ not. in l. fi. C. de probatio. & l. fi. de heredib. instit. Tu aūt dicas ꝙ aut quærimus de ꝓbando torturam ad finem ut condēnet iudex in syndicatu, & tunc requirit plena, & uera probatio de tortura, ut quia testes deponunt

ponunt de uisu, uel aliter plene probatur, ut not. Bart. in l. 1. §. si quis tñ. ff. qđ ui, aut clã, quia ex pſumptionibus ẽt uehementibus nõ põt quis damnari ſm Innoc. in cap. quia uerisimile, de prob. & not. in l. absentem, ff. de poen. & in l. fi. C. de prob. Et hoc forte erit in arbitrio ſyndicorũ, qui in ſubſidium poterũt cogere, ẽt per torturam, familiares ptãtis, ad teſtificandum aliquem fuiſſe tortum. l. diuus de qõnib. & per not. per Innoc. in c. ex lfis, de teſtib. & per gl. & Doct. & in c. cum P. Mãconella de accuſ. & Bart. in l. ex libero. ff. de qõ. in §. 1. & uide dicta ſupra in 4. princ. poſt prin. ubi qñ teſtes poſſint torqueri, & in uer. ſed quęro an debeant, poſt medium, ubi fuit
38 dcm̃ † ꝙ teſtes domeſtici torqueri poterunt pro delicto domi cõmiſſo, quia præſumũtur illud ſcire, hæc dicit do. Amodæus Iuſtinus in tract. ſuo de ſyndicatu in gl. in uerbo item in eo ꝙ dictus ptãs, iudices, & officiales plures capi, detineri, carcerari, & torqueri fecerunt &c. in 8. colum. in uerſ. ſed pone ꝙ ptãs, & ſc. Sed cõtra hoc uĩ quia iſti teſtes de familia ptãtis licet uolentes poſſint teſtificari cõtra ptãtem tñ non pñt cogi, ut per Bal. in l. ẽt. C. de teſt. & in §. proficiſci. q. 36. & per Saly. in l. 2. C. de teſt. niſi dicamus ꝙ poterunt cogi in ſubſidium qñ aliter ueritas hñi non poteſt arg. l. cõſenſu. C. de rep. & 14. q. 2. c. q̃q̃. & qđ not. in cap. inſinuante in gl. 1. de off. deleg. & de priuil. c. licet, in 6. in gl. ſuper uerbo familiaribus, & in c. delicto in gl. in uerbo familiaris, de off Archid. & de uerb. ſign cap. ult. in 6. & in c. magnæ, de uoto in 6. aut quærimus de probando torturam ut ex ea præſumatur cõfeſſionem uiolentam eſſe, & habeãt locum dicta per. Bal. in d. l. ſi quis in hoc genus, & ꝑ Bart. in d. l. de pup. §. ſi quis ipſi prętori. Quibus adde quod dixit Bal. in l filius, ui fin C. de fur. ꝙ ubi aliter non põt probari tortura ſufficit probare quem detentũ, ut cõfeſſio dicatur facta metu tormẽtorũ. de quo ꝑ Cyn. in d. l. 2. C. quod met. cau. unde dicit
39 idem Bal. in l. 1. C. ne ex del. dcf. † ꝙ uiolentia probatur ꝑ famã, & ſilr tortura, qñ uociferans torquetur in occulto allegat l. de minore. §. tormenta. ff. de qõ. & qđ not. Cyn. in l. 4. C. de ſer. fug. ubi dixit ꝙ id, quod dr̃ à pſonis fide dignis eſt iuſta cauſa credulitatis. Item probatur tortura ſi teſtis cognouit ꝑſonam tortam, & qualitatem uocis in quolibet ſtatu. & dicit audiuiſſe eũ uociferantem dum torquebatur ſm Bal. in l. cõuenticula. C. de epiſ. & cler. Item ſi dicatur, ꝙ teſtes inducti ꝑ curiam, depoſuerunt metu tormẽtorũ, ꝓbatur metus eo ipſo qđ probatur eos fuiſſe ob hanc cauſam detentos, qa pſumitur metus tormentorũ, ſm Bal. in d. l. falſus ꝑ Cyn. in d. l. 2. C. qđ metus cau. Item alligare tortu
40 ra præſumitur, niſi cõtrarium probeť. † uñ ſi cõfeſſus crimen, dicat ſe fuiſſe tortũ, licet nõ ꝓber, nõ põt cõdẽnari, niſi ratificauerit apud acta, cum in officialib. pſumať illatio metus ſm Bal. ſing. in ſuo conſ. incipiente, tres ſunt caſus &c. & ſequitur Pet. de Anc, in quodam ſuo conſilio in quo recitat ad uerbum dcm̃ conſiliũ Bal. & ita refert Bertach. in ſuo rep. in uer. tor t. qđ eſt menti tenendũ. Vide hæc cõſilia ĩ tract. clauſularũ ĩ clauſula rei nõ ſic geſte, in §. de metu tormentorũ, in 2. col. & inf. in 7 q prin. Subiungo aliam not. q. circa prędicta, pone, agitur contra ptãtem, cõtra quẽ dr̃ quod cõpulit aliquẽ cõfiteri ꝑ torturam, & duo teſtes inducti cõtra ptãtẽ deponunt ꝙ ꝑ uim fuit cõfeſſus, & cõpulſus cõfiteri. Ex altera parte ꝑ parte ptãtis inducunť decem, uel plures qui dñt, reus ſponte cõfeſſus eſt, quæriť quibus teſtib. ſit magis creden
41 dum. Innoc. in c. ſuper hoc de renũ. † dicit ꝙ magis creditur iſtis duobus deponẽtib. de ui qa deponunt de actu corporali, & uiſibili. ſ. qđ uiderũt torqueri, ſed alii decẽ deponunt de actu mentali, & inuiſibili. ſ. qđ ſponte cõfeſſus eſt, qa actus mentalis ſoli Deo eſt notus. Et idẽ ſi notarius in inſtrõ dicat ꝙ ſpõte cõfeſſus eſt, qa tale inſtrũ reprobať ꝑ duos teſtes, ut not. Bal. in d. §. ꝓfic. in tract. de ſyndic. q. 13. & Bar. in l. de pup. §. ſi qs ipſi prorſ ff. de no. op. nun. Nũc cũ fecerimus parẽtheſim longiorẽ non tñ impertinentem redeamus ad materiã prin. nſæ qõ. q. erat qualiter erat ad torturam perueniendum ſuper quæ fuit dcm̃ ꝙ ad multa debet iudex aduertere.
42 † Adde ꝙ ẽt debet aduertere ad aliud, vʒ, ꝙ in tortura nõ procedat pariformiter in paruo ꝓut in magno delicto, ſed illã debet adhibere ſm delicti qualitatem, ut ꝓ magno delicto maior fiat, q̃ pro paruo, & pro paruo minor, q̃ pro magno. ar. l. item apud. §. qõnis, uerſ. & ſi iuſſu. ff. de iniur. de hoc tñ non põt ut ſupradictum fuit certa doctrina dari, ſed cõmittitur arbitrio diſcreti iudicis. Sed ponamus ꝙ qs eſt minus legitime tortus, puta qa non ꝓcedentibus indicis, uel aliis modis

supradictis,& in torturā cōfessus est,& in ea
perseuerauit,an ueniat cōdemnādus ex illa
cōfessione.Rn̄deo,non.casus est f̄m unā lec.
quam ibi tenet Bar.in l.pe ff.de qō.& ita ui
di alias cōsultū p quendam insignem, & fa-
mosissimum Doct.q ad hoc ēt p casu allega
43 bat.15.q.6.c †Et dicebat ꝙ cautus debet eē
aduocatus qui uult infringere confessionē
torti absq; indiciis,saltē legitimis, ꝙ articu
let,& probet ꝙ ille talis anteq̄ fuisset cōfes-
sus,fuit tortus absque aliquib. indiciis saltē
legitimis,& ad torturā sufficientibus. Nam
quousque detētus est tortus semper idē me-
tus tormentorū durare p̄sumit.Et ideo præ-
cedēte dicta iniusta tortura iudex q facit scri
bi ꝙ ille fuit sponte cōfessus falsum facit cō
fisci instr̄m,& notarius incidit n falsum si no
titiā habuit tormētorū.Vbi aūt tortura legi
timis indiciis p̄cedētib.iuste fuisset illata.tūc
secure notarius scribit. & iudex scribi faciat
ꝙ sponte fuit cōfessus quātūcunq; tormen-
ta p̄cesserint.dū tn̄ inter torturā, & cōfessio
nē interuallū cōmodū interueniat, ut not.
l.1.§.idē seuerus.ff.de q.p Doct.& p.Cyn.in
l.2.C.de cu.re. ita ad lrām oīa prædicta dicit
Ang.in l.q in aliena.§.Celsus.ff.de acq.hære.
44 Ex supradictis sequit, †ꝙ p̄sumptio ē, ꝙ
si tortus pluries ratificauit dictā cōfessionē
illicite a prin.extortam,sem p ipsam ratifica
re uē metu tormētorū,p̄teritorū,& futurorū
arg.l.si cui.§.hisdem.ff.de accu.qđ est ualde
notandum.Hoc tn̄ intelligendum, nisi post
dictam torturam,& cōfessionē illicite extor
tam reus fuisset relaxatus,& positus in pristi
na libertate,& p aliqđ interuallum uocatus
per iudicem sponte comparuerit, & sine tor
tura cōfessus fuerit iterum illud,qđ prius p
torturam cōfessus fuerit.nam hoc casu ex il
la cōfessione esset dānandus tanq̄ spōtanea,
ut l.1.C.de confes. ad hoc facit qđ no Inno.
de accus c.qualiter,& qn̄. Bal.tn̄ in d.l.1.C.
de confes.dicit in 4.col. ꝙ confessioni factæ
in tormentis non præcedētibus indiciis uel
p̄cedentibus, sed ita leuibus ꝙ non faciunt
p̄sumptionem,non stat,nisi in ea p̄seueret.al
leg.gl.in d. l.1.C.de cōfes.† Et dicit,ꝙ intellī
45 perseuerare eo ipso ꝙ non reuocat, qa me-
tus tormentorū non est iustus metus.nā iu
dicis auctoritas operat ꝙ factum per talem
metum ualeat,qa pertinet ad executionem
iustitiæ,ut ff.qđ met.cau.l.3.cum nō fiat cō
tra bonos mores sed iure licite,ut ibi patet.
Si aūt appellat non intellī perseuerare, sed
tacite reuocare,ut no.ff.de appel.l. creditor.
§ iustus.Sed assessores,ut nō possit appella-
ri faciunt talē confessum iterum de nouo ex
interuallo t̄pis duci ad tribunal, & ibi publi
ce cōfiteri,ut l.2.C.de cu.re. sed si p̄bari pos
set,ꝙ ista noua cōfessio emanasset repetitis
tormentis,ista noua cōfessio esset eodē uul
nere sauciata,& uulnerata,& maior,qa semel
tortus cōpetenter non dēt iterum torqueri
nisi superueniāt noua indicia. ff. de qō.l.re-
pet.ita dicit Bal.in d.l.1.de cōfessis.Sed par-
46 cat mihi reuerētia tanti Doct.nō est uerū,ꝙ
p̄cōfessioni extortæ p torturam sine indiciis
si perseueretur,stetur per supradicta. Præte-
rea gl.quam ipse allegat hoc non probat,ut
patet cuilibet intuēti.Item est cōtra casum.i
d.l.pen.ff.de qō. Itē aliud qđ dicit, uidelicet
ꝙ intelligat perseuerare eo ipso qđ nō reuo
cat non est uerū simpliciter. Nam tūc dr̄ qs
perseuerare in cōfessione facta in tormentis
qn̄ post dictam confessionem reducit in lo-
co publico iudicii,& ibi corā notario,& pu-
blicis p̄sonis cōfitēdo text est in l.2.C.d cu
re f̄m Barto.in l.1.§.diuus seuerus.ff.de qō.
unde non p non reuocationē,& sic p non fa
ctum, sed per exp̄ssam confessionē factā in
loco publico corā prædictis, & sic per factū
intelligit perseuerare,& ita puto tenendū,&
hoc ēt reperio tenere d. Tindarom in tract.
suo de prob.in uer.nūc de criminalium cau
47 sarū confessionib. circa mediū,ubi ad conte
xtum,& ad uerbum sic dicit. † Scias tn̄ circa
hmōi torturam, ꝙ in ea requirit indicia p̄-
cedentia,ꝙ sine eis, ēt si millies cōfessus in
tortura in sua cōfessione perseueraret, nihil
operaret eius perseueratio, nec posset ex ea
sequi cōdēnatio.text.est sing. ad hoc quem
Bar.ibi pōderat.in l.pe.ff.de qō.& est ad idē
alter tex.f̄m unam lect.quam etiam ibi seq
tur Bar.co.tit.l.maritus.& tenet Ang.in l.1.
C.de cōfessi.Adde aliud mirabilius,ꝙ si quis
est confessus in tortura non p̄cedentib. legi-
timis indiciis,deinde anteq̄ reponat in pristi
na libertate superueniunt indicia ex hoc nō
conualidatur confessio facta in tormētis,nec
p̄seuerare sufficit gl.est ad hoc sing.& unica
quā Bart.ibi multū cōmēdat in d.l.maritus.
& sequit Bal.in l.fi. C.de accu. & Lud.de R.
48 in cons.167.†Sed ponamus ecce,ꝙ ptās,uel
iudex condemnauit confessum uigore dictæ
confessionis inualidæ extortæ per torturā,
in casu

in casu quo non poterant torqueri, quia nõ præcedentib. legitimis indiciis, ut supra dcm̃ est, uel quia alias tortura fuit iniuste illata, uel rõne personæ quæ torqueri nõ poterat, uel rõne delicti pro quo torqueri non poterat, ut superius ostensum est, an ipsa sñia erit nulla ipso iure, uel erit opus appellationẽ, uř ꝙ sit nulla ipso iure. nã sñia lata ꝑ ꝓbonẽm à iure im probatã, est ipso iure nulla, ut est in c. 2. de purg. uulg. Tu dic, aut sñia cõtinet ex pressum, & patens uitiũ ꝓbonum à iure im probatorũ, ut quia dixit. & qa cõstat nobis ꝑ cõfessionem Titii habitis indiciis ꝑ talẽ eius libertum totum, uel ꝑ talem eius fratrem eo actum testificari, uel ꝑ talem eius inimicum & fr. ideo ipm cõdenamus, & tunc sñ ipso iu re nulla, & ita loquitur tex. in d. c. 2. uel quia di xit iudex, & qa cõstat nobis te culpabilẽ ꝑ ꝑ duellum, uel ꝑ ꝑ experientiam ferri cãdẽtis, ideo te cõdemnamus. ista est doctrina Ioan. And. in nouella. in c. qm̃ cõtra falsam, de ꝓb. in fin. quã refert Bal. in l. libertorũ. C. de test. Aut non cõtinet expressum & patens uitium sed tales, & tũc nõ est ipso iure nulla, sed est opus ꝓuocatiõe, ut l. 1. C. qñ ꝓuo. nõ est nc.

49 Item ad aliud † debet aduertere iudex ut ante formatum ꝓcessum, & ante li. contest. non ꝓcedat ad torturam. ut & infra dicet. & & fuit dcm̃ supra dum tractauimus de indi ciis. in 2. q. in uers. q̃ro an testis. Insuꝑ q̃ro, iudex formãdit ꝓcessum cõtra aliquẽ, ille cõ paruit, & negauit iudex solẽniter p̃nte cita. ta examinauit testes, ꝑ quos legitima ꝓbant indicia, & postea non aliter publicato processu & testibus, posuit reum ad torturã quærit an iuste, & legitime hoc factum fuerit. Et primo uř, ꝙ sic, nõ ad petitionem partis, sed ex offõ iudicis qa nõ est uis, si sit publicatus ꝓcessus uel non, qa quantum ad iudicem semper est publicatus, ut not. Inno. in c. cum clamor. de test. In cõtrarium est ueritas, nam ex dictis testium ante publicationem non fit ꝓbõ nec indicium, ut est casus fm̃ unam lect. in l. solã. C. de testi. & ꝑ cõns non ꝓcedit ad torturã.

50 & istud tenet Iac. ibi. † Et est rõ, qa cum tor tura nõ debeat fieri, nisi in defectum probõ num, & ꝓcedentibus indiciis, & adhuc nõ cõ stet de his, qa processus non publicatus non probat, ut d. l. solam, ergo non hẽt locum tor turæ. Et ꝑ hanc rõnem, & aucto. fac. idem te net Bal. in l. milites. C. de q̃o. Sed est aduertẽ dum, qa dicta ratio non uř bona quia ea quę

nor. Doc. & maxime Bald. in l. gesta. C. de re iud. ubi dixit Bald. ꝙ iudex põt ferre sñiam, & nõ publicatis attestationibus ualet sñia, nisi ambæ partes, uel altera contradixerint, & ita tenuit Inno. in d. c. cum clamor, de te. sti. & But. in l. prolam de sent. licet gl. ibi te neat sñiam nõ ualere non publicatis attesta

51 tio. † Vnde uř posse assignari rõ, quia iudex non debet auferre defensionem patris, imò non põt ad cõdemnationem procedere, nisi dato termino ad faciendum defensionẽ, cui & renuntiari non põt, ut hř in l. custodias. ff. de pub. iud. & in l. pactum inter hæredem. ff. de uac. Sed hæc defensio ꝑ reum fieri nõ pos set, nisi publicatis attestationibus testiũ qa alias scire nequiret q̃d testes testificati sint, nisi publicent, cum ipsorũ examinatio fiat in secreto, ut l. si qũ. C. de testi. Posset forte di stingui. ꝙ aut pars petit publicari attestatio nes, & copiã indiciorũ sibi dari, & hoc debet fieri. qa debet dari copia indiciorũ, qa super eis debet disputari, an procedant nec ne l. unius. §. cognituus. ff. de q̃o. fm̃ Bart. in l. fi. in fi. eo. tit. & huic disputationi, non torturæ debet interesse aduocatus, ut no. gl. & Bart. ĩ l. legis uirtus ff. de li. & ꝑ hoc d. l. custod. nã posset in dicta disputatione apparere de in ualiditate indiciorũ. & testes possent reproba ri. & sic indicia remoueri, ꝑ ea q̃ no. Inno. in c. pñtium, & in c. licet. de testi. Item debebit super hoc pronunciari, ut diximus de his su pra in hac q. in uer. 5. iudex Aut non est peti tio publicatio attestationum, & copia indicio rum, & tunc ꝓcedat ꝙ primo loco dcũ est, ꝑ no. ꝑ Inno. in d. c. cum clamor. & Bal. in d. l. gesta. & Iac. But. & Bal. in d. l. ꝓlatã. Et hac distõne esset utẽdũ post factũ, ad saluãdũ iu dicẽ ĩ syndicatu, sed ante fcm̃ melius faceret iudex seq sñiam Bal. in d. l. mil. & Iac. ĩ d. l. so lã, qa dẽet prius publicare processum, & atte stationes, q̃ deuenire ad torturã, qd̃ & firmat Bar. in l. unius. §. 1. ff. de q. ꝑ quo & facit qd̃ no. Bal. in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. 4. col.

52 Quæro † cum supradictum fuerit, ꝙ iudex in tortura debet aduertere ad multa, an de beat aduertere ad aliqd̃ tps, & sic an tortura adhiberi possit diebus feriatis in honorem Dei. Rñdeo, hæc q. uidetur decidi ꝑ text. in l. ne mo. C. de epis. aud. & in l. prouinciarum. C. de fer. Nam aut delicta sunt atrociora, ut latro cinium, sacrilegium, crim. læsæ maiest. adul terium, stuprũ, incestus, raptus uirginũ, uel sa

ctimonialium, ueneficium, homicidium, par
ricidium, & sim. & in his pōt omnibus dieb.
ēt paschalibus, procedi ad torturam. tex. est
expressus in d. l. nemo, uer. sed ab his. & in d.
l. prouinciarū. Si aūt non sunt crimina atro-
cia, sed minora, in qbus est imponendo pœ-
na pecuniaria, tunc uī, q non possit fieri tor
tura diebus feriatis in honorem Dei, per d.
l. nemo, in princ. & l. dies festos, ibi sit idem
dies a cognōnibus alienus, & l. 40. & l actus
C. de fer. Cōsuetudo tñ uī male seruare hoc,
licet ēt in tortura, ēt alia supra, & infra dicen
da male seruet, tñ hoc de die festo posset ro-
borari, qa tortura est quædā examinatio ex-
traiudicialis. uñ si pcessit iudicialis cognō in
diciorū potest postea dicta examinatio fieri
53 quolibet loco, & tpe, † exēplo testis qui iudi
cialiter iurauit, nā pōt examinari quolibet
tpe, ēt feriato in honorem Dei, ut tenet Spe.
in tit. de fer. §. 2. uer. qd si tunc testis. & Bart.
in l. damni §. Sabini. ff. de dam. inf. & Bal in l.
qñ. C. de test. & est lg. in clem. 1. de off. deleg.
Itē pōt hoc iuuari, ubi uigeret statutum, put
est cōiter p Italiā q in causis criminalib. pro
cedatur quocunq; tpe, ēt feriato in honorē
Dei, ut uult ēt statutum in hac terra S. Seue-
rini, in rub. de fer. An autem iudex debeat ad
uertere, anteq̃ deueniat ad torturā, à qua per
sona debeat incipe. si sunt plures torquendi.
54 † Rñdeo, aūt oēs sunt æque suspecti de cri-
mine de quo quæritur, & tunc incipiendū est
ab eo q timidior est, si dispariter sunt timidi
si uero æqualiter timerent torturā, tunc inci
piēdū est a iuniori, & ab eo q magis teneræ,
ætatis est. casus est in l. unius, in prin. ff. de q.
Si uero æqualī non sunt suspecti, sed ex oib.
unus est magis suspectus aliis, & tunc ab illo
incipiendū est, & post istum, tūc iudex debet
examinare illū, quē iudex crediderit facilius
posse ueritatē pmere. text. est in l. 1. § itē D.
Adr. eod. tit. & ita uī mihi. q̃uis Bart. in d. §.
Diuus alī loquaī dicit. n. Bart. quē refert, &
sequiī Aret. in tract. mal. in uerbo, fama pu.
col. 22 uer. nunc uideamus de tortura, q iu-
dex debet aīaduertere, a quo melius, & citius
speret extrahere ueritatē, & ab illo torquen-
do faciat initiū. Si aūt sperat ita ab uno, sicut
ab alio, tunc initium faciat ab eo, qui magis
de crimine est suspectus. Si autē oēs pariter
55 sunt suspecti incipiat a magis debili. † Item
si est pr, & filius, incipiat a filio, in cōspectu
pris, qa magis timet in filiū, q̃ in se, ut l. isti

qui dē. ff. qd me. cau. Et si est masculus, & fœ
mina, incipiat à fœmina qa est debilior, ut l.
filio. C. de inoff. test. & l. deferre. in prin. ff. de
iure fisci, sed Gād. in suo tract. malef. in rub.
de q. & torm. in uer. nūc uidēdum est, quo or
dine sint hñda tormēta. dicit, q iudex sagax
cōsiderabit, à quo facilius ueritas erui possit
ut ab illo qōnē incipiat, tanq̃ à timidiore, &
à magis suspecto, & à magis debiliore, & nō
à fortiore, ut l. 1. §. q qōnem ff. de qō. & d. l.
unius, & à fœmina, potius quā à masculo, &
à filio, potius quā à pre, p iura supra alle. Et
uide ad pdicta ēt p Io. And. in c. cū in cōtēpl.
de reg. iur. ubi ponit ſm quod alias audiui à
pceptore meo in uoce, q si inter torquendos
est aliqs q habeat aliqd turpe cognomen,
sicut est in pluribus locis, puta forabosco. ua
de nocte, & similia, qd ab illo erit incipiēdū.
56 Videamus modo† quō se iudex gerere de
beat qñ posuit aliquem in tortura, in exami
nādo, & interrogando tortū, ad hoc Bar. dat
hanc practicā, v3, q aut iudex pcedit super
gñali inquisitione, q̃ formauit, cōstito sibi de
maleficio, licet non cōstēt de malefactore, q
tunc testis debet interrogari, qs dcm̃ malefi-
cium fecerit, nō aūt dēt noīare aliquē, uidelī
cet, an Titius fecerit illud, qa hoc esset magis
suggestio, q̃ inqsitio ueritatis, & ita dēt intel
ligi l. 1. § q qōnem, ff. de qō. & hoc casu, an-
teq̃ ueniat ad torturā, debēt esse aliquā indi-
cia cōtra testē, ut dcm̃ fuit supra in hac prin.
q. post princ. Aut iudex pcedit p modū spā
lis inqsitionis, aut accusationis cōtra certam
psonā. & tūc aut torqueī testis, aut ipse prin
cipalis. si torqueī qs, ut testis, tūc debet inter
rogari, an inqsitus, uel accusatus, fecerit ma-
leficium intentatū, uel alius, non aūt interro
gabiī de modo, & aliis circūstantiis, sed fit in
terrogatio hoc modo, qa interrogabiī, qua-
liter fecit illud maleficium inquisitus, uel ac
cusatus, & qñ, in qua parte corporis pcussit.
non aūt interrogabitur limitare, si percussit
sic, uel sic, quia istud esset suggestio, ut dictū
est. & ita intelligit d. l. 1. §. diuus Adrianus.
57 † Aut torquetur, ut principalis, & tunc d. §.
diuus. dat formā, quia debet interrogari so-
lum de se, & non aliis. Si autē in tortura ali-
quid deposuerit contra alium. tunc an illud
faciat indicium, fuit alibi dictum h. d. Bart.
in l. 1. §. qui qōnem. ff. de qō. Item si interro-
gatur ipse principalis, debet eum interrogar
e in gñe, si cum aliquo fecit aliquam rixam

uel ẽt ad speciem descendendo, si cum Caio, uel ẽt magis ad speciem, si Caium uulnerauit. non aũt magis in specie inclinet, uel dicat, uel ulterius interroget, alias forte ille metu tormentorũ ut doctus illud diceret, quod nunq̃ sciuisset dicere, nec dicere potuisset, & sic cõtra ius confessionẽ hrẽt de delicto, qđ forte nunq̃ cõmisit, qđ est iniquum. facit qđ not. gl. in l. prius. ff. ad Syll. & Cyn. in l. fi. C. de acc. & ibi Saly. i uer. quæro nũc de modo. ita dicit Aret. in tract. malef. in gl. in uer. fama pub. in ult. col. sed do. Aug. de Ari. ibi in addit. dicit, ꝙ ipse putat hæc uera. ubi indicia nõ essent nimis manifesta. sed ubi constaret de delicto uere cõtra inculpatũ, nõ uideo qua re iudex ad cõuincendã malitiam malefacto ris, q negaret, ad hoc ut sibi denotaret, ꝙ immo iudex scit omnia. quare iudex peccaret si hoc diceret reo, ꝑ ea quæ hñr in l. cũ hi. §. si cum his. ff. de transact. cum si ubi malitiis ho-
58 minum est obuiandũ.† Sed ponamus ꝙ tortus negat, & in negõne ꝑseuerat, an poterit iterũ torqueri. Rñdetur, ꝙ in hoc tex. uñ ẽ cõtrarii, nam l. repet. in princ. ff. de qõ. dicit simpliciter, ꝙ qõ repeti põt, sed l. unius §. 1. dicit ꝙ ita demum repetitur, si euidentioribus indiciis, reus opprimitur. Dñi Doct. ꝙ aut nulla sunt indicia de nouo, & qõ non põt repeti, aut sunt indicia de nouo euidentiora primis, & tunc põt repeti. & ita cõcordant dicta iura, ſm Iac. de Are. & Cy. in l. fi. C. de qõ. & Ray. & Bar. in l. unius. §. 1. ff. eod. tit. Et ibi dicit Bar. ꝙ licet ista sint uera de iure, tñ de consuetudine non seruatur, sed qõ repetitur toties quoties iudici uidebitur. Ipse tñ aliter intelligit istam mãm, dicendo, ꝙ qñ apparent contra reum indicia leuia, & non multũ manifesta, nec multũ urgentia, tunc qõ non debet repeti, qñq; cõtra reum apparent indicia manifesta, & euidẽtia, & multũ urgẽtia. tunc si in prima tortura, reus nihil dixerit, & stat durus, poterit iterũ torqueri, ut d. l. diuus §. 1. & d. l. repet. Et qđ dr in d. §. euidentioribus. argumentis, exponit. i. euidentioribus, q̃ sint alia argumẽta leuia, q̃ cõsueuerunt apparere contra reos, sed ſm primam lect. de qua supra exponitur euidentioribus argumentis, q̃ fuerint prima argumenta contra reum, ita dicit ipse ibi, ſm tñ secundam expositionẽ, dicit hanc mãm practicari. Aret. aũt in suo tractatu malef. in gl. in uerbo. fama pub. col. 12. uer. 3. quæro, dicit, ꝙ Bart. i l. unius. §. 1. ff. de

59 qõ. dicit ꝙ si primo fuit sufficiẽter tortus, nunq̃ tormentis põt repeti, nisi superueniant indicia de nouo, ut ibi ꝓbaẽ, quod not. dicit ipse Aret. contra aliquos crudeles iudices, q quotidie torquent, & tormenta repetunt, & de nouo alia indicia non hñt, qñ tenentur in syndicatu, q̃a non poterant illum in tormentis repetere & idem dicit tenere Saly. in l. 2. in fi. C. de eu. re. & dicit qđ Dyn. in suo tract. de qõ. dicit, ꝙ assessores hoc nõ seruãt, ꝑ quo iũ opin. saluando alleg. in auth. ut iud. sine quo. suf. §. op. ibi, iudices torquebunt fures &c. do. aũt Aug. de Ari. in d. uer. s. 3. q̃ro in add. dicit, ꝙ Bal. in l. mil. §. de qõ. dicit ꝙ semel tortus, non põt iterũ torqueri, & si faceret hoc iudex, qđ repeteret, & tortus decederet; dñt acriter puniri domi. Catald. in suo synd. in qõ. 220. dicit ꝙ leuiter tortus, potest iterũ torqueri quantũcunq; Bald. in l. obser. C. quoiũ app. non re. dicit ꝙ semel tortus, et insufficienter, non põt torqueri sine nouis indiciis, q̃ saiam idem do. Aug. non credit esse ueram, cum careat rõne, ꝑ doctor. Bar. in d. l. unius, & dicit, ꝙ sibi placet doctr. Gand. in suo tract. mal. in rub. de qõi. & tor. in uer.
60 an qõ. possit repeti. qui dicit † qđ licet assessores, qui sunt auidi honoris, seruent., ut repetant qõnem, sine nouis indiciis, tñ cõis opin. Doct. est, ꝙ sine nouis indiciis nõ põt. Et idem affirmauit idem Gand. in d. rub. col. 1. licet ibi dicat, quod de cõsuetudine, multi assessores hoc nõ obseruẽt. Et Ang. in l. 1. §. si quis. ff. ad Syll. dicit, qđ semel illata tortura caueant iudices, ne iterum torqueant, & Bal. in c. 1. §. furtum. de pace iu. fir. dicit, semel tortus, bis, & ter, & sufficienter, si tñ perseuerat negãdo, & superueniant indicia de nouo, põt iterũ torqueri, & idem dicit in l. 1. C. de conf. in 7. col. quod semel tortus cõpetenter, nõ põt iterũ torqueri sine nouis indiciis. & Bart. in l. unius. §. 1. de qõ. dicit per illũ text. quod põt repeti tortura, post publicationem ꝓcessus, qñ sunt indicia euidentiora primis. Mihi autem, in tanta uariatione, uĩ latius distinguendum, uidelicet, quod aut tortus ex primis indiciis fuit competenter tortus, aut
61 minus cõpetenter, uel leuiter.† Primo casu, aut noua superuenerunt indicia, & ualidiora primis, & repetitur qõ. ſm omnes per text. in d. l. unius. §. 1. Aut æqualia primis, uel minora, & tunc aut in prima tortura reus cõfessus est, & postea uariauit, q̃a negauit, & tunc propter

pp noua indicia, dũmodo de iure ualida, ad torturã qõ reperit, qa principalr secunda indicia nõ sunt purgata p p primã torturã, in qua corpus, animusq; nõ durauit, qa cõfessus fuit, licet post recessum à tortura diffiteatur, & ita uno modo põt intelligi l. repeti. ff. de qõ. Et hoc casu forte ẽt sine nouis indiciis, poterit repeti tortura, qm ex illa prima cõfessione, ẽt reuocata, ur fieri nouum indiciũ, qd sufficit ad repetendũ torturã, ut ur uelle Bald. in l. bonæfidei. C. de iureiur. in 3. col. & uide quod dicetur infra in 6. q. uidelicet de effectu torturæ, in uers. sed ponamus. ubi de hoc late dicet. Aut nihil confessus est in prima tortura, & tunc non repetat. p. d. l. diuus. §. 1. nisi prima, & secunda indicia essent multum urgentia, & manifesta, ut dixit 62 Bart. in d. l. unius. §. 1. † Si uero prima tortura fuerit leuis, & minus cõpetenter facta, & tũc indistincte possit repeti. & ita ẽt põt intelligi. d. §. 1. Ad qd ẽt facit qd not. Bald. in l. 2. C. quorũ app. nõ re. φ si aliqs fuit leuiter tortus, non hr p torto, sicut leuis fabricula nõ dr febris, ut ff. de ędi. edi. l. ob q uita. §. fi. Tormentũ. n. dr dolor corporis, & magna afflictio, ut not. Ioan. And. in nouella. in c. cum in contemplatione. de reg. iur. ẽm eum. Et ẽm hanc distõnem, Intelligo quod dicit ibi Bald. φ si tormenta sunt plene imposita, nõ pñt repeti, nisi ex nouis Indiciis, & qd idẽ dixit in l. 1. C. de cõfes. ubi dixit, φ semel tortus cõpetenter, non debet iterũ torqueri, nisi superuenerint noua indicia. Et hæc puto uera de iure, licet cõsuetudo obseruet cõtrariũ, & latrũculatores multũ insęuiat in torquẽdo, repetendo pluries, & ita seruati uidi, & ita qnq; seruaui, licet minus iuridice, & malefa 63 ctũ fuerit. † Sed cũ hic fiat mẽtio de nouis indiciis, qro q dicant noua indicia, hãc q. ponit. Aret. in d. tract. malef. in gl. in uerbo, fama publ. col. 2 y. in uers. quæro q dicantur. dicit, φ noua indicia dñr ea, quæ differunt à præcedentibus, spem, uel substantia, u. g. prima indicia erant de mala fama rei, uel quod erat inimicus, &c. supuenit postea unus testis q dicit, se uidisse eũ pcutere, uel dicit, φ uidit eũ gladio euaginato, talia. n. indicia dicunt noua, q à prioribus, spem differunt, uel substãtia, sicut dicimus in capitalis nouis l. p hãc. C. de tẽp. app. & c. fraternitatis. de testi. qd dicit esse notandũ, ne errer, qa si primo fuerit habitũ indiciũ ex fama p aliquos te-

64 stes, & cũ eo fuerit data tortura. † Quid aũt si qs fuit positus ad torturã pcedẽtibus legitimis indiciis, & fuit cõfessus crimẽ de quo q. rebat, nec cõtra ipsum militãt alia indicia, super aliis delictis, an possit interrogari, ut cõfiteat, si cõmisit alia delicta, & maxime eiusdẽ gñis puta fuit tortus p furto, & cõfessus an possit interrogari, si cõmisit alia furta, dic φ nõ, ut l. 1. in prin. ff. de qõ. sed de consuetudine seruat cõtrariũ quæ consuetudo põt probari p l. non oẽs. § à Barbaris, ff. de re mil. & l. congruit. ff. de off. presi. ita dicit Gand. in tract. malef. in rub. de. qõ. & tormentis. in uers. sed quid de qõne. quæ quotidie occurrit de facto. & ita dicit etiã tenere Aret. in suo tract. malef. in gl. in uerbo, fama publ. in ult. col. sed do. Aug. de Arim. ibi in suis additio dicit qd talis consuetudo non ualet, tanq irrationabilis, & cõtra tex. in c. fi. de consuetu. & in l. 2. C. quæ sit lõga cõsue. nam opus est, ẽm ipsum, φ primo constet de delicto ante q ad torturã pcedatur, ut l. 1. §. item istud. ff. ad 65 Sylla. & fuit superius dictũ. † Ego puto φ pdicta possint cõcordari hoc modo uidelicet, φ aut cõtra eum pcedit diffamatio gñalis de illo crimine, uidelicet, φ est magnus latro, & tũc sit laudabilis illa cõsuetudo φ de aliis interrogetur p illam diffamationem, p d. §. à Barbaris. Aut non pcedit talis diffamatio, & tũc secus. unde iudex discretus, debet aduertere ad qualitatem psonæ. Sed ponamus, φ qs est tortus legitime, tñ non cõfitet, imò persistit in negatione, qd hẽt facere iudex? Dicas, φ debet eũ reponere in carceribus, & expectare, si põt hre noua indicia, & tunc ut supradictũ est, si hẽt noua indicia, uel uacillet, debet ipsum iterũ torquere. Si aũt nõ supueniũt alia indicia, uel non uacillat, debet assignare accusatori, si pcedit p uiam accusationis, unã dilationẽ, ad pbandũ, & pducendum qdquid uult, & põt contra accusatum, uel in culpatum, ptestando q alias, elapsa, dicta dilatione, si nõ fuerit aliqd pductum, uel pbatũ sufficiẽter, ipsum relaxabit. ita dicit Aret. in tract. malef. in gl. in uerbo, fama publ. in 66 ult. col. in fi. † Vbi ẽt dicit, φ erit bona cautela, φ in relaxatione iudex faciat apparere in actis torturã esse adhibitã cõtra detẽtũ cum moderamine, ẽm qd indicia habita demonstrabãt, & ideò qa fuerũt purgata bene indicia, nõ repẽtũ culpabilẽ, mãdauit relaxari, & dicit hoc notari p Bart. in l. fi. in princ. ff. de

quæstio

quæstioni. Et dicit esse menti tenendum, ne iudex, alias faciendo, teneatur in sindicatu. Itē si iudex indebite, & iniuste torsit aliquē, utaē hac cautela, in relaxatione torti, uidelicet, q si uult faciat ipm cōfiteri. q fuit legitime tortus, & ad dictā cōfessionem inducat ipm blādis suasionib. & de hac cōfessione faciat esse rogatū notoriū, & i sindicatu nō rebebit. ita dicit Carald. de uiso, in tract. de sindi. circa prin. i 3. uer. & ita dicit. q hoc uoluit Ang. in l. iniur. §. si qs qd decreto. ff. de iniu. & ita dicit, quòd ita uidit d facto practicari.

1 *Quæstio, seu tortura ad quid fuerit inuenta.*
2 *Confessioni factæ in tormentis qn standum sit.*
3 *Confessioni in tortura factæ fides non habetur si in ea non perseueretur.*
4 *Tortus quomodo in confessione censeatur perseuerare.*
5 *Tortus non statim post torturam debet ad tribunal reduci, ad uidendum ipsius in confessione perseuerantiam.*
6 *Tortus ad tribunal reductus an sit relaxādus, si confessionē in tortura factam reuocauerit.*
7 *Reuocatio confessionis factæ in tortura quando sit admittenda.*
8 *Confessus in tormentis quando condemnari possit absque aliis probationibus.*
9 *Condemnatio non potest ferri ex confessione extorta per torturam illegitimam.*
10 *Torto metu tormentorum confitente mentiter, & maria, caueat sibi iudex ne damnetur in corpore, & anima.*
11 *Iudex an debeat statim credere ei qui sponte confitetur se aliquem occidisse, cuius corpus non reperitur.*
12 *Occidens aliquem, & proiiciens corpus in mare, an possit condemnari si de corpore mortuo non constet.*
13 *Iudex non statim confessione extorta legitime debet ad condemnationem procedere.*
14 *Condemnationem sequi potest ex confessione delicti spontanea, & probata.*
15 *Confessio delicti in dubio præsumitur spōtanea.*
16 *Iudice, et notario asserentibus confessionē torti spontaneam reo aīns dicente, eam tormentorū formidine factam. cui potius standum erit.*
17 *Cōfessio non pōt dici spontanea pbata tortura.*
18 *Iudex condemnationem fundare non potest ex sola confessione reuocata.*
19 *Confessio sola in ciuilibus non obligat.*
20 *Confessus tormentorum formidine confessionem suam debet reuocare per se, uel per procuratorem, speciale mandatum ad hoc habentem.*
21 *Confessio unica an sit sufficiens in criminalib.*
22 *Assessores cauti in negociis arduis confessionē apud acta repetere debent, quod scilicet sponte confessus fuerit.*
23 *Confessionem suam qualiter quis interpretari possit.*
24 *Notarius non debet scribere reum tortum sponte confessum fuisse.*
25 *Reus quando dicatur sponte confessus, & quādo coacte.*
26 *Reus dicitur sponte confessus in confessione perseueret.*
27 *Confessio facta in tortura quando censeatur ualida, & nu seq.*
29 *Executio an fiat in causa criminali ex confessione sola absque alio processu, & sententia.*
30 *Sententia in criminali semper est necessaria, in qua nunquā quis pro cōdemnato haberi dēt.*

Quæstio sexta, secundæ partis.

SExto principaliter queritur d effectu torturæ, & quæstionis. 1 †Supra qua qōne est sciendum, q tortura fuit inuenta, ad finem, ut p eā ueritas negocii, de quo quæritē, illuminaretur, & īueniretur l. cū falsum, & l. hoc q placuit. C. de qō. Et tñ nō semp, nec unq̄ est ei fides adhibēdæ, qa fragilis, & periculosa res est, & fallēs ueritatē. Nam quidā adeo sunt duri, ut milles torti, nihil dicā, de eo, de quo interrogani, & pleriq; obdormiūt in ea Ex quibus habui iā duos pro manibus, q positi in tortura, ita obdormiebāt, ut uiderent defuncti penitus, & postq̄ de ea deponebāt, stabāt sic p aliquod spatiū, & postea incipiebāt respirare, & cōtinuo sic faciebāt, quoties cūq; ponebanē in tortura. Sed cū mutassem torturā ponēdo taxiliū ad talos, unus ex ipsis, & in hac tortura idē faciebat, alius uero nō. Quidā uero sunt ita timidi, & fragiles, & doloris impatiētes, ut oīa cōfitenē, ēt falsa, & q̄ nunq̄ cōmiserūt, ut est de his tex. in l. 1. §. qō. ff. de qō. & Seneca dicit ēt innocentes cogit mētiri dolor. & horū est maior numerus q̄ obdormientiū. unde iudex debet multum 2 aduertere, ne de facili credat †Et iō hic qro, an cōfessioni factæ in tormētis, credi, & stari debeat? Rñdeo, tex. in d. l. 1. §. diuus Seuerus ff. de qō, dicit cōfessiones reorū. pro exploratis facinoribus hñi non oportet, si nulla aliæ pbatio, religionem iudicis instruat. & sic uelle,

uelle,ꝙ non credatur,nec ftari debeat, fed ī l.edictum.ff.eo.tit.dicit qōnes efficaciſſimas eſſe ad inquirendam ueritatem,& in l.1.§.ſi quis ultro, eo.tit.dicit,cum in tormentis cō ſtiterit,& ſic innuūt dicti tex. ꝙ confeſſio fa cta in tormētis fidē faciat gl in l.fi.C.de qō. dicit ꝙ cōfeſſioni factæ in tormentis ſtaī,ſi ꝑſeueretur.& ita loquit ur d.l.1.§.ſiqs ultro. & d.l.edictū,ſecus ſi ꝑſeuereī.& ita loquiī d. §.diuus Seuerus. & iſtud ēr ſequiī ibi Odof. & iſta dictō eſt de mente Azo. in ſum.C.eo in fi.gl.ēt ponit eam in d.§.diuus Seuerus.& iſtam tenet ibi Bar.Bal.aūt in l.1.C.de cōf. in 4 col.diſtinguit, ꝙ aut reus in tormentis cōfitetur,p̄cedētib.legitimis indiciis, & ſtaī ſuæ cōfeſſioni,pſertim,ſi perſeueret ī ea,aut non præcedūt aliqua īdicia,uel argumenta, uel ſunt ita leuia,ꝙ nō faciunt pſumptionē & tunc nō ſtaī cōfeſſioni,niſi in ea ꝑſeueret ut no.in gl.in d.§.diuus Seuerus,ſm eū.Ego puto,ꝙ iſta dictō Bald.non ſit bona,nec ue ra.& miror,ꝙ ita inſipide,cōtra morē ſuum, locutus fuerit. Nam in primo mēbro uult,ꝙ

3 †cōfeſſioni factæ in tormētis ſteī, ēt ſi non ꝑſeueretur, ea.ſed iſtud eſt cōtra gl.& Doc. oēs,ut ſup.relatum eſt,& contra d.§.diuus. Item in ſecundo mēbro ſilr male dicit,ꝑ tex. & q̄ ibi no.per Bart.in l.pe.ff.de qō.ubi con feſſioni factæ in tormentis nunq̄ ſtaī,ēt ſi ꝑ ſeuereī,ſi fuerit habita præcedētib.indiciis ut ibi eſt tex.ſm unam lec.quam tenet ibi Bart. late examinaui ſup.& in proxima princ.q.in uer.ſed ponamus ꝙ quis,& iſta eſt cōis opi. in utroq; p̄dcōrū mēbrorū.unde bonus qn̄q; que dormiat Homerus.& hoc idē melius lo quendo conſuluit Bal.in ſuo conſ.incipiēte, tres ſunt caſu pro quo cōſilio requirere inf. ubi forte ponā, de uerbo ad uerbum,in uer. & ga ſup.& idem ipſe uoluit in l.Imper.la 2. ff.de ſta.hom.dicendo,ꝙ cōfeſſio extorta ꝑ torturam minus legitima,nihil ualet. † Sed quæro,qūo dicatur in confeſſione perſeuera re.Rn̄detur.ꝙ ad hoc ut dicaī perſeuerare in confeſſione, oportet ꝙ poſt confeſſionē fa ctam in tormentis reducatur in loco publi co iudicii,& ibi coram notario,& publicis ꝑ ſonis confirmetur tex.eſt in l.2.C.de cuſt.re. ſm Bar.in d.§.diuus Seuerus,in l.1.ff.de qō. Iſta tn̄ perſeueratio debet eſſe, & fieri extra loca tormentorū,in loco unde tortura non uī,& dī perſeuerare præſertim ſi hoc confi teatur coram amicis arg.l.quæro.ff. de ædil. edic.dixit Bal.in l.1.C.quorū app.nō rec.ſu .idem Bal in l.1.C. de conf. ꝙ perſeuerare de coipſo,quod non reuocet ipſam.Non obſ.ſi dicaī.quód cōfeſſio facta metu tormentorū non ualet,ga talis metus non eſt iuſtus, ga iudicis auctoritas operatur,ꝙ ſcm̄ ꝑ talē me tum,ualeat,ga pertinet ad executorem iuſtī tiæ,ut ff.quod met.cau.l.3.cum non fiat con tra bonos mores,ſed iure licito,ut ibi patet. Si aūt iſte appellat, non intelliī perſeuerare, ſed tacite reuocare,ut ff.de app l.cred.§.iuſ ſus.ita dicit ipſe,quod non placet,imo requi ritur expreſſa ratificatio ad locū tribunalis facta,per d.l.2.ff.de cuſt.re. uide Bal.in pœ mio. C.in fi.& in c.1.de pace iur.fir.de his tā

5 uide q̄ dicentur infra in hac ead.q. † Sed an ſtatim ꝙ tortus deponitur ď tortura,debeat duci ad tribunal ad uidendum, an ꝑſeueret in confeſſione habita?Rn̄deo, ꝙ non,ſed de bet repauſare, ſaltē ꝑ diem,& noctem, ſine tormentis,& poſtea debet duci ad locum,de quo ſupra dcm̄ eſt, & ſi confitetur, tūc dī perſeuerare,ſi autem hoc faceret ſtatim poſt tormenta,non diceret perſeueraſſe ita not. Iac.in d.l.2.C.de cuſt. re.ut refert, & ſequiī Ang.in l.1.ff.eod.tit.& ideo dixit Bal. ī prin. C.ſuper rub.ꝙ perſeuerantis expreſſa reqrit, ꝙ pluries confiteaī,diuerſis tp̄ibus, ſed qn̄ pluries confitereī eodem tp̄e.iſta eſt una cō feſſio iſm, & non eſt ꝑprie perſeuerantia de hoc eſt glo.no.in ſimili.in l.4.ff.de pig. act. ſm eum,qď eſt notandum. Ipſe tn̄ in l.2.C. qď me.cau.13.col.aliter loquitur Bart.in d. l.1.§.diuus Seuerus.ff.de qō.dixit, ꝙ dēt du ci ad banchum,eo tp̄e, quo ceſſauerit dolor tormentorū,ſed ſi reduceretur ad banchum ſtantibus dictis doloribus totū hoc uidereī ſcm̄,& dcm̄ formidine tormentorū, argu.l. qď ait.§.fi.& ď adul.& ſic d.Doct.mire inter ſe ſunt uarii,ſed pn̄t ſaluari,diſtinguēdo hoc mō, v3.ꝙ dcm̄ Bar.procedat,qn̄ eſt certum dolorem ceſſaſſe,uel durare, ſed qn̄ de hoc dubitatur,loquatur Iac.But. quia per diem, & noctem præſumiē ceſſaſſe, & ita intelligo

6 hanc qō,†Sed ponamus,ꝙ tortus confeſſus in tortura,fuit ductus ad tribunal ut ratifi caret,ſed ipſe negauit, qď in tortura confeſ ſus eſt,& an ꝑꝑ hoc debeat relaxari,cū nō confiteatur apud tribunal, uel debeat tantū torqueri,quod apud tribunal dicat illud,qď dixit in tormentis.Bald.dicit, quod poſt ea dem reuocationē remaneat ſemiplena ꝑbō. alleg.

alleg.gl.in l.2.C.de cust.reo.& ideo,nisi reuocans probet cõtrarium, compellit̃ pseuerare in cõfessione,et per repetitionem tormentorum.ad hoc qđ not.Innoc. in c. per inquisitionem de elect.ita dicit Bald. in l. bonæfidei. C.de iureiur.in 3. col. sed idem Bal.in d.l. 2.
7 C.de cust.reo.dicit,† ꝙ qñ quis in cõfessione non perseuerat tacite nel expresse, sed reuocat,& tunc si sunt aliqua indicia facientia ꝓ reuocatione admittitur reuocatio,ut l. 1.§. si qs uero.ff de qõ.si aũt indicia faciunt contra eum non admittitur reuocatio,qa ubicunq; põt quis cogi confiteri,non admittit̃ reuocatio,sed iste põt cogi cõfiteri,ergo fortius põt cogi pseuerare in confessione. ubi aũt nulla indicia apparent ꝓ,uel contra,ut ĩ isto reuocatio confessionis sponte facta, non procedat,nisi error allegetur,& probetur, uel non staret per allegantem,sed staret per iudicem, quo minus probaretur,ut l.de ætate §.fin.ff. de interro.act.facit qđ no.in l.ictus fustium. ff.de infam ita dicit Bal. in d.l.secunda.& est allegans distõ ita debet intelligi, ꝙ ipse not, in l.fi.C.de prob. unde hoc casu posset cogi perseuerare in confessione,per repetitionem torturæ. Et qa supra facta est mentio de confessione habita in tormẽtis,quæro gñaliter, an cõfessus in criminalibus, possit ex sola cõfessione condẽnari,absque aliis probationibus.† Rñdeo tres sunt casus. nam qñq; quis
8 cõfitet̃ in tortura,seu formidine tormẽtorũ, & hoc constet.qñq; qs cõfitet̃ sponte, & hoc constat ẽt,qñq; quis confitetur,& dubitatur an spõte,uel formidine tormentorũ cõfessus sit,qa totius dicit timore tormentorũ se confessum,& iudex illud negat, Primo casu Bal. in d.consil.suo,quod incipit,tres sunt casus, dicit quod qñ quis confitetur in tortura, uel formidine tormentorũ,& hoc constat, & tũc si non præcedunt indicia,non credit̃ cõfessioni,& si post cõfessionem probant̃ indicia, tũc iudex appelationis non debet confessionem sequi,qa illegitima,& cõtra iuris forma fuit extorta.ut legitur,& notat,in l.marius.ff.de qõnibus.Indicia ergo debent pcedere per legitimos testes legitime recipiendos, & examinandos,& enim extra iudicium aliquid dicerẽt sine iuro,fecerẽt indicium,qa deposuerunt non iurati.C.de testi.l.solam.& in l.iurisiuran.& indicia sunt probanda per duos testes,non singulares.C.famil.ercisciund. l.fin. in gl.ita dicit Bald. in d. consil.in isto 1.cap.

Quibus adde quod quocunq; tortura sit illegitima est uerum quod dicit Bal.non so lum si sit illegitima eisdem personis,quæ to queri non poterant.de quibus supradictum fuit plene.in 3.q.princ.dum tractauimus quæ personæ põt tor queri, & quæ non uel respectu causæ,sup qua fuit adhibita tortura, de quo dixi supra in 3.q. princ. ubi hr̃, in qua causa sit hñda tortura,& in quo non.uel quia non formata inquisitione uel accusatione,& ante lit.cont.uel non seruatis aliis,quæ fieri,& seruari debent.pp quæ nõ põt deueniri ad torturam.de qbus plene dcm̃ fuit in 5.qõ.prin.
9 per totum,ubi uide, † nam ex tali confessione extorta per torturam illegitimam non poterit deueniri ad cõdemnationem ẽt si fuisset millies ratificata,cum non ualeat,ut dictum fuit in d.5.q.prin.in uer.sed ponamus, quod qs est minus legitime tortus,&c.Si autẽ confessio fuit extorta per legitimam torturam, tunc ad hoc,ut ex ipsa possit deueniri ad condemnationem,est opus, ut in ea fuerit pseueratum,& sic,qa fuerit ratificata legitimo modo,prout superius in hac q.dcm̃ est Item est opus,ut certa sit,& specialis nõ uaga,& gñalis.& cõstet de facto,puta,in furto.de reb.sub tractis.ita dicit Bal. in d.authen.sed nouo iure.in uer.sed pone, ꝙ qs cõfitet̃, ꝑ l in rebus. § illud.ff. ad Trebel. & Pau.de Cast. in d.authen.sed nouo iure.& Are.in tract. malef. in gl.in uerbo, & uestem cœlestem.in 7. col. in
10 uer.quid si quis cõfitetur.ubi ẽt dicit, † ꝙ iudex debet esse bene cautus,ne damnet aĩam, & corpus,qñ for cõfitet̃ maria,& montes, & plura furta cõmisisse, ꝙ uelit dicta furta alibi commissa,& hic qualificare,& uerificare mittendo nuncium ad hñdum informationẽ ꝓ ueritate,& ad reperiẽdũ dicta furta,ita ꝙ appareat, q̃ distraxerit,& q̃ pignorauerit,& quę penes se, uel aliũ habeat, alias sæpe innocẽtẽ cõdemnaret,q metu tormentorũ,multa non uera cõfitent̃,cõtra.l.absentem.ff.de pę & uide ad hoc ẽt ꝑ Ioã.And.in addi.Spec.in tit.de sen.in uer.titius fuit cõfessus,& Gãd.in trac. malef.in rub.qualr̃ fiat accus.& Ang. in l.1. C.de cõfess.q dicit, ꝙ si qs cõfitetur occidisse hoĩem,q uiuus apparet ꝙ cõfessio non tenet neq; ligat confitentẽ,ut l.inde neratius. §.fi. cum l.seq.ff ad l.Aquil.si aut cõstet hoĩem occisum,tñ nescit̃ à quo,tũc cõfessio ligat, ibi.
11 † Sed qd si non apparet,nec uiuus,nec mortuus,exẽplũ,cõfitet̃ qs se duos,uel tres mercatores

tores occidisse incognitos, & eos precisse in flumē, nec corpora reperiunī, an illa cōfesio erit sufficiens ad cōdēnationem, dicit ipse vē ꝙ nō, ex quo nō apparet, saltē corpora intesempta. sed dicit ꝙ cōtrariū fuit determinatū Perusii ꝑ egregium d. Nic de Torellis. ibi præsidentem. & dicit ꝙ bene fecit, ex quo inquisiti erat malæ famæ, & cōdōnis, & erat robatores, & stabant iuxta clanas, ita quod in illud flumē habiliter potuerunt corpore pro iecisse, si aūt aūt esse uerisimile, ꝑꝑ distātiam loci, uel ꝑꝑ bonam famam inquisiti, non crederem de iure, ex tali confessione, quem esse dānandū, nec debet ultra cōfessum iudex incontinenti punire, & cōfessioni credere ut d. l. si qs ultro. §. diuus. ff. de qō. ita dicit Ang. in l. certū. ff. de cōfes. damnat illū do. Nic. de Torrel. præsidente Perusii, ꝙ ꝑ illas confessiones gñales, condemnauit illos inquisitos, cū non cōstaret de rebus subtractis. & de corporibus mortuis. & hoc idē cōfirmat in addi. S pec. Bald. in titu. de sen. in 18. col. qui dicit.

12 † ꝙ si qs cōfitet se hominem occidisse, & corpus precisse in mare, ꝙ cū nō constet de corpore mortuo, ille nō pōt ex hoc cōdemnari, nisi saltem probetur illum per famā esse mortuum, sed do. Aug. de Ari. in add. dicti tract. malef. in d. uers. qd si qs cōfitet dicit, ꝙ iudex semꝑ debet facere, ꝙ cōstet de delicto perpetrato, & rebus subtractis, ēt si fur, & reus esset malæ famę, ꝑ d. §. itē illud. in l. 1. ff. ad Syl la. & ita uī ipse uelle in d. tract. super eo. uerbo, fama pub. circa fi. additionis, ad uer. post quā aliqs fuit captus, & incarceratus, &c. Et ita ego approbo, ꝙ si nō cōstat de delicto, & corpore, in quo dr factū delictum iudex, ex cōfessione, nō procedat ad condemnationē, maxime corporalem, ꝑ prædicta, & per ea q̄ dicta sunt supra 4. q. princ. supra de tortura. & uer. itē no. ꝙ nunq̄, &c. ubi fuit dictum ꝙ non est deueniendū ad torturā, nisi cōstet de delicto, ergo multominus ad condēnationē.

13 † Quinimò ēt si constaret de delicto, puto esse aduertendū, qd iudex non deueniat ad condemnationē, ex cōfessione, ēt legitimeextorta per torturam, esto ēt ꝙ sit ratificata; sed uelit anteq̄ procedat ad condemnationē uerificare, inquantū pōt dictam confessionē saltem ꝑ aliqua uerisimilia, quia multa dñr nō uera. & ratificanē ēt ꝑꝑ timorē torturæ, ꝑ ea quæ hñr in l. 1. §. qōni. ff. de qō. & fuit dictū supra in princ. huius 6. q prin. Ego. n. ui di, & audiui, aliquos fuisse ex tali cōfessionē iniuste ex inaduertētia. uel sęuitia officialiū condēnatos, & morte traditos, q non aliter perq̄sita ueritate processerūt ad condēnationē & executionē ex sola cōfessione, non verificādo aliter factū, & qd fuerint iniuste dānati, fuit detectū ex postea, qa fuerunt capti. alii ex postea, q talia delicta cōmiserant, ex quo fuit declaratū illos fuisse iniuste dānatos. unde sit bene cauens iudex, saltē, ut excusare se possit in foro poli, ut uelit prius uerificare factū ex aliquo certo signo. v. g. si fuit aliqd subtractum, q̄raē post confessionem, quid cōfessus fecerit de re subtracta. & si dicit se uendidisse, uel pignorasse alicui exploreē ab his, q̄bus dicit uēdidisse, uel pignorasse, an sit uerū, & his similia fiant, & nūc est de facto, in hac inclyta ciuitate Senensi, in nostro ꝓtorio in quo detineē unus, occasione homicidii de nocte commissi, & ille qñque fatetur, & qñque negat, tñ ultimo persistit in cōfessione, propter timorem torturæ, cuius est nimium pauidus, & dicit se posuisse ensem cū quo interfecit, modo in uno loco, & modo in alio, ꝙ tñ adhuc non pōt ex aliquo signo clare innotescere iudici maleficiorū, qd iste uere fateaē certe malefacere, & ita sibi dixi, si ex sola cōfessione, ipm cōdēnaret, nisi aliter dictā cōfessionē, cū aliquo uero signo uerificaret.

14 Secundo casu qñ † quis confitetur sponte, & hoc cōstat, tunc ſm Bald. in d. consi. statur suæ confessioni, l. qui sententiam. C. de pœn. nisi indicia probabilia, & uerisimilia, uel ipsa innocētiæ substantia, in contrarium appareat, ut ff. de quęstio. l. 1. §. si qs ultro, & isto casu. si quis reuocet cōfessionem, & coram iudice appellationis detegat innocentiam debet liberari, ut not. ff. de app. l. creditor §. iussus. & C. de erro. aduo. l. fin. & C. quo. ap. non re. l. 1. per Cy. Bar. aūt in l. 1 §. diuus Seuerus. ff. de quæst. dicit, & ēt gl. ibi ꝙ talis cōfessio sufficit ad condemnandū, ut l. fi. cōfessus. ff. de cust. reo. d. l. qui snīam Bal tñ in d. l. 1. C. de confes. dicit in 5. col. super hoc membro, distinguēdo, ꝙ aut cōfitetur uerū, aut falsum, aut dubitaē. Primo casu dicta confessio nocet cōfitenti, & ei staē, nisi esset talis cōfessio, quæ posset interpretari in bonā partē, c. cū dilecto. de accus. Secūdo casu, non est standū, qa talis confessio est contra naturā ueri ut l. 1. §. si qs ultro. ff. de quæst. & l. non tm̄. ff. de ap.

15 † Tertio casu, qñ dubitatur, dic ꝙ præsu-

præsumitur spontanea. primo, quia nemo p̄-
sumitur ita fatuus, ꝙ mentiatur, in seipsum
secundo, quia cōfitetur præstito iuro de ue-
ritate dicenda, & sic ipse confitetur ex cōsciā
perpetrati sceleris. tertio, quia hr̄ pro uerita
te, ita dixit Bald. ibi. Eo tn̄ casu, quo confes-
sionē falsam non nocere dictū est, intelligo,
si sit reuocata eius snīa, & probatum de in-
nocentia. Si aūt est lata sententia, & foret ap
pellatum, tunc ēt in causa appellationis pos
set de innocentia deduci, & ꝓbati, & debebit
solui. si ꝓbata fuerit, ut ff de app. l. creditor.
§. iussus. & C. de erro. aduo l. fin. & ita uoluit
Bal. in d. cons. res sunt casus. Si autē non esset
appellatum, & iudici constaret de innocētia
cōdēnati, & tunc ante executionem factam,
& hēt locum d. §. si quis ultro. quia debet re-
ferri principi ꝓ liberatione cōdemnati, & in
terim debebit supersederi. si uero esset facta
executio, anteq̄ d̄ innocētia cōstiterit, & tūc
snīa, & executio fuit iusta, sed per ipsam nō
liberat̄ uerus delinquens casus est in l q ser-
16 uum. in prin. ff. de itine. actuque priua. & te
net Bald. in l. 2. C. qb. res iud. non no. †Tertio
uero casu principali, qn̄ dubitatur, an spon-
te, uel formidine tormentorum. quis confes
sus fuerit, ut puta q̄ confessus dicit se cōfes
sum formidine tormentorum, sed iudex di-
cit sponte, & idem dicit tabellio, & sic est du
bia ꝓ negationē, tunc Bal. in d. l. 1. C. de cōf.
dicit ꝙ si quidē nulla fuerunt adhibita tor-
menta, & imputet sibi cōfitēs, quasi dicat, p̄-
sumit̄ spōtanes, si uero fuerunt adhibita, uel
pcesserūt terribiles minæ, uel minaces iactā
tiæ, & tūc p̄sumit̄ metus, nisi esset talis male
factor, cui iudex dēt imminere, tanq̄ terribi
lis, qa potius tūc est p̄sumendū contra confi-
tērem, q̄ contra iudicē. ita intelli quod not.
Bat. in l. de pupillo. §. si qs ipsi prætori. ff. de
noui ope. nunt. & sic cum duæ p̄sumptiones
possint esse, una ꝙ per metum alia ex cōsciā
criminis, præsumā potius ex conscientia. qd̄
est notandum s̄m eum. Ad q̄ ēt facit qd̄ di-
cit Bart. in l. si qs in hoc genus. C de ep. sc. &
cle. ꝙ q̄uis sit carceratus, tn̄ eius cō fessio nō
p̄sumit̄ facta per metum, qa iudex non dr̄ in
ferre metum, ut not. Arch. 15. q. 6. si sacerdo
tib quia præsumit̄ pro iudice ut l. 3. C. d̄ off.
17 ci. ubi est rex, notabilis. †Item dicit ꝙ ꝓbato
metu, uel tortura, est quasi impossibile ꝓba-
re, ꝙ sponte fuerit confessus. per no ꝓ Inno.
in c. super hoc de renun. s̄m Bald. Item dixit

idēm Bal. in l. nouissime. in fi. principii. ff. qd̄
fal. tut. au. ꝙ licet quis sit relaxarus per cu-
riam, tn̄ semper præsumitur metus instare,
ne iterum compellat, quod est menti tenen
dum s̄m eum. Bald. ipse uero in d. cons. tres
sunt casus. in quo mēbro dicit, ꝙ si quidē co
rā iudice appellationis probat̄ delictū, debet
sequi cōdēnatio, si aūt dato termino utrique
parti, non probat̄ delictum, tunc quia cōiter
tales confessiones, consueuerunt per assesso
res, & p̄tātem per tormenta cōiter extorque
ri forte per locum a cōiter accidentib. debet
præsumi formidine tormentorum, ad hoc fa
cit qd̄ no. Cyn. & clarius Iaco. Burr. in l. 2. C.
qd̄ metus cau. & ibi multum assessores re-
prehendunt̄, qa faciunt, scribi, quod fuit spō
te confessus. Item ratio nālis hoc dictat, quia
nemo uitam suā odio hēt, se non chi se impi-
cha per la gola, nō ē uerisimile, quod existēs
in forria iudicis sponte confiteat̄, sufficit. n.
terror eorum qui minacē feruorem ponunt.
18 †Et sola ergo confessione reuocata, & dato
termino ad probandum hincinde, & malefi
cio nō probato, nō credo ꝙ iudex possit fun
dare condenationē, maxime s̄m gl. q̄ dicit, ꝙ
soli nude confessioni non credit̄, ut no. C. de
cust. re. l. 2. alias parū prodesse ēt ignorantib.
appellare, quia durum est ꝓbare torturam.
q̄ fit in camera iudicū, nec assumunt̄ testes
quorū dicta possent hri, sicut docet experien
tia; & sic lex quæ permittit appellare confes
so, esset ludibrio, ita dicit Bal. in d. cōs. Petr.
uero de Anch. in consil. suo 24. quod incipit
uisa inquisitione formata contra Philippum
de Mantua, &c. referendo consiliū prædictū
dicit, ꝙ ad prædicta faciunt notata ꝓ Bald.
in l nouissime. ff. ꝙ fal. tu. au. post Cy. ubi di
cit ꝙ semper præsumit̄ in officiali metus. &
terror ab eo inferri. s. per impressionē. C. qd̄
met. cau Et licet quis sit relaxatus, tn̄ semper
metus instare ur̄, ne iterum capiat̄, & talis re
cte pōt dici metus continuatus ut c. 1, quod
met. cau. & idem dicendum est in iudice cu
ius metus posito in carcere pro crimine. sem
per istar ad torturā, qa familiā, & alia instrā
semper in prōptu hēt, ita ꝙ potentia nocen
di, & torquēdi in habitu, idē operatur, ꝙ po
tentia in actu. ut c. nō solū. de ap. in 6. & l. la
beo. de statu homi. & hēt hoc in se æquitatē,
nam si nimiam reuerentiam tormentorum
cōtrahentēr metimur, ut l. 1. §. q̄ onerādæ. ff.
quarū re. act. non da. & 22. q. 3. unusquisque.
multo

multomagis nimia tormentorũ. formido q̃ formidinem iustat reddit cõis uulgi opi quę hẽt ꝙ officiales consueuerunt captos, & inq̃sitos de crimine ꝑtermissa iuris, & grauitate torquere. ad hoc qđ not. ꝑ Bar. ff. de no. ope.
19 nunt. l. de pupillo. §. si qs ipsi prętori. †Itẽ nuda cõfessio, nõ sufficeret in ciuilibus ad obligandũ. l. cum de indebito. ff. de probõ. & c. si cautio. extra de fide instr. multominus in criminalibus, ubi agit̃ de salute hoĩs. nec est uerisimile, ꝙ quis ultro cõfiteat̃ illud qđ uitã adimat, uel statutum eius uel famã minuat. abhorret. n. hoc nã quod seruari desiderat, mortem aũt, & perniciem, ut ait Boetius, euitat. Confessionẽ ergo nõ uerisimilẽ, & spõte factã non debet iudex admittere. nisi alia suffragenẽ adminicula. ut no. in c. quia uerisimile. de præsump. & sic cõfessio contra naturã non ualet, ut in c. fi. de confe. & c. nos in quẽquã 2. q. 1. nec confessio cõtra ꝑsumptionẽ, quæ est ſm naturã. s. seipsum cõseruare mor
20 temque, & perniciẽ euitare. †Remedium ergo est ꝙ ille qui dr̃ confessus formidinę tormentorũ, cõfessionẽ suam reuocet, ꝑ se, uel per procuratorẽ hñtem ad hoc speciale mandatũ, nec iudex aliter dicto crimine, nõ. probato poterit eum condẽnare, rõnib. supradictis, hæc dicit do. Petr. in d. consil. dicens ẽt ita de facto obtinuisse licet iudices maleficiorũ, difficiles. & rigorosi in admittenda d. reuocatione cõfessionis. se exhibeant, & euoluant ad cõdẽnationem, cũ per inquisitionẽ ꝑcedunt, & credũt uilescere in conspectu hoĩũ, cum aliquẽ absoluunt, contra l. ꝑhñtẽ. ff. de poen. hæc ille. & licet ista uideantur uaria dicta, tñ õia reducuntur ad concordiã. cũ. hac distõne, ꝙ si constat de tortura prẽsumitur confessio meticulosa, hic tũ metus si ꝑcesserunt indicia non infringit cõfessionem. ꝑ dicta in primo mẽbro. Aut nõ constat de tormentis, & tunc ꝑsumit̃ spontanea & istã puto ueritatem. hoc additio, nisi ex consuetudine iudicis. aliud esset dicendũ. per ea q̃ not. Bar. in d. § si quis ipsi prætori. & ita intelligo quod dicit Bald. in d. consi.

Rursus qro † an in criminalibus sufficiat
21 unica tm̃ confessio, uel debeat esse repetita sæpius. hanc q. tangit glo. in l. diuus. Seuerus ff. de qõ. & in l. seruos. C. ad l. Iul. de ui. & in l. 2. C. de cu. re & ꝑ Cyn. Bal. & ꝑ Azo. in sum. C. de cõfes. glo. ẽt ponit in l. 1. C. de confes. & ibi Bald. & per Spec. in tit. de confess. §. 1. uer. & hoc in ciuili. & per Iac. But. in l. 2. C. quod met. cau. uera cõclusio, & cõis, & quasi oĩũ est, ꝙ aut qs in iudicio est spõte cõfessus crimẽ, de quo agitur, & tunc unica tm̃ cõfessio sufficit ad ipsum cõdẽnatum text. est, & ibi gl. & in l. seruos. C. ad l. Iul. de ui. & l. q sniam & l. cum reis. C. de poen. & l. si quis in hac genus. C. de epis. & cler. Aut confessus est in tormentis, & formidinę tormentorũ, & tũc, qa illa confessio cõiter fit extra locũ iudicii, non sufficit ad cõdẽnandum, sed est iterũ repetenda apud tribunal in forma iudicii, & forte corã testibus, & iste est intellectus l. 2. C. de cust. reo. & istã distõnẽ posuit Azo. in sum. C. de cõfess. licet in l. 1. C. de cõf. aliter loquat̃ in appara. & hanc sentit glo. in d. §. diuus. & Spec. tenet in d. uer. & hoc in ciuili. & Odo.
22 Cyn. & Bal. in d. l. 2. C. de cust. reo. †Cauti tñ assessores in arduis negociis semper repetũt confessionẽ apud acta ꝙ spõte cõfessus fuerit q̃uis ẽt ꝑcesserit tortura. ita dicit Bald. in d. l. 2. C. de cust. reo. & qđ supradictã conclusionem tenet Bart. & Gand. qui dñt idem de cõsuetudine obseruari, & allegant qđ no. in l. seruos C. ad l. Iul. de ui. hæc dicit Bal. in d. l. 2. dicens ẽt, quod aliqñ in confessione ꝑseuerat per expressam confessionem factã apud acta. & non est dubium ꝙ talis confessus, ex sola confessione põt damnari, ſm oẽs. Qñque in confessione perseueratur tacite, quia non reuocatur. confessio, & tunc, aut emanauit spõte, & sufficit aut metu tormentorum & non sufficit imo repetenda est confessio, imo assessores, ut non stetur in dubio isto, faciunt scribi, qũo reus fuit sponte confessus, & quasi, ut plurimũ, ista cõfessio est falsa. Qñque in confessione non perseueratur tacite, uel expresse, sed reuocatur cõfessio, & tũc si quidem sunt aliqua indicia facientia pro reuocatione, & admittit̃ reuocatio, sed põt cogi cõfiteri, ergo fortius cogi põt perseuerare in cõfessione si aũt nulla indicia apparẽt ꝑ uel cõtra ut, ꝙ ista reuocatio sponte facta non procedat, nisi error allegetur, & probaretur, uel staret per iudicem non per allegãtem quo minus probaret ut l. de ętate. §. fi. ff. de interro acti. facit qđ not. in l. ictus fustiũ,
23 ff. de infam † Confessionem autem suam, qs põt interpretari, exponendo, non perimere in totũ. c. cũ dilecti. de acc. hæc Bal. in d. l. 2. sed glo. in d. l. 2. & quidam sui sequaces, ut fuit Fran. Accur. dñt ꝙ siue spõte, siue ꝑ tormenta

mēta qs cōfessus fuerit non est adhuc puniē dus, nisi pseueraret. & hoc pbār p rex. d. l. 2. qui gnāliter loquitur, ergo gnāliter est intel ligendus ff. de le. prest. l. 1. §. gnāliter. & l. de precio. ff. de publ. & pro quorum snīa facit. C. ad l. Iul de ui. l. seruos. ubi dicit confessio nibus. in plurali, sed tu teneas qđ supra con clusum, est q̄ est cōis opinio. Sed ponamus quod qs est cōfessus p torturā, & in ea perse uerauit, ratificādo apud acta, & cōfirēdo, an liceat notario scribere, uel iudici pcipere ei, ꝙ scribat, ꝙ cōfessus fuit spōte sup hac qst. Inn in c. sup hoc de renunc. ut refert Bal. in l. fi. quis in hoc genus. C. de epis. & cle. dicit, qđ pbata tortura est quasi impossibile pro bari cōfessionē sponte factā, & in d l. 2. C. de cust. reo. dicit ꝙ talis scriptura ut plurimum
24 est falsa. Iac. Butr. in l. 2. C. qđ met. cau. † di cit ꝙ iudex, & notarius male faciūt, in actis apponere, ꝙ ille q tortus est sponte cōfessus sit, & talis scriptura est falsa Bart. in l. 1. §. si quis ultro. deqō. ff. in fi. dicit ꝙ si cōfessus est reus in actu torturæ, non debet dicere nota rius, ꝙ spōte, secus si postea cōfessus sit. Bal. ī l. 1. in 5. col. C. de cōfes. dicit ꝙ notarius nō ī cidit in falsum, primo quia uidit, & audiuit hoc, & nō uidit, & audiuit contrariū psertim tūc, unde de hoc nō posset cōficere instrm̄, ut l. hac cōsultissima C. q te fa. po. Itē qa nāli ra tione debet credere ꝙ ille cōfiteat p p cōsciē tiā perpetrati criminis. Item ēt iudex excusa tur, quia non fuit tortus ad hoc pcise, ꝙ con fiteret, sed ut uerū diceret, & ideo cū nō fue rit tortus ad hoc signāter, & specifice, sequit ꝙ teneē cōfessionis, non est oīno tormenta rius, sed sm quid est liber, & intentio iudicis fuit, & esse debuit, ꝙ si confiteretur quia ue rū, non quia tortus. Itē qa sic se habet gnā lis consuetudo, quæ excusat, & qa bonos ze lo. unde in psalmo, zelaui cōtra iniquos, pacē peccatorū, uidēs. ita dicit ipse ibi Are. aūt in tract. malef. in gl. in uerbo, cōparuerunt in. q siti, & cōfitent totum. in uer. unū nō omit tas. dicis qđ Ang. & Ioan. de Imol. in l. q in
25 aliena. §. fi. ff. de acq. hæred. † dicunt, ꝙ aut reus fuit tortus nō præcedentibus indiciis uel nō sufficientibus, & tunc ēt si perseueret in cōfessione, non pōt scribi, ꝙ spōte fuerit cōfessus, & notarius scribēs scribet falsum, si sciret cū tortū non pcedentibus indiciis, & ideo dñt cautela est, ꝙ notarii maleficiorum retineant extra palatium ne habeāt notitiā tormentorū, & sic pñt scribere confessiones tanq̄ spontaneas. sed tu aduertas de Are. ꝙ ex hoc nō euitaret falsum iudex q scribi fe cit, q hac sciebat. Si aūt iuste pcesserunt tor menta, tunc rite, & iuste pōt scribi, ꝙ sponte fuit cōfessus, dūmodo inter tormēta, & cōfes sionē, aliud commodū interuallum interue niat, qđ arbitrio bonis iudicis relinquitur, ut no. in l. 3. §. diuus Seuerus, & ibi Bart. ff. de qō. Bald. ēt in l. 1. C. de cōfes. in 1 col. dicit, ꝙ gnālis cōsuetudo excusat notariū, & iudi cē a falso, qñ scribunt. talis est cōfessus spōte & uide ēt ad hoc do. Catal. in tract. synd. q. 215. ubi satis bene loquitur, qñ adhibita est tortura, an iudex pōt scribi facere, ꝙ sponte fuit cōfessus. do. Vitalis in suo tract. clausula tum, sup clausula nō, ui nō metu in §. de me tu tormētorū. in 4 col. tāgit hāc q. & dicit. ꝙ si notarius scripsit. ꝙ cōfessus fuit sponte, ue rum esse, non uř, p p hoc uř falsum scripsisse pro hoc uř tex. in d. l. 1. §. si quis ultro. ff. de qō. ibi est tex. si quis ultro, &c. & sequitur ibi in lrā. cū tormentis, &c. cōstiterit, & sic dř sponte cōfessus ille q est cōfessus in tormen tis, & sm hoc debemus exponere. constite-
26 rit. i. de confessione illius serui. † Et si dicis, quō dř sponte confessus cum dicatur p tor menta, dicas ideo, quia perseuerauit in con fessione, ut d. §. diuus Seuerus, & l. 2. C. de cust. reo. uel ēt si cōfessus est in actu torturæ, q̄uis notarius scripserit, sponte cōfessus est. Nec obst. uerbū cōstiterit, positū in d. §. si qs ultro, quia exponitur, constiterit. s. de inno centia, & sic non refert se ad cōfessionē sed ad serui innocentiā, ut ibi patet, & no. bene, dicit ibi Bart. mihi aūt cū reuerentia tanto rum do. uř super hoc, sit distinguendū dicen do, ꝙ aut nulla pcesserunt tormenta ipsam cōfessionem aut pcesserūt. Primo casu nulli dubium. ꝙ uterq; iudex. s. & notarius recte scribit in actis, ꝙ spōte cōfessus est per d. §. si qs ultro. in prin. & l. 2. C. quo ap. nō re. si ue ro pcesserunt tormēta, & tūc aut ipsa tormē ta illata fuerūt nullis pcedentibus indiciis,
27 saltē legitimis, aut ipsis pcedentibus † Pri mo casu, q ailla tortura fuit, iniusta, & iudex q hūc torsit iniuste, & inique fecit, illa cōfes sio uigore inique torturæ facta, ēt si mrlies, ratificaret. & dicat sponte facta, nunq̄ psumi tur sponte, sed p uiolentiā tormentorū facta & nihil ualet casus est in l. pen. ff. de quæst. & hoc casu si notarius scit illam torturā esse fa

ctā nō debet scribere ꝙ sponte fuit cōfessus, & si scribit, puto ꝙ tā iudex, q mādauit, q̃ ipse notarius inciderit falsum. l. q testm̃. ff. de fal. & l. 2. C. de fi. instr. cū si. si uero notarius ignoraret torturam iniustam, tunc dicta pęna non teneret, quia falsum absq; dolo non committit. l. nec exemplū, & l. maiorē. in fi. C. de fal. iudex tñ semp̄ tenetur, quia mandauit scienter scribi falsum, licet ignoranti, & in eo, in dubio p̄sumit scientia iuris. l. 2. ff. qđ quisque iu

28 † Secundo uero casu, qñ tortura fuit iniusta, & p̄cedentibus legitimis indiciis habita, & tūc imminētibus tormentis cōfessio in eis facta scribitur, mandante iudice, ꝙ sponte fuit cōfessus, tunc uterq; tā iudex q̃ notarius malefaciunt, & punit, ut supra aut postea. & tunc aut notarius sciuit torturam, aut gn. rauit, si sciuit, & tunc aut instātibus doloribus torturæ hoc fit, qa statim ꝙ depositus est de tortura, uel parū post tortus cōfitet, & non licet scribere ꝙ spōte. malefaciūt iudex, & notarius, p̄ no. per Iac. But. in d. l. 2. C. qđ met cau. & l 2. C. de cu. re. & supra dixi Si uero tranlacto debito t p̄e, & spacio intermedio, ille tortus cōfitet, & tūc licet scribere spōte, & ita seruat consuetudo. Si uero notarius ignorauit torturā, tūc nunq̃ ipse tenet licet scribat spōte cōfessum, & ita intelligo qđ not Bald. in d. l. 1. C. de cōfes. Et ideo iudices debēt cauere, ꝙ tormēta nō uideant, neq. audiant per notariū maleficiorum, qa forsitā recusaret scribere spōte cōfessum, & hoc ēt uoluit ibi Bald. Vltimo no. circa hanc prin q q̄ est de effectu torturæ, ꝙ qñ tortura fit in casu non permisso, uitiatur solū actus torturæ, cum suis dependentibus, non aūt reliquus processus rite factus, ut l. 1. C. de quæst. & ibi per Bal. in l. milites. in fi. eo. tit.

29 † Postremo quæro an in causa criminali, ex sola confessione, absque alio processu, & sñia, fiat executio. Inn. in c. q̄renti de off. de leg. dicit ꝙ non. Sed ipse idem tenuit contrarium in c. qualiter, & qñ el 2. de acc. & pro ista parte est casus in c. Romana. de app. lib. 6. Dic aut quis, confitet metu tormentorū, & hñt locum primo loco dicta, quia requiritur perseuerantia, & processus. lii. cont. ut supra dictum est in s. prin. torturæ. aut cōfitetur sponte, & habet locum secunda opi. Inn. in d. c. qualiter, & qñ. & uide quod no. per gl in c. ex literis, de diuot. sub uerbo, admonitus, & uide Bar. in l 1. in fi. de cu. re. ita dicit d. Vitalis in tract. clausularū, super clausula, non ui, non metu. in §. de metu. tormentorum, in uer. fi. Spec. in tit. de confes. in §. 1. in uer. fi. dicit, quod si qs est sponte confessus uel p̄ torturam, & tñ in confessione perseuerauit, ꝙ nihilominus debet cōdemnari l si cōfessus. ff. de cust. reo. & extra de confes. c. cum

30 super de elec. c. p̄ inquisitionē. † ubi dicit qđ nunq̃ quis est in criminali pro cōdēnato hñdus, imo semper est necessaria sñia, ut C. de pœn. auc. sñiam. & C. de cu re. l. si quis reus, & ff. de quæst. l. 1 §. 1. uel l. pen. 2. qō. 2. nos in quenquam. & 24. q. 4. quęsitum. & c illud. Lanfr. Brix. suo commento super c. quoniam contra falsam. de prob super rub. de confes. in 6. col. in uer. quæritur præterea. dicit, qđ Inn. in d. c. per inquisitionem. dicit contra cōfessum de crimine non potest procedi ad cōdemnationem, nulla præcedente accusatione inquisitione uel denunciatione, quia ad hoc ut fiat condemnatio, oportet quod aliquid petatur, uel subsit mā, super qua fundetur cōdemnatio, ita dicit dicere Bald. in l. 2. C. de cōfes. tamen si prædicto casu, inquisitio sequatur confessionem, & sic ordo peruertatur, dicit quod procedi potest quia sñia fieri potest cōtra cōfessum. ex inordinato processu, ut tenet Bart. in d. l. si confessus. ff. de custo. reo. & Bald. in d. l. 1. & Io. An. in d. c. qualiter, & quādo. quod intelligendum, est, s̄m Bart. ubi supra, si cōfessio emanauit principaliter, alias secus. quod etiam sequitur Bar. in d. l. 1.

1 *Iudex indebite aliquem subijciens quæstioni qua pœna debeat puniri.*

2 *Iudex qui dolose et sine causa aliquem torsit, si moriatur, capite plectitur.*

3 *Tortura adhiberi non potest per eum qui non habet merum imperium,*

4 *Tortura ad finem triplicem fieri potest.*

5 *Officiales non debent parere potestati aliquid contra legem intenti*

6 *Familiaris potestatis ponens aliquem ad torturam de mandato ipsius non tenetur.*

7 *Rector cui concessum est arbitrium torquendi aliquem, an possit torquere nullis præcedentibus indiciis.*

8 *Inculpatum de crimine sponte se ingerentem torturæ. an possit potestas licite torquere, si alias ei non liceat de iure.*

9 *Committere nemo potest alicui ut ipsum percutiat, cum nemo sit membrorum suorum dominus.*

Quæstio

Quæstio septima secundæ partis.

SEptima prin.q. est qua pœna puniatur iu
1 dex torquens aliquē † indebite. vř ꝙ dēat puniri pœna capitali,ut est tex. in l.decuriones.C.de q. & ibi hoc dicit Bal. sed tex.in l.nemo carcerē.C.de exac.tri.libr. 10. dicit,ꝙ iudex q indebite torquet, uel carcerat aliquē punit̃ ea pœna punire\~t incarceratus uel tortus pro eo pro quo torquet̃ uel carceratur. Item punitur, quia damnatur ad carceres.s. ad certum tps,f̃m Ang.ibi, sed Bald. in rubr. C.de pœna iud.qui male iud.dicit ꝙ iudex q de facto aliquē torquet,non punit̃ similitudine torturæ.qa non reperit̃ iure cautū, ꝙ tortura alicui imponat̃ pro tortura.sed tenetur iniuriarū,pro motu iudicis,ut ff.de iniu.l.in iuriarū æstimatio,f̃m cū,super hac q.distingue,an tortus morit̃ in tortura,uel ꝑ ꝑ torturā, & tunc an, & qñ & qua pœna teneatur, fuit late dictū supra in 5. q.prin.de tortura.ĩ uer. sed cū dictū sit. Aut nō fuit mortuus, & tūc aut fuit tortus qs iuste,& rite,& ñ teneat̃ aliqua pœna, per l. Gracchus. C. de adulter.
2 † Aut fuit tortus iniuste,uel non rite,& tunc aut torsit dolose,& sine causa,& tenet̃ pœna capitis,ēt si non moriat̃, & eadē pœna tenet̃ si fecit torqueri illū, qui de iure torqueri nō poterat,puta quia decurio uel ancianus, siue prior, durante magīatu,ꝑ d.l.decuriones, & ꝑ l.1.C.de req.re.ubi de hoc per Bal.ꝙ procedit ēt si ptās habet arbitrium,ut no supra in c ueniens,& in c Quintauallis, de iureiuran. Aut sine dolo, & cū causa tñ nō recte,nec rite,& tenet̃ actione iniuriarū, ut ff. de iniu.l. iniuriarū examinatio,& ita intelliguntur,& cōcordant̃ ṗdicta iura,& uide d.in uer sed cū dictū,sit quibus adde, ꝙ qñ quis ut priuatus torquet aliquē punit̃ ea pœna qua punit̃ retinens priuatū carcerē, ut dicit Bal. in l.1. C.
3 de priua. carc.†Et si torsit non priuatus, sed ut iudex tñ non habebat talē iurisdictionē, qa non habebat merū imperiū,sine quo tortura adhiberi non potest,ut no.hr̃ in l.imperiū.ff.de iurisd.om.iud.&ibi ꝑ Guil. & tūc habebat locū d.l. nemo carcerē. licet ēt hoc casu teneatur parti actione iniuriarum per d.l. iniuriarū, & hoc qa tortura est iniuria personalis,si fit sine causa,& iniuste, ut l.nihil. C. de q.Sed quid si ꝑ ꝑ bonum publicū.quis discrete torsit aliquem,puto ꝑ ꝑ sedādū tumultū populi,ut multoties fit, ꝑ ꝑ terrorem alio rū.an teneat̃ in syndicatu Credo ꝙ non arg.
4 no.ꝑ Inn.in c.1.de cōst. † Item no.ꝙ tortura pōt fieri ad triplicem finē,nā qñq; fit ad criminis punitionem,ut l.ictus fusti ū.ff. de inf. exēplū,qñ officialis reperit aliquē in flagranti,nā facit illū ex hoc fustigari,uel aliter torqueri.ut ibi.qñq; fit ad iurisdictionis defensionē,& ista tortura debet esse modica,& tēperata.l.fi.§.fi.ff.de off. eius cui man. est iur. qñq; fit ad criminis inuentionē, ut l.c. 5.ff. de adul.& de hac est mã nostra, & de qua infra late locuti fuimus,& inferius dicet̃. Sed ponamus iudex,aut ptās. q est caput officii, & in quo residet ptās torquēdi, non torquet ipse ꝑ se,sed iussit militibus, & alias officialibus,ut torquerēt aliquē,an si tortura est indebita,teneant̃ ipsi milites,& officiales. Sup hac qō.licet aliquid tetigerim supra in 5.qō. prin.in uer.& aduerte circa ṗdicta, ubi uide, tñ qa nō erat locus suus, sed melius cadebat hic,ideo cū minus ꝑfecte ibi dcm̃ fuerit, dicamus hic ꝑfectius,capiēdo distōnem Dy.in c. ꝙ qs mandato,de regu.iur.in 6 ꝙ aut iussus
5 ptātis est expi esse cōtra legem, aut expi esse f̃m legē,& sic iustus, aut dubitat̃ †Primo casu officiales nō debēt ei parere.imò potius resistere,& si nō resistūt puniuntur,ut q1 potestas mādat in casu illicito, uel torqueri decurionē,uel aliū q de iure torqueri, nō pōt, casus est in l.oēs.C.de decu.lib.16.& l.qm̃.C. de ap.cū si. & superius fuit dictū. & hoc casu.officiales debent,ꝑtestari ptāti,ꝙ hoc nō faciat,& ꝙ ipi cōtradnt,& cōsenrire,& si fiat nō intēdūt,ut colligit̃ ex d.l.qm̃. Secundo casu,parere tenent̃,alias si nō parerent,punirē tnr.ff. si qs iusd nō obtem.l.1.& ff.de re iud. cōtumacia.in prin. Tertio casu officiales nō puniunt̃, si indebite torquēt aliquē qa parere tenentur ar.ff.de iud.l.si qs ex aliena,& ita intelligo l.liber hō.la 2. ff.ad l. Aql. ubi obediētia debita,uel ꝑmissa excusat a delicto,ꝑ quā l.dixit ibi Bal.ꝙ fuit reiectus quidā libellus, q dabat̃ contra quendā officialē ptātis, qui de mandato ptātis, quendā torseat illicite,quia iste excusatur, ratione iussus superioris f̃m eum intelligo tñ dictum suum,in casu in quo officialis debet parere f̃m distinctionem supradictam,& non aliter.Sic ēt intelligo, qđ scripsit Ang.ĩ l. iniuriarū actio.§.
6 si qs eo ff.de iniur.ubi dixit ꝙ miles,aut al.ᵒ de familia rectoris, ponēs aliquē ad torturā de mādato rectoris iuste uel iniuste,nō tenet̃

per illum tex. coniuncta glo. in l. nō vī. §. qui iussu. in glo. magna. ff. de reg. iur. Et ideo dat cautelam, ꝙ rector oblato libello cōtra aliquē de sua familia de aliquo iniuste facto, ꝙ elapso tpe dādi libellos cōtra seipsum faciat reū cōuictum articulari, & ꝓbare ꝙ hoc fecit de mādato rectoris, & hoc ēr rector cōfiteaī, ꝙ fecit ꝓ offō exercēdo. & erit securus uterque, qđ est ualde notandū, intellige tñ ẽm di stōnem prędictā, & nō aliter, uidelicet in casu qñ debet parere. Aduerte ꝙ multoties cōcediī rectori, arbitriū torquendi aliquem, an poterit torquere nō ꝑcedentibus legitimis
7 indiciis. † Rñdeo multi dñt ꝙ sic, sed contrarium est de iure uerius, qa non potest non ꝑcedētibus legitimis indiciis, ut c. quintaualis. & c. ueniēs. de iureiur. & not. in cle. sæpe. de uerb. sig. ita dicit Pau. de Leaz. in cap. grauis, de deposito, & sic ꝑ istud arbitriū nō excusareī rector à pœna si torqueret, non ꝑcedētibus legitimis indiciis. Quid si est datum arbitriū ꝙ possit torquere, nullus ꝑcedērib. indiciis, in aliquo crimine. Dic, ꝙ intelligiī ꝙ debeat torquere arbitrio boni uiri, & moderate. nō si excessit modū dēret puniri arg. l. pen. ff. de arbit. ita dñt qđā, arg. eorum. quæ not. Bart. in l. sed si unius. §. ait pror. ff. de iniur. unde si rector cupit hēre amplā potestatē super maleficiis, & maxime in torquēdo, ꝑut multoties fieri uidi, & cōcedi, siue à gubernatoribus, siue à cōitatibus, sint ciuili, ut bullettinū siue reformatio, sit large, & plene certū, uidelicet torquēdi cū indiciis uel sine, & alte, & basse, & moderate, & immoderate,
8 ꝑut sibi uisum fuerit. † Insuꝑ qđ si ponamus, qđā inculpatus de crimine, ipote ingerit se torturæ, pura dicēdo, ergo nō cōmisi tale delictū, & offero me uelle stare torturæ, ponatis me in tortura, costui è un pazzo. an ptās possit iuste iustū uolētē ponere ad torturā, si alia de iure hoc ei nō liceret. puta quia non ꝑcedūt indicia. Rñdeo ꝙ nō pōt. qa liber homo non est dñs membrorū suorū l. liber homo. ff. ad l. Aql. secundo qa ptās torquendi, est meri imperii, ut l. defensores. C. de defen. ciui. & tenet Guil. de Cun. in l. imperiū. ff. de iurisd. om. iud. sed ea quæ sunt meri imperii, non pñt pacto priuatorū concedi. C. de iurisf.
9 omn. iud. l. priuatorū. † Tertio quia non pōt quis cōmittere alteri, ꝙ ipsum percutiat. l. 1. §. usqueadeo. ff. de iniu. & hoc tenuit Bart. in l. pen. ff. de cōd. ob cau. & in l. interdum. § si furem. & ibi glo. contrarium senserit. ff. de fur. & licet gl. & Bar. loquantur qñ committat se ad torturā priuato, tñ ego idem dico, si committit se iudici, qm̃ ut iudex, in casu ille torquere non pōt, quia hr̃ ut priuatus, qñ quid facit extra terminos iuris l. prohibitū. C. de iure fisci. cum si. Et ꝑpea qñ iudex, in casu ꝑdicto, torqueret aliquē uolentem non excusaretur à pœna per prædicta applicāda fisco, sed excusaretur ab actione iniuriarum & ab ipsius interesse, qm̃ uolenti non fit iniuria. l. 1. §. adeo. & ibi Bar. ff. de iniur. & per Bart. in l. quamuis. in fin. ff. de in ius uocan. Ex deciditur alia q. quæ sæpe occurrit, nam aliquis inculpat aliquem de delicto, & quia non hēt ueras probationes neq; indicia sufficientia ad torturam, dicit dñe ptās, ponaris me, & ipsum ad torturam, multi fatui, ut ita loquar, putant hoc posse, & debere fieri per potestatem, sed per supra proxime dicta est contrarium in persona uolentis, ergo multofortius in persona illius qui nollet.

1 *Reum torquendum nemo debet subtrahere dum locus est torturæ.*

Torturæ si locus sit, desineri personaliter quis poterit.

2 *Tortura facilius adhibetur in maleficijs, occulte factis, quàm in alijs.*

3 *Tortura pro crimine explorando facta, non reddit tortum infamem.*

Præsumptio iuris & de iure dicitur indiciū euidēs.

4 *Suspicio una præsumptionem non inducit, sed plures suspiciones bene inducunt unam præsumptionem.*

5 *Præsumptio illa censetur potior, quæ uero reperitur proximior.*

6 *Iudex in tortura procedere debent quamuis tortus asserat se nihil dicturum.*

7 *Innocens reputatur in contra quam indicia non reperiuntur*

8 *Rei de crimine delati, & si non omnes nec omni tempore possint torqueri, possunt tamen uultu iudicis terreri.*

9 *Quæstio in certis delictis datur ex solis indicijs.*

Quæstio octaua secundæ partis.

Circa octauam partem princ. in qua pollicitus sum colligere, & describere aliqua notanda communia, de indiciis, & tortura.
1 † Et primo not. ꝙ quādo est locus torturæ, non

non licet alicui subtrahere torquendum à tortura, nec facere q̃ ueritas non possit apparere. ut l quicunq;. C. de malef. & mathe. qđ facit cōtra celantem testem, ne testificet in criminali s̄m Bal. ibid Secundo not. q̃ q̃n est locus torturæ q̃s pōt cogi & detineri personalr, ut in c. si clericos. de sen. excom. lib. 6. facit qđ not. Inno. in c. ut famę & c. q̃a cōtingit. de sen. excom. & Bald. in l. nemo. C. de
2 epis. audien. iuxta fin. † Tertio not. q̃ tortura facilius adhibetur in clandestinis, & nocturnis maleficiis, q̃ in aliis d. l. nemo. & ibi Bal. uel in crimine falsi l. sicuti. C. de fal. & in crimine p̄ditionis, & sic in crim. læsæ maiest. l. fallaciter. C. de abol. & in crimine adulterii, & similibus, ut. ff. qui, & à quib. l. p̄spexit. facit. de fur. l. interdum §. q̃ furem. & l. pen. ff. de cōd. ob cau. & ideo in maleficiis de nocte commissis, non requiritur arguta p̄bō. arg. not. in c. in fidei fauore. de hęret. lib. 6. & l. si cū exceptione. §. hæc aūt actio. ff. quod met. cau. & facit C. de iusti. codi. emend. circa medium. & l. 1 §. tria ff. de uen. inspi. & uide oīno infra in uer. fin.
3 † Quarto not. q̃ tortura, quæ fit crimen explorandum, non infamat, siue q̃s torqueaī ut testis siue ut principalis. l. nulla. iuncta gl. C. de infami. Quinto no. q̃ indicium incriminalib⁹, ponit proquodam signo maleficii, sed in ciuilibus ponit̄ p̄ ueritate rei, ut l. fi. C. de fal. her. Sexto no. p̄sumptionem iuris de iure appellari indicium eui dens l. si qui. C. de adul. Septimo no. dr̄iam inter pręsumptionē, & suspicionē. q̃a suspicio stans in suis finibus nunq̄ est causa cōdēnationis, sed p̄sumptio sic, s̄m gl. & Bal. in l.
4 q̃uis. C. de adul. † Octauo not. q̃ ex multis suspicionibus inducit̄ una p̄sumptio, sed una suspicio nō inducit p̄sumptiōnē. facit q̃ no. gl. in l. 2. §. ætas. ff. de excusa. tu. Bal. in auth. si quis. C. de adul. Nono not. q̃ illud, qđ dr̄ semel malus semp̄ p̄sumit̄ malus. intellr̄ in eodem gn̄e mali, & non in diuerso, ut si tractaī de homicidio, & aliq̃s sit homicida, p̄sumaī cōtra ip̄sū, sed si esset adulter, nō p̄sumatur homicida, & his si. l. oēs. §. à Barbaris. ff. de re mil. & p̄ Bal. in l. fi. ff. de hær inst. Decimo no. q̃ dr̄ia est inter suspicionē, & p̄sumptionem, indicium, & argm̄, & adminiculū, ut no Bal. in l. ea q̃dem. C. de acc. 1. & 2. col.
5 † Vndecimo not. q̃ iter p̄sumptiones illa est potior, q̃ uero ur̄ p̄ximior, ut l. eū filiū, dis. finimus. ff. de his q̄ sunt sui ul̄ alie. iur. Itē q̃ posterior pręsumptio tollit priorem. ff. de in integ. rest. l. diuus. pares uero pręsumptiones inuicē se cōfundunt, q̃a nulla uictoria fit a pari. ff. de rit. nup. l. non solum. §. uno, arg. ff. de fideius. gn̄alr̄. uer. sua, & de excu tuto. l. sed & milites. in princ. unde pariter operāīur, & non prępōderat altera alteri, sed remanet factum simplex, ab oī suspicione abstractū si uero essent plures præsūptiones p̄ una, quā alia parte. tunc plures rōnes uincunt unam, si q̄libet p̄ se, est ita bona, sicut illa una q̄ est in contrariū, arg. in auth. de cōsang. & uteri. fra. §. 1. Itē præsumptio uiolēta tollit nō uio
6 lētam. de pręsūptio. c. lr̄as. † Duodecimo not. q̃ licet existens in tormento, dicat iudici se nunq̄ dicturum aliq̄d, tn̄ iudex debet procedere in tortura, alias facile esset unicuiq; uitare tormēta, quoiū dolore forte mutabit sermonem s̄m Pau de Leaz. in c. grauis. de deposito. Decimotertio nota. q̃ sicut pōt torqueri accusator, ita pōt torqueri instigator, & cōsultor l si q̃s. C. ad l. Iul. maiest. Decimo quarto not. qđ accusatur non excusatur calumnia, p̄p̄ quælibet indicia, sed solum p̄p̄ indicia manifesta. ita dicit Bal. in d l. si quis. Decimoquinto no. q̃ ubi tortura est p̄hibita non hēt locū tortura, ēt si præcedunt indicia, dicit Bal. sumendo arg. à cōtrario in l. milites. C. de quæst.
7 † Decimosexto no. q̃ lex habet quemlibet pro innocente, cōtra quē nō pręcedunt indicia, s̄m gl. & Bal. in l. pe. C. eo. Decimoseptimo not. quod licet ex forma legis ul̄ statuti, debeat stari indiciis, quantum ad plenā p̄bōnē, tn̄ semp̄ necesse est, quòd tale indicium p̄betur p̄ duos testes. ita dicit Ang. in authen. de test. imperfe. in fi. in prin. col. 8. ubi ex gl. posita quæ incipit, ualet nā lex. C. dicit stari testō paterno q̄buscunq; indiciis p̄bet, tn̄ ista gl & ille dn̄t q̃ ista indicia debent probari p̄ duos tęstes. Et ideo si statutū dicit, q̃ in maleficiis nocturnis, pro plena probōne habeaī indiciū, q̃ licet unus testis deponat de ueritate. & sic faciat indicium vt l. in bonæfidei. C. de iureiur. & ff. de testi. l. cū probō. & ff. de excu. tuto. l. 2. § ætas. tn̄ ex isto indicio non pōt seq condēnatio, q̃a non est probatum tale indiciū p̄ duos testes. & si tu dicis, q̄d operet̄ statutum, nā si duo testes probarēt de ueritate, sine dubio dr̄et seq condemnatio, sed dic qđ multum operaī. nam si duo erunt testes, q̄ deponant sup̄ aliquo adminiculo indicium faciēte, certe ex tali indi-

cio probato per duos testes, sequitur cōdemnatio, licet nihil deposuerint sup ueritate, per istam gl. ut dicit ibi Ang. Mihi durum uf, quod plus probēt indicia remota, q̄uis propinqua, quę fiūt per unum testem de ueritate, per ea q̄ no.
8 Bart. in l. fi. ff. de qō. † Decimooctauo not. quod licet non oēs nec omni casu liceat torquere tñ pñt terreri, qa uultus iudiciis, in talib. debet apparere terribilis, ut in auth. de mand. princ §. talē uero. sm Bald. in l. 2. C. quo. ap. nō reci. Decimonono no. quod si aliqs probauit indicia, p p q̄ uentū est ad torturā, nō meretur pmiu, qd daī probanti maleficium, quia ista probatio potius est facta offō iudicis inquirentis, q̄ p ipsum delatorem, dixit Bal. in l. in fi. C. pro qui. cau. serui. pro præmi. li. ac
9 † Vigesimo no. quod in certis delictis, cōsiliis, & tractatibus, propter difficultatē probationis peruenit ad torturam, & qnq; ad cōdemnationē, ex solis indiciis, si sunt ita certa, quòd uix negari possint. C. de qō. l. milites. §. oportet. & de excus. tuto. l. 2. p Dyn. ita dicit Bal. in l. qcunque. C. de seruis fug. & uide omnino de hoc supra in hac parte, in uers. 3. not.

1 *Iudex cui relatum est aliquod delictum esse commissum statim ad illud uidēdum mittere debet.*
2 *Miles, seu alius missus per iudicem, seu potestatem ad uidendum excessum, quid facere debeat.*
3 *Potestas informationes ab offenso, uel syndico debet habere de dicto & uicinorum nomina, & testiū, scripta tenere debet.*
4 *Indicia leuia, & leuiora quam ad torquendum sufficiunt ad inquisitionem formandum.*
5 *Iudex ad capturam personalem procedere non debet nisi probibi a informatione, & formata inquisitione.*
6 *Captura personalis quibus concurrentib. fieri possit.*
7 *Iudex detenium de crimine habens præ manibus, qualiter eum uerbo absque tortura interrogare debeat.*
8 *Reus delatus corporaliter puniendus, debet in carceribus publicis detineri, sed si pecuniariter, idonea præstita fide ussire poterit relaxari.*
9 *Iudex examinatis testibus eorum dicta, & processum parte citata publicare debet.*
10 *Iudex indicijs purgatis, interlocutorie debet pronūciare non esse deueniendum ad torturam.*
11 *Iudex neminem debet quæstioni subiicere si ueritatem aliunde p ssit percipere.*
12 *Condemnatio in criminalibus nonnunquā ex probationibus præsumptiuis sequitur neuiuis ueris.*
13 *Iudex ad torturam moderate, & temperate debet procedere.*
14 *Iudex confessio in tortura non dēt statim credere, quinimò ipsum facere dēt perseuerare, & ratificare.*
15 *Iudex aliquem indebite torquens, syndicatus tenetur ad pœnam fisco applicandam.*
16 *Arbitrium torquēdi collatū alicui quod hoc legitimis præcedentibus indicijs fiat debet intelligi.*

Quæstio nona secundæ partis.

Circa nonam, & ultimam partem principalem in qua describitē, quo ordine, & modo, iudex se habere debeat in cognitione maleficiorū, colligēdo quasi oia cōpendio, q in hoc tractatu cōtinenē, & aliqua addendo, dico
1 † quod iudex quam primū ad eius notitiā peruenerit, delictū esse cōmissum, mittat ad uidēdū dcm delictum, ut sibi de eo cōstet, qa anteq̄ cōstat de delicto, nihil pōt fieri, ut dictū fuit supra in 4. q. prin. torturæ, in uer. itē not. quod anteq̄, & de hoc faciat ad cautelā apparere in bastardello, hoc modo uidelicet, die tali, &c. supradictus dñs potestas cū ad suā suæq. curiæ notitiā peruenerit, quod fuit cōmissum tale maleficiū, in tali loco, cōtra talem, &c. & intendat sup eo procedere, ex suo sueq; curiæ offō, per inquisitionem. Ideo cōmisit tali socio militi suo, ut uadat, & se psonaliē conferat ad talem locū præd. ctū, & diligēter se informet, ēt p oculorū inspectionē, de dicto maleficio. &c.
2 † Qui miles dēbet accedere, & uidere psonam offensi, & uulnera seu percussiones, & si est furtū, uel aliud delictū, dēt considerare, & inspicere uñ fur intrauit, & qūo fuit fractum ostiū, & apparentia uestigia, puta, pedes nimis, ueluti, & ceni. debet accipere, mensurā dictorū uestigiorū, ut alias fieri uidi, & oia dēt referri ptāti. q relatio fiē ponaē in bastardello hoc modo, dicta die, supradictus miles socius, iēs, & rediēs, retulit supradicto dño ptāti, & mihi notario iuisse ad dcm locum, & diligenter oia uidisse, & intellexisse, & explorasse, & inuenit hoc, & cae qualē talis erat uulneratus, in tali, & tali loco, &c. & ponaē quidquid uidit, & audiuit. & laudo quod si esset delictū alicuius importātiæ, uidelicet furtū magnę quātitatis, quod ptās ipse postea accedat ad uidēdū locū, & ita qnq; feci, & ab aliis obseruari uidi.
3 † Deinde curet dictus ptās hēre informationē de delicto, ab offenso, uel à syndico, & scribat noia uicinorū

& dome

& domesticorū,atq; suspectorū,& testiū si q sunt, q aliquid uiderint uel audierint, ante iiter scuerint. & postea in eodē bastardello , describat inqsitionem spālem , quo ad dictū maleficium,& gnalē,quo ad psonas , qñ nō hēt certitudinem de psona delinquēte. hoc modo uidelicet.hęc est q̄dā inqsitio q̄ fit.& fieri intendit per supradictum dūm potestatem,cōtra oēs,& singulos hoies, & psonas quæ de anno præsenti 1493.& mense Octobri,dicti in tali loco,&c.commisisse tale delictum uidelicet uulnerasse talem.&c. de qua inqsitione & hr per Ang.in l.si uacantia. C. de bon.uac.lib.10.& per Are in tract malef. in 1. gl.circa princ.de qua hr in l 4.§. mandatis.ff.ad l.Iul.pecul. & sup ista inquisitione examinet omnes testes supradictos , & eorū dicta, & attestatiōnes siliter describat in bastardello,post dictam inqsitionem , nec ad hæc requirit citatio alicuius.& ex dicto ipsorum testium hēt aliqua indicia , ēt leuia contra aliquē,tunc deueniat ad inqsitionem specialem cōtra illum sup illo delicto,de qua inqsitione habes formam per Are. in d. tract. in prin.& p Papiensem in sua practica , in forma inqsitionis,& dicta inqsitio non describa-
4 tur in bastardello , sed in lib. malef.†Et aduerte,q ad formādā inqsitionē,sufficiunt indicia leuia,& leuiora, q ad torquēdū, ut puta diffamatio de tali delicto,ut hr in c. qualiter,& qñ.el 2.de acc & p Are. in d. tract. in gl.in uerbo,fama publica. in prin.ubi ēt dicit. q bonū est, qd' iudex faciat apparere in bastardello, post examinationē pdictā. & pdicta facta fuerūt ad banchū iuris,iudice pro tribunali sedēte. ubi ēt hr quod sine istis indicijs,inqsitio est nulla, si est oppositū, nisi in certis casibus ibi enumeratis.Itē est sciendū q cū istis iudiciis poterit iudex deuenire ad capturā inqsiti uel ingrendi, ut dicit Bal. in l.& si certus.ff.ad Syll. & Salye. in l. nullus.C.de exhi.re. p illum tex. dicit q iudex in maleficiis statim pōt deuenire ad capturā inculpati habita aliquali informatione de maleficio, & malefactore. Sed idē Saly. in l.
5 fi.C.de qō.†vult q anteq̄ in criminalibus iudex deueniat ad capturā debet esse phabita informatio, & formata inqsitio. qd' ego intelligo de supra dicta gnali inqsitione, gnali quo ad psonas.& speciali quo ad delictū, de qua supra dcm fuit,& eodē modo intelligo qd' dicit Bald.in l.cōsentaneū.C.quō , & iudex ubi uult, q in criminali, pōt incipi à captura.& alleg.ca.si clericus.de sen.excom.in 6.ēt nō pcedentibus indiciis, qa non intelligo de indiciis, q̄ sunt talia qualia sufficiant ad inqsitionem. Sed aliquid modetni in l. 1. C.de execu.rei iud. dñt, q tunc demū pōt incipi à captura in criminalibus,qñ delinquēs repertē in crimine uel timet de fuga, & non aliter,ut hr in auth.ut nulli iud.§.siqs uero cōprehensorū coll 9 & in l.aut ptor.§. fi. ff. de his q̄ in frau.cred. Ego aūt sic distingue-
6 iē.†Aut est delictum de quo uenit imponenda pœna corporalis,uel corporis afflictiua, & tūc pōt deueniri capturā pcedentibus tñ aliquibus indiciis,de qbus fuit supradictū , ne inqsitio esse frustratoria quantū ad excusationē,& ita loquit Bal.in d.l si certū & in d. l cōsentaneum.& Saly.in d.l. nullus. Aut est delictum de quo uenit imponenda pœna pecuniaria, & tunc nō pcedentibus aliquibus indiciis saltē leuibus,& q̄ sufficiāt ad inquisitionē,nō poterit deueniri ad capturā . per supradicta. Aut præcedunt aliqua indicia, & tūc pōt deueniri ad capturā ,solū in duobus casibus, uidelicet qñ est repertus in flagāti crimine p tex.in d.§. si quis uero comprehēsorum.& qñ timetur de fuga. per d. § fin l. prętor,sicut ibi dr in ciuili de suspecto de fuga,ut possit capi , in qua tamen captura requiritur aliqualis causæ cognitio.s.ut constet de debito,& suspectione de fuga, ut ēt hr per Ang.in l. nemo carcerem. C de exa-
7 ctō.tri.lib.10.† Item tunc cum iudex hēt inculpatum de crimine prę manibus,& in sua ptāte,debet ipsum interrogare, & examinare uerbo sine tortura. & facit scribere dictū suum per notarium in bastardello, hoc modo uidelicet, à tali die mense Octobri, Ant. cole. detētus per curiam occasione talis maleficii,ut dr,per eum commissi & perpetrati interrogatus,& examinatus per supradictū domi.ptātem,dixit hoc.uidelicet,&c. & hoc faciat plaries,diuersis horis , & tpibus & sēper faciat scribere eius dictū.& uideat iudex an loquatur pauide, & trepide, & de hoc ut faciat apparere in bastardello,ubi notarius debet hoc scribere de mādato iudicis Fm Bar. in d.l.minore.§.tormēta.ff.de qst. nam si iudex ex dictis eius uiderit aliq̄ uariationē uel trepidationē,& pauorē & uultus pallorē.qd' relinquitur iudicis arbitrio,fiet iudicium ad torturam,& de hoc uide plene dictū supra

de indiciis.in 3.q.prin. uer. alia quædam indicia in.6.car.Facta dicta inquisitione speciali, & descripta in li.malef.mittat iudex copiam ad cameram ubi ex forma statutorũ hoc fieri debet. Et deinde faciat inquisitum citari cũ tenore inquisitionis ,put hr̃ p Aret. in d. tract. malefi. in gl.in uerbo.supradictus do. iudex
8 supra sedẽs,&c.† Et si cõparuerit. & cõfessus fuerit,uel si erat detentus iñ dendo similiter cõfessus fuerit.& tũc aut uenit ex delicto im ponenda pœna corporalis,uel corporis afflictiua,& tũc debet ipsum mittere ad carceres publicos,ut ibi detineat. Aut uenit imponẽda pœna pecuniaria, & tũc dato idoneo fide iussore de soluẽdo pœnã ,debebit relaxari,ut not.p Bart.in l 1. ff. de cust. reo. & pœna erat cõdõnalis.quid iudex debet facere uel inquisitus,uide per Aret.in d.tract. in gl. in uerbo.pro qbus Ant. fideiussit, Aut citatus nõ cõparu t.& iũ debet poni in banno, q pœna ad quã uenit condemnãdus, ẽm formam statutorum quæ cõiter sunt in Italia, Et si in termino,in dicto banno assignato, nõ cõparuerit,tũc habebit p cõfesso,& cõdẽnari poterit,ẽm formam statutorũ pdictorũ Si aũt comparuerit,& cõfessus fuerit, tũc iudex faciat,ut est superius dictũ. Si aũt negauerit,& pœna est corporalis, uel corporis afflictiua,& tũc i psum retineat in carceribus, ut superius dictũ est.Si aũt est pecuniaria uel conditionalis,ex supradictis sit instruitus iudex,qd habeat facere circa detentionẽ uel relaxationem.Et tunc cum negauerit debet iudex iterũ testes examinare in forma ualida citata parte ad uidendum iurare testes, quorũ dicta debet ponere in libro maleficiorũ,Et hu us tpe potuerũt testes torqueri,maxime uicini,& domestici qui psumũtur scire facta in uicina,& in domo De hoc tñ,an,& qñ testes torqueri ualeant, uide supra in 4.qõ. princ.in uers. ẽ u aurem. & in uers.secũ autem. Et an debeant præcedere aliqua indicia,& quæ, ut testes torqueri ualeant,uide ibidem.in d.4.quæstio.princ. post princ.in uers.quod aũt dictum est. Et an de indiciis,quæ hr̃ contra testes, debet dari copia,uide ibidem in uers.sed tunc quæro. Et si testis in tortura dixit unum,& extra torturam aliud,cui dicto debeat stari,uide ibidẽ, in uers.item notandum. † Demum examina
9 tis testibus,iudex eorum dicta,& processum publicet, parte citata,Et hoc facto, si uiderit iudex ex dicto testium,uel aliunde ,hr̃e indicia sufficientia ad torturam,q qualia esse debeant,uide supra de indiciis in 3 qõ. princ. tunc citet inquisitum ad torturã, de cuius citationis forma uide supra de tortura,in 5.qõ. prin.uers. 5.iudex aduertere debet,quod an teq̃. Et an de necessitate requirat dicta publicatio testiũ,dixi supra in dicta 5.qõ. prin. in uers.insuper qũo iudex formauit. Et si in dicto termino citationis pdictæ non cõparuerit,ponat iterũ in banno,& eo non cõparente in termino bãni habebit p cõfesso , & conuicto,& poterit condemnari ẽm Bart. in 4.pen.ff.de qõ.& fuit dictum in d. uer. insuper.qũo iudex. Si aũt comparuerit, & petierit copiam indiciorũ.tunc iudex debet dare copiã cũ termino ad opponẽdum, & reprobandũ indicia, in quo termino poterunt reprobari testes,tã circa dicta,q̃ circa personas,
10 & p cõns purgari indicia.† Et si ex hoc erũt purgata indicia non erit deueniendũ ad torturã.Et sup hoc iudex debebit pronunciare, non esse deueniendũ ad torturã. à qua pnũcia non licebit appellare ab eo cuius interesset de iure ciuili,cum sit interlocutio,q̃ reparari põt in diffinitiua.Sed si non erũt purgata indicia,debebit pnunciare esse deueniẽdum ad torturã,à qua pnuncia poterit ap pellari,ẽt de iure ciuili , cum contineat grauamen irreparabile.Et statim facta appellatione,erũt ligatæ manus iudici,absq; alia inhibitione, & hæc oĩa uide supra ,in tortura. in 5.q.prin.in uers. 5.iudex debet aduerte . Si aũt nõ fuit petita copia idiciorũ,uel si petita fuit sed nõ fuit oppositũ, & tũc ex quo nõ fuit sup ipsis discussũ,nõ debebit,ut rebr tũc pnunciari,ut l.de qua re.ff.de iud. arg.à cõtrario sensu.Et eo casu poterit deueniri ad torturã,nõ pnũcia de ueniẽdo ad torturã,tã sisset in rẽ iudicatã,ut qa ab ea non fuit appellatũ uel qa appellans succubuerit in cã appellationis.Et his oibus pactis poterit ad torturam deueniri, & nõ alr, nec alio mõ,nisi in certis casibus spãlibus.in qbus si ne indiciis,& ẽt sine aliis supradictis poterit deueniri ad torturã,de qbus uide supra 5. q. prin.post prin.
11 † Sed anteq̃ iudex ad ipsam torturam deueniat debet aduertere, q ad ipsam nõ deueniat,qñ alias ueritas hr̃i põt,ut fuit dcm supra,in d.q.prin.in uers 6. iudex cõsiderare debet. Et debet hoc facere apparere in actis, q non possendo alr ueritatẽ hr̃e.

deueniat

deuenit ad torturā,ut ibidē fuit dictū, & erit melius,iudicio meo,si hoc iascrat,in pnunciā, ga pnunciat deueniendū esse ad torturā,hoc mō uidelicet die 22.Octobris. 1493. supradictus d.ptās,uisa supradicta inqsitione,& rñsione,cū negatione dicti inquisiti,uisis supradictis testibus,& eorū dictis,& attestationibus, & exceptionibus, & oppositionib.&c. & uiso q aliter ueritas hri nō pt de dicto maleficio,pnunciauit & declarauit deueniendū esse ad torturā cōtra dictū inquisitū,&c.

12 † Itē debet aduertere, q non solū ex ueris pbōnibus,sed,& psumptiuis,pōt qnq; ad cōdemnationē deueniri in criminalibus qd qn fit,uide supra,de indiciis in 4.q.princ. Itē dēt aduertere iudex an sint tales psonæ, q torqueri ualent, qm sunt multæ quæ non pñt torqueri,de qbus fuit dictū supra de tortura,in 4.q.princ.Itē debet aduertere, an sit tales cā, in qua ad torturā deueniri ualeat, ga non in oī cā.ēt criminali fieri pōt,ut fuit dictū supra de tortura in 3.qō.prin per totū. Itē,si erunt psonæ,q torqueri possint,& causa in qua hoc fieri liceat, debet aduertere si sunt p eodē delicto plures torquēdi,à quo incipiat, de quo fuit dictū supra de tortura.in 5.q.prin in uersi an aūt iudex debet aduertere.

13 † Itē multū aduertat,q ad torturā moderate,& temperate, nō ineffrænate deueniat, qd qūo intelligat, fuit dictū in d. 5.q.in uer. 7.aduertat iudex.Et inter alia debet aduertere, ne pcedat eodem modo in torquendo in paruo sicut in magno delicto,ut fuit dictum in dicta 5.q.prin.in uers. nunc cū fecerimus. Et qd si tortus morit in tortura, uide in uer. sed cū dictū sit. & qūo probet aliquē esse tortū,uide ibidē in uers.subnectamus.Itē debet aduertere iudex, ut non repetat torturā sine nouis indiciis,qd qūo intelligat, uide supra ibidem,in uersi.sed ponamus q tortus.Item debet aduertere in examinādo, & interrogādo torquendū qūo debet facere, uide ibidē, in uersi.uideamus modo.Et an possit torquēdū, & tortū interrogare de aliis delictis, de qbus non agit,de quo fuit dictum ibidem,in uersi.qd aūt si qs fuit positus. Itē quid hēat facere iudex si tortus nō uult cōfiteri,& qūo, & cū qua cautela debet ipsum relaxare uide ibidem.in dicta 5.q. princ. in uersi.sed ponamus qd quis.

14 † Itē si reus fuit cōfessus in tortura dēt aduertere iudex,ut non credat illi cōfessioni, sed debet facere ipsum perseuerare, & ratificare.de quo fuit dictū supra,de tortura,in 6.q.prin.& in uersi. & ideo. Et qūo,infra quantū spaciū,& tortura, & in quo loco debeat fieri ista ratificatio, uide ibidem in uersi.sed quæro qūo.& uer.se.Et si cōfessus ī tortura non uult ratificare, qd habeat iudex facere. uide ibidem in uersi. sed ponamus,q tortus. Item si fuit spōte cōfessus sine tortura,uel coacte cū tortura, an ex sola cōfessione,sine aliis pbōnibus,possit deueniri ad cōdemnationem. Et qd si confessione,sine aliis pbōnibus, possit deueniri ad condemnationem.Et qd si cōfessio facta ēt de delictis aliis forte alibi commissis, quid debeat iudex facere in uerificādo dicta delicta, & an illis nō uerificatis.possit deuenire ad cōdemnationē ex sola cōfessione uide optime in d.6.q.princip.in uers.& ga supra facta est mētio. Et an sufficiat unica tm confessio in criminalib. ēt spōte facta.uide ibidē,in uers.rursus quæro. Itē si tortus cōfiteatur per torturā, si postea in illa perseuerat, & illā ratificat ad banchū, an tunc iudex,uel notarius possint scribere, q spōte fuit cōfessus.Et an,& qn hoc faciendo incidāt in falsum,uide ibidē. ī uer.sed ponamus qd qs Item an in criminalibus possit deueniri ad cōdemnationem sine processu, uel ad executionem sine pcessu, & condēnationem ex cōfessione, uide ibidē in uersi. si.

15 † item aduertat iudex, ne aliquē indebite torqueat, ga in syndicatu teneret ad pœnam fisco applicandā,& parti actione, iniuriarū, & ad dāna,& interesse,uide supra in pen.parte prin.in prin.Et an si torsit,licet alias indebite,si fecit ob bonū publicum, forte p p sedandum tumultū,ut alios terreret, an ex cusabitur,uide ibidē,in uers.sed qd si p p.Et an ex iniusta tortura teneant alii officiales ultra ptātem,uide ibidē. in uer. sed ponamus,ubi ēt ponitur cautela.qua tunc debeant officiales in syndicatu.

16 † Itē aduertat iudex cui datum est arbitrium torquēdi, ga intelligitur, q hoc faciat pcedentibus legitimis indiciis. uide ibi in uer.aduerte. Et si arbitrium sit q possit ēt sine indiciis,intelligit tn moderate, & arbitrio boni uiri ut ibidē,in uer. qd si est datum.Vltimo aduertat iudex, q iniuste nō potest torquere etiam uolentē se torqueri.

Explicit utilissimus Tractatus de indiciis,& tortura.Excellentissimi Dom.Francisci Bruni, I. V. D.

TRACTA

TRACTATVS

De indiciis, homicidii ex proposito commissi, & de aliis indiciis homicidii, & furti, ad l. fin. ff. de quæstionibus M. Antonii Blanci Patauini.

SVMMARIVM.

1 Sine accusatore de iure contra reum non proceditur.
2 Quæstio ad instantiam partis haberi debet.
3 Officium iudicis non impartitur nisi petenti.
4 In inquisitione frequenter ad inuestigationem partis proceditur.
5 Per inquisitionem hodie in quocunque casu ex consuetudine proceditur.
6 Iudex ex aliquali informatione procedere potest ad capturam, non ad quæstionem.
7 Iudex ex indicijs urgentibus procedere potest ad quæstionem.
8 Iudex an antequam ei constet de crimine malefactorem, ne fugiat, capere possit.
9 Sententia interlocutoria, quod ad torturam procedatur, appellationem recipiat.
10 Leuia, & grauia indicia qualiter cognoscantur.
11 Iudex ex indicijs urgentibus semel procedere potest ad torturam.
12 Index ex indicijs multum urgentibus potest repetere quæstionem.
13 Index ex indicijs multum urgentibus quoties quæstionem repetere possit.
14 Index cum moderamine debet procedere ad torturam.
15 De delicto iudici constare debet antequam ad inquisitionem procedat.
16 Iudex stare non debet confitenti se hominem occidisse, si de corpore non constat.
17 Assassini (si fateantur hominem occidisse) nec de homine constet, an ex illa confessione puniendi sint.
18 Iudex quomodo, & quando procedere possit ad inquisitionem ex confessione rei si de corpore non constet.
19 Iudex uiso cadauere, ut inquisitionem procedat, quid agere debet.
20 Practica indicium, cadauera inspicientium, & uulnera describentium.
21 Testes examinati in inquisitione generali, ut reo noceant, iterum examinari debent reo citato.
22 Rei citatio non requiritur super speciali inquisitione, & accusatione, si testes examinentur.
23 Testes in inquisitione speciali quare iterum examinare debeant.
24 Reus petere debet copiam indiciorum.
25 Iudex antequam ad quæstionem procedat, tenetur dare reo copiam indiciorum.
26 Reus petens copiam indiciorum an allegare debeat causam, quare illam petat.
27 Reo an danda sint nomina testium cum attestationibus.
28 Reo nomina testium separata à suis attestationibus stante consuetudine dantur.
29 Reo non petenti an danda sit copia indiciorum.
30 Iudicis officium, si miserabiles personas, aut actū pium respicit, etiam non petenti impartiendum est.
31 Ignorantia iuris in damnis euitandis non nocet.
32 Testis, ut indicium faciat, uerisimile deponere debet.
33 Verisimile quid dicatur.
34 Verisimiliora dicuntur illa, quæ magis consonant iuri communi.
35 Confessio uerisimilis facit, ut confitens sine alia probatione capitaliter puniatur.
36 Confessus extra iudicium potest cogi ad perseuerandum in illa confessione, si uerisimilis est.
37 Socio criminis, si uerisimile est eum non mentiri, aliquando creditur.
38 Non uerisimile est species falsitatis.
39 Plura indicia an requirantur, uel unum tantum ad hoc, ut procedi possit ad torturam.
40 Doctrina certa in indicijs, ut ex eis procedatur ad torturam dari non potest.
41 Arbitrium iudicis arbitrium boni uiri interpretatur.
42 Arbitrium iudicis à lege limitatum esse debet.
43 Indicia generalia, & remota an sufficiant ad torturam, sine alijs indicijs.
44 Mala fama cum generali indicio an sufficiat ad torturam.
45 Indicia propinqua, & tangentia negocium faciunt indicium ad torturam.
46 Indicium probari debet per duos testes.
37 Indicium propinquum, & remotum quod dicatur.
48 Maleficium aliter probatur, & aliter probatur indicium.
49 Testis per aliquem ex sensibus tenetur dicti sui reddere rationem.
50 Processus, & testes dati per iudicium reis diuersis nominibus nuncupantur.
51 Indicium est minus quam semiplena probatio.
52 Indicium oriens ex testibus, qui non debebant examinari, facit, quod index solum ad inquisitionem procedere.
53 Homicidium præmeditate, & apensate commissum magis

magis punitur, quam causatum in pura rixa.

54 *Homicidium non præsumitur pensate, nisi qualitas pensamenti probetur.*

55 *Assassinos, et latrones publicos semper præsumitur apostate delinquere.*

56 *Dolus licet in actu delicti præsumantur, non tamen præsumitur prius deliberate reus delictum commisisse.*

57 *Deus solus est scrutator cordium.*

58 *Animus ex qualitate verbi, aut facti præsumitur.*

59 *Intrinseca ex extrinsecis probantur.*

60 *Iudex factum, quòd animum metitur, considerare debet.*

61 *Causæ criminales iuramento ipsius rei non deciduntur.*

62 *Iuramentum non defertur super eo, quod ab animo dependet, si coniecturis probari potest.*

63 *Causæ ciuiles aliter regulantur, quàm criminales.*

64 *Iuramentum purgationis reo an per iudicem deferri possit.*

65 *Infamia an iuramento purgetur.*

66 *Indicium respicit alterum trium temporum.*

67 *Præparationes, & ordinationes faciunt indiciũ ad pensamentum.*

68 *Præparatio, & ordinatio varijs modis demonstratur.*

69 *Præparatoria in adulterio adulterium probant.*

70 *Transitus non solius inducit pensamentum.*

71 *Repertus extra viam publicam habet malam suspicionem contra se.*

72 *Frequentatio viæ facit indicium ad pensamẽtum.*

73 *Frequentans viam (in qua homo mortuus reperitur) præsumitur occisor, si de alio occisore non constet.*

74 *Maleficium ex actuum proportione, & aptitudine præsumitur.*

75 *Via frequentatio in homicidio puro non est indicium sufficiens.*

76 *Viæ frequentatio in homicidio puro non est indicium sufficiens ad torturam, si frequentans est homo bonæ conditionis.*

77 *Intellectus ad Fla. uiuum Patauinum disponens, quòd male auitati teneantur de maleficijs commissis in suis villis.*

78 *Armorum delatio in non solito, nec habenti iustã causam deferendi indiciat ad pensamentum.*

79 *Arma deferens malevolum habet animum.*

80 *Armorum usus regulariter est prohibitus.*

81 *Arma induens præsumitur de rixa, & bello cogitare.*

82 *Arma euaginata deferens præsumitur se præparare ad aggressuram.*

83 *Armorum genus ostendit animum ad occidendũ.*

84 *Mittens iaculum cum ferro præsumitur velle hominem occidere.*

85 *Asportatio bonorum ante homicidium inducit pensamentum.*

86 *Alienatio bonorum inducit malum animum ad delictum committendum.*

87 *Donatio bonorum facit præsumi de malo animo donantis.*

88 *Donans, & postea repertus in possessione rei donatæ præsumitur habuisse malum animum.*

89 *Inimicitia facit præsumi delictum a pensate fuisse commissum.*

90 *Inimicus semper cogitat mala de inimico.*

91 *Inimicitia triplici de causa oritur.*

92 *Iniuria quibus casibus inimicitiam generet.*

93 *Occidens consanguineum, vel affinem meum mihi iniuriam facit.*

94 *Inimicitia capitalis dicitur, quotiescunque offensus directe, vel per obliquum se vindicaret.*

95 *Verberans, pulsans, intrans domum meam mihi iniuriam facit.*

96 *Atrox iniuria grauissimam inimicitiam.*

97 *Bona nostra tollens nos afficit iniuria.*

98 *Detinens uxorem, vel terram contrahit inimicitiam cum domino.*

99 *Inimicitia contrahitur item detentum, & detinentem in vinculis.*

100 *Inimicitia causatur inter expellentem aliquem de domo, & expulsum.*

101 *Diuortium ortum inter maritum, & uxorem causat inimicitiam.*

102 *Non obediens super ori videtur eius inimicus.*

103 *Ex osculo non dato (si de consuetudine dandum est) præsumitur inimicitia.*

104 *Iniuria ex verbis fit, & ex ea inimicitia oritur.*

105 *Minæ faciunt præsumi inimicitiam capitalem, si minatus est mortem.*

106 *Inimicus is dicitur, qui dixit se nociturum si posset.*

106 *Pensamentum inducitur ex verbis, quibus quis dixit non diligere petrum, si petrum interfecit.*

108 *Dicens se inimicum, est inimicus.*

109 *Non loquens, aut non salutans, quem solitus erat salutare præsumitur inimicus.*

110 *Literis fit iniuria, si ad infamiam alicuius scriptæ sint, & ex ipsis inimicitia oritur.*

111 *Damnum famæ dicitur maius damno pecuniario.*

112 *Crudelis est ille, qui famam suam negligit.*

113 *Perdere honorem, statum, & famam, dicitur ciuiliter mori.*

Lin

114 Lis quandoque dicitur signum inimicitiæ.

115 Accusatio criminis capitalis generat capitalem inimicitiam.

116 Accusatio criminis non capitalis etiam generat inimicitiam capitalem.

117 Accusator inimicus appellatur.

118 Causæ status capitales inimicitias generant.

119 Matrimonialis causa quasi status dicitur.

120 Iuramentum in supplementum probationis non defertur in causa matrimoniali.

121 Monachationis causa, & matrimonialis æquiparatur.

122 Filiationis causa ardua appellatur.

123 Famosa si est lis dicitur causa status.

124 Iuramentum necessarium in supplementum probationis non defertur in causa famosa

125 Causa omnium bonorum, uel maioris partis in dubio cis inimicitiam capitalem.

126 Causa magna ciuilis criminalis causa æquiparatur.

127 Capitalis inimicitia non solum concluditur ex morte, uel ex consanguinitate prima, sed etiam ex secundo uidelicet bonorum, uel honoris.

128 Aequiparatio, & similitudo sufficit, ut sit in ea re, de qua agitur, nec requiritur, quòd tota res sit alteri similis.

129 Metus iustus, & legitimus infertur ex timore graui damni in rebus proprijs.

130 Causa leuis, & parua non facit præsumi inimicitiam

131 Contentio rei leuis quandoque maximam inimicitiam parit.

132 Parua res quæ dicatur.

133 Lis finita an præsumatur durare inimicitia.

134 Reconciliatio si non probetur, an semper præsumatur inimicitia.

135 Inimicus reconciliatus, an ut suspectus repellatur, & num 136. cum seq.

136 Causa cessante non cessat effectus iam consumatus.

137 Amicitia, & inimicitia dicuntur passiones mentales quæ animo resinentur.

138 Procurator, uel aduocatus si patrocinium præstiterint contra accusatum, an cum eo contrahatur inimicitia.

139 Procurator & aduocatus dicuntur aduersarij.

140 Aduocatus non causas.

141 Cohabitans cum inimico meo facit præsumi, ut sit meus inimicus

142 Aduocatus ut inimicus dicatur debet aduocare in causa capitali

143 Aduocatus (si interficitur ab eo, côtra quem aduocatus) dicitur pensate interfectus.

144 Iudex an dicatur contrahere inimicitiam cum partibus inter quas iudicat.

145 Iudex debet partes audire, & iustitiam ministrare.

146 Iudex procedens ex inquisitione dicitur subrogari loco accusatoris.

147 Aduersarius meus is dicitur, qui est subrogatus in litem.

148 Appellans facit iniuriam iudici, qui protulit sententiam.

149 Iudex proferens sententiam capitalem dicitur cõtrahere inimicitiam cum reo.

150 Inimicitia an contrahatur inter iudicem, & propinquos iudicati, & occisi.

151 Accusatio nullam inimicitiam inducit.

152 Inimicitia an præsumatur contracta inter testem, qui deposuit contra aliquem in causa capitali, & reum.

153 Testis quando dicatur uoluntarie deposuisse.

155 Testis, qui coacte deposuit, non præsumitur inimicus. & quid econtra, & num. 154

156 Bis deponens contra aliquem in secunda attestatione præsumitur inimicus.

157 Iudex pluries iudicando, an inimicus præsumatur, ut tanquam suspectus repelli possit.

158 Bis testis examinatus si citatur, non inducit timorem subornationis.

159 Probationes angustari non debent.

160 Causa inimicitiæ an sufficiat ad inimicitiam probandam.

161 Reconciliatio an tollat præsumptionem mali animi ex inimicitia.

162 Iudex de recenti reconciliatus tanquam suspectus repellitur.

163 Conuersatio cum inimicis occisi an faciat indiciũ ad pensamentum.

164 Testis conuersans cum inimicis meis non potest esse testis contra me.

165 Offendens mecum cohabitantem dicitur mihi fregisse pacem.

166 Conuersantes uarijs nominibus dicuntur.

167 Particeps qui dicatur.

168 Adherentes qui dicantur.

169 Complices qui dicantur.

170 Cohabitatio parua cum inimicis meis non facit præsumi inimicis.

171 Iuuans inimicos meos mihi dicitur inimicus.

172 Iniuriati propinquitas inducit arg. ad pensamentum.

173 Iniuria facta uni intelligitur facta omnibus de cognatione.

174 Iniuria facta uni, quòd intelligatur facta omnibus de cognatione capitur. s. usque ad quartũ gradũ.

Inimici

175 *Inimicitia an faciat iadicium si de interfectione non constet*
176 *Inimicitia si sit capitalis, uel grauis an faciat indicium. & 177.*
178 *Indi ium unum a delicto remotum non sufficiet ad torturam.*
179 *Minæ indiciant ad pensamentum.*
180 *Minans ex malignitate animi uidetur uerba proferre.*
181 *Factis rebus, & uerbis quis propriam uoluntatē demonstrat.*
182 *Minatus minantem in ea actu de faci li occidere potest.*
183 *Minæ si percussore ignoretur, an indic um ad torturam faciant.*
184 *Pensamentum inducitur ex iactatione, qua quis dixit se posse aliquem in erficere.*
185 *Iactatio indiciat ad torturam.*
186 *Iactatio (si de interfectore non constet) an faciet indicium ad torturam contra iactan.em.*
187 *Iactatio aliquando non nocet considerata quali:ate personæ.*
188 *Modus percutiendi an faciat indicium ad pensamentum.*
189 *Percutiens in capite dicitur habere animum ad occidendum.*
190 *Cerebrum est membrum diuinum.*
191 *Proditore uulnerās indiciatur ad pensamētum.*
192 *Prodere quis dicatur.*
193 *Proditionis crimen committit, qui contra principē uel rempub agit.*
194 *Proditor, & aliquid proditorie factum differunt.*
195 *Vulnerum molitudo et magnitudo demonstrant pensamentum.*
196 *Delictum non capitale ex reiteratione capitale efficitur.*
187 *In pensament o quid debeat attendi.*
198 *Tempus pu: a noctis, inducit ad pensamentum.*
199 *Tempus ad delictum grauandum consideratur.*
200 *Locus aggrauat delictum, & præcogitationem demonstrat.*
201 *Associatio, uel auxilium præstitum post delictum facit præsumi præparamentum.*
202 *Receptatio delinquentis indiciat ad pensamentum.*
203 *Confessio delicti per reum facta quando ei noceat, uel non*
204 *Confessio extraiudicialis an indiciet ad torturā.*
205 *Confessio extraiudicialis facit semiplenam probationem.*
206 *Confessio extraiudicialis per duos testes probari debet.*
207 *Confessio extraiudicialis uerisimilis esse debet.*
208 *Confessio extraiudicialis si in tor ura iterum fatea tur, an al:a ratificatio requiratur.*
209 *Confessio reuocata an sæpium inaic um an noceat.*
210 *Confessio facta parte præsente, an faciat plenam probationem.*
211 *Confessio, & probatio habent diuersam naturam.*
212 *Confessio coram notario facta, uel coram iudice solo, an præiudicet ipsi reo, uel solum ind ciet ad torturam.*
213 *Notarius fisci nomine stipulari potest.*
214 *Confessio coram incompetenti iudice facta an indiciet ad torturam, & num. 215. 216. 217.*
215 *Laici sunt infesti clericis.*
216 *Indicia legitima esse debent.*
218 *Confessio coram iudice incompetenti, cuius iuris dictio prorogari poterat an faciat indicium.*
219 *Confessio ad torturam facta, & reuocata dum ducitur ad ra ificandum, an noceat.*
220 *Variatio in reo indicium facit.*
221 *Confitens in tortura sine in dicijs præcedentibus an puniatur, & ei noceat.*
222 *Reus ex uariatione quoties torqueri debeat.*
223 *Literarum acceptatio an indiciet ad torturam.*
224 *Semiplena probatio in ciuilibus facit indicium in criminalibus.*
225 *Tractatus quid sit.*
226 *Rixa per tractatum facta facit, ut omnes teneantur de occiso.*
227 *Interfectus in rixa si ignoratur quis interfecerit, an omnes teneantur, uel nullus.*
228 *Illicitum omne puniri debet.*
229 *Tractatus ad hoc ut dicatur, quæ requirantur.*
230 *Tractatus præsens, & nil dicens si reperiatur ad delictum, an teneatur de tractatu necne.*
231 *Tractatus ex quibus indicijs præsumitur.*
232 *Secreta conuentio, & locutio habita inter plures faciunt oriri indicium tractatus.*
233 *Rixa secunda uice facta parum post primam indiciat ad pensamentum.*
234 *Aggressio nullis dictis uerbis inducit pensamentum.*
235 *Insultus dicitur motus de loco ad locum.*
236 *Assistentia in delicto facit indicium ad torturā.*
237 *Qui se armat præsum tur de bello cogitare.*
238 *Ducens aliquos uerbis in aliquo loco si interficiatur contra ducentem præsumitur.*
239 *Subijciendus is est torturæ, de quo suspicio cadis uidetur.*
240 *Indicia homicidij ex uarijs causis oriuntur.*
241 *In homicidio spectatur uita imputati.*

Consuetudo

242 *Consuetudo delinquendi facit præsumi contra aliquem.*
243 *Præteritum facit præsumi in præsens.*
244 *Actuum geminatio aper am uoluntatem demonstrat.*
245 *Delinquens per tres uices magis grauatur.*
246 *An solitus delinquere, ex eo indicietur ad torturam.*
247 *Verba dispositionis attendenda sunt.*
248 *Præsumptio minus est quam indicium.*
249 *Malus, & bonus dupliciter consideratur.*
250 *Mala uita sola an indicet ad torturam.*
251 *Præsumptio quo ad indicium genus dicitur.*
252 *Præsumptio plures gradus habet*
253 *Conuersatio malorum facit indicium contra imputatum.*
254 *Malos famulos tenentes habent contra se indicium*
255 *Qualitas personæ an faciat indicium.*
256 *Ex uarijs qualitatib. sæpe delicta committuntur.*
257 *A communiter accidentibus oritur indicium.*
258 *Argumentum a communiter accidentibus ualidũ est in iure.*
259 *Trepidatio, inconstantia, uarietas, uox balbutiens loquella timida pallor indiciant ad torturam, & num. 262.*
Sed unum ex dictis indiciis non sufficit ad torturã, ibi num. 260.
261 *Testis uacillans quæstionatur.*
263 *Variatio circa negocium principale nocet.*
264 *Quis uarius dicatur.*
265 *Mendacium an indiciet ad torturam.*
266 *Mendacium quid sit.*
267 *Assertio rei large dicitur testimonium*
268 *Accusatus potest negare delictum commisisse, & si probetur, quod fecit ad sui defensam.*
269 *Reus circa diuersa potest sibi ipsi contrariari.*
270 *Reus asserens se fecisse ad sui defensionem debet illud probare.*
271 *Non respondens interrogationi an habeat indiciũ contra se ad torturam.*
272 *Contumacia facit indicium ad torturam.*
273 *Non respondens quando contumax dicatur.*
274 *Taciturnitas domestici an faciat indicium contra se.*
275 *Solicitans, & cum instantia petens ut inquiratur si rei ad eum non spectat an indicietur.*
276 *Qui se ingerit suspectus est.*
277 *Fuga an faciat indicium ad torturam.*
278 *Fuga multis modis consideratur.*
279 *Inquisitione ualeat debet habere famam præcedentem.*
280 *Fugiens per loca inuia, & non solita maius habet indicium contra se.*
281 *Fuga arrepta post accusatum, seu inquisitionem formatam non facit indicium.*
282 *Fuga facta ab eo (qui timet) de accusatione seu inquisitione indiciet necne.*
283 *Fugæ suspicio an per iuramentum remoueatur.*
284 *Purgationis iuramentum quod dicatur.*
285 *Fuga ex aliquibus causis excusatur.*
286 *Fugiens & statim rediẽs non indiciatur ex fuga.*
287 *Fugientes ex carceribus si ex statuto puniatur, non comprehenduntur fugientes, qui statim reuersi sunt.*
288 *Fuga facta per officialem (qui syndicatur) inducit plenam probationem.*
289 *Fugatus cum rumore a loco delicti habet indiciũ contra se*
290 *Vociferatio mulieris asserentis se uim passam facit indicium.*
291 *Fuga accusat fugientem.*
292 *Fugiens cum gladio euaginato ex loco delicti indiciatur ad torturam*
293 *Contumacia an faciat indicium contra contumacẽ, & quid si sit solum indicium contumaciæ ibi.*
294 *Prohibens aliquem capi an habeat indicium contra se cum conscius criminis uideatur.*
295 *Repertus prope mortuum cum cultello indiciatur ad torturam.*
296 *Et in loco delicti est indicium propinquum.*
297 *Gladius sanguinolentus in manu exeuntis domũ occisi indiciat ad torturam.*
298 *Mortuus si inueniatur prope domum alicuius an dominus indicietur.*
299 *Mortuus in domo indiciat existentes in ea.*
300 *Inuentus in loco delicti, habet indicium contra se.*
301 *Inuentus in loco propinquo delicti an habeat indicium contra se.*
302 *Admenare gladium uisus, licet non sit uisus percutere, an indicietur.*
303 *Potens prohibere nec prohibens an habeat indicium contra se.*
304 *Potens hominem a morte liberare, nec liberans occidere uidetur.*
305 *De iure ciuili an quis teneatur delicto obuiare.*
306 *Criminis Pax seu transactio an faciat indicium.*
307 *Pax seu transactio tractata sed non conclusa de crimine an faciat indicium.*
308 *Petitia ueniæ an indiciet.*
309 *Cautela ut petitio ueniæ non noceat.*
310 *Negligens punire delinquentes habet indicium participationis contra se.*

Fama

311 Fama an faciat indicium ad torturam.

312 Fama quae requirat, ut probata sit.

313 Fama an faciat semiplenam probationem, & nu. 314.

315 Causa, & qualitas in fama consideratur.

316 Testis de visu an faciat indicium ad torturam.

317 Testis dicitur omni exceptione maior, quando imputatio nulla fieri potest contra eum.

318 Aequo, & bono datur aequior & melior.

319 Testes omnes esse possunt, nisi repellantur.

320 Testis dicitur integer, qui à iure non repellitur.

321 Gradus investigationis ueritatis, & probationis diuersi dantur.

322 Testes non integri, aut idonei aliquando examinantur, ut iudex informetur.

323 Iudex, ut procedere possit ad torturam debet habere testes, qui à iure non repellantur.

324 Testis unus de uisu facit semiplenam probationem dummodo aliae circunstantiae non resistant.

325 Testis, ut semiplene probet quo ad condemnationem, debet esse omni exceptione maior.

326 Indicium est minus quam semiplena probatio.

327 Testis examinatus sine iuramento an faciat indicium.

328 Informatio gratia iudicis facta non requirit iuramentum.

329 Iudex an teneatur citare facere reum, cum uult testes examinare.

330 Testes an debeant recipi lite contestata, seu post nomen rei receptum inter reos.

331 Rei nomen quando inter reos dicitur receptum.

332 Lex qui reus ff. de publ. iud. non bene à doctoribus intelligitur.

333 Porrectio libelli per accusatorem facta non est de processu.

334 Citatio rei de commissione iudiciis fieri debet.

335 Reus ut quis sit, uel eius nomen sit receptum inter eos differunt.

336 Citatio est principium iudicii ciuilis.

337 Argumentum à contrario sensu non capitur, quando legum correctio insurgit.

338 Lex fraudibus obviat.

339 Testis examinatus post terminum, assignatum per iudicem an faciat indicium.

340 Dilatio non est de substantia probationis.

341 Qualibet assignatio termini probatorij dicitur peremptoria.

342 Depositio testis post terminum examinati non ualet.

343 Iudici nunquam praeclusus est terminus ad accipiendas probationes.

344 Testis qui ob reuerentiam examinari non debuit, si examinatus sit an faciat indicium.

345 Filius contra patrem non admittitur ad examinandum, & ideo non faceret indicium.

346 Testis minor 14. annis an debeat examinari in causa criminali.

347 Testis minor 14. annis an faciat indicium, & num. 348.

348 Quaedam ualent ad praeparandum, quae non ualent ad decidendum.

349 Minor 14. an. an debeat examinari.

350 Mulier si examinaretur, an faciat indicium.

351 Mulier de iure canonico non potest esse testis in causa criminali.

352 Infamis testis an possit testificari in causa criminali, & an faciat indicium.

353 Inhabiles testes aliquando admittuntur si aliter ueritas haberi non potest.

354 Veritas quando aliter haberi non potest, quomodo intelligatur.

355 Testis qui cogi non potest ad deponendum si coacte deposuerit, an faciat indicium.

356 Testis qui cogi non potest, si uoluntarie deponat, an indiciet.

357 Testis praesumitur in casu concesso.

358 Actus in dubio praesumitur in casu concesso, & non prohibito.

359 Testis qui cogi non potest ad deponendum cogitur, si ueritas aliter haberi non potest.

360 Compellens testem ad deponendum, quia aliter res haberi non potest, debet illud probare.

361 Testis domesticus producentis an faciat indicium.

362 Domesticus non potest examinari ad fauorem illius, cuius est domesticus.

363 Domestici, & familiares qui dicantur.

364 Testes domestici, & familiares aliquando admittuntur ad testificandum.

365 Testis familiaris an faciat indicium.

366 Testes plures singulares super diuersis indicijs deponentes an coniungantur ad faciendam probationem, ut oriatur indicium ad torturam.

367 Testes singulares non iunguntur ad faciendam probationem.

368 Testes singulares quando iungantur, & quando non.

369 Testium singularitas coniungitur, quando dictum unius coadiuuat dictum alterius.

370 Socij dictum non faciat indicium ad torturam.

371 Socius an de consocijs possit interrogari, & in quibus casibus.

372 Seruiles personae uti meticulosae sine socijs instigatu, uel mandato non consueuerunt grandia delicta committere.

373 *Latrones dicuntur qui stratas aggrediunt.*
374 *Interrogatio de consocijs, & consuetudine fit in omni causa.*
375 *Quibus casibus socius de consocijs interrogari debeat.*
376 *Iudex in iudicio accusatorio non procedit ad torturam, nisi sit facta instantia per accusatorem.*
377 *Dictum socij an faciat indicium contra socium ad torturam.*
378 Nominatio facta per reum in tortura an faciat indicium contra nominatum.
379 *Lex & eius uerba cum effectu intelligi debent.*
380 *Nominatio alicuius ad hoc ut indicet, quid habere debeat.*
381 *Personis turpibus sine tormentis non creditur.*
382 *Interrogatio consociorum per iudicem fieri debet generaliter non particulariter.*
383 *Reus facta nominatione de socio an iure debeat dicta per eum uera esse*
384 *Depositio sine iuramento nulla est.*
385 Consocij tres, non sufficiunt ad condemnationem quarti socij secus in testibus, & quare.
386 *Indicia debent esse diuersi generis.*
387 Persona interrogata, quæ interrogari non debuit, an faciat præsumptionem saltem ad inquirendum.
388 *Attestatio testis nominantis aliquem in socium, an inducat qualemqualem præsumptionem.*
389 *Socius quando ut testis assumitur torquendus est.*
390 *Depositio mortui an faciat indicium ad torturam.*
391 Nemo præsumitur immemor salutis æternæ.
392 *Multa conceduntur, ut ueritas habeat.*
393 *Crimen proditionis committit, qui contra principem, uel rempub. agit.*
394 *L. si quis ingraui. § si quis moriens ff ad Sylla. aliter intelligi debet quam cõiter percipiatur.*
395 *Facilius proceditur contra seruum conquerentis quam contra liberum.*
396 *Denunciatio Decani, seu centenarij an faciat indicium.*
397 *Diuinationes, seu incantationes an faciant indicium.*
398 *Dæmones in sortilegijs uocantur.*
399 *Deus scit occulta.*
400 *Sortilegi sunt infames, & à testimonio, & ab accusatione repelluntur.*
401 *Index ex sortilegijs fundamentum non capiat.*
402 *Iudex uterque tam ciuilis quam canonicus in sortilegijs potest cognoscere, & punire.*
403 *Iudex si uidit hominem interficere, an possit reum condemnare,*
404 *Iudex secundum allegata, & probata procedere debet.*
405 *Malum nomen an faciat indicium.*
406 *Physionomia mala an generet præsumptionem.*
407 *Signum an quandoque faciat indicium,*
408 *Sanguis existens ante occisores an faciat indiciũ.*
409 *Furti indicia quomodo assumuntur.*
410 *Solitus furari habet indicium contra se.*
411 *Ex consuetudine oritur præsumptio.*
412 *Vicinus domini in qua factum est furtum an habeat contra se indicium.*
413 *Ex quid in uicino bonæ famæ.*
414 *Hospes penes quem bona sunt deposita, si subtrahantur, an indicitur.*
415 *Persona uiatoris consideratur si uerisimiliter furto potuit subtrahere rem furatam.*
416 *Furtiua res (si reperitur penes aliquem) an indiciet eum esse furem.*
417 *Personarum considera io in furto haberi debet.*
418 *Exire uisus domum cum fardelo sub ueste an habeat contra se grauẽ indicium.*
419 *Exire uisus domum (in qua furtum commissum fuit) tempore noctis an indicietur.*
420 *Expendens multam pecuniam de illo cuneo cuius fuit pecunia, quæ subtracta fuit an indicietur.*
421 *Pauper, si expendit multam pecuniam nec reperitur, unde habeat, an habeat indicium contra se.*
422 *Res subtracta si cedebat ad commodum imputati, an indiciet contra eum.*
423 *Fuga famuli ex domo domini an indiciet.*
424 *Famulorum natura est furari.*
425 *Culpa custodis, ob quam furtum factum sit facit indicium.*
426 *Pedis furantis forma in terra humida an faciat indicium,*
427 *Res relicta in loco furti an faciat indicium.*
428 *Schala ante fenestram domus an faciat indicium.*

Lex hæc cum tota eius materia pro inueniendis criminibus, quæ plerique occulte fiunt, iuxta uerbum Domini, qui male agit, odit lucem, frequens, & quotidiana est, ideo diligentius, & accuratius pertractãda uenit. Indicia urgentia præcedere debent ut quis torqueatur, h. d.

1 † Noto primo in tex. ibi, sine accusatoribus quòd, & si de iure non procedatur contra reum nisi extãte accusatore, l. rescriptum. §. si quis accusatorem, infra de mu. & hon. & in l. 3. C. de accus. & in cap. quisquis, 22. q. 4.

Et

2 †Et ēt anteq̃ quis torqueatur debeat iudex
requiri, & ad instantiam partis qõ hri, siue
sit accusator, siue sit inuestigator in inqsitio
3 ne. †Cū offm iudicis nō impartiatur nisi pe-
tenti l. 4 §. hoc aūt iudiciū, supra de dā. inse.
& per Bal. in c. 1. §. iud. col. 2. uer. q̄ro utrum
iudex faciat litem suam, de pac. iur. fir. & ibi
in add. loquens de inqsitione, & est in accu-
satore gl. in l. qcunq;. C. de ser. fug. q̃uis Hip.
in l. 1. hoc tit. in prin. in 5. requisito dicat ꝑ
gl. ibi nil ꝓbari, attn̄ optime probatur dum
tex. vult, ꝙ seruus possit torqueri, ut manife
stet, utrū ꝑ ꝑ lucrū capiendū callide, à dn̄o
ad domū, uel ad agrū eius q eū suscepit, im-
missus sit, glo. in uer. oportet dicit, torqueri
oportet mācipiū ad petitionē conuēti, & sic
4 petēte ꝑte. †In inqsitione ēt frequēter ꝓce-
dit ad instigationē partis ꝓut no. in c. quaſr,
& qn̄. el 2. & maxime per Abb. ibi, col. 3. uer.
& pōdera gl. hic. tn̄ procedit sine accusatore,
5 & sic per iudicē ex inqsitione †Nam & si rſr
inquisitio nō cōcedatur, attn̄ multi sunt ca-
sus, in qbus inquisitio dat̄ & sunt illi, de qb.
per gl. & Bar in l 2. §. si publico, de adult. &
per Ang. in l si uac. C. de bon. uac. & no. in d.
c. quaſr, & qn̄, maxime ꝑ Soc. & ꝑ Spec. in ti.
de inqs. § 2. Sed aduertendū est, ꝙ hodie de
consuetudine in quocunq; casu ꝓced t per
inquisitionē, ut dicit Gād. in trac. malefic. in
rub. qūo, de malef. cog. ꝑ inqsi. col. 1. uer. sed
hodie, & Alb. in l. ea quidē, col. 2. uer. de con
suetudine tn̄. C. de accu. & Aret. in tract. ma
lef. in uer. hæc est quædā inqsitio, col. 5. & ibi
in add. Hyc. ubi multos adducunt. Et ita quo
tidie seruatur in locis Lombardiæ, & credo
ēt in aliis ciuitatib. in quibus proceditur per
inquisitionem pro quocunque delicto.

6 †Noto secundo ꝙ ex hoc tex. probatur il
la cōis cōclusio, ꝙ iudex habita aliquali in-
formatione pōt procedere ad capturā, & car
7 cerationē rei. †Nō tn̄ ad qōnem, nisi sint ma
iora indicia, quæ urgeant, ut dr̄ in tex. con
stat nanque ꝙ rei de quibus in l. nostra erāt
carcerati, & difficultas oritur super eo. An
possint torqueri, I. C. determinat, ꝙ non, da
to ꝙ fuerint capti, nisi appareant indicia ur
gentia, & sic ex hoc tex. probatur ꝙ informa
tio, seu indicium per quod dat̄ libertas iudi
ci procedendi ad capturam, non est habile
ut possit deueniri ad qōnē. ad diem est tex.
in §. aud. in auth de defens. ci. ubi defensores
ciuitatum pn̄t capere malefactores, & carce
rare, & tn̄ nō pn̄t cognoscere de crimine.
8 Ex quo dicit ibi Ang †ꝙ anteq̃ cōstet de
crimine malefactor pōt capi, ne fugat, ad
ducit tex. in l. 2. C. ubi de crīne ag. oportet
& ad idē est bon. tex. in l. diuus Adr supra
de cu. reo. & ꝑ hæc dico Ang. in trac. mal.
in uer. qui iudex in princ. male sensisse dū
vult, ꝓcedēdū esse ad capturā, qn̄ sunt in
dicia sufficientia ad torturā, nam illud nō
est expectādū ex quo in istis datur gradus
ꝓbōnis. Cum minor ꝓbō requiratur ad ca
pturā, & sufficiat qualisqualis iformatio.
ꝓut dicit Sal. in l. 2, in uer. no. 5. C. de exh.
re. & in l. abientē, col. 2. uer. ꝓuidēt tn̄ iu-
dices. C. de ac. Et ad oꝑandū hoc ꝙ iudex
possit inqrere, leues ꝓbōnes reqrunt̄, ut ꝑ
Bal. in l. 1. in 5. op. C. de sum. Tri. & dicam
infra in uers. testis. Minor, & in se. maiores
aūt ꝓbōnes requnt̄, qn̄ iudex uult proce
dere ad torturā ut probat tex nr̄, dum nō
cōcedit de carceratis qōnem hri, nisi indi
cia urgeāt, nec ad quæstionē faliaciter est
ꝓcedendum, cū tortura est pœna nō mo
dicia, ut dicit Abb. in c. 1. in primo not. de
cōfe. Ex quo hr̄, ꝙ licet ab interlocutoria
9 rſr nō appelletur. †Tn̄ ab ea interlocuto
ria, ꝙ ad torturam procedatur, appellari
pōt ante sn̄iam, infra de app. recip. & hr̄ in
c. an̄ sn̄iam. 2. qō. 6. nec iudex ita facilliter
procedere debeat ad qōnem, ut ꝑ Ang. in
l. item apud Labeonem. §. qōnē supra de
10 iniur. †Distō aūt iudiciorū leuium, & iu-
diciorū grauiū cognoscitur hoc mō. Nā
si frequenter, & facile hoc ab illo contin-
git abesse. Tunc est leue indicium ut not.
in l. cum res. C. de prob. & in l. ciuile. C. de
fur. Si autem frequenter & facile cōtingit
adesse. Tunc est graue indicium, ut not. ꝑ
Cyn. in l. metū. C de dol. & hoc uerū, siue
agat̄ de ꝓbando uero hōis actu, siue de ꝓ
bādo animo. l. 1. §. sed si claua. supra ad l.
Cor. de sic. & c. sign̄asti de hom. & hāc no.
doc. tradit Bal. in l. nō hoc in fi C. vn. cog.
Alius gradus est probōnis, qn̄ ꝓcedēdū ē
ad sn̄iam, & cōdēnationē, nā tūc luce me
ridiana clariores ꝓbōnes requiruntur l.
fi. C. de probat & l. qui sn̄iam. C. de pœn.
11 †Noto tertio, ꝙ qn̄ sunt indicia urgētia
12 Iudex semel torquet reū ut in tex. †Sed si
essent multū urgentia, tūc fit repetitio in
tortura, ut dt Bar. ī l. unius. §. 1. hoc ti Sed
13 aduerte, †ꝙ repetitio hæc fi pt fieri ultra

tertiam uicem, ut per Ang. in l. fin. col. i. C. de qō. alleg. tex. in l. fideicō. §. si qs decē. de leg. 2. & sequitur Par. de Put. in tra. de syn. circa fi. in uer. uiso de repe. col. fi. & Mod. ponūt in l. repe. hoc tit. & in hoc est aduertendum ad dem̄ Bar. hic, dum dicit, iudicē non dēre cogere reū ad cōfitendū, qa tunc ex indicijs, & suspicionib. ipsum cōdēnaret. Et ꝑ p istud dēt ꝓcedere in tortura cū moderamine in eo n. ꝙ dicit Bar. quod nō dēt cogere reum ad cōfitendū, eum dānaretur ex suspicionibus, dici posset ex uerbis Bar. reū cōdēnari ex cōfessione, non autē suspicionib. qa cōfitet. † Ideo dictū Bar.
14 intelligi debet, quod iudex si habuerit suspiciones, & indicia cōtra reum, non dēt ꝓcedere in infinitū in tortura, sed cū moderamine. Quia procedendo ꝑ quatuor, vel quinq; uices, aut in infinitū usquequo cōfiteat̃, ex ea īpressione prima, quā cepit ex cōtētis in ꝓcessu. Tūc ipse reus ui coactus cōfiteret. & tūc iudex dānaret ipm ex illa prima impssione habita per indicia, cū cōfessione cēt uiolēta. & iō qō dēt eē moderata, & moderatio ista reducit ad tres uices. i. ad tres dies separatos. & ꝑ qualibet uice hēe dēt ipse reus tres saccatas, seu cla uationes, & depositiones, ut practicat̃ quotidie, & hoc mō dem̄ Bar. intelligit Pau. de Ca. in cōs. 197. uisa inqsitione suprascripta ac ēt test. b. in antiq. & 299. in no. uol. 2. Iudiciorū mā latius ꝑ Bar. hic tractat̃ q̄ alibi. Sequēdo eius uestigia, cū in diuersis locis sup ipsis uerba habeant̃, colligendo, q̄ sparsim dicta sunt ꝑ alios, & ad certū ordinē redigendo, ut facilior sit eorū cognitio. Iō ꝓcedā ꝑ partes infrascriptas, sed ꝑ cognōne gñalitorius materiæ amplectēdo
15 ea, quæ Bar. in l. hac nr̄a ponit. † Primo, ꝑmitto id qđ dicit Bar. in princ. Iudicē inqrentem dēre esse certū de corpore interempto, uel si est furtū, ꝙ sit fama de re subtracta, uel in uicinia, uel alibi, ꝓut iudex informari poterit de ipso delicto. Ias. i l. iusi. §. ꝓe. col 8. uers. 2. limita. supra de iureiur. referens Ang. in l. certū. §. i. supra de cōfes.
16 † Dicit, qđ si qs cōfessus fuerit hoiem occidisse, qđ nisi appareat de corpore, non stat
17 eius dicto. Limitat tñ ex mēte Ang. † N. si fuerint assassini, ꝙ uerisimr potuissent hoc facere ob qualitatem loci. Et qđ ita fuit iudicatū ꝑ Nic. de Iamel. de Prati. & cessante tali uerisimilitudine. & exnte bona fama non possent puniri, nisi corpora appareant. referens Bal. in addit. ad Spec. in tit. de sen. §. pen. in add. mag. in uers. Titius fuit cōfessus, ꝙ si qs confessus fuerit hoiem occidisse, & ꝓiecisse ī mari, nō statur eius dicto, nisi subsit fama de hoīe mortuo, nec refert, an certo noīe sit noīatus mortuus, uel sine noīe, ut ꝑ gl. in c. libell. 2. q. 8. & not. per Bald. in l. quoties. §. si quis, de hær. instit. Ang. in d. l. certum aliud sensit. q̄ Ias. in d. loco referat, cū uelit cōfessionē incertam de corpore nō ualere ꝑ tex. ibi. sed si esset cōfessio de certo hoīe, de quo pt liquere eū esse mortuū, tunc ualeret quis dicat Nic. seruasse cōtrarium, nō tñ eius opinionē apprehendit. In hac mā difficultatem faciebat tex. in l. i. §. item illud. supra ad Syll. per quē probatur debere esse certū iudicē de hoīe mortuo. Et de delicto ibi dū dicit nisi cōstet, & ibi liquere igitur debet. Ex quo uera ꝓbō, nō aūt fama reqrirur, facit ēt tex. in d. l. certum in prin. ibi, si quis incertum ueluti corpus cōfiteatur, & tex. in l. i. in fi. supra eo. Facit ēt difficultatē gl. in l. inde Neratius, supra ad l. Aqui. ubi cōfessio nocet, si nō ꝓbet cōfitens eum uiuere, quem dixit interfecisse unde ex mente Ang. in d l certū, & Bal.
18 in add. ad Spec. in tit. de sen. † In hoc articulo sic distinguerē. ꝙ aut delictum de quo quæritur subiici pōt oculis ut corpus mortuū, uel quid simile, & tunc iudex non procedat ēt ex inquisitione gñali, nisi uiderit cadauer. & ita intelligatur id qđ dr̄ hoc, & quod habetur in l. i. §. item illud supra ad Syll. ibi dū dicit liquere aūt debet, Aut secundo casu res non pōt subiici oculis, ꝓut est de hoīe proiecto in mari, uel igne cōsumpto, uel de re furto subtracta, tunc si fama est de certa ꝑsona, & ī indiuiduo iudex ꝓcedat, & ita sensit Bar. & Ang. in d l. certū ꝑ tex. ibi dū dicit, certum est ut puta Titius, & ita ēt procedat qđ dicit Bal. in add. ad Spec. Aut incerta est ꝑsona, & incerta res, tunc qa cōfessio nō ꝑiudicat existente tali magna incertitudine, neq; iudex poterit ꝓcedere ad inqsitionē. ut sensit Ang. in d. l. certū, cū tex. ibi dicat incertū ueluti si corpus, nā eo casu ex tali incertitudine fundamentū aliqđ haberi non pt, ꝓut dixit tex.
19 ibi. & in l. i. in fi. hoc tit. † Secundo ꝑmitto ꝙ rectores mittūt militē, uel alium officialem ad uidendū hoiem mortuum, & ad uidendū vulnera, & hoc faciūt scribi, ut ꝑ Bar. hic, & per

per Ang. in l. 1. §. item illud, supra ad Syll. Nã inqsitio qnq; fit ꝑ inspectionẽ oculorũ, uadit.n. iudex personaliter, & inspicit quendam. l. fin. C. de cust. reo. l. iud. C. de epis. aud. ita Bar. in l. 2. §. si pub. col. 2. uer. circa primũ in fi. supra de adul. Vñ ꝑ iudicẽ maleficiorũ uel saltẽ ꝑ militẽ cõtemplari debẽt uulnera.

20 † Et ideo seruat cõsuetudo mũdi, ut hoĩe in terempto hñte plura uulnera siue ab uno, siue à pluribus, miles curiæ inspiciat cadauer & uulnera, & ea in scriptis reducet mortalia ꝑ mortalibus, & non mortalia pro nõ mortalibus. ita not. Ang. in l. fi. C. de sic. Mod. ul tramontani in sua pract. dñt, ꝙ iudex debet mittere chirurgicos, & medicos pro contemplatione uulnerũ, & illos cõsulere, q cõsiderata qualitate uulnerũ ſm artem suam exponãt. & referãt si uulnera sunt mortalia, uel occasione eorum uulnerũ mortis cã data sit, & oĩa scribant. l. fi. & l. si semel. §. causa. C. de re mil. lib. 12. l. 1. §. 3. supra de uẽ. insp. l. cum ita. supra de uerb. ob. Et hanc practicam existimo meliorẽ, cum medicus magis cognoscat mortalia à non mortalib. q̃ alius miles, uel iudex, & ẽt ex quo gñe armorũ sint facta, cũ expertis in arte sua credendum. l. 1. supra de uen. insp. & ibi Bar. in prin. & ca. ꝓposuisti. de ꝓb. & ibi Dec. & relatio medici multũ faciet ad cognõnem causæ, & ad iudicandũ in pura rixa, qs teneaẽ de occiso. & quis nõ, & maxime ex quo gñe armorũ iux. l. fi. supra de sic. & ibi no. Erit ẽt utilis talis relatio, & si uulneratus iacuerit post uulnera ꝑ aliqđ tps vt ꝑ 11. dies. ꝙ medicus referendo declaret, in uulnus à princ. fuerit mortale nec ne, nã si à prin. nõ fuerint mortale, de occiso nõ teneaẽ ut dixi ĩ ea q. Qñ qs dicaẽ mortuꝰ ex uulnere.

21 † Tertio ꝑmitto ex mente Bart. hic, ꝙ si iudex fecerit inqsitionem gñalem, & examinauerit testes, ad hoc ut ꝑiudicent reo, debẽt iterũ examinari citato ipso reo, & exñte contradictore, alias non ꝑiudicarent. l. si qñ. C. de testi. & tales testes lite contest. sunt reexaminandi, & dicit Saly. in l. fin. in fi. C. de q. ꝙ eo tunc reus debet dare interrogatoria, ꝓut ẽt refert, & sequtur Ang. in suo tract. in uer. ꝙ fama publica uer. q̃ro qualr. & dicit Hipp. in l. 1. in prin. col. 4. ꝙ aliq iudices errãt, qui examinant testes non citato reo, nec ipso pñte,

22 adducit multas auctoritates. Aduerte ꝙ stylus, & cõsuetudo est in ciuitatibus Lõbardię ꝙ testes siue suꝑ gñali, siue super spãli inqsitione, & ẽt super accusatione examinantur sine citatione patris. & ista talis practica, & cõsuetudo seruanda est, ut dicit Alex. in con. 41. incip. habita super cõtentis, col. fi. uers. & data uol. 2. ꝙ duplicatũ est in cõs. 65. uol 1. adducẽs, ꝙ stylus debeat obseruari tex. in l. fi. C. de iniur. & in l. 3. §. fi. supra de test. & q̃ no. Cyn. in l. 2. C. quæ sit lon consu. & in c. fio.

23 de const. † Rõ aũt dictæ cõsuetudinis potuit esse ex duplici capite, quia si testis primo examinatus deposuit unum cum iuro, si postea iterũ examinet, & contrariũ, uel q̃d diuersum deponat, neutrũ ualet, & testis punit de falso, prout not. Bar. ꝑ illum tex. in l. eos. C. de fal. & But. in c. cum in tua, de test. & Anc. in c. 2. de test. in cle. & ſm alios ualet primũ not. Abb. Car. Fel. in d. c. cũ in tua, & est periculosum ꝙ secundo examinentur. Item nulla põt oriri utilitas ex secunda depositione, qa testis primo examinatus potest referre se ad primum eius dictum, & petere, ꝙ sibi legaẽ prima attestatio, no. Bar. in d. l. eos, supra de fal. Itẽ alia potuisse esse rõ, qa qñ in crimina lib. proceditur ex argumẽtis & indicijs eo casu testes examinanẽ sine citatiõe partis. text. est in c. 1. de hom. lib. 6. & ibi Gem. & Phil. Fran. in uer. argñ, sed qñ agiẽ de homicidio ꝓcediẽ ex argumẽtis, & ind. l. mil. §. op. C. de qõ. l. fi. C. de ꝓb. ideo inoleuit practica, ꝙ citatio nõ fiat, cũ frequentius ꝓcedaẽ ex indicijs, & ita quotidie seruaẽ, & ex cõsuetudine lis non cõtestaẽ, sed primo examinanẽ testes postea ꝓcediẽ super accusatiõe, uel inqsitione, & accepto constitutio rei ꝙ est loco litis cõtest. ex dictis testũ prius examinatorũ ꝓceditur ad torturã sine publicatione ꝓcessus.

24 † Quarto præmitto ex mente Bart. hic in q. pe. ꝙ reus petere debet copiam indiciorũ.

25 † Et iudex teneẽ eã dare ipsi reo anteqũ ꝓcedat ad torturã, & rõ est, qa disputandum est super ipsis indicijs, ideo eorũ copia est dãda l. unius. §. cogn. hoc tit. Item alia est rõ, quia actori non debet licere, qđ reo non liceret, sed pares esse debent in procedendo. ca. 2. de mu. pet. c. non debet, de reg. iur. Nã actor produxit testes ergo reus debet se defendere. Itẽ qa iudex fidẽ nõ adhibet quõni. sed de cõfessione habita ĩ tortura põt ex post cognosce re. l. 1 §. fi. hoc ti. Ergo & añ debet cognoscere, & defensiones rei uidere. Cũ qõ sit reme-

26 dium irreparabile. l. 2. C. de app. recip. † Sed aduerte, ꝙ indicia petẽs debet allegare aliq̃

Z 2 causam

causam ob quam uelit sibi dari copia indiciorũ, quæ sit legitima, not. Paul. de Eleaz. in c. grauis. de depo. Alex. in conf. 65. col. 1. & pen. uol. 1. & Alb. in d. §. cogn. Sed ex cõi, usu defensiones ꝓ reo peruntur, & indicia absq; eo, ꝙ causa aliqua allegetur, nisi hæc ꝙ uult defendere ipsum reum. † Item & testium nomina sunt dãda cum attestationibus. c. qualr̃ & q̃n. §. debet, de accus. & ibi Host. Arei. Fel. Ioã. de An. & Imol istud limitantes. Si esset timor potentiæ ipsius rei, ne offenderet testes, nam tunc non darentur noĩa arg. text. in c. fin. de hær. † Ideo inoleuit practica, ꝙ noĩa dẽtur cõfusa, & separata à dictis testiũ ob potentiam reorũ, ne pñi sciret quid dictũ fuerit ab unoquoq; ipsorũ testium. Itẽ dãtur indicia oĩbus, & non certis, ut si esset male cõdõnis, uel ꝙ ex offõ ꝓcederet ut dñt Ang. & Aug. in pract. in uer. fama pub. nu 37. 38. uolentes ꝙ in his casib. non detur copia indiciorũ, q̃d dico illud est cõtra æquitatem nã. lem, ut sentit Ang. loco de quo supra, nã defensio non est deneganda, cum sit de iure naturæ c. pastor. de re iud. in clem. † Sed an iudex ex offõ teneatur dare copiã indiciorum ipsi reo, an uero requiratur hoc, ꝙ pars petat indicia. Hip. in sua pract. in §. nunc uidendũ, in princ dicit ꝓ ea opinione, ꝙ iudex nõ teneatur dare copiam ipsi reo, nisi petatur, facit tex in l. unius. §. cogniturum, in uerb. reo postulante, hoc tit. & tex l. 1. §. magiſtratibus, supra de mag. cõue. itẽ & gl. in l. uniuersa. C. de pci. Imp. off. & ibi Paul. de Cast. inferens ad statutum mandans fideiussores pstari, intelligitur. n. si fuerit petitũ Item & regula illa, quòd offm̃ iudicis nõ impartit nisi petẽti l. 4. §. hoc aũt iudicium, & q̃ ibi nor. ꝓ Doct. supra de dam. inf. Pro cõtraria opi. ꝙ imo iudex teneatur dare copiam indiciorũ ẽt reo non petente, adducit, ꝙ ista datio indiciorũ est defensio, quia reus opponit contra personas, & dicta testium, sed iudex ex offõ etiã sine petente quærere debet defensiones rei l. si non defendatur, infra de poe & ꝓ ea q̃ no in l. 1. §. si hoc tit. ponderando uerbum debebit, positum in d. l. si non defendantur, ꝙ importat necessitatem, ut per gl. in c. attend. in uer. debet, de stat mo. in clem. cum aliis. † Itẽ quia iudex debet exercere offm̃ suum ẽt non imploratum, q̃n tale offm̃ respicit miserabiles ꝑsonas, uel actum pium, ut ꝑ Bar. & alios in d. l. 4 § hoc autẽ iudicium. Sed carcerati dñr miserabiles personę. l. si quis ad declinandã. C. de epis. & cler. l. 1. C. quã. imp. int. pop. & uid. & ibi Doc. & causa carceratorũ dr̃ pia ut ꝑ Bart. in tract. de carc. in si & ꝑ Bal. in l. si quis ꝓ redemptione. C de don. ipse tñ distinguit, ꝙ aut reus carceratus est hõ idiota, aut rustic, mulier, pupillus, uel alius uerisilr̃ ignorans ius, & nesciẽs facere suas defensiones, & hoc casu iudex ẽt reo non petente teneaẽ dare copiã indiciorũ ꝑ tex. in l. nec q̃cq̃ § aduoc. supra de off. pc. Cum ẽt in actibus piis debeat supplere ex offõ, ut ꝑ Inno. in c. ad nr̃am, de iureiur. & ꝑ Bal in l. nec q̃dq̃. §. ubi decretum, col. 10. Cum ẽt iudex in causa dotis interponit offm̃ ẽt non petitum, quia est causa pia. l. si cum dotẽ §. eo. aũt ꝑe, uer. nec uero supra sol. ma. & ꝑ Alex. in d. §. hoc aũt iudicium. cũ ẽt iudex teneatur supplere q̃ desunt partibus & aduocatis ro. tit. C. ut q̃ des. aduo. par. Et ẽt quia iudices tenent reos in carcerib. secretis, ne possint cõsulere peritiores, quo casu non est eis imputanda ignorãtia iuris, ut ꝑ gl. in l. iuris. C. q admitt & ibi ꝑ Alex. uolẽtem, ꝙ q̃n q̃s facile aliqd facere non põt, ꝓinde est, ac si illud facere non possit. c. quis, & ibi gl. ĩ uer. cõtinuatis. de of. or. in 6. † Cum ẽt ignorantia iuris non noceat in dãnis euitãdis ut hr̃ in l. iuris, & ĩ l. error. & in l. regula & ibi gl. supra de iur. & fac. ig. Si uero reus carceratus sit prudens, sagax, & litatus, & q uerisilr̃ sciat petere copiam. tunc iudex ex offõ non teneaẽ dare copiã, si reus nõ petierit, cum imputari debeat sibipsi, cur. nõ petierit ꝑ reg. ꝙ q̃s sua culpa sentit, sibi imputet e dãnũ, de reg. iu. in 6. Itẽ q̃a scĩa, & patiẽtia cũ taciturnitate æquiparatur cõsensui. l. si filius. C de pe. hær. ibi Bart, & Ang. & in l. q in aliena. §. ꝙ si non ad cert. supra de acq hęr In hac q. puto indistinctè iudicẽ nõ teneri ad dandũ indicia reo, nisi fuerint petita, & istud iuridicũ puto, nã aut reos sponte uenit ad carceres, & tunc anteq̃ ꝑites se ad carceres, debet aduocatus cõsulere, & res suas & mestos parẽtes cõponere, ut dicit tex in l. 2. C. de exhib. re ibi adhibita aduocatione, & si istud nõ egit, sibi est imputandũ, & hoc casu iudicis offm̃ non debet impartiri, cũ habuerit prætẽ ipse reus consulere reb. suis, stante ẽt eo, ꝙ infra dicam, aut capit à iudice, & carceraẽ, & tunc non debet iudex ex offõ indicia dare, quia sine traditione iudiciorum ꝑotest iudex procedere ad sententiam, ita ꝑ

gl.in c.fin.in uer.iudicis,de hær.lib 6.& sibi imputet reus potuit.n.iurr ꝓ se introducto renūciare,& tunc tacito renūciat, ut uoluit gl.in c.1.in uers.fuerunt,de acc.lib.6. & sequtur, Cæpol.in cons. 66.teneo idem uer. nec pōt, alleg.Ang.in l.si uacantia.C.de bo.uac. lib.10.col.14.& 35 Præterea si ipse iu dex ex offō instaret, ꝙ reus acciperet indicia,& sic ipso non petente uellet defensiones ipsi reo dare,uideret iudex hēre intētionē.ꝙ ꝓbōnes factæ cōtra reum nō essent legitimę. & ipse reus esset ī casu,ꝙ posset se defendere ab obiectis cōtra ipm.& sic propalaret ipse iudex opinio.suā anteq̄ sniam ferret,qđ fieri nō debet. Prǽterea superflua,& inanis esset datio indiciorum ipsi reo,si ipse non hēret aduocatos,quos consuleret,& quorū medio eius defensiones,& iura sua deduceren̄.qa ipse existens in carceribus,& ignarus lrārum, ut puta rusticus,mulier,uel alia ꝑsona idiota ignoraret, qd sibi esset agendū pro sua defensione,ex quo dico, ꝙ cautius, & melius faceret iudex date aduocatos ipsi reo q eius defensiones cōsiderēt,& iura sua deducāt, ipm defendēdo.& ita ꝓcedāt ea, q̄ deducun̄ ꝓ ista parte,ꝙ iudex debet supplere,& offm̄ suum impartiri ēt non petitum in causa carcerati nam intelligendum est in dando aduocatos ad hoc ut reus defendat̄, ut est text.in l.nec quidq̄.§.aduocatos.& alia superius adducta & debet supplere iudex in eo casu,ī quo utilitas aliqua oriri pōt ad beneficium rei, non aūt inaniter, qđ eueniret ex sola indiciorū ꝑstatione sine cōstōne aduocatorū.nā dato aduocato reo ipse hūs iuris cognōnem petet copiam indiciorū,& alia perag et quæ erunt necessaria ꝓ defensione rei, & cessabūt exinde oīa,q̄ deducun̄ in cōtrarium, & uerificabit id qđ hr̄ in l.custodias,supra de pub.iud. & ita quotidie seruat ꝙ iudices.& pīātes dāt aduocatos carceratis,& cū procedit ī causa, qcūq; uult īdicia,illa petit,& ita uidi seruari.

32 † Quinto pr̨emitto, ꝙ ad hoc ut testes faciant indicium,necesse est,ut deponāt illud, qđ est uerisimile alias aūt indicium nō facerent.

33 † Et uerisimile est illud qđ uero uī simile, & nō uerisimile est quod à uero dissimile uī.ut dicit Bal.in l.ea quidē,col.2.uers.uerisimile.C.de acc.adducit tex.in l.miles.§.mulier supra de adul.& ī l.fi.supra qđ met.causa. Et dicit Inn.in c.auditis,circa med. de pl.

34 ꝙ † illa sunt uerisimiliora, q̄ magis cōsonāt iuri cōi, unde Bal.in l.nō hoc.C.un.legi.dicit ꝙ indiciū est cōiectura ex ꝓbabilibus, & non necessariis orta,à qbus pōt abesse ueritas, sed non uerisimilitudo ueri,q̄ qnq; mē teni indicantis ꝓstringunt,ut cogant cōsciētiam iudicis iudicare s̄m ipsa ut not.in l. neque natales.C.de prob. Et uerisimile dr̄ tripliciter. Vno modo qn̄ testis deponit ea quæ cōsonant iuri cōi,ut dixit & uoluit Anch.in c.1.de resc.lib.6.& Ro.in rub.de arb.col.10. uers.Item ꝓferun̄ uerisimiliora. Secundo qn̄ cōsonat rōni ut ꝑ Bal.ī l. q accusare de edē. & in l.testiū.col.pe.C.de test. Tertio, qn̄ melius factum narrat ut ꝑ Bal.in l.testiū.& uoluit Cur.in tract.de test.q.19 Vnde Bal.in l. 1.C.q.& aduer.quos dicit, ꝙ ad hoc ut ex semiplena ꝓbōne deferat̄ sacrm̄,debet esse nō solum semiplena,sed uerisimilis.nā si in cōtrariū est uerisimile semiplena probatio eliditur,& sacrm̄ non defertur,idem Bal.in c.t.

35 de confes.post gl.ibi dicit,† ꝙ cōfessio de homicidio sine alia probōne habet pœnam, ut confitens capitaliter puniatur. quod est uerū dicit ipse,si cōfessio sit uerisimilis; ut qa ꝑcesserunt inimicitiæ capitales. unde iudex debet ꝑquirere rōnē, cur fecerit. & si iudici cōstaret de innocētia,non dēt sequi cōfessionem eius, adducens tex.in l. 1 §.si qs ultrò. supra eo.& in l.1.C.ad l. Cor. de sica. & in l. inde Neratius.in §. ult.supra ad l. Aquil. Et idē Bal. in elatū.C.de auct. præstan dicit, ꝙ

36 † cōfessus extra iudiciū pōt cogi ad ꝑseuerādū ī illa cōfessione,si modo est uerisimilis,l. quæro,in fi.supra de ædi. edi.l.c. 5.supra de adul.secus si nō esset uerisimilis.l.milites. §. opponet.C.eo.l.t.C si qs Imp.male. Et Arc.

37 in c.cū p.de accu.col.5.nu.22 dicit, ꝙ † socio criminis credit̄ in criminibus exceptis, si modo ex qualitate deponētiū, uel ex ꝑsona eoiū,cōtra quos oppon̄,uerisimile sit eum nō mentiri,& casum esse singularē dicit in c. in fidei fauorem,in fi de hær. in 6. & dixi de hoc infra uers cōfessio extraiudicialis,ī pr n. & Ang.in l 2.C de qō. ibi, uerisimilia causæ dicit, ꝙ cū ꝓcedunt argumēta accidēntia ad uerisimilē causam criminis,ex ipsis solis pōt deueniri ad tormēta,cum non oē indiciū sit sufficiens,sed debet esse tale,ꝙ uerisimile sit argm̄ illud maleficiū esse perpetratū ꝑ eum, & in hoc dic.esse notabile illam literā quam pōderare debet multū, q assidet in criminalibus.Vnde attēta tali uerisimilitudine Fel.in

c.auditis.col. 1 1.uer inquantum postea,nu. 36.de præscriptio,dicit posse limitari gl. ĩ c. cler.8 1.di.uolentem, ꝙ cæteris paribus imò aliquali disparitate pferãtur testes rei. Quã gl.dicit peregrinam, & singularem in crimi nalibus fauore absolutionis, & didicisse a Bal.in l.lata. C. q acc.non pos. Ro.in l.in il- la stipulatione, supra de uerb.obl.de qua me- minit Cur.in trac.de test.in 27. concl.eam li mitat, & restringit ipse Fel.non pcedere ubi testes actor s deponerẽt uerisimiliora,& idẽ Fel.in d.c.auditis,late insistit in demõstrãdo uerisimilitudinem attendi,& Ias.in l. si extr. in 4 not.supra de cõd.cau. dat. cau.nõ secu. & H.p in rub de pba.nu.1 08. Vbiq; adducẽ

38 tes illud. q† non uerisimile est spẽs falsitatis p dcm Bal.in l.1.ĩ 3 col.C.de ser.fug q dicit, ꝙ remotum à uerisil. est spẽs falsitatis,qđ ẽt uolu t Car.in cle.ne Romani,in prin.de elec.

39 † Sexto pmitto, ꝙ p p diuersitatẽ, q̃ in le gibus hr̃, an unum seu plura indicia requirã tur cum oẽs fere leges uideãtur loq in plura li.ut in l.1 in prin.& in l unius.§.1.& in l. no stra,& in l.milites.C.eod.& cum loquanẽ in plura'i unius numero non sunt cõtẽtæ.l.ubi numerus supra de testi.Aliquæ tñ gl.sint, q̃ sentiat unum tm̃ sufficere in l.si quis.C.ad l. Iul.maie.& gl hic in uer suspicionibus,dum de suspicione loquitur in singulari,& exinde Doct.coganturdicere,ꝙ istud relinquitur ar bitrio iudicis,ut p Bar hic,& p Saly.in l. fin. C.eo.& p Ioan.And.Ant.de But.Card. Abb. & alios in c.cum in contemplatione, de reg. iur.& Bal.in l.obseruare, col. 1.C.quo. app.

40 non recip.† Qui dicit,quòd relinquitur arbi trio iudicis,q̃ indicia sint sufficientia,q̃ non, qa nulla certa doctrina, dari põt.l.1.§.si ex- pillatores, supra de effra & expilla.& idem Bal.in l. milites in princ.C. de qõ. & Ang.in d.l.milites, dicit ꝙ certa reg tradi non põt, in mã tormentorũ.Sed aduerte,ꝙ istud arbi triũ iudicis regulaẽ ẽm dispõnem iuris cõis ut sensit Bart.in extrauag ad repri. in uer.ui debitur,& in l.si in lege,supra loc.& Ang. in l: 1.supra de testa.mil.& dicit Rom. ĩ l.filiusf. col.3.uersic.4.casu ꝙ qñ prãs hẽt arbitrium simplr̃,ꝙ tunc in oĩbus hẽt seruare rõs iuris

41 ciuilis.† Quia intellr̃ in dubio de arbitrio boni uiri.d.l si in lege, & l.hæc uẽditio.supra de cõtrahen.emp.& l.si cum ea,cum simi. C. de do.promi.& Parisius nunc Reueren. Car. & pceptor meus in consi.1 3 1.paucis agam,

col.3.uer ex qbus uol.4.dicit,ꝙ licet iudicis arbitrio cõmittatur, an indicia sint sufficien

42 tia ad torturam uel ne. † Tale arbitrium nõ debet esse absolutum sed limitatem a lege,&

43 ẽm legis dispõnem. † Ideo Bar. in hac l. di- stinguit,queđã esse indicia gñalia,& remota & ista non sufficiunt de per se sine aliis indi ciis,nec sola sunt sufficientia ad inferendam torturã ut puta mala cõdõ, & mala fama in hoĩe facit indicium qualequale.l.de minore, §.pen.supra.eo.Item cõuersatio in domo.Itẽ notitia rei subtractæ,ista.n.de p se nõ faciũt indicium,sed cõiuncta in simul bene illud in ducerent,ut p Bar.hic,& Saly.in l.fin. C. eo. dicens, ꝙ si est indiciũ gñale cõtra plures de delicto,cum exterus committere non potue

44 rit, & in dubium sit, qs ex pluribus delique- rit.† Tunc mala fama unius iuncta cum illo gñali indicio faciet indicium sufficiẽs ad tor turã.Ita dicit Sal.in d.l.fi.uers.quæro,an suffi cit, arg. eius ꝙ dr̃ de nauta in l.quoties.C.de naut.lib.1 0.idem dicerẽ de inimicitia, de fu- ga,de armorũ delatione, & aliis similibus in diciis,quæ ĩ homicidio simplici nõ sufficiũt ad torturã,& rõ est,qa talia indicia de per se frequẽter,& facili cõtingũt abesse à delicto, nã qñq; qs interficitur ab alio ꝙ̃ inimico, & qs aufugit absq; eo, ꝙ qd deliquerit,timens iuris sæuitiã,quæ in delictorũ cognitione ad hiberi solet,& ẽt qs defert arma absq; eo, ꝙ delinquat,& istud frequẽter,& facile euenit, & est indicium leue,ut dicit Bal.in l.nõ hoc, in fi.C.uñ.cog.& dixi supra in 2.not. in fi. &

45 exemplificari põt in similibus.† Quædam ue ro indicia sunt propinqua tangentia nego- ciũ de quo quæritur, & istã faciunt indiciũ ad torturã,ut puta unus bonus testis de uisu. Item cõfessio extraiudicialis,uel captus in lo co delicti, uel si res reperta est apud aliquẽ, ita Bart.hic,& Sal.ĩ d.l.fi.Quos cõiter Doct. sequũtur,& rõ est quia frequẽter,& facile cõ tingit delictũ esse cõmissum ex ipsa pbõne ut p Bal.in d.l.non hoc.in fi.C. und. legit. nã si qs uiderit,pſumit id esse actũ.& si testis uni cus fuerit idoneus,erit indiciũ ad torturã, ut dicam infra in uer.testis de uisu,& oculus uẽ hr̃e certitudinẽ quandã in se, quã sensus au ditus, cũ certior aure arbiter sit oculus. §. fi. ĩst.de gra. Itẽ ex cõfessione extraiudiciali dẽ idẽ,cũ nulla sit maior pbõ ꝙ̃ ppria oris cõfes sio.l.gñalr̃.C.de non nu.pec.qđ idẽ dici põt de reperto in loco, & de substracta reperta

penes

penes tertium. Nam hoc frequenter, & facile cõtingit hr̃e delictum in se. & hoc idẽ dici pt in aliis similibus indiciis, de quibus infra, & ſm istam distõne intelligi põt illud, qđ dicit Ioan. And. in addi. ad Spec. in § ſpẽs, in add. inci. lex nniea. in fin. de pręsump. & qđ dicit Iaco. de Bel. in §. si uero, in auth. de exhib. rei.

46 †Septimo p̃mitto, ꝙ indicium debet ꝓbari ꝑ duos testes ꝑ gl. in l. fin. C. fam. er. Saly. hic dicit Bar. male allegare gl. in d. l. fin. cum loquaẽ de idiciis diuersis ab his de quibus est pręsens mã, sed ꝙ sufficit rr̃a gñalis. l. ubi numerus. supra de testib. & qđ dr̃. in Euangelio, ꝙ in ore duorũ uel trium stat oẽ uerbũ. c. nouit. de iud. hoc idem uoluit Ang. in l. fin. in princ. in uersic. est tñ indicium sup. quod met. cau dicens, ꝙ indicium semꝑ debet probari ꝑ duos testes, alias non est probatũ exẽplificando in eo teste, q dixit, ꝙ reperto hoĩe occiso uidi Titium fugientẽ cum gladio sanguinolento in manu, non. n. est probatum indicium sufficiens ad torturam, exemplificando ẽt in furto, ut dicam infra. Adducit, ꝙ ipse gl. in d. l. fin. Bru. & pleriq; alii Moder. dñt indicium ꝓbari per unũ testẽ de usu, sed si erit remotum a maleficio debet probari per duos testes. adducunt multas decisiones, & Hipp. hic in 2. col: quem uideas qa cõis est.

47 †Aduerte tñ. ꝙ Bar. in pręced. q. dum distinguit de indicio. & dicit indicium propinquũ esse rangẽs negocium, ut unus testis de uisu, cõfessio extra iudicium, captus ibi, uel res reperta apud eum indicium uero remotum dr̃ homo male cõdõnis, & similia, ideo si uelimus dicere, ꝙ indiciũ remotũ debeat probari ꝑ duos testes, indiciũ propinquũ probareẽ ꝑ unũ testem, & tñ cõfessio extraiudicialis, & alia superius enumerata ultra testẽ đ uisu probari debent ꝑ duos testes, & ex rr̃a gñali superius tradita, ꝙ indicia debeant ꝓbari ꝑ duos testes ẽt ꝙ sint ꝓpinqua, ut in exẽplo

48 Ang. tradit in d. l. fi. †Vnde dico, aliud esse, ꝙ probetur maleficiũ. Aliud ꝙ probeẽ indiciũ, ad ostendendum maleficium. i. ꝙ ꝓbeẽ qualitas aliqua, uel facti, uel uerbi separata a maleficio, ex qua oriaẽ suspicio penes iudicẽ, ut dicat indiciũ esse contra reũ, si. n. testis deponit de maleficio ꝑ unum ex quinq; sensibus uidelicet uisum, auditum, gustum, odoratũ, & tactum, per quos sensus fit plena probõ.

49 †Et testis ꝑ illos rõnẽ reddere teneri, ut uoluit Cic. in lib. 2. ad Heren. in c. in causa cõie ctuali, in uer. Argm̃ ibi, nunquid aliquo sensu pereeptũ sit aspectu, auditu, tactu, odore, gustu, nam qs horum sensus põt cõstare suspicionem. idem uoluit Bar. in tract. de testi. col. 1. in uerb. testis causam sui dicti, & ꝑ Soz. in consi. 54. uisis testib. col. 1. uer. ex qbus. ubi uult duos rixantes cognosci ad uocem ꝑ teſtem, & directe deponi sup maleficio. in his casibus si testis deponit non dr̃ ꝓbare indicium, sed probat maleficiũ, ut si testis dicat uidisse Titiũ uulnerãtẽ, uel audiuisse blasphemantem, uel iniuriantem uerbis. uel noctis tp̃e duos sibi cognitos tetigisse simul se cognoscentes, uel qd simile directe demõstrans delictum, nam si duo essent testes deponẽtes de ipso delicto, oriteẽ plena ꝓbõ, sed qa est unus tm̃ testis, & ẽ eius dicto imꝑfecto, quo ad plenam ꝓbõnem ex ꝓbõne sup maleficio, nõ aũt ꝙ ꝓbeẽ indiciũ, & istud est qđ uoluit Bar. hic dum dicit, illud ꝙ dixi ꝙ unus testis facit indicium, est uerum de uno teste, qui testificaẽ oriẽ indicium, & ꝑ cõsequẽs indiciũ ꝓuenitđ maleficio ipso. Ex quo male dñt Moder. ꝙ indicium ꝓbaẽ ꝑ unũ testẽ de uisu sed si quis uellet probare qualitatẽ aliq̃ separatam a maleficio, siue propinquã, ut ẽ in cõfessione extraiudiciali, uel in capto i loco delicto, uel de re reperta apud aliquẽ furto subtracta, ut exemplificat Bar. hic, & Ang. in l. fi. uel ꝙ uidit talem fugere cũ gladio sanguinolento, sed non uidit ꝑcutere, uel ꝙ uidit portare unũ fardellũ subtus clamidẽ, sed qd portaret ignorabat, uel libellus diffamatronis reperiẽ positus in aliquo loco, & inde uisus est exire unus, & non alius, ut exẽplificat Ang. in ꝓpriis terminis in l. 2. C. de qõ. dicens, ꝙ ista sunt indicia uehementia, & tñ unus testis ita deponens non faciet inditiũ, sed requiruneẽ duo testes, & eodẽ modo, si uoluerit ꝓbare qualitatẽ remotã ab ipso maleficio, ut in mala fama, & similib. eo mõ duo testes requiruneẽ. & ex his apparet nõ eẽ faciẽdã distõnem inter ꝓbõnem indicii remoti, & indicii ꝓpinq. cũ utrunq; ꝓbari debeat per duos testes, ex rr̃a gñali iã dicta. Sed an plures testes singulares cõiungãt ad faciẽdũ idiciũ, uidebimus infra ĩ uer. Testes singulares.

50 †Octauo pręmitto, ꝙ processus, & testes q dantur per iudicẽ ipsi reo, ad hoc, ut se defendat, hñt diuersa noĩa, aliqñ appellanẽ probatio ut in l. 1. §. 1. ibi, ita probationi, supra eo. aliquando argumẽta ut in d. l. 1. & in l. milites.

lites.C.eo.& per Ang.in l.1.C. de quæst. Ali-
qñ præsumptiones,& aliqñ coniecturæ,pro
ut eas Cic.appellat in lib.2.ad Heren.in c. in
causa cõiecturali.& per Bal.in l.non hoc. C.
unde legi.dicēs rusticos Papienses appellare
has coniecturas,ut ēt per Dec. in d.c.tertio
loco.col.fi.pe prob.Aliqñ uerisimilitudines.
Aliqñ adminicula,ut ponit Bal.in l.ei quidē
col.1.C.de accus. & Alex.hic in addit.fin. &
multa ponit Brun.in d.tract.de ind. in 1.q.
disputatio in istorū nominum relinquenda
est pertinacibus gl.in rub.supra sol.matr. &
de istis nominibus loquens Abb.in d.c.ter-
tio loco.& in c.quāto in princ.de præsum.&
ibi Felyn.col.fi.& Inno.in c.quia uerisimile,
eodem titulo dicunt relinqui pertinacibus.
51 † Nono præmitto, ꝙ indicium est minus
semiplena ꝓbōne,ut in l.cum ꝓbatio.supra
de prob.quam refert,& sequit Bar. in l.3.de
excus.tut. q̃uis illa lectura sit Nic.de Neap.
& Ang.idem uoluit in l.2.C.de qō. & idem
uoluit Alex.& Soc.in l.1.§.1 supra si ex nox.
cau.aga.dicentes magnum esse,ꝙ ex minori
deductione q̃ sit semiplena ꝓbō ꝓcedat ad
torturā,& ꝙ sit minus q̃ semiplena ꝓbatio
tenet Cy.in l.3.C.ad l.Iul.maiest.& in l.fin.
uer.nunqd ergo.C.eo.de qō.& Bal.in d.l.cū
ꝓbō.& in l.non hoc,in fi.C.unde legi.& in
l.fi.C.de ꝓb.Ang.in l.fi.in princ.supra quod
met.cau.& in § si uero usufructus,in fin.in
authen.de nup.& Alb.in l.sine possidetis. C.
de ꝓbō.& Ias.in l.admonendi.supra de iure
iur.nu.47.& Dec.in d.c.tertio loco,col.fi.de
ꝓbatio.Est ēt indicium qualequale quod ori
tur ex testibus,q examinari non pñt,si exa-
52 minati fuerint.† Et istud indicium operatur,
ꝙ iudex pōt procedere ad inquisitionem,ut
ꝑ Saly.in l.seruos,in fi.C.de testi.& dixi su-
perius in 2.not.& dicā infra in uers.testis q
nō debuit examinari.& de ista dictione qua
lisqualis,loquitur tex in l.Item apud Labeo
nem.§.prætor ait si quid,supra de iniur.& in l.
merito supra ne qd in loco publ.& ꝑ Bal.in
l si duo patroni.supra de iureiur.& Bart.&
Alex.ibi in l.maritus.supra eo.Et qa indicia
frequentius ꝑ ll.ac scri.hñr circa homicidia
furta,& adulteria,ideo incipiā ab homicidio
siue ab uno siue à pluribus cōmittat. Fit.n.
altero ex his modis.Aut ex ꝓposito,siue apē
sate,& tractatu præhabito,aut in pura rixa.
53 † Principiū itaq; erit ab homicidio ex propo
sito,& apēsate ac ꝑ tractatum facto,cum ma
gis puniatur,q̃ homicidium in pura rixa.l.1.
§.1.supra de sica.l.absentē,in fi.de pœ.ibi,
cōsulto aliqd cōmittatur,an casu,& l.respicē
dū.§.delinquūt.infra eo.tit.& de pœn.& ibi
Bar.not.Abb.in c.inter alia,col.7.uers.secun
do casu,nu.25.de immu.eccl.& Ang.in trac.
malef.in uers.& apēsate,cū si plures fuerint
oēs tenentur de occiso,si homicidiū sit secu-
tum ꝑ tractatum,secus si in pura rixa no.&
Bart.& Ang.in d.l.fi.supra de sicar.& Mod.
54 ibi.† Vlterius sciendū est non ꝑsumi factum
ex ꝓposito,& apensate homicidium,nisi illa
qualitas pensamenti ꝓbetur,& iustificet,ita
sensit Innoc.in c.inter alia,de immu eccle.&
55 ibi Host.& Ioan.Andr.† Qui dñt ꝙ latrones
publici & qui obsident stratas semper præsu
muntur insidiose facere,nisi aliud probetur
arg.l.qui semisses.supra de usuca.& cap.1 &
3.de ꝑsum. In aliis uero non ꝑsumitur, nisi
ꝓbet.l.quoties.§.qui dolo,supra de dolo. l.
ut uim,supra de iust.& iur. Idē uoluit Butr.
ibi col.2.& Car.q.8.Petr.de Anch.sensit con
trarium ibi dicēs,ꝙ dolus semper præsumit
postq̃ constat delictū esse cōmissum.l.si nō
cōuitii,C.de iniuriis.Abb.ibi col.6.saluat di
56 ctum Host.& aliorum dicens.† Quod licet in
actu delicti præsumatur dolus.tñ non præsu
mitur ex proposito prius deliberato deliqsse
cōiter in omnibus In istis aūt latronibus,q
stāt in stratis publicis,præsumitur,ꝙ ex deli
berato ꝓposito hoc fecerint, ex quo in illis
rapinis se assuefecerint,& inspiciat hoīs con
suetudo d.l.q semisses.Sciant ēt quod si plu
res fuerint in rixa in dubio ꝑsumit ibi existēs
causaliter affuisse,ita determinat Felyn.in c.
sicut dignū in 3.col.uers.7.& ult.in fi.de ho
mic.allegat Bal.in l.1.in lect.antiq.supra de
ser.corrup.& in c.1.de benef.fra.Homicidiū
si ab uno tm̃ fuerit factū,illud præcogitatū
(& ut uulgo dr̃) Apensate,& apostate fecisse
dici pōt,si indiciū aliquod ex infrascriptis in
ꝓcessu appareat,probō nanq; liquida hñi nō
pōt,cum hmōi cogitationes in aīo delinquē
57 tis consistant.† Et quamuis aīus a solo Deo
cognoscatur,ut est tex.in clem.exiui in §.q̃
uis.de uerb.sign.ibi,quæ oīa fecit ipse Deus
tñ qui absconditorū est cognitor,ad animū
sibi ministrantium respicit.& per illum text.
ita decidit Bal.in tract.schisma.col 10.& est
tex.in c.nunquid de pœ.dist.1.ibi,quia ego
sum scrutator renū,& cordis.& dicit Ang.in
l.1.C.de sica,ꝙ dolus,& bona fides sunt pas

siones

stiones animi, quę soli Deo sunt notæ, & ibi ēt Saly. col. 1. quos sequitur Cæpol. in consi. 21. super homicidio col. 2 & est glo. in l. 2. su
18 pra de interrog. actio. & ibi Alb. † Attñ aius pbat psumptione uerbi, uel facti. Talis enim aius præsumitur, qualia sunt uerba aut facta l. is qui. § diuus. supra de tuto. & curá. da. ab his l. Labeo. supra de sup. leg. l. reprahenda. C. de inst. & subst. & in l. 1. §. diuus. & ibi Bar. & alii supra de sicar. Et dicit Bart. in d. l. in q §. diuus, φ qñcunque de aliqua animi qualitate q̃ritur, testis debet testificari per actus exteriores, quos uidit, nam ex qualitate facti aīum facientis metimur l. 1. supra de pet. hę red. l. si tñ. §. ei q seruum supra de ædil. edic. ubi uidens seruum uinctum non teneť ædilitio edicto, multo. n. amplius est id facere, quā pnunciare in uinculis fuisse, & ex text. in l. si ut certo. §. custodiam. supra commo. & in l. si hoīem. supra deposi. † Nā p extrinseca pro
59 banť intrinseca. l. si circa fi. supra de diuor. & in l. quidam in suo. supra de cond. inst. & in §. seruos. inst. de re diui. Et dicit Cyn. in l. fin. C. de sica. φ extrinsecus actus pbat intrinsecum animum. Et Gand. in tit. de præsumpt. in tract. malef. col. fin. uer. octauum ēt, ubi p multa confirmat pdicta. Idem uoluit Bald. in l. si ex plagis. ff. ad leg. Aquil. qui dicit post gl. φ facto datur uoluntas intelligi, & est gl. in c. & si qōnes. de simo. & idem uoluit Soz. in consi. 131. in præsenti col. 2. uers. præterea, uolum. 1. determinans, φ possidens non dr mutare causam possessionis, nisi appareat đ aīo, qui animus demonstrať per exteriora. & dicit Rom. in consi. 196. super eo φ q̃ritur, φ qs non teneť actione iniuriarum, nisi aīum iniuriandi habuerit, q aīus pbať psumptione uerbi uel facti. & dicit Gand. in tract. malef. in tit. de præsump. col. 1. uers. præterea. † Qđ
60 iudex debet considerare factum, qđ animū metimur, & dicit Alb. in l. aut facta. in uer. qualitate, infra de pœn. φ ex qualitate facti psumitur incendium, uel ferita p tractatum facta, p not. in l. & si amicis q ad domū. supra de adul. Vnde ex pdictis dico Hip. de Mars. malesensisse in eius consi. 95. dum uult, φ stāte statuto, φ qs non possit puniri, φ aliū occiderit, si non appareť id tale fecisse aīo occidendi, φ iste aīus nō possit aliquo modo probari p testes, eo, qm aius p actus exteriores non uere sed ficte comprehenditur, ut latius ibi per eum, quia dico satis cōstare ēt pdictis aīum demonstrari, & pbari uerbo aut facto, & ex coniecturis, ut ēt uoluit Bart. in l. si concubina. §. 1 sup. re. amo. & in l. si cui. §. 1. sup. de accus. & Bal. in l. libertæ. C. de oper. liber. dicens, φ qualitas factorum descnbi qualitatem intellectus, qđ idē uoluit ipse Hipp. in l.
61 1. col. 4. nu. 27. C. de sic. † Præterea causæ criminales non deciduntur iurō ipsius rei ut est tex. in l. fin. C. de prob. & in c. nos in quenquā 2. q. 1. & uult Bart in l. maritus. supra co. tit. & in l. admonedi, & ibi Ias. & alii repet. sup. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. col. 1. uers. 5. oppono. C. de iureiur. & in l. 1. col. 2. uers. oppono. nam contumax C. qūo, & qñ. iud. nulla. n. est difficultas φ quilibet reus ad hoc ut euitet pœnam, & uitam conseruet, iurabit non semel, sed p centum uices, prout late insistit idem Hippol. in d. l. si maritus, & in sua
62 pract. in §. postq̃, in prin. † Præterea non stať iurō alicuius de dependētibus ab animo, quoties pōt pbari ex coniecturis, ita uoluit gl. in cle. 1. in fi. de pœ. ibi hoc tenet Cat. in ultimis uerbis, & sequiť Fel. in c. signifi. col. 2 uer. 3. fallit de homi. Non obst gl. allegatæ p Hipp. in d. consi. ut est illa in §. aliæ. inst. de actio. & in d. c. significasti, & qđ uoluit Per. de Anch. in consi. 158. quia omnes illæ gl. & decisiones loquuntur in causa ciuili, prout est lege
63 re in omnibus illis decisiōnibus. † Nam causę ciuiles alio modo regulanť quōd causę criminales, ut p Bar. in d. l. admonedi. & tresdecim dñas ponit ipse Hipp. in sua pract. in §. expedita col. 8. & seq. ubi ponit ēt dñam in iurō. Non ob alia gl. in l. si cui put dicam infra q loquitur de iurō purgationis. Aduertēdū est circa pdicta ad unum dcm Bart in d. l. mari
64 tus, in fi. qui distinguēdo dicit. Qđ iuramētū quod defertur a iudice in defectum pbōnis reo ad absolutionem, bene pōt deferri. l. præsenti. §. si cubi. C. de his qui ad eccle. conf. & dř iuramētū purgationis, nam de hoc d. Bar. nullā facit mentione Hippol. in d. l. maritus, nec alibi, & tñ ipse Bar uideť innuere, φ reo pōt deferri iuramentū p causa criminali per ipm iudicē. Et ideo p itellectu dicti loci Bar. est sciendum, φ qñ aliquis est infamatus de aliquo crimine, nec sunt pbōnes, aut psumptiones contra eum, & illa fama perduret, quæ ēt non habet totum a probis personis,
65 uel a quocunq. † Tunc iudex qui uidet illū talē laborare infamia debet deferre ei iurm, & ille corporaliter iurabit se esse immunem

a crimine, super quo dr infamatus prout est tex. in c. 1. 2. & 3. de purg. cano. Et istud dr eē iurm purgationis, & ita de hoc loquitur Spe cul. in tit. de abol. in §. 2. per totū tit. Et istud tale iurm erat in usu de iure canonico & raro reperiebatur cautum de iure ciuili, ut dicit Anch. in c. excōm. de hær. & dicit reperiri in l. ubi. C. de fal. & ꝙ non recordatur, ꝙ de iure ciuili ꝑ ꝑ infamiā, quæ remanet, debeat se purgare, sed Ioann. de Ana. in d. c. excom. col. 4. in uers. qui aūt in primo nota. dicit reperiri multos casus, in quibus quis de infamia se purget. alleg. tex. in d. l. ꝑsenti. & in l. Marcellus, supra rer. amo. & in l. lex Corn. §. hac lege, supra de iniur. in quibus hr de iuro. purgationis, quod sm ipsum dr purgamentū necessarium de quo in l. generaliter in princ. supra de iureiur. & adducit tex. in authē. Gazaros. C. de hær. & in l. fin. supra de requi. re. in quibus sm ipsum expresse dr de purgatione, & hoc modo intelligit dictum Bar. in d. l. maritus, ꝙ loquatur de isto iuramento ꝓut ēt ipsemet Bar. exprimit ibi dicendo & dr iuramentum purgationis, & de hoc ēt iuro loquitur gl. in l. si cui, in §. iisdem, supra de ac cus. & clarius gl. in l. 1. C. de fic. & sic Barto. in dicto loco intelligendus est, ꝙ iudex deferat iurm, qn de crimine non est probatio, neque præsumptio contra aliquem, sed tmmodo ē infamatus undecunque proueniat talis infamia, & de hoc iuro loquitur Spec. in tit. de fur. in col. 3. uers. quid si peregrinus dicens, ꝙ si peregrinus, qui uadit, uel rediit ultra mare, intrat nauē, uel tabernā, uel stabulū, nec ostēdit res, quas hēt, ꝙ tūc si ꝑdanī res, non stat eius dicto uel iuro. sed bene potest cogi caupo, uel stabularius, uel natura iurare, ꝙ res illas nō subtraxit, nec subtrahi fecerit, & erit scrm, ꝑ qd quis purgat, cum de eius mala cōsciencia qrit ab eo, allegat tex. in d. l. præsenti. & l. si. C. de iur. do. impet. & in l. fin. C. de bo. auc. iud. pos. idem uoluit Bald. in l. 1. C. loc. in uers. & no. dicens, ꝙ hospes tenetur dr ammissione rei, ēt ꝙ locus sit fractus, in quo erant, & hoc de gnali præsumptione, quæ est contra hospites, quòd sint rapaces ex mente Nic. de Matar. si tn̄ erunt bonæ famæ tunc debent se purgare per iuramentum suum.

Indicia uero homicidiū ꝑcogitatū demonstrātia sunt infra posita, in quib. tn̄ aduertendum esse puto, ꝙ aliqua ex infrascriptis nō sunt de per se sufficientia ad faciendū plenā indiciū. Sed unū coadiuuat aliud, ex quo deueniri pōt ad torturam, ut dixi in ꝑmisso 6. Et de istis indiciis demonstrantib. homicidiū ex proposito ponunr sex ꝑ Alb. in tract. statu. q. 64. in 3. par. & in l. ex si amicis domum supra de adul. & per excellentissimū pceptorē meū Mant. in consil. 325. nisi innocentia, col. 3. ubi ponit septem indicia tractatus, & 66 pēsamēti. † Et procedendo sub ꝑillis diuidam ipsa indicia in tria tpa, ut dicit Cic. in libr. 2. Rethor. ad heren. in prin. in causa cōiecturali in uerbo argm̄. In præteritū, instans, & cōsequens. ꝓut ēt sensit Bal. in l. mulierē. C. si qs alt. uel lib. dicens, ꝙ dolus, & fraus probanē a priori, & posteriori, & ab utroque simul iū cto l. si qui adulterii C. de adult. & ut dicit Barto. in l. in furti §. ope. sup. de furt dū considerat auxiliū ante delictū, in ipso delicto, & post delictum. ideo uidebimus de tēpore ante homicidium per infra posita indicia.

67 †Præparationes, & ordinationes indicant pensamentum, & homicidium præcogitatū, ut puta. †Emptio armorum, quæ in uisu nō

68 ita frequenter hn̄r, & maxime in emente. Itē & exercitatio in armis, ut est ludus scrimiæ in eo, qui non erat solitus, & maxime si per ætatem id sibi non licebat, & repertum fuit homicidium cōmisisse cū illis armis, cū qb. exercebatur. Item si cum armis per eum solitis deferri experientiā aliquā fecit sup ꝑ clipeo, uel toraca, uel simili gn̄e armaturę, & cū illis homicidiū fecit, ꝓut uidi. ꝙ quidam fecit experientiā super armatura cū pugione, an ꝑtrāsiret ipsam armaturā. & in die sequēti interfecit hoīem, repertū fuit hūc ꝑcogitasse, homicidium, & in tortura cōfessus fuit, id talē appēsate fecisse, & luit pœnas debitas, & qd eā experiētiā faciebat ad hoc, ut uideret, an pugio esset sufficiēs ad interficiendū eum hoīem, quē ꝑcusserat, q armatus incedebat. Itē si arma habiliora ad incidendū, & uulnerandū, ut puta (prout uulgo dr) limare fecerit, uel molare, de quo loquit Par. de Put. in tract. sind. in uerbo. mandauit col. 6. uers. si qs reperitur, prout etiā uidi in alio, qui eo modo pro hoīe interficiēdo arma præparauerat & reptus fuit ex ꝓposito hoīem interfecisse. Item si reposuit arma in aliqua domo, ut ea custodirent, & ibi ꝓpinq; homicidiū fecit. Itē si ꝑmonuit amicum, ut audito rumore deberet accurrere cū armis, uel si ꝑmonuerit amicū, uel aliū, ꝙ audito rumore nō ammoueret, se

quia

q̃ res ad ipsum non ꝑtinebat. istã. n. ꝑpara mẽta, & ordinationes. & alia similia facit in diciũ ꝙ homicidia tale delictũ ex ꝑposito, & appẽsate fecerit ut uoluit Cic. ĩ d. lib. 2. Rerh. in c in causa cõiecturali, in uerb. argm ibi, nũ quid apparatit. & Bart. hic col. 2. uers. itẽ qđ fuit uisus. & Ang. in l. fi. C. de qõ. quẽ sequit̃ Par. de Put. in tract. synd. in uerb. uiso de indicns, col. 1 char. 109. & Brun. ĩ tract. de ind. col. 12. uers. itẽ dat aliud, ubi determinãt per hęc indicia posse deueniri ad torturam, si ali quis infamaẽ de homicio, eo magis autẽ di cendũ est in faciẽdo indicium sup pensamẽ to, cũ de ipso actu homicidii cõstet, & tãmo do deducat̃ in qõnem, an propositum interuenerit in homicidio ipso, & ꝑdicta omnia demõstrẽt præcogitationem, cũ ad cũ finem homicidii tendãt, & est tex. hoc ꝑbans in l. 1. §. ui possidere, supra de ui, & ui arm. ibi q in hoc ipsum optatus, & præparatus uenit.

69 † Facit ꝑ hoc ꝙ in ꝑbandis occultis q̃ ex ꝑ sumptionibus, demonstrant̃ prout in adulte rio, ex ꝑparatoriis inducit̃ probatio, nam deosculatio, tactus mamillarũ, apparatus, cõui uia, & alia similia ꝑparatoria probant adulte riũ, ut est gl. 3. in l. quod air lex supra de adul ter. & ibi Bart. & idẽ Bart. in l. 2. §. si & in l. e. 5. supra eo. & tex. in c. ꝑterea, de testib. & ibi Doc. Sed aduerte ꝙ gl. in d. l. qđ ait lex, dicit reptum in rebus uenereis esse illum q. ꝑdicta facit, & ẽt dicit Bart. in d. l. e. 5. res uenereas esse ꝑdicta. Attñ Bud. in suis anno. secun. an no. 35. repræhendit locũ illũ Accursii ꝑ mul torũ auctoritatẽ uolens rẽ uenereã esse, qñ pudenda in pudendis, uel in obscena in obscenis sunt posita, ꝙ puto in l. illa I. C. sensisse, dum dicit, si in ipsa turpitudine filiam de prehendat, hñs respectũ ad actum ipsum car nalẽ, dũ postea subiũgit uerba Labeonis con firmãtia ꝑdicta dũ dicit, in rebus uenereis, ꝙ idẽ est eum ꝑdictis. Adduci põt ad premissa il lud, ꝙ dicit Bald. in c. tuæ, de proc. ꝙ ita puni tur mulier, q̃ osculum luxuriosum da, quem admodum, & ꝑ adulterio, ꝙ Dec. intelligit quo ad probandũ adulteriũm, & non quo ad prędicta, dicens illa esse ꝑparatoria, ut uult in rub. C. de eden. in princ. & in rub. de prob. ex tiã, & in c. eum super eol. 1. de off. del.

70 † Transitus non solitus, & istud indicat pensamentum. Si. n. ego in regione non ita frequẽtata, & per quã aut nunq̃ solitus sum iter facere, si ꝑ ipsam transitũ faciens repto hoĩe ipsum interficio, indiciũ orit̃, ꝙ id præcogitauerim, ex transitu nanq; insolito oritur indiciũ, ꝙ ꝑtransiens homicidiũ cõmiserit. Si eo scio homicidii ibi fuerit uisus, nec erat solitus ꝑ ea loco pertransire, ita determi nat Cic. in d. l. 1. ad Heren. ubi nam quo in loco præter cõsuetudinẽ fuerit, & Bar. in d. l. fi. col. 2. in fi. supra de qõ. & Saly. in l. fin. col. 2. C. de qõ. & Par. de Put. in d. tract. de syn. in uerb. uiso de indiciis, col. 1. char. 110. alle gat tex. in l. 3. §. eiusdẽ supra de testi. eo. magis dicendum est, ꝙ secuto effectu homicidii occidens habuetur aĩum occidẽdi, & præcogi tauerit ipsum homicidiũ, & ꝙ uenerit illuc gratia interficiendi, cum aliud ꝑsumi nõ pos sit. Facit pro hoc id, qđ dicit Barr. per illum

71 tex. in l. 2. C. de curs. publ. lib. 12. † Quod repertus extra uiam publicam habet malam suspi tionẽ cõtra se, ut est in portante cõtra deuen tũ ꝑ tex. in l si qs. eo. tit. quod sequitur Ioan. And. de Plat. in d. l. 2. Dicẽs, ꝙ eũtes ꝑ uiam non publicam nec consuetã hñt præsumptio nem cõtra se, & idẽ esse in eo, q ingredit̃, uel egredit̃ ciuitatem aliunde quam per portam publicam, & cõsuetã l. fi. supra de ter. diuis. In homicidio aũt puro non ita simplr̃ habeas transitũ insolitũ pro indicio, ut quis torquea tur, cũ sit inuiciũ remotũ à maleficio & ideo alia requiruntur, ut dixi supra in 6. præmisso.

72 † Frequentario uie, in qua delictũ est com missum. Si. n. Titius uisus fueris per plures uices pertransire per aliquam uiam eundo. & redeũdo uno die, uel diebus successiuis, & eodẽ uel sequẽti, uel alio die non multũ post interfecerit hoĩem in eadẽ uia, præsumptio orit̃ cõtra ipsum, ꝙ sæpius eam uiã transierit causa cõmittẽdũ tale homicidiũ, & ad id ani mum applicauerit, ut sensit Cic. in d. l. 2. ad her. ibi ubi fuerit, ubi uisus sit, facit tex. in l. iusto supra de usuc. ubi ꝑ ꝑ frequentiã rei id statuit̃, & in l. legatis. §. si unus, supra de lega.

73 3. Et dicit Rayn. in d. l. iusto. † Quod si quis re peritur mortuus in strata publica. nec appa reat occisor, ꝙ ille præsumit̃ occidisse, qui fre quentabat locũ illũ, ea nanq; loci frequentia indicat frequẽtantẽ, ꝙ occiderit, idem uoluit post Ray. Ang. Raph. Cum. & Imol. in d. l. iusto. & ut in præcedenti indicio dixi. Si frequẽ tatio uiæ facit præsumi frequentantem occi disse, eo magis cõstito ꝙ occiderit, ꝑsumẽdũ

74 est, ꝙ appensate ad id processerit. † Et rõ est. Quia ex actuũ ꝑportione, & aptitudine præ sumitur

sumiĩ maleficiũ arg.l.si dolo.& l.dolus.C. de
75 rescinden.uend. † Indiciũ uero ꝑ homicidio
puro facit frequentatio uiæ(ut iã dixi)& re-
pro cadauere in uia, si ignoraĩ à quo sit in-
terfectus,ꝓsumiĩ contra frequentantẽ , & in
diciatur ad torturam,ita determinat Ang.in
tract. malef. in uerbo fama publ. col. 9.uer.
qd autẽ si quis in strata.Idem uoluit Bolog.
in addi.ad tract.de torm. Guid.de Suz. col.
7.& Pat.de Put.in tract.synd.in uerbo si quis
est inuentus.Vltra prædictos uidelicet Ray.
Ang.& alios supranotatos in d. l. iusto. Sed
aduerte ꝙ Aret.& alii supranominati ĩ suis
tract.alleg.Barr.& Bal.& Ang.in diuersis lo-
cis,& maxime in d. l. iusto. qui tñ nihil dñt
de hac re,sed uoluerũt allegare Ray. & alios
supranominatos ĩ d.l.iusto. idẽ uoluit Alex.
referẽs.Rayn.& Ang.in cõs.l.uisis,& oppor-
tune ponderatis,col.3.uers.cõprobaĩ.uol.1.
subdens.qđ eodem modo ꝓsumiĩ incẽdium
ꝓcessisse à facto ser ui, seu ministrorũ eius q
76 hẽt mercantias in forticis ꝑꝑ conuersatio-
nem,quam hñt in eis.† Intellige prædicta.ꝙ
in homicidio puro frequentario ꝓdicta non
sit sufficiẽs ad torturã,si frequẽtans esset ho
mo,bonæ cõdõnis,qui cõsueuerat ꝑ stratam
illã transire.cũ sit indiciũ nimis gñale per ca,
ꝗ not.Bart.in l. fi. supra de qõ. ita intelligit
Imol.in d l.iusto,uolens restringere dictum.
Ray.Attñ.Ray. & Cuma.& ibi idẽ senserunt,
dũ dñt,ꝙ frequentans ꝓsumiĩ occidisse, ma-
xime si talia cõmittere cõsueuit,arg.tex.in l.
si cui.§.ijsdẽ.supra de accus.& in l.si ita.§.fi.
supra de fun.instr.& idẽ ẽt sensit Aret. in d.
uers.qd aũt si qs in strata Dicẽt præsumi , si
ille erat malus homo,& sic constat ex mente
ꝓdictorũ.ꝙ ex frequentatione simplici non
induciĩ indiciũ ad torturã.nisi alia cõcurrãt,
& q̃uis addentes ad tract. Aret. in dicto loco
sibi ipsis attribuant hãc restrictionem.Tamẽ
(prout dictum fuit) Antiqui & clarius Imo.
dant istam intelligentiam.Facit ẽm ipsos, ꝙ
inoluit R c.Malumb.in quæst.q̃ est nihil 14.
77 ncip. Cũ in statuto Ciuitatis Paduæ.† Vbi
uult,ꝙ stante statuto,ꝙ male auiati teneanĩ
de maleficiis cõmissis in suis uilis , ꝙ ex hoc
solo.ꝙ reperiatur corpus interfecti iacens in
terra in quadam uilla nec apparet qs malefi
ciũ fuerit ꝑpetratus,nõ tenet uilla,cum cor-
pus mortuũ non ꝑbeat testimoniũ de loco
cedis,nisi cõstet hoĩs illius uillæ esse malefa
ctores,& ibi cõueri sati,& mutati,& alia uerisi-
similia concurrant,nam tunc uilla teneĩ,qđ
idem uoluit Alb.in quæst 74 in 2.par. refe-
rens q.Ricar.ad literam, & sequitur Bald. in
l.3.in §. cognoscit supra de off. præfec. uig.
78 † Armorũ dclatio in non solum solito, &
non hñte iustã causam deferendi, si per defe
rentẽ homicidiũ cõmittaĩ,ꝓsumitur, & indi
ciaĩ,ꝙ ex proposito arma detulerit causa ho
79 minẽ interficiendi. † Nã deferens arma ma-
liuolum habet aĩum , ut est gl.fi.titu.de pac.
const.& eor.uol.& ibi hoc not. Bal. & Mar.
de Lau.in uers. si quis rusticus , & ẽt uoluit.
And.de Iser. Præpo. Aluar.in d. titu. in uers.
mercator,& Alex.in additio. ad Bart. in l. i.
supra ad leg.Iul.de ui pub. Vbi oẽs conclu-
dunt deferẽtem arma malum aĩum hñe, nisi
ex causa deferat,uel ea ligata habeat,uel pro
ut dicit Prepo.,& Aluar.ꝙ licentiam habeat,
& dicit Mar.de Lau.ꝙ causa,an sit iusta por
tãdi arma,relinquiĩ arbitrio iudicãtis inspe-
cta persona,& tpe l. 1 .& 2. C.ad l. Corn. de
80 sica.l.1.C.unde ui. † Facit pro hoc illud , ꝙ
armorum usus rĩr est interdictus , & prohibi
tus,ut in l.1.& in rub.C.ut arm.usu. lib. 11.
& in auth.de arm.in §. finaũt. & per Bart. &
Ang.in l. 1 . per illum text.supra ad l.Iul. de
ui pub.& per Abb.& alios in c.clerici, de uit.
& hone.cler.Et dicit Franc.Brun.in tract. de
81 iud. col. 14. † Quod ille qui se armat de ri-
xa,& bello præsumitur cogitare,alleg. Bald.
in l. 1 .C.de ser.fug.col 1.uers.ex consilio , &
in l.ut uim supra de iust. & iur. & pro indi-
cio ad torturam hanc delationem armorum
ponit Iac.de Bel. in sua prac. crim in titu. de
qst.in col.16.in fi.dicens,ꝙ gladii delatio est
indiciũ,nã deportantibus arma lex male præ
sumit ut in auth.de mand.prin in §.fi.qđ di
ctũ intellige(ut iã dixi) nullaubsistẽte ad de
82 ferendum arma causa legitima.† Et hoc ma
gis ꝓsumi debet,si defert arma euaginata, ex
eo.n.ꝓsumiĩ se ꝑparasse ad aggressurã d.l. 1.
§.ui possidere supra de ui,& ui arm.Et ponit
Cæp.in cons.28.col.2.uer.2.quia.
83 † Armorũ genus,& istud ostendit aĩũm,&
ꝑmediationẽ ad occidendũ, nam si qs ambu
lauerit cũ armis hastatis,uel cũ arco,& sagi-
tis,uel cũ arcobusio, uel simili gñe armorũ.
quæ faciliter hominem interficiunt,& vulne
rando occiderit,indiciũ est, ꝙ habuerit ani
mũ ad occidendum,& id præcogitauerit , ut
est text. & ibi not. in l. 1. in §. diuus. supra
ad leg. Corn. de sic. & in c. significasti. el 2.

& ibi Doct. de homie. Et dicit Bal. in cap. 1. de præsump. | Quod ille qui alium sagittat cum arcu, uel balista, uel lãceam mittit ĩ ip-
84
sum, præsumitur hře animum occidendi, in telligendo, qñ mittit iaculum cum ferro Et eũ sequitur Fely. in d. c. signasti, col. 3. nu. 8. & dicit Bal. in l. sed & si. § si magr, supra ad l. Aquil. ꝙ ex gñe armarũ præsumitur aĩus, & atrocitas maleficii ꝑ tex. in d. c. signasti, & idẽ dicit Flor. in d. §. si magr. nulla facta men tione Bal. quem tñ refert, & sequitur Ioã. de An. in d. c. signasti, col. 10. uers. not. ꝙ mode ramen, & Bal. & Saly. in l. 1. C de emen. ser. & & Alb. in d. l. 1 §. diuus, & Cyn. in l. is qui cũ telo. C. de sicar. idem determinat, & deducit Hipp in l. 1. col. 5. C. de sicar. & consi. 76. dñe Deus, & Cæp. consi. 44. Magnificæ, ante fi.

85 † Asportatio bonorũ, ante homicidium facit indicium pensamenti, nam si portaue-ro res meas de loco ad locum, & maxime ad eum locũ, ad quẽ poterã cõfugere, uel sakẽ precio siora, ex eo demõstraĩ aĩus ad interfi-ciẽdũ, & uerificaĩ secuto homicidio. ita no. Sa ly. in l. si col. 2. uer. nũc trãseamus ĩ fi. C. de q.

86 † Alienatio bonorũ suorũ inducit malum animum, & ꝑmediationem ad homicidiũ. & ista talis alienatio consideratur, prout dicit Bar. in l. post contractũ supra de dona. ex sex

87 ꝑsumptionib. † Prima est, si donauit, uel uen didit bona sua, nam ex donatione, seu uẽdi. tione ꝑsumitur malus aĩus, ꝓut ẽt cõsiderat Alex. ibi in add. post Bal. in l. 1. C. qui bon. ce. poss. & in l. pen. C. de bon. dam. & Cy. ibi. & dcm Bar. sequunẽ Raph. Cu. Imo. & Ro. ibi. Idem Bar. in l. 3. §. eorũ, supra de pri. cred. Et Io An. in add. ad Spec. in ti. de ꝑsump. in uer. pone ꝙ Tit. & Luc. de Pe. in l. queadmodũ, C de ag. & cens. lib. 11. col. 2. q ẽt loquiẽ de casib. de qbus infra. Istud intellĩ cõiter per Doct. post Bar. quoties est inimicitia cum ali quo, & secutum sit delictum in eius ꝑsonã, ut ex ea causa dicatur, & donasse, & animũ ad delinquendum habuisse arg. tex. in auth. post iam. C. de sec. nup. & in c. fin. de renunc. in 6. Secunda est præsumptio, quoties qs do nat partem bonorũ alicui propinquo subsi-stente tñ prædicta causa inimicitiæ, uel con simili, & magis credẽdum est, illud euenisse ex donatione facta ipsi propinquo, de quo credendũ est, ꝙ magis se confidat, & possit suffragari ex re donata, & ꝙ etiam non secu to delicto sibi restituat, ꝓut deducit Pau. de Mon. pie. in d. l. post cõtractum, impugnãdo opin. Imol. & Rom. dicens ita practicari.

88 † Tertia est ꝑsumptio si donando, uel alie-nãdo, ex post reperiatur in possessionem, nã tunc signum est donasse fraudulenter, & do lose, & animo delinquendi, restring. ĩ tñ per Bar. & alios ibi. Si emptor, uel cui facta est do natio fructus habuerit, uel alienatio sit facta cũ reseruatione fructuum, uel ꝙ facta dona tione, uel uẽditione discesserit, uel mortuus fuerit aegrens. Quarta est præsumptio, quo-ties quis donauit, uel uendidit clam, ut puta ex chyrographo subscripto à testib uel sine, uel adhibitis testib. sine scriptura, nam tunc ꝑsumptio est mali animi, & uolẽtis delinqre. Quinta est ꝑsumptio, si post donationẽ, uel uenditionem inimicum interfecerit statim, aut ex paruo interuallo, qđ est arbitrium iu dicis in uidendo ex qualitate personæ, loci, & tpis, an sit magnum, uel paruum inter-uallum, ut per Doct. in d. l. post contractum. Restringitur hoc, ut non ꝓcedat, si interfe-ctus fuit ex improuiso, nã ex subsecuto ho micidiũ ẽt in continenti non est ꝑsumendus malus animus, ut ẽt dicam infra in uerb. ini micus, in prin. Sexta præsumptio est, si in do natione apposuerit cõdõnẽ, ꝙ ualeat, si bo-na eius cõfiscabũtur. Nã clarũ est esse aĩum ad occidendum, qui uerificatur, eo secuto.

89 † Inimicitia inducit tractatum, & cogita-tionem ad interficiendum ꝓcessisse, si qñ cõ stat de ipso interfectore, & ille ꝓut dictum fuit interficiens erat inimicus, nã tunc orif indicium cõtra ipm, ꝙ appensate, & aposta-te, & præhabito tractatu interfecerit eum.

90 † Inimicus. n. mala semper cogitat de ini mico. l. inimicitia. supra de his. qb. ut indig. d. l. 1. §. præterea hoc tit. l. 3. §. non solũ, su-pra, de adimen. leg. e. repell. & cap. cum opor teat, de accus. & ita determinat Alb in d. l. & si amici domũ, supra de adul. & in trac. statu in 3. par. qõ. 64. Intelligo prædicta sine ali-qua distõne, ut locum habeant in quocunq; inimico sine capitali, siue non capitali, nam ex effectu demonstratur ipm esse inimicum capitalem, eo ꝙ illum, cum quo erat inimici tia interfecit, ꝙ secus esset in indicio, qđ ori ri dẽret in homicidio puto, nã tunc requitur inimicitia capitalis, ut dicã infra. Intelligas ẽt, ꝙ tunc demum inimicitia faciat indiciũ pensamenti. Si modo ex processu nõ appa-reat homicidiũ fuisse ex ĩprouiso, ut pura, qđ obuiatu

obuiati sint à casu, uel ꝙ inimicus occisus fuerit aggressor. uel ꝙ sit pura rixa præcedētibus uerbis, nam tunc ex inimicitia non dat pensamētum, ut determinat Bart. in d. l. post cōtractū, de don. in 2. col uer. 5. ꝓsumit, ubi si rixa fuit inopinata, ēt ꝙ causa præcedat, ut uoluit Bal. in l. 1. in fi. C. ad l. Corn. de sicar.
91 † Inimicitia ex triplici causa oritur. Ex iniuria. Ex lite, & Ex opinione. Primū signum inimicitię est, si īter partes iniuria est īducta.
92 † Iniuria aūt inimicitiā gñat in casib. infra enumeratis, & hæc tripl̄r causat. Re, Verbis, &, Lr̄is, ut in l. 1. §. r. & l. lex Cor. in fi. supra de iniur. Re fit iniuria in casib. infra positis.
93 † Occidens cōsanguineum, uel affinē meū mihi iniuriam facit, & inimicus efficitur ita Bar. in l 3. in §. fi. supra de adim. leg. all. text. in d. l. lex Corn. in princ. Idem uoluit Bal. in consi. 41. ꝓsuppositostatuto, uol 5. dicēs, ꝙ testis repellitur uti inimicus capitalis. si ille cōtra quem deponit fuit ad occidendū frēm cōsobrinum ipsius testis, ea rōne, q̄a præsumitur inimicus ille, cuius fr̄ est inimicus, immo oēs de gñe. l. 1. C. si quac. præd. potest. l. humanitatis. C. de excus. tut. & per not. in c. 1. de eo qui interf. frat. domi. sui. Subdens.
94 † Qđ inimicitia capitalis est ubicūq; offensus directe, uel per obliquū se uindicaret, si posset. hoc idē uoluit Luc. de Pe. in l. 1. col. 2. uers. itē ꝑꝑ homicidium. C. de his qui se def. lib. 10. adducit tex. q̄ hoc determinat in c. fi. de spō in Lōb. & hanc inter capitales enumerat Hip. in l. 1. § præterea, nu. 58. supra de q.
95 † Verberans, pulsans, domum uel meam ui introiens mihi iniuriā facit d. l. lex Corn. & inimicitia oritur. Nā eū primū q̄s offensus est in persona, statim fit inimicus not. Bal. in l. in his §. nālis, supra sol. mat. & dicit Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de his q̄ se def. lib. 10 col. 2. uer. & scias ꝙ ex offensa illata oritur inimicitia, imò re atrox iniuria inducit̄. utputa, si uulnus illatū, uel os alicui ꝑcussum sit. l prorsus. l. i. x. §. fi. in fi. supra de iniur. & § atr. īst eo.
96 † Et ex atroci iniuria paratur inimicitia grauissima, ut per Bart. in l. 3 §. fin. supra de adimen. leg. quem sequitur Alexand. consil. 99. in causa inquisitionis, column. 1. uolum. 1.
97 † Bona nr̄a tollēs nos iniuria afficit, & inimicus nr̄ ꝓsumitur c. idē cū q̄s, de rest. spol. & ibi Bal. dicens ꝓdicta ꝓcedere siue ui, siue clā hic talis bona nr̄a abstulerit, quod ēt sequitur Abb. ibi in 3. no. & But. Imo. & Car. cum ēt ex spoliatione rei particularis detur inimicitia capitalis. c. accedēs. el 2. ut lite nō cōtest. & ibi But. in 5. not. & Imo. adducētes illud uulgare, nō est amicus nr̄, qui bona nostra tollit, qđ idē sequit̄ Abb. ibi, & Mar. Soz. in 7. not. & Ioā. de Anan. in c. cum oportet, col. 2. in fin. & ibi Fely. col. 6. num. 13. de acc. Alb. in auth. si testis, col. 2. C. de test. & Luc. de Pen. in l. 1. col. 2. C. de his q̄ se def. & Hip: in l. 1. § præterea, hoc tit. nu. 43. Limita ꝓdicta (ut non procedant) q̄ñ res ablata est uilis, nam tunc nō oritur inimicitia capitalis, ita no. Abb. & Mar. Soz. in d. cap. accedens.
98 † Vxorem, uel alienam terram detinens cōtrahit inimicitiam cū eo, cuius sunt, eo modo, ut si secutum sit homicidium, de ipso detinēte ꝓsumatur appensatū, & ꝑsona illius, cuius est uxor uel terra, si occiderit. Et ꝙ sit inimicitia capitalis est tex. ī d. c. acc. ut lit. nō cōtest & ibi Bal. ad hoc not. ꝙ det̄ inimicitia capitalis, qđ ēt uoluit Abb. Ioā. de Anan. & Soz. ibi, & Hipp. in d. l. 1. § præterea, nu. 58.
99 † Detinens in uinculis ꝓsumitur cōtrahere inimicitiam cū detento, cū ipsi iniuriam faciat, & corporalis sit, & ex ea inimicitia oriatur nā ille (q̄ detinet aliquem in uinculis) ꝓsumitur inimicus, & odiosus arg. tex. in l. in ipsius. C. fam. erc. & ibi hoc not. Bal. in 2. no. & in l. ign. in fi. C. ad exhib. & in auth. si dicatur imò carcerans aliquem iuste largo modo d̄r facere iniuriam l. cum filii. C. quib. ced. pos. Fely. deducit hæc in c. cū oportet, col 6. nu. 13. de acc. Et quòd detētione oriatur inimicitia, uoluit Hipp. in l. 1. §. prętcrea, num. 52. supra de qō & in cōs. 26 col. 2. num. 8. Et dicit Amad de Cast. in tract. de synd. in uerb. supra dictus Dn̄s ptās, in uer. aduerte ꝙ testis non est idoneus cōtra officialē. q̄a ab eo fuit carceratus, q̄a præsumitur odiosus, infero & hoc, ꝙ tortus ꝑ iudicē pręsumitur inimicus, cum ꝓcedat detentio in carcerib. real̄r. Et ēt q̄a ex causa pecuniaria oritur inimicitia, pro ut dicam infra, & tū qualibet pœna corporalis est maior, & grauior, quam pecuniaria damnatio l. in seruorū, in fi. infra de pœnis.
100 † Expellens aliquem de domo præsumitur odio ꝓsequi ab expulso, & eius inimicus iudicatur, nec pōt testificari cōtra expellētem ut est tex. in arg. in l. Lucius Titius, in §. L. Titius damani, & ibi hoc not. Bal. supra de leg. 2. refert eū, & sequit̄ Alex. in l. 1. in add. ad Bar. quæ incipit oppono ꝓbō, supra de test. & re-

& refert, & sequitur prædictos Hipp. in d. l. 1. §. præterea, nume. 54. supra hoc tit.
101 † Diuortium si secutum fuerit inter maritum, & uxorem, oritur inimicitiæ inter eos, ita est tex. in l. Cic in 2. rñ. ibi ne iam inimico marito infra de poe. & ita per illum tex not. Luc. de Pe. in l. 1. colum. 2. C. de iis qui se def. lib. 10.
102 † Non obediēs superiori, nec eius statuta seruans pſumitur eius inimicus glo. est in c. si diaconus, in uerb. & inimicos, 50. di. q̄ dicit no. ꝙ eo ipso ꝙ aliqs nō obedit p̄lato. est eius inimicus. 24. q. 1. c. qm̄ uetus, istud idem determinat Præp. & Dom. de S. Gemin. ibi in 4. not. idē uoluit Luc de Pe ꝑ eā gl. in l. 1. C. de his qui se def. lib. x. istud idem determinat Alb. in auth. si testis. C. de test. in 1. col. dicēs, ꝙ si subditus spoliat prælatū, uel superiorē subtrahendo se ab eius obedientia, qbus est obediendū ēt lite pendente, ēt a subiectis, qui eos accusarunt e. olim de acc. cōnumerat inter inimicos. Subdens ꝙ ideo Canō dicit de spoliato cōtraspoliatores, nec nudi cōtēdere, nec inimicis inermes opponere nos debemus c. oportet. q. 3. c. 1. frequens de rest. spo. lib. 6.
103 † Non osculans dū datur pax in celebratione missæ, ubi ex cōsuetudine datur osculum, pręsumit̃ inimicus nā ex cōsuetudine aliquarū ecclesiarū p̄lati inferiores admittunt̃ ad osculū pacis ꝑ epm. c. de delicto, de pb. & nō admittens recusat̃, qa præsumitur inimicus no. Card. Abb. & Barb. post gl. in c. cum sup. de off. deleg. Et dicit Host. ibi, ꝙ signum est rancoris nō admittere ad osculum pacis, qđ ēt uoluit Steph. Auf. in tract. de recusat. uersicu. 39. & Hippo. in d. §. præterea enim 52.
104 † Verbis iniuria fit, si qñ cōuicium fcm̄ sit in aliquem prout est tex. in d. l. 1. & in l. item apud Labeonem. §. 1. & non tm̄ oritur, si præsentialiter alicui uerba iniuriosa, & diffamatoria siut prolata, uerumēt si absenti, ut puta ad domum stationem, uel tabernā proferātur, ut est tex. in d. l. item apud, in princ. & ex uerbis iniuriosis capitalis inimicitia oritur, ut est tex. in c. ueniens, in princ. de iureiur. & ibi Bal. no in si quē referunt, & dñt esse mēti tenendū, Mod. in §. præterea. Sed ante ipsū idē determinat Ias. in l. ꝑcur. C. de ꝑcu. ꝑ illum dcm̄ Bal. & est tex. in d. l. si inimicitiæ, de his quib. ut indig. ibi sed & si palā. Sed istud idem [ꝙ ex conuicio, & uerbis iniuriosis detur capitalis, & grauis inimicitia] uoluit Ancha. Ant. de But. & Im. in d. c. ueniens, subdēs ꝙ istud doceт expientia, ut ex uerbis iniuriosis orat inimicitia. uerba aūt iniuriosa sunt si reimprobo tibi aliqđ maleficiū, uel crimē ꝑ te cōmissum, seu aliq̄ iniuriā in te, uel in tuos cōmissum, ut ꝑ Bar. ī d. l. itē apud. §. sed qđ adiicit, Henr. Boych. in d. cū oportet de accu.
105 † Minæ faciūt pſumi inimicitiā capitalē, si minatus est mortē gl. in l. licet supra de arb. Bar. in l. 3. §. si. supra de adim. leg. Alb. in auth. si testis. C. de test. & dicā inf. in uer. minæ.
106 † Dicēs se nocituru, si posset dr̄ inimicus, ut uoluit gl. in c. cū super de off. deleg. & ibi Abb. Car. & Imo. & faciunt ea, q̄ adducit Hip. in d. §. præterea, col. 2. nu. 10. dicens, ꝙ non tm̄ est inimicus, qui nocet, sed ēt ille qui noceret si posset, ut per Bal. in auth. si dicatur. C. de test. & in l. 1. in fin. C. si qua prædit. pot. post Barbat. in cap. repellantur, de accu.
107 † Dicens non diligere Petrum si talia uerba ꝓferens interfecit Petrum, habet indicium pensamenti, nam ex illis uerbis præsumitur inimicus not. Alb. in l. si inimicitiæ, supra de his quib. ut indig. & in l. metum. C. qđ met. cau. ꝑ tex. in c. inqsitionis de accu. & per ea q̄ not. in c. cum super Abbatia, in gl. 1. de off. de leg. & ex inimicitia præcogitatio inducitur.
108 † Dicens se inimicum est inimicus c. inqsi. §. ad hæc, uer. aut etiam aduersus eos. de acc. ita not. Alb. in auth. si testis, col. 2. C. de test.
109 † Non loquens cum aliquo nec salutans cū esset solitus salutare & loqui, præsumitur inimicus tex. est in c. si inimicus. 93. dist. ꝑ q̄ iura ita determinat Luc. de Pen. in l. 1. C. de his qui se defe. lib. 10. & gl. in c. cum Adr. 73. distin. quę dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ quis non salutat alium præsumitur eius inimicus alle. tex. in c. cū sup. de off. deleg. & ibi Car. Im. Abb. & alii eam sequuntur, quam gl. refert, & sequtur Abb. in c. ad hæc, & in ca. repellant̃, in 2. no. de acc. & Ias. in l. a ꝑtissimi, col. 2. in uer. & dicit gl. C. de iud. inferens, ꝙ iste talis, qui nō salutat, si iudex est, recusari potest, quod idem uoluit Alb in l. si inimicitiæ, supra de his quib. ut indig. dicens, ꝙ si quis non salutat aliquē præsumit̃ eius inimicus. ex quo p̄missa sunt restringenda in co. q solitus erat salutare, nā nō salutādo pręsumit̃ inimicus, ita Abb. Io. de Ana. & Fel. post ipsos in d. c. repellantur, in princ. de accu. & Abb. in d c ad hæc, & Fely. in procε. decret. col. 5. num. 22.
110 † Literis fit iniuria, cum qs librū, carmen, uel historiam ad infamiam alicuius ꝑtinentem

rem scripsit, composuit, uel edidit, uel dolo malo fecerit, quo quid eorũ fieret, & ĩ oĩbus ijs casibus, de quibus loquitur tex. in d. l. lex Corn. in fi. cum le. seq. itẽ si quis sine scriptu in notã alcuius aliqd pduxit puta ueste lugubri, uel squalida utitur ad iniuriam alicuius, aut barbam demittat, uel capillos submittat uel cantet aliqd, ꝙ pudorem alicuius lædat, ut est tex. in d. l. item apud Labeonẽ. §. ait prætor, supra de iniur. uel ꝙ fideiussores idoneos reprobet, uel fideiussores interpellat ex sine parato ad soluendũ, uel domũ absentis debitoris signet, & alia faciat, de qbus p Host. & Azo. ĩ sum. de iniur. & est tex. in l. si cre. d. cũ seq. supra, de iniu. in istis. n. oĩbus casibus ex iniuria orit̃ inimicitia, ut est tex. in c. cum in iuuentute, de purg. can. ibi, sed inimicus hõ, & p illum tex. Luc. de Pen. in d. l. i. C. de his q se def. lib. 10. dicit, ꝙ ille, q publicat ea, quæ pertinent ad infamiam alicuius, est eius inimicus. Pro cõfirmatione p

11 1 missorũ facit illud. † Quod dãnũ famæ est maius dãno pecuniario, ut est tex. in l. si dua bus infra de reg. iur. & in l. insta in prin. cum gl. supra de man. uind. & in l. iusiur. §. pcur. supra de iureiur & ibi Alex. in 2. col. uer. itẽ no. q dicit per illum tex. ꝙ parũ dr̃ quis pui dere alteri, cum aduersus dãnum pecuniariũ succurritur. Si ẽt non cõseruatur aduersus dãna hono is, & famæ, cum tale dãnum pferat̃ pecuniæ. Sed p dãno pecuniario, & p lite pecuniaria oriuntur inimicitię, ut dicã infra ergo, & p hac re maiori. Cũ ẽt hẽamus illud.

11 2 † Qđ crudelis est q famã suã negligit. c. si qs psbr̃, de purg. can. & c. nolo. 12. q. 1. & dicit Alb. in auth si testis, col. 2. C. de test. inimicitiã oriri, si alqs spoliat̃ bona fama q pciosa res est 9. q. 3. c. facta, & magnũ damnũ est eam amittere. l. infamia. C. de decurion.

11 3 † Est. n. quędam mors ciuilis perdere honorẽ, statũ, & famã. l. pen. inf. de uar. & extr. cog. & l. 1. §. de por supra de cõtrab. l. fi. supra peca. di. & ideo quibuscũq; modis redimi põt infra. de bo. co. qui sibi mor. consc. l. i.

11 4 † Secundum signũ inimicitiæ est, si causa, uel lis ẽ inter partes. pluribus. n. respectibus põt esse lis, nam qñq; est criminalis, qñque ciuilis. Illa quæ ẽ criminalis, aut est capitalis, aut nõ capitalis illa q est ciuilis, aut agit̃ de crimine ciuiliter, aut est psonalis, aut oim bonorũ, aut maioris partis, aut paruæ rei. Et ideo de omnibus istis uideamus infra.

115 † Accusatio criminis capitalis gnat capitalem inimicitiã inter partes gl. est in l. licet supra de arb. & in §. itẽ inimicitiæ, in uerb. si capit. inst de exc. tut. & in §. si uero qs dicat in uer. de crimine, in auth. de test. Bar. in l. 3. sup a de test. & in l. 3. § si supra de adim. leg. Abb. & Mar. Soz. in c. accedẽs el 2. ut lite non cõt. Alb. in auth. si testis, colũ. 2. C. de testib.

116 † Accusatio criminis non capitalis adhuc inimicitiam inducit, nam ille q accusat psequit̃ suam, uel suorũ iniuriam l. 1. §. 1. & 3. fi. supra de iniur. §. & patit̃, inst. eod. Et tũc aut iuste accusat. aut iniuste Si iuste iniuriã passus est. Aut re, aut uerbis, aut lr̃is. Ex quibus orit̃ inimicitia, ut dixi sup. in 2. signo pced. Aut iniuste accusat, & tunc non iure facit, & iniuria orit̃ d. l. 1. §. 1. supra de iniur. & psumendũ est, ꝙ accusans malo aĩo, & qa eum nõ amat, accusationem instituerit, nã crimẽ imponẽdo infamat apud pbos, & bonos uiros de facto, & si non sit uera imputatio p not. in l. 1. supra de his p not. inf. & in c. test. & ibi gloss. & Doct. de test. & oritur contumelia, de qua supra in eodem signo secũdo

117 † Vnde lex accusatorem appellat inimicũ, tex. est in cap. 1. in §. illum, ibi, nec inermes inimicis, de test. spol. lib. 6. & in cap. item cũ quis eod. tit. & in c. meminimus de accusat.

118 † Personalis causa siue de statu inimicitiã facit, ut si qs agat cõtra alquem, asserẽdo eũ esse seruum suũ & ille negat. Itẽ si qs dicat illum esse libertũ suum, & ille negat, istæ. n. sunt qões status, ut dicit Bar. in l. Imperiũ col. fi. uer. q̃ro ꝙ q̃ sunt, supra de iurisd. om. iud. & ibi oẽs Doct. & appellat ibi cãm hãc maximi piudicii, & expediri debet p magnos iudices, nec põt delegari. l. placet. C. de ped. iud. not. Doct. n §. piudic. inst. de actio. & ex hac causa oriu nt̃ capitales inimicitię in l. fi. supra de his qb. ut ind. & no. Bal. in l. athl. §. dat remis. in 4. no. supra de excus. tut. & dicit Ias. in l. quoties. C. de iud. in princ. ꝙ causa seruitutis, & causa uitæ ęqparant̃. Cũ seruus reputẽt p mortuo l. qđ att. inf. de reg. iur.

119 † Matrimonialis causa si tractatur. Tunc dr̃ quasi causa status. Cũ mulier uocet uirũ in matrimonium, quæ dr̃ seruitutis, & econtra, si uir mulierem, ita gl. in c. mulieri, de iureiur. & ibi But. Card. Imo. Abb. & reliq eam sequentes, & hoc maxime, qa causa criminalis, & causa liberalis, & matrimonialis ęqparantur ut est tex. in cap. pen. de restitut. in integ.

integr.& gl.in l.3.§.quacunq; , supra de iure iur.& ibi Bart.Alex. & Paul.de Cast. appellant hanc causam arduam,& grauem eo mo
120 do. † ut in ea non deferatur iuramentum in supplementum probationis,ut per gl.& Doct. superius adductos,& per Bar.Rom.& reliquos Rep.in l.admon.supra eo de iureiur.& ibi Ias. num. 277. Doct. in c.fin de iureiur.& Dec.in cōsil. 133.de isto processu,col.1.uol.1. Et ita cōsuluit Alex. æquiparando causam matrimonialem criminali in cōs.143.quam abunde.col.1.uer.2. non est,vol.2.quam refert, & sequitur Dec. in cōsil.210.Visis diligenter,vol.2.& Hip.in l.de minore.§.plurimum. num.63. supra de qō.ex quo necessario est dicēdum inter hos litigantes, ut est in præmissis, inimicitiam
121 oriri.† Monachationis causa est eiusdem iuris,cuius est præcedens.Cum in ea tractetur de graui præiudicio. & ex dño redigatur quodāmodo in seruitutem,& priuetur oībus bonis,cum monachus nihil proprium habere possit c.cum monachus de stat.monac. & auct.ingressi.C. de sac.san eccl. & ob eius praeiudiciū , & grauitatem iuramentum necessarium non defertur, quemadmodum & in causa matrimoniali nō datur, & æquiparata sunt hæc,ut per glos.in l 1.§.1.supra de iureiur.& ibi Bart.Ang. Paul. de Cast.Saly Alex. & Ias. qui eam sequūtur, no. Anc.Abb.Car.& Imo.in c.fi.eo.tit.Lap. alleg.86.col.ult.Cum itaq; causa ut tanti praeiudicii, nulli dubium ex ea oriri inimicitiam
122 inter litigantes.† Filiationis causa,ut si agēti dixero eum illegitimum , & inhabilem ad successionem,& ad dignitates, nam ista causa est ardua.& tractatur de statu, & in tali casu non defertur iuramentum in supplementum, quod est necessariū ita determinat Bal. in l.in bonæfidei. C.de reb.cred.& rōnem reddit,quia dicere aliquem esse illegitime natum ē qdā infamia.Et istud refert,& sequitur Ias. in d.l. admonendi supra de iureiur. num. 280. dicens,quod iuramentum necessarium non defertur in causa status personæ puta filiationis,uel legitimationis.qa sunt graues,& hæc grauitas , & praeiudicium cōstat ex eo qa ut in plurib. qn op. ponitur ista illegitimitas,id fit ad excludēdum ab aliqua succeffione uel paterna , uel alia , seu ad excludendum ab aliqua dignitate, q̄ oīa sunt grauia, ut in infrapositis signis , &
123 ideo in hac causa oritur inimicitia . † Famosa si est lis dicitur causa status,si quis agit quis contra me,ut amoueat ab ordine , uel uult prohibere ne fungar officiis publicis , uel quod agatur pro socio , tutelæ, mandati de positi noīe suo, uel ex aliis causis, de quibus in l.1.§.1. supra de his q not. inf.& in l. cognitionum,in uer. existimatio infra de uer. & extraor. co. & ita intelligit illum tex. in l. cognitionū. Rom.in l.admon.num.105.quod cā
124 famosa sit causa status† Ex quo nec in ea defertur iuramentum necessarium in supplementū. Eo maxime qa(si non defertur iuramentum in causa bonorum maioris partis,uel totius patrimonii) multomagis non est deferendum in causa famæ , q̄ magis præualet q̄ omnis bona mūdi l.Iul.supra si quis omiss.cau. testa.l alias. supra de iureiur. Ias.in d.l.admon . num. 378. sequens hanc opinionem dicit. quod causa famæ,& causa uitæ æquiparantur.l.iusta , cū gl. supra de manumiss.uind.glos.in .§.suspectus aūt,uer. ob culpam,inst.de susp.tut.& hoc quod non deferatur iuramentum necessarium in hac cā sequuntur cōmuniter Doct.in d.l. admonēdi.& Io.And.But.Imo Card.& alii in c.fin. de iureiur improbando opin. Bar.in d. l. admon. q̄uis Ias.ibi dicat uerba illa non esse Bar.Ex his ita cōstat ex hoc litigio causæ famosę,cū
125 sit status inimicitiam oriri†. Causa oium bonorū, uel maioris partis inducit inimicitiam capitalem.Nam causa bonorū dr causa uitæ.l.aduocati.C.de aduoc.diuer. iud. & ibi Bal.& dicit Saly in d.l.admon.col.pen. uers. q̄so an sit,quod pecunia est alter sanguis, unde uidemus,quod causa omnium bonorū,seu maioris partis sunt æquiparata per tex. in cap. fi. quos,de rest spol.in 9.& gl.in auth.de test. in §.si uero dicatur,in fi. in uers.qōnes,& gl. in auth.si testis,in fi. C.de test.coniungit hæc de oībus bonis, uel parte maiori, uel de statu.per tex.in §. item per litem,inst. de exe. tut. & gl.in cap.cū partium, de reg.iur.in 6. coniungit hæc causam criminalē,famosam,& arduā.Et Iac.de Are.Odof. Bar. Alb Saly. Ful.
126 & Rom. in d. l.admon. dñt. † Quod causa magna æquiparatur causæ criminali per tex. in l.per litem ,supra de excus.tuto. & praedictos sequitur Io. Crot.Caccialup. Curt.& reliqui rep.in l.admon. & idem uoluit But.& Imol. in c.fin.de iureiur. Sed aduerte, quod Ias. in l.per perandū,in princ.in 3.no.C.de iud. dicit , quod ille tex.in eo,quod determinat instantiam non esse eandem in causis criminalib.q̄ est in causis ciuilibus.uł tn̄ esse cōtra hāc decisionē,quod istæ causæ magnæ æquparant causis crimina-

libus,& idē sensit Ias.in d.l.admon.nu. 171.
ob id. quia quælibet causa corporalis est ma
ior quacunq; pecuniaria pl.in seruorū in fi.
infra de pen. Vnde uult restringere illud in
psonis uilibus,uel in illis casibus, in quibus
p crimine imponitur pœna pecuniaria, &
in d.l. pperandum infert,q istæ causæ non
pñt dici capitales,& per cōns,q non oriatur
inimicitia capitalis,sed quasi capitalis ut cō
suluit Io.de Ana.in cōl.59.uisa inqsitione,
q dicit,q de litigio non oritur inimicitia ca-
pitalis cum Imperator,& I. C. ponāt.de p se
inimicitiam,q̄ oritur ex litigio ,& inimicitiā
capitalē,inst.de exc.tuto. §.item pp inimi
citias,subdens,q Doct.in d.c.cum oportet,
dñt , q ex prædictis oritur inimicitia quasi
capitalis.idē sensit Fely.in d.c. cum oportet
col.4.num.8.ubi quasi capitalem appellat.
Non puto esse recedendum ab opin. Bart. &
aliorū dicentium ex prædictis causis oriri ca
pitalem inimicitiam,& pro præ ictis cōsidero
tex.in §.item pp litē,& alios.§.§.subseq.ubi
lex determinat , q ob. causas magnas tutor
habeat excusationem , & inter alias, si est lis
de omnibus bonis,uel hæreditate. item si est
inimicitia nec sufficit simplex inimicitia,sed
reqritur. q sit capitalis ut in §. inimicitiæ .
cum itaq; lex uelit capitalē inimicitiam ad
excusandum tutorē,necesse est ēt, q alia liti
gia,q̄ excusationē inducunt sint talia, ex qb.
oriatur capitalis,nō aūt simplex inimicitia ,
non.n.est p̄sumēdum,q una,& eadem dispō
diuerso iure censeatur,& ex diuersa causa sit
inducta.l.iam hoc iure,supra de uulg.& pup.
nec opus est dicere, q Imperator posuerit se
paratim inimicitiam orientem ex litigio , &
inimicitiam capitalem,qa imo omnia sunt
posita sub eodem contextu,& sub eadē de-
terminatione,& sub eod.tit.& ex eadem cau
sa sunt inducta, & ordinata, ut iam dcm̄ est.
Pro prædicta opin. adduco text.& ibi Bal.in
l.athletæ.§.dat remissionem,supra de excus.
tut.ibi capitale certamen eis ad inuicē cōsti.
tit.quæ uerba exponuntur p Bal. si de statu,
omnibus bonis uel maiori parte litigetur ,
& dicit Ant.de But.in c. accedens,el.2.in 5.
127 not.ut lit. non contest. † Quod inimicitia
capitalis non solum cōcluditur ex morte,uel
ex sanguine primo.sed ēt ex secudo bonorū,
uel honoris,& Bart. in l.pen.in fin. supra de
cōd.ob tur.cau. dicit, q promittens tyranno
ob metum ēt tpe solutionis durat ,nec de-
buit deserere pāriam & bona, qa amissio oīm
bonorū æquiparatur morti,& Per.Cy. Ray.
Fulg. & Alex. in l. reum crimin. C. de pcu.
dñt,q quemadmodum accusatus de crimi-
ne non pōt esse pcurator, & ita & ille q hēt
litem omnium bonorū,q̄ æquiparat crimi-
nali,& Bal.in l. certa forma.in fi.C.de iu.fis.
lib.10. q quasi maior pœna est amissio oīm
bonorū,q̄ mors p tex.in l.fi.C. ad l.iul. ma.
Vñ licet offendere aggressorem ad defensio
nem bonorū sicut ad defentionem personæ
glos.in l.1.uim,supra de iust.& iu.& ibi Ias.
Et Alc.in c. 1.de iud.num.17, & Bald. in l.3.
§.1.supra de test. æquiparat inimicitiam ca
pitalem causæ oīm bonorū,& Alex.in l.post
legatum.§.his. uero,supra de his qb. ut ind.
Nec obstat,q dicatur,li non est causa capita
lis primo,nec inimicitia capitalis oritur , qa
istud est falsum. nam ex iniuria uerbali orit
inimicitia capitalis,& ex alia iniuria simili ,
ut dixi in præced.sig.& tñ non est causa capi
talis.Nec ob.cōsideratio l.in seruorū,infra de
pœ.qa dato q pœna corporalis si maior qua
cunq; pecuniaria,at tñ pp hoc nō sequit q
ex causa bonorū non possit oriri idem effe
ctus,quo ad hois intentionē, q oritur ex cā
hñte pœnam corporalē. Cum.n. inimicitia
sit ranchor animi,eodē modo oritur,ex eo ,
q qs uexatur grauiter,uel bonis,uel in cor
porale.Et in hoc hñt hæc duo æqparationē,
& in illis agens demonstrat hīc malam opi-
nionem aduersus reum,& eius ruinam pqui
rit,siue agat in bonis, siue ī corpore,ex quo
datur inimicitia grauis,q̄ capitalis est.& suf
ficit,q quantum ad hoc effectum inimici-
tiæ,& eius ortus hęc duo sint aqparata , &
similia,dato q unū excedat aliud quo ad exe
cutionem ,& maior sit pœna, quæ in corpus
infligitur,q̄ pecuniaria, q bonis applicētur.
128 † Sufficit. n. æquiparatio , & similitudo sit
in ea re(de qua agitur)nec reqritur. q tota
res sit alteri similis cap.cum dilecta de cōfir.
util.uel inutil.Cum simile non sit idem not.
Bart.& in aliis in l qđ Nerua.supra deposi.& l.
nō pñt,supra de legib.l. ad similitudinem. C.
de epis.& cler.no.Fely.in c. translato, col.5.
num.16.de cōst.Cum ēt maior sit inimicitia
q̄ orit ex causa oium bonorū,q̄ illa,q̄ oritur
ex accusatione capitali ita Paul.de Castr. in
auct.si dicat.C.de.test.Qđ aūt ex litigio oīm
bonorū,uel maioris partis causetur capitalis
inimicitia ultra pdictos,tenuit gl. Ioā. And.
Host.

Host.&Car.& Abb.in d.c.cum oportet,adducit tex.in d. c. frequens de rest. spol. lib. 6. & idem Ioan.de Ana. sibi ipsi contrarius in d.c. cum oportet,col.2.uer.qualis aũt. & Anc. in d.c.frequens de rest.spol.per tex.in d.§.dat remissionem,& Hipp.in d.l.1.§.pterea, nu.58. supra de qõ. intellige prædicta nõ procedere in casibus,de quib.loquitur Bar.in d.l. admonendi,qñ.s.tractatur de possessorio oĩm bonorum.Nam tunc non dr magna,uel grauis cã, uel qñ tractatur de aliquo incidenti, ꝙ non tolleret,nec diminuire ueritatem negocii, utputa ꝙ aliqs non esset ꝓcurator meus nec potuisset agere pro me,ut per Bar. exemplificat.& ꝑ oẽs ibi Scrib.Nam in casib. prædictis cum de paruo præiudicio tractet̃, non est dicendũ capitalem inimicitiam oriri. Intellige ẽt, ut inimicitia capitalis interueniat qñ est lis inferens graue dãnum in bonis rei cõuenti,ut puta, ꝙ aut fit amissio lucri, uel amissio bonorũ. Nã quemadmodũ infertur iustus metus ob mortem, uel quasi,ita ẽt ex amissione lucri,aut bonorũ.ita no.Cyn.in l. interp.C de transa.& ibi Bald.& Saly.q dñt.

129 † Quod qñ non timet̃ mors, uel quasi.Sed graue dãnum in reb.ꝓpriis,iustus, & legitimus metus infert̃.Et Bal.in c.1.de iud.col.4. uers.q.d.n.dicit,ꝙ inimicitia capitalis orit̃, si est contentio oĩum bonorũ,uel maio.partis. Idẽ si est qõ de meliori re, q̃ hr̃et in bonis ꝑ tex.sing.in l.summa cum rõne, supra de pec. & idem si esset qõ amissionis magni lucri ꝑ

130 singulare dictum Cyn.supra allegatũ.† Infertur ex prędictis,ꝙ si causa erit leuis,& par ua inter partes non præsumitur inimicitia. Nam modicum damnum quilibet æquo aĩo ferre debet c.tertulas.12. q. 2. Cum lex paruam læsionem non considerat.l. scio, supra de in integ.rest.& dolus ex parua re non ꝓsumitur.l.si oleum,supra de dol. Et ꝑ parua re non præsumitur quis uelle peierare.cum detur in ea iuramentum in supplementum per

131 no.in d.l.admonendi supra de iureiur.† Aduertere tñ,ꝙ qñque ex contentione ẽt de re leui maxima oritur inimicitia, ut dicit Dec. in d.c.1.de iud.in 2.lec.col.1.uer.& ex supra dicto not. alleg. Abb.in d.c.1.& in c.non accedẽs ut lit.nõ cõtest.& in c.cũ oportet,de acc.

132 † Parua.n. res qñq; dr̃,q̃ ad sumptus iudiciales non sufficit c. anteriorum. §. illud. 2. q.6.not.in c. de appellationib. Quandoque mino. 10.libris auri in auc.de mand. prin.§. si tibi, & de app.§. illud. Qñque usq; ad 40. aureos,ut in l.1.C.de def.ci.qñq; ad 300.aureos,ut ĩ auth.de def.ci.in.§. & iudicare. Sed in casu(de quo agitur) parua res dr̃ ẽm qualitatem personarum.Nam cã 200.aureorũ pęnes magnum uirum est parua,ut est gl.& ibi Bar.& alii in l.sed si susceperit, supra de iud. loquens de illa cõmitissa Matilda,q̃ donauit 30.milliaria terreni,& dixit aliquantulũ terreni.Econtra aũt causa sui, seu porci dicetur magna respectu pauperis ut est gl.in l.illic.§. ne tenuis.supra de off. proc. Et sic ꝑsonæ faciunt paruã,& magnã causam. Et arbitrium est iudicis iudicare ob ꝑsonas, q̃ parua,q̃ magna,& grauis causa dicat̃,no. Batt. & alii oẽs in d.l.admon.& ibi Ias nu.272.uo. Inn. Car. Abb.& alii,in c.fi.in §.is aũt,de off. deleg. & de istis paruis, & minimis late ꝓsoquit̃ Aut. Cor.in trac.de min.quarũ aliqua trãnscripsit Hip.in l.fure,sup de sic.& l.si ut all.C.de sic.

133 † Quæro præmissis inhærendo, an lite finita inimicitia durare præsumat̃ Doct. in c. 1. de iud.in 2.no.loquendo de testib. & iudicio fuerunt uarii,& ex diuersis rõnib.moti. Aduersaut̃ in simul.Ant.de Bur.&Abb.uñr sensisse,ꝙ inimicitia nõ duret.Dec.Rip. Alc. ibi sequuntur hæc dicta,q̃uis per distõnem se restringant.Prædicti ad hoc tenendum mouentur.Primo,ex d. Ioan. And.in addit.ad Spec. in rub.de testib.uers.sciendum,& uers.6.ubi illi qui habuerunt contentionẽ, uel causam cum epo,non repelluntur à testificatione.Secundo, adducitur tex.in §.si uero quis dicat in auth.de testi. ibi donec de crimine iudicetur.Tertio,facit tex.in §.item ꝑꝑ litem,inst. de excus.tut.ponderando uerbum sit, ꝙ excusetur qs à tutela, si sit lis, de oĩbus bonis, uel de hæreditate,adeo ꝙ requirit̃ actualis existentia litis,& si fuerint finita aliud sit. Quarto,pro hoc est tex.in c.oĩs,de acc.tunc gl.& tex.in l.reus delatus,infra de mu.& hono.ubi cessante infamia cessat effectus ipsius. Quinto,adducitur tex.in c.item cum quis, de rest. spol.ubi non agit̃ ante restõnem spolii criminalr̃, cum ꝓsumant̃ inimici,facta uera restõne,ut innuit tex.agi poterit, & sic nõ ꝑduraret inimicitia.Sexto facit tex in c. postremo, & ibi Abb.in 2.no.in fi.de appell. in eod. negocio aduocati offõ functus ex quo appet, ꝙ ille q fuit aduocatus in una cã, si datus fuit iudex in alia cã, non potest recusari,& tñ aduocatus dr̃ aduersarius, ut not. in d.cap. 1.

de iud.& dicam infra sub fig.ter.& sic functo offo per eum nō dr durare inimicitia. Septimo, adducitur tex.in c.ad hoc el 1.& c.propofuit, de appell.ubi iudex in una causa, à qua fuit appellatum, pōt appellatione pendente recusari in alia causa, ergo finita causa non poterit recusari. Et sic aliqs ranchor non uř pdurare. Aliam opin. q finita lite adhuc duret inimicitia tenuerunt Aret. Barb. & Bosc. Codeg. Adducūt. Primo, cū ut superius dixi est inimicitia inducatur ex lite, ut in casibus

134 pcedentibus.† Tunc si semel inimicus fuit, psumitur durare inimicitia, nisi pbetur recōciliatio, ut per Inn.in c.cum oportet, de acc. & Bal.in auth.si dicatur C. de test. & est tex. in l.in ipsius,& ib. Bald C.fam.ercisc. ergo re-

135 pelli debet nunc sicut tunc.† Cum ēt inimicus reconcilians repellitur, ut suspectus, ut per Spec.in tit.de leg in §. superest uer.item q quondam,& hoc qñ reconciliatio est de recenti, ut dicam infra in uer. reconciliatio, ita hic, dato q finita sit lis, iñ adhuc durat cā inimicitiæ. Secundo, adducitur Bar.in l.1.§ idē numimio, supra de qō. Vbi domesticus tpe contractus si desiit esse domesticus tpe attestationis faciendæ,& duret causa reuerentiæ, Lranchor, & odium, non potest esse testis. Tertio, mouentur, uoluntas semel posita durare præsumitur l.sancimus C.de test. c. maiores de bapt. ex quo inimicitia semel in esse deducta psumitur perpetuo durare. Quarto adducitur, q ex solo cursu tpis non mutatur semel in esse posita, semper in ipso esse psumuntur, nisi cōtrarium probet, uoluit Abb.ī c.pposuit de cler.excō min p gl. ibi in uers. absolutione, q uult, q semel excōicatus, nisi cōtrariū pbetur semp psumitur excōicatus q cōclusio ex plurib. cōfirmatur posita p Fel. in c.scribebam, in gl. 2.in prin. de præsump. & per Bald. in l. ex persona C. de probation.

136 † Quinto facit, cessante causa non cessat effectus iam pfectus,& cōsumatus. Bar.in l. cum lite mortua, supra iud.sol. & in l. fiscos, la 2.infra de iur.fis. Bal.in l.cū antea, in fi.C. de aro.in c. illud de præscr. Fel.in c. eāmque. el 1.col.pen.uer.fallit primo, de test. Sexto, allegatio inimicitiæ facta p alterā ex partib. ostendit eā subesse, dato q lis sit extincta, cū in hoc standū sit affectionis partis, eo q a pen

137 det ab aīo.† Nā amicitia,& inimicitia dñr passiones mētales, q aīo retinenř,& cōtinuātur, ut p Bal.in d.l.ex psona. C. de pb.& per Fel.in d.c.scribendū, pnt simili dicit Bar.in l.siue possid.C de prob.q standū est assertio ni dicentis possidere, cum hæc aīo retineař. Septimo, adducitur tex.in c cum P. Mancon nella de accus. Octauo, facit tex.in c.accusato res el 1.3 q. 5. ubi ēt post reconciliationem quis repellitur, ut suspectus, & dicam infra. Aduerte circa prædictam cōclusionē, q quis allegentur pdicti, q teneant alterā ex prædictis partibus, a.iñ non simplř sequuntur dictas opiniones. Nam Aret.in d.c.1. de iud.dicit moderando eius opinionem, q non repellitur in totum, qui habuit litem respectu inimicitiæ. Sed non adhibetur plena fides. Rip. in d. c. cum P. tenet eandem modificationē. Dec.in d.c. 1. cōcludit arbitrium iudicis esse in admittendo, uel non admittendo cōsiderato. q certa esset aliqua magna inimicitia, tūc præsumitur durare, aut solum allegatur lis pterita, ex qua erat psumptio inimicitiæ lite pendēte, finita lite, suspicio illa purgař Alc. in d.c.1.intelligit, ut nō duret inimicitia, nisi iudex cognouerit, ēt post litē subesse inimicitiam. Et sic oēs prædicti uñr inclinare, q si quodāmodo arbitrariū ipsius iudicis. Alc.in l.3.in add.ad Barth. in uerb. inimicitias in fi. supra de testi. non se firmat in hoc artic. Sed uidetur sentire, q aliqualis inimicitia duret, quia diminuitur de dicto testis, & eius fide: Ego distincte uerū puto, q si orta sit inimicitia capitalis, aut grauis (ut supra dcm est) q finita lite adhuc præsumptio sit eam durare. Nam cū amicitia,& inimicitia sint animi passiones,& in intētione cōsistant,& inimicitia sit ira ulciscendi tps obseruans, ut ait Cic.in lib.4.q. Tusc. quo possumus dicere, q per recessum litis hæc recedant, cū sint radicata in corde, q non ita de facili amouentur. Si n inimicitia desiderat ultionē: & obseruat tps ad se uindicandum nō pōt ex hoc dici, q cesset ob cessationē litis, imò q obseruentur tps ad se uindicandū, ex quo finis litis non debet esse illius potentiæ, ut dicař extincta inimicitia Sed requiritur reconciliatio q etiam non sit de pñti, ut uoluit Bart.in d.§.si uero quis ī auth. de testi.& ita intelligit gloss. in l.3. in prin.in uerbo.inimicus supra de testi. Pro hac opin. credo esse tex.clarū in §.inim.inst de exc.tut. ubi inimicitia pseuerat,& pdurat, nisi interueniat recōciliat.o ibi nec recōciliatio interuenit,& tex.in §.seq dū uult passum qōnem status à pupilli pře excusari, ita q ex ea lite

status

statûs inimicitia subesse dicit, dato q lis sit finita, & istam sniam indistincte tenet Prep. Alex. in c. accus 3. q. 5. in p. not. Tertiû signû inimicitiæ orit ex hoium opinione, & ex diuersis causis infertus annotatis, & primo.

138 † Aduocatus, uel pcurator si patrocinium pstiterint cõtra accusatum. An cõtrahat inimicitia cum eo, dicas, q cõtrahit. ut est text. iunc. gl. in l. 1. §. sed, & constit. supra de cal. ubi iudici, & aduersario phibitum est pecuniam dari. Et gl. ibi in uerb. aduersario exponit pcuratori, & aduocato, & ex ea demõstratur pcuratorem, aduocatum partis, mihi cõtrarie aduersarium dici. Ita et p illû text. Alb. appellat hos aduersarios i suo Diction. in uerb. aduersarius, & ita p illû tex. dicit procuratorem, & aduocatum inimicum Luc. de Pen. in l. 1. col. 2. uers. item aduocatus. C de his q defer. lib. 10. Anch. in c. cum P. de accusatio. in 3. no. dicit sub uerbo forte q aduocatus, pcurator, & fideiussor accusatoris psumit inimicus accusati p tex. in l. post legatû. §. his uero, supra de his quib. ut indig. Ioan. de Ana ibi. in uer. qd aût si aliquis relato dicto Anch. tenet, q sit inimicitia, cõsiderâ 'do, q tex in d §. his uero, loquit in teste, & fideiussore, & subdit, deneganda est actio accusatori, q ad fuerit. & Dy. intelligit tanq pcurator, & Bart. ibi intelligit tanq aduocatus. In ducendo ad q. de bannito, & cõsulêdo, q nõ sit aduocatus bâniti ullus Doctor, Dec. in c.

139 1. de iud i 2. no. dicit † qd pcurator, & aduocatus dñr aduersarii ßm Nic. de Mathar. alleg. But. ibi in 2 not. & in c. testimoniû, in 2. not de testi. q nihil dicit de hoc, allegat. et tex. iam p pdictos ponderatum in d. l. 1. §. q aût, Ioan. Franc. Rip. in d. c. 1. in 2. not. in 3. ampliat. dicit pcuratorem, & aduocatum dici aduersarios p tex. in d. §. q aût, & per tex. in c. 2. de confes. lib. 6. & ex hoc esse, q pcurator, & aduocatus non sunt idonei testes in causa. in qua patrocinant p gl. in c. Rom. de testi. lib. 6. & p Bart. in l. deferre infra de iur. fisc. & per Fel. & alios in c. â nobis de testi. cogen. & in d. c. 1. sensit hoc, q dicat aduocatus aduersarius in 7. col. & ex his pdicti in eam partem inclinare uñr, q detur in istis inimicitia. Sed ista dicta non uñr sine dubio pcedere. Nam tex. in l. q cum natu maior. §. pen. supra de bon liber. dicit, q si filius patroni aduocationem accusatori liberti pstitit, non repellit â cõtratabulas bonorû possessione sub

140 dens tõnem. † Quia aduocatus non accusat, & Bart. per illum text. in l. 3. § fi. supra de adim. leg. dicit, q inimicitia capitalis est si occidit meum cõsanguineû. Idê accusauit uel minatus est interficere. Secus tñ uideretur, si auxilium pstiterit contra eû in causa capitali p text. in d. §. pen. & sic sensu inimicitiam in pdicto casu non dari. Aret. in c. 1. de iud. col. 1. in fin. dicit, forte posset dici, q aduocatus, & pcurator posset dici inimicus. si fuisset in causa capitali cõtra me, uel actione famosa, p ea q hñr in l. pen. in princ. supra de inoff. testa. & q ponit Bart. in l. post legatum. §. sunt q putant, supra de his quib. ut indig. hoc tñ non affirmat. & sic non audet dicere inimicitiam oriri Hoc idem uĩ sensisse Cur. in trac.

141 feud. in 3. par. in 33. q. † Credo in casu pmisso contrahi inimicitiam. Cû ex cohabitatione, & familiaritate quam qs hêt cum inimico meo, orit mecum inimicitia ut est tex. & ibi Bar in l. sciendum. §. si accusatio, infra de leg. & Ias. in l. apertissimi, col. 2. C. de iud. & dicam infra in uerbo côuersatio est inimico. Eodem modo, & tanto magis det inimicitia in eo, q auxilium pstat inimico meo contra me, & ad meam iniuriam qui. n. aduocat contra accusatû necesse est q exprimat causam accusationis, & delicta declarat, & instet contra eum, ut puniat, & aperte, & palam maledicat. infaustasq; uoces aduersus eum iactet. Ex qbus inimicitia causat, ut est text. i l. si inimicitiæ, uer. sed si palam, supra de his quib. ut indig. facit p hoc, quod dicit Abb. p illum tex. in d. c. cum P. col. 2. dû uult, qd clericus non possit aduocare ne uideat alteri nocere. Non ob. tex in d. l. qui cum natu maior in §. pe. q a filius patroni ad hoc ut excludat â bonorû possessione, debet de causa capitali accusasse, alias si capitalis nõ fuerit acc. sed minor, non excludit, ut est tex. in d. l. q cû natu.

142 maior. § si tñ † Et sic qlibet accusatio, & iniuria ipm non excludit. Sed debet esse capitalis, & istud est, qd dicit Bart. in l. post leg. §. sunt q putans, supra de his qb. ut indig. post gl. ibi q non ita de facili pdit portio debita patrono, sicut legatû qd est mere lucrû. & sic dato q ex aduocatione fiat iniuria liberto, & oritur inimicitia non tñ capitalis. Unde Bart. dcm in d. l. 3. § fi. supra de adimen. leg. debet intelligi, q ex auxilio pstito nõ oriatur inimicitia capitalis. de qua locutus fuerat in pcedentibus casibus, non tñ negat, q alia inimicitia

lites. C. eo. & per Ang. in l. 1. C. de quaest. Aliqñ praesumptiones, & aliqñ coniecturae, prout eas Cic. appellat in lib. 2. ad Heren. in c. in causa côiectuali. & per Bal. in l. non hoc. C. unde legi. dicês rusticos Papienses appellare has coniecturas, ut et per Dec. in d. c. tertio loco. col. fi. pe prob. Aliqñ uerisimilitudines. Aliqñ admimicula, ut ponit Bal. in l. et quidê col. 1. C. de accus. & Alex. hic in addit. fin. & multa ponit Brun. in d. tract. de ind. in 1. q. disputatio tñ istorû nominum relinquenda est pertinacibus gl. in rub. supra sol. matr. & de istis nominibus loquens Abb. in d. c. tertio loco. & in c. quâto in princ. de praesum. & ibi Felyn. col. fi. & Inno. in c. quia uerisimile, eodem titulo dicunt relinqui pertinacibus.

51 † Nono praemitto, φ indicium est minus semiplena pbône, ut in l. cum pbatio. supra de prob. quam refert, & sequtur Bar. in l. 3. de excus. tut. quis illa lectura sit Nic. de Neap. & Ang. idem uoluit in l. 2. C. de qô. & idem uoluit Alex. & Soc. in l. 1. §. 1. supra si ex nox. cau. aga. dicentes magnum esse, φ ex minore deductione q̃ sit semiplena pbô pcedat ad torturâ, & φ sit minus q̃ semiplena pbatio tenet Cy. in l. 3. C. ad l. Iul. maiest. & in l. fin. uer. nuuqd ergo. C. eo. de qô. & Bal. in d. l. cû pbô. & in l. non hoc, in fi. C. unde legi. & in l. fi. C. de pb. Ang. in l. fi. in princ. supra quod met. cau. & in § si uero ususfructus, in fin. in authen. de nup. & Alb. in l. sine possidetis. C. de pbô. & Ias. in l. admonendi. supra de iure iur. nu. 47. & Dec. in d. c. tertio loco. col. fi. de pbatio. Est et indicium qualequale quod oritur ex testibus, q examinati non pñt, si examinati fuerint.

52 † Et istud indicium operatur, φ index pôt procedere ad inquisitionem, ut p Saly. in l. seruos, in fi. C. de testi. & dixi superius in 2. not. & dicâ infra in uers. testis q nô debuit examinari. & de ista dictione qualisqualis, loquitur tex in l. Item apud Labeonem. §. pror ait si quid, supra de iniur. & in l. merito supra ne qd in loco publ. & p Bal. in l. si duo patroni. supra de iureiur. & Bart. & Alex. ibi in l. maritus. supra eo. Et qa indicia frequentius p il. ac fcij. hñr circa homicid. a furta, & adulteria, ideo incipiâ ab homicidio siue ab uno siue a pluribus cômittat. Fit. n. altero ex his modis. Aut ex pposito, siue apêsate, & tractatu praehabito, aut in pura rixa.

53 † Principiû itaq; erit ab homicidio ex proposito, & apêsate ac p tractatum facto, cum magis puniatur, q̃ homicidium in pura rixa. l. 1. §. 1. supra de sica. l. absente, in fi. de poe. ibi, côsulto aliqd cômittatur, an casu, & l. respicêdû. §. delinquût, infra eo. tit. & de poen. & ibi Bar. not. Abb. in c. inter alia, col. 7. uers. secundo casu, nu. 25. de immu. eccl. & Ang. in trac. malef. in uers. & apêsate, cû si plures fuerint oês tenentur de occiso, si homicidiû sit secutum p tractatum, secus si in pura rixa no, & Bart. & Ang. in d. l. fi. supra de sicar. & Mod. ibi.

54 † Ulterius sciendû est non pŝumi factum ex pposito, & apensate homicidium, nisi illa qualitas pensamenti pbetur, & iustificet, ita sensit Innoc. in c. inter alia, de immu eccle. & ibi Host. & Ioan. Andr.

55 † Qui dñt φ latrones publici & qui obsident stratas semper praesu: muntur insidiose facere, nisi aliud probetur arg. l. qui fecisses. supra de usuca. & cap. 1 & 3. de pŝum. In aliis uero non pŝumitur, nisi pbet. l. quoties. §. qui dolo, supra de dolo. l. ut uim. supra de iust. & iur. Idê uoluit Butr. ibi col. 2. & Car. q. 8. Petr. de Anch. sensit contrarium ibi dicês, φ dolus semper praesumit postq̃ constat delictû esse cômissum. l. si nô côuitii, C. de iniuriis. Abb. ibi col. 6. saluat di:

56 ctum Host. & aliorum dicens. † Quod licet in actu delicti praesumatur dolus, tñ non praesumitur ex proposito prius delibetato delisq sse côiter in omnibus. In istis aût latronibus, q stât in stratis publicis, praesumitur, φ ex deliberato pposito hoc fecerint, ex quo in illis rapinis se assuefecerint, & inspiciat hoîs consuetudo d. l. q fecisses. Sciant et quod si plures fuerint in rixa in dubio pŝumit ibi existes causaliter affuisse, ita determinat Felyn. in c. sicut dignû in 3. col. uers. 7. & ult. in fi. de homic. allegat Bal. in l. 1. in lect. antiq. supra de ser. corrup. & in c. 1. de benef. fra. Homicidiû si ab uno tm̃ fuerit factû, illud praecogitatû (& ut uulgo dr̃) Apensate, & apostate fecisse dici pôt, si indiciû aliquod ex infrascriptis in pcessu appareat, probô nanq; liquida hři nô pôt, cum hmôi cogitationes in aîo delinquê

57 tis consistant. † Et quamuis aîus a solo Deo cognoscatur, ut est tex. in. clem. exiui in §. q̃ uis. de uerb. sign. ibi, quae oîa fecit ipse Deus tñ qui abscondirorû est cognitor, ad animû sibi ministrantium respicit. & per illum text. ita decidit Bal. in tract. schisma. col. 10. & est tex. in c. nunquid de poe. dist. 1. ibi. quia ego sum scrutator rerû, & cordiû. & dicit Ang. in l. 1. C. de sica. φ dolus, & bona fides sunt passiones

stiones animi, quę soli Deo sunt notæ, & ibi ēt Saly. col. 2. quos sequitur Cæpol. in consi. 21. super homicidio col. 2 & est glo. in l. 2. su
58 pra de interrog. actio. & ibi Alb. † Attñ aīus ꝓbaī ꝑsumptione uerbi, uel facti. Talis enim aīus præsumitur, qualia sunt uerba aut facta l. is qui. § diuus. supra de tuto. & cura. da. ab his l. Labeo. supra de sup. leg. l. reprehenda. C. de inst. & subst. & in l. 1. §. diuus. & ibi Bar. & alii supra de sicar. Et dicit Bart. in d. l. is q §. diuus, ꝙ qñcunque de aliqua animi qualitate q̃ritur, testis debet testificari per actus exteriores, quos uidit, nam ex qualitate facti aīum facientis metimur l. 1. supra de pet. hęred. l. si tñ. §. ei q seruum supra de ædil. edic. ubi uidens seruum uinctum non tenet ædilitio edicto, multo. n. amplius est id facere, quā ꝓnunciare in uinculis fuisse, & ex text. in l. si ut certo. §. custodiam. supra commo. & in l. si hoīem supra deposi. † Nā ꝑ extrinseca pro
59 banī intrinseca. l. si circa fi. supra de diuor. & in l. quidam in suo. supra de cond. inst. & in §. seruos. inst. de re diui. Et dicit Cyn. in l. fin. C. de sica. ꝙ extrinsecus actus ꝓbat intrinsecum animum. Et Gand. in tit. de præsumpt. in tract. malef. col. fin. uer. octauum ēt, ubi ꝑ multa confirmat ꝑdicta. Idem uoluit Bald. in l. si ex plagis. ff. ad leg. Aquil. qui dicit post gl. ꝙ facto datur uoluntas intelligi, & est gl. in c. & si qōnes. de simo. & idem uoluit Soz. in consi. 131. in præsenti col. 2. uers. præterea, uolum. 1. determinans. ꝙ possidens non dr̄ mutare causam possessionis, nisi appareat d̄ aīo, qui animus demonstrāī per exteriora. & dicit Rom. in consi. 196. super eo ꝙ q̃ritur, ꝙ qs non teneī actione iniuriarum, nisi aīum iniuriandi habuerit, q aīus ꝓbaī ꝑsumptione uerbi uel facti. & dicit Gand. in tract. malef. in tit. de præsump. col. 1. uers. præterea. † Qđ
60 iudex debet considerare factum, qđ animū metimur, & dicit Alb. in l. aut facta. in uer. qualitate, infra de pœn. ꝙ ex qualitate facti ꝑsumitur incendium, uel ferita ꝑ tractatum facta, ꝑ not. in l. & si amicis qs domū. supra de adul. Vnde ex ꝑdictis dico Hip. de Mars. malesensisse in eius consi. 95. dum uult, ꝙ stāte statuto, ꝙ qs non possit puniri, ꝙ aliū occiderit, si non apparet id tale fecisse aīo occidendi, ꝙ iste aīus nō possit aliquo modo probari ꝑ testes, eo, qm̄ aīus ꝑ actus exteriores non uere sed ficte comprehenditur, ut latius ibi per eum, quia dico satis cōstare est ꝑdictis aīum demonstrari, & ꝓbari uerbo aut facto, & ex coniecturis, ut ēt uoluit Bart. in l. si concubina. §. 1 sup. re. amo. & in l. si sui. § 1. sup. de accus. & Bal. in l. libertæ. C. de oper. liber. dicens, ꝙ qualitas factorum describit qualitatem intellectus, qđ idē uoluit ipse Hipp. in l.
61 1. col. 4. nu. 27. C. de sic. † Præterea causæ criminales non deciduntur iuro ipsius rei est tex. in l. fin. C. de prob. & in c. nos in quenquā. 2. q. 1. & uult Bart in l. maritus. supra eo. tit. & in l. admonēdi, & ibi Ias. & alii repet. sup. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. col. 1. uers. 5. oppono. C. de iureiur. & in l. 1. col. 2. uers. oppono. nam contumax C. qūo, & qñ. iud. nulla. n. est difficultas ꝙ quilibet reus ad hoc ut euitet pœnam, & uitam conseruet, iurabit non semel, sed ꝑ centum uices, prout late insistit idem Hippol. in d. l. si maritus, & in sua
62 pract. in §. postq̃. in prin. † Præterea non staī iuro alicuius de dependētibus ab animo, quoties pōt ꝓbari ex coniecturis, ita uoluit gl. in cle. i. in fi. de pœ. ibi hoc tenet Car. in ultimis uerbis, & sequiī Fel. in c. signāti. el i. col 2 uer. 3. fallit de homi. Non obīgl. allegatæ ꝑ Hipp. in d. consi. ut est illa in §. aliæ. inst. de actio. & in d. c. significasti, & qđ uoluit Per. de Anch. in consi. 158. quia omnes illæ gl. & decisiones loquuntur in causa ciuili, prout est lege-
63 re in omnibus illis decisiōnibus. † Nam causę ciuiles alio modo regulanī quòd causę criminales, ut ꝑ Bar. in d. l. admonēdi. & tresdecim dñas ponit ipse Hipp. in sua pract. in §. expedita col. 8. & seq. ubi ponit ēt dñam in iuro. Non ob alia gl. in l. si cui, ꝑut dicam infra qa loquitur de iuro purgationis. Aduertēdū est circa ꝑdicta ad unum dcm̄ Bart in d. l. mari
64 tus, in fi. qui distinguēdo dicit. Qđ iuramētū quod defertur a iudice in defectum ꝓbōnis reo ad absolutionem, bene pōt deferri. l. præsenti. §. sicubi. C. de his qui ad eccle. conf. & dr̄ iuramētū purgationis, nam de hoc d. Bar. nullā facit mentione Hippol. in d. l. maritus, nec alibi, & tñ ipse Bar uidet innuere, ꝙ reo pōt deferri iuramentū ꝓ causa criminali per ipm̄ iudicē. Et ideo ꝑ ītellectu dicti loci Bar. est sciendum, ꝙ qñ aliquis est infamatus de aliquo crimine, nec sunt ꝓbōnes, aut ꝑsumptiones contra eum, & illa fama perduret, quæ ēt non habet totum a probis personis,
65 uel a quocunq. † Tunc iudex qui uidet illū talē laborare iafamia debet deferre ei iurm̄, & ille corporaliter iurabit se esse immunem a crimi-

a crimine, super quo dr infamatus prout est tex. in c. 1. 2. & 3. de purg. cano. Et istud dr eē iurm purgationis, & ita de hoc loquitur Spe cul. in tit. de abol. in §. 2. per totū tit. Et istud tale iurm erat in usu de iure canonico & raro reperiebatur cautum de iure ciuili, ut dicit Anch. in c. excōm. de hær. & dicit reperiri in l. ubi. C. de fal. & ꝙ non recordatur, ꝙ de iure ciuili ꝑꝑ infamiā, quæ remanet, debeat se purgare, sed Ioann. de Ana. in d. c. excom. col. 4. in uers. qui aūt in primo nota. dicit reperiri multos casus, in quibus quis de infamia se purget. alleg. tex. in d. l. ꝓsenti. & in l. Marcellus, supra rer. amo. & in l. lex Corn. §. hac lege, supra de iniur. in quibus hr de iuro. purgationis, quod ſm ipsum dr purgamentū necessarium de quo in l. generaliter in princ. supra de iureiur. & adducit tex. in authē. Gazaros. C. de hær. & in l. fin. supra de requi. re. in quibus ſm ipsum expresse dr de purgatione, & hoc modo intelligit dictum Bar in d. l. maritus, ꝙ loquatur de isto iuramento ꝓut ēt ipsemet Bar. exprimit ibi dicendo & dr iuramentum purgationis, & de hoc ē iuro loquitur gl. in l. si cui, in §. iisdem, supra de ac cus. & clarius gl. in l. 1. C. de sic. & sic Barto. in dicto loco intelligendus est, ꝙ iudex deferat iurm, qñ de crimine non est probatio, neque præsumptio contra aliquem, sed tm̄modo ē infamatus undecunque proueniat talis infamia, & de hoc iuro loquitur Spec. in tit de fur. in col. 3. uers. quid si peregrinus dicens, ꝙ si peregrinus, qui uadit, uel rediit ultra mare, intrat nauē, uel tabernā, uel stabulū, nec ostēdit res, quas hēt, ꝙ tūc si ꝑdanē res, non stat eius dicto uel iuro. sed bene potest cogi caupo, uel stabularius, uel natura iurare, ꝙ res illas nō subtraxit, nec subtrahi fecerit, & erit ſcḋm, ꝑ qđ quis purgaē, cum de eius mala cōscientia qrīt ab eo, allegat tex. in d. l. præsenti. & l. si. C. de iur. do. impet. & in l. fin. C. de bo. auc. iud. pos. idem uoluit Bald. in l. 1. C. loc. in uers. & no. dicens, ꝙ hospes tenetur đ ammissione rei, ēt ꝙ locus sit fractus, in quo erant, & hoe de gñali præsumptione, quæ est contra hospites, quòd sint rapaces ex mente Nic. de Matar. si tñ erunt bonæ famæ tunc debent se purgare per iuramentum suum.

Indicia uero homicidiū ꝓcogitatū demonstrātia sunt infra posita, in quib. tñ aduertendum esse puto, ꝙ aliqua ex infrascriptis nō sunt de per se sufficientia ad faciendū plenā indiciū. Sed unū coadiuuat aliud, ex quo deueniri pōt ad torturam, ut dixi in ꝓmisso 6. Et de istis indiciis demonstrantib. homicidiū ex proposito ponunē sex ꝑ Alb. in tract. statu. q. 64. in 3. par. & in l. ex si amicis domum supra de adul. & per excellentissimū ꝓcepto-rē meū Mant. in consil 325. nisi innocentia, col. 3. ubi ponit septem indicia tractatus, & 66 ꝓsamēti. † Et procedendo suꝑ illis diuidam ipsa indicia in tria tꝑa, ut dicit Cic. in libr. 2. Rethor. ad heren. in prin. in causa cōiecturalī in uerbo argm̄. In præteritū, instans, & cōsequens. ꝓut ēt sensit Bal. in l. mulierē. C. si q a alt. uel lib. dicens, ꝙ dolus, & fraus probanē a priori, & posteriori, & ab utroque simul iū cto l. si qui adulterii C. de adult. & ut dicit Barto. in l. in furti §. ope. sup. de furt dū considerat auxiliū ante delictū, in ipso delicto, & post delictum. ideo uidebimus de tēpore ante homicidium per infra posita indicia.

67 †Præparationes, & ordinationes indicant pensamentum, & homicidium præcogitatū, 68 ut puta. †Emptio armorum, quæ in uisu nō ita frequenter hñr, & maxime in emente. Itē & exercitatio in armis, ut est ludus ferimiæ in eo, qui non erat solitus, & maxime si per ætatem id sibi non licebat, & repertum fuit homicidium cōmisisse eū illis armis, cū qb. exercebatur. Item si cum armis per eum solitis deferri experientiā aliquā fecit suꝑ clipeo, uel toraca, uel simili gñe armaturę, & cū illis homicidiū fecit, ꝓut uidi, ꝙ quidam fecit experientiā super armatura cū pugione, an ꝑtrāsiret ipsam armaturā. & in die sequēti interfecit hoīem, repertū fuit hūc ꝓcogitasse, homicidium, & in tortura cōfessus fuit, id talē appēsate fecisse, & luit pœnas debitas, & qđ eā experiētiā faciebat ad hoc, ut uideret, an pugio esset sufficiēs ad interficiendū eum hoīem, quē ꝑcusserat, q armatus incedebat. Itē si arma habiliora ad incidendū, & uulnerandū, ut puta (prout uulgo dr) limare fecerit, uel molare, de quo loquiē Par. de Put. in tract. sind. in uerbo. mandauit col. 6. uers. si qs reperitur, prout etiā uidi in alio, qui eo modo pro hoīe interficiēdo arma præparauerat & reꝑtus fuit ex ꝓposito hoīem interfecisse. Item si reposuit arma in aliqua domo, ut ea custodirenē, & ibi ꝓpinq; homicidiū fecit. Itē si ꝓmonuit amicum, ut audito rumore dēet accurrere cū armis, uel si ꝓmonuerit amicū, uel aliū, ꝙ audito rumore nō ammoueret, se

quia

ga res ad ipsum non ꝑtinebat. istā. n. ꝑpara
mēta,& ordinationes.& alia similia faciūt in
diciū ꝙ homicidia tale delictū ex ꝓposito,&
appēsate fecerit ut uoluit Cic.ī d.lib.2.Reth.
in c in causa cōiecturali,in uerb.argm̄ ibi,nū
quid apparatit.& Bart.hic col.2. uers.itē qđ
fuit uisus.& Ang.in l.fi.C.de qst. quē sequit
Par.de Put.in tract.synd.in uerb.uiso de in-
diciis,col.1.char.109.& Brun.ī tract.de ind.
col.12.uers.itē dat aliud, ubi determināt per
hęc indicia posse deueniri ad torturam,si ali
quis infamat de homicio, eo magis autē di.
cendū est in faciēdo indicium sup pensamē
to,cū de ipso actu homicidii cōstet,& immo
do deducat in qōnem,an propositum inter-
uenerit in homicidio ipso, & ꝑdicta omnia
demōstrēt præcogitationem,cū ad cū finem
homicidii tendāt, & est tex. hoc ꝓbans in l.
1.§.ui possidere, supra de ui,& ui arm. ibi q
in hoc ipsum optatus, & præparatus uenit.

69 † Facit ꝓ hoc ꝙ in ꝓbandis occultis q̄ ex ꝓ
sumptionibus, demonstrant prout in adulte
rio,ex ꝑparatoriis inducit probatio,nam de-
osculatio,tactus mamillarū,apparatus,cōui
uia,& alia similia ꝑparatoria probant adulte
riū,ut est gl.3.in l. quod ait lex supra de adul
ter.& ibi Bart.& idē Bart.in l.2.§.si & in l.c.
5.supra eo.& tex.in c.ꝑterea,de testib. & ibi
Doc.Sed aduerte ꝙ gl.in d.l.qđ ait lex, dicit
reptum in rebus uenereis esse illum q.ꝑdicta
facit,& ēt dicit Bart.in d.l.c.5. res uenereas
esse ꝑdicta.Attn̄ Bud.in suis anno. secun. an
no.35.reprehendit locū illū Accursii ꝓ mul
torū auctoritatē uolens rē uenerem esse,qñ
pudenda in pudendis, uel in obscena in ob-
scenis sunt posita,ꝙ puto in l.illa I. C.sensis-
se,dum dicit,si in ipsa turpitudine filiam de
prehendat,hñs respectū ad actum ipsum car
nalē,dū postea subiūgit uerba Labeonis con
firmātia ꝑdicta dū dicit,in rebus uenereis,ꝙ
idē est cum ꝑdictis. Adduci pōt ad premissa il
lud,ꝙ dicit Bald.in c.tuæ,de proc.ꝙ ita puni
tus mulier,q̄ osculum luxuriosum da,quem
admodum,& ꝓ adulterio, ꝙ Dec. intelligit
quo ad probandū adulterium,& non quo ad
prędicta,dicens illa esse ꝑparatoria,ut uult in
rub.C.de eden.in princ.& in rub.de prob. ex
tiā,& in c.cum super col.1.de off.del.

70 † Transitus non solitus, & istud indicat
pensamentum. Si.n. ego in regione non ita
frequētata,& per quā aut nunq̄ solitus sum
iter facere,si ꝑ ipsam transitū faciens repto
hoīe ipsum interficio,indiciū orit, ꝙ id præ.
cogitauerim,ex transitu nanq; in solito ori.
tur indiciū,ꝙ ꝑtransiens homicidiū cōmise-
rit.Si eo sero homicidii ibi fuerit uisus, nec
erat solitus ꝑ ea loca pertransire,ita determi
nat Cic. in d.l. 1. ad Heren. ubi nam quo in
loco prærer cōsuetudinē fuerit,& Bar.in d.l.
fi.col.2.in fi. supra de qō.& Saly. in l.fin. col.
2.C. de qō. & Par. de Put.in d.tract. de syn.
in uerb.uiso de indiciis,col. 1.char. 110. alle
gat tex.in l.3.§.eiusdē supra de testi. eo. ma.
gis dicendum est,ꝙ secuto effectu homicidii
occidens habuerit aīum occidēdi,& præcogi
tauerit ipsum homicidiū, & ꝙ uenerit illuc
gratia interficiendi,cum aliud ꝑsumi,nō pos
sit. Facit pro hoc id, qđ dicit Bart. per illum

71 tex.in l.2.C.de curs.publ.lib.12.†Quod reper
tus extra uiam publicam habet malam suspi
tionē cōtra se,ut est in portante cōtra deuen
tū ꝑ tex.in l si qs.eo.tit.quod sequitur Ioan.
And.de Plat.in d.l.2. Dicēs, ꝙ eūtes ꝑ uiam
non publicam nec consuetā hñt præsumptio
nem cōtra se,& idē esse in eo,q ingredit, uel
egredit ciuitatem aliunde quam per portam
publicam,& cōsuetā l.fi.supra de rer.diuis.In
homicidio aūt puro non ita simplr habeas
transitū insolitū pro indicio,ut quis torquea
tur,cū sit inuiciū remotū à maleficio & ideo
alia requiruntur,ut dixi supra in 6.præmisso,

72 † Frequentatio uie,in qua delictū est com
missum. Si. n.Titius uisus fuerit per plures
uices pertransire per aliquam uiam eundo.
& redeūdo uno die,uel diebus successiuis, &
eodē uel sequēti,uel alio die non multū post
interfecerit hoīem in eadē uia, præsumptio
orit cōtra ipsum,ꝙ sæpius eam uiā transierit
causa cōmittēdū tale homicidiū, & ad id ani
mum applicauerit, ut sensit Cic. in d.l.2. ad
her.ibi ubi fuerit,ubi uisus sit, facit tex.in l.
iusto supra de usuc.ubi ꝑꝑ frequentiā rei id
statuit,& in l.legatis.§.si unus,supra de lega.

73 3.Et dicit Rayn.in d.l.iusto.†Quod si quis re
peritur mortuus in strata publica. nec appa-
reat occisor,ꝙ ille præsumit occidisse,qui fre
quentabat locū illū,ea nanq; loci frequentia
indicat frequētantē,ꝙ occiderit,idem uoluit
post Ray.Ang.Raph.Cum.& Imol.in d.l.iu-
sto.& ut in præcedenti indicio dixi.Si frequē
tatio uiæ facit præsumi frequentantem occi
disse,eo magis cōstito ꝙ occiderit, ꝑsumēdū

74 est,ꝙ appensate ad id processerit. † Ettō est.
Quia ex actuū ꝓportione, & aptitudine præ
sumitur

sumit maleficiū arg. l. si dolo. & l. dolus. C. de
75 rescinden. uend. † Indiciū uero ꝓ homicidio
puro facit frequentatio uiæ (ut iā dixi) & re-
pro cadauere in uia, si ignorat à quo sit in-
terfectus, ꝑsumit contra frequentantē, & in
diciatur ad torturam, ita determinat Ang. in
tract. malef. in uerbo fama publ. col. 9. uer.
qd autē si quis in strata. Idem uoluit Bolog.
in addi. ad tract. de torm. Guid. de Suz. col.
7. & Par. de Pur. in tract. synd. in uerbo si quis
est inuenius. Vltra prædictos uidelicet Ray.
Ang. & alios supranotatos in d. l. iusto. Sed
aduerte ꝙ Arer. & alii supranominati ī suis
tract. alleg. Bart. & Bal. & Ang. in diuersis lo-
cis, & maxime in d. l. iusto. qui tñ nihil dñt
de hac re, sed uoluerūt allegare Ray. & alios
supranominatos ī d. l. iusto. idē uoluit Alex.
referēs Rayn. & Ang. in cōs. l. uisis, & oppor-
tune ponderatis, col. 3. uer s. cōprobat. uol. t.
subdens, qđ eodem modo ꝑsumit incēdium
ꝓcessisse à facto ser ui, seu ministrorū eius q
76 hēt mercantias in forticis ꝓꝓ conuersatio-
nem, quam hñt in eis. † Intellige prædicta ꝙ
in homicidio puro frequentario ꝑdicta non
sit sufficiēs ad torturā, si frequētaṇs esset ho
mo, bonę cōdōnis, qui cōsueuerat ꝑ stratam
illā transire. cū sit indiciū nimis gñale per ea,
q̄ not. Bart. in l. fi. supra de qō. ita intelligit
Imol. in d. l. iusto, uolens restringere dictum.
Ray. Attñ Ray. & Cuma. & ibi idē senserunt,
dū dñt, ꝙ frequentans ꝑsumit occidisse, ma-
xime si talia cōmittere cōsueuit, arg. tex. in l.
si cui. §. isdē. supra de accus. & in l. si ita. §. fi.
supra de fun. instr. & idē ēt sensit Arer. in d.
uers. qd aūt si qs in strata Dicēt præsumi, si
ille erat malus homo, & sic constat ex mente
ꝑdictorū, ꝙ ex frequentatione simplici non
inducit indiciū ad torturā. nisi alia cōcurrār,
& q̄uis addentes ad tract. Arer. in dicto loco
sibi ipsis attribuant hāc restrictionem. Tamē
(prout dictum fuit) Antiqui & clarius Imo.
dant istam intelligentiam. Facit ẜm ipsos, ꝙ
uoluit R c. Malumb. in quæst. q̄ est nihil 74.
77 incip. Cū in statuto Ciuitatis Paduæ. † Vbi
uult, ꝙ stante statuto, ꝙ male auiati teneant
de maleficiis cōmissis in suis uilis, ꝙ ex hoc
solo. ꝙ reperiatur corpus interfecti iacens in
terra in quadam uilla. nec apparet qs malefi
ciū fuerit ꝑpetratus, nō tenet uilla, cum cor-
pus mortuū non ꝑbeat testimoniū de loco
cedis, nisi cōstet hoīs illius uillæ esse malefa
ctores, & ibi cōuersari, & morati, & alia ueri-

similia concurrant, nam tunc uilla tenet, qđ
idem uoluit Alb. in quæst 74 in 2. par. refe- 14
rens q. Ricar. ad literam, & sequitur Bald. in
l. 3. in §. cognoscit supra de off. præfec. uig.
78 † Armorū delatio in non solum solito, &
non hñte iustā causam deferendi, si per defe
rentē homicidiū cōmittat, ꝑsumitur, & indi
ciat, ꝙ ex proposito arma detulerit causa ho
79 minē interficiendi. † Nā deferens arma ma-
liuolum habet aīum, ut est gl. fi. titu. de pac.
const. & eor. uol. & ibi hoc not. Bal. & Mar.
de Lau. in uers. si quis rusticus, & ēt uoluit.
And. de Iser. Pręp. Aluar. in d. titu. in uers.
mercator, & Alex. in additio. ad Bart. in l. 1.
supra ad leg. Iul. de ui pub. Vbi oēs conclu-
dunt deferētem arma malum aīum hře, nisi
ex causa deferat, uel ea ligata habeat, uel pro
ut dicit Prepo. & Aluar. ꝙ licentiam habeat, 15
& dicit Mar. de Lau. ꝙ causa, an sit iusta por
tādi arma, relinquit arbitrio iudicātis inspe-
cta persona, & tpe l. 1. & 2. C. ad l. Corn. de
80 sica. l. 1. C. unde ui. † Facit pro hoc illud, ꝙ
armorum usus rīr est interdictus, & prohibi
tus, ut in l. 1. & in rub. C. ut arm. usu. lib. 11.
& in auth. de arm. in §. finali. & per Bart. & 16
Ang. in l. 1. per illum text. supra ad l. Iul. de
ui pub. & per Abb. & alios in c. clerici, de uit.
& hone. cler. Et dicit Franc. Brun. in tract. de
81 iud. col. 14. † Quod ille qui se armat de ri-
xa, & bello præsumitur cogitare, alleg. Bald. 17
in l. 1. C. de ser. fug. col 1. uers. ex consilio, &
in l. ut uim supra de iust. & iur. & pro indi-
cio ad torturam hanc delationem armorum
ponit Iac. de Bel. in sua prac. crim in titu. de
qst. in col. 16. in fi. dicens, ꝙ gladii delatio est
indiciū, nā deportantibus arma lex male præ
sumit ut in auth. de mand. prin in §. fi. qđ di
ctū intellige (ut iā dixi) nulla ubsistēte ad de
82 ferendum arma causa legitima. † Et hoc ma
gis ꝑsumi debet, si defert arma euaginata, ex
eo. n. ꝑsumit se ꝑparasse ad aggressurā d. l. t.
§. ui possidere supra de ui, & ui arm. Et ponit
Cæp. in cons. 28. col. 2. uer. 2. quia.
83 † Armorū genus, & istud ostendit aīum, &
ꝑmediationē ad occidendū, nam si qs ambu
lauerit cū armis hastatis, uel cū arco, & sagi-
tis, uel cū arcobusio, uel simili gñe armorū.
quæ faciliter hominem interficiunt, & uulne
rando ocdiderit, indiciū est, ꝙ habuerit ani
mū ad occidendum, & id præcogitauerit, ut
est text. & ibi not. in l. 1. in §. diuus. supra
ad leg. Corn. de sic. & in c. significasti. el 2.
& ibi

& ibi Doct. de homic. Et dicit Bal. in cap. 1.
84 de præsump. | Quod ille qui alium sagittat cum arcu, uel balista, uel lãceam mittit ĩ ipsum, præsumitur hẽe animum occidendi, in telligendo, qñ mittit iaculum cum ferro Et eũ sequitur Fely. in d. c. signãsti, col. 3. nu. 8. & dicit Bal. in l. sed & si. § si magr, supra ad l. Aquil. ꝙ ex gñe armarũ præsumitur aĩus, & atrocitas maleficii ꝑ tex. in d. c. signãsti, & idẽ dicit Hot. in d. §. si magr, nulla facta men tione Bal. quem tñ refert, & sequitur Ioã. de An. in d. c. signãsti, col. 10. uers. not. ꝙ mode ramen, & Bal. & Saly. in l. 1. C de emen. ser. & & Alb. in d. l. 1 §. diuus, & Cyn. in l. is qui cũ telo. C. de sicar. idem determinat, & deducit Hipp in l. 1. col. 5. C. de sicar. & consi. 76. dñe Deus, & Cep. consi. 44. Magnificæ, ante fi.

85 † Asportatio bonorũ, ante homicidium facit indicium pensamenti, nam si portauero res meas de loco ad locum, & maxime ad eum locũ, ad quẽ poterã cõfugere, uel sakẽ precio fiora, ex eo demõstraĩ aĩus ad interficiẽdũ. & uerificaĩ secuto homicidio. ita no. Sa ly. in l. si col. 2. uer. nũc tiã seamus ĩ fi. C. de q.

86 † Alienatio bonorũ suorũ inducit malum animum, & ꝑmediationem ad homicidiũ. & ista talis alienatio consideratur, prout dicit Bar. in l. post contractũ supra de dona. ex sex

87 ꝑsumptionib. † Prima est, si donauit, uel uen didit bona sua, nam ex donatione, seu uẽditione ꝑsumitur malus aĩus, ꝑut ẽt cõsiderat Alex. ibi in add. post Bal. in l. 1. C. qui bon. ce. poss. & in l. pen. C. de bon. dam. & Cy. ibi. & dcm Bar. sequunĩ Raph. Cu. Imo. & Ro. ibi. Idem Bar. in l. 3. §. eorũ, supra de pri. cred. Et Io An. in add. ad Spec. in ti. de ꝑsump. in uer. pone ꝙ Tit. & Lue. de Pe. in l. quẽadmodũ, C. de ag. & cens. lib. 11. col. 2. q ẽt loquiĩ de casib. de qbus infra. Istud intellr cõiter per Doct. post Bar. quoties est inimicitia cum ali quo, & secutum sit delictum in eius ꝑsonã, ut ex ea causa dicatur, & donasse, & animũ ad delinquendum habuisse arg. tex. in auth. post iam. C. de sec. nup. & in c. fin. de renunc. in 6. Secunda est præsumptio, quoties qs do nat partem bonorũ alicui propinquo subsistente tñ prædicta causa inimicitiæ, uel con simili, & magis credẽdum est, illud cuenisse ex donatione facta ipsi propinquo, de quo credendũ est, ꝙ magis se confidat, & possit suffragari ex re donata, & ꝙ etiam non secu to delicto sibi restituat, ꝑut deducit Pau. de Mon. pie. in d. l. post cõtractum, impugnãdo opin. Imol. & Rom. dicens ita practicari.

88 † Tertia est ꝑsumptio si donando, uel alienãdo, ex post reperiatur in possessionem, nã tunc signum est donasse fraudulenter, & do lose. & animo delinquendi, restringiĩ iñ per Bar. & alios ibi Si emptor, uel cui facta est do natio fructus habuerit, uel alienatio sit facta cũ reseruatione fructuum. uel ꝙ facta dona tione, uel uẽditione discesserit, uel mortuus fuerit aegrens. Quarta est præsumptio, quoties quis donauit, uel uendidit clam, ut puta ex chyrographo subscripto à testib uel sine, uel adhibitis testib. sine scriptura, nam tunc ꝑsumptio est mali animi, & uolẽtis delinqre. Quinta est ꝑsumptio, si post donationẽ, uel uenditionem inimicum interfecerit statim, aut ex paruo interuallo, qđ est arbitrium iu dicis in uidendo ex qualitate personæ, loci, & tpis, an sit magnum, uel paruum interuallum, ut per Doct. in d. l. post contractum. Restringitur hoc, ut non ꝑcedat, si interfectus fuit ex improuiso, nã ex subsecuto homicidiũ ẽt in continenti non est ꝑsumendus malus animus, ut ẽt dicam infra in uerb. ini micus, in prin. Sexta præsumptio est, si in do natione apposuerit cõdõnẽ, ꝙ ualeat, si bona eius cõfiscabũtur. Nã clarũ est esse aĩum ad occidendum, qui uerificatur, eo secuto.

89 † Inimicitia inducit tractatum. & cogitationem ad interficiendum ꝑcessisse, si qñ cõ stat de ipso interfectore, & ille ꝑut dictum fuit interficiens erat inimicus, nã tunc oriĩ indicium cõtra ipm, ꝙ appensate, & appostate, & præhabito tractatu interfecerit eum.

90 † Inimicus. n. mala semper cogitat de ini mico. l. inimicitia. supra de his. qb. ut indig. d. l. 1. §. præterea hoc tit. l. 3. §. non solũ, supra, de adimen. leg. c. repell. & cap. cum opor teat, de accus. & ita determinat Alb in d. l. & si amici domũ, supra de adul. & in trac. statu. in 3. par. qõ. 64. Intelligo prædicta sine aliqua distõne, ut locum habeant in quocunq; inimico siue capitali, siue non capitali, nam ex effectu demonstratur ipm esse inimicum capitalem, eo ꝙ illum, cum quo erat inimici tia interfecit, ꝙ secus esset in indicio, qđ ori ri dẽret in homicidio puro, nã tunc reqritur inimicitia capitalis, ut dicã infra. Intelligas ẽt, ꝙ tunc demum inimicitia faciat indiciũ pensamenti. Si modo ex processu nõ appareat homicidiũ fuisse ex ĩprouiso, ut puta, qđ obuiatu

obuiati sint à casu, uel ꝙ inimicus occisus
fuerit aggressor, uel ꝙ sit pura rixa præcedẽ
tibus uerbis, nam tunc ex inimicitia non dat
pensamẽtum, ut determinat Bart. in d. l. post
cõtractũ, de don. in 2. col uer. 5. p̄sumit, ubi
si rixa fuit inopinata, ẽt ꝙ causa pręcedat, ut
uoluit Bal. in l. 1. in fi. C. ad l. Corn. de sicar.
91 † Inimicitia ex triplici causa oritur. Ex in
iuria. Ex lite. & Ex opinione. Primũ signum
inimicitię est, si ĩter partes iniuria est ĩducta.
92 † Iniuria aũt inimicitiã gñat in casib. infra
enumeratis, & hæc tripl'r causat. Re, Verbis,
&, Lr̃is, ut in l. 1. §. 1. & l. lex Cor. in fi. supra
de iniur. Re fit iniuria in casib. infra positis.
93 † Occidens cõsanguineum, uel affinẽ meũ
mihi iniuriam facit, & inimicus efficitur ita
Bar. in l 3. in §. fi. supra de adim. leg. all. text.
in d. l. lex Corn. in princ. Idem uoluit Bal. in
consi. 41. p̄supposito statuto, uol 5. dicẽs, ꝙ
testis repellitur uti inimicus capitalis. si ille
cõtra quem deponit fuit ad occidendũ frẽm
cõsobrinum ipsius testis, ea rõne, q̄a præsu-
mitur inimicus ille, cuius fr̃ est inimicus, im
mo oẽs de gñe. l. 1. C. si quac. præd. potest. l.
humanitatis. C. de excus. tut. & per not. in c.
1. de eo qui interf. frat. domi. sui. Subdens.
94 † Qđ inimicitia capitalis est ubicũq; offen
sus directe, uel per obliquũ se uindicaret, si
posset. hoc idẽ uoluit Luc. de Pe. in l. 1. col. 2.
uers. itẽ ꝑ ꝑ homicidium. C. de his qui se def.
lib. 10. adducit tex. q̄ hoc determinat in c. fi.
de spõ in Lõb. & hanc inter capitales enume
rat Hip. in l. 1. § præterea, nu. 58. supra de q.
95 † Verberans, pulsans, domum ue meam ui
introiens mihi iniuriã facit d. l. lex Corn. &
inimicitia oritur. Nã cũ primũ q̄s offensus
est in persona, statim fit inimicus not. Bal. in
l. in his §. nãlis, supra sol. mat. & dicit Luc. de
Pen. in d. l. 1. C. de his q̄ se def. lib. 10 col. 2.
uer. & scias ꝙ ex offensa illata oritur inimi-
citia, imò re atrox iniuria inducit. utputa, si
uulnus illatũ, uel os alieni ꝑcussum sit. l p̄tor
edixit. §. fi. in fi. supra de iniur. & § atr. ĩst co.
96 † Et ex atroci iniuria paratur inimicitia gra
uissima, ut per Bart. in l. 3 §. fin. supra de adi
men. leg. quem sequitur Alexand. consil. 99.
in causa inquisitionis, column. 1. uolum. 1.
97 † Bona nr̃a tollẽs nos iniuria afficit, & ini
micus nr̃ p̄sumitur c. idẽ cũ q̄s, de rest. spol.
& ibi Bal. dicens p̄dicta ꝓcedere siue ui, siue
clã hic talis bona nr̃a abstulerit, quod ẽt se
quitur Abb. ibi in 3. no. & But. Imo. & Car.
cum ẽt ex spoliatione rei particularis detur
inimicitia capitalis. c. accedẽs. el 2. ut lite nõ
cõtest. & ibi But. in 5. not. & Imo. adducẽtes
illud uulgare, nõ est amicus nr̃, qui bona no
stra tollit, qđ idẽ sequit Abb. ibi, & Mar. Soz.
in 7. not. & Ioã. de Anan. in c. cum oportet,
col. 2. in fin. & ibi Fely. col. 6. num. 13. de acc.
Alb. in auth. si testis, col. a. C. de test. & Luc.
de Pen. in l. 1. col. 2. C. de his q̄ se def. & Hip:
in l. 1. §. præterea, hoc tit. nu. 43. Limita p̄di
cta (ut non procedant) qñ res ablata est ui-
lis, nam tunc nõ oritur inimicitia capitalis,
ita no. Abb. & Mar. Soz. in d. cap. accedens.
98 † Vxorem, uel alienam terram detinens cõ
trahit inimicitiam cũ eo, cuius sunt, eo mo
do, ut si secutum sit homicidium, de ipso de
tinẽte p̄sumatur appensatũ, & ꝑsona illius,
cuius est uxor uel terra, si occiderit. Et ꝙ sit
inimicitia capitalis est tex. ĩ d c. acc. ut lit. nõ
cõtest & ibi Bal. ad hoc not. ꝙ dẽt inimicitia
capitalis, qđ ẽt uoluit Abb. Ioã. de Anan. &
Soz. ibi, & Hipp. in d. l 1. § præterea, nu. 58.
99 † Detinens in uinculis p̄sumitur cõtrahere
inimicitiam cũ detento, cũ ipsi iniuriam fa-
ciat, & corporalis sit, & ex ea inimicitia oria
tur nã ille (q̄ detinet aliquem in uinculis) p̄su
mitur inimicus, & odiosus arg. tex. in l. in ip
sius. C. fam. erc. & ibi hoc not. Bal in 2. no. &
in l. ign. in fi. C. ad exhib. & in auth. si dicatur
imò carcerans aliquem iuste largo modo dr
facere iniuriam l. cum filii. C. quibo. ced. pos.
Fely. deducit hæc in c. cũ oportet, col 6. nu.
13. de acc. Et quòd detẽtione oriatur inimi-
citia, uoluit Hipp. in l. 1. §. pręterea, num. 52.
supra de qõ & in cõs. 26 col. 2. num. 8. Et di
cit Amad. de Cast. in tract. de synd. in uerb. su
pra dictus Dñs ptãs, in uer. aduerte ꝙ testis
non est idoneus cõtra officialẽ. q̄a ab eo fuit
carceratus. q̄a præsumitur odiosus, infero &
hoc, ꝙ tortus ꝑ iudicẽ pręsumitur inimicus,
cum p̄cedat detentio in carcerib. realr. Et ẽt
q̄a ex causa pecuniaria oritur inimicitia, pro
ut dicam infra, & tñ quælibet pœna corpo-
ralis est maior, & grauior, quam pecuniaria
damnatio l. in seruorũ, in fi. infra de pœnis.
100 † Expellens aliquem de domo præsumitur
odio ꝓsequi ab expulso, & eius inimicus iu-
dicatur, nec põt testificari cõtra expellẽtem
ut est tex. in arg. in l. Lucius Titius, in §. L.
Titius damani, & ibi hoc not. Bal. supra de
leg. 2. refert eũ, & sequit Alex. in l. 1. in add. ad
Bat. quæ incipit oppono ꝓbõ, supra de test.

& te-

& refert,& sequitur prædictos Hipp.in d.l.r.
101 §.præterea,nume. 54. supra hoc tit.†Diuortium si secutum fuerit inter maritum,& uxorem,otiũtur inimicitiæ inter eos, ita est tex.in l.Cic in 2.rñ.ibi ne iam inimico marito infra de pœ.& ita per illum tex not. Luc. de Pe.in l.1.colum.2.C.de iis qui se def.lib.
102 10.†Non obediẽs superiori, nec eius statuta seruans p̃sumitur eius inimicus glo.est in c.si diaconus,in uerb.& inimicos,50.di.q̃ dicit no.ꝙ eo ipso ꝙ aliqs nõ obedit plaio.est eius inimicus.24.q.1.c.qm̃ uetus,istud idem determinat Præp.& Dom.de S.Gemin.ibi in 4.not.idẽ uoluit Luc de Pe.ꝑ eã gl.in l.1.C. de his qui se def.lib.x. istud idem determinat Alb.in auth.si testis.C.de test.in 1.col. dicẽs, ꝙ si subditus spoliat prælatũ , uel superiorẽ subtrahendo se ab eius obedientia , qbus est obediendũ ẽt lite pendente,ẽt a subiectis,qui eos accusarunt c.ol.m de acc. cõnumerat̃ inter inimicos. Subdens ꝙ ideo Canõ dicit de spoliato cõtra spoliatores,nec nudi cõtẽdere, nec inimicis inermes opponere nos debemus c.oportet.q.3.c.1.frequens de rest. spo.lib.6.
103 †Non osculans dũ datur pax in celebratione missæ,ubi ex cõsuetudine datur osculum, p̃sumit̃ inimicus nã ex cõsuetudine aliqua rũ ecclesiarũ p̃lati inferiores admittunt̃ ad osculũ pacis ꝑ epm.c.de delicto, de p̃b.& nõ admittens recusat̃ , qa præsumitur inimicus no.Card.Abb.& Barb.post gl. in c. cum sup. de off.deleg.Et dicit Host. ibi, ꝙ signum est rancoris nõ admittere ad osculum pacis, qđ ẽt uoluit Steph.Auf.in tract.de recusat. uersicu.39.& Hippo.in d.§. præterea enim 52.
104 †Verbis iniuria fit , si qñ cõuicium fcm̃ sit in aliquem prout est tex.in d. l.1. & in l.item apud Labeonem.§.1.& non tm̃ oritur, si præsentialiter alicui uerba iniuriosa,& diffamatoria sint prolata,uerumẽt si absenti , ut puta ad domum stationem,uel tabernã proferãtur,ut est tex.in d.l.item apud, in princ.& ex uerbis iniuriosis capitalis inimicitia oritur, ut est tex.in c.ueniens,in princ.de iureiur.& ibi Bal.no in fi quẽ referunt, & dñt esse mẽti tenendũ,Mod.in §.præterea. Sed ante ipsũ idẽ determinat Iaf.in l.ꝓcur.C. de ꝓcu.ꝑ illum dcm̃ Bal.& est tex.in d.l.si inimicitiæ,de his quib.ut indig.ibi sed & si palã . Sed istud idem [ꝙ ex conuicio, & uerbis iniuriosis de tur capitalis, & grauis inimicitia] uoluit Ancha.Ant.de But.& Im.in d.c.ueniens, subdẽs ꝙ istud doce t experientia,ut ex uerbis iniuriosis orat inimicitia . uerba aũt iniuriosa sunt si reimprobo tibi aliqđ maleficiũ , uel crimẽ ꝑ te cõmissum, seu aliq̃ iniuriã in te , uel in tuos cõmissum,ut ꝑ Bar.ĩ d.l.itẽ apud. §.sed qđ adiicit,Henr.Boych.in d.cũ oportet de ac
105 cu. † Minæ faciũt p̃sumi inimicitiã capitalẽ,si minatus est mortẽ gl. in l. licet supra de arb.Bar.in l.3.§.fi.supra de adim.leg. Alb.in auth.si testis.C.de test.& dicã inf.in uer. mi
106 næ.† Dicẽs se nociturũ, si posset dr̃ inimicus,ut uoluit gl.in c.cũ super de off. deleg.& ibi Abb.Car.& Imo.& faciunt ea , q̃ adducit Hip.in d.§. præterea, col.2.nu. 10.dicens,ꝙ non tm̃ est inimicus,qui nocet,sed ẽt ille qui noceret si posset,ut per Bal. in auth. si dicatur.C.de test.& in l. 1.in fin. C.si qua prædit. pot.post Barbat.in cap.repellantur, de accu.
107 †Dicens non diligere Petrum si talia uerba ꝓferens interfecit Petrum , habet indicium pensamenti , nam ex illis uerbis præsumitur inimicus not.Alb.in l.si inimicitiæ , supra de his quib.ut indig.& in l. metum. C. qđ met. cau.ꝑ tex.in c.inq̃sitionis de accu. & per ea q̃ not.in c.cum super Abbatia,in gl.1. de off.de leg.& ex inimicitia præcogitatio inducitur.
108 †Dicens se inimicum est inimicus c. inq̃si. §.ad hæc,uer.aut etiam aduersus eos.de acc. ita not.Alb.in auth.si testis,col.2.C. de test.
109 †Non loquens cum aliquo nec salutans cũ esset solitus salutare & loqui , præsumitur inimicus tex.est in c.si inimicus.93.dist.ꝑ q̃ iura ita determinat Luc.de Pen.in l. 1. C.de his qui se defe.lib.10.& gl.in c. cum Adr.73. distin.quę dicit,ꝙ eo ipso , ꝙ quis non salutat alium præsumitur eius inimicus alle.tex. in c.cũ sup.de off.deleg.& ibi Car. Im. Abb. & alii eam sequuntur,quam gl.refert, & sequtur Abb.in c.ad hæc,& in ca. repellant̃, in 2. no.de acc.& Iaf.in l.a ꝑtissimi,col. 2. in uer. & dicit gl.C.de iud.inferens,ꝙ iste talis,qui nõ salutat,si iudex est,recusari potest , quod idem uoluit Alb. in l. si inimicitiæ, supra de his quib.ut indig.dicens,ꝙ si quis non salutat aliquẽ præsumit̃ eius inimicus.ex quo p̃missa sunt restringenda in eo. q̃ solitus erat salutare,nã nõ salutãdo p̃sumit̃ inimicus, ita Abb.Io.de Ana.& Fel.post ipsos in d.c.repellantur,in princ.de accu.& Abb. in d c ad hæc,& Fely.in proœ.decret.col.5. num. 22.
110 †Literis fit iniuria,cum qs librũ, carmen, uel historiam ad infamiam alicuius ꝑtinentem

rem scripsit, composuit, uel edidit, uel dolo malo fecerit, quo quid eorũ fieret, & ĩ oĩbus ijs casibus. de quibus loq̃tur tex. in. d.l. lex Corn. in fi. cum le. seq. itẽ si quis sine scriptu ra in notã alicuius aliqd ꝓduxit puta ueste lugubri, uel squalida utitur ad iniuriam alicuius, aut barbam demittat, uel capellos submittat uel cantet aliqd, ꝙ pudorem alicuius lædat, ut est tex. in d.l. item apud Labeonẽ. §. ait prætor. supra de iniur. uel ꝙ fideiussores idoneos reprobet, uel fideiussores interpellat exñ'e parato ad soluendũ, uel domũ absentis debitoris signet, & alia faciat, de qbus ꝑ Host. & Azo. ĩ sum' de iniur. & est tex. in l. si cre d. cũ seq. supra, de iniu. in istis. n. oĩbus casibus ex iniuria orit̃ inimicitia, ut est tex. in c. cum in iuuentute, de purg. can. ibi, sed inimicus hõ, & ꝑ illum tex. Luc. de Pen. in d.l. 1. C. de his q se def. lib. 10. dicit, ꝙ ille, q publicat ea, quæ pertinent ad infamiam ali-

111 cuius, est eius inimicus. Pro cõfirmatione p̃

1 missorũ facit illud. † Quod dãnũ famæ est maius dãno pecuniario, ut est tex. in l. si duabus infra de reg. iur. & in l. insta in prin. cum gl. supra de man. uind. & in l. iusiur. §. ꝓcur. supra de iureiur & ibi Alex. in 2. col. uer. itẽ no. q dicit per illum tex. ꝙ parũ dr̃ quis ꝓuidere alicui, cum aduersus dãnum pecuniariũ succurritur. Si ẽt non cõseruatur aduersus dãna honoris, & famæ, cum tale dãnum p̃ferat pecunia. Sed ꝓ dãno pecuniario, & ꝓ lite pecuniaria oriuntur inimicitię, ut dicã infra ergo, & ꝓ hac re maiori. Cũ ẽt hẽamus illud.

112 † Qd̃ crudelis est q famã suã negligit. c. si q s p̃sbr̃, de purg. can. & c. nolo. 12. q. 1. & dicit Alb. in auth si testis, col. 2. C. de test. inimicitiã oriri. si alqs spoliat bona fama q̃ p̃ciosa res est 9. q. 3. c. facta, & magnũ damnũ est eam amittere. l. infamia. C. de decurion.

113 † Est. n. quędam mors ciuilis perdere honorẽ, statũ, & famã. l. pen. inf. de uar. & extr. cog. & l. 1. §. de por supra de cõtratab. l. fi. supra peca. di. & ideo quibuscũq; modis redimi põt infra. de bo. co. qui sibi mor. consc. l i.

114 † Secundum signũ inimicitiæ est, si causa, uel lis ẽ inter partes. pluribus. n. respectibus põt esse lis, nam q̃nq; est criminalis, q̃nque ciuilis. Illa quæ ẽ criminalis, aut est capitalis, aut nõ capitalis illa q̃ est ciuilis, aut agit̃ de crimine ciuiliter, aut est ꝑsonalis, aut oĩm bonorũ, aut maioris partis, aut paruæ rei. Et ideo de omnibus istis uideamus infra.

115 † Accusatio criminis capitalis gñat capitalem inimicitiã inter partes gl. est in l. licet supra de arb. & in §. itẽ inimicitiæ, in uerb. si capit. inst de exc. tut & in §. si uero qs dicat in uer. de crimine, in auth. de test. Bar. in l. 3. sup a de test. & in l. 3. § si supra de adim. leg. Abb. & Mar. Soz. in c. accedẽs el 2. ut lite non cõt. Alb. in auth. si testis, colũ. 2. C. de testib.

116 † Accusatio criminis non capitalis adhuc inimicitiam inducit, nam ille q accusat ꝓsequit̃ suam, uel suorũ iniuriam l. 1. §. 1. & §. fi. supra de iniur. §. & patit̃, inst. eod. Et tũc aut iuste accusat. aut iniuste Si iuste iniuriã passus est. Aut re, aut uerbis, aut lr̃is. Ex quibus orit̃ inimicitia, ut dixi sup. in 2. signo p̃ced. Aut iniuste accusat, & tunc non iure facit, & iniuria orit̃ d. l. 1. §. 1. supra de iniur. & p̃sumendũ est, ꝙ accusans malo aĩo, & q a eum nõ amat, accusationem instituit, nã crimẽ imponẽdo infamat apud ꝓbos, & bonos uiros de facto, & si non sit uera imputatio ꝑ not. in l. 1. supra de his ꝑ not. inf. & in c. test. & ibi gloss. & Doct. de test. & oritur contumelia, de qua supra in eodem signo secũdo

117 † Vnde lex accusatorem appellat inimicũ, tex. est in cap. 1. in §. illum, ibi, nec inermes inimicis, de rest. spol. lib. 6. & in cap. item cũ quis eod. tit. & in c. meminimus de accusat.

118 † Personalis causa siue de statu inimicitiã facit, ut si qs agat cõtra aliquem, asserẽdo eũ esse seruum suũ & ille negat. Itẽ si qs dicat illum esse libertũ suum, & ille negat. iste. n. sunt q̃ones status, ut dicit Bar. in l. Imperiũ col. fi. uer. q̃ro ꝙ q̃ sunt, supra de iurisd. om. iud. & ibi oẽs Doct. & appellat ibi cãm hãc maximi p̃iudicii, & expediri debet ꝑ magnos iudices, nec põt delegari. l. placet. C. de ped. iud. not. Doct. in §. p̃iudic. inst. de actio. & ex hac causa oriunt̃ capitales inimicitię in l. fi. supra de his qb. ut ind. & no. Bal. in l. athl. §. dat remis. in 4. no. supra de excus. tut. & dicit Ias. in l. quoties. C. de iud. in princ. ꝙ causa seruitutis, & causa uitæ eq parant̃. Cũ seruus reputet̃ ꝓ mortuo l. qd̃ att. inf. de reg. iur.

119 † Matrimonialis causa si tractatur. Tunc dr̃ quasi causa status. Cũ mulier uocet uirũ in matrimonium, quæ dr̃ seruitutis, & econtra, si uir mulierem, ita gl. in c. mulieri, de iureiur. & ibi But. Card. Imo. Abb. & relig eam sequentes, & hoc maxime, q a causa criminalis, & causa liberalis, & matrimonialis ęq parantur ut est tex. in cap. pen. de restitut. in integ.

integ.& gl.in l.3.§.quacunq; , supra de iure iur.& ibi Bart.Alex. & Paul.de Cast. appel lant hanc causam arduam,& grauem eo mo
120 do. † ut in ea non deferatur iurm in supplementum ꝓbōnis,ut ꝑ gl.& Doct. supius adductos,& ꝑ Bar.Rom.& reliquos Rep. in l.admon.supra eo de iureiur.& ibi Ias. num. 277. Doct. in c.fin de iureiur.& Dec.in cōsil. 133.de isto ꝓcessu,col.1.nol.1.Et ita cōsuluit Alex. æquiparando causam mrimonialem criminali in cōs.143.qm abunde.col.2.uer.2, non est,vol.2.quam refert , & sequitur Dec. in cōsil.210.Visis diligenter,vol.2.& Hip.in l.de minore.§.plurimum. num.63. supra de qō.ex quo necessario est dicēdum inter hos litigantes, ut est in præmissis, inimicitiam
121 oriri.† Monachationis causa est eiusdem iuris,cuius est ꝑcedens.Cum in ea tractet de graui prçiudicio, & ex dño redigatur quodāmodo in seruitutem,& priuetur oībus bonis,cum monachus nihil ꝓprium hre possit c.cum monachus de stat.monac. & auct.ingressi.C. de sac.san eccl. & ob eius pīudiciū , & grauitatem iurm necessarium non deferē, quemadmodum & in causa mrimoniali nō datur, & æquiparata sunt hæc,ut ꝑ glos.in l 1.§.1.supra de iureiur.& ibi Bart.Ang. Paul. de Cast.Saly Alex. & Ias. qui eam sequūtur, no. Anc.Abb.Car.& Imo.in c.fi.eo.tit.Lap. alleg.86.col.ult.Cum itaq; causa ut tanti pīudicii, nulli dubium ex ea oriri inimicitiam
122 inter litigantes.† Filiationis causa,ut si agē ti dixero eum illegitimum , & inhabilem ad successionem,& ad dignitates, nam ista causa est ardua.& tractatur de statu, & in tali casu non defertur iurm in supplementum, qñ est necessariū ita determinat Bal. in l.in bonæfidei. C.de reb.cred.& rōnem reddit,quia dicere aliquem esse illegitime natum ē q̄dā infamia.Et istud refert,& sequitur Ias. in d.l. admonendi supra de iureiur. num.280. dicens,ꝙ iurm necessarium non deferē in causa status ꝑsonæ puta filiationis,uel legitimationis.qa sunt graues,& hæc grauitas , & pīudicium cōstat ex eo qa ut in plurib. qñ op. ponitista illegitimitas,id fit ad excludēdum ab aliqua successione uel paterna , uel alia , seu ad excludendum ab aliqua dignitate, q̄ oīa sunt grauia, ut in infrapositis signis , &
123 ideo in hac causa oritur inimicitia . † Famosa si est lis dicitur causa status,si qñ agit quis contra me,ut amoueat ab ordine , uel

uult prohibere ne fungar officiis publicis , uel ꝙ agatur pro socio , tutelæ, mandati de positi noīe suo, uel ex aliis causis, de quibus in l.1.§.1. supra de his q not. inf.& in l. cognitionum,in uer. existimatio infra de uer. & extraor. co. & ita intelligit illum tex. in l. cognitorū. Rom.in l.admon.num.105.ꝙ cū
124 famosa sit causa status† Ex quo nec in ea defertur iurm necessarium in supplementū. Eo maxime qa(si non deferē iurm in causa bonorum maioris partis,uel totius pīmonii) multomagis non est deferendum in causa famæ , q̄ magis prçualet q̄ omnis bona mūdi l.Iul.supra si quis omiss.cau. testa.l alias. supra de iureiur. Ias. in d.l.admon . num. 378. sequens hanc opinionem dicit. ꝙ causa famæ,& causa uitæ æqparantur.l.iusta , cū gl. supra de manumiss.uind.glos.in .§.suspectus aūt,uer. ob culpam,inst.de susp.tut.& hoc ꝙ non deferatur iurm necessarium in hac cā sequuntur cōmitt.Doct.in d.l. admonēdi,& Io.And.But.Imo.Card.& alii in c.fin. de iureiur improbando opin. Bar.in d. l. admon. q̄uis Ias.ibi dicat uerba illa non esse Bar.Ex his ita cōstat ex hoc litigio causæ famosę,cū
125 sit status inimicitiam oriri†. Causa oium bonorū, uel maioris partis inducit inimicitiam capitalem.Nam causa bonorū dr̄ causa uitæ.l.aduocati.C.de aduoc.diuer. iud. & ibi Bal.& dicit Saly in d.l.admon.col.pen. uers. q̄so an sit,ꝙ pecunia est alter sanguis, unde uidemus,ꝙ causa omnium bonorū,seu maioris partis sunt æquiparata ꝑ tex. in cap.sie quens,de rest spol.in 9.& gl.in auth.de test. in §.si uero dicatur,in fi. in uers.qōnes,& gl. in auth.si testis,in fi.C.de test.coniungit hæc de oībus bonis, uel parte maiori, uel de statu.ꝑ tex.in §. item ꝑꝑ litem,inst. de exc. tut. & gl.in cap.cū partium, de reg.iur.in 6. coniungit hæc causam criminalē,famosam,& arduā.Et Iac.de Are.Odof.Bar.Alb Saly. Ful.
126 & Rom. in d. l.admon. dñt. † Quod causa magna æquiparatur causæ criminali ꝑ tex. in l.ꝑꝑ litem,supra de excus.tuto. & ꝑdictos sequitur Io. Crot.Caccialup. Curt.& reliqui rep.in l.admon. & idem uoluit But.& Imol. in c.fin.de iureiur. Sed aduerte, ꝙ Ias. in l.ꝑperandū,in princ.in 3.no.C.de iud. dicit , ꝙ ille tex.in eo,ꝙ determinat instantiam non esse eandem in causis criminalib.q̄ est in causis ciuilibus.uē tñ esse cōtra hāc decisionē,ꝙ istæ causæ magnæ æqparant causis crimina-

libus, & idē sensit Ias. in d. l. admon. nu. 171. ob id. quia quælibet causa corporalis est ma ior quacunq; pecuniaria .pl. in seruorū in fi. infra de pen. Vnde uult restringere illud in psonis uilibus, uel in illis casibus, in quibus p crimine imponitur pœna pecuniaria, & in d. l. pperandum infert, ꝙ istæ causæ non pñt dici capitales, & per cōns, ꝙ non oriatur inimicitia capitalis, sed quasi capitalis ut cō suluit Io. de Ana. in cōs. 59. uisa inquisitione, q dicit, ꝙ de litigio non oritur inimicitia capitalis cum Imperator, & I. C. ponāt. de p se inimicitiam, q̄ oritur ex litigio, & inimicitiā capitalē, inst. de exc. tuto. §. item pp inimi citias, subdens, ꝙ Doct. in d. c. cum oportet, dñt, ꝙ ex prædictis oritur inimicitia quasi capitalis. idē sensit Fely. in d. c. cum oportet col. 4. num. 8. ubi quasi capitalem appellat. Non puto esse recedendum ab opin. Bart. & aliorū dicentium ex prædictis causis oriri ca pitalem inimicitiam, & pro pꝛę ictis cōsidero tex. in §. item pp litē, & alios. §. §. subseq. ubi lex determinat, ꝙ ob. causas magnas tutor habeat excusationem, & inter alias, si est lis de omnibus bonis, uel hæreditate. item si est inimicitia nec sufficit simplex inimicitia, sed requirit. ꝙ sit capitalis ut in §. inimicitiæ. cum itaq; lex uelit capitalē inimicitiam ad excusandum tutorē, necesse est ēt, ꝙ alia liti gia, q̄ excusationē inducunt sint talia. ex qb. oriatur capitalis, nō aūt simplex inimicitia, non. n. est psumēdum, ꝙ una, & eadem dispō diuerso iure censeatur, & ex diuersa causa sit inducta. l. iam hoc iure, supra de uulg. & pup. nec opus est dicere, ꝙ Imperator posuerit se paratim inimicitiam orientem ex litigio, & inimicitiam capitalem, qa imo omnia sunt posita sub eodem contextu, & sub eadē de terminatione, & sub eod. tit. & ex eadem cau sa sunt inducta, & ordinata, ut iam dcm̄ est. Pro prædicta opin. adduco text. & ibi Bal. in l. athletæ. §. dat remissionem, supra de excus. tut. ibi capitale certamen eis ad inuicē cōsti. tit. quæ uerba exponuntur p Bal. si de statu, omnibus bonis uel maiori parte litigetur, & dicit Ant. de But. in c. accedens, el. 2. in 5.
127 not. ui lit. non contest. † Quod inimicitia capitalis non solum cōcluditur ex morte, uel ex sanguine primo. sed ēt ex secūdo bonorū, uel honoris, & Bart. in l. pen. in fin. supra de cōd. ob tur. cau. dicit, ꝙ promittens tyranno ob metum ēt tpe solutionis durat, nec de buit deserere pñam & bona, qa amissio oīm bonorū æquiparatur morti, & Pet. Cy. Ray. Fulg. & Alex. in l. reum crimin. C. de pcu. dñt, ꝙ quemadmodum accusatus de crimi ne non pōt esse pcurator, & ita & ille q hēt litem omnium bonorū, q̄ æquiparat crimi nali, & Bal. in l. certa forma, in fi. C. de iu. fis. lib. 10. ꝙ quasi maior pœna est amissio oim bonorū, q̄ mors p tex. in l. fi. C. ad l. Iul. ma. Vñ licet offendere aggressorem ad defensio nem bonorū sicut ad defensionem perlonæ glos. in l. 1. uim, supra de iust. & iu. & ibi Ias. Et Alc. in c. 1. de iud. num. 17. & Bald. in l. 3. §. 1. supra de test. æquiparat inimicitiam ca pitalem causæ oim bonorū, & Alex. in l. post legatum. §. his. uero, supra de his qb. ut ind. Nec obstat, ꝙ dicatur, si non est causa capita lis primo, nec inimicitia capitalis oritur, qa istud est falsum. nam ex iniuria uerbali oritē inimicitia capitalis, & ex alia iniuria simili, ut dixi in præced. fig. & tñ non est causa capi talis. Nec ob. cōsideratio l. in seruorū, infra de pœ. qa dato ꝙ pœna corporalis si maior qua cunq; pecuniaria, at tñ pp hoc nō sequit ꝙ ex causa bonorū non possit oriri idem effe ctus, quo ad hois intentionē, q̄ oritur ex cā hñte pœnam corporalē. Cum. n. inimicitia sit ranchor animi, eodē modo oritur, ex eo, ꝙ qs uexatur grauiter, uel bonis, uel in cor porale. Et in hoc hñt hæc duo çqparationē, & in illis agens demonstrat hēre malam opi nionem aduersus reum, & eius ruinam pqui rit, siue agat in bonis, siue i corpore, ex quo datur inimicitia grauis, q̄ capitalis est. & suf ficit, ꝙ quantum ad hoc effectum inimici tia, & eius ortus hęc duo sint aqparata, & similia, dato ꝙ unū excedat aliud quo ad exe cutionem, & maior sit pœna, quæ in corpus infligitur, q̄ pecuniaria, q bonis applicētur.
128 † Sufficit. n. æquiparatio, & similitudo sic in ea re (de qua agitur) nec requirit. ꝙ tota res sit alteri similis cap. cum dilecta de cōfir. utili. uel inutil. Cum simile non sit idem not. Bart. & in aliis in l. qd' Nerua. supra depos. & l. nō pñt, supra de legib. l. ad similitudinem. C. de epis. & cler. no. Fely. in c. translato, col. 5. num. 16. de cōst. Cum ēt maior sit inimicitia q̄ orit ex causa oium bonorū, q̄ illa, q orit ex accusatione capitali ita Paul. de Castr. in auct. si dicat. C. de. test. Qd' aūt ex litigio oīm bonorū, uel maioris partis causetur capitalis inimicitia ultra pdictos, tenuit gl. Ioā. Andr. Host.

Host.&Car.& Abb.in d.c.cum oportet,adducit tex.in d. c. frequens de rest. spol. lib. 6. & idem Ioan.de Ana. sibi ipsi contrarius in d.c. cum oportet,col.2.uer.qualis aût. & Anc. in d.c.frequens de rest.spol.per tex.in d.§.dat remissionem,& Hipp.in d.l. 1.§.ꝑterea, nu.58. supra de qõ. intellige prædicta nõ procedere in casibus,de quib.loquitur Bar.in d.l. admonendi,qñ.s.tractatur de possessorio oĩm bonorum.Nam tunc non dr̃ magna,uel grauis cã, uel qñ tractatur de aliquo incidenti, ꝙ non tolleret,nec diminuire ueritatem negocii, utputa ꝙ aliqs non esset ꝓcurator meus nec potuisset agere pro me,ut per Bar. exemplificaſ.& ꝑ oẽs ibi Scrib.Nam in casib. prædictis cum de paruo præiudicio tracteſ, non est dicendũ capitalem inimicitiam oriri. Intellige ẽt, ut inimicitia capitalis interueniat qñ est lis inferens graue dãnum in bonis rei cõuenti,ut puta, ꝙ aut fit amissio lucri, uel amissio bonorũ. Nã quemadmodũ infertur iustus metus ob mortem, uel quasi,ita ẽt ex amissione lucri,aut bonorũ.ita no.Cyn. in l. interp.C de transa.& ibi Bald.& Saly.q dñt.

329 † Quod qñ non timeſ mors, uel quasi.Sed graue dãnum in reb.ꝓpriis,iustus, & legitimus metus infeiſ.Et Bal.in c.1.de iud.col.4. uer.ſ.q.d.n.dicit,ꝙ inimicitia capitalis oriſ, si est contentio oĩum bonorũ,uel maio.partis. Idẽ si est qõ de meliori re, q̃ hẽt in bonis ꝑ tex.sing.in l.summa cum rõne, supra de pec. & idem si esset qõ amissionis magni lucri ꝑ

330 singulare dictum Cyn.supra allegatũ.† Infertur ex prędictis,ꝙ si causa erit leuis,& par ua inter partes non præsumitur inimicitia. Nam modicum damnum quilibet æquo aĩo ferre debet c.tertulas.12.q.2. Cum lex paruam læsionem non consideret.l. scio, supra de in integ.rest.& dolus ex parua re non ꝓsumitur.l.si oleum,supra de dol. Et ꝑ parua re non præsumitur quis uelle peierare.cum detur in ea iuramentum in supplementum per

331 no.in d.l.admonendi supra de iureiur.†Aduertẽ rñ,ꝙ qñq; ex contentione ẽt de re leui maxima oritur inimicitia, ut dicit Dec. in d.c.1.de iud.in 2.lec.col.1.uer.& ex supra dicto not. alleg. Abb.in d.c. 1.& in c.non accedẽs ut lit.nõ cõtest.& in c.cũ oportet,de acc.

332 † Parua.n. res qñq; dr̃.q̃ ad sumptus iudiciales non sufficit c. anteriorum. §. illud. 2. q.6.not.in c. de appellationib. Quandoque mino. 10.libris auri in auc.de mand. prin.§. si ribi, & de app.§. illud. Qñq; ue usq; ad 40. aureos,ut in l.1.C.de def.ci.qñq; ad 300.aureos,ut ĩ auth.de def.ci.in.§. & iudicare. Sed in casu(de quo agitur) parua res dr̃ ſm qualitatem personarum.Nam cã 200.aureorũ pęnes magnum uirum est parua,ut est gl.& ibi Bar.& alii in l.sed si susceperit, supra de iud. loquens de illa cõmitissa Matilda,q̃ donauit 30.milliaria terreni,& dixit aliquantulũ terreni.Econtra aũt causa sui, seu porci dicetur magna respectu pauperis ut est gl.in l.illic.§. ne tenuis.supra de off. proc. Et sic ꝓsonæ faciunt paruã,& magnã causam. Et arbitrium est iudicis iudicare ob ꝓsonas, q̃ parua,q̃ magna,& grauis causa dicaſ,no. Bart. & alii oẽs in d.l.admon.& ibi Ias nu.272.no. Inn. Car. Abb.& alii,in c.fi.in §.is aũt,de off. deleg. & de istis paruis, & minimis late ꝓloquiſ Ant. Cor.in trac.de min.quarũ aliqua trãscripsit Hip.in l.furẽ,sup de sic.& l.si ut all.C.de sic.

133 † Quæro præmissis inhærendo, an lite finita inimicitia durare præsumaſ Doct. in c. 1. de iud.in 2.no.loquendo de testib. & iudicio fuerunt uarii,& ex diuersis rõnib.moti. Aduersant in simul.Ant.de But.& Abb.uñr sensisse,ꝙ inimicitia nõ duret.Dec.Rip. Alc. ibi sequuntur hæc dicta,q̃uis per distõnem se restringant.Prædicti ad hoc tenendum mouentur.Primo,ex d. Ioan. And, in addit.ad Spec. in rub.de testib.uerſ. sciendum,& uerſ.6.ubi illi qui habuerunt contentionẽ, uel causam cum epo,non repelluntur à testificatione.Secundo, adducitur tex.in §.si uero quis dicat in auth.de testi. ibi donec de crimine iudicetur.Tertio,facit tex.in § item ꝑꝑ litem,inst. de excuſ.tut.ponderando uerbum sit, ꝙ excusetur qs à tutela, si sit lis, de oibus bonis, uel de hæreditate,adeo ꝙ reqrit actualis existentia litis,& si fuerint finita aliud sit. Quarto,pro hoc est tex.in c.ops,de acc.tunc gl.& tex.in l.reus delatus,infra de mu.& hono.ubi cessante infamia cessat effectus ipsius. Quinto,adducitur tex.in c.item cum quis, de rest. spol.ubi non agiſ ante restõnem spolii criminalr̃, cum ꝓsumanẽ inimici,facta uera restõne,ut innuit tex.agi poterit, & sic nõ ꝑdurat inimicitia. Sexto facit tex in c. postremo, & ibi Abb.in 2.no.in fi.de appell. in eod. negocio aduocati offõ functus ex quo appet, ꝙ ille q̃ fuit aduocatus in una cã, si datus fuit iudex in alia cã, non potest recusari,& tñ aduocatus dr̃ aduersarius, ut not. in d. cap. 1.

de iud.& dicam infra sub fig.ter.& sic functo
offõ per eum nõ dr durare inimicitia. Septi
mo,adducitur tex.in c.ad hoc el 1.& c.propo
suit,de appell.ubi iudex in una causa, à qua
fuit appellatum, põt appellatione pendente
recusari in alia causa, ergo finita causa non
poterit recusari. Et sic aliqs ranchor non ur
ꝑdurare. Aliam opin. ꝙ finita lite adhuc du
ret inimicitia tenuerunt Aret.Barb. & Bosc.
Codeg.Adducũt.Primo, cũ ut superius dcm̃
est inimicitia inducatur ex lite, ut in casibus
134 ꝑcedentibus.† Tunc si semel inimicus fuit,
ꝑsumitur durare inimicitia, nisi ꝓbetur recõ
ciliatio,ut per Inn.in c.cum oportet, de acc.
& Bal.in auth.si dicatur C. de test. & est tex.
in l.in ipsius,& ib. Bald C.fam.ercis ergo re-
135 pelli debet nunc sicut tunc.† Cum ẽt inimi
cus reconcilians repellitur, ut suspectus, ut
per Spec.in tit.de leg in §. superest uer.item
ꝙ quondam,& hoc qñ reconciliatio est de re
centi,ut dicam infra in uer reconciliatio, ita
hic,dato ꝙ finita sit lis,tñ adhuc durat cã ini
micitiæ.Secundo, adducitur Bar.in l.1.§ idẽ
numimio, supra de qõ. Vbi domesticus tpe
contractus si desiit esse domesticus tpe atte
stationis faciendæ,& duret causa reuerentiæ,
i.ranchor, & odium, non potest esse testis.
Tertio,mouentur, uoluntas semel posita du
rare præsumitur l.sancimus C.de test. c. ma-
iores de bapt. ex quo inimicitia semel in esse
deducta ꝑsumitur perpetuo durare. Quarto
adducitur,q̃ ex solo cursu tpis non mutatur
semel in esse posita,semper in ipso esse præsu
muntur,nisi cõtrarium probet,uoluit Abb.ĩ
c.ꝓposuit de cler.excõ min.ꝑ gl. ibi in uers.
absolutione,q̃ uult,ꝙ semel excõicatus, nisi
cõtrariũ ꝓbetur semꝑ ꝑsumitur excõicatus
q̃ cõclusio ex plurib.cõfirmatur posita ꝑ Fel.
in c.scribebam,in gl. 2.in prin. de præsump.
& per Bald. in l. ex persona C. de probation.
136 † Quinto facit, cessante causa non cessat
effectus iam ꝑfectus,& cõsumatus. Bar.in l.
cum lite mortua,supra iud.sol. & in l. fiscos,
la 2.infra de iur.fis.Bal.in l.cũ antea, in fi.C.
de aro.in c.illud de præscr Fel.in c. cãmque.
el 1.col.pen.uer.fallit primo, de test. Sexto,
allegatio inimicitiæ facta ꝑ alterã ex partib.
ostendit eã subesse,dato ꝙ lis sit extincta, cũ
in hoc standũ sit assertionis partis,eo q̃ a pen
137 det ab aĩo.† Nã amicitia,& inimicitia dñt
passiones mẽtales,q̃ aĩo retinent, & cõtinuã
tur,ut ꝑ Bal.in d.l.ex ꝑsona. C. de ꝓb.& per
Fel in d.c.scribendũ, ꝑ iit simili dicit Bar.in
l.siue possid.C de prob.ꝙ standũ est assertio
ni dicentis possidere, cum hæc aĩo retineat.
Septimo,adducitur text.in c cum P. Manco-
nella de accus.Octauo,facit tex.in c.accusato
res el 1.3 q. 5. ubi ẽt post reconciliationem
quis repellitur,ut suspectus, & dicam infra.
Aduerte circa prædictam cõclusionẽ,ꝙ q̃uis
allegentur pdicti, ꝙ teneant alterã ex prædi-
ctis partibus, attñ non simplr sequuntur di-
ctas opiniones.Nam Aret.in d.c.1. de iud.di-
cit moderando eius opinionem,ꝙ non repel
litur in totum, qui habuit litem respectu ini
micitiæ.Sed non adhibetur plena fides. Rip.
in d. c. cum P. tenet eandem modificationẽ.
Dec.in d.c. 1. cõcludit arbitrium iudicis esse
in admittendo,uel non admittendo cõsidera
to,ꝙ certa esset aliqua magna inimicitia,tũc
præsumitur durare, aut solum allegatur lis
ꝑterita, ex qua erat ꝑsumptio inimicitiæ lite
pendẽte, finita lite, suspicio illa purgaĩ Alc.
in d.c.1.intelligit,ut nõ duret inimicitia, nisi
iudex cognouerit,ẽt post litẽ subesse inimici
tiam. Et sic oẽs prædicti uñi inclinare, ꝙ si
quodãmodo arbitrariũ ipsius iudicis. Alc.in
l.3.in add.ad Barth.in uerb. inimicitias in fi.
supra de testi. non se firmat in hoc artic. Sed
uidetur sentire,ꝙ aliqualis inimicitia duret,
quia diminuitur de dicto testis, & eius fide:
Ego distincte uerũ puto, ꝙ si orta sit inimici
tia capitalis,aut grauis (ut supra dcm̃ est) ꝙ
finita lite adhuc præsumptio sit eam durare.
Nam cũ amicitia,& inimicitia sint animi pas
siones,& in intẽtione cõsistant,& inimicitia
sit ira ulciscendi tp̃s obseruans, ut ait Cic.in
lib.4.q. Tusc. qũo possumus dicere,ꝙ per re
cessum litis hæc recedant,cũ sint radicata in
corde,q̃ non ita de facili amouentur. Si n inĩ
micitia desiderat ultionẽ: & obseruat tp̃s ad
se uindicandum nõ põt ex hoc dici, ꝙ cesset
ob cessationẽ litis,imò ꝙ obseruentur tp̃s ad
se uindicandũ, ex quo finis litis non debet es
se illius potentiæ,ut dicaĩ extincta inimicitia
Sed requiritur reconciliatio.q̃ etiam non fit de
pñti,ut uoluit Bart.in d.§.si uero quis ĩ auth.
de testi. & ita intelligit gloss. in l.3. in prin.in
uerbo.inimicus supra de testi. Pro hac opin.
credo esse tex.clarũ in §.inim.inst de exc.tut.
ubi inimicitia ꝑseuerat,& ꝑdurat, nisi inter-
ueniat recõciliatio ibi nec recõciliatio inter
uenit,& tex.in §.seq.dũ uult passum qõnem
status à pupilli pr̃e excusari, ita ꝙ ex ea lite
status

statûs inimicitia subesse dicit, dato quod lis sit finita. & istam sententiam indistincte tenet Præp. Alex. in c. accusatus 3. q. 5. in 1. not. Tertiũ signũ inimicitiæ oritur ex horum opinione, & ex diuersis causis inferius annotatis, & primo.

138 † Aduocatus, uel procurator si patrocinium præstiterint côtra accusatum. An côtrahatur inimicitia cum eo. dicas, quod côtrahitur. ut est text. iunc. gl. in l. 1. §. sed, & constit. supra de cal. ubi iudici, & aduersario prohibitium est pecuniam dari. Et gl. ibi in uerb. aduersario exponit procuratori, & aduocato, & ex ea demôstratur procuratorem, aduocatum partis, mihi côtrarie aduersarium dici. Ita et per illũ text. Alb. appellat hos aduersarios in suo Diction. in uerb. aduersarius, & ita per illũ tex. dicit procuratorem, & aduocatum inimicum Luc. de Pen. in l. 1. col. 2. uers. item aduocatus. C de his qui defer. lib. 10. Anch. in c. cum P. de accusatio. in 3. no. dicit sub uerbo forte quod aduocatus, procurator, & fideiussor accusatoris præsumitur inimicus accusati per tex. in l post legatũ. §. his uero, supra de his quib. ut indig. Ioan. de Ana. ibi. in uer. qd aũt si aliquis relato dicto Anch. tenet, quod sit inimicitia, cô siderãdo, quod tex in d §. his uero, loquitur in teste, & si delusisse, & subdit, deneganda est actio accusatori, qui ad fuerit. & Dy. intelligit tanquam procurator, & Bart. ibi intelligit tanquam aduocatus. Inducendo ad q. de bannito, & côsulẽdo, quod nô sit aduocatus bãniti ullus Doctor, Dec. in c.

139 1. de iud in 2. no. dicit † quod procurator, & aduocatus dicitur aduersarii secundum Nic. de Mathar. alleg. Bar. ibi in 2. not. & in c. testimoniũ, in 2. not. de testi. qui nihil dicit de hoc, allegat. et tex. iam per prædictos ponderatum in d. l. 1. §. quod aũt, Ioan. Franc. Rip. in d. c. 1. in 2. not. in 3. ampliat. dicit procuratorem, & aduocatum dici aduersarios per tex. in d. §. quod aũt, & per tex. in c. 2. de confes. lib. 6. & ex hoc esse, quod procurator, & aduocatus non sunt idonei testes in causa, in qua patrocinantur per gl. in c. Rom. de testi. lib. 6. & per Bart. in l. deferre infra de iur. fis. & per Fel. & alios in c. à nobis de testi. cogn. & in d. c. 1. sensit hoc, quod dicatur aduocatus aduersarius in 7. col. & ex his prædictis in eam partem inclinare uiũ, quod detur in istis inimicitia. Sed ista dicta non uiũr sine dubio procedere. Nam tex. in l. qui cum natu maior. §. pen. supra de bon liber. dicit, quod si filius patroni aduocationem accusatori liberti præstitit, non repellitur à côtratabulas bonorũ possessione sub

140 dens tiõnem. † Quia aduocatus non accusat, & Bart. per illum text. in l. 3. § fi. supra de adim. leg. dicit, quod inimicitia capitalis est si occidit meum côsanguineũ. Idẽ accusauit uel minatus est interficere. Secus tñ uideretur, si auxilium præstiterit contra eũ in causa capitali per text. in d. §. pen. & sic sensu inimicitiam in prædicto casu non dari. Aret. in c. 1. de iud. col. 1. in fin. dicit, forte posset dici, quod aduocatus, & procurator posset dici inimicus, si fuisset in causa capitali côtra me, uel actione famosa, per ea quæ hñr in l. pen. in princ. supra de inoff. testa. & quod ponit Bart. in l. post legatum. §. sunt qui putant, supra de his quib. ut indig. hoc tñ non affirmat. & sic non audet dicere inimicitiam oriri Hoc idem ui sensisse Cur. in trac.

141 feud. in 3. par. in 33. q. † Credo in casu præmisso contrahi inimicitiam. Cũ ex cohabitatione, & familiaritate quam quis hẽt eum inimico meo, oritur mecum inimicitia ut est tex. & ibi Bar in l. sciendum. §. si accusatio, infra de leg. & Ias. in l. apertissimi, col. 2. C. de iud. & dicam infra in uerbo côuersatio est inimico. Eodem modo, & tanto magis der inimicitia in eo, qui auxilium præstat inimico meo contra me, & ad meam iniuriam qui. n. aduocat contra accusatũ necesse est quod exprimat causam accusationis, & delicta declarat, & instet contra eum, ut puniatur, & aperte, & palam maledicat, infaustasq; uoces aduersus eum iactet. Ex quibus inimicitia causatur, ut est text. in l. si inimicitiæ, uer. sed si palam, supra de his quib. ut indig. facit per hoc, quod dicit Abb. per illum tex. in d. c. cum P. col. 2. dũ uult, quod clericus non possit aduocare ne uideatur alteri nocere. Non ob. tex in d. l. qui eum natu maior in §. pe. quia filius patroni ad hoc ut excludatur à bonorũ possessione, debet de causa capitali accusasse, alias si capitalis nô fuerit acc. sed minor, non excluditur, ut est tex. in d. l. qui cũ natu.

142 maior. § si tñ † Et sic qulibet accusatio, & iniuria non excludit. Sed debet esse capitalis, & istud est, quod dicit Bart. in l. post leg. §. sunt qui putans, supra de his qb. ut indig. post gl. ibi quod non ita de facili prædit portio debita patrono, sicut legatũ quod est mere lucrũ. & sic dato quod ex aduocatione fiat iniuria liberto, & oritur inimicitia non tñ capitalis. Vnde Bart. dcm in d. l. 3. § fi. supra de adimen. leg. debet intelligi, quod ex auxilio præstito nô oriatur inimicitia capitalis. de qua locutus fuerat in præcedentibus casibus, non tñ negat, quod alia inimicitia

micitia esse non possit, dum dicit Secus tñ vi
deret, &c. sic aliter q̃ dixerat in trib. casibus
pcedentibus. in quibus locutus fuerat de ini
micitia capitali. eo maxime, qa qñ aduocat,
infaustas uoces exprimit ex necessitate sui of
ficii. non tanq̃ inimicus, & ideo excusatur. Se
cus est in eo q ad iniuriam uerba diffamato
ria pfert, ut i d. l. si inimicitiæ, necessitas aũt
excusat, ex quo dico grauem inimicitiam ori
143 ri cũ aduocato non autẽ capitalẽ. † Præmis
sa itellige sine difficultate pcedere. ut si post
aduocationem, uel pcurationẽ cõtra aliquẽ
sequat mors aduocati, uel pcuratoris ex uul
neribus accusari; ut det indicium pensamen
ti cõtra illũ pcedens ex inimicitia, & ẽt si fue
rit alia causa, ex qua oriatur capitalis, uel gra
uissima inimicitia cum principali agente ut
144 in casibus pcedentibus. † Iudex an dicat ini
micitiam cõtrahere cum ipsis partibus, inter
quas iudicat. Cõsidero in hoc duo tpa. q̃uis
aĩ. cõsideret Moder. in c. 1. de iud. uidelicet
q aut pendet iudicium, aut est iudicatum. in
primo casu, aut est causa ciuilis, aut crimina
lis. Si ciuilis, tunc nulli dubium est q non cõ
145 trahit aliqua inimicitia. † Cum iudex de
beat ipsas partes audire, & iustitiã utriq; ad
ministrare in auth. de iud. p tot. & i l. nemo.
C. de sen. & fauorẽ utriq; pstare fm sua tpa,
ut not. in l fauorabiliores, infra de reg. iur. &
in c. cum sunt, de reg. iur. lib. 9. & si iudex es
set suspectus partibus ex inimicitia ante cõ
tracta, uel ex alia causa, tunc dat adiũctus de
iure ciuili, fm q not. in l. apertissimi, & ibi
Ias. late in a. col. & in auth si uero cõtingerit
C. de iud. & de iure canonico recusat iudex
ut in c. cum speciali, de appellat. Si uero cã
est criminalis. Tunc aut sup accusatione pro
cedit, & idem est dicendum q in causa ciuili
Cũ sit psona accusatoris q causam agit. aut
pcedit uiam inquisitionis p ipm iudicem,
& est mera inquisitio nõ inemtata ad requi
sitionẽ alicuius, ut dic gl. & ibi Ioan. And.
Car. Abb. Fel. in c. qualit, & qñ, el 2. in princ.
de acc. Et tũc dico q cõtrahit inimicitia, p
ut uult Dec. in d. c. 1. de iud. in 2. not. in 9. lec.
146 motiis † Quia iudex, q cõtra me pcedit ut
in quirendo, dr aduersarius meus, qa subro
gat in locũ accusatoris, & oẽs exceptiones,
q opponi p̃nt cõtra accusatorẽ, tali casu op
poni p̃nt cõtra iudicẽ, ut no Bart. in l. 2. § si
publico supra de adult. col 4. uer. qũt utrum.
Et ut p Alex. in cons. 54. uiso themate uol. 1.
147 † Item qa ille q in litẽ subrogat dr aduer-
sarius meus ut no. Gem. p illum. text. in c. si
hi, ut lit. pend. lib. 6. item p gl. in l. si appellã
te. C. de appel. in uerb. aduersarium, q expo
nit iudicem. Et uidet ad tex. in c. cum specia
li de appel. cũ q̃uis ponant ibi tanq̃ diuer
sa aduersarius, & iudex nõ tñ sequit, q iudex
aduersarius non dicat. Nam sępe genus, &
species ponunt tanq̃ diuersa, ut in rub. C. de
seruit. & aqua. Et in Euãg. dicit e discipulis,
& Petro, q̃uis Rip. in d. c. c. nitatur impugna
re dcm̃ Dec. psupponens, q fama sit loco ac
cusatoris, quem Codeg. ibi defendit attendẽ
do uerba Bart. in §. si publ. q iudex succedat
loco accusatoris & si fama est locum accusa
toris, iudex partes ipsius famæ assumit, & as
sumendo sub intrat, ut ibi p eum. Cõfirmat
pdicta, nã pcurato, & aduocatus dñr aduer-
sarii, licet noĩe alieno, interueniant, ut in l. 1.
supra de cal. Et sunt inimici, ut dixi supra p-
ximc. Et pdictam intellige, qñ iudex forma-
ta inquisitione citat & fecit partem, uel ad se
defendẽdum, uel se carceribus pręsentandũ,
& sñam nõ tulit. In 2. casu qñ sententia est la
ta. Tunc si sentẽtia est in causa ciuili, & pars
(contra quam lata est) non appellauit. Sed ip
si sñiæ acquieuit, uĩ agnouisse bonam fidem
non appellando, puto aliquam inimicitiam
non oriri. Eo tñ casu qñ ille habebat ptãtem
apellandi. Secus si non poterat appellare, qa
tunc inuictus sñiæ acquieuit, & inimicitia
contrahitur, ut dicam infra in casu sequen.
148 † Aut appellauit, & tunc inimicitiam cõtra
hi. Cum p appellationum ille (qui appellat)
grauatur, & iudici fit iniuria. Cum eius im-
peritia arguatur, & iniquitas, q̃uis de iniuria
agi non possit gl. in l. fin. C. quam. puoc. non
est necess. in uerb. iniuriam. Et ex hac causa
põt iudex allegari suspectus. Imol & Dec. in
c. ad hæc, el 1. de appella. Et dixi i tract. meo
de compromis. int. coniun. in q. 8. princ. col.
pen. num. 35. & inimicitiam ex hoc dari de-
terminat Alb. in auc. si testis C. de test. Intel-
ligo tñ prædicta, qñ cã agitur, quæ sit de to-
to patrimonio, uel de maiori parte. uel q sit
causa magna spectãs ad honorem. Secus si
esset parua (ut iam dixi.) Si uero sñia est cri-
minalis. Si quidem est pecuniaria. Tunc di-
stinguo (ut dixi) sup de causa ciuili inter ma-
149 gnam, & paruam. † Si aũt est corporalis.
Tunc dico, q si est sententia capitalis, nulli
dubium, q contrahitur capitalis inimicitia,
& pro

& ꝓ hoc facit illud qđ dicit Andr. de Iser. in c. 1. col. pen. de rapt. uirg. in const. reg. ꝙ si qs fuerit totius non ṗcedentibus legitimis indiciis, & cõfessus, & lata snĩa mortis cõtra ipsũ appellauerit, nõ est negãda appellatio, & iudex ad quẽ uidebit, an legitime sit appellatum. Cum iudex a quo per sñiam præsumit suus odiosus. Idem uoluit Matth. de Afflι. ibi col. 7. uers. decimo quæro, subdens, qđ ex tali snĩa efficitur iudex odiosus, & inimicus. Sed si fuerit snĩa corporis afflictiua, & non capitalis. Idem dico, Cũ si ex snĩa oĩum bonorũ, seu maioris partis cõtrahit inimicitia, tanto magis ex pœna afflictiua corporis, q̃ maior est quacunq; pecuniaria l. iu seruorum ius. a de poen. & dixi supra in hoc signo in uer. cau

150 sa magna. † Sed quid si lata snĩa capitali ille cõdemnatus habeat debitum supplicium, an inimicitiam oriat inter iudicẽ, & ꝓpinquos occisi Anch. in c. cum P. in 3. not. de accus. determinat inimicitiam oriri, qa in ea contrahenda nõ cõsideraƭ, qđ uerũ, & iustum est, ut patet in teste, qui si uerum dicat, ṗsumit inimicus. Sed consideraƭ, ꝙ põt aĩum ad iracundiam ꝓuocare, licet possit illud fieri impune, & ẽt cũ ṗmio, ut accusare, testificari, & aduocare, & est casus noi. & ibi Bar. in l. 1. supra de his quib. ut indig. & facit tex. in d. c. cum P. ubi aĩus offendendi sine effectu indu

151 cit inimicitiam. † Nam attestatio super accusatione nulla, & accusatio nulla inducit inimicitiam. Io. de Ana. in d. c. cum P. sequiƭ hãc opinio. adducens text. in l. post legatum. §. quidẽ, & præsiden. supra eo. de his quib. ut indig. Sed dicit, ꝙ est aduertendum, qa snĩa primi iudicis, q dƭ indignus, fuit reprobata per iudicẽ appellationis. Sed si fuisset cõfirmata reliquit cogitãdum. Tu dic idem esse quo ad inimicitiam, quia principium attenditur, &

152 causa, q̃ ṗsumiƭ durare, ut supra dixi. † Testis, si cõtra aliquẽ deposuerit in cã criminali, & ṗcipue capitali, an præsumaƭ inimicus. Sed qa uarie senserunt Doc. in hoc art. Ideo faciam duo capita. Primo casu qñ semel deposuit. Aut sponte deposuit, aut coactus à iudice, si sponte. præsumiƭ inimicus. Ita determinant Host. Io. And. Bui. Abb. Ioã. de Ana. & Fel. in c. meminimus, de accusatio. & Car. Abb. Ioan. d. Ana. & Fel. in c. cum P. de accu. & hoc modo intelligi debet, quod dicit Bar. in l. post legatum. §. his uero, supra de his qb ut indig. in quartum uult inimicitiã cõtrahi ex depositione facta in causa capitali, & illud qđ dicit Alb. in aũc si testis col. 2. uers. item q testificatus. C. de testi. & Luc. de Pen. in l.

153 1. col. 2. C. de his q se defe. lib. 10. † Sponte aũt, & uoluntarie test s dƭ deponere, qñ examinaƭ, & non fuit ꝓductus à parte, nec citatus à iudice. Itẽ si fuit ꝓductus à parte, & nõ citatus. Item si fuit citatus à iudice, sed poterat recusare ex aliqua causa, ne cogereƭ ad testificandũ. Nã in ṗdictis oĩbus casibus dƭ spõtanea attestatio, ita declarat Bart. in d. l. post legatũ. § his uero, supra de his qb. ut indig. & Ioan. de Imol. i c. 1. de iud. & aliqua ponit Ioan. de Ana. in d. c. meminibus, de acc. & de spontanea depositione dicam infra in uerb. Testis q cogi non põt. Et hoc modo intelligendo de spontanea attestatione tollitƭ dcm̃ Anch. in d. c. meminimus q dicit, nimiũ restringi decisionem ibi positã, & reduci ad casum reprobatũ, & nõ cõtingentem, qñ qs ultro ad testimonium se obtulerit, qđ nunquã accidit, nec ualeret arg. l. q̃ oĩa, supra de ṗc. Nã ut uides in pluribus casibus uerificatƭ hęc spontanea attestatio. & ita impugnãt Anch. Ioã. de Ana. & Fel. ibi. Intellige ṗdicta ut procedant ẽt qñ testis fuit solus ꝓductus ad testificandũ, & ad locum accessit, ubi examinareƭ sup crimine, & non deposuit, qa ṗsumiƭ ex solo actu inimicitia. ita Card. in d. c. cũ P. de accus. si spõte uenit, (ut iam dictum est.)

154 † Aut deposuit coactus. Tunc dico ꝙ non ṗsumiƭ inimicus, ꝓut cõcludit oẽs supradicti Doct. tam in c. meminimus, quam in cap. cũ P. de accu. Et est rõ originaliƭ posita ꝑ Host. in d. c. meminibus, qa bonum obedientiæ ab oĩ suspicione excusat ipm testem c. qd culpaƭ 23. q. 2. & c. ad aures. §. 1. de temp. ord. & ex ista rõne oẽs postea secuti sunt hanc snĩam. Et qñ testis in causa criminali possit compelli ponunt Doct. in c. dilectorũ, de testib. cog.

155 † Intellige, ut ille q coactus deposuit non ṗsumitur inimicus ex parte sua. Sed ille cõtra quem deposuit, si grauatur per tale dcm̃, inimicitiam contrahat cum teste, adeo ꝙ ille cõtra quem testis deposuit nõ possit esse testis contra eum, nec ipm accusare ex præsumpta inimicitia, not. Abb. in d c. cum P. de accus. & Præp. in c 2. §. in criminali. 4. q. 1. Aduerte ad unum, ꝙ dicit Bart. in d. l. post legatum. §. his uero, supra de his quibus, ut indig. ꝓ licet quis cogatur dicere testimonium, non tamen cogitur sic dicere. & ex eius dicto, si grauauerit

nauerit defuuctum, efficitur indignus,& sic
Bar.vr̄ innuere, ꝙ quis deponēdo pōt cōtra
ueritatem deponere,ne efficiaẽ indignus, &
ne incidat in inimicitiam, qđ idem dicit Io.
de Ana.in d.c.cum P.referendo Bar.Sed hoc
dcm̄ vr̄ periculosum, vt qs ꝓ euitanda inimi
citia deponat falsum, & sit periurus, qđ ius
156 abhorret,ut tot.ti.supra, & C. de fals.†Se-
cūdo casu,qa bis deposuit cōtra aliquē,ex se
cunda attestatione facta in causa criminali
p̄sumiẽ inimicus,est tex.in c.2.§. in crimina
li.4.q.3.Vbi Gratianus interpretando tex.in
l.produci.supra de testibus dicit, ꝙ in causa
criminali produci testis non pōt,qa antea in
eum reū testimoniū dixerit,q̄uis Bar. Bald.
Saly. ꝙ Flor. dent uarios intellectus ad illum
tex.in d. l. ꝓduci. & solus Fulg.ibi post alios
intellectus referat hunc canonistarum. Hoc
idem uoluit glo.in c.fraternitatis, in uerb.re
ceptos de testi.q̄ dicit. qđ q semel tulit testi-
moniū cōtra aliquē,p̄sumiẽ inimicus eius,si
iterum uelit cōtra ipsum testificari. & gl.in
d.§.in criāli,ſm primū intellectum sequitur
hanc opinionem,& intellectum gl.simpl'r se
quiẽ ēt Gem.ibi,Inno.in d.c.cū P.de accus.in
fin.dicit,ꝙ qui dixit semel testimonium con
tra aliquem, ulterius cōtra eū testificari non
pōt,allegat tex.in d.§. in criminali, Contra-
rium tenuit Abb.in d c.fraternitatis, dicens,
si testis sponte se nō obtulit. non pōt p̄sumi
in eo inimicitiæ causa argu.l. q̄ oīa,supra de
procur.& cap.cum non deceat, de elec.lib.6.
157 †Nam, & iudex pluries iudicando nō præ-
sumiẽ inimicus,ita ut repelli possit tanq̄ su-
spectus,nisi al'r ꝓbetur grauamē,iuxta no in
c.ad hoc,& c.ꝓposuit,de appella.Fortius nec
testis,qui deponit super facto cap. inter dile-
ctos,& qđ ibi not.de fi.instru.vnde intelligit
d.§.in criminali, in eum qui malum testimo-
nium dixit ut ſm aliam interpretationem in
telligit gl.ibi,& eodem modo intelligit Spe.
in tit.de test.§.1.col.24. uer. itē ꝙ in alia cau
sa,& Præposi.idem uoluit in d.§. in crim. In
casu p̄senti puto plures casus dari posse,q ad
alteram istarum opinionū adaptari pn̄t, in
primis.Aut ꝓcediẽ ex inquisitione, aut ꝑ ac-
cusationem.Primo casu,aut inquisitio fit ex
mero iudicis officio, aut ad instantiā partis,
ut declaret gl.& ibi But.& Abb.in 3.col.in c.
qualiter,& qū. el 2.de accu. Qn̄ igiẽ fit inqsi-
158 tio ex mero iudicis offō. †Tunc dico ꝙ ēt
si testis fuerit bis examinatus,dummodo fue
rit citatus, ꝓut de iure regriẽ non potest dici
inimicus. Cū nec timor subornationis oriaẽ
in eo casu,ut dicit But.Car.& Abb.in d.c.qua
liter,& qū.in 5.differ.Aut inquisitio fit ad in
stantiā partis,& tūc idē dico, ꝙ & in casu ac
cusationis,de quo infra.ideo secūdo casu qn̄
ꝓcediẽ suꝑ accusatione. Et tūc si primo fuit
examinatus ex mero offō inquirentis, & se-
cūdo loco super accusatione, & addit aliqd
qđ grauat accusatum in eius depositione. Et
tunc p̄sumerem inimicū,siue sit coactus siue
non,qa facile est impetrare p̄ceptum pœnale
à iudice,& facilius est,testem, & accusatorē
esse in cōcordia ad intimandū præceptū pœ
nale.Sed qa ipse testis suꝑ inqsitione exami-
natus, & suꝑ toto casu nil deponit super ea
re,de qua attestaẽ,in accusatione si deponit,
p̄sumendum est,ꝙ ex inimicitia dixerit,& ad
iniuriandum reum, & hoc maxime qn̄ post
inquisitionem reus p̄sentat se ad carceres,&
instituta q̄rela ꝑ offensum denuo post p̄sen
tationem factā testis examinaẽ. Et istud eue-
nit mihi saltem ꝑ duas uices. Et taliū testiū
dicta uti ꝑ inimicos ꝓlata reijciunẽ. Aut iste
testis nil addit ultra cōtenta in prima attesta
tione,& tunc nō p̄sumam inimicū. Et istud
est,qn̄ est eadem causa,& indiciū. Si uero nō
est eadē imputatio in inqsitione,q̄ est in ac-
cusatione,sed diuersa,& tn̄ est eadē persona.
Tunc dico,ꝙ si suꝑ utraq; fuit citatus(ut cō
uenit) non est p̄sumendus inimicus. Si uero
examinatus suꝑ accusatione primo. & dein
de suꝑ eadē accusatione, dato ꝙ uideẽ coa-
ctus,p̄sumerem inimicum,cum (ut dixi) faci
le sit facere istas coactiones, & accusator vr̄
hr̄e paratū hunc testem ad oīa ꝓbanda,& ꝙ
ipse testis uelit ei inseruire suꝑ oībus neces-
sariis ad q̄relam,tantomagis p̄sumerem. Si
uero q̄relæ sunt diuersæ, & testis examinaẽ
primo suꝑ una deinde suꝑ alia, & iste testis
fuit citatus uel coactus,& apparet ex ꝓcessu,
ꝙ ueritas al'r hr̄i nō posset, qa alius nō erat
ibi p̄sens, & cū difficultate alii possint id sci-
re, suꝑ quo deponit, uel ꝙ sit testis īstrarius,
Tunc nō p̄sumerē inimicū respectu ꝓbōnū.
159 †quæ non debent augustari l.qm̄. in fi.cum
aliis.C.de hæret. Et ita intelligo, & restringo
dcm̄ Abb.in d.c.fraternitatis,cū aliis Si uero
testis examinaẽ suꝑ secunda accusatione, &
est casus,q posset sciri ab aliis q̄ ab ipso teste
primo cōtra reū examinato suꝑ alia q̄rela.
Tunc siue testis cogaẽ, siue nō p̄sumerẽ ini-
micum,

micũ. Et sic intelligo dicta pcedentium doc. Restringe tñ pdicta, ut non pcedant, qñ ex pcessu apparet de manifestissima coactione, ut qa iudex pcesserit ad acceptionem pignoris, uel aliã multã cõtra testem negantem deponere, nam tunc apparet, q non ex inimicitia, sed coactus deposuit, & hoc modo ẽt pos

160 set intelligi dctm Abb. & aliorũ. † Causa aũt inimicitiæ an sufficiat ad inimicitiam pbandam, dato q per partẽ ignoref, unde late Ias. in l. apertissimi nu. 7, C. de iud. & Fel. in c. cũ oportet nu. 14. de accu. & Hippo. in l. 1. § præterea. nu. 3. supra de qõ. & in sing 178. incip. inimicus. Concludentes q sufficit ad demõstrandum inimicitiã causam subesse. ex qua iudicari posset ipsa inimicitia, dato q etiam illa causa esset incognita psumpto inimico, ut exemplificat Hippol. in d. sing. in eo q me accusauit de aliquo crimine, licet ego ignotẽ esse accusatum ab eo. Tñ non potero esse, testem cõtra ipsum. Itẽ si Titius adulterauit uxorẽ uł filiã Caii, & istud nõ sit cognitũ ipsi Caio. Tñ ipse Caius nõ poterit testificari cõtra Titiũ, qa subesset cã inimicitiæ icognita ipsi Caio. Et sic sufficit cãm posse cõsiderari.

161 † Reconciliatio an tollat psumptionem mali animi ex inimicitia, dicas qđ non, maxime secuto homicidio, & si facta sit pax de recenti, psumit n. q iste læsus uoluerit se ulcisci, & iratus uoluerit nocere, ut est text. loquens in teste in c. 2. 3. q. 5. in rõne sui, & ibi gl. dicit, q ex recentia tpis aliqđ psumendũ est p tex. in c. si quis uiuente. 31. qõ. 1. Unde à pari pcedunt aliqđ non esse factum uel esse factum de recẽti l. 1. uers. cæterum. supra de his qui eiec. uel effu. Equalia. n. ibi hæc sunt uiam non frequentati, uel de recenti esse ceptam frequentari. Et dicit Præposi. in d. c. 1. q ex pcedenti offensa reddit suspectus affe-

162 ctus offensi. † Idem in iudice de recenti reconciliatio, ut non possit esse iudex, & tanq̃ suspectus repellaf, ut uoluit Ias. in d. l. aptiss. col. 2. in fi. C. de iud. Arguendo p tex. in d. ca. 2. Item determinat in teste per eundẽ tex. & p gl. in c p tuas. de simo. no. hoc Inno. Abb. Io. de Ana. in c. cũ oporteat, de accu. Et Alex. in cõs. 99. in casu inqsitionis, uol. 1. Et Hip. latè in l. 1. §. pterea, col. 1. uer. amplia ẽt supra hoc tit. & Io. Crot. in tract. de testi. q. 9. 3. qõ. princ. ex quo infidelitas pcedens non nocet cõuerso in pmotionib. nisi sit nouus ad fidẽ, ut per Fel. in c. eã te, col. 3. in uerbo infidelis,

de rescr. Parificando, ut supra aliquid nõ esse factũ uel esse de nouo fm per gl. in cle. ne in agro. § sane. in uer. nouicius, de statu mon.

163 † Conuersatio cum inimicis occisi facit indiciũ contra illum, qui delictũ cõmisit. Ex tali. n. conuersationem cum inimicis occisi, seu iniuriati præsumendũ est interfectorem ex aĩo interfecisse, & sic appensate, cũ amicus inimici mei sit meus inimicus l. sciendũ. §. si accusatio. supra de legatio. & l. liberi, & ibi Bal. & Sal. & Ias. C. de inoffic. testa. c. repellaf, & ibi Abb. Io. de Ana. & Fel. in 4. no. c. cum oporteat, de accus. glo in l. 1. §. cum patronus. supra de off. præfec. urb. & Bar. no. d. §. si acc. Et pro indicio ponit Gand. in tract. malef. in tit. de præsum. col. pen. uer. fm q pt cognosci indiciũ. & dicit Fel. in d. c. cũ oporteat, in 6. not. q eo ipso q quis conuersatur cum inimico meo psumit meus inimicus, Et sic nõ solum cohabitãtes, sed ẽt cõuersantes dñr inimici, qđ idem uoluit Luc. de Pen. in l. 1. C. de his qui se defer. lib. 10. col. 2. Et dicit Bal. in cõsi. 112. punctus, in fi. uol. 5. q conuersatio, & cohabitatio cũ inimicis patris, & associatio sufficit ad exhæredandũ filiũ p tex. in d. § cum patronus, & hoc indicium cõsiderauit. Cic. in d. lib. 2. ad Herẽ. in c. de causa cõiecturali, in parte argumẽti. ibi, quo cũ usus sit, & ibi, num quẽ habuerit de cõsociis,

164 de adiutoribus. † Unde uidemus, qđ cõuersans cum inimicis meis nõ põt esse testis cõtra me. d. c. repellanẽ, & d. c. cum oporteat. & ibi Doc. oẽs, uoluit Cyn. Bald. in l. si qs. C. de testi. & Alb. in auth. si testis. C. de testi. & Lu. de Pen. in l. 1. C. de his q se defer. lib. 10. col. 2. & Crot. in tract. de testib. in 9. qõ. num. 98. & Ias. in l. apertissimi. col. 3. uer. adde quarto. C. de iud. Videmus ẽt q cõuersans cũ inimicis meis si fuerit iudex, pt allegari suspectus. c. insinuante. & ibi Doct. de off. deleg. Soz. in c. acced. & alii Doc. ut lit. non cõtest. Ias. in d.

165 l. aptissimi. † Idẽ uidemus, q offendens cohabitantẽ mecũ dr mihi fregisse pacẽ. Bal. in l. 1. C. de epi. & cle Fel. in d. c. repellantur, cir-

166 ca fi. † Isti conuersantes recipiunt diuersa noĩa, Aliq. n. appellãt eos participes, Alii co-

167 hærẽtes, sequaces, seu cõplices. † Participes ex mẽte Bar. in l. 1. C. si rec. puin. dicit esse filios, nepotes, & ppinquos cõsiliarios, ac domesticos qđ idẽ uoluit Fel. i c. olim. col. 2. de acc. Sed aduerte q tex. in d. l. 1. C. si rec. puin. dicit totũ cõtrarium illius, qđ dñt Bar. & Fel.

Nam

Nam postquã dinumerauit filios, nepotes & ꝓpinquos subiunxit postea, & participes, declarando illud uerbum, id est cõsiliarios, & domesticos. Adeo ꝙ illi tm̃modo duo domesticus, & cõsiliarios cõprehẽduntur sub illo uerbo participes. Et rectius sensit Bal. in d.l. l. in addi. ꝙ particeps dicat ille, q est de parte, & præbet cõsilium.
168 † Adhærentes sunt, q spõte eiusdem uelle sunt, cuius est principalis, ut dicit Ang. in auth. de hær. & fal. col. 2. uer. ex hoc no. & in §. æconomis. in auth. de alie. & emph. Et ponit Fel. qui multa adducit in d. c. olim. col. 1. & in rub. de treuga. & pac. col. pen. ubi insistit in declarãdo istud uerbũ adhærere. per multas auctoritates sacræ scripturæ, & dicit Ang. in cõsi. 257. Inter capitalia, ꝙ adhærẽtes, & sequaces sunt, q & operibus, & intentioni alicuius adhærent ꝑ tex. in
169 l. 1. C. de rap. uirg. † Complices dñi socii ad malum, prout uoluit Io. And. in c. cum oporteat. de accu. & ibi Io. de Ana. in 4. no. & Fel. in rub. de treug. & pac. col pen. num. 19. quod facit accusationes, & inquisitiones, in quib. dicitur, Caius cum suis complicibus fecit tale quid. intelli de sociis ad malum. Intellige prædicta, ut non procedant, qñ aliquis cõuersatur cum inimicis meis, & paruo tempore.
170 † Nam tunc non est præsumendũ ex paucitate tpis uoluisse delinquere, & me odio ꝓsequi. Sed requirit longa cohabitatio. l. pe. §. in factũ supra nau. caupo. stabu. ꝑ quẽ tex. Io. And. But. Imo. Are. Car. Io. de Ana. dicũt, ꝙ cohabitatio (de qua supra) non est intelligenda de qualibet. Vnde si hospes repẽtinus tibi dedit damnum, non teneor, secus si is q mecum habitat. & sic debet esse cõtinua, uel magna cohabitatio, ꝓut ẽt uoluit Hip. in l. 1. §. pterea. col. 2. hoc tit. Requirit. n. ꝙ sit conuersatio illius qualitatis, ut resultet odiositas ex parte cõuersantis aduersus eũ, q est inimicus illius, cũ quo cõuersat, nã ex amicitia simplici nõ ꝑsumit malus aĩus, ut dicit Bal. in l. si qs. in fi. C. de testi. amicitia. n. simplex non inducit suspicionẽ in teste. Sed requirit, qd̃ sit maxima, seu talis, & tãta ꝙ reddat eũ ita tm̃ amicũ uni, ꝙ ex hoc hẽat aduersariũ odio, aliãs aũr amicitia, q̃ est actus uirtuosus, nõ repellit testẽ l sciẽdũ. supra de usur. c. quoties. de test. cog. Bar. & oẽs. Doc. in l. admonẽdi. supra de iureiur. & Alex. multa deducens in cõsi. 4. uiso ꝓcessu. col. fi. & Crot. in d. trac. de test. in 4. par. in fi. num. 193. Et sic requirit lõga cõuersatio, ex qua resultet magna amicitia. Intelligas. & scd̃o in eo, qui copulauit amicitias. & cõuersationẽ uolũtarie, & non coacte ꝑ ea. q̃ uoluit Bal. in c. 1. q mod. feud. ami. & deducit Hip ĩ d. § ꝑterea. col. 3. cõprobãs ꝑ multas auctoritates ĩ illis casib. in qb. aliqd coacte dicat factũ, ut ex inde qs nõ teneat. Sed hæc limitatio optime cõprobat ex eo, qd̃ dcm̃ est supra de adhætẽre, ꝙ sit ille, q spõte est eiusdẽ uelle, cuius est principalis.
171 † Iuuans inimicum meum ꝑbendo sibi comeatum, iuuando ipm̃ armis, telis, equis, aut pecunia, præsumitur mihi inimicus, & habeat indicium contra se facta iniuria mihi, ut de inimico iam dictum est, prout inter inimicos enumerat Luc. de Pen. in d. l. 1 C. de his q se desert. lib. 10. adducit tex. in l. cuiusq; dolo, supra ad l Iul. maiest. & ex mente Bar. ibi intelligitur ẽt cõmodando, seu mutuando. Idem dicas in eo, qui dat consiliũ inimico meo, ut sit mihi inimicus, ut uult Luc. de Pen. in d. l. 1. per tex. in c. qd̃ olim. de iud.
172 † Propinquitas iniuriati inducit argm̃, & indicium pr̃sumẽti, pone ꝙ facta est iniuria. Petro, cuius ꝓpinquus interfecit iniuriãtem ex tali ꝓpinquitate ꝑsumendum est, interfectorẽ uoluisse uindicare iniuriam Petri propinqui sui. Et ꝙ ex animo cum interfecerit.
173 † Cum iniuria facta uni de cognatione in telligat facta oibus de eadem cognatione. l. 1. 2. & 3. supra de libe. cau. l. sororẽ. C. de his qui ut ind. gl. in clem. 2. in uers. quolibet. de sen. excom. Bar. in l. lex. Corn. in princ. de iniur. & in l. cum scimus. C. de agri. & cen. libr. 10. dicens ꝙ iniuria facta uni cõsortium toti cõsortio facta ut l. 1. supra ad Sylla. Et oẽs poterunt uindicare tanq̃ cõsortes ꝓsequẽtes eorum iniuriam. l. si fœminam. supra ad Turpilia. ẽt si uindicans si spurius d. l. 1. de lib. cau. & Card. in clem. 1. de exce. præla. in 14. not. dicit, ꝙ iniuria facta domesticis meis censet facta mihi, qd̃ sequit Fel ĩ c. Petrus in 1. not. de homi. adducit tex. in c. sciant cũcti, in uerbo cõsanguineos de elec. l b. 6. hoc idẽ uoluit Alex. in l. de pupillo. §. si qs ipsi. quẽ legit in l. ꝓuinciali. num. 23. supra de no. ope. nun. & Io. de Ana. in d. c. Petrus. & Alex. in cõs. 89. in
174 causa inquisitionis. uol. 1. † Intellige inimicitia durare usque ad quartũ gradũ agnationis, Bal. in c. uasal. cl 1. si de feu. cõtr. quẽ sequit Fel. in d. c. cũ opor. col. 5. nu. 12. de. accu. & uoluit ẽt Anch. in c. repellant. eo. titu

Vel dicas inimicitiā durare ad arbitriū iudicis inspecta qualitate loci, & patriæ, ut per Bar. in l. tutor. §. si tutor supra de suspec. tut. dicens, ꝙ standū est arbitrio iudicis ſm facti qualitatē, & cōsuetudinē regionis. Nā in Tuscia est cōsuetudo, ꝙ q. iniuriaē, uel inimicaē uni ex cōsortibus (hoc est descēdentibus ꝑ lineam masculinam) iniuriatur, uel inimicatur omnibus, alibi autem aliter obseruatur.

175 † Inimicitia an faciat indicium, si uulneratus uel interfectus sit quis, & ignoratur à quo. Doct. cōiter distingūt inter inimicitiam leuē, & grauē, seu capitalē, de qua iā dixi. ut ex leui inimicitia non oriaē indiciū cōtra inimicū, ut not. in c. cū oporteret. de acc. & in authen. si dicaē de testi. & ibi Saly. & no. in l. licet. de arb. & dixi supra ex graui inimicitia tūc oriaē indiciū. l. 1 §. prçterea supra eo Bar.

176 hic, & oēs Doc. īdiffērēter tenēt istud. † Sed difficultas est, an inimicitia capitalis uel grauis sola faciat indiciū ad torturā. Spec. in ti. de pſum. §. species. uers. & idem est. dicit, ꝙ si aliqs est interfectus, & nesciē cui a quo, sed ꝓbatur ꝙ P. erat inimicus illius, & ab illo offensus, poterit P. ex tali pſumptione torqueri. l. si seruus cōis. supra de dom. inter uir. & uxo. & l. cū hic status. §. si mulier. & l. uir uxori. supra de leg. 3. & l. uxori. §. fi. supra famil. ercis. Rom. in l. 1. § si qs in uilla. in 1. not. supra ad Sylla. sequitur dictū Spec. subdens, ꝙ istud uē intelligendū de inimico inimicitiæ capitalis, aut maioris partis bonorū, nō autē si inimicitia ob paruū litigiū interuenisset, ꝑ ea q̄ no. in d. l. licet. supra de arbi. & in authen. si dicaē. C. de testi. & in §. item ꝑꝑ. inst. de exc. tuto. Ang. in l. fi. C. de q̄st. col. 2. uer, pn̄t, dicit ꝙ in homicidio, & in uulnere possumus ponere, si repertur aliqs mortuus. & nescitur de quo est ingrēdum de inimicis, & istud est magnū indiciū ad torturā. l. 1. §. prçterea. supra eo Fely. in c. afferte, col. fi. de præsump. relatis dictis Rom. & Spec. sequiē eorū snīam, & Bolog. in addi. ad tract. Guid. de Suz. de q̄st. col. 7. sequiē opinionem Spec. & Calcan. in cōs. 62. Christi Saluatoris nostri. col. 4 sequitur prædictas opiniones, & idem uoluit Ang. in tract. maleficio. in uerbo fama publ. nu. 50

177 † Contrarium, ꝙ imò inimicitia sola non sit indicium sufficiens ad torturam tenuit Aug. de Arimin. in addi. ad Ang. in d. uerb. ꝙ fama publ. in uers. quæro an unum indicium. col. 7. in fi. dicens, ꝙ præcedens decisio Spec. non est uera, quia sequeretē. ꝙ unum indicium remotū à maleficio esset sufficiens ad torturam, q̄d tn̄ non est ue-

178 rū. † Quia si est remotum a facto hoc est à maleficio, tūc unū indiciū nō sufficit ad torturā. ꝑ ea q̄ uult Bart. hic. & dixi supra in pmisso vj. eandem opin. tenuit in alia addi. in d. loco. in uers. quæro quid si reperiatur, idē uoluit G ind. in tit. de præsump. & ind. dubi. col. 5. uers. sed quæ, & qualia, uolens ꝙ fama coadiuuatur, ut ex eis qs possit subiici tormētis, primo si ꝓbeē. ꝙ inculpatus de crimine exstitit inimicus offensi, aut suorū. Item si ꝓbeē, ꝙ īculpatus cōtraxit cōuersationē, uel amicitiam cum inimicis occisi, uel iniuriati. Aut quia contra eundē occisum, uel iniuriatum fuerit taliter uersatus, ꝙ credebatur esse potius inimicus q̄ amicus, q̄ ex uariis causis pn̄t procedere. ex talibus n. dicit ipse intercedentibus crimen potest pſumi, & coniectura capitur, ꝙ in delinquendo fraud. s insit cōsiliū, & sic ibi uult inimicitiā de ꝑ se nihil agere, sed famam ꝑ eam coadiuuari, hoc idem uoluit Iac de Belui in tit. de q̄ō col. 9. uer. ex indicio uero dicens, formam coadiuuari per inimicitiam, ut quis torqueatur, hoc idē sen. sit Bar. hic, dum exēplificando in homicidio quo ad torturā imponēdā dicit, ꝙ pn̄t cōtra reum apparere indicia, ut qa inimicus, uel qa fecit ꝑparamenta, & sic uult indicia in pluralı existere ad q̄ōnem hn̄dam, non autem unum indicium tm̄. Facit pro hoc ꝙ frequenter, & de facili contingit, quē esse inimicum, non tn̄ occidere eius inimicum, & exinde nō potest dici, ꝙ sit indicium graue, & urgēs ut requiritur ad q̄ōnem hn̄dem in tex. nostro. & loquitur Bald. in l. nō hoc. C. unde legi. in fi. Et dixi supra in d. præmisso. vi. ex quibus magis semꝑ iuridicum putaui, ꝙ inimicitia sola nō sit indicium sufficiēs ad torquēdum stante rōne iā dicta, ꝙ inimicitia sit quoddā remotū à maleficio, q̄d ēt tenuit Ioā. And. in addi. ad uer. sed pone in uerbo tormentis, & dixi supra in vi. pmitto ꝙ male senserint pdicti ita simplr̄ transeuntes cum dicto Spec. cum ēt cōtrariū sēserit Imol. in l. fi. supra de hær. inst. & dicā in indicio seq. de minis, hoc idem de inimicitia tenuit Hipp. in sua pract. in §. diligenter. nu 60. adducēs multa in hac mā. Possumus tn̄ saluare dictum Spec. ut procedat quotiescunq; sumus in loco, in quo necesse est unum ex pluribus, & certis hominē

inter

interfecisse, adeo q certũ esset delictũ, & certæ psonæ. Sed incertũ sit de indiuiduo, uidelicet, de Petro, seu Titio, nã tũc existente aliquo inimico ex illis plurib. poterit iudex ob inimicitiam ꝑcedere ad torturã, ut determinat. Saly. ĩ simili, eo q ex plurib. est malæ famæ. ut is possit torqueri, ut dixit Sal. in l. fi. in uer. qro an sufficiat i fi C. de q. & dixi supra.

179 † Minæ, & ipsæ faciunt indicium pcogitationis, & pensamẽti, si is (cui factæ fuerint) reperiaẽ mortuus, & reus fateaẽ interfecisse. Sed in pura rixa, & à casu, ꝓsumendũ est. n. talem minantẽ habuisse aĩum de interficiendũ, nam ex eo, q qs minaẽ alteri, ostendit se esse inimicum, ut dixi supra in primo fig. inimicitiæ in uer. minæ faciunt, & istud ꝓ indicio mali aĩ, & doli dat Gãd. in tract. malef. in tit. de ꝓsump. & in d. dub. col. pen. uers. octauũ ẽt, dicens q ex talibus uerbis minatoriis antecedẽtibus ipsum crimẽ cõiecturari põt, q fraudẽ, & dolũ in delicto illo commiserit.

180 † Etiã q illa uerba dixerit sua malignitate & animi prauitate arg. tex. in l cum rõ. §. ex bonis, infra de bon. dam. & l. si nõ cõuicii. C. de iniur. subdẽs, q hæc uerba extraiudiciũ asseuerare, plata licet piudiciũ plenũ non inferant, tñ ꝓsumptionẽ inducunt, & indicium l. qdã. supra de prob. & l. fi. C. de testi. & l. neque ꝓfessio. eo. tit. Nam his modis animus

181 & uoluntas cuiusq; declaratur. † Et ideo dr, q nõ solũ ipsis rebus, & factis qs propriam uoluntatẽ declarat. l. si tm. §. ei qui supra de ædi. edic. imò ẽt ex uerbis prolatis intelligiẽ qs uoluntatem suam declarare, & intrinseca sui cordis, q non intellr uerbis exprimere, quod mente non agitauit. l. Labeo. supra de sup. leg quo fit ut secuto homicidio post minas grauis erit ꝓsumptio, & graue indicium cõtra minãtẽ. cũ effectus, & executio uerborũ platorũ declarauerint aĩum ita fuisse de interficiẽdo. put minãdo ꝓposuerat. Ex hoc dico nõ esse requirendũ in casu isto An talis (q minatus est) solitus sit minas executioni mãdare nec ne. Cũ effectus demõstret qualitatẽ psonę. & q sit homicidia, & uir malorũ morũ. Cũ iã executus sit minas ꝓ eũ factas occidendo, & ab effectu appareat, qs fuerit ille, q minas intulit. ex quo dico Alb. in tract. statu. q. 64 in 3. par. nõ bene sensisse, dũ uult in casu tractatus, & pensamẽti minas necessario dẽt factas esse ab eo, q cõsueuit pficere id qd minaẽ. Cũ (ut d. xi.) distinctio hæc locum non hẽt, qñ præsupponiẽ homicidiũ factum & alia cognitio nõ sit facienda ꝑ iudicẽ, nisi tñ sup pensamẽto, seu tract. Cõsiderari aũt debet distinctio hæc, qñ sumus in casu, quod ignoranter occisor, ut dicã infra. Ecõtra aũt minæ pñt cõsiderari respectu illius, cui sunt factæ ut is ob timorẽ minãtis, si erat hõ potẽs, & rixosus eũ interfecerit, nã ad fugiẽdũ dolorẽ, & timorem ꝓsumiẽ contra agentẽ. l. 1. §. cũ qs latrones. supra eo. & dicam infra.

182 † Nã ob timorẽ ille. q minaẽ mortem alteri, põt illo actu ab illo cui factæ sunt minæ. occidi ut per Bar. in l. t. quan. lic. sin. iud. se uind. & Ang. in l. quemadmodum, supra de inoff. testa. ex qua, cũ iste q passus est minas, interfecerit minantẽ, ꝓsumẽdũ est id ex ꝓposito factũ. & ut se liberet à timore incusso, & erit indiciũ cõtra eũ pro pensato ad torturã.

183 † Minæ aũt in casu in quo ignoraẽ percussor, & interfector. An faciant indiciũ ad torturam dñt Doct. cõiter, q aut ille, qui minas fecit, solitus est minas exequi, & sit uir potẽs & isto in casu ꝓsumptio sit cõtra ipsum ad torturã. Ita tenet Spec. in tit. de ꝓsump. §. species in uer. Sed pone P. minatus est, & Alb. hoc modo distinguit in l. metum. C. qd met. cau. Bal & Imo. late in l fi. col. pen. uersi. ultimo inducit, supra de hæred. inst. & Ias. in l. 1. C. de ser. fug. & Felyn. in c. cũ oportet, nu. 11. de acc. Aut iste talis erat hõ uilis, impotẽs ad talia, nec solitus minas exequi. Tũc secus ut est tex. in l. 1. C. si qs Imp. maled. & lubricum linguæ facile trahi non debet ad pęnã l. famosi. supra ad l. Iul. maiest. & Imol. in d l. fi. dicit qd facit ad illud, qd uulgariter asseriẽ. sæpe minus faciũt hoĩes, q magna minanẽ. & sub dit ibi q ita cõiter distinguiẽ, & sub ista distinctione intelligi debet, id qd dicit Alex. in d. l. metũ, & qd dicit Abb. in c. scribã de præsũp. Et alii ꝑ multi quos alle. Bru. in trac. de ind. col. 13. uer. quęro ulterius, & Ang. & ad dẽt. ibi q multa deducũt, hac distõnẽ sequũtus in trac. malef. in uerb. fama publ. col. 10. nu. 39. Et Hip. in sua pract. in §. diligẽter. nu. 85. Et hãc distõnẽ esse uerã experiẽtiã, q̃ est rerũ magfa docet, & cũ multi repianẽ, q uerba minatoria ꝓferũt ex cõsuetudine, & nil aliud gerere sciut, nisi se terribiles uerbis ostẽdere. Ideo ad tollendũ indiciũ minarũ existẽtium cõtra aliquẽ ꝓbãda ẽ loquacitas uiri, q solitus est uerba similia proferre, nil tñ unq̃ executum esse, & dicam ẽt in seq. indicio.

iactatio

184 † Iactatio, & ipsa facit indicium ad torturam, quando ante homicidium quis iactatus est, posse perficere in aliquem. & esse sui arbitrii uel simili a uerba protulit, & postea fateatur illum interfecisse. Sed non ex proposito. Credendū est interfectorē talia uerba dixisse eo aio, & intentione, ut uoluerit illa exeq. cū re ipsa reperiatur executū esse occidendo. Ex quo cū iactatus est, pcogitauit uelle interficere. Talis.n. est animus, qualia uerba pferuntur l. is qui §. diuus. supra de tut. & cur. dat. ab his. Et dixi supra in princ. horū indiciorū, & in praeced. iud. & faciūt omnia. quae ibi dixi.

185 † Et iactationem facere indicium ad torturā tenet Iac. de Bleuis. in sua pract. in tit. de qō. col. 5. uer. quartū est & col. 8 uer. itē si se iactauit accusatus. Intelligēdo de iactatione, q̄ fit ante delictū, nā de ea, q̄ fit post delictū dicemus inf. in uerb. cōfessio extraiudicialis,

186 † Iactatio si facta fuerit p aliquē, & postea is, de quo uerba iactatoria habuit fuit interfectus, & ignoraretur à quo. An faciat indiciū cōtra illum iactantē, ut exinde possit torqueri. Bal. in cōs. 275. Ad euidētiam pmitto, uol. 2. in antiq. dicit iactationes non sufficere ad faciendum indicium ad torturā d. l metum adducens illud saepe minus faciunt &c. Et illud qd' calore iracundiae dr. ad poenam non est trahendum d. l. 1. C. si quis imp. maled. idē uoluit Alex. in cons. 81. in causa Angelorū, col. 2 uer. praeterea. uol. 2. Hipp. in d. §. diligēter, ī sua prac. num. 36 adducit pro cōtrario dictum Par. de Put. in tract. de synd. in uerb. An stetur dicto torti. col. 3. uer. an si pbetur, & nihil resoluit. Aduerte itaque q praedicti Doct. sunt eiusdem snīae, nec contrariantur.

187 † Intelligunt. n. iactationē non nocere inspecta qualitate psonę, ut dicit Bal. in d. cōs. 275. & Alex. in d. cōs. 181. Consulendo super eo, q ille testis iactauerat se dictorū cōtra ueritatē. Nam tunc dicit Alex. tale lubricū linguae sibi nō nocere, nisi appareat q esset psona cōsueta testificari cōtra ueritatem, tūc bñ sibi nocere, idem uoluit Par. de Put. in d. uer. an si pbet, dicens, q si accusatus se iactasset de maleficio cōmittēdo, talis iactatio ad malum facit indiciū cōtra accusatum, q maleficiū cōmiserit, cōsiderata sfi psonae qualitate, & si oēs pdicti concordater se reducunt ad eā distōnem. de qua supra in uer. minę, ut si esset malae qualitatis, & solitus similia committere, habeat indicium contra se, sin minus non, Alc. in d. l. fugitiuus, de uerb. sig. p illum tex. ibi licet id se facturum iactauerit dicit, & q iactatio non sufficit ad qōnem nisi aliae coniecturae accedāt, ut q a inimicus eius esset, uel alioquin percussor, & reprobę uitae.

In ipso actu homicidij indicia

188 † Modus percutiendi, & hic facit indicium, quod quis per industriā aliū occiderit, ut puta si qs exns ī abscondito pcutiat de retro sup caput, uel pūctim ī renibus, uel collo, uel q nullis dictis uerbis percutiat in capite, uel pectore. nam talis pcutiens in insidiis dr appensate, & p industriam id tale facere, ut est tex. in c. 1 de ho. ubi dicit q si quis p industriam occiderit pximum suum, & p insidias. Abb. antiq. ibi & Inn. exponunt & p insidias, & pro. i. p insidias, adeo q ille dr p idustriam occidere qui per insidias occidit, ut ēt declarat Abb. Pan. ibi in 2. no. dicēs, q illud uerbum p insidias declarat illud uerbum per industriā, qd' idē ē ac si dixisset ex proposito. Et illud uerbū p insidias, importat machinationē, seu manifestam, seu clarā, ut est tex. in l liberi. C. de inoff. testa. Et dicit Bar. in l. respiciendum. §. delinquunt, infra de poe. q ex pposito, & pditione cōmittitur homicidium, si cum tibi essem amicus, uel saltem inter te, & me, nullus erat rācor. percussi te de retro, secus si essē inimicus, hoc casu dicatur ēt pcogitationis indicium oriri, ut dicam infra in uerb. inim.

189 † Percutiens aūt in capite demstrat animū ad occidendum cū de facili ex quolibet paruo actu in dicto loco qs pōt mori, ut est tex. in c. signāsti. el. 2 de hom. in fi. & maxime in locis, & ciuitatib in qbus male libetanẽ, qui pcutiuntur in capite, prout ē Bononiae, ut dicit But. in d. c. signāsti. Et ratio est pdcōrū, q a caput hominis retinet uestigium hoīs uiuētis, qui uno spiritu cōtinetur. l. rerū mixtura, supra de usucap qui per excellentiā attribuiẽ capiti, in quo est sorus rationis, & intellectus.

190 † Nam cerebrum est membrum diuinum s̄m Arist. in quo est sensus & intellectus, ut dicit Bal in c. 1. §. ad hoc col. 3. uer. porto circa, de pac. iu fir. & nobilior pars corporis est caput l. cū in diuersis. supra de rel. & sumpt. fun. Et p pdicta ita determinat, Io. de An. in d. c. signāsti, col. 10. uer. no. q moderamē. Et nulla facta mētione de eo refert pdicta Fely. in d. c. signāsti. col. 3. uer. no. ibi rōnes. Intellige

lige iam dicta, ut non procedant in uulnere illato in facie. Sed quoties qs uulneratur circa partes celebri. nã uulneratus in faciem ẽt ex magno uulnere nõ moritur. Et ratio est, qa in parte faciei uulneratus ex experientia qs, non moritur, ut dicit Fely. in d.c. signasti.

191 † Proditio. Et hæc dicenda est facere indicium mali animi, & pcogitationis ad interficiẽdum. Nam ex proposito ãnti cõmittitur

192 homicidium, qñ fit proditione. † Et pdere est unũ actibus ostẽdere, & aliud in mẽti gerere, ut l. 1. supra de puari. Et hoc fit, si ueniẽs tecum tanq̃ socius itineris nulla interueniẽte rixa te pcutio, uel si tecũ sedens in mensa hoc fecerim. nam tũc aliud gero in aĩo, quam ꝙ gña in actu, & pditorie uulnero. C. de defalat. l. fi. lib. x. ita no. Bar. l. respiciẽdũ. §. delinquũt, infra de pœ. Et eã sequunt Anch. Io. de Ana. & Fel. in c. i. de homic. idẽ Bar. uoluit in extrauag q sint rebel. in uer. rebellis, subdẽs.

193 † Quod qs incidit in crimẽ pditionis, qñ facit cõtra principem, uel contra remp. ut l. oẽ delictũ. §. exploratores infra de re mil. Et l. pditores, eo. tit. & l. si qs aliqd. §. 1. infra de

194 pœ. † Sed qñ cõmittitur contra priuatum, non dr̃ proditor principalr̃ per se. Sed crimẽ illud proditorie, uel homicidium proditorie factum, uel quid simile. l. athletas. §. 1. supra de his qui no. inf. & l. 1. supra de pœna. prędicta firmat Alex. in consil. 145. uiso themate col. 2. uers. & ex his uol. 7. Et Alb. in l. si amici domum. supra de adult. & ex hoc datur ille modus procedendi qñ formatur inqsitio, seu accusatio. Et in eis ponunt illa uerba, nulla præcedente inimicitia, nam istud demonstrat homicidium proditorium, cum ad demonstrandum ꝙ qs ex proposito simplr̃ non pditorie interfecerit. dr̃ in inquisitione, seu accusatione existente inimicitia capitali inter ipsos, & sic diuersus est modus ĩ agẽdo.

195 † Multitudo uulnerum, & magnitudo demonstrat animum determinatum uulnerantis, ꝙ pmeditauit uelle occidere, & deliberauit in corde suo p antea hoĩem interficere. put ẽt pluries uidi, & repertum est per torturam, quãdam qui dederat nouem uulnera cuidam suo propinquo, habuisse animum interficiendi, & pmediate processisse ad uulnera. ita determinat Alb. in l. & si amici domum, supra ad l. Iul. de adult. dicens, ꝙ ex quantitate uulnerũ demonstraĩ homicidium tractatũ scd̃m p tex. in l aut facta. §. qualitas, & §. quãtitas, infra de pœ. Idem uoluit in q. 67. in 3. par. tract. stat. subdens, ꝙ magnitudo, & multitudo uulnerũ ostendit pensamentum. Hoc idẽ uoluit Hip in l. 1. col. 5. nu. 37. C. de sic. dicens, ꝙ licet qs percutiat in loco corporis non periculoso, & cum re non apta ad uulnera mortalia. Tñ posset toties in tali loco pcutere, & reiterare pcussionem, ꝙ pcussus peruenirer ad mortẽ, & ideo ex multiplicatione, seu reiteratione, seu geminatio ne pcussionũ pcipitur aĩus ad occidendum. Adducit q̃ plura, q̃ ex geminatione actus inducuntur. Sed 76. operationes geminationis adducit Corse. in tract. de uer. gem. & maxime in 18. ꝙ geminis homicidium est sine spe ueniæ alleg. Bald. post Guicl. de Cun. in l. ne-

196 mo. C. de epis. aud. & ĩ q. 52. ubi dicit. † Qđ delictum, ꝙ ali as non erat capitale ex reiteratione efficiẽ capitale p not. p Bart. in l. lic. §. ꝙ illicite. supra de pub. & p Rom. in l. si ue ro in §. de uiro in 13. casu supra sol. mat. & per Bart. Bal. Ang. Ioã. de Pla. in l. 1. C. de su spec. exac. li. 10. Et alia multa, q̃ adducit Hip. in d. l. 1. subdens ẽt idem Cors. in seq. q. 53. ꝙ cõstõnes disponentes aliqđ pctm̃ in foro cõsciẽ dr̃e reputari ueniale, nõ extenduñ ad casum qñ illud reiteratur, qm̃ ex tali reiteratione efficiẽ grauissimum, & sic mortale, adducit tex. in §. crim. 25. dist. Et Rom. in d. §. de uiro. in 25. casu, in 35. fall. præmissa intellige uera in dubio, qñ non appatet, ꝙ a principio rixe non arat pura, sed si p p uerba, uel pfricationem data fuerunt uulnera, uel secuta mors & si multitudo uulnerũ appareat. Et

197 p lõgũ spacium rixa fuerit cõmissa. † Atñ attendi debet principiũ, nec debet existimari pensamentum, ut est tex. & ibi not. Bar. in l. ꝙ ait lex §. ꝙ ait, supra de adul. Et ita habui pluries de facto, & obtinui, & maxime in quodam improbo q habuit 26. uulnera, & iudicatũ fuit rixam esse puram, & homicidũ secutum non fuisse pmeditatum, maxime si uulnerans, uel interficiens timebat potẽtiam uulnerati, ne surgens ipm interficeret. & uere ille mortuus fuisset uiuẽs rixosus. & magis potẽs put euenit in debilitato in uno pede, q apphendidit uirũ fortẽ ensem hñtem, & cũ gladio paruo interfecit eum 13. uulnerib. timens semper ne surgens ipsum occideret.

198 † Tps ut puta nox facit indicium præcogitationis, nam si aliq̃is hoĩem interfecerit, seu uulnerauerit tp̃e noctis, pſumptio est oc cidendi

cidentem,& uulnerantem delictũ pcogitasse,& illud a pensate fecisse. Cum sex male p sumat cõtra agentem de nocte,ut est gl.in l. furem,circa medium supra de sica.iux. illud euangelii q male agit odit lucem,de quo in c. pniciosam.17.q.2.& in c.cõsuluit de of.del. & fcm̃ tpe noctis ẽ suspectũ l.fi.supra de ef. & exp.l.hoc edictũ.§. Labeo. supra de his q deiec.uel effud. gl.& Doct.in l. more Rom. supra de fer.& Bal.in l.acceptam, in 2. q. C. de usur. & Saly.in l.non minorẽ,in fin.C. de trãsac.& p Alex.in cõs. 103.uẽ prima cõside
199 ratione, col.4.uer.nõ obstat ẽt uol.1.† Cõ siderat.n. tps in delictis ad ipm grauandũ. l. aut facta.§.tps infra de pœn.gl.in l. si ut all. C.de sica.& Bal.in cõs.427.qdam mulier,circa finem uol.5.dicit q p motionẽ,& uestigia pedũ signat qualitas luporũ. & vulpiũ,sic & pambulare de nocte,& ad loca suspecta,& p psonas suspectas facit suspicionẽ ad torturã & Dec in d.c.cõsuluit,col.9.nu.8.dicit,q qñ aliqd est fcm̃ tpe noctis dedita opa,tũc præsumptio insurgit cõtra faciẽtẽ tali tpe alleg. gl.in c.1.ut ecclesia benef. & Abb.in c. 1. de cland.despon.& multa alia,qđ ẽt sequtur in l.non minorẽ.iu 1.not.& dicit Taner. in sua compend.q̃ alias dr̃ practica. Bal. in 17.q.5. q.prin.q si delicti cõmittat de nocte. & inuẽtus fuerit reus illo tpe.psumptio est cõtra ipm.qa tenebræ factæ sunt ad male agendũ l.1.§.rria luminaria. supra de uent.insp.& q psumat pcogitat.o, & trac. in eo homic. tali tpe ppetrato, ponit Alb. in l.& si amicis do mũ.supra de adul.& in suis.q.statu.q.64. ĩ 3. par.alle.Innoc.in c.inter alia de ĩmun.eccl.& Mant. in d.cons. 345. nisi innocentia,uers.3.

200 † Locus aggrauat delictum , q pcogitationem oñdit,arg.tex.in l.aut facta.§. locus infra de poe. Nam siqs hoĩem interfecerit in ptorio,in ecclesia,& ĩ alio cõsimili loco.psũptio est,q ibi accesserit ad homicidiũ cõmittendo,qa nõ est psumendũ,q nisi ex magna causa,& deliberate i eo loco uoluerit hoĩem intcrimere Cũ ẽt ex loco sumat argm̃,ut p Par.de Put. in tract. de syn in u crb. & ind.& Gãd.ib tract.malef.in tit.de psump. & indic. col. 1. in princ. & p indicio pensamenti dat Alb.in q. statu d.q.64.in 3.par.& Mãt. in d. cos.325.nisi innoentia,col.3.uetsi.4.

Post homicidium indicia.

201 Associatio,uel auxilium † præstitũ post homicidium,cum tripl r possit auxilium præstari,v3,aute delictum post delictũ,& in delicto, ut per Bart.in l.in furti.§. op. supra de fur.& dixi.supra in princ.Faciunt indicium, ut si quis post cõmissum delictum statim habuerit propinquum, uel amicũ eum associãtem,& ducentem extra ciuitatem, ad ecclesiam,uel alibi secure. Nã ex ista associatione incontinenti facta orit psumptio, q iste ppararit fecerit affinem, uel amicũ ad delictũ cõmittendum,& sic pcogitatum fuerit homicidium.Secus aũt est si ex interuallo post delictũ amicus,uel affinis supueniffet. Nam tũc nulla psumptio,seu iudiciũ orireẽ, ita distinguit Bal.& dat p indicio in l.nõ ideo minus. in fi C.de acc p tex.in l.si uentri.§.fin. supra de priuil. credit,de quo ẽt dicam ĩ uerbo assi
202 stẽtia.† Idem dicas in receptatore,ut si aliquis uulnerat.uel occidit alium,& homicida est in domo te sciente, cũ nulla m affinitatẽ, uel amicitiam ante maleficiũ hẽs, & ipm defendis,psumit.n.cõtra te,q fuer tcõscios maleficii,maxime si vulneratus,aut occisus erat inimicus tuus,arg.l.1 C. de his qui latr. ocul & l.1. supra de rec.l.2.§.non sm̃ , supra de inc.tui.nauf.ita p indicio tradit Bonifac.de Vit.in rub.de ind.in princ.& Gand.in tit. de psump.& iud.dub.col.pen.uers.Tertia rõ, & in tali receptatione reqrit sciã delicti cõmissi,qa hoiem recipe est humanũ, ut per Bald. in l.qcunq; , in prin. C.de ser.fug. Requirit ẽt q nõ sit cõsanguinitas,uel affinitas, ut dixi,& ita intelligit Bar.in l.fi. supra de rec. & ponit Ang.in tract.malef.in uerb. dicto mal. num.23.& p Hipp.in l.1.nu. 197.C. de rap. uirg.ubi late. Vñ Par.de put. in tract. de syn. in uerb.mandauit,col.4.uer filium occidit determinat,q si filius occidit aliquẽ.& pbat.q pr̃ erat prope locum homicidii. & q pr̃ filiũ arripuit de manu captantium , & gladiũ euaginauit,& ipm receptauit.iste pr̃ non est torquendus,si modo ex parte pris pbat bona fama,& q occisus dixit prẽm esse innocentẽ & q pr̃ filiũ reprehendit in princ. rixæ , ea rõne,qa nõ præcedunt ĩdicia ad qualitatẽ delicti legitima.l.1.in princ.l.unius.§.fi. supra hoc tit. l.mil.§.op3. C.eo.& qa non est nisi unũ indiciũ.cũ plura reqrantur, multa addu cens in hac mã.Luc.de Pe.in l.1.col.3. uers. sunt ẽt alia.C.de nu.act.lib.12.dicit,qđ magnũ est indiciũ maleficũ receptare,defendere uisitare,associare,donare,numera ei mittere seu

seu fauorem sibi impendere, & his similia c. accus. §. 2. de hæret. lib 6. & quamuis loquat in hæresi, idem est dicendum in aliis grauib. cap. 1. de homicid lib. 6. & ibi per eum.

203 † Confessio facta per reum diuersis modis potest indicium cōstituere Nam aliqñ est extraiudicialis, & hæc parte absente, & parte pñte fit. Aliqñ est iudicialis. Et hæc fit coram iudice non suo, & penitus incompetenti. Aliqñ coram iudice incompetenti in quem pōt fieri prorogatio. Aliqñ coram iudice competēti, & in tortura, de his omnibus uideamus.

204 † Confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam Bart hic col. fin. gl & Bart. in l. cap. 5. supra de adult. gl. in l. ictus fustium. supra de his qui not. inf. & Bart. & Alii Doct. in l. qñ supra de inf. Alex. & Soz. qui dīt hanc esse cōem opin. in l. mag. stratib. & ibi Dec. & alii supra de iurisd. om. iud. Abb. & cōter Canon. in cap at si clerici de iud. Vnde si qs dixerit extra iudicium hominem interfecisse ex proposito, uel eū expectasse in insidiis, uel similia. ex ea confessione poterit torqueri.

205 † Rō potuit esse. qa cōfessio extraiudicialis facit semiplenā ꝓbōnē. Bar & alii cōter in l. admon. supra de iureiur. & gl. & Doct. in c. fi. de succ. ab intes. & iudiciū est minus semiplena ꝓbōne. l. cum ꝓbō. supra de probat. Ergo faciet indicium, cum faciat, quod est maius.

206 † Requiritur primo in tali confessione, qd' sit probata per duos testes, cum sit indicium a remotis. & in eo requirantur duos testes gl. sing. & ibi Bart. in l. fin. C. fam ercis idem Bar. hic col. fin. & d xi supra in 7. præmiss.

207 † Secundo requiritur, ꝙ ista cōfessio sit uerisimilis, utputa. ꝙ habeat causam pxẽtem in qua cōsistit honor, utilitas, uel qd aliud simile ex his. q̄ deducit Cic. in lib. 2 ad Heren. in c. in causa coniecturali. & q̄ deducit etiam Alc. in l. fugitiuus. infra de ueib sig. Et probat tex. hoc in d. l. c. 5. ubi repertus fuit adulter in domo, qui confessus fuit extra iudicium. Et sic ꝑꝑ uerisimilitudinem, & causam quæ est qd' erat in domo, oritur indicium ad torturam, not. Bal. in l. clarū. C. de auth pstan. Et Cæp. qui multa adducit in cons. 32. multa possent col. pen. & Dec. post ipsum in d. l. mag col. fi. quamuis Iason. relinquat cogitandum. Sed (prout dixi) optime probat tex. iunct. glo. in d. l. cap. 5. & dixi supra in quinto præmisso.

208 † Ex hoc infero, ꝙ Ias. male sentiat in d. l. magistratib. dum dicit, ꝙ facta confessione extra iudiciali, si sequatur confessio in tortura. non requiritur ratificatio, per glo ss. quam dicit sing. d. l. cap. 5. quę uult ꝑ ipsum, ꝙ facta confessione in tortura illi est standum. Nam dico ꝙ ista non fuit intentio gl ꝑ iura. quæ alleg. Sed hæc ꝙ præcedenti uerisimilitudine, siue causa, si reus cōfessus fuerit extra iudicialiter, & postea confiteatur in tortura, ꝙ standum sit illi confessioni, non ꝙ ratificatio nō requiratur Sed iudex nō debet perquire post sñiam, nec post ratificationem de ueritate delicti, ut in l. 1. §. diuus, & §. penult. & fin. hoc tit. allegatis per gl. in d. l. cap 5. ubi de confessione serui, qui dixerat hominem interfecisse, & confessus in iudicio fuerat condemnatus, adhuc tñ perquiritur de ueritate. Et ideo non est, aliud perquirendum in dispositione d l. c. 5 quia uerisimilitudo delicti, & cā præcedebat, cū esset repertus in domo mariti, & uerisimile erat adulterium cōmisisse, & dicit Bal. in l. bona fidei. col. 2 uers. n ō qro C. de iureiur. ꝙ cōfessio in d l. c. 5. erat iuncta cum uerisimilitudine tpis & loci, & ita intelligatur l. quæro, sup. a de ædilit. edict.

209 † Ista conclusio de confessione extraiudicium limitatur per Felyn. in d c. at si clerici, non procedere, quoties ante ceptum iudiciū reus reuocauerit talem confessionem, per doct. Bald. in l. 1. §. fin. C. de conf. Hanc limitationem sequitur Dec. in d. c. at si clerici, & Ias. in d. l. magistr. dicit, ꝙ est magna limitatio, si uera est, sed Dec. in d. l. magistratibus, eam impugnat. Primo, quia dato, ꝙ reuocatio confessionis tollat errorem iuris, non tñ amouet factum. Item quia animus iudicis inducitur ad suspēsionem ex ea confessione, itē ex doctr. Abb. in c. illud, de præscr. ut per eum. In casu qōnis nostrę hñdo respectū ad iudiciū pensamēti, & homicidii pmeditatis. Dico, ꝙ reuocatio nil operatur, qa cōfessio extraiudicialī facta, ꝙ apensate, & ex animo hoīem interfecerit, inducit maximā ꝓbationem cum illa, q̄ pendent ab animo, confessio extraiudicialis plene ꝓbat Bart. in l. Celsus. col. pen. uer. sed qualiter, supra de usuc. Vbi ad ostendendam malā fidē cōfessio extraiudicialis sufficit, idē Bart. in l. certum. §. si qs absentem, supra de cōfess. ubi ad demonstrādā additionē, & animi declarationē cōfessio extraiudicialis siue pñtia partis plene probat: istud & in ciuilibus, ut inducat plenam ꝓbationem. Ergo in criminalib. fecit saltem indicium

dicium quod est minus semiplena ꝓbõne.l. cũ probõ supra de prob.& dixi supra. Et ideo si talis cõfessus dixerit per errorẽ cõfessionẽ fecisse, & eam reuocet non admittitur, qa est animi declaratio. Aut sumus in homicidio puro. Et iste reuocans allegat errorem in facto ꝓprio, & non admittitur error, nisi ꝓbetur.l.q̃q̃, supra ad uelle. Aut reuocat dolose ut euitet torturam. Et tunc non admittitur, quia dolus, & fraus non debet alicui patrocinari.l.ueiũ.§ hoc quoque, supra pro soc. Non ob.decisio Bal. in l.1.C.de cõfes.qa loquitur, ut dicam in cõfessione facta corã iudice incompetenti. ut eius uerba dñt, & ita eũ locum intelligit Rim. in d.l. magistr. col. 4.

210 † Pñtia partis an operet hoc ꝙ cõfessio extraiudicialis faciat plenam ꝓbõnem, Abb. in d.c. at si clerici. & in c.olim, col. fi. de rescr. tenet, ꝙ plene præiudicat. Aret. in d. c. at si clerici, impugnat hoc quia argũ quo utitur Abb. non est ualidum. Nam dicere in ciuilibus confessio facta parte pñte plene præiudicat. ergo in criminalibus non procedit. Quia probões factæ in ciuili non ꝓbant in criminali, in quo requirunẽ clariores ꝓbões Bart. in l. 2. §. hoc edicto supra ui bon.rapt. Item & alia rõne, quia respectu reip. talis cõfessio uř facta parte absente, unde fisco nihil acqritur, ex quo necesse est, ꝙ noĩe fisci aliquis interueniat. Dec in d. c. at si clerici, im-

211 pugnat has rões. † Et primam ꝙ loquitur in ꝓbõnibus, secus in cõfessione, q̃ semper & in alio iudicio nocet, & probat.l gñalẽ.C. de non num.pec. c per tua de probat. Bal. Alex. & alii in l.2.C.de eden. Quo autem ad secundum dicit, qď in tali acceptatione esse debet ꝑsona publica, q̃ acceptet ꝑ ea, quæ no. Bal. in l.2.C.ut in poss.leg.& ꝑ But.in c.ꝑ inquis. col.5.uer ad secundum de elect.& multa alia deducit, de qbus ꝑ Ias in l.stipul. ista.§. alteri, supra de uerb. oblig.D.co pñtiam partis, seu alterius nomine publico interuenientis nil operari ut maius inducatur ex cõfessione quam qď sit indicium, & de hoc puro tex.in d.l. c.5.tunc.gloss.Nam ibi maritus habebat adulterũ in domo eius rei testandæ grã, gl. exponit ut cõfessionem extraiudicialẽ hñet, quę facit indiciũ, & sic ibi erat maritus pñs, attñ inducitur minus semiplena probatione. Præterea pro premissis facit gl. quæ ibi no. Bal.Saly. & alii in l. iubemus. C. de lib. cau.

212 † Ubi cõfessio rei facta coram notario solo, uel coram iudice solo non præiudicat ipsi reo, attñ facit indicium, quia perinde hř ac si esset facta extra iudicium, ut est gl.& Bart. ibi in l.cũ scimus.C.de agric. & cens lib. 11. & deducit Soz.in d.l.magistratibus, col.pen.

213 † Et nulli dubium est, ꝙ notarius est seruus publicus, & põt stipulari alteri, & maxime publico, & fisci noĩe, publico.n. stipulať, ut in l.non aliter, supra de adopt.& ibi not. gl.& Doct. in c.q̃uis, iunct.gl.de usur.lib. 6. not. Car. ꝑ illum text. in c 1 §.1.in 12. not. de excess.prælat.in clem.iudex.ẽt q publicas res pertractat, & tuetur pñs si non in forma iudicii cõfessionem recipit. non inducit aliã ꝓbõnem nisi indicium, & eam accipit noĩe publico, & interrogationem præmittit, ꝙ maius est, ut rñdeat interrogationi, quam ꝙ de ꝑ se dicat per not. in l. 1.supra de uerb. obl.

214 † Confessio facta corã iudice penitus incompetenti ueluti cõfessio ꝑ clericũ facta corã laico. An faciat indicium. Doct. antiq̃ in cap.at si clerici, de iud.in princ.tenuerunt, ꝙ sic, mouentur ꝑ tex. in l. iubemus. C.de lib. cau.& in l.si duo patroni, supra de iureiur.& l.gñalẽ.C. de non num pec. & ex ea reg. ꝙ utile non debet ꝑ inutile uiciari, quoties recipit separationem, confessio aũt põt recipere separationem ab ipso iudicio, ergo &c. Adducuntur ẽt not in l.2.C.cõmu. utr. iud. item ex alio, quia qď nullum est quo ad expressionem uoluntatis, & eius declarationẽ aliqd inducit l. fin. & ibi Bart.supra de reb. co.Cum ẽt cõsuetudo q̃ est nulla exprimit intentionẽ, ut ꝑ Ang.in §.ex non scripto inst. de iur.nat.& hanc sñiam sequitur Dec. in l. magistr.supra de iurisd.om.iud.& in d.c.at si clerici, rñdẽdo obiectis ꝑ aliam partẽ factis, simpliř transit Abb. & alii Cano.in d.c. at si clerici, in princ. de iud.& Bar.intellectus ẽm iura, quæ alleg.v3, tex.in d.c. at si clerici. & Alex.Ias.Rim. & alii cõiter Doct. tenent cõtrarium per d.c.at si clerici, ponderando eũ in duob.locis ibi dum dicit aliqtũs. & ibi dũ dicit ꝑꝑ hoc, ꝙ denotat causam remotam l. co tpe.supra de pac. Nam si talis cõfessio faceret indicium, ductus ad torturam si cõfiteretur, & fieret ex inde indicium & sñia, principiũ & causa fuisset illa cõfessio facta corã iudice incompetenti, cuius uirtute fuerat tortus, & ex tortura iudicatus. Item qa hic talis clericus cõfitẽs uř metu cõfiteri, & per iniu-

215 riam, † Cũ laici sint oppido infesti clericus

cap.laici c.laicos.2.q 7.præterea qđ nullum est,nullum producit effectum l.4.§.condẽnatum supra de re iud.l.si pater supra ne de sta. de suo.præterea cõfessio facta per reum erat iudicialis,ergo tanq̃ extraiudicialis, nõ debet ualere,quia actus non ualet ultra intentionẽ agentium,l.nõ omnis.supra si cert.pet. & ita resident cõiter Doc.Dec.in d.c.at si clerici tenenda ut dixi cõtrarium rñdet oĩbus his adductis,ut non ualeat id, quod ita dictum est, ad hoc ut sñia fieri possit. Sed ualeat tanq̃ indicium.Abb.in d.c.at si clerici.dicit distingui. dic.ꝙ aut sponte iste talis clericus fatetur.& tunc faciet indicium. Aut coacte, & tunc nõ faciet indicium.ista distõ est contra tex.in c. si dilig.de for.compe.ubi clericus uolens,uel inuitus nõ potest iudicari per laicum,& omnia acta sunt nulla. Aduerte quia indistincte puto,ꝙ cõfessio non faciat indicium, primo per tex in l.1.§. Antonius Seuerus , supra de qõ.& in l.diuus § ex causa. eo.tit.ubi l. C.arguit hoc modo. Seruus non potest torqueri in dñm,ut probet contra eum,ergo nec indicium facit.& sic intelligit Bart.in l.mar. eod. tit.distinguendo,quod si testis nõ potest examinari ꝑ ꝑ reuerentiam,si non probet,nec facit indicium.Item si testis nõ fuerit recte examinatus ob non seruatam formam iudicij nõ facit indicium.Ex quo si propter reuerentiã, quam habere debet iudex laicus in clericos, uel propter obseruantiam iuris, & eius ordinem,iudex laicus ꝓhibetur clericos examinare,si eius dcm̃ nõ probat,nec faciat indicium. Accedat ad hoc , ꝙ clerici ꝓhibiti sunt rñdere corã iudice laico in causa maxime criminali et quod uellent c.diligenti,de fo.comp. Et iudex laicus non põt ipsos interrogare.d.c.at si clerici,quo casu succedit illud quod dicit Saly.in l.seruos.C.de testi ꝙ si iudex non põt interrogare,& reus ẽt uolens non põt rñdere,qđ nõ ꝓbat eius dcm̃, nec facit indicium.

216 †Præterea indicia debent esse legitima l.1. hoc titul.l.milites.C eo.Sed cõfessio facta corã iudice incõpetenti est illegitima , q̃a facta contra ius l.legitima supra de pac.Ergo indicium non dabit maxime q̃a indicia. per quæ deuenit ad torturã sunt indicia iuris , ista uero,per quæ deuenitur ad inquisitionem,sunt facti Bal.in l.seruos.C.de test.

217 †Præterea tex.in d.c.at si clerici dicit,quod cõfessio non ualet quia contra ius, si ergo cõfessio, quæ est quoddam integrale non ualet ergo nec eius pars debet ualere.Cum indicium sit pars confessionis. Et pars ꝓbõnis cũ sit minus semiplena ꝓbõne d.l. cum probõ, supra de probat.qua sequeretur quod in parte esset ualida,& in parte inualida , cum tunc lex totam inualida. Et a quo remouet genus, remouentur & quælibet eius spẽs, l.fin. C.de usur.re.iud.& l.fuud.supra de fun. inst.

218 †Confessio facta corã iudice incompetẽti cuius iurisdõ prorogari poterat , an faciat indicium , ut si laicus coram iudice laico non suo sit cõfessus delictum Bald. Ange.& Alex. Ias.Dec in l.magistratus,supra de iurisd.om. iud.dñt facere indiciũ,& ibi dicit Soz.qđ ista est cõis cõclusio,& Can.cõiter in d.c.at si clerici,& ibi late Aret.& Dec. tenent indicium dari.& quod ista confessio operetur hoc,qđ per torturam possit compelli ad perseuerandum,moti primo ꝑ tex.in l.actus fustiũ. fm ũnam opin.supra de his q not. inf. Secundo, per tex.in l.diuus,supra de cust. & exhib. reo. Tertio,mouetur Dec.ea rõne Nã si confessio extraiudicialis facit indicium,& assertio in facto proprio ꝓbat,eo modo,& talis confessio maxime quia fit ad interrogationẽ, & inftionem,ideo debet esse ualidior,q̃ ꝙ sit extraiudicialis cõfessio iux.not in l.1.supra de uerb. obl.Item q̃a,& si deficiat ius in eo casu , fcm̃ tñ remanet.ex quo facto oritur indicium.

In hac conclusione puto distinguendũ inter hęc duo,ꝙ aut iudex incompetẽs procedit cõtra reum errorẽ facti,quia putat se cõpetentem. Aut scit se incõ petentem , & uidens reũ tacentẽ procedit.& tunc cõfessio corã eo facta operetur indicium, siue putauerit se iudicem cõpetentem , siue non. & ita procedat cõis conclusio.Aut & secundo casu, huic iudici opponitur de incõpetentia , & ipse inuito reo uult procedere.Tunc dico, ꝙ cõfessio rei non facit indicium,q̃a uĩ contra ius elicita.& exinde iudex dr̃ facere iniuriam ipsi reo, arg. l.cũ qui.§.fi.supra de iniur.& ꝑ ea quæ dicit minat Saly.in l.decu.C.de q.uolẽs tunc demũ iniuriam fieri ipsi decurioni eũm torquendo, qñ iudex de eo notitiã habuit,si itaque cõtra ius iudex processit,factum per ipsum est nullum.l.non dubium,C.de legib.& sumus in casu,de quo loqtur d.l.diuus ibi,sed si malignę interrogasse,aut nõ dicta retulisse pro dictis cõpetetur.Cum iudex uideatur iniuria affici si opponatur contra eius intẽtionem declinatoria.ex quo ꝓsumendũ esset,ꝙ non fideliter pro-

processit in hñda tali cõfessione, ideo nõ nocet. Intellige pdicta, ut cõfessio noceat, & faciat indicium, nisi reus coram iudice competenti, & in actis reuocauerit eam confessionẽ sub illa rõne, ꝙ confessus est sciens illum esse iudicem incõpetentem. Et ꝙ cõfessio sua pp illud sibi non nocebat. Et ꝙ noluit opponere de incompetentia, qa timebat sæuitiam iudicis, & ne deteriora contingerẽt. Si hæc reuocatio hẽt ueri similitudinẽ in se respectu personæ iudicis. Putarem ipsã amouere uires in-

219 dicii ut dicã infra in uerb. fuga. †Confessio facta in tortura, an faciat indicium, si reus ductus ad ratificandũ negauerit. Doc. cõiter tenent indicium oriri p no. per Bart. in l. unius §. 1. in prin. hoc tit. & tenet Bal. in l. bonæ fidei col. 2. uers. item qro. C. de iureiur. & ratio est.

220 †Quia variatio in reo facit indiciũ, & ex ea põt torqueri, ut per Bal. in l. multũ interest, & per Bart. in l. de minore. §. plurimũ hoc tit. pp hoc poterit torqueri. Et erit indiciũ, cũ sit primo cõfessus, postea extra torturã id negauit intellige in eo, q cõfessus est in tortura p cedẽtib. legitimis indiciis anteq̃ torqueretur.

221 † Alias si absq; indiciis fuerit tortus, confessio sibi nõ nocet, ut per Bar. in l. pe. supra eo. & p Bal. in l. fi. in fi. C. de acc. rõnẽ reddẽs, ꝙ torqueretĩ iã cõtra ius partis, q̃ cõtra ius torti. Ang. & Im. in l. q in aliena. §. Celsus, in fi. ff. de acq. hær. & per Ang. in tract. malef. in uerbo fama pub. nu. 36. & ibi add. late. & Hipp. in l. pe. supra eo. nu. 10. Difficultas est si reus per plures uices ductus ad torturam confessus est delictum, & ductus ad ratificandum negauit, id faciendo p plures uices, an debeat pcedi in infinitũ ad torquendũ. Par. de Put in trac. de synd. circa fi. quẽ referendo seqtur Hip. in sua prac. §. qm̃, in 2. col. dicit, ꝙ nõ est pcedendũ nisi ad tertiã manũ torturæ, & sic p tres dies diuersos est torquẽdum, ut in fi. declarat Ang. in l. fi. C. de q. & uidimus supra.

222 †In hoc casu puto distinguendũ. Aut sunt indicia leuia contra reum ut ex illis possit semel torqueri. Et tũc si fuerit tortus sufficienter pro illo indicio & semel, & cõfessus fuerit post torturã si postea ductus ad ratificandũ negauerit delictũ cõfessum poterit ex tali uariatione torqueri. Et si cõfessus fuerit, & post ea dũ ratificatio fieret iterũ negauit non est amplius torquendus cum purgauerit indicia sua. Et illa secũda uariatio nõ faciet aliud indiciũ qa nõ est diuersitas inter pcedentẽ uariationẽ, & hãc secundam. Et indicia de nouo nõ dñt uenire pp q debeat torqueri, qa non sunt diuersi gñis, ut per Barth. in d. l. unius, & Doc. in d. l. rep. hoc tit. Si uero sunt indicia urgentia, pp q debeat his torqueri, si primo tortus sufficienter cõfessus sit, & postea ad banchũ negauerit, debet iterũ torqri, & secundo p indiciis q habet cõtra se. & si tortus confessus est, & eo mõ quo supra, & post negauerit debet tertio torqri, & ista tertia tortura est tanta p uariatione iam dicta p reũ his facta, qd̃ facit unũ indiciũ tm̃, & est prædicta rõne si hẽt indicia urgẽtissima, Tũc si ĩ prima sufficiẽter tortus, & in secunda, & tertia cõfessus sit. Et postea negauerit ut supra. Tunc qa ob illã trinam uariationẽ ortũ est indicium, debet quarto torqueri, & in hoc recedendũ est ab ea regula, quod non sit pcedendũ nisi ad tertiam manũ torturæ, qa dũ indicia, q mere bantur trinã torturam expurganĩ, oriĩ aliud indiciũ, ex quo & quarto est torquendus. nã si reus, non torqueret nisi ter, ut dñt pędicti Doc. omnia indicia rei non essent expurgata.

223 †Literarum acceptatio an faciat indiciũ, ut puta scriptæ sunt lrã Seio p Semproniũ qd̃ sunt multi testes q dñt te p insidias occidisse Caium, & exinde mandatũ esse p iudicẽ, qd̃ capiaris, ideo sis cautus, Seius accipit lrãs, & nil dicit de ea re, nec se excusat an oriaĩ indiciũ ad torturã. Hipp. in pract. in § diligẽ. nũ. 136. dicit hanc qõnem nouã, & dici posse oriri indiciũ ad torturã, qa in criminalib. procedĩ ad instar ciuiliũ, Sed talis receptio lrãrum cũ taciturnitate facit pbõnẽ plenã, ut p Bar. in l. filiusfam. la 2. supra ad Maced. Bald. in l. lrãs. C. mand. & alii p multi quos alleg. Ias. in l. admon. supra de iureiur ergo talis excep. debet operari hoc quòd faciat indicium.

224 † Quia ea q faciunt semiplenam pbõnẽ in causa ciuili faciũt indiciũ in causa criminali ut p Bar. in l. fi. in fi. supra de in lit. iur. Relinquit tñ cogitandũ p ea q hñt in l. si cũ dos, & ibi Bar. supra ret. amo. & p Paul. de castr. & Ias. in l. si qdem. C. de transact. Aduerte ꝙ existimo istud non esse indiciũ habile ad torturã. Nam ad hoc, ut argm̃ de ciuili ad criminalia ualeat reqriĩ, ꝙ sit par rõ eadẽ in utroque, ut uoluit Sal. in l. 1. C. ubi poss. agi op. Sed in hoc casu non est ratio æqualis de cã ciuili ad criminalẽ, ergo &c. Nam qñ aliquis accipit lrãs in causa ciuili, & obligatione pecuniæ arbitrii est accipientis dicere, ꝙ non

tenetur, nec debitor est quantitatis cōtentæ in literis, quia optime scit se non esse debitorem, sed qñ recipit literas de delicto, & quod sunt testes q hoc dñt pōt subsistere, & timere p p testes falsos, & nil dicere ne diffametur de tali delicto, nam penes pbos & bonos posset oriri suspicio, & infamia ob illas lras, & posset nocere propalanti ob famam ideo nō est inconueniens, si ipse tacet cum ex exp̄ssio ne cōtentorū in literis posset sibi nocumētū oriri, non aūt utilitas, qđ secus est in lris debiti q a propalatio cōtentorū in ipsis nō posset sibi in aliquo nocere. Sed prodesse, & ideo nulla adest causa p p q̄ non debeat dicere portanti literas debiti, quod non est debitor scribentis. Item ex alio, qñ committitur citatio psonalis ob delictum à cōiter accñtibus, secreto cōmittitur. Vnde ille qui scribit amico literas scribit quoddam secretum, dum dicit φ aduertere debet ne capiatur quo fit, ut non cōueniat, qđ ille q accipit lras id palam dicat ad præiudicium illius, q ostendit se uelle fauere illi q literas accepit, ex quo eum nullū, fit cōmodum scribenti, ut frequenter accidit ergo nec debet hr̄e hoc incōmodum, ut imputetur diuulgasse, & notificasse p lras id, φ erat secretum, & hæc cōiter cōtingunt, itaq; debēt cōsiderari. Et in indiciis argm̄ à cōiter accñtibus ualidissimum est, ut p Bal. in l. fi. in fi. supra de hæred. inst. & dixi supra in indicio à cōiter accñtibus. Et ideo putarem istud non facere indicium nec ad inquirendū, nec ad torturā. Dato. φ habitis literis aufugeret ex loco in quo erat cum iustā cām fugæ hr̄et fidem p̄stans lris sibi scriptis ut dixit, dicam infra in indicio fugæ. Dum ob suspensionem inqsitionis fugam esse licitam diximus. Idem dicere in quocunq; delicto, & maxime si scriberent literæ sup furto quod maxime multum infamat, ut in l. 1. ff. de his qui not. inf.

225 † Tractatus dicitur esse, quoties plures cōueniūt insimul, & simul cōsiliū faciunt, & in eandem opinionem deueniunt ad delictum cōmittendum, tex. est in l. si & amicus domū ibi, conuenit ad tractandū. supra ad l. Iul. de adult. & in l. fi. § fi. ibi amplioritractatu habito. C. de 1 r. delib. & in l. nam enim tractatu supra pro socio, & in l. si auiam. C. de ingen. manum. & ann. in cap. bonæ memor. el 2. de elect. in uer. tractatum dicens, quod tractare est deliberare, ac cogitare de aliquo, & oportet φ ut discussio, & examinatio rei, de qua agitur, qđ uoluit ēt Alb. in d. l. & si ætatis domum, & in d l. fi. §. fi. in tract. stat. in q. 64. in 3. par. dicens, φ tractatum dicitur qñ cōsilium, deliberatio, & tractatus præcessis inferens ad statutum puniens homicidium per tractatum scm̄ pœna mortis, & per non tractatū puniens in centū, ubi examinat, qñ p̄su mat homicidiū per tractatum scm̄, & qñ nō.

226 † Per tractatum homicidium scm̄ habet hoc grauius, ut maiori pœna puniat. & si plures fuerint in rixa per tractatum facta oēs tenent de occiso gl. Dy. Bar. & Mod. & l. fi. C. de sica. & hoc modo reducuntur ad concordiā gl quæ uīr contrariæ, ut est gl. in l. ite Mella. § si plures supra ad leg. Aquil. uolens.

227 † Quod si unus est interfectus, & plures sint inculpati, nec appareat cuius ictu perierit, φ nullus teneatur, & gl. in l. idem Pomp. supra de rei uend. cōtrariū uoluit, qđ omnes teneantur, gl. in l. ita uulneratus § fin. in fin. supra ad l. Aquil & in l. uulg. §. si duo supra de fur. & in l. qm̄, C. ad l. Iul. de ui uolentes insolidum oēs obligatos esse, Iac. de Beluis. in pract. crim. in tit. de qō. circa fin. concordā do hanc gl. dicit esse distinguendū φ aut sumus in homicidio facto ex ppōsito. & p tractatum, & tunc oēs, q interfuerunt dicto homicidio tenentur de occiso. Aut sumus in pura rixa, & tunc q libet tenetur de eo, qđ gessit iux. tex. in l. fi. supra ad l. Corn. de sic. quod ēt uoluit Bar. & Ang. ibi, & Mod. Cyn. & Saly. in d. l. qm̄. Et aduerte, φ qñ sumus in pura rixa. nec appareat, quis uulnerauerit oēs torquebantur dicam infra in uerbo uita in uer. dictum Saly. & persistentibus in negatiua, fit abolitio criminis, non aūt absolutio, quia nō omne illicitum punitur l. pe. supra de his qui no. infam. Maxime ubi non deficit ius sed probatio. l. duo sunt Titii, supra de test. tute.

228 † Et ista est prædicta de qua per Saly. in l. si qui adulterii, in uerb. ex ista glo. C. ad l. Iul. de adul. & in l. si quis in fin. C. ad l. Iul. maiest. & idem est, si exñtibus indiciis contra aliquem, & eo posito ad torturam, & negante ac sufficienter torto fit abolitio, q hodie dr̄ relaxatio pro nunc poterunt tñ oēs pecuniali puniri quoties est certum φ aliquis ex illis interfecerit, & sic incertus de certis, sed quoties est incertus de incertis q a poterat alr̄ interfecisse qui nō sit de illis, tunc nemo dānatur ēt pecunialr̄, ita uult Io. And. in add. ad Spec. in ti. de hom. §. 1. uer. pone φ quatuor, in uer. si lapis

pis. & ita debet intelligi qđ dicit Rom. in l.
229 1.§.si qs in uilla in fi.supra ad Syll. † In tractatu hoc requirit, q committentes homicidiū, uel uulnera īferentes sint coacti, & cōueniāt ad hoc.i.causa cōmittēdi illud delictū, ut in l.2.§ hoīes, supra ui bon.rapt. dum dicit hoīes coactos accipere debemus ad hoc coactos. Si uero sumus in pura rixa, tūc hoīes dicant cōuenire in hoc.i.causa rixæ, & alio respectu quā ad homicidiū ut est tex.in l.fi. supra de sica.ibi, ictus uniuscuiusq; in hoc collecto rum, & ibi Ang. ponit hāc drīam inter hæc uerba, & sensit hoc Anch.in cons. 217. Nos Bartholamæus de Salyc.In tractatu hoc sufficit, q cōstet tractatū fuisse factū, dato q nō appareat de cōclusione fin. Si modo secutus sit effectus, ita uoluit Bal.in l.multūinterest. C.si qs alt.uel sibi. Et q̄ not.Ang. in simili in tract.malef.in uerb & ad hoc colloquiū, in
230 princ.† Difficultas est si tractatus fuit habitus p̄sente aliquo, & nihil dicente. An cōstito de ipso tractatu, & q ille fuit p̄sens p quo gratificādo factus fuerit tractatus, si tacuerit & nil de ea re dixerit, an obliget. Videbat ob ligationē nō oriri ob p̄sentiā, & taciturnitatē, ut est tex.in l.filiusfam.§.inuitus.supra de pec.ubi tacens non ht pro cōsentiente. Idē uidemus in magnis, & arduis, q taciturnitas non ht pro cōsensu. In cōtrariū est ueritas q imo iste talis p̄sens, & tacēs teneat, & obligatus sit p delicto, ut est tex. & ibi gl. in c. Petrus, de homic.facit qđ uoluit Inn. in c. ex parte, de rescr.ubi determinat, q si qs pcurat noīe meo me p̄nte, & tacente uideor cōsentire, quēadmodum, & gl.in d.c.Petrus, dicit q si p̄nte eo, ad cuius beneficiū tractabat de hoīe interficiēdo, et q taceat, tenetur eo, qm̄ ex presse cōtradicere debet, ut est tex.ibi, & ita sentiūt Anch. Ioan. de Ana. & Fely. & alii ibi. Nō ob. q qs inuitus nō astringat ad offm̄ procuratoris, quia agitur in eo casu de obligatione p̄sonali ad aliqđ gerendum in qua reqritur expressus cōsensus, ut per Ias. in l.quæ dotis, nu.99.supra sol.matr.ubi multa adducit, imo q̄n sumus in mā delicti quo ad obligationem taciturnitas ht pro consensu, ut per Innoc. & Abb.in c. 1.de his quæ fi.à maio.par.cap.& in c.2.de his quę fin. à prælat. si cons.c.& per Ias.in d. l. quæ dotis
231 col.14. uers. decimusquintus casus. † Indicia demonstrantia tractatum p̄nt esse eadē fere, de qbus iam diximus in iudiciis stēden tibus homicidiū ex pposito, & exemplificari potest in præparationibus ad delictum, ut si pparauerit æquos habiles ad fugam, uel si il los ascenderunt anteq̄ conferent se ad locū delicti.Itē si unus minus aptus ad arma, & rixā acceperit uestimēta aliorū, dum se cōferunt ad rū locū in quo facta est rixa. Item si relinquerunt hoīes inutiles domi, & coniunxerunt se robusti, & fortes, & ex post secuta sit rixa. Itē si iussus pcessit, ut unus ex pluribus colligeret uestimēta aliorū sociorū. Item si ad sonum campanæ, cornu, uel alterius rei cōtulerunt se plures in unū locū, & facta sit rixa. Et eo modo exēplificari pōt q̄n plures trāsierunt p locū non solitū cum armis hastatis, Archobusiis, sagittis, & arcu, & alio simili gnē armorū. Et deniq; in omnibus suprapositis indiciis, potest etiam uerificari, & ostendi tractatum in infrascriptis casibus.
232 † Secreta cōuētio, locutio habita inter plures si post executes ex loco hoīem occiderūt, orit indiciū tractatus arg.l.si uētri.§. fi. supra de priuil. cred. & ibi not. Bart. de dño loquēte ad aūt famuli si sequat homicidiū ut p̄sumatur mādatū. Idē not. Bald in l.multum interest. C.si qui.alt.& in l.1.col.2. uer. & ille p̄sumit. C.de ser. fug. Intellige pdicta, ut faciāt indiciū si modo hæc tria non cōcurrant. Primo locutio secreta. Secūdo inimicitia capitalis occisi. Tertio qđ incontinenti fit secutum homicidiū. nam cōcurrētibus hic tribus oritur plena pbatio, ut per Ias. ī d.l.1.C. de ser.fug. & per Raph.Fulg.in d.l.si uentri. §.fi. Et tn̄ dura opin. ut p hæc possit qs cōmēdari. Cū in cōtrariū sint ea q̄ ponit Ioan. And.post Thom. de Pip.in add. ad Spec. in tit.de præsump.in uer.13.ideo cogita.
233 † Rixa secūda uice parū post primā facta. ut si uno die sunt rixati, & iidē altera die sint rixati, uel parū post iterū accesserunt ad rixā ex ea geminatione ita breui tpe facta p̄sumptio est mali aī, & q inter se cōuenerint p homicidio cōmittendo cū geminatio actus demonstret deliberatā intentionē rei agendæ, & delicti pperandi. Cū de iure actus geminatio demōstret expressam uoluntatē, ut in pacto nudo geminatio. Ex quo demōstratur animus obligandi not. in §.de const.inst. de actio.& in l.iurisgentiū.§. igitur nuda. supra de pac. & in muliere, quæ ex actu, reiterato dicitur obligari per auc. siue à me. C.ad velle, & de geminatione habetur in cap. & si

 Christus,

Christus, de iureiur. Cum etiam ex præteri to arguatur in præsens l. iubemus & ibi not. C. de prob. & in c. scribam. de præsump.

234 † Aggressio nullis dictis uerbis, ut si plures aggressi sunt unum uel plures nil dicto. Tūc facit indiciū, q̄ cōuenerint ꝓ delicto cō mittendo, & iā illud deliberassent, & istud ꝓ indicio tradit Anch. in cōs. 217. Et ꝓ hoc facit l. respiciendū. §. delinquūt. infra de pœn. ibi dū dicit, ex ꝓposito latrones delinquūt, qa hñt factiones, & ibi Batt. in eo capite dū vult, q̄ ex ꝓposito antecedēti fit homicidiū.

235 † Qñ fit insultus q est motus de loco ad locū, & in aliū saltus. l. 1. §. cū arietes, supra si quadr. paup. fecis. dica. & l. is qui. C. de sica.

236 † Assistentia ad delictum facit indicium ad tractatū, ut si unus hominem occiderit, & plures ibi fuerint armati, uel ꝓpinqui facto, uel remoti, dūmodo potuissent in casu necessitatis ipsius delinquētis auxiliū pstare, nam tūc ob eorū psītiam, ille q insultū facit efficit audacior. Et ille in quem delinquitur fit timidior. Ideo de auxilio tenentur, & psūmptio est de tractatu. ut ꝑ Bald. in l. ob hæc uerba, supra de infam. & in l. 1. C. de rapt. uirg. & in l. data opera. C. qui ace. pos. & in l. 1. C. de ser. fug col. 1. uers. ex cōsilio dicēs, q̄ ille q associat tpe delicti, dr̄ opem præstare, ēt si nihil aliud facit, nisi q̄ ex proposito associat eū

237 qd̄ psumit̄ si secū stat armatus. † Nā ille q armat se psumitur de rixa, uel bello cogitare l. licet inter priuatos, supra de pac. & ꝓ indicio dat Bru. in trac. de ind. col. 14. uers. item insurgit, & de mā auxilii loquitur late Felyn. in c. sicut dignū de homie. & Dec. in c. 1. de off. deleg. Et Aret. in c. tertio loco, col. fi. de ꝓbō. Hoc intellige eo magis ꝓcedere, si tales ibi stātes nulla tñ facta demonstratione seu armorū euaginatiōe statim ꝑpetrato delicto insecuti sunt, & associati fuere delinquētē. Bald. in l. nō ideo minus, in fi. C. de acc. à remotis aūt pstat̄ auxilium ut ponit Alex. in l. is q opē, in add. ad Bar. ī add. mag. circa mediū supra de fur. dicēs q̄ ille q mecū stat à remotis armatus, si ꝑ eū efficiat audatior, & offensus timidior, dr̄ pstare opem mihi. Istud aūt indiciū pōt tolli si ibi stans ꝓbauerit casu uenisse in eū locū, nam tunc nō erit indicatus, ut per Bald. in dictis locis.

238 † Ducens uerbis aliquem sciens malefactores esse in certo loco, & ille occidat̄ uel derobet̄, si uerbis suis fidē adhibēdo ide transierint, ut puta q̄ dixerit mercatorib. q̄ secū ire dr̄nt, qa duceret eos ꝑ bonā uiā, & secu iā Et fuerint interfecti uel derobati, indiciū est cōtra illum, q̄ fuerit particeps criminis. & causam delicti pbuerit, cū ēt teneat̄ pœna l. Corn. de sic. l. 3. §. alio S. C. & arg. l. qui occidit. § pen. supra ad l. Aquil. & l. pe. §. fi. eum eo, supra ui bon. rap. Et ꝓ indicio dat Gand. in tit. de psump. & ind. dubit. col. fi. uer. decimū collig. subdens quod qōnibus est subdendus, & sic erit indiciū ad torturā ea rōne.

239 † Quia de his est qō hñda, qui suspensione cedis cōsentiētes uidebunt̄ l. t. §. occisorum, & §. si quis in uilla, supra ad Syll. Et ēt pro indicio ad torturā tradit Boni. de uita. in tit. de ind. circa prin. in uer. item si suasit.

Ex persona indicia.

240 Indicia, † si homicidio, si quando aliquis est interfectus, & ignoratur à quo oriunt̄ ex causis infraseri ptis. Ptimo ex uita, & ex persona imputati. Secundo ex uerbis prolatis. Tertio, ex facto. Quatto, ex processu, & testibus examinatis.

241 Vita hominis, † ex antea factis spectat̄ ut ait Cic. in lib. 2. ad Heren. in causa coniecturali. & Doct. considerant istud pro indicio, ut si quis fuerit malæ conditionis, & solitus similia facere habeat indicia cōtra se, ut

242 præsumat̄ deliquisse. † Nam ex consuetudine delinquēdi ꝑ legem psumitur contra hominē l. si cui. §. 1. ibi, qui semel calumniatur sit, supra de accus. & l. de minore. §. 1. hoc ti. l. non omnis. §. a Barbaris. infra de re mil.

243 † Et ex præterito psumit̄ in psens l. iubemus, & ibi no. C. de pb. & Gand. in tit. de psump. col. 1. uer. aliqñ, & uer. si. & cōsuetudo patrisfamilias siue in bonis siue in malis est attēdēdā. l. siue negocia, supra de neg. gest. l. Olympico, supra de ser. urb. pdi. & si delictū fuerit reiteratū magis psumit̄, nam ex ea geminatiōe ostendi determinata uo-

244 luntas ad malum agendū. † Cū actuū geminatio demōstret aptam uoluntatē not. in §. de cōstituta, inst. de act. & in l. 1. C. de plus petit. & in c. & si Christus, de iureiur. Vnde statutum q̄ pro crimine imponatur pœna pecuniaria nō habet locum, si secundo deliquerit, ut ꝑ Hip. in l. 1. C. de sica. nu. 47. addu cit tex. in l. 1. C. de superex. lib. 10. & ibi Bar.

245 Bal. Ang. & Io. de plat. † Sed aduerte, q̄ ī eo casu ex geminatione sola nō prodit̄ beneficium

eiũ legis nec crimen magis grauat. Sed requiritur, ꝙ saltem per tres uices deliquerit. ita declarat. Luc. de Pen. ibi per tex. in §. uerum tñ, in auth. ut immob. ante nup. donat. & l. seruos C. ad l. Iul. de ui pub. & per Inn. in 1. de
246 fideiuss.† Difficultas fit, an ex eo, ꝙ quis solitus sit delinquere, & sit malæ uitæ, habeat indiciũ cõtra se, ut possit poni ad torturam. Hipp. in § diligenter. nu. 99 mouet istã q. & dicit, ꝙ Doc. fere oẽs post Bar. hic dñt ꝙ hẽt indiciũ ad torturã, ut per Saly. in l. fi. C. eo. & Guid. de Suz in tract. de torm. in 4. colum. Et Alex. in cons. 77. in causa accusationis in 4. col. & in cons. l. uisis, & opportune in primo uol. adducit r̃am, ꝙ semel malus semp p̃sumit malus. Et dicit multum facere dcm̃ Saly. in d. l fi. ꝙ si plures fuerint ĩ rixa, & mortuus nõ hẽt nisi unicum uulnus, & ignorat, à quo sit illatũ, & oẽs torqueri nõ possint, si tñ fuerit unus malæ uitæ is torquebit, & multa adducit ad pbãdũ illud, ꝙ p̃sumat cõtra solitũ delinquere. Contrarium tñ post multa tenet Hipp. in d. loco dicens malã qualitatẽ personæ non facere indicium legitimũ ad torturã, mouet, ꝙ qñ sumus in aliqua dispositione.
247 † Verba illius dispõnis multũ sunt attendẽda c. porrò. de priui. & ibi gl. Sed in hac d spõne hr̃ id, ꝙ semel malus semper præsumitur malus, & sic ex mala qualitate p̃sone oritur
248 præsump. Sed sic est. † qđ præsump. est minus q̃ indicium, ut p Bal. in l. ea quidẽ. C. de acc. & p Ias. in l. 1. supra de eo per quem fact. erit. Adducit ẽt Bal. in l. 1. de excus. tut. ubi p̃sump. dr̃ esse ad probandum, indicium uero est probatum, & sic minus est præsump. q̃ indicium, adducit ẽt gl. in l. absentem, in uerb. damnari, infra de pœn. & glo. in c. literas, de præsump. Item quia est præsumptione oritur argm̃, sed indicium est idem ꝙ semiplena probatio. l. fi. & ibi Bar. supra de in lit. iura. l. 2. §. si absens, supra si ex nox. cau. aga. & sic cõcludit nouam esse opinionem, ꝙ non oritur indicium. Adductis aliis pmultis, q̃ lon-
249 gum esset referre. † Aduerte, ꝙ qualitas p̃sonæ dupliciter est cõsiderabilis, ꝙ qs dicat bonus, uel malus in gñe, uel ꝙ dicatur bonus, uel malus in specie. De bonitate, & malitia in gñe est tex. in l. nõ oẽs. §. à Barbaris infra de re mil. & l. de minore. §. fin. hoc titu. de qualitate p̃sonæ in specie, & de consuetud. rei uel imputati est in d. l. si cui. §. 1. & in l. si seruus pluriũ. §. fin. supra de lega. 1. & in d. l. uel uniuersorum, supra dẽ pig. act. Bar. ita distinguit in fama in d. l. de minore §. plurimũ col. 1. uers. pro declaratione, ut sit in gñe, uel in specie, & de his duobus loquitur Cic. in præallegato loco, ꝙ si accusatus est de occiso reperiat per causam, ut qñq; in suspicione fuerit homicidii, & si nõ põt reperiri par causa, reperiatur dispar, & sic gñalis obiectio circa mores accusati. In utroq; casu si fuerit facta pbõ, ꝙ ille sit malus uel in specie uel in gñe orit indicium contra reum, & maius erit indicium contra eum qui hẽt præsump. malitiæ in specie, & sic in cod gñe mali ut in regula semel malus de regu l. iur. lib. 6. & ibi Dyn. Fiãc. & alii, & ditã infra in indiciis fur-
250 ti in uerbo uicinis. † Attñ ex tali indicio solo non poterit torqueri, quia Bart. in hac l. & Saly. in fi. C. de q. dñt post omnes Docto. ꝙ qñ est indicium remotum à maleficio, ut est mala fama, & similia, de quibus diximus supra in præmissis, ex hoc solo non poterit reus torqueri. Sed requirunt alia indicia pœnes istud. Ex quibus eius iudicis deduci possit in suspicionẽ contra reũ, & sic supfla est disputatio Hippolyti in hac mã, quia Doct. oẽs distinguũt inter indicia, ut dixi supra in 6. p̃misso. Dictum Saly. allegatum per ipsum in d. §. diligenter nu. 99. & in rub. C. de prob. non dicit id ad quod deducit, ꝙ si plures fuerint in rixa, & ignoret per quẽ fuerit factum homicidium, ꝙ torquebat ille, qui est peioris uitæ inter imputatos. Nã si plures fuerint imputati, & ignoret qs interfecerit, & oẽs fuerunt in rixa, oẽs torquebũt ad hñdam ueritatem, ita est practica. ita determinat Dyn. & Rom. post eũ, & Mod. in l. 1. §. hoc rescriptum supra ad Sylla. Sed Saly. in d. l. fin. dicit, ꝙ si fuerit suspicio cõtra plures, q a facilr̃ potuissent delictũ cõmittere. Tunc stante ista uerisimilitudine, & suspicione malæ uitæ poterit is torqueri, nõ aũt alii torquebunt ob illam simplicem suspicionẽ, ꝙ potuerint delinquere. Nõ ob. quod cõsiderat p̃sumptionem mi-
251 nus q̃ indicium, quia dico. † Quod præsumptio est genus quo ad indicium, uult Bald. in rub. C. de pb. diffiniendo indiciũ dicit, ꝙ indicium est præsump. minima hoĩs boni, seu
252 distans argm̃ à specie probationis. † Imò præsumptio hẽt plures gradus, cũ alia sit iudicis, & cõtumaciæ, ut si iudex citat Clericũ, ꝙ reddeat ad ecclesiã, & nisi reuersus sit p̃sumit iudex, ꝙ habet ecclesiam pro derelicta.

Alia famę per quam proceditur ad inquisitionem, ut in c. qualiter, & qñ. el 2. de accus. Alia fit naturæ. ut si pr̃ exhæredat filium, pręsumit̃ ꝙ iniuste agat, qa non ꝑmittit ıã p̃sumere, qđ filius patrem offendat, uel econtra l. oĩmodo. C. de inoff. l. ult. C. de curat. fur. & de his, & seq loquit̃. Host. in tit. de pręsump. in §. quot eint spẽs. Alia fit iuris cõtra quam admittit̃ ꝓbõ. ut in possidente, qđ p̃ sumatur dñs l. siue possidetis. C. de prob. & qđ Chyrographum laceratum præsumatur solutum l. si Chyrogr. phũ, supra de ꝓb. Alia sit iuris, & de iure cõtra quam non admittit̃ ꝓbõ. l. si qs adulterii. C. ad l. Iul. de adult. & ponit Bar. in d. l. siue possidetis. ideo id, qđ dicit Ias. quod præsumptio sit minor indicio in d. l. 1. supra de eo per quem fac. erit, illud est uerum in terminis, in quibus loquit̃ Ias. quod est in indicio oriente ex dicto mortui uel iniuriantis. Nã illud est indicium uile, & de eo loquitur gl. in d. l. si mr̃. C. de calum. & sic in eo casu est minus indicium quã p̃sumptio, quia uille, & tenue, ut dicã infra in uerb mortui depositio.

253 † Conuersatio malorũ, & ista facit idiciũ cõtra imputatum arg. tex. in l. 3 § nullus putat, supra de excus. tut. & l. item apud Labeonẽ. §. adduxisse, in fi. supra de iniur. l. nullus. §. 1 supra de act empt. Nam ex mala cõuersatione bonus efficitur malus. & uitiosus Lædiles § pedius, supra de ædil edic. Nam similis similem sibi q̃rit c. recollentes de stat, mona. & s̃m Phil. talis qualis quisq; est, taliũ cõsortio delectat̃. & dicit tex. in c. sæpe. 28. q. 1. ꝙ maiorũ cõsortia sępe ẽt bonos corrumpũt, & tãto magis eos, q ad uicia ꝓni sunt. istud pro indicio tradit Gand. in tit. de p̃sumptio. & idic. dubita. col. 1. uers. itẽ hẽt indagare, & Guid. de Suz. in trac. de tort. col. 6. uers q̃rat iudex. & Are. in tract. malef. in uerb. ꝙ fama publ.

254 co'. 6. num 19. † Istud aũt extendit Iac. de Belui, q malos famulus tenet, ut sit indicium cõtra ipm in sua prac. tit. de qõ. col. 5. uer. ita. crimen, allegat text. in § hos aũt, in auth. de non alien. & in c. licet heli. in princ de simo.

255 † Qualitas personæ põt indicium facere, ut cognoscat̃, si respectiue ad eius cõdõnem, & qualitatem sit causa aliqua, q̃ ipm induxerit ad maleficium committendum, ut si commodum aliqđ ex maleficio acquisierit ut honorem, pecuniam, dn̄ationem, aut aliq̃ cupiditatem amoris, aut uoluntatem libidinis explendæ. Aut ꝙ uoluerit incommodum uitare, utputa inimicitias, infamiam, dolorem, & supplicium, q̃ oĩa ꝓ cõiecturalis tradit Cicero d lib. 2. ad Heren in prin. in c. causę cõiecturalis in parte probabili. Et hæc à legibus comprobant̃.

256 † Nam spes commodi assequendi aut incõmodi euitandi probatur in l. cum ratio infra de bon. dam. ubi pater interficiens eum, q filium instituerat, ꝓ pistud cõmodũ fecisse uĩ, & ideo filius non succedit, & hr̃ in l. 1. §. si dñs, supra si qs ali. testa. & prohib. & in to. tit. ubi succedens ab intestato si prohibuerit agnatũ testari priuat̃ successione, & ẽt filius ob ꝓhibitionem patris, & ẽt demõstratur in l. si ab hostibus. § 1. supra sol. matr. in quo priuat̃ maritus dote, si non adhibuit diligentiam in curanda uxore infirmitate, uel non adhibuit medicos peritos. & multo magis si interficeret eã, & istud est qđ dicit Bar. in hac l. Item ꝙ res cedebat ad commodum suũ, non alterius, & dicã infra in indiciis furti in uerbo cõmodum. Item uerificat̃ id, quod dixit de honore, qñ ꝓ simoniam, seu ambitũ uult cõsequi honorem ut in to. tit. de simo. & supra ad l. Iul. de ambit. & exẽplificari posset in duobus ambientibus eũdem honorẽ, ut si aliter fuerit interfectus oriat̃ indicium cõtra alium ad idem aspirantem, qđ idem dicit ꝓt in duobus riualibus, ut uno interfecto pręsumat̃ ab altero factum, & uerificet̃ illud, quod dr̃ de cupiditate amoris explenda, & probat̃ in l. idem fit ad stuprũ. supra de cõd. ob Turp. cau. Et quod dictum est de pecunia, declarat̃ in l. 3. supra de his quib. ut ind. & in d. l 1. §. si dñs, & in d. l. si ab hostibus, & quod dr̃ de incommodo uitãdo uidelicet infamia, inimicitia, dolore, & supplicio probatur hæc in l. 1. in §. præterea, & in §. cum quis. supra eod. ubi præsentãs latrones iudici qñq; facit, ne infamiam, dolorem, & supplicium subeat, & ne de his accusetur, ideo illos iudi ci tradidit.

257 A cõiter accidentibus oritur indicium, ut si ꝓbet̃ ꝙ hoĩes certæ nationis cõuet hoies interficiunt pro parua causa, uel ꝙ cõiter cõtingit aliquem deferre genus armorum, ex quo repertur ille talis interfectus, uel aliud simile. nam ex hoc oriatur indicium ut per Bal. in l fi. in fi. supra de hæred. instit. exẽplificãs post Iac. But. in l. neq; natales. C. de prob. in muliere, ex cuius domo uisus est exire iuuenis, uel qđ passim eos admittebat. ex quo existimat̃ meretrix. idẽ Bald. hoc determinat in add. Spe. in ti. de len. & de his. q̃ ips. seq. in

§. 8. in

§.8. in add. Magna circa fin. in uers. ad mouē
258 facit illud qđ. † Argūm à cōiter accidentibus ualidū est in iure, ut p Alex. Ias. Dec. & alios q accumulatē ponūt in l nō hoc. C. und. leg. & per Fely. in c. quia ueri sim. de præs. in fin.

De verbis indicia.

259 TRepidatio, † incōstantia, uarietas, uox balbutiēs, loquel'a timida pallor, hæc oīa si concurrant in ꝑsonā rei, uel aliqua ipsorū, erit indicium ad torturam text. est in l. de minore. §. plurimum, supra eo. & ibi Bart. & Mod. q dicit, iudicem dīe operari, hæc oīa scribi, qđ loquendo trepide, pauendo, uariando, reus rñdit ad hoc ut possit ostendere ꝙ ꝓcedentibus indiciis præcessit ad torturā, istud idem uoluit Bal. in l. presbyteri. in prin. C. de epis. & cle. dicens ꝙ trepidatio, mutatio coloris in faciem sunt signa in teste qđ falsum dicat, sed an exinde possit torqueri, istud relinquit arbitrio iudicis, qđ est ēt ex mente Bar.
260 hic. † Vt unum ex istis indiciis nō sufficiat ad torturam sed plura, & talia, q̄ ex dispōne iuris moueant iudicem, & hoc magis est dicēdū quia hæc indicia sunt remota à malefico, ex quo unumquodq; de ꝑ se non debet esse sufficiens ad torturā, ut dixi supra in 6. ꝑmisso post Bart. hic, qđ aūt hæc oīa describi debeant in actis. Bar. adducit Inn. in c. qm̄ contra de prob. & Spe. in ti. de testi. §. nūc tractandum, uers. hoc aūt scias. Ista facere indicium ad torturam ponit Guid. de Suz. in tract. de tormen. col. 5 uer. item poterit iudex, & Iaco. de Belui. in pract. crim. in tit. de qō. col. 4. qui ēt ponit inter ꝑmissa declinationē oculo
261 rum uersus terram, & rōnem reddit. † Quia uacillans testis qōnaēl. l. super statu C. eod. & Par. de Put. de synd in uerb. uiso de indiciis, & seq. uer. & Are. in tract. malef. in uerbo qđ fama publ. num. 105. & Bun. in tract. de indi. col. 12, Hipp. in sua pract. in uerbo diligenter num. 74. q multas quotas adducit in hac mā.
262 † Intellige ꝓdicta procedere qñ is q torquetē hēt legitima indicia cōtra se, anteq̄ ducereť ad torturam alias aūt si reus iniuste torqueretur indicia ex his non orirentur, cum etiam ratificatio non ualeret, ita determinat Aug. de Ari. in addi. ad Ang. in d. loco, & eum seqtur Brun. in d. loco, & Hippol. in d. §. diligenter. num. 75. Sed aduerte qđ Bart. aīr uī sentire in hac nostra lege dum uult, quod iudex facit adducere ad se illum de quo suspicatur & interroget de circunstantiis ubi steterit illa nocte cum quo comedit, uel cenauit, & similia, & tūc ex sermonibus, ex uoce, ex trepidatione, seu cōscientia poterit contra eum aliq̄ præsumptionem hēre ex quo Bar. demonstrat ibi ꝙ iudex recipit eās præsumptiones, & ex illis (si ipsi uidebitur) ꝓcedere poterit ad torturam, & tñ nulla indicia praecedebant, erat simplex suspicio contra illum interrogatū, id eo hæc limitatio non pōt adaptari ad casum Bar. & de ea uidebimus infra in uerbo cōfes
263 sio in tortura. † Intellige secundo prædicta procedere, qñ uariatio esset circa negocium principales, uel circa circunstantias negocii principalis, alias aūt non faceret indicium cōtra uariantem, ut puta, si esset uarius circa locū delicti, ut ipsius delicti, ista. n. uariatio noceret. Secus si esset circa nomen, agnomē, loci originis uel qd aliud sīe, aut uoluit Bar in l. eos. col. 2. uer. q̄ro quæ dicantur, supra de fals. & Spe. in tit. de teste § 1. uer. Item quod est uarius, & uers. item per aliqđ Bald. Imo. in l. his uerbis. §. fin. supra de hære. inst. Ioan. And. & Inno. in c. si aeternitatis de testi. & Pau. de Cast. in l. si ex falsis C. de transf. & ibi Ias. col. fi. qui dicit istud esse no. in æternū ad practicam in teste qñ dicatur uarius, qđ etiam uoluit Tind. in trac. de testi in 7. q. 3 q. prin. & Paris de Put. in mā nostra in tract. de
264 synd. in uerbo de uiso de indiciis in fi. † Intellige præmissa ꝙ uarius dicitur is, qui primo dicit unum postea dicit contrarium nullam uariationis causam assignans. Contradicens uero qui primo dicit duo incompatibilia, ut si dixit interfuisse contractui tali die, & loco, & postea dicit tali die, se alibi fuisse, uacillans autem dr, qui dubitando, & tremendo loquitur, item, & qui uarie loquitur, de uar. o ponit Bald. in d. l. eos, & de his omnibus dat doctrinā Ant de Butr. in c. præterea uers. sed dubium, de test. cog. & Dec. multos adducit in d. c. qm̄ contra, num. 93. de prob. intellige etiam prędicta ut dicam infra in seq. indicio,
265 † Mendacium an faciat indicium ad torturā Bart. hic in 1. col. dicit, ꝙ si repertus fuerit in mendacio, erit maxima præsump. cōtra eum per tex. in l. unius §. testes supra eo. & in c. lĩas. de præsum. idem uoluit Rom. in cons.
266 8. uiso facto, & Bart. in tract. de qō. † Et rō est, qa mendacium est falsa significatio uocis, cū intentione fallendi gl. in l. de ætate, in princ. supra de interrog. act. in §. qui tacuit gl. dicit quòd

ꝙ mendax uidetur uelle decipere iudicem, id eo punit l. & debuit, supra de infam. & rōne mendacii qs uř esse in dolo. l. seruus §. si per suaserit ff. de dol. & sequitur hæc Brun. de indic. col. 9. uer. quæro an mendacium. Aduerte quod in hac mā mendacii, & uarietatis ipsius rei adducitur in contrarium dcm̄ Andr. de Iser. in const. incip. in damna. col. 10. uer. itē no. qui dicit, ꝙ si reus interrogatur à iudice neget, seu fateař, & postea dicat contrarium.

267 † licet assertio eius dicař testimoniū large l. gn̄alř, in fi. C. de non. nu. pecu. non torquebiř, q̄a licet cōtraria dicere, & ponere ꝑꝑ salutem l. nemo supra de excep. l. 1. infra de bo. cor. & Matth. de Afflict. in d. const. si damna, in 14. no. in 1. q. sequiř hoc dcm̄ And. de Ise. Luc. de Pen. in l. quoties col. 7. uer. sed q̄d si reus tenet contrariū cum Bart. hic, ꝙ ꝑꝑ cōtrarietatem, torqueař reus q̄uis loquař ipse Luc. in reo, cui delatū erat iurm. Par. de Put. in d. tract. de synd. in uerbo, uiso de indiciis relatis his opinionibus dicit magnā esse au ctoritatem. And. de Iser. tn̄ qđ utraq; opinio posset saluari, ut dicta per Bart. non habeant hoc, ꝙ ex uariatione qs torqueař, & male ad hoc allegař. Si bene uerum esset, qđ facit præsumptionem, & sic ꝙ uterq; dicat nō torqueri ipm̄ reum ob contrarietatem licet præsumptio insurgat. Sed ista saluatio non pōt stare q̄a Iser. in dicto loco dicit ꝙ tm̄ non est torquendus. Sed licite poterit dicere, & cōtraria ponere ob eius salutem, ex quo nulla p̄sumptio debet oriri ex actu licito, Vnde existimo, ꝙ And. de Iser. nō contradicat Bar. ex alio. Si eorū dicta recte cō siderentur. Nā habemus eam cōclusionem cōiter approbatam.

268 † Qđ accusatus de homicidio, pōt opponere negando se commisisse homicidium, & si probetur pōt dicere se illud fecisse ad sui defensionem, ut ꝑ Bar. in l. cum de indebito, supra de prob. & in auth. cōtra q̄ ꝓpriam. C. de non nu. pec. & ibi Bal. col. pe. Abb. in c. is qui, in prin. de sol. uoluit Soz. in l. nemo ꝓhibeř, in fi. supra de excep. qui dicit istam esse cōem opinionem, ut uoluit Ias. in l. 1. col. fi. uer. q̄d in criminalibus C. de fur. & Dec. in l. nemo ex his, de reg. iur. unde ista uarietas, & cōtrarietas cōcessa est ipso reo à iure, ex quo p̄sumptio nulla esse pōt cōtra ipm̄, nec in casu isto loqtur Bar. in l. nr̄a, & s̄m hanc conclusionē debet intelligi id qđ dicit And. de Iser. in d.

269 const. ne damna. † Ideo distinguerem quod aut reus est cōtrarius in his q̄ spectāt ad eius defensionē, ut contrarietate constita, & ꝓbata posset conseq liberationem uel minorem pœnam, ut si primo negauerat postea dicat ad sui defensionem fecisse, uel se putasse ꝙ esset bannitus, & iustus esset eius error, uel ꝙ esset ebrius, uel ꝙ à casu ꝑcussit, & sic de similibus, tunc hoc casu non tenet p̄sumptio, q̄a à iure cōceditur, & ꝓbō offereř. Aut iste reus est cōtrarius in his q̄ non spectant ad eius defensionem, ut dicat, in die delicti locutum esse cum Petro. & postea dicat eum non uidisse, & similia, uel ꝙ dicat tali die fuisse Venetiis, & postea dicat eo die fuisse Mediolani, ista. n. non respiciunt eius defensionē immediate, ideo faciūt p̄sumi cōtra reum. cum ista sint in facto incompatibilia, & nulla exinde utilitas oritur ad beneficiū rei, quo casu est credendū ꝙ illa cōtrarietas oriař. q̄a ueritas aīr se hēt, & ꝙ incompatibilia non admitiātur tenet Soz. post Cuma. in d. l. nemo ꝓhibeř. in fi. secus si utilitas dareř reo ob eius cōtrarietatem nam tunc p̄sum̄ř, ꝙ dicat ꝓ ueri

270 tare, ut se defendat. † Cum habeat necesse ꝓbare, id, qđ dicit asserendo fecisse ad sui defensionē, uel similia ut not. in l ut uim. supra de iust. & iur. & in l. 1. C. und. ui. & in c. audi. tis, de p̄sum. cū eodē t̄pe non ꝓposuerit confessionem. cum exceptione defensionis, ut ꝑ Abb. in d. c. auditis, & Soz. in l nō utiq;. supra de exc. & sic exceptio illa cōtraria admittiř, q̄n reus uult eā ꝓbare ut loqtur Iser. secus in mēdacio, & uariatione, de qua loq̄ř Bar. hic.

271 † Non r̄ndens interrogationi hēt indicium cōtra se. ut si interrogatus si sit reus, nollit iudici r̄ndere, indicium est ꝙ delinquerit. & ex inde torqueri poterit, ut r̄ndeat ita pro indicio dat Iac. de Beluis. in sua pract. in tit. de qō. col. 5. uers. 6 est, adducit tex. in l. de æta te. § q̄ tacuit. supra de interrog. actio. ibi, nā q̄ oīno non r̄ndet, cōtumax est. Et ex hoc di.

272 cas, ꝙ q̄n non r̄ndens sit cōtumax. † habemus, qđ cōtumacia facit indicium ad torturā, ut ꝑ Bal in l. 1. col. 5. uer seq̄ř uidere. C. de hæred. instit. & uidebimus infra in uerbo cōtumacia. Et aduerte ad ea, quæ dicit Bart. in

273 d. §. qui tacuit, in fin. † Quod non r̄ndens ad hoc ut dicatur contumax. requiritur ꝙ sit præsens. & iussus r̄ndere recuset absq; rōnabili causa. c. 2. de conf. lib. 6. & ideo sit cautus tu, qui defendi reos, ut postquam iudex accepit constitutum, à reo de plano, si ducitur

tur ad torturam instituas eum, ut respondeat iudici & replicet ea, q̃ dixit in constituto de plano, ſm interrogabit̃ à iudice, & non faciat ea, q̃ sunt in ore rusticorũ, Si qñ interrogant̃ ad torturã qd sciant de tali re, q ipsi in dent dixisse, interrogati qd dixerint, indent esse scriptum, nec aliud ipsum uolunt dare, ex quo si indicia erunt leuia poterit optime torqueri, usq; quo indeant iudici, & istud ob leuitatem præsentatorũ, & instructionem malam, quam habuerant à carceratis, cõtingit bis mihi in his mẽsibus elapsis, & rei fuerũt optime torti. Confessio, an, & qñ faciat indiciũ dixi supra in parte pẽsamẽti post delictũ.

274 † Taciturnitas domestici facit indicium ad torturã, ut puta marito interfecto, & existente in domo uxor taceat p aliquot dies, nam ex taciturnitate p̃sumit̃ cõscia delicti, & particeps ita Bal. in l. excipiunt. supra ad Syl la. q simplr̃ dicit hoc nulla data distõne, an p̃sona sit honesta, uel non, istud idem noluit Rom. ibi in fin. & Par. de put. de synd. in uerbo. tortura. lo. 1. col. 3. sequitur hanc cõclusionem, & dicit in facto cõtingisse, ꝙ q̃dam mulier diuturnitate de morte uiri qui non reperiebat̃, q̃ quadam die clamauit plorando dicens reperiisse uirum mortuum in stabulo, iã fetentẽ, accurrerunt uicini, & capta muliere, & torta, cõfessa est interfici fecisse maritũ, ꝙ ẽt uoluit in 40. tract. in uerbo. mandauit, col. 7. uers. an si reperiat̃, & Aug. in addi. ad Aug. in tract. malef. col. 20. in uer. tu aũt ĩ hoc mã adde. de ista q̃õ. quam posuit Ioan. Andr. nu. 53. in uerbo fama publ. & Hipp. in prac. in §. expedita, in fi. dicit qđ non hẽt hanc doctrinam p expedita p ea q̃ dixit in §. dilig. num. 150. in eo q se ingerit p quirendo malefacto rem: & q solicitat. Sed aduertite ꝙ illa dispõ nõ tollit haud cõclonem, nam hæ duę cõclones hñt extremitatem in se, quod in hoc casu nil dicit domesticus, & tacet p multum ips in alio aũt multum solicitat, ut dicam infra in sequenti indicio ex quo istæ duæ extremitates nil dicere, & multũ dicere gñant suspicionem, & indiciũ cõtra agentẽ, uel tacẽtẽ. Sed si seruet̃ in his causa media nõ erit suspicio, ut si domesticus denũciet mortẽ domestici statim, & non solicitet. Si ad eũ nõ spectat res, & hoc mõ ñ erit suspicio cõtra ipm ut sẽ.

275 † Solicitans, multum petens, ꝙ inquiratur, cum res ad eũ non p̃tineat dici debet suspectus, & hẽt indicium contra se ut uult Par. de Put. in tract. synd. in uerbo torturæ in fine dicens, ꝙ indicium aliqñ sumit̃ cõtra aliquem, q p̃rimo dicit occisum inuenisse, & cõtra aliquem q primo dr̃ uidisse homicidium, & contra aliquem qui ualde solicitat in curia, ꝙ de maleficio inquirat, de quo ad eum nihil spectat. & ꝙ uidit bis occurrisse de quodam, q dixit inuenisse occisum, & hoc curiæ nunciauerat, & ipse occiderat. Qđ sequitur Hipp. in prac. in §. diligenter nu. 150. & addit rõnem.

276 † Quia qui se ingerit suspectus est l. unius. §. seruo q ultro. supra hoc tit. & in l. quæ oĩa. supra de p̃c. cũ aliis. Nec sunt multi anni, ꝙ cum fuisset captus q̃dam p furto. q̃a reperta fuerunt q̃dã bona furto subtraxisse, & uendidisse, q̃dã eius socius de quo nil habebat̃ ueniebat ad offm̃ maleficiorũ assidue, & ĩportũe solicitabat pro socio carcerato. & eo modo ut uenerit in suspicionẽ, cur hæc ageret, & ob id captus fuit, & positus ad torturã cõfessus ẽ se fuisse sociũ ad furta, & fuit causa, ꝙ alter socius q negabat. ad tormẽta cõtenebat, cõfessus ẽ, & ambo uidi suspensus, unde iudex in his debet esse multũ circũspectus.

Ex facto indicia.

277 Fuga an faciat † indicium? sciendum est 278 quod fuga. † Multipliciter consideratur, uno modo ut per eam oriatur delictum, & probata fuga probatum sit delictum ut in l. desertorem. infra de re mil. & in l. quis sit fugitiuus. supra de ędil. edic. & in tit. de ser. fugi. & monachus fugiẽs ex monasterio p̃batapostata c. fi. de regular. c. fi. de renunt. & captus fugiens in bello iusto peccat. ca. iuris gentium. 1. dist. Alia est fuga, quæ facit suspicionẽ, & illa p̃bata orit̃ delictum in l. impuberibus, supra de susp. tu. Alia est fuga ut in casu nr̃o, ut si qs post homicidiũ aufugiat à ciuitate, uel loco, in quo delictũ est cõmisũ. Bar. in l. lege Corn. supra ad Syll. dicit ꝙ oritur indiciũ seu semiplena p̃bõ, idẽ Bar. in l. admon. supra de iureiur. dicit ꝙ oritur præsumptio. Doct. cõiter post ipsum dñt in d. l. admon. ꝙ oritur indicium ex fuga, & cano. cõiter in c. nullus, de p̃sump. & ibi Fely. late. Sed an oriat̃ indicium sufficiẽs ad torturam Ias. in d. l. admon. nu. 169. dicit oriri indiciũ sufficiens ad torturam, p ea, q̃ dicit Bart. in hac l. nostra. & Bal. in l. cum probatio. supra de p̃b. in lectu. antiq. Old. & Ioan. And. post ipsum in addi. ad Spec. in tit. de præsump. in

addi.

à Idi. magna circa finem dicunt indicium ori- ri ad torturam arg. text. in l. 3. §. de is qui. su- pra ad Syl. Et dñt ibi φ ita seruaẽ. & Iaf. dicit φ ista est cõis opi. cõtrariũ tenet Iac. de Bel- ui in auth. de exhib. re. in §. si uero, & Gand. in tract. malef in tit. de qõ. in ca. q quæ debent pcedere, ut qs tor queatur & Guid. de Suz. in tract. de qõ. in rubr. qual. rei subiici. torment. mouet Iac. de Beluif. ex eo qm lex ad hoc ut pcedaẽ ad torturam uult plura argumenta, plures suspiciones, & sic plura indicia dari l. 1. in princ. hoc tit. l. milites. C. eod. & hanc opin. dicit de iure ueriorẽ. Curt. in d l. admo- nendi. nu. 131. p dict. Guid. & Gand. qui in lib. meo contrariũ dñt. Sed aduerte φ ẽt Bar. in hac. l nfa sensit hoc, qa coniunxit fugã cũ aliis indiciis, & sic ostendit nõ esse indicium sufficiens de p se ad torturam. Itẽ ex alio qa, istud indicium est à remotis ideo de p se non est sufficiens ad torturam ut Bart. in hac l. & Sal. in l. fi. C. eo & dixi supra in 6. pmisso. Item ex alio. qa iudex uolens pcedere ad torturam debet formare inquisitionem.

179 † Quæ inquisitio hẽ debet famam pręcedentem ali as non ualeret. Ang. in l. si uacantia. C. de bon. uacan. lib. 10. Cano. in c. qualr, & qñ de accus. Ang. in tract. malefic. in uerbo fama publica, & Raph. Ful. consi 107 su p eo. formata inquisi tione super fama q causam habeat ab ipsa fu ga, si ultra famam pbata sit fuga, hoc modo erit indicium sufficiens ad torturam, quia erit fama, & fuga pbata ut in pcedenti indicio. & hoc modo poterit stare utraq; opin. φ fuga sit sola p indicio, & causa, & habeat famam adiacentem. & his cõcurrẽtibus pcedi possit ad torturam, & ita sc hẽt practica cõis. Et ad- uertendum est ad illud φ dicit Ioan. Andr. in add. ad Spec. in d. ti. de psum. φ eius qõ est su- per famulo, q aufugit à dño cõquerẽti de sub tractione bonorũ. nam tunc penes fugam est qualitas psonæ, qa famulus. q hẽt indicium

280 furis, ut dicã infra in indic. furti. † Intelligo fugã eo magis indicium facere qñ qs aufugit per loca inuia, & non solita. ita not. Ioan. de Plat. in l. 2. & ibi text. C. de curs. publ. lib. 10.

281 † Hæc cõclusio restringiẽ, ut fuga non faciat indiciũ, qñ post accusationẽ institutã, & post inquisitionẽ ipse inculpatus fugam arripuit ut p Bart. in l. 1. C. de bon. eo. & per Rom. & alios in d. l. lege Corn. supra ad Sylla. & per

282 Doct. cõiter in d. l. admonẽdi. † Istud φ non det indicium post accusationẽ, & inquisitio- nem ex fuga. extendiẽ in eo casu, in quo qui hẽt suspicionẽ de accusatione, & inquisitione, ut eo tunc liceat illi aufugere. ut p Rom. in d. l. lege Corn. & per Dec. in cons. 234. in effectu.

283 † Extenditur, & hoc, ut si qñ aliquis aufuge rit. & reuersus dicat ex suspicione aufugisse, & iuret. φ p tale iurm remoueaẽ ois imputa- tio fugæ ex doctrina Cy in fi. in l. fin. C. de re- qui. re. & ex dicto Franc. Bru. in tract de in di. col. 5. ita decidit Hippo. & dicit singulare in sua pract. in §. diligenter, col. 4. & hoc modo si erimus post accusationẽ seu inquisitionem fuga non faciet indicium, si antea, eodem mo do non faciet indicium, qñ reus iurauerit se habuisse suspicionem, ne accusaretur, & q nõ causa delicti aufugit. Aduerte φ Cyn. nil dicit in l. fin sed est in l. 1. & iurm de quo loquitur Cy. in l 1. non est iurm excusationis per qđ possit tolli indicium, seu psumptio fugę quia criminalia non diminuuẽ iuro. nõ. Doc. in d. l. admonendi, & dixi supra in princ. Sed iurm de quo loquiẽ Cyn. est iurm purgationis, & tale iurm purgationis datur ĩ eo quoties non hẽt cõtra se psumptionem, aut indicium, sed tñmodo ob imputationem delicti est diffa- matus apud bonos, & probos uiros. & super

284 illa imputatione non est aliqua pbõ. † Nã hoc casu ut se expurget ab illa infamia facti, defertiurm, qđ appellaẽ iurm purgationis. Et de hoc iuro loquiẽ Cyn. in d. l. 1. & Bar. in l. maritus, in fi. hoc tit. & Cano. præcipue Io. de Ana. in c. excõicamus, de hæret. & dixi supra in prin huius l. p p quod non debet intelligi, ut per iurm tollaẽ fuga, quia nullo casu fuga

285 operaretur cõtra reũ, qđ est absonum. † Li mita secundo, ut si qs aufugisset ex loco ob causam rõnabilem, puta rõne partialitatis, uel factionis existentis in ciuitate, uel quia lo cus non esset sibi securus. uel qa officialis es- set ualde crudelis, uel similib. ex causis. Tunc ex fuga nulla causaẽ, suspicio, quia ex quo in culpatus de homicidio, seu delicto ibi secure, & tute stare non possit, sibi fuga imputari nõ põt. c. accedens, el 1. extra ut lit. non contest. ita decidiẽ p Bal. in l. in bonæ fidei. C. de iure- iur. in pen. col. alle. cle. pastor de sen. & re iud. gl. in c. statutum, §. 1. de rescr. lib. 6. ex quo si iusta causa fugiẽdi, & iniusta posset cõsidera ri, psumẽdum est potius iustam causam adesse.

286 l. merito. supra p socio. † Limita tertio in eo, q aufugit à familia ptãtis, & citatus post uenit statim, & rediit ad ptãtẽ. Tũc fuga nullã facit

facit suspicionem, ut est tex. in l. quis sit fugitiuus § 1. & ibi Bar. supra de ædil. edic. & per eundem Barth. in l. aut facta § tps, col. 1. infra de pœn. & per Bald. in l. 1. in 4. col. C de ædil.
287 actio. & in l. 2. de ser. fug. uolens, † qđ si statutum puniat fugientes carceribus non includit eos qui exierũt aío redeundi, & statim redierũt, dũmodo cito reuertant, secus si nõ tã cito, ut ꝑ Bal. ibi, & tex. in c. uulg §. diuortium, de pœ. dist. 1. & in c. pñti, de præb. in 6.
288 † Fuga officialis, dum syndicatur inducit plenam ꝓbõnem, quia hr̃ ꝓ confesso, ut per Bar. in l. consi iarios. C. de off. asseff. & in l. ego Corn. supra ad Syll. Imol. & Fel. in c. nullus, col. 1. uers. fallit primo, de præsump. ubi multa adducit, & per Iaf. in l. admonendi, nu. 177. ubi insistit in demonstrando, ꝙ tex. in d. l. consiliarios, non probat intentionem Birt. & alii Mod. post ipsum, & hoc ẽm eum locũ habet in ciuilibus. Sed in criminalibus dicit Iaf. ibi ꝙ talis fuga facit indicium ad torturã per dcm̃ Ang. post gl. in §. oportet in auth. ut iud. sine quo suff. col 2. qui dicit, ꝙ per fugã reditus est suspectus, ut no gl. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. adeo quòd potest ad torturam peruenire, ut per tex. in §. super hoc, in auth. de coll. istud dcm̃ sequitur Rip. ibi num. 175.
289 † Fugatus cum clamore, seu rumore à loco maleficii habet indiciũ cõtra se l. itaq; supra ad l. Aql. facit tex. & q̃ ibi no. in c. si perfodiẽs de homi. ita pro indicio dat Brun. in tract. de ind. col. 12. uers. aliud erit indiciũ ad delictũ, alleg. Bar. hic, & in l. de min. §. plurimum hoc ti. qui nil dicit de hoc. Sed facit illud qđ uult And. de Iser. in cõst. de uiol. mul. ĩ pric. q dicit.
290 † Quod uociferatio, & acclamatio in muliere q dr̃ uim passã, facit indiciũ, & ẽt fugã ꝓpe domũ, & Iac. de Belui. in pract. in tit. de qõ. col. 9 in prin. dicit, ꝙ uisus fugere à loco malefic ii, habet indicium contra se, ea rõne.
291 † Quia fuga accusat fugiẽtem, ut in auth. de exhib. & intro rei §. si uero, & in auth. de sanctiss. epis. §. si quis aũt ad ordinationem.
292 † Fugiens cum gladio euaginato, & reperto mortuo in loco, à quo aufugit, habet indicium ad torturam cõtra se, quia est homicidium manifestum ita Bar in l. fur est manifestus, supra de fur. Qué locum Bar. ut faciat indicium ad torturam adducit Ang. in tract. mal. in uer. fama pub. col. 6. uers. qro an unũ indiciũ in princ. & dicã infra, & ꝓ tali indicio ponit Gand. in tit. de p̃s. & ind. indub. in fi. Ex hoc dico, ꝙ Abb. in c. tertio loco, col. fi. male sensit dũ uult, ꝙ ex isto solo indicio homicidium sit ꝓbatũ ꝑ dcm̃ Bar. in d. l. fur. & Are. in d. c. tertio loco, col fi. improbat dcm̃ Abb. dicens, ꝙ reum est ex mente Bar. maleficium ꝓbari p̃sumptiue per tex. in l. 3 § interdũ, supra de his qui deie. uel effu. Quẽ sic intelligit gl. in l. 1. § fi. supra de prob. inducendo ut ibi, subdens ꝙ tutior uĩ cõis opin. ꝙ ad minus requirat alia qualitas, v3. ꝙ gladius esset sanguinolentus, cũ ẽt tex. in l. fin. C. de ꝓb. requirat indicium indubitatum. de quo non dicit Bar. nec uĩ esse tale, nisi cõcurrant inimicitia minæ, uel alia, q̃ posset esse ꝙ aliquis euaginauit gladium uidens alium insultari, timẽs forte de seipso. unde hæc ꝓbõ est æquoca, fatetur tñ ꝙ istud est urgens indiciũ ad tortu. rã adducẽs multa ex indiciis infra positis, de qb. u. debim. & sensit hoc Ang. ĩ l. 2. C de q.
293 † Contumacia an faciat indicium, ut si qs citatus ẽm quòd hodie per totam fere Italiam seruatur, exñs contumax bannitur ad inquirendum cui datur biennium ex lege domini nr̃i ad purgandum contumaciã, & sic pñtandum, si pñtauerit se, uel ꝙ infra illud tps fuit captus, an ex eo solo quod fuit cõtumax, possit torqueri. Hipp. in sua pract. in §. diligenter, nu. 126. tenet quòd facit indicium ad torturã ꝑ doctr. Bal. in l. 1. col. 5. uer. sequitur uidere. C. de hæred. inst. & Brun. in tract. de ind. col. mihi 27. uers addo alium notabilem casum. idem uult Alciat. in ti. de p̃sump. in reg. 3. p̃sumpt. 22. in fi. dicens, ꝙ sine alio indicio ille cõtumax poterit torqueri ar. l. milites. C. de qõ. & l. 1. & 2. supra de req. rei. Iac. de Beluis. in prac. in ti. de crim. remiss. in prin. dicit quod criminosus remissus est talis bannitus audietur plene sup crimine, & bonis si infra annum uenerit, post annum sup crimine duntaxat, & ex sua fuga orta est uiolenta p̃sumptio cõtra ipm, ex quo est carcerandus et ꝙ alias ꝓ crimine illo carcerati nõ debuit. Irẽ onus ꝓbandi innocentiam inducit cõtra eũ. Et ex tali fuga poterit qõnari, cũ sit suspectus. Aduerte, ꝙ Bal. in d. l. 1. simplr non dicit ꝙ cõtumax possit torqueri. Sed ꝙ ex qualitate ꝑsonæ poterit subiici tormẽtis. Ideo cõcło supra facta non hẽt fundamentũ indistincte ex dicto Bal. & dura est decisio ita gñalis. nã si qs abñs a principio ex cã legitima, uel ex cã necessaria pœnitus ignorans ꝙ cõtra ipm ꝓcedat, si bãnit, ut multoties euenit, & sit persona

sona bonæ qualitatis, iniquũ esset ꝙ contra ipm esset indicium ad torturã, ideo ẜm Bal. est consideranda qualitas personæ, & modus absentiæ ex mente Iac. de Bel. Ideo distingue tem in hoc casu, ꝙ aut talis bãnitus aufugit post delictum, siue ante inqsitionẽ siue post Et hoc casu si fuerit bãnitus, fuga & cõtumacia insimul pñant pſumptionẽ graué cõtra eũ, ex qua poterit torqueri. & ita procedat, ꝙ dicit Iac. de Belui ꝙ ex tali absentia, & fuga possit qõnari, & habeat onus probandi innocentiam, & hoc qñ fuit remissus, siue spõte uenerit, siue captus fuerit infra ips datum ad se pñtandũ. Aut iste non aufugit, sed post delictũ ex aliqua legitima causa cõtulit se ad aliam ciuitatẽ. ut quia hẽ ibi domicilium, ut in scholarib. q recedunt a studio, & conferũt se in suas pñas. & illis absentib. iudex procedit citando in ualuis, & ad domũ suæ solitæ habitationis, & tunc si iste absẽns potuit hẽre uerisimiliter ignorantiam de his q gerebant & sit psona bonæ cõdõnis in qua nõ possit cõsiderari ꝙ p maliciã se absentauerit, & fuerit bãnitus. Tunc dicerẽ, non esse indiciũ ad torturã contra eũ ex tali cõtumacia sola, & ita intelligerẽ qualitatẽ psonæ consideratã p Bal. in d. l. 1. Aut hic abñs potuit scire ueri simil se esse citatũ, & ꝙ pceditur cõtra eũ, nec curauit cõparere, sed ex cõtumacia fuit bãnitus, & hoc casu dicerẽ oriri indiciũ ad torturã. Cũ ex culpa sua id processerit. & ideo si sponte pñtauerit, uel infra ips ad purgandam cõtumaciã fuerit captus. ꝙ isto in casu ex sola cõtumacia possit qõnari, & ita pcedat, qđ supra dcm est ex opinione Alc. Brun. & Hip.

294 † Prohibens ne quis capiatur habet indicium contra se, ut si qs prohibuerit ne delinquens, uel imputatus caperet, uel duceretur ad iudicẽ. Ex eo n. uř conscius criminis. & ꝙ in delicto illo dolũ cõmiserit arg. l fin. supra de cust. & exhi. reo. & in l. 1. in prin. supra de eo p quẽ fac. erit. l. eos. C. de fur. & p indicio tradit Gui. de Suz. in tit. de pſum. & ind. dub. col. pen. uer. quartũ indiciũ, & Bonif. de Vit. in tract. mal. in tit. de ind. in princ. dicẽs, ꝙ si pcurasti, ꝙ qs fugeret, uel euadaret, uel non pmisisti eum capi, & ad ptãtem duci, tũc orit indicium, arg. l. 2. §. 2. supra de crim pecul.

295 † Prope mortuum cũ coltello habet indicium cõtra se, ex quo poterit torqueri, ita dicit Ang. in uer. fama pub. in 4. col. in uerſ. qro an unũ indiciũ in princ. all. Bar. in l. fur. manif. supra de fur. in prin. Sed Bart. loquitur de indicio, de quo supra ideo melius facit id quo dicit Bar. hic in uerſ. sed qro utiũ, in fi.

296 dum dicit, uel captus ibi. † Et sic reptus in loco delicti hẽt indiciũ ad torturam, qa est indiciũ pꝓpinquũ. ut p Bart. hic, & dicã infra. & ꝙ sit indiciũ pꝓpinquũ dixi supra ĩ. 6 pmisso.

297 † Gladium sanguinolentum hñs exiens domum, in qua reperitur hõ mortuus, facit indicium ad torturam arg. l. fi. supra de hær. inst. ita determinat Bal. in d. l. fi. per locum à cõiter accñtib. p not. in l. neq; natales. C. de pb. quod est ut cõiter contingat hoc, quod exiens eo modo domũ interficiat aliquẽ nõ tñ cõcludit necessario, qa posset esse, ꝙ alter hoiem interfecisset, non aũt is q exiit cũ gladio istud idem uoluit Imo. ibi col. fi. & Ioan. And. in tit. de pb. §. fin. in uerſ. 13. in add. ad Spec. uolens ẽt ꝙ si cõcurrerẽt alia indicia cũ prædicto ꝙ nihilominus est torquendus, uõ cõdemnandus Et idem uoluit Guid. de Suz. ĩ tit. de pſum. & ind. indub. col 5. uerſ. sextũ indiciũ. Et clarius. ꝙ de se nõ probet, sed alia requirantur in rit. de pſum. & ind. dub. col. fi. uerſ. ponit supremũ. Et hoc indiciũ facere ad torturã determinat Ar. ĩ c. 3. loco co fi. de p.

298 † Mortuus prope. domũ alicuius inuentus facit aliq̃ præsumptionẽ contra dñm domus, uoluit Bart. in l. ædil supra de uia publ. Rom. in l. 1. §. si qs in uilla. in princ. ff. ad S. C. Syl. dicit ꝙ dubitabilis est hæc decisio Barth. quã saluat, & ueram esse dicit si ille, cuius est domus, alia cõsuetus esset facere homicidiũ, arg. eius quod not. in l. in ciuile. C. de furt. in gl. Aduerte, ꝙ puto Bat. in d. l. ædiles, sensisse ꝙ faciat pſumptionẽ non habilem ad torturã Sed dicit aliquã, ut de per se non sufficiat ad qõnem. Sed bñ ut p eam possit iudex pcedere, & inquirere cõtra dñm domus, ut in teste q alias non debebat examinari, q facit aliquã pſumptionem, per q̃ iudex inquirit, ut not. Saly. in l. seruos. C. de test. Et dicam infra in uerſ. testis, qui non debebat examinari. Hoc aũt puto uerũ, ut si dñs domus solitus sit homicidia cõmittere, ut sit indiciũ ad torturam, ut uoluit Alex. in d. l. ædiles, post Ro. istud eo magis putarẽ urgere, si dñs domus esset inimicus defuncti, uel ꝙ minæ pcessissent, uel ꝙ esset aliquod aliud simile indicium iunctũ cũ pdicto, ꝙ sit reptus mortuus añ domũ, & aliquo exñte habebit indiciũ habile ad torturã.

299 † Mortuus in dõmo facit indicium cõtra existen-

existentes in ea, ut præsumatur interfectus ab his, qui in ea erant, & ex eo poterũt torqueri, non aũt condemnari, quia posset esse qđ aliqs alius ibi eum portasset, seu interfecisset, ita determinat Dy. per illum tex. in l. 1. §. si qs in uilla, supra ad Syll. & Rom. ibi, qui seqtur. Dyn. & ẽt Mod. ibi idem tenent, arg. tex. in l. 1. §. fin. supra de exerc. & in l. 1. in fi. supra de his q deiec. per quę iura idẽ uoluit Par. de Put. in tract. de synd. circa fi. in uerb. mãd. col. 5. uers. si reperiatur corpus, & Ang. in tract. malef. in uerb. fama pub. num. 53.

300 † Inuentus in loco delicti habet indiciũ contra se l. 1. §. quid ergo, & §. hoc aũt, supra

301 ad Syll. † Idẽ est, si reperiatur in loco propinquo, uẽ ex eo ac si reperiretur in loco ipso ar. l. ædiles, in princ supra de ui pub. & l. pen. §. 1. supra de flum. & l fi §. si qs, supra de mu. & ho. & l. si locus §. cũ uia. supra queãd. ser. amit. & cap si ciuitas, de sent. excõ. lib. 6. ita pro indicio tradit Paris de Put. in tract. de synd. in uer. si quis est inuentus. intelligẽs qñ est nimis propinquus, ut quasi cõtiguus uideatur, cap. 1. de cons. lib. 6. Indicium hoc, ut dixi in præced putarẽ de per se nõ habile ad torturã, nisi repertus sit cum armis, ut uerificetur id qđ dicit Bar. hic, dũ uult indiciũ propinquum esse si captus est ibi, & dr ꝙ est ꝑ ꝑ hæc, ut dixi supra in uer. ꝓpe mortuum, uel quod cum ista inuentione cõcurreret aliqđ aliud indicium, ut supra proxime. Hanc aũt inuentionẽ id operari existimarẽ, ut iudex posset inqrere, & ad capturã ꝓcedere, cum quælibet suspicio sit sufficiẽs ad capturam, seu inquisitionem, ut dixi supra in not.

302 † Visus admenare gladium, seu uibrare, licet non fuerit uisus ꝑcutere, & reperiatur homo interfectus, erit indicium ad torturã, qa ꝓpinquum est delicto, ita uult Io. And. in add. ad Spec. in tit. de ꝓb. in §. 3. uer. 13. dicens, quod, & si concurrerent aliqua alia, nĩhilominus ꝓcedi debeat ad torturam nõ tñ ad condẽnationem contra opin. Th. de Pip. in tract. de fam. de quo ẽt facit mentionem Ang. in trac. malef. in uerb. fama pub. col. 6. uers. quæro an unum indicium, princ.

303 † Prohibere potens si non prohibuit, habet indicium contra se, puta si delictũ est cõmissum in conspectu alicuius q armatus erat. & sine periculo eius uitæ impedire poterat, ne homicidium cõmitteretur, & nõ interposuit se, indicatus est ꝙ sit particeps, & socius facinoris. Nam carere culpa eius criminis non uidetis, l. culpa, infra de reg. iur. c. 1.

304 de off. deleg. † Et si potuit prohibere, & hominem à morte liberare, & nõ liberauit, occidisse uř l. sciam, in prin. supra ad l. Aql. & l. in oĩo. & l. in delictis, supra de noxa, & l. 3. §. iscui. supra ad l. Corn. de sicar. nec carere uř scrupulo societatis occultæ, q manifesto facinori desinit obuiare, cap. sicut dignũ, & c. quanto de sent. excõm. & l 2. C. de commer. merc. ita pro indicio ponit Gand. in ti. de psi. & ind. dub. col. fi uer. nonũ põt. Et Ioã. Igne. in l. 1. § si qs in uilla num. 8. supra ad Syllã.

305 † Aduerte, ꝙ ꝓcedẽs indicium uř esse dubium, si qñ nulla alia coniectura cõcurrat nisi hoc ꝙ fuerit pñs, & non ꝓhibuerit, cum de iure ciuili quis non tenetur obuiare delicto ꝑ gl. in d. l. culpa, & ꝑ Bar. in l. 1. §. sed in eos. supra ad Syll. & l. metũ. §. sed licet supra qđ met. cau per illum tex. ubi. qs licite accipit pecuniã, ut aliũ defendat, & sic licite accipit pecuniã ꝑ defendendo, & licite põt negare defensionẽ. Idem uoluit Bald. & Ang. ibi, & Saly. in l. quisqs. C. ad l. Iul. maiest. & Ias. in l. ut uim. supra de iust. & iu. col. pen. Et ibi Claud. num. 168 q multos adducũt tenẽtes hanc opin. quam dicit cõem. Dec. in c. 1. col. 3. num. 7. de off. deleg. & in d. l. culpa caret.

Si itaq; nõ tenetur quis alium defendere iři, & nullam culpam incurrit, non est dicendum ꝙ ex eo ꝙ nõ defendit habeat indiciũ contra se, qa lege ꝑmittente fẽ m̃ non est punibile l. Gracchus. C. de adul. & l. nemo damnũ, infra de reg. iur. Et sic non indicium, nec suspicio oriri debet ex hoc, nisi aliquod aliud adiungeret, ut puta, si post delictũ fecit se lociũ cũ delinquente. Nam tũc bñ erit indiciũ participatiõis ut dixi supra, in uer. assistẽtia.

Item pdicta non ꝓcedere in casibus, in qbꝰ qs tenetur defendere, ut in crimine parricidii, & in alio, q subditus est aliquã rõne. ex qua defensionẽ pstare obligatus est ut ꝑ Dec. in d. c. 1. & Claud. in d. l. ut uim, qđ ẽt extẽdũt in clerico, ut laicus teneatur eũ defendere.

306 † Pax, seu transactio de crimine, an faciat indicium, puto in hoc artic. non esse difficultatem, ꝙ ẽm distĩõnem traditã in l. trãsigere. C. de transact. ut secuta pace, uel transactione non oriatur indicium. Nam aut qs transigit, aut paciscitur in casu concesso à iure, ut in crimine, in quo ingeritur pœna sanguinis, & tunc qa illud ius permittit, non dr

crimen

crimen cõfiteri,ut per Bar.Bald.Alb.& alios in d.l.transig. & Alex ibi in princ.qui dicit, ꝙ reus transigens in casu cõcesso nõ uƺ cõfiteri crimē.de quo est accusatus,ex quo lege ꝑmittente transegit,ut in d.l. & in l.1.infra de bon.eor & siccum transactio sit cõcessa. non oritur cõfessio, nec successiue īdiciū qđ est eius pars,cum remoto ꝗ sic fit remota ꝗlibet eius species,ut dixi supra ī uerbo cõfessio coram iudice penitus incõpetente.Aut transf. actio,seu pactū est fcm̃ in casu,in quo nõ ingeritur pœna sanguinis, uel qđ à iure non cõceditur. ut in adulterio,& tunc transigens intellr tacite cõfiteri, & hoc modo intelli.l. qm̃.supra de his qui no.inf.Et not. Bar.Bal. Ias.& alii oẽs in d.l transigere.Dantur aũt in hoc casu multæ cautelę, ꝑ quas trāsigens non dicatur cõfiteri delictum ut ꝑ Ias.in d.l. transig.in fi.Et ꝑ Bru.in tract.de ind.col.11. & Hipp.in §.diligenter. in pract. num. 178.

307 † Sed difficultas est, si pax, seu transactio fuit tractata ꝑ cões amicos,& nõ fuit cõclusa,an oriatur indiciū ut si illi tractantes pacem fuerint adducti in testes dicere,ut supra ꝙ in casu licito non oriaƺ indicium,q̃a sit cõclusio pacis nõ pīudicat,multo minus,& ciꝰ tractatus. Aut sumus in casu in quo licet trāsigere,& tunc ꝑ tractatū fcm̃ oriaƺ indicium cõtra ipm reū,q̃a si plena cõfessio oriƺ ex cõclusione.Indiciū oriri debet ex ipso tractatu.

308 † Petitio ueniæ an faciat indicium gl.in c.exhibita, de hom. in fin sensit,ꝙ petens ueniam non fateatur delictū. Ioan. And. Host, But.Card. Abb.& Ioā.de An. ibi distinguūt, ꝙ aut q̃s petit ueniam solēniter, & indicio, & tunc uƺ cõfiteri delictum,ita procedat tex. in c.uenerab.de elect.& in l.decem, supra de uerb. oblig. Aut q̃s petit ueniam extra iudicium,& tunc non fateƺ. eodē modo si ex humilitate,& benignitate petaƺ.Hoc idē uoluit Rom. in l.1.in princ. supra de no. ope. n un. in 2.not.& Cæp.in cõs.21. ego Bartholamæꝰ col 4.uers.sed plus dico num.10.Sed aduerte ꝙ gl.in d. c.exhibita, iuncto tex.non ꝑbat illud ad qđ allegaƺ.ibi.n.tex.non erat culpabilis ille clericus de morte puniti, cum non ꝑcussisset eum,sed ex negligentia,& imperitia,mortuus fuerat,& petierat ueniam à pře pueri,ut eius dolor mitigareƺ, & si ex facto cõstabat ꝙ ueniæ petitio non poterat continere criminis cõfessionem gl.in uer. postulauit à qua Doct.sumūt argm̃ non loquiƺ de petitione ueniæ,sed loqtur de dispensatione petita à summo Pont.q̃uis læsam non hēet cõsciam,& sic ibi nõ erat ueniæ petitio aliq̃. In hoc casu distinguerē in oĩb. ut supra dixi

309 de pace petita.† Cautelam in̄ est ꝺm Alb. & Io.de An.in d.c exhibita, qđ dicaƺ non puto hoc fecisse,sed si in aliquo læsi peto ueniā

310 † Negligens in puniendo habet indicium cõtra se ut si iudex,uel alter cuispectat cognitio,uel executio neglexerit punire delinquētes habet indicium participationis ad delictū ita pro indicio ponitur ꝑ Iac.But.in sua pract.col. 5. uer. nouum est, dicens ꝙ istud tangit dñs temporales l. unica.C.de pri. car.

Ex processu,& testibus indicia.

311 FAma an faciat † indicium ad torturam Doct.diuersa sentiunt, & ꝑ eius cogni-

312 tione.† Sciendum est famā multa requiri ad hoc ut dicatur ꝑbari. Primo,ꝙ testis dicēdo famam est deponat audiuisse à plurib. & noīet particulariter aliquas ꝑsonas,ex his à quibus audiuit et si de hoc non fuerit interrogatus,not.Inn in c.qualiter,& qñ,el 2. de acc.Bat.sensit,in l.de min.§.plurimū hoc tit.Abb. in c. cum causam,de testi. Secundo requiritur,ꝙ ille talis testis dicat audiuisse a maiori parte populi,seu castri,uel uillæ,quo in loco delictū est cõmissum,ita Bart.in d.§. plurimū Bal.in rub.C.de ꝑb. & Ang.in l qd ergo.§.quantū,supra de his q not. inf. Tertio requiritur, ꝙ testis exprimat aliq̃ cām,ꝑꝑ quam fama ita sit orta,utputā ex inimicitia, ex minis,ex iniuria,uel alia cõsimili cā.Bart. in d.§ plurimum.Saly.in l.ea q̃dem.C.de acc. Abb. & alii omnes in cap. ueniens de testi.

313 † Fama hoc modo ꝑbata non facit semiplenam ꝑbõnem in causa criminali,gl.Bal. But.Imol.& alii in d.cap. ueniens,de test. & Dec.ibi dicit hanc esse cõem. Sed an faciat īdicium ex mente Doct. Bar.uƺ se non firmare in d.§ plurimum circa finem dicens dr̄e cõsiderati illa īdicia,& illas ꝑsumptiones,ex q̃bus fama traxit originem,qualiter uigeāt, & ꝺm qualitatem traditam dicemus,famam facere,uel nõ facere semiplenam ꝑbõnem, uel indicium. Et sic ex eius uerbis Doct dñt firmam cõclusionem non dari. Vnde Bal.ī l. milites,col.1. C. eo.& Cyn. in l.fin. eod. tit. & Bald.& Imol.in l. fin. supra de her. inst.& omnes alii, quos refert Ias. in l. admonendi,num.251.dñt famam non facere indiciū,

ꝙ ista

ꝙ ista est cōis. Circa hunc articulū dico, ꝙ fama, si habuerit cām expressā, & aliqua requisita vt sup. faciet indiciū, sed non habile ad torturā. Cum sit indiciū remotum à maleficio, vt dixi sup. in 6. præmiss. Si vero vltra famā eo mō quo sup. deductā, fuerint etiam probatæ qualitates, & cā, ex quib. orta sit fama. Tunc erit indicium ad torturā. Et facit etiā secundùm probationes vrgentes semiplenā probationē. Exemplum, duo testes deposuerunt, ꝙ Sempron. interfecit Caium, & ꝙ istud sciunt, quia fama est, Semproniū interfecisse. & cām reddunt, dicentes tale homicidiū fuisse factū ꝑ inimicitiā, q̄ erat inter Sempro. & Caium, vel quia Sempronius, & Caius aspirabāt ad eādem dignitatē, & ꝙ dr̄ ī ciuitate & à maiori parte populi, vel ꝙ exprimat aliqua alia similis cā. Si duo testes deponūnt de fama hoc mō exprimēdo cām quātūs de ea non habeāt aliā notitiā, nisi ex auditu à maiori parte ciuitatis, erit probata fama, & erit indicium. Sed nō habile ad torturā, licet si ex post probatæ fuerint cadfæ expressæ ꝑ testes. vt ē inimicitia, vel alia cū similis, hoc casu erit indiciū sufficiens ad tor-

314 turā. †Et faciet etiā semiplenā probōnē, & istud est, ꝙ voluit Bar. in d. §. plurimū, dū di-

315 cit. †Quod qualitates & causæ ex quib. famæ ē orta, sunt cōsiderādæ, qualiter vrgeāt, ad faciendū semiplenā probationē, & indiciū. & Ang. in l. fi. C. de q. dicit, ꝙ in q̄rēdo, an fama sit sufficiens indiciū ad torturā, dēs videre vn̄ ortū habuit ista fama, & ex quib. & ex qua cā. Nā si ex cā vrgenti probabili, & verisimili erit indiciū sufficiēs ad torturā. l. excusantur. §. t. & ibi gl. sup. de excus. tuto. subdens, ꝙ nisi trahat originē ex cā probabili, & apud fide dignos, non est fama, sed est vana vox populi. l. decur. inf. de pœ. & idem Bar. in cōs. 191. in 1. vol. dicit, ꝙ fama iuncta cū dicto officialis facit indicium ad torturā, idem voluit Iac. de Belu. in pract. crim. in tit. de q. col. 9. dicens, ꝙ vltra famā probeē inimicitia, vel quid aliud, vn̄, si erit cā leuis, ex qua fama sit ortā, vt quia testis dicat, famā esse, quia moriēs vulneratus dixit fuisse vulneratū à Sempronio, vel ꝙ fama est, quia illi de domo defuncti hoc dixerunt, vel q̄a erat lis inter eos, sed cōstitum fuisse cā eē de parua re, & probatæ fuerūt causæ ꝑdictæ, ex q̄b. fama habuit originē, hoc casu non erit indiciū sufficiēs ad torturā ex mente Bar. in d. §.

316 plur. †Testis de visu an faciat indiciū ad torturā, Bar. in hac l. n̄ra tenet, ꝙ sic, idē Bar. in l. maritus, & in l. 1. §. idem Corn. hoc tit. & Bal. in l. mil. C. eo. dn̄t, & cōcludunt, ꝙ faciat indiciū ad torturā gl. est in l. fi. quis, ad l. Iul. maiest. & in l. maritus. hoc tit. Hæc decis. restringitur per Hip. in sua pract. in § dilig. in prin. vt procedat, q̄n testis est oī exceptione maior, prout dicit Bar. in d. l. admonendi, de iureiur. volens Hip. qui testis vnus de visu faciat indicium ad torturā, q̄n est oī exceptione maior, & idem voluit Ias. in cons. 22. in 2.

317 vol. subdens. †Quod testis est oī exceptione maior q̄n nulla imputatio fieri potest cōtra eum, & nil penitus patiatur per gl. in §. item verborum, Insti. de inuti. stip. & per gl. in c. circa litem. de consan. & affin. ꝙ etiā secundùm Hip. voluit Bal. in rub. de contr. inuest. & in c. 1. §. sacra. de cons. rec. feu. Restringitur, & secundo per ipsum. vt testis vnus de visu non faciat indicium, nisi alijs cōcurrentibus ex mente Cy. in l. fi. C. de q. Circa primā testrictionem aduertite ꝙ Bar. in hac nostra l. dicit, ꝙ vnus bonus testis de visu facit

318 indicium. & sic in prima qualitate. †Cum bona detur melior, & etiā optimus l. vbi aūt non apparet, sup. de verbo. oblig. in prin. & æquo datur æquior, vt est gl. in l. 1. supra de iust. & iu. & l. si ser. cōis. §. ꝙ vero, sup. de fur. Item Bar. in l. mar. hoc tit. dicit, ꝙ vnus testis idoneus facit indicium, si scit de visu. Idoneus aūt est, quia exp̄sse nō repellitur à iure.

319 †Cū oēs possint esse testes, nisi repellātur. l. 1. §. 1. iunc. tex. in l. idonei. & in l. test. idon. sup. de tes. Itē Bar. in l. 1. §. idē Cor. hoc tit. dicit, ꝙ testis vnus īteger de visu facit indiciū.

320 †Integer aūt testis est, q̄ à iure non repellitur. l. popularis, sup. de popul. ac. Bal. i l. milites. C. eo. dicit, ꝙ testis vnus de visu, qui non pōt repelli facit indicium ad torturā. Testes aūt repelluntur à principio, vt infans, seruus, vt ꝑ Ang. in auth. de testi. in prin. hæreticus, & alij cōsimiles repellūtur ex officio, vt no. in c. intimauit. de test. Et sic nullibi Bart. aut Bal. faciunt mentionē de hoc, ꝙ sit oī exceptione maior q̄n volunt testē facere indiciū. Sed bene in d. l. admonēdi, dū testis dēt facere semiplenā probōne, requir. ē hoc, ꝙ sit oī exceptione maior. Et rō ē, q̄a ī eo loco istud euenit cū agaē de cōdēnatione. Nā ille testis cū alia semiplena probōne faceret probōnē ad sn̄iam proferendā eo modo, vt per illum

testem inducta sit semiplena pbō, & praeiudicialis, ꝙ non est in teste in cā criali. Cū faciat indiciū, qđ tollit p torturā, & expurgatur, nec est tāti praeiudicij. Idē voluit Bal. in d. §. sacramentū. dū loquitur de probatione verisimili, & sic semiplena. quā appellat indiciū ad iuramēti delationē, dicens, ꝙ testis eo casu sit probatae vitae, & bonae opin. nec habeatur suspectus ex aliqua cā, & sit legitimè examinatus, vt quia interrogatus de cā sciētiae, vel quia dixit plene factū, subdēs ꝙ modicus defectus impedit semiplenā probationē vnius testis, pulchrā rōnē reddēs, quia satis exorbitat fides vnius testis à iure cōi. c. innotuit, de testi. & sic cōstat maxime differre, ꝙ oriatur semiplena probatio, vel indiciū detur ad torturā. Ex hoc dico, ꝙ male sensit Bat. in cōs. 11. illud, col. antepe n. 11. & Hip. post ipsum in d. §. dilig. nu. 148. dū voluit, ꝙ Bal. in d. §. sacra. loquatur de indicio ad torturā, inducētes, vt p eos, quia imò loquitur in semiplena probōne. Nec ob. gl. in §. item verborū, Insti. de inutil. stip. q̄ exponit idoneos, i. oī exceptione maiores, vt p Dec. in d. c. at si cler. nu. 4. quia dico, ꝙ gl. ibi ostendit contrariū. Nā cū in eo tex. tractetur de impugnādo scripturā, & instrumentū publicū, nō ita faciliter admitti dēt allegatio rei, ꝙ fuerit absens tpe instrumenti celebrati, sed requiritur manifestissima probatio, & liquida, vt in l. optimā. C. de comit. & contrah. stip. Ideo gl. nō fuit cōtenta de eo, qđ dicitur in tex. idoneus p p subiectā materiā, de qua ibi tractatur, sed declarauit idoneos in eo casu esse oī exceptione maiores, procedendo ad maiorē declarationē, i. ꝙ nulla exceptio opponi possit. Et istud necessario requiritur in eo casu, cū tractetur de impugnando instrumēto, quod est probatio probata, vt per Bal. in c. cū dil. de fid. inst. Vnde si ꝓpria significatio illius verbi īportaret oī exceptione maiorē, frustra declaratio fuisset adiecta p glo. Sed voluit gl. latius verbū illud itelligere, & īterptari. Cū ex stricta eius sig. id nō diceret.

321 †Et p p hoc, sequēdo ea, q̄ dicit Bar. in l. admon. in 4. col. in ver. 2. mō, sup. de pb. & p Bal. in rub. de cōtr. inuest. qui dāt gradus inuestigationis veritatis, & probationis, dicerē ꝙ in causis criminalib & in probationib. faciēdis, ex quib. modus ꝓcedendi impartitur.

322 †Primus gradus sit, quando examinātur testes non integri, non idonei, sed suspecti, & hoc sit quādo iudex vult inquirere super delicto, & ēt accipiūtur sine iuramento, ad hoc vt hēat qualēqualē informationē de delicto, & procedere possit ad citationē rei, vel verbalē, vel personalē, & de ista probōne loquitur Bar. & alij ī l. si qs ī graui. §. si qs motiēs, sup. ad Syl. & Saly. ī l. 2. C. de exhib. re. & in l. absentem. C. de accus. & dixi sup. in 2. nota.

323 †Secundus gradus erit quādo vult procedere ad torturā, & tūc requirūtur testes, qui nō repellātur à iure qui sint idonei, vt in hoc casu si vnus testis examinetur, & deponat de visu, & sic qualitates p̄dictae faciet indiciū ad torturā & ita intelligitur id, qđ dicit Bat. in praedictis locis appellādo testē bonū idoneū & integrum, & id quod dicit Bal. in d. l. mili. dum vult, quòd sit talis, qui non repellatur,

324 †Intellige ꝙ testis vnus de visu faciat semiplenā probōnē, dūmō aliae circūstātiae nō resistāt, vt dicit Bal. in l. 2. col. 1. in ver. & no. ꝙ ad hoc. C. quor. app. nō rec. dicēs, istud esse notabile post Ioā. And. ꝙ idē voluit Abb. in c. cū in contēplatione, col. 1. ver. 2. quaeritur, in fi. de reg. iur. dicēs testē de visu facere indicium, nisi alia ratio suadet contrarium.

325 †Tertio casu, & gradu, quādo ex probōne deueniri dēt ad condēnationē, tūc ad hoc vt testis semiplene probet, dēt esse oī exceptione maior, & istud est, quod cōsideratat Bar. in l. admon. volens testē vnū de visu semiplene probare, si erit oī exceptione maior, vt intelligatur illud in casu, in quo per illū testē, & alijs adiunctis deueniri possit ad diffinitiuā sentētiā, & ita intelligit Bal. in l. 1. C. de sum. trin. & fid. cath. col. 5. ver. 5. oppono. & Abb. qui sequitur Bal. in c. testimoniū. de test. distinguētes inter probationē, q̄ requiritur ad procedendū, & eā, q̄ esse dēt in diffiniēdo. Et hoc mō in procedendo, & in deueniendo ad torturā testis nō dēt esse oī exceptione maior, sed tamē demū quādo ex eius probōne oritur semiplena probō, & prout dictū fuit indiciū est minus semiplena probō. Circa secundā restitutionē aduertas, ꝙ Cy. in d. l. fi. dicit totū contrariū: nā vult, ꝙ vnus testis de visu nō faciat semiplenā probōnē in criminalib. tamē faciat cōpetēs indiciū. & idē Cy. in l. si quis. C ad l. Iul. maiest. dicit, ꝙ nō faciet semiplenā probationē, vt supra, sed faciet indiciū ad torturā. Nā etsi semiplenā probōnē nō faciat, vt late per Ias. in l. admonen. de iureiuran. nu. 186. in fi. tamen facit indicium.

†Quod

326 † Quod est minus semiplena probatione l. eum probat. & ibi no. supra de proba. ex quo Hippo non aduertit ad verba Cyni.

Testes oẽs examinati, an indistinctè faciãt indiciũ ad torturã deponendo super indicijs iã dictis, vel similib. & si cognouerimus, qui sint illi qui examinari debent, nec examinari possunt, cognoscemus casus, in quib. examinati faciant indicium. Et sequendo vestigia Bar. in l. mar. supra eo. ti. nostro. videbimus tria. Primo, quando testis non põt examinari propter reuerentiam. Secundo, quando nõ potest examinari ex alijs causis impedientib. Tertio, quando non potest examinari ratione ordinis, & incipiam ab hoc tertio.

327 † Et primo quæro, an testes examinati sine iuramento faciãt indiciũ. Abb. in c. cũ olim in 3. not dicit, ꝙ nõ creditur testib. non iuratis, in præiudicium alterius, vt vult gl. in c. sicut. de sent. exc. & ꝙ essent religiosi. & cardinales, neq; creditur tanq̃ testib. sed faciẽt præsumptionẽ. & no. dicit Abb. pro istis magnis viris, qui propter decorẽ dignitatis nolunt deponere in forma testimonij cũ iuramẽto, vt recipiatur assertio saltẽ ad præsumptionem. idẽ voluit Ro. in l. si. quis in graui. §. si quis moriens. supra ad Syll. cõcordãdo dicta Ang. ibi cũ dictis Bal. in auth. si dicatur, C. de test. dicens, ꝙ dictũ testis, aut iudicis, qui in mortis articulo dixerit testimoniũ, aut sententiam ob pecuniam tulisse, sufficiat ad informationem iudicis, quia non iurati ita dixerunt, & propter hoc possit inquirere.

328 † Cum informatio gratia iudicis facta nõ requirat iuramentum secundum gloss. ord. quæ non est alibi in c. 1. §. si duo. in verb. testamentum, de pa. iura. firm.

329 Secundo quæro, an tpe examinationis faciendæ ipsorũ testium iudex debeat citari facere reũ ad videndũ iurare testes, Bar. hic in fi. dicit citationem requiri adeo ꝙ si examinati fuerint testes super generali inquisitione, quia reus nõ fuit citatus, quod idem voluit Sal. in l. fi. in fi. C. eo de q. & Bal. in l. iub. col. 3. C. de prob. & oẽs fere Doc. quos enumerat Hipp. in l. 1. in prin. in 2. requis. vbi inuehitur cõtra assessores nõ citãtes reũ ad examinationẽ testiũ. Sed aduerte, ꝙ ex cõsuetudine seruatur cõtrariũ ꝙ reus nõ citatur, nec dãtur iterrogatoria, vt dixi sup. in 3. pmisso.

330 † Tertio quæro, an testes debeãt recipi lite contestata, seu post nomen rei receptũ inter reos? Bar. in l. nostra, in fi. dicit examinari debere post lit. contest. & idem voluit in l. si quis adulterium, supra de adul. & Alexan. in add. ad Bar. in l. 1. in prin. supra hoc tit. & ibi Hipp. in 6. requis.

331 † Nomẽ ãt rei dicitur receptũ inter reos, quãdo proposita accusatione ꝓponũtur exceptiones dilatoriæ, v. g. accusatio nõ ꝓcedit, quia lapsũ est tẽpus ad accusandũ, vel ꝙ ille, corã quo porrecta est accusatio. nõ sit iudex cõpetẽs, uel similes exceptiões, tũc cognoscitur super illis exceptionib. & an si procedendũ super ea accusatione, & cũ iudex ꝓnũciat esse ꝓcedẽdũ, dicitur recipi inter reos, & absente ipso reo talis receptio fieri põt, & ita loquatur tex. in l. mar. §. præsc. supra de adul. & l. accus. adul. C. de adul. & tex. in l. adul C. eo. de adult. intelligitur, ꝙ ibi erat accusatio inchoata per propõnẽ accusationis, & reus absens erat receptus inter reos per pronũciationem. de qua supra, & in casu, ꝙ dicta pronunciatio nõ fiat, litis cõtestatio habet uim receptionis inter reos, ita est ex sñia Bar. in d. l. is qui reus, in 3. col. in uer. quãdo nomẽ re supra de pub. iud. & istud dictũ Bar. tenent oẽs Doc. post ipsũ, de quib. per Ale. ibi in add. & Hipp. in d. l. 1. in princ. in d. 6. requis.

332 † Aduerte, ꝙ legẽdo d. l. is q reus, fui illius sñiæ, ꝙ tex. in d. l. is qui reus, non sit bene intellectus à Doc. & in hoc præsuppono. ꝙ accusator, quãdo uult accusationẽ instituere, debet eã porrigere iudici anteq̃ quicq̃ fiat, ut est tex. in l. mil. §. 6o. ibi quoniã de plano, & in §. socer. ibi, libellis ꝑsidi datis supra de adul. ut per Lanf. in c. quoniã cõtra in uer. citationes, in princ. & per Soz. in c. significantib. in 7. conclus. 13. prin. art. de lib. ob.

333 † Et talis porrectio libelli non est de processu, ut uoluit Bar. in extrauag. ad reprimẽ in uerb. summarie, ut per Lanf. in d. uer. citationes, & per Fely. in c. fi. in 3. col. in uersi. 2. declaratio, de iudic. ex quo iudex debet uidere accusationem, & considerare, an sit iusta, & si ipsi non uideretur iusta, debet denegare citationis cõmissionẽ, ut uoluit Bald. in l. cũ clericis, C. de episc. & cleri. in uer. deinde no. & maximè seruatur hoc in criminalib, ut nõ citetur reus nisi præcedente iussu iudicis, ut in d. l. cum clericis, in uersi. memorati. quod dicit esse notatu dignũ. & sequitur Ias. in rubri. C. de eden. col. 1. uers. tertia difficultas.

334 † Et hæc citatio, si non sit facta dẽ cõmissione

sione iudicis non valet, vt est tex. in l. nemi-
nē, C. de exhib. re. & ibi no. Sal. & alij cōiter
Doct. Inn. Io. An. But. Imo. & alij in d. c. quo
niā contra. & eo tunc quādo admissa est ac
cusatio per iudicē, & cōmissa est citatio, no
mē rei est inter reos, quia facta est notatio,
ꝙ vt puta Titius, qui est nominatus in libel
lo accusationis citetur, ad videndū se accusa
ri, & talis citatio fit per edictū, & scripturā ta
lia continentē, v3. Titius citatur, vt in termi
no tali debeat cōparere ad videndū eū accu
sari, & ad se defendendū, & ista citatio hoc
modo scripta operatur hoc, ꝙ iste talis est
annotatus inter reos, vt est tex. in l. fin. C. de
req. re. ibi, criminalis vero programatis te-
nor hāc tātam ferat de iure censurā, vt inter
reos annotati, sumēdo ibi programa ꝓ edi
cto citationis, vt est tex. iun. glo. in l. progra-
ma, & hī in rub. C. comm. vel epi. prog. & sic
citatio ꝑ edictū, de qua loquitur Bar. i extru.
ad rep. in uer. per mediū, circa me. Et ꝙ facta
tali citatione dicat esse inter reos, ē tex in l.
2. C. eo. de requir. re. ibi ex eo die, quo reus
fuerit in iudicio petitus, & istud magis con-
stat ex rub. ff. & C. de req. re. & ex l. 1. C. eo.
ibi, sed annotari vt requiratur, ex quo dico, ꝙ
per annotationem factā in citatorio nomē
rei est inter reos, quia citatur tāquā reus, &
vti persona, contra quā de crimine facienda
est cognitio, & istud fit reo absente, qui ad-
huc fuit in iudicio. Et propter hoc dico mul
335 tū differre inter se hæc duo, v3. † Quòd q̄s
sit factus reus, vel ꝙ nomē rei sit receptū in-
ter reos. Nā quādo iudex porrecta accusatio
ne sibi, & ea visa cōmmittit citationē, tūc no-
minatus factus est reus, quia nomen eius est
annotatū pro reo, & ita loquitur l. 1. 2. & fin.
C. de req. re. Si vero facta citatione reus ab-
est, nec curat cōparere, tūc iudex annotat bo
na, & nomen rei est receptū inter reos, & sic
quādo cognita est absentia rei per iudicē, re
cipitur inter reos ꝓut inquit Cic. in ver. act.
3. dū dicit absentem credo in reos relatū; &
in act. vlt. sthenij domū per hospitiū exhau
sit absentē in reos retulit, quod aliud est, q̄
reū facere. Et istud declarat Bud. post Cic. in
anno. poster. in 48 in c. impub. §. itē si seruo.
& secundū hāc differentiā & cognōmen in-
telligitur tex. in d. l. adul. C. de adul. qui dicit,
ꝙ post crimen inchoatū mulier prouinciam
excesserat, & iō inter reos fuit recepta intelli
gendo, ꝙ crimē erat inchoatū per citationē,
non aūt per litis contestationē, vt male sen-
sit glo. ibi, & iudiciū incipiat ab ea parte edi-
cti, quæ est de in ius voc. §. 1. inst. de pœ. tēp.
lit. & in rub. supra de in ius voc. & necesse est
intelligere, ꝙ mulier excesserat prouinciā an
te litē conte. cū ibi simus in iudicio publico,
& in crimine capitali, in quo requiritur hoc,
ꝙ & accusator, & accusatus se constituāt ad
carceres ante principiū iudicij, prout est ca-
sus in l. fi. C. de acc. vnde mulierem non pote
rat dici recessisse ex prouincia, cū esset in car
ceri b. sed si volumus dicere eā aufugisse, nul
la erat dubō in eo tex. cū haberetur pro con
uicta de crimine, vt in l. in eos. & ibi no. per
Bar. & alios supra de cust. re. & dixi in l. pe. §.
ad crimen, supra de pub. iud. & tex. in l. mar.
§. præteri. supra de adul. intelligitur, ꝙ ibi fue
rat porrecta accusatio, citatus, & quia erat
absens, fuit receptus inter reos, habet annū
ad se expurgandū, & recuperādū bona, vt in
l. 1. 2. & tot. tit. supra de req. re. Sed postquā
ob absentiā fuerit receptus inter reos, si vult
audiri à iudice nō pōt opponere exceptiōes
declinatorias, seu dilatorias, per quas impe-
diatur accusatio, & amoueri debeat persona
accusatoris, sed ille talis debet super meritis
cām suā tueri, & istud euenit propter eius cō-
tumaciā, & quia ē receptus inter reos, quod
voluit tex. ibi reddēs rōnē, ꝙ posteaq̄ semel
receptus est, nō pōt præscriptionem obijcere.
Non obst. tex. in l. 2. in §. extr. supra de adul.
in eo, quod videtur velle, ꝙ postq̄ est factus
reus non possit opponere exceptionem leno
cinij, & sic ante possit ex quo reus factus di
citur, cognito sup exceptionib. dilatorijs, q̄a
ille tex. intelligendus est in eo, qui cōdēnatus
est de crimine adulterij, vt post cōdēnationē
nō possit obijcere crimē lenocinij, ex illis ver
bis in text. dū dicitur posteaq̄ reus factus est
criminis, i. cōdēnatus de crimine, ut est tex. in
l. defuncto. supra de pub. iud. ibi, q̄ reus fuit
criminis, i. cōdēnatus vt ibi cōiter itelligitur
in cōdēnato per Doct. Et ex istis dico nō re-
cte intelligi tex. in d. l. is q̄ reus, in eo, quod
docto. dnt, ꝙ antequā quis sit receptus inter
reos possit suū accusatorem reaccusare. Nā
tps nullū est, in quo quis possit reaccusare an
teq̄ sit factus reus, cū facta citatione, vt iā di
ctū ē, factus ē reus, & clatū ē, ꝙ ante citatio-
nē nō diceretur reaccusare. Sed accusare prin
336 cipaliter. Et à citatione incipiat iudiciū in
ciuili, ut in d. §. fi. q̄d & in criminali esse dē-

cum

cũ ad instar ciuiliũ ꝓcedatur l.absentẽ infra de pœn. Præterea, rõ quæ datur in d.l. is qui reus. per I.C.est, vt nõ relatione criminum, Sed innocentia reus purgetur. q̃ rõ est gñalis ad vtrũq; tps, secũdũ ꝙ distinguunt doc. Siue sit receptum nomen, siue non, ꝑut ipsi intelligunt, vsq; quo fiat cognitio sup exceptione dilatoria. cũ itaq; ratio sit gñalis, & sit apta cõprehendere vtrunq; tps secũdũ distinctionẽ traditã ꝑ Doc. ergo & eius dispositio dẽt generaliter in vtroque t pe cõstitue re.l.regula.§.si quis, & ibi Bart.& alij supra. de iur. & fac. ign. Præterea istud, quod possit, anteq̃ sit factus reus, reaccusare, sumitur à contrario sensu in Lilla, dũ dr, is qui reus factus ẽ, nõ reaccusat, ergo à contrario si nõ est factus reus, reaccusat. ista assumptio facta hoc modo inducit vnũ qđ est in parte correctoriũ rõnis contentæ in lege, dũ gñaliter rationem reddens, dicit, ꝙ non relatione criminũ, sed innocentia reus purgeť. si.n.reaccusatio eo tpe daretur, vt dñt Doct. relatione criminis se expurgaret, & sic ꝑ arg. à contrario sensu induceretur. l.correctio, quod esse non debet. † Quia tale arg. non assumitur, qñ

337 insurgit correctio aliqua, ꝑut no. in l.2.supra de off.eius, & ẽt q̃a nulla est lex quæ dicat, ꝙ anteq̃ q̃s reus factus sit possit accusare, nisi hæc assumpta à contrario sensu, & in l.negãda. C q̃ acc. nõ pos. nulla tpis distinctio datur. Ideo intelligeẽ d.l. is q̃ reus, ꝙ nõ detur reaccusatio aliquo tpe per gñalem rõnem illius l.& ẽt alia rõ dari potest, quia reus videns se accusatũ desideraret se vlcisci & lacessitus se vindicare, q̃ vindicta esset, accusando suũ accusatorẽ.arg.tex.in l.3.supra ad leg. Aquil. ibi naturalis rõ ꝑmittit se defendere. & in l. q̃ cum natu maior.§ si libertus, supra de bon.lib. Itẽ ex alio considerari põt, q̃a accusatus videns nõ posse aufugere pœnã accusationis, ad hoc vt rem ꝓtrahat, posset fingere crimẽ cõtra accusatorẽ. & q̃relam instituere, & sic iudiciũ defraudare, ex quo l. voluit fraudibus ꝓuidere, & obuiare,

338 reaccusationẽ ꝓhibendo. † Cũ lex fraudibus obuiet. l.iurisgẽtiũ §.sed si fraudandi, supra de pac. & ibi no. & in l.non dubiũ.C.de legib. & in c.finem litibus, de dol. & contu.

339 † Quarto quæro, an testis examinatus post terminũ assignatũ ꝑ iudicem faciat indiciũ. Bar in l.2.de appel.reci.col.fi.ver. tertio q̃ro, dicit, ꝙ facit aliqđ indiciũ, q̃a instrã non solenniter facta faciunt indicium. l. sicut iniquum. C.de fide instr. Bald.in d.l.2.col.pe. versi.vlterius.13. dicit, ꝙ testis receptus post terminum perẽptorie assignatũ nõ facit indicium.arg.l.q̃. Romę.§.Augerius, supra de ver. obl.& mancip.supra de opt.leg. & quod not. Inn.in c cũ in tua, q̃ matr.acc.pos. Nisi iusta causa mouisset iudicẽ, q̃a ex qua causa potest dare nouã dilationẽ, ex ea põt sine dilatione

340 testes recipere. † Quia dilatio nõ est de substantia ꝓbõnis l.in crimine, supra de adult. Ang.Aret.in d.l.2.cõcordãdo hæc dicta Bar. & Bald.vř dicere, ꝙ dictũ Bart.loquiť in criminali, secus in causa ciuili, in qua examinãtur testes sine dilatione, & ita ītelligatur Bal. ꝑ not.ꝑ Bart.in extrauag.ad repri.in verb. sine figura iudicis, sed distinctio nõ vř vera, q̃a.& in causa criminali examinãtur testes sine dilatione, ita Bart.in d.l.in criminali.supra de adult. secũdũ vnã lect. Aduerte ad dictũ Bald.dũ restringit cõclusionẽ Bart.vt ꝓcedat in termino non perẽptorie assignato. quia Bar.in l.Titia, in §.vsuras, supra de leg.

341 2. & in l.mãcip.supra de opt.leg.dicit. † ꝙ quęlibet ll.assignatio termini probatorij est perẽptoria, absq; eo qđ exprimatur per tex. in l. pecuniarij. supra de fer. & Abb.& Fely.

342 licet causam de prob. † Ego in hoc casu dicerem, ꝙ cũ depositio testis non valeat post terminũ, vt ꝑ Doc. maxime Are.in d.c.licet causam. de testi.& ꝑ Ioan.Crot. in tract. de testib.in 7.requis.num.260.& ĩstud ꝓcedat ex facto iudicis, & negligẽtia partis, quæ nõ examinauit, poterit tale dictũ facere indiciũ

343 qualequale ad instructionẽ iudicis. † Cui nunq̃ præclusus est terminus ad accipiẽdas ꝓbões, vt not.in c.qualiter, & qñ el 2. de accus. vnde si proposita accusatione in termino assignato nil legitime ꝓbauerit, sed postea testes ꝓduxerit, poterit virtute illorũ testiũ iudex inq̃rere, & ꝓcederet, queadmodũ dicimus in abolitione, q̃ fit ad instãtiã accusatoris, nã iudex poterit post ipsam inq̃rere.l.2.& ibi nota.C.de abol. sed si erunt aliæ ꝓbões cõtra reũ, ex quibus orta essent indicia cõtra ipsũ, hæc examinatio coadiuuat, vt dixi supra, q̃ facit qualequale indicium.

344 † Testis qui non debuit examinari ob reuerentiã, si examinatus fuerit, nõ facit indiciũ, vt est seruus q̃ nõ debuit examinari cõtra dñm, vt ẽ tex.ī l.1.§.diuus.supra hoc tit. & in l.diuus.in §.ex q̃bus, supra eo. Vbi Iu-

iuriscōsultus argumentatur, ꝙ seruus non debet interrogari contra dominū, nec interrogatio valet, & multominus īdicia, & eo. arg. vtitur I.C. in d.l.1. in §. Ant. Seuerus. & ꝙ nō oriatur indiciū determinat Bart. in d.l. maritus, hoc tit. & rō: quia serui, vel alij qui ob reuerentiā non deponunt hēnt hoc, ꝙ de iure nō possunt interrogari de ea re. & sunt ꝓhibiti, & ēt prohibētur rñdet. l. libertotū. C. de testi. & hāc rōnem tradit Saly. in l. seruos. C. de testi. †Ex hoc infero, ꝙ filius contra patrē ꝑ reuerentiā nō admittitur ad testificandū, ideo non faciet indiciū. l. parentes. C. de testib. Imo. tenet hoc in c. dilectorum. de testi. cogen. idē dicerē in liberto aduersus patronum, vel filium patroni, qui ob reuerentiā non debet examinari. vt est tex. in l. 3. §. l. Iulia in fi. ibi nā quidā ꝑ reuerentiā personarū supra de testi. & idem dicerem in quocunque, qui reuerentiā habere debet, vt examinatus nō faciatur indicium, de quib. in l. quiq; litigādi. §. 1. & ll. seq. sup de in ius voc.

345

346 †Testis minor annis 14. non debet examinari in cā crīali, vt est text. in d.l. 3. §. l. Iulia ibi, quæve impubes erit, & rō est, vt prohibeatur ꝑ lubricum cōsilij sui, vt in d. §. l. Iulia, & si examinatus fuerit, & nil opposuerit pars, attamē eius dictū est nullū, ex quo iure repellitur, ita determinat Ang. in Auth. de testi. in §. sancimus, loquens de impubere, & seruo. Subdens, ꝙ licet ego non fuerim ꝓtestatus ante aperturā testiū contrā personas, & eorū dicta, vt est de more, tamē cōtra personā impuberis, & personā serui, & eorū dicta potero opponere attestationib. publicatis, ea rōne, quia ipsorū testimoniū sit ipso iure nullum, qđ dictū sequitur Hip. l. de minore. in prin. nu. 22. hoc tit. Aduerte, ꝙ existimo oēs illos, qui enumerātur in d. §. l. Iul. q ꝑ reuerentiā personarū, & qui ꝑ lubricū cōsilij & ꝑ notā, & infamiā, de quib. ibi nō admittuntur ad testificandum in cā crīali, sint prohibiti à principio, vt etiā si examinati fuerint, patiantur oppositiones, & contra personam, & contra dicta, eo mō, & si adhuc non sit facta oppositio, possit publicatio ꝓcessu opponi. cum sint ipso iure prohibiti.

347 †Iste testis in hac ætate examinatus non facit indicium plenum, sed qualequale, vt in l. 1. §. impubes. supra ad Syl. & gl. in l. fi. C. de his quib. vt indig. & idem determinat Bart. in d.l. maritus, & ista talis qualisqualis probatio operatur hoc, ꝙ iudex potest inquirere, & sic facit indicium ad inquirēdum, cum sit leuis probatio, & ita quod sit indicium ad inquirendum, tenet expresse Bal. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, ꝙ impuberes cū leui tortura interrogātur, non ad dānationem, sed ad instructionem, per gl. ibi dum dicit ad inquirendum, non ad puniendū. Sub-

348 dens, ꝙ quædā valent ad ꝑparādum q̄ non valent ad decidendum, i. valent ad instructionem non ad probationem. l. fi. C. de acc. l. q vltimo. inf. de pœn. & qđ no. Bar. in d.l. maritus. idem Bal. in l. seruos. C. de testi. est in eadem sñia dicens, ꝙ minor 25. an. in cā crīali bene facit indicium ad inquirendum, non ad decidendū per glo. in d.l. fi. idē Bal. in d.l. 1. §. impubes dicit post gl. ī d.l. fi. ꝙ impubes nō facit indiciū, ꝙ possit induci ad decisionem. Sed ad ꝑparationē seu inuestigationē, & sic Bal. in oībus ꝑdictis locis non dicit, ꝙ dctū impuberis facit indicium ad torturam, q̄uis ī l. inuiti. supra de testib. dicat ꝙ testis minus idoneus facit indicium, vt ibi no. & in d.l. fi. C. ad Syll. adducens Cyn. in l. fi. C. de acc. & Spec. in tit. de teste. §. 1. vers. item excipit, in quo loco Bal. idem sensit, ꝙ, & in ꝑmissis, vt non faciat indicium simplr̄ ad torturam, dū allegat gl. in d.l. fin. q̄ vt dctū est loquit de iudicio ad inquirendū, & gl. in d.l. inuiti, dicit ꝙ facit aliqđ indicium, & sic non simplr̄ indicium habile ad torturam, & Spec. in d. ver. item excipit, dicit, ꝙ minor 20. annis admittit ad indicium ne ꝓbōnis facultas angustet & hoc quantum ad ꝑsumptionem faciendā ex mente Acur. in d.l. inuiti, in quo loco, vt dictū est gl. dicit facere aliqđ īdiciū. Alex. in d.l. fi. C. de his qui. vt indig. sequitur simpliciter gl. ibi, & alias glos. sup. allegatas, & dicta Spe. remittēs se ad eā declarationē, quā facit Bar. in d.l. maritus. & ex his dico, ꝙ male sentiūt, & intelligūt dicta loca Brun. in d. tract. de ind. in 4. col. & seq. dicēs, ꝙ ex mēte Alex. Bal. Spec in dictis locis faciat indiciū ad torturā, quia istud est oīno falsum, & contra eorū mentē, & verba, prout retuli superius. & etiam Ias. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, qđ facit ex mente prædictorū indiciū ad torturam, & quod non faciat indiciū ad torturam, & rectius sensit Hip. in d l. de minore. in prin. col. 7. ver. quarto modo.

349 † Minor annis 20. non debet examinari in causa criminali ad instātiā accusatoris, & si ex

si examinatus fuerit, nõ facit indiciũ nisi qualequale vt est tex. in l. in testimoniũ, supra de test. & diam esse puto ab hoc teste à præcedenti. ꝙ impubes non admittatur, nec faciat indiciũ ẽt ꝙ fuerit examinatus ex offõ, ꝑ tex. in d. l. 2. §. l. Iul. ibi in reũ testimonium dicere, multominus si fuerit examinatus ad instantiam accusatoris, à 14. aũt anno. & sic ab impubertate vsque ad 20. annũ nõ possit examinari ad instantiam accusatoris per text. in d. l. in testimonium ibi, accusator citare non debet. Secus autem si ex officio iudex examinaret, nã tunc existimo ꝙ faceret indiciũ ad torturã. si mõ alia concurrant, de quib. supra.

350 †Mulier si fuerit examinata super crimine faciet qualequale indiciũ ꝑꝑ qualitatẽ sexus. ita tenet Bat. in d. l. maritus. Aduerte ꝙ cõiter cõcluditur per Doct. ꝙ mulier de iure ciuili põt testis in cã criminali per gl. in c. forus. in §. testes de ver. sig. & gl. in c. ex eo. 35. q. 3. & Spe. in tit. de teste. §. 1. in versi. Itẽ quod est mulier. Abb. Aret. & Fel. in c. quõ. de test. pro ista sententia adducitur tex. in l. 3. §. l. Iulia. supra de testib. in quo mulier, quæ palã quæstũ fecit repellitur deponere contra reũ. Ergo à cõtrario sensu, si non fecit q̃stum in cã criminali admittitur, adducitur ẽt tex. in l. ex eo. ti. cuius verba sunt clara. & adducitur ẽt tex. in l. in q̃ntbus. supra ad l. Iul. maiest. vbi mulier Fuluia, q̃ erat meretrix, & sic infamis admittitur in eo crimine. ergo à cõtrario si nõ fuerit infamis, admittitur in quocunq;, quia ius singulare dispositum in l. Iul. maiest. facit ius gñale in aliis, ita Fel. in d. c. qm̃. & Io. Crot. in trac. de test. col. 12. nu. 62. ex hoc constat ꝙ cum mulier possit esse testis in cã criminali, dicẽdũ est ꝙ secundũ eius depositionẽ dẽt fa cere indicium, vt in aliis testib. Ideo cogita.

351 † De iure canonico mulier nõ põt esse testis in cã criali vt ĩ d. gl. c. forus, c. ex eo. Dec. in d c. quoniã, circa fi. dicit ꝙ q̃uis Doc. cõiter ita teneãt, attamẽ ista cõclusio non probatur iure. quia tex. in d. c. forus. §. testes simpliciter d cit, ꝙ testimoniũ mulieris non est tantæ auctoritatis, sicut masculi. quia varium, & mutabile semper fœmina, Et sic lex generaliter loquitur nõ magis in cã criminali, quàm in causa ciuili. Sed ꝙ minus credatur quã masculo. Nec ob tex. in c. mulierem. 38. q. 5. quia nõ distinguit cãm ciuilẽ à cã criminali, sed tantummodo, quod sine consensu viri non põt testificari. vnde accedente eius consensu poterit testificari tã in causa ciuili, quàm criminali. & ẽt, quia de iure ciuili reperitur expressum, ꝙ mulier possit testificari in cã criminali, vt d. l. ex eo. supra de testi. Nec contrariũ inuenitur decisum de iure canonico, ergo ius ciuile est seruãdũ c. 1. de no. ope. nunc. Aducte circa hanc conclusionem, ꝙ tex. in d. c. forus, satis clare videtur decidere ꝙ mulier nõ possit esse testis, cõsiderando tres qualitates, vz conditionẽ, naturã, & vitã, vt in illis non sit locus attestationi. Nã in primo condõ seruĩ prohibet ipsum testificari, mala fama, & mala vita repellit testẽ, & sic in illis duab. cõsiderationib. testis repellitur. Absonum. n. esset ꝙ in tertio capite naturæ, quæ est media inter illas duas, admitteretur, ꝙ testis esset bonus, Cum ibi illa tria sint parificata ad ostendendũ inhabilitatẽ testis. ergo non possumus dicere, ꝙ in altero detur habilitas. Nam cum plura sint parificata, non debent diuerso iure censeri. l. iam in hoc iure, & q̃ ibi. not. supra

352 de vulg. & pupilla. † Testis infamis, siue sit infamia iuris, siue sit infamia facti, non põt esse testis in causa criminali. Cum probationes esse debent luce meridiana clariores l. fi. C de probat. & istius testis fides vacillat c. testimoniũ de test. Ita no. Bar in l. 1. C. de sum. Tri. col. 4. vers. hẽt ergo, & Bal. ibi. col. 4. in 5. opposit. & Sal. ibi in fi. Vnde si infamis fuerit examinatus facit qualequale indiciũ, vt per Bart in d. l. maritus, & Bal. in d. l. 1. qui dicit, ꝙ probat ad inquirendũ. & de istis vide late Io. Cro. in tract. de testib. in 3. par. princi. nu. 21.

353 † Intellige oẽs prædictos casus in minore, in muliere, infami, vt non faciant indiciũ ad torturam, nisi sumus in casu, in quo aliter veritas haberi non possit. Quia tunc non repelluntur, vt in minore loquitur Io. And. in additio. ad Spe. in ti. de teste. §. 1. vers. item excipitur ꝙ est impubes. & Alb. in l. in testim, supra de testib. & Ial. in d. l. fi. C. de his quib. vt indig. & Hipp. in d. l. de minore, in prin. num. 24. In muliere tenet Io. And. in d. tit. de teste. §. 1. ver. Itẽ quod est mulier. & Alb. in d. l. in testim. & Alex. in cons. 24. Animaduersis his, col. 4. vers. non obst. volu. 2. dicens. quod vbi probatio aliter haberi non potest, seu difficilis est, mulier, admittitur no. Hippo. in d. l. de minore, in prin. nu. 26. & Io. Crot. in tract. de testi. nu. 56. In infam. ꝙ admittatur similiter in defectum probationis, habetur per Sal. in d. l. 1. in fin. C. de sum. Trin. & fid. cath. & ibi

Iaf coi. 12. nu. 2. & ita debet intelligi quod dicit Io. Crot. in d. tract. de test. nu. 48. vt infames examinati faciant indicium, si examinatio fiat in subsidium, aliàs non, vt aperte dicit Sal. in d. l. 1. in fi. & ibi Oldr Bald. & Fulg. vt refert Iaf. in d. l. 1. d. nu. 1. Sed aduerte ꝙ prædictis oēs Doc. pro comprobando, ꝙ hoc faciat indiciū, adducunt tex. in l. qui vltimo, infra de pœn qui tex. ex snīa Bar. Bal. & Ro. ꝓbat hoc. ꝙ infamis examinatus faciat qualequale indicium prout dicam infra in verb.

354 socii, dictum in ver. ratio potest esse † Istud autem ꝙ veritas aliter haberi non possit, intellige quando ex natura negocij vel facti verisimiliter haberi non potest. Sed quando potentia plures interuenire potuissent, licet actu interuenerit nisi isti inhabiles. Tunc procedat præcedens dictum, vt si probatio esset facienda per testes clericos, & in eo loco nō reperiatur nisi vnus clericus, alij inhabiles, & qui alias regulariter repelluntur, in subsidiū isti admitti debent. Ita intelligit Anr. de But. in c. 3 loco, de probat. & in cons. 23. quæstio hæc in dubia, col. fi. vers. non ob. & Iaf. in d. l. 1. C. de sum. Trin. & in d. l. fi. C. de his quib. vt indig. & Io. Crot. in d. tract. de testi. num. 71.

355 † Testis qui cogi non pōt ad deponendū, si coacte deposuerit, non facit indiciū aliqđ ēt ad ꝓcedendum, l. 1. §. si seruus. el 1. supra hoc tit. & ibi Bart. no. Bal. & Saly. in l. seruos. C. de tes. uolentes, ꝙ testis q̃ nō pōt compelli si impulsus examinatus fuerit, non facit indiciū. Illi aūt q̃ inuiti non compelluntur ad testimonium dicendum sunt enumerati in l. lege Iulia, cum quatuor seq. ll. supra de testi.

356 † Si vero isti q̃ non possunt cogi voluntarie deposuerunt, tunc faciunt indicium, vt in d. ll. à cōtrario sensu. & ad hoc ꝙ isti talis dicantur voluntarie deposuisse, debet istud notari penes acta, alias p̄sumerētur deponere inuiti, ꝓut voluit Bar. in auth. presbyteros, la 2. C. de epis. & cle. dicens, qđ cum tales testes ꝓducūtur volentes scribi faciat in actis, ꝙ volentes testificantur, & deponunt, aliàs præsumerentur deponere inuiti, & ita vidit de facto seruari. Sed Bal. in d. auth. circa finē. dicit quòd ista

357 opin. nō est vera, nec sibi placet. † Eo quia nō p̄sumitur coactio iudicis vbi q̃s cogēdus nō est, imò p̄sumitur spōte fieri, cū p̄sumatur ꝓ iudice l. 2. C. de offic. ciuil. iud. Imo & Fel. sequitur opi. Bal. in c. dilectorū. de test. cogi. Ego existimo. ꝙ opi. Bald. sit verior, nam isti tales qui non possunt compelli, possunt examinari in certis casibus. vt puta volentes, & ēt quando veritas aliter haberi non posset, vt dicam infra. Ideo si fuerint examinati, præsumēdum est, ꝙ in casu præmisso sit facta exa

358 minatio. † Nam in dubio quis præsumitur actū facere in casu sibi concesso, nō aūt in casu prohibito, & sic in eā partem per quā potius actus valeat q̃ pereat l. quoties. supra de verbo. obl. & l. quoties, supra de reb. dub. & c.

359 Abb. de ver. sign. † Intellige p̄dicta, quod isti inuiti non possunt cōpelli nisi in casu quando veritas aliter haberi non possit, prout voluit Host. & oēs Doc. eū sequuntur in c. 1. de test. cog. & hoc ne veritas occultetur. Qūo autē intelligatur hoc, ꝙ veritas aliter haberi

360 nō possit, dixi supra in p̄ced. prox. ind. † Insuper aduertēdū est, ꝙ ille, qui vult cōpellere testē ad deponendū sub eo p̄textu ꝙ veritas aliter hr̄i non possit, dēt illud ꝓbare. Ita no. But. Imo. & Fel. i c. fu. p eo. de test. cog. ea rōne, q̃ a testes ipsi fundāt excusationē in iure cōi, ideo volēs i certo casu ipsos testes cōpellere, dēt exceptionē, & casū cōpulsionis ꝓbare, no. gl. in clem. fi. de resc. in vers. creatum.

361 † Testis domesticus producentis examinatus contra aliquem reum non facit indiciū l. pridem. C de qō. tenuit. Spec. in tit. de teste, §. 1. vers. q̃d si testis domesticus, dicens, ꝙ nō inducit præsum. & hoc modo intelligit Bald. dictū Spe. in l inuiti. supra de testib. dicēs qđ testis minus idoneus facit indiciū vt ibi, qđ secus est in teste domestico, qui non facit in-

362 dicium, & hoc clare cōstat. † Quia domesticus non pōt examinari ad fauorem illius, cuius est domesticus. l. idonei. supra de testib. l. ēt. C. eod. de testib. & in §. itē idonei. 4. q. 4.

363 † Sunt aūt domestici, & familiares seu de domo, seruus, colonus, libertus, ascriptitius, mercenarius q̃ recipit mercedem. nō qui seruit gratis, ita Spec. in tit. de teste. §. 1. ver. item excipit, & ver. sed de quo mercenario, & vers. sed quid. sed Ioā. And. in add. in d. ver. sed de quo mercenario, dicit ꝙ famulus gratis seruiens dr̄ domesticus ꝓ tex. in c. fi de ver. sig. lib. 6. quem sequit Fel. in c. in lr̄is. col. 1. vers. ex quo daī, de testi. Item pr̄ est domesticus filio, & econtra. Item vxor viro siue timeat maritū, siue nō, vt ꝓ Fel in d. c. in lr̄is col. 3. vers. fallit quarto, & domestici dn̄r latius q̃ viuūt ad vnum panē. & ad vnum vinū. vt in auth. de Monac. §. cogitādū, & familiares dn̄r om-

nes q fuit sub alicuius imperio de iure vel de
facto, ita not. Bal. de vtroq; in d. c. in literis ꝑ
tex. in l. q iurisdictionis, supra de iuris. om.
iud. & in l. 1. C. si rector ꝓuinciæ. & in l. 1. C.
164 si quacunq; prædi. pote. cum aliis. † Prædi-
cta oĩa restringũtur ꝑ Doc. & maxime ꝑ Fel.
in d. c. in literis, quæ oĩa ponit Hipp. in l. . §.
ad qõnem, supra hoc tit. vt domesticus seu fa
miliaris admittatur, & sic faciat indiciũ. quo
ties sũmus in subdito principis, si modo nõ
sit terribilis superior, & nõ solitus inferre vio
lentiã subditis. Itẽ, si est familiaris valde ho-
nestus ꝓut sunt familiares epõrũ. Itẽ si veri-
silr̃ melius sciri põt ꝑ domesticos, & familia-
res, q̃ per alios, vt ꝑ Barr. in l. quoties. C. de
naufra. lib. 10. Item si in eadẽ ptãre est, & is, q
deponit, & is cõtra quẽ deponitur, vt ꝑ Abb.
in c. literas, col. 3. de præsũp. & latius ꝑ Doc.
165 in locis p̃dictis. † Aduerte ad unũ ꝙ dicit
Brun. in d. trac. de indi. col. 3. in hoc indi io
domesticitatis, uolens, ꝙ Bar. in l. 2. supra de
excu. tu. dicat indiciũ oriri ꝑ testẽ familiarẽ,
addncẽdo gl. in l. 1. supra de test. q a in primis
illa lect. non est Bar. Sed Nic. de Neap. & gl.
q̃ allegat in d. l. 1. supra de testi. nil dicit, nec
est verũ, ꝙ ꝑ ipsum cõcluditur, quia testis fa-
miliaris regulariter ex iuris dispõne repellit̃
à testificãdo, vt dixi, nec dici põt bonus, nec
idoneus. & tamẽ unus testis de visu (ad hoc vt
faciat indicium) debet habere dictas qualita
tes, ut dixi supra in verb. testis de visu.
166 † Testes plures singulares deponentes su-
per diuersis indiciis. an cõiũgãtur ad facien-
dam ꝓbõnẽ, vt oriatur indicium ad torturã
Bald. in l. si quis ex argentariis. §. 1. supra de
eden. dicit, ꝙ si spẽs ꝓbõnum sunt in sua spẽ
imperfectæ. v. g. unus testis ꝓbat de veritate,
vnus de fama, vnus de indicio, hæc ꝓbõ non
valeret, quia nõ est in sua spẽ ꝑfecta, nam u-
nus testis de fama non ꝓbat famã, unus te-
stis de indicio nõn probat indicium, immo
requirũtur saltẽ duo testes l. fi. C. fa. erc. & ibi
no. Et per Innoc. in c. sicut, de simo. & dicit
Alc. in cõs. 181. in cã Angelorũ, col. 2. uer. rur
sus, uol. 2. ꝙ vbicũq; cõtingat fieri ꝓbõ indi
cii per vnũ testẽ, & similiter si fiat ꝓbatio de
alio indicio per unum alium testem, vbĩ req
rebantur duo, tunc tales testes singulares nõ
iunguntur ad faciẽdum unum indicium per
fectum, q a unumquodq; de per se est imperfe
ctũ, ut per Bal. in d. l. si q s ex argentariis, &
per But. in c. licet, de test. hoc idẽ sensit Bar.
in lec. antiq. in l. 2. in §. ætas ãt, supra de exc.
tut. dicẽs ꝙ quãdo plura ueniũt ad perfectio
nẽ unius toti, ut in casu illius legis. tunc ueri
ficatur illa regula q̃ nõ ꝓsunt singula, multa
iuuãt, si uero sint multa, q̃ veniunt ad perfi-
ciẽdũ diuersa tota, tunc q̃ nõ ꝓsunt singula,
nec multa iuuant l. spadonem. §. qui auitam.
eo tit. unde cum ꝓbõnes veniant ad diuersa
indicia, iõ nõ cõiũgũtur, idem Bal. in l. spado
nẽ. §. q iura, tenet idẽ, dicẽs. ꝙ quædam sunt
q̃ requirunt certam spẽm, & tũc diuersæ spe
cies imperfectæ nihil operantur. quia ex plu
rib. concurrentib. non augetur effectus, cum
non ueniãt ad integrationem unius speciei.
ita ex plurib. testib. singularib. non resultabit
plena ꝓbõ, quod dictum sequitur Alc. in cõ
si. 21. Repetitio in causa mierici. col. 1. uol. 4.
167 † Volẽs nõ cõiũgi testes singulares ad fa-
ciendam ꝓbõnem, & idem Alc. in consi. 13.
ex his, q̃ in themate, col. fi. uol. 1. sequitur di-
cta Bal. in d. locis, & uoluit Ant de But. post
Cald. in c. ueniens, circa fi. de test. & multi a-
lii Doct. quos adducit Hipp in sua pract. in
§. diligenter. nu. 14. Contrarium sensit Ra-
ph. Fulg. in l. fi. C. fami. ercis. ut refert Brun. in
tract. de ind. col. 2. dicens ꝙ unicus testis fa-
cit aliqualem p̃sumptionem, & ideo si plu-
res sint testes singulares de singulis indiciis
deponẽtes, dicetur plures esse p̃sumptiones,
q̃ faciant unum iudicium ad torturam. arg. l.
instrumenta domestica. C. de proba, & l. 2. §.
ætas. supra de excu. tu. exemplificando. Pone
ꝙ unus testis dicit se vidisse Seium vulnera-
tum, & in terrã ꝓstratũ, & interrogatus. q s
uulnerauit, respondit Titius, hic est unus te-
stis sup indicio deponens. Alius dicit se vidis
se Titium sanguine aspersum & euntẽ, eua-
ginato ense. Alius dicit se vidisse hunc Titiũ
exeuntem directo tramite, & voluentem se
versus nemora, & occulte se latitãre. Certe hi
singuli testes de singulis indicijs deponunt,
& tamen nemo sanæ mentis negabit, q n hæ
præsumptiones faciunt sufficiens indiciũ ad
torturã, ar. d. l. & illius regulæ, & q̃ nõ ꝓsunt
singula multa iuuãt. subdens idẽ Brun. ꝙ Io-
an. de mon. sperel in l. admonendi. de iureiur.
dicit, ꝙ licet plures semiplenæ vnius semiple
ne ꝓbõnis nõ cõiungãtur ad faciẽdũ vnã se-
miplenã, tñ cõiungũtur ad faciẽdũ indicium,
ar. no. in l fi. C. de ꝓbõ. & vt refert Caecialup.
in d. l. admon. subdẽs ẽt idẽ Brun. ꝙ istud pu-
taret verius, qñ illi singuli testes essent mul-
tum

tum notabiles, & magnæ authoritatis, qm̃ licet testes singulares non probēt, tñ si sunt ita notabiles, qđ adduceāt iudicē ad indubitatā fidē iudex nō debet curare de illa singularitate per dictū Pau. de Cast. in l. Lucius. in recol lectis Florētinis. s. de infa. & in d. l. admon. pcedens dictū Fulg refert, & sequitur Soc. in cōs. 54. visis testib. examinatis. col. 1. ver. 3. & vlt. vol. 3. Et Hip. in §. diligenter. in sua prac.
368 nu. 194. † In hoc art. ex mēte. & intētione dictorum scrib. Distinguerē ad cōcordādas p dictas opi. qđ aūt sumus in indicijs remotis à maleficio. & in quib. vna probatio nō infert in aliā, vtputa, si per vnū testē probetur inimicitia, & per alium probetur trāsitus viæ, in qua quis fuit interfectus, & per aliū probetur delatio armorū in nō solito, vel fama, vel minæ, & sic probentur tria ex pdictis indiciis p testes singulares, hoc in casu nō fiet cōiūctio ad faciendū indiciū, & eo mō, si per vnū testē pbetur vnū indiciū propinquū maleficio, vt puta, q visus fuit exire cū gladio sanguinolento, vel visus admenare, & nō percutere & postea per aliū testē probetur inimicitia, minæ, transitus, vel quid aliud simile & hoc in casu dicta testiū non cōiungentur ad faciendū indiciū stante singularitate. Et ita pcedat præcedēs opi. Bal in d. l. si quis ex argētarijs, & aliorū post ipsum tenentiū testes non coniungi ad faciēdū indiciū. Aut sumus in īdicio propinquo maleficio, & vrgenti, & tūc si erit probatū per vnū testē, & per alios testes singulares sint probata indicia, q̃ veniāt ad declarationē, & coadiuuationē primi indicii. Putarē, istas singularitates, coniungi ad faciēdū indiciū ad torturā, vt puta si vnus testis dicat vidisse Titiū admenantem cū gladio, sed non vidisse percutere, alter dicat vidisse gladiū sanguinolentū, & alter dicat vidisse ipsum Titiū espersum sanguine se mundantē, vel q visus fuerit vnus pp̃e mortuū cū cultello, & dicat testis vnus hoc. & alter dicat vidisse aufugere ex loco delicti cū gladio. & alter dicat vidisse gladiū sanguinolentū. Hæc nanq; tria per testes singulares probata facerēt indiciū ad torturā & coniungerentur, & ita procedat opi. Fulg. & sequaciū, & rō pōt esse, quia in istis testib. dictum vnius coadiuuat dictū alterius, nā hoc casu, quia vnus adminiculatur alteri, & continent verisimilitudinem seinuicē coniūgentem fiet accumulatio ad probādū indiciū, ita voluit Bal. in c. licet cām, col. 4. vers. &
369 not de proba. † Dicens, q singularitas testiū coniungitur qñ dictū vnius coadiuuat dictū alterius. & idē Bal. in rub. de cōtrou. inuest. & in auth. rogati circa fin. C. de test. & voluit Dec. in d. c. licet cām. num. 6. vers. & hoc primo de proba. sensit Soc. in d. conf. 54. Istud aūt magis procedere existimarē, qñ essemus in casu, in quo delictum esset occulte perpetratum, & exinde esset difficilis probatio, per ea, quæ voluit Ant. de But. in c. veniens, in fi. de testib. quamuis Ias. videatur eius dictum impugnare in d. l. admon. nu. 257. loquens ta
370 mē de plena probatione. † Socii dictum an faciat indiciū ad torturā, pro eius cognitio-
371 ne præmitto. † Quod reus non pōt interrogari de consociis nisi in certis casib. pro vt distinguit Bar. in l. rep. §. 1. hoc ti. dicens, q quædā sunt delicta, quæ non committuntur principaliter ī offensam alicuius, seu odiū, sed pp cōmodū committētiū, vt falsare monetā seu fabricare falsam monetā, Itē latrocinia facere. Nā latrones non odiunt aliquē. sed diligunt ea alterius. & isto casu pñt interrogari de sociis. & probatur in l. diuus, supra de cus. reo. & l. prouinciarū, C. de fer. & l. fi. C. de malef. & mathe. ita intelligo l. qui vlt. infra ti. 1. Et ita intelligit, l. fi. supra ad exhib. quædam sunt delicta quæ committuntur principaliter in alterius iniuriā, & odiū, & in istis cōfessus de se non debet interrogari de aliis, vt hic. & l. fi. C. de accus. fallit in casu d. l. si prius, supra ad Sylla. ex pdictis dico q fures pñt interrogari de sociis, & de receptatorib. & similib. arg. d. l. diuus, supra de cust. reo. Rō pdictorū est qñ committitur delictū in alicuius iniuriā, q a alios delinquētes pñt accusare, sed nō est ita in delictis, quæ nō cōmittunt principaliter in alterius iniuriā. Iō magis permittitur iudici inquirere. Dictū hoc Bar. sequitur Bue. Abb. in c. 1. de conf. Alex. in add. in d. l. repe. dicit, q Saly. distinguit in ali. materia, & idem Alc. sequitur opinionē Bar. in conf 69. visa facti narratione, vol. 2. Et Dec. in c. qm̃, in fi. de test. Sal. in l. fi. col. 2. vers. sed Bart. C. de accus. dicit hanc distōnem Bar. sibi non videri verā. Nā, & si latro affectet res, & non personā nisi propter res, tamē hęc affectio fit cum iniuria domini. Ideo est, qui eos accusare potest. Et sic eius diuersitate attenta non deberet de sociis interrogari, quod tamen est falsum. Item maleficus in alienum odium sua facit maleficia, & tamen de sociis interrogatur

vt

vt infra de malef.& math.l.fi. Item crim.læsæ ma e.contra principem cõmittitur,& tamen de socijs interrogatur. vt infr.ad l.Iul. maie.l.pen.& fi. Quinimò in crimine homicidij fuit interrogatus seruus de cõsocijs,& probatur in l.1 §.fi.hoc tit.vnde dicit Saly.
372 & aliter distinguendũ esse. †Et hoc mõ,ꝙ aut persona inquisita,vel accusata est seruilis condõnis,& tũc de mãdatorib. vel cõsocijs interrogari põt ea rõne, quia vt plurimũ tales personæ vti meticulosæ sine socij instigatu,vel mãdato non consueuerũt grãdia delicta cõmittere, vel attentare,ad hoc aecedat.l.cuicunq;.circa med.sup.de ser.fug.l.fi. inf.ad l.Iul.maie.& sup.ad exhib.l.fi.Ad Syl la.l.si certus.& l.prius. & d.l.1,in fi. hoc tit. quæ oẽs in seruis loquuntur,aut persona accusata,vel inquisita est libere cõdõnis.& est vtilis,& tunc in criminib. quæ sine socijs regulariter nõ cõmittuntur,credi de socijs interrogari posse,vt prouincia purgetur eis.argu.l.congruit sup.de offi.p̃sid.& ad hoc aecedãt l.q̃ dũt latrones interrogari,de socijs, vt l.pronunciatiũ.C.de feri & l.diuus.sup.de cu
373 sto.re. †Cũ.n.latrones sint.qui stratas aggrediũtur publicas,vt l.capitaliũ.§.famosos. inf.de pœn.& hi soli nõ sunt,sed plures,nec sine receptatorib.ideo faciliter lex permisit de eis interrogari.cũ vt plurimũ sint ignoti, & occulti Idẽ põt dici de falsificãtib.monetã,vt l.1.C.de fal.mon. cũ regulariter plures in eo ministerio sint necessarij, idẽ de eo q cõtra Principẽ molliturꝰ, quia talia nõ cõsueuerũt sine socijs attẽtari, in criminib.vero,q̃ sine socijs plurib.cõmitti solẽt, tũc aut delictũ est cõtra salutẽ cõem omniũ,& tũc de socijs põt interrogari.vt l.fi. C.de malef. & est rõ, quia etiã cõtra socios inquirere intendit ad cõem salutẽ omniũ, nisi radicitus tale vitiũ extirpetur, salus cõis non hẽbitur,dictũ hoc Saly.sequitur Barb.in add.ad Abb.in d. c.1.de confess.Et Ang. in tract.malef.in verbo.fama pub.col.4.ver.quæro an particeps, trãsit cũ opi:Saly.Imo.in d.c.1.de cõfess.dicit,ꝙ hæc rõ Bart.de qua sup. forte non est multũ gñalis,quia &t passus furtũ, vel robariã verisimiliter ꝑcurabit punitionẽ,&ideo vr̃,ꝙ rõ sit odiũ ipsorũ latronũ, vt l.prouinciarũ.C.de feri. Itẽ maleficus in alienũ odiũ sua maleficia facit,&tñ interrogatꝰ de socijs. l.fi.C.de malef. Itẽ crim.læsæ maiest. contra Principẽ cõmittitur,& tamẽ de socijs interrogatur, vt hic,& in l.1.in fi.C.ad l.Iul.maiest. Itẽ in crimine homicidij seruus interrogatur de consocijs.l.1.§.fi.hoc tit. Si volumus verba Bartol.ita simpliciter intelligere, prout intelligit Saly. fuisset crassa deductio ꝑ Bar.si p̃sumeremus,ꝙ ignoraret hoc,ꝙ ex furto rei alienæ non fiat iniuria dño.vñ põt saluari Bar.ꝙ bene intellexit distinguẽdo,ꝙ principaliter fiat ad cõmodũ propriũ,& non principaliter ad iniuriã.Nã Bar.in l.ambitiosa. inf. de dec. ab ord. facien. in cognitione, principalitatis distinguit,ꝙ aut est principale ordine naturæ,vt est iniuria facta filio, vt principali.& sic ipsius filij est post fit patris, cui cõpetit actio iniuriarũ,&iste est ordo naturæ demõstrãs iniuriã principaliter in filiũ. Alio mõ cõsiderari, secundũ ordinẽ intellectus, vt prĩcipaliter dicatur respectu finis. vt est in fideiussore, vel mãdatore q obligatus respectu rei principalis. Nã dato qđ primo obligetꝰ fideiussor, & mãdator, attamẽ finis est, vt obligatio sit facta post reũ debitorẽ, & istud est principaliter i facto,vt reus obligetur,& postea fideiussores. vñ in casu nr̃o possumus dicere Bar.cõsiderasse principalitatẽ respectu ordinis naturæ,vt q furto subtrahit,q falsam monetã fabricat, istud agit principaliter ꝑ eius vtilitate,& comodo dato, qđ postea oriatur iniuria in ꝑsonã principis,vel in ꝑsonã domini,& iste est ordo naturæ considerat ꝑ Bar. in secũdo &t capite datur iniuria &t principaliter respectu ai iniuriãtis, & hoc mõ posset saluari decis.Bar. vt ꝑsona domini, & principis sit secũdario,
374 nõ aũt prĩcipaliter. †Aduerte ꝙ possumus attẽta ea dispõne,qđ ex cõsuetudine fiat interrogatio in oĩ casu.vt dicit Gand.siue Bar. in trac.de q.in 4.col.& Iac.de Bel.in sua pra cti.crim.in tit.de q.col.11.ver.iuxta hoc q̃ritur,& attẽta ea cõsuetudine q̃ est in tota Italia,ꝙ iudices de quocũq; casu possunt inq̃rere,& inquirũt,vt ꝑ Gãd.in tract.malef. in rub.qũo de malef.cog.ꝑ inquisi. col.1.vers. sed hodie,& Alb.in l.ex q dẽ.col.3.ver.de eo
375 sue.tamẽ C.de accus. †Distinguerẽ in hac materia, ꝙ aut sumus in accusatione, & in alijs casib. in quib.proceditur virtute accusationis, & tũc interrogatio nõ possit fieri de cõsocio,&ita loquatur tex.in l.fi.C.de accu. eo maxime q a oĩa,q̃ gerũtur per iudicẽ procedendo super accusatione,fiunt ad instãtiã
376 accusatoris. †Nec põt iudex procedere ad

torturam

torturam in iudicio accusatorio, nisi sit facta instantia p accusatorem, gl. in l. quicunque in verbo oportet. C. de ser. fug. Bal. in c. 1. in §. iudices, de pac. tenen. & et nimis graue esset q plures psonæ interponerentur i eo iudicio accusatorio, & onus non debet imponi nisi volenti, & sic in casu accusationis nõ dabitur iterrogatio de cõsocijs ne fiat iniuria, & grauamẽ ipsi accusatori. Aut sumus in casu, i quo iudex pcedit ex inqsitione, vel i eo iudicio, ex quo nullũ grauamẽ infert accusatori, sed totũ pendet ab offõ iudicis, & tunc iterrogatio fieri possit d' cõsocio, q a ad offũ iudicis spectat expurgare ciuitatẽ malis hominibus. l. cõgruit. supra de off. præsi. & ideo pcedendo ex offõ poterit interogare de cõsocijs. & ad hoc faciunt oĩa iura q̃ adducũtur p ista parte, & eo casu, in quo interrogatio de socio fit. primo tex. in l. diuus, la 2. supra de cust. & exhiben. reo. loquit in casu inquisitionis, dũ vult, q Irenarchiæ debẽt captis latronibus eos interrogare de socijs, & receptatoribus, & sic ibi non pcedit p accusationem, sed ex offõ, eodẽ modo in l. puinciarũ. C. de feri. dicit pcedi cõtra latrones diebus festiuis, & sic ordine iuris non seruato ob id, quia pcedit ex offõ text. in l. fi. C. de malef. & math. admittit interrogationem de socio eo qm in eo crimine dato q in eo casu sit instituta accusatio, non pcedit sup accusatione ob id, q accusator teneat i aliquo, neq; i eo delicto põt grauari ex noiatione sociorũ. q a nõ tenet de calũnia accusator, neq; hr tanq̃ delator, sed pmium consequtur, vt est text. in l. nullitas. C. de malef. & math. & in simili est tex. l. nulli. C. de episc. & cler. in fin. tex. in l. q vltimo, infra de pœn. loquens de eo, q dãnatus fuit ad bestias, intelligi põt i eo casu, in quo iudex vult pcedere ex offõ inquirendo, non aũt ad accusationẽ. Sed aduerte, q Bart. in l. maritus. eo. tit. dicit, q deponẽs in casu illius l. nõ facit indicium, sed qualẽquam lem psumptionem, vt dicam infra, & intelligendus est qñ pceditur ex offõ. Eodẽ modo tex. in l. fi. supra ad exhiben. Item, & tex. in l. 1. C. d' fal. mo. loquũtur, q, & si detur accusator, non tñ tenet i aliquo virtute accusationis, sed hẽt pmium, neq; tenetur ex calũniatore, nec pœnam patitur, iõ fit interrogatio de socio, ita est tex. in d. l. 1. de fal. mon. tex. in l 1. §. 1. hoc tit. loquens de seruo, q finxit crimen i se, & mentitus est, põt intelligi dupliciter in eo, q dicit, interrogationem fuisse factã de socio primo, quia ibi interrogatio erat facta pro liberando ipm seruũ, quia dubitabitur, q delictũ imputatum nõ esset verum. & ideo interrogatio fit ad liberationem, & sic ad finem bonum, & exinde admittitur. ita intelligit illũ tex. Alb. in d. l. fi. C. de acc. vel alr possumus itelligere, q ibi pcedebatur ingrẽdo cõtra seruũ, nec erat accusator, cũ ipsemet crimẽ finxisset, tex. i l. prius. supra ad Syll. intelligi debet q fiat interrogatio d' cõsocijs p p naturã criminis, & S.C. Syl. p q pceditur cõtra oẽs seruos, d' q b. ẽ suspicio. & priũs iterrogatur d' eorũ criminib. & postea de cõsocijs, & possũmus dicere put dicit Bar. in d. l. repeti. q istud est speciale, vt serui iterrogẽtur de cõsocijs, vt hẽ i

377 to. tit. ff. & C. ad Syl. †In ea qõne. An dictũ socij faciat indicium ad torturam, quia doc. cõiter cõfundunt isto casu, ideo videbimus.

378 †Primo, an noiatio facta per reum in tortura faciat indiciũ contra noiatum in illis casibus, in q bus de iure pmissa est noiatio. Secũdo, an faciat indicium in illis casibus, in quibus non cõceditur noiatio. Tertio, an socius tanq̃ testis, assumptus non vti reus faciat indiciũ contra noiatum. In primo casu Saly. in l. fin. C. de accus. dicebat q talis depositio, & noiatio socij nõ faceret indiciũ, eo, quoniam est criminosus, ideo repellendus, cũ ẽt sit particeps criminis. Ideo eius dicto non sit standum, l. si filius. C. de lib. cau. & ibi not. Item quia militat rõ de qua in d. l. fin. Contrarium tamẽ determinat dicẽs, q ex eo dicto solo, & noiatione non oritur indicium ad torturam, sed oritur iuncta psumptione, seu indicijs, q̃ erãt cõtra ipm reum. Ex q bus indicijs oritur verosimilitudo cõtra ipm noiatum, nã si nõ fuissent indicia existẽtia contra reum, is non fuisset positus ad torturam, nec interrogatio subsecuta, & hoc modo intelligi dẽt dictum Saly. in d. l. fi. versi. qro nũc, dum dicit, q non debet torqueri reus sup socijs, nisi cũ socios negaret, & legitima præsumptio esset contra eum, q socios sciret, & vbi de eius sciẽtia nõ est psumptio iusta, torqueri non debet, & eodem modo non fit interrogatio specialis, nisi cõtra eũ, cõtra quẽ interrogatur cõtra pcedat legitima psumptio, vnde si fur, seu latro cõtra quẽ erãt indicia de spoliatione, subtratione, & furto, q̃ delicta verisilr non pñt fieri in eo casu, nec fiũt ab vno solo, & hic talis indiciatus

diciatus de his delictis, si ponitur ad torturã, & nominat sociũ, coniũgitur verisimilitudo oriēs ex primis indicijs insimul cũ dicto rei qõnati, & ex tali cõiunctione oritur indiciũ ad torturã contra nominatũ, non ãt intelligi debet dictũ Saly. vt nominatus habeat indicium ad torturã existentib. alijs præsumptionib. contra ipsum, sed sufficit nominatio facta, præsupponendo, ꝙ ille, qui est tortus, sit legitime tortus, & infra positi Doc. tenēt indistinctè dictũ correi in pdictis casib. facere indiciũ ad torturã, & istud tenuit Cyn. in d. l. fi. But. Abb. Imo. in c. 1. de cõf. Bar. in trac. de q. col. 4. vers. sed nunquid, quod ēt posuit est in operib. Gan. de malefic. in tit. de qõ. d. ver. sed nunquid, sensit Alex. in cons. 89, viso themate col. 2. vers. quinimò, vol. 3. quamuis Hipp. in d. §. dilig. nu. 60. adducens multos pro ea opinione, ꝙ requirantur præsumptiones vltra confessionē, & præcipue Imol. in d. c. 1. de confessis, qui tamen indistinctè tenet opinionem iã dictã, ꝙ nominatio sola faciat indicium ad torturã, & Ang. de Ari. in addi ad Ang. de malef. in verb. fama pub. nu. 31. male allegat Gand. & Guid. de Suz. in suo tract. quod requiratur alia indicia penes dictũ torti, quia simpliciter loquũtur indiciũ facere, quod tamen intelligo vt supra. Rõ põt esse, quia videmus ll. concedere in casib. iã dictis, interrogationem posse fieri de socijs legitime, tamen vt supra si indiciũ nõ orietur habile ad torturã, frustra lex voluisset, ꝙ interrogatio fieret, & iõ ad hoc (vt talis dispõ effectum habeat, necesse est dicere oriri indiciũ

379 ad torturã. † Cũ lex, & eius verba intelligi debent cũ effectu, l. pen. § pen. supra ne quis eum qui. l. 1. supra quod quisq; iur. gl. in c. fi. de spons. sed aduerte ꝙ vltimo allegatur per Bar. & Bal. & Rom. ꝙ faciat quale quale indiciũ, iõ in hoc casu distinguerē, ꝙ aut reus legitime interrogatur, quia præcedunt indicia de cõsocijs in generali, vel spãli interrogatione, & tunc oriatur indiciũ, aut nõ præcedunt alia indicia, & tunc faciat qualē qualē præsumptionē hoc modo intelligatur d. l. qui vltimo, & quod dicit Bart. in l. maritus, hoc tit. & Bal. in l. seruos, C. de test. & Rom. in l. & si certus, supra ad Syll. volentes ꝙ ex d. l. qui vltimo oriatur qualequale indicium.

380 † Requiritur hoc tamen primo, ꝙ talis cõfessio sit facta, seu nominatio in tortura, aut statim deposito reo de tortura, alias nõ valeret arg. text. in l. petens, C. de pact. Ita tenet Alb. in d. l. fi. C. de accus. Ea ratione, quia.

381 † Personæ turpes, cum in testimonium recipiantur eorũ dicto sine tormentis non creditur, l. ob carmē. §. si ea rei cõditio. supra de test. Et per hanc rõnem idē tenet cõsulendo Raph. Fulg. in cons. 173. in causa inquisitionis, col. 1. vers. quidã Doct. allegat tex. in § si vero ignoti, in auth. de testi. & Hipp. in §. diligēter, in sua pract. nu. 6?. similem rationem adducit per text. in c illi qui. 5. q. 5. & in c. in primis, 2. q. 1 gl. in c. cum p. de acc. Alexan. in consi. 1 t. circa primum, col. 2. vol. 1.

382 † Secũdo requiritur, ꝙ interrogatio fiat generaliter per iudicē de cõsocijs, nã si particularis fieret interrogatio, diceretur suggestio. l. 1. §. q. qõnē, supra hoc ti. gl. ĩ l. prius. & in l. si certus supra ad Syll. Dy. in d. l. fi. C. de acc. & Sal. ibi col. fi. q̃ dicit nõ deueniri ad iterrogationē particularē, nec ad spēm nisi contra aliquē ĩ spē sit legitima psũptio, vt dixi sup.

383 † Qõ, & difficultas oritur, an reus facta nominatio in tortura de socio debeat iurare dicta per eũ esse vera, Hip. in sua prac. in §. dil. nu 62. dicit iurare debere. & ꝙ assessores erãt ĩ hoc in nõ deferēdo iuramētũ reo mouetur

384 † Quia depositio sine iuramento est nulla, l. iusiurãdũ. C. de test. c. tuis, eo. tit. idem etiã, ꝙ vtraq; pars velit, non põt testis deponere sine iuramento. Ang. in l. si vacãtia, C. de bo. vac. li. 10. Fel. in c. significasti de homic. item q̃a ēt ꝙ sit cõmissa cã alicui, secũdũ eius consciam terminãda, requiritur iuramētũ ex mēte Ang. & Pau. de Cas. ĩ l. de pupillo. §. q. apud supra de ope. no. nun. Itē summus Pont. non põt tollere, nec dispēsare cũ iuramēto, ut testis sine eo deponat, c. cõstitutus, & ibi no. de rescrip. & cũ reus existens in tortura habeat manus ligatas nõ põt iurare, iõ eius dictũ nõ valebit. In hac q. existimo reũ nõ debere iurare, & eius dicto stãdũ esse de nominatione facta cõsocij in tortura in casib. cõcessis ad interrogãdũ, nã Abb. in c. 1 de cõfes. vt Alb. de Ros. in d. l. fi. C. de acc. dicunt magnã esse differentiã, ꝙ deponat tãquã testis, vel ꝙ deponat tãquã reus, & iõ cum reus deponat non vti testis, requisita necessaria in teste nõ adhibenda sunt in personam rei, & sic iuramētũ nõ erit necessariũ, cũ lex statuat in teste iuramētũ dari, in reo ãt nihil aliud dicat, nisi interrogatio, neq; de iuramento aliqua fit determinatio. & exinde sunt diuersitas sit

inter

inter ipsos, diuersum ius statui debet nec de vno ad aliud licita erit argumentatio l. Pap. exuli, supra de minori. Demõstratur ẽt hoc verũ q̃a depositio in tortura excedit dictum testis in aliquo, & dictum testis excedit dictũ rei in tortura: nã si plures fuerũt cõsocij, qui deponãt de altero socio in tortura ex dicto pluriũ noĩatus nõ habebitur ꝓ cõuicto, & ex dicto vnius contra se habet indiciũ ad torturã. sensit Bar. & ibi gl. in l. 1. §. idẽ Corn. hoc tit. Et Bal. in l. quoniam, C. de test. vol.

385 †Quod ex quatuor cõsocijs tres nõ ꝓbẽt cõtra quartũ delictũ cõmisisse, determinat ẽt Alb. post Gab. de Ossel. in trac. de fam. in l fi. 2. col. C. de acc. & in hoc casu si plures testes deposuerũt de visu, probãt plene, & habebitur reus pro cõuicto, rõ est, quia quãdo sunt plures correi, est vna rãtũ qualitas indicij, & ad hoc vt ĩdicia dicãtur plura, req̃ritur diuersitas inter vnũ & aliud, nõ aũt ꝙ sint eiusdẽ generis, ꝑut sũt plures socij q̃ faciũt vnũ. & idẽ indiciũ, secus in pluribus testib. quia vnusq̃sq; deponit ex sensu suo, & si bonus fuerit, quilibet parũ minus semiplena probõne dicitur facere d. l. eũ probatio, supra de probat.

386 †Quod ãt indicia debeant esse diuersi generis, sensit Bar. in l. vnius, §. 1. hoc ti. & Par. de Put. in tra. syn. circa fi. in ver. viso de repetitione, ꝑterea videmus ꝙ maior virtus est in eo, qui deponit in tortura q̃ ꝙ sit in illo, q̃ deponit tanq̃ testis. Nã deponẽs in tortura non est bonus, quia socius criminis nõ ẽ idoneus, quia deliquit, põt repelli, quia infamis saltẽ de facto, & ipse solus facit indicium ad torturã, vt dictũ est supra. & tamẽ testis vnus de visu, nisi habuerit qualitates ꝑdictas, vt sit bonus, idoneus, nec repellatur, nõ facit indiciũ ad torturã, vt vidimus supra ĩ indicio de teste de visu, & sic ista duo reus, & testis habẽt se vti excedẽtia, & excessa. Præterea reus põt dicere cõtraria in eius dicto, & toleratur. l. nemo, supra de exc. & dixi supra in ver. mẽdaciũ, qđ nõ est in teste, vt ibi. Nõ obst. q̃ ad ducũtur in cõtrariũ. quia loquũtur in teste, in quo de sub̃a requiritur iuramẽtũ, secus in dicto rei; quia hoc tãtũ cõceditur à iure, vt interrogetur per iura iã dicta. Istud ꝙ iuramẽtũ nõ requiratur sensit Ale. in cõs. 89. ĩ 3. vo.

387 †Tertius casus est, quãdo interrogatio fit in ea persona, q̃ de iure interrogari nõ põt, difficultas est, an faciat saltẽ ꝑsumptionẽ, ꝓ q̃ iudex possit inquirere. Dec. in cõs. 189. inc. Lętatus sum. tenet, ꝙ si reus fuerit interrogatus in illis casib. in quib. iure interrogari nõ põt, ꝙ nõ faciat ꝑsumptionẽ vt inquiratur. allegat multa cõsilia Ful. idẽ voluit Hip. ĩ sua prac. in § dilig. nu. 67. Cõtrariũ puto verius, quia cõiter Doc. tenẽt iudicẽ per talẽ dispõnẽ posse inquirere, vt voluit Host. Io. And. But. Abb. Anc. in d. c. 1. de cõf. per illũ tex. & hoc si depositio sit facta in tortura, vel post torturã statim, idẽ voluit Sal. ĩ d. l. fi. C. de acc. Ang. & Ro. qui dicit hanc esse cõem in l. & si certus. supra ad Syll. quod idẽ voluit Imo. in d. c. 1. de conf. subdens, ꝙ si fama contra nominatum insimul cum dicto correi, sufficiens erit indicium ad torturam.

388 †Tertio casu quãdo aliquis deponit tanq̃ testis, & noĩat aliquẽ in sociũ, vel deponit cõtra ipsum sociũ, eius attestatio vti à delinquẽte facta inducit qualẽq̃ualẽ ꝑsumptionẽ, ita no. Abb. in d. c. 1. de cõf. dicẽs æquiuocũ esse in hac materia socij criminis, idẽ velle disponere in reo, quod in teste: quẽ sequitur Dec. in c. quoniã, in fi. de testi. vbi multa adducit, & pro eadẽ sñia est tex. in c. 1. de tes. li. 6. & in l. quoniã, C de test. nec in hoc casu facerẽ eã differẽtiã, quã multi faciũt, & de qua supra distinguẽdo ꝙ aut deponit in eo casu, in quo non possit interrogari, vt tũc sit verũ, qui iã dixi, aut si posset interrogari de cõsocio tũc faceret indiciũ, q̃a dico Abb. optime hũc casum vti separatũ à ꝑcedẽti posuisse: nã si deponit taquã testis, & extra torturã, non debet facere indiciũ, cũ requiratur tortura, vt dixi, nec aliter ei credatur, nisi dicamus,

389 †quod ẽt quãdo talis socius assumitur tanq̃ testis, debeat torq̃ri, iuxta l. ob carmẽ. sup. de test. & gl. in l. 3. §. l. Iul. in ver. palã. eo. ti. de tes. tũc e. n. si ponetur ad torturã optime distinguetur, an sit casus, ĩ quo possit inter. nec ne.

390 †Mortui depositio an faciat indiciũ ad torturã Bar. Bal. & Ro. in l. si quis in graui. §. si quis moriẽs, supra ad Syll. dicũt per illũ tex. indiciũ nõ oriri, adducitur gl. in l. mater, C. de cal. q̃ appellat dictum defuncti vilẽ præsumptionẽ. & gl. in c. literas, de præsum. in prin. dicens dicto morientis nõ esse credẽdũ, & Bal. in ver. vasalli in ti. de pa. conf. dicit morietẽ non esse S. Io. Baptistã, & ratio redditur quia si dictum morientis probaret, esset testis in causa propria, quod à iure prohibetur, l. nullus, supra de test. l. omnem, C. de test. in contrarium, ꝙ imò eius dicto sit credendum:

† Quòd

391 †Quod quis nõ dẽt esse immemor, nec præsumitur salutis æternæ.l.fi.C.ad l.Iul.tel. pe.c.sanc.1 q 7.adducitur gl.in l.1.C.de san. cau.adie.itẽ & rõ, cõfessio sine cã facta non valet.secundũ But.in c.si caut. de fid.instru. cũ ẽt à cõiter accidẽtib. ꝙ de breui moriturus nõ vult esse mẽdax. & tenẽtes hãc partẽ respondent ad tex.in d.§. si quis moriens ꝙ ista verba intelligãtur nõ esse credendũ quo ad condẽnationẽ, & sic in potiori significatu.§.sed quoties.Insti.de iur.nat.l.1 § qui in perpetuũ. supra si ager vecti. vnde Hip.in §. dilig.in sua pract. distinguit, ꝙ aut ille, qui moritur grauat aliquẽ eius dictũ.& tũc si cognoscitur,ꝙ non est boni sensus, aut sinceri intellectus dictũ eius non attenditur per tex. in l.hac cõsultis.§.at cum humana fragil.C. qui test fac.poss.in l.iub.C.de testa. Aut est boni sensus,& tũc,aut aliter põt probari delictum.quàm per eius dictum, & tunc dicto decedentis non statur,& ita procedat tex.in d.§.si quis moriens,aut non potest fieri probatio de delicto, nisi ex dicto decedentis,& 39 tunc faciet indicium, ea ratione.

2 †Quia multa concedũtur,& testes inhabiles admittuntur ad hoc, vt veritas hẽatur, l. quoniã.C.de hær.Saly.in l.ea quidẽ.C.de accus. Itẽ multa conceduntur ne delicta rema-39 neant impunita iu.l.vulner. sup. ad l.Aquil.

3 †Item asserenti de gestis à se plene creditur Paul.de Cast.in l.q̃ o.sup. de ædil.edic.& in l.quicũq;.C.dẽ ser.fug.& q̃ ponit Ia in l.1. §.si absens.sup. si ex nox.cau.aga In hac q. credo indiciũ nõ oriri ex dicto defuncti,quia tex.in d.§.si quis moriẽs nõ videtur hoc probare,vt dicã indistincte. Nec obst.rõ Hip.ꝙ cõfessio p̃iudicet,quia verũ est,vt dicunt oẽs doct.in d.§.si quis moriẽs,ꝙ ad sui præiudiciũ statur cõfessioni morietis, sed nõ in alterius dãnũ,& ita cõcludũt oẽs ibi, nec est verũ,ꝙ tex ille debeat intelligi,ꝙ nõ credatur quo ad diffinitiuã, nõ aũt quo ad indicium, quia indiciũ est pars probõnis minus tamen semiplena,si nõ creditur,& remota est probatio generaliter,ergo & indiciũ,qd̃ est spẽs probõnis,cũ remoto genere remoueatur.& q̃libet eius spẽs.l.fundi.§.fi.sup.de fun.instr. cũ alijs.Nec ob rõnes,ꝙ multa concedãtur, vt delicta puniãtur,& veritas hẽatur q̃a hoc nunquã cõceditur à iure ꝙ quis possit deponere in facto proprio, & pro exequẽda eius opi.vt sibi aliqualiter credatur,& testis deponẽs de gestis à se deponit ad beneficiũ, & cõmoditatẽ alterius,nõ suijpsius, vt in casu nostro.& falsum est,ꝙ plene probat, q̃a requirũtur alia indicia,& adminicula,vt per Paul. de Ca.ĩ d.l q̃cũq;. & per Ias.in d.§.si absens.

394 †Aduerte ꝙ text.in l.si quis in graui.§.si quis moriẽs, põt intelligi in eo,ꝙ dicit non esse credendũ si moriẽs dixerit,vt illa dictio, si moriens,stet cõdõnaliter, quãuis gl.aliter ibi sentiat.vt si in art.mortis excedẽs dixerit. hoc ꝙ sit vim passus à seruo, nõ credatur ea rõne, quia existẽs in eo statu mortis p̃sumitur nõ sanæ mẽtis,nec sinceri intellectus, & ideo eius dicto nõ statut iux.d.l.hac cõsultissima.§.at cũ humana fragilitas,& d.l.iub.& hoc suadẽt verba tex.nã sufficiebat,ꝙ I.C.dixisset,si quis moriẽs semel,& ĩ prin.sed quia noluit demõstrare quo tpe in particulari nõ sit credẽdũ,domino, explisit ips dicẽs,si moriẽs q.d.si nõ moriẽs, & sic in art.mortis nõ existẽs hoc dixerit, sibi credatur, vt dicã infra,& expositio gl. in hoc casu nõ põt stare, vt dicamus secundũ eã, ꝙ quãuis sit in artic. mortis,non credatur, quia nec crederetur,si nõ eẽt in art.mortis,vt ipsa innuit,quia hoc nõ est verũ cũ sit credendũ domino vulnerato,& nõ morienti de seruis ipsis, & ideo per contrariũ si vulneratus mortifere superuixerit per aliquod tp̃s, & fuerit conquestus de seruis,& dixerit à seruis interemptũ sibi credatur,vt ĩ l.1 §.fi.eo.tit.ad Syl.ea rõne, quia super viuendo post vulnera p̃sumitur in bono sensu,& quod dicat veritatem,& ei est credendũ :nã si habetur suppliciũ ex S.C.Sylla. contra seruos ex eo solo ꝙ fuerint sub eodẽ tecto.l.1.§.qõnẽ,cũ §.seq. & §.si quis ĩ villa, & hoc ex eo solo, ꝙ est sinistra suspicio contra seruos de morte domini, tãto magis dicendũ est.si ipse dominus dicat se fuisse vulneratũ à seruis.quia hoc casu cum agatur de re propria,& de seruis proprijs. ipsi erit credendũ,cũ nãliter quis non præsumatur velle consumere suũ.l.cũ de ĩdebito, sup.de prob. Sed aduerte,ꝙ mihi videtur,ꝙ ista argumentatio,quàm faciunt doct.ex dispositis in tit. ad Sylla. ꝙ decidatur contra liberam personam illud idem non sit bona.

395 †Quia facilius proceditur contra seruum, maxime propriũ conquerentis & occisi,q̃ ꝙ procedatur contra liberũ.quo ad torturã,& quo ad alia, vt est text. in l.si quis. & in l.ex lib.hoc tit.no.Bar.in l.1. §.si ser. in prin.hoc tit.&

rit. & ideo arguere de seruo ad liberum non videtur bonum, quia non est par ratio.

396 †Denunciatio decani, seu centenarij An faciat indiciū ex eorū denūciatione, quādoque proponūtur isti denūciatores ad manifestandū maleficia q̄ fiūt in ciuitate, & in villis, vt quotidie seruatur, & tūc istorū denunciatio facit qualequale indiciū, ex quo pōt iudex procedere ad inquisitionē, ita intelligitur l. diuus la 2. sup de cust. & exhib. re. & hoc determinat Bar. ibi in 3. q. idē voluit Saly. in l. ea quidē. in prin. in 10. q. C. de accus. adducens pro hoc tex. ibi. & tex. in l. 1. C. de dec. li. 10. & Alex. in cons. in eā inquisitionis formatæ. col. 2. ver. accedat, vol. 3. & pro pſumptione innocētiæ ponit eā Cœp. in cons. 31. super homicidio. col. ver prima est. & Ang. in trac. malef. in verb. necnon ad denūciatione. col. 6. ver. quæro an denūciatori, & Hip. in prac. in prin. nu. 19. & in cons. 6. n. 9. Q̄nq; ꝓponūtur ad inueniēdū delicta, & tūc īgrauib. ipsis nō credit, nisi vti testib. aut in leuib. & si ꝓpositi fuerint ꝑ formā statuti ad inueniēdū arma. & tūc ipsis credit. vt ꝑ Bar. ī d. l. diuus, & ꝑ Ang. addemus ī loco ꝓdicto, vbi videas.

397 †Incātationes, seu diuinationes q̄ fiūt per astrologos, geomātes, & ꝑ istas mulierculas ex inspectione aquæ benedictæ, vel speculi, vel cū forcipe, & cribro, vel simi. sortilegijs, non faciāt indiciū. vt si dixerit Titiū fuisse furē, vel homicidā, Bru. in d. trac. in d. col. 13. ver. q̄ro an diuinatio dicit, ꝙ talib. non est adhibenda fides. l. itē apud Labeonem. §. si quis astrolo. sup. de iniur. & ibi Ang. hoc tenet, ꝙ indiciū non faciūt ad torturā, subdens, ꝙ iudices caueant, vt non errent moti ex diuinationib. l. verbū ꝓcib. C. de if. dicit tamen Bru. ꝙ Bal. in quodam suo cons. tenet, ꝙ licet ars maleficiorū sit reprobata. l. nemo. C. de malef. & math. tamen quādoq; permittitur, ꝙ maleficiū tollatur per aliud maleficiū, si alio mō non pōt, q̄ per incātationē Dæmonū, vt no. per Io. And. de Rip. in sū confess. in rub. de imp. ligam. tamen non dēmus recedere à Deo quidquid ore proferatur, cū licitū est aliquādo de aqua turbida viuere, vbi deficit clara, & medicinæ sumūtur rōne sanitatis non delectationis, concludens, ꝙ quāuis ars diuinādi sit reprobata, tamen vbi magnū scandalū immineret nec Deo, nec hoīb. reprehēsibile videtur, si fieret, & operabitur ad inquisitionē non ad torturā, & si diuinator aliquē inculpat, poterit iudex pro illo mittere, & videre qua cum cōstātia, aut trepidatione, aut quo palore, aut rubore loquatur, & exinde sumere indiciūm veritatis, & istud sequitur Hip. in sua prac. in §. dilig. n. 181. ponens exēplū de cadauere emittente sanguinē ob superuenientiā homicidæ, qd̄ dicit vidisse, & practicasse. Aduerte ꝙ ꝓcedens decisio non videtur aliquo mō mihi vera, vt non tātū indiciū non oriatur, sed nec suspicio, ꝑ q̄ iudex possit moueri ad inquirendū, seu alio mō procedendū, cum sortilegia sint oīno prohibita.

398 †Nec pro inueniendo furto Ecclesiæ pōt fieri incātatio aliqua, ēt sine dæmonū inuocatione, prout est tex. in c. 1. & 2. de sort. Et Abb. & Io. And. in d. c. 2. qui dnt nō esse licitū cōsulere istos diuinatores, seu sortilegos, ēt si hoc fiat sine īuocatione Dæm. ea rōne.

399 †Quia occulta solus Deus scit, & est secretorū cognitor, & iudex c. erubescāt. 32. dis. vnde dicimus, ꝙ ecclesia nō iudicat de occultis & cū nō possit probari, discretus iudex se nō intromittit, sed diuino iudicio relinquit l. & si restituātur. §. fi. sup. de iud. vbi Bal. dicit ꝑ illū tex. ꝙ iudex dēt iudicare, secundùm conscīam, q̄ cadit in hoīe ipso tanquā iudice, & licet Deus oīa nouerit, nō tn̄ si cuenit ī hoīe.

400 †Præterea sortilegi sunt infames, & repellūtur à testimonio, & ab accusatione, & puniūtur faciēdo sortilegia, & grauiter peccāt vt in d. c. 1. & 2 de sortil. & in d. l. item apud Labeonē. §. si quis astro. sup. de iniu. vbi post illud, ꝙ iniuriā faciat. & cū eo agi possit subdit rex. ꝙ cōstōnes eū tenēt. & ibi gl. in verb. constōnes dicit vltore gladio puniēdus, vt d.

401 l. nemo. † Q̄uo itaq; pōt iudex admittere sortilegū, & ex eo accipe fundamentū ad inquirendū, cū non tm̄ eos reijcere dēat, sed ēt punire, & sic vñ pœna dēret dari ꝑ iudicē, si de iudex accipe dēat fundamentū, arg. eorū q̄ hn̄r in l. nō dubiū. C. de legi. & l. memin. C. vn vi, ibi. nē inde iniuriarū nascat̄ occasio, vnde

402 iura nascūtur. †Eo maxime: quia vterq; iudex, tā secularis, q̄ ecclesiasticus pōt cognoscere de tali crimine, & acerrime punitur ꝑ ius ciuile, & locus est ꝓuentioni inter eos, ita no. Abb. ī d. c. 1. de sortil. in ver credo ēt allegat to. tit. C. de malef. & math. vbi puniūtur vlt. supplicio, de iure vero canonico si sūt viles fustigātur, si liberi, & honesti dānātur ad ꝑpetuos carc. c. contra idol. 26. q. 5. Rom. in sing. 660. incip. Tu scis, ex q̄b. cōcludo, ꝙ ex

tali

tali re ꝓhibita,& punibili nõ põt,nec debet iudex sumere fundamẽtũ ad ingrendũ.Non obst.exẽplũ traditũ per Hip. ꝙ sanguis exijt ex cadauere superueniẽte interfectore, quia illud non ꝓuenit ex incãtatione,aut sortilegio.sed est quoddã miraculũ,& ab occulto ꝓcedens,de quo dicã infra in indicio signi.

403 † Iudex si vidit,an si sit indiciũ ad torturã. vt puta si interfectus fuit hõ in platea,& iudex vidit nullis alijs existentibus ꝓbarionibus,dicas ꝙ nõ, ꝓut voluit Spec.in tit.de sen.& his q̃ ipsi sequun.§.qualiter.ver.itẽ de

404 bet ferri, dicẽs. † Quod iudex debet procedere secundũ allegata,& ꝓbata. & nõ secundũ consciam.c.iudices.3.q.7 l.illicitas.§.veritas supra de off.præsi & per illũ rex.dicit ĩ casu pmisso,qñ iudex vidit occidentẽ.Spec. d.§.item debet, ꝙ Azo. & Accur. cõsulti respõderũt,ꝙ potestas non potuit ponere illũ ad q̃onem,qđ dictum sequitur Bal.in l.fi.in prin.ver.itẽ q̃ro.C.de appellatio. Quod intellige secundũ qđ ipsemet Spe.in tit.de noto. crim.§.fi.ver.Petrus de Samia, vt procedat quãdo est notũ iudici,quia in faciẽ eius solũ homicidiũ perpetratũ fit,secus si alij cum ipso iudice fuerint q̃ possint delictũ ꝓbare, & tũc secundũ qualitatẽ probõnum orietur indiciũ,vel plena ꝓbõ, & ita ĩtelligitur tex. in §.quãdo.2.q.1. Puto tamen, quod iudex ex ea visione poterit inquirere, super delicto, & procedere contra eum,quem vidit.

405 † Nomen malum facit indicium in gñe contra illud hñtem, vt est tex.in c.1.& ibi Ioan. And. Card.& Imol.in verb.Bellial.de depo.& dicit Io.And.in c.cũ secũdũ,de pb. ꝙ si nomina drent emi, bona essent emenda magno precio.& dicit Abb.in ꝓœ.decr. col. 2.ver. ideo quæro, ꝙ ex turpi nomine, q̃nque oritur sinistra suspicio.credentes non nulli illud nomen fuisse impositũ ab euẽtu; & ibi Felin. nu.32.dicit post Doct.ꝙ ex malo noĩe orit sinistra suspicio per ea, quę hñr in tex.& gl. in l.facta.§.si in danda. supra ad Treb.vbi multas auctoritates adducit & Iası in rub. sol.matr. num. 16. Et Par. de Put. in tract. de synd. in verb.mãdauit.col.8.ver.qñ delictum, dicit verum esse malum nomen facere suspicionem,& indicium,si cum eo cõcurreret mala fama (vt puta) ꝙ esset homo malæ famæ,& vocaretur rampinus

406 † Physionomia mala. Et hæc gñat suspicionem in gñe, & oritur præsumptione mala natura,& vitiata, non quantũ ad ꝓsumendũ in specie de spãli, & determinato delicto, bona autem physionomia prodest,vt voluit Bal.in l.2.in ver.q̃ aũt. C.quor.appel.non recip.& dicit Par.de Put. in d.tract.in verb.mãdauit.col.8.ver.quãdo delictũ,bis indiciũ fecisse ꝑ physionomiã,vt vnũ hñtẽ bonã physionomiã iudicauerit innocentẽ, & aliũ habentẽ malã physionomiã iudicauerit nocentem, & furem, & ita reperit veritatem esse.

407 † Signũ facit,quãdoq; indiciũ(prout voluit Cic.lib.2.ad Hæren. in c.in cã coniecturali in verb.argm̃ dicens)num qui strepitus, clamor,crepitus exauditus sit,& Par.de Put. in d.tract.synd in d.verb.mãdauit in fin.volens, ꝙ si reperiatur occisus puer in vna domo,& vicinus dicat, ꝙ per dies ante audiuit vnũ puerũ ibi plorantẽ, & hæc ꝓbõ valet ꝑ viã signi,per ea q̃ no. ꝑ Bar.in l.de pupillo. §. si q̃s ipsi ptori, supra de no.ope.nun.& ꝑ Bal.in c.cum terra. in fi. de elect. & ꝙ de eo fuit tractatũ Romæ in quodã pueto.quẽ Iudæi in die Iouis sancta subtraxerunt,iugulauerũt, & in secrete sanguinẽ eius biberunt.

408 † Itẽ si exhibeatur cadauer ante occisores,& ex vulneribus sanguis exibit, erit magnũ indiciũ,à qua experiẽtia nõ erit per iudicẽ recedẽdũ,cũ sit reiũ oĩum magistra. c. cũ sit.de elect.in 6.& clem.1.de æta.& quali.Et istud dicit Par.de Put.admisisse ꝑ vero Hẽr. de Gand. in suo collib.7.& c.Thad. med. & Ang.in tit.de homic q̃ dicit hoc accidisse in quodã Aegyptiaco,subdẽs ipse Par.hoc fuisse exptũ Romæ tpe. eo quo occisus fuit Cardinalis S.Marci.& Hyp.in sua pract.in § diligenter. nu.181 dicit se expertũ esse istud in ciuitate Albiganæ,& vidisse per pñtiã occisoris cadauer effluere,& emittere sanguinẽ, & istud hẽt cõis hoium sermo,ꝙ per pñtiã occisoris cadauer emittat sanguinẽ, ex quo dixi supra in verb.incantationes, ꝙ ista emissio sanguinis nõ prouenit ob incantationẽ, seu sortilegium, sed est quoddam à natura insitum, de quo ratio reddi non potest.

409 † Furti indicia possunt et assumi ex indicijs diuersis cõcurrẽtibus in homicidio, put est trãsitus insolitus, frequẽtatio viæ,tps, vt noctis locus,vt ante domũ maleficij confessio,cõuersatio cũ malis.& alia per multa respicientia testiũ depositiones,loquella timida,palor,trepidatio,mẽdaciũ,dictũ socij, & alia cõplura,q̃ diligens quilibet poterit colligere

ligere ex iam dictis, & quia in diuersis locis doct. vt pōnūt indicia furti, ideo de his sub
410 nectemus, & primo. †Solitus furari, & sic mala fama facit indicium cōtra imputatū, ꝙ rē furto subtraxerit, vt est gl. in l. in ciuilē, &
411 ibi Bal. & Salyc. C de fur. †Volentes ꝙ ex cōsuetudine oriatur ꝑsumptio, & Saly. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. facit gl. in l. cū allegat. C. de vsur. Et qđ dicit Bar. in l. Cassius, supra de sena. ꝙ malus sēper ꝑsumitur malus ī alia re simili, & dicit Bar. hic loquēs de indicio furti, ꝙ mala fama facit qualequale idiciū. Ex quo dico, ꝙ de ꝑ se non sufficeret ad torturā, nisi alia cōcurrerēt, vt dixi supra in
412 verb. vita. †Vicinus domui, in qua factum est furtū, si eā domū notā habeat, idiciatur, ꝙ furtū cōmiserit, ita est tex. in l dominus horreorū, supra locati, ꝑꝑ ædificioiū notitiā in qōnē peti possūt, & super eo tex. & Bart. dicit, ꝙ q̄ hēnt notitiā domus sunt suspecti, quādo domus frāgitur, & hoc ꝑꝑ ædificiorū notitiā, & ideo tales ꝑsonæ de facili possunt torqueri ad inuestigationē veritatis, vt in eo tex. & ideo officiales, quādo cōmittūtur maleficia occulta, cōsueuerūt cape vicinos, à q̄bus verisimiliter pōt declarari veritas. l. si ita, in fi. supra de fund. instr. & instru. leg. Idē voluit Bal. ibi ꝑ illū tex. dicēs, ꝙ si ī aliqua contrata cōmittitur aliqđ maleficiū debēt ad tormenta citius poni vicini, & domestici, & q̄ habēt notā domū, q̄ illi, q̄ non sunt vicini, nec domestici, subdens, arg. sumi ex eo tex. ꝙ furtū ꝑsumitur factū à conuersantibus in domo, vel saltē, ꝙ illi sciāt, q̄s fecit, qđ ēt voluit Saly ibi, q̄ dicit, ꝙ habēs notitiā rei pōt de facili ad qōnē torturæ deduci, qđ sæpius vidit seruari ꝑ iudices ad maleficia. Et ꝙ ꝑsumatur cōtra vicinos de delicto hētur Dente. c. 2 1. qđ idē voluit Bar. hic in 2. col & Ang. & Salyc. in l. fi. C. de quæst.
413 †Limitatur ista conclusio, vt non habeat locum in vicino, qui sit bonæ famæ, nā tūc ꝑꝑ qualitatem peisonæ cessat indicium, vt ita voluit Bald. in l. 1. in fi. C. loca. & istud est de mente Bar. in d. l. dominus horreorū, dū dicit, à q̄bus verisimiliter sciri pōt, & ista verisimilitudo est cōtra malos hoīes, nō cōtra bonos, quod idē voluit Bru. in d. tract. de indi. in 3. q. prin circa prin. Aduerte, qđ vnum qđ dicit Hypp. in sua pract. in §. diligenter, num. 97. post Ias. in l. in actionibus. col. pen. de in lit. iur. dicēs, ꝙ Bal. in d. l. dominus horreorū, ponat limitationē p̄dictā de hoīe bonæ cōdōnis, q̄ a Bal. ibi nihil dicit, & si cōclusio sit vera in se, vt bonitas ammoneat indiciū, & illud diminuat, ēt in maiori, vt dicā in
414 seq. †Infero ex hoc ad hospitē, penes quē bona sunt deposita ꝑ viatorē, vt si fuerint subtracta, sit indiciū cōtra hospitē, & eius familiā, vt possint torqueri ob ꝑsumptionē in genere ex mente Nic. de Mat. in d. l. 1. & ibi Bal. C. loc. & ꝑ Bar. in l. 1. §. fi. supra fur. aduer. nau. caup. in fi. nisi sit bonæ condōnis, vt per Bal. in d. l. 1. Et voluit Aug de Arim. in addi. ad Ang. in verbo. fama publ. num. 107.
415 †Debet ēt hēri cōsideratio personæ viatoris, si verisimiliter hēre potuit bona, quæ dicebat subtracta, vt per Bar. in d. l. 1. §. fi supra fur. aduer. nau. caup. & sic verificatur dictū Bar. in d. l. dñs horreorum, vt attendat verisimile, ꝙ multum operatur in indicis. vt dixi supra in 5. præmisso, ēt est. glo. not. in l. si qñ in uerbo qualitate, vbi in rebus inuasis attenditur qualitas personæ, & an sit talis, qui verisimiliter tot res teneat, vt petit.
416 †Furtiua res si reperiatur penes aliquē indicium est ipsum esse furē, l. in ciuilē. & l. ciuile. C. de fur. ita Bart. hic. idē voluit Salyce. & Ang. ꝑ eadē verba in l. fi. C. eo. Intellige prædicta procedere, nisi hñs rem furtiuam penes se ostēderit, à quo habuit, vt in d. ll. & ex mēte dictorū doct. Quid si is, qui hēt bona penes se, nō pōt probare, à quo habuit, nec ostēdere titulū, an hēat indiciū contra se, vt possit torqueri, Bal. & Saly. in d. l. in ciuilē, di
417 stinguunt. †Quod aut ꝑsona, penes quam bona reperiūtur, est grauis, & honesta, & tūc ex possessione nō ꝑsumitur furtū. arg. l. non oēs. §. Barbaris. supra de re milita. Si vero est persona q̄ cōmiserit, & ꝑꝑ frequētiā actus, vt de eo male sit ꝑsumendū, tūc poterit deueniri ad torturā, vnde Saly. in d. l. fin. C. eo. dicit, ꝙ si res est reperta penes aliquē, attēditur qualitas eius personæ, vt si est vir alias bonæ opinionis, vt est emptor, & reuēditor pānorū vsatorum, vt sunt il razzaroli, qui ab ignoto cōsueuerunt emere, tunc nō erit indicium contra eum, vt dicam in sequen.
418 †Visus exire domum cum fardello sub veste, vel pallio, sed q̄d esset ignorabatur, & hoc ꝓbatū fuit ꝑ duos testes, istud erit vehemēs argm̄, ꝙ subtraxerit res deficiētes ī domo, & q̄ dicebātur furatæ in loco, vnde ille exiuit, vt voluit Ang. ī l. 2. C. eo. de q. Et tale indi-

dictũ erit habile ad torturã, cũ sit indiciũ pro
pinquũ delicto, prout est illud visus admena
re gladiũ, & alia similia, de quib. dixi ĩ indic.
homic. cũ seq. Istud indiciũ tollitur, si ille q
exiuit domo fuerit vir ꝓbus, vt uoluit Ang.
in l. milites. C. eo. de qō. qui dicit ꝙ si esset
qō de furto bannorũ vel ẽt pecuniæ, & ꝓba
tũ sit, ꝙ vnus magnus mercator magnæ fa-
mæ, & nobilis vitæ illo tunc exiuisset de do-
mo, de qua diceretur tũc subtracta pecunia,
& cõprehẽsus fuisset portare sub clamide ali
quid, si ꝓbet illud indiciũ ꝑ duos testes, nõ
erit sufficiẽs ad torturã, q̃a nõ est verisimile,
ꝙ tãtus vir ad tã vile maleficũ ꝓrupisset, sed
si cũ isto indicio cõcurrẽt alia, vt putb, ꝙ ꝓ-
batetur, ꝙ incõtinẽti postq̃ exierit, visus fuit
expendere multã pecuniã eiusdẽ formæ. cu-
ius dicebat subtracta pecunia, & quia cõsta-
bat pecuniã subtractã, & reperitur, ꝙ tpe sub
tractionis nullus intrauit domũ, nisi ꝙ iste vi
sus fuit exire, tũc dicẽdũ est eũ esse torquen
dũ, q̃a ex istis duob. ducitur uerisimilitudo,
& offuscat̃ ꝑsumptio, qđ idẽ voluit (sequẽdo
hãc doctrinam Ang.) Brun. in tract. de ind.
col. 2. Et Aug. de Arim. in add. ad Ang. in tra
ctat. malef. in verb. fama publ. nu. 12.
419 † Visus exire tpe noctis è domo, in qua
furtũ ẽ cõmissum, habet indiciũ cõtra se, cũ
lex male ꝑsumat cõtra agẽtẽ de nocte, vt est
gl. in l. furẽ. supra de sica. & factũ tpe noctis
est suspectum l. fi. supra de efractor. & expil.
& possunt deduci in hoc, q̃ dixi supra in ind.
homic. in verb. Tp̃s, & dicit Bal. in cõs 427. q̃
dã mulier, in fi vol. 5. ꝙ perambulare de no-
cte ad loca suspecta, & per personas suspe-
ctas, & à talib. suspicionib. torturæ cœperũt,
& necessariæ sunt, l. dolum, C. de dol.
420 † Expendens multã pecuniã de illa stãpa,
seu cunco cuius fuit pecunia, q̃ dr subtracta,
habet indicium contra se, vt dixi supra post
Ang. in l. milites C. de qō. Et voluit Brun. in
tract. de ind. qō. 3. circa prin. Sed aduerte, ꝙ
non puto tale indiciũ esse sufficiens ad tortu
rã, cũ sit indiciũ remotũ à maleficio, ex quo
nõ debet quis torqueri, ut dixi supra in præ-
mis. 6. & est de mẽte Ang dũ vult ꝑ hoc indi
ciũ, & alia indicia coadiuuari in d. l. milites.
421 † Expendens pecuniã, cum ante esset pau-
per homo, néc reperitur vnde habeat, indi-
ciũ habet cõtra se, vt voluit Bar. hic. arg. tex.
in l. Quintus. supra de dona. inter uirum,
& vxor. quod etiam voluit Salycet. ponens
verba Bartol in l. fin. C. eo de quæst.
422 † Res subtracta, si cedebat ad cõmodum
imputati, & nõ alterius, facit indiciũ cõtra
eum, v. g. instrumẽtũ quod ad eũ pertinebat,
non repetitur, ut voluit Bar. hic per tex. in l.
1. §. sed si quis instrumenta, C. de lat. lib. tol.
quod idem uoluit Ang. & Sal in d. l. fi. C. eo.
de q. quod dixi supra in ind. homic. in uerbo
qualitas personæ: sed puto, ꝙ non faciat in-
dicium ad torturam, ut dixi in præced. ind. c.
423 † Fuga famuli ex domo domini, ĩ qua res
fuit subtracta, facit indiciũ cõtra eum, uoluit
gl. in §. si vero, in uerbo factum, in auth. de
exhi. rei. dicẽs, ibi esse optimũ arg. cõtra ser
uientes fugientes, ut eo ipso res amissas ui-
deantur subtraxisse, ex quo dicit ibi Iaco. de
Bel. ꝙ erit indiciũ cõtra fugientẽ, sed ꝙ ꝑ
talẽ fugã solã non sit tormentis subijciẽdus,
quia exiguntur argumenta sine indicia l. 1.
in prin. supra eo & d. l. milites, C. eo. & etiã,
quia fuga afficit personã, nec est regulara, si
ue demonstrata directo principaliter ad cri-
men, idẽ uoluit Bru. in d. trac. de Indi q. 3. in
prin. Aduerte, ꝙ Io. And. in addi. ad Spe. in ti.
de præsump. in add. quæ Incipit lex unica, di
cit opl. Iac. de Bel. in d. §. si uero, de iure pro-
cedere, & esse ueram in quantum uult indi-
cium oriri ad torturam. sed dicit ipse, de con
suetudine seruatur contrarium. Puto, quod
in casu (de quo agitur) & ex fuga famuli oria
tur indicium ad torturam si dominus con-
questus, & uerisimile sit, ꝙ potuerit talia bo
na subtrahere, cum essent penes dominum,
424 nã ultra fugã habet hoc generaliter. † Qđ
de natura istorũ famulorũ est furari, ut uo-
luit Bal. per illũ tex. iunc. gl. in l. fi. in uersi. in
tex ibi de furtiuis, C. quib. ab liber. proclam.
non lic. dicẽs ꝙ natura seruorũ est furari, qđ
idẽ faciunt famuli scholariũ, intellige tamen
quod concurrat uerisimilitudo ex parte do-
mini, & ex parte serui, ut dixi supra in uerb.
425 uicinus domini, in fin. † Culpa custodis, ob
quã furtũ factũ sit, facit indiciũ ut ipse cu-
stos torqueatur, ut furem iudicet, ita uoluit
Bar. per illum tex. in l. 1. supra de off. præfec.
vigil. & etiam uoluit Bal. in loco ut infra. In
tellige istud procedere, nisi esset factũ furtũ
in loco qui, bene custodiri nõ poterat, uel tẽ
pore, quo custodiri non poterat, nam tunc
per rerũ naturã culpã abesse ꝓbatur, ut uo-
luit Bal. in l 3. §. cognoscit, in fin. supra eo. de
off. præf. uig. & dicit esse tex. ibi, dum uult, cu

ftodes puniendos esse plerunq; q.d. nō semper,l.semper.§.hoc interdum, supra quod vi aut clam.cū ēt id,quod non est possibile, custodib.non est iniungendum,arg.l. Titius.§. fi.supra de exc.tut. Nec est homo, qui semper possit vigilare,l.seruitutes.supra de serui.

425 † Forma pedis furantis in terra humida, facit indicium vt voluit Alb in l indicia col. 2.C.de reb.ven.dicens quod vidit quendam iudicem maleficiorum hoc modo quidā inculparur, ꝙ furatus fuerat vuas de vinea, & quia terra erat balnea a,& humida,& apparebat ibi effigies, siue forma pedū illius.qui furatus fuerat,adduxit illū ad locū & reperit pedes eius cōcordare cū forma,& effigie, ex quo indicio quasi indubitato eū condemnauit. Puta e tamē,quod istud non esset indiciū ad cōdemnationē, sed iunctis alijs posset torqueri,nam possit de facili contingere,q̄ esset similitudo pedū,& is non esset qui rem subtraxisset & per consequens de per se non esset sufficiens indicium ad torturā, per ea, quæ not.Bal.in l.non hoc.C vnde legit.& dixi supra in 2.not.Hoc idē sensit Bal.in cons. 427.quædam mulier.vol. 5. dicens quod iudex non debet procedere ad tormenta ex furore animi, sed debet habere eū moderatum ratione,& intellectu,subdens, quòd per motionē, & vestigia pedum significatur qualitas luporum & uulpium,& ex semita pedum cognoscitur vnde transiuit latro, qui solicitis uenatoris laqueum nō euadit,l. in laqueum, supra de acq.rer domi.

427 † Res aliqua (si relicta est in loco furti, quæ iustificetur esse alicuius) facit indicium contra eum,vt vult Cic.in d.li.2.ad Heren.in c.in causa coniecturali,in uers.factū,dicens si telum.si uestimentum, si aliquid huiusmodi relictum sit,aut si uestigium rei fuerit,quod intellige,ut dicam in seq.

428 † Schala ante fenestram domus, in qua factum fuit furtum, an si dicatur, ꝙ illa scala uisa fuit in domo alicuius sit præsumptio contra ipsum ad tormenta.Par.de Put.in tract.de syndic.in uerb. an stetur dicto torti.col 7.uers. an si reperiatur, dicit,ꝙ non faciet indicium ad torturā, quemadmodum dicimus de re inuenta penes alium,quæ fuit furto subtracta, & quia potuit alter cepisse schalam nisi ille talis, in cuius domo reperta est schala solitus sit talia committere. quod dic.& intellige,vt dixi supra in hac par.in verb. Res subtracta.

FRANCISCI CASONI

Opitergini Iurisconsulti celeberrimi atque criminalium rerum peritissimi de Indicijs, & tormentis, tractatus duo. Ab authore ipso diligentissime recogniti, & locupletati, vt his notis patet,quibus accesserunt, Doctissima quædam eiusdem de Accusationibus,& Inquisitionibus singularia.

TRACTATVS MALEFICII

præmeditati secundum Oratores, ius diuinum, & ciuile Francisci Casoni I.C.Opitergini,

SVMMARIVM.

1 *Indicia omnia oriuntur ex quatuor locis, & per tria tempora.*
2 *Personæ qualitas indicium in criminalibus præstat,quæ tamen sola, cum sit remota non sufficit,nisi cum causis iungatur.*
3 *Causa in reo, ad indicia maleficij elicienda, est perquirenda, quam reus, vel affuisse negabit, vel extenuabit,vel non sufficere dicet, nisi cum uicio personæ iungatur.*
4 *Facta aut consilio,& ratione geruntur, aut impetu,& affectione.*
5 *Indicium efficax ex consilio,& ratione habetur.*
6 *Indicia ex impetu, & affectione ad non præmeditatum maleficium nascuntur.*
7 *Verborum qualitas animum demonstrat, vnde is videtur fecisse,qui prædixit facere.*
8 *Indicia propositi scire quare expedia?*
9 *Indicium omne quod indicat propositum,indicat & interfectorem, sed non econtra.*
10 *Indicia præmeditatum demonstrantia, propter effectum in non præmeditatum euadunt, vt quando rixantes sibi casu obuiant.*
11 *Prædicamenta,circa quæ videtur versari omnis quæstio sunt decem.*
12 *Indicare valens quid probabile, aut non probabile debeatur idem acerrime iudicabit,quid verum, aut non verum in singulis rebus sit.*
13 *Indiciorum an certa doctrina dari possit?*
14 *Indiciorum cognitio non solum ex nobis,sed ex rebus ipsis etiam prouenit.*
15 *Natura quædam in homine est quæ ipsum cogit, aut fateri, aut aliter delictum manifestare & hæc quo nomine vocetur.*

Argumentum Tractatus,& locorum indiciorum omnium.

1 PRæferendum est,omnia indicia,& actiones humanas oriri ex quatuor locis, videlicet

delicet, persona, cā, facto, dicto, & secūdū ali
quos Oratores, ex non facto, ex non dicto:
& per tria tpa, ante, in, & post delictum: &
hñt locos suos, vt in tabula, quos dispersos
collegi: & vim prædictorū, & quid accusato
ri, & quid accusato conueniat, dilucide per-
stringā, & sine ijs oē artificiū, materia, & elo
2 quentia desunt. Persona †euenit necessario,
vt cuiusmodi persona sit, eiusmodi actiones
sequantur, vnde, bene, seu male præsumit: &
qualitas personæ demōstrat animum fuisse,
vel non fuisse offendendi. Sed reus dicet in-
dicia personæ sola nō sufficere, cum sint re-
mota, & nisi cū causis iungantur. Causa, atti
3 net †quærere quot, & quātæ sint in reo cau
sæ, vt earū gratia deliquisse videat, cū nihil
sine causa fiat. Reus aūt negabit fuisse cau-
sam, si poterit, aut extenuabit. Deinde ini-
quum esse dicet, oēs, ad quos aliquid emolu
menti ex aliqua re peruenerit, in suspicionē
maleficij deuocari. Itē dicet causas nō suffi-
cere, nisi cum vitio personæ iungantur. Fa-
4 cto quæcūque †geruntur à nobis, aut consi
lio, & rōne geruntur, aut impetu, & affectio
5 ne. Ex consilio, & rōne †hř efficax argūm ad
præmeditatum, & caput erit propositi, si de
monstrabitur quare, quo consilio, qua spe
perficiendi, quidque factum sit, aut quid fa-
ctum de industria, ante, in, & post delictum.
6 Ex impetu, †& affectione ad non pmedi-
tatum argumēta nascuntur, & reus econtra-
rio, dicet, rem perspicere cum cōsilio, & cura
nō potuisse, & id, quod fecit, impetu quodā
animi potius, q̃ cogitatione fecit. Quibus
etiam rōnibus demonstrari possit factam rē
nō fuisse, facile ex contrarijs suppetet facul-
7 tas. Dicto nunqd †reus dixerit ante, in, seu
post delictū: nā ex qualitate verborū aīum
metimur: & is vř fecisse, qui prædixit face-
8 re. Et expedit †scire indicia ꝓpositi, q a p
ea dupliciter quæritur, videlicet, qs fecerit,
qñ ignoratur, & quo aīo fecerit. Nam oē
9 †quod indicat ꝓpositū, indicat & interfe-
ctorem, sed non econtra: Is.n. vř fecisse, qui
faciendi habuit voluntatem, quia oēs, quod
volunt, & pñt, ēt exequuntur, & faciunt. Est
enim maxime consentaneum: vt quod qs
instituit facere, fecisse ēt videatur. Sed licet
10 †indicia orietia ex supradictis locis natura
sua idicēt præmeditatū, qñq; tñ propter ef-
fectum in non præmeditatum euadunt, &
hoc euenit, quando rixantes obuiant forte,
& casu. De quibus omnibus singulariter
hoc opere dicetur, duce & auspice Christo.

Tabula indiciorum, & omnis actio humana.

I. *Persona.*	Fama, Conuersatio, Consuetudo, Natio, Conditio, Fortuna, Aetas, Sexus, Nomen, Phisionomia, Pallor.
II. *Causæ delicti.*	Ira, Odium, Metus, Spes, Cupiditas,
III. *Facta ante delictum, seu contenta cum delicto.*	Vbi fuerit. Vbi visus sit. Quo cum visus sit. Nun quid apparauit, Nun quem conuenerit, Nun quem habuerit de conscijs. De adiutoribus, De adiumentis. Nun quo in loco præter consuetudinem fuerit?
IIII. *Facto in delicto, seu adiuncto delicto.*	Aut alieno tempore. Locus, Tempus, Modus, Occasio, Facultas.
V. *Non facto.*	Quid factum sit, quod non oportuerit, aut non factum, quod oportuerit, &c.
VI. *Dicto.*	Nun quid dixerit reus ante, in, seu post delictum, prout minæ, confessiones. Item fama, & reliqua.

VII. *Non dicto.* — Tacens delictum præsumitur particeps, & non respondens torquetur sine indicijs, &c.

VIII. *Facto quodam consequenti deli ctum indicante de reo, sed non de proposito.* — Fuga, Cruor, Pallor, Trepidatio, repertus in loco delicti, & reliqua.

Et supradicti loci sunt proprij Iurisconsultorũ, & Oratorũ : tametsi Arist. † pdicamenta decẽ cõstituerit, circa q̃ videtur versari oĩs qõ: Sed secũdùm Quin. in li. 3. tit. vnde ducatur, ex ijs prima quatuor ad status pertinere, cætera ad quosdã locos argumentorũ videtur. Verum sine conuicio Quin. nõ solũ pdicti loci, verũ ẽt oĩa, quæ sunt in Cœlo, ĩ terra, & abysso, sub pdicta pdicamẽta cadũt. Nota, ne oriatur cõfusio in tabula, ꝙ cõsilia per Cic. sunt attributa personæ. rectius tamẽ referũtur ad factũ, licet personæ accidãt. vide Quin li. 5. & l. sæpe. §. fi. ff. de verb. signi. Itẽ Fama, & Pallor bis legitur ĩ tab. vide in c. 1. & pẽ. trac. primi, atq; ex ijs locis oĩs argumẽtatio iueniri poterit, & aut ꝓbabilis, aut necessaria erit. vide Cic. lib. 1. c. 5. de inuẽ. Et se-
12 cundùm Arist. Qui iudicare † perspiciẽt ꝑ põt q d ꝓbabile, aut non ꝓbabile hẽatur, idẽ acerrime iudicabit q d verũ, aut nõ verum in singulis rebus sit, vide in lib. 1. c. 6. Retho. De pdictis locis fit mẽtio in l. fi. ff. de act & oblig. ibi. ex personis, causisq;, & l. q cũ vno. ff. de re mili. ibi, examinantur causæ, cur, & vbi fuerit, & q d egerit. Prædi-
13 cta † repugnãt scribentibus de indicijs nõ posse dari certã doctrinã, sed esse in arbitrio, qđ tamẽ regulatur secundũ dispõnẽ iuris cõis. Cõtra ẽt pdictos ẽ, ꝙ natura hominũ id patitur, vt veritatis capax sit, & res maiori ex parte veritatẽ sortiãtur. Hoc
14 amplius † ego dico, cognitionẽ indiciorũ nõ solũ ex nobis, sed ex reb. ipsis ẽt ꝑuenire, eteni natura hoĩ rerũ plurimarũ obscuras, & necessarias intelligentias enodauit. Supradicta ꝓbari possunt exẽplo diuino, vt in c. 3. Genes. ibi. vox sanguinis fratris tui clamat post me de terra. Et in exẽplo veneni, vt infra in c. 4. Et secundũ aliquos
15 est q̃dã natura in hoĩe, q̃ ipsum cogit, aut fateri, aut aliter delictũ manifestare. vnde legitur in lege diuina. fugit impius nemine ꝑsequẽte: Et hanc partẽ aliq vocarunt Furiã, alij Cõsciẽtiam sceleris, alij dixerũt fieri natura cõi ad manifestãdũ delictũ. Et de prædictis ponentur exempla suis locis.

DE ATROCITATE præmeditati, & quomodo differat à non præmeditato.

SVMMARIVM.

1 *Per indicia proceditur in tribus delictis, homicidio, furto, & adulterio.*
2 *Homicidium quot modis committatur.*
3 *Homicidium præmeditatum est maxime detestabile, & in eo omnes tenentur.*
4 *Aggrediens animo occidendi, licet non occidat, an puniatur tamen, vt homicida?*
5 *Pecuniam accipiens, vt occidat, si ad proximum actum deueniat, homicidij pœna punitur, licet homicidium non sequatur. Idẽ in crimine seditionis, & in emente venenum, vt alteri daret.*
6 *Bannitum veneno occidere non licet, quamuis posset per leges impune occidi.*
7 *Mulier bannita, licet ex statuto possit impune occidi, non tamen potest adulterari.*
8 *Statuta concedentia immunitatem offendendi, siue occidendi, an extendantur ad delicta diuersæ speciei.*

Cap. I.

1 Per Indicia † proceditur in tribus delictis, videlicet, homicidio, furto &
2 adulterio. Homicidium †, aũt committitur, aut pmeditatũ, aut in pura rixa, aut casu. De ijs, maxime de pmeditato legitur in l. Mosis, cap. 21. Exo. & adeo
3 † detestabile est, vt delinquẽs euellatur ab altari, vt moriatur: Et differt à puro, etiã secundùm I. C. nã si plures fuerint in rixa pmeditata, oẽs puniũtur de occiso, secus ĩ pura rixa, q a tũc vniuscuiusq; ictus cõsiderãdus est, no. in l. fi. C. de sica. Idẽ secundũ Cic. 1. offi. Interest vtrũ perturbatione aliqua aĩ, an cõsulto, & cogitato fiat iniuria.
4 Hoc amplius † secũdum aliquos, si q s aĩo occi-

occidendi aggressus sit aliquem, licet nõ occiderit, aut vulnerauerit, punitur tñ, vt homicida. Sed dic contra, ꝙ punitur arbitrio Iudicis, non aũt pœna homicidij. In aliquibus tamẽ põt puniri, vt homicida, vt puta, si qs,
5 † accepta pecunia, causa occidendi, cum deuenerit ad actum proximum, punitur pœna homicidij, licet homicidium non sit secutũ. Bar. in l. non solum. ff. de iniur. Idem in crimine seditionis. & in emẽte venenũ, vt alte-
6 ri daret. Dic et † secundũ aliquos, nõ licere exulẽ veneno occidere, licet posset per leges impune occidi. secundùm doc. in l. nũ ideo.
7 C. de accus. † Et licet mulier bãnita ex forma statuti posse impune occidi, nõ põt tñ adulterari, quãuis maius sit homicidiũ q̃ adulteriũ. & rõ est, q a adulterare est cõtra pceptũ diuinũ, prout nõ mechaberis. ita tenet Dec. in c. quæ in Ecclesiarum. col. 7. de const. Sed Nellus tenuit contrarium in tract. bannito. ea ratione ꝙ homicidium sit maius, q̃ adulterium, & non debet cui quod plus est, licet qđ minus est, nõ licere. ff. de reg. iur. Quod tamẽ nõ obstat, ꝙ homicidiũ sit maius deli-
8 ctũ, q̃ adulteriũ, † q a est diuersæ speciei, quo casu sub eo quod plus est, nõ continetur minus, vt per Dec. post Dy. in d. l. non debet, & hãc limitationẽ nota ad illã regulã, q̃ multum seruiet ad leges, & statuta concedentia immunitatẽ offendendi siue occidendi, qua casu nõ extendũtur ad delicta diuersæ spei.

1 *Maleficium apparere prius debet, quàm de proposito, aut reo quæri debeat.*
2 *Cadauer prius est inspiciendum, eius qualitas in actis referenda, quantitas vulnerum, & in qua parte corporis sint, & quo armorũ genere illata fuerint, et quæ mortis cãm præstiterint.*
3 *Propositum ex quibus indicijs arguatur.*
4 *Propositi coniectura ex loco, vbi quis offenditur, capitur.*
5 *Frequentans locum maleficij, habet indicium contra se.*
6 *Cadaueris inspectio fieri debet per peritos. & duo medici super ea requiri debent, & hæc si omittantur, processus est nullus.*
7 *Contumax quando non habeatur pro confesso ex forma statuti.*
8 *Reus absens non damnatur si contra eum non fuerit probatum delictum.*
9 *Casus, in quibus proceditur, licet non constet de cadauere.*
10 *Vestigia in luto, niue, aut puluere reperta, seu vestimentum, vel quid simile, in loco delicti inuentum, ad habenda indicia, contemplanda sunt.*

De viso, & reperto faciendo per peritos, & de errore iudicum. Cap. ij.

1 De proposito, † aut reo q̃ri nõ debet, nisi de facto cõstet: nãlis .n. ordo est, vt prius probetur factũ esse, deinde à quo, postea quo aĩo: cum in vero de facto, & reo cõstat, de aĩo q̃ri põt. Qua-
2 re, † curent Iudices, vt inspiciatur cadauer, & referatur in actis qual. tas, quã. itas vulnerũ, & in qua parte corporis sint. quo armorum gñe illata fuerint: & quæ demũ causam mortis vulnera pstiterint, quia p multitudinem,
3 † magnitudinẽ, geminationẽ vulnerũ. & per modũ vulnerandi arguitur proposi ũ. Item apparere debet in quo loco fuit occisus: nã
4 † per locũ, in quo quis offenditũ conjectatur de pposito. & de delinquẽte, qñ de eo igno-
5 ratur: præsumitur † n. contra frequentantẽ illum locũ, siue cõtra vicinos, Bart. l. 1. C. de ser. fug. & Moyses. c. 21. Deut. Et animaduer-
6 tẽdum † est, vt eiusmodi inspectio cadaueris. fiat p peritos. licet aliqui Iudices consueuerint videre sine peritis. Sed auertant talẽ cõsuetudinẽ, cũ sit cõtra rationem iudicãdi, & patiat periculũ dãnandi insonteis, sicut sonteis, pſertim in rixis puris: cũ vniuscuiusque ictus animaduertatur: & standũ ẽ i arte peritis. Hoc amplius duo req̃rũtur medici, licet de cõsuetudine stet dicto vnius. Bar. & Hip. l. fi. C. ad l. Cor. de sicar. cõclusiue supradicta in pcessu apparere debẽt, aliter p talẽ omissionẽ, tanq̃ formã substantialẽ. processu red-
7 ditur nullus. Vnde licet statuta † dispõnãt, vt reus cõtumax habeatur p cõfesso, nõ habebũt locũ non seruata supradicta. l. raptores.
8 C. de episc. & cle. vbi et dr ꝙ reus. §. licet absens, nõ debet tñ damnari si contra eũ non fuerit probatũ delictũ; & ratio reddi põt: q a absentia põt cõtingere ex diuersis accidẽti-
9 bus. Sunt tñ † casus, in q bus pcedit licet nõ cõstet de cadauere, vt puta in latronib. q abscõdũt cadauera eijciẽdo in flumina. ac mare, vt dcm est in ti. de Tor. c. 2. Curẽt ẽr iudi-
10 ces † cõtẽplari vestigia i luto repta, siue niue aut puluere, & silr ii tel .i. si vestiment .i. si q d eiusmodi repũ sit, qđ fuerit relictũ in loco delicti, p hæc .n. & similia oriuntur indicia.

1 *Cadauer si effundat sanguinem propter præsentiam suspectorum, an magnum præstet indicium, saltem ad inquirendum?*
2 *Sanguis clamat vindictam contra interfectorem.*
3 *Calor in cadauere seruari potest usq; ad septem horas, & ideo intra illud tempus omnis experientia de suspecto fieri debet.*

De sanguine profluente propter præsentiam suspectorum. Cap. III.

1 Consequens locus est dicere de cadauere † effundente sanguinē pp præsentiā suspectorum, de quo indicio meminit Par. de Put. dicēs, ꝙ magnū est indicium, & non est recedendū à tali experiētia. vide eū in c. Mandauit. in fine. Hip. quoque aliquantulum tractat, dicitq; nullibi legi de hoc, & posse inquiri tm̄ in §. diligentet. n. 118. Attamē apud multos legitur de hoc indicio. Et Arist. respondit hoc esse
2 opus diuinū, & naturale, q̄a sanguis † clamat vindictā contra interfectorē, & rōnes multas affert. vide eū in ꝓblema. c. de naribus, & Lucr. lib. 4. in illis uetsibus.

Emicat in partem sanguis, unde icimur ictu.

Vbi Ficinus multas adducit causas non dissentiētes ab Aristotele. Et vbi Aristoteles dicit, si vulnera fuerint recētia, Ficinus ait calo
3 rē † seruari posse ad tps, puta, ad horas septē, & tale indiciū appellatur diuinū, & fit natura cōi ad manifestandū homicidiū, & Iudex dēt experiri infra dictū tps, quod nota, quia non legitur apud I. C. criminalia tractātes. Apud Moysen sunt pleraq;, per quæ ꝓbatur sanguinē clamare vindictā, sed non proprie probant supradictam opinionem, vt in c. 4. Gen. ibi. vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, Iosephū de Bello Iudaico lege, vbi loquitur de sanguine Zachariæ. Sed de hoc nullibi legitur apud Ciuiles, Canonicosque scriptores, licet Paris de Puteo testetur, ac ponat capita q̄dā, nō tamē probātia. De hoc ēt apud Oratores nullū verbū reperitur: Sed tātū de sanguine in vestimētis, armisve repto, ij meminerūt. Iō existimo nullū oriri indiciū, nisi ad inqnirendū, nam talis effusio sanguinis emanat ex causis ignotis, q̄ non sunt trahendæ ad consequētiā, & nullū indiciū sequi dēt necessario, cū ex diuersis accidētibus ꝓueniāt, & secundū aliquos pp vniformē cōplexionē. Et cōtētus sit Iudex iudicare secundū prudentiā, q̄ cadit in homine, relinquendo cætera iudicio diuino, non n. oportet plus sapere, quàm oporteat, secūdū Apost. Et l. si restituātur. ff. de iud. Sed si fiet aliqua experientia, fieri debet infra horas septem, vt supra, & ad inquirendum tantum.

1 *Veneno quem esse necatum indicat liuor, aut tumor cadaueris.*
2 *Cadauer inspici debet à peritis, & alij deponere debeant de credulitate, an de veritate in casu veneficij?*
3 *Reus, & testis qualiter interrogari, & deponere debeant, an quis ex veneno perierit.*
4 *Veneno quem esse mortuum ex quibus cognosci possit?*

De viso, & reperto faciendo per peritos in veneficio, & noua experientia. Cap. IIII.

1 Contingit hominem homini insidiari potius veneno, q̄ gladio. Itaq; † q̄retur, si liuore, aut tumore decoloratū eēt corpus mortui, significat venēno necatū. vide Auctorē ad Herenniū. lib. 2. Ti. in constōne coniecturali. Quare Iudices
2 curent inspici cadauera per peritos, q̄ iure referant in actis. Sed ambigitur, an tales periti teneātur deponere de credulitate, an de veritate? Vnde dic, ꝙ in casibus, in q̄bus vere cognosci pōt veneficiū, tenētur deponere de veritate, aliter de credulitate. Quare Oratores post Ciceronē dixerūt hoc factū aliq̄n simplicē q̄onem hēre, videlicet, an hō perierit, aliq̄n duplicē, videlicet, veneno, an cruditate perierit. Ideoq; vtraq; pars quod pro-
3 posuerit, tuetur. Nota † ꝙ nō valet iq̄sitio nisi cōstet de delicto ꝑ peritos, vt supra, & cōfessio rei, vel dictū testis nō est sufficiēs ad faciendū cōstare de delicto, cū nō ꝑtineant ad cognitionē, vel ipsius rei, vel testis, sed ad cognitionē peritorū. ita in hac materia veneni decidit Alex. in cōs. 116. vbi dicit, ꝙ nō dēt reus, & multo minus testis interrogari, an ille perierit veneni, q̄a hoc nesciet discernere, nec testis, nec pars, versatur n in pitia, & scia medicorū. Sed dēt interrogari, an sit mortuus. Itē an dederit venenū. Sed ꝙ mortuus sit ex veneno nemo pōt deponere hoc nisi peritus, ea rōne, ꝙ pōt esse tā modica quātitas veneni, vel talis qualitas venenati, vt nō potuerit ex veneno mori, qđ nota ꝑpetuo in hac materia. Occurrit hic mirabilis

lis expiĕtia, de qua non legitur apud I.C. ꝙ
4 mortuus † veneno cognoſcitur, tū ex liuoribus in toto corpore & ſpumis ore fluentibus, tū ſi cremetur corpus, cor illæſum remanet à veneno pſeruatum. vide Suetoniū in Caligula in principio. Et vbi de hoc facto cōtrouerſia foret, à tali experientia non diſcederē. Animaduertendū tamen eſt, ꝙ non ſolū ijs, q̄ veneno, ſed q̄ ēt morbo cardiaco perierunt, eueniſſe legitur, quo argumento Plinius ait. Piſonē in iudicio defensū fuiſſe.

1 Præmeditatum maleficium non præſumitur, niſi appareat de antecedenti propoſiti. Et quomodo id probari poſſit?

2 Indicia debent eſſe perfecta in genere ſuo, vt de reo quæſtio haberi poſſit.

3 Indicia remota per duos teſtes probari debent, aliter non habebunt vires indiciorum: Et an teſtes debeant eſſe omni exceptione maiores?

4 Teſtes quando omni exceptione maiores ad probandum requirantur, & quando etiam non integri admittantur?

5 Præmeditatum, an præſumatur, ſi non apparet de pura rixa. Et in quibus caſibus fallat?

6 Conſuetus committere homicidia, an ex hoc ſolo præſumatur ex propoſito occidiſſe. Et an poſſit pœna ordinaria puniri.

De non præſumendo propoſito, niſi probetur, & quomodo probetur, & in quibus fallat. Cap. V.

1 NOn præſumitur † præmeditatū, niſi appareat de antecedenti propoſito, quod cum non poſſit probari directe, cum ſit intrinſeca qualitas, probari debet p exteriores qualitates, de q̄bus ī hoc tractatu diſſeritur. Et in hoc notādum
2 eſt, quod indicia † debent eſſe pfecta in genere ſuo, nā ſicut pbōnes in crīalibus ad condēnandum dēnt eſſe luce meridiana clariores, ita & indicia in gñe ſuo ad qōnē habendā debent eſſe clara; nā eadē eſt rō de toto, quo ad totū, q̄ eſt de parte, quo ad partē; & ecōtra. vide no. in c.6. de Torm. Et remota,
3 † aut q̄ ipſum maleficiū conſequūtur, pbari debēt p duos teſtes; aliter nō hēbūt vires indiciorū. Sed ſcriptores maxime diſſident, an teſtes debeant eſſe oī exceptione maio-
4 res: Et ſecundū † opinionem multorū qñ tractatur de inquirendo, ſiue torquendo teſtes nō ēt integri admittūtur. Hyp. in §. diligēter

nu.4. & vide q̄ dicentur in tit. p viſum vnius
5 teſtis. Sed aliqui † ſenſerunt pſumi cogitatū, qñ non apparet de pura rixa, quia lex male pſumit de homicidis. Sed dic. nō pſumi cogitatū, niſi pbetur, vt ſupra. Fallit tñ ī latronibus, q̄a de ijs ſemper male pſumitur. Fallit
6 ēt in eo, q̄ † cōſueuit cōmittere homicidia, licet accuſator non probauerit, & qñ accuſatus non pbauit, & ſecundū Carrer. in tract. homic. pōt puniri pœna ordinaria. Sed hæc opinio non placet, & ſufficit ex hoc ſolo indicio poſſe torqueri, dicetur ſeq. tit. c.4.

1 Accuſator, & accuſatus in caſu propoſiti poſſunt vtrinque probare.

2 Probō indirecta in crīali cauſa ſæpe cōcedītur.

3 Negatiua facti vbi habet annexam determinationem loci, vel temporis, vel alterius rei, indirectam habet probationem.

4 Teſtes deponentes de negatiua, præferantur teſtibus affirmantibus etiam dignioribus.

5 Negatiua probatio non admittitur in probatione intuitiua, vt quando teſtes deponunt vidiſſe factum, & ſunt in ſufficienti numero, & quando qualitas teſtium eſt in iure approbata.

6 Negatiua coarctata loco, & tempore poteſt probari, quia æquipollet affirmatiue.

7 Reus poſt dicta teſtificata, & concluſum in cā poteſt ſuper eiſdem probare, ſecus accuſator.

In cauſa propoſiti vtrinque probatur etiam in contrarium. Cap. VI.

1 IN caſu propoſiti † tam accuſatus, q̄ ac-
2 cuſator pñt vtrinq; probare. Hoc † amplius in qualibet cā crīali ſæpe concedit indirecta probatio: videlicet, quando reus negat interfuiſſe die, & loco probatis per teſtes. & vult probare ſe fuiſſe alibi. Iudex admittet reum ad probandam dictā ne-
3 gatiuam, q̄a vbi † negatiua facti habet annexam determinationem loci, vel tpis, vel alterius rei, tunc indirectam habet pbōnem, l. 3. & ibi Bal. ff. de pba. Et ſecūdū Columb.
4 in tract. malefi. teſtes † deponentes de negatiua, vt ſupra præferuntur teſtibus affirmātibus ēt dignioribus. Attamen Bald. ſibi cō-
5 trarius in l. fi. C. de teſti. dixit, ꝙ † in probatione intuitiua quando teſtes deponunt vidiſſe factū, & in ſufficiēti numero, & quādo qualitas teſtium eſt approbata in iure, tunc non admittitur pbatio negatiua in cōtra-
6 riū. Sed credo † ꝙ qñ negatiua eſt coarctata, vt ſupra,

vt supra.possit probari; quia tunc æquipol-
let affirmatiuæ,& qđ vtrinq; possit proba-
ri,vt concedi,in l.Moysis.c.2 1.glo. Sed reus
7 †post didicita testificata licet sit conclusum
in cã,potest tamẽ ẽt super eisdem probare :
secus accusator. Hypp.in §.sequens,num.6.

1 *Indicium varie diffinitur, & diuersimode nuncupatur.*
2 *Argumentum, signum, & præsumptio sunt minora, quàm indicium.*
3 *Indicia ad torturam sufficientia quomodo cognosci possint?*
4 *Indiciorum duo sunt genera.*
5 *Indicium indicans propositum, indicat & interfectorem, licet non semper puniatur de proposito.*
6 *Indicium aliud est remotum, & leue, aliud propinquum, & graue.*
7 *Indicium propinquum quodnam sit? & quod remotum?*
8 *Negocijs attributa quomodo considerentur?*
9 *Tempus præteritum maxime valet, nam & quæ fiant, & quæ futura sint, ex pteritis colligũtur.*
10 *Propositum indicantia qualia esse oporteat?*
11 *Præsumptio iuris, & de iure non recipit probationes in contrarium, secus de præsumptione iuris*
12 *Negocium omne per tria tempora certioribus argumentis arguitur.*
13 *Indicia ante delictum ex quibus capiantur.*

De diffinitione, & genere indiciorum. Cap. vij.

1 INdicium † variè diffinitur, & dicitur si-
gnũ alicuius maleficij cõmissi, vel alte-
rius rei, de qua agitur, & variè nomina-
tur. videlicet argumentũ, signũ. & psum
2 ptio. Sed hæc † duo sunt minora, q̃ indiciũ.
Et dicũt oẽs, q nõ põt dari certa doctrina.
Sed secundùm Bart. in l.fin.ff.de q.põt dari
3 † aliqua via ad cognoscẽdũ indicia sufficien
4 tia ad torturã. Indiciorũ † duo sunt genera,
vnũ quod indicat aliquẽ deliquisse, & ex p-
5 posito, & oẽ quod † indicat ppositũ, indicat
& interfectorẽ, licet nõ semper puniatur de
pposito, & hoc euenit, quãdo rixãtes obue
niant forte, & casu. Aliud indicat deliquisse,
sed nõ ex pposito, vt in tabula. Et in pdictis
6 † indiciũ aliud est remotũ, & leue : aliud p-
7 pinquũ, & graue. Propinquũ est, quod † tan-
git negocium, vt vnus testis de visu, captus
in loco delicti, & reliqua. Indicium vero re-
motum dr homo malæ cõdõnis, & similia.

8 Et secundùm Oratores † attribuita negocijs,
partim sunt cõtinẽtia cũ ipso negocio, par-
tim in gestione negocij cõsiderãtur, partim
adiũcta negocio sunt, partim gestũ negociũ
9 cõsequuntur. Sed pteritũ † tps maxime va-
let, nã & q fiãt, & q̃ futura sint, ex pteritis
10 colligũtur, & ea, q̃ † in delicto fiũt, siue post,
ad hoc, vt indicent propositum, oportet esse
eiusmodi, vt cõsequãtur ab ante delictũ ge-
stis, & de industria facta videãtur, de qua in-
dustria loqtur tex. in c.21. Exod. & l.militis
agrũ.ff.de re milit. Cic.in lib 2.de inuen.tit.
nunc ad causam coniecturalẽ. In prædictis
11 † duplex est præsumptio vna iuris, & de iu-
re, & hæc non recipit pbões in contrariũ,
alia est iuris, & hæc recipit pbões in con-
trariũ. Qualiter aũt pbetur indicia, dicetur
in tit. de indicijs per visum vnius testis. Po-
12 stremo: † q a per tria tẽpora oẽ negociũ ar-
guitur certioribus argumẽtis, itaq; p ea ex-
cutiã locos indiciorum in specie, de quibus
13 hactenus in genere dictũ est. † Ante igitur
delictũ capiũtur indicia à Persona Cã, Cõsi-
lijs. & is ordo ẽ, facere voluerit, potuerit, fe-
cerit. Sed q. an fecerit, incipit à secũdo tpe.

DE INDICIIS PRAEMEDITATI ante delictum ex persona. Tractatus I.

SVMMARIVM.

1 *Persona rei qualis sit in omni delicto ante omnia intuendum est.*
2 *Personæ qualitas demonstrat animum fuisse, aut non fuisse offendendi.*
3 *Malitia, & incontinentia rei, indicia maleficij præstat, vnde caput erit accusationis, vel inquisitionis.*

De malitia, & innocentia. Cap. I.

1 IN omni delicto ante oĩa intuendũ, qua
lis sit, de quo quæritur : quia secundum
naturã incipiẽdũ est à persona: licet Cic.
cãs sæpe ptulerit. Persona aũt sumitur,
qua alius ab alio differt, tũ in aĩo, tũ in cor-
2 pore, tum in extra positis, & qualitas † per-
sonæ demonstrat aĩum fuisse, aut non fuisse
offendendi. l.si mater. C. ne de stat. defunct.
Sed qui, qualesve hoĩes iniuriam faciant, &
qualibus iniuria fiat, & quid cuique rei, &
quid

quid cuique homini soleat accidere, scripsit Arist. in lib 1. & 2. de arte Retho. Sed Oratores post eũ non sunt executi: q a impossibile, ac potius ĩfinitũ est, vide Quint. de arg. li. 5. c. 10. At res, quarũ cã hoĩes cõstituũt cõtra ius lædere, duæ fere capitales hñt; videlicet, Malitia, & Incõtinẽtia: nã q bus quisque affectus est vitijs, siue vno, siu pluribus teneant, in ea re, cuius gratia vitio sus est, ĩ iuris quoq; atq; iniustus euadi, ma lus. n. male cogitat. & cor iniqui ĩquirit ma la. c. 28. & 29. Prouerb. vide Arist. Reth. in c. 27. Quare Malitia, & Incontinentia caput erunt accusationis, siue inquisitionis.

1 *Fama rei est à iudice examinanda.*
2 *Fama quid sit, & quomodo consideretur. & an faciat sufficiens indicium ad torturam?*
3 *Torqueri non potest reus ex indicio remoto à maleficio, sed alia simul requiruntur.*
4 *Fama mala, an non solum in eo, in quo quis infamatur, sed etiam in alijs, rei opinionem grauet?*
5 *Fama mala ad hoc vt noceat, debet esse in eodem genere mali.*
6 *Fama, seu infamia præcedere debet inquisitionẽ, aliàs non proceditur, nisi in casibus exceptis.*
7 *Famæ malæ indicium cessat, si probetur à tribus annis citra reum fuisse bonæ vitæ.*
8 *Fama mala non sufficit, nisi conuictus fu rit de infamia.*
9 *Fama bona tuetur reum à tortura.*
10 *Fama bona in genere tollit indicia in specie.*
11 *Testes specialiter examinati super mala fama an præferantur testibus deponentibus in genere de bona fama?*

De fama reorum. *Cap. II.*

1 EXaminari debet †per Iudicem, cuius æstimationis, & famæ sit reus, qualis ẽt fuerit: p p. n. malã famã delinquẽris facile p̃sumit de insidijs, & dolo. c. 6.
2 lib. Iud. l. 4. ff. de suspec. tut. Et fama †est cõis opinio voce manifestata ex suspicione pro ueniẽs. l. de minore. ff. de quæst. & ibi Bar. & c. 2. Reg. pri. Et varie cõsideratur, videlicet, in gñe, & ĩ specie, in genere quãdo fama est, q aliqs est bonus, vel malus, vel ẽt in aliquo ge nere mali: & p hãc nõ oritur aliqd ĩdiciũ ad torturam, secũdũ Bar. l. fi. ff. de qõ. ibi, est ho mo malę condõnis, est indicium qualequale, & non sufficit ad torturam sine alijs, secus si
3 esset vnitũ. Et †est regula generalis, q ex indicio remoto a maleficio reus nõ torquet, sed requirunt alia simul. Sed secũdũ Bru. fama generalis parit indiciũ ad torturã, quoties iũgitur cũ fama speciali, & vita p̃cedens magnam partem defert ad p̃sumendum qd
4 quid sit. † Vnde caueat vnusquisq; q a non solum in eo, in quo quis infamat, sed ẽt in alijs grauatur eius opinio. Vide eundem in
5 gl. circa tertiã, & quintam †Sed oẽs dñt, q ad hoc, vt mala fama noceat reo, debet esse in eodem gñe mali. quia ex dissimilibus nõ
6 oritur cõiectura. †Fama, seu ĩfamia præcedere debent inquisitionem, aliter nõ procedetur, nisi in casibus exceptis per Hipp. in §. cõstante. nu. 12. Item qñ ex præsumptione hominis præsumit contra aliquẽ p p malam famam in eodem gñe malitiæ, potest admitti
7 pbõ in contrarium. †Et indicium malæ famæ cessabit, si a tribus annis citra probabit fuisse bonę vitæ. c. cum in tua. extra de sponsalib. †Item fama mala pbari debet, & non
8 sufficit, q ita dicatur de aliquo, nisi fuerit cõuictus de infamia. Et qualiter pbetur, vide in c. 1. de Parẽti. Et diffinitio prædicta declarat, quæ requirãtur in fama, quæ ẽt probari debet, secũdũ Hipp. in §. cõstãte, nu. 116. Idẽ secũdũ Oratores, qñ dñt, deide vita hominis ex ante factis spectabitur, in quo considerabit accusator, num qñ simile quid fecerit, si id non reperiet, num qñ venerit in similem suspicionem de quo per auctor. ad Heren. lib. 1. & Cic. lib. 2. de Inuent. tit. 2. Quare mala fama contra aliquẽ oriri non debet, nisi vt supra, & nisi reus cõuictus fuerit, & quãdo mala fama apparebit vt supra, non solum indicia sumentur in eodem genere mali, sed ẽt in diuerso, secũdũ Bru. vt supra. & rõ Oratorũ reddi põt. Deinde qui fecerit illud tam nequiter, eũdem hoc tã perperã fecisse, nõ ẽst mi
9 randum. †Econtra aũt p p bonam famam non torquebitur secundum Bald. in l. 1. C. locati. vbi multa similia dicit. Sed aliqui li
10 mitant non torqueri ita grauiter. †Hoc am plius dixerunt aliqui per bonam famam in genere tolli indicia in specie. Sed multi con
11 tra dicunt, q quando testes sunt †specialiter examinati super mala fama alicuius, tũc tales testes præferuntur testibus deponentibus in genere de bona fama. notatur in c. cũ oportet, extra d acc. Alia vero ẽ fama ĩ specie de

de aliquo particulari facto, & ꝙ tale q d sit, vel non;& differt à supradicta:q a respicit vitam hoium,vt supra.Hec vero respiciet negociū,de quo q s accusat,& oritur ex circūstātijs negocij,ideo de ea dicet in ti.post delictum.

1 *Conuersatio mala est malæ actionis indicium.*
2 *Suspiciones malæ trahuntur ex conuersatione, & victu.*
3 *Conuersans cum inimicis occisi præsumitur ex proposito occidisse.*

De conuersatione, & victu. Cap. III.

1 Mala †conuersatio est malæ actionis indicium: nā qualis quisq; est, tali cōsortio delectat:& ideo si cōmissū sit homicidiū,& Titius sit solitus cōuersari cū homicidis,ex tali cōuersatione hēbit cōtra se indiciū dicti homicidij. Guid.Suz.in tit.quæ,& qualia: Hip.in §. expedita.in fin.Idem in l.Mosis.c.4 & 24.Pro
2 ue.& 16.Isaiæ,& 21. Deut.Idem †secūdū Oratores ex cōuersatione, & victu multæ trahūtur suspiciones.secūdū Cic.lib.1.de in
3 uē.tit.13.& 2.tit.2. Præterea cōuersatio †sæpe accipit i alio gñe,videlicet,si occisor fuerit visus cōuersari cū inimicis occisi p̄sumet ꝙ ex pposito occiderit.Sed talis cōuersatio nō respicit psonā,sicut supradicta, sed potius respiciet tractatum, & consilium, ideo de ea dicetur in tit.ex consilio,in versic.quo cum visus sit, vbi magis congruit.

1 *Consuetus delinquere ex hoc solo indicio, an torqueri possit?*
2 *Associans post delictum præsumitur occulte auxilium præbuisse.*
3 *Indicia potiora quare requirantur quando quæritur interfectore quam quando quæritur de proposito?*
4 *Solitus delinquere quis dici possit?*

De consuetudine delinquendi. Cap. IIII.

1 Qui assueuit †delinquere, pōt torqueri ex hoc solo idicio secūdū Gand.in tit.de p̄sump. Idē secūdū Oratores: ē.n.cōsuetudinis vis naturę p quā similis.Idem secūdūm Moysen, is, cui mos est delinquēdi,contemnit oēm correctionem,& pęnæ cōminationē,c.18.Prouerb. Sed Hipp. cū alijs cōtrarium tenet in §. diligenter. nu. 99.Circa pdicta dic,aut ignoratur de interfectore,& de eo qrit,& tunc aliqs non torquebitur ex hoc solo,aut cōstat de interfectore, sed qritur de proposito,& tunc torquebit,si constabit eum solere occidere,& hoc qñ nō probabitur pura rixa. Sed Lud.Carer.sentit in dicto casu posse damnari sine tortura in tract.homic. nu.47.Sed hæc opinio nō placet.&potiora indicia requiruntur ad explorandum quis fecerit,ꝙ ad explorādum quo animo,cum de homicida cōstat, q a tunc in dubio præsumitur occidisse p p talē p̄sumptione, ꝙ sit solitus: & hoc casu oneratur pbar: cōtrariū,licet regulariter nō p̄sumatur propositum, nisi probetur, put in simili
2 di,ꝙ contra †associantem post delictum oritur præsumptio de occulto auxilio, & reus cogitur probare contrariū, secundū Hyp. in
3 §.constante.nu.55.Quare aūt† potiora indicia requirātur, quādo quæritur de interfectore,ꝗ quando quæritur de proposito, rō est,ꝙ quando constat,quis fecerit,lex de eo præsumit oē malū, & iungitur cū alia præsumptione,ꝙ consueuerit, & sic duæ emergunt p̄sumptiones, & hoc casu affines delicto p p secutū effectum, secus quando qritur de homicida: q a tunc ꝙ assueuerit, est solum indicium, & remotum à maleficio: q a nō constat de effectu aliquo. Sciendum
4 est, ꝙ solitus dicitur quando quis est conuictus bis deliquisse,& secundum aliquos ter. vide Inno.c.1.de fideius.Idē secundùm Oratores,secundùm Cic.2.de inuē.tit.3 de con sti.cōiect.ibi.Si quo in pari ante peccato cōuictus sit. Et secundùm Arist consuetudine fieri vnr,quæ idcirco facimus,quia sæpenumero fecimus. vt per eundem Reth.1.c.29.

1 *Progenies bona, vel mala, bonum, vel malum indicium præstat.*
2 *Natio præsumptionem de hominū natura præbet.*
3 *Sexus, ætas, animi, natura, conuitio, fortuna, amictus, risus, & ingressus suspicionē contra reum præstant.*

De progenie, & natione, & talibus similibus. Cap. V.

1 Quod q s sit †natus de bona,seu mala pgenie,bene,seu male p̄sumitur secundùm Gand.in tit de p̄sump.& ind.dub. Moysen.c 1.& 27.& 65.
2 Isaię. A natione†similiter p̄sumit de natura hoium:nā gētib. pprij mores sūt: sūt.n.nationes

tiones, q̃ hoĩes facile interficiũt, & diuersis uiens teneãtur, Bal. in l. fi. C. de hær. inf. Apost. ad Titiũ c. 1. ibi, Cretenses sp mendaces. A se-
6 xu aliud in uiro aliud in fœmina creditur, l. quisquis. C. ad l. Iul. maiest. Ab ætate, aliud aliis annis magis conuenit. l. qui cũ uno. ff. de re mil. Ab a n. tu a: Etenim auaritia, iracũdia, misericordia, crudelitas, aliaq; iis similia afferũt frequẽter fidẽ, ac detrahũt, nã quibus quisq; obuolutus est uitiis, quorũ gratia uitiosus est, iniuriis quoq; atq; iniustus euadit, uide Aris. c. 27. Rhet li. 1. A cõditione, & fortuna distat, n. an clarus, an obscurus quis sit, l. capitaliũ ff. de pœ. secundũ Suz. in tit. q. & qualia. Ab amictu, usu, ingressu. ut per Moysen c. 19. Eccl. in fi. Sed q̃ supradicta sunt de natura hoĩs patiunt tantummodo aliquã suspicionẽ secundũ antiquos, q̃ dicũt, & de natura licet aliquãtulũ ducere suspiciones: Oĩa enim hæc uir, an mulier, huius an illius ciuitatis sit, quib. in maiorib. quib cõsanguineis, qua ætate, quo aĩo, quo corpore, q̃ naturæ sunt attributa, ad aliquã cõiecturã faciẽdã pertinebunt. Cic. li. 2. de Inuen. tit. 2. de const. coniect. Et rõ prædictorũ reddi põt, quia uirtutes & uitia in p̃te nostra sunt, & non est q̃d positum in naturalibus causis, sed in uoluntate, studio, disciplina, quæ tollunt omnia, c. 1. 2. & 3. prouerb. u. de Cic. de Fato in princ.

1 *Physiognomia mala facit præsumi in genere quem ad scelere procliuum, sicut à bona, bene præsumitur.*

2 *Tortura inchoanda est ab eo qui habet malam physiognomiam.*

3 *Hominum mores, naturasque ex corpore oculis, uultu, fronteque Zopirus physiognomus noscere profitebatur.*

4 *Chyromantia de homine præsumptionem probet.*

De Physiognomia, & Chyromantia. Cap. VI.

1 EX Physiognomia † mala præsumitur quem ad scelera procliuum, sicut et à bona bene p̃sumitur, secundũ Bal. in l. 2. C. quorum appell. non reci. Idẽ in l. Moysis, c. 19. Ecclesiasti. ibi, ex uisu cognoscitur uir, & c. Isaiæ, ibi agnitio uultus eorũ respõdet eis. Sed ex iis p̃sumi põt in genere, non ãt in spẽ de aliquo delicto, nisi aliis concurrentib. licet Paris de Put. dicat per physiognomiã h. s iudicasse, uide eum in dicto trac. col.
2 8. Vnde dixerunt† aliqui, ꝙ si plures rei sunt torquẽdi, incipiendũ est ab habẽte malã physionomiã. Legitur etiã† ꝙ Zopirus physiognomus ꝓfitebatur hoĩm mores, naturasq; ex corpore, oculis, uultu frõte ꝓnoscere. Sed hic, ꝓ aliquãtulũ p̃sumitur per tex. c. 16. Re. 1. ibi, ne respicias uultũ eius, quoniam abieci eũ, nec iuxta intuitũ hoĩs ego iudico. A Chy-
4 romãtia † secũdũ multos p̃sumitur de hoĩe, nullũ tamẽ uerbũ legitur apud I.C. in l. Mosis legitur c. 37. Iob. ibi, qui in manu oĩum hoĩum signat, ut nouerint singuli opera sua. Vnde elicitur, posse p̃sumi arte ea media, & illũ textũ Iudæi sic fuerũt interpretati, asserẽtes lineas esse naturales, & nõ frustra positas. Sed nostri intelligunt in manu. i. in p̃te hoĩum. Verũ ꝓ opinione Iudæorũ est textus c. 13. Exo. ubi nr̃ probari lineas esse positas ad aliquid significandũ de hoĩe, & esse signũ naturæ. Apud Oratores nõ legitur de supradicto indicio, sed de Physiognomia sæpe.

1 *Indicium oritur à nomine si cum eo mala fama concurrat.*

De nomine. Cap. VII.

1 A Nomine † secundũ scribentes oritur indicium si concurrat mala fama, ut puta ꝙ quis esset malæ famæ, ut ꝙ uocaretur Rampinus. Sed secundum Cic. 2. de inuent. nõnunquã aliquid suspicionis nascitur, & secundũ Quint li. 5. de argumẽtis. Nomẽ in argumẽtu raro cadit, nisi cũ aut ex eo datum est, aut & ipsum alicuius cogitationis attulit causam, & hæc est uero opin. Idem in l. Mosis 1. Reg. c. 25. ibi, quoniam secundum nomen suum stultus est.

1 *Indicium propositi à pallore oritur contra eum.*

2 *Affectus animi exterioribus indiciis cognoscitur.*

3 *Pallorem rubor, terrorem pallor ac tremor, & den[tium] crepitus consequuntur.*

4 *Animus & corpus propter affectionem sæpissime est mutat. utrumque ante, vel post delictum cõtingit.*

5 *Indicia ex animi, & corporis commutatione ante delictum contingentia à quibus tractatur, & an indicent propositum.*

6 *Indicia ex animi, & corporis commutatione contingentia ante delictum magis urgent ad indicandum propositum, quàm post delictum ad indicandum maleficium.*

De

1 A Pallore † alijsq; similib. oritur indicium. pp.n.tēporarios animi motus ante delictum apparentes male psumitur. & torquetur reus, vt puta, si qs visus fuerit pallere, pauere, aut aliter vultu moueri, & non apparet cā, si paruo interuallo aliquem occiderit, seu vulnerauerit, psu-
2 mitur proposito deliquisse: natura† n. comparatū est, vt si quis cogitet delinquere, sitq; in actu proximo delinquendi, vultu moueatur, detq; indicia qualitatis intrinsicè, vnde oriuntur signa conscientiæ, & sic exteriorib. indicijs cognoscitur affectus animi. & tene-
3 tatq; accidit diffuso sanguine, aut cōtracto, nā pudor extra sanguinē diffundit, timor vero contrahit. Et pallor eiusmodi secūdū Philosophos accidere solet vehemēti cogitatu, in subito motu, sanguine se ad interiora recipiente: Ex quo fit, vt pudorē rubor, sic terrorē, pallor ac tremor, & dētiū crepitus cōse-
4 quātur, secūdū Cic. 4. Tusc. q. & ēt euenit † pp affectionem, q̄ est animi, aut corporis ex t pe aliqua de cā cōmutatio, vt lætitia, cupiditas, metus, molestia, & alia similia, q̄ ponuntur à Cic. li. 1. de Inuen. tit. confirm. Et prędicta cōtingūt bifariè, vz; ante delictum, & post. De contingentib. post delictū fit mentio p oēs, maxime in l. de minore. §. tormēto, ff. de qō.
5 Sed de cōtingentib. † ante delictum, & sic de supradicto indicio non, nisi per Græcos, & Quint. li. 5. de argumentis, c. 10. Sed in l. Mosis c. 20. Neæmię, ibi, quare vultus tuus tristis est, cū te ægrotum non videā? nō est hoc sine causa, sed malū nescio quod in corde tuo est. Item supradicta deberent, quia ante delictū indicāt propositum, post aūt delictū indicāt solū deliquisse. Itē † drnt, q ante delictū magis vrgent ad indicandum de proposito, q̄ post delictū ad indicādū de delicto. De rōne diuersitatis dicetur infra in tit. post delictū.

1 *Reus potest probare contrarium etiam post didicita testificata, et potest retorquere: & an prædicta indicia sine alijs sufficiant.*
2 *Causa delicti debet ostendi, alias indicia contra reum nullam vim habent.*
3 *Indicia personæ sine causis non valent.*
4 *Persona sicut indicat potestatem, & voluntatem fuisse reo, ita ex contrarijs non fuisse demonstratur.*

Dictum est supra cōtra reum. Sed pro reo ex contrarijs facile suppetet con-
1 tradicendi facultas. Pōt. n. † in cōtrarium & post didicita testificata probare. Sedō, pōt retorquere: quia indicia pso næ in diuersum trahunt secūdū Quint. de cō iect. Tertio pdicta indicia non sufficiunt sine alijs, cū sint remota. Bart. in l. fin. de qō.
2 Quarto, secūdū † aliquos nullā vim habet, nisi aliquid quare factū sit ostēdatur, cū nihil sine cā fiat, vt in sequēti ti. in prin. vide Cic. de Inuen. li. 2. ti. 2. ibi, vt. n. a'ūm alicuius improbare nihil attinet, cū cā, quare peccarit, non intercesserit, si cām pctī intercedere leue est, si aīum nulli minus honestæ rōni affinis ostē datur. Et per prædictam sentētiam concludi-
3 tur notabile, q indicia † personæ non valent sine causis, & econtra. Demum nota pro reo non solum hic, sed in omni causa & cōtra q̄libet Indicia locum habere. Aris. in li. 2. c. 35.
1 Rhet. ibi quib. aūt rōnib. demonstrari possit factam rem non fuisse facile ex cōtrarijs sup-
4 petet facultas. Quare sicut † persona indicat potestatem & voluntatem fuisse reo; ita non fuisse demonstratur, & sic in reliquis.

DE INDICIIS præmeditati ante delictū ex causis, Tract. II.

SVMMARIVM.

1 *Indicia causarum quæ sint?*
2 *Quærendum est quot, quantæ sint in reo causæ, vt eorum causa deliquisse videatur.*
3 *Causa quæ proprie dicatur?*
4 *Causa in impulsionē, & rōcinationem diuiditur.*
5 *Impulsio quid sit?*
6 *Rōcinatio quid sit? Et quādo interfuisse videatur.*
7 *Propositum non arguitur, quando rixa fuerit inopinata, licet causæ præcedant, tam secundum legem Mosis, quam iura ciuilia.*
8 *Propositum non censetur nisi industria, & insidiæ intercesserint.*

Quid sint causæ, & quō distribuantur, & q ex ijs oriatur propositum. Cap. 1.

1 POst supradicta indicia sequuntur indicia † causarum, quæ sunt, Impulsus ad ali-

quid agendũ, cũ nihil sine cã fiat, nã nihil factũ esse cuiquã probatur, nisi aliquid quare factũ sit, ostẽditur. Itaq; †decet q̃rere, quot, & quãtæ sint in reo causæ, vt earũ gratia deliquisse videatur l.q. cũ vno, ff. de re mil. in fi. Idẽ in l. Mosis. c. 21. Iosuæ, ibi, nec ante biduũ triduũve probatur inimicus. Idẽ secundùm Oratores, secundùm Cic. lib. 2. de inuẽ.
3 tit. 2. de consti. coniect. Cã †proprie dicitur id, ex quo, vel ꝓp quod aliquid fit. Sed quãdo per causas oratur propositũ, ex infrascriptis locis Oratorũ accepi, Causa distribuitur
4 †in impulsionem, & ratiocinationẽ. Impul-
5 sio †est quæ sine cogitatione per quãdã animi affectionẽ aliquid hortatur, vt amor, iracũdia, ægritudo, violentia, & oĩa, in quibus animus ita vr̃ affectus fuisse, vt rẽ perspicere cũ cura, & cõsilio nõ potuerit: & id qđ fecit, impetu quodã aĩ potius, q̃ cogitatione fece-
6 rit. Rõcinatio †aũt est diligẽs, & cõsiderata faciẽdi excogitatio. Ea dicitur tũc interfuisse, cũ aliquid faciendũ certa de cã vitasse, aut secutus esse aĩus videtur, vt si amicitiæ quid cã factũ dicet, si inimici vlciscẽdi, si metus, si gloriæ, si deniq; alicuius retinẽdi, augẽdi, adipiscẽdive cõmodi, aut cõtra rapiendi, diminuendi, deuitãdive incõmodi cã. vt per Cic.
7 loco quo supra. Idẽ apud Moysen, quis †non punitur de ꝓposito, licet voluerit occidere, & sint causæ, dũmodo nõ occiderit per industriã, & insidias, c. 21. Exod. ibi, qui percusserit hoĩem volens occidere, & ibi, si quis ꝑ industriã, Idẽ apud I.C. quãdo rixa fuit inopinata, licet causæ p̃cedãt, non tamẽ erit ꝓpositũ. Bal. in l. 1. C. ad l. Corne. de sica. Con-
8 clusiue secundũ oẽs, propositum †non censetur, nisi industria, & isidiæ intercesserint, vt in locis supra traditis. Nec mihi detur vitio integros locos Oratorum recitasse, eorumque verba vsurpasse, quia tanta vis est, vt nec syllaba quidem prætereunda sit.

1 *Causæ, quas in maleficio quærere oportet, quot sint?*
2 *Causas in adulterio, vel furto quærere nihil attinet, quia illas ipsa crimina secum habent.*
3 *Competitorum, vel riualium altero interfecto præsumitur contra alterum.*
4 *Phyltra amatoria ab amante propinata libidinis faciendæ gratia censetur.*
5 *Causæ ad hoc, vt probent debent esse in processu probatæ in specie non in genere.*
6 *Testes deponentes in genere, & non in specie super causis non probant.*

De causis quinque per quas delinquitur, & quomodo probentur. Cap. ij.

1 CAusæ, vnde †omnis humana oritur actio, & quas in maleficio quærere oportet, sunt septẽ, secundùm Arist. lib. 1. de arte Reth. c. 27. Sed secundũ alios post ipsum hæc maxime spectãtur, ira odiũ, metus, spes, cupiditas; nã reliqua ĩ has spẽs cadũt, & de ijs in homicidio p̃cipue q̃ri-
2 tur, in alijs vero, †vt in adulterio, & furto de causis frequenter quærere nihil attinet, quia illas per se ipsa crimina secũ hñt secundũ Quin. de cõiectura. lib. 7. c. 2. De supradictis causis fit mẽtio in l. cũ rõ. ff. de bon. dam. vbi pater interficiens eũ, qui filiũ suũ hæredem instituerat, ꝓp istud commodũ fecisse videtur. Idẽ de alijs causis. l. si ob stuprum. ff. de cond. ob tur. caus. l. vni. ff. de amb. vbi potest
3 sumi indicium in duobus competitoribus eiusdẽ honoris, siue ẽt in duobus riualibus, vt vno ĩterfecto p̃sumatur cõtra alterũ. Præterea ob libidinis faciendæ appetitũ pocula
4 †amatoria, q̃ phyltra vocãtur, cæteraq; huiusmodi flagitia cõmisisse hoĩes deprehensi sunt. l. 3. & tot. tit. C. de malef. Causæ ad hoc
5 †vt ꝓbẽt, debẽt esse ꝓbatæ in ꝓcessu in specie, non autem in genere, & testes deponen-
6 tes †in genere, & non in specie super dictis causis non probant, vide notata in cap. cum oporteat. de accusa.

1 *Causæ quot circunstantias continere debeant?*
2 *Occidisse ille præsumitur, qui occidendi causam habuit.*
3 *Deliquisse ille præsumitur, qui ex delicto commodum consequitur, vel incommodum euitat, vel cui ita forte videtur.*
4 *Iudex animaduertit quo animo quid quisque faciat, non quo euentu vtatur.*
5 *Accusator reum ex causis demonstrabit.*
6 *Iudices per causas reũ quærent, cum is ignoratur.*
7 *Causæ nõ solũ indicãt ꝓpositum, sed etiam reũ.*
8 *Causæ debent esse grauiores, quoties quæritur quis deliquerit, quam quando quæritur propositum, cum de reo constat.*
9 *Propositũ ex leuib. causis præsumitur, nõ delictũ.*
10 *Quando constat quis fecerit, lex de eo præsumit omne malum propter secutum effectum: secus*

quando

quando quaeritur quis fecerit, quia non praesu mit pro leui causa occidere.

11 *Animi vitium cum causa conglutinari ad indicandum reum licet, atque quibus sit vitijs subiectus reus ostendere oportet.*

12 *Malus qui semel fuit in eodem genere mali semper praesumitur malus.*

Quomodo causae indicent propositum, & reum, quando de eo ignoratur. Cap. iij.

1 IN caus's du e † circunstantiae insunt, videlicet: quis fecerit, & quamobrē fecerit. Vnde † si qs fuerit interfectus, & igno
2 tatur à quo, qretur per supradictas causas: nā is p̄sumitur fecisse, qui faciendi causam habuerit. Ide secundùm Oratores, pbabile est, † qd pbatur reo expedisse peccare,
3 vt cū qritur nūquid cōmodū maleficio aequsierit, nū honorē, nū pecuniā, nū dominationē, nū aliquā cupiditatē amoris, aut nunquid incōmodū vitarit, inimicitias, infamiā, dolorē, suppliciū. Nihil tamē refert nō fuisse, aut non esse aliquid cōmodi, aut incommodo, dummodo ostendi possit ei visum es-
4 se, qui arguitur: Iudex enim † animaduertit quo aīo qd qsq; faciat, nō quo euētu vtat. l. 1. §. si qs instrumēta C. de latina liber. tollenda, vide Auct. ad Heren. lib. 2. tit. in causa
5 cōiecturali. † Et secūdū Oratores in hoc loco caput illud erit accusatori, si demōstrare poterit alij nemini fuisse causam faciēdi, secundo loco tantā, aut tā idoneā nemini, sin fuisse, alijs quoq; cā faciendi videbitur, aut potestas alijs defuisse demōstrāda est, aut facul
6 tas, aut volūtas. Itaq; † Iudices per supradictas causas reū qrent, cū is ignoratur: quia
7 causae non solū† indicāt ppositū, sed ēt reū, quādo ignoratur, vt supra. Et regulariter oē, qd indicāt ppositū, indicat & reū. Aiaduer-
8 tendū † est, q causae dēnt esse grauiores, quoties qritur qs deliquerit, q̄ quādo qritur ppositū, cū de reo cōstat, & rō est: qa nemo p̄sumitur leui cā hoīem occidere. Secus quan
9 do † cōstat de delinquēte, sed qritur ppositū: i tali .n. casu p̄sumitur ppositū ēt pp leues causas. Et rō diuersitatis est: qa quādo
10 † cōstat qs fecerit, lex de eo p̄sumit oē malū pp secutū effectū. l. q. coedem, C. de sicar. Secus quādo qritur quis fecerit: qa tūc lex nō p̄sumit oē malū, imò non p̄sumit pro leui cā occidere. vide q̄ dicta sunt in pcedenti
11 tit. c. 4. Praeterea in † oī cā aliquid eorū, quae personis attributa sunt, ad eā cām, qua commotus peccasse dicetur, adiungere licebit: & ita poterit aī vitiū cū causa cōglutinari, hoc mō. Si dicetur pecuniae cā fecisse, ostendet accusator eum semper auarum fuisse, si honoris, ambitiosum. Idem in caeteris, quibus obnoxij sint, aīaduerti pōt, vti in ijs rebus, & eaū rerū cā, q̄ singulis vitijs, cupiditatibus q̄ subiectae sunt, oēs immoderate, & impotēter versentur. Arist. lib. 1. Rhe. c. 27. Sed Oratores post Arist. voluerunt, atq; ex dispari genere culpatū, si ex pari summendi facultas nō erit, improbare aīum aduersarij oportere, & id est secunqū eos, qui fecerit illud, tā nequiter, eundē hoc tam perperam fecisse nō est mirādū. vide Cic. in lib. 2. tit. de inuē. & lib. 2. ad Heren. tit. in cā coniect. Verū pdictis repugnat regula Legistarum, semel
12 † malus p̄sumitur malus ī eodē genere mali. Quandoq; tamē ēt per ipsos conceditur.

1 *Inimicus an poterit torqueri, quando quis fuit interfectus, & nescitur à quo, si inimicitia fuerit capitalis?*

2 *Inimicitia est indicium remotum à maleficio.*

3 *Pluribus rixantibus si quis fuerit occisus, contra inimicum, si de indiuiduo non constet praesumitur, & ex hoc is poterit torquere.*

4 *Nemo reperitur, qui non metuat, videat, speret, & irascatur, per quas causas delinquitur.*

5 *Inimicus etiam suspectus quae probare debeat, ne torqueatur.*

6 *Reus suspectus debet interrogari, vbi fuerit, cum quibus comederit tempore delicti.*

An inimicitia sola, & sic aliae causae sufficiant ad torquendum. Cap. iiij.

SI quis est interfectus, & nescitur à quo,
1 sed pbatur † q Petrus erat inimicus illius, ex tali p̄sumptione poterit Petrus torqueri, secundùm Specu. in §. spēs. de p̄sump. & secundùm Rom. in l. 1. ff. ad Sylla. per tex. ibi. In suspicionē caedis, per quē tex. multi cōsentiunt semel posse torqri, dūmō inimicitia sit capitalis: Adde c. 12. Eccles. ibi. Nunquā credes inimico. Sed Moderni cōtra tenent, Hyp. in §. diligenter. nu. 70. quē multi sequuntur per multas rōnes, maxime, q
2 † inimicitia est iudicium remotum, & dictū Specul. intelligunt quoties necesse est vnum ex pluribus hominem interfecisse, & certum est

est delictũ, & certæ ꝑsonæ, sed incertũ est de
3 indiuiduo, & tũc †ex illis plurib. poterit ini micus torqueri. Oratores multi cõsentiunt, q̃a multę causę sunt, q̃ iducũt ad maleficiũ,
4 et latẽtes, & ignotæ. eũ nemo†re piatur. q nõ metuat. oderit. spet, & irascatur, ꝑ quas cãs deliquit. Quare nõ cõsequitur, Petrus inimicus est. ergo occidit. cũ alius potuerit oc cidere ꝑ ꝑ supradictas causas, et latentes. Ego in hac difficultate ꝑ cõciliandis opinionib. distinguo secũdũ Cic. in lib. 2. ti. 2 de Inuent. ibi. Maxime. n. quæri oportet in hac cõstõne. Primũ potuerit ne aliq̃d fieri. deinde ecquo
5 ab alio potuerit. Cõcludit, ꝙ si Petrus ꝓba bit aliũ ecquo potuisse occidere, nõ torq̃at, aliter sic. Quã e demõstrabit reus, aut alijs quoque bono fuisse. aut alios quoque id, de quo ipse stimuletur, facẽ potuisse. vid Auc. ad Heren. lib. 2. tit. collatio. Hac defensione vsus est Cic. ꝓ Mur. in familiã Anchariana, & ꝓ Scauro circa morte Bostaris in matrẽ auertẽs crimẽ. Verũ id breui faciẽdũ est. vt ne alterius defendẽdi causę hũc accusare vi deatur. Sed sufficiat à se crimẽ trãsferre, secũdũ oratores, si aut cõmodũ nullũ fuisse. aut par uũ, aut alijs magis fuisse, aut nihilo sibi magis q̃ aliis demõstrabit. Maximũ aũt ẽ reme diũ diffiniẽdã ũ qõnum hoc casu, & oĩ alio,
6 videlicet. ꝙ suspectus†interrogetur, vbi fuit, & cũ q̃b. comedit tp̃e delicti. d hac ĩterroga tione vide Bart. in l. fi. ff. de q̃st. & ita ꝓ locũ & tp̃s Oratores diffiniebant oẽ negocium.

1 *Rei defensiones contra causas.*
2 *Causæ non indicent nisi cum vitio personæ iunguntur.*
3 *Propositi suspicio ex quibus tollatur.*

Pro reo contra causas. Cap. V.

1 PRimo reus negab it †fuisse causam, si potuerit aut eam vehementer extenua bit deinde iniquũ esse dicet, omnes ad quos aliq̃d emolumẽti ex aliqua repue nerit, in suspõnẽ maleficij deuocari. Tertio, Causæ†non indicant, nisi cum vitio personæ iũgãtur, quia nõ in oĩbus ꝑsonis valent. Itẽ dicet, aut cõmodũ nullũ fuisse, aut paruum, aut aliis magis fuisse, aut nihilo sibi magis,
3 quã alijs. Cic. in 2. de Inuẽt. ti. 2. Item †mon stretur aut facultas, aut ptãs, aut volũtas de fuisse reo, & ꝑ hæc. n. videtur reus aut non occidisse, & si occiderit, non ex proposito.

DE FACTO ANTE DELIctum, seu contento cum delicto indicante consilium. Tract. III.

SVMMARIVM

1 *Consilia post causas sunt intuenda.*
2 *Consilia quæ sint, & quomodo diffiniantur?*
3 *Consilia ante delictum quomodo considerentur, & proponantur.*
4 *Animus præsumptione verbi, vel facti probatur.*
5 *Coniecturæ ex consilijs quæ vere indicent reum delicti.*
6 *Consilia referuntur, ac partem indiciorum, quæ ex causis ducuntur.*
7 *Propositum ante delictum à quibus factis, dicti[s] ue indicatur.*
8 *Indicia dicti, & facti, quibus non solum cogno[sci]tur propositum, sed etiam reus, cum ignoratur.*
9 *Facere qui in. tenuit, et potuit, fecisse præsumitur.*

1 POst causas †intuenda sunt consilia, nã sicut causæ sunt impulsus ad aliquid agendum, ita consilia sunt ordo geren dorum ex causis venientiũ. l. sæpe. ff. de
2 verb. & rerũ sig. Et consilia †sunt aliquid fa ciendi, vel nõ faciendi, excogitata rõ, & sunt ꝑteriti, instantias & futuri tp̃is. A præterito
3 †consideratur quid ante delictum factũ sit, ex quo spes perficiendi nata, & facultas fa ciẽdi q̃sita videatur. Ideo in reo cõsideratur, vt nihil actũ, nihilq́; dictũ, nusquã ventum, aut habitũ, nihil denique factũ siue cã pute tur. Et I.C. cõsentiunt per regulam, animus
4 ꝓbatur p̃sumptione verbi, vel facti. Sed im primis coniectatur, an credibile sit reũ spe
5 rasse †id à se scelus effici posse, an ignorari, eum fecisset, an si ignoratum esset absolui, vel pœna leui trãsigi. Hoc indiciũ fuit Arist. 2 in 1. lib. Reth. c. 3 1. quod Quint. per eadem verba vsurpauit in cap. de coniectura. lib. 7. Sed in hoc differt, ꝙ per Aristotelem refer tur ad personam. Quin. vero refert ad consi
6 lia. Et secundũ †eundẽ consilia referũtur ad hanc partẽ indiciorum, q̃ ex causis ducũtur.
7 Et ita loquuntur I.C. Vnde omnia †dicta, & facta, quæ indicant propositum ante deli ctum, comprehenduntur sub elementis 11. secundũm Auctorem ad Heren. lib. 2. & an te eum Aristo. prædicamenta decem consti tuit, de quibus dictum est in tabula. Qua-

8 re ordine Auctoris excutiam indicia † verbi,& facti,& hoc mõ non solũ cognoscetur ꝓpositũ. verũ ẽt reus, dũ ignorabitur, Bart. in l.fi.ff.de q.ibi,vel q̄ a inimicus, vel q̄ a fecerit apparatus. Idẽ secundùm Oratores.est enim maxime consentaneũ, atq; ꝓbabile, vt qd q̄s instituit facere, fecisse ẽt videatur.

9 Si statuit † facere & potuit,fecit igitur,si attentauit, ꝑpetrauit igitur, q̄ a omnes quod volunt,& possunt,etiam exequuntur, & faciunt.vt per Arist. lib.2.Reth. c.35,

1 *Tractatus præsumi potest ex loco,vbi reus fuerit.*

2 *Reus, vt de tractatu possit condemnari, tria concurrere debent, secreta locutio, inimicitiæ capitales cum occiso, & quòd homicidium sit secutum incontinenti.*

3 *Homicidium si noctu sequatur, quomodo iudex suspectum interrogare debeat?*

4 *Conuiuia indicant propositum, & seditiones.*

5 *Locus quot modis accipiatur?*

6 *Tractatus initia, & consiliorum ex loco comprehenduntur.*

Elementa autem, de quibus supra sunt, vt infra. Cap. I.

1 VBi fuerit,† videlicet,secundũ text.in l.q̄ cũ vno.§.fi.ibi. examinãtur causæ,& cur,& vbi fuerit.& q̄ d egerit. ff.de re mil.Idẽ apud Cic.in orõne. 1.in Catilinã ibi,vbi fueris,quos conuocaueris,qđ consilij cœperis,quem nostrum ignorare arbitraris? Vnde siqui secreto fuerint ĩ aliqua domo,seu loco,si exierint, & occiderint,p̃sumetur de tractatu, & poterunt torq̃ri,no.in l.1.C.de ser.fug. Sed aliqui volũt, ꝙ interueniat secreta locutio, sed credo sufficere ꝙ conuenerint in illum locum,nã secreta locutio necessario subintelligitur.Sed

2 multi † tenent posse dãnari,si tria cõcurrãt. Primo secreta locutio, secundo inimicitiæ capitales cum occiso,tertio ꝙ homicidiũ sit secutũ incõtinẽti, secundũ Ias.in supradicta l.Sed de hoc dubitatur, secundùm Io.And. in addi.ad Spec.de p̃sump.ver.13. Itaq; tu-

3 tius erit torq̃re,q̃ dãnare.Itẽ secut o† aliquo delicto noctu Iudex interrogabit suspectũ, vbi fuerit illa nocte,cũ quo prãsit,vel cœnauit,& si repietur mẽdax, orietur cõtra eum maxima p̃sumptio.vide Bart.in l.fi.ff. de q.

4 & vt † plurimũ cõstituta cõuiuia indicãt ꝓposita,seditiones,& similia,vt Catilinæ,Lẽ-

5 tuli,Cæthegi.Sciẽdum,† locum dupli. modis cõcipit,& tanquã speciẽ dicetur infra in

6 delicto, ex hoc autem † comprehenduntur initia tractatus, & consiliorum, vt supra.

1 *Loci si sint diuersi,diuersa coniectura con ipitur contra reum.*

2 *Frequentatio loci indicat propositum.*

3 *Transitus per viam inconsuetam propositi indicium præbet.*

4 *Propositum indicat, si quis visus fuerit frequentare viam, qua illum, quem occidit, transiturum sciebat.*

Cap. II.

1 VBi visus sit,videlicet,ob diuersos † locos diuersa cõiectura cõcipitur,secũdũ Gãd.in tit.de p̃sump. & id.dubi.

2 Vnde † si q̄s visus fuerit sæpe ire, & redire ex aliqua via,siue loco,vbi eo die,vel postero hoĩem interfecerit,p̃sumitur. ꝙ sæpe trãsierit cã cõmittendi tale delictũ, arg. l.iusto. ff.de vsucapio. Itẽ si q̄s visus † fuerit

3 ire,vel venire per viã non consuetã,si hominẽ postea interfecerit,erit indicium propositi: nã p̃sumetur voluisse celare scelus ꝑpetrandum,aut vt occidendum magis ĩcautũ inueniat.faciũt doctrinæ.in l.fi.ff.de rerũ diui.nam lex male p̃sumit de ijs,iuxta illud Euangelij,qui nõ intrat ꝑ ostium fur est, &

4 latro.Itẽ alij † dixerunt, vbi visus est. videlicet,ante delictum illic fuisse,qua transiturũ inimicũ suspicabatur,solẽt.n.q̄ hostibus insidiãtur,ea loca insidere,qua illos iter facturos arbitrãtur,vt incautos opprimant.Item oritur indicium p̃meditati,secundũ Bru. in gl.circa tertiã ibi,& illo sero, quo fuit factũ homicidiũ, fuit visus ire per aliqua loca, in quibus vicinia eum nõ consueuerat videre.

1 *Sociorum qualitas suspicionem maleficij,& propositi inducit.*

2 *Conuersatio cum malis hominibus inducit indicium ad torturam contra delinquentem.*

3 *Associatio mali hominis inducit indicium præmeditati, & consilij.*

Cap. III.

1 QVo cum visus sit,qualitas † sociorũ inducit suspicionẽ maleficij, quare si delinquens visus fuerit conuersari cum inimicus occisi,orietur ĩdiciũ ꝙ de industria occiderit. Et secũdũ aliquos

2 † ꝑ conuersationem cum malis hoĩbus oritus

tur indicium contra delinquentē ad torturā, secundū Hip. in §. expedita. nu. 93. Sed de hoc dubitatur, dictū est supra. de indicijs ex ꝑsona. c. 3. Sed in l. Mosis vrgēs est indiciū. c. 15. Isaiæ ibi, socij furū, & c. 4. Prouer. ibi, pueri corde nō inueniūt bonū. Itē si sequa
2 tur † homicidiū, si itercesserit associatio mali hois, licet in ea nihil fecerit, ꝓsumetur de malo cōsilio, & de ꝓmeditato. l. nō ideo minus. & ibi doctores. C. de accus. & sic ex hoc simplici, sociatu oritur indiciū, & supra, ꝑ qualitatem personæ, nam consilia impiorum sunt dolosa. c. 12. & 14. Prouerb.

1 *Apparatus indicat propositum.*
2 *Arma ferens qui non assueuerit, præsumit præcogitasse, nisi contrariam causam ostenderit.*
3 *Arma euaginata portans præsumitur portasse ob facilitatē aggrediendi, et perficiendi delictum.*
4 *Exercens se in armis cum non sit solitus, præsumitur de delicto præcogitare. Idem si acuerit arma, vel aliquam experientiam fecerit, vel in loco vicino arma reposuerit.*
5 *Præsumptio propositi insurgit contra illum, qui asportauit bona sua de loco, vbi homicidium commisit, ad locum, ad quem postea confugit, vel si bona, vel eorū maiorē partē alienauerit.*
6 *Apparatus non debet videri frustra factus.*

Cap. IIII.

Nunquid apparārit, videlicet, equos
1 † ad eundū, arma ac cædem, & alia, quis instrā ꝓ facinoris. qđ obijcitur qualitate. Vnde armatus se non so-
2 litus, item ferens † arma, qui nō assueuerit, pręsumitur ꝓcogitasse, nisi cōtrariā causam ostenderit, per quā tollatur prædicta ꝓsum-
3 ptio l. 1. C. ad l. Corn. de sica. Itē portās † arma euaginata ꝓsumiē portasse ob facilitatē aggrediendi, & ꝑficiēdi delictū. Itē exercens
4 † se in armis, cū non sit solitus. Itē si acuerit arma, aut aliquā experientiā fecerit de illis. si reposuerit alicubi arma, ibi, vel ēt in loco vicino, postea deliquerit, ꝓsumitur ꝓpositum. arg. l. 1. §. vi possidetis. ff. de vi & vi arm. Quidā addiderunt nunqd fecerit, vide-
5 licet, si asportauerit bona † sua de loco. vbi postea commisit homicidium ad locum, ad quē postea cōfugit. vel si q̄s alienauerit bona, vel maiorē partē bonorum suorū, si postea hominē occiderit. ꝓsumetur cōtra eum de ꝓposito, secundùm Blan. in gl. alienatio.
6 n. 76. Nō. n. vid. ri † dēt frustra factus apparatus, cū nihil actū, nihilq; dictū sine cā putetur. l. qui cum vno. ff. de re mili. ibi, vbi fuerit, & quid egerit.

1 *Amicorum, vel sociorum certo loco, & tempore conuentus, & adunatio, vt eos ducat ad maleficium indicat propositum.*
2 *Amicus secutus amicum cum ense, vt aliquo eum comitetur, si obuiam forte inimico fiat, an & quando de auxilio teneatur?*
3 *Ducens aliquem per locum, in quo scit inimicum offensi adesse, præsumitur particeps criminis.*

Cap. V.

Nunquem conuenerit, videlicet, cum
1 aliquo † statuit perficere certo loco aut t. pe. Vel secundū aliquos, nunquē iuerit inuētum vt ducat ad maleficium. vide Fulg. in l. ꝙ si fugitiui. ff. de
2 edil. edic. ibi Amicus meus venit † ad me, & dicit, veni mecum, quia volo esse in vno negocio meo Ego accipio ensem, & sequor eum, ipse autē fit obuiā inimico suo, & occidit eum, an ego tenear quasi auxiliator? Dicitur, ꝙ si ignorās sum secutus eum, & cum ipse insultans est illum, ego me retraxi. ꝙ nullā pati debeo pœnā, idem ēt si discedere non potuissem. vbi autē cum potuissem recederet, stetissem, tunc sine dubio non essem innocens. Item sciens inimicum † offensi in certo loco, conueniens, & ducens eum per dictum locum. præsumitur particeps criminis. l. penul. ff. de vi bon. rap.

1 *Associans delinquentem ante delictum, videtur socius criminis, licet nihil fecerit, modo armatus fuerit.*
2 *Conscij qui sint, & qui teneantur de delicto?*

Cap. VI.

Nunquem habuerit conscijs, videlicet aliquem de ijs, cum quibus pra sumitur tractasse ab initio. Potest etiam
1 † taliter intelligi. videlicet associās delinquentē ante delictum videtur cōscius criminis, licet nihil fecerit, mō armatus fuerit, secundùm Bal. in l. 1. C. de ser. fug. Et hoc di-
2 cetur ēt in tit. post delictum. Alii ēt † sic itelligunt, videlicet hic, vel ille cōscius fuit, vt ī oratione pro Milone dicitur Marcum Fauonium fuisse conscium voluntatis Clodij, cui dixerat, Milone triduo periturum.

1 *Propositum indicatur, si veteres hospites, aut clientes domi delinquentis fuerint, vel si delinquens habuerit malos famulos.*

2 *Adiutorum conquisitio, & conuocatio, propositi consilij indicium praestat.*

3 *Adiutores varie considerantur.*

4 *Mutuans pecuniam ei, qui statim deliquit, praesumitur adiutor.*

5 *Delinquens si sit persona vilis praesumitur cum auxilio fecisse.*

6 *Comitatus, & multitudo adiutorum parit indicium deliberationis.*

7 *Coadunatio quando plures occidunt, in dubio, an praesumatur de industria facta?*

8 *Rixa quando censeatur pura, & quando praemeditata?*

9 *Coadunatio censetur malo animo facta, delicto secuto.*

10 *Praesentia si delicto adhibeatur, deliberationis indiciũ oritur, modo illa praesentia fiat animo se immiscẽdi, si opus esset. Secus si forte fortuna, & quãdo quis dicatur adesse ãĩo se immiscẽdi.*

Cap. VII.

1 DE adiutoribus, videlicet veteres † hospites, aut cliẽtes domi delinquẽtis fuerunt, vel habuit malos famulos, 2 qua de re pcogitasse vr̃ per text. in §. hoc au tẽ. in Auth. de nõ alienan. Itẽ † aliter si delinquens elegit idoneos, relinquendo inutiles domi, vel ẽt põt dicere de potentibus amicis, haec. n. psidia non solũ qui habẽt, plurimũ posse videntur, sed ẽt 2. q. tales amicos habẽt, aut cõscios, si quidẽ auxilijs ijs, erit adminiculis, & instrũs fraeti delinquũt. Prae- 3 terea variẽ † cõsiderãtur adiutores, secũdùm Bal. in l. haec verba. ff. de infa. Vnde si qs mu- 4 tuat pecuniã alicui, & is, † cui mutuauit, statim cõduxit gẽtes contra ciuitatẽ mutuantis, vel q. d simile fecerit, psumitur mutuans se tali cã, critq; psumptio iuris, & de iure, secundùm Bru. in gl. circa quartã. Et simili- 5 mõ quãdo delinquẽs est persona seruilis, & magnũ facinus cõmisit, psumitur cũ auxi- lio fecisse. l. q eunq;. C. de ser. fug. Itẽ aliter 6 põt intelligi, sicut apud Cie. spectatur comitatus Clodij. & Milonis. Et multitudo adiutorũ parit ĩdiciũ deliberationis, licet secun- 7 dũ † aliquos in dubia re nõ psumatur coadunatio in pluribus occidentibus, nisi pbetur clare de industria coadunatos esse, secundũ Bal. in l. nõ ideo. C. de acc. Hip. in §. cõstãte. 8 nu. 43. Dicerẽ † tamẽ psumi casu euenisse rixã, nisi pbetur ante rixã coadunatos fuisse, nec est necesse, (iudicio meo) pbare, q coadunatio sit facta de industria, sed sufficit pbare, q sit facta coadunatio, &c. n. † psumitur 9 fieri malo aĩo ob effectũ secutũ, nã si facta sunt ea, q̃ posterius fieri, ac sequi solẽt, facta esse priora, & q̃ illorũ gratia instituebãtur, 10 existimandũ est. Per psentiã † adhibitã delicto oritur ĩdiciũ deliberationis. mõ illa psentia fuerit aĩo se immiscẽdi. si oporteret, secus si forte fortuna, secũdũ Bal. ĩ l. 1. ff. de ser. corrup. & tũc dr adesse aĩo se immiscẽdi, cum fuerit quis coadunatus ante delictum.

1 *Armorum, ac caeterorum instrumentorum genus deliberationem ostendit.*

2 *Ambulans cum armis hastatis, arcu, balistis, & similibus indicat habere animum occidendi.*

3 *Adiumenta diuersis modis considerantur.*

4 *Pecuniae suggestae, & alia similia accommodata sunt adiumenta, & instrumenta ad aliquid agendum.*

Cap. VIII.

1 DE adiumentis, videlicet, de ijs rebus † quas delinquens auxilio fore arbitrabatur, vtputa, arma, & q̃libet instrumenta, ex genere. n. armorũ, caeterorũq; ĩstrumẽtorũ psumitur aĩus, & atrocitas maleficij, secundũ Bal. & Saly. ĩ l. 1. C. de emen- 2 da. ser. Quare si qs † ambulauerit cũ armis hastatis, arcu, balistis, & similibus indicat animũ occidẽdi l. 1. §. diuus. ff. de sica. Adiumẽ- 3 ta † quoq; diuersis modis cõsiderãtur, sicut 4 supra de adiutoribus, nã pecuniae † suggestae, & alia similia accommodata sunt adiumenta, & instrumenta ad aliquid agendum.

1 *Locus, in quo quis praeter consuetudinem fuerit, vel in quo versari non consueuerat, vel non debebat, propositi indicium praebet.*

2 *Occidens aliquem in loco, in quo versari non solebat, praesumitur consulto occidisse, & tale iter fecisse occidendi causa.*

Cap. IX.

1 NVnquo ĩ loco † pter cõsuetudinẽ fuerit, videlicet, ĩ quo suspectus erat, siue ibi, vbi versari nõ cõsueuerat, nec debebat, notatur ĩ l. 1. § diuus. ff. de sica. Vñ ẽt 2 si qs hoiẽ occiderit ĩ aliqua ciuitate, siue loco, quo nõ sit solitus versari, psumetur consulto occidisse, & tale iter fecisse occidendi causa. vide Bal. in l. fi. ff. de q. & ĩ l. fi. C. eod.

SVM-

1 *Tempus præpositi argumenta præbere potest.*
2 *Tēporis duplex est significatio, generaliter enim, & specialiter accipitur.*
3 *Tempus speciale ad indicia magis confert, probationesq; affert inexpugnabiles.*
4 *Tēpus ad indicia eliciēda quō cōsiderari debeat?*
5 *Temporis longinquitas est inspicienda, nam sæpe oportet commetiri cum tempore negocium.*

Cap. X.

1 A Vt alieno† tēpore, videlicet minus conuenienti, vt si noctu dicatur egressus domò, vel ex vrbe, & in aliquo loco eo tempore visus fuisse, & sic ex antecedentibus deducūtur argumēta, videlicet, noctu exijsti, proficiscētem antecessisti, nunq d ēt noctu, quod in die fieri
2 cōmodius videbatur posse. Et tēporis † duplex est significatio, generaliter. n. & specialiter accipitur, pteritum habens, instās, & futurum, & constituta discrimina, vt æstate, hyeme, noctu, interdiu, & fortuita, ut in pestilentia, in bello, in conuiuio. Speciale autē
3 tps† ad indicia magis confert, pbationesq;
4 affert inexpugnabiles. Vnde† cōsiderari debet tps, & anni, & mensis, & diei, & noctis, & uigiliæ, & horæ, & in aliqua parte alicuius horum, vt apud Cic. in oratione p Mil. dr Clodium pridie eius diei discessisse, quo discessurū sciebat Milonem, cuius iter solēne, & necessarium ignorari nō poterat. Et I. C. cōsentiunt per tps oriri indicium ante delictum, in delicto, & post delictum, in qbus pōt considerari. quid ocyus, & quid serius
5 futurum sit. Et communiter† in tēpore perspiciendo longinquitas eius est consideranda, nam sæpe oportet commetiri cū tempore negotium, vt in sequenti titulo dicetur.

DE INDICIIS HOMICIDII præmeditati in delicto. Tractatus IIII.

SVMMARIVM.

1 *Indicia propositi ex quibus in delicto oriantur, & deducantur?*
2 *Coadunati plures si delinquant, præsumuntur ex proposito delinquere.*
3 *Obuians forte si occidat, non punietur de præmeditato, licet animum occidendi habuerit.*
4 *Accidentia, quæ in delicto spectentur, ut indicia deliberationis oriantur?*

1 IN homicidio deducūtur indicia, considerando, cur† aliquid in delicto de industria, & data opera factum sit, vt spes perficiēdi nata, & qsita esse videatur, de qua industria legitur tex. c. a 1. Exod. & l. si. ff. de sica. & l. 2. ff. de vi bon. rap. quib. iurib.
2 pbatur, q si hoies† ducti, & coacti fuerint committere illud delictum, tunc pmeditatū censetur, secus qn id cū consilio, & cura perspicere non potuerūt, & impetu quodā animi potius, q cogitatione fecerint, uide Ci. lib. 2. de Inuen. tit. 2. de const. coniect. Idem secundum Bal. in homicidio ex aliqua cā, siue re nō oritur indiciū deliberationis, qn apparet q rixantes sibi obuiauerint casu, vi de eū in l. 1. C. ad l. Cor. de sica. Quinimò si-
3 quis† habuerit aīum occidendi, modo sorte obuians occidat, nō punietur de pmeditato per tex. in c. 21. Exod. de hoc diximus supra in ti. de causis c. 1. In delicto aūt hæc spectātur Locus, Tps, Modus, & Facultas, & per
4 hæc accidentia † oritur indicium deliberationis. Et sicut inimicitiæ, & reliquæ causæ, atque consilia, pro vt supra, impellunt ad maleficia, ita per hæc ostenditur idonea perficiendi facultas esse quæsita.

1 *Locus in delicto deliberationis indicium an præbere possit?*
2 *Loci opportunitas ex quibus quæratur?*
3 *Occidens hominem in prætorio, vel ecclesia, præsumitur deliberate occidisse.*

1 A Loco præcipue coniectatur, cum euidentia loci † sit una ex quinque speciebus probationum, de quibus not. extra de rest. spol. c. cum ad sedem, quare spectetur locus in quo homicidium factum est ex opportunitate, q reus
2 videtur habuisse. Ea uero † opportunitas quæritur ex magnitudine, interuallo, longinquitate, propinquitate, solitudine, celebritate, & demum natura ipsius loci opportuni, siue diuersi consiliis. Nunquid ēt eo loco occisus perspici, aut exaudiri potuerit, & num demum locus publicus, vel priuatus,
3 an sacer fuerit. Vnde si quis † occiderit hominem in prætorio, vel ecclesia, præsumetur consulto, vel (vt aiunt) deliberate occidisse, quia non est præsumendum, quòd nisi magna causa uoluerit in tali loco occidere, vide Alber. in tract. 3. stat. 9. 64.

1 *Tempus reddit graue delictum.*
2 *Noctu agens præsumitur male agere.*
3 *Temporis spatium quomodo consideretur?*

1 ATpe p̄sumitur, quia † reddit graue delictū l.aut facta, §.tp̄s.ff. de pœn.
2 nā lex p̄sumit cōtra† agentē noctu iuxta euāgelium, q̄ male agit, odit lucem. Qua de re si delictum fiat nocte, p̄sumitur deliberatum, sc̄d'm Alber. in tract. supradicto. Sed sc̄d'm Oratores latius dic, videlicet, qua parte anni, noctu, an inter diu, & quota diei ac noctis hora homicidiū fa-
3 ctū esse dicat, nam ēt momēta ualent, † & eiusmodi t̄pibus spaciū in cōsideratur, satis ne lōgum fuerit ad eā rem transigēdam, & potuerit ne reus scire satis ad id p̄ficiendū spacij futurū, & sæpe oportet cōmetiri cū t̄pe negocium, & videre potuerit ne aut magnitudo negocii, aut multitudo rerū in eo t̄pe trāsigi, nā parui refert satis spacij fuisse ad id p̄ficiēdū, si id ante sciri, & ratione prouideri non potuerit. Idem probatur per gl. & quæ ibi.not.in l.si vt allegas.C.de sica.

1 *Occasio deliberationis indicium præbet. & quomodo ea consideratur?*
2 *Occasio quæ propriæ sit? & ex quibus oriatur?*
3 *In tempore quæ considerari oporteat, & quæ in occasione?*
4 *Tempus, & occasio in quibus inter se differant?*

1 AB occasione orit † deliberatio, nā malus aīus occasionē q̄rit. Sed dupliciter cōtingit, primo q̄ritur idonea ne satis fuerit ad delictū adoriēdum, & hæc aliquid cogitato factū ostēdit. Sc̄d'o an alia melior, q̄ præterita, aut non ex pectata, & hæc excusat. Exēpla extāt apud Cic.in orat.pro Mil.quem, fatetur habuisse occasionem occidendi Clodium. E contra aūt, inquit, Clodium, captasse occasionē oc-
2 cidēdi Milonem. Sed oportet scire. † q̄ p̄prie sit occasio, quare dic, q̄ est pars t̄pis habēs in se alicuius rei faciendæ, aut non faciēdæ opportunitatem. Et t̄ps actionis alicuius opportunū occasio est. Hæc oritur ex actionib. humanis non impedientibus, vt puta seruus dormiens dat furantib. occasionem.
3 Item in † t̄pe, mensura, & spacium considératur, in occasione qualitas t̄poris ex qua nascitur opportunitas, seu commoditas fa-
4 ciendi, & non faciendi aliquid. Itaque † hoc tantum distant Tempus & Occasio, genere autem similia sunt.

1 *Modus delicti perpetrati, deliberationis indiciū præstat.*
2 *Modus percutiendi præcogitationem ostendit.*
3 *Caput percutiens, videtur fecisse, vt certius offendas, & occidas, & quid si bacculo percusseris?*
4 *Multitudo, magnitudo, multiplicatio, & geminatio vulnerum propositum indicat.*
5 *Proditorium propositum per modum percutiendi concipitur.*

A Modo, quo q̄ritur queādmodū q̄d
1 sit † factū, idq; sc̄d'm Oratores tum ad qualitatem pertinet, tum ad cōiecturas, pōt probari in l. aut facta. §.qualitate.ff.de pœn. Vnde si quis percusse-
2 rit † aliquem post terga, vel nullis dictis uer bis in capite, seu pectore, per hæc demon-
3 strat p̄cogitasse, q̄a percutiendo † in capite videtur fecisse, vt certius offēdat sc̄d'm doc. in c.signif.de homic. Vnde senserūt aliqui, q̄ si quis percusserit aliquem super caput baculo, siue alio simili instr̄o, t̄n, quia p̄cussit in capite p̄sefert animum occidēdi, secus si in alia parte corporis, vide Bald. in l.sed si quæcunque.§.si magister.ff.ad l.Aquil. Per
4 multitudinem, † & magnitudinē vulnerum p̄sumitur p̄meditatum. Item p̄ multiplicationem, aut p̄ geminationem, & hoc q̄n nō
5 apparet pura rixa. Item per † modum concipitur p̄positū p̄ditorium, sc̄d'm Bar. in l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de pœn.videlicet, proposito antecedenti insultando, & alio modo proditorio, videlicet, si sedens tecum in mensa, nulla interueniente rixa te offendero, vel quid simile fecero, vt ibi.

1 *Facultas delinquendi quomodo consideretur?*
2 *Tractatus præsumitur quādo homicidiū committitur cum multitudine personarum, nisi ex accidenti, seu casu tales personæ superuenerint.*
3 *Facultas occidendi quando præstari videatur, & unde indicium tractatus oriatur?*
4 *Astans armatus dum delictum committitur, licet aliquam demonstrationem non facias, facultatem delinquendi præbere dicitur, modo delinquenti auxiliari potuisset.*
5 *Associans delinquentem post delictum, delinquēdi facultatem præbuisse dicitur.*

6 *Auxilium præstare dicitur ille, qui contra eum, qui offenditur, acclamat.*
7 *Auxiliari ille dicitur, per quem insultatus redditur timidior, & insultans audacior.*
8 *Præsentia adhibita delicto facit indicium occulti auxilij, si personæ fuerint ante delictum congregatæ.*
9 *Prohibere potens si non prohibeat, præsumitur particeps criminis, & an hinc oriatur præsumptio occulti auxilij?*
10 *Prohibere valens, si non prohibeat, an & quãdo particeps criminis, & auxiliator existimetur?*
11 *Domini tenentes famulos malæ vocis, famæ, & conditionis, de illorum delictis tenentur.*
12 *Personæ qualitas ad argumenta, & indicia habenda, est consideranda.*
13 *Personæ vitia sicut onerant delinquentem, ita contraria eleuant.*
14 *Qualitas offendentis inducit excusationem, siue accusationem, & demonstrat animum fuisse, vel non fuisse offendendi.*
15 *Atrocitas delicti ex quibus crescat.*

1 A Facultate cõsideratur † copia, & potestas instrumentorũ, aut earũ rerũ ob quas aliquid facilius, aut sine quibus omnino confici non potest. facultates quoque pcipue considerandæ sunt, credibilius est occisos à pluribus paucıores, ia ppar atis inopinantes. hine illa apud Cic. coniectura, insidiatus est Clodius Miloni, nõ Milo Clodio. ille cũ seruis robustis, hic cum mulierũ comitatu. ille equo, hic rheda. ille expeditus, hic penula irretitus. Idẽ secundũ
2 Iurispitos psumitur tractatus, qñ cõmittitur homicidiũ cũ multitudine psonarũ, nisi ex accidẽti, seu casu tales personæ superuenerint, dic vt in antecedẽti trac. in ver. de Adiu
3 toribus. Itẽ facultates † occidẽdi pstari vñr,
4 & indiciũ oritur tractatus, quãdo † aliqs aggreditur aliquem, si ibi vnus, vel plures fuerint armati, siue ẽt remoti, modo potuissent auxiliari delinquenti, licet aliquã nõ faciãt demõstrationẽ, secundũ Bal. in l. 1. C. de ser. fug. Intellige tamẽ pdicta, si post delictum
5 † associant delinquentẽ, secundũ eundẽ in l. non ideo minus. C. de accus. tollitur tamẽ dictũ indiciũ, si pbauerint casu venisse, vt in
6 supradictis legib. Quin ẽt † dicitur pstari auxiliũ acclamãdo cõtra eũ, q offenditur, & re
7 gula iuris est. q ille dicitur † auxiliari, p quẽ insultatus redditur timidior, & insultãs audacior secundũ Bal. in supradicta, non ideo
8 minus. Demũ † psentia adhibita delicto facit indiciũ occulti auxilij, si tales psonæ fuerit congregatæ ante delictũ, vide Hip. in §. con
9 stãte, nu. 45. Item cui ptãs † est phibendi, ne qs offendatur, & nõ phiber, psumitur particeps cris p regulam, videtur occidere, q pót phibere. & l. scientiã. in prin. ff. ad l. Aqui. vide Gand. in tit de psump. & indi. in dubi. & quandoq; oritur psumptio occulti auxilij. Sed secundũ aliquos, neq; indiciũ, neq; suspicio oritur, nisi alia concurrant, vtputa, si post delictũ associauit delinquentẽ, aut aliæ insit causæ, & circunstantiæ, aliter nõ psumitur particeps. no. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. Sed in hac materia est bona gl. in l. cul-
10 pa caret. ff. de reg. iur. ibi. Sed q d † si possum phibere Titiũ iniuriari Sẽpronio, an dicam iuuare? Respõdeo secundũ canonicos doct. q sic, verbis interponẽdo me honesto mõ. Sed secundũ I. C. nõ, nisi in ijs, quos habeo corrigere, vt in pmissis videlicet, filijs, & seruis. Hinc de delicto ammisso à filio vidẽre patre, & nõ phibẽte, nec clamãte cõtra filiũ, tenetur sicut ipse. Idẽ in dño contra ser-
11 uũ, † q extẽde ad nobiles tenẽtes seruitores malæ vocis, cõdõnis, & famæ, vt de illorũ delictis teneantur, nec audiuntur ignorãtiam per allegantes, cũ debuerint considerare ea facile euenire, posse, & p similes psonas cõmitti, vnde si famulus ignẽ mitteret in domũ cõductã dñs nõ tenetur nisi habuisset seruos malæ cõdõnis, quia tũc in cã est, tenendo similes psonas. not. in l. seruus. ff. ad leg. Aql. Circa pdicta. vide Ias. i d. l. vt vim. Aliqui tñ senserunt, q si qs potuit sine periculo vitæ suæ phibere, & nõ phibuerit, tali casu psumatur particeps criminis, q a quisq; cogit defendere bona ẽt inimici, tanto magis psonã, iux. tex. i c. 23. Exod. in princ. Hñi
12 † rñ debet rõ personæ, nam multi sunt ita natura timidi, q ob timorẽ patiũtur verberari, licet possent verberare. Vñ ex qualitate psone sæpe apud I. C. arguitur, & fit cõsequẽtia
13 & sicut † vitia psonæ prẽmũt, & onerant delinquentem, ita contraria eleuant, nam qua
14 litas † offẽdẽtis ita inducit excusationẽ, siue accusationẽ, & demõstrat animũ fuisse, aut non fuisse offendẽdi. not. in l. si mater. C. ne
15 de sta. defunc. Et demum † atrocitas crescit ex ijs, videlicet, q d factum sit, à quo, in quẽ, quo animo, quo tpe, quo loco, quo modo.

DE INDICIIS MALEFICII præmeditati post delictum. Tract. V.

SVMMARIVM.

1 *Indicia post delictum ex quibus oriantur.*
2 *Associans delinquentem ante, vel post delictum nunquid videatur socius criminis.*
3 *Consilij, vel occulti auxilij præsumptio oritur contra associantem post delictum.*
4 *Receptans scienter malefactorem in domo sua post delictum præsumitur particeps criminis, & poterit torqueri, nisi receptus sit recipientis consanguineus, vel aliqua alia iusta cã probetur.*
5 *Prohibens reum capi, videtur conscius criminis, si affuit delicto, non si incidenter accurrit.*

1 Post delictũ † oriuntur indicia, considerando, quid postea factũ sit, facta enim quæq; antecesserunt, quæque insecuta sunt, spectanda sunt. Occurrunt hic nonnullæ qõnes scribentium, videlicet, si quis asso-
2 ciatus † fuerit delinquentem post delictũ cõmissum, nũ q̃d videatur cõscius criminis? Et multi tenẽt, quod sic. Cõclusiue tñ dicẽdũ est, & dist inguendũ, aut iste associatus est delinquent ẽ ante delictũ, & tali casu tenetur, & cõuin.citur, q̃a p̃ p̃cedentẽ & subsequentẽ actũ associationis accusat se, atq; ꝓpallat, sin aũt post delictũ tm̃, tũc distinguendum, videlic.et, si subito apparuit, tũc p̃sumitur sciuisse; aut ex mora, & interuallo apparuit, & tunc nõ p̃sumetur cõtra eũ, q̃a tali casu p̃sumetur accurrisse incidenter, & p̃ rumorẽ. vide Sali. in l. vnica. C. de rap. virg. Bald. in l. nõ ideo minus. C. de accu. Hip. in §. cõstãte.
3 nu. 55. q̃ tenet cõtra associantẽ † post delictũ oriri p̃sumptionẽ cõsilij, vel occulti auxilij, per quã cogitur ꝓbare contrariũ. Si q̃s sciẽ-
4 ter † receperit malefactorẽ, seu delinquentẽ in domo sua post maleficiũ p̃petratũ p̃sumitur particeps crĩs, & poterit torq̃ri. l. 1. C. de ijs, qui latro. Fallit tñ, si receptus erat cõsanguineus r̃cipiẽtis, siue ẽt aliqua alia iusta cã ꝓbabitur, secundũ not. in supradicta l. Pro-
5 hibẽtis reũ † capi, videtur conscius crĩs. vide Blanc. nu. 294. Sed intellige quoties ꝓhibens affuit delicto, secus si incidenter accurrit, ꝙ cogitur probare. vide in simili Hip. in supradicto §. cõstante, & in prin. huius trac.

DE INDICIIS MALEFICII præmeditati ex non facto, seu cur facto, ante, in, & post delictum. Tractatus VI.

SVMMARIVM.

1 *Indicia secundum antiquos, ex quibus locis capiebantur?*
Solicitans, siue quæritans quod ad eum non spectat, indicat contra se.
3 *Faciens id, quod fieri non solet, nec debet: at non faciens id, quod fieri solet, aut debet, contra se indicat.*

Et si apud Legistas supradicta videantur comprehendi sub facto. Expedit tamẽ scire locos Antiquorũ, ex q̃bus capiebãt indicia, quos Cicero est secutus in lib. 2. c. 2. de inuen. cuius verba nõ sunt prætereunda, q̃a p̃ ea totius negocij gestio p̃-
1 tractabitur. Quare, quo cõsilio, qua spe perficiendi, quidq; factum sit, cur hoc mõpotius, q̃ illo, cur ab hoc potius, q̃ ab illo, cur nullo adiutore, aut cur hoc, cur nemo sit cõscius, aut cur sit, aut cur hic sit, cur hoc ante factum sit, cur hoc ante factum non sit, cur hoc in ipso negocio, cur hoc post negociũ, aut q̃d factũ de industria, aut quid rẽ ipsam consecutũ sit, cõstet ne orõ, aut cũ re, aut ipsa secũ, hoc huiusne rei sit signũ, an illius, an huius, & illius, & vtrius potius, q̃d factũ sit, ꝙ nõ oportuerit, aut nõ factũ, ꝙ oportuerit.
2 Solicitãs, siue † q̃ritãs ꝙ nõ ad eũ nõ spectat, ĩdicat cõtra se. vide Hip. § diligẽter. nu. 150.
3 Et suspicio oritur † quoties quid facit, ꝙ fieri non solet, neq; oportet, neq; est rõ, quare hoc p̃ p̃ hoc fiat, & ecõtra, quoties quis non facit, quod fieri solet, aut debet. [Quãdoq; etiam ex abundante cautela in hac materia, & in omni fienda suspecta, & tam facti q̃ dicti per reũ fraus, & dolus p̃sumitur, & sinistra oritur suspicio, secundũ glo. no. in l. si quis sub cõdõne hæredes. ff. de cõst. inst.]

DE INDICIIS MALEFICII præmeditati ex dicto. Tract. VII.

SVMMARIVM.

1 *Indicia maleficij præmeditati ex dicto.*
2 *Indicium propositi cõtra eum oritur, qui dixerit, quod*

quòd traheret occiso vnam pennam de ala. Vel quòd faceret male capitare, vel quid simile.

3 *Propositum præsumitur contra eum, qui dixit, non diligo talem, vel sum ei nociturus si potero, si eum postea occiderit.*

4 *Occidisse ex proposito ille præsumetur, qui alicui prædixerit, quod si senserit rumorem, non se moueat. Vel quòd sentiet aliquid noui.*

5 *Mandatum, seu consilium præsumitur si quis locutus fuerit cum aliquo, & ille statim iuit, & occidit.*

6 *Locutio in aure quando indicet mandatum, vel consilium.*

7 *Causæ ni præcedent, nec causatum præsumitur.*

8 *Mandatum præsumitur contra dominum, qui famulo suo dixit, non redeas domum, nisi sentiã aliquid noui, si famulus aliquem occiderit.*

9 *Iactans se aliquem occisurum, si eum occidat, propositum præsumitur.*

10 *Minæ præcedentes indicant propositum, quando constat minantẽ occidisse eũ, cui minatus est.*

11 *Indicia verbi duplicem vim habent.*

12 *Is videtur fecisse, qui prædixit facere.*

13 *Minans, & iactans de aliquem occidendo, an sit solitus minas exequi, quomodo consideretur?*

14 *Minatus si minantem occidat, an præsumatur ex proposito occidisse?*

15 *Minatum fecisse ad sui defensionem quando præsumatur?*

16 *Factum quid ad defensionem fuisse per coniecturas probatur.*

17 *Minans, quando non constat de interfectore, an possit torqueri?*

18 *Causæ, quæ inducunt homines ad maleficia patranda, vltra inimicitias sunt multæ.*

19 *Minans an possit impune offendi ab eo, cui minatus est, in illo actu minandi?*

20 *Pœnã homicidij iusta causa, & dolor diminuit.*

1 Dicta, quęque †antecesserunt, quæq; secuta sunt, considerari oportet, nã ex qualitate verborũ aĩum metimur & probatur præsumptione verbi. Quare capiemus ĩdicia ante delictũ. Et secũdũ Gand.
2 oritur indicium propositi † contra eũ, qui dixerit, ꝙ traheret occiso vnam pennam de ala, vel ꝙ faceret eũ male capitare, vel quid
3 simile. Itẽ si quis dixerit, non †diligo talẽ, si eũ postea occiderit, p̃sumetur ꝓpositum. Et sil̃r si dixerit se nociturũ, si poterit, vide Alberi. in l. metus. C. qđ metus cau. Item si di-
4 xerit †alicui, ꝙ si senserit rumorẽ, nõ se moueat, vel ꝙ sentiet aliquid noui, p̃sumetur ex ꝓposito occidisse, vt ꝑ Bar. in l. si vẽtre. ff. de
5 priuil. credi. Item †si q̃s locutus fuerit cũ aliquo, & ille statim iuit, & occidit (q̃uis nesciatur quid dixerit) p̃sumet de mãdato, siue cõsilio, sicut ĩ dño loquente in aurem famuli.
6 Intellige tñ p̃dicta, si incontinẽti †sequatur delictum, & qñ ille, quẽ alloquitur, pariter est inimicis capitalis, aliter illa locutio, ęt cũ facto subsecuto non facit indicium, nã si
7 non ꝑcesserunt †causæ, nec causatum p̃sumitur secũdũ Bru. in qõ. inci. circa tertiã. Itẽ si
8 dñs †famulo dixerit, non redeas domum nisi sentiam aliquid noui, si famulus aliquẽ oc-
9 ciderit, p̃sumetur de mandato. Item †si q̃s iactauerit de occidẽdo aliquẽ, si eũ occiderit, p̃sumetur ex ꝓposito occidisse, & poterit dãnari ꝑ ꝑ secutum effectũ, & hoc casu nõ cõsideratur qualitas ꝑsonæ, si vero nõ cõstabit de occisore, tũc spectabitur ꝑsonæ qualitas secũdũ Guid. Suz. in gl. sed si ꝑter famã. Idẽ
10 ꝑꝑ †minas pręcedentes oritur indicium ꝓpositi, dũmodo cõstet minantẽ occidisse eũ, cui minatus est, nec distinguitur qñ cõstat, an solitus sit exequi minas. Et in p̃missis no
11 tandũ est, ꝙ indicia †verbi duplicẽ vim hñt, sicut alia indicia, videlicet, quis fecerit, qñ
12 ignoratur, & quo aĩo. Etenim †is vr̃ fecisse, qui prædixit facere, sed in hoc differt, ꝙ
13 qñ per supradicta indicia †quæritur quis fecerit, tũc distinguitur, an minãs, iactans sit solitus exequi minas, & sic de aliis, secus aũt qñ constat pręd ictos occidisse, quia tunc pręd icta oĩa indicia sũt grauia, & sufficiẽtia ad cognoscẽdũ de ꝓposito. Et per ea ꝓcedi põt ad torturam, siue in aliquibus ad cõdẽnationem, vt infra dicetur. Scribẽtes dñt præsumi
14 †de ꝓposito cõtra minatum, si cõtinget eũ occidere minãtẽ, q̃a metus est vna ex causis impellẽtibus ad maleficia. Sed ego dico p̃sumi contra minatũ, qñ cõstat ipsum cœpisse
15 rixam, aliter præsumi †contra minantẽ, & ꝙ minatus fecerit ad sui defensionẽ, q̃a in cri-
16 minalibus, ꝙ †q̃s fecerit ad sui defensionẽ, ꝓbatur ꝑ cõiecturas, vide Iac. Lvt vi. ff. de iusti. & iu. Postremo maximũ est certamen
17 apud doctores, an minãs, †qñ nõ cõstat de ĩterfectores, possit torq̃ri. Et secũdũ Speculatorẽ põt. vide in tit. de p̃sump. §. fin. Sed cõtra notatur in l. fi. ff. de hær. insti. Alii distinguũt, ꝙ si minãs est potẽs, & solitus exequi minas, ꝙ tũc possit torqueri, alii aũt, ꝙ possit

sit damnari. Hipp. in §.diligenter, num.81. Alij vero dixerūt posse damnari, qñ tria cō currunt, videlicet, inimicitiæ, minæ, pcussio cū paruo īteruallo. Vide Bru. in tit. circa ter tiam. Sed hæc opinio non placet, maxime, qñ offensus hēt alios inimicos, ac ēt, quia
18 †plures sunt causę, q̄ inducunt hoīes ad ma leficia, vltra inimicitias. Quare non cōsequi tur necessario, ꝙ sit occisus à tali, cū ab alijs potuerit occidi. Occurrit hic qō, ꝙ minans
19 † possit impune offendi ab eo, cui minatus est ī illo actu mināti secūdū Hipp. in d. §. dili genter. Sed contra existimo q̄a nō dr̄ factum cum moderamine. not. in l. vt vim. ff. de iust.
20 & iu. Nō tñ punietur pœna ordinaria. [†q̄a pœnam homicidij iusta causa, & dolor dimi nuit, not. in l. quicquid calore de reg. iur.]

EX DICTO IN DELICTO, seu post delictum. Tract. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Clamor vulnerantis exauditus, an faciat indicium ad torturam?*
2 *Vox hominum est fallax, quia reperiuntur multi consimilem habere vocem.*
3 *Vox clamantis exaudita non habet vim probationis, sed indicij, nisi alia concurrant.*
4 *Clamor vulnerati, dicentis se offendi à tali, an contra nominatum indicium faciat?*
5 *Offenso non creditur sine alijs qualitatibus, etiam quòd haberet in manibus corpus Christi. Et quid si sit in articulo mortis, & id iuret?*
6 *Indicium ad torturam ex dicto offensi quando oriatur.*
7 *Offensi dicto quando non sit credendum? nec inde oriatur indicium ad torturam?*
8 *Offensi dictum, quando cognoscere non potest ob aliquas circunstantias offendentem, non facit indicium ad torturam.*
9 *Offensus quando non præsumatur mentiri?*
10 *Mulier clamans sibi vim inferri, facit indicium, si reus fuit cognitus.*
11 *Clamans contra offensum, licet nihil agat, censetur conscius.*

De dicto offensi, & delinquentis. Cap. I.

1 QVæritur, an per†clamorē vulnerātis sine alijs oriatur indicium ad torturā? videlicet, qñ testes deponunt audiuisse delin quentē, & cognouisse ad vocē? Et secūdū ali quos testimonium eiusmodi valet, & pbat, videlicet, qñ q̄s audiuit vocem alicuius, licet non viderit loquentem, vtputa, ꝙ sit paries de medio, vel aliqua alia res inter loquentē, & testem: & de hoc est gl. not. in l. 7. §. idem Labeo, & in l. 2. in ver. audierunt. ff. de aqua pluuia. arcen. & Bal. in l. conuenticulas. C. de epis. & cler. Idem in l. Mosis, c. 22. Exod. & Iudicum, c. 18. ibi, agnoscentes vocē adole scētis, & lib. 1. Regum, c. 27. circa finem, ibi, cognouit Saul vocem Dauid. Sed pdicta cre do nō esse vera, nisi alia cōcurrāt, put in di
2 ctis iuribus; & re vera †vox hoīum fallax est: q̄a reperiūtur multi cōsimilem hāc vocem, & simili modo potest dissimulari. Vnde alijs
3 † non cōcurrentibus (iudicio meo) nō habe bit vim probationis, sed indicij, & ita semel
4 iudicaui. Econtra autē †per clamorem vul nerati, & offensi clamantis se offendi à tali, potest oriri aliquod iudiciū, licet variæ sit opiniones scribentiū: nā secūdū aliquos dicto offensi, etiam ī mortis articulo constitu ti nō creditur, neq; oritur aliqđ īdiciū ad tor turam, nisi fuerit vallatum alijs circunstantijs, vtputa inimicitijs, & similib. vide Alex.
5 cons. 14. vol. 3. vbi dicit. †non creditur offen so sine alijs qualitatibus, etiā ꝙ haberet in manibus corpus Christi. Alij autem senserunt. vt credatur offenso etiam ad torquendum: limitādo tamen, vt is offensus illud di cat in articulo mortis, & cum iuro Bald. in auct. si dicatur. C. de testa. Hippol. in §. diligenter, num. 118. sensit, ꝙ si offensus in mortis articulo est in plenitudine sui intellectus, ho mo bonæ conditionis, ac famæ, & tale delictum non possit per alios probari, tali casu
6 †oritur indicium ad torturam cōtra criminatum. Hanc opinionem multi Recentiores mordent, & refellunt: Mihi aūt Hipp. opinio æqua vr̄: non est. n. existimandum offensum velle excusare offendentem, & alijs imputare, cum nō sit maius odium, quam cōtra vul
7 nerantem, & occidentem. Limito †tñ dcm̄ Hip. hoc pacto: videlicet, si delictum secutū fuit nocte, tpe obscuro, tūc tali dicto nō est credendum, q̄a verisimile est offensum scire nō posse certe offendentem. arg. l. hac cōsul tissima. §. cū humana fragi. C. q̄ test. fac. pos.
8 Idem in alijs †casibus, in q̄bus similes circū stantiæ resistūt, & cōtradicūt, vtputa, licet so

ret

re: in meridie, sed offendētes eiāt psonati: qa similiter dicto casu offensus nō pōt cognoscere offendētem. Et hunc casum semel
9 iudicaui. Et in duobus † tpibus offensus nō psumit mentiri. videlicet, in articulo mortis & subito qn fuit offensus, nam tpe medio per suggestionem plures mentiri deprehēsi
10 sunt. Mulier † clamās sibi inferri vim, facit in
11 dictū, si reᵒ fueris cognitus. Itē siq̄s † clamet cōtra offensū, licet nil agat, cēsetur cōscius.

1 *Famæ, seu dicto gentium an & quando sit credēdum?*
2 *Fama quando faciat indicium ad torturam?*
3 *Fama sola quis torqueri non debet.*
4 *Fama quid sit, & quomodo diffiniatur?*
5 *Credulitas testium etiam fide dignorum non condemnat, & multominus vulgi, aut populi.*
6 *Voces populi vanæ non sunt audiendæ: nec eis est credendum.*
7 *Fama est solum ppparatorium inquisitionis, non autem fundamentum torquendi reum.*
8 *Deo explorata sunt omnia, & intuetur cor.*
9 *Fama vnde originem traxerit, an sufficiat inspicere ad hoc, vt ex ea possit ad torturam procedi?*
10 *Fama sola non debet parere aliquod indicium ad torquendum, sed ad inquirendum tantum, siue ad coadiuuandas alias probationes.*
11 *Intellectus l. de minore. §. tormenta. ff. de q̄stio.*
12 *Fama uehemēs an faciat indiciū ad torturam?*
13 *Testibus non testimonijs creditur.*
14 *Christus ob uoces populi fuit crucifixus.*
15 *Intellectus l. decurio. C. de pœnis.*

De fama, seu dicto gentium. Cap. II.

De fama apud Oratores, sicut apud nos exempla nō desunt: Alij enim
1 † dixerūt nō temere famā nasci solere. qn subsit aliquid. Sed alij dixerūt famæ credi, qñ ē sine certo auctore dispsa, cui malignitas initium dedit, incremētū credulitas, qp nulli non, ēt innocentissimo possit accidere fraude inimicorū falsa vulgātiū. Sed scd̄m Gād. in ti. de qō. publica vox,
2 † & fama orta cōtra aliquē statim commisso delicto in loco commissi criminis à psonis fidedignis parit indicium ad torturam: & rō est, qa fama orta subito commisso cri
3 mine, crimini inesse vr̄. Propter tn̄ † solam famam qs torqueri non debet, & rō est, qa dem unius multitudo facile sequtur. quade re fama, & infamia cōtra aliquem facile o riūtur & ita fere oēs sentiūt, vt in l. admonēdi. ff. de iureiu. Et arguēdo à diffinitione famæ, nullum affert indicium: nam fama nō
4 † est aliud, nisi dicto gentium, siue vulgi ex imaginaria opinione, siue credulitate pcedēs: & sub tali diffinitione comprehēditur tam bona, q̄ mala fama l. 3. §. Idem diuus. ff de testi. Et tali famæ, siue dicto Iudex nō
5 debet fidere, cum credulitas † testiū q̄uis fide dignorum nō cōdemnet. l. testium. C. de testi. tāto minus vulgi, aut populi, iuxta illud, Scinditur incertū studia in cōtraria vulgus, Idē in l. decurio. C. de pœn. ibi. Vanæ uoces
6 † populi nō sunt audiendæ, nec enim uocib. eorum credi oportet. Quamobrē existimo
7 famam esse pparatoriū tātū inquisitionis, nō aūt fundamentum torquendi reū. Idem vr̄ pbari snīa diuina, iuxta illud: descendā, & uidebo si clamorē, q uenit ad me, opere pfecit, vbi Deus p clamorem non aliq d iudicauit. Qua de re dixit, descēdā, & uidebo, & intellige qp dixit tanq̄ Iudex, nō tanquā
8 Deus, q a † Deo explorata sunt oīa, & ītuetur cor. c. 16. Regum primo. Alij dixerunt
9 oportere cōsiderari, unde fama habuit † origine, & sic p originem pcedeē ad torturā, si origo erit talis, ut p eā pcedi possit. Istud nō satisfacit (q̄uis origo famæ sit semper habenda) nā considerata origine pcedetur scd̄m eā, cōsequēter scd̄m indicia pcedētia famam. vtiq; erimus in casu indiciorū, p q̄ pcedetur ad torturā, si erunt talia, vt pcedi
10 possit, non tn̄ pp solam famam, quæ † sola non debet parare aliqd̄ indicium ad torquēdum, sed ad inquirēdum tātum, siue ad coadiuuandas alias probōnes, & ita iudicio
11 † meo intelligitur. l. de minore. §. tormēta. ff. de qō. Secus scd̄m Hip. in uehementi fa-
12 ma. in §. diligēter, nu. 18. ibi. qp fama † nō faciat indicium ad torturam, non hēt locum in vehemēti fama. Nam uehemēs fama est sufficiēs indiciū ad torturam scd̄m Bart. in cons. 192. Hæc aūt opinio nō placet: qa Iudex nō dēt cōsiderare, quia dicitur, sed vnde, & quid, & quale dicitur, & à q bus, testib.
13 † enim nō testimoniis creditur l. 3. uers. tu magis scire. ff. de testi. Et p hac opinione uide tex. c. 22. Exod. ibi, nec i iudicio plurimorum acquiesces snīę, vt à vero deuies. Exēplo ēt pniciosum ē cū magni, sanctiq; viri vulgi opinione perierint, & trucidati sunt.
14 Omitto antiquos, & in vnū finio, † Xps. n. per

per uoces populi crucifixus est, quare &c. Et
15 lex Decurio † supra allegata loq tur de hac fama. Nam vt dictũ est in c. de fama reorũ in prin. fama dupliciter consideratur vt ibi.

1 *Confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam, dummodo sit uerisimilis, & sit probata per duos teste.*
2 *Cõfessio facta ab irato, ebrio, vel stolido nõ ualet.*
3 *Confessio extraiudicialis sine causa non valet ad obligandum, inducit tamen semiplenam probationem, licet sit factum sine scriptura.*
4 *Confessus legitime in iudicio, põt ad totum id, super quo proceditur cõtra eum ciuiliter, vel criminaliter condẽnari, licet processus sit ineptus.*
5 *Indicium oritur cõtra eum, qui dicit se primo occisum inuenisse, vel primo homicidium uidisse.*
6 *Ingerens se est suspectus.*

Ex dicto post delictum. Cap. III.

1 Ropter confessionẽ † extraiudicialem põt torqueri, dũmodo sit verisimilis & sit probata per duos testes. Itẽ con
2 fessio† facta ab irato nõ ualet, gl. est in c. ex literis de diuor. Idẽ ab ebrio, siue aliter
3 stolido. Itẽ cõfessio† extra iudicium sine cã, scd̃m oẽs nõ ualet ad obligãdũ. inducit tñ semiplenã ꝓbõnem, licet sit facta sine scriptura. vide Matthesil. in sing. 13. secus facta in iudicio, q̃a tũc calor iudicii supplet defectum, not. in l. 1. C. de confes. Item quoties
4 apparet† reũ in iudicio legitime confessum totum id, super quo proceditur contra eum criminaliter, seu ciuiliter p̃t cõdẽnari, q̃uis totus ꝓcessus sit ineptus. Sed de cõfessione, ne bis repetatur, vide ĩ c. 8. & fi. de tormẽtis.
5 Item indiciũ† aliq̃n sumitur cõtra aliquẽ, q̃ primo dicit occisum inuenisse, & cõtra aliquẽ q̃ primo dicit uidisse homicidiũ scd̃m Parid. de Put. in verb. tortura in fi. Et rõ est,
6 ꝙ qui† se ingerit suspectus est, uide Hipp. §. diligenter nu. 150. Sed dic contra, nisi alia concurrant, vt inimicitia, & similia.

EX NON DICTO.
Tractatus IX.

SVMMARIVM.

1 *Taciturnitas imitatur confessionem.*
2 *Taciturnitas domestici parit indicium ad torturam exemplum hic ponitur.*
3 *Reus interrogatus per iudicem, si non respõdeat, potest etiam sine indicijs torqueri.*
4 *Recipiens literas debiti, si nihil dicat, videtur debitum fateri, & quomodo id procedat? Et an id in criminalibus habeat locum?*
5 *Positioni duo continenti respondens, si dicat de uno non credere, an de alio fateri credatur?*
6 *Tacens habetur pro contradicente in onerosis, & obligantibus personam, nisi vltra taciturnitatem fecerit aliquem actum, qui videatur venire ad probationem actus.*
7 *Taciturnitas nocet quoties reus tenetur respondere negando, aut confitendo.*
8 *Constitutio si fiat tertio præsente, & tacente, ille non dicitur consentire.*

Xtremum aũt, aut taceatur oportet, aut concedatur, aut negetur. Si tacebitur, aut elicienda est rñsio, aut q̃m
1 †taciturnitas imitaẽ cõfessionẽ, ac si cõfessum sit, cõcludere oportebit, vide Cic.
2 in 1. de Inuent. c. 8. Taciturnitas† domestici parit indiciũ ad torturã. & dicit Par. de Put. ꝙ q̃dam mulier diu tacuit mortem viri sui, & quadam die clamauit reperisse eum mortuum, q̃ fuit capta, & torta cõfessa fuit interfici fecisse virũ. vide eũ in verb. tortura, col. 3. Sed hæc cõclusio nõ est tuta, & req̃rũtur alia simul scd̃m Hip. in §. expedita. Itẽ reus
3 interrogatus† per iudicẽ non rñdens, põt torqueri, ẽt sine indicijs. vide in trac. de tormen. c. 3. Item si scribis † alicui, ꝙ reddat ti-
4 bi cẽtũ ei mutuatos, recepit literã, nihil dicit, vr̃ fateri, Bar. in l. quo. n. ff. rem rat. habi. Sed limitar, ꝙ testes, q̃bus p̃sentib. dabitur litera habeant copiam, & ꝙ adsint qñ aperitur. vide Matthes. in sing. 22. Itẽ si scribetur tibi, ꝙ sunt testes, q̃ dñt, te per insidias occidisse Gaiũ, si accipis lras, & nihil dicis, oritur indicium ad torturam, licet multi contra sentiant. vide Hipp. in §. diligẽter, nume.
5 138. & Blanc. num. 224. Item siquis rñdet positioni, quæ cõtinet duo, videlicet, ꝙ cõmodaui tibi Codicem, & Volumen. tu rñdens, non credo de Codice, videris fateri de Volumine. Idem ẽt si q̃s interrogetur extra iudicialiter secundum gl. in c. non ne. de p̃sump. Sed secundum aliquos ex supradicta cõfessione tacita solũ oritur semiplena pro-
6 bõ. vide Rom. in sing. 78. Et secũdum† multos in onerosis, & obligantib. personã tacẽs habe-

habetur pro condicente: nisi vltra taciturnitatem fecerit aliquem actum, q. videatur venire ad ꝓbonẽ actus. not. in l. q. patitur. ff.
7 mād. Sed in p̄dictis †credo taciturnitatẽ nocere, quoties reus tenetur respōdere negando, aut confitendo, ꝓut criāliter, quādo interrogatur p Iudice: & ciuiliter, quādo monetur respōdere positionibus, siue aliis actibus. arg. l. 2. §. ꝙ obseruari. C de iur. calū. Et dicit Ro. in sing. 482. ꝙ si est facta constitutio, tertio p̄sente, & tacente non dicitur cōsentire: quod est notandum in hac materia.

1 *Mendaciter respondens, an possit torqueri?*
2 *Variatio, seu mendacium in quibus, & circa quæ noceat?*
3 *Mentiri in quibus liceat propter salutem?*
4 *Accusatus de homicidio, si negauerit, si postea probetur occidisse, poterit dicere fecisse ad sui defensionem.*
5 *Delictum quo casu per mendacium approbari videatur?*
6 *Accusatus de homicidio, qui negauit se occidisse, & fuit conuictus, an possit alia defensione vti.*

Mendacium, an faciat indicium ad torturam: *Cap. I.*

1 REus mendaciter†respōdens pōt torqueri: q a tacēdo veritatẽ, videtur esse in dolo. l. seruus. ff. de dolo. Alij cōtra, q a licet reo contraria dicere p p salutẽ. Propterea aliqui distinguūt, ꝙ quando mendaciū est circa negociū principale, seu circunstantias, tunc facit indiciū ad torturā. vtputa, si esset varius circa locū delicti,
2 vel tp̄s, tūc variatio †seu mendaciū nocet, vt in exēplo Bar. in l. si. ff. de q. vbi p p delictū de nocte, Iudex interrogat suspectum, vbi, & cum quibus fuit illa nocte, & si reperitur mendax, oritur maxima p̄sumptio. Secus au
3 tẽ † si mendaciū fuerit circa diuersa, vtputa, circa nomẽ loci, & originis, & alterius rei similis, tunc n licet mentiri p p salutẽ. Omitto alias distōnes scribentiū, & dico, quoties tractatur de aliquo facto, ꝙ hēt annexā determinatione loci, vel t pis, vel alterius rei, de qua agitur, tūc mēdaciū nocet, vt in exẽplo Bar. quoniā dicto casu reus videtur deliquisse: q a nō apparet alibi fuisse, & repitur mēdax: qua de re reus pōt torqri. Itaq; si ac
4 cusatus † de homicidio, negauerit occidisse, si ꝓbabitur, poterit tñ dicere fecisse ad sui defensionẽ, licet mentitus sit, secundū Bar. in l. cum de indebito. ff. de prob. quia mendacium non est circa negocium principale,
5 vel quia †non approbat delictum terminatum per locum, & tempus, vbi reus videtur fuisse, quoties alibi se fuisse dicit, & mentitur, & si approbat delictum per mendaciū. Quod si accusatus de homicidio negauerit se occidisse, & fuerit cōuictus, nunquid possit alia defensione vti, excipiendo se illum ad suam defensionem fecisse, vel aliter, responde secundum Barto. & alios scribentes posse, prout no. in l. nemo. ff. de reg. iur. & est communis opinio.

DE INDICIIS INDICANTIBUS de reo, sed non de proposito. Tractatus Decimus.

SVMMARIVM.

1 *Indicia per quæ arguitur de delicto, sed non de proposito.*
2 *Quærendum nō est de aīo, nisi vbi de reo cōstat.*
3 *Probatio coniecturalis est triplex, circa ea quæ indicant delictum, sed non propositum.*

DIctum est supra per q̄ cognoscitur de delicto, & ꝓposito simul. Super
1 est videre de aliis indiciis, †per quæ arguitur de delicto, sed non æque de ꝓposito sine aliis, & hæc et scire oportet, q a (vt sæpe
2 dictum est) quæri †non debet de animo, nisi vbi de reo constat. Et in iis triplex est con-
3 iecturalis probatio. Prima, †per visum. Secunda per auditū. Tertia per tactū, q bus tñ adiiciunt Oratores gustum, & odoratū, sed hæc duo ad venena ꝑtinẽt, vt infra dicetur.

1 *Probatio quæ fit per visum, omnibus aliis est maior. Et tūc dicitur plena probatio, quādo fit p duos testes de visu omni exceptione maiores.*
2 *Torqueri an possit reus ex dicto vnius testis de visu maxime si testis sit oī exceptione maior?*
3 *Testis de visu, vt faciat indiciū ad torturā debet deponere, ꝙ interfuerit maleficio, aliás secus.*
4 *Testes duo requiruntur ad probandum indicia remota à maleficio.*
5 *Testis vnus de visu facit indicium, nisi aliæ circunstantiæ resistant.*
6 *Testis, qui non est omni exceptione maior, in quibus probet?*

Testis

6 *Testis non idoneus per aliquod priuilegium idoneus fieri non potest.*
8 *Testis debet esse omni exceptione maior, quando tractatur de condemnando, secus de torquendo.*
9 *Testes non idonei in casu inquisitionis admittuntur: quia tunc cessat periculum corruptionis.*
10 *Testes etiam infames non nisi instigati falsum deponunt.*
11 *Testi inimico etiam in casu inquisitionis credendum non est.*
12 *Testes inhabiles in casu accusationis admitti non debent etiam ad torquendum.*
13 *Iudex videns delictum committi, non potest tamen sine alijs probationibus reum torquere.*
14 *Visus vibrare gladium contra vulneratum, licet non sit visus vulnerare, poterit torqueri.*
15 *Testes si dixerint vidisse duos solos rixari, & vidisse in fine rixæ vulneratum, ex hoc poterit ad condemnationem procedi.*
16 *Inimicus interfecti, si visus fuerit solus ambulare in loco delicti cum gladio euaginato, reperto interfecto, poterit condemnari.*

De indicijs per visum vnius testis, seu Iudicis. Cap. I.

1 Proba tio, quæ fit per visum secundùm omnes, est maior omnibus alijs, & tunc dicitur plena probatio, quãdo fit per duos testes de visu, & omni exceptione maiores. Sed
2 dubitatur, an per solũ dictũ vnius testis de visu possit torqri reus? Et nõ est maius indiciũ isto: vñ secũdũ multos põt torqri, dũmõ testis sit omni exceptione maior. vide Bart. in
3 l. admonendi. ff. de iureiur. Itẽ debet deponere, quod interfuerit, aliter non facit indiciũ
4 ad torquendum. nã qñ deponeret super remotis à maleficio, & his, quæ cõsequuntur, requirũtur duo testes vt not. in l. fi. C. fam.
5 ercisc. Adde, secũdũ Bal. quod vnus testis de visu facit indiciũ, nisi aliæ circũstãtię resistãt, vt per eum. in l. 2. C. quorũ appella Volunt tñ
6 aliqui, qđ licet testis non sit oĩ exceptione maior, probet tñ in aliquibus, videlicet, qñ cõcurrit leuitas vitæ rei. Itẽ in criminibus exceptis. vide gl. in l. 3. ff. de testã. Hoc tñ multi respuunt. vt Alex. in cons. 11. vol. 1. quia te-
7 stis non idoneus per aliqđ priuilegium non põt fieri idoneus. Alij sentiunt, qđ talis testis, licet non maior omni exceptione, probet tamẽ qñ alia merita processus concurrunt. De-
8 mum restringunt qđ testis debet esse omni exceptione maior qñ tractatur de cõdemnãdo, secus de torquẽdo: & rõ est, quia maius versatur periculum in condẽnando, quàm in torquendo, vt tradit Hip. §. diligẽter. nu. 4.
9 In prædictis distinguo, quòd in casu inquisitionis testes ẽt nõ idonei admittãtur secũdũ Bal. l. 1. C. de sũ. trin. Et rõ reddi põt, quod hoc casu cessat periculum corruptionis: quia
10 licet testes sint infames, non nisi instigati falso deponunt, qđ nõ accidit ĩ supradicto
11 casu: Limitarem tñ non esse credendum inimico, licet ĩ casu ĩquisitionis per regulã, quod inimici de inimicis semper male cogitant, & facile mẽtiunt. In casu vero accusationis
12 testes ĩhabiles admitti nõ debent, neq; ad to quẽdum quis sint ĩ cõtrarium supradictæ auctoritates: Et si velis sequi opinionẽ pdcõrũ, saltẽ restringe, quod ex na negocij non possint hẽri alij testes, & aliter veritas hẽri neqat, & tractet́ dẽ torquẽdo tm. Iudex quis
13 viderit committi delictum, nõ põt tñ sine alijs probationibus torquere reũ, vt per Spec. tit. de sẽ. §. qualiter. Visus vibrare & iacere gla-
14 diũ cõtra vulneratũ, licet nõ sit visus vulnerare, poterit tñ torqri secũdũ Spe. ti. de prob.
15 §. & si. Si testes dixerint vidisse duos solos rixari, & vidisse, in fine rixæ vulneratum, ex hoc poterit procedi ad cõdemnatione, & rõ est, quod nõ est defensio in contrarium. Reper-
16 to interfecto, inimicus interfecti visus ambulare solus in loco delicti cũ gladio euaginato, poterit cõdẽnari vide Ang. de ĩd. du.

1 *Reperti in crimine, an ex hoc solo conuincantur, vt de facto puniri possint?*
2 *Reperti in domo, vbi perpetratum est maleficium, & nescitur à quo, poterunt torqueri, & an ex hoc possint damnari?*
3 *Tortura incipienda est ab eo, qui solitus est delinquere.*
4 *Reperti in loco delicti, vel in loco proximo possunt torqueri, maxime si fuerint inimici interfecti, & reperti cum armis.*
5 *Repertus prope mortuum cum gladio, poterit torqueri, & an damnari?*
6 *Vicini habent indicia contra se, quando rei non reperiuntur, maxime in furtis, quia salum scire præsumuntur.*

De repertis in crimine, siue in loco criminis. Cap. II.

1 REPERTI in crimine ex hoc solo con-

cõuincuntur, & le facto possint puniri secundum gl. in l. i. stu fu bum ff. de ijs q no: inf. Sed hæc opinio non placet: q a quis reus fateatur crimē (q l' est maius) monetur tñ, vt suis faciat defensiones not. in l. 1. § siqs in villa. ff. ad Syl. & c. 22. Exod. Si in aliqua
2 † domo perpetratum est maleficium, & nescitur à quo, reperti in illa domo tpe delicti torquebuntur, & rõ est, q a psumuntur scire, & secũdũ aliquos pñt dãnari. Sed dic, vt tit. fin. ne q s p aliqua indicia cõuincatur. Et su
3 pradicto casu † tortura incipiet à solito de-
4 linquere, secũd ĩ Ro. l. 2. ff. ad Syl. Repti † in loco delicti pñt torqueri. Idē si in loco proximo. l. 1. §. q tergo. ff ad Syll. Prædicta multi limitant, q inuentus sit inimicus interfecti vel q aliæ adsint causæ. Alij addiderũt, q sit inuētus cum armis. Sed ego credo sufficere, vt inuentus sit inimicus interfecti, licet nõ inueniatur cũ armis, q a post delictũ potuisset celare arma. Cõclusiue distinguendo, vt supra pcedetur ad torturã, & nõ aliter, q a põt qlibet obuiare sorte, & casu. Re
5 pertus † ppe mortuum cum gladio poterit torqueri, sed secũdũ alios dãnari ob manifestũ indiciũ. vide Bar. ĩ l. manifestus. ff. de fur.
6 Sciendũ est † q si nõ repiuntur rei, vt supra dcm̃ est, capient ĩdicia cõtra vicinos, q saltẽ psumunt scire, maximè in furtis. Bald. l. 1. C. locati, & in l. diuina. Deut. c. 21. in princ.

1 *Indicia, quæ trahuntur ex his, quæ consequuntur delictum, quæ sint?*
2 *Arma, vestes, & similia in loco delicti reperta, an faciant indicium ad torturam?*

De armis, veste, & similibus apertis: Cap. III.

Post supradicta indicia visus, & repertorum in loco delicti, q p oẽs apellãtur
1 ppinqua, superest videre † de alijs, quæ reperiuntur ĩ loco delicti, seu cõsequũtur delictum, vt p auct. ad Here. lib. 2. tit. 6. ibi, in cõsequenti tpe spectabitur, à quo factum sit hoc modo, si telum, si vestimētum, siquid eiusmodi relictum sit, aut vestigium repertum fuerit, &c. de quo & vide Quint. lib. 5. c. 9. & 10. Cic. de inuent. tit. 13. in l. Diuina. c. 39. Genes. Paris de Put. de Syndic.
2 colum. 5. Sed per hæc † indicia proceditur ad torturam, nisi aliæ circũstantiæ resistant, & nisi accusatus aliquam iustam causam ostenderit, vtputa, q vestimētum, siue aliud repertum vendiderit, aut quid simile.

1 *Fuga sola, an præstet sufficiens indicium ad torturam, vel tantum faciat suspicionem, nisi cum alijs iungatur?*
2 *Intrinseca in criminalibus probantur per extrinseca.*
3 *Fuga quando tantum pariat indiciũ ad torturã?*
4 *Reus præsumitur discessisse ob causam, per quam accusatur, siue inquiritur, nisi aliam iustam causam probet.*
5 *Fugiens post querelam, seu inquisitionem formatam, contra se non indicat.*
6 *Fuga quoties potest aliqua probabili causa colorari non facit indicium.*
7 *Fugiens post commissum homicidium, an excusetur, si dicat se fugisse: quia timebat ne consanguinei occisi, ipsum offenderent?*
8 *Fugiens ab suspicionem accusationis, vel inquisitionis, an excusetur? vel si aliquod indicium inde oriatur, an iuramento rei tollatur.*
9 *Iuramento probãtur ea, quæ in animo consistunt.*
10 *Suspicio non est iusta causa fugæ, sed per eam arguitur, quod reus deliquerit.*
11 *Conscientia scelerum mille testes.*
12 *Criminales quæstiones iuramento reorum non deciduntur.*
13 *Iuramentum aliquod in criminalibus non præstatur causa purgandi aliquas suspiciones, siue indicia.*
14 *Tortura datur in supplementum in causis criminalibus, quando veritas haberi non potest.*
15 *Tortura in criminalibus succedit loco iuramenti,*
16 *Iuramentum purgationis est quoddam remedium extraordinarium.*
17 *Fuga probata in aliquibus casibus dicitur probatum delictum.*
18 *Fuga si alicui obijciatur in crimen, probata fuga, probatum etiam crimen dicitur.*
19 *Fuga probata, probata etiam dicitur suspicio.*
20 *Fuga per duos testes probari potest, sicut quodlibet aliud indicium.*
21 *Famulus fugiens à domino, an præsumitur domini res, si non adsint furto subtraxisse?*
22 *Fuga famuli, an contra eum faciat indicium ad torturam pro furto.*
23 *Fuga, an aliquo casu faciat probationem.*
24 *Innocentia rei etiam confessi, & condemnati omni tempore est quærenda.*
25 *Indicia quæ oritur ex fuga, oriuntur etiam ex præparamentis fugæ.*

Fuga

26 *Fuga in prōptu idē operatur, quod fuga in actu.*
27 *Probandi onus incumbit accusatori, & accusato quando quis fugit, sed quando quis non aufugit, incumbit solum accusatori.*

De fuga. Cap. IIII.

1 PRopter solam †fugā q̄s torqueri non debet: q̄a nō facit indicium, sed suspicionē, secūdū Bar. i l. fi. ff. de q. Secus si fuerit iūcta cū alijs, vt fama, inimicitijs & similibus circunstantijs. Alij aūt sentiūt p̄ solam fugam posse torqueri reum: q̄a est animi indicium, & accusat fugientem, & in
2 †criminalibus p̄ extrinseca p̄bantur intrinseca l. fi. ff. de diuor. Idem in l. Moysis. c. 18. prouerb. Fugit impius nemine p̄sequente iustus. Sed conclusiue dic, q̄ q̄n cōstat iudici, q̄ reus abest ob causam, qua accusat̄, siue
3 inquirit̄, tunc fuga parit indicium ad tortu
4 ram. Et notandum est q̄ reus præsumitur discessisse ob causā, p̄ quam accusat̄, siue inquirit̄, nisi aliam iustā causam p̄bet. l. de mi
5 nore, & ibi Bal. C. de adul. Limitant tn̄ prædicta scribentes, q̄ q̄s non possit torqueri, q̄n aufugit post q̄relam, siue inquisitionem formārut: q̄a q̄libet rōnabiliter sciens se esse accusatum, licet sit inocens, q̄rit fugam, & tunc fuga non pōt dici animi indiciū, siue cōscientiæ signū, ex quo prouenit ex diuersa causa, & timore indicij. Et sic limitāt si alia simili cā iusta fugerit, & sic succedit
6 regula gn̄alis, quoties fuga pōt aliqua p̄babili cā celari, aut colorari nō facit idiciū, vtputa si ille, qui aufugit, est solitus trāsfertere per diuersas ciuitates. Occurrit hic exēplum Bru. videlicet si q̄s commisso homici
7 dio †aufugerit, diceretq; aufugisse, ne cōsanguinei occisi :pm offendāt, nō videbitur suspectus, & excusat̄, vide eū in q̄ō. incip. circa tertiā. Hoc tn̄ non placet, q̄a si tale concederet̄, nunq̄ fuga faceret indiciū: nā quilibet p̄ p̄dicta se excusaret. Itē nō est æqua excusatio: q̄a nō debet q̄s timere cōsanguineos, si delictum nō commisit, imò ex tali excusatione orit̄ idicium, quia p̄palat se, & dat signa certa cōsciētiæ. Quare dic, vt supra nisi p̄baret cōsanguineos defuncti añ fugā minatos esse accusato, q̄a tunc recte pōt dici ob p̄cedētes minas fugisse. Itē secūdūHip.
8 suspicio q̄ sit formata †accusatio, siue īquisitio excusat fugientem, & si ex fuga aliqd̄ oritur indicium, illud tollitur p̄ iuīm, & sic fuga nunq̄ faciet īdicium, quia fugiens poterit semper dicere, & iurare quod aufugit p̄p suspicionem, vide eum in §. diligenter. num. 42. quem oēs recentiores sequuntur
9 defendendo eum q̄ ea, †quæ in animo consistunt, directe p̄ alios p̄bari nō pn̄t, nisi solo iuīo, cui credit̄ secūdū gl. in §. sed istæ, st. de actiouibus, vbi Ias. multa ait. Sed contra teneo per infrascripta, primo quia suspicio
10 †non est iusta causa fugæ, imò per eam arguitur, q̄ reus deliquerit iuxta regulā diuinam: fugit impius, nemine p̄sequente. suspicio. n. rei, q̄ p̄cedat̄ cōtra se, dat signa cōsciē
11 tiæ iuxta illud, cōsciētia † scelerum mille testes. Et dūm Hipp. dicit tale indicium toli p̄ iuīn rñdeo, q̄ non probatur aliqua lege,
12 imò † q̄ōnes criminales nō decidunt iuīo reorum, not. in l. admonendi. ff de iureiur. Idē tenuit Hipp. in §. postq̄. in princ. Et iu
13 re merito in criminalibus non datur iuīm aliquod causā purgādi aliquas suspiciones,
14 siu e dicta quia tortura† dat̄ in supplementum in causis criminalibus, q̄n veritas hr̄i
15 nō pōt secūdū Bar. in l fi. ff. de q. & sic†loco iuīi succedit tortura, q̄ ēt q̄a plures gradus hēt, pōt dari secūdū qualitatem idiciorū. Et notandum est q̄ doctrinæ, quas citauit Hip
16 po, loquūtur de†quodā iuīo, qd̄ à scribentibus purgationis dr̄ & est remedium extra ordinarium, & affert̄ exemplum p̄ p̄dictos de aduena conquerente sibi sublata esse aliqua bona in hospitio, nulla tn̄ hūte indicia, aut suspicionem cōtra hospitē, tunc, & simili casu pōt iudex deferre iuīn. Hoc idem in l. Moysis. c. 22. & 23. Exod. ibi, si latet fur dn̄s domus applicabit̄ ad Deos, & iurabit, q̄ nō extenderit manum in rem p̄ximi sui ad per
17 petrandum fraudem. Sunt †q̄dam casus, in q̄bus p̄bata fuga p̄bat̄ delictum q̄ cogno-
18 scit̄ p regulam gn̄alem, videlicet q̄n †fuga obijcit alicui, tanq̄ crimē, tunc p̄bata fuga p̄batum est crimē: q̄a lex tūc ponit ipsam fugā. tanq̄ specificū crimen, non aut tanq̄ signum criminis. l. desertorē. ff. de re milit. Idem in cœnobita fugiēte ex cœnobio. Itē
19 dētq̄ q̄n agitur, an q̄s sit suspectus, vel non, p̄bata fuga, p̄bat & suspō. Itē fuga p̄bari
20 † debet p̄ duos testes, sicut quolibet aliud indicium, est gl. de hoc in l. fi. C. famil. ercisc. Multos alios casus ponit Hipp. in §. diligen
21 ter puta de famulo †fugiente à dn̄o: nam si repiūtur amissæ aliq̄ res dn̄i, videbitur talis

lis famulus subtraxisse. Sed multi hanc opi-
22 nionē respuunt, refellūt. Hoc amplius †sen
tiunt, ꝑ tale indicium nō posse torqueri, cū
exigātur alia indicia cum fuga. no. in l. I. in
princ. ff. de q. vide Brun. in tract. de ind. col.
3. Sed in hac difficultate sentio, ꝙ ex fuga fa
muli oriatur īdiciū ad torturā, qn̄ hæc cō-
currūt, videlicet, dn̄m habuisse dicta bona,
& seruū verisilr̄ potuisse auferre. Itē ꝙ dn̄s si
bonæ fidei, & econtra seruus sit aliquantulū
suspectus: Aliter. n. nō est ꝓcedendū ad tor
turā: q̄a cōtingit sępe famulos fugere ꝑꝑ ti
morē domini, siue aliā similē causā, & dn̄i
sæpe mētiūtur cōtra seruos. Itē dicit fugā
23 facere ꝓbōnem, videlicet, si sūt duo exules
eiusdem nominis, & nesciť vere vter ipsorū
sit exul, tūc ille, q̄a aufugit, iudicabitur esse il
le. q. est exul. Prædicta opinio nō placet: q̄a
fuga pōt cōtingere ex diuersis accidētibus,
vide q̄ not. in l. I ff. de in ius vocan. Qua de
re ob solam fugam nō damnarem: quia oī
24 †tp̄e de innocētia rei ēt cōfessi, & cōdemna
ti q̄rendum est, si de innocētia cōstat. Et īdi
25 cia, q̄ oriūtur †cōtra fugiētē extēdūtur cō-
26 tra parātem aufugere ꝑ reg. idē †operatur
fuga ī actu, sicut fuga ī ꝓmptu, secūdū Bal.
ī l. pign. gr̄a. C. de pign. actio. Postremo no-
tādū est, q̄d tradit Brun. in gl. circa tertiam,
in vers. adde notabilē effectō fugæ, & absen
27 tiæ ꝙ licet † qn̄ q̄s fugit, incūbit onus ꝓ-
bandi accusatori, & accusato, tamen qn̄ q̄s
non aufugit, incumbit solum accusatori.

1 *Vestigia, seu forma pedis in niue luto, aut pul-uere relicta, an faciat indicium ad torturam, vel ad condemnationem?*

De forma pedum. *Cap. V.*

1 PEr vestigia †seu formam pedum reli-
ctā in niue, luto, seu puluere oritur in
dicium ad cōdemnandum, vide Alb. in
l. indicia. col. 2. C. de rei vend. vbi dicit, ꝙ cū
quidam criminaretur de vuis ablatis à vinea,
adductus fuit reus ad locum vestigiorum,
& quia Iudex reperit formam pedum con
formem, condemnauit eum. Sed dico hoc
non sufficere ad torquendum, & minus ad
condemnandum: contingit enim inter ho-
mines quædam similitudo, & forma pedum,
vnde facile Iudex potest errare. Quamobrē
tale indicium, nisi fuerit vallatum non suffi-
cit: accedentibus vero alijs poterit reus tor-
queri, vide Bal. in l. non hoc. C. vnde legit. in
l. diuina. de simili īdicio ī psal. Dauid. n. 51.
Ibi. in medio ipsi calcaneū obseruauerunt.

1 *Cruor si in vestimentis, aut armis alicuius appareat, an oriatur indicium ad torturam?*
2 *Visus si aliquis sit exire cum gladio sanguino-lento, vel visus fuerit fugere versus nemora, delicti indicium manifestum habere dicitur.*

De cruore in vestimentis: *Cap. VI.*

1 SI cruor † in vestimentis, aut armis ali-
cuius apparebit, oritur īdiciū ad tortu-
rā, secūdū multos. Credo tn̄ hoc nō suf
ficere, q̄a talis sāguis pōt accidere ex di
uersis accētibus, & secūdū Quint. lib. 4. c. 9.
ibi, sanguis, vel ex hostia respxisse vestē pōt,
vel è naribus ꝓfluxisse: non vti, qui vestem
cruentam habuit, homicidiū fecerit. Sed, vt
ꝑ se hoc indicium non sufficit, ita cæteris ad
iūctū testimonij loco ducitur, vtputa, si reus
fuerit inimicus interfecti: si ante minatus: si
eodem in loco fuit, vbi de delicto cōstet: ijs
.n. & similibus cruori addictis, orietur manī
festum indicium, vide Quin. lib. 5. de signis.
c. 9. & Cic. lib. 2. de inuent. tit. 13. vbi de præ
dicto, & similibus fit mentio. Apud iurisćon
sultos id īdicium est manifestum, vt puta vi
2 sus †exire cum gladio cruento à loco deli-
cti, vel visus fugere versus nemora: de iis dice
tur in tit. ne reus per aliqua īdicia cōuincat.

1 *Pallor an indicium faciat ad torturam.*
2 *Cordis dispositio magis apparet in facie, quā magis vrgent omnes sensus, quàm alias partes.*
3 *Pallore in reo superueniente, quando interrogatur à iudice, vb id reus non torquetur.*
4 *Sapientis animū paulisper moueri, & contrahi, et pallescere necesse ē, nō opinione mali percepta, sed quibusdam motibus rapidis, & inconsultis officium mentis, atque rationis peruertentibus.*
5 *Confidentiæ signum est non pallescere, & non ex pauescere, cum naturaliter quis expauescere debeat.*
6 *Intellectus, l. de minore. §. tormenta. ff. de quæst.*

De pallore, & trepidatione, & similibus. *Cap. VII.*

1 A Pallore, & similibus oritur īdiciū ad
torturā, secūdū Bart. in l. de minore
ff. de q. & rō est secūdū Philosophos,
2 quia †cordis dispositio magis apparet in fa-
cie,

cie, quam magis vrgent oẽs sensus, quã alias partes. Et vere q̃d accidit diffuso sanguine, aut cõtracto, vide Gel. lib. 19. cap. 6. Idem in lege diuina. c. 2. Neemiæ, ibi, quare vultus tuus tristis est, non est hoc frustra, sed malũ nescio q̃d ĩ corde tuo est. Et c. 4 Gen. ibi, cur cõcidit facies tua. Sed ex p̃dictis secũdũ Bru. nõ oritur indicium ad torturam, vt p eum ĩ gl. circa tertiam, quem multi scribentes sequuntur. Vnde distinguo si ante delictũ quęretur, de hoc dcm̃ est ĩ tract. primo. in c 8. Si aũt post delictum subito quis appareat ex accidenti pallidus, & non appareat de causa, poterit torqueri, dummodo sint inimicitię, vel alia, ex q bus possit vltra pallorem conie
3 ctari. Secus q̃n reus † interrogatur à Iudice, aut alijs personis, tunc. n. licet palleat, trepidet q; nõ tñ torquebitur, & rõ est, q a pallor, & similia contingunt ob diuersa accidentia. Et primo ob magnitudinem periculi: sapien
4 tis enim † aium paulisper moueri, & cõtrahi, & pallescere necesse ẽ, nõ opinione alicuius mali percepta, sed quibusdam moribus rapĩ dis, & inconsultis officium mentis, atq; rõnis p̃uertentibus. vide Gel. lib. 18. c. 1. Et licet p̃dicta possint cõtigere, ẽt cõsciẽtia peccati, tamẽ in causis nõ vere apparẽtibus non pr̨
5 sumitur causatũ: Imò secũdũ † Oratores, & Philosophos põt dici eũ, qui nõ expauescit, vsq; adeo præmeditatũ fuisse q̃d sibi esset vsui futurum, vt cõfidẽtissime resistens fideret, q̃ signa cõfidentiæ, nõ innocentiæ sunt, de quo ad Heren. lib. 2. tit. 7. & Gel. in libris, & c. vt supra. Et ratio est secundum supradictos auctores, ꝙ quoties homo non expauescit, cum naturaliter expauescere debeat, & soleat, p̃cogitasse, & p̃sciuisse credi oportet, & ita põt intelligi. l. de minore. §. tormẽta. licet doctores aliter intelligant. ff. de q.

1 *Tactus indicium affert, sed fallax. Idem de odore, gustatu, & simili alio sensu: possunt tamen facere suspicionem.*

1 *Ex tactu, odore, gustatu. Cap. VIII.*

EX tactu oritur indicium, cum reus cognitus est: q a ei tacta sunt arma, vel alia instrumenta, q̃ sub pallio gestasset, vel ꝙ manus, & alia pars corporis tacta sit. Sed indicium hmõi fallax est, vt in c. 27. Gẽ. ibi, vox Iacob est, sed manus sunt Esau. Idem ex odore, & gustatu, & simili aliquo sensu, nam quiuis horũ sensus põt constare suspicionẽ. vide Auth. ad Heren. lib. 2. tit. 6.

1 *Bannitus per contumaciam si se præsentet, an ob id tantum, sine alijs indicijs possit torqueri?*
2 *Absentiæ indicium tollitur per spontaneam præsentationem rei.*
3 *Iudex non debet plus oneris imponere, quàm lex, imò mens iudicis debet esse conformis legi.*
4 *Absentia rei potest contingere ex diuersis causis, & accidentibus.*
5 *Iudex non debet male præsumere de his, quæ lege conceduntur.*
6 *Contumacia sola quis torqueri non debet.*
7 *Absens non damnatur, si contra eum delictum probatum non fuerit.*
8 *Contumax reus si capiatur, ex hoc solo poterit torqueri.*

De absentia exulum ad inquirendum. Cap. IX.

SEcundum Brun. in tract. 5. principaliter per supradicta oritur indiciũ ad torturã, vbi dicit. Addo alium casum, in quo põt ad torturã perueniri sine indiciis,
1 videlicet: quãdo accusatus † vel iquisitus q a non comparuit positus fuit in banno: nã si postea cõparet, ꝙ vult purgare cõtumaciã, & respõdere, ꝙ forte ei à statuto permittitur, poterit torq̃ri sine aliis ĩdiciis, vide Hip. §. diligenter. num. 36. Sed p̃dicta non sunt
2 vera. Primo, quia indiciũ † absentiæ tollitur per p̃sentationẽ rei. arg. l. diuus. ff. de in inte. resti. Secundo quod lege permittente fit,
3 iure veri videtur: Iudex. n. † non debet plus oneris imponere, q̃ lex: & mens Iudicis debet esse conformis legi. vt per Bal. in l. 2. C. penden. appella. vide c. 12. Deute. Tertio. q a
4 absentia † pot est contingere ex diuersis accidentibus, & de absenre (lege concedente) nõ
5 est male præsumendum. quia de iis, † q̃ conceduntur Iudex non debet male p̃sumere. l.
6 si tutor. C. de priuil. tut. Postremo † non debet quis per solam contumaciam torqueri, cum nec possit exulare. l. rapt. C. de episco. &
7 cle. vbi plus dicitur, ꝙ licet † reus absit, non damnatur tamen, si contra eum non fuerit
8 probatum delictum. Et intellige in † reo se præsentante in termino legis: secus quando reus fuerit captus, quia tunc poterit torq̃ri.

1 *Sortilegijs, & diuinationibus multi ad tormenta procedunt.*

2 *Maleficium tollere licet etiam per incantationes dæmonū, dummodo animus nō recedat à Deo.*

3 *Sortilegia nec etiam ad inquirendum indicium præstant.*

4 *Sortilegijs nec vita salus est quærenda, vel recuperanda.*

5 *Iudex per sortilegia inquirens potest puniri, quā uis reus reperiatur culpabilis.*

6 *Illicitum committens ab illiciti pœna non excusatur, quamuis tale illicitum ad optimum finem peruenerit.*

7 *Sortilegijs, & diuinationibus Caldæi præcipue vsi sunt in Syria.*

De sortilegijs. Cap. X.

1 PEr sortilegia, † siue diuinationes multi procedunt ad torturā, freti credo cōsilio Baldi incipiētē, q. a qō ista, vbi dicit

2 † licere maleficium tolli ēt per incātationes Dæmonum, dummodo aīus non recedat à Deo. Sed Hipp. tenet per p̄dicta posse inquiri, in §. diligenter, nu. 181. Cæterum p̄dicta cōfutari oportet, cum interfit reli-

3 gionis Xp̄ianæ. Vnde dico, nec † ēt posse inquiri p p̄dicta; q. a ab orbe condito fuerūt p̄hibita, vt in c. 13. Deut. Deinde p ius Canonicum, & Ciuile, vt in suis tit. Qūo ergo pōt inquiri, & torqueri lege prohibente. Et horresco à supradictis lr̄is esse traditū hæc p̄phana, cū non liceat recedere à Deo, nec ore, nec corde. iuxta verbum Dn̄i, Qui negauerit me corā hominibus, &c. Nec licet ēt

4 pro † salute recuperanda q̄rere talia, licet aliter sanitas recuperari non possit, ita dicit tex. in c. admonēdi dis. 27. Hoc amplius sen

5 tio, q Iudex † inquirens p simili possit puniri, q̄uis reus reperiatur culpabilis, ex quo Iudex delinquit in legē, & cōtra naturā legis.

6 & quoties † aliquis cōmittit illicitū, ab illiciti pœna non excusatur, q̄uis tale illicitū per uenerit ad optimum finē scd'm Bal. in l. ob seruare. §. p̄ficisci. ff. de offici. p̄sid. De talib. indiciis Oratores nō meminerunt: q. a p nihilo habita sunt. q̄uis tunc t̄pis multa oraculis, somniis, & portētis declarētur: vsum tamen p̄dictorum ad exploranda delicta renuerunt. Imò eo t̄pe multi prophana existimarunt, de quo Horat. 1. carm. ibi. Tu ne q̄sieris, scire nefas, quē mihi, quē tibi Finē Di dederint Leuconoe: ne Babylonios Tētaris numeros, vt melius q d q d erit pati. Hac ar-

7 te p̄cipue Caldei vsi sunt in Syria, & Babylō caput olim Caldeorū, vt tradit Ci. de Diu. Et vide Val. lib. 1. de Ausp. loquētem de. Ci Cor. Hyspalo, & Soly. & Diod. lib. 2. Sed p̄d cta oīa, vt supra dictū est, per oēs leges fue-

8 runt prohibita: quia tales malefici sunt. & appellantur per leges hostes humani gn̄is. l. fi. C. de malef. c. 6. Exod. Reliquum est ergo, vt nō solum Iudices à p̄dictis abstineāt, nec ēt inquirendo: licet Hipp. inquiri posse tradiderit. Sed tales hostes humani generis, & Christianæ religionis persequātur (dicēte Dn̄o) maleficos nō sinas viuere. c. 23. Deut.

1 *Somnia an indicium præstent ad indicandum, & de causis somniorum, & quot sint somniorum genera, & effectus: & an eis sit credendum.*

De indicijs somniorum. Cap. XI.

1 DIctum est supra de sortilegiis, & similibus diuinationibus, † consequens est videre de somnijs, per somnia. n. antiqui capiebāt indicia, & p̄nostica ad iudicādum, demonstrandumq; tā facta, q̄ futura. Hinc illud Virgilii in illis versibus. Pellib. incubuit stratis sōnosq; petiuit. Multa modis simulacra uidens volitātia miris. Hoc amplius supra oēm stultitiam in iudiciis obseruabāt somnia, nō solū ad torquē dum, sed ēt ad cōdemnādum. Legitur. n. cū ex æde Herculis patera aurea surrepta eēt, Sophoclem in somniis uidisse ip̄m Deum dicentem q id fecerat, vnde Ariopagitā cōprehendi iusserunt eū q a Sophocle noīa-

2 tus fuit, is qōne adhibita cōfessus fuit. Amplius legitur Claudiū Cæsarem mori iussisse Appiū p p Messalius somniū, teste Cic. in lib. 1. de diuina. & suc. lib. 6. Philosophi de causis somniorum, tā intrinsecis, q̄ extrinsecis maxime discrepāt: Nā Platonici illas referūt in species, & notiones aīæ concretas, Auicēna in intelligentia vltimā vouentē lunā, aut medio illius luminis, quo radiatim phātasia hoīum, dum dormiūt. Aristoteles refert in sensum cōem, sed fantasticū. Albertus in influxū superioribus mediis cum q bus dā speciebus, q̄ defluunt à coelo: Cic. aūt refert ad naturā, qua nunq̄ aīus insistēs agita-

3 tione, & ex metu vacuus esse pōt. is cū langore corporis, nec membris vti, nec sensibus potest: incidit in visa varia, & incerta ex reliquiis inhærentibus earū rerum, quas vigilans gesserit, aut cogitarit, quare per tur

batione mirabiles interdum existũt spẽs sõniorum, Vide in lib. 2. de Diui. Alii ponunt cãm somniandi esse vapores & humores, & somniosos fieri sumpto lepore in cibo, magisq; supino cubitu, ac ꝓno nihil plurimũque somniari circa ver, ac autumnũ. Plin. lib. 28. Macrob. in lib. 5. ponit quinq; genera somniorum, & ex eis aliqua vera, sed aliis in tres tantum partiuntur species, videlicet naturalem, aĩalem, & cœlestem. Naturalem uocant per q̃ Physici, de humorib. indicant. Nam somniantibus aquam flegmaticos humores dñr designari, per rubentẽ calorem sanguineum, & per ignes colerata, tetris ãt humoribus melancoliam: Aĩalia aũt somnia dicuntur, q̃ sub animi passionibus, q̃ interdum contingunt proficiscuntur, quẽadmodum Paulo Apostolo in Macedoniã ꝓficiscenti euenit. Cœlestia dicuntur somnia q̃ diuina, rerum monita esse censentur, vt in literis hebræorum de Iacob Patriarcha. Itẽ de Pharaone cuius somnio fames pulsa fuit sub vaccarum spicarumq; velamine. Item de Propheta Daniele. Item de Ioseph: Postremo de Magis monitis ne ad Herodẽ redirent. Infinita alia exempla externa ponuntur per scribẽtes, quæ omitto breuitatis cã. Circa p̃missa Philosophi veros effectus sõniorum casu contingere scribunt. Alii tollunt oẽm auctoritatẽ somniorum, nullãque vim diuinam esse affectricem somniorum asserunt, & genera atq; distõnes somniorũ respuit Cic. dum dicit, q̃ est eãdem ista distinctio? q̃ vera? q̃ falsa hẽ? & si vera à Deo mittuntur, falsa vnde mittũtur? Et licet sint exempla externa, attestantia veros effectus somniorum, respõdet idem Cic. argumẽtis, & rõnibus disputandum esse nõ exemplis, q̃ aut casu veniãt, aut malitia falsa fictaq; esse p̃nt, p̃dicta sunt munita lege diuina dicẽte non obseruabitis somnia, c. 19. Leuit. & 34. &c. in p̃dictis aũt qñ, & quatenus credatur somniis, confugiendum est ad distinctionẽ phisicorum, nã scd̃m eos gña morborũ iure declarari p̃nt scd̃m causas internas naturales, & insitas homini, ꝓut similiter in affectib. curarum, & vigiliarum, iusta uerbũ diuinũ multas scuras sequntur somnia. Item vbi multa sunt somnia, ibi plurimæ vanitates, prout. c. 5. eccl. In p̃dictis aũt in q̃dã cõueni ẽtia. cõsensu, & conuentione naturæ. ex somniis significationes morborum, & quid quamq; rem sequatur intelligi põt. in alio uero gñe somniorum, prout somniantibus thesaurũ hæreditatem, honorem, uictoriã, & multa eiusdem generis, cũ nulla cã haud naturalis ratio subsit, nihil est concedẽdum.

NE REVS PER ALIQVA INdicia conuincatur, vt pœna capitali damnetur: Tractatus IX.

SVMMARIVM.

1 *Reus non conuincitur ob aliqua indicia, vt pœna capitali damnetur.*

2 *Indicia aliqua non sufficiunt ad procedẽdum ad aliquam pœnam capitalem.*

3 *Nemo debet ex præsumptionibus damnari, sed probationibus luce clarioribus, cum de hominis vita agitur.*

4 *Indicia indubitata, nõ sunt adeo indubitata, quin aduersus ea probari possit.*

5 *Visus exire cum gladio sanguinolẽto non habet tam indubitatũ contra se indicium, vt ex eo dãnari possit, cum esse possit, quod eo non obstante, non solum non occisor, sed nec vulnerator fuerit.*

6 *Indicia necessario non concludunt, quando veritas potest aliter se habere.*

7 *Probatio cõtra indicia ẽt indubitata admittitur.*

8 *Iudices ex indicijs etiam indubitatis quempiam condemnare non debent.*

9 *Conuictus quis aliqua lege dici non potest ex indicijs etiam indubitatis.*

10 *Iudices non nisi auditis, & pensitatis defensionibus, reorum iudicare meminerint.*

11 *Dominus dat sapientiam, & consilium, & qui negligit legem, & consilium eius, perdetur à paruulis, & à stultis.*

12 *Iudex ex seipso etiam nemine petente debet quærere defensiones reorum.*

13 *Iudices debent esse soliciti, & curiosi in explorando facto, & defensionibus reorum, & non debent quærere ius ante factum.*

14 *Reus captus an debeat audiri, an vero possit statim de crimine condemnari?*

15 *Testes non publicati non inducunt aliquam probationem.*

16 *Captus ex hoc solo, quia captus, non debet de crimine damnari, nisi aliter de maleficio conuincatur.*

17 *Quilibet admittitur ad defendendos reos.*

18 *Iudices cauere debent, ne homicidas quærendo,* homi-

homicidæ fiant, & ne alios iudicando, seipsos condemnent.

19 *Defensio reorum non potest lege Pontificis, aut Imperatoris tolli, cum sit de iure naturali.*

20 *Defensioni reus non potest renunciare.*

21 *Nemo est dominus membrorum suorum.*

22 *Iudicis interest ratione humanitatis, & intuitu religionis iustum non occidere.*

23 *Defensionis renunciatio à reo facta, quando à iudice sit admittenda?*

24 *Reus repertus inflagranti crimine, an de facto puniri possit?*

25 *Confessus crimen debet tamen moneri ad faciendum suas defensiones.*

26 *Indicia quamuis vrgentissima non sufficiunt ad damnandum reum in crimine capitali, etiam si sint talia, quæ mentem iudicis adeo coerceant vt aliter credere non possit.*

27 *Iudex licet viderit homicidium committi, damnare tamen non potest delinquentem, nisi de homicidio fuerit legitime probatum.*

28 *Iudices scire debent per aliqua indicia hominem non posse damnari.*

29 *Indicia, quæ uim plenæ probationis habent in ciuilibus, non sufficiunt ad condemnandum in criminalibus.*

30 *Iudices non nisi per probationes luce meridiana clariores debent reum condemnare ad mortē, cum in occultis versetur iudicium Dei tantum.*

31 *Iudices huius mundi debent iudicare secundum prudentiam, quæ cadit in hominem, relinquendo cætera iudicio Dei.*

32 *Iudex debet iudicare ea quæ certo scit, non autē per indicia, quamuis vrgentissima.*

33 *Indicijs hominem iudicare exemplo perniciosum est, cum sæpe per ea innocētes fuerint dānati.*

34 *Indicijs etiam vrgentissimis quis non est damnādus capitaliter, sed est torquendus potius, vt possit super certo iudicari.*

35 *Torquēdum esse neminem nisi in subsidium probationum, quomodo intelligatur?*

36 *Indubitata legi, debent esse indubitata iudici.*

37 *Sententia capitalis contra reum proferri potest, ex indicijs indubitatis, & à iure approbatis.*

38 *Indicia à iure approbata non minorem auctoritatem, & fidem præstant, quam testes, et instrumenta uidentur continere.*

Dictum est supra de indicijs p q̄ torquētur reus, & p q̄ non: diceēdū foret ordine scribētium de indiciis manifestis, ob q̄ nō torquentur rei, sed dānātur, de q̄bus indicijs fit mētio ab oībus.
1 Sed q̄a fenriot ob aliqua indicia reos nō cōuinci, vt pœna capitali dānētur, ppea omitto, executēs pp aliqua † indicia nō esse pcedēdum ad pœnam capitalem, q̄a nemo dēt
3 † ex psumptionib. cōdēnari, sed ex pbōnibus luce clariorib. cū de hoīs vita agat. l. fi. C. de prob. Et alia rō est in prōptu, q̄a indi-
4 cia, † q̄ scriptores indubitata appellant, non sunt adeo indubitata, q̄n aduersus ea possit pbari, vt in exēplo, si q̄s visus fuerit exire de loco, q̄ solum aditum hēt, cum ense sanguinolento, qd' exemplum apud scribētes maximum est, & indubitatum, vide Gād. in tit.
5 de indic. indubit. Sed in cōtrarium † pōt argui, q̄ ille vulnerauerit tm̄, & alius exanimauerit, sed fortius esse pōt, q̄ neq; vulnerauerit, prout nostris temporib. euenit, q̄ quidā occidit quendā cū ense, relicto ense fugit, supervenit amicus interfecti, & apprehēdit ensem cruētū, sequēs homicidam captus fuit, fuitq; liberatus, quia in cōtrarium pbauit:
6 Et re vera indicia † nō concludūt necessario, q̄n veritas pōt aliter se hre, vt supra, vtiq; p indicia hmōi rei cōdemnari nō debēt. Idem in l. Moysis. c. 29. Genes. in fine. Nam nulla res est, q̄ nō suspicionibus, & indiciis quis uis possit criminari. Verū in supradictis du-
7 plr cōsideratur, vno modo, q̄n † reus vult aliquid pbare, & tunc sine dubio audiēdus ē, quia pdicta indicia nō sunt adeo indubita-
8 ta, vt supra, licet multi Iudices † cōtra ius, & fas alr obseruēt, & reos tanq̄ cōuictos cōdēnent, quib. pōt obiici. Quod genus hoc hominum? quæue hūc tam barbara morē. Cōmittit patria? Abhorreāt igitur hāc opinionē Christiani Iudices, tanq̄ prophanam, nā
9 exordiēdo † ab orbe cōdito iudicia Dei repugnant, & primo nūquid Adā de pctō conuictus fuit apud Deū? Nūquid Chain de homicidio? Nūquid villicus de iniqua villicatione apud Christū? cui dictum fuit, redde rōnem. Nunquid lex uestra iudicat hoīem, & non prius audiuit, seu cognouit eū? Memi-
10 nerint † itaq; Iudices non nisi auditis, & pēsitatis defensionibus reorum iudicare, exemplis vt supra, quia maiora tradi non possūt, cum Dei sint, & homines ea imitari oporteat, iuxta illud, Ne innitaris prudētiæ tuæ,
11 quia † dn̄s dat sapientiam, & consilium, & qui negligit legem, & cōsilia eius, perdetur a paruulis, & a stultis, & qui detrahit, aut

addit, mentiẽ c. 1. 2. 3. 8. 12. Prouerb. Hoc ẽt
12 † apud multos Iurisperitos certi iuris ẽ: q̃ p
pe fatentur oẽs Iudices esse ex se ipso nemi
ne petente q̃rere defensiones reorũ l. si non
defen. ff. de poen. Quo pacto ergo Iudices
volũt cõdẽnare reos, aut cõuincere, p ea q̃
necessario nõ cõcludũt? Et ꝓbari põt q̃ d ta
le, quo ꝓbato nõ dãnarent: ex facto. n. ius
13 oriẽ. Quare Iudices † oportet esse sollici-
tos, & curiosos in explorãdo facto, & defen
sionibus reorũ, & nõ debẽt q̃rere ius añ fa-
14 ctũ. Occurrit † hic gl. in c. fi. de hær. lib. 6. q̃
contra religionem iudicãtium tradit reum
captum nõ audiri, sed posse cõdemnari: q̃
gl. multi Iudices sequunẽ, Cõtra quos tñ est
15 rõ cõcludẽs, q̃ testes † nõ publicati nõ af-
ferũt, siue inducunt aliquam ꝓbõnem, p re
gulam, non dr̃ quidq̃ probatum, nisi publi-
cato ꝓcessu, l. solam. C. de test. nec seq̃tur, ca
ptus est, ergo damnari dẽt: q̃a in cõtrarium
16 ẽ iuris regula, q̃ ex eo, q̃ q̃s sit captus † nõ
dẽt de crimine damnari, nisi aliter de male-
ficio cõuincaẽ: interest. n. reip. ne innocens
17 puniaẽ. Vnde † q̃libet admittiẽ ad defendẽ
dos reos: q̃a cuilibet ꝓpria dẽt esse huma-
nitas, vt p Pau. de Cast. in cõs. 168. Quanto
18 magis interest † Iudicũ q̃rere defensiones
reorũ, ne homicidas q̃rẽdo homicidæ fiãt,
19 & iudicãdo se ipsos cõdemnẽt? Sciãt † cũcti
nõ Põtificem, nõ Imperatorẽ posse reorũ
defensiones tollere p suas leges, etenim de-
fensiones sunt de iure naturali. clem. pasto-
ralis de re iud. l. defensionis fac. C. de iure fi-
20 sci, li. 10. Hoc † amplius rei nõ pñt renũcia-
re ꝓpriæ defensioni. est gl. in l. pactũ inter
hæredẽ. ff. de pact. Rõ reddi põt, q̃a nemo ẽ
21 † dñs mẽbrorũ suorũ. l. 1. §. vsq; adeo. ff. de
Iniu. Aut alr̃ insigniter dici põt: q̃a interest
22 † Iudicis rõne humanitatis, & intuitu reli-
gionis nõ occidere iustũ. c. 22. Exo. Nec a-
23 liud genus † renũciæ Iudex admittet, nisi
reus dicat se alias nõ hr̃e defensiones, & Iu-
dex cognoscat reũ carere defensionib. Bal. ĩ
24 l. seruũ quoq;. ff. de Procu. Fallit tñ † scd̃m
aliquos ĩ reo reperto in crimine, q̃ de facto
põt puniri, vt in gl. l. ictus fustiũ. ff. de ijs, q̃
not. infa. Quæ tñ opinio nõ placet, q̃a licet
25 q̃s cõfiteaẽ † crimẽ (qđ maius est) dẽt tñ
moneri suas facere defensiones. not. in l. 1. §.
si q̃s in villa. ff. ad Syl. dicẽ in tit. de cõfess.
Altero modo cõsiderandũ est, qñ sumus in
supradictis indicijs, & reus nõ põt in cõtra-
26 riũ ꝓbare. Similiter † dr̃ in supradicto casu
ad damnãdum reum in crimine capitali nõ
sufficere argumẽta q̃uis vrgentissima. Et si
sint talia, q̃ mẽtẽ iudicãtis adeo coerceãt, vt
alr̃ credere non possit, ita dixit Pau. de Cast.
in cõs. 197. quem recitat Cæp. in consi 6. &
32. criminali: vbi redditur pulchra rõ, q̃ li-
27 cet Iudex † viderit cõmitti homicidiũ, dã-
nare tñ non põt delinquẽtem, nisi de homi
cidio fuerit legitime ꝓbatũ, minus põt dam
nare, q̃a credit ita esse p indicia. Hãc opinio
nem tenuit Brun. in 5. q. quasi in fine, dicẽs
esse potuisse, fugiẽtẽ cũ gladio sanguinolẽ-
to fecisse, ad sui defensionẽ. Cõtra tñ rõnẽ
Brun. teneo, q̃a solũ tractaẽ p supradicta in
dicia de cõuincẽdo reo de delicto cõmisso,
& sic an occiderit? nõ aũt si potuit impune
occidere. Primo. n. q̃ritur si occiderit, postea
si occidere potuit, nã p p̃dicta indicia ambi
gitur an occiderit, an potuerit iure occide-
re, alterius est speculationis. Vnde licet opi
nio Brun. sit bona, nõ tñ p p̃dictã rõnem, q̃
28 nõ cõgruit q̃õni. Sciãt ẽt Iudices † p aliqua
indicia hoĩem nõ posse damnari exẽplo Sa
lomonis, q̃ licet iudicauerit uni mulieri fi-
liũ, nõ tñ uoluit aliã ad mortẽ cõdemnare,
tametsi essent indicia contra eã, q̃a indicia
29 † quæ uim plenæ ꝓbõnis hñt in ciuilib. nõ
sufficiunt ad cõdemnandum in criminalib.
vt p Inn. in c. afferte, de p̃sump. & Bal. in l.
fi. C. eo. Et rõ reddi potest, q̃a Iudices non
30 † nisi p ꝓbõnes luce clariores debẽt reũ cõ
dẽnare ad mortẽ, cũ in occultis versetur iu-
31 diciũ Dei tñ. Et Iudices orbis † debẽt iudi-
care scd̃m prudentiam, q̃ cadit in hoĩem, re
linquendo cętera iudicio Dei. c. 21. Exod. &
iuxta illud, Descendam, inquit Deus, & uide
bo, dixit. n. videbõ, tanq̃ iudex, non tanq̃
Deus, ita intelligunt omnes. Vnde elicitur
32 Iudicem dr̃e iudicare † quia certo scit, & p
probata legitime ita vt videat, & cognoscat
sic esse, nõ aũt p indicia, quamuis, vt supra,
33 vrgentissima. Exemplo. n. † perniciosum est
per talia indicia hominem condemnare, q̃a
contingunt contra hoĩes q̃dam verisimilia
indicia, quæ ẽt infitiari non pñt, & multi p
ea damnati fuerunt, quos per superuenien-
tiam delinquentium cognitum fuit innocẽ
34 tes damnatos esse. Vnde pp̃ † periculum
iudicii tutius esse existimo reum torqueri,
vt possit super certo iudicari. Nec obstant,
q̃ apparent in cõtrarium, neminem torque

ri,

ri, nisi ĩ subsidium ꝓbõnum, quia rñdeo ꝓ-
35 dictam † regulam hrẽ locum, qñ cõstat de delicto ꝑ aliud genus ꝓbõnis, quam per indicia supradicta, vt puta si per testes fuerit legitime probatum, siue in ijs, per q̃ lex vult cõdemnare exemplo. l. si q̃. C. de adulter. nã
36 q̃ † sunt idubitata legi, debent esse indnbita
37 ta iudici. l. si tutor. C. de pri. tutor. † [Qñ ergo indicia sunt simul iuncta, vel mixta, & sunt à lege approbata, pñt dici indicia indubitata, ex q̃bus põt procedi ad cõdẽnationẽ ea rõne, ꝙ sufficit ꝙ sit testibus su patus vel ꝓpria uoce cõfessus, ad hoc, vt possit sñia capitalis cõtra eũ ꝓferri. l. qui sñiam. C. de pœ. & l. si q̃s. C. de episc. & cle. Ita eo modo prædictis indicijs à iure approbatis poterit sñia capitalis ꝓferri, vt l. si q̃ adulterij. C. ad leg. Iul. de adulter. & l. excipiunt. ff. ad S. C.
38 Sylla. † Nã talia indicia nõ minorẽ auctoritatem, & fidem probatam q̃ testes, & instrã vñr continere, vt l. ad probationes. C de ꝓbatio. & dixerunt oratores plus oportere signis, & argumentis credi, q̃ testibus: hæc enim eo modo exponunt quomodo re verà sunt gestę, testes corrumpi posse, vel precio, vel gratia, vel metu, vel simultate.]

TRACTATVS DE TORMENTIS, secundùm Oratores, ius diuinum, & ciuile: Francisci Casoni Iurisconsulti Opitergini.

SVMMARIVM.

1 *Tormentis, humanitatis, religionis, & Iurisconsultorum argumenta repugnant.*
2 *Tormentis, & quæstionibus non semper fides est adhibenda.*
3 *Tormenta multi populi renuerunt, quia plus mali, quàm boni ciuitatibus attulerunt.*
4 *Tormenta, & quæstiones, nisi certis in rebus interponi antiqui voluerunt.*
5 *Iudices abhorrere debent tormenta, nec facile ad ea prosilire, nec in omni causa, nec in omni persona, nec quibuslibet indicijs.*
6 *Indicia sufficientia ad torturam cognosci possunt, licet de eis non possit tradi certa doctrina.*
7 *Indiciorum loci, & origo, remissiue.*
8 *Indicia ad torturam debent esse talia, vt suspectus sit reus, & alijs argumentis, ita probationi admoueantur, vt sola confessio deesse videatur.*
9 *Confessioni rei ne credant iudices, licet sæpius ratificatæ, nisi ipsa confessio fuerit per signa declarata.*
10 *Torquendi arbitrium iudices sibi arrogare non debent, quia nullum arbitrium habere possunt, nisi pro reo.*
11 *Intellectus l. quæstionis modum. ff. de quæstio.*

De periculo tormentorum, & de errore Iudicum. Cap. I.

1 TOrmentis † & humanitatis, religionis, nec non I. C. argumenta repugnant. In primis exordiendo ab orbe condito exempla fori diuini non desunt. Etenim absque tortura reos, aut condemnatos, aut liberatos fuisse cõstat. Deĩde † secũ-
2 dũ I. C. quæstionibus fidẽ nõ semper, non tñ nunquam hñdam constitutionibus declaratur: etenim res fragilis est, atq; periculosa, & quæ veritatem fallit Nã pleriq; patiẽtia, siue duritia tormentorum, ita tormenta contemnunt, vt veritas ab eis exprimi nullo modo possit. Alij tanta sunt impatientia, vt in quouis mentiri, q̃ pati tormenta velint. Et ita fit, vt ẽt vario modo fateantur, & nõ tm̃ se, verumetiam alios criminentur l. 1. ff.
3 eo. Quamobrem † multi populi tormenta renuerunt: quia plus mali, q̃ boni ciuitatibus attulerint, & eorũ perniete plures innocẽtes, q̃ nocẽtes dãnauerint. Et hodie in regno Aragonię nõ torquenť rei. Præterea
4 † legiť maiores voluisse nisi certis in rebus interponi qõnes: cũ, q̃ vere dicerẽtur sciri, q̃ falsò in qõne ꝓnunciarentur, refelli possent hoc mõ. Quo in loco quid positũ sit: & si q̃d esset simile, qđ videri, aut aliquo simili signo ꝑcipi possit, vide Auth. lib. 1. ad Heren. Quãuis supradictæ sñiæ verba vetustis in codicibus aliter, ac in nouis legãtur.
5 Reliquũ † est ergo, vt iudices, aut abhorreãt tormẽta, aut nõ facile ad ea ꝓsiliant, nec in oĩ cã, nec in oĩ persona, nec quibuslibet indicijs. Et licet (vt dñt oẽs) nõ possit dari cer-
6 ta doctrina, põt tñ † dari aliqua via ad cognoscendũ ĩdicia sufficiẽtia ad torturã. Bar.
7 i l. fi. ff. eo. De locis, & origine indicioũ dictũ est in oꝑe de indicijs, ꝑ quos locos videre est q̃d in quacũq; re verũ sit, & q̃d verisimile, atq; probabile: Et maiori ex parte vnusq̃sq; coniector est veri. Sed vlt a ꝑdicta
8 indicia † debent esse talia ad torturam, cũ

 suspe-

suspectus est reus, & alijs argumentis, ita ꝓboni admoueat, vt sola cõfessio deesse vi
9 deatur. Et cõfessioni † ne credãt iudices, licet sæpius ratificatæ, nisi dicta cõfessio fuerit per signa declarata, de quibus signis dicetur, in c.20. qđ est maxime notandũ in hac
10 materia. Est, & cõis † error iudicũ putantiũ torturã eẽ arbitralẽ, quasi Natura corpora reorũ arbitrio suo ad lacerandũ creasit. Cõtra quos dico, ꝙ qñ esset simpliciter arbitrium (quod tamen non conceditur) tale arbitrium reduceretur ad ius cõe, secundùm Ang. in l.1. ff. de testa. mili. Et oẽs scribẽtes consentiunt. Vlterius dico, ꝙ iura loquẽtia de arbitrio intelliguntur contra accusatorem, non contra reum, videlicet, Iudicem posse desistere, & supersedere à tortura ꝑ periculum, & fragilitatem torturę, non aũt excedere modum, de quo modo lex disposuit, vt in l.1. ibi, qñ, vel quatenus faciendũ
11 sit videamus. ff. eod. Et ita † intellr̃ lex quæstionis modum eiusdem tit. dicente Iuriscõsulto, ibi. Itaq; quæstionẽ haberi oportet, vt seruus saluus sit innocẽtiæ, vel supplicio.

1 *Ad tormenta non est deueniendũ, nisi constet de hoĩe mortuo, & de cadauere, & de vulneribus.*
2 *Cadaueris, & eius vulnerum inspectio spectat ad peritos, & non ad iudices, propter periculum iudicandi.*
3 *De ictu, & vulnere standum est in arte peritis. Et ad hoc duo requiruntur medici, licet de consuetudine stetur dicto vnius.*
4 *Contra latrones proceditur ad torturam, licet de delicto non constet. Et quæ sit ratio?*
5 *Confitens occidisse aliquem, an sit damnandus, si non constet de corpore, vel id nõ sit verisimile?*
6 *Torquere aliquem si non constet delictum, exemplo perniciosum est, quod etiam procedit in accusatis de furto, & veneficio.*

De non torquendo reo, nisi constet de delicto. Cap. I I.

1 IMprimis sciendum est nõ † deueniri ad tormenta, nisi constet de hoĩe mortuo, & cadauere, nec non de vulneribus, & quæ mortifera sint, & quæ non, & in qua parte corporis, & quo gñe armorũ. Et talis
2 † inspectio spectat ad peritos, licet à multis Iudicibus fiat, quæ tñ fieri non debet ꝑ periculum iudicandi, cũ rei damnẽtur secũdũ dictum suum, in puris tamen rixis: & de ictu
3 † standum est in arte peritis. Hoc amplius duo requirũtur medici, licet de cõsuetudine stetur dicto vnius. vide Bar. & Hipp. l. fin. ad l. Corn. de sic. Abstineant igitur Iudices maleficiorũ à tali ꝓphana cõsuetudine, vt dcm̃
4 est in opere de indicijs. c.2. In quibusdã † tñ casibus, licet regulariter torqri, nec ẽt inqri possit, nisi cõstet đ đlicto, ꝓcedi ad torturã vtputa in latrones, qui abscondunt cadauera eiiciendo in flumina, aut mare. Vnde si
5 † reus cõfiteaĩ occidisse aliquos ignotos, dãnabiĩ, licet non appareat corpora fuisse interempta, vide Brun. in gl. sexto principalr̃, vbi dicit fuisse iudicatum in ciuitate Senẽsi. Limitat tñ hoc non obseruari, qñ non esset verisimile ꝑ distantiam loci, vel bonam famã criminati. Sed ego in hoc casu dico, reũ non damnari, nisi constet de certa persona, & idiuiduo, vel saltẽ cõstet de certis signis, qa delictum debet verificari, vt infra dicet, de verificãda cõfessione, vt puta de vestimẽtis, vel pecuniis ademptis occiso. Exemplo
6 † enim perniciosum est torquere, nisi cõstet delictum. Legitur .n. seruũ M. Agrii argentarii insimulatum occidisse Alexandrum Titi Fannii seruum, eoq; nomine tortum, cõfessum facinus, supplicio affectũ, paruulo tñ tpe interiecto, ille, cuius de nece creditũ erat, domum rediit, vide Val. Max. lib. 8. de q.c.4. Et quod dictum est de homicidio, extende ad furta, licet hoc tempore iudices statim, quòd aliquis dicit, sibi aliquid furto subtractum, torqueant suspectos. De tali errore, vide Brun. in gl. circa quartam. Idem si qõ erit veneficii, constare debet veneno necatũ. De hoc dcm̃ est in opere de idiciis, c.3.

1 *Processu non formato non deuenitur ad tormenta, & an id procedat in manifesto, & notorio criminoso, & in inuento in flagranti crimine?*
2 *Accusatus, vel inquisitus si recuset respondere accusationi, vel inquisitioni, potest torqueri etiam sine indicijs ad eruendam responsionem, vt possit procedi.*
3 *Reos ter interrogatos non respondentes accusationi, perinde ac confessos Brutus damnauit, cuius tamen opinio non est seruanda.*
4 *Rei ad torturam ducti, & interrogati quid sciant de tali re, si respondeant dixisse. Et interrogati, quid dixerint, respondeant, esse scriptum, & aliud responsum dare nolint, an possint torqueri, donec iudici aliter respondeant?*

De

De non torquendo reo nisi formato processu, & de errore iudicum. Cap. III.

1 NOn formato † processu nō deuenit
ad tormenta, nisi in manifesto, & no
torio criminoso, & inuento in fla-
granti crimine, quo casu de facto ꝓceditur.
Et secūdū multos scribētes ex hoc solo dicitur
esse cōuicti, & de facto pñt puniri. arg. l. vni-
cæ. §. 1. & quæ ibi not. C. de rapt. virg. & gl.
in l. ictus fustium. ff. de his qui not. inf. Sed
hęc opinio nō placet, q̄a licet q̄s cōfiteatur
crimen, debet tñ moneri suas facere defen-
siones, ꝓut dicet infra de confessione spōta
nea. Eo magis in supradicto casu, & in quo
cunq; alio oportet formare ꝓcessum, anteq̄
2 deueniat ad torturam. Fallit † tñ qñ reus in-
quisitus, siue accusatus recusat rñdere accu-
sationi, siue inquisitioni: tunc. n. torquet, ēt
sine indicijs nō ad eliciendam cōfessionem,
quia non formato ꝓcessu nihil agi oportet,
sed ad eruendam rñsionem affirmatiuam, si-
ue negatiuam, vt possit ꝓcedi, vide Bal. in l.
si accusare. C. qui accusare non pos. Sed vo-
lunt aliqui reos recusātes rñdere, tanq̄ con
3 fessos damnari. Legit Brutum † reos ter in
terrogatos non rñdentes accusationi perin
de ac cōfessos damnasse, vide Plutarchū in
vita Publ. in prin. Sed hæc Bruti opinio nō
est obseruanda, nisi forte in reo criminoso,
vel in inuēto in flagranti crimine. Sed aliqñ
4 cōtingit φ postq̄ acceptū est cōstitutum † à
reis de plano, si ducuntur ad torturam, & in
terrogant, quid sciant de tali re, rñdent, di-
xisse. Interrogati, quid dixerint, rñdent, esse
scriptum, & aliud rñsum nolunt dare. Hoc
casu q̄uis indicia sint leuia, poterunt tñ tor-
queri, donec rñdeant iudici, quia tenentur
rñdere, & replicare. Simile contingit hoc an
no ī quibusdam incendiarijs, ex quorum re
sponsionem, accedentibus quoq; alijs nō le
uibus īdicijs, extraordinaria pęna cōdemna
ti fuerunt, Prætore Marco Antonio Geno,
Patritio Veneto, ac ꝓclare indolis iuuene, vt
de eo oē bonum sperari, ac expectari possit.

1 *Torqueri non debet reus non publicato processu.*
2 *Testes non publicati non inducunt aliquam probationem concludentem, quia eorum dicta possunt per oppositiones minui, ac tolli per aliam probationem etiam contrariam.*
3 *Indiciorum copia debet dari à iudice ante torturam, licet iudices captos statim torqueri hodie iubeant, quorum obseruātia nulla lege nititur.*
4 *Reus ex eo, quia captus non debet de crimine dānari, nisi aliter de maleficio conuincatur.*
5 *Reus ante torturam est audiendus, quia potest ta le quid probare, quo probato non deueniretur ad torturam.*
6 *Cautius est agēdum in causis criminalibus, quàm in ciuilibus, & in eis forma iudicij est fortius obseruanda.*
7 *Testium nomina, dictaq;, & depositiones sunt exponenda reo, vt contra dicta, & personam testis possit opponere, & excipere.*
8 *Iudex tenetur inquirere de conditione testis, licet pars non dicat.*
9 *Indiciorum exemplum dari debet reo opponere volenti.*
10 *Papa, aut Imperator non potest facere aliquam legem, per quam tollantur defensiones reorū.*
11 *Iudex tenetur ex officio dare copiam indiciorum reo, licet ipse eam non petat.*
12 *Iudicis interest ratione humanitatis, & insuiter religionis, indefensum non occidere.*
13 *Iudex non admittet aliquod genus renunciæ defensioni facta per reum, nisi vere iudex cognoscat reum nullas habere defensiones.*

De non torquendo, nisi publicato processu, & exhibita copia indiciorum, & de errore Iudicum. Cap. IIII.

1 NOn publicato † processu non torque
tur reus. q̄a nō dr quidq̄ probatum,
nisi publicato ꝓcessu. l. solam. C. de
2 testi. Nā testes † nō publicati nō indu
cunt aliq̄ ꝓbōnē concludentē: q̄a dicta eorū
pñt ꝑ oppositiones minui, aut tolli ꝑ aliam
3 ꝓbōnē, ēt cōtrariā. Quare † secūdū oēs Iu-
dex tenet dare exēplum, indiciorū ante tor-
turam. Hodie vero Iudices reis captis non
exhibent indiciorū exemplum, & ꝓcedunt
ad torturam. Sed hæc opinio in iure vndiq;
refellit, & ego sum senio cōfectus, & nunq̄
inueni aliquam legem, siue rōnem ꝓ tali ob
seruantia: nam non consequitur, captus est,
ergo torqueri, siue dānari debet, imò ex eo
4 † φ q̄s sit captus, nō debet de crimine dam-
nari, nisi aliter de maleficio cōuincat. Quā-
5 obrem † reus audiri debet: q̄a pōt quid tale
ꝓbare, quo ꝓbato non deueniret ad tortu-
rā: pōt. n. reus opponere, siue ī cōtrariū ꝓba
re: vtiq; audiēdus est: q̄a sequeret absurdū φ
substātialis modus, & forma iudicii oppone
di testi-

di testibus non seruaretur in causis crimina
6 libus, in quibus tamē cautius est agendum,
q̃ in ciuilibus, & secundū ipsos Iudices tolli
dēt de corpore iuris supradicta l. solā. C. de
testi. vbi est casus, ꝙ ex dictis testiū añ publi
7 cationē non fit ꝓbatio. [† Et oino noīa di-
ctaq; & depositiones testium sunt reo expo
nenda ad hoc, vt possit opponere, & excipe-
re indicta, & personā testis, ita dicit tex. in c.
qualit. & qñ, el 2. extra de accus.] Præterea
8 † Iudex tenet inquirere de cōdōne testis, li-
cet pars nō dicat, no. in c. per tuas. extra de
9 testi. Eo magis † dēt dari exemplū indiciorū
reo opponere volenti, q a tā testes, q̃ dicta
testiū debent esse explorata reo, cū oppo-
sitiones sint de iure diuino, & audacter dixi
nullam reperiri legē ꝓ dictis iudicibus: quia
10 † nec Pontifex, nec Imperator pōt aliquam
legē cōdere, ꝑ quā tollātur defensiones reo
rū, cū defensiones sint de iure naturali, vide
in opere de indicijs. in tit. ne quis per aliqua
11 indicia: vbi teneo, iudicē † teneri ex officio
dare exēplū idiciorū, licet pars nō petat, q a
reus nō pōt renūciare ꝓpriæ defensioni. vi
12 de gl. i l. pactū. ff. de pac. Et ītereſt † iudicis
rōne humanitatis, & ītuitu religionis inde-
fensum nō occidere, c. 22. Exo. Quare iudex
13 † non admittet aliquod genus renunciæ, ni
si reus dicat se alias nō habere defensiones,
& re vera Iudex cognoscat eū carere defen
sionibus. Et hæc obseruantia multum pla-
cet, vide Bal. in l. seruum quoq;. ff. de proc.

1 *Torqueri non debet reus non præcedētibus indi-
cijs, aliàs iudex punitur, licet per talē torturā
reus repertus fuerit cōmisisse criminē obiectū.*
2 *Illicitum si quis committat, ab illiciti pœnam non
excusatur, licet talem illicitum ad optimum fi
nem peruenerit.*
3 *Indicijs non præcedentibus si inquisitio forme-
tur, & reus confiteatur, & ratificet, damna-
ri tamen non poterit.*
4 *Confessio nulla non confirmatur per indicia super-
uenientia post quæstionē habitā, secus si spōte
confiteatur, nam tunc sine indicijs damnabitur.*
5 *Iudex debet esse promptior ad torturam in deli-
ctis, quæ occulte committuntur, præcedenti-
bus tamen aliqualibus indicijs.*
6 *Casus, in quibus deuenire potest ad torturam
n' sine plenis indicijs.*
7 *Reus ob contumaciam bannitus si postea capia-
tur, poterit sine alijs indicijs torqueri.*
8 *Torqueri licet reus conscientia, iudex eum torque
re non debet sine indicijs.*
9 *Rei terreri possunt in casibus, in quibus non pos-
sunt torqueri.*
10 *Iudices an quando desunt indicia contra aliquem,
procedere possint per sortilegia?*

De non torquendo sine indicijs etiam in crimine Lesæ maiestatis, & de errore Iudicum. Cap. V.

1 Sine indicijs † non torquet reus. Vnde
Iudex, q non pcedentibus indicijs reū
torquet, puniri debet, licet ꝑ talem tor
turā reus repertus sit cōmisisse crimē obie
ctū: & rō est, q a Iudex delinquit in offitiū, &
2 cōtra naturā officij, & qñ aliqs cōmittit illi
citum, ab illiciti pœna non excusat, q̃uis ta-
le illicitū peruenerit ad optimū finē. vide Bal.
in l. obseruare. §. pficisci ff. de off. præs. Et si
mile legis exemplū Torquati, qui bello ad-
uersus latinos cū esset Consul filiū suū secu
ri pcuti iussit, q speculatum ab eo missus ne
pugnaret īterdictus, hostē à quo puocatus
fuerat, occidit, & ipsi naturæ ptulit ius inter
dicti Maiestatis, atq; Imperij. vide Ciceronē
3 de finibus in vers. accurate. Item † qñ idicia
non pcedunt, & inqsitio formaē, licet reus
cōfessus fuerit, & postea ratificauerit, nō po
terit tñ damnari: q a ab initio fuit illicitū.
4 Et cōfessio nō cōfirmaē ꝑ idicia supueniē
tia post qōnem habitam, gl. est in l. maritus.
ff. eod. de qua gaudet Bal. in l. fi. C. de acc. Se
cus aūt si reus spōte, & sine tortura cōfessus
fuerit: q a tunc sine indicijs damnabiē. dicet
īfra de spōtanea cōfessione. Sed secūdū ali-
quos ī pdimētis, & tractatibus q̃ fiūt secreto
pp pbōnis difficultatem deuenit ad tortu-
ram sine indicijs. vide Btu. tract. 5. Conclusi-
5 ue dic, ꝙ in † supradictis casibus, & gñali in
delictis, q̃ occulto cōmittunē, & de sui natura
secreto ppetranē, vtpute adulteriū, simonia,
sodomia, veneno aliquē necare, monetā falsi
ficare, & maleficijs de nocte cōmissis, Iudex
debet esse promptior ad torturam, pcedēti-
bus tñ aliqualibus indicijs, sed sine indicijs
nunq̃: & rō est: q a in dictis casibus non in-
ueniunē testes. l. si cum exceptio. ff. ꝙ metus
causa. At apud Plutarchū in vita Marcelli le
gis Capitolinū cōdēnatū fuisse ob sodomiā, li
cet nullus testis adfuisset, sed solū aīaduersio
ne pudoris, lachrimarū iuuenis ad iudices ac-
9 citi. Sunt † & alij casus, in q bus torquet sine
indicijs,

indicijs, ut puta si de furto cõstat, põt custodes torqueri. Itẽ si hospitãti in aliquo hospitio aliqd sublatũ erit, & ignorat à quo, familia hospitis poterit torqueri, nisi hospes fuerit bonæ famæ. vide Bar. in l. 1. ff. de pfec. vig. Sed cõsiderãdo pdictos casus, oino non carẽt indicijs, licet non sint plena. & talibus casibus pcedit p qualia idicia, vt supra dcm est. Est & alius casus scdm scriptores, i quo torquetur reus, ẽt sine indicijs, quorũ verba

7 sunt videlicet, qñ † accusatus, vel inquisitus, qa nõ comparuit, fuit positus in banno pp cõtumaciã: nam si postea comparet, qñ vult purgare cõtumaciã, & rñdere, q forte hoc ei à statuto pmittit, poterit tũc qõ hri sine alijs indicijs. vide Brun. in gl. 5. principali. & Hipp. in § diligenter nu. 136. Sed aiaduerte hanc opinionẽ esse falsam, & solũ hre locũ in reo capto, secus in se sponte psentãte, vide de Indicijs exnl. ad inquir. Vlterius licet

8 † reus cõsentiat se torqueri, Iudex tñ nõ dẽt eum torquere sine indiciis. vide infra in e. q personæ torqueri pñt, & q non. In casibus

9 tñ † in qbus torqueri rei non possunt, terreri tñ põt, vide Bal. in l. 2. C. de custo. reo. Sed

10 aliqui Iudices † qñ desunt indicia, pcedũt p sortilegia, & similia licet per hæc, nec ẽt inquiri possit, uide in opere de indiciis in ti. de Sortil. Legitur tñ Claudium Cæsarẽ mori iussisse Appium, quia Messalina somniasset ei intulisse vim. vide Sueto. lib. 5. capit. de pœnis, pci cum innocentibus ob leues suspiciones illatis, Quod indicium tanquam pphanum nõ est dignum foro principum.

1 *Indicia debent esse probata in genere suo aliter per ea non proceditur ad torturam.*

2 *Indicia in genere suo debent esse clara, & perfecta, & plene probata.*

3 *Signa leuia in hæresi sufficiunt ad torturam, ea tamen debent pleně probari.*

4 *Indicia debent esse plene probata per testes reddentes rationẽ dicti sui etiã non interrogatos, qui testes ẽt de circunstãtijs sunt percunctãdi.*

5 *Interrogatoria in criminal. bus sunt à Iudice ex testibus deponentibus facienda, nec debent omitti, cum sint de iure Diuino.*

6 *Iudex examinans testes ad offensam, eos debet interrogare de toto negocio, vnde possit explorare reorum innocentiam nam testes debẽt depo. nere pro vtraque parte.*

7 *Inditium remotum maleficio per duos testes probari debet, proximum uero, & immediatũ per vnum, quod si per duos probetur, non indiciũ, sed plenam faceret probationem.*

8 *Indicium proprie non est, quod facit vnus testis de visu. sed semiplena probatio.*

9 *Testes inducti ad probandum indicia an debeant esse omni exceptione maiores?*

10 *Indiciorum gradus vt cognoscantur, non est recedendum a locis Oratorum.*

11 *Testes plures singulares super diuersis indicijs deponẽtes an coniungantur ad faciẽdam probationem, vt oriatur indicium ad torturam?*

12 *Indicia imperfecta vbi tendunt ad diuersa tota, non coniunguntur ad probationem faciendam, secus si tendant ad vnum totum.*

13 *Vnum capitulum, vel diuersa qualiter intelligatur, & qualiter capitula connexa, vel diuersa, vel non.*

De non torquendo per indicia, nisi plene probata, & quomodo probentur, & de errore indiciũ. Cap. VI.

1 INdicia † debent esse pbata in gñe suo, aliter p ea non pceditur ad torturam, nã sicuti in criminalib. pbõnes debẽt ẽẽ luce clariores ad cõdemnandum, ita & in-

2 dicia † in gñe suo debent esse clara, & perfecta, & plene pbata, p regulã, q eadẽ est rõ de toto quo ad totum, quæ ẽ de parte quo ad partem, & ecõtra. l. quæ de tota. ff. de rei

3 vend. Quare † licet in aliquibus leuia signa sufficiant, ut in hæresi, oportet tñ illa plene pbari. vide Inn. in c. sicut, de simo. Item de-

4 bent † esse pbata p testes reddentes rõnem dicti sui, ẽt non interrogatos, licet multi cõtradicãt. Item p testes bene interrogatos à Iudice de circunstantiis, p quas veritas hri possit: qa Iudex dẽt formare interrogatoria ex seipso. vide Bald. consil. 276. Et ego

5 consueui dicere, interrogatoria esse de iure diuino, & nõ omittenda à Iudice, vt in exẽplo Danielis in testibus contra Susannam.

6 Occurrit hic † maximum uitium Iudicum, q in examinando ad offensam non interrogant testes totum negociũ, vnde possent explorare innocẽtiam reorũ; cũ testes debẽãt interrogari, & deponere p vtraq; parte, vt

7 supra dcm est Sciendum est ẽt † q duo requirunt testes p quolibet indicio remoto à maleficio, siue mediato ipsi maleficio: secus in iis, q ex maleficio oriũtur, in qbus sufficit vnus testis q si probarentur per duos, non face-

facerēt indiciū,sed plenam ꝓbōnem . vnde
8 † scd'm aliquos id, qd' scribētes indiciū ap-
pellant,vt puta vnus testis de visu nō est ꝓ-
prie indicium,sed semiplena ꝓbatio:q̃a di-
recte ꝓbat maleficium.Hæc opinio placet,
licet qd' I.C.dixere.sic idem re ipsa. Sed dif-
9 ficultas † est,an testes ad ꝓbādum supradi-
cta,debeāt esse oī exceptione maiores?vide
in opere de Indicijs vnius testis.Ad cogno-
10 scendum† aūt gradus indiciorum nō est re
cedendum à locis Oratorū,videlicet , q̄ sūt
attributa negocio , partim sunt cōtinentia
cum ipso negocio,partim in gestione nego-
cii cōsiderantur , partim adiuncta negocio
sunt,partim gestū negocium cōsequuntur .
Dictum est supra indicia ꝓbari ꝑ duos te-
11 stes.Sed sæpe q̄ritur† an testes plures singu
lares suꝑ diuersis indiciis deponētes coniun
gant ad faciēdam ꝓbōnem, vt oriatur indi
cium ad torturam? Vnde primo cōsiderādū
est,si species ꝓbōnum sunt in sua specie im
perfectæ,vt puta vnus testis deponit de veri
tate,vnus de fama,vnus de iudicio, hæc ꝓ-
batio non valet,q̃a non est in sua specie ꝑ-
fecta . Scd'o quoties fiat ꝓbatio indicii per
vnum testem , si fiat ꝓbatio de alio indicio
ꝑ vnum testem,vbi req̃runtur duo,ex iis,nō
oritur aliqd' indicium ꝑfectum, q̃a unum
quodq; ꝑ se est imperfectū, & diuersæ spēs
imperfectæ nō ꝓbant : q̃a ex plurib.nō au-
getur effectus . cū nō veniāt ad integratio-
nē vnius speciei.Sed alii senserunt cōtra.vi-
de Hipp.in §.diligēter.nu.149. Sed conclusi
12 ue † qñ indicia imperfecta tēdūt ad diuersa
tota,non coniungūtur,vt supra.Sed quoties
tendunt ad vnum totū, tunc coniungūtur,
vt puta vnus testis deponit Titium ꝑcussis-
se Seium,hic est unus testis suꝑ indicio . A-
lius dicit vidisse eundē Titiū sanguine asper
sum,& eūtem euaginato ense. Alius inq̄t vi
disse exeuntem recto tramite, & gradientē
nemora versus.Per hæc.n.& similia orit̄ in-
dicium sufficiēs ad torturā. vide Bru.gl.cir-
ca secundum. Sed scd'm aliquos ex supradi-
cto exēplo Bruni oritur plena ꝓbatio ad cō
demnādum : q̃a vnus testis de visu est semi-
plena ꝓbatio,& reliqua cōiuncta faciūt a-
liam semiplenam. Quare exēpla dari debēt
indiciorum ꝑ se imperfectorum, vt cōiūcta
faciāt unum indicium ꝑfectum ad torturā.
Idem scd'm Oratores,tū ex singulis,tum ex
cōiunctis argumēta certa nascūtur. vide Ci.
a.de Inuen.ti.2.de cau.coniec.in fi.Sed aliq̄
dixerunt tunc coniūgi, qñ testes singulares
sunt personæ cōdignæ, & quoties dicta in-
dicia si essent ꝓbata ꝑ duos testes , suffice-
rēt ad torquēdum,aliter nō cōiungi,licet di
cta indicia tendant ad vnū totum , q̃a sunt
13 imꝑfecta numero,& qualitate testiū.† [Hic
ēt q̄ri pōt qualiter intelligatur vnū capitu-
lū,vel diuersa, & qualiter intelligantur capi
tula diuersa connexa,vel nō.Dico secūdum
Bar.in l.Aurelius.§.idē q̄siuit.ff.de lib.lega.
ꝙ vnum capitulū intelligitur vnū factū, cū
qualitatib. suis, seu plura connexa, vt puta
ꝓmisi tibi cētum sub cōdōne,hoc est vnum
capitulum , hic vna cōfessio sic qualificata.
Itē si promitto tibi 10.pacto statim apposi
to,ꝙ vadas ꝑ me Romā, ista sunt plura ca-
pitula cōnexa,sed diuersa capitula sunt plu
ra diuersis tp̄ibus facta.Gl.est in l.quidē. C.
de excep.Item si incontinenti sunt plura fa
cta, quorum vnum nō venit ad alterius de-
terminationem,sed quolibet est per se,tunc
sunt diuersa capitula.l.eriam.§. 1. ff. de mi-
noribus.l.scire debemus.ff. de ver. sig.

1 *Tormenta haberi non debent ,si alia leuiori , vel veriori via veritas haberi potest, licet indicia præcedant.*

2 *Tortura grauior est pœna, quam vtriusque manus abscissio.*

3 *Iudex antequam torqueat reum tenetur declarare,veritatem aliter haberi non posse.*

4 *Appellari nō potest ab interlocutoria in criminalibus,nisi quoties ad torturam proceditur, nā ad eam stante appellatione non procedetur .*

5 *Indicia ad torturam vbi extant , contra aliquem pro delicto,debet etiam concurrere leuitas vitæ ad hoc vt torqueri possit.*

De non torquendo licet sint indicia probata, si aliter veritas haberi pōt,et de errore Iudicū. Cap.VII.

1 NOn est deueniēdum † ad tormēta, si
alia leuiori , vel veriori via pōt hr̄i
veritas,licet p̄cedant indicia : Iudi-
cem.n. oīa experiri oportet , anteq̄
2 ad tormenta ipse perueniat, namq; † tortu
ra grauior est pœna, quam vtriusque manus
3 abscissio . Præterea scd'm † multos antequā
Iudex torqueat reum,tenetur declarare,ve
ritatem aliter hr̄i non posse. vide Gand. de
4 q̄st.in prin. Et notādū † est in criminalibus
ab

ab interlocutoria appellari non posse, nisi quoties ad torturā ꝑceditur: & stante appellatione nō ꝑcedet.l.ante sniam.ff.de appel. recip. Vnde valde errāt Iudices, q nō seruata supradicta forma ꝑcedūt ad torturā. Et
5 oīs cōfessio erit nulla. † [Et licet indicia ad torturā cōtra aliquem ꝓ delicto extēt, dēt et cōcurrere leuitas vitæ, & sic mala fama, vltra requisita, de qbus meminit Marſ. in l. 1.de q.Ita uoluit And.de Iser.ī cōst.regni si dāna clādestina.col.2. Tho. Gram.cōs.15.]

1 *Tortura virū in causis ciuilibus adhiberi possit?*
2 *Mercatores falliti possint torqueri, vt indicent pecunias, scripta, & alia credita.*
3 *Tortura non adhibetur in causis criminalibus leuis præiudicij, licet legitima præcedant indicia & an pro talibus vilis persona possit torqueri.*
4 *Viles personæ pro parua torqueri non possunt.*
5 *Leuia delicta quæ dicantur?*
6 *Fur an possit occidi pro parua re.*

De non torquendo in causis ciuilibus, nisi in casibus, neque in criminalibus pro parua re, & de errore Iudicum. *Cap.* VIII.

1 IN causis † ciuilibus nō torquet, nisi qñ causa continet in se turpitudinem, & crimen annexum hēt. Vel ꝙ agatur ciuiliter ex aliquo delicto, & ꝙ aliter veritas
2 hri non possit, Quare mercatores † fugitiui, seu decoctores, & (vt ita dicā) falliti possunt torqueri, vt indicent pecunias, scripta, & alia credita. vide Bal.c.cum delictus.de app
3 pel. In causis criminalibus leuis momēti nō torquetur, licet legitima p̄cedant indicia. [Quæ aūt leuia delicta dicantur, q̄ atrocia declarat Bar. in l.Leuia.ff. de accus. & Saly. in l.non ideo minus, col.3.C.de accusatio.] Limitant tñ aliquem, vilem personam pro leui re posse torqueri testatur.§. oportet, in auct. vt ludi. sine quoquo suffra. Sed hæc opinio non placet, cum pœna non debeat
4 esse maior delicto. & licet † Ius p̄sumat contra uiles personas, non ppea consequitur pro re parua torqueri posse. Nec doctrinā,
5 quam testantur, hoc dicit. Quæ aūt † dicantur delicta leuia, notatur in l.leuia.ff. de accus. Conclusiue delictum dicitur leue, quando de re parui momēti agitur, & iura † quæ dicūt furem posse occidi, non habent locū in parua re.l.si ex plagis.ff.ad l. Aqui.

1 *Iudex si habeat plenas probationes, vel manifesta indicia, reum damnat, & non torquet.*
2 *Iudex si torqueat reum testibus conuictū, & ille negando perseueret, postea propter aliquas probationes non poterit damnari, licet aliqui Veterum contrarium obseruauerint.*

De non torquendo reo quando sint plenæ probationes, & de errore Iudicum. *Cap.* IX.

1 DIctum est supra reum non torqueri eā indiciorum nō legitime constantium. Superest scire † reū nō torqueri, sed damnari, qñ Iudex hēt plenas probationes, vel manifesta indicia cōtra eū. Sed de ijs indicijs dictū est in opere de indic. tit. ne reus p aliqua indicia conuincatur, vt pœna capitali dānet. Et supradicta intellige, qñ ꝓbōnes sunt luce clariores, & non sunt
2 sublatæ ꝑ defensiones rei. Sed si Iudex † torserit reū, q ꝑseuerauerit negādo, nō poterit eū postea cōdemnare pp aliquas ꝓbōnes, quamuis luce clariores, & nō reddi pōt, q a rei constantia in tortura dictas ꝓbōnes debilitauit. vide Alberi.de Rosa.in l. edicto. ff. eo. At apud antiquos aliter obseruabatur, nā legit Alexandrum Fannij seruū septies tortū pernegasse, sed perinde atq; cōfessum à Iudicibus fuisse damnatum. Idē legit de Philippo seruo Fuluij Flacci octies torto, quē nullū emisisse verbum cōstat. vide Valerium lib.3.de quæst.c.4. Sed antiquorū opinio non est obseruanda, & opinionem Alberici omnes obseruant Italia. Quidam tamē Iudices extraordinarie punierunt.

1 *Torqueri possunt tam mares, quàm fœminæ, & omnes, qui non sint iure excepti.*
2 *Minor 25. annis non potest torqueri, nisi ei sit datus curator.*
3 *Contra minorem doli capacem sine curatore de obseruantia communi proceditur.*
4 *Vtilis reip. non torquetur, nisi in criminibus atrocibus.*
5 *Surdus, & mutus, à natura non possunt torqueri, nec etiam damnari, nisi ex dictis testium.*
6 *Mulier prægnans non torquetur, sed expectatur, vt pariat, & post partum supersedetur per quadraginta dies, & si dubitetur, an sit prægnans, obstetrices, & medici sunt consulendi, quos sufficit de credulitate deponere.*
7 *Medici quādo in criminalibus examinari debeāt depo-*

deponere de veritate, & quādo de credulitate?
8 *Valetudinarij torqueri non possunt, si morbus talis sit, vt torturam pati nequeant sine periculo uitæ, vel corporis.*
9 *Minor. 14. annis non torquetur, sed ferula cæditur, vt veritas sciatur, non vt damnetur.*
10 *Minor ætas in quibus casibus non excuset, quin reus torqueatur?*
11 *Senes, seu decrepiti non torquentur. nec alias corpore imbecilles, & nu. 12.*
12 *Aetas senilis, & decrepita quæ dicatur?*
13 *Confessio senis torti, etiam solenniter ratificata nulla est, nec ei in aliquo præiudicat.*
14 *Decuriones, & eorum liberi, milites, doctores, & aduocati propter dignitatem torqueri non possunt hodie tamen hoc non obseruatur.*
15 *Rei sponte se tormentis supponentes, sine indicijs torqueri non debent. Idem si accusator, & reus petant se torturæ subijci.*
16 *Testis vacillans torquetur, alias secus. & quando dicatur vacillare?*
17 *Testis vacillans, seu aliter de falso conuictus in causa ciuili æque punitur, ac in causa crim.*
18 *Viles personæ, & exercentes viles artes an non admittantur in testes, nisi cum tortura?*
19 *Testes celeriter respondentes, antequam totus articulus eis legatur præsumuntur falsi. & an ex hoc possint torqueri?*
20 *Testis qui dicit unū in iudicio, et aliud extra iudiciū, incidit in falsum, vt saltē torqueri possit.*
21 *Testis si vnum dicat in iudicio, & aliud extra iudicium cui dicto standum sit?*
22 *Mercatores fugitiui, & decoctores torquētur, vt indicent scripta, & pecunias sibi datas ad negociandum.*
23 *Accusator, & accusatus in crimine falsi possunt torqueri, modo sint indicia.*

Quæ personæ torqueri possint, & quæ non. Cap. X.

1 Torqueri † pñt tam mares, q̄ fœminæ, & demū oēs, nisi sint à iure excepti. l. edicto. ff. de quæst. Infrascriptas autem personas per leges exceptas accepi, & hoc ordine intelligemus. q̄ personæ
2 torqueri possint. Minor† natu vigintiquinque annis, licet sint indicia legitima ad torturam eum, non poterit torqueri, nisi ei fuerit datus curator. Hoc amplius, non cogetur respondere inquisitioni sine curatore: & si rñderit, processus erit nullus. Vlterius confessio facta per eum sine curatore erit nulla. vide Hipp. §. nūc uidendū nu. 31. Gand. sub rub. de alijs qōnib. vari. & ita dicunt obseruari. Hodie uero p illustrissimos Venetos, multaq; Italiæ loca non obseruat.
3 Et † qñ delinquens est doli capax, pceditur cōtra eum sine curatore. Prædicta obseruantia defenditur bonis iurib. vide Bald. c. 1. §. sacra de pace iur. fir. Vtilis reip. †nō torque-
4 tur, vide Hipp l. edicto. ff. de qō. vbi multos ponit casus. Limita tñ, q aliqd' priuilegiū nō hēt locum in criminibus atrocib. sicuti in crim. læsæ Maiest. siue veneficij. Surdus, & mutus à natura, licet indicia sint cōtra eos, non pñt torqueri, nec ēt damnati, nisi ex dictis testiū, vide Bru. in gl. Quarto principali-
6 ter. Mulier † pgnans non torquetur, sed expectatur vt pariat, & post partū non pōt torqueri infra dies 40. Et si ante torquetur, cōfessio nō ualet, vide Hipp. §. nunc vidēdum nu. 48. Et Iudex quoties dubitatur an sit pgnans, dēt cōsulere obstetrices, & medicos, quos sufficiat deponere de crudelitate, licet scd'm aliquos debeāt deponere de veritate.
7 Sed dic, †q in morbis, q uere cognosci pñr, vt puta in febre, q ex pulsu, & vrina cognosci pōt, tunc periti tenentur deponere de veritate, aliter de credulitate, vide Par. de Put.
8 tract. de synd. c. officialis. Valetudinarij, †siue q morbo aliquo laborāt, torqueri nō pñt, si talis est morbus, vt torturam pati nequeāt sine periculo uitæ, seu corporis, uide Bal. cō si. 275. in quo cōsulit p medicos uideri torquendū, cū iura exigāt tale moderamen, vt tortus sanus, seu saluus innocentiæ siue sup
9 plicio cōseruetur. Minor natu 14. an. nō torquetur, ferula aūt pt terreri, vt veritas scia-
10 tur, nō aūt vt dānetur. Sed in q busdam casib. minor ætas nō excusat, q n torqueatur, vt in crim. læsæ Maiest. & in proditorib. & similib. l. fi. C. ad Sylla. & l. desertorem. ff. de
11 re mil. Senes, seu decrepiti nō torquētur l.
12 3. §. ignoscitur. ff. ad Syl. Quæ aūt dicatur senilis ætas, & decrepita scriptores se remittūt ad supradictā legē ex qua tñ nihil elicitur de pdicta ætate. Imò aliqui interpretando. eā tenēt cōtrariū. Sed dic, q sicut impuberes pp minorē ætatē torqueri nō possūt, æque, & senes pp imbecillitatem torqueri non debēt. Simile supradictū est de muliere pgnāte, & similibus. Et hæc cōclusio satis pbatur in l. 1. C. q ætate liberantur lib. 10. Et conclusiue senes dñr qui sunt annorum 70. qui

q excusantur à tutela l.C.de excus.tut.Spe. in ti.de test.§.nūc tractandum. Sed iudicio meo in hac materia tormētorū spectāda est qualitas psonæ torquendæ,multi.n.ante su pradictum tps pp corporis imbecillitatem, senescunt: quare cōcurrente supradicta,aut simili causa ēt infra dictum tps nō torquebitur reus,nam multi pp imbecillitatem,&
13 infirmitatem in tormentis perierūt.[†Nota q confessio senis torti,vt supra,ēt solenniter ratificata est nulla,nec ei prēiudicat in aliquo Gl. Bart.& alij. in l. pe.ff. de qōni.]
14 Decuriones,†& eorū liberi, milites doctores. & aduocati pp dignitatē torqueri non pnt,vide Hip.§.expedita.Hodie vero p Illustrissimos Venetos & p totam Italiā prædicta priuilegia nō obseruātur,& cōsueuit alr iudicari. De tali consuetudine,vide Odofr.
15 tract. de qō. Rei licet † sponte supponant tormētis nō debent tñ sine indicijs torqueri. Et quia sæpe accusatores,qñ nequeūt pbare,instāt se,& accusatos torqueri, non debent tñ torqueri, licet ambæ partes consentiant: & rōnes nō desunt primo quia nemo est dñs mēbrorū suorū, & per cōsequens nō potest quis committere se percutiendum,siue torquendum.Secundo qa ea,q̄ sunt meri imperij,nō pnt facto priuatorū dirimi,&cōcedi.l.priuatorum. C.de iurisd. omn.iud.Te
16 stis †nō torqr̄, nisi vacillet,& dicitur vacillare qñ modo ait, modo negat, seu qñ cōuincitur per alios testes contrarium deponentes, l.is cui.ff. de qō. Nihilq; refert,an causa
17 sit ciuillis, vel criminalibus : quia testis vacillās siue alr de falso cōuictus in causa ciuili æque punitur,ac in causa criminali. Viles
18 †psonæ, & exercētes viles artes non admittuntur in testes, nisi cū tortura, uide Azo in Auc.d̄ testi.§.si vero ignoti.Sed hęc opinio nō est vera. l.diuus.ff.de q̄st. Pnt tamē torq̄ri,quādo vacillāt,seu quādo ī mēdacio cōuincūtur, seu quādo tentant corrūpere veritatē, vel quādo spōte eunt ad testādū.Sed hoc postremū obseruarē in qualibet persona p regulam diuinā,testis spontaneus cōcinnat lin
19 guā suā mendacio. Præterea testes †qui repentine, & celeriter rñdent anteq̄ totus articulus eis legatur psumūtur falsi, & alij testes eis præferūtur, casus est singularis.2.q.5.Sed an possint torqueri ambigitur. & sentio ex hoc solo nō possit torqueri.Et secūdū sñiam diuinā,q prius respondet, quam audiat,stultum se esse demonstrat,& cōfusione dignū.
20 c.17.Prouerb.Item testis qui dicit †vnū in iudicio, & aliud extra, incidit in falsū & falsē pōt torqueri p doctrinā Bart. in l. eos. ff.
21 de fal.Sed dic cōtra,nā standū est secūdo †dicto ī iudicio facto cum iuro, nō aūt primo sine iuro.Bald.in l.fi.C.de testi.Secus qñ cū primo concurrit aliqua præsumptio : quia tūc statur primo dicto.Ro.in cons.405.Sed, & hæc opinio nō placet, absurdū.n.est,primū dictū ñne iuramento pualere secūdo dicto cū iuramēto.Et sentio hoc casu neutrū dictū valere,pimū dictū non valet, qa non iuratū,Secundū dictum nō valet pp psumptionem contrariam,& pp variationem te
22 stis. Mercatores † fugitiui,& decoctores.i. falliti torquētur,vt indicēt pecunias sibi datas ad negociādū. Itē vt indicēt scriptas,& alia similia,vide Alex. cons.77. Paridem de Puteo.in ver.in cā. nu.2.fol.293. Accusator
23 & accusatus in crimine falsi possunt torqri modo sint indicia ad torquendū,vide Bal.l. pen. C. de falsis, vbi dicit hoc esse notandū,

1 *Clerici multa habent priuilegia in materia torturæ.*
2 *Cleri. i infames, vel deprehensi in delicto torquentur, aliàs secus.*
3 *Mutilati membris, vel aliqua parte corporis vitiati in criminali causa, an contra clericos admittantur?*
4 *Testis non idoneus dicitur, qui laborat morbo animi, non corporis.*
5 *Tortura in clericos,an non debeat esse ita seuera, sicut contra laicos?*
6 *Testis clericus vacillans non torquetur propter dignitatem.*
7 *Clerici in omni delicto sunt fauorabiliores laicis, & indicia, per quæ conuincuntur laici, contra clericos nihil operantur.*
8 *Per quæ male præsumitur de laicis, bene præsumitur de clericis.*
9 *Laicus deprehensus domi pulchræ mulieris, est manifestus adulter, maxime si probetur aliquod signum venereum, secus in sacerdote.*
10 *Sacerdos amplexans mulierem, præsumitur facere causa benedicendi.*
11 *Religiosis magis creditur,quàm laicis in omni pbatione facienda, & in quocunq; alio negocio.*
12 *Testes inhabiles inhabilitate iuris positiui, vt periuri, & criminosi possunt à Papa ad testificandum habilitari.*

13 *Papa, vel Imperator non potest concedere priuilegia, vel condere legem contra dispositionem iuris naturalis.*

De non torquendis clericis, & de priuilegijs eorum. Cap. X I.

1 Clericiꝭinfinita habēt priuilegia ī hac materia torturæ,& hæc pauca ex plu-
2 rib.collegi.Primo †nō possunt torqri ēr existētibus q̄buscūq; vrgētibus indicijs contra ipsos, nisi ipsi sint alias infames,secundū Alex.l.fi.ff.de q.Sed deprehēsi in delicto possunt torqri,vide Panor.c.cum
3 non ab hoīe.de iud.Secūdo†in causis crīalibus mutilati mēbris, vel aliqua parte corporis vitiati nō sunt idonei testes, nec possunt testificari cōtra ipsos, vide Hip.§.nunc videndū.nu.52.Sed aiaduertendum est hoc nullibi legi. Et ꝙ lex non dicit,nec nos dice-
4 re dēmus.Et testis†non idoneus dicitur,qui laborat morbo aī,nō aūt corporis. Tertio,
5 clerici non sunt torquendi,& si torquētur, tortura non dēt esse ita seuera contra eos,sicut in laicos, vt ꝑ Alb. in c.in cōtēplatione. extra de reg.iur.Sed supradicta opinio nulla bona lege probatur,& nō est auribus ho-
6 minū digna.Quarto†clericus testis inductus si vacillat in dicto suo non torqbitur ꝑꝑ dignitatē,licet laicus torqāt.l.p̄sby.C.de epis.
7 & cle.Quinto, †in oī delicto clerici sunt fauorabiliores,q̄ laici,& sæpe indicia ꝑ q̄ conuincūtur laici, nihil o.pātur contra clericos.
8 Hoc amplius, ꝑ q̄ †male p̄sumitur de laicis, bene p̄sumitur de clericis,& exēpla non de-
9 sunt:nā si laicus†dep̄henditur domi pulchrę mulieris, est manifestus adulter, licet secundū recentiores dēat ꝓbari aliqđ signū vene-
10 reū.Hoc tamē fallit ī † sacerdote,siue p̄sbytero,q si amplexetur mulierē,p̄sumitur facere cā benedicēdi.Sed ab hac benedictione liberet nos Deus,vide glo.circa quartā, apud
11 Bru.In oī†ꝓbōne facienda, & quocūq; alio negotio magis creditur religiosis, q̄ laicis. tex.est,& ibi Abb.in c.nostra.de ꝓc.Bal.ī d. c.in fi.Et secundū cōem opin.doctorū Papa nō solū pōt cōcedere supradicta priuilegia,
12 sed ēt pōt†habilitare inhabiles,vtputa ꝑiuros & criosos ad testificandū, ita ꝑ oēs not. in c.testi.de test. Qua de re p̄scripserunt sibi priuilegia ampliora,q̄ laici in cœlo,& ī terra.Aduerte tamē, & sic limita supradictā cōclusionem nō hēre locū, quādo inhabilitas prouenit ex dispōne iuris naturalis: qm̄ nec
13 Papa,nec Impator possunt cōcedere leges cōtra dispōnē iuris naturalis.c.ꝑ tuas. de simo.facit,& singulare dictū Inn.in c.sciscitatus,de rescrip.qđ dictū refert Ang.in l.cū p̄tor.ff.de iudi.dictū est in tract. de ind.tit.ne reus per aliqua idicia cōuicatur,vt pœna capitali dānetur,vbi idistincte tenui cōtrariū, videlicet,ꝙ inhabiles nō possint habilitari ꝑ Papā, siue Imperatorem ad testificandum.

1 *Reus non debet à iudice torqueri, nisi ad instantiam accusatoris, sed de consuetudine contrarium obseruatur.*
2 *Iudex abstinere debet à nouis tormentis.*
3 *Iudex quando reum torquere vult, debet tria considerare qualitatem criminis, tormentorum, & personæ rei.*
4 *Iudex debet ostendere torquendo medicis, vt moderate eum torqueat.*
5 *Tormenta sunt moderate adhibenda.*
6 *Iudex immoderate torquens,an excusetur, si tortus ad instantiam ipsius iudicis confessus fuerit, se fuisse legitime tortum.*
7 *Tortura debet constare in processu, aliter ex brachijs rei cognoscetur.*
8 *Carcer est species torturæ.*

Quomodo, & quo moderamine procedatur ad tormenta,& de errore iudicum. Cap. X I I.

1 Antequam reus †torqueatur, debet Iudex ꝑ accusatorē requiri, ad cuius instantiā habēda est quæstio,aliter non potest reū torquere,vide Bal. c.j.§. Iudices.de pace fir. Et omnes scribentes in hac materia consentiunt.Attamen hoc tp̄e per totam Italiam Iudex non expectata requisitione accusatoris reum torquet,&ratio reddi potest, quia Iudex ex officio pōt p̄se qui,&facere ea, quę accusator facere posset. Barr.l.j.ff. de pub. iudi.j imprimis abstineat
2 † Iudex à nouis tormētis:nā pleriq; angunt reos siti,fame: quidā immittunt aquā ꝑ nares: quidā ponunt taxillū in pede. De ijs, & alijs,vide Bru.de q.in principio.Item Iudex
3 † debet tria cōsiderare, primo qualitatē causæ, seu criminis.secūdo qualitatē tormētorū: nā si sufficiunt tormenta leuia, non sunt inferenda grauia.Tertio qualitatem p̄sonæ: aliter .n. torquenŧ robusti, aliter imbecilles
4 Et secūdū †aliquos debet ostendere torqndum

dū medicis, q̄ a dēt vti tali moderamine, vt reus tortus, saluus, seu saluus innocētiæ, seu supplicio cōseruet, vide Bal cōs. 271. Demū
5 † consideret Iudex q̄ hominem torquet, p̄ quo (vt Apostolico vtar verbo) non metuit mori Christus. Et adhibeātur tormēta moderate, vt rōnis temperamenta desiderant, nam Iudex īmoderate torquēs, grauiter punitur.
6 Occurrit † hic cautela Bru. dicētis, si Iudex indebite torserit aliquem, faciat reū cōfiteri, q̄ fuit legitime tortus, de qua cōfessione faciat notariū rogatū, vide eā gl. in fine. Cōtra tn̄
7 teneo. Primo in † processu constare debet de tortura, & si non cōstabit, ex brachijs rei cognoscet. Deinde cōfessio rei in p̄tāte Iudicis. vbi agit̄ de interesse eiusdē, non p̄iudicat, q̄ a carcere detenti, vt liberarētur locis atris, oīa bona verba fateréntur, & confessio eiusmodi ęquipollet confessioni metu tormentorū,
8 cū † carcer sit species torturæ. Quare Iudex non excusabit̄ cautela p̄dicta si immoderate torserit reū. Quia vltra prædicta p̄sumptio est cōtra ipsū iudicē, q̄ sicut reum illicite, & immoderate torsit, ita, & illicite fecerit eūdē confiteri. tex. est bonus in l. pen. ff. de quæst. secundum vnā lecturā quam tenet Bart. ibi.

1 *Tortura inferri potest omni tempore, dummodo delictum sit atrox.*
2 *Tormentorum ordo quis sit?*
3 *Tortura an sit incipienda à debiliori, an vero ab eo qui verisimiliter scit veritatem?*
4 *Pater, & filius si sint conrei, a filio incipienda est quæstio.*
5 *Nomen turpe habens primo est torquendus.*

Quo tempore, & à quibus incipiat tortura, & de errore Iudicum, Cap. XII.

1 OMni † tp̄e rei torqueri p̄nt, ēt diebus feriatis, & in honorem Dei, dū modo delictū sit atrox, vide Bal. in l. 1. C. de episc. & clericis. Tormētorū
2 aūt † ordo est eiusmodi secūdū multos, vide-
3 licet, si plures sunt rei incipiendum † est à debiliori, vide Ang. de q̄ō. Sed contra incipiendum est ab eo, qui magis scit veritatem, & q̄ verisimiliter dicet eam, deuenitur. n. ad torturam. pro hn̄da veritate, vtique qui magis scit, debet primo torq̄ri, licet Iudices cōsueuerint incipere à debiliori. vnde euenit q̄d hr̄ confessio incertatū ob non plenā sciētiā facti, tum ob debilitatem torti, verum si rei pares erūt in delicto, tūc incipiendū est à debilioti. Et ita itelligunt̄ iura loquētia de hac materia. l. quoties. C. de Naufr. lib. 10. l. 1. §. Idē diuus. ff. de q̄ō. & l. vnius facinoris. ff. eo
4 dē, Itē † quoties pater, & filius sunt cōrei à filio incipiēdū est, & torqueat̄ in cōspectu patris. l. isti q̄ dē. ff. q̄d metus causa. Vnde transijt in p̄uerbiū apud Oratores, torque filiū,
5 fatebitur pater. Et dicunt † aliqui, q̄ quando sunt plures torquendi, & vnus eorum habet turpe nomen, initium potest ab eo fieri, vide Hippol. in l. 1. ff. de quæstio. Et licet varie loquantur scribentes in similibus, dic esse incipiendum, vt supra conclusum est.

1 *Tortura an & quando possit repeti?*
2 *Tormentorum modus erit iuxta qualitatem indiciorum.*
3 *Reus pro quolibet sufficienti indicio, an possit ter quassari?*
4 *Torturæ repetitio non debet excedere tres vices, ne in infinitum procedatur.*
5 *Tortura reduci debet ad tres dies separatos, & pro qualibet vice reus debet habere tres elevationes, & depositiones.*
6 *Tortus vltra tres vices, dicitur tortus immoderate, & videbitur fateri vi, & cruciatu tormentorum.*
7 *Repetere reum in tortura si Iudex intendit, debet in actis interloqui, quòd supersedet à tortura incæpta, sed non perfecte data.*
8 *Indicia noua quæ dicantur?*
9 *Tortus relaxatur, si accusator, dato sibi termino ad probandum, & deducendum quidquid intendit, nil probauerit.*
10 *Reus ter solum debet in tortura repeti, sed antiquitus, ex causa ostiet repetebatur.*
11 *Cōfessio facta in tormētis sine legitimis indicijs, sicut non valet, ita confessio facta ab tormenta repetita, quæ repeti non debuerunt, non valet.*

Per quot dies, & quanta tortura afficiatur reus, & de errore Iudicum. Cap. XIII.

1 SI reus † primo fuerit satis tortus, nunquam potest repeti, nisi superueniant indicia de nouo, vide Are. i verbo fama publ. col. 12. Sed alij dicūt quæstionem toties repeti, quoties iudici videbitur, vide
2 Bart. l. vnius. §. 1. ff. de quæst. Sed dic † q̄ iuxta qualitatē indiciorū erit tormētorū modus, nam sicut indicia suos gradus habent, prout in opere de indiciis dixi, ita & tortura plures

plures gradus hêt, vt supradictum est. Vnde
3 † dixerit aliqui, ꝓ quolibet sufficiēti indicio posse reū ter quassari, & sic obseruari ꝑ totā Italiā, vide Hip in pract. §. nūc videdū. nu. 52. Sed recētiores dñt, ꝙ qñ indicia sunt vrgētia Iudex semel torquebit reū. Sed si essent multū vrgētia, tūc fieret repetitio. Sed
4 hæc † repetitio nō dêt excedere tres vices,
5 ne in infinitū procedat, & sic qō † reduceẽ ad ternariū numerū, videlicet ad tres dies separatos, & ꝑ vice qualibet debet hre reus tres (vt dicā) saccatas, seu eleuationes, & deposi
6 tiones: Et rei † torti vltra ternarium numerū dñr torti immoderate, & videbunẽ fateri vi, & cruciatu tormentorū, vt l. repetitio. ff. de
7 qō. Et quoties Iudex † intēdit repetere reū in tortura, debet interloqui in actis, ꝙ supersedet à tortura incœpta, sed nō ꝑfecte data, vide Bru. q. 5. in fine. vbi tractat qñ superueniētibus nouis indicijs torqueatur reus. Indicia
8 † aût noua differũt specie, vel substātia sicuti dr in materia ꝓbationū, ꝙ sup nouis licet ꝓbare, ēt post didicita, testificata. Et noua ī dicia sunt, siue ꝓcedaẽ ex dicto torti, siue aliter, notaẽ in l. ꝑ hāc. C. de tpa. appel. Item
9 quoties † Iudex torserit reū, si non superuenerint īdicia aliqua noua, dabit terminū accusatori, in quo ꝓbare, & deducere debeat: aliter elapso ipso termino, & accusatore aliud nō ꝓbāte, ipsū reū relaxabit. De hoc stylo, vide Ang. in ver. fama pub. col. vlt. Dictū
10 † est reū ter solū in tortura repeti dre. Antiqui vero octies torqbāt. Legiẽ seruū Fānij septies, & Philippū Fuluij Flacci octies fuisse tortū, lege Valeriū. lib. 8. de q. Sed dicūt
11 supra. Et hoc † amplius, sicut cōfessio fcā in tormētis sine legitimis indicijs nō valet, ita cōfessio facta ob tormēta repetita, q̄ repeti non debuerūt, non valet, no. l. pen. ff. de q.

1 *Iudex quo pacto debeat interrogare reum in tormentis, ne videatur suggerere, siue procedatur super inquisitione, siue super accusatione?*
2 *Reus in tortura est de se īterrogādus, nō de alijs.*
3 *Reus in tortura si de facto proprio interrogetur, aliquæ circunstantiæ, an sint exprimendæ?*

De interrogationibus faciendis in tormentis, & de errore Iudicum. Cap. XV.

1 Considerare † dêt Iudex, quo pacto ī terroget reū in tormētis, cū agaẽ de vita hois, & ne videaẽ suggerere. Imprimis à reo peti dêt secūdū multos, q̄s maleficium fecerit, non aūt, si maleficium fecerit, vide Gād. d' tormētis. Sed ī hac materia variè scriptū est: Vnde distiguēdū esse existimo: Aut Iudex ꝓcessit ad torturā, sup gñali inqsitione, videlicet, sup inqsitione gñali quo ad personā, qñ proprie nescitur delinquēs, & tūc Iudex debet interrogare reū, q̄s maleficiū fecit, nō nominādo aliquā personā, q̄a foret suggestio & ita ītelligiẽ lex prima. ff. de q. Aut Iudex ꝓcedit per specialē inquisitionē, vel accusationē contra certam personā, & tunc si torquetur q̄s vti testis, īterrogetur, si inqsirus, aut aliud maleficiū cōmiserit, qūo, & qñ, & in qua parte corporis, quo loco, & quo die. Sed Iudex interrogādo eū, non exprimat aliquā circunstātiā, aut qualitatē, nec dicat q̄dquā de cōmisso maleficio, nec in qua parte corporis percussit, nec q̄cquā de facto, seu dicto, pro quo dicto, seu facto torqtur reus, alioquin nō diceretur Iudex īterrogare, sed suggerere. Sin aūt
2 torqbitur, † vt principalis, dēt īterrogari de se, & non de alijs, & silr dēt interrogari in gñe, postea ad speciē descendendo, videlicet ad nomē tm̄ offensi, nō vlterius q̄dquā interrogādo, nec ad alias facti circūstātias ꝓcedēdo, nā si Iudex īterrogaret, si percussit talē in tali loco, & tali via, & tali parte corporis, foret suggestio. Multi quoq; dixerūt ꝑp periculū suggerēdi Iudices rectius ꝓcedere, si interrogabūt, si aliqd' maleficiū cōmisit, nō aliquē noīando, vel vlterius interrogādo, vide Are. ī verb. fama publ. Cy. l. fi. C. de accus. Idē l. Mosis. c. 4. Geneseos, ibi, vbi est Abel frater tuus? & c. 7. Iosuæ, ibi, atque indicia quod feceris. Sed de consuetu-
3 dine, qñ rei † interrogantur de facto suo ꝓprio, pñt iterrogari de hoīe mortuo, dūmō nō exprimātur aliq̄ circūstātiæ, videlicet, nō exprimēdo aliqd' dictū, seu factū, ꝓ quo dicto, seu facto torqtur reus, vt supra dictū ē.

1 *Tortus, & confessus de se, an, & in quibus casibus possit interrogari de socijs sine indicijs.*
2 *Latrones, falsatores monetæ, & mandatarij, possunt in tortura interrogari de consocijs, idq; procedit etiam in sex alijs casibus.*
3 *Latrones de se confessi interrogantur de socijs, mandatoribus, & receptatoribus.*
4 *Seruus torquetur, vt indicet consocios, maxime quando sumus in atrocioribus, vel in nece domini*

mini, nam interrogatur, quo mandante, id fecerit, & qui sint participes.

5 *Tortus confessus de se potest interrogari de socijs in omnibus delictis, quæ verisimiliter non committuntur sine socijs.*

6 *Torti, & confessi de se ne consuetudine totius Italiæ in omni casu de socijs interrogantur.*

7 *Iudex non expectata requisitione accusatoris hodie reum torquet.*

8 *Confessus crimen, de quo erant indicia, an possit interrogari de delictis etiam eiusdem generis, de quibus non extant indicia contra eum?*

9 *Socius criminis regulariter non potest de socio criminis interrogari in delictis principaliter cõmissis in iniuriam, & odium alterius, non autẽ principaliter in commodum delinquentis.*

10 *Assertio socij criminis interrogari, qui interrogari non poterat non facit indicium ad torturam.*

De interrogationibus facien lis in tormentis reo confesso, & de errore Iudicum. Cap. XVI.

1 QVeritur† an tortus, & cõfessus de se possit interrogari de sociis sine indi-
2 ciis? Dic nõ interrogari, nisi † latrones, monetæ falsatores, & mãdatarii, q ẽt torquẽtur, vt manifestẽt socios, seu mãdãtes, & sic in reliqs casib. qui sunt sex scd m Gãd. in ti. de qõ. videlicet. primo latro-
3 nes†de se. cõfessi interrogãtur de sociis mãdatorib. & receptatorib. Secũdo, falsatores
4 monetæ. Tertio † seruus torqtur, vt indicet cõsocios. Quarto pp atrocitatẽ maleficij interrogantur. vt supra. Quinto seruus de nece dñi de se cõfessus interrogatur quo mandãte. Sexto seruus q magnas fraudes cõmisit in rõnibus dñi põt interrogari, q sint par-
5 ticipes. Sed † pdictis addo regulã generalẽ, q tortus cõfessus de se põt interrogari de sociis in oĩbus delictis, q̃ verisimiliter non
6 cõmittũtur sine sociis. Sed de † cõsuetudine totius Italiæ rei interrogãtur de sociis in oĩ casu. vide Belui. in ti. de qst. col. 2. Sed Neoterici limitãt hĩc locum pd:ã in inquisitione, secus in accusatione, quia Iudex non dẽt onerare accusatorẽ, ad cuius instãtiam tor-
7 quet accusatũ. Sed hæc † opinio nõ placet, qa hodie Iudex nõ expectata requisitione accusatoris reũ torquet. vide Bart. l. 1. ff. de
8 pub. Iud. Postremo † qrĩt an cõfessus crimẽ, de quo erãt indicia, possit interrogari de delictis ẽt eiusdẽ gñis, de quib. non extant indicia cõtra eũ? Et scd m oẽs interrogari nequit. At ijs tpibus per totã Italiã aliᷣ obseruatur. pſertim in furtis, vide Ang. in tit. de tortura. Prædictã tñ consuetudinẽ multi limitãt, videlicet, si nõ pcessit infamia gñalis, vtputa, q sit magnus latro, tũc nõ posset interrogari, vide Bru. q 5. in fi. Et hæc opinio
9 est obseruãda. [Adde † gñales regulas q in delictis q̃ principaliter committũtur in iniuriã, & in odiũ alterius, vt est homicidium, nõ aũt principaliter in cõmodũ delinquentis, vt in furto, falsa moneta, & similibus, socius criminis nõ põt de socio interrogari. vt voluit Bar. in l. repeti. & cæteri. ff. de qõ.
10 † & consequenter assertio socij criminis interrogati, qui interrogari non poterat, non facit indicium ad torturam, vt ibidem.

1 *Nominatus per tortum ex hoc solo non torquebitur, sed solum inquiretur, fallit in casibus, in quibus reus interrogari potest.*

2 *Indicium quando oriatur ex dicto torti sine alijs indicijs?*

3 *Homo malæ famæ in alijs non concurrentibus possit torqueri, ex solo dicto torti?*

4 *Nominati per tortum quando sine alijs indicijs possint torqueri, & quando non?*

5 *Tortus an iurare debeat facta nominatione in tortura?*

6 *Nominatio debet esse in tortura, aut statim deposito reo de tortura, aliter ea non valet.*

7 *Confessus de se, si sua sponte alium nominat non interrogatus, talis nominatio suspecta habetur à lege.*

8 *Testis sponte se offerens est suspectus.*

De nominato per tortum torquendo, vel non; & de errore iudicum. Cap. XVII.

1 NOminatus† per tortũ, ex hoc solo nõ torquebitur, sed solũ inquiretur, & ratio reddi potest. quia rei imputando cogitant hĩc subsidium. Fallit tñ in casibus, in quibus, potest reus interrogari: qa in dictis casibus crimẽ obiectũ satis est ad torquendum criminatũ. vide Ang. in verb. fama publ. Hipp. §. diligenter. num. 19. Sed nonnulli asserũt, ẽt in prædictis casibus non procedi ad torturã, nisi pcedant aliqua indicia, saltẽ psumptiua cõtra criminatũ, vt puta cõuersatio cũ torto, & similes qualita-

tes. Item ꝙ ex qualitate torti, siue ex perso na criminati verisimile sit non mentiri, & si
2 milia. In casibus tñ † in quib. versaẽ ꝓbonis difficultas, oritur indiciũ ex dicto torti sine alijs indicijs, dummodo is, cui crimẽ obijci tur, sit malæ uitæ, intelligẽdo ẽt ꝙ ex dicto torti oritur indiciũ cõtra criminatũ, qñ est
3 malæ famæ ẽt vltra casus exceptos. Sed † de hoc dubitaẽ: q alieet q̃s sit malæ famæ, alijs tñ nõ cõcurrentib. nõ torquetur, & rõ est, criminis obiectionẽ per totum de eo factã indicium inducere nullum, cum interrogari non debuerit. Ergo ꝙ inde sequitur, lege ꝓhibẽte nõ valet Sed de cõsuetudine aliter obseruaẽ. vide Gãd tit. de qõ. Ex supradictis aũt scribẽtes vñr porius cõfundere, q̃ cõclu dere, q a nõ vr dñia inter casus exceptos, &
4 nõ exceptos. Quare dic † ꝙ ĩ casib. exceptis, in quib. interrogãtur rei de sociis ẽt sine indiciis, & de quib. casib. dcm̃ est in antecedẽti cap. In dictis casib. nominati per tortum pñt torqueri scđm scribẽtes, ẽt ꝙ nulla extet indicia. Sed tu dic, ꝙ torqueñ, dũmodo sint qualia qualia indicia. In alijs vero casib. nõ torquẽtur noĩati, nisi fuerĩt indicia idonea,
5 & sufficiẽtia. Quæritur ẽt † an reus debeat iurare facta noĩatione in tortuta? & multi cõsentiũt. vide Hipp. §. diligẽter, nu. 62. Sed hæc opinio non placet. vide Blan. nu. 283.
6 & nota † ꝙ noĩatio dẽt esse in tortura, aut statim deposito reo de tortura, aliter nõ va-
7 let. vide, vt supra. [Addo † regulam gñalem ꝙ inquisitus de se confessus si sua sponte alium noĩat, nõ interrogatus super eo, noĩa-
8 tio talis suspecta hr, † sicuti dr de teste spõte se offerente, ita Mod. Señ. in tract. de ind. & tort. quos citat Grammat. in cons. 21.]

1 *Confessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet, si alia non concurrant.*
2 *Confessionum alia spontanea, alia metu tormentorum, alia in tormentis.*
3 *Confessio quando dicatur spontanea, & quomodo debeat ratificari?*
4 *Notarius non debet scribere reum sponte fuisse confessum, quando adest aliquis terror.*
5 *Confessus sponte an possit statim sine vlla defensione damnari?*
6 *Confessus sponte potest damnari ex quolibet etiã inordinato processu, & sine indicijs præcedentibus.*
7 *Cõfessus spõte in aliquibus casibus non dãnatur.*
8 *Reus non torquetur si de corpore non cõstet, nec procedi potest per inquisitionem, aut accusationem, nec sponte confessus hoc casu damnatur.*
9 *Casus, in quibus reus torquetur, licet de corpore non constet.*
10 *Confessio facta coram iudice incompetenti, licet nõ plene probet, facit tamen indicium ad torturam coram suo iudice.*
11 *Confessio extraiudicialis, licet non sufficiat ad condemnandum, sed solum ad torquendum, tamen confitens potest extraordinarie puniri, tãquam de delicto se glorians.*
12 *Confessus per stoliditatem nõ dicitur conuictus, nisi perseuerauerit idem in confessione nuda, et sine causa, vel ab irato facta.*
13 *Iracundia an, & quando non obliget.*
14 *Pœnam homicidij iustus dolor diminuit.*
15 *Confitẽs se occidisse ad sui defensionem, si id non probet, an ad mortem damnari possit?*
16 *Offendentis qualitas demonstrat animum fuisse, vel non fuisse offendendi.*
17 *Mores boni faciunt præsumi pro reo, mali vero mores contra reum.*
18 *Confesso de se, & socijs nullo casu est credendũ, nisi euidentem rationem alleget, vel verisimilitudinem, quæ iudicem instruat.*
19 *Responsio rei dicentis, si feci, feci ad meã defensionem in criminalibus non est admittenda.*
20 *Responsio rei dubia parit indicia contra eũ, quia videtur velle iudicem fallere, & nu. 21.*
21 *Respondere non videtur qui ad interrogata obscure respondet.*
22 *Reus confessus se occidisse, sed non animo occidendi, an de homicidio teneatur.*
23 *Nemo videtur sine animo maligno delinquere.*
24 *Reus quòd non aĩo occidẽdi fecerit, qũo probetur.*
25 *Accusatus de homicidio negans se occidisse, conuictus, an possit alia deensione vti.*
26 *Confessio spontanea an ratificetur?*

De confessione spontanea, & de errore Iudicum. Cap. XVIII.

1 Confessiones † reorũ pro exploratis facinorib. haberi nõ oporter, si alia Iudicis religionẽ probatio instruat nulla, l. 1. ff. de qõ. Sed sciendum est
2 confessionem varie concipi: est † enim alia spontanea, alia metu tormentorum, alia in tormentis, de quibus singulariter dicetur.
3 Spontanea † confessio dicitur, qñ reus sine tormẽtis, & minis, alioq; actu fatetur cõtra

in

in inquisitione, & tunc notarius scribet cũ
spõte cõfessum, & alĩ nõ. [Sed aduerte tu-
tius esse notarium nullo casu scribere spon
te cõfessũ,& sufficit scribere quo loco,quo
tpe,quo mõ,& qualr, & quib.verbis fateař
reus.ea rõne,qa metus põt cõtingere ex di
uersis accĩtibus ẽt ignotis,ergo,&c.dictũ ẽ
in c.de cõfessione metu tormẽtorũ, ad quẽ
4 locum me remitto.] nã qñ† est aliquis ter-
ror,non dẽt scribere,reum fuisse spõte con-
fessum . Postea post triduũ ducatur reus ad
bãchũ iuris,vbi legetur cõfessio rei.& inter
rogabiř,si dictã suam cõfessionem ratifica-
re velit,monendo eum de sui vita agi. Con
tra tñ fere oẽs sentiũt cõfessionem eam nõ
ratã hři , imò reum sine alia perseuerantia
dãnari,secus in cõfessione facta in tormen-
tis,siue metu tormẽtorũ.vide in l.dic.C. de
5 custo.reo. Vlterius scđm†alios,spõte confes
sus põt sine ulla defensione statim dãnari .
Tñ tutius ẽ reũ monere,vt seipsũ defendat
& sic dari terminũ. Et rõ est:qa reus põt re
uocare cõfessionẽ, vel eã declarare . vide in
6 c.cũ dilectus,de accus. Et cõfessionis† spõta
neæ vis erit eiusmodi , vt reus possit dãnari
ex quolibet,q̃uis inordinato ꝓcessu . Item
licet nulla p̃cedant indicia,tñ ob spõte con
fessionem factã poterit reus dãnari : secus
aũt si ꝑ torturã , siue ẽt aliquẽ torturæ me-
tũ reus cõfessus fuerit:tunc.n. qñ desunt in
dicia,nullo modo dãnabitur, licet ꝑseuera-
7 uerint. In cõfessione † spõte facta in aliqui-
bus casibus Iudex non damnat . Primo,qñ
nõ cõstat de corpore, de quo ĩ primis cõsta
8 re dẽt Iudici, aliter † reus nõ torqueř, imò
non ꝓceditur nec per inq̃sitionẽ , nec per
accusationem : qa talis solennitas req̃ritur
ab initio:qua omissa oĩa,q̃ sequunř sunt ip
so iure nulla ob omissionẽ substãtialis mo-
di:nam quoties solennitas datur ꝓ forma,
eius omissio ẽt si eẽt leuis , tñ vitiat actum.
vide in c.qm̃ frequẽter. vt lite nõ cõtestata,
9 Sunt† tñ casus,in quib.torqueř,licet nõ cõ-
stet de corpore.vide supra c.1.Secđo,in con
fessione impossibili,siue nõ verisimili. Ter-
tio,in cõfessione incidẽter, & nõ principali
ter facta. Quarto,ĩ cõfessione tpe inhabili,
videlicet,qñ lapsum est tps,post qđ nõ in-
quiritur,siue accusatur, qđ est post annos.
20.nisi in partu supposito,vel qñ falsis me-
dicaminib.partum impediuit. vide Sing.3.
de accus. Quinto,qñ cõtra cõfessionẽ aliter
iudicatũ fuit. Sexto,ĩ cõfessione facta corã
Iudice carẽte iurisdõne , & differt à iudice
10 incompetẽti,nãq; † confessio corã eo iudi
ce,licet non plene ꝓbet,facit tñ indiciũ ad
torturã coram suo Iudice.vide Bal.l.magi
stratib ff.de iurisd.om.iud. Et rõ ẽ, qa con-
fessio extraiudicialis facit indiciũ ad tortu-
rã.ergo confessio corã Iudice incompeten-
ti,tanq̃ confessio extraiudicialis dẽt facere
indiciũ corã suo Iudice, licet Bar. tenuerit
contrariũ.l.diuus.ff.de custo.reo. Notandũ
11 est, † q licet confessio extraiudicialis non
sufficiat ad condẽnandũ,sed solũ ad torquẽ
dũ. Attñ confitẽs p̃t puniri extraordinarie,
tanq̃ de delicto se gloriãs.Hipp.in §.postq̃.
Septimo in confessione facta virtute grãæ
sibi ꝓmissæ per Iudicẽ . [De hac confessio-
ne vigore grãæ sibi ꝓmissæ per iudicẽ mul-
ta notãtur per Deciũ,& alios Modernos.in
l hæc est natura.ff.de reg. iur.] Octauo,in
confessione corã notario non hñte com-
missionẽ à Iudice,vel corã Iudice solo non
in figura iudicii,& hoc casu non plene pro-
bat,facit tñ indicium ad torturã. vide Ias.ĩ
12 supradicta.l.magistratib. Nono siq̃s†vltro,
sponteq; confitetur per quãdã stoliditatẽ,
non conuinciř per talẽ confessionẽ,nisi ꝑse
uerauerit:& ratio esse p̃t , confitẽtẽ non vi-
deri esse in plenitudine intellectus , cũ ita
sponte,& sine vllo metu ipse confiteař.Idẽ
in confessione nuda,& sine cã. Itide in con
fessione facta ab irato , q̃ calore iracundiæ
non valet. Secđo,votum. Tertio,iuřm p̃stitũ
ab irato non obligat , & ita intellř l. qdqd
calore.ff.de reg.iur.Hipp.in §.postq̃ , nu.6.
13 [Sed † distingue de iracũdia ad hoc, q non
obliget,dẽt esse talis , q̃ mentis alienationẽ
inducat.& distingue q̃dam esse q̃ iuris sor-
tiunř effectũ,vt contractus,repudiatio,con-
fessio,votũ, & similia. & ista ꝑ iracundiam
impediuntur,qa non procedunt ex aĩo,sed
ex animi alteratione . q̃dam iuris non sor-
tiunř effectum,vt maleficia . & tũc non cu
rař de iracundia . si. n. in delictis excusaret
iracundia,raro delicta punirentur . mitigař
tñ pœna,qñ ex iusto dolore prouenit. Hinc
dicitur,quòd licet prohibitum sit occidere
fugientem qui te percussit , occidendo ta-
14 men pœna ordinaria non punieris , † quia
pœnã homicidij iustus dolor diminuit, no.
in l.quidquid calore,supradicta .] Occurrit
hic q̃stio,quã ibi ponit Hip.videlicet:siquis

15 † cõfite: occidisse, sed ad sui defensionẽ, nõ ꝓbato eo, qđ ad sui defensionẽ spectauerit, si nõ erũt aliæ ꝓbõnes cõtra eũ p.p. talẽ cõfessionẽ nõ damnabitur ad mortem. Cõtrarium tenuit Bar. l. Aurelius. ff. de liber. leg. vi de Ias. l. vt vim. ff. de iust. & iur. Sed ipse in pdictis distinguo, videlicet, si talis confitẽs nõ cõsueuerit delinquere, neq; habuerit cãm se vlciscẽdi, tali casu tenetẽ cũ Hipp q a ex p dictis lex bene p̃sumit ꝓ reo, sed pdictis nõ cõcurrentib. tenerẽ cũ Bar. Et pcipue cõsiderandũ est, si occisus erat offensus, nã eo casu vr̃ cõtra eũ p̃sumptio culpæ, & sic existimabit voluisse vlcisci se, licet fuerit occisus, cõcurrẽte maxime qualitate ꝑsonę. Nã qua 16 litas † offendẽtis demõstrat aĩum fuisse, aut nõ fuisse offẽdẽdi. l. si m̃r. C. ne de stat. def. 17 Quare rei † curẽt ꝓbare de morib. nã sicut malos mores oritur sinistra suspicio, ita ob bonos bene p̃sumi. l. desertorẽ. §. is, cui. ff. de re mil. l. si militari. ff. de ijs, quib. vt indi. 18 [Addo † regulã gñalem ꝙ nullo casu credẽdũ ẽ cõfesso de se, & socijs, nisi allegauerit euidentẽ rõnẽ, vel verisimilitudinẽ, q̃ istruat iudicẽ, q a tũc publicæ vindictæ nõ erit subtrahẽdus reus. l. sicuti, C. de qõ. Gl. sing. in l. 19 patre. ff. de qõ.] Obuia † fit hic cautela Ias. in d. l. vt vim. videlicet, vt reus rñdeat, si feci, feci ad meã defensionem. Sed ego teneo, ꝙ talis rñsio nõ dẽat admitti per Iudices, quia reus dẽt certe rñdere negãdo, aut cõfitẽdo, cũ ẽt possit torqueri ad rñdendũ, qñ rñdere recusat, vt dictũ ẽst supra c. 2. Et cautela Ias. locũ hẽt in causis ciuilib. qñ rñdetur inter ipsas partes, secus in criminalib. vbi rñdet Iudici: tũc.n. p.p religionẽ iudicis reus dẽt certo rñdere, cum interrogẽt, quid fecerit. vide tex. c. 7. Iosue, ibi, atq; indica qđ feceris. Adde ꝙ ẽt in ciuilib. vt põsitionib. rñdetur clare. nota. in l. 1. ff. de vulg. & pup. Hoc 20 amplius † teneo reum in dubio rñdentem parare indicia cõtra se, quia vr̃ vere deliquisse, & velle iudicẽ fallere. [Conclusiue tenẽ reus nõ solum ad rñdendũ, sed certũ rñden 21 dum, † quia non vr̃ respondere qui ad interrogata obscure rñdet, Bar. in l. de ætate. 22 §. qui tacuit. ff. de interro. actio. † Idem dic in reo confitente se occidisse, sed non aĩo occidendi, quo casu non tenetur de homicidio, nam crimen tũc contrahitur si & volũtas nocendi intercedat. quia q̃ ex improuiso casu accidunt facta plerunq; non noxæ im- 23 putantur. l. 1. C. ad l. Cor. dẽ sicar. † Nemo enim vr̃ delinquere, nisi aĩum malignũ delinquendi habuerit. Nam voluntas, & ꝓpositũ distinguũt maleficia. l. sæpe. ff. de ver. & 24 rer. sig. l. 1. ff. de fur. † Et notandum est, ꝙ illa negatiua non aĩo occidendi ꝓbatur per p̃sumptiones probãdo amicitiã, & affinitatẽ, & qualitatẽ occidẽtis, & per iuĩm purgationis. prout no. Gl. in supradicta l. Idẽ in l. Mosai. qui percusserit proximum nesciẽs, & qui heri, & nudius tertius nullum cõtra eũ odium habuisse cõprobatur. tali casu remittenda est ei pœna homicidij, prout in c. 19. Deute. Nota tñ, ꝙ lex Diuina in supradicto c. vult reum exulet. non p.p crimen qđ non est per regulam supradictam, ꝙ tunc cõtrahitur crimen si, & voluntas nocendi intercedat. Sed ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus prosequatur, & percutiat aĩum eius. q nõ est reus 25 mortis, vt ibi. † Quæritur ẽt si accusatus de homicidio negauerit se occidisse, & fuerit cõuictus, nunq d alia possit defensione vti? excipiẽdo se ad sui defensionem illud fecisse, & rñdetur quod põt scđm Bart. & alios scribentes in l. nemo. ff. de reg. iur. & ista est cõis opinio, quam nota, quia multi tenue- 26 runt cõtrarium.] An confessio † spontanea ratificetur, vide in sequenti titulo in fine.

1 *Confessio metu tormentorum diuersis sumitur modis.*
2 *Tortura metus æquipollet torturæ.*
3 *Terror leuis non indicat metum, nisi cadat in constantem virum.*
4 *Torquendi qualitas, circa tormentorum metum est consideranda.*
5 *Notarius non debet scribere reum sponte confessum, si aliquo terrore fateatur.*
6 *Confessio facta à carcerato fame, & frigore laborante, dicitur facta metu tormentorum,*
7 *Carceratus si aliquid confiteatur sine alia tortura, confessio non dicitur spontanea, quia carcer est species tormenti.*
8 *Confessio vt dicatur facta metu tormentorum, an sufficiat probare quem fuisse detentum?*
9 *Notarius non potest, nec debet scribere reum sponte confessum, sed sufficit vt scribat, quo loco, quo tempore, quibus verbis confiteatur.*
10 *Confessio etiam spontanea an debeat ratificari?*
11 *Confessus sponte debet saltem moneri ad faciendum suas defensiones rationibus, de quib. hic.*

De

De confessione metu tormentorum, & de errore Iudicum. Cap. XIX.

1 Confessio metu † tormentorum di- uersis sumitur modis. Primo quñ fit in tormentis, seu prope torméta reo ligato, minante Iudice torturam. vide Bart. l. 1. §. diuus. ff. de quæst. Sed alij dñt, si quis du catur ad funem, licet non habeat manus li- gatas retro, si confiteť dicetur cõfiteri metu tormentorum. Idem ẽt si quis apud torturã fuerit tñmodo spoliatus, & nõ ligatus, dice tur fateri metu tormẽtorũ, quia licet Iudex non torqueat hoiem, sed eũ spoliat, vt tor- queat, induci iustus metus, ac si fuisset tor-
2 tus, & secũdũ † aliquos suspicio, seu metus tor turæq; pollet torturæ. Hoc amplius dixerũt aliqui cõfessioné factam pp vehemẽtes mi nas Iudicis, licet extra torméta intelligi tñ metu tormentorũ, & posse reuocari perinde ac facta fuisset ppe tormenta. De hoc, & su pradictis, vide Bar. l. nouissime. ff quod falſ. tut. Guid. de Suz. sub rub. de qõ. Sed cõtrariũ
3 fere oẽs tenent, φ sola † ductio ad funẽ sit le uis terror, sed ductio, & ligatio indicant me tũ, q a debet esse terror cadẽs inconstantẽ vi rũ, l. interposita. C. de transac. Circa pdicta,
4 ego † dico cõsiderandã esse psonã torquẽdi, vtputa si est fœmina, q a nãliter timida, siue ẽt vir, dũmodo sit psona timida, & tali casu tenerẽ cũ Guido. metus. n. tormentorũ consi deratur respectu psonarum, argõ auct. mul- to magis. C. de sac. sã. eccl. In hac ẽt materia
5 considerandum est, φ qñ † reus aliquo ter- rore fateť, notarius non debet scribere eum spõte cõfessum esse, & i hoc multi iudices er
6 rãt. Ideo ẽt si esset † in carcere, in quo fame, & frigore multum patiebať reus, formidine tormẽtorum vť facta cõfessio secũdũ Bar. in l. 1. §. diuus. ff eo. Ego extendo dictum Bart. ad cõfessionem factam, non solum metu tor mentorum, sed ẽt aliqua alia de cã, vt in d.
7 l. 1. §. si quis vltro. Et dixerunt aliqui, φ † si carceratus aliq d cõfiteatur, ẽt sine alia tor- tura, talis cõfessio nõ dř spõtanea, eũ carcer
8 sit spẽs tormenti. Hoc amplius † dixerunt sufficere probare quem fuisse detentum, vt eius cõfessio dicatur facta metu tormẽtorũ. vide Hip. in §. expedita. n. 9. Sed hæc opinio nõ placet, q a metus tormẽtorũ cõsideratur, vt supra cõclusum est. Sed q a metus torturæ põt cõtingere ex diuersis accidẽtibus. Itẽ q a cõsistit in aio delinquẽtis. Ideo iudicio meo
9 † notarius p p periculũ falsitatis non debet, aut põt scribere spõte cõfessus, & sufficit scri bere quo loco, quo tpe, q bus verbis cõfitea tur reus, & an fuerit spõte, vel metu confes- sus, ex circũstãtijs pcessus Iudex cognoscet, & esse dẽt potius speculatio iudicis, q asser-
10 tio notarij. Propterea † cõfessio quãuis spõ tãnea debet ratificari per supradictas rõnes & alias, quas dicit Hip. in §. postquã nu. 22. & talis opinio fuit antiquorũ, q Gand. im- pugnat, dicẽs ẽt, eũ q s cõfitetur crimẽ se cõ misisse illico & absq; aliqua perseueratione & cõfessione dãnãdus ẽ vide eũ de q. n. 15. Sed aduerte, φ licet dubiũ sit, nũq d cõfessio spõtanea ratificari dẽat, sẽriũt tñ oẽs, φ spõ
11 te cõfessus † dẽt moneri suas facere defen- siones. Primo, q a põt cognosci de inualidi- tate cõfessionis, vt supra. Secũdo, q a põt re- uocare cõfessionẽ, vel eã declarare. Tertio, q a cõceditur posse probari falsitatẽ cõfessio- nis. vide Bal. in l. si quis. C. de epiſ. & cler.

1 *Confessio in tormentis facta, tunc demum fidem faciet, quando per certa signa verificabitur.*
2 *Confessionis in tormentis factæ verificatio ex quibus haberi possit?*
3 *Innocẽtia rei quandoque per causas cognoscitur.*
4 *Signa maleficij à reo sunt per iudicem petenda ad confessionis verificationem.*
5 *Confessione non verificata reos damnare exemplo perniciosum est.*

De confessione in tormentis verificanda, & de errore Iudicum. Cap. XX.

1 Dictum est † supra confessiones reo- rum nõ fieri pro exploratis facino- ribus, si nulla alia probatio Iudicis religionem instruat: Etenim res est fragilis, & periculosa, & quæ veritatẽ fallit quia ali- qui tanta sunt impatientia, vt in quouis mẽ tiri, quàm pati tormenta velint l. 1. ff. de qõ. Quare Rhetores disputant, & vtrinq; argu mẽta nõ sunt. Proinde altera pars tormẽta testimoniorũ loco hẽt. At altera pars dãnat cũ tormẽtorũ mẽtiri sæpe faciat dolor. vide Arist. lib. 1. de arte rhet. Quint. lib. 5. Cõfes- sio itaq; i tormẽtis tũc demũ fidẽ faciet. qñ p certa signa verificabiť, & hoc modo tolle tur certamẽ, an reus sit vere cõfessus, an mẽ titus cruciatu tormẽtorũ. Et iudici, itẽ est quærere rõne humanitatis, ne innocentẽ oc

cidat, & ne q̄rẽdo homicidã homicida fiat.
2 c.21.Exod. Verificatio † igi: dupliciter considerat. Primo ꝙ delictũ sit cõmisſũ, unde cõstare debet de cadauere, aliter nõ ꝓcedit ad torturam, dictũ est supra. c.1. Est aũt alia verificatio magis necessaria ad cognoſcẽdũ verũ delinquentẽ, & ꝙ reus nõ sit confessus cruciatu tormentorũ. Quare licet confiteatur reus, Iudex tñ debet quærere, & verificare ĩfraſcripto modo. Ĩ primis petatur à reo
3 cur fecerit, & cur occiderit, nã per † cãs q̃nq; cognoſcitur innocentia rei, etenim ſi cauſę nõ ſunt veriſimiles, rei nõ dãnantur. vide Iaſ. l. magiſtratibus. ff. de iuriſd. om. iud. l. 1. C.
4 ad l. Cor de ſica. Secũdo, Iudex petet † à reo aliq̃d certũ ſignũ, videlicet, ſi agatur de homicidio, interrogabit quid factum ſit de armis, & de qualitate armorũ: nã ex iis, & ſimilib veritas eluceſcit. Sinaũt de furto agatur, interrogetur q̃bus vendiderit, & ſi reus aliquos noĩauerit, noĩati examinẽtur, & ab eis exploretur, an ſit verũ. vide Bru. tract. 6. ibi principaliter q̃rit. Si in cã veneficii q̃s torq̃bitur, interrogetur, venenũ vbi emit? à quo? q̃n? q̃nti? ꝑ quẽ dedit? Supradicto igitur mõ, & ſimili, & in ſupradictis, & ſimilibus delictis interrogãdo reũ, delicta fiẽt explorata Iudici certis ſignis, q̃ ad veritatẽ adducũt, & nõ ſola cõfeſſione, vt dictũ eſt ſupra. De ſupradictis ſignis, vide l. Moſis. c. 7. Ioſ. i fi. Apud Rhetores, auctore Cornificio legitur, maiores voluiſſe certis ĩ rebus iterponi q̃ones, cũ q̃ vere dicerẽtur ſciri, q̃ falſo in q̃one ꝓnunciarentur, refelli poſſent, hoc modo. Quo in loco quid poſitũ ſit, & ſi q̃d eſſet ſimile, quod videri, aut aliquo ſimili ſigno percipi poſſet, vide eundem. 2. ad Herẽnium. titul. in cauſa coniecturali. Exemplo
5 pernitioſum † eſt non verificata confeſſione reos damnare, & exempla non deſunt. vide Val. Max. lib. 8. de quæſt. in prin.

1 *Perſeuerare in confeſſione quando, & quomodo reus dicatur?*
2 *Confeſſione facta, an ſtatim reus ducendus ſit ad eam ratificandam? vel quantum tempus ſit interponendum?*
3 *Confeſſus debet per tres dies conquieſcere antequam ducatur ad ratificandum ipſam confeſſionem, aliter ſi fuerit ratificata paruo momento, dicetur ratificata metu tormentorum.*
4 *Confeſſio facta in tormentis, & legitime ratificata, non præcedentibus legitimis indiciis, an valeat; & ex ea an iudex poſſit reum dãnare?*
5 *Inquiſitio non præcedentibus legitimis indiciis eſt ipſo iure nulla, & quæcunque ab ea ſequuntur, corruunt.*
6 *Confeſſio facta in tormentis, licet non ſatis ſit ad damnandum niſi ratificetur, an fallat quando præceſſit confeſſio extraiudicialis?*
7 *Confeſſus ſi non perſeueret, an repetatur in tormentis, vt perſeueret?*
8 *Confeſſus ſæpius in tormentis, & ad perſeuerandum ductus ſemper negans, an & quot vicibus poſſit torqueri, vt perſeueret.*
9 *Confeſſus aliquando poteſt damnari, abſque ratificatione, quando ſigna ſunt talia, vt non ſit probatio in contrarium.*
10 *Indiciis indubitatis non poteſt quis damnari, ſed tantum torqueri.*
11 *Confeſſus ſi in confeſſione perſeuerare nolit, ſed velit probare contrarium, an non ſit amplius torquendus, ſed audiendus?*
12 *De innocentia rei omni tempore quæri poteſt.*
13 *Confeſſio in ciuili, an præiudicet in criminali, ſi per principalem facta fuerit.*
14 *Confeſſio facta in vno iudicio nocet inter eaſdem perſonas in alio, niſi contra confeſſionem in primo iudicio indicatum fuerit.*
15 *Tortus Bononiæ pro delicto ibi cõmiſſo, ob quod non eſt corporaliter puniendus, ſi in tormentis confeſſus fuerit ſe plura maleficia extra Bononienſe territorium perpetraſſe, an à poteſtate Bononiæ poſſit vltimo ſupplicio condemnari?*
16 *Confeſſio de pluribus delictis, licet ſæpe ratificata non nocet, niſi conſtet de illis.*
17 *Confeſſio licet legitime habita fuerit per tormenta, & fuerit ratificata, non erit tamen ſufficiens ad condemnandum, niſi fuerit declarata à reo per ſigna, per quæ verifi etur iudex reum vera eſſe confeſſum.*
18 *Confeſſio etiam ratificata non habet vim veritatis ſine aliis ſignis.*
19 *Iudex maleficiorum temerè, & rei veritate indiſcuſſa iudicare, aut reum condemnare non debet.*
20 *Aduocati, & defenſores dandi ſunt reis carceratis, ſe defendere ob inopiam nequeuntibus, ne innocens indefenſus pereat.*
21 *Renunciare defenſioni ſuæ, an reus poſſit? & an iudex id admittere debeat?*
22 *Iudex quærere debet defenſiones rei, etiam poſt latam ſententiam, ſi ratio innocẽtiæ cõſtiterit.*

De

De confessione ratificanda, & quando reus ratificare recusat, & de errore Iudicum. Cap. XXI.

COnfessiones reorum non hñt p ro exploratis facinoribus, nisi rei perse
1 uerauerint. Perseuerare † aũt dr̃, qñ reus ducitur ad banchum Iuris, prout duci omnino debet, vbi palam moneatur de vita sua agi, ideo bene consideret, si vult perseuerare in confessione sua, & eam ratificari, legente ei notario vulgari sermone dictam suam confessionem. Qui si r̃nderit contenta vera esse, tali casu dicet perseuerare. Et notã-
2 dũ † est, reum non statim habita confessione duci dr̃e ad ratificandũ eã, quia non dr̃ perseuerare, qñ aliquo t pis spacio non quieuerit. Vnde Iudex supersedere debet per aliqđ spaciũ, qđ esse debet secũdũ aliquos p diẽ,
3 & noctẽ. Sed secundũ † alios per dies tres, & ita obseruandum est, nam per solam diem, & noctem, reus aio confusus, doloris impatiẽs facile nõ resipiscit, & adhuc dr̃ esse ĩ cruciatu, nisi aliquo bono spacio cõquiescat, saltem per dies tres: aliter. n. si fuerit ratificata paruo momẽto, dicet ratificata metu tormẽ
4 torũ. Animaduertẽdum † est Bal. tenuisse cõfessionem præcedentibus indicijs factam maxime valere, qñ ea ratificatur. Si vero fuerit facta non p̃cedentibus indicijs legitimis, si fuerit ratificata, valebit, aliter non, vide eum l. 1. C. de confess. Sed caue, & contrarium tene, q per cõfessionem factam in tormentis licet legitime ratificatã non p̃cedentibus legitimis indicijs Iudex nõ poterit dãnare, & rõ est, quia accusatio, siue inquisitio caruit suis præcedentibus substantialibus à iure req̃sitis, videlicet, vt p̃cedãt legitima indicia, anteq̃ deueniatur ad tormenta, aliter inq̃si-
5 tio † nõ p̃cedẽtibus legitimis indicijs est ipso iure nulla, & q̃cunq; ab ea sequũtur, corruũt p p omissionem, & defectum modi, & for
6 mæ substãtialis. Notandũ est, † q licet cõfessio facta in tormẽtis nõ satis sit ad damnandũ, nisi ratificet ad banchũ, vt supra, fallit tñ, qñ præcessit confessio extraiudicialis, vide Iason. l. Magistratibus. ff. de iurisdict. omnium iudicum. Sed hæc opinio non placet, nã ex cõfessione extraiudiciali orit indiciũ ad torturam, sicut ex alijs indicijs. l. ictus. ff. de ijs, qui nota. infa. Attñ confessio facta in tormẽtis ex alijs indicijs ratificat, cur diuersum in hac extraiudiciali cõfessione? Quid
7 si reus † cõfessus nõ p̃seuerauerit? dic q repetet in tormentis, modo p̃cedant legitima indicia, & hoc casu repetet nõ ad cõfitendum,
8 sed ad p̃seuerandũ. Quid si sæpenumero † in tormentis cõfessus est, & toties ad banchũ iuris negauit, an possit torqueri, vt p̃seueret? Dic torq̃ri ter posse, secũdũ Hipp. l. repeti. ff. de q̃st. Sed alij post eũ dixerũt, si indicia sint leuia, nõ posse, nisi semel torqueri. Sed ego sentio, si cõfessio fuerit verificata signis, vt supra de verificanda cõfess. posse torqueri arbitrio iudicis. Et rõ est, q hoc casu Iudex fa-
9 ctus est certus. Et alias † tenui reũ posse dãnari, absq; ratificatione, dũmodo signa sint talia, & nõ sit p̃batio in cõtrarium. Et rõ reddi potest, q Iudex certior factus nõ debet amplius certiorari. Deinde quia vbi sunt p̃bõnes, & secũdũ aliquos ĩdicia ĩdubitata cõtra reũ procedit ad cõdẽnationẽ, absq; cõfessio
10 ne, & ratificatione. Sed p indicia, † licet ĩdubitata sentio nõ posse dãnari, sed torqueri. Nõ obstat, q dici posset, q modus & forma torturæ exigũt, q cõfessio ĩ tortura, siue metu torturæ ratificet. R̃ndet, q hoc casu reus damnat p p signa mediante cõfessione, non
11 p p confessionem. Quid si reus † non perseuerauerit in cõfessione, & vult p̃bare in contrariũ? Dic q nõ torq̃bit, sed audietur, licet sit confessus. Et non solum post cõfessionẽ, sed ẽt post ratificationem, & sñiam latam.
12 Nam † omni t p e ratione humanitatis quęri oportet de innocentia rei. Nonnunquam eñi, aut metu, aut aliqua alia de cã in se cõfitet & sæpe falsa demõstratione dãnatur. l. 1. §. fi. ff. eo. Quamobrẽ Iudex bene aget, si ĩ omni casu cõfessionis dabit terminũ reo ad se defendẽdũ, & dabit aduocatos, & defensores ne inocentẽ cõdẽnet, vt sæpe dictum est. Occurrũt hic aliquæ q̃ones ĩ materia cõfes-
13 sionis. Primo, † cõfessio in ciuili p̃iudicat in criminali, si facta fuerit per principalẽ, secus per p̃curatorẽ. vide Paul. de Lizar. in c. fi. de
14 cõfessis. Secũdo, cõfessio † facta ĩ vno iudicio nocet inter easdem personas in alio, nisi cõtra cõfessionem ĩ primo iudicio iudicatũ fuerit, nota. in l. 1. C. qñ ciui. actio. præiud.
16 crim. Tertio, si tortus † Bononiæ p delicto ibi cõmisso, ob qđ nõ debet pati corporaliter in tormẽtis cõfessus ẽt perpetrasse furta & alia maleficia extra comitatũ Bononiæ, q̃ritur nunquid potestas Bononiæ possit cũ

vltimo

vltimo supplicio condemnare p.p. talia malefìcia alibi commissa,& digna morte? Conclusiue dr non posse. vide Gand. de quæst. n. 22.

12 Quarto, cõfessio † de pluribus delictis licet sæpe ratificata non nocet, nisi cõstet de il-

17 lis, dcm est supra in c. 2. Hoc † amplius nõ tandum est, φ licet cõstet de delictis, & licet cõfessio sit legitime habita p torturam, esto et φ sit ratificata, non erit tñ sufficiẽs ad cõdemnandum, nisi fuerit declarata à reo p signa, p q̃ verificet Iudex reũ vera esse confessum, vide Bru. in gl. Sexto, principali, nu. 13. vide supra i c. 20. Et iõ reddi põt, φ cõfessio

18 † q̃uis ratificata non hẽt vim veritatis sine signis, dicente l. C. Si quis vltro de maleficio fateat non sem p ei fides hr da est. Nõnunq̃ enim aut metu, aut aliqua alia de causa in se

19 cõfitet. l. 1. ff. eod. Itaq; Iudices ne pcipites, aut temere, indigenterq; pbata, aut quouis modo indiscussa indicẽt, dicẽte Veritatis voce, nolite iudicare, & nõ iudicabimini. i quo em̃ iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Maxi

20 mũ q dẽ, † memorabile, mẽtiq; tenẽdũ, haud ptermittẽdũ esse duxi. Qm̃ miserabilib. maxime q; circunuentis succurrendum esse cẽseo. Quare Illust. Iulius Gabriel Patritius Venetus, Comes S. Pauli, & Auiani cũ quẽdam p homicidio reũ cõuentũ in carcerib. detrusũ teneret, q maxima angeba inopia, adeo vt se defendere non posset, Prædictus Illust. d̃ns Comes suis pprijs (qđ est notãdũ) sumptib. eximios V. I. D. dñm Alexãdrũ Feder. nobilẽ Taruisinũ, & Io. Baptistã Romã Serrauallẽsem, ab ipso reo noĩatos, in aduocatos, ac hmõi causæ defensores assumpsit. Istud q dẽ maximũ misericordiæ opus, & liberalitatis exemplũ Illust. d̃ns ipse Comes ab Illustrissimis, & pientissimis d̃nis Venetis, orbis terrarũ virtutis specimen habuit. Quorũ iustitia plena est terra. Erg vna cũ Dauide incessabili voce misericordias dñi i æternũ cãtare, ac eã miserabilibus, & inopia ductis impertiri

21 nõ desinunt. Postremo aliq † vtunt hac cautela, vt φ rei renũcient defensionib. siue dicãt se alias nõ hre defensiões: & sic ratificare faciũt cõfessionẽ, & nõ amplius audiunt reũ. Sed dic, φ rei nõ psit renũciare, nec Iudex admittet aliqđ genus renunciæ, nisi certo sciat

22 reũ carere defensiõib. & oĩ t pe audiat. † ipse iudex q̃ret defensiones, c. 22. Exo. Bal. i l. fer. quoq;. ff. d pe. & l. 1. i fi. ff. de q. vbi ẽt post la tã sñiam q̃tit iudex si rõ inocẽtiæ cõstiterit.

SINGVLARIA QVAESTIOnum criminalium sub proprios titulos, digesta, & redacta per Franciscum Casonum Iurisconsultum.

SVMMARIVM.

1 *Accusare quilibet potest, qui non prohibetur, & qui sint prohibiti?*
2 *Frater non admittitur contra fratrem, nisi suam, suorumve iniuriam prosequatur.*
3 *Maritus non potest accusare vxorem de adulterio, si ipse de adulterio, vel lenocinio conuincatur, hodie tamen hoc corrigitur.*
4 *Maritus, & pater vxoris post quadraginta dies accusare prohibentur, multiq; ob alias causas ab vxoris accusatione repellitur.*
5 *Accusare volentes, debent id sine mora facere.*
6 *Calumniæ suspicio ab accusando repellit.*
7 *Personæ quæ ab accusando arceantur.*
8 *Iudex potest procedere ex officio super accusatione proposita accusatore desistente.*
9 *Accusare in crimine priuato quis non potest, nisi sua intersit, vel pœna fisco sit applicanda.*
10 *Accusatus an possit accusatorem suum accusare.*
11 *Pauper prohibetur accusare, nisi sit fide dignus.*
12 *Minor 25. annis accusare prohibetur.*

Qui accusare possunt, vel non. *Cap. I.*

1 REgulariter † quilibet põt accusare, q non phibetur, itaq; prohibentur accusare, alij p p sexũ. ut mulier p p fragilitatẽ sexus, vel ætate, vt pupillus, nisi suã vel suorũ psequãtur iniuriã, & nisi in crimine læsæ maiest. annonæ, & suspecti tutoris. & p testõ patris. Alij p p sacrũ. Alij p p magistratũ. Alij p p delictũ proprium, vt infames, vel qui nummos acceperunt ob accusandum, vel non accusandum. Frater

2 non admittitur contra fratrem, nisi suam, vel suorum iniuriã prosequatur. l. qui accusare. ff. de accus. & ibi gl. & gl. in rub. C. cod. vbi multi enumerantur casus. Maritus † nõ

3 põt accusare vxorem suã de adulterio, si ipse maritus d adulterio, siue lenocinio ante cõuincatur, per vulgatã regulã dolus cũ dolo cõpẽsantur. l. si vxor. §. Iudex. ff. de adul. vide Gãd. in tit. q accusare pos. Et cũ prædictis auctoritatibus aduocati consueuerunt defendere mulieris, vel pœnam diminuere, Sed aduerte, φ supradicta lex (licet, Gand.

nihil

nihil dicat) hodie est correcta ꝑ auc. vt nul-
4 li iud. §. adult. col. 8. Maritus † ꝓhibetur accusare vxorem suam de adulterio post dies 40. & patet vxoris ēt repellitur. l. iure mariti. C. ad l. Iuliam de adult. Itē repellitur maritus accusare vxorem suam de adulterio, si primo repudiauit eam, & mox approbauit mores eius l. si vxor. ff. de adult. qđ nota ꝑ
5 mulierc. Qui accusare volūt, debēt sine mora accusare. alr̄. n. ꝑꝑ tarditatem Iudex ꝓsumet ꝓ reo, ꝓ quo ēr reo orietur indicium
6 scđm Ias. §. fuerat, inst. de act. Præterea † ꝑꝑ suspicionem calūniæ, quis repellitur ab ac-
7 cusando. Item qui † pacem fecerūt de vulneribus sibi illatis. Item qui semel destiterūt ab accusatione silr̄ repellunt, prout no: in rub.
8 C. eod. In ꝓdictis † tñ casib. Iudex procedet ex offō. quia Iudex, producta accusatione, pōt ex offō suo prosequi, & facere ea, q̄ accusator facere posset, put dicē in c. seq. In
9 crimine † primaro regulariter q̄s nō admittiē ad accusandū, nisi cuius interest, & nisi delictum sit tale, ex quo veniret pęna applicanda fisco, no. in rub. ff. de pop. act. Accusatus
10 an † possit accusare accusatorē suum q̄ritur ꝑ scribentes, & adhuc sub Iudice lis est. not. ꝑ Bar. Bal. Ang. Imo. in l. is, qui reus: ff. de pub. iud. Sed in hoc casu aīaduertēdum est, & distinguendum: q̄ñ accusatus accusat accusatorem suum de maiori, & tūc, aut de tali crimine, qđ si esset verū, crimē contra se obiectū nōn esset veiū, & tunc audietur, & plus tunc supersedebitur sup primo, donec scđm fuerit discussū, & ex euētu causæ ꝓcedēt sup primo, vel nō. Aut nō opponitur tale crimē, sed aliud, & primum, & scđm delictum pñt esse, & tūc sup vtraq; accusatione ꝓcedēt, & discutiē. Limita si talis accusatus accusans accusatorem suum vt supra, nō expectauerit nomē suū recipi inter reos, siue iudicem commisisse contra se citationē: qa tūc ꝑꝑ tarditatem accusandi ꝓsumitur facere aīo differēdi primam accusationem. not. in l. qui accusare. ff. de accus. Gand. in tit. qui pñt accusare, & q nō, in vers. sed ergo forma
11 bo talem q̄onem. Pauper † ꝓhibetur accusare nisi sit fidelis. l. nonnulli. de acc. Minor
12 viginti annis † silr̄ ꝓhibetur, sicut testifica ri. Sed scđm Bar. pōt. l. accusare. ff. de accus.

SUMMARIUM.

1 *Accusari quæ personæ possint, & quæ non?*
2 *Mortui quādo possint accusari, & quādo non?*
3 *Appellatione pendente si reus moriatur, an accusatio extinguatur?*
4 *Operarij conducti ad laborandum in alieno loco accusari non possunt, nisi per dominum eis fuerit protestatum, vel nisi sint ei loco, de quo agitur, vicini.*
5 *Clerici per laicos accusari non possunt, quamuis sint primæ tonsuræ: hodie tamen secus est.*
6 *Sacerdotes committentes delicta facinorosa, seu atrocia possunt accusari, & puniri per iudicem laicum.*
7 *Accusatus ab aliquo de vno crimine non potest de eodem ab alio accusari, nisi primus accusator decesserit, vel procedere impediatur.*
8 *Intellectus l. libellorum. ff. de accusatio.*
9 *Accusari non potest, quis post lapsum viginti annorum, fallit in casibus hic positis.*
10 *Accusandi post mortem ius durat per quinquennium.*

Qui accusari possunt, & infra quod tempus. Cap. II.

1 Accusari † pñt tā mares, q̄ feminæ, & demū oēs, nisi sint à iure excepti
2 l. 2. C. de reis exhib. Accusari † non pñt mortui: q̄a mortuo reo oīs criminatio extinguiē: fallit tñ in cri. lęsæ Maiest. Repetūdarū, Peculatus, & Hæreseos, q̄bus casibus ꝑꝑ enormitatem delicti accusatio de iā mortuo recipitur. l. Iudiciorū. ff. de accus. Itē fallit, si accusatus sibi mortem cōsciuerit, Vel ēt, si post litem cōtestatam, Vel postq̄ fuerit in scelere deprehēsus mortuus fuerit, no. in supradicta l. Iudiciorū. Quid āt
3 † accusato cōuicto, & cōdēnato, si ab illa cōdemnatione appellatum fuerit, & pendēte appellatione moriaē? rñdent scribentes, criminationē extigui quoad crimē, sed quoad bona appellationem ꝑficiendam esse, si in illa sn̄ia bona erāt adempta, Gand. in §. Sed
4 pone tit. eod. Accusari † non possunt operarii conducti ad laborandum in alieno loco, sed conducentes accusari debent: fallit tamen, si talibus operariis fuerit protestatum per dñm loci, vel si operarii fuerint vicini loci, de quo agitur, tali enim casu præsumuntur scire locum esse alienum, no. per Imo. & alios scribētes l. de Pupillo. ff. de operis no.
5 nun. Clerici † per laicum nō possunt accusari, q̄uis sint primæ tōsuræ secūdum Dom. de sanct. Gem. in c. cum in nouella, de accusat. vbi dicit perpetuo notandum contra Iudices

dices laicos: ſed priuilegiũ tale clericorum
primæ tonſuræ in deſuetudinẽ abijt, & per
Iudices laicos hoc tpe puniunt̃, & talis ob-
ſeruantia defendi põt ꝑ ſuaſmet leges, vt in
c. clerici ſi in tõſura, extra de vi. & hon. cle.
Hoc † amplius ſacerdotes cõmittẽtes deli-
cta facinora, vt puta, raptũ uirginũ, & alia ſi
milia delicta atrocia pñt accuſari, & puniri
per iudicem laicum l. 2. & ibi gl. & Cy. C. de
ijs, qui ad eccl. confug. & rõ eſt, q̃a eccleſia
odit, & repellit tales delinquẽtes. c. 21. Exo.
ibi. Si q̃s inſidiatus fuerit ab altari meo repel
7 lat̃. Accuſatus † ab aliquo de vno crimine nõ
põt de eodem ab alio accuſari, niſi primus
accuſator deceſſerit, vel impediat̃ ꝓcedere,
nam tunc admittit̃ accuſator de eodẽ l. libel
lorum. ff. de accuſ. Sed multi intelligũt ac-
cuſatorem admitti ad perſequendũ accuſa-
tionem, non aũt ad inſtituendam de nouo,
& hoc q̃a accuſatus nõ dẽt de eodem crimi
ne pluries vexari. l. licet. §. fi. ff. Naut. Caup.
Stabu. Item q̃ Iudex ſuccedit loco accuſato
ris, põt. n. ꝓſequi, & ea facere q̃ accuſator fa
cere potuiſſet, Bar in l. 1. ff. de pub. Iud. Sed
8 quoties † ꝑꝑ ineptitudinẽ, aut aliam malã
formam ꝓceſſus formati condõ ſecũdi ac-
cuſatoris foret facta deterior, tali caſu licet
trãſcedere ad aliam accuſationẽ, & ita intel
9 ligitur ſupradicta, l. libellorũ. Accuſari † q̃s
non põt poſt lapſum annorũ 20. l. q̃re. C. de
fal. Fallit tñ in partu ſuppoſito. Itẽ q̃ñ falſis
medicamẽtis partũ impediuit. Itẽ in crim.
læſæ Maieſt. item hæreſeos, & peculatus l. ſi
cum eo. ff. de pœn. & l. Iudicii. ff. de acc. Itẽ
in ſtupro admiſſo per vim in maſculo, ſiue
fœmina, l. mariti. §. per quinquẽnium. ff. ad
l. Cor. de ſica. Deñ eſt hoc tit. ꝑdictis caſib.
poſſe accuſari delinquẽtes ẽt poſt mortem.
10 Sed † tale ius accuſandi poſt mortẽ durat ꝑ
q̃nquenniũ. l. q̃ Manich. C. de hær. Et ibi gl.

1 *Accuſatio quid ſit?*
2 *Accuſatione non præcedente quis regulariter nõ puniter, nec contra eum proceditur, niſi in certis caſibus, in quibus ꝓceditur officio iudicis.*
3 *Inquiſitio eſt de iure diuino.*
4 *Accuſatio non admittitur, niſi conſtet de delicto, niſi in certis caſibus.*
5 *Contumax ex diſpoſitione ſtatuti nõ habebitur ꝓ confeſſo, quoties iudici nõ cõſtiterit de delicto.*
6 *Libellus eſt per accuſatorem edendus, hodie talem per Italiam accuſatio ſit ſimpliciter.*
7 *Accuſatio quid continere debeat?*
8 *Dies an exprimendus ſit in accuſatione?*
9 *Accuſator petere non debet reum puniri certa pœna, ſed ſufficit, quòd petat eum puniri ſecundum formam iuris, & ſtatutorum.*
10 *Ciuiliter, & criminaliter an eodem libello agi poſſit.*
11 *Accuſari an plures poſſint in vno libello de eodem delicto?*
12 *Accuſari an vnus poſſit in vno libello de pluribus delictis?*
13 *Accuſari quis ex eodem delicto ſimul, & ſemel diuerſis legibus nequit.*
14 *Accuſari quis quando poſſit de pluribus delictis ſolo libello?*
15 *Accuſari quis quando poſſit à pluribus eodem libello?*
16 *Libello eodem poteſt agi cõtra producentem falſos teſtes, & contra falſarios teſtes.*
17 *Accuſator debet ſubſcribere accuſationẽ ad pœnam talionis, & an hodie hæc ſubſcriptio habeat locum?*
18 *Calumnioſus accuſator arbitrio iudicis punitur, & in eadem ſententia, qua abſoluitur reus.*
19 *Accuſationem per calumniam fuiſſe inſtitutam quomodo cognoſcatur?*
20 *Accuſatione pendente reus ad honores non admittitur, & propter atrocitatem delicti cõcurrẽte infamia fit ſuſpenſio beneficij, & officij, donec cauſa finiatur.*

De accuſatione, ſiue libello. *Cap. III.*

TRactaturis de accuſatione nota dẽt
eſſe vis, diffinitio illius, ſequendo or
dinẽ Iuriſconſulti in l. ff. de cõtrah.
emp. & in l. 1. ff. de furtis. Accuſatio
1 † eſt aliquem reũ criminis deferre. l. libello
2 tũ, ibi reũ deferre. ff. eo. Et regulr̃ † ſine ac-
cuſatione nõ proceditur ad criminis cogni
tionem, niſi in quibuſdam caſib. in quibus
ꝓceditur offõ Iudicis. l. 2. ff. de adult. Hodie
vero in q̃buſcunq; delictis (dummodo gra-
tibus) ꝓceditur ꝑ inquiſitionem, ne ꝑꝑ de
fectum accuſatoris delicta remaneãt impu
3 nita. Hoc amplius † dico, ꝙ inquiſitio ẽ de
iure Diuino, ꝓut dicetur ĩ ti. de inq̃ſitione.
4 Accuſatio † nõ admittit̃, niſi cõſtet de deli-
cto: niſi in caſib. de q̃b. deñ eſt in tractatu
5 meo de tormẽtis. c. 2. Et nota, † ꝙ vbi ſtatu-
ta illuſtriſſ. Venetorũ diſponũt cõtumacem
hñi ꝓ cõfeſſo, ſeu nõ audiri, nõ habebũt lo
cũ, quoties Iudici non cõſtiterit de delicto:
quia

quia offm̃ suũ est ante oĩa q̃rere de delicto, postea de reo.l.2.C.de iura.calũ. & ibi Bar. l.raptor.C.de epis.& cle.vbi fortius ꝓbatur.
6 reũ cõuinci dꝫ de delicto.Libellus † est edẽ dus per accusatorẽ, licet diuersimode cõcipiat.l.fi.C.q. accus.nõ pñt.Sed hodie p totã Italiã accusatio fit simplr,& ita obseruatur,
7 Gã.in ti.qualiter fiat accusatio.Sed talis † accusatio cõtinere dꝫ nomẽ accusatoris, & accusati,crimẽ commissum, cũ qua psona, quo loco,quo anno, & quo mense, & quo die.Fallit tñ in crimine falsi. Verum scd'm Spe.in §.2.de accu.nõ ẽ necesse apponi diẽ,
8 neq; horã:Alij † aũt post eũ dixerũt,ꝙ si accusator scit.aut verisilr scire potest diẽ, tũc tenet̃ exprimere.& si dies, aut aliud tps necessariũ obmissum fuerit in libello, poterit postea ꝓbari,& cõualidabitur libellus. Sed si de alio loco,& tpe vltra positũ in libello, fuerit ꝓbatum, an reus absolui dꝫat ab ob-
9 seruatione iudicij?dicet̃ in c.5.Caueat † accusator,ne petat reũ puniri certa pœna, q̃a sufficit accusatori petere reũ puniri scd'm formã iuris,& statutorũ.l.1. ff. ad Turp. & ibi Bar. Si aũt accusator exp̃sserit pœnã in libello,q̃ nõ cõuenit, reijciet̃ libellus ꝑꝑ talẽ ineptitudinẽ, sicuti ꝑꝑ aliam omissionẽ modi,& formæ substãtialis.Sed alij cõtradicũt,q̃a supplet̃ per iudicem tali defectui.no. in c.examinata de Iud.& rõ reddi põt,ꝙ vbi aliq̃s actus nõ ẽ necessarius,licet fiat,& inepte, ꝑpꝫ hoc nõ viriat̃ processus, & in hoc differt à causis ciuilib. [In multis casib.in quib.exp̃ssio causæ necessaria nõ est, vt in libello,sñia,& similib.si exprimat̃ cã, & inepta vitiat, eo q̃a p̃sumptio q̃ erat ꝓ p̃dictis cã nõ exp̃ssa tollit̃ per exp̃ssionẽ, & sic plus nocet inepta locutio q̃ taciturnitas, vide q̃ not. per Docto.in l. q̃ dubitationis tollẽdæ.
10 ff.de reg.iu.]Sed † nũquid agi ciuiliter, & criminalr in eodem libello,siue accusatione cõtra aliquẽ possit? rñdent scribẽtes ꝙ nõ, nisi agat̃ de re familiari,vt furti,vel de rat. exhibendis,vel interdicto.vñ vi,vel crimine falsi,&c.Sed vna intentata, & finita, altera poterit intẽtari,vt no.insti ad l.Aquil.§.lib.
11 At nunquid † plures possint accusari in una accusatione,siue libello? rñdet scribentes, posse de eodẽ delicto,vt C.si re,vel acc.mortuus fuerit.Sed de diuersis delictis non, nisi suam,vel suorum iniuriã ꝓsequãtur, & nõ aliter.l.cum rõnibus,vbi no.per scribẽtes.C. eod.fallit in adulterio, vbi plures rei accusari non pñt,licet de incestu accusari possint.
12 l.res.C. eod. Sed nũquid † vnũ solũ possim accusare in vno libello de diuersis delictis? rñdetur,posse, sed delicta sunt clare specificãda,& sigillatim,vt accusatus certificet, vt
13 in c.vt circa.extra de elec. Sed ꝓ eodẽ † delicto nõ põt aliquis accusari diuersis legib.simul,& semel,rõ reddi põt, ꝙ nõ dꝫt bis puniri,siue affici duplici pœna ꝓ eodem delicto.c.at si clerici,extra de iud. & l. senatus.
14 ff.de acc.Circa p̃dicta † ẽ aduertẽdũ,aliquẽ posse accusari de plurib. delictis solo libello,si dicta delicta simul veniũt puniẽda vna, & eadem lege,ali est si delicta veniũt puniẽda diuersis legib.tũc.n.diuersis, & plurib. libellis accusari oportet.l. nõ est nouũ .ff. de
15 act.emp.Accusari † q̃s põt à plurib.eodem libello,si interest illorum, si aũt nõ interest magis idoneus ipsorũ per Iudicẽ eligi dꝫt.l. licet.§.fi.ff.nau.caup.stabul.vetũ hoc hẽt lõcũ à principio,aliter ꝓsequẽdum est.l.si plu
16 tes.ff.de acc.Libello eodẽ,† siue inquisitione eadẽ põt agi cõtra ꝓducẽtẽ falsos testes, & cõtra falsarios testes l.hos accusare.ff.de
17 acc.Postremo † accusator dꝫt subscribere libellũ,siue accusationẽ ad pœnã talionis.l.li bellorũ.ff.eo. Sed hodie hæc subscriptio est sublata rõnib. dictis per Bar.in d.l.Sed quo-
18 ties † exp̃sse apparet de calumnia accusatoris põt puniri arbitrio Iudicis, & in eadem sñia,qua absoluitur reus: Verũ tutius erit, ꝙ reus admoneatur,vt se defendat occasione calũnia,scd'm Bar. in l athletas.ff.de sal.
19 Et difficultas est cognoscere, qũ † q̃s per calumniã accusauit,dicetur in c.5. Nota.&
20 limita † regulã ꝙ lite,& accusatione pẽdẽte,accusatus nõ admittitur ad honores, & per atrocitatem delicti concurrẽte infamia fit suspensio beneficij,& officij donec causa finiatur.Inno.in c.1.de accus.lib. 6.

1 *Testes examinantur citato reo, & existente contradictore,alias repetuntur, & an hodie id obseruetur?*
2 *Iudex debet examinare,& interrogare testes,per inde ac si reus contradictor adesset.*
3 *Testes semel examinati non debent iterum super eodem examinari: & quid si iterum examinati contrarium primo deposuerint vtrũ dictum valeat?*
4 *Testis vnum dicens extra iudicium, & contrarium*

vero

vero in iudicio, an de falso puniatur?
5 *Testes in criminalibus nunquid debeant esse omni exceptione maiores.*

Quando, & quomodo accusator probare debet. *Cap. IIII.*

1 PRoducta accusatione, deuenit ad examinationē,& testes † examinãtur citato ipso reo,& existēte cõtradictore, vt possit dare sua interrogatoria: & si fuerint examinati testes nõ citato reo, iterũ examinabũtur: & Iudices, q examinãt testes reo nõ citato, errãt, scd'm opinionem Sal. in l. fi. C. de quæst. Ang. in verb. fama publ. ver. quæro. Hipp. in l. 1. ff. de q̃st. Aduerte, qđ stylus Italiæ est in cõtrarium, & testes examinãtur absq; citatione partis,& testes nõ examinãtur iterum, ꝓut examinari nõ debent. Et hæc cõsuetudo examinãdi absq; citatione rei vtilis est in puniēdis delinquentibus, qm̃ citati, aut fugiũt, aut testes corrumpũt. Et licet oēs scribentes dicant testes examinari dēre reo citato, vt supra: attñ hæc cõsuetudo defenditur, nec est de iure nouum: qđ qñ proceditur in criminalibus ex argumentis,& indiciis, eo casu testes examinari absque citatione partis possunt, tex. est in c. 1. de homic. lib. 6. & ibi scribentes. Sed in hac
2 †materia aduertãt Iudices, ꝙ debēt examinare,& iterrogare testes, ꝑinde ac si reus cõtradictor foret: cũ Iudex teneatur ex seipso facere debita interrogatoria, sicuti dcm̃ est in tract. meo de tormentis in c. de non torquendo reo ꝑ indicia, nisi plene ꝓbata, &
3 qño probent. Et testes†semel examinati nõ debent iterũ examinari sup eodem, qa si testis semel examinatus eum iuro deposuerit, & iterũ examinetur,& cõtrariũ, seu quid diuersum deponat, neutrũ dcm̃ valebit. Bar.
4 in l. eos. C. de fal. Imò plus tenuit † Bart. ꝙ si testis dixerit vnum extra iudiciũ, cõtrariũ vero in iudicio, punit de falso. Sed hæc opinio est reprobata ꝑ oēs scribentes: qa licet testis alr̃ in iudicio, ac extra iudicium dicat
5 non vr̃ mentiri. Nunquid† aũt testes debeãt esse omni exceptione maiores, dictũ est in tract. meo de indiciis per visum vnius testis.

1 *Accusatore non probante reus absoluitur, et quid si probatum sit de diuerso, quàm positum sit in libello, an reus absoluatur, vel puniatur de eo quod probatum est?*
2 *Accusator deficiens in probatione, an eo ipso calumniari videatur?*
3 *Calumniosus accusator, ante litem contestatam ab accusatione desistens, an possit puniri? & quid de accusante per modum exceptionis?*
4 *Occidens eum, quem tēpore illator vulnerũ, bannitum fuisse asserit, vtrum si in processu nõ appareat an antea, vel post vulnera fuerit bannitus, pro vulneribus sit condemnandus?*
5 *Probatio semiplena releuat accusatorē à calũnia, nisi reus contrarium plene probet.*

De accusatore non probante, seu per calumniam accusante. *Cap. V.*

1 ACcusatore†nõ ꝓbãte, reus venit absoluendus. Quid si de alio loco, & tpe vltra positũ in libello fuerit ꝓbatũ, an reus absolui debeat ab obseruatione iudicii, an vero debeat cõdēnari de eo, qđ probatũ est? & scd'm Bar. absolui dēt reus ab obseruatione iudicij,& de nouo poterit accusari, vide eũ in l. pen. C. de priui. Alij dixerũt posse cõdēnari de eo, qđ probatũ est, ne delicta remaneãt impunita. l. si à reo. ff. de fideius. In hoc distinguendũ esse existimo, videlicet, si accusator accusauerit de facto ꝓprio, seu de facto, qđ nõ ignoret, ꝑp qđ reus passus est graues expensas, seu carcerem, tũc dico reum absolui debere ab obseruatione iudicii, & posse de nouo accusari, scd'm doct. Bar. qa dicto casu accusator vr̃ accusasse potius per iniuriã, q̃ ius: si vero reus nõ fuerit passus grauiores expēsas, vt supra,& accusator potuit ignorare factum: tũc dico posse cõdēnari de eo, qđ fuerit probatũ vltra positũ in libello. Nunq̃d accusa-
2 tor†deficiēs in probõne eo ipso calũniari videat?& vr̃, ꝙ sic, scd'm Spe. in tit. de acc. nu. 24. Sed hæc opinio nõ placet, qa põt cõtingere, ꝙ iusto errore accusauerit, Bar. i l. athleta. §. calũniator. ff. de inf. quare in hoc stã dũ est cõsciētiæ Iudicis, q cõsiderabit, qua mēte ad accusationē accusator processerit; & si in euidēti calũnia reperiet eũ, legitima
3 pœna afficiet. l. 1. ff. ad Turp. Et si † qs per calũniã accusauerit, licet ante litē cõtestatã desistat, poterit tñ puniri, licet multi teneãt contrarium per regulam ꝙ qui accusat, & subito desistit, non vr̃ accusare: Sed dic posse puniri, qa iam iniuria est illata accusato, vt supra in dictis iuribus. Sed si quis accusauerit per modum exceptiones, licet expresse

presse apparet de calumnia. non poterit tñ condẽnari: q̃a ignoscitur illi, q̃ puocatus ẽ, dicetur in seq.c. Quid si accuso te, † ꝙ vulnerasti Titium de mense Nouẽbris. & ꝓbatum est. sed excipitur, ꝙ Titius fuit bannitus de dicto mense, & secundũ leges cõtra exules põt impune offendi? verti in dubiũ: q̃a in ꝓcessu non apparet. an ante, vel post vulnera fuerit bannitus. Nunq̃d ꝓ vulneribus venias cõdẽnandus? Et licet opiniones, & auctoritates sint vtriq;, dico te accusatũ absolui dẽre. q̃a in delictis ꝓbões in cõdẽnãdo dẽnt necessario concludere, Angel. in verb. de anno p̃senti, nu. 6. vbi vtrinq; allegat. Postremo notandum est † ꝙ semiplena ꝓbõ releuat accusatorẽ à calũnia, nisi reus cõtrariũ plene ꝓbet. Bal. in l. fi. C. de prob.

1 *Accusatio per modum exceptionis quando habeat locum, & per quae inducatur?*
2 *Accusatus excipiens contra accusantem de crimine, & petens illum de eo condemnari, videtur accusare, & super ea, tanquam super accusatione procedendum erit, & in hoc accusationis substantialia erunt obseruanda.*
3 *Accusatus non potest opponere crimen in modum exceptionis lite contestata.*
4 *Accusatione per exceptionem proposita contra quem prius procedendum sit ad capturã, an cõtra accusatorem, vel accusatum excipientem?*
5 *Exceptio accusatoria in quibus ab accusatione differat?*
6 *Excipiens de crimine, & non probans, an puniatur, vt calumniosus accusator?*
7 *Prouocato ignoscitur.*
8 *Poena tallionis hodie sublata est, & quare.*

De modo accusandi per exceptionem. Cap. VI.

1 Est & alius † modus accusãdi per exceptionem. per quẽ ꝓcedit, & cognoscit de maleficio vltra supradictũ modum. l. qm̃. C. ad l. Iul. de adul. quo casu qñque crĩa objiciũtur per accusatũ via exceptionis. qñq; cõtra ꝓducentes falsa, vel suspecta instra, siue testes. & similia: & tunc aĩaduertẽdum, & distinguendum est, videlicet, si accusatus excipit cõtra accusatorem solum ad repellẽdum eũdem accusatorem ab accusatione sua. siue ad derogandum fidei testiũ, siue fidei instrorũ: tunc tales exceptiones non habẽt vim accusationis ꝑ regulã, q̃ excipit non accusat. l. rescriptum. ff. de mune. & honor.

2 Si vero crimen † fuerit obiectum ꝑ accusatũ non solum ꝑ exceptionem, sed ẽt fuerit petitũ, ꝙ accusator cõdẽnetur: tunc accusatus non solum excipere, verũ accusare vr̃: & tali casu ꝑ Iudicẽ ꝓcedẽ tanq̃ sup accusatione. l. vna. ff. ui. bo. rap. l. 2. ff. de tab. exhib. Et notandum est, ꝙ in tali casu debet, & tenẽ excipiens ponere locum, annum. & mẽsem, commissi delicti perinde, ac in accusatione. Bart. in l. 1 ff. de excep. & est rõ, q̃ excipit accusare videẽ, vt supra. Limita p̃dicti, † ꝙ lite

3 cõtestata accusatus nõ põt opponere crimẽ in modũ exceptionis. l. 1. §. extraneis. ff. de

4 adult. & q̃a plerunq; contingit † in facto: ꝙ ꝓposita supraascripta exceptione i modũ accusationis incertus est Iudex contra quem ꝓcedere debeat ad capturam, & tali casu si poena corporalis venit imponenda ꝑꝑ grauitatem, & qualitatem delicti accusatus, & accusator carcerabunẽ, vt verius cognoscaẽ de delinquente. nec relaxabunẽ, nisi cognito delicto: & est rõ, q̃a in tali casu vtraq; pars est accusata. Si vero non erit poena corporalis imponenda Iudex relaxari ꝑmittet, datis tñ fideiussoribus, vide Cyn. l. fi. C. de acc. Quid si isti relaxari non paruerint foro, & Iudici, q̃uo procedeẽ? diceẽ ĩfra in tit. de captura, & carcere. Postremo animaduertendum est, ꝙ exceptio supradicta, & proposita mõ, quo

5 supra pro accusatione hr̃, sed tñ differt † ab accusatione, de qua in titulo p̃cedenti: quia

7 † qñ crimen obiectũ accusatori ꝑ modũ, & viam exceptionis nõ probaẽ, nõ procedit cõtra ip̃m excipientem ad aliq̃ poenam, vtputa de calumnia, siue in aliјs poenis, in q̃bus procedit cõtra accusantes de calũnia conuictos. Et rõ diuersitatis reddi põt: q̃a parcit accusa

7 to, q̃ prouocatus est: ignoscitur † .n. illi, q̃ prouocatus est. l. si adulteriũ. §. Imperatores. ff. ad l. Iul. de adul. vnde accusatus per exceptionẽ accusans excusatur: q̃a quouis modo licet sanguinẽ propriũ redimere. [Sed hoc tẽpore & ẽt tẽpore Romanorũ, vt mẽbrũ pro membro deberetur sublata fuit poena tallionis, ea ratione ꝙ nemo est dñs mẽbrorũ suorũ in hoc actu accusandi, prout not. per Dec. in l. imperium. col. 4. ff. de iur. omni. iud. ꝑ Moder. in l. inuita beneficium. ff. de reg. iur.]

1 *Denunciator est ad instar accusatoris, fallit in his, qui ratione officij ad id tenentur.*
2 *Denunciare quis teneatur maleficium commissum*

in

in confinibus duarum villarum?
3 *Iuratus tenetur denunciare delictum finito officio suo, de quo non habuit ante notitiam.*
4 *Chyrurgi, siue Syndici, qui tenetur vulnera denunciare, an leues percussiones denunciare tenéatur, vel eos qui cum vnguibus offenderint?*
5 *Denunciantes malitiose nõ aggrauantes delictum, tenentur de falso.*
6 *Denunciantes aliquem qui non deliquit, an, & quando excusentur?*
7 *Denunciantes ratione officij, an ad expensas teneantur?*
8 *Denunciantibus officialibus, quando, & in quibus casibus credatur?*
9 *Denunciare qui tenentur sub pœna, an excusentur si accusator præuenerit?*
10 *Iurati an teneantur denunciare delicta, quæ de iure non sunt punienda?*
11 *Denuncians an possit recipi in testem?*
12 *Denuncians, an consequatur beneficium statuti præmium proponentis indicanti delictum, vel accusatori?*
13 *Absolutus à denuncia, an perinde sit, ac si absolutus foret ab accusatione?*
14 *Denunciatione facta per saluarium, non dicetur de delicto constare.*
15 *Denunciatio sola non facit aliquã probationem, vel indiciũ, sed tantum sufficit ad inquirendũ.*
16 *Denuncians, an teneatur edere libellum, sicut accusator?*
17 *Denunciatio quando sapiat accusationem, vel instigationem.*
18 *Iurati, qui tenentur denunciare, etiam casus fortuitos notorie impunibiles denunciare debent.*

De denunciatione. *Cap. VII.*

Dictum est supra de accusatione, hic videndum est denunciatione, ꝑ quã Iudices ꝓcedũt. l.ea quidẽ. C. de ac-
1 cusationibus. Denũciator † est ad instar accusatoris, & debet assistere denunciationi, sicut accusator accusationi suæ: Fallit tñ in officialibus, & Iuratis, & seu Marigis villarũ, & alijs ꝑsonis, q̃ ꝯ statuta locorũ, seu ꝑ leges principum tenent denunciare: tali. n. casu Iudex ꝓcedit ex offõ, vt in supradicta l.ea qui
2 dem. Si delictum † committeť in confinibus duarum villarum, Iurati vtriusq; villæ tenentur denunciare. l. 1. C. vbi de crim. agi opot.
3 Iuratus † teneť finito offõ suo denunciare delictum, de quo non habuit ante notitiam l. iam, & si seruus. ff. de neg. gest. Chyrurgi,
4 siue † Syndici villarum, qui tenentur denunciare vulnera, non tenentur denunciare leues pcussiones, nec ẽt denunciare eos, qui offenderint cum vnguibus: cum tales offendentes non incurrãt pœnam statutorum prohibentium offendere cum armis. Ang. in l. armatos. ff. de ui pub. Idem in l. pignore. §.
5 q furem. ff. de furt. Prædicti † Iurati si denũciauerint delicta, & nõ aggrauauerint cõtra veritatem malitiosę, siue certa pecunia, siue ad suggestionẽ alicuius, teneň de falso, Bal. in l. duobus. §. fi. ff. de iureiur. Idem ẽt habebit locum in eo, qui induxerit ad denunciandum inique aliqđ maleficiũ æqualť punieť de falso. l. lex Corn. §. fi. ff de fal. & ibi Bart.
6 Sindici denunciantes † aliquem deliquisse, q tñ nõ deliquit, excusanť, si crediderunt ꝑsonis q̃bus q̃libet alius credidisset; aliter puniũtur, siue saltẽ cõdemnanť in expensis, Bar. in
7 l. athletas. §. fi. ff. de inf. Prædicti † aũt oẽs q ꝑ offm̃ denunciant non tenentur ad aliquas expẽsas, Bar. in rub. de off. asses. C. sed si prædicti assistẽt denũciationi suæ, cõdemnabũtur in expensis, q a tunc fugiunť offõ accusatoris, & non denũciatis, cum talibus suffi
8 ciat denũciare tm̃. Supradictis † officialibus regulariter nõ credič si crimẽ est graue, aliter sic, dũ mõ denũciẽt de visu. Bar. i l. diuus.
9 ff. de cus. reo. Iurati, q † teneň denũciare delicta sub certa pœna, nõ excusãtur à pœna, licet alius ꝑuenerit accusator. Et rõ esse põt ꝙ ĩterest reip. q̃m põt cõtingere: ꝙ ꝑ accusatorem leuiter accusaretur. l. 2. ad Tertul. Itẽ
10 † tenẽtur denunciare delicta, q non sunt punienda de iure, nec excusãtur: q a non spectat ad ipsos Iuratos cognoscere, sed ad Iudices, & ipsi Iurati possẽt semꝑ se excusare. Prędicta multi limitant nõ hẽre locum in delicto notorie nõ punibili, vtputa, in occiso, q erat bãnitus, & erat notorium. Ang. in l. neq; s. C. vt nemo priua. sed dic, vt supra dcm̃ est. De-
11 nũciãs regulariter † nõ põt recipi ĩ testẽ, imò ipse debet testes idoneos ꝓducere, licet non teneatur assistere. l. diuus. §. denũcia. ff. de q. põt tñ recipi in testem: q̃n Iudex ꝓcedit, nõ ad denunciam, sed ꝓcedit ꝑ inquisitionem, & sic cauti assessores ꝓuident, ꝙ q̃n non hñt alios testes, ꝓcedunt ꝑ inquisitionem, & examinant tales deputatos ad denunciandũ, & tali casu crediť ꝑdictis. vide Bart. ĩ d. l. diuus.
12 Si ꝑ statutũ † datur ꝑmiũ indicanti delictũ, an denuncians possit cõsequi beneficiũ talis

statuti

statuti perinde, ac si accusaret dic, q sic. Idē
ēt tene, qñ statutum daret præmium accusa
tori, q hēt locum in denunciatore. Ang. in
l. diuus. ff. de cust. reorū. Et rō reddi pōt, q ī
terest Reip. vt quanto citius possit, manife-
stentur delinquentes l. cum, qui, ff. de iniur.
Deinde ēt alia rō reddi pōt q idem effectus
quo ad dilationem pœnę, sequit ex denūcia
tione, q seq̄t ex accusatione l. q sepulchrū.
13 ff. de sepul. viol. Absolutus † à denuncia, per
inde est, ac si absolutus foret ab accusatio-
ne, licet multi tenuerit cōtrariū, q æque de
ducit, & pcedit cōtra reū p denūciātē, sicut
per accusatorē, isti ēt plus dr. t. q iudex absol
uendo à denuncia, debet dicere denunciatio
nem minus bene delatā, ad hoc allegāt tex:
in l. diuus supra allegata. Tene tū, vt in prin
cipio dcm̄ est, nisi non legitime fuisset pcēs
sum, put supra dcm̄ est de absoluto ab accu
14 satione. Denunciatio † facta per Saluariū
siue iuratum, siue alr ad hoc deputatū de ali
quo maleficio per dictā denunciationem,
nō dicet cōstare Iudici delictum esse cōmis-
sum, quemadmodū de delicto ante oīa con
stare debet Iudici put supra dcm̄ est sub ti.
accusationis. Itaq; Iudex debet se iformare
de maleficio vltra talem denūciationē, q̄ vt
supra non sufficit. Ant. de But. in c. vestra de
15 coha. cler. & mulie. Denunciatio † ēt sola nō
facit aliq̄ pbōnem, vel idiciū, nisi ī leuibus.
Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. Denūciatio de
p se est sufficiens indiciū ad inquirēdū. Bar.
16 in d. l. diuus. Denuncians † non tenet edere
libellum, sicut accusator, q a q denunciat ex
pedire agere vr c. nouit in fine extra de Iud.
Intellige tñ p̄dicta hēe locū i personis denū
ciātibus vigore statutorū, siue cōsuetudinis,
q̄ ēt vt supra non tenent assistere denuncia-
tioni suę, & intuitu, & rōne taliū personarū
differt denūciatio ab accusatione noie, & ef
fectu, secus aūt i alijs denunciātibus, q a tūc
17 † denunciatio plus sapit accusationem, siue
īstigationē, quam inq̄sitionē, & tali casu ta-
les denūciātes pūt in expēsis cōdenari, vt su
pra, & infra dicet sub tit. Inq̄sitionis. Iurati
18 villarū, † q tenent denūciare maleficia, tenē
tur ēt denunciare casus fortuitos, q a an sit
punibile, vel ne, spectat ad iudicē cognoscen-
te Ang. in verb. cōtra Gaiū hom. Extēde qd
licet, maleficia essent impunita ēt p p aliqd
statutum, seu cōsuetudinē, attū tenent denū
ciare, fallit tñ scdm Ang. in l. ne q's. C. vt ne-
[illegible]

mo priua. qñ notoriū esset occisum esse ban
nitum, qui per statutū offendi pōt impune.

1 *Iudex quando, & quibus præcedentibus ad inquisitionem procedat.*
2 *Clausulæ, sæpe & sæpius, &c. quæ in inquisitione ponantur.*
3 *Iudex licet cognoscat aliquod delictum, tamen non procedet, nisi præcesserit super eo clamor, & diffamatio.*
4 *Inquisitio formari non debet nisi pro grauioribus criminibus.*
5 *Iudex indebite inquirens tenetur ad omnes expensas, & interesse partis indebite vexatæ.*
6 *Inquisitio loco libelli succedit, & est remedium in defectum accusationis.*
7 *Inquisitio formari non potest post lapsum annorum viginti, nec etiam accusatio admittitur.*
8 *Statutum prohibens accusatorum, videtur etiam prohibere iudicem inquirentem.*
9 *Inquisitio quotuplex sit? & q̄ dicantur generali?*
10 *Iudici ante omnia constare debet de delicto.*
11 *Inquisitio quid continere debeat? & an idem quod accusatio?*
12 *Inquisitio in quibus differat ab accusatione?*
13 *Statutum tribuens beneficium inquisitioni an extendatur ad accusationem, & è contra?*
14 *Testes post dicta testificata in inquisitione ex officio formata recipiuntur, secus in accusatione.*
15 *Inquisitio facta aliquo instigante sapit accusationem, vnde instigator ad expensas condemnatur, si inquisitus absoluatur.*
16 *Minor 25. annis pro accusatore regulariter examinari non potest, secus in inquisitione.*
17 *Testes non idonei in inquisitione admittuntur, secus in accusatione.*
18 *Inquisitione pendente si superueniat accusator quando audiatur?*
19 *Accusator superueniens quando à iudice inquirente repellatur?*
20 *Inquisitio an formari possit per iudicem originis contra subditum pro delictis commissis extraterritorium.*

De Inquisitione. Cap. VIII.

SVpra dictū est de diuerso modo accu-
sādi, superest videre, quo pacto deficiē-
te accusatore p purgādis ciuitatibus
malis hominibus per Iudices pcedat,
1 Imprimis sciendum est, q tunc † Iudex ad in

quisitionem procedit, cum clamor validus ad eum peruenit, & à personis honestis, & non suspectis, & sæpe, & sæpius. Qua de
2 re † in inquisitione ponūtur illa verba. Sæpe & sæpius, Ang. in ver. non semel, & hæc sunt de iure diuino, vt ibi. Descendā inq̄t Deus, & videbo si clamorē, qui venit ad me, opere perfecit. Et dixit ōps Deus descendā, & vide bo tanq̄ Iudex, alioquin tanq̄ Deo oīa certa explorata, & ī cōspectu sunt. Vñ elicitur,
3 qđ licet, † Iudex cognouerit aliqđ delictū, nō tñ ꝓcedet, nisi pcedāt super ea clamor, & diffamatio, vt supra, iuxta ēt dcm̄ euāgelicū, mulier q̄s te accusat? Et sic intellr̄ prædicta snīa euangelica, vt non prohibeat inquisitionem simplr̄. Sed q̄ñ non pcessit clamor, licet dicta snīa per Gand. & alios scribētes in pricipio suæ practicæ alr̄ ītelligatur. Caueāt
4 etiā Iudices, vt nō, † nisi ꝓ grauibus criminibus inquirant: non. n. est inquirendum de leuibus, q̄a tūc magis inquirūtur marsupia q̄ delicta. Deus perdat iudices auaros. Et tales
5 † Iudices indebite inquirētes tenētur ad oēs expensas, & interesse partis indebitè vexatæ & maximæ q̄ñ apparet de culpa Iudicū
6 l. filiusfam. ff. de Iud. Inquisitio † loco libelli succedit, & inquisitio est remedium in defectum accusationis, ne delicta remaneāt impunita Inno. in c. super lris de rescriptis. Iu-
7 dex nō inq̄ret post lapsum annorū viginti, quo elapso q̄s nō admittitur ad accusandū,
8 sicut dcm̄ est supra.] Quare statutū ꝓhibens accusatorem, vr ēt ꝓhibere Iudicem inquirentem. l. non solum, in §. quamq. ff. de iniu.
9 Inquisitio duplex † est, vna gnālis, alia specialis, Gnālis diuiditur in quatuor, primo cū p̄tor inq̄rit quo ad delicta, & personas, videlicet, si sunt aliq̄ pęna digni in sua prouincia. Alia ēt gnālis quod personas, spālis ad delicta, videlicet, q̄ñ delictum est notorium, sed ignoratur deliquēs. Tertia gnālis ad delicta, spālis ad personas, videlicet, q̄ñ syndici īquirunt contra p̄tatem, & familiā Quarta est gnālis contra personas, videlicet, cum inquiritur contra ciuitatem, specialis est cōtra delicta & personas. Supradicta probātur l. congruit. ff. de off præsi. c per inquisitionem de accu. l. aliud. ff. de reg. iur. Iudici ante omnia
10 † eōstare debet de delicto, sicut dcm̄ est ī c. de accusatione, & solennitas, q̄ requiritur in ea, requiritur & in inquisitione, licet in ali-
11 q̄bus fallat, & infra dicetur. Inquisitio † debet continere certū tp̄s, & locū. prout de accusatione dcm̄ est. Non vitiatur ꝓpter aliq̄ falsam adiectionem, vtputa cognomē, dummodo aliæ demonstrationes sint veræ, no ca
12 tur in l. In ijs. ff. de hær. inst. Inquisitio † differt ab accusatione, quia fit ex mero officio, & est magis fauorabilibus. Vnde statutum,
13 † tribuens beneficium inquisitioni, non extenditur ad accusationē, econtra vero sic. gl. ī c. in fidei, de Hæret. Inquisitio differt ēt in
14 formā do processu, q̄m † post didicita testificata p̄st recipi testes, in accusatione non vtique. Intelligo p̄dicta ī inquisitione facta ex officio tm̄, secus vbi inq̄ritur aliquo promouente. not. in auct. qui semel C. de test. Et rō
15 est, quia inquisitio † facta aliquo promouente, siue instigante sapit potius accusationē, & tales personæ condēnātur ī expensis si inquisitus fuerit absolutus. Bal. in l. obseruare ff. de officio ꝓcon. Ideo datur cautela ne tales instigatores sinant se noīare in actis. Mi-
16 nor † 25. annis rlr̄ pro accusatore examinari non potest, secus in inquisitione, quo casu ēt
17 testes † non idonei admittūtur, q̄ in accusatione non admitterētur Bal. ī l. j. C. de sum. Trin. & fid cath. Et rō esse p̄t, q̄ testes examinati ex officio non p̄sumūtur falso deponere, q̄m carent instigatione. Limita tñ dcm̄ Bal. vt ī tract. meo de Indicijs per visū vnius testis. Itē pœna legis mutari potest, secus in accusatione, l. non solū. §. q̄q̄. ff. de Iniur. In
18 quisitione pendente † si superueniat accusator, audietur q̄ncunq; añ snīam, q̄a per accusationem cessat inquisitio, & acta facta Iudice inquirente valebunt in accusatione, q̄a tendunt ad vnum finem. Assessores añt intimare possunt hrdibus occisi, si intendūt aliquo suo iure vti, q̄bus existentibus in mora inq̄sitio, ꝓcedet, & accusator non audietur. Lita
19 ēt p̄dicta, q̄ iudex † repellet accusatorem superuenietem, si certus erit de collusione, siue de p̄uaricatione. no. in l. 3. ff. de lib. hom. exhib. Item repellet accusatorem, q̄ñ est negligens fallit tñ secundū aliquos, q̄ñ suam, vel suorum ꝓsequitur iniuriā l. 2. §. fi. ff. de adul. Quid si interfectus non habuerit hæredes? Iudex proclamari curabit, siq̄s accusare intendit, statuendo terminū accusare volētibus. Sed aduerte, q̄ consulitur Iudicē prius īquirere, q̄ proclamare, & hoc propter periculū collusionis accusatoris cū accusato. Itē ꝓp negligētiā, quia tarde examinare posset

testes

testes, qui testes interim facile corrumpi pos sent. Paul. de Cast. cons. 24. vol. 1. Postremo 20 † quæritur an inquisitio formari possit per Iudicem originis contra subditum pro delictis commissis extra territorium? Respondetur vtrinque esse magnas auctoritates. & communem opinionem reputat, ꝙ Iudex originis possit formare inquisitionẽ, & punire. Secundum tamen statuta loci delicti. Ang. in ver. hæc est quædam inquisitio.

1 *Index quando ad capturam procedere possit.*
2 *Relaxatio rei capti quando statim fieri debeat, absque expensis non expectata sententia?*
3 *Captura rei, an & quando fieri possit sine auctoritate iudicis?*
4 *Repertus in flagranti crimine potest à quocunque capi, sed nõ detineri, nisi per vigint horas.*
5 *Commissio rectoris de capiendo aliquo, durat etiã in tempus successoris si facta fuerit cum causæ cognitione.*
6 *Capi potest in Ecclesia reus propter atrox delictum, & quid in alijs delictis.*
7 *Captus pro leui crimine pro quo non ingeritur pœna sanguinis relaxari debet fideiussoribus, aliàs iudex tenetur in syndicatu.*
8 *Carcer est species tormenti.*
9 *Fideiussores non sunt recipiendi vbi pœna corporalis, aut banni ingeritur.*
10 *Membrorum suorum nemo est dominus.*
11 *Relaxari fideiussoribus quibus casibus reus minime dẽat, licet pœna corporalis nõ ingeratur?*
12 *Relaxatus cum fideiussoribus non idoneis potest iterum capi, & cogitur idoneè fideiubere, nec fideiussores ob talem capturam liberantur.*
13 *Capi se à familia non permittens, si occidatur, homicidium erit impunitum, fallit quando quis capitur pro delicto ciuili.*
14 *Familia an reum se defendentem impune possit occidere.*
15 *Capti gaudent priuilegio miserabilium personarum.*
16 *Carceratus si est pauper, & egenus debet ab eo ali, qui eum detineri fecit.*
17 *Carceratus an possit citari ad aliquem actum. Et an contrahere possit, saltem cum eo, qui illum fecit carcerare, adhoc vt se liberet?*
18 *Carceratus iuste pro vno debito, vel delicto, potest recommendari pro alio.*
19 *Captus à iudice incompetenti debet transmitti ad suum iudicem, & is non tenetur stare processui formato per iudicem transmittentem.*
20 *Bannitus captus à familia, non potest ab ea impune occidi.*
21 *Carceratus frangens carcerem, & si gienr habetur pro confesso, si constet de delicto.*
22 *Carceratus iniuste potest ex carcere fugere, & resistentes custodes impune offendere, & occidere.*
23 *Carceratio dicitur iniusta quando per iudicem non fuit seruatus iuris ordo in capiendo.*
24 *Custodes an teneantur, si carceratus pro delicto è carcere aufugiat.*

De captura, & carcere. Cap. IX.

1 Regulariter nõ † ꝓceditur ad capturã sine indiciis, ꝓcedi tñ potest habita aliquali informatione. Potest ẽt incipi à captura, qñ piculũ ẽ, ne reus fugiat, vel qñ reus reperitur i crĩe, & i supradictis non expectatur, ꝙ constet de delicto.
2 Verũ † si reus non deliquit, relaxari dẽt statim & absq; expensis, ti ex offõ captus fuerit, nõ expectata aliqua snĩa l. 2. C. de exhib.
3 re. Sal. in l. nullus. C eod. Sine Iudicis † auctoritate nemo capit, fallit in falsatore monetę, d fertore militię, latrone publico, agrorum depopulatore, fure, virginum raptore,
4 not. l. vnica. C. de rap. vir. Item † repertus in flagranti crimine põt capi vt supra à qualibet persona. Capti tñ supradicti nõ possunt detineri, nisi per spaciũ horarũ viginti, ĩtra qd' spaciũ debent ad iudicẽ mitti. Bar. cum glo. in c. 5. ff. de adul. Commissio rectorum
5 † de capiendo aliquẽ, durat ẽt in tp̃s successorum, si talis commissio fuerit facta cum causæ cognitione. Ang. ĩ l. fundũ. ff. de acq.
6 pos. Propter atrox delictum † detinetur reus in Ecclesia. c. 21. Exod. l. 2. C. de iis. q ad Eccles. confug Et ibi Cy & Bart. Pro aliis uero cribus detineri non potest in Ecclesia, cimiterio, & hoc amplius i hospitali ab Epõ consecrato Bal. ĩ l. siquis ad Ecclesiã. C. de epis. & cle. sed de hoc ultimo dubitatur. Captus
7 † ꝓ leui crĩe, pro quo non ingeritur pœna sanguinis. relaxatur fideiussorib. secus si aliqua pœna corporalis ingeratur, & si Iudex non relaxabit. ubi non ingeritur pœna corporis tenetur in syndicatu, & est rõ quia
8 † carcer est spẽs torm. ti. Bar. ĩ l. si uero. ff. q satisd. cog. & ĩ l. 1. ff. de custo. reo. Et aduertendũ est, ꝙ fideiussores ubi ĩgeritur pœna corporalis, aut bãni, nõ debẽt recipi per Iudices: quia licet, fideiussores expsse se obli-

gassent ad pœnã corporalẽ, siue bãni. pp talem obligationem non possent puniri, & est
10 ratio, quia nemo † est dñs membrorum suorum l. liber homo. & ibi Bart. ff. ad l. Aquil. Praeterea nota φ sunt casus, in quibus licet non ingeratur pœna corporalis, reus tñ nõ
11 relaxatur. Primo qñ † reus aufugit de carcere, alias perdit priuilegiũ secũdũ Ang. in verb. fama publica: Sed æquitas est in contrarium dummodo idoneè fideiubeat. Secũdo, qñ reus à principio recusauit fideiubere. Tertio, si confitetur sponte delictũ. Quarto, si repertus est in flagranti crimine, siue cum armis. De prædictis, & alijs, vide Hipp. in §. attingam in prin. Sed hodie prædicta
12 sunt ad libitum Iudicantium. Captus si † relaxabitur cum fideiussoribus non idoneis, poterit iterum capi, & cogetur idoneè fideiubere Bald. in l. t. ff. siquis ius voc. nec pp capturam rei principalis liberantur fideiussores. Bar. in l. si hæres à debitore. ff. de fide iuss. Et ratio est φ licet sit deuentum ad capturam, non tñ est satisfactum, respicitur. n. ad ipsam satisfactionem tãquam causam finalem, quamobrem fideiussores capi potue
13 runt. Siquis se defendendo † non permittit capi à familia Prætoris, quæ ipsum iuste capere potest, si interficiatur à familia, homicidium tale erit impunitum, licet multi tenuerint contrarium. Pau. de Cast. in cons. nu. 194. incipiente. Viso supradicto punct. Iac. But. in l. 3. C. de ijs, qui latro. Supradicta limita non hr̃e locum, qñ quis capitur p debito ciuili. Item limita, φ in causa criminali oportet, φ liquido constet in processu cõtra reum, vt supra interfectum Ang. in l. si
14 quis virginem. ff. de iniur. Caueant † Itaq; iudices, ne delinquentes capi curent cum periculo vitæ, nisi liquido constet contra ipsos delinquentes, aliter puniuntur in syndi
15 catu. Capti † gaudent priuilegio miserabilium personarum, & legatum factum carceratis dr̃ ad pias causas. Bal. in l. si id, quod. C. de sacros. eccl. Quare Iudex tenetur visita
16 re, & curare carceratos, & si † carceratus est pauper, φ non possit se sustentare, ille, qui carcerari fecit, debet eum alere. not. in l. 3. & l. Iudices. C. de epis. aud. Carceratus
17 † non potest citari ad aliquem actum, & processus formatus est ipso iure nullus, Itẽ regulariter cõtrahere nõ põt. Bal. in l. vnica. C. de confess. Aliqui ponunt cautelam, videlicet. φ carcerati extrahantur de carcere, cũ custodia tamẽ officialium. & tali casu volunt, carceratos posse contrahere. Carceratus potest contrahere cum illo, qui fecit carcerari dummodo sit rite, & debite carceratus, & est ratio, quia aliter se liberare non posset l. qui in carcere. ff. quod metus caus. Aduerte φ multi tenent, φ carceratus possit citari. Hip. in §. attingã. vbi multa allegat. Et distinguo φ si carceratus est diues, & potẽs, φ possit citari, aliter nõ. tex. est cum gl. in l. 2. C. ex quibus cau. ma.
18 Carceratus pro vno † debito. potest recommendari pro alio, sicuti carceratus pro vno delicto potest recomendari pro alio, licet sint multę opiniones in contrarium, Hipp. in §. diligenter. Si carceratus fuerit quis indebite, non poterit recomendari pro alio de
19 bito. Alex. in cons. 158. Captus † à Iudice non competenti, debet transmitti ad suum iudicem, & iudex, ad quem trãsmittitur, nõ tenetur stare processui formato per iudicẽ transmittentem. Si exul captus est à familia Prætoris, quamuis statuta locorum dispo
20 nant, bannitos † posse impune offendi, & occidi, non poterit tñ ab ipsa familia impune occidi pp reuerentiam magistratus, & re
21 ligionem iudicandi. Carceratus † fugiens de carcere hr̃ pro confesso, & potest procedi contra eum tanquam confessum delictũ, pro quo fuit captus, quod nota pp aliquas leges disponentes, absentes non posse diffinitiue exulare, nam dictę leges non habebũt locum in capto fugiente. l. qui in carcerem. ff. quod metus cau. Limita tñ prędicta si constet de delicto. l. raptor. C. de Epis. & cler. Item limita, si reus fugit fractis carceribus, aliter enim si aperto carcere. Itẽ quan
22 do † carceratio est iusta, nam quando est iniusta, licet reo fugere, & adeo licita est fuga φ licet custodes impune offendere, & occidere. Bart. in l. prohibitum. C. de iure fis.
23 Et carceratio † tunc dicitur iniusta, quando per iudicem non fuit seruatus iuris ordo in
24 capiendo. Si carceratus † pro aliquo debito aufugerit de carceribus an custodes teneãtur? respondeo φ quãdo captura est iniusta non tenentur, quia captura iniusta est ipso iure nulla. Idem dic de potestate. Bald. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de off. Procon su. & in l. si bonæ fidei. ff. de rei vendi. vbi de multis, & similibus quæstionibus quæritur.

SOLENNIS TRACTATVS de quæstionibus, editus per Do. Iacobum de Arena.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio dicitur multis modis.*
2 *In quæstione publica, pactio nil prodest reo, etiã contra paciscentem.*
3 *In priuata, quid.*
4 *Reus paciscendo data pecunia infamis redditur.*
5 *Iudex debet inquirere quamuis accusator desistat.*
6 *Reus non habetur pro conuicto si transigit, vbi ex crimine pœna sanguinis irrogatur, nisi in causa adulterij, secus si gratis paciscatur.*
7 *Homicidium est maius adulterio.*
8 *De crimine falsi potius quàm de alijs quare liceat transigere.*
9 *Pacto si fiat ante accusationem institutam, accusator non incidit in Turpilianum.*
10 *Reo an detur exceptio ex pacto.*
11 *Delinquentis plus, melior non debet esse conditio.*
12 *In præsumendo crimine plus prosequitur qui pœnam sanguinis timet, quàm qui non timet.*
13 *Rei melior est conditio in pari causa.*
14 *In adulterij quæstione quæ proponitur ad thori separationem, potest fieri reconciliatio.*
15 *Distinctio quando bona publicantur ipso iure propter delicta, & quando per sententiam, & per totum.*

1 Quæstio multis modis† dicitur, nam quædam dicitur ciuilis, quædã criminalis, quædam mixta. ciuilis, aut
2 publica, aut priuata. †In publica pactio nil prodest reo, etiam contra paciscentem, vt l. iurisgentium. §. si paciscar. de pac. & l. 3. § si is. de sepul. viola. & ita auctoritatis maioris est pactio, quàm res iudicata, & illis agere potest quilibet, nisi collatione detestata. vt l. 3. ff. de popula. actio. & l. cũ qui.
3 §. i popularibus, de iureiur. † In priuata dic, aut e contractu, vel quasi, & tenet in præiudicium paciscentis, non alterius. nec tunc pactum infamiam notat, nisi sit aliquis vinñs pactum vel transactionem, vt l. causas. C. de transactio. & l. non minorem & l. vnus. §. ante omnia. de pac. & l. in accusatione. de his qui notan. inf. Nec distinguo an nata esset actio tempore conuentionis an non, vt l. 1. C. de pac. & l. hereditatis. § filio. & l. pactum. ff. eo. & l. fideicommissi. de transf. saluo eo quod dicitur de pacto per quod dolus remitti procuratur. de quo dicitur in l. si vnus. §. illud. ff. de pac. & l. in commodato. ff. commoda. & l. contractus. de reg. iur. & l. cõuenire. de pac. conuenti. si vero ex delicto aut est nascitura, aut est iam nata. si nascitura quia non est cõmissum adhuc delictũ nõ tenet, vt l. si vnus. §. pacta. & §. item ne. de pac. si vero nata est, tenet in præiudicium actoris, vt sibi tollatur actio, vel sibi paretur contra actorem exceptio, vt l. iurisgentium. § si paciscar. & §. fi. & l. si tibi. §. quædam & l. si vnus. §. pactus. ff.
4 de pac. & l. post decisionem, C. de furt. † Reũ vero paciscendo data pecunia infamem reddit; si est famosa, nisi transigẽdo iudicis adsit auctoritas, sed si gratis impetrauerit vt secũ ageretur, non erit infamis, alias non esset tõ veniæ, quod esset inhumanum, vt l. athletas, §. fi. cum l. seq. & l. furti. in prin. de infam. & l. non dãni. C. eo. In criminali, dic quod aut post institutam actionẽ fit pactũ, aut ante. Primò casu aut cum auctoritate Iudicis, & valet, & accusator non incidit in Turpilianum, nec reus hr pro conuicto. Item ab eodẽ accusatore pœna nõ redderetur, nisi de licẽtia Principis abolitionẽ abolitionis postea concedẽtis vt l. 1 & l. quis. C. ad Turp. & l. 1. de aboli. & l. furti. de his q. no. infam. & l. miles. §. post abolitionẽ. & l. qui destitit. ff. ad Turp. Alias autẽ si est publicũ crimẽ, vt in dictis. ll. & probatur in l. maritus. §. si negauerit de adult. & l. qui cætu. §. qui vacante. ad l. Iul. de vi. interdũ nil operatur auctoritas iudicis, vt si corruptus dedit licentiã desistendi. vt l. venales. C. quan. appella. non est necess. & c. fi. de collusio. Qn autẽ dare debeat hanc licentiam, & qui non, hr in l. 2. & l. fallaciter. C. de abolitio. Si vero sine auctoritate Iudicis, & tunc accusator incidit in Turpilianũ, vt l. 1. C. ad Turpil. & l. ab accusatione. postea reũ in iudicium deducit, vt l. in accusatione. C. q. acc. non poss. & in l. senatus, & l. qui destitit. ff. ad Turp etiam si sit tale crimen, de quo lex dicat nõ trãsigi, vt in adulterio, vt l. abolitionẽ. C. de adult. & not. in l. quis. C. ad Turp.
5 †Iudex aut hẽt inquirere quis accusator destitit, vt l. 2 C. de abolitio. & c. 1. & 2. de collu. nã hoc spectat potissime ad eius offĩ, vt l. cõgruit. de off. psi. & l. iubemus. C. de defens. ciuita. & hoc pp vtilitatẽ publicã, vt l. si operis. C. de pœn. sed ĩ priuatis accusationib. fit secus, in quibus ptor ad nil aliud intẽdit, q vt

dirimat cõtrouersias litigantiũ, & in criminalibus intendit vt maleficia puniant, & terreant hoies delinquere exẽplis. vt l. 1. § vnde qrit. de no. ope. nun. & l. bona fide. ff. de po. & l. 1. C. ad l. Iul. repet. Si qrat an eo ipso ꝙ reus est pactus habeatur ꝓ cõuicto cũ videatur re fugere veritatis inquisitionẽ p tale pactũ, vt l. de crimine. C. de adult. & cõfiteri, vt l. cõsiliarios. C. de assessor. & l. 1. in populari. 6 & de susp. tut. dic. † aut ex crimine irrogatur pœna sanguinis, & tũc non hr pro cõuicto si trãsigit nisi in causa adulterij, qd' est secus si gratis paciscat, vt l. trãsigere. C. de transac. & l. in oibus. de puaricat. & l. 1. de his q̃ sibi mor. & l. de crimine. C. de adult. Ratio est in adulterio, q̃a pudicitiã inuiolatã in subditis lex exigit ꝓ pceptũ, vt in auth. de lenon. & pp delicti frequentiam. 30. q. 7. in oibus. & ideo maiorẽ pœnã exegit, vt l. factũ. §. fi. de pœn. & l. credo in raptu, vt l. pen. C. in quib. casib. ꝓ præ. lu. cũ pudicitia violet. & maior reatus versef. vt l. q̃ sætu. §. qui vacãtem de ui publica. Idẽ in incestu, eadem rõne, vt l. si adulteriũ cũ incestu. ff. de adult. & 32. q̃stio. 7. si adulterium. Alij vt Ioan. dnt contra in his duobus casibus, q̃a sic frequenter committunt, nõ autẽ est rõ in adulterio sola cri-7 minis magnitudo. cũ iã in † homicidio reprobaret pactio. q. d. est maius adulterio. 34. q. 2. si quid verius. qd' nõ est, vt d. l. trãsigere. Si vero nõ irrogat pœna sanguinis, dic. qd' aut gratis paciscit, & nõ hr pro cõuicto, vt l. furti. §. pactũ. de his q̃ not. infam. aut per pecuniam, & tunc sic in crimine falsi, vt d. l. trãsigere. & l. ipse significat. C. de fal. & l. fisci. & 8 l. eius. de iure fi. & d. l. in oibus. † Sed quare licet transigere de crimine falsi. potius quã de alijs, cũ in accusatione ẽi de falso incumbat onus ꝓbandi? vt l. vbi. C. de fal. qd' non est in alijs, vt l. fallaciter. C. de aboli. Dico, trãsigi põt de falso, vbi per hoc à q̃one pecuniaria recedit, vt l. ipse. C. de fal. quã transactionẽ con. stat in pœnã pecuniariã esse validam, vt l. causas. C. de trãsac. Item per transactionem fides instri approbatur, & purgatur turpitudo q̃ inerat. si est in cã personalis cõtractus per dolũ vel metum extortus, vt l. 2. C. qd' met. cau. & l. si res. ff. de iure dot. & l. trãsactione C. de trãsact. vbi vero nõ discedi tur à pecuniaria disceptatione, vt ꝙ vt i alijs distinguatur. an ingerat pœnam sanguinis, vel nõ. vt in primo casu non intelligat cõuictus. secũdo sic, vt in d. l. in omnibus. & l. trãsigere, cũ rõ diuersitatis reddi non possit, si 9 † ante accusationẽ institutã fiat pactio, tunc accusator non incidit in Turpilianũ, vt l. 1. C. ad Turp. & l. in senatus. ff. eo. Reus vero in cã sanguinis non hr ꝓ cõuicto, nisi in adulterio, alias sic, pterq̃ in falso, secũdũ l. transigere. & l. nondum. C. de inf. & l. qm. ff. eo. & 10 d. l. in oibus. & l. eius qui. † Sed an reo det exceptio ex facto? dic secũdũ quosdã ꝙ aut est priuata accusatio. aut publ. primo casu sic, à cõtrario sensu d. l. transigere, nã ꝓpria erat remittentis, vt l. fin. de priua. delic. & l. 1. de publ. iud. ideo potuit eam remittere. vt l. iurisgentiũ. §. si paciscar. de pact. Secundo casu dic, ꝙ aut irrogat pœna sanguinis. & dat exceptio cõtra alium. & tũc ipse idem admittitur, vt dicta lege trãsigere. & d. § si paciscar. & l. 3. §. si is. de sepul. viol. Secundum hoc vr 11 † ꝙ sit melior condõ plus delinquentis. qd' esse non debet, vt l. 3. §. 1. de dona. inter vir. & vxo. & l. diuus. de off. præs. & l. Pedius. de incen. rui. & naufr. & l. presbyteri. C. de epis. & cler. & ideo dic, quod in crimine publico exceptio ex pacto non paretur indistincte, vt d. § si paciscar. & l. si vnus. §. item. & d. §. si is & l. ius publicũ. de pac. Nec obst. l. transigere, q̃a hoc solũ notare voluit, vt pactus in cã sanguinis, non intelligatur cõfiteri i alijs publicis criminibus pactus ꝓ pecunia intelligitur cõfiteri, vt l. in oibus. de puarica. & l. 1. de bon. eo. q̃ mor. sibi. Rõ diuersitatis est, q̃a qui i hoc dubio culpatur, per solã dationẽ pecuniæ, seũ vt victum non habebit. cui erat pœna sanguinis irroganda, cũ ibi causa sit diligẽtius examināda, vt l. ad dictos. C. de appel. secus vbi talis pœna non imminet, nã ꝓsumi: qd' ob malã cõscientiam dederit, vt 12 l. nõ dãnatos. C. de infamib. † In ꝓsumendo ergo crimine, plus ꝓsequit q̃ pœnã sanguinis timet, q̃ q̃ nõ timet, Sed declarato crimine per ꝓbones, plus non subuenitur vni q̃ alteri, imo vterq; punitur secundũ qualitatẽ delicti. Sed q̃d si reus, qui dando pecuniã, habeatur ꝓ victo, velit ostendere suã innocentiam, an ei subueniatur, vt nõ habeatur ꝓ victo? Rñdeo sic, si ostendat, imò repetit datũ si euidenter accusatoris calumnia ostendat, vt l. seruus, §. 1. de adult. & l. si ab eo ff. de cal. & in l. in summa. de cõditio. indeb. Sed an q̃ ab accusatione destitit, poterit pecuniã petere sibi cõuentã ob hoc. Rñdeo, refert, q̃a aut

fuit nuda couctio, aut fuit ī stipulatione de-
ducta, primo casu non agit. l. siue apud. C. de
trāsact. & l. ꝗ quis, ad Turp. Secūdo casu si fuit
accusantis euidens calūnia, & non agit. l. in
summa. de cōd. ī deb. Si vero nō fuit, tunc di
stinguit, aut irrogat pœna sanguinis ex cri-
mine. & tūc agit, aut nō irrogat, & tūc nō, vt
l. si q. dē, C. de cōtrahen. stipula. in prin. q. a ex
parte agētis, turpis est pactio. Itē q. a adhuc
pōt accusare, & sic ex parte sua nullo modo
13 pactū impleuit. † Itē q. a in pari causa melior
est cōditio rei, vt l. apud Celsū. §. Marcellus.
de do. except. Sed q. d si à ꝓpinqs, & hæredi
bus occisi fiat pax, an habebit ex hoc defen
sionē ne accusetur vel puniatur? Dñi quidā ꝗ
sic, p l. transigere, & l. 3. ff. ad Silla. & l. 2. C.
de abol. ecōtra q. d nō cū sit accusatio publi
ca, vt l. 1. de pub. iud. & iure publico ꝑ priua
tum, nec in se, nec ī alijs p̄iudicari pōt, vt di
ctū est p d. §. si paciscar. & l. si vnus, §. pactus.
& l. ius publicū, & l. 3. §. si is, de sep. viol. & l.
cætu. §. q. vacantē ff. de ui publ. & l. maritus.
§. q. d si negauerit. & ibi p Dyn. de adult. Nec
obstat l. 3. C. de abol. q. a ibi non dicit parari
securitatē reo, sed dicit iudicē peremptabsolu
tionē dare indulgere, et si p pecuniā desistere
14 velit, q. a suā sequebat iniuriā. † Itē in qōne
adulterij, q̄ proponit ad separationem thori
pōt fieri reconciliatio, vt in §. adulterium. in
auth. vt nulli iud. Itē ī querela inofficiosi te-
stamenti, vt l. cū mota. C. de trāsact. & l. si isti
tuta, de inoff. testa. Item pōt dici in querela
ingrati, in spirituali pactio admittit. & tran
sactio reprobat nisi in matrimonio, vt c. sup.
15 eod. & c. fi. de transac. † Qñ aūt p p delictā
bona publicantur ipso iure. & qñ per sniam
distingue sic, quod aut q s deliquit circa res
quæ prohibitæ sunt per legem. & tūc aut de
liqt circa illa, circa q. est prohibitum delin-
qui, ne fisco p̄iudicet, & ne res venditæ trās-
ferant, vel non capaci q s accōmodet de restituen-
dā hæredita
tē, vel tacitā fidem accōmodet de restituen-
do. & tunc p p suum delictum res circa quas
deliquit publicātur ipso iure vt l. commissa.
de publ. & l. 1. §. an bona. de iure fi. & l. Im-
perator. eo. tit. aut deliquit circa res, circa
quas est prohibitū delinqui, ne p̄iudicetur
priuato, & ne q s inuadat rē alienā, vel suam
quā alius possidet, & tūc nō ipso iure, sed p
sniam, vt l. si quis in tantam. C. vnde ui. & l.
1. C. ne lice. pot. & l. si de litig. Aut deliqt fa
ciēdo cōmerciū rei cōtra legem in p̄iudi-

cium reip. vt p̄stando arma hostibus, & tunc
non ipso iure, sed per sniam bonis suis pri-
uat, vt l. fi. C. q̄ res expor. non de. Aut deliqt
circa ꝓhibitū priuilegiū in sui, & in reip. fa
uorē, vt est in milite rē aliquam cōducente,
tunc accipiens ipso iure suis priuilegiis pri-
uat, & q. cā locauit, suis priuat redditibus ip
so iure, vt l. fi. §. facturos, C. loca. Aut delin-
quit mixtim circa res in p̄iudiciū priuati, &
reip. & tūc vbi delictū cōmissum est, ipso iu-
re dño non aufert, sed per sniam, vt l. quicū
que. §. si fecerit. C. de hær. Aut deliqt circa
res, incipiēdo eas ante tps à legē pmissum
vt adeundo hęreditatē ante factā vindictam
de morte occisi, & tunc nō ipso iure, sed per
sniam bona auferunt, vt l. necare. §. 1 ff. ad
Sylla. & l. si ca. ff. de his q b. vt indig. Secundo
casu principali, qñ quis deliqt nō circa res,
sed circa psonas, & tūc dic, Aut deliqt circa
seipsum tm̄, se occidendo, & bona sua per
sniam publican, non ipso iure, vt l. in frau-
dē, §. eius bona. & §. fi. ff. de iure fis. Aut deli
quit in se cū alijs vt ī Deū vel principem, vt
essēdo hæreticus, vel apostata, vel cōmittat
crim. læsæ maiest. tunc necessaria est snia su-
per crimine, qua lata, bona ipso iure publi-
cant. l. q s q s. C. ad l. Iul. maiest. & l. ex iudicio
rū. de accu. & l. post cōtractū. de donatio. l. 1.
C. de aposta. & licet statim nō pdat bonorū
dñium, sed per sniam, perdit tn̄ administra-
tionem eorum, vt l. pen. C. ad l. Iul. maiest. &
l. donationes, & l. si cū, ff. q. & à quib. & d. l.
ex iudiciorū. Aut deliquit in se, in Deū, & in
legē, vt accipiēdo filiā, & sororē. vel neptē,
vel aliā prohibitā in vxorē, tūc ipso iure om
nia publicantur bona, vt in auth. de incest.
nupt. in prin. & in auth. de rapt. muli. §. san-
cimus. Aut deliquit in hoiem tm̄, & legē, vt
liberū hoiem pignori accipiēdo, & tunc de
bito priuat, vt in auth. vt nulli iud. §. quia ve
ro. Aut ī iudicij cōceptione aduersariū fallit
& tūc si circa diffinitionē iudicij in cōtuma-
ciā ꝑseuerādo ipso iure à sua cadit actione,
vt in auth. qui semel, C. q̄uo, & qñ iudex, aut
circa præparatoria, vt quia non vult præsta
re faciem, tunc non ipso iure, sed per sniam,
vt in auth. vt lice. ma. §. illo. vel pōt dici, ꝗ
si à lege super his proferantur verba præte-
riti vel præsentis tpis, tunc per sniam, vt in
contrarijs, vel. si quis in tantam. C. vnde ui.
fallit in auth. de non alien. §. super hoc au-
tem, & per hoc est arg. ꝗ per verba futuri tē

poris frustra legata relinquũtur, vt l. Titia. cum. in prin. de leg. 1. Sed per verba præsentis temporis, sic, & l. qui volebat. de hæred. insti. & l. testamento militis: de manumiss. testam. & l. ex hac. de verb. sig. & est ratio: quia verbum futuri temporis obtinet vim conditionis, vt l. qui promisit. de condict. & demonst. & notatur in l. pen. C. de instit. & substitutio. Laus Deo.

TRACTATVS DE QVAEST. & tormentis clarissimi ingenij, ac legum apicis D. Baldi de Periglis Perusini.

SVMMARIVM.

1 *Iudex humanitate non modica pollere debet. non enim debet statim ad quæstiones, & torturam procedere.*

Quæstio non de qualibet leui causa, aut crimine est habenda.

Indicia quælibet non sufficiunt ad torturam.

2 *Tortus non est ad torturam repetendus, nisi duobus concurrentibus.*

Iudex eo vti debet temperamento, vt tortus, aut innocentiæ, aut supplicio seruetur saluus.

Quæstio quid proprie dicatur.

3 *Quæstioni possunt subijci liberi, & serui, & statuliberi, & liberti.*

4 *Minor decem & septem annis non debet torqueri, potest tamen ferula, vel corrigia cedi.*

5 *Decuriones aliquo casu torqueri possunt.*

6 *Quæstio repeti non potest, nisi nouis superuenientibus indicijs.*

7 *Iudex æquus in quæstione repetenda quæ attendere debeat.*

Tormenta quo ordine sunt proponenda.

Fœmina masculo præfertur in tortura.

8 *Tortura ex quibus causis possit adhiberi.*

9 *Indicia, quæ, & qualia torturam præcedere debeant.*

10 *Conuersatio mala operationis malæ est indicatiua.*

11 *Indicia sumi possunt ex trepidatione, vel constantia.*

12 *Fuga indicium facit de maleficio perpetrato.*

Circa diffinitionem quæstionis. Cap. I.

De qõnibus tractaturus videndũ est primo qd sit qõ. Secundo q̃ psonæ põt torqueri, & quo. Tertio, qualr inqsitio, seu qñ debet fieri, siue cũ quo moderamine sunt hĩ da tormenta, & quo ordine sunt hoĩes torquendi, & ex qbus causis, & qd oportet pcedere qõnem. Item quis sit qõnis effectus. demũ formabo aliquas qõnes vtiles, & frequentes sup pdictis. Et vt iudicibus immoderate sæuientibus aliqua frenj tẽperies imponatur pmittam quinque in
1 gñali. † Primum est, q iudices q intendunt de aliquo qõnem hre. ante oĩa habeant humanitatis rõnẽ, siue cõsiderationem, vt nõ facile ad tormentum prosiliant. nec repẽte accedant, quantumcũq; accedãt, aut adsint verisimilia argumẽta, si alia leuiori via põt obiecti criminis veritas hri, seu reperiri. ff. eo. l. diuus. 1. & 2. rñ. & l. edictum. & C. eo. l. quoties. Secundum vero, q non de qualibet leui causa, nec de quolibet leui crimine, nec indifferẽter de quibuslibet psonis hñda est qõ, vt d. l. edictũ. Tertium vero, q quælibet indicia non sunt sufficiẽtia ad tormenta hñda: tunc. n. torquendus est reus cũ suspectus est, & indicia pcesserunt talia q sola confes-
2 sio deesse videat, vt ff. eo. l. 1. 2. rñ. † Quartũ vero, q in qõne non est quis repetendus, nisi duo cõcurrant cõtra eũ. s. quod noua superueniant indicia. & q tortus in fortitudine corporis durauerit, vt ff. eod. l. vnius. § 1. Quintum vero q iudices hoc temperamen tũ tenere debeant, vt tormenta nõ sumant de aliquo in immensum, nec, quãtum postulauerit actor, sed quantum moderatæ rõnis temperamẽta desiderant, adeo q tortus saluus innocẽtiæ, vel supplicio cõseruetur. vt l. de minore. §. tormenta. & l. qõnis modum. ff. eod. Alias tenet de iniuria. ff. eod. l. item apud. §. qõnis. Et qõ diffinit sic Qõ est inqsitio q̃dam q̃ fit ad eruendam veritatem p tormenta. & corporis dolorẽ. Nuda ergo interpretatio, & interrogatio, vel leuis intentio non pertinet ad hoc edictum, vt ff. de iniu. l.
3 item apud. §. adijcit. ver. qõnem. † Quæ psonæ torqueri põt: & certe torqueri põt tam liberi, quàm serui. & liberti, & statuliberi, vt l. edictum. & l. ex libero. ff. eo & l. pgnantis. ff. de pœ. Licet quidam dicant liberos hoĩes indubitanter, tam in seipso, quàm in alios posse torqueri: vt l. ex libero. in prin. ff. eo. & l. vnius. §. testis. l. sient. & l. si qs decurio. C. de fals. & l. pditores. ff. de re mil. in auct. vt iud. sine quoquo suff. §. oẽs coll. 2. quo ad crimina, & quo ad psonas cuiuscunq; cõdõnis, excepti

ceptis in dignitate positis torqueri permittit, C. quib. ex cau. inf. irro. l. nullam. vbi de hoc. C. de assess. l. nullus. in §. Oia supradicta loquuntur de qonib. hñdis de liberis hominibus, excipiunt aliquæ psonæ quas ius torqueri non sinit, qdam p ætatem. vt mino-
4 res 13. annis. † Nam torqueri non pñt, verum ñ ferula cedi vel terreri corrigia, vel virgis leniter pñt ad eruendam veritatem, vt l. 2. §. impubes. & l. excipiant. ff. ad Sylla. & l. de minore, primo rñ. & l. ex libero. §. de minore. ff. eo. Item decrepitis subuenit. vt non torqueant. Sed q dr ista ętas cui debet subueniri? Rñdeo, vt ff. ad Sylla. l. 2. §. ignoscit. Ité positi in dignitate non torquentur, vt eminentissimi iudices & milites, & decuriones, & filij, & nepotes. s. pdictorũ: ne aliqua macula in eos aspergatur, vt C. eo. l. milites. & l. diuo Marco. & l. decurionem. ff. de decur. l. fin. sed in qbusdam criminibus dignitas non pbet excusationem, nec minoritas quin torqueant. vt in crim. læsæ maiest. pditoribus & qbusdam alijs, vt ff. eo. l. de minore. 1. rñ. & ff. eo. l. ex libero. §. 1. & de re mil. l. deserto-
5 res. §. is qui. & l. pditores. † Item decuriones in aliquo casu torquentur cũ qritur de fide instrorũ q ante decurionatum fecerant, vt l. si qs decurio. C. ad l. Cor. de falsis. Item mulieres dum sunt pgnantes torqueri non pñt. vt l. pgnantis. ff. de pœ. hic non esset in immensum hñda ne quãta postulauerit accusator, sed moderatæ rõnis, &c. vt l. de minore. §. tormenta. ff. eod. Et circa hoc non põt certa doctrina dari nec tradi. Sed iudex cõsiderabit cuius fortitudinis sit torquendus, vel cuius debilitatis, vel cuius valetudinis, cuius ætatis, & secũdũ ætatẽ, varietatẽ psonarum, veritatem criminis, seu alterius negocii qualitatem, qñqз superioribus, qñqз minoribus vtat tormentis: Et qđ hæc sint cõsideranda arguit p iura. ff. de re mil. l. 3. §. fin. l. si qs ad Silla. in prin. & §. cõueniatur. & l. 1. §. impubes. Dic ergo torqueri vt innocentię vel supplicio cõseruet incolumẽ. Sed q d si sit semel habita qõ de aliquo, q nil forte dixit, vult iudex repetere qõnem de aliquo nouo accidẽti, nunquid põt? vr. q sic, p l. repeti. ff. eod. & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere
6 debemus. vt l. de precio. ff. de pub. † Tñ dic q nõ, nisi nouis indiciis interim habitis. vt q a tortus dicebat nullum ista nocte fuisse, vbi maleficium fuerat commissum, postea iuentum est p testes qđ alius vel similis adiit. Et hæc est cõis opinio, non tñ allegant aliq l. tu allegabis. ff. de verb. sig. l. boues. §. hoc sermone. ff. p so. l. si soci°, p filia. §. ne si prior. Assessores tñ honoris, & auidi, & cupidi hoc non seruant, imò quotidie qões repetunt absqз nouis indiciis, quousqз de obiectis arnuant veritatem: quorũ opinio põt argumẽtari seu defendi p auth. vt iud sine quoquo suff. §. oportet. col. 2. vbi iudices torquẽt su-
7 rem. & non prius cõquiescant. † Consideret aũt bonus iudex in qõne repetẽda, qũo tortus in aio, & fortitudine corporis pseuerauerit. ff. eod. l. vnius. §. reus. Sed quo ordine sint hñda tormẽta? Rñ. sagax iudex ęstimabit, & cõsiderabit à quo facilius possit veritas erui. vt ab isto qõnẽ incipiat. & à timidiori, magis suspecto, à minori, & ẽt à debiliori, nõ aũt à fortiori. ff. eo. l. 1. §. 1. & l. vnius. 1. rñ. Item si torquendi sunt pr. & filius, à filio incipiat, & in aspectu patris, q a p hoc citius dicet pr. cum ipse magis torqueat. l. isti q dam. ff. qđ met. cau. & iust. de noxa. acc. §. sed veteres. Item fœmina prius torqueat q masculus, q a homo tanq maioris cõscięntiæ & cõstãtię tardius cõfitere, & mulier cuius, q a momentaneum, & istabile cor hẽt. C. de inoff. testa. l. filii. extra de verb. sign. c. forus.
8 l. differe. ff. d iure fisci. † Ex qbus causis torqueant hoies ex ciuili, & criminali, & tunc cũ aliter veritas nõ põt inueniri. ff. eo. l. diuus. & l. ex libero. & l. quoties. C. eo. in summa. eo. tit. non tñ ex oi causa torquendus, nec qlibet indifferenter. ff. eo. l. edictum. Sed qritur q oportet pcedere qõnem. Dic. indicia sufficientia, & verisimilia, q a à tormẽtis nõ est inchoandum. ff. eo. l. 1. 1. rñ. Nam si præsumptionibus nõ est qs torquendus. ff. eo. l. diuus. & l. maritus. & l. fi. C. de fal. l. sicut. in fi. Et certe rectorib est valde cõsiderandũ, & põderose aduertendũ, nunq pcedẽtia sunt verisimilia, & sufficiẽtia ad hñdã torturã, cũ alias restõ, vel apellatio subsequens pdesse nõ possit. Nã plurimi dũ torquent deficere solent. ff. de pœu. l. aut. §. 1. & ideo torturam oportet pcedere indicia, vt pbat in iurib. palleg. & C. eo. l. mil. & l. cũ cognitional. &
9 cũ si. † Sed q. & qualia indicia. Rñdeo nõ bene põt dici, sed committi. arbitrio iudicis ff. de test. l. 3. in prin. ibi tu magis scire. &c. Sic dr de mora, & accessionibus. ff. de diuer. & temp. pscr. l. accessionibus. ff. de vsu. l. mora.

& istud

& istud est gñale, quod non determinatur à iure, ideo relinquit arbitrio iudicis, vt in pœnis à iure non determinatis, vt in l. hodie. ff. de pœ. & l. sancimus. C. de pœn. ff. de effrac. l. 2. §. 1. & sic de tpe qđ indeterminate pfertur. ff. de lib. in l. 1. in prin. Possumus tñ in gñe talem doctrinam ponere: φ discretus iudex solenniter instare debet ad indagandam indicia cōtra delictū ex aliquo crimine. Nā indicia sunt alias pbōnibus pxima. Et dñr indicia quasi demonstratiua mentis, & veritatis, & pbōnum adminicula. C. de pb. l. instrumenta. & l. fin. sunt aūt indicia pars probationis claræ. C. qui testa. face. pos. l. hac cōsultissima. §. demum, ibi indicia, &c. Et dñr indicia ab indicando, vnde indiciari. debita adminicula ad indagandam veritatem. C. ad l. Iul. đ adul. l. si q̄s adulterij ff. de pser. ver. l.
10 solent. † Quærat iudex instanter cum q̄bus, p q̄ loca cōuersaba. delatus quem torquere intendit, qm̄ mala cōuersatio ē malę operationis indicium. ff. de admin. tut. l. si plures. § assidue. Nam ex mala cōuersatione bonus effici: vitiosus ff. de ædil. edi. l. ædiles. §. Pedius ibi. aleator. forte, &c. Nā cum Psalmista ait. Cū sancto sanctus eris, & cum peruerso puerteris, &c. Deīn Philosophi, qualisq̄ que taliū cōsolatio delectaē. Itē cōsideret lōca q̄b. cōuersabaē: q̄a ex locorū varietate varia colligiē cōiectura, vt C. si emanc. ita sui. al. l. fi. ff. de pœn. l. aut. § oēm. Item iuste q̄ri: si erat inimicus offensi, vel si aliqua offensio interuenerat inter eos. q̄a tūc erit pſumptio culpæ, q̄a inimicum de inimico malū cogitare, & facere facilius ius pmittit pſumi, vt ff. de his q̄ vt ind. l. si inimicitiæ. ff. de adim. leg. l. 4. § fin. ff. eod. l. 1. §. pterea inimicorū. Item inuestigare debebit cuius ęstimationis & famæ, qualis. n. fama. φ opinio cuiuscūq̄s in ciuitate, talis pſumiē. ff. eo. l. de minore. §. tormēta, ibi vel cuius æstimationis. ff. de rei vendi. l. si ambo. 1 am. in Auth. de testi. l. san-
11 cimus. aliās §. 1. col. 6. † Itē poterit iudex sumere indicia ex cōstātia, vel trepidatione vocis, vel mēbrorū, vel pallore, vt d. §. torm. loquutio. n. & cōstantia, & trepiditas est æstimatio cuiuscūq̄s: ideo æstimāda, & indagāda est: qm̄ multa afferūt ad inuestigandā veritatē, & ī lucē emergūt, vt d. §. torm. Itē inquirat cuius vitæ primo fuerit, & an talia, vel cōsimilia, de q̄bus inculpaē ad pñs facere cōsueuerit. Nam de vnoquoq̄s bonū, vel malū pſumimus, cōsideratis primo agitatis ab illo. ff. de re mili. l. desertorē. §. fi. ibi. q̄ ad hostē cōfugit, & l. nō oīs. § à Barbaris. eod. tit. ff. de susp. tut. l. tutor quoq̄s. §. q̄nq̄ pōt, ex gestis. n. pteritæ vitæ, metimur gesta pręsentis, vt C. de p̄po. agen. in rebus. l. 2. §. fin. lib. 12. Itē an fuerit eū minatus, qm̄ erit indiciū φ opibus impleuerit, qđ verbis terrēdō pfudit, cū ex dictis hominū facta pſemus. C. si q̄s Imp male. l. 1. ff. de sup. leg. l. Labeo. Itē cōsiderandū, an talis sit φ cōsueuerit, & posse habuerit talia implēdi, qđ est notandū, ad l. Iul. ma. l. famosi, ibi, an poterit face-
12 re, & an ante q̄d fecerit. † Itē si iā fuit indiciū cōtra eū, vel se absentauit post pfectum maleficiū, ar. in Auth. de exhib. §. si vero. & đ cōfes. §. cōsiliarios. cū si. Itē testes recipiat sup maleficio, loco vbi fuit commissum, de voce publica & fama, q̄ ipsa oīa cōadiuuāt effectū ad tormēta ff. de sol. l. 1. §. fi. mē, ex multis alijs casib. īdicia sumūt ad formādū cōsciam p inueniēda veritate delicti, & cris.

1 *Confessio rei non statim sibi praeiudicat, sed expectari debet eius in eadem perseuerantia.*
2 *Crimen sponte confessus statim est incarcerandus.*
3 *Tortus in tortura contra alium deponenti quando credatur.*
4 *Tortus in quibus casibus sit de alijs interrogandus.*
5 *Accusatus super vno furto, & tortus si confessus fuerit, an possit torqueri super alijs.*
6 *Torquendus petens dilationem ad reprobanda indicia, an sit audiendus.*
7 *Defensio sua nemini est deneganda.*
Testis quando dictum suum retractare possit.
8 *Confessio facta in tormentis, an aliquid operetur, si in ea non perseueretur.*
9 *Tortus absque indicijs sibi non praeiudicat confitens in tormentis.*

Loquens de effectu quaestionis. Cap. II.

Denuo restat videre q̄s sit q̄ōnis effectus. Et certe si absq̄ formidine tormentorū vltro q̄s crimē cōfiteaē, dixerūt q̄dā pceptores moderni eum
1 nō esse dānandū. † Sed dēt iudex stare per diē, vel per aliud tps. secundū qualitatē crim. & personæ conditionē, & interim facere reū corā se pñtare, vt tūc iterroget, an velit pseuerare in cōfessionē. quā fecit, aut cōtradicere, vel reuocare. Et hoc ideo dñt ipsi, q̄a con-

confessio rei statim non præiudicat, nec statim facit plenam ꝓbōnem vt C. de cust. reo. l. 2. Item intelligant leges q̄ non distingunt formidine tormentorū an sponte habita cōfessio ad hoc. ff. eo. l. 1. §. diuus. ibi cōfessiones reorū ꝓ exploratis facinoribus hr̄i non oportere & §. si q̄s vltro. & sic dicebant ipsi interesse inter cōfessionē habitā i ciuilibus, & habitam in criminalibus, in hoc. q̄ i ciuilibus non est opus ꝑseuerantia, sed statim tenet, in criminalibus vero si vltro sine formidine tormētorū habita fuerit cōfessio, opus est ꝑseuerantia ꝑ p̄dicta iura. Nec mirū dicebant ipsi si intelligatur pōderate, i. solēniter ꝓcedatur tā in criminalibus quàm in ciuilibus. Nam vbi est maius periculū, ibi est cautius agendum. C. de fal. l. vbi est melius. C. de pœn. l. qui sniam. extra de elec. c. vbi periculum, lib. 6. Nec mirum si tam varia quam criminalia indicia nihil cōe hñt, vel simile cū ciuilibus l. 1. i prin. de pub. iud. Tu dic cōtra,
2 & hæc est cōis opinio † q̄ a si q̄s i se cōfitetur crimen sponte, st itim est incarcerandus, & illico absq; alia cōfessione vel perseuerātia dānandus. ff. de cust. reo. l. si. i. rn̄. & C. de pœ. l. cōreis, Ita itelligūt l. cōfessus. ff. de cust. reo. Non ob. d. §. si q̄s vltro. & §. diuus q̄ a intelligūtur in cōfessionibus habitis in tormētis, & sic intelliguntur. l. 2. C. de cust. reo, secūdū veriorē lecturā, vt patet in fi. l. ibi, & sic &c. Sed si in tormentis vel formidine tormentorum, tunc nō debet statim hr̄i ꝓ explorato, vt dic. §. diuus. & C. app. rescin. non posse. l. 2. & est rō vt ff. eo. l. 1. §. q̄ōni. &c. Et tūc hēt locum. l. 2. C. de cust. reo. vt iudex faciat ad se criminosum redire, & quærat vtrū velit criminosus in sua q̄ōne ꝑseuerare, an retrahere, vel cōtrariū dicere, & si perseuerauerit tenet cōfessio, alias non, vt d. §. si q̄s vltro, & l.
3 2. C. q̄ appella. non recip. † Sed q̄d si aliquis subijcitur q̄ōni. & cōfitetur cōtra aliū, nūq̄d stet dicto suo? Rn̄deo distinguendo, aut torquetur simplr̄ in alios, vt in socios nō in se, & tūc stat dicto suo cū alijs idicijs, vt iudex ex dictis torti. & alijs indicijs ad condēnationē procedat. C. de asse. l. nullus. in fi. ff. eo. l. edictum. & l. 1. § q̄ q̄ōnem, ibi alterū. n. magis suggerentis quam requirentis, &c. ad idem Tullius in Topicis. Nam in tormentis vbilibet fastigati q̄ dīit, veritas ipsa vt dicere, salno si dixisset de inimico q̄ a nō est facile credendum. Sed nec. s. oīno fides retrahēda. sed

cū cognita fides erit adhibenda, alias nō. ꝗ eo l. 1. §. pterea, & arg. ff de testi. l. 3. in prin. aut loquēs in se nihil de se cōfitea̅, tūc hēs locū proprie supradicta. Si vero cōfitet de se, & alijs, & tūc scd̄m Acc. cuius opi. valuit, est i. veritate regula, & instātia regulæ rl̄r de proprio scelere confessus super conscientia nō seruetur aliena, q̄ a tortus de se nō cōfessus dēt interrogari de alijs, maxime consocios, vt ff. eo. l. q̄ de se. C. eo. l. sicut. in prin. C. de acc. l. fin. Tunc si de facto suo, interrogatus dicat, siue interrogatione accusat alios non stat dicto eius. Fallit in casibus in q̄bus de se cōfessus iterroga̅ de alijs. si tn̄ cōtra illos vel alios ꝓcedāt indicia. Primus casus in ōibus latronibus, & maxime q̄ de se cōfessi
4 torquendi sunt. & interrogādi de socijs, de mandatoribus, ꝗ receptatoribus. ff. de cust. reo. l. diuus C. de ser. l. pe. Secundus. C. de fal. mone. l. 1. Tertius ad exhi. l. fin. Quartus de seruo de nece dn̄i in se cōfesso, vt torqueat & interrogetur quo mādāte. &c. ff. ad Sylla. l prius. & l. & si percussor. Quintus ad l. Aq. l. inde Neratius. §. & si seruus. Et bene di. si aliqua ꝓcedant indicia. q̄ a alias nō debet de alijs interrogari. C. eo lib. Itē eius rn̄sio non erit plena ꝓbō contra alios quos inculpauerit. Sed nunquid ꝑ istā talem ꝑscriptionē poterūt isti inculpari. & ad tormentū poni? Rn̄deo ꝗ sic, in dictis casibus. ar. præal. nullus. & ar. ff. eo. l. edictum. & ar. ff. eo. l. 1. §. cū quis latrones. ar. q̄d idē i alijs ff eo. l. 1. §. diuus Adrianus Calfurnio In alijs vero non. l. fi. C. de actu. ff. eo. l. is qui. Sed q̄d si persona inculpata à torto sit homo malæ famæ, & condōnis, nunquid in alijs casibus q̄ in istis explicatis, poterit subiici q̄ōni? Dic de iure. ꝗ si nō ꝓcesserint indicia sufficiētia. nec inculpatio eius facta erit, vt C. de act. l. fi. ff. eo. l. is qui. ergo q̄d idē sequitur perinde, i. tā q̄ ꝓhibēte fem nō valet, vt l. non dubiū. Tn̄ de consuetudine vr̄ torqueri. ꝓ qua. ff. eo l 1. §.
5 diuus. † Sed quid si accusatur quis de furto idicijs ꝓcedētibus, an ꝑ istud furtū torquet, & cōfitetur illud furtū, nūquid ꝓcedit i tortura, siue repetitur vt idicet, & cōfiteatur de alijs furtis à se factis, & cōmissis ad q̄ nulla habētur indicia? Dic ꝗ non, de iuris subtilitate. arg eorū quæ dicuntur in proxima q̄ōne. Pro ista parte est etiam, quia quantū ad ista furta, de quibus in genere vel specie nō quæritur, nulla procedunt indicia, & sine

indicijs

Indicijs nemo torquedus est. C. de fals. sicut, ff. eo. l. 1. in princ. & l. maritus. Sed de gnali cosuetudine Italiæ seruamus cotrariu, & spe cialiter in furtis, q a frequetat magis, quæ co suetudo pot adiuuari per l. non oes. §. à Bar baris. ff. de re mil. l. congruit. ff. de off. præf. Sed quid si aliquis nodu est in tormetis, & dicet tormetetis me quatu velitis, quia non sum culpabilis, nec aliquid dica, sic oia diffi tetur, nuquid det statim à tormetis relaxari & dimitti vt recedat? Certe non, imò proce datur ad torturá cu teperie vel asperie scdm criminis qualitate, & si cofiteatur, bn quide, si non, iudex debet ipsum in carceribus deti nere, & si noua aderunt indicia, qonem repe tet, & alterius thematis à prima. Si auté no aderunt indicia noua, tunc statuet actori di lationem competente ad pbadu, & si pote rit cou nci, codenabitur, alias non. ff. eo. l. 2. §. pterea. & l. vnus.

6 † Sed q d si pcedut crimi nis indicia, per q iudex informatus procede re pot ad torturam? Dicit reus dñe iudex de tis mihi defensione, aliâs dilationem anteq ponatis me ad torturá, quia paratus sum in cotinenti redarguere cotra indicia recepta co tra me: nuquid est audiedus, & sibi sit defen sio dada anteq torqueatur? Vr, q non, per l. 4. C. vbi sena. vel cla. l. ibi, nec quas ante pro bationes iniurias, & cætera cum in illis pso nis dignitate costitutis sit speciale, ergo i cæ teris psonis cotrariu erit ius coe. ff. ad mu nic. lib. 1. in fi. Præterea primo probat actor fundata itetione sua, reus poterit exceptio nes suas pponere. C. de excep. l. si q dã, & de pb. l. exceptione, ergo debet fundare. & p batur intetio coiter per testes, & p cofessio ne rei anteq audiatur in sua defensione seu exceptione reus. Tu die contra, q primo sit danda defensio anteq torqueat, maxime qn q d tale allegatur p ipsum accusatu, quo p bato no deret iudex ad tormeta pcedere, & la rone, q a ab interlocutione facta iudice, q aliqs torqueatur appellatur. ff. de appe. l. 2. & est cosideráda eá quare à tale interlocu toria pmissum est appellare. Ná si defensio pmitteretur post torturá, no posset postea recuperare detrimetu mbrorum, vt d. l. aut ngatur modo eadé ro védicat sibi locum in pposito, seu cu appellatur vel defensio dat si primo, alias si no appellatur. Ná solét qui dá deficere i qone. ff. de poen. l. aut. §. 1.

7 † Præ terea et alias cofessio sua defensio dat. C. de cust. reo. l. 2. multo magis huic no denegabi tur. Præterea q iá codenato ex confessione sua i tormetis et pseuerata, princeps subij cit et post snam retractádo si cofluerit de innocetia codénati. ff. eo. l. 1. §. si quis vltro. Si ergo iá condenato, & cofesso conceditur defensionis facultas, multofortiùs ante tor turá denegari non det. Cui. n. quod plus est coceditur, no det denegari quod est minus, vt in regula iuris. Quid plura? lex dicit cuicu que peteti defensione dada est. ff. eo. l. vnius. §. cognitorum ibi, quoque ipso postulante reo, &c. Sed q d si testis fuit tortus, & in tor tura cofessus, nunc añ snam dicit se errasse, nunquid poterit reuocare errorem suu? Rñ deo, aut est error facti, aut iuris. Primo casu pot vsque ad snam Et est ro, quia no vr fate ri, quia errat. ff. de cofes. l. 2. in prin. Ité talis error non solet vsque ad snam obesse. ff. de iur. & facti ign. l. 2. Nam condenatus ex con fessione in tormentis, si nec pseuerauerit in ea, innocentiam suam docere voluerit, & si ostederit, absoluatur. ff. eo. l. 1. §. si quis vltro. multofortius errore suu ante snam proba re voles debet audiri. Ité iste no pseuerauit in confessione sua, ex quo non expectauit snam. Item cofessus formidine tormetoru auditur appellans. C. quo. appel. no reci. l. 2. si certauerit in iure, tunc non poterit venire

8 cotra confessione sua, vt d. l. error. † Sed quid si aliquis est cofessus in tormetis, nec pseue rauerit in ea, nuq d talis cofessio aliq d ope rabitur? vr q d sic. f. semiplena pbone, vt no. C. de cust. reo. l. 1. & ff. eo. l. §. diuus, & intel ligitur in cofessione torti, in qua no fuit per seueratu. Vel dic, & forte verius, q ibi pseue ratu sit, talis cofessio non plená nec semiple nam pbonem inducit, qm nullo modo con fitetur, & formidine tormentoru confitenti sine pseueratione æquiparentur. C. qn appe. non fit. l. 2. Sed quid si aliquis est tortus nul lis legitimis indicijs pcedentibus, nunquid

9 valet eius cofessio? † Dic q non, quantucun que in ea perseuerauerit, vt est expressum. ff. eo. l. diuus. §. ex quibus & l. pe. secudu vná le cturá, & arg. C. si ex fal. instr. l. 3. & 4. probo quia à tormetis nõ est incipiedu. ff. eo. l. 1. 2. & 3. l. maritus, & l. miles. C. eo. ergo ipsis de ficientibus, quidquid sequitur ipso iure non valet. vt l. non dubium. C. de legi. & de fide instrum. l. 1. lib. 10. de appella. l. nominatio nis, & ff. de reg. iur. l. diuus, cum simi. &c.

Confes-

1 *Confessio quæ, & quando in tormentis facta dicatur.*
2 *Statuto dictante quod quis nequeat quæstioni subijci, iudex poterit ad tollendum detinere in carcere, vel aliter affligē, incidit in pœnam statuti.*
3 *Reus tortus ad quem locum ducen- ni si ad perseuerandum confessione facta in tortura.*
4 *Liber homo, an & quando torturæ subijci possit.*
5 *Persona accusata, an debeat supponi tormentis.*
6 *Iudex, sua potestas in tormentis modum debitum excedens puniri debet.*
7 *Iudex debite officium suum exercuisse præsumitur, nisi contrarium probetur.*
8 *Iudex in puniendo modum excedens præsumitur non iudex.*

Circa confessiones in tormentis. Cap. III.

DIctum est supra quod confessio facta in tormentis, & responsio facta non præiudicat, nisi in ea non fuerit perseue-
1 ratū. † Sed quro quā dr̄ facta in tormentis. Responsio facta in tormentis est cū ad pedem torturæ ducitur, & ligatis manus, & tortura inducitur, quod nisi incontinenti confiteaē, subiicietur quæstioni: certe non esset talis confessio, nisi fuerit in ea perseueratū, quia lex æquiparat confessionē factā in ipsis tormētis & extortā formidine tormētorū. l. t no. quod ibi dr̄ de formidine tormētorū, non aūt dicit in tormētis, & ibi ita sentit gl. ar. ff. de iniur. l. itē apud. §. 2. dr̄ ibi, qōnē intelligere dēmus, & tormēta, & corporis dolorem ad eruendā veritatē. Nuda ergo interrogatio, vel leuis territio, à cōtrario sensu, nō leuis territio hr̄ per ipsa tormēta, & ad hoc accedit, sufficit terror armorū, & si vlus eius nō sit. ff. de vi. & vi. arma. l. 1. §. si arma. & ad l. Cor. de sica. l. 1. vbi æquiparatur hoiem perimere gladio, & in manu ipsū stringere. & dicit. ff. ex quib. cau. ma. l. Iul. & C. qd̄ met.
2 cau. l. metū. † Sed quid si cōtinet ī statuto, quod quis non possit torqri nisi ī certis casibus, ptās honoribus auidus, extra illos casus cōcessos per statutū vellet eruere veritatem crīs, non tamē vult eū ponere ad tormēta, ne incidet in pœnā statuti. Sed quid facit, pcipit eū teneri in turri, vel ī alio loco, de negando sibi alimenta, donec confiteatur, vel in hyeme facit eū stare spoliatū. Nunquid vr̄ eū ponere qōni; vt sic dicamus eū incidere in pœnam statuti, &c. Dic, quod sic. l. item apud. ff. de iniu. §. qōnem. ibi vel malam intentionem habuerit. Sed quid si extra locū torturæ, aut circa tribunal, vbi ius redditur,
iudex examinās delatum de crimine, dicēs; 2
aūt tu cōfitearis, aut te ducam ad tormēta, & torquebo te. nūquid dicet cōfessio formidine tormētorū facta? Dic quod non, quia leuis territio; vt l. itē apud. §. qōnem. & C. quod met. cau. l. metum. Quia non iactationibus tm̄, sed qōnis pr̄sentiam verè torturæ comparandæ accipere debemus pseuriam, & instātis torturæ sicut de metu instātis crucia tus, at ff. qd̄ met. cau. l. metū. primo rñso. ex quib. cau. maio. l. 3. ad fi. l. eius aūt territio, & extra locum torturæ facta, clusorta ē. ar. ff. si cui plusquā p l. fal. l. hac satisdatio. Deniq; est quod cōfessio facta formidine tormētorum non hr̄ p explorato facinore, nisi fuerit per-
3 seueratum. † Quæro in quo loco ducendus est reus ad pseuerandum. Rñdeo apud acta, vel ī alio loco publico extra cōspectū torturæ, & iam vidimus expertos ad defensiones ī pseuerantia cōuocare testes sub publico testimonio sic facientes, talis tali die pseuerauit, & cōfirmat, &c. in psētia taliū testiū, &c. & bene faciunt p l. 2. C. de cust. reor. ibi, sub publico testimonio. &c. Sed quantū tps dēt esse ī medio inter cōfessionem tormēti, & pseuerantiā? Rñdeo, lege non determinatur, vt d. l. 2. C. de cust. reo. ibi postmodū eductus &c nō tm̄ dicit qd̄ sit istud modicū tps. Pōt dici qd̄ sit in arbitrio iudicis inspecta psona rū qualitate, vel enormitate, vel leuitate criminis. Cum n. à iure tps nō pfigitur, iudicis prāti cōmittitur. ff. de iur. delib. l. 1. ff. de pe. l. 1. odie. ff. de effra. l. 1. Sed qs debet interesse qōni? Rñdeo, vt ff. de adul. l. si postulauerit. §. qōni. In secreto aūt recipiunt deū suum. testis. n. similitudinē habet tortus. vt in summa huius tituli. §. sed hr̄. & ff. de q. l. 1. §. im-
4 perator. † Sed nūquid liber homo possit torqueri? vr̄ quod non, quia totus est titulus. C. & ff. tm̄ de tortura vr̄ sentire. Tu dic liberos hoīes posse torqueri, non solum in alios, vt ff. eo. l. ex lib. l. rñso. & l. vnius. §. testes. & C. de abo. l. fallaciter. §. qd̄ si ingenua, vel ingenuorum. C. de asse. l. nullus, ad fin. ff. de cust. reo. l. diuus. Sed & in seipsos qui deferuntur de aliquo crimine. C. eo. l. cum cognitionaliter. C. de inf. l. nullam. & ibi de hoc. C. de fals. l. sicut, & ff. de re mil. pditores Decurio, pōt torqueri, p l. si qs decurio. C. de fal. vbi

decurio

decurio torqtur, & alius quã liber homo nõ põt esse decurio. ff. de dec. l. Seuerus. Et ita cõ suetudo gñalr̃ seruat, & not. do. Axo. in sum
5 ma huius ti. §. torqueri & §. torqtur. † Sed nunqd ista psona accusata debet subiici tormentis? Et certe tit. C. & ff. de qõ. vr̃ insistere circa seruos torquẽdos, & liberos hoĩes in testimonio vacillãtes. Sed tu dic, q ipse principales psonæ subbiiciendæ sunt qõni. vt C. eo. l. 3. & ff. eo. l. 1. §. diuus & §. si quis vltro. & l. vnius & ff. de re mil. l. proditores, præcedere tñ debent indicia verisimilia vt supra dixi. Sed q d si iudex in torquendo ita modũ excedit, q hoĩem extinxit, vel debilis effectus est? Rñdeo, vr̃ teneri. arg. ff. sol. matr. l. si constante §. si maritus. Instit. de his qui sunt sui, uel alie. iu. 1. 2. rñ. & melius. ff. ad l. Aqui. l. sed & si quẽcũq;. §. igitur. ff. de usuf. l. locũ. §. fi. l. elegãter §. plane. ff. de pig. act. Nec prodest. n. q unus iudex facit cũ delinqt, nã omne maleficiũ praue psumimus actũ. C. de iniur. l. non conuicii, & de sicca. l. 1. † Præterea si in torquendo modũ quis
6 excedit. puniẽdus est, ut C. de emen pcl. l. 1. nec iudicẽ excuset off. ñ. quia sicut priuatis, ita magistratibus phibitũ est aliquid illicitũ facere. ff. de iniu. l. nec magistratibus. Ecõtra uñ, q non teneatur quia hoc fecit cã ueritatis eruendæ. & facit exequendo suũ offĩũ, non aĩo interficiendi, uel debilitandi, ergo non debet teneri. Neq;. n. quis delinqre uñ, nisi malignũ animũ habuerit. ff. de uerbo. sig. l. sæpe. in fi. nã maleficia uolũtas, & ppositũ distinguũt. l. qui iniuriæ, in princ. ff. de fur. & facit. ff. de acq. pos. l. qd' in eo. & alibi, & tũc crimen committatur eũ nocendi uolũtas interuenerit, non alias, ut C. de sica. l. 1. ff. de lib. ho. exhib. l. 3. aliàs. §. 1. Præsumit. n. princeps bonũ de officialibus suis, nisi cõtrariũ manifeste appareat, & do ceatur. ff de off. psl. l. 1. ad fi. Nã creditor rem obligatã afferendo non psumitur delinquisse, quia notabilis psumptio. ff. de fur. l. cum
7 creditor. † Sic ẽt à simili in pposito, iudex psumitur sui officii exequẽdi cã istud fecisse, nõ aũt aĩo nocẽdi, licet. n. culpã etiã torquendo excedendo modũ habuerit iudex, per hoc nõ tenetur. l. Cor. de sica. quia i delictis lata culpa dolo nõ æquiparatur. ff. ad l. Cor. de sica. l. in lege. Itẽ cã p p quã aliqd sit seruandũ remanere impunitũ, qd' alias coercẽdũ esset, dẽt attendi. ff. de pœn. l. aut. §. cã. Sed officii necessitas impunitũ suadet remanere quod alias coerceri dẽt. ff. de his quib. ut ind. l. post legatũ. §. aduocatũ. & l. tut. ergo. &c. Præterea si non apparet quo aĩo defecerit, psumendũ est potius zelo iustitiæ. & ex uigore officii facere, q malo cõsilio id fecisse. ff. de acq. pos l. uñ, & p socio. l. merito. & pro hoc arg. C. qui acc. non poss. l. 2. in fi. ubi tutor de falso inst. o procedẽdi in cã publica si non probat, non psumitur nocendi aĩo accusationem instituisse, nisi euidenter probetur, tñ regulariter qui non probat calũniari uñ. C. de aduo. diuer. iud. l. 1. Solutio, distinguunt quidam, si apparet quod hoc fecerit ex voluntate, dolo tenetur. si absq; culpa, & casu, nullo modo tenetur, si autem cum aliqua culpa in excedendo modum. non puto teneri, vt C. de eman ci. ler. l. 1. & est bona argumentatio de potestate, & rectore. ff. de verbo. sig. l. potestatis verba, si aũt sine moderatione modum excedendo in quæstionem hoĩem extinxit,
8 vel debilitauit, tenetur, † quia statim q modũ excedit, fingitur non iudex, & punitur tutor non recte administrando, vt non tutor, & tanquam quilibet tenetur, vt ff. de fur. l. tutor. ff. pro emp. l. qui fundum. §. si tutor. arg. C. de epis. & cle. l. generaliter. Quid plura? est casus. ff. de in ur. l. item apud. §. quæst. verfic. & si iussu ideo, &c.

TRACTATVS PAVLI GRILlandi Castilionis Florentini, de quæstionib. & tortura.

IN superioribus titulis vidimus de pluribus criminibus reisq; ipsorum, & pœnis, sed quia accidit quandoque q crimina ipsa non sunt bene probata, & iudex non potest deuenire ad sñiam non pcedente rei confessione, vel apertissimis probationibus, vt lsciant cuncti. C. de proba. tamen contra ipsum reum multoties laborant infamia, & alia indicia vigent, propter quæ necessario deueniendum est ad torturam, i. qua vel necesse erit reum ipsum confiteri crimen, vel saltem purgare indicia & suspiciones, quæ contra ipsum laborant, ideo in præsenti tractatu de quæstionibus, & tortura, p communi maxime iudicum cõmoditate aliqua breuiter exponemus. In qua materia doctores q plures ex antiquis, atq; moder-

modernis quidam in ordinarijs lecturis, quidam vero in extraordinarijs compendijs, & tractatibus diuersa cõmentaria ediderunt. Ego vero ne aliorũ relatione dictorũ frustra videar occupare mẽbranas, ea dũtaxat attingã q̃ vtiliora sunt, & in q̃bus Doctorũ scripta silent. In alijs vero breuiter, & remissiue ad vlteriora procedam. Indiciorũ, & q̃onis materia admodum freques est, & in iudicijs practicabilis i causis crimiualibus, q̃ in iudicis arbitrio plurimũ cõsistit. & iudices maxime iuniores, & parũ experti, sæpe solẽt in istis aliqua de necessarijs prætermittere, aut vlterius quã iuris sit ꝓcedere, ꝓpea materiã ipsã vltra alios clarius, & facilius ad cõem practicã accõmodabo Videbimus.n. primo, q̃d sit tortura, & quæ sit q̃o, & q̃uo ista differũt inter se Scd̃o, quot sunt tormẽtorũ species. Tertio, q̃d sit idiciũ, & q̃ sunt legitima, & sufficiẽtia idicia ad torturã. Quarto, quot sunt gradus torturæ. Quinto, in q̃bus criminibus possit dari tortura, Sexto, quæ ꝑsonæ pñt torqueri, & q̃ non pñt torqueri, & q̃bus de causis, vbi dabitur noua declaratio vltra oẽs Doc. ad tex. i l. si q̃s in graui. §. ignoscit. ff ad Syll. Septimo loco videbimus, an. & q̃ñ i paruis criminibus possit iferri tortura, & q̃d in cã pecuniaria. Et an, & q̃ñ torturã possit dari ꝓ pœna. Et an, & q̃ñ q̃s dicat cõpetenter tortus, & purgasse indicia. Et q̃ñ. & in q̃bus casibus reus possit repeti in tortura. Et quid si reus moritur in tortura. Et quid si nulla p̃cedebant indicia ante torturã Vel si aderãt non tñ erant in actis descripta. Et an & q̃ñ reus dicatur legitime tortus. Item q̃d de cõfessione habita i tormẽtis, vel timore tormẽtorũ, q̃ñ nulla p̃cedebant indicia. Vel si p̃cedebant in veritate, non tñ apparebant in actis annotata, an sufficiat illa confessio ad cõdẽnandũ reũ, maxime si ratificata repe ritur. Et q̃d si reus ante torturã petit copiã indiciorũ q̃ fuit sibi denegata, qua nõ obstãte fuit positus ad torturã, & cõfessus forte fuerit aliqua crimina nũq̃d illa cõfessio sibi noceat. Et q̃d si aliqs ꝑꝑ priuilegiũ ætatem vel aliã iustã causã de iure torqueri non poterit, si tñ fuerit tortus, & cõfessus, an p̃iudicet sibi illa cõfessio, & q̃ remedia dãtur contra iudicem istis q̃ui sic iniuste torti fuerũt.

1 *Quæstio dicitur inquisitio veritatis, per tormenta, & corporis dolorem facta.*
2 *Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis.*
3 *Tortura corporis cruciatus dicitur ad veritatem eruendam repertus.*
4 *Tortura in quo differat tormento.*
5 *Tortura remedium dicitur, seu via extraordinaria probationis.*

1 PRimo igitur quæro quid est † quæstio. Respon. quæstio proprie loquẽdo est inquisitio veritatis per tormenta, & corporis dolorẽ, ita dicit text. in l. Itẽ apud Labeonem §. q̃onem. ff. de iniur iũcta l. j. §. quæstionem. ff. ad senat. consul. Sylla. & gl. in d. l. j in versi. necatorum. cod. titu. Azo autem in sum. de q̃o. in prin. dicit, ꝙ quæstio est inquisitio veritatis per tormenta. Nuda ergo interrogatio vel leuis territio non dr̃ quæstio. d. l. item apud Labeonem. §. q̃onẽ, in versi. nuda. & per Azo. in d. sum. in titu. de q̃o. in prin. qui dicit ꝙ non debent quoque adhiberi tormenta quanta accusator vel instigator postulat, aut desiderat, sed vt moderatæ rõnis temperamẽta desiderant. l. de minore. §. torm. ff. de q̃o. Panor. vero in c. cum in contemplatione. de reg. iur. in antiquis, in princ. lect. idem dicit ꝙ q̃o est indagatio veritatis per tormentum, & appellatur q̃o à quærendo, quia iudex per tormẽtum inquirit veritatem, ita dicit ipse. Saly. autẽ in rub, C. de q̃o. dat duas expositiones siue diffinitiones ad istud verbum, q̃o. Prima est, ꝙ q̃o est inquisitio quæ fit ad veritatem per tor-
2 menta eruendam. Secunda est. Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis, & ista est breuior, & magis placet, q̃ omnes tñ descriptiones siue diffinitiones in effectu tẽdũt in vnũ, q̃d q̃o sit illa indagatio quã facit iudex ad inueniendũ veritatem cõtra reum in tormentis existentẽ, dũ patitur cruciatũ in cor-
3 pore. Deinde quæro quid est tortura. Rñd, tortura est corporis cruciatus ad eruẽdã veritatem repertus, vt dicit Panor. in d. c. cum in contemplatione. in prin. qui dicit etiã quod tortura siue tormẽtũ dr̃ quasi torquẽs mentem, q̃a per cruciatum corporis mẽs quoq; torquetur, vt latius dicemus infra eo. tit. q̃o. 4. in illo quarto gradu torturæ, & hr̃ 5. q̃o. 5. illi, qui, in vers. vbi religiosus tortus vt dũ corpora pœnis subijciuntur quæ gesta sunt
4 fideliter, & veraciter exquirantur † Hæc est differentia inter vnum, & alterum, quia vnum pertinet ad iudicem solum alterum

vero ptinet ad reum solū. ff. tormentorū d. l. itē apud Labeonem. §. qōnem, nihilominus sæpius solent vnū p altero poni, vt no. in d. §. qōnem, & 5. q. 5. illi qui. & per gl. in d. l. j.
3 in prin. ff. ad senatuscon. Sylla. ‖ Et nota hoc q tortura est remediū, siue via extraordinaria probōnis, vt dicit Bald. in l. si quis alicui. C. ad leg. Iul. maiest. via enim ordinaria est illa quæ fit per testes, & instrumenta, vt l. sciant cuncti. C. de prob. cum similibus.

1 *Tormentorū in specie quot sint.*
2 *Torturæ gradus sunt quinque.*

1 SEcundo quæro quot sunt tormētorū species. ‖ Rn. qd multæ sunt ac diuersæ, vt ponūt Doct. maxime practici in eorū tractatibus. Gand. in opere suo malef. in tit. de quæst. & tor. Ang. de Are. in suo opusculo malef. in gl. fama publ. præced. in verb. tortura. do. Fran. Bru. de S. Seue. in alio suo tract. malef. de ind. & tort. in 2. parte. At ille insignis doctor modernus Bonon. do. Hipp. de Mars. clarius cæteris hic aperuit in egregijs cōmētarijs suis q nup edidit super notabili tit. ff. de quæst. in l. 1. in prin. vbi ponit quatuordecim species tormentorū oēs diuersas, quorū plura fuerūt ab antiquis inuēta, quæ vero nouiter ipse inuenisse asserit, int' cæt. illud subtractionis somni qd in veritate p quā subtilis ingenij acuitate adinuentū fuit. & ego semel illud expertus fui Romæ in quadā causa duorū religiosorū, licet alio modo, & faciliori illo vsus fuerim, & profecto vidi ea q prius non credebā, qd illud afferat maximū tormētū, & fastidiū i corpore absq; aliqua mēbrorū læsionē, vide do. Fran. Brun. i materia pdicta i d. suo tract. de indic. & tort. in 2. parte. Alb. Gād. in eode suo trac. in tit. de qst. & torm. Ange. de Are. in tract. malef. i gl. fama pub. i materia torturæ. Ant. Rose. & do. Abb. in c. cū in cōtemplatione, de reg. iur. in anti. Pari. de Put. in tract. quem edidit de syndic. in c. tortura. el primo. cum tribus seq. domi. Bonif. de Vitali in tract. suo malef. in 2. parte. eundē dūni Hipp. de Marsi. in practica sua Auerolda nuncupata, vbi copiose tractat de hac tortura, Bart. in l. j. in princ. & § diuus. & in l. fi. ff. de qō. Bald. in l. 2. C. quo. appella. non recipi. & in l. milites, & i l. fi. C. de qō. & Sal. i d. l. fi. co. ti. in q̄bus locis oēs tractant de hac materia torturæ, & modo torquendi. & Azo in sum. de qō. in princ. illud tñ tormentum chordæ siue pēdētis funiculi Doct. cōiter ponunt pro magis cōi, & consueto, qd in se cōtinet plures gradus timoris, doloris, & cruciatus q adhibentur plus vel minus scdm qualitatē facti, psonarū cōdōnem, & vrgentiam indiciorum scdm qd declarāt præfati Doct. in locis su-
2 pra notatis. ‖ Ego aūt vltra alios pro faciliori notitia istius practicabilis materiæ cōsideraui quinq; esse gradus torturæ siue tormēti sub hac specie tormētis chordæ q̄bus rei diuersimode cruciant, plus vel minus, grauius aut leuius, iuxta qualitatē facti, psonarū cōditionem, & abundantiam indiciorū, sed antequam ad illorum declarationē deueniam discutiam primo quæ sunt aut dicuntur legitima indicia, & sufficientia ad torturam.

1 *Indicia quæ dicantur legitima ad torturam.*
Indicium duplex est.
Indicium non plenū, siue semiplenum qd dicatur.
2 *Indicium plenum, seu indubitatum quod sit.*
3 *Fama duplex est, quædam hominis inhærens, altera vero inter homines.*
Fama homini inhærens quæ dicatur.
Infamia quid proprie dicatur.
4 *Fama inter homines dicitur rumor, seu dictum gentium, seu vulgi ex opinione imaginaria procedens.*
Rumor quid proprie sit.
5 *Suspicio est animi aliqualis applicatio ad aliquid cum titubatione.*
6 *Præsumptio quid sit, & quotuplex.*
Præsumptio hominis quæ dicatur.
Præsumptio simplex iuris quid sit.
7 *Præsumptio facti quæ sit, & quæ iuris.*
Fictio quid proprie dicatur.
8 *Argumentum quid sit.*
9 *Adminiculum vehemens quod dicatur, & quod non vehemens.*
Coniectura veri acceptio dicitur ex aliquibus signis extrinsecis.
10 *Nescientia, seu ignorantia est intellectus neque ad verum, neque ad falsum determinatus.*
Error quid sit.
Verisimile quid dicatur, & quid non verisimile.
11 *Notorium dicitur certitudo indubia rei de qua quæritur fidem faciens indubiam.*
12 *Probatio dicitur actus rem dubiam educens in lucem cognitionis.*
Euidens dicitur quod manifeste liquet.

13 *Celari nulla tergiuersatione potest, quod in euidens est.*
14 *Manifestum quid sit, & an egeat probatione, quod manifestum est.*
Probatio per euidentiam facti quæ dicatur.
15 *Manifestum, & euidens in quo differant a notorio.*
16 *Iudex ex indicijs dubitatis ad torturam procedere non debet.*
17 *Indicia ad torturam legitima quæ dicantur.*
18 *Testis singularis de visu deponens, indicium facit ad torturam.*
19 *Tortura non est omnibus vniformiter danda.*

1 TErtio q̃ro, q̃ sint lr̃a †indicia, & sufficientia ad torturã. ante quorũ declaratione necessariũ videndũ esse puta
ui, q̃d est indiciũ, q̃d famã, & quædã
alia quæ p̃cedunt inq̃sitionẽ, & torturã. Et
primo dic. ꝙ indiciũ duplex est secundũ Bal.
in l. ea q̃ dẽ. C. de accus. & Gand. in suo tract.
malef. in tit. de p̃sumptionib. & indi. dubita.
& indubit. Indiciũ dubitatũ, siue semiplenũ
est p̃sumptio q̃dã fortiter mouens aium ad
aliq̃d credendũ, vel discredendũ. & hoc pro
baſ in l. cũ probatio. ff. de proba. & p̃ Gand.
2 in d. tit. de præsum. & c. †Indiciũ vero plenũ,
& indubitatũ est demõstratio rei per signa
sufficiẽtia, per q̃ aĩus in aliquo tanq̃ impro
prio existẽte q̃escit, & plus inuestigare non
curat, & hoc probaſ in l. indicia. C. de rei vẽ.
& per d. Gan. in d tit. vt sup. Bal. in d. l. ea qui
dẽ, in 2. col. Sed q̃a in causis criminalib maxime,
q̃n procedit̃ p̃ inq̃sitionẽ, necesse est,
ꝙ p̃cedat infamia cõtra reũ de crimine, ex
quo reperit̃ inq̃situs, vt in c. qualiter, & q̃n,
& ibi p̃ oẽs scribentes. de accus. iõ aliqua de
fama, & infamia hic inserere placuit, & dic
3 secundũ Bal in d. l. ea q̃ dẽ. in prin. ꝙ † Fama
est duplex, vna quæ est in hoĩe. s. q̃ inhæret
hoĩ, altera q̃ est inter hoĩes. Fama. n. q̃ est in
hoĩe, vel q̃ inhæret hoĩ, est status illæsæ ma
iest. ac dignitatis, morib. & legib. cõmproba
tus in l. cognitionũ genera. ff. de var. & extra
ord. cogn. cuius famę contrariũ est infamia,
q̃ sic diffinitur. Infamia est priuatio famę cõ
tingentis ex accidenti p̃ter naturam, vel sic.
Infamia est deficientia status, & læsio maie
statis, & dignitatis. ista vr̃ iudicio meo, ꝙ sit
melior diffinitio, q̃ præcedens: quia per istã
declarantur oĩa cõtraria bonæ famæ, & per
id, ꝙ diffinitur vnumquodque cõtrarium. p̃
eius oppositũ diffinitur, & reliquum, vt pro
batur in l. j. ff. de his q̃ sunt sui, vel alien. iur.
& Inst. eo. tit. in prin. & de iure p̃so. in prin.
& de tutel. si mulier, in prin. Secunda dr̃ fa
ma q̃ est inter hoĩes. q̃ præiudicatur de ali
quo hoĩe, seu alio facto. & hæc dici põt fa
ma loquẽs, q̃ semper de aliquo loquitur. &
4 ita diffinit̃ secundũ Bal. in d. l. ea q̃ dẽ. †Fama
est dictũ gẽtiũ. seu vulgi ex imaginaria opi
nione, vel credulitate gentiũ, seu vulgi p̃cedens
q̃ probatur in l. de minore. §. tormẽta.
ff. de q. & sub ista diffinitione tã bona, q̃ ma
la fama cõtinetur. l. 3. §. idẽ diuus. ff. de testi.
& hæc est illa fama q̃ est preparatoria inqui
sitionis, non aũt prior, de qua supra. Sed q̃a
solet q̃nq; non certa fama sed rumor insur
11 gẽre in populo, q̃ est minus, q̃ fama. ideo vi
deamus q̃d sit iste rumor. Rumor est sui ipsi
proclamatio gentiũ, & strepitus multarũ vo
cũ. hoc probatur in l. fi. ff. de hær. instit. & l.
miles. §. mulier. ff. de adult. & iste rumor est
initiũ famæ. & minus ea, ita dicit Bal. in d l.
ea q̃ dẽ. Q̃n vero sunt plures gradus cogni
tionis, q̃n res est adhuc dubia, anteq̃ perueniatur
ad perfectã notitiã veritatis, in quib.
gradibus animus iudicis semper remanet ti
tubans, anteq̃ perueniatur ad vltimũ firmæ
credulitatis, & certæ scientiæ fine, secundum
notabilẽ doct. Bar. in l admonẽdi. 4. col. ff. de
iureiur ideo de ipsis gradib. cognitionis ali
qua br̃ declaranda putaui, inter quos offert
se mihi suspicio, ideo q̃ro quid est suspicio.
5 Respond. | Suspicio est aliqualis applicatio
animi ad aliquid cũ vehementi titubatione.
vel sic. suspicio est motus quidã mẽtis ad ali
q̃d cũ vehementi titubatione, proban̄ hæc.
ff. de testa. l. de statu. non tñ intelligas suspi
cionem istã comprehendere suspicionem tu
toris, vt intelligatur de illa q̃n remouendus
est a tutela vt suspectus, quia illa est alia spe
cies suspicionis. ita dicit Bald in d. l. ea qui
dem. per l. impuberib. §. fi. ff. de susp. tut. Post
hæc succurrit præsumptio, videamus nunc
quæ est, & quotuplex sit præsumptio. Resp.
6 † Præsumptionum plures sunt species, quædã
enim est præsumptio hoĩs, alia est p̃sumptio
iuris, alia vero præsumptio facti, alia
autem præsumptio iuris & de iure, siue, iu
ris, & facti. de quibus vide late Gand. in d.
tract. & tit. de præsumpt. & indict. Præsum
ptio enim hominis secundùm Bald. ibi est,
quidã conceptus causatus in mente ab ali-

qua ꝓbabili cõiectura, vt ff. de ver ob. l. cõtinuus. §. cũ ita. Præsumptio vero iuris simplex, est similitudo q̃dã sufficiens ad rẽ dubiã de qua credunt credenda. C. de cõtrahẽ. & cõmit. stipul. l. 1. & l. iurisgẽtium. §. qđ se re. ff. de pact.
7 † Præsumptio autem facti est, cum ex facti similitudine aliquid deductũ adhibetur, qđ animum videntis ad illud dubitanter applicat. Præsumptio iuris & de iure, est status a iure ꝓmulgatus ex indubia cõiectura hoc ꝓbaĩ in l cũ ostendimus. in fi. ff. de fideiussori. tut. Sequitẽ nunc videre q̃d sit fictio. & dic qđ Fictio est falsitas pro veritate accepta ex specialissima, & iustissima causa ĩ iure expressa. vt no. in l. in bello. ff. de capti. & postlimi reuer. & l. si is q̃ ꝑ emptore. & ibi late ꝑ Bar.
8 ff. de vsuc. Argũ aũt sic diffini:. † Argũ est ꝓpositio ex aliquibus existentibus resultãs ad ꝓpositum r̃ndendum seu cõcludẽdũ. vnde q̃n plura indicia, vel plures ꝓpositiones, siue p̃sũptiões, testes, vel cõiecturæ ad vnã & eãdẽ cõclusionẽ tendũt ad effectũ aliq̃d probandi: illa coadunatio siue copulatio ex pluurib. in vnũ, dr̃ argũ, qđ est proprie collatio pluriũ diuersorũ tendentiũ ad vnã, & eãdẽ cõclusionẽ, vt l. 3. §. idẽ diuus. ff. de testi. l. diuus. ff. de custo. reo. Aliud indiciũ ꝓbationis siue cognitionis dr̃ adminiculũ, & istud est duplex, aliud est adminiculum vehemẽs, aliud vero adminiculũ leue, siue non vehe-
9 mẽs. † Adminiculũ. n. vehemẽs est suppletio defectus probationis per se solũ nõ operãs, sed cũ alia probatione cooperans. probatur hoc extra de successionib. ab intestato. c. fi. & in c. fi. de iureiu. Adminiculũ nõ vehemẽs est aliqualis pars cõfirmationis veri. tendens ad aliquid suspendendũ de defectu ꝓbationis, & alia adminicula per se sola ẽt plura nõ sufficiunt, vt l. ij. §. j. ff. de excus. tut. sequitur mõ coniectura q̃ sic diffini:. Coniectura est acceptio, seu reputatio veri ex aliq̃b. signis extrinsecis proueniens, per q̃ deueniẽ ad verũ, sicut ꝑ circulũ cõiecturamus tabernã. dicit Bal. & ibi. & per habitũ distinguimus meretricem. l. itẽ apud Labeonem. §. si q̃s virginem. ff. de iniu. & hr̃ in c. in nonnullis, extra de Iudæis. His omnib. opposita sunt nescientia siue ignorantia, & error q̃ nescientis sic
10 diffinitur. † Nescientia siue ignorãtia est intellectus nõ determinans se ad verũ. vel falsum. Error aũt est priuatio intellectus determinat ad verũ, & autiga tendentis ad falsum. vel sic. Error est priuatio veritatis causata in intellectu ꝑ falsam imaginationẽ, vt proba:. ff de test. l. de statu. & ff. de iurisom. iud. l. si per errorẽ. & l. si quis nec causam. eo. tit. videamus nunc de verisimili, & nõ verisimili. & dic bẽ, ꝙ verisimile est id. q̃ verũ vẽ, & est verosimile. vt ff. de adul l. miles §. mulier. Non verisimile vero dr̃ illud, q̃ a vero eẽ multũ dissimile, vt ff. quod met. cau. l. nõ est verisimile, in prin. vbi fit mentio ẽt de p̃sumptione iuris tñ, siue hominis, sed credo potius. ꝙ illa sit q̃dam leuis p̃sumptio. Postq̃ vidimus de grauib. probationib. per quos ascendi:, siue peruenitur ad plenã probationem, & certã fidẽ credulitatis. videamus nũc de ipsa certitudine veritatis & q̃o q̃d est no
11 toriũ generaliter. Resp. secũdũ Bal. ibi. † Notoriũ est cõis. & indubia certitudo rei, de qua q̃ritur, indubiã fidẽ faciens. an. & q̃n quid dicatur esse notoriũ, & quot hoĩes faciunt notoriũ, vide Bal ibi, qui refert quosdã tenuisse, ꝙ maior pars populi facit notorium, & qđ in aliqua villa, siue paruo castro minor numerus hominum facit notorium. q̃ in ciuitate, & ideo dicit secundũ Alb. de Gãd. qđ ad sciendũ quot homines faciunt notoriũ, hoc est arbitrariũ, q̃a iudex arbitrabiẽ quot hoĩes faciunt notoriũ. de qua materia vide latissime per Cano. in d. c. qualiter, & q̃n, de accus. Videamus mõ quid est probatio, intelligendo, de plena, & ꝑfecta probatione. q̃
12 sic diffini: secundum Bal ibi. † Probatio est actus rem dubiã in lucem cognitionis educens. & hoc notaĩ. C. de ꝓb. in rub. & ibi Bal. Succedit altera species & probationis, & cognitionis veritatis q̃ dr̃ euidens, & manifestũ. ista duo differunt inter se, & differunt ẽt a notorio, vt sup. dicã. Euidẽs ita diffinitur, euidens est, qđ manifeste liquet, secũdũ Bal. in d. l. ea quidẽ. c. si forte. de elect. lib. 6. & est satis diuersum a manifesto, & plus est quam manifestũ, euidens enim illud est, quod palam est oculis, & semper apparet. ff. de contrah. empt. l. ea quæ. l. non codicillũ. C. de testa. & in c. euidentia. de accus. 1. q. 1. vt euidẽ
13 ter. † Quod. n. in euidenti est, nulla põt tergiuersatione celari, & nullã oprat probationẽ, extra de coha. cler. & mulie. c. fi. vide quæ not. per Archid. in d. c. cum si forte, de elect. lib. 5. Bal. n. in d. l. ea quidẽ, diffiniuit manifestũ, sed diffinitio sua mihi non placet, dicit enim, ꝙ manifestum est illud, quod euidenter

ter apparet. sequeretur ergo q manifestũ esset idem qd euidens, & tñ est satis diuersum, vt pxime dixi, & dicam infra q minus est manifestũ q̃ euidẽs, sed secũdũ diffinitionẽ Bal. idem esset manifestum qd euidens, ideo putaui sic esse diffiniẽdum. Manifestum est demonstratio q̃dam, ex qua vehementer aius dubius informatur ad aliquod, nõ tñ tolitur
14 tota dubietas. 2. q. 1. de manifesto, † & hinc est qd dr, manifestum indiget pbõne. 1. q. 3. c. eorũ. euidens aũt nulla indiget pbõne, vt d. l. ea quę. ff. de actio. empt. vide Io. And. in c. cõstit. de verb. sign. lib. 9. & tex. not. in l. qñ sororem. C. de iure delib. vbi de vtroq; fit mẽtio. Tñ euides ponitur p magis claro q̃ manifestum, vide do. Alb. de Ros. in dict. suo in litera E. in vers. euidens. et l. 1. & 2. Bal. tñ in d. l. ea quidem. aliam ponit. drñam inter ista duo, dicens q euidens dr id solum, qd apparet p oculorũ inspectionem, vt ff. si. regun. si irruptione. §. ad offm. & idem Bal. in rubr. C. de pbõ. dicit q illa dr pbõ p euidentiã facti, qñ res subijcitur oculis iudicis. Manifestum aũt largius dr. s. oẽ id qd nobis innotescit p quęcũq; sensum corporis. s. visum, auditum, sicut est sonus Campanæ aut alium sensum, vt l. a. §. occisorũ. ff. ad Syll. de qbus sensibus hr in l. eum. §. pen. ff. de acq.
15 poss. † Differũt ẽt ista duo secũdũ ipm à notorio, qa manifestũ vel euidens est illud qd vni tm vel pluribus patet: notorium aũt esse nõ põt, nisi toti populo, vel maiori parti publicẽ innotescat, vt sup. late diximus. & not. in c. vestra. & ibi Inn. de cohab. cler. & mulierũ. Et per hæc sum expeditus de istis gradib. seu adminiculis probationis, ac de speb. plenæ, seu perfectæ pbationis, q quidẽ gradus, & adminicula probationis a qbusdã appellant indicia nõ plena, & dubitata, p quæ aius iudicis deducit qñq; in suspicionẽ, qñq; vero in opinionẽ q magis est propinqua indubitatæ fidei quã suspicio, secundũ Bar. in
16 d. l. admonẽdi. ff. de iureiu. † Ex quib. tñ indicijs dubitatis nõ dat iudici indubitata fides & firma credulitas, sed quędã suspicio qñq; ex qua iudicis mẽs satis dubia reperit. & isto casu non facile deueniẽdum est ad torturã, maxime si persona sit honestæ conditionis, qa ista suspicio est primus gradus probationis, & minus q̃ semiplena probatio, secũdũ Bar. in d. l. admonendi in glo. magna. Qñq; vero indicia sunt talia q adducunt animum iudicis in opinionẽ, q est secũdus gradus pbationis, secũdũ Bar. ibi. ex qua aius iudicis multũ depẽdet in illa parte, nõ tñ est plene certus, & iõ isto casu deueniri solet ad torturã, quæ dat in supplementũ probationis in causis criminalib. qñ veritas aliter haberi nõ põt, vt p Bar in l. fi. ff. de qõ. qa tormentũ illud fuit inuentũ cã necessitatis, & in supplementũ probationis. vt dixi, quotiescũq; reus est valde suspectus. cõtra quẽ laborant indicia, vt dicit Pan. in d. c. eũ in cõtẽplatione. in prin. de reg. iur. & Bal. in l. 1. C. quorũ appell. non recip. idem Bal. in l. milites. & l. fi. C. de quæst. Bart. in l. 1. in prin. & §. diuus. &
17 l. fi. ff. de qõ. † Quę aũt dñt esse ltia indicia, dic q illa sunt q sunt proxima facto, q quãto propinquiora sunt, tãto sunt meliora. l. j. §. præterea. & l. de minore. §. torm. ff. de quęstioni. & ibi per Moder. Quæ aũt indicia dicant esse sufficientia ad torturam, certa regula tradi non põt. sed hoc relinquit arbitrio, & discretioni boni iudicis, secundũ quod dicit Azo in d. summa de quæst. vbi dicit, q nõ debet iudex reo adhibere tormenta quanta accusator exposcit, sed quanta moderatæ rationis temperamenta desiderant. idem dicit Bar. in d. l. fi. ff. de qõ. in princ. dicit tñ Abb. in d. c. eum in cõtemplatione, q licet super hoc an, & qñ indicia dicantur esse sufficientia ad torturã certa regula tradi non possit, arg. l. testiũ. §. tu magis. ff. de testi. & l. de minore. §. fi. ff. de q. tñ dicit, q oẽs Doct. tenẽt,
18 † q vnus testis de visu facit indiciũ ad torturam, intellige tu, q sit testis fidedignus non suspectus, & oĩ exceptione maior secũdum quod dicit Bar. in d. l. fi. & Bal. in d. l. 2. & ita cõiter tenet Docto. Bonus itaq; & discretus iudex cuncta circunspiciet, & iuxta criminis qualitatẽ facti, cõtingentiã, conditionẽ personæ, & abundantiã iudiciorũ considerabit, an ad torturã ipsam deueniendũ sit. & casu quo ad illã deueniri cõtingat, itciũ mature cõsiderare debet qua grauitate, lenitate, vel moderamine veniat inferenda, iuxta no. per Azo in d. summa de qõ. s quantum modera
19 tæ rõnis temperamenta desiderant. † Aliter enim sunt torquẽdi iuuenes robusti, & alio mõ debiles delicati, vel senes alio mõ rusticus, vel miles. & alio mõ ciuis & alio modo nobilis, & alio mõ ignobilis, & plebeus. l. de min. §. torm. ff. de qõ. & l. 1. §. fi. eo. tit. Pan. in d. l. fi. eo. tit. Bal. in d. l. 2. C. quor. appellat.

Ii 2 non

non recip. & idem Bal. in l. milites. & l fi. C. de quæst. Abb. in d. cap. cum in contemplatione, de reg. iur. in antiq.

1 *Torturæ gradus sunt quinque, & qualiter cognoscantur, & inferantur.*
Gradus primus torturæ quis sit.
2 *Confessio rei facta in præparatoriis tormentorum dicitur facta metu, ideo ratificatione eget.*
3 *Tortura largo modo sumpta quid sit, & vnde dicatur.*
Torturæ primus gradus, scilicet terror, quibus inferri possit.
4 *Torturæ gradus secundus quis sit.*
5 *Tortura leuis quæ dicatur, & an vere sit tortura.*
Tortus leuiter potest grauius torqueri militantibus indiciis legitimis.
6 *Priuilegiati ne possint torqueri tormento secundi gradus torturæ potuerunt supponi.*
7 *Febricula leui laborans non excusatur, quominus teneatur comparere citatus.*
Confessio facta in leuibus tormentis ratificatione indiget.
8 *Torturæ tertius gradus dicitur, cum per spatium dicēdi vnū Miserere, reus suspensus detinetur.*
9 *Torturæ gradus quartus quis sit.*
10 *Torturæ quintus gradus quis dicatur.*
11 *Torturæ gradus vltimus in quibus applicetur criminibus.*
12 *Complexionum diuersitas multa in sustinendis tormentis.*
13 *Mesites lapis potest facit, vt dolorem nullum sentiat tortus.*
Remedia quæ verbis fiunt, ne torti dolorē sentiāt.
14 *Fur quidam Romæ quibus remediis contra torturam fuerit vsus.*
15 *Tortus quidam dicens, & lacte beatæ virginis Mariæ, dolorem nullum sentiebat.*
15 *Remedia quæ fieri possint aduersus maleficia taciturnitatis.*

1 QVarto nunc videndum est † de istis quinque gradus torturę, de quibus supra fit mentio, quo modo cognoscuntur, & qualiter inferuntur. Rn̄. declarando primū gradum incipiemus a minori, vel infimo, ascendendo veluti p gradus scalarū, reducendo materiā ad practicam dico ꝙ. Primus siue īfimus gradus torturæ est territio illa, quā infert iudex reo, qn̄ illū cognoscit suspectum tn̄ indicia nō adsunt talia, vt torqueri possit isto casu iudex mādat qn̄q; reū ipsum spoliari ligariq;, & in ordine poni, ac si vere torquendus esset, & qn̄ qs ligari mandat ad funiculū, ita vt nihil aliud deficiat quā sola eleuatio & hoc fit ad incutiendū timorem reo, vt facilius fateaſ stanti bus, maxime iudicis persuasionibus. Et ista proprie non dī tortura, q̄a vere corpus non torqueſ, nec sentit dolorē, sed potius est qui dā mentis timor, secundū Bal. in d. l. 2. quor. 2 app. &c. & in l. 2. C. de cō fess. vbi dicit, ꝙ cōfessio facta a reo in istis pparatorijs tormentorū cū sit facta, & extorta p. p timorem tormentorum, indiget ratificatione, ac si facta fuisset in plenis tormētis, alias nunq̄ sufficere ad cōdēnationē. vide Ang. & Sal. in d. l. 2. & Sal. in l. fi. C. de qō. Bar. in l. 1. § si qs vltro. ff. eo. ti. vide no. tex. in l. 2. C. de cust. reo. qui loqtur proprie de hac ratificatione, quæ fit apud acta sub publico testimōio, & dicit Imperator ibi, ꝙ isto mō fræni quidē tēperies iudicib. immodice sæuientib. adhibetur. Iste aūt actus, vt dixi non pōt dici proprie tortura, vt pxime diximus, sed appellaſ pprie ter3 ritio, siue terror tormentorū. † Largo vero sumpto vocabulo, & improprie posset dici tortura, put quidā descripserunt hoc nomē tortura, q̄ dī a terrendo, sed isto mō terret, ergo &c. vel dicas qđ licet corpus vere non torqueatur, animus tn̄ bene torquetur, & timoris patitur cruciatū. & sic largo mō dici pōt tortura. Et no. ꝙ iste terror, siue primus gradus incuti. & experiri pōt contra quoscūque, ēt contra eos q de iure torqueri nō pōt aliqua de cā, vt infra latius dicetur in 6. qō. vel qn̄ deficerent indicia p. p q̄ torqueri deberet, vel qualibet alia iusta de cā ad torturā deueniri nō pōt, ad istum gradū deueniri poterit, secundū Bal in d. l. 2. in vers. qrō qn̄q;. &c. vbi dicit, ꝙ illi q de iure torqueri nō pñt, poterunt bene terreri. Iste enim primus, siue infimus gradus torturæ non solet adhiberi robustis, versutis atq; dolosis viris. sed debilibus timidioribus, pusillanimis, atq; delicatis, quoties contra ipsos militarēt aliquę psumptiones, & cōiecturæ siue indicia leuia. Et licet interdū essent plura indicia, multoties tn̄ cū isto infimo gradu ab ho. b. similis cōditiōis solet extorqueri cōfessio, abq; eo ꝙ ad vlteriora procedaſ, vt sæpius expertus sui in facto, de quo infimo gradu fit sæpius experiētia i robustiorib. & magis cautis, quoties vt dixi non militant plena indicia, vide-

do.

do Par.de Put.in d.suo tract.de synd in c. ad
4 uertendum & Bal in d.l.2 † Secūdus gradus torturæ est cum reus ligatus eleuaĩ modicū supra terram, Paulo momento detineĩ eleuatus,& ꝑtinus deponiĩ,uel cum detineĩ suspensus spacio dicendi Aue maria,uel Pater noster aut unum miserere. iuxta qualitatem facti,& ꝑsonarū cōdōnē,deinde deponiĩ absque aliquo impulsu, quassatione uel tractu chordæ,& hæc dr̃ leuis tortura ad quā deueniendum est quotiescunq; indicia q̄dam apparent aliqualiĩ probata,& reus est magis suspectus.Indicia tñ ipsa non sunt plena satis ad inferendum plenam torturam,puta si esset unus testis de uisu deponens. tñ nō esset oĩ exceptione maior.uel duo testes de auditu ab aliis,non aūt ab ipso reo,& similes ꝑsumptiones uel indicia non plena, ꝑcedente tñ suspicione cōtra ꝑsonam ipsius rei,ut ꝑxime dixi. Et ista est illa leuis tortura, de qua loquiĩ Bal.in d.l.2. C. quorū appellatio &c.
5 ubi dicit † ꝙ quemadmodum leuis febricula non dr̃ febris,& infirmitas talis q̄ ꝑstet impedimentū ad cōparendū,sicut est uera febris, q̄ hoĩem sternit,ut l.ob q̄ uitia.§.fi.ff de ædil. edict.ita ista leuis tortura non dr̃ tortura, siue tormentū,ex quo causeĩ dolor mentis, & corporis cruciatur,sicut in tortura ordinaria. Et nota qđ est magni effectus ista doctrina, ex qua infeĩ ꝙ quotiescunq; cōtra reū militant legitima indicia,ex q̄bus de iure q̄s torqueri pōt. si fuerit semel isto modo leuiter tortus,non obstabit, quo minus possit iterū grauius torqueri ex eisdem indiciis,& tunc secunda uice diceĩ cōpetēter tortus, nec ꝑpea reus cōqueri poterit, ꝙ fuerit repetitus in tortura absq; nouis indiciis.iuxta ea quæ hn̄r in l.repeti,ff.eo.tit de q̄ō.q̄a ista non dr̃ proprie repetitio , ex quo prima non fuit habita pro tortura.ꝑ ea quę supra diximus ita ēt sentit Bart.in l.fi.& repeti.ff.de q̄ō. & Bal.in d.l.2. C.quorum appellatio.&c. Ang.de Aret.in d. gl.fama publ.in uers.qđ si aliq̄s fuit tortus , sed leuiter,&c. Hipp.Mars.in d.l. 1.in princ. & l.repet.Par.de Put.in d.trac. ĩ c. sequiĩ modo.Fran.Brun. Gand. & ceteri doct. in locis
6 supra notatis.† Quidam tñ dixerunt arguentes ex dicta doctrina Bal. de qua supra ꝙ illi ēt q̄ aliqua ex causa uel priuilegio torqueri non pñt, poterunt tñ tormento istius secūdi gradus supponi absq; periculo.ex quo ista leuis tortura non dr̃ tortura, sicut leuis febricula non dr̃ febris d l.ob q̄ uitia. Ergo tñ de ueritate istius dicti alias dubitaui,nec uĩ esse bona cōña de leui febricula.ad leuē torturam,q̄a est diuersa rō in uno q̄ ĩ alio. ibi.n in d l.ob q̄ uitia excusatur à cōparendo in iudicio ille q̄ ꝑ febrim est impeditus , & non pōt ambulare foris,quia non exit de lecto , nec de domo ,is uero q̄ patitur quartanā febrim aut aliam leuem febriculam quam nō curat,nec ꝑ illam remanet q̄n uadat foris
7 per oĩa loca,saltem in ciuitate.† Ex quo.n. uadit ꝑ urbem sicut uadit ꝑ alia loca , ita uenire pōt ad curiam,& coram iudice , q̄a rō illa impedimēti de qua in d.l.ob q̄ uitia.ĩ prin. cessat in eo q̄ patiĩ leuē febriculā,ideo in eodem cessat legis excusatio. Sed hic in leui tortura fieri non pōt,qđ corpus non torqueaĩ nec patiatur aliqualē dolorem,licet sit leuis dolor,dolor est, & infertur iniuria dignitati, uel innocentiæ ipsius rei, q̄a tortura ut diximus supra eod.tit.q.1.est cruciatus q̄dam in corpore,&c. cum igr̃ ꝑ hanc leuem torturā inferatur in corpore dicti rei aliqualis cruciatus,nō pōt dici nisi qđ illa sit tortura,& qđ ille sit tortus q̄uis leuiter. Et ideo ego nunq̄ cōsueui ad gradum istū deuenire,nisi q̄n procedūt indicia,& sunt bene ꝑbata. Tñ si sunt indicia aliquantulum remota à facto,& ꝑsona esset uilis,& ignota , & ualde suspecta de crimine, aut in r̃ñsionibus suis uariaret, & aliis hmōi suspicionibus ꝑcedētibus l. de minore.§. torm.in fin.ff.de q̄ōnibus, & ꝑ Bal. in d.l.2. Bart.in d.l.fin.& Panor.in d.c. cum in cōtemplatione. Si aūt esset uir nobilis aut honestæ familiæ,& cōdōnalis, ad hoc nō deuenirem r̃r, nisi ꝑcedentibus legitimis indiciis,& bene ꝑbans iuxta no. ꝑ Bar. in d.l. fi. ff.de q̄ō.& per alios in locis supra not.Confessio siliĩ facta in istis leuibus tormentis indiget ratificatione,sicut illa q̄ est facta in plenis tormentis , ut supra diximus in ꝑcedenti
8 gradu,& no.in d l.2.C.de Cust.reo.† Tertius torturæ gradus est cum reus suspensus detineĩ in tortura spacio dicendi unum Miserere uel duo, aut aliquantulum plus, absq; tñ aliquo tractu uel impulsione chordæ , q̄ infert ad maiorē cruciatum,& ad istū gradū ascendet iudex quotiescunq; reus est magis de crimine suspectus, & indicia cōtra ipm̄ tēdētia sunt plene ꝑbata,delictū tñ non est de atrocioribus,ut est furtū modici ualoris,uulnus non letale,seu aliud crimen non capitale,ut

l. 2. & ibi Bar. ff. de publ. iud. uel qñ delictum
esset grauius, & indicia magis apta, ꝑsona
tñ esset talis nobilis, uel alias honestę fami-
lię, & alias bonę cōdōnis. & famæ & nō assue
tus in similibus cōmisceri. cū quo mitius. &
magis tēperate agendū esset, nō excedendo
iudex istū gradū torturæ nō credo ꝙ posset
repræhendi. arg. l. non omnes. §. à Barbaris,
ff. de re mil. l. in ser. & l. respiciendum, §. delin
quūt. ff. de pœn. l. qd ergo §. pœna grauior.
ff. de his q not. infam & l. testiū. § tu magis,
9 ff. de testib. † Quartus torturæ gradus dicet
quotiescunq; reus post eleuationem diutius
suspēsus in tortura detinetᷣ, uidelicet ꝑ quar
tam, tertiā, mediā ue partem, uel duas tertias
unius horæ aut ꝑ integrā horam, ſm grauita
tē criminis, suspicionē rei. & uires indiciorū
qñq; in ipso detentionis spacio adhibentur
unus duo aut plures ictus, siue tractus chor-
dæ ad maiores cruciatus inferendū in corpo
re, maxime qñ indicia sunt ꝑgnantia. Reus
est suspectus multū, & hēt mēbra robusta, &
crimē est graue ex se, ēt, ꝙ ista oīa non con
currant, si tñ maior pars cōcurrit, sufficit, ut
quoties scandalum non modicum gñaret,
ut est furtū magnæ rei sacræ, uel aliud tur pe
sacrilegium, uel sacrorū abusus, aut homici-
dium graue, uel falsitas literarū apostolicarū
& similia. & indicia ut diximus essent urgen
tia, & bene ꝓbata, utputa unus testis omni
exceptione maior de uisu ipsius facinoris de
ponēs, aut duo seu plures testes alia ꝓbātes
indicia, & circūstātias necessarias ipsius cri
minis ſm qd latius declarat do. Alb. Gand.
in d. suo tract. malef. in tit. de ꝓsump. & ind.
dub. & indub. Bart. in d. l. 1. §. fi. & l. fin. ff. de
qō. Bald. in l. milites, §. oportet. C. eo. tit. idē
Bald. in d. l. 2. C. quo. appel. & c. Bald. Ang. &
Salic. in d. l. ea quidem, C. de acc. Canonistæ
in c. qualiter, & qñ. eo. tit. & in c cum in con
10 templatione. de reg. iur. in antiq. † Quintus
& ultimus torturæ gradus succedit, quod est
istud quotiescunque post aliquam suspensio
nis detentionē, & ictus siue tractus chordæ.
si reus adhuc ꝑtinax in eius negatiua instc-
terit, & torturam hmōi spernere uideretᷣ, ꝓ
grauiori cruciatu ad pedes ipsius rei torquen
di subiiciunᷣ pondera qdā pendentia. ut sunt
cōpedes ferrei, lorica, aut aliud simile pon-
dus, & cū pōdere ipso suspensus detinetᷣ, uel
ictibus cruciatᷣ, & istud est sæuissimū genus
tormēti, & dñt Doct. qscripserūt de hac mā

ꝙ tūc corpus ipsius rei dilaniatur, mēbraq;
& ossa quodammodo dissoluunᷣ, & euellun
tur à corpore, & hęc dᷣ grauior pœna q̃ usq;
usque manus obscissio, ut dicit text. in auth.
ut nulli iud. §. quia uero. & dicit Cassiod in
lib. uariarum epistolarū, ut refert do. Par. de
Put. in suo tract. synd. in c. tortura. el. 2. fol.
113. epist. 49. facilius est à morte expetere q̃
tormentorum crudelia sustinere inter supre
mas anhelatus angustias melius est perire q̃
uiuere, & detestabilis sensus pœnarum exclu
dit dulcissimæ salutis affectum. Iste ultimus
gradus, & modus torquendi ꝑ raro fit, & iu
11 dex haud facile ad illū deueniet, † nisi in cer
tis casibus, & criminibus atrocissimis ut est
hæresis, & crim. læsæ maiest. euersionis sta-
tus, aut similis ꝓditionis, ubi totius, ubi prīcę
aut multorū salute tractatᷣ, aut cū ageretᷣ de
ingēti assassinio enormissimo homicidio sa
cræ ꝑsonæ, uel de morte alicuius Cardinalis,
seu alterius magni principis, uel cōtra malefi
cū, aut mathematicū, in qbus criminib' nul
lū ꝓpest priuilegium dignitatis, ut l. si qs ali
cui. C. ad l. Iul. maiest. & l. & si excepta. C. de
male. & math. l. manicheos, & l. Arriani. C.
de hæret. c. ad abolēdā, eo. ti. & similibus, nec
tūc ēt nisi indicia essent adeo clara, & ꝑgnan
tia, ut nil deesset nisi rei cōfessio, ut l. milites.
§. oportet, & ibi Bald. C. de qō. Bal. in l. quis
quis, C. ad l. Iul. maiest. & Bal. Ang. & Sal. in
l. ea qdem, C. de acc. Bart. in d. l. fi. ff. de qō. &
l. 1 §. fi. eo. tit. Par. de Put. in d. tract. de synd.
c. tortura. & c. ad uertendū, & alios Moder. in
12 locis supra notatis. † Non nulli tñ repertunᷣ
adeo terribiles, & robusti qui nullum timētᷣ
dolorē, neq; cruciatum aliquem sentire uñt
in corpore, ēt si mille tractibus quassarentᷣ,
quod pluribus modis cōtingere solet, quidā
eñ robustitate corporis, & brachiorū, alii ue
ro leuitate q leui pōdere cōprimunᷣ. quidā
alii membrorum agilitate. quorū brachia ex
modica eleuatione ex retro ante resoluunᷣ,
& supra caput directo tēdūt, adeo ꝙ leuem,
aut nullū cruciatum sentire uñr, & ego alias
in facto habui Quidā alii repertunᷣ qui cum
diabolicis sortilegiis & incātationib. malefi-
cæ artis, de qua supra diximus late in 2. lib.
6. & 7. q adeo corrobanᷣ in corpore uel su-
stinenᷣ i aere, aut graui sopore detinenᷣ op
pressi postq̃ sunt eleuati, ut nullū penitus do
lorē patiunᷣ in corpore, & hoc appellant qdā
maleficiū taciturnitatis siue insensibilitatis.

ex quo inducit tutela quædã (ut aiunt) aduer
sus ipsam torturam, ꝙ reus ipse nullũ dolo-
rẽ patitur, de quo alias diximus supra d. lib. 2.
& ego alias pluries expertus sum in facto, & in
fra dicam, & à pluribus huiusce artis malefi-
cæ magistris referri audiui, qui uariis modis,
& ꝑ diuersa malefica uerba, & instrã id expe
tũt, & obtinent, quod qualiter fiat, referre non
expediat, quia fieri nõ posset absque sacræ chri
13 stianæ fidei euersione. † Dixit tñ Alber. ma-
gnus in lib. quẽ edidit de secre. nat. ꝙ lapis q
dam mesites nuncupatus, q orit ex ciuitate q̃
dicitur Mesis, ĩ partib. oriẽtalib. cõtrarius, &
aqua aut uino cõmixtus datusq́. ad potandũ
illi q torquendus est inducit insensibilitatem
pœnæ, & cruciatus, ut refert Par. de Put. in d.
tract. synd. in c. tortura lo 2. Quidam alii dñt
uerba quæ sequuntur, uidelicet, Imparib. me
ritis tria pendent corpora ramis. Dismas, &
Gestas, in medio est diuina potestas Dismas
damnatur. Gestas ad astra leuatur. Alii etiã
dñt uerba prophetæ. Eructauit cor meũ uer
bũ bonũ, ueritatẽ nunq̃ dicã regi. Alii uero
dñt, quemadmodũ lac beatæ gloriosæ Mariæ
uirginis fuit dulce, & suaue domino nostro
Iesu Christo, ita hæc tortura si chorda sit dul
cis, & suauis brachiis, & membris me. s. Qui
dam alii dñt illa uerba, quæ domini noster
Iesus Christus dixit tempore passionis, uide-
licet à principio suæ capturæ. Quem quæri-
tis, &c. usque ad extremum uitæ, & ultimum
uerbum Consumatum est. Quidam alii dñt.
Iesus aũt trãsiens per medium illorum ibat.
os autem non comminuetis ex eo. Quæ quidẽ
uerba, & coniurationes olim non putabam
quidquam operari posse contra torturam, &
plerisq; ridicula potius q̃ credibilia esse uñr,
at ego quia pluries uidi, & expertus sum in
facto, primo Pisis dum eram assessor Magni
fici dñi Capitanei illius ciuitatis, deinde Ro-
mæ dum essem auditor criminalium causarũ
14 Reueren. Do. auditoris cameræ ubi † quidã
fur sagacissimus, & duplicis malitiæ reus, cõ
tra quẽ erãt examinati quindecim testes su
per diuersis indiciis magni furti centũ trigin
ta septẽ ducatis auri, hñs notitiã ꝙ scientia pfa
ti dñi Auditoris ꝓcedebat cõtra ipsum, ante
q̃ personaliter compareretur, accepit nonnul
la sortilegia cõtra torturam, quibus expertis
iterũ atque iterum, uidens ꝙ sufficiebant ad
parangonem, quadam die dum ego essem
in ædib. turris nouæ ad examinandũ quosdã
alios reos, ille spõte ueniẽs accessit ad me, &
se cõstituit in carcerib. ipsis, dicens ꝙ ultro ue
nerat ad purgandũ indicia, & notã infamię si
bi illatæ, contra quẽ tñ necesse fuit deuenire
ad torturã tot indiciis contra ipsum laboran
tibus, in qua dũ erat eleuatus dormiebat ca
pite cliuo, ac si iaceret in lecto absq; ulla pe
nitus lamentationes, aut clamore, & ad tra
ctus chordæ erat tanq̃ statua marmorea, q
dũ eleuabatur, à principio dicebat quædã uer
ba submissa uoce, deinde silebat ut dormiẽs.
statim ego suspicatus fuit ne gestaret aliqd
sortilegiũ siue facturã maleficã penes se. aut
ex illis uerbis captaret aliqd suffragiũ, ꝑquisi
ui q̃ diligẽter per oẽs partes corporis sui, de
mũq. reperi in capite sub scuffia. s. inter cri
nes, q̃dam paruã schedulã hæc uerba conti
nentẽ v3. † Iesus aũt trãsiens † ꝑ mediũ illorũ
ibat. † os non cõminuetis ex eo. † cũ crucibus
ita signatis, q̃ illico abstuli ab eo; qui licet il
la sic ablata satis cõquererẽ, nihilominus iterũ
positus ad torturã, & eleuatus iterũ illud idẽ
sicut antea faciebat, & principio ipsius eleua
tionis nõnulla uerba submissa uoce dicebat,
q̃ percipere nunq̃ potui, necq dq̃ cõfessus ẽ,
demum mutatis tormẽtis sub tormento ta
xilli subiectus fuit, & silẽ spernẽdo dotores
nihil unq̃ penitus confessus est, sed in sua ne
gatiua semper audacius cõualuit, adeo ꝙ ne
cesse mihi fuit eo instãte ab inqsitione, eũdẽ
absoluere, & ꝓcessum totũ una cũ inqsitione
aboleri mandare. Nec est mirandũ de absolu
tione hmõi. nã similis † casus & maior quoq;
15 occurrit do. Hip. de Mars. dũ erat officialis il
lustriss. Duci Mediolani, ut ipse refert in l. re
pet. in 4. col. ff. de quæst. nec dũ est annus e-
lapsus, ꝙ audiui aliũ Romæ positũ fuisse ad
torturã, & reperitis uicibus grauiter crucia
tũ, q illa uerba de lacte B Virginis Mariæ sub
missa uoce dicebat, & nullũ dolorẽ pati, sed
cuncta spernere uidebatẽ, & dormiebat sic ut
alius i tortura, adeo ꝙ a tribus iudicib. præ
sente ꝓcuratore fiscali examinatus, nulla un
quã ab eo cõfessio extorqueri potuit; licet
correus, & criminis socius id fatererẽ expres
se, & illũ in sociũ nominaret. cuius processũ
uidi illumq; cognoui. Aliud exemplũ qđ silẽ
in facto occidi mihi Romæ cuiusdam malefi
cæ mulieris, quæ anteq̃ eleuarẽẽ in tortura,
uerba q̃dam submissa uoce dicebat de ĩde ele
uata silebat penit' uelut mortua & nigrior
apparebat, ĩ uultu carbone extĩcto, oculos ex

& istud est gñale, quod non determinatur à iure, ideo relinquit arbitrio iudicis, vt in pœnis à iure non determinatis, vt in l. hodie. ff. de pœ. & l. sancimus. C. de pœn. ff. de extrac. l. 2. §. 1. & sic de t pe qđ indeterminate pfer tut. ff. de lib. in l. 1. in princ. Possumus tñ in ghe talem doctrinam ponere: q discretus iudex solenniter instare debet ad indagandam indicia cōtra delictū ex aliquo crimine. Nā indicia sunt alias pbōnibus pxima. Et dñr indicia quasi demonstratiuā mentis, & veritatis, & pbōnum adminicula. C. de pb. l. instrumenta. & l. fin. sunt aūt indicia pars probationis claræ. C. qui testa. face. pos. l. hac cō sultiss. ma. §. demum, ibi indicia, &c. Et dñr indicia ab indicando, vnde indicia n. debita adminicula ad indagandam veritatem. C. ad l. Iul. đ adul. l. si q s adulterij ff. de pscr. ver. l.

10 solent. † Quærat iudex instanter cum qbus, p q loca cōuersaba. delatus quem torquere intendit, qm mala cōuersatio ē malę operationis indicium. ff. de admin. tut. l. si plures. § assidue. Nam ex mala cōuersatione bonus effici viciosus ff. de ædil. edi. l. ædiles. §. Pedius ibi. alleator. forte, &c. Nā cum Psalmista ait. Cū sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris, &c. Dein Philosophi, qualiscū que taliū cōsolatio delectat. Itē cōsideret loca q b. cōuersaba: q a ex locorū varietate varia colligit cōiectura. vt C. si emanc. ita fu. al. l. fi. ff. de pœn. l. aut. § oēm. Item iuste qrit si erat inimicus offensi, vel si aliqua offensio interuenerat inter eos. q a tūc erit pſumptio culpæ, q a inimicum de inimico malū cogitare, & facere facilius ius pmittit pſumi, vt ff. de his q vt ind. l. si inimicitiæ. ff. de adim. leg. l. 4. § fin. ff. eod. l. 1. §. pterea inimicorū. Item inuestigare debebit cuius ęstimationis & famæ, qualis. n. fama q opinio cuiuscūq; in ciuitate, talis pſumit. ff. eo. l. de minore. §. tormēta, ibi vel cuius æstimationis. ff. de rei vendi. l. si ambo. 1 añ. in Auth. de testi. l. san-

11 cimus. aliàs §. 1 col. 6. † Itē poterit iudex sumere indicia ex cōstātia, vel trepidatione vocis, vel mēbrorū, vel pallore, vt d. §. torm. loqtio. n. & cōstantia, & trepiditas est æstimatio cuiuscūq; : ideo æstimāda, & indagāda est: qm multa afferūt ad inuestigandā veritatē, & i lucē emergūt, vt d. §. torm. Itē inquirat cuius vitæ primo fuerit, & an talia, vel cōsimilia, de q bus inculpat ad pñs facere cōsueuerit. Nam de vnoquoq; bonū, vel malū pſumimus, cōsideratis primo agitatis ab illo. ff. de re mili. l. desertorē. §. fi. ibi, q ad hostē cōfugit. & l. nō oīs. § à Barbaris. eod. tit. ff. de susp. tut. l. tutor quoq; §. qnq; pōt, ex gestis. n. pteritæ vitæ, metimur gesta pręsentis, vt C. de pp o. agen. in rebus. l. 2. §. fin. lib. 12. Itē an fuerit eū minatus, qm erit idicium q opibus impleuerit, qđ verbis terrēdō pfudit, cū ex dictis hominū facta pēsemus. C. si q s Imp male. l. 1. ff. de sup. leg. l. Labeo. Itē cōsiderandū, an talis sit q cōsueuerit. & posse habuerit talia impledi, qđ est notandū, ad l. Iul. ma. l. famosi. ibi, an poterit face

12 re, & an ante qđ fecerit. † Itē si iā fuit indicium cōtra eū, vel se absentauit post pfectum maleficiū, ar. in Auth. de exhib. §. si vero. & đ cōfes. §. cōsiliarios. cū si Itē testes recipiat sup maleficio, loco vbi fuit commissum. de voce publica. & fama, q ipsa oīa coadiuuāt effectū ad tormēta ff. de sol. l. 1. §. fi. mē. ex multis alijs casib. idicia sumat ad formādū cōsciam pueniēda veritate delicti, & cri.

1 *Confessio rei non statim sibi præiudicat, sed expectari debet eius in eadem perseuerantia.*
2 *Crimen sponte confessus statim est incarcerandus.*
3 *Tortus in torturæ contra alium deponenti quando credatur.*
4 *Tortus in quibus casibus sit de alijs interrogandus.*
5 *Accusatus super vno furto, & tortus si confessus fuerit, an possit torqueri super alijs.*
6 *Torquendus petens dilationem ad reprobanda indicia, an sit audiendus.*
7 *Defensio sua nemini est deneganda.*
Testis quando dictum suum retractare possit.
8 *Confessio facta in tormentis, an aliquid operetur, si in ea non perseueretur.*
9 *Tortus absque indicijs sibi non præiudicat confitens in tormentis.*

Loquitur de effectu quæstionis. Cap. II.

De nuo restat videre q s sit qōnis effēctus. Et certe si absq; formidine tormentorū vltro q s crimē cōfiteat, dixerūt q dā pceptores moderni eum

1 nō esse dānandū. † Sed dēt iudex stare per diē, vel per aliud tps. secundū qualitatē cāæ, & personæ conditionē, & interim facere reū corā se pñtare, vt tūc iterroget, an velit pseuerare in cōfessionē. quā fecit, aut cōtra dicere, vel reuocare. Et hoc ideo dñt ipsi, q a con-

confessio rei statim non præiudicat, nec statim facit plenam ꝓbõnem vt C. de cust. reo. l. 2. Item intelligant leges q̃ non distingunt formidine tormentorũ an sponte habita cõfessio ad hoc. ff. eo. l. 1. §. diuus. ibi cõfessiones reorũ ꝓ exploratis facinoribus hñi non oportere & §. si q̃s vltro. & sic dicebant ipsi interesse inter cõfessionẽ habitã i ciuilibus, & habitam in criminalibus, in hoc. q̃ i ciuilibus non est opus ꝑseuerantia, sed statim tenet, in criminalibus vero si vltro, sine formidine tormẽtorũ habita fuerit cõfessio, opus est ꝑseuerantia ꝑ p̃dicta iura. Nec mirũ dicebant ipsi si intelligatur pōderate. i. solẽniter ꝓcedatur tã in criminalibus quàm in ciuilibus. Nam vbi est maius periculũ, ibi est cautius agendum. C. de fal. l. vbi est melius. C. de pœn. l. qui sniam. extra de elec. c. vbi periculum, lib. 6. Nec mirum si tam varia quam criminalia iudicia nihil cõe hñt, vel simile cũ ciuilibus l. 1. i prin. de pub. iud. Tu dic cõtra,
2 & hæc est cõis opinio † q̃ a si q̃s i se cõfitetur crimen sponte, statim est incarcerandus, & illico absq; alia cõfessione vel perseuerãtia dãnandus. ff. de cust. reo. l. fi. §. fi. & C. de pœ. l. cõreis, Ita itelligũt l. cõfessus. ff. de cust. reo. Non ob. d. §. si q̃s vltro. & §. diuus q̃a intelligitur in cõfessionibus habitis in tormẽtis, & sic intelliguntur. l. 2. C. de cust. reo. secũdũ veriorẽ lecturã, vt patet in fi. l. ibi, & sic &c. Sed si in tormentis vel formidine tormentorum, tunc nõ debet statim hñi ꝓ explorato, vt dic. §. diuus. & C. app. rescin. non posse. l. 2. & est rõ vt ff. eo. l. 1. §. q̃õni. &c. Et tũc hẽt locum. l. 2. C. de cust. reo. vt iudex faciat ad se criminosum redire, & quærat, vtrũ velit criminosus in sua q̃one ꝑseuerare, an retrahere, vel cõtrariũ dicere, & si perseuerauerit tenet cõfessio, alias non, vt d. §. si q̃s vltro, & l.
3 2. C. q̃ appella. non recip. † Sed q̃d si aliquis subijcitur q̃õni, & cõfitetur cõtra aliũ, nũq̃d stet dicto suo? Rñdeo distinguendo, aut torquet simplr in alios, vt in socios nõ in se, & tũc stat dicto suo cũ alijs idicijs, vt iudex ex dictis torti, & alijs indicijs ad condẽnationẽ procedat. C. de accu. l. nullus. in fi. ff. eo. l. edictum. & l. 1. § q̃õnem, ibi alterũ. n. magis suggerentis quam requirentis, &c. ad idem Tullius in Topicis. Nam in tormentis vbilibet fatigati q̃ dñt, veritas ipsa vi dicere, saluo si dixisset de inimico q̃a nõ est facile credendum. Sed nec. Coĩno fides retrahẽda. sed cã cognita fides erit adhibenda, alias nõ. ff. eo. l. 1. §. præterea, & arg. ff. de testi. l. 3. in principio. Tunc loquẽs in se nihil de se cõfiteat, tũc hõ locũ propriè supradicta. Si vero confiteat de se, & alijs, & tũc sedm Acc. cuius opi. valuit, est i veritate regula. & instãtia regulæ dr de proprio scelere confessus super conscientia nõ scrutetur aliena, q̃a tortus de se nõ cõfessus dẽt interrogari de alijs. maxime consocios, vt ff. eo. l. q̃ de se. C. eo. l. sicut. in prin. C. de act. l. fin. Tunc si de facto suo, interrogatus dicat, siue interrogatione accusat alios non stat dicto eius. Fallit in casibus in q̃bus de se cõfessus iterroga: de alijs. si tñ cõtra illos vel alios ꝓcedãt indicia. Primus casus in cõibus latronibus, & maxime q̃ de se cõfessi
4 torquendi sunt, & interrogãdi † de socijs, de mandatoribus, ꝙ receptatoribus. ff. de cust. reo. l. diuus C. de ser. l. pe. Secundus. C. de fal. mone. l. 1. Tertius ad exhi. l. fin. Quartus de seruo de nece dñi in se cõfesso, vt torqueat: & interrogetur quo mãdãte, &c. ff. ad Sylla. l prius. & l. & si percussor. Quintus ad l. Aq. l. inde Neratius. §. & si seruus. Et bene dĩ si aliqua ꝓcedant indicia q̃a alias nõ debet de alijs interrogari, C. eo lib. Itẽ eius rñsio non erit plena ꝓbõ contra alios quos inculpauerit. Sed nunquid ꝑ istã talem ꝑscriptionẽ poterũt isti inculpari, & ad tormentũ poni? Rñdeo ꝙ sic, in dictis casibus. ar. præal. nullus. & ar. ff. eo. l. edictum. & ar. ff. eo. l. 1. §. cũ quis latrones, ar. q̃d idẽ i alijs. ff eo. l. 1. §. diuus Adrianus Calfurnio In alijs vero non. l. fi. C. de actu. ff. eo. l. is qui. Sed q̃d si persona inculpata à torto sit homo malæ famæ, & condõnis, nunquid in alijs casibus q̃ in istis explicatis, poterit subijci q̃õni? Dic de iure, ꝙ si nõ ꝓcesserint indicia sufficiẽtia, nec inculpatio eius facta erit, vt C. de act. l. fi. ff. eo. l. is qui. ergo q̃d ide sequitur perinde, i. tãq̃ ꝓhibẽte sem nõ valet, vt l. non dubiũ. Tñ de consuetudine vr torqueri. ꝓ qua. ff. eo l 1. §.
5 diuus. † Sed quid si accusatur quis de furto idiciis ꝓcedẽtibus, an ꝑ istud furtũ torquet, & cõfitetur illud furtũ, nũquid ꝓcedit i tortura, siue repetitur vt idicet, & cõfiteatur de alijs furtis à se factis, & cõmissis ad q̃ nulla habẽtur indicia? Dic ꝙ non, de iuris subtilitate. arg. eorũ quæ dicuntur in proxima q̃õne. Pro ista parte est etiam, quia quantũ ad ista furta, de quibus in genere vel specie nõ quæritur, nulla procedunt indicia, & sine

indicijs

Indicijs nemo torquẽdus est.C.de fals.ficut. ff.eo.l.1.in prin.& l. maritus. Sed de gñali cõsuetudine Italiæ seruamus cõtrariũ,& spe cialiter in furtis,q̃ a frequẽtãt magis,quæ cõ fitẽdo põt adiuuari per l.non oẽs.§. à Bar baris.ff.de re mil.l.congruit.ff. de off.præf. Sed quid si aliquis nõdũ est in tormẽtis, & dicet tormẽtetis me quãtũ velitis,quia non sum culpabilis,nec aliquid dicã, sic oia diffi tetur, nũquid det statim à tormẽtis relaxari & dimitti vt recedat?Certe non,imò proce datur ad torturã cũ tẽperie vel asperie secũm criminis qualitatẽ,& si cõfiteatur,bñ quidẽ, si non,iudex debet ipsum in carceribus deti nere,& si noua aderunt indicia,qõnem repe tet,& alterius thematis à prima. Si autẽ nõ aderunt indicia noua,tunc statuet actori di lationem competentẽ ad pbãdũ,& si pote rit cõuinci,cõdẽnabitur,alias non.ff.eo.l.2.

6 §.pterea,& l.vnus.† Sed q̃d si pcedũt crimi nis indicia,per q̃ iudex informatus procede re põt ad torturam?Dicit reus dñe iudex de tis mihi defensionẽ, alias dilationem anteq̃ ponatis me ad torturã, quia paratus sum in cõtinẽti redarguere cõtra indicia recepta cõ tra me?nũquid est audiẽdus, & sibi sit defen sio dãda anteq̃ torqueatur? Vr.q̃ non,per l. 4.C.vbi sena.vel cla.l.ibi,nec quas ante pro bariones iniurias,& cætera cum in illis pso nis dignitate cõstitutis sit speciale,ergo i cæ teris psonis cõtrariũ erit ius cõe. ff. ad mu nic.lib.1.in fi.Præterea primo probat actor fundara itẽtione sua,reus poterit exceptio nes suas pponere.C.de excep.l.si q̃dã, & de pb.l.exceptionẽ,ergo debet fundare,& p batur intẽtio cũiter per testes, & p cõfessio nẽ rei anteq̃ audiatur in sua defensione seu exceptione reus.Tu dic contra, q̃ primo sit danda defensio anteq̃ torqueaẽ,maxime qñ q̃d tale allegatur p ipsum accusatũ, quo p bato nõ dẽret iudex ad tormẽta pcedere, il la rõne,q̃a ab interlocutione facta iudice,q̃ aliquis torqueatur appellatur.ff.de appe.l.2, & est cõsiderãda cã quare à tale interlocu toria pmissum est appellare, Nã si defensio pmitteretur post torturã, nõ posset postea recuperare detrimẽtũ mẽbrorum, vt d.l.aut agitatur modo eadẽ rõ vẽdicat sibi locum in pposito,seu cũ appellatur vel defensio daẽ primo,alias si nõ appellatur. Nã solẽt qui.

7 dã deficere i qõne.ff.de pœn.l.aut.§.1.†Pre terea et alias cõfesso sua defensio daẽ. C. de cust.reo.l.2. multo magis huic nõ denegabi tur. Præterea q̃ iã cõdẽnato ex confessione sua i tormẽtis et pseuerata, princeps subij cit et post sñiam retractãdo si cõstiterit de innocẽtia cõdẽnati.ff.eo.l.1.§.si quis vltro. Si ergo iã condẽnato, & cõfesso conceditur defensionis facultas,multofortiùs ante tor turã dẽnegari non dẽt. Cui.n.quod plus est cõceditur, nõ dẽt denegari quod est minus, vt in regula iuris.Quid plura?lex dicit cuicũ que petẽti defensionẽ,dãda est.ff eo.l.vnius. §.cognitorum ibi, quoque ipso postulante reo,&c. Sed q̃d si testis fuit tortus,& in tor tura cõfessus,nunc añ sñiam dicit se errasse, nunquid poterit reuocare errorem suũ?Rñ deo,aut est error facti,aut iuris. Primo casu põt vsque ad sñiam Et est rõ,quia nõ vr̃ fate ri,quia errat.ff.de cõfes.l. 2. in prin.Itẽ talis error non solet vsque ad sñiam obesse. ff.de iur.& facti ign.l.2.Nam condẽnatus ex con fessione in tormentis,si nec pseuerauerit in ea,innocentiam suam docere voluerit, & si ostẽderit,absoluatur.ff.eo.l.1.§.si quis vltro. multofortius errorẽ suũ ante sñiam proba re volẽs debet audiri. Itẽ iste nõ pseuerauit in confessione sua, ex quo non expectauit sñiam.Item cõfessus formidine tormẽtorũ auditur appellans.C quo.appel. nõ reci.l.2. si certauerit in iure,tunc non poterit venire

8 cõtra confessionẽ suã,vt d.l.error.†Sed quid si aliquis est cõfessus in tormẽtis,nec pseue rauerit in ea, nũq̃d talis cõfessio aliq̃d ope rabitur?vr̃ q̃d sic.l.semiplena pbõne,vt no. C. de cust.reo.l.1.& ff.eo.l.§.diuus.& intel ligitur in cõfessione torti,in qua nõ fuit per seuaratũ.Vel dic,& forte verius,q̃ ibi pseue ratũ sit,talis cõfessio non plenã nec semiple nam pbõnem inducit,qm̃ nullo modo con fiterur, & formidine tormentorũ confitenti sine pseueratione æquiparentur.C. qñ appe. non sit.l.2. Sed quid si aliquis est tortus nul lis legitimis indicijs pcedentibus , nunquid

9 valet eius cõfessio?† Dic q̃ non quantũcun que in ea perseuerauerit,vt est expressum.ff. eo.l.diuus.§.ex quibus & l.pe. secũdũ vnã le cturã,& arg.C.si ex fal.instr.l. 3. & 4.probo quia à tormẽtis nõ est incipiẽdũ.ff.eo.l.1.2, & 3.l.maritus,& l.miles.C.eo. ergo ipsis de ficientibus,quidquid sequitur ipso iure non valet.vt l non dubium,C. de legi. & de fide instrum.l.1.lib.10.de appella.l. nominatio nis, & ff.de reg.iur. l. diuus, cum simi. &c.

Confes-

1 *Confessio quæ, & quando in tormentis facta dicatur.*

2 *Statuto dictante quod quis nequeat quæstioni subijci, an potestas valeat detinere in carcere, vel aliter affligē, incidat in pœnā statuti.*

3 *Reus tortus ad quem locum duceu* [illegible] *ad perseverandum confessione facta in tortura.*

4 *Liber homo, an & quando torturæ subijci possit.*

5 *Persona accusata, an debeat supponi tormentis.*

6 *Iudex, seu potestas in tormentis modum debitum excedens puniri debet.*

7 *Iudex debite officium suum exercuisse præsumitur, nisi contrarium probetur.*

8 *Iudex in puniendo modum excedens præsumitur non iudex.*

Circa confessiones in tormentis. Cap. III.

Dictum est supra q̃ confessio facta in tormentis, & responsio facta non p̄iudicat, nisi ī ea non fuerit perseueratū. †Sed qro q̃ dr̄ facta in tormentis. Responsio facta in tormentis est cū ad pedem torturæ ducitur, & ligātur manus, & tortura inducitur, q̃ nisi incontinenti confiteat, subijciet eū qōni: certe non esset talis confessio, nisi fuerit in ea perseueratū, quia lex æquiparat confessionē factā in ipsis tormē tis & extortā formidine tormētorū. ī no. q̃ ibi dr̄ de formidine tormētorū, non aūt dicit in tormētis, & ibi ita sentit gl. ar. ff. de iniur. l. itē apud. §. 2. dr̄ ibi, qōnē intelligere dēmus, & tormēta, & corporis dolorem ad eruendā veritatē. Nuda ergo interrogatio, vel leuis territio, à cōtrario sensu, nō leuis territio hr̄ per ipsa tormēta, & ad hoc acce dēt. sufficit terror armorū, & si visus eius nō sit. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. si arma. & ad l. Cor. de sica. l. 1. vbi æquiparātur hoīem perimere gladio, & in manu ipsū stringere. & dicit. ff. ex quib. cau. ma. l. Iul. & C. qd̄ met. 2 cau. l. metū. †Sed quid si cōtinet ī statuto, q̃ quis non possit torqri nisi ī certis casibus, ptās honoribus auidus, extra illos casus cō cessos per statutū vellet eruere veritatem crīs, non tamē vult eū ponere ad tormēta, ne incidet in pœnā statuti. Sed quid facit, p̄cipit eū teneri in turri, vel ī alio loco, de negando sibi alimenta donec confiteatur, vel in hyeme facit eū stare spoliatū. Nunquid vr̄ eū ponere qōni; vt sic dicamus eū incidere in pœnam statuti, &c. Dic, q̃ sic. l. item apud. ff. de iniu. §. qōnem. ibi: vtī malam intentionem habuerit. Sed quid si extra locū torturæ, aut circa tribunal, vbi ius redditur, iudex examinās delatum de crimine, dicēs; aut tu cōfitearis, aut te ducam ad tormēta, & torquebo te, nunquid dicet cōfessio formidine tormētorū facta? Dic q̃ non, q̄a leuis territio; vt latē apud. §. qōnem. & C. quod met. cau. l. metum. Quia non iactationibus tm̄, sed qōnis p̄babilem verè torturæ comparendæ accipere debemus p̄sentiam, & instātis torturæ sicut de metu instātis cruciatus, ar. ff. qd̄ met. cau. l. metū primo resp. ex quib. cau. maio. l. 3. ad fi. l. enim aūt territio, & extra locum torturæ facta, illusoria ē. ar. ff. si cui plusquā p l. fal. l. hac Iatifidatio. Deinde est q̃ cōfessio facta formidine tormētorum non hr̄ p explorato facinore, nisi fuerit per- 3 seueratum. † Quæro in quo loco ducendus est reus ad p̄seuerandum. Rūdeo apud acta, vel in alio loco publico extra cōspectū torturæ, & iam vidimus expertos ad defensiones ī p̄seuerantia cōuocare testes sub publico testimonio sic facientes, talis tali die p̄seuerauit, & cōfirmat, &c. in p̄sētia taliū testiū, &c. & bene faciunt p l. 1. C. de cust. reor. ibi, sub publico testimonio. &c. Sed quantū tps̄ dēt esse ī medio inter cōfessionem tormēti, & p̄seuerantiā? Rūdeo, lege non determinatur, vt d. l. 2. C. de cust. reo. ibi post modū eductus &c. nō tn̄ dicit q̄d sit istud modicū tps. Pōt dici qd̄ sit in arbitrio iudicis inspecta p̄sona rū qualitate, vel enormitate, vel leuitate criminis. Cum. n. à iure tps̄ nō p̄figitur, iudicis p̄ati cōmittitur. ff. de iur. deli. l. 1. ī fi. de pœ. l. odie. ff. de effra l. 1. Sed qs debet interesse qōni? Rūdeo, vt ff. de adul. l. si postulauerit. §. qōni. In secreto aūt recipiunt deīn suum. testis. n. similitudinē habet tortus, vt in summa huius tituli. §. sed hr̄. & ff. de q. l. 1. §. im- 4 perator. †Sed nūquid liber homo possit torqueri? rr̄ q̃ non, q̄a totus est titulus. C. & ff. tūi de tortura vi sentire. Tu dic liberos hōies posse torqueri, non solum in alios, vt ff. eo. l. ex lib. in ruso. & l. vnius. §. testes. & C. de abo. l. fallaciter. §. qd̄ si ingenua, vel ingenuorum. C. de asse. k. nullus, ad fin. ff. de custreo. l. diuus. Sed ēt in seipsos qū deferuntur de aliquo crimine C. eo. l. cum cognitionaliter. C. de inf. l. nullam. & ibi de hoc. C. de fals. l. sicut, & ff. de re mil. p̄ditores Decurio, pōt torqueri, p l. si qs decurio. C. de fal. vbi

decurio

decurio torqtur, & alius quã liber homo nõ põt esse decurio. ff. d' dec. l. Seuerus. Et ita cõ suetudo gñalr seruat, & not. do. Axo. in sum
5 ma huius ti. §. torqueri & §. torqtur. † Sed nunqd ista ꝑsona accusata debet subiici tormentis? Et certe tit. C. & ff. de qst. vr insistere circa seruos torquẽdos, & liberos hoies in testimonio vacillãtes. Sed tu dic, ꝙ ipse principales ꝑsonæ subbiiciendæ sunt qõni. vt C. eo. l. 3. & ff. eo. l. 1. §. diuus & §. si quis vltro. & l. vnius & ff. de re mil. l. proditores, præcedere tñ debent indicia verisimilia vt supra dixi. Sed qd si iudex in torquendo ita modũ excedit, ꝙ hoĩem extinxit, vel debilis effectus est? Rñdeo, vr̃ teneri. arg. ff. sol. matr. l. si constante §. si maritus. Instit. de his qui sunt sui, uel alie. iu. 1. 2. rñ. & melius. ff. ad l. Aqui. l. sed & si quecũqꝫ. §. igitur. ff. de usuf. l. locũ. §. fi. l. elegãter §. plane. ff. de pig. act. Nec prodest. n. ꝙ unus iudex facit eũ delinqit, nã omne maleficiũ praue ꝑsumimus actũ. C. de iniur. l. non conuicii, & de sicca. l. 1. † Præterea si in torquendo modũ quis
6 excedit. puniẽdus est, ut C. de emen ꝓc. l. 1. nec iudicẽ excuset offĩũ, quia sicut priuatis, ita magistratibus ꝓhibitũ est aliquid illici tũ facere. ff. de iniu. l. nec magistratibus. Ecõ tra uĩ, ꝙ non teneatur. quia hoc fecit cã ueritatis eruendæ. & facit exequendo suũ offĩũ, non aio interficiendi, uel debilitandi, ergo non debet teneri. Neqꝫ. n. quis delinqre uĩ, nisi malignũ animũ habuerit. ff. de uerbo. sig. l. sæpe. in fi. nã maleficia uolũtas, & ꝓpositũ distinguũt. l. qui iniuriæ, in princ. ff. de fur. & facit. ff. de acq. pos. l. qđ in eo. & alibi, & tũc crimen committatur eũ nocendi uolũtas interuenerit. non alias, ut C. de sica. l. 1. ff. de lib. ho. exhib. l. 3. aliàs. §. 1. Præsumit. n. princeps bonũ de officialibus suis, nisi cõtrariũ manifeste appareat, &]do ceatur. ff de off. ꝑs. l. 1. ad fi. Nã creditor rem obligatã afferendo non ꝑsumitur deliquisse, quia notabilis ꝑsumptio. ff. de fur. l. cum
7 creditor. † Sic ẽt à simili in ꝓposito, iudex ꝑsumitur sui officii exequẽdi cã istud fecisse, nõ aũt aio nocẽdi, licet. n. culpã etiã torquendo excedendo modũ habuerit iudex, per hoc nõ tenetur. l. Cor. de sica. quia i delictis lata culpa dolo nõ æquiparatur. ff. ad l. Cor. de sica. l. in lege. Itẽ cã ꝑ ꝗ quã aliqd sit seruandũ remanere impunitũ, qđ alias coercẽdũ esset, dẽt attendi. ff. de pœn. l. aut. §. cã. Sed officii necessitas impunitũ suadet remanere quod alias coerceri dẽt. ff. de his quib. ut ind. l. post legatũ. §. aduocatũ. & l. tut. ergo & c. Præterea si non apparet quo a.o defecerit, ꝑsumendũ est potius zelo iustitiæ. & ex uigore officii facere, ꝗ malo cõ silio id fecisse. ff. de acq. pos l. 1. & ꝓ socio. l. merito. & pro hoc arg. C. qui acc. non pos l. 2. in fi. ubi tutor de falso inst. o procedẽdi in cã publica. si non probat, non ꝑsumitur nocendi aio accusationem instituisse, nisi euidenter probetur, lĩ regulariter qui non probat calũniari uĩ. C. de aduo. diuer. iud. l. 1. Solutio, d. stinguunt quidam, si apparet quod hoc fecerit ex voluntate, dolo tenetur. si absqꝫ culpa, & casu, nullo modo tenetur, si autem cum aliqua culpa in excedendo modum. non puto teneri, vt C. de eman ci. ser. l. 1. & est bona argumentatio de potestate, & rectore. ff. de verbo. sig. l. potestatis verba, si aũt sine moderatione modum excedendo in quęstionem hoĩem extinxit,
8 vel debilitauit, tenetur, † quia statim ꝙ modũ excedit, fingitur non iudex, & punitur tutor non recte administrando, vt non tutor, & tanquam quilibet tenetur, vt ff. de fur. l. tutor. ff. pro emp. l. qui fundum. §. si tutor. arg. C. de epis. & cle. l. generaliter. Quid plura? est casus. ff. de in ur. l. item apud. §. quæst verfic. & si iussu ideo, & c.

TRACTATVS PAVLI GRILlandi Castilionis Florentini, de quęstionib. & tortura.

IN superioribus titulis vidimus de pluribus criminibus reisqꝫ ipsorum, & pœnis, sed quia accidit quandoque ꝙ crimina ipsa non sunt bene probata, & iudex non potest deuenire ad pœnam non pcedente rei confessione, vel apertissimis probationibus, vt l. sciant cuncti. C. de proba. tamen contra ipsum reum multoties laborant infamia, & alia indicia vigent, propter quæ necessario deueniendum est ad torturam, ĩ. qua vel necesse erit reum ipsum confiteri crimen, vel saltem purgare indicia & suspiciones, quæ contra ipsum laborant, ideo in præsenti tractatu de quæstionibus, & tortura, ꝓ communi maxime iudicum cõmoditate aliqua breuiter exponemus. In qua materia doctores ꝗ plures ex antiquis, atqꝫ moder-

modernis, quidam in ordinarijs lecturis, quidam vero in extraordinarijs compendijs, & tractatibus diuersa cōmentaria ediderunt. Ego vero ne aliorū relatione dictorū frustra videar occupare mēbranas, ea dūtaxat attingā q̄ vtiliora sunt, & in q̄bus Doctorū scripta silent. In alijs vero breuiter, & remissiue ad vlteriora procedam. Indiciorū, & q̄ōnis materia admodum frequēs est, & in iudicijs practicabilis: causis criminalibus, q̄ in iudicis arbitrio plurimū cōsistit, & iudices maxime iuniores, & parū experti, sæpe solēt in istis aliqua de necessarijs prætermittere, aut vlterius quā iuris sit p̄cedere, p̄pea materiā ipsā vltra alios clarius, & facilius ad cōem practicā accōmodabo Videbimus. n. primo, q̄d sit tortura, & quæ sit q̄ō, & q̄uo ista differūt inter se Scdo, quot sunt tormētorū species. Tertio, q̄d sit idiciū, & q̄ sunt legitima, & sufficiētia idicia ad torturā. Quarto, quot sunt gradus torturæ. Quinto, in q̄bus criminibus possit dari tortura. Sexto, quæ p̄sonæ p̄nt torqueri, & q̄ non p̄nt torqueri, & q̄bus de causis, vbi dabitur noua declaratio vltra oēs Doc. ad tex. i l. si q̄s in graui. §. ignoscit. ff ad Syll. Septimo loco videbimus, an. & q̄n i paruis criminibus possit īferri tortura, & q̄d in cā pecuniaria. Et an, & q̄n torturā possit dari p̄ pœna. Et an, & q̄n q̄s dicat cōpetenter tortus, & purgasse indicia. Et q̄n. & in q̄bus casibus reus possit repeti in tortura. Et quid si reus moritur in tortura. Et quid si nulla p̄cedebant indicia ante torturā Vel si aderāt non tñ erant in actis descripta. Et an & q̄n reus dicatur legitime tortus. Item q̄d de cōfessione habita i tormētis, vel timore tormētorū, q̄n nulla p̄cedebant indicia. Vel si p̄cedebant in veritate, non tñ apparebant in actis annotata, an sufficiat illa confessio ad cōdēnandū reū, maxime si ratificata repetitur. Et q̄d si reus ante torturā petit copiā indiciorū q̄ fuit sibi denegata, qua nō obstāte fuit positus ad torturā, & cōfessus forte fuerit aliqua crimina nūq̄d illa cōfessio sibi noceat. Et q̄d si aliq̄s p̄p priuilegiū ætatem vel aliā iustā causā de iure torqueri non poterit, si tō fuerit tortus, & cōfessus. an p̄iudicet sibi illa cōfessio, & q̄ remedia dātur contra iudicem istis qui sic iniuste torti fuerūt.

1 *Quæstio dicitur inquisitio veritatis, per tormenta, & corporis dolorem facta.*

2 *Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis.*

3 *Tortura corporis cruciatus dicitur ad veritatem eruendam repertus.*

4 *Tortura in quo differat tormento.*

5 *Tortura remedium dicitur, seu via extraordinaria probationis.*

1 Primo igitur quæro quid est † quæstio. Respon. quæstio proprie loquēdo est inquisitio veritatis per tormenta, & corporis dolorē, ita dicit text. in l. Itē apud Labeonem §. q̄ōnem. ff. de iniur iūcta l. j. §. quæstionem. ff. ad senat. consul. Sylla. & gl. in d. l. j in versi. necatorum. cod. titu. Azo autem in sum. de q̄ō. in priu. dicit, q̄ quæstio est inquisitio veritatis per tormenta. Nuda ergo interrogatio vel leuis territio non d̄r quæstio. d. l. item apud Labeonem. §. q̄ōnē. in versi. nuda. & per Azo. in d. sum. in titu. de q̄ō. in prin. qui dicit q̄ non debent quoque adhiberi tormenta quanta accusator vel instigator postulat, aut desiderat, sed vt moderatæ rōnis temperamēta desiderant. l. de minore. §. torm. ff. de q̄ō. Panor. vero in c. cum in contemplatione. de reg. iur. in antiquis, in princ. lect. idem dicit q̄ q̄ō est indagatio veritatis per tormentum. & appellatur q̄ō à quærendo, quia iudex per tormētum inquirit veritatem, ita dicit ipse. Saly. autē in rub. C. de q̄ō. dat duas expositiones siue diffinitiones ad istud verbum. q̄ō. Prima est, q̄ q̄ō est inquisitio quæ fit ad veritatem per tor-
2 menta eruendam. Secunda est. Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis, & ista est breuior, & magis placet. q̄ omnes tñ descriptiones siue diffinitiones in effectu tēdūt in vnū, q̄d q̄ō sit illa indagatio quā facit iudex ad inueniendū veritatem cōtra reum in tormentis existentē. dū patitur cruciatū in cor-
3 pore. Deinde quæro quid est tortura. Rūd. tortura est corporis cruciatus ad eruēdā veritatem repertus, vt dicit Panor. in d. c. cum in contemplatione. in prin. qui dicit etiā quod tortura siue tormētū d̄r quasi torquēs mentem, q̄a per cruciatum corporis mēs quoq̄ torquetur, vt latius dicemus infra eo. tit. q̄ō. 4. in illo quarto gradu torturæ, & hr̄ 5. q̄ō. 5 illi, qui, in vers. vbi religiosus tortus vt dū corpora pœnis subijciuntur quæ gesta sunt
4 fideliter, & veraciter exquirantur † Hæc est differentia inter vnum, & alterum, quia vnum pertinet ad iudicem solum alterum

vero pertinet ad reum solũ .s. tormentorũ d. l. item apud Labeonem. §. quõnem, nihilominus sæpius solent vnũ pro alicio poni, vt no. in d. §. quonem, & 5. q. 5. illi qui. & per gl. in d. l. j.
3 in prin. ff. ad senatuscon. Sylla. ¶ Et nota hoc quod tortura est remediũ, siue via extraordinaria probõnis, vt dicit Bald. in l. si quis alicui. C. ad leg. Iul. maiest. via enim ordinaria est illa quæ fit per testes, & instrumenta, vt l. sciant cuncti. C. de prob. cum similibus.

1 *Tormentorum species quot sint.*
2 *Torturæ gradus sunt qui. quæ.*

1 SEcundo quæro quot sunt tormẽtorũ species. ¶ Respon. quod multæ sunt ac diuersæ, vt ponunt l. oẽs maxime practici in eorum tractatibus. Gand. in opere suo malef. in tit. de quæst. & tor. Ang. de Are. in suo opusculo malef. in gl. fama publ. præced. in vers. tortura. do. Fran. Bru. de S. Seue. in alio suo tract. malef. de ind. & tort. in 2. parte. At ille insignis doctor modernus Bonon. do. Hipp. de Mars. clarius cæteris hic aperuit in egregijs cõmẽtarijs suis quæ nuper edidit super notabi. rub. ff. de quæst. in l. j. in prin. vbi posuit quatuordecim species tormentorũ oẽs diuersas, quorũ plura fuerũt ab antiquis inuenta, quædã vero nouiter ipse inuenisse asserit, sicut est illud subtractionis somni quod in veritate per quã subtilis ingenij acumine adinuentũ fuit, & ego temet illud expertus sum Romę in quadã causa duorũ religiosorũ, licet alio modo, & faciliori illo vsus fuerim, & profecto vidi ea quæ prius non credebã, quod illud affert maximũ tormẽtũ, & fastidiũ in corpore absq; aliqua mẽbrorũ læsionẽ, vide do. Fran. Brun. in materia prædicta in d. suo tract. de indic. & tort. in 2. parte. Alb. Gãd. in eode suo trac. in tit. de quæst. & torm. Ange. de Are. in tract. malef. in gl. fama pub. in materia torturæ. Ant. Rose. & do. Abb. in c. cũ in cõtemplatione, de reg. iur. in anti. Pari. de Put. in tract. quem edidit de syndic. in c. tortura. el primo. cum tribus seq. dom. Bonif. de Vitali in tract. suo malef. in 2. parte. eundẽ dñi Hipp. de Mars. in practica sua Auerolda nuncupata, vbi copiose tractat de hac tortura, Bart. in l. j. in princ. & § diuus. & in l. fi. ff. de quæ. Bald. in l. 2. C. quo. appella. non recip. & in l. milites, & in l. fi. C. de quæ. & Sal. in d. l. fi. co. ti. in quibus locis oẽs tractant de hac materia torturæ, & modo torquendi. & Azo in sum. de quæ. in princ. illud tñ tormentum chordæ siue pẽdẽtis funiculi Doct. cõiter ponunt pro magis cõi, & consueto, quod in se cõtinet plures gradus timoris, doloris, & cruciatus qui adhibentur plus vel minus secundum qualitatẽ facti, personarũ cõditionem, & vrgentiam indiciorum secundum quod declarãt præfati Doct. in locis su-
2 pra notatis. ¶ Ego aũt vltra alios pro faciliori notitia istius practicabilis materiæ cõsideraui quinq; esse gradus torturæ siue tormẽti sub hac specie tormẽtis chordæ quibus rei diuersimode cruciantur plus vel minus, grauius aut leuius, iuxta qualitatẽ facti, personarũ cõditionem, & abundantiam indiciorũ, sed antequam ad illorum declarationẽ deueniam discutiam primo quæ sunt aut dicuntur legitima indicia, & sufficientia ad torturam.

1 *Indicia quæ dicantur legitima ad torturam.*
Indicium duplex est.
Indicium dubitatũ, siue semiplenum quod dicatur.
2 *Indicium plenum, seu indubitatum quod sit.*
3 *Fama duplex est, quædam hominis inhærens, altera vero inter homines.*
Fama homini inhærens quæ dicatur.
Infamia quid proprie dicatur.
4 *Fama inter homines dicitur rumor, seu dictum gentium, seu vulgi ex opinione imaginaria procedens.*
Rumor quid proprie sit.
5 *Suspicio est animi aliqualis applicatio ad aliquid cum titubatione.*
6 *Præsumptio quid sit, & quotuplex.*
Præsumptio hominis quæ dicatur.
Præsumptio simplex iuris quid sit.
7 *Præsumptio facti quæ sit, & quæ iuris.*
Fictio quid proprie dicatur.
8 *Argumentum quid sit.*
9 *Adminiculum vehemens quod dicatur, & quod non vehemens.*
Coniectura veri acceptio dicitur ex aliquibus signis extrinsecis.
10 *Nescientia, seu ignorantia est intellectus neque ad verum, neque ad falsum determinatus.*
Error quid sit.
Verisimile quid dicatur, & quid non verisimile.
11 *Notorium dicitur certitudo indubia rei de qua quæritur fidem faciens indubiam.*
12 *Probatio dicitur actus rem dubiam educens in lucem cognitionis.*
Euidens dicitur quod manifeste liquet.

13 *Celari nulla tergiuersatione potest, quod in euidenti est.*

14 *Manifestum quid sit, & an egeat probatione, quod manifestum est.*

Probatio per euidentiam facti quæ dicatur:

15 *Manifestum, & euidens in quo differant a notorio.*

16 *Iudex ex indicijs dubitatis ad torturam procedere non debet.*

17 *Indicia ad torturam legitima quæ dicantur.*

18 *Testis singularis de visu deponens, indicium facit ad torturam.*

19 *Tortura non est omnibus vniformiter danda.*

1 TErtio q̄ro, q̄ sint lr̃a †indicia, & sufficientia ad torturã. ante quorũ declarationẽ necessariũ videndũ esse puta
ui, q̃d est indiciũ, q̃d famã, & quædã alia quæ p̃cedunt inq̃sitionẽ, & torturã. Et primo dic, q̄ indiciũ duplex est secundũ Bal. in l. ea q̃dẽ. C. de accus. & Gand. in suo tract. malef. in tit. de p̃sumptionib. & indi. dubita. & indubit. Indiciũ dubitatũ, siue semiplenũ est p̃sumptio q̃dã fortiter mouens aium ad aliq̃d credendũ, vel discredendũ. & hoc probat in l. cũ probatio. ff. de proba. & p̃ Gand.
2 in d. tit. de p̃sum. & c. †Indiciũ vero plenũ, & indubitatũ est demõstratio rei per signa sufficiẽtia, per q̄ aius in aliquo tanq̃ improprio existẽte q̃escit, & plus inuestigare non curat, & hoc probat in l. indicia. C. de rei vẽd. & per d. Gan. in d tit. vt sup. Bal. in d. l. ea qui dẽ, in 2. col. Sed q̄a in causis criminalib maxime, q̄n procedit p̃ inq̄sitionẽ, necesse est, q̄ p̄cedat infamia cõtra reũ de crimine, ex quo reperit inq̄situs, vt in c. qualiter, & q̄n, & ibi p̃ oẽs scribentes. de accus. iõ aliqua de fama, & infamia hic inferere placuit, & dic
3 secundũ Bal in d. l. ea q̃dẽ. in prin. q̄ † Fama est duplex, vna quæ est in hoie. s. q̄ inhæret hoi, altera q̄ est inter hoies. Fama. n. q̄ est in hoĩe, vel q̄ inhæret hoi. est status illæsæ maiest. ac dignitatis, morib. & legib. comprobatus in l. cognitionũ genera. ff. de var. & extra ord. cogn. cuius famę contrariũ est infamia, q̄ sic diffinitur. Infamia est priuatio famę cõtingentis ex accidenti p̃ter naturam, vel sic. Infamia est deficientia status, & læsio maiestatis, & dignitatis. ista vr̃ iudicio meo, q̄ sit melior diffinitio, q̃ præcedens: quia per istã declarantur oĩa cõtraria bonæ famæ, & per id, q̄ diffinitur vnumquodque cõtrarium. p̃
eius oppositũ diffinitur, & reliquum, vt probatur in l. 1. ff. de his q̄ sunt sui, vel alien. iur. & Inst. eo. tit. in prin. & de iure p̃so. in prin. & de tutel. si mulier, in prin. Secunda dr̃ fama q̄ est inter hoĩes, q̄ præiudicatur de aliquo hoie, seu alio facto, & hæc dici põt fama loquẽs, q̄ semper de aliquo loquitur. &
4 ita diffinit secundũ Bal. in d. l. ea q̃ dẽ. †Fama est dictũ gẽtiũ, seu vulgi ex imaginaria opinione, vel credulitate gentiũ, seu vulgi p̃cedens q̄ probatur in l. de minore. §. tormẽta, ff. de q. & sub ista diffinitione tã bona, q̃ mala fama cõtinetur. l. 3. §. idẽ diuus. ff. de testi, & hæc est illa fama q̄ est preparatoria inquisitionis, non aũt prior, de qua supra. Sed q̄a solet q̄q; non certa fama sed rumor insurgere in populo, q̄ est minus, q̃ fama. ideo videamus q̃d sit iste rumor. Rumor est furiosa proclamatio gẽtiũ, & strepitus multarũ vocũ. hoc probatur in l. fi. ff. de hær. instit. & l. miles. §. mulier. ff. de adult. & iste rumor est initiũ famæ, & minus ea, ita dicit Bal. in d l. ea q̃dẽ. Qm̃ vero sunt plures gradus cognitionis, q̄n res est adhuc dubia, anteq̃ perueniatur ad perfectã notitiã veritatis, in quib. gradibus animus iudicis semper remanet titubans, anteq̃ perueniatur ad vltimũ firmæ credulitatis, & certæ scientiæ fine, secundum notabilẽ doct. Bar. in l admonẽdi. 4. col. ff. de iureiur ideo de ipsis gradib. cognitionis aliqua br declaranda putaui, inter quos offert se mihi suspicio, ideo q̄ro quid est suspicio,
5 Respond. † Suspicio est aliqualis applicatio animi ad aliquid cũ vehementi titubatione. vel sic. suspicio est motus quidã mẽtis ad aliq̃d cũ vehementi titubatione, probant hæc. ff. de testa. l. de statu. non tñ intelligas suspicionem istã comprehendere suspicionem tutoris, vt intelligatur de illa q̄n remouendus est a tutela vt suspectus, quia illa est alia species suspicionis. ita dicit Bald in d. l. ea quidem. per l. impuberib. §. fi. ff. de susp. tut. Post hæc succurrit præsumptio, videamus nunc quæ est, & quotuplex sit præsumptio. Resp.
6 † Præsumptionum plures sunt species, quædã enim est præsumptio hois, alia est p̃sumptio iuris, alia vero præsumptio facti, alia autem præsumptio iuris & de iure, siue, iuris, & facti. de quibus vide late Gand. in d. tract. & tit. de præsumpt. & indict. Præsumptio enim hominis secundùm Bald. ibi est, quidã conceptus causatus in mente ab ali-

qua ꝓbabili cõiectura, vt ff. de ver ob. l. cõtinuus. §. cũ ita. Præsumptio vero iuris simplex, est similitudo q̃dã sufficiens ad iẽ dubiã de qua credunt credenda. C. de cõtrahẽ. & cõmit. stipul. l. 1. & l. iurisgẽtium. §. qđ se re. ff. de pact.

7 † Præsumptio autem facti est, cum ex facti similitudine aliquid demõstratur, qđ aium videntis ad illud dubitanter applicat. Præsumptio iuris. & de iure, est status a iure ꝓmulgatus ex indubia cõiectura hoc ꝓbaſ in l cũ ostendimus. in fi. ff. de fideiusso ri. tut. Sequit nunc videre q̃d sit fictio. & dic qđ Fictio est falsitas pro veritate accepta ex specialissima, & iustissima causa ĩ iure expressa. vt no. in l. in bello. ff. de capti. & postlimi reuer. & l. si is q. ꝑ emptore. & ibi late ꝑ Bar.

8 ff. de vsuc. Argũ aũt sic diffini:. † Argũ est ꝓpositio ex aliquibus existentibus resultãs ad ꝓpositum rñdendum seu cõcludẽdũ. vnde qñ plura indicia, vel plures ꝓpositiones, siue pr̃sumptiões, testes, vel cõiecturæ ad vnã & eãdẽ cõclusionẽ tendũt ad effectũ aliq̃d probandi: illa coadunatio siue copulatio ex plurib. in vnũ, dr̃ argũ, qđ est proprie collatio pluriũ diuersorũ tendentiũ ad vnã, & eãdẽ cõclusionẽ, vt l. 3. §. idẽ diuus. ff. de testi. l. diuus. ff. de custo. reo. Aliud indiciũ ꝓbationis siue cognitionis dr̃ adminiculũ, & istud est duplex, aliud est adminiculum vehemẽs, aliud vero adminiculũ leue, siue non vehe-

9 mẽs. † Adminiculũ. n. vehemẽs est suppletio defectus probationis per se solũ nõ operãs, sed cũ alia probatione cooperans probatur hoc extra de successionib. ab intestato. c. fi. & in c. fi. de iureiu. Adminiculũ nõ vehemẽs est aliquali pars cõfirmationis veri, tendens ad aliquid suspendendũ de defectu ꝓbationis, & alia adminicula per se sola ẽt plura nõ sufficiunt, vt l. ij. §. j. ff. de excus. tut. sequitur mõ coniectura q̃ sic diffini:. Coniectura est acceptio, seu reputatio veri ex aliq̃b. signis extrinsecis proueniens, per q̃ deuenit ad verũ, sicut ꝑ circulũ cõiecturamus tabernã, dicit Bal. & ibi, & per habitũ distinguimus meretricem. l. itẽ apud Labeonem. §. si q̃s virginem. ff. de iniu. & hr̃ in c. in nonnullis, extra de Iudæis. His omnib. opposita sunt nescientia siue ignorantia, & error q̃ nescientis sic

10 diffinitur. † Nescientia siue ignorãtia est intellectus nõ determinans se ad verũ, vel falsum. Error aũt est priuatio intellectus determinat ad verũ, & auriga tendentis ad falsum. vel sic. Error est priuatio veritatis causata in intellectu ꝑ falsam imaginationẽ, vt proba:. ff. de test. l. de statu. & ff. de iurisiom. iud. l. si per errorẽ. & l. si quis nec causam. eo. tit. videamus nunc de verisimili, & nõ verisimili, & dic bř, ꝙ verisimile est id. q̃ verũ vĩ, & est verosimile. vt ff. de adul. l. miles §. mulier. Non verisimile vero dr̃ illud, qđ a vero e multũ dissimile, vt ff. quod met. cau. l. nõ est verisimile, in prin. vbi fit mentio ẽt de p̃sumptione iuris tñ, siue hominis, sed credo potius. ꝙ illa fit q̃dam leuis p̃sumptio. Postq̃ vidimus de grauib. probationib. per quos ascendi:, siue peruenitur ad plenã probationem, & certã fidẽ credulitatis, videamus nũc de ipsa certitudine veritatis & q̃ro q̃d est no

11 toriũ generaliter. Resp. secũdũ Bal. ibi. † Notoriũ est cõis, & indubia certitudo rei, de qua q̃ritur, indubitã fidẽ faciens, an, & qñ quid dicatur esse notoriũ, & quot hoĩes faciunt notoriũ, vide Bal ibi, qui refert quosdã tenuisse, ꝙ maior pars populi facit notorium, & qđ in aliqua villa, siue paruo castro minor numerus hominum facit notorium. q̃ in ciuitate, & ideo dicit secundũ Alb. de Gãd. qđ ad sciendũ quot homines faciunt notoriũ, hoc est arbitrariũ, q̃a iudex arbitrabiẽ quot hoĩes faciunt notoriũ. de qua materia vide latissime per Cano. in d. c. qualiter, & qñ, de accus. Videamus mõ quid est probatio, intelligendo de plena, & pfecta probatione. q̃

12 sic diffini: secundum Bal ibi. † Probatio est actus rem dubiã in lucem cognitionis educens. & hoc notaĩ. C. de ꝓb. in rub. & ibi Bal. Succedit altera species & probationis, & cognitionis veritatis q̃ dr̃ euidens. & manifestũ. ista duo differunt inter se, & differunt ẽt a notorio, vt sup. dicã. Euidẽs ita diffinitur, euidens est, qđ manifeste liquet, secũdũ Bal. in d. l. ea quidẽ. c. si forte. de elect. lib. 6. & est satis diuersum a manifesto, & plus est quam manifestũ, euidens enim illud est, quod palam est oculis, & semper apparet. ff. de contrah. empt. l. ea quæ. l. non codicillũ. C. de testa. & in c. euidentia. de accus. 1. q. 1. vt euidẽ

13 ter. † Quod. n. in euidenti est, nulla põt tergiuersatione celari, & nullã optat probationẽ, extra de coha. cler. & mulie. c. fi. vide quæ not. per Archid. in d. c. cum si forte, de elect. lib. 5. Bal. n. in d. l. ea quidẽ, diffiniuit manifestũ, sed diffinitio sua mihi non placet, dicit enim, ꝙ manifestum est illud, quod euidenter

ter apparet. sequeretur ergo quod manifestum esset idem quod euidens, & tamen est satis diuersum, ut proxime dixi, & dicam infra quod minus est manifestum quam euidens, sed secundum diffinitionem Bal. idem esset manifestum quod euidens, ideo putaui sic esse diffiniendum. Manifestum est demonstratio quædam, ex qua vehementer animus dubius informatur ad aliquod, non tamen tollitur
14 tota dubietas. 2. q. 1. de manifesto, † & hinc est quod dicitur, manifestum indiget probatione. 1 1. q. 3. c. eorum. euidens autem nulla indiget probatione, vt d. l. ea quę. ff. de actio. empt. vide Io. And. in c. cōstit. de verb. sign. lib. 9. & tex. not. in l. quam sororem. C. de iure delib. vbi de vtroque fit mentio. Tamen euides ponitur pro magis claro quam manifestum, vide do. Alb. de Ros. in dict. suo in litera E. in vers. euidens. el. 1. & 2. Bal. tamen in d. l. ea quidem. aliam ponit. differentiam inter ista duo, dicens quod euidens dicitur id solum, quod apparet per oculorum inspectionem, vt ff. fi. regun. si irruptione. §. ad officium. & idem Bal. in rubr. C. de probat. dicit quod illa dicitur probatio per euidentiam facti, quando res subijcitur oculis iudicis. Manifestum autem largius dicitur. s. omne id quod nobis innotescit per quęcunque sensum corporis. s. visum, auditum, sicut est sonus Campanæ aut alium sensum, vt l. 1. §. occisorum. ff. ad Syll. de quibus sensibus habetur in l. eum. §. pen. ff. de aeq.
15 poss. † Differunt etiam ista duo secundum ipsum à notorio, quia manifestum vel euidens est illud quod vni tamen vel pluribus patet: notorium autem esse non pōt, nisi toti populo, vel maiori parti publicè innotescat, vt sup. late diximus. & not. in c. vestra. & ibi Inn. de cohab. cler. & mulierum. Et per hæc sum expeditus de istis gradib. seu adminiculis probationis, ac de speb. plenæ, seu perfectæ probationis, quæ quidem gradus, & adminicula probationis a quibusdam appellant indicia non plena, & dubitata, per quæ animus iudicis deducit quandoque in suspicionem, quandoque vero in opinionem quæ magis est propinqua indubitatæ fidei quam suspicio, secundum Bar. in
16 d. l. admonendi. ff. de iureiu. † Ex quib. tamen indicijs dubitatis non datur iudici indubitata fides & firma credulitas, sed quędam suspicio quandoque ex qua iudicis mens satis dubia reperitur. & isto casu non facile deueniendum est ad torturam, maxime si persona sit honestæ conditionis, quia ista suspicio est primus gradus probationis, & minus quam semiplena probatio, secundum Bar. in d. l. admonendi in glo. magna. Quandoque vero indicia sunt talia quæ adducunt animum iudicis in opinionem, quæ est secundus gradus probationis. secundum Bar. ibi. ex qua animus iudicis multum depēdet in illa parte, non tamen est plene certus, & ideo isto casu deueniri solet ad torturam, quæ datur in supplementum probationis in causis criminalib. quando veritas aliter haberi non pōt, vt per Bar in l. fi. ff. de qō. quia tormentum illud fuit inuentum causa necessitatis, & in supplementum probationis. vt dixi. quotiescunque reus est valde suspectus. cōtra quem laborant indicia, vt dicit Pan. in d. c. cum in contēplatione. in prin. de reg. iur. & Bal. in l. 1. C. quorum appell. non recip. idem Bal. in l. milites. & l. fi. C. de quæst. Bart. in l. 1. in prin. & §. diuus. &
17 l. fi. ff. de qō. † Quę autem dicuntur esse ista indicia, dic quod illa sunt quæ sunt proxima facto, quæ quanto propinquiora sunt, tāto sunt meliora. l. j. §. præterea. & l. de minore. §. torm. ff. de quęstioni. & ibi per Moder. Quæ autem iudicia dicantur esse sufficientia ad torturam, certa regula tradi non pōt, sed hoc relinquitur arbitrio, & discretioni boni iudicis, secundum quod dicit Azo in d. summa de quæst. vbi dicit, quod non debet iudex reo adhibere tormenta quanta accusator exposcit, sed quanta moderatæ rationis temperamenta desiderant, idem dicit Bar. in d. l. fi. ff. de qō. in princ. dicit tamen Abb. in d. c. cum in cōtemplatione, quod licet super hoc an, & quando indicia dicantur esse sufficientia ad torturam certa regula tradi non possit, arg. l. testium. §. tu magis. ff. de testi. & l. de minore. §. fi. ff. de q. tamen dicit, quod omnes Doct. tenent,
18 † quod vnus testis de visu facit indicium ad torturam, intellige tu, quod sit testis fidedignus non suspectus, & omni exceptione maior secūdum quod dicit Bar. in d. l. fi. & Bal. in d. l. 2. & ita cōiter tenent Docto. Bonus itaque & discretus iudex cuncta circunspiciet, & iuxta criminis qualitatem facti, cōtingentiam, conditionem personæ, & abundantiam iudiciorum considerabit, an ad torturam ipsam deueniendum sit, & casu quo ad illam deueniri cōtingat, iterum mature cōsiderare debet qua grauitate, lenitate, vel moderamine veniat inferenda, iuxta no. per Azo in d. summa de qō. s. quantum modera-
19 tæ rōnis temperamenta desiderant. † Aliter enim sunt torquēdi iuuenes robusti, & alio mō debiles delicati, vel senes alio mō rusticus, vel miles. & alio mō ciuis & alio modo nobilis, & alio mō ignobilis, & plebeus. l. de min. §. torm. ff. de qō. & l. 1 §. fi. eo. tit. Part. in d. l. fi. eo. tit. Bal. in d. l. 2. C. quor. appellat.

non recip. & idem Bal. in l. milites. & l fi. C. de quæst. Abb. in d. cap. cum in contemplatione, de reg. iur. in antiq.

1 *Torturæ gradus sunt quinque, & qualiter cognoscantur, & inferantur.*
Gradus primus torturæ quis sit.
2 *Confessio rei facta in præparatoriis tormentorum dicitur facta metu, ideo ratificatione eget.*
3 *Tortura largo modo sumpta quid sit, & unde dicatur.*
Torturæ primus gradus, scilicet terror, quibus inferri possit.
4 *Torturæ gradus secundus quis sit.*
5 *Tortura levis qua dicatur, & an vere sit tortura.*
Tortus leviter potest gravius torqueri militantibus indiciis legitimis.
6 *Privilegiati ne possint torqueri tormento secundi gradus torturæ potuerunt supponi.*
7 *Febricula levi laborans non excusatur, quominus teneatur comparere citatus.*
Confessio facta in levibus tormentis ratificatione indiget.
8 *Torturæ tertius gradus dicitur, cum per spatium dicēdi unū Miserere, reus suspensus detinetur.*
9 *Torturæ gradus quartus quis sit.*
10 *Torturæ quintus gradus quis dicatur.*
11 *Torturæ gradus ultimus in quibus applicetur criminibus.*
12 *Complexionum diversitas multa in sustinendis tormentis.*
13 *Mesites lapis potus facit, ut dolorem nullum sentiat tortus.*
Remedia quæ verbis fiunt, ne torti dolorē sentiāt.
14 *Fur quidam Romæ quibus remediis contra torturam fuerit usus.*
15 *Tortus quidam dicens, & lacte beatæ virginis Mariæ, dolorem nullum sentiebat.*
15 *Remedia quæ fieri possint adversus maleficia taciturnitatis.*

1 Quarto nunc videndum est † de istis quinque gradus torturę, de quibus supra fit mentio, quo modo cognoscuntur, & qualiter inferuntur. Rñ. declarando primū gradum incipiemus a minori, vel infimo, ascendendo veluti p gradus scalarū, reducendo materiā ad practicam dico φ. Primus sive īfimus gradus torturæ est territio illa quā infert iudex reo, qñ illū cognoscit suspectum. tñ indicia nō adsunt talia, vt torqueri possit isto casu iudex mādat qūq; reū ipsum spoliari ligariq;, & in ordine poni, ac si vere torquendus esset, & qūq; ligari mandat ad funiculū, ita vt nihil aliud deficiat quā sola elevatio & hoc fit ad incutiendū timorem reo, vt facilius fateaſ stantibus, maxime iudicis persuasionibus. Et ista proprie non dr̄ tortura, q̄a vere corpus non torqueē, nec sentit dolorē, sed potius est qui dā mentis timor, secundū Bal. in d. l. 2. quor. 2 app. &c. & in l. 2. C. de cōfess. vbi dicit, † φ cōfessio facta a reo in istis p̄paratoriis tormentorū cū sit facta, & extorta p̄ p̄ timorem tormentorum, indiget ratificatione, ac si facta fuisset in plenis tormētis. alias nunq̄ sufficere ad cōdēnationē. vide Ang. & Sal. in d. l. 2. & Sal. in l. fi. C. de qō. Bar. in l. 1. § si q̄s vltro. ff. eo. ti. vide no. tex. in l. 2. C. de cust. reo. qui loq̄tur proprie de hac ratificatione, quæ fit apud acta sub publico testimōio, & dicit Imperator ibi, φ isto mō fieri quidē tēperies iudicib. immodice sævientib. adhibetur. Iste aūt actus, vt dixi non pōt dici proprie tortura, vt p̄xime diximus, sed appellaē p̄prie ter 3 ritio, sive terror tormentorū. † Largo vero sumpto vocabulo, & improprie posset dici tortura, p̄ut quidā descripserunt hoc nomē tortura. q̄ dr̄ a terrendo, sed isto mō terreē, ergo &c. vel dicas qđ licet corpus vere non torqueatur, animus tñ bene torquetur, & timoris patitur cruciatū. & sic largo mō dici pōt tortura. Et no. φ iste terror, sive primus gradus incuti. & experiri pōt contra quoscūque, ēt contra eos q̄ de iure torqueri nō pōt aliqua de cā. vt infra latius dicetur in 6. qō. vel qñ deficerent indicia p̄p̄ q̄ torqueri deberet, vel qualibet alia iusta de cā ad torturā deveniri nō pōt. ad istum gradū deveniri poterit, secundū Bal. in d. l. 2. in vers. q̄ro qūq;. &c. vbi dicit, φ illi q̄ de iure torqueri nō p̄nt, poterunt bene terreri. Iste enim primus. sive infimus gradus torturæ non solet adhiberi robustis, versutis atq; dolosis viris. sed debilibus timidioribus, pusillanimis, atq; delicatis, quoties contra ipsos militarēt aliquę p̄sumptiones, & cōiecturæ sive indicia levia. Et licet interdū essent plura indicia, multoties tñ cū isto infimo gradu ab ho. b. similis cōditiōis solet extorqueri cōfessio, abiq; eo φ ad ulteriora procedaē, vt sæpius expertus sui in facto, de quo infimo gradu fit sæpius experiētia i robustiorib. & magis cautis, quoties vt dixi non militant plena indicia, vide

do.

do Par.de Put.in d.suo tract.de synd in c. ad
4 uertendum & Bal in d.l.2 † Secūdus gradus torturæ est cum reus ligatus eleuatꝰ modicū supra terram, Paulo momento detinetꝰ eleuatus,& ꝓtinus deponitꝰ,uel cum detinetꝰ suspensus spacio dicendi Aue maria,uel Pater noster aut unum miserere. iuxta qualitatem facti,& ꝑsonarū cōdōnē,deinde deponitꝰ absque aliquo impulsu, quassatione uel tractu chordæ,& hæc dꝛ leuis tortura ad q̄uā deueniendum est quotiescunq; indicia q̄dam apparent aliqualitꝰ probata, & reus est magis suspectus.Indicia tñ ipsa non sunt plena satis ad inferendum plenam torturam,puta si esset unus testis de uisu deponens. tñ nō esset oī exceptione maior.uel duo testes de auditu ab aliis,non aūt ab ipso reo,& similes ꝓsumptiones uel indicia non plena, p̄cedente tñ suspicione cōtra ꝑsonam ipsius rei,ut ꝓxime dixi. Et ista est illa leuis tortura, de qua loquitꝰ Bal.in d.l.2. C. quorū appellatio &c.
5 ubi dicit † ꝙ quemadmodum leuis febricula non dꝛ febris,& infirmitas talis q̄ ꝓstet impedimentū ad cōparendū,sicut est uera febris, q̄ hoīem sternit,ut l.ob q̄ uitia.§.fi.ff de ædil. edict.ita ista leuis tortura non dꝛ tortura, si ue tormentū,ex quo causetꝰ dolor mentis, & corporis cruciatur,sicut in tortura ordinaria. Et nota qđ est magni effectus ista doctrina, ex qua infertꝰ ꝙ quotiescunq; cōtra reū militant legitima indicia,ex q̄bus de iure qs torqueri pōt. si fuerit semel isto modo leuiter tortus,non obstabit, quo minus possit iterū grauius torqueri ex eisdem indiciis,& tunc secunda uice dicetꝰ cōpetēter tortus, nec ꝓpea reus cōqueri poterit, ꝙ fuerit repitus in tortura absq; nouis indiciis.iuxta ea quæ hn̄r in l.repeti,ff.eo.tit de qō.ǵa ista non dꝛ proprie repetitio, ex quo prima non fuit habita pro tortura.ꝑ ea quę supra diximus ita ēt sentit Bart.in l.fi.& repeti.ff.de qō. & Bal.in d.l.2. C.quorum appellatio.&c. Ang.de Aret.in d. gl.fama publ.in uers.qd si aliqs fuit tortus, sed leuiter,&c. Hipp.Mars.in d.l. 1. in princ. & l.repet.Par.de Put.in d.trac. ī c. sequitꝰ modo.Fran.Brun. Gand. & ceteri doct. in locis
6 supra notatis.† Quidam tñ dixerunt arguentes ex dicta doctrina Bal. de qua supra ꝙ illi ēt q aliqua ex causa uel priuilegio torqueri non p̄nt, poterunt tñ tormento istius secūdi gradus supponi absq; periculo.ex quo ista leuis tortura non dꝛ tortura, sicut leuis febricula non dꝛ febris d l.ob q̄ uitia. Ergo tñ. de ueritate istius dicti alias dubitaui,nec uꝛ esse bona cōñā de leui febricula.ad leuē torturam,ǵa est diuersa rō in uno q̄ ī alio. ibi.n in d l.ob q̄ uitia excusatur à cōparendo in iudicio ille q ꝑ febrim est impeditus , & non pōt ambulare foris,quia non exit de lecto , nec de domo ,is uero q patitur quartanā febrim aut aliam leuem febriculam quam nō curat,nec ꝑ illam remanet q̄n uadat foris
7 per oīa loca,saltem in ciuitate.† Ex quo.n. uadit ꝑ urbem sicut uadit ꝑ alia loca , ita uenire pōt ad curiam,& coram iudice , ǵa rō illa impedimēti de qua in d.l.ob q̄ uitia.ī ptin. cessat in eo q patitꝰ leuē febriculā,ideo in eodem cessat legis excusatio. Sed hic in leui tortura fieri non pōt,qđ corpus non torqueatꝰ nec patiatur aliqualē dolorem,licet sit leuis dolor,dolor est, & infertur iniuria dignitati, uel innocentiæ ipsius rei, ǵa tortura ut diximus supra eod.tit.q.1.est cruciatus q̄dam in corpore,&c. cum igꝛ ꝑ hanc leuem torturā inferatur in corpore dicti rei aliqualis cruciatus,nō pōt dici nisi qđ illa sit tortura,& qđ ille sit tortus q̄uis leuiter. Et ideo ego nunq̄ cōsueui ad gradum istū deuenire,nisi q̄n procedūt indicia,& sunt bene ꝓbata. Tñ si sunt indicia aliquantulum remota à facto,& ꝑsona esset uilis,& ignota , & ualde suspecta de crimine , aut in r̄fisionibus suis uariaret, & aliis hmōi suspicionibus p̄cedētibus l. de minore.§. torm.in fin.ff.de q̄ōnibus, & ꝑ Bal. in d.l.2. Bart.in d.l.fin.& Panor.in d.c. cum in cōtemplatione. Si aūt esset uir nobilis aut honestæ familiæ,& cōdōnalis, ad hoc nō deuenirem r̄ꝛ, nisi p̄cedentibus legitimis indiciis,& bene ꝓbans iuxta no. ꝑ Bar. in d.l. fi. ff.de qō.& per alios in locis supra not.Confessio silꝛ facta in istis leuibus tormentis indiget ratificatione,sicut illa q̄ est facta in plenis tormentis, ut supra diximus in p̄cedenti
8 gradu,& no.in d l.2.C.de Cust.reo.† Tertius torturæ gradus est cum reus suspensus detinetꝰ in tortura spacio dicendi unum Miserere uel duo, aut aliquantulum plus, absq; tñ aliquo tractu uel impulsione chordæ , q̄ infertꝰ ad maiorē cruciatum,& ad istū gradū ascendet iudex quotiescunq; reus est magis de crimine suspectus, & indicia cōtra ipm tēdētia sunt plene ꝓbata,delictū tñ non est de atrocioribus,ut est furtū modici ualoris,uulnus non letale,seu aliud crimen non capitale,ut

ex quo inducit tutela quædã (ut aiunt) aduer sus ipsam torturam, quod reus ipse nullũ dolorẽ patitur, de quo alias diximus supra d. lib. 2. & ego alias pluries expertus sum in facto, & in fra dicam, & à pluribus huiusce artis malefi cæ magistris referri audiui, qui uariis modis, & per diuersa malefica uerba, & instra id expe tũt, & obtinent, quod qualiter fiat, referre non expediat, quia fieri nõ posset absque sacræ chri
13 stianæ fidei euersione. † Dixit tñ Albert. magnus in lib. quẽ edidit de secre. nat. quod lapis quidam mesites nuncupatus, qui orit ex ciuitate quæ dicitur Mesis, ĩ partib. oriẽtalib. cõtritus, & aqua aut uino cõmixtus datusq; ad potandũ illi qui torquendus est inducit insensibilitatem pœnæ, & cruciatus, ut refert Pat. de Put. in d. tract. synd. in c. tortura lo 2. Quidam alii dñt uerba quæ sequuntur, uidelicet, Imparib. me ritis tria pendent corpora ramis. Dismas, & Gestas, in medio est diuina potestas Dismas damnatur. Gestas ad astra leuatur. Alii etiã dñt uerba prophetæ. Eructauit cor meũ uer bũ bonũ, ueritatẽ nunquam dicã regi. Alii uero dñt, quemadmodũ lac beatæ gloriosæ Mariæ uirginis fuit dulce, & suaue domino nostro Iesu Christo, ita hæc tortura si chordi sit dul cis, & suauis brachiis, & membris me. s. Qui dam alii dñt illa uerba, quæ dominus noster Iesus Christus dixit tempore passionis, uide licet à principio suæ capturæ. Quem quæri tis, & c. usque ad extremum uitæ, & ultimum uerbum. Consumatum est. Quidam alii dñt. Iesus aũt trãsiens per medium illorum ibat. os autem non comminuetis ex eo. Quæ quidẽ uerba, & coniurationes olim non putabam quidquam operari posse contra torturam, & plerisq; ridicula potius quam credibilia esse uñt, at ego quia pluries uidi, & expertus sum in facto, primo Pisis dum eram assessor Magni fici dñi Capitanei illius ciuitatis, deinde Romæ dum essem auditor criminalium causarũ
14 Reueren. Do. auditoris cameræ ubi † quidã fur sagacissimus, & duplicis malitiæ reus, cõ tra quẽ erãt examinati quindecim testes su per diuersis indiciis magni furti centũ trigin ta septẽ ducatis auri, hñs notitiã quod curia pfa ti dñi Auditoris procedebat cõtra ipsum, ante quam personaliter compareret, accepit nonnul la sortilegia cõtra torturam, quibus expertis iterũ atque iterum, uidens quod sufficiebant ad patangonem, quadam die dum ego essem in ædib. turris nouæ ad examinandũ quosdã alios reos, ille spõte ueniẽs accessit ad me, & se cõstituit in carcerib. ipsis, dicens quod ultro ue nerat ad purgandũ indicia, & notã infamię si bi illatæ, contra quẽ tñ necesse fuit deuenire ad torturã tot indiciis contra ipsum laboran tibus, in qua dũ erat eleuatus dormiebat ca pite cliuo, ac si iaceret in lecto absq; ulla pe nitus lamentatione, aut clamore, & ad tra ctus chordæ erat tanquam statua marmorea, quando eleuabatur, à principio dicebat quædã uer ba submissa uoce, deinde silebat ut dormiẽs. statim ego suspicatus fuit ne gestaret aliquod sortilegiũ siue facturã maleficã penes se. aut ex illis uerbis captaret aliquod suffragiũ, pquisi ui quod diligẽter per oẽs partes corporis sui, de mũq. reperi in capite sub scuffia. s. inter cri nes, quandam paruã schedulã hæc uerba conti nentẽ v3. † Iesus aũt trãsiens † per mediũ illorũ ibat. † os non cõminuetis ex eo. † cũ crucibus ita signatis, quam illico abstuli ab eo, qui licet il la sibi ablata faris cõquererẽ, nihilominus iterũ positus ad torturã, & eleuatus iterũ illud idẽ sicut antea faciebat, & principio ipsius eleua tionis nõnulla uerba submissa uoce dicebat, quæ percipere nunquam potui, necquidquam cõfessus ẽ, demum mutatis tormẽtis sub tormento ta xilli subiectus fuit, & silẽ spernẽdo dotores nihil unquam penitus confessus est, sed in sua ne gatiua semper audacius cõualuit, adeo quod ne cesse mihi fuit eo instãte ab inqsitione. eũdẽ absoluere, & processum totũ una cũ inqsitione aboleri mandare. Nec est mirandũ de absolu tione hmõi. nã similis † casus & maior quoq;
15 occurrit do. Hip. de Mars. dũ erat officialis il lustris. Duci Mediolani, ut ipse refert in l. re pet. in 4. col. ff. de quæst. nec dũ est annus e lapsus, quod audiui aliũ Romæ positũ fuisse ad torturã, & repertis uicibus grauiter crucia tũ, qui illa uerba de lacte B Virginis Mariæ sub missa uoce dicebat, & nullũ dolorẽ pati, sed cuncta spernere uidebat, & dormiebat sicut alius i tortura, adeo quod attibus iudicib. præ sente procuratore fiscali examinatus, nulla un quã ab eo cõfessio extorqueri potuit; licet correus, & criminis socius id fateretur expres se, & illũ in sociũ nominaret. cuius processũ uidi illumq; cognoui. Aliud exemplũ quod silẽ in facto occidi mihi Romæ cuiusdam malefi cæ mulieris, quæ antequam eleuarẽt in tortura, uerba quædam submissa uoce dicebat de ĩde ele uata silebat penitus uelut mortua & nigrior apparebat, ĩ uultu carbone extĩcto. oculos ex

tra caput ualde tremédos more illorũ q̃ strã gulant emitterent, & nihil penitus loquebatur boni neq; mali. Si nunc uellemus disputare de uirib. & ueritate dictorũ maleficiorũ taciturnitatis siue insensibilitatis, fieret ampla lectura, sed quia cupio breuiter me expedire, hic non inserã, uide q̃ late diximus supra lib.
16 2.q.6.7.& 8.† Nõnulli tñ dixerunt q aduersus ista cõiurationes, & maleficia taciturnitatis reperiunt remedia quędam quæ diuersis precib. conficiuntur, ex quib. dñt q omnes ligaturæ, & maleficia hmõi dissoluunt omninoq. pereunt, & reus grauissima patitur tormenta, & cruciatus in corpore. Et inter alia dicere solent uerba illa Prophetæ, uidelicet Dñs labia mea aperiat, & os meũ anunciabit ueritatem. Eructauit cor meũ uerbũ bonũ dicã cuncta opera mea regi. Confundat̃ neqtiã peccatoris pdes oẽs q loquunt̃ mendacium. Cõtere brachia iniqui rei, & lingua maligna subuertet̃. Ex quib. uerbis precibus, & exorcismis dñt maleficia ipsa resolui, & reũ mirabiliter cruciari, uide d. Par. de Put. in d. tract. synd. in c tortura. lo 3. fol. 113. & illum Silue. prie. in d. tract. de string. demon. Mirand. lib. 4. c. 5. Super quib. tñ cogita quia de uirtute ipsorum remediorũ non possem quidq̃ certi attestari, ex quo illa nunquam expertus fui nec per alium exper ti hactenus uidi.

1 *Tortura in quibus causis, & criminibus inferri possit.*
2 *Oratio indefinita æquipollet uniuersali.*
3 *Iudex distinguere non debet ubi lex nõ distinguit.*
4 *Processus fit summarius in leuibus criminibus.*
Tortura de processu dicitur ad quam absque indicijs legitimis peruenitur.
Tortura quare in paruis criminibus non sit applicanda.
5 *Persona grauis, & honestæ conditionis pro criminibus leuibus torqueri non debet.*
Persona leuis de leui crimine suspecta torqueri põt.
Persona uilis, & pauper pœnam pecuniariam non potens soluere, luere debent in corpore.

1 QVinto uidendum est in quibus† causis & criminibus, possit inferri tortura dic, q generaliter in omnibus causis criminalibus seu omnibus criminibus, si præcedant legitima indicia, & ueritatis aliter hri non potest. Nam regula torturæ est affirmatiua, & uniuersalis, ut hr in l. 1. in princ. ff de qõ. ibi in criminibus seruandis, &c. q̃ ab ea nullatenus sit inchoandum examen, sed in casu necessitatis quotiescunque undique urgenti indicia & cõfessio ueritatis aliter hri non põt, nisi mediãte tortura, tũc adhibẽda est d. l. 1. in princ. ibi n. dr̃ in criminib. seruan
2 dis, &c.† quæ oratio cum sit inde finita æquipollet uñi l. si plures ff. de legat. 3. per Alex. & Doct. in rubr. ff. sol. matr. l. 1. § si quis simpliciter. ff de uerb. ob. & Bald. in l. nullum. C. de assess. hoc idem tenet Gand. in tract. malef. in tit. de qõ. & torm. in princ. uers incipiamus. Hipp. de Mars. in l. diuus. in princ. ff. de qõ. Franc Brun. in tract. de ind. & tort. in 3. col. uer. tertio princip. quæro, &c. Par. de Put. in tract. synd. in cap. an in causa pecuniaria pri. col. & probatur per tex. in d l. milites, §. oportet. C. eo. tit. inducendo hoc modo, ibi n. non esse à tormentis incipiendum examen, nisi pluribus indicijs quasi certis, &c. tunc demum deueniendum erit ad qões, si personarum conditio id requirit, qa sunt quædam psonæ quę ex cã speciale torqueri nõ pñt, ut infra dicet̃ in seq. q. & no. ibi dum dr̃ personarum conditio. & non dixit, qualitas criminis quia si dicat q in criminibus nulla fiat dist.
3 qualiacunque sint, † quia ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus l. diem fer re. ff. de aro. l. de precio. ff. de pub cũ si. Contra hoc opp. de l. edictum. ff. de qõ. ubi dr̃, q qões non semp̃ nec in omni cã, & persona desiderari debent, sed cũ capitalia, & atrocio ra maleficia non alr̃ explorari pñt q̃ p seruorum qões efficacissimas, &c. & sic text. ibi expresse inhibere uĩ q pro leuibus criminibus inuestigandis, nullatenus sit danda tortura. Sol. uerũ est q in leuibus, & paruis criminibus non est adiungenda plena, & grauis tortura ẽm gradũ excedens, leuis tñ tortura primi. & secũdi gradus non uĩ excludi ẽt in par uis criminib. ar. l. ob q̃ uitia. §. fin ff. de ædil. edic. & per Bal. in d. l. 2. C. quo appel. &c. licet n. hæc solutio sit uera in se, tñ non bene congruit illi legi quæ loqtur in alijs terminis, & p pea dic q ibi loqtur de tortura quæ infert̃ in alium, s. in seruũ, nõ in ipsummet reũ. Rõ est, qa nõ ita facile deueniendũ est ad torturam seruorũ p inueniẽdis alienis criminibus ex quo illi sunt inn oxij criminis prædicti q̃ ipsiusmet rei de crimine suspecti, q̃ solutionẽ sentit ẽt gl. in d. l. edictum. in uers. efficacissimas, dum soluit cõtrarium de d. l. 1. §. si quis ul tro.

tro.ff.de qō.Item oppo.d.l.leuia ff. de accuſ.
4 † ubi in leuibus criminib.ſummariæ procedē dum eſt ſiue ꝓceſſu uel ſolenniſate iudiciali, ſed tortura eſt de ꝓceſſu, nec ad illā deueniri pōt, niſi præcedentib.indiciis, & cā cognita, & pcedente ꝓnunciatione interlocutoria ip ſius iudicis, ut dicit Bal.in d.l.a.idē Bal.in l.ſi quis alicui.C.ad l.Iul.maieſt.Saly.in l.fi.C.de qō.& Bar.in l fi.ff.eod.tit. Ang.& Are.& alii Moderni practici in locis ſupra notatis. & Bal.in d.l.milites,§.oportet & l.ea quidē.Sol. dic ꝙ plena, & grauis tortura non eſt æquū, ꝙ in paruis criminib. inferatur, quia maior pœna eſſet in inquirendo q̃ in puniendo, qđ eſſet cōtra tex.in l.in ſer.ff de pœ. ſed illa ter ritio ſeu leuis tortura non excedens ſm gra dū, nō uř eſſe ꝓhibita in hmōi criminib. ma xime qñ perſona rei eſt uilis conditionis, & ualde ſuſpecta de crimine illo, & iſta potius dici pōt quædā modica coertio q̃ torturam, ſm Bal.in d.l.2.uel dic ꝙ ille tex.in d.l.leuia, loquitur de aliis ſolennitatibus ipſius proceſ ſus, uidelicet de libello, inſcriptione ad pœnā talionis, de ſolemnitatib.probōnum, publica tionis proceſſus.& aliis ſimilib.terminis, ſolē nitatib.non autem de iſta modica coertione ſine qua ueritas aliter hři non pōt, & ita uř ſentire gloſſ. in d.l. leuia.
5 † Si aūt eſſet perſo na grauis, & honeſtæ cōdōnis, aut nobilis fa miliæ, pro leuib.& criminib.hmōi, non eſſet deueniendū ad aliquē actū torturæ quantun tūcunq; leuis, & minimæ, quia ex ea uideretᷓ afferri iniuria dignitati ſiue nobilitati, & i deo bene dixit tex.in d.l.milites.§ oportet.C. de qō.ibi, ſi perſonarum conditio id requirit, &c.& ita uř ſentire gl.in d.l.leuia.intelligen do de uilibus, & ſuſpectis ꝑſonis, ut ibi, uide Bal.in d.l.2. Bar. in l.non oēs §.à Barbaris, ff. de re mil.& Par.de Put.in tract.ſynd. in c. an in cauſa pecuniaria, uide infra eod. tit qō.7. uerſ.limita.in fi Et ꝑpea non uidetur eſſe de neganda uili perſonæ, maxime qñ eſſet per ſona ſuſpecta.
6 † Quia uidemus alias ꝙ uilis perſona, & pauper, qui ꝑꝑ inopiam non po teſt ſoluere pœnam pecuniariam, luet in cor pore ꝑ torturā, & ſic eo caſu tortura ipſa da tur pro pœna. Pro hoc eſt regulare in oībus publicis criminibus l.1.§.fi.ff. de pœn. ubi eſt nota.tex.l.qcunq, §. quod ſi.C.de ſer. fug & l.ſi quis id ff. de iuriſd. omn. iud. Vide Bal.in d.l.1 §.fi.qui dicit hoc eſſe regulare in uilibus perſonis, & ibi tradit pulchram limitatio nem ad regulam de qua in l.1 ſeruorum.ff de pœ.quod qualibet pœna corporalis mi ima &c.ubi dicit quod illud nō hēt locū in uilibus perſonis, ſed in maioribus, & honeſtis.

1 *Perſonæ omnes indiſtinctè in criminalibus cauſis an poſſint ſubijci torturæ.*
2 *Milites, & decuriones torqueri non poſſunt.*
3 *Conſuetudo eſt nulla quod milites, aut decuriones torqueri poſſint.*
4 *Impuberes non debent torturæ ſubijci*
Mulieres prægnantes non debent torqueri.
Serui non torquentur in certis caſibus contra certas perſonas.
5 *Senex confectus ætate non ſubijcitur torturæ.*
6 *Senex confectus ætate remanet ſub regula affirma tiua torturæ.*
7 *Mutus, ſurdus, cecus, & furioſus ob impedimentum naturæ non ſubijciuntur torturæ.*
8 *Effectus ceſſat cauſa ceſſante.*
9 *Senex rarius, & mitius torquetur robuſtis iunioribus.*
10 *Damnatus ad mortem an poſſit liberari ſi reip.ſit utilis.*

1 SExto quæro an omnes perſonę ſ̃ꝑ indiſtictè torqueri poſſunt in cauſis criminalibus dic quod ſic realiter, ſeruatis tamen de iure ſeruandis, & præcedentibus indiciis legit.mis quia regula torturæ eſt affirmatiua, ut ſupra proxime dictum eſt A tortura autem nemo dicitur exemptus, niſi quatenus reperiatur ex preſſum, ut hř in d.l.1.in prin.ff. de qō., & d.l. milites §.oportet.C.eo.tit. A qua quidem re gula plures perſonæ excipiuntur quæ torque ri non poſſunt.
2 † Quorum quidam ſunt mili tes, q priuilegio militiæ, & fauore reip.torque ri prohibentur d.l.milites, in prin. Secundo ex cipiuntur decuriones & eorum filii, ac nepo tes, qui durante decurionatus officio propter dignitatem officii torqueri non poſſunt, d.l. milites, & l.decuriones, & l. diuo Marco. C.de qōni. Sed quæro an hodie milites noſtri tem poris curiones ſiue conſiliarii habeant iſtud priuilegium, ut torqueri non poſſint, Bart in d.l milites, dicit ꝙ gaudent illo priuilegio ut torqueri non poſſint, idem tenet Cyn. in l. di uo Marco, eo.titu.& Iac.But.in d.l.milites.Sa ly.in l.1.in pen.col.C.de iure.& fac.ign.d l.de curiones, in fi. q̃uis dicat ibi quod hoc male ſeruatᷓ de cōſuetudine in Lombardia. Eādem conſuetudinem, ꝙ nō ſeruatᷓ iſta priuilegia, ergo

cessante causa suspicionis,& culpæ,merito & cessat tortura,quæ ꝑ negligentiā adhibitā erga dñm infertur,ut d.l.1.in prin.& §. si pr.
8 lo 2.& § si uir aut uxor,eod,tit.† qa cessante causa cessat effectus l.adigere.§ quis.ff.de iure patrona ibi.n. senex non excusat à tortura ꝑ ætatem senilem,sed excusatur à causa ꝑ quam infertur tortura.Conclude igr̄ qđ ætas ibi non est causa principalis ad eximendum senem a tortura ,ita quod senilis ætas semꝑ sit causa exclusionis torturæ,sed excludit causam suspicionis ꝑsumptæ scientiæ. & participationis , ꝑ quam infertur tortura. d.l. 1.ĩ pri.& §.si pr.el 2.& §. si uir aut uxor. eo.tit.extra igr̄ illum casum non uideo rōnē in cōtrarium,quare senex torqueri nō possit in casibus ĩ qbus de iure deueniri pōt ad torturam,saltem leuiter, & tēperate. mitius tñ q̃ in aliis iunioribus l.1.§.diuus,& l. de minore.§.torm.ff de qō.non est igit dicendum ꝙ ex dispositione.d §.ignoscit.limitet. & lædat regula iuris cōis de qua in d.l.1.in princ. ff.de q.quæ loquit affirmatiue,gñaliter,& indistincte,ut latius supra dcm̄ fuit.arg.l.sancimus,C.de testa.& l.ꝑcipimus,C.de app.Si.n. iura noluissent senem dicere torqueri , illud utiq; expressissent,& excepissent à regula sicut expresse cauerunt, & exceperunt milites,decuriones,& eorū filios,item impuberem mulierem ꝑgnantem, & alios. de quib. supra d.l milites,l.diuo Marco l. decuriones C.eod.tit.& l.de minore,in prin.ff. eo.titu. l. prægnantem.ff.de poen cum similibus. Cum itaq; hoc non reperiat expressum,non est dicendum quod regula iuris q̃ est affirmatiua debeat immutari uel corrigi, aut limitari. d.
9 l.sancimus.& d.l.ꝑcipimus. †Quidam alii exponunt illud uerbum,ignoscitur,nō ꝙ senex ꝓhibeatur torqueri,sed qđ rarius torquetur & casu quo debeat torqueri,tunc mitius, & leuius torquendus erit,q̃ iuuenis.Hæc.n.opinio licet uideatur æqua,& pia,ꝓcedens tñ est de iure uerior per ea q̃ supra dicta sunt. Ego tñ qñ casus cōtingeret,oēm diligētiam adhiberem ad eruendam ueritatē aliter q̃ ꝑ torturam ex ꝑsuasionibus aut comminationibus quoties tñ esset necesse ad illa deuenire non excederem secundum aut tertium gradum , nisi essemus in atrocioribus,& persona rei esset uilis,& ualde suspecta. An aūt reperiātur alii q̃ supra noīati, q dicātur esse exempti à tortura,uide do.Hipp.de Mars.in l.edictum. ff.de qō.in 3.col. ubi plures enumerat inter quos dicit,ꝙ ille q est utilis reip.torqueri nō potest ẽm do. Par. de Pur. quem ipse refert idem tenere in d.suo tract &c.& dicit esse bo
10 num tex.ad hoc in l.ad bestias ff.de pę.ubi dicit ꝙ damnat ad bestias eximit ab illa pęna qñ ille erat utilis populo,& ad pręces populi debet liberi.Nota,ꝙ ego intelligo illud dcm̄ esse uerum illum tex.quotiescunq; ꝑ torturā adeo cruciaretur,ꝙ efficeretur inutilis , quia posset membro debilitari, uel mori in tortura qđ qdem perraro contingit, alias aūt non uidetur esse cadē rō in tortura sicut in morte qa illi q sustinent torturam non moriuntur nec debilitant rīr,& sic ꝑ illam non cessat utilitas reip.qñ ille seruatur in uita,& ideo dubito de illo dicto ꝑ diuersitatem rōnis,super quo tamen cogita.Prędictas tñ limitationes omnes limita,& declara non procedere nec habere locū in criminibus exceptis,& atrocissimis,sicut est crim. læsæ maiest. in quo nulla dignitas nullumque penitus priuilegium suffragatur reo ad effugiendum l. quisquis. C. ad l.Iul. maiest.& in crimine hæresis, ut dicunt Doct. in d.l. quisquis , & Canonistæ in c.uergentis.de hæret.in antiq.& in c. cum secundum leges,eo.ti. lib.6. Item in crimine maleficiorum,& incantatorum,ut l.& si excepta.C.de malef.& math. ĩ quibus criminibus omnes indistincte torquentur ut ibi dicitur, & notatus etiā per do.Hipp. in d.l. edictum.

1 *Tortura an locum habere possit in pecuniarijs causis.*
2 *Liberi possunt torqueri in causa ciuili delictum annexum habenti.*
3 *Serui alieni in causa pecuniaria possunt torqueri.*
Homo liberi in causa pecuniaria regulariter non torquetur.sed hoc fallit in teste uacillante.
4 *Mercatores fallit , cessantes , & fugitiui quando possint torqueri.*
5 *Pœna corporalis quantumlibet leuis,quacunque pecuniaria maior est.*
6 *Tortura nō dicitur pœna quæ iuris habeat effectū.*
7 *Finis causæ non attenditur in materia torturæ.*
8 *Iuramentum quando defertur in probationis supplementum.*
9 *Tortura quando ad pœnam dari dicatur.*
Fur quandoque ad pœnam torquetur pro leuibus furtis.
10 *Confessio tortti an sibi noceat si denegata fuerit indiciorum copia remissiue.*

Index.

11 *In lite quid facit reo ad bancham iuris ducto, con fessionem suam quam in to mentis fecerat negan te.*

1 Septimo quæro an in causa† pecuniaria, & ciuili deueniri possit ad torturam, dic, q͂ sic quandoque, non tamẽ omnes personę, nec in omni casu deueniendum erit, sed serui dũtaxat alieni, quotiescunque ueritas rei aliter hr̃i non potest, torquentur. l. diuus. in princ. ff. de quæst. & ista est una ex differentiis, quæ uertũtur inter causas ciuiles, & eriminales, ẽm quod dicit Bart. in d. l. diuus. q͂a in causis ciuilibus non torquentur nisi serui alieni, non aũt liberi neq; statuliberi, & casu quo deueniendũ sit, nõ ita de facili deueniendũ est, sed ubi ueritas aliunde hr̃i non potest quam p̱ tormenta seruorũ sed in causis eriminalibus torquentur ẽt liberi p̱ eruẽda ue
2 ritate ita dicit Bart. in d. l. diuus.† Quod tñ est uerũ, nisi causa ciuilis hr̃et in se annexum delictum, quia tunc ẽt liberi torquenť, ut est tex. not. in c. 1. de deposi. quem tex. oẽs Doc. allegãt ad hoc, & notat ẽt Doc. in l. ex libero. ff. de qõ. Vnde dico q͂ in hac mã poni potest regula negatiua. s. q͂ in causa pecuniaria liber homo rr̃ non torqueť d. l. diuus, Fallit ĩsta regula in aliquibus casibus, & primo ĩ casu d. c. 1. de deposi. qñ causa ciuilis hr̃et annexũ delictũ. Itẽ fallit qñ ciuiliter ageretur de falso, & ueritas aliter hr̃i nõ posset, qđ tunc deueniri possit ad torturã, ita dicit Bal. in l. sicut falsi. C. de falsis. Ex quo textu idẽ puto dicẽdũ esse in furto, ubi agereť ad rẽ sibi furto subtractã, non p̱ accusationẽ furti, sed priuato iudicio ciuili per actionem furti, ut ĩ §. furti aũt actio. inst. de obl. q̃ ex deli. nas. uel cõdõne furtiua, ut in l. si pro fure & ĩ prin. §. 1 ff. de cõd. furti. q͂ ubi plena p̱batio p̱ testes aut facta hr̃i nõ posset, liceat deuenire ad torturã, q͂a rõ tex. in d. l. sicut falsi. ita militat in
3 isto casu, sicut in illo.† Et p̱dicta procedũt in libero homine, serui autẽ alieni bene possunt torqueri in causa pecuniaria. & hoc fieri põt quotiescunq; ueritas aliter hr̃i nõ põt ut d. l. diuus, ff. de qõ. Prædicta ẽt limita, & declara, q͂ liber homo non torquetur ıťr in causa pecuniaria, est uerum qñ loquimur de principali. Secus aũt in teste uacillante, quia liber homo si adhibetur ut testis in causa pecuniaria, & uacillat, poterit torqueri, ita dicit tex. ibi Bar. & alii in l. ex libero. ff. de qõ. & hoc non prouenit ex nã causæ sed p̱ p̱ accidens. s. illam uacillationem. l. liber homo. in prin. & l. unius, §. testes. ff. eo. tit. uide Bat. in d. l. liber. homo. & l. ex libero. & d. §. testes & do Hipp. de Marsil. ibi, ubi copiose declarat hanc mãm, & Bald. & Salye in d. l. sicut falsi. C. de fal. Ioan. de Imol. Panor. & alii Cano. in c. grauis, de deposi. ubi in hac mã multa bona dixerunt, & Cyn. in l. fi. C. de fal. & est gl. no. 15. q. 4. c. presbyter. Et inquantum diximus supra q͂ qñ causa pecuniaria habet annexum delictum, deueniri poterit ad torturam per tex. in d. c. 1. de deposi. per quem tex. dixit do. Par. de Put. in tract. synd. in c. an in causa pecuniaria. in principio se deci-
4 disse alias qõnem istam.† q͂ isti mercatores falliti, cessantes & fugitiui poterũt torqueri, ut indicẽt pecunias sibi datas in depositum uel in societate ad mercãdũ, quas nũc denegat hr̃e, si perdidisse dñt quem omnino uide quẽ ẽt refert, & sequiť do. Hipp. de Mars. in d. l. diuus, in 2. col q deinde opponit cõtra illud. c. 1. extra de deposi. dicens q͂ nimis durũ & iniquum esse uı́ q͂ in causa ciuili, & pecuniaria deueniať ad torturã, licet simus in terminis d. c. 1. q͂a ex hoc magis cruciať, & patitur reus siue debitor ĩ ingrendo ueritatẽ rei, quã ipsa re cõperta in satisfaciẽdo, quia nil aliud in cõdẽnationẽ uenit nisi pecunia ĩ cuius solutione debitor nullũ patiť dolo. ẽ in corpore, & minus nocet solutio, & Inia quã
5 inq̃sitio.† quia qlibet corporis cruciatus siue corporalis pœna, etiã minima, est maior qua cũq; pœna pecuniaria, quãtũcũq; sit magna l in sei. ff. de pœni. Ad istud cõtrarium dãtur duæ solutiones per Docto. ẽm ipsum, prima est q͂ tortura nõ datur ad pœnam, nec dr̃ proprie pœna, sed est dolor corporis uel mẽbri ad eruendã ueritatẽ, &c. d l. itẽ apud Labeo, nem, §. quæst. ff. de iniuriis, & supra dictum fuit, in 1. q. huius tituli, q͂a si tortura esset pęna uel dareť ad pœnã, p̱fecto non essent duo tituli separati, ti. de qõ. a ti de pœnis, sed quia sunt materiæ diuersæ, & separatę. s. mã inq̃sitionis, & mã pœnę, p̱pea editę sunt sub diuersis titulis, & noibus. Quidam uero dñt q͂ licet tortura nõ sit pœna iuris de facto, tñ est pœna nõ leuis, q͂a cruciatus ille affert pœnã & dolorẽ intolerabilẽ in corpore. Sed non ob
6 stat, † q͂a licet tortura afferat dolorẽ, & cruciatũ in corpore, tñ non dr̃ p̱prie pœna q̃ habeat affectũ iuris, sed posset forsan impropri dici

dici pœna, hoc est illa tollerantia doloris, & cruciatus, quā q torquet sustinet in mēbris & corpore nec datur ad effectū penæ a lege statutæ, & ppea ex diuersis nō fit bona illatio. l. naturaliter. l. nihil cōe. ff. de acq pos. & l. Papinianus. ff. de minor. Quidā vero dant aliā solutionē, limitādo, videlicet d. l. in seruorū. ff. de pœn. vt dispō illa non habeat locū in plebeis, & vilib. psonis, sed in nobilib. & magnæ cōditionis ho. b. q nō debent torqueri, nec cruciari in corpore p re pecuniaria, cuiuscunq; sit valoris. Ego aūt cōsideraui, q licet solutiones istæ sint veræ in se, tū ad solutionē istius opp. nō oportebat tā laborare, q̄a solutio ipsius breuissima est. Nā est verū, q in causis pecuniarijs regulariter nō deuenitur ad torturā. d. l. diuus, nisi in casib. & personis exceptis, vt supra diximus in princ. qō. & ad hoc facit regula illa, de qua in d. l. in ser. ff. de pœn. Sed in casu d. c. 1. & l. sicut falsi. C. de falsis, iō deuenitur ad torturā p p delictum furti, vel falsitatis annexū, & isto respectu vī potius deferri in cā crimina li, q̄ ciuili, q̄a tunc illa nō dr̄ cā mere ciuilis, sed potius mixta cū criminali, vide Imol. & alijs in d. c. 1. & rō illa de qua in d. l. in ser.

7 nō vr̄ multū vigere in proposito nostro, † q̄a in materia torturæ non debemus attendere ad finem causæ, ex qua venit soluenda pecunia, q̄a aliàs sequeretur, qđ in multis causis criminalib. in quib. de iure cōi aut ex forma statutorū venit imponenda pœna pecuniaria, vel bonorū publicatio, vt in l. si quis aliquid. §. q abortionis ff. de pę. & inst. de pub. iud. §. itē lex Iulia, si illa ratio procederet, sequeretur qđ illis casib. nō posset qs torqueri, q̄a esset maior pœna inq̄sitionis, q̄ cōdēnationis, qđ est falsum. Dicas igi:, q in oīb. causis, in quib. inferē tortura cōsiderādū est principiū causæ, & illius natura, an descendat, siue oria: ex cōtractu, vel quasi, an vero ex delicto, vel quasi delicto, vt inst. q b mod. re cōtra. obli. & de verb. obli. cū si. & de obl. q ex del. nas. per totū, vt primo casu non sit locus torturæ regulariter, et qđ veritas aliter haberi nō possit, q̄a in causis ciuilib. iura dederūt alia remedia. Aut actor plene pbauit intentionē suā, & reus cōdēmnatur l.

8 si debitori. ff. de iud. † aut semiplene probauit, & deferunt sibi iurm in supplemētū probationis, dūmō actor sit honesta persōna, & non agatur de maxima summa, vt not. dicit Bar. in l. admon. & ibi p Mod. latissime. ff. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. C. eo. ti. Io. de Imo. Pan. & alij Can. in c. fi. eo. tit. Aut actor nō plene, neq. semiplene probauit, sed minus q̄ semiplene, vt q̄a habuit testes qui non erant oī exceptione maiores, vel forte erant singulares, quo casu nō deuenitur ad istud iurm, vt dnt præfati Doct. in d. c. fi. sed isto casu defertur iurm reo, qđ dr̄ iurm purgationis, & obtinet absolutionē, vt no. in d. c. fi. Aut actor proposuit libellū, sed nihil penitus probauit, & isto casu reus absoluitur, et absq; aliquo iurō, vt l. actor, C. de prob. & l. qui accusare. C. de edend. & per ista media deciduntur causæ ciuiles, non aūt per torturā, intelligēdo de causis mere ciuilib. Illæ vero q̄ hnt annexū delictū dici non pñt mere ciuiles, vt d. c. 1. & l. sicut falsi. ideo nō est mirandū si in illis pōt inferri tortura, q̄a datur p p delictū, non p p ciuilem cām, nec ex natura causæ ciuilis, q̄a tortura fuit adinuenta pro causis criminalib. contra culpabiles, & dolosos, quoties deficiūt plenæ probationes in crimine, & dr̄ remedium extraordinariū, vt not. Bal. in l. 2. C. quor. app. non recip. & per Azo. in summa de quæst. & Pan. in c. cum in contemplatione, de reg. iur. in prin.

9 † Et licet tortura ēt in causis criminalib. nō soleat dari ad pœnā, tū datur qnq; ad pœnā, qn ex crimine veniret imponenda pœna pecuniaria, & reus p p paupertatem illā soluere non posset, luit in corpus, quæ luitio fit interdū per torturam, maxime qn est vilis persona, vt ff de pœ. l. 1. § fi. & C. de ser. fugit. l. quicunq;. § qđ si. & l. si quis id quod. ff. de iurisd. omn. iud. vide do. Par. de Put. in d. tract. in c. tortura, col. 1. vbi dicit. quod pro leuibus furtis fur qnque torquetur ad pœnam, maxime qn est vilis psona, & pauper, vt in auth. vt iudic. sine quoquo suffra. §. ex diuerso. Posset etiā hic inseri quæstio illa, de qua in l. repeti. ff. de quæst. an, & qn semel tortus possit iterum repeti in tortura, & an, & qn quis dicatur competēter tortus, & quid si reus moritur in tortura, vel p p torturam mors fuerit subsecuta, an iudex teneatur, & ad quam pœnam, & quid si reus fuit positus ad torturam nullis indicijs præcedentibus, vel si aderant indicia non tamen erant in actis descripta, & quid si reus petit copiam indiciorum, & fuit sibi denegata, & non obstante petitione prædicta fuit positus

ſitus ad torturã, & quid ſi reus in tortura fuerit confeſſus aliud crimen, q̃n nulla p̃ce debãt indicia, vel ſi qua aderãt, erant inualida, vel ſi lẽia erant, nõ erant ſcripta in actis,
10 vel † q̃n fuit ſibi denegata iudiciorũ copia, an cõfeſſio illa ẽt ad banchũ iuris ratificata noceat reo ad cõdemnationẽ, vel ad aliũ effectũ, & quẽ, & q̃ d ſi reus p̃p priuilegiũ, ætatẽ, p̃gnantem, vel aliã ſimilẽ lẽiam eũm torqueri nõ poterat, ſi fuerit tortus, & confeſſus, & ratificauerit confeſſionem ſuã, an poterit ex ea ſubſequi cõdemnatio. Vellẽ oĩa iſta ad lungum deſcribere potius ſuperfluũ eſſet, q̃ neceſſariũ, quia oẽs Doc. & antiqui, & moderni in theorica, & in practica in ſuis commentis hæc plene deſcripſerunt, apud quos p̃ te ipſum videre poteris. Barb. in l. 1. in prin: & §. idẽ Corn. & l. fi. ff. de qõ. & ĩ d. l. 1. & l, fi. & l. milites. §. oportet. C. eo. tit. & in l. ea quidem. C. de accuſ. Bal. in l. 2. C. quorum appell. &c. idem Bal. in l. 1. C. de confeſſ. & in l. 2. C. quod met. cauſ. Gand. in tract. malefi. in tit. de quæſt. & torm. Ange. Aret. in ſuo tract. maleſ. in glo. fama publi. verſ. nunc videamus vſque in fi. Par. de Put. in tract. ſynd. in c. tortura, lo 1. cum tribus ſeq & c. viſo de indiciis. Hipp. Marſ. in l. 1. in prin. & §. fi. & §. ad qõnem, ff. de qõ. Franc. Brun. in tract. de ind. & tort. in 2 par. Canõ. in c. qualiter, & q̃n, & c. inquiſitionis, de accuſ. & in c. cum in cõtẽplatione, & ibi Pan. de regul. iur. in antiquis. Nihilominus quo moderamine, & qua leuitate, vel grauitate ſit danda tortura, & quæ indicia ad illam inferendam idonea ſint, & q̃n quis dicatur cõpetente tortus, vel non, ſimiliter q̃n quis dicatur purgaſſe indicia vel nõ, omnia iſta demum relinquuntur arbitrio, & diſcretioni honeſti iudicis, q̃m in his certa regula tradi non põt, ſed alterantur ex qualitate facti, perſonarum conditione, loci cõſuetudine, & aliis circunſtantiis, & qualitatibus, vt dicit Bal. in d. l. 2. C. quorum appell. & c. & d. l. milites. §. oportet Bar. in d l. fi. ff. de quæſt. & l. 1. in prin. eo. tit. & eſt tex. in l. 1. §. calumniatoribus. ff. ad Turp. & l, teſtium. §. tu magis. ff. de teſtibus. Pan. in d. c. cum in cõtemplatione, de reg. iur. & Azo in ſumma. eo. ti.
11 † Quid autem ſi reus ſemel, aut pluries confeſſus fuerit in tormentis, deinde t̃pe ſuo adductus ad banchum iuris in loco ratificationis negauerit, & confeſſionem ipſam reuocauerit, quid tunc aget iudex? dic q̃ reponet illũ iterũ ad torturã, in qua tandiu morabitur ſuſpenſus q̃tum iudici videbitur eſſe ſufficiens, & ſi reuocationẽ ipſam reuocauerit reuertendo ad primã confeſſionem illi ſtandũ erit, & iterum ratificãda, ſi vero paſſis tormẽtis ſemper in eadẽ reuocatione inſteterit, debebit abſolui. vide Bar. in l. 1. §. ſi quis vltro & in l. repeti. ff. de queſt. & tor. & Hipp. de Marſil. in d. l. repeti. in 4. col. vbi dicit q̃ dum ipſe erat officialis illuſtriſſ. Ducis Mediolani. habuit præmanibus quẽdam inſignem ribaldum, qui ſimiles actus ſæpius fecit. & repertis vicib. in tortura fatebatur, deinde ad banchum iuris adductus ſemper negauit, & reuocauit præcedentẽ confeſſionẽ, adeo q̃ fuit ſibi neceſſe, vt dicit, illũ abſoluere, & abolere p̃ceſſum cũ inquiſitione. Interrogatus poſtea quare ſic fecerat, rñdit q̃ magis ſibi expediebat torqueri plures, in brachijs cũ corda, q̃ ſemel in gula, q̃n multi inueniuntur medici qui ſciũt reſarcire oſſa brachiorũ, ẽt ſi eſſent fracta, ſed nemo reperit, q̃ ſciat reſarcire gulã laqueo obcluſam.

TRACTATVS SVPER MATERIA quæſtionum, ſeu torturæ do. Amberti de Antramonia Bononienſis.

SVMMARIVM.

1 *Iudicibus torquere ſontes volentibus, quid conſiderandum, vide §. omnes, vſque ad num. 2.*
2 *Torqueri quæ perſonæ poſſint, vſque ad num. 3.*
3 *Quæſtio qualiter fieri debeat, & quo temperamento quoque ordine ſint inferenda tormẽta.*
4 *Quæſtio ex quibus cauſis inferatur quæ torturã præcedere debeant, quibus indiciis, & qua forma in his procedi debeat.*
5 *Quæſtionis effectus quid ſit, & quod rei confeſſio non præiudicat ſibi.*
Et quid confeſſione facta in tormentis, ſit ſeruandum, num 6.
Et quid ſi aliquis in tormentis confitetur contra alium an ſuo dicto ſtabitur, num. 7.
8 *Tortus ſua cauſa, non eſt de aliis interrogandus, niſi in caſibus ſequentibus.*
9 *Torqueri an poſſint alij per tortũ inculpati, licet, ſint malæ famæ, & vitijs manifeſtis dediti.*
10 *Torquetur quis de furto accuſatus indicijs præcedentibus, in tormentis confitetur, nõ abſq; alia repetitione in eum proceditur.*

Tortus

11 *Tortus semel an possit sine nouis indicijs iterum torqueri.*

12 *Torquendo propter indicia præcedentia, an dari debeat dilatio, vt aduersus indicia dicat.*
Plus cui conceditur, non debet, quod minus est de negari. ibi in fi.

13 *Torti confessio nullis præcedētibus indicijs nulla est, & confessio facta in ipsis tormentis æquipollet factæ in tormentorum formidine, ibid.*

14 *Tortum vi perseuerare in confessione faciat, Iudex quid nam agere debeat.*
Et quantum tempus erit inter diem confessionis torturæ, & diem perseuerantiæ.
Et qui quæstioni interesse debeant, ibid.

15 *Torqueri an possit liber homo, & nunquid principalis persona quæ accusatur subijci torturæ debeat, ibidem.*

16 *Torquēdo si index modum excesserit, quid iuris.*

17 *Lata culpa in delictis non comparatur dolo.*

18 *Indicium ad torturam an faciat vnus solus testis plene probans, & num. 19.*

20 *Fama iam probata, num possit procedi ad quæstionem.*

21 *Fuga accusat fugientem, & fama hominem malæ vitæ.*

22 *Indicia indubitata quæ sint, et quæ probationes.*

23 *Perfectum vnum conficiunt duo, vel plura imperfecta.*

24 *Milites nostri temporis an torqueri possint etiā cælestes, & quid de iudicibus, & aduocatis? ibidem, num. 25.*

26 *Fama quid in maleficijs operetur.*

27 *Appellari an possit ab interlocutoria quæstionis absolutoria per omnes. §. vsq; ad finem tituli.*

SVper materia qōnum videdū est quid sit qō, & quæ personæ pñt torqueri, & quę nō. Et qualiter sibi inquisitio, seu qō fieri debeat, siue quo moderamine sint homines torquendi, & ex quib. causis, & quæ oportet præcedere qōnem, & q̄s sit effectus qōnis. Vlterius tractando quasdam vtiles qōnes super dictis articulis iudices q̄ debēt fieri subtiliter docebimus. Primo, tractabo circa magistralia ad tractatum istū.

1 Et † primo nota, ꝙ iudices q̄ de aliquo qōnem intendunt, iuris & humanitatis cōsiderationē habeant, & ne facile ad tormēta veniant, seu proficiscan͂t. Itē nec repente quomodocunq; adsint indicia, aut argumēta verisimilia, dum tñ aliqua leuior possit veritas reperiri, arg. l. diuus. ff. eo. j. & ij. rñ. l. edictū, & C. eo. tit. l. qōnes. Secundo not. quod non ex quolibet cā, seu responsione, seu ex quolibet termino, nec ēt indifferēter de quibuslibet personis est habēda qō. vt d. l. edictum. Tertio not. ꝙ non quælibet indicia sunt efficacia ad habenda tormenta. Tunc. n. torquēdus est reus, cū suspectus est, verisimilia procedunt indicia. vt ff. eo. l. j. & ij. rñ. Quarto not ꝙ tormenta nō debent repeti, nisi duo præcedant. seu cōcurrant. s. ꝙ noua indicia superueniant, & ꝙ tortus fortitudine corporis durauerit. ff. de qō. l. vnius. §. j. Quinto not. ꝙ ad tormenta habenda iudices nostri tp̄is tēperamentū habeant. s. ꝙ nō habeant de aliquo tormēta q̄ desiderabit accusator, sed prout moderamen rōnis desiderat tēperamētū, adeo vt is q̄ torquetur, saluus innocentiæ, vel supplicio reseruetur. ff. eo. l. de minore. §. tormenta, & l. qōnis modus, alias retinentur, vt ff. de iniur. l. apud Labeonē. §. qōnis.

2 Modo videndū est, † q̄ personæ possint torqueri, & quæ nō. Et certe torquēdi sunt tam liberi, q̄ serui, & liberti, & statuliberi, vt ff. eod. l. edictum. & l. ex libero. & l. diuus. Et tam masculi, q̄ fœminæ, nisi dū sint p̄gnantes. ff. de pœn. l. p̄gnantis & l. q̄ q̄. licet quidā contradixerunt. Dic tñ indubitāter liberos homines tam in se principaliter, q̄ in alijs, posse torqueri, vt ff. e. l. ex libero. & l. diuus. §. testes, & C. de falsis. l. si rem, & l. si quis decurio. & de re mil. l. proditores, in auth. vtiu. sine quo. suff. in fi. §. ope. C. eo. l. milites. Vbi indistincte loquitur de personis cuiuslibet conditionis, excepto in dignitate positis, quas torqueri non permittit lex. C. de infamibus. l. nullum, & de accus. l. nullum, in fin. Omnia supradicta loquuntur de personis liberis, de quib. eximuntur quædam quas torqueri non sinit. s. p̄p ætatem, vt minor 14. annis, ff. eo. l. de minore. & l. ex libero. & q̄ q̄ torqueri nō possint, tñ ferula, vel virgis corrigi possunt leuiter ad eruēdam veritatem, vt ff. ad Sylla. l. j §. impuberes. Item illi qui sunt positi in dignitate non torquentur, vt C. eo. l. milites, & l. diuo Marco, & l. decurionem, & ff. eo. l. fi. nec filij presbyterorum, vt in legib. præalleg. In quibusdā tñ criminib. nec ętas, nec dignitas excusat, vt est in crim. læsæ maiest. & in alijs, vt hr̄. ff. eo. l. de minore. j. respon. & l. libero. § j. de re mil. l. desertorem. §. is cui. & l. proditores. Item decuriones q̄nque torquētur. vt C. de fal. l. decurio.

Item

3 Itē mulieres q̄ sunt prægnantes. † Nunc videndū est qualiter qō debeat fieri, & est quo moderamine sint habenda tormēta, sed de hoc non pōt certa doctrina reddi, sed iudex cōsideret torquēdum cuius fortitudinis, vel debilitatis sit, seu cuius ętatis, & secundū seueritatis personarū, & criminis, & cuiuslibet alterius negocij, q̄nq; minorib. q̄nq; maiorib. tormentis vtatur. ff. de re mil. l. 3. §. fin. & ad Syll. l. si quis in graui, in prin. & § subuenit. §. impuberes. sic ergo torqueatur accusatus, vt innocentiæ vel supplicio seruet incolumis, vt ff eo. l. q̄onis modū. Sed nunc q̄ro, quo ordine sint habēda tormenta, posito q̄ de plurib. hominib. habenda sint? R̄ideo, sagax iudex cōsiderabit a quo facilius veritas oriri possit, & ab illo incipiat q̄onē, vel mediocri, vel magis suspecto, & debiliore. & nō fortiori, vt ff. eo. l. r. §. 1. & l. diuus. §. 1. Item si torquendi sunt pr̄ & filius, a filio incipiat & in conspectu patris, vt p hoc pr̄ citius dicat veritatem, q̄a ipse magis vellet torquēri, q̄ si filius torqueret, arg. ff. qd̄ met. caus. l. isti quidē. r. ar. & inst. de noxa. §. sed veteres. Itē fęmina torqueatur prius q̄ masculus, q̄a vir tanq̄ maioris virtutis, seu cōstātię nunq̄ vel tardius confiteretur, & mulier citius, q̄a mēbra carnea. & notabile corpus hēt, vt ff. de inoff. test. l. filiū. ff. de iure fis. l. deferente.
4 in prin. Sed quæro ex quib. causis† torqueantur hoīes? R̄n. q̄ tam in cā ciuili, q̄ criminali, cū veritas causæ, seu facti reperiri nō possit. ff. de qō. l. diuus. & l. ex libero. & C. eod. l. in summa. Non tn̄ ex oī cā torquendus est q̄s, nec quælibet persona indifferenter, vt ff. eo. l. edictū. Sed quæro, q̄ præcedere debeāt q̄onem. dic q̄ indicia verisimilia, & sufficientia. Nam a tormentis non est incipiendum. ff. eo. l. t. 1. rn̄. Nā sine indicijs, & suspicionibus q̄s torquendus nō est. ff. eo l. vnius. §. in ea. & l. maritus. & C. de falsis. l. sicut ad fratrem. Et recte ab indiciis est cōsiderandum, & proponendū, alias proponderandū an p̄cedant indicia sufficientia, & verisimilia ad tormēta habenda. Nā pleriq; dū torquent perire solent ff. de pœn. l. aut damna. §. 2. & ff. eo. l. milites. & l. cōditionali. & nō pōt dici, seu ostendi in eis certa forma, siue doctrina. sed hoc cōmittitur arbitrio iudicis, vt ff. eo. l. 3. in prin. ff. de pe. l. licet, & l. sanctio. & de effracto. l. quib. nullā. & de iur. delibe. l. 1. § 1. Possumus enim in gn̄e talē doctrinā dare, q̄ sagax iudex debet solicite instare ad indagandū indicia cōtra delatū super aliquo crimine. Nā indicia sunt alijs probationib. proxima. Et dr̄ indicia quasi veritatis demonstrantia & probationū adminicula. C. de prob. l. instrā. & l fi. sunt enim probōnes claræ. C. qui test. fac poss. l. hac cōsultissima. §. deniq; ibi. indicia, &c. Nā indicia ab indicādo, vt ff. de p̄scri. ver. l solent. Quærat aūt iudex, & instanter indaget cū quib. & per q̄ loca versatur delatus quē torqueri vult. Nā mala conuersatio est mali operis indiciū, vt ff. de admin. tut. l. si pluries. §. assidue. Nā ex mala conuersatione bonus efficitur malus, & vitiosus, vt ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. hoc aūt. & ad hoc facit, extra de sta. mo. c. recolētes, q̄a secūdū varietatem locorū variæ præsumunt cōiecturę, vt C si man. ita fue. alie. l. fi. ff. de pœ. l. aut facta §. euenit. Itē instet in q̄rere si erat inimicus offensi, aut si qua fuit inter eos q̄rela, q̄a tūc erit p̄sumptio culpæ. arg ff. de qō. l. 1. §. q̄onem. Itē inq̄rat cuius æstimationis fuit, vel qualis famæ. Qualis. n. fuit fama cuiusq; in ciuitate, talē esse p̄sumimus ff. de qō. l. de minore. §. tormenta. ff. de re mil. l. nō oēs. §. a Barbaris, cū cōcor. in gl. Itē iudex poterit accipere indicia ex cōstantia vocis, vel trepidationis, vel membrorū pallore, vt d. §. tormenta, vnde talia multum cōferunt ad hndā veritatē vt vš ibi. Itē indaget cuius vitæ fuerit. Primo an talia de q̄b. inculpa. facere cōsueuit. arg. l. desertorē. ff. de re milit. §. is qui. ibi. inspecto vitæ. & l. nō oēs. §. a Barbaris. & ff. de suspe. tut. l quoq;. §. q̄uo ex gestis. n p̄teritorū tractamus præsentia. C. de pri. agen. in re. l fi lib. 12. Itē an fuit cōminatus, tūc. n. est p̄sumptio, q̄ opus adimpleuerit, q̄a verbis vtēdo præfudit. Vnde ex dictis hoīum facta pensamus. C. si quis Imp. male. l. t. ff. de suppell. l. fi. Item cōsiderando an talia facere cōsueuerit, & posse habuit faciendi, qd̄ est no. dignum. ff ad l Iul. ma. l. famosi. Itē an fugerit, aut se abscōderit, vel absentauerit statim post p̄petratum maleficiū, vt in auth. de exhib. reis. §. si vero. col. 5. C. de assess. l. cōsiliarios. Itē testes recipiat sup maleficio de voce, & fama publica, qua probata, erit indiciū ad tormēta, ar. ff. de flumi l. j. §. ex flumine, & de alijs multis poterit iudex sumere indicia ad informādā cōscientiā sup veritatē. Sed nūc restat vi-
5 dere quis sit † q̄onis effectus, & si quidem

absque

absq; formidine tormētorū ultro qs cōfiteaē crimen dixerunt qdam antiqui, & noui scriptores eum non esse ĩniā cōdemnandum,sed deber stare p diem uel aliquod tpis spacium, ſm qualitatem criminis,& cōdõnem personę & interdum cum coram eo repræsentare, & interrogare an uelit in sua cōfessione perseuerare an cōtradicere uel reuocare uelit. Et hoc ideo dñt,ꝙ cōfessio rei non p̃iudicat ipsi. C. de cust.reo.l.2.ff.de qō.l.1.§.diuus. ibi statim hri,&c.& § si quis. Vltimo dicebant, ꝙ inter cōfessionem factam in criminalibus, & in ciuilibus hoc interest quod in ciuilibus non est opus perseuerantia,imo statim tenet. In criminalibus siue ultro siue formidine tormentorū habita sit cōfessio,sēp opus ē ꝑseuerantia,p iura superius allegata. Nec mirū si magis ponderaie, & solenniter in criminalibus, q̄ in ciuilibus ꝓcedaē,qa uī maius periculum &c.extra de elec.lib.6.c.ubi periculum. C.de fal.l.ubi.ff.de pœ.l.qui sniam. Tu dic cōtra,&

6 hæc est cōis opinio,q atsi ipse cōfiteretē sponte crimen,statim incarcerandus est, & illico absq; alia cōfessione damnandus. C. de cust. reo.l.fi.1.rñ.C.de pœn.l.cum reis,tit. de cust. reo.l.si cōfessus.Nec ob.§.diuus,nec §.si quis ultro,qa loquunē in cōfessionibus habitis in tormentis,& sic intellī.C. de exhib.re.l.2. ſm ueriorem intellectum,ut patet in fi ibi.& fit iudicibus,&c.Sinaūt in tormentis uel formidine tormentorū, tunc non staē, nec debent hri pro explotatis criminibus, ut d.§.diuus, & C.quo appe.non reci.l.2.& ff.eo.l.1.§ qōnem,sed iudex faciet coram se uenire criminosum,& qrēt an uelit in sua confessione stare, an retractare uel cōtradicere. & si ꝑseuerauerit,tunc est cōfessus,alias non,ut d.§ si qs ultro.

7 Sed qd de qō. quotidie emergenti. †Pone, aliqs subiciē qōni, & cōfitetur contra alium nunquid stabit suo dicto? Distingue, aut torqueē simplr cōtra alios & nō cōtra se, & tūc statur dicto suo cū aliis indiciis, & iudex ex dicto torti cum aliis indiciis ad condemnādum ꝓcedere posset C. de assess.l. nullus. in fi.ff.de qō.l.edictum.§ qōnem.& l.1.§ qōnem, salvo ꝙ in initio non est credendum nec omnis fides irritenda sed ad cognita erit fides adhibenda uel non.ff.eo .l.1.§ p̃terea ff.de testi.l. 3.in princ.Sinaūt torquetur in se,& in alio nihil de se dicit,tunc hēt locum quod supra dixi.Sinaūt cōfiteaē de se.& aliis, tunc ſm opinionem d.Azo.cuius opinio p̃ualet est inueni re ita ꝙ rē cōfessus super proprio crimine non cōfi eaur sap cōsciētia aliena. Et sic est

8 regula†tortus p se non debet interrogari de aliis maxime de consociis ff.eo.l.rep. & uide ibi ſm Bar.C.eo.l.neq; qui.in princ & de acc. l.si Et si de facto dixerit, uel sine interrogatione non statur dicto suo.Fallit in casibus in q bus de se cōfessus,torquetur de aliis.si tñ contra illos p̃cedāt indicia.Primus est.ff. de cus. reo.l.diuus.& l.fin.C.de pœn.l.pe. Secundus est.C.de fal.mo.l.1.Tertius est de exhib.reo.l. si Quartus de malef.& math.l.si Quintus est. ff.ad syllanian.& l.prius.& l si certus. & ff.de quæst.l. 1.§.cum quis.Sextus ad l.A qui.l.inde Neratius §.sed,& si seruum. Et dixi præcedāt indicia unde qa alias non debet interrogari de aliis. C. de qō.l.1. Itē talis responsio non erit plena ꝓbatio contra illos quos inculpauit,sed aliqualis præsumptio,& in istis dicut not.C.

9 de acc.l.fin.†Sed nunquid propter talem præsumptionē poterunt inculpati, & torqueri? Rñdeo ꝙ sic ĩ p̃dictis sex casibus exceptatis, arg.p̃dictæ legis diuus.& ff.eo.l.1.§.cum quis & §.diuus.in aliis aūt dic ut not. ĩ d.l.fi. C.de acc.& d.l.rep.§.is qui.Sed qd si persona inculpata a torto fit malæ famæ, & malæ opinionis.nunquid in casibus exceptatis,& aliis poterit subiici tormentis?dicas ꝙ de iure non,nisi præcedant indicia sufficientia. nec inculpatio de eo facta iudici.Indicium.n. interrogari non debuit,ut d l.fi.C.de acc.& ff.eo.l.repeti. §.is qui.Conclusio ꝙ exinde sequitur tanquā lex ꝓhibens non ualet.C.de leg.l. non dubiū. Sed de cōsuetudine uidi torqueri,ꝓ cōtra.facit.ff.eo.l 1.§ diuus Hadrianus.Sed quid de q.

10 quotidie emergenti†accusaē qs de furto indiciis p̃cedentibus ad id furtum, torquetur, & cōfiteē,nunqd pōt ꝓcedi in torto sine repetitione,ut dicat,& cōfiteaē de furto a se cōmissō ad qđ nulla p̃cedunt indicia,dic ꝙ non de iuris subtilita arg.illorū q̄ in ꝓxima q.pro 2. parte allegata sunt. Et quia ad ista furta de qbus in gñe uel in specie qrit, nulla p̃cedunt indicia sufficientia nec inculpatio de eis facta a torto inducitur arg. C.de falsis.l.si caius,C. eod.l.1.in prin.& l.maritus. Sed de generali cōsuetudine Italiæ seruamur cōtrariū quotidie in maximis furtis, q̄ magis per Lombardos frequentanē,q cōsuetudo pōt iuuari primo arg.ff.de re mil.l.non oēs,§.a Barbaris. ff. de off.p̄f.l.congruit.Sed qīo q.semel fuit ha-

11 bita de quodam Mediolanensi † Iudex uult

repetere qōnē sine aliquo de nouo emergen ti seu accidēti. Nunqd pōt? uř ꝙ sic, ut ff. eod. l. repeti. & l. diuus. §. 1. ubi indistin. dř qđ qō pōt repeti. & est. ff. de publica. l. de precio. & de le. præstan. l. 1. §. alř. Tu dic, quod non, sine nouis indiciis. utputa, qa tortus dicit illa nocte nullum iacuisse ibi, ubi fuit commissum maleficium. & postea inuentum fuit ꝑ testes ꝙ alius ibi iacuit. certe isto casu potest, repeti qō. ꝑ dcm̄ indicium, uel simile. Et certe hæc est cōis opinio. nō tñ allegař aliqua lex, sed tu allega. ff. de uerb. sig. l. boues. § hoc sermones. ff. ꝓ socio. l. socius ꝓ filia. §. nunc si plus: & d. l. unius. §. reus. Iudices tñ hoc non seruant, imo qōnes quotidie repetūt absq; nouis indiciis, quousque de obiectis criminibus habeāt ueritatem, quorum opinio pōt defensari ꝑ auth. ut iud. sin. quo. suf. §. oportet, ibi, iudices torquebant fures, &c. Considerer bonus iudex in qōne repetēda, ꝙ tortus in fortitudine ꝑseuerauerit corporis, & animi. ff. e. l. unius. §. reus. quod si dicit dum est in tormētis ad quid me tormentis, quod si starē ꝑ annum non plus dicerem, nam non sum polutus de aliis criminibus, nec de isto mihi imposito. & si ista oīa deficiant nunquid a tormentis est relaxādus, & dimittēdus ut uadat uias suas? Et certe non, sed debet procedere in tortura cū tpe, & asperte ſm cōdōne criminosi, & qualitatem. Si aūt deficiat debet iudex eū in carceribus detinere. & si non aderunt indicia, tunc iudex statuet accusatori competētē dilationem ad ꝓbandū, & si non poterit pro

12 bare cōdēnabit. ut ff. de q. l. 2. §. certa l. unius. Sed quæro qd si † in crimine indicia ꝓcesserunt ꝑ q̄ iudex informatus est, & uult ꝓcedere ad tormenta, reus dicit dñe iudex detis mihi defensionem anteq̄ ponatis me ad torturam, quia paratus sum arguere indicia cōtra me recepta, nunqd est audiendus reus, & sibi sit danda defensio? uř ꝙ nō. C. ubi senato. uel clari. l. 2 §. eo. ibi, inanes ꝓbōnes, &c. cum in illis ꝑsonis in dignitate positis. ibi uř speciale, ī ceteris ius cōe debet esse. l. 1. ff. ad Maced. in fi. Nam actor primo ꝓbat, & post fundatam intentionem suam reus ponit, exceptiones, & defensiones suas. C. de exceptio. l. si quidem. Igř totaliter debet primo fundari intentio accusatoris. i. actoris ꝑ testes uel per sei cōfessionem, anteq̄ reus in sua exceptione siue cōfessione audiat. Quid dicendum? Dico ꝙ sic est danda defensio anteq̄ reus torqueatur, maxime qñ qs tale allegat, quo probato, non debet ꝓcedi ad qōnes & illa rōne, quia ēt a cōi rōne uel interlocutioni facta a iudice, ꝗ aliqs torqueař, appellař. ff. de appell. reci. l. 2. maximæ, qa tale detrimentum reparari non pōt, ut in allegatis legibus. ꝓ hoc quia deficere solet in qō. arg. ff. de pœn. l. aut damna. §. 1. ꝓ hoc quia cōfessioni siue ignorantiæ defensio defenditur. C. de cust. reo. l. i. multo magis hic non denegatur. Præterea nos uidemus ꝙ iam cōdemnato ex cōfessione facta ī tormētis princeps subuenit post suam defensionem suæ innocētiæ cōcedendo l. 1. §. si qs ultro. ff. de qōnibus, Si ergo cōfesso, & condēnato datř defensionis facultas, multo magis ante torturā. Nam cui plus cōcedit, nō debet denegari quod ē minus, ut dicit rła iuris l. cui plus. Quid plura? casus ff. eo. l. unius. §. cognitusū. ibi, qñq., &c. Sed pone, testis fuit tortus, & in tormentis fuit cōfessus, ante sententiam dicit se errasse, nunquid poterit corrigere ante snīam dcm̄ suū quod fuit cōfessus in tormentis? Rūdeo. aut est error facti, an iuris. Primo casu sic. arg. l. non fatetur. ff. de cōfes. Item talis non solet usq; ad snīam obesse. C. de iuris, & facti ignor. l. error. & l. 2. quo app. non reci. ff. de qō. l. 1. §. si quis ultro. Secundo aūt casu non. ut l. error. supra alle. Sed quid

13 si aliquis † est tortus nullis indiciis ꝓcedentibus, nunqd ualebit cōfessio? dic ꝙ non quantumcunq; ꝑseuerauit. ff. eo. l. diuus. §. ex quibus. & lege, maritus, & l. pluri, ſm unam lecturā. C. si ex fal. instro. l 2. 3. & 4. Præterea hoc est de substantiali solennitate qōnis habēda, qđ indicia legitima ꝓcedant, alias non debet qs torqueri. ff. eo. l. 1. & 2. & l. maritus. & C. eod. l. cū cognitionaliter. & l. milites. quo deficiente qdqd fiat nihil ualet C. de leg. l. non dubium & de fide instru. & iure hastæ fisca. l. 1. lo 1. ff. de in integrum restit. l. diuus. C. de appel. l. noīatas, Dcm̄ est supra qđ cōfessio facta in tormentis non ualet, nisi in ea fit ꝑseueratū. Sed q̄ dř facta in tormentis? Rūdeo, si ad pedem torturæ ducař, & ligatis manibus teneař, qđ si incontinenti cōfiteař cum subiicit qōni certe non tenet eius cōfessio. nisi in ea fuerit ꝑseueratum, qa lex æquiparat cōfessionem factam in ipsis tormentis, & factā in formidine tormentorū, ut expressum est. C. de appell. non recip. l. obseruare. ibi cum dicit formidine tormētorū. & idem sentit gl. ff. de iniu. l. Apud Labeonē. §. adiicitur cū eius, &c.

quia

quia sufficit terror armorm. ff. de ui, & ui ar ma.l.idē est.§.si armati.& ēt quo ad l. Corn. de sic. æquipollentia sunt hoīem gladio pcu tere,uel occidere,uel astringendo gladium in manu minari.ff.ad l.Corn.de sic.l.1.§. diuus. pro hoc.ff.ex quib.cau.l.3 & l.metum. ff. qđ met.causa.Sed qd si ducit ad tormenta, non tñ ligat,sed bene minat de torm.si cōfiteatur nunqd uideat dicere confessus ex formidine torm.uf ꝙ sic.ff.de incen.l.1.§.incendia.l.pe dius,uel si cōfiteat in pñtia tormētorū for midine tormentorū dixisse.Sed quid de qōne de facto occurrente. Continet statuto ciuita tis, ꝙ aliqs non possit torqueri nisi in certis casibus, acceptās ultra illos non qōnat aliquem ne incidat in pœnam statuti, sed quid facit pcipit eum teneri in curia, uel aliquo lo co denegando ei alimenta quousq; confitea tur, uel in hyeme facit eum stare spoliatum donec cōfiteat.nunqd uideat qōnatus?dico, ꝙ sic.ff.de iniur.l. apud Labeonem. §. qōni. ibi cum dicit,mala mente.&c.Sed qd si extra locū torturæ. s. circa tribunal ubi iudex red dit ius,examinans delatum super crimine di cit,aut confiteberis aut ducā te ad torturā,& torquebo te, nunqd dicet talis cōfessio facta formidine tormentorū?dic ꝙ non. quia leuis terror est ut d.l.apud Labeonem,§.qui & ff. qđ met.cau.l.metū,&c.Tunc probabilem ue re torture cām accipere debemus præsentē, & iustam,sicut metū præsentem. ff. qđ met. cau.l metum.1.rñ.ad finem,leuis est terror, alias metus ultra locū torturæ elusorius est. ff.si cui plus q̄ per leg.fal.l.hæc actio. Dcm ē, ꝙ confessio formidine tormentorū facta nō

14 hī ꝑ explorato crimine. † Quæro ad facien dum eum perseuerare qūo faciet iudex? dico ꝙ apud aream uel in aliquo loco publico ex tra locū torturæ faciet describi eius ꝑseueriā tiā,& hoc faciunt iudices experti,qa uocant testes,& in publico testimonio faciunt scribi in pñtia,talium testium, qualr cōfirmauit, & perseuerauit in sua cōfessione, &c.arg.C. de cust reo.l.2. ibi, sub publico testimonio. Sed quæro,q̄tum tps erit in medio à die con fess.torturæ,usq; diem adductionis ad ꝑseue randum. Nam lex aliqua non determinat,ut l.2.C.de cust reo.quia dici post medium tps, Pōt tñ dici arbitrio iudicis cōsiderata qualita te ꝑsonarū,& enormitate uel leuitate crimi nis ff.de iure delib.l 1.§. 1. & de effrac.l.1.& de pœn.l.hodie. Sed q debent qōni interesse?

īdeo,ut ff.de adult.l.si postulauerit. §. qō nem. In secreto autem iudex recipiet dcm̄ suum,tortus aūt similitudinem hēt testis, ut in summa Azo.huius tit.& ff.eo.l.1.§. Impe

15 rator. † Sed nunquid liber homo possit tor queri?uf ꝙ non quia, quasi iste tit. uf loqui de tortura.Sed tu dic cōtra ut ff.eod l. ex libe ro.primo iūso.& l.Iulia.§.tunc, & C.de abo litio.l.fallaciter,ibi,ꝙ si ingenuorū.& de offō assessor.l.nullus.in fine de cust.reor.l. diuus. Sed tunc in seipsos qū deferunt ex aliquo cri mine.C.eo l.cum cognitionaliter,& ex qbus cau.inf.irrog.l.nullam,& dic,ut ibi C.de fal. l.sicut.ff.de re mil.l.ꝓditores, ꝙ aūt liber ho mo possit torqueri, arguitur inconuincibili, arg.p l.si qs decurio.& l.seruus. & ita seruat gñalis dōsuetudo.Sed nunqd principalis ꝑso na q̄ accusat debet subiici torturæ ad ueritа tem eruendam?uf ꝙ non,qa totus tractatus de qōnibus uersatur circa seruos, & circa te stes uacillantes. Sed tu dic, ꝙ ipsæ personæ sunt subiiciendæ qōnibus.C.eo.l. 3. §. diuus & §.si qs ultro.de re mil.l ꝓditores. ꝓcedere tñ debent indicia uerisimilia,ut C.eo. l. cum cognitionaliter,& l.mil tes. §. oportet. C. de fal.l.sancimus.sed uide q̄ not.Cyn.in l. Grae

16 chus C.de adul.† Quid si iudex in tormentis modum excessit, ita ꝙ tortus deficit, uel ꝙ membrū eū debilitauerit,iudex tenet actione iniuriarum, ut l. apud Labeonem. §. qōnis modū.& ff.eo.l.qōnis modum,& ff.sol.mat. l.si cōstante.§.si maritus, de iis qui sunt sui uel alie.iur.l.2.melius.ff.ad l.Aquil.l. sed, & si quęcūq; §.igr.C.de usuf.l.locus.§.fi.de pig. actio.l.elegāter.§.& si plures, Nec ꝓdest sibi hoc tanq̄ iudex fecerit, nam maleficiū praue ꝑsumitur actū C.de iniur.l.si nō cōuicii,& ff. l.Cor.de sic.l.1.Præterea si propinquus corri gēdo ꝓpinquū modū excedat,& mēbrū debi litauerit,tenetur.C.de caręda.ꝓpinquo.l.1. Nec iudex excedat modū,nam sicut priuatis, ita magr̄atibus ꝓhibitum est illicita facere.ff. de iniur. l.nec magr̄atibus. Et uf econtra,ꝙ nō teneatur, qa iudex facit cā hñdi ueritatē exercēdo,suū offm̄,nō aīo interficiendi, nec debilitandi, quare teneri non debet,arg.ff.de uer.sig.l.ꝑ.nā uolūtas,& ꝓpositū,& c. ff de fur.l.q iniur.& pro hoc de fur.l. de sic. Præsu mit.n. princeps bonum de officialib.suis,nisi cōtrariū ꝓbetur manifeste.ff.de off.ꝑs.l.1.i fi. Nā ꝑsumitur iudex cā exercēdi suū offm̄ fecis se,nō aīo occidendi,uel nocēdi.ff. de iniur.l.

iniuriatū, §. t. Et si aliqua culpa cōmittit per iudicē in excedēdo modū, non tenet, l. Corn.
17 de si. a. Nā in delictis lata† culpa non cōpara tur dolo ff. de sica. l. in lege. Itē officii necessi tas impunitū suadet remanere, qd᷑ alias eoer ceri deber, ff. de iis quib. ut indig. l. post legatū, in § aduocatū, & l. tut. Præterea non oportet in dubio esse quo aīo fecerit, & idē præsumendū est. q. a zelo iustitiæ potius, & officii u gore, q̄ malitiose, & malo cōsilio id fecisse. ff. ui bon. rapt. l. 2. §. si publicanus, C. de acq. poss. l. si minus, ff. pro socio. l. merito. & pro hoc C. qui accus. non pñt l. 2. in fin. ubi tutor ex officio de falso accusans producens instr̄a, si non probat præsumitur non calumnlandi aīo fecisse accusationem, nisi euidenter hoc probetur, ut eum de alio p̄sumitur eo ipso ꝙ non probaret. C. de aduo. diuer. iud. l. 2. Solutio. dñt quidam ꝙ si apparet ꝙ fecerit ex dolo & uoluntate tenet, alias aūt nō, si tñ cū aliqua culpa excedendo modū tenet. C. de emē da. propinquo. l. 1. bona. n. est argumentatio de potestate dñi ad rectorem arg. l. potestatis ff. de uerb. sig. Guid. de Suz. aliter sentit, & dicit, ꝙ si iudex in qōne modum excedendo aliquē debilitauerit, quod tenetur. q. a cum modum excedit fingere non ur, & punitur ut q. libet extraneus, ut ff. de furtis l. tutor. & pro empt. l. qui fundum, §. si tutor. & C. de episc. & cler. l. gñaliter. Quid plura potest dici? casus ff. de iniur. l. item apud Labonem. Quid
18 si probatū est† p unū testē de ueritate nunquid erit sufficiens indicium ad hñdum tor turā? uī ꝙ non l. maritus ff. eod. Præterea dictū unius non inducit indiciū sufficiēs siue p̄sumptionē, ff. de dot. p̄leg. Theopompus, ff. queadmodū testa. aperi. l. 1. §. fi. Et iura q̄ loquuntur de indiciis, q̄ ad tormenta requiruntur, loquuntur in plurali. l. si indicia p̄cedant non aūt indicium ut ff. eo. l. 1. 2. tñ & l. minus, §. ex cā, & l. fi. C. eo. l. cum cognitionaliter. & l. milites, pluralis. n. locutio singolari non acquiescit, ff. de manumis. testa. l. liberos, §. fin.
19 Sed his non obstant. † dico unum testem deponentē de ueritate sufficere ad torturā hñdā ff. ad l. Iul. maiest. si quis aliter. Nec ob lex maritus, quia ibi ideo non fuit tortus p p dictum unius testis q. a ille testis erat familiaris p̄ducentis, & ideo dictū suum non fuit tanti effectus ꝙ faceret indiciū. Nec obstant alia iura in quibus de indiciis sub plurali numero habere mentio, q. a illa pluralis locutio usu loquēdi in singularitatem conuertitur. ff. de uerb. sig. l. non est sine liberis, ff. de neg. gest. l. ait p̄tor. §. t. de orig. iur. l. 2. §. operatio docen di ff. de cond. & dem. l. falsa. in fin. Sed quid si
20 iā fuit † p̄batū de fama, nunqd poterit p̄cedi ad qōnem? uī ꝙ sic, q. a probō famæ æquiparat probōni unius testis ff. de testib. l. ubi numerus. Tu dic, ꝙ non p̄abr fama, sed indu cit aliqd᷑ indiciū ad cōfirmandas p̄bōnes. ff. queadmodū testa. aperi. l. 1. §. 6. ubi cōfirmat rē de qua agitur, à simili hic cōfirmat, nō tñ per se facit ualidum indicium, est tñ res fragilis, & periculosa, & plurimum p aures malignantium artificiose transmissa ff. de hæred inst. l. fi. ff. de pœ. l. decurio. C. de off. recto. p̄uinciæ l. rectissimos. Non. n. quælibet indicia sunt sufficientia ad tormenta hñda ut supra dixi. Sed si per famam esset aliquod indicium cōtra accusatum inimicum fuisse interfecti, uel alias eū offenderet, cum lex p̄sumat eum malū, ff. eo. l. 2. §. præterea, de testi. l. 3. in pri. Itē si se iactasset talis accusatus de malo mittēdo, arg. qd᷑ met. cau. l. metū, ex qbus causis. maio. l. 3. in prin. & melius ad l. Iul. maiest. l. famosi, ibi, aut aliqd fecit, &c. C. si quis Imperatori ma. dixe. l. 1. Nam ex dictis mala pensamus, C. de officio ma. mili. l. patuum, & in auth. ff. de seppelle. lega. l. Labeo. ibi, neminē puto, &c. Item si accusatus, uisus fuisset fuge
21 re delato maleficio, nā fuga † accusat fugientē, ut in auth. de exh. b. re §. si uero ēt quidā, colla. 5. & de epis. §. si quis aūt. Item si cōsiliarius offō finito se absentat, hr̄ pro cor. fe. sto. C. de asses. l. cōsiliarios, ff. de susp. tut. l. pluribus, in fi. Itē est indiciū, si is cōtra quē fama laborat est prauæ cōdōnis, & hō qui talia facere cōsueuit. ff. eo. l. de minore. §. tormēta ff. de acc. l. sicut § iisdē criminī. Itē si aliud fuerit indiciū qd᷑ quilibet sapiens poterit per se perpendere ſm uarietatem p̄sonæ, & qualitatem, tunc n. cum aliquid addēdo prædictis indiciis uel aliis similib. & fama p̄betur, bene poterit ad tormēta procedere, q̄uis fama per se non sufficiat. Pone concessum esse iudicib. ꝙ ſm eorum arbitrium possit torquere accusatos, aliquis est accusatus, & est fama ꝙ ipse fecit id de quo accusatur, & fama ita probat, nūqd poterit iudex eū torquere cōfessionis ei factæ? uī, ꝙ sit concedere n. arbitrium iudici nil aliud est dicere, q̄ ꝙ procedat bona fide, & ſm quod melius conscientia ei dictabit. dura tñ uidetur hæc sñia, cum arbitrium

de facto sine ꝓbōne uideať supplere non pos se,cū de iuris auctoritate sit, ꝙ legitima habeanť indicia,& hoc indiciū arbitrio nō uideť concessum,ff.ad Maced.l ordinc.§.1. Sed qd si cōtinetur in statuto ꝙ non possit qs poni ad torturā,nisi cōtra eum habitę fuerint probationes, & magna indicia,ex quibus proceditur ad tormēta,ut dictū ē?nā illa dñr.Quid si contineť in statuto,ꝙ nemo torqueatur,nisi indicia indubitata pcedant, ubi erit exem-
22 plum de indiciis indubitatis? † certe si est camera hñs unum aditum,& unū exitū,& plures,& de camera exit aliquis pallidus, trepidās,& cū cultello sanguinolēto, & nudo in manu,& statim post exitū inueniť homo occisus,certe ista sunt indicia ad ꝓbōnem maleficii indubitata.ex qbus nō solū ad tormenta,sed ēt ad pœnæ impositionē pōt procedi, & ita intelligať lex,sciant.C. dc ꝓb. ibi, uel indiciis,& probationibus indubitatis,& c.Et nor. distōnem, nā palliditas est ueru indiciū cōtra eū,ff eo.l.de minore.§.tormēta. Delatio gladii nudi est aliud indiciū, nā de portātibus arma à lex malum ꝓsumit.in auth. de mand. prin.§.fi. & in auth.de armorū usu. l. 1.lib.11. Et est aliud indiciū de indubitatis, & istud semper accidit, Pone, occidiť Titius in aliqua uinea, uel fundo,accusať de hoc Seius,sed de uisu nulli testes dcponūt,& uiderint istud homicidiū cōmittere,sed ꝓbať contra Seiū,ꝙ ipse erat inimicus Titii. Itē ꝓbať ꝑ testes ꝙ ipse uiderūt Seiū admanentē gladiū cōtra Titium.Itē ꝙ tūc Seius fugit tpe ꝑpetrati malcficii Itē ꝙ est uox,& fama,ꝙ eū interfecit certe ista quatuor simul cōiuncta (q̄uis per se non sufficiant)sunt sufficiētia,& indubitatæ probōnes non solū ad tormenta, sed ēt ad condemnationem,arg. l.sciant. C. de probatio.Itē est aliud exemplum de indiciis,& probōnibus indubitatis,deferť. Titius ꝙ feccrit occiderc Seium,non tñ sunt testes q hoc uiderint,sed per indicia probatur ꝙ Seius est inimicus Titii.Item,ꝙ Titius recepta uit homicidā.Itē,ꝙ homicida erat domesticus,& familiaris istius Titii. Itē,ꝙ uox est,& fama ꝙ Titius fecit occidi Seium.Itē,ꝙ se iactauit quod faccret ipsū Seiū occidi.& est homo de quo uerisimile ē quod talia faceret.Itē ꝙ olim aliæ offensæ inter ipsos interuenerūt,ista simul cōiūcta satis sufficiūt ad cōdemnationē,nō solū ad tormēta, ita pōt intelligi d.l.sciāt.Nō mirū si plura simul cōiūcta(qa quodlibet de ꝑ se nō sufficit) faciūt plenā fidem,arg.in auth.de fide instr.§.sed. & si nul-
23 lus,duo.n.† uel plura imꝑfecta cōficiūt unū ꝑfectum.C.de agric.& cons.l.l.cū scimus, in ptinc.nā si non singula iuuant.multo quoq; prosunt.l sancimus,in prin.C.de testibus, & de excus.tut.l.1.§.1. Quid plura? de iure est ꝙ ipsa principalis causa ꝑ argumenta, & ꝓsumptiones cognosciť.& terminať.2.qdem, ff.de re mil. l. nō oēs, §.à Barbaris,ibi. hoc liquide, & c.cū l. de capitali causa cognosciť, ꝑ hoc eo.tit.l.desertorē, §.is qui. & in auth. ut liceat matri, & auię.§.illud Curiosus aūt iudex plura alia exempla poterit inuenire de indiciis indubitatis. Sed.dixi ꝙ milites non
24 debent torqueri.† Quid de militibus nostri tpis? dic ꝙ pñt torqueri,cum in assumptione militię nō interueniant in eis multa, q̄ interueniebāt antiquitus,& quæ ueri milites obseruant,uel obseruare debent. qa priuilegia militari gaudere nō debent in auth.de mād. prin. in gl.quare non obseruant solennitatē, non hñt pro militib.arg. in l. si quis consortiū.C.dc san.epis.& clc.l. qualř.uers. eos qui dem & c.pro hoc facit.C.de appellatio.l.cōmi nationes.Nā & ueri milites in qbusdam torquebanť.C.de re mil.l.proditores.Quid de cęlestib.militib.? dico ꝙ presbyteri nō torquentur.clerici aūt sic,de iure ciuili.C.de episc.& cle.l.presbyteri.in gl de abol.l.fallaciter Hodie aūt de iure nouissimo per auth. Friderici secus est,in feu.de stat.& cōsuet.§.statuimus. Præterea si mili.terrestrib.est cōcessum, multo fortius cle C.de sacrosan.eccl.l. sacrosan.
25 †Quid de iudicibus, & aduocatis,uť,ꝙ non pñt torqueri,sicur nec milit ut C. de aduoc. diuer.in l.aduocati.Præterea sicut militibus est concessum,ne condēnati teneanť, nisi in quantū facere pñt.ita aduocatis.ff de re iud. l.milr.primo rcspon.in gl.Cōrrariū tamē obseruať.Sed q̄ro quid operetur fama ī maleficiis.puta accusatur quis de homicidio uř alio crimine,accusator nō probat nisi fama & publicā uocē,v3 ꝙ accusatus illud maleficium cōmisit,nūquid ex tali probatione erit condēnandus? dico quod nō,qa fama nō sufficit quare absoluet.C.de eden.l. q accusare nam in criminibus probationes debent esse clariores luce meridiana.l.sciāt.C.de proba.l. qui
26 sniam ff.de pœnis.unde fama nihil aliud operať.nisi qa cōfirmat illas ꝓbationes illorū testiū,qui nō sunt exceptiones maiores. Sed

nunqd operabitur ut torqueri possit accusatus f.n iura cōia? uř.ꝙ sic argum.C.eo.l.qui sni im,& l.cum cognitionaliter,& l. milites, ibi inuestiganda,ff.eo.l.1.in prin.§. diui. Sed hoc non credo uerū,quia fama probata posset quis torqueri,& in hac snia est dns Lombardus Lupi. cum fama probata inducat indicium ad alia indicia ut not.in q.quæ inci
27 pit,quid si non sit pbatū supra eo.† Quæro an ab interlocutoria qōnū absolutoria possit appellari, v.g.accusabam aliquem, petii ipsum torqueri, iudex interloquendo pnunciauit ipsum non forte torquendū,ego uolo ab hac interlocutoria appellare.nunquid possum,uř.ꝙ sic.ff.de appel.l.2.Imo iudex tenetur,l præalle si non recipiat appellationem, ff.de ui publ.l. lege Iul. pp hoc ego peto æqualitatem, cū sibi permitteret appellare si qōnaretur, ergo mihi permittit appellare si pnunciaretur nō qōnandus, C.de fru.& lit. expend.l.fi.Nam quantū ad indicia actor, & reus æquiparātur. ff.de re iud.l.3.de off. pro consul.l.solutū. Itē ab omni interlocutione p diffinitiuam sniam nō pōt reparari.potest appellari.ff. qui satis. cog.l.ab arb.& de mino.l.intra utile.sed hoc non posset reparari, ergo, & c.Itē pro hoc qa captio permitti nō debet l.metus,C.qd' met.cau.ff. de auro, & arg.l.uxor.sed hic esset captio me:, qa sic appareret decalūnia mea,ergo appellatur,ut.ff. de iis qui.not.infa.l.athletas. §. calumniatores C de aduocatis diuer.iure.l.1. Itē qa iste præuentus non poterit torqueri in causa appellationis,cū transiuerit in rē indicatam,C. de post ul.l.1. Nā cū in prima non appellat, in secunda non est piudicium.ff. qn appel.sit l.fi Pro hac parte non est qōna ndum,denegata mihi ius,ergo appellari pōt, sicut supplicari,C.ne lit.pend.l.2.& petitur restitutio ut.ff.ex quib caus maio.l.sed,& si per magistratum,de mino.l.ait ptor.§.1.de appel.l.si quis prouocatus,& facit.ff. qui satis. cog.l. ab arb.in auth. de colla.§. finaūt,aliqn pro hoc.ff.de appellatio.reci.l. 1.§. 1.qn appel. sit l.r. in princ. Contra credo ꝙ non possit appellari,quia à condemnatoria tm lex permitti appellationē, ergo non extendenda, arg.C. de procura.l. si maritus,ff de appellatio.l.cū in una.in prin.Item qa certi sunt casus à qbus ab interlocutoria pōt appellari. Sed iste nō est de illis, ergo,& c.arg.ff.de iis. q sunt sui uel alie,iur.l.patre furioso, C. de sent.l.fi.& quorū appel.non recip.l.ab executore. Nec est bona rō si pmittitur appellari a cōdēnatoria ergo ab absolutoria,qa fauorabilior est ff.de reg.iur.l.fauorabiliores. & de adul.l.denunciasse,l. Adrianus.ff.de actio. & obl.§.fi. Itē quia incōueniens sequeret, si iudiciū plongaretur. quia aut dicitis. ꝙ à diffinitiua possit appellari,& tunc non pōt reparari.C.de appel.l. si qs prouocatus, sed istud potest reparari idiffinitiua,ergo, & c.Nā pōt esse ꝙ iudex pnunciauerit non qōnandum, qa erat decurio, ut C.eo.l.decuriones, C.ad l.Iul.maiest.l.null.Sed tu dicas, ꝙ non erat decurio, & ꝙ adhuc poterit appellari ff. de interd & releg.l.inter pœnas.Aut dicis,quod non pōt reparari quia dicebat qōnandū p p uiolentas psumptiones, qa si dico ꝙ absoluatur in causa principali poterit,& coram iudice appellationis qōnari.Et ꝙ non sit appellandum probo sic snia interlocutoria est præparatoria ad diffinitiuam,quia præsupponit diffinitiuam,& diffinitiua ad instar quasi uř se hre per ordinem ad principalem, & quia pronunciat super principali uř pronunciatum sup ista. Sed absolutoria negocio principali,& qōnibus sufficeret si uelle pronunciare super incidenti.i. super qōnibus, C.de ord.cog.l. 3. nam quasi omnes articuli processus trahunt ad diffinitiuam sniam,ff.de mino.l.3.§.1.ergo non attendendum ad illam interlocutoriam sed ad illam principalem absolutionem? qa uidetur ut spectemus diffinitiuam sniam super qua appellantur.ff.de mona.l.stipulatus,in fi.nam si appellatio admitteretur ut oium ꝙ principalis remaneret i suspenso.ff.de mino.l.intra utile.C. qn prouo. non est necess.l.1.ergo non faciam istam diuisionē,cū sine diuisione possit proced. arg. nulli.C.de iud.& qa ibi sunt duę prouisiones & una se hēt ad aliam tanq̄ ad plenam spectatur illa.ff.qn appel.sit l.1.§ solnm,& quia à qōnibus non est incipiendum, ff co.l.1. in princ.C. ubi senator. uel clari. l. quoties, & ita procedatur ad iuris delationem, ff.de iu. reiur.l.iusiurandum. Sed pone iudex detulit iusiurandum, tu recusus, iuste potest pcedi cōtra te,sed potest potestari quod possit appellare à diffinitiua,tūc ergo appellat. C.de leg.l.gñaliter.§. sed aūt,nam non debet suspendi talis causa.ff.de iud.l per minorē.& de statu homi. l.pen. & h.d.lex.1.§.fi.ff.nil. no:. appel.pend. Nec obstat cōtrarium quando dicitur,

dicitur.ꝙ generaliter actu,&c. cōcedo ſi pōt reparari in diffinitiua, ſed in eius appellatio ne non poterit.ꝙ non quæſtionetur, tñ non punitum puniam, non probatum probabo. C.de temp.appell.l.per hanc, & ꝙ aliud ſit ī abſolutoria,quam in cōdemnatoria ff. de re iud.l.inter pares.plures.n.habemus quod ubi eſt ſententia non appellatur.C. de epiſc.aud. auth.ſi quis litigatorum,&c.

CASVS IN QVIBVS pœna mortis ſpecifice à lege eſt impoſita dom.Guilielmi Bont.

SVMMARIVM.

1 *Lapidans Chriſtianum in Chriſti contemptum eſt morte puniendus.*

Virginem rapiens, idolis ſacrificans, officia turbans diuina contra naturam luxurians, ſcienter rebaptizans, & qui in lapide crucem ſculpit, morti debent tradi.

2 *Muricem emens, & purpuram tingens, muros uiolans ciuitatis, & proditor principis puniuntur pœna mortis.*

Parricida homicida.pacis uiolator.ſeditioſus domini proditor, dominam adulterans adulter, condemnandum emittens morte plectendi ſunt.

3 *Carcerem priuatum tenens, furcas erigens commilitonem feriens in præpoſitum domini, uel capitanei manum inferens iudex pecuniam publicā ſubtrahens, & in bello fugiens morti addicuntur.*

Sacrilegus.depredator monetæ falſificator. bruto ſubiecta, & incendiarius eſt morte puniendus.

4 *Hoſtes ad ēi ſeditionem fauens, patriam prodens, uiarum aggreſſus fur famoſus, & pupillæ corruptor morti traduntur.*

Manus inferens, turbator pacis, hoſtibus arma præbens leno homines.caſtrans, carcerem frangens, & capitum dimittens plectuntur.

5 *Prægnantem necans, cedis auctor, malandrinorū receptator.debilitatem fingens index matremfamilias in publicum uocans.& ripas deſtruens ac ſcribens falſum immunitatis inſtrumentum morti subduntur.*

1 LApidans Chriſtianum odio nominis Chriſti.l. 1. C.de Iudæis . † Qui uirginem rapit l. 1. C. de raptu uirginum. Qui idolis ſacrificat . C. de ſacrac. leg. prim. Qui officia diuina turbat.l. ſi quis in hoc genus C.de epiſ.& cler. Qui contra nām luxuriatur l.cum uir.C.ad l.Iul. de adulteris. Qui ſcienter ſe rebaptizauit C.ne ſanctum bapti. rei l.2. Qui in ſilice ſignum crucis ſculpit.l.
2 1.C. ne liceat ſignum ſalua. &c. † Qui emit muricem , & tingit purpuram.C.quæ res uēdi non poſſunt.l. 1. Qui muros ciuitati uiolat.l.ſi.C.de rerum diui. Proditor principis l. quiſque C.ad l.Iul.de adult. Parricida. l.1.C. de his qui parentes occi. Homicida occidi debet.l.3.de epiſ.aud.& apocal.13.c. Frangens pacem iuramento firmatam.c.1.§. ſi quis de pace iur. firm. Concitantes populum dicendo uiuat,uel moriatur l 1.C.de ſedi.Si ſeruus dominum prodit.l. capitalium. §. igni. ff. de pœn.Seruus dñam uitians.l.1. C de mulie.q̄ ſe propriis ſeruis ſuppo.Adulter.l.q̄uis adul. C ad l. Iul. de adult. Commentarienſis qui reū mortis emiſit.l.ad commentarienſem.C.
3 de cuſt.reo.† Faciēs priuatū carcere l.1.C. de priua.Erigens furcas propria auctoritate l.3. §.fin.ff.ad l.Iul.maieſt. Miles ſocium commilitonem feriens.l.omne delictum.§.ſi quis.ff. de re mil. Quia in propoſitum domini , uel capitaneū manus intulit d.l.omne §. qui manus . Iudex qui pecuniam publicā ſubtraxit. inſt. de publ. iud. §. ſi lex. Miles qui fugit in bello integra acie.d.l oēs. §. qui in acie. Qui maius ſacrilegiū facit.l.ſacril.ff.ad l.Iul pec. Si actor caſtaldio,uel procurator ſubiectū depredauit.l.uniuerſi.C.ubi cauſæ fiſcales. Qui monetā falſificauit.l.ſi. C. de falſa mon. Mulier q̄ ſe animali bruto ſubiecit.l.mulier. 15. q.1. Qui incendium facit l. qui ædes. ff.de in
4 cendio.ruina, & naufr. † Confugiens ad hoſtes l.ſi quis aliquid ff. de pœnis . Fautores ſeditiones l.fautores,eod. tit. Patriæ proditor. C.de abolit.l.fallaciter. Latro in itinere,uel nemore demore depredans. l. capitalium. §. craſſatores.ff. de pœn. Fur famoſus cad. l. §. famoſos . Tutor corrumpens pupillam. l.1 1 C.ſi tutor eam, &c. Qui manus in ſe infert l.ſi quis aliquid ff.de pœnis.Mulier turbator pacis.l.ſin.ff.de re mil. Qui fulſit hoſtes, & eis uendit arma . Tenens puellam in lupanari in auctor. de lenoni. colum. 6. Homines caſtrans .l. 1. C. de eunuch. Qui effracto carcere fugit l. 1. de effract carcerum.ff. Miles cuſtos qui captiuum dimiſit. l. ſi quis
5 aliquid.§ miles.ff.de pœ.† Qui prægnantem necat.l.ſi qs aliquid.§.abortionis ff.de pœn.

Auctor aggressuræ, & uiolentiæ ubi cedes facta est l qm.C.ad l. Iul. de ui publ. Recipiens malandrinos, eo. tit. l. 1. Miles qui ne pugnet debilem se fingit d.l. omne delictum. §. conuinuum. Iudex matrem familias in publicum uocans. C de off. diuerso. iud. l. 1. Qui ripas destruit. C. de nili agg. nō rumpen. l. 1. Scribens falsum immunitatis instrumentum. l. 1. C. de immun. ne conce. lib. 10.

De pœnis omnifariam coitus illiciti: Tractatus Pauli Grillandi Castillionis Florentini Iurisconsulti.

SVMMARIVM.

1 *Coitus carnalis non minus frequens est quam damnabilis.*
2 *Coitus crimina iuxta diuersas personarum conditiones sunt diuersa.*
3 *Coitus sacrilegus grauior est ceteris carnis criminibus.*

1 Quia carnalis coitus † criminis non
minus frequens quam damnabilis
usus hē ob quem iura criminū reos
huiusmodi diuersis pœnis prose-
quuntur l. si adulterium cum incestu, & ibi
gl. & Bart. & l. inter liberas, & l. stuprum. ff.
ad l. Iul. de adult §. item lex Iul. inst. de pub.
iud 32. q. 2. adulterii malum, & eadem causa
& q. c. flagitia. not. Card. in clem. 1. de pœn.
Abb. Fely. & alii Cano. in cap. 1. & 2. extra de
adul. & stup. & in cap. ut clericorum, de uita,
& honest. cler. ad quem coitum aliquando
deuenitur mediante opera sortilegorum, &
per maleficia de quibus supra diximus lib. pcedenti. ideo placuit post dictum tractatum
sortilegiorum hunc immediate subiungere.
2 † coitus. n. crimina sunt diuersa secundum di
uersas personarum conditiones, & gradus, p
quibus diuersas iura statuere pœnas, ut pro-
xime diximus, ideo de his aliqua uideamus.
3 † Et primo de sacrilegio quod ceteris carnis
criminibus his maxime quæ secundum na-
turam perpetrantur grauius nuncupatur,
32. quæstio. 8. adulterii, & 27. quæstio. prima
sciendum.

1 *Sacrilegium generaliter sumptum quid sit, & unde dicatur.*
2 *Sacrilegium an sit crimen ecclesiasticum, an seculare.*
3 *Sacrilegium an comprehendatur sub nomine furti.*
Statutum quod de furto loquitur in sacrilegio etiā locum habere censetur.
4 *Sacrilegij diuersæ sunt species.*
Sacrilegij prima species in personam committitur, secunda per coitum cum moniali, tertia autem circa locum sacrum fit, & quarta in rem eam, scilicet auferendo.
5 *Locus sacer solus sacrilegium non facit.*
6 *Subtrahens rem ad usum ecclesiæ destinatam nondum ei traditam, an sit sacrilegus*
Statutum de sacrilegio puniendo tractans, de quo intelligi debeat sacrilegio
7 *Sacrilegium uerum, & proprium quod dicatur & qualiter puniatur.*
Sacrilegium improprium quod fit.
8 *Sacrilegium largo modo sumptum quod sit, & qua pœna reprimatur.*
Sacrilegium qualiter de iure canonico sit puniendum.
9 *Sacrilegium grauius illud dicitur quod in personam clericorum per iniectionem uiolentæ manus committitur.*
Iudæus semper crucem immunditias proijciens an possit ut sacrilegus puniri.
10 *Sacrilegium contra personam ecclesiasticam commissum grauius est eo quod in loca sacra committitur.*
Crimina quæ ex coitu cum moniali habito rian tur.
Sacrilegium committitur si cum moniali copula carnalis habetur.
11 *Stuprum, & adulterium qualiter in eadem persona simul concurrere possint.*
12 *Crimina diuersa eodem actu committenti, an debeant pœna diuersa imponi*
13 *Reus & separatim, & de pluribus accusari, & puniri potest si eodem actu plura commiserit crimina specie diuersa.*
14 *Reus ex eodem facto de pluribus criminibus ab uno & eodem impeti & uexari non potest*
15 *Vtilitas quæ resultare dicatur quod quis de diuersis criminibus specie differentibus ex eodem facto descendentibus puniatur.*
16 *Furtum in loco priuato in sacrum factum, quasi sacrilegium censetur.*
17 *Coitus carnalis cum moniali habitus qualiter in foro conscientiæ sit puniendus.*
18 *Copula carnalis cum moniali qualiter puniri debeat in foro contentioso de iure canonico.*

Monia

Monialem stuprãs de iure ciuil: debe: capite plecti.
19 *Coijciens cum moniali fi:a: cõsentienti.siue renuenti capite debet minui,& eius bona publicari.*

1 PRimo igitur quæro qd est † sacrilegium gñaliter sumptum. Rñ. Sacrilegium est sacræ rei uiolatio uel eiusdem usurpatio, ut dicit Bal.in l.3.C de furtis,in 1.col.& Azo in summa eod.tit.in princ.& S.Tho. in summa secunda secundæ qõne.99.art.3.Io lec.in summa confes.eo.tit.q.1.Secundo uideamus quare dr̃ sacrilegium Rñ.ꝙ sacrilegium dicitur quasi sacrilegium,qa ꝑ illud res aũt ꝑsona sacra læditur,ita dicit Bald.in d.l.3.& Azo in sum.eo.tit.& alii ꝑnomitati in locis suis, Gl.tñ in ca.sacrilegium.17.qõ.4.alio modo describit sacrilegium dicens.qđ sacrilegium est sacræ rei uiolatio siue in se siue in alio,siue sit res sacra siue persona,deinde transit ad aliam descriptionem,& dicit,ꝙ sacrilegium est publici iuris trangressio, sed neutra istarũ est bona.prior.n.continet oĩa mẽbra diffinitionis, siue descriptionis specie differentes, ꝓut requiritur,ẽm quod diximus supra tit.i. in princi.secunda ẽt non ualet,quia est nimis gñalis ẽm quam sequeretᷣ ꝙ oẽ delictum per qđ transgrediẽ publici iuris ordo esset sacrilegium ex quo transgrediẽ publicum ius, & ideo teneas diffinitionem Bald. & aliorum quam supra dixi q̃ est melior. Tertio, quot requirunẽ ad hoc ut sit sacrilegium,& puniaẽ pœna sacrilegii uide Bal.& Sal in d.l.3. C. de furtis Azo.in summa eo.ti.& Bart.in l.diuus.
2 & l.sacrilegi.in prin.ff.ad l.Iul.pecu.† Quarto q̃ro an sacrilegium sit crimen ecclesiasticũ uel sæculare,ita qđ illius cognitio, & pœnæ impositio spectet ad solum iudicem ecclesiasticum uel secularem,& dic br̃ quod'est crimẽ mixtum utriusq; fori.c. cum sit gñale. & ibi gl.Abb.& aliis de foro comp.l.si qs in hoc genus,C.de episc.& cler. & ff.ad l.Iul.pecul.l.diuus,& l.sacrileg.& l.sacrilegi,& ff.de pę.l.aut facta.§.locus, c.qđ ꝓposuisti.de foro comp. 16.q.4.c.sacrilegium c.si qs clericus, si quis cõtumax.§.1.& c.si qs suadente diabolo, & ꝑpea dico ꝙ tam iudex ecclesiasticus q̃ secularis poterit ꝓcedere cõtra laicum ꝓ illo crimine,& habebit locum ꝑuentio inter eos. ut dicit Abb.in d.c.cum sit gñale, & Arch. in ca. felicis.de pœn.lib.6.& Card.in cle.1.eo.titu.
3 & Azo in summa eo.tit.† Quinto q̃ro an appellationi furti ueniat sacrilegium,qñ tractatur de subtractione sacratum rerũ, dic qđ sic ut l.sacril.ff.ad l.Iul.pecula qa quo ad pœnã sacrilegium est furtum,imo plus quam furtum est punibile,licet aliquid non sit propiie sacrilegium d.l.sacri.in a.rñ.Et ideo dicit Bal. in l.3.C.de furtis quod statutum faciens mẽtionem de furto,hẽt locum ẽt in sacrilegium & sic tenet ꝙ subtractio rei sacrę continetur
4 sub ꝓpria uocabuli signõne furti.† Sexto Videndum est quot sunt species sacrilegii. Rñ. qđ multæ sunt ẽm qđ dicit Card.in d. clem. 1.de pœn.in 2.not.Bal.tñ in d.l.3. melius ceteris iudicio meo ponit quatuor species sacrilegii quãuis primo dicat,quod tribus modis committiẽ sacrilegium.Prima.n.species est q̃ committiẽ in personam uiolando.s.ꝑcutiendo,uulnerando uel occidendo clericum, uel monachum seu alium religiosum.uel ꝑsonã ecclesiasticam c.si qs suadente diabolo.17.q. 4.Secundo.fit sacrilegium per coitum habitum cũ moniali sacrata.27.q.1.impudicas,& l.si qs in hoc genus.C.de episc.& cler. Tertia species est,q̃ fit circa locum sacrum.s.quãdo locus publicus sacer sicut est ecclesia uiolaẽ, uel illius cœmitterium in destruẽdo, deuastãdo,uel occupando,aut eius immunitates infringendo c.frater.18.q.4.Quarta species sacrilegii est,q̃ committitur in rem.s. auferẽdo rem sacram,& illam alibi asportando, & cõtrectando rem ipsam,& istud tribus modiscõmittitur secũdũ ius canonicum.Primo, cum subtrahiẽ aliquid sacrum de loco sacro.& in hoc cõcordant ius ciuile, & ius canonicum. 17.q.4.si qs cõtumax.§.sacrilegium,& est gl. in c.sacrilegium,eadẽ causa 10.q & l.diuus, & ibi Bar.ff.ad l.Iul.pec.Secundo, qñ res sacra auferẽ de loco non sacro.Tertio, qñ non sacrum de sacro d.c.si qs cõtumax.§.sacril.& ꝑ dictam gl.in c.sacril.& not.in c cõquestus, & c.cum sit gñale de foro compe.istæ duæ ultimæ species non dñt sacrilegium de iure ci-
5 uili,sed sola prima.† Et sic nota qđ de iure ciuili locus sacer solus non facit sacrilegium qñ tractamus de sacrilegio,qđ cõsistit in subtractione rerũ ẽt qđ res essent subtractæ de loco sacro publico,sicut est ecclesia,non diciẽ sacrilegiũ de iure ciuili qñ res nõ erat sacra, ita dicit Azo in sum.eo.tit.& Bart. in d.l. diuus.Bal.& Sal.in d l.3.Si qs igr̃ q̃rit an sit sacrilegium de iure ciuili,& ꝙ pœna sacrilegii puniaẽ debẽt ista duo cõcurrere, primum est ꝙ res sit sacra,item ꝙ sublata sit de loco sa

cro,

ero,ita dicit tex.& ibi Doct.& maxime Bart. in d.l.diuus.ubi dicit hanc esse cōem opinionem Illud aūt qđ dr in d.c. sacril. cum gl. in c.si qs cōtumax.§.sacril.17.q.quarta ꝓcedit, & hēt locum de iure canonico in tertis eccle siæ,uel inter ecclesiasticas ꝑsonas in foro ec clesiastico,iuxta notata ꝑ Doct.in c.solitę,de maio.& obed.& in cap.ꝑ uenerabilem q fil. sint leg.& ī c.nouit.de iud.Sed cōtra ista op. de l.aut facta.§.locus.ff.de pœn.ubi dr, ꝙ lo cus facit ut idem scm̄ sit furtum uel sacrilegium.& capite luēdum uel minori supplicio sit puniendum.Glo.in d.l.diuus,soluit hanc cōtrarietatem,& dixit qđ est uerum ꝙ locus sacer facit sacrilegium si res sacra inde auferat alias non,qa si diceret esse sacrilegiū cum res non sacra de loco sacro subtraheret esset cōtra textum in d.l.diuus. ubi dr ꝙ si quis rē ꝓphanam apud ædem sacram depositam fur to subtraxerit furti tenet non sacrilegii Bart. uero in eadem l.diuus.approbat eandem solutionem quam dicit,ꝙ Doct.cōiter,tenent, eandem ēt tenent Bal.& Sal.in d.l.3.& Azo in summa cod.tit.Arch. in d.cap. fel.in prin.

6 †Vlterius quæro an subtrahens rem quę erat destinata ad usum ecclesiæ, nondum tñ erat tradita ipsi ecclesię an committat sacrilegiū? dic ſm Bal.in d.l.3 ꝙ non,qa res non dr sa cra nisi postq̄ uere,& effectualiter quo ad dominium,& possessionem deuenerit ad ecclesiam maxime qñ agit de pœna sacrilegii infe renda de iure ciuili,ꝑ ea q̄ supra diximus.Vltra ꝑdicta ēt q̄ro qd si in statuto fit mētio de sacrilegio puniendo.an debeat intelligi stricte sacrilegium secūdū qđ intellr de iure ciui li.ut supra diximus,uel large secūdū ius canonicum, ꝙ dic ꝙ debet intelligi de sacrilegio stricto secūdū ꝙ intelligit de iure ciuili,rō est quia statuta sunt de iure ciuili,ut ꝑ Bar.late in l.oēs populi.ff.de iu st.& iure.ita dicit Bal. in l.l.3 in 2.col.in uer.sed dubitat.Post hæc ui dendum est q̄ sit pœna sacrilegii,& dic br se cundum Bart.in d.l. sacril. ꝙ ad hn̄dum ple nam cognitionem pœnarum hmōi criminis sciendum est, quod triplex est sacrilegium.

7 † quoddam.n.est sacrilegium qđ dicit uerū, & ꝓprium sacrilegiū, quod est qñ subtrahit sacrum de sacro loco, hoc est publice, & ad publicū usum cōsecrato.sicut est ecclesia pu blica ordinaria,ut l.si quis hoc genus. C. de epis.& cle.& d.l sacrilegi.in prine.& isto casu capite puniuntur q in illud incidunt d.l.sacri legi.in princi.& d l.si quis in hoc genus & l. aut facta.§.locus.ff.de pœn.declarata, ut supra.Item est si læditur templum publicū sacratum.ut ꝑ Bart.in d.l.sacrilegi. eadem quo que pœna puniunt q uiolētas manus in ꝑso nas ecclesiasticas iniecerunt d.l.si quis in hoc genus.& ibi Bal.C.de epis.& cler. Quodam uero non est ꝓprie sacrilegium, sed quasi sa crilegium,qđ est qñ qs subtrahit rem ēt sacram de loco sacro,non tñ publice sacro,sed priuato,ꝑut est oratorium qđ fit qñq; in do mo istorū magnatum aut nobiliū,& cōsecratur,idem de oratorio hospitalis priuati, iux ta ca q̄ hñr in c.ad hæc.de relig.domib. & in cle.qa cōtingit.eod.tit.& ꝑ Fel. in c. de quar ta.de ꝑscr.& ista dñr loca sacra priuata, Idē est de ædicula ꝑsbyteri posita iuxta ecclesiam uel canonica clericorū, ista.non dñr esse loca publica sacra,sed priuata, & ideo q subripuit rem de locis ꝑdictis non tenetur pęna sacrile gii de qua supra,sed quasi sacrilegii,quæ erit minor sacrilegio,& maior furto,& iuxta qua litatem facti,& ꝑsonarum condōnem qñq; erit maior qñq; minor ut in d. l. sacrilegi. in 2.rñ.ibi Bart.q hoc modo declarat l. illam si recte cōsideret uerba sua,& hoc modo intel ligitur tex.in l.sacrilegi.in princ.& l.diuus.ff.

8 eo.tit.† Tertium est sacrilegium quod large, & improprie dr sacrilegium de quo loquun tur iura in l.1.2.& 3.C.eod. titu.de cri.sacril. quod est qñ quis diuinam legem, & eius di spositionem offendit,seu quouis modo eius intellectum ēt ꝑ negligentiam uiolat. Item disputare de auctoritate Principis.s. Impera toris uel Papæ,& dubitare ne dignus sit quē Imperator ad aliqđ offm̄ deputauerit,uel ꝙ Imperator illum eligere nō potuerit,hoc cri men dr hre instar sacrilegii, ut d.l.2. C. eod. tit.& sic dr improprie sacrilegium, & isto ca su similiter erit pęna arbitraria.d.l.sacril.Bar. in d.l.sacrilegii in uers. tertium genus sacrile gii,&c.& Bal.in d.l.3.& Azo.in sum.eod.tit. in princ.De iure aūt canonico distingue.Aut loquimur de illa prima specie sacrilegii quæ committitur ꝑ impositionem uiolentæ ma nus in clericum, seu aliam personam ecclesiasticam,& est pœna maioris excōicationis ut in cap.si quis suadente diabolo. 17.q.3.a qua quis non potest nisi a sede apostolica li berari.eps n.uel alius ordinarius non habet facultatem absoluendi ab ista excommuni. ca.ut dicunt Doct. in d.c si quis, & per Fely.

in d.

in d.c.cum sit gñale in 2.col. de foro cōp.fallit tñ in casibus de qbus ī c.2.de sent. excom. Aut loquimur de alia specie sacrilegii q̃ cō sistit in re sacra, puta in corruptione uel demolitione ecclesiæ, aut in asportatione rerum sacrarum, & erit pœna excōicationis minor uide tex. qui grauiorem imponit pœnitentiam ꝑ isto crimine in c.de uiro.12.q.2.a qua per epm uel ordinarium loci absolui poterit ca. qsqs §.penul.17.q.4.in aliis uero casibus minoribus erit pena pecuniaria, ut d.c quisquis

9 in prin.†Grauius.n.sacrilegium quod committit̄ in personam est illud qđ fit ꝑ impositionem uiolentiæ manus d.c.si qs suadente. & l.si qs in hoc genus.C.de epis. & cler. Eorū uero q̃ committunt̄ in locis sacris, grauius est illud quod committitur contra ecclesiam publicam sacratam. quod tanto grauius est crimen quanto dignior, & excelentior erat persona uel locus utroq; casu.l. sacrilegi. ī prin. ff. ad l.Iul.pecul.& ibi Bar.& d.c.si quis suadē te,& d.l.si qs in hoc genus. Sacrilegium uero quod committit̄ in rem sacram, illud qdem grauius est, & magis horrendum, qđ cōmittit̄ cōtra Sacrm Eucharistiæ, quia dr̄ cōmitti cōtra Xp̄m directe, ceteri uero q̃ committuntur cōtra alia sacra non dūr adeo horrenda. ita dicit do.Ioan.lec.in sum. cum eod.titu.de sortile.q.4. Quæro hic qd iudæo qui proiecit immunditias sup crucem qñ publice deferebatur ad ꝑcessionem, dum transirent ante domum habens dictæ immūditiæ ꝓiectæ fuerūt an istud sit sacrilegium, & possit ꝑ utrūq; iudicem ꝓcedi in hac causa cōtra hebreum. & puniri, & qua pœna, dicit Pet.de Anch.quem uide in cons.suo 14.ꝙ sicut, de quo diximus supra tit.ꝓximo q.10.ubi adest qō specialis, de pœna uero uiolationis monialium q̃ fit ꝑ coitum, dicet̄ infra sed quia non intendo hic tractare totam mām sacrilegiorū ne longius diuertar ab ordine primæ meæ intentionis, q̃ fuit declarandi mām coitus, & illius pœnas, ideo hic ꝑmissis ꝑ aliqua intelligentia istius criminis deuenio nūc ad materiam nostram.

10 †Et dico ꝙ grauius est sacrilegium, & scelus ꝙ cōmittit̄ cōtra ꝑsonam sacram siue ecclesiasticam, q̃ illud qđ cōmittit̄ cōtra loca uel bona sacra, qa sanctitas loci ordinat̄ ad sanctitatem hominis, ut dicit S.Thom.in 2.2.q 99. art.3.uers.dicendum, & Ioan.lec.in sum. confes.eo.rit.de sacril.q.3.ꝑ Arch.in d.c. felicis, de pœn.lib.6.& Card.in d.cle.1.de pœn. Ideo uideamus nunc de sacrilegio illo quo perpetratur ex coitu habito cum moniali, & antequam ad ulteriora ꝓcedam. Quæro quot crimina q̃ ex coitu hmōi cum moniali exoriūtur Rñ, ꝙ tria fm gl.in c.uirginibus 27.q.1. s.sacrilegium, incestus, & adulterium tu uero dic, ꝙ imo quatuor oriunt̄ sacrilegium, incestus, adulterium, & stuprum. Sacrilegium dico committit̄, qa ꝑsona sacra læsæ reperit̄ ꝑ uiolationem siue deflorationem, & optimū, qđ prius habebat priuilegium uirginitatis amisit. ut d.c.uirg & eadem causa.& q.impudicas. Secundum qđ committit̄ crimen est incestus, qa sponsam Dei uiolauit, q est pater noster, & illa est cōiūcta nobis in Xp̄o ꝑ affinitatem fm spiritum 12.q.2.q abstulit.& in c.i.2.de cog.spiritua.& est gl.in d.c.uirginib. Tertium est adulteriū, qa sponsam alterius uiolauit, qa monialis est sponsa Xp̄i d.ca.uirginibus.& ibi gl. Quartū erit stuprū, qa uete uirginem honeste uiuētem stuprauit l.inter liberas, & lege stuprum.ff.de adult. uide egregium text.in c.si qua monacharum. 27.q.1. in quo fit mētio de utroq;, dr̄.n.ꝙ si qua monacharū in lapsum adulterii ciciderit, aut in

11 stupri fuerit deducta uoraginem.† Et licet impossibile esse uideatur ꝙ ista duo crimina stuprum, & adulterium simul, & semel eodem tpe, & in eadem ꝑsona cōcurrere possint, ex quo alterum ꝓsuppo nit illam esse solutam, alterū uero cōiugatam d.l.si adul.cū incestu, & l.stuprū.ff.ad l.Iul.de adult. & §.item lex Iul.inst.de publ.iud.& l.1.C.eo.ti.Solu.uerū est, ꝙ ista duo crimina sunt incompatibilia, & ideo utrunq; in eadem ꝑsona eodem tpe cōcurrere non pñt, est ucrū uno respectu qñ tenderent ad eundem determinatum finem d.l.si adult.& l.stuprum, sed diuersis respectibus bene cōcurrere pñt in eadem persona, ut est in casu nostro, monialis.n.quo ad carnem est uera uirgo intacta, quo ad spiritum uero dr̄ esse nupta cōiugio spirituali, & spō sa Xp̄i ꝑ uotum ꝓfessionis suæ unde nō impeditur istorū duorū cōcursus, unum in spiritu, alterū uero in corpe siue in carne, ut late diximus supra lib.præced.q.7.in princip. argō text.in cap.excommunicamus, el 1.& lo secundo in princip.de hæret. in antiq. uide nor. text. qui loquitur de monialibus, & expresse dicit qđ monialis per peccatum carnis committere potest stuprum, & adulterium.22.q.1. si qua

12 monacharum. † Et ex præmissis etiam insurgit

surgit aliud dubiũ, nunquid ista quatuor crimina de quibus supra, qñ ex unico cõcubitu orta fuerunt, sint quatuor crimina separata in forma, & substãtia, & ita ꝙ ipsorũ reus possit de unoquoq; accusari pariterq. puniri, & pœna ex uno secuta alterũ nõ impediat, ac si ex diuersis factis, cum diuersis ꝑsonis facta fuissent. Rñ. articulus iste in ueritate est subtilis & disputabilis, qñ ex eodẽ facto plura oriuntur crimina, an reus possit de plurib. accusari & pluribus etiam pœnis puniri gl. n. in d.c. uirginibus, dicit, ꝙ ista dñr plura crimina nomina tñ, non aũt effectualiter in substantia, & sic respectu accusationis sunt diuersa, qa reus põt de quolibet ad libitũ accusantis deferri, sed quo ad effectum respectu pœnæ oĩa ista reputanẽ pro uno, & sic secuta pœna ex uno, reus ipse à ceteris liberaẽ ex quo in ueritate nõ fuit nisi unũ factũ ideo fiscus debet esse unica pœna cõtẽtus ad similitudinẽ duorũ pluriũ ue reorum pro eadẽ summa insolidum obligatorum, quorũ si unũ totaliter creditor exegerit ceteri liberantur l. 2. & ibi Bar. ff. de duo. reis. fatetur tñ illa gl. quod ubicunque ex eodem facto plura oriunẽ crimina, ꝙ pœna magis aggrauatur ratione adiuncti criminis, ut hr̃ in l. si adulterium cum incestu. & ibi Bart. ff. de adult. & 32. q. 7. quemadmodũ. § sunt. n. sed Bart. in d. l. si adulterium cum incestu. in 2. col. in uers. ulterius quæro tenuit contrariũ, ꝙ reus utiq; poterit de oĩbus puniri, & sic ꝑ uno facto pluribus, & diuersis pœnis puniri, idem etiã tenet glo. in d. l. si adulteriũ cũ incestu. in uers. occurrunt, quam sequitur ibi Bart. & idem Bart. in l. senatus, ff. de acc. & clarius etiam Bart. in l. qui de crimine. C de accus. † Concludẽs in effectu, quod

31 quotiescunq; ex eodẽ facto plura oriunẽ crimina specie diuersa, reus poterit de plurib. separatim accusari, & de pluribus quoq; puniri, sed si sup uno fuisset in causa cõclusum adeo ꝙ sola expectareẽ ꝓnunciatio, debebit supsederi sup ipso crimine, & expectari donec causa sup altero expediaẽ usq; ad dictũ terminum, adeo ꝙ quis unica sñia duplici crimine reus declaraẽ, & pluribus diuersis pœnis afficiẽ, & satisfacere tenetur, quod ẽ uerũ qñ esset pœna pecuniaria bonorum uel alia hm, non autẽ qñ esset pœna ultimi supplicii uel mutilationis membri, qa isto casu pœna semel cõmissa, & executa in corpore amplius reiterari non põt, qa mors unica est q̃ oĩa soluit. §. deinceps, in auth. de nup. & l. uulgaris, & ibi Bart. ff. de fur. uide Bart. in d. l. si adulteriũ cũ incestu. in 2 col. uers. sed qd releuat, &c. qbus non obstat rex. in d. l. senatus. ff. de accus. ubi de homicidio, & parricidio notatus unica duntaxat pœna puniẽ, qa patet rñsio per supra ꝓxime dicta, nam morte semel executa nõ põt amplius reiterari & ideo unius pœna utrunq; soluit, qa de utroque est pœna mortis, ut l. 1. ff. ad l. Pomp. de parric. & l. 3. §. fi. ff. ad l. Corn. de sica. Bart. autem in d. l. si adulterium cũ incestu. aliter rñdet ad d. l. senatus, & dicit quod illa duo crimina de quibus ibi, non sunt æque principalia, ut principales species separatæ, sed unũ est tanq̃ genus, quod est homicidiũ, alterum ut species sub suo genere cõprehẽsa, nos aũt loquimur quãdo sunt plures species criminũ separatæ, & æque principales, licet ex eodẽ fonte siue ex eodẽ facto procedant, & hęc est

14 uera conclusio cõiter approbata. † Quæ limitãda est primo ꝓcedere quãdo esset unus & idẽ accusator q uellet eundẽ reum de pluribus criminibus impetere, qa ab uno tñ non posset diuersimode uexari ex eodem facto ut supra sed bene à pluribus, ita dicit Bart. in d. l. qui de crimine, & rõ est illa, quia exceptio rei iudicatæ super uno remoueret eũdem accusatorem super alio ꝓsequẽtem, & hoc maxime quãdo lata esset ab solutoria super uno q̃ parit exceptionẽ super alio cõtra eandem personam, non aũt cõtra diuersam, sed quæ est ratio quare potius ista exceptio remouet eundẽ accusatorẽ & non diuersum, rõ potest esse ista, quam nunc consideraui, qa qñ reus fuit semel absolutus ab uno crimine, si idem accusator uellet iterũ agere sup alio crimine ex eo. facto descendente, censetur calumniari uelle contra ipsum accusatum, ideo iura ipsum repellũt ab accusando, qa in eo facto in quo semel succubuit, non debet iterũ admitti, q̃ rõ non militat contra tertium, uide Bar. in d. l. qui de crimine, & ibi Bald. & Abb. in c. tr missæ, de eo q cog. con. uxo. suæ. ubi secutus fuit dictum Bar. in d. l. si adulterium, &c.

15 † Sed q̃ro q̃ utilitas resultat ex hoc qđ quis possit de pluribus criminibus specie differentibus, quando ex eo. facto descendunt, accusari, & puniri. qñ est quolibet crimine imponitur pœna mortis, ut est homicidiũ. & parricidiũ, de quibus diximus supra, itẽ adulterium & incestum, ut d. l. si adulteriũ cum incestu.

in

in princ. cum mors unica sit quæ omnia sol uit, & est actus q non pôt de nouo iterari ut.l.uulgaris, & ibi Bar.ff.de fur.& diximᵒ supra pxime tñ.Bar.in d.l.si adult. & c.in 2. col.uers.quæro quid releuat,& c.ubi dicit, ꝙ hoc est utile,& pdest in pluribus, & primo, qa si sit lata snia absolutoria sup uno poterit ab alio dico non ab eodẽ accusatore accusari sup alio, ut d.l.q de crimine, itẽ si sequatur cõdẽnatoria pdest i hoc qa sæpius p statuta pœna adulterij, uel alterius criminis q de iure ciuili est ultimũ supplicium alleuiatur,& fit pecuniaria.Item pdest in hoc,quia unius pœna augeť p p aliud ut grauius puniať,ita tenet gl.in d.l.si adulteriũ cum incestu in prin.& ibi Bar.in d.uers. quæro quid releuat,in fi.pro quo facit in arg.tex.in l.sacri

16 leg.in 2.ññ.ff.ad l.Iul pec. † ubi si furtũ fiat in loco priuatim sacro,dr quasi sacrilegiũ & punitur plusq̃ furtum, & minus quã sacrilegiũ,de quo diximus supra in prin. istius qõ. Pro resolutione igitur supra dictæ qõnis motæ per gl.in d.c.uirginib. dico,ꝙ gl. illa dum uult,ꝙ sint diuersa crimina respectu accusationis, eo ꝙ sit in electione accusatoris sup quo ex dictis criminibus uelit instituere accusationẽ,quæ postq̃ semel instituta est,nõ licet postea super alijs criminibus alias diuersas accusationes pponere, sed in hoc male dicit,p ea quæ supra pxime diximus,quia si sunt plura crimina specie dñia,licet descendãt ex eodem facto pñt institui plures accusationes, & imponi plures pœnæ, ut supra pxime dictum ẽ,posset saluari dictum gl. in uno casu.s.qñ lata esset snia absolutoria sup uno ex dictis criminibus ꝙ non liceret accusatori intentare iudiciũ super alio d.l.qui de crimina,& ibi Bart.alias dictũ gl. saluari nõ pôt loquendo in foro iudiciali,qa ẽt de iure ca nonico quoties ex eodẽ facto plura crimina oriuntur pñt plures accusationes institui,& plures pœnæ imponi, ita dicit expresse gl.relata ad tex.in cap.relegantes,23.q.5.in uers.si adulteriũ.idem tenet Arch.in d.c. uirginib.p tex.in d.l.qui de crimine,quem ipse allegat ibi.Si uero loquimur in foro cõscientiæ put ipsa gl. postea dicit,aliud esset dicendũ.s.ꝙ una pœna tm̃ puniretur, sed grauius p p alia crimina annexa,quia si una sola qualitas aggrauat delictum, multomagis unum delictũ separatũ aggrauat aliud delictũ. hoc idem tenet Bar.post gl.in d. l.si adulterium

17 cum incestu. † Quibus sic declaratis deuenio nũc ad expeditionem qõnis nřæ, & qua pœna quis punitur qui pro isto coitu habitu cũ moniali.Rñ.aut loqmur in foro conscientiæ,aut in foro cõtentioso canonico,aut in foro ciuili. Primo casu,qñ sumus in foro cõsciẽtiæ.est pœna excõicationis,& exclusionis à cõsortio aliorũ pfessorũ, siue monachorũ siue monialiũ,quia debẽt omnino ab aliorũ monachorũ,siue monialiũ cõsortio expelli,q hmõi impudicitiæ se immiscuerunt, & in aliquo loco arcto, siue carcere ipsius monasterij intrudi ad agendum ppetuam pniam, ita qđ in solo mortis articulo si digne, & congrue pœnituerit non negetur uiaticũ Eucharistiæ,ut in c.impudicas,& c.uirginib.27. q.1. & not.ꝙ nõ sunt abijciendi,uel abijciẽdæ extra monasteriũ,ita qđ uagare possint, sed intrudendæ ut supra ne cũ alijs cõuersent tanq̃ oues morbosæ, ne alias aut totum ouile inficiãt ita not.& expsse dicit Archid. in c.peruenit,27.q.1.pro quo facit tex.in c. in ecclesiasticis, §. fin.de maio.& obed. quem uide ibi Ea.n.quæ proxime diximus hñt locũ in clericis.Laici uero excõicantur nec unq̃ admittũtur ad cõionem fidelium nisi publicã,& idoneã de scelere ipso egerint pniam,d.c. impudicas,& cap.uirginib.& ibi gl.& per Arch.in d.c.peruenit †Secũdo uero casu,qñ sumus

18 in foro cõtentioso coram iudice ecclesiastico.Clericus cuiuscũq; sit gradus,uel dignitatis,deponiť ab omni ordine sacro, & officijs ac beneficijs oĩbus priuatur, & intruditur in arctũ monasterium ad agendum perpetuam pniam,laicus uero excõicatur, ut dicũt hæc duo cap.27.q.1. si quis eps,& cap si qua monacharũ. De iure aũt ciuili pro isto crimine est pœna mortis. l. si quis in hoc genus.C.de episc.& cler.q tcat.loquimur gñaliter de qua cũque iniuria illatã ecclesiæ,monasterio, uel psonis ecclesiasticis,quod probatur ẽt rõne, nã in quolibet sacrilegio istius coitus inest adulteriũ.& ĩcestum,ut supra pxime cõclusimus,pro quibus criminibus nulli dubium ẽ quod est pœna capitis, d.l.si adulteris cũ incestu.ff.de adult.& l.quamuis.§.fi.C.eo. tit. ubi dicit tex.sacrilegos alienarũ nuptiarũ gladio puniri oportet, multomagis gladio puniendus est,qui ẽ sacrilegus diuinarũ nuptiarum,d.c.si qua monacharũ,arg.cap.solitæ de maio.& obed.& uide dom.Ioan.lec. in sum. confess.eq.tit.q.3. pro quo facit ẽt text.in l.

facit.

facril.in princ.ff.ad l.Iul pecu.quia hic uiolat facrū de facro.& c. Sed pdictis oppo.de l.
19 raptores,in fi.C.de epif.& cler.† ubi dr quod fiue uolentibus fiue nolentibus mulieribus fi uc facratiffimis monialibus pati carnalē concubitū.in oēm euentum ille facrilegus punitur pœna capitis, & oīa eius bona publicantur,q̄ applicanī dicto monafterio. & fupra in cafu noftro nulla eft facta mētio de bono rū publicatione.Solu. illa lex procedit qñ ex parte uiri interuenit raptus, qa rapuit monialē de monafterio, & illā poftea uiolauit, oīno punit pœnis prædictis ipfe raptor refpectu illius uiolētię,& rapinæ, ex qua fit iniuria publica toti monafterio, & monialib. q intuitus hñr,& ideo nō attendit nec confideratur uolūtas illius rapię,fed magis cōfideratur gñalis iniuria monafterii, & ideo grauius punit dictorū bonorū publicatione,nos aūt loquimur qñ nullus interuenit raptus, fed fola defloratio monialis occulta, de quo qdem crimine raptus,& eius pœnis dicet in fra eodē qō.10.ubi tractabit de raptu monialis facræ itē, & mulieris prohanæ uirginis uiduæ uel nuptæ honefte uiuentium,& quid de raptu meretricis caufa libidinis.

1 *Coitus nepharius feu inceftuofus qua fit punitione coercendus.*

Peccatum contra naturam humanæ focietatis quod fit,& quod contra naturam humani fexus.

2 *Peccatum contra naturam humani generis quod dicatur.*

Clerici pro omni fornicatione decennio debent pœnitere.

Clericus in foro iudiciali canonico deponi debet pro peccato contra naturam commiffo.

3 *Epifcopus fuper adulterio, & minoribus criminibus difpenfare poteft ne deponatur clericus.*

Adulterium fimplex in clerico an puniatur pœna depofitionis aut fufpenfionis tantum.

4 *Epifcopus in quibus cafibus, & de quibus criminibus difpenfare poffit.*

5 *Copula carnalis nepharia in figura matrimonij habita qualiter puniatur.*

6 *Ignorantia. & minor ætas excufant à nuptijs illicitis,& pœnis illicite eas contrahentibus inflictis*

7 *Contrahentes matrimonium in gradu prohibito qualiter iure antiquo Codicis, & qualiter iure nouo auctenticorum puniantur.*

8 *Filij ex nuptijs inceftis nati an fuccedant in bonis parentum.*

Filij inceftuofi,& ex coitu damnato nati,nedum fuccefsionis fed, & alimentorum funt incapaces.

9 *Alimenta de iure canonico filijs ex quantumuis dānato coitu natis non funt deneganda.*

Adulterium, & inceftus pari pœna puniuntur

10 *Concubitus inceftuofus ignoranter perpetratus qualiter puniatur.*

11 *Pœna quandoque infligitur pro crimine ignoranter perpetrato.*

1 SEcundo q̄ro quid de nephario† coitu, cū quis tā audax, & proteruus reperit, qui cū propria matre,auia feu aliis afcendentibus linea directa,aut cum propria filia, nepte,ceterifq; defcendentibus eadē linea directa aufus fuerit fe carnaliter cōmifcere, qua pœna puniendus fit. Refpon.fi loquimur in foro cōfcientiæ erit pro pnīa excōicato feptem annorū, & ultra arbitrio iudicis fpūalis, ut tanto tpe extra gremiū ecclefiæ, & cōionem fideliū debeat cōmorari, donec per cōgruā pniam Deo & ecclefię fatis fecerit.33. q.2.hoc ipfum.§.1. ubi eft cafus & dicit ibi tex.ꝙ illud dr crimen cōtra naturā humanæ focietatis,aliud eft quod fit contra naturā fexus humani,quod eft qñ quis cū mafculo fe
2 coniunxerit more fodomitico† aliud eft qd̄ fit contra naturam humani gñis,& illud eft quod fit cū brutis quæ oīa puniūtur excōicatione ultra feptennium tanto tpe quanto iudex ipfe arbitrabitur cōfidcrata qualitate facti perfonarū conditione,& animo delinquētis,ut dicto c.hoc ipfum,fed ea quæ proxime diximus intelligunt de laicis. Clerici uero decennio debēt pœnitere, non folū ꝓ ifto, fed ꝓ omni fornicatione 82. dift. presbyter. ubi dr̄ ꝙ olim presbyter fm canones apoftolorum ꝓ fornicatione deponebatur, hodie uero iuxta auctoritatem B.Sylueftri decem annorum in dr̄ pnīa cū maximis ieiuniis, & abftinentia,ut ibi dr̄ qua pœna tam mulier q̄ peccauit quam uir plectitur,ad hoc facit.27. q.1.deuotam.In foro aūt iudiciali coram iudice ecclefiaftico, Clericus pro ifto crimine debet deponi, fm ea quæ hñr in capi.at fi clerici.§.de adulteriis,extra de iudic.ubi dicitur,
3 quod † Eps fuper adulterio, & aliis minoribus criminibus,ficut eft ftuprū, fimplex fornicatio,& fimilia,difpenfare poteft,quia pro criminibus hmōi non datur pœna depofitionis fed fufpenfionis, uel alia minor pœna,ut in c.fignif.de adult, & cap. ut clerico

rum.§.1.de uita,& honest. cleric. in criminibus.n.grauioribus adulterio in quibus grauiores inferuntur pœnæ.s.depositio,nō licet epo dispensare,ita dicit tex. in d. c.at si clerici.§.de adult.in fi. in uers.sed non debet, sed crimen incestus est grauius adulterio. 32.q. 7.adulterii malū,ergo non debet suspensione sed depositione puniri, ꝑ p criminis turpitudinē,d.c ut clericorū, & hoc tenet gl. in d.c. at si clerici.§. de adult. in uersic. minora. in prin. & in fi. Quod uidetꝰ satis rationabile.cū per istū coitū de necessitate duo crimina perpetrantur,aut adulteriū,& incestū si mulier erat nupta,aut stuprū,& incestum fierat soluta.merito debet grauiori pœna puniri , q̄ si unū tm̄ cōmisisset crimē,ita tenet gl.Barr. & Doct in l.si adulteriū cū incestu. ff. de adult. ubi dr̄ de ūtroq;.Et licet ista opinio ꝙ ꝑ simplici adulterio sit pœna suspensionis, & non depositionis ,sit forsan uerior de iure, & magis æqua,& probabilis,ut latius infra dicā in seq.quæst cōis tñ opin.canonistarū est in cōtrariū ꝙ pro simplici adulterio in clerico sit pœna depositionis,à qua opin.in iudicando non esset recedēdū,uide q̄ dixi infra d.quæst. seq.& ī c.ut clericorum.§.1. de uita,& hone. cler.ibi per Doct.& nihilominus morabitꝰ extra gremiū ecclesiæ,& cōione fideliū eo t pe de quo in d. c.presbyter.82.dist. & tādiu sta bit, donec legitime purgatus ad pristina reuertatur officia.d c.presbyter.& l.dist.ponderet,pro quo facit bonus tex.in c.2.de fortil.& qđ ibi not.Abb. ubi depositus post peractā
4 pniam,& legitimam purgationē ad pristina restituitur.† Et signa hoc notabile uerbū , ꝙ eps super isto, & aliis maioribus criminibus dispensare non pōt, de adulterio aūt,& aliis minoribus,sicut est stupū , & simplex fornicatio dispensare pōt,ut in d.c.at si clerici.§. de adult.& ibi gl.Abb. & alii scribentes . An aūt eps possit gn̄aliter dispensare in omnibus casibus,exceptis illis in quibus reperitur ꝓhibitus, uel dicatur esse gn̄aliter prohibitus,nec possit dispēsare nisi in casibus à iure expressis,uide gl.in d. c. at si clerici.in §. si adult.& ibi Abb.& Doct.& l.dist.miror, 12. q.2.de uiro, e um simi. Laicus uero maiori anathemate excōicatur, 33.q.2. si quis cum matre,& in c.si quis cum duabus,in fi.q̄ ista loquūtur in laicis, & maior pœna quę in dici possit de iure canonico contra laicos est excōicatio,ut in c.si qs suadēte diabolo .17. q.4.& c.sicut dignū,de homic.& in c. 1. eo. tit.lib.6.cōtra clericos uero sunt plures aliæ pœnæ suspēsionis,priuationis, depositionis & similes,ut in c.ut cler.de uit. & hon. cle.l. dist.presbyter.27.q. 1.si qs eps. De iure autē ciuili crimē istud appellatur nepharius coitus ut per gl.in rub.C.de incest. nup.& in auth. ex cōplexu, eo.tit.& not.in §. ergo non oēs inst.de nup.quasi qđ nephas sit de eo loqui.
5 & isto casu distingue,† Aut hæc cōmixtio,& carnalis copula interuenit in figura matrimonii,prout hr̄ in d.§.ergo nō oēs,& nuptię ipse ut nephariæ,& incestæ oīno sunt tollendæ.d §.ergo uers.& si tales,& ꝑ gl.& Doc.in d.rub C.de incest.nup.Puniuntur ēt aliis pœnis qa si scieter cōtraxerūt oīa lucra nuptialia,siue sit donatio ante nuptias,siue ꝑ p nuptias.& alia q̄cunq; sint dote excepta ab ipsis cōiugib.s. ab utroque tanq̄ indigno,q cōtra legū īstituta nuptias prohibitas cōtrahit, auferūtur,& applicātur fisco l. qui cōtra legum.C.de incest.nup.in prin. q̄ tñ dispositio limitāda est,ut habeat locū qn̄ coniuges ipsi erant ambo maiores,& scienter cōtraxerunt cōtra legum decreta.Secus aūt si erant mino
6 res,uel ignorantes.† Ex quibus collige duas limitationes,prima est quod dispositio illius legis non hēt locū in ignorātibus,q ignoranter cōtraxerūt,dūmodo nō sit ignorātia crassa,& affectata,sed iusta,& excusabilis Secundo limita non hr̄e locū in minoribus,qui lapsu ætatis cōtraxerūt,qa ꝑsumuntur ignari, & illis parcitꝰ, ita dicit tex.in d.l.qui cōtra,in fi.ꝑ quo facit ēt l.si adulteriū cū incestu. §. idē pollioni.ff.de adult.Quæ qdem duæ limitationes iterū sunt collimitandæ,ut habeant locū,& excusent cōtrahentes à pœnis prædictis, si cōtinenti postq̄ habuerunt notitiam de impedimento matrimonii, uel minores postq̄ ad legitimā ætatē peruenerint incōtinenti se a dinuicem separauerint,alias si ulterius ꝑmanserint,in cōiunctione nō excusantur à pęnis prędictis,quia ꝑsumitꝰ,& hr̄ ac si à principio scienter,& dolosæ cōtraxerint , ut de tex.cum gl.in d.l.qui contra legum in fi. Sed quæro quid si aliter coniugum erat minor uel ignorās,alter uero maior , & sciēs,q qdē maior minori uel ignoranti bona quædam donauerit,an ipse donatarius isto casu dissolutio mr̄imonio lucrabitꝰ bona ꝑdicta, uel deuoluentur ad fiscum,dic,ꝙ lucrabitur sibi.ita dicit gl. in d. l. qui contra.in uersic.

fisco.

fisco.in princ.per text.in l.fin ff. de leg. 1. & l.cum hic statutus.§.fin.ff.de dona. inter uirum,& uxorem,qđ tñ intellige esse uerum,si ipse donatarius incontinenti postq̃ sciuit peruenit ad legitimam etatem ab hmôi cõiugio se abstinuerit,& separauit,ut dicit text.in d.l.

7 q cõtra legum in fin.† Hæc tñ q̃ dicta sunt de publicatione bonorũ ꝓcedũt de iure antiquo siue de iure codicis,hodie uero de iure nouissimo authẽticorum grauioribus afficiuntur pœnis,isti scienter cõtrahentes in gradu prohibito.quia nedum bonis donatis de quibus supra p iuanť,uerũ ẽt dote mulier,& oĩbus, & qbuscunq; aliis bonis undecunq; quæsitis, & ꝓueniẽtibus uterq; priuatur,& insuper oĩ cingulo dignitatis exuti ꝑpetua notanť infamia & honestiores in insulam releganť,uiliores uero publice fustiganť,& in exilium mittunť. Bona aũt ipsorũ si qua legitima proles ex illis.uel altero ipsorũ extaret ex alio matrimonio,non ex illo,bona ꝑdicta oĩa deferũtur ad illos quos lex a patria ptãte liberauit,ita quod teneantur ex bonis prædictis alere parentes exules,filiis uero non extantibus succedũt nepotes uel alii inferiores in gradu, cum eodem onere,nullis autem filiis uel nepotibus aut aliis inferioribus existentibus qui succedant,bona ipsa deferunť fisco,& ista est lex noua,& famosa in authen.de incest. nupt.in princ.translata.C.eod titu.in auth.incestas.

8 †Sed quo qd si ex nuptiis hmôi incestis aliqui sup sunt filii,nunquid succedunt in bonis ꝑdictis paternis,aut maternis, maxime non extantibus legitimis filiis ex alio matrimonio, & uĩ dicẽdum quod sic, quod illis deficiẽtib. tanq̃ ꝑximioribus,& magis legitimis admittur isti,ad instar fratrum uterinorũ,q admittuntur ad successionem fratris defuncti,deficientibus fratribus utrinq; coniunctis, ut in auth.defuncto.C.ad Tertul.Iura tñ uolunt cõtrarium,ꝙ isti sint tanq̃ incestuosi,& ex damnato coitu procreati, paternæ uel maternæ successionis sint penitus incapaces,imò sunt indigni,& incapaces alimentorum,ita ꝙ a parentibus ꝑp iis alendi non sunt,nec debent filii uocari,ut in auth.ex cõplexu.C.eod.titu.& in corp unde sumiť in auth.quibus modis natur eff.sui, §.si.cupiũt.n.iura ꝙ filii hmôi sint oĩbus exosi,nõ ꝑp se q̃a,ipsi non peccarunt, sed in odium sceleris parentum , in perpetua egestate sordescant,ad instar filiorũ rei crim. læsę maiest.l.qsqs.& l.fin.C.ad l.Iul. maiest. & c.uerg.de hæret.& diximus supra ti.1 q.3. Hæc tñ procedunt de iure ciuili. qđ est ma-

9 gis rigorosum. † de iure uero canonico filiis natis ex hmôi damnato coitu sunt præstãda alimenta ex misericordia, & si sunt filiæ fœminę dotantur, masculis uero assignať certa portio bonorũ pro alimentis c.cũ hẽet;& ibi Abb.de eo qui dux.in mat.q̃ pol.per adul. Secundo uero casu qñ per modum fornicationis grauius puniuntur.s.pœna mortis, ut est gl.not.in l.si adult cũ incest.in 1.glo.ff.de adult. q̃ dicit ꝙ pœna incestus est eadem pęna q̃ adulterii. sed adulterii est pœna mortis.l. q̃uis adulterii.C.eod.tit.in fi. ideo eadem est pœna incestus,qđ tñ intellige qñ scienter coitus interuenerat , qua pœna mulier puniuť sicut uir.d.l.si adulterium cum incestu. i uer. quare mulier. Nec est hodie immutata hæc pœna.sicut pœna adulterii in muliere per auth.sed hodie.C.eo.ti.ita dicit gl.in d.l.q̃uis in fin.& d.auth.sed hodie,& ibi Bart.& idem Bar post gl.in d.l si adult.cum incest.in prin. põt ẽt adduci tex.in arg.in l.cum uir.C. eod. tit.de adult. ubi pro crimine perpetrato contra nãm cum masculo more sodomitico infertur pœna gladii cum infamia perpetua. hoc.n.est crimen cõtra nãm humanę societatis,& turpissimi exempli d. c. hoc ipm , & su-

10 pra dcm̃ est,merito,&c. † sed qd si iste cõcubitus fuerit ignoranter ꝑpetratus, q̃a ignorabant ambo talem coniunctionẽ sanguinis in esse,ũndeo,si in figura matrimonii fuit facta cõmixtio nulla pœna puniunť, si statum habita sciẽtia separanť d.l q cõtra legum , in fi. & l.si adult.cum incest.§.idem Imperatores, si aũt per modum fornicationis commixtio interuenerit,aut uir sciebat mulierẽ esse nuptũ,& punitur de adulterio,&incestu,aut solutam,& punitur de stupro, & incestu criminib. ita uř sentire gl.in d.l.si adult. cum incestu,& ibi Bart.in uer.& ideo pro declaranda. ubi dicit, ꝙ puniť illud qđ est in ueritate nõ illud qđ erat in opinione.Et sit nota aliũ casum specialem ultra illũ de quo diximus su-

11 pra lib.2.q.12.de proculo amatorio. † Vbi qs puniť ex crimine ignorãter , & citra aĩum delinquendi commisso. rõnem uero assignat Bart.in d.l.si adult.ex quo à principio crimini incumbebat,& sic rei illicitæ,merito illius ignorantia non excusať l.uulgaris.§. si qs ea. ff.de fur.& ff.de iniur.l.eum qui.§. si iniuria. Quód tñ limitandum puto nisi mulier esset

aperte

aperte impudica, uel meretrix publica, cuius concubitus est impunibilis, per iura uulgaria uide quæ dixi infra proxima, q. in fi.

1 *Incestus quid sit, cum quibus committatur, & qualiter puniatur.*
2 *Incestus cum sorore, aut cognata commissus, qua sit punitione reprimendus.*
3 *Clericus in foro contentioso de iure canonico pro incestu ab ordinibus, & beneficijs deponitur.*
4 *Laicus qualiter pro incestu puniatur.*
5 *Crimen incestus in actu fornicationis commissus ultimo punitur supplicio.*
6 *Coitus incestuosus in forma matrimonij habitus qualiter puniatur.*
7 *Consanguineam meretricem ignoranter actu cognoscens fornicario, non punitur de incestu.*

1 Tertio uidendum est de incestu† proprie, & stricte loquendo, eo uidelicet quod peccatur cum consanguineis uel affinibus transuersalibus, quocunque gradu uel saxu coniunctis, ex dicta linea transuersali, cum quibus non licet contrahere matrimonium, omnis coitus cum illis personis dicitur proprie incestus, ut dicit gl. in rub. C. de incest. nupt. & l. qui contra legum, in auth. incestas, & in auth. ex complexu, eo. ti. & in auth. de incest. nup. in princip. & §. ergo non omnes, inst. de nup. cap. uirginibus, 27. q. 1. & c. 1. & 2. & per tot. ti. de eo qui cog. consan. uxo. suæ & hæc non solum intelliguntur de his personis quę sunt coniunctæ cognatione legali seu secundum carnem, uerumetiam de his quæ coniunctæ sunt cognatione spūali, mediantibus baptismatis, seu chrismaris sacris, cum quibus etiam stante uinculo dictæ cognationis, non licet contrahere matrimoniū c. 1. 2. & 3. & per totum titulum de cogna. spiritua. & 30. q. 3. c. 1. & c. pitanium, & c. non oportet, cum cæte-
2 ris sequentibus. Quæro† nunc quid si Titius cū Iulia sorore germana, Emilia consobrina, aut Flaminia cognata uxoris sororem carnalem habuerit, qua pœna puniatur utroque foro. Rñ. de iure canonico in foro conscientię secundum ius antiquū, clerico indicta erat pœnitentia decennalis, ut tanto tpe ab ingressu ecclesiæ cōione fidelium, & participatione sacramentorū, se abstineret, post quæ demum purgatus ad pristina reuerteretur. 82. distin. presbyter. & 27. q. 1. deuotam Laicus uero septem annis duntaxat illa pnīa cruciabatur, 33. q. 2 hoc ipsum uerumtñ hodie eidem septennali pnīæ tam clerici quā laici subijciuntur d. ca. hoc ipsum, nisi essemus in grauioribus, & magis enormibus, ut quia cum matre filia masculo, uel brutis se turpiter commiscerent, qa grauioribus pœnis istis casibus cru-
3 ciarenī d. c. hoc ipsum in fi.† In foro aūt cōtētioso de iure canonico, clericus pro criminibus pdictis deponiī ab oībus sacris ordinibus & beneficiis ac officiis ecclesiasticis priuatur, quia ista est pœna incestus, ut not. c. at si clerici. §. de adult. & ibi gl. Abb. & ceteri scribentes de iud. rō est, quia istud est grauius crimen adulterio. 32. qō. 7. adulterii malum, sed pro adulterio imponitur suspensio. c. signauit. de adul. ergo pro isto qđ est maius sit depositio, eo maxime quia crimen istud incestus non pōt esse solū, sed necesse est ꝙ habeat aliud crimen annexū, stuprum uel adulteriū, tm ꝙ mulier est nupta uel soluta, ut d. l. si qs adulteriū cū incestu. & ibi gl. & Bar. qui expresse uolunt, ꝙ isto casu rōne adiuncti criminis inferaī grauior pœna quā si esset unū simplex
4 crimē.† Laicus uero aut cōmisit istud crimē in figura mrīmonii nuptiis pcedentibus, aut in actu fornicationis, & meri peccati. Primo casu, aut sciēter cōtraxerunt ambo uel ipsorū alter, & ille q̃ scienter contraxit est excōicatus, nihilominus constito de consanguinitatis uinculo, statim fit mrīmonii separatio. ca. 1. & 2. & c. nō debet, de cōsan. & affin. si uero ignorāter, mitius puniunī arbitrio iudicis, & nihilominus sequitur mrīmonii separatio, ut est tex. in c. 1. de cōsan. & affini. Secūdo autē casu principali, qñ in actu fornicationis, si uir erat coniugatus, priuatur perpetuo ne possit amplius petere debitū ab uxore, cuius cōsanguineam uel affinē ipse stuprauit, patitur ēt alium pęnam qa omni spe cōiugii perpetuo priuaī, ita ꝙ si decesserit eius uxor, non poterit amplius cū alia mrīmonium contrahere, ut hī in c. j. & 2. & c. trāsmissæ. de eo qui cog. consan. uxo. suæ. & 35. qō. 2. si quis cum matre. & q. 3. si uero. & c. de incestis, & hæc pœna uī potius adiecta in foro cōscientiæ, quā iudiciarii in quo alia ēt pœna punitur, quia erit excōicatus, ut hī in c. clerici de exc. prælat. ubi Abb. facit magnum festum, dicēdo ꝙ ille tex. est ualde not. ad hoc ꝙ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionē in laicū delinquentem peccato carnali, & ista crimina ipse appellat crimina mixta, ex quo sunt utriusq; fo

repetere qōnē sine aliquo de nouo emergenti seu accidēti. Nunqd pōt? uř ꝙ sic, ut ff. eod. l. repeti, & l. diuus. §. 1. ubi indistin. dř qđ qō pōt repeti. & est. ff. de publica. l. de precio. & de le. præstan. l. 1. §. alř. Tu dic, quod non, sine nouis indiciis. utputa, qa tortus dicit illa nocte nullum iacuisse ibi, ubi fuit commissum maleficium, & postea inuentum, fuit ꝑ testes ꝙ alius ibi iacuit, certe isto casu potest, repeti qō. ꝑ dcm̄ indicium, uel simile. Et certe hæc est cōis opinio. nō tñ allegař aliqua lex, sed tu allega. ff. de uerb. sig. l. boues. § hoc sermones. ff. ꝓ socio. l. socius ꝓ filia. §. nunc si plus: & d. l. unius. §. reus. Iudices tñ hoc non seruant, imo qōnes quotidie repetūt absq; nouis indiciis, quousque de obiectis criminibus habeāt ueritatem, quorum opinio pōt defensari ꝑ auth. ut iud. sin. quo. suf. §. oportet, ibi, iudices torquebant fures, &c. Consideret bonus iudex in qōne repetēda, ꝙ tortus in fortitudine ꝑseuerauerit corporis, & animi. ff. e. l. unius. §. reus. quod si dicit dum est in tormētis ad quid me tormentis, quod si starē ꝑ annum non plus dicerem, nam non sum pollutus de aliis criminibus, nec de isto mihi imposito. & si ista oīa deficiant nunquid a tormentis est relaxādus, & dimittēdus ut uadat uias suas? Et certe non, sed debet procedere in tortura cū tꝑe, & asperte ꝭm cōdōne criminosi, & qualitatem. Si aūt deficiat debet iudex eū in carceribus detinere. & si non aderunt indicia, tunc iudex statuet accusatori competētē dilationem ad ꝓbandū, & si non poterit pro-
12 bare cōdēnabiř. ut ff. de q. l. 2. §. certa l. unius. Sed quæro qd si † in crimine indicia ꝑcessèrunt ꝑ q̄ iudex informatus est, & uult ꝓcedere ad tormenta, reus dicit dñe iudex detis mihi defensionem anteq̄ ponatis me ad torturam, quia paratus sum arguere indicia cōtra me recepta, nunqd est audiendus reus, & sibi sit danda defensio? uř ꝙ nō. C. ubi senato. uel clari. l. 2 §. eo. ibi, inanes ꝓbōnes, &c. cum in illis ꝑsonis in dignitate positis. ibi uř speciale, ī ceteris ius cōe debet esse. l. 1. ff. ad Maced. in fi. Nam actor primo ꝓbat, & post fundatam intentionem suam reus ponit, exceptiones, & defensiones suas. C. de exceptio. l. si quidem. Igř totaliter debet primo fundari intentio accusatoris. i. actoris ꝑ testes uel per sei cōfessionem, anteq̄ reus in sua exceptione siue cōfessione audiař. Quid dicendum? Dico ꝙ sic est danda defensio anteq̄ reus torqueatur, maxime qñ qs tale allegat, quo probato, non debet ꝓcedi ad qōnes & illa rōne, quia ēt a cōi rōne uel interlocutioni facta a iudice, ꝙ aliqs torqueař, appellař. ff. de appell. reci. l. 2. maximæ, qa tale detrimentum reparari non pōt, ut in allegatis legibus. ꝓ hoc quia deficere solet in qō. arg. ff. de pœn. l. aut damna. §. 1. ꝓ hoc quia cōfessioni siue ignorantiæ defensio defenditur. C. de cust. reo. l. i. multo magis hic non denegatur. Præterea nos uidemus ꝙ iam cōdemnato ex cōfessione facta ī tormētis princeps subuenit post suam defensionem suæ innocētiæ cōcedendo l. 1. §. si qs ultro. ff. de qōnibus, Si ergo cōfesso, & condēnato dař defensionis facultas, multo magis ante torturā. Nam cui plus cōcediř, nō debet denegari quod ē minus, ut dicit rła iuris l. cui plus. Quid plura? casus est. ff. eo. l. unius. §. cognitusū. ibi, qñq., &c. Sed pone, testis fuit tortus, & in tormentis fuit cōfessus, ante sententiam dicit se errasse, nunquid poterit corrigere ante snīam dcm̄ suū quod fuit cōfessus in tormentis? Rñdeo. aut est error facti, an iuris. Primo casu sic. arg. l. non fatetur. ff. de cōfes. Item talis non solet usq; ad snīam obesse. C. de iuris, & facti ignor. l. error. & l. 2. quo app. non reci. ff. de qō l. 1. §. si quis ultro. Secundo aūt casu non. ut l. error. supra alle. Sed quid
13 si aliquis † est tortus nullis indiciis ꝑcedentibus, nunqd ualebit cōfessio? dic ꝙ non quantumcunq; ꝑseuerauit. ff. eo. l. diuus. §. ex quibus. & lege, maritus, & l. pluri, ꝭm unam lecturā. C. si ex fal. instrō. l 2. 3. & 4. Præterea hoc est de substantiali solennitate qōnis habēda, qđ indicia legitima ꝑcedant, alias non debet qs torqueri. ff. eo. l. 1. & 2. & l. maritus. & C. eod. l. cū cognitionaliter. & l. milites. quo deficiente qdqd fiat nihil ualet C. de leg. l. non dubium & de fide instru. & iure hastæ fisca. l. 1. lo 1. ff. de in integrum restit. l. diuus. C. de appel. l. noīatas, Dcm̄ est supra qđ cōfessio facta in tormentis non ualet, nisi in ea sit ꝑseueratū. Sed q̄ dř facta in tormentis? Rñdeo, si ad pedem torturæ ducař, & ligatis manibus teneař, qđ si incontinenti cōfiteař cum subiiciř qōni certe non tenet eius cōfessio. nisi in ea fuerit ꝑseueratum, qa lex æquiparat cōfessionem factam in ipsis tormentis, & factā in formidine tormentorū, ut expressum est. C. de appell. non recip. l. obseruare. ibi cum dicit formidine tormētorū. & idem sentit gl. ff. de iniu. l. Apud Labeonē. §. adiicitur cū eius, &c.

quia

quia ſufficit terror armorm.ff de ui, & ui ar
ma.l.idē eſt.§.ſi armati.& ēt quo ad l. Corn.
de ſic. æquipollentia ſunt hoīem gladio pcu
tere,uel occidere.uel aſtringendo gladium in
manu minari.ff.ad l.Corn.de ſic.l.1.§. diuus.
pro hoc.ff.ex quib.cau.l.3 & l.metum. ff. qđ
met.cauſa.Sed qd ſi ducif ad tormenta, non
tñ ligaf,ſed bene minaf de torm.ſi cōfiteatur
nunqd uideaf dicere confeſſus ex formidine
torm.uf ꝙ ſic.ff.de incen.l.1.§.incendia.l.pe
dius,uel ſi cōfiteaf in pſentia tormētorū for
midine tormentorū dixiſſe.Sed quid de qōne
de facto occurrente. Continef ſtatuto ciuita
tis, ꝙ aliqs non poſſit torqueri niſi in certis
caſibus, acceptās ultra illos non qōnat ali-
quem ne incidat in pœnam ſtatuti, ſed quid
facit pcipit eum teneri in curia, uel aliquo lo
co denegando ei alimenta quouſq; confitea
tur, uel in hyeme facit eum ſtare ſpoliatum
donec cōfiteat.nunqd uideaf qōnatus?dico,
ꝙ ſic.ff.de iniur.l. apud Labeonem.§. qōni.
ibi cum dicit,mala mente.&c.Sed qd ſi extra
locū torturæ. ſ. circa tribunal ubi iudex red
dit ius,examinans delatum ſuper crimine di-
cit,aut confiteberis aut ducā te ad torturā,&
torquebo te, nunqd dicef taliſ cōfeſſio facta
formidine tormentorū?dic ꝙ non. quia leuis
terror eſt ut d.l.apud Labeonem,§.qui & ff.
qđ met.cau.l.metū,&c.Tunc probabilem ue
re torture cām accipere debemus præſentē,
& iuſtam,ſicut metū præſentem. ff. qđ met.
cau.l metum. 1.rñ ad finem,leuis eſt terror,
alias metus ultra locū torturæ eluſorius eſt.
ff.ſi cui plus q̄ per leg.fal.l.hæc actio. Dcm̄ ē,
ꝙ confeſſio formidine tormentorū facta nō
14 hf p explorato,crimine. † Quæro ad facien-
dum eum perſeuerare qūo faciet iudex?dico
ꝙ apud aream uel in aliquo loco publico ex
tra locū torturæ faciet deſcribi eius pſeuerā
tiā,& hoc faciunt iudices experti,qa uocant
teſtes,& in publico teſtimonio faciunt ſcribi
in pſentia,talium teſtium, qualf cōfirmauit,
& perſeuerauit in ſua cōfeſſione, &c.arg.C.
de cuſt reo.l.2. ibi, ſub publico teſtimonio.
Sed quæro,q̄ium tp̄s erit in medio à die con
feſſ.torturæ,uſq; diem adductionis ad pſeue
randum. Nam lex aliqua non determinat,ut
l.2.C.de cuſt reo.quia dici poſt medium tp̄s.
Pōt tñ dici arbitrio iudicis cōſiderata qualita
te pſonarū,& enormitate uel leuitate crimi-
nis ff.de iure delib.l 1.§. 1.& de effrac.l.1.&
de pœn.l.hodie. Sed q debent qōni intereſſe?

iūdeo,ut ff.de adult.l.ſi poſtulauerit. §. qō-
nem. In ſecreto autem iudex recipiet dcm̄
ſuum,tortus aūt ſimilitudinem hēt teſtis, ut
in ſumma Azo.huius tit.& ff.eo.l.1.§. Impe
15 rator. † Sed nunquid liber homo poſſit tor-
queri?uf ꝙ non quia, quaſi iſte tit. uf loqui
de tortura.Sed tu dic cōtra ut ff.eod l. ex libe
ro.primo iūſo.& l.Iulia.§.tunc, & C.de abo-
litio.l.fallacit ei;ibi,ꝙ ſi ingenuorū.& de offō
aſſeſſor.l.nullus.in fine de cuſt.reor.l. diuus.
Sed tunc in ſeipſos qñ deferunf ex aliquo cri
mine.C.eo l.cum cognitionaliter,& ex qbus
cau.inf.irrog.l.nullam,& die,ut ibi C.de fal.
l.ſicut.ff.de re mil.l.pditores, ꝙ aūt liber ho
mo poſſit torqueri, arguitur inconuincibili,
arg.p l.ſi qs decurio.& l. ſeruus, & ita ſeruat
gñalis cōſuetudo.Sed nunqd principalis pſo
na q̄ accuſaf debet ſubiici torturæ ad ueritа
tem eruendam?uf ꝙ non,qa totus tractatus
de qōnibus uerſatur circa ſeruos, & circa te-
ſtes uacillantes. Sed tu dic, ꝙ ipſæ perſonæ
ſunt ſubiiciendæ qōnibus.C.eo.l. 3. §. diuus
& §.ſi qs ultro.de re mil.l pditores. pcedere
tñ debent indicia uериſimilia,ut C.eo. l. cum
cognitionaliter,& l.milites. §. oportet. C. de
fal.l.ſancimus.ſed uide q̄ not.Cyn.in l. Grac.
16 chus C.de adul.† Quid ſi iudex in tormentis
modum exceſſit, ita ꝙ tortus deficit, uel ꝙ
membrū eū debilitauerit,iudex tenef actione
iniuriarum, ut l. apud Labeonem. §. qōnis
modū.& ff.eo.l.qōnis modum,& ff.ſol.mat.
l.ſi cōſtante.§.ſi maritus, de iis qui ſunt ſui
uel alie.iur.l.2.melius.ff.ad l.Aquil.l. ſed, &
ſi quēcūq; §.igf.C.de uſuf.l.locus.§.fi.de pig.
actio.l.elegāter.§.& ſi plures, Nec pdeſt ſibi
hoc tanq̄ iudex fecerit, nam maleficiū praue
pſumitur actū C.de iniur.l.ſi nō cōuicii,& ff.
l.Cor.de ſic.l.1.Præterea ſi propinquus corri
gēdo ppinquū modū excedat,& mēbrū debi
litauerit,tenetur.C.de emēda. ppinquo.l.1.
Nec iudex excedat modū,nam ſicut priuatis,
ita magſtratibus phibitum eſt illicita facere.ff.
de iniur. l.nec magſtratibus. Et uf econtra,ꝙ
nō teneatur, qa iudex facit cā hndi ueritatē
exercēdo,ſuū offm̄,nō aīo interficiendi, nec
debilitandi,quare teneri non debet,arg.ff.de
uer.ſig.l.ſp.nā uolūtas,& ppoſitū, &c. ff de
fur.l.q iniur.& pro hoc de fur.l. de ſic. Præſu
mit.n. princeps bonum de officialib.ſuis,niſi
cōtrariū pbetur manifeſte.ff.de off.pſ.l.1.i fi.
Nā pſumitur iudex cā exercēdi ſuū offm̄ feciſ
ſe,nō aīo occidendi,uel norēdi.ff. de iniur.l.

iniuriatū,§.1.Et si aliqua culpa cōmittit̄ per iudicē in excededo modū,non tenet̄,l.Corn.
17 de si.a.Nā in delictis latat culpa non cōparatur dolo ff.de sica.l.in lege.Itē officii necessitas impunitū suadet remanere,qđ alias coerceri debet,ff.de iis quib.ut indig.l.post legatū,in § aduocatū,& l.tut.Præterea non oportet in dubio esse quo aīo fecerit,& idē præsumendū est,q̄a zelo iustitiæ potius, & officii rigore,q̄ malitiose,& malo cōsilio id fecisse. ff.ui bon.rapt.l.2.§.si publicanus, C.de acq. poss.l.si minus.ff.pro socio, l. merito. & pro hoc C.qui accus.non pñt l.2.in fin.ubi tutor ex officio de falso accusans producens instra. si non probat præsumitur non calumniandi aīo fecisse accusationem, nisi euidenter hoc probetur,ut eum de alio p̄sumitur eo ipso ꝙ non probaret.C.de aduo.diuer.iud.l.2.Solutio. dñt quidam ꝙ si apparet ꝙ fecerit ex dolo & uoluntate tenet̄,alias aūt nō, si tñ cū aliqua culpa excedendo modū tenet̄. C.de emēda.propinquo.l.1. bona. n.est argumentatio de potestate dñi ad rectorem arg.l.potestatis ff de uerb.sig.Guid.de Suz.aliter sentit,& dicit,ꝙ si iudex in qōne modum excedendo aliquē debilitauerit,quod tenetur,q̄a cum modum excedit fingere non nī,& punitur ut q̄libet extraneus,ut ff.de furtis l.tutor. & pro empt.l.qui fundum,§.si tutor. & C. de episc. & cler.l.gñaliter. Quid plura potest dici? casus ff.de iniur.l. item apud Labonem . Quid
18 si probatu m est † p̄ unū testē de ueritate nunquid erit sufficiens indicium ad hñdum torturā?uī ꝙ non l.maritus ff.eod. Præterea dictū unius non inducit indiciū sufficiēs siue p̄sumptionē,ff.de dot.p̄leg. Theopompus, ff. quēadmodū testa.aperi.l.1.§. fi.Et iura q̄ loquuntur de indiciis,q̄ ad tormenta requiruntur,loquuntur in plurali.C. si indicia p̄cedant non aūt indicium ut ff.eo.l.1.2.rñ & l.minus, §.ex cā,& l.fi.C.eo.l.cum cognitionaliter. & l.milites,pluralis.n.locutio singulari non acqu efcit,ff.de manumis.testa.l.liberos,§.fin.
19 Sed his non obstant. † dico unum testem deponentē de ueritate sufficere ad torturā hñdā ff. ad l. Iul. maiest. si quis aliter. Nec ob lex maritus ,quia ibi ideo non fuit tortus p̄p dictum unius testis q̄a ille testis erat familiaris p̄ducentis, & ideo dictū suum non fuit tanti effectus ꝙ faceret indiciū.Nec obstant alia iura in quibus de indiciis sub plurali numero habere mentio,q̄a illa pluralis locutio usu loquēdi in singularitatem conuertitur. ff.de uerb.sig.l.non est sine liberis,ff.de neg.gest.l. ait p̄tor.§.1.de orig.iur.l.2.§.operatio docendi ff.de cond.& dem.l.falsa.in fin. Sed quid si
20 iā fuit † p̄batū de fama,n unq̄d poterit p̄cedi ad qōnem?uī ꝙ sic,q̄a probō famæ æquiparat̄ probōni unius testis ff. de testib. l. ubi numerus.Tu dic ꝙ non p̄abt fama,sed inducit aliq̄d indiciū ad cōfirmandas p̄bōnes. ff. quēadmodū testa. aperi.l.1 §.fi. ubi cōfirmat rē de qua agitur,à simili hic cōfirmat, nō tñ per se facit ualidum indicium,est tñ res fragilis,& periculosa, & plurimum p̄ autes malignantium artificiose transmissa ff.de hæred. inst.l.fi.ff.de poe.l.decurio.C.de off. recto.p̄uinciæ l.rectissimos.Non.n. quælibet indicia sunt sufficientia ad tormenta hñda ut supra dixi.Sed si per famam esset aliquod indicium cōtra accusatum inimicum fuisse interfecti, uel alias eū offendetet, cum lex p̄sumat eum maleū,ff.eo.l.2.§.præterea,de test.l.3. in pri. Itē si se iactasset talis accusatus de malo mittēdo,arg.qđ met.cau.l.metū, ex q̄bus causis maio.l 3.in prin.& melius ad l. Iul. maiest.l. famosi,ibi,aut aliq̄d fecit,&c.C.si quis Imperatori ma.dixe.l.1. Nam ex dictis mala pensamus, (.de officio ma.mili.l. paruum ,& in auth.ff.de seppelle.lega.l.Labeo.ibi. neminē puto,&c.Item si accusatus,uisus fuisset fuge
21 re delato maleficio,nā fuga † accusat fugientē,ut in auth.de exh.b.re.§.si uero ēt quidā, colla.5.& de epis.§.si quis aūt.Item si cōsiliarius offō finito se absentat, hr̄ pro confesso. C.de asses.l.cōsiliarios,ff.de susp.tut.l. pluribus,in fi. Itē est indiciū , si is cōtra quē fama laborat est prauæ cōdōnis , & hō qui talia facere cōsueuit. ff.eo.l.de minore.§.tormēta ff. de acc l.si cui § .iisdē crimini. Itē si aliud fuerit indiciū qđ quilibet sapiens poterit per se perpendere s̄m uarietatem p̄sonæ,& qualitatem , tunc n.cum aliquid addēdo prædictis indiciis uel aliis similib.& fama p̄betur,bene poterit ad tormēta procedere,q̄uis fama per se non sufficiat.Pone concessum esse iudicib. ꝙ s̄m eorum arbitrium possit torquere accusatos,aliquis est accusatus, & est fama ꝙ ipse fecit id de quo accusatur , & fama ita probat̄,nūq̄d poterit iudex eū torquere cōfessionis ei factæ?uī ꝙ sit concedere n. arbitrium iudici nil aliud est dicere,q̄ ꝙ procedat bona fide,& s̄m quod melius conscientia ei dictabit.dura tñ uidetur hæc sñia, cum arbitrium

de

de facto sine ꝓbõne uideaẽ supplere non posse, cũ de iuris auctoritate sit, ꝙ legitima habeanẽ indicia, & hoc indiciũ arbitro nõ uideẽ concessum, ff. ad Maced. l. ordine. §. 1. Sed qd si cõtinetur in statuto ꝙ non possit qs poni ad torturã, nisi cõtra eum habitę fuerint probationes, & magna indicia, ex quibus proceditur ad tormẽta, ut dictũ ẽ, nã illa dñr. Quid si continetẽ in statuto, ꝙ nemo torqueatur, nisi indicia indubitata pcedant, ubi erit exem-
22 plum de indiciis indubitatis? † certe si est camera hñs unum aditum, & unũ exitũ, & plures, & de camera exit aliquis pallidus, trepidãs, & cũ cultello sanguinolẽto, & nudo in manu, & statim post exitũ inueniẽ homo occisus, certe ista sunt indicia ad ꝓbõnem maleficii indubitata. ex qbus nõ solũ ad tormenta, sed ẽt ad pœnæ impositionẽ põt procedi, & ita intelligaẽ lex, sciant. C. de ꝓb. ibi, uel indiciis, & probationibus indubitatis, & c. Et not. distõnem, nã palliditas est ueiũ indiciũ cõtra eũ, ff. eo. l. de minore. §. tormẽta. Delatio gladii nudi est aliud iudiciũ, nã de portãtibus arma à lex malum pſumit. in auth. de mand. prin. §. fi. & in auth. de armorũ usu. l. 1. lib. 11. Et est aliud indiciũ de indubitatis, & istud semper accidit, Pone, occidiẽ Titius in aliqua uinea, uel fundo. accusaẽ de hoc Seius, sed de uisu nulli testes deponũt, & uiderint istud homicidiũ cõmittere, sed ꝓbaẽ contra Seiũ, ꝙ ipse erat inimicus Titii. Itẽ ꝓbaẽ ꝑ testes ꝙ ipse uiderũt Seiũ admanentẽ gladiũ cõtra Titium. Itẽ ꝙ tũc Seius fugit tpe ꝑpetrati maleficii Itẽ ꝙ est uox, & fama, ꝙ eũ interfecit certe ista quatuor simul cõiuncta (q̃uis per se non sufficiant) sunt sufficiẽtia, & indubitatæ probõnes non solũ ad tormenta, sed ẽt ad condemnationem, arg. l. sciant. C. de probatio. Itẽ est aliud exemplum de indiciis, & probõnibus indubitatis, deferẽ. Titius ꝙ fecerit occidere Seium, non tñ sunt testes q hoc uiderint, sed per indicia probatur ꝙ Seius est inimicus Titii. Item, ꝙ Titius recepta uit homicidã. Itẽ, ꝙ homicida erat domesticus, & familiaris istius Titii. Itẽ, ꝙ uox est, & fama ꝙ Titius fecit occidi Seium. Itẽ, ꝙ se iactauit quod faceret ipsũ Seiũ occidi. & est homo de quo uerisimile ẽ quod talia faceret. Itẽ ꝙ olim aliæ offensæ inter ipsos interuenerũt, ista simul cõiũcta satis sufficiũt ad cõdemnationẽ, nõ solũ ad tormẽta, ita põt intelligi d. l. sciãt. Nõ mirũ si plura simul cõiũcta (qa quodlibet de ꝑ se nõ sufficit) faciũt plenã fidem, arg. in auth. de fide instr. §. sed. & si nu-
23 llus, duo. n. † uel plura imꝑfecta cõficiũt unũ ꝑfectum. C. de agric. & censi. l. cũ scimus, in princ. nã si non singula iuuant, multo quoq; prosunt. l. sancimus, in prin. C. de testibus, & de excus. tut. l. 1. §. 1. Quid plura? de iure est ꝙ ipsa principalis causa ꝑ argumenta, & pſumptiones cognosciẽ. & terminaẽ. 2. qdem, ff. de re mil. l. nõ oẽs, §. à Barbaris, ibi. hoc li quide, & c. cũ l. de capitali causa cognosciẽ, ꝑ hoc eo. tit. l. desertorẽ, §. is qui. & in auth. ut liceat matri, & auię. §. illud Curiosus aũt iudex plura alia exempla poterit inuenire de indiciis indubitatis. Sed dixi ꝙ milites non
24 debent torqueri. † Quid de militibus nostri tpis? dic ꝙ pñt torqueri, cum in assumptione militię nõ interueniant in eis multa, q̃ interueniebãt antiquitus, & quæ ueri milites obseruant, uel obseruare debent. qa priuilegia militari gaudere nõ debent in auth. de mãd. prin. in gl. quare non obseruant solennitatẽ, non hñr pro militib. arg. in l. si quis consortiũ. C. de san. epis. & cle. l. qualr. uers. eos qui dem & c. pro hoc facit. C. de appellatio. l. cõminationes. Nã & ueri milites in qbusdam torquebanẽ. C. de re mil. l. proditores. Quid de cęlestib. militib.? dico ꝙ presbyteri nõ torquentur. clerici aũt sic, de iure ciuili. C. de epis. & cle. l. presbyteri. in gl de abol. l. fallaciter Hodie aũt de iure nouissimo per auth. Friderici secus est, in feu. de stat. & cõsuet. §. statuimus. Præterea si mili. terrestrib. est cõcessum, multo fortius cle C. de sacrosan. eccl. l. sacrosan.
25 † Quid de iudicibus, & aduocatis, uẽ, ꝙ non pñt torqueri, sicut nec milit ut C. de aduoc. diuer. in l. aduocati. Præterea sicut militibus est concessum, ne condẽnati teneanẽ, nisi in quantũ facere pñt, ita aduocatis. ff de re iud. l. milt. primo respon. in gl. Cõtrariũ tamẽ obseruaẽ. Sed q̃ro quid operetur fama ĩ maleficiis, puta accusatur quis de homicidio uẽ alio crimine, accusator nõ probat nisi fama & publicã uocẽ, u3 ꝙ accusatus illud maleficium cõmisit, nũquid ex tali probatione erit condẽnandus? dico quod nõ, qa fama nõ sufficit quare absoluet. C. de eden. l. q accusare nam in criminibus probationes debent esse clariores luce meridiana. l. sciãt. C. de proba. l. qui
26 sñiam ff. de pœnis. unde fama nihil aliud operaẽ, nisi qa cõfirmat illas ꝓbationes illorũ testiũ, qui nõ sunt exceptiones maiores. Sed

nunqd operabitur ut torqueri possit accusatus s in iura cõia? uĩ.ꝙ sic argum.C.eo.l.qui sñi im.& l.cum cognitionaliter,& l. milites, ibi inuestigaunda,ff.eo.l.1.in prin.§. diui. Sed hoc non credo uerũ,quia fama probata posset quis torqueri,& in hac sñia est dñs Lombardus Lupi. cum fama probata inducat indicium ad alia indicia ut not.in q.quæ inci
27 pit,quid si non sit ꝓbatũ supra eo.† Quæro an ab interlocutoria qõnũ absolutoria possit appellari, v.g.accusabam aliquem, petii ipsum torqueri, iudex interloquendo ꝓnunciauit ipsum non forte torquendũ,ego uolo ab hac interlocutoria appellare.nunquid possum,uĩ.ꝙ sic.ff.de appel.l.2.Imo iudex tenetur,l præalle si non recipiat appellationem, ff.de ui publ.l. lege Iul. ꝑꝑ hoc ego peto æqualitatem, cũ sibi permitteret appellare si qõnaretur, ergo mihi permittiẽ appellare si ꝓnunciaretur nõ qõnandus, C.de fru.& lit. expend.l.fi.Nam quantũ ad indicia actor, & reus æquiparãtur.ff.de re iud.l.3.de off. pro consul.l.solutũ. Itẽ ab omni interlocutione ꝑ diffinitiuam sñiam nõ põt reparari.potest appellari.ff. qui satis. cog.l.ab arb.& de mino.l.intra utile.sed hoc non posset reparari, ergo, & c.Itẽ pro hoc qa captio permitti nõ debet l.metus,C.qđ mer.cau.ff. de auro, & arg.l.uxor.sed hic esset captio me:, qa sic appareret decalũnia mea,ergo appellatur,ut.ff. de iis qui.not.infa.l.athletas. §. calumniatores C de aduocatis diuer.iure.l.1. Itẽ qa iste præuentus non poterit torqueri in causa appellationis.cũ transiuerit in rẽ iudicatam,C. de post ul.l.1. Nã cũ in prima non appellaẽ, in secunda non est pˀiudicium.ff. qñ appel.sit l.fi Pro hac parte non est qõna ndum,denegata mihi ius,ergo appellari põt,sicut supplicari,C.ne lit.pend.l.2.& petitur restitutio ut.ff.ex quib caus maio.l.sed,& si per magistratum,de mino.l.air pror.§.1. de appel.l.si quis prouocatus,& facit.ff. qui satis. cog.l. ab arb.in auth. de colla.§. finaũt,aliqñ pro hoc.ff.de appellatio.reci.l. 1.§. 1.qñ appel. sit l.1. in princ. Contra credo ꝙ non possit appellari,quia à condemnatoria tm̃ lex permitti appellationẽ, ergo non extendenda, arg.C. de procura.l. si maritus,ff de appella. tio.l.cũ in una.in prin.Item qa certi sunt casus à qbus ab interlocutoria põt appellari. Sed iste nõ est de illis, ergo,& c.arg.ff.de iis. q sunt sui uel alie,iur.l.patre furioso, C. de senr.l.fi.& quorũ appel non recip.l.ab executore. Nec est bona iõ si ꝑmittitur appellari a cõdẽnatoria ergo ab absolutoria,qa fauorabiliores.ff.de reg.iur.l.fauorabiliores. & de adul.l.denunciasse,l.Adrianus.ff.de actio. & obl.§.fi. Itẽ quia incõueniens sequereẽ, si iudiciũ ꝓlongaretur, quia aut dicitis. ꝙ à diffinitiua possit appellari,& tunc non põt reparari.C.de appel.l. si qs prouocatus, sed istud potest reparari idiffinitiua,ergo, & c.Nã põt esse ꝙ iudex ꝓnunciauerit non qõnandum, qa erat decurio, ut C.eo.l.decuriones, C.ad l.Iul.maiest.l.null.Sed tu dicas, ꝙ non erat decurio, & ꝙ adhuc poterit appellari ff. de interd & releg.l.inter pœnas.Aut dicis,quod non põt reparari quia dicebat qõnandũ ꝑ ꝑ uiolentas pˀsumptiones, qa si dico ꝙ absoluatur in causa principali poterit,& coram iudice appellationis qõnari.Et ꝙ non sit appellandum probo sic sñia interlocutoria est præparatoria ad diffinitiuam,quia præsupponit diffinitiuam,& diffinitiua ad instar quasi uĩ se hẽre per ordinem ad principalem, & quia pronunciat super principali uĩ pronunciatum sup ista. Sed absolutoria negocio principali,& qõnibus sufficeret si uelle pronunciare super incidenti.i. super qõnibus, C.de ord.cog.l. 3. nam quasi omnes articuli processus trahunt ad diffinitiuam sñiam,ff.de mino.l.3.§.1.ergo non attendendum ad illam interlocutoriam sed ad illam principalem absolutionem? qa uidetur ut spectemus diffinitiuam sñiam super qua appellantur.ff.de mona.l.stipulatus,in fi.nam si appellatio admitteretur ut oium ꝙ principalis remaneret i suspenso.ff.de mino.l.intra utile.C. qñ prouo. non est neces.l.1.ergo non faciam istam diuisionẽ,cũ sine diuisione possit proced. arg. nulli.C.de iud.& qa ibi sunt duę prouisiones & una se hẽt ad aliam tanq̃ ad plenam spectatur illa.ff.qñ appel.sit l.1.§ solum,& quia à qõnibus non est incipiendum, ff eo.l.1. in princ.C. ubi senator. uel clari. l. quoties, & ita procedatur ad iuri delationem, ff. de iu. reiur.l.iusiurandum. Sed pone iudex detulit iusiurandum, tu recusus, iuste potest ꝓcedi cõtra re,sed potest potestari quod possit appellare à diffinitiua,tũc ergo appellaẽ.C.de leg.l.gñaliter.§. sed aũt,nam non debet suspendi talis causa.ff.de iud.l per minorẽ.& de statu homi. l.pen. & h.d.lex.1 §.fi.ff.nil. no:. appel.pend. Nec obstat cõtrarium quando dicitur,

dicitur,ꝙ generaliter actu,&c. cōcedo si pōt reparari in diffinitiua, sed in eius appellatio ne non poterit,ꝙ non quæstionetur, tñ non punitum puniam, non probatum probabo. C.de temp.appell.l.per hanc, & ꝙ aliud sit ī absolutoria,quam in cōdemnatoria ff. de re iud.l.inter pares.plures.n.habemus quod ubi est sententia non appellatur.C. de epis.aud. auct:si quis litigatorum,&c.

CASVS IN QVIBVS pœna mortis specifice à lege est imposita dom.Guilielmi Bont.

SVMMARIVM.

1 *Lapidans Christianum in Christi contemptum est morte puniendus.*

Virginem rapiens,idolis sacrificans, officia turbans diuina contra naturam luxurians, sicienter rebaptizans,& qui in lapide crucem sculpit, morti debent tradi.

2 *Muricem emens,& purpuram tingens, muros uiolans ciuitatis, & proditor principis puniuntur pœna mortis.*

Parricida homicida pacis uiolator seditiosus domini proditor, dominam adulterans adulter, condemnandum emittens morte plectendi sunt.

3 *Carcerem priuatum tenens, furcas erigens commilitonem feriens in præpositum domini, uel capitanei manum inferens iudex pecuniam publicā subtrahens,& in bello fugiens morti addicuntur.*

Sacrilegus depredator monetæ falsifica or. bruto subiecta,& incendiarius est morte puniendus.

4 *Hostes ad &i seditionem fauens,patriam prodens,uiarum aggressus fur famosus, & pupillæ corruptor morti traduntur.*

Manus inferens,turbator pacis, hostibus arma præbens leno homines castrans, carcerem frangens, & captiuum dimittens plectuntur.

5 *Prægnantem necans,cedis auctor, malandrinorū receptator debilitatem fingens, index matremfamilias in publicum uocans,& ripas destruens ac scribens falsum immunitatis instrumentum mortis subduntur.*

1 Lapidans Christianum odio nominis Christi.l. 1.C.de Iudæis. † Qui uirginem rapit l. 1. C. de raptu uirginum. Qui idolis sacrificat. C. de satac. leg. prim. Qui officia diuina turbat.l. si quis in hoc genus C.de epis.& cler. Qui contra nām luxuriatur l.cum uir.C.ad l.Iul. de adulteris. Qui scienter se rebaptizauit C.ne sanctum bapti. rei l.2. Qui in silice signum crucis sculpit.l. 1.C. ne liceat signum salua. &c.

2 † Qui emit muricem, & tingit purpuram.C.quæ res uēdi non possunt.l. 1. Qui muros ciuitati uiolat.l.fi.C.de rerum diui. Proditor principis l. quisque C.ad l.Iul.de adult. Parricida. l.1.C. de his qui parentes occi. Homicida occidi debet.l.3.de epis.aud.&apocal.1 3.c. Frangens pacem iuramento firmatam.c.1.§. si quis de pace iur. firm. Concitantes populum dicendo uiuat,uel moriatur l 1.C.de sedi.Si seruus dominum prodit.l. capitalium. §. igni. ff. de pœn.Seruus dñam uitians.l.1. C de mulie.q̄ se propriis seruis suppo.Adulter.l.q̄uis adul. C ad l.Iul. de adult. Commentariensis qui reū mortis emisit.l.ad commentariensem.C. de cust.reo.

3 † Faciēs priuatū carcere l.1.C. de priua.Erigens furcas propria auctoritate l.3. §.fin.ff.ad l.Iul.maiest. Miles socium commilitonem feriens.l.omne delictum.§.si quis.ff. de re mil. Quia in propositum domini, uel capitaneū manus intulit d.l.omne §. qui manus. Iudex qui pecuniam publicā subtraxit. inst. de publ. iud. §. si lex. Miles qui fugit in bello integra acie.d.l. oēs.§. qui in acie. Qui maius sacrilegiū facit.l. sacril.ff.ad l.Iul pec. Si actor castaldio,uel procurator subiectū depredauit.l.uniuersi.C.ubi causæ fiscales. Qui monetā falsificauit.l.fi. C. de falsa mon. Mulier q̄ se animali bruto subiecit.l.mulier. 15. q.1. Qui incendium facit l. qui ædes. ff.de incendio.ruina, & naufr.

4 † Confugiens ad hostes l.si quis aliquid ff. de pœnis. Fautores seditiones l.fautores,eod. tit. Patriæ proditor. C.de abolit.l.fallaciter. Latro in itinere, uel nemore demore depredans.l. capitalium. §. grassatores.ff. de pœn. Fur famosus ead. l. §. famosos. Tutor corrumpens pupillam. l. 1: C.si tutor eam, &c. Qui manus in se infert l.si quis aliquid ff.de pœnis.Mulier turbator pacis.l.fin.ff.de re mil. Qui fulsit hostes, & eis uendit arma. Tenens puellam in lupanari in auctor. de lenoni. colum. 6. Homines castrans.l. 1. C. de eunuch. Qui effracto carcere fugit l. 1. de effract carcerum.ff. Miles custos qui captiuum dimisit. l. si quis aliquid.§.miles.ff.de pœ.

5 † Qui prægnantem necat.l.si qs aliquid.§.abortionis ff.de pœn.

Auctor aggressuræ, & uiolentiæ ubi cedes facta est l qm.C.ad l. Iul.de ui publ. Recipiens malandrinos, eo.tit.l.1. Miles qui ne pugnet debilem se fingit d.l.omne delictum.§. continuum. Iudex matrem familias in publicum uocans.C de off.diuerso.iud.l.1. Qui ripas destruit.C.de nili agg.nō rumpen.l.1. Scribens falsum immunitatis instrumentum.l.1.C.de immun.ne conce.lib.10.

De pœnis omnifariam coitus illiciti: Tractatus Pauli Grillandi Castillionis Florentini Iurisconsulti.

SVMMARIVM.

1 *Coitus carnalis non minus frequens est quam damnabilis.*

2 *Coitus crimina iuxta diuersas personarum conditiones sunt diuersa.*

3 *Coitus sacrilegus grauior est ceteris carnis criminibus.*

1 Quia carnalis coitus † criminis non minus frequens quam damnabilis usus hīc ob quem iura criminū reos huiusmodi diuersis pœnis prosequuntur l.si adulterium cum incestu, & ibi gl.& Bart.& l.inter liberas, & l. stuprum.ff. ad l.Iul.de adult §.item lex Iul.inst. de pub. iud 32.q.2.adulterii malum, & eadem causa & q.c.flagitia.not. Card. in clem. 1. de pœn. Abb.Fely.& alii Cano.in cap.1.& 2. extra de adul.& stup.& in cap.ut clericorum, de uita, & honest. cler. ad quem coitum aliquando deuenitur mediante opera sortilegorum, & per maleficia de quibus supra diximus lib.pcedenti.ideo placuit post dictum tractatum sortilegorum hunc immediate subiungere.
2 † coitus.n.crimina sunt diuersa secundum diuersas personarum conditiones, & gradus, pquibus diuersas iura statuere pœnas, ut proxime diximus, ideo de his aliqua uideamus.
3 † Et primo de sacrilegio quod ceteris carnis criminibus his maxime quæ secundum naturam perpetrantur grauius nuncupatur, 32.quæstio.8.adulterii, & 27.quæstio.prima sciendum.

3 *Sacrilegium generaliter sumptum quid sit, & unde dicatur.*

2 *Sacrilegium an sit crimen ecclesiasticum, an seculare.*

3 *Sacrilegium an comprehendatur sub nomine furti.*
Statutum quod de furto loquitur in sacrilegio etiā locum habere censetur.

4 *Sacrilegij diuersæ sunt species.*
Sacrilegij prima species in personam committitur, secunda per coitum cum moniali, tertia autem circa locum sacrum fit, & quarta in rem eam, scilicet auferendo.

5 *Locus sacer solus sacrilegium non facit.*

6 *Subtrahens rem ad usum ecclesiæ destinatam non dum ei traditam, an sit sacrilegus*
Statutum de sacrilegio puniendo tractans, de quo intelligi debeat sacrilegio

7 *Sacrilegium uerum, & proprium quod dicatur & qualiter puniatur.*
Sacrilegium improprium quod sit.

8 *Sacrilegium largo modo sumptum quod sit, & qua pœna reprimatur.*
Sacrilegium qualiter de iure canonico sit puniendum.

9 *Sacrilegium grauius illud dicitur quod in personam clericorum per iniectionem uiolentæ manus committitur.*
Iudæus semper crucem immunditias proijciens an possit ut sacrilegus puniri.

10 *Sacrilegium contra personam ecclesiasticam commissum grauius est eo quod in loca sacra committitur.*
Crimina quæ ex coitu cum moniali habito riantur.
Sacrilegium committitur si cum moniali copula carnalis habetur.

11 *Stuprum, & adulterium qualiter in eadem persona simul concurrere possint.*

12 *Crimina diuersa eodem actu committenti, an debeant pœna diuersa imponi*

13 *Reus & separatim, & de pluribus accusari, & puniri potest si eodem actu plura commiserit crimina specie diuersa.*

14 *Reus ex eodem facto de pluribus criminibus ab uno & eodem impeti & uexari non potest*

15 *Vtilitas quæ resultare dicatur quod quis de diuersis criminibus spec e differentibus ex eodem facto descendentibus pun atur.*

16 *Furtum in loco priuatam sacrum factum, quasi sacrilegium censetur.*

17 *Coitus carnalis cum moniali habitus qualiter in foro conscientiæ sit puniendus.*

18 *Copula carnalis cum moniali qualiter puniri debeat in foro contentioso de iure canonico.*

Monia

Monialem stuprãs de iure ciuili debet capite plecti.
19 *Coijciens cum moniali sit cõsentienti, siue renuenti capite debet minui, & eius bona publicari.*

1 PRimo igitur quæro qd est † sacrilegium gñaliter sumptum. Rñ. Sacrilegium est sacræ rei uiolatio uel eiusdem usurpatio, ut dicit Bal. in l. 3. C de furtis, in 1. col. & Azo in summa eod. tit. in princ. & S Tho. in summa secunda secundæ qõne. 99. art. 3. Io lec. in summa confes. eo. tit. q. 1. Secundo uideamus quare dr̃ sacrilegium Rñ. ꝙ sacrilegium dicitur quasi sacrilegium, qa ꝑ illud res aũt ꝑsona sacra læditur, ita dicit Bald. in d. l. 3. & Azo in sum. eo. tit. & alii ꝑnomitati in locis suis, Gl. tñ in ca. sacrilegium. 17. q. 4. alio modo describit sacrilegium dicens. qđ sacrilegium est sacræ rei uiolatio siue in se siue in alio, siue sit res sacra siue persona, deinde transit ad aliam descriptionem, & dicit, ꝙ sacrilegium est publici iuris trangressio, sed neutra istarũ est bona, prior. n. continet oĩa mẽbra diffinitionis, siue descriptionis specie differentes, ꝓut requiritur, ẽm quod diximus supra tit. i. in princi. secunda ẽt non ualet, quia est nimis gñalis ẽm quam sequeret̃ ꝙ oẽ delictum per qđ transgredit̃ publici iuris ordo esset sacrilegium ex quo transgredit̃ publicum ius, & ideo teneas diffinitionem Bald. & aliorum quam supra dixi q̃ est melior. Tertio, quot requirunt̃ ad hoc ut sit sacrilegium, & puniat̃ pœna sacrilegii uide Bal. & Sal in d. l. 3. C. de furtis Azo. in summa eo. ti. & Bart. in l. diuus.
2 & l. sacrilegi. in prin. ff. ad l. Iul. pecu. † Quarto q̃ro an sacrilegium sit crimen ecclesiasticũ uel sæculare, ita qđ illius cognitio, & pœnæ impositio spectet ad solum iudicem ecclesiasticum uel secularem, & dic br̃ quod est crimẽ mixtum utriusq; fori. c. cum sit gñale. & ibi gl. Abb. & aliis de foro comp. l. si qs in hoc genus, C. de episc. & cler. & ff. ad l. Iul. pecul. l. diuus, & l. sacrileg. & l. sacrilegi, & ff. de pę. l. aut facta. §. locus, c. qđ ꝓposuisti. de foro comp. 16. q. 4. c. sacrilegium c. si qs clericus, si quis cõtumax. §. 1. & c. si qs suadente diabolo, & ꝓpea dico ꝙ tam iudex ecclesiasticus q̃ secularis poterit ꝓcedere cõtra laicum ꝓ isto crimine, & habebit locum ꝓuentio inter eos. ut dicit Abb. in d. c. cum sit gñale, & Arch. in ca. felicis. de pœn. lib. 6. & Card. in cle. 1. eo. titu.
3 & Azo in summa eo. tit. † Quinto q̃ro an appellationi furti ueniat sacrilegium, qñ tractatur de subtractione sacrarum rerũ, dic qđ sic ut l. sacril. ff. ad l. Iul. pecula qa quo ad pœnã sacrilegium est furtum, imo plus quam furtum est punibile, licet aliquid non sit proprie sacrilegium d. l. sacri. in 2. rñ. Et ideo dicit Bal. in l. 3. C. de furtis quod statutum faciens mẽtionem de furto, hẽt locum ẽt in sacrilegium & sic tenet ꝙ subtractio rei sacrę continetur
4 sub ꝓpria uocabuli signõne furti. † Sexto Videndum est quot sunt species sacrilegii. Rñ. qđ multæ sunt ẽm qđ dicit Card. in d. clem. 1. de pœn. in 2. not. Bal. tñ in d. l. 3. melius ceteris iudicio meo ponit quatuor species sacrilegii quãuis primo dicat, quod tribus modis committit̃ sacrilegium. Prima n. species est q̃ committit̃ in personam uiolando. s. ꝑcutiendo, uulnerando uel occidendo clericum, uel monachum seu alium religiosum uel ꝑsonã ecclesiasticam c. si qs suadente diabolo. 17. q. 4. Secundo, fit sacrilegium per coitum habitum cũ moniali sacrata. 27. q. 1. impudicas, & l. si qs in hoc genus. C. de episc. & cler. Tertia species est, q̃ fit circa locum sacrum, s. quãdo locus publicus sacer sicut est ecclesia uiolat̃, uel illius cœmitterium in destruẽdo, deuastãdo, uel occupando, aut eius immunitates infringendo c. frater. 18. q. 4. Quarta species sacrilegii est, q̃ committitur in rem. s. auferẽdo rem sacram, & illam alibi asportando, & cõtrectando rem ipsam, & istud tribus modis cõmittitur secũdũ ius canonicum. Primo, cum subtrahit̃ aliquid sacrum de loco sacro. & in hoc cõcordant ius ciuile, & ius canonicum. 17. q. 4. si qs cõtumax. §. sacrilegium, & est gl. in c. sacrilegium, eadẽ causa 10. q & l. diuus, & ibi Bar. ff. ad l. Iul. pec. Secundo, qñ res sacra auferẽ de loco non sacro. Tertio, qñ non sacrum de sacro d. c. si qs cõtumax. §. sacril. & ꝑ dictam gl. in c. sacril. & not. in c cõquestus, & c. cum sit gñale de foro compe. istæ duæ ultimæ species non dñr sacrilegium de iure ciuili, sed sola prima. † Et sic nota qđ de iure ciuili locus sacer solus non facit sacrilegium 5
qñ tractamus de sacrilegio, qđ cõsistit in subtractione rerũ ẽt qđ res essent subtractæ de loco sacro publico, sicut est ecclesia, non dicit̃ sacrilegiũ de iure ciuili qñ res nõ erat sacra, ita dicit Azo in sum. eo. tit. & Bart. in d. l. diuus. Bal. & Sal. in d. l. 3. Si qs igr̃ q̃rit an sit sacrilegium de iure ciuili, & ꝙ pœna sacrilegii puniat̃ debẽt ista duo cõcurrere, primum est ꝙ res sit sacra, item ꝙ sublata sit de loco sacro,

cro,ita dicit tex.& ibi Doct.& maxime Bart. in d.l.diuus.ubi dicit hanc esse cōem opinionem Illud aūt qđ dr in d c. facil. cum gl. in c.si qs cōtumax.§.facril. 17.q.quarta ꝓcedit, & hēt locum de iure canonico in tertis ecclesiæ,uel inter ecclesiasticas ꝑsonas in foro ecclesiastico,iuxta notata ꝑ Doct.in c.solitę,de maio.& obed.& in cap.ꝑ uenerabilem q fil. sinc leg.& ī c.nouit.de iud.Sed cōtra ista op. de l.aut facta.§.locus.ff.de pœn.ubi dr, ꝙ locus facit ur idem scm̄ sit furtum uel sacrilegium.& capite luēdum uel minori supplicio sit puniendum.Glo.in d.l.diuus,soluit hanc cōtrarietatem,& dixit qđ est uerum ꝙ locus sacer facit sacrilegium si res sacra inde auferat alias non,qa si diceret esse sacrilegiū cum res non sacra de loco sacro subtraheret esset cōtra textum in d.l.diuus. ubi dr ꝙ si quis rē ꝓphanam apud ædem sacram depositam furto subtraxerit furti tenet non sacrilegii Bart. uero in eadem l.diuus.approbat eandem solutionem quam dicit,ꝙ Doct.cōiter,tenent, eandem ēt tenent Bal.& Sal. in d.l. 3. & Azo in summa eod.tit. Arch. in d.cap. fel.in ptin.

6 †Vlterius quæro an subtrahens rem quę erat destinata ad usum ecclesiæ, nondum tñ erat tradita ipsi ecclesię an committat sacrilegiū? dic ſm Bal.in d.l.3 ꝙ non,qa res non dr sacra nisi postq̄ ucre,& effectualiter quo ad dominium,& possessionem deuenerit ad ecclesiam maxime qñ agit de pœna sacrilegii infe renda de iure ciuili,ꝑ ea q̄ supra diximus.Vltra pdicta ēt q̄ro qd si in statuto fit mētio de sacrilegio puniendo.an debeat intelligi stricte sacrilegium secūdū qđ intellr de iure ciuili.ut supra diximus,uel large secūdū ius canonicum ,ꝙ dic ꝙ debet intelligi de sacrilegio stricto secūdū ꝙ intelligit de iure ciuili,rō est quia statuta sunt de iure ciuili,ut ꝑ Bar. late in l.oēs populi.ff.de iust.& iure.ita dicit Bal. in l.l.3 in 2.col.in uer.sed dubitat.Post hæc uidendum est q̄ sit pœna sacrilegii,& dic br secundum Bart.in d.l. sacril. ꝙ ad hñdum plenam cognitionem pœnarum hmōi criminis sciendum est , quod triplex est sacrilegium.

7 † quoddam.n.est sacrilegium qđ dicit uerū, & ꝓprium sacrilegiū, quod est qñ subtrahit sacrum de sacro loco, hoc est publice , & ad publicū usum cōsecrato.sicut est ecclesia publica ordinaria,ut l.si quis hoc genus. C. de epis.& cle.& d. l.sacrilegi.in princ.& isto casu capite puniuntur q in illud incidunt d.l.sacrilegi.in princ.& d l. si quis in hoc genus & l. aut facta.§.locus.ff.de pœn.declarata , ut supra.Item est si læditur templum publicū sacratum.ut ꝑ Bart.in d.l.sacrilegi. eadem quoque pœna puniunt q uioléas manus in ꝑsonas ecclesiasticas iniecerunt d.l.si quis in hoc genus.& ibi Bal.C.de episc.& cle. Quodam uero non est ꝓprie sacrilegium, sed quasi sacrilegium,qđ est qñ qs subtrahit rem ēt sacram de loco sacro,non tñ publice sacro,sed priuato,ꝓut est oratorium qđ fit qñq; in domo istorū magnatum aut nobiliū,& cōsecctatur,idem de oratorio hospitalis priuati , iuxta ea q̄ hñr in c.ad hæc.de relig.domib. & in cle.qa cōtingit.eod.tit.& ꝑ Fel.in c. de quarta.de pscr.& ista dñr loca sacra priuata, Idē est de ædicula ꝑsbyteri posita iuxta ecclesiam uel canonica clericorū, ista.non dñr esse loca publica sacra,sed priuata, & ideo q subripuit rem de locis pdictis non tenetur pęna sacrilegii de qua supra,sed quasi sacrilegii,quæ erit minor sacrilegio,& maior furto,& iuxta qualitatem facta,& ꝑsonarum condōnem qñq; erit maior qñq; minor ut in d. l. sacrilegi. in 2.rñ.ibi Bart.q hoc modo declarat l. illam si recte cōsideret uerba sua,& hoc modo intelligitur tex.in l.sacrilegi.in princ.& l.diuus.ff. eo.tit.

8 † Tertium est sacrilegium quod large, & improprie dr sacrilegium de quo loquuntur iura in l.1.2.& 3.C.eod. titu.de cri.sacril. quod est qñ quis diuinam legem , & eius dispositionem offendit,seu quouis modo eius intellectum ēt ꝑ negligentiam uiolat. Item disputare de auctoritate Principis.s. Imperatoris uel Papæ,& dubitare ne dignus sit quē Imperator ad aliqđ offm̄ deputauerit,uel ꝙ Imperator illum eligere nō potuerit,hoc crimen dr hre instar sacrilegii , ut d.l.2. C. eod. tit.& sic dr improprie sacrilegium, & isto casu similiter erit pęna arbitraria.d.l.sacril.Bar. in d.l.sacrilegii in uers. tertium genus sacrilegii,&c.& Bal.in d.l.3.& Azo.in sum.eod.tit. in princ.De iure aūt canonico distingue.Aut loquimur de illa prima specie sacrilegii quæ committitur ꝑ impositionem uiolentæ manus in clericum,seu aliam personam ecclesiasticam,& est pœna maioris excōicationis ut in cap.si quis suadente diabolo, 17.q.3.a qua quis non potest nisi a sede apostolica liberari.eps n.uel alius ordinarius non habet facultatem absoluendi ab ista excommunicatione.ut dicunt Doct. in d.c si quis, & per Fely.

in d.c.cum sit gñale in 2.col. de foro cõp.fallit tñ in casibus de qbus ĩ c.2.de sent. excom. Aut loquimur de alia specie sacrilegii q̃ cõsistit in re sacra, puta in corruptione uel demolitione ecclesiæ. aut in asportatione rerum sacrarum, & erit pœna excõicationis minor uide tex. qui grauiorem imponit pœnitentiam ꝑ isto crimine in c.de uiro. 12.q.2.a qua per epm uel ordinatium loci absolui poterit ca. qsqs §.penul.17.q.4.in aliis uero casibus minoribus erit pœna pecuniaria, ut d.c quisquis

9 in prin. † Grauius.n.sacrilegium quod committit in personam est illud qđ fit ꝑ impositionem uiolentiæ manus d.c.si qs suadente. & l.si qs in hoc genus. C. de epis. & cler. Eorũ uero q̃ committunť in locis sacris, grauius est illud quod committitur contra ecclesiam publicam sacratam. quod tanto grauius est crimen quanto dignior, & excelentior erat persona uel locus utroq; casu.l. sacrilegi. ĩ prin. ff. ad l. Iul. pecul. & ibi Bar. & d.c.si quis suadẽte, & d.l.si qs in hoc genus. Sacrilegium uero quod committiť in rem sacram, illud qdem grauius est, & magis horrendum, qđ cõmittiť cõtra Sacrm Eucharistiæ, quia dr cõmitti cõtra Xp̃m directe, ceteri uero q̃ committuntur cõtra alia sacra non dũ adeo horrenda. ita dicit do. Ioan. lec. in sum. cum eod. titu. de sortile. q.4. Quæro hic q̃d iudæo qui proiecit immundicias sup crucem qñ publice deferebať ad ꝓcessionem, dum transirent ante domum habeti dictæ immũditiæ ꝓiectæ fuerũt an istud sit sacrilegium, & possit ꝑ utrũq; iudicem ꝓcedi in hac causa cõtra hebreum. & puniri, & qua pœna, dicit Pet. de Anch. quem uide in cons. suo 14. ꝙ sicut, de quo diximus supra tit. ꝓximo q.10. ubi adest qõ specialis, de pœna uero uiolationis monialium q̃ fit ꝑ coitum, diceť infra sed quia non intendo hic tractare totam mãm sacrilegiorũ ne longius diuertar ab ordine primæ meæ intentionis, q̃ fuit declarandi mãm coitus, & illius pœnas, ideo hic ꝓmissis ꝓ aliqua intelligentia istius criminis deuenio nũc ad materiam nostram.

10 † Et dico ꝙ grauius est sacrilegium, & scelus ꝙ cõmittiť cõtra ꝑsonam sacram siue ecclesiasticam, q̃ illud qđ cõmittiť cõtra loca uel bona sacra, qa sanctitas loci ordinať ad sanctitatem hominis, ut dicit S. Thom. in 2.2.q 99. art.3. uers. dicendum, & Ioan. lec. in sum. confes. eo. tit. de sacril. q.3. ꝑ Arch. in d.c. felicis, de pœn. lib.6. & Card. in d. cle.1. de pœn. Ideo uideamus nunc de sacrilegio illo quo ꝑpetratur ex coitu habito cum moniali, & antequam ad ulteriora ꝓcedam. Quæro quot crimina q̃ ex coitu hm̃ói cum moniali exoriũtur Rñ, ꝙ tria ſm gl. in c. uirginibus 27.q.1. s. sacrilegium, incestus, & adulterium tu uero dic, ꝙ imo quatuor oriunť sacrilegium, incestus, adulterium, & stuprum. Sacrilegium dico committiť, qa ꝑsona sacra læsæ reperiť ꝑ uiolationem siue deflorationem, & optimũ, qđ prius habebat priuilegium uirginitatis amisit. ut d.c. uirg & eadem causa. & q. impudicas. Secundum qđ committiť crimen est incestus, qa sponsam Dei uiolauit, q est pater noster, & illa est cõiũcta nobis in Xp̃o ꝑ affinitatem ſm spiritum 12.q.2.q abstulit. & in c.i.2. de cog. spiritua. & est gl. in d.c. uirginib. Tertium est adulteriũ, qa sponsam alterius uiolauit, qa monialis est sponsa Xp̃i d.ca. uirginibus. & ibi gl. Quartũ erit stuprũ, qa uere uirginem honeste uiuẽtem stuprauit l. inter liberas, & lege stuprum. ff. de adult. uide egregium text. in c. si qua monacharum. 27.q.1. in quo fit mẽtio de utroq;, dr.n. ꝙ si qua monacharũ in lapsum adulterii ciciderit, aut in

11 stupri fuerit deducta uoraginem. † Et licet impossibile esse uideatur ꝙ ista duo crimina stuprum, & adulterium simul, & semel eodem tp̃e, & in eadem ꝑsona cõcurrere possint, ex quo alterum ꝓsuppo nit illam esse solutam, alterũ uero cõiugatam d.l. si adul. cũ incestu, & l. stuprũ. ff. ad l. Iul. de adult. & §. item lex Iul. inst. de publ. iud. & l.1.C. eo. ti. Solu. uerũ est, ꝙ ista duo crimina sunt incompatibilia, & ideo utrunq; in eadem ꝑsona eodem tp̃e cõcurrere non pñt, est uerũ uno respectu qñ tenderent ad eundem determinatum finem d.l. si adult. & l. stuprum, sed diuersis respectibus bene cõcurrere pñt in eadem persona, ut est in casu nostro, monialis.n. quo ad carnem est uera uirgo intacta, quo ad spiritum uero dr esse nupta cõiugio spirituali, & spõsa Xp̃i ꝑ uotum ꝓfessionis suæ unde nõ impeditur istorũ duorũ cõcursus, unum in spiritu, alterũ uero in corꝑe siue in carne, ut late diximus supra lib. præced. q.7. in princip. argõ text. in cap. excommunicamus, el 1. & lo secundo in princip. de hæret. in antiq. uide not. text. qui loquitur de monialibus, & expresse dicit qđ monialis per peccatum carnis committere potest stuprum, & adulterium. 27.q.1. si qua

12 monacharum. † Et ex præmissis etiam insurgit

surgit aliud dubiũ, nunquid ista quatuor crimina de qbus supra, qñ ex unico cõcubitu orta fuerunt, sint quatuor crimina separata in forma, & substãtia, & ita ꝙ ipsorũ reus possit de unoquoq; accusari pariterq; puniri, & pœna ex uno secuta alterũ nõ impediat, ac si ex diuersis factis, cum diuersis ꝑsonis facta fuissent. Rñ. articulus iste in ueritate est subtilis & disputabilis, qñ ex eodẽ facto plura oriuntur crimina, an reus possit de plurib. accusari & pluribus etiam pœnis puniri gl. n. in d. c. uirginibus, dicit, ꝙ ista dñr plura crimina nomina tñ, non aũt effectualiter in substantia, & sic respectu accusationis sunt diuersa, qa reus põt de quolibet ad libitũ accusantis deferri, sed quo ad effectum respectu pœnæ oĩa ista reputanẽ pro uno, & sic secuta pœna ex uno, reus ipse à ceteris liberaẽ ex quo in ueritate nõ fuit nisi unũ factũ ideo fiscus debet esse unica pœna cõtẽtus ad similitudinẽ duo sũ pluriũ ue reorum pro eadẽ summa insolidum obligatorum, quorũ si unũ totaliter creditor exegerit ceteri liberantur l. 2. & ibi Bar. ff. de duo. reis. fatetur tñ illa gl. quod ubicunque ex eodem facto plura oriunẽ crimina, ꝙ pœna magis aggrauatur ratione adiunẽi criminis, ut hr in l. si adulterium cum incestu. & ibi Bart. ff. de adult. & 32. q. 7. quemadmodũ. § fiunt. n. sed Bart. in d. l. si adulterium cum incestu. in 2. col. in uers. ulterius quæro tenuit contrariũ, ꝙ reus utiq; poterit de oĩbus puniri, & sic ꝑ uno facto pluribus, & diuersis pœnis puniri, idem etiã tenet glo. in d. l. si adulteriũ cũ incestu. in uers. occurrunt, quam sequitur ibi Bart. & idem Bart. in l. senatus, ff. de acc. & clarius etiam Bart. in l. qui de crimi-

31 ne. C. de accus. † Concludẽs in effectu, quod quotiescunq; ex eodẽ facto plura oriunẽ crimina specie diuersa, reus poterit de plurib. separatim accusari, & de pluribus quoq; puniri, sed si suꝑ uno fuisset in causa cõclusum adeo ꝙ sola expectareẽ ꝓnunciatio, debebit suꝑsederi suꝑ ipso crimine, & expectari donec causa suꝑ altero expediaẽ usq; ad dictũ terminum, adeo ꝙ quis unica sñia duplici crimine reus declaraẽ, & pluribus diuersis pœnis afficiẽ, & satisfacere tenetur, quod ẽ uerũ qñ esset pœna pecuniaria bonorum uel alia hm , non autẽ qñ esset pœna ultimi supplicii uel mutilationis membri, qa isto casu pœna semel cõmissa, & executa in corpore amplius reiterari non põt, qa mors unica est q̃ oĩa soluit. §. deinceps, in auth. de nup. & l. uulgaris, & ibi Bart. ff. de fur. uide Bart. in d. l. si adulteriũ cũ incestu. in 2. col. uers. sed qd releuat, &c. qbus non obstat tex. in d. l. senatus. ff. de accus. ubi de homicidio, & parricidio notatus unica duntaxat pœna puniẽ, qa patet rñsio per supra ꝓxime dicta, nam morte semel executa nõ põt amplius reiterari & ideo unius pœna utcunq; soluit, qa de utroque est pœna mortis, ut l. 1. ff. ad l. Pomp. de parric. & l. 3. §. fi. ff. ad l. Corn. de sica. Bart. autem in d. l. si adulterium cũ incestu. aliter rñdet ad d. l. senatus, & dicit quod illa duo crimina de quibus ibi, non sunt æque principalia, ut principales species separatæ, sed unũ est tanq̃ genus, quod est homicidiũ, alterum ut species sub suo genere cõprehẽsa, nos aũt loquimur quãdo sunt plures species criminũ separatæ, & æque principales, licet ex eodẽ fonte siue ex eodẽ facto procedant, & hęc est

14 uera conclusio cõiter approbata. † Quæ limitãda est primo ꝓcedere quãdo esset unus & idẽ accusator q uellet eundẽ reum de pluribus criminibus impetere, qa ab uno tñ non posset diuersimode uexari ex eodem facto ut supra sed bene à pluribus, ita dicit Bart. in d. l. qui de crimine, & rõ est illa, quia exceptio rei iudicatæ super uno remoueret eũdem accusatorem super alio ꝓsequẽtem, & hoc maxime quãdo lata esset absolutoria super uno q̃ parit exceptionẽ super alio cõtra eandem personam, non aũt cõtra diuersam, sed quæ est ratio quare potius ista exceptio remouet eundẽ accusatorẽ & non diuersum, rõ potest esse ista, quam nunc consideraui, qa qñ reus fuit semel absolutus ab uno crimine, si idem accusator uellet iterũ agere suꝑ alio crimine ex eo. facto descendente, censetur calumniari uelle contra ipsum accusatum, ideo iura ipsum repellũt ab accusando, qa in eo facto in quo semel succubuit, non debet iterũ admitti, q̃ rõ non militat contra tertium, uide Bar. in d. l. qui de crimine, & ibi Bald. & Abb. in c. tr missæ, de eo q cog. con. uxo. suæ. ubi secutus fuit dictum Bar. in d. l. si adulterium, &c.

15 † Sed q̃ro q̃ utilitas resultat ex hoc qđ quis possit de pluribus criminibus specie differentibus, quando ex eo. facto descendunt, accusati, & puniri. qñ est quolibet crimine imponitur pœna mortis, ut est homicidiũ. & parricidiũ, de quibus diximus supra, itẽ adulterium & incestum, ut d. l. si adulteriũ cum incestu.

in princ. cum mors unica sit quæ omnia sol uit, & est actus q non pōt de nouo iterari, ut l. uulgaris, & ibi Bar. ff. de fur. & diximꝰ supra ꝓxime in Bar. in d. l. si adult. & c. in 2. col. uers. quæro quid releuat, & c. ubi dicit, ꝙ hoc est utile, & ꝓdest in pluribus, & primo, q̄a si sit lata sñia absolutoria sup uno potest ab alio dico non ab eodē accusatore accusari sup alio, ut d. l. q̄ de criminib. itē si se quatur cōdēnatoria ꝓdest i hoc q̄a sæpius p istatuta pœna adulterij, uel alterius criminis q̄ de iure ciuili est ultimū supplicium alleuia tur, & fit pecuniaria. Item ꝓdest in hoc, quia unius pœna augetꝰ ꝑ aliud ut grauius pu niatꝰ, ita tenet gl. in d. l. si adulteriū cum ince stu. in ptin. & ibi Bar. in d. uers. quæro quid re leuat. in fi pro quo facit in arg. tex. in l. sacri

16 leg. in 3. n. ff. ad l. Iul. pec. † ubi si furtū fiat in loco priuatim sacro, dr̄ quasi sacrilegiū & punitur plusq̄ furtum, & minus quā sacrile giū, de quo diximus supra in prin. istius qō. Pro resolutione igitur supra dictæ qōnis mo tæ per gl. in d. c. uirginib. dico, ꝙ gl. illa dum uult, ꝙ sint diuersa crimina respectu accusa tionis, eo ꝙ sit in electione accusatoris sup quo ex dictis criminibus uelit instituere ac cusationē, quæ postq̄ semel instituta est, nō licet postea super aliis criminibus alias di uersas accusationes ꝓponere, sed in hoc ma le dicit, ꝑ ea quæ supra ꝓxime diximus, quia si sunt plura crimina specie dr̄ia, licet descen dāt ex eodem facto pñt institui plures accu sationes, & imponi plures pœnæ, ut supra ꝓxime dictum ē, posset saluari dictum gl. in uno casu. s. qñ lata esset sñia absolutoria sup uno ex dictis criminibus ꝙ non liceret accu satori intentare iudiciū super alio d. l. qui de crimina, & ibi Bart. alias dictū gl. saluari nō pōt loquendo in foro iudiciali, q̄a ēt de iure canonico quoties ex eodē facto plura crimi na oriuntur pñt plures accusationes institu ti, & plures pœnæ imponi, ita dicit expresse gl. relata ad tex. in cap. relegantes, 23. q. 5. in uers. si adulteriū. idem tenet Arch. in d. c. uir ginib. ꝑ tex. in d. l. qui de crimine, quem ipse allegat ibi. Si uero loquimur in foro cōscien tiæ ꝑut ipsa gl. postea dicit, aliud esset dicen dū. s. ꝙ una pœna tm̄ puniretur, sed grauius ꝑ alia crimina annexa, quia si una sola qua litas aggrauat delictum, multomagis unum delictū separatū aggrauat aliud delictū. hoc idem tenet Bar. post gl. in d. l. si adulterium

17 cum incestu. † Quibus sic declaratis deue nio nūc ad expeditionem qōnis nr̄æ, & quę ro q̄bus pœnis punitur qs pro isto coitu ha bitu cū moniali. Rñ. aut loqmur in foro con scientiæ, aut in foro cōtētioso canonico, aut in foro ciuili. Primo casu, qñ sumus in foro cōsc̄iæ. est pena excōicationis, & exclusionis à cōsortio aliorū ꝓfessorū, siue monachorū siue monialiū, quia debēt omnino ab aliorū monachorū, siue monialiū cōsortio expelli, q̄ hmōi impudicitiæ sermmiscuerint, & in ali quo loco arcto, siue carcere ipsius monaste rii intrudi ad agendum ꝑpetuam pniam, ita qđ in solo mortis articulo si digne, & con grue pœnituerit non negetur uiaticū Euchari stiæ, ut in c. impudicas, & c. uirginib. 27. q. 1. & not. ꝙ nō sunt abiiciendi, uel abiiciēdæ ex tra monasteriū, ita qđ uagare possint, sed in trudendæ ut supra ne cū aliis cōuersent tanq̄ oues morbosæ, ne alias aut totum ouile in fi ciāt ita not. & expsse dicit Archid. in c. perue nit, 27. q. 1. pro quo facit tex. in c. in ecclesia sticis, §. fin. de maio. & obed. quem uide ibi Ea. n. quæ proxime diximus hn̄t locū in cleri cis. Laici uero excōicantur nec unq̄ admittū tur ad cōionem fidelium nisi publicā, & ido neā de scelere ipso egerint pniam, d. c. impu dicas, & cap. uirginib. & ibi gl. & per Arch. in

18 d. c. peruenit † Secūdo uero casu, qñ sumus in foro cōtentioso coram iudice ecclesiasti co. Clericus cuiuscūq; sit gradus, uel dignita tis, deponitꝰ ab omni ordine sacro, & officiis ac beneficiis oībus priuatur, & intruditur in arctū monasterium ad agendum perpetuam pniam, laicus uero excōicatur, ut dicūt hæc duo cap. 27. q. 1. si quis eps, & cap. si qua mo nacharū. De iure aūt ciuili pro isto crimine est pœna mortis. l. si quis in hoc genus, C. de episc. & cler. q text. loquimur gn̄aliter de qua cūque iniuria illatā ecclesiæ, monasterio, uel ꝑsonis ecclesiasticis, quod probatur ēt tōns, nā in quolibet sacrilegio istius coitus inest adulteriū. & icestum, ut supra ꝓxime cōclusi mus, pro quibus criminibus nulli dubium ē quod est pœna capitis, d. l. si adulteris cū in cestu. ff. de adult. & l. quamuis, §. fi. C. eo. tit. ubi dicit tex. sacrilegos alienarū nuptiarū gla dio puniri oportet, multomagis gladio pu niendus est, qui ē sacrilegus diuinarū nuptia rum, d. c. si qua monachatū, arg. cap. solitæ de maio. & obed. & uide dom. Ioan. lec. in sum. confess. eq. tit. q. 3. pro quo facit ēt text. in l.

cum

facit.

sacril.in princ.ff.ad l.Iul pecu.quia hic uiolat sacrū de sacro.& c. Sed pdictis oppo.de l.
19 raptores.in fi.C.de epis.& cler.† ubi dr̄ quod siue uolentibus siue nolentibus mulieribus siue sacratissimis monialibus pati carnalē concubitū.in oēm euentum ille sacrilegus punitur pœna capitis, & oīa eius bona publicantur,q̄ applicant̄ dicto monasterio. & supra in casu nostro nulla est facta mētio de bonorū publicatione.Solu. illa lex procedit qn̄ ex parte uiri interuenit raptus, qa rapuit monialē de monasterio,& illā postea uiolauit, oino punit̄ pœnis prædictis ipse raptor respectu illius uiolētię,& rapinæ, ex qua fit iniuria publica toti monasterio, & monialib. q̄ intuitus hn̄r,& ideo nō attendit̄ nec consideratur uolūtas illius rapię,sed magis cōsideratur gn̄alis iniuria monasterii, & ideo grauius punit̄ dictorū bonorū publicatione,nos aūt loquimur qn̄ nullus interuenit raptus, sed sola defloratio monialis occulta, de quo qdem crimine raptus,& eius pœnis dicet̄ infra eodē qō.10.ubi tractabit̄ de raptu monialis sacræ uel, & mulieris probanæ uirginis uiduæ uel nuptæ honeste uiuentium,& quid de raptu meretricis causa libidinis.

1 *Coitus nepharius seu incestuosus qua sit punitione coercendus.*

Peccatum contra naturam humanæ societatis quod sit,& quod contra naturam humani sexus.

2 *Peccatum contra naturam humani generis quod dicatur.*

Clerici pro omni fornicatione decennio debent pœnitere.

Clericus in foro iudiciali canonico deponi debet pro peccato contra naturam commissio.

3 *Episcopus super adulterio, & minoribus criminibus dispensare potest ne deponatur clericus.*

Adulterium simplex in clerico an puniatur pœna depositionis aut suspensionis tantum.

4 *Episcopus in quibus casibus, & de quibus criminibus dispensare possit.*

5 *Copula carnalis nepharia in figura matrimonij habita qualiter puniatur.*

6 *Ignorantia. & minor ætas excusant à nuptijs illicitis,& pœnis illicite eas contrahentibus inflictis*

7 *Contrahentes matrimonium in gradu prohibito qualiter iure antiquo Codicis, & qualiter iure nouo authenticorum puniantur.*

8 *Filij ex nuptijs incestis nati an succedant in bonis parentum.*

Filij incestuosi,& ex coitu damnato nati,nedum successionis sed, & alimentorum sunt incapaces.

9 *Alimenta de iure canonico filijs ex quantumuis damnato coitu natis non sunt deneganda.*

Adulterium, & incestus pari pœna puniuntur

10 *Concubitus incestuosus ignoranter perpetratus qualiter puniatur.*

11 *Pœna quandoque infligitur pro crimine ignoranter perpetrato.*

1 SEcundo q̄ro quid de nephario† coitu, cū quis tā audax, & proteruus reperit̄, qui cū propria matre,auia seu aliis ascendentibus linea directa,aut cum propria filia, nepte,ceterisq; descendentibus eadē linea directa ausus fuerit se carnaliter cōmiscere, qua pœna puniendus sit. Respon.si loquimur in foro cōscientiæ erit pro pnīa excōicato septem annorū, & ultra arbitrio iudicis spūalis, ut tanto tp̄e extra gremiū ecclesiæ, & cōionem fideliū debeat cōmorari, donec per cōgruā pnīam Deo & ecclesię satis fecerit.33. q.2.hoc ipsum.§.1. ubi est casus & dicit ibi tex.ꝙ illud dr̄ crimen cōtra naturā humanæ societatis,aliud est quod fit contra naturā sexus humani,quod est qn̄ quia cū masculo se
2 coniunxerit more sodomitico† aliud est qd̄ fit contra naturam humani gn̄is,& illud est quod fit cū brutis quæ oīa puniūtur excōicatione ultra septennium tanto tp̄e quanto iudex ipse arbitrabitur cōsiderata qualitate facti personarū conditione,& animo delinquētis,ut dicto c.hoc ipsum,sed ea quæ proxime diximus intelligunt̄ de laicis. Clerici uero decennio debēt pœnitere, non solū ꝓ isto, sed ꝓ omni fornicatione 82. dist. presbyter. ubi dr̄ ꝙ olim presbyter s̄m canones apostolorum ꝓ fornicatione deponebatur, hodie uero iuxta auctoritatem B.Syluestri decem annorum in dr̄ pnīa cū maximis ieiuniis, & abstinentia,ut ibi dr̄ qua pœna tam mulier q̄ peccauit quam uir plectitur,ad hoc facit.27. q.1.deuotam.In foro aūt iudiciali coram iudice ecclesiastico, Clericus pro isto crimine debet deponi,s̄m ea quæ hn̄r in capi.at si clerici.§.de adulteriis,extra de iudic.ubi dicitur,
3 quod † Eps super adulterio, & aliis minoribus criminibus,sicut est stuprū, simplex fornicatio,& similia,dispensare potest,quia pro criminibus hmōi non datur pœna depositionis sed suspensionis, uel alia minor pœna,ut in c.signif. de adult, & cap. ut clerico

rum

rum,§.1.de uita,& honest. cleric. in criminibus.n.grauioribus adulterio in quibus grauiores inferuntur pœnæ.f.depositio,nō licet epo dispensare,ita dicit tex. in d. c.at si clerici.§.de adult.in fi. in uers.sed non debet, sed crimen incestus est grauius adulterio. 32.q.7.adulterii malū,ergo non debet suspensione sed depositione puniri, ꝑ criminis turpitudinē,d.c ut clericorū,& hoc tenet gl. in d.c. at si clerici.§. de adult. in uersic. minora. in prin. & in fi. Quod uidet satis rationabile.cū per istū coitū de necessitate duo crimina perpetrantur,aut adulteriū,& incestū si mulier erat nupta,aut stuprū,& incestum fierat soluta.merito debet grauiori pœna puniri, q̃ si unū tm̄ cōmisisset crimē,ita tenet gl.Barr. & Doct in l.si adulteriū cū incestu. ff. de adult. ubi dr̄ de utroq;.Et licet ista opinio ꝙ ꝑ simplici adulterio sit pœna suspensionis, & non depositionis ,sit forsan uerior de iure, & magis æqua,& probabilis,ut latius infra dicā in seq.quæst cōis tn̄ opin. canonistarū est in cōtrariū ꝙ pro simplici adulterio in clerico sit pœna depositionis,à qua opin.in iudicando non esset recedēdū,uide q̃ dixi infra d. quęst. seq.& ĩ c.ut clericorum.§.1.de uita,&hone. cler.ibi per Doct.& nihilominus morabit ex tra gremiū ecclesię,& cōione fideliū eo tpe de quo in d. c.presbyter.82.dist. & tādiu sta bit, donec legitime purgatus ad pristina reuertatur officia.d c.presbyter.& l.dist.ponderet,pro quo facit bonus tex.in c.2.de fortil.& qd̄ ibi not.Abb. ubi depositus post peractā
4 pniam,& legitimam purgationē ad pristina restituitur.† Et signa hoc notabile uerbū , ꝙ eps super isto, & aliis maioribus criminibus dispensare non pōt, de adulterio aūt,& aliis minoribus,sicut est stuprū , & simplex fornicatio dispensare pōt,ut in d.c.at si clerici.§. de adult.& ibi gl. Abb. & alii scribentes . An aūt eps possit gñaliter dispensare in omnibus casibus,exceptis illis in quibus reperitur ꝓhibitus, uel dicatur esse gñaliter prohibitus,nec possit dispēsare nisi in casibus à iure expressis,uide gl.in d. c. at si clerici.in §. si adult.& ibi Abb. & Doct.& l.dist.miror, 12. q.2.de uiro, cum simi. Laicus uero maiori anathemate excōicatur, 33.q.2. si quis cum matre,& in c.si quis cum duabus,in fi.q̃ iura loquūtur in laicis, & maior pœna quę in dici possit de iure canonico contra laicos est excōicatio,ut in c.si qs suadēte diabolo.17. q.4.& c.sicut dignū,de homic.& in c. 1. eo. tit.lib.6.cōtra clericos uero sunt plures aliæ pœnæ suspēsionis,priuationis, depositionis & similes,ut in c.ut cler.de uit. & hon. cle.l. dist.presbyter.27.q. 1.si qs eps. De iure autē ciuili crimē illud appellatur nepharius coitus ut per gl.in rub.C.de incest. nup.& in auth. ex cōplexu, eo.tit.& not.in §. ergo non oēs inst.de nup.quasi qd̄ nephas sit de eo loqui.
5 & isto casu distingue,† Aut hæc cōmixtio,& carnalis copula interuenit in figura matrimonii,prout hr̄ in d.§.ergo nō oēs,& nuptię ipse ut nephariæ,& incestæ oīno sunt tollendæ.d §.ergo uers.& si tales,& ꝑ gl.& Doc.in d.rub C.de incest.nup.Puniuntur ēt aliis pœnis qa si sciēter cōtraxerūt oīa lucra nuptialia,siue sit donatio ante nuptias,siue ꝑ nuptias.& alia q̃cunq; sint dote excepta ab ipsis cōiugib.f. ab utroque tanq̃ indigno,q cōtra legū istituta nuptias prohibitas cōtrahit, auferūtur,& applicātur fisco l. qui cōtra legum.C.de incest.nup.in prin. q̃ tn̄ dispositio limitāda est,ut habeat locū qn̄ coniuges ipsi erant ambo maiores,& scienter cōtraxerunt cōtra legum decreta.Secus aūt si erant mino
6 res,uel ignorantes.† Ex quibus collige duas limitationes,prima est quod dispositio illius legis non hēt locū in ignorātibus,q ignoranter cōtraxerūt,dūmodo nō sit ignorātia crassa,& affectata,sed iusta,& excusabilis Secundo limita non hr̄e locū in minoribus,qui lapsu ætatis cōtraxerūt,qa ꝑsumuntur ignari, & illis parcit,ita dicit tex.in d.l.qui cōtra,in fi.ꝑ quo facit ēt l.si adulteriū cū incestu. §. idē pollioni.ff.de adult.Quæ qdem duæ limitationes iterū sunt collimitandæ,ut habeant locū,& excusent cōtrahentes à pœnis prædictis, si cōtinenti postq̃ habuerunt notitiam de impedimento matrimonii, uel minores postq̃ ad legitimā ætatē peruenerint incōtinenti se adinuicem separauerint,alias si ulterius ꝑmanserint,in cōiunctione nō excusantur à pęnis prędictis,quia ꝑsumit,& hr̄ ac si à principio scienter,& dolosæ cōtraxerint, ut de tex.cum gl.in d.l.qui contra legum in fi. Sed quæro quid si aliter coniugum erat minor uel ignorās,alter uero maior , & sciēs,q qdē maior minori uel ignoranti bona quædam donauerit,an ipse donatarius isto casu dissolutio mr̄imonio lucrabit bona ꝑdicta, uel deuoluentur ad fiscum,dic,ꝙ lucrabitur sibi.ita dicit gl. in d. l. qui contra.in uersic. fisco.

fisco.in princ.per text.in l.fin.ff. de leg. 1. & l.cum hic statutus.§.fin.ff.de dona.inter uirum,& uxorem,qđ tñ intellige esse uerum,si ipse donatarius incontinenti postq̃ scluit peruenit ad legitimam etatem ab hmôi côiugio se abstinuerit,& separauit,ut dicit text.in d.l.

7 q côtra legum in fin.† Hæc tñ q̃ dicta sunt de publicatione bonorũ ꝓcedũt de iure antiquo siue de iure codicis,hodie uero de iure nouissimo authêticorum grauioribus afficiuntur pœnis,isti scienter côtrahentes in gradu prohibito.quia nedum bonis donatis de quibus supra p iuanť,uerũ ẽt dote mulier,& oïbus, & qbuscunq; aliis bonis undecunq; quæsitis, & ꝓueniẽtibus uterq; priuatur,& insuper oĩ cingulo dignitatis exuti ꝑpetua notanť infamia & honestiores in insulam releganť, uiliores uero publice fustiganť,& in exilium mittunť. Bona aũt ipsorũ si qua legitima proles ex illis.uel altero ipsorũ extaret ex alio matrimonio,non ex illo,bona ꝑdicta oĩa deferũtur ad illos quos lex a patria ptãte liberauit, ita quod teneantur ex bonis prædictis alere parentes exules,filiis uero non extantibus succedũt nepotes,uel alii inferiores in gradu, cum eodem onere,nullis autem filiis uel nepotibus aut aliis inferioribus existentibus qui succedant,bona ipsa deferunť fisco,& ista est lex noua,& famosa in authen.de incest. nupt.in princ.translata.C.eod titu.in auth. incestas.

8 †Sed quo qđ si ex nuptis hmôi incestis aliqui sup sunt filii,nunquid succedunt in bonis ꝑdictis paternis,aut maternis, maxime non extantibus legitimis filiis ex alio matrimonio, & uĩ dicẽdum quod sic, quod illis deficiẽtib. tanq̃ ꝓximioribus,& magis legitimis admittur isti,ad instar fratrum uterinorũ,q admittuntur ad successionem fratris defuncti,deficientibus fratribus utrinq; coniunctis, ut in auth.defuncto.C.ad Tertul.Iura tñ uolunt cõtrarium,ꝙ isti filii tanq̃ incestuosi,& ex damnato coitu procreati, paternæ uel maternæ successionis sint penitus incapaces,imò sunt indigni,& incapaces alimentorum,ita ꝙ a parentibus ꝓp iis alendi non sunt,nec debent filii uocari,ut in auth.ex cõplexu.C.eod.titu.& in corp.unde sumiť in auth.quibus modis natur eff.sui, §.fi.cupiũt.n.iura ꝙ filii hmôi sint oĩbus exosi,nõ ꝑp se,q̃ ipsi non peccarunt, sed in odium sceleris parentum, in perpetua egestate sordescant,ad instar filiorũ rei crim. læsę maiest.l q̃sq̃s.& l.fin.C.ad l.Iul. maiest.

& c.uerg.de hæret.& diximus supra ti. 1 q̃. 3. Hæc tñ procedunt de iure ciuili. qđ est magis rigorosum. † de iure uero canonico filiis natis ex hmôi damnato coitu sunt præstãda alimenta ex misericordia, & si sunt filiæ fœminę dotantur, masculis uero assignaťcerta portio bonorũ pro alimentis c.cũ hæret.,& ibi Abb.de eo qui dux.in mat.q̃ pol.per adul. Secundo uero casu qñ per modum fornicationis grauius puniuntur.s.pœna mortis, ut est gl.not.in l.si adult cũ incest.in 1.glo.ff.de adult. q̃ dicit ꝙ pœna incestus est eadem pęna q̃ adulterii. sed adulterii est pœna mortis l. q̃uis adulterii.C.cod.tit.in fi. ideo eadem est pœna incestus,qđ tñ intellige qñ scienter coitus interuenerat, qua pœna mulier puniunť sicut uir.d.l.si adulterium cum incestu. 1 uer. quare mulier. Nec est hodie immutata hæc pœna.sicut pœna adulterii in muliere per auth.sed hodie.C.eo.ti.ita dicit gl.in d.l.q̃uis in fin.& d.auth.sed hodie,& ibi Bart.& idem Bar post gl.in d.l si adult.cum incest.in prin. põt ẽt adduci tex.in arg.in l.cum uir.C. eod. tit.de adult. ubi pro crimine perpetrato contra nãm cum masculo more sodomitico infertur pœna gladii cum infamia perpetua. hoc.n.est crimen cõtra nãm humanę societatis,& turpissimi exempli d. c. hoc ipm, & supra dcm est,merito,&c.

10 † sed qd si iste côcubitus fuerit ignoranter ꝑpetratus, q̃a ignorabant ambo talem coniunctionẽ sanguinis in esse,ĩ ndeo,si in figura matrimonii fuit facta cõmixtio nulla pœna puniunť, si statum habita sciẽtia separanť d.l q côtra legum, in fi. & l.si adult.cum incest.§.idem Imperatores, si aũt per modum fornicationis commixtio interuenerit,aut uir sciebat mulierẽ esse nuptũ,& punitur de adulterio,&incestu,aut solutam,& punitur de stupro, & incestu criminib. ita uť sentiť gl.in d.l.si adult. cum incestu,& ibi Bart.in uer.& ideo pro declaranda. ubi dicit, ꝙ puniť illud qđ est in ueritate nõ illud qđ erat in opinione.Et sit nota aliũ casum specialem ultra illũ de quo diximus su-

11 pra lib.2.q.12.de poculo amatorio. † Vbi q̃s puniť ex crimine ignorãter, & citra aĩum delinquendi commisso. rõnem uero assignat Bart.in d.l.si adult.ex quo à principio crimini incumbebat,& sic rei illicitæ.merito illius, ignorantia non excusať l.uulgaris.§. si q̃s ea. ff.de fur.& ff.de iniur.l.eum qui.§. si iniuria. Quód tñ limitandum puto nisi mulier esset

aperte

aperte impudica, uel meretrix publica, cuius concubitus est impunibilis. per iura uulgaria uide quæ dixi infra proxima, q. in fi.

1 *Incestus quid sit, cum quibus committatur, & qualiter puniatur.*
2 *Incestus cum sorore, aut cognata commissus, qua sit pœna reprimendus.*
3 *Clericus in foro contentioso de iure canonico pro incestu ab ordinibus, & beneficijs deponitur.*
4 *Laicus qualiter pro incestu puniatur.*
5 *Crimen incestus in actu fornicationis commissum ultimo punitur supplicio.*
6 *Coitus incestuosus in forma matrimonij habitus qualiter puniatur.*
7 *Consanguineam meretricem ignoranter actu cognoscens fornicario, non punitur de incestu.*

1 Tertio uidendum est de incestu† proprie, & stricte loquendo, eo uidelicet quod perpetratur eum cõsanguineis uel affinibus trãsuersalibus, quocunque gradu uel saxu coniunctis, ex dicta linea transuersali, cum quibus non licet cõtrahere matrimonium, omnis coitus cum illis personis dicitur proprie incestus, ut dicit gl. in rub. C. de incest. nupt. & l. qui contra legum, in auth. incestas, & in auth. ex complexu, eo. ti. & in auth. de incest. nup. in princip. & §. ergo non omnes, inst. de nup. cap. uirginibus, 27. q. 1. & c. 1. & 2. & per tot tit. de eo qui cog. consan. uxo. suæ & hæc non solum intelliguntur de his personis quę sunt coniunctæ cognatione legali seu secundum carnem, uerumetiam de his quæ coniũctæ sunt cognatione spũali, mediantibus baptismatis, seu chrismatis sacris, cum quibus etiam stante uinculo dictæ cognationis, non licet cõtrahere matrimoniũ c. 1. 2. & 3. & per totum titulum de cogna. spiritua. & 30. q. 3. c. 1. & c. pitatium, & c. non oportet, cum ceteris sequentibus. Quæro† nunc quid si Titius
2 cũ Iulia sorore germana. Emilia consobrina, aut Flaminia cognata uxoris sororem carnalem habuerit, qua pœna puniatur utroque foro. Rñ. de iure canonico in foro conscientię secundum ius antiquũ, clerico indicta erat pœnitentia decẽnalis, ut tanto tpe ab ingressu ecclesiæ cõione fidelium, & participatione sacramentorũ, se abstineret, post quæ demum purgatus ad pristina reuerteretur. 82. distin. presbyter. & 27. q. 1. deuotam Laicus uero septem annis duntaxat illa pnia cruciabatur, 33. q. 2 hoc ipsum uerumtñ hodie eidem septennali pniæ tam clerici quã laici subiciuntur d. ca. hoc ipsum, nisi essemus in grauioribus, & magis enormibus, ut quia cum matre filia masculo, uel brutis se turpiter commiscerent, qa grauioribus pœnis istis casibus cruciarent d. c. hoc ipsum in fi.† In foro aũt cõtẽ
3 tioso de iure canonico, clericus pro criminibus pdictis deponit ab oibus sacris ordinibus & beneficiis ac officiis ecclesiasticis priuatur, quia ista est pœna incestus, ut not. c. at si clerici. §. de adul. & ibi gl. Abb. & ceteri scribentes de iud. rõ est, quia istud est grauius crimen adulterio. 32. qõ. 7. adulterii malum, sed pro adulterio imponitur suspensio. c. significauit, de adul. ergo pro isto qđ est maius sit depositio, eo maxime quia crimen istud incestus non põt esse solũ, sed necesse est ꝙ habeat aliud crimen annexũ, stuprum uel adulteriũ, sm ꝙ mulier est nupta uel soluta, ut d. l. si qs adulteriũ cũ incestu. & ibi gl. & Bar. qui expresse uolunt, ꝙ isto casu rõne adiuncti criminis inferat grauior pœna quã si esset unũ simplex crimẽ.† Laicus uero aut cõmisit istud crimẽ
4 in figura mrimonii nuptiis pcedentibus, aut in actu fornicationis, & meri peccati. Primo casu, aut sciẽter cõtraxerunt ambo uel ipsorũ alter, & ille q sciẽter contraxit est excõicatus, nihilominus constito de cõsanguinitatis uinculo, statim fit mrimonii separatio. ca. 1. & 2. & c. nõ debet, de cõsan. & affin. si uero ignorãter, mitius puniunt arbitrio iudicis, & nihilominus sequitur mrimonii separatio, ut est tex. in c. 1. de cõsan. & affini. Secũdo autẽ casu principali, qñ in actu fornicationis, si uir erat coniugatus, priuatur perpetuo ne possit amplius petere debitũ ab uxore, cuius cõsanguineam uel affinẽ ipse stuprauit, patitur ẽt alium pęnam qa omni spe cõiugii perpetuo priuaẽ, ita ꝙ si decesserit eius uxor, non poterit amplius cũ alia mrimonium contrahere, ut hr in c. j. & 2. & c. trãsmissæ. de eo qui cog. consan. uxo. suæ. & 35. qõ. 2. si quis cum matre. & q. 3. si uero. & c. de incestis, & hæc pœna ur potius adiecta in foro cõscientiæ, quã iudiciarii in quo alia ẽr pœna punitur, quia erit excõicatus, ut hr in c. clerici de exc. prælat. ubi Abb. facit magnum festum, dicẽdo ꝙ ille tex. est ualde not. ad hoc ꝙ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionẽ in laicũ delinquentem peccato carnali, & ista crimina ipse appellat crimina mixta, ex quo sunt utriusq; fo

ri,& utriusq; pœnis subiiciunt.† De iure aūt ciuili ꝑ isto crimine incestus,in actu fornicationis commisso,est pœna mortis gl.est not. cō.ter approbata,& ibi Bar.in l.si adult. cum incestu in uer.si adult.ff.de adult.ad idem est gl.in l.inter liberos.eo.d.tit ꝙ dicit ꝙ incestus pœna est eadem quæ adulterii, sed adulterii pœna est pœna capitis l.ꝙuis.in fi.C. eo. tit. ergo,&c uide Bart.in d.l.si adult.cum incest. & ibi dicit quod eadem pœna pro incestu tā masculi quam fœminæ punientur,sed est hodie immutata in muliere, sicut pœna adulterii,ꝑ auth.sed hodie.C.de adult.ut æquiparatorum idem fit iudicium ut ꝑ Bar.& Doc in l.1.ff.de leg.1.uide Bart.in d.l.si adult.cum incestu.in 2,col.uer.q̄ro qd releuat, &c.Eadem quoq; pęna puniunt̄ q cum nepte ex fratre, uel sorore coitū habuerit,uel cum amita,mā, nouerca,& socru,nuru,cōmatre,priuigna,cognata,& similibus mulieribus,cō sanguinitate,uel affinitate,tam nālī ꝙ spirituali coniunctis, cum ꝗbus omnibus incestus ꝑpetrat̄,& eadem incestus pęna puniunt̄,& mares. & fęminæ ꝙuis diuersimode,ut supra proxime dictū est d.auth. sed hodie. & hæc procedūt q̄n talis copula interuenit in actu fornicationis nullo ꝑcedente matrimonio , uel nuptiarum

6 colore. † Si uero nuptiæ ꝑcesserunt, & talis coitus fuit factus in forma matrimonii , & scientes,primo,& ante oīa cōstito de impedimēto cōsanguinitatis,uel affinitatis,sunt ad inuicem separandi, & aliis quoq; pœnis puniunt̄,de ꝗbus in l.ꝗ cōtra legū. C. de incest. nup & in auth.eo.tit.in prin.de ꝗbus late diximus supra eo.q.2.Si uero cōtraxeruntignoranter parcit illis,eodem modo si erant minores tꝑe contraxi matrimonii, quia parcitur ignorantiæ,& lapsui ætatis, d.l.ꝗ contra,prope finem,Sed nota ꝙ ista duo prosunt ad euitandum pœnas dictæ l.qui contra.q̄n incontinenti postꝙ deuenit ad illorū notitiam impedimentum prędictum,uel statim aduenienter pubertate,& cognouerint.prohibitionem, se ad inuicē separauerint,alias si adhuc steterint insimul non euitabunt pœnas dictæ l ꝗ cōtra.uide text. iūcta gl.in d.l.ꝗ contra in fi. ubi est casus in terminis. Secundo uero casu s.q̄n in actu fornicationis, punitur de uero incestu,nec attēdit̄ error ille,sed factum qđ est in ueritate,quod est uerum s̄m Bart. in d.l.si adulterium cum incestu. in 3.col q̄n mulier

7 ipsa erat honesta.† Si uero erat meretrix , uel aliter impudica.non putarem uirum pœna incestus puniri,si uero erat ignarus, & ignorantia illa erat ꝑbabilis,& ꝑ cōsequens excusabilis,& hoc,qa de iure ciuili accessus, & illarum cōcubitus est impunibilis , ut l.1 .C.de cōcubi.& l.ꝙ adult.& ibi Bald.C.de adul.& ꝑ Bar.in l.uerum,in fi.ff.de fur.& isto casu cessat rō de qua supra proximo membro, qa ibi dabat operā rei illicitæ a principio, ibi non.

1 *Incestus cum consanguineis aut affinibus ad inuicē coniunctis qualiter puniatur.*

2 *Sorores duas,aut matrem,& filiam ignoranter cognoscenti quæ pęna imponatur.*

3 *Affinitas nedum ex matrimoniali coitu. sed et per fornicarium contrahitur concubitum.*

4 *Coitus incestuosus extra matrimonium habitus pęna capitis expiatur.*

Incestus commissus cum duabus sororibus meretricibus capitali pœna non punitur.

5 *Pęna non meretur qui lege permittente aliquid operatur.*

Fornicatus scienter mitius punitur iudicis arbitrio.

Quarto q̄ro de eo qui † unam mulierem eiusdemq; mulieris filiam,uel duas mulieres sorores,germanas inter se nō autem uiri coeuntis,ita econuerso q̄n pater , & filius,aut duo fratres germani, idem si auus, & nepos aut patruus.& nepos eadem muliere fornicati fuerint,qua pœna puniuntur,dic ꝙ de iure canoni s̄m antiqua iura,si talis coitus fuerit scienter habitus cum huiusmodi ꝑsonis mulierib.ignorantibus,uir nunꝙ poterit cuiquam mulieri matrimonio copulari & erit perpetuo legitimo cōiugio priuatus, mulieres aūt ꝙ hoc ignorarunt non priuabuntur alteri coniugio copulari.si uero econtra mulieres cōsciæ sint,uir aūt ignarus erat absque maritis ꝑpetuo maneant , uiro nulla cōiugii facultas adimit̄,si uero utrinq; oēs erant cōscii,oēs pariformiter priuant̄ coniugio,si uero oēs ignari,nemo priuat̄ legitimis connubiis tex.reperitur ꝗ loquit̄ de ignaris utrinq;. & scientibus sil̄r utroq; modo 39.q.3 ꝗ propinꝙ de mulieribus aūt ignaris, & utro sciente,& contra c.si quis cum matre,& filia eadē causa.& q.& c.si uero ꝑxime seq.§. de his habetur,etiam 34.quæstio.2.in lectu. † Ignorantibus uero consanguinitatem siue affinitatem imponitur certa pœnitentia per sacerdotem,

docte, illius arbitrio, pro exoneratione cõsciẽtiæ, qua peracta, post annos septem uolentibus matrimonialiter copulari, coniugia legitima non negabr. d. c. in lectum, & ibi gloss. in uers. pnĩam. 23. q. 5. excõicatorũ, & d. c. si quis cum duabus. 34. q. 2. Si qs fornicatus fuerit cum muliere, quam frater germanus ignorans fem, postea duxit in uxorem, eo qđ frater q fornicatus fuerat prius crimen illud fratri celauit, septem annis pœnitebit absq; cõiugio. 35. q. 3. si uero homo † No. in hoc di. ctum perpetuo, qđ affinitas non solum contrahitur ex licito matrimoniali concubitu, uerum ẽt p coitum fornicarium, & illicitum tex. est no. cum gl. in uer. cõcubitu. 25. q. 3. de incestis, & c nec eam, unde seqtur ꝙ nulli ex consanguineis uiri fornicantis licet cõtrahere matrimonium, uel alr̃ se carnaliter commiscere cum muliere illa, cum qua frater aut cõsanguineis eius prius fornicatus fuerat, econuerso ẽt minime licet uiro fornicanti cũ matre, filia, sorore uel alia consanguinea dictæ mulieris contrahere matrimonium, uel alias se carnaliter immiscere. sed ab illarũ concubito abstinere d. c. de incestis. Si qs aũt hoc nõ obstante se immiscere ausus fuerit, cõmittit incestum, & ille coitus dr̃ ꝑprie incestuosus & abominabilis Deo, & cunctis hominibus. ita dicit tex. 35. q. 3. nec eam quam, & est ac si cum uera, & legitima consanguinea siue affine mulier fornicatus esset. † Vnde seqtur, ꝙ ꝑ hmõi incestuoso coitu habito non in figura matrimonii, sed actu fornicario, est pœna capitis, sicut ex ꝑprio incestu. d. l. si adul. cum incestu, qđ est uerũ, qñ scienter habuit coitũ, secus si ignoranter d. l. q cõtra legum, & dixi supra eo. tit. 2. & 3. q. si uero interuenit in figura matrimonii sciẽter, & tales cõiuges subiiciunt pœnis de qu. b. in auth. incestas. C de incest. nup. & in corpore unde sumit eo. tit. si aũt ignoranter non excusantur, si erant mulier honesta siue honestæ uitæ, ut ibi dicitur ꝑ Bar. latius in d. l. si adult. cũ incestu. Si uero coitus hmõi incestuosus ꝑficeretur cũ duab. meretricibus, aut alias impudicis mulierib. nõ putarẽ illũ pœna mortis puniendum esse q hanc fornicationẽ fecerit sic incestuosam, sed illud ꝑcedere duntaxat in mulierib. honestis, & honeste uiuentibus tm̃ l. inter libertas & l. stuprum ff de adult. §. item lex Iul. Inst. de pub. iud. uide q̃ supra proxime diximus in 2. q. in fi. uerbis, ad mulieres aũt impudicas cũ accessus, & cõcubitus sit impunibilis de iure ciuili. l. 1. C de cõcub. & ibi Bal. & idem Bal. in l q̃ adult. ff. de adul. & l. si uxor, & ibi gl ff. eo. tit de adul. Bar. in l. uerũ, in fi. ff. de fur. ꝑ pterea non puto ignorantes aliqua pœna tal

4 tem de iure ciuili puniendos esse, † q a q facit lege permittẽte pœnam non meret, l. Gracchus, C. de adul. l. nec in ea. § ius occid. ff. eo. tit. & l. rap. in pri. C. de episc. & cleric. Si uero sciẽter fornicatus fuerit, puniendus ẽ, sed nõ tã graui pœna, sed alia mitiori iudicis arbitrio, aut illa de qua in d. auth. incestas. C. de incest. nup. & in corpore unde sumitur eo. ti. sicut. n ibi cõcubitus erat impunibilis uno respectu s. matrimonii uinculo, sed erat alio respectu punibilis, s. respectu consanguinitatis uel affinitatis, ita in casu nostro coitus iste est impunibilis respectu uitæ impudicę ipsius mulieris per iura prædicta, punibilis autem erit respectu sanguinis siue affinitatis.

1 *Fornicatus cum nouerca nuru, socru priuigna aut simili persona qua pœ afficiendus pœna.*

2 *Clericus cum nouerca, aut cognata fornicatur deponitur.*

3 *Laicus cum nouerca, priuigna, nuru, aut socru fornicatus de incestu punitur.*

Matrimonium scienter contrahentes in gradu prohibito, pœna incestus puniuntur.

1 QVinto quæro, † Quid si aliquis fornicatus fuerit cũ nouerca, socru, nuru, priuigna, cognata, s. fratris uxore, uel sorore uxoris, aut cũ cõmatre una seu duabus cõmatrib. aut earũ filiab. matre, cæterisq ꝑsonis hmõi affinitate coniunctis, aut affinitate spirituali, ut hr̃ in c. 1. & c. sup eo. de cogna. spiritu. qua pœna sit puniẽdus? Dic ꝙ de iure canonico ſm ius antiquũ in foro cõsciæ octo annor. pnĩa oneraĩ, ut tã diu extra gremium ecclesiæ, & cõionem fidelium commoret, & à sacris ecclesiæ abstinendi habeat necessitatem 32. q. 7. si quis cũ nouerca, & 34. q 2. si quis cũ duab. & 30. q. 5. si pr̃, & filius, & c. si quis de cogna. spiritu. & de consangui. & affi. c. 1. §. inquisita. ubi dr̃ ꝙ minus debemus abstinere à coniugio, seu fornicatione affinium, q̃ sanguine nostro coniunctorum, & ex propria consanguinitate. ꝑ quo facit ẽt 35. q. 3. qualiter, & c. & hoc quoque, & cap. sane, cum tribus sequentibus, ubi dicitur, ꝙ sicut uir iungitur consanguineis

propriis, ita & iungitur consanguineis uxoris suæ † De iure uero canonico in foro contentioso, si clericus est qui in hoc crimine ceciderit deponitur, quia p istum coitum cōmittit incestus 35.q.2.qualr.& d.c.& hoc quoq; & d.c.1.§ inquisita.de consan. & affi.& alias supra diximus, in 2. & 3. q. Si uero sit laicus, aut coitū hmōi habuit in figura matrimonii aut habuit in actu fornicationis, si in figura mrimonii, aur scieter cōtraxit cū ea sciēs impedimentū cōsanguinitatis, aut affinitatis, & mrimoniū nō ualet ipso iure, sed debet oino separari, & uir siue mulier qui hoc mō scienter cōtraxit perpetuo priuat cōiugio. Si uero cōtraxerūt ignorāter, ambo uel alter, illi, ille q ignorāter cōtraxit, nullā patiē pœnā ordinariam, sed facta separatione ipsius mrimonii, q oino fienda est, datur sibi certa pnia iudicis arbitrio 35.q.3.q propinq. & d.c.de ppinquis, ille uero, siue illa q scienter cōtraxit priuatur perpetua spe coniugii d.c.si qs cum nouerca, & si qs cum duabus, 32.q 7.& 34.

3 q.2. † Si uero coitus iste habitus fuit in actu fornicationis, & siue scienter, siue ignorāter id fecerint, utroq; modo puniēdi sunt de incestu, & stupro, si soluta erat, uel de incestu, & adult. si nupta erat, per ea q no. dixit Bart. in d.l. si adult cum incestu.ff.de adult.& diximus supra pxime præced.q.& dicemus infra q.seq. De iure aūt ciuili pœna incestus am bo puniuntur qn scienter contraxerunt matrimonium, quæ est pœna mortis, ut supra proxime diximus, & habere in d. l. si adulterium cū incestu, & ibi glo.& Bar.ff.de adult. Si uero ignoranter separantur, & pœnas euitant pdictas, dūmodo cito, & incontinenti se ab inuicē separent postq habuerunt scientiam, alias nō euitarēt pœnas, d.l.q cōtra legem, in fi.C. de incest.nupt.& in authen. de incest.nup.in prin. Aut se cōmiscuerūt in actu fornicationis, & isto casu non adhibetur aliqua distō, an scienter, uel ignoranter se ad inuicē cōmiscuerūt, qa isto casu nō pdest illis ignorātia, ex quo dabāt operā à principio rei illicitæ p ea q notāter dixit Bar. in d.l.si adul.cū ince.& diximus prox.q.non tn puto, q eadem pœna sit puniendus iste sicut ille q scienter, ut dicemus etiam infra q.seq & alia seq. & hr in d. c.de propinquis, & cap de incest 35.q. 3.

Adulterium, hoc est coitus cum muliere nupta habitus qualiter puniatur.

Clericus pro adulterio deponitur in foro contentioso de iure canonico, laicus uero excommunicatur.

2 *Adulterium committens sacrilegium perpetrare & dem. ur ma rimonium uiolando*

3 *Clericus pro adulterio simplici hodie non deponitur.*

4 *Deficiens in purgatione sibi iniuncta puniri debet, ac si crimen contra eum plene probatum esset.*

5 *Episcopus cum clerico dispensare potest in stupro fornicatione simplici, & aliis minoribus criminibus.*

6 *Adulterium inter minora crimina connumeratur.*

Clericus pro peccato sodomitico pœnam depositione patitur.

7 *Pœna delicto commensurari debet, ut pro modo delicti sit, & plagarum modus.*

8 *Vindicta seu pœna ibi debet esse leuior ubi culpa præeffit minor.*

9 *Pœna minor clerico infligitur pro adulterio, & aliis minoribus criminibus quam pro incestu, aut sodomia.*

10 *Clericus pro adulterio & incestu simul commissis punitur pœna depositionis.*

11 *Sacrilegium largo modo, et improprie committitur per adulterium.*

12 *Sacerdos ob simplex adulterium potest deponi per petuo ab altaris ministerio.*

13 *Mulierem nuptam carnaliter cognoscens, de adulterio punitur.*

Concubitus meretricius à iure ciuili permissus à iure diuino damnatur.

14 *Coniugatus concumbens cum muliere soluta de iure ciuili de stupro tenetur.*

Cognoscens carnaliter mulierem nuptam quæ antea fuerat meretrix, an teneatur de adulterio.

15 *Laicus mulierem nuptam adulterans excommunicatur etiam si ante nuptias fuerit meretrix.*

16 *Coitus mulieris meretricio more uiuentis iure ciuili est impunibilis.*

17 *Mulier quæ adulterium commisit cum aliquo an mortuo marito possit matrimonium contrahere cum illo.*

18 *Mulier dicitur honeste uiuere si unius tantum, & non plurium recipit amplexus.*

19 *Maritus uxorem accusare non potest de adulterio ante tempus sui matrimonii commisso.*

20 *Maritus non potest aliquem iure mariti accusare de stupro cum uxore tempore quo eam concubinam tenebat commisso.*

1 Sexto declaranda succedit qđ † adulterii, qñ quis obtinuit coitum mulieris nuptæ, qua pœna puniatur? dic quod aut sumus i foro cõscientiæ, & Laicus subiicitur pniæ septẽnali Clericus uero decẽ annis pœnitebit 83. di.c. presbyter. 27, q.1. deuotam. & 33.q.2.hoc ipsum, ubi dr̃ ꝙ clerici sicut laici hodie illi septẽnali pniæ subiciunť. De iure uero canonico in foro cõtentioso laicus ꝓ isto crimine excõicatur. Clericus uero deponiť, hř in c. si quis eps. 17.q.1. idem tenet gl. in c. lator.2.q.7. quam sequitur ibi Arch. & refert idem tenere Goffr. in c. ut clericorum. de uita. & hone. cle. & Bernar. & Laur. ibi, & idẽ tenet gl. in c. si quis omnem. 1.q.7. quæ expresse dicit ꝙ pro adulterio. uel incestu est pœna depositionis. Idem ẽt tenet Ioan. de Ana. in rub. & in c. ut signauit, extra de adul. Panor. & ceteri Mod. in d.c. ut clericorum, & in c. puenit, de adult. & clarius, & copiosius in c. at si clerici. de iud. & hanc opinio. dicit Io. de Ana. in d.c. significauit, qđ tenet Ioan. And. & Ioan. de Imol. pceptor suus in d.c. ut clericorũ, ubi ipse, dicit ꝙ ista est cõis opinio, pro quã facit gl. cõiter approbata in c. Maximianus, 81. dist. in quibus iuribus in effectu concluditur ꝙ pro simplici fornicatione hodie non est pœna depositionis in clerico, sed dũtaxat suspẽsionis, ꝓ adulterio uero aut incestu est pœna depositionis. qbus super addo tex. in c. si qs sacerdos 30. qõ. 1. ubi dr̃ ꝙ sacerdos pro graui adulterio deponiť. & ratio potest esse ista ẽm quod dicit Salyc. in l.

2 q̃uis la 2. C. de adult † quia per adulterium quis uť committere sacrilegium, ex quo uiolat matrimonium quod est sacrm̃ ecclesiæ c. debitum debigamis, per læsionem igiť istius sacri committitur sacrilegium, ut late diximus supra eo. tit. q. 1. & ideo lex ciuiles appellat adulteriũ sacrilegiũ nuptiarũ, merito mandat illum gladio puniri d. l. quamuis, in fine. sed credo ꝙ dicať impropriie sacrilegium maxime de iure. ciuili quia licet mrimonium sit sacrm̃, tñ nulla res sacra corporaliter tangitur, deuastatur, corrumpitur, aut asportatur, ut dicit Bart. in d. l. diuus, ad l. Iul. pec. & hř in d. l. sacrilegi in princ. eo. tit. & late

3 diximus supra eo. d. quæst. princ. † Sed aduerte, ꝙ ista opinio, ꝙ clericus pro simplici adulterio debeat hodie deponi, non uť uera neque iure probari. nullus. n. textus allegatus pro ista opinione probat ꝙ clericus pro simplici adulterio deponať, contra quam arguo primo ꝑ tex. in c. signauit, de adulteriis, ubi clericus q̃ imputabat adulterio contra quẽ mulier ipsa q̃ passa fuerat adulterium deponebat, & erat iã orta infamia cõtra ipsum clericũ Pontifex ibi mãdat iudici ecclesiastico ꝙ dicto presbytero indicat purgationem, in qua si dictus presbyter defecerit, mandaq

4 illũ dñe suspendi, & non deponi. † Et clarum est, ꝙ quotiescunq; aliquis deficit in purgatione sibi iniuncta, debet puniri eadẽ pœna quã puniri debebat crimine plene ꝓbatio, ut in c. accedẽs, de accusatio. & ꝑ Host. ĩ summa de adulter. ĩ prin. Ergo sequiť, qđ pro isto crimine plene probato, nõ dẽt imponi maior pœna suspẽsionis. Pro qua opinione adduco ẽt tex. in c. at si cler. de iud. in principio & §. de adulteriis, ubi dr̃ ꝙ pro homicidio, furto, & aliis maioribus criminibus, in quibus clericus uenit deponẽdus, eps dispensare nõ

5 potest. † De adulterio uero, & aliis minoribus criminibus sicut est stupũ, simplex fornicatio, & similia, Eps ab libitum suum cum clerico pœnitẽte dispẽsare poterit, deinde ponitur rõ quare eps in maioribus criminibus in qbus fit depositio, dispensare non potest nec illos sic cõdemnatos ad libitũ suũ tradere curiæ seculari, quia semel per sñiam illam depositionis, q̃ est perpetua priuatio ab altaris ministerio, ut dicit Abb. in d.c. ut clericorũ, & in d.c. at si clerici. semel functus fuit officio suo, neq; põt amplius illã reuocare seu quouis modo moderari, ut in l. iudex post q̃. ff. de re iud. & d.c. at si cler. §. de adult. in fine: qđ non est sic in pœna suspensionis q̃ fit ad eps arbitrio iudicis, ut dicam infra eo. q̃stio.

6 octaua. † Ex quo textu manifeste probať, ꝙ adulteriũ cõnumeratur ĩter minora crimina, dũ dicit ibi tex. de adulterio, & aliis minoribus criminibus, & c. ex qbus uerbis demonstratur æqualitas in ordine, & qualitate ẽm Bal. in l. ea qdẽ, C. de accus. & no. in l. nomen, in fi. ff. de lega. 3. & ꝑ Bart. in l. cũ pr. §. dulcissimus, ff. de leg. 2. & est gl. no. in d. c. at si clerici. §. de adult. in uer. minore. q̃ hoc idem tenet Tertio hoc ꝓbo per tex. in d.c. 1. clericorum, in prin. ubi clericus pro pctõ commisso contra nãm .s. per sodomiam, patitur pœnam depositionis, quod est maximũ omnium criminum quæ carnaliter committuntur 32. q. 7. c. adulterii malum, & c. flagitia. & 33. q. 2. hoc ipsum ergo in adulterio, &

aliis minoribus criminibus minor pœna esset inferēda, iuxta.n. qualitatē facti, & personarum cōditionem iudex debet augere, uel minuere pœnā. ut dicit tex. in d. c. ut clericorū, 7 in 2. rñso. & in c sicut dignū de homic. † Ratio est, qa pœna debet cōmensurari delicto, ut pro paruis paruā, p̄ro maioribus uero grauior pœna inferaț, qd manifeste demonstraț ex illis uerbis dum dicit tex. q̄ clerici qui deprehēsi fuerint incontinentiæ uitio laborare, put magis aut minus peccauerint puniant. Idem dicit Panor in d. c. ut clericorū. in ulti. no. Ergo pro adulterio qd est de minoribus criminibus, ut supra cōclusum fuit, debet imponi minor pœna depositione, puta suspensionis, argō eorum quæ hñr in c. fraternitatis. 34. dist. pro qua opinione facit illa ratio de qua in c. uergentis, de hęret. sumpto argō 8 à contrario sensu. q̄ † ubi minor est culpa, ibi leuior debet esse uindicta, si .n. pro sacrilegio, incestu, nefario coitu, sodomia, & similibus maioribus criminibus iura imponunt depositionē p iura superius adducta, quare nō est dicēdū qd pro adulterio. & aliis minoribus sequacibus criminibus nō sit imponēdæ minor pœna ab ipsa depositione certe nullā uideo rōnem in contrariū. Quæ gdē opinio, in ueritate uŕ eēe pbabilior de iure, & magis æqua, eo maxime, quia hodie rarissimi sunt clerici q possint seruare rřam continētiæ, & castitatis, & ideo p fragilitatē humani gñis indictū est. ut clerici nō deponantur p quocunq; crimine, sed p minoribus suspendaț qñ sunt in sacris d. c. fraternitatis, 34. dist. Et tenēdo istā opinionē de facili rñderi pōt ad iura pro cōtraria opinione adducta. & primo nō obstat tex. in d. c. laror. 1. q. 7. qa non dicit ibi tex. q̄ clericus p adulterio deponaț, sed dicit, q̄ p delicto corporali fit depositio, unde aut nos uolumus intelligere illū tex. fm ius antiquum, & pōt esse uerū q̄ pro omni peccato carnali ēt pro simplici fornicatione, q̄ minus est. inferebaț depositio, ut d. c. fraternitatis. 34. di. aut nos loquimur. de iure nouo, & ille tex non pbat illud ad qd inducit, qa debet intelligi de peccatis carnalibus maioribus, ut hř in d. c. ut clericorum, in princ. & 32. q. 7. adulterii malum, & 9 c. flagitia. & 27. q. 1. si quis eps. † Pro adulterio uero, & aliis minoribus criminibus infetēda erit minor pœna ut æqualitas seruetur in omnibus fm cuiusque proportionem d. c. ut clericorū, in 2. rñso. unde succedit regula illa de qua in l. nō hoc. C. unde cogn. & in l. nā tales, & ibi Bald. C. de pb. Secundo, non ob. tex. in d. c. si quis oēm, 1. q. 7. quia dupliciter pōt ad illum tex. rñderi. Primo, quia non loquit de adulterio, sed de fornicatione. unde si uolumus illū intelligere de simplici fornicatione, put est species coitus cū meretrice, uel concubina, aut alia muliere impudica, & isto casu loquēdo fm ius antiquū bene loq̄tur quo iure fiebat depositio p hac simplici fornicatione, ut d. c. fraternitatis, 34. dist. & supra pluries dictū fuit, aut loquit de fornicatione put est genus cōprehēdēs sub se omnes species coitus, & isto casu illa pœna ueri ficari pōt in maioribus criminib. nō aūt in minoribus d. c. ut cler. & supra proxime diximus. & ideo dici non pōt, q̄ ille tex. cōcludat necessario de adulterio, & aliis minoribus criminibus hinc est q̄ succedit regula pdicta de qua supra, & in d. l. non hoc. C. unde cogna. Tertio, non obstant ea q̄ dñt per Ioan. And. Imo. Abb. Ioan. de Ana. & alios Doct. de quibus supra, qa illorū intentio in qōnibus pdictis principalī fuit uelle demonstrare q̄ pro simplici fornicatione hodie infert suspēsio, 10 nō priuato. † Ubi aūt dñt, q̄ p adulterio, & incestu infertur pœna depositionis, fateor q̄ bene dñt qñ illa duo sunt simul cōiuncta, p p incestum qd est maius crimen, sed non dñt expresse, nec apparet q̄ uoluerint clericū p simplici adulterio deponendū esse, & quatenus hoc dixissent locuti fuissent sine lege cōtra l. illam, C. de colla, & §. si cōsideremus, in auth. de trien. & semis. Quarto, nō obstant ēt gl. illæ q̄ allegant pro alia opinione, q̄ ita interpretant illa iura sic gñalī loquens, quia non sunt legibus approbatæ, merito non faciunt fidē, maxime in uia disputatiua. Quinto, nō obstat tex. in d. c. ut clericorū, qa non exprimit ibi in aliqna parte ipsius tex. q̄ pro adulterio inferaț depositio, sed in principio tex. locutus fuit specialī de crimine contra nām, qd fit p sodomiā, & dedit pœnā depositionis deinde fecit gñalem distōnem tam respectu criminū q̄ pœnarū q̄ inferunt pro criminibus carnalibus, & demum concludit, q̄ pœnæ sunt commensurandæ delicto, fm plus uel minus, quod apparet ibi dū dř, quod clerici qui incontinentiæ uitio reperti fuerint laborare, put magis uel minus peccauerint puniantur, & isto modo declaratus ille

tex.

text. potius facit pro ista opinione, quam contraria. Non obstat etc. c. si quis sacerdos, 30. q. 1. quia ibi non loquitur text. de simplici adult. sed de adulterio mixto cum incestu. quod patet, quia ibi ille sacerdos coitum habuerat cum filia spirituali, quæ erat sibi agnatione spirituali coniuncta, ut in cap. 1. & 2. de cogn. spiritu. ideo gravius punitur propter incestum secundum Bart. & Doct. in l. si adulterium cum incestu. ff. de adulteriis. Non obstat etiam illud quod dixit Salyc. in d. l. quis
11 in 2. C de adult. dum volt. Quod per adulterium committatur sacrilegium, ex quo læditur sacramentum matrimonii d. c. debitum, de bigamis, quia licet dicatur sacrilegium largo modo & improprie dicitur sacrilegium non autem proprie, & stricte, quia in veritate nulla fit læsio rei corporali, vel personæ sacræ, prout requiritur de iure civili secundum quod declarat Bart. in l. sacrilegi. in prin. ff. ad l. Iul. pecu. & Bald. in l. 3. C. de furt. & per Azo. in summa eo. ti. prin. ideo non dicitur proprie sacrilegium, nec pœna sacrilegii ibi committatur d. c. significavit, de adult. Et propter ista remanet firma supradicta conclusio, quod clericus pro simplici adulterio non deponitur, sed suspenditur, quæ de facili iudicio meo sustineri pot. in puncto iuris, & est æquior & probabilior precedenti, ideo videretur potius esse servanda quam præcedens, quæ videtur esse nimis rigorosa 83. dist. c. presb. & 34. dist. c. fraternitatis. Nihilominus in consulendo, & iudicando tutius est tenere aliam opi. quæ est cois. quia in decisivis a coi opin. nullatenus est recedendum secundum Bal. in l. 1 C. de edi. divi. Adria. tol. & in l. 1. C de pœna iudi. qui male iudi. Alex. in l. q Romę. §. duos fratres ff. de verb. obl. & in l. prolatam C. de sent. & interlocu. omnium iudi. & per Abb. in c. canonum statuta. in fi. de const. ubi ponit nonnullas exceptiones in quibus licet quandoque recedere a coi
12 opinione. & hanc sequerer in iudicando. † Ex quo nota quod sacerdos sive clericus in sacris ordinibus constitutus, propter simplex adulterium quod commiserit deponi pot. & perpetuo ab altaris ministerio removeri. secundum quod declarat Pan. in d. c. at si clerici. in prin. in ult. no. quod not. contra istos presbyteros incontinentes qui alienas uxores sæpius solicitant, & ad illarum concubitum libenter accedunt, quod poterunt deponi, & secuta continuatione omnino privari. d. c. ut clericorum, & c. at si clerici. De iure autem civili aut iste concubitus fuit habitus in forma matrimonii, aut in actu fornicationis.

Primo casu, aut contraxerunt scienter aut ignorantia, si scienter utrinque de adulterio, uterque punitur, si vero alter tantum sciebat, ille qui erat conscius punitur alter non, statim dissolvitur matrimonium, & omnia bona quæ sciens ignoranti donaverat vel in dotem dederat perdit. l. cum qui duas, C. de adul. & l. q contra legem, & ibi gl. & Doct. C de incest. nuptiis. Fallit tamen quando ambo, vel alter erat minor. quia sibi parcitur tanquam minoris ætatis d. l qui contra legem, in fi. per Bar. in d. l. si adulterium cum incestu. si vero ignorabat mulierem, aut virum esse coniugatum, excusatur et maior, dummodo incontinenti habita notitia de impedimento se ab illa separaverit, alias si post cum eadem permanserit non excusatur a
13 pœnis predictis, d. l. q contra legum, in fi. † Si vero illam cognovit in actu fornicationis aut scienter, quia sciebat illam esse nuptam, & tenetur de adult. maxime si erat mulier honestæ vitæ. l. 1. & l. quis, la 2. C de adult. si vero ignorabat & similiter punitur de adulterio, quando mulier erat honestæ vitæ, nec excusatur isto casu propter ignorantiam facti, quod putabat illam esse solutam, quia quotiescunque quis dat operam rei illicitæ a principio non attenditur animus illius adulterantis, & quod erat in eius opinione, sed illud quod est in veritate, ita dicit Bar. in d. l. si adulr. cum incestu, & dixi supra tit. proximo q. 12. Prædicta tamen limitanda sunt non procedere quando mulier erat impudica, vel meretrix, quia talis concubitus est permissus a iure l. verum, in fi. & ibi Bar. ff. de furt. l. 3. & ibi Barth. ff. de cond. ob turpem cau. & l. 1. C. de concu. De iure tamen canonico non evaderet impunis etiam quod mulier esset impudica aut meretrix quia de illo iure nullus coitus extra uxorium ex permissus 32.
14 q. 4. meretrices. † Sed quæro nunc si vir coniugatus habuit coitum cum muliere soluta, an ex isto coitu oriatur stuprum, vel adulterium? Dic breviter, quod de iure civili dicitur esse stuprum ut l. 1. & quod ibi not C. de adul. quia ius civile considerault læsionem thori coniugalis, & sanguinis per commixtionem uxoris duntaxat, non autem viri. d. l. 1. de iure tamen canonico secus, quia sive per virum sive per uxorem violetur thorum coniugale per alienos amplexus dicitur fieri adulterium 34. q. 3. nemo. & c. dicat, & per Abb. in c. transiusse, de eo qui cogno. consang. uxo. suę in ultim. no. & in c. fi. de adult. Iterum quæro, quid si aliquis coitum carnis huiusmodi habuerit cum muliere quæ olim fuerat meretrix. nunc autem est coniuncta,

qua pœna puniantur, an de adulterio, uel simplici fornicatione. Rñdeo; aut loquimur de iure canonico in foro ecclesiastico, & mulier erat iam effecta honestæ uitæ, & ecõuersationis, omnesq; turpes, & inhonestas cõuersationes euitauerat, & sic cœperat hēre nomē honestæ matronæ siue matrisfamilias, & coitus habitus cum illa erit punibilis de adulterio, ac si nunq̃ fuisset meretrix, ut l. q̃ adul. ī prin. & q̃ ibi no. Bal. & Saly. C. de adulteriis, non replico amplius noia pœnarum, quia satis plene dcm̄ est supra. Aut iam cœperat iterum meretricari, & reuerti ad ueterem impudicam uitam, & isto casu non punitur de adulterio, sed de simplici fornicatione, q̃ similr est punibilis de iure canonico 31. q. 3. dicat aliquis c. seq. & c. meretrices, & dicemus infra q. seq. cuius pœna erit solum suspensio in clerico hodie. c. fratein. 24. dist. & late diximus
15 supra ead. q. † Laicus autem excõicatur quocunque modo illam cognouerit, aut in actu fornicationis, aut in forma adulterii, ut c. 2. de adult. 27. q. 1. si quis epus, de quo et diximus supra. De iure aūt ciuili si dicta mulier sit honesta, & retinet nomē matrisfamilias, erit pœna adulterii ut d. l. q̃ adul. & ibi Bal. & Saly. Hoc. n. nomen matrisfamilias de iure hēt tria significata ſm gl. in d. l. q̃ adult. primo. n. significat, & demonstrat mulierem quæ non uiuit meretricio more sed honeste, & morigerate. Secundo, pro ea q̃ filios hēt ut ff. de lib. exhi. l. deinde. Tertio pro ea q̃ est sui iuris, sed Saly. ibi dicit φ ēt ea q̃ est in ptāte non amittit nomen pdictum, uide ipm in d. l. q̃ adult.
16 † Si uero inhoneste, & meretricio more uiueret, illius coitus de iure ciuili erit impunibilis tanq̃ coitus cõcubinæ l. 1. & 2. C. de concub. & p Bar. in l. uerum. in fi. ff. de fur. & l. 3. ff. de cond. ob turpem cau & est tex. no. in l. si ea. n. C. de adult. & d. l. quæ adult. in fin. ubi dr̄ φ coitus habitus cum famula, & uili psona non meretē puniri pp utilitatem psonæ, siue potius utilitatem condõnis suæ, put sæpius accidit in istis hospiciis ubi sunt famulæ q̃dā ita uulgares φ l fir tanq̃ meretrices, & cum plurib. & diuersis personis solent hēre commercium, uide tex. ibi in fin. & Saly. & eūdem Saly. magis clare, & in terminis in d. l. si ea. per tex. in l. si uxor. §. siue, uer. sed & in ea.
17 ff. ad l. Iul. de adult. † Sed quæro quid si aliqua mulier commisit adulterium cū aliquo uiro cum quo post mortem mariti sui matrimoniū cõtraxit an potest accusari de adul. huiōi post secundas nuptias contractas, & uideret dicendum φ non, quia quemadmodum filii primo nati per subsequēs matrimonium legitimantur, & restituūtur natalibus, ut in cap. 1. de eo qui dux. in matri q̃ pol per adulterium, &c. p nenerabile. & ibi Doc qui filii sint legi. lex tñ dicit contrarium, φ ipsa mulier poterit accusari, & puniri de adul. qđ ante contractum illud ſm matrimonium cū eod. uiro commiserat, ita dicit tex. in l. commissum C. de adul. Vlterius quęro, si quis carnaliter cognouerit concubinam alterius, q̃ indubitato effectu per unū in domo sua dūtaxat retinet, an uir qui illā stuprauit debeat puniri, & qua pœna, & uidebat dicendum φ non, ex quo honesta mulier dici non põt, q̃ nō ueri mariti patit amplexus, ĩñ breuiter dicas contrariū esse uerū, quia debet puniri de adulterio ex quo cum illo uiro honeste uiuē
18 do. † hoc est, qa non recipit plurium amplexus, dicit honeste uiuere, nec pdit nomen honestæ matronę, ut dicit gl. in l. si uxor. in pri. in uer. cõcubina ff. de adul. & l. stuprum, ff. de ritu nup. & iste est tex. in d. l. si uxor. in princ. ff. de adul. ubi dicitur φ uiro q̃ tenet dictā cõcubinā competit accusatio, cõtra illū adulterum non iure mariti, sed iure extranei, ita dicit, ibi tex. gl. tñ uariauit in pœna, primo. n. dicit φ tenet de stupro, deinde dicit, φ tenet de adulterio, Bart. tñ tenet ibi opin. illam φ de stupro puniat, & nō de adulterio, qa adulterium pprie nō cõmittitur nisi cum muliere nupta, uide Bart h. ibi, credo aūt, φ coitus iste improprie, & largo modo loquēdo dicatur adulterium, sed in pœnis imponēdi non debemus attendere impropriam, & largam signōnem, sed propriā, & strictā, & maxime qn̄ p illam propriā signōnem fit diminutio pęnæ. quia in dubiis, &c. l. de interpretatione & l. absentem. ff. de pœn. c. quod in dubiis. de
19 reg. iur. lib. 6. cum si. † Quæro nunc ponamus φ Pamphila sit nupta Sēpronio, & tpe istius matrimonii commisit adulterium cū Caio, deinde mortuo Sempronio, ista Pamphila deuenit ad secundas nuptias, & nupsit Titio, quæritē nunqd Titius poterit dictā uxorem accusare de adulterio illo qđ cõmiserat tpe primi uiri, & uidet dicēdū φ sic, maxime si nondū erat elapsum quinquēniū. l. quinquēniū. ff. de adul. In cõtrarium tñ est ueritas φ illam accusare non põt de adulterio cõmisso

ante

ante tempus sui matrimonii l. si uxor. §. si qs uxorē suā. ff. de adult. & rō pōt esse ista, qa ꝑ illud adulterium alias cōmissum nulla fuit il lata iniuria thoro cōiugali ipsius secūdi mariti, nec ꝑ illud dr̄ uiolatū dem̄ cōiugale thorum. Idem dicēdū est de stupro, si mulier dū esset uirgo aut uidua stuprata fuerit ab aliquo, & postea nupserit, non pō: maritus illā accusare de stupro, nec ēt illū stuprantem ꝑ crimine cōmisso cū muliere anteq̄ esset sua uxor, qa tunc nulla fuit sibi illata iniuria, qa nullū ius habebat in ea, ut d. l. si uxor. §. si qs plane. Secus aūt si ea mulier erat spōsa, qa tūc poterit bene uir aut ꝙ fit spōsus ante cōsumationē mr̄imonii aut postq̄ cōsumauit mr̄imonium, dem̄ stuprantē. & mulierē quoque accusare de stupro, & ꝓ[illegible] q iniuriā suā. d. l. si uir. §. si minor. in fi eo. tit. †Idē ēt dicendū est de eo q cōcubinam desposāuit, & accepit in uxorem, ꝙ nō poterit aliquē accusare iure mariti de stupro cū ea cōmisso tpe cōcubinatus sui, & iste est tex. ī d. l. si uxor. §. si qs uxorem, uer. qd̄ etem ff. ad l. Iul. de adul. oia bene not. qa sunt utilia, & cōtingibilia sępe.

1 *Stuprum quid sit, & qualiter puniatur qui stuprū perpetrat.*

2 *Clericus fornicationē simplicem committens, qualiter puniatur.*

3 *Clericus pro stupro in uirginem commisso, pecuniariter punitur iudicis arbitrio.*

Laicus uirginem deflorans, eam dotare, & uxorem ducere tenetur.

4 *Stuprum cum libera, & conditionis honestæ commissum, punitur confiscatione dimidiæ partis bonorum.*

5 *Copula carnalis habita cum concubina alicuius non punitur de iure ciuili.*

Stuprum cum mulieribus turpiter uiuentibus eque committitur at non eque punitur.

6 *Coitus omnis extra matrimonium est reprobatus & punibilis.*

Virginem deflorans impuberem, & uiri impotentem qualiter puniatur.

7 *Tutor deportatur bonis publicatis qui eam cuius tutelam gessit stuprauit.*

Mulier nobilis familiæ seruo propriose carnaliter commiscens, capite punitur, & seruus igne cremātur.

1 Septimo uidendum est de stupro quod est alia species fornicationis, qd̄ cōmittitur cum soluta muliere honeste uiuente l. inter liberas. & l. stuprum. ff. de adult. & §. item lex Iul. inst. de publ. iudi. Quæro igr̄ nunc q̄ est pœna illius criminis? Dic q̄ in foro cōscientiæ clericus olim deponebatur de iure antiquo. ut 83. distin. presbyter, qd̄ erat ſm Canones apostolorū. Idē seruatur ī simplici fornicationem, ut latius infra dicet hodie uero imponit̄ sibi pnīa decem annorū, cum illis ieiuniis, disciplinis, & pœnitentiis, de qbus in d. c. presbyter. Laicus aūt hēt pnīam septem annorū 27. q. 1. deuotam. & 23. q. 2. hoc ipsum, ubi dr̄, ꝙ clerici ēr hodie non excedunt metā septem annorū in pnīa prædicta. In foro aūt contentioso de iure canonico, dic quod clericus pro isto crimine deponit̄, ita tenet Pan. in c. at si cler. de iud. & in d. ca. ut clericorum. de uita, & honestate cle. & in c. peruenit. in fi de adulter. ubi in effectu concludit, 2 †quod clericus in factis solum euadit pœnam depositionis qñ committit simplicem fornicationem cum muliere soluta, & impudica concubina, seu meretrice, tunc non infertur illi alia pœna quam suspensionis, ut ibi plenius per Abb. pro aliis uero criminibus carnalibus, excepta solum hac simplici fornicatione est pœna depositionis, ut hr̄ 84. dist. presbyter, 2. q. 7. latores dl Maximianus, q̄uis etiam pro ista simplici fornicatione cōtinuata a qua clericus si post primā, uel secundam monitionē non diuertit poterit deponi, atq; priuari, ut in c. ex parte Adæ. de testibus. & in c. eum super de cohabita. cleric. & mulie. Si uero ista fornicatio non esset amplius simplex, sed haberet adiunctam aliquam qualitatem, seu accidens. puta adulterii, stupri, incestus, & similium. tunc esset pœna depositionis ita dicit Abb. in d. ca at si clerici. in 13. col. & in d. cap. peruenit. Idem ēt tenet uī Io. de Imol. in d. cap. ut clericorum. ut refert Ioa. de Ana in rubric. & in cap. significauit, de adult. Cū ti ista sit cōis opinio, ꝙ pro stupro fiat depositio a qua in decisiuis non esset recedendum, ut supra dixi, tamen si quis uellet tenere contrariam opinionem facile posset per ea quæ supra proxime diximus in præcedenti qō. 3 †Et dicit ēt Abb. in d. c. ut clericorum. ꝙ pro stupro in uirgine commisso. iudex ecclesiasticus poterit imponere pœnam pecuniariam clerico arbitrio suo, ultra alias pœnas spirituales, qñ illæ non sufficerent, qa illas non timeret, quas pœnas si non solueret luet in

corpus atq. l. 1. §. fi. ff. de pœn. & non sufficit solum dotare mulierem stupratam, qa ultra dotem tenetur ēt soluere pecuniariā aut corporalem pœnā, ita dicit Abb. in d. c. peruenit. de adul. Laicus aūt de iure canonico si uirginem deflorauit, tenet illam dotare, & in uxorem ducere, si non erat uxoratus. & his duabus pęnis copulatiue punitur. Si uero nollet aut non posset ꝑp aliqđ impedimentū illā ducere in uxorem, ultra pęnam dotis cōstitutæ tenet alia pœna pecuniaria, siue extraordinaria arbitrio iudicis, ut dr in d. c. 1. & c. ꝑuenit. de adult. & ibi Abb. si uero cum uidua honeste uiuēte stuprum commiserit, punieī pœna pecuniaria arbitrio iudicis iuxta qualitatem facti, & ꝑsonarum cōdōnem d. c. 1. de adul. ubi latius ꝑ domi. Abb. & idem Abb. in d. c. ut cler. in 12. col. & idem Abb in c. licet.

4 de pœni. † de iure aūt ciuili pro stupro commisso cū muliere libera, & honestæ cōdōnis & famæ, si uir sit honestæ cōdōnis au i ī dimidiæ partis bonorū suorū cōfiscatione, & relegatione tpali arbitrio iudicis pūit, si uero sit uilis ꝑsona fustigat. & nihilominus in exiliū mittit, ut supra ita dicit tex. expresse in §. itē lex Iulia. inst. de publ. iud. & ista est pœna regularis. q̄ tñ fallit in pluribus casibus in qb. alia pœna imponit. Et primo qñ mulier non esset libera sed serua, quia tūc daī dño actio legis aquillæ, iniuriarum, aut de seruo corrupto l. inter liberas. & ibi Bart. ff. de adul. l. fin. ff. de off. ꝑsid, & l. penult. C. de ser. corrup. Secundo fallit licet sit mulier libera, tamē si est famula, aut alias uilis conditionis existens in caupona, hospitiis, aut alis similibus abiectis locis, hñti rem carnalem cum mulierib. uilis cōdōnis non imponitur ista pœna, sed tenet actionē iniuriarum ꝑp utilitatem personæ l. q̄ adult. & ibi gl. & Bart. C. de adult. &

5 Bart. in d. l. inter liberas. † Tertio fallit in concubina retenta in domo, & indubitato affectu. qa licet cum illa hēe côcubitum de iure ciuili absq; aliqua pœna, l. 2. C. de concub. & no gl. in l. stuprum. & in l. inter liberas. & ibi gl. & Bart. ff. de adulteriis. Quarto ēt fallit in publica meretrice, uel in alia muliere impudica, q̄ plures admittere solet ad eius amplexus, licet secrete agat. qa non dr honeste uiuere ꝑut requirit illa lex Iulia de adulteriis cap. 5. d. §. item lex Iulia & ibi Ioan. Fabr & per Bar in l. 3 ff. de cōdō ob turpem cau. ubi concludunt Doct. prædicti, quod tunc mulier ipsa ꝑdit nomen, & famam honestæ matronæ. Contra hæc oppo. de l. stuprum ff. de ritu nuptia. ubi dī ꝙ stuprum cōmittit ēt cū mulieribus q̄ turpiter uiuunt, & à pluribus quæstum accipiunt, dummodo id non palā faciant. Sol. non negatur quin cū mulieribus ipsis stuprū committatur, qa mulier soluta est, & libera persona, sed delictum non est punibile cum eis factum de iure ciuili ꝑp inhonestam uitam, licet non sint publicæ meretrices, tamen ex quo plures fornicantes admittunt, & personam suam pluribus exponunt, dico ꝙ accessus ad illas est impunibilis, quia non dñt honeste uiuere, ut requirunt iura, in d. l. inter liberas, & l. stuprum ff. de adul. & d.

6 §. item l. Iul. † De iure tñ canonico ōis coitus pręter uxorius siue matrimonialis est reprobatus, & punibilis 32. q. 2. nemo, & c. meretrices. Fallit etiam, & quinto regula prædicta, qñ quis hēet coitum cum uirgine impubere minore 12. annis, nondum uiri potente, quia humiliores in metallum damnantur, honestiores uero in insulam deportant l. si quis aliquid. §. nodum. ff. de pœnis. qđ not. quia hodie ista pœna non inuenit correcta, neq; immutata, ita dūt Doct. in d. §. item lex

7 Iul. ibi gl. tangit. † Sexto ēt fallit dicta regula in tutore qui pupillam cuius tutelam gessit stuprauit, qa tutor deportatur, & oīa eius bona publicanē l. 1. C. si qs eam cui tut. gess. stu. Rō est quia tutor datur loco patris personæ principaliter ad illam nutriendum, & bonis ac honestis moribus instruēdū, non autem ad stuprandum l. 2. ff. de admnist. tut. & inst. eod. tit. in princ. & de tutel. in princ. Septimo, & ult. fallit in muliere nobilis familiæ q̄ seruo ꝑprio se carnaliter commiscuit, quia mulier punit pęna capitis, seruus aūt igne ꝑbit l. 1. C. de mulie. q̄ seruis prop. se iunxe.

1 *Coitus contra naturam habitus triplex reperitur, & qualiter punietur.*

2 *Coitus cum brutis habitus qualiter de iure canon co puniatur, & qualiter in foro conscientiæ, & in conscientia & num. 3.*

4 *Coitus cum brutis punitur pœna capitis.*

1 OCtauo quæro, quid de coitu† habito contra mate[r]iam, dic quod istud ex triplex. quoddam. n. est quod fit contra naturam humanæ societatis, & illud est quod fit cū propria matre, uel filia de quo dcm̄ est supra eo. tit. q.

tit.q 2. Aliud est qđ fit contra naturam sexus
humani, quod est qñ fit cum masculo, ut l. cũ
uir. C. de adult. Aliud est qđ fit cõtra nãm ge-
neris humani, & aliud est quod fit cũ brutis
c ut clericorũ de uita, & honesta, clericorũ, in
prin. uide quæ diximus supra eo. tit. d. q. 2. &
hr in c. ut clerici, de exces. præla. 32. q. 7. adul-
terii. & c. flagitia. & 33. q. 2. hoc ipsum, in fi. d. l.
2 cum uir. & l. fœdissimam. C. de adult. † Pro
isto. n. crimine de iure canonico. s. antiquo,
& in foro conscientiæ, tam in clerico, quam
in laico pœna est parificata, iniungit pnia tẽ
poralis ultra septennium arbitrio sacerdotis,
ut extra gremium ecclesiæ, & communione fi
delium, ultra illud septennium, tam diu com
moret donec de crimine ipso congruam ege-
rit pniam arbitrio sacerdotis, nunq̃ se in diui
3 nis commiscendo, ut d. c. hoc ipsum. † Sed de
iure canonico in foro contentioso, in clerico
erit ppetua depositio ab altaris ministerio,
ab omni ordine sacro, ac oĩum beneficiorũ,
& officiorũ ppetua priuatio, ut est casus in d.
c. ut clericorũ, in prin. de uita, & honesta. cler.
& ibi Abb. & c. clerici de exces. præla. si uero si
laicus excõicatur, & à cœtu fidelium omnino
4 expellitur. d. c. clerici. in fi. † De iure autẽ ciui
li p isto crimine est pœna capitis l. cum uir.
C. de adult. contra quod crimen, & eius reos.
Imperator in d. l. cum uir. multum fortiter ex
clamat atq; irascit propter eius summam tur
pitudinem dicens, Iubemus insurgere leges,
armari iure gladio contra hmõi facinorosos
hoĩes, qui audent peruertere ordinem natu-
ræ, & est adeo turpe scelus qđ non pficit sci-
re, & nephas quodammodo loq de ipso. pp
quod dicit Pontifex q uenit fames, terremo
tus, & pestilentiæ, & primũ ira Dei in filios
diffidentiæ uide tex. in d. c. ut cler. de ui. & ho
ne cle q 32. qõ. 7. adulterii malum c. flag. &
c. offerebat. Loth. & c. clerici. de exces. præla.

1 *Fornicatio commissa cum muliere soluta & impu-*
dicæ qua puniatur pœna.

2 *Fornicatio an sit genus quoddam, diuersas sub se*
continens species.

3 *Presbyter seu clericus qualiter olim pro fornicatio*
ne puniebatur, & qualiter hodie.

Coitus meretricius, uel alias cum muliere impudica
habitus iure ciu l euadit impunitus.

4 *Fornicans scienter cum meretrice sibi agnata pœnã*
non euadit incestus.

5 *Validum censetur id quod est in ueritate potius quã*
id quod est in opinione.

6 *Concubina quæ dicatur legitima ut eius filij possint*
dici naturales.

1 NOno quæro, quid de simplici † forni-
catione habita cum muliere soluta, &
impudica, aut cum publica meretrice,
quæ publice extat parata, qua pœna
hmõi criminis reus puniatur, dic, q de iure cano
nico in foro cõscientiæ p p uirum incontinẽ
tiæ illa septennali pñia, uel forsan minoris sa
cerdotis arbitrio subiicit. 33 q. 2. hoc ipsum,
22. q. 1. prædicandum. & 30. q. 7. c. adulterii.
32. qõ. 4. c. meretrices. 37. qõ. 1. c. lex illa. ubi
tex enumerat quinq; species criminis carna-
lis coitus quæ fiunt cũ mulieribus naturalr.
ubi dr q licet ſm quorundam opinionem,
2 † hoc nomen fornicatio, sit nomen gñis com
prehendens sub se oẽs species illiciti coitus,
de qbus supra, & tunc dr poni ut genus com
prehendens sub se oẽs species pdictas, 22. q.
4. c. meretrices. & cap seq. & 30. q. 2. hoc ipm,
prope finem. Qñque idem nomen fornicatio
ponit ut species, qua cõtinetur coitus habitus
per uirum solutum cũ muliere soluta, & im
pudica, aut cum publica meretrice, ita dicit
3 tex. in d c. meretrices. 32. q. 4. † De iure autem
canonico in foro contentioso olim erat pœ-
na depositionis, & priuationis, in clerico. 82.
distin. presbyter, hodie nñ est minor. s. suspen
sionis, aut pecuniaria, ut hic arbitraria, & p
Abb. in d. c. ut clericorum, in 12. col. de ui. &
hone cler. Hæc. n. quæ diximus habent locũ
in clerico, laicus uero aliter punitur arbitrio
iudicis, quandoque pœna pecuniaria, quan-
doque alia. uide do. Abb. in d. c. ut clericorum.

De iure uero ciuili iste coitus meretricis,
uel alterius mulieris impudicæ est permissus
& penitus impunibilis, ut l. 1. C. de concub.
& p Bart. in l. uerum. ff. de fur. & idem Bart.
in l. 3. in prin. ff. de conditio. ob tur. cau. Sed
antequam ad ulteriora procedam non omit-
tam notabile uerbum quod dixit Saly. in l.
4 quæ adulterium, C. de adul. q si quis † forni-
catus fuerit cum meretrice quæ erat agnata
ipsius uiri coeuntis, incurrit pœnã incestus
ipse uir si scienter commiscuit se cum illa, Se
cus aũt si ignorabat illam esse eius consan-
gineam, quia isto casu non punitur ẽt de in-
cestu. ita tenet Salyc. in d. l. quæ adult. & rõ
est quia uir non dabat operam rei illicitæ,
sed pmissæ d. l. uerũ, in fi. & ibi Bar. ff. de fur.

&

& Bart. in d. l. 1. in princ. ff. de cond. ob turp. cau. & l. Gracchus C. de adul. ideo isto casu attendit potius illud quod erat in opinione, quam illud quod est in ueritate. l. 1. §. diuus. & l. diuus, & l. in lege Corn. ff. ad l. Corn. de sica. quando uero à principio dabat operam rei illicitæ tunc succedit, & uiget alia regula contraria, de qua per Bart. in l. si adulterium cum incestu ff. de adul.

5 † quod plus ualet illud quod est in ueritate, quam illud quod erat in opinione, de quo late diximus supra tit. prox. q. 11. in materia poculi abortionis, & amatorii, hęc tamen procedunt de iure ciuili, quo meretricis, & concubinæ coitus est impunibilis, ut supra, sed de iure canonico quo omnis concubitus præter uxorium dicitur esse damnatus, 32. q. 4. c. meretrices putarem habere locum secundam regulam de qua supra, & quod ignorantia non diceret ipsum excusare, attento quod dabat operam rei illicitæ, & damnabili cap. meretrices. pro quo facit doctrina Car. in d. l. si adulterium cum incestu, & quod habetur in c. si, de hom. li. 6. ne excusatur per turpitudinem uitæ ipsius mulieris, quia turpitudo illa uerum est quod excusat uirum à pœna adulterii, uel stupri, non autem a pœna incestus quæ infertur ratione sanguinis, quia per turpitudinem uitæ illius iura sanguinis non tolluntur, ita dicit ipse ibi. quem uide, & nota.

6 † Et ad ea quæ diximus supra de concubina retenta in domo, nota quod ad hoc ut aliqua dicatur legitima concubina, quę retineri possit impune de iure ciuili, & cuius filii dicantur naturales, & succedant patri in illis duabus unciis ab intestato, ut in authen. qui mo. na. effi. sui in prin. & in fi. plura requiruntur de quibus per do. Ioan. de Ana. in rubr. extra de adul. in 2. col.

1 *Raptus mulieris est crimen graue, & ualde detestabile.*

2 *Raptores mulierum quibus sunt pœnis afficiendi.*

3 *Socius quis sit, & quis sequax, & in quibus differant.*

Associans alium ad aliquem actum, censetur illi opem præstare.

4 *Receptator raptæ mulieris qua sit afficiendus pœna.*

5 *Iniuria uni de domo facta censetur toti familiæ irrogata.*

Rapiens masculum causa libidinis, qualiter puniri debeat.

6 *Parentes insultati cum consanguineis possunt licite insultantibus resistere.*

Occidi non potest impune qui non reperitur in flagranti crimine.

7 *Auxilium, seu fauorem post factum præstans, mitius punitur eo qui interfuit facto.*

Auxilium, & fauorem malefactori præstantium plures sunt species.

8 *Consulens, seu persuadens maleficium an, & qua pœna puniatur maleficio secuto.*

Consulens & persuadens an censeatur opem, & auxilium maleficio præstare.

9 *Quasi aduerbium est improprietatis nota, sicut & uerbum detur.*

Statutum pœnam imponens auxilium, seu opem præstanti maleficio, non comprehendit persuadentem, seu consulentem.

10 *Consulens, aut persuadens quas debeat dare pœnas, statuto has non exprimente.*

Consulens maleficium punitur etiam ipso non secuto.

11 *Consulens in minoribus criminibus, quas pœnas luat si statutum non taxet eas.*

12 *Consulens maleficium an puniri debeat, etiam si delinquens omnino facturus erat.*

13 *Argumentum a sensu contrario non ualet ubi contra legem procederet.*

14 *Consulens qui ante delictum commissum reuocauit consilium, an teneatur facto secuto.*

15 *Opem ministerij & auditorij corporaliter præstans malefactori, quando & qualiter puniatur.*

16 *Opem scienter præstans malefactori ante factum tenetur.*

17 *Opem præstans post delictum commissum quando puniri debeat.*

Opem præstans malefactori per uiam iustitiæ non punitur.

18 *Aduocatus cum excommunicato participans, pro consilio dando non incurrit excommunicationem.*

Supplicare non licet pro damnato de crimine læsæ maiestatis.

Aggeres nili rumpens, & cursum aquarum deuians igni crematur.

19 *Statutum dictans opem non præstandum bannitis, non includit eos qui ob iustitiam gratiam, uel charitatem præstant opem.*

20 *Pœna plurium eidem opem præstantium an sit uniformis.*

21 *Rapiens uirginem aut uiduam, seu nuptam qualiter puniatur.*

Ancillam, aut libertinam alterius rapiens quas det pœnas.

22 *Sponsus sponsam propriam rapiens qua pœna plectatur.*

23 *Mulier uirum causa libidinis rapiens an puniatur, & quia si uir uirum.*

24 *Nuptię de parentum consensu procedere debent.*

Puella

Puella raptori suo nubere non potest etiam de parentum assensu.
25 *Rapiens meretricem aut aliam plurium concubinam an debeat puniri.*
Meretrices causa libidinis inclusas detinentes actione iniuriarum tenentur
26 *Raptor meretricis quæ meretricari desierat an puniatur acsi probam rapuisset mulierem.*
27 *Meretrix quæ non plene resipuit, sed secrete plurium amplexus admisit, tractari adhuc potest ut meretrix.*

1 DEcimo nunc est uidendum † de raptu mulieris, quod quidem est graue, & longe detestabile crimen, & iura maxime ciuilia ipsum uehementer abhorrent, qđ patet ex attrocioribus pęnis quæ contra raptores ipsos eorumq. complices, & sequaces iura statuerunt ut l. unica. C. de raptu uirg. ubi patet ꝙ nedum puniunt raptores monialiũ sacratarum, uerumetiã uirginarum, laicarũ, nuptarũ & uiduarũ honeste uiuentium, ac ẽt sponsarũ mulierũ, ita ꝙ non liceat ipsi spõso ꝓpriã spõsam ex domo parentũ rapere, seu uiolẽter abstrahere, & ad eius domũ adducere, & qd de uiro rapiente uxorem ꝓpriam cũ quã cõtraxerat, & consumauerat matrimoniũ, an puniat pęnis de qb. in d. l. unica, & qd de eo q rapuit meretricẽ cã libidinis, aut concubinã seu aliã impudicam mulierem, an cõprehendat in l. prædicta ut illis pœnis subijciatur, uel alijs, & quibus. Pono igitur primo casum ꝙ Titius armatus, & associatus Meuio, Caio, & Sempronio ingressus fuit in monasterio S. Catharinæ ex quo uiolenter una cũ socijs pdictis rapuit quandam uenerabilẽ monialẽ ꝓfessam, sororẽ Luciã nuncupatã q̃ sic raptam ex dicto monasterio extraxerunt, illamq. duxerunt ad domũ Pamphili, & dũ ipsam monialem raptã adducerent in itinere occurrerũt Tyberio, Fabio, & Pompeio q sibi præstiterunt opẽ, & auxiliũ præfato Titio, & illius socijs ad perducendũ ipsam
2 monialẽ ad domũ supra dicti Pãphili. † Quæritur mõ nunqd oẽs isti sint pariter puniendi, & quibus pęnis. Rñ. ꝙ ipse Titius una cum Meuio, Caio, & Sempronio socijs in raptu pluribus pœnis subijciunt. Et primo, ꝙ si in flagrãti crimine fuerint à parentib. cõsanguineis, tutoribus, curatoribus dñis, uel patronis raptæ mulieris deprehẽsi, põt impune interfici, & ultra hæc capite puniunt, & oĩa eorũ bona publicant, & applicant dicto monasterio ex quo monialis rapta reperit, uel ea quo professa erat l. unica. C. de raptu uirg. principis uedũ ipse, & eius principalis, uerũ etiã Meuius, Caius, & Sẽpronius eius socij, & adhærẽtes, & q in ipso raptu interuenerũt, & dicto Titio opẽ, & auxiliũ pstiterũt, puniuntur & ꝑpetua oẽs notant infamia. d. l. unica. uñ
3 Bal. in d. l. unica. super illo uerbo dicit. † nota ꝙ dñia est inter socium, & sequacẽ, qa socius est ille q principaliter uadit ad maleficiũ ꝓ se, & sic pro interesse suo, sequax uero est ille q uadit ꝓ aliũ, & ꝓ alterius interesse, ut habetur in cle. 1. de pœ. ubi ẽ gl. no. q declarat qs sit socius, qs sequax, & qs ille q dat consiliũ, auxiliũ, uel fauorẽ, & qs illorum dicitur grauius delinquere, & maiori pœna dignus existat. Item nota sm eundem Bald. ibi, ꝙ eo ipso ꝙ qs associat aliquẽ ad actũ aliquẽ, uidet sibi dare auxiliũ, absq; eo quod aliqd faciat ĩ eius fauorẽ qđ est uerũ dicit ipse de auxilio fauoris, non de auxilio facti, qñ nihil fecit, nã per hoc ille q associat ꝓ associantis pñtiã fit audacior, & eius aduersarius efficitur timidior. Ex quo infert qđ si Caius armatus associauit Titium ad insultandũ, uel occidendũ aliquem, licet ipse Caius nihil fecerit, sed solũ institerit ibi ptens armatus dicitur dedisse auxiliũ, & fauorẽ dicto Titio, rõne pdicta, qa ex ipsius pñtia Titius insultans fit audacior, insultãs uero efficit timidior, & hoc tenet Bald. in l. raptores, in 2. colum. C. de epis. & cle. & Saly. in d. l. unica C. de raptu uirg. Adde Soz. in cons. 157. incip. cõsultatio, uer. 3. ostenditur, in 2. parte fal. 1 c. ubi hoc idem
4 tenet. † Sequitur in Themate, ꝙ Titius cum socijs monialem raptam in domo Pamphili introduxerũt, & ibi illam tenuerunt, quæro qua pœna puniat ille Pamphilus, q raptores ipsos cũ moniali scienter receptauit? dic ꝙ pœna capitis duntaxat punit absq; bonorũ publicatione, ut d. l. unica §. pęnas aũt, ubi dicitur, ꝙ illi duntaxat qui raptui interfuerũt, & pricipali raptori assisterũt, illi trib. pœnis puniunt. s. pœna capitis, ꝑpetuæ infamiæ, & eorum bon. confiscationis, siue publicationis & illi oẽs poterũt a parentib. consanguineis tutorib. & curatoribus, à dñis, uel patronis mulieris raptæ impune occidi, si in illo flagrãti fuerint dephensi. Et dnc Bald. & Sal. in d. l. unica, ꝙ hæc facultas, siue licẽtia occidẽdi dicitur cõcessa ẽt filijs, & nepotibus mulieris

raptę,licet tex.illos nō exprimat, & hoc uirtute eiusdem uel maioris rōnis q̄ uiget in filiis,& nepotibus quā in aliis cōsanguineis &
5 agnatis.† Ex quo dicto notāt ibi Bald. & Saly.ꝙ iniuria facta uni de domo uel de familia censetur esse facta toti familiæ, & consanguinitati,& unusquisq; poterit iniuriarū suam uindicare,& ideo isto casu nullus de cōsanguinitate poterit esse testis in hmōi caúsis, hoc tñ ĩtellige ubi esset cōsuetudo ꝙ oēs de familia siue de cōsanguinitate reuocare soleāt ad aīum suum iniuriā factā cōsanguineo uel alteri de familia, ſm Cyn.in d.l.unica,pro quo facit tex.in l 1.C. si rector prouin.&c. & C.si quacū.præd.potesta. l.1. Ex hoc etiā not.ſm Saly.ibi,dum quærit an facultas illa occidēdi prestita censeatur illis personis de quibus ibi cōtra raptores masculorū qñ rapiuntur masculi causa libidinis,& cōcludit ꝙ non,nec pęnæ illius legis inferuntur cōtra ipsos.Bald. tñ ibi tenet cōtrarium ꝙ illa lex, & illius pœnæ habeant locum etiā contra raptores masculum,& dicit esse casum ibi in d.l unica.in fin. sed tex.ille hoc non probat,dum.n. loquit̃ de masculis,& fœminis eisdē pœnis puniendis, loquit̃ de his qui associarunt siue dederūt auxiliū raptori,& sic de ꝑsonis delinquentibus, non aūt de illo qui passus fuit rapinā,& ideo puto opinionē Saly.& sequaciū esse ueriorē, maxime quia lex illa est multū exorbitans & odiosa,ut dicit ibi Saly.bene uerū est ꝙ nō solū parentibus & cōsanguineis, uerumetiā & amicis licet hmōi uiolentiæ,& rapinæ resistere,& ipsos uiolentos raptores etiā armis propulsare atq; abiicere,cum moderamine tñ in
6 culpatę tutelæ,ut dicit ibi gl.ĩ d.l.unicō.†Per cuius doctrinā decidit̃ alia quæstio ualde notabilis.Quod quotiescunq; aliquis esset insultatus à pluribus,ꝙ parētes & cōsanguinei ipsius insultati,& oēs qui sunt de illius familia poterūt licitę & impune insultātibus ipsis resistere,& illos ꝓpulsare ēt cū armis, & si quē offenderint uel occiderint in tali propulsatione & resistentia , non tenenẽ de homicidio nec alia pœna,dūmodo id fecerint cū moderamine inculparæ tutelæ; quia iura ꝑmittūt cōsanguineo cōsanguineū suum defendere, ita dicit Saly.in d.l.unica,ubi dicit quod istud ēt tenet gl.ibi.& gl.in l.ut uim. ff.de iusti. & iur. Sequitur nunc uidendū quibus pęnis puniuntur Tyberius, Fabius, & Pompeius qui Titium raptorē,& socius post commissum facinus associarūt ad domū supra dicta Pāphili & bř dicas,ꝙ isti puniunt̃ pœna capitis dūtaxat absq; bonorū publicatione uel infamia d.l.unica §.pęnas, Et nota,ꝙ isti nō pñt à parentibus & cōsanguineis mulieris & aliis personis de qbus ibi impune interfici uel offendi sicut alii ex quo nō dñr cōperti in flagranti crimine,qa isti post cōmissum crimē inter
7 uenerūt.† Ex quo dicto nota hoc unū qđ est summe notandū.ꝙ hi qui ꝑstiterunt auxiliū & fauorē malefactori post cōmissum crimē associando illū,& illi fauendo,eūdēq; defendendo,mitius puniuntur,quā illi q delicto siue homicidio interfuerunt , licet nihil fecerint,hoc probatur ĩ d.l.unica ſm quod illā declarat Bald.ibi.& Bald in d.l. raptores, C. de episc.& cle.& Saly.in d.unica.in uer.ceteros,in 6 parte,sui commenti.in 4. col.in princ. hoc idē expresse dicit,qbus adde do.Soc. in cons. 157.inc.cōsultatio ista uers.tertio ostendit̃,ĩ 2.parte fol.1 t.ubi hoc idē tenet. qđ an sit uerū, simplr patebit ex infra dicendis. Istorum enī qui ꝑstant auxilium, & fauorē principali malefactori plures sunt species,ſm ꝙ notat gl.in cle. 1.de pœnis,& supra alias tetigi uerbum eadem quęst.quorū quidam dñr sociii principalis,qui principalr̃ uadunt ꝑ ꝑ se, quidam alii dñr adhærentes,& sequaces, qui ueniunt ꝑ ꝑ alium,& pro alterius interesse, qdam sunt persuasores,& cōsuliores, qui per suasionibus,& cōsiliis suis aīum,& audaciam ꝑstant principali malefactori ad dictū maleficium perpetrandum, quidam alii dñr mandatores,q hoc mandant expresse ut fiat maleficium,& ibi oēs sunt diuersi,diuersique pœnis puniunf,uideamus igitur de quolibet , & ut seruemus ordinem naturæ uidebimus primo de his q̄ ꝓcedunt factum, hoc est q̄ fiunt ante factum qđ est consilium,& persuasio ad
8 maleficium ꝑpetrandum.†Et ideo primo quęro,an ꝑsuadens uel cōsulens puniatur,& qua pœna facto secuto,& quid si factum non fuerit cōpletū in totū,sed pro parte,& quid si nihil actū sit,an ꝑsuasor,& consulto puniātur, & qua pœna,& anteq̄ ad ulteriora deueniā. Quæro an ille qui consuluit,& persuadet dicatur pꝛęstare opem,& auxiliū maleficio, ita ꝙ si statutum imponit pœnam ꝑstanti opem & auxiliū malefactori siue maleficio comprehendat ēt illum qui persuadet, & consuluit. Saly.in d.l.unica in 4. col, arguit ad partes, primo ꝙ sic,ſm auctoritatem Catholicorū,

& quorundã humanarũ literarũ professorũ, demum auctoritate iuris concludit ꝙ non, quia largo sumpto uocabulo, & improprie dr̃ præstare opem, & auxilium ille, qui persuadet, & consulit, & pro hoc adducit tex. in l. qui seruo, in 1. & 2. rñso. ff. de fur. ubi dr̃, ꝙ ille qui persuasit seruo alieno ut fugeret, & furtum faceret, secuta fuga, & facto furto, q persuaserat tenetur dño actione furti, quasi
9 ope, & cõsilio eius furtũ factũ fuerit, † dictio enĩ quasi, est nota improprietatis, ut not. in l. 2, ff. de usufr. ea. re. q̃ usu. cõsu. & silr̃ uerbũ ur̃, de quo in d. l. q seruo, denotat similitudinẽ, & improprietatẽ, ut l. non ur̃. C. de in integ. rest. tit. gñali, & sic concludit ipse Saly. ꝙ qui cõsulit, & persuadet de stricta, & propria signõne uocabuli non dr̃ præstare opem, & auxilium, & per cõns dicas, ꝙ non comprehẽdit in statuto imponente pœnam p̃stantibus opem, & auxilium, qa statuta ipsa sunt exorbitantia, & ut plurimũ odiosa, & non debent extẽdi ad casum impropriũ, sed ꝑprie, & stricte intelligunt̃ l. 2. C. de nox. l. quidquid adstringendæ, ff. de uerb. obl. c. si papa, de priui. lib 6. ꝑ Bart. in l. oẽs populi. in 6. q. ptin. ff. de iust. & iu. cũ multis simi. Reuertor nunc ad qõnem nostram an persuasor, & consultor puniat̃. & qua pœna, & dic aut lex uel statutũ imponit certam pœnã ꝑsuasori, & consultori facto secuto, & aliam uel nullã pœnã facto nõ secuto, & tũc seruanda erit lex, ꝑut
10 clare loquit̃. † aut statutũ uult ꝙ puniat̃ consulens, & ꝑsuadens, sed nullam exprimit pœnã & hic aduerte, aut sumus in atrocioribus siue minoribus criminibus, & sic quærimus an facto demum secuto puniat̃, uel facto ẽt non secuto, dummodo tentando peruenerit ad actum proximum facto. Primo casu dic, ꝙ tr̃ punitur consulens, & persuadens eadẽ pœna qua principalis delinquens punireẽ facto secuto, ut l. nihil. ff ad l. Corn. de sica. l. utrum. ff. ad leg. Pomp. de pari. & ad Turp. l. 1. § incidit, & l. si qs non dicam rapere. C. de epis. & cle. hoc plus est atrocioribus, quia facto ẽt non secuto infertur pœna consulenti. d. l si qs non dicam rapere, sed contra hoc est qd notat̃ in d. l. unica de rap. uir. in § . pœnas uers. ceteros ubi dr̃ ꝙ persuadens, & consulens non punit̃ eadem pœna sicut principalis raptor, sed minori, s. pœna capitis duntaxat, ut ibi dr̃ sed dic ꝙ ideo ibi punitur minori pœna, quia lex imposuit pœnam certã à qua non est recedẽdum, ut supra diximus, alias si non fuisset declarata certa pœna, eadẽ punireẽ sicut principalis, ita dicit Saly. in
11 d. l. unica. † Secundo uero casu qñ sumus in minoribus criminibus, uel in non atrocioribus, & tũc dic, si statutũ non imponit certam pœnã, sed mãdat ipsum puniri, punit̃ eadem pœna ꝑ ea quæ ꝓxime dixi, Fallit tamẽ hoc qñ delictum ꝑꝑ aliquam qualitatem uel accidens diceret grauius in persona delinquentis, ꝑut est furtũ manifestum ꝙ grauius punit̃ q̃ non manifestũ. Item si ex forma statuti delictũ esset magis punibile factum in uno loco quã in alio loco, uel uno tꝑe magis q̃ altero, uel si diceret statutum, ꝙ si reus inq̃situs negauerit cõtenta in inq̃sitione puniat̃ in duplũ, ut l. cõtra negantẽ, C. ad l. Aql qa tũc cõsultor nõ punitur sicut delinquẽs, sed pœna simplici, ut ff. de furt. l. q seruo, in princ. & l. is q opem, eo. tit. & ibi Bart. Prædicta ẽt limitata esse uera qñ principalis qui fecit delictum nõ fuisset alias facturus nisi p̃cessisset consilium, & persuasio illa, qñ aũt erat alias oĩno
12 facturus dic ut infra dicam. † Quæro nunc, qd si delinquens erat alias oĩno facturus id qd̃ fecit, an isto casu ꝑsuadens, uel cõsulens puniatur? Quidã dixerũt ꝙ non, qa isto casu cõsulens non fuit causa delicti, ut in l. nõ solũ, §. si mãdato, in uers. Attilicinus, ff de iniuriis sumpto argõ à contrario sensu, ibi. n. dr̃ ꝙ persuasit alicui nolenti inferre iniuriã facere, dr̃ ibi ꝙ tenetur ꝑsuadens ac si ipse fecisset, rõ est, qa ille q fecit iniuriã nõ erat alias facturus, ergo si facturus erat nõ tenet̃, ꝑ quo facit ẽt tex. in §. ope. insti. de obl. quæ ex delic. nas. & hanc opinionem ur̃ tenere gl. in d. uers. Attilicinus. Quidam alii tenuerunt cõtrarium, ꝙ oĩno cõsultor uel ꝑsuadẽs teneatur, ẽt si delinquẽs illud alias facturus erat, qa nõ debuit cõsultor, & ꝑsuasor malo cõsilio suo iniquo uiro augere malitiã, & animũ ad delinquendum, & iste est tex. not. ubi est casus in l. 1. §. ꝑsuadere, in fi. ff. de ser. corru. & ibi gl. & hoc etiã tenet Saly. in d. l. unica C. de ra. uir. cum hac tñ distõne, ꝙ ubi delinquẽs nõ erat facturus ꝑsuasor nõ tenetur eadẽ pœna sicut principalis, ꝑ ea q̃ supra ꝓxime diximus, ut d. §. ꝑsuadere, nisi in lege uel statuto reperiretur certa pœna exp̃ssa, quo casu illi standũ erit ꝑ ea q̃ supra diximus, & not. in d. l. unica. §. pœnas, uers. ceteros. Si uero erat malus de per se, & illud delictum erat alias

alias omnino facturus, & in isto casu simili- ter tenetur psuadēs, sed minori pœna, quā iudex fm qualitatem facti, & cōdōnē psonæ arbitrabitur maiorem aut minorem, & fm etiā uehemētiam, & magnitudinem psuasionis, & cōsilii, alias. n. ex leui uerbo psuasio enun ciatur aut ioco se forsan plato, qs non tene tur, nec diceretur pp hoc opem pstitisse d. §. ope. inst. de oblig. q ex delic. nasc. & istius o- pinionis fuit et Dyn. in c. nullus ex cōsilio, de reg. iur. lib 6. hoc idem uidetur sentire Bart. in l. 1. §. incidit. ff. ad Turp. qui text. in instigante loquitur qd idem est sicut in psuadēte, ut di cit Saly. in d. l. unica. & non obstant ea quæ supra dicebātur in d. uer. Attilicinus. arguēdo
13 à cōtrario sensu, † qa illud argm̄ nunqm̄ pce dit qn̄ tēderet cōtra legem, uel esset alteri le gi cōtrarius, ut C. de cond. incer. l. si qs patrē, qd et tenet Saly. ibi. Hæc tn̄ oīa q supra dixi de cōsulente, & psuadente, intellige de illo q malam psuasionem aut cōsiliū dedit ad effe ctum ut maleficium fieret, non aūt de eo qui dat bonum cōsilium uel bonam psuasionē, qa istud nomen cōsilium, & psuasio in dubio pōt adaptari ad bonum sicut ad malum, & ideo non dr̄ nec pſumit malum nisi sit adie cta illa qualitas mali ut l. 1. §. persuadere. & alias diximus supra lib. 2. q. 10. ubi dcm̄ fuit de ueneno qd illr pōt comprehendere bo- num, & malum uenenum. ut l. 3. in prin. & §. adiectio. ff. ad l. Corn. de sica. & l. 1. §. dolum.
14 ff. de dolo † Quæro nunqd si psuadens aut cōsulēs reuocauit cōsilium suum, an delicto secuto teneatur. dic, bī aut loquimur in mā- dāte, aut in cōsulēte, primo casu, sufficit sim plex reuocatio mandati ad euitandū pœnā, ita qd pueniat ad notitiam mandatarii, ut l. si mandasset. ff. mand. & p Saly. plene in l. non ideo minus, in 3. qō. C. de accus. Secūdo uero casu, nō sufficit simplex reuocatio, quin imo necesse est q expresse fiat cōtraria psua sio, & sic expressa dissuasio, & cōsilium dissua siuum, & negatiuum præbeat illi q facturus erat delictum, ita q uerisilr & pbabiliter cre dat, q ille non sit amplius facturus, nec ad huc sufficit, sed hēt necesse si uult euitare pœ nas denūciare, & notificare ista illi cōtra quē datum erat consilium, ut caueat ab illo qui q̄rit ipm offendere, & c. ita not. dicit Innoc. in c. ad aud. entiam, de homi. qd transumpti uè posuit Bar. in l. non solum. §. si mandato, ff. de iniur. & idem tenet et Sal. in d. l. unica.

in uer. q̄ro 4. in 5. col. Diuersitatis. n. rō pōt esse fm eum, qa mandatum pcessit solū gra tia mandantis tm̄ d. l. non solum. §. si manda to & uerisimile est q mandatarius q fecit p alio non p se statim audita reuocatione ces set ab opere. Persuasus uero, & cōsultus q p se agit non sic facile abstinebit ab opere qd pficere intendit, arg. l. 2. ff. mandati. & l. 1. §. psuadere, ī fi. ff. de ser. corru. Et qm̄ diximus supra de his q pstant opē fauoris cuius opis fauor denotatur, & intellr eo ipso q qs est p̄ sens maleficio, licet nihil aliud agat, quia per illius pñtiam insultans siue delinquens ef ficitur audacior, aduersatius uero efficit timi
15 dior, ut latius diximus supra. † Restat nunc uidere de his, q pstant opem ministerii, & ad iutorii corporaliter. Circa qd distingue, aut quis præstitit opem scienter, aut ignoranter, si ignoranter, qa nō putabat qui præstitit o- pem illum cui præstitit uelle male facere, & non tenetur, qa ignorantia facti illum excu- sat, nam in delictis ignorātia facti admittitur rīr, qn̄ quis non habuit aīum delinquendi. l. 1. §. diuus. ff ad l. Corn. de sica. l. eum q duas. C. de adult. l. qui contra legem. C. de incest. nup. l. item apud Labeonem. §. si qs uirginē. ff. de iniu. & per Dy. in c. nullus ex consilio de re iud. Aut pstans opem scienter pstitit. & tunc aut præstitit opem maleficio irregulari fiendo, & non tenetur, ut l. q seruo. ī prin. ff. de fur ita dicit Saly. in d. l. unica in uer. nunc transeamus, & c. sed aduerte. qa tex. ille in d. l. qui seruo. loquitur in persuadente, non in ope præstante, de quo nos loquimur hic, & ideo dubito satis de ista decisione, supra qua poteris cogitare, aut maleficium erat rrare, & tunc distingue. aut nos loquimur de ope, & auxilio pstito ante fcm̄. aut de ea q pstatur in facto, aut de ea quæ pstatur post factum.
16 † Primo casu, qn̄ sumus ante factum, & qs præstitit opem scienter tenetur, uel l. q seruo 2. in so. ff. de fur. & l. si pignore. §. qui ferramē ta. eo. tit. & per Bart. in l. is qui opem. ff. de fur. & uide text. in l. fin. C. de discu. lib. 10. & ff. de adul. l. q domum. & l. uetū ff. de parrici. & p Sal. in d. l. unica. in 6. col. Secundo uero casu, qn̄ præstatio opus fit tpe maleficii, ut quia præstans concomitauit delinquentem ad patrandum delictum, & nulli dubiū est q punitur. ut d. l. unica, C. de rapt. uirg. ī uer. ne igr. & uer. pœnas aūt, & l. si quis non dicam rapere. C. de epis. & cler. & ibi Bald. & Bald. etiam

etiam in d.l.vnica. ibi etiã Saly. Idem tenet.
17 †Tertio autẽ casu, quãdo pstatio opis fit post
commissũ delictũ, & hic aduerte quia diuer
simode fit præstatio opis delinquẽti post cõ
missum crimẽ, qđ fit quatuor modis. Et pri
mo interdũ quis præstat opẽ delinquenti. vt
euadat p viã fugæ. tũc præstãs opẽ punitur.
vt d.l.vnica. in ver. pœnas aũt de rap.virg. &
l.1.& 2.& per tot.tit. C. de his qui latro.oc
cult. & l.1.§.qđ aũt. ff. de ser. corrup. & l. his
cuius ope. ff. de adulte. vide Bar. in d l. is qui
opẽ. ff. de fur. Interdũ aũt quis præstat opẽ
criminoso vt euadat per viã iustitiæ, vt cõl-
ter faciunt aduocatis procuratores, & simi-
les, & tunc talis præstatio opis non est puni
bilis, sed permissa à iure: quia vnicuique est
permissũ defendere incarceratũ, vt l.& si nõ
defendantur. ff. de pœ. quia defensio est de iu
re naturæ. l. vt vim. & ibi Bar. ff. de iust. & iu-
re, & facit qđ no. Inn. de sen. excõ. c. solet. vbi
68 dicit, qđ aduocatus non incidit in excõica-
tionẽ si scienter cõicat cũ excõicato, quãdo
ab eo petit consiliũ in eã excõicationis. In-
terdũ vero quis præstat opem criminoso, vt
euadat per viã gratiæ, vel misericordiæ sup-
plicãdo principi pro eo, & isto casu similiter
nullã pœnã meretur; quia non incũbit rei illi-
cite qui petit gratiã à principe, vt ff. de pœ. l.
releg. §. fi. in fi. & l. diui fratres, in prin. ff. eo.
tit. Fallit hoc in dãnato pro crim. læsæ maie.
pro quo supplicare nõ licet. l. quisquis. C. ad
l. Iul. maie. Fallit etiã in casu. C. de nili agge-
ri. non rũp. l. vnica. vbi ille qui rũpit aggeres
nili, & deuiat cursus aquarũ à loco, & alueo
suo antiquo, dẽt igne ibi cõcremari, conscij
vero, & auxiliũ illi præstãtes cõfiscatis oibus
bonis, in perpetuũ relegãtur, ita qđ nemini
vnquã liceat pro ipsis supplicare, ita dicit ibi
tex. & hoc ideo, quia in l. ita reperitur expres
sum, vbi aũt non esset à lege prohibitũ, non
impeditur quis, nec dẽt puniri, si exercet ope
ra charitatis erga criminosum, vnde dicunt
doct. qđ non meretur pœnã, ille etiã qui præ
stat alimoniã delinquenti quãdo est pauper,
qđ est verũ, vt dixi, nisi aliter fuerit lege cau
tũ, vt l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. & c. vergen
19 tis. de hær. †Et faciunt secundùm Saly. in d.
l. vnica ad statutũ, quo cauetur qđ nemo pos-
sit bãnito præstare opẽ, vt nõ cõprehẽdatur
isti qui pp iustitiã, gratiã, vel charitatẽ præ
stãt sibi opẽ, sed illi qui contra curiã, & iusti
tiã præstant sibi opẽ, vt sup. diximus. Quæ-
ro nunc casibus in quibus præstatio opis est
punibilis, qua pœna puniatur qui præstitit;
& breuiter dic, secundùm qđ diximus sup. in persua-
sione, & cõsilio, aut est certa pœna statuta à
lege, & illa est seruãda. l. vnica. C. de rap. virg.
& l. vnica. C. de nili agge. aut nulla reperit
pœna expressa, & determinata. & tunc. aut
nos loquimur de his qui præstiterũt opẽ an-
te factũ. & eodẽ mõ puniũtur sicut cõsulto-
res. vt sup. diximus, aut in ipso facto, & pu-
niũtur eadem pœna, sicut principalis delin-
quẽs, vt d.l. vnica. C. de rap. virg. in §. ne igit.
aut loquimur de his qui pstiterunt opẽ post
factũ, sicut est ad fugã, & tunc si talis præstã
tio opis cadit in aliquid certũ delictũ, aut p
illo facto sit aliqua pœna certa statuta à le-
ge, & illa sit seruãda, quãdo vero nulla pœna
certa sit à lege statuta, & tũc, puniatur minori
pœna quã ille qui tulit opẽ in ipso facto. vt d.
l. vnica. C. de rap. virg. in §. pœna aũt, & hoc
20 idẽ tenẽt ibi Bal. & Saly. †Iterũ quæro, qđ
si plures fuerũt qui præstiterũt opẽ, an pœ
na oĩum istorũ sit vniformis, vt sic oẽs pari-
ter vnica pęna puniũtur, vel diuersis? & breuiter di
cas, qđ pœnæ istæ sunt disformes, secundùm
plus, vel minus in eo, qđ quis deliquerit, ita te
net Inno. in c. sicut dignũ. de homi. Idem est
de iure ciuili, sicut dixit Saly. in d.l. vnica. C.
de rap. virg. in 6. col. vbi dicit, qđ diuersæ sunt
pœnæ de iure statutæ, secundũ qualitatẽ au
xilij præstiti, & prauã intẽtionem præstãtis,
vt d. c sicut dignũ. nã ille qui dedit ope sua
tale auxiliũ delinquẽti quod patrauit, & per-
fecit homicidiũ, nulli dubiũ est qđ tenetur, &
ipse de homicidio, si vero minus peccauerit,
secundũ gradũ culpæ succedit pœna. d. c. si-
cut dignu & vt c. cleric. de vita, & hon. cle. &
hæc sufficiãt quo ad materiã istius opis. Re-
uertor nũc ad residuũ d l. vnicæ. vt declare-
mus totã materiã ipsius raptus mulieris, &
ideo. †Quæro nũc, quid si aliquis rapuit mu
21 lierẽ virginẽ, vel viduã honeste viuentem, aut
mulierem nuptã ex domo patris, vel mariti,
qua pœna puniatur. Et breuiter dicas, qđ tã ipse
raptor, quã eius socij fautores, defensores, ad-
hærẽtes, & sequaces, & receptatores eisdem
pœnis puniũtur, quib. sup. proxime diximus
de rapiẽtib. monialẽ, expsse cauetur ĩ d.l. vni
ca. in prin. C. de rap. virg. excepto qđ bona ip
sorũ in istis casib. applicãtur ipsis mulierib.
raptis pleno iure. d.l. vnica. §. fin. aũt ingenuã.
Itẽ quæro, qđ si aliqs rapuit seruã, aut liberti

nã alterius, dic similiter ꝙ raptores puniuntur pœna mortis, sed nõ patiũtur bonorũ publicationẽ, vt d.l.vnica.in prin.& §.ne aũt.& §.seq.& eorũ fautores ẽt puniũtur, vt ibi ex-
22 ceptio ꝙ eorum bona publicãtur. †Deinde q̃ro, quid si sponsus rapuit sponsam suã propriã, an puniat̃ & qua pœna? Resp. ꝙ de iure ciuili punitur eisdẽ pœnis sicut ille qui rapuit mulierẽ honestã, sibi nullo iure coniunctã.d.l.vnica.§.quibus,& ibi vide. De iure autẽ canonico nulla pœna punitur spõsus qui sponsam suã rapuit, cum qua prius præcesserat nuptiarũ consensus.c.cũ cã q̃, extra de rapto.& ibi glos. q̃ melius hoc declarat.& no. 27.q.2.raptus, & c.lex illa. vbi hoc expresse probatur. Successiue q̃ro, quid si maritus rapuerit vxorẽ, an subijciat̃ pœnis, de quib. in d.l.vnica? Dic, ꝙ nõ vtroq; iure, qa oẽs doct. concludunt ꝙ maritus hẽt plenũ ius in personã vxoris suæ, intellige tñ cũ illa cum qua cõsummauit mr̃imoniũ, vt d.c.cũ cã, extra de rap.& l.fi.C.de lib.homi.exhib.& ita tenent Bal.& Saly.in d.l.vnica. & Canonistæ in d.c. cã quæ. Sed quia dicta lex vnica, loquitur de
23 viro rapiente mulierẽ.†Quid econtra si mulier rapiat virũ cã libidinis, videretur esse idẽ dicendũ: quia ista sunt synonyma, tamen breuiter dicas contrariũ, ꝙ dispositio illius legis non hẽt locũ in muliere rapiente virũ, ex quo non viget eadẽ rõ iniuriarũ in hoc casu sicut in alio, ita tenent Bal.& Saly.in d.l.vnica, & est cõis opinio oĩum doct. Idem etiã dicendũ est in viro rapiente aliũ virũ cã libidinis, quia non cõprehenditur sub illa lege, ita tenet Saly.& Bal.ibi,& diximus supra ea.quæ-
24 stio.in prin. †Sequitur ibi in text. ꝙ nuptiæ procedere debent de consensu parentum ipsius puellæ, aliàs non valent, dic ꝙ hoc est verũ de iure ciuili, vt ibi dicitur. Secus de iure canonico, vt d.c.cã.quæ.& c.fin. de rapto.& 28.q.2.raptus, & lex illa. Et ideo dr̃ ẽt ibi, ꝙ puella nubere non potest ipsi raptori, etiã si parentes consentiant, qui si inuitam ipsam remiserint,& dictis nuptijs consenserint debent deportari. ita dicit expresse text. in d.l vnica.de rap.§.pe.in fi.cuius contrarium disponitur de iure canonico.d.c.cã quę,& c.fi. extra de rapto. vbi est casus, ꝙ si raptor rapuerit virginem cum qua nuptiarũ consensus prius interuenerat, & dato quod mulier rapta fuerit inuita si tñ postea cõsenserit. & placuerit sibi suo raptori nubere, nihil obstat quo minus possit illi ĩpune nubere. d. c. fi. ꝙ no. quia cũ cã matrimonij sit spũalis, & reguletur à iure canonico, vt in c.dẽt, de big. dẽmus in hoc stare dispõni iuris canonici.c. per venerabilẽ. qui fil. sint legi.& c.si diligenti.de foro cõp. & no. per doct. in c.solitæ.de maior.& obedien.& in c.nouit de indicijs.
25 †Vltimo in hac tō.q.quæro, quid si rapta fuerit meretrix cã libidinis, concubina plurium, aut alia mulier impudica, an raptores subijciantur pœnis d.l.vnicæ.C.de rap.virg. Bar.in l.verũ, in fi.ff.de fur.& in § 3.in fin.ff. de cond.ob tur.caus. dicit ꝙ non,& ita ẽt vr̃ sentire Bal.in d.l vnica.C.de rapt. Et ideo dicũt docto. ꝙ qui rapit meretricẽ cã libidinis, & eadem de causa tenet illam inclusam in domo ꝑ plures horas, & dies, nõ tenetur de priuato carcere, nec teneẽ ẽt de vi priuata d. l.verũ, & ibi Bar.& hoc idẽ tenet Saly.in 2. col.in vers.oppo.i.&c.& ita ẽt tenet gl.in d. l.vnica in ver. viduarum. Nota tñ vnum ꝙ dicit do. Matth.de Math.in singu.suo 104. ꝙ incipit, nota vnũ ꝙ solẽt vulgares, &c. vbi dicit ꝙ licet isti q capiunt,& detinent inclusas meretrices violẽter in domo priuata cã libidinis nõ teneãtur de priuato carcere, nec de vi publica, vt per Bar.in d.l.verũ. sup. de fur. tamen tenentur actione iniuria tñ ipsi mulieri, q̃ q dẽ iniuriæ possent esse adeo atroces attẽta qualitate facti, & personarũ conditione, ꝙ iudex posset arbitrari pœna mortis esse inferendã cõtradictũ raptorẽ,& detẽtorẽ,& allegat doctr. Bar. in l.fi. ff.de rer.diui. sed parcat mihi excellẽtia sua, quia dictũ suũ puto esse verũ, ex quo iura per eũ allegata hoc non probãt.& Bar. etiã in d.l.fi.ff.de rer.diui. nullũ verbũ facit de ista materia in
26 li.meo.†Sed quæro, quid si meretrix illa desierat iã meretricari, & cœperat honeste viuere, prout probari poterat, quia iã pœnituerat ipsam præteritæ vitæ, si huiusmodi mulier rapta fuerint, an raptor puniat̃, ac si mulierẽ honestã rapuisset, vt hr̃ in d.l.vnica. in prin.C.de rap.vir. Saly. secutus opi.Cy.in d.l. vnica. dicit ꝙ isto casu raptor subijcitur eisdẽ pœnis de quib in d.l.vnica. quia sufficit, ꝙ mulier illa honeste viuat tp̃e raptus, lex.n. illa nõ requirit vitã ꝑteritã, sed ꝑsentẽ dũtaxat, quæ est tp̃e raptus, vnde si reperitur honesta tp̃e raptus pœna cõmittitur, aliàs nõ, ita tenet Saly.in d.l.vnica, qui dicit hoc esse de mente Cy. ibi idem etiam tenet Bald. expresse,

presse in d.l.vnica,vbi dicit,q aut in muliere illa apparebãt signa puiæ, quia nolebat amplius meretricari,ut quia practicabat cõtinue inter honestas mulieres,& cuitabat multum consortia inhonesta,tã uirorum q̃ mulierũ,q̃ aliquãtulum sibi suspecta videbantur, & alia cuncta opera honesta & laudabilia faciebat, q̃ honestæ,& pudicæ mulieres facere solent, & isto casu idẽ iudicãdũ erit de illa sicut de a

17 lijs honestis,& pudicis mulierib.† Aut preteritæ vitæ nõdũ bene penituerat, quia adhuc impudice viuebat,& sinõ publice saltẽ secrete,& noctis tpe admittebat plures in domo & plurĩũ virorũ patiebat amplexus,isto casu iudicãdũ erit de illa sicut de meretrice, vt C. de nup.l.imperialis, & dicit ipse Bal q istud est satis tolerabile,q isto casu non habeat locum dispositio d.l.vnicæ. & per hæc sum expeditus de ista pulcherrima quæstione.

1 *Coitus cum nupta habitus quæ honesta putatur, sed in occulto plures admittit, an sit punibilis.*

2 *Coitus omnis de iure canonico extra matrimonium est punibilis.*

1 VNdecimo quæro. quid si † mulier nupta aut vidua q̃ publice retinet nomen honestæ matronæ occulte tamẽ pluriũ virorum admittere cõsueuit amplexus,an coitus habitus cum mulieribus hmõi sit punibilis, & qua pœna?& breuiter dicas q q̃ primũ mulier cœpit meretricari,& inhoneste viuere, siue secrete hoc faciat siue publice,perdit florẽ pudoris, & nomẽ honestæ matronæ,vt l.inter liberas, & ibi Bart.ff. de adul & inst.de pub.iud.§ itẽ lex Iul.& ibi do.Io.Fab qui igitur cõcubuit cum ipsis mulierib.istius condõnis nullã pœnã meretur de iure ciuili,ut d.l.verum,& ibi Bar.ff.de fur.& est gl.& in d.l.vnica,C.de rap. virg. & Bar.in l.3.ff.de cond.ob tur.cau.vide text. no.in l.q̃ adulterium.C.de adult. qui tex. loquitur de

2 nupta & vidua.† Fateor bene q de iure canonico iste coitus non erit impunibilis,quia illo iure omnis coitus præter vxoris est impunibilis 32.q.5.c.meretrices.

1 *Iudæus cognoscens carnaliter Christianam, aut Christianus hebræam quas debeat luere pœnas*

2 *Christianus ignoranter matrimonium cum hebræa contrahens non punitur, secus si scienter.*

3 *Pœna adulterij est capitalis, quæ infligitur etiã hic qui mulieribus hebræis scienter se cõmiscere.*

Liberi ex matrimonio inter Christianum & Hebræam sunt illegitimi.

4 *Papa dispensare non potest quòd Christianus cũ hebræa contrahat matrimonium aut econtra, nisi præcedente baptismo.*

5 *Christianus excommunicatur qui cum muliere hebræa matrimonium contrahit.*

6 *Iudæus christianæ mulieri se commiscens condigna animaduersione punitur.*

Animaduersionis condignæ appellatione venit etiam mors.

7 *Iudæus copulam fornicariam habens cum Christiana virili in amputatione punitur, & nu.8.*

8 *Iudæus ignoranter concumbens cum muliere christiana qualiter puniatur.*

10 *Præsumptio quædam fraudis est in iudæo cum Christiana concumbenti.*

11 *Hebræi non deferentes habitum distinctum ab habitibus christianorum puniuntur.*

1 DVodecimo quæro quid si † Iudæus carnaliter cognouerit mulierem christianã,vel econtra christianus coitum carnis habuit cum muliere hæbræa, qua pœna puniatur?Respondetur,aut illam cognouit carnaliter in figura matrimonij, aut in actu fornicationis: si in figura matrimonij,aut loquitur de iure canonico,& matrimonium est ipso iure nullum,ideo fit separatio incontinenti.28.q.1.caue. & c.si quis, & c.in nonnullis,de iudæ. in foro consciẽtiæ puniuntur pœna septem annorum,de qua in c.hoc ipsum 33.q.2.& diximus supra eo.tit.

2 q.2.& 3. † In foro autem contentioso corã iudice ecclesiastico dic.aut contraxit ignorãter in figura matrimonij, & non punitur aliqua pœna secundũ,quod tenet Panor.in d.c. in nonnullis,rõ est quia dabat operã rei licitæ,vt alias late diximus supra eo.q.1. & 2. & 3.aut scienter & punitur pena excõicationis, & nihilominus separantur vt supra dictum est per doctrinã Abb.in d.c.in nonnullis arg. text.in c.si quis eps aut presbyter iuncta glo. 27.q.1.oĩno adinuicem separantur. vt ibi vide tex.no.& c.si quis 28.q.1.qui vult,q peni tus à cõione fidelium separentur. De iure autem ciuili, aut illam cognouit in actu fornicationis,aut in figura matrimonij, si per matrimonium,aut scienter,aut ignoranter contraxit cum illa, si scienter, primo, & principaliter matrimoniũ nullum est, quia verũ,

& proprium matrimoniū est cōicatio diuini iuris l. 1 ff. de ritu nup. & l. aduersus, ff. de cri. exp. hæred. quę quidē cōicatio esse nō pōt inter iudæū, & Christianā, vel econtra iter Christianū, & Iudæā 28. q. 1. cauc. c. seq. & c. si qs
3 vbi est casus. & † isti de iure ciuili sunt pœna adulterii puniēdi, quæ est pœna mortis, vt late diximus supra eo. in q. adulterii, sed aduertc, ꝙ per illā cōmixtionē non cōmittitur proprie adulteriū, sed crimen illud uicē adulterii obtinet, ut C. de Iudæ. l. ne quis Christianā, imò vr̄ esse deterioris cōditionis, q̄ adulteriū quia sine tpis p̄finitione à quocunq; poterit accusari iste coitus. qđ nō est sic in adulterio ꝑprio, ut l. miles. §. si pater. §. mulier, & §. 60. ff. eo. tit. itē poterit vnusquisq; illos accusare absq; inscriptione talionis pœnæ, ut dicit gl. in d. l. ne quis. Si uero ex coitu hmōi liberos susceperint non sunt legitimi aliquo pacto, ex quo nullum erat matrimoniū inter parētes, illos tamen puto vt incestuosos filios appellari nō posse, ita ut nec à parte alēdi sint, argō coitū quæ hñr in auth. de incest. nup. in prin. & in auth. ex cōplexu, eo. C. eo. tit. imò vr̄ esse grauius istud ꝙ coire cū propria cōsanguinea, quia per coitū consanguineæ uiolāt iura consanguinitatis duntaxat, ut in c. 1. & 2. de cōsan. & aff quia remoto uinculo cōsanguinitatis pōt esse matrimoniū inter eos, cū sint ambo Christiani, & hinc est ꝙ sæpius dispēsantur à summo pontifice, ut tota die uidemus, sed per istā aliā commixtionē fit iniuria duob. sacramentis. primo fit iniuria baptismo, & uniuersæ Christianæ religioni, ut 27. q. 1. cauc. c. non oportet. & c. seq. fit etiam iniuria sacramento matrimonii, quod conaē cōtrahere cōtra legū institutiones d. l. ne qs.
3 C. de iudæ. & l. 1. ff. de ritu. nup. † Nec unquā poterit tale matrimonium siue porius adulterina cōmixtio à sede apostolica dispēsari, nisi ꝑcedat baptismatis sacramētū d. c. non oportet. & ibi gl. merito illorū proles tāquā incestuosa, & dānabilis debet censeri incapax oīs successionis generaliter d. auth. ex cōplexu, & ex quo habetur in corpore, & istud ēt uř esse de mēte Old. in cōs. 3 3 3. qđ incipit. qualiter punitur iudæus. &c. Si uerò ignorāter cōtraxerunt, & excusantur a pœna, secūdū ꝙ dicit gl. in c. ī nōnullis. de iu. quā sequitur ibi Abb. & alii dicentes ꝙ ista est ignorātia facti. merito indulget excusationē, ut l. 1. & ibi Bar. ff. de iur. & fac. igno. & in c. ignor. de reg. iu. lib. 6. Sed no. ista ignorātia poterit illis prodesse si incōtinēti abq; mora postquā habuerint notitiā de tali impedimento se abinuicē separauerint, alias nō pœnas euitāt pdictas, q a vr̄ consentire in illo pctō, & uelle illū dānatū coitū continuare, secundū ea quæ habetur in illo no. tex. in l. qui contra legū. C. de inces.
5 nup. & ibi Bal. & Sal. † De iure uero canonico pto hmōi matrimonio sic contracto, est pœna excōicationis perpetuæ 28. q. 1. cauc. cū duob. c. seq. Si uero illā cognouit in acto fornicationis, & eadē distō repetitur, aut sciēter aut ignorāter, si sciēter, aut loquimur de iure canonico secundū antiquā legem Moysis, & indistincte erat pœna mortis 2. q. 7. nos si incompetenter. §. sed notandū. uer. nathā. & §. his ita. uer. multa. n. & 23. q. 5. c. reos. §. nathā, & §. multa. n. ubi est idē casus. dicitur. n. ibi ꝙ iudex iudæū cū madianita coeuntem gladio
6 trāsfixit, & fuit reputatū ad iustitiā. † De iure uero pontificio in foro contētioso quidā dixerunt idē esse ꝙ iudæos qui in hmōi crimine incidit tradendus sit curiæ seculari condigna aīaduersione puniendus, quæ uerba denotāt pœnā mortis, ut infra dicā, quādo per iudicem ecclesiasticū cognoscitur de crimine ipso, ita puniatur ultimo supplicio, tradi debet curiæ seculari, ita tenet do. Fel. in d. c. in nonnullis, quæ quidem uerba animaduersionis denotāt, ut dixi, maximum arbitriū continens ēt mortem, secundū do. Fel ibi, qui allegat ad hoc bonum text. in c. ut inquisitionis, circa med. de hære. libr. 6. ubi text ille loquendo iudicib. & dominis temporalib. per uerbum istud aīaduersionis demōstratur pœna mortis. Old. tamen in cons. 3 3 3. quod incipit qualiter puniatur, & c. consuluit in fauorē cuiusdā iudæi, qui carnaliter cognouerat mulierē Christianā. quæ erat mulier impudica, & meretrix, secundū quod apparet ex uerbis suis, ubi demū concludit, ꝙ non deberet puniri iste iudæus pœna mortis pro isto coitu, sed alia graui pœna citra mortē. tamē at-
7 testatur vidisse in ciuitate Auenio. † amputari uirilia cuidā hebræo pro isto crimine, ꝙ si dicit esse uerū quādo est simplex fornicatio q̄ non hēt annexā aliquā qualitatē q̄ aggrauat delictum, sicut est stuprū uel adulterium, quando mulier esset honesta quia tunc non negat iudæū debere puniri maiorib. pœnis, sicut alias diximus supra ī Christianis, & ut clarius materia ista aperiaē, dic ut infra sequiē; maxime

maxime quo ad dictũ verbum aĩaduersionis quod ut dixi denotat, & cõprehendit pœnã mortis, maxime qñ refertur ad ptãtes, dños tpales, & iudices &c. vt dicit in d.c. vt inquisitionis, de hær. li. 6. & ibi dũ dr ptãtes domini tpãles, rectoresq́ꝫ, & eorũ officiales de prædictis aĩaduersionem assumãt, &c. q̃ quidẽ aĩaduersio denotat pœnã mortis, vt diximus, idẽ tenẽt Io. And. & Do. de S. Gem. in c. vt inquisit. & Ant. de But. secundũ quod refert idem Fely. in d.c. in nonnullis, in fi. idẽ tenet in cõsil. 12. vbi dicit ꝙ istud verbũ in terminis no-
8 stris denotat pœnã mortis.† Quidã tamẽ fuerunt in contraria opi. ꝙ iudæus ꝑꝑ hoc delictum non sit puniendus pęna mortis, sed alia minori pœna, puta deportationis, pecuniaria, vel alia hmõi arbitrio iudicis declarãda, & hãc opin. tenuit Pet. de Vbal. de Peru. in cõs. 75. quod incipit, quidã dictus Caius, & Ro. in cons. 155. quod incipit, an iudæus qui cognoscit Xpianã. Io. Cald. in cons. 12. de foro cõp. hãc etiã opin. vr tenere gl. in d.c. in nonnullis. super vers. animaduersionis, dicens, ꝙ erit pœna pecuniaria vel alia tpalis arbitrio iudicis, & sic vr excludere mortem. Oldr. etiã in cons. 333. quod incipit qualiter puniatur iudæus, vbi dicit, ꝙ dum ipse esset in ciuitate Auenion. vidit ꝑ isto crimine cuidã hebræo amputari testiculos. Ego. n. in istis terminis attenderem ad conditionem personarum, & maxime mulieris an esset honesta matrona, siue mulier, nobilis, aut vilis condõnis, vel inhonestæ vitæ, vt sunt istæ mereticulæ, & vulgares mulieres, item an iudæus semel tãtum nacta occasione in istud crimen inciderit, vel iuxta ætatem, an iunior sit minor 25. annis vel maior ad quadragenarium accedens, vel circa, & an sit vxoratus vel solutus, vel talis sit qui alias erat honestæ conditionis, aut potius plures illud idem cõmiserit, vel ad id perpetrãdum longo tpe vacauerat, aut non vnã tãtum mulierem, sed plures, & plures sub eisdem amplexib. subiecerat, & similia, vt secũdum personarũ conditionẽ, facti contingentiã, & criminis turpitudinem, siue delinquendi consuetudinẽ quãdoque leuẽ quandoque grauem, quandoque grauissimã mortis pęnã imponerẽ, iuxta notata per Abb. in c. 2. de sortil. & idẽ Abb. in d.c in nonnullis, de iudæ. & per Mathesil. in sing. suo de quo supra eo. in
9 10. q. in fi. † Si vero ignoranter hmõi scelus patratum fuerit, aut fuit cũ nupta, & erit pœna adulterij, aut cum virgine vel vidua honeste viuente, & erit pœna stupri, ac si esset factũ cũ muliere Xpiana, de quib. latius dictum fuit s̃ eo. ti. in 6. & 7. q. quiuis gl. in d.c. in nõnullis videatur velle ꝙ parcitur hebræos vel hebręę qñdo ignorãter fecerunt, vbi dr ꝙ q̃ errauerit excusat, sed illud debet intelligi qñ errauit in facto, & illã cognouit in figura matrimonij, nõ aũt in actu fornicationis, vt hic, aut erat mulier vilis condõnis, & inhonestæ vitæ, i. meretrix occulta vel publica. & erit pęna arbitraria citra mortẽ tamen, ita vr sentire gl. in d.c. in nonnullis, in ver. per errorem, idẽ tenet. Io. And. in d.c. cũ quis, de reg. iur. li. 6. in mercurialib. & Io. An. in d.c. cũ quis, Abb. & Fe. in d.c. in nonnullis.† Sed aduerte ꝙ con-
10 tra istã ignorãtiã facti in iudæo adest qdã pręsumptio fraudis & doli, ex quo nõ vr carere culpa, quod est quãdo iudæus ambulat sine signo deferri solito ab hebræis, per quod separatim cognoscitur à Christianis, prout deferre tenetur, vt habetur in d.c. in nonnullis, & quoties non deferunt illud, videtur esse in dolo, nec poterunt se excusare ꝑꝑ ignorantiã ratione præsumpti doli d. cap. nonnullis. Mulieres vero hebreæ nullũ signũ deferre solẽt distinctũ a Xpianis, sicut masculi, maxime de cõsuetudine, vt diu vidi maximã copiã in vrbe Romana, & alibi, & nullã vnq̃ vidi deferre habitũ aut signũ aliquod per quod cognosceretur a Xpianis mulierib., & iõ putarẽ magis excusandũ esse Xpianum, qui hr coitũ cũ hebræa, q̃ hebræus qui coitũ habuerit cum Christiana, quia primo casu põt esse excusabilis ignorãtia facti, rõne indifferentis, & vniformis habitus, quod nõ est in secũdo casu, in quo non videtur posse adaptari excusatio aliqua rõne ignorãtiæ saltem respectu mulieris
11 Christianæ, † Et propterea dicit tex. in d.c. in nõnullis, qđ grauiter puniendi sunt hebręi, q̃ nõ deferunt habitũ distinctũ à Christianis, ut cognoscãtur ab oĩbus. Iuxta hæc q̃ro quid si Turchus, morus, hæreticus, sarracenus, vel alius quicunque extraneæ fidei professor rẽ carnalem habuerit cum muliere Christiana, vel Christianus vir cum eorũ mulierib. respectiue carnaliter se cõmiscuerit, quibus pœnis subiacebunt? Rñ. ꝙ in his adhibetur similis distinctio, de qua supra, aut ĩ figura matrimonij, aut ĩ actu fornicationis, & aut est sciẽter, aut ignorãter, & tunc aut erat minor cũ fęcerit in forma matrimonij, aut erat maior

iuxta distinctionem supra proxime factã,& eisdẽ pœnis puniũtur,de quib.ibi per tex.in d.c.in nõnullis,in prin.vbi loquitur et de sarracenis,& rõ ibi apposita cõcludit ẽt in alijs præmissis,ita etiã videtur sentire gl.in d.c.in nonnulli,q eadem sit ratio in illis,quæ est in iudæis per iura prædicta. & idem etiam videtur innuere tex.ibi dum loquitur de sarracenis,& notatur in rubrica,& in c.1. eod.tit.

1 *Custos carcerum rem explens carnalem cum muliere incarcerata qualiter puniatur.*

2 *Custos carcerum mulierem incarceratam honeste custodire debet.*

1 DEcimotertio videndum esse putaui, † quid si officialis vel custos carcerũ rẽ carnalẽ expleuerit cũ muliere incarcerata qua pęna puniatur.Rñ.ant mulier illa erat honestæ vitæ, cõdõnis,& famæ,& isto casu officialis siue custos hmõi punitur eadẽ pœna qua punitur tutor, qui pupillã cuius tutelã gesserat vel gereret, stuprauit,de qua dictum fuit latè supra eo: ti. q.7. vbi diximus plene de stupro.ĩ 6.fallẽ.eadẽ.n. rõ militat in vtroq;,queadmodũ ãt tutor tenetur alere pupillã,& illã honestis morib.cõseruare.s.illius personã,ex quo principaliter datur psonæ,& secundario ãt reb.ff.de adm. tut.l.cũ plures,§.ĩ primis,& C.de alim. pup. præst.l.fin.inst,qui tu.da.pos.§.ad certũ,vers. certe.& ibi gl.†eodem modo custos carcerũ tenetur diligẽter,& honeste custodire, & alere mulierem incarceratã, & illã illesam supplicio vel innocentię conseruare vt l.1.& l.fi. C.de cust.reo.quia aliter faciendo esset vehemens suspicio,imò psumptio fraudis aut corruptionis contra ipsum officialẽ, & ista fuit doctrina illius antiqui & famosi doc.d.Ioã. Fab.inst.de pub.iud.§.item lex Iul.quem refert & sequitur generosus practicus d. Par. de Put.in suo tract.de synd.c.adult.§.siue.

1 *Vir siue maritus secundo nuptias contrahens prima viuente vxore,quia pœna mulctetur.*

2 *Rumpi non potest quod nullum est.*

3 *Errans in facto excusatur, non autem in iure, si maior sit.*

1 DEcimoquarto quæro.Titius†habens vxorem adhuc viuentem contraxit matrimonium cum secunda , qua pœna puniatur,& ita ecõtra,domina Cornelia existẽs cõiugata cõtraxit matrimoniũ cũ secũdo,vtroq; casu carnali copula subsecura. & quid agẽdũ sit de secũda vxore,vel secũdo uiro reuertente primo vel prima.Respõdeo, dic,q aut istud secũdũ matrimoniũ cõtractũ fuit sciẽter aut ignorãter,siue ab vtroq;, vel ab altero tãtũ.Primo casu quo ad validitatẽ matrimonij secũdi,certũ est,q nullũ est,quia q̃ primum cõstat de vita prioris cõiugis, statim fit separatio secũdi,nõ q rũpat siue diui

2 datur matrimoniũ,†quia quod nullũ est rõpi nõ põt l.1.ff.de iniusto rup.& irri. testa.& l.post mortẽ,§.fi.ff.de bono.pos.cõtratabu. sed fit separatio , & declaratio nullitatis huius secundi matrimonij,& reuertitur ad primum,vel primã cõiugẽ,c.nuper de biga.c.ac cepisti.de spõsa.duorũ,aget.n.pñiam de pctõ d.c.accepisti.33.dis.c.fraternitatis, 82 dis.psbyter.34.q.2. hoc ipsum pęnas vero iuris ciuilis de quib.in d.l.cũ qui duas,ff. de adul & l.quãuis,C.eo.tit. propter ignorãtiã euadet dummodo ignorãtia sit in facto probabilis,

3 † si vero errassent in iure putãtes posse eum duab. secus esset, nisi essent minores ambo, vel alter ipsorum,de quib. late habetur in d. l.si adult.cum incestu.§.idem pollioni.& ibi Bar.ff.de adul.& l.qui cõtra legum,C.de incestis nup.vbi est optimus tex.& gl.ibi Bald. Saly.& alij,& supra etiã diximus eo.tit. in 7. & 12.q. Secundo vero casu quãdo scienter, grauius puniuntur,quia de iure canonico est excõicatus d.c.accepisti,& d.c.nuper, & nihilominus tenetur illã vel illum dimittere , de iure aũt ciuili est infamis ipso iure,d. l. cum qui duas,& l.1.in fi.ff.de his qui not. inf. & vir punitur de adulterio,si secunda erat cõiugata.& ecõtra mulier si vir erat vxoratus,d. l.quis,in fi.& auth. sed hodie,C.de adul.si vero mulier erat soluta de stupro, eodem modo mulier si vir erat solutus,d l.eum qui,& l. inter liberas,& l.stuprũ,ff.de adul.& instit.de publ.iud.§.item lex Iul. Puto ẽt q patiũtur alias pœnas qñ scienter contraxerunt , quia oĩa eorũ bona confiscantur qñ sunt sine prole legitima & mittuntur ipse perpetuum exiliũ,vt in auth.de inceft.nup.in prin.& l.q cõtra legũ,C.eo.ti.& dixi late supra eodẽ.in 2. & 3. qq. Sed quid si alter duntaxat scienter contraxit,alter vero ignorans erat,& ille qui scienter contraxit aliquid donauerit ignoranti , an soluto huiusmodi matrimonio;

com-

comperit repetitio bonorũ donatorũ ipsi do nãti aduersus dictũ donatarium; dic.ꝙ non, vide gl.no. in l.eũ qui duas,& in d.l.qui contra legũ.& diximus sup.eo.tit. q.3.6.7.in fi. si vero vterque ignoranter,&ambo bona fide contraxerunt cõpetit repetitio, vt ibi dr.

1 *Sacerdos, & monachus eandem cognoscentes mulierem qua pœna plectantur.*

2 *Monachus fornicans sacrilegium committit, clericus vero stuprum.*

3 *Filij presbyterorum progeniti post susceptos ordines dicuntur incestuosi.*

4 *Clericus in sacris pro fornicatione simplici non debet deponi, sed tantum suspendi.*

1 Decimoquintò, & vltimo non †omittã silentio hãc notabilẽ qõnem q sæpius occurrit in facto. Presbiter asso ciatur cũ monacho, siue aliquo religioso cuiuscunq; religionis professo, & ambo cũ eadẽ muliere fornicãtur,q̃o qua pœna puniãtur. Itẽ ꝙ crimẽ ex isto coitu oriat̃. Resp.aut mulier erat honestæ vitæ,& tũc si nupta erat adulteriũ,si vero soluta, & laica stuprũ,vt sup. latius diximus in 6.& 7.q. si autẽ erat impudica,vel meretrix simplex fornicatio,vt sup.dixi.d.q.6.& 7. Quidã vero dixerunt,ꝙ oritur sacrilegiũ,tã respectu presbyteri,q̃ monachi, ꝑꝑ Sacrorũ Ecclesiasticorũ læsionẽ 27.q.1.c virginib.& c.impudicas.&
2 c.si qua monacharũ,veritas tamẽ est ista,†ꝙ monachus dũtaxat,vel alius regularis sacerdos cõmittit sacrilegiũ,clericus vero stuprũ dũtaxat,aut adulteriũ si erat nupta, vel simplicẽ fornicationẽ, si mulier impudica erat, vel meretrix,& rõ est ista, quia monachus ꝑ fornicationẽ nõ solũ lædit sacrm sacrorũ ordinũ,verũ ẽt frangit,& violat votũ suæ religionis,in qua expresse vouit castitatẽ, clericus vero secularis tacite vr̃ voluisse castitatẽ in assumptioue sacrorũ ord. & ꝑpea non est adeo graue peccatũ in eo q̃ dr̃ clericus secularis,sicut in monacho,q̃ est regularis,vt dicit Io.de Imol.i cle.ad nostrã.de hær.q̃ dicit, ꝙ monachus de sacrilegio,clericus vero siue ꝑsbyter de adulterio,stupro,aut simplici fornicatione punietur.82.dist.presbyt.2.q.7.c. Paulus.alias lator.Sed cõtra ꝑdicta est gl.no. in l.2.in fi.in ver.filij.C.de epis.& cler.q̃ vult
3 ꝙ filij clericorũ,siue presbyterorũ post susceptos sacros ordines ꝑgeniti , dñr incestuosi. ex quo sequitur,ꝙ existẽs in sacris ẽt per simplicẽ fornicationẽ habitã cũ muliere soluta, & impudica,dr̃ cõmmittere incestũ rõne læsionis sacrorũ ordinũ, & oẽs filij inde suscepti dñr incestuosi,quã gl.tenet, & sequit̃ ibi Bar.q̃ dicit esse notandã.Bal.similiter ibi illã approbat,& alij doct.cõiter.sed Pet.de Bella per.dicebat cõtra,ꝙ illi filij dñr spurij,nõ au tẽ incestuosi. Deinde Bal.dicit,ꝙ ista q.fuit ĩ facto,& reuocabat̃ in dubiũ,vtrũ cũ clerico ĩ sacris fieret incestus,& demũ cõclusum fuit, ꝙ sic,ꝑ illã gl.& ꝙ in isto crĩe cessat abolitio sicut in coitu habitu cũ moniali,ꝙ sicut illa est spõsa Christi,ita iste est spõsus Ecclesiæ, & hæc sunt verba Bal. in d.l.2. de qua q.meminit etiã Bal.in l si quis incest. C.de incest. nup.& cũ illa gl.trãsire vñr doct. cõiter de iure ciuili, sed ego reperio Io.de Ana. in c. significauit,de adul.q̃ dicit, ꝙ illa gl.est valde periculosa & reprobata de iure canonico. & ꝙ sacerdotes dẽent illã abradere de libro C.qa ipse tenet ibi & Pan.Io.de Imol.& alij Canonistæ cõiter in c.vt clericũ,de vita &ho
4 ne.cle.& Ab.in c.at si clerici.de iud. †ꝙ cle.ĩ sacris cõstitutus ꝑ simplici fornicatione nõ qualificata,hodie nõ det deponi,sed suspẽdi 34.dist.fraternitatis. sed si ex illo coitu oriretur incestus fieret depositio , vt late diximus sup.eod.tit.q.2,& 3.& ꝑ Abb.in d.c at si cle. Io.de Imo.in d.c.vt cle.Host. in sum.in ti.de adul.in prin. & Io.de An.in d.c.significauit, ꝙ dicẽdũ.Ego.n.in hac reputo saluo semper saniori iudicio ita esse distĩguẽdũ,ꝙ aut nos sumus in terris imperij,& tractatur de successione bonorũ, q̃ proprie ꝑtinet ad ius ciuile, & isto casu tenerẽ gl.prædictã. & opi Bal. & aliorũ,si vero sumus in terris Ecclesiæ, & tenerẽ opinionẽ Canonistarũ, maxime quãdo agit̃ de reb.Ecclesiasticis,vel de puniẽdo ꝑsonã clerici.arg eorũ q̃ hñr in c.ꝑ venerabilẽ.q̃ fi sint legi.c.solitæ.de maio.& obe. & c.at si clerici.de iud.c.cũ cõtingat. de fo.cõp. cũ si.

COMPENDIARIA forma procedendi extraordinarie,in controuersijs criminalibus,per Ant.Colũb.V.I.D.insignẽ edita.

ADDITIS Summarijs D. Io. Baptistæ Ziletti Veneti, exorditur.

SVMMARIVM.

1 *Extraordinarie procedere est auferre iudicij sub stantialia, iure ciuili introducta.*

2 *Substantialia possunt contrario statuto tolli.*
Princeps habet arbitriū in sanguine mali hominis.
Curia Franciæ ex consuetudine, potestatem habet in sanguine hominis:
Delinquentium multitudo fuit causa ordinationis condendæ.
3 *Naturalia, seu gentium, inducta naturali ratione à Principe non tolluntur.*
4 *Index secundum ius pronunciare debet.*
Extraordinarium non concurrit cum ordinario, quando extraordinarium est cōtra ius cōmune.
Causa principalis quando est summaria, omnes articuli in ea tractandi sunt summarie.
5 *Informationes semper præcedere debent in causis criminalibus exceptis quibusdam casibus. vt nu me.7.& 8.*
6 *Interpretatione adiuuandum est, quando publicam vtilitatem continet.*
9 *Pars priuata accusare non potest in regno, nisi ciuiliter Fallit vt infra, nu.11.12.13.*
10 *Procurator regius tenet locum accusatoris.*
14 *S.C. Turpillianum introductum contra accusatores ab accusatione desistentes cessat, cessat pariter titulus de abolitione generali.*
Impetrare nemo necesse habet, vt desistere possit ab accusatione.
15 *Index non potest procedere absque vocatione procuratoris regis.*
16 *Index in criminalibus non potest motu proprio procedere, sed solum inquirit ad fisci denunciationem, seu accusationem.*
Proceditur in regno sola via inquisitionis, & extraordinaria.
17 *Relationes officiariorum melius audiuntur, quàm relationes priuati.*
18 *Indagatio acerrima requiritur, vbi crimen est atrox, & nu.19.*
19 *Offensæ à principio magis est fauendum.*
20 *Læsus audiendus est.*
21 *Occisus vbi quis reperitur, ibi & non alibi occisus præsumitur. Idem est de furtō.*
22 *Criminaliter an die feriato procedi possit.*
Feriarum solennitates in honorem Dei sunt inductæ de iure ciuili.
Curia Franciæ diebus etiam feriatis ius reddit.
Reus etiam diebus feriatis torqueri potest.
23 *Locus vulneris est scribendus.*
24 *Vulnera mortalia, & non mortalia notanda sunt.*
25 *Vulnerans de vulnerato tantum tenetur, cum negligentia vulnus mortale redditur.*
26 *Vulnerans hominem non sanum, an de morte teneatur.*
27 *Gratia, & indulgentia quando requirantur à vulnerante.*
28 *Medicorum iudicio remittendum est, quando de vulneribus agitur.*
29 *Medicus vnus sufficit, cum alij non reperiuntur.*
30 *Relatio debet fieri postquam index commisit, & interrogauit chirurgos.*
31 *Inquisitio communis quomodo, & à quibus fieri debeat, & nu.32. 33. 34.*
34 *Violentiæ probatio non requiritur tam stricta, quando delictum factum est in rure.*
35 *Testes omnes, in informationibus debent recipi.*
36 *Testes non interrogantur an sint honesti.*
37 *Qui tuteire non potest, aduocet illos à quibus vult inquirere.*
38 *Informatio contra communitatē est facilis, secus contrà priuatos.*
39 *Informationis forma quomodo debeat fieri in delictis, & nu.40.41.*
41 *Exhibitio in criminalibus locum habet ad recognoscendum, & nu.42.*
43 *Exhibitio fit in eo habitu in quo quis reperitur.*
44 *Delictum constare debet antequam deueniatur ad torturam.*
Causa semper debet liquere, vt dicatur fundamentum iurisdictionis validum.
45 *Confessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet si nulla probatio religionem cognoscentis instruat.*
46 *Confiteri quem oportet de crimine, vel testibus conuinci.*
47 *Informationes fiunt parte non vocata, & sic non faciunt fidem.*
48 *Mors in maleficijs probatur etiam per visum.*
49 *Condemnari an quis possit medio eius confessionis concludentis quem occidisse, de cuius corpore non constat, & nume.50.51.52.53.54.55.56.57.*
Exempla maiorum nobis præiudicant.
53 *Mulier insidiatur in via quasi latro.*
54 *Furtum prius constare debet antequam index procedat, & nu.55.*
58 *Furtum sufficit, quòd constet, licet non appareat, cuius res furata sit.*
59 *Inquisitionis modus contra accusatum qui aufugit, & cuius nomen ignoratur.*
Aetas per aspectum probatur.
60 *Iuramentum testium non est necessarium in informationibus.*
61 *Inquirendum est in delictis de qualitate, de die aut nocte delicti, & alijs, nu.62.63. cum seq.*
Qualitas delicti punit quem magis, vel minus.

Vagari

62 *Vagari non licet cum discrimine alterius.*
Mortuus post triduum præsumitur mortuus ex vulnere.
Tempus plerunque est causa condemnationis veri, vel falsi.
Testi interdum derogatur ex tempore.
63 *Parlamenti curia in regno Lilij, est mater oppressorum, consolatio desolatorum, via iudicium errantium, & salus omniũ in ea recte sperantiũ.*
64 *Alibi probatio quomodo fiat, & nu. 65. 66. 67.*
65 *Testes deponentes de alibi, seu negatiua visu affirmata, et coarctata, praferuntur alijs testibus affirmantibus etiam dignioribus.*
68 *Locus delicti est describendus, & locus loci n. 69.*
70 *Informatio secrete fieri debet propter timorem fugæ, vel subornationis.*
71 *Testis dictum suum reuelans, puniri debet.*
72 *Testes, pro vtraque parte veritatem dicere debent, aliter possunt compelli, nu. 73.*
74 *Accusatum sufficit nominare per eius nomen singulare.*
75 *Iudices omittere debent in processu apponere aliquam demonstrationem, vt teneatur reus, eius priuilegium allegari.*
76 *Reatus in Regno omnem honorem excludit.*
77 *Habens potestatem in præparato, habet etiam in connexo præparante.*
78 *Casus est declaratio, & fortunarum index.*
Accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendam veritatem.
79 *Animus occidendi ex genere armorũ cognoscitur.*
Occidere non est verisimile quod is vol erit, qui baculo, pugno, calce, gleba, vel lapide paruulo percussit.
80 *Reus inquiri debet, an ex interuallo, vel incontinenti percusserit.*
81 *Reiteratio ictuum inducit propositum, & deliberationem.*
82 *Auxilij forma in inquisitione scribenda est.*
Auxiliatur quis in crimine quatuor modis.
Processus in criminalibus non debet esse obscurus, nec incertus.
83 *Vxor iacens de morte viri in domo interfecti præsumitur culpabilis.*
84 *Solicitans fiscum inquirere de morte alicuius, quando suspectus videatur.*
Verbositas persæpe iudicis stomachum mouet.
85 *Suspectus præsumitur de delicto, qui sæpe visitat curiam, vt audiat quid de crimine dicatur.*
86 *Descriptio aut inuentarium bonorum accusati fit duabus rationibus, & de his fieri debet publicum instrumentum, nu. 87.*
88 *Accusatus non dicitur bonis suis priuatus ante sententiam, nisi in crimine læsæ maiestatis.*
89 *Accusati bona debent sub sigillo poni ne diminuantur.*
90 *Inuentarium bonorum accusati non potest fieri per officialem in iurisdictione domini tẽporalis.*
91 *Inquisitione generali formata qui sunt vocandi.*
Iudex vbicunque inquirendo generaliter de malefactoribus, reperit aliquem deliquisse, potest ad specialem inquisitionem descendere.
92 *Inquisitio speciali: quando dicatur incipere.*
93 *Probationum initium non debet accusator de domo rei sumere. Nisi sint actus iam recepti in iudicio, quos haberet apud se accusatus. nu. 94.*
95 *Fiscus onerans accusatum acrius, quàm in informationibus caueatur, de euidenti calumnia tenetur.*
96 *Et ad expensas damna, & interesse.*
97 *Et potest capi in partem, vt priuatus.*
Transgressor canonum non potest à dolo accusari.
98 *Decretũ iudicis appellatur sentẽtia interlocutoria.*
99 *Iudici si nihil constat, nihil mandare potest.*
Neminem sine causa audit prætor.
100 *Iudex, vt possit accusari de negligentia quid requiratur.*
101 *Iudex an seruare possit informationes. nu. 102.*
103 *Iudex quid facere habet informationibus visis.*
104 *Iudex iubeat reum capere, ne verbali citatione præcedente aufugiat.*
105 *Reus capi potest, nisi compareat die assignata.*
106 *Iudex debet mittere ad capiendum reum, si crimen sit tale quod pœna sit corporis afflictiua.*
107 *Seruiens vulnerans fugientem punitur.*
108 *Delinquens prætextu mandati non excusatur in grauibus, mitius tamen punitur.*
109 *Spoliati, immunitati Ecclesiæ debent restitui.*
110 *Officiarij capiunt reos sine alias declarationes immunitatis, vbi ea non debent gaudere. & nu. 111.*
112 *Impedientes reos extrahi ab immunitate, eo casu quo ea non gaudent, quomodo puniantur, ad quid ne teneantur, & nu. 113.*
114 *Reus vbi potest extrahi, vel debet custodiri, potest in Ecclesia commoditari.*
Ecclesia non habet territorium, nisi respectu clericorum.
115 *Reus non debet compeditari, quando immunitate gaudere debet.*
116 *Occidens præmeditato consilio non gaudet immunitate Ecclesiæ.*
117 *Nec mandans, vel mandatarius occidens, vel verberans.*

Nec

118 *Nec qui post delictum ad immunitatem cum armis accedit.*

119 *Nec occidēs prope immunitatem, nisi nouis rixis habitis in eo loco secutū sit homicidiū, nu. 120*

121 *Immunitatem vnam offendens cæteras offendisse dicitur.*

122 *Insidiatores itinerum immunitate Ecclesiæ non gaudent.*

123 *Delinquens longe ab Ecclesia, & dum sequitur fugiens ad Ecclesiam, an gaudeat immunitate Ecclesiæ.*

124 *Bannitus diffinitiue Ecclesiæ immunitate non gaudet.*

125 *Bannitum per contumaciam tutatur Ecclesia.*

126 *Immunitas non est in domo Episcopi.*

127 *Dinumeratio triginta pedum, circa capellas quæ sunt in castris, de consuetudine non habet locum pro immunitate.*

128 *Occidens transeuntem per vicum, absque aliqua rixa habita, non gaudet immunitate.*

129 *Absens an immunitate gaudeat.*

130 *Statuta quòd absens damnari possit valent.*

131 *Sententia in criminalibus sub conditione lata, an valeat, & nu. 132. 133.*

134 *Absens condemnatus captus, iterum super crimine auditur.*

135 *Appellationi in criminalibus, in regno semper defertur.*

Executionem, impedit nullitatis exceptio.

136 *Contumax condemnatus quomodo debeat audiri, & nu. 137.*

138 *Fiscus nullas dat, nec recipit expensas.*

139 *Expensæ contumaciales (bonam, vel malam foueat contumax causam) semper debentur.*

140 *Iudex citationis tempus potest abbreuiare.*

141 *Peremptorium non est statim mittendum, nisi cogat necessitas.*

142 *Reus citandus est iuxta stylum curiæ, in qua eius causa est tractanda.*

143 *Citationes sunt fiendæ in locis publicis, & consuetis.*

144 *Citari qui potest personaliter, per edictum citari non debet, alias per iudicem appellationis potest infringi processus.*

145 *Iudex non debet nimis animose procedere.*

146 *Nocens primo, præsumitur nocere secundo.*

Remitti quis non debet coram iudice suspecto.

147 *Iudicis recusatio non tollitur in iudicio, extraordinario.*

148 *Sententia etiam Imperatoris, sine citatione legitimè lata, nulla est.*

Iudicium nullum redditur, etiam in extraordinarijs, omisso qualitatis ordine, & nu. 150.

149 *Sententia condemnatoria super inquisitione inualida ferri non potest, sed debet inchoari nouus processus.*

Exceptio ineptitudinis reddit impossibilem pronunciationem.

151 *Citatio quando fieri possit per præconem.*

152 *Iudex ad quæ attendere debeat, antequàm contumax condemnetur.*

Iudex tenetur de innocentia rei contumacis sollicite inquirere.

Coactus fugere minis inimicorum, non dicitur contumax, nec damnari potest.

Statutum fingens contumacem pro confesso, quomodo debet intelligi.

Crimen læsæ maiestatis non cadit in eo, qui non est de regno.

153 *Officialis proclamare non potest bona accusati, & nu. 154.*

155 *Sententia contra absentem lata, & postea confirmata arresto, an suum sortiatur effectum.*

156 *Rei nomen quando dicatur receptum inter reos.*

157 *Exceptio dilatoria dicitur, quæ est finis non recipiendi.*

158 *Exceptio peremptoria dicitur, quæ est finis non procedendi.*

159 *Iudex contestata lite super exceptione quomodo pronunciare debeat, remissiue.*

160 *Aduocatus interuenire potest, ex eo quod delictum amplius est impunibile.*

161 *Procurator causas absentiæ allegare potest faciendo iuramentum quod fuit missus ad hoc allegandum, & nu. 162.*

163 *Excusationibus neglectis à iudice processus est nullus.*

Iudex auferendo dilationes, aufert actori ius suum, & reo defensionem, ex æquitate naturali.

164 *Absens in criminalibus, appellans, vel petens restitutionem aduersus sententiam, tenetur personaliter comparere, & si admittitur procurator, processus est nullus, nu. 165.*

166 *Accusatus absens veniens ante sententiam, vel post deferendo indulgentiam, aut gratiam sua bona recuperat.*

167 *Iudex putans se posse melius veritatem criminis percipere ex præsentia rei, potest semper dicere procuratori, nolo te admittere, sed volo reum principalem, vt aspectu videam, qua fronte, aut trepidatione loquatur.*

168 *Compositiones promotorum vetitæ sunt.*

169 *Iniuriatus contra iniuriantem, an possit in testem produci.*

Rei

170 *Rei quando magnum est crimen, in carcere segregati stare debent.*

171 *Auctoritas patris curatoris, vel alia non attenditur in criminalibus, & nu. 174.*

Personæ solennitas non inspicitur, vbi ad solam inquisitionem veritatis procedetur.

172 *Confessio minoris per tormenta, curatoris auctoritatem non requirit.*

Minor in delictis censetur maior, nisi in attenuando pœnam, nu. 174.

Confessio pupilli infantis non valet, etiam cum auctoritate tutoris.

173 *Accusatus debet per os suum respondere sine ministerio aduocati, maxime in causis summarijs.*

174 *Præsentia iudicis supplet defectum curatoris.*

Patris potestas non curatur in criminalibus.

Curator minorib. nõ datur de stylo parlamẽti.

175 *Rei accusati sunt segregatim interrogandi, & nu 176.*

Nec eis ad respondendum est danda dilatio, & num. 177.

178 *Iudex faciens criminosi processum ordinarium punitur, & contra eum præsumitur.*

179 *Iudex omittens formã ordinationis fatuus est.*

180 *Accusatus non est relaxandus ante sponsiones, recollamenta, & confrontationes, ac acharamenta. Nec ante tales sponsiones, & confrontationes procurator debet petere accusati relaxationem. num. 181. & 182.*

181 *Subornare dicitur, instruens testes quid dicãt.*

183 *Fiscus nec pars priuata debet esse præsens in responsionibus, & confrontationibus accusati.*

184 *Accusatus contumax in respondendo, potest sine indicijs torqueri.*

185 *Deliberatoriæ non dantur in criminalibus.*

186 *Iudex responsionem rei in maleficijs non debet recipere, nisi primo ipse reus iuret dicere veritatem.*

189 *Probatio seu confessio est fienda iudici in iudicio, alias non sufficit condemnandum in criminalibus, licet sufficiat ad torturam, nec habet vim plenæ probationis.*

188 *Iudex debet esse subtilis ad eliciendam veritatẽ facti.*

189 *Iudex ex seipso debet interrogatoria formare.*

190 *Iudex a suspectissimo incipere debet interrogatoria, & à quo facillime potest verum sciri, & potius à filio quàm a patre, & potius ab vxore quàm à viro, nu. 191.*

191 *Inquisitio de nomine accusati quare fiat.*

192 *Inquisitio fieri debet etiam de ætate rei.*

Rigor quandoque ratione ætatis temperatur.

Iudex ex quibus moueri possit ad alleuiandum pœnam.

193 *Interrogatoria debent esse incerta, tanta incertitudine quod non auferant defensionem reo.*

195 *Iudex non debet se approximare reo.*

196 *Forma interrogandi reum qualis esse debeat.*

197 *Socius criminis an possit de socijs interrogari.*

Crimina vndecunque claruerint punienda sunt.

Exceptio tu es socius criminis est dilatoria.

198 *Procurator an pro carcerato interuenire possit.*

199 *Constantia, & variatio rei in actis scribi debet.*

200 *Iudex suspectum interrogare debet de circumstantijs multis.*

201 *Reus ex integro audiendus est coram secundo iudice, & ad eundem mittendus, cum suis interrogationibus inclusis, & obsignatis ad cognitionem.*

202 *Litis contestatio dicitur facta in criminalibus, per interrogationem.*

203 *Vulnus quando est mortale: in accusando mors expectari non debet.*

204 *Iudex non potest quem de crimine condemnare, nisi sit sponte confessus, & de crimine constet.*

Perire volens non auditur

Simulata confessio licet non vera, an præiudicet confitenti.

205 *Confessio non verificata nec probata per reum carceratum, non nocet, vbi iudex misit nunciũ ad locum confessum.*

205 *Casus de massario qui fuit conductus ad locum vbi confitebatur interfecisse dominũ, remissiue.*

207 *Delatus, ex consuetudine generali, et stylo regni, non sufficit quòd probatione testium sit superatus, nisi ore proprio sit crimen confessus, vbi agitur de vltimo supplicio, vel membri mutilatione, si factum aliter notorium non est, quod aliqua tergiuersatione celari non possit.*

203 *Reus, in causa capitali stante plena probatione quantumcunque clara, poni debet ad quæstionem, vt ab eius ore confessio eruatur.*

Reus conuictus plenis probationibus, an si nihil confiteatur per torturam, possit ad mortem condemnari.

209 *Confessionis perseuerantia in criminalibus requiritur, ad hoc, vt reus puniri possit, & numero 210.*

210 *Temporis interuallum esse debet, inter rei responsionem, & perseuerantiam.*

Confessio geminata non dicitur, licet eodem instanti duæ fiant confessiones.

211 *Confessio potest vsque ad sententiam de errore impugnari, & super hoc audiendus est reus, alias*

Articulo Primo.

1 Procedere † extraordinarie est auferre substantialia iudicii, iure ciuili introducta, ut annotauit Bart. in extr. ad reprimendum verbo. figura collat. 11.

Art. ij.

2 † Quæ substãtialia possunt contrario statuto tolli l. oẽs populi. ff. de iust. & iure iu. no. Bal. in l. 1. C. qũo, & quãdo iud. & in l. ne diu. C. de poe. Vel dic quòd princeps hẽt arbitriũ in sanguine mali hoĩs. ad Ro. 13. c. l. 1. in fi. C. de sum. Trin. Vel dic quòd consuetudo curiæ Franciæ de qua meminit Spe. in tit. de appellatione §. nũc breuiter. Habet potestatem in sanguine hoĩs. l. Saccularii. §. sunt quædam, ff. de extraor. cri. vel dic quòd multitudo delinquentium fuit causa ordinationis condendæ. Gen. c. 6. Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, &c.

Art. iii.

1 † Non tñ tolluntur ea q̃ sunt naturalia, seu

gca.

gentiū, inducta naturali rõne, exẽplum habes de sñia imperatoris cassata, quia fecerat contra naturalem æquitatem, cle. pastor. de re iu. in §. Cæterū ibi, quæ à iure ꝑuenit naturali.

Art. iiij.

4 † Tenet Io. An. in cle. Sæpe. in verbo faciendū, de verb. sig. secundū ius pronunciari dře. Forte facit cõtra. l. Hodie. ff. de pœ. Itẽ facit, qa extraordinariū nõ cõcurrit cū ordinar. o, maxime qñ extraordinariū est cõtra ius cõe, vt declarat Gand. in rub. qõne, de malef. cogn. per inqui. Itẽ facit, quia quando principalis causa est summaria oẽs articuli in ea tractandi etiã sunt summarij. Bart. ver. cons. 74. viso statuto. Sic videtur concludendum pœnas omnes in regno esse arbitrarias.

Art. v.

5 † Per ordinationes regias semper requiritur ꝙ procedant informationes do. glos. consuet. Bur. fol. 58. l. fi. C. de exhi re.

Art. vj.

6 † Interpretatione adiuuandum est, quando reip. vtilitatem continet. l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. c. ad hæc, extra de rescript.

Art. vij.

7 † Nisi accusatus deprehẽderetur in flagrãti crimine, l. si quis, & l. interdū, §. 1. ff. de fur. Nisi metus esset, do. gl. consue. Bitu. ti. de iurisd. om. iud. in verbo formelle. c. si cler. de sñia excõ. li. 6. Nisi accusatus habitaret in hospitio eiuscemodi. n. hoĩes alterum pedẽ in staphio ſp habent, Ias. in l. si fideiussor, §. si ff. q satis. co. alios casus, vide per Guilelmum, in Spe. ti. de accus. §. 2. pro redditis acceptis.

Art. viij.

8 † Hoc tamen erit pericolo fisci vel partis. Ordinationes Ludouici regis.

Art. ix.

9 † Pars priuata non potest accusare in Regno nisi ciuiliter Guil. Ben. in cap. Rainutius, verbo mortuo. 1. nu. 200. de testi.

Art. x.

10 † Per hoc cessat. §. 1. inst. de pub. iud. etiam cessar inscriptio ad pœnam talionis, sentit Bart. in l. 2. & 4. post Bart. ff. adult. quum locum accusatoris habeat procurator reg.

Art. xj.

11 † Nisi in crimine falsi in auct. de quæsto re ver. super hoc, in §. fi. verbo, & qui colla. 6.

Art. xij.

12 † Nisi sit collegium vel communitas. Ia. de Beluiso in sua practica titulo de informat.

Art. xiij.

13 † Nisi vbi maritus accusaret ad perditionẽ dotis, c. tuæ. de proc. gl. in l. quis, C. de adul. Guil. Ben. vbi supra verbo mortuo nu. 175.

Art. xiiij.

14 † Cessat sena. cõ. turp. introductū cõtra accusatores ab accusatiõe desistẽtes. cessat pariter titulus de abolitiõe gñali, qa nemo necesse hẽt ĩpetrare vt desistere possit ab accusat.

Art. xv.

15 † Nõ põt iudex procedere absq; vocatione procuratoris regis, do. gl. cõsue. Bu. fo. 58. c. de manifesta ibi, quia dū accusatoris persona constituitur, iudiciaria põt. amittit, fl. 2. q. 1.

Art. xvi.

16 † Per hoc cessat, l. cõgruit. ff. de offõ. præs. & c. 1. de off. ord. quia iudex nõ põt procedere motu proprio, sed solū inquirit ad fisci denūciationẽ, seu accusationẽ, l. diuus. l. 2. ff. de cu. reo. In regno ꝓceditur sola via ĩquisitionis. Guilel. Ben. eo. verbo mortuo. nu. 200. & sic extraordinariẽ. Bart. in extraua. ad reprimendum, verbo, inquisitionem, in prin.

Art. xvii.

17 † Ibi ponit Gui. rõnes quare priuatus nõ põt accusare, adde qa officiariorū relationes melius audiunt d. l. diuus, & l. fi. C. de off. vic.

Art. xviii.

18 † Vbi crimen est atrox reqritur acertima ĩdagatio l. vbi. C. de fal. maxime si fuerit clãdestinū, Bal. cõs. 77. par 3. Ad euidẽtiã ꝑmitto

Art. xix.

19 † Tũc vagari nõ oportet. l. Prætor. ff. de in iu. quia à principio magis fauẽdū ẽ offenso.

Art. xx.

20 † Læsus adeunda est, c. tua nos, §. 1. de bo. & c. præclaris, eo. in 6. effectum habes, in l. 1. in fi. & l. 2, & 3. in §. 1. ad sill.

Art. xxj.

21 † Oportet se recipere ad locum homicidij, quia vbi qs repertus occisus & ibi ꝓsumitur occisus & non alibi Bar. in l. ædiles, ff. de via pub idem dicit de furto. Ang. in opc. malef. verbo famæ. & Bar. in l. fi. ff. de quæst.

Art. xxij.

22 † Etiã die feriato in honorem Dei l. 2. ff. de fe. ibi. aut vt aspectu atrox iniuria eximet. gl. & Bar. in l. fi. C. eo. facit l. ꝓuinciarū. C. eo. ẽt facit, qa hæ solẽnitates feriatũ inductæ in honorẽ Dei, sunt inductæ iure ciuili, vt dicit Bar. in l. fi. iusf. ff. de dona. Et Spe. co. tit. de fe. ibi valet consuc. cu. Fran. quæ o:bus diebus

etiam feriatis ius reddit,gl.& Bar.in l.40. C. co.in l.3. C.de epis.aud. quod pōt torqueri.

Art. xxiij.

23 † Oportet scribere locum vulneris.Bart.in l.damni,§.Sabini,ff.de dam. infect effectum habes ut per Bal.ad Spe.in tub.de libel. conc. cep. in mag. addi. ibi vt si intentata qualitas quæ maiorem pœnam inducit.

Art. xxiiij.

24 † Vulnera mortalia, & nō mortalia notāda sunt.Bar.ī d.l.si.de q.qđ obseruat cōsuetudo totius mūdi.Ang.in l. Si ī rixa.ff.de sica.

Art. xxv.

25 † Nā si negligentia vulnus mortale reddatur uulnerās tenetur de vulnerato tm̄.l. Qui occidit §.fin.ff.ad l.Agl.c.significasti.de homic Bar. in trac.de percutio.uer.Si ergo nō mortifere vulneratus,Bal.conf.136.Proponitur.2.par.

Art. xxvj.

26 † Nisi sit vulnus illatū in hoīe nō sano bos tex.in l.qua act.§.sed,& si quis seruum ægrotū,ff.ad l.Aquil.uel nisi cōiūctio uulnerū nō mortaliū mortē induceret,Bar.in d.l.Si ī rixa. ff.de sica.iō caueat reus ne primū proponat.

Art. xxvij.

27 † Alius effectus notatus est in d.l.si in rixa. Nā primis qui interfuerūt, & nō mortaliter uulnerarūnt nec ex proposito opus esset remissione,alias si ex proposito,tenentur de vulnerato , & de auxilio simul ut puniātur eadē pœna.Et alijs qui uulnerarūt mortifere opus esset grā,q̄ cēt de delicto,quod requirebat punitionē ad mortem:remissionem vero quod non requirebat,do.gl.consue.Bor.fo.50.

Art. xxviij.

28 † Præterea ait Bart. in d.tract.de percutio. accipe chirurgos, quia si dubitetur de uulnere an sit mortale,uel non, remittēdum est iudicio medicorum , & eorum testimonio secundum Odof.quem citat Bart.in prohoc.ff.

Art. xxix.

29 † Vbi plures non reperirentur,unus sufficeret,ut concludit Bar.in d.l.in rixa,ff. de sica.

Art. xxx.

30 † Relatio debet fieri postquam iudex commisit,& interrogauit chirurgos l.semel.C.de re milit.do.gl.consue. Bitur.tit. de iurisdict. omni.iud.uers.aliter in additione.

Art. xxxj.

31 † Prius inquirendum , & generaliter quis patrauit maleficiū Guil. bene in uerbo mortuo.1.nu.202.in d.c.Rainutius,de testa.

Art. xxxij.

32 † Tunc adeundi sunt uicini ut consulit Bar. in l.si ff de quæstio. ibi iudex debet mittere uicinis,nam debent scire uerisimiliter potius quàm alii l.si uicinis.C.de nup.

Art xxxiij.

33 † Aut domestici l uerba.C.de adult.l.dominus.ff.loca.l.consensus.§.super,C.de repu. Ol dra.consi.78.in crimen.

Art. xxxiiij.

34 † Vel socii ipsius q læsus est Bar.ī l.si quando in si.C.unde ui.ibi per familiā,& socios,in rure facto delicto,non requiritur tā stricta p bō uiolentiæ.Deut.22.c.l. 1.§. si quis in uilla ad Sylla.ff.Alb.in 2.par sta. q.74. Et nouissime bene practicatum fuit Tholozæ cōtra do. dech. proscriptum propter homicidium in rure factum, tunc admittuntur testes inhabiles,ut docet Hypp.singul.73. plures quando veritas aliter sciri non potest.

Art. xxxv.

35 † Recipe Oēs testes in informationib.Bal.in l.1.C.de sum.Trin.post Old nā iudex(q magis scire debet an fides adhibenda sit testib.l. 3.ff de test.)postea hēt inquirere an sit punibile.Bal.in l.data opera,C.qui acc.non poss.

Art. xxxvj.

36 † Testes non interrogantur an sit honesti. gl.in c.cum causam,de testi.

Art. xxxvij.

37 † Si tute ire non possis,aduoces illos à quibus uis inquirere c. ex parte,extra de appel. c.accedens.ut lic non constat.

Art. xxxviij.

38 † Informatio quæ fit contra communitatem est facilis , quia delictum est semper notorium.gl.in c.1.de offi.ord. secus contra priuatos.Bal.in tit.de pac.constan.

Art. xxxix.

39 † Doces formā informationis per inquisitionē generalē.Bal.cōs.77.par.3.ibi pmitto qđ q̄dam sunt,q̄ non possunt contingere nisi uno modo, vt si quis reperiatur occisus gladio q̄dā plurib.modis.Exēpli gratia quidā reperitur submersus in Sagona prope Athanacum, nā pōt esse quod notādo, vel naufragio, vel cadendo de equo periit,vel potest esse quod ibi proiectus fuit ab inimic.s,recurrēdum est ad cōsiderationes intellectus, & ire per semitas,& circunstantias vtrum erat consuetus se balneare necne,& utrum habere inimicos,& quales, uecne,& utrum ibi sunt latrones,nec

non

non talia.n.præsumuntur,quales sunt hoies. & plures alias cōsiderationes desuper fiedæ. Bar.in l.fin.ff.de q.& in l 2.in prin.ff.de fur.

Art.xl.

40 †Hæc forma inquirendi approbat consuetudinem Franciæ in titulo de pœnis vbi mētionē faciēs de eo qui suspēsus repit de igne loquitur qui trib.modis inferri solet.Bal.audit lieu.primo vi diuina seu fulmine.2 malitia.humana.3.neglig.habitatoris. Et in hoc casu oportet cuncta rimari. l. iu.d. C. de iud.

Art.xlj.

41 †Exhibendum est corpus mortui testibus, sæpe.n.eius habitus cognoscet.l.stigmati.de fab.Et ibi Ange.de Peru. de eo qui reperitur mortuus, cuius facies est deuasta. facit ff.ad exhi.l.5.§. si quis noxali, Herus per asinum dignoscitur. l.si Pamphilo.ff.de oprio lega.

Art.xlij.

42 †Exhibitio in criminalibus habet locum ad recognoscendum. Bar.l.2. ad exhi. C.

Art.xliij.

43 †Et in eodem habitu in quo reperitur gl. & Bal.in c.cum causam,de testimonio.extra vbi dicit idem de re furata.

Art.xliiij.

44 †Vt antequā ventū sit ad qōnem,liquide constet de maleficio.l.1.§.illud aūt ad Sylla ff.& fructifere,per Bar.in trac.testim.c.mortuum,ibi,in maximis vero causis vbi hoīs vita periclitatur, vt si de homicidio accusetur, vel de puniendis seruis.qui non iuuerunt dominū, vel de torquendis eis pro homicidio inueniendo lege cautum est,ꝙ dēt constare, & liquere hoiem interemptū,i.liquido apparere,& dicit gl.in c.dilecti.ibi postquā constiterit de violentia.extra de foro comp. aliter cessaret maligna suspicio.l.si quis legatū.versic.cæterū.ff.de fal.l.1.§.hæc verba.ff.ne vis. fi.ei.nā proprie delictū est pparatio pœnæ.ff. de verb.sig.l.aliud est fraus,& hēs in passione Ioānis.Nullā inuenio in eo cām. Vnde dicebat Bal.in tit.de pace constā.post Innoc.qō cā, seu delicti est fundamentū iurisdictionis oportet causam esse veram,& discussā, alias iudicium est ipso iure nullum,& dicit glo.in c.discernimus. 3.q.9. ibi qđ semper liqueat de causa,etiam facit,quia maleficio sunt extrema duo,s.percussus,& percutiens, vt not. Bal.in c.cum causam. de testib. versic.porrò.

Art.xlv.

45 †Vt ēt si accusatus cōfiteatur delictū puniatur cōfessiones reorū pro exploratis facinorib.hēre non oportet, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat.l.1. §.diuus Seuerus.ff.de q.facit gloss in c.1.de confess. extra.& Bald.in rub eo.ad Spec.ibi,& de facto liquet,& ibi si autem non constet de corpore,secus gl.in l.fi.in fi. C. de quæst.intelligit verbum confessiones,scilicet de se factas.

Art.xlvj.

46 Vt etiā testes postea corā iudice sustineant de cōmisso maleficio:quia oportet quem de crie cōfiteri,vel testib.conuinci.l.si quis.C.de epis.ibi in conuictos, seu confessos,& exponit gl i cōprobatos per testes, & l.lege Cor. ad Syl.ff.l.qui sniam. C de pe.vel testibus,superari. l.2.C. quorum appel.non recip.

Art.xlvij.

47 †Nā etiā informationes fiunt parte non vocata,& sic non faciunt fidē.l.si quando,C. de testib.not.Ange.in opere malefi.in verbo fama.& Bar.i l.fi.ff.de q.& Saly.in l.fi.C.eo.

Art.xlviij.

48 †Nā etiā mors in istis maleficijs, vbi agitur de vita hois,probatur ꝑ visum,vt declarat magr̄ iuris Bar. ī trac.testi.c.mortuū,vbi fortius dicit, sed, & si testis dixerit qđ eū sepeliri vidit,hæc sufficere susceptum est, multo fortius si deponerent, qđ viderunt cadauer in feretro coopertum linteis, vel pannis inuolutū, vel à tergo se vidisse,vt dicit Bart. c.seq.nam Paulus rñdit ꝙ ꝑ imaginem recognoscimur, tñ limita prædicta de visu,vt per Bar.in d.c.mortuum. uers.sed si qs viderit in mare,in Sagonam,vel Rodanū,pijci corpus ꝙ nunq̄ postea reuisum est, testis de illius morte recte testificeť licet non viderit mortuum,& hr̄ elegāter Bal.in c.cum causa.col. 5.in prin.de testi.Item si qs viderit quem in carcere claudi,vbi nihil erat ad victū, & carceris custos fuerit ita,ꝙ eidem carcerato aliquid ꝙ ipse non vidisset inferri non potuit post aliquot dierū cursum, certū.n.est post illos actus quā medico tpe victurū, & salutis nulla indicia suppesse,coadiuua hāc doctrinā ꝑ aliā Bar.in l.2.§.si dubiteť.ff.quēadmodū testa.ape.ibi qa vidit decapitari,vt cōtigit alteri apud diuū Georgium,ppe crucē Sabieti, & similia q̄ de necessitate mortē concludunt.

Art.xlix.

49 †Præterea fuge dictū Bal. in addi.ad Spec. tit.de snia.in fi.qñ tractat de confessione Titij confitens se occidisse quendam, cuius nomen

men ignorabatur,& ipsum proiecisse in mare,vnde corpus apparere non pôt,ꝙ pôt condênari,si cũ confessione cõcurrat fama. Car. ad famã Pal.resp.Bar.in d.c.mortuũ. & in d. §.si dubitetur, ꝙ fama ,pcedit, vbi agitur de leui præiudicio,vt de hær.hic aũt secus, vide Aug.Arim.ad Ang in verbo fama. ver.adde. ꝙ Gand.qui per alia intra recedit à Baldo.vel aliter resp.l.cundùm Bar.in l.fi.1.col ff de q.ꝙ talis fama est tm̃ sufficiens ad inquisitionẽ,& hoc tenent practici, vt dicit do.Gand. in rub.quæ ad famæ proba.ver.secundũ opi. quorundã &c. apud quos rô exẽplis cõprobatur.l.1.per tot.l.ff.de q.potissimũ i regno, vbi his scriptis,in causis sãguinolẽtis nõ vtimur,ideo bene recurrimus ad maiorũ exempla. l.de quib.in prin.ff.de leg.ꝗ exẽpta nobis p̃iudicãt.Old cõs.124.in fi. qđ remissio.

Art.l.

50 †Vt minus subintremus indirectã,si aliter iudex faceret esset abusus. do.Guil.Ben.in c. Rayn.verbo mortuo.1.nu 348.& num.361. ver.2.de test.& ita docte opinatus est do.Hugo. de Podio locũ tenens particularis in pcessu filij de la Guye, dicebat.n.legimus aliquos confessos occidisse; qui postea viui reperiebãtur,& dabat exemplũ de quodam,& aliud in l.inde Neratius.§.fi. & l.seq ff.ad l. Aqui.Et aliter exemplum in l.1.§.fi.ff.de q.

Art.lj.

51 † Per præscripta forte tenerẽ contra Hip. in l.de minore.§.plurimum.col.12.ver.& in istis criminibus teneas menti.ff.de quæst.

Art.lij.

52 †Sed cogita dictũ Pauli.Non ignoramus cogitationes Sathanæ qui quos nequit consentiẽdo decipere, facit nimis asperos,s.suadendo nimiã seueritatẽ.§.præcepta. 23.q.4.

Art.liij.

53 †Intellige Bal.nisi confitens esset hõ malæ vitæ,& famæ,& habiliter potuerit proijcere illud corpus in flumen: quia stabat prope mare,vel illud flumẽ Sagonæ, vel Rhodani iu perpetrando delicta. Et sic practicatum est Florentiæ contra quosdam grassatores qui prope quendam lacum habitant, & confessi multa latrocinia , & homicidia ad mortem condemnati sunt vt recitat Augus. Arim.post Ang.in verbo, & vestem Cœlestẽ in tract.malef. Practicatum quoque est Mediolani,vt alleg.d.gl.consue.Bur.fol.58 ibi de illo massario , qui occidit dominũ suum prope lacũ, per arrestũ quoq; practicatũ est contra Clau.Robertũ,& eius vxorem Telisſ, ces qui habitabãt super Rhodanum in vico de Fagroslee,qui torturã receperũt, quia illa mulier per fenestrã inuitauerat quendã qui ex post visus nõ fuit.Præterea caue à muliere quæ insidiatur in via quasi latro,vel intellige Bald.in notorio, seu fama homicidij antiqui; vt fructiscere per Io.And.in addi. ad Guil.in tit.de noto.crim. § iã de noto.col.6. in fi.addi.q inci.vt nostiũ & eund.eo tit.§. fama.ver.reprobatus.& vers.exceptionẽ, tũ adhuc formidaret iudex timoratæ consciẽ. pp exemplum Dei.qui licet oĩa apud eũ essent notoria,tamẽ dicit Gene.18 Descendã; & videbo vtrũ clamorẽ qui venit ad me operè cõpleuerint, & exponit concilũ generale in c.qualiter, 2.de accus. clamore,i famã.

Art.liiij.

54 † Et quæ dicta sunt antea de homicidio extendẽ in furto, quia tu iudex d.s verificare, prius furta, sicut fecit ille diligẽtis. Iof.7. c. qui noluit Achã de furto condẽnare , sed prius misit milites curiæ in domũ illius , vbi cuncta repererunt abscondita simul argentũ & auiũ Idẽ tenet Bar.in l.si quãdo ibi certe oportet prius cõstare furtũ factũ esse.C.vnde vi.& Bal.in auct.sed nouo iure.C.de ser fug. & dicit Bar.in l.si quis testib.in fi.C de testi. ꝙ dẽt fieri exhumatio corporis occisi , vt inspiciantur vulnera.& in l.contra negantẽ.C. ad l.Aqui.& in rub.de prob.ad Spe.ver.Cuilibet perito: Et dicit Ange.in opere malefic. verbo.& vestẽ Cœlestẽ,ꝙ dẽt esse iudex cautus ne dãnet animã,& corpus suũ,sed debet destinare nuncium ad habendam informationem in loco pro veritate , & in reperiendo furta , ita quod appareant quæ distraxit, quæ pignorauit,& quæ penes eum habet.

Art.lv.

55 † Vel debes inquirere de furto eo modo quo docet Bar. in l.si quando.in fin.C.vnde vi.& in l.1.§.1.ff.de fur.aduer.nau.caupo.& Spec.in tit de furto.in fi.& in tit. de pig.§.1. & Bar.in l.si quis.§.an vero.ff.de eden.

Art.lvj.

56 †Sic remanet reprobata, gl. in l.inde Neratius. §.fi. ff.ad l.Aquil.ibi alias satis erit si confiteretur occisum, & à se, &c.

Art.lvij.

57 †Sufficit ꝙ corpore occiso constet. Bal.in l quoties.§.si quis.ff.de hære.in stipula vbi refert

refert exẽplũ de quodã q occiderat quendã cuius nomen igno abat, qui postea fuit missus ad furcas. Habes gl ordinariam in §. Libellorum, 2.q.8. quam commendat Bald in c. at si clerici. de iudic extra, & ita se uidisse practicari attestatur Ang in l.1.§. interdum, ff. si pars hęred. peta. Et bene pondera tex. in l.1.§. illud autem ad Sylla ff.

Art. lviii.

58 † Itẽ de furto, qa sufficeret qđ de ipso cõstaret licet nõ appareat cuius res ẽ decepta, Bald. in auct. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Et Ang. in o pe malefic iorum, uerbo uestẽ coelestẽ & ita uidit practicari Ang. in alle §. iterũ.

Art. lix.

59 † Vide Ang Aret. in §. Quadruplici. inst. de actionibus. Inqsitionis modũ cõtra accusatũ qui aufugit, & cuius nomẽ ignorat, quia est inquirẽdum de signis, ut quia est claudus in tali gãba, uel hẽt talẽ manũ aridã, & est breuis staturæ, iustus, uel hẽt tale signũ in facie, uel aliud in psona, et est inqu[illegible]ndum si est iuuenis uel senex, quia per aspectũ ætas probatur. Bart. in l.1. de mendi. ualid. lib. 12. C.

Art. lx.

60 † Informationibus non est necessarium iurũ testium per rõnes gl in c. cum causam. de test. uide Spec. in tit. de test §. 1. uer. quid si idem, cum seq. Audiui sup hoc articulum.

Art. lxi.

61 † Inquirẽdũ est de qualitate l. omne de re mil. ff. & est delictum qualificatum, & sic magis execrabile Saly. in l pe. C. de sica. nã qualitas delicti punit quem magis uel minus, d. gl. in § libel. ff. de pœ l. aut fact u.

Art. lxii.

62 † Inquirendũ est ẽt de die, aut nocte delicti, qa nõ licet uagari cũ discrimine alterius d. gl. qđ satis æquum est, Bart. in l. is qui. ff. de pub. iud. uarios effectus habes, quia mortuus post triduũ psumit mortuus ex uulnere not. C. de emend. seru. tẽps plerunq; est causa condemnationis ueri uel falsi. Nellus in tract. de testib. c. perfodi. de homi. Item facit quia testi interdum derogatur ex tempore, ut dicit Bart. in tract. testi. c. Titium, & Bald. in l. Arethusa. ff. de stat. homi.

Art. lxiii.

63 † Aliter esset tanta incertitudo qđ auferret copiã defensionis q̃ ex æquitate naturali est cle. pasto. de re iud. nã accusatus uix posset pbare negatiuã suã, uel suũ alibi, ad qđ probandũ admitt p ordinationẽ Ludouici Regis. 12. art. 3. Adhibebit oĩs diligẽtia quæ ampliores informationes reqrat, &c. aut p uerificationẽ de Alibi, aut aliud factũ si qđ admittat pro aut cõtra incarceratũ, & p talem ordinationẽ dicebã quod deceret audire, & qđ defensio pertinens, & admittenda esset qua talis dicebã .n. uerba formalia Ioã. And. in addi. ad Spec. tit. de testi. §. sæpe, in i. add. ibi poptime possum pbare directe contrariũ l. fuisse occisum a Titio absq; eo q illum occiderim, et dato quod fuerim psens & dicit Spec. in tit de pbat. §. 2. in princ. possum .n. probare qđ alius eũ interfecit, & est melior tex. in l. 1. § si ff. de qõ. ubi præses ille Vocomius saxa humanissimus inquirendo, bene cognouit de cõfessione primitus q cõfitebat occidisse illũ quẽ alius occiderat, sed cognoscet curia parlamẽti de æqtate, uel migrate, psid. ut dicit Saly. in l. abfire, in prin. C. de acc. Curia n. parlamenti proprie in regno lilii est mater oppressorum, consolatio desolatorum, uia iudicum errãtium, & salus omnium in ipsa recte sperantium.

Art. lxiiii.

64 † Quod alibi probatur per absentiam ita negatiua, scilicet per determinationem loci & diei. l. Optimã. in fine. C. de contrahen. stip. Bal. cons. 515 parte 5 & cons. 259. par. 1. no. in l. pacto. § rei. de acq. hær ff.

Art. lxv.

65 † Tunc testes sic deponentes de alibi, seu negatiua uisu affirmata, & coarctata præferuntur aliis testibus affirmantibus etiam dignioribus, quia stant pro reo, ut decidit gl. in c. causam clerici. 82. di. maxime in causis sanguinolentis, ut declarat dom. Ias. in l. ut uim, in princip. ff de iust. & iur.

Art. lxvi.

66 † Et quod tale argũ supra factum de ordinatione accommodum sit proposito. Nota quæ dit. Bar. suo cõs. 106. exor. statuto castri plebei, ibi casus in quibus his scriptis non utimur, bene recurrimus ad simile statutũ

Art. lxvii.

67 † Iam dicta de die forte procederent in crimine non reiterabili, ut homicidio secundũ gl. in c. nihilominus 3 q. 9. uel delicto recenti per doctrinam Cyn. in l. prædia. C. de fidei. com. uel quando tractatur de uno delicto quod proponitur uno loco, & tempore factum esse, ut tradit Pet. de Anch consi. 278.

exordiente, ex pdicta, & Bal. ad Spec. in rub. de test. uers. testes uariantes, &c. quia tunc non pñt concordari, ut dicit Gui. in Spec. eo tit. §. iam uers. quid si unus cum seq.

Art. lxviii.

68 † Locus delicti est describẽdus Bart. in l. nõ solũ, §. si mandato. ff. de iniu. primo quo ad pœnã agẽdã, secũdo ut puniat ubi delictũ est cõmissum c. inter. de pur. c. locus ad angulũ non restringit, ff. unde ui. l. 1. uers. ibi aut.

Art. lxix.

69 † Etiã locus loci, Exẽpli grã delictũ commissum est in cãbiis ante ædes bestratũ Spec. in tit de acc. effectũ habes, q̃ sex differẽtię faciũt teste singularẽ, pmo locus, &c. Bald. ad Spec. in rub. de teste, & in l. testiũ. C. eo, & gl. in c nihilominus 3. q. 9. ibi fuerũt il i testes de Susanna reprobati, qa dixerant qd in eadẽ hora & diuersis locis cõmissum erat adulteriũ, sed uerisilr non poterat cõmitti in pomerio sub pruno, & sub cyno eadem hora.

Art. lxx.

70 † Informatio debet fieri secrete gl. in l. si qñ. C. de testi. Ioan. Fab. in §. 1. inst. de pub. iud. ,ppter timorem fugę uel subornationis, quę subornatio tunc præsumeretur ut uult Ioan. And. ad Spec. tit. de teste. §. nunc in fin. ibi propter publicationem examinationis.

Art. lxxi.

71 † Puniet testis dictũ suũ reuelans l. qui falso. ff. de poe. Bald. in l. athletas. §. calũniator. ff de infa. ibi, dr proditor, ne ex istius dicto alii testes subornẽnt ut dicit Spec. in ti. de teste. §. sequitur, ideo iuret quod nõ reualebit.

Art. lxxii.

72 † Testes debẽt dicere ueritatẽ pro utraq; parte. Bald. Saly. in l. nimis graue. C. de testi. gl. in §. in communibus, in authen. eo. colla. 7.

Art. lxxiii.

73 † Aliter possunt compelli c. super, & cap. peruenit, 1. de testi Roma. singul. 398. Guil. in Spec. tit. de inqui.

Art. lxxiiii.

74 † In dubio sufficeret nominare accusatũ per eius nomen singulare ut ait Ame. iust. in tract. synd. in prin. & Bal. ad Spec. in rub. de libel. concep. in mag. addi. uer. 11. sed pone ibi. de mala casa, qui fuit in signis latro.

Art. lxxv.

75 † Omittũt cauti iudices in processu apponere aliq̃ demõstrationẽ, ut teneatur reus allegare eius priuilegium, Auffre. q. capel. 164.

Art. lxxvi.

76 † Sæpe non posset eum reuelare demonstrato Bald. cons. 364. par. 3. Loquens teste de Regina Aragoniæ quæ torsa fuit, & in regno reatus, honorem exclud t. Gul. Bcñ. in c. Raynutius in uerbo mortuo 1. nu. 212 de testatione, imo qualitas accusati aliquãdo pœnam auget l. aut facta. ff. de pœn.

Art. lxxvii.

77 † Inquirendum est de causa maleficii, nã qui habet potestatem in pręparato, scilicet homicidio uel furto, habet etiam in connexo præparante, cap. præterea de off. deleg. l. ad rem, & l. ad legatum. ff. de procura.

Art. lxxviii.

78 † Et hoc fit ut sciatur si an dolo, uel culpa factum sit l. uerum. ff. de furto Fel. in c. cum causam. extra de testi. & Bald. in l. & sit seuerior C de infa. est. n. casus declaratio, & index fortunatũ, ff negoci. gest l sed §. 1. l. 2 §. initium, ff. de ori. iur. & Bald. in l. solam, C. de testi. a[...]dentia magnam partem conferunt ad cognoscendam ueritatem.

Art. lxxix.

79 † Debes inqrere cum quo instro ,pcusserit l. eum qui ibi in calcis ictu. C. de sica. c. significasti. l. 2. de hoĩe extraneo effectum habes ,p Bar. in tractatu de ,pcussio. ibi nõ autẽ est uerisimile quod occidere uoluerit qui pugno calce, gleba, baculo, uel lap. de paruulo percussit, & Bart. in l. 1. §. diuus, ff. de sica.

Art. lxxx.

80 † Etiam debes inquirere si ex interuallo uel incontinenti percusserit, l. raptores, C de episc. & cle.

Art lxxxi.

81 † Et quod uicibus ,pcussum est, reiteratio inducit propositum, & deliberatione. Bald. cõs. 312. uisis, 4. not. do. gl. cõsue. aur. fol 49.

Art. lxxxii.

82 † Scribẽda est forma auxilii. Bart. in l. qui seruo. §. si duo ff. de furto. auxiliãt quis quatuor modis, Primo ad ipsum crimẽ ordinandum. Secũdo in ipso actu criminis ad ipsum ,ppetrandum. Tertio post crimẽ ad ipsum cõtinuãdũ. Quarto ad delinquẽtẽ euadẽdũ, ñ punieť iste nõ de auxilio, sed pœnã l. i. C. de his q latro ut dicit. Bar. in l furti. §. ope. ff. de fur. dic. Bar. in l. 1. C. de ser. fug qd quodã in Gallia annullatus qdã ,pcessus quo dicebat filiũ pri, & seruum hero pcepisse a legat et in Lancillæ eo. ti. de altero ,pcessu criminali cõ

tra

tra tres formato quo dicebat qd alter, alter opē tulisset. Itē caueas ne processus sit obscurus, nam tunc accipiēdum est qd est utilius Bart. in tract. de ord. iu. & in l. non solum. §. sed ut probari, ibi ut a delicto excuset. ff. de ope. no. nun. Itē deueniat ne processu sit incertus, nec capiat duplicē itellectum ui de Hipp. latissime in rubr. de prob. fol. 42. uers. scias etiam, & facit c. in præsentia extra de testi.

Art lxxxiii.

83 † Magna suspicio est ad informādum cōtra uxorem q̄ tacet de morte uiri in domo interfecti, ut psumatur culpabilis. exēplum tradit Par. de Put. in tract. sind. fol. 159. in c. tort.

Art lxxxiiii.

84 † Est et suspicio ad informandum cōtra eum q fiscū maxime solicitat ut inqrat de delicto qd se nullo modo spectat. Hipp. in l. unius, §. seruo. p illum t ex. ff. de qst. Recitat duo exempla rei cōuenientia. Par. de Put. fol. 168. in c. tort. facit gl. in l. fulcinius ff. de ex quib. cau. in posse. ea. ubi ex dictis suspicio probatur, & in l. 1. in fi. C. si quis Imper. male. & Hieronymus super Hieremiam, Verbositas persępe iudicis stomachum mouet.

Art lxxxv.

85 † Alia est etiam suspicio contra eum qui sæpe uisitat curiā, ut audiat quid de crimine dicatur teste Cathone. Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.

Art. lxxx vi.

86 † Descripto aut iuuentariū bonorū accusati, fit duabus rōnibus de acc. §. sequ tur. Primo, ut fisco adiudicētur. Secūdo, uel ut absēti seu non culpabili tandem restituantur, ui. de Bart. in l. post contractum, circa finem, ff. de donationibus. & Saly. in lege 1. C. de req. re. quod potest fieri ante citationem.

Art. lxxxvii

87 † Tunc debes facere de his publicum instrumentum. Spec. d. loco. l. si quis intra. C. de bon. præscrip. forma describendi est instituta ordinata alle l si qui intra.

Art. lxxxviii.

88 † Accusatus non ducitur bonis suis priuatus ante sententiam uide Bart. Spec. in d. l. locis, & Aegid. sua conclu. 725. Nisi in crimine læsæ maiestatis in l. fin. C. eod.

Art. lxxxix.

89 † Sæpe occultantur bona accusati si iniuriæ. ff. de iniu. & l. fin. ff. de requi. re. in gl. ibi. idest, subsigillo poni ne diminuatur.

Art. xc.

90 † Tale inuentarium non potest fieri p officialē in iurisdictionem dñi tpalis, coustu. Franc. in tit. du cas q peul toucher, &c. Guil. beñ. in c. Raynutius in uerb. & uxorē n. 414. de test. do. glo. consue. Bur. fo. 70.

Art. xci.

91 † Quia dictū est supra, quod a principio inquiritur ī gñe. qui faict le delict, & sic forte dormit. c. qualiter l. 2 de accus. dicit Spec in tit. de noto. cri. §. 1. qd facta gñali inqsitione uocandi sunt nominati in ea q sunt culpabiles uel suspecti ut dicāt ueritatē & si possint se defendant, & Bar. in extraua. ad reprimendū uerbo, inquisitionē ī tertia regula 9 ubicunq; iudex inquirendo gñaliter de malefactoribus, repperit aliquem deliquisse, pōt ad specialem inquisitionem descendere.

Art. xcii.

92 † eiusmodi specialis inquisitio incipit tunc qñ communicatur informatio fisco, cui oīa communicare oportet ut dicit statutū l. ne quisquā. ff. de eden. & dicit Henri. in c. 1. de pb. quod ita seruatur in parlamēto.

Art. xciii.

93 † Intelligi. in causis ciuilis. nā in criminalibus non debet initium probationum de domo rei accusato (qui est fiscus in regno) sumere, l. de minore. §. tormenta. ff. de qōne.

Art. xcii

94 † Nisi essent actus iam recepti in iudicio quis haberet apud se accusatus, ut nota. in l. is apud quem, C. de eden.

Art xcv

95 † Si fiscus onerare accusatum, acrius q̄ in informatione caueatur, tenetur de euidenti calumnia. Guil. Beñ. in c. Raynutius in uerbo mortuo. 1. nu. 204. de testa. do. gl. consue Bor. fol. 60. Aufre. q. capel 6. facit l. diuus la z. in fi. ff. de cust. reo. & dicitur calumniator sicut dicit Bald. in l. Athletas calumniator uersic. quæro in prin. ff. de infa.

Art. xcvi.

96 † Ad expensas damna, & interesse ordinatio Ludoici Regis 12. art. 62.

Art. xcvii.

97 † Tunc pōt capi in partē ut priuatus l. q fundum, §. si tutor. ubi gl. dicit, sic et ī omnibus est dicendum qui gerunt offm ff. p empto, & Bald. cōs. 61. factū, 5. par. quod iūc redigitur ad instar priuati, & in alio consil. 329. quidam, 4. par. quod licet officium uel

maleficium, sed hoc non est uerum, quia trãs greſſor canonum non põt a dolo excuſari.

Art. xcviii.

98 † Per dictam ordinationem requiritur de certum iudicis, appellatum ſententia inter locutoria l. fi. C. de exhi. re.

Art. xcix.

99 † Si nihil iudici cõſtaret nih l mandare poſ ſet. l. hoc aũt. ff. ex quibus cau l qui accuſare uolunt. C. de eden. nem nem ſine cauſa audi ptor. ff. de transact. l. cũ h. §. n cauſa, uel o- portet uenire publicum illũ denunciatorẽ, & qđ ſcripſerit, exequi i. oſtendere. d l. diuus.

Art c.

100 † Prius quam iudex poſſit accuſari ne- gligentia, re quiritur quod cauſa ſit inſtructa ſecundo qđ interpellatus fuerit not. Bart. in l. damni. §. Sabin. ff. de dam. in infect alias ſi manducaret excuſatur a præſ impta calum- nia. Bart. in l. 2. §. ſi publico. ff. de adult.

Art. ci.

101 † Econuerſo uide Bal. in l. mancipia. C. de ſer. fugi. De uno indice quem uidit cõdẽ- nari qđ retinuiſſet informationes ſũp quas nollet ꝓcedere, & dicit Bart. in tract. repre. c. ad quintum. Tunc pete fieri tibi inſtrm de- negate iuſtitia corã teſtibus aut in ſcriptis.

Art. cii.

102 † Iudex poteſt ſeruare informationes. do. gl. conſue. Bur. fol 58. Ioan. Fab. in §. 1 inſtit. de publ. iud.

Art. ciii.

103 † Viſa informatione ſi uere uel ex conie cturis conſtet reum culpabilem iudex decer nit eandem capiendum uel ꝑſonaliter adior nandum ſecundum qualitatem delicti, & effi caciam iudiciorum Guil. ben. in d. c. Ray. de teſta. in uerbo mortuo. 1. num 202.

Art ciiii.

104 † Dicit Ang. in opere malefico in uerbo iudex quod iudex iubet reum capiꝫne uerba in citatione præcedentes aufugiat.

Art. cv.

105 † Vel capi poteſt niſi compareat die aſſi gnata. Aufr. q. capel. 302. Item quid ſi aliqs citatus, & eum decre o ut dictum eſt.

Art cvi.

106 † Et dicit Salv. in l abſentem. C. de acc. iudices mittunt capiendum reum ſi crimen ſit tale ꝙ pœna ſit corporis afflictiua.

Art. cvii.

107 † Seruiens uulnerans fugientem, punief. Bar. in authen. ſed omo. C ne uxor. pro mari. uide Ang in tract. malefi. uerbo fama.

Art. cviii.

108 † Delinquens pretextu mandati non ex cuſa ur in grauibus. Bar. in l non ſolum. §. ſi manda o. ff de iniu. gl in l. 2. C. de ſepul. uio. tamen mitius poſſet puniri per l. ſeruos. C. de ui. pri. gl. in l. ad cã ff. de re. iur.

Art. cix.

109 † Spoliati, immunitati eccleſiæ debẽt re ſtitui. Bart. in l. præſenti. C. de his q ad eccl. confu. Sicul. in c. inter alia. extra de in muni tate eccleſia. Sic dictum eſt per arreſtum pro Ioanne Rogerio accuſato de adulterina mo neta qui captus fuerat in hoſpitali.

Art. cx.

110 † Vbi nõ debent gaudere, officiarii eos capiunt ſine aliã declaratione per eccleſiam fienda. Auffr. in cle. 1. reg. 4. fallan. 18. de of- fic. ordi. & uide practicam. Pap. in forma in- qui. uer. ex his dicens ita ſeruari in Francia, Alemania, & Italia?

Art. cxi.

111 † Tunc ſufficeret executio requiſitionis allegat arreſtum. Conſuetudo Franciæ lib. 3. lib. & etiam expreſſe tenet Salyc. in auct. ſi quis ei. C. de adult. in fi.

Art. cxii.

112 † Si officiarii non ſint fortiores oportet dimittere accuſatum curæ clericorũ qui eũ cuſtodire debent. & qui non tenentur, ſi au fugiat, uide Oldr. poſt Archid. conſil. 54. in fugiens.

Art. cxiii.

113 † Intellige quando officiarii erant in ca ſu in quo debebant extrahere. & non extra xerunt, quia iſti impedientes fuerunt in cul. pa, hęc Oldra. ubi ſupra.

Art. cxiiii.

114 † Vbi poſſet extrahi, uel deberet cuſtodi ri, poſſet compeditari in eccleſia quia illa in ſtrumenta ſunt inuenta ad cuſtodiam. Bal. i l. 2. C. de exhib. re facit, ꝙ eccleſia non hẽt territorium, niſi reſpectu clericorum Auffr. d. loco uidelicet cle. primo, de officio ordina. & in aucten. quo opor. epiſ. in. prin. colla. 1.

Art. cxv.

115 † Vbi deberet gaudere non debet com peditari. Guid. par. quæſt. 121.

Art. cxvi.

116 † Qui occidit præmeditato cõſilio, non gaudet. c. 1. de homic. extra. Gui. par. d. q. do.

gl con

gl.conf.Bur.fo.57.Guil. Ben. uerbo, & uxorem,nu.444.in d.c.Rayn.

Art.cxvii.

117 † Nec gaudet mandans, uel mandatarius qui occidit, uel uerberat.c.1. ibi, uel defenderit,seu occultauerit,de homic.in 6.

Art.cxviii.

118 † Nec etiam gaudet qui post delictum ad immunitatem cum armis accedit.l.si ser. C.de his quis ad eccl.confu.

Art.cxix.

119 † Etiam qui occidit prope immunitatẽ, quia tunc semper præsumitur quod causa ĩmunitatis cõsequẽdæ hoc fecerit, uide Henr. Boh.in c.ecclesiæ de imm.eccl.

Art.cxx.

120 † Nisi nouis rixis in hoc loco habitis secutum fuisset homicidium,hęc Hẽr. ubi.sup.

Art.cxxi.

121 † Immunitatem unam offendens, ceteras offendisse dicitur.Henr.ubi supra.

Art cxxii.

122 † Insidiatores itinerum non gaudent.c. inter.d.immun.eccl.

Art.cxxiii.

123 † Si quis deliquerit longe ab ecclesia, & dum sequeretur fugit ad ecclesiã, gaudebit, quia standum est regulæ. Henr.in d. c. inter

Art.cxxiiii.

124 † Non gaudebit bãnitus diffinitiue, gl. in prag.tit.de inter.uer.inde.col.2.

Art.cxxv.

125 † bannitus per contumaciam gaudebit d.gloss.inde, casus euenit in parlamẽto suo tempore.

Art.cxxvi.

126 † Immunitas non est in domo epi. Ro. in l.plerisq;, de in ius uoc. allegat arrestum consuetudo Franciæ,in 4.lib.

Art.cxxii.

127 † De consuetudine non habet locum dinumeratio 30.pedum circa capellas q̃ sunt in castris,gl.in c.sicut.17.q.4.

Art.cxx.viii.

128 † ille qui occidit transeuntem per uicũ, absque aliqua rixa fieri habita, non gaudebit immunitate.Guil.Ben.ubi supra allegat arrestum,in uer.& uxorem.num.444. uide Henricum d.loco,c.inter.

Art.cxxix.

129 † Absentem.ff.de pœn. Non habet locũ in regno ubi proceditur extraordinarie.

Art.cxxx.

130 Stat uta quæ uolunt quod absens põt damnari ualent quia d.l.absẽtem est intro ducta iure ciuili-Bal.in l.i.C.qñö, & qñ iud.

Art. cxxxi.

131 † Vidi arrestum curiæ conditionaliter latum contra certos nobiles reos quando capientur sic in clem.pastor.de re iud.ibi, & si quando ueniret in suam, & imperii fortiam mutilationibus etiam capitis sententiam promulgauit.

Art.cxxxii.

132 † Dicit Guil Beñ.in c.Ray. de test. uerb. mortuo in nu.178.ut cesset omnis dubitatio,quod nunquam uidit adiici conditionẽ quando capietur,sed semper uidit pure condemnari contumaciter.

Art.cxxxiii.

133 † Si tamen sententia esset conditionalis qñ capietur & uenerit in fortiã,ui hic Lug. sit dicit,Guil.Beñ eo.uer.num.149.ibi tamẽ dubito quod hoc non seruetur.s quia non posset reus inter intestari in regno, & latius firmat ipse d.num.178.& sic cessat op. Bald.

Art.cxxxiiii.

134 † Si absens condemnatus forte capiatur.iterum super crimine audietur per l.nihil tam naturale. ff. de reg.iur. sicut practicant Veneti,qui procedunt etiam extraordinarie,ut refert Petr.de Anchar.suo consil. 139.ex uerbis.

Art.cxxxv.

135 † Vel bene audietur appellando, quia in regno in criminalibus semper defertur appellationi.Auffr.q. cael.173.gl. in pragma. sanctio.tit.de frí. appell. uerbo iniuste.c. de priore.de appellatione ubi de pœna iudicis, & Pet.de Aurelio in forma de acc.furti uer. hodie.defertur tñ appellationi ꝑ ordinationes regas in criminalibus in duob. casib.s. ubi agit de tortura,uel uita, aut mẽbri mutilatione,uel de incompetẽtia iudicis, quia nulla in mundo põt esse maior nullitas, quã illa clem.pastor de re iud.l.proc. C. de pœn. & tangitur per.Bar.in extr. qui sint rebel. in uerbo rebellando,& quod ultra non sit deferendum appellationi, stricte prohibetur ꝑ uarias ordinationes, per quas præcipitur quod perficiãtur processus.s.ne des materia dilatandi,& subornandi, & si iudex a quo in hoc peccaret,forte iudex ad quem posset retinere ꝓcessum, & perficere facit.l. si cui §.

 2.ff.

2.ff de accus.ibi. non facile admittẽdum eũ qui semel calumniatus.sit uel bene audietur in casu adducto per Bart.in l.non ut,in fi.ff. de iud.uel casu.Io.An ad Spec tit. de hom. §.1.ibi subdit etiam,uel in casu.Bal in l sigs testib.in fi.C.de testi.uel bene audietur cum refert pro principis.l. diui fratres.ff. de poe l. 1.§ fi.ff.de qõ.uel bene audietur petens testi tui ex iusta causa absentiæ, qa tunc non reputatur contumax imo snia reuocabitur l.si prætor.in fi.de iud.de re iud.c. cum Bert. ff de dam.inf.si finita.§. si forte Bart.in d.extra ap repri. uerbo neglexerit. uel bene audietur si snia esset nulla. qa exceptio nullitatis impedit executionem.l.si cum nulla ff. de re iud.clem.pastor.eo.facit l.si accusatoribus. C.de acc.l.non.C de pla.ff.diuus, az. ff. de cust re.uel bene audietur,l.4.§.condẽnatum ff.de re iudic Spec.in tit.de accus.§.sequitur uers sed pone.& ibi Io.An.& Alex.in addit. ad Bart in d l diuus,de cust.re

Art.cxxxvi.

136 † Nam primo debet captus contumax, & condemnatus audiri an sit illa persona condemnata.& si confiteatur,proceditur ad executionem, alias secus,ut dicit Bart.in extrauag ad repr. uerbo,executionem, & in l. diuus.ff.de cust. reo.

Art.cxxxvii.

137 † Si aũt neget debent iterũ examinari testes in præsentia rei ꝙ hic est homo qui maleficium fecit,ita dicit Bart.in l.inter.§. 1.in fi.ff.de uerb.oblig.& bene facit tex. in l. rap. ibi post legitimas probationes.C.de episc. & melior in auct.qua in prouincia,ibi si tamen appareat omnino obnoxius.C ubi de crim. agi.op. item facit quia non licet uagari in tãto crimine.l.prætor.ff.de iniur. licet Guil. in c.Rayn.uerbo mortuo.i.nu.170. de test. dicat quod post sententiam si capiatur non sit opus nouo processu.

Art.cxxxviii.

138 † Fiscus nullas dat nec recipit expensas l.fin.C.de fruct.& lit.exp.

Art.cxxxix.

139 † Expensæ contumaciales (bonam , uel malam foueat contumax causam) semp debentur.l.properandum, & l. sanc.C. de iud. sed curia parlamẽti,reseruat hodie in criminalibus, omnes expensas incidentium diffinitiue,igitur spectãdũ est qđ Romæ fit.l.de quibus.ff.de leg. Absens debet citari , clem. past.de re iud.trina citatione.l.tres. C. quõ, & quãdo iu. uel citatur pro quarta de gratia.c.consuluit,de offic.deleg.

Art.cxl.

140 † Iudex tps citationis potest abbreuiare Guid.Pa.q.429.Guil.Bene. ubi supra uerbo mortuo.i. num. 151.arg. eorum quæ tradit Bart.in extrauag.ad reprim. in uerb.per edictum.ibi.cum illa sit solennitas iuris ciuilis

Art.cxli.

141 † Peremptorium non est statim mittendum nisi cogat necessitas,glo.in cap. de illic. 24.q.3

Art.cxlii.

142 † Vel e tandus est iuxta stilum curiæ in qua causa tractanda erit, Bart.in l.1.§. præsides.ff.de req.re.

Art.cxliii.

143 † Citationes sunt fiendæ in locis publicis,& consuetis.Bar. in extrauag. ad reprim. uerbo publice glo.in c.2.3.q.9. ibi. publice ad domum.

Art cxliiii.

144 † Si personaliter per nuncium potest absens citari. quia forte erat in immunitate ecclesiæ,uel sciretur ubi esset non est æquum per dicta.& si faceret grauaret partem ideo per iudicem appellationis posset infringi processus, ista dicit Bart. in d. extrauag. ad reprim.in uer.per edictum. & Gui. Pa.q 429. alleg.Saly. in l.1.C.de.re.uide Ioan.And. ad Spec.tit.de acc.§.sequitur,uer. quid si bannitus ibi uidimus de facto seruari, & procedere posse quum nesciretur ubi esset , sed quũ sciretur ita quod requiri potest , sonat hoc iniquum , quod illi qui non est contumax bannitur,& ita dictum fuit per arrestum,qa ille renouatus fuit ante alium iudicem.

Art.cxlv.

145 † Quis nimis animose in infamiam ipsius procedebat iudex, uel quia grauauerat cum in tali articulo.Auffre. in tract. de rec. art. 28.Ira enim impedit animum ne possit cernere uerum.

Art.cxlvi.

146 † Qui nocuit primo præsumitur nocere secundo,gloss in l.Cassius. ff. de Sena. Coram iudice suspecto, quis non debet remitti.Iac de Bel.uisu in tit. de fuga reo.

Art.cxlvii.

147 † Sic nota quod in hoc iudicio extraordinatio non tollitur iudicis recusatio , cum natura

naturalia teseruantur.gl.in cle. sæpe. in uer. litis contestationem de uerb.sig. & per Bar. in l. 2. §. si publ.uer.queritur utrum contra ff.de adult.& per Guil.in Spec.ti. de offic.de leg.in princ.

Art.cxlviii.

148 † Ad propositum dixit Bart. in extraua. ad reprimēdum in uerbo & figura, & in uerbo uidebitur, quod snia Imperatoris q erat solutus legibus,& qui uigore suæ ptātis tulerat sniam, cessata extitit, ex eo quod citatio legitime facta non fuit, & qa cōtra naturalē æquitatem fecerat, adde, gl.in l si accusa.in gl. si C de acc.& Bal.in auct.si oēs. C. si minor se ab hære omissio talis qualit ītis ordinis in istis extraordinariis reddit iudicium nullum sicut in ordinariis. Per.de Anc.cōsi.166.uisis

Art.cxlix.

149 †Et Ang.cōsi.178 uisis,super inquisitione in ualida non potest ferri sententia condemnatoria, sed debet inchoari nouus processus.l diuus.la z.ff.de cust. reo. & Bald. in rub de accusatore.ad Spec. ibi, exceptio ineptitudinis reddit impossibilem pronunciationem.

Art. cl.

150 † Maxime quando ille procedit contra absentem per contumaciam, alleg. Alex. in l absentem, ibi idem si libellus esset ineptus ff.de pœn. & Hipp. de Marf. in sua pract. §. postquam, nu.46.

Art. cli.

151 † Et quando tu iudex possis citare per p̄conem, uide fructifere per Bald.in extrauag. ad reprim.in uerb.per edictum in fi.coll.11.

Art.clii.

152 † Antequam condemnetur absent.Contumax iudex debet attendere ad septem. Primo, aduertere debet iudex maleficiorū qđ recte fuerit ordo adiornamentorū obseruatus,& adiornamenta debite executa. Secundo, debet certus esse quod crimen pro quo reus uocatus est,fuerit uere cōmissum Exēple, ut quia uisus est occisus.N.sed nescitur per quem.Tertio, si liqueat iudici absentem esse de maleficio culpabilem, quia alias non posset eum condemnare.Exempli gratia.Vt qa forte cōstat occisum,uel uulneratū fuisse p alios qui cōionē non hn̄t cum isto contumace, imò forte ipsum exonerant, uel alias cōstat de eius innocentia,de qua iudex sollicite ingrere debet pro contumace, ut docet Bar.in d.extr. ad reprim. in uerbo receptionē.& Bar.Vet.conf.40.inc. licet inuitus,col. pen.facit l.si non defend.ff de pœ.nē contra absentē prius sunt examinandi testes. Spec. in tit.de inquis.§.qñ,uers.quid si is,& uersi. laudarem tñ Quarto,aduertere debet,quod reus citatus non comparens sit uoluntarie absens timore pœnæ. Quia si alias coactus fuerit fugere minis inimicorū,tunc non dicerēt cōtumax,& confir dānari non posset cle. past.ubi nota.de re iud.uide gl.in c. si epist. 3.q.z ibi citatur ad locū inhonestum, uel periculosum, nec referat a quo inferat metus l.si cum excepr.§. Ped.& l.metum §. ti.ff.qđ met cau.Quinto, aduertere debet iudex anteq̄ pronunciet cōtra cōtumacē, q̄ si in eo sit aliqua qualitas delictum aggrauās, qđ de illa qualitate uere cōstet, qa licet staturu ii fingat cōtumacē p cōfesso quo ad actū principalis criminis,pura homicidii,uel fornicationis, non tñ fingit qualitates principales delictum aggrauantes, imò est necesse eas probare,ideo si qs citatu debito modo fuerit super parricidio,uel adulterio ... & contumax fuerit,licet condemnari de homicidio quod ficte per contumacia confessus est,possit tñ ut parricida,uel adulter nō condemnabitur,nisi quod occisus fuerit eius p̄r probetur,uel mulier illa marirata.Sexto, aduertere debet si crimen de quo abñs impeditur, seu accusa ur cadere possit in eius p̄sonam. Exēple,ut qa Hispano imponit crimen læsæ maiest.qui titulus non cadit in eum in hoc regno fm Ioannem Fab.in §.alia,instit. de pu.iu.& hr in clem.past.de sent.& re iud. de sententia Henrici Imperatoris cassata, quia Robertus Rex Siciliæ illud crimē committere non poterat cum Imperatori subditus non esset, quod tāgit Bar.a te more suo in tit.qui sint rebel.in gl.rebellando, p̄racta. latius inseruit Guil Ben in c. Rayn. de testa. uerbo mortuo.i.nu. 160 cum seq.quem uide.Septimo, debet aduertere iudex qđ reus cōtumax sortiatur forum iurisdōnis suæ,qa alias extra territorium ius dicēti impune nō paretur.l.extra.ff.de iurisd.om.iud.& est bo. gl.in c.si epis.3.q. z.Aufr.q. capel.164 Pet. de Anc consi.259.de uerbis clem.pastor.ubi not.de re iud.Audiui super hoc arrestum.

Art.cliii.

153 †Officialis nō p̄t p̄clamare talis citatio de iu.can.nō pōt fieri do.gl.cōsu.But.fol.70

Art.cliiii

154 † Talem formã iuris cõis quę habet qđ contumax recuperabit sua bona ut dicit Gã dy.& uide pract.pap.in forma inq.

Art.clv.

155 † Sententia lata contra absentẽ ,& postea cõfirmata arresto , sortietur effectum suũ not.quando est arrestum non alias.

Art.clvi.

156 † Quando nomen rei dicatur receptum inter reos. tunc adiornatur reus, ita ꝙ uirtute illius primi defectus illico , quod iudex illud adiornamentum sequens utilitatem illius primi defectus cõtinens decernit contra absentẽ ut super illa petitione utilitatis primi defectus ueniat ĩnsurus,& illam fisco , & parti adiudicari uisurus & sic ordinat iudex super crimine procedẽdum certe ex illo tẽpe dicit nomẽ accusari sic deficiẽtis esse receptũ inter reos , & confir uide ut reus cecidisse ab omnib. suis exceptionibus tam iudicii declinatori,q̃ dilatorii,à quibus per primum defectũ fuit eo ipso exclusus adeo qđ ẽt si uirtute illius secundi adiornamẽti utilitatẽ primi defectus continentis compareret , exceptionem aliq̃ fori declinatoriam,aut iudicii dilatoriam opponere non posset, sed tñ per emptorias,qa semel data petitione, & a iudice acceptata ,quæ in secundo adiornamento est descripta nomen rei fuit inter reos receptum, & est lis contestata , ut declinare non possitiud cium nec differre . Et si uirtute huius secundi adiornamenti utilitatem defectus continentis non compareat, decernitur contra eum tertium adiornamentum,ut si illius uirtute non compareat decernitur quartum,quo debite executato, si in contumacia perseuerat nec compareat habebitur crimen pro cõfessato & probato de omnibus in petitione & libello in dicto secundo adiornamẽto contentis,ita quod ab omnibus declinatoriis,& dilatoriis ex primo defectu , & etiã perẽptoriis exceptionibus ex sequentibus defectibus declarabitur ipse contumax exclusus,nec non de crimine tam capitaliter erga fiscum,q̃ ciuiliter erga partem læsam , ut in petitione petitum reperietur , cõdẽnabitur .

Art.clvii.

157 † De exceptione dilatoria , quæ est finis non recte piendo loquitur Bar.in extr. ad reprimendum in uerbo, & figura,ibi exceptiones uero q̃ magis differant, & frustant causæ ueritatem quam ipsam respiciant, potest iudex repellere, & glo.in cle. sæpe. uer. dilat. de uer.sign.

Art.clviii.

158 † De peremptoria, quę est finis non procedendi loquitur Bar.ibidem, uer.an poterit opponi exceptio rei iudicatæ , uel finitæ ad impediẽdum processum,rñde sic.quia de iure naturali .est ne bis iudicetur in idipsum & uide eundem in uerbo.uł.in fi.facit l. præses. C. de pla.& in proposito dicit Bar. Ver. suo cons.6.in fi.se alias ita uidisse determinari per omnes doctores Paduæ , uide l. senatus.censuit, & ibi Bar.quia est materia.ff.de accus.& cap.de his eo.Ioan.And. in addit.ad Spec.tit.de accus. §. sequitur uidere in addit. quæ exorditur,ut intra in membro.

Art.clix.

159 † Et quomodo hoc casu tu iudex debes pronunciare, uide pract. per gl.in c.1.uerbo finita de litis contestat.lib.6. & eo modo uidi pronunciare per quendam consiliarium regium pro quodam Florentino absente iam damnato.

Art.clx.

160 † Et ꝙ in ea causa tũc poterat interueni re aduocatus ex eo quod delictum amplius erat impunibile, uide Hippol.sua pract.§. sequitur num. 28. uel ad exceptiones obiiciendas,not.in c.ueniens,ex.de accus.

Art.clxi.

161 † Procurator potest allegare causas absentiæ.l.absens.ff.de procur.

Art.clxii.

162 † Faciendo iuramentum , ꝙ fuit missus ad hoc allegandum. Masue. in tit. de contumacia,uers.ibidem contra eum,uide Bartol. in d. extrauag. ad reprimendum uerbo . per edictum.

Art.clxiii.

163 † Si iudex contempsit excusationes processus est nullus , nam non uere, nec ficte negligit,quod requirit, & quasi per iud.cẽ stat quominus fiat, ut dicit Bart. in d. extr. ad reprimendum in uer. neglexerit , & alibi dicit Bart.eod.loco in uerbo,& figura,ꝙ auferendo dilationes aufertur actoris ius suum , reo uero aufertur defensio quę ex ęquitate naturali est.Iudex debet hr̃e rationẽ uiarũ,tẽpis,& impedimenti,gl.in c.licet de accus.

Art.clxiiii.

164 † In criminalibus , absens appellans, uel petens

petens restitutionem aduersus sententiam tenetur personaliter cõparere. l.1.ibi se obtulerit.C.de sic.l.1.§.Sin autem.ff.an ꝑ alium cau appel.reddi possit.arg.l.2.ff.de exhib. re. ibi ex uinculis causam dicat. uide Bal.in l. 1. §.eum qui.in fi.ff.de postu.nec posset cõtrarium ĩpetrare l.fi.ĩ fi.C.de iniur.Facit ad ꝓpositum ordinatiũ Ludouici Regis.12.art.126.

Art.clxv.

165 † Si admitteret procurator. ꝓcessus esset nullus.latectractat Andreas Sicul. in 8. ueniẽs.de acc.extra.& dit.Bal.in l. data opa. C. qui accus.non posse.Q̃ iudex qui relinquit formã ordinationis hr̃ fatuus uide nu.179.

Art.clxvi.

166 † Accusatus absens ueniat ante sñiam deferendo indulgentiam aut gratiam recuperabit eius bona.Sal.in l. eum qui.ꝑ illum textum.C.de sicar.forte,pẽdẽte lite dando sufficientem cautionem.Spec.in tit.de acc.§. se quis.uers.fit añt annotatio.Bar.in l.post contractum,in fin.ff.de dona.& nota.in l.1.C.de req.re.Excep̃ũ de cho. q ꝑ actestũ recuperauit sua officia mediãte cautione pẽdẽte lite.

Art.clxvii.

167 † Dicit Bart.in l.seruum.§ publice.ff.de procura.quod si iudex putauerit se posse melius ueritatem criminis percipere ex præsentia rei,potest semper dicere, nolo te admittere,sed uolo reum principalem,ut uideã aspectu qua fronte aut trepitatione loquatur.

Art.clxviii.

168 † Compositiones promotorum sunt uetitæ.Guil.Be.ubi supra. uerbo mortuo i nu. 116.Guy.pape.q.327. ordinario Catoli Regis.5.art.2.do.gl.consue Bur.fol 68.

Art clxix.

169 † Alias recurre ad magnã curiam, Par. de Put. in tract. synd.f.97.seu ad procuratorem gñalem qnunq̃ se diuidit sed est ubiq;. Bald.conf.39 super.1.par.4.uide Masue ĩ ti. de testi.uers. idem procurator dñi. de stylo parlamẽti potest in testem producere illum qui fuit iniuriatus,sequitur Guil. Beñ.ĩ d.c. Rayn.de test.in uerb.in extremis,nu.21.præsertim qñ ille iniuriatus non prosequeretur damnum,& declaret se prosequi nõ intendere,sed solus procurator ꝑ interesse publico. adde Dec.cõs.100.ĩ cã ing s.coll.6.uer.6.& 7.

Art.clxx.

170 † Dicit. Spec.in tit.de acc.§.1.sint in carcere ubi magnum ẽ crimẽ,& stent segregati

Art.clxxi.

171 † In criminalibus non attendit patris,curatoris,uel alia auctoritas.Ang. in ope t e maleficiorum,uerbo comparuerũt.imo ẽ quasi ridiculum dicere cum eius auctoritas nõ possit adaptari.Item facit, q a ubi proceditur ad solam inquisitionem ueritatis(prout fit in regno)non sic personæ solẽnitatẽ inspicimus.

Art.clxx i.

172 † Item facit cõfessio minoris ꝑ tormenta,curatoris auctoritatem non requirit, cũ fiat ad ueritatem hñdam, cum in delictis minor censeat maior ff. de mino. auxilium.§ in delictis.C.si aduer.delict.l.1.cõfessio aũt pupilli infantis,nõ ualet,ẽt cum auctoritate tutoris,cũ nec debeat in ius uocati,ista cõsuluerũt Nicolaus de Maratellis, & Io. And. Pad. ut refert ipse Io.ĩ ti.de cõf.§.1.ad Spec.itẽ facit,q a ubi ꝓcedit extraordinarie uꝭ qđ cesset illa l.ciuilis,clarũ. C.de auctoritate ꝑstan.

Art.clxxiii.

173 † Item facit nam accusatus debet per os suum rñdere sine ministerio aduocati. gl.in l.2.C.de iura.cal.maxime in his causis summariis cle.sępe.ibi aduocatorũ,& ꝓcuratorũ alias de facili posset ueritas occultari, gl.ĩ d. cle.in uer.excep. de uerb.sign. & tangit Bart. in extra.ad repr.in uerb.sine strepitu.

Art.clxxiiii.

174 † Item facit,quia ꝑsentia iudicis supplet defectum curatoris.ut dicit Bal.in tit.de pa. iura.fir.Item dicit Guil.Beñ.in Rep.c. Raynucius de testa.in uerbo, si absq; liberis, 2. de fidei cõsubst.nu.50.non curat patris ptãs in criminalibus insti.de noxa.§.fi.nec minoritas, nisi in attenuando pœnam.gl.in l.impunitatis.C. de pœ.l.auxilium. ff. de min.de quo ꝑ Guy.pa.q.54.& q 410. Et quo de stylo parlamẽti nunq̃ dat curator minorib. nec ex hoc annullari põt ꝓcessus. Iudex debet accusatos facere corã se uenire.ff.de exi.re l.3.

Art.clxxv.

175 † Segregatim nec præternatim segregate eos ab inuicem.13.dat rationem. Spem tit. de teste.§.nunc,in prin.ibi si enim simul examinaretur,unus alium instrueret,& unus sciret quod alter diceret, & eius dictum sequeretur, sicq. non posset ueritas deprehendi.

Art.clxxvi.

176 † Et illico auditur Guil.Beñ.in c. Rayn. de testa.in uerbo mortuo i. & Spe. in tit. de acc.§.1.ibi statim respondebit.l.1.C.de cust.

reo.ibi statim debet qđ fieri. & exponit gl. quæst.id est examinatio.

Art.clxxvii.

177 † Nã quando interrogandi habẽt dilationem ad respondendum sæpe fit ut sibi consulant ac fabricent suas causas, & rationes, statuum Caroli Regis VII.art.34.

Art.clxxviii.

178 † Si iudex faceret criminosis processum ordinarium puniretur, & contra eum tunc psumeretur quod differre,& differendo dissimulare uellet,& regere delicta quæ abundãt in regno.Gui.Beñ uerbo mortuo.i.nu. 202. in d.c.Rayn.de test.

Art clxxix.

179 † Iudex omittẽs formã ordinatũ fatuus est f.1.Reg.c.13.Cũ Samuel sic ait.Stulte egisti,nec custodisti mãdata dñi tui quæ pcepit.

Art.clxxx.

180 † Ante sponsiones, recolamenta confrontationes,& achatamẽta nõ est relaxãdus accusatus.l.nullus.C.de cust.reo. ibi donec reperit cognõ celebrata discrimẽ.Rom.sing. 490.accusatus, & Bal.in l.sed & si is.ff.de in ius uoc.do.gl consue.Bur fol.61.& ĩ cõs 17. Et sic dcm̃ est p arrestum cõtra.G.qui anteq̃ cõfrõtationes peractæ essent relaxatus est.

Art.clxxxi.

181 † Ratio est euidens,nam alias datur mã subornandi testes. Ordinatio Ludouici Regis XII art.110.subornate.n. dr qui instruit testes qd dicant gl.in d.c.de iudiciis.3.q.3 uł forte datur mã inquirendi de nomine testiũ & numero illorũ, pct quæ omnia inducitur subornatio, extra de testi. c. intimauit. & c. constitutus.ff.de arb.l.non ex omnibus, nomina.n.& numerus testium nõ sunt dicẽda.

Art.clxxxii.

182 † Ante tales sponsiones, & confrontationes procurator non debet petere relaxationem accusati,ne de ipso dicatur sicut dicitur de impiis aduocatis qui facultatem loquẽdi perdiderunt in.§ item surdus,instit.quib.nõ est permiss.fa.test.& de illo procuratore sycophanta in l.uerbum.C.de infam.

Art.clxxxiii.

183 Nec filius, nec ẽt pars priuata debet esse psẽs in rñsionibus, & confrontationibus, per dcm̃ gl.in c.primis 2. q.2. q̃ dicit, sciant rñ partes quo quæcunq; pars semel interfuit,amodo non põt alios testes producere super illo artic,& quod ita seruat de facto; Item dicit Bart.in extrauag. ad reptim. uerbo,& figura ibi.sed an post. didicita testificata poterunt testes pducere, rñde non,cũ sit phibitum pp timorẽ subornationis. Et sic ex quadam nãli equitate,q̃ est ne alter alteri insidietur,arg.l.alii.ff.de acc. Idẽ tener Gãd. in rub.qũo de mal.cog.per inq.ibi. qa tunc timetur de subor. & uide do.Alex.in l. is apud.C.de eodẽ.Item recurre ad ordinationẽ Ludouici Regis XII.art.108.ibi. luy sera la dictæ cõfession cõmuniquee,igitur si oportet illi talem confessionẽ cõicare, frustra demonstrata iterũ demonstrarenĩ si iam fuerit pñs in rñsionib.ff.de act.empt. & uend.l. r. in fin.Et ainsy le tient.Spec.in tit. de teste.§. nunc,in prin.ibi,& sic de facto seruatur ubique,& bene,ideoq̃. sic est tenendum. tamen hic uidi seruare cõtrarium in pcessu de pau. credo qđ male. p pscripra forte remanet in utile dcm̃.Guil.Beñ.ubi supra ĩ uer. mortuo nu.205.dicẽtis qđ si qs timeat ne pcurator regius colludat cum inqsito põt ei assistere.

Art.clxxxiiii.

184 † Si accusatus esse contumax in rñdendo Bal.in l.accus.C. quia accus.non poss. qđ põt torqueri sine indiciis, qa non torquer ad punitionẽ,sed ut rñdeat.Irẽ de ipso q nõn uulẽ ptinentet rñdere, ut allegat Bart.in l.de ætate.§.quod autem.ff.de interr. act.

Art.clxxxv.

185 † In criminalib. non dantur deliberatoriæ, quia debet esse certus reus utrum uelit crimẽ cõfiteri, uel negare,cum sciat se esse reũ uel non,gl.est nota.in cap.1.13.q.2.& alia gl. in cle.sæpe,in uerbo litis contest.de uer.sig.

Art.clxxxvi.

186 † Dicit Hipp.in l.qõnis.ff. de q.illa uidetur communis conclusio quod in maleficiis iudex non debet recipere rñsionem rei, nisi primo ipse reus iuret dicere ueritatem.

Art.clxxxvii.

187 † Probõ,seu cõfessio est fienda iudici in iudicio,Hipp.in l.uers.7.ff. eo. alias nõ sufficit ad cõdemnandum,licet sufficiat ad torturam.nec habet uim plenæ pbõnis. Bal. in l. 2. C.de cust.reo.facit ille.rex. ibi educt. apud acta audiatur.& l.diuus.ff.de cust.re la 2 Romã.cõs.8,uiso.Statuũ Ludouici Regis XII. art.108.cap.cõstiterit,extra de accus.

Art.clxxxviii.

188 † Iudex debet esse subtilis ad aliciendam ueritatem facti.l.de minore.§.plurimũ.ff.de

qõ.

98. ibi subtilis diligentia. c. licet causam, de prob. ibi de singulis circunstantiis subtiliter.

Art.clxxxix.

189 † Iudex ex seipso debet formare interrogatoria, Bald consi.77.par.3.Hipp. in l. 1.uers. 7.ff.de q.ff.de rest.l.3. cap. cum causam, & c. uenerabili.eo.Io.And.ad Spec.eo.ti.in §.qualiter.

Art.cxc.

190 † A suspectissimo incipere debet, & à quo facilime posse uerum sciri iudex crediderit l. 1.§.ff.de quæst.

Art.cxci.

191 † Potius à filio quàm à patre l.unius.ff.de q.potius ab uxore, more subtilis diaboli qui mulierem prius torquere cœpit.

Art.cxcii.

192 † Inquiritur de nomine accusati. Nam sæpe fit argumentum à nomine gl.in l.diuus ff. de bonis damnatorum.

Art.cxciii.

193 † Etiam de ætate, rigor qnq; temperatur ratione ætatis, glo.in c.fi. extra de sent.exc. l. hac §.1.ff.ad l.Iul.pec.& dicitur in l. & si seu. C. de inf. quod sunt multa quæ mouere debent iudice gratia alcuiandi pœnam, iuuentus senectus, inconsulta ratio, sed ultimum non practicatum fuit tempore, sed an bene uel male nouit ille qui nihil ignorat.

Art.cxciiii.

194 † Interrogatoria debent esse incerta, intellige quod non sit tanta incertitudo, quod auferat defensionem reo. Bart. in extr. ad reprim. uerbo & figura Hipp. suo cons.49.

Art.cxcv.

195 † Caucas à casu relato per Par. de Put. in tract. de sind.fo.85.c.quidam.in fi. de quodam accusato, qui dixit iudici dum interrogabatur uelle aliqua sibi dicere ad aurem, q tandem iudicem iugulauit gladio, & an iudex debeat se approximare, & audire reum ad aures, quando reus dicit, ꝙ sibi uult aliqua dicere ad aures, uide Barth. in d. extra, ad reprimendum uerb. sine strepitu.

Art.cxcvi.

196 † Describit formam interrogandi Iacob de Bell.pract. sua tit. de qō uer.6.est, dicendo sic quis fuit tecum illic tunc, eras tu solus tpe criminis commissi uel quod eratis uel qualr potuisti facere solus, sine adiutorio, uel qualr fuisti ausus talia facere, uel de cuius mandato l.prius ad Syll. ff. uel quo procurante hoc fecisti, & quantum debebas habere pro hoc faciendo, & à quo uel impossibile est ꝙ tu posses facere solus, uel intelleximus ꝙ multi eratis, uel quis fuit primo incipit, quia multi eratis, ut dicitur, dic ergo quis erat tecum, & qualiter factum fuit, & cum quibus.

Art.cxcvii.

197 † Quia proceditur in regno per uiam inquisitionis ad denunciationem fisci forte indistincte socius criminis pōt nominatim de sociis interrogari. fa.l.diuus, la 2. ff. de cust.reo. arg.c qm, & ibi glo. extra de testi. maxime qñ tale crimen non comittitur sine sociis, arg.eorum quo not.Sal.in l fi. C. de acc. Itē facit qa crimina undecunque clauerunt punienda sunt 24.q.3.c. ecce. Itē melius facit qa quod non interrogetur noīatim de sociis ista uī exceptio dilatoria, & frustratoria, sed in regno in quo his scriptis in criminalibus non utimur bñ pōt iudex repellere tales exceptiones quæ magis frustrant causæ ueritatem, q̄ ipsam respiciant ut ꝓbatū fuit supra, præterea credo quod cesset l.fi.C.de acc.& l.1 §.q qōnem ff. de q.cum simili, unde dr̄ notabiliter, Spec.tit. de accus. §. 1. uers. item repellitur quod hæc exceptio, tu es socius criminis est dilatoria.

Art.cxcviii.

198 † Nota quod de consuetudine gnāli pro carcerato interuenit procurator nisi ad respōdendum causæ, uel inquisitioni, uel nisi ad confitendum, & ad sententiam nam ad confitendum requiritur præsentia carcerati, ut uideatur quo uultu, qua trepidatione loquatur, Bart.in rub.de proc.in addit.ad Spec.

Art.cxcix.

199 † Iudex debet facere scribere constantiam & uariationem quam fecerit accusatus. l.de minore.§.plurium ff.de qō.s.modus uacillandi, qui talis est, titubatio, trepidatio, pallor, rubor, & sudor. Barth.in l.fin.ff.eo. & in d.§. plurium, & in hoc iudex non parcat calamo. Ang.in tract.malef.in uers. fa. pub. Ordinatio Ludouici Regis XII.art.cxiii.

Art.cc.

200 † Dicit Bart.in l.fi. ff. de qō. iudex suspectum interroget de circunstantiis multis, ubi stetit illa nocte, cum quo comedit, uel cœnauit, ista est criminis subtilis cognitio, adde l. 2. D. ubi de crimine agi. opor. ideo cū bonis ambula, nam mores ex conuictu formanī.

Art.cci.

201 † Reus ex integro audiendus est coram

secundo

secundo iudice, & mittendus ad eundem cũ suis interrogationib. inclusis, & obsignatis ad cognõnẽ tex. in l. diuus la 2. ff. de cust. reo.

Art. ccii.

202 † Per interrogationem dicitur facta litis cõtestatio. quia reus habet tunc negare uel fateri delictum, ut supradiximus tractando de de liberatoriis, & uide Bart. in l is qui reus. cod. §. in princ. ff. de pub. iud. & in extrauag. ad reprim. in uerbo figura.

Art. cciii.

203 † Quando uulnus est mortale non est necesse quod in accusando expectemus mortem. Bal in l. damni. §. Sabi. ff de dam. inf.

Art. cciiii.

204 † Dictum est supra, quod oportet quem de crimine sponte confiteri, dum tñ de crimine constet, aliter interdicta est iudici ptãs cõdemnãdi & ligatæ sunt sibi manc. sentit Bar. in l. diuus. ff de testa. mil. nãlis est ratio q̃ facit do. Hipp. suo cõs. 48. nõ confundenẽ, &c. quia si aliter diceremns, sequeretur qđ quis ad libitum suum posset facere se suspendere adde sicut cõtingit de illo primitiuo servo q̃ metu ad dñm reuertendi cõfessus est occidisse illũ quẽ alius occiderat in l. 1. § fi. ff. de q. et facit, quia non auditur perire uolens, glo. in l. 1. C. de confess. item dicit egreg. pract. Guil. Beñ. in d. c Rayn. in uerbo mortuo, nu. 349. nec sufficeret quod accusatus cõfiteretur Titium occidisse, qm̃ ex tali cõfessione quantumcunq; sponte & libere facta non cõdẽnaretur, imò nõ torquetur pro homicidio, uel alio quocunq; delicto nisi prius fuerit uerificatum delictũ. i. quod Titius fuerit occisus, & sit mortuus. uel res de quibus agit reperiãtur subtractę dño, nec aliud tales cõfessiones q̃ declarationem ꝑsonæ delinquentis operãtur, sed nõ ꝓbant delictũ esse cõmissum ubi aliter non uerificatur, & ita ad unguẽ seruatur in parlamento curiæ Franciæ, ut expertus est idem Guilelmus Beñ. ultra dicens, qñ aũt uerificatum est delictum, & apparet qđ cõmissum fuit, ut qa Titius reperitur occisus, tunc cõfitens puniri põt de homicidio ex sua sola cõfessione, absq; alia ꝓbõne, qa sufficit quẽ de crimine cõfiteri, ut dcm̃ est. sane intelligatis, ut dicit Guil Beñ. ubi supra, uerbo mortuo. i. nu. 350. quem puniri dñe de delicto uerificato, nisi iudici cõstaret crimen fuisse ab alio cõmissum, q̃ per confitentẽ qa tunc nõ puniret ex sua cõfessione, cũ & dcm̃ est nõ audiatur perire uolens l. non tm̃. ff. de app. & uide eundẽ eo. uer. nu. 162. uer. 2. adde qđ ista fuit opinio Iac. de Are. secuta à Io. An. in §. postremo, de cõfess. ad Spec. in add q̃ incipit §. fi. intellige cõfitentẽ nõ esse puniendũ, nisi hoc mẽdaciter cõfiteretur. sperãs ex tali mẽdacio impetrare grãm uel utilitatẽ, sicut sperabat consequi filius Amalechitæ confitẽdo mẽdaciter Saulẽ itẽrfecisse q loco grãæ, & utilitatis reportauit mortẽ, qm̃ ac si uero eũ interfecisse, fuit mandato Dauid occisus, ut patet 2. Reg. c. 1. refert Guil. Beñ. ubi supra uerbo mortuo, nu. 351. qđ ad cõuincẽdũ quodã instr̃m, de falso, licet uerũ existeret, quidam notarius qui cum receperat, ac si cũ falso signasset p̃mio accepto tanquã falsarius abolitionem impetrauit à rege, sed cõperta fraude per arrestum curiæ parlamenti Tholosæ tanq̃ falsarius fuit punitus, & manus dextera amputata, licet instr̃m non falsasset, uisa eius simulata confessione ex qua utilitatem reportauerat, & quæ in præiudiciũ alterius partis fraudulenter tendebat facit l. si is eum quo. ff. de confessis, cum si ibi alleg. in gloss.

Art. ccv.

205 † Confessio nõ uerificata, nec ꝓbata per reum carceratum non nocet ubi iudex misit nũcium ad locũ confessum. Hipp. late cons. 14. nu. 18. facit l. qui sententiam, C. de pen.

Art. ccvi.

260 † Nota in actu practico de illo massario q fuit conductus ad locũ ubi confitebatur interfecisse dñm suũ do. gl. consue. But. fol. 58.

Art. ccvii.

207 † Dicit Guilel. Beñ. post Masuer. in dict. c. Ray. uerbo mortuo. i. nu. 349. qđ ex cõsuetudine gñali, & stylo huius regni non sufficit, qđ delatus ꝓbõne testium fuerit superatus, nisi oĩe ꝓprio sit crimen cõfessus, ubi agitur de ultimo supplicio, aut mẽbri mutilatione, si scm̃ aliter notorium non esset, qđ aliqua tergiuersatione celari non posset c. fi. de coh. cle. & mul. coadiuua hunc stylum per text. in auct. qua in ꝓuincia uel s. tñ appareat oĩno obnoxius. C. ubi de crimine agi oportet.

Art. ccviii.

208 † Ideo dicit Guil. Beñ. ubi supra uidemus quod in causa capitali stante plena probatione quantumcunqu clara poni debet reus ad q̃õnem ut ab eius ore cõfessio eruat, & ita quotidie practicatur, uide Masue. in ti. de probat. §. idem ut delatus, adde Hippol. sing.

sing 108.alias sui &c.ubi dicit quod talis cō uictus licet nihil cōfiteatur p torturā, adhuc potest condemnari ad mortem, & uide And. de Iser. in tit. de pa.te.§.publici latrones, & nouissime bene practicatum fuit Tho. cōtra do ch. qui post qōnem fuit capite trūcatus.

Art.ccix.

209 † Oportet quod perseueret in confessio ne quidquid dixerit Bal.in l.2.C.de cust.reo, quia gl.in l.1. de confessione tenet oppositū, ibi condemnatur ergo reus si pseueret in cō fessione & gl.in l.2.C.de cust.reo, & Cū cōsi. 138.hoc maxime.& not.in l.1.C.de cust.reo. hanc partem tenet.Masue.in tit.de probōne, uers.Item si delatus quod confessus sponte, puta sine qōne, nō statim damnandus est qa oportet quod constet de perseuerantia.

Art.ccx.

210 † Tunc inter responsionem, & illam per seuerātiam debet esse interuallum tpis. Bar. in l.1.§.diuus Seuerus.ff.de qō. quia qn fiunt duæ cōfessiones eodem instanti non dicitur ibi esse geminata cōfessio, ita Bar.in l.cum sci mus C.de agr.& cens.lib.11. Ias.in l.q̄uis.ff.de uerb.obl.col.2. Et ut melius scias tps, recur re ad simile statutum Ludouici Regis XII. art.113.ibi,& le lendemain.

Art.ccxi.

211 † Tunc si reuocet eius cōfessionē debet reddere causam reuocationis, nam uera, & expressa cōfessio pōt usq; ad fināam impugna ri de errore.e.fi.de cōfessione.l error. C.de iu re.& facta ignom. & si uellet pbare cōtrariū audietur.l.inde Ner.§.fi.ff.ad l.Aquil. etiam forte post sententiam.l.1.§.fi.ff.de qō.

Art ccxii.

212 † Vel si in ea confessione perseueret, au diendus in alias diceret oppressus. l. unius. §. cogniturū.ff.de qōne, & dicit gl in cle. Sæpe in uerbo. defensiones.qđ legitima partis de fensio tolli non pōt, q ista sunt de his quæ in struūt,& decidunt cau.& ibi,nihil igr talis iu dex omittit p quod impediatur, uel occulte tur cognitio ueritatis,& hanc practicam ser uat totus mūdus,ut dicit Saly.in l.2.C.de cu sto reo. Et in eo est ordinatio Lud. regis xii. art.213.oīs adhibetur reqsita diligentia, &c.

Art.ccxiii.

213 † Si talis defensio non esse acceptabilis, & frustatoria nec reciperet ad probationem ut dicit illa ordinatio,&c.& est tex.in l.noue rint uers.iudicum, C.ut intra cer.tem.crim. quæst.ter.& nota in clem.Sæpe de uerb.sign. potest iudex abbreuiare dilationes, ita tñ ne probationes legitimæ non pereant, hoc.n. impediret causæ cognitionem, fm Bar.in ex trauag.ad rep.uerbo summarie, & eundem in uerbo sequentia.

Art.ccxiiii.

214 † Et sic primo accusator pbat p confes sionem, uel p testes anteq̄ reus in sua defen sione audiat, & fundata itētione actoris reus ponet exceptiones suas,& defensiones, uide Iac.Beluis in pract.sua in tit.de quæst.

Art.ccxv.

215 † Dicit Bar.in l.Aur.§.idem quæsiit.ff.de lib.leg.& Hipp.plene sing.185.confessio.&c. quod per confessionem rei confitentis se de fendendo fecisse delictum est fundata inten tio curiæ, adeo φ ipso reo non probante fe cisse ad sui defensionē debet seq condēnatio.

Art.ccxv.

216 † Præterea si reus neget delictum fecisse, dicit Guil.Bcñ. uerbo mortuo.i.nu. ccii.in c. Ray.de test.quo reaudiunt testes, & seu corū recoluntur depositiones, & inde acharanē, & cōfrontātur cum inqsito, quia unus post aliū in pñtia inquisiti, & ēt inquisitus in pñ tia testis iurant dicere ueritatē, & interrogā tur si est inter eos inimicitia, uel aliud pp φ testimonium non debeat credi.c.inquisit. §. tertiæ de accus.& debet scribi rñsio utrique, & caueat inquisitus contra testes tunc dicat quicquid dicere,uel obiicere intēdit, quo fa cto legitur depositio testis in pñtia inqsiti, quā testis auocare tenetur, uel negare, & inq situs eam fateri, uel impugnare hanc formā, & approbat Ang.in tract.malef.in uerbo, q iudex,ad pb.ibi.postq̄ reus negauit,iudex te stes repetat,& de nouo ēt īducat alios testes & Hipp.sua pract.§.nunc uidendum nu 28. & Spec.in tit.de not.crim.§ .iam de not. ibi quod si reus negauerit, & pñt testes recipi.

Art.ccxxii.

217 † In examinatione testium uidet prius debet testes sic aduertere, amice falsificus te stis tribus personis est obnoxius.s.Deo &c. Cetera uide per Guil.in spe.in tit.de teste. §. nunc uer.in examin.

Art.ccxviii

218 † Dicit Fely.in c.cōst.de rescrip Papa nō posset dispensare φ testis in ferendo testimo nium in iudicio nō debeat iurare, qa hoc est de iure diuino,qđ testis iuret, & ante eū con clusis

clusit Bart. in extr. ad reprim. uers. & fig. ibi de iure nat. & diu. hoc est t pe Moysi inductū est, ut p p credulitatem aliquis dr iurare, Exod. c. 22. præterea audiui ꝙ ex eo quia in quodā processu criminali Graphiarius non posuerat in depositioni. testium, per suum iurm concessum in sanctis, & eu ingelus Dei quidam qui fuerat condemnatus ad mortē, duntaxa. per arrestum cōdēnatus fuit ad fastigationē, & potuit esse ratio, quia ut dicit Aug. cons. 178. uisis actis, quod p p ineptitudinem nullus processus intelligitur factus, sed si iudex aliquam pœnam uult inferre, poterit illam extraordinariam imponere, non tamen poterit imponere pœnam ordinariā, quia ordo processus iam facti repugnat.

Art. ccxix.

219 † Hoc forte limita, ut per Bar. in l. si confessus per illum text. ff. de cust. reo. ubi dicit, quod inordinatus processus ueram cōfessionem sponte & expresse factam non uiciat, qn ex illa possi. reus condemnari, ad de Pan. in c. Pisanis, de rest. spol. quia confessio relā non requirit iudiciariam l. si debito ff. de iudic. & aliquid per Innoc. in c. qualiter, le. 2. uers. item ad præd ctas. & c extra de accus. ad de Arim in uerbo, qui dictus iudex, uersic. 2. limitabar, & hoc apud Ang de ma.

Art. ccxx.

220 † De confrontatione facta ad cortinam qn testes timent inquisitum, uide Hippol. in l. 1. circa fi. ff. de sica. ibi & feci quod milites tenebant eum, ibi post cortinam ligatum, & postea feci uenire dictos suos infantes, & eū dem Hipp. in rub. de prob. C. uers. & primo scias, quod licet & c. uř quod talis cōfrontatio ad cortinā procedat, qn hřetur persona not. Exemplo patriarchę qui non fuit deceptus in uoce Iacob, sed in manib. Esau, facit gl. in c. test. 3. q. 9. & Iacob aures uerba ꝓbāt.

Art. ccxxi.

221 † Et qđ cōfrōtatio fit fiēda in cōspectu & pñtia inqsiti. uide Bart. in l. is qui reus. ff. de pub. iud. & in extrauag. ad reprim. uerbo, & figura, qđ testes debent iurare parte pñte alias auferreť ei defensionis copia, qđ repugnat naturali æquitati facit c. qualr, l. 2. uers. debet extra de accus. nisi testes essent extra prouinciā, quia pōt eorū examinatio cōmittit Fely. in c. cum causam, de testi fall. 3. adde in pñtia, seu uocato aliquo parente inqsiti, arg. c. statuta. §. 1. extr. de hæret. in 6. & ita practicarunt doct. iudices Auenio. hic Lugcontra Rol. super homicidio Dancinoy.

Art. ccxxii.

222 † Per confrontationem dicitur tunc fieri publicatio testium. Bart. in d. extrauag. ad reprimendum uerbo, & figura, dicens, quod si non publicarentur non posset impugnari testes, & eorum dicta.

Art. ccxxiii.

223 † Sed quid si iudex uidet ꝙ delinquens accusat omnes testes per quos potest ꝓbari eius crimen, d cit Iac. Bur. in auct. si testis. C. de test. qđ debet hoc nō obstāte illos reci pe.

Art. ccxxiiii.

224 † Etiam talis cōf. ōtatio fit, ut ipsi testes accusat os cōuincāt l. si quis. C de epis. ibi in cōu. ctos & l. 2. C. quorū appellatione. ausi. ut ipsos cognoscant. & debet fieri talis cōfrōtatio uel exhibitio reorum in eadē forma in qua esse consueuerunt, quia mutata forma, substantia quasi mutata uř, ut dicit gl. in c. cum causam, & ibi uide Bal. circa de test Dicit in proposito Bar. in l. 2. C. ad exhi. & in l. cum si exhibuissent. §. ante. ff de puol. quod testes a principio debent petere exhiberi delinquentem, uel rem ad cognoscendum, uel quod nomine: ut, alias nisi reus exhibeat bouem, uel asinum habebitur pro confesso, ut dicit Bal. in d. c. cum causam, & dicit Bart. in l. euictiones de eun. pub. lib. 11. C. quod si aliqui nō se permittāt scrutari, possunt capi, & ex sola resistentia puniri debent.

Art. ccxxv.

225 † Dicit Bal. cons. 77. par. 3. qn iudex procedit per inquisitionē contra aliquem debet interrogare testem de causa scientiæ, alias testis non probat, nam cum ipse assumat offitium inquirendi, debet formare interrogatoria ex seipso cōcordat Bar. in extrauag. ad repr. uerbo, & figura, ibi circa dicta testium puto in istis extraordinariis quod debeāt esse talia q̄ cōcludāt, sicut in causis ordinariis, uide Saly. in l. fin C de prob. & dicit do. gl. consue. Bur. fol. 39. hodie ꝑ ord. regias iudices teneň testes interrogare de causa scientię si nō interrogent dicitur potius omissa per eorū negligētiam, & ignorantiam, & quod in omni causa testis non reddens causām suæ depositionis non probat, nec ualet talis examinatio.

Art. ccxxvi.

226 † Tradit formam interrogandi testes. Bal. ĩ l. Arcth ff. de sta. ho. ibi. & nota ꝙ Old. per

per locum a natura, defendit quendam accusatum de maleficio noctis tpe cōmisso. nā testes deponebant de uisu, & interrogati in quo loco erant, dixerunt de loco aliquantulum remoto, & interrogati si erat ibi lumen ignis, uel candelæ. dixerunt ꝙ non uel hoc fuit probatum per alios, nā do. Old cōsiderās ꝙ illa nocte non fuerat lumen lunæ. conuicit testes, quia homines nō uidēt de nocte, & sic teste natura euasit accusatus.

Art.ccxxvii.

227 † Ordinatio Ludouici Regis XII. art. cxii. & iubet conuocare uiros notabiles in ꝓcessus criminalium arg. c. statuta de hęr lib. 6. de Papa qui iubet iurisperitos dīc ab inquisitoribus aduocari, ut eorū processibus assistāt, qa legistæ sunt tractatores maleficiorū & si aliter ferret sniam sine cōsilio assessorū, sentētia esset nulla ipso iure, maxime ubi ordinationes requirunt. Et ita asserit Bal. post Old. in l. si qs mihi. §. si coram de acq her. ff.

Art.ccxxviii.

228 † Sed an post conclusionem in causa ubi ord. Regis Ludouici XII art. 108. imponit cōclusionē possint partes ꝓducere alios testes. tenet Bal. in l. si accusat. in fi. C. de accus. quod non & tenet Bar in extrauan ad reprimendum uerbo, & figura. ibi sed an in hac causa post didicita testificata potuerunt testes produci. respondo non cum sit ꝓhibitū ꝑ timorem subornationis, & sic ex quadā naturali æquitate, ne alter alteri insidietur arg. l. alii. ff. de accus. idem tenet Gand. in rubrica quomodo de mal. cog. per inq. & not. in authen. qui semel. C. de prob.

Art.ccxxix.

229 † Et si oēm euentum pro reo admitterentur testes, quia agitur de re periculosa, quia ēt reus usq; ad sniam pōt de errore docere. fi. de cōfessio. l. error. C. de iu. & facta ign. ēt post sniam l. 1. in fin. ff. de qō. seu per rei euidentiam Bal. in l. siquis in fi. C. de testi. ita iudex debet facere quod prius iuret ꝓducens, ꝙ dictos testes non subornauit, ita dñt Bal. & Fely. in c. iurauit extra de prob.

Art.ccxxx.

230 † Et quod amplius post didicita testificata, & conclusiones sumptas non possint testes recipi ad offensam rei tenet expsse Saly. in l. fi. C. de qō. circa finem lequel suyt Fely. in c. cum clamor extra de test. nec obstāt ea quæ dicit Bart. in l. unius. §. 1. ff. de qō. ubi uult quod publicatio testium nō obstat qn etiam ad offensam possint alii testes examinari quia hoc procedit super nouissimis capitulis superuenientibus non autem super eisdem, & ita. Bart. intelligit Saly. in d. l. fi. facit cap. fraternitatis, extra de testi. & cler. test. b. eo. ultra Saly. dicit ꝙ hoc ēt tenet gl. notab. in c. primis. 2. q. 1. ibi scient partes, quod quæcunq; pars semel interfuit, a modo non potest alios testes producere super illo artic. & quod ita seruatur de cōsuetudine Itē uel respondeo, ꝙ nisi Bart. intelligatur prout intelligit Saly ineuitabiliter erit contra morē sibi cōtrarius, cū ī d uerbo, & figura, ut dcm est teneat oppositum, item uel rñdeo quod Bart. in d. § 1. loquitur ſm iura communia non autem ubi imponitur conclusio ex statuto prout loquitur Bal in d. l. si accus. Item recurre ad simile statutum Regis Ludouici XII. art. 114. ubi interdicitur non iterato uexare accusatum absque nouis indiciis.

Art.ccxxxi.

231 † Sed ut tollatur omnis suspicio subornationis ante cōclusiones, & publicationes partes debent in secreto noiare suos testes si essent absentes. seu protestari, ut dicit gl. in §. si quis uerbo arguere. q. 2. & 3.

Art.ccxxxii.

232 † Et qui dicantur noui articuli, seu noua indicia, apertius declarat pract. Papiensis in forma inquisit. uers. sed quia in superioribus, & per Spec. in tit. de teste. §: nunc in fi.

Art.ccxxxiii.

233 † De interrogationibus strictioribus ad cautelam, puta an tempus fuerit serenum, uel nebulosum ſm qualitatem testium pōt facere iudex ut testes ore proprio cōuincantur, & in sermone capiantur, qn suspecti sunt, uide Bal. in c. eū causam col. fin. extra de test. & in l. testi. C. eo. & in l. fi. in fi. eo. & Spec. in tit. de teste. §. iam, uers. & nota & in §. nunc uers. examinator.

Art.ccxxxiiii.

234 † Pro expensis factis in medicis, & medicinis, & pro operibus quibus caruit, & caritutus est occasione iniuriæ, seu uulneris prouisio læso ante omnia fiēda est. uide Par de Put in tract synd. fol. 100. cap. quia plures, in princ. facit tex. in §. ob. hominem uero inst. de obl. ex quasi delict.

Art.ccxxxv.

235 † Si per dictum processum nihil securū esset

esset emolumenti ut dicit statutum Ludouici Regis XII. art 118. similis tex. est in cap. inq. §. quæsiuistis extra de acc. tunc nec debet offensus de iure, nec de iudice conqueri sed magis de forte sua, quia non sibi deficit ius, sed probatio l. duo sunt. ff. de testa. tutel.

Art.ccxxxvi.

236 † Sed an uia ordinaria intentata possit rediri ad extraordinariam superuenientibus nouis indiciis, satis p obatum fuit supra qđ sic, tamē forte prius requireretur super hoc declaratio iudicis, per ordinationem Ludouici Regis XII. art. 108.

Art.ccxxxvii.

237 † Contra testem contra quem nihil opposuit reus in iudicio summario, potest opponi exceptio in plenatio. Fely. in c. præsentium de testibus.

Art ccxxxviii.

238 † Ordinatio Ludouici Regis XII. art. 119. quantum laxationibus carceratorum, satis bene prouidet si materia sit disposita, do.gl. consue. But. post Nic. Boer. fol. 61. ubi dicit quod talis relaxatio est in arbitrio iudicis, & quod ibi requiritur sententia prouisionalis, & quod si iudex relaxaret aliquem ubi materia non esset ad hoc disposita, quod teneretur, & posset sindicari.

Art.ccxxxix

239 † Sufficit sola iuratoria cautio cum obligatione bonorum, si reus sit idoneus. do. gl. consue. Biiur. in tit. de cōsue. retr. post Alex.

Art.ccxl.

240 † Nota quę dicit Ioan. Fab. in §. pœn. inst. de perp. & temp. actio. quod actiones ex delicto descendentes (etiam lite non cōntestata) de æquitate canonica (quam uidit parlamentum Parisiis obseruare) [illegible] in bonis defuncti, bene transeunt [illegible]

Art.ccxli.

241 † Fit remissio ad locum delicti duabus de causis, ut ceteri timeant, & ut consulentur parentes læsorum. in auten. ut nulli iud. & C. ubi de crim. agi. opor.

Art.ccxlii.

242 † Si cōstaret captos sine causa & iniuste nunquam essent remittendi, imo per secula rem qui clericos cepit, consueuerunt elargiri ne uexarentur, & ita dictim seruatur in regno Auffr. allegat plura arresta. in tract arrestorum, & Guil. Beñ. in uerbo, & uxorem in d. c. Rayn. uide gl. in clem. pastor. in uerbo de more, in. fin. de re iud. facit. § illud palam, in auten. ut cler. apud prop. epos, ideo consuetum est fieri antequam fiat remissio quod iudici requisito transmittātur informationes, do. gloss. consuet. Bur. fol. 388. Guid. Pa. qō. 202. quia si statim ligatus mitteretur nō uisis informationibus posset informari iniuste, ut dicit Cæpol. conf. 58. Paulus Faber.

Art.ccxliii.

243 † Vide de illo qui non debuit remitti cū tubis resonantibus, & de quodam qui fuit priuatus officio, quia remiserat clericum cum cathena in collo. Paris de Put. fo. 223. remissio.

Art.ccxliiii.

244 † De maiori tribunali ad minus ubi est præuentio non fit remissio in delictis, & ita decisum fuit do. gl. consue. Bur. fo. 389.

Art.ccxlv.

245 † Remissio de consuetudine semper fit inter subditos eidem principi, & ita obseruatur de facto inter subditos totius regni. Auffr. q. capel. 320. do. gl. consue. Bur. 388. Cæp. d. conf. 8. quia non est scissum imperiū Gallorum. Exempli gratia De sociis Arnaudi prædatoribus officinarum qui Vienna Ludunum remissi sunt.

Art.ccxvi.

246 † Iudex domicilii requisitus tenetur remittere. l. 1. C. ubi de cri. agi. opor. fm unum intellectum quem approbat Bart. licet c. fin. de foro comp. sit contra.

Art.ccxlvii.

247 † An bannitus ubique possit puniri, uī de Spec. in tit. de comp. iud. §. 1. uers. sed pone quidam Lucanus, & Cęp. in d. conf. 58.

Art.ccxlviii

248 † In uagabundo nunq̄ fit remissio ad locum delicti, ita intelligitur gl. in l. 1. C. ubi de cri. agi oportet cum dicit. Vbi te inuenero, ibi te iudicabo, per quam gl. dicit Bart. in l. hęres. §. Proinde. ff. de iud ꝙ multi ribaldi suspensi sunt, & suspenduntur quotidie in ciuitatibus, & castris propter illam gloss. cum alicubi forum non habeant.

Art.ccxlix.

249 † Hodie domini temporales de consuetudine habent cognoscere de propria iniuria, uerum est quia alteri committunt, alias de per se non possent, uide Andr. de Iser. in tit. de prohib. feud. alien. per Frid in §. præterea si inter duos.

Art.ccl.

Art.ccl.

250 † Sic finis: quia cetera non possunt dari propter casuum multiplicitatem. l.neque leges. ff.de legit. Si autem aliqua minus sufficiẽter dixerim, redarguat. ut Dicit Bart. in l. non solum. § morte. ff. de oper.not.nunt. tamen: uinus bene dicta prosunt, nam incitant alios ad pleniorem inuestigationem, ut dicit idem Bar.in tract.test.in princ. si autem bene laudetur dominus non enim ministrãt omnes æqualiter. de consecr. dist n.4. ca. non tantum.

FINIS.

Series literarum.

A B C D E F G H I K. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN.

Omnes quaterniones, K, ternio. & NN. quinternio.

TVTISSIMA VIRTVS. PIETAS HOMINI